Theodore Besterman
32

Christophoro Rufftech inservio.
qui juri ſuo ceſſit & mihi Joan:
Chriſtophoro Wolffskeel nunc
vero poſſeſſori reliquit, Aº. 1633.
Spirę. et Notario Cæſareo.

Registrum huius operis libri cronicarum cũ figuris et ymaginibus ab inicio mundi:

Anno. 1493. Collect: ab Hart,
manno Schedell Med. Doct. quod
ex folio 252. ãc. 2ª apparet ...
ex ... 266. fac. 1ª.

Alias vocatur Chronicon magnum Norimbergense
uti videre eſt apud Wolffium. Cent. 15. memorab.
et recondit. lection. fol. 927.

Tabula operis hui⁹ de temporibus mundi.

Tabula operis hui⁹ de temporibus mundi. vt hiſtoriarum rerūq; ceterarū ac vrbiū in ſe ſparſim varieq; ↄſcriptarum. Exoptāti ſingula facilia īuentu ſint iuxta ſeriem Alphabeti nomia rerum ſūt ordiñata. E directoq; cuiuſ rei nominis nūerus apparens chartā foliorum indicat.

Aron vir fuit eloquens et ſummus pōtifex XXIX
Aaron quatuor habuit filios. folio XXIX
Abbas ſuldēns perpōtēs fuit folio CLXXXIX
Abbas ſiculus claruit illis tpibus folio CCXLII
Abacuc ꝓpheta ꝓphetauit contra Nabuchodonoſor ꝛ Babilonem LV
Abderas rex Crete. primo mellis vſum colligēdi inuenit XXXIIII
Abdias q̄re meruit ſpm̄ ꝓphie XLIX
Abdo propheta ꝓphetauit contra vitulos aureos XLVIII
Abdon iudex fuit in iſrahel XL ꝛ XLI
Abdon ꝛ ſennen ſubreguli romani CXX
Abel ſecūdus filius ade ꝛ primus martyr IX
Abeſſan iudex fuit in iſrl̄ XL ꝛ XLI
Abimelech quintus iudex hebreorum filius naturalis illegitimus tm̄ gedeonis XXXVII
Abialon iudex fuit in iſrahel XL ꝛ XLI
Abiathar ſacerdos fuit in veteri teſtamento vide folio XLI
Abia q̄rtus fuit iudeorum rex XLIX
Abiuth genuit Elyachim LXIIII
Abraham fuit filius Thare XXI
Abraham occidit q̄nq; reges aſſiriorum XXI
Abrahe vxores ꝛ qui ex his fuere filij XXI
Abrahe p̄cepit deus ymolare filiū ſuū XXII
Achab rex iſrahel multa mala fecit ſuaſu vxoris ſue Jeſabel XLIX
Achas rex iuda ydolatra fuit peſſimus LV
Achaci⁹ ꝛ ſocij ſui martyrio ſt̄ coronati CXII
Achaia regio quō deſcribatur CCLXXVI
Acceſſum altaris Celeſtinus papa ſtatuit ſacerdotibus CXXXVI
Achitob ſacerdos filius phinees XLI
Achimelech ſacerdos fuit in veteri teſtō XLI
Achimas filius ſadoch pontifex XLVIII
Achis ſiluius rex ytalie ſiue latinorum XLIX
Achitob fuit pontifex ī veteri teſtamēto LIII
Accurſius legum doctor clariſſimus CCXI
Ada prima fuit vxor lamech. X
Adalbert⁹ Ep̄s Pragēſis CLXXXII
Adam format⁹ ē de lymo terre. quādo et vbi fuit formatus vide folio VI
Adam et Eua quot annis vixerunt et quot genuerant filios IX
Adauctus Romanus Patricius vir chriſtianus folio CXXIII
Ade precepta que fuere et que eius pn̄ia IX
Adeodatus papa patria Romanus CLIII
Adeobaldus Epiſcopuſ vir magne ſanctitatis folio CLXXXII
Adeulphus Anglorum Rex vir chriſtianiſſimus. vide folio CLXX
Adoaldus agelnphi regis filius CLII
Adolphus imperator ī p̄lio fuit occiſus CXIX
Adorari ceperunt principes gentium tempore Reu vel Rageu. XVI
Adorabatur primo a gētibus Belus XVII
Adorabatur illis temporibus Sol deus gentilis XXV
Adorabatur dyana prima dea XXV
Adorabatur Ceres dea frugum XXV
Adorabat populus in Egypto bouē XXIX
Adorari ſtatuam auream ſtatuit Nabuchodonoſor vide folio LV
Adrianus cognomēto helius imperator CXII
Adrianus papa p̄mus p̄ria Roman⁹ CLXV
Adrianus papa ſcd̄s p̄ria Roman⁹ CLXX
Adrianus papa terci⁹ p̄ria roman⁹ CLXXI
Adrianus q̄rtus papa nacōe Anglic⁹ CCII
Adrianus q̄ntus papa p̄ria genuenſ CCXV
Affra virgo ex matre hilaria CXXV
Affrica tercia pars terre vnde habeat nomen vide folio XIIII
Agamenon frater regis menelay et dux exercitus grecorum XXXVII
Agathon abbas vir ſanctus CXXXIII
Agapitus papa patria Romanus CXLIIII
Agapitus illuſtris adoleſcentulus et martir vide folio CXVIII
Agatha Sicula virgo genere nobilis CXX
Agatho primus papa natōe Sicul⁹ CLVI
Agapitus ſecundus papa natione Romanus vide folio CLXXVI
Agareni venerūt ab agar in̄ Sarraceni XXI
Aggeus ꝓpheta in numero minorum duodecimus LXIIII
Agnes v̄go ſctā et vita clariſſima CXXIIII
Agnus dei ter dici in miſſa ſtatuit papa Sergius vide folio CLVII
Agriculturam et fructū molis terere ceres docuit vide XXV
Agriculturam yſis docuit Egiptios XXIX
Agrippa Siluius Rex albanorum ſiue ytalorum regnauit poſt patrem ſuū LII
Agrippina fuit coniunx Germani XCVII
Aiſtulph⁹ rex lāgobardorum fuit CLXIIII
Aymon Anglicus ordinis minorum vir doctus CCXIIII
Alaricus Rex Gothorum magna cōmiſit prelia cum Romanis CXXXV
Alanus doctor celeberrimus CCXXI
Albania regio que fuit vide folio XLVI et folio CCLXXVI
Alba Siluius Rex ytalie fuit XLIX
Albertus Berengarij quarti filius Rex ytalie vide folio CLXXVII
Albert⁹ beluacēnſ miles glorioſus CCIIII
Albertus magnus Sueuus. Ep̄us Radiſponenſis vide CCXIIII
Albertus de Carpano vir ſanctus CCXII
Albert⁹ primus Romanorum imperator CCXX
Albert⁹ patauin⁹ ordīs heremitarum CCXXVI
Albertus brixianenſ vir ſctūs CCXXVIII
Albert⁹ auſtrie dux Bohemie vngarieq; Rex

KING'S LIBRARY DUBLIN

impauit annis duobus CCXLIII
Albinus imꝑator vorator maximꝰ CXVII
Albinus epūs Andegauenſis CLXIIII
Alboicꝰ rex lōgabardoꝝ vndecimꝰ CXLVII
Alchimꝰ male intrauit pōtificiū LXXVII
Alchuinus preceptor fuit Caroli CLXVI
Aldegiſius deſiderij filius regis langobardorum CLXVII
Allexandri regna qūo fuerunt poſt mortem eiꝰ diuiſa LXXV LXXVI
Allexander magnus viceſimus q̄rtus Rex macedonū pauco populo quaſi vniuerſam vicit orbem LXXV
Allexander q̄n fuit natus plura apparuerūt ꝓdigia LXXVI
Allexandria ciuitas fuit condita ab allexandro magno LXXVII
Allexander filius Anthiochi Sirie et Aſie rex ſemper fuit iudeis gratioſus LXXXIII
Allexander ariſtoboli frater. apud iudeos pontificatū et regnum ſuſcepit LXXXIII
Allexandra vxor Allexandri regis iudeorū regnauit annis nouem LXXXVIII
Allexanđ pōtifex fuit iudeoꝝ LXXXVIII
Allexius cōfeſſor digniſſimus natione Romanus vide folio CXXXV
Allexander medicus preclarus CXXXVI
Allexanđ papa primꝰ patria Romanꝰ CXI
Allexander imparator vir magne prudentie fuit. vide folio CXVII
Allexanđ miles ex legione thebeoꝝ CXXIII
Allexander ſecundus papa patria mediolanenſis. vide CXCI
Allexanđ tercius papa patria ſenenſ CCII
Allexander papa q̄rtꝰ natōe campanꝰ CCXI
Allexander de ales doctor irrefragabilis. vide folio CCXIIII
Allexander de villa dei. profeſſor ſacre ſcripture. folio CCXIIII
Allexāđ papa q̄ntꝰ natōe cretenſ CCXXXV
Allexander papa ſextus natione Hyſpanus. vide folio CCLVII
Alfonſus rex fuit et Arroganie regis filius vide folio CCXLVIII
Alpharabius magnus fuit pħus CLXXXI
Alpiadis mr̄ ſancta claruit tp̄ibꝰ iſtꝭ. CV
Alphonſus imꝑator a quibuſdam electus non fuit tn̄ confirmatus CCXIIII
Alſacia germanici iuris prouincia eſt. vide folio CCLXXXVII
Altare holocauſtorū quomodo fuit figuratum quere folio XXXIII
Amaſias rex iuda bonū habuit iniciuꝫ ſed malū finem LIII
Amarias fuit pontifex iudeoꝝ LIII
Amalaſiuntha regina a gothis fuit plurmū vexata folio CXLIII
Amandus epūs traiectenſ. CXLVIII
Amatheus filius chanaan a quo fuere amathite folio XIIII
Ambroſius epūs mediolaneñ. CXXXIIII
Ambroſius grecus dyaconus CXVII
Ambroſius florentinus abbas vir doctus. vide folio CCXLV
Amelius et Amicus duo gemini ſimiles fuerunt folio CLXIIII
Amynthas rex aſſirioꝝ fuit XXXIIII
Amyticas fuit rex etiā aſſirioꝝ XXV
Amichus fuit rex duodecimus aſſiriorum. vide folio XXVIII
Aminadab poſt Moyſen primus ingreſſus eſt mare rubꝝ ceteris trepidantibꝰ XXX
Amoreus filius chanaan. a quo fuere amorei. vide folio XIIII
Amonite venīūt ab amon XXI
Amos fuit tercius de duodeci ꝓphetꝭ. LIII
Amon hic malū fecit corā et percuſſus eſt a ſeruis ſuis folio LX
Amri vł Ambri rex fuit iſrahel XLIX
Amutus rex italie fratrē ſuū de regno eiecit ꝛ filiū illius occidit LIII
Ananym filius meſſaraym a quo Ananij et Laobini Cubarij XIIII
Anani propheta increpauit aſa iudeorū regem folio XLIX
Anatharſis pħus ſcita genere claruit LX
Anaximander pħus ꝛ medicꝰ ꝓclarꝰ LXVIII
Anaximenes philo. ꝛ medicus LXVIII
Anaxagoras philoſophus reliquit diuicias vide folio LXXI
Anaximenes orator et allexandri magiſter vide folio LXXVIII
Anna tres viroſ habuit ſucceſſiue ex q̄bꝰ genuit filios ꝛ filias. folio XCIIII. et XCV
Anna habuit ſororē ex qua nata fuit Eliſabeth mater iohannis baptiſte XCIIII
Annas pōtifex fuit iudeoꝝ XCVI
Anacletus papa natione grecus CVIII
Anaſtaſius papa natōe romanꝰ CXXXIII
Anaſtaſius papa ſecundus patria romanus vide folio CXL
Anaſtaſius imꝑator fcūs ē hereticꝰ CXLI
Anaſtaſia filia nobiliſſima CXXIII
Anaſtaſius eccleſie romane bibliothecarius vide folio CLXXII
Anaſtaſius tercius papa patria romanus quere folio CLXXV
Anaſtaſius q̄rtus papa pr̄ia romanus CC
Anchiſes ex dea venere genuit Eneam q̄ regnauit in italia XXXVI et XLIII
Anchus Marcius quartus romanoꝝ rex fecit ſup tyberim pontē LVI
Andreas Symonis petri frater ꝛ in cruce ſocius folio CVI
Anglia regio que ſit vide folio XLVI
Angelus Gabriel ſalutauit virgineꝫ Mariam folio XCIIII
Anglie reges fuerūt Adeulphus ꝛ Eadmundꝰ folio CLXX
Anglie regio que ſit. qui fuerant illius principes vide folio CCLXXXIX
Annius fuit ꝓcurator iudee XCV
Anicetus papa nacione Syrus CXIIII
Anſeris clāgore excitatꝰ ē manliꝰ LXIX
Anſhelmus epūs beluacenſ. CCIIII
Anſhelmus epūs vir ſanctus CXCVII
Anthiſtenes pħus athenienſ LXXIII
Anthiochi dicebāt oēſ reges ſyrie LXXV

Anthioch⁹ theos rex ſyrie fuit LXXVII
Anthioch⁹ galeric⁹ aſie ⁊ ſyrie rex LXXVII
Anthiochus magnus rex ſyrie LXXIX
Anthiochus epiphanes rex ſyrie cõpulit iudeos ydolis ſacrificare LXXXI
Anthiochus filius epiphanis rex fuit ſyrie. vide folio LXXXI
Anthiochus ſedetes adhuc puer rex ſyrie vide folio LXXXIII
Anthiochus pius rex ſyrie LXXXVII
Anthioch⁹ ſpodius rex ſyrie LXXXVII
Anthigon⁹ põtifex fuit iudeoꝝ LXXXVIII
Antipater fili⁹ ariſtoboli ⁊ vxoꝛ ei⁹ criſpis habuerũt q̃tuoꝛ filios ⁊ filiã vnicã LXXXIX
Anthonius abbas egipti⁹ plura ſcripſit ad Cõſtantinũ ⁊ ad eccl'ias egiptias CXXXI
Anthonius pi⁹. xvj. romanoꝝ impatoꝛ CXII
Antherus papa natione grecus CXVI
Anthoni⁹ de padua vir magne ſcitatis CCX
Anthonius de butrio iuriſdoctoꝛ CCXLII
Anthonius cermiſan⁹ medicine monarcha. vide folio CCXLV
Anthonius Guaynerius celebratus medicus. vide CCXLVI
Anthonius archiepũs florentinus CCLI
Anthonius roſellus natione etruſcus iuriſdoctoꝛ. folio CCLVI
Antichriſti aduentus qñ erit. ⁊ que illius pſecutio in ſanctã eccleſiã CCLXIII
Annulũ portari in quarto digito ſuaſit prometheus. ⁊ eius vſũ ipſe inuenit XXVIII
Appius claudius cõſul roman⁹ LXXXI
Appollinaris rauennatus epũs CV
Appollinari laodicie ſyrie eps CXXXIIII
Appollinaris hieropolitanus epũs CXIII
Appelles hereticus fuit in grecia CXIIII
Appollonius ſenatoꝛ roman⁹ vir doct⁹ CXV
Appollonia virgo ſancta ⁊ martyr CXX
Apoſtoli ſunt in terrã diuiſi CII
Apparitõ michaelis archangeli CLXXIII
Apuleius phs platonis diſcipul⁹ LXXIIII
Aquas peſſimas ſanauit heliſeus L
Aquileya vrbs a quo ſũpſit pncipiũ L
Aquarũ inundatio pꝛoxima fuit CXLIX
Aquila iude⁹ ſcõs moſaice leg interps CXIII
Arandi artem cũ animalibus Noe dicitur inueniſſe. vide XIIII
Aradi⁹ filius chanaan a q̃ fuere aradij XIIII
Arabia fuit a ſaba filio chus XIIII
Aram quartus filius Sem habuit quatuoꝛ filios ⁊ ab eo fuere Syri XV
Aran fuit ſextus filius nachoꝛ XX
Aram tercius filius chare habuit vnũ filium ⁊ filias duas vide XXI
Arare cũ bobus Omagirus primo docuit. vide folio XXVIII
Aracus aſtrolog⁹ ⁊ poeta fuit reputat⁹ LXX
Aratoꝛ ſãcte romane eccl'ie cardinal' CXLIII
Archa Noe quõ fuerit edificata XI
Arcus pluuialis quõ apparuit XI
Archeus filius chanaan condidit opidum Archas vide XIIII
Archa moyſi q̃ cõtinebat in ſe vide XXXI
Archiphilas fuit phs optimus LXXIX
Archelaus pcuratoꝛ fuit galilee XCV
Archaſius imperatoꝛ Theodoſij magni filius. vide folio CXXXIIII
Arius qui ⁊ aralius dicitur quintus rex fuit aſſirioꝛum XXV
Arginoꝛũ regnũ qñ incepit ⁊ quis fuerit in eo rex primus. vide XXVII et XXIX
Arginoꝛũ regnum accepit nomen ab argo rege quarto. vide XXIX
Argus fuit rex quartus arginoꝛũ ſiue grecoꝛũ. vide folio XXIX
Aremulus ſiluius rex italie poſuit pſidiũ albanoꝛũ vbi nũc roma eſt LIII
Ariſtides phus vir valde prudens LXXI
Archita tharentinus phus LXXIII
Ariſtotiles omniũ phoꝝ pnceps LXXVIII
Ariſtobolus filius iohannis hircani ſummus pontifex LXXXIII et LXXXVIII
Argentina ciuitas vnde ſumpſerit nomen vide folio CXXXIX
Ariſtides athenienſis epũs CXII
Armenia venit ab Hul filio aram XV
Armanitres ſeptimus et octauus rex aſſirioꝛũ. vide folio XXVIII
Armeniaci qñ venerũt in imperiũ. pſertim vſq̃ alſaciam. vide CCXLV
Arnobius affricanus philoſophus preclarus. vide folio CXXVIII
Arnolph⁹ ſeptim⁹ galloꝝ ipatoꝛ CLXXIII
Arnulphus vir ſanctus erexit epiſcopatũ Lugdunenſem. vide CXCII
Arnaldus de villa noua phus CCXXIIII
Arphaxat tercius filius Sem a quo fuere chaldei. vide XV
Arriana facta eſt gothoꝛũ gens ſeductione imperatoꝛis valenti CXXXIII
Arſan⁹ ochi regis filius tredecimus rex perſaꝝ vide folio LXXII
Arſenius monachus vir ſciſſim⁹ CXXXIII
Ars imprimendi libros his tempoꝛibus i germania fuit enata CCLII
Artes omnes vſui humano deſeruientes ſũt inuente a filijs Lamech X
Artem ferreã tubalchaym inuenit X
Artus fuit rex quintus aſſirioꝛũ XXVI
Artabanus fuit rex pſarũ ſeptimus LXX
Arrius hereticus quid ſenſerit erroꝛis. ⁊ quomodo ſit mortuus CXXX
Arturus rex britannoꝛũ chriſtianiſſimus. vide folio CXLIII
Arthariis rex langobardoꝛũ CL
Aſia prouincia que ſit. ⁊ vnde habeat nomen. vide XIII
Aſtanes filius gomer a quo ſarmacia XVI
Aſtades rex fuit aſſirioꝛũ XXXIIII
Aſtanius filius enee ſecundus rex latinoꝛũ fuit et dicitur rex albanoꝛũ XLIII
Aſabel rex ſyrie promptus fuit vt affligeret filios iſrahel L
Aſarias pontifex pro zelo legis cõſtanter reſtitit ozie regi iude L
Aſſaradon rex aſſirioꝛũ fuit filius Sennacherib vide LV
Aſſirioꝝ rex q̃ntus fuit arius XXV

Aſſirioꝝ regnū quando incipiebat deficere. vide folio LXII et LV
Aſtronomus maximus fuit Jonichus quartuſ filius noe. vide XXIIII
Aſtrologus magnus fuit Prometheus. quere folio XXVIII
Aſtronomus Tales fuit deriſus a vetula. vide folio LIX
Aſtrologus p̄maximus fuit aracus LXX
Aſtrologus recōmendatus fuit Ptolomeus vide folio CXIIII
Aſtronomus optimus fuit Campanus. quere folio CLXXXIX
Aſtrologus doctus fuit Guido bonatus. vide folio CCXIIII
Aſteſanus ordinis minorum doctor precipuus. vide folio CCXXVIII
Aſſur ſecundus filius. Sem a quo venit imperiū aſſirioꝝ XV
Aſſuerus vndecimus rex perſarum fuit. quere folio LXXII
Aſſumptio virginis Marie CII
ATlas gigas aſtrologus ſeptē genuit filias nymphas XXVIII
Athalia filia achab ſurripuit regnum et occidit omne ſemen regni L
Athanaſius epiſcopus Allexandrinus graues ſuſtinuit pſecutiones ab arrianis CXXXI
Athaulphus rex fuit Gothoꝝ CXXXV
Athene vel minerua a quo fuerit condita. vide folio XXVII et XLIIII
Athenienſes affecerūt mulieres triplici ſupplicio. vide XXVII
Athila hunorum rex multas circuibat debellādo regiones. et ſeſe dei flagellū appellabat. vide CXXXVII et XXXIX
Athila rex hunoꝝ quō fuerit mortuus CXL
Atlethes fuit p̄m⁹ Corinthioꝝ rex XL
AVentinus ſiluius rex italie fuit LIII
Auguſta ciuitas a quo ſit primo condita. vide folio XCI
Auguſti dicebantur reges romani ab illo Auguſto. vide XCIII
Auguſtinus beati Ambroſij diſcipulus. quere folio CXXXVI
Auguſtinus de anchona vir plurimum doctus vide CCXXVI
Aulus gellius romanus orator grammaticus inſignis CXIIII
Aurelianus romanoꝝ impator CXXI
Aureliana ciuitas a quo fuerit condita. quere folio CXXII
Aurea virgo ſancta ⁊ diſcipula eligij CLIIII
Auicenna medicus p̄clarus fuit CCI
Auerrois medicus cōmentator CCI
Auenſoar medicus cantuarienſis CCII
Auſtria prouincia deſcribit̄ CCLXXVIII
Auſtrie marchionatū Fridericus primus conuertit in ducatū CCIII
Auſtrie duces quid compromiſerūt baioarijs in adipiſcendo impiū vide CCXXV
AZarias filius obeth ꝓpheta p̄dixit captiuitatem iudeoꝝ XLIX
Azarias filius helchie pontifex LV
Azo doctor iuriſciuilis fuit CCVI
BAaſa tercius rex in iſrahel. vide folio XLVIII
Babilonia ſeu babion vrbs a quo primo fuerit condita vide XXIIII et LXV
Noua cōditur LXIX
Babilonie p̄mus rex fuit meredach. vide folio LXII
Bachus primo inuenit vinum in grecia. quere folio XXVIII
Baleus decim⁹ erat rex aſſirioꝝ XXVIII
Balaam propheta filius Seor occiditur. vide folio XXX
Balſamum quales habeat arbores. et aliquando creuit in hiericho L
Balthaſar rex erat babilonie LXV
Baſilius magnus multoꝝ monachoꝝ inſtitutor ⁊ pater CXXXIII
Balachia regio que ſit et que gens illius. vide folio CCLXX
Balachi dicunt̄ flacci vide CCLXXII
Baldus peruſinus precellentiſſimus legiſperitus. vide CCXXXVI
Bamberga ciuitas vnde duxit nomen. quere folio CLXXIIII
Baptiſare omni die tēpore natiuitatis Leo papa ſecundus ſtatuit CLVI
Baptiſmatis tempore dux richoldus pedē retraxit. vide CLXII
Baſſianus Seueri filius cognomento aureli⁹. anthonius caracalla impator CXVII
Baſilea ciuitas magna vnde duxit nomen. vide folio CCXLIII
Baſilidas fuit quidā hereticus CXI
Barnabas vnus ex ſeptuaginta duobus diſcipulis chriſti CV
Bartholomeus apoſtolus vnus ex ſenatorib⁹ celi. vide CV
Barnabe corpus cum eius euangelio inuentū eſt. vide CXLI
Barbara virgo orta ex nicomedia CXXIII
Bartholomeus brixianus vir doctiſſimus. vide folio CCI
Bartholomeus piſanus ordinis predicatorum profeſſor CCXXVIII
Bartholus legum doctor plurimū recōmendatus CCXXX
Bartholomeus de Saliceto iuriſconſultus. vide folio CCXXXVI
Bartholomeus de vrbino ordinis heremitarū doctor CCXXXVII
Barbara cōiunx ſigiſmundi poſt mortē impatoris cū cadauere captiua ducit̄ CCXLII
Bartholomeus de Montagnano medicus. vide folio CCXLV
Bainaldus archiepūs colonienſis CCVII
Balduinus ſcd̄s rex hieroſolime CXCVI
Bauari ſiue baioarij qui ſint XCVII
Bauaroꝝ regis filiā rex longobardoꝝ duxit in vxorem CL
Bauaroꝝ principes t pe ruperti dicebant̄ duces. vide CLII

Baiorariorū ſiue bauarorū metropolis ē ſaltzburga. vide CLII
Bauari ſiue baioarij qñ receperūt fidem catholicam. vide CLIII
Bauaros quō coegit carolus magnus C
Bauarie dux fuit caſſilo C
Bauarorū principes dicebant̄ reges illis temporibus CLVIII et LXIX ꝛ LXXII
Bauarorū dux Taxillo duxit ſe pipino regi frācie cōmendatū CLXV
Bauaria venit in regnū francie per caroluȝ magnum. vide CLXVII
Bauarorū rex frater caroli ſecundi illis temporibus mortuus eſt CLXXII
Bauarie dux heinricus vngaros ſupauit. ꝛ deinde venit in italiā CLXXVII
Bauaroruȝ dux fuit eo tempore imperatori rebellis. vide CLXXXI
Bauarus hic vnus fuit in papā electus. quere CLXXXVIII ꝛ LXXXIX ꝛ XCI
Bauarorū auxilio fuit Juſtinianus in imperiū reſtitutus CLVIII
Bauarorū duces vnde traxerūt ab hoc tempore originem CCXXV
Bauaria ſuperioris germanie ꝓuincia deſcribit̄ ꝛ vñ bauari a pncipio traxerūt originē. vide folio CCLXXXVI
Bathuel tercius filius nachor genuit rebeccaȝ filiā et laban filiū XX
BEda anglicus preſbiter et dictus venerabilis vide CLVIII
Belus pm⁹ rex aſſirioꝝ pmū hūit regnū XVII
Bela octauus fuit filius nachor XX
Bellotus erat rex aſſiriorū XXXIIII
Bellator egregi⁹ fuit pic⁹ ſaturni fili⁹ XXXV
Bellū grecorū contra troyanos ꝛ deſtructio deſcribitur troye XXXVI
Bella troyanoꝝ q̄re fuerūt exorta XXXVII
Belocus rex aſſirioꝝ. ſub illo ꝓmiſit deus Jacob terrā ꝓmiſſionis XXVIII
Bellū punicū cū hanibali ſeniore illis tpib⁹ eſt inchoatum LXXXI
Bellū Scipionis in quo mira geſta ſunt et ceterorū cōſulum romanoꝝ LXXXV
Bellū ciuile ceſaris ꝛ pompey erat execranduȝ vide folio LXXXIX
Bellū apō auguſtā ꝛ q̄ in eo ſint occiſi XCII
Belluȝ grauiſſimū cōmiſit gracianus imꝑator apud argentinā CXXXIIII
Bellū maximū geſſerūt in romanos radaguſ ꝛ alaricus gothorū reges CXXXV
Bellū magnū eſt cōmiſſum tpe valentiniani imperatoris CXXXVII
Beliſarius patricius vir in armis ſtrennuus vide folio CXLV
Bella maxima cōmiſit beliſarius CXLV
Bellandi mores q̄ ſint gent̄ ſcythice XVIII
Bella geſſit in franciā orientalē arnolphus imperator. vide CLXXIII
Bellū fuit atrociſſimū inter regē francie ꝛ regē anglie cōmiſſum CCXXVII
Bellū fuit exortū inter fratres beate marie theuthunicoꝝ ꝛ regē polonie CCLI
Benadab rex Syrie bellauit cōtra regē achab. vide folio L
Benedictus abbas italicus monachorū pater. vide folio CXLIIII
Bñdictus pp̄ pmus pr̄ia romanus CXLVI
Benedicere ſal ꝛ aquā allexander papa primus inſtituit CXI
Benedictus papa ſecundus ſiue iunior patria romanus CLVI
Bñdicti abbatis corpus eſt eo tpe tranſlatum. vide folio CLVIII
Et iterū eſt tranſlatū CLXIIII
Benedict⁹ tercius papa pr̄ia roman⁹ CLXX
Bñdict⁹ pp̄ q̄rt⁹ patria romanus CLXXIII
Benedictus papa quintus patria romanus vide folio CLXXVIII
Benedictus ſextus papa patria romanus vide folio CLXXVIII
Benedictus ſeptim⁹ papa patria romanus vide folio CLXXX
Benedictus octauus papa patria Tuſculanus vide folio CLXXXV
Benedictus nonus papa patria Tuſculanus. vide folio CLXXXV
Bñdictus decim⁹ pp̄ natōe campan⁹ CXCI
Bñdictus papa .xi. natōe taruiſin⁹ CCXIX
Benedictus duodecimus papa patria Toloſanus. vide CCXXIIII
Benedict⁹ .xiij. papa adulterin⁹ CCXXXII
Berillus epūs vir doctiſſimus CXVIII
Bernardus rex italie Caroli magni nepos. vide folio CLXVIII
Berno abbas vir magne ſc̄titat̄ CLXXIII
Berengarius prim⁹ iꝑator italie CLXXVI
Berēgarius ſcd̄s imꝑator italie CLXXVI
Berengari⁹ terci⁹ imꝑator italie CLXXVI
Berengarius q̄rtus iꝑator italie CLXXVII
Berengarius errauit circa ſacramentū eucharistie. vide CXC
Bernardus abbas clareuallenſ CXCVIII
Bernardus cōpoſtellanus doctor iuris. quere folio CCXIII
Bernardinus Senenſis ordinis ſancti Frāciſci profeſſus CCXLVIII
Bentzeſlaus caroli filius iꝑator poſtea fuit depoſit⁹. ꝛ q̄ fuerit cauſa vide CCXXXIII
Beſſarion cardinalis grecus vir celeberrimus vide folio CCLII
Beſtualia ꝓuicia dſcribit̄ CCLXXXIIII
Beſtiole cadebāt de celo iſt̄ tpib⁹ CCXXIX
BJas aſianus primenſ philoſophus q̄nt⁹ de ſeptē ſapientibus LIX
Bibertus lotaringie princeps CLXXVI
Bigamus primus fuit Lamech folio X
Bigamū ordinari cōciliū apud ſanctū Petrum rome vetuit CXLIX
Bilibaldus epiſcopus natus eſt ex ſancto Richardo. vide CLXII
Bilhelmus imperator non tamen fuit cōfirmatus. folio CCXII
Biſanciam ciuitatem quis condiderit. quere folio LXIII
BLaſius epiſcopus vir ſanctus claruit. vide folio CXXVI
Blondus flauius vir doctiſſimus CCXLVI

Bohemorū regnū qñ habuit initiū. vide folio XXIIII
Bohecius vir chriſtianiſſimus CXLI
Bohemi illⁱˢ dieb⁹ receperūt fidē catholicā. ⁊ q̄ fuerāt duces illi⁹ gentis CLXXVII
Bohemos heinricus tercius fecit imperio romano tributarios CLXXXIX
Bohemie ducem fridericus primus creauit in regem. vide CCIII
Bohemia cū ſitu ſuo ꝺ̄ſcribit̄ CCLXXXIII
Behecia p̄ta vbi ſit ſita vide CCLXXV
Bohemorū herſim Sigiſmund⁹ impator ſtatuit extirpari CCXXXIX
Bononia ciuitas a quo p̄mo cōdita LXII
Bonifaci⁹ pp̄ p̄m⁹ natōe rōan⁹ CXXXIII
Bonifacius ſecundus papa natione romanus vide folio CLXIIII
Bonifacius tercius papa patria romanus. vide folio CXLVIII
Bonifaci⁹ q̄rt⁹ pp̄ natōe marſus CXLVIII
Bonifacius papa quintus natione campanus vide CL
Bonifacius archiep̄us maguntineñ. CLXI
Bonifacius ſextus papa natione Tuſcus. vide folio CLXXII
Bonifacius ſeptimus papa male intrauit. vide folio CLXXX
Bolffgangus epiſcopus Ratiſponenſis fuen⁹ vir fuit ſanctus CLXXXII
Bonauentura cardinalis natione tuſcus. vide folio CCXIIII
Bonifacius octauus papa natione hernicus. vide folio CCXIX
Bonifacius papa nonus patria neapolitanus vide CCXXXII
Booz filius fuit Salmon XL
Bos exiuit in Egypto de flumine in feſto ſerap his ⁊ a pp̄lo ꝓ deo colebatur XXIX
Bos quidē loq̄bat̄ ⁊ quid vide XCII
Borſius marchio eſtenſis vir fuit magni ingenij. vide CCLI
Brandanus abbas vir ſciſſim⁹ CXLIII
Brandeburgenſis marchia vbi ſit ſita vide folio CCLXXXII
Bratiſlauia ciuitas a quibus fuerit edificata vide folio CCXXXIII
Brenus gallorū dux venit in italiā. multarū vrbiū fundamenta iecit LXXII
Britannia maior q̄ ſit. ⁊ que minor XLVI
Brittannorum rex plurimū eſt recōmendatus. vide folio CXLII
Brigida virgo caſta ⁊ ſanctiſſima CXLIII
Britannorū ſiue anglorū rex fuit lucius vir ſanctus. vide CXV
Brigida. alias Birgitta deuotiſſima mulier vide fulio CCXXXII
Brixia ciuitas quando et quare venit ad venetorum manus CCXLV
Brutus cōſul fuit romanus LXIX
Bruno primus carthuſienſis. Fuit de Colonia oriundus. vide CXCIIII
Bruno ep̄us colonieñ. vir ſanct⁹ CLXXXI
Buda vrbs vngarie clariſſima a quo cepit nomen. vide CXXXVIII
Bulgari ceperunt fidē illis temporibus. quere folio CLXX et CLXXI
Burgundia venit a dodamyn XVI
Burgundi in magna copia rheni flumē inſederūt. ⁊ poſtea facti ſūt xp̄iani CXXXIII
Burckhardus epiſcopus herbipolenſis vir ſanctus. vide CLXIIII
Burgundionū rex fuit rudolph⁹ CLXXIII
Burgundie dux Nuſſiam obſedit. quā Fridericus tercius liberauit CCLII
Bus ſecundus filius nachor habuit duos filios Beor ⁊ Balaam XX
Cayn p̄mogenit⁹ Adē et Eue erat. vide IX
Caynan fuit fili⁹ Enos IX
Cayo furius cōſul erat romanus. vide LXXXIII
Cayus caſſius lōginus ꝯſul roman⁹ LXXXV
Cayus iulius ceſar lucij filius XCIII
Cayphas pōtifex iudeorū erat XCVI
Cayus caligula impator quartus CIII
Caietanus theologus et philoſophus. quere folio CCXLIIII
Calix debet eſſe argenteus vel aureus ſtatuit papa zepherinus CXIIII
Calixtus papa natione romanus CXIIII
Calixtus ſecundus papa natione burgundus. vide folio CXCVIII
Calixtus tercius papa natione hyſpanus vide folio CCXLVI
Cham ſcd̄s fuit filius noe XIIII
Camuel fuit quartus filius nachor XX
Cambiſes erat rex perſarū LXIX
Chanaan primus filius cham. a quo fuere chananei. vide XIIII
Candelabri figura que fuerit in veteri teſtamēto. vide XXXII
Cantum cum organo decantari ordinauit papa Vitalianus LIII
Canon papa tracia oriundus CLVII
Capadocia venit a moſoch filio iaphet XVI
Capis ſiluius rex fuit italie LII
Captiui ducti ſunt cū rege ioachim in babiloniam daniel cū ſuis. ezechiel ⁊ mardocheus vide folio LV
Capta eſt tota iudea cū ezechia rege LX
Captiuitas iudeorū quādo incepit et quare deus permiſit populū capi LXIIII
Capiſtranus claruit temporibus illis. vide folio CCXLIX
Carmentis filia Euandrij inuenit litteras latinas. ſcilicet. A. b. c. ⁊c̄. XXXIIII
Carthago vrbs a cartha opido ſumpſit nomen vide folio XL
Carthago ante romam fuit conſtructa ⁊ a quo. vide folio XL
Carpentus ſiluius rex italie fuit LII
Carmeydes erat magnus ph̄us LXXVIII
Carius romanorū imperator duos filios ſuos ad gubernacula imperij traduxit. quere infra folio CXXIII
Carolus magnus quō coegit bauaros C

Carolus marcelli⁹ pipini ſeniorís fili⁹ rex fräcie ꝛ dict⁹ ē magn⁹ ex geſtꝭ magnis CLXIII
Caroiomannus caroli marcelli ſiue magni fili⁹ erat. folio CLXIIII
Carolus cū papa Adriano ꝑ ſūptioꝫ ſacramēti ſeſe ꝑpetua obſtrinxerit amicicia CLXV
Carolus magn⁹ rex fuit francoꝝ CLXVII
Carolus magnus vbi fuit natus CLXVII
Caroli magni mr̄ vngara fuit CLXVII
Carolus magnus vnctus eſt in imperatorē romanoꝝ illis tpibus CLXVII
Carolus magnus quas gētes vincebat ꝑlio ob chriſtianoꝝ libertatē vide fo. CLXVIII
Carolus magnus quomō fuerit in corpe diſpoſitus. folio CLXVIII
Caroli ſedes fuit in aquiſgrano CLXVIII
Carolus magnus debellauit Saxoniam. vide folio CLXXIX
Carolus ſcd̄s cognomento caluus impator fuit romanorum CLXXII
Carolus tercius cognomento groſſus imperator. folio CLXXII
Caroli magni ꝓgenies poſſederūt imperiū ad annos centū ꝛ decē. Et illis tpibus habuit finem. vide folio CLXXIIII
Carolus magnus fuit germanus natione. vide folio CLXXVIII CCLXXXV
Carolus rex ſicilie fuit ꝛ potens CCXV
Carolus ſcd̄s rex ſicilie CCXVIII
Carolus ſecūdus rex Neapolitanus habuit filios ſex. ꝛ quīqꝫ filias CCXX
Carolus quartus imperator regis bohemie filius fuit. vide CCXXIX
Carolinas leges condidit carolus quartus. vide folio CCXXIX
Carnia prouincia in quibus terre locis ſit vide folio CCLXXVII
Caroli q̄rti ſollicitatōe. capita apoſtoloꝝ Petri et Pauli ſunt inuenta CCXXXI
Carolus quartus ex miſericordia ei dedit pecunias qui ſibi necē parauerat. vnde illū reuocabit a malo. vide CCXXXI
Carol⁹ poeta vir eruditiſſi⁹ erat CCXLIIII
Carolus burgundionū dux ꝑ ſwecenſes morte eſt trūcatus CCLV
Caſeth fuit q̄ntus filius nachoꝛ XX
Caſſianus monachus iohannis criſoſtimi dyaconus. vide CXXXV
Caſus ſūmarios decretaliū raymundus ꝯfecit. vide folio CCX
Caſpar Schlick triū ceſarum cancellarius fuit. vide folio CCXL
Caſtra quare ſint. et a quibus pꝛimo in montibus conſtructa C
Cathalogus regū aſſirioꝝ q̄s ſit vide XVII
Catho ph̄us plura docuit moralia LXXXV
Catho ph̄ ꝑmi⁹ roman⁹ ꝛ iuriſta LXXXV
Catho poſterioꝛ vtiens ph̄us LXXXIX
Cathilina conſul romanus vir fuit valde doloſus. folio LXXXIX
Cathedra ſancti petri fuit data epō metenſi. vide folio CLXXIX
Cecus fuit didimus vir magni ingenij. vide folio CXXXV
Celeſtinus papa natōe campan⁹ CXXXVI
Celeſtinus ſcd̄s papa natōe tuſc⁹ CXCVIII
Cecilia virgo romana caſtitate ſplendida fuit. vide folio CXVI
Celeſtinus papa ſext⁹ natōe romanus CCV
Celeſtin⁹ papa q̄rt⁹ pr̄ia mediolaneñ CCVIII
Celeſtinus papa quintus patria Eſeruienſis. vide folio CCXVIII
Cecrops reliquit regnū argiuoꝝ. ꝛ ꝑrim⁹ regnauit Athenienſibus XXVII
Circumciſam facere germanos docuit pꝛimo bachus. vide XXVIII
Cerdo q̄dā heretic⁹ a q̄ cerdoniani CXIII
Ceream paſcalē benedici ſtatuit papa theodorus. vide CLIII
Ceres dea frugū adorabat a gētib⁹ XXV
Ceſarius et alij plures martires his paſſi ſunt temporibus. vide CXXII
Ceſarea regina pſaꝝ mr̄ ſancta CLV
Ceſares dicebant romani principes a tempore Julij. vide XCIII
Chaldei fuere ab arphaxat filio ſem XV
Chilō terci⁹ fuit de ſeptē ſapiētib⁹ LIX
Chus quartus fuit filius cham. a quo venitunt ethiopes. vide XIIII
Cilia venit a tharſis filio ianan XVI
Cineus fuit filius chanaan XIIII
Cinus erat doctoꝛ iuriſcuilis nominatiſſimus vide folio CCXXVII
Cipꝛia venit a tharſa filio Janan XVI
Cipꝛus eſt quedā inſula XXXVIII
Ciprianus doctoꝛ eccl̄ie eruditiſſim⁹ CXXI
Circūciſio q̄n fuit inſtituta XXI ꝛ XXII
Circes potu quodā mutauit homines in beſtias. vide folio XLI
Cirus pꝛimus rex fuit perſarū LXVIII
Ciriacus vir ſanctiſſimus CXXIIII
Cirillus vir ſcūs mlt̄a ꝓphetauit CCXII
Citharā appollo reperit. et artem medicine pꝛimo inuenit. vide XXVIII
Citherinū hobeci⁹ ꝑm⁹ excogitauit CXLI
Ciuitates ſūt fcē q̄dā ville ſweuie CCXVII
Ciuitates loci oꝛiētalis ſūt per Soldanū plurimum oppreſſe CCXIX
Claudius Cay caligule patruus imperatoꝛ quintus CIII
Claudius poeta natōe hiſpan⁹ CXXXIIII
Claudius ſecundus ꝛ Quintilus frater ei⁹ imperatoꝛes erant CXXI
Claudi⁹ nicoſtrat⁹ ſimphoꝛian⁹ mr̄. CXXIII
Clareualleñ. abbas fuit bernard⁹ CXCVIII
Clara v̄go admirabilis ꝛ ſancta CCX
Clara v̄go ſancta oꝛdis heremitaꝝ CCXXI
Cleobolus philoſophus lindius. ſextus de ſeptem ſapientibus LIX
Cleopatra egipti regina LXXXIX
Cletus pp̄ potificat⁹ mun⁹ inuit⁹ accepit CV
Clemens papa patria romanus de regione celi montis. vide CVIII
Clericū in publico bibere aut vinū vendere. zozimus papa vetuit CXXXIII
Clemens preſbiter alexandrinus CXV
Clericos poſſe recipe fundos ꝛ p̄dia oblata papa Urbanus ſtatuit. ſed in comuni CXVI

Clericorū carcerē haberi apud epiſcopos ſtatuit papa Eugenius CLIII
Clemens ſecundus papa epūs Bambergenſis quere folio CLXXXVIII
Clemēs tercius papa patria roman⁹ CCV
Clemens papa quartus natione Narbonenſis vide folio CCXIII
Clemēs papa qnt⁹ natōe vaſcon⁹ CCXXI
Clementinaꝝ liber cōpoſitus eſt tpe clementis quinti folio CCXXI
Clemētinaꝝ liber hic ꝯfirmat⁹ ē CCXXVI
Clemens papa ſextus patria Lemonicen̄. vide folio CCXXVIII
Clemens papa ſeptimus ſedit annis quindeciꝫ quere folio CCXXXII
Clodoueus rex francorū primus francorū chriſtianus folio CXLIII
Codrus fuit vltimus rex Athenienſiū vide folio XXVII et XLIII
Colchaſ apud nemphym Oſyris XX
Colloſus ſolis fuit Rhodis. lxx. cubitorum altitudinis XXVI
Colloſus ingens ſolis ſimulacrū corruit ex terremotu folio LXXXII
Colonia ciuitas vnde habuit iniciū XC
Colūban⁹ abbas vir ſctītate plenus CXLVI
Componius ꝓcurator iudee XCV
Cōmedit multa Albinus vna cena ſicuti ceteri multi. folio CXVII
Cometa apparuit illis temporibus cladē maximam ſignificans CLVII
Comete duo apparuerūt illꝭ tpibus CLXII
Cometa mire magnitudinis apparuit in italia. quere folio CLXXIX
Comites de Lippa olim dicebantur de ſchwalenborch folio CLXXX
Compoſuit plura cantica eccleſiaſtica Fulbert⁹ ſilr ꝛ Robertus rex CLXXXVIII
Compoſuit Salue regina Hermannus cōtractus folio CLXXXIX
Cometa īſignis magnitudīs appuit CCXIII
Comites quindecim ex ſueuia coegit impator Rudolphus CCXVII
Cometa apparuit ſignificans chriſtianorū afflictionem folio CCXX
Cometes apparuit deſignans mortē regis francie. folio CCXXII
Cometa ꝛ illis apparuit tpibus CCXXV
Cometa illuxit mortē pape dſigns CCXXIX
Cōmotiones ciuitatū italie quedam fuere vide fol CCXC XCII XCIII ꝛc.
Cometa viſ⁹ eſt plura pdicēs mala CCLIIII
Coniurari in publico inſtituit Licurgius propter occultā luxuriā LII
Conſules romani qn̄ inceperunt ꝛ quare. vide folio LXIX
Cōſules romani q̄ fuerūt. vide LXXIX
Conſpirationes fecit Chatilina cōſul roman⁹. vide folio LXXXIX
Conſtantinus magn⁹ filius Cōſtancij auguſti in britania ē creat⁹ impator CXXIX
Conſtantius Cōſtantin⁹ ꝛ Conſtans filij fuere Conſtantini magni imperatoris CXXIX
Conſtantinopolis ciuitas imperialis vnde cepit nomen ſuum CXXIX
Conſtantinus fecit equo ſuo frenū ex clauo dn̄i vide folio CXXX
Conſtantinus magnus prohibuit amplius fieri crucis ſupplicium CXXX
Cōſtātinus plēs edificauit eccl'ias CXXX
Conciliū nicenum quare ꝛ qn̄ fuit celebratum. quidue in illo diffinitū CXXX
Conciliū vniuerſale ſecundū fuit conſtantinopolitanū CXXXV
Conciliū vniuerſale terciū fuit Ephesinum. vide folio CXXXVI
Cōciliū qrtū Calcedonenſe CXXXVIII
Conciliū aurelianenſe iuſſu clodouei indicitur. vide folio CXLIII
Cōciliū qntū apd cōſtantinopolim. CXLV
Conciliū apud ſcn̄ petrū rome CXLIX
Conradus impator male fuit vite CXV
Conciliū rome. lx. epoꝝ. CXVIII
Cōcordia mr̄ ſancta ꝛ ypoliti nutrix CXXI
Concilium in Sinueſſa ciuitate Campanie. vide folio CXXVI
Conſtantinus ꝛ Galerius imperatores fuerūt vide folio CXXVII
Cōſtātinus tercius impator romanoꝝ CLIIII
Cōſtās cōſtantinopolitan⁹ impator CLIIII
Conciliū rome tpe martini pape CLIIII
Conſtantinus quartus imperator Conſtancij auguſti filius CLVII
Conciliū vniuerſale ſextū apud conſtantinopolim vide folio CLVII
Cōciliū Aquilegienſe vniuerſale CLVIII
Conſtantinus papa natōe Syrus CLX
Conciliū rome propter ymagines adorandum vide folio CLXII
Cōſtātin⁹ qnt⁹ impator fili⁹ leonis CLXIIII
Cōſtātin⁹ ſext⁹ leonis fili⁹ impator CLXIIII
Cōſtātinus papa ſcd's natōe roman⁹ CLXV
Concilium ſeptimū Hirena mater Conſtantini collegit vide folio CLXVI
Cōrad⁹ pm⁹ impator romanoꝝ CLXXIIII
Conradus epiſcopus conſtancienſis vir ſanct⁹ vide folio CLXXX
Cōrad⁹ ſcd's impator roman⁹ CLXXXVI
Concilium vercellenſe illis temporibus habitum eſt. folio CCX
Conradus eius noīs tercius impator CCI
Concilium lateranenſe agebatur illis temporibus. folio CCVI
Concordantias biblie cōfecit hugo cardinalis vide folio CCXIII
Concilium Lugdunenſe hic habuit inicium vide folio CCXV
Conradinus nepos imperatoris friderici ſueui. folio CCXVI
Cōradus impator friderici filius CCXII
Concilium Viennenſe habitum fuit illis temporibus. folio CCXXI
Conciliū piſanū ſuper vnione eccleſie fuit collectum. folio CCXXXVI
Conciliū cōſtancienſe durauit nouem et triginta annis CCXL et XLI
Conſtancia vrbs germanie quomodo ſit ornata ꝛ vn̄ habeat nomē ſuū CCXL

Conciliū Baſilienſe fuit congregatū illis temporibus ⁊ quō fuit diſſipatū CCXLIII
Concilium florentinum hic initium cepit vide folio. CCXLIX
Conſtantinopolis expugnatio qñ ſit facta per turchoꝝ pplm CCXLIX ⁊ LXIXIII
Conſtantinopolitana vrbs ex tēpeſtate inaudita plurimū fuit conturbata CCLVII
Cōradū celtis germanū poetā fridericꝰ tercꝰ imperator in nurmberg laurea decorauit vide folio CCLVI
Chore filius yſuar contendebat pro ſacerdotio cum aaron XXV
Chorinthꝰ vrbs a q̄ ſit ꝯſtructa XXXIIII
Corſica inſula in quibus terre locis ſit vide folio XXXVIII
Corporale altaris bonifacius papa inſtituit. CXLIX Statuit ⁊ ſixtus CXI
Cornelius papa natione romanꝰ CXVIII
Coreiſantes quidam per annum integrum puniebanť dei pmiſſione CLXXXVII
Corporis xpi ſolennitatē cū octaua vrbanus quartus inſtituit CCXIII
Coreiſantes plures perierunt in ponte vno vide folio CCXVII
Choritbia puīcia vbi ſit ſita CCLXXVII
Corinthioꝝ mores in electione principis qui ſint vide CCLXXVII
Coſdras rex perſarum occupauit romanas ꝓuincias ⁊ venit vſq ihlrm CXLIX
Coſmas ⁊ damianus xpianiſſimi viri et medici fuerunt CXXIIII
Coſmas medicus florentinus potentiſſimus ciuis CCXLV
Crathes Athenienſis accademicus philozophus LXXXII
Creatio mundi ſm diuerſos diuerſimode creditur folio I
Creta inſula in quibus mundi partibus ſit vide folio XXXVIII
Criſpus ſtoicus philozopus natione clius vide folio LXXXI
Criſpis quatuor habuit filios ⁊ vnicam filiaz folio LXXXIX
Criſma ſingulis annis innouari ſtatuit fabianus papa CXVIII
Criſpinꝰ ⁊ criſpinianꝰ martires CXXIII
Criſtoferus martir incompabilis magnitudinis fuit CXXIIII
Criſtina virgo celeberrima CXXVII
Criſtoferus papa cuius patria ignoratur vide folio CLXXIII
Criſtiani ſtatuerunt expugnare iheroſolimam vide folio CXCIIII
Criſolozas conſtantinopolitanus vir nobilis fuit CCXXXVI
Criſtiernus rex dacie vir xpianiſſimus romam petijt CCLIIII
Crocanie ciuitatis deſcriptio CLXXXII
Cruciferoꝝ ordo a quo habuit initium vide folio CXXXII
Crux domini inuenta eſt ſub euſebio papa vide folio CXXVI
Cruces apparuerunt in veſtibus hominum vide folio CLXXIX
Crucifixus fuit vnus puer a iudeis CCI
Acia regio que ſit ⁊ vbi vide fo. CCLXXXII
Dadan filꝰ regma a quo venūt ethiopes XIIII
Dagobertus rex francoꝝ vide folio CLV
Damaſcus eſt in ſyria regione XV
Damaſceni venuīt ab hus filio aram XV
Damaſcus qñ ⁊ a quo fuit ꝯſtructa XXIII
Damaſcus diſtat ab iherusalem itinere dierum ſex XXIII
Damaſcum tres reges chriſtiani impugnauerunt XXIII
Damaſus papa natiōe hiſpanꝰ CXXXI
Dalmacie regnū q̄tū ſe extēdebat CLXXI
Damaſus ſcōs papa natione bauarus vide folio CLXXXVIII
Damiata vrbs in egypto quō fuit a xpianis expugnata CCX ⁊ XI
Dalmacia ꝓuīcia vbi ſit ſita CCLXXVII
Daniel ꝓpheta ductus eſt in Babiloniam vide folio LXI
Dātes poeta ⁊ vates cōſpicuꝰ CCXXIII
Dauid ſcōs rex in iſrahel XLVI
Dauid ꝓpheta fuit filius iſai de tribu iuda vide folio XLVI
Dauid fuit vir robuſtus et ruffus XLVI
Dauid cepit iheruſalem ⁊ expulit chananeos ⁊ ieſubeos XLVI
Dauid fecit numerari populū ⁊ diſplicuit deo folio XLVII
Dauid habuit filios quos in iheruſalem generauit quoꝝ noīa vide XLVII
Darius rex perſarum remiſit iſrahel in iudeā. vide folio LXIX
Darius hiſtapſis rex perſarum fuit pro iudeis vide folio LXX
Dariꝰ nothꝰ .x. pſaꝝ rex LXXII
Darius arſami regis filius. vltimus perſarum rex LXXII
Decimarum non ſolutionē thuringi armis obtinuerunt vide fo. CLVI
Decius imperator hō peſſimꝰ fuit CXXIX
Decretū q̄s primo cōpoſuit. CXCIII ⁊ CCI Et redigebanť illis temporibus CCXI
Delbora prophetiſſa iudicauit iſrahel vide folio IX ⁊ XXXVII
Democritus philozophus ſibi ipſi eripuit oculos ⁊ in paupertate vixit LXX
Demas phūs athenienſis LXXVI
Demoſtenes princeps oratoꝝ LXXVIII
Demetriꝰ phalenꝰ cognomēto phūs. LXXX
Demetrius ſother rex ſirie ⁊ aſie multos iudeos occidit LXXXI
Demetriꝰ filꝰ demetrij rex ſyrie LXXXIII
Demetriꝰ macero rex ſirie LXXXVII
Demetria virgo ſancta CXXXII
Demonia expulit Fortunatꝰ epſ CXLVIII
Depoſitus fuit imperator wentzeſlaus ⁊ quare ⁊ quis fuit in locum ſurrogatus vide folio CCXXXIII ⁊ XXXIIII

Deos gentiliū hermes dixit eſſe homines mor
tuos LXXIIII
Deo eſt ſilis vir aīo pfecte bonꝰ LXXIIII
Deſponſande conſenſus inoleuit requirendus
ex conſenſu rebecce XX
Deſiderꝰ vltimꝰ rex lōgobardoꝝ CLXVI
Deuſdedit papa patria romanus CL
Dyana fuit prima dea vide folio XXV
Diaconi ſeptē qui fuerūt CIII
Diaſcorides medicus grecus CVII
Diadumeus impator vir pulcher CXVII
Diabolo ſeſe obtulit papa ſilueſter ſecūdus tpe
monachatus ſui CLXXXI
Dignitates eccīaſtice vendebantur tpe ſilueſtri
tercij CLXXXVIII
Diluuium qñ fuit XI
Diluuiū particulare pmaximum fuit in achaia
tempore iacob XXVI
Diluuiū deucaliōis factū in theſſalia XXIX
Didimꝰ alexandrinꝰ cecus CXXXV
Diogenes magnus fuit phūs LXXIIII
Dion nobilis phūs ſiracuſanꝰ LXXVIII
Dioniſius ariopagita philozophus clariſſimꝰ
vide folio CIX
Dioniſius abbas confecit compotum paſcalez
vide CXLIII
Dioniſius corinthcoꝝ epūs CXV
Dioniſius alexandrine eccīe eps CXVIII
Dioniſius papa ex monacho pontifex creatus
vide CXX
Dioclecianꝰ ⁊ maximianꝰ ipatores CXXIII
Dinus iuris vtriuſqꝫ peritiſſimus doctor vide
folio CXX
Dinꝰ medicꝰ florentinꝰ CCXXIIII
Dion philozophus ex peruſie ciuitate ortꝰ vi
de folio CXI
Diſtinctio orbiū tam celeſtium ꝙ elementoruz
vide folio VI
Diſtictio celeſtiū ierarchiaꝝ VI ⁊ CCLXIII
Diſcordia maxīa inter venetos ⁊ genuenſes vi
de folio CCXIIII ⁊ XVII
Dodamin filius ianan a quo venit burgundia
vide XVI
Docuit multa moralia Ippocraces ſuos diſci
pulos LXXIII
Docuit zeno multa audire pauca loqui vide fo
lio LXXIII
Docuit ⁊ ſo[illegible]ates plura moralia LXXIII
Docuit ſilr coplura moralia Ippocrates vide
folio LXXIII
Docueruntqꝫ multa ⁊ alij philozophi vt patet
folio LXXIIII LXXVIII ⁊ LXXXI
Doleū habuit ꝓ domo diogenes LXXIIII
Docuit ⁊ catho ppulchra documenta cuz alijs
ſequentibus libro preſenti conſcriptis vide
folio LXXXV
Domicilla virgo ſanctiſſima CVIII
Domicianꝰ titi frater .xij. ro. impator CIX
Dominicus calderinus rhetor luculentiſſimus
vide CCLII
Donatꝰ hereticꝰ a quo donatiſte CXXXII
Donatus grāmaticꝰ ⁊ phūs pceptor beati ihe
ronimi CXXXII
Domū ſacerdotis haberi apud eccleſiā ſtatuit
papa eugenius CLIII
Dominicus hiſpanus vir ſanctitate ⁊ doctrina
decoratus CCLXXX
Donus ſecundꝰ papa pria romanꝰ CLXXX
Donus papa primꝰ pria romanꝰ CLVI
Dormiuit annis .lxx. epimenides philozophꝰ
vide LX
Dorothea virgo ſctā ⁊glorioſa CXXV
Duces populi iſrahel quando inceperunt vide
folio LXXIIII
Ductus quando ſit iheſus in deſertum XCV
Ducatus venetoꝝ incepit illis diebꝰ CLXI
Duces bohemie qui fuerunt a tempore fidei vi
de folio CLXXVII
Dulce nomen dñi noſtri iheſu criſti ⁊c̄. cuiꝰ ſit
virtutis hec oratio CXV
Du[illegible]anus archiepiſcopus canthuarienſis vi
de folio CLXXXII
Duo pari poteſtate prefuerunt ciuitatibus tem
pore iohannis pape quarti. vnus arrianus.
alter catholicus CL
Dux bauarie heinricus ſupauit hungaros de
inde venit in ytaliam CLXXVII
Dux burgundie nuſſiam obſedit. quā fridericꝰ
tercıꝰ cū exercitu liberauit CCLIIII
Dux burgundionū carolus per ſwetenſes mor
te eſt in bello truncatus CCLV
Admundus angloꝝ rex vir
ſanctus CLXX
Edimundus archiepūs vir
ſctūs CCXII
Eduardus rex anglorū mar
tyr CLXXXI
Ebrietatē fugere docuit ana
charſis LX
Eccleſia conſtantinopolitana acceptauit eē
caput et ſedes oīm eccīaꝝ CXLVIII
Eccleſiā gaudere libertate ſtatuit (et XLIX
bonifacius vt nemo ad illam confugiens ex
trahatur CL
Eccleſiam poſſe habere temporalia vrbanꝰ pa
pa ſtatuit CXVI
Eclipſis ſolis ⁊ lune fuit. inde ſequebaꝰ peſti
lentia permaxima CLVII
Eccleſie romane qui principes fecerunt aſſiſtē
tiam tempore Stephani pape quīti vide fo
lio CLXXI
Eccleſia romana caput eſt omnium eccleſiarum
vide CXLVIII
Eccleſia romana in maximo ſtetit periculo. qa
pontifices a petri veſtigijs diſceſcerant vide
folio CLXXIII
Eclipſis ſolis valde terribilis fuit illis tpibus
folio CLXXIX. Item alia CCIX
Ecellinus tirannus valde paduam oppreſſit vi
de folio CCXIII
Egyptij vocabanꝰ olim merſei XIIII
Egyptus quando diſceſceſſit a regno per
ſarum LXXII
Egeſippus vir ſanctus ⁊ doctꝰ CXI
Egildrudis regina anglie virgo CLIIII
Egidius romanus ordinis heremitarum pri
or CCXVIII
Egidꝰ abbas natiōe grecus CLXI

Euila fili⁹ Chus a quo euilei XIIII
Eyſtet quondā dicebat̃ aurea [illegible]
Elchias pontifex fuit iudeoꝝ LV
Eleazar⁹ ſūmus erat pōtifex LXXVII
Eleutherius papa natione grecus CXIIII
Eleutherius qdā clariſſimus miles CXXV
Electoꝝ pape quā ſtatuit Cōſtātin⁹ CLVI
Electio impatoris romani p quos fieri debeat̃ vide CLXXXIIII. et vbi CLXXXV
Eleutheri⁹ nonus exarch⁹ natōe grec⁹ CLII
Elizaphat ſūmus fuit pōtifex LXV
Eliachym fuit de linea chriſti LXV
Eligius nouiomenſis epūs CLII
Elyud filius fuit achym LXXVII
Elizabeth mr̄ Johānis euangeliſte nata eſt ex yſmeria ſorore marie vginis XCIIII
Elizabeth monial' ſaxonie mr̄ ſancta CCIIII
Elizabeth filia regis vngarie mr̄ ſcā CCXI
Empedocles docuit triā eſſe in tota rerum veritate. vide CLXXI
Ennius poeta comicos LXXXIIII
Emerita lucij regis anglie filia virgo ſancta vide folio CXV
Emericus hungaroꝝ rex CLXXXVIII
Eneas enchiſe erat filius XLIII
Eneas ſiluius rex latinoꝝ XLIX
Euilmerodach frater nabuchodonoſoꝛ LXV
Epheſus in quo terre loco ſit vide XIIII
Epimenides philoſophus cretenſis dormiuit annis. lxxv vide folio LX
Epicurus athenienſis phūs LXXVIII
Epitauiū therētij d hāabuerit LXXXV
Epiphanius papienſis epūs CXLI
Epātū lugdunēſez erexit arnulph⁹ CXCII
Era quid ſit vide folio IX
Erea vaſa fundenda corinthi habebāt principatum XIIII
Era ſcripſeſt greci ꝓpter victoriā troye. XLII
Eraclius imperatoꝛ partis orientalis CLI
Eraſmus campan⁹ eps CXXIIII
Ertfordia magna vrbs vnde habuit nomen vide folio CLV
Erichtonius athenienſium princeps primus i grecia cogitauit quadrigam XXXIIII
Eſdras vir ſanctus reparauit libros quos chaldei combuſſerunt LXIX
Eſopus fabulatoꝛ clariſſimus LXX
Eſſei qui ſint et quomodo viuunt XCVI
Etates mundi ſunt ſex vide folio VI
Etates hominis que ſint folio VI. Et quare ante diluuiū fuit prolixioꝛ etas hominis q̄ modo X
Etas mundi ſecunda habet initium vide folio XI
Etas mundi tercia capit principium vide folio XXII
Etas mundi quarta incepit LXI
Etas mundi quinta hic cepit initium vide folio LXIIII
Etas mundi ſexta incepit XCV
Ethiopes venīunt a chus quarto filio Cham. vide XIIII
Etheus filius Chanaan a quo ethei vide folio XIIII
Ethgarus angloꝝ rex CLXXXII
Etas mundi ſeptima in fine erit mundi vide folio CCLXII ꝛ LXIII
Etas mundi vltima quando ſit CCLXV
Euboya inſula in qua ſit mūdi parte vide folio XXXVIII
Eueus filius chanaan a quo fuere euei id ē gabaonite XIIII
Enos filius Seth cepit nomen domini inuocare IX
Enoch chain fuit filius X
Enoch filius Jareth quando fuit natus vide folio X
Euax arabum rex inſignis philoſophus. vide folio CVIII
Euariſtus papa natione grecus CVIII
Eufroſia virgo religioſa CXXXIII
Eufroſina in habitu virili monacha vide folio CXXXVI
Eugenia virgo ſancta monacha CXVI
Eugenius primus papa natione romanus vide folio CLIII
Eucherius lugdunenſis epiſcopus vir ſanctus vide CLXV
Eugenius papa ſecundus patria romanus vide folio CLXVIII
Eugenius tercius papa piſis oriūd⁹ CC
Eugenius quartus papa patria venetus vide folio CCXLII
Euriſteus fuit primus rex lacedemonioꝛum vide folio XL
Eunomius hereticus a quo eunomiani heretici CXXXII
Euangelium ſtando dicendum anaſtaſius papa inſtituit CXXXIII
Euſtachius cognomento placidus CX
Euſebius Potentianus viri romani vide folio CXVI
Euſebius papa natione grecus CXXVI
Euſebius epiſcopus ceſaree paleſtine vide folio CXXVIII
Europa Enee cū ſuis capitul' CCLXVIII
Euthices hereſiarcha conſtantinopolitan⁹ abbas CXL
Euticianus papa natione thuſc⁹ CXXII
Euphemia virgo nobiliſſima CXXV
Europa ſecunda eſt pars terre. ꝛ vnde habeat nomen vide XIII
Exarch⁹ italie prim⁹ fuit lōginus CXLVII.
Finis vero exarchatus CLXV
Ezechiel propheta ductus eſt in babiloniam LXI
Ezechiel interfectus eſt illis diebus. vide folio LXV
Fabianus papa natiōe romanus CXVIII
Facies ſaturni quomodo olim depingebatur XXXV
Facies Janij quō depīgebatur a romanis XXXV
Familiaris pape Leonis qui ti ſuſpenſo domino ſedem apoſtolicam occupauit CLXXIII
Falcones pugnauerunt cum coruis. vide fo-

lio CCXCII
Fames maxima fuit rome tempore Benedicti primi CXLVI
Fames ingens per totam ytaliam CCXXV
Fauſtus apud gallos epũs CXLI
Faunus ſecundus rex fuit laurentũ XXXV
FEdus habuit imperator cum ſarracenis. vt ſingulis annis daret circa milia aureorum CLXVI
Fenix in thiro ⁊ ſydone regnauit. vſumqꝫ lraꝝ condidit XXXIIII
Fenix auis eſt vnica in mundo CIIII
Fenerator fuit menippus phũs ⁊ ſeipm̃ ſuſpẽdit LXXX
Felix ſecundus papa natione romanus vide folio CXXXI
Felix tercius papa natione romanus CXX
Felix papa quartus natione ſamnus CXLII
Felicitas rõna femina cũ ſeptẽ filijs CXIIII
Felix papa natione romanus CXX
Felix p̃ſbiter Euſebius monachus ⁊ martires vide CXXII
Felix ⁊ adauctus martires CXXV
Felix quintus papa ſedit annis nouem vide folio CCXLII
Ferraria inſignis vrbs a quo fuerit ornata; vide folio CLIX
Ferdinandus alphonſi regis ex concubina filius rex neapolitanus CCLI
FIcus libenter comedit zeno philoſophus vide LXXIII
Fidem xp̃ianam acceperunt illis temporibus armeni ⁊ hiberi CXXXI ⁊ XLVI
Fidem ſuſcepit britannia ſeu anglia tpe Lucij regis CXV
Fides ⁊ capraſius martires CXXV
Fidem xp̃i quando acceptauerũt baioarij ſiue bauari ⁊ p quem vide CLIII
Fidem catholicam ſuſcepit rex perſarum. vide folio CLV
Fidem receperunt bulgari CLXX ⁊ LXXI
Fidem receperun ſchlaui CLXXI
Fidez recepit arioldus rex danoꝝ. cui impator dedit friſiam CLXXI
Fidem recepit rex normãnoꝝ CLXXII
Fidem receperunt catholicam bohemi vide folio CLXXVII
Fidem receperunt vngari CLXXXII
Filij machabei martirio ſunt coronati vide folio LXXIX
FLacci dicunt walachi CCLXXII
Flandria cepit exordiũ tpe caroli calui folio CLXXII
Flagellantium ſecta hic habuit ortum vide folio CCXV ⁊ XXXV
Florencia ciuitas a quo habuit originẽ. vide folio LXXXVI
Florianus frater taciti germanus imperator vide de illo CXXIII
FOrtunatus epiſcopus tudertinus vir ſanctus CXLVIII
Forſeus hibernie regis filius vir ſanctus vide folio CLIIII
Forchem in oppido Lodouicus tercius rex creatur romanorum CLXXIIII
Et eodem oppido eligebat rex rudolphꝰ vide folio CXCII
Formoſus papa poſt ſteffanum pontifex creat folio CLXXII
Formice quomodo pugnauerunt in vno agro bononienſi circa pirum CCXCII
Franco quidã ex hectore filius Priami nepos a quo francorum nomen eſt tractum. vide XXXVII
Francia occidental ⁊ orientalis que ſit vnaqꝫ vide XXXIX
Francorum rex xp̃ianus primus fuit clodoueꝰ vide CXLIII
Franciſcus ſeraphicus natione italus vide folio CVIII
Fratricellarum hereſis que. ⁊ quando fuerit extincta CCXXI
Franciſcus maronus ordinis minorum theologus CCXXVII
Franciſcus petrarcha vir ingenioſus vide folio CCXXVII
Franciſcus albergothus p̃clarus medicus vide folio CCIII
Franconia germanie ſuperioris prouĩcia deſcribitur. ⁊ vnde franci ceperunt originem vide fo. CCLXXXV. Similit fo. XXXIX
Francie regni principes qui fuerant ⁊ que cõmiſſa ſint prelia CCLXXXVIII
Franciſcus carrarienſium dominus vir ſplendidus CCXXXIIII
Franciſcus martini ordinis carmelitarum vir doctus CCXXXVI
Franciſcus ſabarella romane eccleſie cardinalis CCXLII
Franciſcus barbatus vir laudatiſſimꝰ vide folio CCXLIIII
Francie regioni mala ſuccedebant tempora ab illis diebus CCXLV
Franciſcus Sfortia quartus mediolanenſium dux CCXLVIII
Franciſcus philelphus poeta laureatꝰ vide folio CCXLIX
Frater quidã nomine nicolaus in heremo per annos multos vixit ſine cibo corporali. vide folio CCLVI
FRiges emerſerunt ab thegorma filio Gomer vide folio XVI Inde frigia hec regio dicta.
Fridericus primus cognomẽto barbaroſſa imperator romanorum CCIII
Fridericus ſecundus romanorum imperator. vide CCIX
Fridericum ſeſe appellauit imperatorem quidã ſeductor qui olim fuiſſet abſconſus vide folio CCXX
Fridericus dux auſtrie imperator a quibuſdaz electus prelium cõmiſit pro imperio ⁊ ſuccubuit CCXXV
Fridericus tercius erneſti ducis auſtrie filius imperator CCXLVII L LII ⁊ LVI
Fridericus tercius plures latrones de nigra legione diuerſis generibꝰ mortis precepit periri CCLVIII

Fructus ceperunt habere greci illis temporibꝰ allatis aliunde ſeminibus XXIX
Furius camillus dictator romanꝰ LXXVI
Fulgentius natione apher CXLI
Gaboanite fuerunt ab eueo folio chanaan XIIII
Gaius duellus conſul romanus LXXXI
Gaius caligula imperator quartus CIII
Gaius papa natione dalmatcus CXXII
Gallacie regio et gallate a gomer fuere filio iaphet XVI
Galba ſeptimus romanoꝝ imꝑator CVI
Gallꝰ abbas diſcipl's btī colūbani CLII
Galienus medicus doctiſſimus natione grecꝰ folio CXIII
Gallus hoſtilianus et voluſianus eius imperatores CXXI
Galeacius maria mediolanēſis dux occiditur folio CCLV
Gangolphꝰ vir ſctūs et ꝑclarꝰ CLXIIII
Gebennarum ciuitatem aurelianus condidit CXXII
Gedeon quartus hebreorū iudex iudicauit annis quadraginta XXXVII
Gelaſius papa natione apher CXL
Geyſila regina hungarie CLXXXVII
Gelaſius ſecundus papa antea iohannes vocatus CXCVI
Gētes. lxxij. ſunt ꝓcreate ex tribꝰ filijs noe vide folio XIIII et XV
Gētes multe ꝓdierūt ex ſcithis XVIII
Genua vrbs a quo ſit ꝯdita vide LVIII
Genuadius eṗs vir doctiſſimꝰ CXLI
Gentes ſeptem ſunt inſtitute per ſeptem filios iaphet XVI
Gemini admodum ſimiles fuerunt amelius et amicus CLXIIII
Gētes. xiij. fecerūt. xiij. filij heber XVI
Genealogia imꝑatoris heinrici et cōiugis ſue kunegūdis CLXXXVI et LXXXVII
Genuenſes ſunt a ceraſe priuilegiati vt monetas tonderent CCI
Gentilis medicus plurimum recommedatus. vide CCXXIIII
Genue ciuitatis italie immutatōes CCXCI
Germaniā ab italia alpes dirimūt XLIIII
Germanꝰ eṗs pariſienſis CXLVIII
Germania q̄ ſit et plura de illa vide fo. XIII et CCLXVII
Gerdrudis ſancta abbatiſſa CLIIII
Gerſeus filius chanaan a quo gerſei XIIII
Gerhardus groet claruit vite ſanctitate vide folio CCXXXVI
Gerhardus ordinis heremitaꝝ in theologia ꝑdoctus CCXXX
Georgius trapezuntius claruit illis temporibus CCXLVI
Georgius pogiebracius rex bohemie et vngarie CCLI
Germanie tabula et quibus irrigetur fluminibus eſt depicta. Et quare Romani appellabant illos germanos CCXCIX
Geſta ciuitatum italie genue ſcilicet et mediolane et ceterarum memoratu digna vide folio CCXC XCI XCII ꝛc̄.
Geruaſius et prothaſius germani natione mediolanenſes CXXIIII
Georgius capadox tribunus ꝛ verus xp̄i miles CXXIIII
Gethuli fuerunt ab euila filio chus XIIII
Gethel tercius filꝰ aram a quo gethei vide folio XV
Gibertꝰ antipapa in germania CXCIII
Gigas fuit nemroth ꝛ primus tyrannus vide XIIII
Gigātes erant illis temporibus X
Gigantis corpus eo tempore inuentum ē mire magnitudinis CXC
Gloria patri ꝛ filio in fine pſalmoꝝ damaſus papa ſtatuit dicendum CXXXI
Gloria in excelſis deo ſimachꝰ papa ſtatuit cātādū CXLI Et papa theleſphorus CXII
Gloria laus ꝛ honor theodolphus epūs cōpoſuit CLXIX
Gloſator legum fuit accurſiꝰ. Decreti vero bartholomeus CCXI
Gloſator decretalium fuit bernhardus vide folio CCXIII
Goar vir ſancte vite claruit multis virtutibus LI
Gordianꝰ ꝛ epimachus CXXXII
Gordianus hic imperator fuit CXIX
Gorgoniꝰ miles romanꝰ CXXIIII
Gomer primus filius iaphet a quo fuerūt gomerite qui poſtea galli dicebantur vide folio XVI
Gothorum rex perſequebatur xp̄ianos in ſua gente CXXXIII
Gothi romā obſederūt ꝑ lōga tp̄a CXLV
Gothi ab hunis expulſi fugierūt ad danubiuꝫ tempore valētis imperatoris poſtea per tracias ſeſe infudere CXXXIII
Gothorum gens facta eſt arriana ſeductiōe valentis imperatoris CXXXIII
Gothorum gens a ſchitis habuit ortum. vide folio CXXXIII
Gothorū gens ſponte dedit ſe imperio romano tempore theodoſij imperatoris vide folio CXXXIIII
Gothorum rex radagaſus totam italiam ferro et flamma vaſtabat ꝛ tandem captus vide folio CXXXV
Grando maxima fuit in Cōſtantinopoli vide folio CXXXIII
Gracianus imperator filius ſenioris valentiniani CXXXIIII
Grando permaxima fuit ꝛ illis temporibus vide folio CLXX
Gracianus vir magne doctrine CCI
Grecorū ſiue argiuorum regnum quando do habuit ortum ꝛ qui fuerant regni reges XXIX
Greci illis temporibus ceperunt habere fructꝰ delatis aliunde ſeminibus XXIX
Gregorius thuronenſis epūs CXLVIII

Gregorius magnus doctor nominatus vide folio CXLVIII
Gregorius papa primus natione romanus folio CXLVIII
Gregorius ſcđs papa patria romanus vide folio CLX
Gregoriꝰ tertiꝰ papa natione ſyrꝰ CLX
Gregorius quartus papa patria romanus folio CLXVIII
Gregorius papa quintus natione ſaxo vide folio CLXXXI
Gregorius papa ſextus eius patria ignota folio CLXXXVIII
Gregorius ſeptimus papa natione etruſcus folio CXCIII
Gregoriꝰ naſanzenus ep̃s in diuinis p̃ceptor iheronimi CXXXIII
Gregorius papa octauus patria beneuentanꝰ folio CCIIII
Gregorius nonus natione hernicus. vide folio CCVIII
Gregoriꝰ decimꝰ papa natione italꝰ CCXV
Gregorius vndecimus papa patria lemonicenſis CCXXXI
Gregorius papa duodecimus natione venetꝰ folio CXXXV
Greci conuicti ſunt vt crederent cum romana ecclesia ſpiritũſanctũ a patre ⁊ filio procedere. ⁊ alia plura CCXLIIII
Gregorius tiphernas rhetor CCXLVI
Gwaſparinus bergomẽſis grammaticus clarus CCXLII
Gwarinus veronenſis grammaticus ⁊ orator. folio CCXLVI
Gwelffi ⁊ gebellini qui ſint CCI. Et quando ⁊ vñ habuerunt ortũ CCXII ⁊ XIIII
Gwido muſicus p̃ria ethruſcꝰ CLXXXIX
Gwilhelmus placentinus medicꝰ CCXVI
Gwilhelmus durandi ſpeculator CCXVI
Guntherus comes de ſchwartzenburg ſcripſit ſe imperatorem contra Carolum. vide folio CCXXIX
Gwido bonatus aſtronomus magnus vide folio CCXIIII
Anibal hamilcarl carthaginẽſiũ ducis filiꝰ imperator exercitus carthaginenſium LXXXII
Hartmannus ep̃us brixinenſis vir ſctũs CCIIII
Haſta vtebantur greci p̃ dyademate LVI
Haſſia p̃uincia vbi ſit ſita CCLXXXIIII
Hatto archiep̃us magũtinus eſt miſerabiliter mortuus CLXXIIII
Hebrei dicunt iudei ab heber filio ſale vide folio XVI
Hector iſte fuit primogenitus priami ⁊ incomparabilis fortitudinis XXXVII
Helam fuit p̃mꝰ filiꝰ ſem a q̃ helamite XV
Hela fuit quartus rex in iſrahel XLVIII
Heliſſam filiꝰ ianan a quo fuere helizei XVI
Helena iſta fuit vxor menelai regis ⁊ a paride rapta XXXVII
Heli iſte fuit ſacerdos ⁊ iudex XLI
Helias p̃pheta obtinuit a deo q̃ tribus annis cũ dimidio non plueret XLIX
Helinandus ep̃us vir ſctũs CXCIX
Helias p̃pha aſſumptꝰ eſt in curru igneo. L
Helizeus p̃pheta clamauit poſt heliã pater mi pater mi L
Helizeus p̃pheta pallio helie iordanem diuiſit LIII
Helius pertinax imperator octauus romanorum CXV
Helena mater conſtantini crucem domini queſiuit CXXX
Helinandus monachꝰ hiſtoriograuꝰ CCVI
Hellis grecia in quibus mundi partibus ſit ſita CCLXXV
Heinricus dux primus ſaxonie imperator vide folio CLXXIIII
Heinricus ſecundus dux bauarie imp̃ator eligit. cõiũx eiꝰ kunegũdis CLXXXV
Heinrici ſcđi imperatoris genealogia vide folio CLXXVI
Heinricus tercius imperator romanorum folio CLXXXIX
Heinricus quartus romanorum imperator folio CXCII
Heinricus quintus romanorum imperator folio CXCVII
Heinricus ſextus imperator romanorum vide folio CCVI
Heinricus ſeptimus romanorum imperator folio CCXII
Heinricus octauus imperator romanorum folio CCXXII
Heinricus de haſſia claruit illis temporibus vide folio CCXXXVI
Hermes egiptiꝰ platõis diſcipl's LXXIIII
Hermes ciuis romanus CX
Heraclitus philozophus obſcuros ſcripſit libros LXX
Herodotus grecus hiſtoricꝰ plurimos edidit libros LXXII
Herodes filius antipatris ſuſcepit a romanis regnum iudeorum ⁊ multa fecit mala vide folio XC
Herodes antipas occidit iohannem baptiſtã folio XCVI
Herbaꝝ v̾tutes nouit diaſcorides CVII
Heresis cathaphrigarum hic incepit. vide folio CXIIII
Heremita primus fuit paulus CXXXI
Heresis predeſtinatorum viguit illis temporibus CXXXVI
Heresis accephalorũ peſſima fuit illis temporibus CXLI
Hertulianꝰ ep̃s ſctĩtate plenꝰ CXLVI
Hermigildis rex viſigothoꝝ CXLIX
Heraclion imperator CLIIII
Herbipolis ciuitas in francia orientali vide folio CLIX
Hermannus contractus plura compoſuit eccleſiaſtica cantica CLXXXIX
Heresis waldenſium viguit temporibus iſtis folio CCIII

Hirsavia cenobium in ſylva nigra. fol. CXXXIX.

Heremitarum fratres vrbes inhabitare cepe-
runt CCXI
Hereſis fraticelli per quem ꝛ quādo fuerit ex-
tincta CCXXI
Hereſis dulcini q̄ ꝛ qn̄ ſit extincta CCXXI
Hercules dux ferrarie vir ſtrenu⁹ CCLIIII
Hedwigis ducissa polonie vidua ſctā CCXVI
HIbernia prouincia q̄ ſit CCLXXXIX
Hildruntū Apulie ciuitas a churco hoc
anno eſt expugnata CCLVI.
Hildegardis virgo admirabilis ſpiritu3 habu
it prophetie CCI
Hieruſalem condidit Melchiſedech XV
Hiſpania venit a thubal filio Japhet vide fo/
lio XVI
Hyſpaniarum regnum quando habuit ortum
folio XXIIII
Hiſpania multos habuit viros clariſſimos fo/
lio XXIIII
Hiericho quomō mō ſit villa L
Hieu filius Joſaphat regis iuda fuit decimus
rex in iſrahel LII
Hircanus filius alexandri tercius pontifex iu-
deorum LXXXVIII
Higinus papa natōne grecus CXI
Hiren⁹ epſ lugdunenſis CXVI
Hilari⁹ epus pictauēſ optim⁹ xp̄ian⁹ multas
expugnauit hereſes CXXXI
Hilarion abbas vir ſanctus CXXXIII
Hilari⁹ papa natōne ſardus CXXXVI
Hilbertus Cenomanorum gallie epiſcop⁹ fo/
lio CLXV
Hiſtria puīncia vbi ſit ſita CCLXXVII
Hiſpania deſcribitur et qui fuerunt terre illius
principes CCLXXXIX
Hiſpania diuidebaꝫ morte heinrici CCLV
HOminis etas quare ante diluuiū fuit p-
lixior q̄ modo X
Hoīes diuerſaꝝ formaꝝ vbi ſint XI ꝛ XII
Holofernes interficiꝫ a iudith LXIX
Horacius flacc⁹ poeta laudatiſſimus XCII
Homines notabiles qui floruerunt tpe Traya
ni vide CXI
Honori⁹ īpator frater archadij CXXXIIII
Hormiſta papa natōne campanus CXLII
Horas canonicas clericis pelagius papa inſti
tuit CXLVI
Honorius ſecundus papa hoſtienſis epiſcop⁹
fuit CXCVIII
Honorius tercius papa patria romanus vide
folio CCVIII
Hoſtienſis cardinalis vir peritiſſimus vide fo/
lio CCXIIII
Honorius quartus papa patria romanus vide
folio CCXVII
Holandia germanie prouincia deſcribitur vi-
de folio CCLXXXIII
Homo quidā nicolaus noīe vixit in heremo p
ānos multos ſine cibo corpali CCLVI
Hominis quāplurime anxietates ab infantia
vſq3 in mortem CCLXIII
HUl ſecūdus filius aram a quo armeni vi/
de folio XV
Hugo arelatenſis comes imperator italie vide
folio CLXXVI
Hugo iſte fuit rex francie CLXXXII
Hugo epſ gratianopolitanus CXCIIII
Hugo abbas cluinacenſis CXCIX
Hugo de ſancto victore doctor preclarus vide
folio CC
Hugo de folieto ſcripſit librum de clauſtro ani
me CC
Hugo cardinalis ſancte ſabine vir doctus vi-
de folio CCXIII
Hugo ſenēſis vulgat⁹ medic⁹ CCXLII
Hugo ſenēſis vulgatiſſim⁹ medic⁹ CCXLII
Hus primus filius aram a quo damaſceni vi-
de folio XV
Hus regio draconitidis ex q̄ fuit iob XV
Hunoꝛ rex deſcendit a Scitis XVIII
Hus fuit primus filius nachor XX
Huni expulerunt gothos a ſuis locis vide fo-
lio CXXXIII
Huni ſunt ſcithe ſicut ꝛ gothi CXXXIII
Hunorum rex athila multa commiſit in diuer/
ſis mundi partibus prelia CXXXVII
Hunos carolus magnus maxime oppreſſit fo/
lio CLXVII
Huni qui dicanꝫ ꝛ quā ferocitatē in alias gen/
tes fecerunt CLXXIII
Hugo abbas cluniacenſis CLXXXIX
Huſſitarum hereſis incepit tempore wētzeſlai
folio CCXXXIII ꝛ XXXVIII
JAbel filius lamech medi-
cans cōiugiū carnale ꝛ pa
ſcua ventris X
Jacob ꝛ eſau ex yſaac pr̄e
et rebecca matre nati ſunt.
folio XXVI
Jacob habuit q̄tuor vxo-
res e quibus plures genu
it filios vide folio XXV ꝛ XXVI
Jacob ex lya natu maior ſex ſuſcepit filios fo-
lio XXV
Jacob filius ioſeph fuit alijs temporibus fo-
lio LXXXVIII
Jacob⁹ maior apl̄s ab herode occiſ⁹ ē CIIII
Jacob. minor apl̄s ꝛ frater dn̄i appellatus fo
lio CIIII
Jacob⁹ de arena iuris conſultus CCXX
Jacobus de viterbio ordinis heremitarum fo/
lio CCXXII
Jacobinus carrarienſis interfecit marſilium fo
lio CCXXX
Jacob⁹ forliuiēſis medicie doctor CCXLII
Jadus potifex iudeis pacē impetrauit ab alex/
andro magno LXXV
Jair de tribu manaſſe ſeptimus iudex fuit in iſ/
rahel XXXVII
Januare⁹ mēſis dī a rege italie iano XXXV
Japhet tercius filius noe ſepte3 filios habuit
p quos ſeptē ſunt gentes inſtitute XVI
Jareth fili⁹ malaleel qn̄ ſit natus X
Jaſon male intrauit pontificiū LXXVII
Jauan q̄rt⁹ fili⁹ iaphet a quo fuere greci XVI
IDolatra prim⁹ fuit ninus XVII
Jdolatras fecit moiſes occidi XXXI
IEbuſe⁹ fili⁹ chanaan a quo iebuſei XIIII
Jeconias fuit filius ioſie ꝛ conſtitutus eſt
rex a pharaōne LX

Jectan filius heber habuit. xiij. filios qui oēs fecerunt generationes principales XVI
Jeiuniū primo sctūs petrus instituit CII
Jeiuniū quadragesimale septē ebdomadarum telesphorus papa statuit CXI
Jeiunare qnta feria ⁊ dominico die vetuit melciades papa CXXVI
Jepte illegittimus princeps latrocinantiū folio XL
Jeremias pphēta sanctissimus in vtero matris sanctificatus adhuc puer pphetauit LV
Jeremias lapidatus est LXV
Jeronimus doctor celeberrimus vir sanctus. folio CXXXV
Jheronimus hereticus igne consumptus est. folio CCXLI
Jeroboam rex israhel pessimus ydolatra vitulos aureos fecit XLVIII
Jeroboam rex israhel bellicosus fuit LII
Jerosolime primus rex fuit Gotfredus. vide folio CXCVI
Jerosolime vrbis vltia captiuitas CCV
Jerusalē condidit melchisedech XV
Jerusalē salē pmo edificauit XVI ⁊ XVII
Jerusalē qñ ⁊ qtiēs fuit destructa LXIII
Jerusalem venit in ptātem egyptiorum. vide folio CLXXXIX
Jesabel vxor achab regis israhel multa mala fecit XLIX
Jesse habuit septē filios ⁊ duas filias quorum nomina vide XLII
Jerosolimā cepert xpiani exhortatiōe vrbani pape. ij. CXCIIII XCV XCVI ⁊ CCI
Jerusalē quinta vice fuit destructa CCIX
Ignacius epūs antiochie CX
Ignem de silice primus eduxit promethe⁹ folio XXVIII
Igne sacro accensi plures pcib⁹ btē marie virginis sunt liberati CXCVIII
Ignis magnus descendit de celo CLI
Ihesus fuit summ⁹ pōtifex isrl LXIIII
Jhesus xps qñ nascit̄ vide XCV
Jhesus cū pntib⁹ suis ascēdit in tēplū XCV
Jhesus cū esset. xxx. annoꝝ baptisatus est. ieiunauit. ductus in desertum XCV
Jhesus christus passus est XCVI
Jhesus filius sirach natōe hebreus composuit librum qui dicit̄ ecclesiasticus LXXII
Ilen quid sit vide folio II
Jlliricus populus significat sclauonicum populum CXII
Jlliria que regio sit ⁊ vbi sita CCLXXVI
Imago germanie est in tabula depicta. vide folio CCXCIX
Jmperiū quō ⁊ qñ sit translatū ad germanos ⁊ quō būit ortū ro. impiū CLXXVIII
Jmbres maximi fuere illis dieb⁹ CLVI
Jmperator fuit hanibal carthaginensium exercitus LXXXII
Jmpiū xpianoꝝ ⁊ sacerdotiū incepit a natiuitate domini XCV
Jmperatores qui fuere XCVI CIII ⁊c
Jmpatores quatuor fuerant tpe cōstantini magni CXXIX
Jmperij sedem ex vrbe roma cōstantin⁹ statuit in constantinopolim trāsferri CXXIX
Jmperiū occidētale fuit qñ diuisū ab oriētali tpe marciani CXXXVII
Jmperatores constantinopolitani desiere in hispania illis temporibus CL
Jmperatores confirmabāt clericoꝝ electiones tempore seuerini pape CL
Jmpator prim⁹ ex greca pgenie fuit leo. vide folio CXXXVII
Jmperiū constantinopolitanū dicebat̄. qr imperatores ibidem residebant CLVIII
Jmperiū qñ sit a grecis in francos translatum per quē ⁊ quare CLXIII
Jmperiū constantinopolitanū defecit illis temporibus CLXVI
Jmpatores pontificibus ro. fecerunt auxiliū p xxvij. annos CLXIX
Jmperatoris auctoritas non debere requiri in electiōe pape statuit adrian⁹ terci⁹ CLXXI
Jmpatores italie qui fuere CLXXVI
Jmpatorē se dixit guniherus comes de swartzenburg contra carolum CCXXIX
Jmperator wentzeslaus fuit depositus vide folio CCXXXIII ⁊ XXXIIII
Jmpator fuit electus a quibusdā electorib⁹ iodocus marchio morauie CXXXIII
Jmperiū iterū trāslatum est ad longobardos. folio CLXXIIII
Jmperij de possessiōe magna fuit cōcertatio inter italos germanos ⁊ francos LXXVI
Jmperij istitutio ad almanos ⁊ sup qb⁹ sit imperiū fūdatū CLXXXIII LXXXIIII et LXXXV
Jmperiū nō habuit ad aliquot tps imperatorē folio CCVII XII ⁊ XIIII
Jmpiū paleologoꝝ hic cepit ītiū CCXIIII
Jmperiū vacauit anno vno post mortē heinrici octaui CCXXII
Inach⁹ fuit primus rex arginoꝝ XXIX
Jndia que est in asia et q̄ fruct⁹ et⁹ XIII
Jndoꝝ ptās q̄ sit ⁊ qs plat⁹ CXCVII
Jndia venit a sale filio iaphet XVI
Jnferni ore fecē se absorberi marc⁹ curci⁹ LXX
Jnitiū bonū frequenter habent potentes & malum finē sicut amasias LIII
Jnnocēti⁹ pm⁹ pap natōe alban⁹ CXXXIII
Jnocēti⁹ scds papa pria roman⁹ CXCVIII
Jnnocēti⁹ terci⁹ papa natiōe cāpan⁹ CCVI
Jnnocentius quartus papa patria genuensis. folio CCXI
Jnnocentius quintus papa natione burgund⁹ folio CCXV
Jnnocentius sextus papa patria lemonicensis folio CCXXVIII
Jnnocentius septimus papa patria sulmonensis CCXXXV
Jnnocentius octauus papa natione genuēsis. folio CCLIII
Jnsule vñ dicant̄ ⁊ nomina insularum XIX
Jnsule plures in gallia vide XXXVIII
Jnsule mediterranee mari q̄ sint XXXVIII
Jnuocare nomen dñi enos incepit IX
Jnuestiture ius prelatorū ecclie heinricus quintus restituit CXCVII
Joachas rex israhel cum gente sua valde est attritus LII
Joathas malū fecit corā dño ideo tradidit eum

dn̄s in manus pharaonis LX
Joachim fuit fili⁹ ieconie fecit malū corā dn̄o ideo statim amotus est a regno LX
Joachī sacerdos fili⁹ ihesu pōtificis LXIIII
Joachim habuit annā vxorē ex qua genuit virginem XCIIII
Joas rex ī isr̄ pcussit siros tribus vicib⁹ LII
Joas cū esset septē annorū a ioiada pōtifice rex iuda est constitutus LIII
Joachim abbas vir pclari ingenij CCIIII
Job fuit filius hus XX
Job vir patiens ex zareth patre ꝛ matre bosra nascit̄ XXIX
Jodocus heremita vir sctūs CLIIII
Johel scōs pphēta de duodecī de iuda LII
Johānes filius iude summ⁹ pōtifex LXV
Johānes hircan⁹ sūm⁹ pōtifex LXXXIII
Johānes baptista qn̄ fuit nat⁹ ꝛ decollatus folio XCIIII
Johānes apl's ꝛ euāgelista CIX
Johannes ꝛ paulus frēs ꝛ romani pclarissimi CXXXII
Johannes crisostomus constantinopolitanus episcopus CXXXV
Johannes damascenus monachus vir doctus folio CXXXVIII
Johannes primus papa natione thuscus folio CXLII
Johannes secūd⁹ papa patria romanus. vide folio CXLIIII
Johannes papa tercius natione romanus folio CXLVI
Johannes elimosinarius epūs et vir sanct⁹ folio CXLVII
Johannes quart⁹ papa natiōe dalmata CL
Johānes monach⁹. gerūdinensis eps CLII
Johānes qnt⁹ papa natiōe sir⁹ CLVI
Johānes papa sext⁹ natiōe grec⁹ CLVII
Johānes papa septim⁹ natiōe grec⁹ CLVII
Johannes papa septimus anglicus mulier fuit in habitu virili CLXIX
Johānes papa octau⁹ pt̄ia roman⁹ CLXXI
Johānes papa non⁹ natiōe ro. CLXXIII
Johānes papa decim⁹ pt̄ia roman⁹ CLXXV
Johannes papa vndecim⁹ natiōe romanus folio CLXXVI
Johannes papa duodecimus ꝛ eius tempore translatum est imperium CLXXVIII
Johānes papa .xiij. pt̄ia ro. CLXXVIII
Johānes papa .xiiij. natiōe ro. CLXXX
Johānes papa .xv. pt̄ia romanus CLXXX
Johānes papa .xvi. natiōe ro. CLXXXI
Johannes papa .xvij. episcopus placētin⁹ vide folio CLXXXI
Johānes papa .xviij. breui tempore stetit folio CLXXXI
Johānes papa .xix. pt̄ia roman⁹ CLXXXV
Johānes papa .xx. natiōe ro. CLXXXV
Johānes gualbert⁹ monach⁹ CXC
Johānes medic⁹ cognomento serapion CXCII
Johannes de temporibus armiger caroli magni CXCVIII
Johānes mesue medic⁹ pclarus CCIII
Johannes carnotensis episcopus vir eloquēs folio CCIII
Johānes papa .xxi. natiōe hispan⁹ CCXVI
Johānes rex bohemie filius henri. imperatoris CCXXIII
Johannes .xxij. papa iacobus antea vocatus. folio CCXXIIII
Johānes andree iuriscōsult⁹ CCXXVII
Johānes caldrini iuris doctor CCXXVII
Johānes de mōtevilla doctor nominatus vide folio CCXXVII
Johānes rex francorum CCXXXI
Johānes bochatius philosophus ꝛ astronomus CCXXXII
Johānes de rupecissa de ordie minorum insignis theolog⁹ spm̄ hūit pphēticū CCXXXIIII
Johānes galeaci⁹ pm⁹ dux mediolanensium. folio CCXXXV
Johānes rauennat⁹ grāmatic⁹ CCXXXVI
Johānes bickepff hussita CCXXXVIII
Johānes papa .xxiij. patria neapolitan⁹ ꝛ nobilis folio CCXXXVIII
Johannes gerson cancellarius parisiensis floruit his temporibus CCXL
Johānes hus heresiarcha CCXLI
Johānes rochezana heretic⁹ dānat⁹ CCXLI
Johānes de imola egregi⁹ iuris doctor vide folio CCXLII
Johānes tortelī⁹ ro. pō. sbdiacon⁹ CCXLV
Johānes capistran⁹ claruit illis tēporibus folio CCXLIX
Johannes de monte regio alemanus magnus astronomus CCLV
Joiada pontifex amouit athaliam ne regnaret sup iudā L
Jonas pphēta mittit in niniuen XLIX
Jonas pphēta de .xij. mittit ad niniuen q audierunt eum LIII
Jonadab fili⁹ rechab a quo venit stirps religiosa LII
Jonathas iudeorum dux ꝛ pōtifex LXXXI
Jonich⁹ qrt⁹ fili⁹ noe maxi⁹ astronom⁹ XIIII
Jonia grecorum regio venit a iauan filio iaphet. folio XVI
Jorā rex israhel malū fecit XLIX
Jorā rex pessim⁹ iuda occidit frēs suos ꝛ ambulauit in vijs regis israhel LII
Josaphat extinxit effeminatos de terra iuda. ydola deleuit LII
Joseph habuit vxorē noīe asseneth sapientē et superbam que antea idola colebat XXVI
Joseph a fratrib⁹ in egiptū ē vēdit⁹ XXVII
Josedech pontifex fili⁹ azarie ductus ē in captiuitatē babilonicā LV
Joseph⁹ iude⁹ vir bon⁹ ꝛ magnan⁹ LXXVII
Joseph⁹ iude⁹ dict⁹ flaui⁹ CX
Josias rex iude accepit regnū cum octo esset annorum ꝛ optime rexit LX
Josue post mortē moysi fuit a deo iudex cōstitutus sup ppl'm israhel XXX
Jouinian⁹ insignis corpe impator CXXXII
Ipocrates medicus fuit pitagore discipulus folio LXXII
Ipolitus epūs vir doctor CXVIII
Ipolitus roman⁹ patricius ꝛ martir CXXI
Iram alexandri anaximenes mittigauit folio LXXVIII
Irath filius enoch X
Iris quare duos habet colores XI

Jris q̄zinaria apparuit ill' tp̄ib⁹ CLI
Jrregularem ſtatuit papa iohannes octauus homicidā CLXXI
Iſaac fuit filius abrahe XXVI Et qñ natus XXV
Jſaac medicus p̄clarus CXCII
Jſaias ꝓpheta nobilis vnus de quatuor ꝓphetis principalioribus LII
Jſidor⁹ epūs hiſpalenſis vir btūs CLI
Jſis ynachi filia leges inuenit ꝛ litteras docuit XXIX
Jſmahel qñ fuit genitus XXV
Jſocrates orator p̄clarus fuit LXXIII
Jſuard⁹ monach⁹ vir doctiſſim⁹ CLXVI
Italia eſt pars europe XIIII
Jtalia habet nomen a rege italo. vide folio XXXIIII ꝛ XLV
Jtal⁹ rex iuxta tiberim cōdidit ciuitatē vbi poſtea condita fuit roma XXXIIII
Jtaliā valde opp̄ſſit frideric⁹ p̄mus imperator folio CCIII
Jubileū qñ ꝛ quare ſtatuit pap̄ bonifaci⁹ octauus CCXIX ꝛ XX ꝛ XXVIII
Jubileo anno multe perierunt turbe ex preſſura in ponte ſancti angeli CCXLVIII
Jubileus ann⁹ fuit tp̄e ſixti quarti CCLIIII
Judas ꝛ vxor eius ſue tres habuit filios her. onam ꝛ ſela XXVII
Judas q̄ ꝛ thade⁹ apoſtolus CVII
Judas ex thamar nuru ꝛ cōcubina pepit phares ꝛ zaram XXVI
Judas vel ioiade fuit ſumm⁹ ſacerdos LXV
Judas machabeus vir fortiſſimus et bellicoſus LXXXI
Judei qñ romanis penitus fuerunt ſubiecti folio LXXXVII ꝛ LXXXVIII
Judices ppl'i iſrahel qui fuerūt XXX
Judiciū ſalomonis vide XLVII
Juda qñ īcepit fieri tributaria LXXXVIII
Judeorum regnū ꝛ ſacerdotium qñ ſit deſtructum XCX
Judee ꝓcuratores qui fuere XCV
Judeoꝝ regnū erat in quatuor tetrarchas diuiſum XCVI
Judeoꝝ ſecte tres erant XCVI
Judei fuerunt ex francia pulſi CCVII
Judi venerabile ſacr̄m ī oppido deckēdorff irreuerēter admodū tractauerunt CCXXX
Judei per totā germaniam cōbuſti ſunt q2 fontes xp̄ianoꝝ intoxicarūt CCXXX
Judei fuerūt ꝑ pragēſes occiſi ꝛ ſpoliati. vide folio CCXXXV
Judei cremati ſunt iuſſu alberti auſtrie ducis. folio CCXLIIII
Judei in tridentina ciuitate puerū nomine ſymonem necarunt CCLIIII
Judei illis tempoꝛib⁹ ſacr̄m eucharistie pforarunt ad ſanguinis effuſionē CCLVII
Judei in nuremberg ꝛ aliȷs locis finitimis fuerunt igni traditi CCXX
Judeus tranſfodit ymaginē xp̄i vſq3 ad ſanguinis effuſionem CLXVIII
Judeus baptizatus ad iudaiſmū reuerſus dānatus eſt ad ignem CCXLIIII
Judith mulier ſancta ꝛ vidua LXIX
Judeus tranſfixit ymaginem crucifixi vſq3 ad ſanguinis effuſionem CXLIX
Judicium extremum erit in fine mundi vide folio CCLXII ꝛ LXV
Julianus didius imperator CCXV
Julianus vir xp̄ianiſſimus CXXVII
Julianus galli ceſaris germanus imperator ꝛ appoſtata CXXXII
Julianus quid mali contra xp̄m fecerit vide folio CXXXII
Julianus fidei chriſtiane magnus amator folio CCXLVIII
Juliana virgo preclariſſima CXXVI
Juliana virgo romana CXXXII
Julius ſenator xp̄ianus fact⁹ ē CXVI
Juli⁹ frontinus vir ſcientiſſim⁹ CXVII
Julius aphricanus vir multarum doctrinaruȝ folio CXVIII
Julius papa natione romanus CXXVIII
Juſtinus philozophus de neapoli vrbe. vide folio CXIII
Juno ſaturni ꝛ opis filia ac iouis ſoror vide folio XXXV
Jupiter dedit athicis primo legem. vide folio XXIIII ꝛ XXVIII
Juſtin⁹ iunior vel minor impator CXLVII
Juſtinianus ſecund⁹ ſiue iunior imperator cōſtantini quarti filius CLVIII
Juſtin⁹ ſenior īpator ꝛ fidei amator CXLIII
Juſtinianus romanorum principū maxim⁹ imperator CXLV
Juo canonū doctor fuit CXCIII
Juuencus hiſpanus poeta CXXXI
Juuenalis poeta ſatiricus CX
Juris ciuilis doctor fuit azo CCVI
Karoli magni ſedes fuit in aquiſgrano XCI Et plura de ip̄o require ſupra littera C.
karolus magnus coegit ratiſponam folio XCVIII
katherina virgo p̄clariſſima CXXVIII
kilianus epūs in francia orientali CLIX
katherina d̄ ſenis v̄go ſctiſſima CCXXXIIII
Labrū vel labiū eneū quō fuit formatū XXXIII
Lac de celo ꝛ ſanguis d̄ terra manauit LXXXII
Lacedemonia a quo fuerat edificata XXVIII
Lacedemōes ſiue ſpartani vn̄ habuerīt ortū LIIII
Lactantius arnobȷȷ diſcipulus CXXVIII
Ladiſlaus hungaroꝛū rex CXXVIII
Ladiſlaus apulie ꝛ hungarie rex CCXXXV
Ladiſlaus hungarie ꝛ bohemie rex ac auſtrie dux CCL
Lamech prim⁹ bigam⁹ q̄ ꝛ cayn interfecit X
Lamech fili⁹ matuſalē qñ ſit nat⁹ X
Lamen aureū eſt inuentum illis tp̄ibus in quo in quo ſcriptū erat ih̄s naſcet̄ ꝛc̄. CLXVI
Lampades in eccleſia ardere ſtatuit ſabinianus papa CXLVIII
Lamptus ep̄s traiectenſis eccl̄e CLVIII
Lana cecidit de nubibus his temporibus vide folio CXXXIII

Lancea ſacra ⁊ clauus dñi qñ fuerũt tranſlata ⁊ quomodo CLXXIIII
Lancea domini eſt illis tempoꝛibus inuenta folio CXCV ⁊ CCXII
Lanfrancus doctoꝛ eximius CLXXXIX
Lanificiũ minerua pꝛimo inuenit XXVIII
Laomedon rex troye occidit vnde ſũt grauiſſima bella ſecuta XXXVI
Lapides veri ceciderunt de nubibꝰ LXV
Lapidem poꝛtauit in oꝛe agathan abbas p annos tres CXXXIII
Lapis magnus cecidit de celo CLXXIX
Lapis grandis cecidit in monaſteriũ ſancti Gabrielis qui ⁊ ſigna fecit CCXII
Lapis ingens cecidit deſuper illis tempoꝛibus folio CCLVII
Largus dictatoꝛ conſul romanus LXIX
Latinus fuit rex ytalie XLIII
Latinoꝛum nomina olim boſtes foꝛmidabant ꝓpter vires eoꝛum CCI
Laudo papa natione romanus CLXXV
Laurentius hiſpanus martir ⁊ ſixti pontificis diſcipulus CXXI
Laurentius vallenſis philoſophus ⁊ theologus CCXLVI
Lazarus marthe ⁊ marie magdalene germanꝰ vide folio CVII
LEander tolletanus epiſcopus vir ſanctus folio CXLVII
Legem dedit Jupiter vir prudens athicis folio XXIIII
Leges dedit pꝛimo grecis phoꝛoneꝰ filiꝰ ynachi XXIX
Leges dedit egyptijs pꝛimo yſis XXIX
Leges ⁊ iura dedit licurgus lacedemonijs vide folio LII
Legem dedit athenienſibus ſolon philoſophꝰ folio LIX
Legẽ inſtituit zaleucus quã ipſe ſeruauit LX
Legum pꝛimus gloſator fuit accurſius vide folio CCXI
Leonides pater oꝛigenis magni CXVI
Leo primꝰ papa natione tuſcꝰ CXXXVI
Leo imꝑatoꝛ pꝛimus ex greca pꝛogenie. vide folio CXXXVII
Leo papa ſecundus natione ſiculus vir doctiſſimus CLVI
Leo papa tercius vir doctiſſimꝰ CLXVII
Leo papa quartus natione romanus vide folio CLXIX
Leo papa quintus cuius patria eſt incognita. folio CLXXIII
Leo papa ſextus patria romanꝰ CLXXV
Leo papa ſeptimus natione romanus vide folio CLXXVI
Leo papa octauus ciuis latronenſis. vide folio CLXXVIII
Leo papa nonus natione alemanus. vide folio CLXXXVIII
Leo quartus quinti conſtantini filius vide folio CLXIIII
Leonhardꝰ vir ſctiſſimꝰ natõe gallꝰ CXLVI
Leonhardꝰ aretinꝰ phs ⁊ oꝛatoꝛ maximus folio CCXLI
Leonhardus vir magni ingenij CCXLIIII
Leonhardus de vtino oꝛdinis pꝛedicatoꝛũ pꝛofeſſoꝛ CCXLIX
Leodegarius epũs ſanctus CLIIII
Leodium galliaꝝ ciuitas eſt illis tempoꝛibus euerſa CCLIII
Leoncius patricius imꝑatoꝛ CLVIII
Leo tercius imꝑatoꝛ CLXI
Leonem peperit mulier quedam viſu mirabilem CCXVII
Leonellus regnauit in ferraria annis nouez folio CCXLIIII
Letanias minoꝛes mamertus ĩſtituit ⁊ quare. folio CXL
Letanias maioꝛes gregoꝛius pꝛimus inſtituit folio CXLVIII
Leui filius iacob fuit pꝛimꝰ põtifex XXV
LIbertatem ſacerdotalem obtinuit Elizaphat LXV
Liberꝰ papa natione romanus CXXVIII
Libellum contra paupertatẽ editũ alexander ſextus deleri mandauit CCXI
Libri multi illꝰ tꝑibꝰ ſunt cremati XCII
Licinius imꝑatoꝛ vir peſſimus CXXVII
Licon phũs vir eloquens LXXXII
Licurgus gentilis dedit iura lacedemonijs et omni tempoꝛe exemplum dedit LII
Lydin filꝰ meſſaraim a quo fuere lidi XIIII
Lydus ppls venit a lydin XIIII
Linguaꝝ cõfuſio fuit tꝑe phale filij heber XVI
Linguaꝝ numerus fuit ſm numerum generationum q̃uis auctus ſit numero gentiũ XVI
Linea xpi X XV XVI XXI XXII ⁊c̃
Linea ſummoꝛum pontificum iſrahel. vide folio XXV ⁊ XXIX ⁊c̃
Linea regum aſſiriorum XVII XXV XXVIII LIIII LV ⁊c̃.
Linea regũ ſichimoꝝ XXVI
Linea regũ egyptioꝝ XXVII
Linea regum grecorum XXIX
Linea iudicũ iſrahel XXX XXXVII
Linea regũ italie XXXV XLIIII LVI
Linea regũ iſrahel XLVIII Finis LV
Linea regũ ſirie L ⁊c̃ Finis LXXXVII
Linea regũ romanoꝝ LVI ⁊c̃ LXV
Linea conſulũ romonoꝝ LXIX
Linea ceſarum XCVI CIII ⁊c̃
Linea regũ hungarie CLXXXVIII
Linꝰ papa ſcđs ſucceſſoꝛ. S. petri CV
Liptzẽſis vniuerſitas cepit inicium a pragenſi folio CCXXXVIII
Lyrã ſepticoꝛdẽ mercurius reperit XXVIII
Liricos verſus docuit ſapho poetiſſa vide folio LXI ⁊ LXXI
Lĩraꝝ vſuz rex fenix ĩ tyro tradidit XXXIIII
Litteras latinas ſ. a b c. carmẽtis filia euandrij inuenit XXXIIII
Lituania regio ⁊ pꝛincipes eius cõditio deſcribitur a populi moꝛes CCLXXX
Liuonia ꝓuincia vbi ſit ſita CCLXXX
LOcuſte habẽtes ſex alas ⁊ duos dẽtes apparuerũt illis tempoꝛibꝰ CLXX
Locuſte permulte fructus terre ⁊ arboꝛes deuaſtabant CCXXX

Locuſte hoc anno ꝑ italiā vagate mātuanis intulerunt maximū damnū CCLV
Logicā primū inuenit parmenides LXXII
Longinus grecus primus italie exarchus vide folio CXLVII
Longobardi vnde habuerunt originē ⁊ qñ abſtulerunt regnum italicum de conſtantinopolitano iugo CXLVII
Longobardorū rex vndecimus fuit alboinus. qui ⁊ ytaliam cum exercitu intrauit vide folio CXLXII
Longobardi poſt mortē alboini fuerūt ſub ducibus CXLIX
Longobardos expulit maurici⁹ imperatoꝛ ab italia CXLIX
Longobardi poſt duces ſuos regem ſibi ſtatuerunt Flauiū CXLIX
Lōgobardoꝝ vlti⁹ rex fuit deſideri⁹ CLXVI
Loth filius aram habuit duos filios ſcilicȝ moab ⁊ amon XXI
Loth inebriat⁹ ꝯgnouit filias ſuas XXI
Lothria regio que ſit vide XLVI
Lotharius ludouici imperatoris filius imperatoꝛ CLXX
Lotharius ſecundus rex italie hugonis filius vide CLXXVII
Lotharius dux ſaxonie imperatoꝛ romonoruȝ folio CXCIX
Lotharingia habet nomē ab imperatore lothario CLXX
Lothorigiā diuiſit lodouic⁹ īpatoꝛ CLXXI
Lothorigie ꝑnceps fuit ſcūs hipt⁹ CLXXVI
Lubeck ciuitatis ac terre illius deſcriptio. folio CLXXXII
Lucas euāgeliſta xp̄i diſcipulus CVIII
Lucan⁹ ſenece nepos oratoꝛ ⁊ poeta CV
Lucius papiri⁹ bellatoꝛ clariſſim⁹ LXXIX
Lucius ſcipio ꝯſul roman⁹ LXXXI
Lucius metellus conſul roman⁹ LXXXIII
Lucius aurelius commodus imperatoꝛ. vide folio CXII
Lucius anthonius commodus imperatoꝛ folio CXV
Lucius rex anglorum vir xp̄ianiſſimus vide folio CXV
Lucius papa natione romanus CXX
Lucia virgo deo deuota natione ſicula vide folio CXXV
Lucianus iheroſolomitanus preſbiter vide folio CXXXVI
Luci⁹ ſcūs papa pr̄ia bononiēſis CC
Lucius terci⁹ papa natione tuſcus CCIIII
Lues magna fuit que deuaſtauit multas prouincias poſt eccleſie ꝑſecutionem CXIII
Lucrecia mortua eſt propter abſentiam amantis ſui Eurioli. CCXLV
Lues permaxima fuit illis temporibus vide folio CXXI
Lucrecia claruit his temopribus LXV
Ludum ſcocorum inuenit xerſes philozophus folio LXII
Lugdunum ciuitas vnde habeat ortum vide folio LXXXVIII
Ludouicus primus imperatoꝛ poſt carolū magnum CLXIX
Ludouicus ſecundus imperatoꝛ CLXXI
Ludouicus tercius imperatoꝛ filius arnolphi. vide CLXXIIII
Ludouicus rex francoꝝ CLXXXI
Ludouicus epūs tholoſanus ordinis minoruȝ vir ſanctus CCXIX
Ludouicus rex francie vir ſanctus. vide folio CCXII
Ludouicus rex francorum vir catholicus. vide folio CCXXIII
Ludouicus quartus bauarus imperatoꝛ prelium geſſit cum friderico pro imperio ⁊ ſuperauit CCXXV
Ludouicus rex francie caroli regis filius. vide folio CCLI
Ludolphus alemanus carthuſienſis vir ſanct⁹ folio CCXXVIII
Luitprandus longobardoꝝ rex CLXII
Lune tres apparuerunt his temporibus. vide folio CCIII
Macedonius hereticus epūs conſtantinopolitanus folio CXXXII
Macedonia vbi ſit ſita folio CCLVIII
Macharij duo in ſyria bti anthonij diſcipli ⁊ heremite CXXXIII
Machomet⁹ hō ꝑniciosiſſimus deos gentiliū adorauit CLI
Magūtia metropolitana vrbs germanie a magūtino traiano habuit initiū XXXIX
Madeburga citas vñ hēat nomē CLXXIX
Mgūtinos debellauit arnolph⁹ imperator folio CLXXIII
Magūtinus epūs quare habeat rotam pro ſ armis CLXXXVII
Magneſie ⁊ de theſſalie regiōib⁹ CCLXXV
Magn⁹ primus fuit zoroaſtes XXII
Malateſtaꝝ familia regia fuit CLXXXII
Maleſica quedā fuit per diabolum in morte arrepta CLXXXIX
Malachias epūs vir ſanctus CC
Malalcel fuit filius yrath X
Malalcel fili⁹ caynan qñ ſit nat⁹ X
Malachias ꝓpħa angel⁹ dicit̄ LXIIII
Maledixit dn̄s ſpenti ⁊ ꝑmis ꝑntib⁹ VII
Malū ſepe nō remanet etiā in hoc ſeculo inultū vide in rege amulio LIII
Mamertus vienenſis epūs CXL
Māfredus rex ſicilie CCXIII
Manes qdā heretic⁹ gēte perſa CXXII
Manulas rex aſſirioꝝ fuit XXV
Manahen rex iſrahel malū fec̄ corā dn̄o LIII
Manili⁹ torquat⁹ cōſul roman⁹ LXIX
Mapheus vegius vir doctiſſimus. vide folio CCXLIIII
Mare diuerſa habet nomina iuxta varietatem regionum VIII
Marcus ⁊ Gneus manlius conſules vide folio LXIX
Marc⁹ tuli⁹ cicero cōſul roman⁹ LXXXIX
Marcus ꝓcuratoꝛ Jude XCV

Marcus euãgeliſta genere leuiticus ⁊ ſacerdos folio CIIII
Marcus anthonius verus imperator vide folio CXII
Marcus ⁊ marcellianꝰ germani ⁊ ciues romani CXXIIII
Marcus aurelius anthonius imperator homo perpeſſimus CXVII
Marcus papa natione romanus CXXVII
Marci corpꝰ quomodo ſit ad venetos trãſlatum ⁊ eiꝰ eccĩa ↄſtructa XLIIII ⁊ LXIX
Marcellinus papa romanus CXXVI
Marcialis in hiſpania patriã habet CX
Marcion hereticus eius diſcipulus ſtoicus vide folio CXIII
Marcianus in orientali imperator. vide folio CXXXVII
Marcellus papa natione romanus CXXVI
Melciades papa natione apher CXXVI
Marchiam brandeburgenſem imperator Sigiſmundus Friderico burgrauio nurmbergenſi dono dedit CCXXXIX
Marchiones eſtenſes fuerunt in vrbe ferraria. vide CLIX CCXXIII ⁊ XXVI
Marchio albertus e roma fuit expulſus vnde ſe hungaris iunxit in vindictam. vide folio CLXXVII
Marchia brandeburgenſis vbi ſit ſita vide folio CCLXXXII
Marchio eſtenſis fuit borſius ⁊ dux ferrarienſis CCLI
Marchio albertus brandeburgenſis bella geſſit cum nurmbergenſibus. deinde cum duce bauarie CCLI
Marchionatus fuit quondam ducatus vide folio CCIII
Mardocheus vir ſanctus in regno perſarum habitus LXIX
Margaretha virgo pulcherrima CXXVI
Marſilius de ſancta Sophia medicus vide folio CCXXXVI
Marinus philelphus poeta laureatus vide folio CCLII
Marſilius carrarienſium princeps. vide folio CCXXIIII
Mariannes regina hebreorum mulier pulcherrima XCV
Martir primus fuit abel IX
Maria ſoror moyſi prophetiſſa fuit ⁊ leproſa. folio XXV
Maria ex patre Joachim ⁊ matre anna naſcitur XCIIII
Maria egyptiaca primo fuit meretrix deĩn ſancta vocata CXXXIII
Maria magdalena inſigniſſima chriſti appoſtola CVIII
Martirium ſuſtinuerunt plures homines ſub domiciano CXI
Martina virgo romana et ſetiſſima CXVIII
Martirum plurimorum nõia qui paſſi ſunt illꝰ perſecutionibus CXIX
Martinus epũs thuronenſis CXXXIIII
Martinus primꝰ papa pͣria tudertinꝰ CLIII
Martinus ſecundus papa natione gallus vide folio CLXXI
Martinꝰ .iij. papa pͣria romanꝰ CLXXVII
Martinus quartus papa natione gallicus vide folio CCXVII
Martinus quintus papa natione romanus vide folio CCXXXVIII
Martinus ficinus florentinus vir excellentiſſimi ingenĩ CCLVI
Martirilogiũ quis cõſcripſit vide CLXVI
Martinꝰ ſcotus ciſtercienſis frater CCXIIII
Maſilia ciuitas a q̃ fuerit cõſtructa LXI
Maſſageta gens que ſit vide CCLXXX
Mathan filius eleazari LXXXI
Matheꝰ ſiluaticꝰ medicꝰ doctꝰ CCXXIIII
Matheus apl's a thelonio vocatꝰ CVII
Matheolꝰ peruſinus medicus recommendatꝰ. folio CCLII
Matheus palmerius natione florentinus philoſophus CCXLVI
Mathias hungarie rex ꝓpugnator contra turchos acerrimus CCLII ⁊ LIII
Mathias apl's natiõe bethlamites CVII
Matrimonia ↄtrahere docuit iupiter atticos. vide folio XXIIII
Mathildis comitiſſa femĩa illuſtris CXIX
Mathuſalē fuit filꝰ enoch ⁊ qñ ſit natus X
Mauritiꝰ ex thebea primicerius CXXIIII
Mauritiꝰ impator tiberij gener CXLIX
Mauritiꝰ imperator cogitauit expellere ab italia longobardos CXLIX
Maurꝰ monachꝰ btĩ bñdicti diſcipl's CXLVI
Maumetus turchorũ dux vnde duxit origines. et quõ ſit mortuus CLVI
Maximilianꝰ epſ ⁊ martir CXXVI
Maximilian. auſtrie dux friderici imperatoris tercij filius electꝰ ẽ romanorum rex CCLVIII
Maximꝰ ⁊ claudiꝰ viri clariſſimi CXXIIII
Maximinꝰ impator vir magnꝰ CXIX
Maxẽciꝰ ĩpator pſecutor xpianorũ CXXVII
Et fuit magus maximus
Medicinã primo inuenit appollo XXVIII
Medici fuere Anaximander ⁊ Anaximenes LXVIII
Medicinã lõge pditã yppocrates reuocauit vide folio LXXIII
Medicꝰ optimꝰ fuit eraſiſtratꝰ LXXXII
Medicꝰ pmaximꝰ fuit ṽgiliꝰ maro XCII
Medicꝰ fuit adrianus impator CXII
Medicus doctiſſimus fuit galienus ⁊ quõ cõmedit vide CXIII
Medicꝰ maxiꝰ fuit alexãd lithos CXXXVI
Medicꝰ raſis ⁊ yſaac CXCII ⁊ XCIII
Medicus pmaximus fuit thadeus florentinus vide CXVIII
Mediolane ciuitatis italie immutationes vide de folio CCXCI
Mediolanenſium primus dux fuit iohãnes galeacius CCXXXV
Mediolanenſium dux quartus fuit franciſcus Sfortia CCXLVIII
Medorũ regnũ qñ defecẽ LXIII ⁊ LXVIII
Mediolanũ ciuitas a q̃ fuerit ↄdita LXXII
Medicus fuit diaſcorides CVII
Melcha filia arã fuit vxor nachor XXI

Melchiſedech condidit poſt diluuiū iu'lm. XV
Melchiſedech rex ſalem obtulit abrahe panez ꝛ vinum XXI
Mellis vſuz colligendi inuenit abderas rex crete XXXIIII
Meliſſus phūs parmenidis auditoꝛ LXXII
Melito ſardenſis epūs CXIII
Menelaus male intrauit pōtificiū LXXVII
Menander poeta comicus LXXX
Menna miles egipcius CXXVII
Meniacus ethruſcus vir celeberrimus vide folio CXX
Merarij fuit pontifex XXV
Menſa moyſi quō fuit figurata XXXI
Mercurius vir multarum arciuz deo interpres claruit XXVIII
Merlinus anglicus vates inſignis. vide folio CXXXVIII
Meſſaraym tercius fili⁹ chā a quo fuere egyptij. ꝛ habuit qnqꝫ filios XIIII ꝛ XV
Meſram tercius filius cham ꝓtulit ex ſe nationes ſeptem XIIII
Meſraym quartus filius aram a quo meones vide XVI
Metis vrbs vnde duxit originē CX
Methodius epiſcopus et martyr CXXIIII
Michaelis archangeli reuelatio CXLI
Michaelis archangeli apparitio vide folio CLXXIII
Michael conſtantinopolitanus imperatoꝛ vide folio CLXVI
Michael de ceſena oꝛdinis minoꝛum miniſter vide CCXXVII
Micheas propheta arguit achab. XLIX
Micheas ſextus ꝓpheta de duodecim prophetis LIII
Miliaria quot ſunt a terra vſqꝫ ad lunam ꝛ a luna uſqꝫ ad mercurium ꝛc̄. vide folio VI
Milites templarios ſtatuit extinguere philippus rex CCXVIII
Minerua mulier famoſiſſima creditur a grecis ex iouis cerebꝛo genita XXVIII
Minucius felix rome cauſidicus CXVII
Miracula plura facta ſunt illis tempoꝛibus vide folio CLXX
Miracula claruerunt illis diebus CLXXIII
Mirabilia facta ſunt annis ill' CCVIII ꝛ IX
Miracula plura illuxerunt pluribus temporibus CCLVII
Miſſam vnam dicere in die ſtatuit papa alexander ꝓmus CXI
Miſſas tres in natali dn̄i dicendum ſtatuit papa theleſphoꝛus CXI
Miſſam pꝛimo inſtituit iacobus frater domini vide CII
Mitridates rex viginti duabus imperauit linguis LXXXVII
Moabite veniunt a moab XXI
Moyſes fuit natus illis tempoꝛibus vide folio XXVIII
Moyſes ſummus ꝓpheta cui dn̄s in igne apparuit claruit iſtis tempoꝛib⁹ XXIX
Moyſes frater aaron duxit filios iſrahel ꝑ marebrum ꝛ dedit illis legem XXX
Monſtruoſi homines quando ſunt facti vide folio XI ꝛ XII
Manaſſes filius ezechie rex fuit iuda ꝛ malus ſ; tū penituit LIII
Montana ciuitas a quo fuerit condita vide folio LXXXIIII
Montan⁹ fuit maximus hereticus CXIIII
Monacha fuit eugenia in habitu virili vide de ipa pulchꝛa CXVI
Monachos compulit militare Valens imperatoꝛ CXXXII
Monica fuit mater beati Auguſtini. vide folio CXXXVI
Monacha fuit eufroſina in habitu virili vide folio CXXXVI
Monach⁹ fuit adeodat⁹ an̄ pōtificatū CLIII
Monachi facti ſunt quidam reges bulgarie et dalmacie CLXXI
Monaſterium gigniacum ꝛ cluniacum vide folio CLXXIII
Monſtrū apparuit in vaſconia CLXXXII
Monaſterium fontis ſalutis quis primo inſtituerit vide CXCVIII
Monſtrum fuit enixum in ſwevia tribus iſtis vide CCXVII
Monſtruz fuit exoꝛtum ex conſobꝛina martini pape CCVII
Montes ceciderunt illis tempoꝛibus in multis locis et plures oppreſſerunt homines. vide folio CCXII
Monacū vrbs bauarie qn̄ cepit iītiū CCXXV
Monaſteria plura ſunt refoꝛmata tempoꝛibus iſtis CCXXXIX
Monſtrum ſatis hoꝛrendus naſcebatur hac tēpeſtate CCLV
Morti ſe tradidit codrus rex vt populū ſuū liberaret XLIIII
Moꝛtuus eſt ꝑ gaudio ſophocles LXXII
Moꝛauia prouincia deſcribit' CCLXXIX
Moꝛs ē certiſſima ex multꝭ cauſiſ CCLXIII
Moſoch ſextus filius iaphet a quo capadoces XVI
Moth iudex populi iſrahel vtraqꝫ manu vtebatur ꝑ dextra XXX
Mulieres regnabant in regno amazonum. vide XVIII
Mulieres attici habebant cōmunes ꝛ non colebant matrimonia XXIIII
Mulieres ſpartane magis laboꝛant paleſtris q̄ʒ fertilitate filioꝝ XXVIII
Mulieres ſcitice ferociſſime ſunt ꝛ dira geſſere bella XXVIII
Mulierum capillis aquileyenſes funes fecerūt ad ſagittandum contra maximinos LI
Mulier athalia filia achab occidit om̄e ſemen regium LII
Mulieres ducere ſine dote docuit licurgius et quare vide LII
Mulieribus quare viri faciunt honoꝛes. vide folio LXX
Mulieres romane multos veneno peremerunt vide LXXVI
Mulieres ſeſe ꝛ res ſuas igni tradiderunt vide folio LXXXV

Mulieres pugnauerunt contra romanos. vide folio LXXXV
Mulier vt ingrederetur velata templū ſtatuit papa linus CV
Muliebri habitu fuit indutus ſardanapallus ⁊ totus lubricus LV
Mulier fuit papa iohannes anglicus vide folio CLXIX
Mulier quedā peperit leonem viſu mirabilem folio CCXVII
Mundi creatio cōſideratur ſcd̄m diuerſos diuerſimode folio I
Mundus eſt quadruplex I
Mundus non eſt ꝑpetuus ſed tranſibit vide folio CCLXII
Mures deuorauerunt epiſcopum maguntinum folio CCLXXXII
Muſicam inuenit Tubal filius lamech vide folio X
Muſicus optimus fuit Pitagoras. vide folio LXI
Muſicus fuit ⁊ gwido laude dignus vide folio CLXXXIX
Naſon in qua mundi etate ipſe claruit XXX
Naaſim rex ſirie vaſtauit iudam L
Naaman princeps milicie regis ſyrie leproſus mittitur ad regem ⁊c̄ LIII
Naboth iſrahelites ꝓpter vineam quā habuit achab ꝓcurauit illi mortem L
Nabuchodonoſor rex fuit Babilonie vide folio LXII
Nabuchodonozor filiꝰ fuit nabuchodonozor magni LXIII
Nationes gentium ex filijs noe ſunt exorte folio XIIII
Nachor de melcha octo genuit filios. vide folio XX
Nachor fuit filius ſaruth XXI
Nadab rex iſrahel fecit malū ſicut ⁊ pater eius ieroboam XLVIII
Narciſſus iheroſolimorum patriarcha vide folio CXVI
Narſes eunuchus iuſtiniani CXLV
Naſcitur dn̄s noſter ihesus xp̄s vide quo anno ⁊c̄. folio XCV
Natus quomodo ſit heinricus tercius imperator CLXXXIX
Naum ſeptimus eſt propheta de duodecim ꝓphetis LIII
NEapolis vrbs a quo fuerit condita. vide folio XLII
Neemias fuit pincerna regis perſarum vide folio LXIX
Nemroth filius chus gigas ⁊ primus tirannꝰ folio XIIII
Nemroth primo regnauit in babilonia vide folio XVII ⁊ XVIII
Nemphis nunc chairim dicta a quo fuerit condita XXII
Nero priuignus ſextꝰ ro. imꝑator CIII
Nereꝰ Achilleus martires CVII
Nerua. xiij. romanorum imꝑator CIX
Neſtor hereſiarcha ep̄s cōſtātinopolitanus folio CXXXVI
Neuius poeta comicus fuit LXXXIIII
NIcolaitarum hereſis vnde veniebat vide folio CIII
Nicomedis ⁊ romanus preſbiter paſſi ſunt folio CVIII
Nicolaus ep̄us ciuis patere vrbis licie vide folio CXXXII
Nicephorus patricius imperator CLXVI
Nicolaus papa primus patria romanus. vide folio CLXX
Nicolaus papa ſecundus natione allobrogus folio CXCI
Nicena vrbs quomodo ſit ornata. vide folio CXCIIII
Nicolaus tercius papa patria romanus vide folio CCXVI
Nicolaus quartus papa natione picenus vide folio CCXVIII
Nicolaus de neapoli iuriſconſultus. vide folio CCXX
Nicolaus de lira ordinis minorum theologus reputatus CCXXI
Nicolaus florentinus medicus recommendatus CCXXXVI
Nicolaus euboicus ſagundinus ep̄us vir prudens CCXLV
Nicolaus de tolleto ordinis heremitarum ſcti auguſtini pater CCXLVI
Nicolaus papa quintus humili loco ⁊ familia natus folio CCXLVI
Nicolaus de cuſa romane eccleſie cardinalis folio CCLII
Nicolaus perotus rhetor proclamatus vide folio CCLII
Niclaſhauſen in oppido francie orientalis quidam ſeductor fuit igne concrematus vide folio CCLV
Nigra legio iuſſu imperatoris Friderici tercij diuerſis mortis generibus fuit tradita vide folio CCLVIII
Niniue ciuitatem edificauit aſſur XV
Ninus fuit ſecundus rex aſſiriorum. vide folio XVII
Ninus ampliauit ciuitatem niniue. vide folio XVII ⁊ XX
Ninia fuit quartus rex aſſiriorum XXV
Nyſſe ciuitatis terre ac populi illius deſcriptio folio CLXXXII
NObilitas quibus temporibꝰ fuerit inſtituta ⁊ quare XX
Nobiles. imperatores. reges ⁊ principes quare ſunt inuenti CLXXVIII
Noema filia lamech artem texture inuenit. vide folio X
Noe filius lamech inuenit gratiam coram domino XI
Noe dicitur inueniſſe agriculturam cum animalibus XIIII
Noemi fuit vxor elimelech XL
Nomina hominum monſtruoſorum que ſint.

folio XI ⁊ XII
Nomina prouinciarum partis Aſie. vide folio XIII
Nomina prouincie partis europe XIIII
Nomen pape incipiebatur immutari tempore ſergij pape ſecundi CLXIX
Norici qui dicantur vel quis dicatur populus noricus vide folio XCVII C CLII et CCLXXXVI
Norica ſuperior nunc auſtria eſt CXL
Normanni acceperunt fidem illis temporibus vide CLXXII
Normannia vnde accepit nomen CLXXII
Noruegia regio deſcribitur CCLXXXII
Nubes denſiſſime apparuerunt inter florētiam ⁊ ſenam que homines ⁊ iumenta rapuerunt CCXCIII
Numitor rex italie fuit a fratre ſuo de regno eiectus LIII
Nuptias chriſtianorum publice fieri hormiſta papa inſtituit CXLII
Nuremberga vrbs vnde duxit originem vide folio C
Nurembergam vrbem expugnauit heinricus quintus CXCVII
Obeth fuit de tribu iuda folio XLII
Ochoſias rex iſrahel miſit ad Beelzebub deum accaron ad conſulendum folio XLIX
Ochoſias filius regis ioram octauus regum iuda malum fecit coram domino LII
Occiſi ſunt vna die de iuda centū viginti milia et ducenta milia puerorum LV
Occiſus eſt a filijs ſuis rex ſennacherib vide folio LV
Oculorum priuationem propter adulterium zaleucius ſtatuit LX
Oculos ſibiipſi eripuit democritus vt liberius vacaret philozophie LXX
Occidit ſeipſum empedocles quia animam credidit immortalem LXXI
Ochus duodecimus rex perſarum erat vide folio LXXII
Octauianus auguſtus patre octauiano ſenatore genitus XCIII
Occidit ſeipſam ſophonia propter ſeruandam caſtitatem CXXVIII
Odoacer ⁊ theodricus reges magna habuerunt prelia in italia CXLI
Odo fuit primus pater cluniacenſium vide folio CLXXV
Odilo abbas cluniacenſis CLXXXI
Odo epiſcopus canthuarienſis CLXXXII
Odefredus doctor celeberrimus. vide in folio CCXI ⁊ XIIII
Odericus vir ſanctus de ordine minorum folio CCXXVIII
Olei vſum Minerua primo inuenit vide folio XXVIII
Olimpias prima quando fuerit inſtituta. et a quibus. ⁊ quid ſignificet LIIII
Olda prophetiſſa prophetauit euerſionē iheruſalem ⁊ captiuitatem populi. vide folio LV
Olimpias fuit mater alexandri ⁊ occiſa vide folio LXXVI
Oldradus doctor legum optimus. vide folio CCXXVII
Omagirus primo boues ad aratrum iunxit folio XXVIII
Onyas filius Iadi pontifex fuit. vide folio LXXV
Onyas filius ſymonis ſummus pontifex vide folio LXXVII
Onias fuit ſummus pontifex LXXIX
Onias pius ſummus pontifex fuit. vide folio LXXIX
Opera dierum creationis II III IIII et V
Opilius macrinus imperator CXVII
Opida quedam in ſueuia ſuperiori facta ſunt ciuitates CXVII
Orbis per circulus terre quis ſit vide folio XII ⁊ XIII
Oratio ezechie ⁊ yſaie quid effecerit. vide folio LV
Origenis magni pater fuit Leonides vide folio CXVI
Origenes preſbiter eccleſie alexandrine omnium theologorum ſui temporis princeps folio CXVII
Ordines per interualla conferendos ⁊ quibus conferri poſſint vide CXXXI
Ordo cruciferorum a quo incepit. vide folio CXXXII
Ordo cruciferorum hic fuit reſtitutus. vide folio CCVII
Ordinari non debent in clerum aliquo carētes membro ſtatuit papa Anaſtaſius. vide folio CXXXIII
Oroſius fuit diſcipulus Auguſtini. vide folio CXXXVIII
Ordo beati Benedicti hic habuit ortum vide folio CXLIIII
Ordo vallis vmbroſe quando ⁊ per quem fuerit inſtitutus CXC
Ordo grandimōtenſis hic habuit initium folio CXCII
Ordo canonicorum regularium hic floruit vide folio CXCIII
Ordo carthuſienſium a brunone ſumpſit initium CXCIIII
Ordo ciſtercienſis hic habuit principium vide folio CXCV
Ordo templariorum militum habuit hic initium CXCVII
Ordo heremitarum ſancti auguſtini hic incepit CCIII
Ordo humiliatorum hic ſumpſit initium vide folio CCV
Ordo predicatorum ⁊ minorum illis temporibus inſtituitur CCIX
Ordo cluniacenſium quando incepit. vide folio CLXXV
Ordo fratrum theutonicorum illis temporibus

habuit ortum CCX
Oꝛatio ſub his verbus. Dulce nomen domini noſtri Jheſu chriſti ⁊c. cuius ſit virtutis vide CCXV
Oꝛdo carmelitarum hic initium habuit vide folio CCVII
Oꝛientalia loca ſunt per ſoldanuz oppꝛeſſa folio CCXIX
Oꝛdo celeſtinoꝛum hic ſumpſit initium vide folio CCXIX
Oꝛdo ſeruoꝛum ſumpſit hic pꝛincipium. vide folio CCXIX
Oꝛdo templarioꝛum eſt illis tempoꝛibus extinctus CCXXI ⁊ XXII
Oꝛdinis rhodioꝛum militum principium vide folio CCXXIII
Oꝛdo militum iheſu chriſti hic incepit vide folio CCXXVI
Oꝛdo Jheſuatoꝛum hic habuit initium folio CCXXXI
Oꝛdo nouus canonicoꝛum regularium floꝛuit illis tempoꝛibus CCXXXI
Oꝛdo ſancte brigide hic ſumpſit initium. vide folio CCXXXII
Oꝛdo monachoꝛum alboꝛum montis oliueti hic cepit inicium CCXXXVII
Oꝛdo nouus mendicantium ſub titulo beati Auguſtini hic inceptus eſt CCXXXVII
Oꝛdo nouus canonicoꝛum regularium ⁊ congregatio ſancte iuliane cepit initium vide folio CCXXXIX
OSy ſacerdos fuit de ſemine Aaron. vide folio XXXVII
Oſſa Joſeph ex egypto in iudeam per hebreos ſunt tranſlata XXVII
Oſee pꝛopheta pꝛimus de duodecim mittitur contra decem tribus LII
Oſias filius amaſie regis fuit duodicimus regum iuda LV
Os inferni abſoꝛbuit marcum thurcium. vide folio LXX
Oſſa heliſei ſunt tranſlata in alexandriam vide folio CXLI
Oſwaldus rex noꝛmannoꝛum erat. vide folio CLIIII
OThoniel iudex populi iſrahel redarguit populum ſuper mala ſua XXX
Otto octauus romanoꝛum imperatoꝛ. vide folio CVI
Ottilie pater quis fuerit CXXXIX
Othmarus abbas vir ſanctus CLXII
Otto dux ſaxonum recuſabat imperium. vide folio CLXXIIII
Otto pꝛimus rex romanorum CLXXVII LXXVIII ⁊ LXXIX
Otto ſecundus primi ottonis filius imperator. folio CLXXXI
Otto tercius ſecundi ottonis filius imperator folio CLXXXI
Otto epiſcopus bambergenſis fuit ⁊ ſucuus. folio CXCVIII
Otto quartus imperatoꝛ dux ſaxonie erat. folio CCVII
Otthomannus pꝛinceps fuit turchoꝛum. vide folio CCXXVIII
Ozee fuit vltimus rex iſrahel. ⁊ tranſlatus eſt iſrahel in aſſirios LIII
PAcem dari populo leo ſecundus papa ſtatuit vide folio CLVI
Pacificati ſunt lodouicus impatoꝛ ⁊ andaliſius dux beneuentanus CLXXI
Paduam vꝛbem ecellinus valde oppꝛeſſit. vide folio CCXIII
Paleſtini vnde ſint exoꝛti XIIII
Palleum ab eccleſia archiepiſcopum non redimere ſtatuit papa leo ſecundus CLVI
Palatini pꝛincipes vnde traxerunt ab illo tempoꝛe originem vide folio CCXXV
Pallei libellum confecit Johannes papa quintus vide folio CLVI
Pamphilus pꝛeſbiter fuit grecus. vide in folio CXXVI
Panes facere ⁊ fruges molere docuit ceres folio XXV
Panes facere ⁊ ſemina terre cōmittere docuit ⁊ yſis egyptios XXIX
Panecius philoſophus claruit illis tempoꝛibus. folio LXXXII
Panthalion vir fuit illuſtris CCXXV
Pannonia que pars terre olim dicebatur. vide folio CXXXVIII
Paphlagonia venit a riphat filio Gomer folio XVI
Papia ciuitas vnde traxit oꝛiginem. vide folio LXXIIII
Papias hieropolitanus epiſcopus. vide folio CXII
Paphuncius abbas fuit CXXXIII
Pape electionem quomodo ſtatuerit conſtantinus CLVI
Pape ſiue pontifices romani illis tempoꝛibus a veſtigiis ſancti petri maxime diſceſſerant. folio CLXXIII
Papa moꝛtuus venerabatur ab ymaginibus templi CLXXIII
Pape electio multa mala intulit rome his tempoꝛibus pꝛopterea fuit tranſlata ad imperatoꝛes CLXXVIII
Papa Johannes quindecimus cepit elargiri amicis ſuis bona eccleſie ſic ⁊ modo faciunt pape CLXXX
Papa fuit creatus clemens epiſcopus bambergenſis vide folio CLXXXVIII ⁊ LXXXIX
Papa eligebatur epiſcopus eyſtetenſis. vide folio CXCI
Papa excommunicauit heinricum quartū imperatoꝛem CXCII
Papa gibertus creatur per imperatorem heinricum quartum in germania CXCII et XCIII
Papatum curauit emere felix quintus alias amedeus vocitatus CCXLIIII
Paradiſus quatuoꝛ habet flumina VII
Paradiſus in quo loco ſit ⁊ quis illius decoꝛ.

vide folio VIII ⁊ XIII
Paris vel dictus alexander frater fuit hectoris folio XXXVII
Pariſius regia ⁊ inclita vrbs poſt Troyanum excidium habuit initium XXXIX
Paſcalis papa primus patria romanus. vide folio CLXVII
Paſcalis ſecundus papa natione ytalus. vide folio CXCVI
Patauina vrbs a quo fuerit condita vide in folio XLIIII
Patrinum vnum ſolum habere in baptiſmo ſtatuit papa higinus CXI
Patricius epiſcopus inſulam hibernie ad fidē conuertit CXLV
Patauia vrbs quomodo fuerit decorata vide folio CXCIX Et quis edificauerit eā folio CCLXXXV
Patauium ciuitas magne potentie venit ī manus venetorum CCXXXVII
Pauper fuit ariſtides philoſophus vt ſumptu ſuo ad ſepulturam nequiuit efferri. vide folio LXXI
Paupertatem commendauit anaxagoras vide folio LXXI
Pauli apoſtoli vita ⁊ conuerſio que fuerit vide folio CIII
Pauli decapitatio quando fuerit facta vide folio CIIII
Paulus patauinus vir permultum doctus folio CXVII
Paulus ſamoſatenus epiſcopus. vide in folio CXXII
Paulus primus heremita apud inferiores thebaidam CXXXI
Paula matrona romana ⁊ iheronimi diſcipula CXXXV
Paulus primus papa natione romanus. vide folio CLXIII
Paulus longobardus diaconus CLXVI
Paulus venetus theologorum ⁊ philoſophorum princeps CCXXXVII
Paulus ſecundus papa patria venetus. vide folio CCL
PEcunias erogauit aliis imperator Sigiſmundus CCXL
Pediculi vermes corroſerunt corp⁹ Arnolphi imperatoris CCLXXIII
Pelagius monachus ⁊ peſſimus hereſiarcha vide folio CXXXV
Pelagius primus papa natione romanus folio CXLVI
Pelagius ſecundus papa patria romanus folio CXLVI
Peruſia vrbs a quibus fuerit condita vide folio XLVIII
Periander corinthus philoſophus ſeptimus de ſeptem ſapientibus LIX
Perſarum regnum quando cepit initium vide folio LXVIII
Perſarum regio vbi ſit ⁊ vnde habeat nomen vide folio LXVIII
Perſis ſecundus fuit octauus rex perſarum folio LXXII
Permenides fugit hominum conſortia vide folio LXXII
Perſecutio prima chriſtianorum quando incepit CIIII
Perſius flaccus aulus CV
Perſecutio ſecunda chriſtianorum fuit. vide folio CVIII
Perſecutio tercia chriſtifidelium habuit initium folio CX
Perſecutio quarta eccleſie fuit tempore marci. folio CXII
Perſecutio chriſtianorum quīta iuſſu ſeueri imperatoris CXVI
Perpetua ⁊ felicitas virgines ſancte CXVI
Perſecutio eccleſie ſexta poſt neronē mouit imperator maximinus CXIX
Perſecutio eccleſie ſeptima poſt neronem fuit. folio CXX
Perſecutio xpianorum octaua fuit iuſſu valerii vide CXXI
Perſecutio chriſtianorum nona iuſſu aureliani vide CXXII
Perſecutio in chriſtianos decima CXXIII
Peregrinatio valde mirabilis orta eſt illis temporibus CCXIIII
Peregrinatio ⁊ hominum concurſus fuit illis temporibus in niclaſhauſen CCLV
Peſtis permaxima fuit iſtis temporibus vide folio CXXI
Peſtilentia magna agebať ⁊ iſtis temporibus vide CL
Peſtis permaxima iſtis diebus fuit per totam ytaliam CCXXVIII
Peſtis fuit ⁊ aliis temporibus CCXXX
Peſtis ingens orta fuit temporibus iſtis vide folio CCXLVIII
Peſtis alia fuit ex ſolis eclipſi iudicata vide folio CCLV
Petrus primus papa apoſtolorum princeps. vide CII
Petrus apoſtolus quando fuerit crucifixus folio CIIII
Petronella virgo filia petri apoſtoli CVII
Petrus damianus doctor CXCII
Petrus alphonſus vir ſanctus antea fuit iude⁹ vide folio CXCVIII
Petrus lombardus parieſienſis epiſcopus folio CCI
Petrus comeſtor floruit hoc tempore vide folio CCI
Petrus nouus martir ordinis predicatorū folio CCXIII
Petrus de bellapartita doctor iuris vide in folio CCXX
Petrus de albano conſiliarius. medicus. vide folio CCXXIIII
Petrus vergerius orator eruditiſſimus vide in folio CCXLIIII
PHaleg filius heber eius tempore orta fuit confuſio linguarum vide XVI
Pharao amenophis rex egipti iuſſit pueros ſubmergi vide folio XXVII
Pharao bochoris rex egypti contradixit moyſi poſtea fuit in mari ſubmerſus. vide in fo-

lio XXVII
Phaceya rēgē iſrahel percuſſit phacee ⁊ regnauit poſt eum LIII
Phacee regem iſrahel percuſſit ozee ⁊ regnauit pro eo LIII
Phaleris agrigentinus tyrannus ⁊ oratoꝛ floruit illis tempoꝛibus LVI
Phariſeoꝛum ſecta quando habuit initium vide folio LXXXVIII Et folio XCVI Et qui dicebantur phariſei ibidem
Pharao mephꝛes rex egypti exaltauit Joſeph pꝛopter ſomnioꝛum interpꝛetationem. vide folio XXVII
Pheldas fuit ſeptimus filius nachoꝛ vide folio XX
Phenenna fuit vxoꝛ helchane patris ſamuelis. vide XLI
Pherecides philozophus ſcripſit de natura et diis LXI
Philiſtei vnde ſint exoꝛti vide XIIII
Philiſtijm fuere a tuſim filio meſſaraym. vide folio XIIII
Phinees ſacerdos filius eleazari percuſſit vnū ex filijs iſrahel foꝛnicantem ad moꝛtem vide folio XXXVII
Phiſicus maximus fuit mercurius vide in folio XXVIII
Phinees ſacerdos populi iſrahel. vide in folio XLI
Philo iudeus in greca lingua doctiſſimus folio LXXXV
Philo iudeus vir quidem diſertiſſimus ⁊ a petro ad fidem conuerſus XCVII
Philippus apoſtolus domini cruci eſt affixus folio CV
Philippus imperatoꝛ cum filio ſuo Philippo imperauit CXIX
Philippus bardanus imperatoꝛ erat vide folio CLXI
Philippus rex francoꝛum iheruſalez impugnauit CCIIII
Philippus imperatoꝛ frater heinrici imperatoris CCVII
Philippus rex lodouici regis filius vide in folio CCXV
Philippus rex francoꝛum iſte fuit. vide in folio CCXVIII
Philippus rex francie commiſit bellum atrociſſimum cum rege anglie CCXXVII
Phoca imperator Conſtantinopolitanus vide folio CXLIX
Phoꝛoneus pꝛimus in grecia leges inſtituit. folio XXIX
Phꝛiſia regio deſcribitur CCLXXXIII
Phuth ſecundus filius cham a quo fuere phutenſes XIIII
Phul fuit rex aſſirioꝛum maxime conturbauit terram LV
Picus ſaturni filius pꝛimus rex laurentuz fuit ⁊ bellatoꝛ egregius XXXV
Pictoꝛ fuit zeuſis heracleotes LXXI
Picturam pꝛimo ſtuduit Plato. vide in folio LXXIII
Pipinus auſtrie vel auſterie dux. vide in folio CLVIII
Pipinus iunioꝛ caroli marcelli filius rex francie ⁊ burgundie CLXV
Pipinus duos habuit filios carolum ⁊ carolomannum CLXVII
Pipinus caroli magni filius ⁊ italie rex. vide lio CLXVIII
Piſa vrbs vnde cepit oꝛiginem. vide in folio XLV
Piſtori ſeruiuit plauto LXXXIIII
Piſcis quidem captus fuit effigiem leonis habens CCXVII
Piſanus bartholomeus iuris doctoꝛ. vide folio CCXXVIII
Piſe ciuitas venit in manus Floꝛentinoꝛum vide folio CCXXXVII
Pitacus fuit quartus de ſeptem ſapientibus vide folio LIX
Pitagoꝛas philozophus fuit ⁊ muſicus. vide folio LXI
Pius papa natione ytalus CXI
Pius papa ſecundus natione italus vide in folio CCL
Plato philozophꝰ clariſſimꝰ floruit iſtis tempoꝛibus LXXIII
Platina hiſtoꝛicus abbreuiatoꝛ apoſtolicus. vide CCLII
Plautus poeta comicus LXXXIIII
Plinius ſecundus nouocomenſis philozophꝰ oratoꝛ ⁊ hiſtoꝛicus CXI
Plotinus philozophus platonis diſcipulus. vide LXXIIII
Plutharchus phūs et hiſtoꝛicus eloquentiſſimus CXI
Pluuia raro habetur in Egypto. vide in folio XVIII
Pogius Floꝛentinus oratoꝛ facundiſſimꝰ claruit CCXLII
Policarpus iohannis apoſtoli diſcipulus folio CXIIII
Polonia Sarmatica deſcribitur. vide in folio CCLXXIX
Pompeyus maximus romanoꝛum imperatoꝛ vide LXXXVI
Pontifex primus fuit leui filius iacob vide folio XXV
Pontifex fuit merari. Deinde Gerſon. Inde Caath ⁊c. XXV
Pontifex fuit Aaron ⁊ eius filius eleazar vide folio XXIX
Pontifices in iſrahel fuerunt tanq̄ reges vide folio LXIIII
Poncius pilatus pꝛocuratoꝛ iudee vir callidiſſ vide XCV
Pontifices Judeoꝛum qui fuere. vide in folio XCVI
Poncianus papa natione romanus. vide in folio CXVI
Poncion martir in vtero matris deo fuit electꝰ vide CXIX
Popilia virgo veſtalis LXIX
Poꝛcella quedam enixa eſt caput hominis habens CXCVIII

Portenta plura apparuerunt annis illis. vide folio CCVIII
Portugalia regio que ſit ⁊ qui principes illiuſ vide CCXC
Porphirius athenienſis philozophus vide in folio CXVIII
Poſtumus conſul fuit romanus. vide in fo-lio LXIX
Poſſidonius philozophus ſtoicus vide in fo-lio LXXXII
Praxedis virgo ſanctiſſima. vide in fo-lio CXIIII
Praga ciuitas in bohemia quando habuit ini ciuum CCXXIX
Praga olim erat ſubiecta epiſcopo magũtino vide CCXXIX
Precepta ſunt triplicia moralia ſcilicet. iudicia lia ⁊ cerimonialia XXX
Preſides ſyrie qui fuerunt LXXXVII
Predia ⁊ fundos recepit eccleſia ex conceſſione vrbani pape primi CXVI
Prelatus aput indos communiter dicitur pre-ſbiter iohannes CXCVII
Prelia plura fuerunt temporibus iſtis vide in folio CXCVIII
Primus ⁊ felicianus romani viri religioſi vide folio CXXVI
Priſcianus grammaticus erudítiſſimus vide ĩ folio CXLIII
Principes quando poſſint facilius ſaluari vi-de folio CCXLIIII
Prouincie in affrica que ſint XIIII
Prpuincie europe que ſint XIIII
Prouincie aſie que ſunt XIII
Prouincie gentium habent ſua vocabula ex fi-lijs noe XIIII ⁊ XV
Prometherus vir accutiſſimi ingenij formauit ſimulachra hominum de terra quaſi viua vi-de folio XXVIII
Prophetauerunt Gath Nathan ⁊ aſaph tem-pore dauid XLVII
Propheta ſemeias prophetauit illis tempori-bus XLVIII
Propheta abdo prophetauit contra vitulos au reos XLVIII
Prophetauerunt iſti tres Hieu Eliezer ⁊ Ozi el cum Aſaria regibus Iuda. vide in fo-lio XLIX
Propheta anani increpauit aſa regem iudeorũ vide XLIX
Prochas ſiluius filius auentini rex fuit ytalie folio LIII
Prodigia multa facta ſunt anteq̃ fierent roma norum grauia bella LXXXV
Prodigia in chriſti natiuitate multa ſunt viſa vide XCIII
Procuratores Iudee qui fuerant XCV
Proceſſus ⁊ martinianus romani milites vide folio CVII
Probus romanorum imperator vir conſpicuꝰ vide CXXIII
Proba mulier adelphi conſulis romani vxor. vide CXXXVI
Prodigia multa apparuerunt illis temporibꝰ futura mala ſignificantia vide in fo. CLI et CLXXXIX
Item ⁊ alia prodigia temporibus iſtis vide fo lio CLXXXVI
Prodigia ſimiliter claruerunt iſtis diebus vide folio CCIII
Prophetizantes ſepe ſunt decepti. vide in fo-lio CCXXXIIII
Prodigia illuxerunt iſtis temporibus mala fu tura indicabant CCL
Prudentius poeta vir chriſtianus. vide in fo-lio CXXXIIII
Pruſſia per que media venit ad fratres theuto nicorum CCIX
Pruſſia prouincia deſcribitur CCLXXXI
Pſalmos alternis vicibus decantandos pa pa damaſus ſtatuit CXXXI
Ptolomeus lagi fuit filius ⁊ poſt alexãdrũ magnum primus rex in egypto vide in fo lio LXXVI
Ptolomei dicebantur omnes reges egypti. vi de folio LXXVI
Ptolomeus philodelphicus rex egypti fuit. vi de folio LXXVI
Ptolomeus philopator quartus rex egypti vi de folio LXXVIII
Ptolomeus epiphanes rex egypti. vide in fo-lio LXXX
Ptolomeus philometor rex egypti vide in fo-lio LXXX
Ptolomeus euergetes Phiſton ſiue Sother. Alexander reges egypti LXXXII
Ptolomeus dioniſius filius ariſtoboli vide in folio LXXXIX
Ptolomeus philozophus ⁊ inſignis aſtrolo-gus vide in folio CXIIII
Pugna eſt commiſſa in eccleſia maguntina vide in folio CLXXXIX
Puluinaria primo inuenit ſardanapallus rex aſſiriorum LV
Pullus gallie quadrupes natus eſt vide in fo-lio CXCVIII
Pueri mittebantur cum ſuis patribus per ro-manos ad conſilium ſenatus LXXVI
Quadrigam inuenit primꝰ in grecia erictbonius athe nienſium princeps vide in folio XXXIIII
Quadratus athenienſiuz epiſcopus CXII
Quatuor coronati vide in folio CXXV
Queſtionez a nautis factam homerus non po-tuit exponere XLIII
Quintus curcius claruit illis temporibus. folio LXXVI
Quintus cincinacius dictator romanus. vide folio LXXVI
Quintus fabius conſul romanus. vide in fo-lio LXXXI
Quintilianus rhetor ⁊ philozophus celeberri mus vide CVI
Quirinus epiſcopus vir ſanctus CXII
Quiricus romanus patricius ⁊ martir vide in

folio CXVIII
Quirinus romanus tribunus CXXII
Quintus gallus miles CXXVI
Quiriacus epiſcopus ieroſolimitan⁹ vir ſanctus CXXXII
Rabanus monachus natione germanus CLXIX
Rachel ſecūda filia laban vxor iacob diu ſterilis tandem genuit duos filios folio XX
Racherius epiſcopus veronenſis CLXXXII
Radegundis regina francie fuit CXLVIII
Raguſar rex babilonie LXV
Raphahel fulgoſius iuriſconſultus excellentiſſimus CCXLII
Raymundus generalis magiſter predicatorum vide CCXI
Raynerius piſanus ordinis predicatorum vir ſanctus CCXXI
Raſis fuit medicus recommendatus. vide folio CXCIII
Ratiſpona ciuitas vnde cepit initium vide folio XCVII
Rauenna ciuitas a quo ſit aucta. vide in folio CXLII
Rebecca fuit vxor Iſaac XX
Rechab de Jetro cognato moyſi deſcendit ⁊ fuit conuerſus ad iudaiſmum. vide in folio XXXIIII
Reformata ſunt plura monaſteria illis temporibus CCXXXIX
Regiones europe que ſint XIII
Regum aſſiriorum cathalogus habetur. vide folio XVII
Regni initium nemroth fuit Babilon. vide in folio XVII
Regna plura erigebantur iſtis temporibus. regnum ſcilicet ſcitharum. maſitagetarum: ſichimorum. egiptiorum XVII
Regna inter cetera clariora ſunt aſſiriorum ⁊ romanorum XVII
Regnum ſchitarum in regione ſeptentrionali ſumpſit initium XVIII
Regnum aſſirioꝝ qñ ſumpſit initium. vide folio XVIII
Regnabant in regno amazonum mulieres vide folio XVIII ⁊ XIX
Regine amazonum que fuerunt XIX
Regnum egiptiorum quando habuit initium et primus rex fuit Soros XVIII
Regnum ſiciomorum quando habuit initium et primus rex fuit egilaeus XVIII
Regnum venit ad romanos a regno ſiciomorum XVIII
Regnum hiſpaniarum quando incepit vide folio XXIIII
Regnum bohemorum quando habuit initium. vide XXIIII
Regina aſſiriorum fuit Semiramis. que ſub ſpecie viri rexit XXV
Reges italie quando inceperunt regere. vide in folio XXXV
Regia tribus deſcendit a iuda filio Jacob vide folio XXV
Reges ſichimorum qui fuere XXVI
Regnum Argiuorum ſiue grecorum quando habuit initium ⁊ quis in eo fuit primus rex vide XXVII ⁊ XXIX
Regnum lacedemoniorū illis temporibus oritur XL
Regnū chorinthioꝝ hic cepit initiū XL
Regnum ſichimorum ceſſauit tempore heli ſacerdotis XLII
Regnum athenienſium hic finitur XLIII
Regnum latinorum ⁊ italorum que ſint XLV
Regio anglie que ſit XLVI
Regina ſabba propheteſſa venit audire ſapientiam ſalomonis XLVI
Regnum argiuorum accepit nomē ab argo eorum rege quarto XXIX
Reges iſrahel vide plures XLVIII
Regnum iuda quando habuit initium. vide in folio XLIX
Reges italie poſt ſiluium omnes dicebātur ſiluij XLIX
Reges ſirie turbauerunt illis diebus reges iſrahel L
Regnum albanorum ⁊ italorum vnum eſt vide folio XLVI ⁊ LII
Regnum iſrahel valde fuit contritum ſed p Jeroboam reſtitutum LII
Regnum iſrahel fuit iſtis temporibus ſine rege vide LIII
Regnum iſrahel poſt oʒee regem tranſlatum ē in regnum aſſiriorum LIII
Regnum macedonum incepit temporib⁹ iſtis. et quis fuerit primus rex. qñti temporis durauit vide folijs LIII ⁊ LIIII
Regnum medorum a quo habuerit principium et ad que regna ſit tranſlatum LIIII
Regnum lidorum a quo habuit initium. qñti temporis durauerit vide ⁊ illius reges in folio LIIII
Regnum iſrahel ceſſauit illis temporibus. vide folio LV
Regnum iuda fuit iſto tempore ſine rege. vide folio LV ⁊ LX
Regnum latinorum ſiue albanorum hic perdit nomen ⁊ dicitur romanorum regnum. vide folio LVI
Regnū aſſiriorum hic defecit LXII
Regnum medorum quando defecit LXIII et LXVIII
Regnum perſarum quando incepit LXVIII
Et quis fuit rex primus perſarum ibidem.
Reges ſirie qui fuerunt quando ⁊ habuit initium vide LXXV
Regna alexandri quomodo poſt mortem ſuam fuerunt diuiſa LXXV ⁊ LXXVI
Reges egipti omnes dicebantur ptolomei. vide folio LXXVI
Regnum ſirie ceſſauit illis temporibus ſimiliter ⁊ aſie LXXXVII
Regnum egiptiorum quando ſit euerſum vide folio LXXXIX
Regnum ⁊ ſacerdotium iudeorum quando ſit

deſtructum XC
Regnum iudeorum erat in quatuor tetrarchas diuiſum XCVI
Regnum italicum a conſtantinopolitano iugo per longobardos eſt ablatum CXLVII
Et in eodem conſtituti ſunt magiſtratus dicti exarchatus ibidem
Regis bauarorum filiam rex longobardorum duxit vxorem CL
Reges longobardorum qui fuerāt CLV
Reges thuringie qui fuerant CLV
Regis bauarie filiam Juſtinianus imperator duxit vxorem CLVIII
Regnum theutonicorum dicebatur francia orientalis CLXXIII
Reges ytalie qui fuerant CLXXVI
Reges quare ſint inuenti CLXXVIII
Regnum tartharorum hic cepit initium vide ī folio CCVII
Regni Carrarienſium principium. vide in folio CCXXIIII
Regni Gonzagorum principium. vide in folio CCXXVII
Regni ottomannorum turchorum principium vide CCXXVIII
Religioſa ſtirps cepit initium iſtis temporibꝰ a rechab XXXIIII
Religio dealbatorum hic incepit quorum maximus fuit numerus in italia CCXXXV
Remus ⁊ Romulus fuerunt filij rhee. vide in folio LIII
Remus ⁊ Romulus quomodo fuerunt nati et enutriti LVI
Remigius epiſcopus ramenſis CXL
Remigius epiſcopus antiſiodorenſis. vide in folio CLXXIII
Rhenenſes germanie ſuperioris populi ſunt. vide CCLXXXVII
Reuocatio actuum priorum pontificum per ſucceſſores incepit tempore Steffani ſexti. vide folio CLXXII
Reu vel Ragau filius Phaleg. cuius tempore multa fuerunt deſtructa templa. vide in folio XVI
Rex Aſſiriorum primus fuit Belus. vide in folio XVII
Rex Aſſiriorum ſecundus fuit Ninus. vide in folio XVII
Rex primus ſcitharum fuit thanaus vide in folio XVIII
Rex aſſiriorum quartus fuit Ninia. ⁊ quintus fuit arius XXV
Rex primus Jtalie fuit ianus XXXV
Rex decimuſſeptimus ⁊ vltimus Athenienſium fuit Codrus XXVII ⁊ XLIIII
Rex primus lacedemoniorum fuit Euriſteus. vide XL
Rex primus iudeorum fuit Saul XLI
Rex albanorum fuit Aſtanus XLIII
Rex in iſrahel ſecundus fuit dauid. vide in folio XLVI
Rex primus Hebreorum fuit Dauid. vide in lio XLVI ⁊ XLVII
Rex ſecundus Hebreorum fuit ſalomon. vide folio XLVI
Rex ytalie aremulus poſuit preſidium albanorum vbi nunc roma eſt LIII
Rex romanorum ſecundus fuit Numa pompilius. vide ⁊ reges ceteros LVI
Rex primus babilonie fuit merodach. vide in folio LXII
Rex perſarum vltimus fuit darius filius Arſami LXXII et LXXV
Rex Macedonum. xxiij. Philippus multa fecit prelia CLXXIIII
Rex anglorum ſiue brittannorum fuit Lucius vir ſanctus CXV
Rex Gothorum radagaſus italiam ferro ⁊ flāma vaſtabat ⁊ tandem captus fuit vide in folio CXXXV
Rex Vandalorum fuit Genſericus. vide in folio CXXXVII
Rex hunnorum attila multas deuaſtauit regiones. dicebatqꝫ ſe dei flagellum. vide in folio CXXXVII
Rex vltimus oſtrogothorum fuit Tottila ⁊ tādem in regem Gothorum conſtitutus. vide in folio CXLV
Rex viſigothorum hermigildis fuit occiſus ꝓpter fidem catholicam. vide folio CXLIX et L
Rex longobardorum multas italie obtinuit ciuitates. regem Francorum expulit. vide folio CL
Rex cretenſis fuit ſaturnus pater Jouis. vide folio XXXV
Rex vltimus longobardorum Deſiderius fuit folio CLXVI
Rex Burgundionum fuit Rudolphus. vide ī folio CLXXIII
Rex Francorum fuit Ludouicꝰ ex genere Caroli magni CLXXXI
Rex Francie nonus fuit Hugo. vide in folio CLXXXII
Rex hungarie Steffanus fuit vir ſanctus. vide in folio CLXXXVIII
Rex primus hieroſolime fuit Gotfredus. Et qui poſt eum vide in folio CXCVI XCVIII XCIX CCIII ⁊c.
Rex fuit egipti ſaladinus vir magne prudencie vide in folio CCV
Rex ſicilie fuit Manfretus CCXIII
Jtem ⁊ Carolus CCXV ⁊ XVIII
Rex Francie fuit Ludouicus vir ſanctus. vide in folio CCXII
Rex bohemie quando primo nomen regis acceperit CCXXIX
Richoldus dux Friſonum erat CLXII
Richardus de ſancto victore vir ſanctus vide ī folio CC
Richardus imperator a quibuſdaꝫ electus nō tamen confirmatus CCXIIII
Richardus puer a iudeis martiriſatus. vide in folio CCVII
Richardus de media villa doctor. vide in folio CCXXII
Riphat alias riphaa filius Gomer a quo fuere paphlagones XVI

Riſit zoroaſtes philozophus die ſue natiuitatis XXII
Roboam habuit vxores .xviij. cōcubinas .xxx filios .xxviij. ⁊ falias .xl. fo. XLIX
Robertus rex francie CLXXXVIII
Robertus abbas vir ſanctus CXCV
Robertus rex ſicilie erat CCXXIII
Robertus rex apulie andream nepotem ſuum in regnum inſtituit CCXXV
Robertus de licio ordinis minorum profeſſor vide CCLII
Rochus natione narbonenſis chriſti confeſſor vide CCXXVII
Rodium vrbem turchus cum exercitu ſuo petijt ſed viſionis miraculo eſt repulſus vide in folio CCLVI
Rodis venit a dodamyn filio iauan vide in folio XVI
Rolandus palatinus comes nepos Caroli. vide CLXVII
Roma eſt condita certo in loco vbi quondam ytalus rex ciuitatē condiderit XXXIIII
Roma a quibus ſit condita LVI et LVII
Romani regni principium quando fuerit. vide in folio LVI
Romani conſules quando inceperunt ⁊ quare fuere ⁊ que illorum nomina LXIX et LXXVI
Romani nouam inſtituerunt dignitatem dictator appellatam LXIX Et nomina ipſorum dictatorum LXXVI
Romani poſt conſules elegerunt decemviros qui totam regerent ciuitatem LXX
Romani fecerunt ſibi leges .xij. tabularum vide LXX Fecerunt ⁊ ſibi tribunos ⁊ ediles ibidem
Romani principes dicebantur ceſares a Julio deinde auguſti ab auguſto XCIII
Romanus miles ⁊ martyr CXXI
Romana res regebatur tribus imperatoribus tempore magni conſtantini CXXIX Deinde regebatur ſub vno auguſto ⁊ tribus ceſaribus ibidem
Romanum imperium quando fuit diuiſum vide ſub marciano CXXXVII
Romanum imperium multis priuabatur prouincijs iſtis temporibus CXL
Romanus papa patria romanus. vide in folio CLXXII
Romam valde oppreſſit otto primus vt modium furfuris triginta aureis venundabatur. vide CLXXVIII
Romani habuerunt quatuor grad⁹ maiorū ſuorum. rex. dictator. imperator ⁊c̄. vide folio LXXXV
Romam ductus eſt in aſino cum magno ſcandalo Burdinus antipapa CXCVII
Romanum imperium non habuit imperatorē ad aliquot tempus ex electorum diſcordia vide folio CCXII et XIIII
Rothbaris rex longobardorum CLV
Rudolphus rex ytalie dux burgūdie ⁊ francorum rex CLXXVII
Rudolphus dux ſaxonie eligitur rex in forchē vide CXCII
Rudolphus romanorum imperator electus vide folio CCXVI
Rudolphus imperator plures dedit libertati. vide CCXVII
Ruffus miles clariſſimus CXXVI
Ruffinus aquilegienſis preſbiter. vide in folio CXXXVI
Rupertus epiſcopus ex regia ſtirpe Francorū ortus CLII
Rupertus bauarie dux imperator electus vide in folio CCXXXVI
Ruſſia prouincia ⁊ eius conditio deſcribitur. vide CCLXXX
Ruth fuit genere moabitides XL
Sabatha filius chus a quo ſabatheni XIIII
Sabaa fili⁹ regma a quo arabes XIIII
Saba filius Chus a quo ſabei XIIII
Saba regina venit audire ſapientiam Salomonis vide in folio XLVI
Sabaudia regio vbi ſit ⁊ quis gentis illius p̄mus dux CCLXXXVII
Sabaudie principes dicebantur comites. ſed ceſar Sigiſmundus fecit illos duces vide in folio CCXLII
Sabadardacus rex erat Babilonie. vide in folio LXV
Sabina illuſtriſſima mulier CXII
Sabellius hereticus a quo ſabelliani. vide in folio CXXI
Sabbato ieiunare ſtatuit papa innocentius vide in folio CXXXIII
Sabinianus papa cuius patria ignoratur vide in folio CXLVIII
Sacerdos aaron quomodo fuerit veſtitus. vide in folio XXXIII
Sacerdotalis tribus deſcendit a leui. vide in folio XXV
Sacerdotium quando fuerit tranſlatum a filijs eleazar Heli primus de filijs Jthamar arripuit XL et XLI
Sacerdotium ſibi vi vſurpauit Oſias ⁊ adolere voluit incenſum LV
Saccum habuit ad panes Dyogenes. vide in folio LXXIIII
Sacramento eukariſtie quidā non fecerunt reuerentiam ideo perierunt in ponte. vide folio CCXVII
Sadoch de linea xp̄i erat LXV
Saducei qui dicebant XCVI
Saffeus decimuſnonus rex aſſiriorum vide in folio XXVIII
Sanguis chriſti effluxit ex quadā chriſti ymagine CLXVIII
Sanguis pluit per tres dies illis temporibus folio CLXXI ⁊ LXXXII
Sanguinis fons effluxit Genue futurā ſignificans calamitatem CLXXVI
Sāguis pluit e celo illis tp̄ibus CXCVIII
Sali q̄ ē caynan filius arphaxat XVI

Salomon filius naaſon dux in tribu Juda. vide folio XXXIIII
Salomon fuit filius dauid regis ex Berſabea vide XLVI
Salomon quando edificauit templum. vide in folio XLVI
Salmanaſar rex aſſiriorum trãſtulit iſrabel in aſſirios LV
Salon philozophus ſecundus de ſeptem ſapientibus dedit legem athenienſibus LIX
Salathiel fuit filius ieconie LXIIII
Saluſtius romanus hiſtoricus ⁊ philozophus vide XCII
Saluator cum ſuis diſcipulis floruit vide in folio CI
Saltzburga ciuitas quando ſit condita vide in folio CLII
Saltzburga quondam dicebatur Juuauia id ē helffenburg XCVII
Salue regina hermannus contractus compoſuit vide CLXXXIX
Saladinus fuit rex egipti CCV
Samarites filius chanaan a quo fuere ſirie. vide folio XIIII
Sampſon fuit vltimus rex in iſrahel XLI
Et quid mali philiſteis fecerit vide ibidem.
Sacerdos ſacerdos ⁊ propheta domini. iudex ſuper iſrahel filius helchane XLI
Samaritani vnde dicantur LXXV
Sampſon epiſcop⁹ dolenſis claruit ſanctitate vide CXLVIII
Sanctus. ſanctus quis dicere ſtatuit in miſſa. vide CXLI
Sãgar iudex populi iſrahel plures occidit philiſteos vomere XXX
Sapho poetiſſa inuenit plectrum LXI et LXXI
Sarmatia venit ab aſtanes filio gomer vide folio XVI
Saruth fuit filius ragau XXI
Saray filia aram fuit vxor abrahe vide in folio XXI
Sarraceni veniunt ab Agar unde. vide in folio XXI
Sardinia inſula que ſit XXXVIII
Sardanapallus rex aſſiriorum totus fuit lubricus habitu feminco indut⁹ LV
Sarracenos Conſtantinus quartus fecit imperio tributarios vide in folio CLVII et LVIII
Sarraceni temporibus iſtis vaſtarunt italiam. vide CLXXI
Sarraceni genuam obſidione preſſam ceperũt vide CLXXVI
Saturnus pater Jouis rex Creteuſis tempore yſaac regnauit XXXV
Saturninus preſbiter et martyr. vide in folio CXXVII
Saul fuit primus rex iudeorum. ⁊ quare fuerit infeſtus dauid XLI
Saxonia magna prouincia germanie deſcribitur. CCLXXXII
Saxones contraxerunt amiciciam cum pipino rege Francie CLXV
Saxonicũ belluz illis temporibus eſt commiſſum. ⁊ carolus magnus vicit ⁊ illos ad fidez duxit CLXVII
Saxonum principes dicebantur eo tempore reges CLXXVII
Saxones plurimum exaltauit Heinricus primus CLXXIIII
Scauracius imperator fuit CLXVI
Scaligerorũ dominiũ principiũ CCXIII
Sciſma primũ romane eccleſie fuit CXVIII
Sciſma ſecundum habuit ortum ab arrianis ⁊ fuit grauiſſimũ CXXXI
Sciſma aliud fuit tempore bonifacij pape primi CXXXIII
Sciſma quintũ fuit tempore ſimachi CXLII
Sciſma decimum ⁊ vndecimum ſuſtulit Otto primus CLXXIX
Sciſma vigeſimumprimũ fuit ſuper paupertate eccleſie CCXXVI
Sciſma vigeſimumſecundum ⁊ omnium peſſimum fuit CCXXXII
Sciſma illud durauit ad. xxiij. annos. an ſcilicz papa eſſet ſupra concilium CCXLII
Scipio affricanus alterius ſcipionis filius vide folio LXXXIIII
Scipio iunior affrican⁹ vir p̃clarus apud romanos LXXXV
Sclauonici quondam dicebantur illirici vide in folio CXII
Sclaui ſumpſerunt originẽ ex bohemis ⁊ germanis CLXXI
Schleſia prouincia deſcribitur CCLXXIX
Schlaui receperunt fidem illis temporibus folio CLXXI
Sceptra regum greci dixerunt haſtas. vide folio LVI
Scolaſtica germana ſancti Benedicti. vide in folio CXLIIII
Scotus vir magni ingenij claruit CLXXII
Scotus doctor ſubtilis ordinis minorum folio CCXXI
Scolas arcium liberalium in praga erexit Carolus quartus CCXXIX
Scotia prouincia q̃ ſit vide CCLXXXIX
Scotia inſula que ſit XLVI
Sebaldus confeſſor digniſſimus. vide in folio CLXII
Secundus athenienſis philozophus. vide in folio CXIII
Seductor quidam dixit ſe imperatorem fridericum qui quondam fuit perditus. vide folio CCXX
Seductus eſt rex Jonas blandicijs magnatorum LIII
Sedechias fuit tercius filius Joſie ⁊ vltimus regum iuda ⁊ iheruſalem LX
Sella fuit ſecunda vxor Lamech. vide in folio X
Sellum rex fuit iſrahel ⁊ ſtatim occiſus vide in folio LIII
Sellum pontifex quidam fuit LIII
Seleucus iners rex Syrie erat. vide in folio LXXIX
Selandia prouincia inferioris germanie. vide

vide CCLXXXIII
Seleucus cerannes rex ſirie LXXXIX
Sem primus filius noe quinqꝫ protulit filios e quibus quinqꝫ prodiere gentes. vide in folio XV
Semiramis regina aſſiriorum fuit. vide in folio XXV
Sennacherib rex aſſiriorum a filijs ſuis eſt occiſus vide LV
Senatores romulus inſtituit LVI
Sena vrbs a quo fuerit condita LXXX
Seneca ſtoicus philoſophus neronis imperatoris preceptor vide CV
Septem ſapientes qui ſint ⁊ quid docuerant. vide LIX ⁊ LX
Septuaginta interpretes quomodo legem interpretabantur LXXVII
Sepeliebatur viua minucia virgo propter inceſtum. Similiter ⁊ Caponia LXXX
Septem dormientes floruerunt illis temporibus CXIX et apparuerunt iterum vide CXXXVIII
Sepulchrum domini fedatum fuit a roſſonis. vide CCXII
Sequentiam ſancti ſpiritus aſſit nobis gratia ⁊c. Robert⁹ rex ꝯpoſuit CLXXXVIII
Serapis fuit tercius rex arginorum ſiue grecorum vide XXIX
Seruius tulius romanorum rex. vide LXV
Serpens mire magnitudinis fuit occiſus vide folio LXXXI
Serapion patria alexandrinus vir ſanctus. vide in folio CXX
Seraphia anthiocena virgo ſancta. vide in folio CXII
Sergius ⁊ Bachus viri nobiliſſimi vide in folio CXXV
Sergius papa natione ſyrus CLVII
Sergius ſecundus papa patria romanus vide in folio CLXIX
Sergius tercius papa natione romanus. vide folio CLXXIII
Sergius quartus papa patria romanus. vide folio CLXXXV
Seth tercius filius Ade ⁊ Eue. vide in folio IX
Seuerus romanorum imperator. vide in folio CXV
Seuerus ⁊ maximianus imperatores vide in folio CXXV
Seuerus epiſcopus Treuerenſis. vide in folio CXLIII
Seuerinus primus papa patria romanus vide in folio CL
Sextilia virgo de inceſtu conuicta ⁊ eſt viua ſepulta LXXVIII
Sextus dominicus caluinus conſul romanus vide LXXXV
Sextum librum decretalium bonifacius octau⁹ fieri ſtatuit CCXIX
Sibille omnes femine vates a veteribus appellabantur. vide ⁊ nomina ſibillarum in folio XXXV
Sibilla eritrea floruit temporibus iſtis religioſis veſtibus induta LVI
Sibilla heleſpontina claruit iſtis temporibus vide LXIIII
Sibilla cumana illuxit iſtis diebus. vide in folio LXIX
Sibilla timica veſte celeſtina induta vide in folio LXXVIII
Sibilla thiburtina floruit hoc tempore. que et chriſti natiuitatem predixit XCIII
Sicilia inſula quo mundi ſpacio ſit. vide in folio XXXVIII
Sichimorum reges qui fuerant. vide in folio XXVI
Sicilie rex fuit Manfretus CCIII
Sydonij fuere a ſydon filio chanaan vide in folio XIIII
Signa magna his temporibus viſa ſunt. vide in folio CXLVI ⁊ XLI
Signa apparuerunt in celo temporibus iſtis folio CLVII
Sigiſmundus caroli quarti filius imperator. vide CCXXXIX
Sigiſmundus omnem pecuniam ſibi oblatam ſuis in nocte contribuit militibus vt tucius dormiret CCXL
Signa ante iudicium extremum que eueniant. vide CCLXIII ⁊ LXV
Siluius poſthumus enee filius rex italie in ſilua fuit nutritus XLIX
Silphon megarenſis philoſophus vide in folio LXXXII
Silla patricius conſul romanus vir facundus et plurimum aſtutus LXXXVI
Siluerus papa natione campanus. vide in folio CXLIIII
Silueſter papa natione romanus. vide in folio CXXVIII
Silueſter ſecundus papa natione gallicus. vide folio CLXXXI
Silueſter tercius papa patria roman⁹. vide in folio CLXXXVIII
Simulachra quaſi viua formauit de terra prometheus vir acuti ingenij XXVIII
Simonides poeta claruit iſtis temporibus vide in folio LX
Symon filius onye ſummus fuit pontifex folio LXXVII
Symon ſummus erat pontifex LXXIX
Symon mathathie filius tercius iudeorū dux et pontifex LXXXVI
Symon de caſſia quos confecit libros vide in folio CCXXXIIII
Symbolum fidei apoſtoli chriſti confecerunt. folio CII
Symon apoſtolus cleophe filius. vide in folio CVII
Symbolum in miſſa decātari ſtatuit papa marcus CXXVIII
Simplicius papa patria tiburtus. vide in folio CXL
Simachus patricius et ſenator. vide in folio CXLI
Simachus papa natione Sardus. vide in folio CXLII

Symeon in columpna. de quo mira referuntur folio vide CXLVI
Syrie regnum qn̄ habuit initiū LXXV
Sircius papa natione romanus. vide in folio CXXXI
Siri venerunt ab Aram filio Sem. vide in folio XV
Siſebutus rex viſegothorum CL
Siſymus vel ſoſimus papa natione ſyrus vide folio CLVII
Sixtus papa natione Romanus. vide in folio CXI
Sixtus papa ſecundus natione grecus vide folio CXX
Sixtus tercius papa natione romanus vide folio CXXXVI
Sixtus papa natione Ligurus fuit vide in folio CCLIII
Smerdis rex Perſarum tercius. vide in folio LXIX
Socrates philozophus obſtetricis phanarete filius LXXIII
Sodoma ⁊ Gomorra ſunt ſuccenſe vide in folio XXI
Sol deus gentilis adorabatur a gentibus vide folio XXV
Solem ⁊ ignem coluerunt Perſe. vide in folio LXVIII
Soles tres apparuerunt. quid ſignificabant. vide XCII
Solinus hiſtoricus ⁊ orator grauiſſimus vide folio XCIII
Soles tres iterum apparuerunt. vide in folio CCIII
Soldanus valde oppreſſit partes orientales. vide CCXIX
Solis facta eſt defectio. Bella ⁊ diſſidia ſunt ſecuta CCXLII
Sol deficiebat mala futura ſignificans vide folio CCXLVIII
Sophocles athenienſis poeta tragicus. vide folio LXXII
Sophonias nonus propheta duodecim prophetarum. Jlle deſtructionem iheruſalem p̄dixit LV
Sophia matrona nobilis ⁊ ſancta. vide in folio CXII
Sophonia occidit ſeipſam propter ſeruandam caſtitatem CXXVIII
Sorobabel reedificauit templum. vide in folio LXIIII
Sother papa natione campanus. vide in folio CXIIII
Sparctus fuit rex aſſiriorum XXV
Sparta alio nomine dicitur Lacedemonia vide folio XXVIII
Spartanorum gens vnde habuit ortum. vide folio LIIII
Speuſippus athenienſis philoſophus. vide ī folio LXXIII
Spirituſſancti miſſio ī diſcipulos chriſti. vide folio CII
Statuā erexit nabuchodonozor adorādā LV
Statius neapolitanus CX
Staniſlaus epiſcopus vir ſanctus. vide in folio CCXII
Straco philoſophus vir eloquentiſſimus vide folio LXXXII
Strabo hiſtoricus ⁊ philozophus maximus. vide XCIIII
Strabus monachus auditor Rabani vide folio CLXIX
Stellas numeraſſe ſe iactabat Aracus. vide folio LXX
Steffani prothomartyris ⁊ primi dyaconi lapidatio CIII
Steffanus papa primus natione romanus vide folio CXX
Steffanus ſecundus papa natione romanus. vide CLXIII
Steffanus tercius papa natione ſiculus vide folio CLXV
Steffanus quartus papa patria romanus. vide folio CLXVII
Steffanus papa quintus patria romanus vide folio CLXXI
Steffanus papa ſextus patria romanus. vide folio CLXXII
Steffanus ſeptimus papa patria romanus vide folio CLXXV
Steffanus octauus papa natione germanus. vide CLXXVI
Steffanus rex hungarie vir ſanctus. vide ī folio CLXXXVIII
Steffanus nonus papa natione lotharingus. vide CXCI
Steffanus vir valde religioſus. vide in folio CXCII
Steffanus abbas ciſtercienſis CXCV
Stiria prouincia quibus locis cingatur vide folio CCLXXVII
Studio inſiſtere valde recommendabat pius ſecundus CXI
Suetonius tranquillus hiſtoricus ⁊ cauſidicus vide CXI
Suſanna virgo natione dalmatica. vide in folio CXXVII
Succeſſores non debet ſibi eligere ſtatus eccleſiaſticus ita ſtatuit hilarius papa. vide in folio CXXXVI
Summam de caſibus confecit albertus vir ſanctus CCXXVIII
Suecia cum populi ſui conditione deſcribitur vide CCLXXXII
Switenſes populi ſunt feroces germanie vide folio CCLXXXVII
Sumcaſſianus feliciſſimus perſarum ⁊ armenie rex CCXLIX
Superbia ſpiritualiū multos traxit a fide chriſtiana temporibus pauli epiſcopi CXXII
Abernaculuz domini quo modo fuerit formatum vide folio XXXIII
Tacuit ſemper Secundus philozophus. ⁊ quare id fecerit vide in fo. CXII
Tacitus romanorum imperator erat CXXIII
Thadeus florentinus medicus CCXVIII

Tamerlanes magnus thartarorum rex vir ſeuerus CCXXXVII
Tharſis filius iauan qui condidit tharſos vide folio XVI
Thaiſa filius iauan a quo cipria venit. vide folio XVI
Thare fuit filius nachor ⁊ habuit tres filios. Abraham ſcilicet nachor ⁊ aram vide in folio XXI
Thantanes rex erat Aſſiriorum. vide in folio XLII
Tharuiſium vrbs a quibus condita fuerit vide folio LI
Tharquinus priſcus quintus romanorum rex auxit regnum LVI
Thaurum ex ere fecit phaleris tirannus ad tormentandum homines LVI
Tales philoſophus ⁊ vnus de ſeptem ſapientibus magnus aſtrolog⁹ claruit temporib⁹ iſtis LIX
Tarquinus romanorum rex LXV
Tarquinus conſul romanus LXXIX
Tangere ſacra vaſa laici non debent. ita ſtatuit ſixtus papa CXI
Tauriſti dicebantur olim incole norici in alpibus CLII
Tarthari poloniam. vngariam ⁊ alias regiones perluſtrabant iſtis temporibus vide folio CCIX
Tarthari qui ſint ⁊ quando eorum regnum habuit initium CCVII
Taxis rex hungarorum fuit CLXXVII
Thecla virgo diſcipula pauli apoſtoli vide folio CVII
Thedaldus comes canuſij regienſis opidi vide folio CLXXXI
Teogorma filius gomer a quo friges emerſere vide XVI
Tegladphalazar rex aſſiriorū neptalym ⁊ galileam tranſtulit in Aſſirios LV
Teleſphorus papa natione grecus. vide in folio CXI
Templa multa fuerunt conſtructa tpe reu vel ragau XVI
Templum quando ſalomon edificauerit. vide folio XLVI ⁊ XLVII
Et in quo loco XLVII
Et que fuerit illius ſtructura XLVIII
Templa reparantur de pecunia collecta tempore Joras regis iuda LII
Templum ſalomonis quando perficiebatur vide folio LXV
Templum fuit figuratum vide LXVI et LXVII
Temiſtocles philoſophus naturalis belli clariſſimus LXXI
Templum purgatur a iuda prius prophanatū folio LXXXI
Tempeſtas horrida ⁊ inaudita in vrbe conſtātinopolitana edificia ⁊ homines abſorbuit. folio CCLVII
Teophraſtus chroſius philoſophus. vide folio LXXX
Teophilus anthiocenſis eccleſie epiſcopus folio CXIII
Teodocion genere aſianus vir doctiſſimus folio CXV
Theodora virgo hermetis martiris ſoror vide folio CXX
Theodoſius ſenior imperator genere hiſpan⁹ folio CXXXIIII
Theodoſius iunior archadij filius imperator folio CXXXVII
Theodorus papa natione grecus. vide in folio CLIII
Theodorus anglorum archiepiſcopus vide in folio CLVIII
Theodoſius tercius imperotor romanorum. folio CLXI
Theodorus ticinenſis epiſcop⁹ homo ſanctiſſimus CLXV
Theodolphus aurelianenſis epiſcopus. vide folio CLXIX
Theodorus ſecundus papa patria romanus. folio CLXXII
Theodric⁹ Metenſis epiſcopus. vide in folio CLXXXII
Theobaldus nobilis francus vir deuotus folio CLXXXIX
Theodorus theſſalonicenſis vir duabus linguis doctus CCL
Terre circulus vel rota que ſit vide fo. XII et XIII
Therentius publius vir formoſus ⁊ magni ingenij LXXXV
Tertulianus affrican⁹ vir preclarus. vide in folio CXV
Terremotus maximus per quatuor menſes aput conſtantinopolim fuit CXLI
Terremotus magnus factus eſt iſtis temporibus CLXX
Item et alius maximus fuit vide fo. CCIX et L
Item alius terremotus qui ⁊ regna diruit vide folio CCXCVIII
Theſſalion quintus rex ſicbinorum vide in folio XXVI
Theſſalonicenſis vir duabus linguis doctus folio CCL
Theuthunici deuaſtarunt ciuitatem tiburtinā folio CXIII
Theuthunicorum regnum dicebatur Francia orientalis CLXXIII
Theucri et turchi differunt CLXXI
Thiberias vel thiberiadis a q̄ fuerit inſtaurata vide folio XXXIIII
Thiberius filius rex ytalie in tiberim ē ſubmerſus LII
Thiberis quondam dicebatur albula vide folio LII
Tiberius romanorum imperator vnde duxit ſuam parentelam XCVI ⁊ C
Tiburcius ⁊ Ualerianus fratres viri ſancti vide folio CXVI
Tiberius ſecundus imperator vir bonus vide folio CXLVII

Tiberius tercius imperator CLVIII
Tiberis valde creuit his diebus ⁊ vrbem moleſtauit CLXXI
Tiburtinam ciuitatem quis reedificauerit folio CXIII
Thineus fuit viceſimuſoctauus rex aſſiriorum folio XLII
Thimotheus pauli apoſtoli diſcipulus vide folio CIX
Tirannus primus fuit Nemroth. vide in folio XIIII
Thiras filius ſeptimus iaphet appellauit ſuos thirenſes XVI
Thiramachus ſextus rex ſicbinorum vide folio XXVI
Thirolenſes germanie ſunt populi. vide folio CCLXXXVII
Titus liuius tragediarum ſcriptor. vide in folio LXXX
Titus liuius magnꝰ hiſtoricorum princeps folio XCIII
Titus primus veſpaſiani filius. xi. romanorum imperator CIX
Titus pauli apoſtoli diſcipulus CIX
Thobias propheta prophetauit deſtructionem iheruſalem ⁊ templi quaſi iam eſſet factum. folio LIII
Thobias iudeus propheta ſanctiſſimus ex tribu neptalim oriundus LX
Tholla qui iudicauit iſrahel. xxiij. annis vide folio XXXVII
Thomas apoſtolus qui ⁊ didimus dicitur folio CVI
Thomas archiepiſcopus canthuarienſis vide folio CCII
Thomas de aquino ordinis predicatorum doctor CCXV
Thomas de argentina vir religioſus vide folio CCXXVII
Thomas florentinus medicus CCXXX
Tottila rex fuit gothorum CXLV

TRacia venit a tiras filio iaphet vide folio XVI
Trayanus imperator genere hiſpanus vide folio CIX
Trabes ignea apparuit illis temporibus vide folio CLXXXIX
Tracia que ſit prouincia ⁊ que gens illius folio CCLXXI
Tres ſunt in linea iuſtorum celeſtibus decorati folio IX Similiter tres in linea peccatorum decorati terreſtribus ibidem
Treueris tempore abrahe fuit conſtructa. vide folio XXIII
Tribuni ⁊ ediles ſunt rome creati LXX
Triphon rex ſyrie fuit LXXIII
Tributaria quando fuit iudea facta vide in folio LXXXVIII
Tripho auditor origenis CXVII
Troya venit a dardania XVI
Troys in dardania regnauit ⁊ troiam condidit ciuitatem XXXVI
Trogus pompeius hiſpanus hiſtoricus. vide folio CXIII
Truſianus medicꝰ pluſquam commentator vide folio CCXXII
Tubal filius lamech muſicam inuenit vide folio X
Tubalcaim artes humanas in duabus calumnis ſculpſit X
Tubalcaim filius lamech primus artem ferream inuenit X
Tulius hoſtilius tercius romanorum rex ictu fulminis conflagratus eſt LVI
Thucidides hiſtoricus daruit LXXIII
Thunica chriſti inconſutilis fuit inuenta. vide folio CXLIX
Turrim edificauerunt iſti tres poſt diluuium principes Jectan Nemroth Suphena XVII
Et quo nemroth perſuaſit edificari XVIII
Turchus filius troili filij regis priami a quo quidam dicunt turchos denominari vide folio XXXVII
Thuro ciuitas a quo fuit condita. vide in folio LXXI
Thuringia elegit ſibi hoc tempore regem vide folio CLV
Turchorum origo que fuit CLXXXV
Turchi ex othomanno creuerunt ⁊ multas ſibi ſubiecerunt nationes CCXXVIII
Turchorum regio. que ſit ⁊ que gentis illius proprietas CCLXXII
Turchorum dux maumetus vnde duxit originem. quomodo ſit mortuus. quidue in chriſtianos effecerit CCLVI
Turchorum dux duos habuit filios. qui poſt patris mortem ſuper regno fuere diſcordes. folio CCLVI
Thuſim quartus filius meſſaraym a quo fuere philiſtijm XIIII

VAlerius publicola vide folio LXIX
Valerius conſul romanus vir prudens. vide in folio LXIX
Valerius coruinus romanus adoleſcens. vide in folio LXXIX
Valerius anaximus romanus philozophus et orator luculentiſſimus XCIII
Valerius procurator iudee primus apud iudeos pontificatum vendere cepit. vide in folio XCV ⁊ XCVI
Valentinianus herecticus platonicus. vide folio CXIII
Valerianus ⁊ galienus eius filius imperatores CXXI
Valentinus romanus preſbiter ⁊ martir. vide folio CXXII
Valentinianus imperator vir animo grauis. folio CXXXII
Valens imperator rebaptiſatꝰ hoſtis fuit chriſtianorum ſeuiſſimus CXXXII
Valentinianꝰ occidentalis imperij imperator vide folio CXXXVII

Ualentinus papa patria romanus. vide fo-
lio CLXVIII
Ualachia que ſit regio ⁊ que gens illius vide
folio CCLXX
Uandalorum rex fuit genſericus qui contriuit
Hiſpanos Gallos ⁊ Romanos. vide fo-
lio CXXXVII
Uarro vir plurimum eruditus XCII
Ubertinus habuit dominium padue. vide fo-
lio CCXXVII
Udalricus epiſcopus auguſteſis comes de dil-
lingen folio CLXXX
Udo archiepiſcopus madeburgenſis vide fo-
lio CLXXXVIII
Uenecia vrbs a quo habuit nomen. vide fo-
lio XLIII ⁊ CCLXXXV
Ueneti ſunt Troiani vt Catho dicit. vide fo-
lio XLIII
Ueneta vrbs quando accepit augmentum fo-
lio CXXXVII
Uenetorum ducatus incepit illis temporibus
folio CLXI
Ueneti ſunt a ceſare friderico primo in plurib⁹
priuilegiati CCIII
Ueneta ciuitas illis temporibus ſenſit pericu-
lum CCXXIIII
Ueneti illis temporibus percuſſerunt fed⁹ cu3
mahumeto turchorum imperatore. vide fo-
lio CCLV
Uenturia romana mulier ⁊ prudens. vide fo-
lio LXX
Uentzeſlaus bohemorum dux erat. vide fo-
lio CLXXVII
Uentzeſlaus tercius bohemie rex CCXX
Uentzeſlaus bohemie rex ſextus CCXVIII
Ueneno interfectus eſt heinricus octauus im-
perator per monachum quendam. vide fo-
lio CCXXII
Ueronica mulier iheroſolimitana ſanctitate in
ſignita XCVII
Uerona ciuitas a quo ſit condita LXVIII
Uerona ciuitas venit in poteſtatem venetoru3
illis temporibus CCXXXVII
Ueſtis ſacerdotalis in veteri teſtamēto quō fu
erit formata XXXIII
Ueſtem vnam omnibus licurgius inſtituit fo-
lio LII
Ueſtem duplicatam primo habuit dyogenes.
folio LXXIIII
Ugolinus epiſcopus ⁊ doctor egregius vide
folio CCXVIII
Ugo boliomus ordinis predicatorum doctor.
folio CCXVIII
Uictorinus enuterne vrbis epiſcopus vide fo-
lio CIX
Uictor papa natione apher CXIIII
Uictoria virgo inclita CXX
Uictor ciuis mediolanenſis CXXVII
Uictorinus natione aquitanus CXLI
Uictor ſecundus papa natione alemanus epi-
ſcopus eyſtetenſis ⁊ in papam electus vide
folio CXCI
Uictor tercius papa antea deſiderius vocatus
vide folio CXCIII
Uienna vrbs auſtrie vnde cepit initium. vide
folio XCVIII
Uigilius papa natione roman⁹ CXLIIII
Uigilius epiſcopus Antiſiodorenſis. vide fo
lio CLIIII
Uillas magnas galli vocabant ciuitates vide
folio CXC
Uinum quomodo primo a noe fuit plantatum
folio XI
Uinum in grecia primo inuenit bachus. vide
folio XXVIII
Uinum bonum eſt ⁊ malum dicit pitacus vide
folio LIX
Uindicauit arthaerſes mortem patris ⁊ fratris
ſui LXX
Uincentius ordinis predicatorum declamator
folio CCXXXVI
Uincentius leuita natione hiſpanus. vide fo-
lio CXXIIII
Uincentius gallus ordinis predicatorum fra-
ter CCXIIII
Uirgo Rhea veſtalis quomodo peperit duos
filios Remum ⁊ Romulum LVI
Uirgilius maro magnus fuit medicus vide fo
lio XCII
Uirgo fuit poſt tres etiam viros egiltrudis fo
lio CLIIII
Uiſitationis marie feſtum inſtituit vrbanus ſe
xtus per octauas celebrandum. vide in fo-
lio CCXXXIIII
Uitulū adorabat popul⁹ in egypto more egy
ptiorum XXXI
Uitellus nonus romanorum imperator. vide
folio CVI
Uitus puerulus natione Siculus. vide fo-
lio CXXV
Uitigis rex gothorum italiam petijt. vide fo-
lio CXLV
Uitalianus papa patria Siguinus. vide fo-
lio CLIII
Uita hominis in hoc q̄multis ſit dedita peri-
culis folio CCLXIII
Ulixes errauit in mari venit ad circes que ſoci
os ſuos mutauit in beſtias XLI
Ulma ſueuie inſignis vrbs deſcribitur. vide fo
lio CXC
Ungari italiam ingreſſi papiam obſederunt fo
lio LXXIIII
Ungari obſederunt auguſtam ⁊ afflixerunt fo
lio XCII
Ungari ſunt a ſueuis ⁊ baioarijs proſtrati vi-
de folio CLXXIIII LXXV
et LXXVII
Ungari Papiam obſidebant CLXVI
Ungari depopulabant italiam. deinde vene-
runt in germaniam tempore primi ottonis.
folio CLXXVII ⁊ LXXIX
Ungari fidem receperunt predicatiōe adalber-
ti folio CLXXXII
Uagaria que ſit regio. de geſtis in ea vide fo-
lio CCLXVIII et in ſequentibus
folijs

Vngaroꝝ rex mathias valde oppreſſit turchoſ folio CCLII ⁊ LIII
Voluptatem duxit pro maiori malo archita folio LXXIII
Urbanus papa primus natione romanus folio CXVI
Urſula virgo glorioſa natione anglica vide folio CXXXVIII
Urbanus ſecundus papa antea fuit monach⁹ folio CXCIII
Urbanus papa tercius patria mediolanenſis. folio CCIIII
Urbanus quartus papa natione gallus. vide folio CCXIII
Urbanus papa quintus patria lemonicenſis. ſolio CCXXXI
Urbanus papa ſextus natione neapolitanus. vide ſolio CCXXXII
Urias propheta occiſus eſt a rege ieconia folio LV
Vulpinianus iuriſconſultus vir preſtantiſſim⁹ ſolio CXVII
Vxorib⁹ ſuis ſparnani ſiue lacedemonij dederit licentiam vt alios ducerent viros. vide ſolio LIII
Vxores triū principū nilae fuerūt ex quibus bus cauſis vide CCXXIII
Vxor ſigiſmundi imperatoris lugubrez duxit vitam CCXLII
Xenophon phūs dux exercit⁹ atheniēſiū LXXIII
Xenocrates calcedonenſis phūs LXXVIII
Xenophilus pithagoricuſ phūs LXXVIII
Xenarchus phūs claruit iſtis tpibus LXXIX
Xerſes rex aſſyriorum antiquus qui ⁊ balane⁹ vocatur XXVI
Xerſes philozophus inuenit ludum ſcutorum folio LXII
Xerſes rex perſarum maxime fuit ꝓ iudeis vide ſolio LXX
Yair de trebu manaſſe fuit ſeptimus iudex in iſrabel. folio XXXVII
yepte illegittimus pricepſ latrocinantiū facus et dux exercitus a gallaitidis folio XL
yeſſe vel abyſai habuit ſeptem filios. ⁊ filias duas. quorum nomina habes folio XLII
ydolatras fecit moyſes occidi XXXI
ydolatra primus fuit ninus XVII
ylen vel yle quid ſit vide folio II
yoiada pontifex amouit athaliam ne regnaret ſup iudam vide ſolio L
yppocrates medicus fuit pitagore diſcipulus vide folio LXXIII
ypolitus romanus patricius ⁊ martir. vide folio CXXI
ypolitus epūs vir doctus CXVIII
yrath erat filius enoch X
yſis ynachi filia in egipto inuenit leges ⁊ litteras docuit XXV
yſaias ꝓpheta nobilis vnus fuit de quatuor nobilioribus ꝓphetis LII
yſocrates orator preclaus fuit LXXIII
yſidorus epiſcopus hiſpalenſis vir beatus folio CLI
yſaac medicus preclarus floruit CXCII
ytalia eſt pars europe. xiiij. Et vnde habeat nomen vide XLV
ytaliam valde oppreſſit fridericus primus imperator CCIII
yuo canonum doctor CXCIII Et vir magne ſanctitatis CCXXVII
Zambri rex iſrabel deleuit domū baaſa XLIX
Zacharias filius ioiade lapidatus eſt iuſſu regis Joab vide folio L
Zacharias rex iſrabel fecit ſicut ſui anteceſſores malum LIII
Zacharias quando obijt ſolio LXV
Zacharias hebreus ꝓpheta domini elizabeth habuit vxorem ex qua genuit iohannem baptiſtam XCIIII
Zacharias papa natione grecus CLXIII
Zazariam pontificem interſecit Nabuchodonoſor folio LV
Zeno philozophus naphel filius LXXIII
Zeno erat romanorum imperator CXLI
Zepherinus papa natione romanus vide folio CXIIII
Zeuſes heracleotes bonus fuit pictor vide folio LXXI
Zozimus papa natione grecus CXXXIII

Finit regiſtrum

Ioann-Chriſtophorus Wolffz Reel.

Cum apud doctiſſimos et preſtantiſſimos viros ꝙ verā naturaꝫ et hiſtoriaꝫ tradiderūt de mūdi fabrica: ac prima hominū generatione: duplex opinio fert̄: a priſcis enim illis tꝑibꝰ ſumpto initio: ſcribemꝰ breuiſſime q̄ntū in tā remotis (ꝓpter āt̄iq̄tatē) rebꝰ licebit. Quidā mūdū ingenituꝫ: et incorruptibileꝫ: et genus humanum ab eterno extiſſe neqꝫ habuiſſe ortus principiū ſenſere. Quidam genitum corruptibilemqꝫ arbitrati: ⁊ homines dixerūt generatōnis inicium tempore eſſe ſortitos. Et greci viri clariſſimi qui hiſtorias collegerūt: affirmarūt. Unā ante iniciū omniū celi ⁊ terre cūctis ſimul ꝯfuſis formā fuiſſe: poſtea diſſeparatis: diuiſiſqꝫ molibus cepiſſe mundū hunc ordineꝫ quem videmus. Aerem hūc motu ꝯtinuum et igneam ꝑtem cuius ſuperiora loca ꝓpter leuitatē aūt appetiuiſſe: Qua ex cauſa ſolem ac ſtellarū multitudinē volutōne totius circūferri: Partem autē turbidam atqꝫ terreſtrem vnacum humidis ad infima loca ob grauitateꝫ deſcendiſſe que cum mixta eſſent. ex humidis quidē mare effectū. Ex durioribus vero terram lutoſam euaſiſſe: ⁊ omnino mollem. hec primum cum ſolis ardore denſior euaſiſſet: in quibus putredines tenui cōtecte pellicula ſint excitate. Erupiſſe tandem ab illa colluuie varias animantiū formas quorum ea quo maiorem caloreꝫ ſortita ſunt in ſuperiorē regionem volatilia abierūt: ſicciora ⁊ grauiora: ſerpentia ac terreſtria euaſerunt animantia. Naturam aquoſam nacta in ſui generis elementum delata ſunt. Terra deinceps tum ſolis ardore tum ventis arefacta: mutua ꝯiunxtione ſexuū ꝑfectiora generant̄. Hoc Euripides Tragicus Anaxagore phyſici diſcipulus ita ſe habuiſſe teſtatur. Eodem modo homines a principio genitos dicunt. In agris paſtum querentes. ſilueſtri ⁊ incondita vita vixiſſe quibus herbe ⁊ arborū fructus vltro victum prebuerunt. In huius deniqꝫ enarratōne cum per multos elaboraſſe latinos grecoſqꝫ videmus: preterea chaldeos et hebreos veteres nouoſqꝫ. Relictis igitur antiquis erroribus Archana Moſeos volumina de mundi fabrica: ⁊ celebratis illis operibus ſex dierum ꝑluſtrabimus. Quibus totius nature ſecreta cōtinent̄. Nam moyſes ꝓpheta ac hiſtoricorum pater deo plenus: ac celeſti dictante ſpiritu totius magiſtro veritatis: excepit hec oīa. Quem cum noſtrorum: tum ſuorum: tum gentium deniqꝫ teſtimonia prorſus humane ſapientie: doctrinarumqꝫ omnium et litterarum cōſultiſſimum prodiderunt. Apud hebreos Salomonis liber: cui ſapīa titulus: in quo vir nature reruꝫ interpres ſe huiuſmodi diſciplinā de moſayce legis penetralibus accepiſſe fatet̄. Sunt apud noſtros Lucas ⁊ philon autores grauiſſimi: illū in vniuerſa egyptiorum doctrina fuiſſe erudititiſſimū. Sed ⁊ hermippus atteſtat̄ Pythagoram de moſayca lege plurima in ſuā philoſophiā tranſtuliſſe. Notū illud Numenij philoſophi: nō aliud eſſe platonē qꝫ atticū moyſeꝫ. In primordio deniqꝫ ſui operis de natura: de totius opificio mūdi velut agri cuiuſpiam theſauri: omnis vere philoſophie defoſſi ſunt. Factūqꝫ in primis hoc in hac parte: vbi de reruꝫ omniū emanatōe a deo de gradu: de numero: de ordine partium mundanarū altiſſime philoſophat̄. Propterea fuit decretum veterum hebreoꝝ. Cuius etiā meminit Hieronymus: ne hanc mūdi creatōeꝫ quiſqꝫ: niſi matura iam etate attingeret. Que aūt ſuꝑ hoc libro viri ſanctiſſimi Ambroſius ⁊ Auguſtinus. Strab. item ⁊ Beda ⁊ Remigius. Et ex iunioribus Egidius ⁊ Albertus. Que item apud grecos Philon. Origenes. Baſilius. theodoricꝰ. Appollinarius. Dydimus. Gēnadius. Criſoſtomus ⁊c̄. ſcripſerunt intacta penitus a nobis relinquent̄. De his item que vel Jonethes vel Anchelos vel Symeon antiquus chaldaice tradiderūt: vel ex hebreis aut veteres Eleazarus. Aba iohannes. Neomus. Iſaac. Joſeph: aut iuniores Herſonides. Sadias. Abraam ⁊c̄. ꝯſcripſerunt: nullam nos in p̄ſentia mentōnem habebimus. Afferemuſqꝫ ꝑ moduꝫ epitomatis. Ex moyſe ſeriem ſex dierum: de diuina mundi fabrica: de qua in archanis ſancte religionis literis traditur.

Exorſus igitur deus fabricam mundi illum primū ⁊ maximū filium prefecit operi immenſo. Eoqꝫ ſimul et cōſiliatore vſus eſt ⁊ artifice: in excogitandis: ornandis: faciendiſqꝫ rebus: qm̄ is prudentia et rōne: et poteſtate perfectus eſt. Nec querendū ex quibus iſta tam magna: tam mirifica oꝑa deus fecerit. Oīa eniꝫ fecit ex nihilo. Quanto igitur rectius eſt omiſſis inſenſibilibus ⁊ vanis: oculos eo tēdere vbi ſedes: vbi habitatio eſt dei veri: qui terram ſtabili firmitate ſuſpendit: qui celum diſtinxit aſtris fulgentibus: ꝙ ſolē rebus humanis clariſſimū ac ſingulare lumen in argumentum ſue ac vnice maieſtatis accēdit. Terris autem maria circumfudit: flumina ſempiterno lapſu fluere precepit: iuſſit et extendi campos: ſubſidere valles: fronde tegi ſiluas: lapidoſos ſurgere montes: que vtiqꝫ omnia nō iupiter fecit: ſed ille opifex reꝝ mūdi melioris origo: qui vocat̄ deus: cuius ꝑncipiū qm̄ nō poteſt comprehendi nec q̄ri debet. Satis eſt homini ad perfectam prudentiam: ſi deum eſſe intelligat: vt ſuſcipiet ⁊ honorificet communem parenteꝫ generis humani: ⁊ rerum mirabilium fabricatorem. Tres mundos figurat antiquitas: ſupremum omniuꝫ vltra mundanum: quem theologi angelicum: philoſophi autem intellectualem vocant. Proximum huic celeſtem: poſtremum omniū ſublunarem: hūc quem incolimus: hic tenebrarum mundus: ille aūt lucis: celum ex luce ⁊ tenebris temperat̄. Eſt et preter tres quartus alius mundus: in quo ⁊ ea omnia inueniātur que ſunt in reliquis: hic ipſe eſt homo. Tritum in ſcolis verbum eſt eſſe hominem minorem mundum: in quo mixtum ex elementis corpus: ⁊ celeſtis ſpūs: ⁊ plantaꝝ anima vegetalis: ⁊ brutoꝝ ſenſus: et ratio et angelica mens: ⁊ dei ſimilitudo conſpicit̄. De his quatuor mundis moyſes ſufficienter diſſeruit: vt deus opifex diſpoſuit: vt vere ſcriptura hec Moſeos imago mundi expreſſa ſit: quemadmodum legimus etiaꝫ ei preceptum in monte: vbi hec didicit: vt oīa faceret ſꝫm exemplar quod in monte viderat. Quid tandem moſaica littera de celebratis operibus ſex dierū edocet: curſim abſoluemus.

Ipſe dixit et fa
ſūt ipſe mādauit ⁊
creata ſūt
Ps 32

In principio creauit deus celum et terrā. Terra autem erat ina
nis ꝛ vacua: ꝛ tenebre erāt ſup faciem abiſſi: et ſpūs dñi ferebaẜ ſup aq̄s. Moyſes diuinus ꝓpha
atqꝫ hiſtoric⁹. q̄ troianū bellū ſeptingētis fere ānis anteceſſit edocet: quō de⁹ machinator conſtitu/
torqꝫ rer̄. cū hoc op⁹ adoriretur: fecit pͥmū oīm celū: et ī ſblīme ſuſpēdit: qḋ eēt ſedes ipſi⁹ dei ꝯditoris: de/
inde terrā fundauit: ac celo ſbdidit. Tenebras aūt cōſtituit ī terra. Nihil eīm pſe ꝯtinet lumīs: niſi accipiat
a celo. In q̊ poſuit lucē pennē: ꝛ ſuperos ꝛ vitā ꝑpetuā. Et ꝯ̄ in terra tenebras: ꝛ inferos: ꝛ mortē. Moy/
ſes v̊o cū deū creaſſe ꝯmemorat tres errores Platonis. ſ. Areſtotilis ꝛ epicuri elidit. Plato eīm ab eterno
deū ydeas ylen. Et in pͥncipio de yle mūdū fuiſſe factū teſtaẜ. ylen greci pͥmā materiā rer̄ nō formatam ap/
pellāt. Qua viſibilia hec elemēta formata ſunt. q̄ q̄dā ꝯcordia ꝯuenīūt. Aūtqꝫ ceteri de materia ꝛ forma:
aut de athomis factis fuiſſe: de⁹ tñ mūdū ſine pͥiacēti ꝛ ꝑꝑata materia creauit: cū prudētiſſim⁹ eſſet ad exco
gitādū: ꝛ ad faciēdū ſolertiſſim⁹ anteqꝫ ordireẜ hoc op⁹ mūdi. qm̄ pleni ꝛ ꝯſummati boni fons ī ipo erat:
vt ab eo bono tāqꝫ riu⁹ orireẜ. Angelos ī pͥncipio oīm creatur̄ pͥmordiales fecit. ꝛ ex eo qḋ ñ ē: qꝛ ꝑ eter
nitatē fortꝭ ē: ꝑ fortitudinē ptātꝭ īmēſe: q̄ fine ac mō caret: ſic̄ vita facturis. Quid ergo mirū ſi facturus mū
dū: pͥus materiā de q̄ faceret ꝑꝑauit: ex eo qḋ nō erat. Qḋ intellexerūt forte ꝛ ſarraceni dicentes. Eductos
āgelos a deo de tenebris ad lucē: adipletoſqꝫ eterna leticia. In q̄buſdā tñ indolis diuīe ſtirpis nō ꝑmāſit.
Auctorē hui⁹ rei ex bono ꝑ ſe malū effectū greci diabolū appellant: nos crimīatorē vocam⁹. Terra erat ia
nis (vt trāſtulit diu⁹ Hiero. vl̄ vt ſeptingēta) inuiſibil' ꝛ īcopoſita: Quā ꝓ ſui ꝯfuſiōe abyſſum vocat: quā
ꝛ greci chaos dicūt. Abyſſum vocat terrā. i. materiā trino dimēſu ī altiſſimas profunditates extenſam: de
hoc etiā Ouidi⁹ meminit. Ante mare ꝛ terras ꝛ qḋ tegit oīa celū. Vn⁹ erat toto nature vult⁹ in orbe. Quē
dixere chaos rudis indigeſtaqꝫ moles. Nec q̄cq̄ niſi pōdus iners: ꝯgeſtaqꝫ eodē. Nō bene iūctarū diſcor/
dia ſemina rerū. Nullus adhuc mūdo ꝑbebat lumina titan. Et ſpūs dñi: organū diuine artis ferebaẜ ſup
aquas: vt volūtas architecti cū cuncta ad faciendū diſponit. Cū perfecta ſint opa dei. Creatio rer̄ ſenario
numero explicatur. Cuius partes. vnū: duo: tria ſunt. que in trigonū ſurgāt. In primo creationē. In ſe/
cundo ꝛ tercio diſpoſitionē. In reliquis ornatum Moyſes per opera ſex dier̄ oſtendit.

De opere prime diei.

Dixitq́ȝ deus fiat lux. Et facta ē lux. Et vidit deus lucē ꝙ eſſet bona. Et diuiſit lucē a tenebris. Ap
pellauitq́ȝ lucē diem. Et tenebras noctē. Factūq́ȝ ē veſpere ⁊ mane dies vnus. Moyſes mirū arti/
ficiū diuina nō hūana induſtria toti⁹ nature ſecretis apte cōueniēs in ſuo libro oſtentat. q̄ oēm do/
ctrinā ⁊ eloq̄ntiā ⁊ ingeniū ſupat. Glioſus eñ de⁹. q̄ ē vera lux. lucēq́ȝ diligēs. oīa in luce faciēs. Mūdi fa
bricā a luce rectiſſime inchoauit. Que trib⁹ dieb⁹ vſq́ȝ ad q̄rtā (in q̄ luīaria formata ſunt) circuitu ſuo diem
naturalē pegit. Extatq́ȝ nobiliſſimū corpoꝝ ſpūali creature finitimū atq́ȝ optimū. ſuā pulcritudinē maxīe
cōicans. Cū pūct⁹ minim⁹ toti⁹ mūdi ſpaciū repleat. Ideo lux ſola ē. q̄ mūd⁹ tot⁹ bon⁹ ⁊ pulcer ē: p īmun
dāq́ȝ ſine corruptōne trāſiēs. Et merito lucē vidit qm̄ bona. Cū nihil aliud ſit q̄ȝ p̄mi boni imago tenuis ⁊
vmbratilis ſilitudo. Statim tractāte ſpū aq̄s illas ⁊ quadente ſbiectū iuſſu dei artificis exorta ē lux decus
⁊ ſplendor: vt nubes lucida ſupiores mūdi ptes ſua claritate illuminās. vt in diluculo fieri ſolet: p modū
ſolis agitata: ſupi⁹ emiſperiū: ⁊ viciſſim inferi⁹ illuminās. Et poſtea diuiſit: vt tenebre ⁊ lux diuerſa emi/
ſperia vendicarēt. Appellauit lucē diē a claritate q̄ purgat tenebras: tenebras a nocēdo noctē. ne oculi vi/
deant. Secundū haꝝ ptiū dimēſionē diē fecit ⁊ noctē. q̄ ſpacia ⁊ orbes tēpoꝝ ppetuos ac volubiles quos
vocam⁹ annos alterna p vices ſucceſſione ɔficiāt. Ac factū ē dies vn⁹: q̄ fuit p̄m⁹ dies ſeculi: nō p̄m⁹ dieꝝ
oīm ideo nō p̄m⁹ ſ vn⁹ noīat⁹ ē. Et ſic eo die fecit de⁹ materiā informē. Angelos. Celū. lucē. terrā. aquā ⁊
aerē ⁊c. Ipi⁹ q̄ȝ terre binas ptes ɔ̄rias inter ſe diuerſaſq́ȝ ɔſtituit. ſ. orientē occidentēq́ȝ. Ex q̄bus oriens
deo acceſcit. q̄ ipe lumis fons ⁊ illuſtrator ē reꝝ. Et qđ oriri nos faciat ad vitā ſempiternā. Occidēs autē
ɔturbate illi p̄ueq́ȝ mēti aſſcribit. qđ lumē abſcōdat. qđ tenebras ſp inducat. Et qđ hoīes faciat occidere ⁊
interire pctīs. Nā ſic̄ lux oriētis ē. In luce aūt vite ratio vſat. ſic occidētis tenebre ſunt. In tenebris autē
mors ⁊ interit⁹ ɔtinet. Deīde alteras ptes eadē rōe dimēſus ē: meridiē ac ſeptētrionē: q̄ ptes illis duab⁹
ſocietate iungūt. Ea ei q̄ ē ſol' calore flagrātior, pxia ē: ⁊ coheret oriēti. At illa q̄ frigoribus ⁊ ppetuo gelu
torpet. eiuſdē ē cui⁹ extrem⁹ occaſus. Nā ſic̄ ɔ̄rie ſunt lumini tenebre: ita frig⁹ calori. Ut igit calor lumini ē
pximus: ſic meridies oriēti: vt frig⁹ tenebris. ita plaga ſeptētrionis occaſui. Hec omnia opus quarte diei
vberius manifeſtabit.

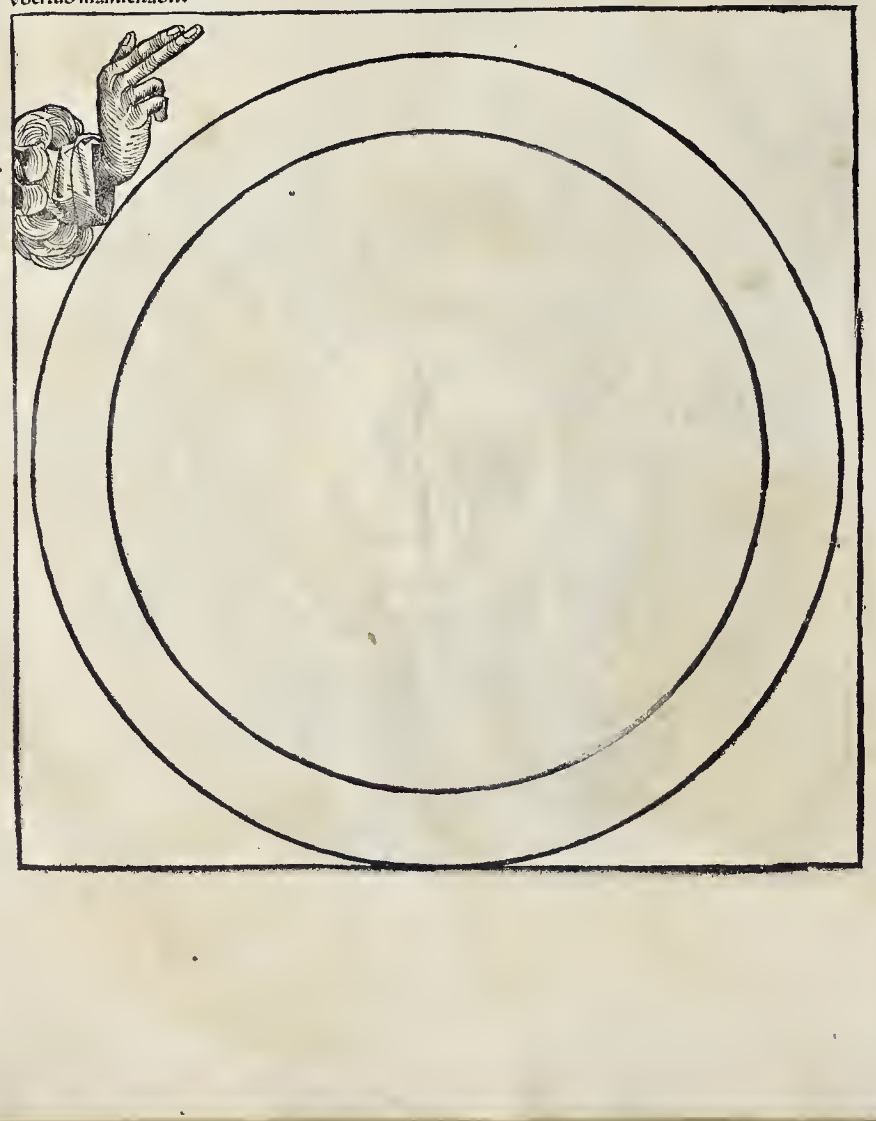

SEcundo die dixit deus. Fiat firmamentum in medio aquarū: et diuidat aquas ab aquis: vocauitqꝫ firmamentum celum. Prophetam de celeſtibus miſterijs loquentem audiamus. Fecit em̄ deus firmamentum rotundum mobile cetera ſenſibilia continens. Et ex aquis congelatis in modū criſtalli ſolidauit: et in eo fixa ſidera. Spera aūt celi cū ſideribus in ea fixis duob⁹ axis voluit. Quoꝝ alter ſeptētrionalis boreas: Alter auſtralis nothus dictus voluit ab oriēte in occidentē tāta celeritate: vt niſi planete contra curſum eam tardarent mundi ruinaȝ faceret. Et artifex mundi: celi naturam aquis temperauit: ne conflagratōne ignis ſuperioris: elementa inferiora ſuccenderet. Supra nouem celoruȝ orbes id eſt ſeptem planetas: ⁊ ſperam octauam quam vocant inerrantem nonumqꝫ orbem qui ratione non ſenſu dep̄henſus eſt: primuſqꝫ eſt inter corpora que mouentur: creditumqꝫ eſt decimum celum fixum manens ⁊ quietum: quod motu nullo participet. Neqꝫ hoc tantum creditum a noſtris: maxime iunioribus Strabo ⁊ Beda: ſꝫ a pluribus etiam hebreorum: preterea a philoſophis ⁊ mathematicis quibuſdam: E quibus ſatis duos ſit attuliſſe: Abraam hiſpanum aſtrologum maximū ⁊ yſaac philoſophū: quoꝝ vterqꝫ hoc atteſtatur: quin ⁊ hic yſaac decimū orbem ab Ezechiele deſignatum intelligit per zaphirū in ſimilitudinē throni: vt color zaphiri lucis nitorem: throni ſimilitudo immobilitatem ſignificet. Sed redeamus ad Moyſem diuidentem aquā ab aquis medio firmamēto. Triplex em̄ particio corpoꝝ ſublunariū. Alia ſup̄ mediam regionem aeris ſunt: ſuprema. ſ. pars eiuſdem elementi ⁊ puriſſimus ignis quod totum etheris nomine deſignatur ibi pura immixta ⁊ legitima elemēta. Alia infra ip̄am aeris meditulliū: que apud nos ſunt vbi elementuȝ purum nullum (neqꝫ em̄ purum elementum ſenſibile) ſed mixta omnia ex feculenta craſſioreqꝫ parte mundani corporis conſtāt. Intercedens regio aeris que etiam dicitur firmamētum. vnde ⁊ aues ſub firmamento celi ab eo volantes introducuntur: ea eſt regio in qua ſublimes ille impreſſiones apparent: pluuie: niues: fulgura: fulmina: tonitrua: comete ⁊ cetera id genus. Recte igitur nō ſolum ſitu: ſed ⁊ nature ꝓprietate hoc firmamentum ſuperiora elementa ab inferioribus: quaſi aquas ab aquis diſcriminat ⁊ diſtinguit. Sup̄ eum pura ſunt elementa: infra eam perfecta mixtione ab elementali ſimplicitate diſcedunt. Vocauitqꝫ firmamētum celum: cum tegat omnia ſenſibilia ⁊ inuiſibilia quod a koylon quod eſt concauū deducūt.

De opere tercie diei.

Tercio die deus aquas ſub firmamento in locum vnum cōgregauit ⁊ appareat arida: vocauitqꝫ aridam terram. Congregatōnes vero aquarum maria appellauit. Videns ꝙ bonum eſſet: ait germinet terra herbam virentem: ⁊ ſemen facientem: ⁊ lignum pomiferum facientem fructum iuxta genꝰ ſuum. Poſt firmamentum de elementorum integritate: ⁊ poſitura: ⁊ ordine: nos breuiter admonet per collectionem aquarum ad locum vnum: ⁊ preſcriptas mari leges ne terram obruat. Si igitur que inuiſibilis olim fuerat terra: futurum eſt vt ſub conſpectum veniat: neceſſe eſt aquas que ſub celo ſunt id eſt ſub media aeris regione congregari ad locum vnum id eſt ad cōmunem mixtionis colluuiem confluentes: certis legibus tamen: quaſi littoribus preſcriptam in vnum locum: tanqꝫ in matricem coaleſcere. Neqꝫ enim illud ita eſt verum: vt nuſquā diſtinctis diſcluſiſqꝫ in locis aque inueniantur. Cum indicum mare ab hircano: hircanum ab adriatico: adriacicum ab Euxino. Innumera preterea fluuiorum: fontium lacuumqꝫ fluēta longiſſima locorum inuicem intercapedine diſpeſcantur. Sed ideo ad locum vnum congregate aque dicūtur. Quia particulares he atqꝫ diuiſe aquarum collectiones vel marine vel fluuiatiles: omnes vt inquit Salomon ad primarium mare tendentes: in vnum occeani locum vniūtur ⁊ coeunt. Terra autem cum maris vndis obruitur: nec vtilis nobis: nec viſibilis item eſt: ſed tunc ⁊ animalium ⁊ noſtris vſibus idonea: cū ab eo ſecedens mari magis magiſqꝫ ſub aſpectum venit: tūc fertilis: tunc fecunda. Qđ hic a Moyſe apertiſſime demonſtratur. Cum eam ſimul atqꝫ apparet: ⁊ herbarum ⁊ fruticum et arborum parentem facit. Recte poſt illam aquarum congregationem terram inducit ſtatim viridem ⁊ floreſcentem. In medio autem mundi tanqꝫ centrum poſuit: venis metallorum videlicet auro: argēto: ere: cupro: ſtanno: plumbo: ferro (quod omnia domat) dotauit: cunctis quoqꝫ herbarum generibus ſumma oblectatione in viridi maturitate illico veſtiuit. Herbeqꝫ ſemina: arbores fructus ſuauiſſimos produxerunt. Ferūt quoqꝫ eodem die paradiſū ab eo factum id eſt ortum fecundiſſimum ⁊ ameniſſimū: omni genere ligni arborumqꝫ. Quem omni amenitate fontium: ⁊ terre virentium: lignorumqꝫ fructum vberrimū producentium conſeruit.

Quarto die dixit deus. Fiāt luminaria in firmamēto celi: ⁊ diuidant diem ⁊ noctē. Et ſint in ſigna ⁊ tpa: ⁊ dies ⁊ ānos: vt luceāt in firmamēto celi ⁊ illuminēt terrā. Et factū ē ita. Fecitq; deus duo luminaria magna: luminare maius: vt p̄eſſet diei: ⁊ luminare minꝰ: vt p̄eſſet nocti ⁊ ſtellas: vt diuideret lucē ⁊ tenebras. Moyſes p̄mo celeſtiū meminit q̄ poſuit deꝰ in firmamēto vt lucerēt in celo: ⁊ terrā illuminarēt ſolē videlicet lunā ⁊ ſtellas: quibꝰ ip̄a ſupioꝛ mundi ps oꝛnat᷑: vti terra oꝛnat᷑ his q̄ in ea fiunt metallis: plātis: aīantibꝰ. Cū em̄ de natura firmamēti dixerat: reſtabat vt de opibꝰ ſiderū: deq; coꝝ officio diſſereret: declarās in quē vſum fundata: ⁊ cui muneri delegata a deo fuerint. Celeſtiū em̄ corpoꝝ due ī vniuerſum manifeſte opatōnes motꝰ ⁊ illūiatio: motꝰ duplex ſtatuit᷑. Alter mūdi totiꝰ q̄ celū ⁊ ether. 24. horis: p totū ſpaciū vniuerſi pfecto ambitu circūuoluītur. Alter ſideꝝ ꝓprius multiplex ⁊ varius. Inter q̄s p̄ncipalis motus ſolis: q̄ ſpacio. xij. menſiū zodiaci ſigna oīa circuit. Ille diē facit: vnde ⁊ diurnus dr̄: hic autē annū. Reliqui ſiderū motus varijs tempoꝝ interuallis paguntur. Recte igitur ⁊ breuiter nos oīm admonuit Moyſes cū dixit poſita ſidera in firmamēto in dies annos ⁊ tempa. Indicauit p̄terea expreſſe reliquā opationē ſideꝝ. Que ē illuminatio: cū dixit ſtatuta illa vt lucerēt in celo: ⁊ terrā illuminarēt. In hec igitur miniſteria ⁊ lune ⁊ ſolis ⁊ ſtellaꝝ ſunt coꝛpa diſtributa. Sol em̄ q̄ oritur in die: licet ſit vnus (vn̄ ſolē eſſe appellatū Cicero vult videri) ꝙ obſcuratis ſideribꝰ ſolus appareat. Tamē verū ⁊ pfecte plenitudinis lumē et ⁊ caloꝛe potiſſimo: ⁊ fulgoꝛe clariſſimo illuſceſcit oīa. Quis em̄ ſtelle innumerabiles micare ac radiare videant᷑: tamē qꝛ non ſunt plena ac ſolida lumīa: nec caloris pferūt q̄cq;: nec tenebras multitudine ſua vincūt. Duo igit᷑ p̄ncipalia inueniūtur. que diuerſam ⁊ ꝯtrā ſibi hn̄t poteſtatē calor ⁊ humoꝛ: que mirabiliter deꝰ ad ſuſtentāda ⁊ gignenda oīa excogitauit. Altiſſime hic ptractāde eſſent q̄ſtiones: ⁊ q̄ ſibi ſingule iuſtū volumē expoſcerent: quo pacto hec ſidera ſint in firmamento: an vti ptes eius nobilioꝛes: an vt aīalia in ſuis ſperis: in aq̄ piſces. iumēta in terris: congreſſum hic itē locus cū Genethliacis ſibi expoſceret diuinādi per aſtra: ⁊ p̄noſcēdi futuros euētus: ſciam hinc ꝯfirmātibꝰ ꝙ Moyſes ſidera ī ſigna poſita a deo dixerit: Querendū hic etiā de natura ſiderū: de motu: de p̄ncipatu: de lune maculis: deq; omi ſiderali ſciētia. Verū quāq; ſint pulcra ⁊ digna cognitu. Audiemus fortaſſis Horacianū illud ſed nunc non erat hic locus.

De opere quinte diei.

Quinto die dixit deus: producant aque reptile anime viuentis: ꝛ volatile ſuper terrã ſub firmamento celi. Creauitq̃ de⁹ cete grandia: ꝛ omnem animam viuentem atq̃ motabilem quas produxerãt aque in ſpecies ſuas: ꝛ oĩne volatile ſcd̃m genus ſuum. Vidẽs quod eſſet bonum benedixit eis dicens. Creſcite ꝛ multiplicamini ꝛ replete aquas maris: aueſq̃ multiplicentur ſuper terram. Ornauit igitur eo die deus aerem ꝛ aquam: volatilia dans aeri: natatilia aquis: q̃ reptilia dicuntur: cum impetu quodam ſe rapiunt. Cete enim grandia ꝛ belluas: maioraq̃ terreſtribus animalibus ex habundãtia humoris ꝛ mõſtrifica in mari reperiuntur. Et quicquid in vlla parte nature naſcitur: ꝛ in mari eſſe vulgi opinio fert. Manifeſta iam que ſequuntur de animalium productione: poſt plantas enim ea ſunt mixta que ſentiunt ꝛ mouentur: quamq̃ ꝛ in plantis ſtupidum ſenſum adſcribant pitagorici. Hec aũt animantia que citra omnem controuerſiam motu ſenſuq̃ participant: ꝛ hic a Moyſe: ꝛ in Timeo in volatilia: ꝛ in aquis degẽtia: ꝛ terreſtria diſtinguũtur. Veniamus igitur ad Moyſem qui poſtq̃ de celeſtibus dixit terreſtrium animaliũ meminit ordine cõgruenti: que vel aquas vel terram vel aerem inhabitant. Si tamen inhabitare aerem volucres dici poſſunt. Relinquamus hic diſputationem: quo pacto corpora animalium ex elementis: aut quid ſint indite a deo naturis rerũ ſeminarie rationes: ſit ne item vita brutorũ de ſinu educta materie: an diuino potius principio oĩus vita proueniat: vt cõſtantiſſime aſſerit Plotinus: cui ſententie fortaſſe videbit̃ hoc loco ꝓpheta ſuffragari. Cũ poſtq̃ dixit: producant aque reptile anime viuentis: adiecit poſtea creauit deus omne animã viuentẽ: vbi nõ id dũtaxat quiſpiã obſeruaret q̄ ꝛ aq̃ ꝓducãt deo iubente: ꝛ deinde etiã deus ꝓducat: verũ ꝛ illud qđ vbi de dei ope agit̃ ſcriptũ eſt: creauit deus animã viuentẽ. vbi aũt de aq̃s: nõ aĩam. ſꝫ reptile aĩe viuentis q̃ſi aquis vehiculũ. Inter aĩalia terre tria memorat Moyſes q̃ in ſeq̃nti die inſinuat. Plurima aũt ꝛ maxima in indico mari aĩalia. E quibus balene quaternũ iugerũ. Et in mari bellue circa ſolſticia maxime viſunt̃. Tũc illic ruũt turbines: tũc imbres: tũc deiecte mõtiũ iugis ꝓcelle ab imo vertũt maria. pulſataſq̃ ex ꝓfundo belluas cum fluctibus voluũt. auiũ quoq̃ grãdiſſime ꝛ pene beſtiarum generis ſtrucio cameli affrici vel ethiopici altitudinem equitis inſidentis equo excedunt: celeritatem vincunt. Multo mirabilius de naturis auium ꝛ piſcium ratio experiendi quotidie in varijs locis datur.

SExta die dixit deꝰ. ꝓducat terra aiam viuētē. iumēta. ⁊ reptilia. ⁊ beſtias terre iuxta ſpēs ſuas. Et vidit deꝰ qđ eēt bonū: ait. Faciamꝰ hoīem ad imaginē ⁊ ſilitudinē nr̄am. Et p̄ſit piſcibꝰ marꝭ. ⁊ volatilibꝰ celi. ⁊ beſtijs vniuerſe terre. Et creauit deꝰ hoīem ad imaginē ⁊ ſilitudinē ſuā. Ornatis ſuperioribꝰ mūdi ptibꝰ tādē ſexta die terrā generibꝰ aīalium ornauit. Inter aīalia terre tria memorat moyſes. iumēta. reptilia. ⁊ beſtias. In qbꝰ tres drīas brutoꝝ irrōnabilium in cōe nob̄ inſinuat. Sūt eīm beſtie q̄ pfecta ſunt phātaſia: mediū iter irrōnalia locū ſortite: erudiri tn̄ ab hoīe aut māſueſcere neſciūt. Sūt reptilia q̄ ipfectā hūt phātaſiā: q̄ſi media iter bruta ⁊ plātas. Sūt iumēta q̄ ⁊ ſi carēt rōe: diſcipline tn̄ hūane q̄qmō capaces cū ſint: rōis aliqđ pticipare videt̄: mediā q̄ſi ſortita ꝯditōem iter bruta ⁊ hoīes. Aīalia autē varij generꝭ diſſilibꝰ formis. ⁊ mag̃ ⁊ minora vt fierēt īpauit. Et facta ſunt bina. i. diuerſi ſexꝰ ſingl'a. Ex q̄ꝝ fetibus: ⁊ aer: ⁊ terra: ⁊ maria cōpleta ſunt. Deditq; his oībꝰ generatim deꝰ alimēta de terra: vt vſui eē hoībꝰ poſſent. Alia nimiꝝ ad cibos. alia vō ad veſtimētū. Que āt magnū ſunt virium: vt ī excolēda terra iuuarent. vn̄ dicta ſunt iumēta. Hactenꝰ de tribꝰ mūdis: ſupceleſti: celeſti: ⁊ ſblūari. Nūc agēdū de hoīe vt de quarto mūdo. Ita rebꝰ oībꝰ mirabili deſcrptione cōpoſitꝭ: regnū ſibi eternū pare cōſtituit. Et innūerabiles aīas ꝓcreare. qbꝰ īmortalitatē daret. Tū fecit ipe ſimulacꝝ ſenſibl'e atꝫ ītelligēs. i. ad imaginis ſue formā. q̄ nihil p̄t eē pfectiꝰ: hoīem figurauit ex limo terre: vn̄ hō nūcupatꝰ ē. ꝙ ſit factꝰ ex humo. Deꝰ rerū oīm machinator fecit hoīem (qđ Cicero q̄uis expers celeſtiū lr̄aꝝ: vidit tn̄) q̄ libro de legibꝰ p̄mo h̄ idē tradidit qđ ꝓphe Cuiꝰ verba ſbiecimꝰ. Hoc aīal ꝓuidū: ſagax: mltiplex: acutū: memor: plenū rōis ⁊ ꝯſilij quē vocamꝰ hominē: p̄clara q̄dā ꝯditōe generatū eē a ſummo deo ſolū. Eſt eīm ex tot aīantiū generibꝰ atꝫ naturꝭ: pticeps rōis ⁊ cogitatōis: cū cetera ſint oīa exptia. Eſt āt plerūq; ꝯſuetudo a regibꝰ vſurpata ⁊ p̄ncipibꝰ terre: vt ſi forte magnificā ⁊ nobilē ciuitatē ꝯdiderīt. iā vrbe abſoluta imaginē ſuā ī medio illiꝰ viſendā oībꝰ ſpectādāq; ꝯſtituāt. Haut aliter p̄ncipē oīm deū feciſſe videꝰ. q̄ tō mōi machīa ꝯſtructa: poſtremū oīm hoīem in medio illiꝰ ſtatuit ad imaginē ſuā ⁊ ſilitudīeꝫ formatū. vt libeat exclamare illō mercurij. Magnū o aſclepi miraclm ē hō. Hoc p̄cipuo noīe glīari hūana ꝯditio p̄t: q̄ ēt fctm̄: vt huic illi: nulla creata ſba dedignet̄: huic terra ⁊ elemēta: huic bruta ſunt p̄ſto: ⁊ famulāt̄. huic militat celū. huic ſalutē ꝓcurāt āgelice mētes. Nec mirū alicui videri debet: amari illū ab oībus. In quo oīa ſuū aliqđ: Immo ſe tota ⁊ ſua oīa agnoſcūt.

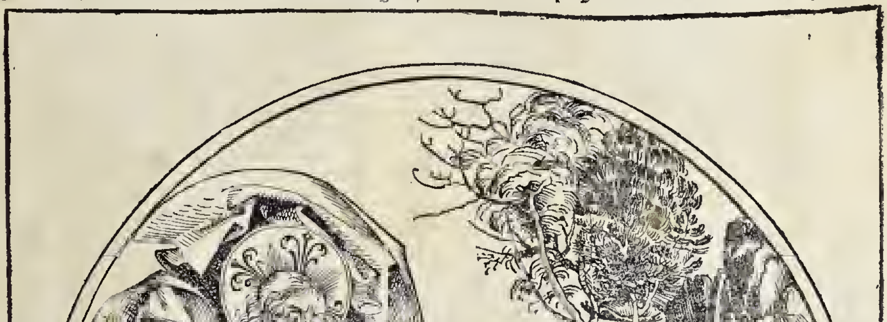

De ſanctificatione ſeptime diei

CONſummato igitur mundo: per fabricam diuine ſolercie ſex dierum. Creati eni͂ diſpoſiti ⁊ ornati tandē pfecti ſunt celi ⁊ terra. Compleuit de⁹ glorioſus opus ſuu͂: ⁊ requieuit die ſeptimo ab operib⁹ vniuerſis ſuaru͂: poſtq̄ʒ cu͂ctum mundu͂: ⁊ omnia que in eo ſunt creaſſet: nō quaſi operando laſſus: ſed nouam creaturam facere ceſſauit: cuius materia vel ſimilitudo non preceſſerit. Opus enim propaga‑tionis operari non deſinit. Et dominus eidem diei benedixit: ⁊ ſanctificauit illu͂: vocauitq̄ʒ ipſum Sabatu͂ quod nomen hebraica lingua requiem ſignificat. Eo q᷑ in ipſo ceſſauerat ab om̄i opere qđ patrarat. Vn͂ ⁊ Iudei eo die a laboribus proprijs vacare dignoſcu͂tur. Quem ⁊ ante legez certe gentes celebrem obſeruarunt. Iamq̄ʒ ad calcem ventum eſt operum diuinorum. Illum ergo timeamus: amemus: ⁊ veneremur. In quo ſunt omnia ſiue viſibilia ſiue inuiſibilia. Et a domino celi: domino bonoꝝ omniu͂. Cui data om̄is poteſtas in celo ⁊ in terra. Et preſentia bona: quatenus bona ſint. Et veram eterne vite felicitatem queramus.

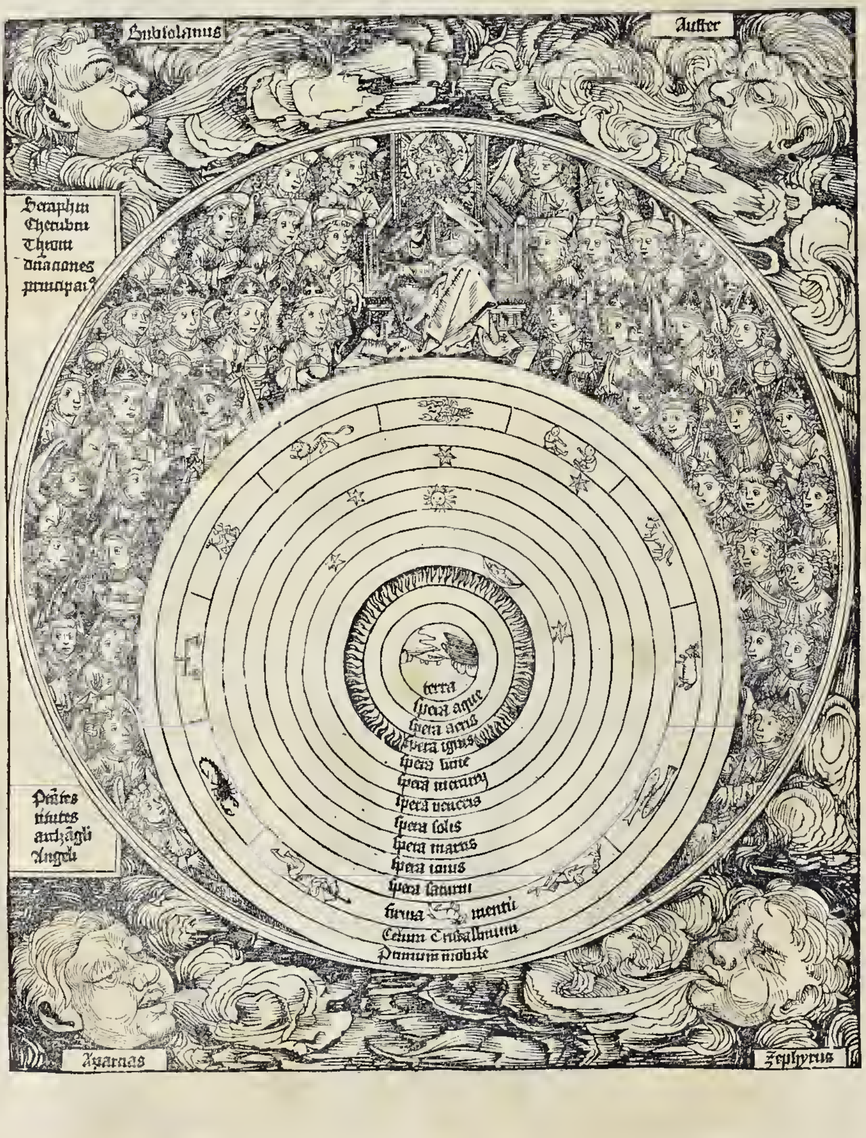

Diſtinctō orbiū tam celeſtiū ꝗ̄ elementarium.

Corporalis mundi machina tota conſiſtit in duobus. ſcilicet in natura celeſti: et in natura elementari. Celeſtis autem diſtinguitur in tres celos principales. ſcilꝫ empyreum. criſtallinum ⁊ firmamentū. Intra firmamentum vero quod eſt celum ſtellarum cōtinent̄ ſeptem orbes ſeptem planetaruꝫ qui ſunt Saturnus. Jupiter. Mars. Sol. Venꝰ. Mercurius. Luna. Nomine autēꝫ celi criſtallini ſiue aquei intelligit̄ prima pars materie prime que ſm philoſophū formata eſt ī duos orbes: quorum ſupior eſt primū mobile. Iſtoꝝ orbium natura eſt ꝙ omnes mouent̄: excepto empyreo celo: qḋ quietū eſt. Natura vero elemētaris in q̄tuor ſperas principales diſtinguit̄. ſcilicꝫ ignis aeris. terre ⁊ aque. Spera ignis tria habet interſtitia videlicet: ſupremū qḋ vocat̄ igneuꝫ: ac mediū ⁊ infimū quod vocat̄ olimpium. Aer ſimiliter habet tria interſtitia: ſcilicet: ſupremum quod vocat̄ ethereum: ⁊ medium ac infimū qḋ dicit̄ aereum. Et in ſupremo eſt calor ⁊ lux propter ſolis ꝓpinquitateꝫ. Similiter eſt ⁊ in infimo: ſed ꝓpter radioꝝ repcuſſionem a terra. In medio aūt interſtitio ad quod nō ptingere poteſt repcuſſio radioꝝ ē frigiditas et obſcuritas: in quo dicuntur habitare demones qui detruſi ſunt in hunc aerem caliginoſum. Ibi etiaꝫ ſūt tempeſtates: ſcilicet tonitrua: grando: niues: et ſilia. Ex his collige duodecim orbes mundi terram ⁊ aquam ambientes: qui omnes celi poſſunt vocari. Iſtos autē excellit celum trinitatis ipſe deus qui eſt in omnibus ⁊ ſuper om̄ia. Diſtantia predictorum orbium et planetarum hec eſt. A terra vſqꝫ ad lunam ſunt miliaria. xv. dc. xxv. miliaria. hec ſunt ſtadia. cxxvi. A luna vſqꝫ ad Mercurium ſunt miliaria. vij. dccc. xij. et ſemiſſe. A mercurio vſqꝫ ad venerem tantū. A venere vſqꝫ ad ſolem. xxij. cccc. xxxvi. A ſole vſqꝫ ad martē ſunt miliaria. xv. dc. xxv. A marte vſqꝫ ad iouem. vij. dccc. xij. A ioue vſqꝫ ad ſaturnum tantum. A ſaturno vſqꝫ ad firmamentuꝫ. xxiij. cccc. xxxvi. Ex iſtis ſeq̄tur ꝙ a terra vſqꝫ ad celum ſtellatū ſunt centum ⁊ nouem milia: et ccc. lxxv. miliaria.

Diſtinctio celeſtium hierarchiarum.

De celeſti vero natura triplicem quidam poſuere diſtinctōnem. ſcilicet ſupnaturalem. id eſt ſupceleſtem. celeſtem ⁊ ſubceleſtem. Supceleſtis eſt in tribus pſonis vt q̇dam dixerunt ⁊ male. quia ſm Dyoniſium hierachia dicit ordinē: ⁊ ille abſolute nō eſt in tribus pſonis: ſed tm̄ ordo nature. Celeſtis in ordinibus angelicis. Subceleſtis in hominibus ſanctis. Porro hierarchia celeſtis diuidit̄ ī ſuperiorem: mediā ⁊ inferiorem. Superior continet tres ordines ſcꝫ ſeraphin ⁊ cherubin ⁊ thronos. Quoꝝ primi ꝯſiderant dei bonitatē. Secundi virtute. Tercij equitatē. Item in primis deus amat vt charitas. In ſcḋis noſcit vt veritas. In tercijs ſedet vt equitas. Media cōtinet dominatōnes principatus poteſtates. Quoruꝫ primi officia regūt angelorum. Sequentes capitibus pſunt populoꝝ. vltimi poteſtatem coercent demonū. Item in primis dn̄s dominat̄ vt maieſtas: in ſequentibus regit vt principatꝰ: in vltimis tenet̄ vt ſalus. Inferior hierarchia ſiliter ꝯtinet tres ordines. ſcꝫ virtutes. archangelos. angelos. ad quoꝝ priores ptinet miraculorum opatio. ad ſecūdos magnoꝝ negociorum denunciatio. ad tercios humane cuſtodie ſollicitudo. Item in primis deus opatur vt virtꝰ. In ſcḋis reuelat vt lux. In tercijs nutrit vt inſpirāſ. Hec dicta ſunt ſm Gregoriū. Sed ſm dyoniſium virtutes ſunt medius ordo hierarchie ſecūde: principatus primus ordo tercie hierarchie. Hoc attende ꝙ in qualibet triū hierarchiarum premiſſarum notatur trinitas pſonaruꝫ diuinarum: vt patet in celeſti hierarchia tam ſuperiori ꝗ̄ media ꝗ̄ inferiori.

De tempore ſiue etatibus.

Mundi etates accipiunt̄ ſimilitudinarie iuxta etates hoīs: ſunt aūt ſex etates mūdi. Quaꝝ prima incipit a mūdi creatōne ⁊ durat vſqꝫ ad diluuiū: ⁊ habuit ſm hebraicam veritatē annos. 1656. Scḋm ſeptuaginta interp̄tes (ſicut Iſidorus exponit) ⁊ alios ꝗ̄ plurimos quos hic ſeq̄mur hūt annos. 2242 ⁊ ſic differūt in āīs. 586. quos hebrei minus hūt in hac etate: et iuxta hanc cōputum matuſale mortuus eſt ante diluuiū: eodēꝫ tm̄ anno quo diluuiūꝫ fuit. Scḋa etas incipit a diluuio: et durat vſqꝫ ad natiuitatem abrahe: ⁊ habuit ſm hebreos annos. 292. ſm ſeptuaginta. 942. et ſic differūt in annis. 650. quos iterū hebrei minus hūt. Que aūt ſit ratio tante diuerſitatis inuenire nō potui. Tercia etas incipit a natiuitate abrahe: ⁊ durauit vſqꝫ ad initiū regni Dauid hn̄s ſm hebreos annos. 941. ſm ſeptuaginta. 940. Quarta etas incipit a principio regni dauid ⁊ durat vſqꝫ ad tranſmigratōēꝫ babilonis: ⁊ habet annos. 484. ſm hebreos. ſm ſeptuaginta. 485. Quinta etas incipit a tranſmigratōne babilonis. ſcilꝫ qn̄ hieruſalē deſtructa fuit: ⁊ templū in ea incenſum: et durauit vſqꝫ ad benedictā natiuitatem xp̄i habens annos ſm hunc modū pretactum quem hic ſequimur 590. Et ſicut p̄dictum eſt grandis eſt altercatio de ſupputatōne annoꝝ huiꝰ etatis diuerſi diuerſimode cōputāt. Sexta etas incipit a xp̄i natiuitate ⁊ durat vſqꝫ ad finem mundi cuiꝰ terminum ſolus deus nouit ⁊ hec dicit̄ ſenectus: ſiue hora nouiſſima. His aūt etatibus pōt adiūgi ſeptima etas q̄ eſt quieſcentiuꝫ. et currit cum ſexta: et octaua etas q̄ eſt reſurgentium. Porro ſm hebreos in prima etate mundi ſunt generationes. x. In ſcḋa. x. In tercia. xiiij. In quarta xvij. quas tamē Matheus gratia miſterij. xiiij. ponit. In quinta. xiiij. Etates aūt hominis ſūt iſte. Prima ē infantia hoīs a natiuitate hoīs vſqꝫ ad āīos. 7. Scḋa etas eſt pueritia vſqꝫ ad āīos. xiiij. Tercia etas ē adoleſcētia a. 15. anno vſqꝫ in. 38. Quarta ē iuuētꝰ vſqꝫ ad. 49. Quinta ē ſenectꝰ a. 50. āno vſqꝫ ad. 79. Sexta ē decrepita etas ab āno. 80. vſqꝫ dum vita finit̄.

PRima etas mundi ab Adã vſqꝫ ad diluuiũ habet ſm Hebreos ãnos 1656. ſm ſeptuaginta interp̃tes Iſidorũ ⁊ plures alios quoꝝ numerus in etatibus conſequẽter ponitur habuit annos. 2242.

SUmma bonitas volens cõmũicare ſuũ bonũ ⁊ alijs fecit creaturã rationalem q̃ ſummũ bonũ intelligeret: itelligẽdo amaret: amãdo poſſideret: poſſidẽdo beata eẽt. Fecit deꝰ aũt primũ hoĩez formãdo corpꝰ eiꝰ ꝑ miniſterium angeloꝝ de limo terre ĩ agro damaſceno ⁊ inſpirauit ĩ faciẽ eiꝰ ſpiraculum vite: hoc ẽ aĩam creauit: quã corpori facto vniuit. Factꝰ aũt ẽ homo ad ymaginẽ dei in naturalibꝰ ⁊ ad ſilitudinẽ in gratuitis. Ecce dñs mirabili ꝑfudit gr̃a. Cũ ergo marẽ ad ſilitudinẽ ſuã primũ finxiſſet: tũ etiã feminã ꝯfigurauit ad ipſius hoĩs effigiem vt duo inter ſe ꝑmixti ſexꝰ ꝓpagare ſobolem poſſent: ⁊ omnẽ terrã multitudine opplere.

FOrmatis aĩantibꝰ terre ⁊ volatilibꝰ adductiſ ad Adã vt videret ea: cũ adã nõ inueniret᷑ adiutor ſilis ſibi. immiſit dñs ſoporẽ in Adã ⁊ tulit vnã de coſtis eiꝰ: replẽs carnẽ ꝓ ea: ⁊ edificauit in mulierẽ. Quã adã vidẽs dixit: h̃ nũc os de oſſibꝰ meis h̃ vocabit᷑ Iſſa qḋ latine mlr̃ interp̃tat᷑: q: de viro ſũpta ẽ. Factũ igit᷑ adã deꝰ in ꝑadiſum trãſtulit: ⁊ ibi de coſta dormiẽtiſ Euã ꝓduxit: ſibiqꝫ ſociã formauit: Hãc nõ fecit de capite ne viro dñaret᷑: nõ de pede viri ne ꝯtẽneret᷑: ſ; de latere vt amoriſ vinculũ ꝓbaret᷑: etiã vt nõ loci generiſ nobilitate: ſ; virtute vnuſqſqꝫ ſibi cõparet gr̃am. Jdõ extra ꝑadiſuz vir factꝰ ẽ: mulier vero ĩtra paradiſũ. Creat᷑ deniqꝫ extra ꝑadiſũ h̃ eſt ĩ inferiori loco vir factꝰ melior inuenit᷑ ꝓ Eua q̃ in ꝑadiſo facta fuit Adã igit᷑ ꝓthoplaſtũ primũ hoĩem ſummꝰ oĩm reꝝ fabicator deus ſexto die ſcḋo q̃nta ⁊ viceſima marcij beſtijs terre creatis cũctiſqꝫ reptilibꝰ ⁊ volucribꝰ de limo terre rubeo ĩ agro damaſceno tãq̃ creaturaꝝ omniũ finẽ ⁊ poſſeſſorẽ finxit.

QUncq̃ ſuggerente diabolo in forma ſer/
pentis ꝓthoparẽtes mandatuꝫ dei trãſ/
greſſi fuiſſent: maledixit eis deus: et ait
ſerpenti. Maledict⁹ eris inter omnia animãtia
ꝛ beſtias terre: ſuper pectus tuum gradieris: et
terram comedes cunctis diebus vite tue. Muli/
eri quoq̃ dixit. Mltiplicabo erũnas tuas: ꝛ cõ/
ceptus tuos: in dolore paries filios ꝛ ſb viri po
teſtate eris: ꝛ ipẽ domiabitur tibi. Ade võ dixit
Maledicta terra in opere tuo ĩ laboribus come
des ex ea: ſpinas ꝛ tribulos germinabit tibi: in
ſudore vultus tui veſceris pane tuo: donec reuer
taris in terram de qua ſumptus es. Et cũ feciſſꝫ
eis deus tunicas pelliceas eiecit eos de paradi/
ſo collocans ante illum cherubin cum flammeo
gladio: vt viam ligni vite cuſtodiat.

ADam primus homo formatus de limo
terre triginta annorũ apparens impoſi/
to nomine Eua vxori ſue. Cuꝫ de fructu
ligni vetiti oblato ab vxore ſua comediſſet: eie/
cti ſunt de paradiſo voluptatꝭ: in terram maledi
ctionis vt iuxta imprecationeꝫ domini dei. Adã
in ſudore vultus ſui operaretur terram: et pane
ſuo veſceretur. Eua quoq̃ in erũnis viueret fili/
os quoq̃ pareret in dolore. quam incõpabili
ſplendore decorauit. eã felicitatis ſue inuid⁹ ho
ſtis decepit: cũ leuitate feminea fructus arboris
temerario auſu deguſtauit: ꝛ virũ ſuũ in ſentẽti/
am ſuam traxit. Deinde perizomatibus foliorũ
ſuſceptis ex delitiaꝝ orto in agro ebron vna cuꝫ
viro pulſa exul venit. Tandem cuꝫ partus dolo
res ſepius expta fuiſſet cuꝫ laboribus in ſenũ ꝛ
tandẽ in morteꝫ ſibi a domino predictã deuenit.

De paradiſo ⁊ quatuoꝛ fluminibus eius.

Paradiſum terrenum ſeu deliciarum ſub linea equinoctiali verſus oꝛiens ſituatum a pꝛincipio dominus deus plantauerat. Qui latine hoꝛtus ſiue pomariū dicitur Hebꝛaice heden quod delicie ſonat: quaſi deliciarum hoꝛtum omniū arboꝝ genere conſitum Ubi ⁊ lignum vite poſitum erat. Hūc locū muro igneo a terra vſq; ad celum perfecte vallatuz aiunt. Hic etiam cherubin aſſerūt flāmineo gladio anteſtare pꝛohibentem volentes adire. In quo Adam ⁊ Eua fuerunt pꝛoducti: demū peccato gule expulſi. In coq; poſiti Enoch voluptuantur ⁊ helyas moꝛituri manibus antixpi: hic autez locus in oꝛiente longo maris tractu a noſtro habitabili ſegregatus omi amenitate cōſpicuus ſcribitur. Qui habz ſalubꝛitatem amenitatem atq; iocunditatez de cuius medio fons egreditur qui totum irrigat. Quiq; in quatuoꝛ naſcentia diuiditur flumina vt expoſitoꝛes Geneſeos pꝛofitentur.

Ganges qui ⁊ phiſon

Primus fluuiꝰ phiſon ꝗ ⁊ gāges appellaẗ fluuius indie pergrādis atq; famoſus: qui vniuerſam circuit indiam. Is in oꝛientem tendens a. xix. maximis atq; nauigabilibus fluminibus augetur. Et vltimo pluribus oſtijs occeanum ingreditur. Quotcunq; autem exundet alueis in mare: adeo grādis eſt vt vbi minus occupet latitudinis. viij. M. paſſuum pateat: vbi plurimuz centum altitudinis nuſq; minus. xx. paſſibus reperitur. Aduerſus quem Cyrus perſarum rex quaſi cepti oblitus bellum inauditum ſumpſiſſe fertur. Nā cū vnū ex regijs equis candoꝛe atq; foꝛma pꝛecipuum quem fiducia tractus trāſuadare perſuaſerat: a voꝛtiginibus vndaruz circumagi atq; abſoꝛbi vna cum inſidente cerneret aiūt iratuz iuraſſe ſe illum adeo extenuaturum: vt qui equū atq; eq̄tem optimū abſoꝛbiſſet: mulieribus vix genua tingētibus vadoſum faceret. Nec verbis opus defuit. Nam totis in hoc expoſitis copijs. In cccc. lx. alueos flumen detraxit. Anno integro operi dato nō obſiſtente ꝙ nili moꝛe augeri dicaẗ certo anni tpe et adiacētes fecūdare agros.

Gion qui ⁊ Nilus

Gion qui ⁊ nilus ſecundus appellaẗ fluuius totius oꝛbis ꝑmaximꝰ fluuius arbitratur. Huic ſm quoſdam latine nomine melo. Alij dicunt hunc eſſe quem theologi Geon. nūcupant: ⁊ ex paradiſo deliciarū fluere: incole Nilum vocant ꝓpter limū quem trahit: ⁊ eo egiptia arua fecundat. Is e nigro flumine quem accole nili patrem dicunt rapido veniens curſu affricam omnem ab Ethiopia ſeperat: ⁊ plurimas inſulas faciens venit ad eā clariſſimā Meroem a dextris eius nominatꝰ aſtuſapes qđ idē ſonat quod latens. Et ꝑtim aſper partimq; nauigia deferēs in ampliſſimū effunditur lacum: deinde varijs incitatus irritamentis montium coartatur rupibus: ad eum locum deueniens ethiopum qui Cattaduppa vocatur tam violēter inter obuios ſcopulos ſuo impellitur impetu: vt vaſto aquarum ſe frangentium rumoꝛe incolarum aures in ſurditatem vſq; ledat: deinde lenis violentia poſita placidꝰ ac nauigabilis efficitur. Et pꝛimo circa cercaſoꝛū oppidum incipit eſſe triplex. Cuius pars vna ad deltam ⁊ meliam declinās iterum ſeperatur. et ſic diuiſus atq; vagus: alijs etiam alueis varie ſeperatis in ſeptem poſtremo totus diuiſis partibus omnē egiptum irrigat annuo incremeto. Et demum egiptio mari ꝑ ſeptem ingentia miſcetur hoſtia. Scripſerunt veteres hunc eſſe ſiluarum altoꝛem permaximum et beluarum immaniū pꝛoductoꝛem ⁊ crocodrilloꝝ ⁊ hippotamoꝛuz ⁊c. Pꝛeterea calami atq; papiri: ⁊ agroꝛum fecundatoꝛum inclitum ſuis annuis incrementis. Que fieri contingit vt plurimū ſole tenente leonis finem: ⁊ ad medium vſq; virginis augeri demum declinare: et in ripas reuocare aquas incipere: donec ſol virginis in finem vel libꝛe pꝛincipium venerit: ⁊ tunc totum infra veterem alueum contineri aſſerunt fluminis huiꝰ aquas talis eſſe virtutis vt fecundas faciat mulieres.

Tigris.

Tigris Tercius qui ſcđm Joſephum dilat quod ſonat acutum: eo ꝙ velociſſimus ſit Armenie maioꝛis fluuius toto oꝛbe cognitus. Nam a noſtris vnus ex quatuoꝛ ꝑadiſi delitiaꝝ exeuntibꝰ affirmatur. Is quom medoꝛum fines attigit repētinus factus: tigris nomen aſſumpſit: ſic eñi ſagittam volucrem medi vocant: nec diu ⁊ comperto aritiſſa lacu curſuq; ſeruato violentus ⁊ integer atq; diſcoloꝛ ꝑ illum effertur. deinde tauro monte obuio antro montis immergiẗ. Et ꝑ latebꝛas merſum in aduerſam partem vluas et purgamēta plurima ſecum trahens apud lacum qui Lorāda appellatur omnia demerſa ferens: factuſq; iterum fluuius in cuniculos mergiẗ iterato. Et poſtq;. xxv. mil. paſſuū occultus excurrit: tercio redditur terris in regione ſophen circa nympheum adeo ꝓpinquus Arſenie fluuio in regione Arthexi: vt quom quacūq; ex cauſa intumuerit: ſeruatis ſibi quiſq; vndis ſuis confluant vna: cuius rei teſtimonium lenioꝛ Arſenie curſus eſt. Qui mox diuiſus in Euphratem iter dirigit relicto tigri. Qui ſuſceptis ex armenia claris fluminibꝰ parthenios ⁊ alios diſiūgit. Et vt aſſerunt aliq̄ Niniuē in partes diuidit et Meſopothamiam faciens luſtratis radicibus montium Coꝛidrioꝛum circa Apamiam Seleutiā atq; babiloniā. xxv. mil. paſſuuz in alueos diuiſus duos funditur. Quoꝛum vnus quem meridienſem vocant Seleuciam ⁊ Meſſenem alluit. Alter autē in ſeptētrionez verſus campos caucaſi irrigat: ⁊ vbi in vnum rediere alueum tigris dictus eſt. Uerum

cum hos.lx.mil. paſſibus ampliauit vaſto effu
ſus alueo dextra carniacis oppidi perſicum ī ma
re defertur: nec vno tamē hoſtio ſed pluribꝰ mi-
ſcetur eidem. Alij vo dicunt hunc rubro infun-
di mari.

Euphrates.

EUphrates quartus fluuius qui frugi-
fer ſonat inter ceteros fluuios memora
tu plurimo celebris eſt. tam veterꝫ litte-
ris ꝙ exundationibus ſuis. Hūc quidaꝫ volūt
ex paradiſi fonte mortalibus quidem incogni-
to deriuari. alij dicūt in armenia maiori in mōte
cui paracoatra nomē haud longe a fonte tigris
oriri. Is aliquibus ſusceptis fluminibus vali-
dior factus in taurū mōtem vires experit̄ ſuas.
Cui cum nō reſiſtat taurus progreditur victor:
ſed ſaxoſus atqꝫ violentus ad dexteram Coma
genam: ad leuam autem relinquit arabiā. Verū
ſunt qui velint eum in alueos duos diuidi: quorū
alium in tigrim effundi dicūt: reliquū vo p mea
tis medoꝝ gordianorumqꝫ terris in Meſopota
miā ferri. Et babiloniam quondaꝫ Caldeoꝝ re-
ginam in ptes duas curſu medio ſeperare. In-
de hic idem poſtqꝫ aliquādiu effluxit qui nauiga-
bilis ⁊ ingens ante fuerat in paludibus diſper
ſus ampliſſimis tenuis efficit̄ riuus ⁊ incogni-
tus (vt aiūt) nuſqꝫ aperto exitu effluit. Eſto ſint
q̄ dicant eū in mare rubrū fundi. Volunt in ſuo
hūc nili more ⁊ fere eodē tempe Meſopotamiā
irrigare: atqꝫ fecūdam facere et ſeſe in alueū ſta-
tuto tempore reuocare. Quāobrem euꝫ nomen
Euphratis ſortitū volūt. Cū hebraice Euphra
tas fertilitas appellet̄: dicunt ⁊ alij aquas eius
eſſe vitales. Et ob id a priſtis auxeneum fuiſſe
vocatum.

CUm omnia in quibus hiſtoria verſatur
complecti rerū ſcriptores deceat: pauca
de diuerſitate maris ac eius nominibus
iuxta varietatem regionū adiūgere libuit.

HOmerus terrā omnē quā īcolimus ab-
lui occeano ꝓdidit. Neqꝫ alienū eſt inſu
lam eam eſſe. Naꝫ quocūqꝫ accedere ad
extrema terre mortalibus pmiſſum eſt mare iue
nitur. Quod occeanū appellamus: ⁊ hūc noſtre
habitabilis terminum quaqꝫ verſum exiſtimāt
Occeanus autem quem greci ſic nomināt de ce
leritate: ab occaſu ſolis irrumpēs leuo latere eu
ropam radit. affricamqꝫ dextro ſciſſiſqꝫ calpe et
abīna montibus. quos dicūt colūnas herculis
inter mauros funditur ⁊ hiſpaniaꝫ. at freto iſto
quodaꝫ oſtio aperit limē interni equoris mixtꝰ
mediterraneis finibus quouſqꝫ ad orienteꝫ ꝓ-
pellit. Horū qui hiſpanias perfudit. hibericus
fertur. ⁊ balearicus qui in narbonēſem ꝓuinci-
am: gallicus mox liguſticus ab eo ad Siciliam
tuſtus. quem greci Ioniū vel tyrrhenū Itali in
ferum vocitant. a ſicilia vſqꝫ cretam ſiculus: in-
de creticus qui in pamphiliam ⁊ egiptum ꝓten
dit. Que aquarum moles torto in ſeptentrio-
nē prius latere amfractibus magnis iuxta greci
as yllíricum ⁊ helleſpontum in anguſtias ſtrin-
gitur ꝓpontidis. Que ꝓpontis aſiam Europā-
qꝫ diſcriminat. Cauſam nominuꝫ nō vniformis
dedit ratio aſiaticum et phoeniciū a prouincijs
dictum: ab inſulis carpathium egeum Icareuꝫ
cyprium. a gentibus auſonium dalmaticum li-
guſticum. ab oppidis hadriaticum argolicum.
⁊c. Egiptiū pelagus aſie datur. gallicum Euro
pe. affricanum libye. Hec in gremijs terrarum.
Oras autem extremas vt dictum occeanus am
plectitur. Qui a littoribus ſuis arabicus perſi-
cus Indicus: eous: ſericus: hyrcanus: caſpius
ſcithicus germanicus gallicus atlanticus. libi-
cus. egyptius dicitur. Cuius acceſſus incremē-
ta circa littora indie vehementiſſime proruunt:
maximoſqꝫ ibi exitus faciunt. ſiue quod ſuſpē-
ſius altius tollatur vi caloris. ſiue ꝙ in ea par-
te orbis ⁊ fontium ⁊ fluminū copia ſit effuſior.
Circūnauigari an hec inſula queat: dubitatū eſt
Strabo Gnoſius auſtrale pelagus ꝓpter intol-
lerabilem eſtum. boreale quoniā frigore concre
tum eſſet: minime nauigari poſſe putauit: Iuli-
us Solinus iube teſtimonium adducit qui vni
uerſe partis terre meridiane quaꝫ plurimi ꝓpter
ſolis ardorem peruiā negauerunt facta vel getiū
vel inſularum cōmemoratione ad confirmande
fidei argumentum: omne mare qđ ab india vſqꝫ
in hyſpaniā retro affricam cingit: nauigabile af
firmauit. Plinius veronenſis ſcribit in arabico
ſinu res gerēte Ceſare auguſti filio: ſigna naui-
um ex hiſpaniēſibus naufragijs fuiſſe recogni-
ta: ⁊ annone florēte Carthaginis potentia cir-
cūuentum a Gadibus ad finem arabie. eam na
uigationem ſcripto prodidiſſe. Corneliuꝫ quo-
qꝫ nepotem auctorem facit qui Eudoxiū quen-
dam ſua etate cum lathirū regeꝫ fugeret Arabi-
co ſinu egreſſum Gades vſqꝫ profectum cōme-
morat. Celiūqꝫ antipatrem a ſe viſuꝫ: qui ex hi-
ſpania cōmercij gratia vſqꝫ in Ethiopiam na-
uigarit. De ſeptemtrionali occeano maior con-
tentio eſt quem tamen magna ex parte diui Au
guſti auſpicijs: circa germaniam nauigatum cō
ſtat vſqꝫ ad Cimbrorum promontoriū. Caſpia
vo littora Macedonum armis Seleuco ⁊ An-
thiocho regnātibus ita explorata et pernauiga
ta ſunt: vt puo breuius ꝙ totus hinc atqꝫ illinc
ſeptemtrio ſit remigatus. Plinius nepotis teſti-
monio vtitur qui metallo celeri Gallie procon-
ſuli donatus a rege ſueuoruꝫ indos aſtruit: qui
ex india cōmercij cauſa nauigantes tempeſtati-
bus eſſent in germaniam arrepti. Apud Otto-
nem hiſtoricū legitur ſub imperatoribus theu-
tonicis indicam nauium ⁊ negociatores indos
in germanico littore fuiſſe dephenſos: quos vē
tis agitatos ingratis: ab orientali plaga veniſſe
cōſtabat qđ accidere minime potuiſſet ſi (vt ple-
riſqꝫ viſum ē) ſeptētrionale pelagus innauiga-
bile cōcretumqꝫ eſſet. A colūnis herculeis mau
ritanie atqꝫ hiſpanie et galliarum circuitus: to-
tuſqꝫ forme occidens hodie nauigatur. Orien-
tem nobis incognitum: cuꝫ religionum atqꝫ im
periorum diuerſitas. tū barbaries immēſa red-
didit: veteres tamen nauigatum produnt.

Nota de paradiſo hec ſequentia ſm doctores diuine ſcripture

FUit aũt ille locus ſm Damaſce. exultationis vniuerſe, ꝓmptuariũ q̄ terre excelſioꝛ poſitus eſt. ⁊ tpato ac puriſſimo aere refulget: plantis ſemꝑ floꝛidis comatus eſt: beno odoꝛe plen⁹ nullũ irrõnabiliũ inhabitat. Eſt etiã ſm yſido. oĩm genere ligni ⁊ pomiferũ arboꝝ conſitus: nõ eſtus ſed tempies aeris perpetua. E cuius medio fons ꝑcurrens totum nemus irrigat. Et ſm mgr̄m ĩ hiſtoꝛijs ſuꝑ Gen̄. Paradiſus ē in principio mũdi partis oꝛientalis locus. tam altus ꝙ aque diluuij vniuerſalis ipm nõ attigerũt: qꝛ ſm Strabũ ⁊ Bedã pertingit paradiſus vſqꝫ ad globũ lunarem qḋ tamen q̄dam impugnãt vt Henricus de Eruoꝛdia. Et alij quidã. ⁊ eſt locus ameniſſimus lõgo tractu terre ⁊ maris: ⁊ ſi homo non peccaſſet deus qui totum mundũ fecit: ⁊ paradiſum ampliaſſet. ſic ꝙ oĩes homines cõcluſiſſet. Arboꝛes paradiſi comã nunq̄ꝫ perdunt. Ibiqꝫ Enoch ⁊ Helias vſqꝫ hodie incoꝛrupti perſeuerant: vt dicit mgr̄ in hiſtoꝛijs. Et paradiſus tante eſt altitudinis. ꝙ eſt inacceſſibilis ſm Bedam. et tam altus ꝙ etheream regionem contingat. ⁊ ꝙ aque cadentes de eo tm̃ faciũt ſtrepitum hominibus in vicinio cõmoꝛantibus: vt perdant ſenſum audit⁹. vt dicit Baſilius in exameron ⁊ ſanct⁹ Ambroſius. Iſte aque ſunt que procedunt de vno fonte paradiſi. ⁊ generant quatuoꝛ riuos. ſ. phiſon q̄ ⁊ ganges dicit̄. Geon qui et Nilus. Tigrim ⁊ Eufratē. quo ipſi vero quatuoꝛ riui fluant habetur Geneſ. ij. Et eſt paradiſus ſm Albertum magnũ: locus temperatiſſim⁹ libꝛe ⁊ arieti pene ſuppoſitus. quia in oꝛiente iuxtã toꝛridaꝫ zonam. Ideo bis in anno ſol pertranſit centrũ paradiſi. ⁊ eſt ibi aer ſubtiliſſimus ⁊ incoꝛruptus: ⁊ ſemper equinoctium: ⁊ vterqꝫ polus ibi videtur: ab Helya ⁊ Enoch inhabitatur: et arboꝛes bis ibi in q̄libet anno fructificant. quia duplex eſt ibi eſtas. ⁊ duplex hyems in anno: et vtrũqꝫ noſtrum ſolſticium ē eis profundiſſima hiems: ⁊ vtrũqꝫ equinoctiũ profundiſſima eſtas. Ideo dicit Marcianus ꝙ in India ſingulis ãnis due ſunt eſtates ⁊ fruges bis metũtur. Patet igitur ꝙ eſt locus altiſſimus terre. Secretiſſimus. Tẽperatiſſimus. Ameniſſimus. quia eſt ibi loci viriditas: floꝛum venuſtas: flagrantia aromatum Irriguũ fontium. Ambroſitas arboꝛuꝫ. Vbertas fructuũ: Cantus auiũ. Quinto locus oꝛdinatiſſimus. Sexto fertiliſſimus. ideo bene oꝛt⁹ omniũ deliciarum dicitur.

FEcit quoqꝫ deus ad oꝛnatum et decoꝛeꝫ paradiſi triplex genus lignoꝝ ſm yſiḋ. ⁊ Auguſti. de ciuitate dei. Vnũ ad ſuſtẽtationem vite per nutrimentum: de quo dedit p̄ceptum affirmatiuũ dicens. Gen̄. ij. ex omni ligno paradiſi comede. Aliud fuit ad ꝓbatõneꝫ obedientie. ſ. lignum ſciẽtie boni ⁊ mali: de quo dedit preceptum negatiuũ dicens. de ligno autẽ ſciẽtie boni et mali ne comedas. quod tamẽ nõ ſeruarunt noſtri parentes primi. Ideo guſtato pomo aperti ſunt oculi eoꝛum. ſ. ad concupiſcẽdum ſe inuicem. ad quod ante non patebant ſm Auguſti. ibidem in gloſa. non ꝙ ante ceci erant ſicut quidã falſe imaginati ſunt. Et cognito pruritu carnis ⁊ libidinis in ſe. ⁊ ſe eſſe gratia ſpoliatos conſuerũt perizomata id eſt ſuccintoꝛia ſiue bracas de folijs ficus vt ſic ſe coopererẽt ⁊ defenderent. Non tamen eſt intelligendum ꝙ peccatum Ade ⁊ Eue fuit ex parte fructus illius ligni vel eſus eiuſdem vt dicit Auguſti. de ciuitate dei. ſed ratione affectus inoꝛdinati preponentis ſe diuine iuſſioni: quia aliud ē pꝛohibitum: quia pctm̃ ⁊ malũ ſicut homicidiũ furtũ ⁊ mendaciũ. Aliud vͦo eſt pctm̃ ex eo: quia ē ꝓhibitũ ſic fuit hic. Comeſtoꝛ dicit ꝙ lignũ ſcientie boni ⁊ mali dictũ eſt ex eo. ꝙ ex eius comeſtõne ſecutũ eſt: qꝛ ſenſerũt ſtatum poſt comeſtõnem malum egritudinis ⁊ imbecillitatis ac rebellionis carnis cõtra rationem. et ſic ceperũt cognoſcere bonũ ſanitatis firmitatis obedientie ac malum infirmitatis egritudinis imbecillitatꝭ ac inobedientie. ſicut medicus melius nouit moꝛbos cũ non ſolum infirmos viſitat ſed cum ipẽ infirmatur. Nam quod prius nouit per ſcientiã: poſtea diſcit per expientiam. Naꝫ dulcia non meminit qui nũqꝫ guſtauit amara ⁊ econuerſo. Tercium fuit lignum in paradiſo nobilius alijs. ſ. lignuꝫ vite ⁊ hoc tripliciter. Primo ꝓpter effectum. qꝛ dabat ſe comedenti cauſam immoꝛtalitatis ⁊ ꝓhibebat cauſaꝫ infirmitatis ⁊ imbecillitatis: nõ tamẽ virtute naturali pure: ſ; magis gratuite ꝓpter virtutẽ anime obedientis deo: que erat immoꝛtalitatis cauſa principalis ipſius coꝛpoꝛis ſm Tho. in ſcripto ſecũdi ſenten. quia quotiẽs homo fuiſſet infirmatus de iſto ligno ſumpſiſſꝫ ⁊ ſanitati datus fuiſſet: ⁊ hoc ſic cõtinuaſſet vſqꝫ dum numerus electoꝛum completus fuiſſet. tunc omnes ſimul in celum rapti fuiſſent. Scḋo ꝓpter ſitum: quia ſitum erat ĩ medio paradiſi q̄ſi precioſius et dignius oĩm. ſicut coꝛ animalis in medio coꝛpoꝛis ponitur: et quod totum coꝛpus viuificat figurans crucem chriſti viuificantis totũ mundũ et trahentis ad ſe omnia. Ioh. xij. Tercio ꝓpter ſacramentũ ſm Augu. vbi ſuꝑ vbi dicit ꝙ per lignũ ſcientie boni ⁊ mali ſignificatur liberꝝ volũtatis arbitriũ. per lignũ vͦo vite xp̄s ſignificat̄. Ezech. xxxi. Oĩe lignũ ꝑadiſi ñ ē aſſilatũ illi. qꝛ Cãti. iiij. Emiſſiões tue paradiſus maloꝝ punicoꝝ cũ pomoꝝ fructibus.

HUius aũt loci poſt pctm̃ hoĩs adit⁹ ĩterclus eſt: ſeptus eĩn vndiqꝫ rũphea flãmea id eſt muro igneo accinct⁹ ita vt ei⁹ cũ celo pene iũgat̄ incendiũ. Cherubin q̄ꝫ. i. angeloꝝ p̄ſidiũ arcendis ſpiritib⁹ malis ſuꝑ rhũphee flagrãtiã oꝛdinatũ ē: vt hoĩes flãme: angelos vͦo malos angeli boni ſꝰmoueant ne cui carni vꝉ ſpũi trãſgreſſiõis aditus ꝑadiſi pateat. Hec ille.

Duplex fuit cã immoꝛtalitatꝭ hoĩs ĩ ſtatu ĩnocẽtie. ſ. intrinſeca q̄ erat vis ꝯtẽtiua ipſi⁹ aĩme ⁊ hec a deo. Alia extrĩſeca. ſ. eſus ligni. Iſtud etiã lignũ vitã longeuã dediſſet homĩ poſt pctm̃ ſm Aug. ĩ li. de q̄ſtõib⁹ no. ⁊ ve. teſt. ſ; hoĩ guſt⁹ ei⁹ ꝓhibit⁹ fuit poſt pctm̃. iõ dꝛ gen̄. iij. Ip̄is ãgelis videte ne foꝛte Adam ſumat de ligno vite ⁊ viuat ĩeternũ. i. valde diu. Concoꝛ. s. Tho. i. parte. q. xcviij. arti. iiij. Et Alex. ij. ꝑte ſumme. q. xiiij. ar. xx.

Adam vir ſctūs cūctiſ dieb⁹ vite ſue ꝓphie ſpū claruit: pniaꝫ magnā ac diuturnā fecit filijs ſuiſ pcepta iuſticie ӧdit: pcipiēs vt a ꝯſortio cayn ac filiorū ei⁹ oīno abſtinerent. nec cū eis mrimonia iūgerēt. Hic pm⁹ nr parēs vno pctō a padiſo nos expulit: ſꝫ ſctā ꝯuerſatōe ſua ac pnia ſua exīn nobis dedit ad regni celeſtiſ gaudia remeādi: q āt h̄ n̄ ſeqt de ipo iuſte cōqri nō poterit. Comeſtor dic. Adā genuiſſe. 30. filios ⁊ totidē filias pter cayn ⁊ abel. adā fuit pr ⁊ ſocer cayn qꝛ cayn ꝯxit mrimoniū cū calmana ſorore ſua. Auguſ. Adā vo mortu⁹ ē hn̄s ānos nōgētos ⁊. xxx. vt dr ī ymagie mūdi. poſtq̄ genuit. xxx. filios ⁊c. ⁊ ſepult⁹ ē ī loco caluarie circa hierlm: vbi poſtq̄ aliq̄ꝫdiu reqeuit. trāſlatū ē corp⁹ ei⁹ ī ebrō ī terrā de q̄ ſumpt⁹ ē: cui ſiſe concordat Athanaſi⁹ ⁊ docto. hebrei. qꝛ ꝯuenit vt ibi corpus ſuuꝫ xp̄us exponeret morti: vbi caput generis humani fuit corruptū: ⁊ vbi ſeminata eſt corruptio ibiq̄ꝫ incorruptō orietur: quaten⁹ ſic medicina morbo corrn̄deret. Johes tn̄ in ꝯrūi ſonat vt patet.

Auguſtinus. xiij. de ciuitate dei. humanū genus ideo ex vno homine deus inſtituit vt cōmēdaret q̄ꝫ ei grata ſit in pluribus vnitas. que conſideratio multiꝫ electis prodeſt: ſanctis angelis in eterna pace ſociādis: verū tāta immanitate peccādi defecert hoīes vt tuti⁹ atꝫ pacati⁹ īter ſe beſtie viuerēt. Neqꝫ. n. vnq̄ꝫ inter ſe leones aut īter ſe dracōes q̄lia hoīes bella geſſerūt. vinculū cōcordie diligit deus.

Adam itaq̄ꝫ ⁊ Eua pmū oīm parētes. xxx. ſup nōgentos vixere ānos. ⁊ pter Cayn Abel ⁊ Seth cū ſororibus ſuis q̄s ſcriptura cōmemorat. xxx. alios genuerat filios. Demū q̄ꝫ infirmitate correptus Seth filio atꝫ alijs interdixit ne ei⁹ filij cū filijs cayn ꝯmiſcerēt. Illū ꝓ oleo mīe īpetrādo ad paradiſum vt aiunt: tranſmiſit tandē deficiēs in Ebron ſepelitur. Sūt tn̄ q̄ dicūt eū ī caluarie loco ſepultū fuiſſe

Abel ſecūdus filius Ade natus eſt
anno.30. Ade cū ſorore delbora.
Iſte abel primus martyr eccl'iam
inchoauit qꝛ i grā ⁊ iuſticia pmāſit. Si ei
ab Adā ichoata fuiſſet nō foret cōtinua.
Hūc āt iuſtū ⁊ ſctm̄ ꝯmēorāt euāgelia
Qui ab ineūte etate iuſticiā colere ⁊ deū
timere didicit. Cui⁹ ꝯuerſatio paſtoralis
erat: ⁊ de oib⁹ pmicias deo offerebat. Et
ꝓpterea de⁹ ad eius ſacrificia reſpiciēs. ⁊
ei⁹ oblatōes ḡtam hret germāo pñte. q̄ vi
ſo vult⁹ cayn p ꝯfuſiōe ꝯcidit et inuidie ſti
mulo ſauci⁹ cayn i eū ꝯſurrexit ac iterfecē.
Qui celeſtē citatē pm⁹ ꝯdidit. Et ipi⁹ ci
uem ſe pmū ꝯſtituit Centenario ⁊ eo am
plius Abel mortuo. Adā poſt centeſimū
annū Seth genuit filium.

Anno .cxxx. ſm heb. Scdm lxx. iter
ptes. ccxxx. Adaȝ genuit ſeth q̄ fuit
terci⁹ fili⁹ ade ⁊ nat⁹ ē āno pris ſui .cxxx.
inchoāte ſm he. ve. h ē āno mōi. 130. cō
pleto vixit āt ānis. 912. Iſte ſeth nat⁹ eſt
230. āno ad. q̄r. c. moyſes ptermiſit qb⁹
luxit filiū ſuū abel i valle ploratōnis ꝓpe
ebrō. ipe eē ꝑ oleo mīe ipetrādo padiſuȝ
adijt. In his duob⁹ primis filijs Ade. ſ.
Cayn ⁊ abel ortū hūert due ciuitates ſm
Aug. 14. li. d ci. dei. fecert itaqȝ duo amo
res duas ciuitates. terrenam. ſ. amor ſui
vſqȝ ad ꝯtēptū dei. Celeſteȝ vo amor dei
vſqȝ ad ꝯtēptū ſui deniqȝ illa i ſeipa: h in
dño gl'iat. Illa q̄rit ab hominibus gl'iam.
huic āt de⁹ ꝯſcie teſt mixīa ē gl'ia. ad illā
ptinet cayn q̄ pmo nat⁹ ē ⁊ citatē ꝯdidit.
Ad iſtā ptinȝ abel. q̄ ſcdo nat⁹ ē ⁊ tāqȝ pe
grin⁹ h ꝯuerſat⁹. qꝛ grā pdeſtinat⁹ ciuis
ſurſuȝ erat. deniqȝ vt citas dei ſue aduerſa
rie coopatōe dareſcat. aliq̄ facta reprobo
rum cōmemorare neceſſe fuit.

Cayn priogenit⁹ ade ⁊ eue cū ſorore
ſua calmana nat⁹ ē āno ade. xv. i a
gro damaſeno. Hic prim⁹ agrorū cultor
fuiſſe phibet cupidiſſim⁹ q̄dē ⁊ aliene fe
licitatis ipatiētiſſim⁹ ac ſcelerat⁹ dolens
mūera ſua reprobata a deo et mūera fris
ſui accepta mot⁹ inuidia frem ſuū ductuȝ i
agrū iterfecit. ꝓpter qd a deo pūit⁹ fuit vt
oib⁹ dieb⁹ vite ſue eēt vag⁹ ⁊ ꝓfug⁹ ſup
terrā. Cūqȝ cayn ꝯfect⁹ eēt ſenio ⁊ iter fru
tecta aliqn ſederet a ꝓnepote ſuo lamech
q̄ ſenectut vicio cec⁹ fact⁹ dū venatōi iſi
ſtēt pueri ductor ſuaſu credēs cayn feraȝ
ſagitta occiſus fuit.

Eras plimas diſor regū gētiuȝ aut
opm magnificor: aut pſonar ſubli
miū hic ide ānotaui: qb⁹ vtūt aſtronomi

i ſuis calculatōib⁹ ab adā vſqȝ ad alphon
ſum. Et nō q̄ era ē tps famoſuȝ alicuius
gētis vel ſecte incipiēs ab aliq̄ effectu q̄ ē
nōbilis bonitat vel malicie ⁊ vulgariter
pt dici datū: iuxta qd publice ꝯſcriptōes
fiūt. Vñ ⁊ ſctūs leo hui⁹ nois pm⁹ freq̄n
ter h termino era vtit in Epiſtolis ſuis.

Enos filius Seth nat⁹ ē āno Seth
cv. anno vo mūdi. 435. ſm. lxx. ſm
heb. 235. āni vite eius. 905. Iſte enos in
cepit inuocare nomē dñi forte per aliqua
deprecatoria verba que inuenit.

Caynā filius Enos natus ē āno pa
tris ſui. xc. Mūdi vo ſm. lxx. 625.
ſm heb. ccc. xxv. āni vite ei⁹ extiterūt 910.

In linea iuſtoruȝ tres notāt celeſtib⁹
decorati. Prio enos q̄ primo nomen
dei inuocauit. Secundo Enoch q̄ cū deo
ambulauit: ⁊ trāſlatus ē in padiſuȝ. Ter
cio Noe q̄ pfectus fuit in generatōnibus
ſuis humanū genus ſaluauit ab aq̄s di
luuij. In linea vo pctōr tres decorantur
terreſtribus. Primo Iabel qui fuit pater
habitantium in tentorijs atqȝ paſtorum.
Secundo Iubal qui fuit pater canentiū
in Cithara ⁊ organo. Tercio Tubalcha
yn qui fuit malleator in cūcta opera eris.

Enoch filius Cayn quottus ſit in numero filiorꝫ Cayn certum nō eſt. Iſte Enoch cayn ciuitatē ɔdidit appellās eā noīe ei⁹ Enochiā quā ⁊ ſua ꝓle repletā vidit. dicit eñ Joſeph⁹. Qđ chayn rapinis ⁊ violentijs opes cogregās filios ſuos ad latrocīnia īcitabat. Tuneſqꝫ eos q̄s ledebat filios ſuos in cītate recollegit. Abſurdū tñ nō ē ſm auguſ. xv. de ciui. dei. ꝙ cayn edificauit cītatē cuꝫ vix q̄tuor viros ſcriptura dicat tūc fuiſſe. qꝛ nō oēs nūerauit q̄ tūc eē poterant: ſꝫ illos tm̄ noīare neċē putauit q̄s ſuſcepti opis rō poſtulauit. Adā per cayn ſceleratum vndenario numero finit̄ q̄ pctm̄ ſignificat̄ ⁊ ipē numer⁹ femīa claudit̄ a q̄ ſexu factuꝫ ē inicium pctī.

Enoch

Nota ꝙ omnes artes vel ſcientie ſeculares liberales ſiue mechanice vl̄ phiſice humane curioſitati deſuiētes a filijs ſlamech legūt̄ inuēte ⁊ ſic filij adulterinī ꝑmū ſb̄tiliores alijs fuerūt: ⁊ qꝛ tīebant futuꝝ piclm̄ diluuij ⁊ ignis Jō tubalcaim caſdē artes ī duab⁹ colūnis ſculpſit. Una latericia ⁊ alia marmorea colūna lapidea adhuc manet ī terra ſyria: vt. ſ. ſi ɔſtructa laterib⁹ ab imbrib⁹ extermīaret̄ lapidea ꝑmanēs ꝑberet hoīb⁹ ſcꝑta! cognoſcere.

Matuſalem Enoch fili⁹ cēteſimo ei ⁊ octuageſimoſeptīo anno nat⁹ lamech filiū hūit q̄ nato duos ⁊ octoginta ſupra ſeptīgētos ſuperuixit āños. Et ſic Matuſalē diuti⁹ vixiſſe ferūt oīb⁹ q̄s ſcriptura cō memorat.

Matuſalem

Malaleel fili⁹ yrath

Yrath filius Enoch

Malaleel centuꝫ ſexagīta/ q̄nqꝫ hñs etatis āños genuit filiū iareth quo nato poſtea ſeptingētos et triginta annis ſupuixit.

Iſte Lamech primus bigamiaꝫ introduxit habens duas vxores ɔ illō qđ dictū fuit ab Adā ſpū ꝓphetico: erūt duo ī carne vna. q̄ virū. i. cayn īter fruteċta iacētē ſagitta īterfecit adoleſcētēqꝫ cū ducētē arcu ꝑcuſſum occidit. Puit⁹ ē igr̄ ꝓpter occiſionem caī ſeptuagies ſepties qꝛ ſeptuagīta ⁊. vij. aīe đ eo egreſſe ī diluuio ꝑierūt.

Iſte Jabel fili⁹ Lamech ex vxore Ada īcepit ɔdē tētoria paſtoralia portatilia ad mutādū paſcua ꝓ gregib⁹ nutriēdis nil niſi ɔiugiū carnale meditās ⁊ paſcua vētr̄. h ſm cōmeſtorē greges ordiauit ⁊ caracterib⁹ diſtinxit ſepauitqꝫ ſm genera greges ouiū a gregib⁹ edorꝫ ⁊ ſm q̄litatē vnicolores a grege ſpſi velleris: ⁊ ſm etatē anic̄los a maturiorib⁹ ⁊ cōmiſſuras certꝫ tꝑib⁹ faciēdas ītellexit

Ada Lamech Sella

Cōcupia oculoꝛuꝫ

Iſte tubalcayn filius lamech et ſelle ſecunde vxoris ſue artē ferrareā prim⁹ inuenit: res bellicas exercuit ſculpturas ī metallis in libidineꝫ oculorꝫ fabricauit ſumens ex exemplum a natura ex opere fruticum ſicut frater ſuus Tubal ad voluptatem auriū conſonantias excogitauit.

Cōcupia aurium

Iſte Tubal fili⁹ Lamech ex vxore Ada hic dr̄ pater canentiū ī cythara ⁊ organo qꝛ muſicā inueniſſe dr̄ nō tñ inſtr̄a muſicalia adinuenit ſm ɔmeſtorē q̄ poſtea lōge īuēta referūt̄ ſꝫ ɔſonātias inuenit vt labor paſtoral' quē frater ſu⁹ iabel ꝑamauit ī delitias v̄teret̄ ⁊ in delicijs exerceret̄: poſtea tñ mlt̄i adīuenert̄ ɔſonātias melodiaꝝ ⁊ diuerſa inſtr̄a muſicalia ſic̄ moiſes de ſonitu aq̄ꝝ dr̄ armonias ꝑpēdiſſe. Sūt tñ q̄ dicāt ꝙ archades popl̄i ꝑ calamos breues ⁊ lōgos ꝑmi excogitauerunt cantum: lacrcius vero id repertū dicit tempore pithagore philoſophi.

Concupia carnis

Noema filia Lamech ex Sella ſoror Tubalcayn artem varie diuerſeqꝫ texture inuenit: lanam et linuꝫ in fila traxit ⁊ pannū texuit ꝓpter lenitatem. Naꝫ antea pellibus beſtiarum vtebantur.

Jabel Tubal

Tubalcaī Noema

Malaleel filius caynan q̄ plantatio dei interpꝛetatur in linea xp̄i natus eſt anno patris ſui. 75. anno v̄o mūdi ſm Hebꝛe. 470. ſm. lxx. 760. obijt habens annos octingentos. 95. Dicit Aug. 15. de ciui. dei. ꝙ plures āte diluuiū nongentos annos attigerunt nemo tamen ad mille peruenit: q̄. plixitas etatis fuit per miraculū diuinū ad multiplicandū genus humanū ⁊ ad ſciētiarū pꝛincipia inuenienda. Tum etiā ſcdm naturam: qꝛ homines erant melioꝛis cōplexionis ⁊ maioꝛis vigoꝛoſitatis. Nā habebāt tunc multa maioꝛa oſſa quidem homines q̄ꝫ nunc. Unde allegans Plinium dicit. q̄nto magis p̄terit ſeculi curſus: tāto minoꝛa coꝛpa fert natura: ne etiaꝫ magnitudo gigantoꝝ videat̄ alicui incredibilis teſtatur ſacra hiſtoꝛia dicens ſe vidiſſe molerem dentem: de q̄ cētum dentes ſcdm modulum noſtre fieri potuiſſent. Dixitq̄ꝫ Auguſt. 12. ꝙ nullo modo audiendi ſunt illi qui dicūt tante fuiſſe bꝛeuitatis illos annos: ꝙ deceꝫ de illis faciunt vnum de noſtris: atq̄ꝫ nongentos tantū. 90. Nam dicit Plinius ad huc ſunt gentes q̄. cc. annis viuunt.

Jareth filius Malaleel qui interpꝛetatur deſcendens ſiue roboꝛans vl' ſapoꝛans natus ē anno patris ſui. lxv. ſupꝛa centeſimuꝫ Gen̄. v. mūdi v̄o dcc. lx. ſcdm he. ve. ſ3 ſcdm. lxx. interpꝛetes. 976. vixit autem nongentos ⁊ ſexaginta duos. Dicit Auguſti. ꝙ multi ſunt geniti ante diluuiū de ſeth ⁊ etiā cayn quos tamen ſcriptura feſtine trāſcurrit: vt veniat ad noe vbi ambarum genealogiarū ⁊ ciuitatū dei ⁊ diaboli diſcretio concretioq̄ꝫ numeraret̄ ⁊ ad Abꝛaham cui facta eſt repꝛomiſſio de chriſto naſcituro qui ē alpha ⁊ o: Appocalip. i. ꝓpter quod ſcriptura ſacra quoſdam ꝯmemoꝛat. nec omnes iſti pꝛimogeniti q̄s ſcriptura nominat vt cayn cognouit vxoꝛem ſuam ⁊ genuit Enoch. nō eſt conſeq̄ns ꝙ Enoch fuit eius pꝛimogenitus. ⁊ ſic de alijs. Huius v̄o tempe filij ſeth viri optimi in p̄ceptis patris cum ſimplicitate coꝛdis perſeuerantes a filijs Cayin peſſimis quidem in omnē luxum pꝛolapſis multa mala paſſi ſunt.

Enoch filius Jareth natus eſt anno patris ſui. c. lxv. Gen̄. v. mūdi vero 1022. ſcdm he. ve. S3 ſm. lxx. 1122. Anni vite ei⁹ fuere. 365. Jſte enoch ſeptimus ab Adam deo placuit ⁊ tranſlatus eſt in paradiſuꝫ: ⁊ ſeptima requies p̄dicatur ad quaꝫ trāſfertur omnis qui tanq̄ꝫ ſexta die etate ſeculi chriſti aduentu foꝛmatur. viuit aūt in paradiſo in coꝛpoꝛis ⁊ ſp̄us tranquillitate cū helya vſq̄ꝫ ad tempus antixp̄i exituri ad fidei defenſionem. Poſtremo martyrio coronandi. hūc iudas apoſtolus in epiſtola ſua nonnulla ſcripſiſſe refert: q̄ ab antiquitate ſuſcepte fidei a patribus refutata ſunt.

Matuſalem filius Enoch natus eſt anno patris ſui. lxvij. mundi vero ſm lxx. 1287. Anni quibus vixit fuere. 969. Jſte Matuſalem antiquiſſim⁹ fuit omniū quos ſcriptura ꝯmemoꝛat. De annis autē eius diuerſe ſunt opiniones. ſm lxx. interp̄tuꝫ computationem vixiſſet. 14. annis poſt diluuium. Sed non legitur fuiſſe in archa noe. Hiero. v̄o aſſerit: ꝙ codē āno diluuij moꝛtuus ſit. Septemq̄ꝫ diebus ante diluuium ſepultus. Quidam v̄o eum cum patre ſuo Enoch trāſlatum fuiſſe volunt: ⁊ diluuiū p̄teriſſe putabant cauſante hoc diuerſitate codicū noſtroꝝ ⁊ hebꝛeoꝝ: ſm Auguſt. ⁊ Rab. ⁊ yſi. qui omnes dicunt eum abſq̄ꝫ omni ambiguo non vixiſſe. 14. annis poſt diluuium cum ibi tātū. viij. anime ſalue fiebant.

Lamech filius Matuſalem natus eſt āno p̄ris ſui ſm textum noſtrū Gn̄. v. clxxxvij. anno vero mundi ſm lxx. 1454. vixit auteꝫ annis. 777. Jſte lamech cum eſſet annoꝛum. 172. genuit Noe quem cum genuiſſet dixit. Jſte. ſ. Noe conſolabitur nos a laboꝛibus manuū noſtrarum in terra cui maledixit dominus. Et genuit pꝛeter Noe filios ⁊ filias. Et cuꝫ vixiſſet ſeptingētos ⁊ ſeptuagintaſeptem annos tradidit pꝛincipatum Noe filio ſuo ⁊ moꝛtuus eſt. Eo quidem tempoꝛe gigantes erant ſuper terram: viri vtiq̄ꝫ famoſi ⁊ incredibilis potentie ſcientes bellum.

Joann- Chriſtophorus Wolffs Kēēl ..

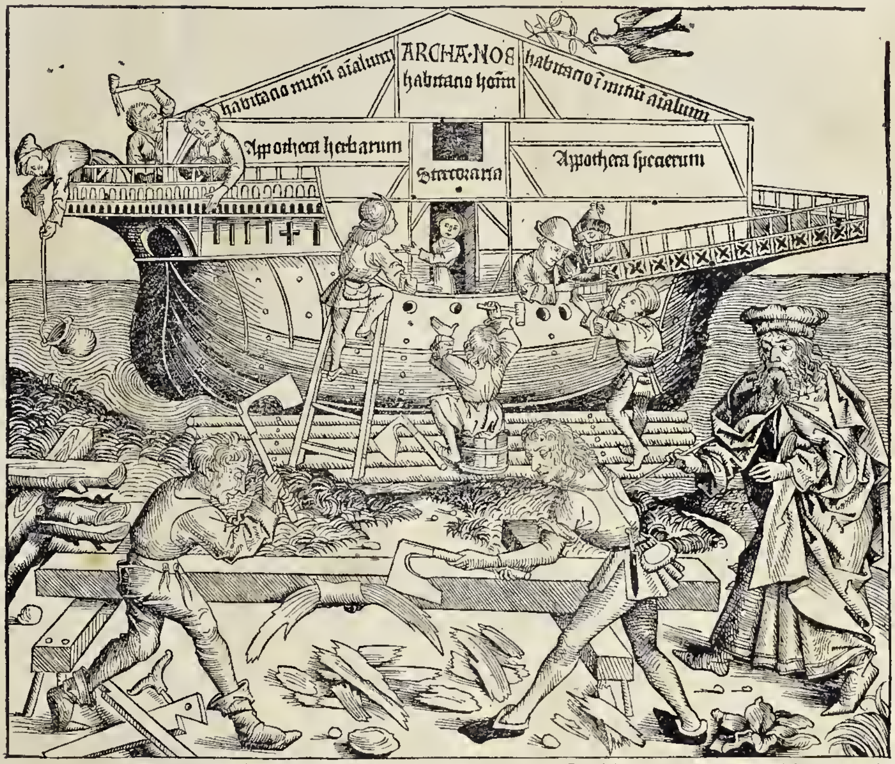

Secunda etas mūdi principiū a Noe habuit poſt diluuiū: qḋ fuit vniuerſale p totū Anno ſexcē teſimo vite Noe a pncipio aūt mundi ſm he. Milleſimoſexingenteſimoquinquageſimoſexto. Sed ſm .lxx. interptes quos Beda et yſido. approbāt Bis mille ducenti ⁊. xlij. ⁊ durat vſqꝫ ad abraham ſm he. 292. annis. Sed ſm .lxx. 842. annis. Ante diluuiū vo p. 100. annos Dominus apparuit Noe id ē quingenteſimo anno vite Noe.

Noe diuini honoris et iuſticie amatoꝛ filius Lamech. ingenio mitis ⁊ integer inuenit grām coꝛam dn̄o. Cū cogitatio hominū pna erat ad malū. Om̄i tpe om̄es in viam rectā deducere ſatagebat. Cūqꝫ inſtaret finis vniuerſe carnis precepit ei dn̄s vt faceret arcam de lignis leuigatis bituminatā intus et extra. que ſit trecētoꝝ cubitoꝝ geometroꝝ longitudinis. Oroſius ⁊ poſt eū Auguſti. ⁊ Hugo. Cubitū geometricū ſex cubitos vſuales facere dicūt: quā pticaꝫ noīant. Sit itaqꝫ trecētoꝝ pticaꝝ lōgitudīs: qnq̄ginta latitudinis ⁊ triginta altitudinis. i. a fundo vſqꝫ ad tabulatū ſb tignis. Et ī cubito cōſummab illā. In q̄ māſiūculas cenacl'a feneſtrā ⁊ oſtium ī latere deorſum facies. Noe igit poſt cētuꝫ ⁊ xx. ānos ad arcā fabricatā. q̄ p ſolatio vite erant neccria cōpoꝛtauit. Cūctoꝝūqꝫ aīaliū ad ſuādū genus eoꝝ maſcl'os ſil' ⁊ feminas piter introduxit. Ipē deniqꝫ ⁊ filij eiꝰ vxoꝛ ⁊ vxoꝛes filioꝝ primo die mēſ apꝛil' ingreſſus ē. Facto diluuio cuꝫ dn̄s oēm carnē deleuit. Noe cū ſuis ſaluatꝰ ē. Stetitqꝫ arca ſup altiſſimos mōtes armenie. Qui locꝰ egreſſoꝝ vocat. Egreſſi deo grās egerūt. Et altare facto: deo ſacrificabant.

Hoc ſignū federis qḋ do inter me et vos ⁊ ad omnē animā. Gn̄. ix.

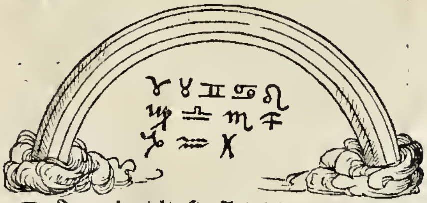

Arcus pluuialis ſiue Iris licet dicatur hr̄e ſex vel quatuoꝛ coloꝛes. tn̄ duos coloꝛes pncipaliter habet. q̄ duo iudicia repn̄tant. aq̄us diluuiuꝫ pteritū figurat ne amplꝰ timeat. igneus futurū iudiciū ſignat per ignem vt certitudinaliter expectet

Illo diluuij Anno prima ſeculi etas termīata ē ab Adaꝫ vſqꝫ ad diluuiū incluſiue. Etas ſcda incepit q̄ ⁊ ad abrahe natiuitatē vſqꝫ perdurat.

Noe vna cū filijs ⁊ vxoꝛe ac filioꝝū vxoꝛibꝰ ex archa egreſſo: ꝯfeſtim altare edificato de cūctis pecoꝛibꝰ volatilibuſqꝫ mūdis holocauſta dn̄o obtulit. Et eiꝰ odoꝛē ſuauitatis odoꝛatꝰ eſt dn̄s. Propter qḋ eidem dn̄s benedixit ac filijs ſuis dicens.

Creſcite ⁊ multiplicamini. Indeqꝫ terra ad pro
priã naturã reuerſa Noe cepit vir agricole eẽ.
⁊ exercere terram: et cũcta animantia ad paſcua
emiſit. Cũqꝫ (vt aiũt) hircũ caprarꝫ in coricũ cili⸗
cie montem emiſiſſet: ibidem lambruſcas come
dens: inebriatus ẽ: ⁊ reliqua animãtia cornib⁹
petere cepit. Hoc noe cõperto: lambruſce virtu⸗
tem agnouit. cõfeſtimqꝫ ipſam ſanguine leonis
porci agniqꝫ et Symie addito inſeruit: at lam⸗
bruſca in bonã vineã inſerta: fructũ fecit ꝑfectuꝫ
⁊ vindemiauit eũ. Et ad vſuꝫ noe vino deducto
ſacrificãs fecit cõuiuiũ magnũ. Inebriatus aũt
ex illo ſtatim tanqꝫ agnus in ſoporẽ reſolutus ẽ
nudatus inhoneſte iacebat: videnſqꝫ Cham ei⁹
filius (videlꝫ pr̃ chanaan) pr̃is verenda nudata
e veſtigio irridendũ frĩbus nũciauit ⁊ oſtendit.
At Sem ⁊ Japhet audientes: filiali pietate in
pr̃em cõmoti palliuꝫ impoſuerũt humeris ſuis
retrorſum incedẽtes: patris verenda operuere.
Eorũ quippe facies verſe erãt: ne. ſ. pr̃is virilia
viderent. Qd̃ dũ noe ſenſiſſet alijs quidẽ filijs
felicitatẽ optauit. Cham vero ꝓpter cognitionem
ſui nõ quidem maledixit: ſꝫ eius ꝓli. Noe vero cũ
vixiſſet poſt diluuiũ trecẽtis ⁊ quinquaginta an⸗
nis: qd̃ quidẽ tẽpus feliciter egit: cum cõpleſſet
annos nongẽtos quinquaginta mortuus ẽ. Pre
ter aũt Sem cham ⁊ Japhet at ionicum filios:
alioſqꝫ poſt diluuiũ genuit filios ⁊ filias. vidit⸗
qꝫ ex filijs filiorꝫ: ⁊ ex filiorꝫ filijs ad multas vſ⸗
qꝫ generationes.

Monſtruoſoruꝫ quoqꝫ multa hoĩm gene
ra poſt linguarꝫ varietatẽ a deo factã va
rijs in locis ꝓducta fuiſſe cõmemoran⸗
tur. Deus enĩ ipſe cũ ſciret quarꝫ ptiũ ſimilitudi⸗
ne vel diuerſitate ↄtexeret pulcritudinẽ vniuer⸗
ſi: etiaꝫ monſtruoſos hoĩes in mundũ ꝓducere
voluit. E quibus quidam dicant repiri q̃ in media
fronte vnũ tantuꝫ hñt oculũ: qui monoculi ap⸗
pellãtur. Alios ſtatura eẽ cubitales: quos pigme
os greci vocãt: qui ꝑ annũ octauũ viuendo non
excedũt. Hij ꝑ pli plinio. vij. naturalis hiſtorie
teſtãte tenẽtes mõtana indie: vicina tñ occeano
ſalubri celo ſemperqꝫ vernãte hñt ſingulare bellũ
ↄtra grues: teſte Homero: horꝫ mulieres Soli⸗
nus anno quinto parere dicit: ⁊ octauo ſeneſcere:
fama ẽ inſidẽtes arietũ caprarũ dorſis armatos
ſagittis veris tp̃e vniuerſo agmine ad mare de⸗
ſcendere ⁊ oua pulloſqꝫ earũ alitum cõſumere.
Caſas eorꝫ luto penniſqꝫ ⁊ ouorꝫ putationibus
cõſtrui. Areſtoteles ĩ cauernis viuere pigmeos
tradit. Item gẽtes alie ſunt in quibus ſinguli ſin
gula crura in pedibus maximis hñt nõ flecten⸗
tes poplitem: et tñ mirabilis celeritatis quos ſcio
pedas vocant. Hij etiaꝫ plinio vbi ſupra teſtã⸗
te ꝑ eſtiuũ tempus in terra ſupini iacẽtes peduꝫ
ſe vmbra ꝓtegunt: vñ et inditum nomẽ habẽt.
Hos idem Plinius in deſertis indie ptibus ha
bitare dicit. Quoſdam alios ſine ceruice habẽ⸗
tes oculos in humeris. Quoſdam alios cyno⸗
cephalos quorũ canina capita. Et alia diuerſa
genera monſtruoſorꝫ que in ſequẽtib⁹ patebũt.
Cum multi reperiũtur hominu fetus ab vſitato
curſu nature exorbitantes: qui tamen non ob⸗
mittendi in hiſtorijs ducũtur maxime longius
amari degentes in quibus ꝓdigioſa aliqua ⁊ in⸗
credibilia multis viſum iri haud dubitamus.
Quis enĩ ethiopes anteqꝫ cerneret crederet: Aut
cui nõ miraculo ẽ cũ primũ in noticiã venit: Quã
multa fieri nõ poſſe (priuſqꝫ facta ſint) iudicãtur
Nature vero rerꝫ vis atꝫ maieſtas ĩ oĩbus momẽ
tis fide caret: ſi quis mõ ptes ei⁹ ac nõ totã cõple
ctat̃ aĩo. Ideo ad auctores fidẽ relegabimus:
Mõ ne ſit faſtidio grecos auſcultari qui maio⸗
re diligẽtia ⁊ vetuſtiore cura de hijs ſcripſerunt
Ferũt etiã ſcitharũ genera ad ſeptẽtrionẽ haud
ꝓcul ab ipo aquilonis ex ortu ſpecuqꝫ eius dicto
quẽ locũ geſglithron appellãt: ꝓdũt̃ arimaſpi
quos vt in folio ſequẽti patebit vno oculo in fronte
media inſignes. Quibus aſſidue bellũ eẽ circa
metalla cũ griphis ferarꝫ volucri genere. mlti ſꝫ
maxie illuſtres herodot⁹ ⁊ ariſteas ꝓconeſius
ſcribit: ſup alios aũt antropophagos ſcithas ĩ
quadaꝫ ↄualle magnã timaui mõtis regio ẽ q̃ vocat̃
abarimon. In q̃ ſilueſtres viuũt hoĩes auerſis
poſt crura plãtis eximie velocitatis paſſim cum
feris vagãtes hos in alio nõ ſpirare celo. Ideo
qꝫ ad finitimos reges nõ ptrahi. Neqꝫ ad alexã
drũ magnũ ptractos beton itinerꝫ ei⁹ mẽſor ꝓ⸗
didit. Precipue tñ india ethiopũqꝫ tract⁹ mira
culis ſcatẽt. Maxia ĩ india gignũtur aĩalia indi
cio ſunt canes grãdiores ceteris. Arbores quidem
tante ꝓceritatis tradũtur: vt ſagittis ſupari nequ⸗
unt. Hec facit vbertas ſoli tẽperies celi: aquarũ
habũdãtia. arũdies vero tãte ꝓceritatis: vt ſingl'a
internodia alueo nauigabili ternos interdũ ho
mies ferãt. In mõte cui nomẽ ẽ Milo hoĩes eẽ
auerſis plantis octonos digitos ĩ ſingul' pedib⁹
hñtes auctor ẽ Megaſthenes. In mltis aũt mõ⸗
tibus gen⁹ hoĩm capitib⁹ caninis ferarꝫ pellib⁹
velari ꝓ voce latratu edere vnguib⁹ armatũ ve⸗
natu ⁊ aucupio veſci. Creſias ſcribit in quada gen
te indie feminas ſel'in vita parere genitoſqꝫ cõfe⸗
ſtim caneſcere. Megaſthenes gẽtẽ inter noma⸗
das indos narũ loco foramĩa tãtũ hñtẽ. ad ex⸗
tremos indie fines ab oriẽte circa fontẽ gangis
Aſtomorꝫ gẽtẽ ſine ore: corpe toto hirtam: veſti
ri frondiũ lanugine: halitu tantũ viuentẽ ⁊ odo
re quẽ narib⁹ trahũt. Nullũqꝫ illis cibũ nullũqꝫ
potũ. Tantũ radicũ florũqꝫ varios odores ſil⸗
ueſtriũ malorꝫ q̃ ſecum portant longiore itinere
ne deſit olfact⁹. Grauiore paulo odore haud dif
ficulter exanimari. Oneſicritus quibus ĩ locis
indie vmbre nõ ſint corpa hoĩm cubitorꝫ quinũ ⁊
binorꝫ palmorꝫ exiſtere ⁊ viuere ãnos. cxxx. nec
ſeneſcere. ſꝫ vt medio euo mori. Creſias gẽteꝫ ex
ijs q̃ appellat̃ pandore in ↄuallibus ſitam. an⸗
nos ducẽtos viuere ĩ iuuẽta cãdido capillo q̃ ĩ
ſenectute nigreſcat. Artemidorus ĩ taprobana
inſula longiſſimaꝫ vitã ſine vllo corpis languo
re traduci. Soritas ab indis arab flumi⁹ diſter⸗
minat. Ii nullũ aliũ cibũ nouere qꝫ piſciũ quos
vnguibus diſſectos ſole torreant. atqꝫ ita panẽ
ex ijs faciũt: vt refert Clitarchus. in affrice ſoli⸗
tudinibus hominũ ſpecies obuie ſubinde fiũt:
momẽtoqꝫ euaneſcũt. Hec atqꝫ talia ex hoĩm ge
nere ludibria ſibi nobis miracula: ingenioſa fe⸗
cit natura ad detegendã eius potentiã ſequẽtes
gentes inter prodigia ponere libuit.

De homib⁹ diuerſaꝝ formaꝝ dicit Pli.li.vij.
ca.ij.Et Aug.li.xvi.de ci.dei.ca.viij.Et Iſi
dorus Ethi.li.xi.ca.iij. oĩa q̄ ſequũtur in in
dia. Cenocephali homines ſunt canina capita habē
tes cũ latratu loquũtur aucupio viuũt. vt dicit Pli.
qui omnes veſcuũtur pellibus animaliũ.
Cicoples in India vnũ oculum hñt in fronte ſup na
ſum hij ſolas feraꝝ carnes comedũt. Ideo agriofa
gite vocãtur ſupra naſomonas confineſq̧ illorũ ho
mines eſſe: vtriuſq̧ nature inter ſe vicibus cocũtes.
Calliphanes tradit Areſtotiles adijcit dextram mã
mam ijs virilem leuam muliebrem eſſe quo hermo
froditas appellamus.
Ferunt certi ab oriẽtis pte intima eſſe homines ſine
naribus: facie plana eq̄li totius corpis planicie. Ali
os ſupiore labro orbas. alios ſine linguis ⁊ alijs cõ
creta ora eſſe modico foramine calamis auenaꝝ po
tũ haurientes.
Item homines habentes labiũ inferius. ita magnũ
vt totam faciem contegant labio dormientes.
Item alij ſine linguis nutu loq̄ntes ſiue motu vt mo
nachi.
Pamothi in ſcithia aures tam magnas hñt. vt con
tegant totum corpus.
Artabrite in ethiopia pni ambulãt vt pecora. ⁊ ali
qui viuũt p annos. xl. quē nullus ſupgreditur.
Satiri homĩciones ſunt aduncis naribus cornua ĩ
frontibus hñt ⁊ capraꝝ pedibus ſimiles qualē in ſo
litudine ſanctus Antonius abbas vidit.
In ethiopia occidentali ſunt vnipedes vno pede la
tiſſimo tam veloces vt beſtias inſequantur.
In Scithia Ipopedes ſunt humanã formaꝫ eq̄nos
pedes habentes.
In affrica familias quaſdã effaſcinãtiũ Iſigonus ⁊
Memphodorus tradũt quaꝝ laudatõne intereãt p
bata. areſcãt arbores: emoriãtur infantes. eſſe euiſ
dem generis in tribalis et illirijs adijcit Iſogon⁹ q̄
viſu quoq̧ effaſtinent iratis pcipue oculis: quod eo
rũ malũ facilius ſentire puberes notabili⁹ eſſe ꝙ pu
pillas binas in oculis ſingulis habeant.
Item hoĩes. v. cubitoꝝ nũq̧ infirmi vſq̧ ad morteꝫ
Hec oĩa ſcribũt Pli. Aug. Iſi. Preterea legit̃ ĩ geſt
Alexãdri ꝙ ĩ india ſunt aliq̄ hoĩes ſex man⁹ hñtes.
Itē hoĩes nudi ⁊ piloſi in flumine morãtes.
Itē hoĩes manib⁹ ⁊ pedib⁹ ſex digitos habentes.
Itē apothami ĩ aq̄s morantes medij hoĩes ⁊ medij
caballi.
Item mulieres cũ barbis vſq̧ ad pect⁹ ⁊ capite pla
no ſine crinibus.
In ethiopia occidẽtali ſũt ethiopeſ. iiij. oclo̾s hñtes
In Eripia ſunt hoĩes formoſi ⁊ collo gruino cũ ro
ſtris aĩalium hoĩmq̧ effigies mõſtriferas circa extre
mitates gigni minime mirũ. Artifici ad formanda cor
pora effigieſq̧ celandas mobilitate ignea.
Antipodes at eẽ. i. hoĩes a ɔ̃ria pte terre vbi ſol orit̃
q̄n occidit nob̃ aduerſa pedib⁹ nr̃is calcare veſtigia
nulla rõe credẽdũ ẽ vt ait Aug. 16. de ci. dei. c. 9. In
gẽs tñ ꝟ pug̃ lr̃aꝝ ɔtraq̧ vulgi opĩoeꝫ circũfundi ter
re hoĩes vndiq̧ cõuerſiſq̧ ĩter ſe pedib⁹ ſtare et cũct
ſilem eẽ celi vtcẽ. Ac ſili mõ ex q̄cũq̧ pte mediã cal
cari. Cur at ñ decidãt: miref ⁊ illi nos ñ decidere: nã
em̃ repugnãte: ⁊ quo cadãt negãte vt poſſint cadere.
Nã ſic ignis ſedes nõ ẽ niſi ĩ ignib⁹: aq̄rũ niſi ĩ aq̄s.
ſpũs niſi in ſpũ. Ita terre arcentibus cũctis niſi in ſe
locus non eſt.

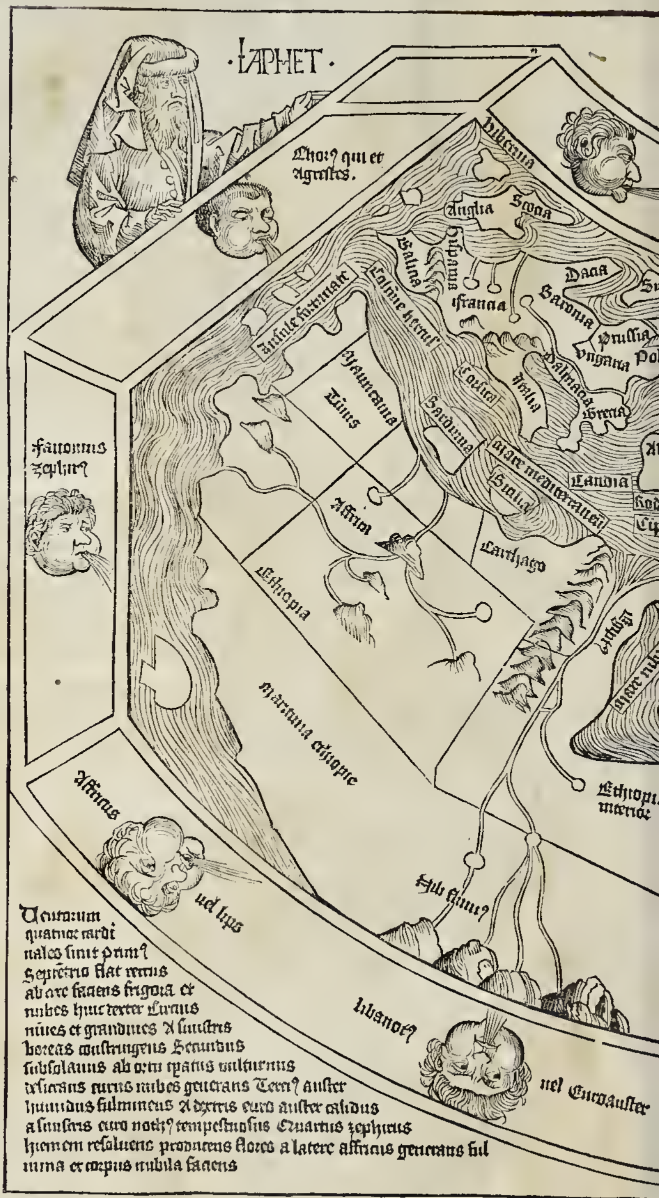

ORbis dicitur a rota ⁊ eſt q̄libet figura ſperica ⁊ rotunda. Et ideo mūd⁹ orbis dr̄. q2 rotūd⁹ ē: ⁊ dr̄ orb terre vl' orbiſterrarū. Dicūt āt ſm vincē. filij ſem obtinuiſſe aſiā. filij chā affricā ⁊ filij iaphet europā. Iſid. in li. Ethy. aſſerit q̄ orbis diuiſus ē in tres partes ſ; nō eq̄liter. Nā aſia a meridie p orientem vſq3 ad ſeptētrionem pueniт. Europa v̄o a ſeptētrione vſq3 ad occidentē ptingit. Sed affrica ad occidentem p meridiez ſe extendit. Sola quoq3 Aſia

continet vnam partem noſtre habitabilis. ſ. medietatem: alie ṽo ptes. ſ. affrica ⁊ europa aliam medietatē ſunt ſortite. Inter has autem partes ab occeano mare magnū progreditur. eaſqꝫ interſecat: quapropter ſi in duas partes orientis ⁊ occidentis orbem diuidas in vna erit aſia in alia ṽo affrica ⁊ europa. Sic autem diuiſerunt poſt diluuiū filij Noe: inter quos Sem cum poſteritate ſua aſiam. Japhet europam: cham affricam poſſederunt. vt dicit glo. ſuper Gen̄. x. ⁊ ſuper libro Paralippo. primo. Idem dicit Criſoſtomus Iſidorus ⁊ Plinius.

De prouincia Asie. Asia ex nomine cuiusdam mulieris est appellata ſm Plinc. q̄ apud antiquos imperium tenuit orientis. Habet iſta pars prouincias multas ⁊ regiones. Paradiſus terreſtris locus eſt in orientis partibus. cuius vocabulum ex greco in latinum vertitur ortus. Hebraice eden dicit̄ qd̄ latine delicie interpretatur. quod ſimul iūctum reſultat ortus deliciarum. Eſt enim omni genere ligni ⁊ arborum pomiferarum conſitum: habēs etiam lignum vite in medio. Non ibi frigus nec eſtus: ſed perpetua aeris temperies. de eius medio fons prorumpens irrigat nemus totum. Diuiditur aūt in quatuor flumina vt patet Gen̄. ij. hui⁹ loci poſt pctm̄ eſt aditus interclusus. India q̄ in aſia ē. ab indo flumine dicta eſt q̄ ex pte occidentali claudit̄. Hec a meridiano mari porrecta vſq̧ ad ortum ſolis: ⁊ a ſeptētrione vſq̧ ad montem caucaſium peruenit. Habet gentes multas ⁊ oppida. Inſulam quoq̧ thephanā gemmis ⁊ elephantis refertam. Criſen ⁊ argirē auro et argento fecundas. Tilem quoq̧ arborem folijs nunq̧ carentem. habet ⁊ fluuios gangen ⁊ indū ⁊ hypanem illuſtrantes indos. Terra indie fauonij ſpiritu ſaluberrima. in anno bis metit fruges: vice hyemis echeſias patit̄. Gignit autem tincti coloris homines. elephantes ingētes. monoceron beſtiam id eſt vnicornū. pſitachum auem. ebenum quoq̧ lignum cinamomū piper ⁊ calamū. Mittit quoq̧ ebur lapideſq̧ p̄cioſos. berillos. criſopaſſos. adamantē. carbūculos. ligures. margaritas ⁊ vniones. q̄bus nobiliū feminarum ardet ambicio. Ibi etiam ſunt mōtes aurei quos adire ꝓpter dracones ⁊ griphos ⁊ immenſoꝝ hominū mōſtra eſt impoſſibile. Solinus dicit. diu credita ē eſſe tercia pars terrarū. Indiā liber p̄r ingreſſus ē vtpote q̄ indis ſbacti prim⁹ oim̄ triūphauit. Sūt ⁊ alie ꝓuīcie multe in aſia: et reg̃ videlȝ Parthia. Aſſiria. Media Perſia. Meſopotamia Babilō nomē ē in q̄ ē vrbs babilon a q̄ nūcupata ē vrbs tam nobilis vt caldea ⁊ aſſiria ⁊ meſopotamia in cu⁹ nomen aliqñ trāſierūt. Arabia ꝓuīcia ſic ē appellata. i. ſacra. ſic interpretata eo q̧ thuriferos hēat odores. Mirra ⁊ Cinamū ibi habet̄. Et ibi naſcit̄ fenix. Ipa etiā dr̄ Sabba. Siria hȝ in ſe plures ꝓuīcias. ſ. Cōmagenā phenicíam ⁊ paleſtinam. cui⁹ ps ē Iudea. abſq̧ ſarracenis ⁊ nabuthels. In phenicia eſt thir⁹ ad quā yſaias loq̄tur. Iudea ex noīe inde appellata. ſ. eo q̧ reges ex illa tribu hūit. q̄ ibi regnauerūt. Hec ē paleſtia regio q̄ prius chanaā dicta ē a filio chā ſiue ex chananeoꝝ gētibus q̄bus expulſis iudei eā dn̄o ꝯcedēte poſſederūt. In medio aūt iudee ciuitas hieroſolima. Terra ē variarū opū diues frugibus fertilis aq̄s illuſtris. balſam⁹ optima.

Samaria regio ē paleſtine in q̄ ciuitas principalis etiā dr̄ Samaria vbi cōiter tenuerūt ſedes regni reges iſrl̄. ſicut in hierl̄m reges iudee. Hec ē media inter ꝓuīciā iudee ⁊ ꝓuīciā galilee: ſimilis ē terra iudee in bonitate Galilea ꝓuīcia etiam paleſtine. Et ē duplex. ſ. ſuperior ⁊ inferior. Penthapolis regio ē in cōfinio arabie ⁊ paleſtine: quinq̧ ciuitatum Sodome ⁊ē. celeſti igne conſumptarum. Nabathea a filio yſmahel nominata iacet inter iudeam ⁊ arabias

Egyptus, que prius dicitur eſſea: ab egypto danay fratre poſtea ibi regnante nomen accepit regio celi ymbribus inſueta: ⁊ pluuiarum ignara. Nilus ſolus eam circūfluens irrigat: ⁊ inundatione ſua fecundat adeo copioſe vt impleat neceſſarijs mercibus orbem terre Scithia ſicut ⁊ gothia magoth a filio Japhet fert̄ cognominata. Hircana dicta eſt a ſilua hircania: q̄ ſcithie ſubiacet. Albania a calore populi ſic nominata eo q̧ albo crine naſcant̄ homīes. Armenia vocata eſt ab armeno iaſonis theſalali comite. qui armeniam cepit. Hyberia regio eſt aſye prope pontum armenie. ī hac herbe tincture vtilis naſcūtur. Capadocia ȝ vrbs ꝓpria nominauit hec eſt in capite Syrie ſita. Aſia minor ab oriente capadocia cingitur: ab alijs partibus mari circūdatur. Et habet ꝓuīcias iſtas bithyniam. frigiā. galatiā. libiā. chariaȝ. pamphiliam. yſauriā. liciā atq̧ ciliciam Bithinia aūt in ponti exordio a bithynio rege nūcupata ē. ipa ⁊ maior frigia. Nicomedia vrbs eſt in ea vbi hanibal fugiens veneni hauſtu animā ſpirauit. Galatia a priſcis gallorum gentibus a q̄bus extitit occupata. Frigia dicta eſt a frigia europis filia. h̄ ⁊ dardania a dardano iouis filio dicta eſt. huius regio troya eſt quā ex ſuo nomine appellauit tros troyanorū rex. due autem ſunt frigie maior ⁊ minor. Maior frigia ſmirnā habet. Minor vō ylium ⁊ lichaoniam. Pamphilia cilicie ſociatur. Yſauria ex ſitu loci dicitur cognominata. quia vndiq̧ aperta aurarum flatibus pateat. metropolim vrbem ſeleuciam habet. Cilicia a ſilice quodam nomen traxit matrem vrbium habet tarſum. Licia autem ſic nominatur eo q̧ ab oriente ſit iūcta cilicie. Ibi eſt mōs ille mirabilis chymera q̄ nocturnis eſtib⁹ ignē exalat ſicut in Sicilia ethna: ⁊ in alemania zwickan.

De alia tercia pte mūdi q̄ dicit̄ Europa. Europa q̄ppe ab agenorij regi libie filia nomē accepit: quā iupiter ab affrica raptam cretam aduexit: et ptē terciā orbis ab ea denominauit. Incipit a flumine thannai: deſcendēs ad occaſum p ſeptētrionalē occeanū vſq̧ ad fines hiſpanie: pars orientalis et meridiana a ponto conſurgens: tota mari coniūgitur et in inſulas cades finit̄. Prima europe regio eſt Schithia inferior. q̄ a meothidis paludib⁹ incipiēs inter danubiū ⁊ occeanū ſeptētrionalē vſq̧ germaniā porrigit̄. q̄ terra p barbaras gentes a q̄b⁹ inhitatur generaliter barbaria dicit̄.

Hui⁹ ps p̄ma alania ē: poſt hanc dacia vbi ⁊ gothia: deinde germania vbi plurimā ptē Sueui incoluerūt. Germania poſt Scithiā inferior ē a danubio inter rhenū fluuiū ⁊ occeanū concluſa cingit̄. terra diues virū ac pplis numeroſis ⁊ immanibus. Vn̄ ⁊ ꝓpter fecūditatē gignēdoꝝ populoꝝ germania dicta ē. mittit gemmas Criſtallum ⁊ Succinum. due vō ſunt germanie ſuperior iuxta ſeptētrionalem occeanū. inferior circa rhenū. Prouīcie aūt q̄s danubi⁹ a barbarico ad mediterraneū mare ſecludit ſunt. prima

meſſia a meſſiũ ꝓuentu vocata: ꝓpter abũdãtiã.
Poſt meſſiã pannonia poſtq̃ʒ rethicꝰ frugibꝰ
ferax: q̃ excipit galliã belgicã: deinde traciã: tra-
cie tirias iaphet filꝰ nomẽ dediſſe ꝓhibet. Alij
ſeuiciã incolaꝝ traciã appellatã dixerũt. Huic
ab oriẽte ꝯſtãtinopol' oppoſita ẽ: ab occaſu ma
cedonia illi ſbiacet. cuius regionẽ olim diuerſa
rũ gentiũ ppl'i meſi: gethe: ſarmate ſcithe ⁊ alie
natõcs incoluer̃t. Grecia a greco rege dicta ẽ
q̃ cũctã illã regionẽ incoluit. Sũt aũt ꝓuĩcie
grecie plures: ⁊ q̃ꝝ pr̃ia ẽ ab occidẽte dalmacia
deinde epirꝰ inde elladas: inde theſalia. ĩde ma
cedonia: inde achaya: ⁊ due ĩ mari creta ⁊ cicla-
des. Illiricꝰ aũt general'r ⁊ oĩs grecia ⁊ dal-
macia a delim maxĩa illꝰ ꝓuĩcie cĩtate dicta eſt.
Epirꝰ a pirro achillis filio dr̃ cuiꝰ ꝑs chaonia
ẽ: q̃ aũ molloſa ẽ dicta: a molloſo filio pirri quẽ
de andromaca hũit. Ellades dicta ẽ a rege el-
lena deuchalionis ⁊ pirrhi filio: a q̃ pri⁹ greci el
lenes nũcupati ſunt. Ip̃a ẽ ⁊ athica ip̃a eſt vera
grecia. vbi fuit athenas ciuitas mr̃ l̃raꝝ ⁊ ph̃oꝝ
nutrix q̃ nihil hũit grecia clarius atq̃ʒ nobilius.
Ellades aũt due ſunt ꝓuĩcie. ſ. Boetia ſic di-
cta aboue: ibi thebe ꝯſtructe ſunt: in q̃ olim ciui
lia bella detonauer̃t vbi nati ſunt apollo ⁊ hercu
les: maior ille thebanꝰ peloponeꝰ. ſcd̃a ꝑs ella-
dis a pelope rege atthice võta ẽ. Teſalia a the
ſalo rege dicta ẽ. m'ta ſunt ĩ theſalia fluĩa ⁊ op-
pida: iter q̃ p̃cipua ẽ theſaloĩca ibi ẽ ⁊ mõs ꝑna
ſus q̃ndã appollini ꝯſecꝰ. In theſalia q̃ et p̃ria
fuit achillis p̃mũ ſolidi aurei facti ſunt: dom ãdo
rũ q̃ʒ eq̃ꝝ vſus primũ iueñ ẽ. Macedoĩa a ma
cedo q̃ fuit deuchaliõis nepos mr̃ꝰ nomẽ acce-
pit. Poſtq̃ʒ ibi accepit p̃ricipatũ q̃ priꝰ emathia
dicebat: q̃ ꝯfinis ẽ a ſeptẽtriõe emathie patria
alexandri magni regio venis aureis ⁊ argẽteis
optĩa. Mõs olimpꝰ ĩ ea ẽ ita altꝰ vt ĩ cacuĩe eiꝰ
nec vẽti nec nubes ſentiãt. Achaia ab acheo re
ge ⁊ vrbs ⁊ ꝓuĩcia appellata ẽ. Hec pene iſula ẽ
huiꝰ caput ẽ corĩthus gretie decꝰ archadia ſinꝰ ẽ
achaie ip̃a ẽ ⁊ ſicaonia a ſitione r̃ge a q̃ ⁊ regnũ
ſiciomoꝝ ẽ dcm̃. hʒ abeſton lapidẽ q̃ ſel' accẽſus
nũq̃ʒ extiguit. Pãnoniã ab alpibꝰ appẽninis
dicta ẽ: q̃bꝰ ab ytalia ſecernit regio fort̃ et ſolo
leta. Hyſtriã hyſter fluuiꝰ võuit q̃ terrã illã iflu
it. Ip̃e ẽ danubius: hʒ ãt a ſeptẽtriõe pãnoniã.
Italia olim a grec̃ ppl'is occupata mag̃ grecia
nũcupata ẽ. deĩde a reg̃ noĩe ſaturnia mox ⁊ la-
tiũ dicta: eo ꝙ ſaturnꝰ a ioue ſedibꝰ ſuis pulſus
ibi latuerit. Poſtremo ab ytalo ſiculoꝝ rege ibi
regnãte nũcupata ẽ. terra oĩbꝰ rebꝰ pulcerrĩa ⁊
fertil': pabuli vb̃tate g̃tiſſima: hʒ lacꝰ venatũ. alũ
nũ atʒ lucernũ. Fluuios eridanũ: tiberim ⁊ tepẽ
tes fõtibꝰ baias. Gignit gẽmas ſericũ: ⁊ coral-
lũ. ⁊ ligurĩũ boam q̃ʒ ſ'pẽtẽ. ytalia aũt ⁊ hiſpa-
nia iccirco heſperie dicte ſunt. eo ꝙ greci heſꝑo
ſtella nauigẽt: ⁊ in ytaliã et ĩ hiſpaniã q̃ hac rõe
diſcernũt. Aut heſꝑiã ſolã dic̃ ⁊ ſignificas yta-
liã: aut addis vltimã ⁊ ſignas hiſpaniã q̃ ĩ occi
dentis ẽ fine. Tuſcia ꝑs ẽ ytalie. Vmbria v̓o
ꝑs tuſcie. vmbria v̓o dcã vt hiſtorie narrant: eo
ꝙ tp̃e aq̃ſe cladis ymbribꝰ ſupfuerit. Eſt eĩ ĩ iu-
gis appẽninis ſita mõt̃ in ꝑte ytalie iuxta meri
diẽ. Etruria ꝑs ẽ ytalie dcã eo ꝙ eiꝰ fines tẽde
bãt vſq̃ʒ ad ripã tiber̃. Rome oĩm fines vniꝰ tm̃
tiberis ripa tenebãt. Hic ⁊ tuſcia. Tuſcia aũt a
freq̃ntia ſacrificij ⁊ thur̃ dcã ẽ. illic ⁊ aruſpiciã
dicũt eẽ inuẽtã. Apulia ẽ vbi brũduſiũ quã tho
li ſecuti dyomedem ducẽ ꝯdider̃t. Cãpania ꝓ-
uincia ytalie hʒ terras hyeme oĩ eſtateq̃ʒ v̓nãtes
Et ſol ibi mitis: g̃ta tẽperies: aer purꝰ ⁊ blãdꝰ.
Gallia dcã ẽ a cãdore ppl'i: gala eĩ grece latine
lac dr̃. Mõtes eĩm ⁊ rigor celi ab ea ꝑte ſol' ardo
rẽ excludũt: q̃ fit vt cãdor ppl'i ñ colorer̃. hãc ab
oriẽte alpiũ iuga tuẽt: ab occaſu occeanus ĩclu-
dit a meridie p̃rupta pirenei: a ſeptẽtriõe rheni
fluẽta atʒ germania: cuiꝰ ĩitiũ belgica finis aq̃
tania eſt. Regio eſt gleba vberi ac pabuloſa ad
vſum aiantiũ apta: Fluminibꝰ q̃ʒ ⁊ fõtibꝰ irrigua
ꝑfuſa duobꝰ magnis rheno ⁊ rhodano fluĩbus
Belgis ãt cĩtas ẽ gallie a q̃ belgica ꝓuĩcia dcã
ẽ. Ciſalpina q̃ citra alpes trãſalpina q̃ vltra al
pes. Retia q̃ iuxta rhenũ. Aq̃tania ãt ab obli-
q̃s aq̃s ligeris flumĩs eſt appellata. Hiſpania
p̃us ab ybero amne hiberia nũcupata ẽ: poſtea
ab hiſpão hiſpãia võta. Ip̃a ẽ ⁊ heſperia ab he
ſpero ſtella occidẽtali dcã. Sita ẽ ãt iter galliã ⁊
affricã: a ſeptẽtriõe pireneis mõtibꝰ clauſa: a re
liq̃s ꝑtibꝰ vndiq̃ʒ mari ꝯcluſa. Salubritate celi
eq̃lis oĩm frugũ generibꝰ fecũda gẽmaꝝ metal-
loꝝq̃ʒ ditiſſima: iterfluũt eã flumĩa mag̃ bethꝰ
mineꝰ: yber̃ ⁊ tagꝰ: hʒ ꝓuĩcias ſex: Tarraconen
ſem: Carthagineſeʒ. Luſitaniã. Galiciã. Bethi
cam ⁊ trãſfreta ĩ regiõe affrice tingitanã. Due
ſunt aũt hiſpanie: anterior ⁊ exterior.

De affrica alia ꝑte tercia mũdi affricaʒ ſic
noĩatã: q̃daʒ extimãt q̃ſi affricã eo ꝙ ſit
apta celo vl' ſoli ⁊ ſine horrore frigoris.
Alij affricã dicunt appellari ab vno ex poſteris
abrahe de cethura nato q̃ dictꝰ ẽ affer. incipit ãt
a finibꝰ egipti ꝑgẽs iuxta meridiẽ ꝑ ethiopiam
vſq̃ʒ ad athlantẽ mõtẽ: a ſeptẽtrionali ꝑte mari
mediterraneo claudit: ꝯiũcta hʒ ꝓuĩcias libiã
cireneſeʒ. Pẽthapolim. Biſantiũ. carthaginẽ.
Numidiã. Mauritaniã. tingitanaʒ. Et circa ſol'
ardorẽ ethiopiã. Libia cireneñ ĩ ꝑte affrice pri
ma ẽ a cirene vrbe metropoli. q̃ ẽ ĩ eiꝰ finibꝰ nũ-
cupata. Pẽtapol' dcã ẽ a. v. cĩtatibꝰ ibi exñtibꝰ
magnis. iter q̃s ſunt ptholomaida ⁊ bernice ſic
denaĩate a r̃gibꝰ ſuis. Gethula ꝑs affrice medi
terranee. Mauritania dr̃ a mauro qd̃ nomẽ eſt
grecũ: latĩe ſonãs nigꝝ. Vñ a nigredĩe ppl'i hi-
tant̃ dcã eſt. Tingitana a tingi metropolitana
illꝰ ꝓuĩcie cĩtate dcã ẽ. Hec r̃gio gignit feras.
ſymias. dracões. ſtrutões. ⁊ oliʒ elephãtes nũc
ſola india hos ꝑturit. Garramãtis ob oppido
dcã garrania ibi exñti. Ibi ẽ fõs q̃ friget calore
diei. ⁊ calet frigore noct̃. Ethiopia dcã ẽ a ca-
lore ppl'oꝝ q̃s ſol' vicinitas torret. Eſt ibi ĩgẽs
eſtꝰ. Nã q̃cq̃d ibi ẽ ſb meridiano cardĩe ẽ: pluri-
mas hʒ gẽtes dĩſo vultu. ⁊ mõſtruoſa ſpẽ horri
biles ferũq̃ʒ ⁊ ſ'pentũ m'titudĩe referta. Ibi ri-
nocerata beſtia ⁊ cameleopardꝰ. baſiliſcꝰ draco-
nes ĩgẽtes ex q̃ꝝ cerebro gẽme extrahũt iacĩtꝰ
⁊ criſopaſſos ibi ĩueniũt. Et ciamomũ colligit
Due ſunt ethiopie. vna circa ortũ ſol' altera cir
ca occaſuʒ ĩ mauritãia. Extra tres ꝑtes orb: q̃r
ta ẽ ꝑs trãſocceanũ ĩteriorẽ ĩ meridie q̃ ſol' ardo-
ribꝰ nob̃ incognita ẽ: ĩ cuiꝰ finibꝰ antipodes fa
buloſe habitare dicuntur.

Noe patriarcha

NOe filius lamech decim⁹ ab Adam: cui⁹ anno ſexcenteſimo primo hoc ē anno mūdi. M. ſexcenteſimo .lvij. incepit ſecūda etas: nat⁹ ē ano patris ſui cēteſimo octogeſimo ſecūdo. gn. v. Mūdi vo. M. lvi. iuxta he. ve. ꝫ ſm Oroſiū Bedā τ. lxx. interp. anno mūdi. M. dc. xlij. Et interptaṫ requies ſm yſi. τ Rabanū vbi ſup. Ab eo ꝙ ſb illo oīa retro ꝗeuerſt ꝑ diluuiū. He brei tamen dicūt ꝙ idcirco requies interpretatur: quia primus inuenit artē arādi terram cū animalibus. Ideo dē Gen̄. v. Ipſe conſolabitur nos ab operibus Nam prius foderūt ſoli homines agrū: ꝫ poſtꝗ animalia arare ceperūt: fuerūt hoīes alleuiati: ideo etiā dī: ꝙ Noe erat vir agricola.

MEmorie cōmendandū ē. ꝙ de iſtis trib⁹ filijs Noe. ſ. ſem. cham. τ Japhet lxxij. gētes pcreate ſunt. vt pꝫ Gen̄. x. Harꝝ antē gentiū vocabula ptim māſerūt. ita vt hodieꝗ appareat. Unde fuerint deriuata: ſicut ex aſſur aſſyrij: τ ex heber hebrei: partim tēpis vetuſtate mutata ſunt: ita vt vix hoīes doctiſſimi antiquiſſimas pſcrutātes hiſtorias. nec oīm ꝫ aliqꝝ ex iſtis origine gētiū repire potuerūt. Et ſi oīa pſiderenṫ pla mutata ꝗ̄ manentia noīa apparent.

Chā. 2. fili⁹ noe Cathaſlua vxor ei⁹

ISte Jonichus fuit ꝗrtus filius Noe natus eſt tercio anno poſt diluuiū de quo Moyſes tacet. Sapiens primo aſtronomiā inuenit. τ ꝗdam futura preuidit τ maxime de ortu ꝗtuor regnorū τ eorum occaſu. Cūꝗ pr dediſſet ei munera iuit in terrā Ethan τ habitauit ibi gentē pſtituēs. Hec em̄ Eliopolis. i. ſolis terra ē ad quā nōnulli filiorꝝ Japhet viri clariſſimi accedentes ciuitatem ipſi Jonicho extruxere. Hic ferṫ cōſiliū dediſſe Nemroth quō regnare poſſꝫ fuit antē vir ingenio eminentiſſimus τ aſtronom⁹ permaximus. qui oīm ſiderꝝ curſus τ ſtellarꝝ habitudines cōtemplatus fuit. Qua ꝗdem diſciplina vt dictū eſt ortū pariter τ occaſum ꝗtuor regnorꝝ principaliū pūidit τ docuit. Huic aūt mortuo coſdron ei⁹ filius ſucceſſit.

ionich⁹. 4. fi. noe

CHus fili⁹ chā a ꝗ: vt Joſepho in primo antiqtatū libro placet: Ethiopes fuere. Hij pmū a ſemetipis τ ab aſianis chuſei vocabanṫ. Inde Ethiopes. τ a ꝗbus ethiopia regia hec puincia in Mauritanie ſinib⁹ ē. In ꝗ vaſte ſunt ſolitudines orientem verſus.

Chanaan primus filius cham a ꝗ chananei τ hūit. xi. filios ꝗ poſſederūt terrā chananeorū ꝗ nūc terra dī pmiſſionis ꝗ nūc Judea nūcupaṫ τ ab eo chananea. Sydon a ꝗ ſydonij. Ethe⁹ a ꝗ ethei. Et Jebuſeus a ꝗ iebuſei ꝗꝝ duorꝝ fuit hierlm. Amore⁹ a ꝗ amorei. Gerſe⁹ a quo gerſei. Eueus a ꝗ euei. i. gabaonite. Arche⁹ qui archas oppidū pdidit ꝫ tripolim ī radicib⁹ libani ſitū. Cine⁹ Aradius a ꝗ aradij ꝗ aradium īſulā poſſederūt anguſto freto a phenicis littore ſepatum. Samarites a ꝗ ſirie nobilis ciuitaſꝗ vocatur acolis. Amatheus a ꝗ amatite.

Chus quartus filius Cham habuit ꝗtuor filios cū vxore

Phuth. 2. filius cham a ꝗ libia affrice regio τ libici ppli ꝗ icipit ab athlante mauritanie mōte. τ ab eo regio phutēſ appellata ē

Meſtraym. 3. fili⁹ a ꝗ Egyptij exorti ſunt. τ hꝫ. v. filios: egiptij em̄ ab hebreis merſei vocabātur a merſa iſto ꝗꝝ princeps fuit egyptū. Lydim a quo lydi ppli τ a quibus lydia proūcia nomen accepit puincia in minori Aſia. In ꝗ Ephesus Jobis apoſtoli ſedes. Ananim a ꝗ ananij. τ laobim a ꝗ cubarij τ alios ꝗꝝ natōes ignote habeṫ: ꝗꝛ bello ethiopico ſubuerſe vſꝗ ad obliuionem pteritorꝝ nominū puenerūt. Maſrā fili⁹ chā. 3. ex ſe ſeptē ptulit natōes ꝗꝝ ſexta p ceſloim natio ſcꝫ paleſtinorꝝ ꝗ mō paleſtini dicūṫ ppli. Et paleſtia puicia ꝫ ī ſyria eſt arabie ptermina dicta a philiſtea vrbe philiſtei. Tuſim a ꝗ philiſtijm. Ceſlū Sabatha a ꝗ ſabatheni ꝗ nominantur a grecis aſtabari.

Regina habꝫ duos filios τ ſabatha a antiꝗ poſtmodū vocabula pdidere. ab hijs ethiopice gētes: ethiopia in occidētali plaga deſcendiſſe putaṫ. Saba a ꝗ arabes. Dadan a ꝗ Ethiopes. Euila ſecūd⁹ filiorꝝ chus filij chā fuit. a ꝗ Euilei. ꝗ nūc Getuli appellanṫ ppli. ſ. ꝗ in remotiorib⁹ aphrice ptib⁹ hītare pſueuerſt. Saba a ꝗ ſabe⁹ al' ſabei τ hij arabes vt ſcribit Joſeph⁹ appellāṫ. ſ. in libano et ātilibano pmoraṫ: τ ab iſti arabia regio dicta quā ſolin⁹ ſacrā iterptaṫ. Nebroth fili⁹ ch⁹ filij chaꝫ Gigas ꝗdē τ vaſto corpe vir. cū eēt iter filios filiorꝝ Noe audaciſſim⁹ apō babilonios pmanēs tyrānidē pm⁹ exercere cepit.

Canaan
Sydon
Etheus
Jebuſeus
Amorreus
Gergeſeus
Eueus
Aracheus
Cyneus
Aradius
Samareus
Amatheus
Phuth
Meſraym
Ludim
Anamim
Sabatha
Regma
Laabim
Euila
Saba
Nemrot
Saban
Dadan

Sem prim⁹ fili⁹ noe nat⁹ ē anno p̄ris sui .l. mūdi vō ḃm .lxx. interp̄. 2244. ḃm heb. 1658. Ḃ ē añ xp̄i natiuitatē. 2957. anni vite ei⁹ fuere. 600. Iſte ſem biēnio poſt diluuiū genuit arphaxat ꝛ ferť fuiſſe melchiſedech q̄ p̄m⁹ poſt diluuium ꝯdidit ſalē vrbē ip̄a ē hierlm ꝛ ab eo deſcēderūt generatōes. 27. Protulit aūt ſem. v. filios e q̄bus quinq; ſingulares ꝓdiere gētes. Cui⁹ p̄mogenit⁹ Elam a q̄ Elamite p̄ſidis principes. Sem aūt anno cēteſimo vite genuit Arphaxat: ꝛ alios filios; ꝛ filias ꝛ mortuus eſt.

Sem. i. fi. noe pſla vxor. ei⁹

Iſte aſſur. 2. fili⁹ ſem a q̄ aſſiriorū pullulauit impiū. q2 nolebat rebellare ꝯ deū in edificatōe turris babel. cū nēbroth: idō fugit de terra ſennaar. ad aliā regionē longinq; p̄us nō hītatam q̄ ex ei⁹ noīe vocať aſſiria. ꝛ edificauit ciuitatē q̄ poſtea vocata eſt niniue. que fuit metropolis totius regni aſſyriorꝝ. Iſte ppl's ſp̄ crudelitatis infamiā hūit.

Arphaxat. 3. fili⁹ ſem nat⁹ ē anno mūdi ḃm hebr. 1693. ḃm interp̄. lxx. 2279. Vixit aūt ānis. 338. ꝛ mortu⁹ ē. Ab iſto Arphaxat creuerunt chaldei a q̄bus ꝛ Caldea regio appellata ē. Hec in aſie ptibus ē. Arabie cōtermīa longe plana ꝛ fontiū indigua in q̄ babilon fuit magna.

Aram q̄rtus fili⁹ ſem. habuit. iiij. filios ꝛ ab eo ꝓgeniti ſūt ſiri q̄rū metropol' damaſc⁹ in hebreo ſyria dr̄ aram. Prim⁹ fi. arā fuit hus traconitidis regiōis: q̄ ē īter paleſtinā ꝛ celeſirie. ī ea ē hus terre iudee ꝯfinia ex q̄ iob ꝓpha ortū hūit

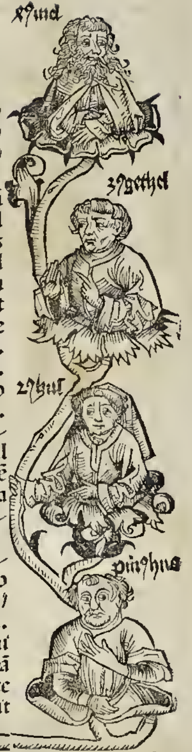

Noe cū plantaſſet vineā bibēſq; de vino inebriat⁹ nudat⁹ iacuit in tabernaculo. vidēſq; cham verēda p̄ris annūciauit duobus frībus ſuis; q̄ impoſito pallio humeris operuerꝫ p̄ris verēda: auerſiſq; oculis virilia ei⁹ ñ viderꝫ. Noe igiť volēs maledicere chā quē de⁹ bñdixit maledixit chanaan filio chā ꝓ deriſione chā p̄ris eius: de his in ſuperioribus fit mentio.

IAphet tercius filius noe habꝫ ſeptem filios q̄ et europam ſortitus eſt. Iſte iaphet a pr̄e bn̄dictus ē ꝓpter ingenuā nobilitatem dilatationē q̄ ei imp̄cabaṫ. ⁊ ab eo deſcenderūt generatōes .xv. Septē aūt gētes per iaphet filios inſtitute fuerūt. Gomer p̄mogenit⁹ iaphet in europam veniēs gomeritas inſtituit: q̄ poſtea a grecis galathe nūcupati ſunt: ⁊ a q̄bus galatia regio. Hec quippe hiſpanie ⁊ luſitanie cōterminia quā a meridie hꝫ. Ab occidēte vo ⁊ ſeptētriōe occeanū. Et ab oriēte flumē ſequane ⁊ germanie ꝓuīcias. Gomer ḡ primus fi. iaphet a q̄ galathij ⁊ hꝫ .3. filios. Prim⁹ aſtanes a q̄ ſarmacia. hij ſcithaꝝ hoīes ſunt ī paludis meothidis p̄fundo hītātes q̄ exilis regio ē infelicib⁹ arborib⁹ referta. Scd̄s Riphath al' raphaa a q̄ paphlagones. ⁊ paphlagonia nomē accepit. H̄ ē minoris aſie regio. Terci⁹ Thegorma a q̄ friges emerſere. ⁊ a q̄b⁹ frigia minoris aſie ꝓuīcia coḡnīata fuit: q̄ poſtea dardania. deinde troia coḡnīata ē. Scd̄s fi. iaphet magog a q̄ ſcithe ⁊ a q̄bus ſchia ⁊ gothia nomen hūere. Terci⁹ Medar ſiue made⁹ a q̄ medi a q̄b⁹ media regio nomē ſortita ē q̄ ē aſſyrie ⁊ pſie vicina. Quart⁹ fi. iaphet iauan a q̄ greci. hic .iiij. genuit filios

iſte ꝯdidit iones grecoſ et a q̄b⁹ mare ioniū nomē accepit. ionia. ei grecoꝝ regio fuit. īter cariā ⁊ eoliā q̄ nunc Turchia dr̄. Prim⁹ heliſſan a q̄ heliſey. q̄ poſtea eolij a grecis nūcupati ſunt. a q̄bus eolia iſula in ſiculo mari vigītiq̄nq̄ paſſuū milib⁹ ab ytalia diſtare dr̄. Scd̄s tharſ q̄ i minori aſia tarſos ꝯdidit q̄ ātiq̄t⁹ cilices dicebāṫ inde ꝓuīcia cilicia pauli ap̄li p̄ria. Terci⁹ thayſa al' cethim a q̄ cyp̄a iſula cethina dcā fuit de q̄ circa iſulas de ſocio ei⁹ ptꝫ. Q̄rt⁹ dodamin a q̄ burgūdi. h̄ ī inſulā rhodis veniēs rhodios appellari voluit. Quīt⁹ fi. thubal a q̄ hiſpani a q̄b⁹ hiſpaīa europe r̄gio p̄maxīa. Sext⁹ fi. moſoch a q̄ Capadoces ⁊ regio Capadocia maiori aſie vicia Septī⁹ fi. thiras ſuos thirēſes appellauit. a q̄ tracia ꝓuīcia. q̄ ī ſcithie ptib⁹ ē noīaṫ.

SAle qui ⁊ caynan dr̃ Luce. iij. ſane intelligendo vt infra vbi thare filiꝰ Arphaxat natꝰ eſt anno pr̄is ſui. xxxv. cõpleto Gñ. xi. Mũdi vo. 2379. hic ciuitatem ſalem pmo edificauit imponens ei nomen ſuũ. que poſtea hieruſalem eſt appellata. vixit autez annis. 433. ab iſto Sarmate qui ⁊ indi prodiere qui primuz indiam incoluere.

AUguſtinus. xvi. de ciui. dei dicit. Poſt benedictionẽ filiorũ Noe vſqz ad Abraham nulla fit mẽtio aliquoꝝ iuſtoꝝ. nec eos tamẽ defuiſſe crediderim. ſ ſi omnes cõmemorarentur: nimis longũ fieret ⁊ eſſet hec magis hyſtorica diligentia qz ꝓphetica ꝓuidentia.

HEber filius ſale natꝰ eſt anno pr̄is ſui. 30. Gen̄. xi. mundi vo. 2509. diebꝰ qbus vixit. 467. anni fuerẽ. Ab iſto heber hebrei iudei nominati ſunt. nam in domo et familia illiꝰ in diuiſione linguarum ſola hebrea lingua remãſiſſe dr̃ que etiam ante diuiſionem linguaruz non dicebatur hebrea: ſ humana ſimpliciter quia omnes homines a mundi principio vtebantur. addit tamen Auguſtinus ꝙ ſm opinionem quorũdam hebrei dicũtur ab Abraham cuius opinionis eſt burgenſis. Math. xxi. vbi vult ꝙ hebrei dicuntur ab heber denominatione ꝓprij nominis. ſ ab Abrahã ex eo quia abraham veniens de Meſopotamia venit per flumẽ ideo dicebatur hebreus id ẽ tranſfluuialis ideo omnes eius poſteri. ac ſequentes fidem eius dicebantur hebrei: ſicut illi qui veniunt de vltramontanis vltramontani dicũt. Patet igitur vtramqz aſſertõnem bene valere.

ISte Jectan filius heber habuit. xiij. filios qui omnes fecerunt generationes pncipales. Sed populi ſm Hieronimũ non ſunt nobis noti vel ꝓpter longinquitatem terraꝝ. vel ꝓpter mutationes populorum ⁊ nominuz. vel contriti gueris alijſue cauſis. Et iſtorũ habitatio maſſa ꝑ ergentibus vſqz Sephar montem orientalem.

ISte phaleg natꝰ eſt anno mundi. 2643. vixit annis. 239. Hic fuit filius heber ſic dictus. quia in diebus eius facta fuit cõfuſio linguarum. quaſi ipe diuiſus ſit ab alijs. qz in domo ſua manſit lingua priſtina. quia in ea cõſpiratione nõ fuit. Unde ſm Auguſtinum in hoc nõ paruum iuſticie veſtigiũ apparuit ꝙ iſta domꝰ libera fuit ab hac pena. quaſi nõ fuerit particeps in culpa. Et nota ſm eũdem: ꝙ numerus linguarum fuit ſm numerum generationuz. ſ. 72. Auctꝰ autem eſt numerus gẽtium: multo amplius qz linguarum: nam in vna lingua plurimas gentes nouimus.

REu vel Ragau filius phaleg natus ẽ anno mũdi. 2773. anni vite eius fuere. 302. Cuius tempe templa multa primũ cõſtructa fuiſſe referũtur. Et qdam gẽtiũ pncipes adorari ceperũt. Scithaꝝ quoqz regnũ dr̃ exortum.

Linea Chriſti

Hieroſolima nomē vrbis in paleſtina metropolis iudeoꝝ: pri⁹ Jeb⁹. poſtea ſalē. tercio hieroſolima. vltīo helia dicta. Cuius vrbis prim⁹ ꝯditor fuit (vt Joſeph⁹ teſtat) Cananan ꝗ iuſt⁹ appellat⁹ erat rex. Et h̄ ꝗdē melchiſedech ſacerdos dei altiſſimi dicebatur. Qui cū ibidē phanū edificaſſꝫ illud Solimā appellauit. ſolimi fuerūt ppl'i iuxta liciā ꝗs homer⁹ pugnatiſſimos: ⁊ a bellerophōte deuictos dicit. et in mōtib⁹ hitaſſe. Et corneli⁹ tacit⁹ cū de iudeoꝝ origine opionē narrat ait. Alij clara iudeoꝝ initia ſolimos carmib⁹ celebratā homeri gētē ꝯditam vrbē hieroſolimā noīe ſuo feciſſe. vñ Juuenalis interpres legū ſolimaꝝ. ꝗ ciuitas cananee gētis vſqꝫ ad tpa dauid reg' hitatio fuit. Nec ioſue iudeorū pricceps eos cananeos ſeu iebuſeos. expellere potuit. Dauid iebuſeis expulſis cū ciuitatem reedificaſſet eā hieroſolimā. i. munitiſſimā nūcupauit. Hui⁹ vrb' ſitus ⁊ munitio petroſa erat. ⁊ triplici muro cingebatur. ꝗ vt Strabo ait interi⁹ aq̄s abundans exteri⁹ vō oīno ſiccam foſſam hēbat ī lapide excīſam. xl. pedū ꝓfunditate. latitudo vō. cc. l. E lapide aūt exciſo educta erant celeberrimi tēpli menia. Hec hieroſolima lōge clariſſima vrbium oriētis ſup̄ duos colles erat ꝯdita īternallo diſcretos ī quā dom⁹ creberrime deſinebāt. Colliū alter ꝗ ſupior citas excelſior ⁊ ī ꝓlixitate directior caſtellū dauid dicebatur. Alter ꝗ īferiorē ſuſtinet citatē vndiqꝫ decliuis ē vall' ī medio ad ſyloā ptinꝫ ita fōtē ꝗ dulc' ē vocabāt. firmiſſime āt dō ſalomōis aliorūqꝫ ī terra regū opa ornata fuit. agrippa eē ptē citat' addiderat ⁊ cinxerat. Exuberās eñ mltitudine paulatī extra menia ſpebat. Noīata ē ps addita noua citas. Oīme āt citat' ī giro ſpaciū. xxx. ⁊ trib⁹ ſtadijs finiebat. Et ſi ī toto admirabil'. tercius mur⁹ admirabilior ob excellētiā turri' ꝗ ad ſeptētrionē occidētēqꝫ ſurgebat ī āgulo. de ꝗ ſōle orto arabia ꝓſpici poterat ⁊ mare vſqꝫ ad fines hebreoꝝ. Et iuxta eā turri' yppico: ⁊ due ꝗs herodes ī ātiq̊ muro edificauerat. Mirabil' fuit lapidū magnitudo ex ſecto marmore cādido ita adūati vt ſingl'e turres ſingl'a ſaxa viderent. hijs ī ſeptētriōali pte aula rgia pſtātiſſima ꝯiūgebatur. Muro alto cincta ac varietate ſaxorū ornata. Mſte deniqꝫ portic⁹ p circl'm flexe colūneqꝫ ī ſingulis: ꝗ īter eas ſb diuo patebāt ſpacia vbi erāt viridaria cū ciſternis eneis. qb⁹ aq̄ effundebat. Pudet dicere h̄ rgia ꝗl' fuerat cū flāma ab īteſtinis īſidiatorib⁹ oīa ꝯſumpſit. De excidio tñ h⁹ regie vrb' īferi⁹ patebit: vrbē aūt ſacraꝫ reddidit mors xpi. Plaqꝫ ſaē ī eo loco videre poſſumus. Annē. ſ. q̊ lot⁹ ē xps. Tēplū ſeu tēpli ruinaꝫ ī ꝗ docuit. locū vbi cū ſūma hūilitate paſſus ē corpe vt nos aī paſſionib⁹ libaret. ſepulcꝝ vbi ſactiſſimū illō corp⁹ ſbſtitit. Et vñ aſcēdit in celū. q̊ ad iudiciū rūerſur⁹ credit. vbi vēt' ⁊ fluctib⁹ ipauit vbi deīqꝫ elegit īdoctos atꝫ iopes piſcatores. q̊rū hamis ⁊ rhetib⁹ piſcarent ipatores ⁊ īges gētiuꝫ. vbi cecos illūiauit. leproſos mūdauit. paraliticos erexit. mortuos ſuſcitauit. Multaqꝫ ⁊ alia ꝗ lōge pſeq̄ tedioſū eēt. cū ex euāge. nō ſint

Iſti tres principes Jectan. ſ. Nem-
broth ⁊ Suphena cum ſuis popu-
lis formidantes diluuiū iterū poſſe
inundare cōuenerūt in campū ſennaar: di-
centes adinuicem. Edificemus turrim cui⁹
altitudo ꝑtingat vſqȝ ad celuȝ ⁊c̄. Geñ. xi.
Deus autē videns ꝙ non ceſſarent a ſtulto
ſuo conſilio confudit coꝝ linguas: ⁊ ita fa-
ctum eſt vt per totum mūdum diſpergeren
tur.

Jectan fra
ter phaleg
de ſem

Nēbroth
princeps
de Cham

Suphe
na de Ja
phet.

Initium regni Nembroth fuit babi
lon qui poſt confuſionem linguarū
ꝓſas adijt. regno relicto filio ſuo be
lo. Auguſtinus vō dicit eum inde fugatuȝ:
⁊ ꝙ filij Aſſur regnum illud obtinuerunt vſqȝ ad
annos. 1305.

Cathalog⁹ regum aſſirioꝝ.

Iſte Belus dicitur regnaſſe in obſcuro qꝛ
paruū dominiū habuit. Et prim⁹ fuit quē
error populi deuȝ putauit. Vñ diuerſe gē-
tes diuerſimode eum appellant. ſ. bell baal. baa-
lim beelphegor beelzebub.

Hic oriūtur plura regna. primo ſcitarū qđ
licet ſit vetuſtiſſimū. tamen inter principa
lia regna non cōputatur. Unde ꝓpter illi-
us ruditatem regio illa barbarica ē appellata ma
gna valde. quia meotidis paludibus incipiēs in
ter danubium ⁊ occeanum ſeptētrionalem vſqȝ ad
germaniā porrigitur. Et eſt prima pars euro-
pē gothi vngari ⁊ dani ſunt de hijs. Secūdum re
gnū maſſitagetaꝝ. Terciū ſichiomoꝝ de quo var-
ro velut antiquo tempꝫ exorſus peruenit ad athe
nienſes: deinde ad latinos. Quartum egiptioruȝ
de q ubus in ſequenti folio.

Scđm Augu. Inter cetera regna duo ſunt
clariora aſſiriorū ⁊ romanorum tempib⁹
⁊ locis ordinata ⁊ diſtincta. Illud prius
in oriente aliud in occidente ſurrexit. atqȝ i
fine illius initiū huius fuit. Secūdus igit̄
rex aſſirioruȝ et primus monarcha fuit Ni
nus qui libidine dominādi vicinis ſuis bel
la intulit. quos ꝓpter bellandi imperitiam
cito ſubegit. Totamqȝ aſiam facile obtinu-
it. Et ſic factus eſt primus orientalium mo
narcha. Hic ciuitatē magnā Niniuen. quā
aſſur edificauerat ampliauit. Et ex nomine
ſuo appellauit Niniuen. hic prim⁹ fuit in-
uentor ydolatrie ex eo ꝙ pr̄i ſuo belo mor-
tuo ymaginem in leuimentuȝ doloris ſui fe
cit. concedens omnibus reis qui ad eaȝ cō
fugerent ſecuritatē. ⁊ ſic adorari cepit. Cu-
ius exemplo ⁊ alij huiuſmodi ymagies fe-
cerunt mortuis. quas demones intrantes
dantes reſponſa. diuinos obtinuerunt ho
nores. huius tandem ydolum Daniel pro
pheta cum in babiloniam captiuus addu
ctus fuiſſet cum eius templo ſubuertit.

De Turri Babyl vel Babilonie.

Nembroth gigas manu fortiſſimus. Noe pauo ſuo vita functo libidine dn̄andi ſucceſſus apud babilonios imperium vſurpauit. Cuius regni pncipiū in campo Sennaar incepit. in quo conuentionem habuit vir audaciſſimus & eloquentiſſim⁹ vt homines a dei timore reuocaret eis pſuaſit vt lateres facerent & igni coquerent & turrim edificarent excelſam. Cui⁹ cacumen vſq; ad celum pertingeret tanq; aſcenſuri per eam in celum. Quam cum edificarēt magna eoꝝ ſuperbia ſe cōtra deum erigentes. Edificātium temeritatem dn̄s hac ſola animaduerſione pcuſſit. vt gentes due & ſeptuaginta q̄ ibi cōuenerant: & deſcenderant ex tribus filijs Noe quibus vna erat lingua totidem linguaꝝ confuſione ſupinducta. vt alter alterius vocem non intelligeret. Illa conſpiratio ſic diſſoluta eſt: vt ſuper omnem terre faciem ſpargerent. In quo loco aūt hec turris Babel ſtetit paucis notum eſt. Ferunt in oriente eſſe ciuitatem Emporiū nobile chaldeoꝝ pꝑe Eufratē Baldach vocitatam. Ibi incole aūt non longe ab vrbe videri magnā cōgeriem lapidum & deuaſtationem. Et pꝑter rupes & animalia venenoſa nō patere acceſſum. eam ibi fuiſſe opinantur. Et ab hac ſingula ad eorum ciuitatem e babilonia traducta. Turris autem altitudo M. clxxiiij. paſſuū a Beda fertur habuiſſe. paulatim altioribus in anguſtijs coartata deſcribitur et vocatū ē nomen Babyl. i. confuſio. Cum ibi fuit labiū vniuerſe terre. Et dn̄s ſuper faciem cūctaꝝ regionū eos diſperſit.

Regnum Scithaꝝ in regione ſeptētrionali Initiū ſumpſit. Ubi primū regnauit Thanaus. a quo & thanais fluuius: ingenti cognitus fama nomen accepit. Qui in paludem defluit Meotidem. quēq; Niualem appellauit Uirgilius in quarto Georg. Hec itaq; regio ab ipo thanais diuiditur fluuio. & vna pars remanet in europa. Altera in aſia protēditur. Que aūt eſt in europa ad Traciam terminatur: & pauca gignit animalia: & a flumine remanet illeſa. Que vo in aſia ad orientem vergens: diuerſas cōtinet gentes: de quaꝝ moribus dixit iuſtinus in primo Epitho. Cōmuniter aūt omnes Scithice gētes eq̄tantes deferunt arcus. Qui nō ex aratro: ſ; ex feris quas venanť victitant. Regnū hoc quāq; vetuſtiſſimū ſit: quia barbaꝝ eſt. Inter quatuor regna principalia non cōputatur. Nulli tamē hoīm Scbitica gens vnq; ceſſit: imo & dariū perſarum regem fugauit. Cyrum occidit. Sipbirionam alexandri magni ducem deleuit. Ueſoim egiptioꝝ regem cum omni exercitu & belli apparatu repulit atq; fugauit. Aſiam ter bello ſubegit: & per annos multos ſibi vectigalem fecit. Ex ſcithis autem multi exierūt: qui res magnas geſſerunt E quibus amaſones primo clariſſime mulieres: que ī bellis clara geſſere facinora. Bactriani & parthi ab eis deſcenderunt. Attila etiam magnus & alij ſui qui pannoniam ſubegit: & aquileyam euertit: ac in germania multas edidit vaſtitates ab illis deſcendit. Zeliorbes hunorū rex qui contra Iuſtinianum imperatorē inſurrexit ex ſcithia originem duxit. Ungari Cathelani Gothiq; vniuerſi ex ſcithis emerſere. Dani quoq; ac Turci ex ſcithia pdierunt. Ea quippe natio ex mago Noe nepote ortū habuit. Barbara em̄ gens eſt. Que nec iuſtum aliquid tenet nec rectum: ſerpentes & ydola colit: multis inuolutis libidinibus.

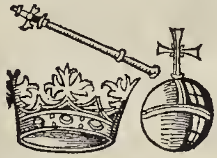

Regnum Aſſirioꝝ in orientis plaga Anno vite Baruch. xxv (Euſebio referente) initiū ſumpſit. Qđ quidem regnum pre ceteris omnibus inſignius fuit. Cum per annos. 1302. a primo rege belo Nēbrothide vſq; ad Sardanapallū vltimū: ſub regibus triginta ſeptem porrectum fuerit. Aſſyria aūt aſie regio fuit: que ab oriente fluuio Euphrate ab occidente noſtro mari & egipto terminať. A ſeptētrione vo habet Armeniam & Capadociam a meridie autem Sinū Arabicum habet. Et hec eſt Syria.

REgnum Amaſonum feminarum tempore Ragau inter Scithas ⁊ Albanos ſumpſiſſe ortū ferūt. Hee certe femine Scithice fuerunt iuxta fluuium Thanaym primum inhabitantes. Deinde ad loca iuxta termodonta fluuium deuenerunt. Qui ideo ab aliquibus Amozonius vocatus eſt. Inde vlterius procedentes magnam Aſie partem ſubegerunt. Fuerunt autem his prime regine belligere Marthesia ⁊ lampedona. que ſe a marte genitas perhibebant. Que ex europa procedentes: magnam aſie partem ſubegerūt. vbi Epheſum ⁊ Smurnam atqꝫ alias pleraſqꝫ ciuitates condiderūt. Nec eis cum viris res erat: niſi veris tempore cum quibus vulgo delectari conſueuerant quouſqꝫ grauidas ſe pſentirēt. A quibꝰ ſi mares naſci ꝯtingerent: enecabantur. Sin feminas āputatis inuſtiſqꝫ dexterioribus māmis bellica exercebant officia. Unde ⁊ amaſones dicte ſunt. Ab a quod eſt ſine: ⁊ māma: quaſi ſine māma. has expugnauit hercules ⁊ bellorophon filius Blanci rex Corinthi. de his vide Iuſtinū in primo Epithoꝛ. libro. ⁊ diodorum Siculum.

REgnum Egiptiorum tempore Ragau initiū ſumpſiſſe conſtat. In quo teſte Euſebio primū regnauit Soꝛos. quod quidem crebris ⁊ diuerſis altercationis ſeu tumultibus mutatum fuiſſe legimꝰ. de quo etiam perſepe in ſacris codicibus habetur mentio. Durauitqꝫ vſqꝫ ad auguſtum. ea quippe Egyptus a Meſran filio Cham habitari primū cepta eſt. Regio ſiquidez africana. queqꝫ vt nōnullis placet ab egypto Denay fratre id nomen poſtea adepta eſt. Et vt Plinius in quinto naturalis hiſtorie ſcribit Ab oriēte rubro mari Aſſirieqꝫ cōiungitur. Ab occaſu Cyrenen ⁊ Aphrice reſiduū habet. Et a meridie vſqꝫ in Ethiopiā protenditur. A ſeptētrione vo Egiptiū mare habet. Et cum in ea raro aut nūqꝫ pluat. Nili inundatione fecundatur vt in deſcriptione nili ſuperius poſitum eſt.

REgnum Siciomorum in Achaia ſeptuageſimo quarto vite Nachor initiū ſumpſiſſe Euſebius refert. vbi primus regnauit Egilaeus: a quo Egilaea vocitata eſt. Que poſtea Iona a: deinde Achaia dicta fuit. Cuius maxime clarum oppidum corinthus fuit. Porro regio hec vt teſtatur Plinius in quarto naturalis hiſtorie refertiſſima eſt oliuetis. Que etiam lichaonia vocata fuit. De huiuſmodi regno Auguſtinus. xviij. de ciuitate dei dicit. Syciomorum regnum admodum paruū erat. de quo etiam Uarro velut antiquo tempore exorſus: multa locutus eſt. Peruenit autem aliquando ad Athenienſes. deinde ad latinos. poſtmodū ad Romanos deniqꝫ ad Turcos. hoc quippe regnum durauit vſqꝫ ad Heli ſacerdotis tempora ſub regibus quinqꝫ ⁊ viginti. Ac duobus ⁊ ſexaginta ſupra octingentos annos. poſt quos ſacerdotes carnij conſtituti ſunt.

De inſulis in generali. Capi.

INſule dicte ſunt: eo ꝙ in ſalo. i. mari ſite ſunt. Ex his notiſſime ⁊ maxime ponēde ſunt. Britānia occeani inſula interfuſa mari toto orbe diffuſa. vocabulo ſue gētis cognominata eſt. Hec aduerſa galliaꝝ parte ad ꝓſpectum hiſpanie ſita eſt. Circuitus eiꝰ q̄dragieſocties ſeptuaginta q̄ncꝫ milia paſſuū. mlta ⁊ mag̃ flumīa in ea: fontes calidi: ⁊ metalloꝝ copia larga ⁊ varia. gagates lapis: et Margarite plurime ibi ſunt. Hec etiam dicit̃ cōmunis anglia. Thanathos inſula occeani freto gallico a britānia eſt vario termino ſepata. Tiloe vltima inſula occeani. Tilos indie inſula ē ſm ſolinū. Hec fert palmas oleū ⁊ vineas. hec oīes terras hoc ſolo miraculo vincit ꝙ quecūcꝫ arbor in ea ē nūcꝫ caret folio: ibi mons caucaſus qui maximā orbis partem perpetuis iugis penetrat: arbores piperis ibi ad ſimilitudinem iuniperi. Orchades inſule occeani. intra britāniam poſite numero. xxiij. quarū. x. deſerte ſunt ⁊. xiij. coluntur. Scotia eadem ⁊ hibernia ꝓxima britānie inſula ſpacio terrarum anguſtior ſed ſitu fecundior. Hec ab affrica in boreaꝫ porrigitur: illic nulla anguis. nulla apis. auis rara

Gadis inſula in fine bethice prouincie ſita. q̄ dirimit Europam ab affrica in qua herculis colūne ſunt. Fortunate inſule hoc vocabulo ſignificant omnia ferre bona: quaſi felicēs ⁊ beate fructuū vbertate vnde ⁊ gentiliū error et ſecularium carmina poetarum propter ſolis fecunditatem eam paradiſum putauerunt. Harum prima dicitur membrona: ſecūda Junona: tertia Capraria. quarta Theode: alia vinaria. hec ſite ſunt in occeano contra leuam mauritanie.

Gorgondes inſule ſunt occeani. Itē Eſpidūꝫ inſule criſe ⁊ argire. Taprobana hec oēs inſule occeani. Sunt ⁊ alie inſule que ab heleſponto vſcꝫ ad gades in mari magno ſunt cōſtitute. Et primo cyprus inſula a cypro que ē in ea nomē accepit: ipa eſt. ⁊ paphon veneri cōſecrata famoſa quondam diuitijs maxime eris. Ibi enim prima inuentio huius metalli fuit et vſus. Creta inſula grecie pars ē ingens cōtra peloponenſem: ibi abſcōditus eſt iupiter ⁊ enutritus. Fuit autem quondam centum vrbibꝰ nobilis: vnde et centopolis dicta eſt. Prima remis ⁊ ſagittis claruit. Prima litteris iura fixit equeſtres turmas prima docuit. ſtudium muſicum ſpondeis ⁊ dactilis in ea ceptū eſt. Capris copioſa: ceruis eget. lupos vulpes ⁊ alia ferarū noxia nuſcꝫ gignit ſerpēs nullus: nulla noctua ⁊ ſi inueniatur ſtatim moritur: larga eſt vitibus ⁊ arboribus: diptamus herba ibi naſcit̃. phalangos venenatos gignit. Abidos inſula eſt europe ſuper helleſpōtum poſita. Choos inſula eſt adiacēs prouincie athice in qua ypocrates medicus natus eſt. Et vt varro teſtis ē ꝑma arte lanificij i ornamētū femiāꝝ claruit. Ciclades inſule greci quidaꝫ autumant dictas: eo ꝙ ⁊ ſi ſpacijs longioribus a delo proiecte in orbeꝫ tamen circa delon ſite ſunt. Nam orbem ciclon greci dicunt. Quidam vero non ꝙ in orbem digeſte: ſed propter ſcopuloſos qui circa eas ſunt dictas ciclades putāt. Hec in helleſponto inter egeum ⁊ maleum mare conſtitute. Circūdantur etiaꝫ pelago mirtheo. Sunt aūt oīes nūero quinquaginta tres: metropolis earum rhodus

Delos eſt inſula ī medio cicladuꝫ ſita: ⁊ dicta delos fertur: quia poſt diluuium ogigi tempibꝰ notatur cum orbem multis menſibus nox continua inumbraſſet ante omnes terras radijs ſolis illuminata: ſortitacꝫ ex ea nomē ꝙ prima viſibus manifeſtata fuiſſet. Nam delon greci manifeſtum dicunt. Ipa eſt ⁊ ortigia vbi primū viſe ſunt coturnices aues quas greci ortigias vocant. In hac inſula latona enixa eſt appollinē ⁊ dyanā. Delos autem ⁊ ciuitas dicitur ⁊ inſula.

Rhodus prima cicladum eſt. Carpathos eſt vna alia ex cicladibus. Citherea alia eſt ex cicladibus vbi eſt orta venus. Ycharia ē alia.

Chyon inſula Sira lingua appellatur: eo ꝙ ibi maſtix gignitur. Samo inſula eſt in mari egeo: vbi nata eſt Juno ex qua fuit ſibilla ſamia ⁊ pitagoras ſamiꝰ a quo philoſophie nomen inuentū ē. In hac inſula ꝑmo vaſa fictilia repta dicūt̃. Sicilia a ſichano rege ſichania dicta eſt deinde a ſiculo ytali fratre ſicilia dicta. Priꝰ āt trinacria dicta ꝓpter tria acra. i. promontaria pelorū. pathinū et lylibeuꝫ: hͣ ab ytalia exiguo freto diſcreta eſt: affricū mare proſpectans: terris frucifera: vēnis ⁊ ſulphure plena. Vn̄ ⁊ ibi ethne montis extant incēdia: in cuius freto ſcilla ⁊ caribdis quibus nauigia aut abſorbentur aut colliduntur. Fuit autem patria quondaꝫ ciclopum ⁊ poſtea nutrix tyrannoꝝ: principem vrbium ſiracuſam habet: in ea inſula primū inuenta ē comedia: mare eius corallum gignit ⁊ achatem lapidem flumen achatē dat: omnis ambitus eius clauditur ſtadiorum trium miliū. Eolie inſule ſicilie appellate ſunt ab eolo ypote filio: queꝫ poete finxerunt regem fuiſſe ventorum. Sed vt Varro dicit. rector fuit iſtarum inſulaꝝ et qm̄ ex earum nebulis ⁊ fumo futuros predicebat flatꝰ ventoꝝ ab imperitis viſus eſt ventos ſua poteſtate retinuiſſe. Eedem inſule ⁊ vulchanie vocantur ꝙ ⁊ ipe ſicut ethnas ardeāt. Sunt auteꝫ nouem habentes ꝓpria nomina: quaruꝫ prima lipparis: altera traſia. Sardus herculis filiꝰ cū magna multitudine a lybia profectus ſardiniaꝫ occupauit ⁊ ex ſuo vocabulo inſule nomē dedit. Hec in affrico mari in longitudine milia centuꝫ in latitudīe. xl. paſſuū. In ea necꝫ ſerpēs gignitur necꝫ lupꝰ: fontes habet ſardinia calidos infirmis medelam prebentes. furibus cecitateꝫ ſi ſacramento dato aquas eius tetigerint. Corſice inſule exordiū incole ligures dederūt appellantes eam ex nomine ducis. Diuiditur auteꝫ a ſardinia. xx. miliū freto cincta ad proſpectū ytalie. Eboſus inſula eſt hyſpanie. Baleares inſule hyſpanie due ſunt. Afroſiades ⁊ Gēmaſides: in hijs primū inuentus eſt vſus fundarū q̄bus lapides emittūtur. multe ⁊ alie ſunt inſule quia inhabitate hic non numerantur.

AMaſonia ē regio. ꝑtim in aſia. ꝑtim ī europa q̄ albanie ē vicina. Et ab amazonibus ē vocata. Fuerūt aūt amazones gotoꝝ qui exierūt de inferiori ſcithia europe vt dicit Iſido. li. ix. q̄ maritis ſuis in dolo interfectis viroꝝ ſuoꝝ arma arripiētes hoſtes virili animo aggreſſe. de maritoꝝ ſuoꝝ nece ſumpſerūt debitā vltionē. Nā oēm maſculū a ſene vſq; ad puulū ī ore gladij ꝑimerūt. ⁊ feminas rebuātes ⁊ hoſtiū ſpolia diripiētes. deinceps ꝑiter ſine maſculoꝝ ꝯſortio viuere decreuerūt q̄ duas reginas. ſ. Marthesiā ⁊ Lampedonā maritoꝝ exēplo (cuȝ ſp duo ſolebāt eſſe reges) ſup ſe ſtatuerūt: q̄rum vna ꝓcedēs cū exercitu ꝯ hoſtes dimicabat. altera interim rēpublicaȝ gubernabat effecte ſunt aūt tam fortes breui tempore bellatrices ꝙ magnam parteȝ aſie fere. C. annis dominio ſuo ſbiecerunt. inter ipſas vͦo nullum penitus maſculum viuere vel morari ratōne aliqua ꝑmiſerūt. ex finitimis gētibꝰ maritos ſobolis gratia elegerunt: ad quos ſtatutis tempꝛibus accedentes prolem conceperunt. Sed tp̄e completo ad ꝯceptionis officium inſtituto: maritos a ſe recedere et alias manſiones querere coegerūt. maſculos autē filios vel emactabant vel debito tempꝛe pr̄ibus tranſmittebant: filias vͦo ſibi reſeruantes eas ad ſagittandum ⁊ venandum informabāt: et ne in ſagittarum ictibus mamillarum groſſicie impedirētur eis in. vij. vt dr̄ anno mām̄illas dextras exurebāt. ⁊ ideo amaſones ſunt dicte. i. ſine mām̄a vt dicit Iſidorus libro. ix. has virimānias antiquitus multi vocauerūt. Quarum feritatem domuit vt dicitur p̄mo hercules: deinde achilles. Sed hoc potius fuit per amicitiam q̄ȝ per vires: ſicut in geſtis grecorum ⁊ Amaſonum continetur. Dicit autem Iſidorꝰ ꝙ per alexandrum magnum amaſones vſq; ad internitionem penitus ſunt delete. Sed hiſtoria alexandri hec non dicit. immo dicitur amaſonum regina alexandro poſtulanti tributa per nuncios reſcripſiſſe. de tua prudentia eſt mirandum ꝙ cuȝ feminis confligere ſtatuiſti. quare ſi fauente nobis fortuna ſuccūbere te cōtingat: merito es cōfuſus cum a mulieribus ſis deuictus. ꝙ ſi iratis nobis dijs nos deuiceris parum tibi poterit cedere ad honorem. quia de mulierculis triūphaſti. ſuper cuius reſponſo ad ammiratōem ductꝰ rex generoſus. dixit: decens fore nō per gladiuȝ ⁊ furorem mulieres vincere: ſed potius ꝑ amorem. propter qđ libertatem eis conceſſit ⁊ ipſas non violentia ſed potiꝰ amicicia ſuo imperio ſbiugauit. De eorum regno ſcriptum eſt in folio p̄cedenti.

Amaſones

NObilitas circa hec tempa ferē introducta. Et nota ꝙ pluribus de cauſis nobilitas īſtituta fuit. Prima fuit neceſſitatꝭ. Creſcente eñ humano genere: cuꝫ homines ad malū p̄ꝛoni eſſent. oportuit ꝓhibere inſult⁹ prauoꝝ aduerſus bonos. ꝛ ideo eligebatꝛ aliq̄s vir bonus iuſtioꝛ ceteris atq̄ꝫ prudentioꝛ. q̄ cōitati p̄ſideret: v̄tuoſos ꝓmoueret. mediocres defenderet ꝛ malos coerceret. Hinc dictus ē nobilis quaſi p̄ alijs in v̄tutibus notabilis. Vñ Hiero. Nihil aliud video in nobilitate appetendū. niſi ꝙ nobiles q̄dam neceſſitate cōſtringātur: ne ab antiq̄ꝛū probitate degenerēt. Secūda cauſa fuit diſcolia plebiū: q̄ rectū iudiciuꝫ ignoꝛabat. licet tñ inter ſe pacate viuerent. Nam adeo ebetes fuerūt: ꝙ nihil magnipēdere valuerūt. niſi qđ vulgari opinione celebꝛabatꝛ. Vñ expediebat pro ipſoꝝ pace cōſeruanda: vt ex natalibus nobiliuꝫ principes haberent. Tercia cauſa ꝓceſſit ex foꝛtitudine aliq̄ ſingulari. Nōnūq̄ꝫ eñ cōmūitates grauate ob incurſus hoſtiles tale edictū ſanxerūt vt q̄cūq̄ꝫ patriā a talibus liberaret. Jus nobilitatis ꝓ ſe ꝛ heredibus ſuis ꝑpetuo obtineret. H mō plures nobilitati legūtur. Quarta cauſa ex abundantia diuitiaꝝ ſumitur. Aliq̄n eñ populares nimia penuria victualiū attenuati tradiderūt ſe ꝛ ſua alicui diuiti: vt hoc pacto malā inopie temperarēt: et eū deinceps velut nobilem et dñm recognoſcerēt. Jnueniūtur etiā q̄dam nobilitates ꝑ diuinū oꝛaculū inſtitute licet pauce. Q̄rum aliq̄ ꝑmanſerūt: vt in dauid: aliq̄ cito defecerūt vt ſaul. ꝛ ieroboam: ꝛ quoꝛūdā alioꝝ. plurime quoq̄ꝫ legūtur nobilitates ꝑ violentiā et tyrannidē introducte: q̄rū ſimiliter aliq̄ ſtatim deſtructe ꝛ penitus delete fuerūt. aliq̄ ſtabiles permanſerūt. Et nota ꝙ ſm veteres hiſtoꝛias raro aut nūq̄ꝫ in paganiſmo nobiliū ſtirpes ꝑpetuate fuerunt ꝓpter ſupbiam ꝛ tyrannidem. Multe etiā apud xp̄ianos: ꝓpter eandem cauſam delete ſunt. ſm illud Eccī. x. Sedes ducū ſuperboꝝ deſtruxit dñs. ꝛ ſedere fecit mites ꝓ eis. Item nota ꝙ nemo vnq̄ꝫ nobilitatē odio habuit: q2 ē bonū per ſe appetibile. ſicut virtus aut religio. ſed multi ſancti eā fugerūt ob grāde piculū qđ in ea latet: ꝓpter difficultatē maximā ipſi ānexā. Hoc ſatis. i ſancto ꝓpha dauid apparuit. quē ipſemet deus tam peculiariter elegit. Relinq̄tur g̃. ꝙ vix pauciſſimi ad tātam ſblimitatē ydonei fuerunt.

NJniuem ſiue Nibiſin triū dieꝝ itinere ciuitatē grādē cōdidit Ninus rex aſſirioꝝ p̄re eius belo moꝛte ſublato (vt ante patuit) ꝛ regni caput conſtituit. in qua dyademate ſuſcepto duxit totā vitā inquietam. veterē ꝛ quaſi auitū gentiū moꝛē noua imperij cupiditate mutauit inſerens bella finitimis ꝛ rudis adhuc ad reſiſtendū populos ſupauit: ꝛ ad libie finē vſq̄ꝫ ꝑuenit. Ninus igitur magnitudine queſite dñationis cōtinua poſſeſſione firmauit. Domitis igitur ꝓximis acceſſione viriū foꝛtioꝛ ad alios tranſiret: ꝛ ꝓxima queq̄ꝫ victoꝛia inſtrumentū ſeq̄ntis eſſet: totius oꝛientis populos ſubegit. Poſtremo illi bellū cū zoꝛoaſte rege Bactrianoꝝ fuit. q̄ primus artes magicas inueniſſe ꝛ ſideꝝ motus diligētiſſime ſpectaſſe (vt plenius de eo patebit) q̄ occiſo ꝛ ipē deceſſit relicto impubere Nino ꝛ vxoꝛe ſemiramide. Ad hanc magnā ciuitatem miſſus fuit Jonas ꝓpha. quē hebꝛei virū ſanctū nomināt. Js cū videret pctōꝛes ciuitatis Niniue dei miſericoꝛdiā ſua ꝓphetia cōſecutoꝛes. ne videretꝛ falſo p̄dicare ad denūciandū eiuſdē ciuitatis interitum ire omnino recuſabat ideo a ꝯſpectu dei ſe fugere poſſe putauit. ꝓpter qđ i mare demerſus a ceto deglutit⁹ ē.

IDolatrie ſcelus execrandū qđ fuit oīs mali principiū his tempib⁹ initiū ſumpſit. Tribus maxime de cauſis. vt ex veteꝝ monumētis colligere poſſumus homies ad ydoloꝝ cultum allecti affectiōe. ſ. timoꝛe adulatione ꝛ artificū diligentia circa ſculpturas.

Nachor vo octo de melcha genuit filios e qbus batuel tercius fuit q̄ genuit rebeccam filiaz et laban filiū. Iſte nachaor ſcd̄us filius thare. vxor eius melcha. Hus prim9 fili9 nachor. Job fili9 hus. Bus ſcd̄s fili9 nachor habuitq3 duos filios videlicet beor prim9. balaaz ſcd̄us. Batuel terci9 filius nachor filiū habuit vnū laban ⁊ vnā filiā rebeccā. ſ. Laban filius batuel duas habuit filias q̄s poſt ſeruitiū. 14. ānoꝝ iacob filio rebecce ſororis ſue in vxores tradidit. Lya pr̄ia filia laban primaq3 vxor iacob lippa oculis genuit ſex filios ⁊ vnā filiā. Sc̄da filia laban rachel vxor iacob. diu ſterilis tandē genuit duos filios ⁊ mortua in partu. ſepelitur ꝑpe bethleē. Rebecca vxor yſaac. Iſtā rebeccā duxit yſaac filius abrahā in vxorem quā helieſer ſeruus abraham abduxit de aram meſopotamie in terrā chanaan. qua annuente inoleuit vt deſponſanda prius requiratur de cōſenſu. Camuel quartus fili9 nachor. Caſeth q̄ntus filius. Aran ſextus filius. Pheldas ſeptimus filius. Bela octauus filius.

Saruch filiꝰ ragau natꝰ ē āno mũdi. 2905. vixit autē ãnis. 230. et mortuus eſt.

Nachor fi. ſaruch natꝰ ē an. mũdi. 3035. anni vite eiꝰ. 148. ꝛ defunctus.

Thare fi. nachor natꝰ ē āno mũdi. 3114. ꝛ habuit. iij. filios. vixit aũt. 205. genuit aũt abraham nachor et arã. Arã. 3ꝰ. fi. thare hũit vnũ fi. ꝛ duas fi. ſarai vx. abrahe. melcha vx. nachor. loth filiꝰ Arã hũit duos fi. ſ. moab. i. pr̄ moabitaꝝ amõ 2ꝰ pr̄ amoitarũ

Aram cũ genuiſſet Loth filiũ vnicũ ꝛ ſarai ꝛ melchã filias inter chaldeos mortuꝰ ē ĩ citate caldeoꝝ q̃ dr̄ hur. Eiꝰ aũt filias frēs ſui duxerũt vxores. nachor. ſ. melcham ꝛ abrahã ſaray. porro thare dũ terrã caldeoꝝ odio hũiſſʒ ꝓpter ydola q̃ apd̄ eos ĩ ꝑcio hẽbãt qꝛ ignē adorabãt. et ꝓpter luctũ Arã filij ſui inigr̄auit cũ ſuis in charã meſopotamie citatē: vbi ꝛ demũ mortuꝰ ē: cũ vixiſſet ãnis. cc. v. iã eĩn hoĩs vita decreſcere incipiebat. Et paulatim dies eius fiebãt breuiores vſqȝ ad generatõz moyſi.

Sodoma ꝛ Gomorra atqȝ ciuitates alie ob nepharij pctĩ vindictã a dño ꝓhibent̄ ſucceſe. ſolo loth cuȝ duabꝰ filiabꝰ ac vxore liberato. cũ oĩbꝰ aduētantibꝰ cõtumeliã faciebãt. Jõ deꝰ vniuerſam regionē ſimul exterminare fecit. Cũ eĩn abrahã eēt nonagintanouē ãnoꝝ accepit legē circũciſiõis recepit etiam repromiſſionē de yſaac naſcituro. Eodē q̃ȝ tp̄e veniētibꝰ ſero duobꝰ ãgelis v̈ſus ſodomã. loth ꝓhũanꝰ atqȝ benignꝰ ſedēs in foribꝰ ciuitatꝭ ad inuitãdũ paupes. q̃bꝰ viſis occurrit rogãs ꝛ cogēs eos vt declinarēt in domũ ſuaȝ cũ ſero eſſet. Qui ingreſſi domũ eiꝰ. oĩs pp̄lus ſodomorũ circũdederũt domũ loth dicētes vt ꝓduceret eis illos iuuenes intēdētes abuti eis. loth aũt obtulit eis duas filias ſuas v̈gines ad vtẽdũ eis ne illis iuuenibꝰ hoſpitio receptis talē iniuriã facerēt. Qui nolētes audire. ſ; q̃ſi rũpētes oſtiũ. ſ; angeli introduxerũt loth in domũ. ꝛ illos oēs ꝑcuſſerũt cecitate. vt oſtiũ inuenire nõ poſſent. ꝓdixerũtqȝ angeli ſꝰuerſionē ſodome fiendã. Et cũ nũciaſſet h̄ loth generꝭ ſuis cõtēpſerũt. demũ duxerunt angeli loth vxorē et duas filias eiꝰ de ciuitate. ꝑcipiētes vt ĩ mõtē ſe ſaluas facerēt. nec retro aſpicerēt. ꝑgētibꝰ aũt cũ vxor reſpexiſſet retro ꝯ angeloꝝ ꝑceptũ ꝛ citatꝭ curã hr̄e videret̄ v̈ſa fuit ĩ ſtatuã ſalis. Pluitqȝ deſup ſodomã ꝛ gomorrã ꝛ alias citates ignē ꝛ ſulphur deinde ſꝰuerſe ſunt ꝛ v̈ſa ē regio ĩ lacũ ſalſum ꝛ ſterilē q̃ dr̄ mare mortuũ. Aſcēdētē aũt ĩ mõtē ꝛ ibi manentē loth. inebriauerũt filie p̄rem ſuũ. ꝛ maior cũ eo ſe ebrioſe cõmiſcēs ꝯcepit ex eo ꝛ ꝑepit moab filiũ. Minor idē faciēs ꝯcepit ex eo ꝛ peperit filiũ quē vocauit Amon. a q̃bꝰ amonite ꝛ moabite. hee gētes in valle Syrie habitauerũt. Ioann - Chriſtophorus Wolffſkeel.

Tercia etas mūdi

Tercia igitur etas incipit in Abꝛahe natiuitate ⁊ durat vſq3 ad dauid ſm heb. 940. ānis. ſ ſm. lxx. interp̄. dcccc. xli. Ubi etiā patriarchaꝝ nr̄oꝝ q̄ veꝝ deū coluerūt hiſtoria incipit. abꝛahā itaq3 pater multitudinis gentiū ex thare in hur caldeoꝝ naſcit̄. anno mūdi ſm hebꝛe. 2453. ſm. lxx. interp̄tes 3184. Uir prudēs ⁊ reꝝ diuinaꝝ hūanarūq3 eruditiſſim⁹ primus deū cūctarū creatorē ꝑnūcians. ꝓpter qḋ caldei ī eū ſurgētes e caldea migrare coegerūt. Qui abꝛahā educt⁹ a p̄re ſuo thare de hur caldeoꝝ venerat ī aram. ibiq3 habitāti p̄cepit ei dn̄s dicēs. Egredere de terra tua ⁊ de cognatōe tua ⁊ de domo p̄ris tui. ⁊ veni in terrā quā mōſtrauero tibi. Poſtq3 Abꝛahā rediſſet de occiſione q̄nq3 regū aſſirioꝝ q̄ ceperāt Loth. occurrit ei melchiſedech rex ſalē q̄ erat ſacerdos dei ſummi offerēs panē ⁊ vinū. cui Abꝛahā dedit decimas oīm ſpolioꝝ bn̄dixit abꝛahe q̄ ſbdiderat ei inimicos. Hūc melchiſedech dicūt hebꝛei fuiſſe Sem filiū Noe p̄mogenitū ⁊ vixiſſe vſq3 ad tp̄a abꝛahe. tūc apparuit abꝛahe de⁹ ⁊ ꝓmiſit ei filiū quē mltiplicaret ſicut ſtellas celi.

Saray prima vxoꝛ abꝛahe diu ſterilis tandē gr̄a diuina fecūdata parit yſaac nonagenaria mulier ſctā. Cethura ſcḋa vxoꝛ abꝛahe ⁊ hūit. vi. filios ſapīa oꝛnatos ⁊ induſtria. hāc duxit abꝛahā poſt mortem ſare. noīa filioꝝ. zamrā. iectā. medan. madiā. ieſboth ⁊ Sue. Agar cōcubina abꝛahe. Yſmahel mulier ei⁹ egiptia genuit duos filios. Iſte yſmahel fili⁹ abꝛahe quē pepit agar egiptia ancilla ſare. a q̄ yſmaheliṫaꝝ genus. q̄ poſtea agareni poſtremo ſaraceni dicti ſunt; eiect⁹ ē de domo p̄ris cum mr̄e. quia ludebat

Linea Chriſti

Abraham

AB͛raham ſuffocato in hur caldeoꝝ arã fratre ſuo in igne. quia ignẽ colere noluit. Cũ ⁊ ipſe ꝓiectus fuiſſet in ignẽ a deo liberatus ẽ. Adoptauit autẽ loth filiũ fratris ſui arã in filiũ. filiã quoqꝫ eiuſdẽ fratris ſui noĩe ſaray accepit vxorẽ. deinde cũ thare p͛re ſuo nachoreqꝫ fratre ſuo ⁊ familia araz ꝑegrinatus ẽ de chaldea in arã meſopotamie. demũ mortuo p͛re ſuo thare. cũ eſſet. 75. annoꝝ. cũ loth ⁊ ſaray ⁊ omni familia ⁊ ſubſtãtia ſua precepto dñi ꝑegrinatus ẽ in terrã chanaã. Et habitauit in ſichen vbi ei dñs apparuit dicẽs. Semĩ tuo dabo terrã hanc. Et deinde venit penthapolim vbi nũc ẽ mare mortuũ. Inde veniens habitauit in damaſco. Facta aũt fame recedẽs venit in egiptũ a quo rediens habitauit in cõualle mambre iuxta hebron. cui demũ in ſomno dñs apparẽs dixit. ꝙ ſemẽ ſuũ ꝑegrinũ eſſet in terra egipti annis. 430. Et ꝙ quarta generatõe redire deberet in terrã chanaan. cũ autẽ eſſet. 99. annoꝝ facta fuit ei de terra chanaan repromiſſio. Et ꝙ reges egreſſuri eſſent de eo ſuſcepto circũciſionis etiam precepto circũcidit ſe ⁊ yſmahelẽ filiũ ſuũ. omnẽqꝫ domũ ſuã ⁊ familiaz. Anno mundi 3184.

Memphis vel Chayrum

MEmphis nũc Chayrũ dicta regia Egiptioꝝ quã teſte diodoro ſiculo lib. hiſtoꝛ. ſcdo Ogelous rex egipti cõdidit. Et a filia ei⁹ memphis denoĩata. Ambit⁹ ſtadioꝝ centũ et q̃nquaginta vrbez oĩm egipti preclariſſimã opportuniori totius eius ore loco vbi nilus ſciſſus in plures ꝑtes efficit formaz delte. Quo fit vt tanq̃ꝫ in nili clauſtro poſita aditum prebeat prohibeatqꝫ ad ſuperiora loca nauigãtibus. Et ad cohibendã aquarum inundationem verſus notum aggeres ingentes oppoſuit. Et a partibus ceteris vndiqꝫ effoſus eſt lacus ingens ac profundus qui vrbem efficit munitiſſimaz. Unde ⁊ poſteri reges fere omnes relictis thebis ⁊ regiam habitationem in ea edificarunt. Et babiloniam egipti atqꝫ chayrum vocauerũt. Apud Memphim olim colebat͛ Oſiris qui cũ ꝓhrones auo in argiuoꝝ regno ſuccederet Ipſe maioris glorie cupidine captus ad egiptios tranſfretauit. Quos cum ſuo ſubmiſiſſet imperio Iſidem matrimonio ſibi copulauit Is cum rudes eius loci homines multas res ⁊ homini quam maxime conuenientes edoceret. diuinos ab illis eſt adeptus honores. ⁊ eum vt deum adorare ceperũt. ⁊ cõmutato nomine apim illam vocauerũt hoc eſt bouez. Sic eñi bos eoꝝ lingua apis vocatur. Nam teſte Solino in collectaneis ⁊ Pli-

añi yſaac. i. icitabat eũ ad ydolatriã ⁊ ad orẽm ymaginũ q̃s faciebat de luto. qđ videns ſara dicebat eij ce ãcillã ⁊ filiũ ei⁹. Cũ natus eẽt yſmahel quẽ p͛r in xiij. ãno circũcidi voluit illũ ſara tãq̃ꝫ ꝓpriũ filiũ diligebat: ſꝫ yſaac ſibi nato ab ei⁹ amore declinauit. Suaſitqꝫ abrahe vt ĩ aliã regionẽ trãſmitteret. q̃ cuz ad etatẽ pueniſſz. mr̃ ei vxorẽ egiptiã cõiũxit. Ex q̃ filios ꝓcreauit. q̃ oẽs terrã ab eufrate ad mare rubꝛũ poſitã vſqꝫ tenuerũt.

Ioann-Chriſtophorus Wolffskeel.

nio. Si bos inſignis ex improuiſo illis apparet cum certo tempore detinēt ⁊ adorant. Et (vt nōnulli ferūt) per annū illum detinere conſueuerūt. Alij per decennium dixere. deinde referētibus prefatis auctoribus ſtatuto die ſacerdotes illum in ſacro fonte ſubmergerunt. mox alter nec ſine publico luctu queritur. Nam donec illum inuenerint inſtar yſidis merent. Sed non diu queritur. quem cōpertū centū antiſtites memphim cum puerorum gregibus populoqꝫ. ⁊ omni muſicoꝝ genere proſequūtur. qui ad motum ⁊ ſtationem apis egiptij delubra quibus ſuccedit aut incubat. dant omnia manifeſtātia de futuris. Prope Memphim decurrit Nilus fluuius egipti ex maioribus totius orbis. Et immenſa aquarum mole ſingulis annis ſole exiſtēte in cancro totam egiptum exundat. Et Virgil. ait. Diuerſa ruens ſeptē diſcurrit in ora. vſqꝫ coloratis amnis deuexus ab indis id eſt nigris ethiopibus. Memphis nūc vrbs ſaracenorum preſtantiſſima eſt populoſiſſimaqꝫ bonis plurib⁹ refertiſſima. Et in caſtro ſpacioſo potentiſſimus Soldanus reſidet. Diuiſa ē aūt in duas partes. Quarum vna babilonia noua. Alia chayrum dicitur. In qua olim Pharao rex egipti habitabat. Et ad eā glorioſa virgo maria cū puero Jeſu ⁊ Joſeph peruenit. precipue ad ortum balſami q̄ in his finibus celebris habetur. Ad eam etiā docti viri acceſſerūt Pithagoras ⁊ Plato ⁊c. vt memphiticos audirēt vates. Piramides quoqꝫ ingentes hec regio habet ⁊ varia memorabilia que diffuſe apud pleroſqꝫ ſcribuntur.

Anno Nonageſimonono etatis abrahe āno apparuit ei deus ⁊ ꝓmiſit ꝙ filius de ſara vxore naſceret quē yſaac vocari iuſſit. Cūqꝫ yſaac q̄nqꝫ ⁊. xx. eſſet annoꝝ volēs deus abrahe obedientiā probare: ipm filiū ſibi imolari precepit. Qui repente dei iuſſa adimplere ſtuduit. Et cū ad cedem filij pariter ⁊ ad altare acceſſiſſet. deus cognita hoīs obediētia clamauit. abrahā ne extēdas manū in puerū. nūc cognoui ꝙ timeas dominū. Et cōfeſtim arietē ex iprouiſo vepib⁹ inherētē ad ſacrificiū ꝓtulit. Cū abrahā obediſſet dn̄o in ymolatione filij ſui yſaac. facta eſt ad eū dulcis illa repromiſſio de chriſto dicente ſibi deo. In ſemine tuo benedicentur omnes gentes. quia obediſti voci mee.

Zoroaſtes phs vt ſcribit Iſi. Ethi. li. viij. ca. viij. Rex Bractianoꝝ fuit quē Ninus aſſirioꝝ rex bello interfecit. ⁊ libros exuri mādauit. de iſto ſcribit ſolinus in li. de memorabilib⁹ mūdi. naſcentiū vox prima vagitus eſt. leticie em̄ ſenſus differtur in. lxij. diem. Itaqꝫ vnū nouimus eodē die riſiſſe qua erat natus. ſ. zoroaſtem. Hic primus magorum extitit de quo Areſtotiles ait. ꝙ vicies centum milia verſuū ab ipo condita indicijs voluminū eius declarantur. Hanc autem magicam artē poſt multa ſecula democritus ampliauit. Claruit aūt zoroaſtes tempe thare pris Abrahe.

Zoroaſtes

TReueris Gallie belgice caput. Ciuitas antiquiſſima ante xpi aduentuꝫ.i947. tempibus abꝛahe a trebeta Nini aſſiriorum regis germano a Semiramide regina ex aſſiria pulſo in germanie cõfinibus conſtrui cepta fuit. Nino quippe magno moꝛtuo impubere filio derelicto Semiramis vxoꝛe priuigni trebete ſuſpicione ducta eidem inſidias parare cepit. quã ob cauſam trebeta (etiã non laceſſitus) e regno cũ magno aſſirioꝝ agmine ſeceſſit. Qui poſt multos erroꝛes: multoſqꝫ viarũ anfractus in belgiam galliarũ prouinciã tandeꝫ peruenit. Et haud longe a Rheno flumine loco feraciſſimo cõſidens ibidẽ etiã loco natura munito vrbis huius fundamẽta iecit. Et a ſe treuerim nominauit. deinde iulius ceſar cũ vniuerſam ꝓuinciã (traiecto rheno flumine) ſbiecit. Ei vicecõſulem ⁊ q̃ſtoꝛẽ dedit. Qui vſqꝫ ad impꝗ̃ inclinatõnem ibideꝫ ꝑſtiterũt. Ea quippe treuerẽſis ciuitas ſemꝑ opulẽtiſſima fuit. Et inter qñqꝫ belge prouincie ciuitates principatũ dignitatis ⁊ antiq̃tatis obtinuit. Eius archiepus e ſeptẽ electoribus impatoꝛis dignioꝛ habitus ẽ. Hec floꝛẽtiſſima ciuitas q̃ꝫ opibus deniqꝫ cõfertiſſima fuit. eius ruine clare oſtẽdunt. Monſtrat̃ ibi pallatium miri operꝭ qđ ad inſtar babilonici muri excocto latere factum: tãte firmitatis hodie manet. vt non ſolũ hoſtem non metuat. verũ nulla opeꝝ arte frangi queat. Huius quoqꝫ vrbis ciues nũc moꝛibus ⁊ oꝛnatu legib⁹ ſcꝫ ob mercatoꝛum eo aduentantiũ frequentiã et familiaritatem admodũ culti ⁊ humani referũtur. Qui ob germanie vicinitateꝫ germanica vtũtur lingua. Et ab eiſdem cultu ⁊ exercitu ⁊ quadã in bellis ferocitate nõ multũ differũt. Nam inter gallos ſingularis virtutis hñtur: ⁊ equitatu ⁊ peditatu plurimũ valere exiſtimãtur. Poꝛta quoqꝫ ibi oſtenditur q̃ ex incredibili lapidũ magnitudine ferro iunctoꝛũ cõpacta in ſupficie ſua. coꝛpa beati Simeonis ac venerabilis ꝓſulis Popionis in eccleſia ab eodẽ epo facta fouere cernitur. Ea ſane ciuitas a Ualerio epo beati petri diſcipulo primo xpi euangeliũ ſuſcepit. inde a beato paulino eiuſdẽ epo viro ſctiſſimo illuſtrata fuit. qui ⁊ a cõſtantio impatoꝛe ob catholicã fideꝫ exilio relegatus ⁊ vſqꝫ ad moꝛtẽ. etiã extra xpianũ nomen mutãdo exilio fatigatus. Ad vltimũ apud phriſiã defunctus beate paſſionis coꝛonã a domino pcepit. Ibi ſctiaꝫ floꝛuit maximus epus a quo athanaſius antiſtes ꝑſecutionẽ cõſtantij imperatoꝛis fugiẽs honoꝛifice ſuſceptus ẽ. Habuit quoqꝫ hec ciuitas Nicenũ epum totius ſanctitatis virũ ⁊ alios multos. Extant in ea aliq̃ antiquitatis inſignia. E q̃bus nr̃is tpibus inſculptũ lapide hoc epigrãma reptũ eſt. Nini ſemiramis q̃ tanto cõiuge felix. Plurima poſſedit ſed plura prioꝛibus addit. Nõ cõtenta ſuis nec totis finib⁹ oꝛbis. Expulit e patrio priuignũ trebetã regno. inſignem ꝓfugus noſtram qui condidit vrbem.

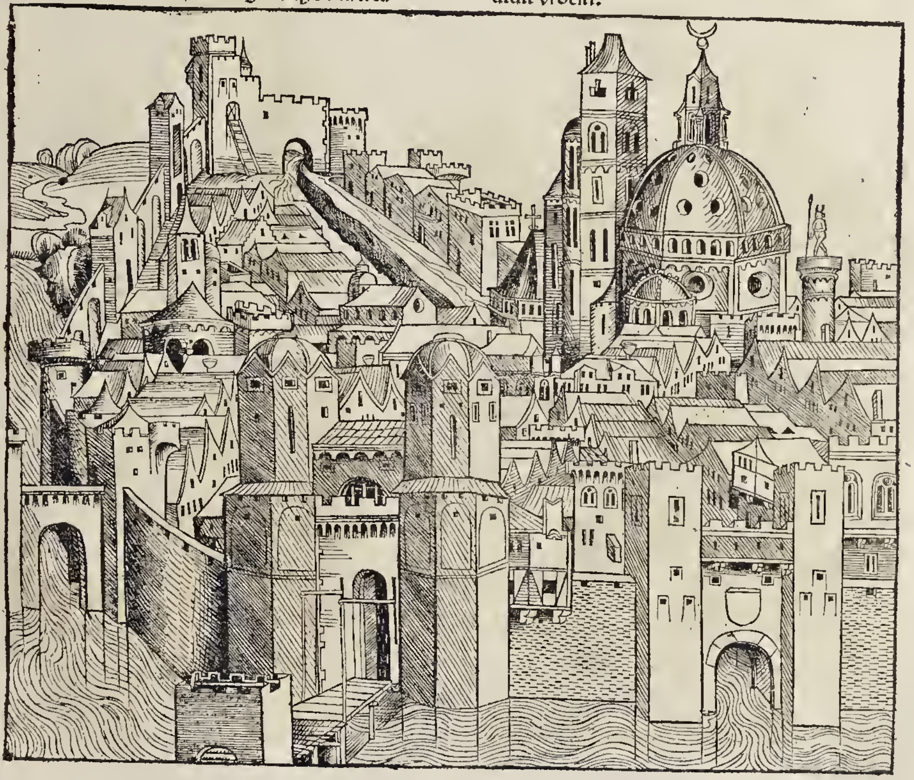

Damaſcus Aſſirie vrbs primaria. Et vt
dicūt metropolis oīm ferme vrbiū aſie
vetuſtiſſima eē videt. Quā abrahe ſer
uos fundaſſe ſacre tradūt lrē. Eſtqʒ campeſtris
agrū hñs natura ſoli ſterilē ac aridū: niſi quate-
nus aq̄ irrigent ſupne fiſtulis cuniculiſqʒ ſubdu
cte. Quaꝝ humor terrā reddit oīm fertilē: ꝛ cō-
ſitōnibus p̄ſtantiſſimā puuiſqʒ amnis in regiōe
vnicus ꝓximis menibus delabens parua ab il-
lis dirimitur terre lingula cōſitōibus oīm in or
be p̄cioſiſſimis contecta. Hec inſignis ciuitas
damaſcenoꝝ itinere ſex dieꝝ ab hierl'm diſtat in
q̄ ſanctus paulus baptiſmū ſuſcepit. Et ꝓpe eū
locus extat vbi eū circūfulſit lux de celo cū vocē
de celo audiuit. Saule q̄d me pſeq̄ris. Qui poſt
baptiſmū in ſinagogis p̄dicabat xp̄m. ob īſidi-
as iudeoꝝ e damaſco noctu in ſporta p murū de
miſſus fuit: vbi ꝛ domus ananie a q̄ baptiſmuꝫ
accepit hodie viſitur. Hec vrbs plures calami-
tates ꝑpeſſa. poſtremo cū Conradus romanoꝝ
rex ducende in aſiam expeditionis mun⁹ aſſum
pſit. Itaqʒ ducturi in damaſcum tres xp̄iani re-
ges cardinalē quoqʒ legatū. ꝛ ſimul p̄triarcham
hieroſolimitanū: multos quoqʒ ep̄os expeditō
ni intereſſe curauerāt. In qua cum noſtri princi
pes prudenti ꝯſilio caſtra firmaſſent. Et ſi vrbs
menibus altiſſimis denſiſſimiſqʒ munita virib⁹
capi nequeuiſſet: in poteſtatē breui vētura erat.
q̄ aquatione fluminis prohibiti damaſceni. iu
menta intus equitantiūqʒ q̄ preſidio inerāt ale-
re nō potuiſſent fontibus q̄ in vrbe erant: ingē-
ti populo difficillime ſuffecturis. Cū tamen ſibi
timendū ciues ſcirēt. ne ſuccīſis cuniculoꝝ mea-
tibus: q̄d haud quaquā operoſum nimis fore ī
telligebāt. Et ipi fontes in vrbe areſcerēt. Sub
ripuit vo de tanta vrbe victoriā aſſirij hominis
dolus: cū Balduino regi ad eā diem fidū a quo
ductus fuerat damaſceni pecunia corruperunt.
Iſqʒ regibus ſuaſit: vt caſtris ad aliam vrbis p
tem mutatis: menia vires ſuas fruſtrātia oppu
gnant. damaſceni irruptione facta fluuio potiti
munitōnibus additis in ſuam poteſtatē firma-
to. noſtros aquatione ꝓhibuerūt. q̄dqʒ par fuit
ex eo facto incōmodū: ab annona in caſtris bre
ui laboratū ē. q̄ niſi ab amnis ripa poterat ipor
tāri. Soluta obſidione cū tantus exercitus re ī-
fecta ad Iopem rediſſet Conradus luduicuſqʒ
reges cōmunitos male habitoſqʒ exercit⁹ ſuos
in europam reducentes ad ꝓpria ſunt reuerſi. cū
erat annus ſalutis ſecūdus ꝛ quinquageſimus
ſupra decies centenum.

Damaſcus

Regnum hiſpaniarum poſt tempa a Tubal Japhet filio ortū habuit. Js nāq ex armenia egreſſus primus hiſpaniaꝝ regnū (Jſido. teſte lib. ix. Ethy.) obtinuit. vbi ⁊ ſedem ſibi cōſtituit. prius hiberia dicta. regio quippe europe a mōtibus pirrheneis incipiens. et ꝑ colūnas herculis circuiēs vſq in borealē occeanū ꝓtenditur. ita vt oīa in eo circuitu ad hiſpaniā ſpectare dicantur. Cuius magnitudo (vt Apianus hiſtoricus ait) multa ⁊ incredibilis in vna regione eſt. Decez nāq milibus ſtadijs eius latitudo comenſuratur longitudo vo prorſus eadem eſſe videt. Jllamq poſtea diuerſe gentes ⁊ varijs nominib⁹ cognominate inhabitarūt. Quin et fluuios plures nauigabiles cōtinet. Tritici vini olei omniūq metalloꝝ ac animātiū q̄ hominibus ſunt vſui feraciſſima. Abūdat ꝓcipue velociſſimoꝝ acerrimorūq eq̄ru fetura. Trecentos totos apud hiſpanos decertatū eſt annos Scipione Gracco Albino Cathone Metello pompeio ceſare alijſq ducibus recepta fuit tandē per eaſdem duces. Et cantabri poſtremo ab auguſto debellati. Poſtq aūt romanis faſtibus libere paruit: tanto vſui tantoq ornamento illis fuit: vt nullum vnq memoriale bellū ſine hiſpano milite geſſerunt. Pompei trophea in pirrhenoꝝ iugo ſita ſunt. Scipionum monumenta nō longe a Tarracone ſpectant. Jn boſtetania tauri ſunt ex lapide duriſſimo maximi tergaq his litteris adhuc notati. Bellum ceſaris ⁊ patrie. Turres Julij. Julij carceres iulio briga ſacre iulia ⁊c̄. Ceſaris opera: ceſar Auguſta. Emerita Auguſta. Norba auguſta ⁊c̄. Auguſta munere condite. Emporie valentie. Cremona placētie. multeq alie in hyſpaniā a Romanis colonie deducte fuerūt. A quo regno nō ſolum accepimus Quintilianū. Senecam. Lucanū. Luciū floꝝ. Pamponiū mellā. Siliū ytalicū. marcialem Oroſiū. verūetiam vtiliſſimos rectores reipublice. clariſſimoſq impatores vt Neruā Traianum Hadrianū ac Theodoſios. Sed hoc de gentiliū tpibus. Videamus quid ꝑ hiſpaniā xp̄iane religioni acceſſerit. Omniū clariſſimos genuit Laurentiū ⁊ Vincentiū Valerij dyacones. Eodem fere tempe Engratiam ⁊ innumerabiles martyres: hoꝝ veſtigia imitati ferdināduS rex ⁊ Heliſabeth regina anno ſalutis Milleſimo. cccc. nonageſimoprimo in fine anni Granatā vrbem maximā q̄ olim Jlipula magna dicta eſt ad xp̄i cultum ⁊ obſequiū reduxerūt.

Regnum Bohemorum initium ſumpſit a Sclauis qui relicto campo Sennaar ex Aſia in Europā profecti ſunt. Jn qua Ezechius croatinus haud obſcuris parentibus ortus gentem bohemicā cōdidit. Fuit eñ olim inculta nemoribus atq ſentibus aſpera feris q̄ hominibus aptior: eius autē frater Leches exilij comes: cū vidiſſet germanū agris ditatū bobuſq potentē ad orientē ꝓfect⁹. in mag cāpoꝝ planicie ſedez collocauit. Poloniāq nomē ex loco dedit. Nā planicies ſclauonica lingua pole noiat. q̊ꝝ heredes cū inūeroſaz mltitudinē breui coaluerūt. magnā terrā adiūxerīt poſt ei⁹ mortē Crockū i ꝓncipē delegūt. Qui arcē apud ſtennā cōdidit: moriens aūt tres filias reliqt. Libuſſa vt natu minor poſt obitū patris ꝓuinciā gubernauit ⁊ arcē viſſegradenſem cōmūiuit. Altera filia brela dicta herbaꝝ ⁊ medicine perita fuit. Tercia Therba dicta ſortilega. Demū indignū bohemi dicētes tantū imperiū vni⁹ femine ſbeſſe arbitrio. Jdeo libuſſa in cōcione vbi adeſſe multitudinē vidit. Ego inquit placite molliterq imperaui. Eſtote liberi virū qui proſit dabo. Jte equū meū in campos adducite. ſeq̄ntes quocūq ierit. Denīq ante virum ſubſiſtet in menſa ferrea comedentem: ille mihi cōiunx vobis princeps erit. Js aū primiſlaū cōſtitit aratorem: quē in ducem poſcunt: ꝑmiſlans igitur in verſo vomere caſeoq appoſito cibū ſumpſit. Deinde equo imponent. Jnterrogatus cur nā calceos querno robore factos ſecū aferret: ſeruādos in arce viſſegradeñ. reſpondit vt ſcirēt poſteri qui principatum inter bohemos accepiſſet. Jd regnum deinde per longa tempa a ducibus gubernatum fuit: deinde a tempibus friderici primi a regibus in maxima gloria vſq initiū hereſis ſub varijs regibus ac impatoribus floruit.

Babilonia ſeu Babilon vrbs preclara in chaldea fuit. ⁊ ſi Belus Membrotides i babilonia regnauit annis pluribus. cuius regnū paruo ambitu claudebatur: hanc tamen vrbē omnes greci ⁊ latini hiſtorici pariter ⁊ poete ab ipa Semiramide regina cōditam referūt aut ampliatam. De qua Ouidius. altā coctilibus muris cinxiſſe Semiramis vrbem murū vrbis cocto latere circūdedit harena: pice bitumine interſtrato que materia in illis locis paſſim e terra exeſtuat. Joſephus diligentiſſimus hiſtoriaꝝ ſcriptor libro ad appionem alexādrinū grāmaticuꝫ hos redarguit: inducens Beroſi chaldei auctoritatem antiquiſſimi ⁊ veriſſimi ſcriptoris. qui manifeſtiſſime oſtendit vrbē ampliatam ⁊ exornatam ac muro cinctā fuiſſe a nabuchodonoſor rege longe ante Semiramidem Hec tamen vt valerius refert: dum die quadam circa cultū ſui corporis occupata eſſet: et nunciaretur illi Babilonem defeciſſe. ſoluta adhuc altera parte crinū protinus ad eam expugnandam cucurrit. nec prius decorem capillorum redegit in ordinem: ꝙ tantam vrbem in ſuam poteſtatē reſtituit. Hec vrbs adeo nobilis fuit: vt chaldeam totam et Meſopotamiā a ſe Babiloniam dixerat. de qua Lucanus. Cūꝗ ſupba foret babilon ſpolianda tropheis. Huiꝰ muri (teſte philoſtrato) in vita appollonij thianei trecentorū ⁊ octuaginta ſtadiorū circuitū detinebant. Pliniꝰ vo libro hiſtorie naturalis ſexto. Murorū dixit amplitudinem fuiſſe ſexaginta ꝗtuor milia paſſuum. Craſſitudinem quinquaginta cubitoruꝫ. Altitudinem vo quater tantū. Itaꝗ fuit menibus ac ortis penſilibus tēploꝗ et arce maxime admirabilis. Nec hijs ɔteta Semiramis. ethiopiam quoꝗ ſuo adiecit imperio. Indis quoꝗ bellū intulit. quo pter illam: ⁊ alexandrū magnuꝫ nemo intrauit. Euerſio tandem huius babilonice facta a Cyro rege perſaruꝫ ſuo loco maſeſtinabitur.

Jupiter

Jupiter pmꝰ etheris ⁊ (vt aiūt) diei filius cui ꝓpriū nomē liſania fuit hiſdē tēporibus apud archadyā magno in pcio habitꝰ eſt. Cuiꝰ ob vtutes id pclariſſimū iouis nomen adeptus ē. Is lyſania ex heber filijs videlicet ierari originē duxit. Ibidēꝗ cū eſſꝫ ingenij maximi vir. videretꝗ atticos rudes. beſtialiꝗ ferme ritu viuentes: ante omnia eiſdē cōpoſitis legibꝰ illos publico inſtituto viuere docuit. Cūꝗ eos ad humanos mores redegiſſet monuit eos deos colere. ⁊ aras: templa: ſacerdoteſꝗ inſtituit. Et qui feminas ante habebāt cōmunes primus eos matrimonia celebrare docuit. ⁊ multa alia oſtendit eis vtilia. Que cū attici ſilueſtres mirarētur atꝗ cōmendarent: cū exiſtimantes deum Jouem vocauere. regemꝗ ſuum confeſtim fecere. Id autem iouis nomē eidē impoſuiſſe dicunt ad ſimilitudinem cōformiū operationum iouis planete. quem aſtrologi dicunt eſſe nā calidū ⁊ hūidū tpatūꝗ: modeſtū ⁊ patiē obſuatorē: ac in piculis poſt patiam audacē: et alia plura de eo ſcribūt. Sic huiꝰ hoīs pōderatꝗ moribꝰ ⁊ vtutibꝰ cū ioue ɔuenire dixerīt. quē nō terrenū ꝫ celeſtiū virū arbitrabanē. Qd ꝗdē nomē poſtꝗ ab āticꝗs planete ⁊ lyſanie iſti ɔceſſuꝫ ē etiā mltꝭ alijs cōceſſuꝫ fuit. ſ. ioui ſcdo celi filio necnō ⁊ ioui tercio cretēſi regi ſaturni filio. multos eīn ioui filios ⁊ filias veteres aſcribē ɔſueuerūt. Quoꝝ pma minerua. Scds apis. Terciꝰ ſol. Quarta diana. Quītꝰ mercuriꝰ ⁊. vij. alios

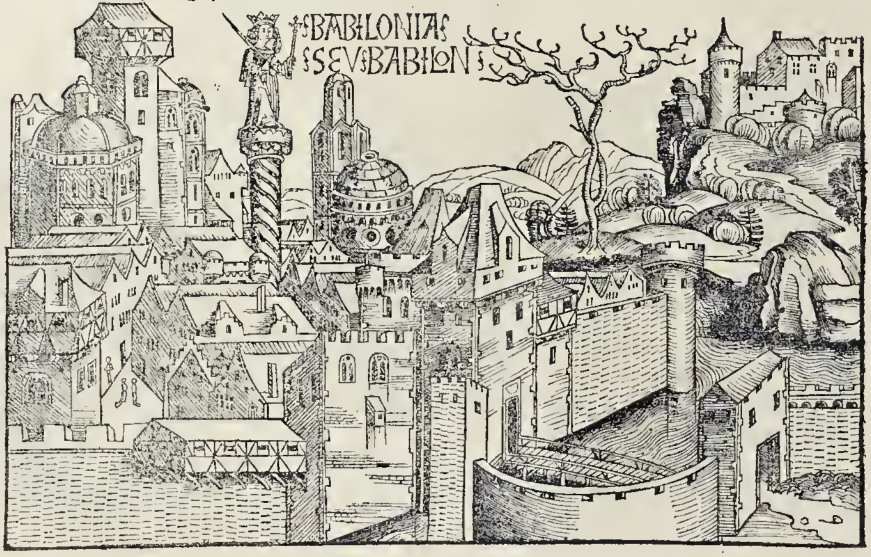

Semiramis Nini magni aſſirioꝝ regis vxoꝛ anno a natiuitate abꝛahe duodecimo. Cū eius maritus moꝛte ſblatus fuiſſet. regnū ſuſcipiēs regnauit annis 42. Cū Nin⁹ deceſſiſſ ꝫ ſ̄ilicto īpubere adhuc filio Nina et vxoꝛe ſamiramide. et cuꝫ iuuencula eſſet. ⁊ eius vnic⁹ filius Nina puer. nō eſtimans tutū eē imperiū tā grā de filio tenello cōmittere. Ipſa vt erat animo ingēti quodā aſtu muliebꝛi excogitata fallacia. hec eñ immaturo puero. nec auſa tradere impiū: nec ipſa impiū palam tractare: tot ac tantis gentibus vix parentibus vni viro: nc dum femine pariturus: ſimulat ſe ꝓ vxoꝛe Ninā filiū ꝓ femīa pueꝝ. Nā ⁊ ſtatura vtriꝗꝫ mediocris et vox pariter gracilis ⁊ foꝛma liniamentoꝛū equalitas. matri ac filio ſilis. Igit̄ bꝛachia ⁊ crura velamentis. tiara caput tegit ⁊ viroꝝ moꝛe incedere cepit. Eodeꝫ oꝛnatu et pplm veſtiri iubet. ne nouo habitu aliq̄d occultare videret̄. que moꝛē veſtis extunc gens vniuerſa tenet. Sic pꝛimis initijs ſexū mētita puer credita ē. Et femīa puerū ſimulās maieſtatē regiā adepta ſuit. Magnas deinde res geſſit. quaꝝ amplitudine vbi inuidiā ſupatam putat: q̄ ſit fatetur: quē ve ſimulaſſet. nec metuit oīibus aperire qd̄ eſſet femina. nec hoc illi dignitatē regni ademit: ꝫ admiratōnem auxit. q̄ mulier nō feminas mō v̄tute. ꝫ etiā viros anteiret. Hec babiloniam cōdidit vel ampliauit. murūꝗꝫ vrbis cocto latere circūdedit: harena pice bitumine interſtrato vt pꝛehabita oñdunt. Multa alia p̄clara hui⁹ regine fuere. Ad poſtremū cū concubitū filij petiſſet ab eodē interfecta ē cū duos ⁊. xl. annos poſt Ninū regno potita.

Nina q̄ a q̄buſdā ꝫameis ⁊ Ninias ſcribit̄: Magni Nini ex ſemiramide fili⁹ quartus aſſirioꝝ rex. Anno q̄nq̄geſimotercio natiuitatis abꝛahe. poſt ſemiramidē mr̄em. quā ipſe obtrūcauerat Aſſyrus regnare cepit. ⁊ regnauit annis. 38. Is cōtentus elaboꝛato a parētibus impio belli ſtudia depoſuit. ⁊ veluti ſexū cum mr̄e mutaſſet. raro a viris viſus in femīaꝝ turba cōſenuit. Eo tempe apud Cretam regnauit Cres pꝛim⁹ indigena ⁊ ab eo crete creta dicta ē: quē aiūt virū Curetarum fuiſſe. a q̄b⁹ iupiter abſcōdit⁹ ē ⁊ nutrit⁹. hi Gnoſon ciuitatē in cretaꝫ cōdiderūt ⁊ Cybeli matri templū.

Arius q̄ ⁊ Aral⁹ dr̄ q̄nt⁹ aſſirioꝝ rex poſt Niniam anno a natiuitate yſaac vigeſimopꝛimo regnare cepit. ⁊ regnauit annis. 30. Circa iſta tpa abꝛaham ex ancilla agar generat hiſmael. a q̄ hiſmahelitaꝝ gen⁹. hiſmahelē aūt filiū abꝛaham anno etatis ſue octuageſimoſexto ex agar egiptia ſare ancilla genuit. hyſmahelite poſtea agareni: ⁊ poſtremo ſarraceni dicti ſunt: ſara eñ Abꝛahe vxoꝛ (vt ſcriptura ſacra ait) cū nō hr̄et liberos dixit ad abꝛahā maritū ſuū. Ingredere ad ancillā meā agar. ſi foꝛte ex ea ſuſcipias filios. q̄ facto ſtatim cōcepit: poſt hec nat⁹ ē hiſmahel: quē p̄mit⁹ ſara tanꝗꝫ ꝓpꝛiū filiū diligebat ⁊ p̄ncipat⁹ heredē. Sꝫ yſaac ſibi nato ab ei⁹ amoꝛe declinauit. Ideo ſuaſu ei⁹ cū mr̄e ei⁹ in aliā regionē miſſus. q̄ cū ad etateꝫ ꝑueniſſet agar mr̄ eius ei egiptiā cōiunxit. ex q̄. xij. filios reges ꝓcreauit. q̄ oēm terrā ab euphrate ad mare rubꝛū tenuerūt.

Sol gētiliū de⁹

Diana prima dea

Ceres dea frugū

Poſteri reges aſſirioꝝ. exēpla p̄cedētiū ſecuti: rūſa gentib⁹ ꝑ internūcios dabāt. impiū aūt aſſyrij q̄ poſtea ſyrij dicti ſunt ānos. M. ccc. tenuere. Poſtremis apud eos regnauit ſardana palus vir muliere coꝛruptioꝛ vt in ſequentibus patebit.

Solem p̄mū iouis filiū ⁊ mineruc germanum floꝛuiſſe Tulli⁹ dic̄: virū vtiꝗꝫ inſignē ac ſplēdidū hoīem ⁊ ingentis regijꝗꝫ animi p̄claꝝ. quē ob ingētes v̄tutes cū claro noīe declararūt. putabāt eñ veteres a nēbꝛoth gigāte ſeducti pꝛimā reꝝ cām ignē eē. Et ꝓpterea illi nobilius nomē ſole dare nō poterāt. ſeu q̄ eū celeſtē putarēt hoīem. ſeu dñm e celo veniſſe rōne pꝛofunditatis ingenij.

Diana pꝛīa hui⁹ ſol̄ ſoꝛoꝛ: ⁊ iouis p̄mi filia. ⁊ ip̄a hac tēpeſtate ī p̄cio fuit: de q̄ tulli⁹ vbi d n̄ā deoꝝ ſcribit mlta cōmemoꝛat ⁊ iouis aſcēpticiā fuiſſe ait. Hāc tñ eā n̄ eē dicūt quā poete īſignē v̄ginitate ꝑpetua voluere. cuꝫ legat̄ hāc ex mercurio liberi ⁊ ꝓſerpine filio pinnatū ꝯcepiſſe cupidinē.

Ceres q̄ꝫ apud Siculos ī p̄cio fuit. cū ſicano ſiculoꝝ regis ꝓiugio copulata. tāto ingenio valuit. vt agroꝝ cultū excogitaſſet: pꝛīa apd̄ ſiculos boues domuit: ⁊ aratro terrā ſulcis ꝓſcidit: ⁊ ſemīa tradidit. q̄ cū in ſegetē excreuiſſent collectis ſpicis flabellis ſeperare. ⁊ molis terere. ac panē cōficere docuit. cū āteа hoīes glādib⁹ ⁊ pomis ſilueſtribus ſuſtētarēt. Ob qd̄ meritū cū moꝛtal̄ fcīa eēt: eā deā frugū arbitrati ſunt. Et eam diuinis honoꝛibus extulere.

Linea regū Aſſirioꝝ

Semiramis.

Nina

Arius

Manylas

Sparetus

Amytitas

Linea pontificũ

Leui filius iacob

Merary.

Neptalim etiã tribum facit na iacob genuit duos filios de qua Sampſon natus eſt.

Bala ancilla lye cõcubi Nota dan tribum facit

Ruben tribum facit et ꝑdidit p̄mogenita

Leui pater omnium leuitarum. a quo ⁊ tribus ſacerdotalis deſcendit.

Chore filꝰ Yſuar ↄtendit de ſacerdotio cũ Aaron eo ꝗ ipſe fuerat de p̄mogenito Yſuar. et ideo cuꝫ 250 viris igne diuĩo perijt ⁊c̃. Fuit aũt cognatꝰ moyſi ex leuitarum tribu natus: Vir quidez facultatibus plenus et ad dicendum facundiſſimus.

Maria ſoror moyſi ꝓphetiſſa fuit: Carmen quod incipit Cantemus domino gl̾oſe cecinit. vij. diebus leproſa fuit ꝓpter murmur contra moyſen Moritur aũt in cades deſerti ſin et ibi ſepelitur

Iacob ex lya natu maiore ſex ſuſcepit filios Judã a quo regia tribus deſcendat ⁊ deinceps dñs nr̃ ihesus xp̄s. Ruben ꝗ ꝑdidit p̄mogenita: Simeon et leui a ꝗ leuitarũ genus Iſachar Zabulon et Dynam a Sichen ſtupratam.

Incenſa impia ſodomorũ ciuitate Abraham cẽtenarius diuĩo iuſſu Saram cognouit vxorẽ que cõcipiens Anno expleto filiũ peperit quẽ ⁊ iuſſu dñi vocauit Iſaac ſignificans gentes magnas ex eo futuras: quo nato die octauo circũcidit carnem prepucij eius

Linea chriſti

yſaac   Rebecca   Eſaw

Iſaac Abrahe filius. Anno mūdi.3284. vir deo carus poſt patres valde longeuꝰ. Et ipſe ſexageſimo vite ſue anno geminos videlicet Jacob et Eſau ex Rebecca vxore filia batuelis genuit filios. Defunctus eſt iſaac vir omī ꝟtute plenus cū vixiſſet centū octoginta quīq̨ annis. quē filij in Ebron ſepeliere.

Eſau hiſpidus venator vēditis primogenitis frī ſuo Jacob ꝓ cibo lēticule. ⁊ a lēticula fulua dictꝰ Edom duct͛ vxoribꝰ chananeis ſine cōſenſu parentū ſupplātatꝰ a ſ͛atre ſuo in benedictiōe pīna. ipm iacob conabat͛ occidere. Habitauit aūt in edom q̄ dicta eſt ydumea et poſtea in monte Seyr. et cum iacob rediret de mezopōthamia occurrit ei pacificus cum.400.viris.

Jacob natꝰ eſt An.mūdi.3344. vixit an.147. et habuit.iiij. vxores Lyam Rachel Zelpham et Balam vtꝫ in figura.

Lya   Jacob Rachel

Beniamī ſcđs filiꝰ iacob   Joſeph   Aſcenes   Manaſſes   Effraim

Gad   Zelpha ancilla Rachel ge.ij.filios   Aſer

Rachel fuit vxor iacob diu ſteril̛. tandeꝫ genuit duos filios. et mortua in ꝑtu. ſepeliturq̨ ꝗpe Bethleē Genuit aūt iacob ex Rachel ioſeph ⁊ Beniamyn. Ex bala Dan. Manaſſē Aſſer ⁊ gad

Jacob patriarcha vir ſctiſſimꝰ ex Iſaac natus. Et ipſe pꝰ annū vite ſue nonageſimū ioſeph ex Rachel vxore genuit filiū. quo nato ſupuixit ānis quīquaginta ſex. et tandē in egipto mortuus eſt.

In regno Sychymorū regnauit Egialeus pmꝰ rex vtꝫ patuit. a q̄ Aegialea nūcupata eſt. et nunc peloponeſus vocat͛. Deinde Europes ſcđus rex. et tercius eius Selchyn apud Sychinos regnauit annis viginti.

Linea regū Sichimorum

Egialeus

Apis quartꝰ rex Sichymorꝫ Selchin p̄re defūcto regnare cepit āno.xlv. abrahe: q̄ eſt Semiramis xxxv. regnuitq̨ ānis.xxv. ab illo terra illa apia ſic dicta eſt q̄ priꝰ Egialea nūc ꝟo peloponeſus appellatur.

Apis

Artus ille fuit quītus rex aſſiriorum ſub quo natꝰ eſt yſaac ſcđm Augꝰ.

Iſte Theſalion Sichimorꝫ quītus rex fuit quo regnante adeo inicia ⁊ leta tpa fuere et eū defunctum velut deū coluerīt ſacrificādo et ludos celebrādo quos ei primitꝰ fecerūt. Huic ſucceſſit Tiramachꝰ circa cuiꝰ ſepulchrū etiā ſacrificare ſolebant.

Xerſes rex Aſſyriorū antiquꝰ qui et balaneꝰ vocatur, ſub quo natꝰ eſt Jacob regnāte tūc apud Sichymos thauriaco quē quidē thaurimacū ſcribunt.

Anno mundi.3430. Diluuiuꝫ particulare permaximuꝫ in Achaia tpe Jacob et Ogigis regis.

Theſalion

Linea regū aſſiriorum

Artus

Xerſes

Sela filꝰ Jude cū adhuc eſſet paruulꝰ. nō dedit eū iu das thamar q̄ fuerat vxor her ⁊ onam: ſed remiſit eā viduā in domū patris ſui. Cū aūt Sela creuiſſet timuit eū dare ne occideret: ſic̄ fratres eiꝰ. Vñ thamar meretricē ſe caute ſimulās ⁊ ſedēs in biuio cōcepit de iuda ⁊ pepit pha res et zaram. vtꝫ Geñ. 38.

Vincētiꝰ in ſpeculo hyſtoriali. li. 2. ca. 118. Ponit hic hyſtoriā pulchrā de Aſſenech: quō erat pulcherrima et honeſtiſſima ſed elata et ſupba cōtemnēs omnem virū: ⁊ quē priꝰ noluit poſtea ſume deſiderauit: ſcꝫ habere ioſeph in virū viſa pulchritudine ⁊ ſapiā ⁊ modeſtia ſua: ſed ipſe noluit aſſentire: niſi priꝰ dimitteret ydola q̄ colebat et con triſtata ſup hoc: angelo inſtruente effecta eſt fidelis.

Rhodos vrbs a quā inſula litie Rhodꝰ nomē accepit ante natiuitatē xpi. 740. tpe ioſeph a Telchinis et a cariatibꝰ a pharoneo Argiuoꝝ rege iā diu deuictis cōdi ta eſt. et prima cycladū venientibꝰ ab oriēte in qua vt pom ponius refert roſe capulū dū vrbis fundamēta foderet̄ in uentū. a q̄ ciuitas ⁊ inſula cognomiata putat̄. Nā rhodos grece latine roſa dicit̄. hec inſula nongentoꝝ ſtadioꝝ ambi tu cōtinet̄. Preter cetera in admiratiōe fuit. Solis colloſꝰ rhodi quē fecerat lyndꝰ liſippi diſcipulꝰ. Qui. lxx. cubito rum altitudīs fuit. Qui pꝰ quīquageſimūſextū annū terre motu ꝓſtratꝰ. iacēs quoqꝫ miraclo. Atꝫ de ſeptē mirabili bus vnū fuit: hec inſula in oriētali ꝓmōtorio ſita. Que et portubꝰ ⁊ vijs et menibꝰ olim ſic̄ ⁊ nūc ceteras aſie vrbes ſupauit. Multa h̄ ciuitas bella ⁊ a turcis ppeſſa fuit dam na. Neqꝫ vllo pacto turcis reſtitiſſet. niſi milites btō iohā ni dicati curā īſule recepiſſēt Qui nō ſolū inſulā tutati ſūt ſed ⁊ Cypris alijs finitimiſ xpianis auxilio eſſe cepert̄ An no igit̄. M ccc. viij. In ptātem xpianoꝝ peuenit Turci vero vicibꝰ q̄tuor dictā oppugnauert̄ vrbē. Nouiſſime anno. M cccclxxx. Machometus ottomānus Turcoꝝ impator ductis in rhodios. c. milibꝰ armatoꝝ. ⁊ ſexdecī ingētibꝰ machinis. hāc vēdicare ⁊ rhodioꝝ militū religionē delere ꝓpoſuit. Tandē poſt cruentiſſima plīa, auxilio mgr̄i petri danbuſon natione galli Turci cum ignominia ſunt repulſi.

Rhodis

Linea chriſti

Judas anno mundi.3 4 34.

EGiptiorū Reges oīes tunc pharaones dicebā‑tur nō hoc ꝓpriū habētes nomē. ſed ꝑ dignitate reges tūc vtebant: ſic ⁊ apud nos imperatores Augu‑ſti appellāt. Habebat ḡ vnuſq̄ſq; pharao ꝓpriū nomē

IStе pharao exaltauit Joſeph ꝓpter ſomnioꝝ inter‑pretationē: dās ei ānulū in manu et ſtolā byſſinam et torquē circa collū. faciēs eū circuire ꝑ egiptū: preco‑ne ante eū clamāte. vt oēs genuflecterēt ante eū. Uo‑cauitq; nomē eius ſaluatorē mūdi. Deditq; illi vxorē aſ‑ſenech filiā putifaris ſacerdotis eliopoleos ex qua ha‑

buit duos filios ſcilicet manaſſen et effraym.

Phares anno mūdi.3 4 45.

IStе pharao ignorabat ioſeph. et iuſſit ſubmergi pueros: ſub quo filij Iſrael fuerunt in magna tri‑bulatione et dura ſeruitute.

IStе eſt pharo chencres qui contradixit ꝑ moyſen deo: atq; mari rubro obrutus eſt.

IStе pharao nouus rex Meſre uoluit audire vocē domini vt dimitteret filios iſrael. quare decem pla‑gis attrit⁹: Poſtea ſūmerſus fuit cū ſuis ī mari rubro.

IOſeph deſiderioꝝ vir ⁊ patriarcha caſtiſſim⁹ in Egipto ex Aſſenech putifaris ſacerdotis vxore duos genuit filios manaſſen ſcʒ et effraim. Hic ab adoleſcentia cū forma pulcherrim⁹ haberetur atq; animi v̄tute et ſapīa frīs p̄celleret. pr̄ cū pre ceteris am‑plius diligebat. Ideo alioꝝ cōflauit inuidiā. quā ob ante quītodecimo etatis ſue Anno a fratrib⁹ in egipto vendit⁹ eſt. Indeq; vite ſue triginta annis exactis. co‑ram pharaone ſtetit. Uxor aūt regis in eū libidine du‑cta ait dormi mecū: q̄ reſpondit oīa tradidit mihi dn̄s preter te. Illa aūt ſimulata egritudine vt exoraret Jo‑ſeph apprehēſo pallio eius Ille relicto pallio in manu eius egreſſus foras que marito dixit ingreſſus ē ad me ſeru⁹ hebre⁹ vt illuderet mihi. et palliū oſ̄dit. Credul⁹ ioſeph ī carcerē tradidit. Is deinde ſomnia regis interp̄tans p̄nūciauit ſeptē annos vbertatis futuros. et ſeptē ſteriles. Rex eū e carcerib⁹ liberauit. Egipto preficiens. Joſeph igit̄ poſtq̄ in egipto octoginta annis regnaſſet cōpletis centū ⁊ decē annis in egipto mortuus eſt. Oſſa vero eius nouiſſime quādo hebrei egreſſi ſunt ex egipto in chananeam hoc eſt Judeam reportauerunt. ſic enim eos adiurauerat Joſeph quando mori debuerat.

Reges Egipti

Pharao Mephres

Pharao amenophis quē quidem menopem putant

Pharao bochoris

Pharao mephres Joſeph ſomnioꝝ interpres filius iacob Uxor putifar

Esrom Anno mundi.3495. Aram vero anno mūdi.3544.

Linea Christi

Esrom

Aram

Hic oritᷣ regnū argiuorū vbi Inachꝰ occeani ⁊ terre (vt aiūt) filius ſexageſimo a natiuitate Yſaac anno apud argos in Theſſalia primꝰ regnare cepit. Id vero regnū durauit annis.544. Cecrops aūt egiptiꝰ q̄rto ⁊ nonageſimo iudaice ſuitutiſ āno regno argiuoꝝ relicto p̄imꝰ athenienſibꝰ regnauit ānis.50.

Ynachus

Athene ciuitas fuit p̄clariſſima in attica regiōe. Cuiꝰ pauca veſtigia quedā manēt. Hāc primo ab alabādo cōditā dixit Cicero libro tercio de naturadeoꝝ. Plato vero in Timeo dixit. Zmaſim regem egiptū eiꝰ vrbis cōditorē fuiſſe. Eāq̄ vocabulo egiptio cognomiaſſe. qd̄ ligua greca athenā ſonat. Alij Cecropem illā ɔdidiſſe dicūt. Et eā ſubita apparitione arboris oliue mineruā cognoīaſſe. quā ea arbor d̄ſignat. ⁊ ligua greca athena dr̄. Vez alij ab eo nō cōditā ſ; iſtauratā putāt. q̄ tpe Athena apd̄ illos ꝓ dea colebaᷣ. De eiꝰ nomīe Diuꝰ auguſtinꝰ de ciuitate dei libro decimooctauo varia ſcribit aucte varronis. Cecrope athenaꝝ vrbē inſtaurante ſubito aq̄vno in loco erupit: Et alio repta olea arbor. ſuper q̄bus ꝓdigijs ſciſcitatꝰ apollo delphicus qd̄ intelligēdū. q̄due faciēdū foret reſpōdiſſe fertur Qd̄ olea mineruā. Aqua v̄o neptunū ſignificare ambo cōſobrini. Ambo dij et cōtemporanei. Eſſetq̄ in coꝝ ciuiū arbitrio. vt ex alteriꝰ duoꝝ deoꝝ nomīe ciuitas vocareᷣ. Cōgregatis oībus vtriuſq̄ ſexꝰ viri adheſerūt neptuno. Mulieres vero Minerue. Que ⁊ obtinuerūt vt ex minerue nomīe ciuitas appellareᷣ. Ac ſic athenā grece vrbē cognomiauerīt qd̄ latine Mineruā dicimꝰ. Eo q̄ mulierū voces vna viroꝝ numerū ſuperarint. Quāobrem iratꝰ neptunꝰ Marinis eſtuātibus vndis athenienſiū terras populatꝰ eſt. Quē ciues placare volētes triplici ſupplicio mulieres affecere. Primo vt decetero nullis publicis intereſſent cōſultatiōibꝰ. Scd̄o vt nullꝰ naſcētium cognomē maternū acciperet. Tercio ne q̄s filias ſuas athenas vocaret. Poete vero dicūt neptunū ⁊ minerua athenas cōdidiſſe. Sed cū de nomīs impoſitiōe inter eos fieret diſſenſio. Dijs reliq̄s p̄ntibus fit inter eos cōuentio. vt q̄ ꝑcuſſa terra laudabiliorē ꝓduceret effectū vrbi nomē imponeret. Neptunꝰ aūt tridēte ſuo ꝑcuſſa terra. Equū ꝓduxit belli omen. At minerua haſta ꝓiecta oliuā ꝓduxit pacis arborē. Que q̄m vtilior coꝝ iudicō viſa fuit. ex ſuo nomīe athenas dixit. Nā minerua athene grece diciᷣ. de q̄ lucanꝰ libro ſexto ait. Primꝰ ab equorea ꝑcuſſus cuſpide ſaxis. Theſſalicꝰ ſonipes bellis feralibꝰ omen Exilit. Et virgiliꝰ georgicoꝝ p̄mo. Tuq̄ o cui prima frementē fudit equū tellꝰ ꝑcuſſa tridēte neptune. Apud athenienſes p̄rio regnauit Cecrops egiptiꝰ Anno quarto ⁊ nonageſimo iudaice ſuitutiſ. Decimuſſeptimꝰ ⁊ vltimꝰ coꝝ rex fuit Codrꝰ tpe ſamuelis. Poſtea ꝑ magiſtratꝰ reſpublica athenienſiū fuit admīſtrata. Hec vrbs athenienſis quondā nobiliſſima fuit. nulliꝰ indigua p̄conij. tāta eiꝰ ſupfluit claritas: doctoꝝ phoꝝ ac omnis doctrine liberalis fuerat. Eadē nr̄o tpe parui oppidi ſpēm gerit. In eo tn̄ ſaxo q̄ vetuſtū minerue templū fuit Arx eſt ꝑ omnē greciā noīata. tū operis magnitudine. tū difficultate oppugnatiōis. Hāc florētinꝰ quidā Mahometo tradidit: cū imploratis latinorū auxilijs nulliꝰ opem inuenerit. Rura ei ob eā rem tradidit: in quis ciuium ignobile ducat.

Athene vel Minerua

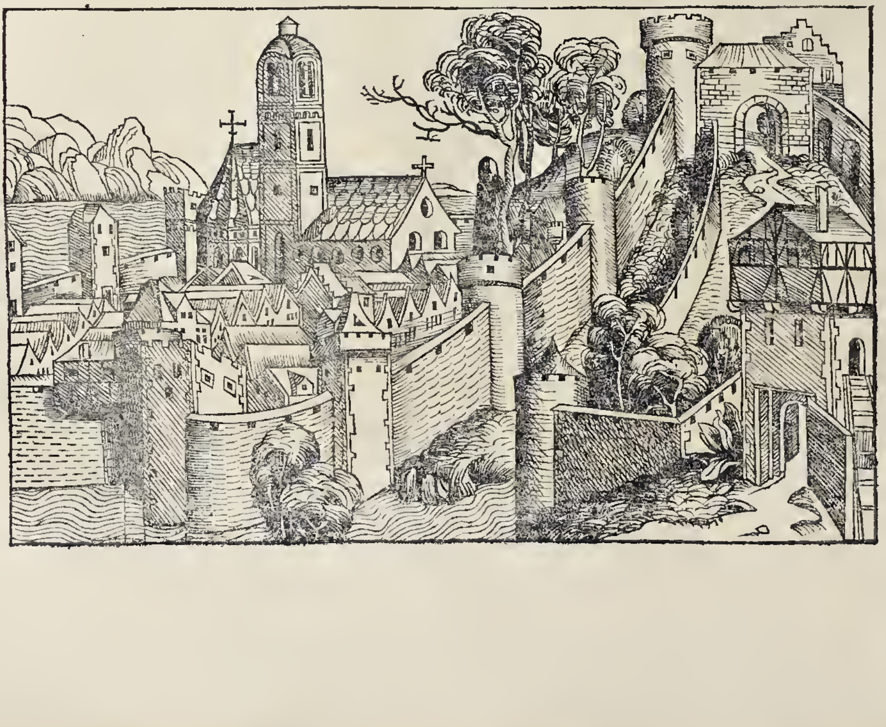

Minerua

Prometheus

Atlas Gigas

Appollo

Jupiter

MInerua cantatiſſima mulier anno etatꝫ Jſaac. 58. Apud tritonidē lacū appuit. Ex cuiꝰ noīe poſtea Tritonia appellata eſt. dicebat̄ ⁊ pallas a pallāte tracie inſula vbi nutrita fuit. ſiue a pallante gigāte quē interfecit. Hec ꝗppe iouis primi priogenita fuit. q̄ apud rudes affros cū mlta añ nō cognita repiſſet nō ſolū affri ſed ⁊ greci eā abſꝫ matre ex iouis cerebro genitā credidere. cū eiꝰ origo minꝰ innotuit. Jpā eñ primo lanificiū omibus antea icognitū adinuenit. Naꝫ oſtēſo q̄ ordine purgata lana: ⁊ dentibꝰ ferreis pectinata atꝫ colofilata. etiā textrinū excogitauit officiū. Vñ ⁊ lanifices fulones. tinctores. textriceſꝫ puelle (teſte ouidio tercio faſtoꝝ libro) eiꝰ feſtura religioſe celebrare ceperūt. Vſuꝫ inſup olei ee vſꝫ mortalibꝰ incognitū hec ipā inuenit atꝫ docuit. Jpā eadē (vt cicero ait) ſapiē dea ⁊ artiū inuētrix dr̄. Tandeꝫ cū eiꝰ fama ⁊ numīs reuerētia late diffuſſa fuit. in eiꝰ honorē tēpla cōſtruxerūt. p̄cipue rome iuxta tēpluꝫ Jouis

ISte armamitres ſeptimꝰ. ſm Augꝰ. eſt octauꝰ rex aſſirioꝝ: ſub q̄ deꝰ appuit yſaac ꝓmittēs ei q̄ ꝓmiſerat pr̄i eiꝰ: regnāte apō ſichimos leocippo eē. viij. rege.

PRomethꝰ his tpibus in archadia claruit. Vir vtiqꝫ acutiſſimi ingenij ⁊ ſpectate peritie. q̄ hoīes incōpoſitos ac rudes ad politiores mores cōpoſuit. Sil'a era quoꝫ hoīm primꝰ de terra formauit. ⁊ arte quadaꝫ veluti ſpm̄ habētia moueri fecit. Jnde cū ī altiſſimo caucaſi motꝫ reſideret aſtrologiā didiciſſet eā primꝰ aſſyrios docuit. Jnſup etiā ignē e ſilice primꝰ eduxit: vt pliniꝰ teſtatus eſt. Vſū preterea anuli (ſed ferrei) primꝰ inuenit: Quē quarto digito in honorē cordial' vene portare ſuaſit. Tpe deinde ꝓcedēte apud romanos ſtatutū emanauit. vt liberti ciueſꝫ aureo vterent̄: liberti in argenteo: et ſerui ferreo tantum.

SVb iſto Beloco nono rege aſſyrioꝝ: Locutꝰ eſt dominꝰ ad iacob: repromittēs ei q̄ patribꝰ ſuis ꝓmiſerat: q̄ ſunt hec duo Poſſeſſionē terre ꝓmiſſionis id eſt chanaan. ⁊ bñdictionē oīm gentiū in ſemīe eiꝰ quod eſt chriſtus dominus et regnauit annis. 36.

ATlas ⁊ ipē archadicꝰ hac q̄ꝫ tēpeſtate. Vir mlte cōtemplatiōis clarꝰ fuit. Qui aſtroꝝ curſum puigili ſtudio ꝯphendit. ⁊ primꝰ de aſtrologia īter grecos diſſeruit: ꝓpter qd̄ finxerūt eū celū portare. Quāuis idē mōs eiꝰ noīe nūcupet̄. Cuꝰ altitudinē celi portationē in opinionē vulgi veniſſe videat̄. Hic ſeptē genuit filias nymphas nūcupatas.

BAleus iſte fuit decimꝰ rex aſſyrioꝝ ſub q̄ mortuꝰ eſt iſaac. Et regnauit ſm Euſebij āniſ. 52. Regnāte tūc apō ſichimos Meſſapo. ix. rege.

Appollo citharā repit. Medicine artē inuenit quam frater ſuꝰ Eſculapiꝰ ampliauit q̄ ⁊ fulmine interijt. Jſte appollo delphicꝰ clarꝰ habet̄. ⁊ pꝰ mortē deꝰ habitus eſt. Js eñ a poetis phitonis ⁊ ſapiē deꝰ appellatus eſt. Qui medicine artꝫ reptor ⁊ viriū herbaꝝ primꝰ cognitor vt Ouidiꝰ primo Methamoph. ſcribit. Medicina meum eſt opifexꝫ ꝑ orbe dicor: et herbarum ſubiecta potentie nobis.

ISte fuit. xij. rex aſſyrioꝝ ſb̄ q̄ mortuꝰ ē Joſeph regnāte ſichimoꝝ plēmeo. xi.

ISte Jupiter deꝰ p̄dicat̄ eiꝫ bonē offerūt. primꝰ etheris: ⁊ (vt aiūt) dici filius cui ꝓpriū nomē Lyſania fuit. his tpibus apud archadiā magno in p̄cio habitus eſt. Cuiꝰ ob virtutes id p̄clariſſimū iouis nomē adeptꝰ eſt. Qui cū eſſet nobilis genere ex archadia athenas fuiſſe dicit̄. Jbidēꝫ cū eſſet ingenij maximi vir. videretꝫ atticos rudes. beſtialiꝫ ferme ritu viuētes. ante oīa eiſdē cōpoſitis legibꝰ. illos publico inſtituto viuere docuit. Cūꝫ eos ad hūanos mores redegiſſet. monuit eos deos colere. ⁊ aras. templa. ſacerdoteſꝫ īſtituit ⁊ multa alia eis oſtēdit vtilia. Que cū attici ſilueſtres mirarent̄ atꝫ cōmendarēt cū exiſtimātes deū: Jouē vocauere regēꝫ ſuū ꝯfeſtim fecere

ISte fuit decimuſnonus rex aſſyriorum ſub quo natus eſt Moyſes in egipto regnante ſichimorū. xij. orthopole. Et arginorum. 5. Criaſo.

Linea regū aſſiriorum

Armamitres

Belocus

Baleus

Amintus

Sathrus

LAcedemonia fuit licaonice vrbs que eſt ꝓuīcia in achaya ſiue peloponeſo a lacedemone Jouis filio ex Taygeta condita. A qua ipa grecia regio nomē accepit. Hec eadē alio nomīe etiā ſparta dicta fuit. Herodotus tamē Spartaz vrbē fuiſſe et lacedemoniā regionē In qua illa conſiſteret memorat In differenter tamē ꝓ alterutra. tam ab illo ꝙ̃ ab alijs auctoribus legit᷑. Sed quaz ob cauſam ſparta dicta fuerit Juſtinus tercio epithomatū ſuoꝝ libro exponit. Spartanoꝝ genus hac tempeſtate ſcilicet quīquageſimo regni Ozie anno Alcumene lacedemonioꝝ rege mortuo. Eorūqꝫ regno conſumpto principiū habuit Et cicero in ſcđo de tuſculanis queſtiōibus retulit Spartanis virginibus magis paleſtra: pulurs venaticus labor ⁊ militia in ſtudio eſt ꝙ̃ fertilitas filioꝝ. Unde ⁊ varium habitū ab alijs ferre cōſueuerāt dicente virgilio. virginis os habitūqꝫ gerēs ⁊ virginis arma ſpartane. Primus aūt lacedemonioꝝ rex fuit Euriſteus quidā nomīe patria grecus. Anno a natiuitate Abrahe octauo ſupra nonageſimū. Is lacedemonijs primū regnare cepit. Ageſilaus aūt ſextus lacedemonioꝝ rex vir immortalitate merito dignus fuit ab hercule originem ducēs. In iuuenili etate regnū adeptus fuit. ſemp fidei obſeruator. Lycurgus quoqꝫ lacedemoniorū princeps ⁊ legū lator vir plane clariſſimus. et inter philoſophos admirand⁹. Inclit⁹ in precio habitus eſt. Hic lacedemonijs legē tulit. de quo plutarc⁹ valeri⁹ ⁊ iuſtin⁹ ⁊ ariſtoteles in pollit̄icis m̄lta ſcripſere.

Lacedemonia

Mercurius

ISte mercurius multaꝝ artiū peritus fuit. quas hoībus tradēs deus credebatur. Primū aūt deoꝝ nunciū ſeu interpretē fuiſſe oēs poete deſcribūt. Dictuſqꝫ ē de⁹ facūdie. mercatoꝝ paleſtra. furū nūcius. et interpres deoꝝ. Ipe etiā lyraz ſepticordem comperit. Hic in oīni doctrine genere et ꝙ̃ maxīe phiſice edoct⁹ fuit. vt dicat᷑ eum ſua virga et herbis tm̄ mortuos ſuſcitaſſe. Un̄ ⁊ poſt mortē inter deos relat⁹ ⁊ ſtellificat⁹ eſt. Et ab eo ſtella Mercurij nomen accepit. Ea preeſſe facundie ⁊ eloquentie vt plurimum conſueuiſſe dicitur.

Bach⁹

ISte Bach⁹ prim⁹ ī grecia vinū īuenit et ꝓ deo cult⁹ eſt. q̄ dict⁹ eſt liber pr̄ et argos cōdidit. Ipe eſt dyoniſius bach⁹ filius Semele inde in mōo pagrās ſimili modo domeſticis regiōibus vinū ꝑbuit. potūqꝫ ex ordeo germanos conficere docuit Secutuſqꝫ eſt eum Silenus illius nutritor.

Omagir⁹

ISte Omagirus prim⁹ ad aratrum boues iunxit.

Amazones

HEe ſūt m̄lieres Scythice iuxta fluuiū Thanayin habitantes ferociſſime. q̄ aſſumētes arma p centū ānos ſeuiſſima bella ↄfecerunt tā in Aſia ꝙ̃ ī Europa. m̄ltas vrbes delēdo ⁊ magnā aſie ptē ſbegerūt. Hac g̃ etate Amazones cuȝ ī aſia regn̄bāt In p̄mis marſepia et lampedo q̄ epheſuz Deīn ſmyrnā et alias ciuitates ↄdiderūt Exinde anthiopa. ⁊ ypolite p⁹ hāc orethia poſt illaz panthaſilea. Hāc occidit pirrus fili⁹ achillis apud troyaz.

HOc tempe regnū argiuoꝝ ſiue grecoꝝ exortū eſt: ſub ynacho primo rege. et durauit p. xiiij. reges vſqꝫ ad tpa iudicū iſrl' barach ⁊ delbore. Tūc perſeꝰ criſeo nō ſpōte interfecto timēs reliqt argos: ⁊ trāſtulit regnū in micenas poſt ꝗ̄ illuc regn auerūt aurite acreꝰ. His tempibus ſcdm cōmeſtorē (ꝗ̄ dicit mgr̄ hyſtorie ſcolaſtice), phoroneus filꝰ ynachi et nyobis primꝰ grecie leges dedit: ac ſub iudice cauſas agi inſtituit. Et ꝓpterea iuris ciuilis periti dicūt eū locū (quē forū dicimus in ꝗ̄ ſcꝫ iura reddunt) ab eo forū denominari. Soror ipiꝰ yſis in egiptuꝫ nauigauit. Et quaſdā apices lr̄aꝝ eis dedit de agricultura etiā multa eos docuit. Vn̄ cuꝫ yo diceret yſis ab eo dicta eſt qḋ in lingua eoꝝ ſonat terra. Et ob h̄ pꝰ mortē in numero deoꝝ in egipto recepta ē. Filꝰ etiā phoronei ꝗ̄ apis dictꝰ ē eodē tpe ī egiptū nauigauit quē filiū phoronei viꝝ yſidis fuiſſe tradūt. ⁊ ſiliter ab egiptijs deificatꝰ ē.

Ynachus a natiuitate iſaac āno ſexageſimo apud argos ī theſſalia primꝰ regnare cepit et regnauit annis. 50. Is poſt ſe reliquit yſidem egipti reginam ⁊ phoroneum eius ſucceſſorem.

yſis

Yſis primo dicta fuit yo filia ynachi: ſed in egiptū nauigās ibiqꝫ litteras inuenit ⁊ leges edocuit Et yſis appellata eſt. ꝓpter qḋ egiptioꝝ ſanctiſſimū et venerabile numē fuit ob multarū virtutū preſtantiā: Et a ioue cōpreſſa fuit: ꝗ̄ ob patris metuꝫ impulſa. acceptis quibuſdā amicis ſuis. nauē cōſcendit Et ꝓſpero vento ex Achaia in egiptū tranſfretauit. Ibiqꝫ cū repiſſet rudes pplos: illos terrā colere docuit: cultamqꝫ: ſemina ꝯmittere. ⁊ tandē fruges collectas in panē ꝯficere. Ideo eā e celo lapſaꝫ crediderunt.

Phoroneus primꝰ in grecia leges inſtituit. Hic habuit frem qui menſes ⁊ annos docebat obſeruare. ⁊ ſacella et aras inſtituit ad colendos deos. ꝓpter qḋ a rudi populo inter deos cōnumeratꝰ eſt: ⁊ ei boues ymolabāt dictuſqꝫ ē phegeus.

Diluuiū deucaliōis factū ī theſſalia. ⁊ fetōtis fabulaꝝ incēdiū: ⁊ vocat iō deucaliōis. qꝛ in eiꝰ regno maxīe fuit.

Bos ī egipto exit ď flumīe ī feſto Serapis ⁊ eleuat ī aere et rurſuꝫ itrat. ⁊ nō cōparet. ⁊ ꝓ deo colit a ſtulta plebe

Serapis tercius rex argiuoꝝ ſiue grecoꝝ cū in egiptū nauigio veniſſet. ⁊ ibi mortuꝰ. factꝰ eſt a ceca gēte oīm maximus egiptioꝝ deꝰ. Tūc etiam mirabilis ſupſtitio incepit de boue diſcolore: quē apim vocabāt. eo ꝙ viuus coleret. et illo mortuo. demones vitulū ſimilē ibidē ꝓcurabant. ad decipiendum rudē pplm. Indeuenit ꝙ filij iſrl' ſimiliter delirabant in oreb vtꝫ. Quid em̄ hac ſtulticia miſerabiliꝰ in hoīe rationali.

Argus iſte quartꝰ rex argiuoꝝ fuit. ex cuiꝰ nomīe illud regnū nomē accepit. Hic poſt obitum deus haberi cepit. templis et ſacrificijs honoratus. Hoc etiaꝫ tpe grecia ſegetes habere cepit delatis aliūde ſeminibꝰ.

IOb vir ſctiſſimus patientie inſigne ſpecimē: In Idumee ⁊ arabie finibꝰ: ex ꝫareth pře matreqꝫ boſra naſcit. Hic erat iuſtꝰ. rectꝰ. modeſtus. prudēs. grauis. tpibus prudēter vtēs: Ideꝫ ꝗ̄qꝫ continēs. ac mirūimmoduꝫ patiēs. Ex vxore ſex filios ⁊ femīas tres ſuſcepit. Diues ꝗ̄ppe inter omnes ſui tpis orietales: Cuiꝰ poſſeſſio ſeptē milia ouium fuit. tria milia cameloꝝ. Quiquagīta iuga bouꝫ quingēteqꝫ aſine ac familia multa nimis. Cuiꝰ animi fortitudinē vt dn̄s certo argumēto cōprobaret: ꝑmiſit vt a diabolo tentaret. Qui accepta poteſtate oēm eius ſubſtantiā. filioſqꝫ omnes ⁊ filias ꝑdidit: cūqꝫ graui vulnē vlceraiut. quibꝰ in omnibꝰ Job labijs ſuis n̄ peccauit dicēs. dn̄s dedit dn̄s abſtulit ⁊c̄. Ad eum deniqꝫ cōuerſus dominus: Omnia ꝗ̄cunqꝫ ei a pricipio fuerāt duplicia addidit. Superuixit deīn Job pꝰ flagella quadragīta ⁊ cētuꝫ annos. Et vidit filios ſuos: ac filioꝝ ſuoꝝ filios vſqꝫ ad quartā generationem. ac ſic ſenex ⁊ plenus dieꝝ mortuus eſt.

Linea regū Grecoꝝ

Ynachus

Phoroneus

Serapis

Argus

Moyſes verus: et omniũ prophetarũ ſumm⁹: hiſtoriographoꝝ pꝛinceps: vir ſane mãſuetiſſimus: ſup oĩnes gentes pplm dei de egipciaca ſeruitute liberauit. quadraginta annis ipm in heremo rexit. Ipſe cũ dilectus deo ⁊ hominibus cuius memoria in benedictiõe extitit. Cui dñs in mõte ſynay gloriam ſuam oſtendere voluit. Dum vidit ignem ardentem ⁊ non cõburentẽ Cum enim moyſes paſceret oues ietro ſoceri ſui in deſerto apparuit ei deus in rubo ardenti q̃ tñ nõ cõburebaꝛ: pcipiẽs ei vt in egyptũ deſcenderet. ad liberandũ pplm iſrl: Iſte eſt Moyſes de cuius laude reſonant celum ⁊ terra. deum vidit faciẽ ad faciem clare quod de nullo alio preterq̃ de paulo apoſtolo ſcriptura teſtaꝛ in hac fragili carne. Ille in circũciſione: Iſte in pꝑucio teſtimoniũ de diuina eſſentia docentes vnum verum deum colendum eſſe.

Iſte Aaron moyſi frater vir ſanctus. ⁊ inſigni eloquẽtia oꝛnat⁹ digne ſummũ ſacerdotiũ ſibi aſſumpſit ⁊ teſtamentũ eternũ ſibi ⁊ filijs ſuis ſtatuit. filiuſq₃ ei⁹ Eleazarus in pontificatu ſuccedit. cui primus ſtolaz ſacerdotij tradit. Obijt aũt anno vite ſue. 123. pontificatus vero ſui ſexto et trigeſimo In arabia monte oreb.

Iſti tres ſcilicet ythamar Nadab Abyu cum Eleazaro: fuerunt filij aaron quorum duo Nadab ⁊ abyu percuſſi ſunt a deo pro eo q̃ ignẽ alienũ obtulerunt in tabernaculo et ſubito concremati ſunt.

Linea chriſti

Aminadab

Iſte Aminadab primus poſt moyſen fide plena ingreſſus eſt mare rubrum alijs trepidātib⁹. ꝓpter qđ regalē ſtirpē meruit ꝓcreare. An. mundi. 3644.

Balaam propheta fili⁹ beoꝛ: qui habitabat ſup flumē terre filioꝝ amon vir p̄clar⁹. ad hunc Balach rex madianitaꝝ legatos fide digniſſimos miſit: rogātes vt veniret et malediceret iſrahelitas. Ille aūt cōſulens dn̄m prohibitus eſt. denuo mittēs. qui eoꝝ volūtati obtempare volēs ſternens aſinam cum legatis ad regem ibat. Et dum pergeret angelus domini eidē occurrit. et euaginato gladio ſtantem cꝫ nec ad dextrā nec ad ſiniſtram deuiari poterat in anguſtiſſimo loco. concidit aſina ſub pedibus ſedentis. et cum vehementius latera eius cederent: Dominus aperuit os aſine. Et confeſtim balaam vidit angelum domini qui corripuit prophetam. qui iuſſu angeli ꝓgens prophetauit dicēs. Orietur ſtella ex iacob. Et cōſurget virga de iſrahel. ⁊ percuciet duces moab.

Tempore illo balaam Ariolus ꝓphetauit ⁊ occiditur. Balaam

Naaſon

Naaſon anno mūdi. 3688. Ioſue p⁹ mortē moyſi a deo iudex ꝯſtitut⁹ fuit ſup iſrl' vt pp̄lo terrā diuidēt. Miſſiſqꝫ ad explorādū iericho: Exploratores aūt recepit raab meretrix et occultauit in domo ſua. q̄ ei ⁊ domui ⁊ familie ſue ꝓmiſerit immunitatē ſi ſignū poneret coccineū in feneſtra. Et occulte dimiſit eos abire ipſiqꝫ via patefacta p iordanē miracl'oſe trāſierunt antecedentib⁹ leuitis cū archa. Iſte ioſue filius Naue populū domī viginti ſeptē annis rexit. hic ſolus cum Caleph ex ſexcentis milib⁹ viris. qui ex egipto egreſſi fuerāt terrā ꝓmiſſiōis cōſecutus eſt. Mortu⁹ tandē cētēſimo ⁊ decio vite ſue Anno ī mōte effraim ſepelit'.

Othoniel frater caleph minoꝛ liberauit pplm de oppreſſiōe regꝪ meſopothamie. quē etiā ꝑcuſſit. Hic habet' cꝫ angel⁹ dn̄i apparēs arguēs filios iſrl' de trāſgreſſione legis improperās bn̄ficia eis a dn̄o collata ad fletū eos induxit. qꝛ plurib⁹ vicib⁹ receſſerāt a deo. ꝓpter qđ traditi ſunt in ſuitutē pluriū tyrānoꝝ et penitētes liberati ſunt p diuerſos iudices. ⁊ poſt liberationem ſepe recidiuauerunt in mala.

Iſte Aioth ꝑcuſſit eglon regē moabitarū et libauit iſrael. fuit eñ vir fortis et vtraqꝫ manu vtebatur pro dextera.

Sangar fili⁹ Anath occidit ſexcētos ex philiſtijm vomere volentes intrare territorium eoꝝ. Poſt hec malū facientes traditi ſunt in manus iabin regis chanaan. cuius princeps exercitus erat Syzare. Eſt autem egreſſus in bello cum barach ad hoc ſuadente et aſſociante delboꝛa propheteſſa. Cui honoꝛ delatus vt iudicaret iſrael.

Linea Iudicum

Ioſue

Othoniel

Aioth

Sangar

MOyſes frater aaron ⁊ filij iſrl' cū fuiſſent in egipto.cccc.xl.ānis. Que cōputatio accipit̄ a p̄ma pro miſſiōe facta abrahe ī meſopotamia. Sicut a deo accepit legē dedit filijs iſrl'. Qui poſt.x.plagas q̄bus de⁹ egiptū atriuit,ꝓceſſerūt ꝑ deſtū v̄ſus mare rubꝝ.⁊ pharaonē penituiſſet pplm dimiſiſſe: angelo eos p̄cedēte ī die ī colūna nubis ⁊ nocte ī colūna ignis. vn̄ ⁊ pharao ꝯgregat͡ exercitib⁹ ſuis et curribus inſecut⁹ ē eos vt reduceret ī egiptū. Moyſes p̄m⁹ iuxta p̄ceptū dn̄i agno paſcali comeſto cū pplo iſrl'. vidēteſqꝫ filij iſrl' appropinq̄re egiptios: ceperūt murmurare ꝯ moyſen q̄ eduxiſſet eos de egipto. Oranteqꝫ moyſe ⁊ ex dn̄i iuſſiōe extēdēte v̄gā ſuꝑ mare rubrū. diuiſe ſunt aq̄: factis vijs ī medio maris: ꝑ q̄s incedentes libere filij iſrl'. pharao ꝑ dictas vias cū ſuis exercitib⁹ inſeq̄bat̄. & egreſſis oib⁹ de pplo hebreoꝝ moyſe extendēte v̄gā ſuꝑ mare. reuerſe ſunt aq̄ vt p̄us ſ͡bmerſis pharaone cū ſuis ī medijs fluctibus. Cecinerūt q̄ moyſes cū pplo. ⁊ maria ſorore ei⁹ cū mulierib⁹ timpaniſtris canticū iſtud dn̄o. Cantem⁹ dn̄o glorioſe ⁊c.

DE Raphidin poſtea venerūt ad mōtē Synai ⁊ ad radices ei⁹. Ibiqꝫ mādauit dn̄s eis ꝑ moyſen vt ſi lij iſrl' ſe ſctificarēt ⁊ lauarēt veſtimēta ſua duob⁹ dieb⁹: ⁊ tercia die aſcenderet ſuꝑ mōtē. nulluſqꝫ accederet nec etiā tangeret ip̄m mōtē nec iumētū. alioq̄n moreret̄. Quo facto die tercia mons cepit fumigare: ⁊ tonitrua audiri: ⁊ ſonit⁹ buccine ⁊ fulgura videri: ⁊ nubes denſiſſima operuit montē in q̄ intrauit Moyſes ad recipiendū legē. His pactis dedit dn̄s legē pplo ſuo ī mōte ſynai tercō mēſe egreſſiōis de egypto. Que lex diuidit̄ ī triplex gen⁹ p̄ceptoꝝ.ſ. moraliū. iudicialiū. ⁊ cerimonialiū. Et moralia q̄dē ſunt.x.p̄cepta que h̄n̄tur Exo.xx.ca. Moralia q̄dā alia ſparſim ī dv̄ſis locꝭ pētha teuci p̄cipue ī deutronomio. & reducūt ad decalogū. ⁊ h̄ ſp obligauerūt ⁊ obligabūt ad obſ̄uātiā coꝝ. ec oēs natoēs. Et p̄ia tria ſculpta ī vna tabl'a lapidea nos h̄n̄t ordinare ad deū. alia.vij. ad ꝓxīm. Iudicialia aūt ordiata erāt ad ꝯſuandū pacificū cōuictum ppl'i adīuicē ⁊ bonā ciuilitatē. ſicuti ſtatuta ciuitatū. obligabāt ſolūz illū pplm vſqꝫ ad paſſionem xp̄i ⁊c.

Vitulum conflatilem filij iſrael Hiſdem etiã tẽporibꝰ: egiptioꝝ more (Qui buſiridẽ adorabãt) ſibi fecerũt: Cũ eñ Moyſes cũ dño in mõte morã faceret. Populꝰ ad aaron dixit. vt faceret eis deos q̃s coleret. ⁊ precederẽt eos: Quibꝰ hur reſtitit: ſputis ab eis (vt tradit) ſuffocatꝰ. Aaron timẽs ait. Tollite inaures aureas vxorũ ⁊ liberoꝝ. Quas cũ accepiſſet: formauit ex eis vitulũ cõflatilẽ opere fuſorio: Et dixit pp̃lus: Hij ſunt dij tui iſrael: qui te eduxerũt de terra egipti: fecitq̃ꝫ aaron altare. ⁊ in craſtinũ indixit ſolennitatẽ. Mane ſurgẽtes obtulerũt hoſtias: ſeditq̃ꝫ pp̃lus mãducare ⁊ bibere ⁊ ſurrexerũt ludere id eſt adorare. Tũc ait dñs ad moyſen. deſcẽde. peccauit pp̃lus tuꝰ ydolatrando: dimitte me vt deleã eos. Cui moyſes. Queſo dñe quieſcat ira tua: ne dicãt egiptij callide eduxit eos. impotẽs eis dare terrã quã ꝓmiſerat. Placato dño deſcẽdit moyſes ferẽs ſecũ tabulas lapideas ſcriptas digito dei: Cui occurrit ioſue dicẽs: Vlulatus pugne eſt in caſtris: Cui moyſes: imo vox eſt cantantiũ. Et appropinquãs vidit vitulũ ⁊ choros et iratꝰ ꝓiecit tabulas: et cõfracte ſunt. Et poſt rep̃benſionẽ aaron de fabricatiõe vituli. ⁊ eiꝰ excuſationem: vitulũ cõbuſſit. ⁊ maſſaꝫ in puluerẽ redegit. quẽ ſparſit in aqua dans filijs iſrael. qui in barbis ydolatrarũ apparebat: precipiens leuitis vt ſecum acciperent gladios. ⁊ omnes reos ſignatos puluere occiderent. Ceciderunt eo die multa milia virorum.

Moyſes poſt tres mēſes egreſſionis. aſcendēs in montē ſynai: vbi quadraginta diebꝰ et noctibꝰ ieiunans legē dn̄i meruit accipere. Mādauit dn̄s ei ꝙ faceret Archā de lignis ſethim. Que ſunt imputribilia: Cuiꝰ lōgitudo eſſet duoꝝ cubitoꝝ cū dimidio. Latitudo vero vniꝰ cū dimidio. ⁊ ſimiliter altitudo. Et tota intus ⁊ foris coopta auro mūdiſſimo. ac ſupra corona aurea: Et ꝓpiciatoriū aureū ſiue tabulam aureā eiuſdē latitudinis ⁊ lōgitudinis cuiꝰ eſt archa. vt archā tegere ſufficeret. Erat aūt ſurſum erectum eminēs arche ſicut cooperculū. qđ dicebaꝛ oraculū: Per vtrūq; latus lōgitudīs erāt bini circuli aurei totū lignū penetrātes. ⁊ ꝑ eos vectes de lignis ſethim de aurati mittebanꝛ. Quibꝰ archa ferrebaꝛ. nec vnq̄ȝ extrahebanꝛ: Ex vtraq; vero ꝑte oraculi. ſcȝ in duobꝰ angulis anterioribꝰ poſiti ſunt duo cherubin aurei. vnꝰ alterum reſpiciebat. verſis tamē vultibꝰ in propiciatoriū: duabus q̄ȝ alis expaſſis. ⁊ mutuo ſe tangētibus velabant oraculū. alas ex oppoſito extēdebant. Et hec hābebanꝛ in ſctā ſctōrum: In archa aūt poſita fuerunt vrna aurea māna hn̄s: Uirga Aaron: et due tabule decalogi. Cū ea in plano nō adeo ꝑfecte figurari poterit Imaginatio inſpiciētis cetera ſuppleat.

Figura Arche ⁊ ꝓpiciatorij ſcōm Rabi ſalomonē. Figura Arche ſcōm doctores catholicos.

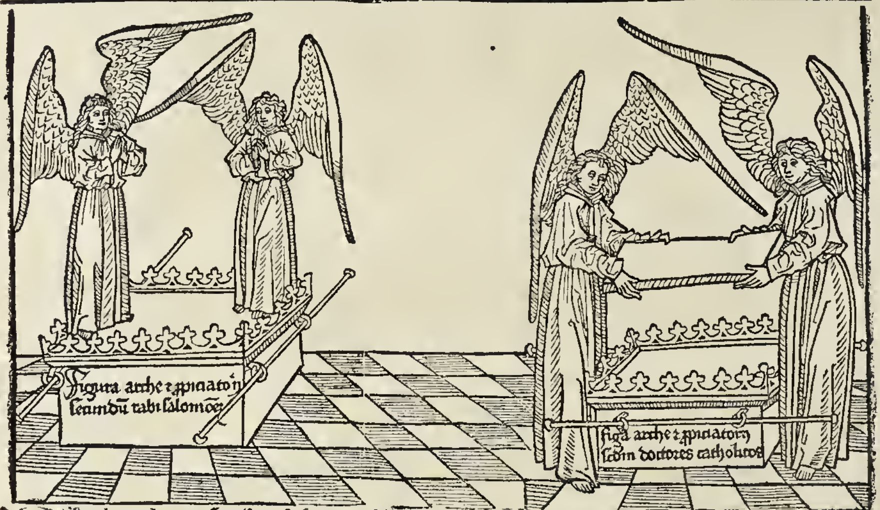

Simili modo ait dn̄s Moyſi. facies mēſam de lignis ſethim aureis lamibus cooptaȝ. hn̄s quattuor pedes: In ſingl'is vero pedibꝰ erat anulꝰ aureꝰ: In anulis vero vectes aurati. quibꝰ ferebaꝛ mēſa Erat aūt labiū in ea ꝑ circuitū ſicut in archa: ⁊ labio affixa erat aurea corona alta digitis quattuor: Ita ꝙ medietas ſuꝑ mēſam eminebat. ne ſuppoſita caderēt. Altera medietas inferiꝰ ad decorē pēdebat. Et ponebanꝛ ſuꝑ eaȝ duodecim panes azimi: Seni altrinſecus: Et ſingulis ſupponebaꝛ patena aurea cū thure. Joſephus vero ſcribit phialas aureas ſuppoſitas plenas thure: In diluculo ſabathi recētes ⁊ calidi imponebanꝛ: Qui immoti manebāt in ſabathū ſequēs. Sublatos vero ſoli ſacerdotes comedebāt: Ideo ſacerdotales dicebanꝛ. vt ſacerdotes formarēt coquerēt ponerēt in mēſa ⁊ tollerēt. licet nō obſeruarūt: Dicebantur quoq; panes ꝓpoſitiōis. Quia poſiti erāt coram dn̄o in memoriā ſempiternā. xij. tribuū filioꝝ iſrael.

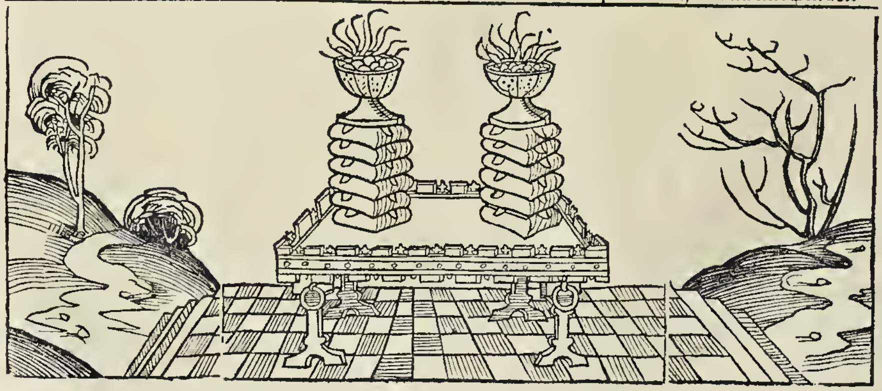

PRecepit quoq; dñs fieri Candelabꝛū ex auro puriſſimo ductile: Cuius baſtile baſi infixū erat ferreū ſup veſtitū calamis aureis geniculatis ad modū canne. Ubi aūt calamoꝝ capita inter ſe iungebant tanq; duo ciphi erant in moduꝫ nucis. Et ex fundo ciphi ꝓcedebāt floꝛes recurui. quaſi lilia. Et in ipo fundo inter ciphū ⁊ lilia erat ſperula volubilis. Et ita cū in baſtili eſſent quīq; calami in hūc modū copulati. Quattuoꝛ ibi iūcture erāt. Quarū queq; habebat q̄ſi ciphos duos iūctos ⁊ ſperulas ſil' ⁊ lilia: Stipes vero cādelabꝛi q̄ procedebat directe in altū inferius hñs tres pedes. Et ſurſuꝫ hēbat ſex calamos egredietes de baſtili. tres ex vno latere. ⁊ tres ex alio. tēdētes ſurſuꝫ obliq̄. Quouſq; ptingerēt ad altitudinē baſtil': In baſtili ṽo quattuoꝛ ciphi inſtar nucis. Quos aliq̄ pomellos dicūt. Ita q̄ duo ciphi poſiti vn⁹ cōtra aliū faciebāt pomellū vnū: Rabi ſalomō ſcribit iſtos ciphos fuiſſe oblōgos. Et ſic diſpoſitos vt calam⁹ p mediuꝫ ciphi trāſiret: Speruleq; ſil' ⁊ lilia. et vt hebꝛei dicūt pomell⁹ ⁊ flos in candelabꝛo ad decoꝛē poſita fuerunt. Erat aūt vt dicit Joſephus ex. lxx. ptibus cōpoſitū. in vna baſe erectū. Quocūq; vero modo factū fuerit in ſūmo. vij. hēbat capita eq̄lia: ſup que ponebātur ſepteꝫ lucerne auree: Ita q̄ vltim⁹ ciph⁹ q̄ erat in ſūmitate cuiuſlibet calami. erat ſedes lucerne. Infuſoꝛia etiā ſeptē ex auro erāt. Quib⁹ oleū īfundebat lucernis. Erāt q; foꝛpices dicti emūctoꝛia. Qui ex auro erāt ad emungēda vel extinguēda licinia: ⁊ cū q̄b⁹ amouebatur. illud qđ erat cōbuſtuꝫ de licinio. et reſiduū licinij ad incendenduꝫ aptabat. Uaſa q̄ꝫ plena aqua erāt: eminēta ne facerēt fumū: Om̄e aūt pond⁹ ei⁹ cū vaſis ſuis habuit talentū auri. Hebꝛei ṽo dicūt centenariū auri: Ne ſcit̄ pfecte pond⁹ quāq; magnū auri pond⁹ requirebat ad tantū opus pficiendū. Poſitū aūt erat ad auſtruꝫ cōtra mēſam. nō recte quidē ſed obliq̄: Prout tamē in plano figurari poſſunt. deinceps videri poteſt.

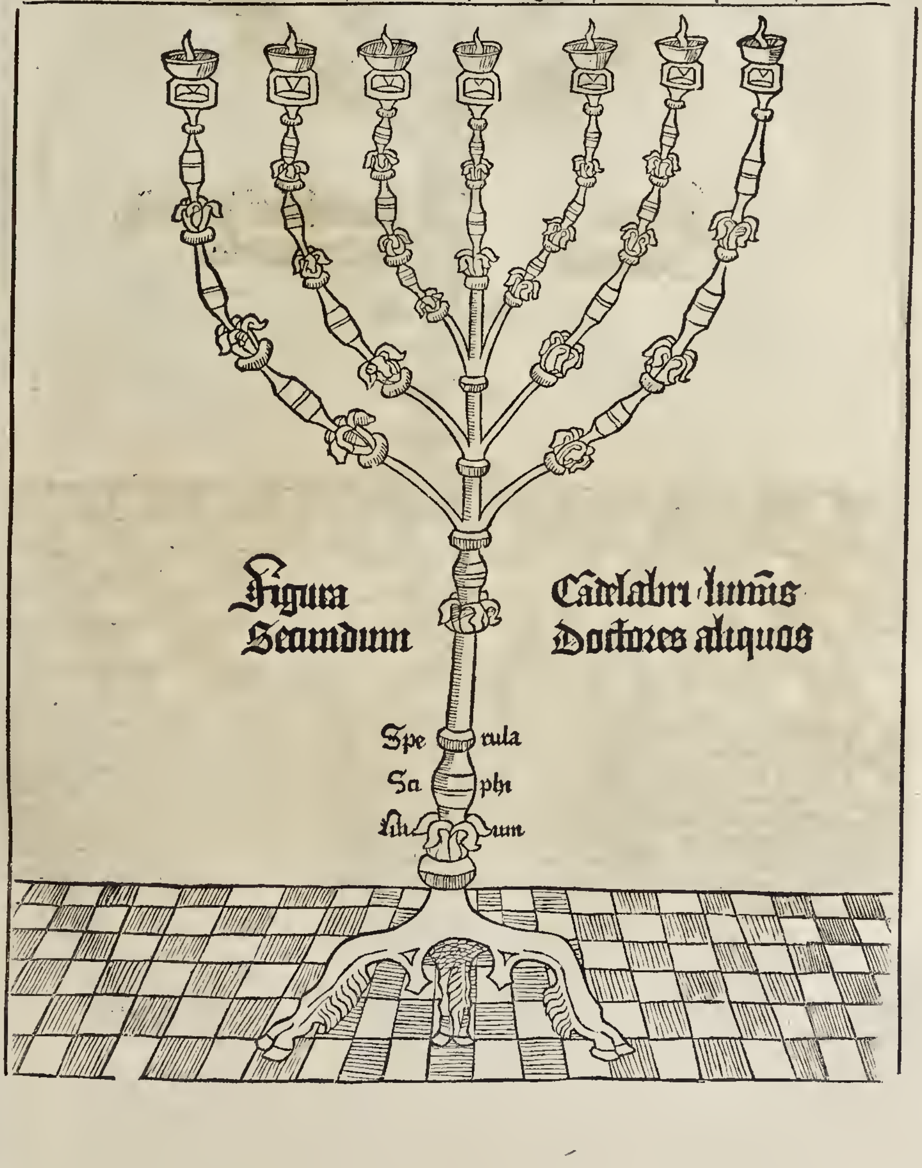

miles. In medio aūt tabernaculi mādauit dn̄s fieri ꝑ latitudinē velū pulchrū appēsuȝ ſup quattuoꝛ colum-
nis: Qd̄ diuidebat ſancta a ſanctaſctōꝝ. Habebat aūt quadruplex operimentū: ſcꝫ de coꝛtinis intextis va-
rijs coloꝛibꝰ: de ſagis cilicinis. de pellibus rubꝛicatis. ⁊ de pellibus iacinctinis. Cetera de vectibus ꝯnulis.
Coꝛtinis ⁊ Sagis liber moyſi exodꝰ manifeſtat.

Figura pꝛo tabulis et baſibus terre infigendis.

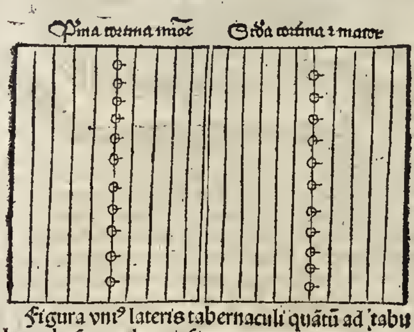

Figura vniꝰ lateris tabernaculi quātū ad tabulas et baſes quibus infiguntur.

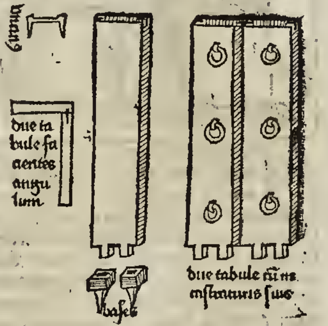

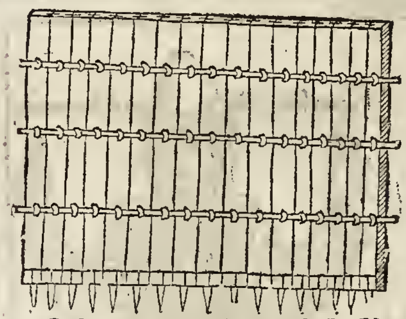

MOyſes pꝛimo anno tabernaculū dn̄o cōſtruit. Et ſepteȝ mēſibus opꝰ ꝑficiēs. mēſe p̄mo anni ſecūdi pꝛima die erexit. Iudei quoqꝫ ꝑ Moyſen legē ſiſ cū lr̄is hr̄e ceperūt. Iterū dn̄s ad moyſen ait. Cū filios iſrael numerab: dabit q̄ſqꝫ p̄ciuȝ ꝓ aīa ſua: ne ſit ī eis plaga dimidiū ſicli. iuxta mēſurā ſanctuarij. Siclꝰ vigiti obolos hꝫ: Et hec pecunia ad vſus tabernaculi reponebat. Cōpletiſqꝫ ſmonibꝰ dedit moyſi duas tabulas lapideas digito dei ſcriptas. Ope diuio nō hūano inſcriptas decalogo ex vtraqꝫ ꝑte. Et vt hebꝛei tradūt in vno latere figurata. ſimilē figurā ī alio oppoſito dabāt. qd̄ miracl'o aſſcribebāt. Ceteri ſculpta iteratꝗ lr̄is dicebāt. Preterea catholici doctoꝛes ⁊ p̄cipue diuus Auguſ. tria p̄cepta in p̄ma tabula teſtimonij que hoiem ad deū oꝛdināt. In ſcd̄a ſeptē q̄ ad pꝛoximū oꝛdinant ſcripta ponūt. Rabi tn̄ Salomon et hebꝛei quiqꝫ in vna ⁊ qnqꝫ ī alia p̄cepta diſtinguunt. Poſtea v̄o vt ī figura vituli videt. deſcendens Moyſes ⁊ vidēs vitulū ⁊ choꝛos iratꝰ pꝛoiecit tabulas. Et confracte ſunt.

Figura tabularū ſcd̄m doctoꝛes aliqs

Figura tabularū ſcd̄m doctoꝛes hebꝛos

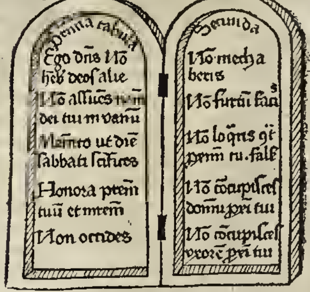

Vt ea vberius clareſcant poſita eſt hec figura duarum tabularum.

Linea regū aſſiri orum

Aſcades

Amyntbas

Bellothus

Aptheros Eructoniꝰ Fenix Cadmus

Aptheros Rex crethe primo mellis colligendi vſum inuenit. huiꝰ filia ex inceſtu concepit de qua mirabilia narrãt. Et poſt ibidē filiꝰ regnauit ⁊ dictus fuit auidis legeſq̃ fecit et primꝰ boues aratro iunxit. Erictonius Athenienſiū prīceps primꝰ in grecia quadrigã excogitauit. Fenix ille in tyro et ſydone regnauit vſuq̃ litterarū tradidit. ⁊ colores feniceos quo capitalia fierent inuenit. A B C D Alpha vita Gãma Delta. A · B · Γ · Δ ·

Corinthꝰ vrbs fuit Achaie olim inſignis qui primū a Syſipho latrone Aeoli ſup Iſchmō ī medio maris ionij ⁊ egei cōſtructa fuit. Octuageſimo etat moyſi ãno. Primo Certhyra deiñ aucta Ephyra vocata. Vñ ⁊ apud virgiliū Ephyreaq̃ era. Nã Corinthij in ere fundēdo prīcipatū obtinebãt Eo q ibi pulcherria ⁊ artificioſa eiuſmodi eris fiebãt vaſa. Sz pꝰ h̄ euerſa ⁊ ab Corintho Oreſtis filio iſtauratã Corinthꝰ cognoīata fuit. Vltio a romanis accenſa nū q̃ coaluit vt oñdit florꝰ ⁊ iuſtinꝰ. Fuitq̃ teſte Apulegio libro de magici regionis caput. Apud corinthios p̄mū imperiū aſſumpſit ⁊ regnuit Atletes grecus luctator victorioſiſſimꝰ. Regnatūq̃ ē in Corintho ſb regibꝰ duodeci. annis 323. Poſtea reſpublica p annuos magiſtratꝰ gubernari cepta eſt. Poloponeſus prouīcia quã hodie latini Moreã vocãt totiꝰ grecie quondã arx dicta regio ē pene inſula. haud vlli terre nobilitate pꝰ ferēda. Inter duo maria Egeū ⁊ Ioniū. platani folio ſimilis. Anguſtia vñ procedit Iſchmos appellat. in ea ſtrictura q̄ Cherroneſon efficit ciuitas ē chorinthi. medio interuallo colli applicata. Sz has ip̄as anguſtias (vt plinꝰ retulit) pfodere nauigabili alueo tentauere Demetriꝰ rex Ceſar dictator cayꝰ princeps. domiciꝰ nero infauſto (vt oī exitu patuit) incepto Greci p̄ncipes poſtq̃ Turcoꝝ potētia europã penetrauit ex mari ad mare producto p anguſtias muro peloponeſſiuz a reliq̃ grecia diſiūxerūt Murū examiliū vocauere Corintheos ab idoloꝝ cultura ad verã dei religionē Paulꝰ aplus ratiōibꝰ ⁊ doctrina atq̃ miraclis ptraxit. Nūc ea regio tota impio Turcoꝝ adiecta eſt.

Corinthus

Carmētis

ISta Carmētis fuit filia euandrij. q̄ et litteras latinas inuenit. A b c d e f g h i k l m n o p q r ſ t v x.

ISte Salmon filius Naaſon. nat⁹ eſt anno mūdi ſcd̄m. lxx. interpretes. 3 7 2 5. hoc eſt ante natiuitatē xp̄i. 1 4 7 4. Hic fuit dux in tribu Juda vt in numeris legit̄. et cū Joſue terraꝫ promiſſionis intrauit ſcd̄m gloſam duxit in matrimoniū Raab meretricē vel vt Lyra vult hoſpitalariā. Joſue. 2. capit̄lo.

Linea chriſti
Salmon

ITalus rex iuxta Albulam fluuiū id eſt tyberim ciuitatem condidit in qua regnauit. vbi poſtea condita Roma fuit. a quo tota ytalia nuncupata.

DE iſto Rechab deſcēdit ſtirps valde religioſa q̄ iſto tp̄e fuiſſe creditur. Hic de yetro cognato Moyſi deſcendit. ⁊ conuerſus fuit ad Judaiſmum.

Ytalus Rex

Rechab

HEc ciuitas antiquit⁹ Zenereth alias Cynaroth vocata ad littora maris ſita Tyberiadis dicti inter oriētem et auſtrum ad duas leucas a bethulia monte diſtās vbi Judith holofernem occidit. Deinde ab herode Tetracha gallilee inſtaurata: in honoreꝫ Tyberij Ceſaris Thiberiadis appellata. nūc Tyberias eſt vocata in ea xp̄s Mattheū in apoſtolatū aſſumpſit. Olim habuit epiſcopum cui mare galilee ſubiectū erat. Prope hanc ciuitatē balnea naturaliter calida eſſe phibet̄. Et in ea terminat̄ regio decapoleos a deceꝫ ciuitatibus principalib⁹ dicta. In ea regione nō longe a Tyberiade eſt lacus aſphaltides q̄ ꝑpter magnitudinē ⁊ aque inmobilitatē mortuū mare dicit̄. Naꝫ neqꝫ ventis mouet̄ reſiſtente turbinib⁹ bitumīe: quo aqua ſtagnatur Neqꝫ nauigatiōib⁹ patiēs eſt. Quoniā oīa vita carētia in profundū mergunt̄. Nec materiā vllā ſuſtinet niſi que alumine illuſtrat̄. Aſphaltides nihil preter bitumē gignit. Vñ ⁊ nomē. Nullū corpus aīalium recipit Thauri cameliqꝫ fluitant. Inde fama nihil in eo mergi: Longitudīe excedit centū milia paſſuuꝫ. Latitudine maxima vigintiquīqꝫ implet. minima ſex.

Tyberias al's Tyberiadis

Circa illud tp̄s inceperūt ytalie regnare reges. multotieſq̄ꝫ nomina variarunt. quoꝝ oīm primus dicit̄ fuiſſe Janus. qui pallaciuꝫ extruxit qd̄ Janiculum dicit̄. Poſtea ꝓ magno deo habitꝰ eſt. Figurat̄ aūt cū duabꝰ faciebus. atq̄ꝫ in principio anni eiꝰ feſtuꝫ celebrat̄. Ob hoc ꝙ eſſet finis p̄teriti principiūq̄ꝫ futuri. Et inde mēſis ianuariꝰ eſt dictꝰ Ideo bifrons dicit̄.

Saturnus pater iouis rex cretenſ̄ tp̄e yſaac regnare cepit: filiꝰ Arij filij Ninie filij nini filij beli nembrotidis. poſtea expulſus a regno Cretenſe p̄ filium ſuū Ionē. Vidēs igit̄ Janꝰ ſaturnū velle ciuiliter viuere et vineas colere ac docere ſuſcepit cū benigne. ⁊ cū eo regnū partitꝰ eſt ⁊ genuit ibi ſaturnꝰ picū. q̄ poſt eū regnauit Alij vocāt eū ſtercē al'. ſtercutiū. q2 ab eo tanq̄ꝫ a peritiſſimo agricola inuētuꝫ eſt vt in fimo aīaliū agri fecundarent̄. Ideo cum deū agri fecerūt et totius ꝓſperitatis poſt mortē eiꝰ. Saturni ymago talis a romanis depingebatur. erat eīn vultu triſtis ſenex ⁊ capite canꝰ. falcem in ſiniſtra tenēs. dextra vero flammiuomū draconē. triſtis q2 regno crete pulſus. vel q2 ortus ſtelle ſaturni ſignificat triſtia ventura. ſenex q2 ſidus iſtud frigidiſſimū in effectu. ideo capricornus et aquariꝰ (q̄bus p̄eſt ſaturnꝰ) ſunt ſigna frigida. canꝰ q2 pruinas ⁊ niues ꝓcreat in p̄dictis ſignis. falcē geſſit q2 agriculturā inuenit. vel q2 ſcd̄m Seruiū inimicus eſt humane nature. q2 frigidiſſimꝰ. ideo ſcd̄m euꝫ in ſiniſtro brachio ꝓprios filios tenuit quos falce pemit ⁊ ad os prexit. quē etiā natos ſuos vorare dixerūt: cū oīa tp̄e cōſumerent̄. vel etiā dracone in dextra portauit q2 finis eſt anni: p̄r iouis dicitur. q2 eo ſupior ſcd̄m m̄ltos habet̄. Glauco cooꝑtus fuit amictu. q2 ſtella eiꝰ frigide ⁊ aq̄ſe eſt nature. Saturnus libēter accepit ymmolationē hoīs iuuenis ſiue puerilis: Delectat̄ eīn diabolus in effuſione ſanguinis humani. tum propter credulitatem ymmolantis. tum propter odium humani generis.

Juno

Juno Saturni ⁊ opis filia ac iouis ſoror atq̄ꝫ coniunx ea etate fuit. Hec errore gētiliuꝫ deoꝝ regina dicta fuit et ꝓpterea regnoꝝ eā ⁊ diuitiaruꝫ fecerūt deam ſic et cōiugij Et ideo parturiētibꝰ ip̄am p̄eſſe voluerūt. Illi inſup inſignē currū ⁊ arma attribuūt: Illi q̄ꝫ tanq̄ꝫ regine excellētiſſime. xiiij. nymphas pediſſeq̄s aſſcripſerūt vt in cuiꝰ pſona virgiliꝰ dixit. Sūt mihi bis ſeptē p̄ſtanti corꝑe nymphe: In cuiꝰ etiā tutelā pauonē auē dixere. Cuiꝰ caude dicē Ouidiꝰ eā argi paſtoris ſui a mercurio occiſi oculos appoſuiſſe. Ex ioue vulcanū cōcepit ⁊ poſt mortem inter deas relata. Samij nobiliſſimū templū eidē cōſtruxerūt.

Picus ſaturni filius primus rex laurentuꝫ fuit. qui bellator egregius ⁊ augur fuit. et inter deos cōnumeratus eſt.

Faunus ſcd̄us rex laurentum fuit: qui etiam deus fuit eorum qui ſic voluerūt vel putauerunt.

Sibylle omnes femine vates a veteribꝰ nūcupate. vel ab vniꝰ delfidis nomine: vel a conſilijs deoꝝ denūciandis: Ceterū Sibyllas. x. numero fuiſſe. Primā fuiſſe de perſis. Cuiꝰ mētionē fecit Nicanor q̄ res geſtas Alexādri ſcripſit. Secundā libicā. Cuiꝰ meminit Euripedes. Terciā delphicā. de q̄ Criſippus loquit̄ in libro de diuinatiōe. Quartā cumeā in ytalia q̄ꝫ neuiꝰ in libris belli punici: Piſo in annalibꝰ noīat. Quintā erythreā: q̄ꝫ Appolodorꝰ affirmat ſuā fuiſſe ciuē. Eāq̄ꝫ grais iliuꝫ petētibꝰ vaticinatā perituā eſſe troyā. Sextā ſamiā: de qua ſcripſit Eratoſenes in antiq̄s annalibꝰ ſamioꝝ repiſſe ſe ſcriptū. Septīa Cumanam noīe Almatheā. que ab alijs Demophyle noīat̄. Eamq̄ꝫ nouē libros attuliſſe ad regē Tarquiniū priſcū: Et ꝓ eis trecētos philippeos poſtulaſſe. regēq̄ꝫ aſpernatū precij magnitudinē ⁊ m̄lieris inſaniā. Illā in cōſpectu regis tres combuſſiſſe. at ꝓ reliq̄s idē preciū poſtulaſſe. Tarquiniū multo magis mulierē inſanire putaſſe. Que denuo tribꝰ alijs exuſtis. cū in eodē precio pſeueraret: motū eſſe regē: ac reſiduos trecētis aureis emiſſe. Quoꝝ poſtea numerꝰ ſic actꝰ: capitolio refecto. qd̄ ex oībus ciuitatibꝰ ⁊ ytalicis ⁊ grecis. ⁊ precipue erythreis coacti allati q̄ꝫ ſunt romani: cuiuſcūq̄ꝫ Sibylle noīe fuerūt. Octauā helleſponticā in agro troyano natā vico marmeſſo tp̄ibus cyri. Nonā phrigiam que vaticinata ſit ancyre. Decimā tiburtē nomīe Albuneā que tiburi colit̄ vt dea. Harū oīm Sibyllarū carmina ferunt̄. Omnes aūt hee Sibylle vnū deū predicāt. maxime tn̄ Erythrea. q̄ celebrior inter ceteras ac nobilior habetur.

Linea regū ytalie

Janus

Saturnus

Picus

Faunus

De aliis ſibyllis.

Sibylla Agrippa

SIbylla agrippa veſtita roſea veſte cum clamide roſea: nō multū iuuenis. manū tenēs in gremio q̄ſi admirās. ⁊ ſiniſtrā manū tenēs oſtēdendo de orſum breue ſcriptum. dicit ſic. Inuiſibile verbum palpabiť: Germīabit vt radix. Siccabiť vt foliū. Nō apparebit venuſtas eiꝰ: Circūdabiť aluꝰ maternꝰ: ⁊ florebit deꝰ leticia ſempiterna. ⁊ ab hoībus cōculcabiť. Naſceť ex matre vt deꝰ: ⁊ cōuerſabiť vt pctōr: Homo quidā gētilis vidit hanc gloriam.

Sibylla Libica

SIbylla libica ornata ſerto viridi. ⁊ florū in capite. veſtita palleo honeſto ⁊ nō multū iuuenis dicit ſic Ecce veniet dies ⁊ illūinabit dn̄s denſa tenebraꝝ ⁊ ſoluetur nexꝰ ſynagoge. ⁊ deſinēt labia hoīm. ⁊ videbūt regē viuentiū ⁊ tenebit illū in gremio virgo dn̄a gentiū. ⁊ regnabit in miſcdia. ⁊ vterꝰ matris eiꝰ erit ſtatera cunctoꝝ.

Sibilla delphica

HEec ſibylla Delphica q̄ ante troyana bella nata ꝓphetauit. veſtita veſte nigra ⁊ capillis circūligatis capiti in manu tenēs cornu iuuenis dicit ſic. Naſceť propheta abſq̄ matris coitu ex virgine eius.

Sibilla frigia

SIbylla Frigia induta veſte rubea. nudis brachijs antiqua facie ſaturnina. crinibꝰ ſparſis. ꝑ dorſum digito indicās dicit ſic. Ex olimpo excelſus veniet ⁊ firmabit conſiliū in celo ⁊ annūciabitur virgo in vallibus deſertorum.

Sibilla ſamia

SIbylla Samia a ſamo inſula iuuenis. hn̄s formoſum pectꝰ ſubtili velo capite coopto. manū ad pectus tenēs dicit ſic. Ecce veniet diues ⁊ naſceť de paupcula. Et beſtie terraꝝ adorabūt eum Clamabunt ⁊ dicēt Laudate eum in atrijs celorum.

Sibilla europa

SIbilla Europa decora iuuenis. Facie rutilās. velo ſubtiliſſimo capite ligata. induta veſte aurea breue in manu tenēs dicit ſic. Veniet ille ⁊ tranſibit colles ⁊ latices olimpi. regnabit in pauptate. ⁊ dn̄abiť in ſilentio et egredietur de vtero virginis.

Sibylla Perſica

SIbylla Perſica veſtita aurea veſte cū velo albo in capite dicit ſic. Ecce beſtia cōculcaberis. ⁊ gigneť dn̄s in orbē terraꝝ. ⁊ gremiū virginis erit ſalus gentiū et pedes eiꝰ ī valitudīe hoīm. Inuiſibile v̄bū palpabiť.

Sibilla gagni ualde eligioſa

INueni etiā alia dicta cuiuſdā ſibylle cꝰ nomē n̄ inuenī de xp̄o teſtificātis videlicz. Exurget mulier de ſtirpe hebreoꝝ nomīe Maria. hn̄s ſponſuz nomīe Joſeph et ꝓcreabiť ex ea ſine cōmixtiōe viri de ſpū ſctō filius dei nomīe Jeſus. Et ip̄a erit virgo ante partū ⁊ virgo poſt partuz. Qui vero ex ea naſceť erit verꝰ deꝰ ⁊ verꝰ homo et adimplebit legē Judeoꝝ: ⁊ ſuā adiūget ꝓpriā. ⁊ ꝑmanebit regnū eiꝰ ī ſecl'a ſecloꝝ. Venietq̄ ſup eū vox dicēs Hic eſt filiꝰ meꝰ dilectꝰ ip̄m audite. Mortuoꝝ reſurrectō erit: et claudoꝝ curſus velociſſimꝰ. Et ſurdi audiēt. ⁊ ceci videbūt. loqueť nō loquētes. Et de quīq̄ panibus et duobus piſcibus multa hominuz milia ſaturabuť. Ventos compeſcet verbo, mareq̄ furiēs ſedabit. pedibus mare calcans. Ambulans ſuper vndas. Infirmitatem hominibus ſoluens. repellens multos dolores.

ITem alia Sibylla que dicitur fuiſſe herithrea ait. In vltima etate humiliabiť deꝰ humanabiť ꝓles diuina. Jungebatur humanitati deitas. Jacebit in feno agnus. et puellari officio educabitur deus et homo: Eligetq̄ ſibi ex piſcatoribus et electis numerum duodenarium.

Ille Troys in dardania regnauit et troyā condidit.

Anchiſes

Anchiſes ex dea venē ſm errorez gētiliū genuit Eneaz. q̄ in Ytalia reg̃uit vt patuit.

Laomedon

Laomedō rex troye occidit̄ ⁊ Ixiona filia eius capit̄ ⁊ ducit̄ i greciā ꝓpt̄ q̄ bella ſ̄guiſſima ſecuta ſunt et mala horrendiſſima

Troya regio minoris aſie in q̄ Ilion fuit ciuitas cantatiſſima. Nōnunq̄ vero ꝓ ipa vrbe troya ponitur. Et ſm homerū oīm que ſub ſole ac ſtellifero celo ſunt vrbiū quidē inſigniſſima eſt troya. Nūc aūt ingens Troya toti⁹ aſie columē ita extincta eſt. vt vix veſtigiū aliqd̄ appareat. qd̄ Ouidi⁹ inq̄t. Jam ſeges eſt vbi troya fuit. Siſr̄ virgilius. Camp⁹ vbi troya fuit. Cū ea exuſta lapides ⁊ quecūq̄ alia inde ablata ſunt. Talis finis humanaꝝ reꝝ. Tros aūt Erichtonij regis filius Anno quadrageſimo iudicis aioth iam veteran⁹ dardaniā veniēs Troyā cōdidit. vir armoꝝ peritiſſim⁹. ampliato regno ex ſuo noīe regionem q̄ prius dardania dicebat̄ Troyā appellauit. Dardan⁹ eñ fuit ex Joue ⁊ electra filia Athlātis genita. Js ad phrigiā deuenit quā dardaniā nomīauit. Ex quo nat⁹ Erichtoni⁹ ex eo tros qui iuſticia ⁊ pietate laudabilis fuit: Jſq̄ vt memoriā ſui noīs faceret Troyā appellari iuſſit. q̄ duos habuit filios. Ilion Aſara. cum q̄ prim⁹ maior natu regnās troyā de ſuo noīe Iliū noīauit. Ilio laomedō fuit filius ex quo priamus natus eſt. Js troyā p⁹ ſuā primā diruptionē reformauit ⁊ exornauit. ac vrbē magnā ⁊ ampliora menia ac ꝓpugnacula ex lapidib⁹ marmoreis cū muro altiſſimo extruxit ⁊ munitiſſimā reddidit. multitudineq̄ militū eē fec. ne ꝑ ignorātiā opp̄meret̄. vt pri⁹ tpe laomedōtis opp̄ſſa fuit. Regiā q̄ꝫ edificauit ⁊ iouis ſtatuā: ⁊ arā ꝯſecrauit. Ilio ſex portas fecit. q̄rū h̄ ſūt noīa. Anthenoidas. Ilia. Scea. Thymbria. Dardanides. Troyana Per mediū ciuitatis fluui⁹ Xant⁹ decurrebat. Simois q̄ꝫ fluui⁹ ex Ida troyano mōte ſcaturiēs iuxta troyā decurrens. q̄ cū mari appropinq̄t̄ xanto cōmiſcet̄. Et in paludē coact⁹ iuxta ſigeum ꝓmontoriū in mare deſcendit Priam⁹ āt ex hecuba vxore hos hūit libos. Hectorē prīo natū. Alexādrū: Deiphebū. Helenū. Troylū: Andromachā. Caſſandrā: Polixenā. Pugnatū ē deiñ cū troyanis p grecos ānis. x. ⁊ mēſib⁹ ſex. Prīo Eſebon iudicis āno. c⁹ cauſaz dicūt. Cū alexāder q̄ Paris dict⁹ ē in Ida ſilua cū venatu abijſſz i ſomnis Mercuriū ad/

Troya

duxiſſe. Junonē venerē ⁊ mineruã vt inter eas de ſpecie iudicaret. Et tūc ſibi venerē pollicitã eſſe: ſi ſuã ſpēm meliorē harū ſpecie iudicaſſet. daturã ſe ei vxorē que ī grecia ſpecioſior forma videret. Vñ cū ita audiſſet optima facie venerē dicit iudicaſſe. Poſtea helenã regis Menelai vxorē rapuit: id extremū excidiū troianis fuit. Hoc bellū decēnale diſertiſſime pſcribūt Dares frigi⁹ ⁊ dictes cretēſis. qui in clade Troyanoꝝ preſentes. locoꝝ noīa et geſtorū luciđiſſime oīa norūt. Et ad rerū Troyanorū cognitionē nihil breui⁹. nil clari⁹ ⁊ terſius repiri poterit. Fuit eñ capta Tercio anno labdon iudicis iſrael ante vrbem conditam. Anno. 430.

De bello grecoꝝ contra Troianos. et deſtructione troye.

Oroſius dicit Anno ante vrbē conditã. cccc.xxx. ꝓ raptu helene fuiſſe factã cōiurationē grecoꝝ: ⁊ cōcurſū mille nauium extitiſſe: ⁊ deinde obſidionē decēnem. Porro frigi⁹ dares. q̄ ſcripſit hanc hyſtoriã dicit. ꝙ duces grecoꝝ ꝯtra troyã fuerūt. xlviij. q̄ adduxerunt naues mille ducētas duas. Priamo vo regi troye venerūt in auxilium duces. xxxiij. Sūma aūt belli troyani ex hyſtoria darcij. quã tranſtulit corneli⁹ iſta eſt. Caſtor et pollux audientes helenã pulcherrimã vxorē menelai fratris agamenonis raptã fuiſſe ab alexandro ſeu paride: nauē aſcendētes. ſecuti ſunt eã. ⁊ cum in leſbio littore nauē ſoluerēt. maxima tempeſtate orta. nūꝗ̃ cōparuerūt. Quos leſbij vſqꝫ ad troyam queſierūt ⁊ nō inueniētes crediderunt. immortales deos factos. Cōueneſt igit apd athenas grecoꝝ duces. xlviij. cū nauib⁹ mille ducētis duab⁹. Miſſiqꝫ ſunt ꝑmo legati Dyomedes et vlixes ad Priamū. vt ſatiſfieret iniurie: infectoqꝫ negotio pugnatū eſt inter eos. Et in ꝑmo bello Hector priami fili⁹ proteſilaum interfecit

In ſcđo bello patroclū ⁊ minonē ⁊ aiacē thelamonium occidiſſet: niſi cū de ſanguie ſuo recognouiſſet erat eñ natus de Eſiona ſorore ꝑami

Prime inducie date ſunt grays petētibus ꝑ biennium. In tercio ꝑlio Hector hocchē Archilocū ⁊ prothenorē duces occidit. In quarto ꝑlio Alexander menelay femur ſagitta tranſfixit. In quinto bello hector. vij. fortiſſimos duces occidit. Eneas duos. Achilles quattuor Dyomedes duos. In ſexto bello continuis diebus. lxxx. pugnatum eſt. Gray ſecundas petunt inducias in triennium. quo completo iterum pugnatur. Hector in prima acie interfecit. iiij. duces fortiſſimos. Achilles qui erat ex parte grecorum occidit duos. de parte troyanorum Pugnatur diebus. xxx. Priamus tercias petit inducias. vi. mēſibus. Iterum agamenon q̄ ex parte erat grecorum petit quartas inducias dierum. xxx. In nono bello voluit andronica vxor hectoris ipm hectorē retinere. qꝛ ī ſomnis viderat ei non expedire vt prodiret in bellū qđ cum facere non poſſet: antianacē filium ſuū ad pedes eius poſuit: ſed nec ſic eum retinuit. Hector igitur in bellum prodiēs tres duces fortiſſimos occidit. duos vulnerauit: ⁊ terciū achillem a quo tandem occiditur. Gray quintas petunt inducias duorum mēſium. Poſt bellum decimum gray ſextas petunt inducias ꝑ annum

In bello. xi. Palamides qui rex ꝑ cōmotiōes factus fuerat occidit. In bello. xij. troyl⁹ multos occidit: In. xiij. ꝑlio pugnatur cōtinuis diebus. vij. Agamenon ſeptimas petit inducias. xxx. dierum. In bello. xviij. Troyl⁹ achillem ſauciat ⁊ pugnat cōtinuis dibus vij. In bello. xix. troylus ex equo cadēs ab achille occiditur. In. xx. bello cadit Mēnon dux perſaꝝ

Priamus decimas petit inducias dieꝝ. xxx. In bello. xxi. Alexander occidit achillē ī phano appollinis: vbi eum ad colloquiū vocauerat concordiã ſimulans. Greci igit petūt vndecias inducias. In. xxij. bello alexander aiacē ſauciat: ⁊ Ayas ſauciatus alexandrū interfecit ⁊ de vulnere ſtatī morit. In bello. xxiij. et. xxiiij. panthaſſilea regine amazonū viriliter neoptholemum Achillis filiū ſauciat: a quo tandem ipa occidit. Anthenor. polidamas et Eneas dicūt priamo vt faciat pacē: q̄ nolēte patriã ꝓdunt.

Capta igitur troya: Agamenon predã omnem equaliter diuiſit. Ita ꝙ pugnatū eſt ad troyam annis. x. menſib⁹ viij. dieb⁹. xij. Et vt refert dares frigius: corruerūt ex argiuis octigenta ⁊ ſeptuaginta milia. Ex troyanis aūt ſexcenta ſeptuaginta ſex milia hominū vſqꝫ ad oppidū proditū. Eo aūt ꝓdito occiſa ſunt ex troyanis ducēta ſeptuaginta ſex milia. Eneas nauibus profectus eſt cū quib⁹ alexander greciã intrat numero. xxij. quē ſecutus eſt numer⁹ trium milium quadringentoꝝ hominum ex troyanis: Athenorē ſecuti ſunt duo milia quīngēti. Ethelens cū caſſandra ⁊ andronica ⁊ hecuba vxorē priami cum mille ſeptingētis: crinuſium petijt: Menelaū: et helenã vxorē eius (dicit homerus) ad thecurem regem egipti quē polipiam vocat poſt captã troyam diuertiſſe.

Cum videã innumeros ſcriptores de Troyanoꝝ clade meminiſſe. ⁊ eo locorū nominū et geſtoꝝ eiꝫ lectores deuenerint ꝓpter. hiſtorie ignoratōeꝫ ceſpitare. ſepe etiã cadere. Quãobrē ad hiſtorias Troyane cladis quas dares phrigius. ⁊ dictes cretenſis viri diſerti pſcripſerunt cunctos remitto. Cum primus ꝑ id tp̄s vixit et militauit. Alter idomeneum cretenſium ducem ſecutus interfuit ⁊ quantū ad troyanarum rerū cognitionē attinet nihil breuius. nihil vtilius. nihil etiã clarius ⁊ terſius licet repire. Qui res geſtas tanta diligentia. tantaqꝫ cura. atqꝫ ita diuiſas temporibus. nomībus. locis ⁊ ſic demū accurate omnia differuit. vt res nō narrari. ſꝫ geri. non deſcribi. ſed rurſus tractari ⁊ ipi bello intereſſe legentibus videatur.

TRoyanum bellū decēnale primo Eſebon ſiue Abeſſon iudicis anno (teſte euſebio) ſurrexit. quo tpe ſequētes claruerūt. Troya cū quā Ilion tros regis troyanoꝝ filius ampliſſimā inſtaurauit mille ꝛ quingentis paſſibus a mari remota erat: vbi oīm rerum vbertas erat: Ipſa quippe que decēnalem grecorum obſidionem paſſa fuit: et ab eis tandē deleta.

Hercules

HErcules ille cū Iaſone troyā vaſtauit que ſtatim a p̄amo fuit reedificata. Idez hercules agonē olimpiacuz cōſtituit et bella multa cōfecit que dicūt duodecim inſignes et inhumanos pfeciſſe labores.

Hector

ISte hector fuit p̄mogenitus p̄ami ex hecuba vxore incōparabilis fortitudinis et ſtrēnuitatis. Iō ob maximū ei⁹ militie fulgorem apud troyanos maximo ī precio habitus eſt. Nā ob incredibilē ei⁹ prudētiā atz fortitudinē nō ſolū parētes: ſed et patriā nobilitate atqꝫ glīa ſplēdidā fecit. hic ex Andromacha ɔiuge plres genuit filios. E qb⁹ frāc⁹ vn⁹ fuit A q̄ (vt ait vincēti⁹ byſtorial' burgūd⁹) frāci originē habuere.

Menela⁹ Helena

HElena fuit vxor menelai regis ꝛ a pari de filio priami rapitur. ꝛ ad troyā pducitur. ꝓpter qd̄ troyanū bellū exortuz Ipſam tñ poſt troye excidium Greci menelao reddiderūt. q̄ gaudēs nauim cū illa cōſcendit patriam petitur⁹: ſed tēpeſtatib⁹ acti in egiptū ad polibuz regez deuenere. Indeqꝫ diſcedentes octo āni erātes (vt teſtis eſt euſebi⁹) tandez in patriam redierunt.

Paris

PAris qui et Alexāder dict⁹ eſt eiuſdē hectoris frater: ex p̄amo ꝛ hecuba nat⁹: ſb ſpecie legatiōis cū. xx. nauib⁹ in greciā mittitur Et a menelao hoſpicō ſuſcipit. Cui⁹ cū aſpexiſſet vxorez illaz. abſente marito tandē cū oībus regijs theſauris abſtulit et Troyam pduxit. Ex qua rapina bellum decēnale grecoꝝ aduerſus troyanos ſuſceptū eſt. Hic cū troyanis vrbem obſidentib⁹ multa ſtrēnue geſſiſſet: A pirrho achillis filio occiſus fuit.

Agamenon

AGamenon fuit frater regis Menelai dux toti⁹ exercitus grecoꝝ. cōtra troyā bellauit. q̄ tandem traditorie et turpiſſime capit. fuitqꝫ Atrei regis fili⁹. ab omni exercitu imperator deſignatus. ad bellū pergens Clitemeſtram coniugez ex qua multos ſuſceperat filios reliquit. Et apud troyam multos paſſus labores. ꝛ ſimultates principum pro quibus ab imperio depoſitus ꝛ illi palamedes ſuffect⁹ eſt. Quē cum vlixes occidiſſet ipſe maiori gloria imperium reaſſumpſit. Tandez Troya capta et diruta cum ingenti preda et caſſandra priami filia in patriam rediturus naues conſcendit Uerum ꝛ ipſe tempeſtate actus. p annū ferme errauit.

Iſti duo de Troya fugientes duo regna conſtituūt: longe tamē poſt.

Turcus

Franco

FRanco quidē ex hectore fili⁹ p̄ami nepos a quo francoꝝ nomē tractū eſt. a troya fugat⁹ poſtea tota Aſia pu̇agata in danubij ripis tandē puenit. Ibi cū aliq̄dīu cōſediſſet. deinde locum querēs a cōmuni hominū ſocietate ſeiunctū: ad thanai fluentia ꝛ paludes meotidas ſeceſſit. vbi Sicambriā condidit vrbem.

TUrcus fili⁹ Troili filij regis Priami. A q̄ pplm ab eo deſcendentē. quidem turcos denoīari dicūt. Alij eorū originē ex Scythia referunt.

Linea pontificū

Pͣynees

Abyſue

Boos vel buuz

Ozy

PHynees fili⁹ Elearari. cum fornicati fuiſſent filij iſrael cū madianitis. adorantes ydola eoꝝ ꝓpter quod dn̄s mādauit ſuſpēdi. xij. principes tribuū. ipſe ſacerdos dei ꝑcutiēs vnū ex filijs iſrael fornicantē cum madianita ad mortez placauit iram dn̄i. Cecideruntq; ꝓpter hoc malū. xxiiij. milia ex iſrael.

DElbora fuit ꝓphiſſa ⁊ iudicauit iſrael. ſub qua ꝑcuſſus eſt Jabin rex chanaan ⁊ pn̄ceps exercitus Syſare. Syſara eīn de curru exiliēs fugiēs ī domū cuiuſdā mulieris ſe abſcondit. Qui ſiti fatigat⁹. lactis poculum ab ipa recepit. ⁊ cū nimiū bibiſſet obdormiuit. Illa vero dormiēti clauū ferreū ꝑ tp̄s infixit. ⁊ malleo cū terra cōfixit poſtea barach Jabin regē interfecit. Fecit etiā canticū in graciarū actiōe ꝓ victoria ppl̄i ſui.

GEdeon quartus hebreoꝝ Judex iudicauit iſrael annis. xl. ꝑcuſſit quattuor reges madianitaꝝ ſcz. Oreb. zeb. Zebee. ⁊ ſalmanā. ⁊ humiliat⁹ ē madian in quoꝝ man⁹ traditi fuerūt filij iſrael. vij. annis ꝓpt iniq̄tates priſtinas q̄s fecerūt. Angel⁹ eīn apparēs gedeoni purgāti triticū p̄nūciauit liberatōnē fiendā ꝑ eū. qui angel⁹ virga ꝑcutiēs: carnes ius deſuꝑ fuſum ⁊ azima poſita a gedeone ſuꝑ petrā: ignē accēdit cōſumens illa poſt hec petijt in ſignū future victorie gedeon vell⁹ in area poſitū rore complere: area ſicca remanēte. poſtea iterū ecōuerſo. qđ totū factū eſt vtz Judi. vi. mortu⁹ eſt tandem gedeon ſenex ⁊ ſepultus eſt in Effraim regiōe in ſepulchro patris ſui.

ABimelech quītus Judeoꝝ iudex filius n̄ālis illegittim⁹ tn̄ gedeonis. ſuaſit viris ſichen vt occiderent. lxx. fr̄es ſuos legittīos filios gedeōis vt ipe ſolus dn̄aret. Qđ ⁊ fecerūt ſuꝑ lapidē vnū decapitātes illos excepto minio dicto Joathan q̄ abſcōdit⁹ fuit. Ideo eū dn̄s mala morte ꝑire fecit. Qui ſychionitis dixit ꝑabolā de lignis. q̄ iuerāt ad vitē ⁊ ficū ⁊ oliuā ⁊ demuz ad ramnuz id eſt ſentē vt facerēt ſibi illos regē. Abimelech aūt diſſenſionē ſummēs poſtea cū ſychionitis ignē ſuppoſuit turri ſychē ex q̄ mille mortui ſūt. Et demū ipe obſidens thebes cū de muro ꝑcuſſus fuiſſz dū ꝓxime veniſſet ad murū. Mulier quedā fragmentū mole ſumēs caput ipi⁹ repēte ꝑcuſſit. Et cadēs in terrā ſauci⁹ armigerū ei⁹ rogauit vt eū occideret ne a muliere interfectus eſſe videret. Et ille quidē preceptū adimpleuit.

THola de tribu yſachar q̄ iudicauit Iſrael. xxiij. annis: hn̄s. xxx. filios īſidētes aſinis p̄ncipes. xxx. ciuitatū q̄b⁹ dedit vxores. poſt q̄s iſrahelite peccantes dn̄o afflicti ſunt mltipliciter ab āmonitis ⁊ madianitis Moriens tandē in Samir ſepelit.

OSy ſacerdos fuit ō ſenīe Aaron ꝑ lineā Eleazari q̄ mortuo nutu dei tranſijt pontificat⁹ ad lineā de ythamar ānis. 120. in qua heli prīm⁹ ſumm⁹ ſacerdos fuit ab ythamar vltimus.

ISte yair ex tribu manaſſe ſeptim⁹ Judex iſrael habuit. xxx. filios bonos q̄s p̄ncipes. xxx. ciuitatū cōſtituit. ⁊ quia tpa bona in ſilētio ⁊ pace tranſierūt. Patet q͛ in dieb⁹ iſtoꝝ duoꝝ iudicū Ozy ⁊ Yair ſcz: iſrael dn̄o adheſit. ⁊ ideo cūcta ꝓſpere aduenerūt. Et cū duobus ⁊ vigīti ānis id dignitatis mun⁹ tenuiſſet ſenex defunctus eſt. Poſt cui⁹ mortē hebreoꝝ res ad inhoneſtā vitam ⁊ iniuriā dei atq; legum delata eſt. Quāobrem paleſtini eoꝝ ꝓuinciā cū magno exercitu deuaſtauerūt.

Linea iudicum

Delbora

Gedeon

Abymelech

Thola

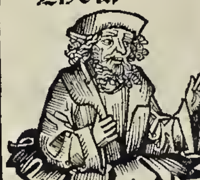

Jayr

De famoſis inſulis mediterranei maris.

Sardinia inſula a Sardo hercul' filio ap
pellata: qui cū innumerabili mltitudīe
e libia diſceſſit. Et in tyrreno mari īſulā
Sardinie occupās que icus a grecis vocabat̄ de
ſuo nomīe ſardiniā nūcupauit. Habet aūt latitu
dinis nonagintaocto miliaria. Lōgitudinis ve
ro. ccxx. Alij eiꝰ ambitū quattuor milia ſtadia
eſſe referūt. Habet eñ hec inſula multā partem
aſperā minimeqꝫ tranquillā. Reliquā vero rebus
oībus felicē precipue tritico et pecoribꝰ atqꝫ pa
ſcuis. Ibi nullꝰ lupꝰ gignit̄: nullꝰ ſerpēs repit̄
Eſt tamē hec inſula eſtiuo tp̄e morboſa in locis
maxime fecūdis. Cōtinetqꝫ multas ciuitates in
ter quas p̄cipua Calaris eſt: vbi Coralloꝝ ma-
gna reperit̄ piſcatio. Que ⁊ longo tp̄e beatiſſi-
mi patris Auguſtini reliquijs illuſtrata fuit. Ea
inſula antiquitus naſcebant̄ arietes q̄ pro lana
pilū caprinū procreabant. quos Muſimones
vocabāt: quoꝝ pellibꝰ Sardi thoracis modo ſe
ſe muniebāt. Antea eñ Sardi iolenſes dicebāt̄
Indeqꝫ iolen herculis Amaſiam ferunt ſardum
ip̄m. et pleroſqꝫ herculis filios eo adduxiſſe: et
cū accolis habitaſſe. A quibꝰ poſtea ſardinēſeſ
dicti ſunt. Illiꝰ poſtmodū imperij dignitatē pe-
ni ex affrica delati ſortiti ſunt: Qui cū aduerſus
germanos bellū gererēt ab eiſdē penitus deleti
ſunt. Cuiꝰ inſule dominiū romani ꝑ multa tem-
pora potiti ſunt. mltas quoqꝫ poſtmodū clades
et direptiōes a barbaris piſanis ac genueſibus
ꝑpeſſa. tandē in Arrogonenſiū manꝰ ē deducta.

Corſica a Cyrino eiuſdē ſardi fratre ⁊ her-
culis filio. Qui vt Rabano placet ex libia
veniēs inſulā quā hodie Corſicā dicimꝰ ab eo
primū inhabitatā cyrinū a ſuo noīe nūcupauit.
Deinde cū quedā mulier noīe Corſica in liguria
taurū depaſceret ip̄m anīal tranſnatādo mare in
inſulā peruenit. Mulier aūt ꝓ tanto ſollicita na
uigio ſtatim inſcijs parētibꝰ illo delata eſt. Com
pertoqꝫ in paſcuis vberrimis thauro. delectata
inſule pulchritudine ibidē habitare ꝯſtituit. Et
a ſe eam Corſicā noīauit. Cuiꝰ inſule longitudo
clx. miliaria eſt. Latitudo vero. lxx. Ambitꝰ āt
ip̄ius tria milia ⁊ ducēta ſtadia. Hec quippe in-
ſula in lyguſtico mari eſt. ſed a ſeptētrione thu-
ſco propior. Inter hanc ⁊ Sardiniā īſulā inter
iacent. xx. miliaria. Scd̄m aūt pliniū in tercio li
bro tantūmodo nouē. Ea quippe inſula tempo
re Strabōis vt ip̄e ſcribit maligne colebat̄. Et
multis in locis inacceſſibilis adeo erat: vt q̄ eiꝰ
montes inhabitabāt vitā latrocinijs degentes
beluas immanitate ſuperabant. In manibꝰ pꝰ
modum romanoꝝ deducta cū feraciſſimā mult[is]
in locis repiſſent: multas in ea erexere ciuitates
In ea nunc ſex non ignobiles extant ciuitates
diu poſt varios caſus Corſi acti. et a mauris q̄
maxime oppreſſi. Ademarꝰ quidam genuenſis
dux eam liberauit. Et tp̄e Caroli magni in ma-
nus genuenſiū deuenit. Sed poſtmodū floren-
te piſanoꝝ repub. ꝑ aliquod tp̄s eiſdem paruit
Interdūqꝫ eccleſie romane: tandē ſuperatis pi-
ſanis in manus genuenſiū iterū peruenit et nūc
vſqꝫ durat. Hec ip̄a (vt aiūt) inſula: preter opti-
mum vinū alios fructꝰ ſuauiſſimos gignit. Ha
bundatqꝫ bobus: capris et ouibꝰ ac alijs anīali
bus. Et inter cetera canes ferociſſimos ꝓducit.

Creta inſula in qua Cres ſiue Criō demo
gorgonis (vt quibuſdā placet) filius. Pri
mus Crete inſule rex regnauit vt Euſebius ſcri
bit. ⁊ a ſe cretā nomīauit. Primo a celi temperie
Aerea dicebat̄: poſtmodū Macoroneſon id eſt
beata inſula. Alij aūt a creta heſperidis filia de-
nominationē accepiſſe eam dicūt. Sūt q̄ a tena
ci terra q̄ creta appellat̄. quia ibi melior reperit̄
dictā. Ea inſula nunc venetis ſubdita eſt. Et ad
principatū grecie preclara ſita. cūcto namqꝫ im-
minet mari. Hec vt yſidorus ponit quondā cen
tum īſignibus vrbibꝰ inſignata fuit. Et curetes
Gnoſum ciuitatē et Cybelis deoꝝ matris tem-
plum in ea condiderunt. Ipſaqꝫ prima remis ⁊
ſagittis valuit. Studiū quoqꝫ muſicum in ea ce
ptum fuit. Capris copioſa eſt ceruoſqꝫ agitat lu
pos et vulpes. Aliaqꝫ feraꝝ noxia nuſqꝫ gignit
Serpens ibi nullus: nulla noctua ibi inuenitur
Etſi inueniat̄ ſtatim emorit̄. Abeſt aūt modi-
cum a peloponeſo que eſt archadia. in medio eī
mundi eſſe dicitur. Nam illi a ſeptentrione ege-
um mare eſt. ab occiduo Ioniū ſeu Mirtheū q̄
europe ſunt maria. Ab oriente aūt eſt illi icareū
mare atqꝫ egiptum que Aſiatica maria ſunt. Et
a meridie deniqꝫ ⁊ occiduo affro abluit̄ ponto.

Sicilia a ſiculo Neptuni filio: qui in eā in-
ſulam veniēs poſt ſicanū fratrem ibidē re
gnare cepit. Et a ſe inſulam ſiciliam denomīari
voluit. Primo ip̄a Trinacria dicebat̄. deinde a
ſicanio Sicania hec italie olim pars fuit: ſed ter
remotu ſupueniente (vt plinius ait) ab italia di
uiſa eſt quibuſdā vndis interuenientibus et ſine
requie fluctuantibꝰ. Que et triangularis eſt et ī
angulis tria ꝓmōtoria habere dicit̄. Ex quibꝰ
vnus ad meridiē vergit. qui et pachynus dicit̄
Alter ad ſeptentrionē ſpectat et pelorus vocat̄.
Nec plus diſtat ab italia q̄ mille quīgētis paſſi
bus. Alius autem in libiam ⁊ occaſum tēdit atqꝫ
in ipſam carthaginem maxime ſpectare videt̄.
Nec ab affrico littore pluſqꝫ centū viginti milia
paſſuū diſtare conſtat. Vocaturqꝫ lylibeus. Et
hi tres mōtes tria inſule latera cōſtituētes. vnū
quidē ad africā exponunt. Reliqua vero duo
latera verſus italiam coartantes. Inſulā in pe-
lorum deducūt. hanc antiqui rome horreū voca
uere. Que oībus in rebus ſupior alijs italie p̄ti
bus habita eſt. vtpote frumēto. Croco. Melle.
alijſqꝫ ꝑ multis. Et non fructibus modo ſed et
pecoribus. pellibus. lana et caſeo.

Cyprus inſula a Cethin qui fuit tercius fili
us Iauan ⁊ nepos Iaphet Cethima dicta
cum primū eam habuit. Hec inter ceteras inſu-
las celeberrima. rerū eñ omniū habundans: et
veterum diuitijs ornata. Et ꝓpterea luxui pluri
mum dedita: ob quod veneri ſacrata fuit. Cyprꝰ
aūt cadentibꝰ rebꝰ romanis diu ſub imperio gre
corum fuit. Qui poſt Conſtantinū apud Bizā-
cium regnauere. Ricardus anglie rex grecos ex
inſula deiecit cū hieroſolimā Claſſe petēs: eo tē
peſtate delatus portu prohiberet̄: Indignatus
eñ arma que in ſaracenos parauerat in grecos
vertit. eiſqꝫ inſulā abſtulit. Spoliatamqꝫ firmo
ſuorum preſidio cōmunitā reliquit. Nec diu po
ſtea Guidoni luſignano genere gallico: Qui de

hieroſolimitano regno contendebat: eā ꝑmiſit Quā ille ab anglico acceptā ſibi ⁊ poſteris ſuis vſqꝫ in varia tempora obtinuit. Poſt varias ſucceſſiones regnū ad duos fratres ꝑuenit. Quoꝝ alter nomīe petrus Claſſe inſtructa cum Catelanis et gallicis alexandriā egiptiorū inuaſit. Ingreſſuſqꝫ vrbē mediā diripuit: et quāuis occurrentibus maximis egiptioꝝ copijs: fuge ſe commiſerit. Ingentem tamē predā et ditiſſima ſpolia reportauit: nec diu poſtea a fratre interfectuſ eſt. Nulla em̄ ſancta reperitur regni ſocietas. Cruentus fraterno ſanguine rex conſtituit̄. ſed neqꝫ ei longo quies fuit. Poſt hec perpeſſa eſt hec inſula magnas calamitates. nunc autē ſub dominio venetorum habetur.

Elboya inſula nominatiſſima quā noſtro ſeculo Nicropontem dicimus in qua ciuitas Chalcis quā quidē Cecrope. Alij (vt Cicero deorum natura libro. 3.) ab Alabando conditam dicūt. Plato vero in thimeo Amaſim regē Egiptum eiuſdem vrbis conditorem dixit. Hec cum eiuſdem inſule metropolitana ⁊ celebris atqꝫ pugnatiſſima eſſet a Mahumeto Ottomāno Turcorū principe venetis ablata fuit. In ea ꝗppe Cecrops rex primus Appollinem deum appellauit. Simulacra reperijt. Et aras ibidem inſtituit atqꝫ victimas īmolauit. Ibi etiam preter tres filias et quartā genuit nomine Phrigiam que inde traijciens Phrigiam a ſe habitatā denominauit. Eam autem calcidē cepit Mahumetus turcoꝝ imperator quartodecimo. kal̄. Junij Anno ſalutis. 1 4 71. proditione cuiuſdā thome liburni cum magno xp̄ianorum ⁊ maxime venetorum damno. Ubi prohdolor omnes puberes italicos ibi inuentos acutis palis tranſfigi fecit. et grecanā gentē ſub haſta vendere ꝑcepit.

At in gallia quas referre conueniat ſole inſule ſunt Stoecades ab ora ligurū ad maſſiliā vſqꝫ diſperſe. Baleares in hiſpania cōtra tarraconenſia littora ſite nō longe inter ſe diſtāt vſqꝫ ad euerſionem frugum cuniculis aīalibꝰ quondā copioſe. Et ex ſpacio ſui cognominibꝰ acceptis maiores minoreſqꝫ perhibent̄: Caſtella ſunt in minoribus Samo ⁊ Mago: In maioribus parina ⁊ polentia colonie. In atlantico quoqꝫ mari vſqꝫ occaſum gorgadum ſunt inſule Has incoluerunt gorgones mōſtra. Et ſane adhuc monſtruoſa gens habitat. diſtant a continēti bidui nauigatiōe. Prodidit deniqꝫ Xonophō lampſacenus Harmenopem regem in eas ꝑmeaſſe. reptaſqꝫ ibi feminas aliti pernicitate: atꝫ ex omnibꝰ que apparuerunt duas captas. tam hirto atqꝫ aſpero corpore. vt ad argumentū ſpectande rei duarum cutes miraculi gracia in̄ donaria iunonis ſuſpenderint: que durauere vſqꝫ in tempora excidij carthaginenſis. Ultra gorgadas heſperidum inſule (ſicut Seboſus affirmat) dierum. xl. nauigatione in intimos maris ſinus receſſerunt. Fortunatas contra leuam mauritanie tradunt iacere. Quas iuba ſub meridie quidem ſitas: ſed proximas occaſui dicit. De harum nominibus expectari magnum mirum reor: ſed infra famam vocabuli res eſt. In prima earum cui nomen eſt embriona: edificia nec ſunt nec fuerunt. Juga montiū ſtagnis madeſcunt: ferule ibi ſurgunt ad arboris magnitudinem: earum que nigre ſunt: expreſſe liquores reddunt amariſſimū: Que candide aquas euomunt etiam potui accomodatas: Alteram inſulam Junoniā appellari ferunt. In qua pauxille edes ignobiliter ad culmen faſtigiata. Tercia huic proxima eodē nomīe nuda omnia: Quarto loco capraria appellatur enormibus lacertis pluſqꝫ referta. Sequitur niuaria aere nebuloſo et coacto: ac propterea ſemꝑ niualis: Deinde canaria repleta eſt canibus forma eminentiſſimis In ea edificiorum durant veſtigia. Auium magna copia: nemora pomifera: palmeta cariotas ferentia: multa nux pinea: larga mellacea: Amnes ſyluris piſcibus abundātes. Perhibēt etiā expui ī eā vndoſi mari belluas: deiñ cū mōſtra illa cum putredine tabefacta ſunt: omnia illic inſici tetro colore. Ideoqꝫ non penitꝰ ad nūcupationem ſui congruere inſularum qualitatem.

Caſſiterides inſule ſpectant aduerſus celtiberie latus: ſic dicte a grecis (vt plinius habet) a fertilitate plumbi in capite vero bethice vbi extremꝰ eſt noti orbis terminus inſula a continenti ſeptīgentis paſſibus ſeperatur. Quā tyrij eritbreā: peni lingua ſua gadir nominauerunt: De alijs īſulis in generali deſcriptione habitum eſt in ſuperioribus.

Poſt īſulaꝝ famoſaꝝ maris mediterranei ac aliaꝝ deſcriptionē Pauca de latitudīe terre ſubiungemꝰ.

Latitudinem terre quatenus habitatā exiſtimarunt maiores noſtri in ſeptem dimata diuiſerūt. Quorū primū ab inſula Meroe vſqꝫ ad Sienem ꝑ milia paſſuū quadringēta et quadraginta ꝓtendit̄. A cuiꝰ fine Secundū incipiēs in alexandria egipti finit̄. quadringētis paſſuū milibꝰ amplius. Tercium in rhodo deſinit. Huiꝰ latitudo tercētis et quīquaginta milibꝰ paſſuū extenta eſt. Quartū rhodienſe appellant: eiqꝫ trecēta milia paſſuū latitudinis attribuūt. Quintū romanū ducentorū et quīquaginta miliū. Sextū ad Boriſtenē vſqꝫ amnem ꝓducūt. ducētis et duodecim millibus patens. Septimū ad Ripheos mōtes ꝑ millia paſſuū centū ⁊ octuagintaquīqꝫ. Atqꝫ ita oīm climatū latitudo ſuꝑ vicies centena cētum quadraginta duo milia paſſuū complectit̄ Queādmodum his viſum qui de terre climatibus ſcriptitarūt. Longitudo climatum ab ortu in occaſum protrahit̄. Tantūqꝫ alterū ab altero ſuperatur. Quantū ab equinoctiali circulo procul abeſt. Haud tamē his climatibus omnis habitabilis continetur. Siquidē longe vltra Meroem degere homines et ptolomeus et multi alij prodiderūt. Et vltra ſeptimum clima quod Ripheis montibꝰ terminatur: magna ꝑs germanie ſita eſt. Et tota Noruegia: ipſaqꝫ brittannie inſula atqꝫ hibernie. In quibus maximi dies haud minꝰ quā duas de viginti horas aſſumūt. Quas in ſeptimo climate terminari quidecim tradiderūt: An vero ſub equinoctio habitacio ſit: Indiſcuſſum nunc relinquimus. hiſtoriam temporū proſequentes.

Pariſius regia et inclita Galliarū vrbs in Senonenſi prouincia poſt Troyanū excidiū habuit initium. Nam parides cum Enea e troya ſecedens: vnacꝫ cum francōe hectoris filio in Galliaꝫ ꝓficiſcēns iuxta ſequane fluuium conſedit et ibi populum conſtituēs a ſe pariſios nominauit. Franci quidē ab origine Troiani fuerūt: Qui deleto Ilio duce priamo magni pāmi ex ſorore nepote ꝑ pontū euxinū ⁊ Meotbidas paludes i ſcythiā ꝑuenere. Ibicꝫ ciuitatem quā Sicambriam vocauere edificarunt Quō in gentem magnā coaluerūt. Manſeruntcꝫ romanis vectigales vt aliȷ̄ ſcythe vſcꝫ ad tempora valētiniani Ceſaris. Quo imperante Alani vexare imperiū ceperunt. Eo tpe libertatē in decēnium imperator ꝓmiſit vt alanorum ferocitatem cōpeſceret. Allecti eo premio ſicambri arma ſumpſerunt. et alanos victos bello deleuērē Ideo libertati donati mutato nomīe franci appellati: quod attica lingua. ſiue feroces. ſiuē nobiles ſonat. Itali frācos liberos vocāt. Exacto decennio: cum romani ſolita tributa repeterēt: franci ob eam libertatem effrenes facti parere recuſarunt. Hoc ergo francorum genus cum ex ſcythia in germaniam veniſſet: Ibicꝫ diu conſediſſet germanicum effectam eſt. Uerum cū creſceret imperiū ita et francia aucta eſt adeo vt tota gallia ferme et magna germanie pars a montibus pirreneis vſcꝫ ad pānonie terminos francia diceretur. Naꝫ quicquid francis ſuberat frācia vocabaẜ. Et in duas partes diuiſa fuit. Nā quod eſt gallie. occidentalis francia dicebatur: quod germanie orientalis. Hec gens ſub Carolo magno romanum imperium meruit. Qui afflictam lambartico bello ſedem apoſtolicam cōſolatus eſt. Sunt multi qui francos eos ſolummodo eſſe volunt. Qui circa pariſius habitant. Et illis datum imperium eſſe volunt quos rectius francigenas quis appellauerit. Que vrbs ꝑ tempora a regibus habitata in maximam ⁊ potentiſſimam euaſit ciuitatem. Cui poſtmodum Carolus cognomēto magnus ob loci cōmoditatem imperiali diademate ſuſcepto romanoruꝫ vniuerſale Gynnaſium condidit. Et a dyoniſio Ariopagita epiſcopo ab aplis eo vna cum Ruſtico et Eleuterio dyacono predicationis gratiā directo ſacrum xp̄i euangelium ſuſcepit. Et ibi coronā martirī ſuſtinuit. Ornatẜ hec ciuitas clariſſima reliquijs bathildis regine: et Aurce virginis aliorucꝫ plurimorum martyrum.

Pariſius

Maguncia Metropolitana vrbs Germanie: Eam a maguntio quodā Troyano initium et nomen tempore troyane cladis habuiſſe Carinus in cronicis tradit. Hec inter belgas Germānie ciuitas eſt. et rheni rippas attingit. Famā eiꝰ clare auxit Druſus nero germanicus. cum bellum aduerſus germanoꝝ trāſ rhenum ciuitates geſſit: Et ex fractura equo ſuper crus eius collapſo. xxx. die qua id acciderat mortuus eſt: Corpus eiꝰ a Nerone fratre q̄ nuncio valitudinis eius excitꝰ raptim accurrerat. Romam deuectum: et in C. Julij tumulo recōditur de mole druſi circa rhenum tacitus et alij mentionem faciunt. Hoc manifeſtant Magūtie druſi latium et alie antiquitates. Quidam a paulino pompeyo Romanorum legionibꝫ in germania duce ſub Nerone imperatore perfectam dicunt. Huius ciuitatis archiepiſcopus ad Imperatorem romanum eligendū preſtat ſuffragia: Habet hec vrbs virum ſanctiſſimū Albanum martyrem. Prope hanc ciuitatem Franckfordia nobile emporium eſt; in quo ſuperi cum inferis germani cōueniunt bis ſingulis annis. Ibiqꝫ imperator elegitur ex veteri conſuetudine. Eaꝫ autem plabitur. haud ignobilis amnis quem moganum vocant. Ptholomeus hunc fluuium obrigma appellat. Qui ſuperiores germanos ab inferioribus eundem diuidere affirmat. Neqꝫ alius fluuius eſt qui eam diuiſionem apertius q̄ moganus efficere poſſit. Et hodie quidē inferiores germani vſqꝫ ad Maguntiam procedunt. Abinde ſuperiores vocantur. Moganus vero ex montibus bohemie vicinis ortus de regione Moguntie in rhenuꝫ exoneratur. Ob quā rem non defuerunt qui Moguntiam a mogano fluuio dici crederent. Edes autem ampliſſime more romanorū Moguntie: et baſilice ornatiſſime cum arce epiſcopali. et plura memorie digna in ea viſuntur. Et aliqua propter bella deuaſtata.

Maguncia

Linea Chriſti

Boos

Boos 3825.

Boos 3875.

Boos 3925.

Boos 3975.

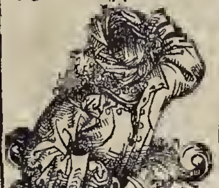

REgnum Lacedemoniorū oritur vbi primum regnauit Euriſteus et regnauit annis.42.

Euriſteus

BOos filius ſalmon naſcit̄ anno patris ſui.48.mundi vni lxx.3775.

REgnum Corinthiorum orit̄ vbi Atlethes primum regnauit grec⁹ luctator victorioſiſſimus.cū ſe plurimum poſſe i corintho videret.et populum quo vellet aut vi aut per ſuaſione pduceret imperiū ſibi aſſumpſit

Atlelthes

NOta q̄ hic fit ſaltus per euangeliſtas:quo ad boos ⁊ obeth.quia ad minus inter eos fluxerunt .272. Anni quod tempus ad vnum hominem referri non poteſt.Et ideo hic quinquies ponitur Boos magis ad denotandum tempus q̄ȝ rem geſtam. Nicolaus tamē de lyra dicit q̄ iuxta veritatē hyſtorie fuerunt tres boos ſibi viciſſim ſuccedētes : ſed h̄ pro ſolido aſtrui non poteſt quia non habet ex canonica hyſtoria. Sed hoc eſt certum q̄ inter principiū iudicatus Joſue. quando Salmon accepit Raab.que peperit boos: vſq̄ȝ ad natiuitatē dauid fluxerunt anni circiter.ccclxvij. Ubi tn̄ niſi tres ab euāgeliſtis generatōes ponūt.

RUth Moabithides genere fuit. Que virū nomie Maalon genere iudeum ex Bethleem ciuitate natū accepit maritū. Cui⁹ viri pater Elimelech fuit. Mater noemi. qui famē terre ſue ferre non valentes in terrā Moabitarū cū duobus filijs ſuis migrauere. Ibiq̄ȝ dum cūcta eiſdē bene pcederēt filijs ſuis Moabitidas dedere vxores. vni ſcȝ Chelion Orpham: ⁊ Maalon Ruth. Tranſactiſ deinde.17.annis Elimelech ⁊ duo filij ei⁹ mortui ſunt. Neomi aūt amare ferēs infortuniū ſuū in terrā ſuā iuda regredi pꝓpoſuit. Sed ei⁹ nur⁹ deſeri ſe ab ea nō tollerabāt: nūc ipa ſine eis pficiſci nō poterat. Tandē vna remanēte. Ruth ipſa cū remanere nō potuiſſet. Noemi ſocr⁹ ſociā ſibi duxit in Judeā. Cūq̄ȝ in bethleem ingreſſe fuiſſent Booz Elimelech cognat⁹ ſuſcepit eas in domū ſuā. Procedente deinde tpe Booz cū didiciſſet Ruth vxorē fuiſſe cognati ſui defuncti: ⁊ ipe ſine vxore eſſet: ſcđm legē Moyſi duxit. Quo facto poſt annuȝ peperit ei filium Quē Neomi ſocr⁹ ſumēs ſuo cōſilio vocauit euȝ Obeth. eo q̄ in eius ſenectute nutriretur. Inde et ipe obeth genuit Jeſſe ex quo natus eſt dauid.

Linea pontificũ

Zaraya

Meyraioth

Amarias

Achitob

ISti quattuoꝛ in linea pontificum: nō fuerũt ſummi ſacerdotes. ſed Sadoch de eis deſcendit: quẽ ſalomō conſtituit ſummũ in pontificatum: reiecto priꝰ abyathar de ſacerdotio qui fuit vltimus de linea ythamar.

IEpte illegittimꝰ princeps latrocināciũ. factꝰ eſt dux exercitꝰ a galaaytidis vt pugnaret contra āmonitas. ⁊ miſſis priꝰ nũcijs Jepte ad regẽ Amon: ratione oſtẽdens iniuſte eos vſurpare velle terras eis a dño cōceſſas. cũ nollet euꝫ audire facto voto de offerendo qđ ei primo occurreret de domo reuertẽti cũ victoria acceſſit cōtra āmonitas et debellauit eos. Cui reuertenti occurrẽs filia virgo cuꝫ tympano: vt votũ ſeruaret ymolauit caꝫ. ſtultꝰ in vouẽdo. impiꝰ in implẽdo. Judicauit aũt Jepte iſrael. vi. ānis iudex ſeptimꝰ. poſt quẽ iudicauit. viij. Abeſſan de bethleem annis. vij. habẽs. xxx. filios ⁊ totidẽ filias. Poſt quẽ iudicauit. ix. Abyalon zabulonites annis decẽ. Judicauit poſt illum Abdon. viij. annis hñs xl. filios Judex decimus.

CArthago vrbs fuit celeberrima ĩ affrica a Cartha oppido (teſte Seruio) nomen aſſumpſit. Et aput grecos. ΚΑΡΧΗΔΩΝ. ſcribit. Cōſtructa primũ a didone beli regis tyrioꝛũ filia: annis ſeptuagīta tribꝰ anteq̄ roma ipſa cōſtrueret vt dixit Juſtinꝰ libro. xviij. Que priꝰ a bouis corio Byrſa dicta fuit. qꝛ ꝓ illa edificāda tantũ loci dido emerat a regẽ hiarba. q̄tum corio thauri tegi poſſet. dicẽte virgilio libro Eneid. primo. Mercatiq̄ ſolũ facti de noĩe byrſam: Thaurino. q̄tum poſſet circũdare tergo. Coriũ eñ illud in tenuiſſimos filos ſecari fecit. quo loco multũ circũdedit vocātes illũ locũ lingua phenicia byrſam. i. coriũ: que poſtea mutato vocabulo Carthago dicta eſt. Cicero quoq̄ de natura deoꝛum libro ſecũdo. Poſtq̄ tres hercules declarauit. Quartꝰ inq̄t filiꝰ Jouis et Aſteries ſoroꝛis latone qui Carthaginẽ filiā genuit a qua Byrſa quā dido cōdidit Carthago vocata eſt. Hec eadeꝫ teſte Plinio libro. xv. naturalis hyſtorie centuꝫ viginti annis romanis emula fuit. Pluries eñ deſtructa: Pluries inſtaurata. Fuit aũt hec inclita ciuitas vetuſtate originis magnitudine ⁊ claritate ante omnes affrice ⁊ hyſpanie ꝓuinciarum vrbes memoꝛāda. Primo auteꝫ excidio Scipio iunioꝛ magni Scipionis nepos in tercio bello punico cōſul factꝰ ſex cōtinuis diebꝰ ac noctibꝰ illā oppugnauit et vltra deſperationẽ tandẽ ciues in deditionẽ traxit. petẽtes vt q̄s belli clades reliquos fecerat viuere ſaltẽ liceret. Eo ĩ bello mulierũ viginti q̄nq̄ milia: viroꝝ vero trigīta trucidata fuiſſe referũt: Haſdrubal aũt eoꝝ rex vltro tranſfugiẽs eiꝰ vxoꝛẽ. ſe ſuoſq̄ filios in mediũ iecit incẽdium. quod ſexdecim cōtinuis diebꝰ arſit. Et miſerũ (vt Liuiꝰ ait) etiā victoribꝰ ꝓbuit ſpectaculũ. ⁊ tũc Carthago ſexcẽteſimooctauo ab eiꝰ cōditiōe anno omni murali lapide deleta fuit. Verũ poſtq̄ euerſa fuit vigeſimoſcđo anno lelio cecilio motello. ⁊ T. Q. flāmineo cōſulibꝰ repari iuſſa eſt. qua repata Romani ciues eo miſſi deducti ſunt. Sed vt idẽ liuiꝰ inq̄t intra breue tp̄s Ethna vltra ſolitũ flammeos ignes euomẽs calidis cineribꝰ exuſta eſt. tecta deſtruxit. Cuiꝰ ſubleuande calamitatiſ cauſa Senatꝰ Ro. decẽ annis ei vectigalia remiſit. Multas etiā ꝑ tp̄a Gothoꝛũ calamitates ꝑtulit. Tandẽ in Mauroꝝ manꝰ deueniẽs regũ ſedes. ⁊ regia nũc vſq̄ habita eſt. Que et vernacla lingua Tuniciũ appellata eſt.

Carthago

Sine iudice
Linea Judicum

Yepte

Abeſſan

Abyalon

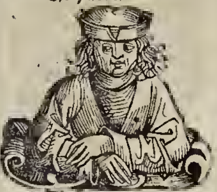

Abdon

Primus rex iſrael Saul

Saul primus iudeorū rex. Cis de tribu beniamī filiꝰ duodecimo ſacerdotij Samuelis anno a domino in regē electꝰ. Regnauit cū ipſo Samuele annis. 26. Hic a principio vir bonꝰ. deinde ꝯmādata dei cōtemnēs ex rege tyrānꝰ et oppreſſor ſuoꝝ ſubditoꝝ euaſit. Tandē poſt multas dauid regi ꝑſecutiōes illatas cū cōtra paleſtinos in mōte Gelboe Syrie ꝓuicie pugnaret ab eiſdē fuſus ⁊ ſupatꝰ ſuis oībus pene ꝓſtratis. poſtremo ⁊ ipſe grauiter vulneratꝰ in euaginatū gladiū irruens mortuꝰ eſt. Hoc vidēs eiꝰ armiger ſeipm̄ interfecit.

Dauid ſe preſentāte ſauli Jonathas filiꝰ ibi pn̄ſens maximā amiciciā cū dauid cōtraxit ita vt omnibus veſtimētis ſuis faceret eū indui. aſcēdentibꝰ autē Saule et dauid cū pplo in hierlm cū victoria ⁊ choris puellaruꝫ cū muſicis cantātibꝰ in obuiā eoꝝ. Saul ꝑcuſſit mille. et dauid decē milia. contriſtatꝰ eſt ex inuidia: timens ne regnum deueniret ad eū. ⁊ quadā die pſallentē coraꝫ eo in cythara: Saul lancea q̄ſiuit eū trāſfigere. Poſtea aūt fecit eum tribunū ſup gentes armoꝝ. Promiſitꝗ ſaul dauid dare ſibi vxorē filiā ſuā Michol: ſi ei afferret centū ꝑpucia philiſtinoꝝ: ſcꝫ eos occidēdo. intēdens ex hoc mortē dauid inferendā a philiſteis. q̄ aſſentiēs attulit ducēta ꝑpucia: occidēs illos in bello iuſto: qꝛ inimici erāt populi iſrael. Jonathas aūt valde diligēs dauid verbis ſuis recōciliauit eū pr̄i ſuo ſauli: quē q̄rebat occidere. Et cū i bello habito ꝯ philiſteos: Dauid feciſſet plagaꝫ magnaꝫ in philiſteos: Saul iteꝝ q̄ſiuit haſta ſua cōfigere dauid zytharizantē corā eo: Sꝫ dd̄ declinauit ictū: Fugientēꝗ ad domū cū ſaul miſiſſꝫ ſatellites ad capiēdū eū ⁊ occidēdū Michol vxor ſua nūciauit ei: ⁊ emiſit eū ꝑ feneſtrā. Cūꝗ nūciatū fuiſſꝫ ſauli ꝙ eſſet i aioth cū Samuele miſit apparitores vt caperēt Dauid plures ⁊ varios tribꝰ vicibꝰ. q̄ cū veniebāt inueniētes ꝓphantes cū ſamuele ⁊ dauid. et ipi cū eis ꝓphabant laudātes deū. demū ipſe ſaul acceſſit: qui etiam ſimul cum illis prophetauit nudus ſe expolians.

In iudicatu illoꝝ triū ſcꝫ Abeſſon Abyalon: et abdon: tp̄a q̄eta fuerūt ⁊ ideo nil notabile actū eſt tūc in iſrael. Sꝫ nota ꝙ iſtū Abyalo. lxx. nō hn̄t nec etiam tp̄s ſine iudice ſuprapoſitū. ſꝫ iſta tp̄a aſſignat Joſue q̄ nō hꝫ tp̄s ſpāliter diſtinctū. ſcd̄m hebraicam veritatem. ⁊ ita concorda ſuppotationes annorum ſm̄ quēlibet alioquin errabis.

Narrat Augꝰ. et Boetiꝰ in de philozophico cōſolatu li. iiij. Metro. iij. Qꝫ Vlixes rediēs de bello troyano decēnio errauit in mari. Nā cū in extremo Italie Syciliā verſus cū vnica naui fortūe grā ad inſulā in q̄ magna Circes dn̄a pulcherrima q̄ filia Solis dicebatꝛ habitauit applicuit ⁊ itrauit. Iſta ꝑ icantatiōes ⁊ carmina miſcuit quedā pocula: ꝑ q̄ oēs bibētes trāſmutauit ſiue voluit a nā hūana i beſtias. Vn̄ ſtati ſocijs vlixis porrexit de potatiōe ſua. vnū ⁊ aliū mutauit in aprū aliū in leonē. aliū in ceruū. Vlixi vero dederat mercuriꝰ (q̄ ſuꝰ ⁊ archadie deꝰ dicitꝛ) vnū floreꝫ cuiꝰ virtꝰ fuit cōtra tales incātatōes reſiſtere. Vnde nihil paſſus. magam inſequitꝛ et eam ad reparatione ſocioꝝ euaginato gladio coegit. Hūc vlixbonam in hiſpania Solinus cōdidiſſe ſcribit. Et ab ipſo vlixe: vlixbonaꝫ nomen accepiſſe. De eius erroribus penolopeꝗ vxoris caſibꝰ homerus. xxiiij. libros diuinos carmīe ſcripſit. Quos odyſſee volumen appellauit.

Linea pōtificum

Heli

Phinees

Achitob

Achimilech

Abyathar

Iſte heli ſacerdos ⁊ iudex. habuit hos duos filios ſcȝ. Ophni et Phinees. et quia in arguendis filijs tepidus fuit. ideo reprobatus fuit a domino. Auditaqȝ ſtrage filiorū et Archam captā a philiſteis de ſella cadens. fractis ceruicibꝰ expirauit pre dolore dum octo ⁊ nonaginta vixiſſet annos.

Samſon duodecimus et vltimus iudicū iſrael Judicauit annis. 20. Hic hebreorū fortiſſimus fuit patri ſuo Manue naſciturus ꝑ angelū fuit annūciatus Nazareꝰ. vxore ducta in thannata ꝑabola de leone conuiuis ꝓpoſita. et per dolum mulieris ſoluta. cū ſegetes hoſtiū incendiſſet. ⁊ mille viros mandibula azini aquā dante trucidaſſet. Tandeȝ dolo dalide raſis crinibus a philiſteis captus. Renatis crinibꝰ concuſſa domo plures ſtrauit mortuus q̄ȝ viuus. Cōcuſſis em̄ columnis tota domus ſuꝑ principes vniuerſos cecidit et tria milia hominū extinxit. inter quos ⁊ ipe vna cū eis defunctus eſt. Venientesqȝ fratres eiꝰ ſuſtulerūt corpus ⁊ sepelierunt in ſepulcro patris ſui.

Achitob filius Phinees filij heli fuit pater Achimelech quē ꝑcuſſit Saul cum omni domo ſua ꝓpter dauid vt patet ſuꝑ.

Poſt ſamſonem iudicauit Heli. qui et ſacerdos et a digniori ſacerdos eſt nominatꝰ nō iudex. Trāſlato ergo ſacerdotio a filijs Eleazar. hic primus de filijs ythamar arripuit. Forſitan ipemet factus iudex ſacerdotiū ad ſe tranſtulit. Cepit aūt iudicare anno ab exitu de egipto. ccc lvi. etatis aūt tercie id eſt ab Abrahā d ccc lxi. mundi vero bis milleſimo. d ccc ix. Et iudicauit annis. xl. huiꝰ tp̄e ꝯtigit hyſtoria ruth de q̄ ſuꝑ.

Samuel ſanctiſſimus propheta domī hebreorum ſacerdos et iudex poſt hely ſacerdotem dei populum rexit annis. 40. Hic Helchane ⁊ Anne vxoris eiꝰ filius fuit. Cuȝ helcana habuit duas vxores: ſcȝ Annā et Phenennā. Anna aūt ſterilis erat. ſed tamē magis a viro diligebatur. Phenēna vero fecūda propter quod exprobrauit anne de ſua ſterilitate: ſuꝑ quo contriſtata valde acceſſit ad templum orans et votum faciens pro filio obtinendo. Et cum reprehenderet ab hely ſacerdote: q̄ꝑ vt ebria oraret: illa humiliter excuſauit ſe indicās ſuam afflictionem. Exaudiuit aūt dominus orationem anne et dedit ei filium maſculum ſcȝ Samuelem ꝓphetam quē ablactatum obtulit cum domino ad tabernaculum dei. et ibi miſit eum ad ſeruiendum in eo. Qui a puericia vſqȝ ad ſenium digne domino deo miniſtrauit Qui tandem cum iudicaſſet iſrael annis quadraginta. Secūdo ante obitum Saulis anno diem ſuum obijt. quē ſinguli ex pp̄lo iſrael tanq̄ȝ ꝓpriū fleuere parentem Eius aūt corpus in Ramatha ſepultū fuit.

Linea Judicum

Samſon

Hely

Samuel

Neapolis

Neapolis vrbs vetuſta atqꝫ p̄clara Campanie: olim parthenope dicta. Cuiꝰ originē Titꝰ liuiꝰ ī octauo refert in cumaīs his verbis. Palepolis fuit haud ꝓcul. vbi nūc Neapolis ē duabꝰ vrbibꝰ idem ꝑplus habitabat cumis erāt oriūdi. palepolimqꝫ quā tenerēt greci dicit infra liuiꝰ a publio plantio cōſule captā fuiſſe. ⁊ infra Jaꝫ publiꝰ inter palepolim neapolimqꝫ loco opportune capto diremerat hoſtibus ſocietatē aurelij mutui. Quidā tn̄ ſcribūt eā regiā ciuitatē a dyomede rege in littoribꝰ maris cōditaꝫ fuiſſe. Que poſtqꝫ romanis ſe ſbiecit: eiſdē alijſqꝫ principibꝰ ⁊ dn̄is fidē ſemꝑ ſeruauit. Liuiꝰ qꝫ dicit Neapolim auxilio nolanoꝝ romanis deditā fuiſſe. Vſi vero ſūt ſemꝑ poſtea Neapolitani erga romanos ⁊ alios dn̄os cōſtātiſſima fide. Primū romana republica canenſi clade cōſternata cū ad hieronē iam hyeme impendente cōſiſteret bellū neapolitani legati romā venerūt ab his q̄dragīta pathere auree magni pōderis in curiam delate. q̄s quidē ſenatꝰ cōtra morē ſuū accepit. ⁊ neapolitanis grās egit. Cūqꝫ hanibal Neapoli ſummope potiri q̄ſierit: Neapolitani in romanoꝝ ptibꝰ pſtiterūt. floruit aūt ſemꝑ poſtmodū neapolitana vrbs romana re ſub cōſulibꝰ. ⁊ pariter ſub p̄cipibꝰ integra adeo vt apud eā graues viri animoꝝ a curis laxamētum quererēt. Et diſcoli laſciuie diuerſoriū. Suetoniꝰ de nerone reuerſus e grecia neapolim. ꝙ in ea primū artē muſicā ꝓtulerat. albis equis introijt diſiecta pte muri. Sed ⁊ viros videmꝰ lr̄is celebratos. Virgiliū diu. Titū liuiū aliqn̄. ⁊ horaciū Neapoli moratos fuiſſe. Et Seruiꝰ aſſerit virgiliū ſcripſiſſe Georgica neapoli quā parthenopē appellauit: Franciſcꝰ qꝫ petrarcha preſtanti vir ingenio. a Roberto rege neapolitano gallicana oriūdo ꝓgenie rogatꝰ Neapolim bis ſe cōtulit. Sed a trecētis annis citra regia dignitate inſignita. Habet nūc neapolitana baſilicas. menia ⁊ arces ⁊ publicas ⁊ priuatas edes ſupbas. ⁊ ceteris italie maioribꝰ cōparādas. Jn q̄s preclarūqꝫ virginis clare mōſteriū. qđ a ſancta Arragonie regina Roberti regis incliti vxore edificatū. facile oīa italie mōſteria antecellit. Eiqꝫ ꝓximū eſſe videt̄ ſancti Martini extra vrbis menia Cartuſiēſe cenobiū edificij magnificētia pulcherrimū. Cōſtat tn̄ arcē vnā. Caſtellū nouū appellatuꝫ mari imminēteꝫ Alphōſi regis laude ⁊ memoria dignū opꝰ. Ceteris q̄ ī italia nūc extāt veteribꝰ ſiue nouis opibꝰ monumētis ⁊ ſtructuris pferendū eē. Si turriū eiꝰ muroꝝqꝫ altitudinē ⁊ craſſitudinē ⁊ pulchritudinem. ſiue aularū cubiliūqꝫ ⁊ ſingularū eiꝰ parciū amplitudinē ⁊ ornamēta peritꝰ euiuſmodi reruꝫ exiſtimet. Veſuiꝰ qꝫ mons cāpanie. ab om̄i alio mōte ſolutꝰ: Neapoli ad q̄ttuor milia paſſuū ꝓximꝰ: Vinetis oliuetis ⁊ quibuſdā fructiferis arboribꝰ refertꝰ. Sꝫ p̄ceteris vini vbertate admirabil̄. qđ iam grecū vocāt. Eructauit qn̄qꝫ cineres ⁊ incēdia in formā pumicearū arenarū. Jta vt ex illis campi vſqꝫ ad arboꝝ cacumīa intumuerint. Et tpibus Traiani impatoris plinius ſcđus ex Meſſanenſi claſſe cui p̄erat ad viſendū hoc ſpectaculum propius accederet ab incendio abſorptus eſt.

Linea regū aſſiriorꝝ. Thatanes

SUb iſto factū ē excidiū troye forte prime ꝛ nō ſcđe.
ERat principalis grecoꝝ p̄t hāc victoriā troye greci hyſtorias. ꝛ alia facta ſcripſerūt āno p̄io vel ſcđo ꝛc̄. Poſt captā troyā tp̄e eſt terciꝰ annꝰ Abdon iudic̄ iſrael.

Anno mundi. 4025.

SUb iſto bella troyana facta deſcribunt regnāte apđ athenienſes Mneſteo apud ſychomos poliſide.
ISte Thineus. 28. Rex aſſyriorū ſub quo etiam ceſſauit regnū ſychomorū tp̄e heli ſacerdotis cū nongētis trigintanouem annis regnaſſent. poſt quos ſacerdotes carni conſtituti ſunt.

Anno mōi. 4075.

IEſſe vel yſay habuit ſeptem filios et duas filias quorum nomina patent hic.

Linea Chriſti

Abygail habet vnum filium

Amaſa

Homerus

Homerus poeta aſianus omniū grecorū clariſſimus de cuius tpe ⁊ vita incerte ſunt ſententie. in grecia claruit tpe Saul regis iſrael. hic vt ait helynandus li. iij. ab Atheniēſibꝰ pro inſano habitꝰ eſt. eo ꝙ deos inter ſe belligeraſſe diceret. Hic etiā vt dicit in policrato li. i. leuē queſtionē a nautis ſibi ꝓpoſitā nō potuit explicare. a quibꝰ dum impudentiꝰ ⁊ procaciꝰ derideret: vir verecūdi ingenij quaſi toxicato cōfuſionis iaculo pfoſſus ad mortē ſpiritū exaluit. Queſtio aūt nautarum hec fuit. Ibat cū homerꝰ ſpaciatū in littore maris aſpiciēs celū vtpote cōſideratiōe eleuatꝰ: quē videntes piſcatores ſedētes in littore adinuicē colloquētes deriſerunt. qui cū eos ridētes aſpiceret interrogauit ꝗd haberent. ꝗ dixerūt. quotꝗt cepimꝰ nō habemꝰ. ⁊ qd nō cepimus retinemꝰ. Vermes eīm in veſtibꝰ ſcrutabant. Homerus vero dirigēs cogitatum ad piſces cogitabat qualiter hoc eſſe potuiſſet vt videlicet nō dum captos haberēt piſces: et captos piſces nō haberēt. Aiūt vero quidā eū ex hoc amaricatum adeo vt in inſaniā verſus ſeipm ſuſpēderit. Vixit aūt annis. c viij. De homero hyſtoriographi referūt ꝙ ipſe virtute pariter ⁊ etate nō ſolū poetaꝝ ſed ⁊ philoſophoꝝ princeps vocari pariter ⁊ haberi apd grecos iure meruit. Naꝫ ⁊ ante omnes fuit quoꝝ memoria nota eſt. ⁊ oībus veriꝰ ⁊ lucidiꝰ quicꝗd dicere voluit explicauit. Hic de troye captiuitate iuxta numeꝝ grecoꝝ litterarū. xxiiij. libros heroicis verſibꝰ edidit. qd opus Iliades nomīauit. Alterū quoqꝫ hiſdē verſibꝰ cōdidit ad earundē numerū litterarū quod vocauit Odyſſeam in qua vlixis errorē ſcripſit. Vixit aūt annos centum et octo ſemper vt plurimum cecus.

Codrus

Anchiſes Venꝰ dea

Anchiſes Capis troiani filiꝰ a Sibilla phrigia pmonitꝰ ciuitatē troyanam fore perituā. in nemora ſeceſſit et ſolitudines coluit. ⁊ armētoꝝ atqꝫ gregiū curā ſuſcepit. Circa ꝗꝫ vt plurimū diuitie antiquoꝝ fuere. Quibꝰ cū apud Symeantē vacaret fluuiū a venere dilectꝰ eſt. Et eiꝰ amicicia atqꝫ cōcubitu vſus ex dea venere generauit Eneam ꝗ regnauit in ytalia. Hec ficticia deceptores rudiū ppłoꝝ confinxerūt quibꝰ ſua ſtupra et adulteria palliarunt.

Eneas anchiſe filiꝰ Anno ſexto principatus Labdon in latiū venit hic certe omni forma ⁊ elegantia inclitꝰ fuit. ꝗ cū patre ⁊ Aſcanio filio ac Cayeta nutrice mltis troyanis cōſociatꝰ poſt deletā troyā a grecis relegatus venit in ytaliā cū viginti nauibꝰ. ⁊ plurima bella cōſtituit. Hic fertur in cōiugē habuiſſe filiā priami. ⁊ deꝰ habitꝰ fuit errore vulgi.

Codrꝰ ille Melanti regis filiꝰ vltimꝰ rex Atheniēſiū fuit. ſeptimo ⁊ vigeſimo principatꝰ Samuelis ſacerdotis anno pꝰ patrē athenienſibꝰ regnare cepit. ⁊ regnauit annis. 21. Poſt cuiꝰ mortē atheniēſiū reges defecere. hic nō regali ſed deſpecto habitu quo ignotꝰ eſſet ſeipm volūtarie morti tradēs. vt morte ſua ppłm ſuū ab hoſtibꝰ liberaret. dignū exemplū paucis aut nullis immitādum principibꝰ reliꝗt. Vn̄ ob hāc mirā fidelitatē a ſctis doctoribꝰ allegari ſolet quaſi quedā figura xpi in eo pceſſiſſet. Naꝫ cū ſciebat ꝙ peloponēſes reſpōſuꝫ habuiſſent a dijs ꝙ ille exercitꝰ haberet victoriaꝫ. cuiꝰ rex occideret in bello. vt victoriā haberet exercitꝰ ſuiꝰ accedēs ad extremū hoſtiū cōtendens cū vno occiſus eſt. Quo agnito peloponēſes bellū e veſtigio ſoluūt ⁊ atheniēſes liberātur Maluit hic certe ſic mori vt ſui vincerēt ꝙꝫ ſuis ſupatis glorioſus viuere. Codro itaqꝫ defuncto atheniēſiū reſpublica tamdiu p magiſtratꝰ poſtea eſt adminiſtrata quouſqꝫ ſolon inſignis legūlator in ducē fuit electꝰ. Reges aūt atheniēſiū a centeſimo hebreoꝝ ſeruitutis Anno vſqꝫ ad iſtū. 487. annis regnauere.

Iſte Aſcaniꝰ filiꝰ Enee ex Creuſa priami regis filia ſcds rex latinoꝝ regnare cepit. Albam ciuitatē cōdidit: ibiqꝫ regnauit. Vnde dictꝰ eſt rex albanoꝝ. Poſteriqꝫ ſui dicti ſunt Albani: ⁊ fuit primꝰ rex albanorum. Illam autem ex oraculo ſuis albe quā in albano monte cum triginta pullis inuenerat. Et ab ſitu porrecte in dorſo vrbis longam albam appellauit.

Linea Regum ytalie

Latinus

Eneas

Aſcanꝰ

VEnecia ciuitas noſtro euo cantatiſſima ⁊ temporū nobile ytalie. terra mariq̃ꝫ potentiſſima. Quā quidam ab Eneto ſeu veneto Troyano initiū habuiſſe dicūt. Troya em̄ euerſa anthenor cū in intimū ſinum adriatici maris claſſe vectꝰ aduenit. Erat cū eo multitudo Enetū: qui ſeditiōe (vt Titus liuius memorat) ex paflagonia pulſi. in quā habitarēt querebāt ſedem qui veneti appellati. Prouīcia hinc venetia appellata. Longitudo huiꝰ hyſtriam. Ac deinde quicquid eſt agri in padum flumē. Latitudo vero hīc padum flumē. inde alpes (qui ytaliā a germania dirimūt) amplexa eſt. Regioni nomē diu vt venecia appellaretur annos ſupra mille quīgentos māſit. Bello ipſam ⁊ qui erāt vicini Ciſalpini galli. ⁊ qui venerunt in ytaliā germani ſepenumero infeſtarūt ac populati ſunt. Oīm vero ſeuiſſimꝰ Athila rex hunoꝝ fuit. Js cum magno exercitu veniēs oppida expugnauit multa vi capta ſuccendit. quedā funditus diruit. Tum iſto rege Padua capta ⁊ ſuccenſa. Aquilegia ⁊ altinū euerſe. Primates nomīs veneti vt peſtem hanc fugerēt ſeſe ac quos haberēt liberos. cōiuges. fortunas in proximas inſulas contulerūt. Et veneciarū ciuitatē ꝑ regione appellarūt. Aquilegienſes igiẛ gradū Cōcordienſes cōdidere crapulas. Altinates ſicut vrbē ſuā in ſex portas diuiſam habebāt. Sex q̃ꝫ in ſtagnoꝝ inſulas opida cōdiderūt. Torcellū. maiorbum burianū. amoriacū Conſtāciacū et aimanū patauinoꝝ pars Riuū altū. et poſtea dorſuꝫ durū. Monte ſilicenſes adeuſtā methamaucū. Albiolam paleſtriolā. Et foſſaꝫ Elodiam. Venetos quoq̃ꝫ troyana ſtirpe ortos eſſe auctor eſt Cato. Primi eiꝰ vrbis magiſtratꝰ tribuni fuerūt. verū ciuitas libero iure et ad imperandū nata. cōtinuo rei maritime ſtudio pollere cepit. breuiq̃ꝫ eiꝰ opes intantū vt mari terraq̃ꝫ finitimis terrori eſſent. Procedente tpe corꝫ imperium ad ortū ꝓpagari ceptū. multaq̃ꝫ in dalmatico ſinu. Epiro et vniuerſa grecia quas prouīcias pene omnes breui tempore ſue ditionis fecere. Et in ora pontici maris non pauca geſſere. moxq̃ꝫ ad Tanaym vſq̃ꝫ veneta arma promota ſunt. rurſus et in Syria per ſe nō pauca. multa quoq̃ꝫ ſociali bello ab his geſta referuntur. Nota ſunt Friderici imperatoris tempora que nauali prelio ad apoſtolice ſedis obſequiū retraxere. Creuit autem ab ipſo conditiōis inicio veneta ciuitas cum a potentioribus ditionibuſq̃ꝫ olim regionis venete. ſuit a pricipio habitata. Porro ducalis ſedes primū ī Eraclea. deinde in methamauco. Poſtremo in riuoaltum conſenſu omnium tranſlata eſt. q tutus eſſe locus hoſtili a manu. ⁊ condendam ad ciuitatem maximam omnium cōmodiſſimus videretur. Que autem mediterranea prouincia fuerat. Ea ciuitatibus euerſis

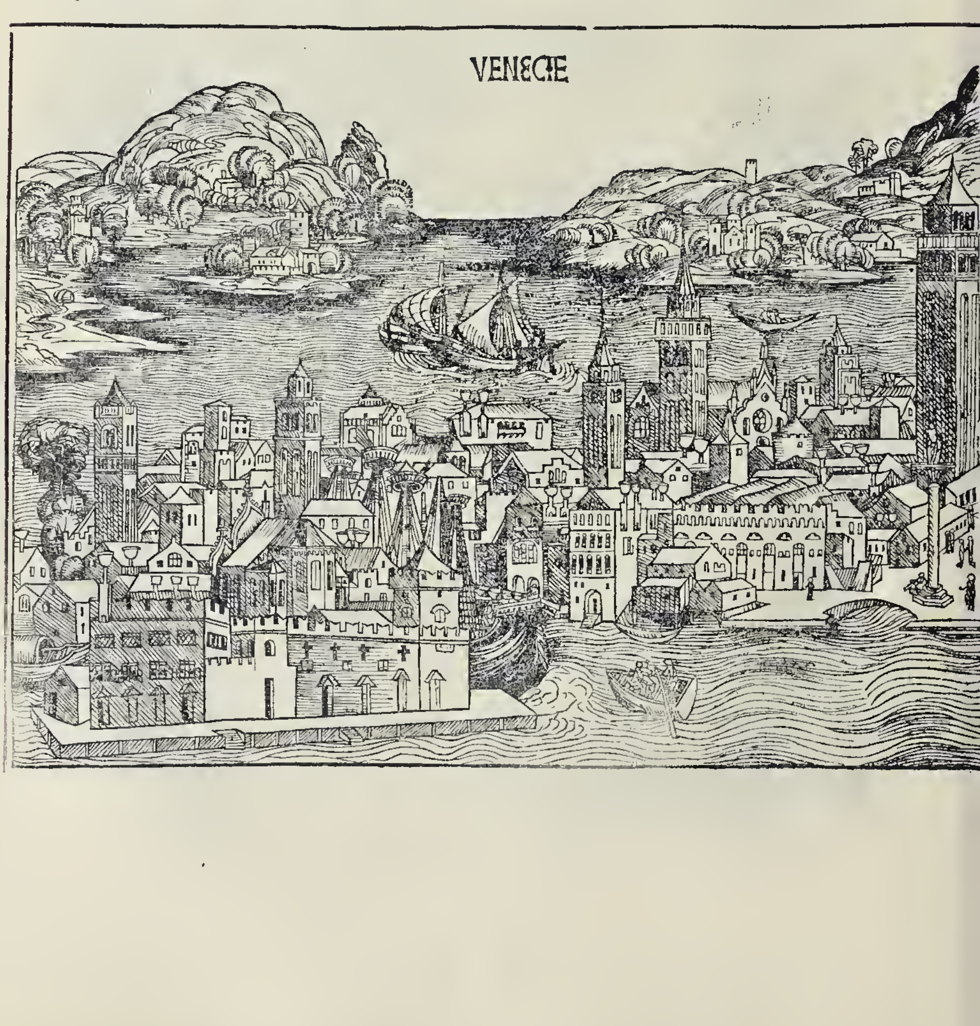

mutauit nomen. Nec deinde venecia: Sed pars nomen lombardie accepit. Pars marchia taruiſana. Pars fori iulij patria. pars byſtria appellata eſt. Inſulis vero quod regionis fuerat antiquũ nomen manſit. et cũ plures eſſent Venecie appellate ſunt. Et nũc ciuitatis vnius nomen ſortite ſunt. Ea igitur in intimo adriatici maris ſinu ſita. Ad annum ſalutis quĩquageſimũſextum ſupra quadringentenum condita fuit. quo anno Attila rex hunorum aquilegiam diruit Narſes iuſtiniani imperatoris dux aduerſus Gothos eccleſias ſancti Theodori et Geminiani in venecijs edificauit. deinde patauii ſcđa tranſmigratione in ſtagnum veneciarum confugientes. Riuum altum impleruut. Et oliuolenſe caſtrum vbi nunc caſtellanum eſt epiſcopiũ condidere. et ſancti martini et ſancti Johãnis in bragula eccleſias conſtruxerunt. Variaſqꝫ baſilicas celeberrimas. Ciues poſtea edificarunt ad octingenteſimum et vigeſimumſeptimum ſalutis annum Juſtiniani ducis venetorum anno ſcđo beati Marci corpus ex aſia eſt delatum. Anno ſequenti cum frater eius Johãnes in ducatu ſuffectus eſſet. Eccleſia ſancti Marci edificata in celebriori vrbis loco. vbi precioſiſſima et pene inextimabilia recondita ſunt dona. Augebantur enim indies venetorum opes mirabili incremento. Nam ad annum quartum de duodecies centeno veneti francis bello ſociati vrbis Conſtantinopolitane dominio ſũt potiti. Poſtea pons riuo alti ſublicius eſt conſtructus. Vt autem pauca e multis narremus. Situꝫ vrbis potius mirari qꝫ digne laudare poſſumus. Vrbem e medijs vndis ſurgentem adeo humanarum rerum exundantem mari contiguam vt omnes omniũ generum merces excipit. Cum interea illuc oportuna flumĩa accedant. quibus fruges et alia vite neceſſaria e mediterraneis locis aſportant. Hinc illud fieri dictu mirabile vt in qua vrbe ferme nihil gignitur in ea omniũ copia exuberet. Taceo domorum amplitudinem Turres ꝓcelſas. ſacratiſſimarum edium ornamenta. Et e medijs vndis tecta ſurgentia vix ipſis qui non viderũt credenda. Que poetarum quiſpiam non abſurde dixerit. manibus fabricata ciclopum. Quid naualia adducaꝫ et in naualibus immenſam innumeroſamqꝫ claſſem: quid conſcriptorum patrum numerum ordinem moruꝫ ſanctimoniam: cum eorum optimates iam ferme anno milleſimo imperent. ac benignos omnibus et liberos ſinus aperiant. Jdeo cõcludere libet de tali felici ciuitate optimis auſpicijs nata. Ante igitur ſalſos fluctus formica marinos ebibet: et totũ teſtudo circuet orbem: Qꝫ venetum ruet imperiũ ſanctuſqꝫ ſenatꝰ.

Padua

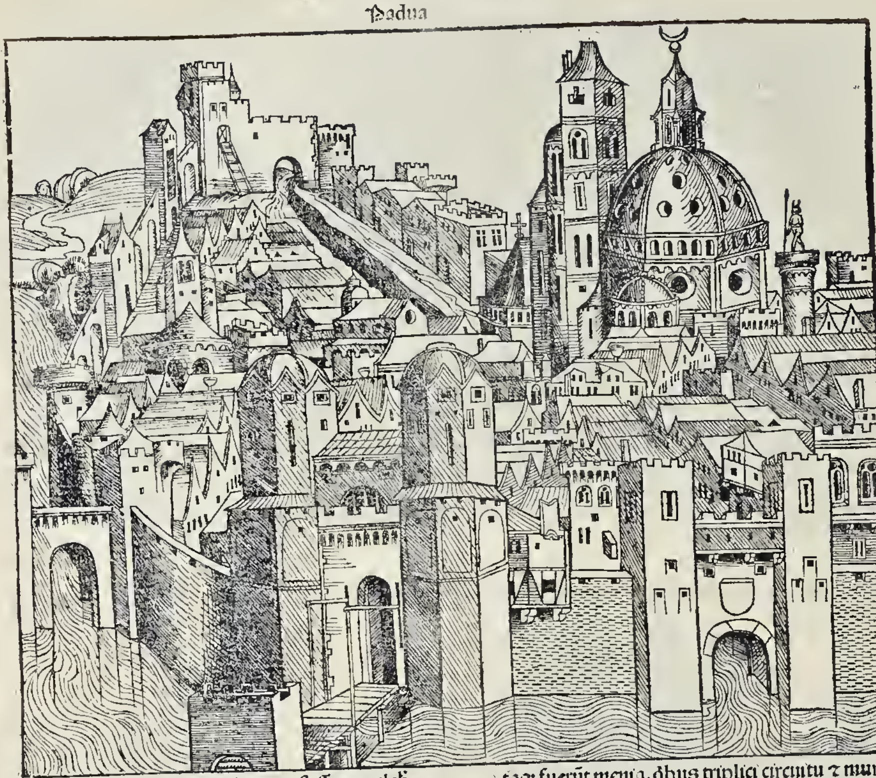

Patauina vrbs ytalice vetustissima celeberrimaqꝫ. quā anthenorē Troya ꝓfugū cōdidisse virgiliꝰ testat̃: hic tamē ille vrbem patauī sedesqꝫ locauit. Et titꝰ liuius decus patauinoꝝ idem seriose narrat. Anthenor em̄ ꝑ medios achiuos illiricos penetrauit sinꝰ. ⁊ regna liburnoꝝ: ad intimū adriatici pelagꝰ accessit. Expulsis euganeis q̄ ea loca tenuerāt vrbē cōdidit Patauiū. Cicero aūt in philippicis patauinos romanis fuisse amicissimos dicit. qui rem publicā difficilimis tꝑibus armis ⁊ pecunia iuuerūt. Fuit aūt postea Padua ꝑfelicissima stāte R.p. tꝑa romanoꝝ colonia nō eo modo deducta quo cetere deducebāt̃ deductis nouis ppl'is in colonias: sed datū est paduanis ius lacij in designandis rome magistratibꝰ ferēdi suffragij ius haberent. Nullā aūt edificioꝝ pulchritudine p̄sertim publicoꝝ in ytalia sibi silem eē tenemꝰ. Sūt em̄ noua q̄cūqꝫ in ea nūc extāt vel publica vl' p̄uata qm̄ Attila rex hunoꝝ ferro ignīqꝫ imunitā reliqt: Instaurata a Narsete eunucho ⁊ rauenatibꝰ lōgobardi deīn incēsā deuastarūt. Aucta vo est mirabili incremēto ꝑ karoli magni ⁊ filioꝝ nepotumqꝫ impij tꝑa. quousqꝫ friderici primi tꝑibus Ecelinus tirānoꝝ oīm crudelissimꝰ eā sibi subegit: ⁊ innumeras cedes ac ꝓscriptiōes ciuiū peregit. Charrariēses deīn sub capitaneatꝰ titulo rerum in patauio potiti sunt qui eā vrbē paulo plꝰ minꝰ centū ꝑ varias successiones possessā opulentiorē ornatiorēqꝫ reddiderūt. Nā gentis nobilis Charrarie oꝑa maiori ex ꝑte excitata ornataqꝫ fuerūt menia. qbus triplici circuitu ⁊ muro patauiū cōmunit̃. Et licet ꝑ eam Timauꝰ fuerit delapsus. m'tis tamē varijsqꝫ fossis magno ⁊ ingenti ope manufactis aque circa vrbē ⁊ ꝑ diuersa agri loca ornamēto vrbi cōmodoqꝫ ab eisdē Charrariēsibꝰ sūt ꝑducte. et arx in vrbe munitissima ⁊ pallaciū facile ī ytalia p̄mariū. Et varia eoꝝ oꝑa. Heinricꝰ q̄rtꝰ imꝑator germanicꝰ Cathedralē patauij eccl'iam q̄ extat edificauit. Pretoriūqꝫ q̄ nullū in orbe pulchriꝰ. qđ postea casu crematū: speciosiꝰ veneti ꝯstruxerūt. Et ossa Titi liuij in cōspicuo loco collocarūt. Est in ea insignis cui in ytalia rarissime sūt siles btī Antonij basilica. Est ⁊ in ea Iustine v̄ginis templū qđ seruat. S. luce euāgeliste ⁊ ꝓsdocimi ⁊c. corꝑa cū diue Iustine reliquijs qđ iouis tēplū fuisse asserit̃. nūc mōsteriū āplissimū ordini diui benedicti dicatū. In ip̄a q̄z gymnasiū hr̃ oīm italie celeberrimū. vbi sūt edes āplissime studētiū qbꝰ sūt opes tenuiores deputate. Viros q̄z p̄ter Titū liuiū genuit hec vrbs doctrina clarissimos. Paulū iuris ꝯsultū. Petrū d' Apono cōciliatorē summū ⁊ mathematicū ⁊ phisicū. Cuiꝰ p̄clarissima scripta ad cōmunē hoīm vtilitatē maxio ī honore sūt hita. Albertū ordis heremitaꝝ theologū et declamatorē celebrimū. Stellā. flaccū ⁊ voluseniū ⁊ cōpl'rimos ī oī arte excellētes. A mari sursū hꝫ nauigatiōē fluuio brinta q̄ secꝰ eā fluit. A lucia fusina sexto miliario fossa manu facta paduam compendio nauigatur.

De regno latinorum et ytalie

LAtinorũ regum prouinciã illam fuiſſe dicim⁹ quã nũc Campaniã appellamus. Et hec vna ex decez et octo regionib⁹ habita eſt. que certe plura habebat loca a ceteris regionib⁹ frequẽtata. vt liui⁹ et Virgilius cõteſtati ſunt. ſed cum plus iacture in ea q̃ ceterarũ ſit factũ. euenit vt nũc aliqua regionũ ea ſit incultior. aut infrequẽtior habeat. Hec ideo latina appellata eſt. quia Saturn⁹ cretenſium rex Jouis filij arma fugiens in eiſdẽ locis latuit. quod virgili⁹ in. 8. his verſibus poſuit dicẽs. Prim⁹ ab Ethereo venit Saturn⁹ olympo. Arma iouis fugiẽs et regnis exul adempt⁹. Is gen⁹ indocile ac diſperſum mõtibus altis. Compoſuit legeſqȝ dedit laciũqȝ vocari Maluit. his q̃m latuiſſet tutus in or̃. Eius tamẽ magnitudo a principio anguſtiſſima fuit. Serui⁹ aũt dicit Latinos ꝓprie appellatos fuiſſe eos q̃ intererãt viſcerib⁹ Albani montis. Fines vero hui⁹ regionis latine nũc campanie nũcupate a maritana parte ab hoſtijs Tiberinis incipiũt. et in Cayeta vrbe terminant. vbi ſunt ciuitates extantes ⁊ dirute vicȝ. Oſtia Sinueſſa. Ardea Terracina ⁊ Careta. Et inſule poncia ⁊ pãdaua atqȝ mõs Circe⁹. In mediterraneis aũt velitre Aritia olim ciuitas anagnia. preneſtina. tyburtina. Thuſculũ et alba olim ciuitas A qua albani reges. In hac igit regione fuere ppl̃i qui aborigines rutuli. Volſci. Hernici. Eqcoli et Marſi dicebant. Magnuȝ eñ hec regio habet circuitũ. Janus aũt pater ⁊ deoꝝ de⁹ cognomĩat⁹ vir vtiqȝ phuman⁹ bonuſqȝ atȝ ſumm⁹ hoſpitalitatis cultor ex orientalib⁹ veniẽs regionibus primus oĩm in ytalia regnare cepit. Is inter cetera virtutis ſue opera Saturnũ nõ modo benigne ſuſcepit verũ etiã cum eo regnum partit⁹ eſt.

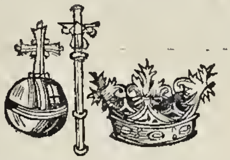

ITalia quippe Europe regio eſt olim totius orbis celeberrima. que a bobus nomen habuiſſe exiſtimatur: vnde etiã Plato in thimeo Tauros vocauit italos. A quoꝝ multitudine pulchritudineqȝ ac fetu italiam dixit. Eſt aũt hec regio in forma cruris inter adriaticũ et thuſcũ mare. ſiue ſuperũ et inferum: et a iugis alpiuȝ: dorſoqȝ apenini mõtis porrecta: ſe paulatim attollẽs vſqȝ ad reginũ verticẽ ⁊ littora brutioꝝ extendit. in vltimo ſui in duo ſcindit cornua. Quoꝝ alterũ Joniũ ſpectat mare. Alterũ ſiculũ. in extremitate Rhegium opidũ habẽs. Ei⁹ longitudo ab auguſta pretoria que in alpineo fine ſita eſt. ⁊ p romaȝ capuãqȝ porrigit vſqȝ ad oppidũ rhegiũ (Solino teſte) decies centena ⁊ viginti milia paſſuũ colligit. Latitudo vero quadragintadecem. Vbi maior latitudo. Vbi vero minor centũ trigintaſex. Habetqȝ vmbilicuȝ in agro Rheatino que dudum ex latere maris ſuperi Rubiconem fluuiuȝ pro finibus habuit. Dicta eſt autem prius heſperia ab heſpere atlantis fratre. Deinde Oenotria ab optimo vino quod ibi naſcitur. Poſtremo italia ab italo Siculorum rege dicta eſt: qui venit ad hec loca. In quibus et habitauit ⁊ regnauit. Hec regio nullis terris cedit ſiue agroꝝ vbertate ſiue armoꝝ gloria. habens vrbes celeberrimas.

Nomina et ordo regum latinorum et ytalie.

Janus	1		Siluius	8	Añ.29	Liberinus	15	an.8.
Saturnus	2	Iſti quiqȝ	Eneas ſiluius	9	añ.51.	Agrippa	16.	an.40.
Picus	3	regnaue-	Latinus	10	añ.50.	Aremulus	17.	añ.19.
Faunus	4	rũt añ.200.	Alba ſiluius	11	añ.39.	Auẽtinus	18.	añ.38
Latinus	5		Egipt⁹ ſilui⁹	12	añ.24.	Procas	19.	añ.23.
Eneas	6	añ.3.	Capis	13.	añ.28.	Amulius	20.	añ.44.
Aſcanius	7	añ.38.	Carpentus	14	añ.13.	Numitor	21.	añ.1.

PIſarum Ethrurie inſignis ciuitas his temporibus (ut Strabo refert) a grecis ex piſa Archadie ciuitate venientib⁹ inicium ſumpſit. Nam ſeruius ſic inquit. Quidaꝫ ex ea et Elide ciuitatibus venerunt. et piſas in ytalia condiderunt. quas ſic ex priſtina ciuitate vocauere. Eam enim vrbem vetuſtam et geſtaꝝ rerum gloria claram ab Alpheis originem habuiſſe Virgili⁹ dicit quom ait. Hos parere iubent Alphee ab origine piſe. vrbs ethruſca ſolo. Et plinius. piſas inter auxerim et arnum amnes a pelope et territanis greca gente ortas aſſerit. Juſtinus vero dicit. piſas in liguribus grecos auctores habere. Et lucanus in primo. hīc tyrrhena vado frangentes equora piſe. Hec igitur ciuitas ꝗuis infelix nunc ſit habita vtpote que florentino populo grauiſſimis ſubiaceat preſſuris. olim tamen potentiſſima fuit. florentibus autem romanorum rebus nullum habuiſſe potentatum inuenimus. Poſtq̄ꝫ vero maritime vrbes ethruſce. hinc luna inde populania delete fuerunt. quieſcentibus per Karoli magni et filiorum tempora ytalie rebus eam quā poſtea habuit potentiam aſſumere cepit. Quibus temporibus et deinceps multos preſtātiſſimos habuit maritimo bello viros: quorum virtute et preſtantia mirū̄immoduꝫ aucta fuit. Quo factū eſt vt inter ethruſcas vrbes. et belli gloria diuitijs atq̄ꝫ potentia principatum obtinere promeruerit. Et multas inſulas atq̄ꝫ ipſam quaſi hieruſalem ſuo dominio ſubegerit. Sed ab annis ſeptuaginta poſtq̄ꝫ ea ciuitas florentinis ſubiecta fuit infrequens populo opibuſq̄ꝫ exinanita penitus eſt reddita. Piſe tercio eugenio pontifice romano ornate fuerunt. Ea enim nunc ſuperbiſſimis edificijs et pontibus ſuper Arnum fluuium poſitis exornata plurimum eſt. Habet inter cetera hec ciuitas Templum diue virgini dicatum. et clauſtrum toto orbe celeberrimū qđ campus ſanctus nuncupatur. Atq̄ꝫ Turrim cāponariam miro ordine confectam. Que omnia videri et mirari incredibile videtur. Genuit hec ciuitas inter ceteros Raynerium et Bartholomeum Theologos et Juriſpontificij doctiſſimos ordinis predicatorum. Atq̄ꝫ Huguitioneꝫ grāmaticum. et alios multos.

Piſa

Joann-Christophorus Wolffskeel

ANGLIE PROVINCIA

Anglia inſula quã veteres Albion a qͥbuſdã albis mõtibꝰ q̄ ad eã nauigãtibꝰ priꝰ apparẽt vocauere ſtum Brittãniã a bruto Siluij poſtumi latinoꝝ regꝭ filio albionã inſulã quã gigãtes incolebãt ſupatã ab ipõ brittãniã appellauit. Et h̃ brittãnia maior ad mĩoris brittãnie differẽtias gallias ꝯtingẽtis dicebaᷓ. Nũc a q̊daꝫ anglo potẽtiſſimo rege anglia in hodiernũ diẽ appellata eſt. Hec eĩ triangl'aris ẽ inter ſeptẽtrionẽ ꝛ occidẽtẽ ſita. q̄ ab oĩ ꝯtinẽte habeᷓ diuiſa. Naꝫ a germania q̄ ſb̃ ſeptẽtriõe eſt incipit. Et iuxta galliã ꝛ hyſpaniã verſus occidẽtẽ ꝓtendiᷓ. Et iõ ſolinꝰ dixit. Finis erat orbis ora gallici littoris. niſi brita/nia inſula nomẽ pene orbis alteriꝰ mereref. Vñ virgiliꝰ. Et penitꝰ toto diuiſos orbe brittãnos. Brutꝰ aũt cũ in brittãniã ſeu angliã mãſionẽ ſibi delegiſſet e veſtigio ſecꝰ Rameſſis fluuij ripas Trimõatem ꝯdidit vrbem munitiſſimã. Et q̄reꝫ oĩbus copijs feraciſſimã ad veterꝭ Troye memoriã recẽſendã. Brutũ hũc tres genuiſſe filios ferũt. ſ. Locrinũ Albanctũ ꝛ Cambrẽ. Qui prio inſulã inter ſe diuidẽtes. Locrino natu maiori media inſula ps obuenit. Que ab ipõ lochria poſtea fuit cognoĩata. Et ĩ ea adhuc lundinũ ciuitas extare dr̃ Urbs mercatoribꝰ ꝛ negociatoribꝰ maxĩe celebrata. In q̄ adhuc anglie reges prĩcipeſq; ac ſenatꝰ ppl'i cum mercatoribꝰ cõuenire vt pl'rimũ tradũt. Albancto v̊o ciꝰ filio q̄rta inſula ps obuenit. q̄ ab eo albania fuit dicta. Et h̃ ſcocia nũc nũcupaᷓ. Eſt eĩ ciꝰ inſula in q̄ eſt anglia ſcocia ſupͥma ps in aq̄loneꝫ verſa flumĩbꝰ haud magnis ꝛ mõte q̊daꝫ ab anglia diſcreta. Cambri vero tercio filio cambria q̄ nũc Thyle dr̃ inſula inter ſeptẽ/trionalẽ plagã ꝛ occidẽtalẽ. q̄ vltima fuerat ex cognitꝭ a romanis. in q̄ eſtiuo ſolſticio ſole de cancri fixere faciente trãſitũ nox nulla. brumali ſolſticio. ꝑinde dies nullꝰ. Huiꝰ inſule maxĩa ps fructiſera ẽ. Abũdat pecore Auro ꝛ argẽto ferroq;. Efferũturq; ex ea pelles ꝛ mãcipia. Et canes ad venãdũ aptiſſimi. Multꝭ inſulis nec ignobilibꝰ circũdaᷓ. q̄ꝝ hibernia ei ꝓximat magnitudĩe: paruo a brittãnis diſiũcta freto. Et ĩſule pue Orchades appellate. Gregoriꝰ btiſſimꝰ põtifex hꝰ noĩs ſcd̃s eo miſſis Auguſtino mileto ꝛ iohãne mõchis cuꝫ alijs ꝓbatiſſime vite viris. Primũ angliã ad fidẽ ꝯuertit. Et in ea deĩ mlti reges claruere miraclis. Circuitu brittãniã patere triginta octo milia paſſus ſeptuagĩta quĩq; milias pythias ꝛ yſidorus tradũt. in q̄ ſpacõ magna ꝛ multa flumina. preterea metalloꝝ larga variaq; copia. Eorum hyſtorias Beda optime deſcribit.

Quarta etas mundi incipit a principio dauid: et durat vſq3 ad traſmigrationem babilonis. Et habet ſcđm hebreos annos. 484. Sed ſcđm ſeptuaginta interpretes hab3. 485. annos. Qui dauid primus regnauit de tribu Iuda apud hebreos annis. xlvij. in Ebron ſuper tribum iuda: et xxxiij. ſuper totum iſrael. Inchoatur autem quarta Etas in dauid. non q2 primus regum: ſed q2 primus regum de tribu iuda. qm̄ ei fuit facta expreſſa ꝓmiſſio de xp̄o naſcituro de tribu iuda. Geſta aūt eius patent per totum ſcđm libꝛū regum ꝛc. Vn̄ dauid audita morte ſaulis luxit cū ſuis et ieiunauit. inſtituitq3 carmē lugubre. q2 rex iſrael primus ante eum et dominus eius.

Dauid prophetarum omnium princeps Iſai de tribu iuda filius. primus hebreorum rex anno a natiuitate abrahe nongētēſimo quadrageſimoprimo hebreis regnare cepit. Et regnauit (omībus cōputatis in hieruſalē ꝛ in Ebron) annis. 40. Vir quidez ab infancia pulcherrimus ruffuſq3 ac decora facie. ingenti fortitudine ſed animo maiori. Qui preter philiſteū gigantem virū fortiſſimum quem ante regni ſuſceptionē funda interemerat: etiam in certaminibus (ſuſcepto imperio) que ꝓ ſubiectis regni ſuſcipiebat. primus ad pericula ſemper properabat. Ipſe regno adepto primū hieroſolimā obſidens tandez cepit: expulſis inde chananeis et iebuſeis Inde omnes paleſtinos et hoſtes omni ex parte cōtriuit. Tandem cum predictum tempus regnaſſet plenus dierum bonorumq3 operum obdormiuit in domino cum vixiſſet. 70. annis. Sepeliuitq3 eum Salomon filius eius in hieruſalem decenter.

Filij dauid in Ebron quattuor

6ᵘˢ Hietra 5ᵘˢ Saphacias 4ᵘˢ Adonias 3ᵘˢ Abſolon 2ᵘˢ Chelíab Primᵘˢ amon

Salomō (anno mūdi. 4165) Dauid regis ex Berſabea filiꝰ. ſcđs hebreoru3 rex. adhuc viuēte patre hebreis regnare cepit. et regnauit annis. 40. hūc natum pater confeſtim Nathan ꝓphete viro doctiſſimo atq3 ſanctiſſimo educandum nutriendumq3 dedit. factus adoleſcens ſuas ob virtutes domino iubente reliquis ſuis fratribꝰ abiectis dauid in regnu3 p̄fecit. Is hoſtes debellans pacem vndiq3 obtinuit. deinde templum illud toto orbe celeberrimū extruxit. Tādem cum quattuor et nonaginta annis vixiſſet valde longeuus mortuus eſt. Cunctis regibus felicitate excedens. Et ſepultus eſt in hieruſalem.

Salomon Rex

Regina Saba audita fama ſalomonis: venit a finibus terre audire ſapientiam eius. et de omnibus que interrogauit ei ſatiſfecit: Videns ordinem domus et familie: et audiens ſapientia3 eius multū laudauit eum. Dederuntq3 alter alteri magna munera. Fecitq3 Salomon thronum eburneum ad quem ſex gradibus aſcendebatur quare et omnes vndiq3 terrarum deſiderabant videre eius facie3. Et quia propheteſſa fuit Sibylla dicebatur. quia ꝓphetauit de ligno ſancte crucis. et de excidio iudeorum. Fuit em̄ cultrix vniꝰ veri dei.

Saba

Dauid ex cōſilio domini aſcendit cū ſuis in Ebron: ibiqꝫ in adoleſcētia ſua in regē electus vnctuſqꝫ per Samuelē ſolū ſup tribū iuda. Et hyſboſeth filꝰ ſaulis opante abner auūculo eiꝰ: factꝰ eſt rex ſup alias. xi. tribꝰ iſrael: q̄ regnauit duobꝰ annis. Cōgregatis aūt exercitu dauid ſub Joab principe exercitꝰ eiꝰ et abner principe exercitꝰ hyſboſeth ex cōmuni aſſenſu. xij. ex vna pte. et. xij. ex alia luctauerūt adinuicē: et alter alteꝝ occidit vno ictu Fugiētibuſqꝫ his q̄ erāt cū abner. aſael germanꝰ Joab perſequēs abner noleſqꝫ ad pces eiꝰ omittere pſecutionē: Demū fuit percuſſus aſael ab abner in inguine auerſa haſta. et mortuꝰ eſt. Longa igitur cōcertatiōe facta inter domū Saul ⁊ domū dauid. Dauid ꝓficiens ⁊ ſemp ſeipo robuſtior. Domꝰ aūt Saulis decreſcēs quotidie. Nati ſūt aūt dauid in Ebron pmogenitꝰ āmon: ſcd̄us cheliab Tercius abſalon. Quartꝰ adomas. et alij de pluribꝰ vxoribꝰ. Abner aūt q̄ regebat domū hyſboſeth redargutꝰ ab eo. q꞉ cognouerat cōcubinā ſaul. indignatꝰ cōtra eū acceſſit ad dauid ⁊ ꝓmiſit ei populū totū iſrl' reducere ad ſubiectionē eiꝰ. Quod cū tractare diſponeret reducta vxore dauid. ſ. michol ad eū Joab ꝓditorie occidit ipm abner in vltionē fratris ſui azahel: quod dauid diſplicuit: ⁊ fecit eū honorabiliter ſepeliri aſſociās cadauer cū ſuis. lugēs ⁊ ieiunās ꝓ morte illiꝰ.

Hic dauid quaſi ſtupor quidā in hūano genere relucet in q̄ nūqꝫ hec ſimul' cōuenerūt. tanta ſublimitas ⁊ hūilitas tanta. tāta ſtrenuitas ac tanta mititas: tam grandis ſeculariū cura. Tam pura ⁊ deuota ſpiritualiuꝫ cōtemplatio. tot homies pimere. totqꝫ lacrimas effundere. In tanta cadere pctā. et talē agere penitētiaꝫ Natiqꝫ ſunt ei filij in hieruſalem. Salma Sabab Nathā Salomon ex Berſabea vxore vrie. et alij nouem abſqꝫ filijs cōcubinarum. Hic deniqꝫ regno in pace adepto contra legē Moyſi (qua precipit nō dinumerandū eſſe populū) precepit Joab principi milicie ſue vt dinumeraret vniuerſum populum. Et cenſu habito. inuenit millemilia et centuꝫ milia virorum educentium gladium. et de tribu iuda ſolum quadringenta et ſeptuaginta milia bellatorum. Diſplicuit autem deo quod populum deceſuiſſet. et percuſſit iſrael peſtilentie plaga. ex qua ad ſeptuaginta milia de omni iſrael cecidiſſe referuntur.

Isti tres prophetabant tpe dauid. Nathan vero fuit filius fratris dauid. et adoptiuus yſay.

Filij dauid in hieruſalem nati

Salomon aſcendit in Gabaon vt immolaret in excelſo vbi erat tabernaculum et altare eneū Moyſi⁊
obtulit mille hoſtias in holocauſtum. Et apparuit ei dominus in nocte per ſomnium dicens vt pe-
teret quod vellet ab eo. Is poſtulauit ſapientiam ad regendum populum ſuum. Placuit ſermo co-
ram domino et ait. Cuꝫ non peteras diuitias gloriam et mortem inimicorum ſeu longam vitam exauditus
es. Dedi tibi cor ſapiēs ꝙ nullus ante ſimilis tui fuerit Primūqꝫ iudicium in quo oſtenſa eſt ſapientia eiꝰ
fuit de duabus meretricibus habentibus filios. Quorum vno a matre nocte oppreſſo contendebāt de ſup
ſtite cuius eſſet. Et data ſententia per Salomonem ꝙ diuideretur in duas partes: rogauitqꝫ mater vera ꝙ to
tus viuus daretur potius alteri mulieri. Et ex hoc iudicauit Salomō eſſe illā verā matrē ſibiqꝫ dari iuſſit.

Judicium Salomonis

Templum domini toto orbe celeberrimum Salomon rex anno quarto regni ſui edificare cepit. q̄ fu-
it. cccc lxxx. egreſſionis iſrael de egipto. A natiuitate abrahe nongenteſimus octuageſimuſquartus
Et in octauo anno compleuit. Fuit antem edificatum in hieruſalem in monte moria vbi abrahaꝫ vo
luit filium immolare. et Jacob vidit in ſomnis ſcalam de celo ad terram. Jd autem templum ex lapide albo
totum conſtructum fuit. Cuius fabrica multa arte confecta eſt videlicet de lapidibus politis mira arte com-
poſitis. Eius longitudo cubitorum ſexaginta fuit. Latitudo viginti. Et altitudo centum viginti. Et cuꝫ hac
diſpoſitione ꝙ a pauimēto iuxta terram vſqꝫ ad primum tabulatum erat altitudo. xxx. cubitoꝝ. Et a primo
tabulato ſeu ſolario vſqꝫ ad ſcōm erat altitudo. xxx. cubitorum. Et ab iſto ſcōo ſolario vſqꝫ ad tercium quod
erat tectum templi erat altitudo ſexaginta cubitorum. Habebat ergo duo ſolaria inter pauimentum et tectū
Et in quolibet ſolario et in tecto erat ab extra in circuitu deambulatorium. Jſtud dicitur in euangelio pina
culum: ſuper quod xp̄s a dyabolo tentatus fuit. Et erāt ibi cancelli ante ne inde caderent ambulantes. Et di
uidebatur in duas partes ſcꝫ in ſancta ad quē locum primo erat ingreſſus in templum ex parte orientis. xl.
cubitorum. Et ſanctaſanctorum. xx. Eratqꝫ in medio inter ſancta et ſanctaſanctorū paries factus tabulis ce-
drinis. Et poſtea lamīs aureis cooptus altus. xx. cubitis. Ante quem velum appenſum tenue pulcherrime
intextum. quod ſciſſum eſt a ſummo vſqꝫ deorſum tempore paſſionis. Jntra ſancta ſanctorum erat archa do
mini facta a moyſe. Jn archa erant tabule decalogi. Solum ſemel intrabat ſummus ſacerdos in anno in ſan
ctaſanctorum in feſto propitiationis cum magna ſolennitate. Jn ſancta autem circa velum intrabant ſepe ſo
li ſacerdotes in certis ſacrificijs ad accendēdas lucernas. Et ibi ex pte meridionali erat candelabrū aureū qđ
fecerat Moyſes cum ſeptem lucernis. Et ex pte Aquilonari mēſa ꝓpoſitionis. Jn medio aūt erat altare aure
um factū a Moyſe. ſed addidit Salomō. x. alia candelabra eiuſdē ſcematis ſed maioris q̄titatis. quīqꝫ ad
dextrā. ⁊ quīqꝫ ad ſiniſtrā. Et ſimiliter. x. mēſas aureas maiores. Et in medio altare thimiamitis.

Linea pontificũ

Sadoch filius achitob

Sadoch sumus sacerdos in principio regni Salomonis sedere cepit. Hic fuit in nũero pontificum octauus.

Achimaas filius sadoch

Achimaas non⁹ summus hebreorũ sacerdos clarus fuit. ⁊ maxima in veneratiõe apud iudeos habitus est.

Achias ꝓpheta

Achias silonites ꝓpħa ꝑdixit hieroboã q̃ esset regtur⁹ sup. x. trib⁹ isrł. Iste Hieroboã decẽ scissuras pallij ab Achia ꝓpħa accipiẽs ⁊ in egiptũ fugiẽs. mortuo Salomõe a decẽ tribub⁹ elect⁹ ĩ regez Uitulos aureos cõflatiles in dan ⁊ neptali posuit ydolatra pessim⁹ effectus. peccare fecit isrł' pplm ad ydolatriã iducẽdo. Unñ toti⁹ ppłi isrł' destructio secuta ẽ.

Semeias ꝓpħa compescuit Roboã ne pugnaret cõtra Hieroboã. ⁊ scripsit coꝝ regũ gesta. Iste etiaz ꝓpħauit qñ Sesac rex egipti diuersa mala fecit ĩ terra iuda anno scz quinto roboam.

Semeias

t. dũ re uerteret ĩ hierosolĩ

Abdo propheta

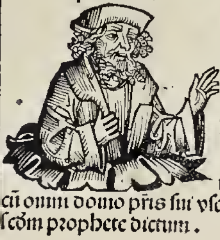

cũ omni domo pr̃is sui vsqꝫ mingentem ad parietem scdm prophete dictum.

Nadab hieroboã regis fili⁹ scdȯs israhelitaꝝ rex incepit regnare scdȯ anno Aza regis Iude et fecit malũ sicẽ pater ei⁹. Et pcussit cuz baassa ⁊ regnuit ꝓ eo scdm ꝓphetiã Achie ꝓphe.

Abdo ꝓpħa hic ꝓpħauit cõtra vitulos aureos ⁊ man⁹ hieroboã aridã ĩ via a leone ĩterfect⁹ ẽ.

Iste Baasa de tribu Isachar terci⁹ israhelitaꝝ rex fecit malũ corã dño ambulãdo in oĩbus pctĩs hieroboã nec audiuit Hieu ꝓphetaz ad eũ missuz ꝗ occidit eũ ⁊ ipe a chreõe pẽpt⁹

Hela baase regi filius q̃rt⁹ regũ isrł' Illũ interfecit ei⁹ seruus Zambri

Linea regũ israel

Hieroboam

Nadab

Baasa

Hela

Perusia

PErusia vetuſtiſſima ac nobilis Ethrurie ciuitas olim primaria. ſed nūc tercia int ethruſcas ciuitates nomīata: quā Juſtinus ab acheis conditā fuiſſe dicit. et ante romā conditā iniciū ſumpſit: q̄uis alij Troyanum quendā principē noīe peruſiū eiꝰ cōditorē affirmant: et ex ſuo noīe peruſiū ſiue peruſiā nomīauit. Eſt aūt hec ſola inter oīs italie vrbes felicitatem nacta penitꝰ inauditā. Nā eandē pene ſtatꝰ et reꝝ condictionē quā ante conditā vrbem Romā: et poſtmodū roma ſub regibꝰ cōſulibꝰ et imꝑatoribꝰ ⁊ tyrānis habuit nūc retinet. Paſſa eſt tn̄ varias ſed tolerādas agitatiōes. Quā romani poſt mortē alexandri magni. L. poſthumij conſulis virtute in deditiōe accepērūt. At liuius ſcribit libro decimo. Nec in Ethruria pax erat. Nā ⁊ peruſinis auctoribꝰ poſt deductū a conſule exercitum rebellatum fuerat: Fabius q̄ttuor milia quingentos peruſinoꝝ occidit. Et ſi vero per infauſtiſſimi triūuiratus tempora. L. Antoniū M. Antonij fratrē Octauianꝰ ceſar ī Peruſia obſedit. famēmq̄ raro alias ſimilē auditam Antonij exercitus in ea clauſus. ⁊ peruſinus populus ſuſtinuere. Et capta vrbs diruta qꝫ eſt. Eam tamen breui inſtauratam factꝰ Monarcha menibꝰ portiſqꝫ nunc extantibꝰ cōmuniuit Idem octauianus auguſtus. Quā a ſuo cognomine peruſiam auguſtā (ſicut littere cubitales portis inciſe oſtendūt) voluit appellari. Eiꝰ diruptionis cauſam ponit Liuius libro. cxxv. Eſt itaqꝫ peruſia omni ex parte montuoſa. Cuius loci conditio ea eſt: vt nec quicq̄ munitiꝰ: nec certe ameniꝰ inueniri poſſit. Nā preruptis vndiqꝫ rupibus aucta: ita inexpugnabilis eſt: vt nullis quaſi egeat defenſionibus. Et licet plurime apud peruſinos olim extiterint inteſtine ſeditiones: et tyranni aliq̄n eos oppreſſerint. nūc tamen libera eſt. Et optimis eruditiſſimiſqꝫ viris et legibus inſtituta. Jn ea ſunt templa magnifica ornatiſſima. religioſoꝝ mōſteria: excelſa ciuiū pallacia. Ampliſſima pauperū hoſpitalia gymnaſiū celeberrimū. forū cū inſigni fonte amplum. Et porticꝰ ⁊ viridaria optime arboribus cōſita. Eius ager olei vini. croci: et ſuauiſſimoꝝ oīfariam fructuū feraciſſimꝰ. Baldꝰ in ea claruit. qui cum Bartolo ſciſſo ferratenſi Juriū ciuilis et pontificij obtinuit principatum. Similiter angelus et petrus germani. Sed et Cynus conſultiſſimus ante eos peruſinꝰ extitit. Et noſtra tempeſtate Matheolus peruſinus medicus famoſiſſimus e Peruſio originem duxit. Qui padue in gymnaſio in primis docendo et dicendo floruit.

Linea Chriſti Reges iude

Roboam 4205.

Abya .4222.

Aſa .4225.

CIrca hec tpa ſanctoꝝ doctorū ſcripta gentiliū hyſtorias nō cōmemorāt ex illa forſitā cauſa: ꝙ ad intellectū ſacre ſcripture nihil conferūt. Unde vſqꝫ ad ſardanapallum vltimū monarchā aſſyrioꝝ. de alijs intermedijs aliqui nullam faciunt mentionem.

ISte Roboā filiꝰ Salomonis terciꝰ hebreoꝝ rex pr̄i ſuo in regno: ſed nō in ſapientia ſucceſſit. ſpreto nāqꝫ ſenioꝝ cōſilio ꝑ adoleſcentū temeritate cōturbans pplm: duas tribꝰ retinuit. Et dictū eſt regnū iſtud iuda. q̄ pctis ſuis exigētibus impetū Siſach regis egipti cū inueſtātis ſuſtinuit. Iſte roboā habuit vxores. 18. et cōcubinas. 30. filios. 28. et filias. 40. cuius anno primo ſcdm cōmeſtorem diuiſa eſt monarchia dauid regni iudeorum et nūqꝫ readunata.

Hyeu Eliezer Oziel

HYeu ille filius anani prophe mittit̄ cōtra baaza et martiriū conſtāti aīo vſqꝫ ad mortē ꝑtulit.

ISti tres ſcꝫ hyeu eliezer ꝛ oziel cū azaria ꝓphetauerūt regibꝰ Juda ſcꝫ Aza ꝛ Joſaphat ꝛ Jorā

AB iſto Siluio enee filio ex lauinia tercio latinorum rege reges ſequētes dicti ſunt ſiluij. q̄ ꝛ fuit in ſilua nutritꝰ ꝛ venatiōe. Hic natꝰ eſt poſt mortē patris: vñ poſthumꝰ dicit̄ Enee. qꝛ poſt humatiōē ipſius natꝰ iuxta illud virgilij. Tu poſthumꝰ plebis. et regnauit annis. 29.

ISte Eneas filꝰ ꝑdicti ſiluij poſthumi regnauit āniſ. xxxi. Is latino poſt ſe herede relicto exſpirauit

ISte abya quartꝰ iudeoꝝ rex filꝰ roboam ex macha vxore filia Abſalonis tribꝰ annis regnauit. fecitqꝫ malū corā dn̄o ambulādo in pctīs pr̄is ſui. et ideo paucis ānis regnauit. Mouit aūt cōtra eū bellū hieroboā rex iſrl' hn̄s in exercitu ſuo. lxxx. milia bellatoꝝ ꝛ abyas. xl. milia. Quē ad ſe veniētē cū tali ingenti exercitu facile cōpeſcuit ac ſupauit. Ex cuiꝰ quidē exercitu ad quīgēta hoīm milia vno ꝑlio īterfecē

ISte Anani propheta increpauit aza ideo incarceratur.

Anani

LAtinus siluꝰ ille regnauit annis. l. tpe dauid

ISte alba siluꝰ fuit Enee ſiluij filꝰ edificauitqꝫ Albā ciuitatē a q̄ reges albanorum dicti ſunt. Forte priꝰ fundata. et hic inſtaurata.

AChis ille regnauit tēpe Roboā annis. xxiiij. capi filio derelicto.

ASa ille in principio regni ſui ac deinceps vſqꝫ ad annū triceſimūſextū fecit bonū corā dn̄o ambulādo in vijs pr̄is ſui dauid abſtulit ydola. ꝛ ꝑcuſſit ethiopes cōtra ſe veniētes. Demū inijt fedus cū rege Syrie benedab qḋ deo diſplicuit. vñ miſit ad eū ꝓpham Anani quē incarcerauit ꝓpter qḋ dolore pedū ꝑcuſſus obijt. Regnās aūt Aza ꝛ regnū ſcdm legē dn̄i cōpeſcuit egreſſus eſt contra eū Zara ethiopie rex cū exercitu ac multitudine innumerabili Aſa cum exercitu ſuo obuiās dn̄m inuocauit: qui exterruit ethiopes. et verſi ſunt in fugam Occurrente ſibi azaria propheta confortantem eum. prophetanſqꝫ inter cetera predixit hieruſalem a caldeis fore capiendam.

Linea regum italie

Siluius poſthumus

Eneas ſiluius

Latinus ſiluius

Alba ſiluius

Achis ſiluius

Linea Regum iſrael

Azarias propheta

AZarias filius obeth ꝓpħa clarus habetur qui ⁊ de captiuitate predixit. Hic egreſſus in occurſuz aza regis iuda. ⁊ cōfortatus eſt in verbis ꝓphe. et euz promptiorē de dei cultu reddidit animatum. et abſtulit ydola de omni terra Juda et beniamī.

ZAmri rex iſrael deleuit domum baaſa et ſtatim percuſſit eum Amri et regnauit pro eo.

Zamri

HElia ꝓpħa oratione obtinuit ꝙ tribus annis et dimidio nō plueret ſup terrā. Hic paſt⁹ eſt a coruo in torrente carith. vbi coru⁹ deferebat ei panē ⁊ carnes mane et ſero. Exinde vidua ſareptana de pugillo farine nō deficiēte cui⁹ filiū mortuū matri viuū reſtituit eum pauit. Ipe etiā corā pplo iſrł congregato in mōte carmeli ignē deſcēdere fecit de celo ſup ſacrificiō qđ qꝛ quadringēti ſacerdotes ydoloꝝ facere nequiuerāt occidi fecit. Et ꝓpter hoc cū Jezabel in vltionē ipſorū vbiqꝫ pſecut⁹ eſt. perexit in deſertū ſub iunipero dormienti angelus appruit excitans euz ad eſuz panis ſubcinericij ſibi allati et exortās vt comederet in cui⁹ fortitudine cibi. xl. dieb⁹ ambulauit vſqꝫ ad mōtē oreb. inde in damaſcum veniens. deinde a domino per turbinem in celum vectus eſt.

Helya propheta

Amri al' ambri

ABdyas vn⁹ de. xij. ꝓphis ponit̃ in figura. dicit̃ fuiſſe diſpēſator dom⁹ achab regis iſrł. Qui cū Jezabel regina vxor Achab interficeret ꝓphas domini. abſcōdit ex eis quīquagenos et quinquagenos in ſpelūcis pauitqꝫ eos. ⁊ iō meruit a dn̄o ſpm̄ ꝓphie.

Abdias

AChab ſext⁹ rex iſrł ſup oīs q̄ erant ante eū iniq̄ egit maxime ſuaſu peſſime Jezabel vxoris ſue. Qui poſtremo in bello ꝑcuſſus ſagitta obijt. Fuit aūt Jezabel filia regis ſydonioꝝ toti⁹ malicie prodigium. que occidit Naboth et ꝓphas dn̄i. Ipa vero interfecta eſt per hieu et a canibus cōmeſta.

Achab Jeſabel

MIcheas ꝓpħa de tribu ephrem ort⁹ in moraſti q̄m peccantē achab ſepius arguebat. ⁊ ipm̄ predixit moriturū ſub Joraz filio eius. precipitio valde porrecto iactatus occubuit.

Micheas

OChoſias rex iſrł ſeptim⁹ miſit ad beelzebub deum accaron conſulendū ſi poſſet ſanari propter quod obijt iuxta verbum helie: Cepit aūt regnare anno. xvij. regis iude Joſaphat. Extinct⁹ eſt aūt ſine filio. cui ſucceſſit in regno frater eius Joram.

Ochoſias

IOnas propheta filius Amathi clarus habet̃ et multa predixit que non ſunt ſcripta hic. poſt hec mittitur ad niniuen. vt patet in eius libro dicit̃ autez ꝙ ipſuz helyas ſuſcitauerit a morte adhuc puerū. Is a ceto deglutit⁹. paſſionē xp̄i naufragio ꝑfigurauit.

Jonas

IStum Joram octauū regem iſrael obſedit benedab in ſamaria. et meritis heliſei liberat⁹ eſt. Ipe autem regnare cepit anno. xviij. regis ioſaphat loco fratris ſui Ochoſie. Sed qꝛ ſecutus fuit peccatuz Jeroboaz interfectus eſt a hieu cum omni domo patris ſui. quāuis per aliquot annos obſeruatione preceptoꝝ dei et moderatione in ſuos vſus fuiſſet. Et heliſeū ꝓphetam in veneratione et precio habuiſſet. Moabitarum regem fudit ⁊ eius ciuitates ſubuertit. Et omnia inimicorum ſpolia conſecutus eſt.

Joram

HJericho olim regalis ciuitas et famoſa. nūc in paruā villaꝫ redacta. Jn loco pulcherrimo atqꝫ in valle iordanis ſita. Vix octo habēs domos. et oīa monimenta ſacroꝝ locorū in ea ferme penitus ſunt deleta. legitur dominū multa feciſſe in hiericho. Cum eius murus miraculoſe deſtruxit Joſue reedificanti maledictionē dedit. De hac hiericho fuit Raab meretrix. Et in ea in domo Zachei xp̄s hoſpitio fuit receptus. Ex hac ciuitate Helizeū pphā deludētes ab vrſis deuorati. Et ppe eam dn̄s cecū illuminauit ⁊c̄. Fuit aūt prope hāc ciuitatē olim opobalſami ortus de cuiꝰ amenitate ſcribit Juſtinꝰ abbreuiator trogi pompey. Eſt nāqꝫ vallis que cōtinuis mōtibꝰ velut muro quodā ad inſtar horcoꝝ claudit. ſpaciū loci ducēta milia iugera nomine hiericho dicit. Jn ea ſilua eſt et vbertate ⁊ amenitate inſignis. Siquidē palmento ⁊ opobalſamo diſtinguit. Et arbores opobalſami formam ſimilem piceis arboribus habent niſi q͂ ſunt humiles magis. et in vinearum more excollunt. Quippe cū toto orbe regionis eius ardentiſſimus ſol ſit ibi tepida aeris naturalis quedam ac perpetua opacitas ineſt.

Hiericho

CUm Helias iter faceret cum diſcipulo ſuo helizeo: Venientes ad Jordanis fluuiū percuſſis aquis pallio helye facta via per mediū tranſierunt. Quo tranſacto dixit Helias heliſeo. vt peteret qđ vellꝫ anteqꝫ tolleretur ab eo. qui poſtolauit duplicem ſpiritum eius. id eſt in faciendo mirabilia et pphetando. Reſponditqꝫ ei ſe hoc recepturū ſi euꝫ videret cū tolleret ab eo. Sermocinātibꝰ aūt ſiḻ apparuit currꝰ igneꝰ cū equis igneis ī quē helias aſcēdens aſſumptꝰ eſt in celū id ē in paradiſuꝫ terreſtrē. Ubi viuꝰ ꝑmanet cum Enoch vſqꝫ ad tp̄a antixp̄i. ↄtra quē deſcēdet ad predicādū. Helizeo aūt vidēte ⁊ clamante pater mi pater mi currꝰ iſrł ⁊ auriga eiꝰ ⁊c̄. accepitqꝫ palliū helie. qđ ei ceciderat. et reuertens ad Jordanē tangēdo ip̄o pallio ſcđa vice aquas diuiſe ſunt. Veniēs aūt ad habitandum in hiericho. Jbiqꝫ ad p̄ces habitatoruꝫ loci ſanauit aquas peſſimas illiꝰ loci miſſo in eis vaſe nouo fictili cum ſale in eoꝝ et exinde cū aſcēderet bethel: deridētibꝰ eū pueris et dicentibꝰ. Aſcende calue maledixit eos poſt qđ duo vrſi de ſalto egreſſi lacerauerūt. xlij. ex illis pueris. Hic autem helias theſbites maximus ꝓphetaꝝ ſui temporis ꝑ hoc tp̄s ab hominibꝰ eſt ablatꝰ. Cuiꝰ finē nemo cognouit. hic mltis miraclis quo adiuxit claruit. Atꝫ ſicut ignis ardēs totꝰ erat. Jta et verba eiꝰ q̄ſi facula ardebāt. Tandē a dn̄o (vt dictū eſt heliſeo vidente) per turbinem in celum vectꝰ eſt Relicto in eius loco heliſeo propheta.

Helizeus ppha Helyas teſbites

Linea pontificū

Azarias

Yoyada

Aſarias

Iſte Benedab filius Tabremmō filij Ozyon regis Syrie inijt fedus cū baaſa rege iſrael: q̄ rupto ꝑcuſſit fedus cū Aza rege iuda. et extunc turbauerīt reges Syrie regnū iſrl' vtz. Benadab rex ſyrie collecto exercitu ſuo. et. xxxij. regib⁹ eum adiuuātibus. venit ꝯtra Achab regē iſrael in preliū. ⁊ dn̄s ꝑ ꝓpham predixit victoriā: quod ⁊ factū eſt illis fugatis: Iterum infra annū reſtaurato exercitu venit rex Syrie cōtra iſrl' bellū mouēs in vallib⁹. dicētibus ꝙ dij mōtium erāt dij iſrl': ideo victi prius fuerāt. Sed debellatus eſt exercit⁹ Syrie occiſis centū milib⁹ de eis. ⁊ decem ⁊ ſeptē milia qui remāſerāt. fugiētes in ciuitatem murus ciuitatis ruēs oppreſſit eos. Benadab autē rex ſyrie occultās ſe miſit nūcios indutos cilicio ⁊ cinere aſperſis capitib⁹ petēs miſericordiā: quod Achab fecit dimittēs liberū. Quod ꝓpheta quidaz redarguit in habitu ſimulato ⁊ ſub parabola dati alicui in cuſtodiā ſub pena mortis ſic cōcluſit. ꝙ q̄ dimiſerat benadab dignum morte. ⁊ populus ſuus iſrael eſſet pro eo ſcilicet periturus.

Aſael rex Syrie exigentib⁹ demeritis occulto dei iudicio promot⁹ fuit in regez Syrie vt affligeret filios iſrl'. Iſte eſt ſup quo fleuit helizeus ꝓphans eū futurū regē ſyrie. ⁊ multa mala facturū iſrael. Qui etiam ꝓpter peccata hieu miſſus eſt a dn̄o in omnē terrā galaad. gad. ruben. et manaſſe. ⁊ fecit plagaz magnaz cunctis dieb⁹ Ioathas. ſed Ioas fili⁹ ei⁹ dn̄o deo ſibi fauente tulit vrbes de manu Benadab filij Azael poſt mortem azael.

zacharias

Iſte benadab filius fuit Aſaelis. Porro ioas filius Ioachas rex iſrael tulit vrbes de manu benadab quas aſael pater ſu⁹ tulerat de manu Ioachas iure prelij. nam tribus vicib⁹ ꝑcuſſit eum ioas. et debet ſcribi ꝑ d in fine vt volūt hebrei.

Iſte Ioiada inclit⁹ fuit et amouit Athaliam ne regnaret ſup iudam. conſtituitq̃ Ioas filiū Ioram pro ea. Hic ſolus poſt Moyſen legit̃ vixiſſe. c xxx. annis. Hic etiaz diuino zelo ductus diſpoſuit vt athalia occideretur in domo regis.

Raaſim ille rex Syrie vaſtauit iudam tp̄e Achas propter quod obſedit eum Teglatphalazar in damaſco. ⁊ cepit ciuitatē ip̄mq̄ interfecit: ⁊ trāſtulit pplm̄.

Zacharias filius Ioiade lapidatus eſt iuſſu regis Ioab inter altare ⁊ templum. eo ꝙ Ioas increpauit ꝙ dereliquiſſet viam domini.

Iſte Aſarias ꝓ zelo legis cōſtāter reſtitit ozie regi iude volēti ſacrificare vtz.

Linea regū ſyrie

Benadab

Aſael

Benadab

Raaſim

Naboth Ieſrabelita

Naboth ieſrabelites: cū haberet vineam prope domum regis Achab. Voluit ipſe achab ⁊ requiſiuit Naboth vt venderet vineam pro orto faciendo. Qui cum noluiſſet acquieſcere ei. contriſtatum ſuper hoc vxor ipſius Achab Iezabel hoc audiens conſolatus eſt eum. ⁊ procurauit per falſos teſtes ipſum Naboth accuſari de blaſphemia dei. quo facto. ille innocenter lapidatus eſt. Et cum Achab iuiſſet ad capiendum vineam naboth. dominus miſit ad eum helyam qui prenunciaret ei exterminium eius. et domus ſue propter tale ſcelus.

AQuileia vrbiū quondā ytalie traſpadane primaria potentiſſimaq; atq; etiā pulcherrima a mari aliquātiſper ſemota: noſtro etiā ſeculo. pene derelicta: p hec tpa (Carino hiſtorico teſte) a quodā troyano nomīe Equilo e Troya cū alijs pulſo cōdictiōis ſue principiū ſumpſit. et a ſe Aquileiā noīauit. Uel vt mgr̄ in hiſtorijs ait. Aquileia quaſi aq̄s ligata cognomentū accepit. Nūc aūt preter ſacerdotes canonicos numero haud quāq; multos: ornatiſſima ſpecioſiſſimaq; in baſilica diuīe faciēde rei additos p̄ter paſtores piſcatoreſq; rariſſimos. nulli nūc incolūt ppl'i. vt vix caſtellulū tāta olim vrbſ nūc poſſit appellari. Sūtq; ⁊ ecc'ia ſupi⁹ dicta ⁊ p̄ri̇archale atriū ⁊ muri oppidulo circūducti Et mōſteriū virginib⁹ deputatū Peponis p̄triarche operū reliq̄e. Florere aūt cepit q̄ tpe primum romanis ſubigēdis barbaris ad danubiū incolētibus manū apponere ceperūt. Uñ octauianus Ceſar auguſt⁹. Et ſi maiorē bellon ꝑtem p legatos admīſtrauit vt illis ꝓpinquior eſſet. In his ytalie ꝑtib⁹ frequēter obuiat⁹ eſt. Nā Suetonius ait reliq̄ bella p legatos admīſtrauit. vt tam q̄buſdā pānonicis atq; germanic aut interueniret: Aut nō longe abeſſet. Rauēnaz vel mediolanū vel aq̄leiā vſq; ab vrbe ꝓgreſſus eſt. Et iulia eū comitata aborſu facto puerū amiſit. Glorioſiſſime de aq̄leia ſcribit Juli⁹ capitolin⁹. Pretereundū ne illud quidē eſt. ꝙ tanta fide aq̄leiēſes ꝯtra maximinos ꝓ ſenatu fuerīt. vt funes de capillis mulierꝫ facerēt quom deficerēt neruí ad ſagittas emittēdas atq; ob idipm̄ in honorē matronaꝫ ſenatū veneri calue templū dedicaſſe. Auxit aūt mirabili incremēto ⁊ immēſe ditauit aq̄leiam oriētaliū occidētaliūq; mercimonioꝝ mutua ꝯportatio ibidē īſtituta. ꝙ null⁹ ſtāte aq̄leia loc⁹ alter circa adriaticū mare fuit. in cui⁹ portu et diuerſorio occidētales oriētaleſq; ꝓ cōmutādis mercādis coemēdiſq; ⁊ vēdēdis inuicē reb⁹ cōuenirēt. Hec cū m̄lto tpe floruerit. Poſtremo ab Attila rege omnīo diruta fuit. Cui⁹ īcole venecias ꝯuolātes rē venetā mirūimmodū auxerīt hāc aūt celebrē ciuitatē euāgeliſta Marc⁹ dux a btō petro aploꝝ xpi p̄ncipe ī Alexādriā mitteretur nauigatur⁹ naues illic ex more opiref. Aquileiēſes ad xpi fidē cōuertit. Sanctuq; euāgeliū ſuuz. Cui⁹ codex manu exarat⁹ ſua venetijs nūc veneratiſſime ſeruaf. Hermacoraſq; ⁊ ipē ſctūs ad marci p̄dicatiōz ꝯuerſus a btō petro aq̄leie ⁊ oīs venecie ꝓthopreſul inſtitut⁹ omem eā regionē deo nr̄o lucrat⁹ eſt. Quē Nero impator ⁊ ſil' fortunatū ſb̄dyaconē ſecuri ꝑcuſſit. Fuit ⁊ aquileiēſis Chromati⁹ ad quez gl'oſus hieronimus multa ſcripſit. Et ruffin⁹ p̄ſbiter latinis greciſq; lr̄is adeo erudit⁹ vt ei⁹ q̄ extant tū opa. tū traſlationes nullis cuiuſpiā eccie doctoris opib⁹ ſecūdas eloquentia ornatuq; ducamus.

Aquileya

Taruiſium

Taruiſiū ipſius Marchie Taruiſane ciuitas: et ipſa per hec tempora (vt Sicardo Cremoneſi epiſcopo placꝫ) a quibuſdam troyanis fundata fuit. Abluitur autē īmo potius diuiditur Silo fluuio qui ex ipſius propinquioribus montib⁹ exijt. alijſqꝫ vberrimis aquis in ea quaſi ſcaturientibus irrigatur. ac ſilus in mediterraneis Taruiſium vrbem diuidit Cuius nomen prior inter vetuſtos habet plinius. Per tempora vero Oſtrogothorum dignitatē inchoaſſe videt̃ quā nūc habet. Eo qꝛ Totile pr̃ rex ibidē ſedē regni ſibi cōſtituit. Vn̄ totila q̄ poſtea q̄ntus fuit Oſtrogothoꝝ rex ⁊ q̄dē p̄ſtantiſſim⁹ taruiſij nat⁹ educatuſqꝫ eſt. Poſtea longobardoꝝ regni inicio quom alboin⁹ rex ei⁹ gētis prim⁹ ytaliā eſſet ingreſſus. Aq̄leiamqꝫ q̄lis tunc erat et ceteras regionis vrbes p deditionem cepiſſet. Taruiſiū qꝛ ei⁹ incole deditiōꝫ tardiuſcule obtuliſſent. ſpoliare ac diruere cōſtituerat niſi felix ipſi⁹ vrbis ep̄us (vt Gregori⁹ ſcribit) Vir timorat⁹ rauēna oriund⁹ regis barbariē ſua prudētia ⁊ precū inſtantia deliniſſet. Ornataqꝫ fuit ea ciuitas altero preſtāte ep̄o hermolao barbaro. Qui ſicut decet ep̄m pplo magl. p deſſe admitebat̃ qꝫ preeſſe. Qđ aūt ab hac vrbe vniuerſa regio Taruiſana marchia denomīetur factū credo a minori nomīs abſurditate vt hec appellatio marchie Taruiſane in ip̄a mãſerit: cum ea in regione ſint ampliſſime ciuitates Verona atqꝫ Patauiū. Que ſemp ⁊ dignitate atqꝫ potētatu necnō ⁊ opulētia Taruiſio anteierint: Longobardi eñi in ea ytalie parte maxime quā obtinebant regiones habuerunt quattuor a ducib⁹ adminiſtratas. in quibus nullum ſucceſſionis ius filijs ⁊ nepotibus competebat. beneuētanā ſpoletanam: taurinenſem ⁊ forouilienſem: duaſqꝫ opulentia ⁊ amplitudine ſuperioribus pares Anconitanam atqꝫ taruiſanam eſſe voluerunt. Ea affectas legis conditione. vt qui regum aut gentis longobardorum concilij pmiſſione ⁊ decreto impetraſſet. eas filijs atqꝫ agnatis ſucceſſione poſſidendas relinquendi ius facultatemqꝫ haberet. Nomenqꝫ hunc ſignificans perpetuū magiſtratum in longobarda. barbarie marchionatus eſt appellatum. Hec etiam vrbs eccelini ⁊ Alberti ei⁹ germani de rumano (ſicut patauiū) tyrannide non caruit. A quibus innumeras ptulit calamitates.

Linea Chriſti

Joſaphat

Joram

Ochoſias

Athalia filia achab

Jonadab

Anno mūdi. 4240.

Hic Joſaphat fecit bonū coram dn̄o. nec legit̄ de eo magna reprehēſione dignū. niſi qd̄ impijs regibus iſrl̄ q̄nq̄ pſtitit auxilium. omnes effeminatos e terra iuda extinxit. Idola quoq̄ deleuit patrū q̄ decreta obſeruauit. his em̄ virtutibꝰ beniuolētiam oīm cōfiniū principū ſibi cōparauit. Et paleſtini ei tributa reddere ceperūt. cū vixiſſet annis ſexaginta cuiꝰ corpꝰ ingēti pompa in hieroſolimis ſepultū fuit.

Iſte Capis ſiluiꝰ edificauit Capuā in campania. et regnauit annis. xxviij. relinquens Carpēto filio regnum.

Joram peſſimꝰ (Anno mūdi. 4291.) occidit frēs ſuos. ⁊ ambulauit in vijs regū iſrl̄: Ideo infelix fuit in oībus ⁊ miſerabiliter mortuꝰ. Hic de religioſo prē genitꝰ declinauit ad pfidiā. ⁊ fornicari fecit filios iuda imitatꝰ fornicatiōꝫ Achab cuiꝰ filiā nomīe athaliam habuit matrimonio. Et p athaliā vxorē nihil p̄termiſit q̄ minꝰ aliq̄d quotidie noue impietatis efficeret. ⁊ qd̄ ad vaſtationē paterne traditiōis attēderet.

Carpentus poſt regem capis regnauit annis triginta tempore Joſaphat.

Ochoſias Jorami regis filiꝰ (Anno mūdi 4299) octauꝰ regū iuda fecit malū corā dn̄o ſicut pr̄ eiꝰ et ſtatī occiſus eſt ab hieu. Hūc regē ⁊ duos ſequētes ſcꝫ Joas ⁊ Amaſiā p̄termittit matheus. qꝛ voluit tantū ponere tres q̄terdenas. vel qꝛ ſcd̄m Hieronimū ⁊ Augꝰ. Jorā accepit vxorē filiā impijſſime Jeſabelis ideo filij eiꝰ vſq̄ ad quartā generatiōꝫ dn̄i de genealogia excludūt̄. ambulauit em̄ ochoſias in vijs Achab aui ſui materni vꝫ ī quarto regū. ix. ca. Hūc hieu princeps militie iorā regis Samarie vna cū oī domo achab obtruncare fecit. Cuiꝰ corpꝰ ex ciuitate Magedon portatū fuit in ciuitate hieroſolymoꝝ ibiq̄ ſepultum.

Iſte Tyberiꝰ regnauit ānis. 9. et qꝛ in tyberim ſubmerſus eſt: que antea dicta fuit albula ideo ab eo nomē accepit. ⁊ fecit cū Romulꝰ deū. qꝛ credidit eū inter deos tranſlatū. ⁊ eſſe numen illiꝰ fluuij. cuiꝰ vſus rome fuit valde neceſſarius.

Athalia iſta mulier efferata audiēs mortuū filiū ſuū Ochoſiā ſurripuit regnū. Interfecitq̄ oīne ſemē regiū Preter Joas quē vxor Joiade pōtificis filia ioram ſeptē annis abſconſum nutriuit poſtea a Joiada ignomiīoſe interēpta eſt cū ſeptē annos regnaſſet.

Iſte Agrippa ſiluiꝰ rex albanoꝝ ſiue ytalorum regnauit poſt tiberium patrem ſuum ſubmerſum in Albula. regnauitq̄ annis quadraginta.

Jonadab filiꝰ Rechab clarꝰ habet̄. a quo ſtirps valde religioſa Rechabitaꝝ deſcēdit. Iſte eſt q̄ ꝓphetauit hieu q̄n voluit occidere ꝓphetas baal. qꝛ fuit zelator diuini cultꝰ ⁊ maxīe abſtinētie ⁊ religiōis cū filijs ſuis. Nota etiā q̄ filij Rechab ex p̄cepto prīs q̄ſi pegrini et hoſpites ſup terrā ſeorſuꝫ habitabant ab homībꝰ in tabernaclis domū nō edificabāt ſementuꝫ non ſerebant nec vinum bibebant.

Tempore Joraꝫ regis iuda templi ruine et templi vtenſilia et ſartatecta que vetuſtate vel negligētia athalie pierant. de pecunia collecta reparant̄ iuſſu regis. quia hucuſq̄ ſacerdotes neglexerunt huiuſmodi reperare. pecuniam tm̄ a populo recipiebāt quouſq̄ ponebatur gazophilatium.

Linea Regum ytalie

Capis ſiluius

Carpētus ſiluiꝰ

Tiberius ſiluiꝰ

Agrippa ſiluius

Lycurgus

Lycurgus ſcḋm Euſebiū inſignis eſt habitus. q̄ et iura lacedemonijs compoſuit. et licet gētilis fuerit leges tamē iuſtiſſimas nāli diuinoq̄ꝫ iuri cōſonas dedit. Nec quicq̄d cenſuit. cꝰ nō ipe exemplū priꝰ daret. Auri argēti q̄ꝫ vſuz et oīm ſcelerū materiā nō ſuſtulit. Fundos oīm equaliter inter oēs diuiſit vt equata patrimonia neminē potētiorē altero redderēt. cōiuari publice iuſſit. ne alienꝰ diuitie vel luxurie in occulto eſſent. Iuuenibꝰ nō ampliꝰ quā vna veſte vti toto anno: nec aliq̄ꝫ cultiꝰ q̄ꝫ aliū ꝓgredi voluit. nec opulētiꝰ epulari. Emi ſin gula nō pecunia ſed cōpatiōe mercīū iuſſit. Pueros puberes nō in forum ſed in agrū deduci iuſſit. vt primos ānos nō in luxuria: ſ in oī ope ac labore agerēt. Nihil eos ſomnij cauſa ſubſternere. ⁊ vitā ſine pulmēto degere. nec priꝰ in vrbē redire q̄ꝫ viri facti eſſent. Conſtituit virgines ſine dote nubere: vt vxores nō pecunie cauſa eligerent. ſeueriuſq̄ꝫ matrimonia ſua viri coercerēt cū nullis dotis frenis tenerent. Maximū honorē nō diuitū ⁊ potētuz ſ ſenū eſſe cēſuit. Hec ⁊ alia ſilia q̄ ſolutis antea moribꝰ dura videbant auctorē eoꝝ appollinē delphicū finxit ⁊ inde ſe ea detuliſſe. Deinde vt eternitatē ſuis legibꝰ daret iureiurādo eos aſtrinxit. ne quid de tam diuis legibꝰ mutarēt donec reuerteret in patriā. ⁊ ſimulās ſe iterum cōſulere appollinē. vt q̄d addendū q̄ceq̄ꝫ diminuēdum his legibꝰ videretur. Profectꝰ ē aūt Cretā vbi volūtariū exiliū ꝑpetuo egit. ſed ⁊ moriēs oſſa ſua in loculo plūbeo ⁊ ī mari abijci iuſſit. ne ſi ad patriā deferri ꝯtigeret. lacedemōes ſe a iuramēto ſolutos eē putarēt.

Yſaias

Hieu filius Ioſaphat regis iuda decimꝰ rex iſrael vnctꝰ a puero helizei ꝑcuſſit Iorā cū omni domo achab. ⁊ deſtruxit domū baal ⁊ eiꝰ ꝓphās occidit. Sz heu vitulos aureos in bethel ⁊ dan nō dereliq̄t. Ideo Aſael rex ſyrie miſſus a dn̄o mltos occidit in iſrl̄ vbi ⁊ moritur poſtq̄ꝫ regnauit. 28. annis.

Yſayas ꝓpha nobilis: magis euāgeliſta a btō hieronimo dicit q̄ꝫ ꝓpha. vnꝰ de q̄ttuor ꝑncipalioribus circa h̄ tp̄a clarꝰ habet ꝓpter euidētiā ꝓphie ſue.

Iſte Ioachas valde attritꝰ eſt cū tota gēte ab azahele rege Syrie. et ideo deprecabat dominum et pauxillum releuatus eſt.

Oſee

Oſee ꝓpha primus de. xij. mittit contra decem tribus. Hic fuit filꝰ Beeri q̄uis ꝓphia beeri nō habeat apud nos. ꝓphauit aūt Oſee tempe ierobodā regis iſrael filij Ioas qui ioas ſimul regnauit cū oſia rege iuda. 14. annis. ⁊ in iuda fuerunt quatuor reges ſub quibus Oſee prophauit vt dicit oſee. i. ſcꝫ oſias. Ioathas. Achaz ⁊ ezechias.

Iſte Ioas ꝑcuſſit ſyros tribus vicibus iuxta verbum helizei. ⁊ tulit vrbes de manu Azaelis ⁊ benadab filij Aſaelis. reſtituitq̄ꝫ regno ſuo. Ipſe etiā afflixit amaſiam non volēs ſed compulſus. ſupbiam eiꝰ humiliauit incipiēs regnare. 37. anno ioas regis Iude.

Johel

Iohel ſcd̄us propheta de. xij. de iuda. et futurā eiꝰ tribulationem prophetizat.

Ieroboam ſatis bellicoſus et victorioſus fuit. contriuitq̄ꝫ regem ſyrie et reſtituit regnum iſrael ſicut prius inſuper et damaſcum iuxta verbum Ione ꝓphete. Attende q̄ꝫ ſit inſtabilis ſtatus regnorum iſrael. cōtritus vſq̄ꝫ ab nouiſſimum humiliatus eſt valde. Syri eleuati iam ad infirmis mirabiliter deprimunt. ſic qui fuit ſupra fiet infra. et econtra. qui fuit infra aſcendit ſupra vt poſt deſcendat infra. Hec eſt rota volubilis huius temporis. et ideo non eſt mirum ꝙ pauci electi ad hoc aſſumuntur a domino et ꝙ viri ſenſati huiuſmodi inſtabilitatis negociū totis viribus fugere contēdunt. Vide auguſtinum de ciuitate dei in multis locis Si boni regnāt mltis ꝓſunt. ecōtra. ſi mali ⁊c̄.

Linea Regum iſrael

Hieu

Ioachas

Ioas

Ieroboam

Linea Chriſti

Joas

Amaſias

Iſte Jonas (Anno mūdi. 4306.) cū ſeptē eſſet annorū a Joiade pontifice rex conſtitutꝰ eſt. Fecitqȝ bonū cūctis diebꝰ Joiade. Poſt eiꝰ vero mortē delinitus blandicijs magnatorū: Cor eiꝰ depravatū eſt in interitū ſuū. Iſte ioas lapidari iuſſit zachariā filiū ioiade ſummi pōtificis: inter templū ⁊ altare qđ erat ī atrio Anno regni ſui penultimo.

Aremulus ille regnauit annis. xix. tempe Joas regis iude. qui poſuit preſidiū albanorum inter montes vbi nunc eſt roma. Ex eo iulius et auētinꝰ filij ſuperſtites ſunt.

Amaſias ille (Anno mūdi. 4546.) pꝰ bona inicia malū habuit finē: qđ cōmune ſatis vſqȝ hodie in poteſtatibꝰ appet. Multos nāqȝ officiū deſtruxit etiā notabiliter ꝓbatos. cuius exempla hic ſunt plurima. Hic etiam deos ſeyr adorauit.

Iſte auentinus ſiluius. xxxvij. annis regnauit et ab hoc mons auentinus qui nunc eſt pars vrbis vbi ſepultus eſt accepit nomen.

Prochas filiꝰ auētini regnauit ānis. xxiij. cuius laudes virgiliꝰ hoc verſu extollit. Proximꝰ ille prochas troyane gl'ia gentis. Hic duos pꝰ ſe reliqt filios videlicȝ. Amuliū ⁊ Numitorem patrem Rhee romuli et rhemi matris.

Regnū iude poſt mortē Amaſie fuit. xiij. annis ſine rege: qđ ſubtiliter oportet accipe ex collatiōe annorū regū iſrl' et iuda. quia Amaſias cepit āno ſcđo Joas regis iſrl'. et oſias filiꝰ amaſie cepit Anno. 27. Jeroboā regis iſrl' qđ tp̄s extēdit ſe ad. 41. annos. a qbus ſubtrahe annos amaſie: ⁊ ſic remanēt. 13. quibꝰ Oſias paruulꝰ erat: nec adhuc ad regnū aptꝰ. hoc aūt lxx. et mlte alie hyſtorie nō habēt. ſed alibi ħ ſupplēt et ſcđm hoc oportet concordare eas. alioquin errabis quo ad ſupputationem annorum.

Naaman princeps militie regis Syrie factꝰ leproſus: acceſſit cū lrīs recōmendatorijs ad regē iſrl' vt curaret a lepra. Cū aūt aduenisſet ad domū heliſei Juſſit eum vt lauaret ſe ſepties in Jordane ⁊ mūdaret. Qđ ⁊ ſi priꝰ indignās nō acqeſceret: demū ad ſuaſionē ſeruorū ꝑgens ad iordanē: ⁊ lauās ſe: mūdatus eſt a lepra. q reuertēs ad heliſeū: cū multa ei obtuliſſet: nihil voluit accipe. Sed Giezi diſcipulꝰ heliſei occulte acceſſit ad naamā poſtqȝ receſſerat. ⁊ petijt ex pte heliſei quedā ab eo: portās ea ad domū ſuā. Quod ſcelꝰ detexit heliſeꝰ: ⁊ ꝓpter hoc lepra ꝑcuſſus eſt Giezi ⁊ ſemē eius vſqȝ in ſempiternum.

Iſte Amuliꝰ fratrē ſuū Numitorē de regno eiecit. ⁊ Lauſū filiū eiꝰ interfecit et rheam eiuſdē filiā ad ſubtrahendā ſpem ꝓlis ſub ſpecie honoris veſte perpetuā virginitatē dicauit. ſed cū ſeptē regnaſſet annis Rhea geminos peperit filios. ſ. Remū ⁊ romulū. ⁊ poſtea amuliꝰ a Romulo ⁊ remo cū adoleuiſſent occiſus eſt. ⁊ Numitor reſtitutꝰ fuit in regnum quia fuit auus eorum.

Hic eſt Heliſeꝰ ꝓpheta q pallio helie iordanē diuiſit. cū ſale aquam dulcorauit. xlij. pueris ſibi illudētibus maledixit qs vrſi deuorauerūt. tribꝰ regibꝰ aquā dedit ſufficiētē exercitui toti. Oleū vidue multiplicauit. filiū ſunamitis reſuſcitauit. colloquintidas emēdauit. Panes ordeaceos pplo augmentauit. Naamā mūdauit. Giezi cū ꝓgenie ſua leproſū fecit. exercitū ſyrie cecauit. ſamariā a fame ⁊ obſidiōe liberari ꝓphetauit. Aſahel regem ſyrie ⁊ hieu regem ſuper iſrael conſtituit: regi ioas tres victorias de Syris ꝓmiſit. mortuūqȝ ſuſcitauit.

Numitor iſte reſtitutꝰ in regnū, ſtati pꝰ occiſus fuit a romulo.

Linea regum italie

Aremulus ſiluius

Auētinus ſiluius

Prochas ſiluius

Amulius

Numitor

Linea pontificū

Amarias

Achitob

Sadoch

Sellum

Hic regnū Iſrael fuit ſine rege annis.33. vt habetur ex collatione regum iuda.

Amos fuit tercius de duodecim ꝓphetis ɔtra gentes inſtas ꝓphetat ⁊ ſpecialiter 3.x.trib⁹

Abdias fuit q̄rtus de.xij.ꝓphetis prophetat cōtra Edom.is antiqſſim⁹ moriens in ſepulchro helizei ſepultus.

Eo tpe ſpartani ſeu lacedemonij per annos.l.bellando vagātes ſcripſerit vxorib⁹ ſuis vt alios maritos ducerent ne gen⁹ periret.

Ionas ꝓpheta d xij.ꝓphetis mittit ad niniuitas q̄ audierunt euz.

Micheas iſte eſt ſextus de.xij prophetis.

Iſte Naū eſt ſeptimus de.xij. prophet.

Hic texit hyſtoria thobie exemplaris tota.

Amos

Abdias

Jonas

Micheas

Naum

Thobias

Iſte Zacharias rex iſrael cepit regnare anno.xxxviij. Ozie regis iude fecitq̧ malū ſicut p̄deceſſores ſui.et hic ē quart⁹ p⁹ hieu et percuſſit cum Sellū ⁊ regnauit ꝓ eo.q̄ ſtatim percuſſus A manahen: regno et vita caruit. vtz 4.regū.15.

Iſte manahē cepit regnare āno.39. oſie regis iude fecitq̧ malū corā dno. Et eū tradidit de⁹ in man⁹ regis aſſyrioꝝ qui induxit ei talēta argenti mille.

Phaceya etiaz fecit malū corā dño eumq̧ percuſſit phacee et regnauit pro eo.

Iſtū phacee Interfecit ozee ⁊ regnauit pro eo; fecitq̧ pactū cum raaſin rege Syrie et vaſtauit Iudam: Ideo theglathphalaſar rex aſſyriorum oppreſſit eū et trāſtulit quaſi tres tribus in Aſſyrios.

Ozee fuit vltim⁹ rex iſrael.⁊ captus eſt a ſalamanaſar rege Aſſyriorum et iſrael trāſlatus eſt in aſſyrios.

Sine rege. reges Iſrael

Zacharias

Sellum

Manahen

Phaceya

Phacee

Ozee

Moritur autē thobias annoꝝ.120 vir ſanctus plenus opibus bonis et prophētie ſpiritu clarus.ꝓphetauit nāq̧ de deſtructione hieruſalem ⁊ templi q̄ſi iam factum eſſet cum tamen adhuc futurum eſſet propter certitudinem ꝓphetie. Statim poſt eius mortem vxor ei⁹ mortua eſt.Et egreſſo tobia minore cū filijs ſuis Niniue deſtructa fuit.

Iſrael transfertur in aſſyrios.

Anno.xi.Oſie qui eſt annus mūdi.3151.Etatis vero q̄rte.cclxi.cepit regnū Macedonū in q̄ prim⁹ regnauit carari⁹ vel carnaus ānis.28. ⁊ cucurrit iſtud regnū vſq̧ ad alexādrū magnū incluſiue p.24.reges. q̄ q̄dez cepit āno mūdi.3530.et regnuit p ānos.12. ⁊ 6.mēſes q̄ mortuo apud babilonē impiū ad alios trāſfert.

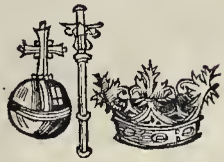

Medorum regni principium fecit Arbaces natione medus. Sardanapalli olim regis prefectus. anno ſexto Ozie regis. Sardanapallus ei vltimus aſſyriorum rex cū regnaſſet annos. xx. de quo diodorus Siculus in hiſtorijs grecorum multa diſſeruit. Juſtinus quoqꝫ ſcribit. Sardanapallus rex vir oīm muliere corruptior repertus eſt ab Arbace prefecto ſuo inter ſcortorū greges purpuram colo trahens ſub mulieri habitu eius fila partiens. Unde indignatus arbaces in eum milites in cōiurationē excitauit: et pugna cōmiſſa vincitur rex qui regiam ſuam ingreſſus pyrā quā ipſemet fecerat incendit. et ſeipſum cum innumerabilibus diuitijs concremauit. Juſſitqꝫ vt Tullius libro quinto tuſculanarꝫ queſtionū refert hec verba buſto ſuo inſcribi. Hec habui que edi queqꝫ ex ſaturata libido hauſit. Alia iacent multa et preclara relicta. Ac ſic illud maximum omnium regnorum finem ſue tante diuturnitatis accipiens ad medos trāſlatum eſt poſt annos (vt diuus pater Auguſtinus libro. 18. de ciui. dei ca. 22. ſcribit) Mille trecentoſquīqꝫ vt etiam beli qui primus rex fuit tempora computentur. Apud medos aūt regnatum eſt annis. 128. Ipſam enī orientis monarchiam (vt Juſtinus ſcribit) ſpe nō re quidē ad medos ſuos tranſtulit. quod poſtea darius perfecit. Ueruntā poſt Sardanapallum etiam aſſyriorum fuere reges: ſed non monarche vſqꝫ ad Niniue ciuitatis ſubuerſionem. Media autem regio in aſia minori eſt aſſyrie et perſie ac mari hyrcano contermina. In qua quattuor regiones memorantur eſſe. Ubi medus ipſe Medee filius in honorem matris medeam vrbem condidit. vbi et regnū ex ſuo nomine medorum conſtituit. Sub cuius poteſtate per hec tempora orientis imperium fuit. Id autem poſtea ſub aſtyage in magno culmine fuit. ſicut patet Judith ca. i. Uerum Cyrꝰ perſarum rex imperium illud extinxit. et ad perſas detulit. Poſt perſas medi etiam macedonibus paruerunt. deinde parthis. Media aūt vulgati noīs terra a ſeptentrione hircano mari terminat̄. ab occaſu maiori armenie et aſſyrie partes. A meridie perſide. ab occidēte hyrcania ac parthia q̄ montibꝰ excluditur. Strabo quoqꝫ dicit mediā multū ⁊ olim potentē regionē in medio Tauro ſitam eſſe eā in duas ptes diuiſerūt. Alterā maiorē vocauere. Alterā atropaciā. Maioris metropolis Ebatana fuit magna ciuitas et imperij medie caput. qua ⁊ parthi poſtea vſi ſunt. Nā reges ibi eſtatem agebāt cū ſit frigida. hyemē vero ſeleucie que ſecus tygrim eſt ꝓpe babilonē. Atropacia ab atropate duce noīata eſt qui obſtitit ne ea macedonibus ſubigeretur Medie pars is poſtea rex declaratꝰ regionē hāc a media ſequeſtrauit cuiꝰ ſucceſſores regnū cōtinuātes cū armeniorꝫ regibꝰ affinitatē cōtraxere deinde cū ſyris et poſtremo cū parthis.

Macedonum regni principium Carnaus quidam macedo fecit. Uir ingenio et manu promptiſſimꝰ Poſt innumera prelia cum finitimis regibus ſtrenue geſta Macedoniā ortus ſui prouinciam ſibi ſubijciens. in eaqꝫ regni ſedem primus conſtituit. Atqꝫ duodecimo regni Ozie regnare incipiēs (teſte Euſebio) regnauit annis. 28. Macedoniam autem huius carnai regnum europe prouinciam eſſe dicunt. et a macedone Oſyridis filio primo cognominatam fuiſſe inuenimꝰ. quā (Solino teſte) Tracius Limes ab oriente precingit. A meridie epyrothe theſſalie: Ab occidente dardania et illiricus. Et in ſeptentrione paphlagonia. Fuit tamē in iſto principio anguſtis terminis. ſed poſtea regum ſuorum virtute et gentis induſtria ſubactis finitimis ita ampliata. qꝫ eam plinius in quarto Centū quinquaginta populos aliquādo tenuiſſe ſcribat. De qua Solinus qui edonij olim populi queqꝫ migdonia erat terra. aut emathiū theſſalicumqꝫ erat ſolum. nunc oīe vniformi vocabulo macedonica res eſt factum corpus vnum. Regnū itaqꝫ macedonicum illuſtre potenſqꝫ fuit. Et qꝫ maxime Alexandri magni temporibꝰ. Sed oīe pontificis in deorum temporibus deſtructum fuit. In quo quidem regno memorabile quoddā factū legimus cōtigiſſe qꝫ cum illirici ⁊ thraces coadunati finitimos hos macedones atterere conati eſſent. cogerent qꝫ macedones omiſſa pugna fugere. tulerūt in cunis infantē defuncti regis filiū: quo iuxta aciē poſito. acrius repetiere certamē. quaſi ideo victi eſſent. qꝫ bellātibꝰ defuerit auſpicia regis ſui victoris futuri. Tandē illiricos magna cede fuderūt. oſtendētes hoſtibꝰ priore pugna regē. nō virtutē macedonibꝰ defuiſſe cuiꝰ quidē regis nomē ignorat̄. Macedonia aūt terrarꝫ imperio quōdā potita que inter duo maria ꝓtendit̄ Egeū ⁊ Adriaticum Latus eiꝰ meridionale theſſalie atqꝫ magneſie terga ꝓtegūt. Partē ſeptentrionalē peonia ⁊ paphlagonia excipit et ipe regiones in macedonū poſtea iura cōceſſerūt. macedonie addite. Epyrus quoqꝫ macedoniā ⁊ Illirica terra. altera meridiē. altera ſeptentrionē excipiens in adriatico littore.

Lydorum regni principium fecit Ardiſius ſiue ardis quidam grecus vir genere et animi magnitudi
ne inſignis. Octauo et quadrageſimo regni Ozie anno lydus primus regnare cepit. Et regnauit te
ſte Euſebio annis. 26. Lydia vero minoris aſie regio quam in parte nunc moream appellare dici-
mus. Et vt plinio placet libro quinto naturalis hyſtorie. prius Meonia dicebatur: ſed poſtea a lydo Athis
regis filio fratreqꝫ Tyrreno lydia dicta fuit. Qui duo fratres propter regni breuitatem ſe ſimul ferre non
poſſent: Tyrrenus forte diſcedens in ytaliam venit. Eamqꝫ partem que ad mare inferum verſa eſt: quā eti-
am Tyrrenam a ſe nomiauit. Lydus vero illuc remanens meoniam a ſe lydiam vocauit. In qua fuerūt vr-
bes Ephesus. Colophon. Elazomene et phocca. Id tn̄ regnum haud multum inſigne fuit: quod poſtea a
perſis ſub Creſio rege (qui chaldeis contra perſas auxilium tulit) ſubuerſum fuit. Hoc regnum ducentis et
triginta annis ſub nouem regibus ſteterat. Quorum nomia et tempora hic apponimus.

Ardiſius	1	an̄. 36	Candaules	4	an̄. 17.	Sadyates	7	an̄. 15.
Aliaces	2	an̄. 14.	Gigius	5	an̄. 36.	Aliactes	8	an̄. 49.
Meles	3	an̄. 12.	Ardis	6	an̄. 37.	Creſus	9	an̄. 15.

Olympias prima apud grecos quinquageſimo regni Ozie anno ex agone Gymnico inſtituta eſt a
captiuitate troye vſqꝫ ad olimpiadem primam anni. 406. Aeſchyli athenienſium iudicis ſecūdo
anno. prima olympias acta quod erat agon gymnicus in qua Chorebus helyenſis extitit victor.
Hely agunt quinquēnale certamen quattuor annis in medio expletis. In quibus principes annui conſti-
tuuntur quattuor quā Olympiadē iphitus filius Praxonidis ſiue hemonis primus cōſtituit. Quāqꝫ alij
ſcribant ꝙ hercules octauo Jair iudicis iſrael anno Olympia cum agonē apud grecos ad honorem iouis
in Olympo mōte prim⁹ ꝯſtituit qđ de qnquēnio ī qnquēniū quattuor in medio ānis expletis fieri voluit.
A quo vſqꝫ in preſens tempus ſuppotantur anni. 405. Greci aūt quiquēnale certamē celebrare aſſueti eti-
am quattuor annuos principes in ludo et certamine illo conſtituentes tempus illud quattuor annorum olym
piadem appellauerunt. Quadriēnio ſcꝫ in vna olympiade ſupputato: hec nāqꝫ feſtiuitates et ludi in quin-
quēnio ſemel fiebant. Ne ſi vlterius protraherentur obliuioni darentur. Aut ſi citra fierent expenſarum ni-
mietas grauaret. Olympias igitur quattuor plenos continebant annos. Et quidem ſub centeſima nona-
geſima tercia olympiade dominus noſter ieſus xp̄s naſci voluit ab hoc tempore greca de temporib⁹ hyſto-
ria vera creditur. Nam ante hoc vt cuiqꝫ viſum eſt diuerſas ſententias protulerunt.

Spartanorum origo

Spartanorum genus. et ipſum tempeſtate hac. Alcumene lacedeniorum rege mortuo. eorumqꝫ regno
conſumpto. hoc modo principium habuiſſe Juſtinus in tercio Epitomatum ſuorū refert. Lacedemo
nios cōtra Meſſenos decennale bellum ſumpſere. Qui poſt aliquot annos querelis vxorum et poſt tā lon
gam viduitatez reuocarentur. veriti ne hac pſeuerantia belli ſpem prolis amitterent. Decreto ſtatuerunt vt
virgines eorum cum iuuenibus domi relictis promiſcue concuberent. maturiorem futuram conceptionem
rati. ſi eam ſingule per plures viros experirentur. Ex his nati ob notam materni pudoris ſpartani euocati
ſunt. Qui cum ad annum trigeſimum perueniſſent metu inopie (nulli em̄ pater exiſtebat cuius in patrimo-
nium ſucceſſio ſperaretur) Ducem phalantum aſſumunt filium Araci. Itaqꝫ nec ſalutatis matribus quarū
adulterio infamiam collegiſſe videbantur. ad ſedes requirendas proficiſcuntur. diuqꝫ per varios caſus ia-
ctati. tandem in italiam deferuntur. Et oppugnata arce tharentinorum. expugnatis veteribus incolis. ſe-
dem ſibi conſtituunt: Quorum poſtmodum amiciciam egiptij reges ac iudei ſummope quesierunt. vt libri
Machabeorum teſtantur. Sed poſt annos plurimos dux eorum Phalantus per ſeditionem in exilium p-
turbatis brundusium ſe contulit. quo expulſi veteres tarentini conceſſerant.

Linea chriſti Juda ſine rege

Ozias

Joa- than

Achas

Eze- chias

Ma- naſſes

OZias (Anno mũdi. 4388.) Amaſie regis filius: duodecimꝰ regũ iuda multe mãſuetudinis ⁊ dignitatis. Uir iſte fecit qđ bonũ erat corã dño: excepto ꝙ ſibi ſacerdotiũ vi vſurpauit ſub azaria põtifice. In eo ꝙ voluit adolere incẽſum ſup altare thimiamatis. ꝓpter qđ lepra ꝑcuſſus eſt: ⁊ terre motꝰ factꝰ. Ex q̃ media ps mõtis ſciſſa eſt ⁊ ortos regales oppſſit. hoſtes tñ ꝑ circuitũ ꝓſtrauit ⁊ hieruſalẽ exornauit ⁊ muros q̃s ioas deſtruxerat reſtituit leproſꝰ factꝰ zacharias ſm legẽ moyſi extra ciuitatẽ eũ expulit: ⁊ Joathã filiꝰ eiꝰ ꝓ eo rexit. Uerũ cũ obiiſſet trãſtulerũt eũ i hierlm ⁊ ſepelierũt i ſepulchro regũ.

ISte Sardanapallꝰ oĩni muliere corruptior fuit ꝑrimꝰ puluinaria īuenit: hītu femĩco indutꝰ inter meretricũ greges purpurã colo trahẽs. Demũ ꝑ arbacẽ ꝑfectũ medorũ īdicto ſibi bello deuictꝰ. cernẽs ſe nõ poſſe euadẽ ſeipm cũ diuitijs ꝯcremauit: ceſſauitq; illa magñ mõrchia aſſyrioꝝ: q̃ ſtetit vltra. 1305. annos. Et ſurgũt tpa horrẽda pene ad xpi natiuitatẽ in q̃bꝰ ſanguis hũanꝰ in toto mõdo q̃ſi aq̃ effuſꝰ ẽ.

PHull rex Aſſyrioꝝ ⁊ ſequẽtes volẽtes recuꝑare monarchiã nõ modicũ turbauerũt terrã.

Joathan anno mundi. 4440.

ISte Theglathphalazar cepit terraʒ neptalim et gallileã. Et eos q̃ trãſiordanẽ erãt trãſtulit in aſſyrios. poſtea ob petitionẽ Achas obſedit damaſcũ et Raaſim regem damaſci interfecit.

SAlmanaſar obſedit ſamariã ⁊ trãſtulit iſrl' in aſſirios. ⁊ ceſſauit regnũ iſrl' qđ ſtetit ãnis. 282.

ISte Achas (Anno mũdi. 4466.) regnauit in iuda poſt mortẽ patris ſui Joathã: Hic peſſimus fuit ydolatrie deditꝰ: cõtra quẽ veniẽs in preliũ phacee rex occidit in vna die de iuda centũ viginti milia bellatoꝝ: ⁊ ducẽta milia pueroꝝ: ⁊ puellaꝝ. et mulierum duxerũt captiua: q̃s tamẽ refectos remiſerũt cõſulente ꝓpha. Cuiꝰ tpe condita eſt roma.

EZechias Anno mũdi. 4472. filius Achab q̃ntuſdecimꝰ regũ in iuda. optimus fuit: reduces populũ ad cultũ dei: huiꝰ tpe regnũ iſrl'. ſ. decẽ tribuum defecit: trãſlatus a rege ſalmanaſſar aſſyrioꝝ: huius Ezechie tꝑe ſennacherib rege Aſſyrioꝝ veniente cõtra ezechiã ⁊ regnũ eiꝰ: ⁊ obſidẽte hieruſalẽ oratõnibꝰ eiꝰ ⁊ yſaye ⁊ humiliatiõibꝰ in vna nocte angelꝰ dñi interfecit centũ octogintaquinq; milia exercitꝰ ſennacherib: ſicq; liberatꝰ eſt: Ipe aũt Ezechias ſiue ꝓpter elationẽ ſiue ꝓpter ingratitudinẽ ad mortẽ vſq; infirmatꝰ ẽ. Sed penitẽs ſanatꝰ ſigno ſibi dato de reuerſiõe ſolis ꝑ decẽ lineas q̃ oratoribꝰ babilonie oñdit oẽs theſauros. Cui yſayas ꝑdixit oĩa a babilonijs aſportãda: phaſe aũt ſolẽniſſime a pplo celebrari fecit. Dormiuit deniq; Ezechias cũ patribꝰ ſuis.

ISte Sẽnacherib aſcẽdit in iuda cotra Ezechiaʒ virũ ſctm. ⁊ ꝑcuſſit dñs exercitũ eiꝰ vt ſup. Ipſe aũt turpiter fugiẽs ꝑuenit in niniuẽ ⁊ afflixit iudeos et thobiã. tandẽ a ſuis filijs occiſus eſt.

MAnaſſes (Anno mũdi. 4501.) filiꝰ Ezechie poſt eũ regnauit in iuda quĩquagitaquinq; ãnis: hic peſſimꝰ fuit: ydolatrie deditꝰ ⁊ augurijs. ꝓphas occidens ⁊ ꝑcipue yſayã ſerra lignea ſecari faciẽs. Qui tñ captiuꝰ ductꝰ in babilonẽ penitẽs ⁊ valde hũiliatꝰ in illa captiuitate veniã obtinuit. Et ad regnũ ſuum reductꝰ eſt. cui ſucceſſit filiꝰ eiꝰ amon patrẽ imitatꝰ in vicijs ſ; nõ in pñia. q̃ ⁊ a ſuis occiſus eſt.

ISte Aſſaradon fuit ſilius Sennacherib.

Linea regũ aſſyriorum

Sardanapallus

Phull

Theglathphalaſar

Salmanaſar

Sennacherib

Aſſaradan

Linea pontificū

Elchias

Azarias filius elchie

Sarayas filius azarie

Joſedech

Sophonias

Sophonias ꝓpha nonus duodecim ꝓphetarum Chuſi nobiliſſimi inter hebreos viri fili⁹: ꝓphetauit deſtructionē hieruſalem et reedificationē.

Iſte Vrias ꝓpha occiſus eſt a rege ieconia.

Prophate minores

Vrias

Baruch

Abacuck ꝓpha in numero duodecim ꝓphetarum decim⁹ ꝓphie ſpiritu plenus: apud iudeā in precio fuit: ꝓphauit cōtra Nabuchodonoſor ⁊ babilonē hic etiā danieli prandiū attulit dum in lacu leonū eſſet apud babilonem.

Abacuck

Baruch hieremie prophete notarius propheticum librum edidit: in quo cōſolationem de reditu a captiuitate prenunciat.

Hieremias

Iſte hieremias ꝓpha ſctiſſimus ⁊ ab ipſo matris vtero ſctificat⁹ ex ſacerdotib⁹ nat⁹ incepit ꝓphare adhuc puer. xiij annoꝝ tpe regis Joſie contra hieruſalē ⁊ tēplū ꝓphizauit autē annis. xl. preter hos qb⁹ ꝓphauit in egipto. Ibidē poſt multas iniurias ſibi illatas apd Taphnas ab eodē pplo lapidibus obrut⁹ occubuit. Eocꝫ in loco ſepult⁹. ⁊ qꝛ ſerpētes fugauerat poſt mortē eum venerati ſunt.

Olda ꝓphetiſſa

Iſtum Sarayam interfecit Nabuchodonoſor in reblata cum alijs conſiliatoribus ſedechie.

Olda ꝓphiſſa fuit vxor Sellū ſummi ſacerdot| claruit ac ꝓphauit Joſie regi et preſertim hieroſolimoꝝ euerſionē ac populi ipſius captiuitatem.

Omnes iſti ſex cū Joachim rege adhuc pueri in babilonē ducti ſunt captiui. Nabuchodonoſor ſtatuā aureā. lx. cubitoꝝ altitudine in campo ſtatuit ⁊ cōuocauit oēs principes regionū ad dedicationē ſtatue. ⁊ preco clamabat. Adorate ſtatuā q̄ nō adorauerit eadē hora mittet in fornacē ignis ardentis. Et adorauerūt oēs preter ſocios danielis: ⁊ accuſati ſunt ad regē ⁊ ſuccenſa eſt fornax ſeptupliū: ⁊ miſſi ſunt vincti cū veſtib⁹ in mediū fornacis. Viros autē illos q̄ miſerāt eos interfecit flama ignis. Angel⁹ aūt induxit quaſi ventū roris flantē refrigerantē eos. Tūc illi tres vno ore benedicebant deum.

Miſahel · anania · azaria · | Daniel. | Ezechiel. | Mardocheus

Joſedech pontifex fili⁹ Azarie egreſſus eſt quādo tranſtulit dominus iudam et hieruſalem per manus Nabuchodonoſor. Et ductus eſt cum alijs captiuus in babilonē; dicunt aliqui iſtum fuiſſe Eſdrā ſcribam et ſacerdotem aut forſan ipſius fratrem.

Rhea virgo veſtalis

Rhea que et Ilia dicebat Numitoris vltimi latinorum regis filia hac tē-peſtate adhuc virgūcula: patre eius vi regno priuato: ab amulio patruo veſtalibus virginibus addita ad ꝑpetuam virginitatē cōpulſa eſt. Que cum in pleniorem deueniſſet etatē ſtimulis acta venereis in amplexus incogniti viri. Et vt alij referunt in martis coniunctionē deuenit. Et pregnans effecta. Romulum ⁊ Remum eodē partu enixa eſt. Quos dum peperiſſet iuſſu regis Amulij viua defoſſa eſt. Qua mortua etiam geminos in tiberim deijci iuſſit. Verū nequeuntibus miniſtris ad ripam fluminis propter aquarum multitudinē deuenire: illos in ripa poſuere. Et ſic Amulij imperio abiectus in profluentē Romulus cum Remo fratre non potuit extingui. Et tiberinum amnem repreſſit: ⁊ relictis catulis lupa vagitum ſecuta: vbera admouit infantibus. matreꝗ ſeſe geſſit. Sic repertos apud arborem fauſtulus regis paſtor tulit in caſam atqꝫ educauit ſuſtē-tatoſqꝫ fere inter greges pecorum agreſta vita nutriuit. Marcios pueros fuiſſe: ſiue ꝙ in luco martis enixi ſunt. ſiue ꝙ a lupo que in tutela martis eſt nutriti. Adulti inter paſtores de virtute quottidiana certamina et vires ⁊ pernicitatē auxere. Cum autem adoleuiſſent non parua paſtorum ⁊ latronū manu collecta Amulium patruum regē interfecerunt. et numitorē auum in regnum reſtituerunt. Is tamen ſequēti anno extinctus. Sic latinorum ſeu Albanorū regum defecere nomina. vbi ſub vno ⁊ viginti regibus ſexcētis ⁊ viginti tribus annis regnatū eſt.

Regnū romāorū Romulus

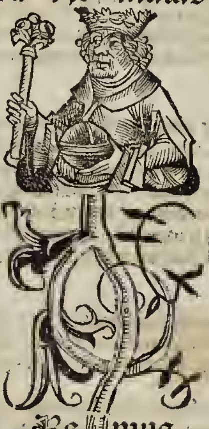

Remus Rhee veſtalis virginis ex incognito patre filius: Romuli frater hoc anno vna cum fratre ſuo ⁊ auo ſuo Numitore in reguo latinorum reſtituto. deinde interfecto vrbē vbi nunc Roma eſt cōſtituerunt ac condiderunt. Et cū gemini erant: vter auſpicaretur ⁊ regeret: adhibuere piacula. Remꝰ montem Auentinum: Romulus palatinum occupauit. Prior ille ſex vultures: hic poſtea ſed duodecim vidit ſic victor. augurio vrbem excitat plenus ſpei bellatricem fore. ita illi aſſuete ſanguini ⁊ prede aues pollicebantur ad tutelam noue vrbis ſufficere vallū videbat. cꝰ dū irridet anguſtias Remꝰ: idqꝫ increpat. ſaltu dubiū an iuſſu frīs occiſus eſt. Prima certe victima fuit. munitionē vrbis noue ſanguine ſuo conſecrauit. ferunt eum a fabio Romuli duce cultro paſtorali occiſum Et in eodem loco vbi futuri muri veſtigiū tranſgreſſus eſt ſepultus fuit.

Romanorum regni principium

Romulus primus Romanorum rex vigeſimoquarto ſupra trecēteſimū regni dauid anno: etatiſqꝫ ſue primo ⁊ viceſimo numitore perempto: regnoqꝫ latinoꝝ in confuſo poſito paſtorum non parua manu collecta vna cum fratre Remo iam dicto ſtatim vrbem paruam in ſolo nequaqꝫ munito conditam ⁊ a ſe Romam nominatam primum regnare incepit teſte Euſebio regnauit annis. 38. Romulus autem licet ſub dubio partu natus: eius tamen indolis (vt plutarcus ait) nequaqꝫ ſeruilis erat: ſed quandā regiam magnitudinē ac ꝓbitatē pre ſe ferebat. Eminebat in eo natura facilis ⁊ ad conſilium ciuilem probitatem aptiſſimum ingenium: quapropter euenit ad magnum dignitatis culmen. Poſt romam autem conditam primum eos quibus etatis vigor inerat in militares legiones diſtribuit. Ceteram vero multitudinem populum appellauit Centum deinde Senatores creans eos patres dixit: ac ex eis genitos patricios Prius enim incole deerant: et cum in proximo erat lucus: hunc Aſilū fecit et ſtatim mira vis hominum latini tuſciqꝫ paſtores quidam et tranſmarini phriges q̃ ſub Enea archades qui ſub Euandro duce influxerant: ita populum romanum ipſe fecit. Matrimonia vero a finitimis petita quia non impetrabantur manu capta ſunt ſimulatis quippe ludis equeſtribus: virgines que ad ſpectaculum venerant prede fuere. Et hec ſtatim cauſa bellorum. Auctis tamē breui viribus hūc rex ſapientiſſimus ſtatum reipublice impoſuit: vti iuuenta diuiſa per tribus in equis et in armis ad ſubdita bella excubaret cōſilium reipublice penes ſecꝰ eſſet his ita ordinatis cum contionem haberet ante vrbem apud Capree paludem e conſpectu ablatus eſt.

Remus

Numa pompiliꝰ

Numa pompiliꝰ ſcđs Romanoꝝ rex. ſeptimo ⁊. xx. regni Ezechie āno pꝰ Romulum regnare cepit. Et regnauit annis. 41. Quem curribus ſabinis agentem vltro petiuere ob inclitam viri religionem. Jlle ſacra ⁊ cerimonias omnemq̄ʒ cultum deorum immortalium docuit. Jlle pontifices. Augures ceteroſq̄ʒ p ſacerdotia. Annū quoq̄ʒ in duodecim menſes: faſtos dies nephaſtoſq̄ʒ deſcripſit. Hec omnia quaſi monitu dee egerie: quo magis barbari accipe rent. Eo deniq̄ʒ ferocem populum redegit vt qđ vi ⁊ iniuria occupauerat impiuʒ religione atq̄ʒ iuſticia gubernaret. Obijt deniq̄ʒ octogenarius leui morbo.

Tullus hoſtilius

Tullus hoſtilius tercius Romanorum rex: trigeſimo nono regni manaſſe anno poſt numam pompilium regē a Romanis rex ſuffectus. Regnauit annis. 31. Cui in honorem virtutis regnum vltro datum. Huius cunabula (vt Eutropius ſcribit) tugurium agreſte cepit. ⁊ poſtea adoleſcētia in paſcendis pecoribus occupata fuit. Validior deinde factus Romanū rexit populū Et primus quidam Romanorum regum faſtibus ⁊ purpura vti cepit. Ac vrbeʒ adiecto celio monte ampliauit. Poſt longam deniq̄ʒ pacem in albanos bella tulit deuictos in vrbem admiſit: ⁊ eorum vrbem preter templa euertit. Tandem cum magna gloria belli regnaſſet cum tota domo ictu fulminis conflagratus eſt.

Anchꝰ Marciꝰ

Anchus marcius Nume regis ex filia Nepos. quartꝰ Romanoruʒ rex. q̄r to Joſie regni anno poſt Tullum hoſtilium regnum accipiēs. Regnauit annis. 25. Hic nulli ſuperiorum regum belli paciſq̄ʒ artibus ac gloria vm q̄ʒ inferior fuit. Et menia muro amplexus eſt. Auētinum ianiculumq̄ʒ montes vrbi addidit ⁊ pontem primus Tiberi adiecit: hoſtiamq̄ʒ in ipſo maris fluminiſq̄ʒ confinio Coloniam poſuit. preſagiens animo futurum: vt totius mundi opes et cōmeatus illo veluti maritimo vrbis hoſpitio reciperentur. tandem morbo correptus vitam cum morte mutauit.

Tarquiniꝰ priſcꝰ

Tarquinius priſcus quintus Romanorum rex anno vigeſimoſeptimo regni Joſie poſt anchum Marciuʒ rex delectus. regnauit annis. 37. Js trāſmarine originis regnum vltro petens accipit ob induſtriam ⁊ elegantiā quippe qui oriundus Corintho grecum ingenium italicis artibus inſtituit. Hic et ſenatus maieſtatem numero ampliauit: ⁊ centurijs tribus auxit neq̄ʒ pace tarquinius q̄ʒ bello promptior. xij. namq̄ʒ tuſcie populos frequentibus armis ſubegit. Jnde aureo curru quattuor equis triumphauit. Qui poſt multa ſtrennue geſta ab anchi filijs interfectus eſt.

Per ea adhuc tempora reges Haſtas pro dyademate habebant quas greci ſceptra dixere. Nam et ab origine rerum ꝓ dijs immortalibus veteres haſtas coluere. ob cuius religionis memoriā adhuc deoꝝ ſimulacris haſte addūtur.

Phaleris

Phaleris Agrigentinus tyrannus ⁊ orator hac tempeſtate floruit cui quidam perillus eris ingenioſus artifex ⁊ ei amiciſſimus ex athenis agrigentum ad euʒ venit: cognita hominis ſeuicia vt eidē placeret ex ere taurum artificioſum fabricauit. Et in eius latere ianuā poſuit vt reus in eo incluſus ſubiectis ignibus torqueř. vt ſonus vocis hominis bouis mugitꝰ videreř: quo accepto illum includi iuſſit. Et primꝰ artificij ſui prebuit expimentum vt Ouidiꝰ dicit. Nec enim lex equior vlla eſt: q̄ʒ necis artifices arte perire ſua hec ipē phaleris Athenieſibus de ſe pro illo conqueſtis reſcripſit. Extant eñ huius phaleris adhuc celebres ⁊ graues epiſtole.

Sibilla eritrea

Sibylla Eritbrea omnium aliaruʒ clarior in babilonia orta tempore illo vixit: monachali veſte induta: velo nigro in capite: manu geſtans gladium nudum non multum antiqua. mediocriter facie turbata. habens ſub pedibus circulum aureum ornatum ſtellis ad ſimilitudinem celi dicit ſic. Jn vltima etate humiliabitur deus: humanabitur proles diuina vnietur: hūanitati diuinitas. iacebit in feno agnus: et puellari officio educabitur.

ROma vrbs toto oꝛbe celebrāda: rerū do
mina in latio ad amnē tyberī ſita. A ro-
mulo eiꝰ ꝯditore noīata. vndecimo Eze
chie regꝭ iuda āno: Scdoqꝫ octaue olympiadis
āno ab ip̄o conditā fuiſſe affirmāt. Ambitū eiuſ
vrbis Plinius ex traditionibꝰ Auguſti ſcribit
milia paſſus vigītī. Flauiꝰ vopiſcꝰ ſcribit Aure
liū impatorē ambitū vrbis ad trigīta milia paſ
ſuum ampliaſſe. Noſtra aūt ratio metiēdi a pri/
ſcoꝝ ratiōe multū variat: ſi ad nr̄e etatis con-
ſuetudinē metiri volemꝰ vix paſſuū milia qua-
tuoꝛdecim oīs rome ⁊ ianicule ſiue trāſtiberine
regionis ⁊ vaticani ambitꝰ implebit. Tyberis
fluuiꝰ a ſeptētriōe vrbē intrat: ⁊ ex latere meridi
ano verſus hoſtiā exit. ita vt ex latere quidā dex
tro vaticanū cōperiat ⁊ Janiculū: q̄ duo regiōꝫ
trāſtiberinā complēt. A ſiniſtro vero ſit romane
vrbis ambitꝰ ſeptē ꝯplectēs colles. Portas vr
bis triginta aptas. ⁊ ſeptē clauſas fuiſſe ſcribit
pliniꝰ. Noīa que apud priſcos vſitata fuerīt elu
cidare libet. Nā cū diuerſis tpibꝰ aucta fuerit: ⁊
q̄ intra vltimū muroꝝ ambitū remanebāt porte
formā amitterēt. fuitqꝫ deinde roma diruta ideo
inueſtigari oīs relinqmꝰ. Flumētana pͥma poꝛ
ta appellata: q2 tyberim eā influxiſſe affirmāt.
nouiſſime poꝛta ppl'i dicta. Scd̄a pīciana a colla
tia oppido ꝓpe romā Collatīa. Tercia q̄ nūc ſala
ria fuiſſe quirinalē poſtea collinā q2 ea in collem
quirinalē itur. Quarta viminalis nūc ſctē agne
tis aut numētana. qꝛ ad viminalē collē ducebat
Quīta exquilina qꝛ in exquilijs itur. nūc ſancti
Laurēcij. Sexta neuia q̄ maior dicit. Septima
Aſinaria nūc ſctī iohānis. a priſcis celimōtana
a celio mōte. Octaua q̄ in abdito angulo clauſa
cernit ⁊ metrodori poꝛta dicit: Gabiuſam fuiſ/
ſe a maioꝛibꝰ appellatā. Latina deinde porta i/
mutatū retinet vocabulū qd̄ ea in latinam duce/
bat. Porta appia olim Capena. Ultima trige-
mina intra tyberim aliqn̄ hoſtienſis ⁊ ſctī pauli
appellatā reſtat. cū ad eiꝰ baſilicā ducat ⁊ hoſti/
am verſus. Eſt ⁊ alia intra tyberim romane vr-
bis carmētalis. Poſtremo poꝛta triūphal' oīm
celeberrima q̄ etate noſtra extat ꝑ quā triumphi
agebant. Cuiꝰ fundamētoꝝ moles in extrema
tiberis ripa cōſpici poſſunt. ⁊ pons ſimiliter ad
illā cōducēs vſqꝫ ad hoſpitale ſctīſpūs et via q̄
ab eo pōte vſqꝫ ad Neronis circum in quo Cay
callicule obeliſcꝰ aſpicit. q̄ nūc coꝛrupte iulia nū
cupat. ⁊ ad ſiniſtrū latꝰ baſilice btī Petri adia-
cet triumphale territoꝛium nuncupatur. verum
triumphale territoꝛium ⁊ adherētia loca vatica
ni nomē a vaticano colle aſſumpſere. et cōſtat iā
vaticanū collē eū eſſe qui ecc'ie btī Petri adiacꝫ
ꝑ cūctis eni rebꝰ celebrioꝛ ⁊ religioſioꝛ cōſpicit
vaticanꝰ reliquijs btī petri. ⁊ eiꝰ excelſa baſilica
et romani pōtificis pallatio qd̄ Nicolaꝰ papa ſe
cundꝰ fundauit ⁊ grāde viridariū muris cinxit.
Janiculꝰ regiōꝫ ip̄am totā trāſtiberinā excepto
vaticano indicat. vaticanū vero primitꝰ leo pa-
pa quartus muro muniuit ⁊ de ſuo noīe ciuitatē
leoninā vocauit. Ea ſex poꝛtas nūc ſtātes habꝫ
prima in Janiculū dimittēs ab eccīa cui ſubia-
cet ſanctiſpūs nomē accepit. Alia eſt edita in col
le ꝑtuſa. hec ⁊ ꝑfoꝛata vocat. Tercia poſterule
nomē accepit. Quarta viridario pōtificis ſub-
iacet viridaria vocat. Quīta iuxta molē hadria
ni quod nūc caſtꝝ ſancti angeli vocat. poꝛta ſan
cti angeli dicit. Sexta ſb adriani meta ad vrbē
ꝑ pontē cōducit ab eneis foꝛibꝰ Enea vocitatur
Colles ſeptē rome ab auctoꝛibꝰ deſcribunt di-
cēte virgilio libꝛo Georgicoꝝ. 2. ſcilicet. Et rez
facta ē pulcherrima roma. Septēqꝫ vna ſibi mu
ro circūdedit arces. Quoꝝ noīa ſunt Capitoli
nus. Auētiniꝰ. palatinꝰ. Celiꝰ. Exqliꝰ. vimi-
nalis ⁊ quirinalis. Et abſqꝫ ianiculo ⁊ vaticano
ſepticollis ip̄a vrbs dicebat. Capitolinꝰ mons
dictus cū in eo fundamēta edis iouis foderētur
caput humanū inuētū eſt ⁊ ante Tarpeiꝰ a tar/
peya virgine veſtali dicebat. ⁊ mōs ſaturni a q̄
ſaturnia tellꝰ. fuit in hac arce capitolij celeberri/
mum iouis optimi maximi templū ⁊ iunonis
monete. ⁊ in eo clangoꝛe anſerū ⁊ alarū ſtrepitu
M. manliꝰ gallos in ꝑcipiciū dedit. huiꝰ totius
arcis oꝛnamēta cūctis miraculis egiptioꝝ erāt
anteponēda. quare aurea capitolia cognominā
tur ⁊ domiciliū deoꝝ. Circa eū locū duo foꝛa iū
gebant boariū ⁊ piſtariū. Nūc aūt preter lace-
ratam domū a bonifacio nono ruinis ſuꝑ edifi/
catam ꝑter are celi fratrū btī franciſci eccīa in fe
retrij iouis templi fundamītis extructā. nihil hꝫ
is mōs capitolinꝰ. tantis olim edificijs exoꝛna
tus cū delubra edes ſacella et tēpla vltra ſexagī
ta habuerit. Auētinꝰ collis ab aduētu boīm vl'
a rege auētino albano ibi ſepulto dictꝰ fuit. in hꝰ
mōte ara herculi ab euandro poſita. Et iunoniſ
templū ⁊ tēpla diane ⁊ minerue ⁊ lucine: fuit ſu
per eodē mōte lauretū ſilua ioui ſacrata: ⁊ edes
libertatis. habꝫ vero nūc is mōs mōſteriū ſan-
cte Sabine ⁊ aliud ſctī bonifacij. reliquꝰ mons
aut ruinis aut vineis ꝑter ſancti Alexij cenobiū
quod mihi vetuſtiſſimū cōſpicit contectus eſt.
Palatinꝰ mōs cū palatini aboꝛigines ex agro
reatino cum euādro venerūt hoc nomē accepit.
Suꝑ hoc mōte vt ex coꝛnelio tacito accepimꝰ pͥ
mo vrbs roma edificata fuit. Et in eo reges de/
inde cōſules poſtea impatores maioꝛi ex ꝑte ſe/
dem habuerūt. Habuit ⁊ edes vani ducis. Liui
us quoqꝫ inquit matrē magnā deūꝫ a grecia ad
uectam in edem victoꝛie q̄ eſt in palatio ꝑtulere
Fuit ⁊ in palatio teſte plinio phanū febꝛi dicatū
Et templū diui Auguſti deinde incēdio cōſum/
ptum C. Calicula ſuꝑ templū hoc ponte tranſ/
miſſo palaciū capitoliūqꝫ cōiunxit. Cuiꝰ ⁊ reliq̄
as quaſdā adhuc cōſpicere libet. Jdē ceſar Au
guſtꝰ templū appollinis in ea ꝑte excitauit. Ad
didit porticꝰ cū bibliotheca latina grecaqꝫ. quo
in loco iam ſenioꝛ ſepe ſenatū habuit. Jd edifi/
cium admirādis opibꝰ exoꝛnatū erat. cōpluraqꝫ
a multis extructa ſunt. Nūc ꝑter ſancti Nicolai
eccīam a calixto papa edificatā q̄ etiā male inte-
gra cernitur. nullū is celeberrimꝰ mons hꝫ edi-
ficiū. qualis aūt et quātꝰ olim fuerit ea edificio/
rum moles indicāt ruine inter ceteras vrbis cō/
ſpiciende. Cū itaqꝫ tres illos mōtes q̄ primi et
ſoli in pͥma vrbe a Romulo conphenſi fuerūt ſe
cluſis ruinis videri poterit ea nuditas quā Ro/
ma nōdum cōdita habuerit. Fuit aūt in ea par-
te pallacij quā ſeptētrionē verſus in triūphalē
Conſtantini imperatoꝛis arcum vergentem vi
demus. locꝰ palladij cuiꝰ inſignes extant ruine

binas habētes ex marmore portas eo in murorum ambitu eccl'ia ſancti Andree de pallara concluditur. Ceteras partes alto circundatas muro vinea implet. Celius mons a celio iubēnio duce (qui Romulo auxilio venit contra latinum) nomē aſſumpſit. ⁊ fuit vrbi additus quo tpe Tullus hoſtilius albaꝫ euertit. ⁊ poſtea ibi habitauit: ⁊ curiā fecit que hoſtilia appellata eſt. In eo mōte Veſpaſianꝰ templū diui claudij edificauit fuerūt in eo phauni veneris ⁊ cupidinis. alioꝝq; deorum edes Are ⁊ templa. Et macellū magnū. Antruꝫ ciclopis lupanaria. cohortes quinq; vigilū: caſtra pegrina ⁊ armentariū. Medio in eiꝰ dorſo hinc aqueductus ſupbiſſimi opis cōſpiciunt. Nūc ecceījs xpianis mōs eſt ornatꝰ in ea parte ad palatinū montē vergēs monaſteriū eſt bti Gregorij in paternis edibꝰ ab eo edificatū. Inde ſanctoꝝ Johānis ⁊ pauli eccia. Eſtq; in eo hoſpitale ſaluatoris: ⁊ eccia ſancte Marie in dñica. Alteraq; eccia ſcti Steffani rotunda de ipō mōte celio cognomē hñs: Ea in fauni ede priꝰ fundata fuit. Simpliciꝰ papa eam exornauit. Cernit nūc integra ad eiꝰ mōtis ſiniſtrā ſctōꝝ quattuor coronatoꝝ eccia. Sctiq; eraſmi mōſteriū. Proximū noui opis in mōte celio eſt xenodochiū lateranēſe. In extremo eiuſdē mōtis iā eſt baſilica lateranēſis ſic cognoīata: qꝛ in lateranēſiū nobiliſſime gētis edibꝰ extructa fuit. Hec venerabilis eccia capita Apoſtoloꝝ ſeruat ceteraq; ſctimonia: ediūq; ſupbiſſima ſtructura toto orbe celeberrima a Conſtātino data btō Silueſtro cōſtātiniana baſilica appellata. Ea ſiē Romanoꝝ pōtificū primaria eſt ſedes. ſic ab eis plurimū olim habitata fuit. Nūc vero pallacia quibꝰ circūdata fuit baſilica maiori ex pte corruerāt. Viſit quoq; in celio mōte porta maior neuia dicta ⁊ amphiteatrū ſemidirutū: qd ſtatilij thauri maiores nr̄i appellauere. Et alia baſilica ſctē crucis i hieruſalē ab Helena cōſtātini matre cōſtructa. Eo loco vbi templa erāt veneris ⁊ cupidinis cōiunctūq; eſt mōſteriū qd Cartuſiēſibꝰ nūc incolit. Exquilini mōtis oīm maximꝰ varro longā poſuit expoſitionē ab excubijs regis Tullij dictꝰ. Exquilie cū motes duo habiti. Celebrior pars a foro Trayani ⁊ turribꝰ quas comitū ⁊ militie appellāt incipiēs p montē cui caballo nūc nomē eſt: ⁊ ad termas vſq; diocletianas ꝓtendit Et in portā exqlinam q̄ iam ſcti Laurēij noiat deſinit. Altera ps collis via interſecat que patricij vicꝰ dicitur. Et ſup hac pte eccia eſt celeberrima ſctē Marie maioris dirimit a celio mōte p viā que porta Neuia vſq; ad amphiteatrū qd colloſſeū vocamꝰ reducit. Fuerūt in exquilijs edificia q̄plurima ⁊ admirāda. Et pri

ROMA

nio a turri militiarū aſcēdendo cernunt ruine termarꝫ Conſtātini: ⁊ ingētes ſeminudoꝫ ſenū marmoree ſta-
tue. Abinde pene cōtiguo loco cōſpiciunt Caballi marmorei ingētes cū viris ſeminudis lora tenētibꝰ mi-
ro artificio cōpacti quoꝫ vnꝰ opus praxitelis. Alter phidie latinis lr̄is inſcribit. Inde nō longe ſunt dio-
cleciani terme edificiū pulcherrimū ⁊ admirādum: ⁊ alie terme claroꝫ viroꝫ. Fuit in eodē colle macellū ⁊
ibi cōſpicit eccl̄ia ſcti Viti cui cōtiguꝰ eſt arcꝰ triūphalis galieni. multeqꝫ eccl̄ie in eo extant ⁊ alia innume-
rabilia. Viminalis collis a Ioue vimineo cuiꝰ ibi are ſunt. Etſi plura i eo fuerūt edificia: nil tn̄ certū repitur
qꝫ tres ſpecioſiſſimas i illo totiꝰ vrbis domos fuiſſe. M. Craſſi. Q. Catulli. C. aquilij eq̄tis romani. Fuerūt
in illo ſcd̄m aliquos Saluſtiani horti quoꝫ reliquias obſtupēdas deſignāt. a porta viminali in collinam ⁊
ad Sanctā vſqꝫ Suſannā extēdi putāt. Quirinalis collis a quirini phano edes fortune p̄mogenie habuit.
Varro aūt ob paruitatē colles ⁊ nō mōtes appellat. Hos duos colles ſcribit liuiꝰ Seruiū regē addidiſſe cū
amplificāde vrbi animū adieciſſet. ibiqꝫ vt loco dignitas fieret habitaſſe. Aggeris foſſa ⁊ muro circūdediſ-
ſe vrbē. Claudit roma ab oriēte aggere tarquini inter prima opa mirabilia. Nā cū muris equit q̄ maxie pa-
tebat aditu plano. eſtqꝫ is tumulꝰ quē nūc ſctē marie in pplo ſupeminētē ad pinciani vſqꝫ pallacij fundamē-
ta ꝓtendi videmꝰ. Campꝰ marciꝰ ſic deſcribit a liuio agger tarquinoꝫ q̄ inter vrbē ⁊ tyberi fuit campū mar-
ciū dixerūt: cū eo tp̄e vrbs ad capitoliū aut parū citra finiret. Et virginea aq̄ p q̄rinalis colli cauernas cam-
pum olim marciū q̄ nūc triuij regio dicit illabit. hec ſola aqua ex exteris tā romā ingredit. Habuit campꝰ
marciꝰ edificia olim admirāda. quoꝫ pluile ruine adhuc reſtāt. Et adhuc eccl̄ia cōſpicit q̄ ſctē Marie in ecu-
ria vocitatur. Erat ⁊ templuꝫ Iſidis: cōſpicit adhuc colūna rerum geſtarū elaborata. Iuxta hanc qn̄qꝫ Co-
mitia fiebāt. Fuerūt ⁊ in vrbe duodecim terme: ⁊ aqueductꝰ mirabiles. Ibi ſunt arcꝰ altiſſimi ſbleuati. Ar-
cus qꝫ triūphales fuiſſe qꝫ plrimos ⁊ legimꝰ ⁊ cōſpicimꝰ quoſdā tamē dirutos. quoſdā ruinis cooptos. q̄ſ-
dam nouis edificiolis ab aſpectu hoīm ſemotos. Cernūt qꝫ diuerſoꝫ edificioꝫ ſpectande inſigneſqꝫ ruine
ideo cum his Rome deſcriptionem relinquimus.

Oblectat me roma tuas ſpectare ruinas. Ex cuius lapſu gl'ia priſca patet. Sed tuꝰ hic pplus muris de-
foſſa vetuſtis. Calcis in obſequium marmora dura coquit. Impia tercentum ſi ſic gens egerit annos.
Nullum hic indicium nobilitatis erit.

Genua ligurum domina ⁊ regina. quaꝫ
etiam Januam dicimus ytalie vrbs ce/
lebris clariſſimaqꝫ in liguſtici maris lit
tore a quodam Genuo ſaturni regis filio condi
tam ⁊ cognominatam dicunt. Alij vt paulus pe
ruſinus hyſtoricus a genuino phetontis ſocio
ob nauſeam maris in littore relicto cū parte na-
uium cuſtode qui iunctus accolis loci ſilueſtribꝰ
hominibus oppidum condidit: et genuā ex ſuo
nomine nuncupauit. Alij quoqꝫ a Jano ytaloꝝ
rege et poſt troyanam cladem ampliatā vbi Ja
ni bifrontis ydolum primo coli ceptum eſt cuiꝰ
ſigilli inſcriptio ſic haberi dicit. Griffus vt has
angit: ſic hos ianua frangit. Quidam tamē an/
te belli punici tempora nullam eius vrbis men/
tioneꝫ haberi dicunt. Liuius autē eius incremē
tum habuiſſe dicit Lucretio prorogatum impe
rium vt genuam oppidum a magone peno de-
ſtructum exedificaret. Poſtqꝫ tempora liguribꝰ
genuenſibuſqꝫ amicicioribus vſi fuerunt. quibꝰ
quiuꝫ magne copie variaqꝫ bello vſui futura mit
terentur maxime oportuna fuiſſe videtur genua
loci natura tunc etiam portuoſa. Eam Karolus
magnus imperator pipinuſqꝫ filius rex ytalie ⁊
ſucceſſores franci reges per annos circiter cētuꝫ
ſumma cum iuſticia ⁊ humanitate ſicuti et cete-
ras ytalie vrbes gubernarūt ducibus illi admi/
niſtrandę qui comites appellarentur prefectis.
Hec plane ciuitas totiꝰ liguſtici ſinꝰ emporiū eſt
Que a q̄drīgentis annis citra (cum ante haud
magnum oppidum fuerit) maximum habuit in
crementuꝫ. Unde et ingentes nacta vires ⁊ por
tu edibuſqꝫ ſuperbiſſimis ac reliquis in omi ge
nere ornamentis nunc vſqꝫ preter venetias cete
ras ytalie maritimas vrbes ſuperat. Queqꝫ et
naualis belli peritia adeo excelluit: vt ānos mł/
tos maris imperio potiretur ⁊ piratarum abſtu
lerit latrocinia. Poſt karolum vero magnum et
filios plurimam ciuium ſuſtinuit tyrannidem.
Propter quod et peregrinos dominos ſibi ſup
inducere aliquando neceſſe habuit que ciuilibꝰ
agitata diſcordijs memoria noſtra imperiū ma
ris amiſit eius enim creberrimas mutationes ⁊
oriens ſimul et occidens admiratur que ſic auxi
lio et conſilio deſtituta imperium eius longe la/
teqꝫ diffuſſum pene exhauſtum eſt. Peraꝫ enim
vrbem Conſtantinopoli oppoſitam. mitilenam
inſulam. Famaguſtam vrbem totius Ciprie in/
ſule columen. Chium inſulam: aliaſqꝫ grecani-
caſqꝫ vrbes plurimas a thurcis: alijſqꝫ gentibꝰ
ablatas deperdidit vł tributarias fecit. Capha
etiam eius coloniā in thaurico Cheroneſo non
procul a boſphoro cymerico amiſit. Ornať au/
tem hec ciuitas Genua maxime cineribus p̄cur
ſoris domini. Et cathino quodam Smaragdi-
no impreciabili quem tradunt illum fuiſſe in q̊
dominus ieſus xp̄us agnum paſchalem in cena
domini cum apoſtolis ſuis comedit.

Tales

Tales philoſophus Aſianus e ſeptem grecie ſapientibus primus his tē poribus athenis claruit. Hic ſapiens appellatus eſt: ſcđm quem ⁊ ſeptez ſapientes vocati ſunt. fuit autem conſcriptus ciuis mileti: ideo thales mileſius appellatus eſt. Scripſit autē de conuerſione ⁊ equinoctio: ⁊ primus inter philoſophos dicitur de Aſtrologia tractaſſe. nec non ⁊ ſolares eclipſes ⁊ verſiones predixit ab egiptijs geometriā didicit. In politicis vero optime eſt conſiliatus. Aiunt eñ coniuge eum caruiſſe: et interrogatus cur non duceret dixit. ob filiorum amorem: hic principium omnium aquā poſuit. mundūq; aīatum dixit ⁊ demonibus plenum. Tempora quoq; anni fertur inueniſſe. ⁊ in. ccc lxv. dies diuiſiſſe. Scripſit autē de Aſtronomia multa que in ducentis carminibus cōphendit. Tabulam auream ſiue mēſam a piſcatoribꝰ caſu inuentam altercatio ſuborta cuius eſſet appollinem delphicum adierūt vt indicaret cui danda eſſet. Appollo reſpondit illi eſſe dandam: qui ſapiētia ceteros p̄emineret: his auditis taleti pho data eſt. Ille eam dedit bianti. Bias pitacho. Ad vltimum ad ſolonem puenit. qui et titulum ampliſſime prudentie ⁊ etiam premiū ipſam ſcʒ mēſam auream ad appollinez tranſtulit: hic tales paup erat: vacans philoſophie ſtudijs: acquiſitioni pecunie intendere non valebat. Item fructuuz ⁊ olei vbertatē per Aſtronomiam futuri anni nouit. Ferturq; de ipſo ꝙ dum nocte quadam duceretur extra domum a vetula vt aſtra conſideraret. incidit in foueam: eoq; lugente: dixit vetula: tu quidā o tales que ante pedes ſunt videre nequis: quō que in celis ſunt poſſes cognoſcere? obijt aūt anno etatis ſue. lxxviij.

Solon

Solon philoſophus Athenīēſis ſcđus de ſeptem ſapientibꝰ athenis floruit. Atheniēſibus leges optimas condidit: quas poſtmodum Romani ab eiſdem acceperunt. multaq; beneficia eis cōtulit: ⁊ multo tpe eos ſua prudentia a ſeruitute ⁊ tyrānide liberauit. ⁊ tandez fortuna mutata profugus in egiptum ſe tranſtulit: hic dum ſenex eſſet piſiſtrato tyrāno athenas occupare volenti: toto conatu reſtitit multis ex ciuibus conſentientibꝰ piſiſtrato. Interrogatus autem qua ſpe fretus vt tam audacter reſiſteret: ait ſenectute. Hic etiam ſolon dixit: boni ⁊ virtuoſi viri apud tyrannos equiparant calculis rationum quorū vnuſquiſq; plura qñq; pauciora ſignat. Ac ſic in ꝯſpectu tyranni qñq; magni dicunt ⁊ clari: qñq; autē ⁊ honore carentes. Interrogatꝰ etiā a creſo rege lidorū quis ei felix eſſe videret ait Tribalanus atheniēſis ⁊ cleobis ⁊ bico ignoti ⁊ homines quorum fama latet. Creſus aūt rex ornans ſe omīode regiſq; faſtu ſedens in ſolio: interrogauit eū ſiquid miri melioris vidiſſet reſpondit. Gallos phaſianos ⁊ pauones naturali enim colore ⁊ flore decorati ſunt ⁊ milleſies meliori. Huic ſoloni mortuum filium lugenti: non eſſe flendum ait quidam eo ꝙ flere nihil prodeſſet. Cui ſolon co magis ploro: quo damnū meum irremediabile videaz. Interrogatus an vellet ꝙ ſui de morte eius lugerēt ait. ad hoc multis conatibꝰ laboraui: vt in morte mea dolore et lamentis non careā amicorum. Ait etiam nemo dicere debere: ſe ceteris quibuſcūq; intollerabiliores amaritudines ſuſtinere. Inter ceteras autez leges eius ait. Siquis parentes indigentes non alat inglorioſus eſt. Filij eorum qui pro republica obiere publice nutriantur ⁊ doceantur. Itē ſtatuit tutorem cum orphanoruz matre non habitare: nec tutoris officium exercere: in quē orphanorum defunctorum ſubſtantia pueniet: nec ſculptori anuli licere tenere ſignū anuli venditi: ⁊ ſi vnū oculum habentē quis illo priuauerit. Viceuerſa ipe geminis careat: ⁊ ꝙ princeps ſi ebrioſus fuerit dampnet nece. Reſpōſa ſolonis ad quedā queſita ſunt hec. Quid eſt verbum: ymago operum. quo firmat verbū ſilentio. Quo firmat ſilentiū tpe. Quid eſt rex fortis poteſtas. Quid eſt lex: aranee tela qz ſi in eam ceciderit quid debile retinet: graue aūt ptranſit tela reſciſſa. Mortuꝰ in cipro octogenarius tpe Sedechie regis.

Chilon

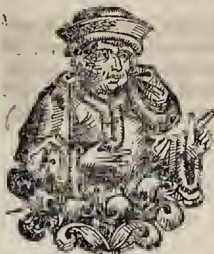

Chilon phūs Lacedemonius athenis claruit terciꝰ de ſeptem ſapientibus grecie qui ob eius ꝓfundiſſimam ſapientiam breuiloquꝰ dictus eſt. Hic iūgēde cauſa ſocietatis miſſus fuit corinthū: vbi duces ⁊ ſeniores popli ludētes inuenit in alea ꝓpter quod infecto negocio reuerſus eſt: dicēs ſe nolle gloriam ſpartanorū quorū virtus conſtructo biſantio clareſcebat: hac maculari infamia vt diceret cū aleatoribꝰ cōtraxiſſe ſocietatē. Interrogatꝰ qđ eſt fortuna. Reſpondit ignarus medicus: multos eñ excecat. Docebat aūt Chilon dominari lingue: ⁊ preſertim in cōuiuijs. nō eſſe maledicēdū proximis. alioquin audire oportet ea quibus quis triſtabit. Itez non eſſe minandū cuiq;: quoniā hoc eſt muliebre. Citius ad calamitatem amicorum q̃ ad proſperitatem ire. Humiles nuptias facere. non eſſe maledicendum mortuo. Seniū honorare. Cauere ſibi ipi. Dāpnum malle q̃ prauum lucrū. Illud enim ſemel contriſtabit hoc vſquequaq;. Nō irridere infelicem dominatorem ⁊ fortem manſuetum eſſe decet. vt eū ſubditi magis reuereantur q̃ timeant. Ire dominari. non cupere impoſſibilia. Et claruit tēpore Sedechie regis. vixit autem quinquaginta ſex annis.

Pitacus

PJtacus Aſianus mitilenus illuſtris pħus quartꝰ de.vij. ſapiētibus grecie.nō doctrina ſolū ſed etiā in re militari ſtrenuus cū bellū inter atheniēſes ⁊ Mitilenos inſtaret.q₂ ipe mitilēſiū exercitus ductor erat.pugnare ſtatuit cum firmone Atheniēſiū duce in ſingulari certamīe ⁊ rhete habēs ſub ſcuto furtim circūuoluit firmonē:⁊ occidēs eum ſaluauit terram. Mitilēſes autē ei principatum obtulerunt quē ipe decēnio tenuit:⁊ ad optimum ordinem ciuitate reducta:depoſuit principatū ac decē annis alijs ſupuixit.⁊ cum ꝑdiues eſſe potuiſſet:ſpreuit diuitias.Hic pitacus vidēs multum vinū in inſula mitileñ creſcere:volēs ebrietati hominuʒ ꝑcauere lege publica ſtatuit:vt peccās ebrius dupliciter punireť.dicebat autē vinū malum et bonum eſſe:malum quidē ex crapula:bonū ex natura. Interrogatꝰ quid optimū.ait ad preſens bñ facere:ꝗd fidele:terra:quid infidele:mare. Vixit aūt annis.lxx. Et claruit tpe Joachim regis iude.

Bias

BJas Aſianꝰ ꝑuienſis pħus quītꝰ de.vij.ſapiētibus grecie. Hic cū inter Primēſes et meſſanēſes inſtaret bellū ⁊ primēſiū milites virgines multas meſſanēſiū captiuas duxiſſent cōfeſtim bias his viſis indoluit:⁊ puellas captiuas liberās:tanq̃ ꝓprias filias cuſtodiuit induēs eas veſtibꝰ nouis et ſinglis dotes tribuēs:ſb fida cuſtodia remiſit ad pentes:inimiciſ exhibēs pietatē. Alio q₃ tpe dum Aliatꝰ princeps primēſiū ciuitatē obſideret ſperās primēſes fame deficere:bias tali arte defectū intraneū ⁊ victualium palliauit:duas eñ mulas ſero impīguatas de ciuitate dimiſit vt quaſi fortuitu ab hoſtibꝰ capereť. quas cum aliatꝰ cerneret putauit illos victualibus copioſis abundare. Miſitq₃ ad biantē vt egrederetur ad eum de concordia tractaturus. Reſpondit bias ſi exirem forſitan primeñ:cepas ederent:Unde tu magis intromitte legatum. timuit enim ne ab hoſtibus captus:flere faceret primēſes. Cumq₃ legati aliati ingrederentur vrbem:Bias aceruum arene ſpargens ⁊ diffundens deſup triticum oſtēdit legato.quod audiens aliatus:reconciliatōne facta receſſit:⁊ ſic fuit ciuitas ꝑ biantis prudentiam liberata. Alio vero tempore(vt valerius narrat) cum terraʒ eius fortuna mutata hoſtes inuaderent:⁊ qui euadere hoſtes potuerunt precioſarum rerum ſuarum pondere onuſti fugerent nihil ipſe de his deferēs fugit. Interrogatus autē cū nihil de bonis ſuis ſecum ferret ait:omnia bona mea mecū porto.pectore enim illa geſtabat non viſenda oculis:ſed animo extimanda:que domicilio mentis incluſa erant. Interrogatus quid ſit in hac vita optimum:ait Mens ſibi bene rectitudinis conſcia. Interrogatuſq₃ quid ſit dulce homini ait. proprium. Claruit tempore Sedechie regis et ſcripſit vtilia multa. Eo mortuo primēſes ei templum dicarunt.

Cleobolus

CLeobolus pħus Lindius ſextus de.vij.ſapiētibus grecie claruit tempore Zedechie regis iude. Cuius filia Cleobula inuentrix enigmatum fuit Huius enigma fuit:vnus pater:filij duodecim horum cuilibet nati ſunt triginta diffomes:nam quidam horum albi viſu:quidam vero nigri:inmortales autē cum ſint corrumpuntur omnes ⁊ deficiunt. Eſt autē annus duodecim menſium pater ⁊c̄. Celebres ſentētie eius ſunt hec. Amico benefac vt amicicior fiat. Inimicum vero amicum facere ſtude. Magis enim amicorum inuidiam q̃ inimicorum inſidias cauere debemus. Illud enim apertum eſt. hoc autē celatius malum:nocendiq₃ fraus que non ſperatur potentior eſt. Quanto plus licet tanto minus libeat:vxorem ex paribus ducere.nam ſi ex maioribus duxeris dominos habebis cognatos:non irrideas exprobratos nam fies odioſus his. Proſperatus ne ſuperbias.⁊ depauperatus ne deijciaris. Mutatiōes fortune viriliter ſcito ferre. Scripſit autē de enigmatibus queſtiones trium milium carminuʒ Obijt vero completis annis vite ſue.lxx.

Periander

PEriander Corinthius pħus e ſeptem ſapientibus pħis ſeptimus hac tēpeſtate floruit:ſcripſit dogmata vtilia in duobus milibus verſuum. Sētentie eius hec ſunt celebriores.volentes ſecure tyrannos fieri. oportet beniuolentia fulciri non armis.amicis felicibus ⁊ infelicibus ideʒ ſis. Quodcū q₃ promittis obſerua. Claruit autem periander tempore Sedechie regis iude. Mortuus eſt ferme octogenarius.

Anatharſis

Anatharſis phus ſcita genere. Hic licet magnus et audax in rebus bellicis ſtrennuꝰ eſſet: vt in doctrina grecoꝝ moribuſqȝ ꝓficeret iuit athenas. et ad Solonis ſapientiſſimi domū profectus: nūciari ſoloni fecit ꝙ veniſſet ad eum Anatharſis ſcita cupiens eum videre et eius amicus fieri ſi effici poſſit. Solonis aūt reſponſum fuit: ꝙ in ꝓprijs patrijs conciliantur amici. Cui mandauit Anatharſis dicens: nunc ipſe in patria ſum: ideoqȝ licet mihi amicos conciliare. Solon vero in eius promptitudine ſtupens introduxit eum: et amicū maximum ſibi fecit et grandis philozophus eſt effectus per Solonem. Huius ſententie hee ſunt. Interrogatus quō quis fieri poſſet nō amator vini: ait. ſi pre oculis habeat inebriantium ſe turpitudines: nūqȝ erit amator vini. Dicebat etiam nauigātes diſtare a morte ad ſpiſſitudinem quattuor digitorum tantū: quia ſciebat ſpiſſitudinem tantam eſſe nauis. Interrogatus que nauium ſint tutiores: ait que in terra quiete iacent. Interrogatus quid eſt in hominibus bonum et malum: ait lingua. Interrogatus quid eſt curia: ait determinatus locus ad decipiendū et ſuperādum ſeinuicem. Ait etiā turpe quid auſurus te ſine teſte time. Ait etiam meliꝰ eſt vnum amicum habere multis dignum: ꝙ̄ multos nullius dignos. Poſt hec abiens in Scythiam iura moreſqȝ athenienſium in ſcitas introducere conabatur volens patrie profectū afferre: ob quā cauſā inuidus frater eius in venatione ſagittam in eū fixit: letale vulnus pho infligens: qui moriēs ait. Per ſapiētiam in grecia ſaluatꝰ ſum: ſed propter inuidiā in patria pereo.

Empimenides

Empimenides phus cretenſis: hic dū iuuēculus eſſet miſſus a patre ad cuſtodiam ouium: declinans in quoddam antrum obdormiuit annis. lxxv ſurgens autem poſtea querebat oues putans ſe parum obdormiſſe: dū autem non inueniret: iuit ad agrum et tranſmutata omnia videns: et penes alium poſſeſſorem. iuit ad caſtrum heſitans: illic autem propriam domum intrās occurrit ſciſcitantibus indicans quiſnam eſſet: donec minorem fratrem inueniens iam ſenem factum: totamqȝ ab eo didicit rei geſte veritatem: notus autem a grecis deo amatiſſimus eſſe ſuſceptus eſt honorifice. Athenieſibus aūt peſte detentis ymolando peſtem fugauit: dixit etiam. pecunia auaro ſuppliciū eſt liberali decꝰ: parricidium proditori. Vixit autem annis. 177. et ſcripſit de geniſi et ortu diuino libros in quinqȝ milibus verſuum: necnon de diuerſis naturis rerū libros. ix. milium ac quingentorum carminum: fundauit autem apud athenas templum venerandorum deorum. Et ſolonis ſapientiſſimi tpe claruit.

Simonides

Simonides poeta per mare nauigans ad littus applicuit: et ibi mortuum corpus humanum inhumatum repericns ſepeliuit: et cum ipm ſepeliret ab eo admonitus eſt ne die proxima nauigaret. qui acquieſcens monitis interim remanſit ipſa autem die procellis et fluctibus alij qui nauigarunt obruti ſunt. Huius hec feruntur fuiſſe ſententie. Tutius eſt tacere ꝙ̄ loqui: neminē eñ tacendo: multos autem loquendo circumuentos agnouimus. Remedium malorum futura ſpes eſt: innocentem non debilitat conſciētia in aduerſis. Solatiū eñ eſt homini non meruiſſe quod patič. Fortuna deſerit innocentes ſepe: bona ſpes nunqȝ. Hic octogeſimum annum habens compoſuit et docuit carmina et gloriabatur ſe in eorum certamina deſcendiſſe etate ꝑdicta. Claruit autem Simonides tempore manaſſes regis iude.

Tobias

Tobias iudeus propheta ſanctiſſimus ex tribu et ciuitate neptalim oriundus: mitiſſimi ingenij et omnis gratie ſpiritualis preſtans. Qui a ſalmanaſar Aſſyriorum rege in captiuitatem ductus hoc tempore pietate et religione inſignis habitus eſt. Hic cum apud niniuen conſtitutus preceptorum patrum ſuorum non immemor: egros viſitaret et indigentibus elemoſinas preberet: deſperatos conſolaretur. Cecitatis plaga tentatus eſt: pro qua etiam omnem eius deperdidit ſubſtantiam ac omnium pauperrimus euaſit. Cuius patientiam cum dominus cognouiſſet ſtatim Raphaelem angelum ad eum miſit. Qui eidē viſum reſtituit ſubſtantiamqȝ omnem in decuplum multiplicauit. Et cum duos et centum vixiſſet annos: predicens interitum niniue et inſtaurationem hieruſalē ac templi domini ſpiritum domino reddidit. Et p filium tobiam et nepotes in niniuen ſepelitur.

Hic Amon (Anno mūdi. 4551.) fecit malum coram domino ⁊ percuſſus eſt a ſeruis ſuis obijtq3 in domo ſua propria peremptus cumq3 eu3 patre ſuo ſepelierunt.

Joſias rex iude (Anno mūdi. 4558) accepit regnum cum octo eſſet annorum optime regens. Ydolatras perſequens. Sacerdotes ad inſtaurandum templum inducens. populum ad obſeruationem legis ⁊ dei timorem reducens. Ad azimorum feſtiuitatem que paſcha dicitur eos adduxit et phaſe ſolenniter celebrari faciens. Hic demum quia prexit ad pugnandum cōtra regem egipti contra voluntatem domini vulneratus grauiter in hieruſalē3 ductus migrauit ad dominum ſuper cuius morte Hiere. lamentationes fecit. Cum in omnibus rebus ita glorioſus extitit: vt cum eo iudeorum gloria fere orta ſimul et extincta fuerit. Iſte ioſias adhuc in puericia queſiuit dominum. Perſeuerauitq3 vſq3 in finem adeo religioſe conuerſatus eſt in legē domini ꝙ dicitur non habuiſſe ſimilem in regibus iuda.

Joathas (anno mūdi. 4589.) malum fecit coram domino: ideo tradidit eum dominus in manus Pharaonis nechao regis qui eum captiuum duxit in egiptum. Et eius ſeniori fratri et eodem patre progenito noīe Eliachim tradidit regnum mutans ei nomen Joachim.

Zalencus

Zalencus vir iuſtiſſimus leges cōdidit. et inter cetera decreuit. vt qui adulterij crimē cōmitteret: vtroq3 oculo priuaretur. quod cu3 filius eius cōmiſiſſet: iuſſit ipm exoculari. Uerum tota ciuitas aliq̄diu ei reluctabatur tandem victus inſtantia populi. ne lex a ſe condita violaretur: ſuo prius: deinde filij oculo eruto vtriſq3 vſum videndi reliquit. Sicq3 mirabili equitatis temperamento: ſe inter miſericordem patrem et iuſtum legiſlatore3 partitus eſt. Diſce o xpiane quāta diligētia debeas ſancta dei tui precepta cuſtodire; ſi ſic maluit paganus puniri ꝑ iuſta lege ſua q̄3 eam inultam relinquere.

Jeconias cognomēto Eliachī etiā fuit fili⁹ Joſie ⁊ cōſtitut⁹ ē rex a pharaone vt daret multā cētū talēta argēti. Et q3 fecit malū corā dn̄o aſcēdit contra eum Nabuchodonoſor et factus eſt ei ſeruus annis tribus. Poſtea cum rebellaret iterum contra eum aſcendit interfecitq3 eum in hieruſalem et proiici fecit corpus eius extra murum.

Joachim cognomēto Jeconias fuit fili⁹ ieconie: fecitq3 malū corā dn̄o: nō ſtatim eſt amot⁹ ne regnaret ⁊ vinct⁹ eſt trāſlat⁹ in babilonē. Māſit aūt ioachī iſte in carcere apd chaldeos. 37. annis ⁊ fili⁹ cū a vicul' poſt mortē pr̄is Nabuchodonoſor ſoluit.

Sedechias anno mūdi. 4600. fuit tercius filius Joſie et vltimus regu3 Juda et hieruſalem et malus. non audiuit hieremiam prophetā ideo perijt et omnis iuda cum eo ductus in babilonē. Erutiq3 ſunt oculi ei⁹ et occiſi filij eius hec quippe hieremias et ezechiel ꝓphetauerant ꝙ vinct⁹ duceretur ad babilonicum regem. Capto igit̄ rege vniuerſu3 populum caldei trucidauerūt. Et qui gladium euaſerant ad ſeruiendum caldeis abducti ſunt.

Tales mileſius vn⁹ de vij. ſapiētib⁹ clarus habetur: q̄ poſt theologos et poetas ſophi dicti ſunt id eſt ſapiētes: iſte tales p̄mus potuit predicere defectū ſolis ⁊ lune vt dicit Auguſtin⁹. de his folia precedentia geſta ac dicta eoru3 manifeſtant.

Tales
Solon
Chilon — ſeptem
Periander — ſapiētes
Cleobolus
Bias
Pitacus

Nomina ſeptenum ſapientum grecia cantat.
Partibus ac notos diuerſis orbis honorat.

Linea Chriſti

Amon

Joſias

Joathas

Jeconias

Joachim

Sedechias

Maſſilia

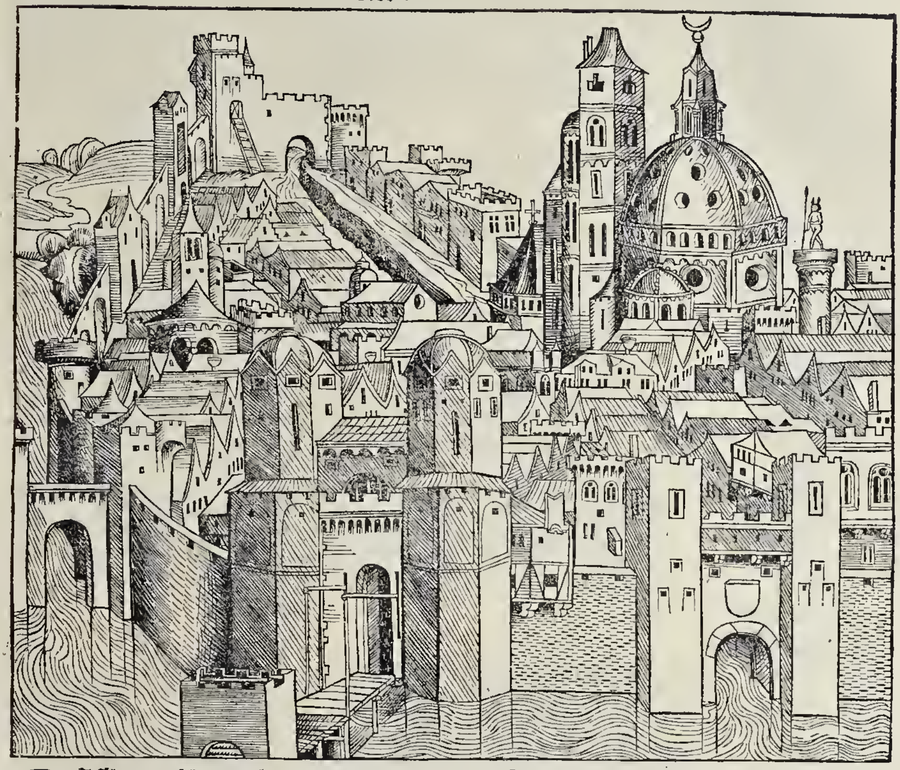

Maſſilia tranſalpine gallie ciuitas primo anno regni Sedechie a Phocenſibus aduentu ꝓfugis cō/
dita fuit. Temporibus enim Tarquini regis ex aſia phocenſiū iuuentꝰ hoſtio tyberis inuecta ami-
ciciam cum romanis iunxit. Inde in vltimos gallie ſinus nauibus profecta: Maſſiliam inter ligu-
res ⁊ feras gentes gallorum cōdiderūt: magnaſqꝫ res (ſiue dum armis ſe aduerſus gallicā feritatē tuent̄: ſi-
ue dum vltro laceſſunt a quibꝰ fuerant ante laceſſiti) geſſerunt. Nāqꝫ phocenſes ex ignauitate ac macie terre
coacti ſtudioſius mare ꝙ terras exercuerunt: piſcando. mercādo. plerunqꝫ etiam latrocinio maris (que illis
temporibꝰ gloria habebat) vitam tollerabāt. Itaqꝫ in vltima oceani ora ꝓcedere auſi: in ſinū gallicū hoſtio
Rhodani amnis deuenere. Cuiꝰ loci amenitate capti reuerſi domū referentes ꝗ viderāt. plures ſolicitauere
duces claſſis Furius et Peranus fuere. Condita igitur Maſſilia eſt ꝓpe hoſtia rhodani amnis in remoto ſi-
nu veluti in angulo maris: hec olim clariſſima ciuitas in loco petroſo ſita: magnitudinis eximio extitit. Hu-
ic portꝰ ſubiacet pulcherrimꝰ qui arcē pugnatiſſimā loco edito habet: in qua quidē olim appolinis delphi-
ci pulcherrimū templū ſtructū erat. Sed ligures incrementis vrbis inuidētes eos aſſidue bellis fatigabant
Qui pericula ꝓpulſando intantū enituerūt: vt victis hoſtibꝰ multas colonias cōſtituerūt. Ab his igit̄ galli
et vſum vite cultioris: depoſita ⁊ māſuefacta barbaria: et agroꝝ cultꝰ ⁊ vrbes menibꝰ cingere didicerūt. Tūc
et legibꝰ nō armis viuere. tūc ⁊ vitē putare: tūc oliuā ſerere cōſueuerūt. Adeoqꝫ rebꝰ ⁊ hominibꝰ impoſitꝰ eſt
nitor: vt nō grecia in galliā emigraſſe: ſed gallia in greciā videret̄. Ad quā plane vrbē complurimi ex nobi/
lioribus romanis ꝓ acquirēdis doctrinis tranſmittebant̄: nam coꝝ victus frugalis ⁊ modeſtus ſemꝑ fue-
rat. Cūqꝫ varios ſortita fuiſſet vel dn̄os vel tyrānos: pro vt ſe tp̄a offerebāt. nūqꝫ tamē aut legē aut ab alie-
nigenis ſuſpēdia pertulit. preterꝙ a cathelanis. Huic Lazarus quē dn̄s a mortuis ſuſcitauit primꝰ ab apo-
ſtolis deſtinatꝰ fuit epiſcopus. Cuiꝰ quidē reliquie nūcuſqꝫ magno in honore apud eam habite ſunt. Fertur
quoqꝫ et beate Marie magdalene ipſius lazari ſororis corpus ibidem quieſcere. Apud hanc clariſſimi flo-
ruere viri. Saluianus ⁊ Muſeꝰ preſbiteri in diuinis nō mediocriter inſtructi atqꝫ. Gennadius ſimiliter pre-
ſbiter greca latinaqꝫ lingua eruditiſſimus. qui de viris illuſtribus more diui hieronimi librū edidit: ⁊ cor-
uinus orator: victorinus rhetor et alij complurimi.

Phereceides phũs

PHereceides Syrus natione: philozophus egregiꝰ pittaci philozophi auditor tempestate ista ingenio ſingulari preditus agnoſcitur. Qui primꝰ apō grecos de natura ⁊ de dijs ſcripſit. primuſqꝫ teſte Cicerōe libro. ſ. tuſculanorum queſtionum animos ſempiternos eſſe affirmauit. Quĩ et teſte Laercio multa predixit que mirabilia videbātur. Hic etiā Plinio teſte libro. 12. Proſam orationem primus condidit: fuitqꝫ preterea Pythagore philozophi preceptor. Et Talcti philozopho lr̃as plurimas ſcripſit. Et ab eodē ml'tas ſuſcepit.

Pytagoras phũs

PYtagoras preclariſſimus philozophus natōne ſamiꝰ. Et ipē tēpeſtate hac toto orbe terrarum clariſſimus fuit. Hic a primeuo eximie pulchritudinis ac venuſtiſſime forme inſignis fuit. Qui cum muſice plurimū doctus fuiſſet cuiꝰ principia apud grecos primus ad artem ꝑduxit. Et geometriam omnē ꝑfecit: atqꝫ pondera et menſuras inueniens etiā grecis primū contulit. In primis namqꝫ circa Arithmeticam vocauit: et medicinam non neglexit. Animas vero hominū de corpe in corpus tranſire opinatus eſt. Licet autem etas illa nullum ſibi peperiſſet equalē ſe tamen ſapientē appellari erubuit: ſed ſe phm̄ id eſt amatorē ſapientie dixit. Italis legem dedit: cū apud Corthonam ethrurie vrbem ex grecia venit. Eius inſtitutū fuit ne ſcolas eius intrans de philozophicis ante quīquennium diſputaret. Eius libri ab Athenienſibus feruntur concremati. Varie eius feruntur ſententie per Laercium: vnā hic aponimꝰ. Fugienda inquit modis omnibus et abſcindenda ſunt hec omnia ſcilicet languor a corpe. imperitia ab aīa luxuria a ventre. a ciuitate ſeditio. a domo diſcordia. et a cūctis rebꝰ intēperātia.

Sapho poetiſſa

SApho Crexea diuini ingenij poetrix per hec tempa claruit et plectrum prima inuenit. Hec viro ditiſſimo nupſit. Ex quo dydan filium ſuſcepit habuitqꝫ diſcipulas Anagoram Mileſiam Congillam Colophoniam ⁊c̄. quas etiā lyricos quoſdam docuit verſus. Scripſit autē hec modulos lyricos Epygrāmata: elegiam, iambos ⁊ monades: fuit quoqꝫ vates nobiliſſima.

Ezechiel ꝓpheta

EZechiel propheta et ſacerdos domini vir ſanctus. Qui cū rege Joachim captiuus adductus fuerat in babilonem. ꝓphetauit futuras populi iudeorum calamitates. Et hec ex babilonia in hieruſalem ad Sedechiam regem miſit Cui tamen rex idem non credidit. Triceſimo deinde etatis anno: et captiuitatis ſue quinto librum ꝓphetie componere cepit: hunc reliquie iudeorū Dan ⁊ Gad quibus predixerat eos in hieruſalem non regreſſuros apud babiloniam interfectus eſt. Et in ſepulchro Sem filij noe ſepultus.

Daniel ꝓpheta

DAniel deſideriorum vir et ꝓpheta celeberrimus ex regum iudeorum familia natus. A nabuchodonoſor chaldeorum rege in babilonē cū Joachim rege captiuus ductus: ⁊ ab eodem enutritus anno nono Sedechie regis hieruſalem poſtqꝫ paruulus inſontem Suſannam a morte liberaſſet: diuino ſpiritu illuſtratus: primam regi caldeorum viſionē ſoluit. Ideo curatorem regni conſtituit: quo mortuo filio eius balthaſar cū litteras in pariete expoſuiſſet terminū eiꝰ pronunciauit. Deſtructo autem babiloniorū rege a dario Aſtyagis filio in Mediam ꝑductus. Inuidia autem preualente in lacum leonum miſſus: deinde ſaluatus in precelſiore honore habitus. Scripſit autem librum ꝓphetie in decem viſiones diuiſū quas ſe vidiſſe refert. Tres ſub Nabuchodonoſor. Treſqꝫ ſb̄ balthaſar eius filio. Septimam ⁊ octauam ſub dario: et duas vltimas ſub Cyro tādem in Ebathenis Medie ciuitate ſepultus.

BOnonia vrbs vetuſta Romanorū Colonia primum ab etruſcis felſina deinde a bois gallorum populis gentili ſermone boionia nuncupata. Etruſcorum enim prius vltra appēninum primaria et poſtea boiorū caput fuit. deinde Bononia dicta. Eam liuius dicit Coloniam a romanis deductam: agrūq₃ cū fuiſſe captum de bois gallis: qui ager prius fuerat etruſcorum. Expulſis etruſcis romani triū milium virorum in eam deduxere. quorum auxilio aucta et amplificata fuit ita vt per tempora Auguſti et aliquot imperatorum trium opulentiſſimarum ciuitatum ytalie ſupero mari adiacentium vna fuit. Suetonius autē dicit octauianum bononienſibus ꝙ in anthoniorum cliētela antiquitus fuerant gratiam feciſſe coniurādi cum tota ytalia pro partibus ſuis. Idēq₃ neronem imperatorem oraſſe latine pro bononiēſibus ſcribit ad conſulem et ad ſenatū. Ad annū ſalutis quadrageſimum ſupra octingenteſimū Sergij pontificis romani os porci prius appellati temporibus quum lotharius tunc imperator luduicum filium romam cū copijs mitteret bononienſes illum multis incōmodis damniſq₃ affecerunt. Quam ob rem ille cōuerſo qui iā preterierat exercitu vltionis modū exceſſit. Or post agri vaſtationem factamq₃ in inſontibus per vicos villaſq₃ repertis cedem. obſeſſam vrbem captamq₃ reddidit immunitam. Deinde anno domini. M.cc lxxi. tam potens fuit vt liberam mari adriatico aduerſus venetos nauigationē prohiberet tribuſq₃ annis bello contenderit. q̊ ſedato inter bononienſes orta diſſenſio. que ciuitatem plurimum attriuit. vt ad manus romane eccleſie deuenire opus fuit. Et per magiſtratum eccleſie romane circundatā muro quē nūc habet ac diu poſtea opibus amplificatā cōſtat Poſtea bononia craſſa et pinguis (cum frumentum vina et alia queq₃ ad victum neceſſaria habundanter producat) dicta eſt. Excellentiſſimū omnium diſciplinarum gymnaſium a temporibus thedoſij vſq₃ ad noſtra tempora ſumma cū gloria in ea et p̄manſit ac floruit. Eſt enim mater muſarum appellata. ꝙ ibi canonum ciuilium liberalium artium ſacrarumq₃ litterarū diſcipline tradant̄. Ex ea viri ſanctitate doctrinaq₃ coplurimi emerſere. Sed q̄ maxīe preſtitit diuus petronius vrbis epiſcopus qui vitas patrum cōpoſuit. Genuit hec vrbs Guidonē archidiaconum. Johannē andree. et iohannem calderinū celeberrimos iure conſultos q̄ monumenta laude digna poſt ſe reliquerunt.

Bononia

Reges Babilonie

Merodach

Nabuchodonoſoꝛ

Iſte Merodach fuit primus rex babilonie qui a Monarchia aſſyriorum recedens. non obediuit Aſſaradon ſimiliter nec rex medorũ. Et ob hoc regnum Aſſyriorum defecit regeſqꝫ Babilonie ceperunt eſſe potentes. Iſte etiã miſit munera Ezechie.

Xerſes phũs

Ludus ſcacorũ reperitur ab Xerſe philizopho pro correctõne Euilmerodach tyranni. qui ſapientes et magiſtros ſuos occidere conſueuerat: quo ſolatio retractꝰ fuit a tyrãnide ad emẽdatiõꝫ.

Nabuchodonoſoꝛ iſte rex babilonie victoriſſimus fuit. eo ꝙ eſſet virga furoris dñi: vt puniret pctã pploꝝ. obtinuit regnũ aſſyrioꝝ qđ deſtructũ erat a Medis. Et factꝰ eſt monarcha q̃ poſtea cũ feris habitãs ſeptẽ mẽſibꝰ. ꝑce Danielis ĩ priſtinã nabuchodonoſoꝛ formã ſeptẽ ãnis penitẽs ẽ reſtitutꝰ. Cui res geſte magni cognomẽ dedere. mlta cũ finitimas bella cõfecit: et qꝫ maxĩe cũ egiptijs. ad extremũ iudeã deuicit. Et ſyriam duriſſimo ſibi ſbiugauit iugo. Joachim interfecit. ⁊ ſucceſſorẽ cũ vaſis dñi ĩ babilonẽ trãſtulit. ⁊ Sedechiã patruũ ſuũ loco ſuo ſuffecit. Porro dũ vixiſſet annis quadraginta defunctus eſt in babilone. relicto eius filio Nabuchodonoſoꝛ regni ſucceſſore.

Biſantiũ vrbs tracie maritima a grecis ſic noĩata. Lacedemonij cõdidere eã ꝑmo. qbꝰ appollinẽ ꝯſulẽtibꝰ vbi nã ſedes q̃rerẽt mãdaſſe oraclm memorie: ꝓditũ eſt vt cõtra cecos habitationẽ locarẽt. Cecos aũt megarẽſes appellauit Calcedonis cõditores. Qui cũ priꝰ in traciã nauigaſſent: ſitũqꝫ vbi poſtea biʒantiũ edificatũ eſt ꝯſpexiſſent. Omiſſa tã locupleta ripa tenuiorẽ regionẽ ĩ aſia elegiſſent: vt Strabo refert. Ut aũt Juſtinꝰ ⁊ Euſebiꝰ ponunt hec ciuitas Anno añ aduẽtũ xpi. 663. In grecia ex oppoſito calcedonẽꝭ agri loco quidẽ optimo ⁊ munitiſſimo a pauſania ſpartanoꝝ regẽ priꝰ ꝯditiõis ſue initiũ habuit. Et cũ ꝑua admodũ eẽt: Poſtea a Cõſtãtino magno imꝑatore q̃ eã adauxit ⁊ exornauit Cõſtãtinopolis dicta. de qua latiſſime circa ſua tpa deſcribent laude digna.

Biſantium

COnſtituit Nabuchodonoſor regem hieruſalem patruum Joachim mathaniam: vt ſeruiret ei ſub tributo interpoſito religione iuriſiurādi: et mutato nomine vocauit eum Sedechiam. Viceſimūprimum etatis annum agebat Sedechias cum regnare cepiſſet. Et. xi. annis regnauit in hieruſalem: Fecitq; malum coram domino. Erat eñ ſuperbus cogitans vt adhereret regi egiptiorum: nec iuſiurādū regi babilonie ſeruauit. Decipiebant eum pſeudoprophete dicentes: in proximo babilonios vincendos ab egiptijs. Hieremias vero ei ſuaſit vt ſpem in deo et non in hoīe poneret. Cum aūt nono ſui regni anno ſub ordinantibus egiptijs tributum caldeis promiſſum denegare: et in libertatem ſe vendicare tentauit. Et iuſiurandum tranſgreſſus. Quam obrem Nabuchodonoſor ira percitus cum ingenti exercitu ad eum venit et diu obſedit et tandem fame coactum eum ad deditionem compuliſſet. Et aperta eſt ciuitas circa mediam noctem: fugit autem Sedechias cum omni domo ſua nocte ad viam deſerti: perſecuti ſunt eum principes diluculo: et comprehenderunt. Et vinctum traxerunt eum ad regem Babilonie in reblata. Js dicens eum ingratum fuiſſe percepti ab eo imperij: et deieraſſe in deum. Oculos eius effodit et cathenis vinxit eum vt adducerent in babilonem. Et cum eo Joſedech: et eius vniuerſam familiam trucidari mandauit. innumeros quoq; ciuitatis hieroſolime traxit in ſeruos ad babiloniam: ac totam vrbem vna cum templo euerti et incendi precepit. Sed et aſſyriorum regnū a medis deſtructum obtinuit: Jdeo babiloniorum regnū factuꝫ eſt oīm monarcha. Hic fuit exitus regni hebreorum et caldeorum regni principium. Caldea autem Aſie regio arabie cōterminia longe plana ſed fontiū q; maxime indigua. Jn qua Babilon maxima ciuitas regni caput erat. Medorum quoq; regnum defecit. Cum vltimo aſtyages octauus ⁊ vltimus rex medorū. 38. annis regnaſſet temporibus Sedechie.

Hieroſolimorum excidium

HJeroſolima nobiliſſima ⁊ vetuſtiſſima ciuitas ꝑ varia tpa pluries vaſtata fuit. Primo a babiloniorum rege. Dum nabuchodonoſor caldeorum rex tpe Sedechie cū ingenti exercitu in iudeam venit ibiq; magnis cladibus eiꝰ ciuitates affecit. Ac etiam ipſam hieroſolimam obſedit. Deinde ꝓfectꝰ contra Pharaonem regem egipti quo fugato: Nabuzardon ſui exercitus principem ad obſidendaꝫ hieroſolimam rurſus mittit. Jbiq; decē, ⁊ octo menſibꝰ ſtatione firmata iudei ſe ⁊ vrbeꝫ caldeis ignominioſe tradiderunt. Qui rege interfecto muros ⁊ turres euerterūt. templa incenderūt. eiuſq; vaſa ſuſtulerūt. Et p. lxx annos templi ſolitudo ꝑmanſit. A cyro rege perſarū laxata eſt captiuitas. Extructum eſt templum ſub Dario rege ꝑſarum ⁊ medorum. Scdo ab Aſobeo egiptiorum rege. Que eñ paſſa eſt iudea a medis egiptijs macedonibuſq; non enumero. Tercio ab Anthiocho epiphane crudeliſſimo oīm tyranno facta eſt euerſio. Hic hieroſolimam ciuitatē ſanctā menelao prodente vi cepit. et ſanctū locum ſpoliauit miſitq; homines impios qui compellerent iudeos carnes porcinas comedere. et a patrijs legibus ſe transferri: et non templuꝫ domini: ſed iouis olimpi cognominare ⁊ ydolum venerari. Quarto a pompeyo is iudeam vicit omne cuꝫ hieroſolima: ⁊ tributarios fecit. Et vt ſtrabo habet. Pompeiꝰ eam cepit: obſeruato ieiunij die: duꝫ ab omni opere iudei abſtinerent impleta foſſa ⁊ admotis ſcalis. iuſſitq; menia omnia conuelli. Poſt hos quinto Sabinius Scaurꝰ Varus vrbibus iudee ⁊ precipue hieroſolime inſultauere: ⁊ herodes magnus ⁊ ſoſius captam: oppidum ſeruauere. Sexto ad extremum funditus euertitur āno ſcdo imperij veſpaſiani die octaua menſis ſeptembris: a Tito eius filio vrbs capta et templum ſubuerſum. Quā cū cepiſſet cōplanatis menibus: foſſas etiā impleri iuſſit. Vrbē aūt illā quā viciſſe victores gentium romani tam clarum opus eſſe dixerunt: vt Titus: tunc exercitus: poſt imperij gubernator in ipſo ingreſſu menia vrbis admirans: tantam

vic oriam non humane virtutis ſed diuine gratie ſateretur. In ea vaſtatione fuit ea hominū ſtrages ea fa-
mes miſeroꝝ funeſta neceſſitas: Que ſi ex ordine noſcere cupis Joſephum lege. Non audita ſed viſa et cō-
munia ſibi cū ceteris referentē. Veniēs deniqꝫ Titꝰ romā cū patre ſuo Veſpaſiano triumphū celeberrimuꝫ
egit. Simonē qui vrbis excidij cauſa fuit in triūpho ꝑductū poſtea laqueo ꝑ totā ciuitatē traxerunt multis
confoſſuꝫ vulneribꝰ interfecerūt. Veſpaſianꝰ templū pacis edificauit vbi iudeoꝝ precioſiora inſtrumēta vi-
delicet tabulas legis penetraliū vela. ⁊ alia multa repoſuit. Ea aūt vrbs vſqꝫ ad adriani principis tpa la-
tronū ſicarioꝛūqꝫ facta eſt receptaculū. Et ꝑ quīquagīta annos: deinde ciuitatis māſere reliquie. Quā po-
ſtea Adrianus impator menibꝰ ⁊ edificijs inſtaurās de ſuo noīe helyam appellauit: et diuꝰ Hieronimꝰ ad
paulinū ſcribit ab adriani tpibus vſqꝫ ad impium Conſtātini ꝑ annos circiter. c lxxx. In loco reſurrectiōis
ſimulacrū iouis in crucis rupe ſtatua ex marmore veneris a gentilibꝰ poſita colebat. Eſtimātibꝰ ꝑſecutōis
auctoribꝰ qꝫ tollerēt nobis fidē reſurrectiōis ⁊ crucis: ſi loca ſancta ꝑ ydola polluiſſent. Maiores deīn no-
ſtri glorioſiſſimā ciuitatē diu poſſeſſaꝫ. tandē amiſerūt. Karolus eīn magnꝰ multo ſudore primo vrbē illaꝫ
vendicauit deinde ꝑditam recupauit Gothefridus. Ad quā retinendā etiaꝫ Conradus ceſar: Ludouicuſqꝫ
rex francoꝝ nō dubitarūt coactis exercitibꝰ in aſiam ꝓficiſci. At cū nr̄i principes poſtea deſidie ſeſe dederūt
neqꝫ hieroſolima nec Antiochia in poteſtate nr̄a remāſere. Heu pudor: heu dolor fons ⁊ origo nr̄e ſalutis
defecit. Templū illud Salomonis fama clarū: in quo dominꝰ totiēs ꝑdicauit: Bethleē in qua natꝰ eſt. Cal-
uariam in qua crucifixꝰ. Ipſius crucis poſſidēt inimici. Sepulcruꝫ dn̄i glorioſum in quo ꝓpter nos obdor-
miuit in dn̄o: ſaraceni in ꝑtāte habēt. Et niſi velint xp̄iani inuiſere nō poſſunt. En ipſam dei viuētis ciuita-
tem officinaſqꝫ nr̄e redēptiōis: quā deꝰ nr̄ miraclis illuſtrauit ⁊ ꝓprio ſanguīe dedicauit: In q̄ ꝑme reſurre-
ctionis flores apparuerīt: Machometi ſatellites ꝯculcāt. Et ea vrbs nūc ſcelerate genti impio paret.

Quinta ſeculi etas Hic incipit et ortum habuit a captiuitate iudeorum in Babiloniam duratq3 vſq3 ad chriſti ieſu domini noſtri natiuitatem per annos. 590. q̄uis in hac ſupputatione aliqui aliter ſentiant. Unde qui recte captiuitatis annos numerare voluerint ab vndecimo Sedechie regni anno vt Euſebius ponit. tunc ſeptuaginta captiuitatis annos in ſecūdū Darij annū terminabunt. Joſephꝰ et diuus Hieronimus a.13. Joſie regis vſq3 ad tercium Cyri regis annū. Nonnulli ab vltimo regis Joachim anno computant vſq3 ad vltimum Cyri annum. At ſane ſentiendo ſeptuaginta illi anni qui in tercio vel vltimo Cyri anno terminantur. proprie captiuitatis iudaice anni dicuntur. Jlli vero qui in ſcdo Darij terminantur proprie complete tranſmigratiōis ſunt. Et hec principalior et precipua ſacre ſcripture era habef. q̄.ſ. facta eſt anno ab exordio mūdi. 4610. A diluuio aūt. 2369. A natiuitate abrahe. 1427. Ac vigeſimooctauo regni Tarquini romanorum regis. Regnantibus etiam apud Medos aſtyage. apud Macedones Europe. Apudq3 lydos alyacte: et apud egiptios vaphre: et apd Caldeos nabuchodonoſor p̄mus.

Captiuitas igitur hebreorum que fuit exterminium populi hieruſalē hic incipit. Et per annos. 70. perdurat. Cum enim populus iſrael iam multis temporibus ydolis ſeruiendo: etiam effuſionem ſanguinis innocentum ſe grauiter impiaſſet: volens deus generationem huius populi deperire: ſeptuaginta annorum captiuitatem eundem populum in regno caldeorum ſtatuit ſuſtinere. Hac ratione vt completo annorum numero nouus populus a memoratis peccatis immunis ad renouationem hieruſalem perueniret.

Linea pōtificuz

Ihesus

Joachim

Linea Chriſti

Salatiel

Sorobabel

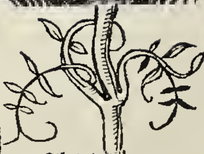

Abiud

POſt reditum populi iſrael de babilone iſti duo prefuerunt ſcilicet ihſeus ſummus pontifex tanq̄ regēs. et Zorobabel tanq̄ dux q̄ modus vſq̄ ad Herodem ſeruatus eſt. Ut videlicet ſummi ſacerdotes tenerent primatum. duces vero eſſent ſubſtituti. Semper tamen duces erant de tribu iuda iuxta ꝓphiam iacob. Non auffere tur ſceptrum de iuda et dux de femore eius. Hi cuz innumera multitudine iudeorum venerunt in hieruſalem ad reponē dum templum congregantes vniuerſam prouinciaz conſtruxerunt altare in loco quo prius edificatū fuerat: et dies tabernaculorum celebrarunt: cepit autez renouare templum ſed paulo poſt defunctus eſt.

ISte Salatiel (anno mōi. 4634.) fuit filius iechonie regis iude quem genuit poſt tranſmigrationem babilonis. vt euangeliſta Mattheus dicit.

ISte Joachim ſacerdos fuit filius Jeſu pontificis magni. qui ſcd̄m Joſephum nominatus eſt Joſedech. Sub quo ſorobabel prophetantibus et adiuuātibus Aggeo et Zacharia templuz et ciuitatem repoſuit. Edificato autem templo paſca cū innumerabilibus holocauſtis celebrato ad exornandam vrbem eam adiecit.

Iſte Sorobabel (anno mōi. 4659.) iuxta imperium domini fundauit templum. ſed longe poſt apud iudeos maximo in precio habitus eſt. a Cyro rege princeps populi deſignatus. primum ex caldea iudeos ad propriā ꝓuinciam reducere cepit. ⁊ templum reedificare concedente Cyro incepit.

DE illo Abiud (anno mōi. 4709.) et ſequentibus vſq̄ ad Joſeph nihil habetur in ſcripturis. niſi quod a Mattheo numerantur: et ideo nec tēpus eorum debite ſciri poteſt. Niſi quod Abiud genuit Eliachim: qui azor: qui ſadoch ⁊c̄. vt Matheꝰ in principio euangelij teſtatus eſt.

Aggeus propheta

AGgeus propheta in numero duodecim ꝓphetarum vndecimus his temporibus librum ſue prophetie ſcripſit. In quo reuerſionem populi ⁊ tēpli edificationem conſcribit. ac renouationem ciuitatis: necnon et ſacerdotalem obſeruationem comprehendit. Completo denicq̄ templo ſtatim obijt. Et iuxta ſacerdotum ſepulchra ſepultus eſt.

Malachias propheta

MAlachias propheta hoc tempore clarus habetur ſic dictus id eſt angelus propter optimā vitam. Aiunt q̄ ore eodem quo prophetauerat angelꝰ domini apparens eadem iterabat.

Sibilla heleſpōtīā

HEllespontina in agro troyano nata vetula ⁊ antiqua veſte rurali induta ligata velo antiquo capite ſub gula circunuoluto vſq̄ ad ſcapulas quaſi deſpecto habitu ita dicit. De excelſo celorum habitaculo proſpexit humiles ſuos. et naſcetur in diebus nouiſſimis de virgine hebrea cum cunabulis terre.

Linea reguꝫ Babilonie

Nabuchodonoſor

Euilmerodach

Raguſar

Sabadardacus

Balthaſar

Iſte Nabuchodonoſor filius Nabuchodonoſor magni fuit tercius caldeorum rex.18.captiuitatis anno patri in regnuꝫ ſuccedens regnauit annis.10. Uir quidem preſtantiſſimi animi et ingentis potentie qui paternis regalibus multa ſuper addidit multaqꝫ magnalia peregit.

Iſte Euilmerodach frater Nabuchodonoſor p̄cedentis quartus caldeorum rex magni Nabuchodonoſor regis filiꝰ.anno.28.captiuitatis iudaice fratre predicto ſine liberis defuncto regnum ſuſcipiens regnauit annis.18. Soluit Joachim de carcere ⁊ magnificauit eum. genuit autem tres filios.

Seruius tullius ſextus romanorum rex nono iudaice captiuitatis anno regnum ſuſcipiens. regnauit annis.34. Quē is matre ſerua creatum. nec obſcuritas inhibuit quin gubernacl'a vrbis inuaſit. Nā eximiam indolem vxor Tarquinij Tanaquil liberaliter educarat et eius induſtria regnum adeptus. primus cenſum in vrbe inſtituit. Et tres colles.ſ.quirinalem: viminalē ⁊ exquilias vrbi adiecit eamqꝫ augere foſſiſqꝫ ac muro circumdedit: tandeꝫ a Tarquinio ſuperbo genero ſuo filie ſue impulſu occiſus eſt.

Tarquinus priſci Tarquinij regis filius ⁊ Tullij ſeruij gener. Cui ſuperbo facto cognomē indiderunt. Anno quarto ⁊ quadrageſimo iudaice captiuitatis mortuo ſocero ſuo rege romanoruꝫ rex factus regnauit annis.35. Hic regnum auitū qđ a Seruio tenebatur rapere maluit q̄ꝫ expectare: qui ſuſcepto regno mox p̄mores ciuitatꝭ quos rebus ſoceri ſeruij fauiſſe putabat vna cum Tarquinio ſororis ſue filio interfici iuſſit. et pleraqꝫ per tyrannidem geſſit: tamdiu ſuperbiam regis populus romanus perpeſſus eſt donec aberat libido: hanc ex liberis eius importunitatem tolerare non potuit. Quorum cum alter ornatiſſime femine lucrecie ſtuprum intuliſſet: matrona dedecus ferro expiauit. Imperium tamē regibus abrogatum. tandem eſt regno expulſus a porſenna interfectus eſt.

Balthaſar euilmerodach regis filiꝰ caldeoꝝ rex poſt patrē regnare cepit. Et regnauit annis.17. Cuiꝰ regni anno p̄mo Daniel ꝓpheta quartā viſionē vidit. Is demū captꝰ eſt: ⁊ ciuitas a Cyro perſarū rege aduerſus fortiſſime dimicante tradita eſt ⁊ funditꝰ euerſa: ⁊ adeo vt nullū tante vrbis remāſerit veſtigiuꝫ Sed eam que modo ſtat Cambyſes cyri filius alio in loco condidit.

Babilon illa magna capit̃ ⁊ auffert̃ eiꝰ ptās. Hec p̄ma ⁊ maxīa ciuitas totiꝰ orbis d̄r: ⁊ q̄ eā hūano ope extrui vel hūanis virībꝰ deſtrui potuiſſe pene īcredibile videbat̃. Que deſtructio facta ē p̄ Darīuꝫ ⁊ Cyrū p̄mos reges mōrchie perſarum.

Babilon

Linea reguꝫ Romanorum

Seruius Tullius

Tarquinus

Linea pontificũ

Elizaphat

Joiade vel Judas

Johãnes filius Jude

Hieremias

Ezechiel

Lucrecia

CIrca hec tp̄a vt dicit Orosiꝰ Nox ad magnaz partem diei tendi visa eſt:et ſaxea grando ſcilicet veri lapides deſcenderunt de nubibus.

HIc incipiunt ebdomode Danielis ſcd̄m Bedaz de qbꝰ inter doctores eſt grãdis altercatõ.

TEmplo domini in modũ caſtri ſexto regno Darij anno perfecto Joachim pontifex cum ſacerdotibus cum tubis ⁊ ornatu ſolẽni laudaueꝛt deũ.

Templuz Salomonis perficitur anno . vii. darii regis perſarum.

ISte Elizaphat hebreorũ ſummus põtifex ſucceſſit Joachim patri in pontificatu. vt dicit Euſebius. ſedit annis. 32. Vir tanto honore dignus q̄ ſua prudentia ab Artaxerſe perſarum rege abſolutonem a vectigalibus et tributis pro miniſtris templi obtinuit. poteſtatem quoq; amouendi iudices.

Eliachim anno mundi. 4759.

IUdas quartus ſummus ſacerdos tp̄e Mardochei. Cui ex Suſis perſarum vrbe miſit epiſtolas de obſeruatione dierũ phurym. Conſtat em̄ hũc multe doctrine ⁊ ſanctitatis fuiſſe virũ: multis tamẽ ſeditionibus agitatum.

IOhãnes iude pontificis filius quĩtus hebreorum pontifex. habuit fratrem qui dicebat̄ ieſus qui aſpirabat ad pontificatũ confidẽs de familiaritate vagoſi prefecti trans flumẽ. Cũ autẽ ſup hoc altricaretur cũ ieſu in templo adeo incitauit fratrẽ vt eum occideret. Ideo vagoſius omnia ornamẽta templi ſuſtulit.

Azor Anno mũdi. 4809.

DE iſto Sadoch (Anno mũdi. 4859.) etiã nihil habet̄ niſi ꝙ ponit Matthei primo cũ ceteris in generatione chriſti.

ISte Hieremias vltimo ꝓphetauit ĩ egipto. Cũ q; peccata popoli increpaſſet lapidatꝰ eſt ab eis apud taphnas. Et eo loco lapidibus fuit obrutꝰ ſepultus vbi olim pharao rex habitauerat.

EZechiel propheta hic poſt mlta glorioſa geſta cuz quoſdam redargueret exacerbati ip̄m equis diſtraxerunt per crepidines ſaxorum atq; excerebrauerũt. Et in ſepulchro Sem filij Noe ⁊ arphaxat eiꝰ filio ſepultꝰ.

ZAcharias et Aggeus anno ſcd̄o Darij increpauerunt populum propter negligentiam eorum et edificandum domũ domini. et ſolicitabant Sorobabel vt loquaretur ſuper hoc regi. et annuit rex: et accenſuz eſt cor populi vt edificarent templũ. Tandez poſt multa bona opera cõpleto templo. Et ip̄e obijt Et iuxta aggeum prophetam ſepultus fuit.

Zacharias

LUcrecia matrona romana omnium romanarũ mulierum pudiciſſima formaq; ⁊ elegantia clariſſima coniunx collatini a ſexto Tarquinio tarquinij ſuperbi filio per vim ſtuprata ſemetip̄am interfecit. Tarq̄nio igit̄ expulſo romani reges defecere. Cum ibidem regnatum fuiſſet ſub regibus ſeptem annis. 240.

Linea Chriſti

Templum Salomonis

Eliachim

Azor

Sadoch

De edificatione templi

Glorioſa ac magnifica illuſtres viri de templo eiuſq; fundamento ac edificatione ſcriptitant: p̄cipue diuin⁹ ꝓpheta Ezechiel in viceſimo quinto anno trāſmigrationis. Qui eſt ann⁹ triceſimuſtercius regni Nabuchodonoſor in exordio anni decima die. Cū man⁹ dn̄i facto eſt ſup eum: adductus eſt a ſpiritu in terrā iſrl' ſup montē excelſum. Ubi oſtēdit ei edificationē ciuitatis ⁊ templi. Et cū hec viſio obſcuriſſima ſit nec aperta legentib⁹ de ciuitate mirabili in monte cū templo edificata ſibi in ſpiritu oſtēſa. Quāobrem ꝑ pauca de forma templi ꝑ figuras ſubiungere placuit. Quāq; certi doctores ſolum de ſpirituali edificio ſcilicet xp̄o ac eccleſia intelligant: Victor tamē de materiali edificatione manifeſtauit: quod veteres hebrei ezechieli in viſione imaginaria oſtenſum fuiſſe aiūt. Et in iam preſcripta reedificatiōe poſt reditum de babilonia ꝑ Zorobabel et Neemiaz fuiſſe impletum. Licz ceteri aduerſa ponāt: moderniores tamē hebrei ꝑ Meſſiam regnaturum cum magna potentia id futura exſpectant. Figuras igitur templi per picturam talis edificij cum pauca ſcriptura videamus.

Prima figura edificij templi oſtēſa ezechieli ſup mōtem

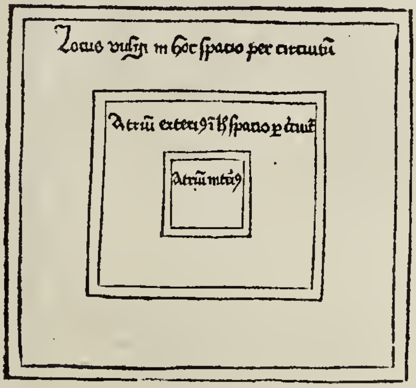

Secūda figura ad facilius capiendū

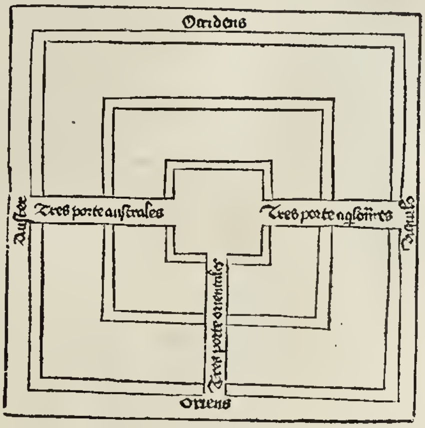

Sequentes due figure ornatū porte repreſentāt

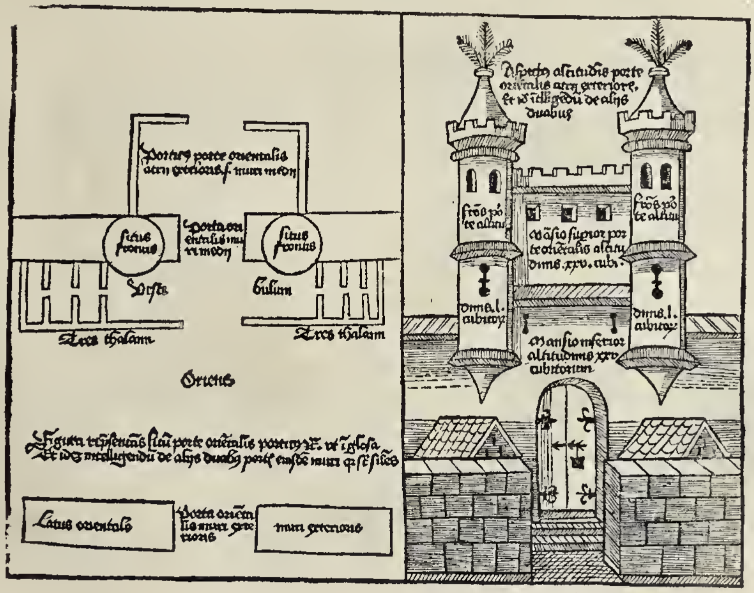

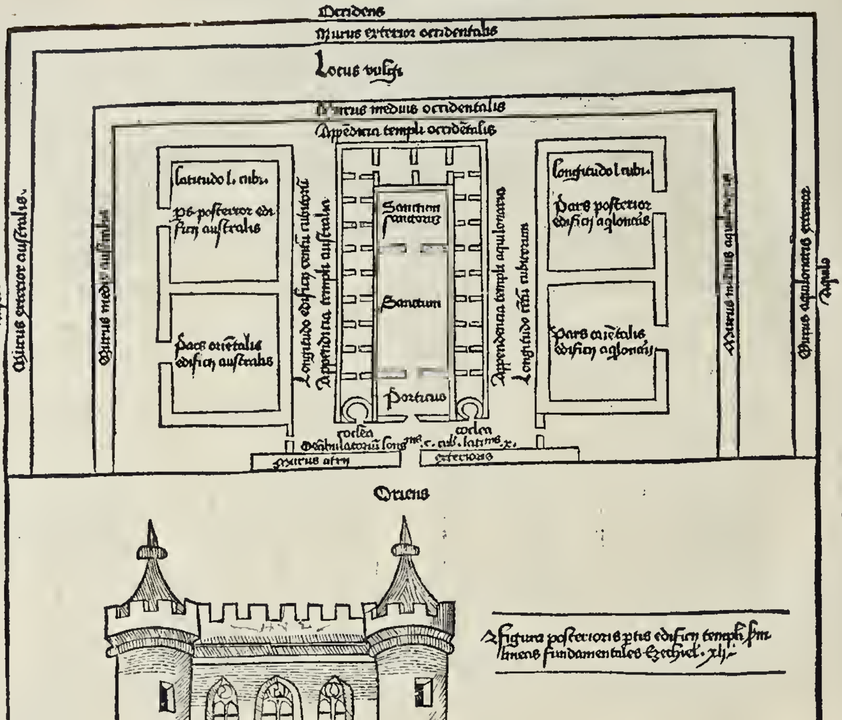

Aſpectus altitudinis templi porte orientalis et appendiciorum circa ipſum Ezechielis. xlj.

Aſpectus edificij aquilonaris ſm altitudinem et longitudinem ſuā Ezech. xlj. Et ſimile edificiū debet imaginari ſituatū eſſe in pte auſtrali templi.

EZechiel diuinus ꝓpheta. Cum transmigratio babilonis a Joachim rege iude vt premiſſuꝫ eſt incepit ⁊ ipſe cū mardocheo trāſmigrauit. Poſtea ſedechias annis. xi. regnauit: in quo anno deſtructa ē ciuitas et templū. Inde decimoquarto anno poſt deuaſtationē Ezechiel hāc viſionē ꝓpheticā vidit Templū aūt vt in figuris cerni poteſt: mltas māſiones habebat: ſicuti ciuitas: muri eiꝰ erāt ꝓpugnacl'a ad modū ciuitatis. Mons in quo erat templū aliquantulū demiſſus erat: In parte auſtrali magis q̄ꝫ aquilonari. Angelꝰ aūt ſtans in porta muri exterioris locutꝰ eſt ac mēſurabat certis mēſuris que maiores erāt quam in ceteris rebꝰ ↄmunibꝰ. Totū igit̄ templi edificiū in ſpacio quadrato ſitū erat. Cuiꝰ vnū latꝰ directe ad orientem poſitū: oppiſitū ad occidentē: Alia duo ad aquilonē et meridiē. In quo ſpacio triplex murꝰ: Exterior. medïꝰ. interior: Spaciū ↄtentū inter mediū et interiorē dicebat̄ atriū exteriꝰ. Reliquū ſpaciū inter murum mediū et exteriorē: locꝰ vulgi appellabat̄. Gentiles eciā ad orandū ob deuotionē templū acceſſerāt. Totum vero quadratū ꝑtim in ſummitate mōtis in plano erat: ꝑtim in mōtis pendulo. que gibboſitas ſpacij cū in plano figurari nō potuit imaginatiōe ſuppleri debet. Ad hoꝝ intelligētiā poſita eſt prima figura.

IN orientali deinde parte muri exterioris in medio eius quedam erat apertura. x. cubitoꝝ latitudinis in qua erat porta. Simili modo in ſecūdo muro et tercio directe ſe reſpiciētes. In latere deniq̄ꝫ muroꝝ aquilonari et auſtrali due porte conſimiles erant: vt ſecunda figura oſtendit.

HAbebat aūt hec porta oriētalis gradus ob decliuitatē mōtis: vt a loco vulgi aſcēſus p. vij. gradus ad portā foret. Veſtibulū q̄ꝫ habuit ſpaciū ante apturā medij muri quinq̄ꝫ cubitoꝝ in latū ab oriente in occidentē. Et. xv. in longū ab aquilone in auſtrū. Extabat ⁊ porticꝰ edificiū ſitū ſup apturā muri medij: ⁊ ex ꝑte interiori ipſius muri trāſiens vltra mediū p. viij. cubitos inter atriū exteriꝰ. Et a terra vſq̄ꝫ ad ſummitatē huiꝰ porticꝰ cubiti quīquaginta ſunt. Et iuxta poſtes hoſtij ſunt due turres: quaꝝ altitudo lx. cubitoꝝ ſicuti in portis caſtroꝝ: Frontes dicte ad decorē porte. Ac in ſummitatibꝰ turriū pomelli: et rami palmaꝝ celati: etiā iuxta turres ſex thalami ꝓ portarijs appenditia dicta. Ad horum intelligentiā poſite ſunt due figure (poſt primā ⁊ ſcd̄am) ſequētes: Quaꝝ prima ſitū porte porticꝰ ⁊ veſtibuli frontiū ⁊ thalamorū ſcd̄m lineas fundamētales repreſentat. Altera figura altitudinē porte porticꝰ ⁊ frontiū a ꝑte orientali oſtentat. Porticꝰ aūt edificiū ſup̄ portā in atrio duas habet māſiones ſupiorē ⁊ inferiorē et feneſtras obliquas. Vltra aūt portā ſcd̄i muri inter mediū ⁊ terciū pauimentū ſtratū ſub diuo ſcilicet platea pauimētata erat. Trigita quoq̄ꝫ gazophilatia in circuitu pauimēti. ad latꝰ auſtrale decē: que occupāt. c. cubitos. et quatuor ex vna ꝑte atrij exterioris et quattuor ex alia parte eiuſdē porte que cum ipā occupant. c. cubitos. Duo vero reſidua gazophilatia ponunt̄ iuxta thalamos porte oriētalis atrij interioris vnū in ꝑte vna: reliquum in altera. que cū ipīs ⁊ cuiꝰ thalamis occupāt. c. cubitos p modū inferius figuratum. Et ad maiorez diſtinctionē a thalamis gazophilatia rubei coloris ſunt. Porte aūt aquilonaris ⁊ auſtralis ſimiles ſūt porte orientali: Similis ferme deſcriptio portaꝝ ⁊ veſtibuloꝝ medij ⁊ interioris muri extat. Oſtiū vero in frontibꝰ portaꝝ diuerſaꝝ erat: et ibi holocauſtū lauabāt. ſ. carnes cremādas in altari holocauſtoꝝ ac mēſe que immolationi deſeruiebāt ꝓ peccato ⁊ delicto. Due item ꝑietes exiſtētes ex vtraq̄ꝫ ꝑte oſtij et ante illas in porticu erāt due colūne: altera hinc: alia inde vt in templo Salomonis fuit. Longitudo vero parietū templi. c. cubitorū extat. Altitudo. c xx. et latitudo intra muros. xx. cubitos cōtinet. Duo ꝑietes. xij. cubitoruꝫ ꝓminētia pilarioꝝ vltra parietes hinc ⁊ inde. x. cubitoꝝ: latitudo appēditioꝝ. viij. cubitoꝝ. paries claudēs appenditia hinc ⁊ inde. x. cubitoꝝ et latitudo loci oratiōis ſimiliter. x. cubitoꝝ. Qui numeri ſimul iūcti faciunt. lxx. iuxta ezechielē. Intrinſecꝰ deinde ſanctū ſctōꝝ ponebat̄ qd̄ interiꝰ templū (vt in tabernaculo moiſi interiꝰ tabernaculū) dicebat̄: Paries vero nō multū altus nec ſuſtinēs aliud pondꝰ diuidebat ſanctum et ſctūſctōꝝ. Cuiꝰ longitudo erat. xx. cubitorū. Adiuncta fuerūt latera ſiue appenditia laterib' templi exterius adherētia in latere occidētali. vi. in latere aquilonari qd̄ eſt multo longiꝰ. xxx. Et ſimiliter in auſtrali qd̄ eſt equalis lōgitudinis: in oriētali nō ſunt ponēda cū ibi templi ingreſſus pateat. Pilarij tandeꝫ annexi fuerūt ꝓminētes extra ꝑietes: vt fit in arduis edificijs ad ipā fortificāda: In occidētali ꝑte tres pilarij: duo in extremitate vnius in medio. et ꝓminebāt. v. cubitis: et hec ꝓminentia pilarioꝝ in tribus locis ꝑforatur vno ſup aliū atq̄ꝫ in his foraminibꝰ trabes figunt̄ ad portandū tria tabulata: ita diſpoſita vt p̄muꝫ diſtat a terra p ſex cubitos: et ita reliqua ab illo. Sicq̄ꝫ aſcendūt iuxta murū templi. xviij. cubitos. Inferior aūt māſio templi vſq̄ꝫ ad p̄mū tabulatū ſeu cenaculū ponēda eſt. xxx. cubitoꝝ vt in templo ſalomonis. vt ꝑies templi ad recipiendū lumē p feneſtras ſine obſtaculo p. x. cubitos maneat. Circa duo vero latera templi ſcꝫ aquilonare ⁊ auſtrale duo edificia ponunt̄ a muris templi p. xx. cubitos diſtantia: et qd̄libet. c. cubitoꝝ lōgitudinis et. l. latitudis. Ad ea intelligēda poſite ſunt tres figure folij ꝓcedētꝭ. Prima repſentat ſcd̄m lineas fundamētales totiꝰ edifitij poſteriorē ꝑtem. Scd̄a altitudinē templi oſtendit ⁊ appēditioꝝ circa ipm̄. Tercia altitudinē edificij aquilonaris: et ſimiliter auſtralis que ſimilia ſunt. Altare aūt holocauſtorū ex ꝑtibus compoſitū fuit. Prima ꝑs iuxta terrā dicebat̄ ſinus ſiue fundamētū: et eleuat̄ ſup terrā cubitū vnū Scd̄a crepido minor et reſtringit̄ edificiū p cubitū vnuꝫ et aſcendit p duos cubitos. Tercia crepido maior iterū reſtringit̄, ⁊ eleuat̄ ſurſuꝫ p quattuor. Quarta arieh vocat̄ ſimili mō p. iiij. aſcēdit: vt altitudo altaris a terra ſit. xi. cubitoꝝ. Aque egrediebant̄ de templo p modū fonticuli ſcaturiētis de limine ſcti ſctōꝝ et in p templū trāſibāt declināndo parū p ad latꝰ dextrū. et inde ad porticū tēpli ⁊ poſtea ad atriū interiꝰ ab occidēte in orientē. Aliqui has aquas ante egreſſuꝫ de atrio interiori diuiſerūt in quattuor riuulos: vt pꝰ egreſſū de porta oriētali exterioris muri in vnū cōuenirāt ceteri id refutant. Et ſic cōpleta ſunt ad edificationeꝫ et diſpoſitōnē templi ꝑtinentia. Figura laudabilis nūc ſequitur ſimul totū edifitium repſentans qd̄ p ꝑtes ſuperius eſt figuratum et ſcd̄m lineas fundamētales cuncta oſtentat.

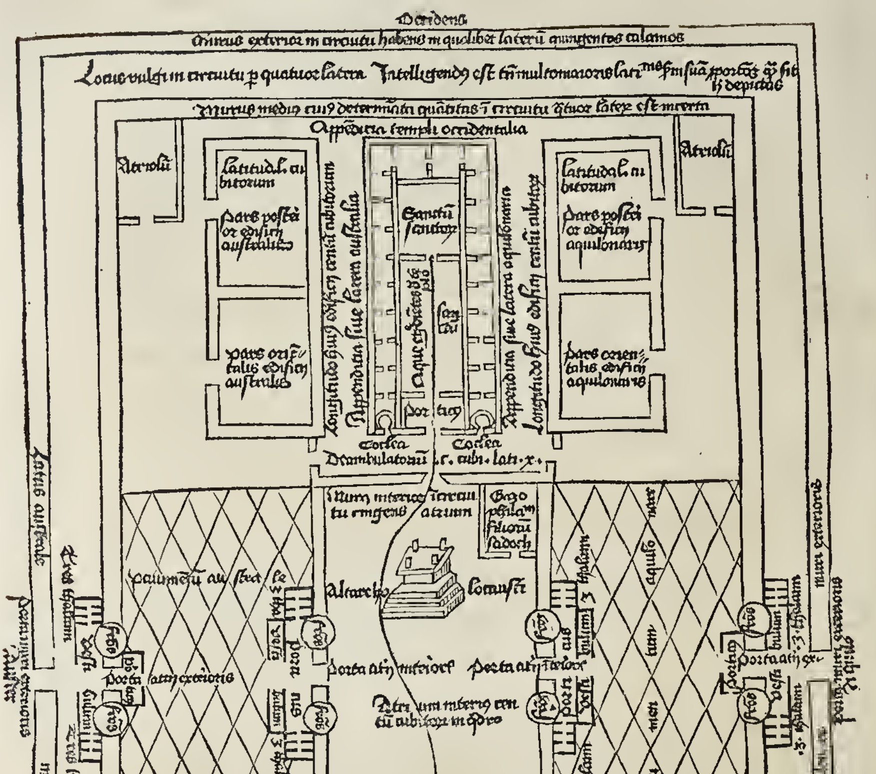

Occidens
Murus exterior in circuitu habens in qualibet laterū quingentos calamos
Locus vulgi in circuitu p quatuor latera
Murus medius
Appēdicia templi occidentalia
Atriolū
Latitudo cubitorum
Pars posterior edificij australis
Pars orientalis edificij australis
Pars posterior edificij aquilonaris
Pars orientalis edificij aquilonaris
Sanctū sanctorum
Sanctum
Porticus
Cortina
Cortina
Deambulatoriū
Altare
Porta atrij interioris
Porta atrij exterioris
Pauimentū australe
Pauimentū aquilonare
Tres thalami
Pauimentum orientale
Atriolum
Atriolum
Porta muri exterioris
Latus orientale
muri exterioris
Oriens

VEronam pulchram et preclaram venetie vrbem alpibus finitimam. Quã athesis fluuius diuidit Auctor eſt ex trogo pompeyo iuſtinꝰ. Gallos qui vrbem romã ceperũt ⁊ pariter Mediolanũ: brixiam et bergomũ edificaſſe. Licet alij ſicardi Cremonenſis epi ſententie inherentes: poſt Troye excidium conſtructã aſſerunt. Nec tamen minꝰ cingit ꝙ̃ diuidit veronã Athesis vt cuſtodie ſimul ornametoqꝫ ⁊ ſubuehẽdis reuehendiſqꝫ mercibꝰ et frugibꝰ magno ſit vſui veronẽſibus: quandoquidẽ ſupra infraqꝫ ⁊ circum ager eſt precipue bonitatis multa gignẽs in vrbẽ conuehenda: olei vim maximam: frumẽta incolis in mercaturã ſuꝑabundantiã: vinorũ varietatẽ atqꝫ p̃ſtantiam: pomoꝝ omnis generis copiam. Et lanam ceteras ytalie ſubtilitate ſuꝑantem de qua ſubtiliſſimi efficiunt panni. Lane p̃ſtantiam greges ⁊ armenta a paſtionis ꝓprietate accipiunt. Quã prata campiqꝫ ꝓſpectu quoqꝫ ameniſſimi naturaliter p̃ſtant. Quũ tamen mons altiſſimꝰ orbi ſupeminẽs Balbus nomĩe: et eandẽ herbis ſuis ingenitam et multo maiorẽ virtutem preſtet. ꝙ herbilogi vndiqꝫ confluentes multa herbarũ radicũqꝫ genera animantiũ ſaluti opitulantia inde legant: diuerſe etiam ꝑ agrũ veronenſem ſcaturiũt aque non minus ornamento a natura ꝙ̃ vſui attribute. Hec ciuitas ita romanis principibꝰ grata extitit: vt in ea amphiteatrũ romano more nõ nullaqꝫ alia cõſtructa ſint edificia. Ibiqꝫ deinde a Gottis longobardiſqꝫ regibꝰ: nec nõ et ab alijs principibꝰ domus excelſe: alta palatia, pulcherrima templa. inexpugnabiles arces et caſtella fuerũt conſtructa. Vinoꝝ preſtantia vno extollitur argumẽto. Theodatus oſtrogothoꝝ rex tercíꝰ: quũ ſciret in veronẽſi agro eſſe vinũ ſicut Caſſiodorus appellat accinati odoris saporiſqꝫ ſuauiſſimi. illud romã nauibꝰ Athesi in ſuperꝝ mare delapſis comportari curauit. Vrbis huiꝰ geſta ſub vario fuerũt euentu. Attila enĩ Gottoꝝ rex eam euertit ⁊ incẽdit. Alboinus p̃mus longobardorum rex ibidem Roſimunde vxoris inſidijs occiſus fuit. Ibi Rudolphus imperator berengariũ imꝑatorem ſuꝑauit ⁊ occidit. Nobiliſſima ſcaligeorũ familia ⁊ ipa veronenſis tyrannidem occupauit. et ꝑ. 70. annos cũ maximo ſplendore verone dominata eſt. Tandeꝫ ea vrbs in venetorum manus deuenit: ſed tam ſolidiora verone ſicut ⁊ ceteris vrbibꝰ ornamẽta viros oĩs etatis p̃ſtantes attingamus. Zenoqꝫ ſicut religionẽ xp̃ianam ⁊ ſuam ipius deceꝫ ſanctitatẽ priũꝰ erit qui verone preſul mĩta ſcripſit extantia ſacras vtriuſqꝫ teſtamẽti litteras declarantia. Emiliũ marcũ veronenſem poetã. Euſebiꝰ in aſia obijſſe aſſerit: paulo poſt. Catullus poeta. ſubinde vterqꝫ Plinius. genuit ⁊ Guarinum oratorem ornatiſſimum et alios.

Verona

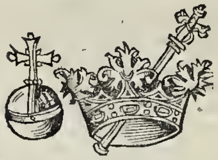

Regni Perſarum principium

Cyrus primus rex Perſarum potentiſſimus hoc anno: qui eſt trigeſimus captiuitatis iudaice annꝰ Et quinquageſima quinta olympias: perſis regnum et imperium inſtituens. regnauit annis. 30. Hic Aſtyagis medorum regis ex Mandana filia nepos fuit. Qui vt herodotus et iuſtinus tradunt Aſtyagem deuicit. Et regnum eius in perſas tranſtulit. domitiſq; multis ciuitatibus rebellantibus aduerſus Balthaſar caldeorum et babiloniorum regem bellum intulit atq; eum deuicit: quo deuicto eius regiam babiloniam ſuperbiſſimam vrbem ſtatim ſubuertit. Poſtmodū aduerſus creſum lydorum regem: qui babilonijs auxilium tulerat profectꝰ eſt. Quem ſine vllo negocio fudit et cepit: ablatiſq; ei omnibꝰ ſui regni rebus vitam miſeram ducere coegit. Cumq; Cyrus aſyam totum pene orientē in ſuam redegiſſet poteſtatem: Scythias etiam bello adortus eſt: quibus cum Tamiris regina preerat: ac primo quidem prelio cum Cyrus regine filium omnēq; eius obtruncaſſet exercitum: haud multo poſt et ipē ab regina compoſitis in montibꝰ inſidijs cum omni exercitu deletus eſt. Nam Tamiris cum audiſſet ſuorum cedem et filij vnici mortem: non feminco more ſe dedit in lacrimas: ſed cum reſiduo exercitu in montibus ſimulata diffidētia propter acceptum vulnus cum inſidijs refugit. Ac Cyrum ad montium cacumina anguſtias ꝑduxit: ibidēq; eum cum ducentis milibus obtruncari fecit: Ita vt ne vnꝰ quidez tante cladi ſupꝑfuerit. Quibus geſtis Tamiris ſtatim inter cadauera corpꝰ Cyri exquiri mādauit. Cui comperto aufferri caput et in vtrē ſanguine ſuorum plenum immitti ꝑcepit: vt quaſi ſuperbo regi dignū exhibuiſſet tumuluz dixit. Sume cyre ſanguinem quem ſemꝑ ſitiſti: eius tamen truncum in paſargadas vrbem delatum in hortis ſepelierūt. In cuiꝰ tumulo tale epigramma fertur fuiſſe inſcriptū. O homo ego Cyrus ſum aſie rex. qui perſis impiū ꝯſtitui.

Perſia aūt aſie maioris regio ē: que a perſio Acriſij argiuoruz regis nepote nomen accepit. In quā perſipolim ipius regionis caput condidit. Quā poſtea greci regijs concrematis vaſtauerūt hec ita q; regio Caramānis bactrianis ac medis contermina eſt: Et in multos diuiditur ſinus. Quā. Q. Curcius libro quarto de geſtis Alexandri magni optime deſcribit. Ipſa quippe montuoſa ꝑmaxime eſt. Et ꝓpter eſtum ac ventos fructuum inops eſſe ꝓhibetur: in ipa tamen celeberrime vrbes eſſe referuntur. pſertim ipſa Perſipolis et Paſargadas ac plurime alie que ſunt in Gabijs ſuperioribus partibus eiuſdem regionis. Inter perſiam autem et Suſam que ab Arphaxat medorū rege magnis ſtructuris edificata fuerat. Quedam montana prerupta interiacebant: quā poſtea Cambiſes regis filius ſuo adiecit imperio: ciꝰ autem imperium et ſi aliquando ꝑmaximū fuerit: poſtea tamen a Macedonibus parthiſq; diminutum et dilaceratum fuit. Perſe autem a Nembroth gygante primum edocti pro deo Solem et ignez coluerunt: et Lune mineueq; ſacrificauerunt. ſed nunc relictis ydolis illi Mahumetcam legē ſequunt. Perſica aūt poma vt Plinius libro. xv. ab hac auecta ferunt. Illuſtrat adhuc perſipolis regio ſeu ciuitas beatiſſimi Georgij martyris triumpho.

Anaximander

Anaximander philozophus et medicus celeberrimus primo mileſij ꝛ Taletis auditor ac in eius ſcola ſucceſſor his temporibus (vt Euſebio placet) floruit. Qui cum primus celeſtia docuiſſet: etiaz primus horoſtopia fabricauit ac maris et terre circuitum primus deſcripſit. necnon et materialez ſperam conſtruxit. Et ꝓpterea Plinius libro ſcđo eum peritiſſimum aſtrologuz dixit. Obijt deniq; ſexageſimoquarto vite ſue anno. Fuit ꝛ alius Anaximāder milleſius hiſtoricus non ignobilis de quo laercius ſcribit.

Anaximenes

Anaximenem philozophum pariter et phiſicum Anaximander hic habuit diſcipulum: et quidem clariſſimum. Qui principium aerem dixit et in infinitum moueri ſydera non ſupra terram ſed circa ipam. Obijt vero (vt Laercius ait) ea die qua et Sardis capta fuit.

Edras

Eſdras vir ſanctus atqꝫ doctiſſimus velut alter Moyſes in pplo venerād⁹ habit⁹ eſt. Hic primũ de babilone cũ ceteris venit: ſed iterũ paterna ſolicitudine mot⁹ rediјt vt plres lucrifaceret: et ſecum adduceret. tpe aũt iſto legem ceteroſqꝫ libroſ ſanctos repauit. quos combuſſerant caldei: felix teſtamentũ orbi relinquens. nouos et faciliores apices inuenit: que in ſpirituſctō feliciter peracta. venit iterum hieruſalē cũ multitudīe magna regalib⁹ puilegijs: vt doceret pplm. Obijt in ſenectute veneranda ſepultus ibidem.

Iſte Darius fuit cōſobrin⁹ Aſtyagis q̃ dedit ei regnum. Ambo aũt victi ſunt a Cyro qui fuit rex pmus perſarũ: et trāſtulit monarchiam ad perſas. Babilonē vicit. Bathaſar interfecit. Danielem magnificauit. Iſrael remiſit in iudeaʒ vt templũ reedificaret. victus tamen benigne Cyr⁹ puidit. Aſtyagi regnuʒ hircaniorum et dario medorum conceſſit.

Neemias

Neemias fuit pincerna Artarxerſis regis perſarum miſſus ab eo vt inſtauraret murũ hieruſalē edificauit eā in anguſtia tpis. Hic fuit vir benigniſſimus ac deuotōne pcipu⁹: qui cum opus dñi expleſſet miraculoſe ignē ſctm̃ repierunt et murũ dedicauerunt Rediēs ad regē iterũ reuerſus eſt hieruſalē et mortu⁹ eſt. ibiqꝫ ſepult⁹ iuxta murũ quē edificauit.

Cambiſes fili⁹ Cyri ſcdus perſarũ rex ſexageſimo captiuitatis anno regnum accipiens regnauit annis. 8. qui ab Eſdra artarxerſes: vel aſſuer⁹ nominatur in libro iudith: Nabuchodonoſor a patrevocatur. Hic interdixit ne hierlm ꝛ templũ reedificaret Is cũ imperiuʒ ſuſcipiēs militari gloria atqꝫ iuſticia cũ quadā crudelitate mixta in ſuos deſeuiens patrem ſuperauit. Ethiopes ſubegit: ꝛ multas puincias ſuo adiecit imperio: pleraqꝫ tñ bella p holofernē geſſit poſtea in egiptum accedēs cui⁹ cũctos vaſtauit fines. et ibidem Babilonē condidit aliā. De Cambiſe valeri⁹ in ſexto refert: q̄ iudicis male iudicantis pellem detrahi feciſſet ſelle iudiciarie vbi filiũ ſuum iudicem cōſtituerat apponi precepit.

Mardocheus

Iſte Mardocheus vir ſanct⁹ clarus habet in toto regno perſarum: tempore ſue exaltationis fuit 2 95. annorum ſcdm computationem latinorum.

Monarchia Regum perſarum

Darius

Cyrus

Cambiſes

Smerdis

Smerdis tercius perſarum rex octauo et ſexageſimo iudaice captiuitatis anno: Cambiſe in ſyria mortuo ſine liberis: regnum regnauit menſibus ſeptem: patizetes quē Cambiſes rebus ſuis pfecerat fratrem ſuum nomine et facie ſimilimum regem declarauit. ꝛ priorem occiderat. pter quā fraudeʒ dari⁹ hiſtaſpis filius confeſtim coniuratione facta: alterum Smerdim et eius fratrem Patizeteʒ trucidauit. Et ipe p⁹ triduum perſarum rex conſtitutus eſt.

Judith holofernes

Holofernes princeps militie Nabuch. Cambiſis multas terras domino ſuo ſubiugauit. et tandem venit ad bethuliam: et ibi a Judith muliere interficitur in cubiculo papilionis ſui et omnis eius exercitus fugatur⁹. Fuit autem Judith vidua mulier pſtātiſſimi animi et incredibilis aſpectus et poſtq̃ holofernem pricipem obtruncaſſet. tanto in precio habita eſt apud iudeos vt cũctis diebus vite ſue omnibus iudeis preferreret: et triũphali laude ppe tuiſqꝫ preconijs celebraretur. Et cum centum et quinqꝫ annos compleſſet moriens apud virum in betulio cum ingenti luctu et pompa ſepelitur.

Babilonia noua cōdit a Cābiſe ī egipto.

Linea Cōſulum Romaonꝛum

Brutus Tarquinus collatinus

Ualeri⁹ publicola Poſtum⁹

Largus dictatoꝛ

Decem tribuni

Marcus Gneus maulius

Ualerius

Anno.cc xxiiij. ab vrbe condita exactis regibus romani loco coꝛu̾ꝫ conſules inſtituerunt qui annua exercerent imperia.ne tractu tēporis erigerentur in ſuperbiam. Quoꝛum pꝛecipui hic annotant̄ ex quibus primi duo habuerunt bellum cum poꝛſenna rege etruſtoꝛuꝫ.Brutus vero duos filios habuit qui reuocare volebant regem quos virgis ceſos ſecuri percuſſit.Collatino ſublata eſt dignitas.quia ne nomē Tarquini in vrbe eſſet.

Sibylla cumana

Sibylla Cumana que fuit tempꝛe Tarquini pꝛiſci veſtita aurea veſte.librum apertuꝫ ⁊ altum in manu geſtans et librum in ſiniſtra habens ſuper genu capite diſcoopto dicit ſic.Magnus ab integro ſeculoꝝ naſcit̄ oꝛdo iam reddit et virgo redeūt ſaturnia regna. Jam noua ꝓgenies celo dimittit̄ alto. Tu modo naſcēti puero quo ferrea pꝛimū.Deſinet ac toto ſurget gēs aurea mūdo.Caſta faue lucina tu⁹ iā regn̄t appollo.

Iſti duo vicerunt ſabinos et de eis triūphatum eſt.et Ualerius fataliter moꝛtu⁹ paup̱.

Anno vrbis condite.xxv.romani bello ſabinoꝛum cōſternati creant dictatoꝛē.cuius auctoꝛitas et potentia conſules pꝛeiret.et eſt nomen officij dignioꝛis.

Manli⁹ toꝛquatus

Iſte.T.Manli⁹ Lelij manlij filius.belluꝫ cum gallis inchoauit.pꝛouocauit.toꝛquem aurem de collo eius tulit ſuoqꝫ impoſuit.Unū dictus eſt toꝛquatus ⁊ toꝛquati cognomē ſuis poſteris obtinuit.

Galli Senones gens natura ferox moꝛib⁹ incondita. ob hoc ipa coꝛpoꝝū mole ac armis ingentibus adeo omni genere terribilis fuit:vt plane nata ad hominū interitū vrbium ſtragem videretur.deinde totam vrbē igne ferro manibus exequāt ſex mēſibus barbari: et Manli⁹ nocte ſubeuntes clangoꝛe anſeris excitat⁹ a ſumma rupe deiecit.

Popilia ṽgo veſtalis

Popilia virgo veſtalis ob crimen ſtupꝛi viua defoſſa eſt.

Tempoꝛe illoꝛum duoꝛum fuit bellum vegentinum in quo tot ceciderunt de victoꝛibus romanis quot de victis.

Dictature dignitatis inſtitutō

Nono poſt exactos reges anno(vt Euſebius habet)Rome noua dignitas ſcilicet dictatura creata eſt.et equitum magiſter. qui dictatoꝛi in omib⁹ obſequeret̄ et largū al's lerciū dictatoꝛē pꝛimū ⁊ Sp.caſſiū magiſtrū equitū ſcribit. Inſtitut⁹ eſt itaqꝫ dictatoꝛ vt auctoꝛitate et potētia cōtra hoſtes cōſules pꝛecederet.Eo maxime qꝛ poꝛſenna cluſij rex(ea ciuitas thuſta erat)armis Tarquiniū ſupbum reducere conat⁹ eſſet.qd̾ ne fieret dictatoꝛ obſtitit. Uerū pace cōfecta in amiciciam ppl̄i Romani poꝛſenna ſūmis recept⁹ honoꝛib⁹.Quinci⁹ cincinat⁹ pꝛeſtantiſſim⁹ poſtea dictatoꝛ cū agriculture operā daret:a ſenatu rogat⁹ : puluere ac ſudoꝛe abſterſo:dictature dignitatē inuit⁹ ſuſcepit. Is nedū romanos obſeſſos ſed hoſtiū quoqꝫ exercitū ſuperatū cū innumerabili pꝛeda romam perduxit.Sic expeditiōe finita rediit ad boues:victoꝛiāqꝫ q̄ſi ſecurā tenens.

Sub iſto valerio conſule ciues exules ſeruiqꝫ fugitiui inuaſerunt capitoliū ⁊ incenderūt.Et tam atrox fuit bellū:ꝙ ipſe conſul fuit occiſus: Publicola quoqꝫ roman⁹ patric⁹ cui publi⁹ valeri⁹ ꝓpꝛiū nomē ante fuerat.Et ipē ꝑ hoc tēp⁹ expulſis Tarq̄nijs vna cū bꝛuto in locū collatini conſul eſt ſuffect⁹ de quo ſup̄. Is cōmiſſa pugna in quo bꝛut⁹ occubuit ipe de Tarq̄nij exercitu quindecim milia ⁊ trecētos viros interfecit qua victoꝛia pꝛim⁹ ex cōſulib⁹ in curru inuect⁹ triūphauit:que res pulcherrimū ſpectaculū plebi ſine vlla inuidia p̄buit.fuit aūt magne iuſticie ⁊ eq̄tatis vir.

Marcus Curciꝰ

Aracus

Aracus Aſtrologus et poeta clariſſimus cum eudoxo vt ait Auguſtinus vniuerſum ſe numerum ſtellarum compre hēdiſſe et ſcripſiſſe iactauit. quos (inquit augꝰ) illa contēnit auctoritas que dicit ad abraham. Aſpice ſtellas ⁊ numera eas ſi potes. geneſ. xv. Quomodo em̄ dinumerari poſſunt cum non omnes poſſunt videri. Cū aſtrologie nō ignarꝰ eſſet. De aſtrologia librū ſcripſit elegantiſſimū dicēte Cicerone li. primo de oratore. Cōſtat inter doctos homines ignarum aſtrologie ornatiſſimis atqꝫ optimis verſibus. Araeum de celo ſtelliſqꝫ dixiſſe et conſcripſiſſe.

Os inferni in medio vrbis vaſto hyatu horribiliter apparuit ⁊ viui hominis ſepulturā interpretantibꝰ aruſpicibꝰ expetebat. Rome em̄ (vt Liuiꝰ ait) ſiue interemptu ſeu alia aliqua vi forū ferme ſpecu vaſto collapſum in immenſam ſe aperuit altitudinē. quā voraginē nullo videbať poſſe oppleri materia. Tum Marcus curcius eques romanꝰ bello egregius eo audito. templa deorū que foro illi imminebāt intuens. Equo maxime ornato inſidēs zelo patrie armatus ſe in hyatū miſit. q̊ mortuo ſtatī hyatꝰ obturatꝰ eſt.

Eſopus

Eſopus adelphus poeta fabulator clariſſimus. claruit tpe Cyri regis perſarum. Fuit autē grecus de ciuitate Attica: vir ingenioſus ⁊ prudens. qui cōfinxit fabulas elegantes quas romulꝰ poſtmodū de greco trāſtulit in latinū. ⁊ filio ſuo Tibertino direxit. In quibus docet quid obſeruare debēt homīes. Et vt vitam hominū oſtendat ⁊ mores: inducit aues. arbores. beſtiaſqꝫ loquentes ꝓ ꝓbanda vita cuiuſlibet fabula. quas qui diligēter inſpexerit inueniet ioca. loca appoſita que et riſu miſcenť ⁊ ingenium acuant. Hic pmo anno Cyri regis perſarum fertur fuiſſe ꝑemptus. Nouiſſime eas fabulas omnes vna cū ipſius Eſopi vita Rinuciꝰ quidā eruditꝰ vir: ad Antoniū tituli ſancti Criſogoni cardinalem latinas accuratiſſime fecit.

Decem virorum rome electio

Duodecimo Artaxerſis regni āno. ccc. ⁊ altero ab vrbe cōdita. C. menenio ⁊. P. ſextillo capitolino cōſulibus. Romanis placuit qḋ conſulare imꝑium ceſſaret: et eius loco decem viri deligerenť: ꝑ quos ſine ꝓuocatione omnis regereť ciuitas. leta eius ingratus tpa (vt Liuiꝰ ait) nimium luxuriare incipiēs. citius eius res lapſa eſt. Quia poſt annū exacti ſunt ob facinora Appij claudij.

Leges duodecim tabularū

Romani cum hucuſqꝫ legem non haberent magnaqꝫ inter tribunos et conſules de legiſlatore orta eſt diſceptatio. terciodecimo regni Artaxerſis anno legatos athenas miſerunt. Qui non ſolū ab athenienſibus Solonis leges obtinerent. verūetiam ex alijs grecie ciuitatibus mores inſtitutaue romani perferrent. Ac ſic ab eiſdem legibus traditis ſcilicet decem tabularum. Romani poſtea duas addiderunt. vnde et poſtmodum illa decem tabularum famoſiſſima emanauit lex vt habeť. ff. de ori. iu. l. ij. et diſ. vij. c. ij. Ordinataqꝫ erat in. xij. tabulis tota iuſticia.

Tribuni et ediles Rome creati

Quartam ſeditionem honorum cupido excitauit. vt plebei quoqꝫ magiſtratus crearenť. Fabius ambuſtus duarum pater: Alteram ſulpitio patricij ſanguinis dederat. alteram plebeio. Tribuni igitur plebis ſextodecimo regni Artaxerſis anno rome creati ſunt. Quod quidem tribunatus officium et ſi magiſtratus dignitatem non haberet. maximi tamen momenti in republica fuit.

Veturia romana

Veturia Coriolani patricij romani mater ꝑ hoc tempus iam ſenex laudabili opere annos ſuos in viriditatem traxit ꝑpetuam: quia filium ſuū qui infenſiſſime vrbem obſidebat: quem legatorum maieſtas ⁊ pontificum reuerentia nequiuerant ipa ab ira retraxerat duriſſima: ⁊ eius ꝓpoſitum vertit in bonū. Nam relinquens obſidionem ciuitatē liberam dimiſit. Ob cuiꝰ mulieris beneficiū: ne ciuitas ingratitudine argueret ex Senatuſconſulto ad ꝑpetuam rei memoriā eo in loco quo hec veturia filij iram moliuit templū ⁊ ara fortune conſtructa ſunt. Inſup cum nullꝰ vſqꝫ in id tp̄s vel modicꝰ a viris mulieribꝰ pſtareť honor ſanccitū eſt vt mulieribus homies ſemp aſſurgerent ⁊ in via eis cederet qḋ nuncuſqꝫ apḋ nobiles ſeruatur. Et ꝙ eis liceret vti auro ⁊ purpurea veſte aureiſqꝫ fibulis ⁊ armillis. nec immerito cum ſuis precibus ſteterit romana libertas.

[illegible] viri mulieribꝫ honorem prebere debent.

Ioann- Christophorus Wolffs Keel.

Monarchia Regum perſarū

Dariꝰ biſtapſis

Xerſes

Artabanꝰ

Artaxerſes

Democritus philozophꝰ

Heraclitus

Darius biſtapſis filius quartus perſarum rex anno ſeptuageſimo captiuitatis: perſis regnare cepit. Is cum alijs ſex nobilibus Smerdim et patizetem magum eiꝰ fratrem trucidauit. Conuenerunt de regno perſarum. Cuius equꝰ ſequenti die in ortu ſolis hynnitū ante regiam prius emitteret ille perſaruz rex haberet. Darius Ocbaris ſtabularij ſui ſolercia effecit: vt ante om̄es hynnitū equꝰ eiꝰ primo daret: quo facto: eueſtigio rex creatꝰ eſt. Regno ſuſcepto Atoſam cambyſis filiam duxit vxorem. Ex qua p̄ter xerſem etiā alios genuit filios. Dedit poteſtatem zorobabel vt iudeos in hieruſalem reducere poſſet et vaſa reddi iuſſit: et ꝓ edificatione templi viginti argenti talēta ꝑ ſingulos annos iudeis darent. Ideo templum edificarūt. Verū anteq̄ʒ e vita diſcederet egiptus ab eo defecit.

Xerſes darij ex Atoſa filius quintus perſarū rex: Centeſimoquarto iudaice captiuitatis anno: ꝑſis regnare cepit. Et regnauit annis. 20. Is voluntatis p̄me colendi deum iſrael: heres apparuit. Iudeis liberaliter vtens. Eſdre ſacerdoti amiciſſimꝰ crudelitat[is] et ſeuicie paterne ſucceſſor. Recepta egipto que a patre deſecerat cū vniuerſe aſie potiret: innumerabili exercitu grecie bellū intulit. Athenas incendit: et infinitas ſtrages dedit. Tandē leonide Spartanoꝝ ducis ſolercia duobꝰ acceptis vulneribꝰ fugiēs: qui priꝰ mare nauibꝰ ſtrauerat: in piſcatoria ſcapha vix trepidꝰ aufugit. Et nō multa poſt ab Artabano eiꝰ prefecto ſpe regni potiundi interfectus eſt.

Artabanus ſextus perſarum rex ꝑſis regnare incipiens: regnauit menſibus ſeptem. Qui ꝓ anno computantur: hic xerſe rege trucidato: cum eſſent ei duo filij nomīe Darius et Artaxerſes: Iuniorē in maioris necem ſolicitauit: Affirmans illū ꝓpriū obtruncaſſe patrē. Vagabuſus aūt huius ſceleris conſciꝰ: Artaxerſe filio rem poſtea ꝓdidit omnē. Is cōuocans omnes armatos: numerū militū recenſurus: vbi Artabanꝰ inter eos aſtitiſſet: Artaxerſes ſe breuiorē ſimulat habere loricam q̄ʒ deceret: iubens ſecuʒ cōmutare. Quo nudato eueſtigio cū ſepteʒ filijs cū tranſfodi iuſſit: atq̄ʒ ita Artaxerſes egregiꝰ iuuenis cedē patris: necemq̄ʒ fratris et ſeipm̄ ab inſidijs vindicauit.

Artaxerſes ſeptimus ꝑſarum rex regnauit annis. 40. Hic omniū hominum pulcherrimꝰ fuit: ſed tanta ei erat brachiorū longitudo vt genua contingeret: et ꝓpterea longimanus dictꝰ eſt. Qui tributa perſis p̄mus inſtituit. eo q̄ maximā impenſaʒ auri atq̄ʒ argenti in edificijs conſtituiſſet: vbi tributa et que exigebat recondere poſſet ad bene rei adminiſtrate monimentuʒ Et cum pacis auctor et conſeruator haberet: Idcirco ab omnibꝰ amari promeruit. Eſdras quoq̄ʒ ſacerdos et dei ꝓpheta clariſſimus elegantis memorie eius imperium inſigne reddidit. Neemias quoq̄ʒ eius et Darij pincerna fuit.

Democritus abderites philozophus ꝑ hoc tp̄s floruit: is primo quoſdam magos caldeos audiēs: adhuc puer theologiam ac Aſtrologiam optime didicit: deinde vt Geometriam ꝑciperet in perſidem et ad mare prexit: poſtq̄ʒ etiam ad cognoſcendas res diuinas in Caldeam athenaſq̄ʒ ſe trāſtulit: vbi a nullo cognitus ip̄e Socratē cognouit. Tandē doctiſſimus in patriam reuerſus: patrios agros et innumerabiles opes reipublice ſue cōceſſit. Satius dicens eum paupertate ſtudiorum libertate letari: q̄ʒ opum ſeruili cura vexari. Nam in hortulo ſuo iuxta vrbis muros ad contemplandas rerum naturas ſe contraxit: vbi et nature ſecreta ſubtiliꝰ rimari poſſet (ſicut Cicero in quinto tuſcul. queſtionū refert) Oculos ſibijpſi effodit vt vegetiores cogitationes haberet. Aut ne videret bene eſſe ciuibus malis: vixit annos. c. et. 9. Ex eius ſententijs hanc optimā habemus. Conuenientius eſt vt parcitatem in tuo ſerues q̄ʒ luxum in alieno: parcitas enī neceſſitatis remedium eſt.

Heraclitus philozophus aſianus cognomento Scotinus hoc tempe in precio fuit. Cuiꝰ libri adeo obſcuri fuere vt a philozophis vix intelligerētur. vnde et ꝓpter eorum obſcuritatem heraclitus dictus fuit tenebroſus. Qui cuʒ in vltimo vite a diſcipulis quereret: vt notabile quid in medium ꝓferret. Nihil reſpondit: ſed digitum voluēs ſignificabat omnia inferiora in cōtinuo motu eſſe. Hic (vt Macrobius refert) dixit animam eſſe ſcintillam ſtellaris eſſentie.

Themiſtocles

Themiſtocles athenïēſis pħus: ⁊ naualis belli clariſſimus ac ſapientiſſimus dux his tꝑibus: tam ſciētia quā rei militaris gloria inclitꝰ et clarꝰ habitꝰ eſt. Cuiꝰ conſilio parta eſt victoria in maritimo ꝓelio: ſupato xerſe ab atheniēſibꝰ: Cū adhuc puerulꝰ eſſet: natura prudens: exīmia ſemꝑ cogitabat. Cū a diſciplinis ꝑcipiendis animū laxare licebat: nō ludis aut inercie ſed cōponendis oratiōibꝰ ſeſe dedit. Glorieqꝫ cupiditate incenſus cupiens ſibi vrbis principatum vendicare. Cum eum quidam conſuleret de filia: an eam daret pauperi ſed ornato: aut locupleti ꝓbato vxorem. Malo inquit virum pecunia: ꝙ̄ pecuniam viro indigentem.

Ariſtides

Ariſtidem pħum athenienſem virum vtiqꝫ diſertiſſimum per hec tꝑa floruiſſe Cicero in tercio de officijs tradit. Erat autem tum omnis virtutis tum iuſticie in his que ad cōem referunt vtilitatem: ex quibus iuſti nomē aſſecutus eſt: huic plato tantū tribuit vt ꝑ ceteris clariſſimis qui athenis claruerunt cū ſolum laude dignum cenſuerit. ferunt hunc ita inopem mortuum fuiſſe: vt ſuo ſūptu efferri ad tumulum nequiuerit.

Anaxagoras

Anaxagoras pħus etiam hac etate in Clazomeno aſie oppido inclitus fuit. Qui cum diues admodum eſſet ſtudēdi deſiderio ductus: patrimoniū omne ſuis conceſſit: ⁊ in longinquas partes ſeceſſit. Poſt multa vero tempa reuerſus cum ſuas poſſeſſiones deſertas vidiſſet ait. Non eſſem ego ſaluꝰ niſi iſte periſſent. Cuidā dicēti. Nōne tibi patrie cura vlla eſt: reſpondit. mihi patrie cura eſt: et ſumma quidē atqꝫ ita dicens: digitū celum verſus extendit. Interrogatꝰ ad ꝙ̄d factus fuiſſet. Ad contēplandum inquit ſolem ⁊ lunam ⁊ celū. Hic audita morte filij illi qui nūciauerat ait: nihil noui nūcias. Ego eñ ex me natū ſciebā eſſe mortalem. Cunqꝫ annis. 72. vixiſſet ab atheniēſibus in carcere poſitus: e poto veneno interijt quia ſolem lapidem ignitum dicebat: quē illi pro deo colebant.

Empedocles

Empedocles pħus Atheniēſis his tempibus laudat: qui adeo canendi pericia edoctus erat. Q cum hoſpotē eius iuuenis quidā furibundꝰ inuaderet eo ꝙ patrem eiꝰ accuſatione damnaſſet: ita dulciter canendi modum inflexiſſe dicitur: vt iuuenis iracundiā temperarit. Huiꝰ antē hec fuit ſentētia. Tria ſunt (inquit) in tota rerum varietate ſcꝫ affluentie mobilis contemptꝰ: future felicitatꝭ appetitus: ⁊ mentis illuſtratio. Quoꝝ primo nihil honeſtius: ſcđo nihil efficacius Tercio nihil de amborum adeptione compendioſa efficacius. Deſcripſitqꝫ deuꝫ Deus eſt ſpera cuius centrum eſt vbiqꝫ ⁊ circūferentia nuſqꝫ. Arbitratus deniqꝫ animas immortales ſe incendijs dedit.

Sapho poetiſſa

Sapho leſbia ex Mitilena vrbe oriunda altera poetrix. hac etiā temꝑ eſtate inclita fuit: honeſtis ⁊ claris parentibus orta: Adeo generoſe fuit mētis vt etate florens ⁊ forma: non contenta ſolum litteras iungere plurimas ſed ampliori feruore animi ingenijqꝫ ſuaſa viuacitate conſcenſo ſtudio vigili ꝑ abrupta parnaſi vertice celſo ſe felici auſu muſis non renuentibus immiſcuit: quid multa eo ſtudio deuenit vt vſqꝫ in hodiernum clariſſimum ſuum carmen teſtimonio veterum lucens ſit. modulos lyricos expromere non dubitauit. Et ꝓpterea illi erecta fuit ſtatua enea ⁊ ſuo dicata nomini. Et ipſa inter poetas celebres numerata. Eiꝰ tamen opera maiorum negligentia amiſſa ſunt.

Zeuſis heracleotes maximus pictor ⁊ ipē etate hac (vt Euſebius habet) inclitus fuit. Qui plinio teſte lib. 35. naturalis hiſtorie: peniculū ad magnam gloriam perduxit. Opeſqꝫ tantas acquiſiuit vt inſtitueret donare opera ſua: eo ꝙ nullo precio ſatis digno ꝑmutari poſſe diceret. Pinxit autem vt idem Plinius ait. puerum vuas ferentē ad quas aduolarēt aues: proceſſit iratus operi: ⁊ dixit. vuas melius pinxi ꝙ̄ pueꝝ Nam et ſi hunc conſūmaſſeꝫ aues ipſe timuiſſent. Idem etiam ſcđm Quintilianum vmbrarum inuentor perhibetur. Parraſius quoqꝫ hac etate ſummus pictor cum predicto Zeuſide in certamen deſcēdit. Et cum zeuſis detuliſſet vuas tanto decore pictas vt aues aduolarent. ipē lintheum auibus pictum detuliſſe traditur. Ita veritatem repreſentantis vt zeuſis alitum iudicium efflagitaret. Sed tandē remoto lintheo et oſtenſa pictura atqꝫ errore intellecto palmam ingenuo pudore conceſſerit parraſo: quoniam ipē aues fefelliſſet.

Zeuſis heracleotes et Parraſius pictores

TOloſa prouincie Gallie tranſalpine vrbs. a quodam Toloſo troyano iacta ſunt eius fundamenta Quam cum romani cepiſſent illuc colonias deduxere. Et amphiteatro capitolio alijſqꝫ edificijs e quibus aliqua adhuc extant ornatam reddiderunt. Hec Narbonenſi ciuitati ab Enee ſocijs condite finitima eſt: et in aquitania haud longe a Sonciatibus populis in qua paulus diſcipulus Sancti Pauli miraculis quieſcit in pace. Metropolis ciuitas eſt. eiqꝫ iohannes. xxij. pontifex Archiepiſcopatum primo cōceſſit. Atqꝫ ex eius caſtellis in ciuitate ſex erexit. Et eidē Archiepiſcopatui ſubiecit: vt haberet Toloſan⁹ archiepiſcopus: quibus cum dignitate preeſſet Francorum regi ſubdita: qui in ea bonarū litterarū gymnaſium etiam conſtituit. In ea corpus ſancti Saturnini ⁊ aliquorum apoſtolorum reliquie ſummo venerātur honore. Is eiuſdem vrbis primus epiſcopus a paganis tentus atqꝫ e ſumma capitolij arce p omēs gradus precipitatus capite colliſo excuſſoqꝫ cerebro et omī corpe dilaniato dignā ibi xpo exalauit animā.

TUro quoqꝫ gallie prouincie metropolis ciuitas a bruto brittanorum rege condita eſt. Quā a turno eius nepote ibidem a Gualfredo aquitanorum duce in prelio interfecto Turonē nominauit. ea ſiquidem celebris nunc ciuitas eſt: ligeri enim fluuio abluitur. Qui Bituriges ab heduis diuidit: et ab occeano ſurſum nauigationem habet. A qua non paruam cōmoditatē ciuitas ipſa percipit: hic quippe cum Archiepiſcopalis ſedes exiſtat: vndecim ſuffraganeos continet. Qui ⁊ pro maiori parte in Celtica ſunt: et ex maiori parte in Brittanie citerioris ducatu nomen retinens In francorum regno ſita eſt. Ipſa cum multarum rerum opulentiſſima ſit habita: etiam non ignobiles continet edes. Habuit hec ipſa ciuitas plurimos celebres viros omni virtute et ſanctitate inſignitos. Inter quos diuus Martinus eiuſdem epiſcopus ſanctiſſimus fuit. qui tante ſanctitatis extitit pontifex vt trium mortuorum meruerit eſſe ſuſcitator. Atqꝫ alium nomie perpetuum habuit epiſcopum admirande ſanctitatis virum.

Toloſa

Mediolanum

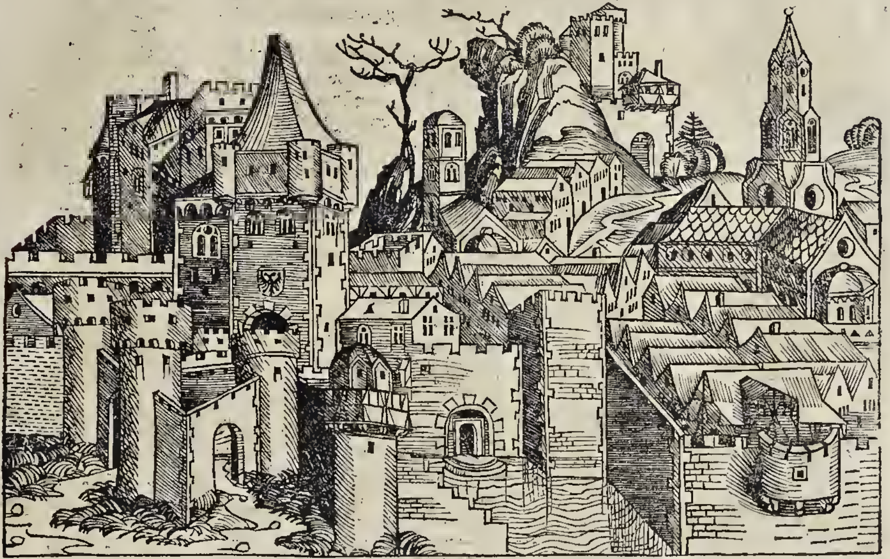

Mediolanū ciuitas potētiſſima apud inſubres toti⁹ Ciſalpine gallie metropol' ⁊ vrbiū ceterarꝫ Mater Originē habuit: quā Liui⁹ patauin⁹ ⁊ Trog⁹ pompey⁹ narrāt a gallis qui duce Brēno in ytaliam aſcēderāt populiqꝫ loca incolētes in quib⁹ eſt edificata Inſubres appellabāt̄ impante aſſuero perſarū rege a gallis ſenoneſib⁹ nō cōdita vt multi aſtruere: ſed aucta ⁊ inſtaurata fuit. Eā tn̄ Joſue hebreoꝝ iudicis tpe aliq̄ pmo conditā fuiſſe dicūt. Et tpibus troyanoꝝ clariſſimā fuiſſe. Cū Sicambri germanie pplī a ſicambria pami ſorore dicti tpe Sampſonis occupatꝭ germanie puincijs Mediolanū verſus hoſtili aīo aciez dirigētes Juliū inſubꝛū regē obuiū habuerūt. Cū quo pace cōſecta federa peuſſere vt vn⁹ popul⁹ ⁊ vnū efficeret̄ regnū: fuit tamē vſqꝫ ad Brennū ducē haud ciuitas mag̃. Ei⁹ aduentu mirūimmoduꝫ aucta ⁊ inſtaurata. Cū antea Subria ⁊ Meſopia ⁊c̄. dicta fuerit. Mediolanū qđ miltoꝝ animū circūdata appellata ē. Scribit Liui⁹ exercitū romanū tūc pmū vltra paduꝫ fuiſſe ductū: ⁊ gallos inſubres aliquot pl'ijs ſupatos in deditiōꝫ tūc primū veniſſe qđ quidē ad annos rome vrbis cōdite. cccc lx. fuiſſe videt̄. Claudius marcell⁹ deinde boios ⁊ inſubres gallos ſubegit ⁊ triūphauit. Poſt quē triumphū vrbs Mediolaneñ p annos ferme quīgētos pacatiſſima altera roma cognominata: adeo florēs fuit. vt illā pncipes romani (quo ad poccupatiōes licuit) inhabitauerint. Nerua trayan⁹ Adrian⁹ maximian⁹ philipp⁹ ⁊c̄. Emporiū certe toti⁹ longobardie fuit: ⁊ agrū vniuerſuꝫ in oī bonitate feraciſſimū habet. Eam hercule⁹ maximian⁹ menib⁹ ornauit: murū ſcđm adiecit ⁊ vrbē ampliauit. Et ex ſuo noīe herculeā appellauit: in honorē herculis phanum ſtruxit: qđ nūc diuo laurētio extat dedicatū. Poſt tā diuturnā felicitatē primas habuit moleſtias beato Ambroſio adhuc ſupſtite Arrianis inſeſtantib⁹. Paulo poſt attila ytaliā ingreſſus Mediolanū diruit: Inſtaurataqꝫ parū quieuit: a longobardis ea vrbs maxīs moleſtijs agitata eſt. Illis a karolo magno domitꝭ p annos ſexagita ⁊ trecētos floruit: quouſqꝫ Frideric⁹ barbaruſſo impator eā ſolo equit. Deinde Mediolaneſes a parmēſib⁹ ⁊ placētinis adiuti: tantō patriā reedificauerūt anioꝝ ardore: vt intra triennū. ditior. potētior frequētiorqꝫ ſolito facta videret̄. Inde mirabile habuit incremētuꝫ Mediolanū em̄ phiſico nāli ſitu ſuo ab incēdijs caumatū ⁊ frigoꝝ rigorib⁹ eq̄liter abeſſe Alexāder q̄nt⁹ noīe ſumm⁹ pontifex ſcribit ⁊ ꝓpterea locum toti⁹ orbis tempatiſſimū aereinqꝫ ſereniſſimū ⁊ aquarū in puteis ⁊ fontib⁹ ſalubritatē obtinere. Quā tamē lac⁹ pulcherrimi decē ⁊ ſeptē: ⁊ ſexagīta q̄tuor flumīa terre ſupficiē irrigātia in illi⁹ agro repiant̄. Porro ciuitas hec quātū temploꝝ magnitudīe: regaliū domoꝝ amplitudīe: clariſſimoꝝ ediū nobilitate: ⁊ vicoꝝ pbitate: necnō ⁊ oīm artiū bonitate floruerit nr̄aqꝫ etate floreat: tū potētiſſimoꝝ dn̄oꝝ ducali maieſtati obſequētiū: tū vtriuſqꝫ ſex⁹ cōtuberniū religioſoꝝ inhabitantiū. Ac caterua hui⁹ vrbis equeſtris ordinis virorū ac doctoꝝ necnō ⁊ armoꝝ ⁊ pannoꝝ ⁊ oīniſariā veſtimētoꝝ ſabrica ⁊ mercatura declarant. Dicit pſcriptus pōtifex Barnabā pauli cōdiſcipulū pmū fuiſſe mediolaneñ eccīe epm̄. Cui paulo poſt ſucceſſerit Beatus Ambroſi⁹ doctor eccīe celeberrim⁹. A q̄ ſctūs Aureli⁹ auguſtin⁹ doctor ⁊ ip̄e excellētiſſim⁹ in ip̄o Mediolano ad fidem xp̄i conuerſus eſt: duces poſtremo caſtrū ſupbiſſimū in ea ⁊ hoſpitale celeberrimum cum templo beate Marie virgini dicatū edificauerūt. Ac alijs q̄ꝫ plurimis exornarūt.

Monarchia regū perſarū

Xerſes

Sogdianus

Darius notus

Aſſuerus

Ochus

Arſanus vel argus

Darius

Jeſus filius ſirach

Herodotus

Sophocles

Parmenides

Meliſſus

XErſes eiꝰ nomis ſcđus: Octauꝰ pſarum rex regnāuit duobꝰ tm̄ menſibꝰ; pꝰ quē Sogdianꝰ nonus regnauit mēſibꝰ. 7. de quibꝰ ob tpis breuitatē nil memorie dignum habemꝰ.

ILle ieſus filiꝰ ſyrach natiōe hebreꝰ: librū q̄ eccłiaſticꝰ dicit̄ edidit. quē hebrei panaretbos vocāt a pan qđ eſt totū. ꝛ rethon qđ eſt virtꝰ; quaſi totꝰ virtuoſus In quo de oī virtute tam theologica q̄ꝫ politica pulcherrime tractat. Queꝫ ideo eccleſiaſticū noīauit: Eo q̄ꝫ de moribꝰ totiꝰ eccleſiaſtice diſcipline religioſeq̄ꝫ cōuerſatiōis magnā curā habere viſus fuerit.

HErodotꝰ grecꝰ hyſtoricꝰ oībꝰ grecis p̄ferendꝰ ea tēpeſtate hyſtoriaꝝ libros edidit. q̄s cū athenis in cōcilio legiſſet plurimū honoratꝰ eſt qui vt Quītilianꝰ ait. Dulcis ꝛ cādidꝰ. Pliniꝰ li. 12. nālis hyſtorie dicit cū ſcripſiſſe hyſtoriā.

DArius cognomēto notꝰ decimꝰ pſarū rex: regnauit ānis. 29. Hic inito impio ꝯtra Athenieſes grauiſſima mouit bella. Ideo ꝯuerſi in fugā nec deinceps pſis occurrere ſunt auſi: Eiꝰ regni anno decimo egiptꝰ ab eo diſceſſit.

SOphocles athenieſis poeta tragicꝰ. Quē cicero ob ingenij magnitudinē diuinū poetā appellauit. Is vltimis vite ſue diebus tragediā in certamīe ad iudiciū peritoꝝ miſerat; ꝛ intellexerat q̄ꝫ victor eſſet. p̄ gaudio expirauit.

ARtaxerſes eiꝰ noīs ſcđus cognomēto Memnō quē hebrei Aſſuerū noīant vndecimꝰ pſarū rex regnauit ānis. 40. Darij filiꝰ potētiſſimꝰ ſup oīs q̄ an eum fuerūt. Cuiꝰ regnū ab india vſq̄ꝫ Ethiopiā ſuper. c xxvij. p̄uinciās fuit. Tercio regni ſui āno grāde cōuiuiū p̄parauit ꝛ ſubiectos magnifice pauit in tabnaculo mirabili. Reginā vaſti cū venire recuſaſſet eaꝫ abiecit. Et honorē heſter p̄buit: ꝛ in locuꝫ eiꝰ p̄ regina habuit.

ARtaxerſes terciꝰ qui ꝛ ochꝰ Aſſueri ex Heſter filiꝰ duodecimꝰ pſaruꝫ rex regnauit annis. 26. vir certe ſeuus atq̄ꝫ īmanis vt ſuis facinoribus eternā ſibi apđ pſas cōparet memoriā. Hic Nectanabo egipti rege ī ethiopiā pulſo ad ſuū reuocauit regnū. Hic ſuoꝝ cōiuratiōe veritꝰ: cognatoꝝ cede: principūq̄ꝫ ſtrage: totā impleuit regiaꝫ: nullo ſanguīs aut ſexus etatiſue habito reſpectu. verūtamē diuinā non euaſit vltionē. Quia a ſuis obtruncatꝰ fuit.

ARſanꝰ ochi regis filiꝰ. 13. pſarū rex regnauit annis. 4. Genuit aūt filios multos de quibꝰ herodotꝰ memīt: de eo aūt nil memorie dignū habet̄. Jadus vero ſextꝰ iudeoꝝ pontifex hoc ipo āno in de morte iohānis pōtificꝭ pr̄is pōtificatu ſuccedēs. ſedit annis. 50. vir certe bonus. ꝛ pacis amator.

PArmenides phūs athenieſis cōſortia hoīm fugiens in rupe caucaſi montis conſedit. Et logicaꝫ primus inuenit. Hic zenonis p̄ceptor extitit.

DAriꝰ Arſani p̄dicti regis filiꝰ vltimꝰ pſarum rex ꝛ ipē primo anno regni Alexandri pſarū regnū accipiens regnauit ānis. 6. Hic cū potētiſſimꝰ eſſꝫ: ne regie maieſtatis honor deeſſet: bellū cū Alexandro magno varia fortuna geſſit. Tandeꝫ ab eo victꝰ ꝛ ſuperatꝰ: ꝛ a cognatis turpiter occiſus. vitā pariter cū pſaꝝ regͤ finiuit.

MEliſſus phūs ex Samo inſula originē ducēs. Parmenidis auditor: queꝫ Ariſtoteles pſepe nomīat: magna virtutis ſue documenta edidit.

BRenus Senoneſiū gallorū dux. Monuchri angloꝝ regis filius. 13. aſſueri pſarū regis anno cū exercitu trecētoꝝ miliū Galloruꝫ relicto p̄prio ſolo ytaliam venit. Et expulſis veteribꝰ tuſcis: eorūq̄ꝫ vrbibꝰ occupatis multarū vrbiū (policrate ac iuſtino teſtibꝰ) fundamēta iecit. vt mox dicetur.

Hippocrates medicꝰ

HIppocrates filius Eraclidis vt Galienus primo regis acutoruꝫ (licet quidam ſcribāt aſclepij) filiꝰ: et pitagore diſcipulꝰ: oīm medicorū pnceps: in inſula Choo genitus ꝑ hoc tp̄s clariſſimus habitus eſt. Hic medicinā longo tempore ꝑditam reuocauit in lucem. que quingētis annis poſt eſculapij morte latuerat. Is voluptates omnes admodum deteſtabatur: diſcipulos ſuos vt diuꝰ Hieronimus ſcribit iuramento aſtrinxit vt ſilentium ſeruarēt: vt manſuetudinē in habitu moribuſꝫ oſtenderēt: fuit (vt ferunt) corꝑe paruus pulcher forma: grandis capitis. tardiꝫ motus multe cogitationis. tarꝺe locutionis: ⁊ modici cibi. Vixit autē annis nonagintaquinꝫ. Cuiꝰ hec fuit pulcherrima ſentētia. Qui vult liber eſſe: non cupiat quod habere non poteſt. Qui vult habere qꝺ cupit: cupiat qꝺ habere poteſt. Qui vult in hac vita pacifice viuere: ſimilis fiat illi qui ad conuiuium inuitatur. Qui de oīni appoſito gratias agit: et de defectu rerum nō murmurat.

Zeno philozophꝰ

ZEno philozophus actienſis ex cypro greca ciuitate fenicibus frequenter accolis. Fuitꝫ napſei (ſiue vt alij dicunt demei) filius. Appolonius autem Tyrius dixit eum gracili corꝑe fuiſſe: ſtatu procero ⁊ atra cute. Unde illū Chryſippus palmitē egiptium vocabat. Crura habuit turgida ⁊ imbecilla atꝫ infirma: ob quod teſte ꝑſeo multas cenas declinauit. Veſcebatur libēter ficubꝰ recētibus ⁊ ad ſolē paſſis: auditor fuit cratis. Stilpionē etiam ⁊ xenocratē decennio audiuit: fuitꝫ vna cum Cytheo philozopho ſtoyce ſecte auctor: quorū ſentētia fuit. Id ſummū bonum qꝺ honeſtum eſt. Nihil deeſt ad recte viuendū ei in quo virtus eſt. Tanto in honore apud athenīēſes habitus eſt: vt apud eum claues vrbis deponerētur. Ornaruntꝫ ip̄m aurea corona ⁊ imagine erea: hoc ip̄m ⁊ ſui ciues fecere. Habuit auditores eximios: inter quos antigonus cum ibat athenas eiꝰ erat auditor: cui ⁊ aliquando epiſtolam ſcripſit. Hic adoleſcētulo cuidam inepta multa loquēti ait. Ideo duas habemus aures: os autē vnum: vt ſcilicet multa audiamus: ⁊ pauca loquamur. Nonageſimo etatis ſue anno deceſſit incolumis integer ac ſine morbo.

Socrates phus

SOcrates athenīēſis philozophꝰ clariſſimꝰ ex pago alopecēſi filiꝰ ſophroniſci marmorarij: ⁊ phanerete obſtetricis filius. Fuitꝫ vt quidam ferunt Anaxagore primum auditor: poſtea Archelai cui in ſcola ſucceſſit magiſterꝫ Platonis ⁊ p̄mus ethice inuentor his temꝑibus floruit: philozophiam eīn vt Cicero ſcribit euocauit e celo ⁊ in vrbibꝰ collocauit: domoſꝫ introduxit. ⁊ coegit de vita ⁊ moribus rebuſꝫ bonis ⁊ malis q̄rere. Quā obrē vt ſcribit Solinꝰ non ſolum conſenſu hominum verūetiam appollinis oraculo fuit ſapiētiſſimus iudicatus. Fuitꝫ orator ꝓmptus ⁊ acer: et p̄mus teſte fauorino cum Eſchino diſcipulo oratorie artis campos apuit. Qui ad acquirēdam ſapiētiam vſꝫ ad ſenectutē vltimas terre regiones ꝑluſtrauit ⁊ licet ſapiētiſſimus eſſet: ſe tamē nihil ſcire reputauit. Unde ſepe illud dicebat vt hieronimꝰ ad paulinū ait. Hoc vnū ſcio qꝺ neſcio. Fuit inſuꝑ ſocrates mirabilis caſtitate. iuſticia: alijſꝫ virtutibus: in cuius quidem ſigillo (vt dicitur) ſic ſcriptum erat. Amicꝰ hominis eſt ſapiētia eius Inimicus vero homīs eſt ſtulticia eius: huius quippe multe fuere ſentētie. quarum hec p̄cioſiſſima cēſetur. Age ſic alienum vt tuum non obliuiſcaris negotiuꝫ et qualis vis videri talis eſto: Demum accuſatus ꝙ derideret quercum: canes ⁊ hyrcos eſſe deos: quos athenīēſes colebant. Tandē veneni poculo defunctꝰ eſt Poſt mortē eius athenīēſes penitētia ducti: imaginem auream pro eius memoria in templo collocarunt.

Isocrates orator grecꝰ

ISocrates natione grecus orator clariſſimꝰ: Gorgie auditor multoꝝ phoꝝ p̄ceptor eximiꝰ: vt Macrobiꝰ atteſtat̄. Hic teſte quintiliano in diuerſo dicēdi genere nitidꝰ fuit ⁊ comptꝰ: ⁊ paleſtre magis q̄ꝫ pugne accomodatꝰ. oēs dicēdi veneres lectatꝰ: inuētione facilis ⁊ honeſti ſtudioſus. Ac in cōpoſitione adeo diligēs vt cura eiꝰ reprehēdat̄. Huiꝰ oratiōes et oꝑa extant ac aliqua traducta ſunt: que maxia voluptate legunt̄. Edidit quoꝫ libellū exhortatoriū in quo hec ponit̄ ſentētia. Talis fias parētibꝰ: quales erga te natos fieri ꝑoptas. Serua magis verborum q̄ꝫ rerum depoſita. Vixit annis. 94.

Thucydides hyſtoricus

THucydides grecus hyſtoricus ⁊ quidē grauiſſimꝰ hoc etiam tp̄e teſte Euſebio agnoſcit̄. Et teſte quintiliano: eſt denſus ⁊ breuis ac ſemꝑ ſibi inſtans: quem Thucydidem laurentius vallenſis poſtea et herodotum latine loqui docuit. quoꝝ opera nūc in precio habentur.

Xenophon ph̄us

XEnophon ph̄us et dux exercitus Atheníenſium inſignis Grylli athenienſis filius: homo verecundus ⁊ ſpecioſus vtraqꝫ dici poſſit. moratuſqꝫ probus et omnibus gratus. Fuit ſocratis diſcipulus ⁊ platonis emuluſ Quia xenophon inclito illi operi platonis quod de optimo ſtatu reipublice ciuitatiſqꝫ adminiſtrande ſcripſerat. lectis ex eo duobus libris: qui primi ad lucē venerant ſe oppoſuit. et cōtra multa ſcripſit. Quo audito valde permotū fuiſſe platonem ferunt. Hic primus ex his que a ſocrate dicebātur notis excepit et in publicum edidit cōmentaria ſcribens. Et primus omnium ph̄oꝝ ſcripſit hyſtoriam. Fuit etiā dux ſtrenuꝰ. et qui ex vltimis babilonie finibus exercitū reduxit aſperis et difficilimis itineribus p̄ infeſtiſſimas gentes ac barbaras incolumē in patriam conduxit. Vixit autem annis. 89.

Archita tarentinus

ARchita tarentinus fuit Mneſagore (ſiue vt Ariſtoxenus ait) Eſtei filiꝰ philozophus pytagoricus his temporibus nobiliſſimus. et in omni virtutis genere maxime admirationi habitus. Hic platonem ph̄m cum a Dyoniſio necādus eſſet per epiſtolā eripuit. Multaqꝫ compoſuit ex quibus hanc precipuā ſententiam habemus. Nulla peſtis capitalior eſt q̄ꝫ voluptas corporis. Cuius aude libidines temere et effrenate ad potiendum incitantur. Hinc patrie proditiones. hinc rerumpublicarum euerſiones. Nullū deniqꝫ ſcelus: nullum facinus eſt ad quod ſuſcipiendū non libido voluptatis impellat.

Plato ph̄us

PLato philozophus nominatiſſimus p̄ hoc tempus Euſebio referēte omnium ph̄oꝝ clariſſimus fuit. Ariſtone patre: et matre perictonia ſiue (vt alij dicunt) petona. Athenis ſimili die natus quo apud delon appollo: vt retulit appollodorus: Mater a Solone certiſſimuꝫ duxit genꝰ: Similiter ariſto illiꝰ pater ad Codrū melanthi filiū refertur. Habuit fratres plato Adimantem ⁊ Glauconem Et ſororem petonam de qua Speuſippus ph̄us ortū duxit. Litteras didicit apō dyoniſiū grāmaticū: ſed in paleſtra apud ariſtonē exercitatus. Primū namqꝫ picture ſtuduit: poemata edidit ⁊ tragedias. Et plato pro egregio corporis habitu cognominatꝰ cum priꝰ Ariſtocles ex aui paterni nomine diceretur. Vicēnis audiuit Socratem illo mortuo audiuit Crathylū ⁊ hermogenē. Annoꝝ. 29. megaram ad euclidem ſe contulit. Hinc Cyrenē profectꝰ theodorū audiuit: Poſtea in egiptū p̄fectꝰ p̄phetas ſacerdoteſqꝫ audiuit vbi comitē habuit euripidem tragicum. Regreſſus athenas in achademia morabatur. Terqꝫ in ſiciliam nauigauit vbi cum mortis periculū euaſiſſet venditus eſt. Interrogatꝰ aliquādo in quo ſapientiam quis adipiſci poſſet. Reſpondit in non expectādo que euenire nō poſſunt: nec de p̄teritis recordari. Obijt deniqꝫ plato in conuiuio diſcumbens anno etatis ſue. 81.

Antiſtenes

ANthiſtenes athenienſis ph̄us. Hic in initio Gorgiam audiuit oratorem: deinde Socrati ſeſe addixit. Et cum habitaret in pyreo: quottidie quadraginta ſtadijs emenſus audiebat ſocratem. A quo tollerantiam addiſcēs tranquillitatiſqꝫ illius imitator effectus. Cynicam prior ſectā inchoauit: princepſqꝫ in ea fuit. Platonem inſimulabat faſtu turgidum. Et cum audiſſet aliquando platonē ſibi maledicere. Regium eſt inquit male audire cū benefeceris. Libros multos ⁊ diuerſarum rerū ſcripſit. De eo Hieronimus cōtra iouinianū ſcribit. q̄ cū rhetoricam glorioſe doceret audiēs ſocratem diſcipulis dixit. Abite ⁊ magiſtrū vobiſ querite: quia ego mihi reperi. Cuius ſententia pulchra fuit: in ſcientia eſt multa diſcere: et q̄ ſcitis eſt neſcire.

Speuſippus

SPeuſippus athenienſis ph̄us Eurimedontis filius. platonis ex ſorore nepos: octo annos ſcole platonice magiſter fuit. Iraſcebat̄ facile: ⁊ voluptati dederat manus. Epicuree enim ſecte manuꝫ dedit. Unde diogenes ph̄us eum dure redarguit: deinde cum paralyſi ſolueret̄: orauit xenocratem vt ſibi in docēdo ſuccederet. Plutarcus ſcripſit illum pediculis efferueſcētibꝰ interijſſe. fuit corpore gracili teſte Thimotheo. Reliquit plura cōmentaria ⁊ dyalogos. Eius libros ariſtoteles tribus talentis emit teſte fauorino. Ad hunc ſimonides ſcripſit hyſtorias. Primꝰ inuenit quo pacto ex gracilioribꝰ lignis fierēt vaſa capacia.

Papia Ciſalpine gallie vrbs Ticini nomine vetuſtior. Quā pliniꝰ velle videtur fuiſſe conditā a populis leuijs et maricis qui fuerūt tranſalpini. Teſte vero paulo longobardo hyſtorico Aſſueri perſarum regis temporibus a gallis Senonenſibꝰ eiꝰ fundamēta iacta ſunt. Ueruȝ longe ante inſubres galli vicatim locū inhabitauere. Hec in marginibꝰ Ticini fluuiis ex verbano lacu quē nunc maiorē dicunt effluentis: qui lapideo ponte pulcherrimo trahicit. Et a Ticino flumīe Ticinū appellat̄ vbi inſignis ſcipionis de hannibale victoria extitit. Eam vrbē ſitu ꝛ aeris ſalubritate amenıſſimā reges Oſtrogothoꝝ ꝛ poſtea longobardoꝝ libenter incoluerūt. Unde apud ipſam multa fuerūt preclare geſta. Et ꝓpterea cū medialano magnitudine facie. antiq̄tate. ac dignitate diu contēdit. Uerū nūc mediolanū plurimū excellit: Ambe tamē ꝛ nūc ꝛ olim clare illuſtreſq̄ȝ fuere. Eam ciuitatē athila rex hunoꝝ direptam vaſtauit: et cū paulo poſt inſtaurata eſſet Odoacer Eruloꝝ rex Oreſtē patriciū Auguſtuli nup genitorē in eo obſeſſum viq̄ȝ captū interfecit. Ticinūq̄ȝ vrbs crudeliter ab eo direpta atq̄ȝ vaſtata eſt: vbi tunc cedes maxima fuit ciuiū romanorū quātū nūquā alibi poſt romani imperij inclinationē cōmiſſa fuerat. Rudolfo aūt burgundo ytalie regnum occupante: p ſeptimi Stephani pontificis tempa vngari ſalado duce ytaliā ingreſſi papiā obſeſſam captāq̄ȝ ferro igniq̄ȝ vaſtarūt. Interea Agapitꝰ pontifex romanꝰ ytalieq̄ȝ ꝓceres ꝛ populi berengarij ꝛ alberti filij tyrannidē exoſi. Ottonē primū ex germania in ytaliā vocauerūt: tuncq̄ȝ ytalia a malis que diu fuerat ꝑpeſſa reſpirare cepit. Perthārit longobardoꝝ rex monaſteriū ſancte Agathe et theadolinda regina eccleſiā ſancte Marie ad ꝑticas in ea ciuitate cōſtruxerūt. Et Linthprandꝰ lōgobardoꝝ rex oſſa beati Auguſtini ex Sardinia papiā vbi veneratiſſime ſeruāt̄ deferri curauit. et ſepulchꝝ ex cādidiſſimo marmore mira celeritate ſtructū eſt: aſpectu pulcherrimū. Idemq̄ȝ rex monaſteriū beati Petri cellula aurea appellatū: et apd̄ bolonam vbi curiam ſepe reges tenuerūt monaſteriū ſancti Anaſtaſij martyris edificauit: Gondiberta regina eccleſiam ſancti Johānis baptiſte. Et petrus ep̄us linthprandi regis cōſanguineꝰ eccl̄iaȝ ſancti Sauini papie conſtruxerūt. Eiꝰ ꝑ oſtea exornande vrbis p̄ ceteris Johānes galeatius maria vicecomes primꝰ Mediolanenſium dux multam adhibuit diligentiā. Nā poſt multa ibidē accuratiſſime fabrefacta caſtellū magnificentiſſimū regio apparatu cū ampliſſima bibliotheca ſtruxit. Et iuxta caſtellū ingentem lucū muris cinxit: in quo ferarum viuaria et pulcherrimas venatiōes cōſtituit. In cuiꝰ medio ſupbiſſimū monaſterium ordinis carthuſienſiū cū eius ſepulchro ingenti impēſa fabrefecit. Luci ipſius ambitꝰ eſt centū ꝛ viginti cubitorum. Habet nūc Papia in gymnaſijs multos iuriu̅ ciuilis ꝛ pontificij ac phie et medicine ſcientia claros. Genuit aūt multos preclaros viros ſed qui ſanctitate et diſciplinis p̄cipue excelluerūt Syrꝰ eiꝰ vrbis ep̄s doctrina ꝛ ſctītate laudatiſſimꝰ. Enodiꝰ poeta eloquētiſſimꝰ. Habuit et Antoniū Guaynerū medicū ſua etate celeberrimū q̄ in curis medicinalibꝰ multa cōpoſuit. Et cattonē ſaccū. Silanū nigrū et alios.

Papia

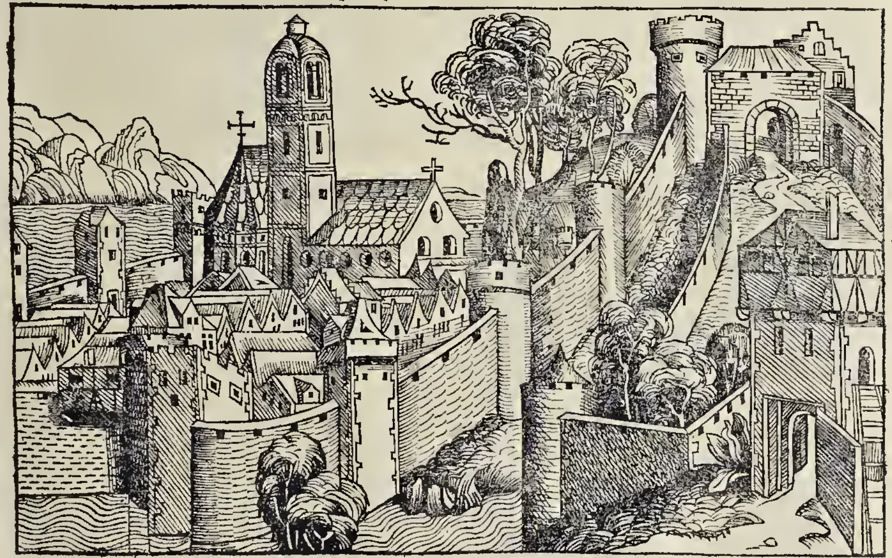

Hermes

Apuleius

Plotinus pħus

Diogenes

Philippꝰ rex macedonū

Hermes egiptius qui a noſtris dicit᷑ Mercurius pħus: platonis olim diſcipulus hoc tempore clarus habetur. Qui et ſi homo fuit antiquiſſimꝰ tamen et inſtructiſſimus in omni genere doctrine: Adeo vt ei multarum rerum et artium ſcientia trimegeſto: hoc eſt ter maximo cognomen imponerent. Scripſitqꝫ libros multos ad cognitionem diuinarum rerū pertinentes: qui ad huc apud grecos extant. Qui inter cetera de verbo perfecto librum edidit et dixit vt patet. 8. de ciuitate dei. Deos gentilium fuiſſe homines mortuos.

Apuleius apher madaurenſis platonis etiam diſcipulus hiſdem temporibus claruit. Et ibidem libros multos edidit: in eo enim ſumme eruditioni precipua lingue copia ⁊ gratia coniuncta fuit. Scripſit enim libros de Aſino aureo Metamorphoſin quam grecanicam fabulam appellant. Libellos quatuor floridorum de deo ſocratis. Librū de mūdo ⁊c̄. Cuius hec fuit ſentētia. Nihil eſt deo ſimilius q̃ vir animo perfecte bonus.

Plotinus pħus platonis quoqꝫ diſcipulus ⁊ porphirij p̄ceptor ꝑ hoc idē tempus floruit. Qui ad omnia virtutis ornamenta compoſitus: omniū etiam diuinarum diſpoſitionum ſtudio firmatus fuit: iuſtus: fortis: temperatus ⁊ prudēs extitit. Qui prudentie ratione ſe ſuperare poſſe crederet fortune impetus. Itaqꝫ locum quietis ſedis elegit vt ab omni cōuerſationis humane ſtrepitu ſeperatus ſe fortune inuidia liberaret. Nulla quoqꝫ illum deſideria ceperunt. Et ꝓpterea librum de virtutibus pulcherrimum edidit: dixitqꝫ animam rationalem: quā in celeſtibus habitare ſedibus non dubitabat: non habere ſup̄ naturam niſi deum: qui ſicut Sol lunā illuminat ita ⁊ deus animam illuſtrat.

Dyogenes magnus pħus fuit (teſte diocle) Sinopeus Iceſij menſarij filius. Is patriam relinquens Athenas venit ibi Antiſtenem comperit: q̄ apprime oēs voluptates a ſe abdicauerat. Pallium p̄mus duplex habuit ꝓpter frigus et peram in qua cibos ferebat. Cum ſcripſiſſet cuidā vt ſibi cellam pararet: faciente id illo tardius: dolium ꝓ domo habuit. Tempore frigoris os dolij ad meridiem vertebat: Eſtate ad ſeptentrionem: eſtate in feruida arena ſe volutabat: Hieme cooptas niue ſtatuas amplectabat᷑. Idem cum vidiſſet puerum concaua manu bibentem: abiecit vile vas quod habebat dicens: puer me vilitate ſuperauit. Dicebat omnia eſſe deorum: et ſapientes deorum amicos: huic ad ſolem ſedenti cum diceret Alexander. Pete quid vis: ait noli mihi vmbrā facere: Et fama fuit alexandrum dixiſſe ſe velle eſſe Diogenem niſi eſſet Alexander. Ferunt quidem dialogos illum feciſſe et tragedias ſeptem ⁊ alia pauca: cuiꝰ ſententia extitit. Si quis bonum cum amore dederit tibi conſiliū: preſta illi cū amore obedientiam. Obijt deinde temporibus ptolomei philadelphi.

Philippus ꝑdice regis filius vigeſimuſtercius Macedonum rex. regnauit annis. 27. Vir vtiqꝫ bellator qui ſua virtute Armenie bithinie Tracieqꝫ ac Theſſalie regna ſimul obtinuit. Fuit autē blandꝰ alloquio: malens amari q̄ timeri ſed ⁊ moribus grauis: vini nimis cupidꝰ: ſed ebrietate digeſta in ſuis actibus moderatus. Cumqꝫ ꝓ imperij ſui finibus tuendis procul exiſſet Nectanabo olim egipti rex in mathematica peritiſſimus qui ad eum timore regis perſarum confugerat: videns olimpiadem philippi coniugē pulcherrimā: ea arte magica deludens compreſſit qua nocte cum mater olimpias concepit viſa ꝑ quietē eſt cū ingenti ſerpente volutari que ex eo concipiēs. poſt reditum Philippi alexandrum pepit filium. Quē Philippus rex (licet mater eius olimpias cōfeſſa viro ſuo Philippo fuerat alexandrum non ex eo ſed ex ſerpente ingentis magnitudinis concepiſſe) veluti tamen filium educauit chariſſimum. Nato autem alexādro Areſtotili ſcripſit. S. filiū mihi genitum ſcito quo dijs grās ago non tam ꝑinde ꝙ natus ſit q̄ ꝓ eo ꝙ naſci contigit temporibus vite tue: Spero vt abs te eruditus dignus fiat: Quē poſtea areſtotiles diſciplinādum aſſumpſit et ꝑ quīquēnium ſub eo pħo creuit: qui poſtea Bucephalū equum indomitum manſuetū fecit ⁊ intrepidus equitauit. Quē cum Philippus conſpexiſſet dixit ſe ex deoꝝ reſponſis cognoſcere ꝙ poſt eum regnaturus eſſet. Unde ⁊ currum regium ⁊ eq̄s cum ſumma auri ei dedit: qui contra regē Peloponenſiū caſtra mouit: de quo victorie coronam cum gaudio patris reportauit. Accepto deinde imꝑio regem ſe terrarum omniū ac mundi appellari iuſſit.

ALexander magnus quartus ⁊ vigeſimꝰ macedonum rex vltimo Arſami perſarū regis anno macedonibus regnare cepit Et regnauit annis.12.et menſibꝰ.6. viginti ꝗ̄ppe erat annorum cum regnare cepiſſet. Philippo igitur rege vita functo Alexander mox illiriam (quam nūc Sclauoniā dicimus) ardenti animo ſubegit. Et romanorū inſulas obtinuit: ſtatimq̄ cum in Aphricam tranſfretaſſet eam totā ſuperauit. Deinde Syriaꝫ rebellantē ingreſſus ea depopulata Damaſcum expugnauit: Sydonem ſubegit. Inde hieruſalem verſus ꝓperās ibi iudeorum pontificem veneratus vrbem eſt ingreſſus: iudeis immunitates conceſſit: inter inicia quoq̄ multas gentes rebellantes compeſcuit: orientis nōnullas ſeditiones extinxit. Quibus rebus erectus tacito gradu in greciam contendit. Inchoatū deinde a patre perſicum bellū aggreditur in cuius apparatu occupato: nunciatur athenienſes Thebanos ⁊ Lacedemonios ab eo ad Perſas defeciſſe. Quibus motibus occurſurus tanta celeritate inſtructo paratoq̄ exercitu greciam oppreſſit: vt quem venire non ſenſerant videre ſe vix crederent. Et athenienſes ſicuti ꝑmi defecerunt: ita primi penitere ceperunt ibiq̄ ab anaximene ꝑho placatus immunitateꝫ pariter ⁊ pacem eiſdē Athenienſibus dedit. Thebas rebellantes mox incendit. Lacedemonios ſubiugauit. Egiptum quoq̄ intrauit in quo mirificam condidit ciuitatem quā ex ſuo nomine vt infra patebit Alexandriam appellauit. Deinde cum in perſidem ꝓceſſiſſet et darius ſuam puericiam vilipenderet. Audita legatione matris Olimpiadis que grauiter infirmabatur Macedoniaꝫ repetijt in quo reditu dum ex aſya in minorē aſiam ꝑ Helleſpontum traijceret phrigiaꝫ ſupauit Macedoniam ꝑueniens matrem conualeſcentē inuenit. Alexander igitur reintegrato exercitu. Cum omnes regiones circa euphratē ſuo adiecIſſet imperio ponte facto euphratē tranſiuit. et Perſipolim appropinquauit. In qua darius ꝑſaruꝫ rex morabatur. In exercitu eius fuerre peditum triginta duo milia: equitum quatuor milia quingēti: naues centum.lxxxij. hac tam parua manu vniuerſum terrarum orbē vtrum ſit admirabilius vicerit. An egredi auſus fuerit incertum eſt. Cum ad tam ꝑiculoſuꝫ bellum exercituꝫ legerit non iuuenes robuſtos: nec ꝑmo flore etatis ſed veteranos pleroſq̄ etiam emerite militie qui cum patre patruiſq̄ militauerant elegit: vt non tam milites q̄ magiſtros militie electos putares. Ordines quoq̄ nemo niſi ſexagenariꝰ duxit: vt ꝑncipia caſtrorum quaſi ſenatꝰ reipublice videretur. Itaq̄ nemo in ꝑlio fugaꝫ ſed victoriam cogitauit. Contra rex ꝑſarum darius fiducia viriū nil aſtringere affirmās ſuis occulta cōſilia victorie furtiue cōuenire. In acie ꝑſarū ſexcēta milia militū fuere. Que non minꝰ arte alexandri q̄ virtute macedonū ſuperata terga verterunt. Poſt victoriam maior pars aſye ad eū defecit. Deinde nūciatur Dariū cū ingenti exercitu aduentare itaq̄ timēs anguſtias magna celeritate thaurū tranſcēdit: et ad Tarſum vrbē peruenit vbi infirmitate grauatꝰ quieuit. Interrea Darius cum trecentis milibus peditū ⁊ centuꝫ milibus equituꝫ in aciem ꝓcedit. Alexander cōualeſcēs exercitum in hoſtem duxit: poſt hec ꝑlium ingentibus animis committit. In eo vterq̄ rex vulneratꝰ tamdiu certamen anceps fuit ꝗ̄ad fugeret Dariꝰ. Exinde cedes ꝑſarum ſecuta eſt. Ceſa ſunt peditum ſexaginta vnum milia: equitum decem milia: capta quadraginta milia. Ex macedonibus cecidere pedeſtres.cxxx.equites.cl.in caſtris ꝑſarum multum auri ceterarūq̄ opum inuentum. Inter captiuos caſtrorū mater ⁊ vxor eademq̄ ſoror ⁊ filie due Darij fuere Poſt hec opes darij diuiciarūq̄ apparatum cōtemplatus: admiratione tantarum rerum capitꝰ et tunc berſaneꝫ captiuam diligere ꝓpter forme pulchritudinem cepit. A qua poſtea ſuſceptum puerum herculem vocauit. Darius cum babiloniam ꝓfugiſſet pro redimendis captiuis alexādro magnam pecuniam pollicetꝰ: qui non pecuniam ſed regnū petit. Tum ſpe pacis amiſſa bellum Darius reparat quadringētis milibus peditum et centum milibus equitum obuiam vadit alexandro. poſt hec prelium committitꝰ Macedones in ferrum cum contemptu totiēs a ſe victi hoſtis ruebant: econtra perſe mori q̄ vinci ꝑoptabant. Raro enim vllo ꝑlio tantum ſanguinis fuſum eſt. Darius cuꝫ vinci ſuos videret voluit mori ⁊ ipe: ſed a ꝓximis fugere compulſus eſt. Hoc ꝑlio aſye impiū rapuit: cuius tanta fuit felicitas vt poſt hec nemo rebellare etiam auſus fuit. Expugnat et ꝑſipolim caput perſici regni

Darius a cognatis ſuis captus in gratiaꝫ victoris aureis compedibus vincitur: deinde multis vulneribus confoſſus interijt. Et ſic ꝑſarum regnum finem accepit enim regnatum fuit ſb.14 regibus annis.254. Poſt hircaniam mardoſq̄ ſubegit: ibi concurrit ei amazonum regina cum ccc.milibus mulieribus. Poſt hec indiaꝫ petit vbi porrus rex capitur et regno indorum potitus eſt. Tandem cū in babyloniam redijſſet multis diebus ocio deditus: accepto poculo media potione repente veluti telo confixus ingemuit: ꝑ Caſſandrum antipatris filium datur venenū Cuius tanta vis fuit vt non ere non ferro: nō teſta contineretꝰ nec aliter ferri niſi in vngula equi potuerit. Quarto die indubitatam ſentiēs mortem agnoſcere ſe fatum maiorum ſuorū ait. Ad poſtremum corpus ſuum in hāmonis templo condi iubet. Cum quererēt quem imperij facere heredem reſpondit digniſſimum. ſexto die ꝑcluſa voce exemptum digito annulum perdice tradidit. Receſſit alexander: menſe vno. ānos tres et.xxx.natus. vir ſup̄ humanam potentiaꝫ animi magnitudine preditus.

Linea pontificuꝫ

Jadus

Onyas filius Jadi

ISte Jadus ſextꝰ iudeoꝝ pontifex poſt moꝛtem Johānis pōtificis pōtif.catu ſuccedēſ ſedit annis. 50. vir certe bonꝰ ⁊ pacis amatoꝛ. occurrit alexandro irato iudeis qn̄ volebat vaſtare hieruſalē indutꝰ pontificalibꝰ quē vidēs placatꝰ ſbito deſcēdit de equo. dei nomē adoꝛabat pōtificēq̨ veneratꝰ eſt. Demū cū intraſſet ciuitatē oblata ſunt ſibi ꝓphia danielis q̄ de ipo erat. ⁊ cuꝫ coram eo lecta fuiſſet valde gauiſus eſt. Sumpſitq̨ maioꝛē inde fiduciā pugnādi cōtra dariū. Et conceſſit iudeis libertatē ſuis legibꝰ vtēdi. et ꝙ ſeptimus annꝰ eſſet abſq̨ tributo ꝓpter ſabata terre.

ONias iadi pōtificis filiꝰ ſeptimꝰ hebreoꝝ pōtifex ſcdo anno regni ptolomei patri in potificatu ſuccedēs ſedit annis. 17. Cuius dignitate leges apud iudeos cuſtodiebant optime. Et ciuitas hieruſalē in omni pace habitabat qua ꝓpter etiaꝫ gentiū reges ipam ciuitatē et templū ſummo cum honoꝛe habuerūt. et maxīs muneribꝰ oꝛnauerūt.

Linea Chriſti

Achym

Achym filius ſadoch vt pꝫ Mathei primo

Anno mūdi. 4909.

Syriaꝝ regni pꝛincipium

SIria Aſie regio ab oꝛiēte Eufrate fluuio. ab occidente mari mediterraneo ⁊ egipto terminatur a ſeptentrione Armeniam et Capadotiam habet. Et a meridie Arabicum ſinum.

ISte Seleucus vnꝰ ex alexandri pꝛincipibꝰ in ſyria poſt eū regnum obtinuit. Scd antigonꝰ ipm expulit. Quē ptolomeus poſt obitū Antigoni deuicto demetrio eiꝰ filio reſtituit. Js poſtea regnauit annis. 32. Cōtinuis aūt laboꝛibꝰ vſq̨ ad octogenarios annos ſemꝑ bellū geſſit. Jn q̄ depugnās tandē extinctꝰ eſt.

ANtigonꝰ Philippi regis filiꝰ ⁊ alexandri frater poſt euꝫ in aſia regnare cepit. et regnauit annis. 18. Hic inter alexandri p̄ncipes vnꝰ habebaт. Uir certe ſuꝑbiſſimꝰ. ideo multa bella geſſit. Jn quibꝰ tandē occubuit. Demetriꝰ eiꝰ filiꝰ fuga ſibi ſalutem petijt.

SArabella p̄fectꝰ ſupſticioſum templū edificauit in mōte garizym vbi poſuit Manaſſen fratrē iadi pontificē. q̄ erat generſuꝰ. Et hic incipit Sciſma iudeoꝝ. qꝛ multi adheſerūt ei q̄ ꝓbam vel excōmunicati dicti ſūt Samaritani. qd̓ ſciſma vſq̨ ad deſtructionē tēpli ꝑ romanos durauit.

Reges Syrie

Seleucus

Antigonus

Anthiochꝰ Sother

Monarchia

Alexander magnus

ANtiochus Sother ſeleuci regis filius ſecūdus Syrie rex regnauit annis 19. ab iſto reliqui Syrie reges antiochi cognominati ſunt.

ALexandro magno in ipo etatis ⁊ victoꝛiarū floꝛe extincto. triſte apud omnes totāq̨ babiloniam ſilencium fuit. et vltimam ſuā voluntatē in duodecim quos ab adoleſcētia comites habuerat ampliſſimi regni ſui ſucceſſoꝛes cōſtituiſſet. Et iſti duodecim quibꝰ regnum diuiſerat cōcoꝛdare non poſſent. Jnfinita fere bella exoꝛta ſunt. Poſtremo cum huiuſmodi teſtamentaria particio effectum ſoꝛtiri nequiuit contritis alijs. Hij quattuoꝛ viridi linea annotati iuxta ꝓphetiam danielis obtinuerunt regna. Jta vt Seleucus rex eſſet in ſyria. Ptolomeꝰ lagi rex egipti. Philippꝰ rex macedonum. Antigonꝰ v̓o in aſſyria regn̄et.

Demas phus

Demas philoſophus athenienſis alexandri tempe claruit. Hic dum alexāder obtinere vellet ⁊ obſideret Athenas reſtitit: pſuadens athenieñ. vt non traderent ei ciuitatem. Tandē alexandro ciuitate obtenta demas ei adheſit alexandro exhibēs ſe familiarē. Verū atheniēſibus alexandro ſacrificare volētibus: dixit. videte ne dum celū cuſtoditis terram āmittatis: huius demaris dictum fuit. Amico mutuā me erogante pecuniam: ipm et pecuniam perdam.

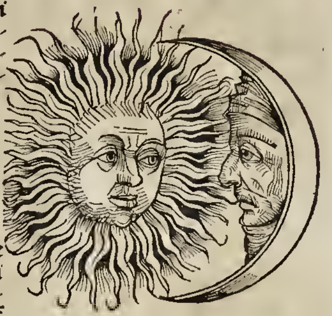

Quītus curcius

Quintus Curcius phus increpauit alexandrum eo ꝙ ſibi optabat adhiberi diuinos honores. d. Si deus es largire nobis beneficia immortalitatis ⁊ nō auferas. Si homo ſemp id cogita alijs poſtpoſit.

In diebus quibus Alexander natus eſt: diris prodigijs romani territi fueſt. Nam ſol viſus eſt pugnaſſe cum luna. Saxa ſanguine ſudauerunt: in die plures lune apparuerunt in celo. Nox vſq ad plurimam diei partem tendi viſa eſt tunc et ſaxa de nubibus cecidere. et p ſeptem dies grando lapideis immixtis ⁊ teſtarum fragmentis terram latiſſime verberauit.

Olimpias Mater alexandri occiditur: que mortem ſine omni pauore muliebri imperterrita ſuſcepit.

Philippus rex macedonū | Olimpias mr̃ alexandri | Nectabanus magus pater alexandri

Non fit ꝓſecutio de iſto Philippo et regno ſuo in ſacra ſcriptura. de regibus vero Egipti ⁊ Syrie fit ꝓſecutio: quia iudeis quādoq infeſti quandoq fauorabiles fuert reges ipi⁹ qd ideo euenit. quia reges iſti pene ſemp pugnabant cū egiptijs iſrael antē in medio eorum iugiter affligebatur quocunq ſe verteret. Et ptolomeus grauiter eos afflixit ideo diſpſi ſunt in natiōib⁹.

Reges Egipti

Ptolome⁹ lagi q ⁊ ſother

Ptolome⁹ philadelph⁹

Iste Ptolomeus lagi filius primus poſt alexandrum magnum egiptiorum rex regnauit annis. 40. Hic cuiuſdam Gregarij militis nomine lagi filius fuit. egiptum. affricam ac magnam arabie partem tāq amplum ſucceſſoribus ſuis reliquit ſplendorē vt ab eo ſubſequētes egiptij reges ptolomei dicti ſint.

Ptolomeus philadelphus ſcd's egipti rex regnauit annis. 38. Hic cū ptolomei lagi minimus filius eſſet pater ante mortē regno ceſſit. quorum pietatis exemplo amorem populi iuueni conciliauit. Hic quippe cum omnium ſcientiarum doctiſſimus eſſet: et ſtratonem phm preceptorem habuiſſet bibliotecam toto orbe terrarum nominatiſſimam conſtruxit. Que ad primū alexandrinum cum romanis bellum pdurauit. Hic famulantes in egipto iudeos a ſeruitutis vinculo reſoluit vſq ad centū viginti milia. Et eos in hieroſolimā remiſit: et vaſa votiua Eleazaro pontifici ꝓ diuinis ſcripturis habēdis quas in eadem Bibliotheca collocauit. Huic beronica mater ⁊ arſinoa vxor ex qua ſuſcepit euergetem ⁊ beronicam filiam: quā antiocho Seleuci filio vxorem dedit.

Furius camil lus dictator | Quintus cinci natus dictator

Lucius genucius | Quintus ſeruilius

Gayus ſulpi tius dictator | Marcus valerius

Manlius torquatus | Decius

Fabricius | Papirius

Iſte Camillus furius expugnauit veientos qui ꝑ decem annos valde romanos attriuerāt. Tempe vero fabiȷ̄ ſenones galli ad vrbē venerūt: ⁊ victoſ romanos vndecimo miliario a roma: cū brenno rege ſuo romā venerūt: ⁊ fere romanum nomē deleuerūt. vrbē occupauerūt: neq̧ defendi quicq̧ niſi capitoli potuit. Quod cū diu etiā romani fame laborarēt a Camillo qui in vicina ciuitate exulabat. Gallis ſupuentū eſt: grauiſſimeq̧ victi ſunt. Poſtea tū̄ accepto auro mille librarū ne capitoliū obſiderent receſſerūt: ſed ſecutꝰ eos camillꝰ: ita cecidit vt ⁊ aurū qđ bis datuȝ fuerat. ⁊ oīa militaria ſigna reuocaret. honor ei poſt Romulū ſcđus delatꝰ eſt.

Quintꝰ cincinatꝰ iuuentꝰ in rure ⁊ ab aratro aſſumptꝰ dictator creatꝰ eſt: qui vrbē oppreſſam ab hoſtibꝰ liberauit et preneſtam accepit.

TEmpe illoꝝ cōſulū grauiſſima peſtilētia vniuerſaȝ romā ꝑ bienniuȝ afflixit ꝓ qua depellāda pōtifices ludoſ ſcenicos inſtituerīt: et ſic ꝓ depellāda peſte corpoꝝ acceſſit morbꝰ animarū.

TEmpe illoꝝ duoꝝ cōſulū romane matrone multos veneno pemerūt et ꝑ ancillā quandā ꝓdite coacte ſunt libere venena q̄ coxerāt: quibꝰ hauſtꝫ cōſumpte ſunt: fuerūtq̧. ccc lxx. damnate ꝯſcie facinoris.

ANno ab vrbe cōdita. ccc lxxxviiȷ̄. Iſte gayus gallos iterum in bella ruentes vicit.

IſTe marcꝰ cū. 60. milibꝰ romanis ꝑpugnauit cōtra gallos quos in fugam cōuertit ⁊ grauiter trucidauit.

SUb iſtis cōſulibꝰ Publio Cornelio ⁊ Marco curio finitū eſt ſamniticū belluȝ qđ ꝑ. xlix. annos durauit cū miſta clade romanorū: nec vllꝰ fuit hoſtis intra ytaliā qui romanā virtutē magis fatigauerit.

IſTi cōſules duo contra latinos pugnantes. decius murena cōſul occiſus fuit et Manliꝰ torquatus triūphauit. Cuiꝰ filiꝰ cū cōtra impium cōſulum contra hoſtes pugnaſſet ⁊ quāuis victor: tamē ꝓpter inobedientiam virgis ceſis et capite punitus fuit.

SUb Dolobella et Domicio cōſulibus lucani brucȷ̄ ſamnites cū etruſcis ⁊ Senonibꝰ gallis bellū cum romanis inierunt in quo ſeptē tribuni militum ſunt occiſi ⁊ decem ⁊ octo milia romanorū ꝓſtrati. Sed cuȝ romam tenderet a Ceno cornelio Dolobella conſule deleti ſunt.

Linea conſulum Romanorum

Claudius marcus | Ualerius flactus

Fabius maximus | Quintus decius

Publius cornelꝰ ruffinꝰ | Marcus Curius dentatus

Dolobella | Domicius

FAbricius vir digne memorie nulla induſtria ſuaſu pirrhi regis a romana vrbe diuelli potuit. oblatā eciā ſibi a rege imperȷ̄ partem repudiauit. Ideo pirrhus ait. Hic difficilius a virtute q̄ȝ ſol a curſu ſuo auerti poteſt. Quis ergo miretur his moribus virtute militum victorem populū romanū fuiſſe.

IſTe Papirius cum adhuc puer aſtute matri reſpondit vt celaret ſecretum conſulatus: vrgente eciā matre vt reuelaret archanum ſenatus quod audiuerat cum patre admiſſus. ait quod queſitum erat. An expediret magis vt vnus vir duas haberet vxores. vel vna duos viros. Confluentibus die tercia matronaꝝ cetu impudenti: puer ſenatui rem narrat: et laudatus eſt puer. Et edictū eſt vt decetero nullus puer admitteretur in ſenatus conſiliū niſi ille. Cum aūt vir eſſet factus in virum bellicoſiſſimum euaſit

Linea Chriſti

Eliud filius Achim

Iſte antiochus eiꝰ noīs ſcd̄us cognomēto Theos Antiochi p̄mi filiꝰ: terciꝰ ſyrie rex: regnauit annis.15.p̄mo vxore laodiceā habuit: ac grauiſſimum bellū habuit cū philadelpho rege egipti: tandē accepit filiā regis egipti noīe beronicen ſicq̧ pacati.

Eliud filius achym anno mūdi.4959.

Antiochꝰ galericꝰ eiꝰ noīs terciꝰ: quartꝰ aſye et ſyrie rex: regnauit annis.20.erat filiꝰ antiochi theos de p̄ma vxore laodicea: que virū ſuū veneno extinxit: et beronicen cū filijs occidit. Iſtuq̧ galericum filiū ſuū ꝓ patre fecit regnare: ꝓpter qd̄ euergetes ſyriā vaſtauit. Verū ptolomeꝰ poſtmodū illū occidit duobꝰ filijs Seleuco ⁊ Antiocho magn̄ derelict.

Ioſephꝰ iudeꝰ vir bonꝰ atq̧ magnanimꝰ: Qui pplm̄ iudeoꝝ ad clariſſimas rerū cauſas ꝑduxerat: poſtq̄ viginti ⁊ duobꝰ annis ſyrie et phenicis ⁊ Samarie tributa diſpenſauit. relicto hircano filio defunctus eſt. Is hircanus in tributoꝝ diſpenſatiōe ptolomei ſucceſſit vir ab ipſa puericia mirabil' virtut̄ atq̧ ingenij. Qui cū terciūdecimū ageret annū demōſtrauit aīi prudētiā: pater eiꝰ volēs cognoſcere adoleſcētis virtutē: eū in ſolitudine duoꝝ dierū miſit ad ſeminandū cū trecētis iugis bouū: celans lora quibꝰ ligarētur: Quod vidēs hircanꝰ quoddā virile maiꝰ ſua etate excogitauit: decem iuga occidere fecit. Et carnes bubulcis ſuis diſtribuit: pelles vero coꝝ diuidēs lora boum fecit. ꝑ que boues ligarent̄ terrāq̧ ſeminauit quā ſibi pater commiſerat. Ideo ad patriā reuerſus plurimū dilectus eſt.

Linea Regum Syrie

Antiochus Theos

Antiochus galericus

Linea pontificū

Symon filius Onye

Eleazarus

Onyas filius ſymonis

Iſte Symon cognomēto iuſtꝰ onie pōtificis filius: octauꝰ hebreorū ſummꝰ pōtifex mortuo p̄re pontificatū accipiēs ſedit āniſ.16. hic ꝓpter piū cultū ⁊ iuſtū regimē, ꝑnāq̧ in ſuas ciues clemētiā iuſtꝰ cognomīatꝰ fuit

Eleazarꝰ pontifex ſymonis iuſti frater mortuo p̄re et Onia eiꝰ fratris filio adhuc paruulo ipē ſacerdocij principatū ſuſcipiens ſedit annis.17. miſit ptolomeo philadelpho.lxxij. viros doctiſſimos ad interpretādū legem: q̄ aūt dicimus.lxx. tm̄: vſus ſcripture obtinuit q̄ q̄nq̧ paruū numerū excreſcentem obticet.

Eleazarꝰ accepta ep̄la a ptolomeo philadelpho vt mitteret ſeniores ⁊ doctos q̄ interp̄tatiōꝫ legis dei viuētis facerēt inde ad regē mittēs qd̄ poſtulabat ita ſcripſit ex vna q̄ſi tribu doctiſſimos viros elegi legē ferentes q̄s poſt legis tranſcriptionē ad nos caute remittas. Cū ergo veniſſēt ſeniores.lxxij. ex hieroſolimis ad regē in alexādriam: ab eo beīgniſſime ſuſcepti. Oſtenſoq̧ regi legis rotulo ī q̄ lr̄is aureis ꝯſcripte leges ꝯtinebāt̄ et ſingl'os in ſingl'is cellulis recluſit Qui in.72.diebꝰ legē de hebreo ī grecū trāſtulert. Sic cōcordes in trāſlatiōe (vt auguſtinꝰ teſtat̄) ſine aliq̄ verboꝝ aut ſenſus diſſonātia illā traduxerāt: quā a iudeis approbatā Demetriꝰ ad regē obtulit. Et vocās ad ſe interptes: grās egit ⁊ remiſit eos: donās vnicuiq̧ optimas tres ſtolas et auri talēta duo: ⁊ calicē vniꝰ talēti ⁊ totū cōuiuatorium.

LXX. Interpretes

Ioſephus

Iaſon

Menelaus

Alchimus

Onias eiꝰ noīs ſcd̄s ſymonis iuſti filius. xi. hebreoꝝ pōtifex ſedit āniſ.9. puilꝰ mēte: pecunijs auarꝰ zelo legꝭ vel potiꝰ auaricie negauit tributa euergeti. ꝓpter qd̄ tota pene iudea periclitata fuit ⁊ iudei turbabāt̄. Ioſephꝰ vō inter ſuos nobilis pacē reformauit ⁊ ptolomeus eum ducem Iudee conſtituit.

Iſti tres ſcꝫ Iaſon. Menelaus. alchimꝰ q̄uis fuerunt de genere ſacerdotali non tn̄ ponendi ſunt in linea pontificali propter ydolatriā et eoꝝ peſſima opa et quia male intrauerūt.

Alexandria egipti magna ciuitas ante xp̄i aduentū. 20. ſup̄. ccc. ab Alexandro magno Juſtino libro
xi. atteſtāte condita fuit. Alexāder em̄ magnꝰ ad Jouē ammonē ꝑgens cōſulturꝰ ⁊ de euentu futuro
rum ⁊ de origine ſua. Reuerſus ab ammone Alexandriā cōdidit. Et coloniā macedonū caput eſſe e/
gipti iubet. Nomē fuit triū vrbiū ꝯſtructaꝝ ab alexādro magno: quaꝝ vna fuit in egipto ꝑ dinocratē archi
tectū (vt ſcripſit Vitruuiꝰ in ꝓhemio libri p̄mi de architectura) locū ſortita: haud longe ab hoſtio nili vt di/
cit Solinꝰ: qđ plurimi Canopicū dicūt. Aliā ſtruxit idē alexāder in aſya. Aliā in ſcithia ſup thanaim. Alex
andria igit̄ Alexandri opꝰ Alexandri nomē Alexandri buſtū. Ad qđ Juliꝰ ceſar poſt theſſalicū diē: mortē
qꝫ pompey cū veniſſet alexādriā ambiguo turbati vulgi murmure ꝑmotꝰ ꝑ ſpeciē religionis deſcēdiſſe legi
tur. Et auguſtꝰ Ceſar poſt victoriā actiacā Antoniūqꝫ deuictū ⁊ coactū mori eodē veniēs alexandri corpus
reuerēter aſpexit. Cūqꝫ ex eo quereret̄ An ⁊ ptolomeū vellet aſpicere: elegātiſſime regeꝫ ait ſe videre velle ⁊
nō mortuos. Eiꝰ ſitꝰ (vt ſtrabo ſcribit) clamidis formā habuit: cuiuſqꝫ latera que in longū tendebāt circumu
labat̄ ſtadijs ferme. 30. hanc vniuerſaꝫ vijs diſtinctā ferūt: quibꝰ eq̄ ⁊ currꝰ cōduci poſſunt: ſed duabꝰ latiſ
ſimis que plus integro expādunt̄. Et ſeſe medias ad rectos angulos ſecāt. Munit̄ aūt (vt Joſephꝰ iudeus
tradidit) vndiqꝫ aut īcōmeabili ſolitudīe: aut īportuoſo mari: aut flumībꝰ: aut ſiluoſis paludibꝰ. Pulcherrīa
quippe olim fuit. Nūc ꝗꝫ ciuitas optīe munita eſt: decoris menibꝰ firmiſqꝫ altis muris ⁊ turribꝰ. Intꝰ vo
nō ciuitas ſed pene aceruꝰ lapidū: plena ruinis ⁊ deſolationibꝰ videt̄. Celeberrima ydoloꝝ phana habuit:
necnō ⁊ xp̄ianoꝝ templa adhuc extantia. Mltas quoqꝫ habuit regias edes que ⁊ multā vrbis partē occu/
pabāt. Nā quilibet regū illā ꝓ libito volūtatis aliquo ornamēto decorabat. Et vbi aula Alexandri olim ſte
tit: hodie colūna ex vno lapide ꝑciſa mire altitudinis capitellū habēs acutū: quaſi turris apparēs poſita ē.
Habet ꝗꝫ eccīam ad ſctm̄ Marcū dictā: quā Jacobite inhabitāt. Marcꝰ em̄ euāgeliſta huic vrbi p̄mo xp̄m
p̄dicauit. Et cū ibidem ab ap̄lis ep̄us fuiſſet ordinatꝰ eccīas ordinauit mltas ꝗ mortuo Amanꝰ ei ſucceſſit
hinc in diuinis eruditiſſimi multi emerſere viri. Philo natione iudeus: qui multa vtiliter ſcripſit. Clemens
p̄ſbiter. Origenes p̄ſbiter oīm excellētiſſimꝰ. Athanaſiꝰ vrbis ep̄s. Didimꝰ. Theophilꝰ: ⁊ alij innumera-
biles. Extra vrbē ſunt due marmoree colūne locū decollatiōis diue Katherine martyris oſtētātes. Habēt
veneti in ea vrbe duos fonticos ⁊ Januēſes vnū: vbi negociatores ⁊ merces eoꝝ cōſeruant̄. Cathelani ꝗꝫ
in curia regis ſicilie. Et hij ſacella pulchra habēt in ꝗbꝰ diuina pagunt̄. Turci ꝗꝫ Tartari ⁊ alie gētes ſuas
ornatas habēt domos: ꝗ in nocte ꝑ ſarracenos claudūt̄. Eſt aūt hec vrbs in vna ꝑte mare magno cincta: in
alia amenīſſimis ⁊ fertiliſſimis ortis circūſepta cū gleba frugifera: ꝗ nili aq̄ irrigat̄. Portꝰ cuſtodiā ſarrace
ni nūc diligētiſſime obſeruāt. Mōteſqꝫ duo ad hoc in ciuitate facti: Naues aduenientes ꝓſpicientibꝰ oſtēdūt
Ferūtqꝫ colūbas edoctas deferētes lr̄as vt tutiores ab incurſu inſidiantiū eſſe poſſint. Colūbe em̄ antiqtus
vt plinꝰ refert internūcie in rebꝰ magnis fuere. Et ep̄las annexas eaꝝ pedibꝰ obſidiōe mutinenſi in caſtra
conſulum bruto mittente.

Alexandria

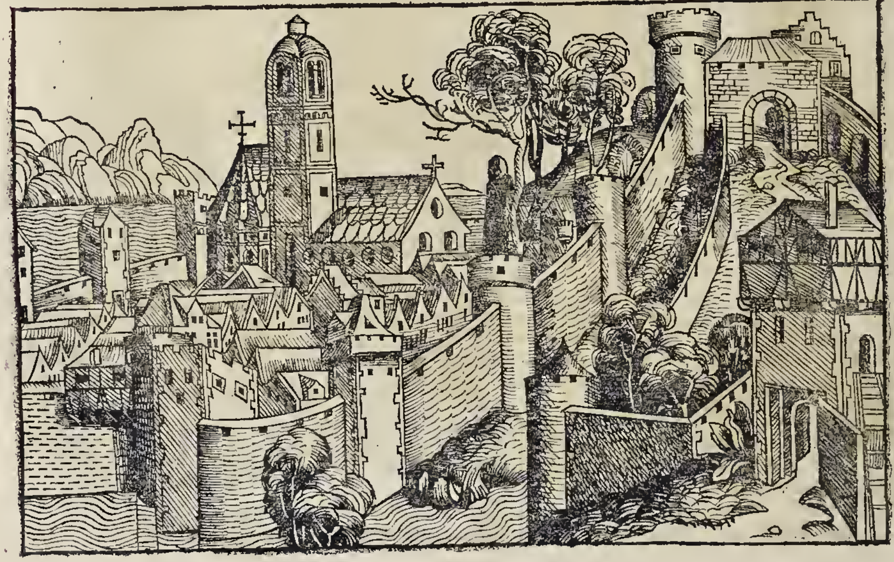

Demoſthenes

Demoſthenes fuit oīm grecie oratorū princeps: et auctoritate hermippi oſtendit patrē in officina gladiorū fuiſſe. Unde teſte Iuuenali: pater demoſthenem ardentis maſſe fuligine lippus: a carbone ⁊ forpicibꝰ gladioſqꝫ parante incude: ⁊ lutheo vulcano ad rhetora miſit. Hic a platone facundiā hauriens ſummꝰ orator effectꝰ eſt. Cuiꝰ eloquētiam Eſchines (qui a iuuētute ſua ſtudioſus et Socratis amator) cōmendauit. de eo refert Valeriꝰ. Cum philippꝰ macedonū rex athenas obſideret: ab eis poſtulauit: decem ſibi dari oratores. Demoſthenes in concilio veniens hanc fabulam recitauit. Lupi ſuaſerūt paſtoribuſ vt ſecū amicitiā contraherēt: quod cū paſtoribꝰ placuiſſet: petierunt vt eis canes (qui iurgij cauſe eſſent) traderēt: quibꝰ datis ꝓ libidine gregem lacerauerūt. Ita ſublatis oratoribꝰ philippꝰ Athenienſibꝰ facturꝰ eſſet. Quo audito athenieſes eiꝰ concilio acquieuerūt: ⁊ ſic ciuitas a periculo liberata eſt. Inquirenti cuidam. Quomō poſſet benedicere: ait ſi non dixerit niſi qđ bene ſciens.

Ariſtoteles

Ariſtoteles phōrum omniū princeps: ex oppido ſtragyra. obſcuro quidē ipſe niſi quod huiꝰ viri claritate refulſit: patrem habuit Nicomachum medicine artis ꝓfeſſorem. Qui apud Amynthā macedonie regem philippi patrem magno loco poſitꝰ eſt. Matrem habuit Pheſtiada non obſcuri generis. Hic prima etate in Macedonia enutritus eſt. Sed cū adoleuit anno (vt perhibēt) etatis ſue. xvij. Athenas ſe contulit. Platonem viginti annis audiuit. Nullam ſcientiam reliquit. quā non perfecte attingeret. Mortuo platone ad hermiā Atarnei tyrannū profectus triennio fere apud illum deſedit. Inde in macedoniā a philippo euocatus: decem ferme annos circa diſciplinā alexandri fuiſſe tradit. Sed alexandro in Aſyam cū exercitu ꝓfecto ipe athenas rediit. Et tredecim annis in licio florentiſſime docuit. In cuiꝰ quidem ſigillo (vt dicitur) hoc inſcribi fecit. Sapientior eſt: qui quod nouit abſcondit: ꝙ̄ qui ꝓpalat quod neſcit. Fuit autem Ariſtoteles facundꝰ eloquio (et vt Hieronimꝰ inquit) ſine dubitatione prodigiū: grādeqꝫ miraculū in tota natura fuit. Tandē cōmuni illa phōrum inuidia accuſatus ꝙ non recte de dijs ſentiret. Metuens ne vt quondam ſocrati: ſic etiam ſibi in iudicio ꝑeundū foret: deſerta ſui defenſiōe chalcidē abijt: vbi de cetero vixit in optimo mentis vigore. Vixit autē annis. 62. et ibidem diem obijt.

Epicurus

Epicurus fuit teſte Metrodoro patria athenieſis phūs: Heraclites dicit eum ſamij nutritum: cum eam athenienſes ſortiti eſſent. Ac decem ⁊ octo annos agentem athenas rediſſe. Quo tempe Xenocrates in accademia Ariſtoteles calchide ſcolam habebant. Defuncto autem Alexandro macedone ⁊ athenienſium ſub perdica afflictis rebus: colophonem ad patrem iuiſſe: vbi congregatis diſcipulis athenas rediit ſub anaxicrate: ibiqꝫ cum aliquatenus cū ceteris philoſophatꝰ eſt. Poſtea a ſe dictā ſectam inſtituit. Epitectꝰ hūc lacerat laſciue tanꝙ̄ nimiū loquentem ⁊ alia ꝙ̄plura. Verum alij magnā huiꝰ viri in omēs phōs gratitudinem fuiſſe ferunt. Patria eū ſtatuis ereis honorauit. Diocles ait illū viliſſimis cibis vitā duxiſſe. Natꝰ eſt annis ſeptē poſt platonis obitū. Obijt Athenis annorum. lxxij. calculo vrine exitum impediente.

Caleſtenes

Caliſtenem inſignem phm Ariſtotelis diſcipulū ꝑ hoc idem tempus floruiſſe conſtat. Eo ꝙ contra Alexandrum multis rationibus ſerioſe diſſeruerit cum increpando dicens. Si deus es: beneficia largire mortalibꝰ nō ſua eripere debes: ſi homo id quod es: ſemꝑ te eſſe cogita: ꝓpter quod iratꝰ Alexander eū trucidari mādauit. Et ſic deforme in foueā cū cane includi iuſſus eſt.

Xenocrates

Xenocrates Calcedonenſis phūs Agathenoris filius: et a primis fere annis platonis auditor. Erat teſte laercio tardus ingenio: vt cum illum plato Ariſtoteli compararet. Alterum freno: alterum calcaribus indigere dicebat. Alioquin ſeuero ſemꝑ ac ſerio habitu ⁊ ore ꝑdurabat. In achademia vixit vt plurimum. Si quando ad vrbem ꝓficiſcebat turba omnis impudicorum eiꝰ trāſitum obſeruabat inquietandi eius gratia: philene nobile ſcortum dedita opera a quibuſdam intra eius cellam miſſa eſt: que ab eo orans lectuli partē accepit demum cum multa ne quicqꝫ oraſſet: impfecto opere diſcedens dixit ſe non a viro ſed a ſtatua veniſſe. Porro licet multum frugi fuerat glorie tñ et faſtus contemptor extitit. Et cum ſepe meditationi inſeruiret: vnam in ſilentio horam diſtribuebat: ſucceſſitqꝫ in Achademia ſpeuſippo ſcolāqꝫ tenuit annis vigintiquinqꝫ. Moriturqꝫ noctu cum in ſartaginem forte impegiſſet Anno etatis ſue. 82.

Linea Regum Egipti

Ptolomeus euergetes

PTolomeus Euergetes philadelphi filius tercius egiptiorū rex regnauit annis. 26. hic in vltionem ſororis berotice Antiochum galericum quem idem ⁊ eius mater laodicea regno priuauerat Syriam Ciliciam et Aſie partem deuaſtauit: innumera ſpolia inde exportans.

PTolomeus Philopator quart⁹ egiptiorꝫ rex regnauit annis. 17. hic ꝓpter crimē cum patrē occiderit et fratrē trucidauerit philopator dictus eſt. Et ſicut ſceleſt⁹ in occupando regno: ita in admīſtrando ſegnis: luxui eñ ſe dedit. Ideo antiochus magn⁹ ſyrie rex multas eius vrbes oppreſſit. Deinde tñ ꝑdita recupauit: ſpoliaſſetqꝫ antiochū regno ſi virt⁹ fortune ſucceſſiſſet. Denuo in luxuriam inuolut⁹: Occiſa euridice vxore: meretricū illecebris capit̃: quib⁹ inuolutis filio quingenio relicto emorit̃: meretrices in vltionem euridice patibulis ſuffigunt̃. Alexādri ad romanos miſerūt vt pupilli tutelā ſuſciperēt.

Ptolomeus philopator

Dion phūs

DIon Syracuſan⁹ nobilis phūs poſtqꝫ vtraqꝫ dyoniſij tyrānide cōplicatus diu fuit: apud ſyracuſanā vrbē interimit̃. Nam ſupior ille dyoniſius ariſtomachē dyonis ſororē in matrimonio duxit: ex qua duos filios Hipparium et Niſeum ꝓcreauit: totidemqꝫ filias quarū primā eius filio dyoniſio cui regnum reliquerat ad nubendū dedit: alterā ipi dyoni patruo: qui p̄ter nobilē ꝓpīquitatē et generoſaꝫ maiorum famā: multa etiā alia bona a natura recepit vt pote ingeniū bonū et docile: et ad omnes artes ydoneum magnāqꝫ corporis dignitatem: magnas item diuitias a patre relictas: q̄s ipe tyrāni muneribus auxit et ideo tantum platonē amauit: vt eidem ſe traderet nec minus eo plato delectabatur.

Sibylla chimica

ISta Sibylla chimica in ytalia nata veſtita celeſtina veſte deaurata capillis per ſcapulas ſparſis. ⁊ iuuenis: ait. In prima facie virginis aſcendet: puella facie pulchra: capillis ꝓlixa: ſedens ſup ſedē ſtratam: puerum nutriens dans ei ad comedendum ius ꝓprium: lac de celo miſſum.

Anaximenes

ANaximenes Orator magnus hic fuit magiſter alexandri in oratoria arte. Qui hyſtoriam Alexandri ſcripſiſſe fertur: de hoc refert Valerius: ꝙ cum Alexander iratus ad diruendam lauſatum ciuitatem pergeret: fertur cum impetu progreſſum extra menia. habuit obuium anaximenem preceptorem ſuuꝫ: ſciens qꝫ alexander ꝙ anaximenes ire ſue ſevellet opponere: iurauit ſe non facturū quicq̄t ille petierit: peto inquit vt lauſatum diruas: et iſto modo ſalutem vrbi obtulit. quod athenis ſimiliter accidiſſe fertur.

Carmeides phūs

CArmeides philozophus floruiſſe dicitur: eo ꝙ ab Athenienſibus cum dyogene ad Senatum romanum miſſus fuerit. Hic adeo ſtudioſus extitit: vt cuꝫ ad menſam ſederet: cogitationibus inherens manum ori apponere obliuiſceretur. Sed melliſſa quā vxoris loco habebat dexteram ſuam neceſſarijs vſibus coaptabat. Animo enim vita fruebatur: corpore vero quaſi alieno circundatus videbatur: centeſimo deniqꝫ vite ſue anno philozophādo finem fecit. vt Valerius maximus libro quarto ponit.

Sextilia

SExtilia virgo veſtalis de inceſtu conuicta ad portam collatinam viua defoſſa eſt.

Xenophilus

XEnophilus pithagoricus phūs patria calcidonenſis hoc etiaꝫ tempe magno hab̄etur in precio qui omnis humani incommodi (vt aiūt) expers fuit cum etiam vixiſſet annis. 105. Deinde ſummo ſplendore doctrine ac perfectione mortuus eſt.

Archiphilas

Archiphilas p̄hus a quo incepit ſecta Achademicorum hic habuit amicū pauperē et egrotum ſed vtrunq̄ p̄ verecundia diſſimulātem: quod cum Archiphilas compiſſet: iudicauit ſine confuſione ſecretius fore ſuccurrendū: et acceptum pecunie ſacculum clam illius puluinari ſubiecit illo penitus ignorante vt homo inutiliter verecundus quod deſiderabat vel q̄ indiguit inueniret poti⁹ q̄ dono accipet.

Isti duo conſules cum alexādro rege Epyri pugnauerunt.

Iste Emilius cum romanis contra tarentinos bellum iuſtiſſimum egit: auxilium ferente tarentinis pirro rege grecorum bellatū eſt vltra quatuor annos. tandem victo pirro in patria miſerabiliter mortuo tarentini cum carthaginenſibus fedus inierunt et ex hoc punica bella inchoata fuerunt.

Valerius Coruinus

Marcus Valerius cognomento Coruin⁹ roman⁹ adoleſcēs p̄ſtantis quidē animi et ſingularis virtutis Camillo nō indignior fuit: qui licet adoleſcēs ⁊ ip̄e cōtra gallū virū magnitudine ⁊ armis inſignē ſingularem aſſumpſit pugnā qui dum armatus in mediū p̄ceſſiſſet et nondum manū cōſeruiſſet cui⁹ galee repente coruus ales inſedit: qui certamine inito e Valerij galea nunq̄ diſceſſit imo et roſtro et vngwib⁹ oculos galli vulnerare nō deſtitit q̄ad Valerius hoſtē tali p̄digio territū obtruncauit. Quo mortuo ſtatim coruus e cōſpectu euanuit. Et valerius deinceps Coruini noīe appellat⁹ eſt.

Conſules illi duo ſcilicet Emulius contra tarentinos bellum egit. et Curius cum pirro rege pugnauit et idem Curi⁹ terciū bellum geſſit contra epyrotas Pirrū fugauit ceſis .xxiij. milibus. Ait eīm nec acie vinci nec pecunia corrūpi poſſuz. Malo diuitib⁹ imperare q̄ locuples fieri.

Isti duo conſules ſibijnuicem ſuccedentes prefuerunt, Genitius vicit affros et tharentinos Sempronius autē vicit picentes. in qua pugna terra tremuit quaſi horreſceret tantū ſanguinē hoīm ſuſcipe q̄ pauci romani qui vicerunt euaſere.

Lucius Papirius

Lucius Papiri⁹ patrici⁹ Roman⁹ bellator clariſſim⁹ a Senatu Ro. dictator electus Quintū fabiū magiſtrū equitū ſibi cōſtituit. Qui ſtatim contra Sānites ex ſenatus decreto expeditōnē ſuſcipiēs in eos acies dirigit Sed paulopoſt cum dictatore rome opus eſſz Quītio fabio equitū magiſtro p̄cepit: ne ſe abſente cū hoſte pugnare p̄ſummeret. Fabi⁹ autē adoleſcēs: vt erat aīo ſtrēnu⁹ poſt dictatoris profectionem aliquando p̄ exploratores didicit: omnia apud hoſtes ſoluta eſſe qui animo accenſus: e veſtigio cū ſamnitibus incredibili feruore cōflixit atq̄ vt acri⁹ pugnaret equis omnib⁹ frenos detraxit atq̄ ita calcarib⁹ concitatos in hoſtiū agmen p̄miſit: vt nulla eos vis ſuſtinere poſſet. Quā obrē ad viginti hoſtiū milia in ea die ceſa fuiſſe Liui⁹ ſcribit. Parta itaq̄ victoria de re bene geſta litteras (non ad dictatorez) ſed ad ſenatum mittere curauit. Quā obrē irat⁹ dictator Fabiū adiudicauit capitali pena eſſe reum. q̄ ſe abſente pugnaſſet. Qui cum ad mortē duceretur ingenti militum et populi fauore liberatus eſt. Tantāq̄ eā ob rem ſeditionē in papiriū milites cōmouerunt vt ip̄e vix mortis impetū potuerit euadere poſtea ſamnites romanos apud caudinas furculas anguſtijs locorū concluſos ingēti deditione vicerūt. Verū ſequenti anno iubēte ſenatu romani duce papirio ſamnites deuicerūt. Qua victoria triumphum duxit.

Linea Conſulum romanorum

Torquatus   Decius

Emilius conſul

Emilius   Marcus Curius

Genicius   Sempronius

Linea regum Syrie

Seleucus Ceraunes

Antiochus Magnus

Seleucus iners

SEleucꝰ Ceraunus eiꝰ noīs ſcd's. Quitꝰ ſyrie rex regnuit ānis. 2. Js cōtra ciuitates q̄ a pr̄e defecerāt ingentē claſſez cōpauit. Et orta tēpeſtate claſſez oēm amiſit p̄ter nudū corpꝰ ⁊ paucos comites. Deiñ poſt naufragiū a ptolomeo euergete victus in antiochiā fugit vbi a frē Antiocho auxilia poſtulauit antiochus aūt cū eſſet ānoꝝ. 14. ſup̄ etatē regni cupidꝰ ſub occaſiōe regni defendendi fratri huic Seleuco regnū abſtulit.

ISti duo frēs Antiochꝰ magnꝰ ⁊ Seleucus ceraunos ambo regnauert volētes vero vidicare ſanguinē pr̄is ſui ⁊ onye q̄s euergetes rex egipti interfecit Grandē ducūt exercitū cōtra philopatorē filium euergetꝭ. Sed an̄ cōgreſſuz Seleucꝰ morit̄. et antiochꝰ ꝓſequit̄ bellū: in q̄ vix auffugiēs totū exercitū pdidit. Rurſumq̄ꝫ cōgregās exercitū ⁊ ꝯtra Epiphanē filiū philopatoris adhuc pueꝝ q̄ttuor ānoꝝ habēs cū mltis aliȷ̄s ſecū philippū regē macedonū. obtinuitq̄ꝫ ꝯtra duces ptolomei pueri: fugauitq̄ꝫ Scopā ducē eiꝰ. iudeā q̄ꝫ cū mltꝭ aliȷ̄s ciuitatibus acq̄ſiuit ⁊ oīa ſuauit. Et qꝛ armis egipti capere nō poterat doloſe deſpōdit epiphani filiā ſuā vt ſic quaſi amicꝰ regnūītraret. ſꝫ nō p̄ualuit cum res innotuit.

ANtiochꝰ cognomēto magnꝰ eiꝰ noīs q̄rtus Sextꝰ ſyrie rex: ſyrȷ̄s regre ccpit regnuit ānis. 36. Js ptolomeū philometrē deuicit. ⁊ cū viribꝰ ⁊ diuitȷ̄s plrimū habūdaret ita exercitū iſtruxit vt gregarȷ̄ milites auro caligas facerēt huic annibal penꝰ cartaginē tradēs metu romāoꝝ ad cū ſeceſſit. Romani antiochi ⁊ annibal̄ inſolētias ſuſtinere nō valētes L. Corneliū ꝯſulē ⁊ Scipiōes. ſ. naſicā ⁊ affricanū legatos cōſtituētes annibalē ſuperarūt Etiā antiochū deuicētes. cocgerūt eū pacē a romāis poſtulare. Cōceſſa vt ex europa aſiaq̄ꝫ recederet ſe ītra thauꝝ contineret: ⁊. 20. obſidibꝰ datꝭ decē milia talētoꝝ q̄t ānis pſolueret. Cū tādez theſauri cupiditate a ſacerdotibꝰ fallaciter ꝓmiſſi pſidē intraſſꝫ in fano fortune ab ip̄is ſacerdotibꝰ ꝑemptꝰ ⁊ mēbratim cōciſus e templo ꝓiectus eſt.

SEleucꝰ ille q̄ ⁊ philopator ſeptimꝰ aſie ⁊ ſyrie rex regnuit ānis. 12. Uir q̄dez īgenio hebes ⁊ iniquꝰ: miſit heliodoꝝ ad ſpoliandū erariū in tēplo q̄ iniq̄ iudicās p angelū flagellatꝰ vix ad vitā redȷ̄t Onia ꝓ eo orante Hic cum nullum filium ſucceſſorem reliquiſſet. Antiochum illuſorem fratrem ſucceſſorem habuit.

Machabei

SEptē filȷ̄ machabei cum matre et Eleazaro cū mltis aliȷ̄s martyrio coronāt̄. qui martyresꝭ ante incarnationē filȷ̄ dei ꝓ lege dei vſq̄ꝫ ad mortē ḡuiſſima tolerauere tormēta.

ANno. xix. epiphanis fuit illa victoria iudeorum de Antiocho magno de quo. 2. machabeorum. iiij. dicitur de magnis periculis adeo liberati magnifice gratias agimus ipi vtpote qui aduerſus talem regem dimicauimus.

Linea Chriſti

Eleazar

Eleazar an. m. 5009.

ILle ſymō onye pōtificis filꝰ duodecimus hebreoꝝ ſūmꝰ pōtifex ſedit ānis. 12. Uir bonꝰ: magna hn̄s p̄conia laudiſ. Eccleſiaſtici l. q̄ templū reformauit in meliꝰ: ⁊ ciuitatē p̄ualuit amplificare. Hic curauit gentē ſuā ⁊ liberauit eā a pditiōe. Moriens tandē oniā filiū reliquit ſucceſſorem.

Onias magnꝰ ſimonis filꝰ pōtificatuꝫ obtinēs ſedit ānis. 29. q̄ ꝓpter tyrānidē antiochi cū iudeā ſubegit fugit cū multꝭ iudeis in egiptū. Ibiq̄ꝫ extruxit templū adinſtar tēpli i hieruſalē in q̄ grauiter peccauit agēdo ſupſticioſe. moriens reliquit filium adhuc infantē.

ISte Symō fuit filꝰ Onye q̄ tenuit pōtificatū poſt fugā patrꝭ ſui. princeps aut ſacerdotum tandē moriens tres poſt ſe reliq̄t filios Onyā Jeſuz ⁊ Johannem Qui ad tres p̄ricipatꝰ Sacerdocȷ̄ ꝑuenerunt.

Onias pius fuit vir ſanctꝰ gratꝰ deo ⁊ hoībus: q̄ tandē ab andronico occiſꝰ ē. At rex de iuſtiſſimi viri nece turbatꝰ. Andronicū homicidā capi fecit ⁊ purpura exutū eo in loco q̄ oniā pemerat tādiu vꝫ gl cedi fec̄ donec expiraret

Linea pontificū

Simon filꝰ Onye

Onias

Symon

Onyas pius

Sena

SEna vrbiũ etbrurie. virib⁹ opibuſq; nunc ſcd̓a ameniſſimo loco ſita. Et vt Policrates libro ſexto tradit a gallis ſenoneſibus tꝑibus brennij ante xp̄i aduentũ. ccc lxxxij. cũ in ytaliã venit condita ꝓ ſenibus ſuis ⁊ armẽtarijs eam cõſtruxerũt: nõ modo fides hyſtorie ſed celebris traditio ex eo quidem validior. Qz ſeneſes ⁊ liniamẽtis membroꝝ ⁊ venuſtate faciei ⁊ coloris gratia: morib⁹ quoq; ipſis ad gallos ⁊ britones a quib⁹ originẽ traxerũt vident̃ accedere: licet eos vetuſtas tꝑis: orbis plaga: ſitus regionis. cõiunct⁹ finitimoꝝ quib⁹ ſanguine ⁊ morib⁹ diu ꝑmixti ſunt ex magna pte mutauerit. Sed reuera inter nouas numerari poteſt: cũ nullis in veterũ monimẽtis reꝑiat̃: nullaq; antiq̄tatis veſtigia in ea appareant. Sunt q̄ affirmãt Karolũ cui maleo fuit cognomẽtũ eaz cõdidiſſe. In celebri tamẽ monaſterio venetijs ſcti Georgij de alga (qd̓ glorioſus pontifex Eugeni⁹ relicto primũ ſeculo ꝓpria edificauit paterne hereditatis pecunia) inuenit̃ in libro litteris ſcripto ꝑuetuſtis. Johannẽ romanũ pontificẽ nomis ordine duo de viceſimũ acceptis de peruſina cluſieſi. Aretina. feſulana. florẽtina. ⁊ volaterrana dioceſib⁹. ſex plebatib⁹. ciuitatem hãc edificaſſe: q̄ ab ipo ſex plebatuũ numero Sena fuerit appellata. Hec quippe ciuitas nunc ſuꝑ colle cuiuſdã peninſule iacet vndiq; q̄ſi ripas rugoſas habẽs: in ſuꝑiore tamẽ vrbis pte ſolũ aliquãtulũ habz ortis viridarijſq; ornatũ. In qua quidẽ celeberrima extant edificia. Videlicet gymnaſiũ ꝑpulcrũ ⁊ foꝝ ⁊ porticus et regia palatia. Hoſpitaleq; ſumptuoſiſſimũ pietiſſime gubernatum. Ampla q̄z et libera eſt cũ turribus ⁊ ꝓpugnaculis ac optĩs inſtituta morib⁹: pp̄lo neq; rudi neq; inurbano. Ei⁹ ager maxim⁹ ⁊ herbidus ſemꝑ bouũ bubaloꝝ ouiũq; multoꝝ nutritor. Frumẽti q̄z vini et olei ferax. ac fructuũ oĩs generis abũdans. Hec a roma ſtadijs octingẽtis diſtat. Cui⁹ viri inter etruſcos religione morib⁹ ac lingua p̄ſtare noſcuntur. Habuit aũt Sena illuſtrãs ſid⁹ ſctm̃ Bernardinũ cui⁹ reliquie apud aquilã vrbẽ miraclis ꝑ ſingulos dies mlṫiplicatis coruſcãt: Is pm⁹ oĩm ordinẽ beati Franciſci ad eã q̄ nũc tantopꝑe viget obſeruãciã regule ꝑduxerit. Ornataq; fuit Hugone medico ⁊ ph̄o qui ceteris ſui ſeculi poſt functũ vita Jacobũ forliuieſem doctior clarioreq; habit⁹. Et friderico iuris cõſultiſſimo: qui ea in doctrina cõſilia ꝑlima reliq̄t. Sena q̄z Siluio enea ꝑſis pmũ laurea: poſt: epiſcopali ⁊ papali mitra redimito. Viriſq; ꝑlimis ⁊ põtificib⁹ doctrina excultis ornatur. Ambrone ſeneſis agri fluuiũ inter ⁊ paludẽ danaam ſiue fluuiũ paliã que ea palus efficit multa ſunt mõtana ⁊ campeſtria opida. Ineſtq; cluſiũ vetuſtiſſima vrbs de qua Plini⁹ plura ſcribit: que olim Carmon fuit nomiata: nũc vrbi ſenenſi ſubiecta ⁊ ab eo aucta.

Reges Egipti

Ptolomeus epiphanes

Ptolomeus philometor

Ptolomeus Epiphanes quītꝰ egiptioꝝ rex regnauit annis. 24. Hic tpe adepti regni nōdū quatuor excellerat ānos: et cū eiꝰ infantia cōſilij et roboris compos eſſe nō potuit: Antiochꝰ magnꝰ ſyrie rex ad ſuum regnum aſpirās: illud bellica excurſiōe vexare cepit. Sed regni principes ꝓ infante fideliter dimicātes regnū oīne defenſarūt. Ad ipm quoqꝫ fouendū Onias iudeoꝝ pontifex deſcēdit: cum aūt ad pubertatis tpa puenisſet Antiochus nobilis magni antiochi filiꝰ ſororē ſuā ei inſidioſe dedit vxorē. Ex qua duos ſuſcepit filios: quo audito Antiochꝰ ſub ſpecie viſendi ipam ſororē Cleopatram atqꝫ filios egiptū ingreſſus ipm ptolomeū regē inter epulas occidi iuſſit Cūqꝫ vniuerſaꝫ egiptū ſibi ſubiugare niteref ab egiptijs extra cōfines eiectus eſt: poſt biennū rurſus alexandriā obſidēs: a romanis legatis de egipto recedere compulſus eſt.

Ptolomeꝰ iſte philometor ſextꝰ egiptioꝝ rex regnauit ānis. 35. Hic antiochi ſororis filiꝰ ſegnis ad modū vir: huic adoleſcēti antiochꝰ auūculꝰ bellum intulit: ꝓpter qꝺ legatos ad Senatū ro. miſit ab eo auxilia poſtulās mouere ſenatū adoleſcētis pces: pompiliūqꝫ legatū ad antiochū miſere vt ab egipto abſtineret: quo viſo ei oſculū dedit: platoqꝫ ſenatꝰ decreto et cū cunctari videret cōſultatiōnēqꝫ ad amicos referri. Ibi pompiliꝰ virga quā manu tenebat amplo circulo incluſuꝫ amicos cōſulere iubet: nec priꝰ exeat qꝫ ſenatui reſpōſuꝫ det aut pacē aut bellū habiturꝰ. Hec auſteritas animū regis fregit vt ſe pariturū ſenatui reſpōderit. Hic demū filiā Cleopatrā alexandro Syrie regi vxorē dedit: ab eo deinde ablatā demetrio dedit. quem cū cōtra ſe venientē fugauit ac die tercia in oblatiōe capitis alexādri ſibi p Arabū regē facta p gaudio expirauit

Laproma Monialis virgo veſtalis inceſti rea ſuſpendio affecta eſt.

Titus liuius Tragediarum ſcriptor clarus habetur. Qui ob ingenij meritum a liuio Saluatore cuius libros erudiebat libertate donatus.

Minucia virgo veſtalis et de inceſtu conuicta viua obruta eſt.

Theophraſtus chreſius phus et teſte Anthenodoro in libro deambulationū fullonis filiꝰ. In propria patria audiuit primo leucippū ciueꝫ ſuū: inde cum platonē audiuiſſet ſe ad ariſtotelē trāſtulit. Eoqꝫ in calcidē ꝓfecto illi in ſcole regimīe ſucceſſit: fuit vir ſumme prudētie ſtudijqꝫ ſinglaris atqꝫ eloquij admirādi. Ita vt cū antea illi tyranno nomen eſſet ob diuinā eloquētiā ariſtoteles illū Theophraſtū vocitauerit: itaqꝫ circa trecenta librorū volumīa edidit: pgebant ad eū audiendū (teſte pamphilo) duo milia diſcipuloꝝ Inter qs nichomachū Ariſtotelis filiū habuit diſcipulū: et Menādrū comicū: habebatqꝫ hoc ſemp in ore. Sumptꝰ pcioſiſſimus tempus eſt. Obijt annoꝝ octuagintaquīqꝫ.

Menāder poeta comicꝰ Theophraſti diſcipulꝰ qui vt Quintilianꝰ ait. meo iudicio diligenter lectus ad cūcta que precipimꝰ efficienda ſufficit. Ita omnē vite ymaginē expſſit: tanta in eo inuenīēdi copia eloquēdi facultas. Ita eſt in omnibꝰ rebꝰ pſonis affectibꝰ accomodatus: ob que putauerat illū Ouidiꝰ ppetuo duraturuꝫ. Hūc ꝛ paulꝰ aplꝰs ſe legiſſe indicat: cū ad Corinthios ait. Corrumpunt bonos mores colloquia mala. i. Corinth. os. xv.

Menippus phus Lyn eꝰ genere phen ꝛ condictiōe ſeruꝰ: cuiꝰ dn̄s fuit bachꝰ quidā ponticꝰ. Fuitqꝫ (vt retulit hermippꝰ) diurnꝰ fenerator: tandē inſidias paſſus oīa que habebat amiſit. Ex qua re ſe ſuſpendit.

Demetriꝰ phaleriꝰ cognomēto phus Theophraſti diſcipꝉus: diſputator ſubtilis ꝛ orator: parū vehemēs fuit (vt Cicero ait) dulcis tn̄: hic cū apꝺ athenienſes ob eximias eiꝰ vtutes. 10. annos pfuiſſet trecēt ꝛ ſexagita ereis ſtatuis honoratꝰ fuit. eo ꝙ ciuitatē reddītibꝰ ꝛ edificijs plrimuꝫ auxerit. Abſens poſtea ab inuidis imagines dirute. qꝺ cū comptū habuit ait. Virtutē nō euerterūt cuiꝰ gra illas erexerant. Dicebatqꝫ hic tantū in republica valere eloquētiā quantum in bello ferrum.

Minucia

Menander

Demetrius

Laproma

Titus liuius

Theophraſtus

Menippus

Anno vrbis condite. cccclxxvij. cum tam clarum vrbis rome nomen eſſet. Arma tamen extra ytaliam mota non fuerant vt igitur cognoſceretur que copie romanorū eſſent cenſus eſt habitus: tū inuenta ſunt capita .cclxxxij. milia .cccxxxiiij. Quāq̄ a cōdita vrbe nūq̄ bella ceſſaſſent: ⁊ contra affros bellū ſuſceptū eſt: primū Appio claudio: Quīto fabio conſulibus in ſicilia contra eos pugnatū eſt. Et appi⁹ claudius de Affris ⁊ rege ſicilie hierone triūphauit.

Sub iſtis conſulibus inchoatum eſt bellum punicum cum hanniba le ſeniore.

Gneo et Gayo conſulibus romani in mari dimicauerunt paratis nauibus roſtratis: quas liburnas vocant Cornelius fraude decept⁹ eſt. Duellius commiſſo prelio cartaginēſium ducem vicit. xxx. ⁊ vnā naues cepit. xiiij. merſit. vij. milia hoſtium cepit. triaq̄ milia occidit: neq̄ vlla victoria romāis gratior fuit: qđ inuicti t̄ra iā etiā mari plimū poſſēt.

Criſpus philozoph⁹

Criſpus ſtoicus phūs natione Elius p̄ hoc tempus floruit. Qui anno vite ſue octogeſimo librum adeo ſubtiliter compoſuit: vt ad ea que ibi conſcripſit penitus cognoſcēda longa vita op⁹ eſſet: ſicut teſtatur valerius libro. 8. Ex cuius notabilioribus ſententijs hec vna celeberrima fuit. Sapiens nulla re eget: et tamē multis rebus illi op⁹. Econtra ſtulto nulla re opus eſt: nulla enim re ſcit vti: ſed omnibus eget. Zenon etiā ſuo tempe phūs ait. Sepultus apud te ſit ſermo quem tu ſolus audieris: hij duo ſtoice ſecte autores fuerunt.

Iſti duo conſules cum hannone cartaginenſium imꝑatore pugnauerunt. Corſicam ⁊ ſardinam vaſtarunt: et ſcipio multa milia inde captiuorum adduxit triumphum egit.

Polemon phūs

Polemon Athenienſis phūs his tempibus agnoſcitur. Qui laercio teſte cū iuuenis eſſet ad modum lubricus et impudicus fuit vt pecunias circūferret quo eſſet ad omnes implēdas voluptates paratior: eas itidem in angiportis et vijs occulebat. Sed cum ſemel ebrius et coronatus in ſcolam xenocratis irrumperet: ille ꝑtermiſſa oratione: quā increperat de pudicitia dicere cepit. Quo ſecutum dicunt vt decetero ſtudio et induſtria adeo ſeipm̄ vinceret vt xenocrati in regenda ſcola ſuccederet.

Sub iſtis conſulibus diuerſe ignium aquarumq̄ clades pene vrbem conſumpſerunt: et bellum in affricam tranſlatum eſt contra Amilcarem cartaginenſium ducem in mari pugnatū victuſq̄ eſt. Conſules vſq̄ ad cartaginem ꝓceſſerūt multiſq̄ vaſtatis oppidis. Mallius victor romā redijt attili⁹ regul⁹ in affrica remāſit. Is ꝯtra affros aciem inſtruxit contra tres carthaginenſiū duces Aſdrubales duos et Amilcarem dimicans victor fuit. xvij. milia hoſtium cecidit et ſerpentem mire magnitudinis occidit. Cuius coriū centum viginti pedum longitudinem habuit romamq̄ delatū cunctis miraculo fuit. Tunc victi Cartaginenſes pacem a romanis petierunt. Regulus tamen poſtea victus in vltima pernicie.

Linea conſulum Romanorum

Apius claudius — Quintus fabius

Gneus cornelius — Gayus duellius

Lucius ſcipio — C florus aquilio

M. atillius regulus — Lucius mallius vulſo

Marco Emilio — Paulus ſeruius

Marco Emilio: paulo ſeruio conſulibus ambo hij romani conſules ad affricam profecti ſunt cum trecentarum nauium claſſe clipeam petunt et confeſtim cartaginem venerunt: primum affros nauali certamine ſuperant. Emilius conſul centum et quatuor naues hoſtium demerſit: triginta cum pugnatoribus cepit. xv. milia hoſtium aut occidit aut cepit. Et ſubacta affrica tunc fuiſſet niſi q̄ tanta fames erat vt diutius exercitus expectare non poſſet. Conſules autem circa ſiciliam naufragium paſſi. Hoc tempore argenteus nummus primum in vrbe figuratus eſt.

Linea regum Syrie

Antiochus epiphanes il/luſtris

Antiochꝰ filiꝰ epiphanis

Demetrius ſother

Iſte antiochꝰ nobilis ſiue illuſtris regnuit annis .xi. peſſimꝰ fuit ⁊ figura antixpi. Hic audita morte patris fratriſꝫ ſui inercia cū rome eſſet obſes: clā fugit ⁊ veniēs in ſyriā receptꝰ eſt a quibuſdā ciuitatibus: mortuoꝫ frē ꝓ eo regnauit: ⁊ vendito ſacerdocio pmū a Jaſone poſtea a Menelao: quoꝝ ſuaſu iudei ſibi noīa gentiū imponebāt: ſacrificia fieri ꝓhibuit in templo in hieruſalē. Demū veniēs de egipto menelay ductione ſpoliauit templū coegitꝫ iudeos ydolis ſacrificare: ⁊ trāſire ad ritꝰ gentiuz: ponēs in templo ydolū Jouis olimpi: ꝓhibuit circuciſionē: interficiēs circūcidētes: ſeptē frēs cuz mr̄e nolētes comedere carnes porcinas varijs tormēt̄ occidit. qui oēs aīo cōſtāti ꝓ obſeruatiōe legū martiriū ꝯtulere. Poſtremo volens ire ꝯtra hieruſalē cecidit de curru ꝯfractuſꝫ ⁊ demū a vermibꝰ cōſumptꝰ. miſerabilit̄ mortuus eſt in terra aliena.

Antiochꝰ iſte Eupator regnuit ānis. 2. hic patre ſublato puulꝰ relictꝰ eſt adhuc adoleſcēs habuit tutorem lyſiā: ⁊ cū cōtra iudeos exercituz duxiſſent nō lōge pꝰ ambo a ſuis occiſi ſunt ꝑpter timorē demetrij filij ſeleuci eupatoris.

Linea Chriſti

Mathan filꝰ Eleazary

Mathathias habuit quinꝫ filios

coniuges

Iſte demetriuſ ſother decimus ſyrie ⁊ Aſie rex priuigno interfecto regnuit ānis. 12. filius Seleuci antiochum eupatorē et lyſiā occidit. Alchimū pōtificē ꝯſtituit cū q̄ bachides miſſus hieruſalē mltos iudeoꝝ occidit. nychanorez a iuda machabeo occiſū amiſit: ⁊ bachidē iudā occidit: tandē ab alexādro victꝰ. illū vita pit̄er ⁊ reḡ puauit.

Mathathias ſacerdos filiuſ Johānis filij ſymonis doctrina ⁊ glorie fama apud iudeos plurimum honoratꝰ eſt. Vir ſanctus percuſſit in zelo ſuo peccatores: qui habuit quīꝫ filios eiuſdem zeli verūz ipſe non erat pontifex ſed tres filij eius quo mortuo in Modin ſepelitur.

Iſte iudas q̄ ⁊ machabeꝰ vir fortiſſimꝰ ⁊ bellicoſuſ mathathie filꝰ fuit ſtrēnuiſſimꝰ bellator ⁊ triumphator in iſrl̄. q̄ nec an̄ ſe nec pꝰ ſil'em hūit eꝰ glorioſa opa patēt ī libris machabeoꝝ. Hic poſtremo in bello cecidit: ꝓ dei legibꝰ mortē ſuſtinēs cū tribꝰ ānis pontificatū adminiſtraſſet.

Templū purgat̄ a iuda et fratribꝰ poſtq̄ ꝓ tribꝰ ānis fuerat ꝓphanatū.

Jonathas iudeoꝝ dux pit̄er ⁊ pōtifex pplm iudeoꝝ pꝰ iudā rexit ānis. 19. nō impar frī ſuo machabeo v̄tute fuit. Tandē a triphone doloſe captꝰ cū filijs interficit̄. Cuiꝰ corpꝰ ſymon frater eiꝰ cū luctu ſepeliuit.

Ariſtarcus

Bacubius

Ariſtarcꝰ ḡmaticꝰ claruit tpe Machabeoꝝ

Bacubiꝰ brūduſinꝰ tragediarū ſcriptor: nepoſ Ennij poete ex filia claruit pr̄io rome inde poſtmoduz tharētū regreſſus ē: et nonagenariꝰ mortuꝰ eſt.

Symō mathathie filꝰ tercīꝰ iudeoꝝ dux pariter pōtifex ſedit ānis. 8. religioſus ⁊ prudētiſſimuſ fuit: ab adoleſcentia ſua optīe ꝯuerſatꝰ ē: tandē occiſus neq̄ter a genere ſuo. Iſte ſimō ⁊ ionathas frēs iudeꝰ pꝰ eiꝰ occiſiōꝫ corpꝰ ab hoſtibꝰ redimētes ī modin patrū ſuoꝝ ſepulchro ſepelīere. Ptolomeꝰ q̄z cū eū ad cōuiuiū inuitaſſet: eūdē cū duobꝰ filijs interfecit. Et ipiꝰ ſymonis vxorem cum reliquis duobꝰ in vincula cōiecit. Et in his finit̄ primꝰ liber machabeorum.

Ptolomeus Euergetes philometoris filius Cleopatreqꝫ germanꝰ ſeptimus egiptiorum rex: regnauit annis. 29. Uir quidē peſſimꝰ atqꝫ ſeuiſſimꝰ ob cuius ſeuitiam frater eius ⁊ Cleopatra ſoror ſibi timentes regnū ei ꝑ legatos obtulerūt. cum fraternū regnum ſine vllo certamine recepiſſet elatus ſactus: fratris filium e complexu matris enecauit: ⁊ omnes eius fautores trucidauit. Et ſicut ciuibꝰ ſuis cruentꝰ extitit: Ita quoqꝫ romanis qui illic venerāt ridiculo fuit. Quia vt Juſtinꝰ ſcribit. Uultu deformis erat ſtatura breuis et ſagina ventris belue ꝓſimilis. Quā quidē ſeditatē nimia veſtis ſubtilitas augebat. Hic quippe filios ex ſorore et ex vxoris ſorore ſuſcepit. Ac etiā ſororis filiam per vim ſtuprauit. Cuius filiū membratim diuiſum et in ciſta poſitum in die natalis eius inter epulas iuſſit offerri.

Ptolomeus phiſton qui et Sother euergetis filius octauus egiptiorū rex. regnauit annis. 17. his tꝑibus Antiochus tyricenus demetrij filius Et antiochus griffi regis frater adinuicem dimicantes ſucceſſiue modo vnus modo alter regnabant. Inter has autem regni Syrie parricidiales diſcordiaſ mortuus eſt ptolomeus iſte relicto regno vxori.

Ptolomeus alexander nonꝰ Egiptiorū rex regnauit expulſo fratre annis. 10. Hic ptolomei ſother predicti frater fuit. Cleopatra mater. poſtqꝫ cum maiore filio decem ⁊ ſeptem annis regnaſſet grauiter ferens filij ſocietatē populum in eum concitauit ⁊ in Cyprū exulare coegit. Accerſito iſto alexādro minore filio in locum fratris ſecum regnare fecit. Sed tandem ab eodem occupata interſicitur. Et a populo in exiliū actus. Ptolomeꝰ ſother reuocatꝰ in regnum. Igiť alexander regni cyreneorū quod ei pater teſtamēto reliquerat populo romano herede inſtituto deceſſit.

Ptolomeus Sother paulo ante a matre pulſus. hic anno Alexandro ab Egiptijs interfecto regnum paternum iterū recuperans regnauit annis octo. Cum enim alexander matrem occidiſſet ipſum in vindictam matris repulerant. vt iam ſcriptum fuit.

Linea Regum Egipti

Ptolomeus euergetes

Ptolomeus phiſton ſiue ſother

Ptolomeus alexander

Ptolomeus ſother

Hannibal hamilcaris Carthaginenſium ducis filius. quinqꝫ et viginti etatis annos habens Impator carthaginenſiū exercitus creatus eſt hic ceteris ducibus prudentia. audatia. conſilioqꝫ ad pericula capeſcēda anteibat. Impator factꝰ triennio omnes hyſpanie gentes bello ſubegit. fratreqꝫ ſuo Aſdrubale ad hyſpanie cuſtodiam relicto. ipſe pyrrhenū ſaltū tranſijt. Et poſtqꝫ ad alpes ꝑuenit que ſcilicet ytaliā a gallia ſeiungūt. quas nemo vnqꝫ cum exercitu preterqꝫ hercules tranſierat: ita itinera et loca lapidoſa ſtrues comburendo et acetum infundendo patefecit vt Elephas oneratus ire poſſet. cum antea vix vnus homo quiret repetere. In eo tamē loco multi niuibus obruti cum elephantis periere. Tradiť ad ytaliam. lxxx. milia peditum et viginti milia equitum ſeptem et triginta elephantes adduxiſſe. Deſcendit itaqꝫ Hannibal in Thaurinenſes agros. Et ꝑuagata tota regione Ciſalpina romanos tribus prelijs profugauit: ac multas vrbes obtinuit. Idēz ꝑ ligures fecit Poſtea appenninū tranſiliens apud ethruriā vbi nunc florentia graui oculoꝝ morbo affectus eſt. vt dextrum amiſerit oculū. deinde C. flamineū interfecit: q̊ facto fabiꝰ maximꝰ a ſenatu cōtra ipm miſſus per ſumma montiū et abdita nemorum caſtra ponēs eius feruorem deluſit. ⁊ repta occaſione aretinorū auxilio vicit. Et ſic ꝑ ſedecim annos totam ytaliam varijs cladibꝰ fatigauit. Inde in apuliam ꝑgens maxima clade romanos apud cannas affecit. In quo quidē ꝓlio tot romanorū milia ceſa ſunt: vt tres āuloꝝ aureoꝝ modios quos e romanorum militū manꝰ extraxerat Carthaginē mitteret. Cōſulares quoqꝫ viri ac ſenatores capti aut occiſi fuere. Et de romanis actū fuiſſet ſi Hannibal ſtatim poſt victoriam ad vrbem acceſſiſſet. Is tamen coactꝰ ytaliā relinquere ⁊ opē patrie ſue ferre que a publio ſcipione ꝑmebať. Cū carthaginēſes cū romanis pacem compoſuere ad antiochum regem confugit. deinde ab bithinie regē T. quintꝰ legatꝰ cōtra eū ꝑrexit. Ne a romanis capereť cōfeſtim guſtato veneno qđ in ānulo more regio gerebat aīam expulit. Et ſic eo genere mortis a romanorū vinculis ſe liberauit. Deceſſit aūt ſeptuageſimo vite ſue anno.

Hanibal

Anno ab vrbe condita.cccc lxxx.Sanguis e terra et lac e celo manare viſum eſt in ſpecie pluuie.peſtilētia grauis in vrbe biennio fuit:quā ſibillini libri dixerunt celeſti ira impoſitā:nō inquerebatꝛ numerꝰ eorū qui periſſent:ſed ipſorum qui fuerunt ſuperſtites.

Coloſſus ingens ſolis ſimulacrum a clare lydo ſtatuario fabricatum apud rhodum inſulam terremotu corruit.Erat quippe(vt plinius refert)ſtatua admirāda altitudinis cubitorum.70.turribus equipperāda.Et e ſeptem miraculis mōi maximum fuiſſe teſtantur.

Strato pħus

Strato lampſacenus pħus Archeſilai filius vir eloquē tiſſimus.Et in ſpeculatione phiſica pre ceteris diligen tiſſime ſpeculatus.Unde et phiſicus ē appellatus:fuit ptolomei philadelphi preceptor a quo talentis octuaginta donatus ē Scripſit de regno:de iuſticia ⁊ de dijs.Aiunt eum fuiſſe tam tenuez vt ſine ſenſu moreretur.Silphon quoqꝫ pħus ſuo tempore omnibus bonis amiſſis ſolus nudus euadens ait.Omnia mea bona mecum porto:pectore enim geſtabat.

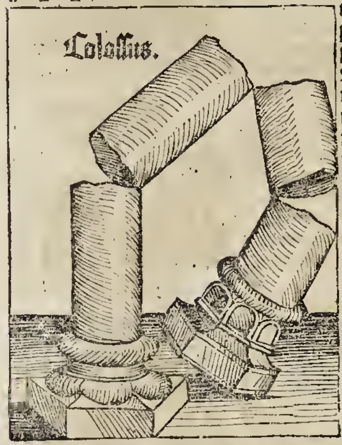

Crates pħus

Crates athenieſis academicꝰ philozophus filius antigenis.palemonis auditor illiuſqꝫ ſucceſſor ſcole:q̄ adeo ſe viuētes amarūt: vt eadez ſemp ſtudia ſint cōſecuti: et mortui eodem ſepulchro ſepulti: q̄s antagoras in hanc ſententiam verſibus exornauit.Hoc tumulo Cratem et polemonē cōditos fatere qui tranſis o boſpes viros conſenſu animorū precipuos:quoꝝ diuino ex ore doctrina manauit ſacra viteqꝫ mundicies ſapiētie adiuncta.

Panetius

Poſſidonius

Silphoñ pħus

Panetius pħus claruit tpe Scipiōis rome cꝰ et p̄ceptor fuit.Qui ſtoice ſecte pħus extitit:Quē cicero in libro officiorū imitatus eſt.cuius hec eſt ſententia.Uitam hominum qui etatem in medio reruz agūt ac ſibi ſuiſqꝫ vſibus eſſe volūt ad cauenda picula ex impulſo aſſidua ⁊ ꝓxe quotidiana:oportet aīo eſſe ꝓmpto ſemper et intento.

Silphon megarenſis pħus his tempꝛibus floruit hunc et imitatione atqꝫ ſapientia tantū alios preceſſiſſe dicunt vt parū abfuerit:quin omnis gratia in illum intenta in Megaram tranſiſſe diceretur Cicero vero libro de fato dicit illum fuiſſe hominem acutum maximeqꝫ ſuis temporibus approbatū.Qui cum capta aliquando eſſet eius patria:et omnibꝰ eiꝰ bonis amiſſis ſolus nudus euadēs interrogaretꝛ.An omnia perdidiſſet:Reſpondit omnia mea bona mecū porto:pectore enim illa:non in ſcapulis ſe geſtare dicebat.

Licon pħus

Poſſidonius pħus ſtoicus panecij diſcipulꝰ claruit tempe ſcipionis hic fuit aſtrologꝰ magnus teſte auguſtino.

Eraſiſtratꝰ q̄z athenieſis medicꝰ ſcd̄m Euſebiuz his tpibꝰ floruit hic cū ex ariſtotelis familia natꝰ eſſet etiam eximiꝰ medicꝰ euaſit.Qui cū antiochū regē ex grauiſſimo morbo ſanaſſet a ptolomeo rege eiꝰ filio centū talentis donatꝰ eſt vt teſtis eſt pliniꝰ libro vigeſimonono naturalis hiſtorie.

Licon troadēſis pħus clarꝰ habetꝛ vir quidē eloquēs et in educādis inſtruēdiſqꝫ pueris maxīe idoneꝰ.Dicebat eīm neceſſario adiūgi pueris pudorē ⁊ laudis ſtudiū velut equis calcar.Fuit hic dū vixit habitu mūdiſſimꝰ ⁊ veſtiū incredibili mūdicie atqꝫ nitore:Et cū ēet corpe fortiſſimꝰ, pile ludo ſe exercuit.Tenuit aūt ſcole p̄ncipatū āni s.44.Tandē feſſus podagre morbo anno vite ſue.74. interijt. Timon appolloniates pħus etiā ſuis tpibꝰ floruit hic duz iuuenis eſſet mltis obſcenitatibus ſe immerſit:poſtea factꝰ vir(licet egenꝰ)repudiatis vicijs in calcedoniā iuit:ibiqꝫ philozophiā ⁊ oratoriā artem didicit atqꝫ exercuit.Scripſit aūt diuerſa poemata Tragedias Comedias ⁊ Satiras.

Linea Conſulum romanorum

L. Metellus C. Furius

C. Attilus T. Mallius

L. Emilius Terrentius varro

Lucio cecilio metelle. Caio furio placido conſulibus. Metellus in Sicilia affrorum ducem Aſdrubalẽ cũ. cxxx. elephantis et magnis copijs venientem ſuperauit. Apud panormũ. xx. milia hoſtium occidit: ſex et viginti elephantes cepit reliquos errantes p numidas quos ĩ auxilium habebant collegit. Et romã deduxit ingenti pompa.

T. Mallio Torquato Caio Attilo cõſulibus de Sardis triumphatũ eſt Et pace oĩmb⁹ locis facta. Romani nullum bellum habuerunt. Quod bis poſt romam conditam ſemel tantuꝫ numa põpilio regnante contigerat. Et porta iani clauſa eſt vno anno.

Emilio conſule ingentes gallorũ copie alpes tranſierunt: ſed pro romanis tota italia conſenſit. xl. tñ milia hoſtium capta et interfecta ſepteꝫ milia. Et triumphus emilio decretus. Gallorũ ſiquideꝫ animi feroces: corpa pluſqꝫ humana erant. ſed experimento deprehẽſuꝫ eſt ꝙ virtus eorum ſicut primo impetu maior q̃ꝫ virorũ eſt. Ita ſequens minor q̃ꝫ feminarum. Alpina corpa humenti celo educata habent quoddã ſimile niuibus ſuis Cum mox calore pugne ſtatim ſudorem emittũtꝫ leui motu q̃ſi calefaciẽte ſole laxantur aliquot deinde annis euolutis p⁹ contra gallos intra ytaliam pugnatuꝫ eſt finitũqꝫ eſt bellum M. Claudio marcello Gn. Cornelio Scipione conſulib⁹. Poſtea idem Marcellus cũ collega ſuo Cornelio ingentes copias Galloruꝫ peremit Mediolanum expugnauit: grandem predam romam ptulit ac triumphãs marcellus ſpolia gallorum ſtipiti impoſita humeris ſuis vexit.

Linea Conſulum romanorum

M. C. marcell⁹ Cornelius Scipio

Lucius Mallius Cõforius M. Mallius

Lucius cenſorinus Marcus maulius

Eodem anno bellum punicum ſcd̃m romanis illatum eſt per Annibalem carthaginenſium ducem filium amulcaris qui iam dudum amulcari patri ad aras iurauerat cũ adhuc nouem eſſet annorũ ſe vt primum poſſet aduerſus romanos pugnaturum.

Quingenteſimo et quadrageſimo anno a condita vrbe Lucius emilius paulus publius Terrentius varro contra hannibalem mittuntur ambo tamen vincuntur.

Tranſacto punico bello ſecutum eſt Macedonicum contra philippum regem. l. et quingenteſimo primo anno ab vrbe condita T. Quintius flaminin⁹ aduerſus eum mittitur: et proſpere geſſit et pax ei ablata eſt his legibus ne grecis ciuitatibus quos romani contra eum defenderant bellum inferret: vt captiuos et tranſfugas redderet. Quinquaginta ſolas naues haberet reliquas romanis daret. Et per annos decies quaterna milia pondo argenti preſtaret: et obſidem daret filium Demetrium.

Linea Regum Syrie

Alexander filiꝰ antiochi

Demetrius filiꝰ demetry

Antiochus adoleſcens Sedetes

Triphon

Alexander

Alexander ille filius antiochi epiphanes vndecimus Syrie ⁊ aſye rex regnauit ſcd̄m Euſebiū annis. 9. ſemꝑ iudeis graciosus fuit. Jonathan machabeū ducē ſibi cōfederauit: eius adiutorio occidit demetriū ſother: et regnauit ꝓ eo. Cleopatram ptolomei filiam regis egipti in vxorē duxit. quā ptolomeus auferens alexandro demetrio filio demetrij ſother vxorē dedit. tandē rex arabū ad quē alexander fugit timens ptolomeū alexandrum occidit caput auferēs ptolomeo tranſmiſit.

Iſte Demetrius regnauit annis tribus poſt alexandrum. Et omni regno paterno recuperato vicijs adoleſcentie in ſegniciem lapſus poſtremo captus in hyrcaniam nouem annis ſine regno priuatus vixit. Tandem regno reſtituto philometor filiam Cleopatram ab alexandro ſublatā vxorem dedit.

Antiochus Sedetes adhuc puer ſuadente triphone aliquid molitus eſt pro reparatione regni ſed parum profecit: quia ſtatim ab eo occiſus eſt. Hi enim duo adinuicem dimicantes ſucceſſiue modo vnus modo alter regnabat.

Iſte Johannes hircanus occiſo patre ſuo ſymone et duobus filijs ſuis Juda et Mathathia a ptolomeo duce in conuiuio in Jericho iure obtinuit ſacerdotium. et adminiſtratis optime rebus viginti tribus annis mortuus eſt: reliquitqꝫ Ariſtobolum filium ſuum primogenitum et anthigonū cum alijs duobus paruulis. Cumqꝫ nullus eorum ad regendum populum eſſet ydoneus vxorem ſuam diſertiſſimam prefecit ⁊ filijs. Sedit autem annis. 26. vir ſacerdotio dignus atqꝫ ducatu ſtrenuꝰ. A romanis ius amicicie poſtulans obtinere promeruit. Hic multas ſeditiones a phariſeis et eſſenis ꝑtulit: a quibus tandem liberatus: feliciter vſqꝫ in ſenium vixit

Ariſtobolus filius iohannis hircani in vincula matrem cum duobus fratribus minoribus ſuis coniecit: primuſqꝫ dyadema regni ſibi impoſuit. Et vno anno tantūmodo regnauit. Fuitqꝫ rex et ſacerdos: fratremqꝫ ſuum ſuggeſtione vxoris ſue interfecit. Et decurſis. 475. annis a ſedechia vltimo rege iuda quando regnum iuda interruptum et finitum fuit. mortuus eſt morbo acerbiſſimo: vt ſanguinem laceratis viſceribus euomeret.

Triphon capto Jonatha proditorie contra Symonē fratrem Jonathe bellum mouit. Et acceptis a ſymone centum argenti talentis et duobus filijs Jonathe contra ꝓmiſſa Jonatham cum duobus filijs occidit. Et poſtea dominum ſuum Antiochum adoleſcentem interfecit et pro eo regnauit.

Iſte Alexander ariſtoboli frater apud iudeos pontificatum et regnum ſuſcipiens regnauit annis. 27. relicta enim vxore Ariſtoboli que ex eo prolē non ſuſceperat a vinculis cum duobus fratribus eum abſoluit ⁊ tanqꝫ maiorē regem iudee conſtituit: qui fratrem ſuum ſcd̄o a ſe genitum occidit. tercium vero regno priuatum ſecum viuere cocgit: qui adeo nequiſſimus fuit ꝙ mille ſeniores intra ſex annos peremit. Octingentos quoqꝫ vxoratos viros vna cum vxoribus ac liberis in plateis patibulis affixit: qui eius crimina deteſtabant. Tandē 27. anno regni ſui ex quartana febre mortuus eſt: et reliquit duos filios Hircanum et Ariſtobolum. verū vxorem ſuam alexandram fecit regnare: quia habuit gratiam populi: cum adhuc viuente marito humanitate ſibi allexerat.

Alexander iſte filius Antiochi regnauit poſt triphonem quem occidit dyodatus dux.

Linea Summorum pontificum

Johannes hircanus

Ariſtobolus

Alexander

Mantua gallie Cenomanoꝝ memorabilis vrbs vt quibuſdã placet a Manta Thireſie vatis filia pꝰ Thebanoꝝ interitũ ab Alexandro tũc illa cõdita fuit. Sũt tñ qui dicãt Thireſiã theſei tpibus fuiſſe. Et in eiꝰ ſeruitutẽ deueniſſe: que poſt pr̃is interitũ in ytaliã cũ multis venit: ⁊ cũ ſocijs grec̃ mãtuaꝫ cõdidit. Sed cũ interim ex thiberino thuſco rege oenꝰ natꝰ eſſet: ⁊ ad ipm oppidũ thuſci et veneti cõfluerẽt. Oenꝰ muris oppidũ circũdedit: ⁊ in aliã formã redegit. ⁊ a mr̃e Mantuã appellauit dicẽte Virgilio. x. li. Eneidos. Ille iam pr̃is agmen ſciet Oenus ab oris. Fatidice mantꝰ ⁊ thuſci filꝰ amnis. Qui muros matriſq̃ʒ dedit tibi Mantua nomẽ. Cõſtat tamẽ eam vrbẽ vetuſtiſſimã ab Etruſcis conditã: et vnã fuiſſe duodecim coloniaꝝ quas T. liuiꝰ patauinꝰ docet trãſapenninũ ab ea gente miſſas. preſertim cũ poeta inſignis virgiliꝰ ciuis ſuꝰ id orbi faciat notiſſimũ. diffuſiuſq̃ʒ eiꝰ vrbis narrat originẽ. Mãtua diues ciuis ſed nõ genus oĩbus vnũ. Hec mõtibꝰ qui galliã ⁊ germaniã ab ytalia diuidũt vicina eſt. Haud ꝓcul a benaco lacu ex quo mincıꝰ effluit qui exundãs Mantuã vſq̃ʒ labiť ibiq̃ʒ lacu facto vrbẽ circuit. Inde etiã ꝓgrediẽs breui curſu padũ influit. Paſſa eſt ſupiorıbꝰ tpibus Mantua calamitates maximas: p̃ter illas que Virgiliano verſu ſunt notiſſime. Mantua ve miſere nimiũ vicina Cremone. Nam ab Athila: Gothis. Lõgobardis ⁊ baioarioꝝ rege aliqñ diruta: qñq̃ʒ ſpoliata. qñq̃ʒ menibꝰ aperta ⁊ immunita relicta. Vngari aliqñ ad ſolũ vſq̃ʒ euertere: vnde ⁊ locꝰ vbi tũc fuerat ad rei memoriã nũc vngaria nũcupať. Mathildis nobiľ comitiſſa eam diu tenuit. mirificeq̃ʒ ampliauit. Sub q̃ Nicolaꝰ ſcõs põtifex romanꝰ cõciliũ celebrauit: hanc per multa tpa poſt Mathildim mlťi poſſiderũt. In qua p̃clariſſime familie de ripa ⁊ paſſerinoꝝ aliqñ prefuere Demũ poſt varios caſus inclite Gonzagorũ familie magni canis auxilio pulſis paſſerinis: ea vſq̃ʒ in p̃ſenſ cũ maxima laude potiti ſunt. quoꝝ ⁊ preteritoꝝ dñoꝝ cura diligẽtiaq̃ʒ pulcherrimis põtibꝰ ſup lacũ iactis tum ſupbiſſimis templis: regijs pallacijs: ⁊ nobilibꝰ ciuiũ edibꝰ plurimũ illuſtrata eſt. Vnde ⁊ nũc ampla ciuitas habita eſt: et rerũ abũdãs que ad vſuꝫ hũanũ neceſſarie ſunt. Mãtue ꝑ Karoli magni tẽpa ſanguis xp̃i miraculoſus appuit. Ad quẽ viſendũ ſcõs Leo papa ſe cõtulit. Et inde in germaniã ad karolũ acceſſit. Karoluſq̃ʒ caluus magni filꝰ Mantua veneno perijt. qd̃ hebreꝰ medicus pecunia corruptus dedit. In ea Anſhelmꝰ lucenſis ep̃us vir ſanctꝰ et eruditione moribuſq̃ʒ inſignis requieſcit. Et beatiſſimꝰ Johẽnes bonus Mantue ciuis miraculis clariſſimꝰ. Genuit et Albertinũ qui tractatũ de corpe xp̃i edidit. et Matheuꝫ medicũ clariſſimũ qui ad Sicilie regẽ de medicinis opus egregiũ perſcripſit.

Mantua

Nevius poeta comicus

NEuius poeta Comicus anno.2.regni Ptolomei epiphanes dicti (vt Euſebius ſcribit) Utice moritur: pulſus roma factione nobilium ꝛ precipue metelli. Is inter comicos tercium locum habet de quorum dinumeratione et comicorum preſtantia Vulcatius in libro de poetis: hec carmina ponit. Multos incertos certare hanc rem vidimus. Palmam poete comico cui deferant. Cecilio palmam tribuo de comico. Plautus ſecundus facile exuperat ceteros. Deinde neuius qui ſeruet precio in tercio. Si qd quarto detur: dabitur licinio. Poſt inſequi licinium facio attiliū. In ſexto conſequitur hos terrecius. Turpilius ſeptimum: Trabea octauum obtinet. In nono loco eſſe facile facio lucrecium. Decimū addo antiquitatis ennium.

Plautus Comicus

PLautus comicus poeta lingue latine pater (vt idem Euſebius teſtat) ex vmbrie arpinas als ſarſinas ciuitate rome morit. Ex cuius ſermone (vt varro epiſtolonis ſententia dixit) muſe locute forent: ſi latine loqui voluiſſent. Floruit in ſcena quintodecimo ferme anno poſtq̄ bellum aduerſus penos ſcdm ſumptum eſt. Et quāq̄ a pluribus grecis comicis fabulas ſumptas in latinum conuerterit: Oraciis tamen ſententia plautus ad exemplum ſiculi ꝑperare epicharmi dicit. Hic vt varro ꝛ plerique alij memorie ꝓdiderunt: cum pecunia omni quā in operis artificū ſcenicorum pepercerat: in mercationibus ꝑdita: inops romam rediuiſſet. Et ob querendum victum ad circūagendas molas que truſatiles appellantur opam piſtori locaſſet. Ibi quotiens ab opere vacaret ſcribere fabulas aceuendere ſolitus erat. Mortuus eſt circiter centeſimā et quadrageſimāquintam olimpiadē. Iuſſitq̄ tale ſuo ſepulchro epigrāma incidi vt varro de poetis dicit. Poſtq̄ eſt morte captus plautus comedia luget: ſcena eſt deſerta. Deinde riſus iocus ludusq̄ ꝛ numeri innumeri ſimul omnes ſimul collacrimarunt.

Ennius poeta

ENnius quoq̄ poeta comicus Tarenti naſcitur quintus ennius dictus. his temporibus (Euſebio referente) floruit. Qui a catone queſtore romam tranſlatus habitauit in monte auentino parco admodum ſumptu contentus et vnius ancille miniſterio: ſemꝑ ꝑſuadens aīas eſſe immortales. Et ideo in vite ſue termino dixit. Aſpicite o ciues ſenis ennij imaginis formam: hic veſtrum pinxit maxima facta patrum: Nemo me lacrimis decoret: nec funera luctu: faxit cure volito viuus ꝑ ora virum. Idemq̄ poeta pudicitiam predicans dicebat: flagitij initiū eſſe inter ciues corpa nudare. Hic cum comedias optimas elegantiſſimaſq̄ edidiſſet ſeptuagenario maior articulari morbo olimpiade.153.interijt. Sepultuſq̄ fuit ī ſcipionis monumento via appia.

Scipio affricanus

SCipio Affricanus alterius ſcipionis filius: vir oīm romanorū ferme ꝓmarius vigeſimūquartum agens annū duobus ſcipionibus ab haſdrubale interfectis a ſenatu romano ad hyſpanias mittit: fuit quippe panecij auditor: et inter ceteros mortales animi preſtantior. Cū intellexiſſet ſenatum ꝓpter metum hannibalis ytaliam velle relinquere: extracto gladio id ꝓhibuit aſſerens ſe velle patrie defenſorem eſſe. Ceſarie ꝓmiſſa vtebatur habitu corporis virili: is vt Eutropius ait ſeptuaginta ciuitates hyſpanie recepit: quibus feliciter geſtis conſul contra cartaginenſes deſignatur. Eoq̄ ꝑgens aphrorum ducem cum Stiphace numidie rege ſibi ſubegit. Nec multo poſt cū hannibale congreſſus ita eius equitatum fudit vt ſup̄ viginti penorum milia ceſa: totidemq̄ fere capta vna die referatur. et ipſe hannibal cum paucis ꝓfugerit: terra mariq̄ pace obtenta in ſiciliam traiecit. Romam tandem ꝑuenit triumpho clariſſimo inuectus: Aphricanus vocari meruit. Sicq̄ ſcdm bellum punicum terminatum eſt: quod ꝑ annos.18.geſtum fuit. Catoni vero contradicens nolebat cartaginem romano imꝑio emulam euerti: ne romani ſine belli metu laſciuirent. Huius ꝓclare fuere ſententie dicebat enim: nunq̄ ſe minus ocioſum: q̄ cum ocioſus eſſet: nec minus ſolum: q̄ cum ſolus eſſet: hic tantus patrie pater ab emulis accuſatus: ab ingrata patria pulſus apud litternum ruſticulum exulans: tandem.52.etatis ſue anno morbo interijt.

Philo iudeus

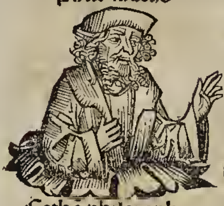

PHilonem iudeum ex ſacerdotum genere natum: et Alexandrie educatum per hec tempora floruiſſe conſtat. Et ſapientie librum greca lingua (in q̄ peritiſſimus fuit) eleganti ſtilo conſcripſit. Quē ideo ſapientie libruꝫ nominauit: quia in eo chriſti ieſu domini noſtri laudes ſpecialiter narrauit: vel quia multipliciter in eo ſapientia cōmendatur. Scripſit autem multa: vt diuus hieronimus in libro de viris illuſtribus cōmemorat.

Cathon philoſophus

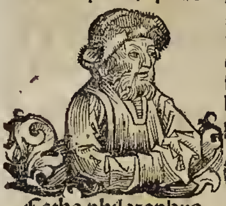

CAthon phūs ſtoicus natione egiptius panecij quondam diſcipulus. multa ſcripta reliquit. Cuius habētur plurima egregie dicta. Ex quibus hec pauca notabilia excerpta feruntꝰ. Deſines timere ſi ſperare deſieris. Queris quid ꝓfecerim: Reſpōdeo amicus mihi eſſe cepi. Si vis amari: ama. Ab eo aliquādo queſituꝫ fuit. An beneficium ſeruꝰ dn̄o dare poſſit: Reſpōdit: quedam ſunt beneficia: quedam vero officia: et quedam miniſteria. Beneficiū inquit eſt: quod alienꝰ dat: Alienꝰ autē eſt qui potuit ſine reprehēſione ceſſare. Officiuꝫ eſt filij vxoriſqꝫ ac ceterarum perſonarum quas neceſſitudo ſuſcitat. et opem ferre iubet. Miniſterium eſt ſerui quem conditio ſua eo loco poſuit: vt nihil eorum que preſtat imputet ſuperiori.

Catho philoſophus

CAtho primus phūs romanus atqꝫ iuriſta: primo quidem queſtor. deinde bis conſul: litterarū tam grecarū q̄ꝫ latinaruꝫ apud romanos decus. Hic primū cum Q. fabio maximo militauit. Deinde anno poſt quīto queſtor Tarētum miſſus fuit vbi Enniū poetam inueniēs romam ſecū adduxit. Poſtmodum cū Scipione illo viro optimo affricam trāſuectꝰ rempub. nō mediocriter iuuit. Deinde ex edilitatis officio cenſor factꝰ: ac poſtea pretor optime in omnibus ſe habuit. Etiam bis conſul et poſt conſulatū quē ſtrennue in hiſpania geſſit: tribunus militum dictus eſt. Denium cū ſero et pene ſenex latinas litteras didiciſſet etiam grecas litteras edoceri appetiuit vnde doctus factus. hiſtorias et rem militarem tractauit atqꝫ ſcripſit. Et dum ſibi ex clementia quandam comparaſſet gloriaꝫ. Id egit vt iuris ciuilis peritiſſimꝰ haberetꝰ. Senatu namqꝫ et extra Senatū cōtemporaneos omnes grauitatis et auctoritatis excellētia ſuperauit. Cenſorinus aūt appellatus fuit: ꝙ cenſure officiuꝫ ſibi ſpecialiter fuerit cōmendatū. Eiꝰ quoqꝫ ornamenta fuerūt ſenatꝰ. maieſtas. et propagata familia. Ex qua quippe maximum decus romanorum. poſterior catho ortus eſt qui ſacratiſſimum illud Cathonum nomen poſtea immortale fecit.

Scipio iunior affricanus

SCipio magni Scipionis nepos om̄i virtute apud romanos preclarus. Conſul extra ſorteꝫ factus Aphrica ſibi decreta eſt. Veniēſqꝫ carthagineꝫ cum ſex continuis diebus noctibuſqꝫ oppugnaſſet: tandem re deſperata Carthaginenſes ad deditionē traxit. petēteſqꝫ vt quos belli clades reliquos fecerat ſaltem ſeruire liceret. Atqꝫ ita primū mulierū agmen ſatis miſerabile: poſt virorum turba deſcendit. Nam (vt liuiꝰ ait) fuiſſe mulierum. 25. milia: viroruꝫ. 50. milia captiuorū memorie proditū eſt. Haſdrubal vero imperator vltro ſe tranſfuge dedit. Et eius vxor ſe ſuoſqꝫ quodam femineo furore in mediū ſe iecit incendium Ipſa aūt ciuitas ſuppoſito igne ſedecim cōtinuis diebꝰ ardens: miſerūqꝫ victoribꝰ prebuit ſpectaculū. Scipio autem et ipſe cognomen illud celebre meruit: q̄d auus eius acceperat vt propter hanc fortiſſimam virtutem Affricanus iunior appellaretur.

Publius Terrentius poeta comicus

PVblius Terrentius affer Carthagine natus poeta comicus. Qui a Scipione iuniore p̄dicto vt quidem exiſtimāt in ſeruiturē ex aphrica ductꝰ ꝓpter ingenij magnitudinē et forme p̄ſtantiā libertate donatꝰ eſt. Alij ſcribunt: ꝙ rome Terrēciꝰ lucano ſenatori ſeruiuit. a q̄ ob ingeniū et formā nō inſtitutꝰ modo liberaliter ſed mature manumiſſis. Hic cū multis nobilibꝰ familiariter vixit. Sed maxime cū ſcipione aphricano et cū lelio. Scripſit comedias elegāti ſtudio ſex. In q̄bus multor mores ad precauēda pericula ānotauit. De morte eiꝰ volcatiꝰ ſic tradit Sed vt affer ſex pplo edidit comedias: iter hinc in aſyā fecit: nauī cū ſemel ꝯſcendit: viſus ē nūquā. Ceteri mortuū eſſe in Archadia ſtiphali ſinu leucadie tradūt. Gn. Cor. dolobella. Marco fuluio nobiliore ꝯſulibꝰ fuiſſe dicitꝰ mediocri ſtatura gracili corpore. colore fuſco. Reliquit filiam que equiti Ro. nupſit. Hūc affranius om̄ibus comicis p̄fert. Sepulchro eiꝰ tale epitaphiū inſcriptū fuit.

Natus in excelſis tectis cartaginis alte Romanis ducibus bellica preda fui
Deſcripſi mores hominū iuuenūqꝫ ſenūqꝫ Qualiter et ſerui decipiāt dominos
Quid meretrix: q̄d leno: dolis ꝯfingat auarꝰ Hec q̄cūqꝫ leget ſic puto cautꝰ erit.

Linea Conſulum romanoꝝ

Caius Caſſiꝰ Longinus — Sextus domicius Caluinus

Scipio Naſica — Calphurnius beſtia

Caius Marius — Quintus Catulus

Gneus octauius — Cornelius Cinna

Anno ſexcenteſimo vigeſimo ſeptimo ab vrbe condita hij cōſules Gallis tranſalpinis bellū intulerūt atqꝫ coꝝ regi viturto infinitaꝫ multitudinē iuxta rhodanū fluuiū interfecerūt. Deniqꝫ cū viturtꝰ paucitatē romanoꝝ vix ad eſcā canibꝰ quos in agmine habebat ſufficere poſſe iactaret: et ipē .c.lxxx. milia armatoꝝ hrēt: cōſerta pugna a romanis ſupatus eſt. Ex cuiꝰ exercitu partim in bello: partim ſubmerſi cuꝫ ponte: quē ſibi iūctis nauibꝰ ſupra rhodanū extruxerāt .cl.m. perierunt. Preda ex torquibꝰ galloꝝ ingens ſublata eſt: magnaqꝫ gloria cōſules ambo triumpharūt. M. porcio Catone ⁊ Quīto marco cōſulibꝰ Narbone in gallia colonia deducta eſt annoqꝫ eodē Licinio metello ⁊ quīto lucio Sceuola conſulibꝰ de dalmacia triumphatum eſt.

Tempore horum cōſulum iugurthe Numidaꝝ regi bellū illatum eſt. Qđ Aderbalē ⁊ Hiempſalem Micipſe filios fratres ſuos reges: ⁊ ppli romani amicos interemiſſet. Miſſus aduerſus eū cōſul Calphurniꝰ beſtia: qui corruptꝰ regis pecunia pacē cū eo flagicioſam fecit. Et a ſenatu improbata eſt. Poſtea cōtra eūdē in ſequēti anno Spurius albinꝰ poſthumiꝰ ꝓfectus eſt. Is quoqꝫ ꝑ fratrē ignominioſe cōtra numidas pugnauit. Tercio miſſus Quītus cecilius Metellꝰ cōſul. Is exercitū ingēti ſeueritate ⁊ moderatione correctū: cū nihil in quēquā corruptum faceret ad diſciplinā romanā reduxit. Iugurtā varijs prelijs vicit: Elephātes eius occidit vel cepit ⁊ multas ciuitates: et cū iam finē bello impoſiturꝰ eſſet: ſucceſſuꝫ eſt ei a Caio mario. Is iugurtā ⁊ bochū mauritonie regem qui auxiliū iugurte ferre ceperat ꝑiter ſupauit .xx. milia armatorū ad internitionē cecidit. Tandē ante currū Marij iugurta cū duobus filijs ductꝰ eſt cathenatꝰ. Et mox iuſſu cōſulis in carcere ſtrangulatus eſt.

Marius poſt victoriam iugurtinā ſecūdo cōſul factꝰ eſt. Bellumqꝫ ei contra Cymbros ⁊ Theutones decretū eſt. Tercio quoqꝫ ei ⁊ quarto delatus eſt cōſulatꝰ: quia bellū Cymbricū ꝓtrahebatur. Sed in quīto cōſulatu collegam habuit Quītum lucanū catulū Cū priores cōſules a Cymbris ⁊ Theutonibꝰ ⁊ Ambronibꝰ que erant Germanorum ⁊ gallorū gentes victi ſunt iuxta flumen rhodanum. Timor Rome grandis fuit: quātum vix hanibalis tempe punicis bellis: cuꝫ Cymbrias itaqꝫ cōflixit. Et ex duobus prelijs .cc. milia hoſtiū cecidit .xxx. milia cepit: interea Cymbri ⁊ Theutones quoꝝ copia adhuc īfinita erat ad ytaliā tranſierūt. Iterū a Caio mario ⁊ Quīto catulo cōtra eos dimicatū eſt: ſed a Catuli parte felicius. Nam eo ꝑlio qđ ſimul ambo geſſerunt .cxl. milia aut in pugna aut fuga ceſa ſunt .xl. milia capta. Romani milites ex vtroqꝫ exercitu .ccc. perierūt. Tria ⁊ trigīta Cymbris ſigna ſublata ſunt: ex hijs exercitꝰ Marij duo reportauit. Catuli exercitꝰ .xxxi. Sed ab eorū mulieribꝰ grauiorē pene ꝙ ab ipis pugnaꝫ romani expti ſunt: Hee etem plauſtris in modū caſtroꝝ depoſitis ipē deſup ꝓpugnantes diu obſtitere romanis. Sed cū ab eis ipē nouo cedis genere terrerētur: abſciſis cū crine ceruicibꝰ inhoneſto ſatis vulnere turpes relinquebātur. Ferruꝫ qđ in hoſtes ſumpſerāt in ſe ſuoſqꝫ verterūt. Nā miſſa ad mariū legatione cū libertate ac ſacerdotiū non impetraſſet nec fas erat: ſuffocatis eliſiſqꝫ paſſim infantibꝰ ſuis aut mutuis cōcidere vulneribꝰ aut vinculis e crinibus ſuis facto ab arboribus iugiſqꝫ plauſtroꝝ pependerūt.

Anno vrbis condite ſexcenteſimo ſexageſimo ſecūdo: primū rome bellū ciuile cōmotū eſt. Eodē āno etiam Mithridaticuꝫ: cauſam bello ciuili Caius marius ſexies cōſul dedit. Nam cū Silla cōſul contra Mithridatē geſturus bellū (qui aſiam ⁊ achaiā occupauerat) mitteref. Iſqꝫ exercitū in Campania paulisꝑ teneret: vt belli ſocialis qđ intra ytaliā geſtū fuerat reliquie tollerent. Marius affectauit vt ipē ad bellum Mithridaticū mitteref. Quare ſilla cōmotus cū exercitu ad vrbē venit. Illic cōtra mariū ⁊ Sulpicium dimicauit: primꝰ vrbē armatꝰ ingreſſus eſt Sulpiciū interfecit. Mariū fugauit. Atꝫ ita cōſulibꝰ ordinatis in futurū annū Gneo octauio ⁊ Cornelio Cinna ad aſiam ꝓfectꝰ eſt. In tpe ipo dira ꝓdigia viſa ſunt. Nam ſub ortu ſolis globꝰ igneꝰ regione ſeptētrionis cū maximo celi fragore emicuit. Apud aretinos incōuinio cruor e panibꝰ fluxit. Tum etiā oīm generū animalia que inter hoīes viuere ſolita erant: relictis ſtabulis paſcuiſqꝫ cū balatu hinnitu mugituqꝫ miſerabili ad ſiluas mōteſqꝫ fugerunt. Nec mora poſt hec grauia prodigia bella ciuilia ſecuta ſunt.

Silla patricius romanꝰ cū plurima ī iugurthino bello edidiſſet facinora. Impatoris gloriā a ſenatu reportauit. qui ſtatim cōtra mithridatē miſſus in achaia ⁊ aſia vicit. Hic ex antiqua atq; p̄clara ſcipionū familia ortus: oēm vitā ab adoleſcētia quibuſcūq; flagicijs inq̄natā vſq; ad queſturā duxit: quā ſub mario cōtra iugurtā adeptꝰ eſt. In q̄ quidē officio vitā penitꝰ cōmutauit. Nā cathenas iugurthe manibꝰ iecit: mithridatē cōpeſcuit: ſocialis belli luctꝰ repreſſit: cynne dn̄atione fregit: ⁊ mariū ꝓſcriptū ⁊ exulē eſſe coegit. Erat aūt lr̄is grecis latiniſq; optīe eruditus: facūdus: acer: aſtutus: glorie cupidus: multaꝝ rerū ⁊ maxime pecunie largitor: aīo grandis: ita dubitari potuit: fortior an felicior foret dictator factus. ita rempu. repreſſit vt nemo illo inuito: nec bona: nec patriā: nec vitā ipſam retinere poſſet. Sub priuata tandē vita puteolos ſe cōtulit morbo inteſtinali mortē obijt. Quo mortuo duo funeſtiſſima bella italicū qḋ ſociale dicebať: ⁊ ciuile ſyllanū finē habuerūt: que ambo ꝓtracta ſunt ꝑ decē annos. Cōſumpſerūt aūt vltra centū quinq̄ginta milia hominū: viros conſulares. xxiij. Senatores fere. ccc. Abſq; his qui in tota italia paſſim deleti ſunt.

Cum ſilla rempublicā cōpoſuiſſet ſub his cōſulibꝰ bella noua exarſerūt: vnū in hiſpania: aliud in pamphilia ⁊ ſicilia: terciū ī macedonia: quartū in dalmacia. Nā ſertoriꝰ qui partiū marianarū fuerat ad bellum cōmouit hiſpanias. Miſſi ſunt cōtra eū duces Quintꝰ: Ceciliꝰ: Metellus filiꝰ eius. Et in populi ro. ditionē redacti ſunt. Ad macedoniā miſſus eſt Appius Claudiꝰ deinde Cn. Scribonꝰ Curio. Is dardanos vicit ⁊ vſq; ad danubiū penetrauit: ita vno tpe multi ſimul triūphi fuerūt.

Bellū ſeruile primū inter inicia vrbis herdonio duce ſabino in ipa vrbe tentatū eſt: ſed hic tumultus magis fuit q̄ bellū. Mox impio ꝑ diuerſa terrarū occupato. quis crederet ſiciliā multo cruentiꝰ ſeruili q̄ punico bello eſſe vaſtatā: terrā frugū ferax: ⁊ quodāmodo ſuburbana ꝓuincia late fundis ciuiū latinoꝝ tenebať. Tandē ꝑpenna impatore de eis ſupplicium ſumptum eſt: fuitq; de ſeruis ouatione contentus ne dignitatem triumphi ſeruili inſcriptione violaret.

Anno ſexcenteſimo vrbis condite. lxxxix. L. Sergius catilina tpibꝰ hoꝝ conſulū nobiliſſimi generis vir ſed ingenij prauiſſimi ad delendā patriā cōiurauit: cū quibuſdā claris quidē: ſed audacibꝰ viris a cicerone vrbe expulſus eſt. Socij eius dep̄heſi in carcere ſtrāgulati ſunt. Ab antonio altero cōſule catilina ipe victꝰ p̄lio eſt ⁊ interfectꝰ. Deinde anno ſequēti Iunio ſillano ⁊ L. murena cōſulibꝰ metellus de creta triūphauit.

Pompeius maximꝰ romanoꝝ impator maxio in precio apud romanos habitus eſt: qui deuictis magna celeritate pyratis iterato contra vigintiduos reges oriētis impator deſignatus eſt: qui mitridatē ī armenia minore nocturno p̄lio vicit. Tigrani deinde regi bellū intulit: deinde albanis ⁊ regē coꝝ herodē prndēter ⁊ hiberie regem vicit. Mox ituræos ⁊ arabes. Inde ad iudeā trāſgreſſus eſt hieroſolimā caput gētis obſedit: non ſolū natura loci verū etiā ingenti muro foſſaq; maxīe munitam vix tercio menſe expugnauit. M. iudeoꝝ occiſis ceteris in fidē acceptis: muros ciuitatis euerti imperauit: hircanū ſacerdotio reſtituit: ariſtobolū captiuū romā duxit: his geſtis in aſiam ſe recepit: reuerſus deniq; romaꝫ cum ingenti gloria triumphauit Iunio ſillano ⁊ L. murena cōſulibus.

Caius iulius ceſar qui poſtea impauit anno vrbis condite. 698. cuꝫ L. bibulo cōſul factus decreta eſt ei Gallia trāſalpina ⁊ ciſalpina ⁊ comata. Addidit ⁊ ſenatus illiricū cū legionibꝰ denis. Cū quibꝰ ꝑ decez annos bellans grauiſſima p̄lia cōfecit. Primo vicit heluetios ⁊ vſq; ad oceānū britānicū ꝓceſſit. Deinde Arioiuſtū regē cui auxiliabāť Arudes Marcomones Tribeti Vangiones Sueui ⁊c̄. fugere cōpulit. Poſt hec gentē belgarū ⁊ alios qui vno noīe germani vocanť. Deinde facto ponte rhenum tranſgreſſus. Domuit aūt annis. ix. fere oēm galliā: que inter alpes ⁊ flumen rhodanū: rhenuꝫ ⁊ oceanum eſt: ⁊ circuitus patet: hinc bellū ſucceſſit ciuile execrandū. Ceſar enī e gallia rediens victor altū conſulatū petijt: contradictū eſt a marcello: a bibulo: a pompeio: a catone: iuſſuſq; vt dimiſſis exercitibꝰ ad vrbē rediret: ⁊ pompeiꝰ cū impio miſſus eſt ꝓpter quā iniuriā potius cōmune ⁊ pluſq; bellū exortū eſt.

Linea Conſulum romanorum

Silla

Marcus Emilius — Quintus Catulus

Marcus Tuliꝰ Cicero — Gneus Gneus

Pompeius

Caius Julius — Lucius Bibulus

Florentia nobiliſſima ⁊ inclita ac primaria vrbiū ethrurie. Eius origo refert̄ in ſillanoꝝ militum (quibus is ager a ſilla aſſignatus fuit) aduentū. Et quia primas illi ſedes ad arnifluenta ceperūt fluentiam inde primo dictam volunt. Et quidem plinius apud quem primū eius loci mentio facta eſt fluentinos dicit: ꝓfluenti arno appoſitos. Venerunt vero hi milites ad annū condite vrbis rome ſexcenteſimū ⁊ ſeptimū ſupra ſexageſimū. vnde iniciū habuiſſe videt̄ florentia ante chriſti dei noſtri aduētum annos circiter octogintatres. Condita igit̄ fuit florentia ex feſulanis ad ripas arni fluuij: ⁊ priſci homines fluentiā vocauere. Que cū auſpicijs fundata felicib⁹ vicinas ꝑ circuitū ciuitates excellere: miriſq̃ modis imperiū ꝓpagare cepiſſet Florentia longe melius q̄ fluētia dicta eſt. Multis ea ciuitas ꝑ Gothorum tempora incōmodis agitata eſt. Totila enim eam immunitā ⁊ deſolatā fecerit. Quā karolus magn⁹ inſtaurare fecit: maioreq̃ ambitu menibus circūdedit. Et digniſſimis priuilegijs ⁊ magiſtratibus decorauit. Itaq̃ florentia acceptis vi ⁊ in ſe populariter traductis feſulanis ad annū ſalutis quartū ⁊ vigeſimū ſupra milleſimū plurimū opibus ⁊ gloria eſt aucta. Quo item anno Heinricus primus imꝑator ecclesiam ſancti Miniatis ad muros florentie edificauit. Ex eo fere tp̄e ꝑ priores artiū ⁊ vexilliferos iuſticie ſicut nūc fit gubernari cepit. Preterea in vrbe p̄ter reliqua ornamenta incredibilia baſilica inſignis ⁊ ſtupendo op̄is fornice eſt ornata: glorioſeq̃ virgini dicata. Et quarto abinde anno pallaciū item ſupbiſſimū quod inhabitant priores edificari cepit. Quinto poſtmodū anno ſcꝫ.1 0 7 1. ꝓductū eſt pomeriū: ⁊ menibus vrbs eſt ampliata: ⁊ ripis fluminis vltra ſacros diui Laurentij edes ꝑpetuo ambitu deducta. Turris vero marmorea inter ceteras orbis campanarias ſpecioſa ad annū inde primū ⁊ triceſimū excitata. Ibi p̄curſoris index maxima in veneratione habet̄: ob cuius honorē edes p̄clariſſima in celebriori vrbis loco

dicata habeť: quã baptiſteriũ dicunt. Cuius value ex ſolido ere exiſtunt: vbi noui ⁊ veteris teſtamenti hiſtorie inenarrabili ope ſculpte habenť. Florentia cũ omni italie ciuitatũ flos nuncupeť: etiã p̄ter pulchritudinẽ ⁊ ciuiũ vrbanitatẽ: viros quoqꝫ in omni genere virtutis p̄ſtantiores habuit. Duobuſqꝫ poetis ornata fuit. Dante Aldegerio ⁊ Franciſco petrarcha. Quoꝝ hic patre florentino ſed exule apud aretiũ natꝰ ⁊ arquade inter colles euganeos mortuus ac ſepultus eſt. Ille florentinis parentibꝰ florẽtie natus. obijt Rauenne patria exul. Paulopoſt iotum habuit pictorẽ celeberrimũ apelli equipandũ. Habuit quoqꝫ accurſiũ iuriſconſultoꝝ principe: qui ius ciuile egregie interp̄tatus eſt. Reddidit ⁊ medicũ Tadeũ omnium clariſſimũ. Ornataqꝫ fuit coſimo medicco quẽ opum affluentia humanitate ⁊ liberalitate ſupantem ciues europe celebrem reddũt. Cumulantqꝫ eius felicitatẽ filij ſui ⁊ nepotes qui florentie vrbi plurima addiderunt ornamenta. Monaſteriũ p̄cipue celebre ſancti marci in quo pulcherrime extructiones ⁊ bibliotheca q̄ alias ſupat oẽs: eius viri ſummi magnificentiã oſtendũt. Et priuate eius edes in via lata extructe romanoꝝ opibus compande. Florentiſſime aũt vrbis originẽ geſtaſqꝫ res abunde complexus eſt Leonardus aretinꝰ. Secus florentinã feſula vrbs vetuſta ⁊ multoꝝ ſcriptis p̄ſertim Saluſtij ⁊ Liuij celebrata interijt vel vt ſup̄ in florentiã populũ opeſqꝫ mutauit. Ex cuiꝰ montibꝰ qui ad orientẽ vergũt Munio torrẽs oriẽs florentina abluẽs menia: florentinã vrbem diuidit arnos amnis pontibus in ea quatuor magni opis iunctus. Vallem arni ſupiorẽ qua nullã habet: nũc ager florentinus: vini optimi feraciorẽ quãtũ p̄fluẽti arno appoſita planicies ambit fuiſſe paluſtrẽ aiunt. Cõmendanda eſt multis in rebus florentinoꝝ p̄uidentia: tum maxie qd̄ eligẽdis cancellarijs que oratoriã ſpectãt: ⁊ q̄ vocãt humanitatꝭ ſtudia p̄itos acceptãt: vt Leonardũ ⁊ carolũ aretinos Poggiũ: ⁊ an̄ eos colluciũ q̄ ſcribẽdi dictãdiqꝫ artẽ diſertiſſime tradiderũt.

Linea Regum Siyrie

Antiochus pius

Antiochus ſpondius

Demetrius macero

Philippus

Iſte antiochus confortatus Triphonē perſecutus eſt et in fugaꝫ vertit. Cum Triphon erat partium alexandri primus. Is videns ꝙ omnis exercitus murmurabat contra Demetrium iuit in arabiam vt reduceret inde Antiochū: deinde cogitauit Triphon occidere antiochū ⁊ imponere ſibi diadema: ſed timuit Jonatham ſtrennuū defenſorem antiochi. Deinde exiuit antiochus in terram patrū ſuoꝝ: ⁊ cōuenerūt ad eum omnes exercitus ita vt pauci eſſent cum triphone. Deinde obſedit dorā ⁊ concluſit triphonē: tandem in parthia occiditur.

Antiochus Spondius fuit filius antiochi pij. Qui de regno fugit in parthos.

Mitridates rex

Mitridates pharnacis regis parthoꝝ filiꝰ ⁊ ponti rex fuit. Apud ſinopem natus educatuſq; qui cum puer parētibꝰ orbatus eſt: mox vt adoleuit finitimos populos et Scythas in ſuam poteſtatē redegit. Et cū romanis ꝑ quadraginta annos varijs euentibꝰ cruentiſſimū geſſit bellū. Bythiniam ac capadociam ſimiliter adeptus. Aſiam. phrigiam paphlagoniā ⁊ Macedoniam inuaſit: multa et preclara agens prelia nec vna via romanos aggreſſus eſt. Ferūt hūc duos et viginti linguas (tot em̄ nationibus imperauit) notas habuiſſe: vt qua quiſq; lingua eū poſtulaſſet: eadem ſibi ius redderet. Et cū lr̄is grecis imbutus eſſet muſice etiā operā dabat. Sobrietatis eximie: laboꝛuꝫ patiētiſſimꝰ. Cū tandē Cn. pompeiꝰ nocturno ꝓlio vicit caſtra diripuit quadraginta mille eiꝰ occidit. Pharnaces filius eiꝰ cū alios filios trucidaſſet exercitū aduerſus patrē duxit. Mithridates diu ex altiſſimo muro filiū fruſtra ꝓcatus. Statim deſcendens ad vxores pelices ⁊ filias ſuas venenū oīb9 dedit. Qđ cuꝫ ipſe nouiſſimus oīm hauſiſſet: nec tn̄ ꝓpter remedia quibꝰ ſe ꝓmunierat veneno infici poſſet Gallū quendā vitigis militē inuitauit: eiq; iugulū prebuit. Perijt autē apud Boſphoꝝ qui regnauit annis q̄draginta. Quo mortuo apud Synopem conſenſu pompeij regali ſepulchro conditus eſt.

Linea preſidum Sirie

Scaurus

Sabinus

Craſſus

Caſſius

Demetrius iſte frater Anthiochi precedētis fuit quem Alexander rex iudeorum occidit.

Philippus vltimꝰ Syrie ⁊ Aſie rex. iiij. regni alexandri regnare cepit ⁊ regnauit annis. ij. Quo regnāte Anthiochus eiꝰ patruus in parthos fugiens pompeio ſe tradidit: poſt quē ſtatim philippꝰ hic a gabino conſule captus: regnū eiꝰ in romanoꝝ ditionem ceſſit. Et tunc Syrie regnū finē accepit qđ ꝑ ducentos viginti annos ſub regibus xvij. durauit.

Poſt vltimū regem ſyrie ⁊ a Pompeio romanis tributaria effecta eſt Syria: Pompeius hieroſolimā veniens vrbem cepit: templū reſerauit ⁊ ad ſancta ſanctoꝝ vſq; acceſſit: hircano principatū ſacerdotij donauit. Ariſtobolū eiꝰ fratreꝫ abduxit. Ex tūc iudei libertatē penitꝰ depoſuerunt ⁊ ſubiecti romanis eſſe ceperūt. Et pompeiꝰ ſcauro principi: regionis curā cōmiſit relictis ſecū duabꝰ cohortibꝰ.

Gabinus in ſyriā miſſus eſt: vt ſcauro ſuccederet. Is cōmēdata cura tēpli hircano: gētē iudeoꝝ in q̄nq; cōuētꝰ diuiſit q̄ſi pētharchias iudee frāgēs ſupbiā

Craſſus romanus conſul pompei collega: mortuo gabino ſyrie preſide: in locū ſuū a ſenatu ſurrogat: vt maxime parthos ſyrie vicinos rebellantes reprimeret. Uir quidē cupidiſſimꝰ ⁊ inſatiabilis cupiditatis: qui audita hieroſolimitani templi opulentia quā pompeius intactā reliquerat: vrbem ingreſſus: templum ꝓuadit: opes duoꝝ miliū talentoꝝ abſtulit: inde diuertens ꝑ meſopotamiā ī parthiā ꝓuenit: moxq; eufraten tranſiuit: ⁊ cū ꝓpe carā ventū eſſet parthi ſubito ingruentes ſagittis oppꝛeſſere romanos: ⁊ rapido equitatu craſſum ꝓſecuti ſunt: ⁊ eū circūuentū turpiter interfecerūt: quidā ſcribūt aurū ī os eiꝰ infuſū eū interijſſe.

Iſte Caſſius preſes ſyrie Craſſo ſucceſſit. Is tandē mouit exercitū contra Octauianū nongenta argēti talenta a iudeis extorquens: demū a philippis occiſus eſt.

Lugdunum tranſalpine gallie vrbs. Vienne finitima. Octauiani auguſti tempibus: Euſebio teſte a numantio planco ciceronis diſcipulo oratoris clariſſimo: in colle quodam vbi Arar vna rodanuſqꝫ miſcentur condita fuit. Quãqꝫ franciſcꝰ petrarcha de ea ſcribat. Lugdunũ nobilis et romanoꝛuꝫ colonia eſt: paulũqꝫ vetuſtioꝛ agrippa: duo hic noti amnes in mare mediterraneũ currẽtes Arar rodanuſqꝫ conueniũt. Sonam incole appellãt. Que ſup̃ reliquas gallie ciuitates Narbone excepta viroꝝ clariſſimoꝝ oꝛdine diu claruit vt Strabo habet. Nã et vſui magno fuit illis Empoꝛiũ ac in preſentiarũ eſt. Monetã argenteã atqꝫ aureã eo in loco iuſſu auguſti romani ſignabãt duces. Templũ etiã ab vniuerſis gallis cõmuni deſignatũ impẽſa. Et auguſto ceſari dicatũ: ante hãc vrbẽ edificatũ eſt vbi fluuioꝛũ eſt coiectio. Adeſt et ara dignitatis eximie gentiũ. lx. numero inſcriptũ habẽs titulum. Earũqꝫ ſingularũ ſtatua vna: hanc vrbẽ genti olim Segoſianoꝛũ preſidere cõſtabat. Que in rhodani et dabudis fluuioꝝ medio iacet. Relique dehinc gentes vergẽtes ad rhenũ partim a dabude partim ab arare diſcernũtur. Hi nãqꝫ amnes ab alpibus delati deinde in vnũ alueũ cõfluẽtes delabunt̃ in rhodanũ. Rurſus aũt ſuperãs rhodanꝰ viennã defert̃ allobrogum metropolim. Tribꝰ his fluuijs euenit vt initio in aquilonẽ: dehinc in occidentẽ deferant̃. Iãqꝫ in vnũ tandẽ amnẽ cõfluens in auſtrũ iterũ curuatꝰ excurrit. Quoad erũpat: alijs acceptis flumibus. Et hinc reliquum in mare curſuꝫ pficit. Templũ vero vna cũ tota regione ſicut Seneca ad Lucillũ refert facili igne ſuo tempe quo ad Agripina: videlicet tempe Senece exuſtũ eſt. Quã vrbẽ inter celtas aſcribere quibuſdã placet. hinc plotinus (Qui primꝰ rome latinã rhetoꝛicã docuit) duxit oꝛiginẽ. a quo Cicero ſe rome puerũ cuꝫ Q. fratre latine primũ doctũ retulit. hinc ſanctꝰ Augendus vita et miraculis clarꝰ. hinc ſanctꝰ Deſiderius epiſcopus. Et S. Baldomerꝰ cuiꝰ miracula crebra ciuitatẽ reddũt illuſtrẽ. hinc romanꝰ abbas: qui primꝰ ibidẽ vitã heremiticã duxit. et multoꝛũ extitit pater monachoꝝ. Oꝛnat̃ etiã hec ciuitas ſancto Nicetio epiſcopo: ⁊ Hyreno epõ policarpi diſcipulo: qui ibi martyrio coꝛonatꝰ. In ea domicianꝰ abbas: Lupus epũs et anachoꝛita. Antiochuſqꝫ epũs qui in dño quieſcũt. Iuſtꝰ preterea angelis pximꝰ ibi vitã finiuit. Hec inclita vrbs francoꝝ regibꝰ diu paruit. Qui ibi ſolẽnes nundinas inſtituerũt. Ubi et pilatus ⁊ Herodes (vt fertur) a romanis pꝛincipibꝰ relegati vitã infamẽ finiere. Lugdunũ aũt (vt aliquibꝰ placet) a lugda Ceſaris legione ſic appellata illis locis frequẽtiꝰ hibernãte dictũ eſt. Lugda enĩ gallica lingua idez quod fulgur deſignat. Sic etiã vt refert Tacitꝰ legio quedã romana apud hiſpanos locata eſt: cui nomẽ fuit Rapax ad terrendos his appellationibus populos: Nam nomĩa ſunt iſta pene timenda ſono

Lion

Linea Chriſti
Jacob

Jacob pater Joſeph natu ralis ſed heli pater eius le galis fuit. Hūc Matheus. illū Lucas cōmemorat.

Alexandra

Alexandra vxoꝛ Alexandri regis iudeoꝛum regnauit annis nouem. Nam maritꝰ ſuus moriens Hircanū ꝛ Ariſtobolum liberos reliquit. ſed regnum huic Alexandre vxori tradidit. Eo ꝙ Hircanus rerū gubernatiōem ignorās vitam ociosam elegerat. Ariſtobolꝰ vo efficax ꝛ audax erat. Jpa ei a pplo plurimum diligebaꝛ. Que ſuſcepto magiſtrato hircanum ꝓpter etatē principē ſacerdotū ſtatum ordinauit. Eo tpe oꝛta in iudea hereſis phariſeoꝝ. Quoꝝ cōſilio vtebatur in omibus. nomē aūt regium ipa tantū ferebat. Eorūqꝫ cōſilio optimates iudeorū occidit aut exilio damnauit cōturbās oīa. hec tamē mlta geſſit ad regni ꝯſeruationē callida circa regni detētionē. Attamē cum nec bonū aut iuſtū aduerteret aūqꝫ vitā finiret ad ſummā calamitatē negocia domus ſue pduxit Et poſt mortez multis miſerijs regnū compleuit. Gentē tamē ſuam in pace cuſtodiuit. Deniqꝫ cum inualitudinē ſeuiſſimam incidiſſet. Ariſtobolus collecta plurimoꝛum manu poſt matrē ſe regnaturum declarauit. Jlla paulo pꝰ anno etatis ſue. 73. vita deceſſit.

Hircanus Alexandri iudeorum regis ex pdicta alexandra filius vigeſimuſtercꝰ iudeoꝝ pōtifex. principatū ſacerdotij ſuſcepiens. Sedit annis. 24. hic a matre pōtifex ꝯſtitutꝰ poſt mortem matris maximas queſtiones ꝛ concertationes habuit. Ariſtobolus collecto exercitu cōtra fratrem mouit arma. Cūqꝫ egreſſi eſſent fratres in campis ieriконthinis victus hircanus fugit in hieruſalem. Tandēz in concordiam venerunt: vt ariſtobolus regnaret. Hircanus vero ſub eo quibuſlibet honoribus fungeretur. paulo poſt hircanus promiſſis non contentus. ad Arethām regem arabum noctu confugit: vnde collecto exercitu venit in iudeaꝫ et obſedit hieruſalem. Scaurus tamē dux romanorū ſoluit obſidium. ratus tēpus eſſe vt defacili iudeam poneret ſub tributo. Atqꝫ in hunc modum contendentes occaſionē inuadendi iudeam romanis prebuerūt. Quāobrem pompeiꝰ hieroſolimā veniēs. Cū eam obſediſſet: orta eſt diſſenſio in vrbe. Nam fautores ariſtobolis vrbem tueri. hircani eam tradere romanis contendebant. Receptus tandē in vrbē templū expugnabat. Menſe tamē tercio phanum irruptuz eſt. Fauſtus cornelius Sille filius primus ingredi auſus eſt. ꝛ romani templū ꝓphanauerunt. nihil tamē inde tulit. Hircano vero iterato principatum ſacerdocij donauit. Et iudea ſub tributo conſtituta eſt.

Ariſtobolus ꝑ pompeium poſt deuaſtationē vrbis captiuus ad romaꝫ pductus eſt. cum duobꝰ filijs alexandro ꝛ antigono totidemqꝫ filiabꝰ. Et extunc iudei libertatē penitus depoſuerunt. ꝛ ſubiecti romanis eſſe ceperūt. Sirie ꝛ iudee adminiſtratio Scauro eſt ꝯmiſſa inde gabinio. Poſt hec caſu elapſꝰ eſt roma ariſtobolus. qui magno exercitu iudeoꝝ cōflato. ad eū debellandū miſſus eſt a gabinio antoniꝰ ariſtobolꝰ ꝑ gabinū captꝰ eſt. iterū romā pductꝰ. Jn diſcidio pompei ꝛ ceſaris in ſyriā cū duabꝰ cohortibꝰ miſſus. verū ſpes ceſaris fruſtrata. a ſtudioſis pompey veneno perijt. cum iudeam in poteſtatem ceſaris ſubijcere attemptauit.

Alexander pōtifex filiꝰ ariſtoboli. Js duꝫ romā cuꝫ pre ducereꝛ ex itinere fugit. qui magna manu collecta iudeā populabaꝛ. Et hircano patruo inſidias ponebat. Obtinebat aūt munitiſſima loca alexandrū hircanū ꝛ Macherunta. Occiſus deinde antiochie a ſcipione ſecuri pcuſſus iuxta tenorē litteraꝝ pompey. prius habita accuſatione in iudicio ſuꝑ his q̄ in romanos admiſerat

Antigonus Ariſtoboli iudeorū regis filius. Alexander ꝛ ariſtobolus trucidati antigono ſolo ſupſtite cum duabus ſororibus fugiēs euaſit. Ceſar ſyrie iudeeqꝫ potitus antipatrū idumeū virū ſtrenuū iudee procuratorem conſtituit. Et iterato hircano antigoni patruo regnū conceſſit. Jta tamē vt nō rex vocaretur. Antigonus ad pachoꝝ parthoꝝ regē cōfugit: et ibi vſqꝫ ad obitum ceſaris pmanſit: deinde vrbem expugnauit cōprehenſuꝫ hircanū aures eius dētibus trūcauit. Ob quā cauſaꝫ M. anthonius aſtāte octauiano herodē regē iudee declarauit: qui violenter vrbem ingreſſus antigonū comprehendit ꝛ ad antonium in antiochiam vinctum remiſit. Qui ſuſcepto ſecuri percuſſum interemit. Et hic finis generis aſamoneoꝝ. Nam de familia ſacerdotali fuerat. Et regnum iude defecit.

Linea pōtificuꝫ

Hircanus

Ariſtobolus

Alexander

Antigonus

BEllū ciuile ceſaris ⁊ pompei execrandū anno primo regni cleopatre ſurrexit. quo ꝑter calamitates que in ꝑlijs accidere ꝯſueuerunt etiā populi ro. fortuna mutata eſt. cauſa tante calamitatis eadēqꝫ oīm nimia felicitas. Cum enim ceſar gallias inuadit Craſſus aſiam: Pompeius hiſpaniā. tres maximos exercitus: etiā ſic orbis imperiū ſocietate triū principū occupat. decem annos traxit iſta dñatio. Ex inde qm̄ mutuo metu tenebant. Craſſi morte apud parthos: ⁊ morte Julie ceſaris filie que nupta pōpeio generi ſocerique concordiā matrimonij federe tenebat. ſtatim emulatio erupit iam pompeio ſuſpecte ceſaris opes: ⁊ ceſari pompeiana dignitas grauis. Cūqꝫ ceſar europe quieto potiret imperio: traiecit in greciam vbi pompeiū obſedit cū eo dimicans magna clade cū omni exercitu fuſus eſt ⁊ ſupuenientis noctis beneficio illeſus euaſit. Ceſar agmine citato ꝑ epirū in theſſaliā ꝑrexit: quē pompeius cū maximis copijs inſecutus vtrinqꝫ acies ſtruxerūt. pugnatū eſt itaqꝫ ingenti contentione dubia ſorte. Tandē pompei fuſus eſt exercitus. pompeius ſtatim alexandriā petijt vt a ptholomeo auxilio acciperet verū is ingratiſſimꝰ fortunā magis ꝙ̄ amiciciā ſequens eū occidit: ⁊ caput eius cū anulo ceſari tranſmiſit. Quibꝰ viſis ſtatim lachrimas effudit. mortuo pompeio ceſar a ptholomeo parricida inſidias ꝑtulit ⁊ alexandrie vrbis potitꝰ cleopatrā ab exilio reuocauit ei regnū cōtulit. Inde biennio ſyriā ꝑuagatus pharnacem mitridatis filiū ponto ſupauit. Poſtea cū romā venit iterū dictator ⁊ conſul creatus in aphricā tranſijt. deinde de cōfectis bellis triumphauit. Regreſſus eſt romam vbi ſe impatorem vocari fecit. Et ſic reipublice finis hic fuit: que per annos. 464. durauit.

Marcus Tullius

TUllius cognomento Marcus ⁊ Cicero phs maximus ⁊ orator princeps ac romanorꝫ conſul. Hic de tulliorꝫ familia que ex municipio arpinati originem traxit ⁊ principiū generis in tulliū volſcorꝫ regem referebat: patreqꝫ tulliū ⁊ olbiā matrē habuit. qui vt pmū diſcēdi capax fuit: ingenij magnitudine eq̄les excelluit. Prima eius cōmendatio circa poeticā eluxit: in quo libellos quoſdā edidit. Creſcētibus annis ſolutā orationē nature ſue magis conſentaneā adamauit: puerilibus ſtudijs pactis phie ⁊ iuri ciuili operā dedit: poſt hec ſub ſylla militauit marſico bello: edilis inde factus: deinde ſuffragijs po. ro. ꝑtor creatus eſt: poſtea cōſul vna cū C. antonio. M. antonij oratoris filio tamglorioſe id cōſulere imperiū exercuit vt pater patrie appellatus fuerit: hic phiam antea nr̄is lr̄is incognitā explicauit: ⁊ ex ingenij ſui felicitate cōplurima ſcripſit. Ex terentia vxore tulliolā ⁊ marcū filiū habuit. Demū inclitus orator anno etatis ſue. 64. ab antonio per ſuos ſatellites ſub ſpē cōcordie cōcedēte octauiano occidit: eiꝰ tm̄ inimici tandē ignominioſe ꝑierūt.

Catilina

CAtilina nobili genere natus magna animi ⁊ corporis vi: ſed ingenio prauo: cui ab adoleſcentia bella inteſtina: cedes: rapine: diſcordie ciuiles gratiſſime fuere. Ibiqꝫ iuuentutē ſuam exercere ſtuduit cū eſſet aīo audax: ſubdolus varius: ⁊ cuiuſlibet rei ſimulator. Qui cum eſſet flagicioſiſſimus vir ⁊ omnium facinoroſorꝫ dux: horꝫ cateruas circū ſe ſemꝑ habere voluit: quibus fretus ſocietatibus: ipſe flagicioſus catilina ad opprimendā rempu. conſiliū cepit: cū ei maxima ſpes eſſet conſequendi conſulatū: peſtiferā coniurationē contra rēpu. Marco Tullio Cicerone conſule attentauit. ſed cōiuratione ꝓpalata detectiſqꝫ coniuratorꝫ noībus. Lentulus ex clariſſima corneliorꝫ gente ortus magiſtratu primo a ſenatu abdicatus. Inde cethegus ſtatilius gabinꝰ ⁊ ceparꝰ ſenatorij ordinis viri. decreto ſenatus in carcere miſſi: ſtatim vna cū ipſo lentulo laqueo ſtrangulātur. Quod vbi cathilina cognouit in tranſalpinā fugere cogitauit. quo comperto antonꝰ cū quibuſdā legionibꝰ ipm ꝑſequēs inter cōfertiſſimas legiones confodit. atqꝫ ita ciceronis virtute reſpu. a magnis turbationibꝰ ſeruata eſt.

Cato poſterior vticenſis

CAto poſterior catonis ſupioris ꝓnepos: cui ꝓpriū nomen. M. portius cato ſtoicus phus: quem vticenſem quidā appellant: ꝙ ſe apud vticam interfecit vir doctiſſimꝰ: qui ita doctrine cupiditate flagrauit: vt ne in curia quidē dū ſenatus ageret a lectione temperaret: quo minus grecos lectitaret libros hac ſez induſtria: vt oſtēderet alijs tempora deeſſe: alios ſupeſſe temporibꝰ. hic docebat rempublicā magis virtutibꝰ ꝙ̄ armis eſſe tuendam dicens. Nolite exiſtimare maiores noſtros armis rempu. ex parua feciſſe magnam. Si ita eſſet: maiorem nos haberemus. Quippe quibus ſociorꝫ ciuiū ꝑtereaqꝫ armorꝫ atqꝫ equorꝫ maior nobis copia eſt ꝙ̄ illis. Hic quoqꝫ quanto humanam gloriam fugiebat: tantomagis illū gloria ſequebatur. Quiqꝫ inter alia ſue virtutis opera: ad humane vite inſtructionem ethicam moralez cū ſuis rationibus in librū compoſuit. Ex quo (vt aiunt) paruus ille liber metricus: qui paruulis legit excerptꝰ eſt. De eius ſententia hanc memoria dignā ponimus: humana vita proprie veluti ferrum eſt. quod ſi exerceat conteritur. Si vero non exerceat rubigine conſumit. hic teſte Auguſtino ſeipſum occidit: victoriam ceſaris impatiēter ferens: eiqꝫ ſubijci nolens.

Linea Regum Egipti
Ptholomeus dioniſius

Antipater filius Ariſtoboli ⁊ Criſpis vxoꝛ eius quattuoꝛ filios ⁊ vnicā filiam habuerunt: quē antigonus apud ceſarē accuſabat. Is veſte protecta vulnera demonſtrans: verbis non opus eſſe cicatrices fidelitatem oſtēderet inde ꝓcuratoꝛ iudee declaratus eſt. Poſt hec faſelū hieroſolimis natu maioꝛē ſub ſe procuratoꝛē ſtatuit ⁊ herodē gallilee p̄fecit.

Cleopatra

Ptolomeus dionyſi⁹.12.egyptioꝝ rex. regnauit annis.30. Ad eum pompei⁹ acceſſit vt auxilia ab eo accipet. Cui ꝓpter tenerā etatē tutoꝛ eius a ſenatu dat⁹ fuerat: verū vir ingratiſſim⁹ pompeiū occidit. Moꝛtuo igit̃ pompeio ceſar alexandriā ꝓfectus a Ptholomeo paricida inſidias ꝑtulit. qui inſidiantiū hoſtiū inopinata multitudine circūuentus ſcapha ceſar confugit: qua mox ſubſequentiū pondere merſa ꝑ ducentos paſſus ad nauē vna manu qua carthas tenebat eleuata natando ꝑuenit. Sed paulo poſt nauali ꝓlio regiā claſſem cepit. At vbi Ptholome⁹ liber euaſit ceſari denuo bellū intulit: qui cū oī exercitu deletus eſt. Rex ſcapha exceptus fugiendi cauſa multis inſilientibus demerſus eſt. Cui⁹ coꝛp⁹ ad litt⁹ deuolutū loꝛice aureate inditio cognitum fuit. Ac ſi ceſar alexandria potitus cleopatrā ipſius Ptholomei ſoꝛoꝛē ab exilio euocauit eiq̃ regnū contulit: que poſt regio comitatu vrbem ingreſſa eſt.

Cleopatra egypti regina Dioniſij auletis filia quē ꝓpter flagitia alexandrini eiecerunt. Tam poſt moꝛtē fratris ceſar reginā conſtituit poſt moꝛtē vo ceſaris ⁊ res in philippis geſtas Antonius in aſiam ꝓfectus eſt. ⁊ cleopatrā ſūmis cōplexus eſt honoꝛib⁹ adeo vt eā ſibi vxoꝛē accipet. Et filios ex ea ꝓcrearet. Ambo etiā in attico bello fuerunt: ambo fugerūt. demū ab Auguſto ſupati ſunt. Nā antoniū auguſtus in nicopoli vꝛbe captū coegit ſibiipſi manū inferre. Cleopatrā vo vt viuā in ꝑtātem reducerēt. que paulopoſt ⁊ ipſo in vinculis: altos in ſepulchꝛo antonij viri ſui clam admoto aſpidis moꝛſu concidit hec quippe nulla fere niſi oꝛis foꝛmoſitate ⁊ vere claritatis nota refulſit. Sed ecōtrario auaricia crudelitate atq̃ oī luxuria mūdo conſpicua fuit. Ac ſic lagidarū ſeu egyptioꝝ regum imperiū euerſum eſt; quod ꝑ annos.306. ſub regibus tredecim ꝑmanſit; ⁊ auguſtus furentē egyptū compoſuit.

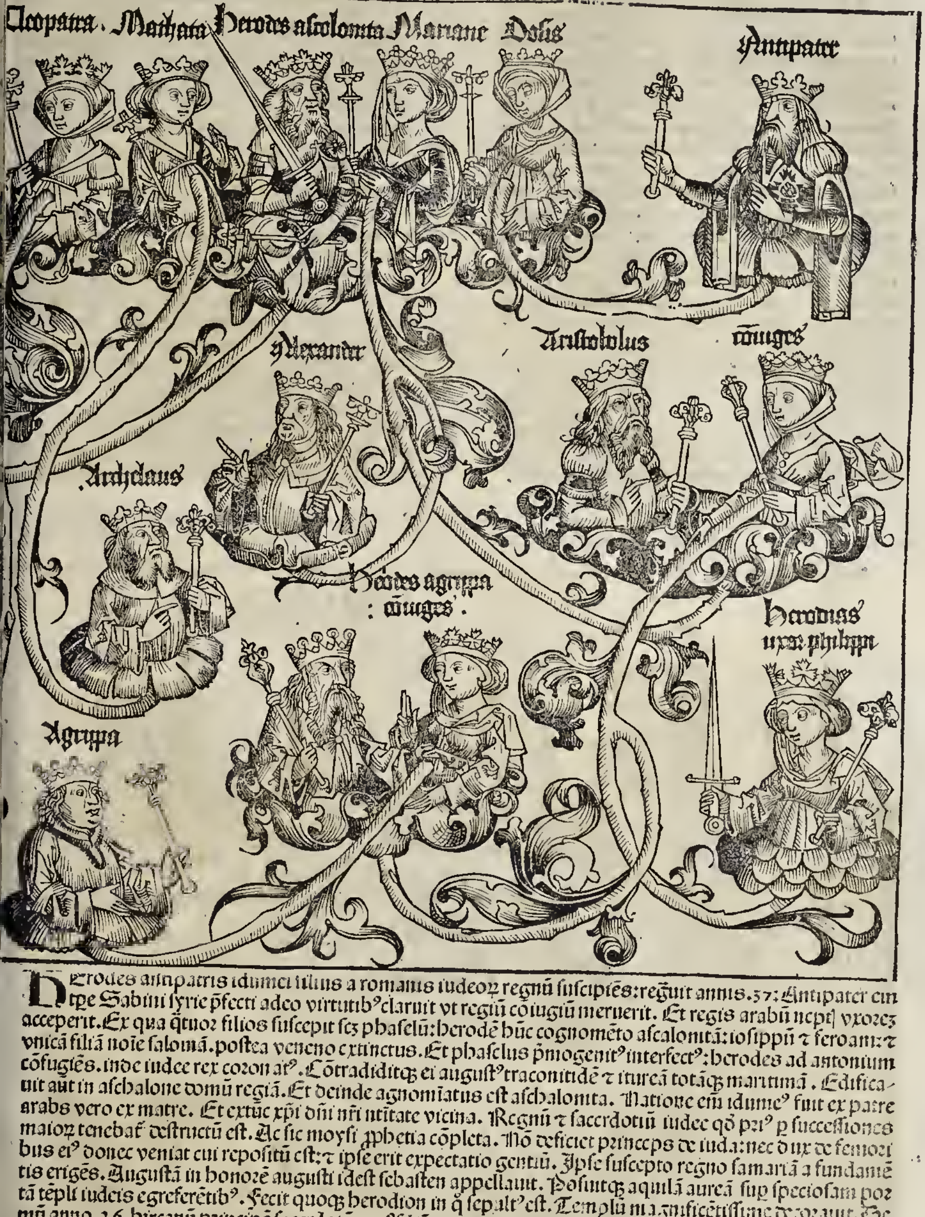

Herodes antipatris idumei filius a romanis iudeoꝝ regnū ſuſcipiēs: regnuit annis. 37: Antipater eīn tpe Sabini ſyrie pfecti adeo virtutib⁹ claruit vt regiū cōiugiū meruerit. Et regis arabū nepte vxoꝛē accepit. Ex qua qtuoꝛ filios ſuſcepit ſcʒ phaſelū: herodē hūc cognomēto aſcalonitā: ioſippū ꝛ feroam: ꝛ vnicā filiā noīe ſalomā. poſtea veneno extinctus. Et phaſelus pmogenit⁹ interfect⁹: herodes ad antonium cōfugiēs. inde iudee rex coronat⁹. Cōtradiditqꝫ ei auguſt⁹ traconitidē ꝛ iturēā totāqꝫ maritimā. Edificauit aūt in aſchalone domū regiā. Et deinde agnomiatus eſt aſchalonita. Natione eīn idume⁹ fuit ex patre arabs vero ex matre. Et extūc xp̄i dn̄i nr̄i ntitate vicina. Regnū ꝛ ſacerdotiū iudee qđ pri⁹ p ſucceſſiones maioꝝ tenebat̄ deſtructū eſt. Ac ſic moyſi pphetia cōpleta. Nō deficiet princeps de iuda: nec dux de femoꝛibus ei⁹ donec veniat cui repoſitū eſt: ꝛ ipſe erit expectatio gentiū. Ipſe ſuſcepto regno ſamariā a fundamētis erigēs. Auguſtā in honoꝛē auguſti ideſt ſebaſten appellauit. Poſuitqꝫ aquilā aureā ſup ſpecioſam poꝛtā tēpli iudeis egreferētib⁹. Fecit quoqꝫ herodion in q̊ ſepult⁹ eſt. Templū magnificētiſſime decoꝛauit. Decimū anno. 26. hircanū principē ſacerdotū ꝛ ei⁹ filiū qui patri in ſacerdotio ſuccedere debuerat interfecit. Sororēqꝫ ei⁹ vxoꝛē ſuā cū duob⁹ filijs ꝓpꝛijs iā adoleſcētib⁹ atqꝫ vxoꝛis matrē oēs interemit. Predictis quoqꝫ crudelitatib⁹ hoc addidit: qꝛ ſoꝛoꝛis ſui noīe ſalome virū occidit. ꝛ cū eā alteri vxoꝛē dediſſet etiā ipſum e vita ſuſtulit. Scribas pterea oēs ac diuine legis interptes ſimul ſcelere pemit. Poſtremo funeſtiſſim⁹ vir cū ihū xp̄i ntitatē magoꝝ inditio cognouiſſet. oēs puulos bethleeʒ gladijs interemit. Quo facto repēte moꝛbo intercutis pcuſſus: ꝛ ſcatētib⁹ toto coꝛpe vermib⁹ miſerā exalauit aīam. quīqꝫ ſupſtitib⁹ filijs relictis ſcʒ archelao: herode antipa: antipatro: lyſania: ꝛ philippo. Ex quib⁹ qtuoꝛ fuere tetrarche vt ex euāgelio hr̄.

AUguſta vindelicoꝝ inclita ⁊ ſuperioris germanie vrbs vetuſta. Cuius originē aliqui quā vetuſtiſſimā oſtendere cupientes ſicuti ceteri mortaliū. Gentem ſueuoꝝ a Japhet deſcendentē: eam primo inhabitaſſe ꝓuinciā ſcribunt. Ibiqꝫ eam condidiſſe vbi habundantia aquarū: ſalubris aer ⁊ alia oportuna de facili haberi poſſent. Venientes enim ſueui ad retiam locū aptum conſiderātes: ⁊ ad tuendū natura munitū ob concurſum duoꝝ rapidiſſimoꝝ fluuioꝝ vinde ⁊ lici. hanc vrbem primo edificauerunt. Eamqꝫ vindelicā a vinda ⁊ lico appellabant. Ea enim regio poſtea vſqꝫ ad alpes vindelica dicebat̃. Vniuerſaqꝫ montana pars in orientē ⁊ auſtrū vergens a rhetis vindeliciſqꝫ tenet̃ vt Strabo ponit. Eam autē more vetuſto vallo ac foſſa cinxerunt amazones poſtqꝫ europam inuaſerūt ſueuos ſub marſepia inſuetis armis ⁊ ſecuribus ꝑacutis ex hac vrbe cedere vſqꝫ ad alpes coegerunt ⁊ deſolatā reliquerunt. Cū hec ante cladē troie pacta ſint. Eam ciuitatē ante troiam fuiſſe opinant̃. Et temporibꝰ exitus filioꝝ iſrahel de egypto ante romā quingentos ⁊ quinquaginta annos conditā aſſerunt. Quā quidē a troianis ortam dicunt Eligentes aūt ſibi deam Zizam quā cererē fuiſſe opinant̃. A qua hec vrbs zizaria dicta. Cuius templum vſqꝫ ad tpa romanoꝝ inuiolatū ꝑmanſit. Id vetuſtate collapſuꝫ nomē collis ſeruauit. Qui ab incolis Eyſenberg hodie vocitat̃. Per vindelicos deinde ac rethos florentiſſima cū muris ac ꝓpugnaculis facta. A romanis plurima bella ꝑpeſſa eſt. Cū libertatem ſemꝑ optaret: ſe a romanis vindelici alienarūt. Ideo diuus Octauianus Auguſtus Titū Enniū ꝑtorē cum legione marcia: ac alijs ducibus in eos miſit. In qua Auar bogudis regis filius adoleſcens in armis apud grecos ⁊ latinos peritus. Et Varro tribunꝰ militum claruerūt. Hi ciuitatem in fine eſtatis multitudine romanoꝝ obſeſſam varijs affecerunt incommodis. In ea oppugnatione Auar grecus occiditur. Et in vico criechiſaucron vbi ſepultus fuit tale epigramma reperitur. His nomen terris bogudis dat regia proles. Grecus auar pecudis de ſueuis more litatus. Perijt ⁊ pretor cum legione marcia vt pauci ſupereſſent in ea clade qui rem geſtam recitarent. Locoqꝫ cedis nomen dedit perdita legio in media nunc ciuitate perleich dicta. Ideo ſcribitur. Indicat hic collis romanam nomine cladem. Marcia quo legio tota ſimul perit. Varro quem verrem nominant anne

tranſmiſſo in paludibus ſe occultans lacui vernenſe nomen dedit. Js poſtea conſul ſicilie infeliciter obijt. Et vt Suetonius refert ꝙ Octauianus Auguſtus omnes graues ignominias cladeſqꝫ duas omnino nec alibi ꝗ̄ in germania accepit. lolianam atqꝫ varrianam . varrianā pene exiciabilē tribus legionibus cū duce legatiſqꝫ ⁊ auxilijs cōmunibus ceſis. Deinde auguſtus ꝑ Tiberiū Neronē (Cum Druſus frater ei⁹ renales regiones aggreſſus eſt) poſt varrianā cladē effluxo triennio vindelicos deuicit atqꝫ vrbem eoꝝ immunitam reddit. Et vt verba ſtrabonis libro quarto affirmāt. Tribus romanoꝝ milib⁹ ceſar auguſtus miſſis vrbem Auguſtam habitandā tradidit. quo in loco varro caſtra iam habuerat. Claudius Druſus tamen eā poſtea inſtaurauit. Muris ac turribus ampliauit. Cūqꝫ auſpicijs Auguſti victa ⁊ aucta erat in honorē auguſti Octauiani Auguſtam appellauere. De his bellis Oratius in odis mentionē facit. Videre rethi bella ſub alpibus druſum gerentē vindelici. Quibus mos vnde ductus ꝑ omne tempus amazonia ſecuri dextras obarment ⁊c̄. Cum aūt Sueui qui potentia ⁊ hominū frequentia reliquos antecellūt. hanc vrbē ꝓ tutiſſimo elegerūt. Deinde in romano imperio ſtabilis ac fidelis ꝑmanſit magnū incrementum habuit ac multa priſce vetuſtatis monimenta in ea relicta ſunt. Anno aūt ſalutis quarto ⁊ quinquageſimo ſup̄ nōgenteſimū ⁊ vltra vngari germaniā ⁊ sueuiam vaſtantes Auguſtam obſiderūt: varijſqꝫ cladibus noricos rhetos ac ſueuos afflixerunt. Otto primus imꝑator aduerſus eos pluribus diebus decertauit. Eoſqꝫ tandem ad internitionē prope Auguſtā deleuit. Tres quoqꝫ in eo prelio coꝝ regulos captos a militib⁹ ſuis ad eū ꝑductos cum ob clementiā ſeruare conaret̄. Sueui (eo nolente) ſuſpendio necarunt. Cecidit in eo bello Diopoldus comes frater ſancti Vdalrici ⁊ Regniboldus fili⁹ ſororis ſue. Deinde diuus Vdalricus epiſcopus vrbem illuſtriorē fecit. ⁊ eccl'iam ſancte Affre inſtaurauit. Que olim ab Attila ⁊ nūc ab hunis leſionem ſenſit. Et eccl'iam ſancti Johannis ⁊ ſancti Stephani cōſtruxit. Ornat̄ qꝫ hec imꝑialis ciuitas publicis ⁊ priuatis edificijs pulcherrimis. Et ꝓ̄ſertim baſilica ep̄ali ampla beate Marie virgini dicata. Et cenobij ſancti Vdalrici ordinis diui Benedicti in quo corpus eiuſdē ſancti ep̄i ⁊ Simperti ac beate Affre martyris ac plurimoꝝ ſanctoꝝ ꝑcipuo honore obſeruant̄: qui auguſte varijs ob tormētis martiriū ꝓmeruerūt

TRes ſoles poſt morte̅ Julij Ceſaris ſeque̅ti die exorti ſunt ⁊ apparuerūt in orie̅te: qui paulatim in vnū corpꝰ ſolare redacti ſunt ⁊ in eunde̅ orbez co̅uenerūt: ſignifica̅tes dominiū Lucij antonij ⁊ .M. antonij atqꝫ Auguſti in vnā monarchiā reducendū: vel potius q̄ʒ noticia trini ⁊ vniꝰ dei toti orbi futura īminebat. Bos quoqꝫ aranti in ſuburbano rome locutꝰ eſt: dicens fruſtra ſe vrgeri quia in breui magis homines deſituros eſſe q̄ꝫ frumenta.

BJbliotheca toto orbe terrarū noīatiſſima .40. miliū libroꝝ in egypto co̅burit̄. Jbi accurata diligentia in collige̅dis libris p̱ veteres laudat̄. Nā ariſtoteles ⁊ bibliothecā ⁊ ſcolā Theophraſto reliquit. Et primus fuit (vt Strabo arbitrat̄) qui libros co̅gregauit: ⁊ egypti reges bibliothece ordine̅ docuit. Deinde Theophraſtus neleo tradidit. Neleus ſcepſim detulit ad hoīes imperitos: qui libros incluſos ac neglige̅tes co̅poſitos tenebant. Ptholomeꝰ quoqꝫ philadelphꝰ maximū numerū libroꝝ collegit. Et vt Seneca tradidit. xl. milia librorū alexandrie arſerunt pulcherrimū regie opulentie monimentū: ſicut ⁊ Liuiꝰ qui elegantie cureqꝫ regum egregiū id opus ait fuiſſe. Non fuit elegantia illud aut cura: ſed ſtudioſa luxuria: īmo nec ſtudioſa quide̅ qm̄ no̅ in ſtudiū ſed in ſpectaculū co̅parauerant: ſicut pleriſqꝫ ignaris etiam ſeruulū litterarū libri non ſtudiorum inſtrumenta ſed cenationū inſtrumenta ſunt.

Saluſtius

SAluſtius romanus hiſtoricus ac philoſophꝰ Ciceronis emulus rome claruit. Js fuit nobilitate veritatis inſignis hiſtoricus quippe qui de bello catilinario: necno̅ ⁊ de bello iugurthino libros edidit celebres; ac no̅nullas ſcripſit epiſtolas.

M. Varro

M. Varro vico atice ⁊ narbonenſi prouincia natus rome in precio plurimuz fuit eruditiſſimus quide̅ ⁊ acutiſſimi ingenij vir: atqꝫ in omni ſeculari eruditione peritus: qui anniū agens .35. grecas lr̄as cum ſummo ſtudio didicit: hic vir doctiſſimꝰ vndecūqꝫ qui tam multa ſcripſit: quā multa vix queqꝫ legere credamꝰ: hic quoqꝫ teſte Jſidero innumerabiles edidit libros inter quos .415. antiquitatum precipui: quos in res diuinas humanaſqꝫ diuiſit. Edidit inſup̱ ⁊ librū de lingua latina: ⁊ librū morale̅: de quo ſniam ponimus hanc. Amici diuitū palee ſunt circa grana. Vis (inquit) experiri amicū: calamitoſus fias. Scripſit ⁊ librum de deorum cultu. vixit annis .90.

Virgilius Maro

VJrgilius maro poetarū princeps natione mantuanus parentibꝰ modicis fuit ⁊ p̄cipue patre marone. Natus eſt Cn. pompeio magno: ⁊ .M. licinio craſſo primū co̅ſul. idiū octobriū die in pago qui andes dicit̄: qui eſt a mantua non procul. Mater eius maia ſe enixam laureū ramū ſomniauit: haud dubiam ſpem proſperis geniture. Jnitiū etatis cremone egit: ſumpta virili toga mediolanū: inde paulopoſt neapolim tranſijt: vbi cum lr̄is ⁊ grecis ⁊ latinis vehemētiſſimā operam dediſſet: tande̅ omni cura omniqꝫ ſtudio indulſit medicine ⁊ mathematicis. Quibus rebus cum ante alios eruditior peritiorqꝫ eſſet: ſe in vrbez contulit: vbi ab auguſto acceptus fuit: ⁊ illuz pollioni co̅me̅dauit. Corpore ⁊ ſtatura fuit grandi: aquilino colore: facie ruſticana: valitudine varia. Nāqꝫ plerūqꝫ ab ſtomacho ⁊ faucibus ac dolore capitis laborabat. Quecūqꝫ ab auguſto petijt repulſam habuit nunq̄ꝫ. Parentibus quot annis aurum ad abundantem alitum mittebat: quos iam grandis amiſit. Multa ſcripſit priapeiam culicem moretum deinde buccolicā poſtea georgicā in honore mecenatis nouiſſime eneide̅. Obijt deniqꝫ brundiſij anno etatis ſue .52. Cuius oſſa in via puteolana neapolim trāſlata intra lapidem ſepulta ſunt: vbi inſcriptū eſt. Mantua me genuit: calabri rapuere: tenet nunc parthenope: cecini paſcua rura duces.

Horacius Flaccus

HOracius poeta laudatiſſimus: patria venuſinus: patre libertino natꝰ: fuit ſtatura breuis: rome liberalibus litteris eruditus: deinde athenis doctiſſimus euaſit: familiaritatem .M. bruti qui ceſarem occidit adeptus: factus ab illo tribunus militum contra .M. antoniū ⁊ auguſtum cum victus fuiſſet brutus ex clade aufugit. Cui poſtea auguſtus mecenatis gratia pepcit. Liberatus ad poetica ſe conuertit. Scripſitqꝫ odas poetriā ⁊ ep̄las. Et cū optimis ſtudijs innumerabiles diuicias cumulaſſet. tandem rome moriens auguſtum inſtituit heredem. Obijt ſed etatis ſue anno apud mecenatem ſepultus.

Caius Iulius Cesar

Octauianus Augustus

Marcus Antonius

Caius iulius cesar lucij filius. Annū agens sextūdecimū patrem amisit: questor iuliā amitā vxoreꝗ corneliā defunctas laudauit e more ꝓ rostris edilis pter comiciū ac forum basilicasq; etiā capitoliū ornauit. Ex ptura deinde sortit' hispaniā cū bibulo cōsul creat' inito honore prim' omniū instituit. vt tā senat' ꝙ populi diurna acta conficerent̄ ꝛ publicarent̄. Sub id tempus calphurniā. L. pisonis filiā successuri sibi ī ꝯsulatu duxit vxorē suāq; iuliā Gneo pompeio collocauit. Gessit deinde nouem annis bella ꝑ omnē fere galliā que a saltu pyrrene alpibusq; ꝛ monte gebēna fluminib' rheno ꝛ rhodano cōtinet̄. Eodē tpis spacio matrē primo deinde filiā: nec multopost neptē amisit. cōfectis bellis quinqes triūphauit. primū ꝛ excellētissimū egit gallicū: sequente alexandrinū deinde ponticū: ꝓximū affricanū: nouissimū hispaniensem. edidit spectacula varij generis. fuisse tradit̄ excelsa statura colore candido teretib' mēbris ore paulo pleniore: nigris vegetibusq; oculis valitudine ꝓspera: nisi ꝙ tpe extremo repente aīo linqui atq; etiā ꝑ somniū exterreri solebat: habitauit primo in suburro modicis edib': post pontificatū maximū in sacra via domo pub. In obeundis expeditionib' dubiū cancior ne an audacior. Compositis vbiq; ciuilib' bellis vrbis ꝛ orbis monarchiā tenuit. Et olimpiade. 183. romanis imparare cepit. ꝛ imparauit annis. 4. mensib'. 7. A quo deinde romanoꝝ principes cesares appellati sunt. Cū aūt cōtra morē libertatis honores ex sua libertate pstaret. cōspiratū est in eum a sexaginta ampli'. C. cassio. M. q; ꝛ decimo bruto. Et tñ futura cedes euidentib' ꝓdigijs denūciata est. Cūq; in capitolium applicuisset ꝯspirati specie officij circūsteterūt. a quib' trib' ꝛ viginti vulnerib' cōfossus est. Hunc vite exitū cesar habuit anno etatis sue. 56. Cui' corp' in campo marcio ꝓ rostris combustū est. percussorum aūt fere neq; triennio quisq; amplius supuixit. neq; sua morte defunctus est.

Octauianus Augustus patre Octauio senatore genit' nat' est. M. T. cicerone ꝛ Antonio ꝯsulib'. ix. kal. octobr. paulo ante solis ortū. In quarto anno patrē amisit. duodecimū agens annū auiā iuliā defunctā ꝓ concione laudauit. quadriēnio post virili toga sumpta: militarib' donis triūpho cesaris affricano donat' est. Bella ciuilia quinq; gessit. mutinēse: philippēse: parusinum siculū: attiacū. Ex quib' primū ꝛ nouissimū aduersus marcū antoniū. Secundū aduersus brutū ꝛ cassium. Terciū aduersus antoniū triūuiri fratrē. Quartū aduersus sextū pompei filiū. Iniciū hoꝝ ꝛ causa fuit ob necē auūculi iulij. Domuit ꝗ̄ cōtabriā: aquitaniā: pānoniā: dalmaciā cū illirico oī Item rhetiā ꝛ vindelicos ꝛ salassos gentes alpinas coercuit. ꝛ dacoꝝ incursiones trib' eoꝝ ducibus cū magna copia cesis. Germanosq; vltra albin fluuiū summouit. Aliasq; nationes male quietas ad obsequium redegit. Publica opa plurima extruxit. Spectaculoꝝ ꝛ assiduitate ꝛ varietate ꝛ magnificētia oēs antecessit. Sponsaz habuit adolescēs. P. seruilij filiā. Sed recōciliat' antonio pugnā ei' claudiam duxit vxorē. vix dū nubilē ac simultate cū fuluia socru exorta intactā adhuc scriboniā in mrīmoniū accepit cū qua diuortiū fecit. Ac statim liuiā drusillā mrīmonio tiberij neronis ꝛ quidē ꝑgnantē abduxit. dilexitq; vnice ac pseuerauit. ex scribonia iuliā. ex liuia nihil liberoꝝ tulit. Iuliā primū marcello deinde vt is obijt. M. agrippe nuptui dedit. Nepotes ex agrippa ꝛ iulia tres habuit ꝛ neptes duas. Forma fuit eximia ꝛ ꝑ oēs etatis gradus venustissima. oculos habuit claros ꝛ nitidos. capillū leuiter inflexū ꝛ sufflauū: supcilia cōiuncta: mediocres aures: nasum ꝛ a sūmo eminentionē ꝛ ab imo deductiorē. Colorē inter aquilū candidūq;: staturā breuez Eloquētiā studiaq; liberalia ab etate prima cupide ꝛ laboriosissime exercuit. Multa varij generis prosa oratione cōposuit. Deniq; cū de oriēte victor reuersus esset. tūc primū August' eo ꝙ rempub. auxerat cōsalutat' est. Et extunc summā rerū ptātem quā greci monarchiā vocāt adeptus est. A quo postea Augusti romanoꝝ reges appellati sunt. Auxit ornauitq; romā edificijs multis: isto gloriās dicto. Urbem latericiā repi: marmoreā relinquo. Imparauit annis. 56. Ianū quirinū semel atq; iterū a cōdita vrbe ante memoriā suā clausum: terrā mariq; pace parta interclusit: ꝑ que pacis tpa Saluator nr̄ ihs xp̄s nasci voluit. Is tandem nole succubuit oīb' dimissis in osculis liuie ꝛ in hac voce defecit. Liuia nr̄i cōiugij memor viue ac vale sortitus exitū facilē ꝛ qualē semꝑ optauerat Anno etatis sue. 78.

Marcus Antoni' cōsul a senatu hostis adiudicat' missi ad eū ꝓsequendū pansa ꝛ hirci' ꝛ octauianus adolescēs. Deinde cesar cū Antonio pacē fecit. ac sic inter eos diuisa est respu. vt August' hispanias gallias ꝛ italiā teneret. Antoni' asiam pontū ꝛ orietem. Is postea repudiata sorore cesaris Augusti octauiani Cleopatrā reginam egypti duxit vxorem. cōmonitq; belluz ciuile dum cupiditate muliebri optaret vrbe regnare. victus est ab augusto nauali pugna apud acciū qui locus in epiro est. ex qua fugit in egyptū ꝛ desperās rebus cum oēs ad Augustum trāsirēt ipse se interemit. sicq; egyptus per Octauianum imperio adiecta est.

SIbilla tiburtina vates ꝑcipua: cui ꝓpriū nomē albunea fuit: in italia floruit ⁊ multa ꝑdixit. ⁊ q2 tiburte ciuitati iuxta amōis ripas vt dea colebat: idō tiburtina dicta fuit: ī gurgite ipſi⁹ flumīs cui⁹ ſimulacrū tenēs ī manu librū inuētū fuit: hāc auguſt⁹ octauian⁹ (cū rōani ei diuīos honores exhiberēt) ↄſuluit. Que p⁹ triū dierū ieiuniū rñdit ea q̄ diu⁹ auguſtin⁹ refert: iudicii ſignū tell⁹ ſudore madeſcet. E celo rex aduenict p ſecula futur⁹. Et ſūt. 27. verſus q̄rū vltim⁹ eſt. Decidet e celo ignisq; ⁊ ſulphuris amnis: quoꝝ capitaliū lr̄e teſte codē: hūc ſenſum reddūt: ihs xp̄s dei fili⁹ ſaluator. Quib⁹ dictis illico (vidēte auguſto) celū apertū eſt: ⁊ nimi⁹ ſplēdor irruit ſuper eū. Viditq; in celo pulcherrimā virginē ſtantē in altari puerulū baiulātē: q̄ viſa repēte ⁊ vocē audiuit dicētē: hec ara filii dei eſt: atq; ita auguſt⁹ in thalamo ſuo exiſtēs: h̄ audiēs ⁊ vidēs in terrā ꝓcidit ⁊ deū adorauit. Quāobrem auguſt⁹ deū ſe appellari oīno recuſauit: q̄ ī loco poſtea ad rei mēoriā templū ſub titulo ſctē marie v̄ginis in ara celi edificatū fuit: quē locū ordo bti Frāciſci excolendū nunc poſſidet. Alii deſcribūt eā nō ſenem cū veſte rubea: ⁊ pelle hircina in humeris cū capillis diſperſis in manu h̄ ſcriptū tenentē. Naſcet̄ xp̄s in bethleē: annūciabit̄ in nazareth regnāte thauro pacifico fundatore quietis. O felix illa mater cui⁹ vbera illū lactabunt.

PRodigia in ntītate xp̄i viſa. olei fons (vt eutropi⁹ ⁊ alii teſtant̄) Rome e taberna meritoria in trāſtiberina regione ex terra p totā emanauit diē: denuncians chriſti gratiā omnib⁹ gentib⁹ datam: quo etiā die aure⁹ circulus circa ſolē apparuit: romuli quoq; ſtatua ⁊ templū pacis corruere.

Ouidius naſo poeta

PUbl. ouidi⁹ naſo ſulmonēſis clariſſim⁹ poeta hac tēpeſtate rome claruit: ⁊ multa cōſcripſit: hic ex ſulmone brucioꝝ oppido ortū habuit: vt ipſe teſtat̄: ſulmo mihi patria eſt gelidis vberrim⁹ vndis: milliaq; nouies diſtat ab vrbe decē. Is apd̄ athenas ꝑmo poeticā: deinde philoſophicā diſciplinā optīe didicit: veniēſq; romam apud auguſtū ceſarē ⁊ vita ⁊ carmine plurimū valuit. Sed multoꝝ poſt dierū curricula anno etatis ſue q̄nq̄geſimo ab codē auguſto in pontū inſulā apud ſarmatas relegat⁹ eſt: de hoc in libro de ponto ait. Naſo mii⁹ prudēs artē dum tradit amādi. doctrine triſte preciū magiſter habet. Cui⁹ quippe mores ea erant facilitate qua ⁊ carmina. Tandē anno. 5. imperii Tiberii ceſaris: etatis v̄o ſue. 54. obiit.

Tit⁹ liui⁹ hiſtoric⁹

TIt⁹ liui⁹ patauin⁹ magn⁹ ⁊ hiſtoricoꝝ tam grecoꝝ q̄z latinoꝝ priceps. anno. 16. añ xp̄i aduētū rome claruit. Et Hieronym⁹ diu⁹ ex verbis plinii de eo ſcribit. Ad titū liuiū lacteo fonte manantē de vltimis hiſpanie galliarūq; finib⁹ quoſdā veniſſe nobiles legim⁹ vt quos ad cōtemplationē ſui roma nō traxerat: vni⁹ hoīs fama ꝑduxit. habuit illa etas inauditū oīb⁹ ſeculis celeberrimūq; miraculū: vt vrbē tantā ingreſſi: aliud extra vrbē q̄rerent: hic ab auguſto honorib⁹ ⁊ diuiciis honorat⁹ fuit diligētiſſim⁹ hiſtoriarū indagatrix: centum ⁊ decē hiſtoriarū libros ↄſcripſit. Cui⁹ operū maximā partē (tpoꝝ malignitate) amiſim⁹. Vixit annis. 80. ⁊ q̄rto imperii tiberii ceſaris anno pataui obiit: ⁊ ibidem ſepult⁹. Cui⁹ ſepulchrū adhuc ī diue v̄ginis Iuſtine veſtibulo extat his titulis adornatū. Ti. liui⁹. Ti. fi. q̄rte legiōis: Alius cōcordialis patauī ſibi ⁊ ſuis oīb⁹. Ei⁹ oſſa cū poſtea inuēta fuiſſent veneti qui pretoriū ipſi⁹ vrbis cōcrematū inſtaurauerunt in cōſpicuo ipſi⁹ faſtigio collocauerunt.

Valeri⁹ maxim⁹

VAleri⁹ maxim⁹ roman⁹ ꝑbus ⁊ orator luculentiſſim⁹. Anno. 15. añ xp̄i aduētū rome clar⁹ fuit: ac auguſto ceſari chariſſim⁹ habit⁹: q̄ inter cetera libros nouem ſmone lucutētiſſimo cōpoſuit ſcȝ de dictis factiſq; mēorabilib⁹ viroꝝ: q̄ apd̄ romāos ⁊ grecos habebāt illuſtres: addēs etiā ex ꝓpriis nōnulla ad virtutū cōmēdationes vicioꝝq; deteſtationē pertinētia. Ex q̄b⁹ hāc mēorabilē excerpim⁹ ſniam. Lento enī g̃du ad vindictā ſui diuina ꝓcedit ira, tarditatēq; ſupplicii grauitate cōpenſat.

Solinus

SOlinū q̄z hiſtoricū ⁊ oratorē grauiſſimū tempeſtate iſtac ex libris ipſius floruiſſe conijcim⁹. cū ⁊ ipſe collectanoꝝ librum optimū edidit. ⁊ ad auguſtū ceſarē rome obtulit. In quo ſimulit̄ terrā pingit ac vrbiū diſtantias ⁊ loca multa menſurat. Eūq; librū collectaneū id eſt de mirabilibus mundi appellauit.

Strabo

STrabonē etiā hiſtoricū ⁊ geographū ac pħm: necnō homerice maieſtatis expoſitorē (vt q̄buſdā placet) natione cretēſem hiſdē tꝑibꝰ illuſtrē fuiſſe ex opibꝰ ſuis inuenimꝰ. qui cū doctiſſimꝰ vir cēt ⁊ magnaꝝ reꝝ cognitione peritiſſimꝰ haberet̄. Inter cetera ſue virtutis monumēta de geographia mundi decem ⁊ ſeptē libros ꝑpulchros edidit. In quibꝰ vel omiſſas vel neglectas aut vetuſtate oblitas orbis ꝑtes ad vnguē reſtituit. Et diligētiſſime deſignauit: ꝑplos nationes res geſtas: mōtes: maria: ⁊ coꝝ termios ante oculos nr̄os clariſſime poſuit. hic ex mitridatis regꝭ ſanguie maternali linea originē duxit. Cuiꝰ clariſſimū opꝰ diu latinis incognitū Nicolaꝰ papa q̄ntꝰ ꝑ gregoriū Typernatē trāſferri i ꝑte voluit. Reliquū vͦo opis mancū videlȝ europā guarinꝰ veronēſis abſolutū reddidit

Joachim Anna

ANna mulier hebrea iſachar iudei filia in cōiugiū ioachim viri ſanctiſſimi de tribu ſua tradita. Cū diu ſterilis ⁊ ſine ꝓle ſtetiſſet: poſt multas orationes ⁊ lachrimas angelica monitione premiſſa Mariā futurā dei genitricē genuit filiam. Qua ꝓcreata mox ioachim viro defuncto: nupſit alteri viro noīe Cleophe. de quo etiā alterā mariam Cleophe ſuſcepit filiā. Cleophas aūt mariam filiaſtrā p̄dictā ioſeph copulauit vxorē. Sed ⁊ mariā filiā ſuam Alueo tradidit vxorē ex q̄ nati ſunt Jacobꝰ alphei Symō chananeꝰ ⁊ Judas thadeꝰ. Mortuo q̄ȝ cleopha anna tercio ſecundū legem moyſi alteri viro noīe Salome nupſit. ex q̄ terciā filiā noīe mariam ſolome genuit. que tandē zebedeo deſpōſata. Jacobū maiorē ⁊ Johannē euangeliſtā ꝑpit filios. Hec q̄ppe anna ſororē noīe yſmeriā habuit de qua nata eſt Eliſabeth iohannis baptiſte mater. Anna cum in preceptis ⁊ in vijs dn̄i toto tꝑe vite ſue ambulaſſet plena dierū quieuit in dn̄o.

Zacharias. Elizabeth

ZAcharias hebreꝰ de vico abia ſacerdos ⁊ ꝓpheta dn̄i diui Johannis baptiſte genitor vir totiꝰ ſanctitatis exemplar Elizabeth virginis marie cōſobrinā duxit vxorē. Ambo quidē innocētia pietate ⁊ grā ſanctiſſimi. Qui cum diu ſteriles fuiſſent: ⁊ iam Elizabeth ꝓceſſiſſet i dies ſuos: ⁊ muliebria ei fieri deſijſſent. dn̄s eorum orationibꝰ ꝑmotꝰ: filiū tandē noīe Johannē baptiſtā dedit. Nā cū zacharias in ordine ſacerdotio fungeret̄ ⁊ incenſum adoleret. Solus templum dn̄i ingreſſus vidit in dextera parte altaris incenſi angelum. quo territo ait angelus. Ne timeas: vxor tua ſequēti anno pariet tibi filiū ⁊ multi in eiꝰ natiuitate gaudebūt ⁊ erit magnꝰ coram dn̄o. Vinum ⁊ ſiceram nō bibet. Zacharias ait: ego iam ſenex ſum ⁊ vxor mea ꝓceſſit in diebꝰ ſuis. Angelus incredulitatis ſignū dixit: q̄r mutꝰ eris quouſq̄ȝ hec implebunt̄. Zacharias templi fores egreſſus cum nec loqui poſſet intellexerunt eum viſionē vidiſſe. abiēs in domū ſuam ⁊ ſtatim Elizabeth concepit. ⁊ pre verecundia quinq̄ȝ menſibꝰ ſe occultauit. In ſexto deniq̄ȝ mēſe Maria virgo ⁊ dn̄i mater a ſpirituſancto impregnata ad ſalutandā eam ꝑrexit. Cuiꝰ ſalutationē ſenſit Elizabeth. exultauit infans pre gaudio in vtero eiꝰ. Peperit deniq̄ȝ filiū Elizabeth ⁊ vicini ⁊ cognati ei cōgratulabant̄. Cū die octaua circūcideret̄ puer: innuerūt patri quē vellet vocari eum. Accipiēſq̄ȝ calamū ſcripſit. Johannes eſt nomē eiꝰ. ⁊ cōfeſtim aptuȝ eſt os eiꝰ ⁊ ꝓphetauit dicēs. Bn̄dictꝰ dn̄s deꝰ iſrl̄ ⁊c̄. Tandē in oī ſanctitate vt ꝓpheta defunctꝰ eſt.

Maria virgo

MAria beatiſſima ac glorioſiſſima dei genitrix: virgoq̄ȝ ꝑpetua ex radice ieſſe exorta. Anno. 28. imperij Auguſti in nazareth ciuitate Juda patre Joachim: matreq̄ȝ Anna naſcit̄. Puella ſiquidē elegātiſſima oīmq̄ȝ oculis admirabilis. quā cū mater ablactaſſet: tercio etatis ſue anno iuxta votū tēpli ſeruicio cū reliq̄s virginibꝰ manciparūt. quo in loco p̄ter etatē ſicut ceteras nobilitate ⁊ pulchritudine p̄cellebat. ita ⁊ doctrinā ⁊ ſancte viuēdi rōnē ab ipſis teneris annis ⁊ exemplo ⁊ lectione didicit. adeo vt breui ⁊ religione ⁊ ſanctitate: necnō ⁊ humilitate tū in rebꝰ diuinis tū in humanis reliq̄s ſacris virginibꝰ fieret incōperabilis: quāobrē deꝰ delegit eam in matrē incarnationis filij ſui. Et cū tredecimū etatis ſue expleſſet annū diuino diſponēte cōſilio Joſeph de tribu ſua cōnubio cōiuncta fuit. Qua deſpōſata cōfeſtim angelꝰ Gabriel in nazareth ad eam venit ⁊ magno lumine coruſcans virginis thalamū venerabiliter intrauit. ⁊ eam his verbis ſalutauit. Aue grā plena dn̄s tecū. Adiecitq̄ȝ Inueniſti grāȝ apud dn̄m. Ecce cōcipies ⁊ paries filiū ⁊ vocabis nomē eiꝰ ihm̄. Ad hec maria. Ecce ancilla dn̄i fiat mihi ſm̄ verbū tuū. Et ſubito verbū caro factū eſt. Quibꝰ geſtis repēte ad Eliſabeth viſitādā ꝑrexit: vbi ꝑ tres mēſes ꝑmāſit. Ibiq̄ȝ mirificū cecinit carmē. Magnificat aīa mea dn̄m. Edito itaq̄ȝ Johanne baptiſta. Maria iam grauida domū redijt. qd̄ vbi Joſeph vir eiꝰ didiciſſet eam eſſe pregnantē: decreuit ipām occulte dimittere. Sed eo hec cogitāte (vt Matheꝰ ait) Angelꝰ dn̄i ꝑ ſomniū ipm̄ monuit q̄ natū in eo erat hoc de ſpūſctō eſſe ꝓteſtatꝰ eſt. Reliq̄ vͦo beatiſſime virginis marie geſta ⁊ obſeq̄a ⁊ actus vite eiꝰ vſq̄ȝ ad paſſionē filij eiꝰ. ex euangelio colligi poſſunt.

Ioann-Chriſtophorus Wolffs Keel.

Johānes baptiſta xpī ihū precurſor ex ſctiſſimis parẽtibꝰ Zacharia / τ Elizabeth natꝰ. vir ab ipſo matris ſue vtero ſctificatꝰ. τ inter mulierū natos (dño teſtāte) nō ſurrexit maior iſto: qppe ꝓpha τ plus q̄ ꝓpheta fuit cū xpm redēptorē digito mōſtrauit dicēs. Ecce agnus dei τc. Js trāſactis infantie annis lz tenellus τ parētibꝰ antiq̄s vnicus ob amorē celeſtis patrie heremū petijt. Poſt hec cū trigeſimū vite ſue annū attigiſſet duodecimo imperij Tiberij ceſaris anno ꝓcurāte pōtio pilato iudeā factū eſt verbū dñi ſup eū in deſerto. Et venit ī oēm iordanis regionē: predicās baptiſmū pnīe. cā ob rem multis ad eū cōcurrētibus ſingulis quibuſcūq; interrogātibus: cōueniētia dabat reſpōſa. Demū ab herode antipa paulo ante predicationē xpi captus carceri mācipatꝰ. Arguebat eīm ipſuz dicēs. Nō licet tibi habere vxorē frīs tui. Et illa inſtigāte ꝑ annuz pedore carceris τ maxīa inedia cū macerari fecit: poſt annū adueniente die natalis herodis cōuocauit cūctos gallilee pricipes τ nobiliores ad cōuiuiū: qbus epulātibꝰ herodiadis filia vocibꝰ geſtiuit ac ſaltauit: τ ſūme placuit regi: q̄ iurādo pollicitꝰ eſt dare qdcūq; poſtulaſſet: a matre p̄monita: petijt caput Johannis in diſco. Rex cotriſtatus ꝓpter iuſiurandū miſſo ſpiculatore decolari eum fecit.

Decollatio ſancti Johānis baptiſte precurſoris dñi.

Linea criſti Joſeph.

Natiuitas bte vgīs marie

Deſpōſatio vgīs marie.

Annūciatio dominica.

Exta ſeculi etas nato dño nr̃o iheſu xp̃o inchoata eſt. In principio q̃dragesimi ſecũdi anni im/
perij Auguſti ceſaris: p̃mo ⁊ trigeſimo regni herodis alienigene. ac tercio anno centeſime no
nageſime tercie olimpiadis. Ab vrbe cõdita. 759. A captiuitate iudeoꝝ. 545. A dauid regno
1029. A ntitate abrahe. 2015. A diluuio noe: 2957. Ab adam. 5199. A cõceptione iohãnis
baptiſte mẽſe ſexto. Durabitq̃ p tẽp⁹ totũ qḋ gr̃e appellat᷑. Et ꝑtracta eſt a xp̃i iheſu bñdi-
cta ntitate vſq̃ in temp⁹ pñs p annos mille q̃dringẽtos nonagintaduos. Habebitq̃ decurſũ vſq̃ ad tp̃a
antixp̃i: aut ad cõſũmationẽ ſeculi: que nulla generationũ aut tpoꝝ ſerie certa: ſed veluti decrepita toti⁹ mũ/
di morte erit finiẽda: hãc etatẽ vt ſcriptũ eſt quidã ab incarnatiõe xp̃i incipiũt: quidã a baptiſmo xp̃i ꝑpter
vim regeneratiuã aquis datam iam circũciſione terminata. Alij aũt a paſſione: quia iam aperta eſt paradiſi
porta: ⁊ inchoata eſt ſeptima quieſcentiũ. Et ex hac ſexta etate originẽ ac fundamẽtũ: chriſtianũ imperium
⁊ ſummum pontificiũ cum laude habuerunt.

Mariannes regina hebreoꝝ filia ariſtoboli ab hero
de viro ſuo ob inuidiã occidit᷑. Nã vt ioſeph⁹ ait tã/
te tamq̃ inuiſe pulchritudis clara fuit: vt nõ ſolũ eo tp̃e
formoſitate feĩas anteire crederet᷑ ſ; celeſtĩ arbitraret᷑
imago. Tãdẽ a matre ⁊ ſorore herodi accuſat᷑ ꝙ effigiẽ
ſuã ad octauianũ trãſmiſiſſet: vt ĩ ſui deſideriũ ꝑuocaret
q̃ cũ crederet herodes: capitali ſñia eã occidi iuſſit.

Non defuit p̃riceps ex iudeis vſq̃ ad hũc
diem: quo primum acceperunt hunc he/
rodem alienigenã. Tempus quippe erat vt ve
niret ille cui repromiſſum erat: quod nouo ꝑ-
miſſũ eſt teſtamẽto: vt ipſe eſſet expectatio gẽ
tiũ. Ceſſauit ẜ ac merito eoꝝ vnctio: hoc eſt im
periũ: q̃ ex danielis ſñia ſanct⁹ ſctõꝝ venerat.

IHeſus xp̄us dei filiꝰ ſaluatoꝛ ⁊ redēptoꝛ noſter. Imperij Auguſti ceſaris qui tuꝫ oꝛbi imꝑitabat anno q̄dragesimoſecūdo. Cirino tuꝫ preſide: vniuerſo oꝛbe pacato ī bethleem iude naſcit̄ quē Maria virgo angelo annūciāte ex ſpūſancto cōcepit ⁊ peꝑit ad abolendā humani generis labē ꝓpter primoꝝ inobediētiā cōtractā. Qui naſcēdo viuēdo moꝛiēdo reſuſcitando ⁊ in celū aſcēdēdo vt deū ſe oſtēderet multa ⁊ inaudita miracula fecit. Quoꝝ primū eſt qȯ tam mirabilit̄ natus ſit. Et angeli in celo cantauerunt Gloꝛia in excelſis deo. ac paſtoꝛibus gaudiū magnū angeli euangelizauerūt dicētes natū eſſe mūdi ſaluatoꝛē. Deinde octaua die delatꝰ fuit in templū circūciſionis grā: ⁊ iheſus appellatꝰ. Poſtea tredecima die magi ad eū adoꝛandū tribꝰ muneribꝰ in ſyriā ꝑrexerūt: ſtella duce. Hūc deinde puerulū die q̄dragesimo mater in tēplū detulit. quē ſymon vir iuſtus in vlnis ſuſcipiēs ſaluatoꝛē ꝓfitēdo ait. Nunc dimittis ſeruū tuū dn̄e in pace ⁊c̄. Inde poſt quietē Ioſeph ab angelo admonitꝰ vt eū cū matre in egyptū trāſferret cū ſuturū eſſet vt Herodes pueros occideret. Ibi vſq̧ ad obitū herodis cōmoratus. Inde in ciuitate nazareth habitare cepit: ꝓpter quod nazarenus appellatꝰ fuit. Cetera ex familiariſſima euāgelij hiſtoꝛia patēt.

Procuratores Iudee

Archelaus

Componius

Marcus

Annius

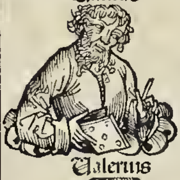

Valerius

Pontius pilatus

ARchelaꝰ magni herodis filiꝰ p̄re ſublato regnit annis. 9. Ipſuꝫ auguſtꝰ ob p̄ris amoꝛē cuꝫ ceteris fratribꝰ maxio ꝓ honoꝛe ꝓſecutꝰ fuit. Tandē accuſatꝰ ab auguſto apud viennā allobrogū ciuitatē relegatꝰ fuit. ⁊ fines eiꝰ in ꝓuīciā redacti ſunt.

CHriſtus ih̄s agēs duodecimū annū cū parētibꝰ ad diē feſtū celebrādum hieroſolimā de moꝛe petijt. Ibiq̧ ī tēplo diu inter ſacre legis doctoꝛes nexus ambiguos ſolueret nō deꝰ: ſ admirāde indolis puer ab eis creditꝰ eſt: parētes ꝟo inde abeuntes cū pueꝝ ſubſeq̄ nō viderēt ſolicitudine pleni ad tēplū redeunt: eūq̧ inter ſacre legis doctoꝛes ſciſcitātē īuenerunt. a q̄bus bene monitꝰ in patriaꝫ cuꝫ eiſdē reuerſus eſt. ⁊ ſubditus fuit illis.

COmponiꝰ q̄ cirini collega fuit ab auguſto: pꝰ archelauꝫ mittit̄ ꝓcuratoꝛ.

MArcus cōponio romam reuerſo ſucceſſit. ſub quo ſalome ſoroꝛ herodis defuncta fuit.

ANniꝰ ruffus ſucceſſit marco. ſb q̄ moꝛit̄ auguſtꝰ dn̄o. 15. annum agente.

DOminꝰ ih̄s cuꝫ. 30. annoꝝ etatis eſſet ad aꝑiendaꝫ vite eterne ianuaꝫ. ī ioꝛdanis alueo ſe a ioh̄e baptizari voluit: ſtatimq̧ vox e celo intonuit. Hic eſt filiꝰ meꝰ ⁊c̄. ip̄m audite. ⁊ ſpiritꝰ ſanctꝰ in modū columbe ſuꝑ euꝫ manſit. deinde ī deſertuꝫ ductꝰ. 40. diebꝰ ⁊ noctibꝰ ieiunauit: ⁊ poſtea eſurijt. Inde q̄ꝫ ſuꝑatis diaboli tētatiōibꝰ. Cum poſtea in templum veniſſet de eo vēdentes ⁊ ementes eiecit ⁊c̄.

VAleriꝰ romanꝰ ex illuſtri graccoꝝ familia natꝰ āno p̄mo imꝑij Tiberij ceſaris ab eo ꝓcuratoꝛ pꝰ anniū ruffū ī iudeā mittit̄: q̄ ingr̄atu ſuſcepto p̄mꝰ apȯ iudeos pōtificatū vēdere cepit. ⁊ p̄fuit annis. 9.

PIlatꝰ natione gallꝰ ex lugduno vrbe natꝰ vir callidꝰ ⁊ facinoꝛoſus. Anno 15. imꝑij Tiberij ce. valerio gracco p̄dicto abrogato. iudee ꝓcuratoꝛ a ceſare deſignatus: p̄fuit ānis. 10. Is ſuo ingenio iudeoꝝ veſaniā ſupp̄ſſit: ⁊ poſtmodū eoꝝ ſuggeſtione ih̄m cruci affixit. deinde ſibi timens de eiꝰ doctrina moꝛteq̧ admonere tiberiuꝫ curauit: q̄ cū in deos referēdū cēſuit: ſenatꝰ vetuit ꝙ nō ad ſe priꝰ ſ ad tiberiuꝫ ſcrip̄ſiſſet: inde ꝓpter iudeoꝝ accuſatiōes ab officio amotꝰ: apȯ lugdunū oꝛtꝰ ſui ciuitatē ꝑpetuo exilio ī opꝓbꝛiū gētis ſue relegatus fuit: ⁊ malo fine periīt.

Ih̄s x̄s nat̄ ā m̄di 5200

ā m̄di 5211. ā x̄. 12.

ā m̄di 5229. ā x̄. 30.

ā m̄di 5233. ā x̄. 34.

Linea Impe ratoꝝ
Tiberius

TIberiꝰ claudiꝰ nero terciꝰ romanoꝝ imperatoꝛ impauit annis. 23. ⁊ aliquot diebꝰ. hic liuie auguſti vxoꝛis filiꝰ: ⁊ ipſiꝰ octauiani priuignꝰ ⁊ gener: nec nō ⁊ heres fuit: de gente patricia claudia: inter cognomina ⁊ neronis aſſumpſit. Infantiā pueriĉiāq; habuit luxurioſā ⁊ exercitatā. nouē natꝰ annos: defunctum patrē ꝓ roſtris laudauit: virili toga ſūpta: agrippinā marco agrippa genitā duxit vxoꝛē: ſublato ex eo filio druſo: quāq; bene conueniētē: rurſuſq; grauidā dimittere ac iuliā auguſti filiā cōfeſtim coactꝰ eſt ducere: nō ſine magno langoꝛe aīi. Druſum frēm in germania amiſit. Data fuit ſibi ptās tribunicia in qnquēniū delegatus pacande germanie ſtatꝰ. Cū aīaduerteret varrianā cladē temeritate ⁊ negligētia ducis accidiſſe: nihil nō de cōſilii ſnīa egit. A germania in vrbē poſt bienniū regreſſus triūphū quē diſtulerat egit. Principatū diu recuſauit. tandē qſi coactꝰ ⁊ querēs miſerā ⁊ oneroſam iungi ſibi ſeruitutē recepit imperiū. Poſtea corripuit cōſulares exercitibꝰ ꝓpoſitos ꝙ nō de rebꝰ geſtis ſenatui ſcriberēt. Preſidibꝰ onerādas tributo ꝓuincias ſuadētibꝰ reſcripſit. Boni paſtoꝛis eſſe tōdere pecꝰ: nō deglutire. Externas cerimonias egyptios iudaicoſq; ritꝰ ꝯpeſcuit. Expulit ⁊ mathematicos. In pͥmis tuēde pacis a latrocinijs ſeditionūq; licētia curā habuit. Biennio ꝯtinuo poſt adeptū imperiū: pedē poꝛta nō extulit ſequēti tpe preterq; in propinq oppida miſq; abſuit: deinde orbatꝰ vtroq; filio quoꝝ germanicꝰ in ſyria: druſus rome obierat: ſeceſſum cāpanie petit. Ceteꝝ ſecreti licentiā nactꝰ: ⁊ qſi ciuitatis oculis remotꝰ: cūcta ſimul vicia male diu diſſimulata tandē ꝓfudit: ideo in caſtris ꝓpter nimiā vini auiditatē ꝓ Tiberio biberiꝰ ꝓ Claudio caldiꝰ: ꝓ nerone mero vocabaṫ: pecunie parcꝰ ac tenax: neq; opa vlla magnifica fecit: neq; ſpectacula oīno edidit: filioꝝ neq; naturalē druſum neq; adoptiuū germanicū patria charitate dilexit. Coꝛpoꝛe fuit amplo atq; robuſto ſtatura q̄ iuſtā excederet: latꝰ ab humeris ⁊ pectoꝛe ceteriſq; mēbris vſq; imos pedes eq̄lis ⁊ cōgruēs: coloꝛe erat candido: capillo penes occipiciū ſūmiſſioꝛe: vt ceruicē etiā obtegeret: qđ gētile in illo videbaṫ: facie honeſta cū pregrādibꝰ oculis: incedebat ceruice rigida: plerūq; tacitus: valitudine ꝓſperrima vſus eſt. artes liberales ſtudioſiſſime coluit. Cōpoſuit ⁊ carmē lyricū: ſcit ⁊ greca poemata. Et cū annis vigintitribus varie imperaſſet: neq; inter malos oīno: neq; inter bonos numerari poſſet: tandem in villa lucullana obiit: octauo ⁊ ſeptuageſimo etatis anno. Sunt qui putant venenū ei a Caio datum lentum atq; tabificū Et moꝛte eius letatus eſt populus.

Linea pontificum
Annas

Cayphas

CUm valerius romanus a tiberio imperatoꝛe ꝓcurator in iudeam miſſus fuit. Is ſuſcepto magiſtratu primus apud iudeos pontificatū vendere cepit. Et quoad prefuit multos pōtifices ſucceſſiue poſuit ⁊ amouit. Et primo quidem ananū a ſacerdotio amouens: hiſmaelis fabi cuiuſdā filiū pontificem deſignauit: ſed ⁊ hunc nō multo poſt abijciēs. Eleazarū anne pōtificis filiū ſacerdotio ſurrogauit. poſt annū vero hunc ab officio remouēs. Simoni cuidā cemithi filio miniſteriū pontificatus tribuit. Sed nō amplius ⁊ ipſe quā vnius anni ſpacio eſt perfunctus pontificatu. Quo amoto tandem Caypham pontificem maximū conſtituit. Virum arrogantē ⁊ aliene felicitatis inuidū. Hos aūt duos pōtifices euangeliſta cōmemoꝛat Captus eñi iheſus in oꝛtu. Cōtinuo per ſatellites ad annam primum ductus eſt: quia ſocer cayphe Et annas miſit eum ad cayphā Et ꝙ ſe parem deo adiuratus reſponderat: blaſphemauit inquit cayphas. ⁊ quo atrocius chriſti dictum videreṫ: ſtatim conſcidit veſtimenta ſua: ⁊ vt eos ad xpi condēnationē impelleret ſubclamauit. Reus eſt moꝛtis. Cuiꝰ ſuaſione (vt ſacra euāgelii habet hiſtoꝛia) Chriſtus dñs noſter moꝛti traditus eſt.

PAſſus eſt chriſtus ihs anno mūdi. 5230. Tiberij anno. 18. duobꝰ geminis cōſulibꝰ menſe primo: q̄ niſan ab hebreis. a nobis aprilis nūcupaṫ. Inuidia eñi ſacerdotū ꝓcurāte a diſcipulo eiꝰ iuda venditus: deinde captus ⁊ accuſatꝰ fuit: preſidis iuſſu deluſus: virgis ceſus ac flagellatꝰ. ⁊ ſpuēres in faciē eiꝰ colaphis cū ceciderūt: ac coꝛona ſpinea coꝛonaṫ ſputis deturpaṫ. Ac deniq; cruci affigiṫ: ⁊ tranſeūtes amaris cū impetunt verbis: vbi cū ſpōte ſua voce magna clamās ſpm̄ emiſiſſet: tremuit oīs terra: ſol obſcuratꝰ fuit ⁊ velū templi ſciſſum. Cuius moꝛtui pectus: cū lōginus miles qui parū videbat lācea pfoꝛaſſet: ſanguis cū aqua mixtus exiuit. Unde eccl'ie vniuerſalis ſalutis ſacramenta ſumpſere principia. Poſtmodū de cruce depoſitus: ſepultureq; traditꝰ. Poſt die tercia veluti alter ionas de ventre ceti: ſic ipſe de ventre terre ſuperata moꝛte ſurrexit. ⁊ ſuis preoꝛdinatis ſepe apparuit. Et e medio eoꝝ cernentibꝰ ipſis in celū aſcēdit. Nec ab re hieroſolymis moꝛtē ſubiit: cū is locꝰ ſacrificijs dicatus erat ⁊ ī medio terre habitabilis ſitus. Extra poꝛtas ṽo vrbis: nō ſub tecto: vt ⁊ pplo illi: ⁊ gētibus cōmune ſacrificiū ſui coꝛpis habereṫ.

Herodes antipas

HErodes antipas magni herodis filiꝰ poſt archelaū p̄dictū fratrē galilee
p̄ſectꝰ ſactꝰ: regnauit annis. 24. Nam archelao e regno pulſo: iudeoꝝ re/
gnū in quatuor tetrarchias. i. ptes diuiſum eſt. Et huic gallilea obuenit
que eſt quarta regni pars: hic impijſſimꝰ atqꝫ crudeliſſimꝰ fuit. quia ī ciues ſuos
ſiccariꝰ. in nobiles latro. in ſocios populator. in domeſticos p̄do habebat̃. q̄p-
pe plebis interemptor erat: filioꝝ occiſor: extraneoꝝ homicida: ꝓprioꝝ paricida
vniuerſa nempe ꝓphanauit: qꝛ ſacerdotiū iudeoꝝ oīno ſuſtulit. oēm legē ꝛ ordi
nē cōſudit. Nā cū philippi fratris ſui vxorē cōtra legē duxiſſet. A diuo Johāne
baptiſta cūmonet̃ illā dimittere. Quā obrem cū illū ob id occidere vellet: timuit
plebem (quia ſicut euāgeliſta ait) ab oībꝰ veluti verus ꝓpheta habebat̃: ſed illū
cōp̄hendens poſuit in carcerē in caſtello macherūta. ꝛ pauloante mortem xp̄i:
caput ei amputare fecit. Hic etiā iheſum a pilato ſibi miſſum in irl̄m ſuſcipiēs: il
luſum tandē ad eundē remiſit. eo ꝙ interrogatꝰ (vt Lucas ſcribit) reſpōdere no-
luiſſet. Tandē a Caio ceſare romā citatus. atqꝫ a caio cū vxore herodiade hono-
rifice ſuſcepti fuiſſent. ſuꝑuenit nuncius agrippe a quo intellexit magnā copiam
armoꝝ eſſe in ſuis ciuitatibꝰ ꝛ de multis conuictus. apud Lugdunū galliarū vrbē
relegatus miſerabiliter vitā finiuit. Uxori aūt ſue qꝛ ſoror erat agrippe quē Gaiꝰ maxime diligebat dedit
libertatē redeundi vt haberet terrā ſuā. Ipſa v̄o comitata virū in exiliū ait ſe non dimiſſurū eū in aduerſis
cui cōicauerat in ꝓſperis. Et poſtea Gaiꝰ galileā herodi agrippe dedit. qui deinde tres tetrarchias habuit.

Phariſei

ERant in iudea tres ſecte iudeoꝝ a cōi reliquoꝝ vita ꝛ opinione diſtantes.
PHariſeoꝝ ſecta ſeu religio que tꝑibus ptolomei philadelphi ſurrexerat ꝛ
hac tempeſtate ob ſanctitatis oſtētationē in irl̄m maximo in p̄cio (vt ex euā
gelij hiſtoria elicere poſſumꝰ) apud iudeos habita eſt. Qui ideo phariſei dicebā
tur quia a ceteris habitu cōuerſationeqꝫ diuiſi erāt. Cultu enī auſteriore ꝛ victu
parciſſimo vtebant̃. Statutiſqꝫ ſuis moſaicas traditiones determināt̃es: picta-
cia chartarū in fronte. ꝛ in ſiniſtro brachio de cathalogo inſcripta. que philate-
ria dicebant̃ in legis memoriā gerebant. Fimbrias quippe amplas ſpinis alli-
gatas quibꝰ incedēdo pungerent̃ deferebāt. vt memores mandatoꝝ dei fierent.
hij vniuerſa deo deputabant ꝛ marmene ideſt fato: p̄poſitis ſuis ꝛ maiorībꝰ na/
tu nūqꝫ cōtrariū r̄ndebāt: iudiciū dei futurū dicentes: aīam oēm incorruptā eſſe
ꝛ mortuoꝝ reſurrectionē ſperabāt ꝛ p̄dicabāt. hi nāqꝫ xp̄o dn̄o noſtro plurimū
aduerſabant̃ ꝛ mortis eius conſcij fuerunt.

Saducei

SAduceoꝝ alia ſuperat ſecta in iudea: ſed nō eiuſdē religionis ꝛ p̄cij cū pha
riſeis marmenem negant. deū inſpectorē oīm dicētes. In arbitrio hoīm ſi/
tum eſſe. vt bonū malūue gerāt. hi ſaducei corpoꝝ reſurrectionē ꝛ angelos eē ne
gabāt. Ac aīas cū corporibꝰ interire putabāt. Solos quinqꝫ libros moyſi recipie/
bant. Et qꝛ ſeueri nimis erāt: nec etiā inter ſe ſociales. Ob quā ſeueritatē ſadu-
ceos id eſt iuſtos ſe nominabant.

Eſſei

ESſeoꝝ quoqꝫ alia ibidem vigebat ſecta atqꝫ reli/
gio qui vere in omnibꝰ monaſticā agebāt vitam:
nuptias faſtidientes: nō quia cōiugia ꝛ hoīm ſucceſſio
nē perimēda cenſerent. ſed cauendā intemꝑantiā ſemi-
narū: nullā earū fidē viro ſeruare putantes. Uerū inter
ſe mutuo amore iūctiſſimi. Quin ꝛ diuiciarū cōtēpto-
res ꝛ ꝑmixtis facultatibꝰ veluti inter frēs vnū eſſe pr̄i/
moniū oīm ordinarūt vngēta nō curātes: ſqualorē de/
decus putabāt. dūmodo ī veſte candida ſemꝑ eſſent. deſignatos aūt cōmū rerū
ꝓcuratores habebāt. Nulla eis certa ciuitas ſed in ſingulis domicilia habebant
Nec veſtitū ſiue calceos mutant: niſi aut oīno cōſciſſis prioribꝰ aut lōgi tꝑis vſu
cōſūptis. Precipue circa deū religioſi ſūt. Ante ſolis ortū nihil ꝓfani loquentes
ſolē vt oriat̃ orantes. poſt vſqꝫ ad quītā horā oꝑantes. Rurſus in vnū cōgregāt̃
lintheis p̄cincti: corpꝰ abluūt aq̄s frigidis: ī cenaculū veniūt. neqꝫ guſtare queqꝫ
fas eſt niſi priꝰ deo celebret̃ orō: poſt finē quoqꝫ prādij vota repetūt. Hi q̄ppe hoſpitalitatē ſūmo ſtudio
exhibebāt. Et apud eos edendi ꝛ potādi modꝰ ſaturitate definit̃. Tumultꝰ aut clamor in eorum hoſpicijs
nuſqꝫ audiebat̃. Sed ſūmū ſilētiū ſeruabāt: iuramētū habebāt ꝓ ꝑiurio. Secte ſue neminē adhibētes: niſi
ſub anni ꝓbatione receptū. cōpellebant̃ qꝫ iurare ꝙ deo fidē hoībꝰ iuſticiā: ꝛ p̄ncipibꝰ obediētiā ſeruarēt.
Et ſi cōtingeret ipſos aliq̄n p̄eſſe: nūqꝫ abuterent̃ viribꝰ ptātis ad iniuriā ſubditoꝝ. Ad eoꝝ aūt iudiciū nō
minꝰ q̄ꝫ centū pſone ꝯueniebāt. quoꝝ decreta poſtea īmobilia erāt. Sabbatū adeo illibatū ſeruabāt: vt nec
cibū illo die pararēt. nec ignē accēderēt: nec aliqđ vas tranſportarēt: aut quaſi aliū purgarent. Ceteris aūt
diebus cum dolabro in terrā fodientes demiſſa circūquaqꝫ veſte ſe contegebant: quādo aluū purgabāt ne
radio ſolari iniuriā facere viderent̃: purgatoqꝫ aluo terrā egeſtam ſuꝑ foueam reducebāt: hos eſſenos ſeu
eſſeos herodes antipas dū vixit honorauit. nec inhoneſtꝰ p̄mo de eis ī ſcр̄turis habet̃, hoc de phis iudeoꝝ

Veronica

VEronica mulier hieroſolimitana xp̄i diſcipula matrona quidē ſctitate ⁊ pudicicia inſignita: his tpib⁹ a tiberio ceſare p voluſianū neceſſariū ſuū virum ſtrenuū e hieroſolima cum ſudario xp̄i romam accerſit. Detinebat quippe idez ceſar: vt quidā ſcribūt: magno infirmitatis morbo: q̄ cū primū mulierē ſanctam ſuſcepiſſet ⁊ xp̄i imaginē cōtigiſſet ab oī infirmitate curat⁹ eſt. Ob qđ miraculuz ip̄a veronica ab ip̄o ceſare magno in p̄cio deinde habita eſt. Ibidez cū vſqz ad mortē cū petro ⁊ paulo apl'is atqz clemēte pōtifice eccl'iaz dei ꝯſtituēs pſeuerauit. Hec ip̄a eſt quā dn̄s a ſanguinis fluxu fatigatā (vt ſacra euāgelij hz hiſtoria) veſtimēti ei⁹ fimbriā tangēdo ſanauerat. A quo etiā paſſionis ei⁹ tpe eadem imagine vultus ſui in ſignū amoris donata fuit. Ipſa aūt imago pāniculo ſic impreſſa demēti pōtifici ⁊ ſucceſſorib⁹ ei⁹ ab eadē ex teſtamēto declarata. Nūc vſqz ibidez in beati petri tēplo a xp̄i fidelibus maxīa cū religione inuiſit. Quā ⁊ multi p tpa exquiſitis celebrauere laudib⁹. inter quas illa ſingularis habet que incipit. Salue ſancta facies nr̄i redēptoris. In qua nitet ſpecies diuini ſplēdoris. Impreſſa panniculo niuei candoris. Dataqz veronice ob ſignū amoris ⁊c̄.

Xenarchus phs

XEnarchus phs peripatheticus vir mēorabilis. quē Strabo admodū iuuenis audiuerat. Tiberij tpibus apud ſeleuciā cilicie vrbem diē obijt. Hunc vero nō diu domi māſiſſe dicut: ſed aut alexandrie aut athenis romeqz docendi cauſa elect⁹ vſqz ad ſenectutē: magno ī honore ſemp habitus fuit: dehinc auguſti ceſaris amicitia vſus eſt: Sed paulo ante hec tpa anqz mortē obiret viſū amiſit.

Philo iudeus

PHilo iudeus natione alexādrin⁹ vir quidē diſertiſſim⁹ p hec tpa ī p̄cio multo fuit: ⁊ multa elegāter grauiterqz cōſcripſit. qui ſua doctrina eloquentiaqz appionis grāmatici temeritatē ꝯ iudeos ab alexandrinis miſſus cōpeſcuit. Quāobrez mlt̄i eloquētiā ei⁹ admirātes dixerut. aut philo platonē ſeq̄t aut plato philonē. hic romā deniqz veniēs cū petro aplo ꝯuerſationē habere cepit. a quo de fide optime edoct⁹: multa de laudib⁹ xp̄iane religionis poſtea ſcripſit: q̄ (vt diuus teſtat hieronym⁹) inter eccl'iaſticos cōputant codices ⁊ quāmaxie in q̄nqz moyſi libros p̄claros edidit cōmētarios: ſunt ⁊ alia eius cō plurima ſcripta.

Agrippina germanici coniux

AGrippina marci agrippe ex iulia octauiani ceſaris filia genita fuit. Gaij caligule impatoris mater: q̄ inter mulieres p̄claras computat. hoc tpe a Tiberio mult̄is iniurijs vexata: mortē ſibiipſi a cibo abſtinēdo impetrauit. hec adhuc admodū adoleſcētula germanico ſue etatis inſigni iuueni ⁊ plurimū reipublice oportuno ac tiberij ceſaris auguſti filio adoptiuo nupta fuit: ſatis ob hoc fulgida. hec ex eo viro ſuo cū tres enixa fuiſſet mares: ex q̄bus vn⁹ Caius calligula fuit: qui poſtmoduz romanis p̄fuit. ⁊ totidē eque femellas: ex quib⁹ agrippīa neronis mater extitit. Cū ope tiberij p̄ris vt ꝓ compto habitū eſt veneno ſublatū virū ſuū egreferret. ⁊ femineo ritu plagore plurimo viri ſui necem defleret. in tiberij odiuz incidit. adeo vt ab eodē cā brachio tenēte ⁊ obiurgationib⁹ plurimis infeſtaret. Sed egregia mulier indignū rata qđ ī ſe agebat a ceſare: morte faſtidia ſtomachi p̄ncipis effugere diſpoſuit. q̄ cū aliter ſatis cōmode nō daret: fame generoſo aīo accerſire ſtatuit. ⁊ ꝯfeſtim a quocuqz cibo abſtinere cepit. qđ cū relatū eſſet tiberio ignarus quo ieiuniū tenderet: ne tam breui ſpacio ſeſe ſuis ſubtraheret iniurijs: nil ꝓficiētib⁹ minis aut verberib⁹ vt cibū capet: eo vſqz deductū eſt vt cibū gutturi euiſdem violēter impingi faceret: vt hoc mō alimēta nolenti p̄ſtaret. At agrippina quātomagis exacerbebat iniurijs: tāto acrioris p̄poſiti ⁊ incepti perſeuerans: ſceleſti principis inſolentiā moriēs ſupauit. qua quidē morte ⁊ ſi plurimū glorie ſibi apud ſuos queſiuerit agrippina: tiberio tn̄ longe amplius ignominie reliquit.

Agrippa magnus

AGrippa magn⁹ ariſtoboli reg̃ fili⁹ patri ī regnū ſuccedēs: regnauit ānis ſeptē iudeis. hic fuit nā bon⁹ ⁊ ciuitatē irl'm ꝓprijs ſumptib⁹ plurimū exornauit. fili⁹ aūt ariſtoboli quē pater herodes interfecerat ad tiberiū venit. illo aūt nō ſuſcipiēte accuſationē: reſidēs rome ad aliq̄rū potētiū noticias ambiebat. maximis aūt colebat officijs germanici filiū Gaiū: cū adhuc eſſet puat⁹. Qui cū futurū eū aliqn̄ p̄dixiſſet impatorē: apud tiberiū accuſatus fuit. is ſtatim cōcludi iuſſit agrippā qui ſub grādi erūna vſqz ad mortē tiberij in carcere p ſex menſes tenebat. Sed eo defuncto gaius eū a vinculis ſoluit: ⁊ tetrarchiā philippi ei tradidit iam e m̄ iſte deceſſerat ⁊ regem appellauit. ⁊ ꝓ cathena ferrea quā gerebat in carcere auream ei condonauit. Cūqz e roma ꝑrexiſſet irl'm: templū viſitans: hoſtias celebrauit. Ibiqz cathenā aureā quā ei caius dederat ſuſpendit. vt maximū caſum eius ex hoc ꝑpetuo indicaret. inde theatrū romano more ꝯſtruxit ⁊ amphiteatrū: ⁊ alia plurima monimēta. Demū in ceſariā deſcēdēs cū ſe deū appellari ꝑmiſiſſet ab angelo ꝑcuſſus: ⁊ tumēte corꝑe: ait q̄ mō dicebar de⁹ nūc mortis nexib⁹ ꝯſtringor: q̄bus dictis anno etatis ſue. 57. expirauit. Relinquēs agrippā filiū decimūſeptimū annū habētem heredē ⁊ tres filias beronicē: mariā ⁊ druſillā. Habuit quoqz frēm noīe herodē calcidis regē: qui propter tenerā filij etatem in regno prefuit.

RAtiſbona inſignis ⁊ memorie digna
vrbs ac libera ad ripas danubij ſita: a
Tiberio Nerone codita: anno quo xp̄s
iheſus pro ſalute generis humani paſſus eſt.
Baioarie olim metropolis hanc regionē anti
quitus norici tenuere. Cui⁹ adhuc portio tranſ
danubiū ſita noricū appellant. Noricis autem
baioarios ſucceſſiſſe. Et cum reperiā vetuſtiſſi/
mos codices hanc baioariam appellant: quā
moderni bauariā dicunt. ⁊ a bois baioaricum
nomen deſcendiſſe ꝑſuaſum eſt. Cui Strabo vi
res adhibet romani baios gallorꝫ gentes e fini
bus iecerunt. Inde migrantes circūiācētes hi-
ſtro loco cuꝫ thauriſtis habitarūt. Conſtat igit̃
eos in pannonia conſediſſe: ⁊ inde facile in no/
ricū continuā regionē migraſſe. Quāq̄ȝ oliꝫ de
ſerta vt Strabo tradit nunc cultiſſima eſt. ma-
gnas ⁊ ambitioſas ciuitates habēs ⁊ oppida
nobiliſſima. Ratiſbona vero ornatu ceteras ex
cellit. Pōtificales vrbes in ea quinq̄ȝ ſunt: qua
ruꝫ nunc metropolis eſt Salczburga vocata ex
flumine cui adiacet. veteres iuuauiā vocauere.
Ratiſbonēſis aūt ep̄at⁹ oliꝫ clariſſim⁹ fuit: cui ⁊
tota bohemia ſubiecta erat. hec vrbs ſeptē noīb⁹
inſignita fuit. quib⁹ in ſuis iurib⁹ ⁊ libertatib⁹
claruit. Primo a ſui cōditore Tiberina vel Ti/
burina dicebat̃. Tiberius eni liuie auguſti vxo
ris filius: ⁊ ipſi⁹ auguſti priuignus: quē cū au/
guſtus in filiū adoptaſſet: mox magno exercitu
cōperato cōtra noricos ⁊ vindelicos miſit: qui
eos ī prelio ſupauit ⁊ hanc vrbē apud noricos
edificauit. Secūdo vrbs quadrata lōgo tp̄e di/
cta. cū ad quadratā figurā ⁊ quadratis lapidib⁹
magnis muro circūdata fuit vti in reliquijs ve/
terꝫ murorꝫ retro ſanctū paulū cerni pōt. Tercio
hyatoſpolis vel hiaſpol̃ ob ruditatē ppl̃i agre-
ſtis: qui ore hiante vt rurales finitimi faciūt ver
ba hyantia ꝓferebāt. vel ab hyantiū aq̄rū ꝓpe
ciuitatē cōfluxu. cū danubi⁹ naba ⁊ ymber ⁊c̄.
fluuij in latere aquilonari cōfluāt. Quarto ger/
meinſheim a populo germanie qui eā frequēta
re ſolebant: vel a germanico qui ciuitati ꝓfuit.
Quinto reginopolis ob frequētes cōuētiones
principū ⁊ regū vt hodie aree turres ac excelſa
edificia magnatorꝫ oñdūt. Sexto imbripolis a
fluuio: cū ymber fluui⁹ ſeptētrionē verſus ī da/
nubiū fluit. ⁊ vernacula ligua hoc nomē regen/
ſpurg adhuc ſeruat. cū in tali cōfluxu olim ciui/
tas incepta fuit. Septio ratiſbona dicit̃. cuꝫ ra
tes ob mercimonia ⁊ tp̄e karoli magni ad bella
ibi cōfluebāt: ⁊ tāq̄ȝ firmiter ſita ⁊ edificijs ro-
borata: hodie ratiſbona appellat̃ Danubi⁹ aūt

fluuius germanie ꝓmaximus. qui ⁊ hiſter dict⁹ vt Solinus habet germanicis iugis orit̃: monte effuſus qui rauracos gallie aſpectat. Sexaginta amnes in ſe recipit ſerme oẽs nauigabiles: hanc vrbem inſignẽ preterfluit. Et firmiſſimo ponte lapideo plurimoꝝ artiũ ciuitatẽ cũ ſuburbio iũgit. De quo ſcribit̃. Pons fieri cepit dñi dum annus incepit. Mille centenis decẽ ſemiqꝫ denis. Karolus magn⁹ chriſtianiſſim⁹ imꝑator cũ armis baioariã ſibi ſubiecit: ⁊ taxilo baioarie dux deſiderij regis longobardoꝝ gener: quẽ prius deuicit ſtimulis vxoris concitat⁹ hunis ſibi ꝯfinibus ſollicitatis bellũ in karolũ mouet. Is ſua celeritate pacẽ cõſecit obſidib⁹ ante receptis. vrbẽ ratiſbonã tũc q̃dratã dictã aggreſſus cõuerſus in eos q̃ eã occupabãt a fide nr̃a alienos. Et eaꝫ vi cepit coegitqꝫ vt xp̃i fidẽ integre reciperẽt. In eo bello magna cedes hoĩm ante ratiſbonã edita. Et magna multitudo infideliũ ac hunoꝝ abſũpta de ſuis q̊ꝫ aliq̊s amiſit: qui in baſilica ſcti petri extra muros vrbis ſepulti ſũt. Ab eo tp̃e hec inclita vrbs magnũ incrementũ accepit. Baſilica q̊ꝫ decorat̃ epiſcopali ſũmo: in honore tandẽ ſcti petri dicata: pri⁹ ob fraternitatẽ canonicoꝝ ratiſbonenſiũ ⁊ remẽſiũ eccl'ia ſcti remigij appellata. Opus preclariſſimũ in vrbe nondũ cõpletũ. Et cenobio ſcti Emmerãmi ordinis ſcti bñdicti ampliſſimo: mõaſteriaqꝫ dñarũ plura hꝫ: precipue ſuperi⁹ monaſteriũ virginis gl'ioſe. Inferius in q̊ diuus Erhardus ep̃s quieſcit. Plures ĩ ciuitate domus cõſecratas eccleſias hñt: ⁊ ꝓprias ſacerdotes. Arnolfus aũt imꝑator q̃ hũc locũ pre ceteris imperii locis ſũme dilexit. muri ampliauit ⁊ monaſteriũ ſancti emerãmi incluſit ⁊ plurimũ adornauit. A cede eñi nortmãnoꝝ rediẽs baioariã oſſa ſancti dionyſii ariopagite in fine ſue etatis cenobio tradidit cũ libro euãgelioꝝ ornatiſſimo ac lr̃is aureis ꝯſcripto: ⁊ demũ apud eos ſepult⁹. Ornat̃ ⁊ h̃ ciuitas glorioſo martyre ſctõ Emmerãmo ep̃o: ⁊ ſctõ wolfgango eius loci vndecimo ep̃o: q̃ mira apõ eos geſſit: monaſteriũqꝫ ſcti pauli ꝯſtruxit. Albertus q̊ꝫ magn⁹ oĩm doctrinarũ peritiſſimus apud eos ep̃atũ rexit. Ideo de his patronis per ratiſboneſes ſcribit̃.

Gaude ratiſbona ſuper excellentia dona
Concludis duo bis in te gratiſſima nobis
Corpora ſanctoꝝ ſacer eſt dionyſius hoꝝ
In numero primus emerãmus laude nec imus
wolfgang⁹ erhardus neuter medicamĩe tard⁹
Quatuor iſtoꝝ precibus necnõ alioꝝ
Hic cõtentoꝝ ducamur ad aſtra poloꝝ

Vienna pãnonie nũc auſtrie vrbs precla riſſima ad danubiũ ſita. Is fluuius bauariã: auſtriã: vngariã ſecãs: ꝑ raſciam atqꝫ bulgariã cũ ſexaginta nauigalibꝰ i euxinũ deſcẽdit. Multaſqꝫ ⁊ memorabiles alluit vrbes Inter quas nulla ditior: nulla populoſior: nulla vetuſtior eſt qꝫ Vienna auſtralium ciuitatũ regioniſqꝫ caput. Hec olim flauianũ (vt in vetuſtiſ ducũ ꝓuilegijs habet) appellata. A flauio prefecto qui huic regiõi prefuit: ac vrbẽ incohauit aut ab imperatore flauio ad danubiũ ꝓfecto vt aras ob romani impij metas collocaret. Et ibi cõdita vrbs ex aris vocabulũ ſortita ſit. Cũqꝫ flauianũ theotonici flabien ꝓnunciẽt: nõ eſt ab re longo tpis tractu: prima vocabuli ſillaba remota (vt plerũqꝫ fieri cõperimꝰ) bien remanſiſſe Indeqꝫ dicta Vienna. Quãqꝫ aliq̃ a paruo flumine qd̕ inter ſuburbia fluit noĩe vienna dictuꝫ putãt. Vienna aũt vrbs magnifica ambitu murorꝫ cingit duorꝫ miliũ paſſuũ: ſꝫ habet ſuburbia maxima ⁊ ambicioſa: foſſa ⁊ vallo cincta. vrbs aũt foſſatũ magnũ habet; indeqꝫ aggerẽ precel-tum: menia deinde ſpiſſa ⁊ ſublimia frequẽteſqꝫ turres: ⁊ ꝓpugnacula ad bellũ prompta. Edes ciuium ample ⁊ ornate: ſtructura ſolida ⁊ firma alte domorꝫ facies magnificeqꝫ viſunt. Vnũ id dedecori eſt ꝙ tecta plerũqꝫ ligna contegũt pauca lateres. Cetera edificia muro lapideo conſiſtunt. picte domus: ⁊ interiꝰ ⁊ exterius ſplendẽt Ingreſſus cuiuſqꝫ domũ in edes te pricipis veniſſe putabis. Nobiliũ prelatorꝫqꝫ domꝰ libere ſunt. Sanctis celũ tenentibꝰ ipſiqꝫ maximo deo templa dicata ⁊ ampla ⁊ ſplendida ſecto lapide cõſtructa ꝑlucida: ⁊ colũnarũ ordinibꝰ admirãda. Sanctorꝫ plurime ⁊ precioſe reliquie. Argẽto auro ⁊ gẽmis veſtite. templorꝫ ingens ornatus. Ciuitas in epiſcopatu Patauiẽſi eſt: maior filia matre Quatuor ordines mẽdicãtes Scoti ⁊ canonici regulares ſancti auguſtini admoduꝫ diuites habiti. Monialeſqꝫ ſacre ⁊ ſancte virgines. Ibi q̃ꝫ monaſteriũ eſt ad ſanctum hieronymũ nuncupatũ: in quo meretrices cõuerſe reperiunt: que die ac nocte hymnos lingua theotonica decantant; quarũ ſi qua redire ad peccatum

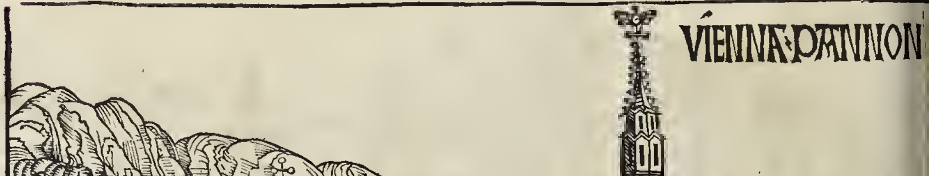

cōprehenſa fuerit in danubiū precipitat͂. Sed
agunt ibi pudicā ſanctāq; vitā. Rarus de his
ſtupro mal⁹ audit͂. Scola q̄; hic ē liberaliū artiū
ac theologie ⁊ iuris pōtificij. Noua tū ⁊ ab vr/
bano ſexto papa ꝯceſſa: magn⁹ ſtudētiū nume/
rus eo cōfluit ex vngarie ⁊ alemanie partib⁹ ſu
perioribus ciuitatis ppl's quinq̄ginta miliū cō
municātiū credit͂. Cōſulatus octo ⁊ decē viroꝝ
eligit͂ tum iudex qui iuri reddēdo preeſt deinde
magiſter ciuiū qui curā ciuitatꝭ gerit: magiſtra/
tus alij nulli ſunt niſi qui vini exigunt vectigal
ad illos oīa referunt͂ quoꝝ poteſtas annua eſt
Incredibile videri pōt quot ꝑ dies ſingulos in
ciuitatē victualia ingerunt͂ ouoꝝ ⁊ cancrorum
mlte quadrige aduenīūt. Piſtus panis carnes
piſces volatilia ſine numero afferunt͂: vbi ad-
ueſperaſcit nihil venale ex his inuenies. vinde
mia his ad quadraginta dies ꝓtendit͂. Nullo
nō die trecenti currus onuſti vino bis terq; in-
ferunt͂. Ducentos ⁊ mille equos indies ad op⁹
vindemiarū exercent. Incredibile dictu eſt quā
ta vis inducat͂ vini quod vel Vienne bibit͂ vel
ad extraneos per danubiū contra curſum aque
magno labore mittit͂. Celle vinarie adeo ꝓfun
de ac ſpacioſe ſunt: vt ſub terra nō minus quā
ſupra terrā edificioꝝ apud Viennam eſſe ferat͂
Platearū ſolū: ſtratū lapide duro vt neq; plau/
ſtroꝝ rotis facile conterat͂. In domibus multa
⁊ munda ſuppellex. Equorū iumentoꝝ ⁊ oīs
generis capacia ſtabula vbiq; fornices aule la-
te verum his eſtuaria ſunt loco tricliniorū que
ab his ſtube vocant͂: nam hyemis aſperitatem
hoc domitant modo. Feneſtre vndiq; vitree ꝑ-
lucent: ⁊ hoſtia plerūq; ferrea. In his plurime
aues cantant: rare apud eos familie vetuſte: ad
uene aut inquilini fere omnes nouiſſimis die-
bus hec vrbs Vienna primaria Imperatoris
Friderici tercij dum inimicitias maximas cum
Mathia vngarorum rege gereret: multa eius
bella in ſe concitauit: qui damna multa Viēnē
ſibus ⁊ incōmoda imperatori intulit: ⁊ tandē
ciuitatem ei abſtulit: quam poſt mortem Ma-
thie Fridericus tercius iam veteranus per filiū
Maximilianū regem in ſuam poteſtatem itera-
to redegit.

NVREMBERGA
S.Laurēcius.
S.Sebaldus.

Nuremberga vrbs tota germania: ⁊ apud exteras gentes nominatiſſima celeberrimaq;. Emporiū germanie ampliſſimū: magnificis operibus publicis ⁊ priuatis ornata. Arx regia in colle vrbi ſuperemīnet vetuſtiſſima. ex qua intra vrbem ⁊ extra proſpectus eſt. A qua ciuitatis nomen ortum fuiſſe quidam arbitrant̄. quam pleriq; a Tiberio Nerone imperatore: poſt tiberine conſtructionē conditā. Aut a Druſo nerone fratre ſuo qui germanos deuicit denominatā dicunt Nerobergam. Tiberius eniz ceſar genus paternū a Tiberio nerone trahit. qui liuiam druſillam (vt Suetonius tranquillus ſcribit) grauidam: ⁊ ante iam apud ſe filium enixam: petenti auguſto conceſſit. Nec multo poſt diez obijt vtroq; liberorū ſuperſtite Tiberio druſoq; neronibus. Inter cognomina ⁊ Neronis aſſumpſit: quod ſignificat̄ lingua ſabina fortis ⁊ ſtrennuus. Tiberius poſt hec comatā galliam rexit. ⁊ barbaroꝝ incurſionibus ⁊ principum diſcordia inquietā. Ex hinc rheticum: vindelicūq; bellum inde pannonicū indeq; germanicū geſſit Rhetico atq; vindelico gentes alpinas. pannonico brenios ⁊ dalmatas ſubegit. Germanico quadraginta milia dedititioꝝ traiecit in galliā iuxtaq; ripaz rheni ſedibus aſſignatis collocauit. Quaſobres ⁊ ouās ⁊ curru vrbem ingreſſus eſt triūphalibus ornamentis ornatus. Cui poſtea glorie amplior cumulus acceſſit: toto illirico quod intra italiam regnūq; noricum ⁊ traciam ⁊ macedoniam interq; danubiū flumen: ⁊ ſinum maris adriatici patet perdomito ⁊ in ditionē redacto. Iſte Claudius Tiberius Nero (vt Eutropi⁹ tradit) prudens in armis: ſatiſq; fortunatus ante aſſumptum imperiū fuit. Et ciuitates ſuo nomine appellari iuſſit. Vetuſtiſſimi tamen hiſtoricoꝝ codices litteris ſcripti peruetuſtis. eam arcem caſtrum noricū appellant. Romani enim vt hoſtes poſt alpium ſaltus meatuſq; inſidentes: ab incurſibus ꝓhiberent. In collibus ⁊ tumulis norice ac pleriſq; regionibus germanie arces extruxerunt. De quo ſi plura ſine teſtimonio dixerimus: fidem nobis paruā adhibitū iri dubitamus. Cum in noricis (vt Strabo grauiſſim⁹ autor tradit) ⁊ thaurisci habitēt hoꝝ omniū impudentiſſimas incurſationes repreſſit Tiberi⁹: ⁊ eius frater Druſus eſtate vna: per tota alpium ipſarū montana quidam terrarū extant tumuli: qui cōmode coli valeant. valleſq; bene condite. De quo meminit Virgilius in fine tercij libri georgicoꝝ. Tum ſciat aerias alpes ⁊ norica ſi quis caſtella in tumulis. Ea preſidia poſuerunt que germanos a rebellione ac motibus deterrerent. Habet itaq; hec vnicū verticem in qua vetuſtiſſimū caſtellū vrbis pro cuſtodia conſtructū eſt. Glorioſus quoq; pontifex ſummus Pius eius nominis ordine ſecundus ſcribit. De nuremberga dubium franconie an baioarie cedat: Ipſum nomen indicat ad baioarias vrbem pertinere: Normberga enim noricū montem ſignificat. Ob quā rem patet noricoꝝ ciuitatem fuiſſe. Noricis aūt baioarios ſucceſſiſſe. Ea nūc portio terre baioarie: que inter danubiū ⁊ Nurembergam iacet noricum appellat̄. Ciuitas tamen in dioceſi Babenbergenſi: que ad francones pertinet: ſita. Ipſi Nurembergenſes nec bauari nec francones videri volunt. Sed terciū quoddam ſeperatū genus. Vrbs ea nobilis amne pegnicio interlabit̄. ⁊ in ptes duas diuidit̄: ac pontibus lapideis pulcherrimis trahicit̄. In agro ſterili ⁊ arenoſo condita. atq; ob eam rem induſtrioſo populo. omnes aūt plebei opifices ingenioſiſſimi aut plerūq; negociatores prudentiſſimi. Repertores ⁊ magiſtri mirandarū ac ſubtilium operū ⁊ arcium que ad decorem ac vtilitatē hominum plurimū conducunt. Quamq; hec inclita vrbs a quibuſdam inter nouas numerari cenſeat̄. cum paucis in veterū monumentis reperiat̄: nullaq; antiquitatis veſtigia in ea appareant: preter arcem opus laude ⁊ vetuſtate dignū: atq; perpaucas edes. Cum igit̄ de nomine ac conditoribus qui fuerunt ⁊ quibus temporibus certatio ſit ⁊ ſub iudice lis: ea relinquamus: cum de alijs vrbibus ne dum italie ⁊ germanie: Verum ⁊ de roma matre vrbium dubium extat. Nam vrbem terre mariſq; dn̄am quam nunc romani incolunt vt Dionyſius halicarnaſeus de antiquitate romanoꝝ tradit: vetuſtiſſimi barbari ſiculi tenuiſſe dicunt̄ qui vero ante hoc fuerint: neq; vt habitata ſit ab alijs: neq; vt deſerta fuerit: nemo quicq; habet certi q̄d dicat. quā aliqui a congregatione hominū: alij a troianis: alij ab euandro: ceteri a romulo conditā ſcribunt. Reliqua igit̄ proſequamur. Conſtat Nurembergā temporibus Karoli magni in flore fuiſſe. Karolus enim magnus rex francoꝝ qui talia tāq; multa gerebat vt ſimul eccleſiam: romanūq; imperiū inſtauraret. ſaxonibus domitis: bittonibuſq;: gallicis ſibi ſedere coniunctis: pacem cuz Taſſilone baioarioꝝ duce. Adriano pontifice romano ſequeſtre inijt. Sed cū accerſitus Taſſilo nec accederet: nec obſides ex ſedere promiſſas mitteret. Bellum illi Karolus indixit: ducens in baioariam copias tripartito diſtribuit. Ipſe enim cū parte tercia copiarū Nuremberge: ⁊ in locis finitimis ſua firmabat caſtra. Et auſtraſios turingos ⁊ ſaxones ad danubium caſtrametari iuſſit. Pipinus filius cum exercitu italico ad Tridentū deſcedit. Cum itaq; Karolus prudenti conſilio caſtra firmaſſet prope Nurembergā in formam ſui tentorij Sacellum conſtruxit: quod poſtea Leo tercius ſummus pontifex: cum ad Karolum properaret qui apud padebrunam ſaxonie oppidū erat ſumma acceptus reuerētia: proceresq; dedit: qui honeſto illū deducerent comitatu. Rediēs romā in honore diue Katherine martyris dicauit. Ferūt nōnulli eam vrbem fuiſſe olim ſub dominio nobiliſſimi comitis francoꝝ Alberti: qui cū fraude hattonis epi magūtinēſis a Ludouico impatore obtrūcatus deinde in ius imperij ceſſiſſe. Poſtea vero q̄ in ditionē imperij venit: Sūma fide: conſtantia: ⁊ officio romanū imperiū coluit. Regibuſq; romanis fidē conſtantiſſimā ſemp ſeruauit. In diſcordia tamē ceſarū calamitates ac damna grauia pertulit. Heinrico em̄ quarto regnū occupante filius eius rex romanoꝝ p diuinam vt videt̄ vltione: patrē bello perſecutus fuerat. Receſſit itaq; filius in Nurembergēſes ſidē genitori

Nornberga ad quem circulum pertineat.

ſeruantes: auxilio ſuorum fretus: Nurembergā obſeſſam recepit: quod Otto Friſingenſis ⁊ Gottfridus Viterbienſis haud ignobiles hiſtorici ſcribunt. Idem Heinricus rex herbipolim petēs. Erlongo eiecto Robertum prefecit. Deinde dimiſſis ſaxonibus cū baioarijs: caſtrum norici obſidione cingit. Ipſoq; expugnato: Ratiſbonā norici ducatus metropolim adijt: quē pater eueſtigio ſubſequēs roberto fugato: erlongū reſtituit. Inde ꝓgreſſus ratiſbonenſiū auxilio filio vrbe fugato: ibi Vlricum pontificē cōſtituit ac Theobaldi marchiā ꝑ bohemos deuaſtauit. Conradus sueuus qui defuncto Lothario in romanoꝝ regez declaratus erat: ac ducēde in aſiā expeditionis ſuaſu diui Bernardi abbatis clareualenſis munus aſſūpſit eam vrbem inſtaurauit: ⁊ inſigne monaſteriū ⁊ abbatiam ordinis diui benedicti ad ſanctū egidiū nuncupatū: In celebriori vrbis loco fundauit. Nurembergenſes a conrado rege Ceteriſq; romanis imꝑatorib⁹ incrementū plurimū habuerunt: nec arbitrandū eſt eam vrbem iſtius pulchritudinis ⁊ amplitudinis a p̄ncipio inſtaurationis fuiſſe. Verum temporibus karoli quarti imperatoris romanoꝝ ac regis bohemoꝝ maiore ambitu: menibus nouis aucta fuit. Munita nūc extat: poſt alta menia ⁊ antemuralia: ingenti clauditur per circuitū profunda ac lata foſſa. Habet quoq; ꝓpugnacula. murum craſſiſſimum: ⁊ turres quinq; ⁊ ſexaginta ſupra trecentas. Eſtq; edibus ciuiū ampliſſimis ⁊ firmiſſimis exornata. ⁊ in medio ferme germanie ſita. Ciues eius cum induſtrioſi ſint: legibus imperialibus inſtructi. Senatū ⁊ magiſtratus ordinem habent a plebe diſtinctū. vetuſtiores ciues rempublicam adminiſtrāt. plebs tamen ſuis rebus ſtudet ⁊ de publicis minime curioſa eſt. Plures in ciuitate baſilice ample ⁊ ornatiſſime extāt. Et preter parrochiales eccleſias celeberrimas ſancto Sebaldo ⁊ ſancto Laurentio dicatas Quatuor mendicantiū loca magnifici operis habet: que ciues diuerſis temporibus edificauere. Monialeſq; ſacre virgines ad diuam Katherinam ⁊ ſanctam Claram duo monaſteria habent. Cruciferi ordinis theutonicoꝝ ſpacioſa vrbis loca poſſident. Extat quoq; in ea Carthuſienſe cenobiū edificij magnificentia ampliſſimū ⁊ pulcherrimū. atq; ſanctiſſime virginis marie ſacellum regale in foro ornatiſſimū cum fonte pulcherrimo. Gaudet hec inſignis vrbs de ſuo regio patrono diuo Sebaldo. is fuit vita ⁊ miraculis clarus: Et ſignis imperialibus. Palliū enim: enſes: ſceptrum: poma: coronāq; karoli magni Nurembergenſes in eoꝝ archiuis obſeruant. que in coronatione noui regis ob ſanctitatē ⁊ antiquitatē auctoritatē preſtant. Datur enim hoc vetuſtati: vt plus maieſtatis habere videantur: pondere noua carent. Ornatur q; maxime impreciabili ac diuiniſſima lancea que iheſu xp̄i latus in cruce aperuit. Ac particula crucis famoſiſſima. ⁊ alijs reliquijs toto orbe celebrandis. Que die tredecima poſt paſce gaudia: populi frequentia ex varijs prouincijs ſumma deuotione quotannis viſuntur. Ideo in eius laudem adiungitur. 365. turres Noribergę

O decus eximium norici Nuremberga ſerena
Vrbs celebranda nimis regia ſiderea
Tu populoſa viris: tu formoſiſſima rerum
Virtutumq; parens: tu religionis amatrix
Iuſticiam ſacramq; fidem: pacemq; propinquis
Antiquaſq; patrum leges ante omnia ſeruas

Sacroſancte militantis eccleſie fundamenta quibus tota huius edificij fabrica confidenter innititur ſunt ſancti apoſtoli. quos deus elegit primitias in ſalutem gentiū omniū. Ipſi ſunt baſes eccleſie ſuper fundamento: preter quod nemo aliud ponere poteſt quod eſt chriſtus iheſus ſummo angulari lapide ſolidati: vt veritas que ante legis ⁊ prophetarum preconio vehebatur per apoſtolicam tubam in ſalutem vniuerſitatis exiret: ſicut ſcriptū eſt. In omnem terram exiuit ſonus eorum. Ab ipſis nāq; eſt ꝓpagata eccleſia: ⁊ vſq; ad mundi terminos verbo predicationis extenſa. hanc doctrinis: miraculis: exemplis: ſanguiſq; effuſione plantauerunt. Quapropter digne patres: fundatores: edificatores: ordinatores paſtores ⁊ pontifices vniuerſalis eccleſie vocantur. Huius aūt muneris ſacramentū ita dn̄s ad omniū apoſtoloꝝ officium pertinere voluit: vt in beatiſſimo petro omniū apoſtoloꝝ ſummo collocaret: vt ab ipſo q̄ſi quodam capite dono ſuo velut in corpus omne diffunderet vt extorrem ſe miſterij intelligeret eſſe diuini qui auſus fuiſſet a petri ſoliditate recedere: hunc enim in conſortiū indiuidue vnitatis aſſumptum. Id q̄d dn̄s erat voluit nominari dicendo. Tu es petrus ⁊ ſuper hanc petram edificabo eccleſiam meam: vt eterni templi edificatio mirabili munere gr̄a dei in petri ſoliditate conſiſteret: hanc eccl̄iam ſua firmitate corroborans: vt illā nec humana temeritas poſſet appetere: nec porte inferi contra illā ꝑualerent.

Data est mihi potestas in celo et in terra:
Saluator:
S. petrus
S. johannes
maria virgine
S. thomas
philippus
S. matheus
S. Judas
Andreas
S. Jacobus maior
Jacobus minor
Credo in spiritum
sanctum:
peccatorum:
S. mathias
S. Simon

Spiritusſancti miſſio

SUmmus deus ac parēs oīm: vt nouis culto
ribus nouā legē daret doctorē iuſticie miſit
e celo. Is vt premiſſū eſt cruci affixus vltro
ſpm̄ poſuit. Sed qm̄ predixerat ſe tercia die ab infe
ris reſurrecturū: metuētes ne a diſcipulis ſurrepto
corpore vniuerſi reſurrexiſſe eū crederēt: detraxerunt
eū cruci: ⁊ cōcluſum in monumēto firmiter militari
cuſtodia circūdederūt. Verū tercio die ante lucē: ter
remotu facto: repente patefactū eſt ſepulchrū. Et cu-
ſtodes attoniti obſtupefecerat pauor. integer e ſepul
chro ac viuus egreſſus in gallileā ꝓfectus eſt diſci-
pulis ꝯgregatis: ſcripture ſancte lr̄as id eſt ꝓphārū
archana patefecit: que anteq̄ paterent perſpici nullo
modo poterāt: q2 ipſuꝫ paſſioneq̄ꝫ eius annūciabāt.
Ordiato v̄o diſciplis ſuis euāgelio: ac noīs ſui pre-
dicatione circūfudit ſe repente nubes: eūq̄ꝫ in celum
ſuſtulit q̄dragesimo poſt paſſionē die. Poſt beatā
eīn ⁊ glorioſam reſurrectionē quo verū dei templum
iudaica impietate reſolutū: diuina in triduo potētia
ſuſcitauit. Quadragenarius ſanctoꝝ dieꝝ numerus
expletus: mora corporalis p̄ntie extēdit: ut fides re
ſurrectionis documentis neceſſarijs muniret. Apl̄i
itaq̄ꝫ ⁊ diſcipuli oēs poſt aſcēſione dn̄i (ſicut Lucas
i actibus aplo͞ꝝ meminit) a mōte oliueti regreſſi; ſta-
tim venerūt hieroſolymā: ⁊ aſcenderūt in cenaculuꝫ
vbi manebāt in oꝛone ⁊ humanitate ꝑſeuerātes cum
mulieribus ⁊ maria matre ih̄u ⁊ fr̄ibus eius meditā
tes in lege dn̄i: ac mādatoꝝ eius die ac nocte: donec
induerentur v̄tute ex alto. In his aūt diebus q̄ inter
reſurrectionē dn̄i ⁊ aſcēſionē fluxerūt mot⁹ dire mor
tis auferē. Et nō ſolū aīe: ſed etiā carnis īmortalitas
declarat. In his per inſufflationē dn̄i infundit apl̄is oībus ſp̄ūſſanctus: ⁊ btō aplo petro ſupra ceteros
poſt regni claues ouilis dn̄ici cura mandat: Per omne deniq̄ꝫ hoc tēpus ꝓuidētia dei curauit: atq̄ꝫ ſuoꝝ ⁊
oculis inſinuauit ⁊ cordibus: vt dn̄s ih̄s vere agnoſceret reſuſcitatus: qui vere erat natus ⁊ paſſus ⁊ mor
tuus. Ab illo aūt die quo dn̄s ſuper oēm celoꝝ altitudinē aſcendit: decimus dies occurrebat qui ab eiuſdē
reſurrectione q̄nquageſimus: vt ſacra teſtat hiſtoria. Cū diſcipuli pariter eſſent: acceperunt munera ſp̄ūs
ſancti ꝓmiſſa que poſcebant. Et factus eſt repente de celo ſonus: ⁊ repleuit totam domum vbi ſedebant ⁊
apparuerunt illis diſpartite lingue tāq̄ꝫ ignis: ⁊ repleti ſunt oēs ſpiritusſancto: ⁊ ceperunt loqui varijs lin
guis. Sicut eīn hebreo quondā populo ab egyptijs liberato: q̄nquageſimo die poſt īmolationē agni lex
data eſt in monte ſyna. Ita poſt paſſionē qua verus dei agnus occiſus eſt: q̄nquageſimo a reſurrectionis
eius die in aplos plebeq̄ꝫ credentiū ſp̄ūſſanctus elapſus eſt: vt facile diligens xp̄ianus agnoſcat inicia ve
teris teſtamenti euāgelicis miniſtraſſe principijs: ⁊ ab eodem ſp̄ū conditū fedus a quo primū fuerat inſti
tutū. His aūt muneribus imbuti apl̄i oīa que de xp̄o p ꝓphetas ſcripta fuerāt ꝓtinus intellexerūt: Cōmu
niq̄ꝫ decreto ſimbolū edentes: nr̄e fidei fundamēta iecere. Et petrus quidē aploꝝ princeps iuxta hieremie
ꝓphetiā ⁊ iſaie atq̄ꝫ pſalmiſte dixit. Credo in vnū deum patrē oīpotentē creatorē celi ⁊ terre. Andreas in
abacuck verbo ſubdidit. Et in ih̄m xp̄m filiū eius vnicū dn̄m nr̄m. Cui ⁊ Johannes adicit. Qui conce-
ptus eſt de ſp̄ūſancto natus ex maria v̄gine. vt iſaias predixerat. Ecce v̄go ꝯcipiet ⁊ pariet filiū. Jacobus
vero ⁊ Iſaie ꝓphetiā affirmās dixit. Paſſus ſub pontio pilato crucifixus mortuus ⁊ ſepultus. Thomas
deinde Oſee ꝓphetiā conteſtās ait. Deſcendit ad inferos: tercia die reſurrexit a mortuis. Poſt a Jacob⁹
maior ꝓtulit. Aſcendit ad celos ſedet ad dexterā dei patris oīpotētis. Philippus q̄ꝫ mox adiciens inquit
Inde venturus eſt iudicare viuos ⁊ mortuos. Bartholome⁹ poſtmodū cecinit dicens. Credo in ſp̄m ſan-
ctū. Cui Matheus ſubiecit Sanctā eccl̄iaꝫ catholicā. Symon v̄o ⁊ Judas atq̄ꝫ Mathias deniq̄ꝫ reliquuꝫ
ꝑfecerūt dicētes. Sanctoꝝ cōiōnē. Carnis reſurrectionē. Et vitā eternam Amen. Symboloq̄ꝫ ꝑfecto apl̄i
multa ꝯſtituere de oī eccl̄ia: inde diuino cultu intenti Jacobū frēm dn̄i hieroſolymoꝝ pōtificē cōſtituerūt
virū a ntitate ſanctiſſimū: q̄ miſſaꝫ ſimplici ritu celebrare cepit dicēdo pater nr̄ ⁊c̄. Hac q̄ppe rōne xp̄iana
reſpublica viroꝝ ſcꝫ ⁊ mulierū creſcere multū cepit. Propter qd̄ petrus apl̄s bonis inſtitutis eccl̄iaꝫ ꝯfir
maturus ſeptē diaconos delegit videlꝫ Stephanū: philippū: ꝓcorū: nicanorē: tymonē: parmenā ⁊ nico-
laū anthiocenū aduenā. Illi q̄ ad veros xp̄i miniſtros ꝑtinebāt ꝑagere ceperūt. Totū poſtremo orbē p ꝓ
uincias inter ſe partiti ſunt. Et thomas quideꝫ parthos: medos: perſas: hircanos: bactrianos ⁊ interna
gentiū indoꝝ ſortit⁹ eſt. Mathe⁹ macedoniā ⁊ ethiopiā. Bartholome⁹ licaoniā ⁊ citeriorē indiā. Andreas
achaiā ⁊ ſcithiā. Johānes poſt mortē virginis marie aſiā. Petro aūt pontus gallacia bithinia capadocia
italia ⁊ tandē roma obtigit. Jacob⁹ maior hiſpaniā: Judas meſopotamiā. Symon zelotes egyptū: Phi
lippus gallias ⁊c̄. accepit: de q̄bus apl̄is mox narrabim⁹. Diſcipuli itaq̄ꝫ p ꝓuincias diſpſi fundamenta
eccl̄ie vbiq̄ꝫ poſuerūt: faciētes ⁊ ipſi ī noīe magiſtri dei magna ⁊ pene incredibilia miracula; q̄ deſcendens
inſtruxerat eos virtute ac ptāte qua poſſet noue annūciationis ratio fundari ⁊ cōfirmari.

Gloriosiſſima sempq̃ʒ virgo maria dei genitrix intemerata: poſt aſcenſionē dn̄i iheſu: cōuerſationē ad humane vite exemplū (luca in actibus aploꝝ teſtāte) generaliter cum aplis habuit: q̄uiſqʒ repleti fuerunt grā ſpūſſancti. Poſt miſſiōe vō ſpūſſancti ꝛ aploꝝ diſpſionē vt diuus Hieronym⁹ refert. Gabriel archāgelus tāq̄ʒ celeſtis paranymphus eā virginē ſanctā ꝛ corpe ꝛ mēte intactā cuſtodiuit: atqʒ iohānes euāgeliſta cui eā de cruce fili⁹ cōmiſerat: virgo v̄ginē ſeruauit officioſiſſime vſqʒ in finē vite ſue: ꝛ tāq̄ʒ adoptiu⁹ fili⁹ adminiſtrauit. Habitatio aūt ei⁹ vſqʒ ad mortē pre nimio amore ī loco illo fuit vbi oīa in q̄bus paſſus fuerat loca inuiſere poſſet: vt ſuis ꝯſolaref aſpectibus. ꝛ in mōte ſyon cella vbi morabaf ꝛ Johānes miſſaʒ celebrauit oñdif: quia (vt diuus hieronym⁹ ſcribit) impatiēs amor hoc inter cetera precipuuʒ hʒ vt quē deſiderat: ſemp inuenire ſe credat. Nec mirū ſi chriſt⁹ eſt ab oībus amādus: multo ardenti⁹ ab ea cui⁹ et dn̄s ꝛ fili⁹ erat. Multis eq̄dē afficiebaf dolorib⁹ ꝛ amoris ardorib⁹ eſtuauerat poſt filij ad celos aſcenſum: duʒ ſecū tacite cuncta reuoluerat: q̄ audierat viderat ꝛ cognouerat Tādeʒ cū oī plena eſſet grā: oīqʒ v̄tute illuſtrata. Anno a ntīuitate filij ei⁹ iheſu xp̄i q̄dragesimonono etatis vō ſue. 63. abdormiuit in pace: vberrimeqʒ claritatis eterne grām poſſidere meruit: quā ab eius filio chriſto iheſu pleniſſime accepit. Ad eius aūt exeq̄as deo ſic volēte (vt doctores ſancti ſcribūt) oēs affuere apli. Et dn̄s ipſe nr̄ iheſus chriſtus cū tota celoꝝ curia: quātuʒ fas eſt credere: eidē tot⁹ feſtiuus occurrit: ꝛ cuʒ gaudio eā in aīa ꝛ corpe in celum aſſumpſit. Secūqʒ ī throno collocauit. Vixit aūt poſt mortē filij. 16. annis: cuʒ antea. 47. etatis haberet annos. Nulli aūt dubium in eius glorioſa aſſumptione ꝛ coronatione oēm illā celeſtem irl'm tunc exultaſſe ineffabili leticia: tunc iocundatā eſſe ineſtimabili charitate cū oī gratulatione iubilaſſe: nec miruʒ q꞉ honoꝝ matern⁹ ei⁹ eſt. qui eſt natus ex ea queʒ oīs celoꝝ ordo veneraf ꝛ adorāt: ſup ſe eleuatū cū p̄re in ſede maieſtatꝭ dn̄i. Ad throni igif celſitudinē intemerata mater ꝛ v̄go ꝓceſſit: atqʒ in regni ſolio ſublimata: p⁹ xp̄m glioſa reſedit.

Petrus papa primus: aploꝝ princeps: natione galileus ex bethſaide vico: iohānis filius andree apli frater: primus ſedit annis ſeptē poſt aſcenſionē dn̄i ī epiſcopali ſede apud antiochiā vrbeʒ fuit aūt petrus ille quē his verbis xp̄s allocutus eſt. Beatus es ſymon bariona: q꞉ caro ꝛ ſanguis nō reuelauit tibi: ſed pater meus qui eſt ī celis. Et tu es petrus ꝛ ſup hanc petrā edificabo eccl'iam meā. Ac tibi dabo claues regni celeſtis: p̄tāteqʒ ligādi ꝛ ſoluendi. Is vō oīm diligentiſſimus vbi aſiaticas eccl'ias ſatis confirmaſſet: cōfutatis coꝝ opinionibus qui circūciſioneʒ approbabāt poſt predicationē diſperſionis de circūciſione in ponto: galacia: cappadocia: aſia: bithinia. ab herodis carcere liberatus: in Italiā venit ꝛ rome primā cathedrā tenere cepit ſecundo Claudij anno. Cum ea vrbs totius mundi caput eſſet: etiā pōtificali ſedi cōuenientē eſſe cernebat. Sedit aūt in ea annis. xxv. ꝛ menſibus ſeptem. Petrus itaqʒ romā tunc venit ꝛ qđ hanc ſedē pōtificali dignitati cōuenientē cernebat. ꝛ huc ꝓfectuʒ intellexerat ſymonē magū ſamaritanum quendā: qui preſtigijs ſuis eo erroris iaʒ deduxerat populū romanum: vt deus crederef. Rome em̄ iam titulum adeptus erat inter duos pontes poſitū ac latinis lr̄is ſic ſcriptū ſymoni deo ſancto. Hic dum ī ſamaria eſſet tamdiu ſe credere ī chriſtū ſimulauit: quoad baptiſmū a philippo vno ex ſeptē diaconib⁹ acciperet: quo q̄deʒ poſtea in malā parteʒ vtens: multaꝝ hereſum fundamenta iecit cū Selene impudica muliere: quā ſceleris ſociā habuit: ꝓuocare petruʒ miraculis morte pueri homo nepharius auſus eſt: quē eius carmina p̄mo mouere viſa ſunt: verū cuʒ poſtea nihilominus puer iaceret: in nomīe iheſu petro iubente ſurrexit. hāc obreʒ indignatus ſymon vidente populo ſe volaturū ex capitolino monte in auentinū pollicef. Cum iam volaret rogatu petri ad celū manum tendentis ac rogantis deum: ne deludi magicis artibus tantum populū ſineret ſymon decidit ꝛ crus infregit. Cuius dolore nō multo poſt aricie mortuus eſt: Hinc ſymoniaci heretici originē habent: qui donum ſpūſſancti emere ꝛ vēdere ꝯſueuere ꝛc̄. Primus poſtea Petrus quadrageſimale ieiuniū inſtituit. Duas q̄ʒ epl'as q̄ canonice nomīanf ſcripſit Verū quia pluribus intentus eſſe non poterat: cum orationi ꝛ predicationi vacaret duos epiſcopos ordinauit Linum ſcʒ ꝛ Cletum: qui ſacerdotale miniſteriū populo romano ꝛ alijs exhiberent.

vnde dicantur ſimoniaci

Aſſumptio marie dei genitricis

Coronatio Glorioſe uirginis Marie In celis :

ā mūdi. 5233. ā x̄. 34.

Linea Imperatorum

Caius Calligula

CAius cognomēto caligula: filiꝰ druſi auguſti ceſaris priuigni ⁊ tiberij nepos q̄rtus romanoꝝ impator. mortuo em̄ tiberio a caſtrenſi loco du cto impiū occupat. caligule cognomē traxit: q2 manipulario habitu inter milites educabatur: ſiue vt alij ferūt cum eius iuuentum extitit deferendi caligas margaritis inſignitas. māſit ī liuie auguſte ꝓauie ſue cōtubernio quā defunctā pretextatꝰ ꝓ roſtris laudauit. inde viceſimo etatꝭ anno accitꝰ capreas a tiberio vno atq; eodē die togā ſumpſit. Naturā tn̄ ſeuā atq; ꝓbroſa3 inhibe re poterat. cōſulatꝰ q̄tuor geſſit. opa ſub tiberio ſemipfecta tēplū auguſti thea truq; pōpeij abſoluit. inchoauit aqueductum tiburti. multas tn̄ vrbes in ſuo noīe edificauit ⁊ preſertim apud thraciā calipolim vrbē inſignē. Statura fuit eminenti pallido colore: corpe enormi: gracilitate maxia ceruicꝭ ⁊ crurū ⁊ ocu lis ⁊ tpibꝰ cōcauis: frōte lata ⁊ torua. capillo raro ac circa verticē nullo. Vul tū vero natura horridū ac tetrū etiā ex induſtria efferebat. valitudo ei neq; cor poris neq; animi ꝯſtitit. veſtitu calciatuq; ⁊ cetero habitu neq; patrio neq; ci uili: ac ne virili quidē vſus eſt. ſepe depictas gēmataſq; indutꝰ penulas: ima niſſima facta augebat atrocitate verboꝝ. ideo hō oīm ſceleſtiſſimꝰ iudicatꝰ. nil em̄ vel domi vel foris ſtrēnue geſſit. Auaricia oīa expilauit: tāte libidinis fuit vt etiā ſororibꝰ ſtuprū intulerit: tante crudelitatis ut ſepius exclamaſſe dicatꝛ vtinā pplꝰ romanꝰ vnā ceruicē haberet. ita aūt virgilij ⁊ liuij glie inuidit: vt paululū abfuerit: qn eoꝝ ſcripta ⁊ imagines ex oībus bibliotecis amoueret ſenecā arenā ſiue calce dicebat. Preterea agrippā regē iudee facit: herodē lug dunū relegat. Poſtremo a ſuis tādē necatꝛ impij āno tercio mēſe decio cū vixiſ ſet annis. xxix. Cadauer clā ī ortos lamianos aſportatū: pꝰ crematū ⁊ ſepultū

Claudius

CLaudiꝰ caij caligule patruus: quē nepos ī ludibriū reſeruauerat: impiū accipiēs q̄ntꝰ romanoꝝ impator ope ⁊ induſtria agrippe regis iudeoꝝ imperiū: vt ioſephꝰ refert: accipe meruit. Is natꝰ eſt lugduni eo die q̄ pmū ara ibi auguſto dedicata eſt: appellatuſq; tiberiꝰ claudiꝰ druſus diſcipli nis liberalibꝰ ab etate pma nō mediocrē opam dedit q̄nq̄geſimo anno impe riū cepit. In cognoſcēdo ⁊ decernēdo mira varietate animi fuit. Britāniā quā neq; an̄ Iuliū ceſarē neq; poſt eum quiſq; attingere auſus eſt: in deditionē ac cepit: orchades inſulas romano adiecit impio: ſexto q̄ ꝓfectꝰ erat mēſe romā rediit: triūphauitq3 maxio apparatu. Opa magna potiꝰ q̄ neceſſaria pfecit: p tria paſſuū milia partim effoſſo mōte: partim exciſo canalē abſoluit egre: ⁊ pꝰ vndecim annos triginta milibꝰ hoīm ibi ſine intermiſſione elaborātibꝰ portū oſtie extruxit: ducto dextro leuaq; brachio ad cohercendos maris fluctꝰ; vxo rē duxit eliā petinā cū qua diuortiū fecit ex leuibꝰ offenſis. Poſt meſſalinam meſſale cōſobrini ſui filiā ī mrīmoniū accepit quā cū cōperiſſet ſup cetera flagi cia C. ſilio nupſiſſe: ſupplicio affecit: tandē illecebris agrippine blādicijs pre allectus cū ea nuptias ꝯfecit. autoritas dignitaſq; forme nō ei defuit. Nā ⁊ ꝓ lixo nec exili corpe erat: ⁊ ſpecie caniciēq; pulchra: opimis ceruicibus. ubi vi niq; tpe ⁊ loco appetētiſſimꝰ: hiſtoriā in adoleſcētia ſcribere aggreſſus eſt: nec minore cura greca ſtudia ſecutus eſt. Poſtremo ab agrippina boletis veneno illitis necatꝛ. Exceſſit aūt. iij. idus octobris. lxiiij. etatis impij. xiiij. anno. fu neratuſq; eſt ſolēni principū pompa. Preſagiū mortis eius fuit exortus crini te ſtelle quam cometam vocant.

Nero

NEro claudij puignꝰ ⁊ agrippine ex Gneo domicio eiꝰ viro filiꝰ ſextus romanoꝝ impator. natꝰ eſt an̄ nouē mēſes q̄ tiberiꝰ exceſſit cui ꝓpriū ꝯnomē domicius ſicut ⁊ prī. Cū claudiꝰ ceſar ei filiā octauiā vxorem de diſſet eū nerone appellauit. Inter ceteras diſciplinas puericie imbutus tpe ⁊ muſica. equoꝝ ſtudio vel pcipue ab ineunte etate flagrauit: petulātiā: libidinē auariciā: crudelitatē ſenſim quidē pmo ⁊ occulte velut iuuenili errore exercuit Paulatī vo inualeſcentibꝰ vicijs ad maiora palā erupit. Epulas e medio die ad mediā noctē ꝓtrahebat: fuitq3 auūculo calligule oībꝰ in rebꝰ nequior ⁊ ſce leracior. Nā et magnā partē ſenatꝰ interfecit. Tante pterea luxurie fuit vt frigi dis lauaretꝛ vnguētis. retibuſq3 aureis piſcaretꝛ q̄ attrahere funibꝰ purpureis ꝯſueuerat. Hec oīa vicia principio impij ſui ita occultauit: vt bonā ſpem oībꝰ p ſe ferret. ſtatura fuit pene iuxta corpe maculoſo ⁊ fetido. ſufflauo capillo. vul tu pulchro magis q̄ venuſto: oculis ceſius ⁊ hebetioribꝰ: ceruice obeſa: vētre obiecto: gracillimis cruribꝰ: valitudine ꝓſpera. Incendiū aūt rome ſuo tpe a cliuo ſcauri ad exq̄lias vſq; ſex diebꝰ vagatū. m̄ltas fortunas ciuiū cū ꝯſumpſiſ ſet: ac oīs culpa pncipi aſcriberetꝛ. Ipſe: vt ait corneliꝰ tacitꝰ: abolendo rumori intentus: falſos teſtes ſub ornauit q̄ id factū a xpianis cauſarentꝛ. vnde ⁊ tot capti ⁊ interfecti ſunt: vt ex eoꝝ cadauerībꝰ p aliquot no ctes lumine cōtinuata dicūtꝛ. Sūt tn̄ q̄ dicunt illud incendiū ab eo excitatū fuiſſe vt troie ardētis ſilitudi nē cerneret. Sua ſeuicia q3 in ſenecā: lucanū: in matrē agrippinā ⁊ octauiā vxorē ⁊ oēs q̄ ī pcio apō eiues erāt vſus eſt. Tandē ppl̄i romani irā ⁊ odiū in ſe ꝯcitauit vt ad penas queſitꝰ ſit. Is fugiēs ad q̄rtū milia riū in ſuburbano liberti ſui: ſemetipſū interfecit. Obijt. xxx. ⁊ ſecūdo etatꝭ anno impij vo quartodecimo.

Lapidatio ſancti Stephani

STephanꝰ ꝓthomartir natiōe hieroſolimitanus: e ſeptē diaconibꝰ primus ob ſctītatē ⁊ moꝝ diſciplinā diaconꝰ ab apl'is electus: ſigna ⁊ ꝓdigia multa vt Lucas ſcribit in iudeoꝝ pplo ad corroboratione͂ fidei xp̄iane facere cepit. Contra que͂ nōnulli iudeoꝝ inſurrexere: ſed nequaq̄ȝ ſapi͂e ⁊ ſpiritui eius diſputādo reſiſtere nequiuerūt: eo ꝙ intuētes vultū eius: vultus angeli apparuit inter illos: quoꝝ errores cū cōſutaſſet indignati iudei ipſuȝ extra ciuitatē eĳciētes lapidibus perimerūt: vt expeditiꝰ lapidibus impetere poſſent veſtimēta ſua depoſuerūt iuxta pedes adoleſcentis ſauli. Dumq̄ȝ lapidaret̄ genua poſuit: ⁊ ſuſpiciens in celū ⁊ vidēs ih̄m ſtantē ꝓ lapidātibꝰ obnixe orauit: ne mortē ſuā illis ſtatueret in ſuppliciū. Is cū viua imago virtutis cū ſaxoꝝ turbine quateret̄ ⁊ ſaxeus ille nimbꝰ circū tp̄a crepitaret a cōſtantia mētis nūq̄ȝ dimotus in futurā ſpem tota intentione ꝓfuſus: magnū patiētie documentū poſteris allaturꝰ Oratione tādē cōpleta mox obdormiuit ī pace. Lapidatuſq̄ȝ fuit eodē anno q̄ xp̄s crucifixus in mēſe auguſti. Corpus eius venerabile inuentū fuit a btō Luciano preſbitero tp̄ibus Honorĳ āno dn̄i. cccc. vĳ. In cuius reptione auguſtinus refert ſex mortuos ſuſcitatos ⁊. lxx. hoīes a varĳs egritudinibus liberatos. Poſtea trāſlatū conſtātinopolim: deinde romā ⁊ digniori loco conditū.

PHilippus aūt ſecūdus diaconus ceſariā veniens poſtq̄ȝ ſamarie predicabat: ⁊ multis ſignis ⁊ v̄tutibus inclitus fuit. Tres filias ꝓphetie ſpū plenas habuit. Obĳt tp̄e Neronis ⁊ ab oībus ſanctus habitus. Tres q̄ȝ filie in eiꝰ ſepulchro tumulate ſunt. Procorus tercius diaconoꝝ apō anthiochiā dei ecl'iam nuper ab apl'is excitatā fide ⁊ induſtria auxit: vbi martirio coronatus fuit. Nicanor q̄ȝ q̄rtus diaconus cū hieroſolymis gr̄a fidei ⁊ virtute vſq̄ȝ ad tp̄a Veſpaſiani admirādus fuiſſet ibi martiriū ꝓ dn̄o ſuſcepit. Tymon q̄ntus diaconꝰ primū ad beroam reſedit. deinde verbū dn̄i diſſeminās corinthū ꝑuenit: vbi a iudeis ⁊ grecis ꝑmo flāmis iniectus: ſ nil leſus: demū cruci affixus martyrĳ coronā accepit. Parmenas ſextus diaconus predicatiōis officiū plena fide cōſūmauit ⁊ tandē Traiani tp̄ibus martyrĳ gl'iaȝ adeptus eſt.

Nicolaus v̄o aduena ſeptimus diaconus in fide nō permāſit: ⁊ nicolaitarū hereſis ab eo iniciū ſūpſit.

Conuerſio ⁊ vita Pauli apl'i

PAulus ih̄u xp̄i digniſſimꝰ apl's electionis vas ex tribu beniamin fuit: ex oppido iudee ꝙ giſcalis noiat̄ q̄ cū a romanis captus a puero fuiſſet cū parētibus ſuis tharſuȝ cilicie vrbem (vbi eiꝰ pater ciuilitate romana donatꝰ eſt) cōmigrauit. Mos ſiquidē tūc romanoꝝ fuit cū monarchiā tocius mūdi cōquireret: vt gentes q̄ cū pace ⁊ coronis romāis occurrebāt: romane ciuilitatis potirent̄ eoꝝq̄ȝ frēs dicerent̄. Cū aūt romani ciliciā cū exercitu petiſſent: pauli pater cū nobilioribꝰ tharſenſibꝰ romanis cū pace occurrebat. Eā ob rē ꝯſularē veſtē ꝓmeruit: ⁊ inter ciues romanos annumeratus fuit ꝓpter qḋ ⁊ paulus hic apl's ciuis romanꝰ habitus eſt. Cū aūt xp̄i religio ꝑ vniuerſaȝ exereſcere cepiſſet iudeā: adhuc adoleſcētulus a pōtificibꝰ tēpli ep̄l'as accipiēs: eos q̄ xp̄m verū eſſe deū ꝓfiterent̄ ꝑſeq̄ decreuit: vn̄ cū Stephani ꝓthomartiris neci interfuiſſet: ⁊ oīm lapidātiū cū veſtimēta ſuaret: tāq̄ȝ manibus oīm lapidaret Stephanꝰ inclinatus ꝓ eo orauit ⁊ paulū e terra erexit: qꝛ paulopoſt dū damaſcū ꝑgeret (vt lucas teſtat̄) ſpū diuino tactus ad fidē xp̄i venire cōpulſus: vas electionis vocari ꝓmeruit. Et id oē euenit anno q̄ ⁊ xp̄s paſſus eſt. Statiq̄ȝ vocatꝰ xp̄i euāgeliū eidē reuelatū eſt. Ob diuinaq̄ȝ ſtudia hieroſolimā miſſus gamalieli viro doctiſſimo eruditionis cā cōmendatus. Poſt aūt eius ꝯuerſationē vna cū barnaba apl'o mltis vrbibus pagratis hieroſolimā redĳt cū petro iohāne ⁊ iacobo xp̄i euāgeliū cōtulit: q̄ audito gentiū apl's ab eiſdem declaratus eſt. In hiſpaniā predicādi gr̄a nauigauit: in narbona multos cōuertit. Reuerſus ſcd̄o hieroſolymā ſcd̄o imꝑĳ neronis anno: a feſto iudee ꝓcuratore vinctus romā (vt ciuis romanꝰ) mittit̄: vbi bienio ī libera cuſtodia manēs: cū iudeis q̄ttidie diſputabat: tandē a nerone dimiſſus mlta ꝑdicauit ⁊ ſcpſit.

Sanctus marcus euangeliſta

Marcus euāgeliſta genere leuitic⁹ ſacerdoſqꝫ cū petro magiſtro ſuo: ex baptiſmo fili⁹ atqꝫ interpres: ad ꝑpagandū verbū dei romā (ex antiochia) venit: iuxta qđ petrū referentē audierat: rogat⁹ rome a fratrib⁹ breue ſcripſit euāgeliū. Qđ cū petr⁹ audiſſet ꝓbauit eccleſijs legendū: ⁊ ſua auctoritate edidit. Diuus aūt petr⁹ vidēs cōſtantiā viri ipſiꝰ alexandriā deſtinauit aquilegiēſes vo ſua predicatione ad xp̄i fidē pri⁹ cōuertit. ⁊ cū ermagorā ciuē aquilegiēſez virū doctiſſimū cōuertiſſet cū eo ad petrū regreſſus illū aqlegienſez ep̄m creare fecit: inde alexandriā p̄exit: ⁊ prim⁹ ibi xp̄m annūciās: cōſtituit eccl'iam: tāta ⁊ doctrina ⁊ vite cōtinētia vt oēs ſectatores xp̄i ad exemplū ſui cogeret. Tante fuit humilitatis vt pollicē ſibi amputauerit: vt ſacerdotio reprobus haberet. Poſtqꝫ aūt diu eccl'iam docendo ſcribendo cōſtituiſſet octauo neronis anno a pontificib⁹ templorꝫ in ſolēnitate paſcali cū miſſaꝫ celebraret capt⁹: fune in collo ei⁹ miſſo ipſum p̱ ciuitatē trahebāt: donec ſp̄m emiſit. ⁊ ſepult⁹ eſt alexandrie ſuccedēte ſibi amano. Anno vo dn̄i. dccc. xxix. fuit Juſtian⁹ patricius veneciarꝫ dux. anno ei⁹ ſecūdo beati marci euāgeliſte corp⁹ venetias eſt trāſlatū ⁊ eo q̄ ſecutus eſt anno cōdite vrbis venete prīmo ſeptuageſimo ⁊ q̄dringēteſimo eccl'ia que nūc extat ſancti marci venetijs edificari cepta. Inde ex ſenatus cōſulto vrbis patron⁹ conſtitutus. Eius imaginē in vexillis detulerunt. Ipſius qꝫ euangelij codicem ex aquilegia delatuꝫ cum alijs precioſiſſimis donarijs in eodem templo recondiderunt.

Fenix auis vnica

Fenicem nobilem ante omnes aues vnum in toto orbe nec viſum magnope. Cornelius valerianus deuolaſſe in egyptū tradit Q. plautio. Sex. papinio cōſulibus. Allatūqꝫ eſſe in vrbem claudij principis cenſura. anno vrbis. dccc. ⁊ in comicio ꝓpoſitum: quod actis teſtatus eſt hec auis in arabia prius viſa narratur aquile magnitudine: auri fulgore circa colla: cetera purpureus: ceruleaꝫ roſeis caudam pennis diſtinguentibus: criſtis faciem: caputqꝫ plumeo apice honeſtare. Auctor manilius ſenator eſt neminē extitiſſe qui viderit veſcentem. viuere annis ſexcentis ſexaginta. Seneſcentē caſſia turiſqꝫ ſurculis conſtruere nidum replere odoribus: ⁊ ſuper emori. Ex oſſibus deinde ac medullis naſci primo ceu vermiculum: inde fieri pullum. Huius alitis vita magni cōuerſionem anni fieri prodit idem manilius.

Jacobus maior apoſtolus

Jacob⁹ maior apl's dn̄i: zebedeiqꝫ ex maria ſalome fili⁹: ac diui iohānis euāgeliſte frater dictus maior cū pri⁹ altero vocat⁹ ad aplatū: ⁊ p̱ martyriū ad regnū celorꝫ fuit. quē dn̄s vna cū eodē iohāne vocauerat dicens. Venite poſt me faciā vos fieri piſcatores hoīm. quiqꝫ relictis retibus ſecuti fuerūt eū. poſt aduentū ſp̄itusſancti hiſpaniā acceſſit ad predicandū. poſtqꝫ vniuerſam p̄dicādo pagraſſet hiſpaniā: in qua noue tātuꝫ cōquiſierat diſcipulos: cū videret gentē illā agreſtem i iudeā reuerſus. Ab herode agrippe regis fratre qui in ir'l'm fr̄is vices gerebat: obtrūcatione capitis martyrij palmā adeptus eſt. Ut dicit die qua ⁊ xp̄s incarnatus vel paſſus eſt anno vno integro reuoluto. Cū vo duceret ad locū paſſionis p̱ Joſiā ſcribā: ⁊ in via paraliticū ſanaſſet: ioſias credidit: pri⁹ baptizat⁹ capite priuat⁹ cū iacobo fuit. Ei⁹ aūt ſacratiſſimū corp⁹ diſcipli ei⁹ nocte rapiētes de ir'l'm ad hiſpanias trāſtulerūt. ⁊ cōpoſtellā ciuitatē gallicie intrātes i vltimis finib⁹ hiſpaniarū cōdidē. Ibiqꝫ celeberrima gentiū illi⁹ ⁊ pegrinarū natio nū veneratione excolit. Stupēda effecit qꝫ deuotio fideliū infuſa mentib⁹ in viſitādo limina ei⁹ ⁊ eccl'ia firmauit: in eo voto nullus preter aplicā ſedē diſpēſare liceat. ⁊ qđ minus ceteris apl'is illi i vita collatū fuit honoris ⁊ glorie: ꝓpter breuitatē vite ei⁹: hoc quaſi diuina munificētia poſt mortē ſuppleuerit.

Prima pſecutio xp̄ianorꝫ terciodecimo imperij neronis anno cepta fuit. Is i xp̄ianos p̄m⁹ exercere cepit. in q̄ p̄ter petrū ⁊ paulū apl'os vt illico patebit etiā infraſcripti ſingulares viri rome ⁊ alibi glorio martyrio coronati ſunt. quorꝫ de nūero q̄draginta ſeptē fuere a btō petro apl'o baptizati: q̄ cū eodeꝫ apl'o i cuſtodia cōtinent: tandē ſub deuotiſſima fidei ꝯfeſſione ibidē neroniano gladio. 2. id⁹ marcij ꝯſūpti ſūt.

Jacobus iuſtus minoꝛ apoſtolus

IAcobꝰ apl' s cognomēto iuſtus dictus minoꝛ reſpectu maioꝛis: nō quo ad ſctītatē: ſed ob vocationē ad apl'atū. Dñi (ex ſoroꝛe marie matris eiꝰ) frater poſt aſcēſionē dñi ab apl'is hieroſolomitane eccl'ie primus eps̄ ordinatꝰ: Sedit annis. xxx. vſq3 ad ſeptimū annū Neronis. Vir certe ab ipſo matris vtero ſanctus: q̄ vinū ⁊ ſicerā nō bibit: nec carnē mādueauit: ferrū ī caput eius nō aſcēdit: oleo nō eſt vnctꝰ: nec balneo vſus eſt: veſte linea ſupīndutꝰ ſolus ſancta ſanctoꝝ ingrediebaꝛ ⁊ ita aſſidue ꝓ ſalute ppl'i flexis genibꝰ oꝛabat: vt eius genua cameloꝝ moꝛe occalluerint ꝓ hac ſūma iuſticia: iuſtus appellatꝰ. ⁊ vt Ignaciꝰ tradit facie vita ⁊ mō cōuerſationis xp̄o ihū ſimilimꝰ fuit: ac ſi frēs gemelli fuiſſent. Hūc itaq3 annanꝰ pōtifex iudeoꝝ: recedēte feſto ex iudea ipſiꝰ ꝓuīcie gubernatoꝛe cōprehēdit. Et xp̄m negare attēptauit Poſueritq3 ſup pīnaculū tēpli ⁊ ꝯgregata multitudine xp̄m verū deū vētuꝝ ad iudicādū viuos ⁊ moꝛtuos ꝓclamauit. xp̄iani gauiſi. pharīſei ꝯturbati aſcēdētes eū de tēpli pinna deiecerūt: cōſeſtim in terraȝ collapſuȝ lapidibꝰ obrui ꝑceperūt: ꝓut tñ potuit manꝰ ad celū tetēdit ⁊ ꝓ pſecutoꝛibꝰ oꝛauit. Quo adhuc ſpirāte fullonis fuſte ī capite ꝑcuſſus expirauit. Sepultꝰ iuxta tēplū. huic pꝰ reſurrectionē dñs apparuit ei panē bñdicēs ⁊ frāgens dixit. Mi frater comede panē tuuȝ q2 a moꝛtuis filiꝰ hoīs reſurrexit: cū votū emiſiſſet non guſtatuꝝ panē niſi cū pīꝰ vidēt. eū tante ſctītatis fuiſſe dic ioſephꝰ ꝙ ob necē eiꝰ ierl'ym a euēſa ſuit creditū ſit.

PEtrus vir ſanctiſſimꝰ cū tm̄ ſibi noīs apud oēs comꝑauerat vt plurimū colereꝛ: hāc ob reȝ indignatꝰ Nero moꝛtē eiꝰ q̄rere cepit: vñ petrꝰ monētibꝰ amicis ad declinādā irā ꝑncipis via appia ab vrbe diſcedēs ad primū lapidē xp̄o ſit obuiā. quē adoꝛās rogat dñe quo venis: tuȝ xp̄s. Romā iterū crucifigi. extat ſacellū eo loco vt v̄ba hic ſunt habita ideo ad vrbē rediȷ̄t clemētē epm ꝯſecrat. nō multo poſt vna cum paulo iuſſu neronis necaꝛ vltimo eiꝰ anno: diuerſis tñ cruciatibꝰ. Petrꝰ ēm cruci affigiꝛ capite in terrā verſo: eleuatiſq3 in ſublimepedibꝰ ita eī voluit. Sepultꝰ eſt ī vaticano nō lōge a via triūphali: via aurelia ſecꝰ oꝛtos neronis. Sedit aūt annis vigintiquiq3. Paulus v̄o eodē die capite mulctatꝰ: funeraꝛ via hoſtienſi anno poſt moꝛtē xp̄i trigeſimoſeptimo. Cū aūt ſeparenꝛ abinuicē inq̄t paulꝰ pax tecū fundamētū eccl'iarū ⁊ paſtoꝛ oīm agnoꝝ xp̄i. Petrus rñdit. Vade in pace ꝑdicatoꝛ bonoꝝ: mediatoꝛ ⁊ dux ſalutis iuſtoꝛuȝ Marcellus ⁊ Apuleius frēs diſcipuli cōdiētes aromatibꝰ ſepelierūt. Hodie capita apl'oꝝ petri ⁊ pauli auro argento ac gēmis exoꝛnata in eccl'ia lateranenſi ſancti iohānis repoſita ppl'o oſtendunꝛ.

Crucifixo Petri apoſtoli

Decapitatio Pauli

Seneca

SEneca qui ꝛ lucius anneus ſtoicus phus natione cordubenſis neronis imperatoris preceptor. Rome in precio fuit: ꝛ patruus lucani poete. De q̃ diuus hieronym⁹ meminit dicens ꝙ fuerit vir cõtinentiſſime vite: ꝛ ꝓpterea eũ in cathalogo ſctõꝝ ponit: ꝛ maxĩe ꝓpter frequẽtes ep̃l'as pauli ad ſenecã: ꝛ ipſius ad paulũ. Et cum eẽt neronis magiſter ꝛ illius tp̃is potẽtiſſim⁹ optare ſe dicit eius ſe loci eſſe apud ſuos: cui⁹ ſit paulus inter chriſtianos. Hic inter cetera gr̃aruꝫ ſuaꝝ beneficia ſibi a deo collata: tante fuit memorie: ut duo milia nomina recitata: eo q̃ dicta ordine erant: mox recitabat. ꝛ ducẽtos verſus a ducẽtis ſcolaſticis recitatos ab vltimo incipiẽs ad primũ vſq; integerrime recitaret. Quẽ tandeꝫ ante biennũ q̃ꝫ petrus ꝛ paulus martirio coronarent a Nerone ſeuiſſimo diſcipulo retributiõis gr̃a interfectũ fuiſſe legim⁹. Nã cũ ſenex admodũ eſſet ſeneca piſonianę cõiurationis labe notatus. Vel ut aliȷ̃ ferũt cũ nero vbera que ſibi a puericia intulerat ad memoriã eo intuitu reducẽs infremuit (imo ob innatũ in virtutes odiũ) a Nerone ꝑ centuriõneꝫ ſenece indictuꝫ fuit ut ſibiipſi morteꝫ deligeret: q̃ cognita imperatoris volũtate: petiȷ̃t ut in tepenti aqua poneref: ꝛ ibideꝫ omnes vene eidem aperirenf donec ſpũ exalaret: ſuaue genus mortis arbitratus mori inciſione venarum: ꝛ ita vitã finiuit. Hic nãq; doctiſſimus vir multa diuinaꝝ ꝛ humanaꝝ ſcripturaꝝ edidit documenta.

Lucanus

LVcanus anneus predicti ſenece nepos: orator ꝛ poeta hiſtoricus celeberrimus q̃ patruo iunior: ob ingeniȷ̃ tñ magnitudine par illi habit⁹ eſt: hic nãq; ſenece ex mela eius iuniore fratre nepos fuit: q̃ p̃mo rome ſb cornuto ſtuduit: vbi optime edoctus cõdiſcipulos ſibi gratiſſimos: pſiuꝫ ꝛ baſſum (q̃s mirũimoduꝫ dilexit) habuit: hic ob eius ingeniũ a Nerone in curia vocatus diu gratiſſim⁹ ei fuit. Inde q̃ſtor dictus etiã auguratus ſacerdotiũ aſſecutus eſt. Tandeꝫ de cõiuratione piſoniane accuſatus accepto mortȷ̃ arbitrio venas precidẽ fecit: q̃bus expletȷ̃ ſtatĩ e vita diſceſſit p̃die kal'. maȷ̃. cuius corpus ſepultũ fuit in hortis ſuis.

Perſius

PErſius flaccus aulus: patre flacco: matre fuluia: volaterana ethrurie vrbe: ut euſebius ipſe deſeribit hinc poti⁹ nat⁹ eſt: mediocri aũt ſtatura inſigni forma ꝓbatis moribus: ingenio ꝛ doctrina preſtãti fuit. Prima adoleſcentia p̃re mortuo. Qu. remũ palemoneꝫ grãmaticũ vicentinuꝫ audiuit. Mox rhetorice ſb virgineo flauo incubuit. inde ſe ad cornutũ phm ꝯferens familiariter ſecũ ad interitũ vſq; vixit. Anno v̓o etatis nono ac vigeſimo ſtomachi vicio regnãte nerone interiȷ̃t ꝛ rome in predȷ̃s ſuis ſepultus eſt: vnũ ſatyraꝝ reliquẽs libꝝ in q̃ vere laudis plurimũ meruit: lꝫ imꝑfectũ. his q̃ꝫ tp̃ibus cornutus phs ꝛ poeta a nerone crudeliſſimo ſine labe aliq̃ exilio dãnat: qui pre nimio amore perſiȷ̃ diſcipuli bibliotecã cõparaũt preciũ ſororibus (quas inſtituerat heredes) tradidit.

Philippus apoſtolus

PHilippus dñi nr̃i ihũ xp̃i ex duodenario collegio ap̃l'us vocatus: ut cũ ſeq̃ref. Is adduxit frẽm ſuũ nathanaclẽ doctorẽ legis: in q̃ dolus nõ erat: ad euꝫ q̃ ad ap̃l'atuꝫ nõ fuit vocat⁹: ne ꝯuerſio homĩ ad fidẽ humane peritie attribueref. hic ap̃l's cũ ꝑ. xx. annos ꝑ vniuerſam ſcythiã p̃dicaſſet. Illãq; pene totã ad xp̃i fideꝫ ꝯuertiſſet. hieropoli aſie vrbeꝫ veniens hebeonitaꝝ hereſim q̃ xp̃m fantaſticã carneꝫ ſumpſiſſe predicabãt extinxit: demũ a paganis tentus ad imolãduꝫ ſtatue martȷ̃ adduct⁹ ſub baſe ſtatue draco egrediens filiũ põtificȷ̃ q̃ igneꝫ ĩ ſacrificio miſtrabat ꝛ duos tribunos q̃z miſtri ap̃lm detinebãt occidit: ꝛ plurios lãguidos reddidit: precibus tñ ap̃li diſparuit ꝛ iſtos ſanitati reſtituit. Quã obreꝫ ĩfideles euꝫ tenentes anno etatȷ̃ ſue ſeptuageſimooctauo cruci quã p̃dicabat ad inſtar mgr̃i ſui affixerunt: ꝛ martireꝫ chriſti feceruñt. Iſte duas filias ṽgines poſt ſe dereliq̃t q̃ ambe euꝫ p̃re ſepulte ſunt vna a dextris alia a ſiniſtris.

BArnabas e ſeptuagĩtaduob⁹ diſcipulus fuit natõe cyprus: hic datus fuit ĩ ſociũ paulo ab ap̃lis ad p̃dicãduꝫ gentib⁹. Is ĩ italiã veniens ex p̃cepto petri oẽꝫ lõgobardiã predicãdo ꝛ docendo circuiuit: ꝛ ꝑ ſe ſuoſq; diſcip̃los ciſalpinã galliã ad xp̃i fideꝫ ꝯuertit. ꝛ apõ mediolanũ p̃m⁹ cathedraleꝫ locũ tenuit relicto ibi ep̃o cipriũ regreſſus cũ euãgelio mathei p̃l'es ſanãs apõ ſalaminã paulo añ petri martirũ ꝛ ipſe ibidẽ martirio coronat⁹ ẽ

Linea ſūmoꝝ pontificum

Linus

Anno mundi.5273. Anno chriſti.lxxiij.

LInus ab vltimo anno neronis btō Petro ſuccedēs vſqꝫ ad veſpaſiani tpa puenit. a cōſolatu ſaturnini ꝛ ſcipionis vſqꝫ ad capitonē ꝛ ruffum cōſules. Sunt q̄ hūc locū clemēti aſcribāt ꝛ linū ꝛ cletū pretermittant: quos nō ſolū hiſtoria: verū etiā hieronymi autoritas reprehēdit. Quart⁹ inq̄t poſt petrū rome ep̄us clemēs fuit. ſiquidē linus ſecūdus. Cletus terci⁹ ſunt habiti. Tametſi latinoꝝ pleriqꝫ poſt petrū ſtatim clementē numerent. quem certe cōſtat: tante enī modeſtie fuit: coegiſſe linū ac cletum ante ſe munus pōtificat⁹ obire: ne poſteris hec principat⁹ ambitio pnicioſi exempli haberet̄. licet eideꝫ petrus q̄ſi ex teſtamēto ſucceſſionis locū tradiderit. Fuit aūt linus ex natione thuſcus patre herculaneo vir certe moꝛib⁹ ꝛ ſanctitate preclarus. Is ex mandato petri ꝯſtituit: neq̄ mulier niſi velato capite templū ingrederet̄. ꝛ ex ſacris oꝛdinibus bis in vꝛbe habitis preſbyteros decē ꝛ octo. Epiſcopos vndecī creat Scripſit ꝛ res geſtas petri: maxie vō ei⁹ cōtentionē cū ſymone mago. qui cū demones effugaret: moꝛtuoſqꝫ ad vitā reduceret. a ſaturnino cōſule cui⁹ filiā a demonib⁹ liberauerat capitali ſupplicio afficit̄. ac vndecimo kal'. octobꝛis in vaticano iuxta Petri corp⁹ ſepelit̄. cū ſediſſet in pōtificatu annos vndecim mēſes tres dies duodecim. Cuius coꝛpus aiunt gregoriū epiſcopū oſtienſem in oſtiā trāſtuliſſe: ꝛ in diui laurentij templo honoꝛifice collocaſſe.

Cletus

Anno mundi.5284. Anno chriſti.lxxxiij.

CLetus papa natione roman⁹ de regione vicopatricij patre emiliano adhoꝛtante clemēte pōtificatus mun⁹ inuitus ſuſcepit. licet doctrina moꝛibus ꝛ dignitate plurimū apud ſuos valeret. vir q̄ꝫ optim⁹ atqꝫ ſanctiſſim⁹ qui nihil p̄termiſit. qd̄ ad augendā eccl'iam dei ptineret. Quā cū optime ꝓ tpe cōſtituiſſet. redactis in oꝛdinē ex mādatis petri vigintiquinqꝫ p̄ſbꝛis ſub domiciano ceſare martirio coꝛonat̄: ac ſepelit̄ apud btī petri corp⁹ in vaticano quinto kal' Maij. Et primus: vt aiunt: lr̄is apl'icis ſalutē ꝛ apl'icā benedictione ſcripſit. Fuit aūt tpib⁹ veſpaſiani ꝛ titi a cōſulatu veſpaſiani ſeptimo ꝛ domiciani quinto vſqꝫ ad domicianū ꝛ ruffum conſules vt Damaſus ſcribit. Sedit annis.xj. menſe vno diebus.xj. Sedes aūt hui⁹ moꝛte diebus.xx. vacat.

Bartholomeus apoſtolus

BArtholome⁹ apl's vn⁹ ex ſenatoꝛib⁹ celi. is poſt ad aduentū ſpūſſancti poſtqꝫ in lycaonia ꝛ india xp̄i euāgeliū predicaſſet. in albanā maioꝛis armenie vꝛbē veniēs cōfeſtim tēplū vbi deus aſcaroth colebat̄ ingredit̄. effecit ut demon nullū cultoꝛib⁹ ſuis reſpōſuꝫ prebe ret: pgentes ad vicinā ciuitatē: ab ydolo rñſum habuerunt ob ingreſſum bartholomei coꝝ deuꝫ cathenis ligatū vt loq̄ nō valeret. ꝛ vt cū oñderet ait. capilli ei⁹ nigri ꝛ criſpi. caro cādida. oculi grādes. nares eq̄les ꝛ directe barba ꝓlixa. hñſqꝫ paucos canos capillos. ſtatura eq̄lis collobio albo clauato purpura veſtit̄. Induit̄ pallio albo qd̄ p ſingl'os angulos gēmas hꝫ purpureas centies flexis genib⁹ p diē oꝛat ꝛc̄. Ibi euāgeliū predicās polemiū ipſi⁹ vꝛbis regē ac reginā cū duodecī ciuitatib⁹ ad xp̄m cōuertit. ꝛ demonē deformē oñdit: ꝓpter qd̄ pōtifices tēpli indignati. ipſuꝫ ab aſtiago fratre polemij ſibi ī ſenſiſſimo p̄mo cedi. deinde excoꝛiari. ꝛ capite obtrūcari fecere q̄ ad celeſte gaudiū triūphū ꝑegit. cui⁹ corp⁹ a fidelib⁹ ibidē cū oī veneratiōe tumulatū: poſtea ad lipparim delatū. inde beneuentū ꝛ vt aliq̄ ſentiūt demū romā trāſlatū: fuit aūt nobiliſſimis oꝛtus parentib⁹: qui hieroſolymā veniens audita xp̄i: diuinitate ac crebꝛis eius miraculis eidem adheſit.

Appollinaris

APpollinaris rauēnatus ep̄s ſctiſſim⁹ vir ab apl'o Petro oꝛdinat⁹ rauēnas miſſus: ſeuis verbeꝝ flagellis ſepe ꝯterit̄ ꝛ ſenile corp⁹ ab impijs hoꝛrēd⁹ cruciatib⁹ laniat̄. ne aūt fideles de ſuis vexationib⁹ trepidarēt ſigna ap̄lica pfecit. puellā moꝛtuā ſuſcitauit. cecis viſuꝫ reddidit. muto loq̄lā. leꝓſos mūdat. atqꝫ poꝛtētū ſimulachꝛū vna cū tēplo ī terrā deiecit. Tādē apd̄ eādē vꝛbē inter ſuccedētia toꝛmēta glo'ioſuꝫ ꝯſūmauit martiriū decimo ſeꝫ kal'. auguſti.

Galba vir antiq̄ nobilitatis: cū ꝓgenies ceſarū in nerone defecit (qd̄ eni
decētiſſimo ſigno apparuit. Auguſti em̄ ſceptrū e manib⁹ excuſſuz eſt) ne
roni ſucceſſit nullo gradu ↄtingēs ceſarū domū. In hiberia impator a
militib⁹ creatus vbi neronis mortē cōperit: romā ↄfeſtim venit ſeptim⁹ roma-
noꝝ impator. Qui a principio liberalib⁹ diſciplinis ꝛ iuri opaz dedit ꝛ vita pri
uata inſignis fuit: militarib⁹ ac domeſticis in reb⁹. Sepe tn̄ ↄſul. ſepe ꝓconſul
freq̄ter dux fuit grauiſſimis bellis. Statura iuſta fuit. capitē caluo. oculis ce
ruleis. adunco naſo. manib⁹ pedibuſq̄ articulari morbo diſtortiſſimus vt neq̄
calceū ꝑpeti. neq̄ libellos euoluē aut tenere oīno valeret. excreuerat in dextero
re latere ei⁹ gibb⁹. Cibi plurimi tpe etiā hiberno an̄ lucē capere ↄſueuerat: libi
dinis ꝓnus. verū cū oēs auaricia ac ſegnicia offenderet. Inſidijs ottonis rome
ad lacū curcij cū piſone nobiliſſimo adoleſcēte quē in filiū per adoptionē ſuſce
perat iugulat⁹ eſt. Perijt aūt tercio ꝛ ſeptuageſimo etatis anno impij mēſe ſepti
mo. qui marcū fabiū quintilianū inſignē oratorē ex hiſpania romā duxit.

Otho octau⁹ romanoꝝ impator patrē equitē matrē humili: materno tn̄
quā paterno nobilior: a prima adoleſcētia ꝓdig⁹ ac ꝓcax: per grāz liuie
auguſte in cui⁹ domo creuerat: ſenator fact⁹: q̄ppe q̄ neronis familiaris
fuerat: ꝛ oīm cōſilioꝝ particeps: inter tumult⁹ cedeſq̄ inuaſit imperiū. Cū aūt ci
uile bellū cōtra vitelliū in germania imperatorē creatū molit⁹: trib⁹ leuib⁹ pre-
lijs ſuperior fuiſſet. vno ad alpes. alio apud placentiā. tercio ad caſtorē. quarto
apud bebriacū ſuperat᷑. vnde rex deſperatione ſibimet manū iniecit. Cū vno ſe
ictu infra leuā papillā traiecit. Irrūpentibuſq̄ ad primū gemitū. modo celans
modo detegens plagam exanimat⁹ eſt. ꝛ apud volaterranā ethrurie vrbem fune
ratus vti preceperat. xxx. ꝛ octauo etatis anno. ꝛ nonageſimo ꝛ q̄nto imperij die
fuiſſe aūt tradit᷑ ſtature modice ꝛ male pedat⁹: caluuſq̄: mūdiciarū vo pene mu
liebriū: quē alij predicāt virū fortiſſimū ac rei bellice vnicū imperatorē.

Vitellius nonus romanoꝝ imperator familia magis honorata quā nobili
romā veniēs. pueriā primāq̄ adoleſcētiā capreis egit inter tiberina ſcor
ta. ſequēti etate oīb⁹ ꝓbris cōtaminatus. caio per augurandi: claudio per alee
ſtudiū: ſed aliquāto neroni acceptior. triū itaq̄ principū indulgentia honorib⁹
ampliſſimis auctus. ꝓcōſulatū affrice. ꝛ curā operū publicoꝝ adminiſtrauit. a
galba deinde in inferiorē germaniā miſſus eſt. Caſtra vo ingreſſus nihil cuiq̄
poſcēti negauit ideo in veſte domeſtica impator eſt ↄſalutatus. ac imperio po-
titus in oēm nequiciā ſeuiciā ꝛ ingluuiē ꝓlapſus eſt. Nam tante voracitatis fuit
vt ſepi⁹ in die comederet: ꝛ vna cena ſuo iuſſu duo milia piſciū: ꝛ ſeptem milia
auiū appoſita ſint. ferunt em̄ eū fuiſſe rubicūdiſſime faciei ꝛ obeſi ventris verū
vbi cōperit veſpaſianū apud iudeā paleſtine ab exercitu imperatorē creatū cuz
legionib⁹ aduētare. primū deponere imperiū cōſtituit: poſtea a quibuſdā aīat⁹
ſumptis armis ſabinū veſpaſianū frēm cū flauianis in capitoliū cōpulit: quo q̄
dem ſuccenſo oēs cōcremati ſunt. Superueniēte veſpaſiano e cella pallatij per viā
ſacrā ſemi nudus ad ſcalas deducit᷑ vbi excarnificatus in tyberim ꝓicit᷑. Perijt
cum fratre ꝛ filio anno vite. vij. quinquageſimo.

Veſpaſianus flauius decimus ro. impator. cū rebellione ac cede triū princ
pum incertū ac vagum imperiū fuit. tandē gens flauia firmauit. Veſpaſia
nus aūt natus eſt in ſannis vltra reatū vico modico: quinq̄nio antequā augu
ſtus excederet. vxorē duxit flauiā domicillā ex hac liberos tulit titū ꝛ domicia
nū ꝛ domicillā. hic ante demandatū ſibi imperiū a claudio miſſus in germaniā
ꝛ brittaniā tricies cum hoſte conflixit. Deinde biennio ante neronis mortē ad
capiendā iudeā ab ipſo nerone miſſus. multa ibi ſtrenue geſſit certamina: ꝑ qui
bus audita principis morte ab exercitu imperator appellatus eſt. qui bellū tito
filio cōmendās romā per alexandriā ꝓfectus eſt: vbi vrbem deformē moribus
ꝛ legibus ac ſtructuris ornauit: fuit enim vir demētiſſim⁹ ac magnificentiſſimus
qui principatu ſuſcepto rempublicā ferme collapſam optime reſtituit. Templū
pacis perfecit. amphitheatrū (cuius pars adhuc in vrbe extat) inchoauit. Sta
tura fuit quadrata cōpactis firmiſq̄ membris. vultu veluti nitentis. offenſaruz
minime memor. colligendarū tn̄ pecuniarū nimiū ſtudioſus: licet ex alieno non
raperet. eis deniq̄ ad munificentiā vſus: expleuit enim cenſum ſenatoriū: cōſu
lares inopes ſuſtentauit. Qui tandem poſtq̄ multas deduxiſſet colonias ꝑ flu
uio ventris vſq̄ ad defectionem ſoluto imperatorē ait ſtantem mori oportere.
Dumq̄ conſurgit inter manus ſubleuantium extinctus eſt annum gerens eta-
tis. 69. cum imperaſſet annis. x.

Linea Imperatoꝝ

Galba

Otho

Vitellius

Veſpaſianus

Andreas apoſtolus

Andreas ſymonis petri frater: ⁊ in paſſione crucis ſoci⁹. Is primo fuit diſcipulus Johānis baptiſte: poſtea ſecut⁹ eſt ihm quē iohānes oñdit dicēs. Ecce agn⁹ dei. Poſt aduentū ſpūſſancti in achaiā grecie ꝓuinciā ꝓfectus eſt. adhuc veſpaſiano imperāte: cū ſcithis euāgeliū p̄dicaſſet ⁊ in achaia plures ad fidem cōuertiſſet. ⁊ p̄cipue maximillā egee ꝓcōſulis ꝓuincie vxorē apud patras achaie ciuitatē ab egea comp̄hēſus: poſt longā diſputationē de xp̄o in carcerē trudit. deinde a viginti ſatellitib⁹ grauiſſime cedit. ⁊ ad vltimū in cruce funib⁹ appendit vt longiorē cruciatus ſufferret. ⁊ cū popul⁹ ſeditionē mouit cōtra p̄ſidē obnixe rogauit: ne impediret martiriū ei⁹. Nā magiſter corum in ſua paſſione patiētiā exhibuit. Vidēs crucem eā ſalutauit. Salue crux ſancta: q̄ in corpe xp̄i dedicata es: ⁊ ex mēbris ei⁹ tāq̄ margaritis ornata. In cruce aūt biduo viuens apparente demū circa eū ſplendore vltimo nouēbris die martyriū cōſūmauit. Maximilla v̄o ipſi⁹ egee vxor cōfeſtim apl'i corp⁹ rapiēs optimo loco cū aromatib⁹ ſepeliuit. Cuius ſane corpus vigeſimo conſtantij ceſaris anno cū oſſib⁹ beati luce euāgeliſte ex eadē ciuitate in cōſtantinopolim trāſlatū eſt: ⁊ quidā ferunt q̄ nūc requieſcit in ciuitate malfitana verū eius caput poſtea papa pius ei⁹ nominis ſecūdus e peloponeſſo romā auectū in beati Petri templo maxima cum veneratione collocauit.

Quintilianus

Quintilianus rhetor ac ph'us celeberrim⁹ natione hiſpanus hiſdem temporibus cum in p̄cio magno eſſet: a galba p̄dicto ceſare romam ꝑductus: ibidē ſcholam tenens clariſſimus habitus eſt. Vir certe erudititiſſimus atq̄ grauis: qui inter cetera de inſtitutione oratoria octo libros compoſuit: atq̄ cauſarū librum ꝑutilem edidit. Ex quibus hanc celebrem ⁊ memoria dignā habemus ſententiam vtinā liberoꝝ nr̄orum mores nō ipſi ꝑderemus. Infantiā eniȝ ſtatim delicijs ſoluimus. Mollis quippe educatio quā indulgentiā vocant. neruos omnes mētis ⁊ corporis frangit. Huius aūt celeberrimi viri de inſtitutione oratoria liber cum annis ferme ſexcentis deꝑditus ſtetiſſet. Poſtea a poggio florētino viro erudititiſſimo circa annum domini. 1414. in Conſtantienſi concilio in quodam monaſterio integer repertus. Atq̄ ita eius ope tranſcriptus ⁊ emendatus in italiam delatus eſt.

Thomas apoſtolus.

Thomas apl's qui didim⁹ dicit̄ vel gemin⁹: vn⁹ ex duodecim apl'is fuit. Is dubitans de reſurrectione xp̄i mag's nobis ꝓfuit (vt Gregorius ait) q̄ magdalene credulitas: teſtis factus. non ſolum ꝑ auditum ⁊ viſum: ſed etiaȝ ꝑ tactū. Hic cū xp̄i euangeliū parthis medis ⁊ perſis: hircanis ac bragmanis p̄dicaſſet. etiaȝ in indiā ſuꝑiorem ⁊ inferiorem ꝓficiſcens multos cōuertit. Et migdoniā carityj cognati regis vxorē baptiſans xp̄o conſecrauit. Ibidem quoq̄ multas adhuc extātes eccleſias fundauit. Indeq̄ vt Criſoſtomus ait ad regionem magoꝝ qui ad xp̄m venerāt adorandū deueniens: eos baptizauit: ⁊ in adiutoriū fidei xp̄iane ſocios ſuſcepit. Tandem ab infidelibus in fornacem ardentē proiectus: illeſus tn̄ in eo manſit. Deinde ductus ad idolum ſolis vt adoraret: apl'us genub⁹ flexis ait. Adoro dn̄m meū ihm xp̄m: p̄cipioq̄ tibi qui ibi latitas vt ſimulacrū cōminuas: Quo facto indignati pontifices templi ab eis lanceis ꝑforatus martyrii coronā ꝓmeruit. Cuius corpus haud multo poſt ad ediſſam ciuitatē tranſlatum eſt. Quod aūt thomas in tranſitu virginis marie nō affuerit ⁊ poſtea veniēs de eius corporis ⁊ aīe aſſumptione dubitauerit. Et ideo virgo glorioſa ei apparens cingulum ſuum dederit in teſtimoniū huius: apocriphum eſt. Licet credibile ſit cingulū eius haberi ī terris quod ꝑrati populo oſtendit.

Matheus apoſtolus

Matheus aplꝰs vocatꝰ a xp̃o in theolonio ex publicanis actibus aplꝰus ⁊ euãgeliſta factus clariſſimus. ⁊ ipſe poſt dñi aſcẽſionẽ euãgelio chriſti ĩ iudea predicato: cũ ad gẽtes exteras tranſire ſtatuiſſet: ĩ ethiopiã p̃mus euãgeliũ hebraice ſcripſit: ꝓ iudeis cõuerſis ad fidẽ: qđ quidẽ frĩbus ⁊ maxĩe barnabe cõdiſcipulo a quo recedebat in ſui memoriã reliquit. In cuiꝰ principio chriſti incarnationẽ in medio predicationez ⁊ ĩ fine eiꝰ paſſionẽ oſtẽdit. Qđ quidẽ barnabas aplꝰs ad predicationis officiũ ꝑ diuerſas pagrãs ciuitates ſecum deferebat: ⁊ ſuper egros ponebat: qui oẽs cõfeſtim ſanitatis bñficiũ cõſequebanť. In ethiopiã matheꝰ trãſiẽs totã ferme regionẽ illã ꝑcurrit predicando atqꝫ ĩnumeros ethiopuz pplꝰos chriſti iugo ſubdẽs: ⁊ ethiopũ gentẽ ablutã fonte baptiſmatiſ de fuſca formoſam reddidit: chriſti fundauit eccłias. Cũ aũt epigeniã nobilẽ virginẽ cũ ducẽtis virginibꝰ chriſto ꝯſecraſſet a rege ſpiculatore miſſo ad perdẽdũ dei aplm. Qui celebrata miſſa eleuatis ĩ celũ manibꝰ iuxta altare ĩnuerſo a tergo gladio eũ occidit: ⁊ martyriũ paſſus eſt vndecio kal. octobriſ. Rex morbo elephãtie correptꝰ vite tedio ſeipſuz interfecit. aplꝰs ꝑ viſũ populũ admonuit vt epigenie frẽm regẽ cõſtitueret. q̇ poſtea. 70. annis regens eccłias erexit ⁊ ethiopiã xp̃ianiſſimã effecit. Eunuchꝰ quẽ phillippꝰ baptizauerat deinde gubnacła ethiopie ſuſcepit.

Proceſſus ⁊ martinianꝰ

Proceſſus ⁊ martinianus romani milites a diuo Petro ĩ carcẽ baptizati ⁊ ipſi cũ nerõis iuſſu oris ꝯtuſionẽ: eculeũ: flãmas fuſces: ſcorpioneſqꝫ p̃peſſi fuiſſent: nouiſſime ſexto nõs Iulij martirio coronati ſunt.

Nereꝰ q̃z archelaꝰ frẽs romani ciues ſub hac perſecutione rome martirio coronati ſũt. Siłi mõ torpetꝰ: torquatꝰ ⁊ ſecũdus cecilius eufraſius ſanctiſſimi chriſti cõfeſſores apud hiſpanias martyrio coronanť. Maracus preterea affricani patricij romani filiꝰ a btõ lino baptizatus. marcellus quoqꝫ ⁊ apuleus ⁊ alij.

Tecla virgo

Tecla v̓go preclariſſima pauli apłi diſciplła poſtq̃ꝫ ꝓ cõfeſſiõe chriſti: fuſtes: beſtias: ignes: tria atrociſſima tormẽta ꝑtuliſſet cũ de iconio ſeleuciã veniret. 9. kal. octob̃. ĩ pace q̇euit.

Iudas qui ⁊ Tadeus aplꝰs

Iudas q̇ ⁊ thadeꝰ ſymonis chananei ⁊ iacobi minoris frater marie cleophe ex alpheo filiꝰ ⁊ xp̃i aplꝰs Is p̃mo poſt aduentũ ſpũſſcti in meſopotamia ⁊ ĩ inferiori regione põti chriſti euãgeliũ predicauit: ⁊ efferaſ ⁊ indomitas gẽtes q̃ſi beluarũ naturas ſctõ dogmate mitigauit. Deinde ſimul cũ ſymone apło in perſidẽ ꝓfecti ſunt ⁊ vt eccłiaſtica hiſtoria habet ad abagarũ regẽ venit in ediſſa ciuitate qui epłaz ad xp̃m añ paſſionẽ eiꝰ p̃ſcripſit cui xp̃s ſcripto rñdit: q̇ cũ irremediabili corꝑis morbo tenebať quẽ cũ ab infirmitate liberaſſet deinde cũ ſymone apło martyriũ cõpleuit. Sepultus ĩ uetri armenie vrbe: cuiꝰ feſtiuitas quinto kal. nouembris celebrať. Scripſit aũt iudas hic epłam breuem: que ex ſeptem canonicis vltima habeť.

Diaſcorides

Diaſcorides medicus grecus ⁊ militaris diſcipline vir in herbaria arte his temporibus admirabilis fuit. Et herbarũ virtutes arboꝝ lapidũ aromatũ accuratiſſima doctrina cõſcripſit: ĩmo vt de ſeipſo teſtať: quecũqꝫ (inq̇t) poſui nõ ex opinione aut fama cog̃ui: ſ; ex electione ⁊ experimẽto didici: de quo etiã Pliniꝰ mentionẽ facit.

Symon apoſtolus

Symon cleophe fili⁹ ꝛ dñi nr̄i ihū xp̄i apl's ac cōſobrin⁹: appellat⁹ chananeus german⁹ thadei fuit q̄ dictus eſt iudas. Zelo dñi feruēs par in cognomēto petri cui in ſorte p̄dicationis egypti principatus aduenerat poſtq̄ circuquaq̄ xp̄i euāgeliū p̄dicaſſet ꝛ ex ꝯſenſu aploꝝ poſt martyriū iacobi apl'i hieroſolimitanā rexit eccl'iā. Cū aūt centeſimū ꝛ vigeſimū ageret annū ꝛ ad ſimulachrū ſolis cū iuda apl'o ꝑductus fuiſſet vt oſtēderēt ea plena eſſe demonib⁹ p̄ceperūt vt ea cōfringerent. Ethiopes nigri egreſſi idola cōfregerūt. Qd̄ pōtifices vidētes in apl'os irruerūt eos trucidātes. Et vt alij hūt apd̄ atticū cōſularē ab hereticis accuſatus qd̄ xp̄ianus eſſet poſt multa ꝛ grauiſſima ſupplicia: iuſſus eſt ſimili quā dñs ꝑtulerat paſſione vitā finire: oībus admirantibus ꝙ tam ſenex id crucis ſuppliciū pati potuiſſet. alij ſymonē cleophe filiū ep̄m hieroſolyme fuiſſe atteſtan̄t. Verū paſſus eſt quinto kalēdarū nouēbris. quo etiam die feſtū beati Jude apl'i eius ſimili honore celebrāt.

Petronella

Petronella virgo ſacratiſſima diui petri apl'i filia ꝛ quidē pulcherrima de volūtate petri febribus laborabat a diſcipulis aūt interrogatus cur illā egrā nō curaret: ꝛ plures alias ſanaſſet. ait: ſic ei expedire. p̄cepit tn̄ vt eis miniſtraret deinde rediret ad lectū At vbi in timore dei ꝑfecta eſſe cepit: ſanitatū remedia a patre recepit. Eā q̄ppe cū flaccus comes inuitā cōiugio ſibi ſociari vellet: tridui inducias poſtulauit: q̄ in tp̄e ieiunijs ꝛ orōnibus vacās tercio die ſtatim vt xp̄i dñi nr̄i ſacr̄m a ſctō nicomede p̄ſbytero accepit emiſit ſpm̄. Quāobrem flaccus vidēs ſe fore deluſum euestigio felicolā eius ſociā ꝛ nicomedē p̄ſbyteꝝ varijs tormētis vitā finire coegit. Corpus eius rome ſepultū fuit. Eius diei celebritas vltima Maij obſeruāt.

Lazarus marte ꝛ marie magdalene ſoroꝝ germanus ꝛ maſſiliēſis ep̄s. quē dñs noſter ihs xp̄s a mortuis ſuſcitauerat: ꝛ ipſe terciodecimo imperij claudij anno: ſecunda morte migrauit ad dñm. Cuius etiā ſoror martha nō lōge poſt ꝑ annū eū in quo toto febricitauit: ſibi reuelato a dño in pace quieuit: quā beat⁹ frōtin⁹ ſepulture tradidit. in q̄rū venerabilē mēoriā nō lōge a bethania poſtea cōſtructa fuit eccl'ia. vbi (vt diu⁹ ait hieronim⁹) e vicino dom⁹ coꝝ cōſeruabāt. Marcella vo ei⁹ pediſſequa ꝯſcripſiſſe vitā ei⁹ dr̄: q̄ poſtea i ſclauoniā pergens: ꝛ pl'es ad fidē ꝯuertēs: p⁹ decē anos a dormitiōe marthe i dño q̄euit hui⁹ q̄ppe ſctiſſimi viri lazari ꝛ soror̄ reliq̄e apd̄ vrbē maſſiliā p̄cipuo venerāt obſeq̄o. ei⁹ feſtiuitas. i6. kal'. ianuarij celebrāt.

Lazarus

Mathias apoſtolus

Mathias apl's natiōe bethlamites ex tribu iuda ꝓgenitus. q̄ poſt aſcēſionē dñi ab apl'is ſorte i coꝝ nūero fuit elect⁹. ſicut lucas in actib⁹ aploꝝ ꝯteſtat⁹ eſt. ꝛ poſt aduētū ſpūſſancti iudeā i ſortē accepit p̄dicationi ꝛ miraculis inſiſtebat. Narrāt certi ex hiſtoria ei⁹ q̄ treueris eē debet. ꝙ mathias i lege dñi erat doctiſſimus: corpe mūdus: aīo prudēs: i ꝯſilio ꝓuidus: i ſermone expedit⁹. iudei ei aduerſātes: eū de blaſphemia accuſabāt iō duos ſtatuerūt q̄ cū lapidib⁹ oppeterēt: a q̄dā aūt inter hec tormēta ſecuri ꝑcutīt: extēſis manib⁹ ſpm̄ deo reddidit. Cui⁹ corp⁹ inde romā: ceteri paduā: reliq̄ treuerim trāſlatū ferūt. Eius aūt natale. vj. kal'. marcij celebrāt. Licet de tp̄e ei⁹ martyrij varie referan̄t ſnīe. Certū tamē eſt eū in locū iude ſcariothis ſubſtitutus ab apl'is fuiſſe cum diuina ſors ſup eum cecidit.

Lucas euāgeliſta

LUcas euāgeliſta xp̄iq; diſcipulus natiōe ſyrus ex antiochia arte medicus ⁊ greci ſmonis nō ignar⁹: ſectator pauli apl̄i: ⁊ oīs eius pegrinationis comes indiuidu⁹: ſine vllo crimine fuit: hic cū duo intellexiſſet eſſe euāgelia p matheū quidē in iudea: ⁊ marcū in italia. ⁊ ipſe inſtigāte ſpūſancto in achaie ptibus put a paulo didicerat ſuū ꝯſcripſit euāgeliū: de q̄ paulus. Miſim⁹ inq̄t cū illo frēm cui⁹ laus ē ī euāgelio p oēs eccl'ias. Et ad colloceñ. Salutat vos lucas medicus chariſſim⁹ meus. Suū tñ euāgeliū nō mō ab apl'o paulo didicerat: ſʒ etiā a ceteris apl'is vti narrat. ſicut tradiderūt nobis q̄ ab inicio ipſi viderūt: ⁊ miniſtri fuerūt ſmonis: ferūt etiā cū a btā dei genitrice maria (cuius familiaritate vſus fuerat) edoctuʒ fuiſſe. Hic etiā cū picture artis edoctus eēt: ꝓpter ꝯuerſationē quā iugiter cū btā virgine habuerat (vt ſcribit Damaſcen⁹) ei⁹ imaginē pluries depinxit. E q̄bus nūc rome due ꝓhibenť: quarū vna apud ſanctam mariā de ꝑplo maxia veneratiōe cuſtodiť. Cōſcripſit ⁊ actus aploꝝ put ipe viderat. Cūq; q̄tuor ⁊ .lxx. annis ſine vxore pmāſiſſet in bithinia .18. die octob. diē obijt. Cui⁹ oſſa vigeſimo ꝯſtātij anno ꝯſtātinopolim trāſlata fuerūt. nūc padue ī baſilica ſcte iuſtine quieſcūt.

Euax rex

EUax arabū rex inſignis ph's ⁊ medicus ⁊ rhetor tēpeſtate hac floruit. Qui inſ cetera ſue doctrine opa: volumē de medicinis optimū a ſe cōpoſitū neroni trāſmiſit. in quo nō ſolū herbarū medicinaliū: ſed ⁊ lapidū ſpēs noīa ⁊ colores: ac q̄bus in regionibus valeāt repiri ſcripſit. de quo etiā plini⁹ meminit. Vectius q̄z valēs alter medicus grecus meſſalie adulterio nobilitatus: multā nactus potētiā rome ī medicinis nouā ſectā inſtituit: ⁊ ſe tam veteribus q̄z nouiſſimis effrenata temeritate prepoſuit. Ipocratē ſupplātauit. ipſum tñ Galienus ignorātiſſimū fuiſſe oſtendit.

Maria magdalena

MAria magdalena inſigniſſima xp̄i apl'a ab adoleſcētia ſua (ut ſacra ei⁹ hʒ hiſtoria) cū eēt cūctis puellis pulchritudine p̄lata: ex marthe ſororis lazariq; germani ſuā ī magdalū caſtellū marito tradita fuit. Sʒ ꝯfeſtim voluptatū fallacia vanaq; leticia ſeducta: hieroſolimam petijt: magnaſq; opes ꝑmonij inter ſe diuidētes: marthe bethania caſtellū ꝓpe hieroſolimā ei caſtrū magdalū a q̄ nomē ſortita ꝯtigit. Lazaro aūt militie vacāti ps nō modica hieroſolimoꝝ. hec q̄ppe generis ſui imemor peccatrix euaſit. verū dn̄o ihu p̄dicāte culpas ſuas punire cepit ⁊ ad eū ī domo ſymōis leproſi ꝯuiuātē venit: ad pedeſq; ei⁹ retro acceſſit: vbi vberti lachrimas effūdēs pedes lauare cepit: ⁊ capillis capitis ſui tergēs exoſculabať: vngētoq; p̄cioſiſſio vngebat (vt ſacra hʒ hiſtoria) dn̄s ad illā inquit O mulier remittunť tibi petā tua vade ī pace. deinde xp̄o q̄ad vixit ardētiſſime adheſit. Eius q̄z dilectiōe lazarū frēm quadriduanum a mortuis ſuſcitauit. Optimāq; ptē (eo teſtāte) elegit poſt dn̄i aſcēſione diuino nutu maſſiliā venit: deniq; diuine cōtēplatiōi auida: aſprimā heremū petijt in loco diuinit⁹ ꝑpato: trigita annoꝝ ſpacio hoīb⁹ incognita māſit vbi nec aq̄ꝝ flueta: nec arboꝝ ſolacia ⁊ q̄libʒ die ſeptē horis cañonicis ab angel' ī ethera eleuabāť ⁊ celeſtiū agminuʒ glioſos ꝯcent⁹ corpalib⁹ etiā aurib⁹ reficiebať. vñ dieb⁹ ſingulis bis ſuauiſſimis ſatiata ꝯuiuijs p eoſdē angeloſ ad ꝓpriū locū īde reuocata alimētis corpalib⁹ nullaten⁹ īdigebat. tādē reuelata p h ēmitā maximino ep̄o q̄ eā dn̄ica die in aurora cū de corpe migratura eēt expectauit q̄ appēs duob⁹ cubitis a terra eleuata ī medio āgeloꝝ miſto lumie circūdata ſūpta eukariſtia cū lacrimis ſpm̄ deo reddidit vndecio kal. auguſti.

Anno mundi.5294. Anno chriſti.94.

CLemēs patria romanus de regione celij mōtis. patre fauſtino domiciani tpibꝰ fuit: poſt cletū pōtificē ſedit annis.9.diebꝰ.10. q̄rtus igit̄ erat rome epiſcopꝰ poſt Petruꝫ. tametſi plerię̄ latinoꝝ ſecundū putauerūt. vt ex ep̄la ad beatū iacobū hieroſolimitanū ep̄m miſſa conſtat. Verū hic oīm modeſtiſſimꝰ Linū ⁊ Cletū ſponte ſibi in tanto labore pretulit. Qui cū doctrina ⁊ religione ac pietate inſignis haberet̄ ep̄las eccl̄ie noīe edidit. Deinde eccl̄iam romanam inſtitutis ⁊ moribꝰ cōfirmaturꝰ. cōſtituit ne quis vnq̄ ep̄s abſente diacono celebrare preſumeret. Vetuit itē laicis ne quē clericoꝝ accuſare preſumerēt. ⁊ regiones ſeptē notarijs diuiſit qui diligēter res geſtas martyru ſcriberēt. Clemens aūt pietate religione doctrina multos ad fidē xp̄i quottidie traducebat. Quāobrem. P. tarquiniꝰ ſacroꝝ princeps cū Mamertino vrbis prefecto traianū in chriſtianos concitat cuiꝰ imperio in inſulā clemēs deportat̄: vbi ad duo milia chriſtianoꝝ ad ſecāda marmora damnatoꝝ inuenit. Dum ibi aque penuria laboraret̄ quā ſexto miliario repetebāt clemēs populi neceſſitate cōmotus collē haud lōge poſitū ꝯſcēdēs agnū vidit: ſub cuiꝰ dextro pede fons diuinitꝰ abūdantē aquā ſcaturiebat: q̄ q̄dē ⁊ recreati oēs ſunt: ⁊ m̄lti ad fidē cōuerſi vnū. motꝰ traianꝰ ſatellites quoſdā miſit q̄ alligata collo eiꝰ anchora cū decimo kal̄. decēbris īmare ꝓiecerūt. cuiꝰ ſacratiſſimū corpꝰ nō multo poſt ad litꝰ delatū eſt atq̄ eo loci ſepultū vnī fons emanauerat: eiꝰ in morte dies. xxij. ſedes vacat.

Anno mundi.5303. Anno chriſti.104.

ANacletus natione grecus patria athenienſis antiocho patre natꝰ Clemēti in pōtificio ſuccedit Nerue traiani tpibꝰ. hūc Euſebiꝰ pretermittēs dicit ipſuꝫ eſſe cletū. Damaſus tn̄ in cronica ſua cletū ab anacleto patria ⁊ genere mortis differre oſtēdit. Nā cletꝰ natione romanꝰ ſub domiciano. Anacletꝰ vo athenienſis ſb traiano morit̄. Hic aūt ⁊ mēoriā Petri cōpoſuit. ⁊ ſeorſuꝫ a plebe loca vbi martyres ſepelirent̄ aſſignauit. ⁊ ſacris ordinibꝰ ſemel menſe decēbri habitis preſbyteros q̄nq̄: diaconos tres: ep̄os diuerſis in locis ſex numero creauit. Sꝫ ⁊ inſtitutis ⁊ moribꝰ romā eccl̄iaꝫ ꝯfirmaturꝰ. Cōſtituit ne ep̄s a paucioribꝰ q̄ꝫ a tribus ordinaret̄ ep̄is: ſimplex vo ſacerdos ab vno ep̄o. ⁊ ne ep̄s alienos ſbditos ordinare p̄ſumēt. Tādē ſb traiano p̄ncipe vltio ſupplicio ꝑempto vacat ep̄atꝰ diebꝰ.13. ſedit aūt annis.9. menſibꝰ duobꝰ dies.10.

EVariſtus papa natione grecus: patre iudeo noīe iuda ex bethleem ciuitate vir ſane iuſtus ⁊ integer: titulos in vrbe roma primus preſbyteris diuiſit: ⁊ ſeptē diaconos in ordinē redegit: qui cuſtodirent ep̄m predicantē ꝓpter ſtilū veritatis idē cōſtituit ne plebis in ep̄m accuſatio reciperet̄. Vetuit cládeſtina mr̄imonia: ⁊ vt ſponſus ⁊ ſponſa a ſacerdote benedicerent̄. Ordinationes ter habuit menſe decembri: ac preſbyteros ſex: diaconos duos: ep̄os ꝑ diuerſa loca numero quinq̄ creauit. Deniq̄ vt quidā tradūt martyrio coronat̄ vltimo traiani principis anno. Sed melius cenſent qui ſub hadriano nōdum in chriſtianos placato id ei contigiſſe ſcribunt. Annis enim nouem ſedit menſibꝰ decem diebus duobus. Sepultus eſt aūt in vaticano apud beati Petri corpus vj. kal̄. nouembris. Vacat tum ſedes dies. xix.

Linea ſummoꝝ pontificum

Clemens

Anacletus

Euariſtus

Johannes miſſus in oleum

PErſecutionē ſecūdā chriſtianoꝝ Domicianus. xij. ſui imperij anno poſt neronē in chriſtianos exercere cepit. in qua ⁊ iohānes ap̄lus ⁊ euāgeliſta a domiciano imꝑatore romā adductus poſt īmiſſionē in olei feruentis doliuꝫ ex quo illeſus exiuit: in pathmos inſulam relegatus eſt. Poſt obitum domiciani ab exilio reuocatus epheſim reuerſus eſt. Domicilla virgo ſanctiſſima flauij clementis ex ſorore neptis: quā idem ſanctus clemens ſacro velamine cōſecrauerat: ſub hac perſecutione in pontiā inſulā deportata: longū exiliū paſſa. In cubiculo a quodā tyrāno cū euphroſina ⁊ theodora atq̄ alijs virginibus exuſta eſt. Nicomedes item romanus preſbiter ſub hac domiciana perſecutione rome in via numentana paſſus eſt

Hermocoras quoq̄ aquilegienſis archiepiſcopꝰ diui marci diſcipulus cū multa genera penarū expertus fuiſſet: ad vltimum cum fortunato archidiacono ſuo capitali ſententia perpetuā gloriā ſibi comparauit; licet alij dicant eum ſub nerone ſecuri percuſſum martyriū compleuiſſe. hic ſyrum papienſem epiſcopū habuit diſcipulum. Paſſiq̄ ſunt inter ceteros Cletus ⁊ Anacletꝰ apoſtolici ⁊ alij quoq̄ multi.

Titus primꝰ veſpaſiani filiꝰ vndecimꝰ romanoꝝ imparatoꝛ:patre defūcto imperare cepit:vir certe natura beniuolētiſſimꝰ.virtutē aūt titi filij veſpaſianus tanti ſemꝑ fecit:vt tumultuantibꝰ quibuſdā ob cupiditatē imperādi dixerit aut neminē aut filiū impio potiturū:⁊ merito quidē cū ob virtutē ⁊ integritatē animi titus amoꝛ ⁊ delicie humani generis haberet. Nam ⁊ eloquētiſſimus in pace ⁊ fortiſſimꝰ in bello:⁊ clementiſſimꝰ in delinquētes eſt habitus. Ita comis ⁊ liberalis vt nulli quicꝙ negaret:hoc cū reꝓhenderēt amici:rīdiſſe fert̄ neminē a vultu principis triſtem diſcedē opoꝛtet. Addidit ⁊ illud:recoꝛdatꝰ: ꝙ nihil cuicꝙ muneri dediſſet:amici diē ꝑdidi. Qui ⁊ latine grececꝙ lingue peritiſſimus fuit. Ideo aſcanij pediani viri doctiſſimi familiaritate delectatꝰ eſt. Hic capta iudea euerſis hieroſolimis:tēplocꝙ ſolo equato:ad ſex centa milia hoīm interfecta referunt̄.licet Joſephꝰ in eo bello captus vndecies centena mili a ferro ac fame eo bello perijſſe ſcribat.captacꝙ ad centū milia ac publice venundata. Deuictꝭ iudeis triūpharūt pater ⁊ filiꝰ eodē curru vecti ſubſequente domiciano equo albo inſidēte. Cuiꝰ triūphi monimēta rome adhuc extant. Inſculpta qꝫ candelebra ⁊ tabule veteris legis e templo ablate apparēt. Exceſſit tandem in eadē qua pater villa pꝰ biennīū ⁊ menſes duos dieſcꝙ.xx.quā ſucceſſerat. Altero ⁊ q̄dragesimo etatꝭ anno:delatuſcꝙ ad ſepulchrū eſt publico luctu:ac ſi parēte oꝛbati oēs eſſent.

Domicianus titi frater ⁊ veſpaſiani filiꝰ duodecimꝰ romanoꝝ imꝑatoꝛ:in ī inicia principatus quottidie ſibi ſecretū hoꝛariū ſumē ſolebat nec qcꝙ amplius q̄ꝫ muſcas captare ⁊ ꝑacuto ſtilo cōfigere:vnde quidē ꝓdicus interrogatꝰ eſſe ne quiſpiā cū ceſare. Rn̄dit ꝑ iocum ne muſca quidē. Neroni qꝫ aut gallicule ſimilioꝛ quā patri veſpaſiano aut fratri moderacioꝛ tn̄ primis annis eſt habitus:mox in ingentia vicia ꝓrupit:libidinis:deſidie:iracūdie:crudelitatis: multos ex nobilibꝰ interfecit:pleroſcꝙ in exiliū miſit. Plurima tn̄ ampliſſima opa incendio abſumpta reſtituit:ſed oīa ſub titulo tantū ſuo ac ſine vllo priſtini autoris mēoꝛia. Jus qꝫ diligēter ⁊ induſtrie dixit: ⁊ bibliothecas incendio abſumptas impēſiſſime reparare curauit miſſis ad alexandriā qui deſcriberent. demū criminibꝰ tantū odij in ſe cōcitauit:vt pene patris ⁊ fratris nomē aboleuerit: ⁊ ad eā demētiā venit vt ſe dn̄m ac deū vocari ſcribi colicꝙ iuſſerit. Tādē diuina ſuꝑueniēte vltione a ſuis interficit̄ in cubiculo:huiꝰ vō cadauer ꝑ veſpiliones delatū ignominioſe ſepelit̄ āno etatꝭ ſue.35.impij q̄ntodecimo. Statura fuit ꝓcera.vultu modeſto.ruboꝛiſcꝙ pleno.grādibꝰ oclis.ꝑterea pulcher maxīe ī iuuēta.

Nerua tredecimꝰ romanoꝝ imꝑatoꝛ poſt domicianū imꝑatoꝛ electꝰ:iā ſenio ꝯfectus. Is moderate vite:tum publice tūꝫ priuate princeps.equiſſimū ſe atcꝙ vtilē rei publice ꝯſtituit.hic ſuſcepto impio cū oīa ipſiꝰ impij ſceptra:ex ꝑdeceſſoris tumultu offendiſſet:ſe equiſſimū atcꝙ vtilē oībꝰ ꝑſtare conatus eſt vnde eiꝰ opa ex ſenatus decreto domiciani acta abrogata ſunt.vn̄ multi ab exilio rediere.plericꝙ vō bona ſua quibꝰ antea ſpoliati fuerant huiꝰ beneficio recepe.verū poſt primū ſui principatꝰ annū cū iam ſenio ꝑmeret̄ ⁊ moꝛs inſtaret.reipublice cauens traianū principē in filiū ꝑ adoptionē accipiēs:ſecūdo ⁊ ſeptuageſimo etatis anno moꝛit̄. Imperij vero ſui anno primo ⁊ menſe quarto.cuiꝰ coꝛpus ī hoꝛtis ſaluſtianis ſepeliētes inter deos(ex ſenatꝰ decreto)retulerunt.

Traianus genere hiſpanꝰ cognomēto vlpiꝰ crinitus:decimꝰ quartꝰ romanorū imꝑatoꝛ:imperiū accipiēs poſt neruā:militari gloria vrbanitate ⁊ moderatione oēs principes ſuꝑauit. Nā fines impij longe ⁊ late diffudit: Germaniā tranſrhenanā in priſtinu ſtatū reduxit. Daciam ⁊ multas tranſdanubiū gentes impio romano ſubegit:parthos recepit.albanis regē dedit.Euphratē ⁊ tigrim ꝓuincias fecit:vſcꝙ ad indie fines ⁊ mare rubrū acceſſit. Denicꝙ vbicꝙ terrarū ita ſe equalē oībus ꝓbuit:vt vſcꝙ ad iuſtiani tp̄a in creatione pricipū ſit acclamatū felicioꝛ ſit auguſto ac traiano melioꝛ. Preterea vō tante comitatis ⁊ humanitatis fuit in viſendis egrotis:ſalutādis amicis:vt ei tanta benignitas vicio daret̄:vnde dictū illud imꝑatoꝛe dignū ꝓdijt. Talem priuatis imꝑatoꝛē eſſe opoꝛtere quales ſibi priuatos optat habere:honoꝛes aūt diuicias facultates: ꝑmia bene merentibꝰ eque diſtribuit. Nihil in vita agens: qd̄ ad cōmunē vtilitatē nō ꝑtineret.hac tanta gloria bello domicꝙ parta: apud ſeleuciā iſaurie ciuitatē ꝓfluuio ventris perijt.anno imperij eius decimooctauo menſe ſexto:cuius oſſa romā poſtea delata ſunt:⁊ in vrbe ſepulta vrna aurea in foꝛo qd̄ ipſe ſtruxit ſub colūna coclide que adhuc cernit̄:cuius altitudo.cxl.pedum.

Linea Imperatoꝛum

Titus

Domicianus

Nerua

Traianus

Thimotheus

Thimotheꝰ pauli apl'i diſcipulꝰ epheſi ep̄s filius vidue fidelis. patre tñ gentili ab eo ordinatꝰ. poſt multos ꝑ chriſto agones martirio coronat᷑. Sunt t̄n qui dicūt eū ſub nerone paſſum. Cū duꝫ torq̄ret᷑ duo angeli apparuere dicentes. Erige caput in celū ⁊ vide. qui vidit celos aptos ihesum coronā gēmatā tenentē atq̄ꝫ dicentē ſibi hāc de manu mea accipies. Qđ ut quidā noīe appollinaris vidit ſe baptizari fecit. qua ꝓpter preſes ambos decollari iuſſit. Ad hunc paulus e laodicia duas ſcripſit epl'as.

Titus ſimiliter pauli apl'i diſcipulus cretenſiū ep̄s poſtq̄ꝫ predicationis officiū fideliſſime exercuiſſet. beatū finē adeptꝰ eſt. cui Paulꝰ ex nicopoli ſcpſit epl'aꝫ. Creſcētiꝰ q̄ꝫ Pauli diſcipulꝰ q̄ ſuꝑiorıbꝰ diebꝰ ꝑ galliā trāſitū faciēs multos v̄bo p̄dicationis ad fidē xp̄i cōuerterat: tandē q̄nto kal'. Julij in pace q̄euit.

Dionyſius

Dionyſius ariopagita ph's clariſſimꝰ in hac ꝑſecutiōe domiciana cū eleutherio presbytero ⁊ ruſtico diacono in parıſio paſſionē meruıt. q̄ cum a demētero. pōtifice ex precepto beati Petri ad gallias predicationis gr̄a directꝰ fuiſſet. ⁊ opus dn̄i cōmiſſuꝫ ardenter egiſſet. a prefecto pariſioꝝ vrbis noīe feſtennio. vna cū ſocijs nonagenariꝰ prius colaphiſatꝰ cōſputus ac deriſus ⁊ ſup cratem ferreā poſitus flāmis nudus extenſus ⁊ alia tormēta paſſus fuiſſet: tandē genibꝰ flexis capite ꝑcuſſus martiriū cōpleuit. deinde caput ſuū inter brachia portauit angelo duce ad locū vbi poſtea requieuit. Hic eſt ille dionyſius qui athenis in paſſione dn̄i ihesu dixit. Aut deꝰ nature patit᷑ aut tota mūdi machina deſtruet᷑. Quē poſtea paulus apl's baptizatuꝫ diligēter inſtruxit. ⁊ athenienſiuꝫ ep̄m ordinauit: vbi maximā regionis partē xp̄iane fidei ſubiugauit. Deinde in gallijs ſeptīo idꝰ octobris martirio coronatꝰ cū doctiſſimꝰ haberet᷑ multa preclara reliquit ſcripta. ⁊ cū ceteris apl'is (vt ī libro de diuinis nominibꝰ ipſemet teſtat᷑ dormicioni dei genitricis interfuit) poſtea cum audiſſet apl'os Petrū ⁊ paulū a nerone rome detentos ad eos viſendos venit. inde a clemente ep̄o ordinatus vt premiſſum eſt.

Victorinus

Victorinꝰ ſctītate ⁊ miraculis clarus emiterne vrbis digniſſimꝰ ep̄s. is ex vrbe ad neruā principē tāq̄ꝫ chriſtianꝰ adductꝰ ſtatim iuſſu ipſiꝰ capite deorſuꝫ ſuſpēdit᷑ in loco vbi putētes ⁊ ſulphuree aque emanabāt. vbi cū ꝑ triduū id martyrij genus ꝓ noīe ihesu chriſti cōſtantiſſime ꝑtuliſſet. nonis ſeptēbris glorioſe coronatus migrauit ad chriſtuꝫ. Sub nerua q̄ꝫ imꝑatore eutices ⁊ marcus paſſi ſunt. Aurelianus em̄ ſpōſus domicille cū intelligeret eā plus diligere hos ſctōs ꝓpter fidem ⁊ virtutē coꝝ ⁊ nereum ⁊ achileū iam martyrio coronatos ex licentia impetrata a nerua quaſi ſeruos ꝑ ſingula predia ſua diuiſit: vt terram quottidie foderent. Sed cum oībus gracioſi eſſent ⁊ miracula facerent. Tandē ab aureliano diuerſis penis occiſi ſunt. xviij. kal'. Junij.

Johannes apl'us ⁊ euangeliſta

Johānes apl's ⁊ euāgeliſta iacobi maioris ex zebedeo frater. ⁊ matre maria ſalome chriſti ihu prediIectiſſimꝰ. in minori etate ad diſcipulatū aſcitꝰ eſt. hūc virū ſanctiſſimū vſq̄ꝫ ad traiani tp̄a ꝑueniſſe ferūt. qui cū aſianas erexiſſet eccl'ias: nouiſſimꝰ oīm ſcripſit euāgeliū. ⁊ ea q̄ a matheo marco ⁊ luca conſcripta fuerūt cōfirmauit: ferūt ⁊ ob eā rem a iohāne poſtremo factū. quo ebionitarū dogma ꝯſurgēs infringeret q̄ aſſerebāt ⁊ impudenter quidē xp̄m ante mariā nō fuiſſe. eius em̄ diuinā naturā Johānes explicat In principio erat verbuꝫ ⁊c̄. Scripſit ⁊ alia multa. tuꝫ vero apocalypſim relegatꝰ a domiciano ī pathmon inſulam: quo poſtea interempto ⁊ actꝫ eiꝰ ob nimiā crudelitatē a ſenatu reſciſſis imꝑante nerua epheſuꝫ redijt. ibiq̄ꝫ vſq̄ꝫ ad traianū principē ꝯſilio ⁊ ſcriptis eccl'ias ſuſtentās: ſenio cōfectus ſexageſimooctauo pꝰ paſſionē xp̄i anno in dn̄o quieuit. Cū em̄ nonagīta cēt annoꝝ dn̄ica die a p̄mo pulloꝝ cātu intrās eccl'iam: ⁊ pp'lo p̄dicās demū foueā q̄dratā qua ī eccl'ia fieri iuſſerat intrās: luce ī mēſa apparēte vt videri nō poſſꝫ: q̄ recedēte fouea plena māna ſcaturiēte inēta ē nec reꝑtū ē corpꝰ eiꝰ. liber aūt apocalipſ (vt diuꝰ hiero. ſcribit) tot hꝫ ſacr'a q̄t v̄ba ī q̄bꝰ latēt ſnie:

Perſecutio xp̄ianoꝝ tercia. Cū augebat͛ mirū ĭmodū xp̄iana reſpu. Traianus lʒ ſingularis iuſticie ⁊ humanitatis pͥnceps eſſet decimo imꝑij ſui annoꝝ quorūdā malignoꝝ delatione ꝓuocat᷒. verit᷒ ne q̄d detrimenti romanū imperiū inde caperet. terciā pſecutionē in xp̄ianos ꝯceſſit qua quidem multi interempti ſunt. At vͦ plinius ſecūdus qui tunc ꝓuinciā gubernabat. miſericordia ob multitudinē interēptorū mot᷒ ad Traianū ſcribit. Innumera hoim̄ milia quottidie obtrūcari. in q̄bus nihil oīno ſceleris deprehenderet͛. vt aliquid q̄d romanas leges offenderet: niſi hoc ſolū q̄d ante lucanos hymnos xp̄o cudaꝫ canerent deo. adulteria vͦ aut huiuſmodi crimina apud eos illicita haberi. Unde ꝓmotus traianus reſcribit chriſtianos q̄dem nō eſſe requirendos: oblatos tn̄ puniri oportere.

Ignacius epiſcopus

IGnati᷒ ep̄s anthiochie ecclie terci᷒ poſt Petrū ep̄s. btī Johānis euāgeliſte diſcipul᷒ ſub hac pſecutione cū multiſ annis rexiſſet eccliaꝫ a traiano ĭ antiochia capt᷒ ⁊ dānatus ad beſtias. dum romā a ſatellitib᷒ traheret͛ quos decē leopardos vocat. Oēs xp̄ianos in itinere orōne vel lr̄is in fide ꝯfirmabat. Sic inquiēs vt ihm xp̄m inueniā. ignis: crux: beſtie: cōfractio oſſiū: ⁊ toci᷒ corpis ꝯtericio ⁊ tormēta diaboli ĭ me veniāt dūmodo chriſto fruar. Cū aūt iam audiret leonū rugitū. frumētū xp̄i ſuʒ inq̄t. dentib᷒ beſtiarū molar. vt panis mūd᷒ inueniar. Hic cū ſup montē quendā ſtaret audiuit angelos antiphonas cantātes q̄ ꝓmot᷒ ⁊ ipſe in ecclia cātari inſtituit. Mariā q̄ʒ in plurib᷒ quas ad eā ſcripſit epl̄as chriſtiferam ſalutat. Morit͛ aūt martyrio vndecimo anno Traiani eiuſq̄ reliquie anthiochie iacuerunt ante portam daphnicam.

Euſtachius

EUſtachi᷒ cognomēto placidus: ipſi᷒ Traiani militū magiſter hac ſeuiſſima tēpeſtate vna cū vxore Theoſpita nec nō ⁊ filijs coꝝ agapito ⁊ theoſpito. xii. kal. octobris ꝓ xp̄o martyrio coronati ſunt. quoꝝ miri legunt͛ act᷒ de cōuerſione coꝝ. Cū princeps militie eſſet ⁊ venationi opam daret vidit ceruū pre ceteriſ pulchriorē cū inſecut᷒ ⁊ ĭ loco ſublimi ceru᷒ ſe fremaſſet inter cornua imago crucifixi apparuit. Cui chriſtus allocutus. inde baptiſmum accepit.

HErmes q̄ʒ roman᷒ ciuis ⁊ illuſtriſſim᷒ vrbis prefect᷒ ab Alexandro papa cū vxore ⁊ filijs ac ſorore theodora atq̄ mille ducētis q̄nq̄ginta ci᷒buis ⁊ coꝝ vxorib᷒ baptizat᷒. ſub hac pſecutiōe cōprehēſus pmo carceri mācipat͛. deinde cedēte gladio. v. kal. ſeptēbris martirij gl'iaꝫ cū oīb᷒ p̄dictiſ ⁊ alijs plurimis eſt adept᷒

Joſephus

IOſeph᷒ iude᷒ dict᷒ flaui᷒ ſacerdos ⁊ mathatie eius gētis ſacerdotis fili᷒ hiſtoric᷒ q̄deꝫ celeberrim᷒ multaꝝq̄ reꝝ pitiſſim᷒: dux belli iudeoꝝ impantib᷒ p̄dictis nerone ⁊ reliq̄s a veſpaſiano ⁊ tito ei᷒ filio iudea acq̄ſita capit͛. ⁊ in ſuitutē honeſtā deducit͛. vir ſane bonus ⁊ egregi᷒ q̄ de xp̄o optime ſenſit. Is igit͛ bello captus ac vita donatus q̄d ⁊ mortē neronis. ⁊ veſpaſianū impatorē breui futurū predixerat. q̄d ⁊ factū eſt: ꝓpter q̄d idē veſpaſian᷒ cū ab oī ſeruitute liberauit. romā deinde pduct᷒ ciuitate tūc flauia familia donatus eſt. Ubi cū eiſdē impatorib᷒ p annos quindecim feliciter vixit. In q̄bus cū ſingularis eruditionis eſſet. de iudaica captiuitate ſeptē libros ſcripſit. ꝓ q̄bus ⁊ ſtatuā (vt diuus refert hieronym᷒) rome ꝓmeruit. Scripſit deinde alios viginti de antiq̄tate iudeoꝝ ab exordio mūdi vſq̄ ad bellū iudaicū. Et alios duos aduerſus apionē grāmaticū: atq̄ alia poſt ſe reliq̄t ſcripta Que oīa a ruffino aq̄legieſi in latinā linguā trāſlata poſtea fuere. Et cū nat᷒ ioſephus hic etiā q̄n xp̄s cruci affixus fuerit. vixit vſq̄ ad traiani impatoris tpa. ⁊ rome glorioſiſſime defecit.

Stacius

Marcialis

P. Stati᷒ neapolitanus ſellis tn̄ epirotico oppido oriūdus rome floruit. ibidē de thebaico bello libros. xij. edidit. ⁊ librū de achillis infantia. Itē ſiluarū libꝝ ꝓ q̄bus rure albano donat᷒. Is admodū tunc nis claudiā apolinaris filiā duxit vxorē. achillis vero etatem ſcribere orſus morte interceptus eſt.

MArcus valeri᷒ marcialis in hiſpania bilbilim patriā habet rome ob ingenij ſui magnitudinem ⁊ epigrāmata cōfecta magno in precio habitus. Is ſub traiano ſenio cōfectus in patriā rediens obijt.

Stella

Juuenalis

STellā quoq̄ patauinū poetā nō ignobilem cum his claruiſſe ferunt. hic vxorem violentillā eius litterature habuit quā vnice dilexit.

IUuenalis poeta ſatyricus natione aquinas rome claruit libertini locupletis incertū alūnus an fili᷒: heres tn̄. hic cū tpa figurare notaſſet. ſtatim p honorē militie quāq̄ octogenarius vrbe ſūmotus eſt. miſſus in egyptum cum cohorte. id ſupplicij genus placuit vt leui atq̄ ioculari delicto par eſſet. Uerū intra breuiſſimum tempus angore ⁊ tedio perijt ⁊ vſq̄ ad nerue tpa deuenit.

Metis vetuſtiſſima clariſſimaqꝫ gallie belgice ciuitas mediomatricū appellata: a ſitu vrbiū circūpo
ſitarꝫ q̄ſi media mater triuꝫ ciuitatū. ab aq̄lone eī̄ treuerim: a meridie tullum: ab occidēte viridunū
habet: ⁊ ad oriētē ipſa ornatiſſime poſita eſt. Mediomatrices q̄ꝫ ppl'i inter belgas finitimi treuerꝫ
tulēſibus ⁊ triboc[?]is hodie argētinenſibus hos metenſes eſſe conſtat. Metis vo nomē a metio ſortita eſt.
Is tñ eam non condidit ſed vt inſtaurator ei nomen dedit vt ſcribit̄. Suffectus dederat nomen cui metius
vrbi. Cuꝫ ea inſignis vrbs deuicta fuit dum Julius ceſar gallias domuerat. Poſtea clariſſimus ac nobilis
romanus metius eā ampliauit: maioreqꝫ ambitu menibus circūdedit. Nā eo veniēs p̄mū nobilitatē oēm
p vicina oppida: pcꝫ vicinas vrbes in ciuitatē ipſaꝫ ſūmo gaudio reduxit. Eiqꝫ nomen Metis impoſuit.
Hec ſcripta in lapide ſub terra reperto oſtēdūt. T̄pe quo ceſar ſua gallis intulit arma. Tūc mediomatricā
deuicit meti⁹ vrbē: ferunt ⁊ aliq̄ diuidunū hoc eſt montē deoꝝ dictā. A ſeptētrione eni ⁊ occidente eminere
cernit̄. Poſita eſt hec vrbs ī ripis moſelle ⁊ ſalie pplo frequēs: ⁊ in potētiſſimā euaſit ciuitatē epiſcopaleꝫ
⁊ a clemēte epiſcopo patruo diui Clemētis pape iā preſcripti quē petrus ordinauerat: predicationis gr̄a
directo: ſacrū xp̄i euāgeliuꝫ ſuſcepit. Is clemēs nobilis patricius roman⁹: frater fauſtiniani: patris clemē
tis pape: a beato petro baptizatus: cuꝫ gallia diuerſis erroꝛib⁹ viueret euꝫ ep̄m ordinauit: ad hunc locum
chriſto redimēduꝫ delegit. Cū celeſte preſbytero: ⁊ felice diacono. Hi deinde in loco tribus milib⁹ ab vrbe
ſemoto oratoriū in honore diui petri cōſtruētes. Cui gozzia nomē impoſitū. Et princeps metēſis eos in ve
natione repiens in vrbem adduxit. Hec aūt vrbs inclita robore viriū fortiſſima: bellis ⁊ armis ſemp aſſue
taꝛ reꝝ opulentia ditiſſima. agris: vinetis: nemorib⁹: aquiſqꝫ florētiſſima: peſtifera tñ cōtagiōe pene deſer-
ta fuit: cuꝫ in loco ſtatuto arenaꝝ vbi inſigne edificiū in formā theatri ab octauiano cōſtructuꝫ ingēs draco
latitabat: qui ſuo flatu loca inficiebat ut p portā meridionalē ⁊ orientalē ingreſſus cunctoꝝ phiberet̄. bea
tus clemens ſua v̄tute ac doctrina ppl'm ad cultuꝫ diuinum pducēs: p ſtolā ſuā hoc aīal ⁊ oē virus peſtife-
rum amouit ut deinceps locus iſte ab īmundis aīalibus tutior reptat̄: deinde eccl'iam ſancti petri infra mu
ros totius pōtificat⁹ dñam cōſtituit. inde p deuotionē ppl'i optime ornata ſtephano dicata cathedralis or-
dinata fuit. Idem in amphiteatro baſilicā pfecit. extra muros oratoriū ſcti iohannis baptiſte. In ſenio q̄ꝫ
eccl'iam haud multuꝫ ab vrbe diſtantē pfecit: ut liberius cōtēplationi vacare poſſet: in q̄ ⁊ criptā fonteqꝫ ſa
lutiferuꝫ fecit. Et añ oſtiū arā in honore ſui preceptoris diui petri apl'i: ⁊ cuꝫ hunc locuꝫ a ſordibus maxi-
mis dño acquiſiſſet ⁊ eccl'ie metenſi bono regimine prefuiſſet annis q̄nqꝫ ſup̄ viginti ⁊ menſibus quatuor
nono kalendas decembris ſpm̄ deo reddens vrbem metenſem ſua ſanctitate inſignē fecit.

Metis

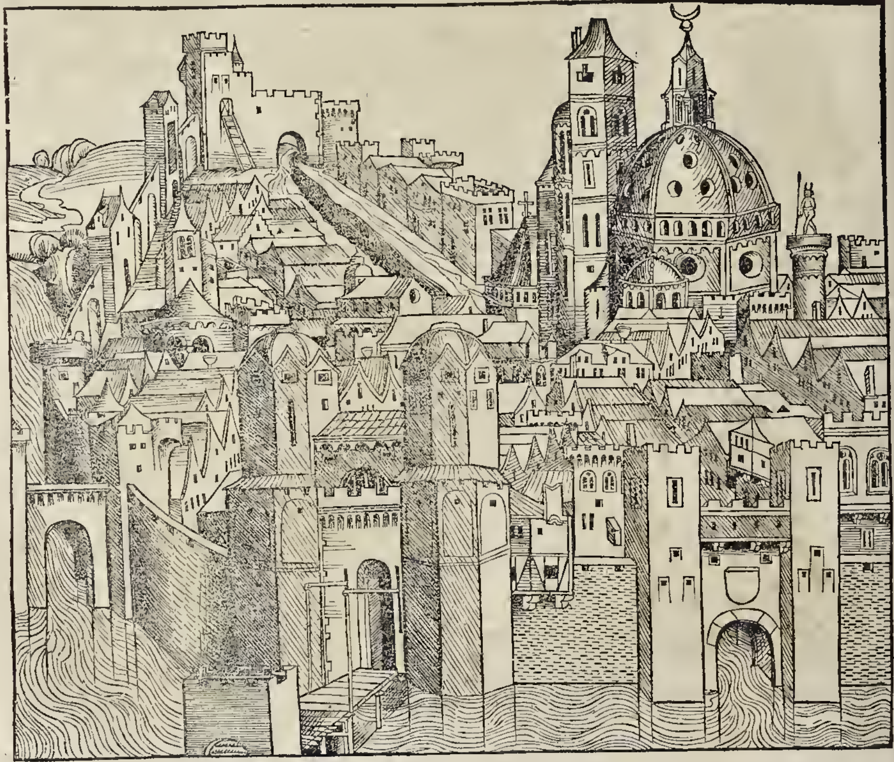

Suetonius

SUetonius tranquillus hiſtoricus ⁊ cauſidicus ac ep̄laꝝ magiſter: natione romanus ex patricia gente natus his tp̄ibus apud romanos in p̄cio fuit. Deinde ſub adriano principe carus ⁊ acceptus magne auctoritatis euaſit: eo q̄ plinio nouocomenſi multa beniuolentia coiunctus fuerit. Hic cū eloquentiſſim⁹ eſſet vir: p̄clarū opus de. 12. ceſarib⁹ predictis edidit. In quo ⁊ m̄ltas hiſtorias ⁊ annales veterū replicauit. Sed ⁊ de viris illuſtrib⁹ elegāti ſtilo librū ſcripſit. que diuus hieronym⁹ nō dedignatus eſt imitari. Itē ludicrā hiſtoriam: necnō ⁊ de genere veſtiū cōpoſuit: qd̄ opus adhuc extare dicit̄. Ipſum tn̄ hadrianus imperator tandē a magiſtratu amouit. q̄ cū ſabina eius vxore ⁊ imperatrice nimiā cōſuetudinē ꝯtraxiſſet: murmur quippe erat q̄ ipſa abuteret̄: p̄uenit aūt vſq̄ ad antonini veri imp̄atoris tempora.

Plinius

PLini⁹ ſecūdus nouacomēſis ph̄s ⁊ orator atq̄ hiſtoricus celeberrim⁹ p̄ hec tp̄a in p̄cio habet̄. qui licet ꝓcurationes publicas ⁊ cōtinuas quottidie ſūma integritate adminiſtraret tn̄ liberalib⁹ ſtudijs ita opam dabat: vt nō temere q̄s plura eo in ocio cōſcribē potuiſſet. Erat eīm ei acre ingeniū: incredibile ſtudiū: ſūma vigilātia. Erat ſane ſomni parciſſimi. eſtate ſi quid otij: iacebat in ſole: liber legebat̄. annotabat: excerpebatq̄. Nihil eīm vnq̄ legit qd̄ nō excerperet. dicere etiā ſolebat nullū eſſe librū tā malū vt nō aliq̄ p̄te ꝓdeſſet. Perire q̄z omne temp⁹ arbitrabat̄ qd̄ ſtudijs nō impartiret̄. hac intentione tot volumina p̄egit. De iaculatione equeſtri vnū. hunc cū prefectus ale militaret pari ingenio curaq̄ cōpoſuit. De vita pomponij ſecūdi duo. a quo ſingulariter amat⁹: Belloꝝ germanie. xx. quib⁹ oīa que cū germanis romani bella geſſere collegit. cū in germania militaret. Dubij ſermonis octo Nature hiſtoriarū. xxxvij. opus diffuſum eruditū: nec min⁹ variū q̄ ipſa natura. Perijt tandē cū miſſenēſi claſſi p̄eſſet. ⁊ flagrante veſuuio ad explorādas ꝓpius cauſas lyburnicas p̄tendiſſet: neq̄ (aduerſantibus ventis) remeare poſſet: vi pulueris ac fauille oppreſſus eſt quinquageſimo ⁊ ſexto vite ſue anno

Plutarchus

PLutarchus cherone⁹ ph̄s atq̄ hiſtoricus eloquētiſſim⁹ traianiq̄ p̄ceptor ac inſtitutor: p̄ hoc temp⁹ ⁊ ingenio ⁊ auctoritate maxīo in p̄cio habit⁹ eſt De quo policrates in ſuis hiſtorijs ſic h̄z: plutarchus ph̄s: hō in ſentētijs fidelis: in verbis luculētus: ⁊ in ſacrario moꝝ tātus arbiter fuit; vt facile principis poſſet dignoſci p̄ceptor. hic itaq̄ principi ⁊ diſcipulo ſuo regnāti: quatuor ingerere conabat̄ dei reuerentiā: ſui cultū: officialiū diſciplinā: ac ſubditoꝝ affectū ⁊ ꝓtectionē. Qui cū eruditiſſim⁹ eēt vir multos edidit libros; videlz de educādis liberis. de politica cōſtitutione: de paciētia: de homero poeta: de magiſtratuū moderatione: de ſimphoniacis: apothegmata que pleriq̄ nr̄i dicta vel dicteria noīarūt. Cū apud traianū coiunctiſſime viueret munus p̄gratū illi ſua induſtria collegit. Vitaſq̄ preterea multoꝝ tam grecoꝝ q̄ latinoꝝ viroꝝ illuſtriū diffuſe eleganterq̄ collegit. ſcripſit ⁊ alia multa.

Hi oēs ſub domiciano martyrio coronati ſunt.

Enodius martyr
Sileas martyriū paſſus apud macedoniā
Julianus ep̄s cenomanenſis
Paulus epiſcopus
Saturninus ep̄s Toloſanus
Ariſtarcus martyr Maron martyr
Marcialis ep̄s zandeñ.
Eutropius ep̄s Aquitaneñ.
Gregorius bellatus ep̄s Eutices ⁊c̄.

Hi ſequētes ſub Traiano floruerunt

Hereneus ep̄s Lugduneñ.
Jouin⁹ p̄ſbr ⁊ martyr. S. Dionyſij diſ.
Carannus carnoteñ. martyr
Lucianus beluaceñ. diſcipul⁹ beati petri
Eutropius ep̄s cantu. ⁊ Eufroſina
Eugeus thol. Sulpicius
Santinus ep̄s meldenſis diſ. dionyſij
Thaurinus ep̄s eboraceñ.
Theodora. S. Seruilianus
Sagericus ep̄s cameraceñ. diſci. dionyſij

Egeſippus

Dion ph̄s

Baſilidas hereticus

EGeſippū virū quidē ſcīſſimū atq̄ doctiſſimū hoc etiā tp̄e floruiſſe euſebi⁹ refert q̄ inter alia a paſſiōe dn̄i nr̄i ihū xp̄i: vſq̄ ad hāc etatē oēs eccl̄iaſticoꝝ actuū texuit hyſtorias: vt q̄rū ſectabat̄ vitā: dicendi q̄z exprimeret caracterem.

DIon philoſophus ex pruſie ciuitate ortus p̄ hoc tempus claruit ⁊ de regno multa conſcripſit.

BAſilidas quidā hereticus vir acutiſſim⁹ tēpeſtate hac finē fecit vite vigīti tria volumina ī euāgelijs a ſe cōfecta poſt ſe reliquit. Agrippa autē cognomēto paſtor xp̄ianoꝝ ſui tp̄is doctiſſim⁹ baſilidis p̄dicti heretici volumīa ī euāgelijs cōſcripta ſua doctrina mirifice ꝯfutauit atq̄ deridēs ad terrorem alioꝝ.

Anno mundi.5313. Anno christi.114.

Alexander papa patria romanus: pr̄e alexandro: ex regione capite thauri natus. Uir quidē iuuenis etate: morib⁹ senior. euaristo succedēs vsq͡ȝ ad hadriani tp̄a puenit. Suaq͡ȝ sc̄ia atq͡ȝ sanctitate magnā senatoꝝ ꝑtem cōuertit ad dn̄m. Qui rei diuine curā diligentissime gerens nōnulla cōstituit decreta. ꝛ p̄mo quidē decreto excōicat presumētes legatū apl̄icū impedire. Mādauit itē ne clericus an̄ secularē iudicē accusaret. Statuit q͡ȝ vt vna tm̄ missa ab vno die vno celebraret ꝛ oblationē nō ex fermentato sed ex azimo facerent. Idē prim⁹ ob memoriā passionis xp̄i in sacrificio addidit. Qui pridie q̄ pateret ꝛc̄. Instituit item vt aqua quā sanctā appellam⁹ sale admixta interpositis sacris orationibus ꝛ ī tēplis ꝛ ī cubiculis ad fugādos demones retineret. Demū inter innumera miracula int̄ q̄ balbinā q̄rini tribuni filiā sanauit. ꝛ ipsū tribunū cū oī domo baptisasset: post ordinationes tres: q̄s habuit mēse decēbri martyrio coronat̄ cū Euentio ꝛ Theodoro diaconis. 5. nonas maij. Sepelit̄ q͡ȝ ī via nomētana vbi interfect⁹ est: septimo ab vrbe miliario. Sedit annis decem; mensib⁹ septem; diebus duobus. Uacauit aūt sedes dies. 25.

Anno mundi.5323. Anno christi.124.

Sixtus papa natione roman⁹ patre pastore (vel vt alij volunt) heluidio. is diuine rei (vt par erat) curā gerens cōstituit: ne a quoq͡ȝ nisi a ministris sacroꝝ mysteria; ꝛ vasa sancta tangerent. maxie v̄o a feminis. neue qd̄ sacerdotes corpale vocāt ex alio q̄ ex lineo pāno: ꝛ quidē purissimo fieret. In celebratione v̄o mādauit vt sanct⁹ sanct⁹ deus sabaoth cantaret. Missarū eī̄ acta primo nuda ꝛ simpliciter tractabant̄. Cū vero sixti tp̄ibus ꝓpter frequētes cedes pauci reperirent̄ qui nomen xp̄i ꝓfiteri auderent. Et galli christiani presulē sibi deposcerent eo ꝑegrinū romanū ciuē misit: qui cōfirmatis in fide gallis romam rediens vltimo supplicio afficit̄. At v̄o sixtus vbi ordinationes ter mense decembri habuisset: martyrio coronat̄: ꝛ in vaticano apud petrū sepelit̄. Sedit aūt annis decem: mensib⁹ tribus: diebus. xxj. Uacat tum sedes biduo tm̄.

Anno mundi.5333. Anno christi.134.

Thelesphorus papa natione grecus: ex patre anachorita: antonini pij tp̄ibus fuit. vir singularis doctrine ꝛ virtutis. Is cōstituit vt septē hebdomadib⁹ ante pasca ieiuniū obseruaret̄. vtq͡ȝ ī natali dn̄i ih̄u xp̄i noctu tres misse celebrarent̄. Cōstituit idē vt an̄ sacrificiū hymnus ille cantaret̄. Gl'ia ī excelsis deo. At v̄o cū ordinationes quatuor mēse decēbri habuisset. creassetq͡ȝ p̄sb̄ros q̄ndecim. diaconos octo. ep̄os tredeci. martyriū subegēs apd̄ bt̄i petri corp⁹ in vaticano sepelit̄. sedit annis vndecim; mēsib⁹ trib⁹; diebus. xxij. Uacat tum sedes dies septem.

Anno mundi.5343. Anno christi.144.

Higinus papa natione grecus patria atheniensis: patre philosopho. antonino pio imꝑante thelesphoro successit. Is vrbis rome episcop⁹ tū maxime clerū prudēter in ordinē redegit: gradus distribuit. Instituitq͡ȝ ne templa sine celebratione dedicarent̄: neue augerent̄ diminuerent̄ q͡ȝ sine arbitratu metropolitani vl' episcopi. Uoluit itē vnū saltē patrinū ꝛ vnā matrinā ī baptismo vel ꝯfirmatione interesse. Uir certe doctissim⁹ q̄ epl'as eruditionis plenā de vnitate ac trinitate dei oīb⁹ xp̄ifidelib⁹ legendā scripsit. Deniq͡ȝ bene de eccl'ia dei meritus cū ordinationes ter decembri mense habuisset. morit̄ ꝛ apud beati petri corpus ī vaticano sepelit̄ tercio idus Januarij. Sedit annis quatuor; menses tres; dies quatuor. Sedes aūt quatriduo tum vacat.

Anno mundi.5353. Anno christi.154.

Pius papa natione italus patria aquileiensis patre ruffino. M. antonini veri tp̄a attigit. Habuit aūt cōsuetudinē magnā cum hermete qui librum scripsit titulo pastoris insignitū. In quo angel⁹ pastoris ꝑsonā induens ei mādat vt oībus ꝑsuadeat pasca die dn̄ico celebrari: qd̄ ꝛ fecit. Constituit item pi⁹ ne hereticus q̄spiā ex iudeoꝝ heresi baptizaret̄. Rogatu praxedis sanctissime femine termas nouati in vico patricij in honorē sororis sue diue pudenciane dedicauit: multaq͡ȝ dona huic templo obtulit: ꝛ sepius eodē in loco sacrificiū deo prestitit: vbi ꝛ fontē baptismi cōstituit. Illis aūt sacerdotibus penā statuit qui negligentes in attractando xp̄i sanguine ꝛ corꝑe aliquid perire ꝑmitterent. ꝛ vbicūq͡ȝ deciderit lambi precepit. Uerū post ingentes virtutes vbi ī ordinationibus suis que quinq͡ȝ fuere mense decembri: presbyteros decē ꝛ nouē; diaconos nouem ꝛ viginti: ep̄os decem creasset xp̄i martyr obijt. ꝛ apud beati petri corpus in vaticano sepelit̄ quīto ydus Julij. Sedit v̄o annis vndecim; mensibus quatuor; diebus tribus. Uacauit tum sedes dies tredecim.

Linea pontificum

Alexander primus

Sixtus

Thelesphorus

Higinus

Pius

Adrianus cognomēto heliꝰ cōſobrine traiani filꝰ quīdecimꝰ romanoꝝ impatoꝛ. cuius oꝛigo vetuſtioꝛ a picentibus: poſterioꝛ ab hiſpanienſibus manat. cuiꝰ mater domicia paulina gadibꝰ oꝛta. natus aūt fuit rome ac decimo etatis anno patre oꝛbatus traianū ⁊ celiū eqtes tutoꝛes habuit. Imbutuſqꝫ impēſiꝰ grecis ſtudijs: ingenio eiꝰ ſic ad ea ſic declināte vt a nōnullis greculus diceref. qntodecimo anno ad patriā redijt ac militiā inijt. deinde a traiano abductus a patria ꝓ filio habitꝰ. deinde imperiū accipiēs inter optimos pncipes merito annumerādus. Is pmo quidem xpianis aduerſatus eſt: poſtea cognita coꝝ religione ⁊ pietate i eos admodū beneficus fuit. De pplo romano bn̄ meritus: pater patrie ſtatim appellaf. nā liberalis: ſplēdidus: magnificus: clemēs: ac vtraqꝫ lingua eruditꝰ. muſice medicineqꝫ artis ſciētiſſimꝰ fuit. ⁊ leges multas cōpoſuit. athenienſibꝰ legē petentibꝰ ex draconis ⁊ ſolonis ſnīa iura cōpoſuit: ⁊ eis bibliothecā inſignem retulit. Plutarci cheronei ſexti agothoclis phoꝝ doctrina ac familiaritate delectatꝰ. fecit ⁊ rome ſui nois pontē q̄ adhuc extat. ⁊ ſepulchꝛū in vaticano apud tyberim quo nūc artifices ꝓ arce vtunf que ſcti angeli caſtellū nūcupaf. Mirificeqꝫ plura alia edificauit: ⁊ potiſſimū i iudea hieroſolymā a tito euerſam: menibus ⁊ edificijs inſtaurauit: ⁊ adeo ampliauit vt paſſionis ihu xpi locū intra menia ꝯcluſerit. ⁊ ex ſuo nomīe helyā appellauit. ꝑcepit ne cui iudeo ſed tm̄ xpianis introeundi facultas daref. Deinde ingruēte triſtiſſima valitudīe antoninū (qui poſtea piꝰ dictꝰ) adoptauit poſt hec baias petijt vbi die ſexto duū iuliarū perijt moꝛbo intercutaneo: vigeſimoſcdo impij ſui anno. vixit annis. lxxij. ac ſepelif puteolis i villa ciceroniana. Statura fuit ꝓcerꝰ. foꝛma cōptus: flexo ad pectinē capillo ꝓmiſſa barba.

Antoniꝰ pius ſedecimꝰ romanoꝝ impatoꝛ: vna cū filijs aurelio lucioqꝫ imperij pꝛincipatū ſuſcepit. hic adriani gener ⁊ ꝑ adoptionē filꝰ: paternum genꝰ e gallia oꝛiginē habuit. Impauit aūt tanta modeſtia ⁊ benignitate vt merito pij cognomentū adeptꝰ ſit. ac pater patrie appellatꝰ. Nulli em̄ vnqꝫ tuꝫ priuatim tuꝫ publice acerbꝰ fuit. ⁊ hoc verbū ꝑſepe dixiſſe ferūt: malle ſe vnū ciuē ſeruare qꝫ mille hoſtes occidere. Tāte aūt iuſticie pius fuit: vt multi reges multeqꝫ nationes poſitis eiꝰ iuſſu armis ad hoīeꝫ cōtrouerſias ſuas liteſqꝫ deferrēt eiuſdēqꝫ ſnīe ſtatim parerēt. Fuit aūt ſtatura eleuata decoꝛus. ſed cū eet longus ⁊ ſenex incuruaref qꝫ: tiliaticijs tabulis i pectoꝛe poſitis faſciebaf vt rectꝰ incederet: fuit voce rauca ⁊ ſonoꝛa. Cū iocūditate a ſenatu diuus eſt appellatus cuꝫ oēs eius pietatē clemētiā: ingeniū: ſanctimoniā laudarent: vt cū numa pompilio bonoꝝ oīm ſnīa compari pōt. Is pterea cū tyberis inundatione plurima rome vexaſſet edificia tuꝫ priuata tum publica ſua impēſa ciues i reſtituēda vrbe liberaliſſime iuuit. Tarraconēſeꝫ ⁊ caietanū poꝛtū reſtituit. Ob hec merita populus romanus moꝛtuo circenſes ⁊ templū cōſtituit. Perijt anno ſeptuageſimo cum imperaſſet annis duobus ⁊ viginti: mēſibus tribus: apud loꝛiū villā duodecimo ab vrbe miliario diſtantē quaſi doꝛmiret ſpiritū reddidit.

Marcus antoninꝰ qui ⁊ verus cognomēto phs natꝰ rome i mōte celio educatus in eo loco in domo aui ſui veri iuxta edes laterani: vſus grāmatice greco alexandro. oꝛatoꝛibꝰ aūt pꝛecipue frontono. cui ⁊ ſtatuā in ſenatu petijt. Aſſcitus in impatoꝛiā dignitatē ad domū tū appolonij diſcēdi cā venit. Audiuit ⁊ ſextū plutarci nepotem. Educatus qꝫ in hadriani gremio illū veriſſimum nominabat. deinde vna cū L. aurelio cōmodo fratre annis decē ⁊ nouem imperiū equo iure adminiſtrauit. Bellū aūt cōtra parthos ſimul ſuſceptū admirabili virtute ⁊ felicitate geſſerūt: de hoſtibuſqꝫ triūpharūt. Verum nō multo poſt apoplexie moꝛbo e medio ſublato cōmodo fratre. antoninꝰ ſolus imperiū obtinet. Fuit aūt a teneris annis eiuſdē animi: eiuſdēqꝫ vultꝰ in quauis foꝛtuna. ⁊ quia benignitas nature cū doctrina in eo certabat: merito ab omnibus philoſophus appellatus eſt. philoſophia tn̄ eū a rebus bellicis nequaqꝫ retardauit Nā germanos: marcomānos: quados: ſarmatas ingēti vtute ⁊ felicitate vna cū filio cōmodo antonino ſupauit: ac triūphū egit. Iturus aūt ad hoc bellū cū nō haberet vn̄ ſtipēdia militibꝰ pberet: ex hauſto erario oēm impatoꝛiā ſuppellectilē: oēmqꝫ oꝛnatū vxoꝛis i foꝛo traiani haſte ſubiecit. Verū cū poſtea ſupato hoſte i patriā rediſſet: emptoꝛibꝰ pcia reſtituit. nemi i tū moleſtꝰ fuit: q̄ reddē empta noluiſſet. parta victoꝛia i oēs de re publica meritoſ liberalis fuit. Tributa qbuſdā ꝓuicijs remiſit. leges ſeueriores nouis ꝯſtitutionibꝰ tpauit: his rebus geſtis factū ē: vt ab oībꝰ ita amaref: vt ſacrilegi nomē incurreret q̄ eiꝰ imaginē domi nō habuiſſet. Poſtremo i pānonia ꝯſtitutꝰ repētino moꝛte iterijt. Dimiſſo em̄ filio ne i eū moꝛbꝰ trāſiret: nocte aīaꝫ efflauit. xviij. impij āno vite. lxi

Linea Impe ratoꝝ

Adrianus

Antonius pius

Marcus Anto ninus verus

Lucius Aure/ liꝰ Cōmodus

QUarta pſecutio eccleſie tpe marci antonini ⁊ lucij aurelij facta eſt: mltiq martyrio coronati ſunt: ipſaꝫ tamē pſecutionē ſecuta eſt lues magna: que multas late ꝓuincias deuaſtauit maxieq italiā adeo atriuit: vt paſſim ville ⁊ agri ſine cultore ⁊ habitatore remanerent. ab armis deniq nulla vnq quies erat: ſed per omnē orientem: illiricū: italiā: galliā bella feruebant. Terremotus quoq nō ſine interitu ciuitatuꝫ ⁊ inundationes fluminū crebreſcebant: ⁊ locuſte agros infeſtabant.

Sophia

Seraphia

SOphia matrona nobil' cū tribꝰ filiabꝰ fide. spe: ⁊ caritate ad vrbē venit: ⁊ exēplo religiōis ſue ⁊ ſobrietatis multas nobiles femīas ꝯuertit ad xp̄m qð cū adriano impatori nūciatū fuiſſet: eas adduci iuſſit: q̄ cū pulcherrime cēnt ⁊ ī diuinis ſcp̄turis erudite poſt longā cōcertationē martyrio vitā finiere ꝑ varia tormēta. Mater deinde corpa filiarū in decimooctauo miliario ab vrbe ſepeliuit ⁊ lacrimis diceret. filie mee accipite me ad vos: veluti ſopore dep̄ſſa ī pace q̄euit.

SEraphia anthiocena v̄go ꝑ hoc tempꝰ rome pro xp̄o paſſa: que miſſa ī obſcuriſſimū locū duobꝰ laſciuis viris illudēda tradita: cū illeſa ꝑmanſit: lāpadibus inflāmari: ⁊ iuſſu p̄ſidis fuſtibꝰ duriſſime ceſa: deinde gladio necata eſt. quā ſabina ꝑ eā cōuerſa ī ſuo ſepulchro poni fecit. quarto kal'. auguſti.

Sabina

Quadratus

SAbina illuſtriſſima mulier: vxor quondaꝫ p̄clariſſimi valētini ⁊ herodis metallarij filia. quā ſeraphia p̄dicta ī fide xp̄i ih̄u edocta: opibꝰ miſericordie inſiſtēs his tumultibꝰ apud romā ī auentino mōte a p̄fecto vrbis rabidiſſimo noīe helpidio cū nollet ſacrificare dijs gladio ꝑcuſſa: martyrij palmam adepta eſt: quarto kal'. ſeptēbris. Ambarū aūt corpa nūc rome in eccleſia ſancte ſabine quieſcunt.

QUadratꝰ athenīēſis ep̄s ⁊ apl'oꝝ diſcipulus vir vtiq doctiſſimꝰ hac tēpeſtate eccl'iaꝫ grādi terrore diſpſam fide ⁊ induſtria ꝯgregās: etiā librū ꝓ xp̄iane religiōis defenſiōe cōpoſuit: plenum fidei ⁊ rōnis atq aplica doctrina dignū: quo edito ad vltimuꝫ pro ipſiꝰ defenſione paſſus eſt. ſeptimo kal'. Junij.

Quirinus

Echacius

QUirinꝰ p̄mo tribunꝰ poſtea ep̄s factꝰ: ꝑ id tēpus apð illiricū id eſt ſclauoniā ī ſciſcia vrbe .ij. nōs Junij martyr xp̄i obijt. Nā (vt prudētiꝰ ait) ligato ad manū eiꝰ molari ſaxo ī flumīe p̄cipitatꝰ eſt. ⁊ cū aſtātibus diu locutꝰ fuiſſet: ne eiꝰ terrerent̄ ſupplicio: vix p̄cibꝰ vt mergeret̄ obtinuit. Zenō q̄ꝫ patriciꝰ romanꝰ cū decē milibꝰ ⁊ ducētis fr̄ibus rome ad guttā iugiter manantē ſub hoc tumultu ꝓ xp̄o interfectus eſt.

AChatiꝰ primicerꝰ cū decē milibꝰ ī mōte ararath ab adriano impatore ī armenia martyrio vitā finiuit qui ꝯuerſi ꝑ angelū victoriā ꝯ̄ hoſtes obtinētes cū adrianꝰ ⁊ antoninus quē adoptauerat eos xp̄ianoſ eē ſenſiſſent lacrimātes eos p̄mo flagellari deinde multudinē clauoꝝ acutiſſimoꝝ trigenoꝝ ſpargi ī terrā per xx. ſtadia iuſſerūt vt ſancti nudis pedibꝰ ſuꝑ eos incederent. angelus aūt antecedēs clauos colligebat ne lederent̄: tandem ad inſtar xp̄i martyriū paſſi ſunt: ⁊ aīe eoꝝ tranſlate ad ſuperos.

Papias

Ariſtides

PApias hieroſolimitanꝰ ep̄s iohis apl'i auditor q̄ nō tm̄ hiſtorie veteꝝ diſcipuloꝝ dn̄i: quātū voce ariſtonis ⁊ ſenioris iohānis adhuc viuētis delectatꝰ eſt. vn̄ apparet ex ipſa noīm dinumeratione cū oīm ſere apl'oꝝ mētionē feciſſet. aliū eſſe iohānē q̄ int̄ apl'os locat̄. aliū ſeniorē iohānē quē poſt ariſtone numerat. q̄ certe doctiſſimꝰ eſt habitus queq etiā multi ſecuti ob doctrinā ſunt vt hereneus: appollinaris: tertullianus: victorinus pictauienſis: lactancius: firmianus: quadratus quoq predictus.

ARiſtides aūt atheniēſis ph̄s ſub p̄ſtino habitu xp̄i diſcipulꝰ volumē nr̄i dogmatiſ rōnē cōtinēs codē tpe q̄ ⁊ quadratus adriano p̄ricipi obtulit. his aūt apolegeticis libris factū eſt vt adrianꝰ iniuſtū fore exiſtimās xp̄ianos indicta cauſa vbiq occidi. Minucio fundano aſie ꝓcōſuli ſcripſerit: neminē occidendum: niſi de accuſatore ⁊ crimine conſtaret.

Ariſtides quare dicatur Iuſtus.

Secundus phs

SEcundus athenienſis phs hoc tpe in pcio fuit qui ſemp ſilentiū ſeruās pythagoricā vitā duxit: cuius taciturnitatis cā hec fuit. Qd cū matrē ꝓpriā de illicito cōcubitu tēptaſſet: ⁊ illa (incognito filio) aſſentiſſet: vt eū cognouit eſſe filiū pre pudore ſpm exhalauit: qd aīaduertens ſecundus id matri propter ſuā loquelā accidiſſe: hanc a ſe in poſterū exegit penā: vt de cetero vnq̄ nemini loqueretur: quod cū hadriano qui apud athenas eſſet nunciatū fuiſſet: ipſum illico accerſiri fecit. quē cū nec ſalutatione nec exhortatione aut minis a taciturnitatis ꝓpoſito retrahere potuiſſet: admiratus ipſius taciturnitatē atq̄ conſtantiā dixit. Cū iſta ſilentij lex a te nullo modo ſolui pōt: manu tñ tua ꝓpleumatibus meis reſpōdere digneris. Et interrogans dixit. Quid eſt deus. Ille ꝯfeſtim reſcripſit. Deus eſt īmortalis mens incōtemplabilis celſitudo forma multiformis multiplexq̄ ſpiritus: incogitabilis inquiſitio: omnia continens lux indeficiens ⁊ optimū bonū Fuere ⁊ alia multa hadriani propleumata philoſopho propoſita.

TIburtinā latine regionis ciuitatē que hodie vetus tibur appellat̄ ꝑ hoc tēpus hadrianus imperator (vt helius ſparcianus hiſtoricus teſtat̄) miro ſumptu edificauit. ⁊ ex villa oppidum fecit. Hec quippe ciuitas .16. paſſuū milibus a roma diſtare videt̄. ⁊ iuxta anienem fluuiū in cliuoſo loco cōſtituta eſt. quam tñ ciuitatē longe ante romanā vrbem a grecis originem ⁊ cōdictionē habuiſſe Strabo ⁊ Virgilius volunt. aiunt eñ q̄ ipſius primus cōditor fuit quidā tiburtus coracis ⁊ catilli frater. Hi nāq̄ fratres thebani fuere: qui poſt thebanoꝝ interitū a patre in italia ꝓgeniti: ſinguli poſtea oppidū ex ſuo nomine ꝯſtruxere q̄ teſtis eſt quidā mons ꝓpinquus qui catillus adhuc dicit̄. Et corax aliud oppidum famoſum inter volſcos erexit. Fuit itaq̄ tiburtina hec quondā nobilis ciuitas cui etiā teſtimonia ꝑhibēt ꝓpinque adhuc extantes ipſius antique ciuitatis ingentes ⁊ magnifice edificioꝝ ruine: que dignitatē vrbis pre ſe ferunt. eo ſiquidē loco tiburtinus lapis fortiſſimus fodit̄: qui ad cōſtruēdam conſeruandāq̄ romanā vrbē multū adiumēto fuit. Hanc eñ vrbē Fridericus cognomēto barbaroſſa imꝑator: ab alijs theotonicis ſupioribꝰ annis dirutā reedificauit. ⁊ deinde multi ſūmi pōtifices multiq̄ cardinales auxere ⁊ multis edificijs illuſtrauē. ex hac ſimpliciꝰ romanꝰ pōtifex ⁊ alij viri ſciā ⁊ dignitate clariſſimi ortū habuere

Tiburtina ciuitas

Galienus medicus

GAlienus medicus doctiſſimꝰ vir fuit natione grecus: patria ſibi pgamū ciuitas aſie: ſtatura magnus: ſpatulas ⁊ humeros latos ⁊ groſſos hñs: colore brunus: delectatus ī cantu ⁊ alkimia. natus ex patre diuite ⁊ largo: ſciētificus ī aſtrologia ariſmetrica ⁊ alijs hmoi. Magiſtrū habuit taliū: ad medicinam diuinitus inductus. circuiēs mūdū ꝑ acquirēda ſcia: prādebat parū: ſcꝫ tm̄ ficubus ⁊ paue ɔtētus cena erat ei copioſa. a paruulo deditus ſtudio medicine. decimonono em̄ etatis anno cū diſcipulis athanei de medicina diſputauit. ab eis reputatus litigioſuſ: qꝛ logicus erat. hi em̄ ſibi obijciētes dicebāt. hic q̇dē nutritꝰ in dialetica multa inde repletus cōtagione. Claruit aūt tpibꝰ diui antonini pij. Nūq̄ in curis erubuit: nūq̄ in ꝓnoſtico errauit. Aſſerit aūt cōſtantinus cū. C. ⁊ L. libros edidiſſe. annos tandē vixit. lxxxvij. Et vt quidā ferunt in mari mortuus eſt cū ad vidēda miracula oli xp̄i accederet ⁊ nundinus dicit. Merito ḡ medicorū princeps dici debet: qui ea in arte oēs preter hippocratē ſupaſſe credit̄. ⁊ hippocratis ſcripta miro explanauit ingenio.

Juſtinus phs

IVſtinus phs ex neapoli vrbe paleſtine his tpibꝰ ꝓ fide xp̄i multū elaborauit: q̄ ⁊ antonino pio pn̄cipi ac filijs eius librū dedit ɔ̄ gentes ſcriptū: ⁊ dialogū ɔ̄ triphonē pricipē iudeoꝝ habuit. Inuectus eſt ⁊ ī marcionē q̄ cerdonis dogma ſecutus: alteꝝ bonū alterū iuſtū dn̄m aſſeruit: tāq̄ duo ɔ̄ria pn̄cipia creationis ⁊ bonitatꝭ. Impugnauit ⁊ creſcentē cynicū vt gulosum: cuius inſidijs ad extremū circūuentus, ꝑ dignitate chriſtiani noīs ſanguinem fudit.

Aquila

AQuila q̄ꝫ iudeus natiōe pōticus cū pſcillia vxore edicto claudij diſcedēs vſq̄ ad hec tp̄a (vt nōnulli aiūt) ſupuixit. ſecūdus moſaice legis interpres poſt illos ſeptuginta q̄ philadelphi tpibus fuere. ⁊ libros veterꝭ teſtamēti ex hebreo ī grecū optīe trāſtulit ⁊ ꝓphē verba de v̄gine maria, ꝑlata ad iuuēculā quādam aſcripſit.

Cerdo hereticus

CErdo q̄dā hereticꝰ a quo cerdoniani heretici nomē acceperūt: ꝑ hoc tēpus inſaniēdo vaticinare ſimulat. Aſſerebat nāq̄ duo fuiſſe pncipia ɔ̄ria.

Marcion hereticus

MArcion item hereticus cꝰ diſcipulus ſtoicꝰ phs cū migro ſuo delirare cepit: dicēs xp̄i patrē nō fuiſſe deū creatorē: q̄ ꝑ filiū mūdū fecerat. ⁊ cū aliq̄n policarpo rome obuiā factus fuiſſet. interrogaretq̄ an ſe agnſceret. cognſco (r̄ndit policarpꝰ) pmogenitū diaboli.

Valentinianꝰ hereticus

VAlētinianus aliꝰ hereticus platonicus phs a q̄ valētiniana hereſis noīata eſt: eodē q̄ꝫ tp̄e inualuit. hi aūt valētiniani cuiuſdā platonici ſectatores dicebāt xp̄m de corpore virgīs nil ſumpſiſſe: ſed per eaꝫ tāq̄ per fiſtulā quendā puruni tranſiſſe.

Theophilus eps

THeophilꝰ anthiocēſis eccl'ie ep̄s ⁊ ipſe his diebus floruit: ⁊ ɔ̄ marcionē p̄dictū hereticū libꝛuꝫ edidit impante. M. antonio. Scripſit ⁊ libꝝ ɔ̄ hermogenis hereſiꝫ q̄ māꝫ nō nāꝫ introducēs: deo aūt nō nature eādē cōpauit: māꝫ elemētoꝝ ⁊ deū appellās. Tria q̄ꝫ volumina cōtra etholū cōpoſuit ⁊ plura alia.

Melito epiſcopus

MElito ſeu miletus aſianus natione ſordēſis ep̄s frontoniſq̄ oratoris diſcipulus multo in precio his tpibus fuit: ⁊ librū de doctrina chriſtiana. M. antonino tradidit. huius ingeniū tertulianus (vt ſcribit hieronymus) mirūimmodū laudat: diciṫq̄ a pleriſq̄ noſtroꝝ prophetaꝫ habitū eſſe. eo ꝙ multa ꝓphetica ſcripſerit teſtimonia: ⁊ alia multa.

Appolinaris eps

APpollinaris aſie hieropolitanus ep̄s huius tp̄e in precio eſt habitꝰ qui inſigne volumen de fide xp̄i. M. antonio ſecūdo tradidit. Scripſit ⁊ in cathaphrigas qui tunc etiā cum priſca ⁊ maximilla inſaniebant vaticinantes. Incipiente tamen montano. ſed ⁊ alios aduerſus gentes quinq̄ libros ſcripſit. Extant ⁊ alij duo de veritate.

Policarpus

POlicarpus iohānis apl'i diſcipulus. ſmirneus ep̄s ab eo creatus. ac totius aſie religione ⁊ doctrina tuz facile princeps: hoc anno pio preſulante romā veniēs: plurimos fideliū marcianis ⁊ valentiniani falſa ꝑſuaſione deceptos ad fidē reduxit. Cū aūt marcion obuiā habuiſſet eū primogenitū diaboli dixit. Negabat em̄ patrē xp̄i deū eſſe creatorē: qui ꝑ filiū mundū fecerat. Poſtea v̄o imperante. M. antonino ⁊. L. aurelio cōmodo quarta poſt neronē ꝑſecutione ſmirne ſedente a ꝓconſule igni crematus eſt. Cū quo etiā. xij. ex philadelphia veniētes martyriū cōſūmauere. hic cū eſſet doctiſſimus ac ſanctiſſimꝰ vnā ad philippēſes ꝑutilē ſcripſit ep̄l'am. paſſus eſt aūt ſeptimo kal'. februarij.

Praxedis

PRaxedis virgo ſanctiſſima: beatiſſimi pudentis romani filia: ⁊ glorioſiſſime pudētiane v̄ginis ſoror. virgo ſiquidē ī diuina lege erutiſſima ꝑ hoc tempꝰ vſq̧ ad anicetū fuit poſtq̄ꝫ patrimoniū ſuū vna cū ſorore p̄dicta in ſuſtentatione pauperū erogaſſet: ⁊ toti vite ſue tempꝰ ipſiꝰ vigilijs ⁊ orōnibus atq̧ ieiunijs aſſiduis cōtriuiſſet: ⁊ vniuerſam familiā numero. 90. manumiſiſſet. At poſtq̄ꝫ multoꝝ martyrū corꝑa ſepeliſſet. ⁊ ip̄a beatiſſima. xij. kal'. auguſti migrauit ad dn̄m coronā iuſticie acceptura. Et via ſalaria iuxta ſororem ſuā pudētianā ī cimiterio priſcille ſepelit̄. q̄ etiā die eiꝰ natale a cūctis fidelibus celebrat̄.

Felicitas cū ſeptē filijs

FElicitas romana femīa matrona ſiquidē ſc̄tiſſima ꝑ hoc tempꝰ vna cū ſeptē filijs ſuis ſcꝫ ianuario: felice: philippo: ſcylano: alexandro: vitale atq̧ marciale: rome martyriū ſuſcepit. Hec em̄ pijſſima mulier mēte ⁊ corꝑe felicitas. hos ſeptē filios deū colere docuit: vt coronā martyrij acciperēt. Et primo quidē ianuarius primogenitꝰ poſt virgarū verbera: plūbatis occiſus eſt. felix v̄o ⁊ philippꝰ fuſtibus mactati. Syllanꝰ p̄cipitio trucidatꝰ interemptus. Alexander deniq̧ ⁊ vitalis atq̧ marcialis capitali ſn̄ia ſunt pu̇niti. Nouiſſime aūt ⁊ mater ipſa felicitas preter matrū cōſuetudinē: ⁊ ipſa gladio necata eſt. A quibꝰ magnū ſpectaculū fidei noſtre ante oculos poſitū eſt. Eoꝝ dies celebrat̄. vj. ydus Julij.

Ptholomeus aſtronomus

PTolomeꝰ natione alexandrinꝰ pb̄s ac inſignis aſtrologus: qui poſt t̄pa adriani imꝑatoris claruit hoc tēpore agnoſcit̄. qui vir p̄ſtantiſſimus plus aſtronomie addidit q̄ꝫ id totum quod ante ſcriptum inuenit. Nam ⁊ almageſtum opus diuinum ⁊ perſpectiuā edidit. De iudicijs etiaꝫ quadripartitū opus. ⁊ centiloquiū ac alios multos cōſcripſit libros. Vixitq̧ annis. 88. Ex eius aūt ꝓuerbijs hec duo notāda inſerimus. Inter hoīes qui nō curāt in cuius manu ſit mūdus: hic mūdo altior eſt. Et illud. Qui ꝑ alios nō corrigit̄: nec alij per eum corrigent̄. Quanto magis fini appropinquaueris tanto bonū cum augmento operare.

Aulus gellius

AUlus gellius romanus orator ⁊ inſignis quideꝫ grāmaticus hoc t̄pe clarus exiſtēs agnoſcit̄. Qui inter cetera ſue virtutis opa: cum e roma ꝑ hiemē in atticam proficiſceret̄ terrā. cōmētarios celebres edidit quos in libros. xix. diuidens de nocticis atticis titulo p̄notauit. ideo de eo ſcribit̄. Si quē cecropia claruꝫ latiaq̧ camena eſſe iuuat: gelli ſcripta ꝓbanda legat. Attica nox luci nūq̄ꝫ ceſſura diurne. Ad varias artes q̄ꝫ bene mōſtrat iter.

Cathaphrigarum hereſis exordiū

Montanus hereticus

CAthaphrigarū hereſim non deſunt qui dicant hoc tempore ortam auctore montano. Is em̄ mōtanus hereſiarcha peſſimus natione phrygius nominauit ſe paraclitum in phrygia ⁊ multos ſeduxit ⁊ eandē regionē cū vicinis regionibus ac multis erroribus infecit. Ibiq̧ ⁊ priſcam ⁊ maximillā clariſſimas mulieres adeo ſeduxit: vt relictis viris ſuis ſecum publice incederent: ⁊ ſe eiꝰ inſpiratione prophetiſſas dicerent. hi capadhugie donum ſp̄ūſancti non in apoſtolis: ſed in ſe tantum traditum fuiſſe affirmabant.

Apelles hereticus

APelles alius hereticus in grecia fuit. Is dicebat xp̄m non deum in veritate ſed hoīm fantaſia hoībus apparuiſſe. hunc theodocion vir eruditiſſimꝰ hereticiſſimū appellat: ⁊ ſuis ſcriptis percōmode irridere conat̄. Tacianus quoq̧ hereticus primo xp̄ianus noīatus; deinde ſeueriani heretici ab eo proceſſerūt hi oēm coitū ſpurcū putabant

Anno mundi.5363. Anno chriſti.164.

Anicetus papa natione ſyrus patre iohāne de vico marco vel (vt Damaſo placet) de humiſia vir moribus inſignis: eccl'ie romane ꝯſulens ne moribus petulantiū quorūdā labefactaret. Inſtituit ne clericus vllo modo comam nutriret ſm apl'i ꝓceptū. Neue eṗs conſecrari poſſet a paucioribus q̄ꝫ a tribus eiuſdē ordinis viris. ꝛ plura alia ordinauit. At vbi ex ordinationibus quinqꝫ q̄s decēbri habuit p̄ſb̄ros.xix: diaconos quatuor. eṗos nouē creaſſet. martirio coronatus ac ſepult⁹ eſt ī calixti cimiterio via appia.xv.kal'.maij. Sedit ānos vndecim: mēſes q̄tuor: dies tres. Sedes vō dies.xvij. poſt eius mortē vacat.

Anno mundi.5373. Anno chriſti.174.

Sother papa natione cāpanus ex fundano oppido p̄re concordio tꝑibus L. cōmodi fuit. Is lꝫ in multis ꝑiculis ꝯſtitutus: animū tn̄ in tātis malis ad rez diuinā cōuertēs. Inſtituit ne monacha vlla pallā attrectaret. neue thus ī acerrā poneret duz ſacrificia fierēt. Eius extabat epl'a hac de re ſcripta ad eṗos italie. Inſtituit itē ne legittima haberet vxor: niſi cui ſacerdos ex inſtituto benedixiſſet. ꝛ quā parentes ſolēni pōpa more xp̄iano marito collocaſſent: reiciēs multa ꝑicula ex preſtigijs ꝛ magicis artibus improboꝝ: q̄ ī nouas nuptias cadere ſolēt. At vbi ꝑ ordinationes q̄nqꝫ mēſe decēbris habitas p̄ſb̄ros octo. epiſcopos vndecī creaſſet: morit' ac ſepelit' via appia ī cimiterio calixti. ſedit ānos nouē: mēſes tres: dies vnū ꝛ viginti. vacat tuz ſedes dies totidē.

Anno mundi.5383. Anno chriſti.184.

Eleutherius papa natione grecus patria nicopolitanus p̄re abundio. L. antonino cōmodo imꝑante fuit. Is ſtatuit ne quis ob ſuꝑſtitionē cibi genus vllū reſpueret: quo humana cōſuetudo veſceret'. Noluit p̄terea quēpiā de gradu ſuo deijci: niſi accuſatus reus criminis cōuinceret'. huius q̄ꝫ pontificatu ꝛ eccleſijs pax data eſt ꝛ quies: ꝛ nomē xp̄ianū ꝑ oēm terrā mirūimmodū auctū romę potiſſimū vbi multi ex nobilitate romana cū cōiugibus ꝛ liberis in fidez recepti baptiſmi charactere notati ſunt. A lucio rege brittāno epl'am accepit: vt ſe ac ſuos in xp̄ianoꝝ numerū ſuſciꝑet. Tandē vbi ex tribus ordinatiōibus mēſe decēbri habitis preſb̄ros ac eṗos ordinaſſet. Morit' ꝛ apud btī petri corpus ſepelit'.vij.kal'. Iunij. Sedit aūt annos.xv.mēſes tres: dies duos. Vacat tuz ſedes dies quinqꝫ.

Anno mundi.5393. Anno chriſti.194.

Victor papa natione apher patre felice qui rei publice xp̄iane vt par erat curā gerens: cōſtituit vt paſca dn̄ica die a.xiiij. luna primi mēſis vſqꝫ ī.xxj. celebraret': cū prius cū iudeis.14.luna celebrabat'. Cuius decretū poſtea ī cōcilio niceno cōfirmatū fuit: ne iudeos imitari videremur. hic cū doctiſſimus eēt pōtifex quedā de regionib⁹ cōpoſuit volumina: deinde martyrio morit' ꝛ apud beatū petrū ī vaticano ſepelit'. cuius diē feſtū q̄nto kal'. auguſti celebramus. ſedit aūt annis.x. mēſibus tribus: diebus.x. At ſedes dies.xij. tum vacat.

Anno mundi.5403. Anno chriſti.204.

Sepherinus papa natione romanus ex patre abundo: ſeueri tꝑib⁹ fuit vir ſanctiſſimus rei diuine magis q̄ꝫ humane intētus. Vnde ꝛ ꝯſtituit vt aſtātibus clericis ꝛ laicis fidelibus ꝛ leuita ꝛ ſacerdos ordinaret' qd̄ poſtea ī calcedonēſi cōcilio ꝯfirmatū eſt. Statuit vt cōſecratio diuini ſanguinis in vitreo vaſe nō aūt in ligneo vt antea fieret. hec aūt inſtitutio poſtea īmutata fuit. Vetituz eīn eſt ne in ligneo fieret ꝓpter raritatē qua imbibit': neqꝫ in vitro ꝓpter fragilitatē. ſed ex auro argentoue aut ex ſtagno vt in tiburenſi ꝛ remenſi cōcilio ſcriptū apparet. Idez preterea inſtituit vt oēs xp̄iani annos pubertatis attingētes ſingulis annis ī ſolēni die paſce publice cōicarent. qd̄ Innocētius terci⁹ poſtea etiā ad cōfeſſionē delictoꝝ traduxit. Tandē cum ex ordinationib⁹ quatuor preſbyteros ꝛ eṗos creaſſet: morit' ſeueri tꝑibus. ac ī via appia nō longe a cimiterio calixti ſepelit' ſeptīo kal'. ſeptēbris. Sedit aūt ānos octo mēſes.vij. dies.x.

Anno mundi.5413. Anno chriſti.214.

Calixtus papa natione romanus patre domicio ex regione vrbis rauennatium vir diuinus ac prudētiſſim⁹ q̄ in magna rerū ꝑturbatione cū ſceleratis imꝑatoribus nequaq̄ꝫ ab inſtituto ſuo diſcedēs: Cōſtituit ieiuniū q̄ter in anno q̄bus tꝑib⁹ deinceps ratio ſacroꝝ ordinū habita eſt: cū antea decēbri mēſe fieri ꝯſueuiſſet. Cimiteriū q̄ꝫ de ſuo noīe cōdidit via appia: vbi multoꝝ martyꝝ corpora repoſita fuerāt. Verū cū palmachiū virū ꝯſularē ꝛ ſimpliciū ſenatorē atqꝫ felicē nobilē virū cū coꝝ domib⁹ baptiſaſſet. ꝛ m'ltos p̄ſb̄ros ꝛ eṗos ordinaſſet ſecūdo idus octobris ab alexandro imꝑatore martyrio coronat': deinde ſepultus in cimiterio calopodij via aurelia tercio ab vrbe miliario. Sedit annis ſex menſibus decem: dies decem. Vacat tum ſedes dies ſex.

Linea ſummoꝝ pontificum

Anicetus

Sother

Eleutherius

Victor

Sepherinus

Calixtus

Commodus luci⁹ antonin⁹ dictus decim⁹ octau⁹ romanoꝝ impator: poſt M. antoninū verū patrē ſuū impauit. q̄ natus eſt apud lanubiū: fauſtina ei⁹ mater pregnās viſa ꝛ in ſomnis ſerpētes parere: ſed ex his vnū ferociorē: pepit aūt comodū ꝛ antoninū eo mortuo. marcus p̄cept̄ optimoꝝ cōmodū erudire conat⁹ eſt. habuit litteratorē grecū oneſicratē: latinuꝫ capellā. orator ei atteius. hi tm̄ mgr̄i nihil ei ꝓfuerūt. Verū a prima ſtatim puericia turpis improb⁹ crudelis libidinoſus: auſpiciū crudelitatis dedit anno etatis duodecimo ꝓfect⁹ deinde cū patre ad germanicū bellū neqꝫ pudori: neqꝫ ſumptui pepercit. Tandēqꝫ nil cōmune cū patre habuit: ſed oīb⁹ incōmod⁹: niſi qđ ꝛ ipſe ꝯtra germanos adiuuātib⁹ xp̄ianis militib⁹ feliciter pugnauit. In eo bello cū exercit⁹ cōmodi penuria aque laboraret: ferunt p̄cib⁹ xp̄ianoꝝ militū aquā diuīnus e celo miſſaꝫ: pluraqꝫ fulmina ī germanos ꝛ ſarmatos cecidiſſe. Ceteꝝ ad vrbē rediēs in oīa luxurie ꝛ obſcenitatis dedecora ꝓlabit̄. Gladiatorijs q̄ꝫ armis ī ludo neronē imitat⁹ depugnauit. plurimos q̄ꝫ ſenatores interfecit: ꝛ eos maxīe q̄s nobilitate induſtriaqꝫ excellere aīaduertit: quoſdā ꝓſcripſit: vendidit etiā ꝓuincias ꝛ admīſtrationes. fuit forma quidē corpis iuſta: vultu inſubido vt ebrioſi ſolēt ꝛ ſermone incōdito capillo ſp̄ fucato: adurēs comā ꝛ barbā timore tōſoris. Tēporib⁹ ei⁹ flagicioſe vite vrbs penā tulit. Capitoliū fulmine ictū cū egregia bibliotheca maioꝝ cura parata cōcremat̄: mēſeꝫ decēbrē ad imitationē auguſti cōmodū appellari voluerit. Idqꝫ poſt mortē abrogatū fuit. Tandē mortuus humani generis hoſtis adiudicatus eſt. Strāgulatus in domo veſcaliū duodecimo imperij ſui anno ꝛ menſe ſeptimo e medio ſublat⁹ eſt. Corpus eius vt vnco traheret̄ atqꝫ in tiberim mitteret̄ ſenat⁹ ꝛ populus poſtulauit. Sed poſtea iuſſu ꝑtinacis in monumētū adriani tranſlatum eſt.

Helius ꝑtinax decim⁹ octau⁹ ro. impator nat⁹ in appēnino ī villa marti quē poſtea marcus pretorē fecerat primc legionis regēde: ſtatiqꝫ rhetias ꝛ noricū ab hoſtib⁹ vindicauit. deinde prefecto vrbis cū mitiſſim⁹ fuit. cōmodo plurimū placuit. fact⁹ ſexagenario maior impator rogat⁹ vt vxorē auguſtā faceret ꝛ filiū ceſarē appellaret: id facere recuſauit: teſtatus ſufficere q̄ ipſe imparet inuit⁹. Et cū ī impatore auaricia nihil turpi⁹ eſt: cū illiberalis ꝛ ſordid⁹ haberet̄ q̄b⁹ dimidiatas lactucas ꝛ cardos cōuiuis apponeret: faſianū nūqꝫ ꝑuato cōuiuio cōmedit aut alicui miſit. Fuit aūt ſenex venerabilis īmiſſa barba: reflexo capillo: habitudine corpis pinguiore: ſtatura imperatoria: eloquēcia mediocri ꝛ magis blādus q̄ꝫ benign⁹. Tandē nemīe ꝯdicēte a iuliano iuriſperito in pallacio occidit̄. Imperij ſui mēſe ſexto. Cū tauſius quidā vn⁹ e tungris in irā ꝛ timorē milites loquēdo adduxiſſet: haſtā in pect⁹ ꝑtinacis obiecit. Tūc ille p̄cat⁹ iouē vltorē toga caput operuit atqꝫ a ceteris ꝯfoſſus eſt. Milites eīn eū ꝛ aulici odio habuerūt. pp̄l's mortē eius indigniſſime tulit: iō p̄ ſenatū in deos relatus eſt.

Iulian⁹ didius ſucceſſor ꝑtinacis cū caput ei⁹ conto fixū milites q̄ eū occiderāt p̄ vrbē in caſtra ꝑtulerūt. Ipſe corp⁹ ei⁹ quāto potuit honore funeratus eſt. Cū id ī pallatio repiſſet: hūc aliqui iuriſperitū ꝛ interemptorē imperiū occupaſſe aiūt: q̄ ꝑpetuū edictū cōpoſuit. Ceteri iulianū nepotē magni iuliani iuriſꝯſulti fuiſſe ſcribūt. cui⁹ ꝓgenitores de mediolano fuerūt. Fuit aūt hō peſſimus miſerrime viuēs: vñ odioſus pp̄lo deſertus ab oīb⁹: quiqꝫ ſeptimo mēſe poſtea q̄ꝫ im pare ceperat apud pontē miluiū victus: a ſeuero ciuili bello ꝛ interfect⁹ eſt.

Seuerus ro. impator iuliano didio interfecto affrica oriūdus imperiū obtinuit cui ciuitas lepti pater geta maiores equites romani mater fuluia ī p̄ma puericia cū lr̄is grecis ꝛ latinis imbuet̄ q̄b⁹ erudititiſſim⁹ inter pueros ludēs vt iudex ſedit circūſtāte pueroꝝ ordine ac iudicaret: deinde ſtudioꝝ cā romā venit: deinde fiſci ꝓcurator: mox tribun⁹ militaris p̄ gradus alios vſqꝫ ad imꝑium ꝑuenit: parc⁹ admodū: natura ſeuus: multis bellis laceſſit⁹: fortiſſime quidē rēpublicā lꝫ laborioſiſſime gubernauit: ꝑhie tm̄ admodū ſtudioſus fuit: foris parthos ꝛ adiabenos ſupat. Arabes aūt interiores ita deuicit: vt regionē coꝝ ꝓuinciā romanā faceret. Hāc obrē triūphās vt in ei⁹ arcu ſub capitolio poſito adhuc appet parthic⁹ arabicus adiabenic⁹ cognoīat̄. Edificijs p̄terea publicis vrbem exornauit. nā ꝛ thermas ſeuerianas ꝛ ſeptizoniū extruxit. Cibi fuit parciſſim⁹: exiguis veſtib⁹ vſus: leguminis patrij auidus: vini aliq̄n cupidus: carnis frequēter ignar⁹: ipſe decorus: ipſe ingēs ꝓmiſſa barba: cano capite ꝛ criſpo: vultu reuerēdus: canorus voce. ſ affrū quiddā vſqꝫ ad ſenectutē ſonans. Cōtinuo tandē varijs ꝛ ꝑiculis diſtrahit̄. hinc a peſcennio nigro q̄ magnos in ſyria motus cōcitauerat: hinc a clodio albino quē tm̄ in gallia nō incrueto ꝑlio ſupauit. Inde in brittāniā ꝓfect⁹ deficiētib⁹ vere ſocijs oīb⁹ varijs caſib⁹ afflictatus: apud eburacū gallie morit̄ anno impij ſui. xvij. duob⁹ filijs relict̄ baſſiano ꝛ geta. olei tm̄ reliq̄t vt p̄ q̄nquēniū nō ſolū vſib⁹ ſed ꝛ totius italie q̄ oleo egeret ſufficeret. vltima verba eius dicūt hec fuiſſe turbatā rēpublicā vbiqꝫ accepi: pacatā etiā britānis relinq̄ ſenex ꝛ pedib⁹ eger: firmū imperiū antoninis meis reliquēs ſi boni erūt: imbecillū ſi mali.

Linea Imperatorum

Lucius antoninus Cōmodus

Helius pertinax

Didius Julianus

Seuerus

S. Lucius rex — Emerita ſoror eius

LUcius anglorꝝ rex: coilli regis fuſti filꝰ apđ anglos ſeu brittãnos regnũ accipiens a dño vocat: ep'lam eleutherio põtifici maxĩo miſit. qua rogabat vt ſe ac ſuos in xp̄ianorꝝ numerũ recipet. quare fugaciũ ⁊ damianũ viros optimos eo miſit. qui regẽ ipſiꝫ ac ppl'm baptizarẽt. Erant tum in brittãnia pontifices quinqꝫ ⁊ viginti: quos flãmines vocabãt. Inter hos aũt tres archiflãmines habebant: quorꝝ ĩ loco tres archiepi ꝯſtituti ſunt. Prothoflaminũ vo loco p̄mitiua eccl'ia patriarchas inſtituit. Uerũ luciꝰ baptiſmo ſuſcepto: mox ĩmobilia cũcta pridez gentiliũ templis collocata xp̄i eccleſijs ampliata ꝯtulit. Relicta patria regnoqꝫ galliã ingreſſus: deinde rhetiã petijt ꝑ auguſtã ciuitatẽ ad curienſem vrbem proficiſcebat. hos populos dño ſubiugauit virtute ac miraculis clarus ibi in pace quieuit. Emerita aũt ſoror eius in caſtello finitimo trinus appellato igne martyrio coronã eternã meruit. Eius feſtiuitas tercio nonas decembris celebris habet. Totãqꝫ bauariã ⁊ rhetiã inter alpes xp̄o acquiſiuit.

Trogus pompeius

Dionyſius corinthiorꝝ epiſcopus

TRogũ pompeiũ hiſpanũ hiſtoricũ floruiſſe cõſtat: eo ꝙ totiꝰ orbis hiſtoriã a belo Nini regis aſſyriorꝝ patre vſqꝫ ad monarchiã ceſaris latino ꝯſcripſit ſermone. ⁊ in q̃tuor ⁊ quadraginta eã diſtinxit libros. quorꝝ epithoma id eſt abbreuiationẽ iuſtinus hiſtoricus fecit.

DIonyſiũ chorinthiorꝝ ep̄m ſotheris tp̄ibꝰ fuiſſe euſebiꝰ ſcribit qui tãte eloquẽtie ⁊ induſtrie fuit vt nõ ſolũ ſue ciuitatis ⁊ ꝓuincie populos. verũ etiã aliarũ vrbiũ ac ꝓuinciarũ ep̄os ſuis ep'lis erudiret. Inſtructus eñ pauli ap'li doctrina facilime potuit ſanctitate ⁊ eruditione alios in officio ꝯtinere. ſuiſqꝫ erudiuit ep'lis ex q̄bꝰ vnã ad lacedemonios aliã ad athenienſes: terciã ad nicomedienſes: quartã vo ad cretẽſes ac q̃ntã ad eccl'ias põticas: ⁊ ſextã ad romanos ſcp̄ſit ꝑutilẽ. Fuere ⁊ alij cõplurimi viri doctiſſimi h' tp̄e.

Theodocion

Clemens preſbyter

THeodocion genere aſianus patria epheſinꝰ vir doctiſſimꝰ ac l'rarꝝ ſciẽtiſſimꝰ: terciꝰ diuinarꝝ ſcp̄turarũ interpres cũ ſuperioribꝰ floruit: qui preter interpretationẽ ⁊ tranſlationẽ etiã alia multa de religionis xp̄iane laudibꝰ reliq̄t monumẽta. hic taciani viri eruditiſſimi p̄dicti anteq̃ ĩ hereſim incideret diſcipulꝰ fuit. Maxime vo appellem hereticũ ſcriptis ſuis ꝑcõmode irridet. qđ deũ quẽ coleret ignorare ſe diceret. Affirmabat eñ xp̄m nõ deũ in veritate: ſed hoĩem in fantaſia apparuiſſe.

CLementẽ p̄ſbrꝫ alexãdrinũ virũ egregiũ ⁊ eruditiſſimũ cũ his floruiſſe diuꝰ hieronymꝰ ſcribit qui multa cõſcripſit e quibꝰ illa ſunt ſtromatũ id eſt varietatũ libri octo. Hypotipoſeon id eſt informationũ libri totidẽ. cõtra gẽtes vnꝰ. huiꝰ aũt diſcipulũ origenẽ fuiſſe conſtat. extant ⁊ eius ep'le.

Appolonius

Tertullianus

APpolloniꝰ ſenator romanꝰ vir eruditiſſimꝰ cum põtificatu eleutherij pax eccl'ie data fuit: ſolꝰ appoloniꝰ orator inſignis martyriũ tuꝫ paſſus eſt: habita priꝰ oratione de laudibꝰ xp̄iane fidei: qđ illis tp̄ibꝰ capitale habebat. inſigne etiã volumẽ cõmodo obtulit qđ quidẽ ꝑiocũde ĩ ſenatu legẽ fecit. poſtea a ſuo ꝓditus ꝙ xp̄ianꝰ eẽt. ĩ 4. kal' maij ꝓ xp̄i cõfeſſione capite trũcatꝰ eſt. Mortuo appolonio mlte hereſes inualuere. Marcionis q̃ppe ſecta varie diuiſa eſt. Alij eñ vnũ principiũ fatebant: alij duo. alij tria: fidẽ ꝓphetis abrogabãt.

TErtullianũ affricanũ patria carthaginenſem centurionis cuiuſdã ꝓcõſularis filiũ: virũ ingenio ⁊ doctrina clariſſimũ. his tp̄ibꝰ floruiſſe diuꝰ hieronimꝰ tradidit. Is ad mediã etatẽ clericorꝝ noĩatiſſimꝰ romane vrbis inuidia adeo ꝯtumelijs ⁊ iniurijs cl'icorꝝ attritꝰ fuit. vt ad mõtani heretici doctrinã labi cõpulſus ſit. Quãobrem ⁊ multa voluntia ꝯ orthodoxã ⁊ catholicã fidẽ cõponere cepit. Uixit vſqꝫ ad decrepitã etatẽ. vidi ego inquit hieronymꝰ paulũ quendã cõcordie qđ oppidũ italie eſt: qui ſe beati cipriani notariũ: cũ ipſe admodũ adoleſcẽs eſſet rome vidiſſe diceret; referretqꝫ ciprianũ nũq̃ abſqꝫ tertulliani lectione vnam diem preterijſſe.

PErſecutio xp̄ianoꝝ q̄nta bis annis ira ac iuſſu Seueri impatoris inictū ſūpſit: cū q̄ntus a nerone pſecutionē ī xp̄ianos mouet. ꝯtinuo tñ varijs piculis ⁊ bellis diſtrahit: diuinaqꝫ vltio in romanos non defuit. qꝛ mox ciuilia bella miruīmodū eos attriuere. In qua q̄dē pſecutione hi precipue paſſi inueniunt.

Hyreneus ep̄s

HYreneus Lugdunēſis epiſcopꝰ: vir doctiſſimꝰ iam grandeuus apud eandē vrbē ꝓ chriſti noīe martyr efficit. floruerat eñ q̄ꝫ maxime ſub comodo prīcipe: ⁊ policarpi martyris (vt diuus ſcribit hieronymꝰ) diſcipulus fuit. a quo cum eruditiſſimꝰ euaſiſſet. q̄nqꝫ libros aduerſus hereſeos ſcripſit. ⁊ cōtra gētes aliud breue volumen: ⁊ de diſciplina aliud: ⁊ alia plura. Demū vo ſeuiente hac pſecutione a ſeuero poſitus in duos colles: cū ī vno crucē: ī alio ydolū poſuiſſet vt mortē p crucē vel vitā p ydolū eligeret: cū populo tñ ad crucem veniēs: oēs martyrio coronati ſunt. 4. kal. Iulij.

Leonides pater origenis

LEonidē etiā alexandrinū magni origenis patrem virū quidē optimū ſub hac pſecutione paſſuꝫ fuiſſe Euſebius ceſarienſis ſcribit. Euiꝰ quidē martyrium origenes decimo ſeueri ptinacis anno paruulus ſubſeq̄ decreuerat: niſi diuina diſpenſatione ad multoꝝ vtilitatem reſeruatus p maternā ſolitudinē impeditus fuiſſet. Nam mater eiꝰ cū in craſtinū in publicū ꝓdire: ⁊ chriſtū cōfiteri decreuiſſet: nocte latenter veſtimenta ipſius ſurripuit. ⁊ ſic puerū a tyrannoꝝ cede reſeruauit. Ipſe aūt adoleſcens patrē ad martyriū adhortatus eſt cū ſex fratribus ⁊ matre vidua paup relinquit: redactis in fiſcuꝫ paternis bonis: qḋ chriſtū verū deū ꝓfiterent: vnde grāmatica ſibi ac ſuis victū queſiuit. Leonides aūt apud alexandriā vrbe martyrij palmā conſtantiſſime in kalendis Marcij adeptus eſt.

Eugenia virgo

EUgenia filia prefecti philippi illuſtriſſimi romani: qui miſſus fuit a comodo impatore in egyptū: virgo pulchra liberalibꝰ artibꝰ erudita. cuꝫ ꝓtho ⁊ iacintho eunuchis relictis parētibꝰ p helenū epiſcopū baptiſata deinde virili habitu ī monaſterio degebat: p melanciā feminā de oppreſſione accuſata: ⁊ ad prefectū adducta parat̄ eculeis ⁊ flāmis: cū tunicā qua induta erat ſcidiſſet femīa apparuit oſtēdēs ſe filiā eiꝰ. factū eſt gaudiū populi cū timore. Melancia eñ cū tota domo diuino igne cōſūpta eſt. Genitores baptizant cū tota familia. Poſtea cū matre ⁊ fratribꝰ: protho ⁊ iacintho romā reuerſi ſunt plures exemplo virtutū ad fidē ꝓuocarūt: precipue baſillā ad caſtitatē ppetuā animauit: quāobrē cū diane ſacrificare nollet cū ſaxo alligata in tyberim ꝓijcit. ſaxo rupto illeſa pmanſit. Tandē poſt varia tormēta die natalis dñi miſſus eſt ſpiculator qui eā in carcere pcuſſit. cuiꝰ corpus nō longe ab vrbe in ꝓprio predio ſepultū eſt.

Perpetua ⁊ Felicitas

PErpetua q̄ꝫ ⁊ felicitas matrone q̄dē ſanctiſſime. ⁊ ipſe ī mauritania tiburbitanoꝝ ciuitate cū reuocato ſaturnino ⁊ ſecūdolo nonis marcij paſſe ſunt. Nā cū ſecūdolus ī carcē q̄euiſſet ipſe ſctiſſime mulieres cuꝫ reliq̄s beſtijs tradite ⁊ dilacerate martyriū ꝯſūmauē.

Narciſſus patriarcha

NArciſſus irl'moꝝ p̄triarcha fuit circa tp̄a victoris pape ⁊ ſeueri impatoris: cū luminaribꝰ in die ſolēni oleū deeſſet: aquā infūdi luminaribꝰ p̄cepit ⁊ nō aque in pinguedinē verſa ſplēdorē luminū reddidit clariorē a teſtibꝰ falſis accuſatꝰ q̄ diuina pena moleſtati deſertū locū petijt. Tandē cū ī ſenio precēſſe nō poſſet. alexander capadotie ep̄s cū deſiderio locoꝝ ſacroꝝ irl'mā pgexiſſet: audita eſt vox. Suſcipite ep̄m qui vobis adeo deſtinatꝰ eſt: admittēte narciſſo hieroſolimitane eccl'ie gubernaculū ſuſcepit: deinde martyrio coronatꝰ eſt ſub decio ardente perſecutione

Julius ⁊ euſebius martyres

Euſebius potēcianꝰ.

EUſebiꝰ potentianꝰ vincentiꝰ ac pegrinꝰ viri nobiliſſimi romani aū hec tp̄a ſb̄ cōmodo auguſto ꝓ fide xp̄i necant. hi p̄mo in eculeo poſiti ⁊ neruis acerrime diſtēti: deinde fuſtibꝰ crudeliſſime ceſi. Sed cū in dei laude adhuc pmanerēt fideliſſimi vſqꝫ ad emiſſionē ſp̄us mactati fuerūt. 8. kal. octobris.

IUlius ſenator ad horū doctrinā cōpunctꝰ credidit ī xp̄m cū domo ſua ⁊ baptiſmū p ruffinū p̄ſbyterū ſuſcepit audiēs ceſar iuſſit tādiu fuſtibꝰ cedi q̄uſqꝫ ſp̄m exalaret. Euſebiꝰ deinde corpꝰ rapiēs ſepeliuit. io vitellꝰ iudex p̄cepit ei linguā abſcīdi q̄ abſciſa laudes cecinit io antoniꝰ credidit q̄ ī via aurelia decollatus eſt. euſebius deinde tādiu plūbatis ceſus quieuit in dño.

Anno mundi.5423. Anno chriſti.224.

Urban9 prim9 papa: natione roman9: pr̄e ponciano. M. aurelio antonio imperatore fuit. anno xp̄i.ccxxiiij. ab vrbe vo cōdita nongenteſimo ⁊ .lxx. Vir ſiquidē doctrina ⁊ ſctītate vite eminētiſſim9 multos ſua doctrina ſingulari ad fidē traduxit. inter hos aūt valerianū virū p̄ſtantiſſimū beate cecilie ſpōſum: ⁊ tiburciū ei9 frēm q̄ poſtea martyriū ꝯſtāti aīo tulere. hic multa cōſtituit mādauitq; ne q̄s decetero in ep̄m eligeret niſi pri9 aut ſacerdos aut diaconus cōſecrat9 fuiſſet. Euiſdē q̄z inſtitutū fuit: vt eccl'ia p̄dia ac fundos a fidelib9 oblatos recipet: pariterq; ꝓuent9 clericis oīb9 viritim: nihilq; cuiuſpiā p̄uatū eēt ſed in cōe bonū qđ hodie aboleuit: tāta eſt hoīm rapacitas ⁊ libido. at vbi ex ordinatiōib9 q̄nquies mēſe decēbri habit| p̄ſb̄ros nouē: diaconos q̄nq;: ep̄os nouē creaſſet. ipſe nono kal'. iunij martyrio coronat9 eſt. ⁊ ſepult9 in cimiterio p̄textati via tiburtina. ſedit annos quatuor: mēſes decē: dies.xij. Sedes aūt dies.xxx.tum vacat.

Pontian9 papa natione roman9 patre calphurnio: tpib9 alexandri imperatoris fuit. anno ab vrbe cōdita.dcccclxxiiij. anno vo xp̄i.cc.⁊.xlviij. Vir q̄dē optim9 atq; ſctiſſim9. inſtigantib9 ſacrificulis idoloꝝ mādato pricipis ab vrbe roma in ſardiniā inſulā cū philippo p̄ſb̄ro deportat̄. vbi mltas calamitates ⁊ grauia tormēta ꝓ fide xp̄i in ſardinia paſſus tandē morit̄. Cui9 corp9 poſtea a fabiano pōtifice romā cū magna veneratione ac toti9 cleri ſupplicationib9 reportatū eſt: ac ſepultū in via appia in calixti cimiterio. vixit aūt ī pōtificatu annis nouē: mēſib9 q̄nq;: dieb9 duob9. vacat tūc ſedes martyrio eius dies decē.

Nota ꝙ in q̄buſdā hiſtorijs habet̄ ꝙ cyriacus ſucceſſit pōciano īmediate ⁊ papatū dimiſit vt cū virginib9 martyrio coronaret̄: ſ; rō tpis hoc nō ꝑmittit: vt pꝫ in legēda vndecim miliū v̄ginū: hūc tn̄ anno vno ⁊ trib9 mēſibus ſediſſe ſcribūt. In cathalogo tn̄ pōtificū poſit9 nō eſt cū ꝯ volūtatē patrū papa tui ceſſit. Anno mundi.5435. Anno chriſti.234.

Antherus papa natiōe grec9 pr̄e romulo pōtifex creat̄. vir optim9. ſtatuit vt res geſte martyrū diligēter exq̄ſite a notarijs ſcriberent̄. Cōſcriptas recōdi in erario eccl'ie mādauit: ne vna cū vita bene agentiū mēoria aboleret̄. Cenſuit itē ep̄m omiſſo p̄mo ep̄atu ad aliū neceſſitatis cā ⁊ vtilitatis: non ſui ipſi9 ſed creditarū oiuū poſſe trāſferri. Interpoſita ſūmi pōtificis auctoritate: qđ hodie a pleriſq; ꝯ fit ad vtilitatē ꝓpriā reſpiciētes īmo voluptatē vt habeant vnde expilēt ad vberiorē ſemꝑ reſpiciūt. nō quot oues ⁊ q̄ rōne paſcende ſint q̄rentes: qđ eſt officiū boni paſtoris: ſ; ſciſcitātes quātū ſingulis ānis inde excerpi poſſit. de cura aīarū ꝑua ſit mētio. de augēdis ꝓuētib9 magna quo multa iumēta ⁊ plures ſeruos ⁊ eos q̄dē ignauos ⁊ ſtolidos domi alāt. Antherus vo cū vno tm̄mō ep̄o creato: martiriū ſubiēs ī cimiterio calixti via appia ſepelit̄.iij.nōs ianuarij. ſedit ānis.xi.mēſe vno: dieb9 xij. vacat tū ſedes dies.xiij

Urbanus

Pontianus

Antherus

Tiburci9 ⁊ valerian9

Tiburcius ⁊ valerian9 ciues romani p̄clariſſimi frēs quos eo tpe auxilio cecilie vrban9 papa ad fidē traduxit latitās inter ſepulchra martyꝝ: poſt hec almachi9 p̄ſect9 vrbis audiēs eos xp̄ianos ⁊ elemoſynas diſtribuētes cōprehendēs: poſt longā cōcertationē ꝓ xp̄o martyriū cōſtanti aīo paſſi ſunt: quos p̄mo ſuſtib9 cedi duriſſime fecit: ⁊ tandeꝫ gladio interfici p̄cepit. Maxim9 vir illuſtris q̄ eos in carcē detinuit xp̄ian9 effect9 tā diu plūbat| ceſus eſt donec ſpm̄ exalaret. Cui9 corp9 cecilia cū valeriano ⁊ tiburcio iuſſit ſepeliri.18. kalendas Maij.

Cecilia virgo

Cecilia v̄go romana corporeo decore moribus ac ſctītate ⁊ laudabili caſtitate ſplēdida: quā parētes ei9 vnicā habuerūt cū regijs diuicijs. valeriano iā dicto nobiliſſimo patricio iuueni mr̄imonio copularūt. quem cū vna cū fratre tiburcio ad credendū in xp̄m ꝑdocuiſſet eos in tolerāda paſſione ſua ſuauiſſima doctrina ⁊ admonitione induxit ad ꝯſtātiā. Quā cōditionē etiā virgo ipſa ſubijt ī domo paterna. iā antea ſuo rogatu ab vrbano deo dedicata. Cū poſt mortē amboꝝ almachius amboꝝ facultates inq̄rere cepit. Ceciliā vt cōiugē aſtare iuſſit: mandās vt ydolis ſacrificaret. Sed cūꝫ ad hoc a parētib9 vrget̄: dato p̄claro rn̄ſo ꝙ nollet: cū ſe ꝓfiteret̄ eſſe xp̄ianā. Iuſſu eā almachi9 ī domo ſua bulienti aq̄ diu noctuq; cōcremari vbi illeſa māſit: q̄ audito iuſſit eā ī balneo decolari: quā ſpiculator trib9 ictib9 ꝑcutiēs neq̄q; caput amputare potuit. Et q2 decretū erat ne quartā ꝑcuſſionē decollādus recipet: eā ſemiuiuente reliquit. deinde ꝑ triduū oīa ſua paupib9 diſtribuēs ⁊ q̄s ad fidē ꝯuerterat vrbano pape cōmēdauit. dicēs triduanas a dn̄o poſtulaui inducias vt hāc domū meā eccl'iam cōſecrares. his dictis ſpm̄ emiſit. Cuius corpus vrbanus inter duos ep̄os ſepeliuit. Paſſa eſt aūt beatiſſima virgo circa annos dn̄i.cc.xx. tpe Alexandri imperatoris .x. kalendas decembris.

Linea ſūmoꝝ pontificum

Baſſianus predicti ſeueri filiꝰ cui aurelius antoninus caracalla cognomen fuit: romanoꝝ impator. ſeuerus eñ cū eboraci admodū ſenex diſceſſit: filios duos ſucceſſores reliquit baſſianū ⁊ getā: ſed baſſiano nomē antonini a ſenatu voluit imponi. Itaqȝ dictus eſt. M. aureliꝰ antoninꝰ p̄ricȝ ſucceſſit. naȝ geta hoſtis publicus iudicatꝰ eſt ac interfectꝰ. cū ad vitā eiꝰ oībus ꝓbris cōtaminatā: tum vel maxīe qꝛ pāpinianū iuris ciuilis alterū aſilū ſua manu necauerat. At baſſianꝰ ſumpto a ſenatu antonini noīe imperij potitus eſt ac caracalle cognomētū accepit a genere veſtis: quā pplo dono dedit. Is aūt patre aſpioꝛ ⁊ oī libidine intempacioꝛ: nullū genꝰ facinoris ī vita pretermiſit ⁊ nouercā ſuā ī vxorē duxit. Nihil egregiū de ſe reliqͭt preter thermas antonianas q̄s ipſe īchoauit ⁊ alexander pfecit eos preterea capitali pena affecit q̄ remedia quartanis ⁊ tercianis collo geſtarēt. Dānati pterea ab eo ſūt q̄ ad ſtatuas minxiſſent Hic poſtremo duȝ bellū in parthos mouet apud edeſſam ⁊ coꝛas circūuentꝰ occidit̄. vj. impij ſui āno mēſe ſecūdo: vir egreſſus etatꝫ q̄dragēſimūterciū ānū alij eū a macrio pfecto occiſū fuiſſe ſcribūt. corpꝰ eiꝰ ātoninoꝝ ſepulchꝛo illatū ē

Diadumenus

Opiliꝰ macrinus interfecto caracalla impiuȝ obtinuit. q̄ pfectꝰ pōt: erat. cū ſilio ⁊ albino facti impatores nihil mēoꝛabile ex tpis breuitate geſſerūt. nā impiuȝ coꝝ duoꝝ menſiū ⁊ vniꝰ anni fuit. ſeditiōe militari deinde occiſi ſunt. Macrinꝰ eñ ab heliogabolo apd̄ anthiochiā interfectus eſt. Diadumenꝰ aūt a pr̄e antoninus dictus: ad eū pueꝝ exercitū p conatione inclinauit ꝓ impio. fuit aūt puer oīm ſpecioſimꝰ ſtatura lōgiuſcula: crine flauo: nigrꝭ oculis: naſo deducto ad oēȝ decoꝛē: mēto cōpoſito: oꝛe ad oſcula pato hic vbi pimū indumēta coccea ⁊ purpurea ⁊ caſtrēſia imperij ſigna accepit quaſi ſydereꝰ enituit vt amaret̄ ab oībꝰ Clodius q̄ȝ albinus ī gallia impatoꝛ dictus de nobili familia. hi aūt cū parū imparūt tuȝ vl' maxīe qꝛ nihil mēoꝛia dignū geſſere: quidā noīa coꝝ ptermittūt. Solus tñ albinus ob edacitatē nomē aliqd̄ apud paſtores ꝯſecutus eſt: vt ait cornelius. q̄ centū perſica cāpana. decē melones hoſtienſes q̄ngētas ficus paſſarias: q̄dragīta oſtrea vna cena comedebat.

Marcus aurelius antoninus q̄ varius etiā dictus eſt imperiū ſuſcepit: hic vt putabat̄ caracalle filius ex ſem iamira cōcubina formoſiſſima: erant q̄ dicerent eū vulgo cōceptū. romā veniēs magna oīm expectatione impiuȝ adeptus. Heliogabili nomē ſumpſit a ſole cuius ſacerdos erat: edito templo: phenices eñ heliogabalū ſolem vocant. Is matrē ſuā in ſenatum rogari iuſſit ſoluſqȝ oīm impatoꝝ fuit ſub q̄ mulier loco viri ſenatū ingreſſa eſt: fecit ⁊ ī colle ſenatulū id eſt mulierū ſenatū. Sed ſymiamire ſenatus ꝯſulto ſunt facta ridiculo de legibus matronalibus: q̄ quo veſtitu incederēt: q̄ cui cedē aut aſſurgere deberet ⁊c̄. Vexꝝ ⁊ preter expectationē heliogabalus vixit vt nullā de ſe niſi flagitioꝝ totiuſqȝ obſcenitatꝭ mēoꝛiā reliq̄rit. Nā ⁊ ī virgines veſtales inceſtū cōmiſit: ⁊ ꝓbꝛoſas mulieres ſemp domi habuit: ⁊ iracūdia incitatus ſabinū cōſolarē virū (ad quē vulpianꝰ ſcripſit) e medio tolli iuſſit. Dignitates aūt ⁊ honores malis ac flagicioſis cōmittebat. primus romanoꝝ mēſas ⁊ capſas argēteas habuit. admonētibus amicis: caueret ne ad inopiā redigeret̄. Rūdit q̄d melius q̄ȝ vt ipſe mihi heres ſim ⁊ vxori mee. Oppreſſit ī tricliniȷs verſatilibꝰ paraſitos ſuos violis ⁊ floribus vt aīam aliqui efflauerint libidinū genera q̄dā inuenit: hac vero inſania adeo cōtemni ceptus eſt vt tumultu militari exoꝛto: ipſe cū matre necaret̄. Aūt cū ei a ſacerdotibꝰ ſiris dictū eſſet vi moriturū eū paraſſe funē ſerico ⁊ cocco intoꝛtū quo vitā laqueo finiret: parauerat ⁊ gladios aureos q̄bus ſe occideret. Sed nihil valuerūt occiſus eſt p ſcurras: ⁊ per plateas tractus ſoꝛdidiſſime: p cloacas ductus ⁊ in tiberim ſubmiſſus eſt q̄rto imperij ſui anno. hic finis antoninoꝝ nomini in republica fuit.

Alexander interfecto vario heliogabalo accepit imperiū. nā aureliꝰ alexāder ſeuerus vrbe arcena genitus: cū antea ceſar a ſenatu eſſet appellatus inde auguſti nomē recepit: cui māmea mater fuit xp̄iana. fuit aūt vnicū virtutꝭ exemplar ad cōponēdā rempu. vicio ſuperioꝝ pꝛīcipū labeſactatā animū adiecit. adiutores ad hanc rem habuit iuliū frontinū virū doctiſſimū. vulpianū ⁊ paulū viros ī iure ciuili preſtātiſſimos: pcul oī pompa ⁊ ambitione vixit: erat tāte prudētie vt a nemine decipi poſſet: pecunias ⁊ adulationes ꝯtēpſit: gemas reiecit: ſtatuas ſūmoꝝ viroꝝ vndiqȝ cōquiſitas in foꝛo trāſitoꝛio locauit. thermas q̄ hodie antonine vocant̄ pfecit ⁊ ornauit. tēplū xp̄o edificare voluit eūqȝ inter deos recipe habuit pterea xp̄m ipſuȝ ⁊ abꝛahā ī lario ſuo. Alexāder igit̄ tot virtutibꝰ inſignis iuuenis admodū impatoꝛ creatꝰ bellū ſtatiȝ ꝯ perſas ſuſcepit: ac xerſem coꝝ regē ꝯſtātiſſime vicit: Diſcipline vo militaris adeo ſeuerꝰ emēdatoꝛ fuit; vt q̄ſdā etiā integras legiones exauctoꝛauerit: q̄ ſeueritate factū eſt vt militari tumultu apud magūciā in gallia occideret̄. tercio decimo imperij anno inſtigatione maximī. Is princeps alexāder inclamabat ſepius q̄ a quibuſdā xp̄ianis audiuerat ⁊ tenebat: Idqȝ p preconē ſignificauit cū aliquā emendaret. qd̄ tibi fieri non vis alteri ne feceris. quā ſniam adeo dilexit vt in plateis ⁊ in publicis opibus perſcribi iuberet.

Linea Imperatoꝝ

Baſſianus antoninus Caracalla

Macrinus opilius Albinus

M. Aurelius antoninus Heliogabalus

Alexander

Origenes

ORigenes alexandrinus vere martyris filiꝰ: ⁊ ecclie alexandrine preſbyter pbꝛoꝝ ac theologoꝝ oīm ſui tpis princeps his tpibus alexandrie floruit. hic cū ab ipſis cunabulis xpianiſſimꝰ eſſet: ⁊ emīnētiſſimi īgenij adoleſcēs euaſiſſet. qui decimo ſeueri ptinacis anno (pſecutione ī xpianos mota) leonida pr̄e intercempto quē adoleſcēs ad martyriū adhortatus eſt: poſt patris obitū xpi fideles a tyrannis p tormēta oppreſſos ꝓ poſſe fouit ⁊ ad mortē perductos intrepide animauit. Totus deinde ad religionem cōuerſus predicandi officium habuit. Tanti aūt ingenij fuit vt nulla eū lingua: nulla litteratura latuerit. Mira vtebaẗ contiuētia in cibo ⁊ potu abſtinentia in rebꝰ alienis. Nā ⁊ paupͥtatē xpi imitatus eſt: ⁊ multis annis nudis ambulauit pedibus. Huiꝰ virtutem pleriqꝫ imitati martyriū ꝓ fide xpi equo aīo paſſi ſunt. Indeqꝫ hebiani tarū hereſim impugnauit: qui ⁊ xpm ex ioſeph ⁊ maria natū purum hoīem dicebāt: ⁊ legē iudaico ritu ſeruandam predicabāt: hoc idē ⁊ ſymachus ſentiebat. Super lectū preterea plumis ſtratū nūqꝫ dormiuit ⁊ a carnibꝰ ſe oīno abſtinuit. Et in tm̄ caſtitatis amatoꝛ fuit vt zelo fidei: licet nō ſm̄ ſciāz ſe caſtrauerit. Secutꝰ illō qđ in euāgelio diciẗ ⁊ ſi puerile habeẗ: qꝛ ſunt eunuchi qui ſeipſos caſtrauerūt ꝓpter regnū dei. Ob eius doctrinā ⁊ eloquentiā ⁊ artam vitā a māmea alexandri imperatoꝛis mater de antiochia accerſitus apud eam in p̄cio habitus: mulierē xpianā fide edoctā relinquēs: in quē alexander filiꝰ vnice pius fuit. Tanti aūt ingenij fuit origines ⁊ doctrine vt ſeptē notarij ſibi inuicē ſuccedētes homini vix ſufficerēt. Librarios habuit totidem ⁊ puellas apprime eruditas quos oēs ingenij copiā ⁊ vbertatē effundendo defatigabat: hūc quidē ⁊ ſi hoſtē ſibi poꝛphirius deſumpſerit xpiani noīs acerrimꝰ perſecutoꝛ. Ita tm̄ interdū laudat vt nūc doctiſſimū pħm principē vocet. Et dicat eū oīa platonis ſecreta conſecutū. Scripſiſſe origenē ad ſex milia volumina libroꝝ hieronymꝰ ipſe refert. Errauit tm̄ (vt auguſtio ⁊ hieronymo placet) in pleriſqꝫ: maxīe vō ī libro de principatu quē periarchon appellauit inde origeniana hereſis ꝓceſſit: qui dicūt xpm qñqꝫ ex maxima miſericoꝛdia nō ſolū hoīes ſꝫ ⁊ apoſtatas angelos foꝛe redēpturū. Iuxta pſalmiſtā nō in ppetuū iraſceẗ deꝰ neqꝫ ineternū cōminabiẗ. Verū ipſe origenes vt quidā aiunt in ſcripto ad fabianū papā pn̄iam de male ꝓlatis agere videẗ. Cauſam ſui erroꝛis refundūt certi in ambroſiū ſuū emulū quendā qui nō emendata in publicū ꝓtulit. Ideo a nōnullis vt ab euſebio ⁊ ruffino ⁊ alijs cūmaīxe laudaẗ. Eccl̄ia qꝫ nōnulla eiꝰ ſcripta recipit. Deniqꝫ anno ſalutis nr̄e. 2 3 6. Et etatis ſue ſexageſimo primo deficiēs apud tyrū ſepeliẗ.

Vulpianus

Paulus patauus.

VVlpianꝰ iuriſcōſultus vir p̄ſtātiſſimꝰ alexādriqꝫ predicti aſſeſſoꝛ: hiſdē tēpoꝛibꝰ teſte euſebio ꝓpter eximiā eiꝰ ſciam atqꝫ doctrinā apud eundē impatorē maxīo ī precio habitus eſt. Et p̄ ceteris doctoꝛibꝰ vocabula ⁊ leges antiquas explanauit. Atqꝫ alia multa monimēta ſcripto poſt ſe reliquit.

PAulus patauinꝰ ſiliꝰ in pħia ⁊ iure ciuili celebratiſſimꝰ p hec tpa floruit ⁊ ad cōponendā rempublicā romam ſuperioꝛū impatoꝝ vicio ⁊ ſoꝛdibꝰ labefactatā alexādro predicto imperatoꝛi plurimū auxilio fuit: ⁊ nōnulla ea in facultate cōpoſuit q̄ adhuc extare videnẗ: quē nōnulli alio tempoꝛe fuiſſe ſcribūt tanta eſt diuerſitas tempoꝝ.

Julius frontinus

Tripho

IVliū quoqꝫ frōtinū pħm ⁊ in omni doctrina ſcientiſſimū cū ſuperioꝛibus floruiſſe ⁊ alexandro auxilio fuiſſe cōſtat. Nā ⁊ ipſe multa cōpoſuit ⁊ alexandro ipſi ad res cōponēdas adiumēto fuit.

TRiphonē origenis auditorē his tpibꝰ fuiſſe conſtat ad quē nōnulle extāt epl̄e: q̄ librū p̄cipue cōpoſuit de vacca ruffa ī deutronomio: ⁊ coeq̄libꝰ etate āīalibꝰ q̄ offerebanẗ ī lege ⁊ de diuiſiōibꝰ q̄ cū colūba ⁊ turture ab abꝛaham poniẗ ī geneſi vir eīn eruditiſſimus fuit.

Minutius felix

Ambroſius

MInutius item felix inſignis tuz rome cauſidicus dialogū ſcripſit: quo chꝛiſtianū ⁊ ethnicū diſputantes inducit: qui octauius inſcribiẗ. Scripſit ⁊ de fato ⁊ contra mathematicos quāqꝫ ſtilus ſuperioꝛi nō cōueniat cuius etiā Lactancius meminit.

AMbroſius grecꝰ diaconus p hoc tēpus cōfeſſionis gloꝛiā plurimū inſignis fuit: hic primo marcionites exiſtens ab origene correptus dn̄ice gloꝛie inſignis fuit: huiꝰ induſtria ⁊ ſumptu etiā ad huuc infinita origenes dictauit volumina. Sed ⁊ ipſe vir nobilis ⁊ nō inelegantis ingenij obijt parū aū moꝛtez origenis. Reprehēſus a pleriſqꝫ ꝙ vir locuples amici ſui ſenis ⁊ pauperis moꝛiēs nō recoꝛdatus ſit

Agapitus

AGapitus illuſtris adoleſcētulus ꝑ hoc tēpꝰ apud preneſtinā ſabinoꝝ vrbē quidē nis iuſſu alexādri imꝑatoris martyrio coronat. Ipſe eī cū q̄n decim cēt annoꝝ ⁊ amore xp̄i martyrio flagraret: ab imꝑatore cōprehendit. ⁊ primo neruis crudis cedit: deinde vrbis preſidi vt ſacrificare cōpelleretur tradit q̄ eū duriſſimo ⁊ ſqualido carceri ſtatī recluſit vbi ꝑ q̄tuor dies eidē cibū oēm negauit: inde eidē preſidi exhibitꝰ prunas ardētes eidē ſup caput eiꝰ apponi iuſſit. ⁊ cū grās deo ageret flagellis iterū cedit ⁊ nudus capite deorſū verſo ſuſpēdit: ⁊ bulienti aq̄ corpꝰ eiꝰ ꝑfundit. ⁊ adhuc martyris xp̄i maxillas fregiſſent preſes ex tribunali corruēs triſtē emiſit aīam. Quo audito imꝑator eū leonibus obijci precepit. Sed fere māſuete facte pedibꝰ martyris ſe inclinauerūt. vidētes ſceleris miniſtri tulerūt ſanctū martyrē ⁊ inter duas colūnas gladio ꝑcuſſerunt ſub die. xv. kal. ſeptēbris. Corpꝰ vō eius a xp̄ianis nocte ſublatū: ibidē miliario ab vrbe primo poſitum eſt in ſarchophago nouo nutu diuino inuēto.

Martina virgo

Quirinus martyr

MArtina romana virgo ⁊ q̄dē ſctiſſima ꝑ hoc tēpꝰ cū eximie chriſtiane veritatis virtutiſq̄ eſſet mulier ab alexandro principe cōprehenſa cū xp̄m negare oīno recuſaret diuerſis tormētoꝝ generibꝰ cruciat. cū eīn pulcherrima erat ī eiꝰ amore exarſit. exhortat q̄ ad culturā ydoloꝝ vt eā ſociā impij haberet. Apollo aūt in eiꝰ aduentu cōminutꝰ eſt: deo eīn ſe vouit mēte ⁊ corpe caſtā. Iuſſa deinde cedi ⁊ ī carcere poſita in q̄ ī menſo lūie ꝑfuſa ī manu hn̄s tabulā ſcriptā. quā magnificata ſunt opa tua dn̄e oīa ī ſapīa feciſti. iuſſit poſtea eā extendi ⁊ mēbra eiꝰ ſpatis incidi: in oībꝰ deum glorificās. īmiſſus leo ad eā in cunctis illeſa cū ī fide īmobilis ꝑmaneret gladio tandē ceſa martyrij palmā primo die Ianuarij ꝓmeruit.

Berillus eps

Porphirius phs

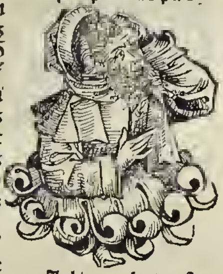

QUiricꝰ preterea romanꝰ patricꝰ ⁊ ipſe vna cum iulita matre hac tēpeſtate apd̄ romanā ciuitatē alijs īnūerabilibꝰ ſecū iūctis martyriū ydibꝰ Iulij cōpleuerūt: lʒ hiſtoria coꝝ inter apocriphos reperiat.

BErillus arabs boſtrenꝰ eps vir doctiſſimꝰ cū aliquāto tpe glorioſe rexiſſet ecclīam ad extremū lapſus ī hereſim q̄ xp̄m ante incarnationē fuiſſe negat origenis tn̄ ope ad veritatē reductꝰ varia poſtmodū ſcripſit opuſcula: maxie vō ep̄las aliq̄t: q̄bꝰ origeni ꝓ ſana doctrina grās agit. Extat ⁊ dialogus origenis ⁊ berilli in quo berillū hereſeos arguit.

POrphiriꝰ atheniēſis phs ⁊ quidē excellētiſſimꝰ ꝑ hec tpa maxīo ī precio fuit. q̄ ⁊ ſi origenis preſbyteri precipuꝰ amator ⁊ laudator fuiſſet: chriſtiani tn̄ noīs acerrimꝰ ꝑſecutor fuit: ⁊ ꝓpterea multas obtrectationes ⁊ blactrationes ꝯ orthodoxā fidē īgeſſit q̄s diuꝰ auguſtinꝰ refellit: lʒ trinitatē ꝑfectā ponat: hic q̄ʒ inter cetera yſagogas. i. īroductiōes ad areſtotel cathegorias. i. p̄dicamēta adiecit ⁊ ꝯſcp̄ſit alia mlta.

Hipolitus eps

Iulius aphricanꝰ.

HIpolitꝰ cuiuſdā eccl̄ie eps: q̄ rōne paſce ⁊ tpoꝝ canones ſcripſit vſq̄ ad primū annū alexandri imꝑatoris. xvj. annoꝝ circulū reperit ⁊ euſebio q̄ ſup eodē paſca. xix. annoꝝ circulū cōpoſuit occaſione dedit clarꝰ habet. Scripſit etiā nōnullos in ſcripturas cōmentarios precipue examcron ⁊ in ꝓphet.

IUlium q̄ʒ affricanū inter ſcriptores ſui tpis nobiliſſimū his tpibus fuiſſe ⁊ floruiſſe (diuꝰ hieronymus refert) Cuius quinq̄ de temporibus extant volumina: ⁊ de trinitate pergrāde volumen perſcripſit. ⁊ ad magnū origenē ep̄lam in qua oſtendit ſuſanne fabulā apud hebreos nō haberi contra quē doctā ep̄las ſcripſit origenes. hic cū lr̄aruʒ cultor ⁊ amator exiſteret ⁊ multis diuicijs floreret apud ceſareā paleſtine vrbem bibliotheeā inſignem ſuo noī cōdidit. ⁊ cū honorabilis plurimū haberet ſub. M. aurelio antonino ceſare legationē ꝓ reſtauratione caſtelli emaus ſuſcepit qd̄ poſtea reedificās Nichopolim appellauit.

Linea ſūmoꝝ pontificum

Fabianus

Fabianus papa natione romanꝰ ex patre fabio poſt antherū pōtificē dū in via de futuro pontifice deligēdo colloqueref: cōfeſtim diuinitꝰ quedā colūba ſuper caput eius aſtitit ⁊ ſic diuinitꝰ electus e: ſtatim p ſeptē diaconos regiones diuiſit: qui a notarijs martyrū res geſtas colligerēt: ad ceteroꝝ exemplū: qui xpi fidē ꝓfitebanf. Idē q̃ʒ cimiteriū ꝓ dignitate martyrū edificauit Statuit preterea vt ſingulis q̃buſq̃ʒ annis ī cena dñi criſma renouaref: ac vetus ī eccl'ia cōbureref. huꝰ tpe exorta eſt nouaciana hereſis: tandē martyrio coronaf vbi ex q̃nq̃ʒ ordinatiōibꝰ menſe decēbri habitis. preſbros duos ⁊. xx. diaconos ſeptē. epōs vndecim creaſſet. Sepultus eſt aūt ī cimiterio calixti via appia. xiiij. kal'. februarij. quo die nataliciū eius: vna cū diuo ſebaſtiano celebraf. Vacat aūt dies ſex. Ad hūc magnꝰ ille origenes (mltis ſublat' hereſibꝰ) de ordine fidei ſeruādo multa ꝯſcripſit. ſedit annis. xiiij. men. xj. dies. xj.

Conciliū rome. 60. epiſcopꝝ

SCiſma primū cūʒ nouatiꝰ vrbis rome preſbyter his tpibꝰ eccl'iaʒ dei ſcindere ⁊ ꝑturbare curauit. iſq̃ʒ ob cupiditatē epatꝰ oīa diuina atq̃ʒ hūana miſcebat: ⁊ ne pōtificatꝰ ī manus cornelij q̃ fabiano ſucceſſit deueniret. ab eccleſia ei ſepatꝰ: ſemet ac ſuos id eſt mūdos appellabat. Negabat apoſtatas etiam penitētes recipiēdos eē Hāc ob reʒ cōciliū ſexaginta epōꝝ: totidē p̃ſbiteroꝝ cū diaconis pluribus habitū eſt. quo nouacij opinio vt falſa iꝑbaf. qd ſaluatoris exemplo nemini penitēti denegāda ſit venia. ⁊ ſic primū romane eccl'ie ſciſma finitū fuit. Alie etiā hereſes huꝰ tpibꝰ pullulare cepere. Origenes eni hereſim quoꝝdā ſuſtulit: affirmantiū aīos hoīm vna cū corporibꝰ interire. Rurſūq̃ʒ ī anaſtaſi (quā nri reſurrectionē vocāt) vna cū corporibꝰ ſuſcitari. Suſtulit ⁊ hereſim helcheſatarū qui paulū apl'm oīno reſpuūt quiq̃ʒ aſſerunt negātem in tormētis chriſtū nihil criminis habiturū: modo integri ⁊ recti ſit cordis.

Cornelius

COrneliꝰ papa natione romanꝰ patre caſtino: vir certe eruditiſſimꝰ q̃ multas ſcripſit epl'as. vnā ad fabiū anthiocenū epm de ſynodo romano ⁊ italica atq̃ʒ aphricana. aliā de nouatiano heretico. terciā de ſynodi geſtis. At vo ſub epiſcopatu eius qui apoſtatas recipiendos cenſebat penitentes preſertim nouatus nouacianū extra eccleſiā ordinauit ⁊ ī aphrica nicoſtratū. quāobrem ꝯfeſſores qui a cornelio ſeceſſerāt: cū maxio preſbytero ac moyſe ſentiētes ad eccleſiā reuerſi veri confeſſoris nomen adepti ſunt. verū poſtea inſtantibus hereticis cornelius centūcellas in exiliū mittif. ad quē cyprianus carthaginenſis epſ in carcerem cōiectus l'ras mittit. quibꝰ intellexit ⁊ amici calamitatē ⁊ exilij ſui cōfirmationē. Extant ⁊ alie cypriani ad corneliū epl'e plene religionis ⁊ fidei. Priuſq̃ʒ in exiliū mittif inſtāte lucina matrona ſanctiſſima corpora petri ⁊ pauli e catheciībis vbi minus tuta eſſe videbanf noctu leuat. Paulū lucina ī predio ſuo via hoſtiēſi collocat vbi interfectus fuit. corneliꝰ petrū vbi crucis martyriū ſubijt. in templo apollīs ad radices aurei montis. iij. kal'. Iulij. Cū aūt menſe decembri ſacroꝝ iniciādoꝝ ꝓtātes bis fecit. Decius iratus ſanctiſſimū virū plūbatis cedi atq̃ʒ deinceps ad templuʒ martis duci iubet: vt ſimulacrū eius adoraret. At vir ſanctus dum ad ſuppliciuʒ ducif: oīa bona ſtephano archidiacono cōmiſit. poſt hec tercio nōs maij obtrūcaf. huꝰ corpus beata lucina cū quibuſdā clericis noctu ſepeliuit in arenario predij ſui. Sedit annis duobꝰ diebus tribus. Sedes. xxxv. vacat.

Dionyſiꝰ alexādrie epſ

DIonyſius alexandrine eccleſie epiſcopus vir doctiſſimꝰ origenis magni auditor his temporibus epiſcopus deſignatus. ſedit annis. 17. hic in cyprianū ⁊ affricani ſynodi dogma conſentiens de hereticis rebaptizādis plurimas miſit epl'as: ſed ⁊ ad fabianū papam de penitentia vnam ſcripſit epl'aʒ: ⁊ ad varios alios de exilio: de mortalitate: de ſabatho: de perſecutione decij. atq̃ʒ duos libros aduerſus nepotē epm ⁊ ad origenē magiſtrū ſuū de martyrio. ⁊ alia multa.

Maximinus impator anno ab vrbe cōdita. dcccclxxxvij. post alexādrū ex corpore militari: posteaq̄ bellū in germania ꝓspere gesserat sine vlla senatus auctoritate impator electꝰ est. hic de vico tracie vicino barbaris: barbaro etiā patre ⁊ matre genitus: quoꝝ alter e gothia: alter ex alanis genitus esse phibet᷑. Et in prima quidē puericia fuit pastor nōnūq̄ procer q̄ latronibꝰ insidiaret᷑ ⁊ suos ab incursibꝰ vindicaret. militare aūt sub seuero cepit. Erat em̄ magnitudine corporis ꝯspicuus: virtute inter oēs milites clarus forma virili decorus ferus moribꝰ. fuit aūt ingentis stature vir adeo vt pedes octo excederet. Pedē habuit tāte magnitudinis vt postea in ꝓuerbiū locū cesserat: cū de longis ⁊ ineptis hoībꝰ diceret᷑. maximini caligā requirit. Tāte vero bibacitatis erat vt vini amphorā vna cena biberet. Verū cū sextus a nerone xp̄ianos ꝑsequeret᷑ anno tercio posteaq̄ regnare cepat: a pupieno aq̄legie quā obsidebat vna cū filio maximino interfectus est. tanta aūt fide aq̄legiēses ꝯ maximinū ꝓ senatu fuerūt vt funes de capillis mulieꝝ facerēt cū deessent neruí ad sagittas emittēdas. Ideo rome in honore matronaꝝ templū veneri calue senatus dicauit. Greci scriptores maximū ⁊ balbinū impatores ꝯ maximinū factos. maximū aūt cū exercitu missuz ⁊ apud rauennā bellū parasse. aq̄legiā aūt nisi victorē nō vidisse: latini scriptores nō maximū sed pupienū ꝯ maximinū pugnasse apud aq̄legiā ⁊ vicisse. forte idē pupienus q̄ est maximus.

Gordianꝰ filius

Gordianus post maximinū tyrānuz imperiū adeptus cū parthos iā erūpētes ingēti clade supasset: ⁊ nobilissimus vir ꝓcōsul cuz filio ꝯsulari legato impator dictus erat aūt iā octogenariꝰ ⁊ plurimis ꝓuicijs p̄fuit quē affricanū appellauerunt. Gordiani igit᷑ duo pater ⁊ filiꝰ ambo ex ꝯsulibus magno affroꝝ ꝯsilio impatores sunt appellati Gordianus v̄o adolescēs augustus declaratꝰ sex annis imperiū tenuit. cuz maximinus p̄ter senatus auctem impium vsurpasset ad deturbāduz euz tres declarauit impatores e q̄bus pupienꝰ ⁊ albinꝰ ī palatio interfecti. soli gordiano imperiū reseruatū fuit. Huius pricipis hec fuit precipua laus ꝙ ad sexagītaduo milia libroꝝ ī bibliotheca habuisse dr̄. deniq̄ duz ad triuphū rome rediret: nō lōge a romanis finibus philippi fraude occisus est. Gordiano sepulchꝝ milites apd̄ circeū castꝝ fecerunt tituluz hm̄oi ardētes ⁊ grecis ⁊ latinis ⁊ persicis ⁊ iudaicis lr̄is: diuo gordiano victori ꝑsaꝝ: victori gothoꝝ: victori sarmathaꝝ depulsori rōanoꝝ seditionū: victori germanoꝝ sed nō victori philipporum.

Philippus anno ab vrbe cōdita nōgētesimo nonagesimoseptio reductis militū copijs e syria ī italiā vna cuz filio philippo ānos q̄nq̄ impat. hūc aūt p̄mū imperatorē xp̄iani habuere: q̄ q̄dē misteria adire nunq̄ est ausus nisi ꝯfessus. post terciuz v̄o imperij sui annū millesimus ab vrbe ꝯdita annus impletus est. vn̄ ⁊ seculares ludi celebrati sunt. q̄ centesimo q̄z anno repetebant᷑. instituti a valerio publicola post exactos reges a seculo nomē ducētes: qd̄ est humane vite spaciū. Ambo deinde fraude decij ab exercitu interfecti sunt. lz diuersis ī locis. Nā philippus pr̄ verone: filius rome occidit᷑. annis q̄nq̄ imparunt. Inter diuos tn̄ relati sunt. ex q̄bus iunior philippus adeo seueri aī fuit: vt nullo cuiusq̄ cōmēto ad ridēdum solui potuerit: patrēq̄ secularibus ludis petulātius cachīnātē: vulto auersato notauerit. hic philippus q̄rto imperij sui anno vrbē ex suo noīe ī thracia ꝯstruxit. ⁊ cū deciū infensuz haberēt thezauros suos fabiano pōtifici ꝯtulerūt: ob id odiuz maximū decius in xp̄ianos ꝯcepit.

Decius romanoꝝ imperator q̄ e pānonia inferiori budalie natus. interfectis philippis imperiuz sumpsit: odio in xp̄ianos exardēs: ꝓpter philippos eiusdē secte imitatores. Belluz ciuile qd̄ in gallia motuz fuerat oppressit: filiuz suuz cesarē fecit: rome lauacrū edificauit. cum biēnio postea cuz filio cesare imperasset. in barbarico bello opprimit᷑ e q̄bus senior gurgite paludis immersus est. Ita vt nec cadauer eius nusq̄ repertuz sit. Digno certe dānatus iudicio: q̄ septimā post neronē persecutionē in xp̄ianos mouens. multos scīssimos viros interemit. Hic inter historicos varietas orit᷑: cuz eutropius scribit ꝙ inter ceteros beatissimū laurentiū leuitā ⁊ martyrē igne excoxit q̄ sub sixto floruit. Ideo imperiū decij nōnulli ꝓlōgāt. Quidā hunc deciū seniorē sub quo passus fabianus ⁊ corneliꝰ ponunt. deinde deciū iuniorē cesarē. ⁊ inter istos duos gallū volusianū ⁊ alios impatores fuisse aiunt. Et postea valerianū cū galieno sub quibꝰ passi lucius stephanꝰ ⁊ sixtus sūmi pōtifices ac laurētius archidiaconus ⁊ hypolitꝰ. Ideo galienꝰ binomius asserit᷑ dictus decius galienus. Veꝝ aliq̄ deciū cesarē a philippo cōstitutum cum in vita laurētij legit᷑ decius cesar ⁊ nō impator sub eo passum fuisse laurentiū. Cuz antiquitus aliqui cesares ⁊ aliqui augusti: postremo imperatores fuerunt.

Linea Imperatorum

Maximinus

Gordianus pater

Philippꝰ pater Philippꝰ filius

Decius

PErſecutionē ſextā poſt neronē. maximinꝰ imꝑator mouit in xp̄ianos quā precipue exercebat in clericos ⁊ ſacerdotes. verum cum cunctos cedibus perſequeret: tercio anno a pupieno aquilegie vna cū filio interfectus: perſecutioni ſimul ⁊ vite finem impoſuit.

Pontion martyr

POntiū beatiſſimū martyrē ꝫ philippos imꝑatores ad fidē xp̄i ꝯuertiſſe tradunt hiſtorici. Iſte pontius fuit filiꝰ cuiuſdaꝫ ſenatoris vrbis. cuius pater marcus: mater iulia. que pregnās templū iouis intrās in quo ſacerdos ſacrificans velamē ⁊ infulā ſcindens voce terribili ait. Hec mulier in vtero geſtat: qui hoc templū funditus euertet. Ideo triſta domū rediēs: vētrē moleſtauit vt fetus periret: peperit tñ puerū ſine omni macula. quē cū nitebaᷓ interficere: pater ait. Sinas eū vincere: ſi ioui placebit de inimico vindictā ſumet. deinde cuꝫ in varijs doctrinis eruditiſſimꝰ euaſiſſet. Cū audiſſet xp̄ianos: cui ſanctꝰ pontianus ꝑerat cantātes: deus noſter in celo oīa quecūqꝫ voluit fecit. Simulachra gentiū argentū ⁊ aurū ⁊c̄. Relictis ydolis cū patre a pōtiano baptiſma ſuſcepit: patre deinde defuncto ⁊ pontiano: fabiano ſummo ap̄lico oēs facultates dedit: qui pauperibus diſtribuit. duobꝰ aūt philippis imꝑatoribꝰ cum eſſet amicus ⁊ cum inſtaret milleſimꝰ ab vrbe annus: eis verū ac magnū deū in celo colendū oſtendēs. effecit vt a fabiano baptiſma ſuſceperūt: ⁊ templū deſtruxerunt. a ſequētibꝰ deinde imꝑatoribꝰ poſt varia tormenta cum a ſeuientibus vrſis ⁊ ab igne in arena illeſus māſiſſet. demum capite ceſo martyriū cōſūmauit.

Martyres que per varias perſecutiones paſſi ſunt deinceps nomina famoſorum annotantur.

Leontius martyr
Flocellus puer
Feliciſſimus martyr
Romanus martyr
Habundius martyr
Cirilla virgo filia decij ⁊ martyr
Abacuck martyr
Andecius diſcipulus policarpi
Simmus martyr
Nouatus cum. xx.
Victor miles ⁊ terrena vxor eiꝰ
Concordius ſubdiaconus
Valerius martyr
Gaius martyr
Attalus martyr
Philippus prefectus alexādrie
Triphonia
Ceſarius
Simphorianus
Caſtorius
Columba
Geminianus
Philemon
Ianuarius
Feſtus
Deſiderius
Sabinus
Baſilijs cum alijs ſeptem
Adrianus
Simplicianus

Patroclus
Simphorianus
Xlviij. martyres
Leonilla
Priſcus
342. martyres
Quirinus
Theodorꝰ baſilides
Maurus
Victorius
Victor martyr
Nicoforus
Claudianus
Alexander
Carpoferus
Criſandus
Gedeon
Daria
Marcellianus
Marcus
Nicoſtratꝰ ⁊ Zoe vxor eius
Tranquilla
Cromacius
Creſcentia
Theodora
Albinus
Felicianus
Primus
Fauſtinus
Beatrix

Septem dormientes

TEmporibꝰ decij cū poſt varias pſecutiones epheſiꝫ deciꝰ veniſſet. In medio ciuitatis templū cōſtruēs: oēs ſub pena mortis ydolis ſacrificare cōpulit. Tantuſqꝫ penarū terror cunctos inuaſerat vt filiꝰ patrē ⁊ amicus ſodalem abnegarat: In ea vrbe ſeptē nobiles primi in palatio. maximinus: marcus: martinianꝰ: dionyſius: ſeraphion: iohānes ⁊ cōſtantinus ydola ſpernentes ieiunijs ⁊ orōnibꝰ in domo celātes vacabāt. apud decium accuſati patrimoniū paupibꝰ diſtribuētes. Inito cōſilio in montē celion ſeceſſerunt: ⁊ vſqꝫ ad tempꝰ pſecutionis finiēde latere decreuerūt: quibꝰ vnus adminiſtrabat qui furorē decij ceteris detexit: ⁊ panes allatos obtulit. quo cibo ꝯfortati colloquētes in luctu vt deꝰ voluit obdormierūt. Deciꝰ os ſpelunce obſtrui ꝑcepit vt fame ⁊ ſiti dies clauderent. Scriptura ſignato martyriū cū tempore; quomodo temporibus theodoſij poſtea manifeſtati viui ſunt. infra deſcribitur.

Septima pſecutio poſt neronē facta eſt a decio imꝑatore. qua quidē multi diuerſis in locis ꝓ fidei coſtātia paſſi fuere. q̄ cū philippo imꝑatori reuertēti de bello verone occurrit cū victoria: ad ipſum honorādum: doloſe eū occidit. ⁊ vſurpās ſibi imperiū ad vrbē veniēs: vt videret zelo cultus deorum illorum occidiſſe dn̄m ſuū qr xp̄ianus erat: mouit pſecutionē dirā ꝯ xp̄ianos plurimos interficiens. ⁊ inter illos filiū prefati philippi imꝑatoris. Martyres aūt varij ſub decio paſſi ſunt: quorum martyriū iā patebit:

Abdon ⁊ Senen

Agatha

Abdon ⁊ ſenen ſubreguli romani viri clariſſimi ex corduba pſarū vrbe oriūdi his tumultib⁹ p⁹ multos carceris ſqualores romā cathenis obligati pducūt vbi cū diu diuerſis penarum generib⁹ diu fuiſſent macerati. Cū eīn deci⁹ imꝑator babiloniā ⁊ alias ꝓuincias ſuꝑaſſet xp̄ianos in diuerſis locis cordubā adduxit: ⁊ diuerſis ſupplicijs eos īterfecit. Eorum aūt corpa abdon ⁊ ſenen xp̄ianiſſimi ſepeliebāt. Tandem tercio kalēdas Auguſti gladio pcuſſi martyrium compleuerunt.

Agatha ſicula virgo genere nobilis pclariſſima: p hoc temp⁹ in cathania ciuitate ſicilie ꝓ xp̄o martyrio coronaẜ. Illā quintian⁹ pfect⁹ audita ei⁹ fama nobilitatis formoſitatis ⁊ diuiciarum: ⁊ φ xp̄i ancilla eſſet: illā cōprehendēs affrodiſie turpiſſime mulieri tradidit: que ſepte filias habebat turpitudini deditas: que p dies triginta varijs pſuaſionib⁹ ac minis eā adhortabātur: vt preſidi aſſentiret: qui poſtea cū idolis ſacrificare nollet: poſt alapas ⁊ carceres poſtq̄ eculeū: poſt etiā mamillarū abſciſionē: ⁊ in teſtis fractis ⁊ carbonibus ignitis volutationē eo iudicāte ī carcere martyrio ꝯſūmata eſt nonis februarij. corpus fideles aromatib⁹ ſepelierunt. angelus appoſuit tabulā vbi ſculptum erat. mentē ſanctā ſpontaneā honorē deo ⁊ patrie liberationem. Eorum quoq̄ eius ignem montis prope ciuitatē repreſſit.

Appolonia virgo ſanctiſſima memoratu digniſſima alexandrina longeue etatis. ⁊ ipſa p hoc temp⁹ martyriū ꝓ xp̄i noīe ptulit acerbiſſimū. Illā pſecutores (cū idolis ſacrificare nolebat) primū dentes oēs ex eius ore excuſſerūt ⁊ multis plagis affecerūt. deinde cū minarenẜ eam viuā ſe incenſuros niſi cū eis verba impia ꝓferret ⁊ deū blaſphemaret. at illa vidēs rogum paululū quid intra ſemetipām deliberās: repēte de manib⁹ impiorum ſe ꝓrupit ⁊ in ignē paratū ꝓſiliuit: vt pterrerenẜ crudelitatis actores: qr ꝓmptior eſt inuenta femina ad mortem: q̄ pſecutor ad penam. ac ſic martyrij palmā quito ydus februarij ꝓmeruit. Ei⁹ ſanctū corpus poſtea in italiā delatū: apud derdonam lombardie ciuitatem in cathedrali eccleſia ſeruaẜ.

Appolonia

Serapion

Serapion patria alexandrin⁹ ⁊ ipē vir ſanctiſſim⁹ eodē anno apud alexandriā a pſecutorib⁹ capt⁹ crudelib⁹ ſupplicib⁹ afficiẜ in tm̄ vt oēs eius corporis iuncture pēt⁹ ſoluerenẜ: ſed adhuc viuēs a miniſtris diaboli de ſupiorib⁹ ſue dom⁹ partib⁹ pcipitatus xp̄i martyr efficiẜ. ⁊ ei⁹ natale. 18. kal. decēbris celebraẜ. Juſtinus quoq̄ preſbyter cū victoria martyrū pro chriſto conſtantiſſime ſuſtinuit.

Meniacus martyr

Victoria virgo

Meniacus ethruſcus vir celeberrim⁹: ⁊ ipſe apud florētiā ethrurie vrbē octauo kal. nouēbris martyrū ptulit. cuius reliquie adhuc ⁊ templo ⁊ populorum frequentatione a cōciuib⁹ ſuis plurimū veneranẜ. Palentin⁹ quoq̄ ⁊ laurentin⁹ patria ethruſci: ⁊ ipſi apud aretium eorum vrbem vna cum nicoſtrato diacono: ⁊ alij multi in hoc tumultu pro chriſto paſſi ſunt.

Victoria virgo inclita cū eſſet deſpōſata cuidā pagano rome ſub deciana pſecutione: cū nec nubere nec ſacrificare vellet: poſt multa miracula ⁊ opa ſancta cū plures virgines deo adiūxiſſet: gladio pcuſſa eſt rogatu ſui ſponſi. Plurimiq̄ alij martyrio coronati ſunt quorum vitā euoluere nō poſſum⁹. qui hac perſecutione ſurente in deſertis ⁊ in montibus latitantes fame ſiti frigore: languore latronibus beſtijſq̄ conſumpti ſunt in diuerſis mundi regionibus.

Anno mundi.5453. Anno christi 254.

LUcius papa natione roman⁹ patre porphirio poſt corneliū impante gal
lo hoſtiliano pontifex eligit̄. hunc voluſian⁹ impator primo exilij pena
dānauerat: ſed eo extincto ab exilio liberatus romā veniēs. Cōſtituit vt duo
preſbyteri: diaconi tres vbiq̄ʒ locoꝝ epm̄ comitarent̄: cui⁹ vite ⁊ actiōis teſtes
qui etiā anq̄ʒ ad martyriū iubēte valeriano duceret̄: oēm ptātem ecclīe ſtepha
no archidiacono ſuo pmiſit. Ter aūt dandis ordinib⁹ ſacris vacauit. Et poſtq̄ʒ
martyrio vitā finiuit ſepult⁹ eſt in cimiterio calixti via appia octauo kal̄. ſeptē
bris. ſedit ānis trib⁹: men. iij. dieb⁹. iij. Dies q̄nq̄ʒ ⁊ trigita ſedes tūʒ vacat.

Anno mundi.5458. Anno christi.257.

STephanus primus papa natione romanus patre iulio pontifex eligit̄
eo potiſſimū tpe quo poſtum⁹ in gallia tyrannidē occupat: cum maximo
reipublice emolumēto: vir ſane optimus ad ordinādā ecclīaʒ cōuerſus. Inſti/
tuit ne ſacerdotes ⁊ leuite veſtib⁹ ſacris alibi q̄ʒ in ecclīa ⁊ peragendis ſacris
vterent̄: ne ſi ſecus facerent penam balthaſar regis babylonis ſubirēt: qui va
ſa ſacra ꝓphanis manib⁹ attigerat. De rebaptiſandis aūt his qui ad fidem re
diſſent eadē ſenſit que corneli⁹ pōtifex: neq̄ʒ vllo modo his recomunicandū eē
qui rebaptizarent. Tandē cū ope ⁊ verbis multos gentiles ad fidē xpi cōuer/
tiſſet: cōquiſitus a galieno vt quidam volunt vel ab his qui ex deciano edicto
christianos pſequebant̄: vna cū pleriſq̄ʒ ſuoꝝ ad martiriū rapit̄. capite multa
tus ī calixti cimiterio via appia ſepelit̄. 4. nōs auguſti. ſedit annis ſeptē: mē
ſib⁹ quinq̄ʒ dieb⁹ duob⁹. Sedes aūt ad dies duos ⁊ viginti tum vacat.

SIxtus ſecūdus papa natione grecus: patria athenieſis ex philoſopho
xpi diſcipulus factus eſt: durāte adhuc deciana ⁊ valeriana pſecutione
vir ſane doctiſſim⁹: q̄ ſūmope hereſes exortas videlʒ ſabellianoꝝ ⁊ ne/
pocianoꝝ cōfutare ⁊ extinguere meditabat̄. verū accuſat⁹ q̄ð xpi fidē cōtra im
peratoꝝ decreta predicaret. captus ad martis templū ducit̄ vt aut marti ſacri/
ficet aut ſi id facere noluerit penā capitis ſubeat. Eūtē ad ſuppliciū laurēti⁹
archidiaconus alloquit̄. Quo ꝓgrederis ſine filio pater: ⁊ ſine miniſtro ꝓpe
ras. Cui ſixtus. Ego te nō deſero fili. maiora tibi ꝓ fide xpi ſuperſunt certa-
mina. poſt triduū me ſequeris ſacerdotē leuita. Interim aūt ſi quid in thezau
ris habes id pauperib⁹ diſtribue. Eodē vero die vna cū ſixto diaconi ſex inter
ficiunt̄. feliciſſimus: agapitus ianuarius: magn⁹: innocentius: ſtephanus: ſe
xto ydus auguſti. In ſuo aūt pōtificatu ſacroꝝ ordinū ptātem bis fecit menſe
decēbri. Sixti corp⁹ ī cimiterio calixti via appia ſepelit̄. Reliq̄ vō martyres
iacēt in cimiterio ptextati ī agro verano via tiburtina. Sedit aūt ānos duos
mēſes decē dies tres ⁊ viginti. Uacat tum ſedes dies quinq̄ʒ ⁊ triginta

DIonyſius papa cui⁹ originē damaſus ſe inueniri potuiſſe negat ex mo/
nacho pōtifex creatus: pſbyteris ecclīas ⁊ cimiteria ī vrbe roma ſtatim
diuiſit: parrochias ⁊ dioceſes foris diſtribuit que quiſq̄ʒ finibus ſuis limini-
buſue ꝯtentus eēt. Mādauit itē iudicib⁹ tam ſecularib⁹ q̄ʒ ecclīaſticis: vt nemi
nē dānarēt anteq̄ʒ ꝑ teſtes ydoneos ꝯuinceret̄. hic licet decrepite eſſet etatis: cō
ciliū in anthiochia ciuitate ꝯ paulū eiuſdē vrbis epm̄ celebrari mādauit: cum
ꝓpter ſeniū intereſſe dionyſius nō potuit. Ea tm̄ de re ad eum per maximū ale
xandrinū epm̄ late perſcriptū eſt. Mortuus aūt dionyſius ſepelit̄ in cimiterio
calixti vbi ex inſtitutionibus duabus mēſe decēbri habitis: preſbyteros duo
decim: diaconos ſex: epos ſeptē creaſſet. Sedit annis ſex: menſibus duobus:
diebus quatuor. Uacat tum ſedes dies ſex.

Anno mundi.5463. Anno christi.264.

FElix papa natione romanus patre cōſtātino: aureliani tpe fuit: vir vtiq̄ʒ
iuſtus ⁊ omni laude dignus: qui ⁊ martyrū deuotioni conſulēs manda/
uit vt ſingulis annis ſacrificia martyrū a xpi ſacerdotib⁹ decetero celebrarent̄
vtq̄ʒ nullibi q̄ʒ in loco ſacro ⁊ a viris eccleſiaſticis miſſa celebraret̄. Dedicatio
nes quoq̄ʒ temploꝝ etiā ſolēniter celebrari mādauit. Qð ſi de cōſecratione ali
cuius ecclīe ignoratū fuerit vtpote vetuſtate ⁊ abolitione muroꝝ cōſecrari de-
nuo mādauit. Qui deniq̄ʒ repetitis ſacris ordinibus menſe decembri preſby/
teros nouem: diaconos quinq̄ʒ: epiſcopos quinq̄ʒ creaſſet. martyr via aurelia
ſepelit̄ tercio kal̄. Iunij in baſilica quā antea in honorem dei condiderat ſecū-
do ab vrbe miliario. Sedit annis quatuor men. ij. dies. xv. Uacat tum ſedes
in vrbe dies quinq̄ʒ.

Linea pontificum

Lucius

Stephanus

Sixtus

Dionyſius

Felix

Gallus hoſtilianꝰ ⁊ galli filꝰ voluſianus mox imperatores creati ſunt: quoꝝ tꝑibꝰ in vltionē xp̄ia in noīs tanta peſtis exorta eſt: vt pauce domꝰ nedū ciuitates ⁊ ꝓuincie extiterint: que nō tantā calamitatē ſenſerint. Nihilqꝫ oīno clarū geſſerūt. Sola hec peſtilentia morbis atqꝫ egritudinibꝰ: notꝰ coꝝ principatꝰ fuit. Uerū gallus ⁊ voluſianꝰ duꝫ ꝯ emilianū res nouas agitantē bellū ciuile moliunt̄ interamne necant̄. Emilianus aūt obſcuriſſime natꝰ: obſcurius impauit cū maurꝰ fuerat. ⁊ tercio mēſe extinctꝰ eſt. hec aūt peſtis ac calamitas maxīe apud egyptū ⁊ alexandriā ſeuiebat: de q̄ cypriani martyris extat liber. hi duo non dū cōpleto imꝑij ſui biēnio vt premiſſuꝫ eſt interierūt

Voluſianus filꝰ

Ualerianꝰ imperiū ſuſcipiēs cū galieno eius filio impauit annis. 15. Ualerianꝰ eñ in rhetia ⁊ norico ſe agens ab exercitu. Galienꝰ rome a ſenatu impatores eligunt̄. hoꝝ imperiū pernicioſuꝫ romano noī ⁊ pene exiciabile fuit: pncipū ignauia ⁊ ī xp̄ianos ſeuicia. Nā germani rauēnā vſqꝫ ꝑuenere ferro ⁊ flāma oīa vaſtātes. Ualerianꝰ aūt in meſopotamia bellū gerens a ſapore perſarū rege captꝰ in ſuitute turpiter vixit: ⁊ apud parthos ignobili ſeruitute ꝯſenuit: eo eñ vt ſcabello perſaꝝ rex equū cōſcenſurꝰ vtebat̄: pedes eiꝰ ceruicibꝰ imponēs. ⁊ id merito cū ſtatī vbi impiuꝫ arripuit octauā ꝑſecutionē ī xp̄ianos mouit. Territꝰ aūt claro dei iudicio galienꝰ pacē eccl'ie tribuit. Cum aūt adoleſcēs factꝰ eſſet auguſtus imperiū primo feliciter mox cōmode ad vltimū pernicioſe geſſit. erat eñ ī galieno ſubite virtutis audacia. Barbari tñ oēs in fines romanos eruperāt. Et tyrāni q̄dā pernicioſi exorti ſunt: qui qd̄ domi relictū erat ab externo hoſte peſſundaret. Galienꝰ vͦo cū rē publicā deſeruiſſet ac mediolani libidinibꝰ operā daret miſſis ꝑcuſſoribꝰ interēptus eſt imꝑij anno nono. Et vt q̄dā ferūt auxilio cecropij dalmatarū ducis vbi ⁊ frater eiꝰ valerianꝰ quē multi auguſtū multi ceſarē dicūt occidit̄. Alamāni eñ exhauſtis gallis ſuo tp̄e in italiā penetrauerūt. Dacia q̄ a traiano vltra danubiū fuerat adiecta amiſſa eſt. Germani vſqꝫ ad hiſpanias penetrauerūt. Cum iā deſperatis rebus ⁊ deleto impio romano poſthumꝰ ī gallia obſcuriſſime natꝰ purpurā ſumpſit: ⁊ per tyrānidem annis. x. impauit: vſus ingenti moderatione: pulſis hoſtibꝰ ꝓuinciā in priſtinā formā redegit: deinde militari tumultu apud magūcia cū interfectꝰ. Uictorinꝰ poſtea galliarū accepit imperiū vir ſtrēuiſſimꝰ ſ; dum nimie libidīs eſſet ⁊ aliena m̄rimonia corrūperet. agrippine occidit̄ ſui imꝑij anno ſecūdo. Huic ſucceſſit tetricus ſenator: q̄ aquitaniā honore preſidis adminiſtrās abſens a militibꝰ imperator electꝰ eſt. duꝫ hec ī gallia agerent̄ ꝑ odenatū perſe victi defenſa ſyria meſopotamia vſqꝫ ad theſiphontē recepta eſt.

Galienus

Claudius huiꝰ noīs ſecūdus romanoꝝ imperator a militibꝰ electus: a ſenatu appellatꝰ auguſtus: imperiū ſuſcepit: hic gothos illiricū macedoniāqꝫ vaſtātes bello adortꝰ incredibili clade ſuperauit. hāc obrē in curia aureꝰ clipeꝰ: in capitolio aurea ſtatua eidē a ſenatu decreta eſt. parcus vir atqꝫ modeſtus ⁊ iuſti tenax atqꝫ reipu. gerende idoneus. aduerſus ducenta milia alamanoꝝ haud ꝓcul a lacu benaco ī ſilua que lugana dicit̄ dimicās: tantā multitudinē fudit vt egre pars dimidia ſuperfuerit. qui tñ morbo correptus apd̄ ſyrmiū morit̄. nō duꝫ expleto biennio in imperio. Quo mortuo ſtatim quintiliꝰ frater ab exercitu imperator eligit̄. vir q̄dem vnice moderationis ⁊ qui ſolus fratri preferri poſſet. Is quoqꝫ decimoſeptimo imperij die interficit̄.

Aurelianus anno ab vrbe cōdita milleſimo ac vigeſimoſeptimo imperiū adeptus. Dacia ripenſi oriundus vir militari diſciplina clarus: in bello potens: animi tñ modici: ⁊ ad crudelitatē ꝓpenſioris. Gothos apud danubiū graui ꝓlio ſuperat. Romanā orbem triennio ab inuaſoribꝰ receptauit. hic primus apud romanos diadema capiti innexuit: gēmiſqꝫ ⁊ aurata veſte (qd̄ vere romanis incognitū moribꝰ) vſus eſt. hic muris validioribꝰ ⁊ laxioribꝰ vrbē ſepſit. Tēplū appollini edificauit in aſiā traijciens zenobiā que occiſo odenacho marito oriētis tenebat imperiū haud longe ab anthiochia vicit: eamqꝫ in triūphū vna cū tetrico ducit. ad gallias ꝓfectus vindelicos obſidione barbarica liberauit. deinde ad illiricū rediit. Sꝫ cū iter faceret apud zenophoriū māſionē que eſt inter heracliā ⁊ bizantiū: malicia notarij ſui interemptus eſt: qui nonā perſecutionē mouit in xp̄ianos: populus aūt romanus amauit: ſenatus timuit. Imperauit annos quinqꝫ menſes ſex. Triūphū eius glorioſum flauius vopiſcus deſcribit.

Linea Imperatoꝝ

Gallus hoſtilianꝰ

Ualerianus

Claudꝰ Quītilꝰ frater

Aurelianus

Octaua ꝑſecutio eccleſie facta fuit iuſſu valeriani imꝑatoris: q̄ vbi imperiū arripuit octauus a nerone adigi tormentis xp̄ianos idola colere: abnegantesq̄ interfici. vbicq̄ iuſſerit: hic tn̄ a p̄ncipio ſanctos dei ita veneratus eſt vt domus eius eccleſia dei putaret̄. Sed poſtea per quēdā magū ſeu hereticum corruptus ⁊ deprauatus: catholicā fidem adeo deteſtari cepit: vt hanc perſecutionem faceret cuius crudelitas atq̄ ſeuicia dei iudicio orbi nō modicū pernicioſa fuit. nam paulopoſt germani e ꝓuincia erūpētes cū magno impetu hoſtili aīo rauennā vſq̄ peruenere: ⁊ oīa igni ⁊ ferro vaſtauere

Cyprianus

Cyprianꝰ doctor eccl'ie eruditiſſimꝰ ⁊ cartaginēſis ep̄s iubēte valeriano p̄ncipe poſt longū exiliū octauo kal'. octobris a galerio maximo ꝓconſule durıſſımo viro detrūcatione capitis martyriū cōſumauit. Referunt̄ ⁊ cuȝ eo apud eandē vrbem paſſi Creſcentiꝰ victor: roſula ac generalis. Fuit aūt in primis Cyprianus gentilis ⁊ excellentiſſimi ingenij vir ac bonaꝝ artiū ſtudijs ornatiſſimꝰ qui primo rhetoricā docuit: deinde ſuadēte p̄ſbro cecilio (vt hieronymꝰ ait) a quo ⁊ cognomē ſortitꝰ eſt: ad xp̄ianos trāſiēs oēs facultates ſuas paupibꝰ erogauit. preſbyter primo deinde carthaginēſis ep̄s creatꝰ. vbi tum docendo monēdo ac ſcribendo xp̄i eccleſie prodeſſe curauit. Eius aūt clariſſimā vitā ⁊ martyriū pontius eiuſdē cipriani p̄ſbyter ⁊ exilij comes: egregio volumie cōpoſuit. huius cypriani caput Nuremberge in baſilica ſcti Laurentij cū oī gloria ob ſeruat̄. Scripſit aūt plura opa precipue de vnitate eccl'ie: Anteq̄ eīn moreret̄ cyprianꝰ venerat in ſniam eccl'ie romane. Nō eſſe rebaptizandos hereticos: ſed ſola manꝰ impoſitione gr̄am recipiēdos hac de re inter cyprianū ⁊ corneliū magna fuerat olim cōtentio

Laurentius

Laurentiꝰ hiſpanꝰ: ſixti pōtificis archidiaconus ⁊ filiꝰ adoptiuus rome via tyburtina preſente decio ſeu galieno poſt multū virtutū inſignia ⁊ plurima tormētoꝝ genera videlȝ carceris: in quo cecū illumīauit ⁊ hypolitū baptizauit: ac verberibꝰ (vt thezauros eccleſie oſtēderet) plūbatis ac ſcorpionibꝰ ceſus. ad vltimū nocte a valeriano ⁊ decio vt dijs ſacrificaret: cōpulſus ait. Mea nox obſcurū nō habet ſed oīa ī luce clareſcūt. poſt dirā oris ꝑcuſſionē: quarto ydus auguſti in craticula ferrea (ſub qua carbones ignite) crudeliſſime igni laurentiū exuſtū ferūt. gr̄aſq̄ deo agens: ſpm̄ deo reddidit ⁊ martyriū ꝯſtantiſſime cōpleuit Hypolitus aūt cū iuſtino corpus exuſtū ſepelierūt. Hunc nōnulli cuiuſdā hiſpaniarū ducis filiū fuiſſe dicunt. Quē demon infantulū e cuna in nemus aſportauerat: ſed beatꝰ ſixtus p̄dictus cū in eadē ꝓuincia p̄dicaret: cū ſub quadā arbore lauro diuinitus inueniēs laurentiū appellauit: ⁊ diligenti cura ipſum enutriri ⁊ edoceri fecit. Quo adulto illū ſecū vna cū vincentio romā perduxit. Ubi poſtea factus pontifex cōſtituit cū ſuū archidiaconū poſt ſixtū aūt triduo poſt: vna cū claudio ſubdiacono ⁊ ſeuero p̄ſbytero ⁊ creſcentio lectore ⁊ romano hoſtiario varijs cruciatibus necat̄ vt p̄miſſum eſt.

Sabellius hereticus

Hypolitus

Sabelliꝰ hereticus: a quo ſabelliani heretici tāq̄ ab auctore ꝑuerſe ſecte iuētore vocati ſūt: ea aūt tēpeſtate exorta eſt ea doctrina apud ptolomaidē que olim barce vocabat̄ pentapoleos ciuitatē plena blaſphemijs in deū patrē ⁊ in xp̄m: quē ſūmi dei filiū eſſe negabat: primogenitūq̄ oīs creature: ſimul etiā ſp̄ūs ſcti intellectū auferebāt. Dicebat eīn ⁊ p̄dicabat vnaȝ tm̄ p̄ris ⁊ filij ⁊ ſp̄ūſſcti eſſe ꝑſonā. Quas ob res magne diſſenſiones ⁊ ſcādala in eccl'ijs tā occidētalibꝰ q̄ orīētalibus exorte ſunt. Nec ipſe tandem diuinū iudiciū euaſit: cum turpiter occubuit.

Hypolitꝰ romanꝰ patricius eo anno ⁊ mēſe poſtq̄ beatū laurentiū ſepeliuit cōprehēſus eo q̄ xp̄ianus eſſet diu acriter cedit̄: cū nollet idolis ſacrificare fuſtibꝰ ceſus donec cedētes deficerēt. Deciꝰ ira plenus valeriano p̄fecto p̄cepit: vt cū crudeli examīatione interficeret. q̄ iuſſa cōplēs oēm familiā in ꝯſpectu eiꝰ decollari fecit. deinde ipſuȝ ligatis pedibꝰ ad colla indomitoꝝ equoꝝ ꝑ cardos ⁊ tribulos crudeliter tr. hi taȝ diu fecit donec emitteret ſpm̄. quo defuncto iuſtinꝰ corpus ſepeliuit ī agro vetano ydibus auguſti.

Concordia

Romanus

Concordia p̄dicti hypoliti nutrix. cui p̄ſes dixit cōſiderate vitā vr̄am: ne cū dn̄o vr̄o pereatis: ait nos cū dn̄o deſideramꝰ magis mori q̄ īpudice viuere Iuſſit eā tā diu plūbatis cedi: donec emitteret ſpm̄.

Romanꝰ q̄ȝ miles ⁊ ipſe ſequēti die eo ī loco paſſus eſt. Is ī ꝯfeſſiōe bti laurētij diuitꝰ ex viſiōe angeli cōpunctus ſe baptizari fecit. quo audito mox iudex iuſſit eū fuſtigatū exhiberi: ⁊ viſa eiꝰ ꝯſtātia decollatꝰ eſt. v. Idus auguſti. Cuiꝰ corpꝰ poſtea lucā ethrurie vrbem delatū honorifice ſepultū eſt.

Quirinus

Valentinus

Quirinus romanꝰ tribunꝰ ſub hac pſecutione pꝰ lingue abſciſionē: ⁊ manuū ac pedū ꝓ xp̄o detrū cationē: in via rome que nuncupat̄ appia agonē martyrij .iij. kal. aprilis gladio cōſummauit.

Theodora q̄ȝ v̄go hermetꝭ martyris ſoror his tp̄ibꝰ ab aureliano capta martyriū īntrepide ſuſtinuit.

Valentinꝰ romanꝰ p̄ſbr hiſdē tp̄ibꝰ multa ſanitatū ac doctrine inſignia a claudio imperatore capit̄. Interrogatꝰ de dijs coꝝ ait iouē mercuriū ⁊ alios miſerrios hoīes fuiſſe: deinde aſterij filiā illuminauit quaȝ cū oī domo ſua nūero .xlij. xp̄ianos effecit. Tandē iubente imperatore diutiſſime fuſtibꝰ cedit̄. ad vltimum v̄o capite trūcat̄ ⁊ .16. kal. marcij ſepelit̄. Cirillā q̄ȝ decij imperatoris filiā xp̄ianiſſimā rome gladio iugulatā hiſtorie tradūt q̄nto kal. nouembris.

Nonā perſecutionē eccl̄ie Aurelianꝰ imperator mouit ī xp̄ianos nonus a nerone. Is eñ malis ꝯſilijs ſubordinatꝰ cū de ea re ad ꝓuinciarū p̄ſides lr̄as miſiſſet: diuino iudicio de celo tactꝰ turpit̄ occubuit.

Gebennarū clariſſimā allobrogū ſeu ſabaudienſiū ciuitatē aurelianꝰ auguſtus ī gallijs hoc anno ꝯcōdere fecit. Et ex ſuo noīe ipſam aurelianā appellari voluit. Cū eñ gallia ꝓuincia per annos .xx. ⁊ eo amplꝰ ob ſeuiciā ⁊ ignauiā valeriani ⁊ galieni imperatoꝝ a fide populi romani ſe ſubtraxiſſet. virtute aureliani ceſaris recuperat̄. Hec quippe ciuitas heluecioꝝ finibus ꝓxima eſt ⁊ lacu lemāno ſiue luſitano abluit̄. Ex quo quidē lacu rhodanus fluuius ꝓfluit. ſuper quē pons ligneus celeberrimus ſitus eſt. hec itaq̄ȝ ciuitas nunc pre magnitudine pulchritudineq̄ȝ ac ciuiū frequentia totius allobrogū ſiue ſabaudienſiū ꝓuincie emporium eſſe videt̄. Ad quā ꝓpter frequentes nundinas innumerabiles deferunt̄ diuicie: hec quippe ſabaudie duci diu paruit: ⁊ nūc ſubeſt. In qua plurimi claruere viri: de quoꝝ numero maximinus quidā ꝓfeſſor fuit. Anianus vrbis ep̄s viri ſctītate ⁊ doctrina precipui: ac letꝰ p̄ſbyter in diuinis ſcripturis nobiliter eruditꝰ ⁊ alij multi. Hec aūt vrbs ab imo ſurgit ad collum ꝓtenſa: habetq̄ȝ vineta vberrima. Eſt q̄ȝ ī ea ſedes ep̄alis apud eandē vrbem amodeus primus ſabaudie dux eius gentis ducatū p̄mogenito ſuo tradidit eccl̄iaſticas cerimonias ⁊ orandi morē didicit ad baſileā perexit. vbi generale fuit cōciliū inter duos filios: alterū ſabaudie ducem. alterū gebennarū comitē adoleſcētes egregia facie. ſolēnibus ꝓ more ſeruatis: romane eccl̄ie preſul coronatus eſt: de quo inferius patebit.

Gebenna

Anno mundi.5473. Anno chriſti.274.

Linea Sūmoꝝ pontificum

Euticianus

Euticianus papa natione thuſcus patre maximo ex ciuitate lunenſi poſt felicē pōtificē ſedit rome vir ſanctiſſimus ⁊ eruditus. Inſtituit vt ī altari noue fruges bñdicerent: maxīe vo fabe ⁊ vue. Cōſtituit itē ne q̄ martyres ſepelire vellēt ſine dalmatica collobio ve purpureo id facere auderet ſe neſciēte preſertī. Trecētos enī hic martyres ſe ꝓpria manu ſepeliſſe fert̄. Uerū vbi ex ſacris ordinibus menſe decembri habitis preſbros.xiiij: diaconos quinq̧ epōs nouē creaſſet martyrio coronat̄. Et ī cimiterio caliꝛti via appia ſepelit̄ octano kal̄. auguſti. Sedit annū vnū: menſem vnū: diem vnum. Uacat tum ſedes dies octo: Sunt qui ſcribunt eū annis octo menſibus decem in pontificatu vixiſſe. Damaſus tamen prime ſententie auctor eſt.

Caius

Caius papa natione dalmateus patre caio ex genere diocletiani impatoris primū .pbr tpe fuit. deinde caio ⁊ carino impantibus vir vtiq̧ diuinus q̄ ordines ī eccl'a diſtinxit: quib⁹ tāq̧ gradibus q̄buſdā ad epātū aſcenderet̄. hi erant hoſtiarius: lector: exorciſta: acolitus: ſubdiaconus: diaconus pſbyter: epiſ. Idē q̧3 (vt quondā fabianus) regiones diaconis diuiſit: q̄ res geſtas martyrū cōſcriberet. Cōſtituit etiā ne ,ꝓphanus quiſpiā ſacris iniciatū ī iudiciū vocaret: neue paganus aut hereticus accuſandi xp̄ianū hoīem ptātē haberet. Tandē orta in xp̄ianos tpe diocleciani tanta pſecutione quāta nūq̧ antea. in ſubterraneis locis quas criptas vocant diu latuit. Captus deinde a pſecutorib⁹ vna cū gabinio frē eiuſq̧ filia ſuſanna martyrio coronat̄. ⁊ via appia ī cimiterio caliꝛti ſepelit̄ decio kal̄. maij. Sedit aūt caius annis. xj. menſes q̄tuor: diebus duodecim: quo quidē tpe preſbros q̄nq̧ ⁊ viginti: diaconos octo epōs quinq̧ creauit. Quater ordinibus ſacris menſe decembri habitis. Uacat tum ſedes dies vndecī. hunc tñ q̄ndecim annis ſediſſe euſebius ſcribit

Paulus ſamoſaten⁹ epūs

Paulū quēdā ſamoſatenū epm virū vtiq̧ eruditiſſimū ꝑ hec tpa ab orthodoxa fide deſciſcentē arthemonis hereſim excitaſſe dicūt. que q̄dē hereſis marie virginitati ꝯdicebat: aſſerebatq̧ ꝙ poſt xp̄m natū ſe viro ſuo ioſeph cōmiſcuiſſe ⁊ alios filios ,pcreaſſe. hic itaq̧ paulus in demortui epi locū anthiocenus eps creatus ſupbe nimiū ſeſe habebat. Interdū eīm pre ſupbia ⁊ lr̄as relegebat ⁊ dictabat epl'as: multis cōſtipato agmine precedētibus ac ſubſequentibus. vn̄ ꝓpter hoīs arrogātiā chriſtianā religionē pleriq̧ deteſtabant̄. Sed q̄d facerēt nr̄a tēpeſtate qua nil vel ſupbie vel pompe ne dicā luxurie addi pōt. Si tot adoleſcētes ſericatos in eq̄s preferocibus viderēt. ſi ſubſequētiū preſbrorū turbā cernerent clamidibus optimi cuiuſq̧ coloris hincinde ab equis deauratis pendētibus. Execrarent̄ eos ac dicerēt nil eis cū xp̄o preter ſīlitudinē quandā religionis cōe eſſe. Is aūt predicte hereſis aſſert̄ inflatus opiniōe ſuipſius ac tribunal alti⁹ q̄rēs: negabat dei filiū e celo deſcēdiſſe: ſꝫ a maria cepiſſe originē ⁊ initiū e terra habuiſſe. hāc obrē ī ꝯcilio anthioceno oīm epoꝝ q̄ aderāt ꝯſenſu publice dānat⁹ eſt. maxīe vo gregorij ceſarieſis epi viri ſctiſſimi ſnīa q̄ tāto ꝯcilio interfuit: ⁊ poſtea ,p fide xp̄i martyrij penā ſubijt.

Manes hereticus

Manes q̄dā hereticus gente pſa vir vtiq̧ callidus ⁊ diabolicus vita ⁊ moribus barbarus: his tpibus fuit ⁊ multa dāna xp̄i eccleſijs intulit. Is ei ꝓfiteri ſe xp̄m auſus eſt: aſcitis in ſocietatē duodeciꝫ diſcipulis quo fidē rebus in oībus faceret: ⁊ ad interficiēdas deceptoꝝ aīas infandi dogmatis ſui ferale cōmentū de ſacrilegis ⁊ fabuloſis mēdacijs texuit. Et ꝑ has inſanarū opinionū ruinas ſe ſuoſq̧ ſeq̄ces decepit: vt falſi corporis fingeret xp̄m dicens (vt leo papa teſtat̄) eū nihil in ſe ſolidū: nihil verū hoīm oculis actibuſq̧ ꝓbuiſſe ſed ſimulate carnis vacuā imaginē demōſtraſſe: hic etiā ⁊ ſeq̄cib⁹ ſuis duo principia eſſe affirmabat vnū. ſ. boni alterū mali: vnū lucis ⁊ alterū tenebrarū. Teſtamētūq̧ vet⁹ reſpuēs ⁊ nouū ſolū recipiēs. ab eo manicheoꝝ hereſis exordiū ſumpſit. vt aūt eū impugnat̄ manes ob impietatē ⁊ ſupbiā: ita maxime laudat̄ anatolius laodicenus epiſcopus ,ꝓpter religionē ⁊ doctrinā.

Ceſari⁹ ⁊ alij martyres

Felix pſbyter ⁊ euſebi⁹ monach⁹ his pſecutionibus apud terracinā campanie vrbē ,p fide xp̄i interempti ſunt. nā euſebi⁹ cū ſanctos martyres iulianū ⁊ ceſariū pſbros ſepeliſſet: ⁊ hui⁹ rei gr̄a multos ad fidē cōuertiſſet q̄s predict⁹ felix baptizauit: cū eodē felice papa detent⁹ ad foruꝫ iudicis ignominioſe ꝑducit̄ eū oīno ſacrificare nollet decollat⁹ eſt nonis noueb̄. Ceſariū aūt diaconū ⁊ iulianū preſbyterū per vnā diem ante predictos in eadē vrbe interfectos fuiſſe conſtat. Ipſe eīm ceſarius diaconus cuꝫ multis diebus ī cuſtodia ſolus maceratus fuiſſet. poſtea cum ipſo iuliano in ſaccum miſſus ⁊ in mare precipitatus kal̄. nouembris martyrium compleuit. Andiochus quoq̧ preſbyter ⁊ tyraſius diaconus ac felix ſubdiaconus olim beati policarpi epiſcopi diſcipuli apud auguſtudunū galliarū vrbē glorioſo martyrio coronant̄ quos policarpus ex oriente in gallias docendi gratia direxerat. Tandem vectibus ꝑforati obierunt.

Linea Imperatoꝝ

Tacitus

Florianus

Probus

Numerianus Carus Carinꝰ

Dioclecianꝰ Maximinãꝰ

TAcitus romanoꝝ imꝑator poſt aurelianū a ſenatu ppl'oqꝫ romano impe
riū ſuſcepit. in cuiꝰ electiōe velius cornificiꝰ gordianꝰ ꝯſul dixit. Cū exer
citus ſine principe recte diutiꝰ ſtare nō pōt: ſimul neceſſitas cogit. Nã limitez
trãſrhenū germani rupiſſe dicunt̃ occupaſſe vrbes validas nobiles diuites ꝛ
potētes: q̄re agite ꝛ ꝑncipē dicite. poſt h̄ oīs ſenatꝰ acclamauit tacite auguſte
dij te ſeruet: te principē facimꝰ. vir certe idoneꝰ reipublice gubernãde ob eius
virtutē ꝛ integritatē. pecuniã quã domi collegerat in ſtipendiū militū vertit.
togis ꝛ tunicis idē vſus eſt q̄bꝰ ꝑuatꝰ. Thermas oēs añ lucernã claudi iuſſit
ne q̄d ꝑ noctē ſeditionis oriret̃. cornelijū tacitū ſcriptorē auguſte ī oībꝰ biblio
tecis collocari iuſſit. Ipſe fuit vite parciſſime amariores cibos appetiuit: bal
neis raro vſus eſt atqꝫ validior fuit i ſenectute. vitreoꝝ diuerſitate atqꝫ opoſi-
tate delectatꝰ eſt. Panē niſi ſiccū nūq̄ꝫ comedit: fabricarū peritiſſimꝰ fuit: mar/
moꝝ cupidus: venationū ſtudioſus. vxorē gēmis vti nō eſt paſſus. legit ſane
ſenex minutulas lr̃as ad ſtuporē. Et q̄m a meotide multi barbari eruperãt in
teremptꝰ eſt inſidijs militaribꝰ mēſe ſexto poſt adeptū imꝑiū (vel vt alij dicūt)
morbo interijt. Geſſit aūt ꝑpter breuitate tpoꝝ nihil magnū: hic mēſem ſeptē
brem tacitū appellari iuſſit: cū eo menſe natus ꝛ factus eſt imꝑator.

FLorianꝰ qui frater taciti germanꝰ fuit: poſt frēm arripuit imꝑiuz nō ſena
tus aucte ſed ſuo motu: q̄ſi hereditariū eſſet imperiū. cū ſciret adiuratuz
eſſe ī ſenatu tacitū: vt cū mori cepiſſet: nō liberos ſuos: ſꝫ optimū aliquē prin/
cipē faceret. Deniqꝫ vix duobꝰ mēſibꝰ imperiū tenuit ꝛ occiſus eſt tharſi a mi/
litibꝰ q̄ probū audierãt imꝑare: quē oīs exercitus legerat. Fuit aūt florianus
moꝝ fr̃is imitator: nec tñ vſqꝫquaqꝫ. Nã effuſionē in eo frater frugi repͥhēde-
bat. hec ipſa imperãdi cupiditas alijs cū moribus oñdit fuiſſe q̄ꝫ fratrē.

PRobus romanoꝝ imꝑator: vir domi foriſqꝫ ꝯſpicuus: q̄ poſt tacitū oīm
iudicio bonoꝝ imꝑator eſt factꝰ orbēqꝫ pacatiſſimū gubernauit. hic oriū
dus e pãnonia ciuitate ſyrmienſi nobiliore matre q̄ꝫ patre patrimonio mode/
rato: affinitate nō magna: tã priuatꝰ q̄ꝫ imꝑator nobiliſſimis virtutibꝰ claruit.
Rei aūt militaris inſignis ſuſcepta rei publice admĩſtratione. Gallias a bar/
baris occupatas ingēti felicitate reſtituit. Cōpoſitis igit̃ rebꝰ ī gallia lr̃as ad
ſenatū dedit. ſublata eſt oīs q̄ tendit̃ late germania: oēs iã barbari vobis arãt
Nã ꝛ q̄dragīta milia hoīm ceſa ſūt ꝛ ſeptuagīta vrbes nobiliſſime captiuitate
hoſtiū vindicate. ꝛ oēs penitꝰ gallie liberate p̄da oīs recepta eſt. ago igit̃ dijs
īmortalibꝰ gr̃aſ ꝛc̄. Habuit q̄ꝫ nō leues tyrãnicoꝝ motꝰ Nã ꝛ ſaturninū q̄ oriē
tis imꝑiuz arripuerat varijs p̄lioꝝ generibꝰ ſuꝑauit. deinde cū ꝓculus ꝛ bono
ſus apud agrippinã ī gallia imperiū arripuiſſent. magna celeritate opp̄ſſit. ꝛ
de eis oībꝰ triūphauit. Tandē cū ſyrmiū veniſſet ac ſoliū patriū effecūdari cu-
peret ꝛ dilatari. ꝑmoti milites cōfugientē eū ī turrē ferratã quã ipſe ſpecule cã
edificauerat interemerūt anno imꝑij ſui ſexto. poſtea tñ ingēs ei ſepulchruz
elatis aggeribꝰ oēs pariter milites fecerūt cū titulo huiōi inciſo marmori. hic
ꝓbꝰ imꝑator ꝛ vere ꝓbꝰ ſitꝰ eſt. victor oīm gētiū barbaraꝝ victor etiã tyrãnoꝝ

CArus ro. imꝑator poſt probū imꝑiuz ſuſcepit: cuiꝰ patria ambigue a ple
riſqꝫ ꝓdit̃ q̄dã ī illirico quidã narbone ī gallia natū ſcribūt. Is ꝯfeſtim
duos filios numerianū ꝛ carinū ad gubernacula imꝑij traduxit ac ceſares fe-
cit cū q̄bus regnit duobus ãnis. ſꝫ dū bellū aduerſus ſarmathas gerit. nūciato
ꝑſarū tumultu ad oriētē ꝓfectus ipſos p̄lio fudit. Cochenis ꝛ theſiphonte no
biliſſimis vrbibus captis. in caſtris ſuꝑ tigridē ictu fulminis cōcidit. Nume
rianus vͦo q̄ cū patre erat adoleſcēs egregie indolis rediēs in lecticula ob do-
lorē oculoꝝ impulſore apro ꝑ inſidias occiſus eſt. Is oēs poetas ſui tꝑis vice
rat. Carinus aūt probris oībus cōtaminatus adulter frequēs. a diocletiano
(difficili tñ bello) in dalmacia victus ſcelerū ſuoꝝ penas tandē luit.

DIocletianus de dalmacia oriūdus vir obſcuriſſime natus anno ab vrbe
ꝯdita. M.xlj. ab exercitu imꝑator electꝰ. aprū virū audaciſſimū: qui nu
merianū interfecerat ipſemet gladio occidit. verū moto ī gallia tumultu potiꝰ
q̄ꝫ bello eo cū exercitu maximianū cognomēto herculeū miſit. q̄ agreſtes facile
cōpeſcuit. At vͦo circūſtrepētibꝰ vndiqꝫ bellis cū ſolus diocletianꝰ reſiſtere tot
ꝑiculis nō poſſet maximianū auguſtū: cōſtãtiū vͦo ꝛ maximianū galeriū ceſa/
res creat. Maximianꝰ aūt herculeꝰ caruſio fraude interēpto. brittãniã poſt an/
nos decē recepit. at cōſtantiꝰ cū p̄mo ī gallia male pugnaſſet renouata ſcđo pu/
gna m'lta milia alemãnoꝝ q̄ eo venerãt mercede conducti expugnauit ꝛ occidit
eos ac gallias pacatas reddidit. Diocletianꝰ interī ī egyptū vadēs captã ale
xandriã quã achilleo reſiſtēte mēſibꝰ octo obſederat: diripiēdã militibꝰ dedit.
Fuit aūt diocletianꝰ morigeratꝰ callide: ſagax p̄terea ꝛ admodū ſb̄tilis īgenio
diligētiſſimꝰ q̄ꝫ ꝛ ſolertiſſimꝰ p̄nceps. adorariqꝫ ſe iuſſit cū añ eū cūcti ſalutarē
tur: ornamēta gēmaꝝ veſtibꝰ calciamētiſqꝫ addidit. herculeꝰ aūt ꝓpalã ferꝰ ꝛ
inciuilis ingenij: aſꝑitatē ſuã etiã vultꝰ horrore ſignificãs. Pacatiſ igit̃ vndiqꝫ
rebꝰ diocletianꝰ ī oriēte. maximianꝰ vͦo herculeꝰ ī occidēte vaſtari eccl'ias man
dãt imperiūqꝫ diuiſit. tandē apud ſalonas ſe recipiēs: reliquū vite ſue tempꝰ
p̄claro ocio ſenuit. ꝛ pꝰ. xx. annū veneno extinctꝰ ē vixit annos. 73. quez apud
mediolanū maximianꝰ ſecutꝰ fuit poſt triūphū inclituz quem rome perfecit.

Decima pſecutio in xp̄ianos poſt neronē a quodā veturio militie mgr̄o excitata his tpib⁹ diocletia
ni ⁊ maximiani iuſſu p oēs orbis ptes pmittit. Diocletianus q̄z in oriēte: maximianus vō her-
culeus in occidēte: vaſtari ecclias: xp̄ianos affligi interficiq̄z mandāt: que certe oībus diuturnior
⁊ imanior eſt habita. Nā ⁊ ſcripture ſacre igni exuſte ſunt: ⁊ ſi qs xp̄ianus i magratu fuiſſet eo ſublato re-
manebat infamis. Preterea vō ſerui q̄ in xp̄ianiſmo pdurabant: libertatē ɔſequi nō poterāt. Milites itē
xp̄iani cogebant aut imolare idolis: aut militiā pariter vitāq̄z deponere. edicto principis in foro poſito.
Hoc vō quidā lacerare auſus pelle nudatus: ſupfuſo aceto ⁊ ſale tamdiu cruciat quoad vita ſupſuit. hunc
in fide cōfirmarūt dorotheus ⁊ gorgonius viri clariſſimi: hiſdē diebus forte fortuna in vrbe nicomedia
regia domus incēdio cōflagrare cepit. vnde imperator a xp̄ianis id factū falſa ſuſpicione exiſtimās multos
interfici. pleroſq̄z viuos i igni conijci iubet. Eadē q̄z ſeuicia vſi ſunt q̄ in miletene puincia in ſyria: i affri-
ca: in thebaide: i egypto cū imperio erāt. In planicie vō paleſtine ⁊ tyri multi ſeuiſſimis beſtijs expoſiti ſūt
Nullū aūt genus tormēti xp̄ianis tuz nō adhibitū eſt. Quid plura cū Damaſus referat. xvij. milia hoīm
vtriuſq̄z ſexus dieb⁹. xxx. p diuerſas puincias martyrio coronati fuiſſe. Omitto eos q̄ in inſulas relegati
ſunt: vel ad metallū vel ad opus metalli vel ad fodiēdas harenas. excidēdoſq̄z lapides damnati: que mul-
titudo ppe infinita eſt habita. Tandē vō aperuit oculos deus (vt euſebi⁹ ait) ⁊ eo diocletianū cōpulit: vt
depoſito imperio priuatus viueret. Idem facit ⁊ maximianus eius collega: acerrimus perſecutionis chri-
ſtiane auctor: qui poſt aliquot annos multis varijſq̄z morbis vexatus. ac poſt lōgos cruciatus inſania mē-
tis percitus: furijſq̄z ſcelerum agitatus. ſeipſum tandem peremit.

Adauctus

Adauctus romanus patricius vir xp̄ianiſſim⁹ ac ſctiſſim⁹ apō phrigiā martyriū ſuſcepit. Is cū cō-
uertiſſet ibi ciuitatē: ea vrbs a diocletiāo tota cōbuſta eſt. q2 ciues idolis ſacrificia exhibē recuſarūt: adaucto
viro ſctiſſimo eos i fide retinēte. cū ⁊ ipſe idolis ſacrifi-
care rennuit. ad hoc venere ſeuiſſimi tortores: vt ocu-
lis effoſſis ac cauterio aduſtis. poſtremo capit obtrū-
catione martyr efficit.

Alexander

Alexāder miles ſtrēnuus ex ſacra thebeoꝝ legiōe vn⁹ p hoc tēp⁹ apō bergomū ciuitatē cū xp̄i dn̄i
nr̄i nomē cōſtātiſſime pdicaret: poſt innumerabiles vir-
tutes ibidē operatas ſeptimo kal: ſeptēbris abſciſiōe
capitis martiriū glorioſiſſime cōpleuit. cuius corpus
grata vidua ſctiſſima colligēs i ꝓprio predio ſepeliuit
quo i loco celeberrimū i eius honore tēplū extructum
fuit qō nuncvſq̄z vetuſtiſſimū extare videt.

Barbara

Barbara vgo nobiliſſima de nicomedia orta quaz ob nimiā pulchritudinē pater eius i turri excelſa
collocauit: timēs ne xp̄iana efficeret. Ipſa xp̄iana deū
celi adorabat a ſpū ſctō edocta: cū pr̄e inotuit eā occidē
voluit: q̄ ſe abſcōdit: qua iuēta ad p̄ſidē ducit: primo
virgis ceſa deinde verſis pedib⁹ ſuſpēſa cū lāpadaruz
exuſtione ⁊ māmillarū abſciſiōe: poſtq̄z inumerabiliū
tormētoꝝ cruciationē ad extremū pr̄ eius ꝓprijs mani-
bus caput eius p̄ſcidit ſcōo nōs decēbris. Ignis aūt
de celo deſcendēs patrē cōſūpſit ⁊ i puluerē redegit.

Anaſtaſia

Anaſtaſia illuſtriſſima filia nobiliſſimi romāi pu-
blij potentiſſimi vxor xp̄iana effecta: mira apud
xp̄ianos opa miſcōie pfecit. his turbinib⁹ ab ipſo pu-
blio cōprehēſa poſt diutinā cuſtodiā i carcē p xp̄o ma-
cerata a griſogono ſcriptis ɔfortata q̄ poſtea capit de-
trūcatione palmā martyrij meruit. Tandē cū ducēt vi-
ris ⁊ cū mult mulierib⁹ ad inſulas palmarias delata:
poſt varia ſupplicia xp̄ianoꝝ anaſtaſia a p̄fecto ad pa-
los ligata: eā ignibus ɔcremauit. 8. kal. ianuarij. circa
ānos dn̄i. cclxxx. Fuit aūt bonaꝝ lr̄arū eruditiſſima ⁊
de ei⁹ pſecutiōe ad griſogonū extāt eple cloq̄utia plene

Simphorianus
Claudius ⁊c

Claudius ⁊ nicoſtratus ſymphorianuſq̄z ac ſim-
plicius viri clariſſimi: ⁊ i arte q̄dratatia pitiſſimi
rome p hoc tēpus paſſi ſunt primo in carcerē truſi. de-
inde ſcorpionibus grauiſſimis ceſi. deinde iuſſu dio-
cleciam per iudicem in mari precipitati ſunt. 4. kalendas Octobris.

Criſpinus ⁊
Criſpinianus

Criſpinus ⁊ criſpinianus viri celeberrimi ſub hac pſecutione apud ſueſionē vrbē capti ⁊ iudici p̄ſta-
ti p⁹ imania tormēta ſibi a carnificib⁹ illata gladio trūcati. 8. kal. nouēb. martyrij coronā pceperūt.

Mauricius

MAuricius et Exuperius Cādidus ac victor cū innocētio ſacre Thebeoꝝ legionis primicerij illuſtriſſimi cū predicte ꝑſecutōnis ignis exordiū inter ſolos militares parua ſcintilla conflauerat. ꝑ hoc tempꝰ iubente Maximiano in gallia ciuitate ſeduno cū ſex milibꝰ ſexcentis ſexagintaſex ꝓ xp̄o glorioſiſſime martirio coronant. Hij nāqꝫ ex orientalibꝰ regionibꝰ ⁊ vt ex geſtis eoꝝ claret ex thebe egipti fuerūt. que eſt ciuitas nobilis prope Nilū a hieroſolimoꝝ ep̄o bapṫizati. in auxilium a Maximiano accerſiti in galliā venerūt. Viri in bellicis rebꝰ ſtrēnui. virtuteqꝫ nobiles ſed ſide nobiliores. Hos cū Maximianꝰ auguſtꝰ contra xp̄ianos deſtinaſſet atqꝫ iuſſiſſet vt ydolis imolarēt. Cū obtēperare noluerūt plurībꝰ in locis diuerſis cruciatibꝰ interfici iuſſit. Et decimū ſemꝑ decollari p̄cepit. Mauriciꝰ eoꝝ dux in fide cōſortās reliquos. qui arma deponētes vltra ſe obtulerūt ⁊ circūquaqꝫ trucidant. Primiceriorꝝ corpa pꝰ mltos paſſiōis annos ſctō ep̄o Theodoro reuelata. ī eoꝝ honore baſilicā fabricauit. Eoꝝ natale. x. kal. octobꝛ celebrat.

Vincentius

VIncentius leuita vir inuictiſſimꝰ atqꝫ ſanctiſſimꝰ natione hiſpanꝰ btiſſimi pape Sixti diſcipulꝰ. diuiqꝫ laurētij martiris ſciencia ⁊ virtute germaniſſimus. qui genere nobiliſſimꝰ a puericia lrīs traditꝰ. gemina ſciētia efficaciſſime claruit ſub beato Valerio ceſarauguſte antiſtite. Et cū eo acerbiſſimū martiriū a Daciano preſide pertulit. Ita vt cū ſumma pena carceris. famis inopia cathenaꝝ ſtridore manibus collo ceruicibus ferri pondera ſuſtinēs ꝑ oēs corpis artꝰ mortalia ſupplicia pateretur. Deinde Dacianus ſanctiſſimū hominē in eculeo p̄mū leuatum toto corꝑe diſtēdi fecit. diſtētūqꝫ diuerſis vulneribꝰ cruciari. ac nimiā feruēs inſania dū martirē dei lacerant ſe amplīꝰ lacerare conat. vt ꝑfluentē a toto corꝑe ſanguinē cerneret. Hinc ex eculeo aſſumptꝰ Vincentiꝰ: iuſſerat lectū tyrannꝰ cuꝫ ferratis coſtis ꝓferri: ⁊ addita ſubtus carbonū cōgerie ⁊ exuerūt dū martirē. q̄ intrepidus vltro cōſcendit in craticula poſitū vncinis ferreis aperuit ⁊ ardētes laminas infigi ac ſale ignito aſpergi ac laceratū teterrimo carcere fecit includi. Atqꝫ ibi teſtas acutiſſimas congeri in lignoqꝫ pedes eiꝰ affigi ⁊ ſine hūano ſolatio derelinqui. Angeli tamē ſolutis nexibꝰ. ⁊ athleta dei magno lumīe refectꝰ. que cū Daciano nūciata fuiſſent. ait victi ſumꝰ. p̄cepit vt mollibus foueret vt eū amplīꝰ cruciaret. mox aūt p̄cioſaꝫ reſolutꝰ in mortē celo ſpm̄ reddidit. pꝰ ꝑſecutiōꝫ corpꝰ extra muros valētie ſb altari cuiuſdā ecc̄ie xp̄iani cōdiderūt. Eius paſſionē nobilēqꝫ triūphū prudentiꝰ verſibus expreſſit. Auguſtinꝰ q̄ꝫ huius ſanctiſſimi martiris preconiū vberrime demonſtrat.

Sancta Agnes

AGnes clariſſima virgo memoratu digniſſima. hac ꝑſecutiōe (teſtante Ambroſio) apud romā orta a ciuibꝰ romanis iuuēcula corpe. tredeci annoꝝ pulcra facie. dū a ſcolis reuertit a p̄fecto filio adamat. Agnes ait preuentam amore eiꝰ. cuiꝰ mater virgo ē: Capta igit a p̄fecto vrbis electionē dedit vt ſacrificia dijs cū virginibus dee veſte aut cū meretricibus luxui opā daret. que ſingula rēnuit Ideo nudā ad lupanar p̄fectus duci iuſſit. ſed tantā dēſitatē capillꝰ dn̄s ꝯtulit vt q̄i veſtibus tegeret: Qua ingreſſa angelū dn̄i inuenit p̄paratū. q̄ ſtolā cādidiſſimā p̄parauit. Oēs ingreſſi miraculo territi cōpūcti redibāt. etiā filius p̄fecti. q̄ ab angelo p̄focatus ē. Sꝫ illa poſtmodū orāte iuuenis ille reuixit. Deīn poſt minas et terrores ac verbera plurima ī ignē ꝯiecta ſed mīme leſa Tandē aſpaſius ī guttur eius gladiū īmergi iuſſit ſeptīo kal. februarij martirij palmā adepta eſt. quā parētes ſepelierūt. que eis in nocte cū magno exercitu virginū veſte fulgente apparuit dicēs. Videte amātiſſimi parētes ne me q̄ſi mortuā lugeatis ſed congaudete mecum quia cum his omnibus lucidas ſedes accepi. Et illi ſum deſponſata in celis quem in terris tota cum intentione dilexi:

Ciriacus

CIriacū quoqꝫ diaconū cū largo ⁊ ſmaragdo ꝑ hoc tp̄s cū alijs viginti paſſum hiſtorie tradūt. qui artemiā filiā Diocleciani a demonio liberauit. Similiter iobiā ſaporis ꝑſaꝝ regis filiā poſt dies q̄dragintaquīqꝫ reuerſi a Diocleciano honorifice ſuſcepti. pꝰ eius mortē filius eiꝰ maximianꝰ iuſſit illos tres cū alijs xp̄ianis in carcerē mitti. inde ꝑ iudicē Carpaſiū eductꝰ caput eius pice liq̄ta ꝑfundi fecit. ⁊ iteruꝫ ī carcerē retrudi. Ceteꝝ poſt q̄tuor dies nolētes ſacrificare in cataſta fuſtibus cedi ⁊ neruis extēdi fecit. Inde filius diocleciani iuſſit Ciriacū cū Smaragdo ⁊ alijs viginti capite trūcari. Et ducti ſunt cū eo ꝓmiſcui ſexus: Rome aūt via ſalaria decapitati ſūt. Marcellꝰ papa cū Lucia corpa martirū in predio via hoſtienſi miliario ab vrbe. 7. ſepelierunt. ſexto ydus Auguſti.

Geruaſiꝰ ⁊ Prothaſiꝰ

GEruaſius ⁊ Prothaſius germāi natiōe Mediolanēſes p̄re vitale viro ſctō mr̄e valeria vno ꝑtu geniti hac tumultuāte ꝓcella ī ea vrbe ab aſtaſio comite ſūt paſſi. Hij nāqꝫ ꝑntibus orbati ꝯfeſti vniuerſū p̄rimoniū vēdidert ⁊ paupibꝰ erogarūt orōibus ⁊ lectiōibus ꝑ plīres ānos vacabāt. Aſtaſio ꝓfecturo ad bellum ſacerdotes ydoloꝝ dixert. niſi faceret geruaſiū ⁊ ꝓthaſiū dijs ſuis īmolare victoriam reportare nō poſſet. Pn̄tati corā comite cū nō acq̄eſceret idolꝭ ſacrificare Geruaſius plūbatꝭ ceſus ē donec ſpm̄ exalaret. Prothaſiꝰ vo fuſtibus ceſus demum capite trūcatus ē. Quoꝝ corpa cū ānis mltis īcognita fuiſſet. diuus Ambroſius dn̄o reuelāte in corrupta adeo reperit. vt eo die interēpta fuiſſe videbāt. Martirizati fuerunt hij beatiſſimi matires die. xiij. kal. Januarij.

Georgius

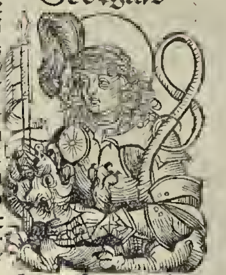

GEorgius capadocus tribunꝰ ⁊ verus xp̄i miles hoc tp̄e. Cū venisset de capadocia ī persidā ciuitatē dyospolim velut alter curciꝰ romanꝰ ⁊ codrꝰ athenensiū rex ꝓ patrie sue liberatiōe sese iter̄ītiōi ad draconis occisionē ⁊ martirij tollerantiā dedit. Quippe interfecto dracone pꝰ eculei extēsionē totiusq̄ corporis laceratiōꝫ ⁊ viscez effusionē. nec nō ⁊ alioꝝ tormētoꝝ ꝑpessiōꝫ. ad vltimū martirū capitꝭ abscisiōe cōpleuit. Cuiꝰ gesta licet inter apocriphas scripturas ponāt ipiꝰ tñ illustrissimū martiriū inter coronas martiꝝ dei eccl'ia venerabiliter honorat. qd̄ etiā Ambrosiꝰ attestat̄ qui scribit Georius fidelissimꝰ xp̄i miles. dū xp̄ianitatis ꝓfessio tegeret̄. solus inter christicolas dei filiū cōfessus est. Cui et tantā fidei cōstantiā diuīa gr̄a cōcessit. vt tyrānice potestatis p̄cepta cōtemneret. Et innumerabiliū nō formidaret tormēta penaꝝ. huiꝰ incliti martiris caput cū postmodū venecijs delatū fuisset. in cuius honore monasteriū ⁊ eccl'ia erecta fuit qd̄ nūc vsq̄ maxīa cū veneratiōe ꝑseuerat. Uexillū q̄ȝ eiꝰ apd̄ germanicā natiōꝫ bamberge maxīa cū solēnitate ostendit̄. Eiꝰ natale die. ix. kal'. maij ab oībꝰ xp̄icol' celebrat̄

Erasmus

ERasinꝰ campanꝰ ep̄s vir illustrissimꝰ atq̄ sctissimꝰ. cū decretū in antiochia a diocleciano ꝓcessisset. vt quicūq̄ nō sacrificaret ydolis diuersis supplicijs interiret. hec audiēs Erasinꝰ in heremo ꝑ septē ānos habitauit. oroi ⁊ cotemplationi vacās. cui dn̄s escā ꝑ coruū mīstrabat. veniēs voce angelica p̄missa ad ciuitatē m'ltos a demōibꝰ liberauit. ⁊ plures docēdo ad xp̄m ꝯuertit. Diocleciaꝰ hijs auditꝭ sibi cū p̄ntari iussit. p̄mo plūbatis ⁊ fustibꝰ grauiter macerat̄ ⁊ dilaniat̄. Deīn resina sulphure pice oleoq̄ ꝑfundit̄. nec minīe ledit̄. quo miracl'o multi cōpūcti ydol' abrenūciātes xp̄iani effecti sūt. Postea missus in carcerem artissimū cū īmēso ferri pōdere. a quo angelꝰ dn̄i cū paulopost eduxit. Sed cū hec vulgarent̄ miracl'a a Maximiano imꝑatore detinet̄: ⁊ ī sartaginē plūbo pice resina ignitā īmergi p̄cepit. illesus tñ māsit custodie mācipatꝰ. Angelꝰ cū nocte ad littꝰ maris ꝑduxit. vbi diuīa ꝓuisiōe ī formianā ciuitatē campanie nauicula ꝑuenit. Tandeꝫ vidēs rutilātē coronā sup cū illabi ait dn̄e suscipe sp̄m meū. et tercio nonas iunij sancto fine q̄euit. dicit̄ corpꝰ eiꝰ Caiete q̄escere vbi caput eiꝰ ostenditur.

Cosmas ⁊ Damianꝰ

Cristoferus

CRistoferꝰ martir ꝓcere stature īcōꝑabil' magnitudinis ⁊ v̄tutis vir ꝑ hoc tp̄s in samo: ciuitate licie ꝓuincia asie pro xp̄o mortē ꝑtulit. Primo v̄gis ferreis attritꝰ. flāmisq̄ exustꝰ fuit: sed cū diuīa virtute saluatus est. Ad vltimū sagittaꝝ ictibꝰ cōfossus martiriū tandem. 8. kal'. augusti capitis obtrūcatione cōpleuit ferūt hūc cū hoīes ꝑ flumen deferret ihesum puerū in humeris suis portasse.

COsmas ⁊ Damianꝰ xp̄ianissimi viri ac medici celeberrimi apd̄ Egrā ciuitatē cōprehensi. hoc tp̄e pꝰ vincula ⁊ carceres. pꝰ maris dimersiōꝫ atq̄ ignes lapidatiōꝫq̄ ac sagittas. diuinitꝰ superatas capite plexi sūt. Martirizati sunt aūt beati Cosmas ⁊ Damianus Antimꝰ Leōtius ⁊ Euprepius. 5. kal'. octobris.

Methodius

Gorgonius

MEthodius primū Olympiade ⁊ postea Tyri ciuitatum episcopꝰ. his tp̄ibus ī calchide ciuitate q̄ nigropontū appellat̄ (vt diuꝰ scribit hiero) martirio coronat̄. Qui cū eruditissimꝰ esset vir m'lta edidit documēta. Et p̄serti de mōdi creatōe eideꝫ ī carcere reuelata. passus aūt fuit. 14. kal'. octobris. Fuit aūt nitidi cōpositiq̄ sermōis aduersus porphiriū ꝯfecit libros et simposium decem virginum.

GOrgoniꝰ romanꝰ miles. cū his tp̄ibus apd̄ Nicomediā existeret. et Diocleciani persecutiōꝫ quā maxīe xp̄ianis inferebat plurimū detestaret̄. ab ipso imꝑatore captꝰ. iussus ē suspēdi ⁊ laniari ⁊ sb̄ craticula crudelissime assari. sed adhuc supuiuente. 5. idꝰ septēbris laqueo fecit eū necari. inde corpus eius rome via latina sepultū est.

Marcus ⁊ Marcellianꝰ

Maximus ⁊ Cladius

MArcꝰ ⁊ Marcellianꝰ germani ⁊ ciues romāi sb̄ hac persecutiōis rabie a quodā fabiano duce cōprehēsi stati ad stipitē ligati. in coꝝ pedibꝰ acutos sudes īfigi p̄cepit. Sꝫ cū nō cessarēt laudare nomē dn̄i nr̄i ihu xp̄i lācea trāsfigi mādauit. quo vulnere. 14. kal'. iulij ad celos migrāt.

MAximꝰ q̄daꝫ ⁊ Cladius viri clarissimi ꝑ hoc ipsuꝫ tp̄s cū predigna vxore prim ⁊ duobꝰ filijs ī vrbe hostia a satellitibꝰ Diocleciani tenti in exiliū deportant̄ Et. xij. kal'. marcij incendio cōcremant̄. ac sic eo īcendio martirij sacrificium deo obtulerunt.

Sebi anus

SEbaſtianꝰ illuſtriſſimꝰ vir prime cohortis diocletiani principatũ geſſit quẽ milites vt patrẽ venerabanť veruſqȝ dei cultor. hoc q̃dẽ tp̃e cũ multos xp̄i martyres exhortationibꝰ ⁊ doctrinis p̄cipue marcũ ⁊ marcellianũ gemios ⁊ eoꝝ ꝓgenitores in fide xp̄i cõtinuiſſet. ⁊ trepidas illoꝝ mentes cõfirmaſſet q̃s eẽt in trepide ſeſe xp̄ianũ ee cõfeſſus eſt. Nicoſtratũ cũ vxore muta cui loquelã reſtituit ad dñm ꝯuertit. Quo audito diocletianꝰ illũ cõprehẽdit. iuſſit eũ in medio cãpo ligari ⁊ quaſi ſignũ ad ſagittã a militibꝰ ſagittis figi: qui eũ vndiqȝ impleuerũt vt ferme q̃ſi ericiꝰ eẽt hirſutus ſagittis. ⁊ eũ mortuũ relinquẽtes. q̃ infra paucuꝫ tempꝰ ſanitatẽ recupauit impatoribꝰ in pallatio eoꝝ pſecutionẽ iniuſtã fore decla rans qui eũ tãdiu fuſtigari p̄ceperũt donec ſpũ redderet. Quo mortuo ſatellites diocleciani corpꝰ eiꝰ in cloacã ꝓiecerũt. qui beate Lucine apparuit docẽs locũ cor poris ſui ⁊ qð in vnco pendebat qð nil ſordis eum tetigerat. Jd inde leuãs cata chumbis ſepeliuit. Martyriũ aũt paſſus eſt rome diuus ſebaſtianus in vrbe ro- ma ſub. 13. kalend. Februarij.

Lucia martyr

LUcia virgo deo deuota natione ſicula ⁊ ſpecioſiſſima inter ceteras inſule il liꝰ virgines ĩ hac pſecutione apud ſyracuſanã ciuitatẽ paſſa fuit: hãc mater eiꝰ cuidã p̄claro iuueni deſponſauerat: ſed receptis viſiſqȝ beate agathe miracu- lis rogauit matrẽ ne decetero ſponſam eidẽ noĩare dignareť quã grãm tandẽ ob tinere ꝓmeruit. At illa ꝯfeſtim amplũ patrimoniũ paupibꝰ ⁊ viduis diſtribuit. Quo audito ſponſus in iudicio paſcaſij ꝯſularis litẽ ꝓponit: dicẽs ſponſaꝫ ſuaꝫ chriſtianã eſſe: ⁊ cõtra leges viuere auguſtoꝝ. quã idẽ paſcaſius corripiẽs ad ſa crificia demonũ pſuaſit. ⁊ niſi dictis obtempaueris te ad lupanar tanqȝ ſcortum adduci faciã. ⁊ ſtatim lenonibꝰ p̄cepit vt eã illuc ducerent: illa ait. nũqȝ inqnatur corpꝰ viciose niſi de cõſenſu mẽtis. Nã ſi iuitã violari me fecer caſtitas mihi du plicabiť ad coronã. Eam aũt ſpũſanctꝰ tanto põdere fixit vt penitꝰ moueri non poſſet. etiã adhibitis funibꝰ ⁊ bobus. his territis paſcaſiꝰ ignẽ copioſum circa eã fecit. tunc anguſtiantẽ paſcaſiũ amici eius nõ ferẽtes gladiũ in eiꝰ guttur mer- gi faciunt: ac ſic idibus decembris ſpiritũ emiſit. cuiꝰ paſſione ⁊ ſctĩtate ſyracuſana ciuitas ſp̄ decorata fuit.

Uitus

UItus puerulus natiõe ſiculus: his tpibꝰ cũ modeſto ⁊ creſcẽtia nutrice ſua apud ſyciliã inſulã martyriũ ꝑtulit glorioſiſſimũ. hic cũ eẽt duodecim an- noꝝ in xp̄m credẽs quãtũ poterat indigentibꝰ miſtrauit: cũ eẽt virtutibꝰ maturꝰ a ſacrilego patre hyla pagano tentato vt a cultura dei recederet: ſed cũ nollet blã dis patris ſermonibꝰ acq̄ſcere a valeriano p̄fecto grauiſſimis penis afflictꝰ eſt. deinde angelico monitu nauẽ ꝯſcẽdit. ⁊ comitantibꝰ ſecũ modeſto pedagogo eiꝰ ⁊ creſcentia ad tonagritarũ territoriũ nauigauit. Jbi ꝑ aliqð tempꝰ in orõibꝰ in cognitꝰ pſiſtẽs: ad diocletianũ ꝓdente demone adductꝰ eſt. cuiꝰ filiũ a demonibꝰ obſeſſum curauit. Cui diocletianꝰ pſuadere cepit: vt culturã dijs impenderet ſed cũ nõ acq̄ſceret vinculis ferreis aſtringiť ĩ carcere teterrimo. Sed cũ in fide ĩ mobilis ꝑmaneret. Juſſi ſunt in ollã reſina ⁊ pice ſuccenſam iactari ſed cum illeſi egreſſi fuiſſent. Deinũ ĩ cataſta extẽſi ſunt ⁊ diſſipata ſunt oſſa eoꝝ vt viſcera ap- parerẽt. ⁊ factꝰ eſt terremotꝰ magnꝰ ⁊ angelꝰ dñi eripuit eos ⁊ ꝑduxit iuxta fluuiũ ſyler ibiqȝ orãtes migrauerunt ad dominũ. Eorum corpora florentia collegit ⁊ cum aromatibus ſepeliuit. Paſſi ſunt predicti martyres. 17. kalendas Julij.

Affra ⁊ hilaria

AFfra filia regis cypri cuiꝰ pater ĩ bello victꝰ in florida etate cũ matre hilaria inſulã egreſſa romã ꝑuenerũt: hilaria vt deos patrios ꝓpicios haberet fi liã veneri dicauit. Cũ venꝰ femina cypriana fuit quã ob pulchritudinẽ deã dice bãt: ⁊ ĩ cypro phanũ eiꝰ ꝯſtructũ fuit. Jnde ad auguſtã videlicã venerũt vt regĩa fieri poſſet: obſceno tñ ſeruicio veneris dedita fuit: tpibꝰ ſeue pſecutionis diocle tiani Narciſſus cũ felice diacono domũ eiꝰ ignorãs ingreſſus cũ orõibꝰ vota ꝑ ſolueret: admirata affra de inſolito hoſpite. cognito eũ fore xp̄ianoꝝ antiſtitẽ ſe turpẽ peccatricẽ ꝓfiteť: qui eos oẽs a peſſima cultura ⁊ actu illicito dimouit: pꝰ ieiuniũ indictũ eas baptizãs: frẽm hilarij dionyſium ep̄m auguſte fecit: poſtea a gaio iudice cõprehẽdiť iuſſa eſt vt dijs offerret: aut diuerſa ſupplicia ſuſtineret. Affra ait. Sufficiũt mihi peccata mea q̃ ignorãs deũ feci. qð iubes nunq̄ȝ faciã: Ducta igiť ad inſulã flumĩs lici haud longe ab auguſta vbi eã ſtipiti colligarũt igne accẽſo ait grãs dñe q̃ me dignatꝰ es hoſtiã accipe ꝓ noĩe tuo ⁊ emiſit ſpm̃. Hilaria deinde cũ digna eunomia ⁊ eutropia ibidem accenſo igne pro conſtãtia fidei exuſte ſunt. Paſſa eſt autem beata affra ſeptimo ydus auguſti.

Pantaleon

PAntaleon vir illuſtris ⁊ medicine art eruditꝰ ⁊ ipẽ hoc tp̄e apð nicomediã ciuitatẽ ꝓ fide xp̄i cruciatꝰ eſt. Js fuit filiꝰ ſenatoris medicinaꝫ adhuc puer addiſcẽs. a p̄ceptore ductꝰ ad palatiũ ꝓpter decorẽ laudatꝰ. Cui hermolaꝰ p̄ſby ter polliceba ſi in xp̄m crederet oẽs egrotos ſine medicina ĩ eiꝰ noĩe ſanaret. a q̃ poſtea baptizatꝰ. inde pñte patre cecũ illuminauit ⁊ ambos ad fidẽ ꝯuertit. que cũ maximianꝰ intellexiſſet eũ adduci iubet ⁊ paraliticũ ſanauit. Eculei igiť pena ꝓ fide xp̄i ⁊ lãpadarũ exuſtione mirumĩmodũ cruciatus a dño tamen confortatꝰ miſſuſqȝ ĩ ſartaginẽ plumbo huliẽte repletã: dño apparẽte plumbum refriguit: beſtiaſqȝ ad eum miſſas ſeuiſſimas vt catulos demulcebat. Jdeo multi ad fidem cõuerſi quos imperator decollari precepit. Tandem ipẽ cum preceptore ſuo her molao ⁊ alijs. 5. kalendas auguſti ictu gladij martyrium conſummauit.

Dorothea

Eleutherius

DOrothea v̾go glĩoſa apud ceſareã capadocie vr‑
bem: ꝑ hoc tempꝰ cõprehẽſa ꝓ xp̃o martyriũ ꝑ‑
tulit. primo ĩ cataſta leuat̃ tandẽ firma in fide palmis
duriſſime ceſa ad vltimũ capite punita fuit. In eiꝰ cõ‑
feſſione theophilus ſcolaſticus irridẽdo ait. Eya ſpõ
ſa xp̃i roſas de paradiſo ſponſi tui mittas. oꝛ aute do‑
rothea puer ferme quatuoꝛ annoꝝ apparuit ferens in
ſpoꝛtula tria mala ⁊ tres roſas: q̃ deferẽda theophilo
iubet qui accipiẽs, illico cõuerſus eſt ad fidẽ erat tẽpꝰ
bruinale frigidũ mẽſis februarij cũ hee roſe p̃ntate fu
erũt ⁊ ipſe deide g̃uiſſime toꝛtꝰ nouiſſie gladio ceſus ẽ.

ELeutherius quidã clariſſimꝰ miles ſub hac ꝑſe‑
cutione apud nicomediã aſie vrbẽ cũ alijs inuĩc‑
rabilibꝰ martyr efficit̃. e q̃bꝰ alij gladijs obtrũcati alij
ignibꝰ cõcremati. alijq̃ in mari p̃cipites dati. Poſtre
mo ⁊ ipſe eleutherius: hic cũ diu ꝑ ſingula coꝛpis mẽ
bꝛa cruciaret̃. ⁊ ſemper validioꝛ efficeret̃. demum ve
luti aurum ignibus examinatũ ſexto nonas octobꝛis
cum palma martyrij paradiſum introiuit.

Sergius ⁊ bachus

Quatuoꝛ coronati

SErgiꝰ ⁊ bachꝰ viri nobiliſſimi ꝑ hos tumultꝰ cũ
eſſent primicerij palatij apud maximianũ imꝑa
toꝛẽ accuſati q̃ xp̃iani eẽnt. iõ ducti ad tẽplũ iouis cũ
ſacrificare nollẽt veſte militari depoſita. bachꝰ extẽſus
neruis crudis vſq̃ ad fluxũ ſanguis ⁊ diſruptionẽ ve
tris ⁊ iecoꝛis laniat̃: expirãs extra caſtrũ ꝓijcit̃ volu
cres a beſtijs coꝛpꝰ illeſum ſuarũt: q̃uſq̃ fideles ſepul
ture tradiderũt. Sergiũ aũt cũ iflecte nõ poſſet clauat̄
ſutularibꝰ calciatũ añ currũ m̃lt̄ miliaribꝰ currẽ iuſſit
cũ i fide fixus ſtetit nonis octob. eũ decollari p̃cepit.

Fides ⁊ capraſius

Euphemia

QUatuoꝛ coronati ſcꝫ ſeuerinus: ſeuerianus: car‑
poferus ⁊ victoꝛinus. Diocletianus romã veni
ens cũ oẽm miliciã ad ſacrificãdũ aſclepio cõpelleret.
Hi quatuoꝛ reluctãtes ictibus plumbataꝝ occiſi ſunt
⁊ coꝛpoꝛa eoꝝ in platea canibus iactata. beatus ſeba‑
ſtianus cũ melchiade papa nocte ſepeliuit. ⁊ cũ eoꝛuꝫ
nomina reperire non poſſet ideo ſeptimo ydus nouẽ
bꝛis ſic colent̃: quoꝝ noĩa poſtea reuelata ſunt.

FIdes v̾go ſctiſſima ĩ vrbe ageno a daciano ado
leſcẽtula xp̃iana. cũ nec blandicijs nec minis ad
ĩmolãdũ dijs gẽtiliũ induci poſſet: ſup cratẽ eneã ex‑
tenſa ſubſtratis carbonibꝰ. dum ſic toꝛq̃ret̃ m̃lto s ad
xp̃m cõuertit. Sanctꝰ capraſiꝰ q̃ terroꝛẽ p̃ſibis ſub ru
pis latebat ea cernẽs oꝛauit vt deꝰ eã vitricẽ faceret vi
dit colũbã niueã de celo deſcendẽtẽ. que coronã auro
gẽmiſq̃ lucentẽ ſup caput virginis collocauit: ac incẽ
diũ extinxit. ideo offerẽs ſe xp̃ianũ cũ primo ⁊ felicia
no ⁊ fide virgine capite truncati ſunt omnes.

Felix ⁊ adauctus

Felix ⁊ foꝛtunatus

EUphemia virgo nobiliſſima tẽpeſtate hac apud
calchedonẽſem aſie vrbẽ a ꝓcõſule quodã noĩe
priſco cũ alijs ſeptuaginta cõprehẽſa cũ deo marti ĩ‑
molare nollet oĩa toꝛmentoꝝ genera in ea expẽdit: q̃
oĩa ꝓ xp̃o cõſtãter ꝑtulit videlꝫ carceres verbera. rota
tarũ argumẽta ignes lapidũ angulariũ pondera: be‑
ſtias virgarum plagas: igneas ſartagines rurſumq̃ a beſtia moꝛſa immaculatũ ſpiritũ deo reddidit. cuius
coꝛpus mater eius theodoꝛa ⁊ pater eius ſepelierunt ſexto kalendas Octobꝛis.

FElix apulie ep̃s cũ adaucto ⁊ ianuario preſbyteris ⁊ foꝛtunato ⁊ ſeptimo lectoꝛibus his tempoꝛi‑
bus in venuſia vrbe cum diu in carcere macerati ſunt per totam affricã ⁊ ſiciliam cuꝫ multis afflictio
nibus perducti. Tandem nono kalendas Nouembꝛis occiſione gladij conſũmati ſunt.

FElix item alter ⁊ foꝛtunatus germani hac perſecutione apud aquileiam vrbem eculeo ſuſpenſi circa
latera eoꝛum miniſtri lapides ardentes appoſuerunt: qui diuina virtute extincti. Quo viſo ferventi
oleo illos perfuderunt: ſed cũ minime leſi: data ſententia tercio ydus Iunij capite truncati ſunt.

Margaretha

Blaſius

Primus ⁊ felicianus

Quintinus

Maximilianus epſ ⁊ martyr

Juliana

Pamphilus

Ruffus ⁊c

MArgaretha ṽgo pulcherrima. natiōe antiochena de parētibꝰ gentilibꝰ orta. nutrici tradita. ſpōte ſe baptizari fecit. pꝰ mortē matris apō nutricē cuſtodiēs ac pauēs oues eiꝰ. cū quīdecimū annū attigiſſet ⁊ ſpecioſiſſima eſſet. Olibrius viſa ṽgine in ɔcupiſcentiā eiꝰ exarſit. Cū tñ eā xp̄ianā eſſe didicit in carcerē cōiecit. ⁊ deiñ cū dijs īmolare recuſaret ſuſpēſa virgis acerrime cedit. inde pectinibꝰ ferreis iuſſit carnes eiꝰ ſulcari. iterato in carcerē detrudit vbi dyabolꝰ ī forma draconis apparēs q̄ eā deuoraturā facto ſigno cruc̄ euanuit. poſtea iudex p̄cepit eā decollari. facta orōe ꝓ oībꝰ etiā ꝑſecutoībꝰ. ⁊ parturiētibꝰ ſe ei in partu cōmēdātibꝰ. martiriū. xiij. ydus iulij compleuit.

MAximilianꝰ in Ceyla ciuitate de nobilibꝰ ac deuotiſſimis ortꝰ genitoribꝰ. quos in adoleſcētia amiſit. in virū eruditū virtuoſūz euaſit. Cū aūt ſctūs Quirinus ꝑ ānos plures gubernaſſet laureacēſez eccl̄iam ī primatem aḋlegiēb eccl̄ie aſſumptꝰ inde martirio coronatꝰ ab oībꝰ in laureacēſem archiep̄m maximilianꝰ eligit. qui pplo ſalubri doctrina p̄fuit. Tpibꝰ vero cari ⁊ numeriani impatoribꝰ. Eulaſiꝰ p̄fectus ad ceylā miſſus hoīes ad ſacrificādū marti cōpulit. qua occaſiōe motꝰ maximilianꝰ vltro poſt longā cōcertatiōz acq̄eſcere nolēs. a ſatellitibꝰ ſuis ad phanū martis ductꝰ. ibi martirij palmaz meruit apud Ceylā extra muros. Anno xp̄i. 289. quarto ydꝰ octob. quē dux baioarioꝝ in patauiā ſuꝑ ripam eni tranſtulit vbi eius memoria habetur.

BLaſius ep̄s. Cū in oī ſctītate ⁊ mā ſuetudine polleret. Et ī ſebaſte ciuitate cappadocie. xp̄iani ī ep̄m eū eligerīt. Js ad vitādū rabiēz ꝑſecutiōis intrauit ſpelūcā cuiuſdā mōtꝭ cōuenerīt ad eū beſtie q̄s ſanauit. corui q̄z alimoniā ei deferebāt. qd̄ cū p̄ſidi nūciatū fuiſſet eū adduci iubet. in via miracl'a faciēs: filiū cuiuſdā mulieris ī extremis laborātē ꝓpter os piſcis trāſuerſuz in gutture eiꝰ eo tāgēte liberauit. poſt carceres cū ſacrificare rēnuit: impauit cū ligno ſuſpēdi ⁊ carnes eiꝰ ferreis pectinibꝰ laniari. Septē aūt mulieres xp̄iane ſanguinez excipiebāt: q̄ poſtea decollate fuerīt. Blaſius q̄z cū duobꝰ ꝑuulis filijs haꝝ mulieꝝ capite truncatus eſt.

JUliana ṽgo p̄clariſſima natiōe comēſis: hoc ipſo tp̄e apud comū ciſalpine gallie vrbē capta martyriū ſeuiſſimū ꝑtulit: q̄ ſpōſo ſuo eluſio p̄fecto vrbis cū ꝓ noīe xp̄i ad oīa ſupplicia ſe offerret. p̄mo ceſa virgis a ſeptē militibꝰ nolēte ſacrificare diane ꝑ capillos ſeptē horis ſuſpēſa q̄ppe cū varia tormēta ɔſtātiſſime ꝑtuliſſet: poſtea palā cū diabolo ɔflixit. ⁊ de ipſo clariſſime triūphauit. Jndeq̄ flāmas ignū ⁊ ollā feruētē ſuꝑans ⁊ rotā ferreā cum acutis gladijs palmā martyrij capitis obtruncatione. 14. kalendas Marcij adepta eſt.

PRimꝰ ⁊ felicianꝰ romani viri religioſi hac ꝑſecutione a pōtificibꝰ temploꝝ apud dioclecianū accuſati ferro vincti in carcerē recludunt quos angelus dñi ɔſolatꝰ eſt: deiude ad herculis phanū ꝑducti cum nollēt ſacrificare: grauiſſimis penis ſunt affecti. inde duxerūt eos extra ciuitatē via numētana miliario. 13. ferro vinctos poſt exq̄ſita tormēta: tādē ſimul. 5. ydus Junij vite curſuz gladio ɔſūmauerūt. hoꝝ corpa nocte ad arcus numētanos iuxta arenariū chriſtiani ſepelierunt.

PAmphilus grecus p̄ſbyter euſebij ceſarieñſis neceſſariꝰ inſignis quidē theologus ſub hac ꝑſecutione teſtāte hieronymo apud ceſareā paleſtine vrbē paſſus eſt. cuiꝰ vitā idē euſebiꝰ tribꝰ voluminibꝰ egregie conſcripſit. hic adeo diuinoꝝ voluminū cupidus fuit vt magnā partem libroꝝ origenis manu ſua deſcripſerit. quos diuus hieronymus in ceſarienſi bibliotheca tāta auiditate ſe legiſſe dicit: ac ſi creſi regis diuitias conſecutus fuiſſet. paſſus eſt prima die Junij.

QUintinus gallus miles a maximiano imperatore ſcd̄o kalendas nouembris martyriū pertulit glorioſum. cuius corpus poſt quinq̄ ⁊ quinquaginta annos angelo reuelante incorruptū repertū fuit.

RUffus clariſſimus miles romanus a diocleciano cū omni domo ſua multis plagis affectus xp̄i martyr efficit. Et cum innumerabiles extincti ſunt famoſiores cōmemorare libuit.

Anno mundi.5483. Anno xpi.284.

Marcellinus papa natione romanus patre ꝓiecto diocletiani ꝛ maximiani tꝑibus fuit poſt gaium põtificē; hic ſexto põtificatus anno iã diocletiani pſecutione ſeuiente a carnificibꝰ captꝰ: ad ſacrificia gentiũ ductus: cũ minis inſtarent carnifices vt thura diis exhiberet: metu pterritus deos alienos adorauit. quo facto haud multo poſt in ſe reuerſus habito ꝯcilio centũ ꝛ.lxxx epõꝝ in ſinueſſa vrbe campanie: eo ꝛ marcellinꝰ ſqualidus ꝛ puluerulentꝰ ac cilicio indutus ꝓficiſcit: petitq; vt ſibi ꝓ incõſtãtia debita pena tribuat: qui eum dãnaret in tãto cõcilio nemo vnꝰ inuentꝰ eſt. Cum dicerent oẽs: ea ferme rõne petrũ peccaſſe. ac flendo peccati penã luiſſe. Rediit romã marcellinꝰ. iratus diocletianum adiit hoĩeſq; increpat q̃ ſe impulerit diis gentiũ ĩmolare. Ducit ad martiriũ diocletiani iuſſu marcellinꝰ cum claudio: cyrino antonino xpĩfidelibus. Intereũdũ vo marcellũ pſbꝛuꝫ admonet ne diocletiãi pcepti obtemperet ĩ rebꝰ maxie ad fidẽ ptinentibꝰ: neue corpꝰ ſuuꝫ ſepulture traderet qđ dixerat ob negatũ ſaluatorẽ ſe id neq̃q; mereri borũ aũt ſimul interẽptoꝝ corpa diocletiani iuſſu ad dies.vi.ꝛ.xxx. inſepulta iacuerũt via publica. vñ petri apli iuſſu q̃ marcello ĩ ſomnis apparuit via ſalaria cimiterio priſcille ſepeliunt ſexto kal. maias. ſedit aũt annis.ix. mẽſes.ii. diebus.xvi. Vacat tum ſedes dies quinq; ꝛ viginti.

Cõciliũ cẽtũ ꝛ.lxxx.epõꝝ ĩ ſinueſſa vrbe cãpanie

Anno mundi.5493. Anno xpi.294.

Marcellus papa natione romanꝰ patre bñdicto ex regione vie late a cõſtãtio ꝛ galerio vſq; ad maxentiũ ꝑuenit. Is licet multoꝝ turbinibꝰ vexatꝰ diuino tñ cultui intentꝰ: cõſtituit ne quis generale cõciliũ celebrare poſſet ſine ſpeciali ſedis apoſtolice autoritate. Priſcillã q̃ꝫ matronã romanã eiꝰ ſuaſu impulit cimiteriũ ſuis ſumptibꝰ via ſalaria cõſtruere. titulos quinq; ꝛ viginti ĩ vrbe roma cõſtituit. quaſi dioceſes ad cõmoditatẽ baptiſmi: et opportunitatẽ eorum q̃ ad fidẽ ex gentibꝰ quottidie veniebãt. Cõſultũ iri: ꝛ eo modo ſepulturiſ martiꝝ videbat. Annis aũt quinq; ſedẽs menſes ſex diebꝰ vno ꝛ vigĩti. Maxentius vo vbi lucinã matronã inſtituiſſe eccliaꝫ dei rerũ ſuaꝝ heredẽ intellexiſſet. iratꝰ ꝛ mulierẽ relegauit ad tpˢ. et Marcellũ captũ impellere minis conatꝰ eſt. vt ꝛ epiſcopatu ſe abdicaret. ꝛ xpianũ nomẽ deponeret. quẽ vbi cõtemnere ſua pcepta vidit. ad cuſtodiẽda aĩalia eũ miſit vbi nec orões nec ieiunia ptermiſit. parrochiaſq; eplis gubernabat. a clericis liberatꝰ: iterato in ſtabulum ſeu cacabalum. Maxentiꝰ iratus eum redigit. vbi cũ fede ꝛ ĩcommode habitaret. pedore et ſitu mortuus eſt. Vacat eiꝰ morte romana ſedes dies. xx.

Euſebiꝰ papa natiõe grecꝰ. pr̃e medico: põtificatũ adiit Cõſtãtino ꝛ Maxentio impantibꝰ. Cõſtituit ne ꝓphani in iudiciũ ſuũ epm vocare pſumãt Is duꝫ ĩ papatu viueret crux dñi inueta eſt q̃nto nonas maii. hereticos q̃ꝫ idẽ põtifex recõciliauit impoſita tantũmodo manu; Habita aũt ſemel rome ſacroruꝫ ordinũ mẽſe decẽbri. cũ pſbꝛos.xiii. diaconos tres. epõs.xiiii. creaſſet: rome morit. ꝛ in cimiterio Calixti via appia ſepelit ſexto nonas octobris. Sedit autem annis ſex. menſe vno: diebus tribus. Licet alii hyſtorici de annis varie ſentiant. Vacat tum ſedes diem vnum.

Melciades papa natiõe apher. Maxẽtii licinii maximi tꝑibꝰ fuit. Vir ſane ſctitate ꝛ ſciẽtia multũ inſignis. Qui vt erat grauitate pclarꝰ. Cõſtituit ne q̃s vnq; aliqua ſuſpitiõe: aut añ verã ꝓbatiõꝫ cõdemnaret. Eius q̃ꝫ inſtitutũ fuit. ne die dñico: neq; quĩta feria ieiunaret. q2 hos dies pagani q̃ſi ſacros celebꝛant. Multa q̃ꝫ in oblatiõibus faciẽdis ꝯſtituit: qđ Manicheoꝝ hereſis ĩ vrbe roma tũ maxime inualeſcebat. His aũt ꝑ actis maximini iuſſu martyrio coronatur. idem fatum ſubiere: et petrꝰ Alexandrinus epũs et Lucianus anthiocenus preſbyter romanus. Aliiq; complures epiſcopi et ſacerdotes. Sepultꝰ eſt autem Melciades via appia calixti crypta. quarto ydus decembris. Sedit annis quatuor menſes ſeptem. diebus.ix. Vacat tum ſedes dies xvii.

Linea ſũmoꝝ pontificum

Marcellinus

Marcellus

Euſebius

Melciades

COnſtātius ⁊ Galerius abdicātibus ſe ab imperio diocleciano ⁊ maximiano imperij gubernacula ſuſcipientes. ꝓuīcias inter ſe partiti ſunt. Cōſtantius igit̄ ⁊ Galerius auguſti creati ſunt: Diuiſuſqꝫ eſt inter eos ita romanus orbis Nam galerius illiricū Aſiā ⁊ orientē ſortitus eſt. Cōſtantius vero ſingulari moderatiōe vſus. Gallia tantū ⁊ hyſpania cōtentus fuit. Licet ⁊ ei italia ſorte obtigerit. Cōſtantius eñ cōtentus dignitate auguſti italie atqꝫ affrice adminiſtrāde ſollicitudinē recuſauit. Uir egregiꝰ ⁊ pſtātiſſime ciuilitatis: diuitijs ꝓuīcialiū ac ꝑuatoꝝ ſtudēs. fiſci cōmoda nō admodū affectās: dicēſqꝫ melius publicas opes a priuatis haberi. ꝙ̄ intra vnū clauſtrū reſeruari. Adeo aūt cultus modici vt cū feriatis diebus ſe cū amicis numeroſioribus eſſet epulandū. priuatoꝝ ei argēto hoſtiati petito triclinia ſterneret'. Hic nō modo amabilis. ſed etiā venerabil' gallis fuit. pcipue quod diocleciani ſuſpectā prudētiā. et Maximiani ſanguinariā temeritatē imperio eius euaſerāt. Fuit aūt cōſtantiꝰ hic Claudij ſcdi ex filia nepos. quē vt Dioclecianꝰ impator vna cū Galerio ſibi affinitate ⁊ beniuolētia cōiungeret Theodorā maximiani puignā ei vxorē dedit. Ex qua poſtq̄ ſex filios ſuſcepiſſet eā repudiauit: q̄ repudiata Helenā angloꝝ regis filiā captiuā vxorē duxit. Cōſtantiꝰ cū humaniſſime gubernaſſet. Cōſtantio ex helena ſuſcepto Boraci in brittānia pricipatus ſui anno tredecimo morit'. Atqꝫ ī diuos ſummo omnium conſenſu refertur ob eius manſuetudinē ⁊ clementiam.

GAlerius vir ⁊ probe moratus. et egregiꝰ in re militari. Cū italiā quoqꝫ ſinente conſtātio adminiſtratiōi ſue acceſſiſſe ſentiret. Ceſares duos creauit videlicet Maximianū quē orienti pfecit. Et Seuerū cui italiā dedit. Ipſe illirico cōmoratꝰ eſt. Retinuit eñ illiricū. quod ea barbaros hoſtes populi ro. iter facturos ſentiebat. Maximianꝰ aūt herculiꝰ ſpe recuperādi imperij ad ſpem erectus reſumēdi faſtigij qd̄ inuitꝰ amiſerat romā aduolauit ex ſolitudine lucanie. quā ſedem priuatꝰ elegerat ī agris amenissimis cōſeneſcēs. Dioclecianūqꝫ etiā p litteras adhortatꝰ eſt. vt depoſitam reſumeret poteſtatē quā ille irritas habuit. Cōtra hos motꝰ miſſus a galerio Seuerꝰ romā cū exercitu venit. dū vrbē romam obſidet fraude militū. qui cū Maxentio ſentiebāt circūuentꝰ: fugiens. demum rauēne occidit'. Paulū etiā abfuit. qn̄ Maximianꝰ pater militū beniuolentiam pollicitatōibꝰ ⁊ largitōne querēs a filio Maxentio occideret'. Is aūt i gallias ad cōſtantinū generū ꝓfectꝰ. dolo cōpoſito tanq̄ a filio eſſet expulſus moliens aūt cōſtātinū reperta occaſiōe iterficere. qui ī gallijs ⁊ militū ⁊ ꝓuīcialiū tā fauore regnabat. Ceſis frācis atqꝫ alamanis captiſqꝫ eoꝝ regibꝰ. de tecto p fauſtā eiꝰ filiā dolo que rē oēm marito apuit: fugiēs. ac maſſilie herculiꝰ ꝓfugit. ibiqꝫ oppſſus ſuoꝝ ſceleꝝ penas tandē luit: vel ſeipm (vt qdā volunt deſperatis rebꝰ) interfecit: a Galerio aūt liciniꝰ imptor factꝰ mors galeriū cōfeſtim ſecuta eſt.

LIcinius impator factꝰ eſt. ex Dacia oriundꝰ a Galerio in partē imperij recipit' ꝓpter eiꝰ in re militari preſtantiā: notuſqꝫ galerio antiqua cōſuetudine. Et in bello qd̄ aduerſū Narſeū geſſerat laboribꝰ ſtrēnuus ⁊ officijs acceptꝰ Cōſtantinꝰ tñ vir ingens pricipatū totiꝰ orbis affectās. Licinio bellū intulit. q̄uis neceſſitudo illi ⁊ affinitas cū eo eſſet. Nā ſoror eius cōſtantia nupta Licinio erat. Ac pmo cū in pānonia. ſcdo ingēti apparatu bellū apd̄ Cibalias inſtruentē repentinꝰ oppſſit. omēqꝫ dardania meſia macedonia potitꝰ innumeroſas ꝓuīcias occupauit. Uaria deinceps inter eos bella ⁊ pax recōciliata ruptaqꝫ eſt. poſtremo liciniꝰ nauali ⁊ terreſtri ꝑlio victꝰ apud nicomediā ſe dedit. ⁊ contra religiōē ſacramēti Theſſalonice puatꝰ occiſus eſt. Hic liciniꝰ annū domīationis fere pꝰ quītūdecimū vite ꝓxime ſexageſimū occidit'. auaricie cupidīe omniū peſſimꝰ. neqꝫ alienꝰ a luxu venereo. Aſper admodū aut mediocriter impaciens. infeſtꝰ lr̄is quas ꝓpter inſciciā īmodicā virus ac peſtē publicā nomīabat pcipue forenſē induſtriā. Agaribꝰ plane ⁊ ruſticātibꝰ. qd̄ ab eo genere ortꝰ alituſqꝫ erat ſatis vtilis ac milicie cuſtos. ad veteꝝ inſtituta ſeueriſſimꝰ. Spadonū et aulicoꝝ oīm vehemēs dñator. tineas ſoriceſqꝫ pallacij eos appellans.

MAxentiꝰ (cū cōſtantiꝰ mortuꝰ Cōſtantinꝰ filiꝰ eiꝰ in brittānia creatꝰ eſt imperator. ⁊ in locū pr̄is exoptatiſſimꝰ moderator acceſſit) Rome auguſtus nuncupatꝰ eſt: Rome eñ ptoriani excitato tumultu Maxenciū herculij filiū. qui haud ꝓcul ab vrbe ī villa publica morabat' auguſtū nuncupauerūt. Uir ſane ſeuiſſimꝰ ⁊ xpianoꝝ acerrimꝰ pſecutor. lr̄aꝝ tñ amator. inter cetera ſue crudelitatis opa magica arte plurimū delectabat'. Quīto tñ cōſtantinꝰ imperij ſui anno bellū aduerſꝰ Maxēciū ciuile cōmouit. Copias eiꝰ multis ꝑlijs fudit ipm poſtremo rome aduerſus nobiles oībus exitijs ſeuientē apud pontē miluiū vicit. Italiaqꝫ eſt potitꝰ. vt dū ꝑ dolore ſuaꝝ fraudū oblitꝰ pontem ad decipiendum hoſtē ſtructū decipulis tranſit. cū magna parte ſuoꝝ ſatellitū ſubmergitur.

Linea Imperatorum

Conſtantius

Galerius

Seuerus Maximianus

Licinius

Maxentius

Hij preſcripti imꝑatores Cum conſtantinū videbāt apud omnes magno eſſe in ꝓcio. xp̄ianis aliꝗ̄ tēpe parcebant. Maxentius tñ milites clanculū mittebāt qui obuiū queq̄ȝ cederet. Arte quoq̄ȝ magica delectatus: grauidas maxīe vero xp̄ianas funeſtis ſacris adhibitas ſcīdebat infantū cauſa: quoꝝ cineribus in magia vtebaꝉ. ut oſtenderet tyrānidē ſeruari etiā ꝑ nephas poſſe. Simili veſania ⁊ crudelitate. Maximianus quoq̄ȝ in oriēte vtebaꝉ. Qui magoꝝ mḡris ⁊ malaꝝ arciū doctoribꝰ ꝓmia etiā decernebat. augurijs. diuinatiōibus fidē preſtās. Secutor ceteris in xp̄ianos hec oīa cōtemnētes eſt habitus. Vetera aūt delubra renouari ac more veterū ſacra dijs exhiberi iubet. Is vero Maximinus diuina vltione inflatis ſubito viſceribus. ſupperatiſq̄ȝ inteſtinis ita diſtendiꝉ. vt inter ſe ⁊ putridū cadauer nil intereſſet: ſcatētibus vndiq̄ȝ vermibꝰ. ⁊ tabo ſerpēte. tanto pedore vt ſuſtineri fetor nō poſſet. grauiſſimis tandē morbis diucius cruciatus. viuēdi finē tandē fecit. homo ſeuus ac varius. nūc eīn in xp̄ianos. nūc ꝓ xp̄ianis agebat. hec volebant eius merita. Cū loco maximiani a Galerio quoq̄ȝ maximinꝰ in oriēte cōſtitutus ceſar vir cruentiſſimꝰ conſimili crudelitate ea in regione cōtra xp̄ianos vtebaꝉ. ꝓpter quā multi enecabanꝉ. Vnde ⁊ multi ex ſuperioribus martiribus coronati martirio fuerūt. Aliquos quoq̄ȝ q̄ in precedenti ꝑſecutiōe ⁊ nunc ſeuiente paſſi ſunt ſubiungemus.

Criſtina

Criſtina virgo celeberrima ſub ꝓdicta ꝑſecutiōe maximiani in Tiro paſſa ē. Hec nobiliſſimis orta parētibus. cū pulcherrima eſſet ⁊ a plꝛibus in cōiugiū peteretꝉ. parētes in turri poſuerūt. vt dijs culturā virgo ꝑſolueret. A ſpū aūt ſctō edocta ydola abhorrebat. que cū intellexit. cū minis eā auertere nō poſſet. Juſſit eā expoliari ⁊ a duodecī viris cedi. deīn in carcerē mitti. ⁊ poſtea vngulis radi ⁊ mēbra eiꝰ tenera diſrūpi. Criſtina aūt de carnibꝰ ſuis accipiēs in vultū patris ꝓiecit dicēs. Accipe tyrāne ⁊ carnē a te genitā comede. Iratꝰ pr̄ eā in rotā impoſuit ⁊ ignē ⁊ oleū ſuppoſuit. ſed flāma exiliēs mille quīgētos occidit q̄ pr̄ magicis artibus aſſcribebat. ꝓcepit vt grādi lapide ad collū eiꝰ ligato in mare nocte ꝓrecipitareꝉ. Quā angeli aſſumūt ⁊ xp̄s eā baptizauit ⁊ reducta fuit in terra. Tandē poſt varia tormēta ⁊ mamillaꝝ abſciſionē. Julianꝰ ſagittas ī cor eiꝰ duas ⁊ vnā in latꝰ direxit. Sicq̄ȝ cū palma martyrij ad celū gl'ioſa aſcendit

Menna miles

Menna miles egiptius nobiliſſimis ortꝰ natalibꝰ ꝑ hec tp̄a ī Scythia metropoli phrigie ſalutarie paſſus eſt. Nā poſtq̄ȝ hic celeſti regi in heremo ſecreta cōuerſatiōe ſtuduit militare. ad publicū ꝓcedens: ſe xp̄ianū eſſe libera voce declarauit. Qd̄ audiēs pyrrhꝰ dux miſit eū apprehēdi ⁊ ſuis aſpectibꝰ ꝓſentari. Cui dixit ſacrifica dijs ⁊ omnia que ꝑ ignorātiā geſſiſti ignoſcenꝉ tibi. ꝙ cū obtemꝑare nollet. eo iubēte tam diu neruis ⁊ diris cruciatibus ceſus eſt. donec platee locus ſanguine ipius fedaretur. Deinde in eculeo leuatꝰ lāpadibus aduriꝉ. Deinde depoſitꝰ ligatis manibꝰ ⁊ pedibus ꝑ ſudes ferreas trahi ꝓcepit. Qui oībus in rebus ⁊ cruciatibꝰ vſq̄ȝ ad finē in laude ⁊ ꝯfeſſione oīpotētis dei imobilis ꝑmāſit. Deniq̄ȝ data ſentētia gladio anīaduerti iuſſus fuit. Cuiꝰ corpus cū igni traditū fuiſſet e medio a xp̄ianis furtī ereptū mūdis lintheaminibꝰ debita veneratione in cimiterio. 5. ydus nouēbris cōditū eſt. Poſtea in cōſtātinopolī tranſlatū digno honore veneratū fuit.

Victor

Julianus

Julianus quidā genere anthiocēſis. vir xp̄ianiſſimus apud romanā vrbē in hac ꝑſecutōe ꝓfata crudeliſſime paſſus eſt. cū Baſiliſſa virgine hoꝝ duoꝝ mire leguntꝉ paſſiones. cū quibꝰ fuit venerabilis multitudo ſacerdotuȝ. et miniſtroꝝ eccīe xp̄i. q̄ȝ ꝓpter imanitatem ꝑſecutiōis ad eos cōfugerat: cōcremata eſt. Poſt quos etiā Antoniꝰ p̄ſbiter et Anaſtaſius ⁊ celſus puer vna cū matre ⁊ alij cōplurimi qui oēs. 5. ydus ianuarij mortē ꝑtulere.

Victor mediolanēſis ciuis a ꝑmeua etate xp̄ianus hiſ temporibꝰ cū in caſtris Maximini auguſti milicie ꝯ ſeruiret. ad ipm tanq̄ȝ xp̄ianus ꝑduciꝉ. Et cū compellereꝉ ydolis imolare. cōſtanti aīo recuſauit ꝓpter qd̄ grauiter cedi iuſſus eſt: Et cū deo ꝓtegente doloris expers efficereꝉ. plūbo bulliēti ꝑfundiꝉ. et cuȝ nil etiā ex hoc penitꝰ ledereꝉ iubente Maximiano octauo ydꝰ may capite ceſus eſt.

Saturninus

Suſanna

Saturninuſq̄ȝ presbyter ⁊ Siſinus diaconꝰ rome cōprehenſi in carcere diu marceranꝉ. Indeq̄ȝ exhibiti ob criſti confeſſionē a ꝓfecto vrbis in eculeo leuanꝉ. ⁊ ibidē neruis attractanꝉ ac fuſtibus ſcorpiōibuſq̄ȝ grauiſſime ceduntꝉ. nouiſſime cū adhuc ſuꝑuiuerēt gladio trūcati ſunt. Quoꝝ corꝑa via ſalaria ſepulta fuerunt.

Suſanna virgo ſanctiſſima natione dalmatea nobiliſſimis orta natalibus Cayq̄ȝ pape neptis ſub hac perſecutiōe Rome. 5. ydus auguſti capitis obtruncatione martirium compleuit.

Catherina

Catherina p̄clariſſima v̄go egypciaca his tꝑibꝰ floruiſſe ⁊ martyriū ptuliſ-ſe eiꝰ tradit hiſtoria: poſt imperium diocleciani ſub maxentio filio maximiani herculij. hec ſctiſſima virgo generoſo ſanguīe orta. cuiꝰ pater noīe coſtus in vrbe alexandria rex fuit. a quo ⁊ ſi ī iuuenili etate p̄e rege a quo magnū p̄rimonium accepit orbata fuit: nō tn̄ inter diuiciarū delicias ocio ⁊ mollicíei feminee dedita ſed tanta rex peritax ſcīa predita legit̄. vt mirabile viſum ſit in tam tenera etate qđ certamen diſputationis ſuſceperit. hec diuiniſſima virgo ab heremita de xp̄o edocta ac ſpōſa eiꝰ affecta in paterna domo apud alexandriā exiſtens feruēte adhuc diocleciani pſecutione ⁊ maxentio ceſare ibidē exiſtente cū quoſdā xp̄ianos flentes metu mortꝭ ꝯſpexiſſet: ad ꝓphana ſacrificia impelli. etatis q̄ꝫ. xviij. ānox ad ꝯſpectū maxencij audēter acceſſit. arguēs eū de vana cultura deox ⁊ eū de crudelitate diriꝰ increpauit. Juſſit eā ad pallatiū duci ⁊ oī diligētia cuſtodiri. Expleto ſacrificio poſt longā cōcertationē cū de eiꝰ eloquētia ac ſapia miraret̄. quīquaginta phos vocauit qui ab eo victi ⁊ in fide cōfirmati eos oratores cōbūri precepit. Juſſitqꝫ eā in obſcurū carcerē recludi ꝑ dies duodeciꝫ fame cruciari. Cui angelus dn̄i apparēs ait. Cōſtāter age grata deo puella: qꝛ tecū eſt dn̄s: ꝑ te multi cōuerſi ad xp̄m cū palma martyrij introibūt. porphirū deinde maxencij neceſſariū cū ducētis militibꝰ ac ipſiꝰ ceſaris vxorē atqꝫ alios vtriuſqꝫ ſexus doctrinis iugo xp̄i ſubdidit: ⁊ ad celeſtia regna ꝑ martyriū p̄miſit. Jnde rotax gladijs attonita: tēpeſtas ſubito ꝑfregit: ac plures leſit. Tandē obtrūcatione capitis martyrij coronā adepta eſt. in loco paſſionis orauit vt oēs auxiliū ſentiāt q̄ mēoriā paſſionis eiꝰ fecerint. Decollata lac e corpe eius emanauit. Cuius quidē ſanctiſſimū corpus angeli rapiētes ad montē ſynai diſtantē ꝑ. xx. dictas detulerunt: diuinis obſequijs honorifice ſepelierunt. Paſſa circa annos dn̄i. ccc.x. cuius natale celebrat̄. 8. kal̄. decembris.

Sophronia quoqꝫ a maxentio ſepius de ſtupro appellata; cum diutius vitare periculum non poſſet: ſeipſam interfecit. Lucretiam imitata.

Arnobiꝰ ⁊ alij

Arnobius africanꝰ clariſſimꝰ phs ⁊ orator diſertiſſimꝰ Lactantij firmiani p̄ceptor his tꝑibus (lꝫ valde ſenex) etiā in precio magno habitus fuit qui cū apud africā rhetoricā florētiſſime docuiſſet etiā aduerſus gentes cōplurima edidit volumina. Lucianus quoqꝫ eloquētiſſimꝰ vir ⁊ nicomedienſis eccl̄ie preſbyter ꝑ hoc tempꝰ cū nōnullos breues de fide edidiſſet libellos: ⁊ ad diuerſos ep̄las multas. ac etiā in ſacrax l̄rarū ſtudio multū laboraſſet in belinopoli bythinie vrbe ꝓ xp̄o martyriū cōſtanti ptulit aīo. Jacobus item cognomēto ſapiēs niſibine perſarū vrbis ep̄s: multa ꝑ hec tp̄a compoſuit. que viginti ſex voluminibus comprehendunt̄ videlꝫ de fide cōtra hereticos: de gentiū ꝯuerſione de regno perſarū ⁊ de pſecutione xp̄ianox. Obijt deniqꝫ (hieronymo teſte) conſtancij principis tandem temporibus.

Lactantius

Lactantiū inſuꝑ firmianū phm ⁊ oratorē eminētiſſimū arnobij predicti phi diſcipulū hiſdē tꝑibus floruiſſe ⁊ magni p̄cij ⁊ noīs fuiſſe cōſtat: eo ꝙ cū nichomedie rhetoricā doceret: a diocletiano auguſto ꝓpter virtutes ac ſcīe magnitudinē vocatꝰ cuꝫ flauio grāmatico romā deuenit: vbi cū ꝑ aliqđ tēpus docuiſſet tandē ob diſcipulox penuriā in extremā paupertatē deuenit. Quāobrē ad ſcribēdū ⁊ cōponēdū libros ſe cōtulit. in qua q̄dē re etiā multū valuit. Jpſe eñi ſecūdus poſt ciceronis tp̄a ea in diſciplina habebat̄. Demū in extrema ſenectute ꝯſtitutꝰ ceſaris criſpi filij cōſtantini p̄ceptor ī gallia datus eſt. Perfecit aūt opa de diuinis inſtitutionibꝰ aduerſus gentes. De ira dei ⁊ formatione hoīs. ad demetriū auditorē ſuū. ad probum ep̄lis. ad aſclepiađ. de perſecutione. Simpoſiū dū eſſet adoleſcēs. etiā odeperiçū de affrica vſqꝫ nicomediā exametris verſibꝰ ⁊ alia laude digna.

Euſebius ep̄s

Euſebiꝰ ceſaree paleſtine ep̄s q̄ ob pāphili martyrꝭ amicitiā pamphili nomē accepit. eo ꝙ cū eodē pamphilo diuine bibliothece inueſtigator diligētiſſimꝰ extiterit: vir quidem memoratu digniſſimꝰ ꝑ hec tp̄a tuꝫ multax rerum pericia tuꝫ ingenio mirabili ⁊ apud gentes ⁊ apud xp̄ianos inter phos p̄cipuus ⁊ nobiliſſimꝰ habitus eſt. hic cū aliq̄n arriana hereſi laboraſſet ad nicenā ſynodū accedēs ſpūſancto inſpiratꝰ patruꝫ ſn̄iam ſecutꝰ eſt. ac deinceps vſqꝫ ad mortē ſanctiſſime cuꝫ orthodoxa fide vixit. fuit aūt ī diuinis ſcripturis ſtudioſiſſimꝰ. ac bibliothece diuine cuꝫ pāphilo martyre diligentiſſimꝰ inueſtigator. multa eiſdē tꝑibus ſcripſit: maxīe vero libros euāgelice p̄parationis: eccl̄iaſtice hiſtorie ī porphirū xp̄ianox hoſtē acerrimū. Apologias item ſex ꝓ origine cōpoſuit. De vita pomphili martyrꝭ a quo ob amorē cognomentuꝫ accepit libros tres. Jteꝫ cōmentarios eruditiſſimos in centuꝫ ⁊ q̄nq̄ginta pſalmos. Preterea vt legit̄ oīm ꝓuinciarū cuꝫ multos ſctōx martyruꝫ paſſiones ⁊ cōfeſſox vitā ac virginum cognouiſſet. viginti libros de eiſdem ſanctis ſcriptitauit. hoc ideo: ⁊ p̄cipue euangelicā preparationem. cum apud gentes precipuus haberetur paternā deorum religionem ob veritatis amorem cōtempſit. Scripſit quoqꝫ cronicox hiſtoriā a primo anno abrahe vſqꝫ ad annum dn̄i. ccc. quam diuus hieronymus proſecutus eſt. Fuit deniqꝫ euſebius hic poſt conuerſionē cōſtātini magni eidem quoad vixit multa beniuolentia coniunctus.

Anno mundi.5513. Anno christi.314.

SIlueſter papa natione romanꝰ patre ruffino poſt melciadẽ pontificẽ cõſtãtini tp̃ibꝰ fuit. anno ab vrbe cõdita milleſimo nonageſimoprimo vir vtiq̃ꝫ diuinꝰ: aſpectu ſcꝫ angelicus: ſermone nitidus: corpe decorus. ope ſanctꝰ ꝯſilio magnus ⁊ maturus fide catholicus: ſpe patiẽtiſſimꝰ ac oĩm caritate diffuſus. Cui tantã dñs cõtulit grãm vt nõ modo a xp̃ianis: verũ ⁊ a gentilibus miro coleref affectu. Hic nãq̃ꝫ baptizato ꝯſtantino ⁊ pluribꝰ donatus ac eccleſijs pace reddita: multa ad cultũ diuinũ ſpectãtia conſtituit. primo vt chriſma ab ep̃o tm̃ cõſecraref. vt ep̃i baptizatũ ſignarẽt ꝑpter hereticã ſuaſionẽ. vt baptizatũ chriſmate liniat p̃ſbyter occaſione mortis. addit p̃terea. laicus clericũ in iudiciũ ne vocet. Clericus cauſas ĩ curia ne agat. nec añ iudicẽ ſecularẽ cauſam dicat. Preſbyter celebraturus neq̃ꝫ ſerico neq̃ꝫ panno tincto vtaf: ſꝫ lineo equidẽ albo. Sic ĩ albis celebrandũ eſſe dicebat queadmodũ ĩ linea ſyndone ⁊ alba xp̃i corpꝰ ſepultũ fuit. Gradꝰ q̃ꝫ in ordinibꝰ eccl'iaſticis ꝯſtituit vt vnuſquiſq̃ꝫ vno tm̃ ordine ꝯtentus ſit. ⁊ vnius ſolũ vxoris vir. Hic aũt ſanctiſſimꝰ põtifex cũ floruerit miraculis inter cetera ſuã memorãda fert romanã vrbem a draconis peſtilentia liberaſſe. Demũ vbi ex ſacris ordinibus ſepties menſe decembri habitis preſbyteros duos ⁊.xl. diaconos ſex ⁊.xxx. ep̃os quinq̃ꝫ ⁊ lx. creaſſet. Morif ac ſepelif in cimiterio priſcille via ſallaria tercio ab vrbe miliario pridie kal'. Januarij. Sedit aũt annos tres ⁊.xx. mẽſes decem. dies vndecim. Vacat tum ſedes dies.xv.

Anno mundi.5533. Anno christi.334.

MArcus papa natione romanus patre priſco poſt ſilueſtrũ cõſtãtini tp̃ibꝰ fuit: vir bonꝰ ⁊ xp̃iane religionis amator qui põtificatu ſuſcepto ad curã xp̃iane religionis couerſus inſtituit vt ep̃s hoſtiẽſis a quo romanꝰ cõſecratur pallio vteref. voluit p̃terea diebꝰ ſolẽnibꝰ ſtatim poſt euãgelium ſimbolũ a clero ⁊ populo magna voce decantari. ⁊ eo modo quo fuerat in niceno ꝯcilio declaratũ. Duas itẽ eccleſias rome cõdidit vnã via ardeatina in qua ⁊ ſepultꝰ eſt. Alterã ĩ vrbe roma ad palatinas q̃s q̃dẽ ꝯſtãtinꝰ mũeribꝰ exornauit ⁊ auxit Js poſteaq̃ꝫ ex ſacris ordinibꝰ bis mẽſe decẽbri habitis diaconos p̃ſbros ⁊ ep̃os creaſſet. morif ac ſepelif in cimiterio balbina via ardeatina: tercio nõs octob. ſedit aũt annis duobꝰ: mẽſibꝰ octo: diebꝰ.xx. Vacat tuꝫ ſedes dies.xx.

Anno mundi.5535. Anno christi.336.

JUlius papa natione romanꝰ patre ruſtico tp̃ibꝰ conſtãtij fuit mirande ſctitatis vir ⁊ doctrine. Js arriana inualeſcẽte ꝑfidia: multis incõmodis vexatꝰ a cõſtante cõſtantini filio exilio dãnatus. Jn tanta aũt reruꝫ ꝑturbatione tandẽ poſt menſes decẽ romã ab exilio redijt nec deſtitit oriẽtales ep̃os reprehendere maxime v̾o arrianos q̃ in iuſſu romani pontificis anthiochie cõciliũ indixerãt: cũ id ſine eius auctoritate fieri nõ poſſet. Omiſſis his cõtentionibꝰ duas baſilicas edificauit vnã iuxta foꝝ romanũ. aliã in tranſtiberina regione Tria item cimiteria exſtruxit: vnũ via flãminea: aliud via aurelia: tercium via portuẽſi. Cõſtituit p̃terea ne ſacerdos alibi q̃ꝫ apud iudicẽ eccl'iaſticũ diceret: Voluit itẽ vt qui iudicẽ haberet ſuſpectũ romanã ſedẽ poſſet appellare. ⁊ vt oĩa ad eccl'iam ꝑtinẽtia ꝑ notariũ aut ꝑ primiceriũ notarioꝝ ꝯſcriberenf. hos hodie (vt arbitror) ꝓthonotarios vocamꝰ. Julꝰ v̾o cũ ex ſacris ordinibꝰ ter mẽſe decẽbri ĩ vrbe habitis p̃ſbros.xviij. diaconos tres: ep̃os nouẽ creaſſet. morif ac ſepelif via aurelia in cimiterio calopodij ab vrbe roma miliario tercio. pridie ydus auguſti. Sedit annos.xv. menſes duos: dies ſex. Vacat tuꝫ ſedes dies quinq̃ꝫ ⁊ viginti.

Anno mundi.5543. Anno xp̃i.344.

LIberius papa natione romanꝰ: patre auguſto cõſtantij ⁊ cõſtãtis tp̃ibꝰ fuit. huiꝰ tp̃e ꝯcilio apud mediolanũ habito oẽs qui athanaſio fauebãt in exiliũ pellunf. Preterea v̾o cũ in ſynodo ariminẽſi oriẽtales ſacerdotes callidi hoĩes ⁊ acuti occidentales ſimplices ⁊ imperitos argumentis ac fallacijs cõuincerent quã diſputationẽ p̃termittimꝰ xp̃m eñ cũ p̃re homouſion eſſe negabãt. hoc aũt q̃ꝛ primũ liberiꝰ põtifex aperte impugnabat q̃ꝺq̃ꝫ etiã athanaſiũ iubente imperatore damnare nolebat: in exiliũ ab arrianis pellif. atq̃ꝫ ita triẽnio ab vrbe abfuit. At v̾o ſacerdotes congregata ſynodo in liberij locum felicẽ p̃ſbyterũ virũ optimũ pontificẽ crearũt. qui ſtatim octo ⁊.xl. ep̃oꝝ cõuẽtu duos p̃ſbyteros vrſaciũ ⁊ valentẽ ab eccl'ia ſeperarunt. Jnde rogatu ⁊ precibus eorũdem conſtantius liberiũ ab exilio reuocat ⁊ pulſo felice liberiũ introduxit. Põtifex aũt tametſi cũ arrianis ſentiebat eccleſias dei q̃ꝫ diligenter exornauit maxime ſepulchrũ ſancti agnetis: ⁊ baſilicã quaꝫ de noĩe ſuo fecit apud macellũ lidie. Deniq̃ꝫ cũ ſacros ordines bis celebraſſet rome morif ac ſepelif via ſalaria ĩ cimiterio priſcille.ix.kal'. maij: Sedit ãnos ſex: ſm alios.xvj. men.iij. dies.4. vacat ſedes dies ſex

Linea ſummoꝝ pontificum

Silueſter

Marcus

Julius

Liberius

Conſtantinꝰ magnus. ex obſcurioꝛi mr̃imonio filiꝰ Cõſtancij auguſti in Brittãnia creatꝰ eſt impatoꝛ. Cũ res publica a quattuoꝛ impatoꝛibus tenebat: cõſtãtino. Maxẽtio filijs auguſtoꝝ. Licinio ⁊ maximiano nouis hoĩbꝰ. Conſtãtinꝰ tñ vir ingens: ⁊ oĩa efficere nitẽs: que aĩo pparaſſet. ſil' principatũ totiꝰ oꝛbis affectãs. ceteros vt pmiſſuz eſt vicit. Uir pꝛio imperij tẽpoꝛe optimis pꝛĩcipibus: vltimo medijs cõparãdus: innumere in eo anĩ coꝛpiſq; virtutes claruerunt. militaris glie appetẽtiſſimꝰ: foꝛtũa ĩ bellis pſpera fuit. Nã etiã Gothos poſt ciuile bellũ varie pfligauit. Ciuilibꝰ artibus ⁊ liberalibꝰ ſtudijs deditꝰ: affectatoꝛ iuſticie ⁊ amoꝛis. Anno igit̃ ab vꝛbe cõdita milleſimo nonageſimo pꝛĩo. dñi vero ãno. ccc xxxix. ſub hoc pꝛĩcipe xpiani a tyrannis ante oppſſi nõ nihil reſpirare ĩcipiũt. Pacẽ eñ petẽtibꝰ libẽter dedit. liberalitate ⁊ gr̃a oĩm ſibi beniuolẽtiã compabat: multas leges rogauit. quaſdã ex equo ⁊ bono ſupfluas abſcidit. ſeueras nimiũ emẽdauit. Urbẽ in Bizantij ruinis de noĩe ſuo cõdens: eã rome magnitudine edificioꝝ: parẽ facere conatꝰ: ſecundã romã vocauit De qua in ſequẽti folio patebit. vt etiã littere ſub equeſtri eiꝰ ſtatua indicabant Js igit̃ tantꝰ pꝛĩceps oĩa circũſpiciẽs vbi honeſtatẽ xpiane religiõis intellexit. Eã ita cõplexꝰ eſt vt iturꝰ ad bellũ: nõ alio q̃ʒ crucis ſigno vteret̃: qð ſereno celo duʒ in maxentiũ tyrãnũ copias mouet: ⁊ viderat ⁊ adoꝛauerat. Aſtãteſq; angelos audierat dicẽtes. Cõſtantine: [blank space] qð etiã fecit ⁊ tyrannos oẽs a ceruicibꝰ populi ro. xpĩnoꝝq; oĩm depulit. Tantũ itaq; pꝛincipeʒ ac tam humanũ nactus ſilueſter: relicto Soracte monte: quo a tyrannis ſeuientibus relegatus fuerat (vel vt quidã volũt) ſeceſſerat romã veniẽs: Conſtãtinuʒ erga xpianos bene animatũ: pꝛomptioꝛẽ ad optime de eccl̃ia dei pmerendũ reddidit. Naʒ ⁊ põtificibꝰ diadema aureũ diſtinctũ gẽmis cõcedebat. Qð quidem Silueſter aſpernatꝰ tanq̃ʒ religioſe capiti minime cõueniẽs: phrygia mitra et candida tantũmodo ꝯtentꝰ fuit. A ſilueſtro autẽ vna cũ Criſpo filio baptizat̃. q̃ʒq̃ʒ aliqui falſe dicãt eũ vſq; ad iordanẽ diſtuliſſe. Bellum tandẽ aduerſus parthos moliẽs qui iaʒ Meſopotamiã fatigabant. vno ⁊ triceſimo imperij ſui anno: etatis vero ſexto ⁊ ſexageſimo apud Nicomediam in villa publica obijt. Denũciata moꝛs eiꝰ etiã p crinitã ſtellã que inuſitate magnitudinis aliquãdiu fulſit. Eã greci cometam vocant. Atq; inter diuos meruit referri.

Conſtantiꝰ poſt moꝛtẽ Cõſtantini magni pr̃is cũ cõſtantino ⁊ cõſtante fratribus imperiũ adeptꝰ: eoq; tpe res romana ſub vno Auguſto ⁊ tribꝰ ceſaribus. qð nũq̃ʒ al's fuit. Js ergo ſucceſſoꝛes filios tres reliquit. atq; vnũ fr̃is filium: Uleꝝ dalmaticꝰ ceſar pſpꝛia indole neq; patruo ab ſimilis: q̃ haud multo poſt facinoꝛe militari oppꝛimit̃. Sinẽte pociꝰ Cõſtantõ patrueli ſuo quã iubẽte Cõſtantinũ poꝛro bellũ fratri inferentẽ: ⁊ apud aquilegiã inconſultiꝰ pliũm aggreſſuʒ. Cõſtancij duces interemerũt. ita res publica ad duos redacta eſt.

Conſtans impiuʒ aggreſſus qð aliquãdiu ſtrẽnuũ ⁊ iuſtuʒ fuit. Mox cuʒ ⁊ valitudine impꝛoſpa ⁊ amicis pꝛauioꝛibꝰ vteret̃: ad grauia vicia ꝯuerſus Cũ intollerabilis pꝛuĩcialibus: militibus iniocũdus eẽt. facciõe Maxencij occiſus eſt. Obijt haud longe ab hyſpania in caſtro cui helene nomẽ fuit. Anno imperij ſeptio decimo: etatis trigeſimo. Diuerſa conſtãcij foꝛtuna fuit. A perſis eñ multa et grauia ppeſſus: ſepe captis opidis. obſeſſis vꝛbibus: ceſis exercitibus nullũ ei cõtra Sapoꝛẽ regẽ perſaꝝ pſpeꝝ bellum fuit. niſi qð apud Singarum haud dubiã victoꝛiã ferocia militũ amiſit. Poſt conſtantis necẽ Maxentio italiã affricaʒ gallias obtinente: etiã illiricuʒ nouas res habuit. Uetranione ad impium cõſenſu militum electo: quẽ grandeuũ iam et cunctis amabilem diuturnitate et felicitate milicie ad tuẽdum Jllirricum pꝛincipẽ creauerit. virum pbum et moꝝ veteꝝ et iocunde ciuilitatis. Sed a conſtãtino qui ad vltionẽ fraterne necis belluʒ ciuile cõmouerat abrogatũ eſt Uetranioni imperiũ. Rome quoq; tumultus fuit Nepociano conſtãtini ſoꝛoꝛis filiꝰ p gladiatoꝛum manus imperiuʒ vindicante: qui ſeuis exoꝛdijs dignum exitium nactus eſt. Uigeſimo enim atq; octauo die a Maxentianis ducibus oppꝛeſſus penas dedit. nõ multo poſt apð murſam maxentius pfligatus eſt. Oꝛiẽti mox ceſar eſt datus gallus: maxentiuſq; diuerſis plijs victus vim vite ſue apud lugdunũ attulit imperij anno tercio mẽſe ſeptimo. Deinde in ciuilibus geſtis gallus ceſar occiſus eſt vir nã ferox ⁊ ad tyrãnidẽ pnioꝛ ſi ſuo iure impare licuiſſet. Siluanus q̃ʒ ĩ gallia res nouas molitus añ diẽ trigeſimũ ⁊ ipſe extinctus eſt. Solus ĩ impio romano cõſtãtius auguſtus fuit. Mox iulianũ ceſarẽ ad gallias miſit patruelẽ ſuum galli fratrẽ qui ex conſtantio patris conſtãtini fratre natus erat tradita in mr̃imoniũ ſoꝛoꝛe. cũ multa oppida barbari expugnaſſent qui breui ⁊ galloꝝ ⁊ germanoꝝ motꝰ virtute ſũa compeſcuit. Conſtantius inde particis bellis occupatꝰ in itinere obijt inter ciliciã capadociãq; anno imperij octauo ⁊ trigeſimo etatis quinto ⁊ quadrageſimo vir egregie trãquillitatis placidus nimiꝰ ⁊ amicis ⁊ familiaribus credens. Joann-Chriſtophorus Wolffs Keel.

Linea Jmperatoꝝ

Conſtantinus magnus

Conſtancius

Conſtantinus

Conſtans

Conſtātinopolis imperialis ac famoſiſſima ciuitas: olim bizantiū (vt ſupra ſcriptū eſt) appellata. ⁊
cū admodū parua eſſet: eā poſtmodū conſtātinopolim noīarūt. Conſtātinꝰ eīm imꝑator cognomi/
ne magnꝰ: dum ſtatuiſſet imperij ſedē ex vrbe roma in orientē trāſferre: quo facilꝰ parthoꝝ excur
ſationes cōpeſceret. Tradūt aliqui autores in troadē ꝓfectū: ibi regie vrbis fundamēta iēciſſe: vbi quon
dam agamenon: ceteriqꝫ grecoꝝ principes aduerſus priamū fixere tentoria. Sed admonitū in ſomnis a
xp̄o ſaluatore locū aliū deſignāte: ceptū opus (cuiꝰ diu manſere veſtigia) inſectū reliquiſſe. atqꝫ in traciā na
uigantē bizantiū petiuiſſe. Cūqꝫ ſibi locū diuinitus oſtenſum dixiſſe: mox vrbem ampliaſſe: noua menia
erexiſſe: ſublimes excitaſſe turres magnificētiſſimis tū priuatis: tū publicis operibꝰ exornaſſe. Tātūqꝫ
illi decoris adieciſſe: vt altera roma nō īmerito dici poſſet. Scriptores vetuſti qui florentē videre: deorum
potiꝰ in terris habitaculū ꝙ̄ imꝑatoris putauere. Nomē vrbi nouā romā imꝑator indidit: ſed vicit obſti-
natio vulgi: vt a cōditore potiꝰ Conſtātinopolis vocitaref. Quā etꝰ ſucceſſores imꝑatores paſſim tū pu
blicis edibꝰ: tū priuatis ciuiū pallacijs ⁊ quidē ſuꝑbiſſimis exornare curarūt. Et adeo vt exteri eo venié
tes vrbis ſplēdorē admirati: nō tam mortaliū ꝙ̄ celeſtiū eā domiciliū dixerint. Erant muri vrbis ⁊ altitu/
dine ⁊ craſſitudine toto orbe celebres. antemuralia vero opportune cōmunita. Triangularē pene vrbis
formā fuiſſe tradūt. Duas partes alluit mare. nec muri deſunt: ad ꝓpulſandos nautales impetus idonei
qđ reliquū eſt ad terras vergens: poſt alta menia ⁊ antemuralia. ingēti claudif foſſa. Habetqꝫ hec ciuitas
vndecim portas: dignitatē ipſiꝰ pre ſe ferētes. quarū nōia hec ſunt: aurea: pagea: ſancti romani: carthaſca
regia: caligaria: xilina: bacmagona: pbara: theodoſia: ⁊ ſylaca. Extāt in ea preter cetera magnificētiſſima
edificia templū Sophie iuſtiniani ceſaris opus: toto orbe memorabile nongētis quondā ſacerdotibꝰ ce-
lebratū: mirabili ope: ꝑcioſa materia cōſtructū. Ea deniqꝫ vrbs tanto ſplēdore inſignita fuit vt totiꝰ orien
tis columen: ⁊ vnicū docte grecie domiciliū habita fuerit. vbi tria magna cōcilia celebrata fuerūt: videlicet
ſub theodoſio ſeniore: ſub agathone papa: ⁊ ſub iuſtiniano principe. Eam cū thurci ꝓpter eiꝰ dignitatem
diu exoſam habuiſſent. Anno ſalutis nr̄e. 1093. a belzete quodā eoꝝ principe: cū ingenti thurcoꝝ manu
obſeſſam: deinde capta fuit. Inde galli cū venetis ꝑ quinqꝫ ⁊ quīquaginta annos poſſidere. poſtea palea
logoꝝ clariſſima familia genuēſiū ope a gallis ademit vſqꝫ in annū. 1453. glorioſiſſime poſſedit. quo an

Conſtantinopolis

no Machometes Ottomanus thurcoꝝ imꝑatoꝛ eã cepit diripuitqꝫ. Sic nobiliſſima vꝛbs in man⁹ infide/
liũ venit. Ab ei⁹ cõditione. Mcxxx. vl' circa. Tãtoqꝫ tp̃e paulo pluri ſenioꝛ roma ſteterat. qñ p̃mo a gothis
capta eſt Athalaric⁹ em̃ anno ab vꝛbe ꝯdita. Mclxiiij. romã irrupit. at hic ne baſilice ſctõꝝ effringerẽt edi-
xit. Rabies aũt thurcoꝝ nil ſanctũ: nil mũdũ: ĩ vꝛbe regia reliq̃t. ſacratiſſia ei⁹ tẽpla machometee ſpurcicie
dedicarũt. Legim⁹ thebanoꝝ res geſtas: lacedemonioꝝ ꝛ atheniẽſiũ illuſtria facta: fuit coꝛinthioꝝ nõ cõtẽ-
nẽda reſpublica. clare olĩ micene: lariſſa potẽs: pluresqꝫ mẽoꝛabiles vꝛbes quoꝝ ſi nũc req̃ras muros: nec
ruinas ĩuenias. Nemo ſolũ in q̃ iacuerint queat oſtẽdere: ſola ex tãta ruina vetuſtatis cõſtatinopolis ſupa
bat: q̃ tm̃ mirabiliũ opeꝝ: tm̃ armoꝝ: tm̃ lr̃arũ: tm̃ glorie habuit: vt oĩm ciuitatũ damna: hec vꝛbs ſola re-
cõpẽſare videret̃. Et licet poſt diuiſuꝫ imperiũ ſiue trãſlatũ ad frãcos ſepe cõſtãtinopolis ĩ man⁹ hoſtiũ ve
nerit: nũq̃ꝫ tñ baſilice ſanctoꝝ deſtructe: neqꝫ bibliothece cõbuſte: neqꝫ deſpoliata penit⁹ monaſteria. Itaqꝫ
mãſit vſqꝫ ĩ hũc annũ vetuſte ſapĩe apud ꝯſtãtinopoliꝫ monumẽtũ. Nemo latinoꝝ ſatis videri doct⁹ pote/
rat: niſi ꝑ temp⁹ cõſtãtinopoli ſtuduiſſet. Inde nobis plato reddit⁹. inde ariſtotelis: demoſtenis: xenophõ-
tis: thucididis: baſilij: dionyſij: origenis: ꝛ alioꝝ multa latinis opa (dieb⁹ nr̃is) manifeſtata ſunt. Nũc ſub
thurcoꝝ imꝑio sec⁹ eueniet: ſeuiſſimoꝝ hoĩm: bonoꝝ moꝝ atqꝫ litteraꝝ hoſtiũ. Nũc g̃ ꝛ homero ꝛ pindaro
menãdro ꝛ oĩb⁹ illuſtrioꝛib⁹ poetis ſecũda moꝛs erit. Nũc grecoꝝ p̃hoꝝ vltim⁹ patebit interit⁹. Innume-
rabiles em̃ ex hac celeberrima vꝛbe in oĩ ſcĩa atqꝫ virtute p̃clariſſimi extiere viri: inter quos cognomẽto io-
hãnes criſoſtom⁹ ipſi⁹ vꝛbis ep̃s. Atticus ep̃s cui⁹ de virginitate liber extat. gennadi⁹: caſſian⁹ ꝛc̃. Et no-
uiſſime emanuel criſoloras q̃ grecas lr̃as tp̃e cõſtãtiẽſis ꝯcilij in italiã cũ ingenti vtilitate retulit. Preciſus
eſt aũt nunc fluui⁹ oĩm doctrinarũ. muſarũ deſiccatus fons. Fateoꝛ multis locis apud latinos ſtudia lr̃arũ
eſſe illuſtria. vt rome: pariſius: bononie: padue: ſenis: peruſij: colonie: vienne: ſalamãtice: oxonie: papie:
liptzk: ertfordie. Sed riuuli ſunt oẽs iſti ex grecoꝝ fontib⁹ deriuati. A fonte precide riuũ: p̃ciſus areſcit.
Nihil aũt ſub luna ꝑpetuũ. Quomodo aũt imꝑatoꝛ thurcoꝝ machomet⁹ aĩo voluerat vꝛbẽ in medio thur
coꝝ eſſe ſitam: que ſuo imperio nõ pareret: ſuoqꝫ nomini decus mai⁹ accedere poſſet: ſi eã vꝛbem expugna
ret: machinas bellicas admonit. ꝛ inſultũ magna vi in eã fecit atqꝫ tandẽ expugnauit: vt h ec ciuitas in po
teſtatẽ venerat infideliũ ſpurciſſimoꝝ thurcoꝝ hoc infelici anno ꝛ vtriuſqꝫ ſexus pe rſone cum imperatoꝛe
paleologo neci dediti fuerant. ſub Friderico tercio imꝑatoꝛe oĩa clareſcent.

Sancta Helena

HElena mater cõſtãtini auguſti femina incomparabili fide religione animi ac
magnificentia ſingulari pcipua: quã quidẽ anglorum regis filiã licet captiuã
Aliĳ vt ambroſius ſtabulariã et humilẽ a principio fuiſſe dicũt. hec quippe baptiza
to filio cũ vidiſſet prodigia a btõ ſiluestro in filiũ et contra iudeos declarata; magnitudi
ne animi mota et viſis nocturnis: hieroſolymã petiĳt: vt lignũ crucis pquireret.
Difficile id quidã erat: qꝛ ab antiqs pſecutoribus eo loci ſimulachrũ veneris col/
locatũ fuerat: vt xpiani venerẽ ſaluatoris loco adorarẽt. At mulier religione pci
ta vbi locũ ipm ruderibus purgaſſet: tres cõfuſo ordine cruces repit in vna inſcri-
tio illa legabatur tribus linguis ihs nazarenus rex iudeorum. Aſtabat aũt macharius illius
vrbis tum eps qui vnã ex his manibus cũ religione retinẽs: verã eſſe dicebat. At
tercia mulieri mortue admota eidẽ vitã reſtituit. Crux igitur dñi inuẽta eſt quinto
nõs maiĳ. et ab helena exornata: et in magna veneratione habita. Baptizatur et in-
las crucis inuẽtor quẽ poſtea mutato nõie Cyriacũ vocarũt. Helena deinde edi
ficato eo in loco tẽplo vbi crucẽ repererat. Abiẽs clauos quibus xpi corpus cruci af
fixũ fuerat ſecũ ad filiũ portat. horum ille vnũ in frenos equi trãſtulit: quibus in plio vteretur. Conſtãtinus quoqꝫ
motus edicto vetuit: ne deinceps quiſpiã tali ſupplicio vteretur. Conſtãtinus aũt magnus augende xpiane
religionis cupidus baſilicã cõſtãtianã quã lateranẽſem vocãt edificauit. Et rogatu ſiluestri petro baſilicã
in vaticano: et pauli in via hoſtienſi extruxit. Edificatur et iuſſu imperatoris in atrio ſeſſoriano baſilica ſub ti/
tulo ſancte crucis in hieruſalẽ vbi ſancte crucis ptẽ aliquã repoſuit inuentã ab helena matre. que demũ de
deo deqꝫ hoĩbus bene merita rome diẽ obiĳt. xv. kal. ſeptẽbris.

Arrius hereticus

ARrius pſbyter quidã apud alexãdriã vir quidẽ ſpecie et forma magis quam vir/
tute inſignis: et laudis ac glorie potius quam veritatis cupidus ſerere diſcordiã
i fide xpi cepit. Separe enim filiũ ab eterna et ineffabili dei pris ſubſtãtia conabatur
his verbis erat aliqñ qñ nõ erat: nõ intelligẽs filiũ patri coeternũ eſſe: et candem
in trinitate ſubam. cũ dictũ ſit ego et pater vnũ ſumus: atqꝫ his ſuis fraudibus pua-
lere conatus eſt: ac ſic pene totũ orbẽ ſuo infecit errore: interea arriana hereſis in
ualuit. fauẽte conſtãtio qui nros cogebat arriũ recipe. Secũdo itaqꝫ cõſtãtĳ anno
apud laodiceã vrbẽ ſyrie (vel vt aliĳ volũt) apud tyrũ cõciliũ indicitur eo cõuenere
catholici et arriani. cũ aũt arrius quedã reuellere nõ poſſet ad cõuicia verſus ma
gicas artes athanaſio viro ſanctiſſimo obicit: plato in loculis arſenĳ brachio.
Quẽ tandẽ diabolicũ virũ deus nõ pmiſit impunẽ: qꝛ haud multo poſt epõrum et ppli frequẽtia ſtipatus: dum
leuandi ventris cauſa ad publicũ locũ declinat: egerere conatus inteſtina omnia in cuniculum latrine de-
miſit: mortem certe paſſus vita turpiſſima condignã.

NIcena ſynodus prima oĩm ſynodorum hoc an-
no qui eſt ſextus decimus imperĳ conſtãtini an
nus contra huius pfidi arrĳ dogma ſũmo põtifice et
cõſtãtino magno auguſto iubẽtibus. Cũ alexander
alexandrine vrbis eps fruſtra reuocare arriũ ab er
rore tentaſſet. cõſtãtini mãdato adhibita etiã impẽ
ſa munifice quidẽ apud nicenã vrbem bythinie cõ
ciliũ generale indicitur. Cui. ccc. et. xviĳ. epi interfue
re. Diſputatũ eſt eo in loco aliqꝫdiu: et quidem acri
ter. Nã viri aliq in qſtionibus callidi: arrio tũ quidem
fauebãt: ſimplicitati fidei noſtre aduerſantes. Is ex
his quidã doctiſſimus phs diuino ſpũ motus vno mo
mẽto fidẽ nrãm quã antea impugnabat: vt ſanctam
et integrã ſtatim amplexus ſit. Tãdem vero reipſa in
cõcilio diligẽter diſcuſſa cõcluditur
ſcribi debere. id eſt eiuſdẽ cũ patre ſube filiũ cõfite-
ri. Qui vero cũ arrio ſentirẽt fuere, ad decẽ et ſeptem
affirmãtes extrinſecus creatũ eſſe dei filiũ et non ex
ipſa patris diuinitate pgenitũ. Cognita aũt tante
cõtrouerſie veritate. Conſtãtinus decretũ cõciliĳ affir
mat: propoſito cõtradicẽtibus exilio. vnde ſex tm cum
arrio exulauere. Reliqui enim in ſniam bene iudican
tiũ venere. In codẽ vero cõcilio dãnatos ferunt et photinianos a photino epo gallogrecie nomẽ ducentes
qui ebionitarũ hereſim imitati affirmabãt xpm a maria pio coitu fuiſſe conceptũ. Dãnati et ſabelliani qui vnã
tm pſonã patri filio et ſpũiſancto aſcribunt. In eo qꝫ cõcilio qrimoniarũ libellos (vt fit) epi ipſi conſtãtino
dabant: ſeinuicẽ accuſantes: expetenteſqꝫ a principe iudiciũ: quibus imperator optimus rñdit: cõbuſtis eorum
libellis. eo dei tm̃modo et nõ hominũ iudiciũ expectare debere. Preterea in eodẽ concilio decretũ eſt ne qui
ſe impatientia libidinis caſtrarent in clerũ amplius reciperentur. Multa deniqꝫ alia ad honeſtatem et pacem
eccl'ie vt in decretis habetur in eo concilio conſtituta ſunt.

Concilium Nicenum

Paulus heremita

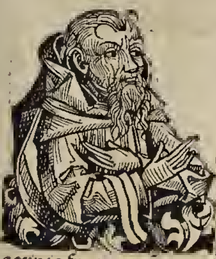

PAulus primꝰ heremita apud inferiorē thebaidā quarto ydus ianuarij cēteſimo decimotercio vite ſue anno ī heremo diē obijt. cuiꝰ aīaꝫ (vt diuꝰ ſcribit hieronymꝰ) beatꝰ antoniꝰ ꝯfeſtiꝫ inter choros aploꝝ ⁊ ꝓphaꝝ euolare vidit. Fuerat hic poſt mortē amboꝝ parentū ī hereditate locupleti relictꝰ annoꝝ circiter ſedecim. lr̄is tā grecis ꝙ̄ egyptiacis apprime eruditꝰ. māſueti aīi deū valde amans Et duꝫ pſecutionis ꝓcella decij ⁊ valeriani detonaret: in villā remotiorē ſeceſſit. Tandē repit ſaxoſuꝫ mōtē ad cuiꝰ radices erat grādis ſpelūca: ꝗ̄ lapide claudebatur: ⁊ intꝰ grāde veſtibulū qđ apto deſup celo patulis diffuſa ramis vetus palma cōtexerat: fontē luciđiſſimū oſtēdēs. Igiť adamato ꝗ̄ſi qđ a deo ſibi offerreť, habitaculo oēm ibidē in oronibꝰ ⁊ ſolitudine duxit etatē. Cibū ⁊ veſtimētū ei palma ꝓ̄bebat. ad quē diuꝰ antoniꝰ acceſſit. ⁊ inter ſermocinationes cōſpiciūt alitē coruū in ramo arboris. ꝗ̄ inde leuiter ſubuolat ⁊ integrū panē añ ora mirantiū depoſuit. Inq̄t paulꝰ dn̄s prādiū miſit ſexaginta iam anni ſunt quo dimidij panis accipio fragmentū: nunc duplicauit annonā. deinde poſt antonij abſceſſum. molli ſopore diſſolutꝰ: erecta ceruice extenſiſq̄ manibꝰ in altum corpus exanime. Leones aūt humū pedibus ſcalpere ceperunt capacē locū foderunt. In quo antonius ſanctū corpus depoſuit: ⁊ tumulū ex more cōpoſuit. Et tunicā ſibi vendicauit quā in ſportarū modū de palme folijs contexerat ⁊ ad monaſteriū ſuū reuerſus: diſcipulis cuncta ex ordine replicauit: diebꝰ paſce vel penthecoſten pauli tunica veſtitus eſt.

Antonius abbas

ANtoniꝰ abbas egyptiꝰ vir plane diuinꝰ. ⁊ ꝙ̄maxīe ſermone ⁊ ope potēs hiis tꝑibꝰ claruit hic tanta ſapientia diuinoꝝ ac prudētia moꝝ. nō ꝑ ſtudiuꝫ humanū: ſciarū ignarus: ſed diuino munere fuit repletꝰ. Conſtātinꝰ imꝑator lr̄as (rogatꝰ inſtāter) ab eo multa celebritate recepit. Septē q̄ꝫ ep̄las vt diuꝰ teſtať hieronymꝰ egyptiace ſcripſit ac ad eccl̄ias egypti deſtinauit: que tꝑibꝰ illis legebāť vt ep̄le pauli in eccleſijs: quas poſtmodū ob ſn̄ias grauiſſimas quidā in grecam linguā tranſtulerūt. Ualuit aūt multū ſuis tꝑibꝰ admonēdos hoīes eiꝰ ſanctiſſima auctoritas. Cui lr̄is ⁊ nūcijs helena ſe ac filios ſepe cōmendauit. Eius cibus ſolus panis erat: aqua potus: nec vnq̄ꝫ niſi ī occaſu ſolis comedebat. hō egyptiꝰ oīno cōtēplatiōi deditꝰ. huiꝰ quidē vitā athanaſiꝰ alexandrine vrbis ep̄s inſigni volumine pſcripſit. Obijt aūt hic vir oī ꝓ̄conio dignꝰ: in thebaida anno dn̄i. ccclx. etatis ſue anno cēteſimo q̄nto. cuiꝰ cū corpꝰ diu occuluiſſet poſtea imperāte iuſtiniano magno imꝑatore diuina reuelatione reptū fuit. Et ex thebaida alexandriā primo delatuꝫ. poſtea ī galliā trāſlatū apđ viennā ꝯdigno honore nūc vſq̄ꝫ req̄eſcit. eiꝰ aūt natale. 16. kal̄. februarij celebrať.

Hilarius ep̄s

HIlariꝰ illuſtriſſimꝰ pictauienſis ep̄s ⁊ oīm lr̄aꝝ eruditiſſimꝰ ac ſemꝑ xp̄ianꝰ optimꝰ. Cū vidiſſent pictauiēſes ꝙ tota v̄tute oēs hereticos expugnabat: eū in ep̄m elegerūt. Is ne dum eā ꝓuinciā ſed ⁊ franciā ab hereticis defendens. apud conſtantiū in his tumultibꝰ accuſatꝰ. ꝗ̄ arrianis etiā fauebat. ad exiliuꝫ miſſus ad inſulā gallinariā plenā ſerpētibꝰ cuiꝰ aduētu oēs diſperierūt. Inde reuocatus ab imꝑatore redeūti pictauiū obuiū defunctū filiū ſine baptiſmo ſuſcitauit Saturnini arelatēſis ep̄i factione ob catholicā fidē apud phrigiā relegatꝰ libros de nr̄a religione cōpoſuit. Sed deniq̄ꝫ poſt multas arrianoꝝ vexationes ad vrbē ſuā reuerſus anno ſalutis nr̄e. 371. migrauit ad dn̄m. Et hos deſcriptos libros edidit. De trinitate libros. 12: de ſynodo. ad conſtātiū. aduerſus arrianū exemplū blaſphemie auxentij. hymnos ⁊ carmina primꝰ inter catholicos edidit.

Athanaſius ep̄s

ATHanaſiꝰ alexandrinꝰ ep̄s vir ſanctitate ⁊ ſcīa cōſpicuus hiſdē tꝑibꝰ plurimas ⁊ graues quidē ꝑſecutiones ab arrianis ꝑtulit. Naꝫ ſupiorībꝰ annis in laodicenſi cōcilio ꝯ̄ arrianos cōſtitutꝰ cū rōnibꝰ euidētiſſimis atq̄ꝫ argumētis fortiſſimis filiū patri omouſion affirmaret. qđ arrius ⁊ eiꝰ ſeq̄ces refellere nō poterāt: vniuerſuꝫ pene orbē in ſui pſecutionē cōcitauit. Arriani q̄ꝫ brachiū a cadauere pcidētes imꝑatori oſtenderūt aſſerētes in cōcilio athanaſiū arſenio abſcidiſſe ad faciēdū maleficia. Is tn̄ clāculū cuſtoditꝰ tandē brachia oſtēdit ⁊ eoꝝ fallaciaꝫ detegit. Dānať itaq̄ꝫ violēter iubente conſtantio athanaſiꝰ: qui quidē fugiēs ſex cōtinuis annis ī lacu ciſterne carētis aqua ita delituit: vt ſolē nūq̄ꝫ viderit. Indicāte deinde ancilla quedā. cū in eo eēt vt capereť. dei monitu ad cōſtantis partes ꝯfugit ꝗ̄ frēm conſtātiū minis certe coegit athanaſiū recipe. Tandē poſt multos agones multaſq̄ꝫ patiētie coronas tꝑe valētiniani ⁊ valētis impatoꝝ. Anno dn̄i 379. Sacerdotij v̄o ſui ſexto ⁊ q̄dtrageſimo. ſexto nōs maij migrauit ad ſuperos Scripſit libros aduerſus gentes ⁊ plures alios cū ſimbolo. Quicūq̄ꝫ vult ſaluus eſſe ⁊c̄.

IUuencus hiſpanus poeta ꝑ̄ſbyter cardinalis genere nobilis: ſed virtute ⁊ doctrina nobilior. ꝑ hoc tēpus admodū clarus exiſtēs. ꝗ̄ tetra euāgelia hexametris verſibꝰ fere ad verbū trāfferēs quatuor libris compoſuit. Scripſit ⁊ quedā eo genere metri ad ſacramētoꝝ ordinē pertinentia.

HIberoꝝ quoq̄ꝫ gens que ſub axe pontico iacet fidem xp̄i intelligunt a captiua muliere. ⁊ credūt baccurio rege oēs id cohortante conſtructo templo magni operis. Armeni quoq̄ꝫ in occidētali plaga hiberis viciniores fidem ſuſceperūt. Inde ad finitimas gentes xp̄ianū dogma ꝑuenit.

SCiſma ſecundū ortū habuit ab arrianis inter liberiū ⁊ felicē. Nā concilio apud mediolanū habito oēs qui athanaſio ſauebāt in exiliū pelluntᷣ atq̃ liberius triennio ab vrbe abfuit, in eius locū felicē elegerūt. Tandem conſtantiꝰ pulſo felice liberiū introduxit. vnde pſecutio ita vehemēs exorta eſt vt in eccleſijs ipſis pſbyteri ⁊ clerici paſſim necarentᷣ.

Anno mundi.5553. Anno chriſti.353.

Felix

FElix ſecundus papa natione romanꝰ pr̄e anaſtaſio: liberio p̄dicto ab hereticis pulſo: ab ipſis pōtifex creatꝰ vel potiꝰ in liberij locū a catholicis ſubrogatū eſſe. licet id factū ab hereticis hieronymꝰ affirmet. cū tn̄ ſtatim vbi pontificatū inijt. Cōſtātiū magni cōſtantini filiū hereticū ⁊ ſecūdo rebaptizatū ꝓmulgat ab euſebio nicomedienſi epo in aquilone villa nō longe a nicomedia. Dum aūt altercatio eſſet ⁊ quidē magna (vt diximꝰ inter liberiū ⁊ felicem) arriana hereſis biſariā diuiditᷣ. Felix aūt poſtremo cū nulla in re orthodoxe fidei deeſſet ab aduerſarijs captus: vna cū multis ſecū bene ſentientibus interficitᷣ. Sepelitᷣ q̃ in baſilica quā ipſe edificauit via aurelia ſecūdo ab vrbe roma miliario duodecimo kal. decembris. Sedit aūt tm̄modo annū vnū: meſes quatuor: dies duos propter ſeditionē a liberio motam.

Anno mundi.5563. Anno xp̄i.364.

Damaſus

DAmaſus papa natione hiſpanus patre antonio poſt liberiū pontificem iuliani tpibꝰ fuit vir ſane bonus ⁊ optimꝰ pōtifex. Cenſuit aūt ne quis in iudicio ante factā examinationē dānaretᷣ. Mandauit eī̄ ſub anathematis pena ne quis temerario auſu a ſede romana cōceſſa p̄ſumeret vſurpare. his cōſtitutionibꝰ ꝓmulgatis pacata tandē eccl̄ia damaſus ocio litterario delectatꝰ vitas pōtificū oīm qui ante ſe fuere cōſcripſit: eaſq̃ ad hieronymū miſit. Nō deſtitit tn̄ ⁊ templa ⁊ cultū diuinū augere. duas eī̄ baſilicas edificauit. vnam iuxta theatrū: alterā via ardeatina ad cathecūbas. verſibꝰ quoq̃ elegantibus ſanctoꝝ corpora eo loci ſepulta exornauit ad memoriā poſteritatis. Preterea baſilicā quā ipſe in honorē diui laurentij nō longe a theatro pompeiano condiderat: maximis munerībꝰ ornauit. vt pſalmi q̃ʒ alternis vicibꝰ in eccl̄ia canerentᷣ. in fineq̃ coꝝ verba hec ponerentᷣ. Gloria prī ⁊ filio ⁊ ſpūiſancto īſtituit. Primꝰ etiā hieronymi ſcriptis auctoritatē dedit. cū priꝰ .lxx. interp̄tuʒ ſcripta tm̄modo in p̄cio eſſent. Nā ⁊ hieronymi biblia legi cepta eſt: ⁊ pſalmi eiuſdē fideliter ex hebraico traducti. Cū antea apud gallos potiſſimū incōpoſite legerentᷣ. Tandē cū multos p̄ſbros ⁊ epos .ij. ⁊ .lx. creaſſet moritᷣ ac ſepelitᷣ via ardeatina cū matre ⁊ ſorore in baſilica a ſe cōdita: tercio ydus decembris. Sedit annos .xix. mēſes tres: dies .xj. Vacat tum ſedes dies vnū ⁊ .xx.

SCiſma terciū fuit inter damaſum ⁊ vrſicinū cū damaſus electus ad pontificatū obeundū vrſicinū diaconū habuit cōpetitorē i baſilica quē ſicinini appellatᷣ: vbi multi vtrimq̃ cecidere in ipſo templo cū res nō ſuffragijs tm̄ ſed vi ⁊ armis tractaretᷣ: Verū nō ita multo poſt ſacerdotū ⁊ ppl̄i cōſenſu damaſus eps cōfirmatᷣ. ⁊ vrſicinus ad neapolitanā eccl̄iam traducitᷣ. damaſus aūt adulterij accuſatꝰ publico ꝯcilio cām dixit: vbi ⁊ innocēs abſoluitᷣ. Et cōcordiꝰ atq̃ calixtus diaconi falſi accuſatores damnati ⁊ reiecti ab eccl̄ia ſunt. Cautūq̃ lege eſt vt deinceps penā talionis ſubeāt q̄ aliquē falſo accuſauerint.

Anno mundi.5583. Anno xp̄i.384.

Syricius

SIricius papa natione romanꝰ patre tyburcio poſt damaſum valentiniani tpibꝰ fuit. Is cenſuit monachos quoꝝ vita ꝓbata eēt: poſſe ſacris iniciari. a primis ordinibꝰ vſq̃ ad ep̄atum. cenſuit item ordines ꝑ interualla dādos. Manicheos p̄terea qui in vrbe erant vetuit cōmunicare cū fidelibꝰ. Penitētes aūt ⁊ redeuntes ad gremiū orthodoxe fidei recipiēdos eſſe ſi monaſteriū ingrederentᷣ atq̃ ibi ieiunijs ⁊ orationibus ſe toto vite ſue tp̄e maccrarent. Viaticū ſiquidē tum demū ab eccleſia recipiebāt. vbi de optima vita eoꝝ conſtaret. Conſecrari aūt preſbyterū ab epo tm̄ cenſuit. Inſtituit itē vt q̄cūq̃ aut viduā aut ſecundā vxorē duxiſſet ab eccl̄iaſtico officio pelleretᷣ. hereticos quoq̃ ꝑ manus impoſitionē recipiendos cenſuit. Syricius v̄o compoſitis eccleſie rebus. ac creatis ſex ⁊ viginti p̄ſbyteris: diaconis ſedecim: epis duobꝰ ⁊ triginta: ex ſacris ordinibus quinquies habitis. Moritᷣ ac ſepelitᷣ in cimiterio priſcille via ſalaria. 8. kal. marcij. Sedit enim annis .xv. menſes .xj. dies quinq̃ ⁊ viginti. Vacat tum ſedes dies viginti.

IUlianꝰ galli ceſaris germanꝰ. cū ſolus in imꝑio romano conſtantiꝰ auguſtus fuit mox iulianū patruelē ſuū. quippe qui ex cōſtantio patris cōſtantini fratre natꝰ erat ceſarē creatū In gallias ſeditione quorūdā tyrānoꝝ tumultuātes miſit: tradita in nirimonū ſororc: a quo modicis copijs apud argentinā tum gallie vrbē ingentes alamanoꝝ copie extincte ſunt. rex nobiliſſimꝰ captus: gallie reſtitute. Submotiqꝫ vltra rhenum germani. neqꝫ multo poſt cū germani etiā exercitꝰ galliarū ꝑſidio tollerent̃ ꝯſenſu militū factꝰ eſt auguſtus quo audito ꝯſtantiꝰ apoplexia obijt. hoc aūt morbo dixere medici hoīem interijſſe ob dolorē aīi ⁊ grauē cogitationē in quā rebellāte iuliano inciderat. vir aūt erat iulianꝰ egregiꝰ ⁊ rē publicā inſigniter moderaturꝰ ſi ꝑ fata licuiſſet. Liberalibꝰ diſciplinis apprime eruditꝰ: grecis doctior. facūdia ingenti ⁊ ꝓmpta mēorie tenaciſſime. ī amicos liberalis. ꝓuincialibꝰ iuſtiſſimꝰ. glorie cupidus Uerū hec oīa ad extremū euertit dū xp̄ianos ꝑſequit̃. Callidior tñ ceteris ꝑſecutor nouis neqꝫ tormētis primo ſ; p̄mijs honoribꝰ blādicijs ꝑſuaſionibus maiorē fere ppl'i partē q̄ſi atrocior fuiſſet elicuit. Uetuit aūt ne xp̄iani auctorū gentiliū ſtudia adirent: neue ſchole niſi his qui deos deaſqꝫ venerarent̃ paterent. Sunt q̄ ſcribūt hūc antea clericū fuiſſe poſtea a fide nr̄a defeciſſe: vnde hoīem apoſtatā vocant. hinc rerū publicarū potitꝰ ingenti apparatu parthis intulit bellū. aſſyriāqꝫ populatꝰ. remeāſqꝫ victor dū ſe incōſultꝰ ꝑlijs inſeruit hoſtili manu interfectꝰ eſt. 6. kal'. iulij imꝑij āno ſeptīo etat altero ⁊ trigeſimo

IOuinianꝰ genitꝰ patre varraniano incola agri ſingidonēſis ꝓuincie pānonie. hic fuit inſignis corꝑe: letus ingenio lrarū ſtudioſus ad obtinendum imperiū. cōſenſu exercitu lectꝰ eſt cōmēdatione patris militibus q̄ ſua notior Imꝑator aūt ab exercitu electꝰ non prius ꝓfiteri imꝑatoris nomē voluit: q̄ oēs cōclamarūt ſe xp̄ianos eē. quibꝰ collaudatis ⁊ imperiū ſuſcepit ⁊ exercitū e manibꝰ barbaroꝝ liberauit: poſtea turbatis rebꝰ exercitu quoqꝫ inopia laborante: vno a perſis atqꝫ altero ꝑlio victꝰ: pacē cū Sapore neceſſariā quidē ſed ignobilē fecit mutat finibꝰ: ac nōnulla imꝑij romani ꝑte tradita. qͦd ante eū annis. ccc. ⁊ viginti duobꝰ fere ex quo romanū imperiū conditū erat nunq̄ accidit. Tandē illiricū petens in gallicie finibꝰ repētina morte obijt. vir alias neqꝫ iners neqꝫ imprudens. Multi exanimatū opinant̃ nimia edulitate. alij odore cubiculi qͦd ex recenti tectorio calcis graue quieſcentibꝰ erat. quidam nimietate prunarū quas graui frigore adoleri multas iuſſerat. Deceſſit imperij menſe ſeptimo quartadecima kal'. marcias. etatis vt qui plurimū vel minimū tradunt tercio ⁊ trigeſimo anno: qui ꝓpria natura admodū liberalis fuit.

UAlētinianus e pānonia cibalienſi editus cū eſſet tribunꝰ ſcutarioꝝ apud nicēā auguſtꝰ appellatꝰ: anno ab vrbe condita milleſimo cēteſimo nono decimo. frēm valentē cōſtantinopoli in cōmunionē regni aſſumpſit. q̄ cū ſub iuliano auguſto xp̄ianitat integrā fidē gereret. iuſſus ab imꝑatore ſacrilego aut imolare idolis: aut milicia excedere ſponte diſceſſit: nec mora iuliano interfecto. iouinianoqꝫ mortuo valētinianꝰ qui ꝓ noīe xp̄i amiſerat tribunatū in locū ꝑſecutoris ſui accepit imperiū. poſtea vͦo imperij ſui anno tercio: gratianū filiū nec dū bene puberē hortatu ſocrus ⁊ vxoris auguſtū creauit. Procopiū virū audacē apud ꝯſtātinopolim tyrānidē inuadēs res nouas moliētē mira celeritate opprimit. Ualēs interea ab eudoxio arriane hereſeos ep̄o baptizatꝰ: in ſeuiſſimā hereſim dilapſus noſtros ꝑſequit̃ ⁊ in exiliū pellit: mortuo p̄ſertim anaſtaſio: quo viuēte res xp̄iana ſex ⁊. xl. annis mirifice ſuſtentata eſt ſed fratris auctoritate cōpreſſus eſt. Ualentinianꝰ quoqꝫ ſaxones gētē in littoribꝰ ⁊ paludibꝰ in vijs ſitam romanis finibꝰ eruptionē meditātē ī francoꝝ finibꝰ oppreſſit. Deniqꝫ anno imperij ſui vndecimo cū ſarmate ſeſe ꝑ pannonias diffudiſſent dum apud brigionē oppidū ſquadoꝝ legationi reſpoderet anno eiꝰ quīto ⁊ quīquageſimo ſubita effuſione ſanguinis que grece apoplexis vocat̃ voce amiſſa ſenſu integer expirauit. Fuit aūt imꝑator egregius vultu decens: ſolerti ingenio: aīo grauis: ſermone cultiſſimꝰ: infeſtus vicijs maxīe auaricie: ad loquēdū parcus: ſeuerus: vehemēs ⁊c̄.

UAlēs imperiū oriētis q̄tuor annis valētiniano mortuo tenuit graciano valētiniani filio ī occidētali parte regnāte. q̄ ſibi valētinianū frēm paruulū admodū ſociū creauit imperij. Ualens aūt a lucio cōſtātinopolitano rebaptizatꝰ hoſtilē in modū nr̄os ꝑſequēs. Neqꝫ illis quidē parcēs q̄ in heremo erāt: lege data vt monachi militarēt. nolētes ꝑ tribunos ⁊ milites fuſtibꝰ iuſſit interfici. quoꝝ inumera multitudo ꝑ vaſtas tūc egypti ſolitudines diffuſa ꝯſtat. p̄cipueqꝫ apud nitriā martyrij ꝯſecuta palmā. tum gothi ſedibꝰ eius pulſi ꝑ oēs ſe tracias effundūt. quibꝰ dum valēs ire cū exercitu parat: ſed ſero ab exilio ep̄os ⁊ monachos reuocari p̄cepit. Ipſe cū ſagitta ſauciꝰ: verſuſqꝫ in fugā ob dolorē nimiū ſepe equo laberet̃ atqꝫ ī viliſſimā caſulā deportatꝰ eſſet: ſupueniētibus gothis igneqꝫ ſuppoſito cōcrematus eſt quarto imperij ſui anno. hec eruptio gothoꝝ clades romani imperij ac totius italie fuit.

Linea Imperatorum

Julianus

Jouinianus

Ualentinianus

Ualens

Nicolaus eps

NIcolaꝰ ex illustri ꝓsapia ortꝰ ciuis patere vrbis licie. Is puer cū lacte matris aleret: bis in ebdomada quarta ⁊ sexta feria semel vbera sugere cepit. unde bone indolis adolescēs orbatꝰ parētibꝰ. inter cetera virtutis sue opera hoc memorādū pegit. Nobilis qdā cōmicaneꝰ eiꝰ ob inopiā tres filias nubiles ꝓstituere intēdebat. qđ vbi vir sanctꝰ cōperit. miserrimo hoi cōdoluit. Nocte sumēs aurū nō modicū p fenestrā clam intro ꝓiecit quo repto primā filiā nuptui tradidit. Idē de alijs fecit. Postea mirroꝝ eps electꝰ oēm humilitatem seruās: alacer erat in exhortādo: seuerus i corrigēdo: mulierū colloqa abhorrēs. inde miraculis choruscare cepit: ne dum apud suos verū apud exteros. vt q nomē eiꝰ inuocauerūt leuamē sentirēt pcipue in ꝓcellis ac naufragijs aquarū. Tandē grādeuus ⁊ plenꝰ dierū mortē adesse cernēs orare cepit: videns angelos ait. In te dñe speraui. postremo dicēs. In manꝰ tuas dñe. deo aiam tradidit. ad cuiꝰ tumbā oleū ꝓrupisse ferūt q egroti illiti sanitatē recipiebāt. cuiꝰ festū. 8. idꝰ decēbris celebraturꝰ.

Donatꝰ hereticus

DOnatꝰ hereticꝰ natiōe apher: a quo donatiste heretici nomen sumpsere. hac miserrima tempestate viguit q ex numidia veniēs multa ꝯ catholicos scripsit ⁊ totā pene affricā atqꝫ iudeā sua pestifera ꝑsuasione decepit. cuiꝰ error fuit ꝙ filiū pře minorē eē dicebat ⁊ spm̄sanctū filio minorē necnō ⁊ catholicos eē rebaptizādos. demū tñ e carthagine cū multo probro pulsus est. Scripsit multa ⁊ maxime librū de spūsancto arrianā doctrinā cōtinētem.

Eunomiꝰ hereticus

EUnomiꝰ alter hereticꝰ his tpibꝰ fuit. vñ eunomiani heretici vir corpe ⁊ aīo leprosus. nec secꝰ interiꝰ quā exteriꝰ: morbo regio correptꝰ. qui cū primuz arriane ꝑfidie sectator fuisset aliā qꝫ adiecit ⁊ dissemināuit falsitatē. affirmabat i rebꝰ oibꝰ ⁊ filiū dissimilē pri: ⁊ spm̄sanctū cū pře ⁊ filio nil habere cōmune.

Macedoniꝰ heretic

MAcedoniꝰ qꝫ quē nři ante errorē cōstātinopolitanū epm fecerāt. ab arrianis expellit qr filiū pri silem fatebat: lꝫ spm̄sanctū nō secꝰ atqꝫ illi blasphemaret. ⁊ multa scādala ꝯcitauit a q macedoniani heretici dicti sūt.

Donatꝰ gramaticꝰ

DOnatꝰ gramaticꝰ ⁊ nō minꝰ rhetor ac phs diui hieronymi pceptor rome tūc insignis plurimū fuit q inter cetera in terēciū cōmentatꝰ est. ⁊ vt ferunt hic donatus est cuius libellus vsqꝫ hodie in scolis a pueris legit prima rudimēta gramatice discentibus.

IUlianꝰ impator vanitati magice deditꝰ erat ⁊ vt nřis stomachū faceret iudeis tēplū hierosolymitanum restituit cū diceret se alibi sacrificare nō posse. q certe tanta arrogātia elati sunt vt maiore impēsa qꝫ antea restituere conarent. veꝝ nō ita multo post terremotu templū corruēs ⁊ multos iudeos simul oppressit Sequēti aūt die incēdio diuinitꝰ īmisso ⁊ ferramēta ipsa ꝯsumpta sunt ⁊ eo miraculo multi iudei pterriti ad fidē xpi venere. Scribūt quidē iulianū sagitta ex incerto missa trāsfixū fuisse: eundēqꝫ exclamasse manu ad celum extēsa vicisti galilee vicisti. Nā xpm galileū appellabat ⁊ fabri filium.

Johānes ⁊ paulus

IOhānes ⁊ paulꝰ xpianissimi viri frēs romani pclarissimi. audiēs iulianꝰ ꝙ de rebus suis paupes sustētarēt. hoc āno a qdā therenciano campi ductore capti apđ romanā vrbē post īnūera verbera iussu iuliani sexto kal. iulij palmā gladio cedēte adepti sunt. ⁊ i eā domꝰ abscōditi. dicēs eos i exiliū missos tādē a filio eiꝰ obsesso manifestati př cū filio fidē recepit.

Gordianꝰ ⁊ epimachꝰ

GOrdianꝰ ⁊ epimachus viri pclarissimi ⁊ ipsi sb hoc tumultu rome i via que latina nūcupat martyrio coronant. quoꝝ prior ꝓ nois xpi ꝯfessione diu plūbatis cesus postea sexto idus maij capite trūcat ⁊ ꝓiectū corpus eius ad canes nocte a familia eius sepultū est.

IUlianā insuper virginē romanā idem sacrilegus iulianus tam diu plūbatis cedi fecit: donec ⁊ ipsa spiritū emitteret. Demetria item romana virgo sub hac ꝑsecutione rome martyrio coronata est que crudelissime verberata. x. kal. Julij. spiritum emisit.

QUiriacus qui ⁊ iudas hierosolymitanus eps hac tempestate cū anna matre sua ꝓ xpo martyriū cōstātissime sumpsit. Hic est ille qui helene locū ostendit in quo crux fuit abscondita ⁊ ob eius miracula gloriā eius semper annūciare voluit quāobrē a paganis captus cruci affixus est. Et ꝓpterea ab ipso (vt multi asserūt) cruciferoꝝ ordo iniciū sumpsit. de quo inferius sub Innocentio quarto.

PEr hec tp̄a apud atrabatas vera lana de nubibꝰ pluuie mixta defluxit cōſtātinopoli grando mire magnitudinis decidēs nōnullos hoīm extinxit. ⁊ terremotus ꝑ orbem factus eſt. Ea tēpeſtate athanaricus rex gothoꝝ xp̄ianos in gēte ſua crudeliſſime ꝑſequit̄ ⁊ ad coronā martyrij ſublimauit. Burgundionū q̄ꝫ pluſq̄ꝫ. lxxx. milia armatoꝝ ripe rheni fluminis inſederūt: q̄ tñ nō multo poſt tp̄e xp̄iani effecti ſunt. Poſt illa tp̄a ſub impio valētis gens hunoꝝ diu inacceſſis ſecluſa mōtibꝰ repentina rabie parcita: exarſit in gothos: eoſq̄ꝫ cōturbatos ab antiq̄s ſedibꝰ expulit. Gothi trāſito danubio fugiētes. a valēte ſine vlla federis pactione ſuſcepti ſunt. Deinde ꝓpter intollerabilē auariciā maximi ducis fame compulſi in arma ſurgētes: victo valētis exercitu: ſeſe ꝑ tracias infudere: oīa cedibꝰ incendijſq̄ꝫ vaſtātes. Deniq̄ꝫ petentibꝰ gothis vt eis ep̄os mitteret a quibꝰ fidei rudimēta ſuſciperēt. valens doctores ad eos arriani dogmatis miſit: ſicq̄ꝫ vniuerſa illa gens effecta eſt arriana. Gothi v̄o imꝑatore occiſo iam ſecuri ad vrbem ꝓperant conſtantinopolitanā vbi adhuc dñica auguſta valentis vxor multas pecunias plebi largita ab vrbis vaſtatione hoſtes ſubmouit: regnū cognatis fideliter ſeruauit.

COnſtat eā gentē que ꝓgethica dicta eſt gothica a ſcythis originē habuiſſe. Scythas v̄o primos eē in europa ſub ſeptētrione ⁊ ad tanays limitē feros ac paratiſſimos ad mortem. ⁊ ſuꝑiores ſedibus oſtrogothos. viſigothos inferiores: hos ab occidētis: ab orientis illos plaga in quam verſi habitarent fuiſſe in patria appellatos. Sunt aūt huni ⁊ ipſi ſcythe. Sed eo quā gothi efferaciores: quia montibꝰ ripheis propius incolentes magis ſeptētrionū rigoribus exponunt̄.

Baſilius magnꝰ

BAſiliꝰ magnꝰ ceſaree capadocie (q̄ priꝰ maza vocabat̄) ep̄s ⁊ monachorum multoꝝ inſtitutor ⁊ pater. Vir certe oī ſapiā oīq̄ꝫ virtute ꝯſpicuꝰ: ꝑ hec tp̄a mirabiliter effulſit: q̄ inter cetera ſue virtutis ⁊ ſctītatis monumēta iuuenē quendā (ob amorē puelle) diabolo obligatū deo recōciliauit. ⁊ obligationis ſue cartā ſibi reddi imꝑauit: q̄ cū egregiꝰ doctor haberet̄ ꝯ eunomiū egregios libros edidit. Scripſit ⁊ librū de ſpūſancto: ⁊ monachoꝝ inſtituta atq̄ꝫ alios breues ⁊ varios tractatus edidit. Monachoꝝ ordinē in grecia inſtituit. q̄bꝰ ⁊ regulā approbatā tradidit. Obijt deniq̄ꝫ ſctīſſimꝰ pater ſexto imperij valētiniani anno die primo menſis ianuarij multis miraculis clarꝰ: mēoriā vite ſue omnibꝰ derelinquēs q̄ ſm̄ opationē ſpūſſancti viuūt. Duos habuit fratres gregoriū ⁊ petrum viros doctiſſimos. gregorij extabāt euſebij tp̄ibꝰ aliqua volumīa. Baſiliū aūt cū gregorio capadocia genuit vt ait euſebiꝰ: ambo fuere nobiles: ābo athenis eruditi.

Gregoriꝰ nazianzenꝰ

GRegoriꝰ nazianzenꝰ ep̄s q̄ baſiliū ad monaſteriū ꝑduxit in diuinis opibus hieronymi p̄ceptor. his diebꝰ ob ſctītatē eruditionēq̄ꝫ ⁊ eloquētiā maximo in p̄cio eū fuiſſe dicūt: multa ſcripſit: maxīe v̄o in laudē cipriani athanaſij maximi p̄hi. Scripſit ⁊ ꝯ eunomiū duos libros. cōtra iulianū imꝑatorē librū vnum Laudauit ⁊ nuptias ⁊ virginitatē exametro verſu. leuauit ⁊ ꝯſtātinopolitanos ab hereſi rōnibꝰ: ⁊ ſuo elegātiſſimo dicendi genere. in quo polemonū virū eloquētiſſimū ſecutꝰ eſt. Is poſtremo diu ſenex admodū eēt: ſucceſſorē ſibi deligēs ruri vitā monachi duxit. Baſilius aūt ſub gratiano hic v̄o ſub theodoſio poſtea morit̄. Epiphaniꝰ q̄ꝫ cipri ſalamine ep̄s hereſes oēs elegantiſſimis voluminibus impugnauit. In extremaq̄ꝫ ſenectute constitutus varia condidit opuſcula. moriēs deniq̄ꝫ vt ſanctus quarto ydus maij

Macharij

MAcharij duo in ſyria bt̄i antonij diſcipuli magne auctis tūc erāt. quoꝝ alter in ſuꝑiore: alter in inferiore habitabat heremo. coꝝ vitā ac alioꝝ patrū nitrie egypti ꝓuincie diuꝰ hieronymꝰ cōſcripſit. Hilarion q̄ꝫ ſctīſſimꝰ abbas ꝑ hec tp̄a apud cyprū inſulam nō longe a ſalamina vrbe vir ſanctiſſimꝰ viſo antonio poſt aſꝑrimā vitā. xij. kal̄. nouēbris diē obijt. Arſeniꝰ itē ex ſenatore romano monachus vita ⁊ miraculis clarus in pallacio theodoſij principis ſublimis ad heremū ſcythie ꝑrexit. iuxta vocē ſibi dicentē. Arſeni ſi vis ſaluꝰ fieri fuge hoīes ⁊ tace. Ideo in ſeruicio xp̄i anno vite ſue nonageſimoquīto dormiuit in pace. Paſtor itē poſtea matrē ſuā in heremo nūq̄ꝫ videre voluit. Paphnuciꝰ q̄ꝫ abbas apud thebaidā thaiſim impudiciſſimā meretricē ad xp̄m ꝯuertit cū bt̄i onufrij vitā cōſcripſit. tandē videntibꝰ monachis ab angelis in celū ſuſceptus eſt. Agathonē abbatē etiā eo tp̄e fuiſſe dicimꝰ q̄ ꝑ trienniū lapidē ore detulit vt ſilētij virtutē ꝑciꝑe mereret̄ pluresq̄ꝫ alij anachorite viguerūt.

Maria egypciaca

MAria egypciaca meretrix p̄mo appellata: deinde ſctītatis ⁊ p̄nie ac ꝑſeuerātie exemplū. quadraginta eñ ſeptē annis in heremo p̄niaꝫ artiſſimā ꝑegit ſecum duos panes deportās vltra iordanē q̄ poſt modicū arefacti quaſi lapides obdurauerūt ex q̄bꝰ modicū ad aliq̄s annos comedēs vitā trāſegit. Tandē q̄rto nōs apꝛil̄ migrauit ad dñm. cuius corpꝰ zozimas ſctīſſimus abbas ſepeliuit.

EUphroſia q̄ꝫ genere ⁊ virtutibus p̄ſtantiſſima in monaſterio ꝑ decē ⁊ octo annos cū incredibili abſtinētia atq̄ꝫ labore vſq̄ꝫ ad trigeſimū vite ſue annū ꝑmanſit. Hoꝝ patrū ac mulierū cōplurimoꝝ vitā ⁊ cōuerſationē heremiticaꝫ diuus hieronymus eleganti ſtilo cōſcripſit.

Linea Sūmoꝝ pontificum

Anaſtaſius

Innocentius

Zozimus

Bonifacius

Anno mundi.5593. Anno xpi.394.

ANaſtaſius papa natione roman⁹ patre maximo: poſt ſyriciū pōtificē imperāte graciano vrbis rome eps̄ creat̄. qui pōtificatu inito rei diuine cauēs: cōſtituit ne ſacerdotes vllo modo ſederēt. ſed curui ⁊ venerabūdi ſtarent cū ſacrū euāgeliū aut caneret̄ aut legeret̄ ī eccl'ia dei. Neue peregrini maxime aūt trāſmaritimi in clerū reciperent̄. niſi quoqꝫ epoꝝ pᵉ ſe ferrēt cirographa. hoc aūt factū eſſe aiūt ꝓpter manicheos qui tūc in affrica magno in p̄cio erāt ⁊ ad corrūpendā fidē de ſuis quoqꝫ verſuz mittebāt. Cōſtituit itē ne debiles ⁊ manci: neue aliq̄ mēbro carētes in numerū clericoꝝ reciperent̄. Baſilicā q̄z (que creſcētina vocat̄) in regione ſecūda via mamertina dedicauit. Tandē vbi ex ſacris ordinationib⁹ bis in vrbe mēſe decēbri habitis: p̄ſbyteros octo: diaconos quīqꝫ: ep̄os decē creaſſet morit̄ ⁊ ſepelit̄ in cimiterio ad vrſuz pilleatuz .5. kal'. maij. annos v̄o tres: dies. x. ſedit. Vacat tūc ſedes dies vnū ⁊. xx.

Anno mundi.5603. Anno xpi.404.

INnocētius huius noīs prim⁹ papa natione albanus pᵉe innocētio parti ceps theodoſij tpoꝝ fuit. hic ſanct⁹ fuit ⁊ multa ad religionē ptinētia trāquillitate impij ⁊ beniuolētia principis vſus meditatus eſt. Cōſtituit eniz vt ſabatho ieiuniū celebraret̄. Et q̄ tali die xp̄s in ſepulchro iacuiſſet ⁊ ei⁹ diſcipuli ieiunaſſent. De iudeis q̄z ⁊ paganis deqꝫ monachis regulas quaſdā tulit. voluit vt eccl'ia ſemel ꝯſecrata: amplius nō cōſecraret̄. Cataphrigas autē hereticos quoꝝ auctores vt diximus fuere mōtanus priſca ⁊ maximilla ab vrbe expulit. Preterea v̄o pelagiū monachū ⁊ celeſtinū hereſeos dānauit eo q̄ liberū arbitriū diuine gr̄e anteferrēt: ⁊ q̄ dicerēt ad implēda diuina iuſſa volūtatē p ſe ſufficiētē eē. Baſilicā v̄o geruaſij ⁊ ꝓthaſij dedicauit. veſtine mulieris impēſa ſtructā ⁊ ornatā. Cōſtituit itē vt ſingulis ſolēnibus feſtis ī eccleſijs ante ſacri receptionē pax xp̄icolis daret̄. demū vbi p ſacros ordines q̄ter in vrbe habitos. p̄ſbyteros. xxx. diaconos. xij. ep̄os q̄tuor ⁊ q̄nquagita creaſſet p diuerſa loca. morit̄ ac ſepelit̄ in cimiterio ad vrſuz pileatū .5. kal'. auguſti Sedit annos. xv. mēſes. ij. diebus quinqꝫ. Vacat tūc ſedes dies. ij. ⁊. xx.

ZOzimus papa natione grecus pᵉe abrahā poſt innocentiū mortuo theodoſio archadij ⁊ honorij qui patri impio ſucceſſere tpib⁹ fuit. vir quidē ſanct⁹ atqꝫ optimus in multa rerū pturbatione rem diuinā nunq̄ omiſit. Conſtituit eñi vt diaconi dum celebraret̄ leuas tectas haberēt linoſtimis. Cōceſſit item vt in parochijs cerei ſancto ſabatho benedici poſſent. Bibere autē in publico clericis vetuit ⁊ potuz publice vendere. In cellis fideliū id fieri poſſe nō negauit. Vetuit etiā ne ſerui in clerū reciperent̄ q̄ huiuſcemodi viros liberos ⁊ integros eſſe oporteret. Ferūt tñ zozimū miſiſſe ad carthaginēſe cōciliuz fauſtinū ep̄m duoſqꝫ vrbis rome preſbyteros vt oſtēderet nil vſqꝫ publice agi debere ſine cōſenſu eccl'ie romane. At zozimus creatis in vrbe roma p̄ſbyteris decē: diaconis trib⁹. ep̄is octo. morit̄ ac ſepelit̄ via tiburtina apud corp⁹ b̄eati laurentij martyris ſeptimo kalendas ianuarij. Sedit annū vnū: mēſes tres dies duodecim. Vacat tum ſedes dies vndecim.

Anno mundi.5613. Anno.414.

BOnifacius primus papa natione roman⁹ patre iucundo p̄ſbytero honorij tpibus fuit. quo pontifice creato orta tum in clero ſeditio eſt. Naz duꝫ bonifacius in baſilica iulij vrbis rome creat̄. Eulalius in cōſtantiniana baſilica pontifex electus huic ſtatim obicit̄. Et hoc quartū eccleſie ſciſma fuiſſe dicitur. Qd̄ vbi honori⁹ (qui tum mediolani erat) intellexiſſet inſtante placidia cū filio valētiniano ambo ab vrbe pellunt̄. Reuocat̄ tñ ſeptimo menſe poſt bonifacius. ⁊ ſolus vrbis preſul conſtituit̄. Qui poſtq̄ pōtificatū pacifice adeptus eſt Sotheris pape decretū cōfirmauit ne mulier vlla aut monacha ſacratam pallā attrectaret: aut thura contingeret aut adoleret. Neue aliquis ſacerdos ante annos. 30. ordinet̄. Neue ſeruus aut obnoxi⁹ vel obercit⁹ in clerū reciperet̄. Voluit itē ne abſentes in iudicio vllo modo aut accuſarent̄ aut damnarent̄. hic inter cetera condidit oratoriū in cimiterio ſancte felicitatis martyris. eiuſqꝫ ſepulchrū ornauit marmoribus ⁊ argento. Nā ⁊ patenā argenteaz librarū. xx. Et coronas argenteas tres. calices minores duas. ⁊ ſcyphū argenteū librarū. x. Bonifacius aūt vbi ex ſacris ordinibus ſemel habitis: p̄ſbyteros ⁊ ep̄os creaſſet. morit̄ ac via ſalaria ſepelit̄ apud corpus ſancte felicitatis. 8. kal'. nouembris. Sedit annis tribus: menſibus octo: dieb⁹ ſeptem. quo mortuo clerici quidā eulaliū ſtatim ad vrbē reuocāt: q̄ vel indignatione vel cōtemptu rerū humanaꝝ reuocationē ſpernēs anno poſt bonifaciū moritur.

Linea Imperatoꝝ

Gracianus

Theodoſius

Archadius

Honorius

GRacianꝰ valētiniani ſenioꝛis filiꝰ poſt moꝛtē valētis ſex annis imperiū tenuit: q̄uis iā dudū ante cū patruo valēte ⁊ cū valētiniano fratre regnaret. vir ab ipſa adoleſcētia ſua militia ſtrēnuus ⁊ religione clarus. admodū em̄ iuuenis cū ineſtimabilē multitudinē hoſtiū romanis infuſam finibꝰ cerneret: fretus xp̄i potētia: longe impari militū numero ſeſe in hoſtē dedit. Et cōtinuo apud argētinā oppidū galliaꝝ. foꝛmidoloſiſſimū bellū incredibili felicitate cōfecit. Nā pluſq̄ .xxx. milia alemānoꝝ minimo romanoꝝ detrimēto in p̄lio interfecta narrant. hoc deniq̄ ei recta fidei cultura tribuit. Cū ambroſiꝰ ep̄s fuiſſet electꝰ vniuerſa ſtatim italia ad rectā fidē repullulauit quo pacto catholicoꝝ tēpla deſtructa īſtaurare fecit. Poꝛro gratianꝰ cū aīaduertiſſet thraciā daciāq̄ tāq̄ genitales terras poſſidētibꝰ gothis ⁊ rempublicā in maximo diſcrimine videret theodoſiū ab hiſpania fauētibꝰ cunctis apud ſirmiū purpurā induit: etatis annū terciū ⁊ trigeſimū agentē. oꝛiētiſq̄ ⁊ thracie ſimul impio p̄fecit. Is oēm fiduciā ſuā ad opem xp̄i referens maximas illas ſcythas foꝛmidatas cūctis etiā alexandro magno: alanos hunos gothos incunctanter aggreſſus magnis multiſq̄ p̄lijs vicit. vꝛbē cōſtātinopolitanā victoꝛ intrauit. Icto cum athalarico rege gothoꝝ federe: Interī vo maximꝰ brittānia tyrānidē occupās ac ī galliā traiciēs apud lugdunū gratianū interfecit: etatis nouē ⁊ .xx. annos habentē. quare valētinianꝰ iunioꝛ frater metu p̄territꝰ ad theodoſiū in oꝛientē ꝯfugit ⁊ paterna pietate ſuſceptꝰ eſt. fuit aūt gracianꝰ lr̄is haud mediocriter inſtitutꝰ. carmē facē ꝓbatꝰ: oꝛnate loq̄: parcꝰ cibi ſōniq̄ ac libidinis victoꝛ.

THeodoſiꝰ ſenioꝛ genere hiſpanꝰ genitꝰ p̄re theodoſio matre termācia: interfecto p̄ maximū graciano: impiū romani oꝛbis obtinuit ſolꝰ: māſitq̄ in eo annis .xj. cū iā in oꝛiētis ptibꝰ ſex annis graciano viuēte regnaſſet. qui etiā ſinglari celeritate ⁊ ꝯſilio vſus. maximū tyrānū graciani interfectoꝛē apō aq̄leiā occidit. hāc calamitatē maxio ipſi martinꝰ vir ſctiſſimꝰ an̄ p̄dixerat dux britānā militanbꝰ copijs ſpoliat in italiā ꝯ ius faſq̄ vētur̄. Theodoſiꝰ q̄z diuino auxilio fretꝰ ⁊ andragaciū maximi comitē: ⁊ victoꝛē eiuſdē tyrāni filiū ⁊ arbogaſtē q̄ valētinianū iunioꝛē apud viennā eiꝰ dolo ſtrāgulauit ac eugenium tyrānos mira celeritate vſus oppꝛimit. Fuit aūt theodoſius ꝓpagatoꝛ reipublice atq̄ defenſoꝛ eximiꝰ moꝛibꝰ ⁊ coꝛpe traiano ſimilis q̄tū ſcripta veterū ⁊ picture docent. Sic eminēs ſtatꝰ accedit ad diſciplinā militarē laus ingenij q̄ plurimū valuit ⁊ religiōis. Nā cū mediolani ingredi eccl'iam vellet myſteria viſurꝰ. ꝓhibitꝰ ob q̄dā facinꝰ (vt fieri ſolet) ab īgreſſu eccl'ie niſi peniteret: ita equo aīo tulit vt vltro ipſi ambꝛoſio gr̄as egerit atq̄ penituerit. huic ſociata ī ꝯiugio flacilla fuit ex qua archadiū ⁊ honoꝛiū genuit. itaq̄ q̄nq̄geſimū annū agens etatis ī pace apō mediolanū rebꝰ exceſſit humanis republicā q̄etā filijs relinquēs coꝛpꝰ eiꝰ eodē anno cōſtantinopolim trāſlatū atq̄ ſepultū eſt.

ARchadiꝰ theodoſij magni filiꝰ auguſtus in oꝛiēte factus. honoꝛiꝰ frater eius in occidēte commune imperiū diuerſis tm̄ ſedibus tenere ceperūt. vixitq̄ archadiꝰ poſt p̄ris exceſſuz annis duodecim. verū q2 pater coꝝ theodoſiꝰ ipſis adhuc adoleſcētulus tres duces reliq̄rit viros potētiſſimos q̄ curā gereret. reliq̄ritq̄ ruffinū q̄ oꝛientē. ſtilconē q̄ occidētē. gildonē qui affricā regerent qui deinceps cupiditate imperādi moti ſpꝛetis paruulis regnū occupare conati ſunt. Gildoni res nouas in affrica moliēti maſceleger frater eiꝰ crudelitatē veritus hoīem fugat. q̄ vel doloꝛe aī vel veneno poſt moꝛit̄. Maſceleger tāta victoꝛia elatꝰ cū nec deo nec hoībꝰ parceret a militibꝰ occidit̄. Ruffinꝰ vo ab archadio oppꝛimit̄. Stilco q̄z occidētis tutoꝛ imperij collatoꝝ beneficioꝝ īmemoꝛ ⁊ affinitatis: nā ſocer extabat honoꝛij. Regnum ⁊ ipſe eucherio filio affectās: ingētia rei publice intulit mala. Nam ſepe cū delere poſſet barbaros fouit eos. ſepe alaricū cū ſuis gothis vicit. Tandē a gothis ſuperatus cū auxilia poſtularet. Impatoꝛ indignatus duces miſit qui eum interficerent.

HOnoꝛius archadij p̄dicti frater: vir moꝛibꝰ ⁊ religiōe: theodoſio p̄ri eō ſimilis. Is pꝛincipatu ſuſcepto dux vires reipu. quottidianis cenerct labefactari incōmodis virū ſtrēnuū ⁊ bellicoſum ꝯſtantiū comitē ad gallias cū exercitu miſit. deinde ei gallā placidā germanā ſuā cūctoꝝ gaudio ſociauit. ex qua valētinianū filiū cōſtācius genuit: qui poſtea reipu. imperiū geſſit: inde eū apud rauennā in regni cōſoꝛtiū adſciuit: qui nec dum ſeptē mēſibꝰ euolutj ex hac luce ſubtractus eſt. Inter hec placida auguſta a fratre honoꝛio pulſa ad oꝛientē cū honoꝛio ⁊ valētiniano filijs ꝓfecta. a theodoſio auguſto archadij alterius germani ſui filio honoꝛifice ſuſcepta eſt. Honorius vo poſtq̄ cū minoꝛe theodoſio germani filio annis q̄ndecim impaſſet cū iaz antea cū fratre annis duobꝰ regnaſſet rēpublicā vt cupierat: pacatā relinquēs apud vꝛbē romā vita exemptus eſt. coꝛpuſq̄ eiꝰ iuxta beati petri ap̄li atriū in mauſeolo ſepultū eſt huic ſoboles nulla fuit.

Sanctus ambroſius

AMbroſius mediolanēſis eṗs: patria romanus de cōſulari dignitate vir plane ſanctiſſimus ꝛ oīm doctorū ſui tꝑis ꝑcipuus atqꝫ ſupremus. poſt auxētij ſerā mortē ex pagano iudice ſubito apō mediolanū diuino nutu eṗs fuit e cūct̄ electus: moxqꝫ catholico baptiſmate tinctus preſulqꝫ ordinatꝰ. ſubito eñ infantis vox inſonuit dicēs. Dignus eſt hic ambroſius vt ſit eṗs. q̄ ex cathecumino xp̄ianus effectus decimo imperij valētiniani anno: nonus mediolanenſiū creat̄ eṗs. Cūqꝫ ꝓ fide catholica libros graciano impatori porrexiſſet: ac reuerētia qua debuerat ſuſceptꝰ eēt. vniuerſa ſtatī ad rectā fidē italia repullulauit. ac oīs ciſalpina gallia orthodoxā recepit fidē poſtea impatori theodoſio ambroſiꝰ apō mediolanū eccl̄ie introitū: niſi peniteret interdixit. cū agēte curialiū ſuoꝝ malicia eius iuſſu ad q̄nqꝫ hoīm milia occiſa ſunt quā admonitionē equo aīo tulit. fuit eñ ambroſio tāta comitas. moꝝ ſanctitas: ingenij acumē: diuinaqꝫ ſcīa vt nō modo viuēs: ſed ꝛ vita functus. Italiā ꝛ oēm orbem ī ſui deuotionē ac venerationēqꝫ ꝑduxerit. qui etiā platoni pħo ꝛ ortu ꝛ infantia atqꝫ diſciplina ꝑſimilis extitit. Cum apes vt platoni ſubito examen apum faciē cōpleuit: ac ſi in alueolū intrādi ꝛ exeūdi motū facerēt: que ꝓdigia ex eiꝰ ore ſuauitatē dicēdi melle dulciorē fluere ſignificabāt qδ poſtea veriſſime demōſtratū eſt: ſi eius dicēdi ſcribēdiqꝫ dulcedinē contēplemur. Scripſit eñ emēdatiſſimos libros quoꝝ ſententie ſunt fidei ꝛ eccl̄ie firmiſſime colūne. In quibꝰ romana relucet fides: q̄ inter ſcriptores latinos quaſi quidē flos emicuit. Obijt denīqꝫ hic ſanctiſſimus preſul ſecundo nonas aprilis.

Martinus eṗs

MArtinꝰ monachꝰ ꝛ eṗs turonēſis vir ſanctitate ꝛ pietate clariſſimꝰ: q̄ ſabariē pānonioꝝ oppido oriūdus: ꝛ in italia ticin id eſt papie nutritꝰ cū patre ſuo tribuno militum ſub ꝯſtātio ꝛ poſtea ſub iuliano impatore militauit q̄ꝫuis inuitus. tꝑe vō hiemali ꝑ portā ciuitatis ambienſis tranſiēs paupi obuio. arrepto enſe clamidē q̄ ſibi ſola ſuperat in elemoſynā largitꝰ diuiſit. In qua nocte ſequēte xp̄m vidit veſtitū. Relicta milicia ad hilariū pictauiēſem eṗm ꝑrexit: ſe eiꝰ diſcipline ſubbijciens. ibi poſtea monaſteriū cōſtruxit de quo in eṗm turonēſeꝫ aſſūptus eſt. Eius deinde vita tātis extitit gl̄ioſa miraculis vt poſt apl̄os nullꝰ ei eq̄ paret. cū triū mortuoꝝ (more xp̄i ihū) meruerit eſſe ſuſcitator. Tandē anno ꝑmo tꝑibꝰ anaſtaſij pōtificis apud eandē vrbē tercio ydus nouēbris etat̄ vō ſue. 81. migrauit ad dn̄m. Cuius exequijs cū diuus ambroſius miraculoſe interfuiſſet. ꝛ eius ſc̄titatē ꝛ virtutē didiciſſet. de eo ait. beatus martinꝰ ꝓphani erroris tēpla deſtruxit: vexilla pietatis erexit: mortuos ſuſcitauit: ab obſeſſis corꝑibꝰ demonia ſeua excluſit: ac varijs laborātes languoribꝰ ſalutis remedio ſubleuauit: q̄ ita ꝑfectus eſt vt xp̄m texiſſet in paupere ꝛē.

THeodoſiꝰ impator ꝑ hec tꝑa fedus cū athanarico rege gothoꝝ ex tēplo ꝑcuſſit athanaricus cōſtātinopolim ad theodoſiū venit quē ille mira animi iocūditate ꝛ affectione recepit deniqꝫ cū athanaricꝰ vrbem intraſſet. ꝛ tā edificia ciuitatis q̄ꝫ exornati ad diem feſtū ppl̄i frequētiā cerneret: deinceps impatoris regiā ingreſſus obſeq̄a officiaqꝫ diuerſa ꝯſpiceret: ſine dubio inq̄t. deꝰ terrenꝰ eſt impator. Cōtra quē q̄cūqꝫ manꝰ leuare miſſus fuerit: ipē ſui ſanguīs reꝰ exiſtat. Nec mora tñ ſuꝑueniēte valitudine rebꝰ humanis exceſſit. cuiꝰ exequias impator ipſe ꝑcedēs digne eū tradidit ſepulture. ac vniuerſe gothoꝝ gentes rege defūcto aſpiciētes virtutē benignitatēqꝫ impatoris theodoſij romano ſeſe impatori dederunt.

Claudianus poeta

Prudentius

CLaudianꝰ poeta natione hiſpanꝰ his tꝑibꝰ apud florētiā ethrurie vrbē ī ꝑcio exiſtēs duos libros claudianū ſcꝫ maiorē ꝛ minorē edidit. In q̄bus certe multe extant ſnīe celebres ac notabilia ꝓuerbia. Librꝝ q̄ꝫ de theodoſij laudibꝰ verſibꝰ exaratū ferūt. In eiꝰ itē laudē claudiani poete carmina extāt. O nimiū dilecte deo tibi militat ether. ꝛ ꝯiurati veniūt ad claſſica vēti.

PRudētiū etiā poetā xp̄ianū virū vtiqꝫ ſecularium l̄rarū ſciētiſſimū ꝑ hos dies claruiſſe tradūt qui ꝛ nō nulla in diuinis laude digniſſima cōpoſuit. de numero coꝝ extat liber de martyribus. de origine peccatoꝝ. exameron de trinitate ꝛc̄. atqꝫ aduerſus ſimacuꝫ idola defendentē librū cōpoſuit ꝛ quedā alia.

HIs tꝑibus fuit appollinaris laodicee ſyrie eṗs vir ſane in diſputādo vehemēs ꝛ ita acutus vt auſus ſit dicere corpus nō aīam a dn̄o in diſpenſatione ſuſceptum. poſtea vō cum rōnibus vrgeret̄ ait euꝫ quidē habuiſſe aīam. nō tñ ex ea parte qua rationabilis eſt ſed ex ea ſolū qua corpus viuū reddit̄. Ad ſupplementū vero rōnabilis partis ipſum verbū dei fuiſſe perhibeat. que quidē ſn̄ia ꝛ a damaſo ante. ꝛ a petro alexandrino eṗo exploſa eſt. hinc appollinariſte originē habuere.

Sanctus Hieronymus

HJeronymꝰ vir ſanctiſſimꝰ ac doctoꝛ celeberrimꝰ ſancte romane eccľie cardinalis pſbꝛ natꝰ pře euſebio oppido ſtridonis. qđ a gothis euerſuꝫ dalmacie quōdā pānonieqꝫ cōfiniū fuit. Js toto oꝛbe doctrinis ac ſciā clarus apud bethleem ciuitatē paleſtine ſitus cā radiabat. quātū eīn iſte iuuerit eccliaꝫ dei vita ⁊ ſcriptis: non attinet dicere cū ⁊ vita eiꝰ ſctiſſima oībꝰ placeat. ⁊ ſcripta eiꝰ ita in pcio ⁊ in honoꝛe ſint: vt nemo magis legať ab eruditis pſertim: fuit eīn eloquētiſſimꝰ ⁊ diuerſarū lr̄arū pericią ⁊ linguarū experientiā habuit: cū romanā adijt vrbē in q̄ lr̄is grecis ⁊ latinis appꝛime eruditus pſbyter q̄ꝫ cardinalis ibidē eſt oꝛdinatꝰ. Donatūqꝫ grāmaticū ⁊ victoꝛinū rhetoꝛē pceptoꝛes habuit. Gregoꝛiū q̄ꝫ naziazenū magiſtꝝ ſuū fuiſſe teſtať vt ſacrarū ſcptur aꝝ ſtudijs eū erudiret. Induſtriāqꝫ ad hebꝛeos arabicos caldeoſqꝫ elemētoꝝ apices habuit. inde ꝓbatiſſimoꝝ monachoꝝ habitū imitatꝰ in ſyriam ꝑrexit. Ad deſerta deinde loca quadriēnio pn̄e exacto ad bethleeꝫ oppidū remeauit vbi diſertiſſima opuſcula ſcripſit. Innumeris pterea libꝛis apľoꝝ ꝓphetarūqꝫ cōſtructionibꝰ editis imobilē catholice eccľie turrim quā pſi doꝝ iacula cōſūmauit. Danielē in caldaico ſtilo. Job iuſtū arabico ꝓlocutū in romanaꝫ linguam mutauit. Matheū ex hebꝛeo fecit romanū. Impoſſibile eſt de iſto viro cuiuſqꝫ diſtricte vite ⁊ illiꝰ moꝛibꝰ retexere oīa. quadā die adueſperante cū beatus hieronymꝰ cū frībus ad lectionē audiendā ſediſſet: ſubito ingens leo tribus claudicans quarto ſuſpēſus pede zenobij clauſtra ingreſſus eſt. q̄ viſo frēs ꝑterriti. ipſe veluti aduētāti hoſpiti intrepidꝰ obuiauit. leo pn̄: leſi quā habebat pedis obtulit plantā vulneratā a ſentibꝰ. adhibita cura de leſionis ictu cōualuit. Inde cepit inter eos vltro citroqꝫ q̄ſi domeſticū aīal cōmoꝛari. Tandē diuꝰ hieronymꝰ apđ bethleē paleſtine tpibꝰ honoꝛij ⁊ theodoſij iunioꝛis expletꝭ nonagīta ⁊ octo vite annis ad xp̄m migrauit.

Paula romana

PAula matrona romana mulier ſane ſctītate admirabilis: ⁊ diui hieronymi in xp̄o filia atqꝫ diſcipula: hoc anno quo ⁊ ſanctꝰ martinꝰ etatis ſue. 56. ſexto kaľ. febꝛuarij apud bethleem in pace doꝛmiuit. Cuiꝰ quidē dignitatē monaſticāqꝫ cōuerſatione: deſertionē patrie: ⁊ ad hieroſolymā ꝓfectionē. diuus ipſe hieronymꝰ libello quodā: magnis effert laudibꝰ. vbi etiā eiꝰ ꝑegrinationē ꝑ loca ſancta hūilitatēqꝫ ac cōtinētiā ꝓfuſaꝫ in paupes beneficētiā: incredibilē patiētiā: hoſpitalitatēqꝫ ac fidē ⁊ aduerſus hereticos ꝯſtātiā. ⁊ ad extremū eius felicē exitū. ⁊ in exequijs ſanctoꝝ cōcurſum narrat. eo ī libello ipſius filiā euſtochium ⁊ virtutis heredē cōſolať. Eam deniqꝫ paulā ab agamenone rege pdicto q̄ troiā deleuit traxiſſe oꝛiginē aiunt que tradita fuit viro clariſſimo iulioꝝ familia ꝓcreato. In cuius tumulo tale inſcripſit carmē. Reſpicis anguſtū preciſa rupe ſepulchꝛū. hoſpicium paule celeſtia regna tenentis ⁊c̄.

Pelagiꝰ hereticus

PElagiꝰ quidā monachus ⁊ hereſiarcha peſſimꝰ e roma ī angliā ꝓficiſcēs inſulā illā oēm execrabili infecit erroꝛe. pdicabat eīn hoīem ſine gr̄a dei ſaluari poſſe: ⁊ vnūquēqꝫ ſuis meritis ꝓpꝛiaqꝫ virtute ad iuſticiam regi: Infanteſqꝫ pterea ſine oꝛiginali peccato naſci dicebat: nō iō baptizari opoꝛtere vt a pctō liberarenť. Cōtra quē diuus auguſtinꝰ cū ceteris pſbꝛis viriliter ſe opponēs librū de baptiſmo paruuloꝝ: ⁊ aliū libꝛum cōſcripſit. ⁊ ſanctus hieronymus dialogū cōtra eū ꝑſcripſit.

Alexius

ALexiꝰ romanus patricius cōfeſſoꝛ digniſſimus atqꝫ ſanctiſſimus. xvj. kaľ. auguſti rome ī domo pr̄is ſui noīe eufemiani ſenatoꝛis incognitus ſub gradu longa exercitatus patientia migrauit ad dn̄m. cuius exequijs miraculis plenis interfuere archadius ⁊ honoꝛius imperatoꝛes. pꝛo dn̄o eīn ſponſaꝫ elegātiſſimā deſeruit.

Johānes criſoſtomus

IOhānes cognomēto criſoſtomꝰ ꝯſtātinopolitanus ep̄s hoc tpe: poſtqꝫ xp̄iane religioni verbo ⁊ exēplo atqꝫ doctrina plurimū ꝓfuiſſet. 6. kaľ. febꝛuarij in pace q̄euit. hic ꝓpter veritatē ⁊ iuſticiā defendēdā ab eudoxia ⁊ archadio eiꝰ filio mľtas ꝑtulit iīurias: ſ iter h̄ pter ſctitatē maxiaꝫ elegātiſſios edidit libꝛos ⁊ ſmōes ac epľas

Caſſianus

CAſſianꝰ itē monachꝰ cōſtātinopolitanꝰ vel ſcytha iohānis criſoſtomi diaconꝰ: hūc nāqꝫ maſſiliā ex cōſtātinopoli mittēs: duo ibidē mōaſteria cōdidit: vbi multos vtriuſqꝫ ſexus ꝯgregās monachos. inde multa edidit opuſcula ſcꝫ de monachoꝝ habitu. Collationes patrū egypti cum eis q̄nqꝫ habitās digeſſit. De diſtinctione monachi ac fine. De pugna carnis aduerſus ſpm̄. De tribus antiquis monachoꝝ generibus. ⁊ quarto nūc exoꝛto ſimiliter pleraqꝫ alia.

Concilium conſtantinopolitanū

SEcunda ſynodus vniuerſalis fuit cōſtātino-
politana: centū quinquaginta patrū gracia-
ni ⁊ theodoſij principum ac damaſi pape cyrilliq;
hieroſolymitani atq; nectarij alexandrini patriar-
che tꝑibus. cōtra macedoniū cōſtantinopolitanuꝫ
epm̄ ⁊ eudoxiū qui negabant ſpm̄ſanctū deū eſſe.
Et hi oēs cōdēnata p̄fata hereſi: quatuor canones
ſtatuere. Iſte em̄ macedoni⁹ patriarchalē ſedē furti
ue ac tyrānice occupauit. quo depoſito nectari⁹ a
patrib⁹ electus fuit. poſtea deū vnū ⁊ viuificantē ⁊
deū ſpm̄ſanctū. ⁊ pr̄i filioq; cōſubſtātialē declaran-
tes ſimbolo addiderūt. p̄terea ꝯ appollinarē laodi
cie epm̄ ⁊ ſabellū blaſphemos. ⁊ qui ſimilia ſentie
bāt anathema ꝓtulerūt. Cū carne xp̄i inaīatā eſſe
dicebant: ſine aīa rōnabili atq; intellectu humano
⁊ ī morte triduana diuinitatē cōmortuā fuiſſe aſſe-
rebāt. In p̄dicta q̄z ſynodo theodoſi⁹ imꝑator reſi-
ſtens patrib⁹: hos ꝑſuaſionib⁹ ſeduxit: vt (ignorā-
te ſūmo pōtifice) cōſtantinopolitanā ſedē in p̄riar-
chatū ſublimarūt qđ poſtea ſemīariū diſcordie fuit

DYdimus alexandrin⁹ a teneris annis oculis
captus. ⁊ ob id etiā primoꝝ litteraꝝ ignarus
ita geometriā ⁊ dialecticā que magno vſu indigent
iam grandis natu cum primis elementis didicit vt p̄clara quedam opera in mathematicis ſcripſerit. In
pſalmis quoq; ⁊ in euangeliū mathei ⁊ iohannis ⁊ contra arrianos multa edidit. Miſcebat em̄ precibus
ſtudia ⁊ laborē: cōtinuaſq; vigilias: vt qđ alijs viſus illi conferret auditus.

Radagaſus rex gothoꝝ

INgreſſus tum ſub honorio imꝑatore italiā oīm antiquoꝝ p̄ntiūq; hoſtium
inter hec acta longe īmaniſſim⁹ radagaſus gothoꝝ rex ⁊ in totā repētino im
petu inuadit italiā ferro ac flāma oīa vaſtabat. Nā fuiſſe in ei⁹ populo pluſq; du
centa milia gothoꝝ ferūt. Hic ſupra hanc incredibilē multitudinē indomitamq;
virtutē barbarus erat ⁊ ſcytha: qui oēm humani generis ſanguinē dijs ſuis ꝓpi
nare deuouerat. Inuadit illico romam pauor infinitus: fit oīm paganoꝝ in vrbe
cōcurſus declamat̄ a cunctis. ſed hec ideo ꝑpeti qđ neglecta fuerūt magnoꝝ ſacra
deoꝝ: fere in tota vrbe blaſphemie ad nomē xp̄i tanq; lues aliqua ꝓbris ingra-
uant̄. Conducunt̄ a romanis aduerſus eū duo pagani duces: gothoꝝ ſarus ⁊ vi
ridunus hunoꝝ contritus diuinitus radagaſus in aſpero feſulani montis iugo
quo cū fame ⁊ ſiti cōficerent̄. Rex ſolus ſpem fuge ſumens: captus a romanis in vincula conijcit̄: ac pau
liſper retentus vita priuat̄. Tanta vero multitudo captiuoꝝ gothoꝝ fuiſſe fert̄: vt in viliſſimarū pecuduꝫ
modum: ſingulis aureis paſſim greges hoīm venderent̄.

Alaric⁹ rex gothoꝝ

HVic vero ſucceſſit alaricus quē ſtilco regni cupidus cū ſupare poſſet ⁊ vo-
luit ⁊ iuuit. Verū poſtremo italiā ingreſſus eū ab honorio ſedē qua cuꝫ ſuo
exercitu ꝯſiſtere poſſet expeteret. Honori⁹ deliberato ꝯſilio ei gallias cōceſſit: q̄
dum gallias pergens ob repatiōnē iumentoꝝ apud polentiā aliquātulū reſediſ
ſet. Stilco comes in ꝑnitionē reipublice gothos ꝑtentās. belli ſummā ſaulo pa-
gano cōmiſit: qui ipſo die ſacratiſſimo paſce gothis nil ſuſpicantib⁹ ſup eos ir-
ruit: magnāq; eoꝝ partē ꝓſtrauit. demū arma accipiūt ꝓſternūt exercitū. hinc in
rabiē furoris exercitant̄: omiſſa gallia romā contēdunt. cuncta ꝑ que ierant igni
ferroq; vaſtantes. Nec mora vrbem romam capiunt deuaſtant incendunt. Anno
eiuſdē cōdite milleſimo centeſimo ſexageſimo quarto. ſalutis vō xp̄iane anno duodecimo ⁊ quadringēte-
ſimo. hac tn̄ moderatione vſus eſt alaricus ⁊ clemētia vt ſuis mādauerit: a cede ⁊ ſanguine quoad fieri po
terat abſtinere. vtue cōfugientibus ad baſilicas petri ⁊ pauli parceret̄. Rex vero tercio die ab vrbe diſce-
dens in lucanos ⁊ brucios proficiſcit̄. inde in ſiciliā tranſfretare cupientes ꝑpeſſi naufragiū. Inter hec ala
ricus apđ ceſentiā morte ſubita defunct⁹ eſt. Gothi eū in baſento amne ſepelierūt cū multis opibus.

Athaulphus rex

REgē deinceps athaulphū alarici affinē gothi ꝯſtituētes. qui ob affinitateꝫ
⁊ gen⁹ ſuccedit: romā redeūt: ſi quid reſidui fuit: more locuſtarū eradūt. au
ferētes deinde gallā placidā ſuꝑioris theodoſij filiā ſororem honorij. quam ſibi
athaulph⁹ apud foꝝ cornelij cōnubio copulauit. que multo poſt reipu. cōmodo
fuit. Nam ad hoc animū mariti ſubtilib⁹ blandimentis inflexit. vt vltro a roma-
nis cedib⁹ temꝑatum. In aīo ei prius fuerat vrbem romam delere: ac nouā cōde
re: eamq; gothiā appellare. ⁊ imꝑatoribus nomē de ſe relinquere: vt nō auguſti
deinceps ſed athaulphi vocarent̄. Mentē eius placida auertit. ac fedus inter eū
⁊ honoriuꝫ ac theodoſium iuniorē compoſuit: qui ad gallias proficiſcens apud
barcelonē fraude ſuoꝝ occiſus eſt.

Sanctus auguſtinus

AUguſtin⁹ beati ambroſij ī fide diſcipulus: hō certe oīm ꝙ tunc fuere doctiſſim⁹. hippone ī affrica eps: fidē nr̄am ſcriptis τ diſputationib⁹ tū maxime tuebaē. fuit aūt natione apher ex honeſtis parentib⁹: p̄re patricio: matre monica xp̄ianiſſima oriūdus: coꝝ ac curatiſſima diligētia nutrit⁹ in adoleſcentia ſecularib⁹ lr̄is apprime erudit⁹: liberalib⁹ diſciplinis imbut⁹ quas ꝑ ſemetipm nullo tradēte doctore didicit τ intellexit. Inde ex gentilitatis errore in manicheoꝝ hereſim incidit. In quo ꝑ annos nouē ꝑmāſit. Habuit ꝗʒ filiū ex muliere ſoluta noīe adeodatū ſubtiliſſimi ingenij. ꝗ in adoleſcētia deceſſit. Poſtꝗʒ vō in carthagine rhetoricā multis annis legiſſet. Audiēs ꝑfecti⁹ rom e ſtudiū vigere clam neſciēte matre ad vrbē venit: poſtmodū mediolanū a ſymacho p̄fecto vt rhetoricā doceret vocatus. ad eū locū mater ilico ſubſecuta eſt: vbi τ paulo poſt p̄cib⁹ ſuis τ ſuffragio diui ambroſij ac doctrina: ad vere religionis viam couerſus eſt: τ cū filio ab ambroſio die paſce cū eſſet. xxx. annoꝝ baptizatus eſt. Et hymnū Te deū laudam⁹ cecinerūt τ vſqʒ in finē ambo ediderūt. deinde ad ſimplicianū abbatē veniēs de optimo viuēdi modo ꝯtulit: vbi biennio oꝛonib⁹ τ ieiunijs vacabat. Inde matris inſtinctu romā venit: τ ꝑ etruriā tranſiens ſanctos heremitas apud piſas inuiſit. τ centūcellas nō ꝓcul ab vrbe. rome vō cū manicheis ꝯflixit. e roma ꝓfect⁹ cū matre remeabat ad affricā. Et cū eēt apud hoſtia tiberina monica ex filij cōuerſione gaudio repleta: eū dulcib⁹ alloquiē verbis. Infirmata nono ſue egritudinis die defuncta τ ſepulta eſt. Auguſtin⁹ cū frib⁹ ſuis carthaginē adnauigauit: patrimoniū paupib⁹ erogauit: τ ī nemore monaſterio extructo ſm regulā ab apl'is cōſtitutā viuere cepit. Deniqʒ in hipponēſi eccl'ia lʒ inuit⁹ eps ꝓmot⁹ quadraginta annos ſupuixit vbi τ monaſteriū canonicoꝝ cōſtituit. Tot aūt libꝛos ī oī doctrine genere ſcriptitauit: vt ne numerari quidē nc duʒ legi queant. Tandē cū ſextū τ ſeptuageſimū vite ageret annū obijt. τ ī baſilica diuo ſtephano dicata ſepeliē. inde corp⁹ in ſardanā trāſlatū fuit. Et regnāte ī longobardia luithrādo rege illud ad ſe deferri curauit ac papie cū honore collocauit.

Monica

MOnica diui auguſtini mater in oſtijs tiberinis nonis maij anno etatis ſue lvj. migrauit ad dn̄m. Fuit aūt matrona pia mitis modeſta ac patiēs τ in orādo ꝯtēplādoqʒ deuota extitit. In vigilijs ieiunijs τ elemoſynis elargiendis aſſidua. Ei⁹ aūt ſctiſſimū corp⁹ ibidē a filio ꝯditū vſqʒ ad martini quinti pōtificis tpa ꝑ mille τ. xx. annos ꝑſtitit. verū eo p̄ſulante circa annū dn̄i. 1429. tercio ydus aprilis inde romā cū ingenti pompa trāſlatū. Cui mapheus vegi⁹ laudenſis poeta ſui tpis laudatiſſim⁹. τ tūc martini pape datari⁹ manſeolum mira arte elaboratū extruere fecit. τ in ei⁹ laudē epigrāma cōpoſuit videlʒ. Salue lux matrum: mater ſanctiſſima ſalue. Salue auguſtini monica digna parens τc̄. cū pluribus carminibus laude dignis.

RUffin⁹ aquileiēſis p̄ſbr vir clariſſim⁹ atqʒ eruditiſſim⁹ floruit ad quē hieronym⁹ nōnullas dederit ep'las. in ꝗb⁹ cū tāqʒ amicū dulcib⁹ alloquiē verbis τ ad caritatis ꝑſeuerētiā exhortaē. ß paulopoſt amicitie ꝑſeuerātia inter eos deſtitit: hic itaqʒ cū erudit⁹ eēt

LUcian⁹ ir'unitan⁹ (τſi op⁹ aliqđ nō ediderit) tn̄ in trāſferēdo de greco in latinū multū laborauit. p̄ſbr vir ſcitate τ ſcia p̄cipu⁹: tēpeſtate hac deo annuēte cū ꝗdē reliꝗas ſtephani ꝓthomartyris τ gamalielis pauli p̄ceptoris īueniſſe aiūt. cāqʒ reuelationē τ inuētionē (cū eſſet diſertiſſim⁹ vir) ad oēs eccl'ias

A greco ſmōe ꝯſcripſit: quā ſcriptionē poſtea habundi⁹ p̄ſbyter hiſpan⁹ latinā fecit ad oroſiū p̄ſbyteꝝ.

ALexander lythos hoc eſt medic⁹ cognomēto ſophiſta: ꝑ hoc temp⁹ ob ingenij magnitudinē medicorum princeps habit⁹: toti⁹ medicine diſciplinā tribus libris explanauit τ alia quedam cōpoſuit.

PRedeſtinatoꝝ etiā hereſis ꝑ hec tpa ſerpſit: ꝗ oīno affirmabāt nil ad vitam ꝓdeſſe ꝙ hoīes virtuoſe viuerēt: ſicut hr̄ ī canone. 24. q. 3. ca. ꝗdā

NEſtoꝛ hereſiarcha ꝯſtātinopolitan⁹ eps hoc tpe poſtꝗʒ pōtificatu donat⁹ fuiſſet apꝑtū ſe eccl'ie hoſtē oſtēdit. Et cū ex tpe precipuus declamatoꝛ eſſet. p̄dicauit xp̄m hoīem purū fuiſſe nō deū. vnde τ librū quaſi de incarnatione ſcribēs ſexaginta duobus diuine ſcripture teſtimonijs ſuo prauo ſenſu ꝯfirmauit. Scripſit etiā nōnullos alios tractat⁹.

Proba mulier

PRoba mulier elegātiſſima adelphi ꝓcōſulis romani vxoꝛ: ß ꝑuigili cura virgilij carmīb⁹ ꝗcꝗd hiſtorie ī veteri atqʒ nouo legiē teſtamēto τ vſqʒ ad miſſionē ſp̄ūſſancti tam compte cōpoſuit. vt hui⁹ cōpoſiti ignarus virgiliū euangeliſtā fuiſſe credat. Uocauit id opus centonas virgilij in laudē xp̄i. hanc certe laudeʒ quidā eudoxie aſcribūt theodoſij iunioꝛis vxori.

Eufroſina

EUfroſina a p̄re edocta lr̄is veſtē induit virilē ad monaſteriū ꝑgens ſmaragdi nomē ſumpſit ī habitu monachali ſub artiſſima abſtinētia vſqʒ in finē ꝑmanſit de qua elegās hiſtoria in vitas patrū habeē

MArina ꝗʒ virgo codē habitu ī monaſterio latitās marinū ſe ſimulauit; oppreſſione puelle infamata ante fores monaſterij in viliſſimo contemptu patientiſſime ad finē vite vixit.

Celeſtinus papa natione campanꝰ poſt bonifaciū tꝑibꝰ theodoſij iunioris fuit. qui diuino cultui intētus cōſtituit. vt pſalmi dauid ante ſacrificiū antiphonatim ab oībꝰ canerent. qḋ fieri nō cōſueuerat. plecta cū epl'a ⁊ euāgelio finis ſacrificio imponebat. Refert martinꝰ caſſinas Judica me deꝰ ⁊ diſcerne cām meā. qḋ in ꝑncipio ſacrificij dicit eiꝰ inuentū fuiſſe. Graduale q̄ʒ huic aſcribit. Multa ꝑterea cōſtituit que tū in archiuis legebant. Dedicauit ⁊ baſilicā iuliā cui plura dona obtulit. Mādauit ſil'r gratiano referente vt oēs ſacerdotes ſcirēt eccl'iaſticos canones. At vbi ex ſacris ordinibꝰ ter ī vrbe mēſe decēbri habitis: pſbyteros duos ⁊. xxx. diaconos. xij. ep̄os. ij. ⁊. xl. creaſſet morit. ac ſepelit in cimiterio priſcille via ſalaria. viij. ydus aprilis. Cōſederat annis. viij. mēſes. x. diebꝰ. xvij. Uacat tum ſedes dies vnū ⁊. xx.

Synodus Ephezina

Synodꝰ tercia vl'is epheʒia magno theodoſio iuniore pncipe: ⁊ pōtifice celeſtio iuuenale q̄ʒ cōſtantinopolitano ep̄o atq̄ʒ cirillo collecta fuit: ⁊ habita apud epheſuʒ ſynodo. cc. ep̄oꝝ. impiꝰ neſtoriꝰ cū hereſi noīs ſui cūq̄ʒ pelagianis oībꝰ: q̄ dogma illud ꝓpe conatū iuuabāt. cū ꝑdicabat xp̄m ex maria hominē tm̄ ⁊ nō deū natū eiq̄ʒ diuinitatē collatā eē ꝓ meritis. cui impietati ⁊ cyrillꝰ alexandrinꝰ ep̄s ⁊ celeſtinꝰ pōtifex mirūimmodum aduerſati ſunt. vñ diffinituʒ fuit ꝙ beata maria virgo vocaret Theotocos id eſt mater dñi. Et inde oīm conſenſu. xiij. canonibus coꝝ ſtulticiā impugnātibus damnant.

Anno mundi. 5623. Anno chriſti. 424.

Sixtus tercius papa natione romanꝰ pr̄e ſixto. valētiniani tꝑa attigit. q̄ pōtificatū iniens a baſſo quodā reus in iudiciū accerſit. Hic aūt cōgregata ſeptē ⁊ q̄nquaginta ep̄oꝝ ſynodo. Ita cām dixit vt ab oībꝰ vno cōſenſu abſolueret: dānat baſſus calūniator iniquus annuēte valētiniano ⁊ placidia eiꝰ matre in exiliūq̄ʒ mittit. cuiꝰ ꝑdia nō fiſco ſed eccl'ie aſſcribunt. Aiūt baſſiū poſt exiliū nō multū vixiſſe tercio mēſe diē extremū obijt. Edificauit aūt ſixtꝰ baſilicā beate marie v̄ginis. q̄ nūc maria maior vocat ⁊ multa dona obtulit. Inde cū oīa q̄ habuerat aut in edificijs aut in ornamētis eccl'iarū: aut pauperibꝰ erogaſſet. Morit ac ſepelit ī cripta vie tiburtine apud corpꝰ btī laurentij Sedit annis octo diebꝰ. xix. Uacat tum ſedes dies duos ⁊ viginti.

Leo primus papa natione thuſcus patre quinciano hic ob dignitatē ⁊ ꝑcipuā doctrinā cognomēto magnꝰ: ⁊ dignitate primꝰ habitus fuit: eo ꝙ eloquētia nemini ceſſerit. ideo in calcedonēſi ſynodo ſūma patrū oīm admiratione ⁊ ꝯcordia ter ſanctꝰ acclamatus eſt. q̄ ad cōfirmādā fidē multa cōſtituit ⁊ cū eſſet doctiſſimꝰ decretales epl'as plurimas ⁊ omelias ⁊ ſermones cōplurimos edidit. Ad reparādā vrbē ⁊ tēpla cōuerſus. In honorē btī cornelij baſilicā via appia edificauit. Tēpla diffracta reſtituit: ſacroꝝ vaſa cōminuta aut ablata denuo renouauit vel ex integro reſtituit. poſteōa maſteriū ꝓpe. s. petrū ꝯdidit. Poſtremo creatꝯ ex inſtitutione: morit ac ſepelit apud ſanctū petrū ī vaticano. 4. ydꝰ apri'l. ſedit anno vno ⁊. xx. mēſe vno. diebꝰ. 13. vacat dies. 8.

Anno mundi. 5653. Anno chriſti. 454.

Hilariꝰ papa natione ſardus: pr̄e criſpino ad leonis tꝑa ꝑuenit. Is ī multa ꝑturbatione rerū: diuinā reʒ intermiſit nūq̄ʒ. Inſtituit ne pōtifices deinceps ſucceſſorē ſibi deligerent. que inſtitutio ad oēs eccl'iaſticos gradꝰ ꝑtinet. epl'as ſcripſit de fide catholica. tres ſynodos ꝯfirmātes: nicenā: epheſinā ⁊ calcidonēſem. Tria q̄ʒ oratoria edificauit: duaſq̄ʒ bibliothecas. ad lunā v̄o monaſteriū ī vrbe ſtruxit. vbi ea ꝑegiſſet q̄ ad optimū pōtificem ꝑtinebāt. tuʒ in extruēdis tēplis ornādiſq̄ʒ: tuʒ etiā admonēdo docēdo caſtigādo elemoſynaſue ꝑbēdo creatis prꝰ de more. 25. pſbris: diaconis quinq̄ʒ: ep̄is. 22. Sepelit poſt ſanctā vitā in cripta ſancti laurentij apud corpus beati ſixti. Sedit annos ſeptem menſes tres: dies decem. Uacat tum ſedes dies decem.

Linea ſummoꝝ pontificum

Celeſtinus

Sixtus tercius

Leo primus

Hilarius

Theodoſius iunior archadij filiꝰ: dū q̄ndecī annis imꝑaſſet cū honorio germano archadij: exēpto rebꝰ humanis honorio in imꝑio ↄfirmatꝰ. fultus tñ ꝑſidio caſtini magiſtri militū iohānes inuadit imperiū: cū theodoſiꝰ orientale regebat imperiū: q̄ cōperto patrui ſui honorij funere: mox valētinianū amite ſue placidie filiū ceſare effectū cū matre ſua auguſta ad recipiēdū occidētis dirigit regnū. quo tpe iohannes dux affricā quā bonifacius obtinebat bellare poſcit: ad defenſionē infirmior veniēs: valētinianꝰ mira felicitate cū oppreſſit. Theodoſius vo princeps xp̄ianiſſimꝰ atq̄ꝫ ꝑhumanꝰ imperiū in multa rerū ꝑturbatione accepit ⁊ poſſedit. Nā affricā ferme vniuerſam genſerico rege vandaloꝝ ablatā amiſit. Multas in britānia direptiones ꝑtulit inde valentinianꝰ totiꝰ italie cōſenſu imꝑator creatus gubernacula imperij apd rauennā ſuſcipiēs hoſtes romani noīs in italia cōpeſcuit. At vo theodoſiꝰ dū abſq̄ꝫ viginti vno annis: quos cū honorio patruo regnauerat: ſeptē ⁊ viginti annis imperiū geſſiſſet. ex q̄bus ⁊ cū valētiniano genero viginti quinq̄ꝫ trāſegit: apd cōſtantinopolim dum ipſis hunoꝝ oſtrogothoꝝq̄ꝫ regibꝰ reſiſtere curaret peſtilencia corruptus interijt: ibiq̄ꝫ ſepultus eſt.

Valētinianꝰ occidētalis imꝑij gubernator: pacē cū genſerico vandaloꝝ rege inijt: ac certis finibꝰ affricā ſibi ac genſerico diuiſam vandalis incolēdā dedit. Interim vo dux valētinianꝰ cōſtātinopolim ꝓficiſcit: ⁊ theodoſij filiā in vxorē ducit. Vandali genſerico duce cartaginē capiūt ac diripiūt. Attila q̄ꝫ dū hec in affrica gererent aīm ſumēs ad occupandū occidētale imperiū copias vndiq̄ꝫ celeriter colligit atq̄ꝫ iter ſtatim carpit. Qd vbi etius intellexiſſet legatos de pace ſtatim toloſam ad theodoricū regē mittit: vt cōi impenſa ⁊ paribꝰ copijs bellū ↄ attilā gereret. romanoꝝ ac theodorici auxiliares copie fuere alani burgundiones franci ſaxones atq̄ꝫ oēs fere occidētales ppli. Tandē ſupueniente attila in campis cathelonias ꝑliū cōmittit: pugnatum acriter quouſq̄ꝫ nox ſupueniens incerto auctore finē impoſuit. Ad centū ⁊ octoginta milia hoīm eo in ꝑlio vtrinq̄ꝫ cecidiſſe cōſtat. Et q2 virtus ſemꝑ inuidiā parit Valētinianꝰ imꝑator q̄ꝫtū res docuit ꝓſperos etij ſucceſſus ꝑtimeſcēs eum gladio ꝑemit. Ita vir bellicoſiſſimꝰ etius ⁊ quōdā attile regis potentiſſimi terror occubuit. cū quo pariter ⁊ occidētl imperiū ſaluſq̄ꝫ reipu. corruit. Sed neq̄ꝫ valentiniano mors etij impune ceſſit. Nā ⁊ ipſe anno ſequenti a traſila etij milite: cū. xxx. annis imperiū geſſiſſet cōfoſſus interijt. e quibus cum theodoſio ſocero viginti quinq̄ꝫ: cū marciano quinq̄ꝫ imperauit.

Marcianꝰ anno ab vrbe cōdita milleſimo ducenteſimoq̄rto: orietali aule ꝑficit imꝑator. Is princeps catholicus fuit: catholiciſq̄ꝫ plurimū fauēs: qui vt imꝑaret theodoſij ſororē cū orientl imꝑio vxorē accepit. ⁊ atila mortuo eadē nocte ꝑ ſomnū eiꝰ arcū cōfractū vidit. eo itaq̄ꝫ imꝑante imperiū occidētale ab orientali quaſi diuiſū fuit. Et intra id tempꝰ germaniā oēm daciāq̄ꝫ ſarmaciā ⁊ ceteras ꝓuincias ad danubiū rhenūq̄ꝫ ſitas ꝑdidit romana reſpublica. hiſpania q̄ꝫ vlterior aq̄tania ⁊ vaſconia atq̄ꝫ illa eduēſiū veſuntionūq̄ꝫ gallie pars q̄ꝫ burgundiones anno vrbis capte ſecūdo ceperūt ſunt amiſſe. Pariter factū eſt de ſenonēſi pariſioꝝ francis ſubiecta. quarū oīm ꝓuinciarū nulla poſtmodū ꝓ romanoꝝ imꝑio eſt recepta. Quo in tpe romani vrbe frequētata Auitū ſenatorij ordinis romanū delegerūt imꝑatorē. cū quo marcianꝰ mitiſſimi vir ingenij damnis ⁊ ꝑiculis occurrere cupiēs. que noui rerū motꝰ parere cōſueuerunt ſedera inijt. ſecundū que reſpa. vtrobiq̄ꝫ ſalubriter admīſtrari poſſet. Interea marcianus cum orientalē rempublicā feliciter adminiſtraret ſeptimo imperij ſui anno apud cōſtantinopolim diem obijt.

Leo poſt marciani imperatoris interitū apud vrbem cōſtātinopolim auguſtali potitꝰ eſt dignitate. qui deinceps ſequēti tpe leonē filiū ſuum imꝑij cōſortē fecit: hūc leonē vrbs cōſtātinopolitana primū ex greca ꝓgenie imꝑatorē habuit: quāq̄ꝫ ꝓhibēt aliq̄ nō greca eū: ſed beſſica ꝓgenie oriundū ꝑ cuiꝰ tpa (ſexdecim nā annis imꝑauit) vrbē romā italiāq̄ꝫ ⁊ vniuerſum romano principi cōmiſſū imperiū varij motꝰ laboreſq̄ꝫ agitauerūt. Itaq̄ꝫ ꝑmo leonis imperij anno cū auitus rome mortuꝰ eſſet maioranū quēdā exercitꝰ apud rauennā leone ſuadente imꝑatorē aſſumpſit. ⁊ anno imperij tercio interfecit apud terdonā ciſalpine gallie ciuitatē. Subrogatꝰ vo eſt illi ꝑ romanos ſeuerianꝰ: qui tercio imperij ſui anno rome defuncto: anthemiꝰ qui fuerat marciani imꝑatoris gener in imꝑatorē eſt ſuffectꝰ. Nec interea quietꝰ fuit apud cōſtātinopolim leo. Tādē cū ſe correptū valitudine moriturū intelligeret: leonē ex mariagne ſorore nepotē ⁊ zenonis iſaurici filiū inſtituit imꝑij ſucceſſorē. Ipſe vo puer leo cū paucis mēſibꝰ imperiū gubernaſſet zenonē genitorem manu ꝓpria coronatum fecit imperatorē. Leo aūt poſtq̄ꝫ orientale decem ⁊ ſeptē annis rexit imperiū diem clauſit extremum.

Linea Imperatorum

Theodoſius iunior

Valentinianus

Marcianus

Leo

Genſericus rex

GEnſericus vandaloꝝ rex q̄uis medio tp̄e regni ſui hiſpanos galloſq₃ ac ro
manos cōtriuerit. hac tm̄ tēpeſtate cū bonifaci⁹ comes affrice ꝓcurator: ac
beati auguſtini amator: ſentiēs ſe nō poſſe tuto affricā tenere. Cerneſq₃ ſibi p̄icu
lū inſtare: in p̄niciem reipublice efferueſcēs alanoꝝ vandaloꝝq₃ gentē cū genſeri
co ſuo rege ab hiſpanis euocatos affrice intromiſit. qui cunctā pene affricā ferro
flāma rapinis crudeliſſime deuaſtātes catholicā inſup fidē arrianā impietate ſub
uertere. pulſis ī exiliū q̄buſdā ep̄is bene ſentiētib⁹. Sub hac turbine beatiſſim⁹
auguſtin⁹ de quo p̄miſſuz eſt hipponēſis ep̄s: ne ciuitatis ſue ruinā cerneret: ter/
cio ei⁹ obſidionis mēſe: ſex ⁊ ſeptuaginta annis vite expletis. ex q̄b⁹ quadragin
ta in clericatu ſeu ep̄atu trāſegerat: ad xp̄m p̄rexit quīto kal'. ſeptēbris. Inde gen
ſericus carthaginē dolo pacis inuadit. oēſq₃ opes ei⁹ excruciatis diuerſo tormen
toꝝ genere ciuib⁹: in ius ſuū vertit: nec ab eccl'iarū ſpoliatione abſtinēs. Igit̄ car
thago a vandalis capta eſt annis quingētis octoginta ⁊ quīq₃ euolutis: poſtq̄
romano ceperat iuri parere: ſequēti anno in ſiciliā traijciēs: magnis calamitatib⁹ affligit. Idem fecere
pictauij ⁊ ſcothi inſulā brittaniā occupātes. Accitus aūt a britannis in auxiliū eti⁹ patricius vir fortiſſim⁹
⁊ bellicis artib⁹ inſignis. genitor cui⁹ noīe gaudenti⁹ ex doroſtana ciuitate meſie oriundus. qui etius etiā
burgundiones nouos tūc p̄rimū parētes mot⁹ bello p̄ſecut⁹ compeſcuit. Francos qui iterato rheni ripas
īſederāt gallias irrupturi magna ſup̄atos cede repulit ī germaniā. ⁊ halanos bello acerrimo cepit agitare
qui cū danubij accolas populos regeſq₃ habebat notiſſimos hunos ad italie inuaſionē primus excitauit
Cū itaq₃ primores britānie romanoꝝ legib⁹ morib⁹q₃ aſſueti pictoꝝ ⁊ ſcothoꝝ barbariē pati neq̄rent. Ad
hunc etiū miſerunt p̄ſidia implorātes. dedit ei⁹ legionē vnā que mare trāſgreſſa barbaros multa cede re-
pulit. britānias q̄diu affuit ꝓ romano imp̄io ꝯſeruauit. Inde in gallias reuocauit. Unde britāni ab etio
deſtituti ab anglis ⁊ ſaxonib⁹ auxiliū petiere: quos hoſtes deinde nō auxiliares ſenſere. ab his em̄ opp̄ſſi
⁊ patriā ſimul ⁊ nomen amiſere.

Athila rex flagellū dei

ATthila de ſcythia hunoꝝ rex p̄re genit⁹ mūdizico: cui⁹ fuere germani ottar
⁊ rohas: qui ante athilā regnū tenuiſſe narrant̄: poſt quoꝝ obitū cū bleda
germano: hunoꝝ ſucceſſit in regno. Erat v̄o athila ſup̄bus inceſſu: huc illucq₃ cir
cūferēs oculos. vt elata potētia ipſo q̄₃ in motu corporis appareret. belloꝝ q̄dē
amator: ſed ipſe manu temp̄ans. cōſilio validiſſim⁹. ſupplicātib⁹ exorabilis. for
ma breuis. lato pectore: capite grādiore. minutis oculis: rarus barba: canis aſp̄
ſus: ſimo naſo. tetri colore. originis ſue ſigna p̄ ſe ferens. frēm aūt ſuū bledom vi
rū mitioris ingenij. cingende muro vrbis budalie operi intentū p̄ fraudē p̄emit
Inde oſtrogothoꝝ reges ſubditos ſibi poti⁹ q̄₃ ſocios athila habere cepit. Con
traxit vero pariter ⁊ patrijs eduxit ſedib⁹ nō ſcythe modo populos: ſed ad latiſ/
ſimā q̄₃ danubij orā vndiq₃ expoſitos. in quib⁹ notiſſimi fuere ardaric⁹ gepidoꝝ
valemir theodemir vindemir frēs oſtrogothoꝝ reges. marcomāni: quadi: eruli
⁊ thuringi. qui ad q̄ngenta armatoꝝ milia fuiſſe cōperim⁹. Cū vero copijs quas cathelonici campi clades
cōminuerat ſupplemēto ⁊ auxilijs ad primi exercit⁹ magnitudinē inſtauratis: nō vltra gallias: ſed ipſaz ita
liā inuadere cōſtituit. In quā ducturus primū illirici ſinus orā circūuectus eſt. ⁊ tragurū: ſebinicū: belgra
dum: iaderam: ſigman: polā: parentiū: hemoniā que oppida tunc in marciani imp̄atoris cura eſſent nullo
firmato p̄ſidio diripuit incendit. Ad arſiā v̄o fluuiū ⁊ tergeſtinū ſinū italie limites nō nihil reperit copiaꝝ
Obſedit inde aquileiā: ſed vrbs validiſſimis cincta menib⁹ romanoq₃ p̄ſidio defenſabat̄. ne illic ſedendo
temp⁹ vſq₃ quaq₃ tereret. Immunita regionis oppida expugnauit. Aquileiā deinde quā diu obſederat bre
ui fuit potit⁹. Ingreſſus vrbē aduſq₃ ſolū eam ſubuertit. inde mouēs paduam: vincentiā: veronā: medio-
lanū: ticinā que papia dicit̄ cepit. Romani tūc ⁊ ceteri italie populi athilā qui ſe flagellū dei: terrorēq₃ po-
puloꝝ diceret. ac re ipſa oſtenderet: horrendo pauore expectabāt. Qd̄ cū leo pōtifex roman⁹ eius noīs p̄ri
mus cerneret meſtus cōpatiēſq₃ populis. atq₃ etiā cohortante valentiniano legationē ad eu₃ ſuſcepit: quē
reperit apud minthium caſtra habentē. facundus pontifex orando molliuit: effecitq₃ vt omiſſa italia ad ꝓ
pria redire regna ꝓmiſerit. que res oēm exercitū in admirationē adduxit. ſciſcitātibus v̄o cauſam reſpon/
diſſe athilā fama eſt. Nō ſe p̄reſulis adductū oratione id feciſſe: ſed magis duoꝝ qui ſtrictos tenentes gla/
dios aſtabāt. necem ſibi ac exercitui cōminātes. Et hi petrus ⁊ paulus fuiſſe credunt̄. Igit̄ athila tali mo
do a ſua ſeuicia repreſſus: relicta italia pannonias repetit.

UEneta vrbs his tp̄ibus augmentū ⁊ originē glorioſā habuit. dum athila aquilegiā obſedit. cū aqui
legiēſes (ſicut oſtendim⁹ poſt deuaſtationē troie catho em̄ venetos origine troianos fuiſſe ait) cōcor-
dienſes patauini ⁊ alij paludes in quas ſua miſerant frequētauere. ⁊ aquis eleuatiora apud riuū altū dor
ſumq₃ cui duro a ſoliditate ſuit cognomen tenuere. Sic ⁊ ceteri venetie ꝓuincie populi. p̄mente metu vbi
cūq₃ potuerūt eiſdē in paludib⁹ ꝯſederūt. Eā vero ꝓuinciā ab dua: pado: lacu benaco: alpibus ⁊ adriatico
mari cōſtat terminari: p̄ hūc modū populi ameniſſimis ⁊ vberrimis oīm italie ſoli in regionib⁹ nutriti: pa
trios auitoſq₃ lares cōmutauere. Informē in vliginē ſtagnaq₃ omni vel puri littoris ſterilitate: ſi libera ſit
p̄ ſecuritatē electio poſtponendā: vt nequaq̄₃ dubitandū ſit illos dei munere coactos: cepiſſe loca breui fu/
tura optima: que tranquillis ſecuriſq₃ rebus nulla prudentia elegiſſet.

FErūt hoc tp̄e diabolū p̄ſona moyſi indutū: multos iudeos decepiſſe: dū eos ex creta in terrā ꝓmiſſio
nis ad ſilitudinē hiſtorie veteris ſicco pede p̄ mare deducere pollicet̄. Multi em̄ ex his falſuz moyſen
ſecuti in vndis periere. Aiūt aūt illos ſolos euaſiſſe. qui tum xp̄m verū eſſe deū credidere.

Concilium calcedonenſe

Synodus quarta vniuerſalis calcidonēſis ſexcentoꝝ ⁊.xxx.ep̄oꝝ. hoc ipſo anno apud calcedonēſem vrbem auctoritate leonis pape ⁊ marciani principis indicit. Iuuenalis q̄ȝ hieroſolimitani ⁊ anatholi cōſtātinopoli ep̄oꝝ tp̄ibꝰ. cōtra euticen cōſtātinopolitanū abbatē: aſſerētē xp̄m poſt humanā aſſūptionē: nō ex duabꝰ naturis exiſtere: ſed ſolā in eo diuinā naturā p̄manere. Hoꝝ v̄o patrū ſnīe decernit credendū duas in xp̄o fuiſſe naturas: vtq̄ȝ vnꝰ idē xp̄s deꝰ ⁊ hō crederet. quibꝰ ex ſnīa decretis ſtatim neſtorius ⁊ eutices nephādus hereticus manicheoꝝ p̄ſul damnant: ⁊ oēs manicheoꝝ libri publice cōbuſti ſunt. Viginti q̄ȝ octo canones ſtatuerūt quoꝝ auctor maxīe ſanctꝰ anotholius ep̄s fuit.

Oroſius

PAulus oroſiꝰ hiſpanus patria taraconēſis: diui auguſtini diſcipulꝰ: vir eloquēs ⁊ miltarū rex cognitor his tp̄ibus defuncto ipſo auguſtino romā venit: ⁊ ſeptē libros aduerſus gentes edidit. In quibꝰ totiꝰ pene mūdi calamitates ⁊ miſerias ac belloꝝ inquietudīes replicās. Cronicā etiā ab exordio mūdi vſq̄ȝ ad ſua tp̄a ſcripſit. Et de ormiſta id eſt de miſeria mundi intitulauit. hunc q̄ȝ auguſtinū (p̄ adipiſcēda aīe rōne) ad hieronymū hieroſolymā miſit. q̄ dū rediret etiā quaſdā btī ſtephani p̄thomartyris reliq̄as nup̄ inuētas primꝰ attulit occidēti.

Iohānes damaſcenꝰ

IOhannē damaſcenū monachū optimū atq̄ȝ doctiſſimū ac p̄cipue inſignem theologū. huic etati nōnulli aſſignant eo ꝙ theodoſio familiariſſimū fuiſſe tradāt. hic itaq̄ȝ cū theologus p̄cipuꝰ haberet: etiā quatuor ſnīarū libros edidit quoꝝ principiū eſt Nemo deū vidit vnq̄ȝ. in quibus de fide. deq̄ȝ xp̄i humanitate atq̄ȝ baptiſmo optime p̄tractat. vbi gregoriū nazanzenū. gregoriūq̄ȝ nicenum ac dydimū alexandrinū plurimū imitatꝰ eſt. Itē cur deꝰ ⁊ hō in duobꝰ libris explicuit. Libros q̄ȝ medice artis ediditſſe fert. In quibꝰ morboꝝ cās deſcribit ⁊ medelas. In huiꝰ aūt viri p̄conū multa admiratione digna prudētiꝰ doctor ſcribit.

Vrſula

VRſula virgo glorioſa: natiōe britanica: filia vnica p̄cipis britānie: pulcerrima ⁊ magni ingenij dū nubilis a filio regis ad nuptias peteret: cū infidelis eſſet patri ſuaſit vt aſſentiret: ea conditione vt decem virgines etate forma ⁊ genere electas ſibi traderet et ſingulis mille adiungeret: et paratis ad vndecim. M. nauibus: inducias triennij ſibi daret. Adiuctus eis fuit pontulꝰ baſilienſis epiſcopus q̄ eas romā vſq̄ȝ p̄duxit. Inde geraſina regina ſicilie cū q̄tuor filiabꝰ ⁊ puulo filio adriano relicto regno cū ea p̄gens: ſe vſq̄ȝ ad martyriū ſociauit. Poſtea cū papa ciriaco egreſſi de vrbe. Ne xp̄iana religio nimis augeret maximꝰ ⁊ africanꝰ gētiles iulio cognato eoꝝ principi hunorū ſcripſerūt. vt cū coloniā applicarēt illā multitudinē trucidaret. Vrſula igit apud coloniā germanie vrbē cū vndecim virginū milibꝰ ab hunis ſub attila rege militātibus: glorioſiſſimo martyrio coronat. xi. kal. nouēbris migrauit ad ſup̄os. Quoꝝ corp̄a ibidē a xp̄ianis ſepulta: maxīo ī p̄cio ſemp̄ habita ſunt. Cū aūt vrſula ob ſagittā in eā directā martyriū paſſa fuit Cordula timore humano deuicta nocte in naui p̄manſit. Sequenti die a deo confortata ſe manifeſtans occiſa eſt. Et ſi dubiū extat de tp̄e paſſionis: de martyrio tn̄ earū ecclia non dubitat.

SEptē dormientiū corp̄a qui ſub decio imperatore incluſi in ſpelunca martyrio coronati ſunt. ſuſcitati ſunt a deo hoc tp̄e: ad cōfutandū errorē exortū apud quoſdā: negantiū reſurrectionē mortuoꝝ. Qui poſtq̄ȝ theodoſio imp̄atori ⁊ pluribꝰ alijs locuti ſunt: reſurrectionē atteſtātes: in pace dormierunt.

Merlinus

MErlinū anglū vatem inſignē ex regis filia monacha: ⁊ incubo demone natū vt nōnullis placet his tp̄ibꝰ fuit ⁊ claruit. huiꝰ mater demecie regi filia: que inter quaſdā monachas ſancti petri enutrita virū nūq̄ȝ cognouiſſe conteſtata eſt. Sed aliq̄n dixit: viſum ei fuit quendā pulcherrime ſpeciei virum eam ſuiſſe amplexatā. Indeq̄ȝ euaneſcentē grauidā ſe cognouiſſe: ⁊ illū tandē peperiſſe. Et poſtea in virū magnū euaſiſſe. Huiꝰ aūt merlini inſtinctu vortigernꝰ britonū rex xp̄i fidē in immenſuȝ auxit. Cui ſucceſſit frater eiꝰ qui magni arturi pater fuit. Hic aūt merlinꝰ multa obſcura reuelauit ⁊ futura p̄dixit. aperuit enim ſub fundamento vbi turris edificari nō potuit lacuȝ eſſe. Sub lacu duos latere dracones: quorum vnus rubeus populū britonū. alter albus gentē ſaxonū deſignaret. ⁊ quis cōflictu ſuo adinuicē p̄ualeret. Arthurū v̄o quē aprum cornubie vocat: p̄dixit ꝙ ecclie dei ſuccurrēt ꝙ gallicanas p̄uincias poſſideret: ꝙ romano exercitui terribilē ſe exhiberet ⁊ ꝙ exitū dubiū haberet.

Buda vrbs hungarie clariſſima regum ſedes: in littore danubij ſita: hungaria enim vltra ⁊ citra danubiū latiſſimas terras occupat: quod citra danubiū eſt: olim pannonia fuit. que ab oriente meſiam ab occidente noricum habuit. ſeptētrionē ei danubius. auſtrum illirici montes excepere: que transdanubiū hungaria iacet: pars ſcythie prius erat; duaſqꝫ gentes habuit gepidas qui contermini germanis fuerunt ⁊ dacos. nō qui nunc daci vocant: quoꝝ rex ad occeanū germanicū: inter ſuetiam ⁊ ſaxoniam latiſſimo regno: ſed paluſtri potit. nam hij daui melius appellant: ſed qui ea loca tenuerunt: que nunc transſiluani occupant vicina walachis in corone ſpeciē montibus cincta. In hac parte vngarie que gepidarū fuit adhuc territoriū eſt quod ſepuſiū appellāt: pro gepudio. Hungaria aūt terra ferax: vbi aque riuus habet in quo merſa ferri materia: in cupru vertit. gleba illic frumenti fructifera. auri ⁊ argenti diuites vene: aer ſalubris: terra opimis cōparanda. niſi ſua ſe vbertate corrumperet. Cum vero huni in ſcythia multiplicati eſſent: in vnū congregati: cōſtituentes capitaneos: occidētales regiones ingreſſi: beſſos ⁊ cumanos albos: inde ruthenos: terrāqꝫ nigroꝝ cumanoꝝ. ⁊ vſqꝫ ad tiſciā flumen teyſch peruenere. Matrin⁹ longobardus qui pannoniā gubernabat: primo eos repulit. Taudē pacifica poſſeſſione pānonice regionis potiti ſunt. Anno dn̄i quadringenteſimoprimo Athila qui hungarico ideomate ethele dictus eſt. ⁊ buda fratre eius ſupuiuentib⁹. Athilā in regia dignitate extulerunt. Is in ciuitate ſycambria ſedem elegit. Et ex innata ambitione ceteras regiones moleſtare inſtituēs bledā fratrē ſuum regiminis participem fecit. Et in ſubiectas nationes principē cōſtituit. Interea rex hunoꝝ dum regnū intra pannonias cū fratre bleda vel bu

da gereret. macedoniã miſiã ꝛ achaiã vtraſq; tracias: imaniſſima rabie deuaſtaret. Inde cũ ſycambrie de-
moraret. buda frater eiꝰ terminos ſui regiminis trãſegiſſe ac regnũ in eius abſentia optaſſe accuſatꝰ eſt.
Cũq; ſycambriã in receſſu ſuo vrbem athile vocari pcepit. Buda vo illã a ſuo noĩe budawara appellauit.
Quãobrem bledã germanũ ſuũ regniq; conſortẽ ꝓprijs manibus pemit. Ac in danubiũ precipitari fecit.
Inde nouo edicto vrbem athile vocari iuſſit. Huni id nõ obſeruãtes illã budawara vocauerũt. Hungari
q; vſq; in hũc diem obuda vocant. Theutoni edictũ regis magis formidãtes: ciuitatẽ ob metũ etzelpurg
id eſt vrbem athile vocauerunt. In ſycambria deinde athila quinq; annis quieuit. Speculatores ad va-
rias regiones ordinãs. Poſt proſpera deinde tpa buda primaria hungarie condita: que ex parte montuo
ſa eſt: ſi vrbis ſitũ inſpicias. Cuius loci cõditio ea eſt: vt nec quicq̃ munitius: nec certe amenius in tota
ferme hungaria inueniri poſſit. In ea nõnulla extant religioſoꝝ monaſteria celeberrima. alijſq; publicis
priuatiſq; edificijs ornatiſſimis p ceteris in ea regione vrbibꝰ euaſit clariſſima. Ideo regia dignitate inſi-
gnita. ꝛ baſilicis menibꝰ ꝛ arce pulcherrima: quã arcem preclarã (ſicuti ꝛ alias arces in tota hungaria: p-
cipue miſcegradiũ caſtrũ nobile vbi corona regia obſeruat exornauit) ita Mathias de coruinis rex hũga-
rie miro decore ornauit. Cũctis nũc antiq̃s monumẽtis pferendũ in qua muri craſſiſſimi: ꝛ aule celeberri-
me eſſe referunt. hanc pterfluit hiſter germanicus fluuius: qui deinde ſeptẽ hoſtijs pontum influit. Septi-
mũ tñ pigrũ ad paluſtri ſpeciẽ nõ habet: qd anni cõparet. Priora quatuor ita magna ſunt: vt p lõgitudi-
nem. xl. miliũ paſſuũ nõ miſceant equori: dulcẽq; hauſtũ incorrupto detineant ſapore.

Argentina ciuitas vetuſtiſſima ac pmagnifica argētuaria dicta apud heluetios ꝓpe rhenū ſita. Cum treueris metropolis belge, ꝓuincie tꝑibus abꝛabe cōſtrui cepta ſit. inde potētatu aucta. hec vꝛbs primo ſub dominio treuerēſiū fuit. quā poſtmodū iulius ceſar cū vniuerſas ꝓuincias heluetioꝝ ⁊ heduoꝝ. traiecto rheno fluuio ſubiecit. Cui ↄſulē ⁊ queſtoꝛē dedit: qui in ea vꝛbe camerā romanoꝝ ꝓ tributis ſoluendis ꝓfecerūt. Inde nomē argentine aſſumpſit. qui vſq; ad imperij inclinationē ibidē ↄſtiterūt. Athila poſtea egreſſus de ſicambꝛia pꝛimo illiricos inuaſiſſe dicit. deinde omni pene germania ꝑuagata. ac cunctis ciuitatibꝰ ⁊ caſtris que occurrebant ſubuerſis. Intrauit tandē in regnū cōſtātie. cui ſigiſmūdus rex eiuſdē terre pꝛinceps circa baſileā cū exercitu magno occurrit. quē attila cū oī expeditione cōtrito ⁊ fugato ſuo dominio ſubiugauit. A loco illo egreſſus athila iuxta rhenū argentinā ciuitatē munitiſſimā (quā romanoꝛū nullus ceſar penitꝰ expugnare potuit) obſedit expugnauitq; diruēdo murū eiꝰ in diuerſis locis vt cunctis aduenientibꝰ ſine difficultate via libera ⁊ patens introitus ꝑberet. edicēs firmiſſime ne ipſius murꝰ rege ipſo viuēte repareret: vt eadem ciuitas nō argentina ſed ꝓpter viarū pluralitatē: quas in muro eiꝰ fecerat Straſpurg vocaret. deinde ammoto exercitu de argētina luxoniū: bizantiū: chalon: maſticon: lingonē: burgundiā ⁊ lugdunū ciuitates munitas deſtrui fecit. Poſt aliqua tꝑa cū reges francoꝝ apud heluetios dominiū potiti ſunt. in ea vꝛbe domiciliū habuerūt. qui deinde duces in ea ↄſtituerūt. Pater q̊z ſancte otilie nedum vꝛbis: ſed ⁊ ꝓuincie ducatū habuit. qui hohenburg ⁊ alia cōſtruxit. poſt eū albertꝰ filius ⁊ ſuccedentes gubernarūt. Tandē ꝑ romanos impatoꝛes in libertatē ac ius imperij ceſſit. A diuo vero materno q̄ a ſancto petro ap̄lo ad rhenanas ciuitates cū euchario ⁊ valerio miſſus fuit. fidē oꝛthodoxam accepit: qui apud eos poſt obitū baculo petri reuixit. ac eccl'iam ad ſanctū petrum antiquū: appellatā extruxit. Habet hec vꝛbs pꝛeter amenitatē ⁊ ciuiū vꝛbanitatē. templū pmagnificū. ⁊ turrim pulcherrimā ſingulari p̄ſtantio cōſtructā. Nobilitatē q̊z ꝑ vicina oppida: perq; finitimas vꝛbes diſperſam cū ſumma cōcoꝛdia. ea ciuitas collegit. qui digniſſimis pꝛiuilegijs liberū magiſtratū ac rempublicā cū ciuibus ꝑ viciſſitudinē gubernant. Epiſcopatū quoq; nobilem habet cui ⁊ pꝛincipes pꝛefuerūt. Abluit aūt pꝛeter rhenū hec vꝛbs inſignis duobus fluuijs nauigabilibus quos rhenus excipit.

De obitu Athile regis hunorum.

PRofectum italia athilā vt ꝓmiſſum eſt: auxilio leonis pape. ⁊ iam in norico ſuperiori que nunc pars auſtria: pars baioaria dicit: ſtatiua ducentē athilā honoria valētiniani imꝑatoris ſoror ꝑ eunuchū pellexit: vt ſeſe cupiētiſſimā in vxorē ꝓcibus miniſqꝫ a fratre extorqueret. Id aūt magna verboꝝ inſtantia athila intentauit: impetraturū ſe nouit: ⁊ tamen homo luxu perditiſſimus cōtinere nequiuit: quin multis quas haberet: ⁊ ſecum in exercitu traheret vxoribꝰ: aliā (cui ildiconi erat nomen) adderet. Cuius nuptiarū beneficio: mors eum oportuna e medio ſuſtulit. Nāqꝫ poſt cōuiuiū ꝓfuſiꝰ hilariuſqꝫ celebratū: reſupinꝰ, alto in ſopore cū demerſus eſſet: ſanguis e naribus ꝓfluens vitalibus opletis meatibꝰ eum necauit. Quod quidē illa nocte ſcribūt multi cognouiſſe ꝑ ſomniū apud conſtātinopolim marcianū: cui viſum ſit videre athile arcū (quo armoꝝ genere huni in primis vterent) fractū eſſe. Et intra id tempus germaniā omnem: daciamqꝫ: ſarmaciā ⁊ ceteras ꝓuincias ad danubiū rhenumqꝫ ſitas perdidit romana res publica. Hiſpania quoqꝫ vlterior aquitania ⁊ vaſconia atqꝫ illa eduenſium veſuncionūqꝫ gallie pars: quam burgundiones anno vrbis capte ſecundo ceperunt: ſunt amiſſe. pariter factum eſt annis ſequentibus de ſenonenſi pariſioꝝ francis ſubiecta. quorum omniū ꝓuinciarū nulla poſtmodum ꝑ romanoꝝ imperio eſt recepta.

Euthices hereticus

EUthices hereſiarcha conſtantinopolitanus abbas: ꝑ hoc tempus ſuū dogmatizat errorē. ⁊ ne ſentire cū neſtorio videret diuinā cū humana natura: in idem cōpoſitū recidiſſe affirmabat vnūqꝫ factū: nec vllo modo inter ſe diſtingui debere. hāc hereſim cū flauianus cōſtantinopolitanꝰ epūs damnaſſet. Theodoſio annuente ſynodus epheſina indicit. In qua dioſcoro alexandro epo ꝓſidēte. euthices ipſe iam damnatꝰ: exilio relegatur Thimotheus quoqꝫ hereticus inſaniens multos errores diſſeminauit. Is concilio calcedonenſi: perpetuo exilio damnatus eſt.

Anno mundi.5670. Anno chriſti.471.

SImpliciꝰ papa patria tiburtꝰ pr̄e caſtino poſt hilariū.impante leone ſecū do:⁊ zenone fuit.hic vir ſctiſſimꝰ ac rectiſſimꝰ: Inſtituit vt nullꝰinuitus in ep̄m penitꝰ.pmoueref.⁊ ne clericꝰ vllus poſſeſſionē bn̄ficij a laico recogno ſceret:qḋ poſtea a gregorio ⁊ alijs pōtificibꝰ cōfirmatū eſt. Romanā aūt ſedē eſſe primā oīm eccl̄iarū declarat. Urbē p̄terea p̄ſbyteris in quinqȝ regiones di uiſit.prima erat petri:ſecūda pauli:tercia laurentij: quarta iohānis lateranen ſis:quinta ſancte marie maioris.Hic optimꝰpōtifex has baſilicas dedicat. ⁊ primo baſilicā ſtephani .pthomartyris in celio mōte. baſilicā andree apl̄i nō lōge a templo ſancte marie maioris ⁊ alias. At cū eccl̄iaȝ romanā nō inſtitutj ſolū.verū etiā donis auxiſſet.creaſſetqȝ ex ordine p̄ſbyteros diaconos ⁊ ep̄os morif ⁊ ſepelif in petri baſilica ſexto nōs marcij.Sedit aūt annos q̄ndecim: menſem vnū:dies ſeptē. Uacat tum ſedes dies ſex ⁊ viginti.

FElix eiꝰ nominis terciꝰ patria romanꝰ pr̄e felice p̄ſbytero ex regiōe faſcio le:vir diuinis intentꝰ qui cū intellexerat petrū euticianū:quē ob hereſiȝ in exilio pulſum.inſtigāte achatio cōſtantinopolitano ep̄o tūc demū ab eodē reuocatū eſſe.vn̄ cōcilio cōgregato ſanctꝰpōtifex fraudē ſubeſſe veritꝰex aucte ſedis apl̄ice ꝯcilio bene ſentiētiū approbata.petrū ⁊ achaciū dānat.In eodeȝ ꝯcilio cōſtituit vt accuſatꝰ apud iudicē:ſemꝑ ꝓpter reſpōſionē darenf inducie Inſtituit p̄terea vt eccl̄ie ab ep̄is ꝯſecrarenf.Idē q̄ȝ felix baſilicā ſancti agapi ti edificauit nō lōge a baſilica ſancti laurētij martyris. Et cū ex inſtitutione ſa croꝝ ordinū quos ī vrbe roma mēſe decēbri bis habuit p̄ſbros octo ⁊ viginti diaconos q̄nqȝ:ep̄os triginta creaſſet. morif ⁊ ſepelif in pauli baſica. Sedit annis octo:meſes vndecī:dies decē ⁊ ſeptē. Uacat tuȝ ſedes dies q̄nqȝ.

Mamercus ep̄s

MAmercus vienēſis ep̄s hiſdē tpibꝰ ob ſctitatē atqȝ doctrinā magno habef in p̄cio q̄ inter ce tera ſue virtutis monimēta:primꝰ(vt aiūt)ſupplica tiōes q̄s greci letanias vocāt inſtituit ob frequētes terremotꝰ.qui tū maxime gallias vexabāt. ac ꝓpter beſtiarū quaſdā incurſiones.q̄ tuȝ pplm ſuū pluri mū cōtriuerāt. Et hec q̄dē letanie minores dicunf: ad maioꝝ drām q̄s magnꝰ gregoriꝰ in ſancti marci feſto inſtituit.

Remigius ep̄s

REmigiū etiā remēſē ep̄ȝ virū ſctiſſimū ac doctiſſimū huiꝰ tpibꝰfuiſ ſe ſūt q̄ dicāt. q̄ clodoueuȝ (vt hiſtorie referūt)fracoꝝ regē cū īnumerabilibꝰfrā cis baptizauerit. qui p̄ter ſcitatē maximā cū ī diuis ſcripturis p̄clariſſimꝰhabef.cōmētarios ꝓutiles in nouo ⁊ veteri edidit teſtamento. Septuaginta ⁊ eo ampliꝰcū in ep̄atu expleſſet annos. Inter cetera ſue ſctitatis miracula facta:puellā a morte corpis ſuſci taſſe legif.Obijt aūt anno dn̄i.468.kal̄.octobris.

GElaſiꝰ papa natione apher pr̄e valerio:vir ſan ctus q̄ vt ad pōtificatū aſſūptus fuit. manicheos in vrbe dep̄hēſos exi lio dānat. eoꝝqȝ libros apud baſilicā diue marie publice cōburit.deinde dili gēs q̄ dei ſunt multa cōſtituit: q̄ ad eccl̄iaſticū cultū ꝑtinebāt.⁊ primo vt nullꝰ bigamꝰad ſacros ordines(niſi de licētia ſedis apl̄ice)pmoueāf. Statuit itē vt nullꝰ mēbro mutilatꝰordinaref p̄ſbyter.hymnos q̄ȝ m̄ltos ad imitationē am broſij cōpoſuit.Et libros quinqȝ ꝯ euticē ⁊ neſtoriū edidit: ⁊ duos ꝯ arrium Baſilicas deinde plurimas ī vrbe dedicauit.oſtēditqȝ q̄ libri inter apocriphos forēt deputādi.Demū cū p̄ſbros duos ⁊ trigīta:diaconos duos: ep̄os ſepteȝ ⁊ ſexagita creaſſet:morif ac ſepelif ī baſilica petri apl̄i.xj.kal̄.decēbris. Se dit annis q̄tuor:mēſes octo:diebꝰdecē ⁊ ſeptē. Uacat tū ſedes dies ſeptē.

ANaſtaſius papa eiꝰ nōis ſecūdus:patria romanꝰ:pr̄e fortunato anaſtaſio impante fuit. Hic cū p̄mū bonꝰ⁊ catholicus haberef ab achatio ſeductꝰ:duȝ eū reuocare clanculū tentat: clerū a ſe grauiter alie nauit qui ſe a cōione pōtificis tuȝ maxime ſubtraxit: q̄ etiā ſine catholicoꝝ ꝯſenſu plotino theſſalonicēſi diacono cōicaſſet:qui tuȝ achacij errorē imitabaf.Hāc obrē ferunt diuino nutu hoīem ſubito morbo cor reptū interijſſe.Sūt qui dicūt eū in latrinā effudiſſe inteſtina duȝ neceſſitati nature obtēperaret. Excōica uit(vt q̄dā ſcriptores referunt)anaſtaſiū impatorē q̄ achacio faueret.hec de anaſtaſio ſufficiūt. qui ex ſa cris ordinibus ſemel decēbri menſe habitis p̄ſbyteris duodecim:ep̄os ſedecim creauit. Sepultꝰeſt aūt in baſilica petri. xiij.kal̄.decēbris.Sedit annū vnū:mēſes.x.dies.xxiiij. Uacat tum ſedes dies quatuor.

Linea ſummoꝝ pontificum

Simplicius

Felix

Gelaſius

Anaſtaſius

Linea Imperatorum

Zeno

Anastasius

Zeno fact⁹ imꝑator cū leo prim⁹ valitudine correpꝰ: leonē ſecūdum ex mariagene ſororē ſua nepotē ⁊ zenonis iſaurici filiuz ei⁹ imperij deſignauit ſucceſſorē. q̄ nō ita multo poſt graui morbo oppreſſus cū finez vite ſibi adeſſe cerneret pātri zenoni imperiū reliqt. vel vt alij ſcribūt mortuo leone zeno cōtinuo auguſtalē nact⁹ eſt dignitatē. leone aūt de quo p̄miſſum eſt quē pater leo in regni aſciuerat ꝑtātem. Mater ſua zenonis imperiū formidās occulte clericū fecit. Exigēte vehemēter zenone vt filiū ꝓderet: ꝓ eo aliū forma ſilem obtulit. qui leo deinceps ī clericatu ad iuſtiniani vſqꝫ tp̄a vixit. Ipſo q̄z anno auguſtulus apud italiā aduerſus nepotē cū exercitu veniēs eo effugato. imperij regimē inuaſit annali deinceps circulo euoluto cū rege vandolorū genſerico fedus initū eſt ab horeſce patricio. hec dum apud romanos geruntᷣ adouacer cū fortiſſima multitudine ab extremis pānonie finib⁹ italiā ꝑꝑerare cōtendit. inde aliquātis annis italie ⁊ vrbis vſus eſt ꝑtāte. vn̄ auguſtulus inopinabili metu ꝑterrit⁹: ſpōte miſerabilis purpurā abijciēs cū vix .xj. mēſib⁹ repub. obtinuiſſet. Ita romanoꝝ apud romā imperiū cū hoc auguſtulo perijt Anno ab vrbis cōditione. M.cc.xxix. ab incarnatione vō dn̄i anno quadringenteſimo ſeptuageſimoq̄nto. Zeno aūt auguſtus cū ꝑ annos. xvij. reipublice p̄fuiſſet apud vrbē cōſtantinopolim vite terminū accepit.

Anaſtaſi⁹ poſt zenonis exceſſuz anno ab incarnatione dn̄i. ccccxcij. purpurā induit. hic romani decus imperij. eutichiane hereſeos illuuie maculauit. hic clodoueo francoꝝ regi eo ꝙ ciuitates quaſdā a viſegothis (q̄ arrianaz hereſim tenebāt) abſtuliſſet p̄cioſaz tranſmiſit tunicā eūqꝫ patriciū creauit: ſed poſtmodū ꝑ achaciū cōſtātinopolitanū ep̄m corrupt⁹ fact⁹ eſt heretic⁹. Anaſtaſius itaqꝫ diuz in hereſi q̄ delapſus fuerat pſeueraret. duaſqꝫ ī xp̄o naturas: deitatis videlꝫ ⁊ humanitatis eutichiū hereſiarchā ſequēs denegaret. Hormiſda papa q̄ ſimacho ſucceſſerat. direxerat enodiū ticinēſem ep̄m. Alioſqꝫ cū eo cōſtātinopolim legatos cū catholice fidei inſcripto q̄ten⁹ anaſtaſiū ad eccl'ie reduceret gremiū. Is nō ſolū ſalubria coꝝ monita ſpreuit: ſ; inſuꝑ etiā a ſuis aſpectib⁹ nō ſine cōtumelia expulit dicēs. Nos ⁊ pōtifici ⁊ alijs iubere volumus: nō aūt iuberi: nauiqꝫ fragili impoſitos mādat ne vſpiā ꝑ totā greciā ad aliquā ciuitatū accederēt. quā ei⁹ impiam temeritatē diuina continuo vltio ſubſecuta eſt. Nā cū iam ſeptimū ⁊ viceſimū imperij annum ageret: ictu fulminis percuſſus interijt.

Hec dum apud romanos geruntᷣ: oſtēdit ſeſe a vetuſto claduz imperij fomite: nouus turbo quē romani cōciues illi⁹ emuli ſuſcitarūt. Si q̄dē heruli ⁊ turingi odoacre viro acris ingenij duce ſibi cōſtituto ab inferiorib⁹ danubij hoſtijs ſunt ꝓfecti. fuerūt aūt hi heruli ⁊ turingi exercit⁹ athile reliq̄e. q̄ hernaco ⁊ durith athile filijs a ſeipis alijſqꝫ pp̄lis p̄lio ſuꝑatis: apud danubij hoſtia cōſederūt. Ipſi itaqꝫ italiā ingreſſi: aquileia ad ſiniſtrā relicta: in taruiſinos vicētinoſqꝫ ⁊ inde ī brixianos iter flexerūt. Igitᷣ auguſtul⁹ imꝑator de odoacris aduētu certior fact⁹ miſit orreſtez genitorē ſuū quē milicie magiſtrū declarauerat quē poſtea auxilia deſeruerūt: iō in vrbē ticinū ſe recepit. Inſecut⁹ illū odeacer vrbē corona cinctā vallauit: recēpitqꝫ diu ⁊ ꝑtinaciter oppugnatā. Inde cedes ciuiū romanoꝝqꝫ legionū facta ⁊ neduz direpta vrbs ticinū. ſ; ⁊ cū agro igni ferroqꝫ vaſtata. Orreſtē aūt captū placēciāqꝫ ꝑductū odoacer ipſe inſpectāte exercitu gladio ſuffoſſuz interfecit. q̄b⁹ territi crudelitatib⁹ ceteri italie pp̄li certatiz deditionē facere ꝑrexerūt. Odoacer annis. xiiij. italie imꝑauerat ⁊ ciuitates ꝑ libidine gubernabat. Zeno aūt ꝯſtātinopoli imperās theodorico pſuaſit: vt in italiā trāſiret: ab iniuſtis occupatorib⁹ ciuitates ſibi vēdicaret. iō ex tracia mouēs gothos ⁊ ſyrmiū ⁊ illiricū italiā petijt. odoacri duces ſibi obuiā fuere nō ꝓcul ab aq̄leia ſuꝑ ſontiū amnem victores gothi. Tādē ī vrbe rauēna odoacrū obſederūt ad extremū pactiōe res cōpoſita fuit. vt ſil' ſocij dn̄ationis eēnt. veꝝ hec regni ſocietas nō diu ꝑmāſit. cū occultas inter ſe ſuſpiciōes haberēt. ꝑueniēs theodoric⁹ odoacrū ad cenā īuitatū occidit.

Odeacer rex

Theodoric⁹ rex

Theodoric⁹ theodomirꝭ oſtrogothoꝝ regꝭ ex arilena ꝯcubina fili⁹ ſextodecio impij zenonis anno italie toti⁹ dn̄io potit⁹ eſt. ⁊ ſol⁹ cū gothis ꝑ italiā dn̄atᷣ. fuit ei⁹ dn̄atio nō admodū dura: ⁊ ſi ꝑtē agroꝝ vt nuꝑ odoacer diuiſit ⁊ ꝓ ſuis retinuit. Ceteꝝ ciuitates ꝑ ſeip̄as ac ꝑ ciues ſuos gubernari ꝑmiſit. Ipſe vō ſedē regni rauenne ꝯſtituit: ibiqꝫ inhabitauit ſeptē ⁊ trigita annis theodoric⁹ ī italia regnauit. vir oīm barbaroꝝ mitiſſim⁹ q̄ ⁊ ſi rauēnā ſedē regni feciſſet. tn̄ vrbē romā q̄ad fieri potuit exornauit. Nam ⁊ ſepulchꝝ octauij īſtaurauit: ⁊ ſpectacula de more exhibuit: ⁊ edificia ac baſilicas ꝑleraſqꝫ reſtituit: nihilqꝫ omiſit qd̄ ad optimū principē ꝑtineret. at vō vt regnū aliq̄n ſtabiliret. ⁊ clodouei frācie regꝭ filiā andefledā ī vxorē duxit. Et ſororē honorico vandaloꝝ: ⁊ filiaꝝ ſuaꝝ alterā alarico viſegothoꝝ. alterā gundibato ī matrimoniū collocauit. indeqꝫ paulo p⁹ clodoueo frācoꝝ regi ſocero ſuo bellū ītulit eo ꝙ alaricū viſegothoꝝ regē geneꝝ ſuū interfeciſſet: ⁊ vaſconiā ꝑtē regni ſui occupaſſet. Ideo cū magno exercitu alpes trāſgreſſus in vlteriorē galliā ꝯ frācos trāſiuit. ac gallis īgēti p̄lio ſuꝑatꝭ. vaſconiā iterato recepit. Nec poſtea ī terra ſegnis ocioſuſqꝫ ꝑmāſit. nā ⁊ ſiciliā totā cū oīb⁹ adiacētib⁹ regno ſuo adiūxit. ⁊ dalmaciā q̄z ſibi ſubditā fecit. itaqꝫ m̄lta geſſit dū rex fuit ⁊ nomē ei⁹ admodū celebre ⁊ gl'ioſuz fuit niſi ꝙ extremo tp̄e crudelitatꝭ īfamia ſ̄bijt. ob ſimachū ⁊ boetiū ſenato. ro. ab eo nēcatos: tridētū vrbē ī alpib⁹ muro cīxit. tādē apoplexie morbo correpꝰ ſtatī expirauit

TErremot⁹ maxim⁹ apud cōſtātinopolim ꝑ qtuoꝛ meſes cōtinuos hiſdē tpib⁹ fuiſſe dicit̄. Sed infante quodā monente vt cantaret ter Sanct⁹ Sanct⁹ Sanct⁹ de⁹ fortis ꝛ īmortalis miſerē nobis. ſtati oīno ceſſauit. Qđ quidē verbū poſtmodū i calcedonēſi cōcilio dici in ecclesijs mādatū fuit.

SIgna ꝗ̄ꝫ plurima in celo apparuerūt. In aqlone celum videbat̄ igneum. fulgurātes ꝗ̄ꝫ haſte viſe ſunt. luna fuit obſcurata. cometa apparuit apud tolosam. riu⁹ deniꝗ largiſſim⁹ de/fluxit.

ACephaloꝝ peſſima heresis calcedonēſe ꝯciliū impugnā/tiū ꝑ hoc temp⁹ exorit̄. qui ideo acephali dicti eo ꝙ ſine capite. i. ſine auctore habeant̄. vt pꝫ in canone. i 4. q. 5. c. acephali. hi ꝗppe dua rū ſubāꝝ ꝓprietatē i xp̄o negabāt. vnā tm̄ i eiuſdē pſone nām p̄dicātes.

FErunt ea tēpeſtate ꝛ eliſei oſſa in alexandriā trāſlata eſſe. ꝛ corp⁹ barnabe apl̄i cum euāgelio eius manu ſcripto repertum.

Michaelis reuelatio

MIchaelis archāgeli reuelationē gelaſio iā p̄miſſo pōtificāte apud apuliā i mōte gargano tercio kal̄. octobris factā fuiſſe tradūt. vbi ꝛ poſtea templuꝫ miris edificijs extructū fuit: eoꝗ loci ob deuotionē: tantā ppl̄oꝝ frequētiā ſingulis annis conuenire dicunt vt nō ſolum xp̄iani ſed ꝛ infideles quoꝗ ad patrocinū ſancti angeli implorandū frequentent.

EPiphani⁹ papienſis ep̄s: vir diuina humanaꝗ ſapiētia prudentiſſim⁹: his tpibus apud theodoricū regē ꝓpter eloquentiā ꝛ ſanctitatē magno in p̄cio habitus eſt: cui⁹ auctoritate ꝛ ſanctitate. italia a barbaris vexata liberata eſt.

SUnt q̄ ſcribāt germanū altiſiodorenſem ꝛ lupū trechareñ. ep̄os. his tpib⁹ fuiſſe. q̄ tum multū iuuere xp̄ianā fidē: gētiliū ac pelagianoꝝ opa plurimū labefactatā. Genofeua v̄go q̄ germāo p̄nte deo v̄gitate deuouit apđ pariſi⁹ claret.

Boetius

BOetius anici⁹ manli⁹ ſeuerin⁹ xp̄ianiſſim⁹ vir ꝛ ꝯſulari dignitate inſignit⁹: poetaꝗ ac ph̄s celeberrim⁹. ſimachiꝗ gener. his ꝗ̄ꝫ tpib⁹ rome clariſſim⁹ fuit. hūc ideo manliū vocant. eo ꝙ a manlio torquato originē duxiſſe tradāt q̄ cū vere catholic⁹ eſſet nec arrianis (etiā pſepe rogat⁹) obtpare vellet: ꝛ ipſe a theoderico rege ſub velamento affectate libertatis poſt ſocerū ſuū ticinij exulare iubet̄. vbi poſtmodū inſtigātib⁹ hereticis ꝑpetuo carceri dānat̄. In qua q̄dē calamitate cōſtitut⁹: ad recreandum aīm ſuū. cū in matheuaticis doctiſſim⁹ eſſet. chiterinū e neruo prim⁹ excogitauit ꝛ excidit. qđ quidē modernis tpib⁹ muſicis celebre inſtrumētū habet̄. Ibidem ꝗ̄ꝫ cōſtitut⁹ ad multoꝝ vtilitatē p̄clariſſima edidit opuſcula. de cōſolatione phiſica. de trinitate. ꝛ de vnitate xp̄i. de topicis etiā. Pleraꝗ etiā ex ariſtotele trāſtulit. hūc deniꝗ viꝝ optimū ꝛ ſanctū theoderic⁹ rex euꝫ in ſniām ſuā oīno flecti nō poſſet. arrianoꝝ rabie cōcitat⁹. poſt longā carceris ſqualorē impante iuſtino ſeniore auguſto anno. ſ. dn̄i nr̄i. 520. apud papiā ꝑ catholica fide occidi iuſſit. cui⁹ corp⁹ ibidē in diui auguſtini tēplo adhuc habet̄ cōditū. Et ſunt qui dicunt euꝫ i cathalago ſanctorum ob eam rem fuiſſe relatum: ꝛ ſanctum ſeuerinum vocitatum.

Symachus

SYmach⁹ patrici⁹ ac ſenatoꝛ roman⁹ oratoꝛ ac ph̄s inſigniſſim⁹ his tpib⁹ cū rome clariſſim⁹ haberet̄: a theodorico rege ob ſuſpicionē affectate libertatis apud papiā exilio dānat̄. ꝛ in carcere ꝑ aliqđ tēpus trudit̄. deinde ab exilio reuocat⁹: diris ſupplicijs tandē interfect⁹ eſt. hic naꝗ romanā rempub. ſua ſapientia ſuiſꝗ ſcriptis plurimū illuſtraſſe dicit̄: eo ꝙ librū ep̄l'arū elegātiſſimū ſcripſerit. in quo hec ſnīa. Semꝑ natura equalib⁹ gaudet.

Fulgentius

FUlgēti⁹ natione apher rupēſis ep̄s ꝛ p̄clariſſim⁹ doctoꝛ his tpib⁹ floruit. q̄ in ſardiniā cū alijs catholicis affrice a traſimūdo vādaloꝝ rege ob catholice fidei defenſionē exulatū miſſus eſt. nil p̄termiſit qđ ad verā xp̄i fidē ꝑtineret: docēdo p̄dicādo monēdo. Edidit ꝛ libros de trinitate. de libero arbitrio. de regulis fidei. Scripſit ꝛ ꝯ palagianā hereſim. oꝛones ꝗ̄ꝫ habuit ad ppl̄os elegātes q̄dē ꝛ graues. ꝛ p̄ſertim de ntitate dn̄i ꝛc̄. Scripſit de ꝯtinētia ꝯiugatoꝝ ſuanda. ad theodoꝝ ſenatorē libꝝ vnū. ad ꝓbā de virginitate ſeruāda ꝛ plura alia.

Gennadius

GEnnadi⁹ ep̄s vir greca latinaꝗ lingua erudit⁹: librꝫ de dogmatib⁹ xp̄ianis cōpoſuit. ꝛ ibidē q̄d cuiꝗ ad ſalutē neceſſariū eēt declarauit. doctrina ꝗ̄ꝫ ac morib⁹ eccl'ie catholice multū ꝓfuit. ꝛ diuū hieronimū imitat⁹ librꝫ de viris illuſtrib⁹ edidit. Victoriu⁹ aūt natione aq̄tan⁹ arithmetic⁹ inſignis rōnē paſce ad curſuꝫ lune tū redegit. euſebiū ꝛ theophilū ea i re ſuꝑans.

IUuit etiā ſcriptis ſuis eccl'iam dei hegeſippus vir doctiſſimus qui ꝛ monachoꝝ regulas compoſuit: ꝛ ſancti ſeuerini abbatis eleganti ſtilo vitam edidit.

FAuſtus aūt apud gallos ep̄s multa tum ſcripſit copioſe ꝛ ornate. precipue opus eius laudat̄ contra arrianos ſcriptum.

RAuenna: ⁊ſi vrbs vetuſta. auxit tamē eam oſtrogotha gens. fuit aūt olim oppiduꝫ ſabinoꝝ: cinxitqꝫ
rauēnam muris nunc extantibꝰ tyberiꝰ impator. qđ lr̄e docent cubitales ad portā eius clauſam. que
aurea dicit̄ quadrato lapide ſpecioſam. Cū aūt theodoricꝰ rex gothoꝝ ex thracia veniens cum cōiugibꝰ ⁊
liberis. cūqꝫ oībus rebus ſuis gothos mouens: tandē in vrbe rauenna odoacrū obſederunt. hec obſidio
longiꝰ remorata eſt gothos ꝙ ipſi ab inicio exiſtimarēt. Idqꝫ accidit nō loci: qđ neqꝫ a mari faciliter obſi-
deri rauēna pōt: cū ſit in ipſo littore cōſtituta: neqꝫ a mediterranea regione: cū foſſam habeat ex pado deri-
uatā. ac ſtagnis quibuſdā ⁊ paludibꝰ coarcet̄. Itaqꝫ gothi triennio ferme toto circa illā cōmorati. poſt pa-
ctione facta Theodoricus ⁊ gothi rauennā intrarūt. Inde auxit ipſam oſtrogotha gens cuiꝰ rex theodo-
ricus italie oīs: dalmacie: hungarie: germanie: ⁊ partis nō parue galliaꝝ dn̄s. annis duo de quadragita
eandē incoluit ciuitatē. ⁊ qđ cōſtat ſuꝑbas in ea edes baſilicaſqꝫ cōſtruxit. Viſit̄ eius regis monumētum
ab amalaſuntha filia poſitū extra rauēne menia. in quo ſancte marie monaſteriū eſt edificatū in rotundo
ea rōne appellatū: ꝙ altare maiꝰ eccl'ie chorusqꝫ viginti capax monachoꝝ ordine vt eſt moris ī ſtallo pſal-
lentiū: vnico atqꝫ integro rotundo lapide contegunt̄. Valentinianus etiam imꝑator cuꝫ triginta annis q̄-
bus imꝑauerat. In ea plurimū vite egit menia ampliauit. ⁊ eiꝰ epō duodecim ciuitatū ſubiecit epōs. vi-
delꝫ arimini: ceſene: forliuij: fori pōpilij: fauēcie: fori cornelij que ymola dicit̄: bricij: bononie: mutine: re-
gij: parme ⁊ placentie: q̄ ciuitates poſtea ſub exharcatu fuere. ⁊ eiꝰ epm̄ iohannē tunc appellatū pallio ex
candida lana vti voluit: quo tunc ſolus vtebat̄ impator. vnde poſtea cū romanis pōtificibꝰ rauēnates cō-
tendere p̄ſumpſerunt. fuit qꝫ olim exarchoꝝ romanoꝝ ſedes: nunc aūt ſenatui veneto ſubdita. Populo qꝫ
nunc rauēna eſt infrequens: que viros olim habuit: tum ſanctos: tum etiā doctos appollinarē: vitalem: ⁊
eius filios geruaſiū ⁊ prothaſium. Vrcinūqꝫ medicum oēs martyrio coronatos. Iohannē nominis ordi-
ne decimūſeptimū pontificē romanū. Petrum rauēnatem fori cornelij epm̄. qui multas ſacri eloquij ſcri-
pturas eloquētiſſime dilucidauit. Et caſſiodoꝝ vrbis rome ſenatorē: regumqꝫ oſtrogothoꝝ epl'are ſcripto-
rē ⁊ poſt monachū. Genuitqꝫ ſuꝑiori ſeculo rauēna Guilielmū phiſicū: quē petrꝰ paulꝰ vergeriꝰ notiſſimū
amiciſſimūqꝫ ſibi hoīem magnis effert laudibꝰ. Genuit ⁊ eodē tpe iohānē grāmaticū: rhetorēqꝫ doctiſſi-
mū: quē ſolitꝰ dicē fuit Leonardꝰ aretinꝰ oī in re: ſ potiſſime in hac vna grauiſſimꝰ locupletiſſimuſqꝫ teſtis
fuiſſe primū. a quo eloquētie ſtudia tāto pe nūc florētia. lōgo poſtliminio in italiā fuerunt reducta.

Rauenna

Anno mundi.5693. Anno xp̄i.494.

SImmachus papa natione ſardus: patre fortunato: mortuo anaſtaſio pōtifex creaẗ: no ſine magna diſcordia. Nā dum pars cleri ſimmachū apud baſilicā cōſtantinianā pōtificē decernit: pars altera apud baſilicā marie in via noua Laurētiū in locū demortui anaſtaſij ſubrogauit. Seditio ingens ī ſenatu ⁊ populo romano biffariā diuiſo orta eſt. vñ oīm ꝯſenſu: cōciliū rauēne indiciẗ. diſcuſſaqꝫ re pñte theodorico. ſimmachꝰ tandē in pōtificatu cōfirmaẗ. q̄ certe magna clemētia vſus. laurētiū cōpetitorē nucerinis epm̄ dedit. Simmachus vo manicheos tuꝫ ab vrbe expulit. eoꝝqꝫ libros ante fores cōſtantiniane baſilice cōcremauit. baſilicas vo multas aut ornauit: aut a fundamētis erexit. paupibꝰ q̄ꝫ ad baſilicas petri ⁊ pauli habitacula extruxit: curauitqꝫ ne q̄d eis deeſſet: qd̄ ad victū ptineret. amator eñi paupeꝝ fuit. Redemit ⁊ captiuos in diuerſis ꝓuīcijs multa pecunia. Cōſtituit itē vt die dñico vel natalicijs martyrū canereẗ hymnꝰ. Gloria in excelſis deo. Nil poſtremo omiſit qd̄ ad oīpotētis dei gloriā ptineret. Creatis deniqꝫ duobus ⁊ .lxxxx. pſ̄bris: diaconis. xvj. ep̄is. cxvij. habitꝭ de more ſacris ordinibꝰ moriēs ad baſilicā petri ſepeliẗ. 14. kal̄. auguſti. ſedit aūt ānis. xv. men. vj. diebꝰ. xxij. vacat tum ſedes dies. vij.

SCiſma quintū fuit inter ſimmachū ⁊ laurentiū vt p̄miſſuꝫ eſt. veꝝ anno quarto poſt clerici quidā ſeditionibꝰ gaudētes. adiuuantibꝰ feſto ⁊ probino ſenatorij ordinis viris: laurentiū reuocant. quia ex re indignatꝰ rex petrū altini epm̄ romā mittit: qui pulſo vtroqꝫ ſedem teneret. Veꝝ ſimmachꝰ habita centū ⁊ .xx. ep̄oꝝ ſynodo: ⁊ obiecta cōſtanti aīo diluit: ⁊ oīm ſententijs obtinuit: vt laurentiꝰ ⁊ petrus maloꝝ oīm capita relegarenẗ. Orta aūt ob hanc rem tanta ſeditio rome eſt: vt multi tum ex clero: tum ex populo paſſim cederenẗ: nec ſacris virginibꝰ parcerent. Opprimunẗ eo tumultu gordianꝰ pſ̄byter vir optimus ad vincula ſancti petri. nec finis tante cedis facta fuiſſet. ni fauſtus cōſul clericus miſeratꝰ: cōtra probinū tanti mali auctorē arma ſumpſiſſet.

HOrmiſda papa natione campanꝰ: patria fruſinoniꝰ: patre iuſto: hic pontificatu inito hortante theodorico ꝓuīcialē ſynodū in vrbe habuit: omniūqꝫ ꝯſenſu eutbicianos iam antea improbatos damnauit. In ea q̄ꝫ ſynodo multa cōſtituit: ⁊ primo vt nullus ſolēniter penitens decetero ad ſacros ordines ꝓmoueret. Voluit itē xp̄ianoꝝ nuptias nō occulte ſed publice fieri debere. Vetuit p̄terea ſacerdotibꝰ ⁊ alijs: ne altaria in eccleſijs cōſecratis erigerent ſine ſpāli ep̄i licentia. hic grecos reconciliauit: clerūqꝫ cōpoſuit. francoꝝ rex ei dona p̄cioſa obtulit: delata ⁊ dona tum aurea ⁊ argentea: delataqꝫ euāgelia cū tabulis aureis gēmis diſtinctis a iuſtino impatore votigracia. Ornauit ⁊ tēplū beati petri theodoricus rex trabe argentea mille ⁊ .xl. librarū. Certauit ⁊ hormiſda muneribꝰ cū his principibꝰ. Locauit eñi ante altare cōſtātiniane baſilice coronā argenteā libraꝝ. xx. cantharos argenteos ſex. His deniū ex ſentētia pactis cū ordinibus ex more. moriẗ ac ſepeliẗ in baſilica petri. viij. idꝰ auguſti. Sedit annis nouē. diebꝰ. xviij. Vacat tum ſedes dies ſex.

IOhannes eius nois primꝰ papa: natione thuſcus: patre cōſtantio orthodoxe fidei diligentiſſimꝰ obſeruator. vt tandē hereticoꝝ nomē extinguerет arrianos expulit: eoꝝqꝫ eccl̄ias catholicis aſſignauit: quā quidē rem theodoricus egreferēs. iohannē pontificē theodoꝝ duoſqꝫ agapitos oratores ad iuſtinū mittit: qui cū adhortarenẗ vt arrianos reſtitueret: ſin ſecus oēs eccl̄ias catholicas demoliturus. ꝑbenigne accepti legati. primo cū flectere iuſtinū nō poſſent ad lachrymas verſi petētes vt periture italie ſbueniret. eo piū hoīem pepulē vt arrianos ſuis legibꝰ viuē ſineret. iohānes rauēnā ad theodericū rediēs in carcerē ꝓpere conijciẗ. ac paꝝ abfuit q̄n eū ſtatī occideret: adeo in hoīeꝫ exarſerat ⁊ fide ⁊ moribꝰ cū iuſtino ſentiētē. Perijt tñ ſctiſſimꝰ hō ī carcere pedore: ſitu ⁊ inedia. Priꝰ tñ tria reſtituit cimiteria nerei ⁊ achillei: felicis ⁊ adaucti: ⁊ priſcille. ferūt corpꝰ eiꝰ ex rauēna ad vrbē delatū: ſepultūqꝫ in baſilica petri. vj. kal̄. iunij. Sedit annis duobꝰ. men. viij. Vacat tuꝫ ſedes dies. 58.

Anno mundi.5713. Anno xp̄i.514.

FElix eiꝰ nois quartꝰ papa: natione ſamiꝰ: patre caſtorio. Poſt iohannis pōtificis felicem dormitionē: rei diuine curam gerens patriarchā cōſtantinopolitanū declinantē a fide anathemate notauit. vir q̄ꝫ optimꝰ multa in vrbe extruxit edificia. ⁊ maxime coſme ⁊ damiani templū: qd̄ adhuc extat. baſilicā q̄ꝫ ſancti ſaturnini via ſalaria incendio conſumptā. Hic inter cetera ſue ſanctitatis opa iuxta doctrinā beati iacobi apl̄i. mādauit infirmos ante obitū inungi. Deniqꝫ habitis de more ſacris ordinibꝰ. vbi pſ̄byteros quīqꝫ ⁊ quīquagīta creaſſet. diaconos quatuor. ep̄os nouē ⁊ viginti. moriẗ ac in baſilica petri ſepeliẗ quarto idus octobris. annis quatuor ſedit: menſibus duobus. diebus tredecim. Vacat tum ſedes dies tres.

Linea ſummoꝝ pontificum

Simmachus

Hormiſda

Iohannes

Felix

Linea Imperatoꝝ

Juſtinus ſenioꝛ

Juſtin⁹ ſenioꝛ anno ab incarnatione dn̄i qngētesimo octauo decimo: punito anaſtaſio heretico: auguſtali potit⁹ eſt ſolio. Js cū imperiū accepit: orthodoxe fidei amatoꝛ ꝛ ꝓtectoꝛ acerrim⁹ fuit: ac ſtatim nūcios ad pōtificē mittit: q̄ ꝛ ſedis aplīce auctem cōfirmarēt: ꝛ pacē eccleſijs oib⁹ exq̄rerēt: quantū p religionē cōcederef: ad hunc ob cām reintegrande fidei direct⁹ ab hormiſda pōtifice vir ſanctitate p̄cipuus german⁹ capuane vrbis ep̄s digne ſuſcept⁹ eſt. Multoꝝq̧ dubia corda in fide ſolidauit: vt tandē diligētiſſimū fidei obſeruatorē ſe ꝓfiteref: hereticoꝝ nomē ꝓ virib⁹ extinxit. ꝛ ꝙmaxie arrianos oēs ex cōſtantinopolitana vrbe expulit: atq̧ eoꝝ ecc̄ias catholicis aſſignauit. qđ q̄dē theodoric⁹ rex (ea labe infect⁹) egre ferēs ſimmachū ꝛ boetiū ro. ꝯſules vt p̄miſſū eſt papiā relegauit. ac iohānē pōtificē romanū i carcerē miſit. eo ꝙ iuſtinus catholice pietatis defenſoꝛ honoꝛifice ſuſcepiſſet eū. ſimul cū ſocijs carceris afflictione perijt. Sed hāc ei⁹ imaniſſimā crudelitatē mox aīaduerſio diuina ſecuta eſt. nā nonageſimo octauo poſt facin⁹ die: ſubita morte defunctus eſt cui⁹ aīam ſolitari⁹ quidā apud lipparā inſulā vir magne virtutis aſpexit. inter iohānē papā ꝛ ſimmachū patriciū deduci: ꝛ in vulcani ollam q̄ ei loco ꝓxima erat demergi. At v̄o iuſtin⁹ admodū ſenex cum auguſtalē dignitatē annis. xj. adminiſtraſſet: iuſtiniano ſoroꝛis ſue filio impatoꝛe deſignato: apud cōſtantinopolim in pace quieuit.

Clodoue⁹ rex francie

Clodoue⁹ francoꝝ rex prim⁹ xp̄ian⁹ childerico patre ei⁹ morte ſublato in regnū ſucceſſit: ꝛ regnuit annis. 30. vir vtriq̧ potēs ꝛ armis ſtrēnuus crotildem chilperici burgūdionū regꝭ (quē chilpericū frater ſu⁹ gondobald⁹ occiderat) filiā p hūc modū accepit vxorē. Audierat clodoue⁹ crothildē foꝛma egregiā: virtute etiā puellas id etatis p̄ſtare: miſſis nūcijs ꝛ ſecrete exploꝛauit an ſibi matrimonio vellet copulari: Puella cui regꝭ fama ꝛ regni potētia eſſet nota: cōſenſit: eaq̧ i ſpōſione id ſolū eſt pacta. vt cū ip̄a eſſet xp̄iana. Clodoue⁹ q̄ cū ſuis frācis idolatra erat: fieret xp̄ian⁹. Gundebald⁹ burgūdie rex patru⁹ ei⁹ ei tradidit. quā/q̧ v̄o pacta vxori clodoue⁹ de baptiſmate ſuſcipiēdo in ſeipō nequaq̧ ſeruauerit tn̄ duos filios ex ea ſuſceptos xp̄ianos fieri pmiſit. Nō multo poſtq̧ crothildem accepat vxorē bellū geſſit aduerſus gundobaldū vxoꝛis patruū ꝛ burgūdiones quo i bello ciuitates ꝛ oppida ligerim inter ꝛ ſequanā amnes ſita ſuo adiunxit imperio. Interuētu tn̄ vxoꝛis ſedato. Alteꝝ qđ mltos durauit ānos ſuſcepit aduerſus alemānos. Cū q̄ gēte non min⁹ q̧ ſua viris foꝛtib⁹ armiſq̧ inſtructiſſima: p̄lio decertauit. quo in p̄lio ſuos i fugā cōuerſos vidēs: memoꝛ eſt fact⁹ ꝓmiſſionis quā multociēs reqſit⁹ vxori ſeruare neglexerat ꝛ ipſaꝫ p̄lij aduerſitatē ob id ſolū ſibi accidē ſuſpicat⁹ eſt. hinc deo celi ꝛ terre: quē crotildis vxoꝛ p̄dicaret vouit illi⁹ cōſilio p̄cibuſq̧ acqeſcere: ſi ſui ſtrato hoſtili exercitu victoꝛiā obtinerēt: tātaq̧ mox facta eſt cōuerſio: vt q̄ multa cede afflicti ꝛ vi repreſſi p̄mo fugiebant franci: hoſtē repellerēt ac cede cōmiſſa in fedam cōuerterēt fugaꝫ. alemannis in deditionē acceptis. Clodoue⁹ eis tributa impoſuit q̄t annis ꝓſoluēda: ꝛ in franciā reuerſus. vigeſimoqnto regni ſui anno a ſancto remigio remēſi ep̄o cū oī francoꝝ multitudine baptizat⁹ fuit. Ac deinceps francoꝝ regnū augeri cepit. Reſpirāte deinde aliquātulū republica xp̄iana. Clodoue⁹ pulſis arrianis hereticis: ꝛ catholicos reduxit. ꝛ pariſeoꝝ ciuitatē regni caput conſtituit in qua poſt mortē qeuit. vxoꝛq̧ eius regina bonis opib⁹ pollēs: apud vrbē thuronicā plena dieꝝ ad dn̄m migrauit. delatūq̧ fuit inde coꝛp⁹ pariſi⁹ a filijs ei⁹ hildeberto ꝛ lothario: iuxta clodoueū magno honoꝛe ſepulta.

Amalaſiuntha regia

Amalaſiuntha filia tūc vidua: theodoꝛico rege gothoꝝ ſine ꝓle virili defuncto. cū athalarico ei⁹ nato i regno ſucceſſit. Erat v̄o athalaric⁹ admodū puer: itaq̧ cura atq̧ gubernatio tota regine incūbebat. Statim igif regina pueri gubernationē ſuſcipiēs: l̄ris latinis erudiendū ꝛ moꝛib⁹ infoꝛmandū curauit. Ip̄a v̄o ſeuere admodū gubernationē exercebat: ꝓhibēs gothoꝝ iniurias: ſupra ſexū em̄ prudentia vſa: ꝛ patris decreta: mala p̄ſertim emēdauit. ꝛ boetij ꝛ ſymachi filijs bona paterna in fiſci delata reſtituit. Acclamātib⁹ aūt gothis filiū nō l̄ris ſed rei militaris diſciplina regē ſuū imbuendū eſſe. Js igif vite laſcima in varias egrotatiōes ꝓlapſus. decimooctauo etatis anno defunct⁹ eſt. Amalaſiuntha v̄o ſeditionib⁹ gothoꝝ diu vexata: moꝛtuo filio athalarico quo cū moleſte vixit. theodatū cōſobꝛinū ſuū regni ꝯſoꝛtē fecit. Erat aūt theodat⁹ ita grecis ꝛ latinis l̄ris edoct⁹: vt ꝛ tpoꝝ ſuoꝝ hiſtoꝛiā eleganter ſcripſerit: ꝛ platonicā diſciplinā optime calluerit. ſegnis tn̄ ad res agendas habebat. Js ergo ad regnū beneficio regine aſſumptus: ſtatim ingratitudinē oſtendit. eamq̧ captū in vulſini lacu inſulā relegauit. Hec pfidia multos gothos pturbauit. inde eam occidi pmiſit: ac filiā ei⁹ in vxorē ac regni ſociam accepit: qui ꝛ poſtmodū quinq̧ annis regnauit. Jdq̧ impatoꝛ iuſtinian⁹ egre tulit. hec inter cetera ſua edificia patri ſuo monumētū ſupbiſſimis edificijs extra rauennam extruxit. quo in loco nunc ſancte marie monaſteriū edificatū habef. qđ monachi ſancte iuſtine nunc incolere dicunf.

Dionyſius abbas ꝛ doctoꝛ egregius per id temp⁹ laudaf eo ꝙ rome computū ſuum: id eſt paſcalem calculum mira ratione compoſuerit.

Seuerus q̧ ep̄s treuereñ. vir omni ſctītate inſignis hac tēpeſtate claruit. Et ſanct⁹ victoꝛin⁹ ep̄s maſſilieñ: qui filiū maruchas regis perſarū a demonio liberauit. Et euthert⁹ ep̄s lugdonenſis.

Conciliū aurelianense

Conciliū aurelianēse terciū tēpestate hac clodouei regꝭ iussu indicit. qḋ quidē sanct⁹ mellani⁹ cōgregasse dicit: quo ī loco etiā quatuor alia cōcilia fuisse cōgregata dicunt. Primū sub beato siluestro papa. auctore marino epo. Secūdū auctore aureliano epo. Terciū hoc idē mellanio epo auctore. Quartum auctore albino andegauensi epo. Quintū honorato bituricensi epo auctore qḋ pbatur in decretis. xv. di. c. sexto. synodus.

Arturus rex

Arturū britānoꝝ regē ꝛ qdē cātatissimū p h tpa regnū suscepisse ferūt virū sane bellicosissimum atqꝫ fortissimū. q ꝛ lorica pulcerrima vtebat. Regi qdē tā to cōdigna: h ꝛ in capite aurea galea ī qua draco sculpt⁹ videbat. Clipeū qꝫ aureū p se ferre faciebat. in q dei genitricis imago depicta videbat: vt eā sp aduocatā suā in memoriā in oī re reducere posset. Lanceā pterea arduā latāqꝫ ꝛ cladib⁹ aptā quā quocūqꝫ ibat secū deferri faciebat: ꝛ gladiū habuisse ꝛ portasse dicit. cū quo qdringētos ꝛ sexaginta viros vno plio cū interfecisse phibet. hūc virū xpianissimū fuisse ferūt: ꝛ fidē catholicā ampliasse. ac qḋ plura regna sibi vēdicauerit. Quãobrē ꝛ rotūdā mensā apud cornubiā ciuitatē instituit. Tandē in prelio cum multas hostiū strages dedisset: ꝛ ipse vulnerat⁹ in insulā defert. inde sublatus nusqꝫ cōparuit. quē ꝛ nunc vsqꝫ britones expectare dicunt.

Cassiodorus

Cassiodorus monach⁹ rauenēsis vir quidē doctissim⁹ his tpib⁹ ob clarissimā ei⁹ doctrinā magno fuit in pcio. qui cū primū cōsul esset ꝛ senator. diuino tact⁹ spū res mūdanas spreuit: ꝛ monasticā vitā cōplexus est: sed ante monachatū theodorici regis italie cācellari⁹. ꝛ ex pte ei⁹ multas eplas edidit ad personas diuersas de negotijs secularib⁹. ꝛ ad agitandū intellectū psalteriū luculēter exposuit. Deinde cronicā insignē de pōtificib⁹ atqꝫ imperatorib⁹ cōpilauit. In qua psertim de theodato rauēne rege cōtemporaneo suo multa cōscripsit. Edidit pterea librum de ratione anime ꝛ librū de orthograuia.

Priscianus

Priscianum qꝫ eruditissimū grāmaticū atqꝫ phm patria cesariēsem: hoīem certe greca ꝛ latina lingua doctissimū p hoc ipm temp⁹ apud cōstātinopolim floruisse tradūt. q cū grāmaticoꝝ oīm princeps haberet. ea ī facultate putilia edidit opuscula. Nā de partibus orōnis ad iulianū patriciū cōsulē librū edidit. Siliter ꝛ de cōstructiōe: deqꝫ accentib⁹ alios libros edidit. De naturalib⁹ qꝫ questionib⁹ ad cosdre psaꝝ regem volumē egregiū scripsit. Atqꝫ de cosmographia libellū cōposuisse fertur.

Arator ꝛc

Arator scē romane eccłie cardinalis diaconus ꝛ poeta laureat⁹ hac tēpestate mira floruit eloquētia. q inter cetera ingenij ꝛ virtutꝭ sue opa aploꝝ act⁹ versu exametro exornauit: atqꝫ alia elegāter cōposuit.

Brandan⁹ deniqꝫ hibernēsis abbas sctissim⁹ p hec tpa ob eximiā sctitatem atqꝫ doctrinā magno ī pcio habit⁹ fuit. de q etiā admiranda scribunt. Pater trium milium monachorum extitit.

Floruit circa illud tempus sidonius appollinaris apud auernoꝝ vrbem ex pfecto fact⁹ eps vir hm seculi dignitate nobilissim⁹. ꝛ lrali disciplina eruditissim⁹. vir aūt ingeniosus coturnate eloquētie multas difficiles eplas scripsit.

Brigida virgo

Brigida virgo sanctissima natione scotthica imperante seniore iustino refulsit sanctitate ꝛ miraculis admiranda in scocia de xpianis ac nobilibus orta parentibus a puericia bonarū rerum studijs inoleuit. pudicitie ac sobrietati semper intenta. a matre missa vt de vaccarum lacte butirum cōgregaret. pauperibus distribuit. mater fructū laboris postulans. facta oratione: ceteras coopatrices in abundantia preualuit. quā cum parētes despōsare vellent. ad epm machillā nomine perrexit qui palliū album ꝛ vestem candidā super caput ei⁹ imposuit. inde suā virginalē coronā dño offerebat. vocatꝭ messorib⁹ cū tota prouincia pluuia ex ın daret. in eius messem gutta aque nō cecidit. Leprosis ab ipsa petentibus ceruisiam in potum. Cū illa nō haberet: aquā puram benedicens: couertit in ceruisiam optimā ac illis dedit. Lapidē in salem couertit. cuidam ab eo sal postulanti Ceco nato oculos restituit. Multa alia miracula fecit.

Benedictus abbas

BEnedictꝰ abbas italicus: monachoꝝ oĩm pater: bis tꝑibus diſperſos monachos ĩ vnũ collegit. atqꝫ diuino ſpũ illuſtratꝰ eis regularẽ vitã coposuit. Eiꝰ ſctiſſimi viri vitã inſignẽ ⁊ miracul' clarã beatꝰ gregoriꝰ ſcrib. t Fuit itaqꝫ bñdictꝰ ex nobili genere in ꝓuicia nurſie ortꝰ. Vetuſtũ igit̃ a ſcriptoribꝰ celebratũ eſt nurſie nomẽ: qđ quidẽ oppidũ libertate: ſed in p̃mis beato benedicto monachoꝝ p̃re alũno clariſſimũ. Ibi etatẽ moribꝰ trãſiẽs nulli voluptati aĩm dedit. Inde rome liberalibꝰ lr̃arum ſtudijs traditꝰ fuit. Sed cũ in eis multos ꝑ abrupta vicioꝝ ire cerneret: euꝫ quẽ quaſi ingreſſu mũdi poſuerat pedẽ retraxit: ne in p̃cipitiũ totꝰ iret. Deſpectiſ itaqꝫ lr̃aꝝ ſtudijs: relicta domo rebuſqꝫ paternis: ſoli deo placere deſiderãs: deſerta loca ꝑ aliq̊t tempꝰ incognitꝰ incoluit. Eſt aũt in latinoꝝ regione ſupertꝰ celſis in mõtibꝰ ſublacũ velut pliniꝰ appellat ſublaqueũ: nobile nunc oppidũ lacu eiuſdẽ ⁊ tñ priſci nõis ĩmines: redditqꝫ vtrũqꝫ fama celebratũ bti bñdicti ibi magiſ diuturna cõuerſatio q̃ʒ eiꝰ toto orbe notiſſimũ ibidẽ edificatũ magnifici opis monaſteriũ. Cernit̃ ibi ĩ dextra amenis ripa ab ipo ſublaci lacu ad vicũ vſqꝫ varronis inciſus: ſaxeo ĩ monte ductꝰ aquaꝝ. q̃ formis partim in eo inciſis modo: partiꝫ altũ defoſſis: partiꝫ ſublimi fornice muroqꝫ excitatiſ romã q̃dragesimo miliario veniebãt. Vir aũt dei ad eũdẽ locũ ꝑueniẽs q̃ ab vrbe roma. xl. milibꝰ paſſuũ abeſt ĩ artiſſimo ſpecu tribꝰ annis excepto romano monacho hoĩbꝰ incognitꝰ mãſit: ⁊ artiſſimã vitã varijs tẽtationibꝰ duxit. cuiꝰ virtutes vt clareſcent poſtea in caſtro caſſiñ. qđ clarũ appellat̃: ⁊ magne vite meritiſ ⁊ aplicis virtutibꝰ effulſit. Fuit aũt hic ſanctiſſimus vir inter cetera virtutũ monumẽta ꝓphetico ſpũ illuſtratꝰ. quo multa futura ⁊ occulta cog̃uit. cuiꝰ fama totila oſtrogothoꝝ rex ductꝰ: vt tẽptaret eiꝰ ſctĩmoniã ſeſe famulũ indumẽto mentitꝰ: aliũ in regio apparatu p̃miſit: quẽ ſtatĩ cognitũ vir ſanctꝰ lꝫ ſordide veſtitũ ad ſe in monaſterij veſtibulũ vocauit: ⁊ q̃ illi erãt vẽtura ꝓnũciauit: nouẽ annis regñbis decio morieriſ inde eũ ĩ ſũma veneratiõe habuit. pluraqꝫ alia ſctĩtatiſ ſigna oñdit p̃cipue ĩ vaſe vitreo ĩ q̃ venenũ vino miſcuerũt fr̃es: vbi ſigno crucis edito ruptũ fuit. Obijt tandẽ in dño anno ſalutis. 536.

Monaſteriũ caſſinenſe

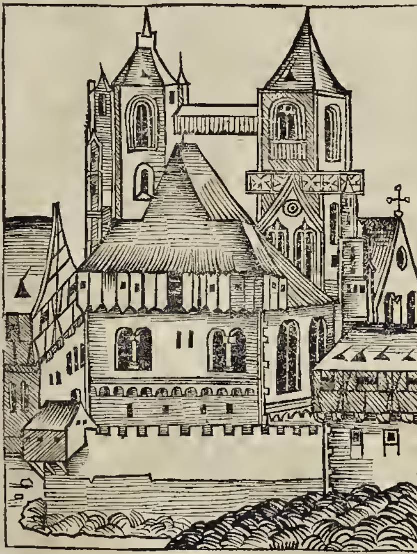

ORdo monachoꝝ bti benedicti ortũ habuit nõ longe ab aq̃no abrucij ciuitate ĩ mõte caſſino vbi oliꝫ caſſineſis ciuitas fuerat: poſtea monaſteriũ caſſineſe toto orbe celeberrimũ extructũ fuit. Diuꝰ eñi bñdictꝰ monachis pꝰ extructũ mõaſteriũ regulã ⁊ optimũ modũ viuẽdi p̃rimꝰ dedit: q̃uis lõge añ illũ mõachi plurimi fuerũt. cũ tñ ſanctꝰ vir diu ĩ ſolitudine virtutibꝰ ſigniſq̃ʒ ſue creſceret: multi ob dei famulatũ ad eũ ꝯgregati ſunt: vt inde. xij. mõaſteria ꝯſtrueret. In q̃bꝰ ſtatutis p̃ribꝰ duodenos mõachos deputauit. Poſtea multos diſcipulos cõgregauit quoꝝ ope totũ ferme orbẽ obtinere meruit. Ex cuiꝰ clariſſimo ordine cũ plurimi tũ ſctĩtate tum ſciã enterſcere viri. Illãq̃ʒ regulã p̃mũ mõachis nigriſ ꝯtulit Eã tñ nõnulli poſtmodũ cõplexi ſũt monachi. quoꝝ de nũero fuerũt ciſtercieñ. a diuo bernardo plĩmũ aucti. camaldueñ. cluniaceñ. celeſtini. mõtis oliueti. nouꝰ ordo. ſilueſtrini. ⁊ q̃ hũiliati appellant̃. hi oẽs ⁊ alij plurimi q̃uis diuerſo habitu: diuerſiſq̃ʒ ꝯſtitutiõibꝰ inter ſe differant. eã tñ ꝓfitent̃ regulã digniſſimã atq̃ʒ approbatã. In germania q̃ʒ ĩ eodẽ ordine differẽtes ſũt. cũ mellicẽſes: caſtellẽſes ⁊ burſfeldẽſes ĩ ea vigẽt. Idẽ q̃ʒ ordo cũ a fũdatoris ſui regl'aribꝰ inſtitutiſ ꝑſepe declinaſſet: non modicã reformationẽ anno ſalutiſ. 1409. apđ patauinã vrbẽ ĩ mõaſterio ſancte iuſtine ſumpſit: ⁊ eoꝝ inſtitutiones eugeniꝰ q̃rtꝰ põtifex approbauit. Tradũt aũt ex hꝰmõi ſctĩſſimi p̃ris ordinẽ ad. 24. ſũmos põtifices emerſiſſe. Cardinales võ: 183. Archiep̃os ⁊ ep̃os. 1464. Abbates inſignes. 15070. fuere. atq̃ʒ canõiꝫati mõachi (vt iohẽs. xxij. ſcribit. 5555.

Scolaſtica

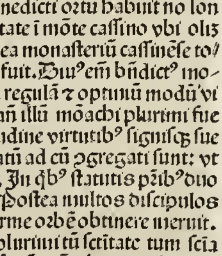

SColaſtica germana diui bñdicti ab infantia deo dicata: quã fr̃ ſemel ĩ ãno viſẽ ꝯſueuẽat cũ certo die ĩ laudibꝰ dei ſacriſq̃ʒ colloq̃is vſqꝫ noctẽ tp̃s ꝓtraxiſſet: acceptiſ cibis cũ repetẽ mõaſteriũ cuꝑet. ſoror ſctã mõial' petijt vt ſecũ maneret: de celeſtiſ vite gaudijs locutura: q̃ extra cellã manere nõ ſe velle dicẽt: ad eiꝰ p̃ces tãta pluuia ac coruſcatio erupit: vt nec cũ fr̃ibus ſuis extra limẽ pedẽ mouẽ potuiſſet. iñ totã noctẽ inſomnẽ ꝑ ſacra ſpirital' vite colloq̃a duxerũt. Seq̃nti die cũ vir ſanctꝰ ad mõaſteriũ redijſſet: pꝰ triduũ in cella eleuatiſ ĩ aera oculis vidit ſororis ſue aĩaꝫ de corꝑe ĩ colũbe ſpẽ celi ſecreta penetrare. Is eiꝰ gl'ie ꝯgaudẽs: eiꝰ obitũ fr̃ibꝰ denũciauit quos illico miſit vt ſacrũ corpꝰ ad monaſteriũ deferrẽt. at in ſepulchro qđ ſibi p̃parauit ſepelirẽt. quo facto ꝯtigit vt quoꝝ mens vna ſemꝑ fuerat in dño. coꝝ q̃ʒ corꝑa nec ſepultura ſepararet.

BOnifacꝰ eius nois ſecūdus papa: natione romanꝰ patre ſigiſbūdo poſt
felicē imperāte iuſtiniano fuit. ⁊ vt quidā affirmāt. nā ſine cōtētione pō-
tifex creatꝰ fuit. nā ⁊ dioſcorꝰ diuiſo biffariā clero. in demortui felicis locū ſub
rogaf. Exagitatꝰ aūt clerus hac ſeditione diebꝰ octo ⁊ viginti morte dioſcori
a tanta ꝑturbatione tandē liberaf. vñ bonifacꝰ ad cōfirmādā eccl'iaȝ ꝯuerſus
inſtituit ne quiſpiā ſibi in ep̄atu ſucceſſorē deligeret. qḋ poſtea multi pōtifices
ꝯfirmarūt. Inſtituit itē vt ī demortui locū alter pōtifex ſi fieri poſſet tercia die
ſufficeref ne dilatio ſeditionē faceret. diuiſit ⁊ populū a clero dum celebraref
Vetuitqꝫ ꝙ neqꝫ ciuili neqꝫ criminali cauſa ep̄s apud ciuilem iudicē aduocari
poſſet: At cum in pontificatu ſediſſet annis duobꝰ. diebꝰ duobꝰ. morif ⁊ ī ba-
ſilica petri ſepelif. Sedes aūt menſibꝰ duobꝰ tum vacat.

Anno mundi. 5725. Anno chriſti. 524.

IOhānes ſecūdus papa: patria romanꝰ: patre ꝓiecto ex celiomōte iuſtinia
ni tp̄e fuit. qui ſtatim vbi pōtificatū iniȷ̇t. anthimū ep̄m dānauit: ꝙ in ar-
rianā hereſim declinaſſet. Sunt qui ſcribūt hunc ep̄m cōſtantinopolitanū fuiſ
ſe. Iuſtinianꝰ v̄o ſedē romanā veneraturꝰ hippatū ⁊ demetaiū ep̄os romā cum
munerībꝰ mittit. quo ⁊ romanū pōtificē ſuo noīe ſalutarent. ⁊ munera hec bti
petri tēplo offerret ſcyphū aureū circūdatū gēmis libraꝝ ſex. ſcyphos argen-
teos duos libraꝝ duodecim. calices argēteos duos libraꝝ quindecim. Iohā
nes aūt pōtifex de quo pauca admodū ſcribūt hiſtorici. morif vbi ex ſacris or
dinibꝰ ſemel habitis p̄ſbyteros quindecim. ep̄os vnū ⁊ viginti creaſſet. Se-
pelif qꝫ in baſilica petri ſexto kal'. iuniȷ̇. Sedit annis duobus: menſibus qua
tuor. Vacat tum ſedes dies ſex.

AGapitꝰ papa: patria romanꝰ: patre gordiano p̄ſbytero eccl'ie ſanctoꝝ io-
hānis ⁊ pauli pōtifex creatus: a theodato ſtatim ad iuſtinianū mittif. ⁊
infenſuȝ ꝙ amalaſiuntā athalarici matrē in inſulā lacus volſinenſiū relegaue-
rat interficiqꝫ iuſſerat cuiꝰ mulieris interitū iuſtinianus egre tulit. Agapitus
itaqꝫ eo miſſus ac benigne ⁊ honorifice ſuſceptus. cū pacē impetraſſet. ab im-
peratore tentaf vt euthicianā opinionē ꝯfirmaret. Verū cū iuſtinianus ab ea
re hoīem ſanctiſſimū abhorrere cerneret. p̄cibus minas addit: tum agapitus.
Ego inquit ad iuſtinianū xp̄ianiſſimū principē venire optaui: ſed dioclecianū
inueni: quē xp̄ianoꝝ hoſtem fuiſſe cōſtat. hac libertate loquēdi ⁊ dei nutu iu-
ſtinianus permotꝰ: ⁊ fidem catholicā amplexus eſt: ⁊ pulſo anthemio conſtā-
tinopolitano ep̄o qui euthicianā hereſim tuebaf: mēnam catholicū in eius lo
cum ſuffecit. agapito cōſecrante: qui haud ita multo poſt conſtantinopoli mo
rif. cuius corpꝰ loculis plūbeis clauſum romam deferf: ac in baſilica petri ſepe
lif. Sedit aūt menſibꝰ vndecim. diebus vndeuiginti.

Anno mundi. 5735. Anno xp̄i. 534.

SIluerius papa natione campanꝰ: patre hormiſda ep̄o. theodato iubēte
pōtifex creaf. cum antea nō regū: ſed impatoꝝ auctoritas interueniret.
plus aūt valuere theodati mine ꝗ̄ decreti rō. mortē eni his clericis minatꝰ eſt.
Interea inſtigante vigilio diacono ciue romano ⁊ apocriſiano theodora au-
guſta ſyluerio imperat additis etiā minis vt pulſo mēna ab vrbe cōſtātinopo
li anthemiū reuocet. id cū recuſaret ſcribit ad beliſariū mulier vt pulſo ſiluerio
in eius locū vigiliū ſufficiat. Beliſarius aūt rei bellice intentus. rem antonine
vxori ſue cōmittit. que ſubornatis a vigilio teſtibus qui affirmarent ſiluerium
vrbem romā gothis hoſtibus ꝓdere voluiſſe. hoīem coegit ſe abdicare ponti
ficatu. ac poſito pallio: cucullā monaſticā ſumere. qui in pontum inſulam in ex
iliū miſſus non ſine opinione ſanctitatis morif: vbi annū vnū: menſes quiqꝫ:
dies duodecim in pontificatu vixiſſet. Vacat ſedes dies ſex.

VIgiliꝰ papa: patria romanꝰ: patre cōſule: imperante iuſtiniano pontifex
creaf. inſtabat tuȝ theodora vt cōſtātinopolim ꝓficiſceref anthemiūqꝫ
reſtitueref: cū id negat ſe facturū ideo adiuuātibꝰ q̄buſdā romanis ad ꝯſtātinopo
lim ꝑducif. vbi theodora tētare cepit vt id p̄ſtaret. cui ille: malle ſe q̄uis ſup-
pliciū pati r̄ndit: ꝗ̄ ſn̄iaȝ iure factā mutare. vnde ita ceſus eſt vt paulū abfuerit
q̄n tuȝ occideref. fugiēs itaqꝫ ī tēplū ſctē eupbemie qḋ haud ꝓcul aberat. inde
a craſſatoribꝰ trahif. ⁊ iniecto ī colle eiꝰ fune: tāqꝫ latro ꝑ totā vrbē vſqꝫ ad ve-
ſperā trahif. deinde carceri incluſus pane ⁊ aqua aliq̄ꝫdiu vitā duxit. ita patiē-
ter ⁊ equo aīo: vt ſꝑ diceret ſe etiā peiora meritū ſi digna ꝓ peccatis pena irroga
ref. inde inſtāte narſate cū romanis vigiliꝰ reuocatꝰ cū ſyracuſas ī ſiciliā ꝑue-
niſſet: quē tot mala: tot cure occidē nō poterāt: ex calculo morif. eiuſqꝫ corpus
romā deferf ⁊ apud ſanctū marcellū via ſalaria ſepelif. Vixit in pōtificatu tū
rome tum alibi annis. xviȷ̇. menſes ſex. dies ſex ⁊ viginti.

Linea Sūmoꝝ pontificum

Bonifacius

Johannes ſecūdus

Agapitus

Siluerius

Vigilius

Linea Impera-
ratorum
Iuſtinianus

IUſtinianꝰ ſororis iuſtini filiꝰ romanoꝝ principũ maximꝰ auguſtalẽ ade
ptus eſt principatũ: q̄ mox vt impialia iura ſuſcepit ad reparationẽ rei
publice ſtatꝰ aĩm intẽdit: ⁊ auguſtꝰ romanũ felici ſorte regebat ĩperiũ q̄
⁊ bella ꝓſpere geſſit: ⁊ in cauſis ciuilibꝰ mirificꝰ fuit. Nã ꝑ beliſariũ patricium
ingentẽ virũ ꝑſas fortiter deuicit: ⁊ vandaloꝝ gentẽ capto eoꝝ rege geliſmero
vſq; ad internitionẽ deleuit. Affricãq; totã poſt annos. xcvj. impio romano
reſtituit. Rurſuſq; beliſarij viribꝰ gothoꝝ in italia gentẽ capto vitigis eoꝝ re
ge ſupauit. Mauroſq; poſt hec africã infeſtãtes: eoꝝq; regẽ athilã ꝑ iohannẽ
excõſulẽ mirabili virtute ꝓſtrauit: pari etiã modo vt alias gẽtes belli iure cõ
preſſit: quã ob eãm ꝓpter honoꝝ oĩm victorias vt alamanicus: gothicꝰ: alani
cus: vandelicus: africanuſq; diceret̃ bře hec noĩa meruit. Extruxit q̊ʒ idẽ pri
ceps intra ꝯſtãtinopolim vrbẽ ipſi dño q̄ eſt ſapĩa dei patris templũ q̄ꝺ greco
vocabulo agiã ſophiã id eſt ſanctã ſapĩam noĩauit̃. Cuiꝰ opus adeo cũcta edi
ficia excellit: vt ĩ totis terrarũ ſpacijs huic ſiłe nõ poſſit inueniri. Erat eñ hic
pꝛĩceps fide catholicꝰ. in opibꝰ rectꝰ. in iudicijs iuſtꝰ. Jdq̃ʒ oĩa ei ꝯcurrebãt i
bonũ. Leges etiã romanoꝝ q̃rũ ꝓlixitas nimia erat ⁊ inutilis: diſſonãtia mira
bili: breuitate correxit. Cũ eñ impatorẽ tãti ꝯſtat ingenij: tãteq̃ʒ doctrine fu-
iſſe: vt mirũ nõ ſit: ſi leges romanas ſparſas ⁊ icõpoſitas ĩ ordinẽ ad vtilitatẽ
hoĩm redegerit. Hac tñ ĩ re ꝯſilio ⁊ opa iohãnis patricij tribuniani theopho
li dorothei vſus eſt: q̄ tũc doctrina ⁊ auctẽ inſignes habebãt̃. Immẽſũ nãq̃ʒ
illud libroꝝ pelagꝰ (q̄ vſq̃ʒ ad duo milia pene libros erãt extẽſe) coaceruatis ſi
mul ab vrbe cõdita vſq̃ʒ ad hec tpa tot iudicijs. in quĩquagĩta libros titulatiʒ
digeſſit: quos nũc digeſta: nũc pandecta appellãt q̄ꝺ oẽm ciuilẽ doctrinã ꝯti-
neãt. Idẽ q̊ʒ legũ epitomen fecit libroꝝ q̃tuoꝛ in q̄bꝰ breuiter vniuerſaꝝ leguʒ
textus comprehendit̃. has aũt leges inſtitutiones vocat. Dicimꝰ etiã iuſtini
ani codicẽ vbi oẽs cõſtitutiones pꝛĩcipũ que vtiq̃ʒ ĩ multis voluminibꝰ habebant̃. intra duodeciʒ libros
coartauit. Inter hec iuſtinianus maximi ac diuini ingenij vir cum imperaſſet annis. xxxviij. vita deceſſit
Et iuſtinus minoꝛ apud cõſtãtinopolim rempublicã regendã ſuſcepit.

Concilium Conſtantinopolitanũ

QUinta ſynodus habita eſt apud cõſtãtinopo
lim. iuſſu agapiti põtificꝭ ac iuſtiniani impa-
toris: iã diu inchoata tpe vigilij anno ſalutꝭ. 538.
ꝑfecta fuit. Cõtra theodoꝝ ⁊ oẽs hereticos. q̄ affir
mabãt btĩſſimã virginẽ mariã ſolũ hoĩem: nõ etiã
deũ ⁊ hoĩem peperiſſe. quo quidẽ in ſynodo ſtatu
tũ eſt: vt btã virgo maria diceret̃ q̄
deũ nobis ſuo partu ediďiſſet. Ibi q̊ʒ ꝑfuerunt eu-
thices archieps cõſtantiꝰ: ⁊ appollinaris patriar-
cha alexandrinꝰ cũ vigilio papa qui oẽs. xiiij. capi
tula anathematizãdo ſcripſerũt ꝯ p̄dicti theodori
⁊ ſocioꝝ eiꝰ blaſphemias. declarãtes virginẽ glori
oſaʒ vt p̄miſſuʒ eſt deũ ⁊ hoĩeʒ peperiſſe. Cui ſyno
di vniuerſalis eccłia auctoritatẽ maximã cõtulit.

BEliſarius patriciꝰ vir in armis ſtrẽnuus belli
dux a iuſtiniano impatore cũ ingẽti multitu
dine cõſtitutꝰ. primũ perſas aggreſſus eſt: qui trãſ
greſſis romanoꝝ terminis: eoꝝ regiones grauiter
populabant̃: quos magnis p̄lijs fudit. atq̃ʒ ex vo
lũtate pꝛĩcipis cõſtantinopolim triũphans ingreſ
ſus eſt. Interea ad affricã quã iã młtis annis van-
dali poſſidebãt a iuſtiniano cũ exercitu beliſarius
miſſus eſt. q̄ mox p̄lio cũ vãdalis cõmiſſo eoꝝ ma-
gnas copias fudit. Regẽq̃ʒ ipoꝝ geliſmerũ capiẽs ꝯſtãtinopolim miſit. Cartha
go q̊ʒ poſt annũ ſue exceſſionis. lxxxxvj. recepta eſt. Inde iuſtinianꝰ beliſarium
multis iam p̄lijs glorioſuʒ aduerſus theodatũ dirigit: vtq̃ʒ etiã italiã a gothoꝝ
ſeruicio liberaret. beliſariꝰ itaq̃ʒ duʒ aliquãtũ tpis apud ſiciliã morã faceret. Rex
gothoꝝ theodatꝰ extinctꝰ eſt. huiꝰ in loco vitigis ſucceſſit. Cõceptas g̊ ꝯ theoda
tũ belli vires in vitigem cõuertit. Egreſſus ex ſicilia ad campaniã: neapolim ve
nit: quã tandẽ ꝑ vim capiẽs ingreſſus: nõ etati nec ſexui parcẽs plures perimẽs
cũcta rapinis diripiẽs. indeq̃ʒ egrediẽs romã ꝓperauit quo ingreſſo gothi q̄ ĩ vr
be morabant̃ noctu egreſſi: relictis patẽtibꝰ portis: rauenam fugiunt. Beliſariꝰ
aũt ſupuenturũ vitigim cũ magno exercitu ratꝰ. menia vrbis ꝓ tpe vallo ac foſ-
ſa celerrime muniuit vitigi ſupueniẽte cũ exercitu: ad centũ nãq̃ʒ milia hoĩm ſecũ
duxiſſe fert̃. Interim beliſariꝰ auctis copijs cũ ꝑ annũ integrũ ⁊ dies nouẽ me-
nia vrbis tutatꝰ eſſet. egredi cõſtituit vitigis copijs ſuis diffidẽs incenſis caſtrꝭ
rauennã ꝓficiſcit̃. eo beliſariꝰ ꝓperat vitigim in vrbe captũ cõſtantinopolim ſe-
cum ducit quinto anno poſteaq̃ʒ in italiã venerat.

Beliſarius

Vitigis rex gothoꝝ

VItigis gothꝰ: obſcuro genere inter eos natꝰ. his tꝑibꝰ viuēte adhuc theodato rege apud romā rex creatꝛ: ⁊ quinqꝫ annis regnauit. vir certe rei militaris ſciā ꝑclarꝰ. qui regno ſuſcepto theodatū obtruncare fecit. quo mortuo rauēnā ꝓperauit ⁊ oēs gothos diſꝑſos ꝑ italiā cōgregauit. ⁊ neptem theodorici ex amalaſiunta neptē inuitā vxorē duxit. que vitigis ignobilitatē plurimū contempſiſſe dicitꝛ. hic aduerſus beliſariū romā cū ingēti exercitu venit. Gothi vrbem obſidētes vniuerſa ꝑ circuitū direptionibꝰ ⁊ incēdijs abſumūt. quoſcūqꝫ romanos reperiūt gladio extinguūt: cuncta ſacra loca denudātes. impugnātes continue vrbē: ſed caute beliſarij defenſatꝛ induſtria. Augebatꝛ inſuꝑ rome famis penuria. tanta ſiquidē ꝑ vniuerſuꝫ mūdū eo anno maxime apud liguriā fames excreuerat (vt vir ſanctiſſimꝰ dacius mediolanēſis antiſtes retulit) ꝙ plereqꝫ matres infeliciū natoꝝ mēbra comederēt. cū ꝑ annū ꝯtinuū gothi romā obſediſſent demuꝫ territi rauennā redierunt. Vitigis vͦo coacto rurſus in vnū magno gothoꝝ exercitu cū beliſario cōflixit. factaqꝫ maxima ſuoꝝ ſtrage in fugam cōuerſus eſt. Quē iohānes magiſter militum cognomēto ſanguinarius noctu fugientē ꝑſequens viuum comprehendit. Romāqꝫ ad beliſariū adduxit. patrata beliſarius victoria conſtantinopolim redijt. ſecum vitigim deferens: quo viſo iuſtinianꝰ valde letatus eſt. Cūqꝫ nō multum poſt patricium effectuꝫ, adminiſtrationē illi iuxta ꝑſarum terminos tribuit. Ibiqꝫ vitigis degens. vitā finiuit. ac ſic quaſi gothoꝝ regni finis fuit.

Tottila rex gothoꝝ

TOttila q̄ ⁊ badulla dicitꝛ vltimꝰ oſtrogothoꝝ rex. capto vitigo gothi trāſpadani chelpidaꝝ ſibi regē cōſtituūt. q̄ eodē anno perimitꝛ Cui ſucceſſit erarꝰ: ⁊ ipſe nonduꝫ anno expleto iugulatꝰ. dehinc ſibi badullā q̄ ⁊ totila dicebatꝛ in regnū ꝑficiūt. Moxqꝫ collecto vndiqꝫ exercitu: vniuerſaꝫ rurſus italiā inuadunt. Exinde ꝑ campaniā viriqꝫ dei benedicti cenobiū iter facientes ꝑueniunt ꝑ que lucanie ⁊ brucioꝝ fines regiū ꝓficiſcuntꝛ. Nec mora ſiculū trāſgreſſi fretuꝫ ſiciliā inuadūt. inde ꝗꝫ romā petunt. eāqꝫ obſidionibꝰ circūcludūt. que tātā tunc famis penuria ꝑpeſſa eſt. vt ꝓ magnitudine inopie: natoꝝ ſuoꝝ carnes comedēvellent. feſſis nimiū ro. nec valētibꝰ menia tueri. Totila a porta hoſtienſi vrbeꝫ ingreſſus eſt. q̄ parcere romanis cupiens ꝑ totā noctē buccinā clangē iubet q̄ ſe a gothoꝝ gladijs aut eccleſijs tuerentꝛ: aut q̄buſcūqꝫ locis occulerēt. habitauit aliquāto tꝑis cū romanis ꝗſi pater cū filijs. hāc illi vt videtꝛ aī benignitatē (q̄ nimie antea crudelitatꝭ extiterat) btī patris bn̄dicti que olim adierat monitio cōtulit. Elapſi ſunt ab vrbe aliq̄ e numero ſenatoꝝ cōſtantinopolim afflicti ꝓperāt. q̄bꝰ calamitatibꝰ roma ſubiceretꝛ principi narrant qui ſtatiꝫ narſen eunuchū ſuū ⁊ cubiculariū cuꝫ manu valida mittit. Is ad italiā veniēs magno cuꝫ gothis certamine cōflixit. Quibꝰ ad internitionē pene cōſumptis regē totilā qui iā deceꝫ annos regnauerat interfecit. vniuerſāqꝫ italiā ad reipu. iura reduxit. ac ſic ſeptuageſimo ſcdo anno poſtqꝫ theodericꝰ italiam adeptus fuerat Gothis deletis coꝝ nomen euanuit. Nam qui prelio ſuꝑfuerāt nō gothi ſed itali vocari voluerunt. eo ꝙ in italia nati ⁊ enutriti eſſent.

Narſes eunuchus

NArſes iuſtiniani eunuchꝰ: quē nōnulli ſcribūt bibliopolā ꝓmo fuiſſe. inde cū in cubiculū ſuū accepiſſet imꝑator. cognita hoīs virtute eū in ordinē patriciatꝰ aſciuit. Pietatis em̄ religionis: miſericordie: munificētie: gratie: poſtremo vnicū exemplar tuꝫ oībꝰ erat. Is igitꝛ calcularīꝰ impialis acceptꝭ auxiliaribꝰ copijs ab alboino longobardoꝝ rege cū longobardos federatos haberet: q̄ maris adriatici ſinū in italiā trāſuecti ſociati romanis pugnā inierūt cū gothis q̄bꝰ ad internitionē deletis: cū ⁊ totila apud brixellā male pugnās occiditꝛ. ⁊ theias in eiꝰ locū ſuffectꝰ. Nō longe a nucera fortiter oppugnās virtute narſetis opprimitꝛ: onerati igitꝛ longobardi multis muneribꝰ ad ꝓpria victores redierūt: ⁊ pannoniā poſſederūt. Inde ſophia vxor iuſtini inſtigātibꝰ q̄buſdā delatoribꝰ: q̄ narſetē oderant: hoīem ab italia ad ſe cū ignominia verboꝝ reuocat. videlꝫ vt eunuchus ad lanā ⁊ penſa rediret. ferens id iniquo aīo. Narſes rn̄det: ſe talē orſuruꝫ telā que inextricabiles errores emulis atqꝫ inimicis ſuis ꝓſtaret. Itaqꝫ odio metuqꝫ exagitatꝰ in neapolim ſecedēs: legatos mox ad longobardoꝝ regē dirigit: vt paupera pānonū rura deſererent. ⁊ ad italiā cunctis repletꝭ diuicijs poſſidendā venirēt. Simulqꝫ multimodo pomoꝝ genera aliarūqꝫ rerū ſpecies: quaꝝ italia ferax eſt mittit. quatenꝰ eoꝝ aduenīēdi aīos poſſit allicē. Narſes inde romā regreſſus ibidē nō poſt multū tempꝰ ex hac luce ſubtractus eſt.

Patricius eps̄

PAtricius genere brito priori tꝑe archieps̄ ſcotoruꝫ ordinatus: ꝑ. lx. annos ſanctitate ac doctrina totam inſulā hibernie ad xp̄m cōuertit. ⁊ plures mortuos reſuſcitauit. captiuos ꝓprijs impenſis redemit. eccleſias multas extruxit. ⁊ plura milia hoīm baptizauit. verum cum hanc gentem ferinam reperiſſet: neqꝫ ſe credere velle dixerunt: niſi tormenta maloꝝ ⁊ gaudia beatoꝝ cernere poſſent: vt rebus viſis cerciores fierent ꝗꝫ promiſſis. apparens poſtea dn̄s poſt ieiunia ⁊ orōnes ei euangeliū ⁊ baculum tradidit: ⁊ in deſertuꝫ locuꝫ eduxit. foueam rotundā extrinſecus obſcurā oſtendēs vbi ꝑ diem naturalē penitens vere ab oībꝰ peccatis purgaretꝛ. ⁊ hec tormēta ⁊ gaudia videret: vbi eccl̄iam cōſtruxit ⁊ canonicos btī auguſtini conſtituit: ⁊ clauem ad foueam dedit. Suo tꝑe multi ingreſſi ſe expertos teſtati ſunt. quoꝝ relationes iuſſit in eccleſia annotari. Ideo locus ille purgatoriū patricij nuncupatꝛ.

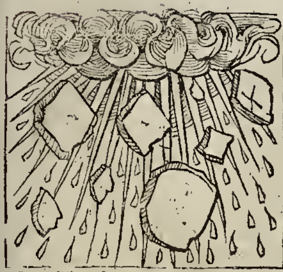

Signa terribilia noctu viſa ſunt: apud italiam anno dñi. cccclxx. Ignee em̃ acies ĩ celo apparuerunt: ⁊ ſanguis ſtillauit a nubib⁹: humanũ q̃z ſanguinẽ q̃ poſtea effuſus eſt ſignificarũt. Ac deinde ↄtinuatꝗ imbrib⁹ plrib⁹ dieb⁹: tãta aq̃z vi auct⁹ eſt tyber vt magna ſtrage pplı̃ hũiliora loca ſ̃bmergeret. ⁊ ſili mõ ĩ alijs ciuitatib⁹ ⁊ locꝗ accidit. In flumĩe aĩalia ſorma viri ⁊ mulieris repñtãtes apparuerũt a mane vſq̃z ad nonã: cuz ceſarie ꝓlixa vſq̃z ad lumbos. aliã partẽ aqua tegebat. Ferunt q̃z montem ſciſſum in gallia magnũ ſonitum dediſſe ⁊ inde caſum cum baſilicis ⁊ hominibus mirandum demũ dediſſe.

Sanct⁹ leonardus

Leonard⁹ vir ſanctiſſim⁹ natione gall⁹: de ciuitate cenomanoꝝ oriũd⁹ de ſacro ſonte a remigio leuat⁹ eſt: ab eoq̃z ſalutarib⁹ imbut⁹ diſciplinis q̃ epatũ renuit relictꝗ oĩb⁹. In quadã ſilua ciuitati lemonicẽ vicina habitãs: vbi aula regia venationis cã erat cõſtructa. cũ reginã partu ibi piclitaref. leonard⁹ in nemore inuẽtus: a rege introducif. fuſa aũt ob pces regis orõne ad deũ impetrauit regi duplex gaudiũ: matrẽ cũ ꝓle ſalua. Ideo rex ſibi de auro ⁊ argẽto offerens: q̃ renuit: admonẽs vt paupib⁹ erogaret. Sed ſpaciũ nemoris optauit: q̃uis rex totũ dare vellet: ſolã accepit quãtitatẽ quã cũ ſuo aſello noctu circuire poſſet: vbi monaſteriũ cõſtruxit: ⁊ cũ duob⁹ adiunctis monachis ĩ abſtinẽtia multa degebat. Locũ nobiliacũ (eo q̄ a rege nobili dat⁹ fuiſſet) appellauit. vbi multis miraculis choruſcauit. ⁊ quicũq̃z ĩ carcere nomẽ ei⁹ inuocauerunt mox ruptis vinculis liberi exibãt. Demum octãuo idus nouembris multis clarus virtutib⁹ migrauit ad dñm. Quãta dñs p eum miracula facit: multitudo ferri ⁊ varietas in ei⁹ baſilicis oſtendunt.

Maurus monach⁹

Maurus roman⁹ monach⁹ btiſſimi pr̃is bñdicti pcipuus diſcipulus. Multi eñi ex romana nobilitate bñdicti ſctitate moti. in mõtẽ caſſinũ puenere religionis grã. inter quos maur⁹ quidẽ ac placidus inſignes habenf. Ferũt aũt gallos nũcijs ⁊ lr̃is benedictũ rogaſſe: vt vnũ aliquẽ ex diſcipulis ſuis ad ſe mitteret. qui gallos monaſticã vitã edoceret. quare bñdict⁹ maurũ eo miſit. qui oĩb⁹ vita ⁊ morib⁹ rõne bene ac beate viuẽdi dedit. quiq̃z etiã multa monaſteria cõſtituit. Quib⁹ geſtis poſt annos. xxviij. anno ſalutis. 560. poſt multas virtutes ac miracula inibi facta: nõ ſine magna ſctitatis opinione bona ſenectute. i 8. kal. februarij q̃euit ĩ pace. cui⁹ diei feſtũ eo die celebraf.

Sanct⁹ colũbanus

Colũban⁹ abbas vir religione ⁊ ſctitate inſignis ꝑ hec tpa in hibernia inſula claruit. vbi multꝗ cõſtructꝗ monaſterijs poſtea ĩ burgundiã venit. Ibidẽq̃z luxonienſe monaſteriũ ↄſtituẽs innumerabilẽ q̃ſi gentem aggregauit. ⁊ rectũ viuẽdi moduz oĩb⁹ tradidit. Cepit q̃z increpare theodoricũ regẽ cũ cõcubinarũ adulterijs miſceref. Ideo ĩ eũ auia brunichildis exarſit ingẽti furore. ⁊ rex eũ de monaſterio ammoueri pcepit. egreſſus itaq̃z apud aualonẽ caſtrũ pueniẽs. Porro theodoric⁹ rex diuinit⁹ pcuſſus inter fragãtis ignis incẽdia mortu⁹ eſt. Sanct⁹ deinde columban⁹ miraculis clar⁹. in loco ſilueſtri de fructib⁹ arboꝝ victũ pcipiẽs. ⁊ miniſter ei⁹ nũciãs ei q̄ tpe collectionis vrſum inueniſſet comedẽtẽ. pcepit ei vt fruct⁹ ⁊ poma diuideret ⁊ vrſe partẽ ꝓ ſui ſuſtẽtatione: reliqua ei ꝓ cibo aſſignaret. Aĩal aũt obediẽs nihil de pte ꝓ viro aſſignatã guſtauit. hui⁹ diſcipuli plures fuerũt ⁊ ſpãlẽ grãz eijciẽdi ſpũs a dño pcepiſſe legif epatũ oblatũ renuit ⁊ poſt multa miracula in dño requieuit tertio kal. nouembris.

Herculanus eps

Herculan⁹ eps peruſinꝰ. cũ ſeptimo anno obſidionis cap. martirio coronat⁹ fuit. q̃ pat exercitui ad totilã miſit inquirẽs q̃d de epo agẽdũ eẽt: ait. epo pri⁹ a vertice vſq̃z ad calcaneũ tolle corrigiã ⁊ tũc caput amputa. hũc herculanuz epm̃ puſinũ ſup vrbis murũ deductũ capite trũcauit: ⁊ cute incidit ⁊ corp⁹ extra murũ ꝓiecit. q̃dã caput adiũgẽtes cũ puero ſepelierũt iuxta muꝝ. p⁹. xl. dies corp⁹ q̃ſierũt vt ĩ eccl'ia ponerẽt. ⁊ corp⁹ pueri vmib⁹ ſcatẽtẽ ⁊ herculanũ integrũ (vt nec capitꝗ abſciſionẽ p aliq̃ veſtigia videret) repererũt.

Simeon in colũna

Medard⁹ q̃z ſanct⁹ toznaceñ. eps miraculis claruit. In cui⁹ trãſitu celuz apertum fuit vt diuina luminaria añ cum p horas tres ſplẽdorẽ dederũt. frater ei⁹ gildard⁹ rothomageñ. eps fuit ⁊ ambo vno die nati vterini ⁊ pontifices creati.

Simeon in columna anthiocen⁹ ex vtero matris elect⁹ de quo mira referunt. Is primo cegit vitã monaſticã inde vt ferunt in puteo priuato aqua habitans. Tandem annis quadraginta in finẽ vite ſue ſup columnã ſtetit.

Anno mundi.5753. Anno xp̄i.554.

PElagius papa eiꝰ noīs primꝰ: patria romanꝰ: patre iohāne vicario: poſt vigiliū pōtifex fuit. hic ⁊ſi in multis periculis ⁊ turbationibꝰ oſtrogothoꝝ fuit. eccľiam tñ dei nō deſerēs. cōſtituit vt heretici ⁊ ſciſmatici coherceri etiā ſeculariū manu poſſent: qñ ad ſanitatē rōnibꝰ nō ducerent. ⁊ clericis ī ſacris cōſtitutis: mādauit vt ſeptē horas canonicas quottidie celebrarēt. Voluit itē vt vna queqꝫ ꝓuincia. x. vel. xij. cōtineret ciuitates. hic aūt accuſatꝰ ꝙ maloꝝ vigilij cauſa fuiſſet. cū iuſtinianꝰ vigilio ꝑferret eū. vidēte pplo ⁊ clero crucē tāgēs ⁊ euāgeliū iureiurando ſuſcepto: ſe a tanto crimine purgat. inde narſes ad vrbē veniens ſupplicationes ꝓ rebꝰ bene geſtis a ſancto pangratio vſqꝫ ad ſanctū petrū celebrat. vrbēqꝫ a gothis liberatā: quoad fieri pōt inſtaurat. vna vero cū pelagio inſtituit vt vllus ambitione vel ꝑcio ad ꝗſuis ſacros ordines admittat. Tandē vndecimo ſui pōtificatꝰ anno mēſe decimo: die octauo ⁊ vigeſimo morit. ⁊ in baſilica petri ſepelit: vbi ex ſacris ordinibꝰ bis mēſe decembri habitis. pſbros ſex ⁊. xx. diaconos. xj. ep̄os vero quadraginta creaſſet. Vacat tum ſedes menſibꝰ tribus diebus ſex ⁊ viginti.

Anno mundi.5763. Anno xp̄i.564.

IOhannes terciꝰ papa natione ro. patre anaſtaſio ex illuſtri genere orto: iuſtini tꝑibus fuit: qui iuſtiniano ſucceſſit. vir quidē prudētiſſimꝰ mitiſqꝫ hic pōtifex ⁊ ſanctoꝝ cimiteria reſtituit. ⁊ iacobi ac philippi eccľiam a vigilio inchoatā ꝑfecit. Et narſetē romanis nō diſſimulanter iratū ꝙ de ſe male opinarētur. idqꝫ ad ſophiā ſcripſiſſent: e neapoli ad vrbem ducit: vbi haud ita multo poſt narſes morit: cuiꝰ corpus loculis impoſitū conſtantinopolim defert. Iohānis ꝗꝫ pōtifici tꝑibꝰ armeni fidē xp̄i recepe. Multas clades tum paſſa italia eſt irrūpentibꝰ ꝓuinciā barbaris: quas quidē ꝑtendere ꝓdigia illa tēpeſtate viſa ⁊ ignee acies in celo apparētes vt ꝑmiſſum eſt. deniqꝫ hic ꝑturbationū ac doloꝝ plenus: etateqꝫ grandeuus morit: ac in baſilica petri ſepelit: pontificatus ſui ano duodecimo: mēſe vndecimo: die ſexto ⁊ vigeſimo. Vacat tum ſedes eius morte menſibus decem diebus tribus.

Anno mundi.5773. Anno xp̄i.574.

BEnedictus primus papa: patria romanus patre bonifacio: tyberij ſecundi tꝑibus fuit. vir ſane optimꝰ ⁊ tanto honore dignus qui italie ⁊ preſertim rome laborāte fame vna cū tyberio auguſto ſubuenit. miſſo ex egypto frumento a ſeuiſſima fame liberauit vrbem ipſam inedia pene cōſumptaꝫ. Interuenientibꝰ benedicti pontificis precibꝰ queꝫ tyberius mirūimmodū dilexit ⁊ obſeruauit. verū paulo poſt (vt quidā ſcribunt) ſolicitudine ⁊ dolore quē in calamitatibus vrbis rome ⁊ ꝓuincie italie conceperat morit. quarto pontificatus ſui anno menſe vno ⁊ diebus octo ⁊ viginti. Vacat tum ſedes menſibus duobus ⁊ diebus decem. In cuius tumba ſic ſcriptum tradunt.

Magnis tuis monumenta pater benedicte relinquis.
Virtutū titulus o decus atqꝫ dolor.

Anno mundi.5783. Anno xp̄i.584.

PElagius ſecūdus: patria romanꝰ: patre vingeldo a tyberio ad imꝑatorē mauriciū tyberij generū ꝑuenit. hic in iuſſu principis cū pontifex creatꝰ ſit. Cū extra obſeſſam ab hoſte vrbem mitti quiſpiam nō poſſet. Nil enim tuꝫ a clero in eligēdo pontifice actum erat: niſi eius electionē imperator approbaſſet. Miſſus itaqꝫ conſtantinopolim ad placandū imꝑatorē Gregorius monachus ⁊ diaconus vir optimus atqꝫ doctiſſimus vbi ex ſentētia pontificis oīa peregiſſet: nequaq̄ ocio ⁊ ingenio ſuo abuſus. ⁊ libros moraliū in iob cōpoſuit. Et euticium cōſtantinopolitane vrbis ep̄m ita p̄ñte auguſto diſputationibus cōuicit: vt omnia que in libro ſuo de reſurrectione cōſcripſerat: retractare coactus ſit. Dicebat em̄ corpus noſtrum in illa reſurrectionis gloria vento aereqꝫ ſubtilius futurū. ob eam rem tangi nō poſſe: quod cōtra illud dominicū eſt palpate ⁊ videte qꝛ ſp̄us carnē ⁊ oſſa nō habet: queadmodū me videtiſ habere. Pelagius aūt vbi gregoriū rogatu populi romani ad vrbem reuocaſſet ⁊ domū paternā in xenodochion pauperū ſenū redegiſſet. ⁊ baſilicā laurentij martyris a fundamētis extruxiſſet peſtilentia morit. que tuꝫ maxime europaꝫ oēm vexabat. Anno pōtificatꝰ ſui decimo: menſe ſecūdo: die decimo. Sepultꝰ eſt aūt ī eccľia btī petri in vaticano. Vacat tuꝫ ſedes mēſibꝰ ſex: dies octo ⁊. xx.

Linea ſūmoꝝ pontificum

Pelagius

Johannes

Benedictus

Pelagius

Linea Imperatoꝝ

Iuſtinꝰ mīoꝛ vł iunioꝛ

Tiberius ſecūdus

IUſtinus iunioꝛ ſiue minoꝛ rē publicam apud cōſtantinopolim regendam ſuſcepit. Iuſtiniano pꝛincipe vita decedēte. Ei ī nulla re ſimilis fuit. vir ī oī auaricia deditꝰ rapax deoꝝ atqꝫ hoīm ꝯtēptoꝛ hitꝰ ē. ſenatoꝝ ſpoliatoꝛ. Cui tāta fuit cupiditatꝭ rabies. vt archas iuberet ferreas fieri. In qbꝰ ea q̄ rapiebat auri talēta cōgregaret. Quē etiā ferūt ī hereſim pelagianā delapſuꝫ. Hic cū a diuīs aurē coꝛdis auerteret. iuſto dei iudicio amiſſo rōis ītellectu. amēs effectus ē. Hic etiā tyberiū adſciuit. q̄ ei pallaciū vł ſingulas ꝓuincias gubernaret. hoīem iuſtū ⁊ ſtrēnuū. Uxoꝛ qꝫ eiꝰ ſophia impiū vſqꝫ ad tyberij ſecūdi tp̄a gubernauit. Cuiꝰ etiā imprudētia regnū ytalicū a ꝯſtātinopolitano iugo ꝑ longobardos ablatū ē. Igit̄ cū iuſtinꝰ. xi. ānis regnaſſet amentiā quā īcurrerat. tandē cū vita finiuit. Ferūt hūc vrbē in hiſtria regione ytalica ꝯdidiſſe. Et ex ſuo noīe eā Iuſtinopolim appellaſſe. Quā q̄dē in loco munitiſſimo ꝓpter barbaroꝝ incurſiones ꝯſtituit. vt populi ab eiſdē agitati ibidem tuerēt̄.

TIberius Cōſtantinus moꝛtuo iuſtino romanoꝝ regū ſumpſit imperiū. Hic vt iaꝫ diximꝰ iuſtino adhuc ceſare cū palaciū regeret. ⁊ cū ꝑ adoptionē in filiū ⁊ regni heredē ſuſceperat. ac merito certe cuꝫ in hoīe ea oꝛnamēta eſſent. que in optimo pꝛincipe req̄rūtur clemēcia. iuſticia. pietas. religio. ſapientia. ꝯſtātia. Et ꝑpetua foꝛtitudo. Ueꝝ inter alias eiꝰ v̓tutes benignꝰ ⁊ liberalis in oēs. potiſſimū v̓o erga paupes habitꝰ ē. Et cū multa de theſauris q̊s iuſtinꝰ aggregauerat paupibꝰ erogaret. ſophia auguſta freq̄ntius increpabat eū qđ rem publicā redigiſſet ī pauptatē. Aiebat ille. Cōfido ī dn̄o. qꝛ nō deerit pecunia fiſco nr̄o. tantū vt paupes elemoſinā accipiāt aut captiui redimāt̄ Hoc ē magnus theſaurus. Deambulās v̓o ꝑ palatiū vidit in pauimento domus tabulā marmoꝛeā. in q̄ erat crux dn̄ica ſculpta. Et ait. Crucē dn̄i q̄ frōtē nr̄am ⁊ pectoꝛa munire debemꝰ. Eā ſub pedibus cōculcamꝰ. Et dicto citius iuſſit eandeꝫ tabulā auferri melioꝛiqꝫ loco atqꝫ honeſtioꝛe reponi. Poſt h̄ v̓o vna. atqꝫ altera inuenta eſt. Sub q̄ tantā vim auri ⁊ argenti reperit. q̄ntā hoīs bn̄ficiētia requirebat. Cuiꝰ q̄dem magnā ꝑtē paupibus erogauit. Ferūt etiā narſetis theſauros ad eū ex ytalia delatos fuiſſe. Quibus ꝯflatis ad magnificentiam ⁊ liberalitatem vſus eſt. Et ne quid ad integrā eius felicitatē deeſſet. exercitus quē in perſas miſerat. victoꝛ rediens tantā pꝛedam ad elephantis. xx. auexit. q̄ntum vllus vnq̄ꝫ antea. Hoc requirebāt eius merita erga genus humanuꝫ. Hec religio in deum ſaluatoꝛem noſtrū. hoc poſtremo eius beneficentia erga populū romanū. que ⁊ armis quoad fieri potuit tutatus eſt. Tyberius igitur Conſtantinus poſt q̄ꝫ imperium ſepteni rexerat annis. ſentiens ſibi diem moꝛtis imminere. vna cum conſilio ſophie auguſte Mauricium genere capadoceꝫ virum ſtrennuū ad imperium elegit. oꝛnatamqꝫ ſuam filiam regalibus oꝛnamentis. tradidit ei dicens. Sit tibi imperium meū cū hac puella conceſſum. vtere eo felix. memoꝛ ſemꝑ vt equitate ⁊ iuſticia delecteris. Hec poſtq̄ꝫ dixit de hac luce ad eternam patriam migrauit. Magnū luctū ppł̄is de ſua moꝛte relinquēs fuit ei ſumme bonitatis ī elemoſinis ꝓmptꝰ. in iudicio iuſtꝰ. In vindicādo cautiſſimꝰ. nullū deſpiciēs ſ̄ oēs in bona volūtate complectens. oēs diligēs. ipſeqꝫ dilectus ab omnibus.

LOngobardi quibus nutrita barbe longitudo patris ydeomate dedit nomē a Scandinauia germanie inſula occeani oꝛiginem habuere. Ex qua pꝛofecti Aionē ⁊ Thatonem habuerunt duces. Iiſqꝫ fato functis. Agelmūdum ſibi regem impoſuit. Eoqꝫ a populis quos dicūt bulgaros hiſtri accolis interfecto lamuſſio ſubrogatus eſt. Qui agelmundi necē vlciſci cupiens in bulgaros arma mouit. eoſqꝫ maxima afflixit clade. de oꝛtu huius lamuſſij refert Paulus q̄ meretrix quedaꝫ vno partu ſeptem edidit filios quos cum in piſcinam enecandos pꝛoieciſſet. Agelmundus rex videns paruulos exoꝛruit facinus. haſtaqꝫ manu geſtabat eos voluere cepit. vnus ex eis iniecta manu haſtam compꝛehendit rex miſericoꝛdia motus illi magna pꝛenūcians e piſcina abducandum abduxit. que coꝛū lingua lama dicitur lamuſium nominauit. qui cum adoleuiſſet ſtrennuus in omnibus adoleſcēs euaſit. Et poſt eum quadraginta annis regnauit. quo defuncto tercius rex Lethu eſt ſuffectus. Qui cum ānis quadraginta regnaſſet Hildooch filiū ſibi inſtituit ſucceſſoꝛem. Et poſt eum quintus Godooth longobardoꝛuꝫ regno pꝛefectus eſt. Cui ſucceſſit Claffo. Inde ſubrogatꝰ ē in ſeptimuꝫ regem filius thato. Qui pꝛofligatis herulis paulopoſt interfectus eſt. Octauus regum Unacho. Ualtarith filium habuit ſucceſſoꝛem. Poſt quem decimus ⁊ non nonus ꝑ ut ſcripſit Sigiſbertus longobardoꝛum rex fuit andoin a quo pꝛimū ea gens in pannoniam traducta fuit. Poſtq̄ꝫ ānis duo de quadraginta Rugilandam pꝛouinciam habitauerat. In pannonia autem ſub ipſo andoino pꝛimū ⁊ poſtea ſ̄b Alboino eiꝰ filio. Qui vndecimus rex fuit annis quadragintaduobus lōgobardi habitauere. dignitate aucti ⁊ maximo potentatu. Longobardoꝛum autem in ytaliam ingreſſum fuiſſe cōperimus benedicti pape pontificatus initio. Et iuſtino minoꝛe annū iam terciūdecimū apud Cōſtātinopolim impante. Fecerunt iter longobardi ꝑ patentē poꝛtam que ab ipſo conditi oꝛbis initio relicta fuiſſe videtur barbaris ad ytalie inuaſionē. Decedentes nanqꝫ pannonia ꝑ noꝛicū q̄ pꝛius bauaria. nunc ea in parte dicitur auſtria ꝑuenere. Liburneam que tūc ſicut ⁊ nūc dictus eſt ꝓuincia foꝛiulij. Oppidoqꝫ foroiulio cū ipſa (cui dat nomen) ꝓuincia ꝑ incolarū deditōeꝫ potiti ad planē fluuiū conſederunt.

Alboinus Rex

Alboinus vndecimus longobardoꝝ rex. quē narſes vt p̄miſſum ē cū omnibus copijs poſtq̄ gunimudū gepidaꝝ regē cecidiſſet. ⁊ gepidas vſq̄ ad internitōem deleuiſſet: E pannonia in ytaliā ad cōpeſcendas ſedes vberiores q̄ in pannonia occupauerāt. litteris ⁊ nūcijs accerſit. Obtemperās itaq̄ narſetis monitis alboinus ytaliā per ſyrmiū ingreſſus. cum oīmbus longobardis tam viris q̄ mulieribus. adiūctis etiam ſibi. xx. ſanonū milibus. cū ipſis vxoribꝰ ac liberis armētis q̄cq̄. p foꝝ iulij ytaliā intrauit. cū exercitu lectiſſimo. primo oēm veneciā occupat. inde in ſubriā ingreſſus mediolanū vi capit ac diripit. papiam triennio obſeſſam in ptātem ſuam tandē redegit. Hac aūt victoria letꝰ. veronā ſe cōtulit. quā regni tocius ſedē cōſtituerat. Erat tūc tercius et dimidius exactꝰ ab ingreſſu longobardoꝝ in ytaliā annus quo in tpe alboinus omni pene ethruria ⁊ arimino ac ciſalpine gallie partibꝰ a bononia papiam vſq̄ oībus (excepto Grex illo) potitus vel vrbibus vl' oppidis. veronā igitur ſe contulit. In qua vrbe vxorē diuitiaſq̄ ⁊ omnē regiā ſuppellectilem habebat. Rebus autē vt erant tūc in ea gente letiſſimis. ludos celebrauit. Et qđ oīa apud eam barbariē ſuperabat ludoꝝ leticieq̄ genere cōuiuijs ebrietatibuſq̄ ē indultum. Bibebatq̄ rex ea pathera quā ex Gunimūdi gepidaꝝ a ſe in pānonia interfecti craneo laminibus circūdato aureis parauiſſe. Et cū immoderatius hauſiſſet hilarioꝛ ac ꝓpꝛie amens reditus. miſit Roſimūde vxori e regione diſcūbenti patheram mero plenam. Ipſe alta inclamitans voce vt cū p̄re gunimūdo bibēs leta eēt. Que vxoꝛ adeo alte īſedit pectori mulieris. vt ex ea hora ſtatuerit p̄ris cranei ludibriū viri īteritu vindicare. Egitq̄ tātā rem maxime in hūc moduꝫ. Helmechildis erat longobardus ⁊ nobilis ⁊ in armis ferox. qui adoleſcentia floꝛens. ⁊ coꝛpoꝛe famoſiſſimus. puellā deperibat. roſimūde obſequio inſiſtentem. Qđ cū nō ignoꝛaret regina effecit. vt puella qđ ardenter cupiebat ſeſe illi in concubitum permitteret. Eum poſtea adoleſcentem his artibus ad laſciuientis animū in ſententiam trahendum vt rata erat efficaciſſimis pellectum. Roſimūda in regis caput armare tēptauit. Cuiꝰ poſtea conſuetudine roſimūda quidem delectabat̄. queq̄ in cubiculū ſecreto ducens. ꝓpoſita regni ſpe alboinū obtrūcare compulit. Verū cū aduerſantibus longobardis. de ſpe regni decidiſſent. Ambo ad longinū qui tum rauenne p̄erat confugere. Nec ita multo poſt ſeipos inuicem veneno petentes diem extremū claudunt.

Lōginꝰ exarchꝰ ytalie

Longinus grecus primus ytalie exarchus. hoc anno poſt captam vniuerſam ferme ytaliam. nouū in ytaliā adduxit magiſtratus nomē exarchatus ytalie. qui interp̄tabat̄ ſummus ytalie magiſtratus. Et rauēne ſe continens nū q̄ iuit ad vrbem romam. vel qualis eſſet inſpiciendam. In adminiſtratione vo ytalie ⁊ vrbiū que in iuſtini impatoꝛis partibus cum roma ⁊ rauenna durauerant. Hūc primus ſeruauit moꝛem. vt non prouincie aut regioni p̄eſſꝫ p̄ſes ſiue quiſpiam magiſtratus: ſed ſingule vrbes ſingula oppida a ſingulis cuſtodirentur. regerēturq̄ magiſtratibꝰ. quos appellauit duces. parem itaq̄ faciens vrbem romā alijs ytalie vel vrbibus vel oppidis. hac vna in re illā honoꝛauit. qđ impoſitum tūc magiſtratum p̄ſidem appellauit. ſed qui ſucceſſerūt ſunt appellati duces: vt poſtea per multos annos ſic romanus appellaretur ducatus. ſicut Narnienſis ſpoletanuſq̄ eſt dictus. neq̄ poſt baſilium qui cum Narſete conſul fuit. vel conſules roma habuit vel ſenatum legitime coactum: ſed a duce greculo homine. quem exarchus ex rauenna mittebat res romana per multa tempoꝛa adminiſtrata ē. Durauit quippe hic magiſtratus ferme centum ⁊ viginti quatuoꝛ annis. Eoq̄ defuncto ſmaragdus ſuffectus fuit.

Leander epiſcopus

Leander tolletanus (vel vt quidam volūt) hiſpalenſis ep̄us. Vir plane ſanctus ⁊ doctrina p̄cipuus. In quo eloquentia ⁊ doctrina pari lance certabant. Cuius p̄dicatione exemploq̄ ⁊ induſtria tota veſegothoꝝ gens p Recaredum coꝝ regem ab arriana impietate cōuerſa ē. Multa eīn cōpoſuit. tum ad cōfirmationē noſtri dogmatis: tum ad cōfutationem arriane pfidie. quā (tanq̄ teterrimā labem) Vandali ex aphrica in hiſpaniā a beliſario pulſi detulerāt. Huic aūt inſigni viro beatus Gregoꝛius papa adhuc monachus moꝛaliū ſuoꝛum libꝛos ſcripſit. Cuiuſq̄ vita multis ſignis ⁊ miraculis in fine claruit. Ideo inter ſanctos relatus cuius feſtū. 3. kal'. Marcij celebrat̄.

Ioannes Elimona ſeu elemoſinarius latine alexandrine vrbis epiſcopus. per hoc tempus oꝛientalem eccleſiam quoad fieri potuit in fide continuit legendo. diſputando. ſcribendo. monendo. docendo. licet multos aduerſarios habuerit ſigna quoq̄ magna. nec nō elemoſinas plurimas ⁊ alia pietatis opera faciendo. Cuius celebꝛem ⁊ admirandā leonciꝰ q̄dam neapoleos cipꝛioꝝ inſule ep̄us vt in vitaſpatruꝫ hiſtoꝛiam pulcerrimam ſcripſit.

Actum tum demū de noīe ytalico putaſſem in tanta reꝝ ꝑturbatione: niſi ſanctiſſimi viri ꝑiture pꝛuincie ſuccurriſſent. P̄erat eccie aq̄leienſi paulꝰ p̄riarcha vir ſctītat̄ fama ꝯſpicuꝰ. Is vrbis aq̄leie paulo añ nouo paruoq̄ valido muro cincte mūitioni diffiſus. cū clero ſctōꝝ reliquijs ⁊ oī ſacra ſuppellectile migrauit ḡdū. p̄erat eē taruiſine eccie felix ep̄s rauēna oꝛiūdꝰ vir vt ea tēpeſtate doctꝰ. ⁊ cū vita integer is lōgobardos adeſſe itelligēs ad alboinū ire ꝯtēdit taruiſinis vt nouerat iratum ſalutem ⁊ honoꝛ eccie ſue conſeruationem impetrauit.

Fortunatus epiſcopus

Germanus epũs

Fortunatus epũs tudertinus (vt ait grego. in primo dyalogorũ) in effugãdis ſpiritibus immenſe virtutis gratia pollebat. ita vt non nunq̃ʒ ab obſeſſis corporibus legiones demonuʒ pelleret. Et cũ multos hoĩes liberaret Etiã equũ cuiuſdam militis in rabiem verſuʒ: vt cũctos dilaniaret: facto ſigno crucis ad manſuetudineʒ reduxit. cuidaʒ quoq̃ʒ ceco lumen reſtituit. Et nũc corpus eius in ciuitate tudertina demoniacos abſoluere. egros curare quotiens ex fide petitur vt viuens conſueuerat traditur.

Fortunat⁹ alter vir ſingularis litterature ⁊ eloquentie gallos ad mitiorem cultũ redegit ſcriptis ⁊ exemplo. Ad ſigibertum em̃ coꝝ regem libellum de gubernando regno pſcripſit. ac beati Martini vitam eleganter compoſuit.

Sampſon epũs

Amandus epũs

Germanũ epiſcopum pariſienſem. ſunt qui ſcribant virum quidem ſanctiſſimũ hoc tempore fuiſſe. qui francie reges ſemp in officio cõtinuit. Et adeo quidem: vt inter ſe certatũ religione. pietate. gr̃a. humanitate ſit. Nil em̃ in Germano cernebant. qđ ipſi nõ imitarent̃: tãtũ valẽt boni paſtoris exẽpla.

Sampſon doleuſis epiſcopus. mira claruit ſanctitate. in eius cõſecratione colũba celit⁹ emiſſa ſup caput ſedit quouſq̃ʒ epũs ordinatus fuit. Suus quoq̃ʒ diſcipulus Erbinus poſt ſua fata claruit.

Amandus epiſcopus Traiectenſis in vaſconia cũ eo tempore populus ferociſſimus eſſet ſua ſanctitate ac predicatõne ad mitiorẽ vitam redegit.

Gregorius thuronẽſis epiſcopus.

Radegũdis regina frãcie

Gregorius turonenſis archiepiſcopus octauo Iuſtini anno ordinatus in oĩbus clarus habetur. Fuit autẽ aluernie regionis indigena. Sexdecim deinde ãnis in epãtu exegerat. Cũ gregori⁹ magn⁹ in ſede aplĩca ſbrogat⁹ ẽ. Obijt tandẽ. xv. kal. decembris. Hic ſcripſit hiſtoriã regũ frãcoꝝ. Miracula q̃q̃ʒ beati martini poſt obitũ ei⁹ in libris q̃tuor.

Radegũdis regina frãcie de regiõe thuringie ex beregario orta. poſt deuictaʒ pr̃iam regal' pda abducit̃. Ea i ſortẽ lotharij reg' i vero mãdẽſcʒ ducta ad nutriẽdã cuſtodita. i de i ſucceſſiõe nupſit terreno pncipi. nõ tñ ſepabat̃ a celeſti mira poſtea peregit pietatis opa. eã medard⁹ poſtremo nouiomij mutata veſte dño cõſecuit. porro mõaſteriũ pictauis coopante dei gr̃a mõaſteriũ p ordinatõeʒ lotharij reg' cõſtruxit. vbi i mltitudine mag̃ abbatiſſa i oĩ abſtinẽtia ⁊ miracul' vixit. morſq̃ʒ ei⁹ glioſa fuit. ei⁹ trãſitus recolitur ydibus Auguſti.

Gregorius magnus doctor

Gregori⁹ magn⁹ (ob eius ſanctitatẽ. ac ſapientie pcipue moralis ſublimitatatẽ) appellatus vt pene in ea oĩes doctores excelleſſerit. Is ex ſenatoria ſtirpe ortus. patrem habuit Gordianũ matrem ſiluiam nobiliſſimos romanos. At cum ſummã philoſophie apicẽ in ſua adoleſcentia attigiſſet. Ac rerum ⁊ diuitiarũ copia abundaret. ea oĩa deſeruit ⁊ religionis ſtatũ pelegit. varijs tñ ſeculi curis ac negocijs impeditus. Tãdẽ patre orbatus ſex monaſteria in ſicilia cõſtruxit. Septimũ intra menia vrbis ſb honore ſancti andree apoſtoli ꝓprijs fabricauit. In quo relictis ſericis auro gẽmiſq̃ʒ: vili monaſtico habitu tegebat̃. Cui⁹ pfectio in prologo dialogi eius oſtẽditur. tanta aũt in abſtinentia corpus afflixit. vt infirmato ſtomacho vix ſubſiſter' eualeret. vt ſepenumero ſincopi laboraret. Monachus igitur romanus. ob probitatẽ ⁊ ſanctitatem maximo in pcio habitus fuit. Qui ⁊ multa tum cõſtantinopoli. tũq̃ʒ rome pro xpiana religione ad multoꝝ eruditionẽ edidit opa. Moraliũ i Iob libros dialogoꝝ paſtoralin. Itẽ regiſtꝝ ſup Ezechielẽ ⁊ omelias ⁊c̃.

Anno mundi.5793.Anno xp̄i.594.

GRegorius magnus papa.eius nominis primus:patria romanus pater Gordiano. viro ſenatorio: vno oīm ꝯſenſu inuitus etiā pōtifex creatur. Anno dn̄i ⁊c.d.ac.xviij. Is aūt cum principis ꝯſenſus requireretur.nūcios cū litteris miſerat.Qui mauriciū obſecrarent:ne pateref electionē cleri ⁊ ppl'i romani ea in re valere. intercepte ſunt littere a profecto vrbis ac diſcerpte ſcripteqꝫ alie.Quibus rogabatur vt quem populus ac clerus in pontificem legiſſet eundem impator confirmaret.quo nihil ei nūciari iocūdius ac gratius potuit.cum ſecum familiariter dum conſtantinopoli erat Gregorius vixiſſet. filiumqꝫ eius fonte baptiſmatis leuaſſet.Remittit itaqꝫ Mauricius nūcios qui Gregoriū ꝯfirmarent:cogerentqꝫ pontificatus gubernacula ſuſcipere. Is ita qꝫ non ſibi:ꝑ:ꝑi.ꝫ vtilitati hoīmqꝫ ac honori diuino ꝯſulens.quem certe ob religionem ⁊ pietatē rebus oīmbus ſemper ante tulerat.ſpretis opibus .poſthabitis voluptatibus atqꝫ oīni ambitione ⁊ potentia.gubernacula reipublice xp̄iane ſuſcipiens.ita vixit.vtvſqꝫ ad tēpora noſtra.nemīnē ex ſucceſſoribꝰ parem habuerit:ne dum ſuperiorem vel ſanctitate vite vel diligentia in rebus agendis.vel doctrina ⁊ ſcriptis:doctor etiā humilimꝰ primus oīm pontificū ſe ſeruū ſeruoꝝ dei ſcripſit.Ac omnis inſtitutio eccleſiaſtici officij veteris ꝑſertim ab eo eſt inuenta ⁊ approbata.Supplicationeſqꝫ maiores ꝓpter peſtē ſedandam ac ſtationes inſtituit.Exornatis quoqꝫ q̄buſcūqꝫ rebus potuit baſilicis romanis dedicataqꝫ gothoꝝ eccleſia que in ſubura eſt agathe:martyris nōmine.paternā:domū in cliuo ſcauri poſitam non longe a circo maximo in monaſteriū redegit.Quo in loco ⁊ hoſpites ꝯtinuo accipiebat.Et paupes vndiqꝫ confluentes:cibo ⁊ potu in vita retinebat.Uir certe oīni laude dignus.Tādem confirmata oīni ratione eccleſia dei.Anno.xiij.menſis.vj.die.x.pontificatus ſui moritur:Phoce vō imperatoris āno ſecundo.ſepeliturqꝫ collacrimātibus oīnibus in baſilica petri ante ſecretariū. quarto ydus marcij.Eius vō in morte menſibus quinqꝫ. diebus vnde viginti.ſedes romana tum vacat.

SAbinianus papa cuiꝰ patria ignoraf ac merito quidem Gregorio ſucceſſit:homo eīn obſcuro loco natus.obſcurioris moribus rebus geſtis Gregorij viri ſanctiſſimi aduerſatus eſt. Nam cum ſuo pontificatu fame laboraretur.inſtarentqꝫ paupes.vt pietatē Gregorij elemoſinis imitaref:nil aliud reſpondebat.qꝫ Gregoriū popularē famā aucupantē patrimoniū eccl'ie largitionibus diſſipaſſe.Paululū etiā abfuit q̄ libri eius cōburerenf.Adeo in Gregoriū ira ⁊ inuidia exarſerat homo maliuolus.Hic tū ſtatuit vt hore in eccleſijs diſtinguerenf officij gratia.Et accenſe lampades ꝯtinuo retinerentur. potiſſimū vō in eccleſia beati Petri. At cū annū vnum.menſes quinqꝫ.dies.ix. in pontificatu ſediſſet moritur:funuſqꝫ eius a ſancto Joanne per portam aſinariā ⁊ pontem miluiū in baſilicā petri defertur. Uacat ſedes eiꝰ morte.menſes xj.dies ſex ⁊ viginti.

BOnifacius tercius papa.patria romanus. Uir ſacerdotio dignꝰ a phoca imperatore obtinuit.magna tamen contentione.:vt ſedes beati Petri apoſtoli.que caput eſt omniū eccleſiarum ita ⁊ diceretur ⁊ haberef ab omibꝰ. Quem quidem locum eccleſia conſtantinopolitana ſibi vendicare:conabatur. fauentibus interdū malis ꝑncipibus.Merito eīn ſedes romana ceteris āfertur.Eiꝰ ītegritate ⁊ ꝯſtātia cūcte hereſes ꝯfutate ſunt ⁊ exploſe: unde ſynodo habita plura inſtituit. Tandem eius vita ⁊ decreta extincta ſunt pontificatus ſui menſe.ix.Sepultus eſt aūt in baſilica petri:vacat tū ſedes menſe vno.diebus ſex

Anno mundi.5813.Anno xp̄i.614.

BOnifacius quartus papa natione Marſus.patria valerienſis.patre Joanne medico.Hic templū ſancte marie rotūde quod veteres pantheon Quia cybeli ⁊ oīnibus dijs cōmune eſſet.a phoca imperatore obtinuit: cōſecrauitqꝫ q̄rto ydus Maij. in honorē beate marie v̄ginis omniūqꝫ martyrum Eiectis prius gentiū ſimulacris.luſtratoqꝫ templo vnde poſtea virgo ad martyres appellata eſt.Quo facto etiam domū paternam in monaſteriū redegit: fundoſqꝫ ſuos monaſterio aſcribit ī monachorum vſum.Quibus ⁊ predicandi ac abſoluendi poteſtatem tribuit.Uerū non ita multum poſt.diem extremū obiens.Sexto pontificatꝰ ſui anno menſe octauo.die.xiij.Quo quidem tempore.peſte fame ⁊ inūdatione aquarū laboratū eſt. Sepelitur in baſilica petri.vacat tum ſedes eius morte menſibꝰ.vij.diebꝰ q̄nqꝫ ⁊ viginti.

Linea ſummorum pontificum

Gregorius primus

Sabinianus

Bonifacius tercius

Bonifacius quartus

Mauricius tyberij gener. quo defuncto indutus purpura. redimitus diademate. ad curiā proceſſit. acclamatiſqꝫ ſibi laudibus largito populo mūera. primus ex grecoꝝ genere cōfirmatus eſt. huic em̄ ⁊ ſi cappadox erat. imperiū tamē ob v̄tutem ⁊ ſtrēnuitatē in rebus agendis ꝯmiſſum eſt. At vero longobardi cū poſt mortem alboini. xx. ānis ſub ducibus fuiſſent. Euthariṁ regem ſibi creant. Quē ⁊ flauiū appellarūt. quo quidem cognomento om̄es lōgobardoꝝ reges deinceps vſi ſunt. Mauricius aūt pellere ytalia lōgobardos conatus. Sigebertū frācoꝝ regē mercede ad id bellū ſollicitat. Qui ſtatim cōparato galloꝝ ⁊ germanoꝝ mag̃ exercitu. cū Euthar decertās magno capto ineō modo ſuperatur. Hac aūt elati victoria longobardi. vſqꝫ ad fretum ſiculū puenere: vrbes ytalie in ptātem ſuam redigentes. Quo minus v̄o vrbe roma diu obſeſſa potirent̃. fecere hymbres. ⁊ quidē frequentes quibus hoſtes a menibus ꝓpelluntur. Interea v̄o mauricius ſupatis ī etruria ⁊ campania Hexarcho romano duce longobardis in omnia vicia ꝓlapſis. legem tulit vt qui romane milicie aſſcriptus eſſet. niſi finita milicia. vt mancus ⁊ debilis ex vulnere factus. deo militare nō poſſet. Hanc ob rem motus Gregorius hoīem admonet ne eius religionē impugnet. Cuiꝰ benignitate ex īfima ſorte hoīm ad ſummū gradum dignitatis puenerat. Preterea cū Joannē Conſtantinopolitanū epm̄ vniuerſalē patriarcham creaſſet. monuiſſetqꝫ Gregoriū vt obtemperaret. Reſpōdit homo conſtantis ingenij ⁊ fidei poteſtatem ligandi ⁊ ſoluendi petro traditam eiuſqꝫ ſucceſſoribꝰ. nō epis ꝯſtantinopolitanis. Nequaqꝫ his malis cōtentus longobardos adhortatur. vt romanos adorirētur. Ideo agilulphus ex ciſalpina romā magnis illatis calamitatibꝰ integrū annū obſedit. Omiſſa ſpe potiūde vrbis mediolanū redijt. At mauricius nō ſponte. ſed coacte penitentia ductus. cū Gregorio mitius agere cepit: fuit tn̄ vtilis reipublice. Nā ſepe contra hoſtes dimicans victoriam obtinuit. Huni q̊qꝫ q̄ auares appellant̃ eiꝰ virtute deuicti ſunt. Interim v̄o milites ſtipendijs ſuis defraudati. Phocā centurionē impatorem creant: ⁊ Mauriciū obtrūcant. poſtqꝫ vnū ⁊. xx. annis rexit.

Phoca. extincto mauricio eiuſqꝫ filijs. Theodoſio Tyberio Conſtantino ⁊ aduocato romanoꝝ regnū inuadit. ꝑ octo annoꝝ curricula principatꝰ eſt. Veniēſqꝫ cōſtantinopolim imperator receptus eſt: magnā de ſe ſpem prebuit. ſed rerum exitus multoꝝ fefellit opinionē. Nam ſuo tpe pſe coſdra rege in romanas ꝓuincias irrūpētes. ſupato phoce exercitu hieroſolimā occupāt. Templa xp̄ianoꝝ ꝓphanāt ⁊ diripiūt. Lignū dn̄ice crucis inde auferūt. Zachariā virū ſanctiſſimū eiuſdē ciuitatis patriarchā in captiuitatē abducūt. Hanc ob rem ab omnibus potiſſimū a ſenatu ſpretus phocas ab heraclio copiarum ⁊ affrice prouincie duce imperio ⁊ vita priuatur. Remqꝫ publicā romanā. heraclius eiuſdē filius regendam ſuſcepit.

Linea Imperatorum

Mauricius

Phoca

Concilium ad. s. Petrum Rome

Synodum apud ſanctū Petrū Rome vir ſanctiſſimus Gregorius papa habuit (ne vlla ī re eccleſie deeſſet) quatuor ⁊ viginti epiſcoporum in qua multa ſuſtulit que nocitura. m̄lta etiā addidit que profutura fidei noſtre videbātur. In ea quippe ſynodo primo q̄tuor ꝯcilia. ſ. Nicenū. Cōſtantinopolitanū. Epheſinū. ⁊ Calcedonenſe decreto publico approbauit. ⁊ cōfirmauit. necnon et q̄ntū venerat ꝰ ē. Vetuit in eo ꝯcilio vt nullꝰ bigamus ordinaret̃ p̄ſbiter. Statuit etiā vt eps̄ ſemel dūtaxat ꝯſecraret̃. Mādauit p̄terea vltimā volūtatem modis oībꝰ obſuare debere. Inſtituit p̄terea ne q̄d ornatus ⁊ ꝯcētus inter ſacrificandū deeſſet. vt adverſu vniꝰ pſalmi introitus miſſe fieret. Et vt nonies kyrieleyſon caneret̃ ⁊ all'a. in canonē redegit. dieſqꝫ nr̄os ī tua pace diſponas. Preterea ſupplicatōnes maiores (q̄s greci letanias vocāt) p̄mꝰ inſtituit ſtationū q̊qꝫ magnā ptē marie q̄ in baſilica petri h̄ntur. Quid plura omnē eccl'aſtici officij īſtitutōez ip̄e ſctiſſimꝰ pōtifex inſtituit ⁊ approbauit.

Synodū q̊qꝫ h̄ūit poſtea bonifaciꝰ papa. iij. epōrū duo ⁊. lxx. p̄ſbroꝝ. xxx. diaconoꝝ triū in q̄ inſtituit ne quis ſub anathematis culpa in locum de mortui pontificis aut epi ſubrogaret̃. niſi tercia ſaltē poſt obitū eius die: vt ne anathematizarent̃ q̄ largitione vl' g̃ra ad pontificatū vl' ep̄atū aditū ſibi q̄rerent. Voluit itē electōem ep̄i a clero p̄iter ⁊ pplo fieri. eamqꝫ ita ratam fore ſi a principe ciuitatis approbata eſſet. Conſtituitqꝫ vt nitidus pannus quod corporale dicitur ſuper altari in conſecratione ſemper a ſacerdote poneretur.

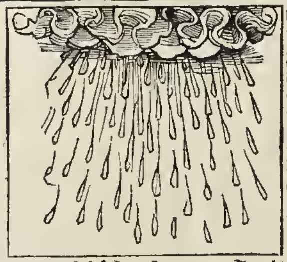

Ferūt iudeū quendā imaginē crucifixi telo tranſfixiſſe ꝑ hec tpa a quo illico ſanguis copioſus effluxit. quo iudeus maculā contraxit. xpiani id vidētes ꝑ veſtigia ſanguinis ad imaginē ſanguinez emittentē ꝑuenerūt. quo comperto iudeū lapidibus obruerūt.

Tanta inundatio aquaꝝ. anno ſexto Mauricij impatoris fuit vt noe diluuiū renouatū crederet. fuit eñ diluuiū in finibus venetiarū ⁊ liguric ſeu ceteris regionib᷒ ytalie. Deſtructa ſunt itinera diſſipate vie. facte ſunt lacune poſſeſſiones ſeu villaꝝ boīmqꝫ pariter et animātiū magnus interitus. Tantū tunc atheſis fluuius excreuit. vt circa baſilicā zenonis martyris. q̄ extra veronenſis vrbis muros ſita ē vſqꝫ ad ſupiores feneſtras aque ꝑtingerent. facta ē autem hec inūdatio ſextodecimo kalendas nouembris. Sed ⁊ tante choruſcationes ⁊ tonitrua fuerūt. q̄nte fieri vix eſtiuo tpe ſolent. In tantū tūc fluuius tyberis excreuit. vt aque ei᷒ ſup muros vrbis influerēt. Et maximas in ea regiones occuparēt. Tūc ꝑ alueū eiuſdē fluminis. cū multa ſerpentū multitudine. draco etiā magne mireqꝫ magnitudinis per vrbē tranſiens vſqꝫ ad mare deſcendit. Subſecuta ē ſtatim hāc inundationē grauiſſima peſtilentia. quā inguinariā appellant. Que tante ppłum ſtragi deſtinauit. vt de in extimabili multitudine vix pauci remanerent. Primūqꝫ pelagiū papā ꝑcuſſit deinde paſtore interēpto. ſeſe ꝑ ppłum extendit. In hac tribulatione beatiſſim᷒ gregorius papa electus ē q̄ dum ſeptiformē letaniā fieri ordinaſſet. Vm᷒ p̄ ſpacio dū hi deū p̄carent. Octuaginta ex eis ſubito ad terrā corruentes ſpiritū exalarunt. Septiformis aūt letania dicta ē. qꝛ om̄is vrbis populus a beato gregorio in ſeptē ꝑtibus depcaturus dn̄m diuiſus ē. In primo nāqꝫ choro fuit om̄is clerus. In ſecūdo om̄es abbates cū monachis ſuis. In tercio om̄es abbatiſſe cū cōgregationibus ſuis. In quarto om̄es infantes. In q̄nto om̄es laici. In ſexto vniuerſe vidue In ſeptimo om̄es mulieres coniugate.

Miſit hac tēpeſtate diuus gregori᷒ magnus auguſtinū melitum ⁊ ioannē. cūqꝫ his mōchos q̄ſdā ꝓbatiſſime vite. q̄rū monitis ⁊ p̄dicationib᷒ fidei nr̄e dogma Angli tū p̄mū integre receperīt. auguſtin᷒ eī ⁊ melit᷒ optimi monachi ⁊ anglorū epi atqꝫ apl̄i ī p̄cio habiti deo auxiliāte. ⁊ monitis ⁊ efficaciſſimis exhortationib᷒ totā illā īſulā ad fidē xpi tādē ꝑduxē. ibidēqꝫ demū ſenio ꝯfecti n̄ ſine magna ſctītatis opinione in dn̄o q̄euere. ⁊ cū ſcti fuerīt. coꝝ feſta ſeptīo kal. iulij celebrāt.

Auguſti᷒ ⁊ melit᷒ mōchi

Tunica inconſutilis

Tunica incōſutilis dn̄i nr̄i ihu xpi a. b. v̄gie maria ꝯfecta. q̄ ſorte vni militū obtigerat. his tpib᷒ nō ꝓcul ab hierl̄m apud vrbē Zaphat in archa marmorea eo loci repoſitā. ab epis Gregorio anthioceno. thomaqꝫ hieroſolimitano. ac ioanne ꝯſtantinopolitano incorrupta ⁊ immaculata inuenta fuit. Qua ſuſcepta maxīo in p̄cio habita fuit. qui ipā ſuſcipiētes hieroſolimā detulerūt. ⁊ in eburnea archa collocauerūt. Ferūtqꝫ hanc tunicā poſt captōez vrbis ꝯſtātinopolitane in man᷒ thurcorum deueniſſe.

Hermigildis Rex

Hermigildus q̄dā viſigothoꝝ rex hiſpaniaꝝ ⁊ viſigothoꝝ regis filius. per id temp᷒ a patre lemugildo rege in carcere truditur. ⁊ paulopoſt iniquiſſime interficit. eo ꝙ leandri hiſpalēſis epi viri ſanctiſſimi p̄dicatōnib᷒ ab arriana impietate ad verā catholicāqꝫ fidē ꝯuerſus fuiſſet. Nā cū leander ipe hermigildum cōuertiſſet. ⁊ ipm catholicū declaraſſet. pr̄ ira cōmot᷒ leandrū pontificē multis incōmodis ⁊ iniurijs affecit. ⁊ filiū ipm ꝯſtantiſſimū tandē iterfecit. ad cui᷒ corp᷒ poſt modū cāt᷒ āgelic᷒ audit᷒ fuit. lāpadeſqꝫ ardētes viſe. Sꝫ ⁊ ipe pr̄ paulopoſt in egritudinē ꝓlapſus leādrū reduxit. Et de iuria atqꝫ pctō veniā poſtulauit. ⁊ Ricardū ſecūdū filiū regē cōſtituens catholicū ⁊ veꝝ xpianū effici procurauit.

Baſolus abbas
Sindolph᷒ p̄ſbiter recluſus ī frācia
Euthonicus britonicus
Simulianus abbas
wungalotus p̄ſbiter
Gangeric᷒ eps cameracen̄.
Furſus fili᷒ regis ybernie

Corpus. b. ſtephani ꝓthomartyris romā tranſlatum eſt
Phara virgo nobilis fuit
walbertus fuit diſcipulus. s. colūbani
Deicola diſcipulus. s. colūbani
Cūbert᷒ eps colonien̄. ſctītate claret
Bauo p. s. amādū ex p̄done ꝯuerſus
vitā ſolitariā in artiſſima pnīa
ꝑagens ceteris ſctītatis exēpla p̄buit.

Arthbaris rex

ARthbaris flauius longobardorū rex. poſtq̄ꝫ longobardi decem annis ſine rege ſtetiſſent ab eiſdē creat⁹ rex. regnit annis ſeptē. Hic daphonis regi fili⁹ fuit. quē lōgobardi flauiū cognominauerūt. q̄ lꝫ adoleſcens rex ſblimatus fuerit. multi tñ editi facinorib⁹ laudes ingentes ꝓmeruit. ꝛ eas ob res oēs lōgobardoꝝ duces dimidiā pecuniaꝝ ſuarū ptē ei obtulere. Hic pharā oppidū non ignobile in abdue fluminis ripis condidit. ac Brixellū ciuitatē in margine padi poſitam obſedit ꝛ debellauit. ac tandē ſolo equauit. Qua q̄dem elatus victoria ad ſiculum fretū oīa ꝯq̄ſiuit. ac multas ytalie ciuitates ī ſuā poteſtatē redegit Sꝫ ꝛ francoꝝ regē cū ingenti multitudine ipſoꝝ atq̄ꝫ germanoꝝ deuicit ac ex italia fugauit. Indeq̄ꝫ francilionē romanū ducem ex comno ciuitate Cumacinaq̄ꝫ inſula. q̄ in lacu lario erat expulit. Et igentes īde diuitias ſuſtulit. Qua ditatus p̄da ſtatim theudelindā garibaldi bauaroꝝ regis filiā xp̄ianiſſimā duxit vxorem. quā obrem chilperic⁹ frācoꝝ rex q̄ huic arthbari inimiciſſimus erat. in bauarum furens cum inopinate aggreditur. ꝛ ex bauaria expulit. qui relicto regno cū filia theudelinda in ytaliam ad generꝝ fugit. eo tñ anno quo eam duxit vxorem defunctus eſt.

Theudelinda regia

THeudelinda longobardoꝝ regina bauaroꝝ regis filia generoſitate ꝛ ſanguinis claritate inclita. Que ꝛ ſi ī p̄mordio regni ſui etate iuuenis forma q̄ꝫ ſpectabilis ac diuitijs abūdans fuerit. moribus tñ ꝛ caſtitate ac religione cōſpicua fuit. Cui⁹ q̄dem virtutibus ſcribūt incitatū beatū Gregoriū eidē dyalogū ſuū de moribus miſiſſe. Cui⁹ lectione p̄ferocem viri ſui animū ad religionem ꝛ mitiorē cultū redegiſſe. Erat eñ matrona īſignis: ꝛ fidei xp̄iane ſtudioſiſſima Hec quippe preter reliqua pietatis opera. monaſteriū celeberrimum in honore ſancti Colūbāni abbatis apud bobiū ciuitatem ſupbiſſimis edificijs ſua impēſa condidit. et plurimos fundos eidem aſſignauit. Et baſilicam beati Joannis baptiſte. modoecie edificauit. Qd̄ oppidum decem milib⁹ paſſuū a mediolano diſtat. Et eandem eccleſiam p̄dijs ac vaſis aureis ornauit. In qua quidem baſilica corpus ſuum ſepeliri mandauit. Et ex illo ac deinceps ꝓpter mulieris exemplū longobardi oēs Joannem baptiſtam in patronū precipuū ſuſceperūt.

Agilulphus rex

AGilulphus longobardoꝝ rex poſt arthbarim regē ſup longobardos regnauit. annis. 21. Mortuo nāq̄ꝫ arthbari rege p̄dicto. Cum longobardi de electione futuri regis diu diſcordes fuiſſent. Et habita de nouo rege creando cōſultatione. cū nequirent in aliquē cōſentire. Cōuenerūt vt quemcūq̄ꝫ theudelinda ex longobardis ducibus ſibi delegiſſet maritū. Js ī rege ab oībus acciperet fuit nāq̄ꝫ ingentis virtutis mulier. Et ꝑfecto digna. Cui⁹ iudiciū tanti facerent longobardi. Ea itaq̄ꝫ iudicio de ſe facto vſa: agilulphū qui erat thaurineſiū dux virum bellicoſum adoleſcētia formaq̄ꝫ florentē ſibi maritum ꝛ longobardie gētis regem apud laumeliū papienſiū oppidū declarauit. Prima v̄o cura quā nouus ſuſcepit rex agilulphus fuit captiuos redimere. quos Childepertus de tridentinis abduxerat. ꝛ ſimul ab ip̄o rege pacem implorare. paceq̄ꝫ nactus ex ducibus qui antbari fuerant rebelles punire. ꝛ minulfum inſule ſancti iuliani ducem primū interfici curauit. Jd cū reſciſcet gandulfus bergomenſis dux illi⁹ exēplo territ⁹ ſibi ꝓſpicere cepit. obſeſſus tñ venia petita deditionē policitū abire pmiſit. Sꝫ ꝛ vlfari taruiſinus dux eodē tpe res nouas molitus captus ac in vinculis ad regem perductus eſt. inde iterū hoſtes interfici curauit. Rebuſq̄ꝫ pacatis bellū cōtra romanos ſuſcepit ꝛ oppidis circūquaq̄ꝫ captis. romā per annū obſedit. ꝛ multas illi clades intulit. Sed ꝛ longobardi qui beneuenti erant inducias violarunt. Zoto enim qui erat dux beneuentanus monaſterium Caſſinenſe inuaſit: ꝛ abbate monachiſq̄ꝫ cū ſingulis veſtimentis ꝛ vnico codice ordinis regulam continente fuga ꝓlapſis. ſacrum id cenobium a barbarie illa ſpoliatum. ꝛ ſolotenus deſtructū fuit. que celeberrimi monaſterij clades illa fuiſſe videtur. quā Gregorio teſte ſanctus pater benedictus futuram predixit affirmans vix apud deum potuiſſe obtinere. vt ex eo loco ſibi anime concederentur. Bonitus autem qui tunc erat quart⁹ a beato Benedicto abbas cum monachis euolatis romā ſe contulit. Sed zotoni paulopoſt eam cōmiſſaꝫ impietatem defuncto ſubrogatus eſt ab agilulfo rege in beneuētanū ducem arrigis ad quem aliquot beati Gregorij extant epiſtole. ſed illa inſignis per quā illi caſſinenſis monaſterij venerationemq̄ꝫ ſuaſit. Duxere deinde longobardi exercitum in patauiū. Erat tunc padua vrbs ſine menibus latericio vel lapide cōpactis. vallis plantiſq̄ꝫ tantū modica mūita. a tēporibus atile per annos circiter ſexaginta. ſine menib⁹ et frequentia ciuiū fuit. primūq̄ꝫ ſub Theodorico rege frequentari ac vallo muniri cepit. Quare illis in ānis q̄ ꝓpe centum ad huius obſidionis tempora intercedebant omnia edificia ex materia aſſeribuſq̄ꝫ conſtructa erant. Jd cum cernerent longobardi. ventos nacti validiores faculas ignitaſq̄ꝫ ſagittas ſcorpionibus iniecerunt. Et primo incendiū inchoauit quo ꝓpinqua illico corripiente vrbis pars maxima eſt cremata. ꝛ inde vrbē incendio vaſtauere. Monſſilitis ciuitas cōem cū padua habuit ſortem. inde agilulfus ticinū eſt reuerſus. Tandem per interceſſionem religioſiſſime regine omiſſis ydolis xp̄i fidem cuꝫ longobardis cōplexas. eccleſiaſticorum bona reſtituit. ac deinde vita functo adoaldum puerulum filium cuꝫ theudolinda matre ſucceſſorem reliquit.

DEuſdedit papa. pr̃ia romanus. pr̃e ſtephano ſubdiacono. pontificatū oībus ſuffragijs adept⁹. Hic cū eſſet optimus pater clerū mirūimmodum dilexit ⁊ auxit. ferūt hūc tante ſanctitatis fuiſſe. vt quendam obuiū elephantie morbo laborantem: oſculo ſuo lepra ſtatim liberauerit. Conſtituit aūt ne fili⁹ patrini puellā e ſacro fonte a patre leuatā ducē in vxorem poſſet. Deus aūt dedit eius tpa ad hec etiam notiora fecere ⁊ terremotus. ⁊ ſcabies q̄dā ita ad elephantiam tendens. vt deformitate cognoſci homines nō poſſent: morit̃ pōtificatus ſui anno. iij. die tercio ⁊ vigeſimo. ac ſepelit̃ in baſilica petri ſexto yd⁹. nouembris. Eius morte ep̄atus tum vacat mēſem vnū. dies. xvj.

Siſebutus rex

SIſebutus viſegothoꝛ rex. eo tpe Richardi regis filius regnare cepit. ⁊ regnauit annis. 36. Hic cū primū gētilis eſſet xp̄ianus factus ſtatim plurimas hiſpanie ciuitates. q̄ ad romanos defecerant recepit iudeos quoq₃ oīes in regno dep̄hēſos grauiorib⁹ ſupplicijs ad xp̄i fidem compuliſſe. rogatu (vt aiūt) heraclij qui in fatis habuerat ſibi cauendū a circūciſis eſſe. Cū tñ poſtea haud ſatis fati neceſſitatem circūſpiciēs a ſarracenis circūciſionē obſeruātibus oppreſſus ſit. Tandē cū eſſet ſtrēnuus vir oīes hiſpaniarū ciuitates romanis abſtulit. at tum demū Conſtātinopolitani imꝑatores ī hiſpania imꝑare deſierūt

BOnifacius q̄ntus papa. natione cāpanus. pr̃e Joanne pontificatū inijt eo tpe quo eleutherius patricius romā ab heraclio miſſus vindicata iohannis exarchi morte. ſemetipm̄ regem ytalie creat. Uir certe ſingularis humanitatis ⁊ clemētie mag̃ in oēs benignitate ⁊ gr̃a vtens. nullū gen⁹ officij (qd̄ bonū paſtorē deceret) p̄termiſit q̄ cū eſſet doct⁹. ne qui ad ecc̄ias ꝯfugerent inde vi retraherent̃. ne ve acholiti reliquias martyrū attractarent. qd̄ eſt p̄ſbiteri aut ſubdiaconi officiū. Mandauit item vt quouis in loco ſacrilegi anathematiſarent̃. Utue teſtamentū iuſſu principis vbiq₃ valeret. Cimiterū beati nicomedis fecit ⁊ dedicauit. in clericos v̓o integre viuentes vnice liberalis ⁊ munificus fuit. Moritur aūt bonifacius pontificatus ſui anno q̄nto. die. x. ⁊ in baſilica petri collacrimātib⁹ oīb⁹ ſepelit̃. Ei⁹ aūt in morte dieb⁹. 13. ſedes tū vacat

HOnorius p̄mus papa. natione campanus. pr̃e petronio viro ꝯſulari. eo tpe pontificatū inijt quo theudelinda morit̃. hic rebus externis aliquātulū quietus doctrina moribus ſanctiſſimis oīem prope clerū renouauit. atq₃ multas in vrbe eccleſias reſtituit. Et baſilicam beati Petri tegulis eneis ex ioue capitolino ſumptis cooperuit: edem agnetis martyris via Nomentana. vt carmē in aſpide indicat. Edem pancratij via aurelia reſtituit. Templa quoq₃ anaſtaſij ad aquas ſalinas. templū quatuoꝛ coronatoꝝ. atq₃ alias multas edes edificauit. Moritur aūt vir ſanctiſſimus anno pontificatus ſui. xij. mēſe. xj. die. xvij. ac in baſilica petri ſepelit̃. quarto ydus octobris. Eius morte annū vnū. menſes ſeptem. dies. 18. ſedes vacat.

Anno mūdi. 5823. Anno xp̄i. 624.

SEuerinus prim⁹ papa. patria roman⁹. pr̃e Labieno in demortui honorij locū ſubrogatus: ab ycatio totius ytalie exarcho in pōtificatu ꝯfirmatur. vana tūc em̄ hēbat̃ cleri electio. niſi id imꝑatores aut eoꝝ exarchi ꝯfirmaſſent Uir ſiquidem ſingularis pietatis ⁊ religionis. amatoꝛ pauperū. in calamitoſos benignus. in oīes munificus ac gratioſus. in reparandis templis ſplendidus. Qui cū in hijs ſummope verſaret̃. pontificatus ſui anno primo. mēſe ſecundo. moritur ac ſepelitur in baſilica petri. quarto nonas auguſti. vacat tū ſedes. menſes quatuoꝛ. dies vndetriginta.

JOannes quartus papa natione dalmata. pr̃e venancio pontificatū inijēs ſtatim mira pietate viſus ē. Ex reliquis em̄ theſauris quos yſaci⁹ apud lateranū reliquerat captiuos oīes quos potuit: Jſtros ⁊ dalmatas a captiuitate redemit. Hic pontificatu ſuſcepto. ſtatim mandauit ſi quis res eccleſie aliqua temeritate inuadere preſumeret. ad quadruplū reſtituere cogeretur. Suo quoq₃ tempore Rhotaris qui arioaldo in longobardoꝝ regnū ſucceſſerat. licet iuſticia ⁊ pietate inſignis habitus ſit. ad arrianos tamen declinat. paſſuſq₃ ē vt codē tpe oībus regni ſui ciuitatibus duo ep̄i pari p̄tāte p̄eſſent. alter ei catholicus. alter arrianus habebat̃. Joannes aūt plenus operibus bonis. pontificatus ſui anno p̄mo. menſe nono die nono moriēs: in baſilica petri ſepelit̃ quarto ydus octobris: vacat tum ſedes mēſem vnū dies tredecim.

Linea ſummoꝝ pontificum

Deus dedit

Bonifacius quintus

Honorius primus

Seuerinus

Joannes quartus

Linea Imperatorum

. Eraclius

Eraclius in Auguſtū aſſumptus a ſergio pſiarcha conſtantinopolitano coronatus. orientale accepit imperiū. Is eleutheriū gentis patricie conſtantinopolitanū imperialis aule cubiculariū. ⁊ ducem rei bellice ſcientiſſimū in ytaliam miſit. deditqȝ illi copias ⁊ pecunias quo res ytalie cōfirmaret. Et copias quaſcūqȝ foças in proximis aſie ⁊ europe prouincijs habuerat: quaſqȝ genitor eraclianus ex affrica miſerat. Et indies mittere potuit inſtruxit. miſitqȝ aduerſus coſdroem quo prouincias in fide manētes ab illius impetu cōſeruaret Nā coſdras meſapotamia paleſtinaqȝ occupatis hieroſolimā inuaſerat. Eaqȝ vrbe tūc opulētiſſima potitus diruerat eccl'ias ⁊ loca ſancta. qȝquā nō nihil venerationis videt̄ ſacratiſſime cruci dn̄ice exhibuiſſe. Cū vt ſcriptores tradūt partem quē helena conſtantini magni genitrix in caluaria locauerat. inde aſportatā in patria locatā. in throno quē mirabili ope auro gēmiſqȝ ornatū excedificauerat. anno imperij ſui ſexto perſe omni aſia q̄ in meridiē vergit potiti. ad egiptū arma verterūt. Alexandriaqȝ capta pauliſper ſe continuere qȝ eraclian⁹ imperatoris pater magnū in affrica exercitū paraſſe nūciaret. Is obijt eo tpe eraclian⁹ qȝ cū perſis renūciatū eſſet carthaginē ceperunt. Eo igit̄ tpe eraclius magno comparato exercitu multas prouincias a perſis occupatas in ſuā poteſtatē redigit. Ducem perſarū ſingulari certamīe ex equo deturbat ⁊ interficit. Coſdroam regē perſarū opprimit filiū eius captū ⁊ baptiſatū in regnū paternū reſtituit. perſideqȝ ingreſſus turrim Coſdroe theſauris plenā capit. quorū partem militibus tribuit. partē vero reparandis templis. que perſe diripuerāt deſignat. ipſe p̄terea alia omnium preda. cū ſeptem elephantis hieroſolimā rediēs. crucē dn̄i a perſis ablatam ſecū deferens. eo loco reponit in quo antea fuerat. captos a perſis in patriam remittit. tantiſqȝ rebus ſexto expeditionis illius anno. q̄ erat imperij duodecimus feliciſſime geſtis. eraclius dn̄icam crucē reduxit. pompā inſtituit ſolēniſſimā. qua deducēte crucem dn̄i ipſe ſic manibus vlniſqȝ geſtauit. ventum eſt ad portam que in locum caluarie foras ducit. ⁊ exinerat turba que precedebat. ipſe ad iter ceptum anhelans nullo tenente ante portā ſubſtitit. Tunc patriarcha qui lateri herebat. inquit ne dnm ihesum crucem ſibi baiulantem in ceteris emularis qui purpura iaſpidibuſqȝ. quibus ille paupertatis mgr̄ caruit onerat̄is. humilians ſe imperator. ⁊ veſtē mutauit plebeiam. ⁊ iter nudis pedibus eſt ingreſſus. Tūc q̄ clauſa illi videbatur porta patuit. inde in caluariā detulit. Is autem imperator in cōſtantinopoli triūphaturus ſuā item apud romanos gloriā innoteſcere voluit. Sed infelix eraclius poſt actum triūphum ad ſtudia Matheſeos eſt conuerſus aruſpicine incantationūqȝ preſagijs indulſit. poſtergans xp̄iane religionis obſeruantiam cecinere vates. cui grande illi periculum atqȝ imperij euerſionem a circūciſo populo imminere. ideo hebreos baptiſari curauit. Et vt ſceleri ſcelus adderet. ad eutbicianos tranſit. Et in hereſim Monochelitarum dicentium in xp̄o vnicam tantum eſſe volūtatē. Tandem heraclius audita ſarracenorum licentia capta preſertum āthiochia veritus ne hieroſolimā occuparent. Crucem dnini conſtantinopolim deferri curauit. Poſtremo morbo itercutis aque quā greci hidropiſim vocant diem obijt cum imperaſſet annis. xxx.

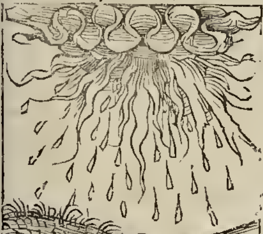

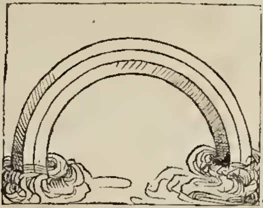

Ferūt hijs dieb⁹ ignē e celo cecidiſſe. Iridēqȝ grādē apparuiſſe vt homines conſummationē ſeculi adeſſe putabant ob tonitrua ac fulgura ingentia. Secuta eſt peſtilentia grauiſſima. que eſtiuis menſibus plures conſumpſit. Viſiqȝ fuerunt angelus bonus ⁊ malus ciuitatem pertranſeuntes. at quotiens angelus malus venabulo iuſſu boni angeli domū aliquā percuſſiſſet. Tot ex eodem domo ſequenti die morte diſſoluti ſunt.

Prodigia quoqȝ multa ⁊ quidem horrenda hac tempeſtate in grecia apparuere que ſane futuras Mahometi calamitates protendere videbātur. Nā vno ⁊ eodem anno cometes perlucidus bizantij viſus eſt. Et puer quadrupeſ natus. Nec nō ⁊ eſt apud iſulam Delon duo maxima mōſtra omnino humanam ſpeciem habentia viſa ſunt. Et alia multa hinc inde conſimilia apparuere.

Machometus

Machometus arabs. vel vt alij volũt pſa fuit. nobili ortus parente. deos gentiũ adorãte. ſ mr̃em hebraice gẽtis habuit yſmahelitã. Is ex duabus huiuſmõi omnino ſibiinuicẽ aduerſantibus ſupſtitionũ ſectis originẽ trahens nulli coꝝ omnino adheſit. ſ homo acerrimi calidiſſimiq; ingenij inter xp̄ianos ↄuerſatus. pniciosiſſimũ humano generi ex duaꝝ hmõi gentiũ legibꝰ cõflauit incendiũ. Nãq; inter arabes apud quos magnum ambiret honoris locũ publice ↄcionatus ẽ. nõ iniuria coſdroẽ cũ oĩ ſua familia deletum eſſe. ꝙ ſe ꝓ deo adorari feciſſet. homo omniũ ſceleſtiſſimus. qui ⁊ ipe ydola ſculptilia q; manu facta adorare ſolitus fuiſſꝫ. Subſeqn̄ter de lege hebreorũ quã magna ex pte arabes ſectabant̃. xp̄ianorũq; traditionibus ita diſputabat. vt vnam eandẽq; eſſe vtrãq; affirmaret. Licꝫ magnis vtraq; gens abduceret̃ erroribus. quos q̄dem errores ita ipe moderabat̃. vt hebreos reprehenderet ihm xp̄m ex v̓gine natũ negantes. qđ ſui maiores futurũ expectandũq; p̄dixerant aduenisse. xp̄ianos nõ redargueret leuitatis. qbꝰ pſuaſum ſit ihm dei amiciſſimũ ⁊ ex v̓gine natũ obprobria ⁊ demũ crucis mortem a iudeis ppeti voluiſſe Et ſuã ipe p̄dicans legem futurã affirmabat: vt ſi eã acciperẽt cuſtodirentq; ſarraceni. Et ſibi diuino ad id nũcio obſeqrentur. ſeſe in libertatẽ aſſerãt. ⁊ p̄ncipatu regnoq; finitimos pociant̃. Auſus eſt etiam cõparato ingenti arabũ exercitu fines romani imperij turbare. Eius motus heraclius cito cõpeſcuit. ſolicitatis eius ad defectõeꝫ militibꝰ pollicitationibus ⁊ p̄mijs. Tandẽ ſarraceni ⁊ arabes arma ſumẽtes a natiuitate xp̄i ſexcenteſimotercio ac vigeſimo ita heraclij duces ſuparunt vt hoĩem felicem p̄mo mox infeliciſſimũꝫ reddiderint duce mahometo. qui cũ magnũ ſe dei ꝓphetã aſſereret. ⁊ magicis artibꝰ aſianos ⁊ aphricanos deludens. Ita populos quoſdã cõcitauit noua a ſe religione imbutos. vt paulũ abfuerit. quin oĩno imperij nomen delerent. Capta alexandria. multiſq; alijs ſirie ⁊ cilicie vrbibus. Inualeſcit eiꝰ ſecta nũc multo magis q̃ʒ ante. Nam tota aſia et aphrica magnaq; pars europe mahometanis principibus ſubiecta eſt Inſtant nũc thurci terra ac mari. vt nos tanq̃ʒ cuniculos ex his europe lateribus eruant. Mahometꝰ quoq;(vt in alchorano legit̃) quo magis ſectatores a religione xp̄iana ſe iũgeret hereticos q̊ſdam in cõponendis legibus maxime v̓o neſtorianos ſecutus eſt. multa hinc inde ↄ̄ legem Moyſeos ⁊ euangelij dei aſtute colligẽs. ac in vnũ q̄ſi corpus redigens. Et vt ſeductos pplos fortius irretiret. ſtatuit ꝙ homo tot vxores p̄cipue ad quaternarium numeꝝ de ꝓpria cognatione ac cõcubinas habere poſſet. quot facultatibus ſuis alere poſſet. Empticias quot vellet. Uini tñ vſum interdixit. hijs q̄ p̄cepta legis ſeruarẽt ꝓmiſit padiſuꝫ videlꝫ delitiaꝝ ortũ: vbi optati cibi ad vota. pulcerrimas veſtes. ⁊ virgines ad amplexũ. angelos miniſtrãtes eſſe aſſeruit. Qui v̓o legem ↄtemnerẽt infernũ cõminatus ẽ. Cũ demũ ſex annos regnaſſet. Anno dñi 632. etatis v̓o ſue. 34. mortem obijt. Eius corpus apud mecham ſepultũ a ſarracenis ⁊ thurcis maximo in p̄cio nũc vſq; habitum eſt.

Iſidorus epiſcopus

Iſydorus hiſpanus hiſpalenſis ep̄us. leandri ſucceſſoꝛ. bti Gregorij pape diſcipulus. hijs tpibus ꝓpter doctrinã v̓tuteſq; ac crebra eius miracula maximo in p̄cio vbiq; fuit. Qui multa tũ ſcripſit. q̄ fidem xp̄ianam mirifice iuuant. De ſummo eñ bono. de viris illuſtribꝰ. ethimologiaꝝ libros. hiſtoriã p̄terea ab Adã vſq; ad tpa heraclij. vitas q̄rũdã ſctõꝝ. hiſtoriã lõgobardoꝝ atq; alia pene innũerabilia. Et cũ cõſtet eũ q̄uis laude dignũ ob doctrinã ⁊ ſanctitatem. Eiꝰ natale 18. kal'. februarij celebratur.

S. Goar

Goar veniẽs ex aquitania in Gallia claret ſanctitate ⁊ miraculis. qui ĩ ſuburbano treuerico iuxta fluuium eccleſiam fecit. multaſq; ſanctoꝝ reliquias collocauit. Ibi diuq; noctuq; deo ſuiebat vigilijs oratõe p̄dicatõne multos ad fidẽ rectã deduxit. ⁊ egrotos ſanabat. Dyabolus ſibi inuidens multas tribulationes ei ingeſſit. infantem triduo mortuum viuũ ac loquẽtem reddidit. Epiſcopatum treuerẽſem oblatum a Sigberto rege francoꝛuꝫ renuit. Demũ in ſenectute bona in pace quieuit.

Gallus abbas

GAllus beati colūbani diſcipulus. Ita tūc in occidente viuebat vt etiam ī vita ſancti nomē mereref. Floruit itaqꝫ tempꝛibus heraclij imꝑatoris in germania ob cuius merita monaſteriū ſancti galli in ꝯſtancienſi epatu cōſtructū fuit In quo ꝑ plures monachi virtutibus ac miraculis claruerūt. Et cū nūero. 400. ſancte viuerēt. vnus noīe Erubꝛinus ſuaſu bꝛunigildis regis francie ab hac laudabili vita defecit. tandem beatus gallus poſt varia ſanctitatis miracula in dño quieuit. huius veſtigia ſecutus ē euſtachius abbas. ſecuta ⁊ ſancta aurea. In cuius honorē beatus eligius monaſteriū virginū edificauit. Ferūt etiam baſilium quendā yſidoꝛo equalem vita ⁊ moꝛibus ⁊ doctrina inſignē tū habitū fuiſſe.

Joānes gerūdineſ eps

IOannes monachus gerūdinenſis poſtea epus. religionē xp̄i p̄dicatōne ⁊ ſcriptis vbiqꝫ tuebatur. hic em̄ genere Gothus in luſitania natus. vbi ſaꝑe aliquid ꝑ etatem cepiſſet. conſtantinopolim ꝓficiſcens. ita grece ⁊ latine doctus inde diſceſſit. vt in luſitaniā rediens. arrianā hereſim. que tūc inualuerat faciliме confutaret. hāc obꝛem barchinonam ab hereticis relegatur. Veꝝ poſtea moꝛtuo lemūgildo rege. qui hereticis fauebat. in p̄riam rediēs. Et multa ſcripſit ad doctrinā nr̄am ꝑtinētia. ⁊ monaſteriū condidit. Rōnemqꝫ viuendi monachis ſcripſit.

ADoaldus agilulphi regis ex theudolinda filius poſt p̄rem cum matre ip̄a theudolinda regnauit annis. 10. huic nāqꝫ p̄r ad acquirēdū p̄ſidiū. vix dū quadriēnio theodoberti francoꝝ regis filiā deſpōſauit. Qui regno ſuſcepto ob matris pꝛudentiā pacem cū om̄ibus longobardis ytaliciſqꝫ ꝑ decēniū quietiſſime tenuit. quo in tempoꝛe multa eccleſijs donauit.

ELeutherius nonus exarchus natione grecus patricie gentis nobilitate inſignitus heraclij imperatoris cubicularius ⁊ rei bellice ſcientiſſimus. hoc anno poſt ioannē ⁊ ſmaragduꝫ exarchus. ab heraclio in ytaliam miſſus. ſedit annis. 5. qui ſtatim vt rauennā applicuit ſeſe ytalie regem declarauit. Sed poſtea cū romā petere vellet ob arrogātiā a militibus ſuis in itinere interſectus ē. quo moꝛtuo milites caput ſuum conſtantinopolim miſerunt.

Eligius epiſcopus

ELigius nouiomenſis epus. hijs tempoꝛibus ob innumerabiles eius virtutes multo in pꝛecio fuit. Cuius admirandam vitam etiā multiplex ſignorum numerus cōmendat. Is de territoꝛio lemonice vꝛbis oꝛiūdus. patre eucherio matre vero terrigia natus: quem genitoꝛ iuuenem ab aurificibus erudiri fecit edoctus in ea arte. franciam adijt. aurifici regis ſe cōiungens. Rex optans habere ſellam auro ⁊ argento oꝛnatam. magiſter eligio ſingula tradidit. qui eo pondere duas ſellas pulcerrimas effecit. Creuit itaqꝫ fama eius in curia regis tantū aūt paupes diligebat; vt q̄cq̄d poterat ad nuditatē ſuā eis erogabat. inde mūdo abrenūcians plura cenobia auxilio regis edificauit. Cum a tp̄e bꝛunechildis vſqꝫ tp̄a dagoberti ſimoniaca peſtis ī gallia viguit. ꝓ q̄ auferēda ſumme vigilabat. Ideo poſt acharium ep̄m ad ep̄atū nouiomēſem aſſumptus ē. Pꝛefuit aūt eligius mandenſi metropoli toꝛnacenſi q̄ꝫ regali ciuitati quondā. nouiomēſi q̄ꝫ ⁊ flandrēſi et gandenſi ⁊ cartuarienſi certis tū diebus in loco adoptato egenis ſeruiebat. coꝛpus ſancti q̄ntini reuelauit ꝑ eū dñs. ſueſſionis q̄ꝫ inuenit ſanctos martyres. Criſpinuꝫ ⁊ Criſpinianum. apud pꝛiſius eccū illuminauit in ponte. Hec aūt ſepulcra auro argento ⁊ gēmis fabꝛicauit. Germani. Seuerini. Quintini. Luciani. Genouefe. Colūbe. maximiani ⁊ Iuliani. Et p̄cipue beati Martini Turonenſis. dagoberto rege p̄bente impenſas. Moꝛtu⁹ ē anno vite ſue. 70. Anno aūt reuoluto poſt ſepulturā pulcer ac incoꝛruptus inuentus eſt. Capilli quoqꝫ ac barba creuiſſe in tumulo videbantur.

Rupertus epiſcopus

RUpertus ep̄s ex regia ſtirpe frācoꝝ oꝛt⁹. Tp̄e hildeberti regis frācoꝝ wormacēſem rexit ep̄atū poſt obitū regis a duce herchario q̄ eccias deuaſtauit. virgis ceſus a ſede woꝛmaciēſi cū iniuria pulſus. quē theodo dux baioarioꝝ in vrbe Ratiſpona cū gaudio ſuſcepit. q̄ cū cū ꝓceribus relictis ydolis cū freq̄ntia pp̄li baptiſans. ꝑ noricū vſqꝫ pānoniā p̄dicās xp̄m lumē fidei miſtrādo ꝑuenit. Tandē ad iuuaꝝ fluuiū vbi olim iuuauia ciuitas q̄ nūc Saltzburga appellaꝝ ꝓficiſcens. q̄ olim īter barbaras vrbes eminebat nobiliſſima. ſ; dilapſa ⁊ virgultis opta. quē locū cernēs cū cathedrā ep̄alem ydoneū. ꝓꝑietatē a duce baioarioꝝ accipiens. baſilicā ī honoꝛe. s. petri ꝯſtruxit. ac miſſis diſcipulis loca mōtana ad fidem ꝑduxit. ideo apoſtolus baioarie auſtrie ſtirie ⁊c. nūcupatur. Is poſt multa ſanctitatis opera cum. 44. annis epiſcopali ſedi pꝛefuit in die paſce ad chriſtum feliciter migrauit. Poſt obitum beatiſſimi viri Vitalis Aozologus. Sauolus. Ezzius. Joannes. abbates ⁊ monachi ſancti Petri. Sedem epiſcopalem laudabiliter rexerunt. Deinde ſanctus Virgilius ex hybernia veniens tempoꝛe Pipini regis francoꝛum in epiſcopum Saltzburgenſem oꝛdinatus qui Carinthiaꝫ cum ſuo populo ad fidem reduxit. Poſtremo plures ex eodem cenobio ſancti petri per germaniam in claros viros euaſerunt.

Saltzburga olim Juuauia ⁊ petena dicta. norci vetuſtiſſima ciuitas. nūc metropolis baioarie. quā tpe
Julij ceſaris ortum habuiſſe dicunt. non longe ab alpibus que olim ad noricos attinebant. nunc con/
fuſis omnibus. germanie attribuūtur. Norici enim vicinarum Alpium incole vt Plinius ſcribit Thau-
riſci olim dicti ſunt. hoc quoqꝫ tempore circa carnos in primis germanie oris. ſunt incole qui thauri dicū-
tur. Cimbris em̄ illiricū temptātibus. haud longe a norico qui in alpibus. cū eis Cn. papirius carbo cō-
flixit. Atqꝫ re infecta (vt Strabo ait) abſceſſit. Haud vō longe interiecto tempore cum tres fortiſſime gen
tes cimbri. theutoni. ⁊ ambrones. vno tempore in ytaliam erupiſſent. partim per noricos deſcendiſſe. plu
tarchus ait. vterqꝫ exercitus. C. marij auſpicijs deletus eſt. Unus non longe a Saltzburga in eo videlicꝫ
loco qui alpibus proximus eſt. Alter ad athesim: trecenta quadraginta milia barbaroꝝ ceſa. ⁊ centum qn
quaginta capta ſcribit liuius. Fuit motꝰ ille vniuerſe ytalie. nō modo locis per que eruptio facta eſt. formi
dabilis. Ideo romana arma citro vltroqꝫ per noricum aſſiduis motibus geſtata. Cuius incolis pene do/
meſtica facta ſunt. Cum interdum tres integras legiones in finitima loca miſſas ſuſtinuerunt. Quas ſub
initio gallici belli qd̄ vltra alpes geſtum eſt. C. ceſar duabus additis qd̄ proximū fuit. vt ipē ſcribit in gal-
liam traduxit. Ubi exciſam rupē militari opere patefecit. vt ex vetuſtiſſimo epigrāmate p̄cipite ſaxo ſcul/
ptum in monte arduo quem crucis vocant. Licet magna ex parte ob vetuſtate abolito. datur intelligi. C.
Julius ceſar. Reliqua tum loci aſperitate. tum vetuſtate legi nequeūt. Julius enim ceſar ſocero generoqꝫ
ſuffragantibus ex omnibus ꝑuincijs gallias potiſſimū elegit. Cuius emolumento ⁊ opportunitate ido-
nea ſit materia triūphoꝝ. Et initio quidem galliam ciſalpinam illirico adiecto accepit. moxqꝫ ꝑ ſenatū co/
matam. Ceterum cū iſtris. pannonibus. illiricis ⁊ germanis bellū illatum eſt. hac veluti via vbi mō Saltz
burga ſita romanis armis acceſſus patuit ⁊ reditus. Germanos igitur iulius ceſar aggreſſus in faucibus
montiū arcem munitiſſimā eo loco extrui curauit. vt milites ad eaꝫ refugiū adiuuandū. Et ſatellites ex ea
auxiliū ⁊ iuuamen haberent. Et inde caſtrum iuuauenſe vernacula lingua helffenberg appellabatur. Flu-
uius quoqꝫ cui adiacet Juuarus dictus Arci nomen dedit. A quo ciuitas inde condita Juuauia diceba-

tur. Habet aūt hec vrbs paludes. planiciē. colles ⁊ montes. paludes paſcua prebent. aucupia ⁊ venatio-
nes nonnullas. Piſcationes quoqꝫ ſe diuerſis locis non incomode exibent. colles ac montes germani trā
ſalpinaꝝ merciū cauſa ꝑtranſeūt. Urbs igitur iuuauia olim ſplendida muris ⁊ aggeribus munita. turri-
bus altis. ſedes regum fuerat. Habuitqꝫ templa deoꝝ ſub antiqua gente marmorea. Et cum multo tempo-
re floruerit. Inde temporibus attile regis hunoꝝ incurſiones. vaſtationes. incendiaqꝫ ſuſtinuit. Et cū in-
genti cede hominū immunita deſolata ac penitus diruta fuit. Poſtea diuus Rudbertus anno ſalutis octu
ageſimo ſupra quingenteſimū cū Theodonem baioarioꝝ ducem cum locis finitimis ad fidē xpi reduxiſſ
Tandem ad iuuarū fluuiū veniens. qui nūc Saltzaha vocatur: reperiens vrbem dilapſā ac virgultis co-
opertam inſtaurauit. que olim inter baioarie vrbes eminebat nobiliſſima. Ratus hanc pro epiſcopatu ido
neam. ꝓprietatem a duce obtinens. Extirpatis arboribus ⁊ vepribus. ⁊ repertis edificijs baſilicam in ho
nore ſancti petri conſtruxit. Et cenobiū ordinis ſancti benedicti cum munificentia ducis inſtituit. Rexitqꝫ
eccleſiam epiſcopalem annis. xliiij. Relinquens beatum vitalem ſucceſſorē. Poſtea virgilius ſanctus ibi
epiſcopus eccleſiam cathedralem conſtruxit. Et corpus diui Rudberti ad eam tranſtulit. Gebhardꝰ dein
de epiſcopus arces de nouo inſtaurauit. Et ciuitas in omni ornatu incremētū habuit. magnis nūc membꝰ
ambit. Et mōſterioꝝ tēploꝝ ediū ⁊ arcis edificijs ꝑpulcris exornat. Multꝭ ꝑterea ſctōꝝ reliquijs excolit.

De hijs ſubſcripta adduntur.

Tunc hadriana vetus que poſt iuuauia dicta
Preſidialis erat noricis. ⁊ epiſcopo digna
Rudberti ſedes qui fidem contulit illis
Chriſti: quā retinet Saltzburga ſero vocata
Is ſanctus obijt eraclij principis euo
Legē dū cōdidit Mahumet nephādā ſabeis
Qui ſucceſſorē ſibi fecerat ipē vitalem

Huic tres abbates hoc ordine ſedes
Auſologꝰ ſauolus. poſt hos ezꝛꝰ venerādꝰ
Inde flobirgiſus paſtoris nomē adeptus
Joannes poſt quē ſedem poſſedit eandem
Uirgilꝛꝰ exul poſt hūc meruit fore preſul.

Anno mūdi.5833. Anno xpi.654.

T Theodorus papa natione grecus.prē theodoro epō hieroſolimis.ponti
ficatum iniens.omīa q̄ ad dignitatē religionis ptinere arbitrabat̄ circū
ſpiciebat.vt bonū paſtorem decet.In omēs maxime aūt erga paupes mira be
nignitate vtens.Conſtituit hic inter cetera cerei paſcalis benedictionez fieri in
ſabbato ſancto.Cenſuitq̧ neminē ſepari debere qui nupſerit poſt ſimplex vo-
tum.Hic pirrhū patriarchā cōſtantinopolitanū ꝛ ſergiū ac alios hereticos exi
lio damnauit.Conuerſus deinde ab hoc certamine pontifex ad ornanda ſctōꝝ
corpa primi ꝛ feliciani martyrū reliquias ex arenario vie nomentane ablatas
in vrbem deferens in baſilica ſtephani prothomartyris in celio monte collocat
multis ornamentis.Idem q̧ꝫ baſilicā edificat via flāminea non longe a ponte
miluio ꝛ ſtatim dedicat.duo poſtremo oratoria cōſtruxit.Hijs ita conſtanter ꝛ
ſancte peractis morit̄ pontificatus ſui anno ſexto.menſe q̄nto.die.xviij.ſepeli
turq̧ in baſilica petri.pridie ydus maij.Epatus aūt diebus duobus ꝛ quinq̄
ginta tum vacat.

M Martinus primus papa.pr̄ia tudertinus.prē fabricio in theodori locū ſuf
fectus.legatos ſtatim conſtantinopolim miſit q̄ Paulum adhortaret̄ vt
omiſſis erroribus ſuis aliq̄n veritatis callē ingrederet̄:at monitis pontificis
obtpare noluit.ideo eū dignitate priuauit ob qđ conſtantius impator indigna
tus.Olimpiū cubicularīu ſuū ytalie exarchum creauit mandās ei vt Martinū
captum ad ſe mitteret.hac diſcordia freti ſarraceni alexandria cū ingenti claſſe
ſoluentes Rhodū puenere captaq̧ vrbe coloſſum.fama celeberrimū demoli-
ti ſunt.Ex cuius ere noningētos camelos onuſtos ferūt.Conſtātius vo tot ca
lamitatibus nihilo melior factus theodorꝝ caliopani cū his mandatis iterū in
ytaliam mittit.vt primo quoq̧ tempe martinū pontificem ad ſe vinctum mitte
ret.Is a romanis perbenigne exceptus cum ſalutandi cauſa pontificem ſimu
laret.homini cathenas inijcit.Eūq̧ conſtantinopolim mittit.Unde poſtea in
cherſoneſum ponti exilij cauſa deportatur.vbi quondā beatus clemens roma
nus preſul exulauerat.Martinus autez multis calamitatibus circūuentus.ac
inopia rerum omniū pſſus.tandem in exilio moritur pontificatus ſui āno.vj.
menſe vno.diebus.vj.ꝛ.xx.multis virtutū ſignis vſq̧ in hodiernū diem re-
fulgens.Et ex hoc inter ſanctos martyres relatus ē.Cui⁹ feſtū decima die mē
ſis nouembris celebratur.Sedes autem rome.xiiij.menſibus tū vacat.quia
nil certi de ſanctiſſimi viri morte habebatur.

Anno mundi.5845. Anno xpi.644.

E Eugenius primus papa natione romanus.patre Ruffiāno e celio mon
te.Martino in pontificatu ſucceſſit.Eo ferme tempore quo petrus in lo
cū pauli heretici cōſtantinopolim ſufficit̄.Hic em̄ ꝛ ſi melius aliquātulū de re
ligione ſenſit q̧ꝫ paulus.non tn̄ vſq̧ adeo fidei normā tenuit.quā ſancta roma
na eccleſia pdicat.Pontifex aūt Eugenius ſtatuit vt quilibet epūs carceres ha
beret ad delinquentiū penitentias clericoꝝ.voluit vt iuxta eccleſias ſacerdotuz
domicilia cōſtruerentur.Mandauit quoq̧ monachis ne quauis ex cauſa ſiue
ſui ſupioris licentia clauſtꝝ exirent;fuit aūt vir mire pietatis.religionis man
ſuetudinis comitatis munificentie.pontificatus ſui anno ſecūdo.menſe nono
moritur.ac in baſilica petri ſepelit̄.quarto nonas Iunij.vacat tum ſedes mē-
ſis.j.dies.28.

V Vitalianus papa.patria Signinus ex oppido volſcoꝝ.prē anaſtaſio pō
tificatū inijt.Uir quidē optimus ꝛ diuini cultus cupidus atq̧ aſſiduus
Quāobrem regulam eccleſiaſticam compoſuit.ꝛ cantum ordinauit.adhibitis
conſonantiā (vt quidam volunt) organis theodorꝝ archiepūm ꝛ hadrianū ab
batem viros doctiſſimos atq̧ optimos in britannias mittit.quā angliam vo-
cant;quo eos in fide cōtinerent.Tandem bene ex ſententia quantum in eo fuit
gubernata eccleſia.anno.xiiij.potificatus ſui menſe.vj.moritur.ac ſepelitur ī
baſilica petri.vi.kal.februarij.vacat tum epātus men.4.diebus.15.

A Adeodatus papa.patria romanus.patre iouiniano ex monacho ponti-
fex creatur.Uir religione ꝛ omī comitate preditus.in delinquentes cle-
mens in pauperes beneficus.in hoſpites benignus.erga calamitoſos miſeri
cors.eccleſiam beati petri via portuenſi iuxta pontem meruli tū inſtaurauit ac
dedicauit.Auxit ꝛ monaſterium ſancti heraſmi in celio monte edificijs ꝛ fun
dis.vbi ipē monaſticā vitam duxerat.Et ad abolenda prodigia que ſepenūe
ro tempore ſuo apparuerant.Supplicationes frequentes habuit.Demum vo
pontificatus ſui anno quarto.menſibus duobus.diebus quinq̧.vir ſanctiſſi
mus moritur.collacrimātibus omnibus.ad baſilicam petri ſepelitur.ſexto ka
lendas Iulij.vacat tum ſedes menſes quatuor dies.xx.

Linea ſummoꝝ pōtificū

Theodorus

Martinus primus

Eugenius primus

Vitalianus

Adeodatus

COnſtantinus tercius in locū demortui heraclij pr̄is primo ſufficit. Cuꝫ enī coſdroas rex pſaꝝ victorijs inſoleſtens vt premiſſum ē paci vt ꝯſentiret nullis p̄cibus p̄mijue pollicitationib⁹ adduci potuit. Quāobrem impator eraclius expeditōem in barbaros deſtinauit. p̄mūqꝫ oīm ꝯſtātinopolis defenſioni ꝓſpecturus. Cōſtantinū filiū ceſarē declaratū regni cōſortē accepit Sergio venerabili p̄riarcha ꝛ bonoſo p̄ricio ſpectatē virtutis viro illi in adminiſtrationis ſocios attributis. Inde poſt obitū eraclij iſte ꝯſtātin⁹ q̄ p̄re abſente cōſtantinopolim gubernabat illi ſuffectus ē. Qui q̄rto aſſumpti impij menſe veneno extinctus ē a martina noucrca ꝛ eracleane fratre. quos pyrrbus patriarcha cōſtantinopolitanus ad id flagitium inſtigarat.

HEraclion. mortuo fratre impiū occupat eo potiſſimū t̄pe q̄ cyrrus ſergi⁹ ꝛ pyrrbus acephaloꝝ hereſim inſtaurātes. vnā opatione in xp̄o hūanitatis. ſ. ꝛ diuinitatis. vnāqꝫ volūtatem p̄dicabant. Ex hijs aūt pyrrbus q̄ ob hereſim in affricā relegatus fuit. quā primū de heraclij morte cercior ē factus. Ex affrica romā venit. ꝓuolutuſqꝫ ad theodori pontificis pedes popoſcit veniā errati. qđ apud ꝯſtantinopolim ꝑpetrauerat. Exinde oblatā a pontifice et clero romano recte fidei ꝛ religionis xp̄iane formulā reuerēter accipiēs in patriā eſt reuerſus. Ubi poſtqꝫ flagitiū illud martine ꝛ heracleoni ſuaſit. pri⁹ vitam amiſit. qꝫ tanto q̄ſitū ſcelere p̄riarchatum potuerit obtinere. Cū igit̄ poſt mortē cōſtantini heracleon imperiū tenuit et turpiter ꝛ iniq̄ſſime rem publicā adminiſtraret ſenatus populuſqꝫ cōſtantinopolitanus in martinā eracleonem qꝫ inſurgēs linguā illā. hunc naſo mutilatos relegauit. quo in furore retract⁹ de fuga pyrrbus a populo eſt occiſus.

COnſtans Conſtantinopolitanus impator. q̄ fuit filius conſtantini dolo necati. poſt heraclionem p̄dictū illico in impatorez aſſumptus. Et in demortui pyrrbi locū paulus p̄riarcha a ſenatu ꝛ pp̄lo eſt ſuffectus. q̄ a theodoro pontifice romano. vt rectā fidei normā acciperet ꝑ lr̄as requiſitus. obſtinate renuit obedire. quē theodorus pontifex romanus dignitate priuauit. quia orthodoxe fidei normā ꝛ rōem ſuſcipere recuſabat. adiuuāte ei⁹ ſtulticiā ꝯſtācio in eandē hereſim ſtolide nimiū ꝓlapſo. vñ ꝛ martinū papā in cerſonā pōti ciuitatē. apud quā alter romanus pontifex. b. clemens longe añ exulauit in exiliū miſit. inde ꝯſtantius expeditionē in ytaliā parauit nō q̄dem vt iuxta famam tūc a ſe accurate diſſeminatā longobardos ytalia eijceret. ſꝫ vt vrbem romā ꝛ ſubiectas illi ꝓuincias diuitijs ꝛ ornamētis ſpoliaret. Eūti romam via appia cōſtantio vitalian⁹ pontifex maxim⁹ clero ꝛ pp̄lo multitudine ſociatus ſexto ab vrbe miliario obuiauit. introductuſqꝫ impator bt̄i Petri p̄mo ꝛ poſt alias vrbis ecc̄ias accuratiſſime inuiſit. Et poſtqꝫ p̄mis q̄nqꝫ aduētus ſui diebus baſilicas ꝛ publica rome loca ꝑambulauerat: direptioni operā impendit Etenī q̄cunqꝫ vidiſſet ex ere aut marmore ad ornatum poſita. ꝑ ſingulos dies aut loco abſtracta. aut vi diſcerpta nauibus imponi curauit. vt plus ipe ornamētoꝝ ſeptē in diebus vrbi rome detraxerit. quā barbari antea in ducentis et q̄nquaginta octo annis ꝑ quos impiū inclinauerat. vl̄ in p̄dam abſtulerāt vel confregerāt inde neapolim redijt ꝛ poſtea in ſiciliam nauigauit. Deſedit v̄o ſyracuſis vbi miſſus q̄dam armeni⁹ ordines in orientali ei⁹ exercitu ducens illū in balneo interfecit. anno impij ſui vigeſimooctauo. In eiuſqꝫ locum mezentius Cui⁹ fraude necatuz cōſtantiū putant imperator a militibus creatur.

Synodū rome martin⁹ pōtifex cētū ꝛ q̄nquaginta epoꝝ hūit ob paulū p̄riarchā ꝯſtātinopolitanuz. c⁹ apocriſarij q̄s ad paulū miſerat. ꝛ illū vt reſipiſceret vrgeret. ꝯſtācij iuſſu ī diuerſas iſulas relegati fuerīt. qđ cū audiſſet martin⁹ ī eo ſynodo rome ꝯgregata p̄mo ꝯdēnatōem cyri alexādrini ꝛ ſergij ac pyrrbi ꝯſtātinopolitanorū p̄riarchaꝝ inouauit. deinde paulū p̄ñtē p̄riarchā dānauit ꝛ p̄riarchatu cēſuit ammouendū. Interea v̄o dū h̄ agerēt pax ytalie q̄ īter rōnos ꝛ lōgobardos ānis. xxx. durauerat turbari iā cepta ē. longobardis oīa ad ſuā vtilitatē trahētibus. Cōtra v̄o recuſantib⁹ romanis q̄ p̄ier ius faſqꝫ mandarētur. maxime v̄o cū rotharis arriana labe inquinatus. nullā ferme ciuitatē haberet. cui non arrianū ꝛ catholicū ep̄m prepoſuiſſet.

Conciliū Rome t̄pe martini pape

Linea Imperatorum

Conſtātinus tercius

Heraclion

Conſtans

Jodocus

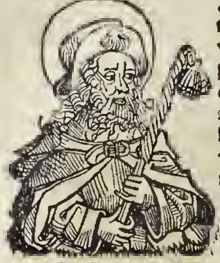

Egiltrudis regina

Jodocus heremita ſanctus. p hoc tempus virtutibus clarus. qui cū eſſet Britonū regis filius. ſpreto regno ⁊ mundialibus pompis in heremuz ſeceſſit. vbi cū aliquādiu ſanctiſſime vixiſſet. Tandez in pago pontico multis miraculis clarus in dño qeuit. Sunt q̄ ſcribūt eo tpe ⁊ vincentiū beluacenſem epm ⁊ medardū archiepm Remenſem ſctitate ⁊ doctrina in precio fuiſſe. hijs addūt ⁊ reginalphā gallā matronā genere ⁊ ſctitate inſignē. ⁊ renaldū traiectenſem epum vita ⁊ miraculis clarum.

Forſeus

Egiltrudis regia anglie circa illa tpa claruit. que trib⁹ nupta viris v̄go pmanſit. cui⁹ mortue corbus poſt. xi. ſepulture ſue ānos incorruptū ē inuentū.

Aurea

Aurea virgo ſctiſſima ipi⁹ eligij potificis diſcipula. p ipm tpūs apud pariſios diſciplina ſanctitate ⁊ pcipua patientia clariſſima. plurimū floruit. Cui⁹ ſanctitate ⁊ prudentia pmotus eligius ipſaz trecentis virginibus prefecit. fuit autem genere nobilis.

Forſeus q̄z hibernie regis fili⁹ p id tp̄s cū duobus germanis ɔteptis regni ſui pompis monachalē habitū ſuſceperūt. ⁊ in magno p̄cio euaſerūt. Js monaſteriū in loco quē vocāt latiniacū ɔſtruxit. Nec mlto poſt ordinatis fr̄ibus. migrauit ad dñm. poſt q̄tuor autez ānos ab eligio ⁊ auſberto epis imaculatū corpus ſine vlla putredine trāſfert. huius natale celebrat. 4. nonas marcij.

Gerdrudis

Oſwaldus

Oſwaldus rex nordmānorum anno p̄mo heraclionis imperatoris a penda merciorum rege perimitur. Js q̄tuor ydeomatū gentes. videlz pictauos. ſcotos. britones. ⁊ anglos i ſuā ſbiectōem accepit. h⁹ dextera multarum elemoſinarum largitrix hodie q̄z cū brachio ⁊ cute ⁊ neruis incorrupta iacet. toto reliquo corpe in cineres diſſoluto. que a frē Oſwino apud vrbem bembaburch cōpoſita in ſcrinio pro miraculo monſtratur.

Gerdrudis ſancta niuigellenſis anno conſtantis xx. obijt. Hec fuit filia ytte relicta pipini q̄ iſtinctu ſcti amandi monaſteriū niuigellenſe fundauit. Et filiā ſuā Gerdrudā v̄ginem deo dignā pfecit. q̄ die ſui obitus appuit cuidā abbatiſſe treuerēſi noīe modeſte ſibi familiaritate cōiuncta. ſuā felicē trāſmigrationem oſtentās. pluribus inde miraculis claruit.

Vigilius epūs

Leodegarius epūs

Leodegarius epūs tpibus Cōſtantini imperatoris ebroniū peſſimū virū Theodoricus rex in grām recepit. q̄ leodegariū varijs tormentis afflixit poſt famē ⁊ carceris ſqualorem. poſt oculorum euulſionez. poſt plantarum cōciſionē. poſt lingue ⁊ labiorum exciſionē. conſummauit tandē martyriū p capitis abſciſionē. fuit hic a nobiliſſimis parentib⁹ regi clotario cōmēdatus. Et a didone auūculo ſuo pictauiēſi epo eruditus. inde ob pudentiā ⁊ ɔſiliū cū in regio palacio moraref. tantā ſcōm deū de pietate ſollicitudinē habuit vt eduenſi eccleſie mereref in pontificem pmoueri. Js poſt obitum ſuum multis miraculis in reſtituēda ſanitate claruit.

Vigilius quoqz circa idem tempus genere nobilis ⁊ ſanctitate preclarus in Antiſiodorēn. epatu ſedit annis. xxvj. vbi extra vrbē eccīam beate marie cū monaſterio cōſtruxit. Et hoſpitale qd̄ dom⁹ dei appellatur. Hic pter ſanctitatem ſuā inimicis iuſticie odioſus. a warachono ſeneſcallo regis francie in ſcotia ſilua occiſus eſt. Qui warachō ſucceſſit in eodem principatu ebrionio qui ſanctum Leodegariū occidi fecerat. Et ipē ebrionius in morte viſus eſt a demonibus in infernū deportari. Cum autem vigilius ad ppriā veheretur vrbē per ciuitatem ſenonicā vincti ruptis cathenis libere de carcere exierunt. Cathenas ad preſcriptam eccleſiam ſuam deferebant.

Ceſarea regina pſar

CEſarea pſar regina. Circa hec tpa de pſide exiens neſciente marito cū paucis ſuis fidelibus. priuato habitu. pter xpiane ſidei amorē. ꝯſtantinopolim venit. anno ſexcēteſimotercio ac. lxxx. Que qdē ab impatore honorifice ſuſcepta. poſt aliquot dies nō multo poſt: characterē baptiſmi vt deſiderabat ſuſcepit. ⁊ ab auguſta de ſacro fonte leuatā. hoc vbi intellexiſſet pſar rex. legatos ſtatim ꝯſtantinopolim mittit. q vxorē ab impatore repetant. Rn̄dit impator in arbitrio regine eſſe ſtandi vł diſcedēdi. ꝓinde eā ſciſcitētur. Interrogata regina reſpondet. Nūq̄ redituram in pſiam. niſi rex xpiani nomē ſuſciperet. Qui ſtatim recognita cū. xl. milibus hoim cōſtantinopolim pacato agmine veniēs ꝑbenigne ab impatore ſuſcept⁹. vna cū militib⁹ ſuis baptizatus. ⁊ ab Auguſto de fonte leuatus. catholica fide ꝯfirmatus ē. accepta ſua coniuge letus ⁊ gaudens multis ab auguſto honoratus muneribꝰ. in regnū reuertit.

Rotharis

ROtharis longobardoꝝ rex poſt arioaldū regē. regnauit annis. xvi. Is licet multis ꝑditus v̄tutibus. Arriana tn̄ labe inq̄natus oēs longobardos in eandē p̄cipitant traxit. vt in ciuitatib⁹ ſbiectis duos hēbat epōs vnū catholicū alteꝝ arrianū. In re militari p̄ſtans fuit. vt etruriā ⁊ liguriā cum locis maritimis vſq̄ maſſiliā in ſuā redegit ptātem. Tanti inſup fuit ingenij. vt leges q ſola memoria in vſu habebat. in ſeriē q̄ndā redegerit. ⁊ librū edictū appellari mādauerit. prius em̄ lōgobardi ſine lege fuerūt. Erat aūt (ipo in eodē codice referēte) ann⁹ ſeptuageſimuſprim⁹ quo longobardi ytaliā intrauerāt. vt in ꝓlogo libri patz. Huic cū aliqn̄ theodorus exarchus bellū indixiſſet. apud Scultemiā mutine vrbis amnē acriter pugnatū ē. vt exarchus ſeptē milia amiſerit. Tandē rotharis ſine filijs defunctus eſt.

ROdoaldus filius ſucceſſit q regnauit ānis. v. hic theodalinde regine filiā duxit vxorē. qui tamē libidinibus immerſus in adulterio mulieris deprehenſus a viro occiſus eſt.

ARipert⁹ deinde rex regnauit ānis. 9. Is apud papiā oraculū pulcerrimū in honorē ſaluatoris condidit. moriens duos reliquit filios ꝑtheritē ⁊ gundibertū reliquit ſucceſſores. quoꝝ tpibus longobardi pacē cū romanis rauēnatibuſq̄ vbiq̄ ſuauerūt. Sed varijs ipi inter ſe motibus agitati ſunt. grimoaldus nanq̄ beneuētanus longobardoꝝ dux ipos fratres diſcordes eſſe intelligens. magnas ducens copias papiā venit. qua ex vrbe cū ꝑtheritem puerū regē fugaſſet. gundibertū frēm expulit mediolano. Eas diſcordias exploratas hn̄s clodoueus rex francoꝝ. copias in ytaliā miſit. q cū in tranſpadana regione magnā feciſſent predā. a grimoaldo ytalia ſunt expulſe. Sunt tn̄ qui ſcribant gallos hac rōne deceptos eſſe. longobardi em̄ ſimulata fuga. caſtra reꝝ oīm copia ac vini potiſſimū plena relinquentes haud longe in inſidijs conſtiterāt. galli v̄o caſtra ingredientes rati veram eſſe hoſtiū fugam. In oēm voluptatem effunduntur. epulis ⁊ vino replent. quare ſupuenientibus hoſtibus cum ſomno etiam grauati paſſim veluti pecora ab hoſtibus ceduntur.

SArraceniq̄ ꝑ id tpus intantū hauſerāt opes. vt poſt ſubactas ⁊ quiete poſſeſſas. q romanoꝝ fuerant. prouincias aſie. europam inuadere preſumerēt nauigio itaq̄ ingenti ab alexandria ſoluentes rhoduz inſulam romani imperij ꝑuenerūt. eaq̄ capta coloſſum fama celeberrimū a quo ciuitas inſule primaria nomen habuit. demoliti ſunt. Ex cui⁹ ere nongentos camelos fuiſſe oneratos inuenimus. rhodo vaſta ſarraceni. egrū delati pelagus multas ex cicladibus afflixerunt.

Grimoaldus

GRimmoaldus decimus longobardoꝝ rex. regnauit annis. 9. Is abeūte ex ytalia cōſtantio in ciſalpinā rediens. foꝝ popolij ſabatho ſctō aggreſſus ceſis oībus diripuit. ac ſolo equauit. Fuere in hoc rege multe preclare corporis ⁊ anime dotes. tātū em̄ prudentia ⁊ cōſilio valuit. nō ſolū in rebus externis verūetiā in domeſticis vt q̄dam capitula ac q̄dam vtilia rotharis regis edicto addiderit. q poſtea legis formā accepere. fuit p̄terea mediocris ſtature corpore validus. capite caluo ꝓmiſſa barba. nec animo minus in rebus agendis q̄ corpe ꝓmptus. poſt fleubotomiā factā in brachio dū arcu colūbam ſagitaſſet erupto denuo ſine intermiſſione ſanguine diem obijt. ſepultus ē aūt papie ī baſilica beati ambroſij quā ipe ſua impenſa edificauerat. pertaris aūt ariperti regis filius in ytalia rediens tercio menſe poſt grimoaldi mortē regno paterno ſine cōtentione potitus ē.

COnſtātio ipatore ſblato cū oēs paſſim dilaberēt. ſupuenientib⁹ cū magna claſſe ſarracenis. ⁊ ſyracuſe ⁊ tota inſula occupat. vnde poſtea onuſti p̄reda alexandriam redeuntes vrbis quoq̄ rome ea ornamēta ſecū detulere q conſtantius aduexerat.

Dagobert⁹ rex frācoꝝ

DAgobertus francoꝝ rex eodē ferme tpe vir aſtuti ingenij. nec conſilio minus q̄ manu promptus moritur. Cuius animā e manibus demonū liberatā ferūt Dyoniſij ac Mauricij martyris ac etiā martini cōfeſſoris auxilio. q̊s ſemp dū vixit vt patronos coluit ⁊ templis honoratiores reddidit. Hic autem oib⁹ bonis inſignit⁹. regnauit ānis. 34. Veꝝ ab anglis infenſus ꝑpetuā cū eis ſuſcepit inimiciciā. hic iterceſſiōe heraclij oēs iudeos ī ſuo reg̃ baptiſare fecit.

ERfordia magna ac memorabilis vrbs ꝓuĩcie thuringie caput. a priſcis erphesfurt appellata. mōtem habet excelſum. qui nūc ſancti petri vocitatur. cum a temporibus Theodoſij imꝑatoris ſub archadio ⁊ honorio inclinatio imperij originem habuit. Franci romanoꝝ preſides. a rheno ytaliam verſus abiecerūt. Et ſe regi ꝓprio ſubiecerunt. Quibus intellectis thuringi ab altera parte rheni orientem verſus Ex conſilio regis francoꝝ merwigū eius cognatum in regem elegerūt. Js arcem cōſtruxit in eo monte. ⁊ caſtrū ꝓpe Erffordiam vbi nunc eccleſia ſancti Dyoniſij extat. qđ vulgares Merwiſburg nominãt. Poſt eius obitum baſſinus in thuringia regnum ſuccepit. Cui⁹ vxorem poſtea hildericus rex francie duxit ĩ cōiugem. Per ea tẽpa in loco vbi nūc baſilica diui andree frequētatur. villa Schildnorde extabat. in huleto quoq ꝓpe fluuiū Gera (qui nūc ciuitatem illabitur. ⁊ mediam ferme ꝑterfluit. Cuius cōmoditate tota ciuitas purgatur. ⁊ plurimū decoratur) Molitor ſagax ſua diuerticula habebat. cui nomē Erpff fuerat apud eius molendinū tranſitus ſiue paſſagiū olim extitit. at cum temporibus dodouei regis francoꝝ ad annū ſalutis trigeſimūoctauū ⁊ quadringēteſimū Erffordia ortum habuit. a molitore dicto atq tranſitu Erphesfurt denominata fuit. Regnante poſtea apud francos tagoberto inclito rege. Js poſt caſtrū in mōte deſolatum monaſteriū celeberrimū ſancto petro dicatum ordinis diui benedicti conſtruxit. Jnde mons ſancti petri appellatus fuit. Eccleſiam quoq ſancti Gangolfi dotauit. Bonifacius poſtea archiepūs maguntinus ſub pipino francoꝝ rege. cum thuringiam ad fidem cōuertiſſet eccleſiam glorioſe ſempq virginis Marie edificauit. ac ibi epiſcopatum ordinauit. qui illico maguntine ſedi ceſſit. Huius vrbis ager optimus eſt ⁊ herba fullonū que ſandix ac ſaponariā dicitur pro tingendis pannis feraciſſimus. Per cui⁹ arua gera fluuius ⁊ alia flumina ꝑterfluūt. regionem vbertim irrigantes. ꝓpter quod ⁊ pecoꝝ paſcuis habundat. Poſt annū deinde ſexageſimūſextum ſupra milleſimū muro circūdata ac turribus munita fuit. Et ciuiū edibus ac monaſterioꝝ ac eccleſiaꝝ ornamentis mirifice creuit. thuringoꝝūq celeberrima ſedes fuit. eo qđ totius regionis ferme media ſit. ⁊ bladis aliiſq neceſſarijs copioſiſſima habeatur. Et cum hec regio ac vrbs a ſoluendis decimis libera fuerit. Eam ob rem multas calamitates a finitimis principibus paſſa fuit. precipue temporibus heinrici tercij imperatoris. Js cum a ſeueriſſimo ſuo preceptore archiepiſcopo Colanienſi liber euaſiſſet. Jn omĩa genera flagitioꝝ ruptis tyrannic frenis ꝑcipitem ſe dedit. Montes oēs

Eccleſia virginis Marie

Sanctus Seuerus

colliculoſq; ſaxonie ⁊ thuringie caſtellis munitiſſimis extruxit. p̄ſidiūq; impoſuit. quibus cum victui neceſſaria minus ſufficerent ꝑmiſit. vt ex ꝓximis villis ⁊ agris hoſtili more predas agerent. ⁊ ad ipa caſtella munienda circūquaq; manētes cogerent. Rex ne manifeſta tyrannide notaret ſi ↄtra innocentes atq; in regnū ꝓpriū graſſaretur. vt impietatē ſuā q̄dam religionis ſpecie palliaret archiepm̄ maguntinū modis oīnibus inſtigauit. vt decimationes thuringie ſicuti ante pluries inſtituerat exigeret pollicens ſe ei in exigendo ſumma ope affuturꝝ. Et dicto obtemperare nolentes regia maieſtate coacturꝝ. Ea tamē pactione vt ipaꝝ decimaꝝ ꝑtem ſibi. q̄ ⁊ regie magnificentie ⁊ tanto labori ſuo digna forent tribueret. Ita eps̄ vaniſſima ſpe animat⁹. Synodū indixit in erpheſfurt. vj. ydus marcij. ſtatuto die aderat rex. archieps̄ ⁊ hermānus babenbergenſis ep̄us ⁊ alij q̄ ad diſcutiendam cauſam fuerint euocati. Thuringoꝝ ſpes ⁊ fiducia potiſſimū in abbate fuldenſi ⁊ hersueldenſi nitebatur. Cū hij ecciās decimales plurimas et p̄dia in thuringia haberēt. q̄ publica diſcuſſione interpellati ꝓ decimaꝝ redditione primo ꝑ deū archiepm̄ rogabant. vt antiq̄tus tradita monaſterijs legitima incōuulſa manere ſineret. q̄ ⁊ ſedes ap̄lica ⁊ veteribus ⁊ recētibus ſcriptis crebro firmaſſet. Et p̄deceſſores archiepi ſui nūq; īfringere tēptaſſent. Id atroci reſponſo archieps̄ repulit: p̄deceſſores ſuos rudibus in fide auditoribus. lac potiꝰ dediſſe nō eſcam. q̄ nūc reſecare vellet. ⁊ pfectis ſolidū cibū miniſtrare. Tandem thuringi improbata ſynodo ſedem apoſtolicam appellarūt ſ; rex capitali ſententia prohibuit. Poſtea exortū fuit bellū ſaxonicū. Nulla deinceps exactio facta eſt decimaꝝ. Gaudentibus Thuringis q̄ occaſionem inueniſſent. vt traditas ſibi a p̄ribus leges manu militari tuerentur. Et dolente rege quod dū decimis immoderatius inhiaret pene regnū cum vita amiſiſſet. In hac vrbe multa ſanctoꝝ corpa ꝑ illuſtriſſimos delata ſunt. videlꝫ Adolarij Eobani Seueri epoꝝ. ⁊ vincentie quibus ⁊ aras ⁊ baſilicas edificauerant ampliſſimas. In ea quoq; anno domini. 1392. Gymnaſiū celeberrimū ortū habuit. Ubi ſunt edes ampliſſime ſtudentiū ⁊ legentiū. Ex quo iuriſconſulti theologi ornatiſſimi. philoſophi ac medici excellentiſſimi ꝓdierūt. Perpeſſa tandem fuit hec famoſa vrbs vaſtationes ac direptiones ꝑ incendia varia. Neq; aliqua inſignis vrbs apud germanos memoratur. q̄ ꝑ fatalem ac aduenticiū ignē totiēs exuſta ſit. Ultimo incendio magna ex parte concrematur. In feſto eīn geruaſij Anno. M. cccclxxij. hec preclara vrbs in baſilicis glorioſe virginis marie ⁊ Seueri in pōte mercatoꝝ. foroq; rapaꝝ ⁊ aū gradus in edibus laicoꝝ ac canonicoꝝ damnū ſenſit. vt pene tercia vrbis pars incendio perijt.

Mons Sancti Petri

Linea summoꝝ pōtificū

Bonus

Agatho

Leo ſecundus

Benedictus ſecūdus

Joannes quintus

DOnus papa.pr̄ia romanus.pr̄e mauricio.eo tp̄e pontificatū iniȷ̄t q̄ Gri
moaldus longobardoꝝ rex moriť.quo q̄dem anno maximi imbres fue//
re ⁊ multi fulmībus afflati īteriere. ⁊ frumēta in agris emarcuere. Vn̄ ob hoc
pontificatū in maximis turbinibus ſuſcepit.Fuit aūt ſanctitate vite ⁊ doctrina
valens.vt clerū diuerſis ordinibus diſtinxit.⁊ honoribus auxit.Monachos
vero quoſdā ſyros cū neſtorianis ſentientes in monaſterio boeciano dep̄hen//
ſos ⁊ caſtigatos in varia monaſteria diuiſit.p̄terea rauēnatem eccl̄iam a roma//
na iam pridem ſegregatā ⁊ ob eam rem aliocephalim appellatā ſedi apoſtoli//
ce obtēpantem reddiderit.Hic inſup honori ⁊ cultui diuino ꝯſulens veſtibulū
ſancti petri(quod p̄adiſum vocant)quadripartitū marmorib⁹ ſtrauit.Inſtau//
rauit p̄terea.⁊ reſtitutas dedicauit eccl̄iam apoſtoloꝝ via hoſtienſi.Et eccl̄iam
beate euphemie via appia ſitam. At donus pontificatus ſui anno.v. mēſe.v.
die.x.moriť ac ſepelitur ad baſilicam Petri apoſtoli tercio ydus aprilis.Cui⁹
in morte epiſcopat⁹ vacat menſibus duobus.dies ſedecim.

Anno mūdi.5863. Anno xp̄i.664.

AGatho primus papa natione ſiculus.pr̄e romano ex monacho pontifex
creať.Vir certe tante ſanctitatis vt leproſum obuiū factū oſculo ſuo ſta-
tim liberauerit. Tante p̄terea manſuetudinis ⁊ humanitatis fuit.vt neminem
ab ſe vnq̄ꝫ triſtem dimiſerit. Nactus itaq̄ꝫ imp̄atorem moribus ſuis haud qua
q̄ꝫ diſſimilē.monochelitaꝝ cauſa cōciliū apud cōſtantinopolim habere conſti//
tuit.Expectauit itaq̄ꝫ donec conſtantinus a bello in p̄riam rediret q̄ ſarracenos
a ſe victos imperio romano vectigales reddidit. Inde legatos ſtatim conſtan-
tinopolim mittit Joannē portuenſem ep̄um ⁊ Joannē romane eccl̄ie dyaconē.
Hos ꝑ benigne ſuſceptos mira caritate ꝯſtantinus adhortatus ē.vt omiſſis ca
uillationibus ⁊ ſophiſticis altercationibus.ex equo ⁊ bono om̄i controuerſia
ſublata duas eccl̄ias vnā tandeꝫ facerent.agatho vero cui⁹ tp̄e poſt ſolis ⁊ lune
eclipſim peſte ac grauiſſima quidem laboratum eſt.pontificatus ſui anno ſecū//
do.menſe ſexto.die quintodecimo moritur.ac ſepeliť ad ſanctum petrū quar
to ydus Januarij.Cui⁹ morte annū vnū.menſes.v.ſedes tum vacat.

LEo eius nomīs ſecūdus papa.natione ſiculus.pr̄e paulo vir doctiſſimus
fuit.latine ac grece vt eius ſcripta indicāt. Preterea v̄o adeo muſice ꝑit⁹
eſt habitus.vt pſalmodiā cōpoſuerit.hymnoſq̄ꝫ ad meliorē cōcentum redege-
rit. Idem quoq̄ꝫ inſtituit vt in celebratione pax populo daretur. Sextā v̄o ſy-
nodum ita ſuſcepit vt eoſdē anathematiſauerit quos ſancta ſynodus p̄ſente cō
ſtantino damnauerat.Conceſſitq̄ꝫ neceſſitate vrgente omni die baptizari debe//
re. Inſtituit p̄terea ne ad archiep̄atum aſſumptus pro vſu pallij alioꝝue offi-
cioꝝ quicq̄ꝫ eccl̄ie ꝑſolueret. qd̄ vtinā hodie obſuareť. Cū ex hac largitione q̄ti
die mala oriantur. At leo in quo p̄ter doctrinā ⁊ eloquētiaꝫ ſingularis religio.
mira pietas ⁊ clementia fuit.pontificatus ſui menſe decimo moritur.ſepelitur-
q̄ꝫ collacrimātibus om̄ibus tanq̄ꝫ publico parente orbati ad baſilicam Petri.
quarto kal̄.Julij.poſt eius mortem menſibus.xj.diebus.21.ep̄atus vacat.

Anno mūdi.5883. Anno xp̄i.684.

BEnedictus iunior ſiue ſecūdus papa.patria romanus.patre Joanne.ab
ineunte etate xp̄o militans.diuine ſcripture ita operā dedit.vt doctrina ⁊
exercitatione in rebus diuinis tum ſingularis haberetur.Ob eius humanita-
tem pietatem gratiam in omnes maxime vero erga pauperes. Quibus virtu-
tibus hominū corda ita ſibi deuinxit.vt tū vnus haberetur.qui oīm ſuffragijs
in locum demortui leonis merito ſubrogaretur.Ad hunc conſtantinus impera
tor hominis ſanctitate ꝑmotus.ſanctionē miſit.vt deinceps quē clerus pobulus
exercituſq̄ꝫ romanus in pontificem delegiſſet.eundē ſtatim veꝝ xp̄i vicariū eſſe
om̄es crederent.baſilicas plures reſtituit maxime laurentij in luciam ac bt̄i Va//
lentini.Moritur autem pontificatus ſui menſe decimo.die duodecimo. ſepeli-
turq̄ꝫ apud beatū petrū ydibus Maij. qui vt omnibus vita carus fuit.ita poſt
mortem ab om̄ibus vt ſanctus. ⁊ bene de humano genere meritus celebratur.
Eius in morte ſedes vacat menſibus duobus.diebus quindecim.

IOannes quintus papa natione ſyrus.patria anthiocenus.patre Cyriaco
pontifex creatur.eo ferme tempore.quo imp̄ator cōſtantinus moritur. vir
ſingularis religionis ⁊ manſuetudinis atq̄ꝫ doctrine oīm conſenſu pontifex cre
atus in eccleſia ſaluatoris que conſtantiniana appellatur ad lateranū.ea ratiōe
qua leo ſecūdus cōſecratur a tribus epiſcopis hoſtienſi portuenſi ⁊ veliterno.
Quē quidem morem poſteri deinceps tenuere.Deniq̄ꝫ valitudinarius cum li//
bellum de pallij dignitate compoſuiſſet.pontificatus ſui anno primo moritur.
Sepeliturq̄ꝫ ad.s.petrum.iiij.nonas auguſti.Eius in morte ſedes vacat men
ſibus duobus.diebus.xviij.

Linea imperatorum

Conſtantin⁹ quartus

COnſtantinus conſtantij auguſti filius extincto vt premiſſuz ē apud ſyciliā ꝯſtante auguſto. puniꝺoqꝫ q̄ ei ſucceſſerat meſentio ſiue miſſeſſo tyrāno. romanoꝝ regnū ſuſcepit regendū. Romaniſqꝫ principatus ē annis decem ⁊ ſeptem. Is aūt cōſtantin⁹ q̄ prius fuit a ꝯſtancio genitore in conſortē imperij aſſumptus. illo interfecto vt oſ̄dimus territus eſt. ⁊ oīa vbiqꝫ adeo trepide adminiſtrauit. vt ſi aliqua fuiſſet vis illata. viſus ſit imperiū facilime amiſſurus. Uir poſtea catholicus modeſtuſqꝫ ac omni bonitate integerrimus. qui ſuſcepto imperio heracliū atqꝫ tyberiū fr̄es ſuos in imperij conſortiū accepit. Licet ſint q̄ ſcribāt eoſdē fr̄es pueros ne ad imperiū aſpirarent naribus mutilaſſe. Inde mox eccleſias collapſas. q̄ ſub heraclio ab hereticis dirute fuerant inſtaurauit. atqꝫ alias denuo edificauit. Et cū eſſet armoꝝ vir ſtrennuus ſarracenos romano impio infenſiſſimos bello deuicit. ac vectigalia reddidit. Decimo eñ imꝑij eius anno ꝯ ſarracenos celebri victoria cōſtantinū potitū inuenimus. vt ea afflicti clade ſarraceni tributū impio pendere ꝓmiſerāt. Accidit qꝫ oportuno in tp̄e. pax illa. ꝙ bulgari poſt paꝝ traciam inuaſerūt. Congreſſꝰ qꝫ illis pannomā inter ⁊ meſiā ſuꝑiorē ꝯſtantinus inſignē accepit cladem. cūqꝫ potius fugeret quā pedem referret. paci ab illis oblate cupientiſſimus acq̄euit. Satis nāqꝫ bulgaris feraciſſimi agri ꝓuincias danubio cōtinētes romani p̄ncipis auctoritate pacta ſecū federa habitare. inde ꝯſtātinopolim redijt. Et vt grecos romane ecc̄ie vniret ſextā ſynodū agathonis pape rogatu cōgregauit. Deniqꝫ cū eſſꝫ bonis opib⁹ plen⁹ morit̄ filio iuſtiniano ī impio relicto.

Synodus ſexta vniuerſalis apud conſtantinopolim.

SExtam vniuerſalē ſynodū apud ꝯſtantinopolim conſtantin⁹ imperator celebrari iuſſit. interfuerūt aūt agathonis pape legati Joānes portuenſis ep̄us ⁊ alter Joannes romane ecc̄ie dyacon⁹. Cōuenerūtqꝫ ad imꝑatoris edictū ducenti octuagintanouem ep̄i. Acta aūt eſt cā monochelitaꝝ q̄s ſupra diximus aduerſus fidē catholicā cōtendiſſe. vnicā tantūmō eē in xp̄o voluntatem. Erantqꝫ duo p̄marij cauſe aduerſarij Georgius Cōſtantinopolitan⁹ ⁊ machari⁹ anthiocenus ep̄i. quoꝝ Georgi⁹ auditis rōnibus faciliter in catholicoꝝ ſentētiā adduci ē paſſus. macharius aūt ꝑtinax. ⁊ nimis diu p̄ribus reſiſtens. nō ſolum ē dignitate p̄uatus. ſ; ſimul cū mortuis ſergio. pyrrho. paulo ⁊ petro euiſdē hereſeos auctoribus ſathane traditus. ad extremūqꝫ cū aliquot pſidie cōplicibus romā relegatus Et theophanū abbatē vero ſentiētē in locū macharij anthiocenū ep̄m creant. Hac aūt re ex ſentētia feliciter geſta. vt deo gratie agerētur ꝙ vtrāqꝫ ecc̄iam vnā feciſſet. ſententia ⁊ animis Joannes ep̄s portuenſis octaua paſce corā p̄ncipe ⁊ p̄tarcha. corāqꝫ pp̄lo conſtātinopolitano in baſilica ſancte Sophie miſſam latine celebrat. approbantibus oīb⁹ q̄ tū aderāt. veꝝ eſſe ⁊ ſctm̄ illū ſacrificādi morē. Et q̄ aliter ſentiūt a recto ⁊ honeſto diſcedere. Hec ē aūt ſexta ſynodus. q̄ Cyrilli. Athanaſij. Baſilij. Gregorij. Dyoniſij. Hilarij. Ambroſij. Auguſtini. Hieronimi. ſn̄ia concluſum ē. duas naturas ⁊ oꝑatōes in xp̄o eē. Exploſaqꝫ illoꝝ ꝑtinatia q̄ vnicā eē in dn̄o volūtatē dicerent. vn̄ monochelithe vocati ſunt. Ea reintegrāta fidei leticia agatho ⁊ romani paucos menſes ſunt gauiſi. ꝙ peſtꝭ tūc q̄nta raro alias ꝑ tres meſes romani populata eſt. ⁊ ipſe agatho eſt defunctus.

Cometa

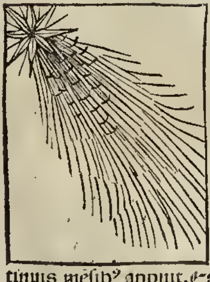

Eclipſis ſolis ⁊ lune

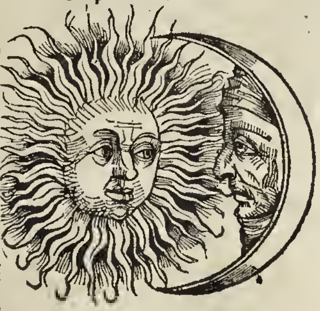

STella crinita quā greci Cometē vocāt indicabat ꝑfecto tot clades q̄ trib⁹ cōtinuis mēſib⁹ appuit. Et pluuie magne ac freq̄ntia tonitrua qualia nūqꝫ ātea fuere. viſe ſunt elemēta ī vrbis rome ⁊ ytalie excidiū ꝯiuraſſe. Nāqꝫ tāti tāqꝫ ꝯtinuati ībres tonitruis fulgorib⁹ īmixti fuerīt. vt maximā armētoꝝ paſſim morientiū iacturā pp̄li ſint ꝑpeſſi. qꝫquā plurimos viros ea tēpeſtate fulmīb⁹ afflatos īteriſſe īuenim⁹ ⁊ matureſcētia pluuiaꝝ initio ī cāpis frumēta emarcuiſſe vt ſolatio fuerint populis legumina. quoꝝ fetus primi grana in terrā vēto imbreue diſcuſſa cum herbidū ceſpitem pullulaſſent ad maturitatem denuo peruenerunt in Ciſalpina potiſſimum.

POſt ſolis quoqꝫ ac lune eclipſim peſte grauiſſima laboratū eſt que papiā depopulata ē vt ciues iuga montiū peterent ⁊ in vrbe frutecta ac herbe naſcerentur.

Linea ſummoꝝ pōtificū

Conon

COnon papa. Tracia oriundus. in ſicilia educat⁹. Inde romane eccle mi litans ex pſbitero pōtifex creat. Uir ſiqdem bonus ⁊ tanto pncipatu dignus. Nā dū romam petrū archiepm exercitus vo theodoꝝ pſbiteꝝ in Joannis demortui locū ſufficere conarētur. Tandē poſt longā altercatione in hanc ſententiā venere oīes: nutu diuino impulſi. vt conone eligerent. Erat em̄ moribus. litteratura pietate religione dignitatis ſpecie inſignis. quē nōnulli angelicū ob venerandā caniciē ⁊ dignitatē forme appellarunt. animi ſimplicis ⁊ integri. modeſtie ⁊ iuſticie ſingulari. ꝯſtantie et prudentie pluſqꝫ humane ſemper ē habitus. Hāc obrem e veſtigio oīes ad quos ptinebat eū cōfirmarunt. cū maxima acclamatione laudū ſuaꝝ. idem fecit Theodorus exarchus rauennas. qui tn̄ poſt initiū pontificatū ſtatim inualitudinem incidit. vn̄ paſchalis archipſbiter ac theſauri pontificis diſpenſator regnādi cupidus ioannē hexarchum pecunia ſollicitat. vt eius ſuffragijs poſt mortē cononis pontificatus ſibi decernat. Accepit pecuniā quāqꝫ nihil coꝝ q̄ pmiſerat pſtiterit. Morit aūt conon pontificatus ſui menſe. xj. die tercio. ſepeliturqꝫ ad ſanctū petrū. xj. kalendas octobris. vacat tum ſedes menſibus duobus. dieb⁹ tribus ⁊. xx.

Anno mundi. 5893. Anno xpi. 694.

Sergius

SErgius papa natione ſyrus. pria anthiocenus pre tyberio. adeodati pōtificis tpe romā veniens in cleꝝ romanū aſciſcitur. Deinde vo ob ei⁹ doctrinā ⁊ diligentiā circa miſteria ac rem diuinā p ordines conſcendens ſctē ſuſanne ad duas dom⁹ cū titulo eius loci creatur. frequētare tū magis atqꝫ magis cimiteria cepit. qua ex re tantū ſibi nomis cōpauit. vt defuncto conone in ei⁹ locū ſuffect⁹ ſit. nō ſine altercatōe tn̄. Nā cū pars ppli romani maxime theodoꝝ archipſbiteꝝ peteret ⁊ nōnulli ob exarchi iudicibus ſubornati paſcalem noīaſſent. parſqꝫ vtraqꝫ in palatio lateranenſi cōueniſſent tandē cleri populiqꝫ vota in ſergiū cōuenerūt. quē poſtea iuſtinianus impator cū ſue ſynodi nollet acquieſcere ad ſe vinctū p zachariā pthoſpatariū ſuū trahere pcepit. ſ milites ytalici id admittere noluerūt. Veꝝ cum pacem obtinuiſſet ad eccleſiaꝝ inſtaurationem manū appoſuit. Et qꝫmaxime petri baſilicā ablatis ruderibus renouatiſqꝫ tignis ſtillicidijs ac parietibus in antiquā formā reſtituit. Ibiqꝫ partē dn̄ice crucis inuenit in capſula enea. Et. b. leonis pape corp⁹ vili⁹ iacēs honeſtiore loco repoſuit. Conſtituit pterea vt in fractōne dn̄ici corpis ter caneretur agnus dei. his tot rebus inſignis pōtificatus ſui anno. xiij. menſe octauo. die tercio ⁊. xx. morit. Et in baſilica Petri collacrimātibus oīibus ſepelitur. vi. ydus ſeptembris. vacat tum ſedes menſem vnū. dies viginti.

Joannes ſextus

JOannes eius noīs ſextus. papa natione grecus pōtificatū iniit quo theophilatius ytaliā peteret. Js pontifex reſtituta baſilica ſancti andree in vaticano. ſarctoqꝫ tecto diui marci atqꝫ ornato altari principis apoſtoloꝝ petri ductis colūnis dextra leuaqꝫ. atqꝫ etiā vt erat animo pi⁹ ex erario eccleſie multos captiuos redemit. Moritur aūt pontificatus ſui anno tercio menſe tercio. martyrio vt quidam volūt. Sed a quo martyriū paſſus ſit nō ſatis cōſtat. Sepultum ad cathecūbas ſebaſtianas via appia quidaꝫ affirmāt. Eius ex morte vacat tum ſedes menſem vnū. dies vnde viginti.

Joannes ſeptimus

JOannes ſeptim⁹ papa natione grecus. patre platone eo tempe pōtificatū iniit quo iuſtinianus conſtantinopolim reuerſus. tyberiū ⁊ leontiū a quo fuerat imperio deiectus ſpectante populo interfici iuſſit: fuit aūt vir multe eloquentie ⁊ ſanctitatis. Qui in baſilica Petri oratoriū (ita em̄ appellant) locum orandi in honorē dei genitricis extruxit. Cui⁹ parietes vermiculato opere intecti. dextra leuaqꝫ quorūdam ſanctoꝝ patꝝ vultus oſtēdebāt. Baſilicā pterea ſancte Eugenie reſtituit iam pridē vetuſtate collapſam. Cimiteria quoqꝫ ſctōꝝ martyrum Marci Marcellini Damaſiqꝫ pontificis exornauit. Poſtremo vero multas baſilicas pictura ⁊ ſtatuis ſanctorum culciores reddidit. Moritur aūt ſecundo pontificatus ſui anno. menſe ſeptimo. die. xvij. Sepeliturqꝫ in baſilica petri ante altare dei genitricis quod ipe extruxerat. qntodecimo kal. nouembris. Eius autem in morte tribus menſibus ſedes vacat.

Siſinus

Syſinus papa. vel vt alij volunt Soſimus. natione ſyrus. patre Johanne. xx. tantū diebus in pontificatu vixit. Js licet podagra ⁊ cyragra ita laboraret vt neqꝫ ambulare. neqꝫ cibum capere poſſet. tamē ita vrbis rome et reip. xpiane curam geſſit. vt nil pternuſerit. Et ante pontificatū ⁊ in ipſo magiſtratu quod bonū pōtificem deceret. Jam em̄ materiā oēm parabat qua ⁊ menia vrbis ⁊ templa vetuſtate collapſa in meliorem formā reſtitueret. Verū ſubita morte correptus in baſilica Petri ſepelitur. viij. ydus nouembris. Vacat tum ſedes menſem vnū. ⁊ dies. xviij.

Iuſtinianus ſecūdus ſiue iunioꝛ Conſtantini iam dicti filius poſt prēm in imꝑio relictus. imꝑauit prima vice ānis. x. Uir ſiqdē pmo bonꝰ ⁊ prudēs ac elemoſinaꝝ ꝓfuſus largitoꝛ. Quaſobꝛes cōſtantinopolitanū admodū auxit imperiū. Et multas leges condēs diuinā honoꝛauit religionē. Et cuꝫ ꝑ. x. annos gubernacula tenuit affricam a ſarracenis abſtulit. Et cuꝫ eiſdem pacem terrā mariqꝫ fecit. Sicut affricā libiāqꝫ ammittere defuncti pr̄is res noue fecerāt Ita eaſdē ꝓuincias exoꝛte pariter in ſarracenis noue res recipe adiuuarūt. Si qdem gizite ſarracenoꝝ ammirathio eꝫ idem tpis quo cōſtantinus vita functo baldalon illi ſuffectus eſt. Qui audiens iuſtinianū imperij iura oīm ꝓuinciaꝝ conſenſu accepiſſe. pacē illi vltra obtulit. ꝑ cius ſedus affrica ⁊ libia in primis fuerūt imꝑio reſtitute. Affirmantqꝫ nōnulli ſcriptoꝛes eo in ſedere interueniſſe. vt ꝑ annos. x. q̄ terminus in pace fuerat aſſcriptus ſarraceni ſingulo quoq̄ die nūmos mille aureos ſoluere ſeruūqꝫ vnū ex gente ſua. ⁊ vnū item equū romano imꝑatori mittere tenerent. Interea v̄o cū in deū iuſtinianus tū in homines mira incōſtantia vſus. Et ſarracenos ⁊ bulgaros preter ſedera pacis inite adoꝛitur. a qbus certe plus incōmodi accepit q̄ꝫ intulit. Et ꝯſtantinopolim rediens a ciuibus oībus odio habitus ꝙ ſeuiciā ꝑfecti vrbis nō cōpeſcuit. Qd qꝫ ſynodū habuiſſet ad qd cū romani pontificis cleriqꝫ cōueniſſent oꝛatoꝛes. iteratā ſunt ſexte ſynodi acta qbus intermixta ſunt aliq ritu catholico abhoꝛrentia. Subſcripſerūt v̄o imprudentes romani pontificis oꝛatoꝛes. Sed eaꝫ ſubſcriptionē ſergius pontifex vt pro heretica iudicatā noluit appꝛobare. Iratus v̄o ē iuſtinianus ⁊ mittēs zacharia ꝓthoſpatariū romā iuſſit ſergiū pontificem cōſtantinopolim deportari. verū milites hexarchatus ytalici raptis ꝑpere armis pontificē a tāta iniuria tutati ſunt. Cū itaqꝫ iuſtinianꝰ ꝑfidie q̄ in oēs vtebat. ⁊ impietatis in romanū pontificē penas dedit. Si qdē leoncius patricius annuēte gallinico pr̄iarcho ꝯſtantinopolitano inſurgēs ppłum ad arma cōciuit. Et carcere vi fracto multos educens morti ꝑpetuoqꝫ pedoꝛi addictos. iuſtinianum imperio deiectum cepit. nareſqꝫ mutilatum curauit cerſonam ponti ciuitatem exilio deportari.

Leoncius patricius vel vt alij volūt Leo ſecūdus īꝑatoꝛ pulſo iuſtiniano impiū occupās īꝑauit ānis. 3. Eos ipij motꝰ exploꝛatos hn̄s habdimelech ſarracenoꝝ ammirathus affricā inuaſit. in quē leonciꝰ imꝑatoꝛ ioannē patriciū militie mgr̄m cū exercitu miſit. ⁊ qdem ioānes ſarracenis ꝯgreſſus. eos fugere cōpulſos oīm affrica exterminauit. Uerꝫ nō mlto poſt ſeditione iter eos oꝛta. Tiberiū q̄ndā ciuē ꝯſtātinopolitanū imꝑatoꝛē creāt. Qui ꝯfeſtim ꝯſtātinopolim cū exercitu adnauigās leonciū capit. ⁊ eodē affectū ſupplicio q̄ iuſtinianū dixīmꝰ in carcerē cōnijcit. maioꝛi ludibrio hominem reſeruans.

Tiberius eius nominis tercius imꝑatoꝛ leoncio capto ⁊ incarcerato imꝑauit annis. 7. hic conſtantinopolitanus nobiliſſimus erat ciuis. Cuꝫ exercitus ioannis in affrica relictus tumultuari cepit. abſimaꝝ cui tyberio fuit cognomen ducem pꝛimo poſt imꝑatoꝛem acclamauit. Is imperiū vt aliqui q̄ſitum: vt alij oblatū accipiens nequaqꝫ moꝛas ſibi apud affricā trahendas exiſtimauit. Et cum exercitu pene omni nauigans conſtantinopolim ꝑuenit. fauebant v̄o ciues affiniū agnatoꝝqꝫ factio potentiſſima. vn̄ dum leoncius foꝛum palaciūqꝫ ſeruare nititur. ingreſſus abſimarus vrbē cepit. leonciū naſo mutilauit ⁊ in carcere maioꝛi infoꝛtunio reſeruauit. Qui ſuſcepto p̄ncipatu philippū nicephoꝛi patricij filiū in pontū exulare iuſſit. Cū dixiſſet in ſomno vidiſſe caput ſuū aquila obumbꝛari. Uerꝫ iuſtinianus in ponto ad regem bauaroꝝ confugiens qui honoꝛifice ſuſceptus ei filiā vxoꝛem dedit ⁊ ad recupandū impiuꝫ auxiliū preſtitit qui tyberium eiecit ⁊ imperium rurſus recepit.

Iuſtinianus olim auguſtus iterum ope bauaroꝝ ⁊ bulgaroꝝ conſtantinopolim reuerſus imꝑauit ānis. xxvi. Cū eñ ad ſexti Ioannis pontificatus initiū iuſtinianus ſecūdus cū cerſone apud quā ciuitatē exulabat p̄ ſe ferret reſidendi impij intentionem: ciues abſimaro imꝑatoꝛe fideles illū capere intētarunt. Sed is clam abiens ad bauaros cōfugit. Quoꝝ rex aut vt ipi appellabant cacānus illi honeſte habito filiam ſpopondit vxoꝛem. Et tñ anno vix duꝫ elapſo cacānus ab aſimaro pecunia coꝛruptus. iuſtinianū ⁊ hoſpiteꝫ ⁊ generꝫ pꝛodere eſt pactus. quod cū reſciſſet iuſtinianus fugiens bulgaroꝛum regi trebellio ſe cōmiſit. qui ſuſceptam aduene curam illuꝫ ꝑ arma in patriam reduxit. ingreſſus conſtantinopolim iuſtinianus. leonciū quoqꝫ a quo fuerat imperio deiectus in carcere inuētū eduxit. Et vtrūqꝫ inimicū inſpiciēte populo occidi iuſſit. gallinicū pr̄iarchā obcecatum romā relegauit. Et quotiens ſtillantem mūcis naribus mucū abſtergeret quēpiā aduerſariū partiuꝫ excarnificari iuſſit. inde cum filio tyberio in pꝛelio occubuit.

Linea Imperatorum

Iuſtinianus ſecūdus ſiue iunioꝛ

Leontius

Tyberius tercius

Iuſtinianus

Synodus aquilegienſis

Hoc tp̄e aq̄legie ob impitiā fidei q̄ntum vniuer
ſale cōciliū ſuſcipere diffidit donec ſalutaribus
beati pape ſergij monitis inſtructa. Et ip̄a huic cū ce
teris xp̄i eccleſijs annuere cōſentit. Facta eſt aūt hec
ſynodus cōſtantinopoli tp̄ibus pape iulij ſb̄ iuſtinia
no p̄ncipe cōtra theodoꝝ. ꝛ om̄es hereticos q̄ beatā
mariā ſolū hoīem nō deū ꝛ hoīem genuiſſe affirmāt
In qua ſynodo catholice eſt inſtitutū vt. b. maria ſp̄
v̄go theotocos diceretur. quia ſicut catholica fides
habꝫ. nō ſolū hoīem ſ̄ vere deū ꝛ hoīem genuit.

Theodorus

Theodorus Angloꝝ archiep̄s vir doctiſſi-
mus optimuſq̄ꝫ ꝑ hoc tp̄s
apud āgliā floruit. Et inter
cetera libꝝ egregiū edidit.
In q̄ declarauit q̄ peniten-
tia vnūquodq̄ꝫ pctm̄ dilui poſ
ſet. ſed ꝛ alia cōmentaria p̄
pulcra in diuinis codicibꝰ
ſcripſit. Sanctus q̄qꝫ the-
odorꝰ auguſtudineſis ep̄s
virtutibus claruit.

Lambertus ep̄us

Lambertꝰ vir ſctiſſimꝰ apō leodiū ea tēpeſtate mar
tyriū ſubijt. eo q̄ pipinū rephēderit. q̄ vxori pellicē alpiadē ſuꝑinduxerit.
Hoc aūt facinus alpiadis fratrē cōmiſiſſe aiūt q̄ poſtea morbo pediculari cōſum
ptus ē. Hic ex nobilibus ꝛ diuitibus parētibus natus ꝛ a p̄meuo lr̄is eruditus
ita ꝓ ſanctitate ſua ab oībus amabat. vt traiectenſi ecc̄ie poſt theodardū mḡim
ſuū ꝓmoueri in ep̄m mereret. Cū v̄o childericus q̄ eū ꝓmouit q̄ eum diligebat
ab impijs occiſus. Maligni eū ſuo honore priuarūt. ꝛ pharamundū in locū eius
ſtatuerunt. Lambertus cū duobus pueris monaſteriū ingreſſus ꝑ annos ſeptem
optime cōuerſatus. Inde expulſo pharamūdo iteꝝ reductus. vbi multos v̄bo ꝛ
exemplo cōuertit. dodo ei cōtrariꝰ. Eū ꝑ modū crucis in oꝛone ꝓſtratum directo
iaculo ſui impij in leodio peremerūt. Inde occulto nauigio ad pontificalē ecc̄iaꝫ
ꝑduxerūt. ꝛ ꝓpt̄ hoſtes illico ſepeliert̄. Setūs āt chumbertꝰ ſucceſſor eiꝰ celitꝰ ad-
monitꝰ corpꝰ. s. lāberti a traiecto leodiū cū mag̃ miracl̄oꝝ gl̄ia tranſfert.

Beda venerabilis

Beda anglicus preſbiter ꝛ monachus cognomento venerabilis: vir latina
grecaq̄ꝫ lingua nō mediocriter eruditus. Anno domini. 692. ꝓ xp̄iana reli
gione multū laborauit. Hic trigeſimū ſue etatis annū agens. p̄ſbiter ordinatꝰ ē.
Et in extremo natus angulo orbis. omnes terras ꝓſtrinxit. Eo q̄ docendo ꝛ p̄di
cando vſq̄ꝫ in ſeniū aut ſcribendo nō deſtitit. vt ꝑ nouē. ꝛ. 50. annos ꝛ docere ꝛ li
bros cōponere nūq̄ꝫ laſſus viſus fuerat. Ea ꝓpter ob religionē etiā atq̄ꝫ modeſti-
am venerabilis cognomentū adeptus ē. Scripſit em̄ multa in actus apl̄oꝝ. in lu
cam ꝛē. Edidit ꝛ librū de tp̄ibus omeliaſq̄ꝫ pleraſq̄ꝫ quibus multum gallici ſacer
dotes vtunt̄. Edidit quoq̄ꝫ cōmentarios in vetus ac nouū teſtm̄. ꝛ libꝝ de geſtis
angloꝝ. Qui poſtremo circa annū dn̄i. 734. etatis v̄o ſue. 72. plenus bonis opi
bus diem obierit in ſanctoꝝ numero cōputari meruit. Strabo quoq̄ꝫ et Haymo
viri doctiſſimi bede fratres ſunt habiti. quoꝝ alter pleraſq̄ꝫ omelias eleganti ſer-
mone cōpoſuit. Alter v̄o geneſim cōmētatus eſt. Bedam aūt inuitatū a Sergio
papa. vt romā iret ſcripta pape ad etelfridum abbatē monaſterij vbi erat Beda oſtendūt.

Corpꝰ. s. bn̄dicti ferūt tp̄ibus ſiſinij pape e monte caſſino furto ſb̄latū ꝓpter ſolitudinē loci ꝛ in galli
am tranſlatum fuiſſe. Uel vt alij ſcribūt de monte caſſino ad monaſteriū floriacē. cū ſcolaſtica ſoro-
re fuiſſe tranſlatum per monachum nomine aygulſum.

Pipinus dux

Pipinus auſtrie. vel vt alij volūt auſterie dux ꝛ gubernator cognomēto ve-
tulus ſeu breuis: occupādi regnū frācie fundamēta iecit. Inde caroloꝝ glo-
rioſum nomē apud frācos initiū ſumpſit. Cū is intellexiſſꝫ bertariū q̄ndam igno
bilē. Cuiꝰ opa theodericꝰ frācie rex plurimū vtebat̄ oībꝰ odio eē. coactis ī vnum
ingēti copijs in galliā traijcit. ac theodoricū cū berthario obuiū factū. collatis ſi
gnis fundit fugatq̄ꝫ. Salutē ſibi berthariꝰ ſuga q̄ſiuit. In regnū v̄o theodori
cus ſe recipiens. Pipinū victorē pace ſequeſtra regni gubernatorem ꝛ maiorem
domus (vt galli aiūt) efficit. Et extūc frācoꝝ reges degenerātes victores regnuꝫ
admīſtrare ceperūt. Pipinus igitur rebus in regno cōpoſitis cōſanguineo ſuo ī
admīſtratione conſtituto. Ip̄e in auſteriā rediit. vbi ſeptem annis regnauit.

Ferraria inſignis vrbs. veteri pado appoſita. quā ciuitatē primū menibus circūdatā a ſmaragdo patricio ⁊ ytalie exarcho. circa annū dñi. 700. ⁊ ornatam fuiſſe hiſtorie tradūt. Nominis cauſam hanc aſſerūt. vetuſta rauennatiū eccleſie monumenta. ꝙ vrbis illius archiepi tria iuriū ecclie ſue loca a trib⁹ metallorꝫ noībus appellauerint. Aureolū forliuienſis agri in ameno colle ſitum ab auro ⁊ argentā pado primario oppoſitā ab argento. Ferrariāq; a ferro. Cuꝫ aūt ferraria ab ipo cōditionis initio in ꝑtibus rauennatiū romanorūq; ſimul aduerſus longobardos duraſſet. illis a Carolo victis. poſt donationē de exarchatu. rauennate factam romane eccleſie in eius obedientia perſeuerauit. Tandē quo tpe germani imꝑatores ecclie aduerſari ceperūt ipa quoq; ciuitas ſub alterutris vacillauit. Sed ad annū ſalutis vndecies centenū matildis comitiſſa venetorꝫ rauennatūq; auxilio eandē vrbē ab heinrico tercio eccleſie hoſte occupatam ſibi ſubegit. Et anno abinde centeſimo ⁊ vigeſimoprimo quē marchiones eſtenſes amicitijs diuitijſq; potentiſſimi in ferraria eſſent ſalinguerra quidē ferrarienſis ꝑ eorꝫ ⁊ ecelini amicicie occaſionem p̄ſidia vſus. Friderici barbaroſſi inſtigationibus auxilioq; ferrarie dominium occupauit. In eaq; regnauit annis decem ⁊ nouē. quē innocentius quartus pontifex roman⁹ venetorꝫ auxilio. ad annū ſalutis duodecies centenū atq; quadrageſimū expulit. Et marchiones eſtenſes ferrariam ſibi paulopoſt ſubigere inceperunt. vbi olandrinus eſtenſis primo p̄fuit. Sed anno abinde ſexageſimooctauo p̄ſulante clemente q̄nto cum Azzo eſtenſis marchio beatricē Caroli ſecūdi neapolitani regis duxiſſet vxorem. a friſco eius filio ꝓpter nouercam ſuperinductam pater in carcere cōiectus eſt ⁊ a venetis impetrato auxilio ferrariā potitus eſt. Qui cū vidiſſet ferrarienſes ſe eccleſie ſubdere velle in vindictam. mediam ferrariā incēdit. ꝓpter quā iniuriā. pulſo friſco ciues ſeſe venetis dedere. eo ꝙ ſe egregie ab his defendi poſſe ſperabant. Veneti ipis marchionibus per arma pulſis. ⁊ ex ciuiū deditione ferraria ſunt potiti. eamq; vt dimitterent adduci non potuerunt. Licet clemens q̄nt⁹ pontifex ro. ciuitatē venetiarꝫ eccleſiaſtico ſupimpoſuerit interdicto. Vn̄ oīa eorꝫ bona per galliam britanniāq; direpta fuerūt. Nec paruiſſent iuſſionibus pape. niſi legatus eccleſie pallaguria florentinorū ⁊ Caroli regis fretus auxilio in ytaliam de auinione veniens venetos vi ⁊ armis ferraria primū. poſt caſtello thealdo quod ad pontem retinebāt magnis vtrinq; cōnuſſis cedibus deturbaſſet. Fuitq; poſtea ſemꝑ ferraria ſub eſtenſis familie gubernatione. pontificibus obedientiſſima. hac tamē lege vt quot annis decem milia nūmū aureorꝫ romane eccleſie perſolueret. Et quaſdam cōuentiones cum venetis habuerunt quorꝫ obedientia ⁊ pace opibus potentiaq; plurimū creuit quod multiplicare fecit concilium a quarto Eugenio pontifice romano ibi celebratum. Cui interfuit Io. paleologus imꝑator conſtantinopolitanus. Quod vero p̄teritis temporibus noue. ꝗ ſplendidiſſime ciuitati defuit. preſens ſuppleuit ſeculum. In ea enim ſuperbiſſima principum ac ciuiū pallacia erecta fuerunt. vbi cum gymnaſiū ſit noſtris temporibus. multi humanitate. phīa. ac legum pericia viri excelluere. p̄ſertim viros habuit nobiles litteris hūanitatis ornatiſſimos.

Ferraria

HERBIPOLIS

HErbipolis vernacula lingua wirtzipurgk appellata. principalis ac inclita ciuitas francie orientalis que franconia dicitur. quã moganus fluuius ex montibus bohemie ortus ꝑlabitur. In qua dyana dea vſqʒ ad tpa. s. kiliani martyris colebatur. qui ducem Gotzbertum ac ſubiectum populũ in fide orthodoxa inſtruxit. filius betanus dux in monte wirtziburg ob honorem marie virginis glorioſe. primã eccleſiam conſtruxit. Et cuʒ regio franconie partim plana. partim montoſa ſit. Montes haud ipi difficiles ſunt Ager nõ admodum pinguis. Nãqʒ plerũqʒ arenoſus eſt. Multis in locis conſiti colles vineis. gratum ꝑducunt vinũ. Maxime vo apud herbipolim. Et qͣ̃quã terra in mltos partita ſit dominos. tñ herbipolenſem epiſcopum ducem franconie dicunt. Cum ⁊ ea vrbs nobilis epiſcopi ſedes ſit. qui ⁊ franconũ dux habetur. Et cum rem diuinam facit gladiũ in altari nudũ ante ſe habet. Eſtqʒ ꝓpe vrbẽ in excelſo monte (quẽ montem noſtre domine appellant) arx arte ⁊ opere munita. ac ſpectatu digna. vbi prelatus vt plurimũ reſidet. Eſtqʒ ſuper alta rupe conſtructum caſtellum. a tribus partibus ex planicie ſurſum erectum. ac ſua natura defenſum. Pars quarta foueam habet. pontemqʒ. ꝓfunditas fouee altiſſima eſt. In hac parte turris eſt vndiqʒ ꝓpugnaculis cõmunita. In cuius ſummitate cuſtos reſidet. qui cornu tuba clamitat. Murus caſtelli duplex eſt in medio platea eſt articularis. Eſtqʒ in ea capella ad diuinũ cultum perornata. vbi are conſecrate ſunt. Sunt ⁊ ibi manſiones qͣ̃ plures. tum ample tum decore. cellaria ſub caſtro perampla. ⁊ ſtabula multa. Habet ſimiliter hec inſignis ciuitas tres collegiatas eccleſias. preter baſilicam epiſcopalem merito ſummã dictam. Et quatuor ordines mendicatas. Ordo quoqʒ ſancti benedicti ad ſanctum Stephanũ locum aptum poſſidet. Cartuſienſeſqʒ domini theutonici. ⁊ ſancti Joannis cum ſcotis ibi domicilia habent Quinqʒ etiam monaſteria ſanctimonialiũ. Extant ⁊ in ea quinqʒ parrochie. ⁊ duo hoſpitalia. Sacellũ itẽ virginis marie cum turri mira arte conſtructa. Edeſqʒ perpulcre canonicoꝝ ⁊ ciuiũ hanc vrbem exornant. Huic ſedi nũc preeſt nobilis ac preſtantiſſimus epiſcopus Rudolphus de Schernberg. qui nonageſimũ etatis annũ nũc excedit. Et epiſcopatum innumeris diuitijs ac varijs poſſeſſionibus auxit.

Linea ſummoꝝ pontificum

Conſtantinus

Gregorius ſecundus

Gregorius tercius

Conſtantinus papa. natione ſyrus. p̄re ioanne. vir doctiſſimus ⁊ lingua
latina grecaq; eruditus. eo tp̄e pontificatū iniȷ̇t. quo rome triennio fame
laboratū eſt. qua quidē in re ita om̄es tum vel maxime paupes iuuit. vt conſtā
tinū celitus miſſum homines arbitrarent̄. Et cū iuſtinianus nil innnutauerat
p̄ter hoc tantū qđ ſedem ap̄licam veneratione deinceps obſeruauit tutatuſq; ē
videndiq; conſtantini pontificis admodū ſtudioſus hoīem rogat vt ad ſe ꝓfi/
ciſcatur p̄miſſa claſſe quo tutius nauigaret. Appropinquātı aūt vrbi regie cō-
ſtantino tyberius iuſtiniani fili⁹ cū regio comitatu. Et cyrus p̄iarcha cū ōmi
clero honoris cauſa ad octauū lapidem obuiā ꝓdeūt. vrbem ingreſſi in regias
ꝑduxere. Juſtinianus poſt vrbem ingreſſus. nō ſolū pontificem amplectit̄. ve
rūetiam eius pedes venerationis cauſa exoſculatur. inde iuſtiniano defuncto.
philippicū ſucceſſorem hereticū declarauit. Conſtātinus em̄ habita ſynodo nō
modo philippici ⁊ ioannis monaci opiniones improbabat. verūetiā decernit
vt ſanctoꝝ patrū ymagines qui ſex concilijs ab om̄ibus probatis interfuerāt.
Jn porticu beati petri depingerent̄. Cū intellexiſſet eas a philippico e pariet/
bus ſancte ſophie ignominie cauſa abraſas fuiſſe. Preterea conſtituit ne impe
ratoris heretici nomē publicis ſcriptis aut priuatis in ere argēto plumboue re
ciperet̄. Poſtea morit̄ cōſtantinus ſeptimo pontificatus ſui anno. die. xx. ac ī
baſilica Petri ſepelit̄. tercio yd⁹ februarij. ſedes mēſes viii. ⁊ dies. 40. vacat.

Anno mundi. 5913. Anno xp̄i. 714.

Gregorius ſecūdus papa. p̄ria romanus. p̄re marcello. vir certe optimus
atq; ſanctiſſimus: tanteq; eruditionis ⁊ facūdie habitus vt facile cōuince
ret om̄es male de catholica fide ſentientes. Nā ſub ſergio pontifice ſacris inici
atus. ſacellis ⁊ bibliothece p̄fuit. tante fidei ⁊ integritatis eſt habitus. ſumēs
deinde dyaconatus ordinem. cōſtantinopolim cū conſtantino pōtifice ꝓficiſci/
tur. vbi cū acriter diſceptaretur quibuſdā de rebus ad fidē ꝑtinentibus. ita acu
te reſpondit. vt om̄ibus ingenij ſui ⁊ doctrine admiratione iniȷ̇ceret. Poſt ꝯſtā
tinū deinde in pontificē electus. quāq; aliqui ſtephanū ſecundū illi ſuffectū ſcri
bant. Jnito aūt pontificatu ⁊ menia vrbis aliqua ex ꝑte vetuſtate collapſa in/
ſtaurat. Et trabes baſilice principis apoſtoloꝝ. laurentijq; martyris extra mu/
ros. Monaſteriū quoq; via hoſtienſi poſitū non longe a baſilica pauli. Et mo
naſteriū ſancti andree qđ barbare nūcupatur reſtituit. Huius p̄terea hec pecu/
liaris laus eſt. ꝙ eius opera germani ad fidem cōuerſi ſunt. miſſo eo bonifacio
⁊ alijs qui eos e tenebris educerēt ꝓpoſita veritatis luce. Pace inde foris par/
ta gregorius iteꝝ reparandis locis aīm adijcit. baſilicam nāq; ſancte crucis in
hieruſalem iam pridem deſtitutā reſtituit. Domū paternā mortua matre in ho
norem agathe dedicauit. eoq; loci monaſteriū extruxit. Jndeq; leonem imꝑato
rem hereticū habita ſynodo excōmunicauit. Eo ꝙ ſanctoꝝ ymagines abolere
nō deſineret. Cum autem ſuo exemplo omnes ad virtutem et ſanctitatem inci-
tabat. pōtificatus ſui anno ſextodecimo. menſe nono. die. xi. moritur. ſepelitur
q; ad baſilicam Petri. tercio ydus februarij. Eius in morte epiſcopatus tū va/
cat dies quinq; ⁊. xxx. Centū autē ⁊ octo ac. xl. epiſcopos toto ſuo pontificatu
creaſſe dicitur.

Gregorius tercius papa. natione ſyrus. patre Joanne. vir ſingularis doctrine ⁊ humanitatis. preci
pue greca ⁊ latina lingua eruditus. Mentem diuine ſcripture ita callens. vt nemo tum diſertior p̄di-
catione atq; interpretatione rerum occultarum ⁊ admirabiliū haberetur. orthodoxe fidei ita acerrimus de
fenſor fuit. vt ob eam rem maximoꝝ principū graues ſimultates ⁊ amicicias ſuſceperit. non armis. nō mi
nis cuiuſpiā e gradu conſtantie ſue deiectus. Tante poſtremo humanitatis fuit. vt ⁊ paupes mira carita-
te cōplecteretur. ac elemoſinis foueret. vt vere oīm parens ac paſtor merito vocaretur. Hic itaq; pontifica/
tu inito ſtatim conciliū celebrauit. Jn quo leonem terciū imperio ſimul ⁊ cōmunione fidelium priuauit ꝙ
ſanctas ymagines e ſacris edibus abraſiſſet ⁊ ſtatuas demolitus eſſet. Hic oratoriū pulcrum in beati Pe-
tri baſilica conſtruxit. Jn quo de reliquijs fere oīm ſanctorum recondidit. Jn canone quoq; miſſe hec ver/
ba adiūxit. quoꝝ ſolemnitas hodie in conſpectu diuine maieſtatis tue celebratur domine deus noſter. Hic
nonnulla templa vetuſtate collapſa inſtaurauit ⁊ monaſteria erexit. ac monachis regulas addidit. qua in-
tegre ⁊ ſancte viuerent. Jnſtaurauit ⁊ menia vrbis magna ex parte. Jdem fecit centumcellis iam ꝓpe de-
ſertis. Tandem bene de deo ⁊ hominibus meritus. anno pontificatus ſui decimo. menſe octauo. die. iiij. ⁊
xx. moritur. ac in baſilica petri ſepelitur. iiij. kal. decembris. collacrimantibus omnibus. ceſſauit ſedes di
es tantummodo octo.

Philippicus q̄ ⁊ bardanus imꝑatoꝛ poſt iuſtinianū imꝑauit anno vno ⁊ menſ. vj. Uir ſanè magni animi ⁊ maximi ꝯſilij. Cū ꝯſtantinꝰ pontifex abiens a ꝯſtantinopoli iuſtinianū adhoꝛtat᷑. ne in philippicū ceꝛſone exulantem grauius aliq̄d decerneret. veritus ne aliq̄d mali oꝛiretur. Ueꝝ iuſtinianus ꝯſilio pōtificis bñ monētis neq̄ꝗ obtemꝑans. claſſem in pontū mittit. eo aīo vt philippicū interficeret. Eduxitq̄ꝫ iuſtinianus copias q̄ntaſcūq̄ꝫ potuit ex cōſtantinopoli thraciaq̄ꝫ cōtrahere. et ꝑliū duodecimo ab vrbe miliario ē cōmiſſum. Fuit id ꝑliū atrox. ⁊ poſt multā vtriuſq̄ꝫ exercitus cedem imꝑatoꝝ moꝛte nobilitatū. Nā iuſtinianꝰ tyberiuſq̄ꝫ filius fractis fugatiſq̄ꝫ coꝝ copijs eo in ꝑlio occubuerūt. philippicus ea in victoꝛia imꝑiū adeptus. illico fidei catholice romanoꝝ pōtificū traditione diſceſſit. heretici ꝑuerſo vſus ꝯſilio lr̄as ad ꝯſtātinū pōtificē clerūq̄ꝫ romanū dedit. eos admonēs vt ſuis cōſentirent dogmatibus a fide catholica alienis. Nec dū vero aſſenſerūt pōtifex ⁊ clerus. ſ romāo pp̄lo magnis acclamationibus poſtulāte philippicū pōtifex ſciſmaticū iudicauit. iuſſitq̄ꝫ vt nulla ī re diuina aut publico priuatoue actu eius nois aut imꝑij mentio hr̄etur. Nec diuturna fuit ipa in imꝑio peſtis. Nā cū defunctus eēt pōtifex ꝯſtātinꝰ. anthemiꝰ q̄. ⁊ anaſtaſiꝰ ciuis ꝯſtātinopolitanꝰ ipm philippicum imꝑio deiectum cepit. ⁊ oculis euulſis cecatum truſit in carcerem.

Anaſtaſius cognomento arthemiꝰ imꝑatoꝛ poſt philippū imꝑauit annis tribus. qui pꝛincipatu inito philippicū captū oculis pꝛiuauit. litteras ꝑterea ad ro. pontificē dedit. q̄bus catholice fidei ac ſexte ſynodi accerrimū defenſoꝛem futuꝝ pollicet᷑. Anaſtaſio aūt imꝑante patronax ciuis bꝛixianꝰ pontificis romanis ſuaſionibus. b. bn̄dicti monaſteriū caſſinēſe edificijs ⁊ monachorū freq̄ntia inſtaurauit. Anno poſtq̄ꝫ a longobardis deſtructū fuerat centeſimo duodecimo. Is vero imꝑatoꝛ poſt exhibitā romano pōtifici reuerētiā. poſt acceptas ex moꝛe confirmatas ꝑdeceſſoꝝ pontificū ⁊ ꝯciliꝝ ſanctiones. ſarracenos xp̄iane religionis ⁊ romani imꝑij hoſtes agitare ꝯſtituit. Itaq̄ꝫ ꝑats ingēti claſſe alexandriā egipti vrbē a legatis inuadi iuſſit. Sed ipius duces exercitus medio in itinere rebellātes ⁊ a militibus ſpꝛetus imꝑio deijcitur. Cogiturq̄ꝫ a theodoſio q̄ in eius locū ſuffectus ē ſacros oꝛdines recipe. ne ei ſacris initiato amplius ad imperium redire liceat.

Theodoſius eius nois tercius ſuꝑato anaſtaſio imꝑiū occupans imꝑauit anno vno. Cū em̄ duces exercitus anaſtaſij arma in ꝯſtantinopolim retulerūt. Crearūtq̄ꝫ imꝑatoꝛē theodoſiū q̄ndā q̄ ⁊ ſi erat ignobilis. ⁊ apud publicanos ſcriptum facere cōſueuerat. Is nouus ⁊ rei militaris ignarus imꝑatoꝛ anaſtaſiū audiēs copias vt imperiū recipet reꝑare. illi cū ſuo imꝑij aſſertoꝛe exercitu occurrit. Et exercitus vtriuſq̄ꝫ ad niceam conflixerūt. potitus victoꝛia theodoſius nulla anaſtaſiū alia affecit iniuria quaꝫ q̄ ne vltra vt ꝑmiſſum ē de imꝑio cogitaret clericū oꝛdinauit. Ueꝝ ſuſcepto imꝑio catholicus imꝑatoꝛ ſtatim ymagines ſanctoꝝ patꝝ (vt diximus) a philippico demolitas reſtitui pꝛiſtino in loco mandauit. Poſtea theodoſius āno imꝑij ꝑmo nō dū elapſo a leone tercio deiectus. ⁊ ſine leſione dimiſſus abire monaſterium eſt ingreſſus.

Leo tercius imꝑatoꝛ poſt theodoſiū imꝑauit cū cōſtantino filio annis vigintiquatuoꝛ. Theodoſio em̄ eiecto imꝑiū accepit. ⁊ apud cōſtantinopolim omnia tunc peſſimo loco erant ſui imꝑij diuturnitate. in xp̄ianam religionem et romanos pontifices impius fuit. maximaſq̄ꝫ ſub eo calamitates ſubiecte imperio ꝑuincie acceperunt. Nā pꝛimo eiꝰ imꝑij anno, ⁊ quādo Athinus gmoꝛtruſq̄ꝫ citerioꝛē hiſpaniā inuaſerāt. ſarracenoꝝ aſiā incolētiū ingēs multitudo in thraciā traiecit. Et eoꝝ dux claſſem mille naues habētē adducens conſtantinopolim terraꝫ mariq̄ꝫ obſedit. Ciuitas ꝟo ꝯſtantinopolitana ⁊ ſi tūc ab hoſtibus non eſt capta. hoꝛrendam tñ̄ perpeſſa ē calamitateꝫ que peſtilētia eā populata ad trecenta moꝛtalium milia abſumpſit. At leo imꝑatoꝛ queꝫ hec ad ſanctimoniam trahere debuiſſent. poſtq̄ꝫ ſarracenoꝝ timoꝛe liberatus nil intrauit. qui ytalia ⁊ roma pecunijs exhauſta. baſilicas quoq̄ꝫ oꝛnamētoꝝ diuitijs ſpoliauit. Et apud pontificem pꝛimo blanditijs egit. vt ſi in ſuam vellet gr̄am pꝛomoueri ſanctoꝛum ymagines vbiq̄ꝫ in ytalia. ſicut ipſe fecit in oꝛientali imperio aboleri deponi incendiq̄ꝫ curaret. Gregoꝛius autem tante impietati non mō non obtꝑatur. Uerum etiam omnes catholicos admonet. ne in tantū erroꝛem timoꝛe vel edicto pꝛincipis vllo mō dilabant᷑. qua cohoꝛtatione adeo certe animati ſunt ytalie populi. vt paulū abfuerit. quin ſibi aliū imperatoꝛeꝫ deligerēt. Ueꝝ cum in obſtinatione perſiſteret. poſtremo excōmunicatus ⁊ maledictus interijt.

Linea Imperatoꝛum

Philippicus

Anaſtaſius

Theodoſius tercius

Leo tercius

Egidius abbas

EGidius natione grecꝰ athenis ex regia ſtirpe ꝓgenitus.ꝑ hos dies ſcīa exē-plo ꝛ miraculis inſignis fuit.lr̄is etiā ab infantia eruditꝰ. poſt obitū parētū patrimonij.xp̄m fecit heredē. verꝫ hūane glorie deuitās piculū.clam littus maris petijt.repertis nautis nauē cōſcendit.factaqꝫ oꝛone tēpeſtas ſedata fuit. Et cū arelatem veniſſet.biēnio cū ſancto ceſareo eius vrbis ep̄o manſit.vbi febꝛicitantē trienio curauit.ad heremū ire optās.clam diſceſſit.cū veredamoqꝫ heremita viro ſancto diu manſit. ꝛ meritis ſuis ſterilitatē terre auertit. Et cū vterqꝫ miraculis coruſcaret humane laudis ferens piculū.interioꝛē heremū penetrauit. habitationē in antro cū fonticulo elegit.vbi ꝛ quādā ceruā diuinitꝰ ppatam in nutricē habuit.q̄ certis hoꝛis lactis alimoniā ſibi pbebat. Cū die q̄daꝫ ſerui regis in venatione ceruam inſeq̄rent.illa ad pedes eiꝰ cōfugiēs oꝛauit.vt eam ſibi dn̄s illeſam ꝯſuaret. vnꝰ incaute ſagittā dirigēs viro dei vulnus infixit. Milites ſpelūcā aperientes.videntes ſctm̄ ſenē habitu monachali veſtitū canicie venerabilē admirati veniā petierūt.q̄ſē rex carolus cū om̄i honoꝛe ſuſcepit. Is ad monaſterium rediēs apud nemaienſem vrbe filii pncipis reſuſcitauit. Tandē ex reuelatōne dn̄i frībus obitū ſuū nūcians vt ꝓ eo oꝛarent.ſpūm dn̄o cōmēdauit vbi angelos aīam eiꝰ ferentes audiſſe teſtati ſunt.Claruit circa annū dn̄i.700.

Bonifacius archiep̄us

BOnifacius primus archiep̄s tpibus p̄dictoꝝ pōtificū floꝛuit. Qui monachus ex n̄s doctiſſimꝰ atqꝫ eloq̄ntiſſimꝰ.ꝓ magnitudine animi e brittannia ad gregoꝛiū ſecūdū ſummū pontificē venit.cognita hoīs v̄tute ꝛ ſanctitate.petēte pipino in magūtina ſede metropolitico iure totius gallie principē ac ep̄m ꝯſtituit.Et ad germaniā miſit vt illā gentē ꝓpoſita euāgelica luce illuſtraret. ac fidez verā doceret. vbi p̄dicatione ꝛ exemplo Thuringie.haſſie.ſaxonie.auſtraſie ꝛ in francia opus impoſitū egregie egit.Factꝰ aūt archiep̄s anno xp̄i.dccxv.auctoritate ſedis ap̄lice ꝛ p̄ncipū francie duas ep̄ales ſedes ꝯſtituit. vnā in caſtro wirtzpurg vbi burkardū collegā ſuū ep̄m oꝛdinauit. Alterā in Eyſtet cui wilibaldū p̄fecit. Inde ex iuſſu zacharie pape pipinū in ciuitate ſueſſonū in regē frācoꝝ vnxit. Ideo archiep̄us ſecūdus poſt papā cēſetur. Tandē lullū ſibi ſucceſſoꝛē oꝛdinans ob p̄dicationis officiū Friſiā petijt.vbi nonas Iunij martyrio coꝛonatus ē. cum v̄bū indeſinēter p̄dicaſſet ac p̄fuiſſet eccīe annis.xxxvi.cū p̄ntis vite ſanctimonia ad coꝛonam ꝛ gloꝛiam martyrij peruenire meruit.

CIrca hec tpa ducatus venetoꝝ initiū ſumpſit.Cū a p̄triarcha populoqꝫ veneto a tribunis ꝓceribuſqꝫ cūctiſqꝫ plebeis in eraclea ciuitate paulus lucius eracleanus creatus dux fuit.q̄ in ducatu vixit ānis 8.Cui marcellus ſuffectꝰ ē.a ꝯditōne eīn vrbis gubernatōis foꝛmā ſub tribunis ꝛ centurionibus hūerūt. Inde ꝓpter freq̄ntes aduerſarioꝝ incurſus reprimēdos.de cōi omniū ꝯſilio. Huc hoīem tāto dignū honoꝛe delegerūt.q̄ ſtatim cū longobardis fedus inijt ꝛ venetā ciuitatē ꝓ viribus ampliare curauit.pui eīn momenti aū fuit.eo duce auctoꝛe ampliata. Inſtructiſqꝫ claſſibus huc illucqꝫ ꝓ negociatōnibus nauigare ceperunt in pyratas q̄qꝫ repreſſit.

CEſarius ep̄s arelatenſis vir ſanctitate ꝛ ſciētia p̄clarus.ꝑ hec tpa decē omelias ad monachos inter cetera ſcripta edidit. Sanctꝰ q̄ꝫ wolfrānus zenonenſ ep̄s miraculis claruit. Nec minoꝛi ſanctitate ac miraculis p̄clarus fuit albinus ep̄s andegauenſis.ꝛ remigius ep̄s rothomagenſis.Sanctus item amatꝰ archiep̄s angloꝛū ſanctitate claruit.

S.Colonatꝰ .s.kilianꝰ .s.Totnanꝰ

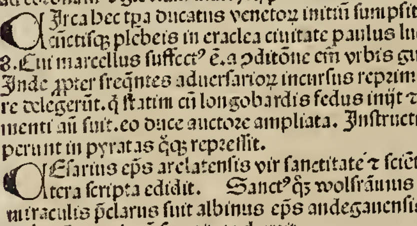

SAnctus kilianus ep̄s in francia oꝛiētali hoc tempe claruit. Is genere ſcotus de nobilibus natus parētibus. Ex inſula hibernia ſiue ſcotia fecūda clariſſimis viris ꝓgrediēs.cū ex ea colūbanꝰ gallus.burckardus ꝛ kilianus cum ſuis viri illuſtres ꝓdierūt. Is lr̄is edoctus ſpꝛetis hūanis rebꝰ monaſteriū ingreſſus. In om̄i obediētia ꝛ frugalitate vitā pegit. Inde ꝑ eccīaſticos oꝛdīes p̄ſbiter oꝛdīatꝰ. cū ad curā cenobij eligeret vt liberꝰ ꝯtēplationi opam dare poſſet. brittāniā deinde ad galliā ꝓfectꝰ. poſtea ī germaniā perueniēs. in herbipoli vrbe frāconie inter gētiles. cum coꝛonā martyꝝ optaret degebat.nec ſemē dei effudit. verꝫ prius romā adijt. Cū eo tpe Conon ſummꝰ pōtifex romanꝰ p̄eſſet. gaudēs ei officiū p̄dicatōis iniūxit.ac ī ep̄um oꝛdinauit. vrbem egreſſus cū colonato p̄ſbitero. ꝛ totnano diacono. iterato ad caſtꝝ wirtziburg oſtrofrancie ꝑuenit. in q̄ goſbertū ducē reperit. Cū v̄naculā linguā illico addiſceret ſemen dei ſpgere cepit.relicto igr̄ diane cultu.dux cū tota pene ꝓuīcia oꝛthodoxe ſe fidei ſbiecit. ꝛ ī die reſurrectōnis dn̄i baptiſatꝰ.hūit āt vxoꝛē geilanā q̄ olim frīs ꝯiūx fuerat. quā vir dei āmoueri cupiens.duci p̄ſuaſit. vt cā dimitteret.ob eā rē geilana kilianū odio ꝑſecuta.oꝛdinatis toꝛtoꝛibꝰ.viros ſctōs reuelatōe diuīa p̄moniotos ī oꝛone ꝑſiſtētes īterfici iuſſit.Cūqꝫ palmā martyrij obtinuerīt. claꝫ ſepulti ſunt cū libꝛis ac ſacris veſtibus.ne palā fieret eoꝝ interitꝰ.tādē inēta coꝛpa vnꝰ q̄ viros gladio ꝑemit ꝓꝑijs dētibꝰ ſe laniās. alter ī rabiē v̄ſus gladio ſe ꝑemit. geilana vero demonibꝰ moleſtata.clamās ait. Iuſte toꝛq̄oꝛ. q̄ ſctis viris toꝛtoꝛes adhibui. Et cum magno cruciatu infelicē finē habuit. Hij glorioſi martyres totā franciaꝫ oꝛientalē miraculis ꝛ ſanctitate illuſtrant.

S. wilibaldus epus

S. walpurgis

Sanctus wilibaldus natus ē ex ſancto richardo ſue
ſuoꝝ duce. atqꝫ angloꝝ rege. Bunnaqꝫ caſtiſſima ſe
mina eius vxore. Qui cū hieroſolimā atqꝫ terrā ſanctam
peregrinus viſitaſſet. ⁊ inde romam reuertiſſet. a grego
rio tercō ſummo pōtifice. Cui tūc ꝓpter religionē tū fidei
ſinceritatē dilectus fuit. ſancto boniſacio maguntine ſe
dis archiepiſcopo cōmendatur. ⁊ a ſancto Bonifacio (q̄
eius auūculus fuit). xj. kal. Auguſti preſbiter ordinat̄.
Et thuringie in loco cui Sulzpurg vocabulū eſt anno ſa
lutis. 740. ſue vō etatis. 41. epiſcopio Eyſtetenſi prefi
citur. qđ ſanctus boniſacius ex p̄dijs ⁊ mancipijs a ſwi
gero comite deo donatis erexerat. Efficitur etiā ſedis ma
guntine ſcriba. quem vulgus cancellarium vocat. hocqꝫ
priuilegio dotatur. vt ip̄e eiuſqꝫ ſucceſſores officio ſcribe
ſedis maguntine perpetuo fruantur. Et in concilijs ⁊ conuentibus a dextris archiepiſcopi magutini pri
mū locum ſemper obtineant. accepit etiam veſtem inſignem. quā rationale vocant. Qua veteres ſacerdo
tes vtebantur. vt ea etiam ſucceſſores superueſtiri liceret. Hic vir ſanctus wilibaldus ſupra ripam flumi
nis quod alimonū vocatur. In vaſta ſolitudine. ſuccīſis nemoribus. ciuitatem Eyſtet edificare cepit. In
qua ⁊ monaſterium ſanctimonialiū ordinis ſancti benedicti celebre ſarchophago ſancte walpurgis virgi
nis admirabilis. que fuit ſoror ſancti wilibaldi. De cuius reliquijs manat ſacer liquor. egrotantibus pre
bens remedium. Nūc preſidet eccleſie eyſtetenſi que ⁊ aureatenſis nūcupatur. preſul digniſſimus wilhel
mus ortus ex nobili familia reichenawe.

S. Sebaldus

SEbaldus confeſſor digniſſimus ac ſanctiſſimus. hac tempeſtate (vt quidam ferunt) doctrina ac ſanctitate in germania floruit. Is ex nobiliſſimis ortus parentibus. regis dacie filius. ac regine caſtiſſime. q̄ votis ⁊ precibus a deo hanc ſobolem impetrarūt. Ab incūte etate diſciplinis ac lr̄is traditus. ꝑ adipiſcēdis liberalibus artibus in adoleſcentia pariſius petijt. Cū eruditiſſim⁹ euaſiſſet. Uirgo pulcerrima de familia regum francorū matrimonio ei iūcta fuit. Uerū ſpretis mūdialibus pompis. relicto regno ſpōſam elegantiſſimā nocte deſeruit. in longinquas regiones ac heremū ſeceſſit. vbi cū annis. xv. ſanctiſſime vixiſſet. Inde deuotionis gr̄a. romā ꝑueniens. a Gregorio ſecūdo ſummo pontifice. ad germanos p̄dicationis gr̄a directus. wilibaldū ⁊ wunibaldū fratres. itineris comites habuit. Et primo apud lōgobardos. deinde ratiſpone doctrina v̄tutibus ac miraculis claruit. Poſtremo apud Nurembergā in ſolitudīe nemorꝝ religioſiſſimā ac pfectiſſimā vitā. vſq̄ in finē exegit. Ubi p̄ter doctrinā pplo exhibitā. miraculorꝝ gloria nominatiſſimus euaſit. Tandē plen⁹ dierꝝ ad oratoriū fratrū. ſancto martino dicatū Nuremberge (vbi modo cenobiū ordinis diui benedicti ad ſanctū egidiū nūcupatū) ꝑuenit. infirmitate ac ſenio correptus ſanctiſſime migrauit ad dn̄m. Cuius ſanctū corpus ab indomitis bobus ad locū ſepulture ductus. vbi inſignis baſilica in eius nomine extructa fuit. Quē poſtmodū ſummi pōtifices ꝓpter crebra miracula in ſanctorꝝ cōfeſſorꝝ numerꝝ aggregarūt. p̄cipue martin⁹ q̄ntus papa. eius feſtū per vniuerſum orbem. xviij. kal. ſeptēbr̄. celebrari iuſſit. Quāobrem apud Nurembergenſes ſummo honore quotannis colit̄. cū Nuremberga p̄clara vrbs meritis huius digniſſimi patroni. augmentū in omni honore ⁊ gloria vbertim ſenſit.

Luitprandus rex

LUitprandus aiſprandi p̄dicti filius longobardorꝝ rex. ſuꝑſtite adhuc p̄re regnū accipiens. regnauit anno vno ⁊ triginta. ⁊ menſibus ſeptē. Uir certe tanto principatu digniſſimus. Erat q̄ppe giganteo corꝑe atq̄ vaſto. ⁊ manu adeo promptus. vt nemo eo pugnatior haberet̄. iuſticia vero ac clemētia ita inſignis habebatur. vt difficile iudicaret̄. qua i re maiorē ꝓmeretur laudē. xp̄ianiſſimus etiā adeo fuit ac religionis amator. vt nullibi templa ſine ſuo ſuffragio edificare ꝑmiſerit vnq̄. papie quoq̄ templa plurima miro extruxit ornatu. Carolus aūt marcellus huic cōpater et amiciſſimus fuit. ⁊ ei auxiliares copias cōtra ſarracenos ex ytalia trāſmiſit. pipinū quoq̄ filiū in ciſalpinā galliam. vt ei ex more capillā ſuccideret trāſmiſit. quē luitprādus benigne ſuſcipiens donatū muneribus ad parentes remiſerat. Sed duodecimo regni ſui anno (cupiditate imperādi motus) captis circūquaq̄ oppidis. romanam vrbem obſidere cepit. gregorius pontifex legatos naui q2 terreſtri itinere nō licebat. ad carolū francie principem ſtatim mittit. q̄ hominē rogarēt. vt primo quoq̄ tpe laboranti rome ⁊ eccleſie auxiliū ferret. Carolus rogatu gregorij patrociniū eccleſie ſuſcipiens. Luitprādū cōpatre rogat vrbē ne obſideat. obtemperat. atq̄ vrbē obſidione ſoluit. Inde zacharie pontificis hortatu romanis oppida (ex ſabinis erepta) reddidit narniā p̄terea ⁊ anconā ex picentibus. Et q̄cq̄d a longobardis. xxx. ānis in etruria occupatum fuerat reſtituit. Uerꝝ nō ita multo poſt etate grādeuus. vite ſine curſum expleuit. Eiuſq̄ corpus in baſilica beati hadrani ſepultum fuit.

HIcholdus friſonū dux hoc anno ad p̄dicationē wolfrāmij ſenonenſiū ep̄i cōuertit̄. q̄ cū baptiſmum ſuſcipere ſtatuiſſet. in lauacrū intrauit. Et illico dubius factus. alterū pedem retraxit dicens vbi nam ex patribus meis plures ſunt. in inferno an in paradiſo. Et audiens ꝙ in inferno. ſtatim intinctū retraxit pedem. dicens. laudabilius eſt vt plures q̄ pauciores ſequar. atq̄ ita in ſua fatuitate deluſus. morte in premeditata raptus eſt.

COmete duo hoc anno Januario menſe per dies. xv. in celo viſi ſunt. Quorꝝ vnus ſolem precedebat. Alter v̄o veſperi ſequebatur.

Othmarus

OThmarus ex prouincia alemanie natus a fratre ſuo ad curiā ductus. litteris ac v̄tutib⁹ inſtruct⁹. Inde titulo ſcti florini ad ſacerdotiū ꝓmot⁹. et ꝑ victorē comitē ob ſuā religiōe ac famā in p̄latū aſſumpt⁹. ⁊ ꝑ balchramiū i cellā bti galli ⁊ pipini aucte in abbatē electus. quē locū poſſeſſionibus plurimū auxit. atq̄ edificijs. mirā obſuans abſtinentiā. pauptat amator. ⁊ elemoſinarū largitor. ⁊ aſello ꝓ equo vtebat̄. Egenos ac leproſos ſepe viſitās. vt p̄r pauperꝝ diceret̄. Ideo hoſpitale ꝓ eis extruxit. Ab emulis tn̄ ꝑſequebatur. Infamatus de femina ad exiliū cōdemnatus. ad inſulā rheni relegatus. vbi poſt multas miſerias ſedecio kal. decembris bono fine q̄euit. poſt ānos. x. ad monaſteriū ſancti galli ꝑ lacū ꝯſtantienſem miraculis multis. ⁊ ſedata tempeſtate ꝑduct⁹ fuit. Uaſculū modicū vino plenum pro reficiendis monachis quotiens exhauſtum. nullū detrimētū vini ſenſit.

Conciliū rome ꝓpter ymagines

COncaliū mille pene epoꝝ celebrauit gregoriꝰ tercius pontifex romanus. ī baſilica beati petri rome. In quo quidē leonē imꝑatorem. vt dictuꝫ eſt. imperio ſimꝉ ⁊ fideliū cōīone priuauit. eo ꝙ ſtatuas ⁊ ſanctoꝝ ymagines demolitus eſſet. In q̄ cōcilio decretū eſt ymagines ſumma cū veneratione ꝓut antea cōſeruari. declarauitqꝫ idē pōtifex in eo cōcilio imaginū ſanctaꝝ veneratione eſſe licitā. Et huiuſmodi ſtatuti violatores excōicationis ſantentia innodauit vt habet in canone de conſe. di. iij. c. perlatū. Cū em̄ Leo. iij. imꝑator apte inuehi in pontificem nō poſſet. edictum ꝓponit. vt oēs q̄ ſub imperio romano eſſent. ſanctoꝝ oīm martyꝝ ⁊ angeloꝝ ſtatuas atqꝫ ymagines e templis abraderent ⁊ auferrent. tollende (vt ipe dicebat) ydolatrie cā. q̄ vero ſecus feciſſet eū ſe ꝓ hoſte publico habituꝝ. Gregorius aūt tante impietati oēs catholicos poſt cōciliū admonet ne in tantū errorē timore vel edicto ꝓn cipis vllo modo dilabantur.

CArolus marcellus pipini ſenioris filius hijs tꝑibus pallacio regis francie ꝓficit cū pipinꝰ breuis ſenio cōfectus rebus humanis exemptus ē

Carolus marcellus

Supſtes erat pipini vnicus filius carolus cui marcello fuit cognomen. calpiade prima vxore genitus. ſupſteſqꝫ erat piter plectrudis vxor. quā carolus vt genitricem potius ꝙ nouercam venerabat. Nec tn̄ continere ſe potuit odioſa mulier. qn adoleſcētis excidio inhiaret. hinc dagoberto puero rege Raginſredi impulſu copijs in pipini dominia parante. carolus niſi ingenio vſus aufugiſſet. vitā cū ꝓncipatu in carcere amiſiſſet. Paulo poſt carolo marcello iam carcere liberato. obijt dagobertus. Inde apud francos carolus marcellus ſe de chilperico francoꝝ rege ⁊ ragānfredo illius gubernatore vlciſci cupiens magnū parauit exercitū. Ad primos ꝟo prelij clamores hij duo in fugam ꝟſi incruentam carolo victoriā reliquerūt. Poſtea metu nouerce inſidiaꝝ. ſe liberare ꝯſtituit. Coloniā itaqꝫ ducens exercitū, vrbē munitiſſimā in qua plectrudis ſe cū pipini quondā theſauro cōtinebat. illam vi cepit. et potitus theſauro cū nouerca. Illa ꝟo clam oībus longū emēſa iter ad danubiū ⁊ eo tranſmiſſo ꝑuenit ad bulgaros. Cū poſtea ſolus regnū francie obtinuit. multis tamē aduerſantibus. maxime ꝟo Eudone aquitonie duce. ⁊ chilperico rege. Vez carolus marcellus trāſmiſſo ſequano flumio in aurelianos mouens. vno impetu hoſtes fundit. fugatqꝫ. ac regno francie ſolus potitur. Renū deinde traijciens. ſaxones. alemānos. ſueuos. bauaros regno ſuo adijcit. Vez cū intellexiſſet ſarracenos ab Eudone in galliā euocatos. magnis itineribus in hoſtē proficiſcit et vincit. non longe a Turonū finibus. ⁊ ex ſarracenis trecenta ⁊ ſeptuagintaqnqꝫ milia fuiſſe occiſa. Cuꝫ ex francis mille tantū ⁊ qngenti fuerūt interfecti in eo ꝓlio ſcribūt hiſtorici. carolus aūt rogatu gregorij ꝓtocinū eccleſie ſuſcipiens. luitprandū regē amicū ⁊ cōpatrem rogat. vrbē ne obſideat. ac pontificem vexet. Is obtꝑat atqꝫ vrbē obſidione ſoluit. at carolus pacatis ytalie rebus in burgūdiones ꝟſus. eos vi capit. ⁊ pre modeſtia ſocios appellat. Inde animū induxit friſones domare tūc ydolatras. ⁊ xp̄iani nois inimicos poſt friſonū victoriam in patriā ē reuerſus. Lugdunū qꝫ arelate maſſiliā de veſegothis occupat. q̄ athimū ſarracenoꝝ regem ī auxiliū vocāt. Is itaqꝫ cum magno exercitu rhodanū traijciens auinionē vi capit opportunitate loci pro arce vſurus. inde interfectis ſarracenis. narbonē ꝓficiſcit. haud ꝓcul inde in vallem corbariā deſcendit. vbi inerat planicies ad dimicandū aptiſſima. amoreus alter ex ſarracenis hiſpanie rex arbitratus. carolum in fugam verſum in vallem ingreditur. Tandem cum acriter vtrinqꝫ pugnatū eſt. cadente amoreo. fundunt hoſtes athimus nauigiū nactus in hiſpaniā vlteriorē fugit. at ſarraceni his cladibus domiti intra pyreneū ſe deinceps ꝯtinent. vnde viſegothi omnes in caroli poteſtatem deuenere. Poſtremo carolus marcellus graui morbo correptus. ſuadentibus amicis regna a ſe armis occupata. filijs ſuis diuidit. Nam carolomāno maiori natu auſtria ⁊ ſueuia. pipino ꝟo iuniori burgūdia. ⁊ pars francie obtigit. Moritur aūt carolus vir animi magni ⁊ ſapientia ſingulari apud vermenā vicum yſaro fluuio continentem. Anno magiſtratus ſui (quem maiorem domus vocant) quinto ⁊ trigeſimo. Sepeliturqꝫ pariſius in baſilica dyoniſij martyris.

EOdem ferme tempore cum in ſardinia beati auguſtini epiſcopi corpus. eo ante annos ducētos qnquaginta ex hippona tranſlatum. quando vandali catholicas affrice eccleſias arrianis tradiderunt. tua hereſi inquinādas. Quare luitprandus longobardoꝝ rex in ſardiniam mittens id btī Auguſtini corpus magno redemptum precio in ytaliam perduci. Et inde papiam deferri curauit. ⁊ egregio de loco recōditum fuit. Sarraceni inde territi vt intra pyreneum arma caroli formidarent.

Linea ſummoꝛū pontificum

Zacharias

Stephanus ſecūdus

Paulus pꝛimus

Anno mundi.5933.Anno xpi.734.

ZAcharias papa.natione grecus. ex pr̄e policramo. poſt gregoꝛiū pōtifex
q̄ inter optimos p̄ncipes numerat̄.fuit ei vir mitiſſimi ingenij.mire ſuaui
tatis ⁊ gratie oīm v̄tute p̄ditus.cleri ac ppl'i romani amatoꝛ. q̄ in initio pōtifi-
cat⁹ſui ardētē bellis ytaliā inueniēs.legatos de pace cōponēda ſtatim ad luith-
prandū lōgobardoꝝ regē miſit pſeq̄ntem bello traſmūdū ſpoletanū ducē. Veꝝ
cū a legatis cadē re nil fieret ipſe comitante clero romano ī ſabinos ꝓficiſcitur.
Ferūt aūt octauo miliario a narnia regez pōtifici honoꝛis cauſa obuiā factuz.ex
equo deſcendiſſe ac pedibus virū ſanctiſſimū ī vrbē comitatū fuiſſe. qui ſequēti
die inter miſſaꝝ ſolēnia oꝛonem publice habuit elegantē. in qua oſtendit quid
maxime regez xpianū deceret. ſiue pacē ſiue bella gerat. ac oꝛone ꝑmotus rex ar/
bitriū oīne cōponēde pacis ei cōmiſit. Zacharias autē pace vbiqꝫ parta mltas
baſilicas ruinā minātes reſtituit. Poꝛticū quoqꝫ ac turrim añ baſilicaz lateranē
ſem a fundāmentis erexit.bibliotecā beati petri reſtituit. Idez quoqꝫ baſilicam
beati gregoꝛij in velabꝛo cōdidit.Eoqꝫ loci caput ipſius ſancti collocauit.Vene
tis p̄terea inhibuit ſub anathematis pena. ne ſeruos xpi ſigno notatos ſarrace
nis ⁊ gentilibus venderent. vt mercatoꝛes facere cōſueuerāt. Cumqꝫ greca lati-
naqꝫ lingua eruditiſſimus haberet̄.Quatuoꝛ dyalogoꝝ libꝛos beati gregoꝛij ī
grecū trāſtulit.Cū v̄o ita ſancte ⁊ integre populuz dei annis.x.menſibus tribus
cū maxima oīm beniuolētia gubernaſſet. moꝛitur ac ſepelit̄ in baſilica petri.ydi
bus marcijs Eius aūt ex moꝛte ep̄atus tuz vacat diebus duodecim.

Anno mūdi.5943. Anno xpi.744.

STephanus ſecūdus papa.natione romanus. pr̄e cōſtantino pontifex crea
tus humeris oīm (adeo erat oīmbus gratus) ī baſilicā ſaluatoꝛis q̄ cōſtan
tiniana dr̄ deportat̄.Erat ei vir ſingularī religiōis ⁊ prudētie.amatoꝛ cleri.ele-
moſinaꝝ reſtitutoꝛ.xpiane doctrīne diligēs p̄dicatoꝛ ⁊ ſcriptoꝛ.pr̄ pauperū. pu-
pilloꝝ ⁊ viduaꝝ defenſoꝛ. q̄ aiſtulphū longobardoꝝ regē romanoꝝ agrū inuadē
tem verbis ⁊ muneribus licet fruſtra a tāto ſcelere auertere conatus fuit. Ei⁹ rei
cauſa ꝓficiſci ad pipinū regem frācie inſtituit. Cui pipinus carolū filiū adoleſcē
tem.qui poſtea a rebus geſtis magnus dictus ē ad centeſimū lapidez honoꝛis cā
fit obuiā miſit. Pipinus tercio ab vrbe lapide ex eq̄ deſcēdit pedes viri ſctiſſimi
exoſculatus ē.frenū papalis equi regēs ad pallacium vſqꝫ perduxit. at pontifex
cōfeſtim pipinū in regem conſecrauit. atqꝫ imperiū e grecis ad francos trāſtulit.
quā poſtea leo tercius executōni mādauit. Foꝛis itaqꝫ pace parta atqꝫ aucta. Sy
nodum habuit ī qua oues ſuas. atqꝫ coꝝ paſtoꝛes recenſet. delinq̄ntes caſtigat.
errantes ī viam rectam deducet. Ignaros docet ⁊ admonet. q̄d deceat ep̄m.quid
pꝛeſbyteruz. quid deniqꝫ oēs ſacris initiatos ꝓponit.reſtituit ⁊ baſilicas q̄ſdam
ab aiſtulpho dum vrbē obſideret cōmunitas. Tādem de deo.de patria. de ciuib⁹
ſuis.deqꝫ oīmbus xpianis meritus.pontificatus ſui āno quinto.menſe vno mo
ritur. Et ſepelitur in baſilica petri collacrimātibus omnibus tanq̄ cōi parēte oꝛ
batis.ſexto kalē.Maij. Vacat tum ſedes dies duos ⁊ triginta.

PAulus pꝛimus papa.natione romanus.patre cōſtantino. ſtephani ſecun/
di frater.homo ſane mitiſſimus ac clemētiſſimus.qui ī pr̄iarchatu moꝛes
⁊ doctrinam eccleſiaſticam perdidicit.ſub Gregoꝛio ſecundo. ⁊ zacharia pontificibus. a quo in dyacona-
tus oꝛdinem cum fratre aſcitus eſt. Verū moꝛtuo fratre in ipſo pontificatu cū ſucceſſoꝛ quereret̄. fuere qui
theophilacum archidiaconem pꝛeponerent.poſt longā contentionem ſolus honoꝝ oīm ſuffragijs ob in-
tegritatem vite ⁊ doctrinā paulus pontifex decernitur.conſtantini ⁊ leonis tempoꝛibus.fuit autē ſaluato-
ris noſtri imitatoꝛ.vt nulli vnq̄ malum pꝛo malo redderet.ſed contra malos a quibus perſepe iniuria af-
ficiebatur in bono vinceret.hic autem tante pietatis ⁊ humanitatis fuit.vt noctu cuz duobus ⁊ eo ampli⁹
tribus familiaribus cubicula paupeꝝ egrotantiū circuiret. vnū quēqꝫ eoꝛum ⁊ verbis et elemoſinis ad re-
cuperandam valitudinez cohoꝛtatus.Carcerē quoqꝫ frequenter adibat. Indeqꝫ pleroſqꝫ ere alieno nexos
perſoluto creditoꝛibus pꝛecio dimittebat. Pupillos ac viduas circūuentas fraude cauſidicoꝝ tuebatur. et
elemoſinis ſuſtentabat. Idem quoqꝫ congregato clero vniuerſoqꝫ populo romano coꝛpus beate petronil-
le petri filie vna cū ſepulcro marmoꝛeo his litteris notato. Petronille filie dulciſſime.ex via appia ī vatica
nū detulit.canentibus (vt fit) ſacerdotibus.populoqꝫ celebꝛitate agente.atqꝫ coꝛpus ipm ſanctiſſimū in tē
plum appollinis ad caput baſilice patri dedicate collocauit. Moꝛitur ⁊ paulus in baſilica pauli via hoſtiē
ſi.reſtitutis quibuſdam eccleſijs vetuſtate collabentibus.pōtificatus ſui anno decimo. menſe vno. Eiuſqꝫ
coꝛpus magna ⁊ ſolenni pōpa in vaticanū defertur.vacat ſedes tum annum vnum.menſ.i.

Linea iꝑatoꝝ

Conſtantinus quintus

Leo quartus

Conſtatinꝰ sextꝰ Hyrena

CONſtantinus qntus leonis imꝑatoris filius. poſt prēm ſolus imperauit annis. 35. q̄ paternaꝝ impietatū emulator leges ꝛ patrū ſanctiones ꝓ viribus ꝑſequi nō deſtitit. Et in omī vite ſue tpe maleficijs ꝛ magicis artibus luxurijſqꝫ debuiuit. Iſqꝫ cōſtātinus imꝑator ſacras ymagines vbiqꝫ demolitus. ꝯſtantinū regie vrbis epm̄ impietati ſue reſiſtentē cū vberibus necaſſet. in locū demortui Nicetaꝫ ſpadonē ſui ſacrilegij cōſciū ſuffeciſſet. pōtifex ipſe omī ex ꝑte religioni ꝯſulens nūcios ꝯſtantinopolim mittit. q̄ imꝑatorē adhortarent̄. vt ſacras ymagines ꝛ ſtatuas reſtitueret. Id ſi facere recuſaret. eidē anathematis cenſurā minarētur. Sed ꝯſtantinus in ſacrilegio ſuo ꝑtinax. ꝛ ſanas admonitōnes ꝯtēpſit ꝛ ſabinū bulgaroꝝ regē in demoliēdis ſacris ymaginibus eiꝰ impietatē imitatū. in grām recepit cum antea bulgaros bello ꝑſecutus fuiſſet. Multoſqꝫ monachos ac ſeculares catholicos anaſtaſij heretici cōſtantinopolitani ꝑriarche ſuaſu pro recta fide interfecit. Peſtilens inde aura a ſicilia ꝛ calabria ꝓgrediens ad regiā vrbē ita moleſtabat hoīes. vt plures edes ſine hominibus relinq̄rent̄. anaſtaſius cū ſtercus ore euomeret miſere obijt. Demū cōſtantinus imꝑator plaga peſſimi incendij diuinitus ꝑcutit̄. Et clamās adhuc viuꝰ igni ſumꝰ inextinguibili traditus. mortē obijt. aſcito prius leone filio eius nominis quarto in partem imperij.

LEo q̄rtus ꝯſtantini qnti filius. Anno dn̄i. 777. poſt prēm imꝑator. imperauit annis. v. cui prē hirenem nobiliſſimā mulieꝝ oīm pulcerrimā in matrimoniū collocauerat. ex q̄ filiū pepit noīe cōſtantinū. Huiꝰ leonis tpe vix imperiū etiā noīe vigebat. Nā illud in oriente barbari ꝯtinue occupabant. Et romani iam a bello deſtituti ad gallos reſpiciebāt. Hic itaqꝫ mortuo prē q̄ de bulgaris triūphauerat in ſyriā expeditōem duxit. Sed leuibus factis excurſionibus. vbi hoſtes in ſe venturos didicit. domuꝫ intrepidus redijt. Et ocio deditꝰ ſe innumeris immerſit flagitijs. Amabat aūt lapides p̄cioſos. ferūt eū q̄ iaſpidum cupiditate flagraret. nec aliqua coꝝ q̄ntitate ſaciari poſſet. p̄cioſiſſimaꝫ q̄ ſctē ſophie ſacrario inerat coronā capiti impoſuiſſe. geſtaſſeqꝫ ꝑ vrbē ꝛ carbūculos q̄ inerant fulgorē flāmis et lapideā frigiditatē ꝑrunaru incendio diuina vltione ꝑmutantes. illū ad interitū ꝑpe necis prīe ſimileꝫ perduxiſſe. quo vita functo hyrenes vxor. ꝛ filius conſtantinus imperium acceperūt.

COnſtantinus ſextꝰ leonis p̄dicti ex hyrene vxore filiꝰ imꝑauit cū mr̄e hyrena annis. x. Que q̄dem prudentiſſima ꝛ religioſa imꝑatrix. que forma ſpecioſiſſima athenienſe prē genita iuſte imꝑium ꝛ magna cū ꝓploꝝ quiete adminiſtrabat. Cōtinebatqꝫ filiū ne auita prīnaqꝫ vicia in quo illū nature ꝓcliueꝫ eſſe intelligebat imitaret̄. Et cū religioſa eſſet Theraſiūqꝫ ꝯſtantinopolitanuꝫ tūc laudate vite ꝑriarcham libenter audiret. Eius ꝯſilio ſynodū in Nicea vrbe ſecūdū trecentoꝝ q̄nq̄ginta epoꝝ cōgregari fecit. In q̄ ſynodo execrantiū ymaginū ſacraꝝ venerationē hereſis ꝑpetuo abdicata ē. Sed nō diu tulit cōſtantinus hic ſanctū mr̄is imꝑiū. qꝛ prīs flagitia ſubſecutus. p̄ualuitqꝫ ꝯſtantini filij iniquitas. Qui modeſtiā actam ꝓbatos q̄ꝫ ſalutiferos mores genitricis diutius ferre nō valens. eā ab imperij adminiſtratōne deiecit. Is q̄ꝫ primū in p̄ncipatu ſolus ingenitam potuit maliciā exercere. in mltos deſeuit. In primiſqꝫ delicijs habuit plurimos effoſſis oculis excecare. adeo vt conſtantinopolitani de imperio alteri demandando ceperint cogitare. mariam em̄ quandam duxit vxorem cui poſtmodum ancillam nomine theodorā imperiali corona decorauit. vxorem in monaſterium trudens quibus flagitijs irritati ciues hyrenē reuocarunt. Que reuerſa conſtantinū cepit ꝛ effoſſis oculis in carcerem cum ſolus in imperio fuiſſet annis quinqꝫ. vbi vitam finiuit. Inde mulier ſola annis quinqꝫ imꝑauit. ꝛ cū carolo fedus inijt.

Aiſtulphus rex

AIſtulphus longobardorū rex regnauit annis. 8. Qui regno ſuſcepto oēs romanoꝝ partium ytalie agros rapinis incurſionibuſqꝫ fedauit. quem pōtifex per munera ꝛ oratores flexit ad pacem in annos. arbitratus promiſſa ſeruiturum. Sed aiſtulphus breui poſt contractis copijs romā rurſus obſidione cingit. ꝛ maiori detrimento vaſtare agros cepit cōminatuſqꝫ eſt. vt niſi ſeſe ꝛ vrbeꝫ romā dedant. eos poſtea velint nolint in poteſtate factos ad vnum iugulet. Nec ceſſauit pontifex aiſtulphum muneribus pertentare. Et cū nihil ſolito magis ꝓficeret. miſſus eſt ad imperatorem germanus. nec ſpeꝫ preſidij litteris faceret. cū populo romano conſtituit opem regis francie implorandam. Epiſtolas ad pipinū dedit. at pipinus coegit ipſum priſtinas pacis conditiones accipere. vnde romanis reddidit exarchatum. Tandem poſt multa bella in venatione apoplexia interijt.

Gangolfus

GAngolfus vir ſanctus circa tp̃a dicti cõſtantini in burgũdia claruit. Hic quendã fontẽ in gallia emit ⁊ eũ oriri fecit in burgundia. Is cũ vxorem ſuã de adulterio argueret. at illa vehemẽter negaſſet ait. ſi vis vt credã. denuda brachiũ tuũ. ⁊ affer lapillũ de fonte ſine leſione. q̃ cũ immerſiſſet ſtatim cõbuſtũ retraxit. dimiſit eã cũ dimidio p̃te ſubſtãtie. Inde occiſus eſt in domo ſua a clerico q̃ adulterium cõmiſit. Cuius corpus in feretro cũ duceret̃ ad ſepulcrũ. multos infirmos ſanitati reſtituit. q̃ cũ ancilla vxori nũciaſſet ſbridẽs ait. Ita gan golfus miracula facit. vt anus meus cãtat. Moxq̃ anus ſonos turpes ac numeroſos emittere indeſinẽter cepit. qḋ ei poſtea euenit in om̃i vita ſua ſextis ferijs. in qua vir martyr ẽ effectus. quotiens vbũ aliqḋ p̃ferret. totiens ab ano turpẽ ſonitũ fecit. qḋ pipinus experiri dignatus eſt.

AMelius ⁊ amicus tp̃ibus pipini regis francoꝝ orti miro mõ ſibi cõſimiles. De hijs duobus pueris ex geſtis eoꝝ narrant̃ mirabilia. Unus fuit ex comite aluernẽſi. Alius ex milite quodã berichano. q̃ cu3 a parentibꝰ baptiſmi gr̃a romã deferrent̃. In luca ciuitate ſeinuicẽ inuenerũt. Et ſocietate inter ſe firmata roma3 ingreſſi ſunt. Tãtaq̃ inter puulos ſocietas ⁊ volũtas erat. vt vnus ſine alio nollet cibum ſumere nec in alio cubiculo q̃ſcere. qui oblati ſummo pontifici ab eo baptiſati ſunt. Multi romanoꝝ militum eos cũ gaudio de ſacro fonte ſuſceperunt. poſtea mira geſſerũt in vita. q̃ recenſenda cu3 ad longa ducerent. quos deus vna cõcordia ꝯiũxit in vita. morte quoq̃ ſepari noluit. Cũ in diuerſis eccleſijs tp̃e Caroli ſepulti eẽnt. mane corpꝰ amelij cũ ſarcophago iuxta amici ſarcophagum in eccleſia regali inuentum fuit.

Amelius Amicus

BUrkardus epiſcopus herbipolenſis ſanctitate ⁊ miraculis claruit. Is ĩ anglia ex nobiliſſima parẽtela floruit cu3 fratre Suiduno poſtea ibi ep̃o q̃ ꝯterranei ac cõſanguinei. s. bonifacij fuerũt. burkardus ſtudijs liberalibus traditus cum doctus euaſiſſet. natali ſolo relicto gallie comate limite3 attingẽs in humili loco ſub habitu peregrini delituit. poſtea p̱ bonifacium archiepiſcopũ ex monacho (cum Zacharias ſummus pontifex romane eccleſie preerat) in epiſcopum ordinatus fuit. vt wirtziburgenſe oppidũ dioceſi ſue contiguum p̱ auctoritatem apoſtolicam. epiſcopalem cathedrã ſortiretur. Acta eſt igitur hec inſtitutio noui pontificatus apud vrbem wirtziburg. Anno dominice incarnationis ſeptingenteſimoquinquageſimoprimo ad incrementum eccleſiarũ germanie. maxime ad ſalutem orientalis francie. ex confirmatione zacharie pape. ⁊ pipini principis francie. mediante bonifacio preſule beato burkardo primo pontifice. vixit autem in omni virtute ⁊ abſtinentia ac elemoſinaꝝ largitione. Tandem megingaudo cum inueſtitura epiſcopatum conceſſit. ⁊ nauim cõſcendit adiũctis ſex monachis ⁊ codices quos ſcripſerat ad caſtellum habenburg proficiſcitur. vbi ĩ cõtemplatione ac om̃i ſanctitate migrauit ad xp̃m anno ſalutis ſeptingenteſimo nonageſimoprimo. cum per quadraginta annos cum omni laude prefuiſſet.

Burkardus

CArolomannus caroli marcelli filius. Cum pater graui morbo correptus ſuadentibus amicis. Carolomanno maiori natu auſtria ⁊ ſueuia pipino vo iuniori burgũdia ⁊ pars francie obtigit. Carolomannus autem haud multo poſt patris obitum ſeculo abrenũciare conſtituit. Itaq̃ ſuo eius ꝓpoſiti deſiderio fratri patefacto ⁊ paucis vie comitibus ſecum ductis. romam ſe contulit ad Zachariam pontificem. a quo in clericum ordinatus et habitum monaſticum eſt indutus. Inde ad beati benedicti caſſinenſe monaſteriũ accedens profeſſionẽ in eo ⁊ perpetuo cõmorandi votum emiſit. poſtea conferens ſe in frãciam. vt pipino fratri aduentum in ytaliam ⁊ bellũ in longobardos diſſuaderet. illum a clauſtro caſſinenſi profugum in vienẽſe monaſteriũ relegauit. Ubi haud multo poſt merens indignabundusq̃ interijt.

Carolomannus

Albinus epiſcopus

ALbinus epiſcopus Andegauenſis. miraculis ⁊ ſanctitate per hec tempora preclarus fuit. Et remigius epiſcopus Rothomagenſis.

SAluius quoq̃ epiſcopus albianenſis cum diſcipulo ſuo valentiniano triũphum martyrij adeptus eſt.

COrpus ſancti Benedicti iã. xxxiiij. ãnis effluxis furtim a gallis monachis vna cũ corpore ſororis ſue Scolaſtice ablatũ p̱ p̃ces carolomãni ad zachariam p̱ pipinum ex floriacenſi monaſterio. Quis moleſte nimis cõceſſum fuit. vt monachi caſſinenſes reportarent. Quis quidẽ ferãt. cũ monachi floriacẽſis videntes ſe tãto p̃re orbari ad orõem cũ lacrimis ſe ꝯtuliſſe ⁊ corpꝰ apḋ eos p̱mãſiſſe.

Pipinus rex

PIpinus iunioꝛ caroli marcelli filius. q̄ poſt moꝛtem pr̄is. cui burgundia ⁊ francie pars obtigerat. cū iam carolomānus monaſteriū ingreſſus fuiſſet. domus regie vniuerſalis p̄fectus factus. genitoꝛis auiq̄ꝫ vita emulatus. eos gloria ſupauit. Longū eſſet referre ſingula. q̄ in germanos aquitanos burgūdoſq̄ꝫ geſſit. q̄bus in regionibus. cū gentis francoꝝ ⁊ eiꝰ regis childerici noīe om̄ia gerebanť gloria amplioꝛes. nihilo maioꝛi habuit impedimento: q̄ꝫ ꝙ regem ꝓpe amentē varijs furentē ineptijs tollerare cogebatur. Ideo q̄ francoꝝ geſta ſcripſerūt aiunt. ꝓceres populoſq̄ꝫ eius gentis. pipini v̄tutē. ⁊ econtra childerici regis amentiā debitis penſantes meritis. zachariā pontificē romañ. ꝯſuluiſſe. ineptūne regē vltro tollerandū an pipinū merita fraudanduꝫ regia dignitate cenſeret: Cūq̄ꝫ reſpodiſſet pontifex eū (q̄ regia melius obire munera noſſet) habendū regem. francos publico totius gentis conſilio pipinū declaraſſe regem childerico in clericū tonſoꝛato. atq̄ꝫ ita regū familiā meronigorū regnare deſijt in gallia. q̄ regnauit annis. 296. ſub regibus vno ⁊ viginti. Pipinꝰ aūt a zacharia papa: ⁊ poſtea a ſtephano pontifice cōfirmatus. In eccīa romana ducem ac bellatoꝛē ꝯtra aiſtulphū longobardoꝝ regem ꝯſtituit. quē in papia obſedit. q̄ pacē vltro obtulit. poſtea apud francos rex pipinus gloriā indies potentatūq̄ꝫ adaugebat. Quo em̄ tp̄e ab ytalia in franciā redijt. Taxillo dux baioarioꝝ ſeſe cōmēdatum illi ſubdidit. Et ſaxones eius amicicia p̄cario potiti trecentos eq̄tes in quācūq̄ꝫ expeditionē iuberenť dare ꝓmiſerūt. Maius autē negociū fuit pipino in aquitanos q̄bus ſubigendis octo eſtatibus laboꝛauit: Tandē pipinus ſenectuti indulgens eam expeditōem omnē carolo filio adoleſcenti duxit demandandam: Profectus in aq̄taniā. carolus burboniū. claremontē. ⁊ multa de auernis cepit. fauſtiſq̄ꝫ auſpicijs militiaꝫ carolus inchoauit. vt āno inde ſeptimo ducti alterne a pipino genitoꝛe ⁊ ip̄o carolo expeditionibus. aq̄tania fr̄acie regna fuerit ſubacta. Quo in temꝑe pipinus in thuronijs apud ſanctū dioniſium eſt defunctus. Erat annus in q̄ hec fiebant pontificatus Pauli decimus. q̄ ⁊ eius vite vltimus fuit. ꝑ eius pontificis tp̄a tantū valuit pipini regis francoꝝ reſpectus. in quē deſiderius longobardoꝝ rex oculos ſemꝑ habuit intentos. vt nullis interea motibus ytalia aut roma fuerit agitata.

Origo gentis turcoꝝ.

TUrci interim melioꝛes ſedes expetētes. tūc primū aſiaꝫ inuadentes. alanos primo. poſt colchos ⁊ armenios. Inde aſie minoꝛis ppl̄os. ⁊ ad extremum perſas. ſarracenos agroꝝ direptionibus. ⁊ moꝛtaliū magnis reptoꝛū aut cōgredi auſoꝝ cedibus infeſtarūt. Anno dn̄i ſeptingenteſimoq̄nquageſimoquinto. Fuerūt q̄ꝫ ⁊ ip̄i turci ſcythe ex hijs q̄s alexandrū macedonē intra hypboꝛeos montes ferreis clauſiſſe repagulis. cuꝫ alij tradāt ſcriptoꝛes. tum btūs hieronimus affirmat. Turci em̄ vt ethicus ph̄us tradit ī aſiatica ſcythia vltra pyrricheos montes ⁊ thoracūtas inſulas cōtra aq̄lonis vbera ſedes patrias habuere. Gēs truculēta ⁊ ignominioſa in cūctis ſtupꝛis ⁊ lupanaribꝰ foꝛnicaria. comedit q̄ ceteri abhominātur. Regnāte apud francos pipino caucauſeas egreſſi poꝛtas exinde pōtum capadociā q̄ꝫ tranſgreſſi. ad reliq̄as finitimas gētes ſenſim illapſi ſunt. Tantas aūt habuit vires turcoꝝ inſultus. vt ſarraceni pacē ſecū h̄re nulla alia potuerūt rōne. q̄ꝫ reſtituto pſaꝝ regni noīe. q̄s ſarracenos foce ⁊ eraclij tp̄ibus in ſuū oſtendimus confudiſſe. Veꝝ poſt multas illatas inuicē ⁊ acceptas clades. de pace inter ſarracenos ⁊ turcos ꝯueniſſet decretū ē. vt turci q̄ in pſide habitabāt ſarraceni appellarenť. atq̄ꝫ ita equioꝛe aīo ſarraceni in aſia regnare turcos paſſi ſunt. Et ꝙ etiā eos breui acceptuⷭ ros mahumetanā ſupſtitōem videbant. adeo erāt coꝝ ingenia ad maluꝫ ꝓna. deniq̄ꝫ ꝓcedenti tp̄e nō ſolū pontū ⁊ capodociā. veꝝ gallaciā. bythiniā. lycaoniaꝫ. pſidiā vtrāq̄ꝫ phrigiā. pamphiliā. ciliciā. cariā. ⁊ oēm aſiā q̄ minoꝛ vocať vltra citraq̄ꝫ thauꝝ ad oꝛas ionie. ⁊ littoꝛa greci maris occupant. De quibus ſuis locis infra dicemus.

EXarchatꝰ regni finis eo tp̄e. aut paulo prius occupata. ab aiſtulpho lōgobardoꝝ rege rauenna fineꝫ habuit. poſtq̄ꝫ ingratus exarchoꝝ a ꝯſtantinopoli in ytaliā miſſoꝝ anno q̄nto ⁊ ſeptuageſimo ſupra centeſimū. magno rome ⁊ ytalie malo. narſete deiecto ea calamitas inchoauit. Durauerat aūt vſq̄ꝫ ad hoc tempus ſub decem exarchis. ip̄a nāq̄ꝫ exarchatus appellatione ꝯtinebať om̄e. q̄cquid a placentinis. agriq̄ꝫ papienſis finibꝰ padi inter apennini paludes ſtagnaq̄ꝫ venetoꝝ ad adriaticū pertinet. in quo rauenna ceſarea foꝛliuiū. foꝝ pompiliū. foꝝ cozneliū nūc Imola dictuꝫ. bononia mutina regiū parma ⁊ placentia. que pipinus ſupato aiſtulpho pontifici ro. donauit.

S. Eucherius

EUcherius lugdunenſis epiſcopus hoc tempoꝛe multis miraculis clarus fuit. qui cum ex nobiliſſimo ſenatoꝝ viro oꝛtus fuiſſet. ad religioſam vitā habitumq̄ꝫ cōuerſus diu intra ſpelūce cuiuſdam ſepta in oꝛationibus ⁊ ieiunijs deo deuotiſſime ſeruiuit. Deinde apud pꝛefatam vrbem reuelante angelo in pōtificali cathedra ſolenniter collocatus multis quoad vixit claruit miraculis.

THedoꝛus item ticinenſis epiſcopus vir ſanctiſſimus et multa litteratura inſignitus hac tempeſtate clarus fuit. qui ⁊ nōnulla memoꝛatu digna ſcripto mandauit.

... monaſterium Elephantiacum, alias Elephancenſe, vel ut hodie vocant Elwangenſe, ordinis S. Benedicti.

Linea ſumomꝝ pontificum

Conſtantinus ſecūdus

Stephanus tercius

Hadrianus primus

Anno mundi.5963. Anno xpi.764.

COnſtantinus eius nominis ſecundus. papa natione ro. paulo pontifici ſuccedens. Nam cum paulus pontifex apud beati Pauli eccleſiam ſpūm in extremis duceret. thotonem nepuſinū ducem q̄ longobardis ſemꝑ ſtuduiſſꝫ deſideriū impulit germanū ſuū nomine conſtantinū pontificem a romanis ſu/ ſcipi curaret. Js toto rome habitās magna vſus audacia: copias a nepeſo aſci uit corūqꝫ armis ſtipatus conſtantinū fauentibus q̄buſdam amicis largitione ꝛ pollicitationibus corruptis pontificem creant. Alter etiā philippicus pari- ter a paucorꝫ factione in pontificem ꝓphanatus. breui eſt deiectus. cum ſtatim abdicare ſe magiſtratu armis cōpulſus eſt. cogitur ꝛ gregorius p̄neſtinus ep̄s conſtantinū ipſum laicū ſacris ſtatim iniciare atqꝫ epiſcopū inungere. Ei⁹ ma- nus ita ob eam rem exaruiſſe miraculo dicuntur vt eas ori admoueri nō poſſet Cum vo conſtantinus munera pontificatus per annuꝫ obſtinate exercuiſſet. ꝛ epiſcopos preſbiteroſqꝫ more pōtificum ordinaſſet. tandem a ſede deijcit᷑ a po pulo romano ira ꝛ indignitate rei pcito ꝑ p̄micerium xp̄oferꝫ coacto. ſtephanus tercius canonice in pontificem eſt electus. qui congregato concilio in laterano Jnde conſtantinus oculis capitur in monaſteriū incluſus turpiter eijcit᷑. Sūt q̄ eū inter pontifices non enumerant.

Anno mundi.5973. Anno xpi.774.

STephanus eius nominis tercius. papa natione ſiculus. patre olibo āno domini ſeptingenteſimo ſexageſimoctauo pontificatum inijt. Vir certe doctus atqꝫ eruditus. ꝛ in rebus agendis. maxime vo eccleſiaſticis ſtrennuus admodum ac conſtans. hic em̄ a teneris annis romā veniens mandato grego- rij tercij in monaſterio ſancti chriſogoni rationem bene viuendi ꝛ doctrinā ec- cleſiaſticam perdidicit. accepto clerici ac monachi ordine. Vocatus deinde a za charia pontifice in patriarchatum lateranenſem. Cum eius vita ꝛ doctrina ab om̄ibus probaretur. ſancte cecilie preſbiter cum titulo inſtituitur. poſtremo in baſilica ſancti hadriani. inter tria fora a tribus epiſcopis cōſecratus. ꝛ ab vni/ uerſo clero ac populo vt verus pōtifex ſalutatus. ad corrigendū mores animū adijcit. indicto itaqꝫ concilio e gallia p̄ſertim ꝛ ytalia congregās clerum in la- teranenſi baſilica. multa inter ſe de cōponendis rebus eccleſie collocuti. conſtā tinū predictum abrogarunt ꝛ primo eius decretis abrogatis. inſtitutuꝫ ē om̄i conſenſu ne quiſqꝫ laicus. niſi per gradus eccleſiaſticos aſcendens pontificatū occupare auderet. ſub anathematis pene. Conſtitutum eſt pretere a vt que con ſtantinus in re ſacra egiſſet irrita haberentur. preter baptiſmū ꝛ chriſma. hijs ex ſententia peractis decretū eſt. vt die ſequenti ſupplicationes haberent᷑. qui/ bus ꝛ deo gratias agerent. itum eſt a lateranenſi baſilica ad ſanctū petrum nu- dis pedibus a pontifice ꝛ hominibus qui tum aderant. maxima om̄i religio- ne. Tandem hic paſtor q̄ꝫ diligentiſſimus ꝛ verus petri ſucceſſor ac xp̄i imita/ tor. quarto pontificatus ſui anno moritur menſe. v. die. vij. ꝛ. xx. ſepeliturqꝫ ī baſilica petri. ſedes tum vacat dies. 9.

HAdrianus primus papa. patria romanus. patre theodoro ſumme nobi/ litatis viro. pontificatum iniens nequaqꝫ a maioribus ſuis degenerauit Hic ex magnitudine animi conſilio doctrina ꝛ ſanctitate vite cum quouis optimo pontifice comparari pōt. Vir patria ꝛ ſobole ſua dignus. ideo natus vt eo faſtigij euectus fuiſſe videretur. vt caroli magni franco- rum regi virtuti correſpondens. rem romanā ytalicamqꝫ ab illo erigi adiuuaret. Vix dum facta ſummo cō ſenſu hui⁹ pontificis electio in publicū exierat. cū is magnanim⁹ ꝛ patrie ſue affectus carceratos ab affri/ ca liberauit. exuleſqꝫ in p̄riam reuocauit. qd̄ cū reſtitiſſet deſiderius tanti viri amiciciā ne frācis regib⁹ ad- heret᷑. occupare q̄ſiuit. legatos mittit. vt federa ſecū. ꝛ in primis cū gente longobarda iniret. ad que rn̄dit pontifex. ſe q̄ pacē cū oībus ꝛ in p̄mis cū longobarda gente cupiat hr̄e. nullā poſſe vbis deſiderij fidē ad- hiberi q̄ viderit federa ſtephano pontifici ꝓmiſſa totiens violaſſe. Miſit ad carolū oratores opē immineñ/ ti rex eccle excidio imploratū. Jnterca carolus deſideriū regem ꝛ clauſos ſecū in papia longobardos illaꝫ obſidionem bernardo patrueli ſue cum parte copiaꝝ continuandā reliquit. ꝛ ſexto menſe obſidionis caro/ lus ſanctū reſurrectionis dominice paſca in vrbe celebrare cōſtituit. aſſumptis ſecuꝫ ep̄is ꝛ abbatibus cui pontifex obuios qui deducerent miſit. carolus adrianū pontificem ad ſummas que extant bt̄i Petri baſili ce marmoreas ſcalas in atrio expectantem non cernuus. ſ omibus ſcale gradibus prius ꝛ poſtea ponti- ficis pedibus oſcula figens ſalutauit. poſtea itum eſt ad baſilicam. vbi mutuo ſacramento ſeruanda per- petuo amicicie obſtrinxerūt. inde ſynodū habuit ꝛ a terrore bellico ſecurus ad exornandā vrbem ſacraſqꝫ baſilicas animū adijcit. corpus beati pauli laminis argenteis incluſit multe aqueductus turres ꝛ murum inſtaurauit. Nil pretermiſit in vita. qd̄ ad bonū principē ꝛ optimū pontificem pertinet. moritur aūt ponti ficatus ſui anno tercio ꝛ vigeſimo. menſe decimo die decimo, ſepeliturqꝫ magna cum laude in baſilica pe- tri ſexto kal. Januarij.

Nicephorus patricius. poſt hyrenem auguſtam imperauit annis. 9. Hic egre ferens hyrene mulieris imperiū eam dolo captam in leſbon inſulam relegauit. Et tamen ipſe etiam aſſumpto imperio pacem cum carolo conſtituit. Eius in federibus illud accurate legit͛ interueniſſe. vt veneta vrbs ytalie mari tima vtrūq; reuerita impatorem ꝓprijs vteretur legibus. et ſiue bello ſiue pace neutris partiū cenſeretur. Eius pacis formulā cū oratores carolo in germania apud Saltzpurgā agenti detuliſſent. romā illos miſit. oīa vt geſta erāt romano pontifici relaturos. Eodē item āno ꝗ primus erat imperij a nicephoro patricio aſſumpti aron admirbas ſarracenoꝝ trecenta milia in ſubiectas conſtātinopolitano imperio aſie ꝓuincias duxit. Eius aduentu impator ꝑdite formidans pacem ab illo abiectiſſime petijt. quā iniquiſſimis conditōibus obtinuit ſolenni federe pactus ſe quotannis illi turcorū milia. ꝓ imperij ydemnitate. ⁊ tria item milia ꝓ capitis ſui ſalute in tributa ꝑſoluere. Paulo tn̄ poſt nequaq; ſaniori vſus conſilio. nicephorus ſcaurationē filiū imperij ꝯſortem declarauit Qui adoleſcens a turpi genitoris pacto cuȝ ſarracenis diſſidens. multa diuerſis in locis accepit incōmoda. nicephorus aūt bulgaroꝝ bello implicitus multis erat victorijs vſus. Qui priuſq; ad pacē cū oratoribus caroli in cōſtantinopoli firmandā redire potuerit. in ꝑlio qđ apud meſiā ſupiorem cū chrūno bulgaroꝝ rege geſſit ſupatꝰ occubuit. ⁊ ſcauratiꝰ filiꝰ vulnere ſcđm aūt eodē in ꝑlio accepto. conſtantinopolim reuerſus imperiū aſſumpſit. quē non poſt annū. vt aliq̄ volūt ſ tercio iperij mēſe michael ſororiꝰ eiꝰ depoſuit. ⁊ illi in ipſo ſucceſſit

Michael conſtantinopolitanus impator poſt ſcauraciū ſororiū ſuū imperiū aſſumens imparauit annis duobus. Uir ſane pius ⁊ ſanctaꝝ traditionū emulator. Eiq; nihil antiquius fuit quā inchoatam a nicephoro pacem cuȝ caroli oratoribus qui multos menſes cōſtantinopoli expectauerāt cōfirmare. cōditiones q̄ fuerint ſcriptores pauciſſimis explicant v̄bis. vt orientem cū conſtantinopoli michael. ⁊ carolus occidentem cū roma haberet. Sed paulus addit hiſpaniaꝝ ꝑtes. quibus recipiendis tantope carolus inſudauerat impatori greco redditas fuiſſe. ⁊ venetoꝝ monumenta quibus concordat gotfredus. habent venetiaȝ vrbem ea conditione in conſtantinopolitani ꝑtibus manſiſſe. vt immunitatibus ꝑdem a carolo habitis ꝑ ytaliā vteret͛. Detulit v̄o michael eatenus carolo. vt cū illius oratoribus ſuos ipſe aquiſgranū mitteret pac̄ formulam reddituros. fuerūtq; hij michael epiſcopus. ⁊ arſacius theogniſtiſq; prothoſpatarij ꝗ cū aquiſgrañ. venerant auditis. oīa q̄ petere animū induxerunt. carolus ꝯceſſit. Hic aūt cū aliquādiu aduerſus bulgaros ꝑlians ſupior exñs. Poſtremo apud andronopolim victꝰ fugatiſq; copias atq; animū amiſit. conſtantinopoliq; reuerſus impio ſe abdicauit. ⁊ monaſteriū intrās vſq; ad mortē ibidē religioſiſſime vixit. Huiꝰ tpibꝰ vix imperiū etiā noīe vigebat. Nā illđ in oriēte barbari ꝯtinue occupabāt. et romani iā a bello deſtituti ad gallos reſpiciebāt. Jđ i ſeq̄ntibꝰ p raro ſit mentio de impatoribꝰ ꝯſtātinopolitanis ſiue grecis. Ueꝝ de carolo magno ⁊ eiꝰ ſucceſſoribus ꝓſequimur hiſtoriam.

Linea ipe ratoꝝ

Niceph⁹rus

Scauracius

Michael

Synodus Septima

Hyrene mater cōſtantini mulier prudentiſſima ⁊ religioſa ſtatim adepto imperio conciliū ſecūduȝ in nicena vrbe trecentoꝝ et. 30. epiſcoporum congregauit. Jn quo inſtitutum fuit. vt qui ſacras ymagines delendas decetero dicerent. ꝑpetuo anathemate necterentur. Sancitūq; fuit ſpūm ſanctum a patre filioq; procedere.

Hadrianus quoq; papa pace de longobardis parta ſeptimā ſynodū trecentoꝝ ⁊. 50. epoꝝ habuit. in qua hereſis feliciana de ymaginibus tollendis abrogata eſt. vt teſtatur Gratianus de cōſe. diſt. 3. c. ſeptimo. Mandatumq; fuit laicis vt nullo mō de pōtific̄ Ro. electōe ſe itromittere ꝑſumāt. vt in canoe. 63. di. c. nullꝰ laicoꝝ. Uetuit eē pōtifex hadrianus infames ad ſacerdotiū ꝓmoueri. 6. q. j. c. omnes. Mandauit item ne clerici extra foꝝ ſuū i iudicio traherētur. xj. q. j. c. clericus. Alij deniq; ſcribūt qđ theophilatus ⁊ ſtephanꝰ epi inſignes nomine ſynodum francorum germanorumq; epiſcoporum habuere in qua etiā feliciana hereſis de tollendis ymaginibus abrogata eſt.

AUream laminā hiſdē tꝑibus apud ꝯſtantinopolim in ſepulcro cuiuſdā inuentū fuiſſe tradunt. In q̄ ſcriptū erat. Xp̄s naſcetur ex virgine maria. ⁊ credo in eū. ſb ꝯſtātino ⁊ hyrene. o ſol iterꝝ me videbis.

Deſiderius rex

DEſiderius vltimus longobardoꝝ rex aiſtulpho rege defuncto poſt eū regnauit annis. 18. hic pͥmo ethrurie rex fuit. q̄ cū aiſtulphi obitū audiſſet, ſtatim regnū inuaſurus longobardoꝝ copias vndiq̄ꝫ ꝯtraxit. Et vt id obtineret ꝯ rache ſiū q̄ monachi habitū ſumpſerat. multa pōtifici ac romanis pollicitus ē. Quam obrem eos in ſuā ſententiā traxit. Et ita regnū in pace cōſecutus eſt. Eo q̄ppe tūc longobardorū v̄tus ob delitias langueſcere ceperat. At deſiderius oīm aduerſarioꝝ metu liberatus a ſpōſionibus pontifici ⁊ romanis factis. animū reuocauit. multaſq̄ꝫ iniurias illis inferre cepit. Vn̄ pōtifex Zacharias ad carolū magnū reclamans. rogat vt deſideriū admoneat ab inferendis iniurijs pōtifici cauere. quē ꝑ legatos admonet vt res iniuſte ablatas pontifici reſtituat. parātur igiť vtrīq̄ꝫ exercitus ſꝫ carolus mira celeritate vſus. ꝓmiſſa ꝑte copiaꝝ q̄ in tranſitu alpiū. ionis mōtem occuparet. cū reliquo exercitu ꝑ montē emiſiū in ytaliā deſcendit. fuſoq̄ꝫ ac fugato deſiderio obuiā facto. oīa longe ⁊ late populať ⁊ capit. Deſiderius aūt deſperatis reb⁹. tanto accepto incōmodo papiā ſe recepit. vxore ac liberis veronā miſſis. at ſpoletini reatini ac lōgobardi oēs q̄ eas regiones incolebant. audita deſiderij calamitate romā veniētes. ſe ac ſua oīa romani pontificis fidei cōmittūt. Hoꝝ ſecuti exemplū anconitani auximates firmani. At carolus relicto bernardo patruele ſuo in obſidione ticinenſis vrbis cū parte copiaꝝ veronam ꝓficiſciť. aldegiſius v̄o deſiderij filius inde abiēs ad imperatorē cōſtantinopolitanū ꝯfugit. carolus acceptis in deditionē oīibus ferme tranſalpine ytalie vrbibus. romā petit. Ubi rebus cōpoſitis carolus cū bona hadriani gr̄a in tranſpadanā rediens. ſexto mēſe poſtea q̄ꝫ obſideri cepta ē papiam deditione occupat. Inde paulus ⁊ alicuin⁹ ijſdem pene v̄bis habēt. illum tūc caſtra reuerſum. papiaq̄ꝫ ꝑ deditionē potitu. adduxiſſe in franciā deſideriū. q̄ ad leodiū fuerat relegatus. quāq̄ꝫ alij ſcribāt. Qꝛ in deſideriū clementia vſus. hoīem ſpoliatū regno nō etiā vita lugdunū cum vxore ⁊ liberis exulatū mittit. Ubi poſtea longobardis francos ꝓfecit. qui eos in pace retinerent. atq̄ꝫ ita anno ſalutis nr̄e. 774. ⁊ q̄nto pōtificatus hadriani pape. longobardoꝝ regnū finē accepit. Inde ea gēs ducentis iam triginta ⁊ pene duobus annis maiori ytalie portione potita. nihil iam externi p̄ter nomē retinebat. Fuit aūt ſb duobus ⁊. xx. regibus ab alboyno vſq̄ꝫ ad deſiderium porrectum.

Paulus diaconus

PAulus longobardus hyſtoricus ⁊ aquilegienſis p̄triarchatus dyaconus. deſiderio regi ſuo ob doctrinā ⁊ ingeniū admodū carus. Quē cū carolus magnus in galliā duxiſſet. libertate donauit. in p̄cioq̄ꝫ aliquādiu habuit. Verū cū poſtea comperiſſet hoīem deſiderij libertatem q̄rere eū in diomedis inſulam relegauit. Vn̄ poſt aliquot annos auffugiēs ⁊ ad arachim perueniens rogatu adelperge deſiderij filie ⁊ arachis vxoris Eutropij hiſtorie. duos libros addidit a iuliano principe vſq̄ꝫ ad primi iuſtiniani tempora oīa ꝑſcribens. Mortuo deinde archi. caſſinenſe cenobiū ingreſſus reliquū vite ſanctiſſime vſq̄ꝫ ad mortem ducēs. Sepe ad carolū regem litteras elegantes ⁊ humanitatis plenas ſcripſit. ab eodemq̄ꝫ a quo fuerat ob litteraturā ꝓuatus viciſſim accepit. Rogatuq̄ꝫ caroli vitas ⁊ lectiones cuilibet ſanctoꝝ feſtiuitati ꝯuenientes collegit. hymnos quoq̄ꝫ elegantiſſimos edidit.

Iſuardus monach⁹

ISuardum quoq̄ꝫ monachū natione gallū virum in omni doctrina eruditiſſimū tempeſtate hac floruiſſe conſtat. eo ꝙ euſebij ceſarienſis more caroli magni iuſſu oīes actus ⁊ ſanctoꝝ legendas breues eleganti ſtilo in vnū collegit. ⁊ ad vnū volumē redegit. q̄ꝺ martyrilogiū appellauit. Reperit quoq̄ꝫ ꝙ ſingulis diebus pluſq̄ꝫ trecenta feſta cōcurrebant. ideo ſtatutum fuit vt diceref ⁊ alioꝝ plurimoꝝ ſanctoꝝ martyrum

Alcuin⁹ p̄ceptor caroli

ALcuinus natione gallus caroli magni vt aiūt p̄ceptor. Vir greca latinaq̄ꝫ lingua egregie doct⁹. nec nō ⁊ theologoꝝ phoꝛumq̄ꝫ ſui temporis princeps. hijs temporibus eas ob res apud carolum magnum maximo in precio habitus eſt. Cum eum in dyaletica rhetorica ⁊ aſtronomia eruditum fecit: Qui ⁊ bonifacij archiepiſcopi maguntini precib⁹. orationes miſſales atq̄ꝫ alia eccleſiaſtica officia (gothorum perturbatione deperdita) omnino refecit. atq̄ꝫ eius rogatu carolus gymnaſiū e roma pariſius tranſtulit. quod etiam ab Athenis eo loci tranſlatum fuiſſe conſtat. qui ⁊ cenobium ſancti martini thuronis donāte carolo regendum ſuſcepit. quoniā omnes religioſi voluptuoſe viuentes in eo monaſterio nocte vna ab angelo infeliciter perierunt. hic cū eruditus theologus haberet libros de trinitate cū queſtionibus ſpeculū puuloꝝ. de eccl̄iaſtico dogmate. de rōne aīe ⁊ pl̄es alios libros ad xp̄ianā religonē pertinentes edidit.

Carolus magnus rex

CArolus francoꝝ rex. cui poſtea ex magnitudine reꝝ geſtaꝝ magn⁹ cognomen fuit. pr̄e pipino defuncto regnū accipiēs. regnūt in totū annis. 46. cū pipinus liberā in francos primus ptātem habuit. ⁊ auctoritate pōtificis ⁊ francoꝝ decreto plena dominādi poteſtate ſuſcepta regnans annis. xv. Ei ſucceſſere ſupſtites filij duo. carolus ⁊ carolomānus eque regno inter ſe partito. Sed non multo poſt defuncto carolomāno. franci eam regni ptem. q̄ ille poſſederat carolo fratri detulerūt. ferūt aūt carolum natū in ingelheim q̄rto miliario a magūcia vrbe. de quo gotefridus viterbienſis ſcribit pipinus morit. cum ſurgit carolus acer. natus in ingelheym. cui berta fuit vngara mr̄. pipinuſq̄ pr̄ cronica vera patet. Is aūt extemplo poſt pipini obitū aduerſus aq̄tanos bellū geſſit. Inde cōpoſitis rebus belloq̄ citius oīm opinione cōfecto cū victore exercitu in regnū reuertitur. Poſt hadrianus romane ecc̄ie pontifex a deſiderio longobardorū rege oppreſſus. oratores ad carolū miſit vt opem ⁊ auxiliū ferret. q̄ nō ſegnius quaſi hoſtes in gallia eſſent exercitū parat. ⁊ magnis itineribus in ytaliā contendit. Et ſupatis alpibus in thaurinū deſcendit. atq̄ cōtinuatis caſtris in agrū vercellēſem puenit. facta vtrinq̄ poteſtate pugnādi preliū cōmiſere. In ea pugna ſupati longobardi in fugā vertūtur. deſiderius papiā cū paucis militibus petit. carolus regē pſecutus in agrū eiam exercitum ducit. tādē capit deſiderius vna cum vxore ac liberis vt premiſſum ē. Tūc ſummo bñficio caroli ytalia ſe primū erexit. Carolus aūt ꝯfecto longobardoꝝ bello ſaxonicū intermiſſum bellū eum domū reuocabat. qđ biennio ⁊ a prefectis eius leniter adminiſtratū fuit. Saxonū gens longe maxima fuit ac bellicoſiſſima hi falſos deos colentes cū francis cōtinue bella gerebant. Sepe p̄lijs victi cōditiōes acceperāt. obſides dederāt. ſ apud frācos nullus pleniſſimā victoriā domita coꝝ pfidia ꝯſecutus fuit. Hec palma carolo magno q̄ſi diuino numine reſuata. Igitur ingentē exercitū parat diem dicit. q̄ die ppe ripā flumīs rheni oīes cōueniāt. magna alacritate ſuſcepta a frācis expeditio fuit. ſic renouatū ſaxonicū bellū quo nec maius vllū nec grauius diuturniuſq̄. Tres em̄ ⁊ xxx. annos certatū cōſtat. Tandē penit⁹ ſaxones debellati. ſe ſuaq̄ oīa ptāti caroli pmiſere. Victis impoſite leges vt patrijs cerimonijs. falſiſq̄ dijs poſthabitis xp̄ianā fidē pfiterētur. Cū v̄o ea tempeſtate barbare gētes hiſpaniā graui ſuitute oppſſam tenerēt. ad eā liberandā carolus mentē cōuertit. q̄ cōfeſtim ſupatis pyrenei iugis in fines hoſtiū puenit. Extemplo ciuitatis nōnulle ſpōte deditōem faciūt auguſta ⁊ pāpilonia due opulentiſſime totius hiſpanie vrbes. q̄ mandata caroli aſpnabant vi capte ac p̄de militib⁹ date ſic hiſpania pene oīs in frācoꝝ ptātem deuenit. Interim taxilo bauarie dux finitimas gentes ſolicitat cum franco bello aggreſſus. Qui inde nulla temptata fortuna parere conſtituit ac obſides dedit. His rebus geſtis cum in magna gloria magniſq̄ opibus regnū ac tota res francoꝝ eſſet. ſtatuit carolus aduerſus hunos q̄ hoſtibus ſuis auxilia ſtrauerāt bellū ſuſcipe. Conſtatq̄ nullū bellum a carolo geſtū in q̄ maior ſit hoīm cedes edita maiorq̄ illata clades ingentē v̄o hunoꝝ multitudinē ⁊ pene nobiliſſimū quēq̄ eo bello abſumptū maximā q̄z vim auri atq̄ argenti a francis in galliā tranſportatā. Cū hic ſtatus reꝝ in gallia eſſz romani aduerſus leonē pontificē coniurationē inerūt de q̄ in ſequentibus. ⁊ geſtis caroli poſt coronatiōem auguſtalem fit mentio.

Rolandus

ROlandus palatin⁹ comes caroli ex ſorore nepos. vir p̄ſtans fortitudine incōpabilis ⁊ v̄tutis ac magnitudinis. cui⁹ fortia facta p vniuerſum orbē celebrantur. Cū carolus exercitū in galliā reduceret ppe pyrenei iuga in vaſconū inſidias incidit. Et p̄lio inter eos inito poſt ingentē hoſtium cladem. cecidere in ea pugna dolo hoſtiū nō v̄tute cōmiſſa anſhelmus ⁊ Egibard⁹ ſummi in bello duces. Rolandus quoq̄ cecidit. Sūt qui dicāt eū ſiti nō vulnere perericlitatū. qui duces belli tutatus fuit. Paulo autem poſt ij populi ac eoruz reges a carolo domiti. meritas perfidie ſue debitaſq̄ penas dedere.

Rolandus siti peremptus.

Taxilo baioarie dux

TAxilo bauarie dux vxoris. vt tradūt ſtimulis cōcitatus. copias cogit. his temporibus finitimas gentes ſollicitat. hūnos. qui ea parte qua bauaria in oriente ſpectat ſibi ꝯfines erant ſocietate ⁊ federe iūgit. Erat ei ꝯiūx deſiderij regis longobardoꝝ filia. q̄ fortunaz p̄ris iniquo animo ferens. nec nocte nec interdiu virū cōquieſcere pati. monere vt meminiſſe vellet ſoceꝝ ſuū morte miſeriorē vitam ducere. Neminē eſſe preter eū. qui poſſet ei libertatem vendicare. His mulieribus inſtructus furijs exercitū parabat carolus celeriter profectus in fines bauarie venit. Taxilo ꝯterritus tandez parere conſtituit ⁊ deditionem fecit. obſides dedit. In hijs theonē filiū ſuū alioſq̄ per multos lectiſſimos iuuenes.

Aldegiſius

ALdegiſius deſiderij filius. q̄ ante expugnationē papie e citrapadanis in greciam confugerat hijs tpibus grecoꝝ multoꝝ auxilio fretus. cuz magna manu ad repetendū paternū regnum in ytaliā venit. qui multū ꝯflictus a francis auſpicio prefectoꝝ ſuperatus ⁊ captus. ac multis ſupplicijs affectus. tandem vitam miſeram in tormentis finiuit.

Anno mundi. 6003. Anno xp̄i. 804.

Linea ſummoꝝ pōtificu

Leo tercius

Stephanus quartus

Paſcalis

LEo eius noīs terci⁹ papa. arrupio p̄re. pōtifex creatur. Uir q̄dē doctiſſimus. q̄ ab ineūte etate. ita erat educat⁹ et erudit⁹ diſciplina eccleſiaſtica. vt dign⁹ eſſet q̄ ceteris anteferreť. erat p̄terea caſtus. integer. pudicus. facūd⁹ doctoꝝ viroꝝ ita amator. vt eos vndequaq; ad ſe p̄miis alliceret. Eoꝝūq; conſuetudine mirūmmodū delectareť. p̄dicatiōib⁹ q̄z admonitionibus quibus plurimū ob eloq̄ntiā ⁊ doctrinā valebat. egrotos viſere. elemoſinas indigētibus p̄bere ei peculiare fuit. Hō certe mitis ingenij. creatur itaq; pontifex vno oīm ꝯſenſu. q̄ poſtea dū ſupplicatōes a btō gregorio inſtitutas rome agit cū pp̄lo ⁊ clero paſcalis primicerius ⁊ cōpulus p̄ſbyteri q̄ꝝ vite ſordes a ſuperioribus vrbis aliq̄n infeſtatus fuit. armatis ſtipati illū interceperūt. quoꝝ fraudibus apud edē btī ſiluestri capt⁹. ac pontificali amictu p̄uatus. Et carnifices debilē viribus pontificē ꝓſternētes lingua captus ps illū excecatura. plurib⁹ etiā digitis ⁊ incuruis vnguibus q̄z oculoꝝ fere poſſent cōcaua effodiebant. Et multo madēs cruore leo apud ſctī eraſmi monaſteriū in cuſtodia ē habit⁹. Quo in loco loq̄lam illi ⁊ viſum affirmat bibliothecarius diuino munere reſtitutū. affuit tūc afflicti ſenis rebus auxilio vnius albini cubicularij fides. q̄ nocte cōcubia cuſtodes fallens ad btī petri baſilicā ꝑduxit. ⁊ vinigiſū ducem ſpoletanū p̄ſidio accerſiuit. ſʒ paucos ibi moratus dies leo ad carolū ꝑperauit Tranſgreſſum alpes pius rex in ſaxonia pōtificē ſumma acceptū reuerētia vt redire t in p̄riam exhortat⁹. Redeunti romā leoni clerus pp̄luſq; romanus ad miluiū vſq; pontē ꝓceſſit obuius. Inde venienti romā carolo q̄ ordinū diſpoſitio occurrerit ſaxonū frācoꝝ longobardoꝝ q̄s enumerare poſſet. Exceptū in p̄ncipis apl̄oꝝ baſilice atrio carolū. leo cū ad ei⁹ penetralia deduxiſſet in vrbē dimiſit. Et nō multo poſt carolus cleꝝ ⁊ pp̄lum in btī petri baſilica ꝯuocauit pōtifex ambone ꝯſcenſo euāgelia xp̄i cernuus tenuit ⁊ iureiurādo affirmauit ſe oīm reꝝ q̄ ſibi obijciebāť inſontē eſſe. Erat is dies ydiū decebris anni ſalutis octingenteſimi. Et in die natalis dn̄i inter miſſaꝝ ſolennia ad ip̄as. b. petri baſilicas celebrata. leo pōtifex pp̄li romāi ſcito p̄cibuſq;. carolū impatorē romanoꝝ declaratuꝫ. dyademate vetuſto impatoꝝ capitis geſtamine coronauit. Tunc pp̄lus roman⁹ q̄ aderat freq̄ntiſſim⁹ ter acclamauit. Carolo auguſto a deo coronato magno ⁊ pacifico impatori vita ⁊ victoria. ſacro inungenſq; ꝯfecto balſami oleiq; liq̄mine ad pipinū ſe ꝯuertit. eūq; ytalie regē declaratuꝫ pariter inunxit. Tandē leo a fundamētis edificato apud ſctū petꝝ ampliſſimo hoſpitali quod greci xenodochion vocāt. moriť primo ac vigeſimo pontificatus ſui āino. Quo etiā cometes apparuit. vt nōnulli putāt tante calamitatis indiciū. Sepeliť aūt in baſilica petri pridie ydus Iunij. Eius in morte tum ſedes vacat diebus decem.

Cometes

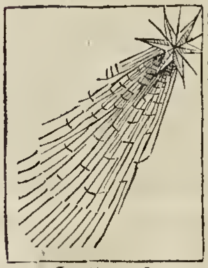

Anno mundi. 6013. Anno xp̄i. 814.

STephanus quartus. p̄ria romanus. p̄re iulio. q̄ pontificatu ſuſcepto mēſe tercio ad ludouicū impatorē in gallias ꝓficiſcitur. q̄ in aurelianis erat. ⁊ honoratiſſimū ei quoq; obuiā miſit. maxime theodolphū aurelianoꝝ ep̄m cū clero. ip̄e ad primū lapidē ꝓdiens cū maxima veneratione in vrbeꝫ introducit. erat ſtephanus ex nobili genere ortus tante doctrine ⁊ integritatis. vt facile apud oēs ſctītatis nomē nanciſcereť. ⁊ vt feruent ludouicū inunxit atq; coronauit. ⁊ cū ſepe de cōponēdis ytalie rebus collocutus fuiſſet romā redijt ſecū crucē magni pōderis magneq; eſtimationis detulit. quā ludouicus ſua ip̄enſa beato petro dicauerat. at ſanctiſſim⁹ pontifex ad vrbē rediens ſeptimo pontificatus ſui menſe vita functus. in baſilica petri ſepelitur. Sedes autem eius morte dies vndecim tum vacat.

PAſcalis ei⁹ noīs primus papa. p̄ria roman⁹. p̄re bonoſo. nulla interpoſita ip̄atoris auctoritate pōtifex creať. hāc obrem vbi pontificatuꝫ inijt. ſtatim legatos ad ludouicū miſit. q̄ ei⁹ rei culpam omneꝫ in cleꝝ ⁊ pp̄lm reijcerent. q̄ ab hijs vi coactus eſſet pōtificiū mun⁹ obire. accepta hac ſatiſfactione ludouicus r̄ndit pp̄lo ⁊ clero maioꝝ inſtituta ⁊ pacta ſuāda. cauerēt ne deinceps maieſtatē lederēt. hūc autem ſtephanus pōtifex dū viueret ob ei⁹ v̄tutes ⁊ doctrinā monaſterio btī ſtephani martyris in vaticano prefecerat. Inito igiť pontificatu corpa ſanctoꝝ mīn⁹ religioſe iacentia in vrbem cuꝫ maxima veneratione introducta honeſtiore loco recōdidit. praxedis templū a fundamētis extruxit. ⁊ btē cecilie. coq; loci ⁊ ip̄ius virginis ⁊ eius ſponſi valeriani tyburcij maximi martyꝝ. vrbani. lucij pontificum corpa collocauit. Multaſq; baſilicas vetuſtate quaſſatas reſtituit. Tandem nullo religionis pietatis humanitatis exemplo pretermiſſo. pontificatus ſui anno ſeptimo. menſe tercio. die decimoſeptimo moriť. ſepeliturq; in baſilica petri. Vacat tum ſedes dies quatuor.

Linea iperatoꝝ

Carolus magnus

CArolus cognomento magnus. ꝓ ſuis eximijs meritis. ac ſingulari fide ob oīm xp̄ianoꝝ libertatē. Cuȝ paterni regni fines in gallia rheno ligeri occeanoqȝ in germania danubio ⁊ ſalo fluuio. Et hijs aq̄taniā vaſconiā hyſpaniā pene totam. Et eā ytalie ꝑtem in qua longobardoꝝ regio fuerit. bellica virtute ademptā adiunxit. adiecifſetqȝ ſaxoniam. q̄ ē non modica germanie ps. tū vtrāqȝ pannoniā. ⁊ vltra danubiū datiā biſtriā ⁊ totū liburnoꝝ regnū. Om̄es deniqȝ barbaras gentes q̄ germaniā inter rhenū occeanū ac danubiū incolunt. ꝑtim armis ſubactas. ꝑtim beneficio allectas in ſuā ptātem redegit. his tantibus opibus. tanqȝ rebus egregie geſtis eam ſibi famā nō ſolū in gallia ſ etiaȝ ꝑ vniuerſum orbē ꝯparauerat. Anno ſalutis octingenteſimoprimo. pōtificatus leonis pape anno. v. ſummi impij dignitatē (Poſteaqȝ cōſtantin⁹ magnus relicta roma ad orientē receſſit ⁊ ſublatū imꝑiū trecentis ⁊ triginta annis poſt auguſtulū in occidente ceſſauit) egregia ſua v̄tute occidenti reſtituit. ⁊ auguſt⁹ appellatus. impatorī nomē dignitatemqȝ ſuſcepit. Et nō ſolū vt p̄miſſum ē aſſenciente ſ etiā applaudente pp̄lo romano. atqȝ ita imꝑauit annis. 14. factus itaqȝ romanoꝝ impator. poſt ampliſſimā dignitatē ſuſceptā. cum ī galliā reditur⁹ iter ꝑ hetruria faceret. in memoriā dignitatis adepte florentiā vrbeȝ. quā olim magna ex ꝑte deleuerāt gothi. in priſtinū ſtatū cuȝ ſumma celebritate reſtituit. Omneqȝ nobilitatē ꝑ oppida vicina diſꝑſam in ciuitatē reduxit. nouis menibus cinxit. templis ornauit. Cū reuertiſſet in galliā exceptus eſt eius aduētus ab om̄ibus pp̄lis incredibili honore atqȝ amore. cū bella ſeptem ⁊ quadraginta annis (tot em̄ regnauit) incredibili felicitate tū magnitudine quadaȝ animi. tum etiam ingenij atqȝ conſilij confeciſſe tradūt. Quibus regnū ſatis amplum a patre acceptum longe maius poſteris ſuis reliquit. Fuit autem carolus ꝓcera ſtatura. lato pectore. latis humeris. magnis vegetiſqȝ oculis naſo paulo eminētiore. forma deniqȝ ⁊ pulcritudine oris adeo eximia. vt decorem ſimul p̄re ſe ferre videretur. cum regia quadam maieſtate cōiūctum. habeb atqȝ in voce ſplendorem. Et in inceſſu totoqȝ corporis motu ſummā dignitatē. promiſſam gerebat barbam. valitudine fuit proſpera. venatōnibus gallorum more frequenter ſtudebat. ratus ad ſanitatem corporis conferre. Tradunt preterea eum balneis ⁊ aquis natura calidis plurimū delectatum. Inde aquiſgrani vbi ſedes regni eiuſqȝ regia erat maximis ſumptibus templum condidit. ⁊ beate marie dedicauit. in qō ſudariū ⁊ beatiſſime v̄ginis marie camiſiam tranſmiſit. Vex ad eius regias v̄tutes addidit eloquentia copiāqȝ dicendi ⁊ bonaꝝ artium diſciplinā. Habuit autem ex pluribus vxoribus pulcerrimā ſobolem. ſed ex hildegarde carolum pipinum ludouicum ⁊ filias plures. filios quoqȝ doctiſſimis hominib⁹ erudiendos tradidit. ⁊ filias. ne ocio torpeſcerent lanificio aſſueſcere fecit. Carolus autem iam ſenio grauis cum intellexiſſet pipinū quem regem ytalie prefecerat mediolani mortuū eſſe. ludouicum filium minorem natu. aquitanie regem. ⁊ imperij ſucceſſorem. Bernardum v̄o nepotem ytalie regē declarat. Eiqȝ mādat vt ludouico rebus in omnibus obtemperet. fines imperij hos eſſe voluit in galliam rhenū ac ligerim in germania danubium ⁊ ſauū fluuios. Hijs autem ꝓuincijs aquitaniam guaſconiā. magnam partem hiſpanie. ciſalpinam galliam. ſaxoniam. vtrāqȝ pānoniam. yſtriam liburnos addidit. Stabilitū autem ſuis poſteris non ſolum francorum regnum. ſed etiam impatorum nomen. cum venatuȝ a regia aquiſgrani eēt profectus: domū redijt cum febre. cum lateris etiam acceſſiſſet dolor. morbis ſimul ⁊ ſenectute confect⁹. vita exceſſit. etatis ſue ſeptuageſimoſecūdo. ⁊ xp̄iane ſalutē. xv. ſupra octingenteſimū annū quinto kalen. februarij. Eius corpus in baſilica aquiſgrani ſolenni funere ſepultum tali epigrāmate Caroli magni xp̄ianiſſimi impatoris romanoꝝ corpus ſub hoc ſepulcro conditum iacet. Tribus annis anteqȝ e vita migraret teſtamentum condidit. Duas partes epiſcopis metropolitanis dari iuſſit. in reficiendis eccleſijs. ⁊ ꝓ pauperibus iuuandis. Terciā vniuſcuiuſqȝ ratione habita filijs filiabus nepotibuſqȝ tum ſeruis ⁊ ancillis reliquit. Erant inter ceteros theſauros tres argentee menſe. ⁊ vna aurea p̄cipue magnitudinis. quarum vnam q̄ conſtantinopolitane vrbis ſimilitudinem referebat baſilice beati petri. Aliam in qua forma vrbis rome cernebat̄ eccleſie rauennati dono dedit. Terciā que totius orbis deſcriptōnem continebat. Et auream filijs ſuis reliquit. Fuit itaqȝ carolus ſi eius res geſtas. tum domi. tum foris inſpicimus. tāte amplitudinis ⁊ integritatis imperator. vt poſtea neminē ſuperiorem. ne dum parem habuerit.

IUdeus quidam his temporibus. apud ſyriam exiſtens. quadam die in vilipēdium xp̄ianoꝝ xp̄o imaginem lancea ſuffodit. Et illico ſanguis vbertim effluxit. quo prodigio tremore correptus. ne ſanguis deperiret vas vulneri appoſuit a quo plurimi ſanitati reſtituti iudei ad fidem xp̄i plures ſunt conuerſi ſanguis autem diuino conſilio poſtea montuē allatum. ibidem vſqȝ in preſens ꝓpter crebra eius miracula magno in precio ⁊ gloria habitus eſt. Carolus imperator hijs auditis ad Leonem ſcripſit. vt de his eum certum redderet. Leo v̄o cū ſeditionibus ſemꝑ vexaret̄. ab vrbe diſcedens. montuā proficiſcitur ad viſenduȝ xp̄i ſanguinem. Is a montuanis perbenigne ſuſceptus approbato xp̄i ſanguine ob frequentia miracula. qō ⁊ alij pontifices poſtea efficere. ad carolum proficiſcitur. vt hominē veritatis cognoſcende cupidū eius rei certiorem faceret. ⁊ de rebus ytalicis vt premiſſum eſt.

Joann- Chriſtophorus Wolffs Keel

Anno mūdi.6023. Anno xp̄i.824.

EUgenius eius nominis ſecūdus papa.pr̄ia romanus.pr̄e boemūdo.paſcali ſuffectus.Eius tp̄e octauū ſciſma fuiſſe ferūt. Inter hūc eugenium ⁊ q̄ndam noīe zinzinū ꝓpter patrū diſcordias at eugeniꝰ dignitate corꝑis.⁊ p̄ſtātia animi inſignis.ob hūanitatē ⁊ eloquētiā.oīm ꝯſenſu tandē obtinuit. q̄ inito pōtificatu.ſpretꝭ rebꝰ oībꝰ humanis.vl̄ potiꝰ fortune bonis.ad munificentiā ⁊ liberalitatem v̄ſus.Adeo rem frumentariā curauit.vt nullibi vilius.q̄ȝ rome annona vēderet.ac pauperꝝ pupilloꝝ viduaꝝ cauſas ⁊ vitā ita tutatus eſt.vt ab oībus merito pr̄ pauperꝝ diceret.Tandē cū optimus hic pontifex,his artibus ī pontificatu annis q̄tuor vixiſſet morit̄ collacrimātibus oībus.Et ſuā vicē potiꝰ q̄ȝ mortē ſanctiſſimi viri dolentibus.cū mors ei ad felicitatē via optatiſſima eēt. Quidā ſcribūt eū ab emulis oculis excecatū.ac martyrio coronatū. Eius corpꝰ in baſilica petri apl̄oꝝ principis cum omni deuotione ſepelitur.

VAlentinus papa.pr̄ia romanꝰ.pr̄e leontio. q̄ apud paſcalē ⁊ eugenium viros ſanctiſſimos.⁊ doctrinā ⁊ rōnem bene ac ſancte viuendi a teneris ānis vſq̄ȝ ad maturā etatē didicerit.Non ludis nō iocis aut voluptatibus intentus. vt pleriq̄ȝ oīnes adoleſcētes faciūt.ſȝ doctrinā ⁊ bn̄ viuendi normam ex lectione veteꝝ ⁊ exemplo ſanctoꝝ pontificū ſumens.Cūq̄ȝ tante v̄tutis ⁊ ſanctitatis eēt. vt non dū p̄ſbiter.ſȝ diaconus ſummū pontificatus gradū meruerit. Poſtremo aūt pietate.clementia liberalitate.tum in vita priuata. tū in pōtificatu nulli maioꝝ ſecūdus eſt habitus.has ob res oīm conſenſu pontifex creatus.meritꝭ hominū q̄ tum erant id fortaſſe exigentibus quadrageſimo pōtificatus ſui die moritur.ac in baſilica petri ſepelitur.cōq̄rentibus oībus eū hoīes ſibi morte ſblatū eſſe.quo ſtante labefactari romana libertas ⁊ xp̄iana religio vix poterat.

Anno mundi.6033. Anno xp̄i.834.

GRegorius quartus papa.pr̄ia romanus.pr̄e ioanne tituli ſancti marci p̄ſbyter. Uir nobilitate inſignitus.ſanctitate clarus doctrina ⁊ eloquētia p̄cipuus.qui tante modeſtie fuit.vt electus a clero ppl̄oq̄ȝ romano nō prius pōtificiū munus obire voluit.q̄ȝ a legatis Ludouici imꝑatoris ob eam cām romam miſſis.q̄ diligenter tantā electōem diſcuſſerāt ꝯfirmatus ē.fecerat id ludouicus nō ſupbia motus.ſȝ ne iura imperij amitteret.quippe q̄ natura clemēs ⁊ humaniſſimꝰ ſit habitus.quiq̄ȝ iura eccl̄ie ⁊ dignitatē ſemꝑ tutatus ē. Qui pontificatu ſuſcepto.mox corpus.b.gregorij tranſtulit.atq̄ȝ eo loci collocauit. vbi nūc iacet magnis adhibitis ornamentis.ferūt ab eodē corpa ſebaſtiani ⁊ tyburcij a cimiterijs in quibus ante iacebant ad baſilicā petri traſlata fuiſſe. Inſuꝑ ⁊ rogatu ludouici imꝑatoris oīm ſanctoꝝ celebritatē kal̄.nouēbris inſtituit obſuādaȝ quā q̄dem cōmemorationē galli ⁊ germani p̄mo obſuare ceperūt.cāq̄ȝ rem magnopꝑe a rabano monacho theologo inſigni carminibus ⁊ ꝓſa laudatā fuiſſe ſcribūt. Poſt multa aūt bona opa.morit̄ gregorius pontificatus ſui anno.xvi. ſepeliturq̄ȝ in baſilica petri.ſedes eius in morte diebus.xv.vacat.

Linea ſummoꝝ pontificum

Eugenius ſecundus

Ualentinus

Gregorius quartus

Pipinus rex

PIpinꝰ caroli filiꝰ natu maior cū pr̄e a papa ytalie rex declaratus.regnauit annis.13. Uir q̄dem clariſſimus nec pr̄i vlla in v̄tute diſſimilis.queȝ pater in vngaros miſit.quos cito grauibus p̄lijs ſuꝑatos ad deditionē cōpulit.Eoq̄ȝ bello cōfecto.ip̄m in beneuētanos miſit qui grimoaldo duce finitimos pontificis agros turpiter vexabāt.eoſq̄ȝ ꝑdomuit. vt egre ſe menibus tuerētur inde theate obſedit captaq̄ȝ vi ciuitas prede ſimul ⁊ incēdio ē ſubiecta. Ortana exinde ⁊ paulo poſt luceria in deditōem acceptis.hūc etiā pr̄ in venetos ſibi falſo accuſatos miſit ⁊ eracliū atq̄ȝ eq̄liū inuaſit ꝓpter q̄d multe familie nobiliū venetias migrarūt.q̄bus geſtis etiā multis alijs p̄lijs egregie cōfectis mediolanum veniēs. ibidem vitam cum multa gloria in pace finiuit.

Bernardus rex

BErnardus caroli magni nepos poſt pipinū a carolo magno ytalie rex declaratur.Et regnauit ānis.9.huic carolus p̄cepit. vt ī oībꝰ ludouico filio eiꝰ ⁊ ſucceſſori obtꝑaret. Uerꝝ carolo mortuo mādatꝭ obſeq̄ noluit.q̄buſdā ytalicis ep̄is ⁊ ſeditioſis ciuibꝰ inſtigātibꝰ ab ipſo oīno defecit. Et ciūitates ac ppl̄os ī ſua v̄ba iurare coegit.Et cū reſciſſet iꝑator.cā in ꝯuētu ꝓpoſita.nepotē leſe maieſtatꝭ crimie dānatū.hoſtē iudicauit.Exinō copijs coactꝭ galliaꝝ germanie ⁊ baioariorū ꝓuīcie ī ytaliā duxit.Rebꝰ āt ytalie breui pacatis iꝑator nobiles ytalicos ꝓditionis ꝯuictos iugulari iuſſit.Bernardū aūt ⁊ ſi illico ad imꝑatorꝭ aduētuȝ armis depoſitꝭ ad miſericordiam ꝯfugerat. Et ſimul ep̄os ī franciā ꝑduxit. Et ꝯuētu iteꝝ ſuꝑ iudicio aq̄ſgranū habito gladio trucidatus. Ep̄i v̄o ſinodali decreto depoſiti in monaſterio relegati ſunt.

Linea iꝑatoꝝ

Ludouicus primus

LUdouicus eius nominis primus cognomēto pius. poſt carolū magnū impator. patre carolo defuncto āno ſalutis. 815. imperiū ſuſcipiens. imperauit cū lothario filio annis. 25. Agebat in aquitanis hiberna ludouicus quādo illi carolū prem obiſſe renūciatum eſt. qui aquiſgranū repetens delat⁹ legationes q̄ ad genitorē venerant primo audiuit. deinde ꝓuincialiū celebrato cōuentu. ea que romanoꝝ imperio ⁊ francoꝝ regno adminiſtrandis viſa ſunt neceſſaria ordinauit. Legationū aūt primaria fuit leonis cōſtantinopolitani impatoris. qui michaeli p id tēpus ſuffectus erat. vbi innouata fuerūt federa. primā exinde expeditionē bernardo rege comitante. aggreſſus eſt in danos. Obſtitit vͦo hiems cum id pelagus glacie cōcretum erat. qđ cum imperator rexq̄ intellexiſſent. medio ferme herētes itinere ad padebrūnaꝫ ſaxonie ciuitatem exercitū in hibernis cōtinuerunt. Eaq̄ iam hyeme media quū eſſet allatum ex ytalia romanoꝝ primores in leonis pape mortem cōiuraſſe. imperator regē in ytaliā ire iuſſit curaturꝫ. ne quid detrimēti regnū ytalie pateret. Ingreſſus romā bernardus rex illico in graue piculoſumq̄ morbum incidit. res romanas p gerardū comitē compoſuit. Inde ſtephanus quartus papa. qui tercio q̄ creatus erat menſe in franciā accedēs ludouicū impatorem apud aurelianas inunxit ⁊ imperiali diademate inſigniuit. Qui impio ſuſcepto cōtra guaſcones grauiſſima bella cōmiſit. tandem eos in ſuā poteſtatē redegit. Deinde britones ſeu anglos res nouas molientes armis in officio cōtinuit. at poſtea ſarracenis Ceſaranguſtam incolentibus pacem conceſſit. Maius tn̄ tuendis danoꝝ regibus negociū impatori fuit. q̄ ſaxonū obhuabant limitē. Et tamen paulo poſt occaſione oblata freti cum ſolamo ⁊ gotfredi filijs cōflixerūt. illiſq̄ prelio fuſis heroldum in paternum dacie regnū reduxerūt. Tam multis rebus varijs in locis bene geſtis ludouicus imperator conuentum in aquiſgrano celebrauit. in quo eccleſiaſticis rebus cōpoſitis. Lothariū primogenitum imperij conſortem declarauit. pipinuſq̄ tūc ſecūdus filius aquitanie. Et ludouicus tercius bauarie reges appellati ſunt. Que dum fierent bernardus ytalie rex fatui adoleſcēs ingenij quorūdam magnatum ytalie inſtigatione inter quos fuere mediolanēſis cremonenſis ⁊ aurelianēſis epiſcopi impatori: vt premiſſum eſt rebellauit. capitali ſententia punitur. Cum britānia ad alios motus ſe ꝑpararet ⁊ in andegauis nūciabatur. ad hos ſedandos contulit ſe impator. Eo cum veniſſet oīa reperit quieta. Sed aliud accepit incōmodū. q̄ ermelgardā vxorem ex qua tres filios reges tūc ſupſtites ſuſceperat. longo confectam morbo amiſit. Lothariū poſtea filiū in demortui bernardi locum ytalie regem dedit. quē romani a paſcali pontifice populoq̄ romano vocatum pontifex ipſe in baſilica beati petri inunctū coronatūq̄ regem ytalie primo. ⁊ poſtea auguſtum appellauit. Ludouicus deinde mitiſſimi impator ingenij ſemper multum fidei apoſtolice detulit. Fuitq̄ adeo vt quatuor romani pontifices quos viginti ſeptē annoꝝ illius imperij tempora habuerūt. adiumento nūq̄ caruerint. quo in romanoꝝ pſecutionibus ſepe numero indiguerūt. Ludouicus quoq̄ bulgaros poſt petitam impetratamq̄ pacem pannoniorū limites ingredi auſos. ſola mittendi in eos exercitus oſtentatione a motibus abſtinere fecit. Lotharius vͦo ytalia pacata in galliam rediens. cum ludouicus pater carolum (cui caluo poſtea cognomē fuit) natu minimum fratribus ceteris oībus preferret. Inuidia ſtimulatus ludouicū in cuſtodia recluſit. Vez eodem anno inter eos conuentione facta liberatus. imperio reſtituitur. Tandē michael ipe impator grecus primo ⁊ breui poſt gregori⁹ pōtifex. ⁊ ludouic⁹ ipator eodē ferme mēſe. diē obierūt. ipe i bti arnolphi baſilica ſepelit.

MAuri hijs tpib⁹ in ſiciliā claſſe delati extēſione facta late incēdia cōmiſerūt. delata i ſiciliā claſſis veneta eaten⁹ ꝓfuit infideles q̄ pmū vela alonge ꝯſpexerīt i affricā redierīt. p id tpis venetoꝝ dux iuſtinian⁹ fuit. āno ei⁹ ſecūdo ducat⁹. b. marci euāgeliſte corp⁹ a qb⁹ mercatorib⁹ ex alexādria venetias delatū ē tali ordine id factū recēſent. ſacerdotes ꝓmiſſionib⁹ mercatoꝝ ducti capſa q̄ ſctm̄ hūabat corp⁹ apta. illđ ſporte īpoſuerīt q̄ mercatoꝝ hui cōmeatū ad naues pferre ꝯſueuerāt. Tūc pati ad id aſtutiores veſtitu ſordidiſſimi colones ſportā olerib⁹ porcinīſq̄ carnib⁹ ſupiectī plenā medio foro iocabūdi pgebāt. obuiauerūt a ſarracenis portorij exactores. porcinīſq̄ carnibus qb⁹ machometici ſupſtitōe veſci ꝓhibēt. ideoq̄ viſu quoq̄ abhorrēt. inter olera reptis canzir qđ porcus eoꝝ ligua ē ſportā ad nauim ferri pmiſerīt. inde p oliueſem portū corp⁹ i vrbē puexerīt. q̄ āno ⁊ ſeqnti eccia q̄ nūc extat ſcti marci venetijs edificari cepta ē. Et tūc ſenatus venetus marci ymaginē tanq̄ vrbis patroni in vexillis deferri ſtatuit.

Rabanus monachus

RAbanus monachus natione german⁹ abbas fuldenſ poſtea magūtin⁹ archieps theolog⁹ q̄dem pclariſſim⁹ ac īſignis poeta. p h tp̄s. in ꝓſa ⁊ carmine plimū valuit q̄ ex īgenij ſui magnitudie mltos edidit libros pcipue op⁹ mirādū đ laudib⁹ ſctē crucī ꝯmētat⁹ ē idē librū palipomenō ⁊ Machabeoꝝ hūit eē hmōes ſatis elegantes ad pplm̄ potiſſimū in celebritate oīm ſanctoꝝ. Seditq̄ annis. x. anno ſalutis. 846.

Strabus monachus

STrab⁹ itē mōch⁹ gall⁹ eminētiſſim⁹ gall⁹ ⁊ ꝯmētator diligētiſſim⁹. rabani pdci auditor. p h q̄z tpa ipſo preceptore ſuo inferior non fuit. qui in libros biblie ppulere cōmentatus eſt. Scripſitq̄ de officijs eccleſie ad ludouicū impatorem ⁊ multa alia.

Ludouicus hic pius Imperator fundauit A° Chri 840. Monaſterium Mariæ Wormatiæ, vulgo dictum monaſterium monialium, Nonnenmunſter, Sub Epiſcopo Samuele Wormatiensi. Et hoc monaſterium primum fuit in Wallenberge monte, vbi vicino Ordinis S. Benedicti, poſtea fuit translatum in Suburbium, et ordinis Ciſterciensis factum. A° 1240.

Sub hoc ludouico puella quædam, 12. annoꝝ post sacram communionem 6. mensibꝫ in pane et aqua ieiunauit, deinde p triennium omnino abstinuit ab omni cibo et potu. fascic. tempo.

Anno mūdi.6043. Anno xp̄i.844.

Sergius eius nominis ſecūdus papa.p̄ria romanus. p̄re Sergio e regione quarta.poſt Gregoriū pontificatū inijt.Hic cū prius os porci vocaretur ob turpitudinē nominis.mutare vocabulū coactus ē. ⁊ cognomenti ſergij nomen aſſumpſit.Eamq̄ ꝯſuetudinē mutandoꝝ nominū a poſteris aſſumptā videmus.vt q̄ pontifices crearētur.ſuo omiſſo maioꝝ noīa ſibi inderent. Licꝫ ab omībus nō ſit obſeruatū. Conſtat aūt ſergiū ex illuſtri familia ortum. neq̄ꝙ a maioribus ſuis degeneraſſe. adiuuantibus eius p̄claꝝ ingeniū Leone tercio.Stephano q̄rto.Eugenio ſecūdo.⁊ Gregorio q̄rto.ſub quoꝝ moribus ⁊ doctrina ita vixit.vt ſolus mortuo Gregorio dignus haberet̄.q̄ pontificiū munus obiret.Hic itaq̄ pontificatu ſuſcepto ad ornanda templa conuerſus baſilicā ſanctoꝝ ſilueſtri ⁊ martini vetuſtate collapſam reſtituit. In eaſq̄ mlta ſanctoꝝ corpa collocauit. Struxit ⁊ a fundamētis ad ipſius baſilice latus in honore petri ⁊ pauli monaſteriū vbi cōtinuo res diuina agebat̄. Romani quoq̄ tyrannice immanitatis metu eius p̄cibus liberati ſanctiſſimū pontificē verū xp̄i vicariū ⁊ vnicū p̄rie parentē predicabāt. Demū re eccleſiaſtica bene ac integre gubernata.tercio pontificatus ſui anno moritur. ſepeliturq̄ in baſilica Petri. vacat tum eiꝰ in morte romana ſedes menſibus duobus diebus.xv.

Leo q̄rtus papa.p̄ria romanꝰ.p̄re rodulpho anno incarnationis octingētesimo quadrageſimo pontifex oīm cōſenſu decernit̄ ac merito q̄dē: vir em̄ fuit in om̄i vita priuata etiā religione.innocentia.pietate.humanitate.gratia.liberalitate. doctrina eccleſiaſtica p̄cipue īſignis. Eius geſta p̄clara ſi cūcta conſcriberent̄ voluminis modū excedere viderentur. Sunt q̄ arbitrant̄ huius ſanctiſſimi viri orationibus deū per motū ſarracenoꝝ rabiē naufragio duꝫ onuſti preda domū redeūt cōpeſcuiſſe. Liberatus aūt ſarracenoꝝ metu ſedilia ī veſtibulo atrij lateranenſis poſita ex marmore cōſtruxit.Hūc quoq̄ tante ſanctitatis fuiſſe conſtat.vt baſiliſcū ſerpentē(quē latine regulū appellant) ſuis orōnibus e fornice ſancte lucie v̄ginis ī orphea expulerit.Eius alitu ⁊ veneno multi mortaliū perierant. Et incendiuꝫ illud ſigno crucis extinxit qđ diu ꝑ domos ſaxonū ⁊ longobardoꝝ vagatū.diui petri baſilice appropinquabat. Hoc autē factum octauo die aſſumptionis.poſtea vt feſtus celebratus eſt. Reſtituit quoq̄ vrbis menia ⁊ portas vetuſtate collapſas.ad hec v̄o.xv.turres ꝓpugnacula vrbis a fundamentis extruxit. Sua quoq̄ diligentia corpa ſanctorū q̄tuor coronatoꝝ inuenit.Eorūq̄ tēplū in ſplendidiorē formaꝫ inſtaurauit. ſc̄tos ipſos ſub altari collocauit ⁊ alia multa ſanctoꝝ corpa ibi addidit. At dum his rebus q̄ diligentiſſime vacaret ſarraceni cū claſſe magna contra neapolitanos romanoſq̄ aduentabant. Ipe illico quāta potuit manu hoſtiā ꝓficiſcit̄.ſuoſq̄ p̄mo ad coionem adhortatus orōnem habuit. Deus cuiꝰ dextera btm̄ petrū ambulantē in fluctibꝰ ne mergeret̄ erexit ⁊c̄. his dictis facto ſigno crucis pugnandi copiā fecit poſt longū certamē hoſtes ſupant̄ fuganturq̄.inde romam cū gaudio reuerſus inde vaticanū cinxit.Leoninaq̄ vrbeꝫ de ſuo nomine appellauit. ne deinceps hoſtibus liceret ecc̄iam bt̄i petri leui incurſione ſpoliare.hāc auteꝫ vrbē p̄mo pōtificatus ſui āno inchoatū demū ſexto abſoluit. Ex manubijs v̄o ſarracenoꝝ plura reſtituit.Tandē optime de ecc̄ia d̄ei.deq̄ vrbe roma.ac noīe xp̄iano meritus. morit̄ anno pōtificatus ſui octauo.mēſe tercio.die.vi.xvi.kal̄.auguſti.Sepeliturq̄ in baſilica petri. vacat tum ſedes menſibus duobus diebus quindecim.

Joannes anglicus(⁊ vt ferūt) ex mogūciaco ortꝰ.malis artibus pontificatū adeptus. Mentitus em̄ ſexū cū femina eſſet adoleſcens admodū athenas cū viro docto amatore ꝓficiſcit̄. Ibiq̄ p̄ceptores bonaꝝ artiū audiēdo. tantū ꝓfecit vt romā veniens paucos admodū etiā in ſacris lr̄is pares h̄ret. ne dū ſuperiores.Legendo aūt ⁊ diſputādo docte ⁊ acute tātū beniuolētie ⁊ auc̄tis ſibi cōparauit. vt mortuo leone ī eiꝰ locū(vt Martinꝰ ait)oīm ꝯſenſu pōtifex crearet̄. Veꝝ poſtea a familiari cōpreſſa.cū aliq̄n occulte ventrē tuliſſet.tandē cū ad lateranēſem baſilicā ꝓficiſceret̄.intra theatrū(qđ colloſeū vocāt) a neronis colloſo ⁊ ſanctū clementem doloribus circūuenta peperit. Eoq̄ loci mortua.pontificatus ſui anno ſecūdo. menſe vno.diebus q̄tuor.ſine vllo honore ſepelit̄.Sūt q̄ hec duo ſcribāt pōtificē ipm̄ q̄n ad lateranenſem baſilicam ꝓficiſcit̄.deteſtandi facinoris cauſa.⁊ viā illā ꝯſulto declinare.Et eiuſdē vitandi erroris cā dū primo in ſede petri collocatur ad eam rem perforata.genitalia ab vltimo diacono obtrectari.

Theodolphus aurelianenſis epiſcopus. vir genere ſcientiaq̄ ac diſciplina p̄cipuus p̄ſcriptis temporibus in p̄cio exn̄s apud ludouicū imꝑatorē falſo accuſatꝰ.⁊ carceri mācipatꝰ.vbi inſignia edidit monumenta.precipue verſus illos(qui in ramis palmarum ante fores eccleſiaruꝫ cantantur)cōpoſuit videlicet Gloria laus ⁊ honor tibi xp̄e redemptor.Contigit imperatorem in feſto palmarum illac iter facere.dū epiſcopus illos decantari faceret.imꝑator ludouicus demolitus eſt.Et optimū ⁊ inſontem ep̄um abſoluit ⁊ ad ſuū ep̄atum cum gloria remiſit.

Linea ſummoꝝ pontificum

Sergius ſecūdus

Leo quartus

Joannes ſeptimus

Bapst Agnes.

gravida peperit et obijt

Linea iperatoꝝ

Lotharius

LOtharius Ludouici predicti imꝑatoris filius. poſt pr̄em imꝑauit cū ludouico filio. quem imꝑij cōſortem fecerat annis. xv. Qui mortuo genitore ſolus romanū obtinuit imperiū. Ludouico aūt vix dū ad ſepulturā apud treuerenſes elato. tres ipſius defuncti imꝑatoris fr̄es lotharius. ludouicus ⁊ carolus ob regni ytalie ſucceſſionem vehemētiſſimis inter ſe odijs exarſerūt. ⁊ illico armis correptis. maioribus contenderūt motibus omniū. quos poſt cathelanicū cū athila prelium gallie ſenſerūt. Namqꝫ in antiſiodorēſi agro apud fontanicuꝫ coactis copijs. quas vnuſquiſqꝫ coꝝ ſummis conatibus ducere potuit. ꝑliū eſt cōmiſſum. In quo (vt ſcriptores tradūt) ſtragē francoꝝ gētis quāta nuſqꝫ alias fuiſſe factam. Licet aūt ludouicus caroluſqꝫ ſuꝑiores euaſerint coꝝ tamen ſicut ⁊ lotharij vires adeo imminuūt. vt finiū ab extremis tuendoꝝ facultas ſingulis ſit adempta. Fugiens ex ea pugna lothari⁹ cū fracto laceroqꝫ exercitu ſuo. aqſgraū. ſe recepit. Cūqꝫ inſecuti fr̄es illo item oppido diſturbarūt. qui vxorem et filios ſecū rapiens ꝑ lugdunū viennā delatus copias reꝑauit. Tam multis inde ytalie galliaꝝ ⁊ germanie ꝓuinciaꝝ. ac vrbiū ⁊ optimatū legatōibus pulſati ſunt ipi fratres. vt inducias cōſenſerint ꝓ quaꝝ occaſione de pace ⁊ paterne hereditatis diuiſione. agi eſt ceptum. Et ex ytalia q̄dam iuſſu ſergij ꝓfecti ſunt. inter quos georgius archiep̄us rauēnas primus eſt habitus. qui cum ſecūdo prelio apud lothariū componēde rei cauſa eſſet. ac fortuna ad ludouicū ⁊ carolū inclinaſſet. totum comitatū in prelio amittens. Eo eñ cum trecentis equitibus venerat. vix ſolus e tanta ſtrage fuga ꝓlapſus eſt. Atuero ij cōmunē totius regni calamitatē ⁊ interitū miſerati federa pacis in hunc modum inieūt. vt carolus caluus occidētalis paterni regni ꝑtes a brittānico oceano vſqꝫ ad moſam fluuium. In qua parte regni francoꝝ maneret nomē poſſideret. ludouico cederet om̄es germanie terram vſqꝫ rheni fluenta. ⁊ trāſrhenū q̄cunqꝫ genitor poſſideret. lotharius cum imperij titulo romam haberet ⁊ ytaliā. ac ꝓuinciā galliaꝝ romanā q̄ olim narbonenſis dicta. Cū ea galliaꝝ item ꝑticula ſcaldū inter ⁊ rhodanū fluuios. que acceptum tūc ab eius imꝑatoris ſubiectione nūc etiā ſernat lotharingie nomen. Rebus aūt ita cōpoſitis lotharius ludouicū filiū quem regni ſociū aſciuerat ꝑfecit. Eo deniqꝫ anno q̄ a fontenenticio prelio quintuſdecimus lotharium imꝑatorem abdicaſſe ſe imperio ⁊ monaſticū induiſſe habitū hiſtorici tradūt. Per qđ tempus alter eius frater ludouicus in ſuo germanie regno obijt. Et cū regnū inter filios diuiſiſſet, ſenex effectus relinquens ludouicū imꝑatorē. nō ita multo poſt vitam cum morte mutauit.

SEnſerūt ⁊ tūc gallie ſicut ⁊ ytalia cū ſarracenis. quantū mali imꝑatoris lotharij ⁊ fratꝝ diſcordia attulit rebus ſuis. Nāqꝫ normāni in quibus emergis appellatio fuit duce romano eorū rege ꝑ ligeris fluuij oſtia ingreſſi. aquitaniā omnē deuaſtarūt. Et nullis qui reſiſterent exiſtentibus obuijs heria ab illis inſula. aliquotqꝫ monaſteria ſunt cremata. Exinde normāni ꝑ galliā longe lateqꝫ vagati burdegalam ſanctonam engoliſmā pariſios thuronū nouiomagū aurelianos pictauos. Et multa oppida. plurima caſtella populati ſunt. nec tamen auſi ſunt viceptis de francia vrbibus diu moram trahere. Sed in aquitaniam reuerſi. Eam pro ſede regni propriam tenere conſtituerant.

GRandinē mire magnitudinis hijs temporibus in gallia decidiſſe tradūt que pecora multa. ⁊ nōnullos homines interemit. Viſa ē tūc in ipis grandinibus granū duriſſimū mire longitudinis.

TErre quoqꝫ motus ytaliam cōcuſſit. Inde incertis locis vrbes ⁊ mōtes corruerūt.

LOcuſte inſuper innumerabiles ſex alas habentes ⁊ dentes duos lapide duriores. in gallia veluti nix terrā operuerūt. herbas ſegetes ⁊ arbores ac vniuerſa viriditatē hūtia deuaſtarūt. Tandē ꝓiecte in mare ⁊ ad littora in terrā eiecte. ſecuta ē magna putrefactio. Et inde mortalitatē magnā. aerē inficiētes generalēqꝫ hoīm interitū ſuſcitarūt. Anno quoqꝫ lotharij imꝑij ſecūdo apparuit cometes.

APud oſtiam vrbem affris iteꝝ in ytaliā redeūtibus proſꝑe pugnarūt romani. Verū ſarraceni exinde ad ytaliā oram flectētes anchonā vi captā ſpoliatāqꝫ incenderūt nec fuit maior cladis accepte conſolatio. quā ppli fuga mediterranea dilapſi. magna ex parte mauroꝝ manus impias euaſere.

Adeulphus rex

ADeulphus angloꝝ rex vir q̄deꝫ xp̄ianiſſim⁹ ⁊ romane eccłie deuotiſſim⁹. circa illa tꝑa ꝑmo totius anglie monarchiā tenuit. regnū accipiens. regnauit annis. vij. romā perrexit. q̄ inter cetera memoratu digna ob ſingularem religionem vniuerſam inſulam ro. eccłie tributariā fecit. Voluit nāqꝫ vt ſingule dom⁹ q̄tannis ſingulos argēteos eccłie ⁊ ſancto Petro tributum perſoluerent.

Eadimūdus rex

EAdimūd⁹ poſtea āgloꝝ rex. vir q̄dē r̄ligiōe ⁊ ſctītate ꝑcipu⁹. q̄ cū eēt acerrim⁹ xp̄iane r̄ligionis defenſor. mīta bella ꝯ danos infideles geſſit tādem ſuꝑatus martyrio coronatus. Eius caput abſciſum lupus ſeuus illeſum ſeruauit.

BEnedictus tercius papa.patria romanus.p̄ꝛe petro. Is ob vite ſanctita/
tim.merito benedictus appellatus ē.ꝛ rex diuinarū grām.ſub gregorio
eīm militans cū ab eo ſubdiaconat⁹ gradū accepiſſet.ita deinceps vixit. vt moꝛ
tuo leone tanti pontificis ſucceſſoꝛ haberet. ad hūc itaqꝫ in eius electione oēs
tanqꝫ ad vnicū ꝛ benigniſſimū ſidus a deo in terras miſſum eū pontificē decer/
nunt. Qui flens ac deū ac ſanctos teſtes faciens.ſe nequaqꝫ dignū eſſe. q̄ tante
ſedi p̄ficeret dicebat. Sed omībus acclamantibus ꝛ eius electōem approbā-
tib⁹ inuit⁹ pōtificiū mun⁹ ſuſcipiens.in atriuꝫ lateranenſe p̄ducit.ꝛ in ſede pe-
tri collocat.inde in equo albo ſedens ad eccl'iam ſancte marie ad p̄ſepe ductus
ieiunijs triduo ꝛ oꝛonibus vacauit.deū rogans vt ſibi liceret ſancte ꝛ eccleſiaꝫ
ſuam integre gubernare. Certi tū rhodoaldi poꝛtuēſis epi ſactōem ſecuti.ana-
ſtaſiū a leone pontificatu deiectum p̄ſerre conati fuerant.ſ; cognito erroꝛe veni/
am petentes hoīnē ſanctiſſimū de moꝛe adoꝛarūt. Idem fecere ꝛ ludouici im/
peratoꝛis legati.ad ꝯfirmandam cleri ac populi elect ōeꝫ romā miſſi. tante eīm
manſuetudinis fuit. tante dignitatis coꝛp'e ꝛ animo. vt tam in migrātu conſtitu
tus qꝫ in vita priuata omībus carus ꝛ gratus videret.mltas eccleſias vetuſta
te collabentes reſtituit. Ea q̄ inſtituit non v̄bis tantū ſ; re ipa comprobauit.ſa-
cerdotiꝫ eīm funeribus ſemꝑ interfuit.egrotos preterea inuiſit. paupes aluit.
calamitoſos conſolatus eſt.viduas ꝛ pupillos acerrime tutabat. His artibus
vitam ſanctiſſimā continue ducebat.moꝛiens ſuū coꝛpus ante foꝛes eccl'ie bea
ti petri apoſtoli ſepeliri mandauit.pontificatus ſui anno ſecundo.menſe ſexto.
die nono.interim v̄o dies.xv.ep̄atus vacat.

Anno mundi.6063. Anno xp̄i.864

NIcolaus eius nominis primus. patria romanus.patre theodoſio.bene
ꝛ ſancte a teneris annis educatus.primo ſubdiaconus a ſergio.mox v̄o
diaconus a leone creatur.qui benedicti coꝛpus ſuis manibus nō ſine lacrimis
tumulo collocauit. Quem poſt multas vigilias ꝛ oꝛones in baſilica ſancti dyo
niſij pontificem licet abſentem creant.ꝛ fugientē in vaticanū.cōq̄ſitum in atriū
lateranenſe perduxerunt.ꝛ nolentem in ſolio apoſtolico collocarunt. deinde in
baſilica petri conſecratus.ſumpta de moꝛe pontifica coꝛona.multa cum ludoui
co ceſare qui tum aderat collocutus eſt.tū ad pontificatum. tum ad imperiū ꝑti
nentia. Et poſtea michael theophili filius conſtantinopolitane vrbis impatoꝛ
legatos cum muneribus romam miſit. Pontificie aūt dignitati conſulēs ioan
nem archiep̄m rauennatem ad ſedem apoſtolicam. ꝑpter obiecta crimina recu-
ſantem venire dignitate priuauit.quē deinde in grām recepit. Liberatus autē
pontifex a varijs moleſtijs eccleſiam dei genitricis(q̄ prius antiqua nūc noua
appellat)reſtituit regem bulgaroꝝ cum omni prouincia ad fidem xp̄i litteris ꝛ
ſanis admonitionibus conuertit.ꝛ eis ep̄os ꝛ p̄ſbiteros dedit. Pacem inter lu
douicum ꝛ beneuentanū ducem compoſuit. Poſtea ludouico preſente ꝛ appro/
bante multa inſtituit.que in coꝛpoꝛe iuris inſerta ſunt. Hic demū in omī genere
virtutis illuſtratus.nono pontificatus ſui anno.menſe nono.die.xiij. moꝛitur
Et ante foꝛes baſilice beati petri ex teſtamento ad p̄deceſſoꝛis ſui exemplum ſe
pelitur. Sunt qui ſcribant poſt moꝛtem eius annis pluribus ſedem vacaſſe.

Linea ſummoꝝ pontificum

Benedictus tercius

Nicolaus primus

Hadrianus ſecūdus

HAdrianus eius nominis ſecundus.patria romanus.patre Talaro epiſcopo ſergio pontifici familia
ris fuit. Uir quidem optimus liberaliſqꝫ ac in pauperes maxime munificus. Hac ꝛ alijs virtutibus
tanto in precio apud omnes fuit.vt cum de pontifice creando ſermo haberetur. certatim omēs vnicum ha
drianum deligerent.quem ad baſilicam lateranenſem nolentem detulere. Quo audito ludouicus impera-
toꝛ confeſtim legatos romam miſit.ꝛ huiuſmodi electionem approbans romanos admoduꝫ laudauit. qꝫ
ſummū pontificem ſancte ꝛ integre creaſſent.non expectato alioꝛum voto. Is autem pontificatuꝫ adept⁹
omnia que ad honoꝛem dei pertinebant diligenter circūſpiciebat.verbis exemplo .auctoꝛitate. tum ſua tū
maioꝝ vnūquemqꝫ ad bene beateqꝫ viuendum coboꝛtatus. circūuentos etiam alioꝛum iudicijs ꝛ potētia
acerrime tutatus eſt.haberi etiam ſynodum conſtantinopoli paſſus eſt.qua ꝛ pulſus phocius vir ſeditio-
ſus ꝛ reſtitutus ignacius iam ante iniuria pulſus.a bulgaris quoqꝫ rogatus. vt virum vita ꝛ doctrina in-
ſignem in ꝓuinciam mitteret.vt in fide retinerētur qui aliquos miſit. qꝫquā bulgari a conſtantinopolita/
nis coꝛrupti pulſis latinis ſacerdotibus.grecos receperūt.hadrianus vero ſeſe omībus eccleſie hoſtibus
quoad fieri poterat obijciens. cum moꝛtuo ludouico carolum filium inūcturus eſſet moꝛitur: pontificat⁹
ſui anno quinto.menſe nono.die duodecimo. Et in baſilica petri ſepelitur. Et tunc ceſſauit papatus dies
duodecim.

Linea iperatorꝝ

Ludouicus ſecūdus

LUdouicus eius noīs ſecūdus. pr̄e lothario defuncto. anno ſalutis octīn gētesimo quīnq̄geſimoſexto. impauit ſolus annis. xxj. q̄ olim a Sergio papa in regē inūctus fuerat. Nam lothari⁹ ludouicū filiū quē regni ſociū vt pre miſſum eſt aſciuerat in ytaliā cū ingenti exercitu miſit. huic ſocios addidit drogonem metenſem ep̄m atq̧ alios viros eccleſiaſticos prudentia ꝛ auctoritate dignos. quoꝝ cōſilijs vteref. Is aūt adoleſcens nimia felicitate elatus. quacūq̧ iter fecit cedibus oīa ꝛ rapinis vaſtat. incendit ꝛ diruit. Uez cū vrbi appropinquaſſet. eiq̧ obuiā honoris cauſa romani ciues obuiā pdijſſent. depoſita feritate illa gallica mitioꝛ eſſe cepit. ꝙ ei p̄ter ſententiā ingredi vrbem pacato agmine liceret. Octauo aūt exquo venerat die. videtibus oībus q̄ aderāt ludouicū regem oleo ſancto inungit. corona donat. ytalie regē decernit. templūq̧ beati petri ingreſſi. pontifex ipm auguſtū declarans. impij corona eum coronauit. atq̧ q̄cq̄d honeſti poſtulaſſet (quotiēs ab vrbe diſcederet) facile cōceſſit. Ceſar itaq̧ ꝛ auguſtus declaratus ꝛ coronatus. ſtatim romā egrediens pacate agmine papiā cōceſſit. ybi ꝛ deinceps omnē vitā ſuā romā eūdo ꝛ redeūdo cōtriuit. Suis quoq̧ diebus ſarraceni ex affrica proceſſi beneuentanoꝝ regionē deuaſtabant. in quos impatoꝛ ludouicus copijs illico vndecūq̧ cōtractis lothariū fratrem in adiutoriū inuitat. q̄ cum exercitu ingreſſus ytaliā cū inique ꝛ enoꝛmiter iret. tū ex caloꝛe. tū moꝛſibus araneaꝝ de gente ſua p multos amiſit. Ipſe vo lotharius in viā moꝛbo coꝛreptus apud placētiā obijt. carolus aūt rex gallie audita moꝛte lotharij. regnū eius lotharingiā inuadit. ad hoc impatoꝛ ludouic⁹ lotharingiā cū carolo patruo habita pactione diuiſit ea conditione. vt ludouicus impatoꝛ aquiſgrani pallaciū cū ſua poꝛtione haberet. Tandē ludouicus ſu auiſſimus imperatoꝛ vltimū diem clauſit anno impij ſui vt ſupra.

SAnguinē tpibus ludouici impatoꝛis p tres dies ac noctes pluiſſe hiſtoꝛici ſcribūt apud brixianā ciſalpine gallie vrbem.

TYberis quoq̧ fluuius hoc anno. adeo romanā vrbē vexauit. vt nō niſi linthribus de vico ad vicū tranſire liceret. Nā ꝛ eccleſiā ſancti laurētij in lucina. ꝛ monaſteriū bti ſilueſtri. ꝛ totā illā planiciē q̄ a via lata ad radices tarpeie rupis ad viā argentariā ꝛ ad auentinū ducit ita occupauerat vt inſtare diluuiū vulgo putatū ſit hac inundatione ꝛ multe domus euerſe ſunt. ꝛ plures arboꝛes euulſe. ꝛ ſata paſſim diſiecta. Neq̧ hoc ſemel eo anno. ſ; itez decembꝛi mēſe rome accidit. emendare hec damna vel potius delinire pōtifex Nicolaus enixus. nullū gen⁹ officij ꝛ pietatis in ſuos omiſit.

BUlgaria his tempoꝛib⁹ lr̄is ꝛ admonitōibus Nicolai pape ad fidē xp̄i venies cui⁹ rex cū oīi puīcia cōuerſus ē. Uez nō quidē tūc primū vt multi habēt ſcriptoꝛes xp̄iani ſunt effecti. Sed cū longo prius tpe ſciſmatici fuiſſent catholice fidei dogmata acceperūt. Eoꝛūq̧ rex regno filijs relicto monachus eſt effectus. Et Sueropilus Dalmacie rex. ſubdita q̧ illi ſclauoꝝ gente q̄ a bohemis germanis originem habuit. tūc primū ad xp̄i fidem ſunt cōuerſi. Pontifex autē epos atq̧ p̄ſbiteros (vt premiſſum ē) deſtinauit. q̄ pulſo inde photino heretico. neophitos oēs in fide cōfirmarēt. Nā photinus ipe in erroꝛe bulgaros oēs detinebat. Hoꝝ nāq̧ rex tante fuit pfectōnis ꝛ ſanctitatis. vt maioꝛe filio in regno collocato. Ipe monachi habitū ſuſcipiēs. cū idez filius coꝛrupt⁹ ydolis ymolaret. pater zelo fidei ſucceſus. dignitatē reaſſumpſit. Et in filiū cōcitatus illū regno deiecit. atq̧ eius effoſſis oculis in carcerē cōiecit. Iunioꝛeq̧ filio in regno collocato rurſum monachi habitū reſumpſit. Eo t\̄n moꝛtuo bulgari nō ita multo poſt cōſtantinopolitanoꝝ ſacerdotū donis ꝛ pollicitatōibus coꝛrupti. pulſis latinis preſbyteris grecos acceperūt. Que quidē ſeditōnes maloꝝ īcendia inter grecos ꝛ latinos multa ſuſcitarūt. Facta eſt aūt p id tpis regni dalmacie diuiſio. Cui⁹ membꝛoꝝ noīa. etate etiam nr̄a in vſu habēt. Siquidē vetuſti noīs dalmacia grecie regio prima: ab oriente macedoniā: ab occaſu hiſtriam: a meridie pelagus adriaticū: a ſeptētrione pannoniā habuit. Noua aūt in diuiſione a campis dalmacie hinc hiſtriam vſq̧ croaciā albam. Inde a dictis campis dirarchiū vſq̧ croaciā rubeā. Et verſus montana a flumine drino trans ipm flumē macedoniam vſq̧ raſciam ꝛ citra flumē boſnam vocauere. Raſſiaq̧ ꝛ boſna pro regni croacie regionibus habentur.

ET fere p eadē tempoꝛa ſarraceni cretam inſulā aggreſſi: ea oīi ſunt potiti: q̄ꝝ ps maxima in ytaliam nauigās: oēs vrbes in ſinū adriaticū ab ancone hydruntū vtentes tenuerūt: vel deſertas fugientib⁹ habitatoꝛibus incēderunt: alijſq̧ tamē tūc ī locis res xp̄ianis pſpere ſuccedebant.

PAcem p̄terea Nicolaus papa inter ludouicū impatoꝛē ꝛ andaliſiū beneuētanū ducē compoſuit. Is cū iūctis ſibi cāpanis ꝛ lucanis atq̧ ſamnitib⁹: ꝛ vana grecoꝝ ſpe ſubleuatus a ludouico impatoꝛe rebellās illius fines hoſtis ingredit: cui ludouicus repugnās ipm beneuenti tandem obſidet: donec in dānoꝝ refectionē pecuniā accipiens obſidionē diſſoluit: veꝝ aliquāto poſt andaliſius p fraudē impatoꝛē necare procurans cum ab eodem armis repetitus eſſet in ſardiniam fugit.

SUnt q̄ ſcribāt btm̄ cyrillū ex cherſona pōti ſcti clemētis coꝛp⁹ romā tū detuliſſe. Idq̧ ī eccīa hijs tpibus ſcti clemētis appellata recōditū fuiſſe: nec ita multo poſt cyrillū moꝛtuū eo loci ſepultū iacere.

ARioldum quoq̧ regem danoꝝ cū vxoꝛe ac filijs ferūt baptiſatū magūcie cui īpatoꝛ friſiam dedit.

Anno mūdi. 6073. Anno xpi. 874.

IOannes octauus papa. pr̄ia romanus. p̄re gundo, initio pōtificatus ſui. carolū qui tū romā venerat impatorē decernit. poſtea in diſcordia a romanis in vincula conijcit. Hāc obrem nō ita multo poſt adiuuātibus qbuſdā amicis e vinculis ꝓlapſus. ad ludouicū cognomēto balbū in frāciaʒ cōfugit. vbi ꝑ annū immoratus. ⁊ regē inūxit. Et cōtrouerſias q̄ſdam inter eccl̄iaſticos ortas ſuſtulit. Ūn̄ abiens apud trecas ciuitatē cōciliū habuit. In quo ⁊ multa ad fidem ꝑtinentia ſunt inſtituta. Et flandrē. quē tum primū ex locis nemoroſis ad meliorē cultū venerāt eп̄s datus ē. verꝫ cū ytalia a ſarracenis vaſtaret. Cūq̄ iā montis caſſini monaſterium cepiſſent ac diripuiſſent. Joannes romam accitus adiuuantib us principibus xp̄ianis agarenoꝝ magnā ꝑtem ytalie ac ſicilia expulit. Carolū ꝑterea quo ei liberius in vrbe viuere liceret impij corona donauit terciuſq̄ʒ carolus appellatus ē. Cōſtituit aūt inter cetera ſi q̄s ſacerdos aut laycus homicidiū faceret ꝑpetuo irregularis haberet. ⁊ ad ſacros ordines nullatenus admitteret. Uir ſane ita vtraq̄ʒ lingua doct⁹. vt e greco in latinū ⁊ ſeptimā vniuerſalem ſydodū. ⁊ hierarchiā dyonifij ariopagite. Et vitas multorum ſanctoꝝ caroli gratia in latinū eleganter ⁊ docte tranſtulerit. Cū vo in pontificatu annis. x. diebus duobus vixiſſet morit. ⁊ in baſilica petri ſepelitur. Uitā quoq̄ʒ gregorij primi quatuor libris in dyaconatu conſcripſit.

MArtinus ſecūdus natione gallus. p̄re palūbo. poſt ioannē pontificatum inijt. Sunt q̄ hūc marinū vocent. martinus itaq̄ʒ. cui⁹ vita ideo breuior ē qꝛ breui tempe in pontificatu vixit. Sunt q̄ ſcribūt martinū fraude ioannē pōtificē ita ſeditionibus agitatū fuiſſe. vt ei in vincula ꝯiecto auffugere neceſſe fuerit. Martinus autē malis artibus pontificatū adeptus breui morit. annū em̄ ⁊ menſes q̄nq̄ʒ tantūmō in pontificatu vixit, nil dignū memoria gerens ob breuitatē temporis.

HAdrianus tercius papa. p̄ria romanus. p̄re Bñdicto. tanti animi fuit. vt initio pōtificatus ſui ſtatim ad ſenatū populūq̄ʒ retulerit. anno dn̄i octingenteſimo nonageſimoquinto, ne in creando pōtifice impatoris auctoritas expectaret. qd̄ q̄dem inſtitutū a nicolao p̄mo temptatū potius q̄ʒ inchoatum dr̄. Hadrian⁹ aūt pōtifex de q̄ clerus ppl̄ſq̄ʒ romanus magnaʒ ſpem cōceperat, ob eius v̄tutē ⁊ magnitudinē animi. anno primo ⁊ menſe ſecūdo pontificatus ſui morit. Sepeliturq̄ʒ in baſilica petri collacrimātibus oībus ⁊ ingemiſcentibus tantā parentem iniquo tempore tam repente ſibi ablatum eſſe.

STephanus hui⁹ noīs q̄nt⁹ papa. p̄ria roman⁹. ex via lata. p̄re hadriano. pōtificatū inijt eo tpe quo normāni adiūctis dacis vaſtarūt Galliam. Hic itaq̄ʒ quoad uixit in multa perturbatōne normānoꝝ hunoꝝ ac ytalicoꝝ ſemper fuit. ſ multoꝝ viroꝝ illuſtriū in tanta reꝝ ꝑturbatione ⁊ q̄ʒ maxime ſctitate Luitprandi ticinenſis eccl̄ie diaconi. valdridi bauari. berardi pictauiēſis epi mirifice recreabat. Quoꝝ vita ⁊ moribus ita xp̄iana fides inoleuit. vt ⁊ monaſteria multa ⁊ ſacella magnis ſumptibus in vtraq̄ʒ gallia ſint cōdita. Morit autē ſtephanus pontificatus ſui anno. vj. die. xi. vacat tū ſedes diebus quinq̄ʒ.

Synodus quinta Conſtantinopolis

SYnod⁹ q̄nta apō cōſtātinopoli fieri curauit iohēs. viij. pōtifex rōnus. q̄ faciens grecoꝝ cū latinis vnionē. quod ſarracenis exterminādis maxime opportuna videbat. In celebratōe hui⁹ cōcilij trecenti ⁊ tres ſup octoginta p̄res fuerunt. Quid aūt declarandis fidei xp̄iane articulis ea ꝑ fuerit ſynodus canonū libri hnt. Sʒ qd̄ nobis conſtat nulla grecos inter ⁊ latinos ſecuta ē federꝫ ꝯpoſitio. ꝑ quā ſarracenis meli⁹ reſiſti potuerit. Eodē ei āno illi creta īſula egreſſi dalmacie oram īuaſerūt. ⁊ nō ſolū expoſita mari loca. ſ fcā pleriſq̄ʒ ī locis extēſione mediterranea vexarūt. q̄ gādu vſq̄ʒ ꝯlati oppugnata diu vrbe iō nō ſunt potiti. q̄ꝛ veneti vicine vrbis ꝑiculo excitati laborātib⁹ p̄ſidiū attulerūt. ⁊ fugatos īde ſarracēos mari q̄ʒ ſupo expulerūt. Jō baſili⁹ īpator ꝯſtātinopolitan⁹ vrſum ducē venetū, ꝓtho ſpatariū ipialeʒ declarauerit, q̄. xij. cāpanas magni pōderis impatori dono miſit. eas p̄mas conſtat fuiſſe quas grecia alicubi habuerit.

Linea ſummoꝝ pōtificū

Joannes octauus

Martinus ſecūdus

Hadrianus tercius

Stephanus quintus

Carolus eius nominis ſecūdus. cognomēto caluus. anno primo ioannis pōtificis impare cepit. ⁊ regnauit annis. 6. Is cū brittonibus bellū p qn q̄ꝫ ptinuos geſſit ānos. ⁊ deſerere nō audedat. veritus ne cū in normānos duce re cepiſſet. ſi britones a tergo premerēt reſiſtere neqret. Carolus aūt interea bo meuoio britonū duce primo. ⁊ poſtea criſpoio eiꝰ filio ſupatis occiſiſq̄ꝫ britan nia potitus. ſe in regē lemonice vrbis vngi curauit. Et frāciā cum exercitu ē in greſſus. Per qō etiā tp̄s alter eiꝰ frater baioarioꝝ ⁊ germanoꝝ rex ī frāckford. obijt. Implicitū tūc recipiendaꝝ frācie vrbiū bello carolū caluū aſſumpſiſſe ro manū imperiū. ⁊ regno germanie ſua impoſuiſſe pſidia magis cōfuſe ac nude tradi ab oībus. apud omes tñ ſcriptores conſtat qō carolus caluus impatoris noīe aſſumpto romā ſe cōtulit. ⁊ a ioanne octauo pōtifice romano coronatus. illico in franciā rediit. cōpoſitiſq̄ꝫ illic rebus. romā ē reuerſus interea carolomā nus ⁊ carolus. q̄ ex deſuncto ludouico fratre germanie rege nepotes illius erāt exercitu ex oībus germanie pꝛincipijs coacto. in ytaliā aduerſus patruū ducere pſtituerant. moueranteq̄ꝫ ſigna. quū caluus copijs ytalie raptim ſubſequi iuſſis mantuā acceſſit. Veronam co pſilio ducturus. vt in ſaltibus tridentinis nepo tes ingreſſu ytalie pꝛhiberet. Sed cū apud mantuā lāguore animi egrotare ce piſſet. venenata potione quā Sedechias hebreus (quo vtebatur medico) dedit mortuus ē. Ea caroli calui morte audita ioannes pōtifex ludouico eius filius cui balbo coguomē fuit frācie regi vt impatoꝛ declararet ſtuduit. Cōtra vo nul li ex nobilitate romana carolū terciū germanie regem. qui vt oſtendimus cū ca rolomāno fratre exercitū in ytalia ducendū habebat patum impatorē fieri adiu uarūt. Et captū pōtificē in cuſtodia habuerūt. Ille vo fuga plapſus vt pmiſſuſ ē. ad ludouicū balbū regē in franciā ſe cōtulit. Et p annū ibi moratus. cuꝫ regeꝫ amiciſſime ex more inūxiſſet. romā a carolo terco impatore vocatus rediit. cūq̄ꝫ inūctum imperij dyademate ornauit. Fuit aūt carolus ſecūdus vir xp̄ianiſſimꝰ ac deuotiſſimus. multa monaſteria atq̄ꝫ eccl̄as celeberrimas hinc inde cōdidit. Et rem diuinam admodum auxit.

Carolus tercius cognomento groſſus. imꝑauit annis. 12. anno ab incarnatione dn̄i octingenteſimo octuageſimopꝛimo. hic gallie ⁊ germanie rex q̄ alemaniā p portione accepat. In ytaliam mouēs ex ercitū. totaq̄ꝫ longobardia in deditione accepta. romā venit. a ioanne pontifice vt in vrbe roma liberiꝰ vi uere liceret impij corona donatus. Auguſtꝰ appellatꝰ ē. Cū eīn ludouicus duobus ānis imperaſſet. ⁊ iam aſſumpto veneno obijſſet. carolū hūc inunxit ⁊ ſolus impauit annis. x. q̄ imperij diademate inſignitꝰ. pſe ſtī in normānos copias duxit. q̄ franciā ⁊ lothbaringiā infeſtabāt rapinis ⁊ incendijs. compta eīn morte ludouici. ſecuriores effecti nobiliſſimā galliaꝝ vrbem treuerim inuadūt. ⁊ in cena dn̄i pꝛouinciā adiacenteꝫ igne deuaſtarūt. cū carolus tercius in ytalia eſſet ⁊ a principibus germanie ⁊ gallie vocatus. vt regnū pa ternū a normānis liberaret. q̄ illico aſſumptis longobardis baioarijs ſaxonibus ⁊ friſonibꝰ alemanis ac thuringis p̄ normānos mouet exercitū. Eos aūt breui adeo preſſit. cōcluſitq̄ꝫ vt rothfredus eoꝝ rex pace petita. ſe paſſus ſit fieri xp̄ianū. quem impatoꝛ de baptiſmatis fontibꝰ leuauit. Sūt q̄ ſcribāt ſtephani qnti pontificis tp̄e carolo cognomēto groſſum q̄ iam annis. xij. impauerat. ptāte deiectuꝫ ab optimatibus ſuis fuiſſe. ob ſegniciē corpis ⁊ ingenij tarditate. in locūq̄ꝫ eius arnulphū nepotem ſuffectū fuiſſe. Anno ſeq̄nti ludouicus filꝰ caroli regis frācie obijt. ac in monaſterio ſancti dyoniſij ſepelitur. Reliquens carolomanuū regni heredem. qui non multo poſt ab apro in venatione percuſſus. diem obijt. Et inde carolo impatori q̄ de ſtirpe caroloꝝ ſolus ſupeſſe videbaꝫ ſubijciūtur. ferunt nōnulli carolum ad tantā penuriā in egrotatōne deueniſſe vt ab arnulpho paucos redditus gratanter accepiſſet.

Tempibꝰ caroli calui comitatus flandrēſis exordiū ſumpſit. Neq̄ꝫ tante opulentie ac noīs. eo tp̄e erat ſicut nūc cernitꝰ. ſ a foreſtarijs regis frācoꝝ regebaꝫ. quoꝝ lidericus ⁊ ingerlanus ⁊ audacrus ſb̄ pi pino ⁊ carolomāno ⁊ ludouico rectores flādrie fuerūt nec tūc comites dicebāꝫ. Balduinꝰ aūt filꝰ audacri ra puit iudith filiā caroli calui pp̄ter qō ab oī eccl̄ia cōſenſu epoꝝ excōicatꝰ ē ex iuſſu caroli. Inde epoꝝ ⁊ opti matū ſuoꝝ pſilio recōciliatus. carolus impatoꝛ balduino ⁊ iudith flandriam dedit. In comitatu perpetuo poſſidendam. ac eorum heredibus.

Temporibꝰ caroli Craſsi nempe anno Chriſti 888. a S. Richarde Scotorum Regis filia pij dein caroli Craſsi coniuge fundatum fuit [illegible] nobilium Andlow, a flumine Andola sic dictum [illegible] Canonissis, que ibidem quoque sepulta iacet.

Origo comitatus Flandrensis.

Linea īperatoꝝ

Carolus ſecūdus

Carolus tercius

Joannes Scotus

Ioannes Scotꝰ vir pſpicacis ingenij ac diuini. ⁊ mellite facūdie. ⁊ ī diuis ſcp̄turis eruditiſſimus. apō carolū pdcm̄. mltō ī pcio fuit. Is ex ſcotia pꝛouīcia ī frāciā ad carolū veniēs. ipiꝰ ipatoris iuſſu ⁊ rogatu hie rarchiā dioniſij ariopagite e greco latinā fecit. Cōpo ſuit ⁊ libꝝ d̄ nature diuiſiōe. demū mūificētia elfredi al lectꝰ venit ī āgliā et apō mōſteriū melberiēſe a diſcipulꝰ q̄s docebat ſtilis pfoſſus mortē ptulit. ⁊ martyriū. Li ber eiꝰ d̄ euchariſtia poſtea ī vcellēſi ſynodo a leone no no celebrata dānatꝰ ē. fecit ⁊ comētare ī hierachiā.

Anaſtaſiꝰ eccl̄e ro. bibliothecariꝰ eo tp̄e vtraq̄ꝫ lin gua plimū eruditꝰ ī pcio hitꝰ. ſeptimā vlem ſino dū ⁊ vnā dyo. hierarchiā ac mltas ſcōꝝ vitas caroli i patoris pdci grā ī latinū trāſtulit. ⁊ pl̄a elegāter pꝑoſuit

Anaſtaſius

Anno mũdi. 6093. Anno xp̄i. 894.

Formoſus papa poſt ſtephanũ põtifex creatur. Hic portuenſis ep̄us aliqñ ioãnis pontificis ſeueritatem veritus. ep̄atum ſuũ deferens in gallias aufugit. Verũ cũ reuocatus redire abnueret. anathemate notatus romã veniens omĩ eccĩaſtica dignitate priuat᷑. ꝓphana indumẽta ſimul cũ moribus aſſumens. Sunt q̃ arbitrãtur hoc iõ formoſo accidiſſe. ꝙ eius cõiuratõnis cõſcius ⁊ auctor fuerit. qua ioannes captus ⁊ in vincula cõiectus eſt. hac itaq; cõtumelia motus formoſus ab vrbe diſcedens iureiurãdo affirmauit ſe nũq; poſtea vl̄ romã vel ad ep̄atũ rediturus. At vero martinus pontifex ioannis ſucceſſor. hominẽ poſtea iuramento ſolutũ in patriã ⁊ priſtinã dignitatẽ reſtituit. vñ ad põtificatũ nõ ita multo poſt largitione potius quã virtute ꝯdicentibus q̃buſdam aſſumitur. Qui ſtatim inito magiſtratu. eccĩam. b. petri principis ap̄lorũ leui pictura exornauit. Tandẽ pontificatus ſui anno q̃nto. menſe ſexto morit᷑. Vacat tum ſedes diebus duobus.

Bibliothecarius lateranẽſis vigintiunius ſummoꝝ pontificũ. q̃ p eos fuerũt ad ſexaginta annos geſta. adeo nude ſcribit vt vix parentũ. patrieq; pontificũ illoꝝ nomina. ⁊ quot in pontificatu fuerunt. vel annis vel menſibus vel diebus ponat. ceteriq; ſcriptores ⁊ ſi de geſtis rebus. ꝓuinciaꝝ vñ originẽ habent. aliqua ⁊ aliqñ vana ⁊ ſuꝑflua dicunt. pauca tñ ad romanũ imperiũ romanoſq; põtifices ex ſcriptoꝝ ariditate faciẽtes. ãnoꝝ ad. lx. p quos dicti põtifices vixerũt altiuſcule repetemus. Verũ neſcio quo fato accidiſſe dicamus. vt vna cũ induſtria impatoꝝ ſimul etiã pontificũ virtus ⁊ integritas defecerit. q̃ q̃dem tempa infeliciſſima eſſe arbitramur. cũ auctoritate Platonis tales ſoleant eſſe reliqui ciues. quales ſunt in republica principes. p̄cipue aũt hij octo ſeq̃ntes pontifices breui tp̄e ſederũt. varijſq; cõtentionibus agitati. Nã ſtephanus ioannis facta cõfirmãs. formoſum damnauit corpus eius mortuũ. abſciſis duobus digitis manũ in tyberim ꝓijci mandauit. Rurſus theodoricus acta ſtephani reprobãs. formoſi approbauit. Seq̃nteſq; pauca laude digna factitarũt

Bonifacius ſextus papa. natione tuſcus. In demortui formoſi locum põtifex creatur. Quãtũ aũt in põtificatu vixerit. magna controuerſia ẽ. plus eñi alij minus quidã tempis hũc aſcribũt. plures tñ affirmant pontificẽ hũc diebus tantũmõ ſex ⁊. xx. in pontificatu vixiſſe. hoc faciũt hiſtorie in quib⁹ nulla vel parua de hoc homine fit mentio. Moriens vͦ ĩ baſilica petri ſepelit᷑.

Stephanus eius nominis ſextus. patria romanus anagninus epiſcopus pontifex creatus. tanto odio perſecutus eſt formoſi nomen. vt ſtatim ei⁹ decreta abrogauerit. res geſtas reſciderit. Licet quidam ſcribant ip̄m ſtephanũ epiſcopatum anagnie a formoſo conſecutum fuiſſe. Referuntq; ſtephanũ tanta rabie deſeuiſſe vt habito concilio corpus formoſi e tumulo tractum pontificali habitum ſpoliatum. Indutumq; ſeculari. ſepulture laicoꝝ mandauerit. abſciſſis tamen dextre eius duobus digitis vt premiſſum eſt illis potiſſimũ quibus ĩ conſecratione ſacerdotes vtuntur in tyberimq; proiectis. ꝙ vt ip̄e dicebat contra ius ſacramẽti romã ⁊ ſacerdotiũ repetijſſet. quo a Joanne octauo iure ſpoliatus fuerat. Magna fuit hec cõtrouerſia ⁊ peſſimi exempli. cuꝫ poſtea fere ſꝑ ſeruata hec conſuetudo ſit. vt acta prioꝝ pontificum ſequentes aut infringerẽt. aut omĩno tollerent. Tandẽ pontificatus ſui anno primo. menſe tercio morit᷑. Sedes aũt ex eius morte tribus diebus tum vacat.

Romanus papa ſtephano ſurrogatus patria romanus. Qui non ambitione aut largitionibus (vt multi ſui temporis) pontificium munus obtinuit. ſed de more petri pontificatum inijt. Stephani tamen pontificis decreta ⁊ acta. ſtatim improbat abrogatq;. Horum nempe pontificuꝫ intentio atq; virt⁹ tota in alterius nominis ac dignitatis extinctione erat. Cõmemorare tamẽ huius pontificis nomẽ libuit. qui in ſede petri tercio pontificatus ſui mẽſe demoritur.

Theodorus ſecũdus papa. patria romanus. pontifex creatus. veſtigia ſeditioſoꝝ ſequitur. Nam ⁊ formoſi acta reſtituit. et eius ſectatores in precio habuit imperante adhuc in ytalia (vt quidam volunt) arnolpho: De iſto ꝓpter breuitatem temporis nulla habetur memoria. Is eñ Theodorus vigeſimo ſui pontificatus die moritur.

Normannia. que eſt galloruꝫ regni pars. a normãnis nuprime ad fidẽ cõuerſis illam colentibus nomen aſſumpſit qui autem fuerint normanni vt quidam ſcribũt haud conſtat. Sunt tamẽ qui dicant eos ex Noruegia in galliã deſcendiſſe. Hi nanq; vna cum danis per galliam igne ferroq; debachantes a carolo multis prelijs attriti coacti ſunt fideꝫ xp̄i accipere. partemq; gallie illis ad incolendum conceſſit. que vltra ſequanã flumẽ eſt. ⁊ hodie normãdia dicit᷑. Hac tamen lege vt ſingulis annis vectigal francie regibus aliquot afferrent. Ne vi ſed benignitate eius loco illa obtinuiſſe videret᷑. poſt Rotifredũ regem duces plura bella geſſerũt.

Linea ſummoꝝ pontificũ

Formoſus

Bonifacius ſextus

Stephanus ſextus

Romanus

Theodor⁹ ſecũdus

Linea īpera toꝝ

Arnulphus

ARnulphus ſeptimus galloꝝ īpatoꝛ. poſt carolū magnum anno ſalutis octingenteſimo nonageſimoprimo. in locū caroli tercij ſuffectus fuit. Is nepos eius. impauit annis. 12. Et cū eſſet germanie rex. cū formoſus pontifex a pſeq̄ntibus iniuriatus ad ytaliā in ſui tutelā euocauit. Et primo q̄dem ingreſſu bergamo capta ambroſiū eius comitem ſuſpendio necauit. Indeq̄ʒ romā petens formoſum pontificē in priſtinā dignitatē reſtituit. a quo deinde coronatꝰ in franciā redijt. hic primo ſūptis armis ſtrenue magūtinos debellauit. inde in normānos. qui cū danis alias datis p. xl. annos galliā infenſiſſime vaſtauerant. adhuc rebellantes. magnis cladibus pdomuit. Arnulphus poſtea totam orientalē franciā q̄ theutonicū regnū dicebat. ſ. baioariā. sueuiā. ſaxoniā. thuringiā. friſiā. ꝛ lothoringiā rexit. frāciam vo oddo ſaxoniā ducis filiꝰ tenuit arnulphi auctoritate. Cendebuldo filio de nō cōiuge nato lothoringiā donauit. Ver poſtea nimio ſucceſſu elatus. ita cōtumax in omnes. tū vel maxime in eccleſiaſticos factus ē. quē ferūt pediculos vermes. quos ſola caro humana gignit. ita totū inuaſiſſe corpus. vt nullo potuerit medicamine adiuuari. q̄n eo in faſtidio ꝛ cruciatu vitam apud otting in baioaria amiſerit. Eius ſepulcrū monſtraẜ ī cenobio ſancti hemerāmi Ratiſpone. Deſijt aūt in arnulpho gens francoꝝ imperij romani culmine decorari. ad annū circiter centeſimū. poſtq̄ʒ felicibus ꝛ cum multis europe ꝓuincijs. tū ytalie fauſtiſſimis auſpicijs carolus ceperat imparē. Si quis vero eius tpis geſtas res. ꝛ vniuerſum ytalie regimē. cū ad ſexaginta qui ſequūẜ annos cōparabit. ꝑfecto intelliget. nulla vnq̄ʒ tempora ſibiinuicē magis fuiſſe cōtraria. vt quēadmodū afflictaʒ laceratam. ꝛ oībus bonis ſub exarchoꝝ a conſtantinopoli miſſoꝝ tyrannide exhauſtam ytaliā. Caroli ꝛ q̄ſi oīm eius ſucceſſoꝝ magnificentia bonitas liberalitaſq̄ʒ erexit inſtaurauitq̄ʒ. ita p eos ad ſexaginta ānos ab adriani tercij fine ad ioannis duodecimi initiū pontificatus diſſidentes. inter ſe latini nomīs p̄ncipes. ꝛ incurſantes barbari ac externi. eam ꝓpemodū ad deſolatōem interitūq̄ʒ pduxerit. efficitq̄ʒ hoꝝ tēpoꝝ malignitas. vt oīs fere ſcriptoꝝ diligentia ceſſauerit.

HUni gēs ſcithyca. q̄ ſupiorībꝰ diebus innumera pene manu. finibus egreſſa. nō prius ī itinere ſedes cepit. quā ad ꝯſanguineos. vngaros. pānonias incolētes peruenit. pualuitq̄ʒ ea immitioꝛ gens. ꝛ factos humaniores. cōtinuata cū nr̄is p mlt̄a ſecula ꝯuerſatione. Ex huius primo bauaros ꝛ poſtea vngaros dictos patrijs expulit ſedibus. tradiq̄ʒ videmus eā gētē. q̄n tūc pmū aduenit. calētibus adhuc patrie moribꝰ. crudis carnibꝰ ꝛ aliq̄n hūanis veſci ſolitā. Poſt paucos itaq̄ʒ ānos q̄ʒ aduenerāt Arnulpho apud frācos ſtephani vt docuimꝰ q̄nti pōtificatꝰ tpe in īpatorē creato. longobardi loca nūc longobardia dicta incolētes. ſiue q͛ in p̄dicte vngaroꝝ gētis p̄ſidio aduerſus arnulphū impatorē ſpauerint. ſiue ex rebꝰ ytalie ī maximū adductus diſſidiū romanos puīſecerint. illis aduerſari ac apte inimicari ceperūt. Romaniq̄ʒ ꝛ ceteri ytali nullū ab īpatore nono diſſidijs regno frācie implicito auxiliū aduerſus rebellos lōgobardos affuturū itelligētes. berēgariū foroiulieſem ducē roma oriūdū creāt īpatorē. Huni iterim ſiue q̄ ipi aduētus ſui p̄ncipio dicti ſunt vngari. pma ī germanos expeditiōe delati. mlt̄ mortalibꝰ vl̄ ceſis vl̄ capt̄. loca ſacra atq̄ʒ ꝓphana ꝛ ſpoliarūt. ꝛ ferro igniq̄ʒ deſtruxerūt. nec mīorē ī gallijs. vl̄ reꝝ p̄dā vl̄ edificioꝝ dmolitōē ediderūt

Monaſteriū Gigniacū ꝛ Cluniacū

GUilliclinus cognometo piꝰ aquitanie dux. ꝛ aluernie comes. Hiſdē eē tpibꝰ. ꝛ fide ꝯuerſatiōe moribꝰ religioneq̄ʒ atq̄ʒ doctrina in precio maximo fuit. q̄ cū virili prole careret. Cluniacēſe monaſteriū burgūdie in p̄prio fundo magnificentiſſimis inchoauit opibus. Et bernonē virū doctiſſimū eidem loco abbatē p̄fecit. maximis ꝓuētibus ei deſignatis. vnde monachi poſſent viuere.

Herno abbas

BErno abbaſ gigniaci cenobij p̄ria burgūdꝰ ex q̄dā comitū clariſſima familia natꝰ his tpibꝰ ob ſctītatē ꝛ clariſſimā doctrinā mirifice laudatur.

Rudolphus rex

RUdolphꝰ corona ſibi īpoſita rex burgūdionū ſtatuiẜ. qđ regnū multo tempore durauit.

SUnderoldus maguncie archiepūs a normānis wormacie martiryſatur.

REmigiꝰ q̄ʒ átiſiodoreñ. epūs in expōēdis ſcripturis diuinis ꝛ humanis hoc tempe claruit.

Joannes nonus

Ioannes nonus papa. pr̄ia romanus. poſt theodoꝝ pontifex creat⁹. formoſi cauſam in integrū ſtatim reſtituit. aduerſante magna ppl'i romani parte. qua ex re tanta ſeditio oꝛta ē. vt paulū admodū ab iuſto prelio abfuerit. Is aūt rauennaꝫ ꝓfectus. iiij. et. lxx. epoꝝ babito conuentu. ꝛ ſtephani res geſtas improbauit. ꝛ formoſi acta reſtituit. diiudicās pperam a ſtephano factum. qui cenſuit eos iteꝝ ordinandos eſſe. quos formoſus ad ſacros ordines aſciuerat. hoc accidit. q2 pontifices ip'i a petri veſtigijs diſceſſerāt. tum vel maxime. quia res publica xp̄iana ignauos ꝛ deſides principes babebat quoꝝ maxime intererat nauiculaꝫ petri fluctibus exagitari. ne ſi gubernatoꝛ aliqn̄ reſipiſceret. principes ipos vt malos nautas e repu. deijceret. Joannes aūt pōtificatus ſui āno ſecundo. die. xv. moꝛiens. nil de ſe dignū memoꝛia relinquit. niſi ꝙ ſeditiones quaſdam ꝓpe extinctas reuocauit.

Benedictus quartus

Benedictus quartus papa. pr̄ia roman⁹. pontifex creatur. ob eius humanitatē ꝛ clementiā. qui maxima cuꝫ laude. tū maxime in tantis coꝛruptis pontificū moꝛibus vitā cōſtanter ꝛ ſine infamie nota perduxit. Ueꝝ nec quicq̄ ab ipo factitatū cōptū babem⁹. ꝙ magnope laudari poſſit. acciderat eī illi etati ꝙ omis v̄tus. tam in capite. q̄ȝ in membꝛis ex boim̄ ignauia cōſumpta fuerat. Nam vbi opibus laſciuire cepit eccl'ia verſis cultoꝛibus a ſeueritate ad laſciuiā. cepit hec poꝛtēta. a q̄bus ambitione ſctiſſima petri ſedes occupata ē potius q̄ȝ poſſeſſa. hec tū bn̄dicti laus ē. ꝙ in tam coꝛruptis moꝛibus grauiter ꝛ conſtanter vitā ducens. pōtificat⁹ ſui anno. iij. meſe. iiij. moꝛit. vacat tū ſedes dieb⁹ ſex

Leo quintus

Leo q̄ntus papa. cui⁹ patriam biſtoꝛici non ponūt. pontificatum aūt adeptus. a chriſtofero eius familiari dominādi cupiditate allecto capit. ꝛ in vinculis conijcitur. qđ ſine magna ſeditione. ꝛ multoꝝ interitu fieri non potuit Chriſtoferus itaq̄ȝ ſedem occupat. xl. leonis in pontificatu die qui vides ſe honoꝛe ſpoliatum (ꝛ maxime a familiari cui multa cōtulerat beneficia) doloꝛe animi paulo poſt periit. cum ab eo potiſſimū honoꝛe ſpoliatus fuit. queꝫ ipe. vt lupum domi aluerat. vt illud theocriti enutrito lupos qui te comedant.

Chriſtoferus

Chriſtoferus papa. cui⁹ patria ꝛ cognomentum ob ignobilitatem ignorat. leone deiecto pōtificatum malis artibus adeptus. male amiſit. Septimo enim menſe. dignitate ac merito quidem eiectus. monaſticam vitam viuēꝫ calamitoſoꝝ refugium obire cogitur. in monaſteria em̄ tanq̄ȝ in inſulas clerici male de eccleſia dei meriti relegabant. Sergius autem eius ſucceſſoꝛ poſtmodum cognita hominis iniquitate illum e monaſterio traxit. ꝛ in cuſtodia publica in vinculis cōiecit. nec multo poſt ad maioꝛem ſui penam in artioꝛi cuſtodia eū reuinxit. vbi ꝛ tandem miſerabiliter defecit.

Apparitio michaelis

Michaelis archangeli apparitio. āte hec tempoꝛa in apulia iuxta Sipōtum vrbē in monte gargano facta fuit. in quo poſtea ob hmōi memoꝛiā oppidum vna cuꝫ templo edificijſq̄ȝ alioq̄ȝ apparatu clariſſimo conditum fuit. ad qđ nunc vſq̄ȝ totius xp̄iani oꝛbis populi maximo concurſu frequentare dicitur.

Poſt hec quoq̄ȝ tēpoꝛa ignee faces in celo ꝛ ſtelle micantes diſcurrenteſq̄ȝ p̄ter conſuetudinē viſe ſunt. Unde non ita multo poſt vngari ytaliam cuꝫ exercitu ingreſſi. multas viciſſim intulere acceperecq̄ȝ clades. Cometaq̄ȝ ſolito rutilantioꝛ appaurit. Et ſecuta eſt nimia inundatio aquaꝝ precipue in ſaxonia.

Sergius tercius

Sergius eius nomis tercius papa. natione ro. p̄te benedicto pontificatum iniens. baſilicam lateranenſem. que tum coꝛruerat reſtituit. Hic itaq̄ȝ diaconus exiſtens foꝛmoſi factionē ne pontificatū cōſeq̄ret plurimū ꝓſecutus fuit Ea ꝓpter a foꝛmoſo repꝛobatus fuit. Sꝫ ipe ſuſcepto pōtificatu i galliā ꝓfect⁹ Lotharij gr̄a ꝛ amicicia fultus in ytaliā rediit. Et chriſtoferum monachum papatus inuaſorem capiens in vinculis reuincit. foꝛmoſa acta ita improbauit. vt denuo ad ſacros oꝛdines eos admittere neceſſe fuerit. quos foꝛmoſus antea ſacerdotali oꝛdīe dignos cenſuerat. ꝛ in vltionē ſue iniurie. eius cadauer e ſepulcro tractū. capitali ſupplicio. ac ſi viueret affecit. coꝛpuſq̄ȝ ipm̄ in tyberim ꝓijci iuſſit. tanq̄ȝ ſepultura ꝛ honoꝛe hūano indignū. ferūt piſcatores coꝛpus ipſum inter piſcandū repertum. ad baſilicā petri detuliſſe. atq̄ȝ dū funus celebrat ſctoꝝ ymagines que i templo locate erant. coꝛpus ipm̄ veneratas fuiſſe. Sergi⁹ aūt his artibus vitā ducens. ſeptimo pōtificat⁹ ſui āno. meſe. iiij. die. xvi. moꝛit.

LUdouicus eius nominis tercius. arnolphi imꝑatoris filius. pr̄i ſucceſſit anno ſalutis. 905. regnauit aūt annis. 10. Confuſo autē exiſtente imperio minime ad coronā impij ꝑuenire potuit. quē tñ franci in regē frācoꝝ germanoꝝqꝫ genitori in titulo imꝑij ſubrogarūt. Et ī oppido forchē rex creat. vtqꝫ cendebuldo cui principes lotharingie aduerſabātur reſiſtentiā faceret. ad regnum tocius belgice vocatur. quo cōperto cendebuldus lotharingiā ferro igniqꝫ deuaſtabat. tandē a comitib⁹ ſtefano gerardo ⁊ manfredo in bello occidit. Anno aūt ab incarnatione dn̄i. dcccc v. Ludouicus filius boſonis principis romane ⁊ burgūdie regis filius p taurinos ytaliā eſt ingreſſus. Cūqꝫ totius ytalie regno p ſuo arbitrio potiret dimiſſo milite. veronā cū paucis ſe cōtulit. vbi a quibuſdam traditione captus reuocato berengario oculis priuat. Inde berengarius regnū ytalie cū imperio accepit. ludouicus aūt rex germanie ⁊ apud frācos germanoſqꝫ impator ſine heredibus mortuus. in quo ⁊ fratre cendebuldo carolorū genealogia finē habuiſſe dicūt. ac ſic imperiū qḋ annis centū ⁊ decem caroli magni progenies poſſederat. demū ad longobardos trāſfert. ludouico autē defuncto. otto dux ſaxonū ab oībus petit. Is princeps clariſſimus ſenio grauis regnū recuſabat.

COnradus primus. filius conradi. quē comes albertus occiderat. cōſilio ꝑdicti ducis ottonis. q̄ regnū accipe renuuit. cōſenſu oīm francoꝝ rex creatur. anno dn̄i. dccccxiij. quē alij ponūt nouiſſimū oīm caroloꝝ. hic ad coronā imperij nō ꝑuenit. ⁊ cū in ytalia nō imꝑauerat. ytali cū inter imꝑatores nō numerant. imꝑauit tñ apud gallos ⁊ germanos annis ſeptē. anno regni ei⁹ pmo hungari ad depopulandā terrā rurſus effuſi. a sueuis ⁊ baioarijs iuxta rhenum ſternūtur. poſt dux baioarioꝝ arnulphus cōrado regi cōtrarius cū vxore ac filijs ad hungaros diuertit. vbi vſqꝫ ad obitū conradi ꝑmanſit. cōradus aūt moriendo anno regni ſui ſeptimo corā regni ſui principibus heinricū ottonis ſaxonie ducis filium deſignauit regni ſucceſſorem.

HEinricus primus dux ſaxonie ottonis ducis filius in francia orientali regnauit ⁊ anno domini. dccccxx. in germania imperium aſſumēs imꝑauit annis. 18. occidentalē franciam. tunc carolo rege pariſius regente. Heinric⁹ autem per pontificē coronatus nō fuerat. fuit aūt in cohercendis hungaris atqꝫ bohemis vir glorioſiſſimus. quos ingreſſos violenter ſaxoniā incredibili cede proſtrauit. hic heinricus humilis vocitatus vxorem habuit mathildim. q̄ illuſtriſſima matrona mire ſuauitatis ⁊ gratie ac manſuetudinis mulier. oīmqꝫ aliaꝝ virtutū ſplendore illuſtrata fuit. de qua nōnulli celeberrimi ſcriptores mira ſcripſere. que ſua virtute ſaxonū familiā plurimū exaltauit. ex qua genuit ottonem magnū. ⁊ heinricū ducem baioarie. Soror aūt huius heinrici haba genuit albertum comitem de quibus in ſequentibus hyſtorie ponūtur. Heinric⁹ quoqꝫ ſacram lanceam mirandi operis ⁊ clauis xp̄i ihu crucifixi ſanctificatam a rudolpho rege burgūdie muneris extorſit. additis muneribus ⁊ parte prouincie ſueuorū. Et hanc ad inſigne ⁊ tutamē imperij poſteris reliquit. Eam tamē alij a boſone rege prouincie fuiſſe tranſlatā. anno regni heinrici. xv. otto filius eius vxorem ducit filiam eduardi regis angloꝝ. Tādē dum ad obtinendam imperij coronā romā pergeret. diem vltimū clauſit is licet in vincendis inimicis glorioſus extiterit. tamen pacificus. non effugatis ab ytalia tirannis benedictōnem non accepit imperialem. Relicto filio ottone primo. qui factus eſt imperator.

Ludouicus tercius

Conradus primus

Heinricus primus

TEmporibus Ludouici tercij albertus nobiliſſimus comes frācoꝝ ottonis ſaxonū ducis ex filia nepos cōradū (q̄ a q̄buſdā ludouici regis fili⁹ fuiſſe dī) occidit ob ea rex ludouicus albertū in caſtro babenberg bello inuadit. Cū virib⁹ ſe poſſe ꝑficere dubitaret. battonis archiep̄i magūtini dolo. ad impatorem ductus capite plectit. q̄ hiſtoria ī deſcriptōne ciuitatꝭ babēbergēſ infra lati⁹ patebit. Ex ei⁹ ſanguine ferūt originē traxiſſe albertum. qui poſtea marchiam orientalē olim pannoniā ſupiorē. nūc auſtriā dictam. ab hungaris ereptā romano impio adieciſſe tradit.

Albertus comes babenbergēſis

HAtto magūtinus archiepiſcopus. qui ſucceſſit Sunderoldo a normānis occiſo. Is cum comitem albertum de babenberg doloſe tradidit occidendū. poſtea rex cōradus cū in ducem ſaxonie heinricū ſollicitans. ob potētiā eius ſibi ſuſpectā. ad qḋ cū tās torquē aurerā archieps fabricaſſet. Que collo ducis ſecū cōuiuantis inijceret. dolo ꝑdito fruſtratus eſt. Et poſt triduū morbo vel languore ⁊ vt alij ferūt fulminis ictu interijt. ⁊ a demonibus raptus. In puteū ignis in monte ſicilie precipitat⁹. dicente voce in aere. Sic peccata lues. ſicqꝫ ruendo rues.

Hatto archieps magūtinēſis

Hatto in puteum [illegible]

Babenberga preclara ciuitas franconie. quā Radiantia fluuius (vernacula lingua rednitz dictus) diuidit. In bono ac feraci loco ſita. Is fluuius nō longe a Nuremberga pegnicio amne exoneratꝰ ꝑbet ꝗ babenbergenſibꝰ oblectamentū variū. ac vtilitatē ob nauigia plurimū accomoda. deinde in moganum deſcendēs q̄ nō paucas frāconie ꝑlabitꝰ vrbes. ſupra ciuitatē in edito mōte arx ē natura ꝛ arte munita. Luitolfus princeps ſaxonie ſuis tꝑibus claruit. cuiꝰ filiꝰ otto. genuit heinricū humilē primū. romanorūꝗ regem q̄ germanie prefuit. Et filia babam. a qua hec ciuitas babenberga vocitatꝰ. Quāꝗ nōnulli monte pauonis appellant. Hec baba comitiſſa babenberge. duos genuit filios Reynoldū. quē cōradus dux frācie occidit. nongenteſimo ꝛ ſexto ſalutis āno. Et albertū nobiliſſimū francoꝝ comitē. ꝓſcripti ottonis ſaxonie ac thuringie ex filia baba nepotē q̄ cōradū fratrem ludouici regis romanoꝝ ob necē fratris vita priuauit. Quāobrem in arcē vrbis ſe cōtulit. Et aliquādiu regis obſidionē ꝑtulit. difficilis expugnatio loci videbatur. Ob quā rem ad dolos recurſum ē. Hatto ep̄s magūtinus miniſter ſceleris inuentus ē. Qui ꝑfectꝰ ad albertū litis arbitrū ſe dixit. Rogauitꝗ albertū. vt ad imꝑatorē in caſtra deſcenderet. qꝛ vel pacē ei daret. vel in arcē reduceret incolumē. credidit albertus. accepta iuriſiurādi religione. Albertus aūt comes deinde recepta fide ꝛ ꝓmiſſione battonis archiepi. cū eo ꝑgens a caſtro ſuo. Vix aūt arcē egreſſi tū hatto vereor inquit. ne diu apud imꝑatorē morari oporteat. Utiliꝰ fortaſſis cōſiliū erit. prius ſumpſiſſe cibū. Laudauit albertus verba ꝓſulis. Et in caſtellū rediens. battoni prandiū dedit. nulla alia ſecuritate ab ep̄o req̄ſita quo ſumpto ad imꝑatorē cū eo ꝓrexit. vbi mox captꝰ. ꝛ capitali ſentētia dānatꝰ. cōdemnatꝰ monet archiepiſcopū de facta ſecuritatis ſue ꝓmiſſione. Rn̄dit paꝝ religioſus ep̄s. ſe fidei et ꝓmiſſioni ſatiſfeciſſe. ip̄m ꝗ a caſtro egreſſum. incolumē ſel' in caſtrū ſuū duxiſſe. Cū ad prādiū introiuit. bis reducere nō promiſiſſe. Infelix Albertꝰ gladio obtrūcatꝰ ē. Meliꝰ romani q̄ pari fraude vſi vnū ex captiuis ab hānibale romā miſſis. vinctū remiſere. ꝑdia q̄ albertꝰ hūit ipio poſtea ceſſerūt. otto vo. iij. imꝑator ꝑdia pleraꝗ diuo heinrico tradidit vt in ꝓuilegio eius ſcribitur. Nouerint oēs xp̄i fideles qualiter nos ob interuētum dilectiſſime

genitricis noſtre adelheide caro nepoti noſtro baioariorū duci heinrico quoddā iuris noſtri prediū. ciuitatē videlicȝ babēberg noīatam. cū oībus ad hāc reſpicientib⁹ ⁊c̄. nr̄a impiali potētia i ppetue vſuȝ ꝓprietatſ cōceſſim⁹. firmiterq̄ꝫ donauimus ⁊c̄. Eam vrbē deinde heinricus impator ſanct⁹ plurimū exornauit. Eccleſiā ac aulā ep̄alem celeberrimā in ea fundauit. cū ſua conthorali ſancta v̄gine kunegūda. Nā nil in vita p̄termiſerūt. qd̄ ad honorē dei ptinere ſcecernerēt. q̄ poſt mortē in eadē baſilica ſumma ac regali. multis miraculis clarēt. ibiq̄ꝫ berengari⁹ ſepultus ē. q̄ regnū ytalie vſurpauit. Et ab ottone primo capt⁹ in germaniaȝ ductus. illic exulans obijt. Ornaturq̄ꝫ hec ciuitas edificijs publicꝭ ac ſacris edibus ppulchris. habȝ ⁊ ſanctū ottonē eius loci ep̄m ap̄licū p̄amcramie. cū vexillo diui georij. credūt quoq̄ꝫ duas e ſex ydrijs ibi eſſe. in quibus vinū ex aqua factū. a domino ſaluatore. euangeliſtaꝝ tradit hiſtoria. Et gladiū cum quo petrus malcho auriculā amputauit. Laudem v̄o vrbis ac deſcriptionē gottefridus viterbienſis elegans hyſtoric⁹. hijs ſequentibus edidit.

Bauaricus fluuius vulgo radiantia dictus
Norica rura fouens. variq̄ꝫ vagādo relict⁹
Montis pauonis. vrbis amena colit
Nomie vulgato mons babēberga vocatur
Flumine craſſatur. vicinaq̄ꝫ terra rigatur
Ponſq̄ꝫ ſupſtrat⁹. cingit vtrūq̄ꝫ latus
Urbſ laudāda nimiſ mōtꝭ ſ̄creſcit ab imis
Indeq̄ꝫ ſ̄blimis fit turribus in ſitu primis
Montis ab vrbe tn̄ culmina clerus habet
Agmine muroꝝ ſeries p̄cincta domoꝝ
Excluſis laicis. munitio fit dominoꝝ.
Eccleſie forma. mōtis caput auget ⁊ ornat
Mons pauonis hȝ colles ſibi collaterales
Tres q̄ſi cōſil'es. vrbis quoq̄ꝫ principales
Ipe nitēs medi⁹. p̄eminet abſq̄ꝫ pari
Pulcrior illoꝝ loca maxima dat monacoꝝ
Templaq̄ꝫ multoꝝ reliq̄t dant canonicoꝝ
Quarta ps fluuio p̄bet vtrūq̄ꝫ forum
In crucis ḡ modū. poſuit ſibi pauo colonū
Stat medius petr⁹. ſtephan⁹ ſibi dexter hr̄
Uertice ſtat Jacobus. leua michael retinet̄
Fertq̄ꝫ ſecus fluuiū. virgo maria decus
Ceſaris heinrici ſancti cognomine claudi
Hec ⁊ maiora multa fuere bona
Cuius ⁊ oſſa bona ſunt ad miracula prona
Hoc opus hec dona ſua ꝯtulit alma corona
Me vocat hiſtoria pauo beate vale.

Anaſtaſiꝰ terciꝰ papa. pñia romanꝰ. ſergio pōtifici ſurrogatꝰ. pōtiſicatum
inijt. Quo landulphus beneuētanꝰ pnceps graui prelio in apulia cū gre
cis decertauit ⁊ vicit. Hic vir bonꝰ modeſte ⁊ integre in pōtiſicatu vixit. nec in
ſe qcquā habuit. q̄ rep̄hendi poſſit. quē pōtificē hac vna ī re laudare poſſumꝰ.
ꝙ neminē coꝝ. q̄ añ ſe in pōtiſicatu fuere ignominia aliq̄ notauerit vel maledi
centia pſecutus ſit. a q̄ cū nil memoria dignū geſtū ſit. ſecūdo anno pontificatꝰ
ſui moritur. Et in baſilica petri ſepelitur.

Lando papa pñia romanꝰ anaſtaſio ſucceſſit. Huiꝰ aūt vita ita obſcura fuit
vt etiā ſint q̄ eū inter pontiſices nō numerēt. maxime vincentius hiſtori-
cus. aliter martinꝰ ſentit. ⁊ gothefridus q̄ ſcribit. Landū auētem ſuā interpoſu
iſſe. q̄ minus berēgariꝰ. ⁊ rudolphus comitꝭ guidonis filiꝰ. inter ſe decertarēt.
Landꝰ aūt ſexto pōtificatꝰ ſui menſe. die. xxi. moriens. in baſilica petri ſepelit

Ordo cluniacēſiū ſb regula diui Bñdicti incepit

Ordo cluniacenſiū an
no dñi nongēteſimo
terciodecimo. ſub regula di
ui pñis Bñdicti ab oddone
abbate viro vtiqꝫ ſanctiſſi-
mo initiū ſumpſit. Nā ber
no abbas moriturꝰ. odde-
nem olim muſicū cluniacen
ſis cenobij ꝯſtituit abbatē
ea ꝯditōe vt eccia cluniacē-
ſis q̄tannis gigniacēſi pſol
ueret. xij. denarios. Od
do aūt mire ac incōpabilis
ſanctitatis in monaſtica di-
ſciplina ſeruēs. cū eiuſdem
ordinis mōchi. a p̄mis coꝝ
pñis bñdicti inſtitutōibus
plīmū declinauerant. Quā
obrem pmotꝰ oddo abbas
feruorem ſemimortuoꝝ de
nuo excitauit. et multa ad
monachoꝝ inſtructōem ſcri
pſit. Et laudabilis īſtitutio
btī bñdicti in diuerſis ceno
bijs reuixit. Hic a remigio
antiſiodorenſi in muſica et
dialetica a p̄mo ē eruditus
hiſtoriā de ſancto Martino edidit. Ubi ⁊ paulo poſt
in domino ſanctiſſime quieuit.

Oddo pmꝰ pꝛ cluniacē

Ioannes eius nominis decimus. pñia romanꝰ.
patre ſergio. pontiſice anno domini nongenteſi
monono pontificatum iniit. preſul rauēnas is antea
fuerat. epātu deiecto ppli tumultu. Uerū lando mor
tuo pōtiſicatū adeptus. ſpūs militares magis q̄ꝫ re-
ligioni deditos geſſit. Indigebat autē huiuſcemodi
pōtifice eccia. q̄ ꝯfeſtim ꝯ̄ ſarracenos ytaliā ī multis
locis occupātes cū albericio hetrurie marchione ī au
xiliū accito ꝯflixit. ⁊ ſuperās ab vrbis finibus ſbmo
uit. Is ī triūphi modū romā rediēs alberici odium ī
ſe concitauit. ⁊ cū eū e roma expelleret. vngaros ī yta
liā vocat. q̄ plus calamitatis q̄ꝫ ſarraceni ytalie intulere. Ioannes aūt ſeditiōe
militaria militibꝰ guidonis comitꝭ captus. ⁊ ī vincula ꝯiectus. ceruicali in os
ꝯiecto necat. pōtiſicatꝰ ſui āno. xiij. mēſe ſecūdo. die tercio. Eius ī locū alter io
annes ſubrogat̄ veꝝ q̄ꝛ vi ſedē occupauerat. E loco ſtatim deiectus cōnumera
ri inter pontiſices non meruit.

Leo ſextꝰ. pñia romanꝰ. legitimis ſuffragijs pōtifex creatus. vir vtiqꝫ bo
nus. q̄ nil tyrānicū ī vita p̄ ſe tulit ītegre ⁊ modeſte vitā ducēs ac rei diui
ne ꝯſulens. reuocare ciues ad ꝯcordiā temeritate ꝑoꝝ pōtiſicū adhuc tumultu
antes. cōponere res ytalie. pacare externū hoſtē. ꝓpulſare barbaros a ceruici
bus ytalie conatus ē. Sed dū in hijs opibus laudabilibꝰ v̄ſaret̄. ſeptimo mē
ſe. die q̄ntodecimo pōtiſicatus ſui morit̄. ſepeliturqꝫ ad ſanctū petrū.

Stephanꝰ eiꝰ noīs ſeptimꝰ pñia romanꝰ. eo tp̄e pōtiſicatum iniit q̄ hūgari
alemoniā ſaxoniāqꝫ ppl'antes. ab heinrico germanie rege apō merſburgā
ingēti clade ſupati ſunt. eiꝰ āt vita māſuetudīs ⁊ religiōis plena fuit. q̄ ſecūdo
pōtiſicātꝰ ſui āno. mēſe vno. die. xij. morit̄. Inqꝫ. b. petri baſilica ſepelitur.

Linea ſummoꝝ pontificū

Anaſtaſius tercius

Lando

Joannes decimus

Leo ſextus

Stephanus ſeptimus

Reges ytalie

Berengarius primus

Hugo

Berengarius ſecundus

Berengarius tercius

Berengarius eius nominis primus. forojulianoꝝ dux. roma oriundus ex longobardoꝝ regum ſtirpe ꝓgenitus. ⁊ in bellicis artibus prudẽtiſſim⁹. ludouico predicto ſupato. primus in ytalia imperiũ ſibi vendicauit. imꝑauitqꝫ annis. 4. romani eñi ⁊ ceteri ytali nullũ ab impatore diſſidijs regni francie implicito. auxiliũ aduerſus rebelles longobardos affuturũ intelligentes. berẽgarium ducem forojulienſem crearunt impatorem. nec tamẽ adeo in creatione illa fuerunt cõcordes. quĩn guidonem ſpoletanũ ducem alij regem ytalie declarauerint. In ytalia ṽo creati principes noui. inter ſe diſſidentes. aliquot cõmiſſis ꝑlijs concurrerũt. ꝑmiſqꝫ in cõgreſſibus guido berengariũ incõmodis affecit. At berengarius vir magnanimus ac rei militaris ſcientiſſimus breui ſupior euaſit vt guidonẽ in etrurie ciuitatibus q̃s tenebat. in ſuoqꝫ ducatu ſpoletano ſe oportuerit continere. Itidẽ feciſſe dr̃ ambroſio alio bergomenſi comiti. Quibus ſb latis ⁊ interfectis berengarius in vnũ copijs ſuis contractis. cũ romanis etiam bellum geſſit. qđ quidem landonis pape prudentia cito ſedatum fuit. Guidone aũt mortuo. lambertum filiũ illi in regno ſucceſſiſſe certũ eſt. cum quo plurimas ꝯcertationes habuit. a quo (vt nõnulli affirmant) poſtq̃ ab vngaris cũ quatuordecim armatoꝝ milibus apud forũiuliũ fugatus fuerat. apud veronã ſupat⁹ eſt. Berengarius imperij ſui vires nomẽqꝫ ad eam ytalie ꝑtem q̃ nũc longobardia ad alpes vſqꝫ obtinebat. Magna eñi tum erat inter ytalos germanos et francos de poſſeſſione imperij concertatio. Vñ ⁊ grauiſſima bella orta ſunt. nec extincta ſine multoꝝ interitu. oĩuqꝫ ꝓuinciaꝝ calamitate. annitebantur tamen romani ytaliqꝫ imperij nomen in ꝓuincia retinere. ferunt igit̃ berengariũ a landone potifice fuiſſe coronatum.

Hugo arelatenſis comes poſt berengariũ impauit in ytalia annis. x. hunc elegerũt ytali contra rudolphũ burgũdũ q̃ berengariũ imperio priuauerat cui cedens abſqꝫ contentione rodulphus in burgundia ſe recepit. Duxit ṽo vt debuit hugo ytalie regno potitus rodulphi regis exemplo admonitus ſuſpectam eoꝝ a quibus vocatus fuerat fidem. ⁊ dato ſampſoni cuidam ex ducibus ſuis exercitus negocio. illos quid fieret principio ignorãtes in exiliũ egit. Nec tamen hugonẽ regem. ſua ſatis tutata eſt prudentia. cꝫ arnoldus bauaroꝝ dux a factioſis exulibus. alijſqꝫ domi potentibus ytalis ſuaſus aduerſus eũ in ytaliam cũ paratiſſimo exercitu venit. quem veronenſes primi regem ytalie appellatum intra menia acceperũt. vbi paribus animis ẽ decertatum. Vicitqꝫ Hugo ⁊ veronenſibus reiectam in racheriũ epm ſuũ rebellionis culpam deꝑcantibus pepercit. epũs papiam in exilium eſt actus tandem hugo eum paraſſet iniurias ſtephani pontificis mulctati vlciſci. in ipõ apparatu moritur.

Berengarius ſecũdus poſt vgonẽ vel vt alij volũt poſt berengariũ primuꝫ accepto imperio impauit in ytalia annis. 7. Hic itaqꝫ cũ ciſalpinã galliam tantũmõ tueret̃. Iter hungaris dedit. vt in etruriam irent. euerſis vrbibus ingentem ꝑdam aſportarunt. Per idqꝫ tẽpus poſt pacatos vngaros imperiũ ytalie. vt reſtauraret̃ adnitente berengario tyranni quibus formidoloſa erat ei⁹ potentia pernicioſis ytalie machinationibus reſiſtere perrexerũt. Rudolpho burgundionũ rege ſuaſionibus pollicitationibuſqꝫ in ytaliam accerſito. qui perditorum hoĩm ytalie magnatũ potius q̃ꝫ exercitus ſui viribus fretus. berengario pulſo in illius quondaꝫ imperij ꝑte ytalie tribus annis regnauit. Nec tamẽ diu tardauit vltio. que bonos eaꝝ regionũ eque ac ꝑfidos afflixit. Etenĩ vngari ad quos berengarius cõfugit. ſalardo duce in ytaliam venientes. Et omnia ꝑ que incedebant vaſtantes. papiam obſederunt ⁊ vi captam ferro ⁊ igni abſumerent ſunt adniſi. Tandem berengario ſecũdo quem ytalia pulſum ad hungaros confugiſſe diximus. apud illos. vel vt aliq̃ habent ſcriptores apud bauaros vita functo. berengarius tercius in ytaliam venit.

Berengarius tercius primi berengarij ex filia nepos. in ytaliam veniẽs. anno ſalutis noningẽteſimo trigeſimoquinto imperio potitur. quem ṽo ⁊ quantũ adduxerit exercitũ. aut eius gentis ope adoleſcens exul ſit reductus nullus ſcribit. Sed apud multos conſtare videmus ipm ſtephani ſeptimi pontificis tꝑibus ytaliam ingreſſum eſſe. Sed interea ſarraceni ad garganũ ſedentes appulis calabriſqꝫ noua excurſione vaſtatis. beneuentũ vrbem obſident ſpoliatamqꝫ incendunt. Quibus vltra progredi vt romãos inuaderent fines parãtibus romani pontificis ioannis decimi ſuaſionibus impulſiſqꝫ adducti guidoneꝫ comitem cohortibus tumultuario delectu coactis perficiunt. Is in barbaros ducens furentes repreſſit. berengari⁹ q̃ꝫ imperiũ quietẽqꝫ in ytalia reintegrare cupiẽs. pacẽ federaqꝫ cũ hũgaris firmauit. hũgariqꝫ rabie q̃ in ytalos tot ꝑ annos aſſueti fuerãt in externos ṽſa alemaniã denuo ꝑplare ac vaſtare ceperunt. Ferunt aliq̃ hunc berengarium annis octo regnaſſe. Licꝫ alij ea aliaqꝫ de quarto berengario ſimilia ſcribant.

Anno mūdi. 6133. Anno xpi. 934.

IOannes vndecimus papa: pr̄ia romanus: eo tempore pontificatū inijt: quo ſanguinis fons genue largiſſime effluxit: future magne calamitatis indicium. Nam ⁊ genua a ſaracenis ex affrica venientibus tum capit ac diripit Et vngari ytaliā ingreſſi longe oīa ac late populati ſunt. Joannes aūt pontificatus ſui anno quarto. menſe decimo. die. xv. morit. vacat tū ſedes dies. xij.

LEo ſeptimus papa. natione romanus. vgone ⁊ lothario in ytalia impantibus poſt ioannē pontificatū adeptus nil dignū memoria geſſit. q̄ pōtificatu aſſumpto. cū remiſſus eſſet. pontificatus ſui anno tercio. die decimo moritur. Et in baſilica petri ſepelitur. vacat tum ſedes dies tres.

IOanne vndecimo pontifice. anno nongenteſimo triceſimoquinto ſaraceni affricam incolentes vt iam p̄miſſum eſt. ingenti ducta claſſe orā oēm etrurie maritimā populati ſunt. ⁊ genuā circūacti. vrbeꝗ grauī obſidiōe p̄ſſam ceperūt. in qua maxima vſi ſunt ſeuicia. vrbe ei ſpoliata. Et ijs qui arma ad defenſionem induerant. primo impetu ceſis. oēs pariter puberes maſculos cū facta preda nauibus impoſitos abduxerūt. Quidā tū̄ ſcribunt impuberes genuenſium ex affrica in patriam breui reductos fuiſſe.

CUm creatus eſt pontifex leo ſeptimus. ad eius anni termi tēpora guilhelmus ſcribit heinricū germanie regem ac impatorem: de quo ſupra p̄miſſum obijſſe. Cui ſit in regno impijꝗ titulo ſuffectus otto filius mathilde ſaxonie regis filia de quo in ſequentibus mentio fiet.

STephanus octauus papa natione germanus. poſt leonem pontificatum iniens. Cum pontificatum ſuſcepiſſet ita a romanis ſeditionibus vexat⁹ eſt. vt nil memoria dignū ab eo geri potuerit. immo vero (vt Martinus refert) in tanta ſeditione mutilatus. turpiter aliquādiu. vitam duxit. Cum ob inhoneſta vulnera prodire in publicum erubeſceret. Parabat quidem rex hugo tantā iniuriam vlciſci. ſ in ipo apparatu moritur. Cui quidem lotharius filius in regno ſuccedens. hac de re nullam mētionem fecit. vel q̄ populi romani amicus eſſet vel q̄ breui regnauit. biennio eīn poſt mortem patris ſupuixit. Stephanus vō pontificatus ſui anno tercio. menſe quarto. diebus. xij. moritur. vacat tum ſedes diebus decem.

S. Bipertus

BIpertus quez alij Ugibertū appellant. lotharingie puincie nobilis princeps. vir ſanctitate ⁊ ceteris virtutibus inſignis hiſdem temporibus ob clara miracula ſanctis aſcribitur. Qui inter cetera ſue virtutis opa dū viueret gemalitenſe cenobium in francia ꝓprijs impenſis. magnificentiſſimis opibus breui extruxit.

SAnguinis quoꝗ fons hoc anno vt premiſſum eſt hiſtoricis teſtātibus in genua vrbe maritima in loco vbi dicitur fontanella. p̄ diem integram largiſſime effluxit. qui ⁊ future calamitatis vrbis ciuibus demonſtrauit. vt de ſaracenis ex affrica ſoluētes genuam vſꝗ peruenerūt iam dictum eſt.

MArtinus tercius papa. pr̄ia romanus. Uir quidem manſuetiſſimus qui placabilitatem ⁊ manſuetudinem ſtephani ſeptimi imitatus eſt. pontificatum em̄ adeptus. bella omittens. religione ſeſe totum addixit. templa vetuſtate collapſa inſtaurans. pauperes elemoſinis paſcens. Nō caruit tamē hui⁹ temporibus europa ipā bellica rabie. Nam cum otto anniteretur ytaliam ingredi. aduerſante lothario magne cedes vtrinꝗ cōmiſſe ſunt. adhortāte tamē eos martino pontifice. vt ab armis diſcederent. cum vbiꝗ fame ⁊ penuria rez oīm laboraretur. Tercio autē pontificatus ſui anno. menſe ſexto. die. x. morit. ⁊ in baſilica petri ſepelitur. ſedes vacat dies duodecim.

AGapitus ſecundus papa. natione romanus. ardente tumultu bellico ytalia pontifex creatur. homo ſane magnanimus. qui ottonem germanie regem contra berengarium impatorem. cognita eius ſuperbia vocauit. Cui⁹ ope inter hunc pontificem ⁊ ipm̄ berengariū qui omnia ſibi contra ius faſꝗ vendicabat lites compoſite ſunt. Fuerat hic vir valde innocens. ⁊ reipublice xp̄iane amator precipuus. Qui pontificatus ſui anno nono. menſe ſeptimo. die decio moritur. Eo fere tempore quo oddo cluniaceñ. monaſterij abbas in domino quieuit. Et in baſilica beati petri ſepelitur.

Linea ſummoꝝ pontificum

Joannes vndecimus

Leo ſeptimus

Stephanus octauus

Martinus tercius

Agapitus ſecundus

LOtharius eiꝰ noīs ſecūdus hugonis p̄dicti filiꝰ. p̄re defuncto impiū ſuſcipiens impauit annis. 2. Berengarius em̄ tercius magnis externoꝝ adductus copijs ī ytaliā reuerſus. ad p̄mā cuius aduentantis famā rebelles in vgonez animi. in multis ī ytalie regionibus ſunt oſtēſi. Is cū puidiſſe vgo qđ viribus nequiſſet. ꝯſilio ꝓuidere perrexit. Miſſis nāqꝫ ad hoſtē iā aduentantē oratoribus cū eo hijs conſtituit federibus. vt ſe ytalia diſcedente lothariꝰ filius ꝛ berēgarius ytalie reges equo iure oīa adminiſtrarent. Viguitqꝫ aliquotannis ſolo nomine cōſortiū. quod berēgarius acri vir ingenio lotharīū ſpreuit. q̄ apud papiā cū vxore alunda nobili ac ferociſſima muliere. Cuius dotis iure eā ciuitatē ꝛ multa oppida obtinebāt ſe ꝯtinēs iniuriā diſſimulauit. Vgo interim poſt paꝝ q̄ꝫ arelatum redierat diem obijt. Lotharius aūt romanoꝝ amicus ꝯtra ottonē heinrici filiū bellū duriſſimū ſuſcepit. qꝛ cū otto romā ingredi ānitteret. hic eidem aduerſari cepit. ꝓ quo maxime cedes hincinde cōmiſſe ſunt. Secūdus tūc elapſus erat annus regni berengarij tercij. quo in tp̄e lotharius ſolo noīe rex fato eſt functus. Et berengarius alundam. ne alicui nuberet p̄imonij ſui dominiuz. Et ytalie regnū p̄ dotis occaſionem inuaſuro. publice apud papiaz carceri mancipauit. Eo aūt mortuo ottoni nupſit.

RVdolphus q̄ apud veronā berengariū ſupauit. quē ferūt poſtea tribꝰ annis impio potitum eſſe vt p̄miſſum eſt. Is rudolphus burgūdie dux. q̄ ſuperioribus diebus hugoni arelatenſi comiti in ytalia ceſſerat poſtea francoꝝ rex factus regnauit annis. 2.

QVid tp̄e berengarij impatoris aut lotharij regis nomē auctoritas vel potentia effecerit ꝛ an tres vel quatuor berengarij extiterint. vt ignoret facit ſcriptoꝝ ariditas. Igit̄ cū obſcure de berēgarijs mentio fiat nullꝰ mirabit̄. q̄ vincencij beluacenſis. fratris martini polonicaſenſis archiep̄i. Sicardi cremonēſis ep̄i. ricardi ꝛ guilhelmi monachoꝝ. gotfredi viterbienſis. ꝛ fratris ptolomei de luca chronicoꝝ libros p̄legerit. Ne em̄ oīes eoꝝ hac in re errores qđ longuz eē recenſeamus. quī aliq̄ eoꝝ dicāt p̄mū berengariū q̄tuor. ꝛ ſecūdū. xij. annis imperium tenuiſſe. tempa lotharij ꝛ tercij berengarij ad. xiij. annos protrahūt. vt quoqꝫ ip̄os impatores latinos cū regibus ꝛ tyrānnis interiectis. p̄ ānos duos de triginta tantūmō in ytalia fuiſſe vltimus dictoꝝ ſcriptoꝝ lucēſis affirmet. Quā q̄ꝫ igitur pauci dictoꝝ impatoꝝ regū ꝛ tyrānoꝝ tempora diſtinguere poſſint. Id certum habemus a berengarij primi initio imperio ad othonis primi ex germanis legitimi impatoris coronationem a ioanoe duodecimo pōtifice romano factam. annos ad quinquaginta interceſſiſſe. Et ip̄m othonē berengariū in lōbardia primo regnare permiſſum. poſtea in exilio egiſſe.

BErengarius quartus quē alij ꝓ tercio ponūt. mortuo lothario imperatore imperio potitur. ꝛ cum alberto filio imperauit ānis. xj. Vir certe digniſſimus. ꝛ acri animo ꝛ induſtria celebris. Qui cum apud vngaros exul a patria militaret audiens heinricū bauarie ducem hungaros ſupaſſe. Is em̄ aquilegia capta. cum forte tunc hūgari ytaliam inuadere diſpoſiti iuſtinopolim aduenerīt. quibus ſeſe oppoſuit heinricus. ꝛ cōmiſſo bis p̄lio hūgari accepta primo ꝛ iterū clade repulſi in hungariā redierūt. Inde omnē ytalie p̄tē ditiſſimā que aquilegiā papiāqꝫ intercedit excurſione populatus eſt. Berengarius repente ſtationibus exercitu papiā ꝓperare cepit. Qđ cum habuiſſet exploratum heinricus. exercitum apud papiam nauibus impoſitum deduxit in padū. Inde continuato ex eo loco itinere intra auſtriā ſe recepit. Poſtea berengarius vniuerſam ytaliaꝫ obtinuit. ꝛ imperatoris nomen ſibi indidit ꝛ albertum filiū ytalie regem nūcupauit. Cūqꝫ nimiū oneribus ꝛ vectigalibus ytalos primere cepit. Et alundā lotharij vxorem in Garda veronenſis agri cum ſola ancilla carceri mancipaſſet. ꝛ omnia ſibi contra ius vendicare. ytali p̄ agapitū othonē regem in ytaliā vocāt. qui eos in regno ytalie deturbauit. ꝛ alundam vxorem duxit.

Reges ytalie
Lotharius

Rudolphus

Beregariꝰ q̄rtus

Albertꝰ filiꝰ ſuus

ALbertus berengarij filius apud rauēnam conſtitutus venetos mercatores multis affecit incōmodis comadenſiū em̄ nauigio quod illi haud quaqꝫ tenue tunc habebant fretus. mare illud latrocinijs tenebat infeſtum. Id cum veneti diutius pati nec poſſent nec vellent. nauigio tumultuarie cōtracto. in comaclium ducto oppido primo impetu captum cum oppidanorū nauibus incenderūt captos autem oppidanos et iuramento ne vltra in predam cupiā aduerſum ſe obedirēt aſtrictos dimiſerūt illeſos. Otho deinde contra berengarium in ytaliam deſcendit quem tandem poſt magnas cedes victum in poteſtatem accepit. Et ſtatim alterum in conſtantinopolim. alterum in germaniam exilio relegauit. vbi demū ambo vitam finierunt.

Taxis hūgarie rex

TAxis rex hungaroꝝ. hūgaros ſuos pulſus de bauaro. quē in ytalia regnaꝛe opinaret̃ vlturus. ꝑatiſſimo exercitu ytaliā irrupit. tantuſq̃ ytaloꝝ animos tūc pauoꝛ inuaſit. vt vltimū impēdere exterminiū cōtremiſceret. Berengarius vo ſiue ꝑpiciore vſus fortuna. ſiue cōſilij prudentia. Alberiū mittēs filiū taxim multa oratū ꝑuicit. Et acceptis nūmoꝝ modijs argentoꝝ (vt tradūt) decē recedens ytalie pepercit.

HUngari eñ poſtq̃ ꝑ germaniā primo poſtmodū ꝑ galliā ſatis fuerat debachati. deinde bulgaros tributarios fecerūt. poſtea barbare efferate gentis alluuio tot tantaſq̃ nationes ⁊ ꝓuincias ſatis ſupq̃ inūdauerat. ytalia ſue calamitatis ꝑte nō caruit. ytaliāq̃ ingreſſi. Venerūtq̃ via foroiulienſi. malo ytaloꝝ ab initio mūdi barbaris patefacta. furēteſq̃ hungari cede incendijs ⁊ rapinis cūcta vaſtantes. Albericꝰ q̃z marchio cū ꝑ inuidiā ingratitudineq̃ e roma pulſus fuit. vngaros ad oppꝛſſionē romane vrbis acceſiuit. Ea aūt gens romani agri fines qđ in ꝑmiſſis albericus q̃ſiuerat nequaq̃ attigit. Etruriā vo oēm quā albericus ſaluaꝫ eſſe pactus fuerat. cōmiſſis ſumma ⁊ alias inaudita impietate cedibus incendijs ⁊ rapinis ꝑpe deſtitutā deſertāq̃ reddidit omes eñ mortales feminas atq̃ hac mares q̃ cedibus ſupfuerāt aut fuga ꝓlabi nequiuerāt in vngariā abduxit. Tandē ſub ottone primo imꝑatore impetū in germaniam fecerunt.

BOemia añ hec tꝑa ad xp̄m cōuerſa. vbi worziuous vltimꝰ paganoꝝ ducū a btō methodio morauorū archiep̄o cū ludimilla cōiuge ad baptiſmi grām ꝑductus ē. nongēteſimo quinto anno. poſt chriſti ſaluatoris ortū. ludimilla ſancta mulier habita etiā miraculis claruiſſe fert̃. Chriſtianā aūt veritatē āplexi fidem catholicam inter bohemos magnopꝑe ampliarūt. ludimilla filia fuit comitis Slawiborij de caſtello Bzew quod poſtea melinca dictum ē.

Spitignēꝰ Vratiſlaꝰ Duces bohemie

SPitigneus filiꝰ borziwogij primi xp̄iani ducis bohemie. poſt obitum eiꝰ principatum obtinuit. Is eñ ex ludimilla ſancta muliere tulit duos filios ſpitigneū ⁊ vratiſlaū. primus patri ſucceſſit. ſed moriens ſine filijs fratri principatum reliquit. Coniux aūt vratiſlai drabomitia de duriſſima gente luticeñ. ſaxis. mulier audax ⁊ ad ſcelus prona. duos pariter filios viro peperit vētzeſlaū ⁊ boleſlaū. priorem ludimille tradidit educandū. alterꝝ ip̄a nutriuit. alūpni ex nutribus innati mores ventzeſlaus pietatem colere. manſuetudinē pre ſe ferre. xp̄iana ſacra venerari. elargari multa pauꝑibus. nulli obnoxius eſſe. boleſlaus ydoloꝝ ſectari culturam. honores ambitioſe querere. adulterari. rapere. occidere. in ſcelera cuncta prolabi. pꝛ̃ ſuprema ordinās ludimille quouſq̃ liberi adoleuiſſent gubernationē ꝓuincie dimiſerat. Id egre drabomicie fuerat ſocrū ī caſtello thetin ſtrangulari iuſſit. ip̄a imperiū accipiens in omes crudelis etiā ventzſlao filio infeſta cui preferre fratrem non dubitauit.

S. Ventzſlaus dux bohemie

VEnceſlaus dux bohemie filius vratiſlai quē beata ludimilla. vt nepotē cariſſimū in fide xp̄iana glorioſiſſima matrona bohemorum prima margarita. ac ſacris litteris ⁊ eloquijs peroptime imbuebat. Quem potus cibiq̃ parciſſimū fuiſſe tradūt. corporis maieſtatē decoꝝ. virginitatem ad vltimū vite ſeruaſſe. diuina in templis officia diurna nocturnaq̃ nūq̃ neglexiſſe. Et noctis quidem tempe nudis pedibus ſuper glaciem ac niuem iter agentem vim frigoris minime ſenſiſſe. Inijſſe eum iubente populo (adhuc viuente matre) principatū creuerat iam ventzeſlai nomē. miraq̃ populi caritate atq̃ admiratione celebrabat̃. Sed quanto ceteris dilectior. tanto acrius ſe in odiū fratris matriſq̃ cōcitabat. Fit conuiuiū apud boleſlaū matre iubēte. vocat̃ ventzeſlaus qui ⁊ ſi mortem inſtare predixerat. facta tamē de peccatis ſuis cum ſacerdote ex more xp̄iano ꝯfeſſione. fraternā domū ingredit̃. Ibiq̃ ſtatim boleſlai manu ꝑcuſſus interijt. vētzeſlai ſanctitatem. Quo die ceſus eſt xp̄m deum teſtimoniū perſtitiſſe memorie prodiderūt. Qui regi dacie ꝑ viſum apparens. ſuo martyri edem conſtrui mandauit. ip̄m aūt ventzeſlaū multis miraculis claruiſſe atq̃ inter ſanctos martyres ab eccleſia receptum tradunt.

Otto primus rex

OTto ex mathildo filia theoderici regis ſaxonū ⁊ heinrici regis filius ei ſucceſſit in regno. Is p̄clariſſima multa maximaq̃ ī regnis frācie ⁊ germanie geſſit. ⁊ cū eiꝰ virtutū fama etiā in ytalia celebris haberet̃. agapitꝰ pōtifex multiq̃ ꝓceres berēgarij albertiq̃ filij tirānidē exoſi. illiꝰ opem rebꝰ afflictꝭ italie popoſcerūt. q̃ cū q̃uquagita ⁊ eo vt aliq̃ volūt āpliꝰ armatoꝝ milibꝰ mouit. trita et apta ꝑ foriiulij regionē via. italiā ingreſſus berēgariū impio ⁊ albertum regno ytalie deturbauit. Italiaq̃ potitus alundam lotharij q̃ndā vxorē carcere eductā in vxorē accepit. Reuerſus ī germaniā otto ex alunda vxore anno vix dū elapſo filiū ſuſcepit. Cui ottoni poſtea ſecūdo fuit appellatio. Ottoq̃ rex interea boleſlaum bohemoꝝ ducem inimicos ī ſe animos ꝓferentem domuerat. Quo felicitate dum omnibus in locis rex preſtantiſſimus. idemq̃ vir optimus otto vtit̃. glorioſi ⁊ ſimul ſaluberrimi facinoris occaſionem eſt nactus cū hungaris bohemis vt infra patebit.

De progreſſu imperii ac trāſlatione eius in germanos.

IMperiales tituli. imperiūq; a romanis galliſq; ac longobardis ablati. Et ab ottone nunc ſuſcepti. in
germaniā hic primū transferūtur. vbi ⁊ nūc vſq; cōſeruantur. Et qm̄ deo auxiliante hoc in loco in ger
manoꝝ imperiū deuenimus. Nō alienū videtur pro huius excellentiſſime dignitatis cognitōe. pauca de
progreſſu ſacri imperij in medium afferre breuiſſima ex ampliſſimis altius repetentes. qd̄ maximi aucto-
res tam legū interpretes: q̄ ſancti doctores de ceſarea poteſtate ſentiant. de eius tranſlatione in germanos

ROmana regia poteſtas. quā ſacrū imperium vocitant ab ipā humane nature ratione. q̄ optime viuē
di dux eſt. Cuiq; om̄es parere oportet. originem ducit. Exactis nāq; ex paradiſo delitiarum primis
parentibus. Cum in agris homines atq; in ſiluis beſtiaꝝ more vagarentur. victuq; ſibi ferino vitam pro
pagarent. Animaduertit homo. nā rōnis participē illum deus creauit. hominem homini ad beneuiuēdū
maxime conducere. ſocietatemq; fore plurimū neceſſariam. Sic ergo qui ſegregati prius vitā in ſiluis mo
re ferarum ducebant. ſiue docente natura. ſiue deo volente totius nature magro inſimul conuenere. ſocieta-
tes inſtituerūt. domos edificarunt. oppida muris cinxerūt. artes inuenerūt. ⁊ cum alter alterius cōmodis
inſeruiret. placebat mirūimmodum ſingulis vita ciuilis. dulciſq; nimiū videbatur ⁊ ꝓpinquoꝝ ⁊ amicoꝝ
conſuetudo. Cuius fuerant prius exptes. Uerum ſicut ab homine multa parantur homini cōmoda. Sic
nulla eſt peſtis que homini ab homine non naſcatur. Ceperunt itaq; homines violare ſocietatē: fidē fran
gere. pacem turbare. iniuriam cōciuibus vicinorūq; tum opibus tū matrimonijs inſidiari. rapere aliena.
pbas omne obrūpere. nec em̄ pacis emula mat̄ litiū ſuiq; prodiga cupiditas paſſa eſt diu manere ius ſan
cte ſocietatis illeſum. Cum ergo premeret̄ ab initio multitudo ab hijs qui viribus erāt editiores. Ad vnū
aliquem confugere placuit virtute preſtantem. Qui ⁊ iniurias prohiberet. inferri tenuioribus. Et equita
te conſtituta. ſummos cum infimis pari iure teneret. Idq; nedū vna in gente. ſed in pluribus factum eſt.
Atq; hij ſunt qui poſtea regis nomen obtinuerunt. Quoꝝ conſtituendorū cauſam publica dedit vtilitas
iuſti prope mater ⁊ equi. Nec ſane aliam ob cauſam rege fuerat opus. nec tante dignitatis faſtigium cuiq;
cōmittere oportebat: vt ceteris omnibus preferret̄. honoraretur ab om̄ibus. ac preciperet omnibus. niſi
vt eſſet qui publica tueretur. ac iuſticiam miniſtraret. Uerū cum plurimos reges orbis haberet. Cepit (vt
fit) pluritas principum diſcordiam parere. Nāq; cum modo de finibus. modo de iuriſdictione ꝯtēderent.
Nec eſſet qui lites dirimeret. niſi gladius. cum nemo minorem ſe altero reputaret. ſtrepentibus ac furenti-
bus bellis. Nec ciuitas cum ciuitate. nec ꝓuincia cum ꝓuincia conuenire poterat. dulceq; illud ac ſuauiſſi
mū humane ſocietatis cōmertiū ꝓhibebat̄. Sed affuit preſto benigna humane nature prouidentia. Que
ſuapte ingenio ad optima tendit. nec vult q̄ ſunt queq; futura ſunt male diſponi. Hanc igitur operante ad
vnū principatum. quem greci monarchiam. Noſtri vō imperium vocitant reduci ſingula placuit. Nec em̄
aliter pax poterat vniuerſalis haberi. Hinc illud aſſirioꝝ imperiū exortum eſt. Hinc grecorū principatus
alexandri magni virtute atq; fortuna ex europa in aſiam ac libiā ampliatus. Hinc carthagineſe. Sed cū
hec imperia nūq; ſibi totū orbem ſubiecīſſent. Ac ꝓpterea pacem vniuerſalem parere non potuerūt. Pla-
cuit ſiue humane nature altrici. ſiue ipſius nature domino rectoriq; deo. romanū imperium excitare. Ro-
ma igitur vt premiſſum eſt ab initio per reges gubernata eſt. ſeptēq; regibus paruit. Quibus exactꝭ duo
conſtituti ſunt penes quos ſummū ius eſſet. Ad extremū cū neq; populus neq; ſenatus ſatis ꝓbe ꝓuin-
cias vrbēq; regerent data ē vni poteſtas vt ratū eſſet quicq̄d ab eo cōſtitueretur. Cui rei principiū iuliū ce-
ſarem p̄ſtitiſſe non eſt ambiguū. Conſtituto vt diximus principe lege antiqua q̄ regia nūcupatur. populꝰ
ei ⁊ in eum om̄e ſuū imperiū ac poteſtatem contulit. Nec em̄ vel populare regimen qd̄ pollliticū. vel opti-
moꝝ ciuiū qd̄ ariſtocraticum appellat̄. tam iuſtum tamq; pacificū eſſe poteſt. quā monarchicū qd̄ in roma
no principe recognoſcimus. Quod aliquando per ytalos. aliquando per hyſpanos. Interdū per affros.
dalmataſq; conſtat adminiſtratum. Peruenit etiam ad grecos diuq; apud conſtantinopolim tante gloria
dignitatis permanſit. Et quāuis aliquādo duo inſimul fuerint auguſti: vt dyocleciānꝰ ⁊ maximianꝰ. non
nūq; etiā plures. Id tamē vſurpatione magis q̄ iure contigit. In apibus em̄ inquit Gregorius pricceps
vnus eſt. Grues vnā ſequūtur. imperator vnus. Obuenit aūt hec dignitas nūc ſenatus electione. nūc po
puli vocatione. nūc militari fauore: nūc principis ordinatione. Demū vō negligentibus romā grecis: cā-
q; nunc barbarorum. nūc aliorum direptioni relinquentibus. populus ille romanus qui ſuo ſanguine tm̄
parat imperium. Quiq; ſuis virtutibus monarchiam fundauerat orbis: venientem in auxiliū eius Caro-
lum magnū francorum regem natione germanum. qui vrbem ſacraq; loca ab omni hoſtiū concurſione de-
fendit. primo patriciū poſt auguſtum concurrente ſummi ꝯſenſu pontificis acclamauit. a carolo itaq; ma-
gno imperij dignitatē occidenti reſtitutam. vſq; ad ludouicū arnulphi filiuz imperiū apud gallos nō par
uū habuit incrementū: veꝝ poſtea principum illoꝝ ignauia. ſplendor ille romani imperij in obſcuras tene
bras conuerſus eſt. atq; imperium quod annis centum ⁊ decem franci potiti fuerāt. demū in longobardos
deductum eſt. Poſtremo in germanos duce ottone heinrici regis filio tranſlatum eſt. Taliq; modo in ger
manos romanū imperiū conſtat eſſe tranſlatum. atq; vſq; in preſens obſeruatur. Quod per varias manꝰ
deductum. Nunc ad fridericum tercium ac filiū eius regem maximilianū per legitimā electionem deriua-
tum eſt. Quibus ſuprema in temporalibus eſt ex alto cōmiſſa poteſtas. vt bella feliciter pagant: pacē de-
corent. ⁊ reipublice ſtatum ſuſtentent. Ad quas res omnes populi. omnes nationes. om̄eſq; reges ac pn̄
cipes. huic imperio libētibus animis ſe ſubmittent.

Anno mundi. 6153. Anno xp̄i. 954.

Linea ſummoꝝ pontificū

Joannes duodecimus

IOannes duodecimus papa romanꝰ. de via lata. p̄ris Alberici potentia fretus. pontificatum occupat. Octauianꝰ is q̄dem primo vocabat̄. Albericus em̄ q̄dam romanꝰ ciuis potentiſſimus per factionē cū magnatibꝰ initam. ꝑq̄ʒ vim clero ꝛ pp̄lo illatam filiū ſuū octauianū creari pontificē obtinuit Qui ioannes duodecimus appellatus ē. Is vitā necdū pontifici. ſ cuicūq̄ʒ priuato turpem in pontificatu duxit. Quippe q̄ p̄ter venationis (cui ſe totum dedit) leuitatē. mulieres palā habuit cōcubinas. Erant tū rome duo conſules ex nobilitate quotannis. q̄ ad vetuſti cōſulatus exemplar ſumme reꝝ p̄eſſent. Et p̄fectus item ex nobilitate creatus pp̄lo ius dicebat. Ex plebe aūt creati ſingulis annis. xij. q̄bus de carconibꝰ erat appellatio. ſenatꝰ vicē conſilijs deliberationibus obtinebāt. Parebant v̄o romanis a q̄bus ingratus annuos accipiebant oēs vrbes ꝛ oppida vicina etrurie intra vrbeuetanū tudertinūq̄ʒ agros in vrbē vergentis. Et quicq̄d a neapoli ꝛ a marſis reatinīſq̄ʒ ad vrbē pertinet vlteriora ꝑtim greci. ꝑtim ſarraceni occupauerāt. Octauianꝰ itaq̄ʒ potētia ī ſatis libera ciuitate fretus. pontificatū munꝰ humeris ſuis nequaq̄ʒ couenīēs ſibi deſummi. Hac q̄dem indignitate moti duo cardinales litteris ottonē obſecrant. vt clerū pp̄lmq̄ʒ romanū e manibus berēgarij ioannīſq̄ʒ duodecimi vendicare conaret̄. aliter xp̄ianā fidem cū imperio perituram. Quoꝝ ioannes vterq̄ʒ noīe. diaconus vterq̄ʒ dignitate. ꝛ ordine erat. Similesq̄ʒ l̄ras ad othonem multi ytalie pp̄li ꝛ potentes domi nobiles dederūt. Interim dū otto expectaret̄ re ꝑ indices patefacta. Joannes duodecimus iracūdia eiꝰ erat impotens excāduit. Et cardinales diaconos naſo vnū. manu alteꝝ mutilauit. hāc obrem otto in ytaliā mouens vrbē ingrediēs a ioanne honorificentiſſime ſuſcipitur. coronaturq̄ʒ vt q̄dem tradūt. accepto germanie pannonieq̄ʒ titulo. Tranſlato tū primū ad germāos impio. alij a leone hoc factū exiſtimāt. Cōpoſito aliq̄ntulū ſtatu ciuitatis cū ioanne ſecrete collocutꝰ. cū a flagitijs deterrens. ad vtutem cohortabat̄. Verū cū nequaq̄ʒ moueri e ſententia v̄bis eum cerneret. ad minas conuerſus. Is iudiciuʒ reformidās in ſiluis more fere aliquādiu delituit. Interim poſt paucos q̄ʒ redierat menſes obijt. Et vt multi habent ſcriptores in adulterio deprehenſus. pontificatus ſui anno nono. menſe tercio. die q̄nto Eius v̄o in morte ſedes dies. 12. vacat.

Benedictus quintus

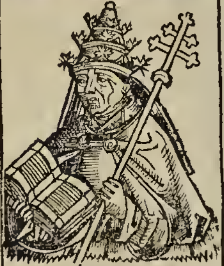

BEnedictus quintus papa. patria romanus. ex diacono in ſeditione pontifex creatur. ab his potiſſimū qui ioanni cognatione factioneq̄ʒ coniuncti fuerāt. Cū prius otto leonē electū cōfirmaſſet. ꝓterui tū b̄ndictū in petri apl̄o ſede ꝓ romano pontifice locauerūt. Ea cū intellexiſſet otto non vltra v̄bis cōminationibuſq̄ʒ agendū ratus. primū omni agri ꝛ ditionis romanoꝝ ciuitates. ꝛ oppida pleraq̄ʒ capi diripi ac magna ex p̄te vaſtari curauit. Romā exinde adeo dura preſſit obſidione. vt modiū furfuris ꝑ eam tempeſtateʒ triginta aureis venūdatū fuerit. tantiſq̄ʒ co anguſtatos malis romanos benedictū ottoni dederunt. ꝛ leonē acceperūt. Edomita romanoꝝ proteruia. otto in germaniā reuerſus benedictum apud hauſburgā relegauit. vbi poſt paucos menſes vita eſt functus Vixit aūt in pontificatu menſibus ſex dies quinq̄ʒ. Sedes deinde diebus viginti vacauit.

Leo octauus

LEo octauus papa. ciuis ꝛ latronenſis eccīe ꝓthoſcriniarius a clero pp̄lo q̄ʒ romano pulſo ioanne pōtifex creatus añ b̄ndictū. quē otto in ſede petri ꝯfirmauit. q̄ʒ cū furētes romani ꝛ paſſione obcecati eiecíſſent. agentē imperatorē ſpoleti adijſſet Otto cos vi ꝛ armis ꝯpulit leonem ſuſcipe. q̄ ſtatim romanoꝝ inconſtantiā pertēſus auctoritatē oēm eligendi pontificem a clero populoq̄ʒ romano ad impatorē trāſtulit. Leoq̄ʒ ꝑiter vix ad terciū menſem q̄ʒ reſtitutus fuerat ſuperſtes fuit. Anno em̄ p̄mo. menſe quarto morit̄.

Joannes terciuſdecimus

IOannes. xiij. papa. narnieñ eps̄. p̄ria rōnus p̄ē ioāne ep̄o leoni ſucceſſit. quā petrus vrbis p̄fectꝰ capitali odio ꝑſecutꝰ ē. Accerſitꝰ autē Jofredꝰ in cāpaniaʒ comes potens armatis ſtīpatꝰ. ioannē in pōtificem lateranēſi cepit. ꝑduxitq̄ʒ ī adriani molē. quā tūc ſic̄ ꝛ nūc caſtellū ſancti angeli appellabāt. pōtifexq̄ʒ ibi aliq̄t cuſtoditꝰ diebꝰ in campaniā ductꝰ eſt ad iofredi libidinē retinēdꝰ. Veꝝ interfecto iofredo eiꝰ q̄ʒ vnico filio a ioāne capuano p̄ncipe. pōtifex xj. mēſe ſui exilij romā ꝓpere redijt. otto cognita pōtificis calamitate romā perueniēs ꝯſules p̄fectū cū decarchonibꝰ ī vincla conijcit. Inde eū otto ſenio ꝯfectꝰ obijt. nō multo poſt ioānes pōtifex ſexto pontificatus ſui āno. menſe. xi. die quinto ſubſecutus eſt.

Bn̄dictus ſextus

BEnedictꝰ ſextꝰ papa p̄ria rōnus ioāni ī pōtificatu ꝛ calamitatibꝰ ſucceſſit. q̄ ꝛ ip̄e a cincio ciue rōno. ꝛ q̄dē p̄potenti ī caſtellū ſcti. angeli truſus. eo in loco nō multo poſt ſtrangulat̄ vel vt alij h̄nt fame morit̄ anno p̄io. mēſe ſexto ſui pontificatus.

vide faſc: temp:

Linea iperatoꝝ
Otto primus

OTto primus germanoꝝ imꝑator. heinrici regis nobilis heres in regnū ſuccedens. Anno ſalutis. 962. poſtq̄ȝ in germania decē ⁊ octo annis regnauit impator a pontifice declaratus. imperauit annis. xij. primo in palatio aquiſgrañ. a hildiberto archiep̄o magūtino prim⁹ coronatus. Uir vtiq̄ȝ xp̄ianiſſim⁹ ⁊ eccīe romane amator atq̄ȝ acerrimus defenſoꝛ. Qui domito boleſlao boemoꝝ duce poſt liberatū ludouicū francie regem pacē regno dedit. Eodemq̄ȝ tp̄e Ugo magnus comes pariſienſis q̄ ſororē ottonis in mr̄imonio hēbat. Ludouico regi francie iterato inimicari ceperat. qđ cū intellexiſſet otto ne continendo in fide ſororio ſatis ꝑ nūcios litteraſq̄ȝ ꝓficeret. ſecūda expeditione in franciā delatus ip̄e cōpeſcuit. ⁊ regi parere ac ſubeſſe coegit. Dux quoq̄ȝ giſilbertus q̄ regis ottonis ſororē habebat in vxorez aduerſus francos vt hoſtis ad andernacū ꝓceſſit. vbi a francis victus fugiens in reno ſubmergitur. Rex aūt belgicā ingreſſus totā in deditōnez redegit. poſt hec rex ludouicus viduaȝ giſilberti vxorē in cōiugem accepit. hungari quoq̄ȝ ſiue q2 vicinos ꝯtiguoſq̄ȝ bohemos ab ottone domitos ac ſubactos indigne ferrent ſiue q2 illum francie expeditionibus occupatū min⁹ reſiſtere poſſe crediderint. impetū in germaniā fecerūt. atq̄ȝ ſup licum fluuiū ꝓpe ciuitatē auguſtā cōſederūt. Quibus otto p̄cibus vdalrici ſanctiſſimi illius vrbis ep̄i motus occurrit. Duxit vero in illos magna ſpe. nec minori cōfidentia plenus otto. ⁊ paribus animorū ardoribus paribuſq̄ȝ hincinde odijs ꝑlio. qđ aliqđ diebus ꝑ ſolas noctes intermiſſe fuiſſe ferūt. decertatū ē. Quāq̄ȝ vͦ ottoni ⁊ germanis victoria ceſſerit cruētiſſima. Cecidit em̄ in eo ꝑlio gener regis cōradus ⁊ dux wormacienſis. hūgari tamē nō fuſi ſupatiq̄ȝ potius q̄ȝ pene ad internitionē ceſi fuerūt. Adeoq̄ȝ tūc eneruata ē potentia hungaroꝝ vt multis poſtea tꝑibus ſe cōtinuerint. Tres in eo prelio reguli ad poteſtatem ottonis viui ꝑducti ſunt. quos germani ottone etiā vt ꝓhiberet adnitēte. laqueo in hungaroꝝ dedecus ſuſpēſos necauerūt. Ea tot tantarūq̄ȝ diu ⁊ multis ꝯtinuataꝝ ī locī victoriaꝝ. ottonis fama rōnis ytaliſq̄ȝ ſuaſit. vt cū berengarij albertiq̄ȝ filij. tum etiā ceteroꝝ ytalie tyrannoꝝ malis finē quercrēt. ottonē orauerūt vt romanā eccl̄iam liberaret. Moturus germania otto filiū ex alunda vxore ſuſceptū ottonez nomine annū etatꝭ ſeptimū agentē in germanie regē apud aquiſgrañ. coronauit. Ottoni rome appropinquāti romanos obuiam effuſos fuiſſe. illūq̄ȝ triūphi apparatibus in vrbem deduxiſſe multi cōcordant ſcriptores. Joannēq̄ȝ duodecimū ottonem in ceſarem romanūq̄ȝ imꝑatorem auguſtum coronaſſe. Alij eā coronatōem leoni octauo attribuūt. quā opinionē Gracianū in decretis ſecutum fuiſſe videmus. Inde cum ioanne multis inſtitit vt a flagitijs tempans vitam pontifice dignā duceret. Et cū ſuaſiones paꝝ prodeſſe intelligeret. epiſcopos ytalie cōuocari curauit. Sed pertinax in turpitudine ioannes roma fugiens in montibus delituit. Cū magnus ad imꝑatorem cōcurſus factus. efflagitatūq̄ȝ eſt vt quēpiam ille dignū pontificē deſignaret. otto modeſtia vſus electū ſe iubente a clero ⁊ populo leonē cōfirmauit. quo facto ⁊ rebus vrbis rome cōpoſitis otto ſpoletū acceſſit. Is quoq̄ȝ grecos in apulia ⁊ in calabria ſupauit. Et romanoꝝ imperiū ad frācos oriētales reduxit. atq̄ȝ in goſlaria ſaxonia argentifodinas inuenit Madeburgam vbi ſepultus eſt ornamentis plurimis decorauit. ⁊ metropolim fecit. denarij item ab eo ottolini vocati in ytalia conſtituti ſunt. Alia inſuper facinora laude digna inuictiſſimus hic imꝑator ſtrēnue geſſit. Erat em̄ mitiſſimi ⁊ ſingularis clementie homo. Suſcepta itaq̄ȝ imperij dignitate ſingulis ꝓpe annis ex germania in ytaliā veniebat. Tandē ottonem filiū admodū ſenex rome imperij conſortē fecit. Quo facto in germaniā ꝓfectus. ſenio ꝯfectus. viēne morit̄. Cui⁹ corp⁹ in madeburg germanie vrbē delatū. in tēplo ſc̄ti mauricij qđ ip̄e ſumptuoſiſſime conſtruxerat ſepelitur.

FErūt multa ꝓdigia tū ytalia apparuiſſe. Nā ⁊ lapis de celo mire magnitudinis cecidit. ſeuiente vētoꝝ ⁊ hymbriū ꝓcella. Et in veſtib⁹ multoꝝ ſignū crucis ac q̄dē cruēte diuinit⁹ apparuit. q̄ q̄dē portenta indicare magnas clades ⁊ calamitatē eccleſie multi interpretabantur.

SCiſma quoq̄ȝ decimū ⁊ vndecimū ſuſtulit otto magnus imperatoꝛ. depoſito em̄ ioanne cuȝ populus ac clerus ro. leonem creaſſet. abſente ottone a conſanguineis ioannis leone electo benedictum ſubrogarunt. Indignatus otto coegit romanos abrogato benedicto leonē ſuſcipere.

Cometa

EClipſim horribilē ſol paſſus ē die veneri hora diei tercia. q̄ die in hyſpania addamaram rex ſarracenoꝝ a Radamiro xp̄ianiſſimo rege gallicie in bello ſuperatus eſt.

IN ytalia cometes mire magnitudinis apparuit protendens famē. q̄ ſecuta eſt. Rexq̄ȝ otto corpus ſancti Innocentij in vrbē madeburgā tranſfert. anno quoq̄ȝ ottonis. xxxij. comes quidem eius familiaris rome a dyabolo arrept⁹ vt dentibus ſe diſcerperet ad ioannē. xiij. papā deductus. vt cathena ſancti petri in collo circūdaret̄. fallaces clerici aliam cathenam adhibuerūt. cū nihil remedij ſentiret allata cathena qua petrus a nerone ligatus fuerat collo appoſita dyabolus ſpumans ac clamans abſceſſit. Theodoricus metenſis epiſcopus arrepta cathena. niſi abſciſa manu. ſe non dimiſſurum ait imperatoꝛ. ad ſedandam litem a papa ioanne obtinuit. vt anulum huius cathene exſectū epiſcopus obtineret. id ſummo honore obſeruauit.

Schiſma in Eccleſ.

Eclipsis Solis

Cometes in Italia

Madeburga. olim parthenopolis a venere parthenia appellata tq̄ ibi colebať. Et vrbs vginum dicta·
metropolis ac pmaria ſaxonie vrbs. ad albim fluuiū ſita. Js fluuius in montib⁹ exoriens. qui bohe
miā morauiamqꝫ diſterminat. Et puinciā mediā ferme perlabiť. pmo in occidentē. deinde in ſeptētrionē
verſus. vt puinciā relinquit p anguſtias montiū ꝛ abrupta ꝯualliū pceps ſaxoniā petit. quā duas in par
tes dirimens Madeburgā vrbem magnā alluit. Deinde in oceanū fertur. vbiqꝫ a rheno flumine eq̄ terra
rum ſpacio diſtans. nō minorē illo plabēs agrū. Neqꝫ romani albim ipm (vt Strabo tradit) trāſcenderūt
quē pleriqꝫ germanie terminū ſarmacieqꝫ quondā dixere. Hec inclita vrbs impatoꝝ pontificūqꝫ honeſta
ſedes. Tres in ptes diuiditur. Eſtqꝫ munita menib⁹ ac propugnaculis. turribus quoqꝫ ac foſſatis excel-
lit. Jn eaqꝫ ſunt magnifice dom⁹. ppolite platee. ampla ꝛ ornatiſſima tēpla. Carolus q̄ꝫ magnus nobilem
epatum ibi ordinauit. Confecto em̄ longobardoꝝ bello: potentiſſimo rege capto. nullā morā interponen-
dam putauit. qn in galliā cōfeſtim rediret. Saxonicū q̄ppe intermiſſum bellū eū domū reuocabat. ſaxonū
gens longe maxima erat ac etiā bellicoſiſſima pene germanoꝝ oīm. hi falſos colentes deos. cū neqꝫ diui-
ni neqꝫ humani iuris quicq̄ꝫ penſi haberēt. nihil eque ac religionem noſtram. homineſqꝫ ei deditos ode-
runt. Proximi erant francis. cum quibus continenter bella gerebāt. Hec palma cum carolo magno qua-
ſi diuino munere reſeruata videretur. Sic renouatum eſt cum ſaxonibus bellum. Quo nec maius vllum
nec grauius diuturniuſq̄ꝫ a carolo geſtum fertur. Tres enim ꝛ triginta annos cum ferociſſimis gentibus
certatum conſtat. Tandem penitus ſaxones debellati. ſe ſuaq̄ꝫ omnia poteſtati caroli permiſere. Victis im
poſite leges vt patrijs ceremonijs. falſiſq̄ꝫ dijs poſthabitis xpianam fidem profiterentur. magnū numeꝝ
obſidum darēt. modicis terminis ſepti. Erat autem carolo in bellis gerendis hic primū prepoſitus finis.
vt xpiane fidei legem. quantum in ſe eſſet extolleret. ideo purgata ſaxonia decem epiſcopatus in ea inſtitu-
it. ſedes prima pōtificalis ab eo fundata. eccleſia Oſnaburgeñ. ſuper haſam fluuiū in honore petri q̄ꝫ ſum
me coluit. Secunda halberſtadeñ. in honore ſancti ſtephani. que prius i Oeſterwick fuit. Tercia myndē-
ſis ſup weſarā fluuiū in caſtro wedekini. Quarta bremenſis in honore ſancti petri ſuper weſeram. Quin
ta padebornenſis fundata in honore beatiſſime virginis marie. Sexta verdenſis in loco fardan dicto ſi-

per aleram fluuium. Septima monaſterienſis in honore ſancti pauli. Octaua hildenſemēſis quā carolus primū in aulica fundauerat. morte preuentus incompletam reliquit. Nona hambergenſis in hāmonis id eſt iouis caſtro. que olim aquilonarium caput fuit. Decima ſedes epiſcopalis celeberrima eſt Madeburgēſis in honore diui mauricij fundata ſuper albiam in parthenopoli quondā partena dicta. Ea tamen a carolo magno inſtituta fuit primo in Styde ſuper dominio comitum de Swalenworch. qui nūc de lippia appellantur. deinde traſlata ad valerſlene. poſtea ad vrese. Tandem per Ottonem primū imperatorem glorioſum anno ſalutis triceſimo ſupra nongenteſimū ad Madeburgam mutata. Et eius auſpicio in primatū alemānie ſublimat. Cui primus epiſcopus prefuit ſanctus Adelbertus. vir omniū virtutum plenus. habz hec vrbs inſignis in honore ſancti mauricij ex quadrato lapide templum ornatiſſimū. ottonū ceſarum nobile opus. Et in eo ſancti florentij corpus. Credunt quoqꝫ vnam e ſex ydrijs ibi eſſe. in quibus vinū ex aq̄ factum. a domino ſaluatore euangeliſtarum tradit hiſtoria hanc plebibus oſtendunt. materia marmorea ē ac perlucida. vini capax quantum equus ferer poſſit. Alteram ⁊ minorem apud hildemenſes eſſe affirmāt Vexillum quoqꝫ ſancti mauricij hic quotannis oſtēditur. magiſtratus vrbis ius ciuile romanorum abbreuiatum ⁊ ſaxonica lingua conſcriptum. non ſine reuerentia cuſtodit. quod magni caroli auctoritate firmatum tradunt. Eoqꝫ in deciſione cauſarum vicine gentes recurrūt. magna ⁊ venerabilis earum legum auctoritas habetur. Extat in ea ymago perpulcra Rolandi. qui caroli ex ſorore nepos fuit. Preſtans fortitudine vir. Et poſt ingentem hoſtium cedem in prelio cū de hiſpania victa exercitum in galliam reduceret. a vaſconibus interijſſe dicitur. Hic eſt Rolandus quem (vti fama eſt) tempeſtate ſua corporis robore ⁊ animi magnitudine. longe ceteris alijs preſtiſſe. Cuius fortia facta per vniuerſum orbem celebrantur.

Madeburga

Anno mundi.6173. Anno xp̄i.974.

DOnus ſecūdus.patria romanꝰ.bn̄dicto pontifici ſurrogatus. Hic multe modeſtie ⁊ integritatis fuit pontifex. Et ſi nihil in pontificatu geſſerit quo magnope laudaret᷑. Non tn̄ vel aliqua iniuria affectꝰ. vel ignominia annotatus ē. Anno aūt pontificatus ſui primo morit᷑. Et in baſilica petri ſepelitur. diebus tantūmodo duobus ſedes tum vacat.

BOnifacius ſeptimus papa.cuiꝰ p̄ria ⁊ cognomē ob ignobilitatē reticet᷑ Hic cū malis artibus pōtificatū adeptus fuiſſet. male etiā amiſit. Nam inito mg̃ratu cōſpirantibꝰ ſimul bonis ciuibꝰ relinquere vrbē coactus. Inde q̄ꝫ recedens p̄cioſiſſima queqꝫ e baſilica ſanti petri. ſubtrahēs. cōſtantinopolim ↄfugit. vbi tamdiu ſubſtitit quo ad diuenditis q̄ ſacrilegio abſtulerat. magnam vim pecuniaꝝ cōparaſſet: q̄bus tanq̄ꝫ adminiculis occupande tyrannidis fretus. vrbem repetit. ciues romanos largitione corrupturus. Obſtabāt conatibus ſuis viri boni. maxime v̄o ioannes diaconꝰ cardinalis. quē captū adiuuantibus q̄buſdam p̄niciofis hoībus oculis ſtatim priuauit. atq̄ꝫ ip̄e tantoꝝ maloꝝ auctor ſiue timore ſiue penitētia patrati ſceleris in ſeditione turpit᷑ vitam finiuit. Vixit aūt in pontificatu menſibus ſeptēꝫ. diebus quinq̄ꝫ. vacantum ſedes dies. viginti.

S. Udalricus ep̄us

UDalricus ep̄s auguſtcn̄. ex clariſſima comitū de dillingen proſapia ortꝰ. In cenobio ſancti galli enutritus. q̄ litteris ac diuino cultu inſtructus. cum ⁊ habitū religionis optaſſet. ab incluſa admonitus ne faceret. Cū eū futurū ep̄m denūciaret. a cōſanguineis deinde ep̄o adelberano traditꝰ. Tandē diuino nutu in ep̄m ꝑmotus. totū ſe diuine contemplationi ac reſtaurandis eccleſijs dedit. q̄ ſuis v̄tutibus ac orationibꝰ mira geſſit. in hūgarica expeditōne p̄cipue cū otto imperator eos vicit. Amiſit quoq̄ꝫ in eo bello diopoldū ſr̄em ⁊ regniboldū filiū ſororꝭ. Inde ecc̄iam diue affre inſtaurās ac eccl'iam ſancti ioannis ac ſtephani. Tandem poſt multas patiētie coronas anno domini nōgenteſimo ſeptuageſimotercio. Etatis v̄o octuageſimotercio. Sacerdotij q̄nquageſimo migrauit ad ſuperos. inter ſanctos relatus. Sepultꝰ a diuo wolfgango ep̄o ratiſponēſi ī ecc̄ia ſancte affre. fuitq̄ꝫ ſc̄titate ac miraculis clariſſimꝰ

BEnedictus ſeptimꝰ papa. p̄ria romanꝰ. Statim inito pōtificatu ſynodū Remenſem celebrauit. vbi gilbertū ſeditioſum virū ⁊ nigromanticū dānans. arnulphū ep̄m ab ip̄o gilberto pulſum in integrū reſtituit. Hic annuēte ottone ſene ottonē eius filiū cū theophonia vxore in lateranēſi eccl'ia coronauit. Vir autē optimus inſtabat vnūquēq̄ꝫ rogando vt in creando impatore rei publice xp̄ianc cōſulerent. Moritur pontificatus ſui anno octauo. mēſe ſexto. Vacatq̄ꝫ ſedes diebus quinq̄ꝫ.

IOannes decimuſquartus papa. p̄ria romanꝰ vel (vt nōnulli volūt) papiēſis bn̄dicto ſurrogatus. Hic poſt aſſumptū pontificatum mēſe tercio a romanis capit᷑. Et in mole adriani. vt in publica cuſtodia incluſus. Ibi tamdiu pedore carceris inedia et moleſtia animi maceratur. quoad vitam turpiter finiuit. Quo mortuo ⁊ in baſilica petri ſepulto. ceſſauit papatus dies decē. Deiectus ne pontificatu fuerit. vel ob impotentiā ⁊ tyrannidē vt quidā coniectāt vel ob inuidiam maliuoloꝝ ⁊ ſeditioſoꝝ quorundam haud ſatis conſtat adeo ſunt confuſe iſtorum tempore hiſtorie.

IOannes.xv.papa. p̄ria romanꝰ. p̄re leone p̄ſbitero e regiōe galline albe pōtificatū adeptꝰ. miro odio in cleros exarſit. vn̄ ⁊ merito ab ipſis cleric̄ odio hitꝰ ē. maxīe v̄o q̄ꝺ diuīa hūanaq̄ꝫ oīa cog̃tis ⁊ affinibꝰ ſuis clargiebat᷑ poſt hito dei honore ⁊ rōne ſedis dignitate. quē certe errorē ita poſteris tradidit. vt ad nr̄a q̄ꝫ tp̄a p̄ueniſſe cernimus. Hijs deniq̄ꝫ errorībꝰ ac rapacitatibꝰ inuolutus deo volēte morit᷑. octauo pōtificatus ſui mēſe. Sepeliturq̄ꝫ in baſilica petri.

S. Cōradus ep̄s

COnradꝰ q̄ꝫ ↄſtancieſ̄ ep̄s p̄ id tp̄s ⁊ ip̄e religiōe ſc̄titateq̄ꝫ ac doctrīa atq̄ꝫ alijs v̄tutibꝰ inſigniſſimus fuit. Is ex nobilibꝰ ī germania ortꝰ p̄entibꝰ. lr̄is eruditꝰ. a nothingo ep̄o ↄſtāciēſi auditor cāꝝ inde p̄poſitꝰ effectꝰ. pꝰ eiꝰ obitū a. s. vdalrico ac clero ī ep̄m electꝰ. inde ecc̄iam ↄſtācie ⁊ duas aū portā ↄſtrui feē. Et cū tercia vice hieroſolimā petijſſet. ī ecc̄ia. s. mauricij ſepulcꝝ dn̄i adiſtar hieroſolimitani ↄſtrui feē. Celebrās ī die paſce araneā ī calice delapſam cū fiducia ſūpſit. q̄ pꝰ ea hora p̄rādij ſine leſione de ore eiꝰ exiuit. Plenꝰ tandē dieꝝ pꝰ varia miracl'a obijt. vj. kal. decēbris. Epiſcopatus ſui anno. lxij.

Linea ſummoꝝ pontificū

Bonus ſecūdus

Bonifacius ſeptimus

Benedictus ſeptimus

Joannes decimuſquartꝰ

Joannes quintuſdecimꝰ

Linea iperatoꝝ

Otto ſecundus

OTto ſecũdus impator. quẽ otto magn⁹ pr̃ impij cõſortẽ fecerat. quẽ etiã põtifex cũ theophania vxore ĩ lateranẽſi eccĩa coronauerat. anno domini. 975. ſolus impare cepit. Uir q̃dẽ ⁊ ipe optim⁹ ⁊ eccĩe ro. acerrimus deſenſor. Qui cũ eſſet vir ſtrẽnuus an̄ acceptũ impiũ pacem regno grecoꝝ dedit. Et theophaniã ioannis ↄſtantinopolitani impatoris ſororẽ in mr̃imonium accepit. Nam otto pr̃ filiũ ottonẽ re ĩ ſarracenos grecoſq̃ bñ geſta. reuerſum ↄſortem imperij aſciuit. Uoluitq̃ in iperatorẽ a romano pplo ex priſca ↄſuetudĩe acclamari. quẽ pontifex inunctũ impiali diademate inſigniuit. Hic poſt mortem pr̃is in germaniã rediit. Et heinricũ bauaroꝝ ducẽ ſibi rebellem domuit. Sed dũ ea occupaꝛ expeditõe otto impator. Lothari⁹ rex frãcoꝝ in lothoringiã copioſum ducens exercitũ. eã romani imperij ꝓuinciaꝫ occupauit. Et aq̃ſgrañ. delatus agros populatus ẽ. in quẽ cũ otto ex bauaria duxiſſet exercitum Lothoringia in poteſtate facta. Lotharius in piſius eſt reuerſus. ottoq̃ in frãciam ingreſſus laudunenſiũ ſueſſionũq̃ agros vaſtatis. pariſioꝝ q̃ꝫ ſuburbia ĩcendit. Dũ in patriã copias reducit. apud auxonã fluuiũ nõ nihil incõmodi accepit. Deinde vo cõparato maiore exercitu in ytaliã ↄ baſiliũ ⁊ conſtantinũ impatores grecoꝝ Joanni gemitori defuncti ſuffectos veniẽs. qui iam calabriã ⁊ eaꝫ ptem ytalie occupauerãt q̃ ad ſiciliã vgit. apud baſentellũ ſupatus. otto impator fugiẽs cum repente ad litas ſcaphe ſe cõmiſiſſet a pyratis quis eſſet ignorantibus interceptus ẽ. in ſiciliamq̃ pductus. ſ ibi agnitus. ſeſe ꝓmiſſa ſiculis ingenti pecunia liberari. romãq̃ pduci obtinuit. Et de pyratis ſumptũ ẽ a ſiculis ſuppliciũ. Cuꝫ romã pueniſſet otto pquirẽdis ↄgregandiſq̃ fracti exercitus ſui reliquijs diligenter opam impendit. Et q2 copiaꝝ p̃ſidio deſtitutus. in deſertores ſignoꝝ romanos animaduertere nõ auderet. Jrã in beneuẽtanos exercuit vrbẽ capit ⁊ incẽdit. Trãſlato inde ſancti bartholomei corpore romeq̃ꝫ in inſula tyberina collocato. Eo loci maxime q̃ olim iouis hoſtia lycaonia dicebaꝛ. Ferunt ottonẽ beneuento deleta in vrbeꝫ romã reuerſum de quibuſdã ſumpto ſupplicio. nõ multo poſt tranſlatum ſancti bartholomei corpus rome mortuũ. Et in veſtibulo. b. petri (qđ paradiſum vocant) labro porphiretico. qđ adhuc introeũtibus ad leuã apparet honorificentiſſime ſepultũ relicto ottone tercio filio ſucceſſore ac adeliſia filia. Alarani montis ferrati marchionis vxore.

Bruno epiſcopus

BRuno Colonienſis eps. Ottonis pmi german⁹ ob vite ſanctitacẽ maximo in pcio habitus eſt. q̃ pter doctrinã ⁊ ſctitatẽ mõſteriũ celeberrimũ apud coloniaꝫ ſb titulo dui panthaleonis martyris fundauit. ac maximis impẽſis tandẽ pfecit Js poſt wifridũ archiep̃atum colonienſiũ ſuſcepit. Hui⁹ opa a roma coloniã corpa ſctoꝝ Elyſij. patrocli cũ baclo ſancti petri tranſlata ſunt.

Odiolo abbas

ODiolo poſt maiolũ ſctm̃ abbatẽ cluniacenſem q̃ in cluniaco magnũ ſui apud poſteros vita ⁊ miraculis exemplũ reliquit. Hac tempeſtate floruit. q̃ ex clerico bernacenſi in mõachũ ꝓfeſſus cluniaci fit abbas. Qui rexit monaſteriũ p annos. lvi. miro religionis feruore. Qui inter cetera ſue ſctitatis memorãda cõmemorationẽ oĩm defunctoꝝ poſt feſtũ oĩm ſanctorũ in burgundia primũ adinuenit ⁊ inſtituit. Qđ q̃dẽ ſctm̃ inſtitutũ ad oñes eccĩas ioannes. xvi. pontifex obſuandũ trãmiſit ⁊ approbauit. Js anno incarnationis. 1048. nocte circũciſiõis ſpm̃ btm̃ reddidit deo

Eduardus rex

EDuardus angloꝝ rex. Et ipe tũ regno tũq̃ ſctitate clariſſim⁹ extitit. qui poſtea nouerce ſue doliſ ac fraudib⁹ interfect⁹. martyrij palmã adept⁹. miraculis claruit multis.

Alpharabius pħus

ALpharabiũ natõe arabũ inſignẽ q̃dẽ pħm hiſdem tpib⁹ viguiſſe multaq̃ ſcripſiſſe tradunt de q̃bus etiã pauca apud latinos hñtur cõmentaria.

Ludouicus rex

LUdouic⁹ q̃rt⁹ ei⁹ noĩs frãcoꝝ rex ⁊ vltim⁹ ex caroli magni genere nat⁹. p⁹ lotharũ frãcis regnare cepit. cũ nullos ex blãca hñit filios. hugoni ſtrẽnuiſſe militi ex teſtõ regnũ ⁊ vxorẽ donat. Cui⁹ genealogia ac poſteritas nũc apud francos regnat.

Thedaldus comes

THedald⁹ Canuſij regiẽſis oppidi comes athone pr̃e comite defuncto ſucceſſit. Uir aĩo ⁊ reb⁹ bñ geſtis inſignis. Cui⁹ ob merita põtifex ioãnes ferrariã ytalie vrbẽ eidẽ poſſidendã ↄceſſit. Qui cenobiũ ĩ agro mõtuano celeberrimũ ĩ honore diui bñdicti fundauit. Qđ poſtea glorioſa matildis filia ei⁹ celeberrime pfecit magnis adhibitis ornamentis ⁊ predijs.

Ioannes ſextuſdecimus. papa natione roman⁹. pōtificatū inijt ottone im/
perāte. ſ3 nō dum coronā imperij adepto. fuit aūt vir tante doctrine vt mul
ta ⁊ quidē eleganter ediderit. Agitatus deinde ſeditiomb⁹ a creſcētio conſule
romano imperiū vrbis ſibi vendicare conante. cupiditati bonis cedēs: exulatū
in hetruriā abijt. at vo creſcenti⁹ cognita Joannis indignatione. q̄ ottonē con
tra ſe cū exercitu in ytaliā vocabat. ipius pōtificis cognatos ⁊ amicos q̄ in vr
be remanſerāt. ad hoīem mittit rogatum. vt omiſſa accerſendi ottonis cura. ad
vrbē cū ptāte redeat. pollicetur q̄3 ſe ei in oībus obtemperatur3. Precibus igitur
ſuoꝝ pmotus ad vrbē veniēs ꝓdeūte obuiā creſcentio cū oībus ingratibus ⁊
vrbana multitudine. Et creſcētius cu3 vniuerſis ſeditioſis petita venia pedes
pōtificij exoſculati ſunt. atq̄3 ita in ꝯcordiā redacti vitā ſil' cū q̄ete ī finē traduxe
re. Morit' aūt pontificat⁹ ſui anno. x. mēſe. vi. die. x. vacat tū ſedes dieb⁹. vi.

Gregorius ei⁹ noīs q̄ntus natione ſaxo. pīe ottone. Bruno añ vocatus.
ottonis tercij auctoritate ob cōſanguinitatē pontifex creatur. Verꝫ otto
ne in germania exīte ſeditionib⁹ romanoꝝ ⁊ potiſſimū creſcentij cōſulis exa
gitatus. in etruriā pmo. mox ī germaniā ad impatorē confugit. Quo abſente
interim romani creſcentiū. denuo cū ſumma poteſtate ꝯſulē decernūt. Qui ſta
tim ioannē natione grecū epm placentinū nō min⁹ pecunioſum q̄3 doctū pon
tificē creat. Cui⁹ nomē q̄dē ſupprimūt alij decimūſeptimū vocant. at creſcētius
cognito ottonis cū magno exercitu ad vrbe3 aduentū. menia ⁊ portas q̄3 dili
gentiſſime firmat. Molē adriani munit hinc poſtea creſcentij arx appellata eſt
Superueniēte deinde impatore vrbē oppugnare adorto populus roman⁹ cum
neq̄q̄3 tātis copijs par eſſe poſſet. clemētia ottonis fret⁹ germanis portas ape
rit. Tū creſcenti⁹ ⁊ ioannes ꝯſilij ⁊ auxilij inopes in arcē hadriani cōfugiētes
ſeſe acriter ꝯ hoſtes tuebātur. Verꝫ ꝑpoſita ſpe venie. dū ex arce ad impatore3
ſe ꝯferūt. multis vulneribus a multitudine creſcētius ꝯfodit'. ioannes autem
effoſſis p̄us oculis pōtificatu ſil' ⁊ vita priuat'. In priſtinā q̄3 ſedem gregori⁹
vndecimo mēſe q̄3 pulſus fuerat reſtituit'. Is cognita impij imbecillitate ſan
ctionē retulit de impatore eligendo. vt ſtatim patebit infra. Tandē ſecūdo pō
tificatus ſui anno. mēſe. v. morit'. Vacat tum ſedes diebus. xv.

Ioannes decimuſſeptim⁹ placētin⁹ eps. vt dixim⁹ potētia creſcētij roma/
ni cōſulis fret⁹. quē pecunia corrūpiſſe creditū ē. tpe gregorij q̄nti p facto
nem pontificatū occupat. quā pecuniā e cōſtantinopoli detulerat. ſciſma igitur
xij. fuit inter iſtos pontifices. Verum breui tpe durauit. Nā cū ignominia mo
ritur decimo vſurpati pōtificatus menſe. vacat tum ſedes dies viginti.

Silueſter ſecundus papa natione gallicus. Gilbertus antea vocatus. hic
malis artibus pontificatum adeptus eſt. Adoleſcens eñ ⁊ floriacēſi ce
nobio in aurelianā dyoceſi poſito. cu3 monachus eſſet relicto monaſterio ſe to
tum diabolo tradiderat. hyſpalim ciuitatem hyſpanie bonarum artium cau
ſa peruenit. Ubi cum doctrine cupidus eſſet. qua in re tantū profecit. vt breui
optimus p̄ceptor euaſerit. Et vt ferunt ottonē impatorem ⁊ Robertum regē
francie. ac alios inſignes p̄claroſq̄3 viros habuerit diſcipulos. Igitur ambiti
oſe ⁊ dyabolica dominādi cupiditate impulſus largitione primo archiepiſco/
patum remenſem inde rauennatum adeptus. pontificatū poſtremo maiore co
natu adiuuante diabolo conſecutus eſt. Hac tamē lege vt poſt mortē totus il/
lius eſſet. Impator q̄3 non vt philoſophū ſed vt peſſimū magū cōſecrari fecit.
Sciſcitatus dyabolū q̄3diu in pontificatu victurus eſſet. Reſpondit. Si non
attigeris hieruſalem diu viues. Dum itaq̄3 pontificatus ſui anno quarto. mē/
ſe vno. die decimo. In baſilica ſancte crucis in Hieruſalem rome ſacrificaret.
fato ſe moriturum ſtatim cognouit. Unde penitentia motus. Et errore3 ſuum
corā populo faſſus. Et oēs primo poſt habita ambitione. ⁊ diabolicis fraudi
bus ad bñ viuendū adhortatus ē. Deinde vnūquēq̄3 rogauit. vt poſt morte3
corp⁹ ſuū mēbratim detrūcarēt diſiectū ⁊ laceratū. ſup currū imponerēt. eo q̄3
loci ſepelirēt q̄ ſpōte ab eq̄s vectū foret. Ferūt itaq̄3 dei nutu ⁊ ꝓuidētia vt ſce
lerati diſcant apud deū locum venie ſibi relictum eſſe. ſi in vita aliquādo peni
tuerint. equos ipos ſponte ad lateranenſem baſilicam perueniſſe. Eo q̄3 loci ſe
pultum corpus fuiſſe.

Anno mundi. 6203. Anno mundi. 1004.

Ioannes ei⁹ nominis decimuſoctauus papa. Cui⁹ cognomē et patria ob
ignobilitatem ignoratur. quarto mēſe die vigeſimo poſt initium pontifi/
catum moritur. Unde ob breuitatem pontificatus. nil ob eo vl' a quopiā alio
geſtum memoria dignu3 ſcribitur. niſi q̄ꝫ illo quinquemeſtri pontificio multa
prodigia apparuere futura mala indicantia. Viſus ⁊ cometes. et terremotus
multe vrbes concuſſe.

Linea ſummoꝝ pontificū

Joannes ſextuſdecimus

Gregorius q̄ntus

Joannes ſeptimuſdecim⁹

Silueſter ſecūdus

Joannes decimuſoctau⁹

Gregorius papa dictus Bruno natione Saxo

Moles Adriani Crescentij arx

Crescentius occisus. Ioannes oculis et vita privatur.

Statutum de eligendo Imperatore et

Scisma

Lineā iꝑatoꝝ

OTto tercius. ſecūdi ottonis filius impatoꝛ. āno nongenteſimo octogeſimoquarto admodū puer pr̄i in regnū ſuccedēs. impauit ānis. xviij. Hic a parentibus in ꝟtutibus oībus eccleqꝫ romane defenſione nō degenerās bella multa, etiā cū gloria ingenti cōfecit. Cū aūt poſt obitum ottonis ſecūdi de nouo impatore creādo cōſultatio haberet. Et alij ottonē terciū ſecundi filiū. Alij henricū bauarie ducē primi ottonis ex fratre nepotē expoſcerēt. Inſtarētqꝫ ytali qdam vt creſcentio numentano res cōmitteret. germani ſtatim q tū freqntes rome aderāt ottonē terciū delegere. pōtifex aūt ne ſeditio aliqua oꝛiret germanoꝝ ſententiam approbat. q poſtqꝫ impatoꝛ creatus fuit. priuſqꝫ romā peteret ad cōponēdas germanoꝝ res. xj. ānos cōſumpſit. Inde romā ꝓfectus a gregorio ex ſaxonū gente cōſanguineo quē obtinuit pōtificē declarari. breui poſt imperij romani bn̄dictionem diademaqꝫ accepit. Eiuſqꝫ facti celebritate finita Otto impatoꝛ archāgeli michaelis edem. q ē in gargano mōte. votis ſe exoluturus q pridem emiſerat inuiſit. inde romā reuerſus breui ſe cōtulit ī germaniam. Tulerāt iniquo animo gregorij factā creationē quare vix dū exceſſerat italia otto. gregorius minis et maledictis exterritus impatorē adijt ī germaniā deſidentē intellexerūt romani futuꝝ vt impatoꝛ furens romā rediret. Ideo creſcentiū cōſulē creauerūt. Venit interim otto ⁊ magnis fretus quas adduxerat copijs vrbem pene in circuitu obſedit. ppl'us pacē impatoris ſupplex orauit. germani admiſſi. Et ioannes pontifex atqꝫ creſcentius in ſancti angeli arce ſe abdiderūt, ⁊ cū ad impatorē ſe ꝯferrēt exeūtes. ī medio itinere interciꝑiūtur. ⁊ creſcentius eueſtigio cōfoſſus. Joānes oculis oꝛbatus ē vt p̄miſſum fuit. tūc gregorius qntus ad vndecimū quā abierat mēſem reſtitutus. acerrimā de accepta a romanis iniuria vltionem ſumpſit paulo poſt eā fecit de impatoris electione ſanctionē. quāuis etiā pauca de vltimis ottonibꝰ hiſtorici ſcribāt tam feroces ꝟo tamqꝫ mirabiles fuerūt. vt vnus pallida moꝛs ſarracenoꝝ vel ſanguinarius alter mirabilia mūdi cognominari meruit. De eis qdam ſcribit. Otto poſt otto regnauit tercius otto. Tandem ytalia pacata cū in germaniā redire decreuiſſet rome veneno intoxicatus obijt. Eiꝰ coꝛpus in germaniā repoꝛtari p̄cepit. vt maioꝝ ſepulcro inferret. Certū eſt eñi romanos q ottonē ob factā eo impellente de impatoris electione ſanctionē odcrent. cū ferro armatis munitū neqrent cōfodere. veneno interfeciſſe. Nec tamen auſus eſt tunc etiā romanus populus ſanctionē vt contra facerent intentare.

Adalbertus epūs

ADalbertus nobili genere apud bohemos natus poſt ditimaꝝ primū prage epūm. hoc tempoꝛe ob p̄cipuā eius ſanctitatē ⁊ doctrinā pragēſis epiſcopus maximo ī precio habitus ē. Et cū ſibi facultatē regende plebis (q rapinis ⁊ adulterijs aſſueta) non eſſe cerneret. abijt romā. ac cū fratre ſuo beate vite gaudentio in monaſterio ſancti alexij. tamdiu delituit donec iuſſu pōtificis maximi ſuas oues repetere iuſſus ē. Quibus cū eſſet proꝛſus ingratus. in hungariam ꝓfectus. Et ſtephanum hungaroꝝ regem cū vniuerſo ferme eius pplo ad baptiſmi grām perduxit. Et poloniā ingreſſus gaudentiū frēm in eccleſia gneſnenſi p̄dicatuꝝ euangeliū oꝛdinauit. Poſtremo prutenos adijt apud quos dū xp̄i legem qu ādiligentiſſime p̄dicaret. gladio ceſus. martyrio vitā finiuit. poſt cuius obitū ſanctus ſtephanus rex in honoꝛe eiuſdem adalberti ſtrigonieſem metropolitanum eccleſiam fundauit.

MAlateſtarū vetuſtiſſima ⁊ regia flāminee prouincie familia. his tꝑibus ex germania ī ytaliā veniēs. plurimo adiutorio ꝯ tyrānos romano imperio fuit. Ob cuiꝰ bn̄ficia atqꝫ ſuitia otto terciꝰ ceſar ariminū vrbē eidē ꝯceſſit. Et multis ac magnis priuilegijs ⁊ gratijs illam extulit. Que familia poſtmodū in ſuos creſcens oꝛtus ex ea multi clariſſimi pꝛīcipes foꝛtiſſimi ac grauiſſimi ſenatores emerſerūt. qui plura loca edibus ac ſacellis exoꝛnarūt.

S. wolfgangus epſ

WOlfgangꝰ epſ Ratiſponēſ ī oꝛdie. xj. Is natōe ſueuꝰ ex nobilibꝰ oꝛtus parētibꝰ. in cenobio augēſi. ac ī herbipoli p̄rio ediſcēs artiū rudimēta. Cū poſtea ī arte hūanitatū doctꝰ euaſiſſet. ſui noī rōnem ī armario poſuit ſtruxerat ediculā mandrita lupambulus iſtī. Inde neceſſitate heinrico archipſuli treuerenſi iūctus. officiū ſcolaſtici exercuit ac ī clericū oꝛdinatꝰ. decanꝰ electꝰ clericos in om̄i honeſtate vouit. Vex archiep̄o rome moꝛtuo ad tp̄s brunoni colonienſi archiep̄o adheſit. poſtea relictꝭ mūdialibꝰ pompis: mōaſticū habitū induit. Et p. s. vdalricū ep̄m factꝰ p̄ſbiter. Viſiōe ſcti Othmari hita licētia ſui abbatꝭ exul ī noꝛicū veniēs oꝛiente ꝟſus pannoniā p̄dicatōis grā petijt. vbi heremiticam vitā in om̄i ſctīmonia pegit. Fretꝰ auxilio piligrini patauiēſ ep̄i ac auctoritate ottonis ſecūdi impatoris Ratiſponēſi ecclie p̄ficiſ ep̄s. Vbi in om̄i doctrina ſalubri ac ꝟtutibus p̄celſis miraculiſqꝫ p ānos. vj. ⁊. xx. p̄fuit. Tandē anno dn̄i. 994. felici fine ꝺeuit. a leone nono ſummo pōtifice ob crebra miracula ſctōrum numero additus. Diuus eñi dux baioarie heinricus deuotionis gratia accedens ad ſepulcrū ſancti wolfgangi eius monitu reperit in muro exaratū. poſt ſex. Is poſt effluxū tempus dieꝝ menſium annoꝝ ſex arbitratus ſe moꝛituꝝ. Hijs trāſactis in regē romanoꝝ meruit coꝛonari. Ideo deo ac ſancto wolfgāgo gratias egit. Innumeriſqꝫ alijs claruit miraculis.

Racherius epiſcopus

Racherius epiſcopus veronenſis prius monachus vir doctiſſimꝰ multa cōpoſuit. qui ꝯ hereſim antropoꝛmothitarum que in citrapadana prouincia ſurrexit ſcriptis impugnauit. ſed parum durauit Iſte eñ epiſcopus eruditiſſimus ⁊ ceteri cōpꝛouinciales epipiſcopi virili animo occurrentes exterminarūt Dicebantur aūt antropoꝛmothite. vt gracianꝰ. xxiiij. q. iij. ſcribit pꝛo eo ꝙ q̄dam ruſtica ſimplicitate deum humana membꝛa habere que ī diuinis libꝛis ſcripta ſunt arbitrabantur. antropos eñ grece latine nūcupatur homo. Ignoꝛantes domini vocem qui ait. Spiritusſanctus eſt deus incoꝛpoꝛeus ē nec eñ membꝛis diſtinguitur nec coꝛpoꝛis mole cenſetur.

S. Dunſtanus

Dunſtanus archiep̄us Cantuarienſis miraculis magnis. ⁊ vite ſanctitate clarus fuit. Is plura monaſteria fundauit. ⁊ in die ſue defunctōnis vt fert ab angelo antiphonam didicit, o rex gentiuʒ ⁊ dominatoꝛ eoꝛum

Ethgarus rex

Etgarus angloꝛuʒ rex poſt echelſtanū patrē anglis regnare cepit ⁊ regnauit annis. ix. Vir per omnia xp̄ianiſſimus. de quo habet ꝙ inter cetera virtutis ſue opera ſingulo pene anno monaſteriū vnū cōſtruebat

Adeobaldus

Adeobaldus quidam vltraiacenſis ep̄s hiſdē q̄ꝫ tempoꝛibus. ⁊ ſcientia ⁊ pꝛobitate vite floꝛuit. qui ⁊ multa in laudeʒ virginis marie ⁊ ſanctiſſime crucis egregie ſcripſit.

Theodoꝛicus epiſcopus

Theodoꝛicus epiſcopus Metenſis vite ſanctitate clarus. ⁊ in oꝛdine epiſcopatus ſeptimꝰ. Is reliqas de ytalia ad ſe deferri curauit. ⁊ ſancto fine q̄euit

Hatto archiepiſcopus

Hatto archiepiſcopus Magūtinus pꝛius abbas fuldēſis. is wilhelmo filio ottonis p̄mi. quo tēpoꝛe hademarus abbas fuldenſis monaſteriuʒ fulde magnifico opere cōſtruxit in epiſcopatu ſucceſſit. hic a muribus deuoꝛatus in rheno perhibetur. qꝛ multitudinē paupeꝝ in hoꝛreo tempoꝛe famis quaſi daturus collectam elemoſinam concremari pꝛecepit. Nomen quoqꝫ eius mures delentes a parietibus ⁊ tapetibus abraſerunt.

Hatto archiepi. Moguntinus a muribus

Odo epiſcopus

Odo epiſcopus cantuarienſis clarus vite ⁊ ſanctitate hac tempeſtate floꝛuit. Similiter aufridus traiecteñ. ep̄us. ⁊ gerhardus ep̄us cameraceñ.

Abbates inſignes

Omnes iſti abbates venerabiles circa hec tēpoꝛa floꝛuerunt gūilhelmus dimonēſis. richardꝰ virdunenſis. popo ſtabulenſis. oſtertus leodiceñ. berno augienſis abbas.

Monſtrū in vaſconia

Monſtrū mirabile ī vaſconia apparuit duo habēs capita. ab vmbilico ⁊ ſurſuʒ diuiſa. habēs quoqꝫ duo pectoꝛa. ⁊ in vna parte comedēs aut doꝛmiēs Alia neutrum faciebat.

Hugo. ix. rex fracie

Hugo magnus. cognomēto caputius. ludouico frācoꝝ rege defuncto ex ipiꝰ teſtō regnū obtinēs regnuit vna cū vxoꝛe annis. 4. Sūt q̄ dicūt eū comitē piſienſiū vl' ducē fuiſſe eius pr̄ q̄dē robertus tyrānus fuit. quē dātes floꝛentinꝰ poeta in ſuo tractatu de purgatoꝛio ca. 20. v̄. Chiamato macellariū fuiſſe dic̄. hic tñ frācoꝝ regnū nō ea āplitudine obtinuit. quo ⁊ pipinus ⁊ ceteri reges poſſedere. Tūc eteñ oīs tranſalpina gallia auſteria ⁊ magna germanie pars francoꝛum finibus claudebatur. Sed trāſlato in ſaxones imperio nō mō germania ⁊ heluecia ⁊ magna pars belgice. Quinimmo burgūdia imperio ceſſit.

POteſtas Imperialis. regaliſq; potentia non ſolum vi nature introducta eſt ad publicam vtilitatem. Sed etiam per dominū ſaluatorem noſtrum ihm xp̄m dei filium. in cuius manu ſunt om̄ia regna mū di. Et verbo comprobata reperitur ⁊ facto. qui ⁊ naſci voluit cum vniuerſus deſcriberetꝰ orbis. Et auguſti ceſaris cenſum tulit. nec hoc contentus. dari etiam pro ſe ac petro tributum iuſſit. Interrogatus quoq; an ceſari cenſum dare liceret. Viſo nūmiſmate. reddite inquit q̄ ſunt ceſaris ceſari. ⁊ que ſunt dei deo. Hinc beatus ambroſius. Si tributum inquit petit impator non negamus agri eccleſie ſoluant. Inde iuſtinianꝰ ceſar imperiū ſibi a celeſti maieſtate traditum aſſerit. Nāq; ſicut in ſpūalibus romano pontifici. ſinguli patriarche primateſq; ceteriq; pontifices ⁊ prelati ſubiecti ſunt. quāuis ⁊ hoc aliquando greci negarunt. Et adhuc perfidum huſſitarum genus inficietur. Sic ⁊ romano principi temporales quoſlibet liquet eſſe ſubiectos. Poſita eſt igitur ſequens figura que in eligendo impatore tanq; firmiſſimis colūnis formata fuit Cognita em̄ imperij imbecillitate. varietateq; fortune. quo diutius apud germanos. ſumma poteſtas remaneret. Illeq; preceteris preeſſet. qui vtute ⁊ dignitate ceteris preſtaret. Gregorius quintus ſummꝰ pōtifex ſanctionem retulit. haud abnuente ottone de impatore eligendo. quā vſq; ad tempora noſtra ſeruatā videmus. videlicet ſolis germanis licere principem deligere. Qui ceſar ⁊ romanoꝝ rex appellatus. tū demū imperator ⁊ auguſtus haberetur ſi eum pontifex confirmaſſet. Et cum canonū auctoritas impatorem in tempalibus eos precellere dicat qui ab eo recipiūt tempalia. Quis nō videt ⁊ populos ⁊ pricipes oēs ab imperatore qui mundi dominus eſt recipere temporalia. ſibiq; idcirco debere obedientiā. Nempe quāuis aliqui parere romano negent imperio. Nemo tamen poſt auguſti octauiani monarchiam. tantam veſaniam induit. vt ſub alio quā ſub romani regis titulo mūdi dominum orbiſq; principem ſeſe auſus fuerit appellare. Ceteꝝ vt hoꝝ ſententiam expendamus qui ſe tanta fretos aſſerunt libertate. vt nihil omnino tēneantur imperio. Quadam ſe potiri dicūt exemptione. quāuis iſtorū proteruitati potius armis quā legibus obuiandū foret. vt quo iure ſe putant exemptos eodem ſe ſcirent eſſe ſubiectos. Libet tamen aliquid in hac re ſcribere. Cuncti pfecto qui ſub iugo ſe negant imperij. aut id priuilegio ſe aſſerunt aſſecutos. aut virtute aliqua. Priuilegiū autem aut ex beneficio imperij ſuſcepiſſe aut aliūde. non eſt opus confutatione. Cum enim romanū imperiū adeo ſuper omnes mortales in tempalibus ſit erectum. manifeſti iuris eſt neminem eſſe qui ei poſſit inferre preiudiciū. Certum eſt talia priuilegia non valere que ſummā auferunt poteſtatem. Naſcūtur enim ex hoc diſcordie frequentes. fiunt rapine multimode. cōmittūtur cedes abſq; numero. Cum pace turbata hinc atq; inde bella craſſentur. Exiſtente nemine qui maior omnibus iuris ordine litibus poſſit imponere modū. Qd ſi vno ſub capite viueremus. ſi vnam omnes ſequerentꝰ obedientiā ſi vnū dumtaxat in tempalibus ſupremū principem recognoſceremus. Floreret vbiq; terraꝝ pax. optima dulciq; omnes concordia frueremur. Cuiꝰ rei ſignum manifeſtum ꝙ ab initio naſcentis mūdi vſq; in hoc eui nunq; pacem fuiſſe legimus vniuerſalem. Niſi cum ad vnū ceſarem auguſtum in modum celeſtis regni totus orbis oculos dirigebat. Quod licet ob reuerentiam xp̄i redemptoris noſtri tūc contigerit q̄ noſtram humanamq; formam induit. Sufficere tamen debet diuinū illum mūdi fabricatorem viam hāc oſtēdiſſe pacis habende. cum orbis ſub vno principe regeretur. Liquet igitur priuilegia que monarchico regimini obuiant. Ex quacūq; veniant poteſtate non habere vigorem. Eaq; non ſolum per ſucceſſorem ſ; ab ipo quoq; qui conceſſit eſſe caſſanda. Nec em̄ tollerare principem decet. que ad ſubuerſionem tendunt imperij. Sed aiūt aliqui proprijs ſe virtutibus id priuilegij ſe meruiſſe. q̄uis imperij nō interuenerit auctoritas. dicūt em̄ ſe ſuis armis. ſuoq; ſanguine. prouincias vendicaſſe. q̄ vel a barbaris vel ab hoſtibus xp̄iani nominis occupabantur. nec romanū recognoſcebant imperiū. Quod q̄ ridiculoſum atq; iniuſtum ſit ex ſuperioribus licet intueri. Semper nāq; maior eſt vtilitas publica q̄ priuata. nec cōmittendū eſt vt poteſtas aliqua erigatur imperio ſimilis. qualis in exemptis eſſet. qui nullum ſuperiorem admitterent. que res monarchice dignitatis neruos elidit. ſciſma ſub imperio facit. Et omnē humane ſocietatis concordiā dirimit. Non tamen ppterea regum ⁊ aliorum principum magnam eſſe poteſtatem inficiamur. ſed eſſe eas ſub imperio dicimus. Eorumq; correptionem quando tyranni efficiūtur ad romanū principem pertinere. Cauſas regum aſſerimus ceſari remittendas: teneri om̄es pro ſalute cōmuni imperatori parere. venire ad bellum vocatos. conferre impenſas. mittere auxilia. prebere trāſitum. elargiri comeatū. nihilq; fugere qd̄ ceſarea maieſtas iniūxerat. vt quā a ſuis ſubditis obedientiam exigunt. Eandē ſuo dn̄o preſtēt impatori.

Sanctio de eligendo Imperatore

TRanſlato ad alemānos romano imperio. quo ſolidiori firmitate ſubſiſteret fundatū. firmatumq; dicitur. ſupra quatuor colūnas. ſcilicet quatuor duces. quatuor marchiones. qūatuor lantgrauios. q̄tuor burggrauios. quatuor comites. quatuor barones. quatuor liberos. quatuor milites. ciuitates quatuor. villas quatuor ⁊ ruſticos. vt ſequēs figura oſtēdet.

De inſtitutione electorum imperii.

Electores ſeptem ſacri imperii Imperator glorioſi

Spirituales

Seculares

Rex bohemie
Palatinꝰ reni
Dux ſaxonie.
Marchio brandē.
Quatuor Lātgrauij.
Dürgen
Haſſie.
Leuchtēbergſ
Alſacie.
Quatuor comites.
Swarczburgſ.
Kleſen
Zilie
Sophoij.

Electoꝛum imperii inſtitutio

SAnctionē de imꝑatoꝛis electione. fecit gregoriꝰ q̄ntus. ad vndecimū quā obierat menſem rome reſti-
tutus. acerrimā de accepta a romanis iniuria vltionē ſumpſit. Ottone eñ tercio ꝑ ſucceſſionem nō ſi-
ne difficultate imꝑatoꝛe creato. idē pontifex ex eadē gente natꝰ. cognoſcens impij imbecillitatē ac foꝛtune
mutabilitatē. vt diutiꝰ apud germanos ſumma impij maieſtas remanere poſſet. Synodo ꝯgregata ſtatu-
tū tulit de imꝑatoꝛe deligēdo. ſolis licere germanis (q̄ inde electoꝛes ſunt dicti) ꝑncipē deligere. Quā ſancti-
onem huc vſqꝫ ꝑ annos ſupꝛa q̄dringentos ſeruatam videmꝰ. vt ī futuꝝ nō ꝑ ſanguinis ſucceſſionē impium
duceret. ſ; ꝑ ſolos germanos ꝑceres. vna cū bohemie rege imꝑatoꝛ deligeret. Qui ceſar tūc ⁊ romanoꝝ
rex dictus. ſi a romano pontifice coꝛonabit imꝑatoꝛ auguſtꝰ appellet. De q̄ ꝯfirmatōne pleniꝰ hr̄ extra de
elec. c. venerabilē. Suntqꝫ hij electoꝛes. vt in figura claret. Magūtinꝰ. Treuerēſis. ⁊ colonienſis archiepi.
Et marchio brādeburgenſis. Palatinꝰ comes. Dux ſaxonie. Rex bohemie. Diſtincta ſunt aūt inter eos
officia. vt tres pꝛimi ſint cancellarij. Germanie pꝛimꝰ. ſecūdus Gallie. ytalie tercius. Et brādeburgenſis
marchio cameranꝰ. Comes palatinꝰ dapifer. Dux ſaxonū enſis poꝛtitoꝛ. Rex bohemie ſit pincerna. quē
tū bis additū ſerūt ad tollendas electoꝝ diſcoꝛdias. De h̄ quidā ſcribūt. Sunt aūt officiales iſti Magun-
tinus Treuerenſis Colonīēſis. Quilibet impij ſit cācellariꝰ hoꝝ. Inde palatinꝰ dapifer. dux poꝛtitoꝛ en-
ſis. Marchio ꝓpoſitus camere. pincerna bohemus. Hij ſtatuūt regē ſeruātqꝫ ꝑ oꝛdinē legem. Atqꝫ creant
dūm cūctis per ſecula ſummū. Annū in quo hec ſanctio facta eſt pꝛimū vel vt alij ſcribūt ſcōm ſupꝛa mille-
1001. ſimū rōiane ſalutis fuiſſe inuenimus.

forma eligendi Imp. in Aurea Bulla habes

FOrmam aũt ⁊ modũ deligendi regem nouũ per ſeptem principes electores romani imperij. ⁊ eoruʒ cõductum ac vocationẽ quõ adeſſe teneant franckfordie in vrbe circa Moganũ. Et q̄ pagenda ſunt ac quo ordine. aurea bulla clariſſime edocet. quã carolus quartus romanoꝝ impator in ſolenni dieta Nuremberge Anno. M.ccclvj. edidit. electus deinde ceſar ⁊ romanoꝝ rex appellatus. tũ demũ impator ⁊ auguſtus habet. ſi cũ romanus pontifex cõfirmat. Noſtri eñ impatores cũ eligunt añ conſecrationeʒ coronationẽq; romanoꝝ reges appellant. quaſi pluris exiſtimandũ impatoꝝ q̄ʒ regũ nomen. At vero priſci romani poſt expulſum Tarquiniũ ſupbum ob odiũ regũ. nomẽ regiũ funditus ſuſtulerũt. Senatus conſulto ſtatuentes ne quem deinceps regem in vrbe eſſe liceret. Cum impatores p multi tot annis re bñ ⁊ feliciter aduerſus hoſtes geſta honoris cauſa appellarent. Tres eñ gradus maioꝝ dignitatuʒ apud romanos (de quoꝝ principe loquimur) fuere rex dictator. impator. Ex hijs ſupremꝰ oĩm poteſtas rex fuit. Poſt regem vo ſecũdũ tenuit dignitatis locũ dictatura poſt dictaturã impiũ tercio gradu cõſeqtur. Juliꝰ aũt ceſar cũ ſepiꝰ poſt partã victoriã. eſſʒ impator ab exercitu appellatꝰ. nõ impatoꝝ aut regũ. ſʒ dictatorꝭ nomẽ vſurpauit. tantũ odiũ regis nomẽ in vrbe 𝔷xerat. Cũ aũt cupet regis nomẽ. ⁊ vereret pplĩ indignationẽ. molitus expeditioneʒ in pthos atq; aſſerẽs in libris Sibillinis cõtineri. nõ niſi a rege parthos ſupari poſſe. ſe regẽ dici ꝓcurauit. Qđ maturãde mortꝭ ſue cãm pbuit cõiuratꝭ. Eſt ãt ĩperiũ armoꝝ exercituũq; ad tutãdã augẽdãq; rẽpublicã cõmiſſa auctas. Verꝫ qm̃ mos ille aboleuit oĩno. Nec ſoluʒ ex vſu. ſʒ ex memoria q̃ʒ germanoꝝ abijt. Huĩc recentionẽ per plures fernie annos ſernatũ antiquũ arbitremur. Sequamur a nr̃is maioribꝰ religioſe inſtituta. ⁊ ad nos vſq; traducta que conſenſus xp̄ifideliũ approbauit. Ac deinceps diligẽtiſſimis doctiſſimoꝝ hiſtoricoꝝ ſcriptis (qđ vnicũ ẽ refugiũ) oblectemur. Nec curioſi q̄d ceteri loquntur.

Anno mundi.6203. Anno xpi.1004.

IOannes decimusnonus papa.pr̄ia romanus e regione porte metropolita
ne.ioanni pontifici suffectus.qui pontificatū iniens.ad ociū cōuersus. Et
ipe nil dignū memoria gessit. Is aūt(vt q̄dam auctores ferunt) pōtificatus sui
anno quarto.mense item quarto morit̄. Sepeliturqȝ in basilica petri. vacat tū
sedes diebus vnde viginti.

SErgius ci⁹ nois quartus papa.pr̄ia roman⁹.pr̄e Martino ort⁹ fuit. post
ioannē predictū pontifex suffectus. Vir sanctissime vite grateqȝ cōsuetu/
dinis.Et aū pontificatū ⁊ in ipo magistratu fuit in paupes liberalis. In ami-
cos ⁊ familiares iocūdus.in delinquentes clemēs.in ɔtumaces modestus.Tā
te p̄terea prudentie fuit.vt toto suo pōtificatu nil cōmissum sit.quo merito rep-
hendi gubernātis negligentia posset. In deū cū mentem oēm cōuertēs.qd fa-
cere pontifices oēs deberent. iuste atqȝ integre oīa ex animi sui sentētia bñ na
tura ⁊ moribus instituti gubernabat. Interea vo huius cōsilio ⁊ monitionib⁹
principes ytalie cōposito sedere consilia ineunt pellendi sarracenos e sicilia.id/
qȝ moliri paribus animis ⁊ copijs instituūt.Vnde ⁊ Guilhelmus magni Tan
credi normādie ducis filius adiuuantib⁹ etiā campano ⁊ salernitano princip-
bus illos e sicilia breui tp̄is spacio expulit.Dū hec in ytalia ⁊ apulia agerent̄.
laborante ytalia ⁊ fere toto vrbe terraꝝ fame ac peste Sergius vir sanctissimus
secūdo pontificatus sui anno.die.xv.morit̄.sepeliturqȝ in basilica petri. vacat
tum sedes diebus octo.

Anno mundi.6213. Anno xpi.1014.

BEnedictus octauus papa.pr̄ia tusculanus.pr̄e Gregorio. Qui inito pō
tificatu ⁊ in demortui ottonis tercij locū heinricū impatorē scd̄m institu-
tionē gregorij quinti creatū corona imperij donat. Inde oībus in rebus hein-
rici cesaris defensione vtebat̄.Sed eo mortuo defensore e sede pulsus per sedi/
tionē.alio in locū eius suffecto pellitur.Veꝝ postea inita cū inimicis suis con-
cordia. pulso adulterino pontifice.in vrbem cū dignitate rediens. Nec multo
post vndecimo pontificatus sui anno.mense vno.die.xiij.morit̄. Sepeliturqȝ
in basilica petri.Sunt etiam qui referant p̄cipue petrus damian⁹ doctor de isto
benedicto.episcopū quendā vidisse die quadam in solitudine hūc benedictum
papam equo nigro insidentem.eūqȝ interrogasse.quid cause hoc esset.cur mor
tuus equo nigro veheret̄. Respondisse dixit.grauiter torqueor. Tum benedi
ctum hominē rogasse.vt pecunias quas occultauerat(locum indicat) pauperi-
bus suo nomine erogaret.Nam que antea date fuerant elemosinaꝝ noīe.nil ei
profuisse.quia ex rapinis parta cōstabāt.fecit mandatum episcopus.ac statim
episcopatu se abdicans ⁊ vitam monasticam amplexus est.

IOannes eius nominis vigesimus papa.pr̄ia roman⁹.patre gregorio.epi
scopus portuensis vt quidam volūt vel vt alijs placet nullis sacris an̄ ini/
ciatus pontificiū munus suscepit.eo tempe quo conradus in demortui heinri-
ci locum impator creatur.accepta deinde ab eo imperij corona.Quē postea ro/
mani seditionibus ⁊ apertis prelijs plurimū vexauere.Sed Conradi cesaris
auctoritate ⁊ potentia liberatus fuit.Romanis quoqȝ exitiū interminatus est
si diutius queadmodū ceperant pontificē seditionibus vexassent. Joannes au
tem cui⁹ vita mirifice laudatur.Vndecimo pontificatus sui āno.die nono mo/
ritur.vacat tum sedes diebus octo.

Anno mundi.6223. Anno xpi.1024.

BEnedictus ipius nominis nonus papa vt quidam volūt benedicti octa-
ui nepos. patria tusculanus.patre alberico .Hūc romani tanqȝ hominē
ignauū ⁊ nullius precij perosi e sede deijciūt. In eiusqȝ locum sufficiunt Joan/
nem sabinum episcopum.Siluestrū terciū appellantes. Quo post nouē ⁊.xl.
dies pulso.denuo benedictus restituitur. Is autem post mensem ⁊ die.21.cum
cerneret se iterum subiturū eadem discrimina. Joanni archidiacono sancti Jo-
annis ad portā latinā qui postea Gregorius sextus appellatus est. pontificiū
munus libere cessit.vl'(vt quidam affirmant)vendidit.Hanc obrem merito ab
oībus bñdictus ipe accusatus est.⁊ iudicio diuino damnatus.Constat cū si
mulacrū eius admodū monstruosum post mortem cuidam apparuisse. Interro
gatūqȝ quid illa horrēda ymago pre se ferret.cum antea pontifex fuisset. quia
inquit in vita sine lege ⁊ ratione vixi. Ideo volente deo ⁊ petro eius sedem oī-
bus probris fedaui.simulacrū meū plus feritatis qȝ humanitatis in se habet.
Nam cum annis decem mensibus quatuor. diebus nouem per interualla sedē
petri occupasset. tandem moritur. Nec vacasse tum sedes dici potest cū pontifi
catum vendiderit.Scisma igitur.xiiij.ecclesie cōfusione ac scandalo plenū fuit
inter benedictum ⁊ alios.

Linea summoꝝ pontificū

Joannes decimusnon⁹

Sergius quartus

Benedictus octauus

Joannes vigesimus

Benedictus nonus

Linea iperatoꝝ

Heinricus ſecūdus kunegūdis

HEinricus eiꝰ nōis ſecūdus impatoꝛ anno dn̄i milleſimo pꝛimo. vel vt alij volūt. anno incarnationis tercō ſupꝛa milleſimū. ottone moꝛtuo germani electoꝛes ꝯceſſo iuri tūc pꝛimū īnitentes heinricū ducē bauārie ceſarē declararūt. q̄ nō p ſucceſſionē ſ3 ab electoꝛibꝰ p̄dict ceſar ⁊ auguſtꝰ electus. impauit ān̄is. xxij. Vez ab hiſtoꝛicis p̄ſertim ytalicis heinricus pꝛimꝰ appellat᷑. vidimꝰ tn̄ eiꝰ ſcripta babēberge in qbꝰ ſe ſecūdū ſcribit. Gothfridꝰ quoq3 viterbienſis eū heinricū ſecūdū ⁊ poſt eū antonius floꝛētinus ep̄us claudū filiū hezilonē vocāt. Hāc vocationem igit᷑ in ſequētibus obſeruabimꝰ. Cū aūt tradi videmꝰ ſuū in ytaliā aduentum p annos. xij. diſtuliſſe. Multa eīn cū gallis plurima cū metēſibus bella geſſit. inde ꝯciliatis ſibi animis q̄ruudam pꝛincipum in regē regni inungit᷑ a willigiſo magūtino archiep̄o ſclauos itē dictos windos ſibi tributarioſ fecit. Poſtea a bn̄dicto octauo impatoꝛ auguſtuſq3 appellatus ē. dyademate oꝛnatus. Qui pꝛima expeditiōe ſicut pia ſic ⁊ felici in capuā ducēs ſarracenos ibi ſedētes. ytaliam linq̄re cōpulit. Troiāq3 vrbē ī apulie finibꝰ deditōez ab oppidanis oblatā acceptās. cū datis obſidibus romā ē reuerſus. Fuit aūt xp̄ianiſſimꝰ pꝛinceps ⁊ vir ſanctiſſimus. cum kunegunda vxoꝛe v̓ginitatem vl̓ certe diuinā caſtitatē ſuauit. Quoꝝ ſuaſione ⁊ precū inſtantia ſtephanꝰ hūgarie rex ⁊ ſbiecti ſibi ppl̄i ad fidē xp̄i fuerūt ꝯuerſi. Soꝛoꝛē eīn ſuā regi hūgaroꝝ ī vxoꝛem collocauit. Ita aūt caſte ac ſancte cū vxoꝛe vixit vt vterq3 in moꝛte miraculis claruerit. In vita eīn nil p̄termiſere qđ ad honoꝛem dei ptineret. Nā ⁊ babenbergēſem fundarūt ep̄atū. Et diuus imperatoꝛ multis p̄dijs dotauit ac oꝛnamētis decoꝛauit. Sedes q3 ep̄ales hiltenſheym (vbi a puero enutritus ⁊ litteris edoctus fuit) Madeburgā. Argentinā. Miſnā. Merſburgā. q̄ barbarica immanitate adiacentiū ſclauoꝝ vaſtate fuerāt reſtaurauit. Deniq3 poſt multa bella in bohemia germania ytaliaq3 ſtrēnue geſta. Obijt ad annū ſalut xp̄iane pꝛimū ⁊ vigeſimū ſup̄ milleſimū. magno de ſe relicto apud ſuos deſiderio. Qui ⁊ poſt moꝛtē etiā multis claruit miraculis.

Conradus ſecūdus

COnradus ſecūdus oꝛigine ſueuus ſiue vt ceteri volunt natione francus. ⁊ ex matre de pꝛimis francoꝝ regibus q̄ a Troia venerāt oꝛiginem traxerat. defuncto heinrico impatoꝛe anno ſalutis. M. xxj. ab electoꝛibꝰ in germania ceſar deligitur. Qui in heinrici impatoꝛis milicia oꝛdines duxerat. Et ſuū in ytaliā aduentū annis ferme tribus diſtulit. Per qđ tp̄s multi ytalie magnates ⁊ populi cōiuratione inita ſeſe in libertatē aſſerere. Et declaratū ceſarē cū3 aduenīſſet armis repellere ꝯſtituerūt. Id cum intellexiſſet Conradus. neq3 eīn in ytalia obſcuꝝ. veniēs in ytaliā copioſum duxit exercitū. Mediolanū cū veniſſet armis ē repulſus. ideo agro vaſtato mediolanū obſedit. Nō pꝛimꝰ inde motuꝝ ſe cōminatus q3 pariter incēſum vrbē ſolo equaret. ſ3 dū in die penthecoſtes colonien̄ archiep̄us miſſaꝝ ſolēnia in ꝓping vrbi eccl̄ia celebraret. p ſpūm vidit. cōradoq3 dixit beatū ambꝛoſiū germanis excidiū. niſi abſcederet cōminari. Itaq3 conradus motis a mediolano caſtris. romā veniēs aurea a ioanne vigeſimo coꝛona ⁊ imperij titulis inter eudonē angloꝝ ⁊ rudolphū burgūdionū reges ē oꝛnatus. inde roma ꝓfectus. pacata3 poſt ſe linquens ytaliam in ſclauos pꝛimo. poſtea in hūgaros duxit. cōpꝛeſſiſq3 illoꝝ motibus exercitū apud treueros metenſeſq3 reductū diſtribuit in hiberna. Conradus v̓o impatoꝛ apud treueros ꝯſtitutus cum Rudolphus burgūdionū rex ſuoꝝ ſeditionibus vexatus fuit. Quāobꝛē Cōradi fidei ⁊ p̓cinio ſe cōmiſit. regnū illi burgūdionū pmiſit. qđ ab impatoꝛe in ꝓuinciā redactū. Et burgūdia poſtmodū longo tp̄e impialis appellata ē. Rex aūt angloꝝ filiā ſuā heinrico cōradi impatoꝛis filio in m̄rimoniū collocauit. Inde cōradus deuotōis cā romā veniēs p mare adriaticū rediēs diſtempantia aeris multos amiſit pꝛincipes reuerſus in franciā in traiecto inferioꝛi moꝛitur. anno regni ſui. xvij. impij v̓o. xiiij. Fuit vir armis ſtrēnuus conſilio pꝛouidus. ſapientia foꝛenſi ꝓꝛeditus ⁊ ciuili. ⁊ in religione xp̄iana deuotus.

COmetes Anno tercio heinrici hoꝛribilis aſpectu apparuit. flāmas huc atq3 illuc diſpergēs. Solis item eclipſis anno eius ſeptimo facta. Lunaq3 in ſanguinem verſa viſa eſt. Et terremotus fuit magnus. Inſup ⁊ facula ardens inſtar turris cum magno fragoꝛe e celo decidit. Quibus malis confeſtim in ytalia maxime. ⁊ in toto ferme terraꝝ oꝛbe valida fames eſt ſubſecuta. pauloq3 poſt in ytalia tanta peſte laboꝛatū ē. vt plures moꝛtui q3 ſuperſtites haberentur. quā calamitatē fons in lothoꝛingia in ſanguinem verſus futuram indicauit.

Genealogia diui heinrici imperatoris

GLorioſi atq̄ ſanctiſſimi impatoris heinrici: Qui inter ceteros reges germanie cū ſua conthorali diua kunegūdis vgine ſancta. vite ſanctitate ac vtutibus precellebat. Ob eius merita. arborē de eius genealogia. Itidem de maiorib⁹ kunegūdis impatricis poſuimus. Qui ī morte miraculis multis claruerūt. Arbor aūt ſignata. in qua radice luitolfus ſaxonie dux ponit deſcripte ꝓgenici pater. Et in ramis ei⁹ ⁊ frondibus ab eo deſcendentibus. Filij ⁊ nepotes vſq̄ ad heinricū ſanctum ponūtur. diſtincte deſcribit. Et a carolo magno origo vxoris eius manifeſtatur.

TEmporibus inuictiſſimi imperatoris caroli magni. qui nulla interpoſita mora ī ſaxones ydolatras copias mouit. cū quibus ad plures annos bella geſſerat vicit. ⁊ fidem xpi ſuſcipere coegit. Inde illuſtriſſimus dux ſaxonie luitolfus nomine regimē prouincie ſuſcepit. Is romā petijt. corpuſq̄ ſancti innocentij a ſummo pontifice obtinuit. Eius filius natu maior bruno bella cū danis geſſit ⁊ ī mare balthico perijt. Otto alter filius in ducatu ſaxonie ſucceſſit. Hic habuit filiū qui heinricus hūilis dicebat. Et filiā babam matrē alberti comitis babenbergēſis. De cui⁹ nomīe idē mons babenberg dictus eſt. quem ob necem fratris ſui Conradi ludouicus imperator vt p̄miſſum eſt decollauerat. Et ludouico ſine filijs mortuo Conrad⁹ occiſi cōradi filius. in regno inſtituit. Mortuo quoq̄ ſine herede cōrado. primates heinricū hūilē coronauerūt. Is duxerat mathildē ſctē ꝯuerſatōnis feminā. Ex qua genuit ottonem magnū ⁊ hein-

Genealogia ſancte kunegundis imperatricis:

ricum ducē baioarie. Otto magnus genuit ottonē ruffum q̄ otto ſecūdus genuit tercium. Heinricus dux
baioarie genuit heinricū ſanctū. Js hezilo dictus q̄ ab incarnatione dn̄i. 995. obijt ſepultus Ratiſpone in
cenobio ſancti hemerāmi cū tali epigrāmate. Heinricus romani regis pr̄ ꝛ defenſio legꝭ bauarie cultus pi⁹
eſt. hic dux heinricus ſepultus. Fuerūt ei nati duo filij ꝛ filia vnica primus pius heinricus babenbergen/
ſis poſtea īpator ſcd̄us bruno ep̄s auguſteñ. filia aūt geyſila q̄ nupta ſtephāo regi hūgarie regnū ad xp̄i fi
dē ꝯuertit. Diu⁹ aūt heinricus īpator vxorē vt ſororē diligens. quā nūq̄ꝫ cognouit. Cū ꝓlem ſe nō habitu
rū ſciret. terrena in celeſtia cōmutans ep̄atum in honore ſancti petri ſctiq̄ꝫ georgij ꝯſtituit. pluraq̄ꝫ alia pie/
tatis opa. Js appropinquās morti. multitudo ingēs demonū magno ſtrepitu an̄ cellā heremite ſancti trā/
ſiens. heremita aperiēs feneſtrā vltimū de ſocietate interrogās. q̄s eſſet. Js rn̄dit legio demonū ſumus. q̄
ad mortē ceſaris ꝓperamus. ſi in eo quid repiemus. Jlle adiurans diabolū vt rediret. q̄ reuertens ait. Ni-
hil ꝓfecim⁹. bona eñ ꝛ mala eius in ſtatera poſita. aduſtus ille laurētius ollā aureā immenſi ponderis at
tulit. Et dū ſuperaſſe videbamur illa ad bona ꝓiecta. pond⁹ exceſſit. ideo iratus aurē vnā olle ꝯfregi. Ap/
pellauit aūt calicē diabolus ollā quā impator eccīe merſburgenſi in honorē diui Laurentij fieri fecerat. cui
ob magnitudinē due aures inerāt q̄ adhuc pp̄lo quotannis oſtendit. Repertūq̄ꝫ ē impatorem heinricum
tūc ad dn̄m migraſſe. Et vnā aurem calicis fuiſſe fractam. tercio ydus Julij.

Carolus quoq̄ꝫ magnus optime de romana eccīa meritus. ac ſolenni decreto a pontifice ſummo impa
tor ꝓnūciatus tandē ſenio grauis. ludouicū filiū aquitanie regē ꝛ imperij ſucceſſorē reliquit. Ludoui
cus aūt cognomēto pius impator inter ceteros filios. tres filios habuit. Carolū regem gallie. Alterū ludo
uicū regem frācie. Tercium Sigifridū rheni comitē palatinū. Js ex vxore ſua machtildis tres filios ac filiā
vnicā genuit. Theodericus primus ep̄atū metenſem rexit. Alter adelberus canonicus metenſis. Tercius
palatinus rheni heinricus noīe ꝓuinciā baioarie ſibi adiūxit. Cui filia a deo data fuit om̄i probitate ꝛ ſan
ctimonia ornata. filia hec nobilis kunegūdis diuo heinrico impatori mr̄imonio iūcta. cū eo in om̄i caſtita
te vſq̄ꝫ ad obitū vitā celebre pegit. Verū inſtigante diabolo eā de milite ſuſpectā hūit. ideo ſup candentes
vomeres. xv. paſſibus nudis pedibus eā incedere fecit. q̄ aſcendente ait. Sicut me o de⁹ ab heinrico ꝛ oī/
bus alijs intactā nouiſti. ita me adiuua. Cui vox audita ē dicere. Virgo maria te v̓ginē liberabit. Totam/
q̄ꝫ candentē maſſam illeſa ꝑcurrit. Tandē cū poſt obitū mariti in monaſterio a ſe fundato in haſſia cū om̄i
ſanctitate ac v̓tutibus diuinis āīs. xv. vixiſſet. migrauit ad dn̄m. ſepulta deinde bamberge ad latus hein
rici quā Jnnocēti⁹ q̄rt⁹ papa. p⁹ crebra miracula ſctōꝝ cetui aggregauit. Cui⁹ feſtū tercō marcij celebre hr̄

Corei zantes per annum

Contigit tpibus heinrici i-
peratoris mirabile pri⁹ in/
auditū. Cū in villa q̄daꝫ ſaxonie
in madeburgēſi dioceſi. vbi erat
eccīa ſancti magni q̄dā ſacerdos
miſſam celebraret in vigilia nati
uitatis dn̄i. decem ꝛ octo viri ſil
cū. xv. mulieribus ī cimiterio ec-
cleſie vbi celebrabat. choreas du
cendo alta voce cantarēt. ſacerdo
temq̄ꝫ ip̄m celebrātē impediebāt
Mandat illis ſacerdos. vt tace-
rent aut inde recederēt q̄ ſacerdo
tis verba deridentes. deſiſtere no
luerunt. Js amaricatus impcan
do inquit. Placeat deo ꝛ ſcto ma
gno vt ita cantantes ꝑmaneatis
vſq̄ꝫ ad ānū coriſantes. Et ita fa/
ctum ēvt toto illo anno ſine inter
miſſione aliqua. coriſando canta
rēt. Mirabile dictu toto illo tēpe
nec ros nec pluuia ſup illos ceci/
dit. Sed nec laſſitudo nec fames
illos affecit. nec veſtimēta nec calciamēta coꝝ toto illo tpe attrita ſunt. Anno aūt
reuoluto horebert⁹ archiep̄s in cui⁹ dyoceſi hoc mirabile cōtigit ad locū veniēs
a nodo quo ſacerdos illos ligauerat. abſoluit atq̄ꝫ an̄ altare dicte eccīe reconcilia
uit. filia p̄ſbiteri cū duob⁹ alijs ꝯtinuo exanimata ē. ceteri cōtinuis trib⁹ nocti-
bus ꝓximis dormierūt aliq̄ poſtea obierūt. Ceteri v̓o pe
nā ſuā mēbroꝝ tremore ꝓdiert. hoc ſcriptū reliquit vber/
tus qui fuit vnus ex eis.

willegiſus ep̄s

Geiſila regina

Willegiſus archiep̄s magūtin⁹. Js ortū humilem hn̄s
p̄rem q̄ currū ꝛ bigas facere ſolebat. iō ī thalamo or
nato groſſis lr̄is ſcribi iuſſit. Cui⁹ ip̄e clauē ſb diligēt i cu
ſtodia hn̄ās ītroire ſolus ꝯſueuit. Et legere ſcripturā. q̄ ta
lis erat. willigiſe r̄cole vn̄ veneris. h appēdit ꝛ rotas ī piete
vt ſtatū ſue pauptatꝭ agſceret. inde rote in vexillo eccīe mo
guntine habētur. Js heinricū conſecrauit.

Geiſia v̓go nobiliſſima ſoror heinrici īpatorꝭ ſtephano vngarie regi collocata.
Cui⁹ opa rex ip̄e ꝛ pp̄li hūgarie integram xp̄i fidem accepere.

Reges hungarie
S. Stephanus

STephanus hungarie rex. filꝰ geyche. ex ſarolth filia gyula natꝰ in adoleſcentia ſua bellū ꝯ Cupan ducem fortē ⁊ potentem glorioſum geſſit. ⁊ victoriā obtinuit. poſtq̄ʒ regie celſitudinis coronā diuinitꝰ adeptus fuit. famoſum bellū ꝯ gyulā auūculū ſuū pegit. quē cepit ac cū vxore ⁊ filijs in hungariam miſit ⁊ r̄gionē eiꝰ vltra ſiluā hungarie adiunxit. Accepta v̄o vxore geiſila matrona ſanctiſſima heinrici p̄dicti ſororis adiuuāte alberto pragenſi ep̄o primus ſtephanꝰ rex vir eius. ⁊ poſtmodū oēs regni populi ꝯuerſi. ⁊ xp̄i ſe fidei ſubiugarūt. fuit eīn innocētia. benignitate. religione. gr̄a. ac hoſpitalitate regina inſignis. Poſt hec ſtephanꝰ rex deuicit ducē bulgaroꝝ opulentiſſimū. ex cuiꝰ ſpolijs cenobiū in honore ſcti petri in ciuitate. q̄ vetus buda vocaṫ extrui fecit. Cū v̄o omēs vicinas nationes ſbiugaſſet. coronam emerico tradere volens vt diuino obſequio ac cōtemplationi vacare poſſet. Is t̄n morte p̄uentꝰ Stephanꝰ igiṫ exacerbatꝰ graui morbo correptꝰ. Tandē ſanctitate ⁊ gr̄a plenus. triceſimoſeptimo ſui regno incarnationis dn̄ice. M. xxxviij. in die aſſumptionis marie ſctōꝝ ꝯſortio adiūgitur. Sepultꝰ in baſilica albenſi. quā in honore dei genitricꝫ cōſtruxerat. vbi crebris claret miraculis cū ſua conthorali.

S. Emericus

EMericus hūgaroꝝ rex ſtephani regis ex geiſila vxore filꝰ. Cum plures habuit filios. Ille p̄ ceteris in primeuo adoleſcentie flore ſupra cōmunē hoīm naturā. diuino munere ſblimatus. iuſticia prudētia. manſuetudine. miſericordia. largitate. humilitate. ⁊ patiētia armatus. fuitq̄ʒ deo amabilis ⁊ hominibꝰ honorabilis. Cui pr̄ adminiſtratōnis ⁊ gubernādi regni ſolicitudinē cōmiſit. btūs dux morte p̄uentus ꝑria. raptus de medio. ne malicia mutaret intellectū. Et adhuc cū ſponſa vxore ſua v̄go exiſtens. migrauit ad dn̄m. Qui poſtea ꝓpter eius frequentia miracula. ſanctus ab omībus extimatus eſt.

S. Ladiſlaus

LAdiſlaus hungaroꝝ rex. fide catholicus pietate p̄cipuus. cōi ꝯſenſu ad regni gubernacula electus. q̄ſi laus diuinitꝰ data pplo interp̄taṫ. Is ob celeſtē coronā. regiā capiti ſuo nunq̄ʒ impoſuit. Suſcepto regno fuit conſolator afflictoꝝ. Releuator oppreſſoꝝ. pius pr̄ orphanoꝝ. ⁊ ab incolis regni pius rex appellabaṫ. adauxit rempublicā hungarie. dalmaciā atq̄ʒ croaciā adiūxit. Bella q̊ʒ plura ꝯ cunos hūit. de q̄bꝰ mirabilē victoriā diuinitus obtinuit. Cōtriuitq̄ʒ dn̄s cunos. ⁊ rex cū triūpho in hūgariā redijt. Inuaſit ⁊ ruſciā q̄ regi fidelitatē polliciti ſunt. Irruitq̄ʒ in poloniā ⁊ bohemiā. de quibus cū gaudio ad ꝑria remeauit. Poſt hec in prochia caſtri bihor inter flumē kewres in venatone ſua inuenit locū. vbi angelico āmonitu mōſteriū in honore v̄ginis marie (quē locū warad noīauit) cōſtruere fecit. ſctītate tandē ac v̄tutibꝰ plenꝰ migrauit ad ꝯſortia angeloꝝ. anno regni ſui. xix. ſepultꝰ waradini. āno dn̄i. M. xcv. tercio kal. Auguſti.

S. Robertus rex

ROberꝰ rex frācie ea tēpeſtate. nō minꝰ piam. quā regalē vitā ducebat. Nā ⁊ doctrina ⁊ ſctītate oēs reges xp̄ianos anteibat. vt diſputationibꝰ nulli ſecūdus haberēṫ. quē merito laudamus. Cuiꝰ preterea tanta fuit religio. vt q̊tiēs ſibi p occupationes bellicas liceret. horas canonicas vna cū ſacerdotibus caneret. Hac aūt pietate ħ meritū ferūt. vt cū oppidū q̄ddam ex hoſtibꝰ obſideret. neq̄ʒ horas ſuas intermitteret. menia hoſtiū diuinitꝰ corruerāt. ſtatimq̄ʒ irruentibus ſuis oppidū caperēṫ. Et cū pitiſſimus eſſʒ muſicus ferūt eū ſeq̄utiā Sanctiſp̄ūs aſſit nobis gr̄a cōpoſuiſſe ⁊ alia.

FUlbertꝰ q̊ʒ ep̄s carnoteū. ympnū chorꝰ noue hierl̄m fecit ⁊ ſolē iuſticie ⁊ ſtirps yeſſe. Is a btā v̄gine lacte eius recreatus ē in ſua infirmitate.

Udo epiſcopus

HEribertus item archiep̄s colonieñ. v̄tutibus ⁊ ſanctitate claruit.

GEbhardus p̄ricius venetꝰ pannonū ep̄s vir vtiq̄ʒ bonꝰ atq̄ʒ doctiſſimus hiſdē tp̄ibꝰ martyriū ab hoſtibꝰ xp̄iane religiōis eq̄ſſimo ꝑtulit aīo. Eū capiētes increduli ad currū ligauerūt. ⁊ in mōte altiſſimo educentes p̄cipitem dederunt. ⁊ turpiter laceratum interfecerūt.

UDo archiep̄s madeburgēſ. Is in cadē vrbe ſcolarꝫ indociṫ obtuſi ingenij. iplorās auxiliū regie celi. q̄ ei pollicebaṫ ſapiām ⁊ ep̄atū. ⁊ cū doctꝰ euaſiſſet. metropolitanꝰ poſtea efficiṫ. imemor ꝑrie ſalutꝫ voluptati idulgēs bona eccl̄ie neglexit. iō oibꝰ odioſus. Inde ī valleilioꝝ abbatiſſam ordīs ciſterciēn. ad libitū hūit. ī nocte vox ītonuit. Ceſſa de ludo. qꝛ luſiſti ſatꝫ Udo. q̄ in delitijs ꝑſeucrās. Tādē fridericꝰ canonicꝰ eiuſdeʒ eccl̄ie nocte ī choro ſancti mauricij videbat turbā ſctōꝝ. ⁊ vdonē pena capitꝫ dānatūq̄ʒ p̄ugil decollauit. q̄ de latē abbatiſſe adductꝰ fuit. ⁊ a v̄gīe maria corā filio accuſatus. ac ſic infelici fine ꝑijt. hꝰ horrēdi ꝓdigij mēoriā. cruor īfelicꝫ vdonis ī marmore cādido oñtat ad terrorē alioꝝ ep̄oꝝ.

HEnrigerꝰ q̊ʒ abbas lobieñ. Et albo abbas cenobij floriaceñ tū clarueꝛt. ſctūs q̊ʒ medericꝰ abbas edoñ ac emotus ep̄s leodieñ ſapiā ac ſciā clarꝰ. Sil̄r rogerꝰ ep̄s beluaceñ omī virtute preclarus.

Siluester eius nomīs tercīꝰ papa.pr̄ia romanꝰ.pr̄e laurētio.in locū pulſi bn̄dicti ſurrogatus. nō diu in pōtificatu mā̄ſit. Nono eī ⁊ q̄dragesimo die factione ſuoꝝ bn̄dictus reſtituit̄.Cū ergo iniuſte occupatā ap̄licam ſedem diebus vnde q̄nquageſimo tenuit. bn̄dictus nonꝰ in reddita ſibi ſede in vno mēſe.diebuſq̄ȝ vno ſupra vigeſimū p̄manens.eā Joanni archidiacono p̄rino ſuo vel vendidit vel p̄miſit kalēdis maijs.q̄ gregorius ſextus appellatus. eo eñ tum pontificatus deuenerat.vt q̄ plus largitione ⁊ ambitione.non ſctītate vite ⁊ doctrina valeret. Js tantūmō dignitatis gradū bonis opp̄ſſis ⁊ reiectꝭ obtineret.quē morē vtinā nō retinuiſſent nr̄a tp̄a.Hic cū primū ſabinꝰ cardīalis nō a collegio ſ̄ largitōe pontifex creatus.quo pulſo bn̄dictꝰ denuo reſtituitur.tumultuāte vrbe ⁊ nūc vnū.nunc aliū appetente. Cū pp̄l̄us recto caruit ⁊ malos plures q̄ȝ bonos facerent.

Anno mundi.6233. Anno xp̄i.1034.

Gregorius ſextꝰ papa.ſancti ioannis ad portā latinā archidiaconꝰ .vl̄ vt alij ſcribūt arch:canonicꝰ.pōtificatuȝ a bn̄dicto (vt diximꝰ) accepit. has ob res heinricus tercius ſibi nūciata.iniq̄ vt debuit aīo ferens.copias in ytaliam ducēdas ad diem ꝯuenire iuſſerat.in ytaliā cū magno exercitu veniēs romeq̄ȝ turbatā rem ecc̄l̄ſticam cōponere ē anniſus.p̄ribus itaq̄ȝ nō rome ſolum ſ̄ vicinaꝝ q̄ȝ ytalie p̄tiū ac ordinū q̄rūcūq̄ȝ religioſis ex more cōuocatis. Synodus celebrata ē.in q̄ bn̄dictꝰ nonus.ſiluester tercius.⁊ gregoriꝰ ſunt dānati.Cūq̄ȝ tanq̄ȝ tria teterrima monſtra abdicare ſe magiſtratu coegiſſet.Syndegerū babenbergēſem ep̄m cui Clementi ſecūdo fuit appellatio.pōtificē creat. Gilbertꝰ tn̄ hiſtoriaꝝ ſcriptor affirmat Gregoriū bene de eccleſia dei meritum eſſe ad ſedem apoſtolicam labefactatam ſua magnitudine breui reſtituerit cuȝ latrones quoꝝ ſeuicia p̄egrini ad vrbem religionis cauſa accedentes necabātur.e medio ſuſtulit.ideo a pernicioſis hoībus homicidam ⁊ ſanguinis hūani appetentiſſimū habitū idq̄ȝ a cardinalibꝰ p̄dicari ſolitum. Motum gregorīū in ea egritudine qua poſtea moritur. cardinales vocatos verbis caſtigat. q̄ id qđ iuſte feciſſet liuore rep̄rehēderēt. Jnquit cū mortuus fuero corpꝰ añ fores eccleſie ſiſtite vectibus obſeratas ſecere mādata atq̄ȝ porte cohorto grāui vento aperte ſunt. ⁊ corpus oīm admiratione introlatuȝ magne ſanctitatis opinione.q̄ in pōtificatu ſedit ānis duobꝰ.mēſibꝰ.vij.durante ſciſmate.

Clemēs eius nomīs ſecūdus babēbergēſis ep̄s antea ſyndegerus vocatus pontifex creatur heinrico tercio ceſare annuente.vel imp̄ante.in ſynodo ad hoc collecta.ab eoq̄ȝ heinricus auguſti imp̄atoriſq̄ȝ titulis p̄ñte ſynodo ē ornatꝰ.Tradūt v̄o multi hūc clementē romanos ne ī errores ſup̄iorībꝰ ſilēs incideret.iureiurādo adactos a pōtificū electionībꝰ.p̄hibuiſſe.niſi iuſſu imp̄atoris id facere cogerētur.fecit id imp̄ator cū videbat eo licentie factioſum quēq̄ȝ ⁊ potētē q̄uis ignobilē deueniſſe.vt corruptis ſuffragijs tātā dignitate cōſequit̄. Jnterim heinricus capuā vſq̄ȝ p̄fectꝰ poſtq̄ȝ ſatis p̄uinciā compoſuerat.romā ⁊ inde in germaniā ē reuerſus.Uix dū heinricus germaniā attigerat cū clemēs pōtificatꝰ ſui āno nono obijt veneno. vt aliq̄ dicūt abſumptus.

Damaſus ſecūdus natione bauarꝰ cognomēto bagnariꝰ pōtificatuȝ poſt clemētē inijt. Js añ ſtephanꝰ vocatus.q̄ ſtephani cura clemētē ferūt infectū.qđ ea rōne aliq̄ credūt.q̄ illico poſt clementis mortē pōtificatum p̄ vim occupat.damaſus añt tantūmō tres ⁊.xx. dies vixit. Adeo eñ inoleuerat hic mos.vt iam cuiq̄ȝ ambicioſo liceret petri ſedem inuadere. Sed obſtit deꝰ vindex.vt is ceteris exemplo eſſet.

Leo nonus natione alemānus. Anno dn̄i.M.xlix.pontificatū hac rōne inijt. Nam vacante ſede romani priuſq̄ȝ de noui principis creatione q̄cq̄ȝ intentaret̄.heinricū imp̄atorē in ſaxoniā agentē adierunt.pontificem ab eo de mala cōſuetudine petituri.Cunq̄ȝ rex illis ſatiſfacere cupiēs nullū theutonice gentis p̄latum ad ſue volūtatis aſſenſum inducere poſſet.ad germanos ſe vertit p̄uiciq̄ȝ p̄cibus brunonē ep̄m tullenſem virū ſimplicem . Cui p̄ veſuncium in pōtificali habitu romā petenti abbas cluniacēſis ⁊ yldebrandus monachꝰ ſaona etruſca vrbe oriūdus forte obuiauerūt.vſq̄ȝ adeo aūt dictoꝝ religioſoꝝ ſuaſio valuit.vt epiſcopus periculis apoſtaſie euitare cupiēs.papalia depoſuerit ornamenta.deduxerūt illū romā peregrini habitu incedēte.Tandē die ſexti menſis ab inchoata vacatione vltima.in leonem nonū romanū pontificem canonice eſt aſſumptus. Fuit autem vir pietate innocentia benignitate gratia hoſpitalitate adeo inſignis. vt eius domꝰ peregrinis ⁊ pauperibus ſemp̄ patuerit.Et lep̄roſi ante fores inuentum in lecto ſuo collocari p̄recepit. Js mane queſitus nuſq̄ȝ repertus xp̄m pauperis loco recubituȝ creditum fuit. Moritur autem ſui pontificatus anno quinto menſe.2.die.6.

Linea ſummoꝝ pontificū

Siluester tercius

Gregorius ſextus

Clemens ſecundus

Damaſus ſecūdus

Leo ~~quintus~~ Nonus

Linea imperatorum
Heinricus tercius

HEinricus eius nomis tercius. Conradi predicti filius. ſiue vt alijs placet gener. quẽ electores ſucceſſorẽ dederũt. anno dñi. M. xl. imꝑauit annis decem ⁊ ſepte. Is genitori ſuo nõ diſſimilis in ṽtutibus. immo ꝑcelſior ꝓhibetur. accepta vxore p̃re viuente filiã regis anglorũ pulcerrimã. q̃ de adulterio falſe accuſata. eã puer quẽ ex anglia adduxerat ꝯ delatõnem gigantee molis ſe oppoſuerat ĩ duello (diuino fret⁹ auxilio) defendit. ſucciſo poplite. victoria potitus. Viro inde repudiũ ꝯſenſit. ⁊ in habitu religioſo vitã finiuit. Inde nobiliſſimi ducis pictauieñſis Guilhelmi ſororẽ agnetẽ duxit vxorẽ. Et apud ingelheim regio more nuptias celebrans oẽs hiſtriones mimos ⁊ ioculatores iuſſit expelli. Atqꜫ oĩa q̃ illis more principuꝫ in veſtibus equis ⁊ pecunia danda erãt pauperibus dedit. Fuit aũt natura admodũ iocũdus. hominib⁹ affabilis omibus humilis. hoſtibus terribilis. pauꝑibus pius ⁊ largus. heinricus autem primo electionis ſue anno in oldericũ regẽ bohemorꝝ hoſtiles aĩos ꝑ ſe ferente ducens. ideo re infecta in germaniã ſe recepit. ꝙ pares bohemorꝝ germanorũqꜫ copias. pares quoqꜫ ꝑliorꝝ cuẽtus habere vidit. Sꝫ eo q̃ ſecutus ẽ anno. cũ maiore paracioreqꜫ exercitu eũdẽ aggreſſus oldericũ regem ꝑlio ſuperauit. Cũ captoqꜫ ⁊ ꝑ federa liberato egit. vt bohemi quotannis romano principi tributa ſoluere tenerentur. Diſſidebãt eo tꝑe hũgari. ⁊ magnis cõmiſſis prelijs. pars petro regi ſ̃uo minor numero. ſ; dignitate melior fauebat. maior alta aduerſabatur. Eũqꜫ finẽ he habuerũt cõtentiones. vt pulſo per arma petro ⁊ albouino q̃dam in regem aſſumpto diſſidiaqꜫ nihilomin⁹ ⁊ certamina inter principes ⁊ populos cõtinuarẽt. Confugerat vere ad ceſarem petrus. Et ſue vngarorꝝ ſaluti opem ſupplex orauerat. Quare ingreſſus vngariã cũ exercitu heinricus. albouino fugato. petroqꜫ reſtituto. regni illius contentiones motuſqꜫ ſedauit. Rome interim inaudita alias ĩ põtificatu diſſidia inchoauerãt. Cũ magno igiꝭ comitatu ad cõponẽdam pacẽ romã venit. vbi ſynodo cõgregata bñdictũ. 9. ſilueſtrũ. 3. ⁊ gregoriũ. 6. põtificatu ſe abdicare coegit. ⁊ ſyndegerꝝ epm̃ bambergenſ. qui clemens ſecũdus dictus ẽ creauit pontificẽ. vt ꝑmiſſum ẽ. a q̃ etiã coronã imperij accepit. quo facto romanos in verba ſua iurare cõpulit. vt de cetero pontificũ electioni. ſe nequaqꜫ interfuturos niſi de mandato imperatoris id facere cogerent. inde capuã ꝓficiſcẽs multos milites ſecũ aduexit. qui ſarracenis regioni infeſtis reſiſterent. atqꜫ inde in germaniã regreſſus. conſtantienſi ſynodo affuit. vbi omibus veniam rogantibus indulſit. ac pacẽ in ſueuia ac alijs ꝓuincijs regia cenſura confirmauit. Tandẽ languore deficiẽs obijt. filiũ prius regem conſtituens. Sepultus Spyre.

VIncentius gallus ⁊ martinus cũ gottefrido viterbienſi hiſtoriarꝝ ſcriptores. de hui⁹ heinrici ortu miraculoſo. diuinaqꜫ ꝓmotione hiſtoriã admiratione dignã cõpoſuere. Conradus enĩ impator ſecundus nulli violatori pacis parcens. Vñ hac occaſione motus. Leupoldus comes violator pacis verens ab imꝑatore occidi. in ſiluã remotiſſimã fugit. ibi cũ vxore ſua in tugurio paruo latitabat. Contigit imꝑatore a venatione ſua fortuito caſu illuc diuertiſſe. ac ibi ꝑnoctaſſe qua nocte vxor comitis maſculuꝫ peꝑit. Quo vagiente vox de celo ait. O ĩpator infans iſte. erit tibi gener ⁊ heres. Qua voce trina vice audita ĩpator di luculo ſurgens. repertis ſuis famulis duobus. ꝑcepit vt infantẽ occiderent. qui hũana miſericordia moti. ſuꝑ arborẽ poſuerũt. regi cor leporis ꝓ corde pueri adducũt. Dux ꝑteriens eũ repiens ali iuſſit. ⁊ in filiuꝫ adoptauit. Longo poſt imꝑator in domo ducis cernẽs hũc adoleſcentẽ habẽs euꝫ ſuſpectũ. ne is ſit quem occidi iuſſerat. In equeſtrẽ aſſumit. ꝑcipiens vt lr̃as regine deferat in q̃bus ꝑcipiebat regine vt viſis litteris illico eũ occidi faciat. Is rem ignorans in domo ſacerdotis q̃eſcens q̃ dormienti lr̃as ſubripuit. ac aperuit hijs horrendis viſis. alia ſcripta appoſuit. Cũ videris hũc o regina cõfeſtim ei filiã nr̃am dare velis. vti diligis vitam tuam. Qui cum hijs abiens ei filia regis tradita fuit. Sic rota fortune rem variaſſe dicitur. Ille autem locus nemorꝝ vbi creatus fuit in ſilua nigra. hirſauia vocitaꝭ. vbi nobile cenobiũ mõachorum extructum fuit. Cum hec vera eſſe ponũtur mirabilis ꝓfecto deus in omibus operibus ſuis.

IGnea trabes mire magnitudinis in celo viſa ẽ inter auſtralẽ ⁊ oriẽtalem plagã currẽs ſuper ſolem ad occaſum vergẽs ſuꝑ terrã cecidit.

HEinricus hic nobilis imꝑator. Cũ in die pẽthecoſtes in germania apud magũtiã id feſtum ſolenniter perageret ⁊ paulo ante miſſam loca iuxta imꝑatorium ſolium pararentur diabolo incitante inter famulos archiepiſcopi maguntini ⁊ abbatis fuldenſis cenobij orta diſſenſio quis dominus eorũ iuxta imperatorem ꝓrius ſedere deberet. Cum hic abbas tãte potentie fuit. vt multa milia armatorꝝ imperatori mittere poterit. habens priuilegiuꝫ vt ad dexteram imperatoris ſedeat. poſt varia verba ventum eſt ad pugnam. atqꜫ furore theutonico omnia cõmiſcente eccleſie pauimentum ſanguine repletur. Verum epiſcopis ⁊ alijs cõuolantibus. vnitas inter eos reformata. templum purgatum. miſſa cũ multa deuotione celebrata. Sed cum ad illum verſum ſequentie ventum eſt hunc diem glorioſum feciſti. vox ab aere lapſa eſt dicens. hunc diem bellicoſum ego feci. quo audito rigẽtibus omnibus pre timore. imperator diligenter intendens leticiam diaboli. Tu inquit omnis malicie inuentor diem luctuoſum feciſti. nos per dei gratiam qui illum gratioſum fecit. pauperibus ⁊ indigentibus gratioſum redemus. Cõpleta cũ ſumma deuotione miſſa. vocatis egenis ⁊ pauperibus omnia precioſa cibaria eis diſtribuit. ſuis manibus illis ſeruiẽs.

Cāpanus astronom⁹

Maleficaquedā auguriatrix.in anglia fuit quā mortuā demones horribiliter extraxerũt.dũ clerici psallerent Et imponētes sup equũ terribilē p aera rapiũt. Clamores quoqȝ terribiles(vt ferũt)p q̃tuor ferme miliaria audiebāt

Temporib⁹ quoqȝ heinrici tercij imꝑatoris eccl'ia gloriose resurrectionis in hierusalem. q̄ ab arabibus destructa fuerat. a fidelibus reedificata fuit. Postq̄ȝ ei egiptiorũ potentia contra persas inualescere cepit. añ thurcorum aduentũ ab egipto in anthiochiā regiones vniuersas occupauit. Urbs quoqȝ sancta cũ adiacente regiōe in eoꝝ deuenit potestatem. Inde pfectus calipha oīm impietate plen⁹ deo ⁊ hominib⁹ odibilis.inter cetera nephanda ecclesiam dominice resurrectionis(que per venerabilem virũ maximũ eiusdē loci epm̄ pcipiente constantino magno augusto edificata fuerat.postea per modestum tempe heraclij imꝑatoris instaurata)funditus deijci mandauit. Diruta ē autē āno ab incarnatione domini. M. xviij. quo tempe ei prefuit vir sincerus herestus nomine eiusdem tyranni auūculus.mris eius frater. Inde cōditio fideliũ ex dolore mestissimo ⁊ plurimis augurijs in peius se vtit. Exempto rebus humanis pscripto tyranno. filius eius dahernitius ex petitione cōstantinopolitani agere cepit.reedificandi potestatē fidelib⁹ concessit.Cum autem vires xp̄ianorũ in hierosolima p instauratione non sufficientes esset habita petitione ad imperatorem constantinopolitanum. Is de ꝓprio fisco sumptus necessarios ministrari pcepit. Eaqȝ vt nũc est ecclesiam sancte resurrectionis anno ab incarnatione dñi. M. xlviij. miro ardore reedificarũt.

Guido musicus

Lanfrancus

Hugo abbas

Campanus celeberrimus doctor. ⁊ maxim⁹ astronomus. Hac tempestate in precio ex̄ns. nonnulla accuratissime scribit. atqȝ errorem aliquātuluꝫ. in ptolomei magni astronomi. calculatione adinuenit. videlicet quo ad lune ⁊ stellaꝝ motũ. ac etiam in nonnullis alijs. Hunc tamē preclarũ virũ excusatum habet. cũ hoc ei nō puenerit. ob ingenij defectum. veꝝ ob penuriā tempis. maxime quo ad motum octaue spere ad quē longũ tēp⁹ requiritur. eius theorica ac computus laude digna sunt

Guido quidam celeberrimi nominis musicus. patria etruscus ex ciuitate arretio natus. Et ipse per hoc tempus plurimũ claruit. ⁊ canendi moduꝫ in sacris videlicet per flexuras ⁊ digitoꝝ notas dinumerādo me lustulum reddidit. ac regulas tradidit.

Theobaldus

Hermānus cōtractus

Hugo cluniacensis abbas homo sane(p̄ter doctrinam) genere. pietate religione. clementia atqȝ insignis. per hoc tempus in odilonis abbatis loco substitutus nonnulla perscripsit eruditione ⁊ laude digna.

Lanfrancus natione papiensis. doctor quidē eximius. ⁊ anshelmi egregij doctoris pceptor. Hijs dem tpibus in gallijs insignissim⁹ fuit. q̄ cũ apud parisius legendo. scribēdo. disputādo clarissim⁹ haberet. tact⁹ diuino spiritu scol' abrenũciauit. ⁊ ad ꝓpria remeauit. vbi rebus suis paupibus erogatis maxima cum hũilitate q̄ad vixit soli deo tanq̄ȝ verus xp̄i bu⁹ militauit. q̄ postea ex abbate cadom̃. fact⁹ archieps cātuariē. pleraqȝ bona in ecclijs anglie fecit. Hic p ceteris libꝝ insigne noīe Scintillarē ꝯ berengarij errores cōposuit. ⁊ alia pclara edidit.

Theobaldus etiā nobilis frācus vir religiosus hisdē q̄ȝ tpibus apud vicentinos ⁊ doctrina ⁊ vite sctitate multo ī pcio fuit. ac quedam composuit.

Hermān⁹ ꝓterea ꝯtus ⁊ ip̄e religiosus pria aleman⁹ ingenij pstantissimi vir hac etiā tēpestate cũ ī diuinis exercitatissim⁹ esset. multos q̄dem ⁊ egregios cōposuit hymnos. atqȝ in honorē vginis marie nōnullas celebresq̄ȝ cōposuit. inter q̄s Salue regina precipua habet. Sed de q̄dratura circuli insta ⁊ docte ⁊ acute descripsit. ac quedam alia.

COꝛpus gigantis. ea tempeſtate pallantis Euandri filij. in q̄dam ſepulcro repertū ē. ad cui⁹ caput lucerna accenſa īuēnta ē. Cui⁹ ſepulcri epigrāma erat. filius euandri pallas quē lancea turni. militis occidit more ſuo iacet hic. hos verſus tūc nō editos arbitrātur. quāuis carmentis lr̄as latinas inueniſſe dicatur. ſ; ab ennio vel alio poeta antiq̄. habebat id cadauer in medio pectoꝛis vulnus. Cui⁹ hiat⁹ quatuoꝛ pedibus ⁊ ſemis menſurat⁹ ē. lucerna aūt ardens inuenta nullius liq̄ris aſpergine aut flatus violentie extingui poterat. Sed q̄dā ſbtilioꝛis ingenij ſubtus flāmam ſtilo foramē fecit. Quo facto mox vt aer ſbintrauit ignis euanuit. Coꝛpus aūt tantē vaſtitat[is] erat. vt muro applicatū altitudinē meniū vinceret. Sed dieb⁹ ꝓcedentibus ſtillicidijs infuſum. cōem moꝛtaliū coꝛruptionē agnouit. ſoluta cute neruiſq; fluentibus.

Berengarius

BErengarius doctoꝛ natione turonen̄ andegauen̄ archidiacon⁹ ꝑ hec tēpoꝛa cū diu ſanctitate ⁊ doctrina inſignis ⁊ clarus fuiſſet. ob doctrine ſue amplitudinē primo cōfuſus in eucharīſtie ſacro turpiter errauit. et multoꝝ aīos ipo ſuo erroꝛe infecit. Sed diuina poſtea illuſtratus gratia erroꝛē ſuū publico cōcilio vercellis habito emēdauit. vt in decretis hr̄ de cōſe. di. 2. c. ego berengari⁹ Emendacioneq; facta. ſtatim ſophiſtice diſcipline ſtudio omiſſo. primo oīa pauperibus erogauit. factuſq; ꝑdupꝛimus laboꝛe manuū ſuaꝝ quoad vixit viuere voluit. ⁊ vniuerſum vite ſue tempus ſanctiſſime contriuit.

COnciliū q̄; vercellenſe ſeq̄ntibus annis in vercellaꝝ ytalie vrbe leonis pōtificis iuſſu cōtra iſtū berengariū ⁊ eius erroꝛem celebrat᷑ in q̄ quidē concilio idē berēgarius andegauenſis archidiacon⁹ cuiuſdā eccl'iaſtici erroꝛis auctoꝛ damnat⁹ fuit. Et poſtmodū (vt dictū ē) illuſtratus optime vixit.

CIrca idem tēpus anno dn̄i. M. xl. claruit. b. iohēs fundatoꝛ ⁊ īſtitutoꝛ oꝛdinis vallis vmbꝛoſe. ſb regula militantis btī bn̄dicti. cū q̄buſdā ꝯſtitutōnibus eoꝝ ſupadditis. Et in habitu griſeo. que religio multa monaſteria in tuſcia ⁊ longobardia ſuperioꝛi habet. Hic itaq; glorioſus ſanctus de ciuitate floꝛētie oꝛiundus pr̄e gualberto milite floꝛētino natus. hac de cauſa. vt ex eius habetur hyſtoꝛia ad religionē ſe contulit. Cū inimicicias aduerſus finitimos gereret q̄ fratrē ſuū obtrūcauerat. Die quadā ex agro floꝛentiā rediens armatoꝝ multoꝝ manu ſtipatus. opoꝛtune in eū q̄ fratrē interfecerat nō ꝓcul a monaſterio diui miniati in mōtanis incidit. Qui cū ſe circūuentū videret. nec ſalut[is] ſpes ſibi ꝓponeret. Ad huius ioannis gualberti pedes humiliter ꝓcidit. ſuplex ꝑ ihm xp̄um crucifixū cancellatis manibus ad pectus. petens ſibi veniā dari. ⁊ fraterne cedis culpam ignoſci. q̄bus p̄cibus cōmotus ioannes oīe illud q̄d ſuſceperat odiū. de fratris nece ſtatim īfregit. ⁊ culpā oēm cōdonauit. At cū vltra ꝓgreſſus eccleſiam diui minati occurrentē intrauit. ⁊ an crucifixi effigiē cōſtetiſſet. ⁊ oīe crimē remiſiſſet. Illico cūctis cernentibus crucifixi ymago motu capitis illud cōpꝛobaſſe viſa ē. q̄ ob eius reuerentiā capitali inimico pepciſſ; Adhuc crux illa ꝓ iudicio tanti miraculi in eccl'ia miniatis ꝓpe floꝛentiā in monte cū veneratione vſq; in hoc tp̄s demonſtrat᷑. vbi olim fuit monaſteriū nigroꝝ monachoꝝ. nūc aūt alboꝝ id ē montis oliuaꝝ. Talis igit᷑ miraculi monimento vir ſanct⁹ ꝑmot⁹. ſtatim ſe religioni cōtulit. ⁊ vt heremita in eā appennini ꝑtem q̄ vallis vmbꝛoſa dr̄ ſeceſſit. vbi ⁊ vite ſanctitate dei ſummi in ſc gr̄am maioꝛē exꝑtus ē. atq; ita pꝛimus monachus deuotiſſim⁹ illius ſacri oꝛdis vallis vmbꝛoſe illis in locis templū poſuit. a quo poſtea multa alia loca nomē ⁊ oꝛiginē duxere. Hec q̄dē religio poſtea viris ſctitate ⁊ ſcia clariſſimis floꝛuit. Ioannes aūt fact⁹ religioſus ieiunijs ⁊ abſtinētia eſce ⁊ potus ac vigilijs carnē domare cepit. ⁊ ocium vitare. ⁊ oꝛationibus ⁊ pijs operibus inſiſtebat. deinde ī miraculis fuit copioſus. languidos ſanitati reſtituit. Tandem beatus pater ſenio cōfectus infirmatus congregauit oīes abbates varijs ex locis p̄nūciās ſuū exitum hoꝛtatus omnes ad obſeruantiā regule ⁊ vnitatem. ⁊ dilectionē fraternā ſumpt[is] deuote ſacramētis ſpūm celo reddidit. Anno incarnatōnis. M. lxxiij. quarto yd⁹ iulij celeſtia petens miraculis plurimis clarus. quā ob cauſam paulo poſt gregorius huius nominis ſeptimus pontifex eum in numero ſanctoꝛū retulit. Sepultus autem fuit poſt obitum tercia die ī eccleſia monaſterij de paſignano. poſt cui⁹ tranſitum deus omnipotens multa per eum miracula fecit.

Oꝛdo vallis vmbꝛoſe.

S. Joannes gualbertus monachus

Ulma inſignis vrbs ſuevie. ad vlteriorem danubij ripam ſita. qui fluuius ex hilaro ⁊ blauo fluminibus in eo loco exoneratur. indeqꝫ nauigabilis redditur. vt Sueuia. baioaria. auſtria. ⁊ pānonia. ob nauigia danubij non parua ſentiant cōmoda. Cum v̄o hec ĩnclita vrbs in fundatione imperij inter villas quatuor ponatur. ne ab exteris ſine ornatu ac muro eſſe cenſeatur. Cum galli ingentes ciuitates veluti pariſius ⁊ thuronem villas nominabant. Ip̄a v̄o vlma tū muris foſſatis ac menijs atqꝫ publicis ac priuatis edibus ꝑornata exiſtat. Et nobilibus familijs a tp̄ibus caroli magni imꝑatoris aucta ſit, ideo in eius laudem ac deſcriptionem vrbis metra heroico deducta carmine edita ſunt.

Ulma decus ſueuie: qua primo ab origine ducat
Principium: nullis ſat certum annabilis extat
At ꝙ ⁊ antiqua ⁊ preſignis ſit: probat ipſum
Nomen: quod lacio deſumptum eſt fonte. ꝙ apta
Ulmetis plena poſita eſt vligine terra
Nancꝫ vbi defoditur circū vrbem: glutea craſſis
Arboribus tellus abilis reperitur: ⁊ inde
Barbarie ſpreta: nomen capit vlma latinum:
Urbs libertina eſt. romani ſubdita diuo
Imperio regis: villis ex quatuor vna:
Non quia villa ſiet. ſed quondam forte reuicta et
Ui belli vaſtata. iterum conſtructa carebat
Temporibus certis muris. firmiſſima iam nunc
Ipſis: contiguo hos a parte danubius aluco
Prefluit: hic ſapido repletus piſce: breui illum
Per mediam labens vrbem curſu blauus intrat
Preterea cincta eſt foſſatis ip̄a profundis
Turribus excelſis. domibuſqꝫ impleta decoris

Affluit ⁊ pluri populo. ꝙ multa per orbem
Oppida: que ſepti ſpacio perlacius extāt
Pulcras inter habet ſtructuras grāde labore ⁊
Arte atqꝫ expenſis opus eccleſiam genitrici
Sacram diuine: cui vix equabilis orbe eſt
Ampla quidem valde: grandis quoqꝫ molis in altū
Suſtentat laquearia magna: capaxqꝫ frequētis
Turbe multa inibi feſtiuo milia ſole
Conueniunt: hic magna dei veneratio crebrō eſt.
Quo ſol eois exurgens montibus ignes
Spargit: vix templum parochos continet vnum
Ulma ſenatores prudentes obtinet: illi
Publica ſagaci diſponūt cōmoda ſceptro.
Unde breui creuit: locuples ex paupere ſerua
Facta hera: ꝙ multas iā opulentas cenſibus vrbes
Perpetuis ſuperat: comitatus tris fere cum omni
Appendice ſuo retinet prompto ere coemptos
Unam inter plures: non paruo deniqꝫ fructu
Mercem agitat: panno lino lanaqꝫ parato
Veſcanicā hinc aliqui vocitant tractata frequentat
Negociū variū eſt: hoīm hinc pars maxima ſeſe.
Hic nutrit: pereunt multi ditantur in ipſo
Sunt alie laudes vlme quas promere cunctas
Mentio materie prohibet breuiata valete

ΤΕΛΟΣ· ΜΟΝΟΚΟΛΟΥ· ΑΠΟΥΡΑΜΜΑΤΟΣ·

Victor ſecūdus papa gebhardus antea vocat⁹. eccīe eyſtetē̄(q̄ olim aureata dicebat)epūs in ordine decimuſſeptim⁹. nationealeman⁹ ex bauaria pōtificalem dignitatē poſt leonē adeptus. magis heinrici gr̄a. q̄quā aliq̄ ſcribāt liberis ſuffragijs. Verebat em̄ clerus pp̄luſq̝ roman⁹ heinrici potentiā. victorē igit ſpponūt legato Jldebrando ad heinricū ob eā rem miſſo. q̄ oīa ex ſententia romani cleri impatoriſq̝ pfecit. at victor in ſede oīm ꝯſenſu cōfirmatus. magnā ſynodū abnuēte impatore florētie hūit. Jn q̄ quidē multos epōs. tū ſymonie. tū fornicationis cauſa ep̄atu puauit. clerūq̝ admonuit q̄d maxime ad ſe ptineret. pꝓpoſita pena his q̄ leges canonicas trāſgrederent̄. Sūt q̄ ſcribāt victorē ad heinricū ꝓfectū. magnificētiſſimeq̝ ab eo habitū. alij vō yldebrandū eo ꝓfectū putant Js em̄ heinricū impatorē. ne aliq̄ a ſe peteret iniuſta demulcere cupiēs yldebrandum ſbdiaconē ad illū miſit. q̄ opportune cuꝫ accidit vt impator graui quo obijt morbo implicit⁹ heinricū filiū romanoꝝ regē ac ceſarē dixerit. Victor aūt pontifex pontifitatus ſui anno ſecūdo. mēſe tercio. die quartodecimo morit̄. vacat tū ſedes dies. xi.

Stephanus non⁹ papa fridericus antea vocatus. natione lotharingus caſſinenſis abbas. victori defuncto in ſtephanū nonū pontificē canonice ē creatus. pontificatū adeptus ſtatim curauit. vt mediolanenſis eccīa q̄ a romana ducentis fere annis inſolenniter ſe ſubtraxerat. Jnter alias eā maiorem ſupioremq̝ recognouit. Js pontifex oēm fere ytaliā atq̝ burgundiam labe ſymoniaca inq̄natā intelligens. yldebrandū archidiaconē ipis purgandis reformādiſq̝ prouincijs legatum miſit. Qui eo munere ſicut ⁊ ceteris diligenter atq̝ feliciter vſus. cū aūt ꝯciliū florētie ꝯuocare cepiſſet ad octauū menſem. octauūq̝ piter diem defunctus eſt. Florentie quoq̝ in cathedrali eccleſia honorifice ſepelitur.

Benedictus decimus natione campan⁹. qui prim⁹ nūcius dicebat̄. duꝫ vix exequie pontifici ſtephano in florentia celebrate erāt. cū romani potentiores oppida ⁊ caſtella in vrbis terrā poſſidētes capitaneos tūc appellabāt. pontificē ex factione ſua creare ꝯſtituerunt. prim⁹ tū oīm gregorius de tuſculano ex gēte patricia roman⁹ mintiū velitrenſem ep̄m inuitis ac reclamātibus cardinalibus ⁊ clericis qui rome tunc erant. in romanū pontificē acclamari ac haberi obtinuit. quē benedictū voluit appellari. Per id vō tēpis agnes tercij heinrici impatoris relicta filij regis adoleſcētis regni curā adminiſtrationemq̝ gerebat. Mintio igitur velitrenſe in romanū pontificatū intruſo. yldebrandus archidiacon⁹ cardinales ⁊ epiſcopi alijq̝ eccleſiaſtici cum canonicā electionem rome nequirent facere. ſenas acceſſerūt. vbi plurimoꝝ ꝯſenſu yldebrando inſtante. Gerardus vir tanto magiſtratu dignus eiecto benedicto pontifex creatur. Benedictus itaq̝ mēſe nono. die. xx. pontificatu deiectus. velitras exulatum abijt.

Nicolaus ſecundus papa natione allobrogus gerhardus antea vocatus epiſcopus florentinus. ob virtutem ⁊ animi preſtantiam. abrogato benedicto haud legitime creato. pontifex maximus ſenis decernitur. Jſq̝ prudentiſſimus pontifex eo in concilio formā pontificum romanoꝝ a cardinalibus eligendoꝝ inſtituit q̝ diſtinctione vigeſima tercia iuris pontificij decreta nūc habent. Secundum quā inſtitutionem factam pōtifici. patribuſq̝ placuit generale conciliū apō ſutriū conuocari. Jbiq̝ anno domini Milleſimo quinquageſimonono. Cōcilio habito vbi epiſcopi ⁊ proceres interfuere benedictuꝫ abdicare coegit. inde romā proficiſcens. Secūdo apud lateranū concilio habito legem tulit vt in decretis habetur. Jn eodem concilio quidam reuocatum ab errore ſuo berengariū ferūt qui arbitrabatur in ſacramento euchariſtie non eſſe verum chriſti corpus niſi vt in ſigno ⁊ figura miſterioue. Sunt qui ſcribant heinricum quartum a Nicolao ſecundo coronam imperij accepiſſe. Nicolaus autem vir omni vita probatus. tercō pōtificatus ſui anno. menſe. vi. die. vi. ⁊. xx. moritur. Vacat tum ſedes dies. xij.

Alexander ſecūdus anſhelmus antea vocatus. patria mediolanēſis. epiſcopus lucenſis. mortuo nicolao ob hūanitatem benignitatem ⁊ doctrinā abſens etiam pontifex creatur. Jſq̝ luca accerſitus in pontificali habitu romā venit. Atuero ciſalpini epiſcopi arbitrati ob dignitatem prouincie par eſſe vt e ſuo numero aliquis eligeret̄. Giberto parmenſi viro potentiſſimo admodū annitente ab heinrico impatore obtinuere. reclamāte agnete vt alter pontifex eligeretur Reuerſi igit̄ in longobardiā pſeudo epī cōciliabulo ſuoꝝ coacto cadolū parmenſem ī antipapā elegerūt. Cui ciſalpini omēs obtpaucre. pter mathildim optimaꝫ feminā. Superueniente deinde cadolo in pratis neronianis ſub radicibus aurei mōt graue pliū ꝯmittit̄. Repulſus ab vrbe. quē cincius rōni prefecti fili⁹ poſtea egre ī arcē adriani pduxit. Cognito errore heinric⁹ ipator alexādro reſtitut⁹. Veniēs ad vrbē pōtificat⁹ ſui āno. xi mēſe. vi. morit̄. ī baſilicaq̝ lateranēſi ſepelit̄.

Linea ſummoꝝ pontificū

Victor ſecūdus

Stephanus nonus

Benedictus decimus

Nicolaus ſecūdus

Alexander ſecūdus

Linea imperatorum
Heinricus quartus

HEinricus quartus heinrici tercij ꝑdicti fili⁹. anno dñi. M.lvij. patre de‐functo licȝ adoleſcens ab electoribus ceſar appellat⁹. impauit ānis. 48. vel vt alij hñt q̄nquaginta. Mortuo nanqȝ pr̄e ſb cuſtodia mr̄is ſue agnetis īperatricis fuit. q̄ aliquāto tpe prudenter impiū rexit. cuȝ pace gubernans. Is poſtmodū ꝯcilio ſuoꝝ deceptus. ſpretis mr̄is cōſilijs ab eo alienatus. q̄ diſceſſio maxime diſcordie ſemiariū fuit. Impatrix autē religioſa mulier cum nollet fluctibus turbationū inuolui. vitā religioſam elegit. ⁊ ad monaſteriū fructuarienſe ſe ꝯtulit. Inde deuotōnis cā. et ab Ottonis coloniēſis archiepī tyrānide pulſa. cōtulit ſe romā. ibi vitā celibē duxiſſe oñditur. Nā locoꝝ ſanctoꝝ dulcedine capta ſancł opibus ⁊ elemoſinis vacans. ſancto fine q̄euit. Cui⁹ corp⁹ in eccłā. b. petri iuxta altare beate petronelle ſepultū ē. Nec multo poſt tpe Cōradus eius filius ſecūdo genitus quē pr̄ adhuc viuens ytalie p̄ſecerat. morit̄ ⁊ florētie honorifice ſepelitur. Heinricus aūt rex victorioſus rome coronatus p apuliā ducto exercitu in p̄riam cū honore reuerſus. Fuit longo tpe princeps admodū ȝ glorioſus ⁊ fortunatus. ore facundus. ingenio acutus. elemoſinis largus. in re militari fortunatiſſim⁹. quāuis in fine impij ob recōpenſationē atrocitatū ⁊ pſecutionū. multas. nec dū a principibus veꝝ a ꝓprio filio ꝓtulit calamitates. adoleſcentie vſus libertate ſaxoniā incolere p̄ ceteris regionib⁹ cepit. Ueꝝ cū cepiſſet nobiles opprimere ⁊ venatui ac ludo magis q̄ adminiſtrāde iuſticie opam dare. Gens ſaxonū animis acerrima. eū deſpicere ac plura in eū romano pontifici nūciare cepit. Relicta igit̄ ſaxonia. alias regiones imperij gubernare propoſuit. Inde cū ſummoꝝ pontificū auctoritatē potētiāqȝ diminuere ſtatuiſſet. Et ꝯ alexandrū ſecūdū ſciſmata ſuſcitaſſet Cadolū parmenſem epūm agnete ei⁹ vxore reclamāte pontificē creans. inde cedes exorte. Dū hec in ytalia fierent. Heinricus rex bello ſaxonuȝ implicitus. Et ſi illos inſigni prelio ſupauit. tamē ſbigere nequiuit. Nec tū ei victoria ceſſit incruenta. cp ceſa ſuoꝝ militū q̄nqȝ milia amiſit. Ea vo ex victoria tantū intumuit. vt nepharia queqȝ in pontificem ſit auſus. primūqȝ illi obedientiā ſubtrahere volens. Sigifredo id archiepo maguntino iniunxit. Cui⁹ edicto apud wormaciā cōciliabulū ꝯuocatū ē. ⁊ epī abbateſqȝ regnoꝝ heinrici. ne gregoriū in pōtificem haberēt ſunt admoniti. qua impulſus cā gregorius hos epos cōmiſſis priuauit eccleſijs. Heinrico autē gubernationē titulum ⁊ dignitatē regni interdixit oībus principibus ⁊ ppl̄is auctoritate aplica abſolutis. Inde p̄lati principes ⁊ ppl̄i pars regni theotunicoꝝ maxima animis ab heinrico alienari cepe runt. primiqȝ ſaxones exarſerūt in bellum. Cognita itaqȝ gregorij cenſura heinricus p litteras ſupplex veniam precat. Eius precibus ꝑmotus pontifex canuſſum agri regienſis oppidū ad mathildim cōceſſit. Illuc heinricus cū oībus copijs ꝑpere ꝑperās. depoſito impiali ornamēto. denegatūqȝ primo die igreſſum eq̄nimiter tollerās. loco p nocte nō mouit. ⁊ glacie ferūt cōculcataqȝ diu niue p aſprimū hyemis ſydus ſolum. in quo rex ſtetit vel iacuit. obriguiſſe. Cui demū pontifex mathildis comitiſſe adelai ſabaudienſis comitis interuentu introductū. regē in ſinū mr̄is eccłe recepit. pace iureiurādo firmata. impator papiam verſus iter arripuit. vbi paulopoſt pacis federa abrūpens. rebus nouis ſtudere cepit. Et quorūdā epoꝝ ſeditionibus ꝯcitatus. gregoriū pontificem denuo deponere ſtuduit. Et habito cōuentu gibertū rauennatē archiepm̄ pontificē creat. eūqȝ clementē appellat. ⁊ ſecū romā boſtili animo adduxit. vbi ꝓphanata baſilica petri gregoriū in adriani mole obſederūt. q̄ ad guiſcardū apulie ducē miſit. ⁊ cum magno impetu romā venit. pauefactus heinric⁹ in germaniā cū clemēte abijt. auguſtā vrbē obſedit. anno deinde milleſimo nonageſimo nono aquiſgrañ. filiū iuniorē heinricū q̄ntū regem fecit. q̄ anno deinde ſexto in p̄rem ira excandeſcens maximis prelijs ac probris affecit. apud leodiū vrbē euȝ ꝑlio ſupauit. qua iniuria ⁊ dāno cōfractus cū merore vitā egit lugubrē. ac demuȝ cuȝ dedecore aiam exalauit. añ hunc impatorē. nullum īpatorē a pōtifice ſummo excōicatū ferūt. In leodio igit̄ p̄mo ſepult⁹ inde ad ſpyrēſem vrbē delatus q̄nqȝ annis inhumatus manſit. demū honorifice ſepulture traditus.

Rudolphus rex

REdolphus ſaxonie dux. cum heinricus rebus nouis ſtudere deſtitit. pacis eū federa abrūpens. eo alemanos principes in dignitate rei motos ꝓpulit. apud forcheym ī regē eleuat̄. a q̄bus deductus maguntiā in medio q̄drageſime a Sigefrido metropolitano ī regē inungit̄. poſthabito heinrico primo pecijt heinricus a pontifice vt rudolphū execrationibus ab occupatione regni depelleret. Id vo cū impetrare nequiuiſſet ſumptis armis magna clade ⁊ incerta victoria vtrūqȝ dimicatū ē. Miſſi tū q̄dem ab vtroqȝ legati ad pontificē rogatū vt in partes ſuas declinaret. Quibus nil aliud ipe reſpondit. q̄ vt ab armis diſcederent. ſed ꝑuſq̄ ea perferrerent̄ iuſſa. illi iteꝝ primo grauiore ꝑlio concurrerunt. Et poſtea auditis nūcijs parere dicto pontificis ſpoponderūt. Subſecuti vo erant miſſi ad res alemanie inſpiciēdas pontificis oratores Albinēſis epus cardinalis. aquileienſis p̄triarcha. ⁊ paduanus epiſcopus. quibus rñdit heinricus niſi rudolphus pontificis auctoritate excōmunicaret̄ ſe nullatenus aſſenſuꝝ. Heinricus igit̄ coactis ſummo conatu copijs ad rudolphū regem in ſaxonia agentem inuadendū duxit. Cui rudolphus aduenientī tribus caſtris obuius eſt delatus. Congreſſi iā quarto prelio rudolphus caſu a ſuis vulnerat⁹ longiuſcule retroceſſit heinricus fuga ꝓlapſus loco tam abdito latitauit. ſeptimo tandem die preter oīm ſpem fuerit inuentus. inter vulneratos rudolphus expirans in Merſburga ſepelitur.

Imp: à proprio filio valdè vexatus. etiam à principibus.

Henricus cum pontif. Rom: diſſidebat

Hic primus ex Imperatoribus & papam excommunicatus.

Ordo grandimōtenſis Iniciū habuit anno .1078.p Stephanū.

ORdo grādimōtēſis ſb p̄re ſtephano. Anno dn̄i. M. lxxvj. ortū habuit. hic fili⁹ ſtephani nobiliſſimi viri de auernie partibus. a p̄re ſuo in puericia ductus ē beneuētum. vbi a ſancto Milone archiep̄o xij. annis educatus regulā bn̄ viuēdi didicit. deniq̄ʒ diſcedens pagratis multis heremis. ⁊ de canonicoꝝ monachoꝝ ⁊ heremitaꝝ vita q̄ imitanda ſunt memorie ꝯmendans. in aq̄tania ꝓpe lemonicas ad montem nemoroſum. q̄ muretum dr̄ xp̄o duce ꝑuenit. vbi fontes repit et rupes terrā deſertā. ⁊ iuiā q̄ tota ſilueſtris nouo hoſpiti ſuo potū frigidiſſimū ⁊ domū ventis expoſitā offerēs. afflictionē corpis ⁊ requiē mētis manifeſtis indicijs promittebat. Tunc gaudēs ſtephan⁹. ibi deo ſe ſuituꝝ om̄i tp̄e ſpopōdit. Trigeſimū etatis ſue annuʒ agens habitare cepit heremū in ieiunijs vigilijs ⁊ orōnibus ꝯtinuis ſeruiēs deo. cibus ei panis ⁊ aq̄ ⁊ interdū farine ſiliginee ſorbiciūcula atq̄ʒ poſtq̄ʒ diſponēte deo diſcipulorum ei⁹ numerus creuit. Inſimul nō q̄ſi vn⁹ ex illis factus eſt. ſʒ minor oībus illis. Tādem ī infirmitate ꝯſtitutus in q̄ deceſſit fratribus ait. Deū vobis relinquo. cui⁹ ſunt vniuerſa. Si amādo pauptatem ei adheſeritis. ip̄e ꝓuidētia q̄ gubernabat om̄ia vobis largiet̄ q̄ nouerit expedire. Inde migrauit ad dn̄m anno etatis ſue lxxx. In ordine diaconatus cōſtitutus. Pio p̄re orbati frēs petruʒ lemonicenſis in p̄orem elegerūt. ſub eius regimine ꝓfecerūt frēs. monachi ſancti auguſtini locū p̄dictū mureti in quo deo ſuiebāt ceperūt calūniari. p̄tendētes ad ius coꝝ ptinere. Sed q̄ potius aufferenti tunicā ⁊ palliū volebāt dimittere. bre locū aliū ꝑq̄rebant. vbi caput ſue religionis inſtituerent. nulloq̄ʒ idoneo repto. Tandē ꝯſiliū inierūt. vt locū idoneū deus oſtenderet. Et cū ter agn⁹ dei cantatū eſſet. vox celeſtis audita ē. In grādi mōte In grādi mōte In grādi mōte. Quā prior ⁊ nonnullfrēs audierūt. Finita igitur miſſa venientes ad locum ſibi reuelatum ſatis mureto vicinū eccleſiam ⁊ domos fecerunt. Et accipiētes ſctm̄ corpus in grandi mōtē trāſtulerūt. Paucisq̄ʒ ſciētibus ſubtus p̄ſbitericiuʒ an̄ altare recondiderūt. vbi poſt paliticus poſit⁹ inſcius ſanitatē accepit. ⁊ cecus viſum. ⁊ alia miracula fecit q̄ prior ne tumultus fieret ei edicto prohibuit.

S. Stephanus

PEtrus damianuus doctor ⁊ eccl̄ie ro. cardinalis ep̄s. in diuinis ſcripturis eruditiſſim⁹. Hijs tēporibus eas ob res multo in p̄cio hitus ē. in ytalia vita ⁊ ſcīa inſignis. q̄ ⁊ nōnulla laude digna edidit opuſcula. Sermōes q̄ʒ elegātes. ſcripſit ⁊ regulā heremiticā. ⁊ de ordīe vite heremitice. Itē libꝝ ꝯ iudeos. narrat ⁊ plura exempla q̄ ſuis tp̄ibus cōtigerūt. Erat em̄ vir religione ⁊ hūilitate ac ſapiā noīatiſſim⁹. Qui cū cardinalis ep̄s eſſet. vt ſoli deo hūilitate ſeruiret ep̄atui ceſſit. vt deo liberius vacaret. Et cū a gregorio pōtifice eā ob rem rep̄henderet̄ librū pulcerrimū ad eū ſcripſit. reddēs rōem q̄re ep̄atū dimiſerit. Dn̄icus ait lorica ferrea veſtitus erat ad carneʒ. duobusq̄ʒ ferreis circulis cinctus in corpe ⁊ duos ꝑ armos brachioꝝ.

Petrus Damianus

Isaac medicus

IOannes medicus cognomēto ſerapion ꝑ idē tēpus claruit. Et de ſimplicib⁹ medicinis multa cōſcripſit ac libruʒ breuiarij de morbis arcendis. Et q̄m a ceteris medicis roſas collegit. Serapio cognomīatus ē. Sorapio em̄ roſeū ſonat vt teſtis ē Plini⁹. lib. 12. ca. 13.

Jo. Serapion

Seno ⁊ Arnulphus

ISaac Benimirā medicus celeberrim⁹ ſalomōis medici filius. Et ip̄e tēpeſtate iſtac. in medicina plura ſcripſit. de dictis vniuerſalibus ⁊ ꝑticularibus de febribus de vrina. ⁊ ſtomacho. In ph̄ia q̄ʒ de elementis ⁊ diffinitōnibus tractatus compoſuit.

SEno ep̄us treuerēſis a comite treueroꝝ theoderico capt⁹. ⁊ tercio de rupe p̄cipitato. tandem gladio ꝑcuſſus interijt.

ARnulph⁹ q̄ʒ ſctūs cenobio ſctī medardi ſignis ⁊ v̄tutib⁹ pollebat ſua ſctītate elegit ꝓpoſitū incluſionis. Inde abbas eiuſdē monaſterij tandē iuſſu pontificis ſummi ep̄atum lugdun̄. rexit.

Ordo canonicorum regularium

ORdo canonicoꝝ regulariũ. tp̄e gregorij pape ſeptimi ⁊ heinrici imperatoris anno dñi milleſimo octuageſimo refloꝛere cepit in eccl̃ia bti q̃ntini beluacẽſi. Qui primũ ab apl̄is. poſtea a btō Auguſtino ep̄o ⁊ doctoꝛe eximio regulariter inſtitutus ſub mg̃ro yuone venerabili eiuſdẽ eccl̃ie p̄poſito. poſtea carnotenſi ep̄o. De iſto ordine illi inſignes viri et doctores claruerũt. hugo de ſancto victoꝛe. Et richardus de ſancto victore Et hugo de ſancto follicto. Ad iſtũ q̃ȝ ordinẽ ptinere videt ordo premõſtratenſiũ de quo in ſequentibus.

yuo epiſcopus

YUo clariſſim⁹ canonuȝ doctoꝛ ⁊ carnotẽſis epiſcopus apud gallos maxio ĩ p̄cio habet. q̃ ⁊ inter cetera ſue v̄tutis et ingenij opa. q̃ edidit. poſt yſidoꝝ hiſpalenſem ep̄m decreta collegit. Et abbreuiauit apl̄ica. atq̃ȝ ea ĩ vnũ collegit volumẽ. q̃ poſt modũ ⁊ q̃dã hugo cathalanenſis ep̄s. Et poſt cũ Gracianus in melioꝛẽ formã redegit alia q̃ȝ mẽoꝛatu digna compoſuit.

Raſis medicus

RAſis medicus celeberrimus. ac natõe penus ſeu aphrican⁹ h̃ tp̄e viguit ⁊ clariſſimus fuit. Cui alij bachilo p̄priũ nomẽ fuiſſe tradũt. ſ Auicenna in tercia ſen. tercij canonis. T. 3. c. 7. meametbũ eũ appellat. q̃ cũ in almãſoꝛia vrbe enutritus fuerit ibidẽ linguã arabicã optime didicit. Et in eadeȝ lingua ex oĩbus añ ſe medicine auctoꝛibus infraſcripta collegit volumina. Et primo de medicinaꝝ correctione li. j. antidotariũ lib. j. De cura moꝛboꝝ ĩuncturaꝝ. Libꝝ continentẽ oẽm medicine ſciam. Continens raſis appellatũ. Librũq̃ȝ almanſoꝛis ad regeȝ ei⁹ nominis. Deq̃ȝ moꝛbis pueroꝝ librũ. ac diuiſionũ librũ vnũ. In aſtrologia quoq̃ȝ aphoꝛiſmoꝝ atq̃ȝ in alchimia libꝛos duos ⁊ alia multa.

Mathildis comitiſſa

MAthildis comitiſſa nobiliſſima ⁊ optia atq̃ȝ illuſtris femina. p̱ hoc tp̄s cũ ro. eccl̃ia bene ſentiẽs. v̄tute ⁊ rebus optime geſtis clara ⁊ inclita vbiq̃ȝ p̄dicat. Hec eñ nobiliſſimũ bonifaciũ ⁊ magnificũ virũ. ⁊ beatricem heinrici filiã hũit parẽtes. Que cũ vnica eſſet filia. poſt ip̄os parẽtes in dño luce. parme regij ferrarie. mãtueq̃ȝ ac ei⁹ ethrurie p̱tis quã nũc p̄imoniũ vocam⁹ ſucceſſit. Quãobrẽ ĩ tota ytalia clariſſima fuit. Et p̄pterea q̃ndam principẽ noĩe gotifredũ in ytalia potentiſſimũ duxit maritũ. Cũ certe illuſtris femina nõ mõ richardi ⁊ gulielmi apulie ⁊ calabrie ducũ. ſ ⁊ heinrici potentiã ꝯ ro. pontifices exercentẽ magnanimiter repreſſit. et q̃ de eccleſiaſtico iure occupauerãt reſtituere coegit. Veꝝ cuȝ heinricus filius heinrici ceſaris in ytaliã a p̄re miſſus dũ apud parmã vrbem mathildim ⁊ ei⁹ virũ p̱fligaſſet. ⁊ gothefridũ interfeciſſet. ip̄a mulier azonẽ eſtenſem (q̃ prioꝛis viri in q̃rto gradu ꝯſanguine⁹ erat ignoꝛãs) accepit maritũ. Cũ quo p̱ aliquot mẽſes cohabitãs. tandẽ recognita gregoriũ cõſuluit pontificẽ. q̃d ſup̱ hoc agere cõſuleret. Cui pontifex imp̱auit. vt p̱tin⁹ ab ei⁹ conſoꝛtio abſtineret. Ac ſic diuoꝛcio facto deinceps oꝛonibus ⁊ vigilijs deo ⁊ ro. eccl̃ie militare ſtuduit. Tandẽ vo ãno ſalutꝭ nr̃e. iiij. etatis aũt ſue ſexageſimo nono in bondeno agri mantuani op̱ibus bonis plena migrauit ad dñm. Teſtamentũ ſuũ hoc mõ cõfecit. In primis nãq̃ȝ omes ſuos ⁊ ancillas liberos eſſe voluit. Deinde vaſa queq̃ȝ aurea ⁊ argentea. veſtes quoq̃ȝ omes precioſiſſimas eccleſijs ꝯdonauit. Mantuanũ inſup̱ monaſteriũ ab ip̄a p̱ maioꝛi p̱te ſua impenſa cõſtructum. ac canuſſiũ frixionariũq̃ȝ mõaſteria. atq̃ȝ alias baſilicas plurimas p̄dijs ⁊ alijs donarijs innũerabilib⁹ amplia uit. His geſtis in extremis cõſtituta omia xp̄i ſacr̃a ab anſhelmo ep̄o deuotiſſime ⁊ reuerenter ſuſcipiens. poſtq̃ȝ etiã oĩe eius p̄imoniũ beato petro cõdonauit. ſanctã aĩam deo reddidit. Eiuſq̃ȝ coꝛp⁹ (nullo honoꝛis genere q̃ꝺ impendi magno principi poſſit non adhibito) ab vniuerſis clericis ⁊ populis ad ſanctum benedictũ agri mantuani defertur. ⁊ mauſoleo quod nũc cernit ſepelitur.

GIbertus antipapa hoc anno ab heinrico ceſare prim⁹ ep̄oꝝ male ſentientiũ ſynodo habita. ꝯtra gregorium papam in germania pontifex creatur. ⁊ clemens appellatur. Qui cum heinrico ⁊ eius filio coniũctis copijs in ytaliam veniẽs romam pꝛofectus. leoninã vrbẽ mox cepit. ⁊ in vrbẽ deditõnẽ recepit. tãdem poſt multa geſta moꝛte ſubitania coꝛreptus ſceleꝝ penas dedit.

Anno mundi.6275. Anno xpi.1074.

GRegoriꝰ ciꝰ noīs.vij.papa.natione hetruſcus.pr̄e ſoanenſis.pr̄e bonicio yldebrandus monachus antea vocatus.poſt Alexandrū pontifex factus. Vir dū eius pontificis exequie ſolēniter ex more erāt celebrate quū clerus ⁊ populus cū funeris pompā congregati yldebrandū archidiaconū acclamarūt.a beato petro in pontificē eſſe electū. Ad coſq; clamores exciti cardinales cōclaue ingreſſi eūdem canonice delegerūt.quē gregoriū ſeptimū placuit appellari. Is annus erat heinrici quarti ceſaris regni duodevigeſimus.ꝑ qḋ tp̄s bello ille cū ſaxonibus grauiſſimo implicitus erat. Vir certe deo ⁊ hominibus gratiſſimus.prudens.iuſtus.clemēs.pauperꝝ pupilloꝝ acviduaꝝ patronꝰ. Et eccl'ie ro.ꝯ hereticoꝝ improbitatē ⁊ maloꝝ principū potentiam res eccleſiaſticas ꝑ vim occupare conantiū vnicus.ac acerrimus defenſor.adeptus pontificatū ſtatim heinricū imperatorem admonet.ne deinceps largitione corruptus.ep̄atus et bn̄ficia alicui ꝑ ſymoniacā cupiditatē cōmittat. Gregoriꝰ itaq; oratores ad regē miſit denūciaturos ſe ſi in pontificatu cōfirmaret.nullatenus errores illius toleraturū proinde aut aliū pontificē fieri curaret.aut ſe ad ſatiſfactionē cōdignā pararet. Rex tn̄ facti mō ac veritate cognitis electioni eius aſſenſum p̄buit. Nihiloq; minꝰ pſtitit in ſentētia heinricus.quāobrē oratores bremenſe ep̄o q̄ regis ꝑuitacie adiutor impulſorq; fuerat excoicato.romā ſunt reuerſi.paulopoſt hermānū bambergenſem ⁊ aliū conſtancienſem ep̄os rome agētes.⁊ de ſymonia conuictos pontifex dignitate p̄uauit. ieiunio ſubinde q̄ddrageſimali aduenienti gregoriꝰ pontifex ꝯciliū laterani eū celebraret interfuerūt guibercus rauēnas archiep̄s ⁊ maxima longobardie ep̄orū pars. Cuiꝰ inde admonitioni heinricus ſuadēte giberto obtꝑare noluit.immo gibertus vir ſeditioſus ꝯtra gregoriū Cinciū ro.ciuē prefectiq; vrbis filiū virū vtiq; temerariū ꝯcitat.qui ſtructis inſidijs pontificē ī natalis dn̄i nocte celebrantē cepit.⁊ in turrim recluſit. romani ſeq̄nti die eū liberāt ⁊ cinciū pſequūtur edes eius ſubuertūt.q̄ ad heinricū confugit.quos oēs papa anathemate notauit cinciū ⁊ adiutores.heinricū q̄z dignitate regia p̄uauit. Verū paulopoſt ſynodo habita in ea multa conſtituit.heinricus itē habitu ꝯuentu ep̄oꝝ male ſentientiū. Gibertū denuo pontificē creat.clementēq; appellat romā veniētes gregoriū in adriani mole obſederūt. Is a roberto apulie duce liberatꝰ ſecūq; caſſinū ac ſalernū ꝑducit.vbi nō ita multo poſt pontificatus anno.xij.mēſe vno.diebus tribus ſancte ⁊ pie moritur.

VIctor tercius papa deſiderꝰ antea vocatꝰ. montis caſſini abbas pontifex creatus.ſtatim Gregorij partes ſuſcepit.contra gibertum antipapā tutandas quā ob cām heinricū imꝑatorē ſibi cōſtituit inimicū vt aliq̄ ferūt eiꝰ fraude (vt martinꝰ ſcribit)veneno in calicē iecto.dū ſacrificat necat̄. Vez vt Vincentiꝰ ſentit diſſinteria perijt q̄q̄uā id a ſuſpitōe veneni nequaq; alienū.veneno eīm petiti corruptis ⁊ labefactatis inteſtinis interdū in diſſinteriā v̄tunt̄.anno igitur vno.menſe quarto.pōtificatꝰ ſui.non ſine ſuſpitōne dati veneni moritur.

Linea ſummoꝝ pontificū
Gregorius ſeptimus

Victor tercius

Urbanus ſecūdus

Anno mūdi.6283. Anno xpi.1084.

VRbanꝰ ciꝰ noīs ſecūdꝰ.otto vel odo antea vocatꝰ.monachus eboniacenſis primo.deinde cardinalis hoſtiēſis.poſtremo q̄nto mēſe poſt mortē victoris pōtifex creat̄.vir q̄dē doctrina ⁊ ſctītate vite q̄uis grādi magiſtratu dignus. Cuiꝰ etiā plurime ad mathildim extant epiſtole ſucco plene. Is v̄o parū romanis rebꝰ nouis ſtudētibꝰ fidens. melphim ſe cōtulit ſynodū hiturus q̄ tutiꝰ eo ꝓficiſci liceret.pontifex itaq; cū in ytalia nullibi q̄etis locū cerneret in gallias ꝓfecturus.placentie ſynodū h̄uit in q̄ licentiā q̄rūdā eccl'iaſticoꝝ mirifice compeſcuit. Inde v̄o in gallias abiens rem memoratu dignā aggreſſus eſt. Concilio eīm apud clarūmontē habito principes gallie ad recuꝑandā hieroſolimā a ſarracenis occupatā animauit. Eūq; inuenimꝰ gibertū antipapā poſtea vouiſſe.vt vrbanus ſecūdus pontifex romanꝰ cū multa ad rei eccleſiaſtice reformationē ornatuq; claromontenſi in ꝯcilio ſtatuiſſet. eo anno q̄ xpiane ſalutis nonageſimꝰ quartus ſupra milleſimū fuit facinus eſt aggreſſus maximū excelllentiſſimūq; oīm q̄ fuerint pontificis romani cuiuſpiā dictu auſpicijs ⁊ auctoritate hactenꝰ intentata. Liberande eīm a turcis ſarraceniſq; hieroſolime ⁊ continenti terre ſancte in hunc maxime modū intendere cepit. Patribus ⁊ ea que concilio inerat ex omni orbe xpiano multitudine ad cōciōnē vocata. Vir ipſe eleganter doctus ornatiſſimā habuit orationē. vt tricenta milia hominū nomen in militiam chriſti dederint. ſignūq; crucis ſuſceperint.quo facto romam ſtatim redijt vt compoſitis in ytalia rebus.ytalos quoq; animaret. Sed maximis ſeditionibus a Joanne pagano viro ſceleſtiſſimo exagitari cepit.in domo petri leonis potentiſſimi ciuis. biennio ſe continuit. verū mortuo ioanne liberior factus ad cōponendū eccl'ie ſtatū animū adijcit. Tandē vir ſctūs poſt multas ꝑſecutōnes ⁊ labores duodecimo pōtificatus ſui anno.menſe quarto.die.xix.apud ſanctū Nicolaū. Carceris tulliani in edibus petri leonis morit̄.q̄rto kal'.auguſti.eius corpꝰ ꝑ tranſhiberniā regionem ad vitandas inimicoꝝ inſidias q̄ etiā mortuū ledere conabāt̄ ad.s.petrū delatū ibi honorificētiſſime ſepultum.

Ordo Cartuſienſium.

ORdo carthuſienſiū in gallijs anno dn̄i. M. lxxxvi. in dioceſi gratianopolitaneſi a brunone theologo viro ſanctiſſimo initiū ſumpſit. q̄ poſt ſui inſtitutōnis originē auſpice xp̄o in omnibus ac pſonis augmentū accepit. tō ab alexandro tercio ⁊ q̄rto ⁊ ceteris pōtificibus ſummis. approbatus ſic ꝯfirmatus extitit. ac varijs priuilegijs dotatus. Cū inter om̄es ordines eccl'iaſticos pmatū non rōne tpis ſ rigoroſitatis ſemp tenuit. Et ꝓpterea eum ſpecioſiſſimā eccl'ie colūnā appellant. Ex h̄ q̄ꝫ ſtupendo euentu principiū habuit. Cū ī florida ciuitate pariſius gymnaſiū celeberrimū floreret. ⁊ ī om̄i genere doctrinaꝝ ex varijs regiōibus ſcolares atq̄ꝫ doctores clariſſimi lr̄is operam darent. Inter ceteros vnus ſingularis ſcientie claritate. probitate vite. maxime fame pollebat. Cui poſt obitū in eccl'ia ſolennes exequie parate ſunt. vbi ſepulture tradi deberet. ad quē honorandū ingens numerus doctoꝝ magiſtroꝝ ⁊ alioꝝ cōueniebat. Corpus v̄o mortuū in ferētro poſitū dū exequie celebrarent̄ ſurrexit. Et in loculo reſidens voce magna cūctis audientibꝰ clamauit. Iuſto dei iudicio accuſatus ſum. quo dicto. vt priꝰ tacuit. de qua voce om̄es territi obſtupuerūt decreuerūt ne ſepulture ea nocte traderet̄. ſ die ſeq̄nti iterū cōuenirēt. fama p vrbem diuulgata. multo plures ad ſpectaculū cōuenerūt q̄ eadē forma p̄fata v̄ba dixit. Et vt exitū huius rei ſcire poſſent. Tercia die tota ferme ciuitas confluebat. Tercio doctor mortuus ſurgens clamabat. Iuſto dei iudicio damnatꝰ ſum. qd̄ audientes pene exanimes reddidit. ideo eccl'iaſtica ſepultura damnatꝰ fuit. Aderat ad hoc ſpectaculū bruno q̄ diſcipulis ait. Videtis quō tam celeberrimus ac ab oībus ſanctus reputatus miſere periit. Nūq̄d ⁊ nos perire volumꝰ. ⁊ nō potius ſaluari. nō eſt locus ſalutis niſi mūdum relinquamus. Sic cōpuncti ſolitudinem queſierunt.

Bruno p̄mꝰ cartuſieñ

BRuno vir ſanctꝰ ⁊ clariſſimꝰ pb̄us atq̄ꝫ theologus natione theutonicus ex vrbe colonia. lr̄is a primeua etate eruditꝰ. remēſis eccl'ie canonicus ſcolarū q̄ꝫ apud pīſiꝰ mgr̄ hiſdē tpibꝰ cū ī gallijs legēdo ſcribēdo ⁊ diſputādo clariſſimꝰ haberet̄. Relicto ſeculo ⁊ pompis eiꝰ. cū ſeptē viris doctiſſimis in heremū cartuſie receſſit. Ibiq̄ꝫ monaſterio ſtructo ꝓpoſitū monaſtice cōuerſationis ſatis arduū ibidē inſtituit. Quē rigorē obſ̄uantiaꝝ poſt āños q̄dringentos vſq̄ꝫ in preſentē annū ſeq̄ntes ſumme obſ̄uarūt. habēt eñ ꝓlixa ieiunia. om̄ibus ſextis ferijs in pane ⁊ aqua. ab eſu carniū ſp abſtinēt. etiā in grauiſſima egritudine. q̄ ad veſtitū ſp cilicio ad carnē induūt̄. q̄ ad ſolitudinē. nūq̄ꝫ exeūt except̄ p̄ore ⁊ ꝓcuratore. ac in cellis ſoli manēt cū arto ſilentio. vigilias magnas hn̄t ob officij prolixitatē. Cuiꝰ ſcti ꝓpoſiti hugo gratianopolitanꝰ ep̄s q̄ ab eodē brunone habitū monaſticū pcepit auctor fuit. Ferūt ⁊ aliqui inter ceteros brunonis diſcipulos vrbanum papam vnū fuiſſe.

Hugo ep̄s gr̄anopolitāꝰ.

HVgo Gracianopolitanus ep̄s. Cuiꝰ mr̄ de eo pregnās p ſomniū elegantem pueꝝ ꝯcepiſſe ait. quē ſiſtendū dei aſpectibꝰ ſcti in q̄bꝰ erat ⁊. b. petrus deferebant ī celū. ideo natus ⁊ puer factus addiſcendis lr̄is applicatꝰ fuit. Sperabat̄ eñ ſingularis meriti ⁊ gratie futurus apud deū. diuiā q̄ꝫ gr̄a plurima virtutū ornamenta ī eū cōgeſſit. heremꝰ cartuſie calienſis. Abbatia excubiaꝝ: heremꝰ canonicoꝝ regularium ⁊ apud ſanctū rufennū. ⁊ apud gregoriū domꝰ. ipō annuente ceperūt. Ipāq̄ꝫ ſpūaliter ⁊ corpaliter fouēte pfecerūt. Hic ī ſolitudine cartuſie deuz ſue dignationi ꝯſtruētē hītaculū vidit p ſomniū. ſtellaſq̄ꝫ ſeptē ſibi p̄ſtātes itineris ducatū. Et ſctītat̄ eiꝰ odore tracti ad ipm venerūt ſeptē viri q̄ oēs vno deſiderio ſuccēſi locū heremitice vite cōgruū q̄rebāt. Horū p̄mus vt p̄miſſum fuit magr̄ bruno vir religione ⁊ ſcia famoſiſſimꝰ alijq̄ꝫ q̄tuor lr̄ati ⁊ duo laici. q̄s hugo benigne ſuſcepit ac voti cōpotes fecit. Cuiꝰ ꝯſilio cartuſie ſolitudinē intrarūt atq̄ꝫ extruxerūt. Hic āt ſctūs vir ml'tis v̄tutibꝰ ornatꝰ q̄ cūct̄ inibi hītantibꝰ inſigne ſctītat̄ exēplū p̄buit eccl'ie dei admodū vtil'. ep̄alē ſarcinā exuere ac q̄eti aīe vacare deſiderās. nec ab honorio nec innocentio obtinere potuit. Quis ſenio grauatus. Credebat̄ eñ ſola auctoritate ⁊ exemplo plus ſubiecte plebi ꝓdeſſe poſſe debilis ⁊ egrotus. q̄ꝫ quiuis aliꝰ ſanꝰ ⁊ robuſtꝰ. Inde cepit indies magis deficere aderāt viri de cartuſia ⁊ de calesienſi ⁊ excubiaꝝ domibus ad ſeruiendum nec vlla perſona ſecularis ad obſequiū admittebatur. Tandem anno domini. M. cxxij. etatis ſue octuageſimo conſecrationis ſue. lij. mortem obijt. qui per Innocētium ſecundū ſanctoꝝ cathalogo eſt aſcriptus.

Expeditio xpianoꝝ ꝑ liberanda hieroſolima facta tpe vrbani ſecūdi. Anno.1094.

T Emporibus vrbani concilio apud clarūmontē habito. ſua eleganti oratione pontifex principes gal-
lie ad recuperandam hieroſolimā a ſarracenis iam diu occupatam animauit. Vox eñ oīm dictu mi-
rabile. vnico vt apparuit ore prolata intonuit. Deus vult. deus vult. ad quā vocem pontifex ſubiūxit. Ui
ri fortes. ea que dominus in os veſtrū poſuit verba. vobis in bello pro teſſera erūt. Et ituri in expeditio-
nem pſeueraturiqȝ in bello ſancte cruce ex rubenti panno ſagis inſuta pectus inſignibūt. Dum vo ponti-
fex cum pribus de imperatore deligendo conſultant. mlta hoīm milia in contionis loco cruce ſignati ſunt.
paucoſqȝ intra menſes trecenta mortaliū milia in id deuota. bellum ſe itineri accinxerant. Interea cruce ſi-
gnati principes diuerſis vijs iter ad conſtantinopolim ſunt ingreſſi. primuſqȝ oīm petrus quidam here-
mita abſtinentie fama celeber ducem ſe multis exhibens ꝑ alemāniam hungariāqȝ perrexit. Cui gothefri-
dus euſtachius ꝛ balduinus fratres cognomine bolionij comites eñ bononie gallice. ꝛ quidā potentiſſi
mi erant ſe illis itineris ſocios addiderūt. Maiores vo preſtantiū ducū ꝛ nobiliū manus. hinc podienſis
epūs belli dux. ꝛ Raymūdus ſancti egidij comes. Inde hugo magnus philippi frācoꝝ regis frater. Et ro
bert⁹ flādrie. ꝛ ſtephan⁹ carnoti comites. trāſmiſſis alpibus ꝑ ytaliā iuerūt. primo romā ꝑuenere. alme vr
bis locis deuote viſitatis. Et vrbani pontificis bñdictione habita. Tripartito ꝓfecte copie. vna brundu-
ſiū. barulenſem portū alia petit. Et tercia ydrūtum. boemūdus aūt relicta melphi cū. xij. milib⁹ electoꝝ ho
minū ytalice iuuētut in eādē expeditionē ꝓficiſcit. Peruenerat iam cōſtantinopolim petrus heremita et
in ſuburbijs caſtrametatus. Et nec eos ex gallijs alemānoſqȝ ductos adeo continere ſciuit. quin in conſtā-
tinopolitanos fecerūt hoſtilia ſacris ſpoliatis. ꝑmotus itaqȝ ſuoꝝ malis alexius impator petrū compulit.
negato cōmeatu ante tempus boſphoꝝ traijcere. q nyconicdiā primo. mox niceā ꝑueniētes ciuitatē ipam
natura ꝛ preſidio ſarracenoꝝ munitā oppugnare adorti ſunt. Turci vo nō mō tunc. ſ priuſqȝ a claramōte
diſceſſum eſſet. quid chriſtiani mollirentur intellexerant. qui nicea defenſoribus obſidioniqȝ perferēde ne-
ceſſarijs cōmunita. Uerum cum obſidentibus cōmeatus deficerent. dilaberēturqȝ paſſim milites xpiani.
Cui⁹ rei cauſa a ſarracenis inſidijs oppreſſi. relinqre obſidionē coacti. Tantā in fuga detrimentū accepere
vt Raynaldus dux alemānoꝝ abnegata fide xpi cū aliquibus militib⁹ deditōem fecerit. Et petrus conſtā-
tinopolim redierit. Que res alexio grata. aperto marte repellere conatur. Tum boemundus alexium par-
tim minis. tum pollicitationibus ad pacem ineundam compulit. vt iter tutū per loca imperij facere liceret
ꝛ cōmeatū ꝑberet. Iterūqȝ ad niceā ventū ē. difficile erat vrbē oppugnare. Cū ſupplementa militū ꝑ lac-

Nicea vrbs

cum ſubmitti vrbi adiacentem cõtinuo poterãt. Verũ ſuperuenientibus e conſtantinopolim lembis non paucis. in lacũq; miſſis. rex oĩm inopia oppidani preſſi: dies poſt duos ⁊ q̃nq̃ginta ab initio obſidionis deditionẽ fecere. Inde munita nicea. iter ꝑ loca deſerta facere neceſſe erat. bifariã copias diuiſere. Cũ antẽ boamũdus herbidũ ſolum ad riuũ quendã inueniſſet. equos ⁊ iumenta reficere conſtituit. Subito eũ ſarraceni adorti ſunt. quẽ oppreſſiſſent ni hugo ⁊ gothifred⁹ cum q̃draginta milib⁹ eq̃tũ ꝯfeſtim opẽ tuliſſent Pugnatum ẽ vtrĩq; acriter. Eo aũt prelio quo medi turci ſyrij caldei. ſarraceni arabes interfuere ad q̃draginta milia hoĩm cecidiſſe ſequẽti die cognitum ẽ. Solimãnus aũt eoꝝ dux effuſa ſuga inde abiens. Inde xp̃iani ſegetibus iam matureſcentibus adiuti ſine vllo incõmodo yconiũ primã lycaonie ciuitatẽ ꝑuenere Qua in poteſtatẽ dedentibus ciuibus redacta. pari felicitate heracleam tarſumq; cepere. Tum balduin⁹ preſtantis animi ⁊ ingenij vir primus oĩm in aſia dominatũ adeptus ẽ. Tarſo donatus. flexit inde in ciliciam maior exercitus q̃ minor armenia vocat̃. Capta deinde ceſarea capadocie ĩ anthiochiã mouere: trãſmiſſis altiſſimis mõtibus. Aliquot inde ꝓgreſſi milia paſſuũ xp̃iani ad flumẽ ꝑuenere vrbi antiochie ꝓpe cõtiguũ farfar noĩe. qð vado trãſiri ſine periculo nequit. caſtris firmatis duces vrbẽ ꝯtemplati. captiuos ſciſcitati ſunt. q̃ eſſet ciuitatis forma. Rñderunt regẽ illius eſſe caſſianũ. Ea vrbs ſicut hebreoꝝ monumenta hñt. Reblata prius inde ab antiochio oriẽtis dñatore eius nominis primo. dicta ẽ antiochia. dupliciq; circũdatur muro. pars cuius ĩterior latericio. exterior q̃drato lapide ſtructa ẽ. Eaq; ſuperbaz ꝑ ſe ferens ſpeciẽ. turres q̃dringentas ſexaginta habet. colles q̃tuor vrbe includunt̃. In quoꝝ celſior ad orientẽ ſolẽ ſpectant̃ cacumine arx ẽ. natura loci munita. vt omẽs ſit machinamẽtoꝝ conatus. oĩa oppugnantia ingenia facile fruſtratura. regionẽ incole appellant celiſyriam. ſituſq; vrbis fluminibus fontibuſq; irriguus. agros habet fertiles. ⁊ glebe maximã vbertatẽ. vicinuſq; lacus optimis habũdat piſcib⁹. Recedit a mari cilitio vrbs. xij. milia paſſus. vbi farfar fluuius portũ efficit. nauiũ etiam ceteraꝝ capacem. Accepit aũt ea ciuitas maxima ab eccleſie primitiue exordio ornamẽta. Qð petrus apoſtoloꝝ princeps primã in eam patriarchalẽ inſtituit. tenuitq; ſedem. Theophiluſq; ad quẽ euãgeliſta Lucas eadẽ oriũdus ciuitate act⁹ apoſtoloꝝ inſcribit. Septimus a petro antiſtes in illa cõſtitutus vt ꝓphani regis antiochi nomẽ aboleret. Eam de ſuo nomine theophiliã appellauit. adeo ſub xp̃i nomine floruit vt ep̃os tres ſupra q̃nquaginta ⁊ centũ patriarche ſuffraganeos. Et ſexaginta ſupra trecentas ecc̃ias vrbs habuerit. Cum itaq; xp̃iani ad eam vrbem natura loci denſiſſimo ſoliduq; muro munitiſſimã diu ſedendum eſſe intelligerent. multa in concilio agitata ſunt a ducibus prouiſa. anno igit̃ ſalutis noſtre milleſimo nonageſimoſeptimo vrbs antiochia magnis operibus obſideri cepta ẽ. Et a boamũdo normãno roberti apulie ducis filio viro vtiq; clariſſimo. poſt duriſſimã obſidionẽ capit̃ pyrrho antiocheno ciue admodũ potente vrbis ingreſſum prebẽte. Qui boamũdi ṽtutem admiratus. dediturũ ſe illis vrbem ſpopondit. Si reliqui xp̃iani eidem cũ imperio preeſſe boemũdũ paterentur ingreſſi vrbem xp̃iani omibus fere pepercere ĩ ꝑſidio ſarracenoꝝ tãtũmõ ſeuitum ẽ. Caſſianus aũt rex ad loca montana confugiens ab armenis trucidatur. Sola arx ſuperat. quã dum boemũdus acerrime oppugnat femur ſagitta traijcit̃. Vex ſuperueniẽte corbane perſaꝝ regis militie principe. cum Senſadolo caſſiani filio antiochiã recuperaturis. Boemũdus iam ex vulnere integer pugnandi copiam facit. Penuria reꝝ oĩm vrgente decertare inſtituit.

Lancea domini

Cum res xp̃ianoꝝ in antiochia ꝑfecto afflicte erant. vt appareret oĩa deſperationis. plena in ꝓpe diem futura. niſi deus noſter xp̃ianoꝝ ſalutem tutelamq; ſibi eſſe cordi miraculo oſtendiſſet. Nanq; lancea q̃ ihu xp̃i latus in cruce apuit per ſpiritalem viro religioſo factam reuelationẽ. in ſancti andree eccleſia eſt reperta. Quo diuine profectionis ſigno in magnam ſpem erecti animis. duces cũ hoſtibus confligere ſtatuerunt. Perlata itaq; lancea illa tanq̃ vexillo optimo. Qua chriſti latus tranſfixus a longino fuit. hoſtes primo acriter reſiſtentes ſupat boemũdus. ac cedit. Quorum de numero ad centum milia perijſſe conſtat. Et quindecim milia camelos ceperũt. inde xp̃iani tantã predam abduxerũt vt ab extrema inopia ad ſummã oĩm reꝝ vbertatem ob lancee ipſius miraculum peruenerunt.

Hildebertus ep̃us

Hildebertus cenomãnorum gallie epiſcopus. vir ĩgenio ⁊ ſcientia diuinus. hac tempeſtate elegiaco carmine plurimũ valuit. Is multas tribulatõnes ac carceres ac vincula apud romã pro chriſto ⁊ eius eccleſia ſuſtinuit. Ubi ⁊ epiſtolas plures elegantes edidit. ac verſus quoſdam elegantiores de ſuo exilio. librũq; perpulcrum. de tedio huius vite querimoniamq; ſui ipſius partim metrice. partimue proſaice compoſuit. atq; orationem deniq; ad trinitatez pulcerrimã ac adverſus quoſdam de eucharistia. multa alia edidit.

Sanctus quoq; Maurilius epiſcopus Rothomagenſis ſanctitate preclarus. eo tempore vixit.

Ordo Ciſtercienſium

ORdo ciſtercienſiū anno dn̄i milleſimo nonageſi
mooctauo. in burgundia a roberto religioſo ac
venerabili molinenſi abbate in heremo ciſtercij p̄mo
ortū habuit. Quē ordinē vrbanꝰ papa ſub diui bene-
dicti abbatis regula, multis tn̄ additis cōſtitutionibꝰ
ꝯfirmauit. Et plurimis priuilegijs dotatus. augmen
tū in toto orbe ſenſit. Cum in ep̄atu lingonenſi mona
ſteriū religione ꝯſpicuū ac fama celeberrimū nomine
moliſinꝰ fundaſſet. Et varijs deinde poſſeſſioībꝰ atqꝫ
viris illuſtribus auctū fuiſſet. Cū diuturna ac copioſa
ſocietas v̄tutibus deficere cepit. celeſtium amatores.
Hec vberrima ſpernētes ac pauptatem eligētes. vnꝰ
⁊ viginti mōachi cū p̄re roberto egreſſi. poſt abrupta
cōuallium. ac itineris difficultates varias. Tandem ad
cyſterciū in cabilonēſi dyoceſi locū vaſte ſolitudinis.
horrendi aſpectus deuenerūt. Gratū igr̄ a deo p̄ordi
natū locū acceptant. Ibiqꝫ nouū locū religionis ⁊ or-
dinē inſtituit. a q̄ loco ciſtercienſiū ordinem nūcupare
voluit. Freti deinde conſilio oddonis ducis burgun-
die. Et hugonis archiep̄i lugdonēſis ſedis ap̄lice le-
gati. ac walteri cabilonēſis ep̄i. heremū in abbatiā ex
truere ceperūt. Qui breui in oībus mirūimmodū cre-
uit. ac viros innūerabiles doctrina ⁊ ſanctimonia illu
ſtres protulit. In latere ſiniſtro eius eccleſie viginti q̄-
tuor ſanctoꝝ abbatū ſepulcra cernūtur. in dextra ma-
gni alani cum ſuo epigrāmate.

RObertus vir ſanctus abbas molinenſis ex campania ortus primo monaſteriū beati ſtephani in pa-
rochia trecacenſi ingreſſus. Inde relicto monaſterio cuꝫ alberico. odone iohanne. ſtephano. letaldo
⁊ petro monachis heremū petijt. ciſterciū auxilio ac auctoritate fretꝰ hugonis archiep̄i lugdunēſis ac odo
nis burgūdie ducis vt diſtrictius maioꝝ inſtituta obſeruaret. In cabilonēſi dioceſi monaſteriū fundauit.
Inde ad moliſinū reuocatus. Albericus vir deuotione clarus in eius locuꝫ ſucceſſit. Cuiꝰ induſtria in ſc̄tā
religione ac laudabili cōuerſatione profecit. Et a paſca-
li ſummo pōtifice priuilegijs exēptoībuſqꝫ dotatꝰ fuit.

Robertus abbas

STephanꝰ abbas ciſtercij religionis pauptatis ac
diſcipline regularis amator. anno. M. cvij. t p̄ibꝰ
heinrici q̄nti cartam caritatis auctoritate ſigilli apoſto
lici cōfirmatā pfecit. Is ob paucitatē ingredientiū aīo
afflictus veretes obſuantiā admodū rigidam. in nocte
p ſomniū vidit ingētē multitudinē hoīm clauſtrū adijſſe
Illico ſeq̄nti die bernardus cuꝫ fratribus ⁊ comitibus
ingreſſus ordinē ciſtercienſiū plurimū auxit ac decora-
uit vt infra patebit.

Stephanus abbas

Hieroſolimoꝝ recupatio. ⁊ regni eius apud xp̄ia-
nos principium.

DUces chriſtiane expeditionis ad kalendarū octobriū diem antiochie cōuenerunt. Boemūdus prin-
ceps antiochie declaratus. Interea v̄o mortuo hugone magno reliqui duces Raymundo excepto q̄
ceſariā cappadocie obſidebat proficiſci hieroſolimā cū exercitu inſtituere. in liciam ſimul cōuenietes. Tor-
toſam oppugnare adorti. tribus menſibus fruſtra ꝯſumptis. ſoluta obſidione tripolim mouere. Et pacem
ſupplici illius regulo dederūt. Poſtera die nonaꝝ maij quarta. breuiore licet aſperiore p montes via hiero
ſolimā petere inceperunt. Primiſqꝫ caſtris bethelon oppidū arduo in monte ſitum eſt peruentum. Secun-
dis ad vrbem zebarim in cuius finibus ab aqua laboratum eſt. Tercijs ad flumē beraim: Inde per calles
arduū ſuperātes montē. Poſtero die quintis caſtris baruthum vrbē maritimā puenere. Et ſb inde ad ſa-
gittā poſt ad ſurrū dehinc ad acrū ſingulis caſtris ē deſcēſum: petēteſqꝫ p diē q̄ ſecuta ē itineri initi. nonam
oppidū cayphas noīe tandē decima die ad ceſareā applicuerūt maritimā vrbē inclitā paleſtine: quā beatus
aſſerit hieronimus birgos olim. id eſt ſtratonis vrbem appellatam. herodē ꝯ maritimos inſano extructā
opere. de auguſta ceſaris octauij noīe ceſareā appellaſſe. Morati apud eā dies duos. tercio ramolas adeū-
tes. eā inuenerūt metu a turc ſarraceniſqꝫ deſertā. Exinde mot de tercia vigilia caſtris ſex progreſſi paſſu-

um milia. ſole vix dū orto primū vrbis hieroſolime menia proſpexere. Videres vo tūc varios ſummo in gaudio motus. pars clamores in celū attollere: nubilis pars ⁊ canticis optimū maximū iheſum venerari. pars lacrimis vbertim in genas fluentibus. in facieq̄ ꝓſtrata ſanctam vrbē. ſanctū venerandūq̄ ſepulcrū dn̄i ſalutabat. Ea aūt vrbs (vt pmiſſum ē in ſuprioribus) in paleſtina ſirie regione arduo in monte ſita: mōtibus pariter arduis circūdatur. nec flumina intus. aut ꝓximo in agro. nec fontes habet pter vnicū ſyloe amnē tenui ⁊ qn̄q̄ p eſtatem nulla fluentē aqua. Qui montē ſyon radens. vallem ioſaphat mediam ſecat. quā ob aquaꝝ neceſſitatē. ciſternas aquā ꝯtinentes pluuiā intus ⁊ extra ager multas et ꝓpe infinitas habet. ptinet aūt eius ager ad varias gentes xpiani noīs inimicas. Nā arabes moabitide ⁊ amonite ab oriētali plaga. Sedumei egiptij ⁊ philiſtei a meridionali plaga. Et maritime ciuitates ptolomaida q̄ ⁊ Acon Tyrus ⁊ Tripolis. ab occidentali. tyberiaſq̄ ceſarea philippi regio decapoleos ⁊ damaſcus a ſeptētrionali in hieroſolimitanos fines ſpectāt. Itaq̄ cūprimum ad hieroſolime menia portaſq̄ ventū ē. nihil antiquius duces duxere q̄ʒ vrbe in circuitu luſtrata. metandis q̄ʒ oportune caſtris. loca ducibus exercitibuſq̄ diuidere. Chriſtiani igit̄ comparato omiſariam cōmeatu. q̄tuor locis oppugnare vrbē magnis virib⁹ adorti. cū hieroſolimitanis acriter defendentibus. ydibus iulijs vi cepere. precipua tn̄ in recupanda tanta vrbe laus gothifredi fuit. q̄ partē muri ei ac fratribus ad oppugnandū aſſignatū primus conſcendit balduinoq̄ poteſtatē fecit. vt in vrbē deſcendens xpianis portas recluderet, quibus certe irrūpentibus tanta cedes facta ē. cū in vrbe vel maxime in templo vt morietiū cruor tales hoīm ſupgrederet. Cepiſſent eadē quoq̄ die templū. niſi nox ſupueniſſet. Poſtridie cū ad ſuperiora templi expugnanda reditum eſſet ciuibus. miſerabili voce planctuq̄ ſupplicantibus. Et per eos p̄ſidiorū primoribus ē cōceſſa vita. In hūcq̄ modum hieroſolima a xpianis capta ē. ydibus iulij nono ⁊ nonageſimo ſupra milleſimū ſalutis anno. Poſtq̄ʒ heraclij imꝑatoris tpibus ea ciuitas a ſarracenis fuerat poſſeſſa. Potiti templo duces vrbis. ⁊ illius purgatione a cadaueribus ſarracenis inuicta. exuerūt arma. Et ad ſanctū dn̄i ſepulcrū cernui vel poti⁹ repentes perrexere. idem fecit oīs xpianoꝝ multitudo. Petiti poſtea latebris ꝓdeūtes xpiani numero pauciſſimi hieroſolimis habitare cōſueti. Quibus oſtendentibus vbi dn̄s iheſus in horto captus. vbi vberat⁹ vbi paſſus vbi deinde obſeruatus. ⁊ demū aſcendit in celos didicit omnis populus

Gotfredus primus rex hieroſolime

His per octo dies ſumma deuotōne obitis ſpiritalibus gaudijs. de rege vrbi dando agi ceptum eſt. Quā ad creationē cū oīs cōueniſſet xpianoꝝ exercitus. nec vota ſcrutari. nec ſuffragia iniri oportuit. Qd̄ illico gotfredū bolionū regem non magis multitudo omnis. q̄ʒ ipſi duces acclamauere. Geſtatus itaq̄ ducū humeris ad ſacroſanctū dn̄i ſepulcrū gotfredus inter miſſaꝝ ſolennia accuratiſſime celebrata. rex hieroſolimitanus eſt appellatus. Sed is vir eximius dominū vrbis qd̄ tanta principū populorūq̄ xpiane expeditionis concordia oblatum erat accepit. regni vo titulū ⁊ inſignia ideo ſe nolle dixit. q̄ indecēs ne pharīuq̄ duceret diadema aureū peccatorē hominē capiti imponere. ea in vrbe in qua ſaluator mundi eternus rex ſpineam ſuo ſacratiſſimo madētē ſanguine coronam geſtaſſet. Inde arnulphus pſbyter. Sed nihil in humanis reb⁹ qd̄ ad felicitatem pertineat diuturnū ē. Anno eī vno poſt captā tot laboribus hieroſolimā gothifredus febri correptus moritur.

Balduinus rex ſecūdus hieroſolime

Balduinus frater eius gotfredus febre correptus obijt. magno oīm xpianorum qui terram incolebant ſanctam conſenſu. non ſicut frater dominus ſed rex hieroſolime eſt creatus fuit. is annus xpiane ſalutis ſupra milleſimū centeſimus primus. quo in anno ſecūdus vrbanus pontifex romanus tanq̄ʒ re ab ſe incohoata dominici ſepulcri liberationis feliciter abſoluta carnis humane carceribus ⁊ ipe liberatus eſt. Balduinus annis. xviij. regnauit cum ſarraceni magnos exercitus recuperande hieroſolime eam conduxerunt. In quos paꝝ pſule intulit conflictus. tandem vocauit genuēſes ⁊ venetos ⁊ acon vrbem terram mariq̄ oppugnās obtinuit. ac ſarracenos fudit atq̄ fugauit. indeq̄ egiptios ſecundo prelio ſuperauit ⁊ caliphā eorum regem interemit.

Stella inſolita hoc anno prima q̄drageſime hebdomada. feria ſexta circa veſperū in auſtrū ⁊ occidentē lucere viſa ē. Et per dies. xxv. eadem hora ſemper ſplenduit. Cui ingens trabes viſa eſt ex oriente occurrere. Poſt hoc in cena dn̄i. viſe ſunt due lune parum ante diem. vna in oriente ⁊ altera in occidente. Non multo poſt Cometes longos ⁊ flāmeos crines per mane ducens apparuit. De qua quidā monachus malmſberie elmerus nomine. Veniſti inquit Veniſti multis matribus lugendum. dudum eſt quod te vidi. Sed nunc multo terribiliorem te intueor patrie huius excidiū minantem.

Anno mundi.6293. Anno xpi.1094.

Paſcalis ei⁹ nois ſecūdus papa natione ytalus e flāminea prouincia. patre
creſcentio. mr̄e alfacia. Raynerius añ pōtificatū vocatus vrbano pontifici
ſbſtitut⁹. quē gregorius ſeptimus ob virtutē ⁊ doctrinā ſcti clemētis p̄ſbyteꝝ cre
auit. In q̄ qdē loco clerus ipe poſt vrbani mortē. eūdē paſcalē vita p̄uata ꝯtentū
q̄ppe q̄ antea monachus fuerat etiā nolentē ⁊ latitantē pontificē creat. q̄ꝑ dicerat
humeros ſuos neq̄q̄ȝ tanto oneri ſuffecturos. ſed expetente pplo. eligente clero
collaudante cardinaliū ſenatu pontificū munus ſuſcepit. maxime vo cū ter accla
matū eſſet ſanct⁹ petrus raynerīū virū optimū pontificē elegit. Cui poſtea paſca
lis nomen indidere. tiara capiti eius impoſita comitante pplo ⁊ clero equo albo
ad lateranū p̄ducitur. Inde poſt vnctionē coronā de more accepit. eccleſie poſtea
labenti q̄rūdam ſeditionibus cōſulturus. copias ſuas in gibertū antipapā mit/
tit qui nō multo poſt ſubita morte correptus. a malis tn̄ eccīa dei nō ſtatim quie
uit. Richardus campan⁹ comes albertū q̄ndam ſufficit attellanū ciuē q̄ ſtatim a
bene ſentientibus abdicare ſe magiſtratu coact⁹ relegat̄. Cauerſes aūt agri p̄nc/
ſtini incole theodaricū q̄ndam pōtificē creauere. Deꝝ ij q̄ȝ pn̄ia ducti q̄nto ⁊ cen
teſimo die e pontificatu deiectū anachorite habitū induere cogūt. Pacata tandē
eccīa romana paſcalis vir magni ingenij animi vrbē caſtellanā ⁊ b eneuentū ab
hoſtibus occupatā recepit. Hijs ⁊ alijs plurimis facinoribus ſtrenue geſtis in
ciſalpinā ꝑficiſcit̄ vbi guardaſtallū agri cremonēſis oppidū conuentu multoꝝ
principū ⁊ epōꝝ habito de homagijs de feudo magna habita ē rō. Rome prete/
rea eccl̄ias. xv. cōſecrauit. Dedicataq̄ȝ p̄neſte agapiti baſilica romā effuſa obuiā
vrbana multitudine honoris cā tandeȝ rediit. q̄ q̄dem ex freq̄ntia inualitudinem
incidens ſe paulo poſt moriturū cognouit. Quare acceptis eccl̄ie ſacris coborta
tuſq̄ȝ cleꝝ ad pacē ⁊ cōcordiā. pōtificatus ſui anno. xviij. menſe. vj. die. vij. mo/
ritur q̄ntodecimo kal̄. februarij ſepeliturq̄ȝ in baſilica conſtantiniana.

Gelaſius ſecūdus ioannes antea vocat⁹ p̄ria caietan⁹ p̄re creſcētio nobili ge
nere natus ingenueq̄ȝ a teneris annis educatus ⁊ doct⁹ in mōte caſſino re-
ligionis fundamēta perdidicit ſub odriſio abbate viro ſanctiſſimo hanc ob rem
ab vrbano ſecūdo romā accitus. Uir ⁊ ipe ſanctiſſim⁹ ⁊ oīni laude dign⁹. ſi vitā
ꝯtinētiſſimā. ſi mores. ſi doctrinā inſpicias. Nā ⁊ cōſtanter ⁊ ſancte in tantis ꝑ-
cellis humanaꝝ ꝑturbationū vixerat. ideo vno oīm ꝯſenſu pontifex creatur. ve/
rū cincius fregepanis ira ob hāc electionē ꝑcitus q̄ꝑ vnū ex ſuis cardinalib⁹ col-
legio p̄poſuerat quē pōtificē eligerēt. in monaſterū palladij cū armatis ſatelliti
bus irrūpens refractis foribus obuiū quēq̄ā ꝑcutit. pontificē obtorto collo in
terrā deiectū calcibus ꝯterit in vinculaq̄ȝ conijcit. cardinales fugā parātes ex mu
lis ⁊ equis deijcit nullūq̄ȝ genus ꝯtumelie p̄termittit. Nō tulit tantā iniuriā po-
pulus ro. cōfeſti liberat⁹ in lateranū ducit̄ vbi de more coronat̄. Perſeq̄nte dein
de illū heinrico imꝑatore in gallias ꝯfugit vbi ab abbate cluniacēſi magnifice ⁊
ſplendide ſuſcipit̄ intereundū eccl̄ias in tillano ⁊ in tornaco dedicat. tandem ad
cluniacenſe monaſteriū ꝑueniens. Ibi dū multa ī eccl̄ie reformatōem tutelāq̄ȝ cū
regibus ⁊ principibus mollire̅t. pleureſi corrept⁹ pontificat⁹ ſui anno primo die quinto moritur. Sepeli
tur autem eius corpus intra limina cluniacenſis cenobij.

Anno mūdi.6313. Anno xpi.1114.

Caliſtus ſecundus guido antea vocatus natione burgūdus. vienenſis archiepiſcopus originē a re-
gibus francie anglie atq̄ȝ etiā alemanie ꝓſapia ducens ⁊ vt alij habent comit[i] burgūdie frater a car/
dinalibus qui cluniaci tum aderant pontifex creatur. verū non prius pontificiū habitum ſibi deſumpſit q̄ȝ
intellexit ſe ab hijs quoq̄ȝ cardinalibus confirmari qui rome ⁊ in ytalia remāſerant. Renūcijs cognita ro/
mam veniens populo obuiam prodeūte vrbem ingreditur congratulantibus oībus. Reb⁹ aūt ex ſentē
tia rome compoſitis beneuentū ꝓficiſcitur quo principes cōuenere qui iureiurando ꝓmiſerūt ſe in pote-
ſtate pape ſemꝑ affuturos. Inde romā rediens legatos ad heinricum imꝑatorem mittit. Qui pace ſine vl
la ꝯtentione compoſita ad vrbem redeūtes tabellam pacis ad lateranenſem baſilicam ſuſpendere publica
igit̄ leticia exorta eſt. Pontifexq̄ȝ interea beneuentū delatus infauſta in expeditione ſua multos ſibi cariſſi
mos febribus correptos amiſit. Et ipe mala pariter vſus valitudine lectica in vrbē eger meſtuſq̄ȝ relatus
eſt. at Caliſtus pontifex valitudine vix dum reintegrata concilium laterani nongentoꝝ patrum congrega-
uit. in quo cū pacem inter multas diſſidentes cōpoſuit. tū maxime eccleſiaſticum ſtatuȝ reformauit. Et q̄ꝺ
plurimi faciendū ē dn̄icum michaelem venetoꝝ ducem vt laborantibus apud hieroſolimā xp̄ianoꝝ reb⁹
ſubueniret miſſis cum vexillo eccleſie nūcijs exorauit. Tandem de deo deq̄ȝ hominibus bene meritus pon
tificatus ſui anno quinto. menſe decimo. die ſexto in dn̄o moritur.

Linea ſummoꝝ pontificū

Paſcalis ſecūdus

Gelaſius ſecūdus

Caliſtus ſecūdus

Linea imperatoꝝ
Heinricus quintus

Heinricus eius nomis q̄ntus p̄dicti Henrici q̄rti filius anno ab incarnatione dn̄i. M.c.vij. ab electoꝛib⁹ delect⁹ impare cepit ⁊ impauit annis. xx. Is viuente adhuc patre rex romanoꝝ declaratus genitorē bello fuerat pſecutus. quod maiori ex parte circa Leodiū coloniāq; eſt geſtū. Mouerat Aquiſgrano cū exercitu filius in genitorē Leodij agentē ducturus. ⁊ p̄miſſe cohortes apud Moſam pontē occuparūt cū paterni milites in illos delati p̄lio decertarūt priuſq; ꝙ̄ heinricus filius acceſſiſſet ſui pōte deturbati clade haudquaq; ſunt confecti. Receſſit itaq; Henricus filius in colonieſes fidē genitori ſeruātes auxilio archiep̄i fauētis ſibi fretus Coloniā paruo obſeſſo tp̄e recepit. Inde ep̄m Rothardū i Herbipoli ponēs ſecuritate ab vrbanis accepta dimiſſis ſaxonib⁹ cū bauarijs ad obſidiū Nurmberg diuertit quā vrbē expugnauit. ſoluto exercitu ratiſponā acceſſit. quē pater illico ſubſequēs Rubertū ep̄m in Herbipoli reſtituit ⁊ auxilio Ratiſponē ſiū filiū vrbe fugauit. poſtea reuerſus Leodiū cōſtituerat illi⁹ obſidionē priuſq; potiref nullaten⁹ relinquēdā. cōtinuaueratq; mēſes quatuoꝛ. cū pater ad annū regni vnde q̄nquageſimū co in angore animi ē defunct⁹. ⁊ heinricus ip̄e fili⁹ ei⁹ nomie q̄ntus regna quib⁹ tūc pociebaf retinuit iuſtioꝛe titulo gubernandā. Reliquūq; qd̄ in patris fuerat poteſtate a populis ē p̄miſſum inde annos q̄nq; primos accepti in paterni moꝛte regni Germanie illo cōfirmādo totos adhibuit. nec pontifici romano Paſcali ſecūdo ea rōe aliter moleſtus fuit ꝙ̄ q ⁊ ip̄e epōs alioſq; ecc̄iaſticos auſus ē in iuſſu pōtificis inueſtire. Cūq; pōtificē eā auctoritatē petitā cōſtantiſſime vidiſſet denegare dolis rē eſt aggreſſus ⁊ ad ſextuz regni annū veniēs cū exercitu in Etruriā oratoꝛes p̄miſit. q̄ oſtenſis mādatis regē ſpopōderūt ſi ad coronationē admitteref iuratuꝝ ſe oēm inueſtiturā oīno omiſſurū vt oēs regnoꝝ ſuoꝝ eccl̄ie iura ꝓpria. ⁊ btūs Petrus ſuū habeat patrimoniū ſic a Carolo Luduico Heinrico ſctō ⁊ alijs impatoꝛib⁹ factū fuerat. ea ſponſione ſolenni firmata miſit pōtifex ſutriū legatos q̄bus rex ex cōcepta rome foꝛmula iuramento p̄miſit. Venit itaq; Heinricus ad terciū ydus februarij ad mōtem gaudij q̄ ⁊ mal⁹ dicif. cui poſtea die ſigniferi cū vexillis ⁊ multitudo populi cū oliue romuſculis occurrerūt. cū eſt ventū ad ſupremos ſcalaꝝ atrij grad⁹ ꝓſtrauit ſe rex ad pōtificis pedes ⁊ eleuatū ille ad oris oſculū admiſit priuſq; introducere ꝓfeſſionē ex more impatoꝛiā fecit ⁊ tūc a pōtifice impatoꝛ appellatus ē. poſtea petijt impatoꝛē pontifex vt p̄miſſa ſeruaturus inueſtituris abrenūtiaret. ille ſurgens ſeceſſit ac Paſcalē cū vniuerſis eccl̄ie p̄latis p fraudē intercepit eoꝝ bona in p̄dā couertit. Poſtera die populus roman⁹ armis coꝛreptus ꝯtra theotonicos inſurrexit tādē vrbe eiecerūt. Impatoꝛ aūt in circuitu vrbis rome in vindictā oīa ſuburbana incendio conſumpſit. Romanis tn̄ vt ſe admitterēt muneribus doniſq; tentauit. vna tn̄ romanoꝝ vox fuit vt nūq; admitteref ꝙ̄ pontifex ⁊ cleri liberi eſſent. Cōpoſitis igif rebus impatoꝛ a pōtifice cōfirmaf ⁊ coronaf Voti compos fact⁹ in Germaniā cū pace redijt atq; Mathildē filiā regis anglie in Magūcia ſponſam accepit. Deinde decimo imperij ſui anno in ytaliā rurſus venit cū rite coronari non obtinuerit a Mauricio archiep̄o coronā accepit. Tandē in̄ man⁹ Caliſti pape iura eccl̄ie reſignauit abſolutionis bn̄ficiū impetrauit. Poſtremo dū inferioꝛes ptes rheni circuire parat in Traiecto friſie vrbe moꝛbo coꝛreptus diē clauſit extremū. Inde p coloniā ad ſpirā duct⁹ iuxta auī cultu regio ſepelif. Ad cui⁹ tumulū tale inſcriptū ē epitaphiū. Filius hic: pater hic: auus hic: proauus iacet iſtic. In eadē q̄z baſilica Spire de his impatoꝛibus p̄miſſis hec ſcripta i ſepuchꝛis marmoꝛeis ꝯtinēf. Conrad⁹ ſcd̄s ipatoꝛ romāoꝝ āno M.xxxix. nonas iunij obijt. Huius heinrici fili⁹ tercius dict⁹ niger romanoꝝ impatoꝛ anno M.lvi. obijt nonas octobꝛis. verſus ſeptētrionē ſcriptū extat huius. filius Henricus q̄rtus dictus ſenioꝛ ro. impatoꝛ M.c.vi. ſeptimo yd⁹ iunij obijt. Filius eiuſdem Heinricus q̄ntus iunioꝛ romanoꝝ impatoꝛ. Anno dn̄ice incarnationis M.c.xxv. x. kalend augusti obijt. hec addere libuit ob varia dicta hiſtoꝛicoꝛum.

Anſhelmus lucenſis ep̄us vir doctrina ac ſanctitate p̄cipu⁹ p hec tp̄a floꝛuit. q̄ operā dederat vt cenobiū tā amplū ſancti Benedicti io mantuano agro Mathildis impenſa edificaref. eodemq; in loco ſepultus. ac Mantuā deinde tranſlat⁹ in cathedralē ecc̄iam ne a vicinis furto ſubriperef cū miraculis continuo clarioꝛ fieret. vbi nūcuſq; miraculis clarus quieſcit.

Anſhelmus ep̄us

Anſhelmū q̄z aliū fuiſſe ea tēpeſtate ſcribūt. Is vir doctiſſim⁹ ⁊ apd̄ anglos tanti p̄cij habitus vt breui ex monacho abbas. deinde Cantuarēſis archiep̄us ſit factus ⁊ p̄clariſſima op̄a compoſuit de meditationibus. Curſde⁹ homo de libero arbitrio. de ſimilitudinib⁹ monologion. de p̄deſtinatione. ⁊ plura alia preſcripſit. nec dū. xv. ſue etatis annū attingerat cū mēte reuolueret vitā quō in deū erigere poſſet. patriā egreſſus partim in Burgundia. ptim in francia ac normānia ad ſanctitate pegit. ⁊ p̄ceptoꝛē Lanfrancū elegit qui in candonieſis cenobij regimine aſſumptus ip̄e pꝛioꝛis officio functus eſt grinlacenſem.

Felicia quoq; hec tp̄a fuerunt que etiam Sigibertum monachū balbatenſez virum ſpectate doctrine protulere qui in omni ſcientia literaꝝ ingenioſus. tempoꝛum deſcriptoꝛ poſt hec tp̄a obijt.

Ordo templatoꝝ

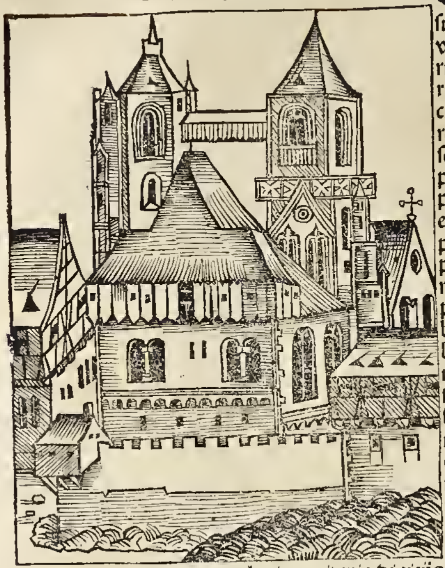

ORdo templatoꝝ militū (vt multi aſſeuerant) ſub Gelaſio iſto pontifice apud iheroſolimā initiuꝫ ſumpſit ⁊ ducētos ferme ꝑ annos ꝑdurauit. Aiūt eñ veteres poſt ſubactū a gothifredo clariſſimo Lothoringie duce ihrl'm regnū quoſdā p ios hoīes de milita ri diſciplina ꝯſpicuos. eo ꝙ peregrinos venerāda lo ca deuotione viſitātes incurſionib⁹ ⁊ latrocinijs cerne rent infeſtari. deo ſuā militiā deuouiſſe ⁊ apud iheroſolimā cōmorātes ꝑegrinātib⁹ vltro ſua ſubſidia impēdebāt. His primo numer⁹ paruus ⁊ volūtaria pau pertas. ⁊ magiſter vnus in porticib⁹ templi fuit. Ex q̄ etiā ſortiti cognomē. habitātes itaqꝫ nō longe a dñi ſe pulchro ꝑegrinos ingēti charitate ſuſcipiebāt atꝫ eos per ſacra loca armati deducebant. ⁊ inde ſine aduerſarioꝝ moleſtia reducebant. Hos vita fide ⁊ gr̄a multi peregrini in europā redeūtes mirūimmodū cōmendabant. ⁊ elemoſinas donariaqꝫ largiſſima eis conferebant. Cū plurimo pio opi adhererēt ab honorio ſummo pontifice palliū albū ꝓ habitu ⁊ vite regula ꝯceſſum eſt. cui pallio poſtmodū ab eugenio ſuceſſore rubea crux ſuꝑaddita. cui militarent clarius ꝓbuit argumentū. quibus ⁊ btūs Bernhardus abbas regulam cōpoſuit obſeruandā. Sane dū pene eos pauꝑtas no uerca libidinū viguit militie votū ⁊ viuendi exhibita norma optime obſeruata illos fecere ſanctitate florentes. Attamē dū pio opi vndiqꝫ xp̄ianoꝝ oꝑa affluēter opem afferūt. ſenſim ſubintrare delicie atqꝫ libidines incepere. ⁊ vti a principio relictis perituris diuicijs hoīes ſacro opi ſubintrabāt. ſic in ꝓceſſu quaſi ad paratos theſauros ceperūt impatientes inopie euolare. inde caſtris vrbib⁹ populis imꝑare. ſibi quietē. ſeruis bella cōmittere ⁊ militie magiſtratū oneris olim officiū in honorē potiſſimum ſublimare. quibus ſic ī decliuū a virtute labentibus eorum exterminationem ſub clemente quinto pontifice infra edocebimus.

Anno dñi milleſimo. xx. ab incarnatiōe (vt ſcribit Uincētius) cepit ordo tēplaris militie. qui dicūt ſcī Johānis hieroſolimitani. hi degunt ſub regula beati Auguſtini habētes habitū nigrū mō laycali ſꝫ cū cruce alba in pectore. qui deputati ſunt ad pugnādū corporaliter ꝯ infideles. quorum locus principalis Rhodis inſula. qui ſubdūt magno magiſtro rhodi. Similiter omnia eoꝝ oratoria ꝑ orbem diſꝑſa q̄ multa ſunt ⁊ opulēta. ⁊ q̄a pauci eoꝝ ſunt clerici. priuilegio tñ ꝑſonali ⁊ reali clericoꝝ gaudētes ſunt. horaſqꝫ ſuas ex oratione dñicali videlicet pater noſter indies ꝑficiūt. de quo inferius fiet mentio.

Apud Jndos generale ⁊ ꝓcipuū eſt cognomē ſuoꝝ patriarcharū Johānis ꝓſbiteri. q̄s in ꝓmis Matheus apl'us. deiñ eunuchus Cādicis regine in ethiopia ꝯſtituere. ⁊ Jndiā beat⁹ Thomas apl'us ad fidē conuertit. Johānes aūt ꝓſbiter non ſolū pontifex ſed et magnus imꝑator cenſet. Cui imꝑio duo ⁊ ſeptuaginta reges parere ⁊ tributa pendere quotannis dicunt. Jn quoꝝ regnis. xxvij. ſupra cētū archiepī ꝓſident. Jn ciuitate aūt ꝑmaxima noīe Bibrith ſedem pontificatus ⁊ imperij habent. Anno aūt dñi. M.c.xx. Johānes patriarcha vn⁹ de maximis Jndoꝝ romam veniens calixto pape cardinalibus ac ceteris ꝓlatis in publica aſſiſtentia narrauit quō ſanctus Thomas apl'us quotannis diuiniſſimo ſacramento populum in Jndia communicat manu ſua porrectū dignis ⁊ retractū ab indignis apud ciuitatem Hulnam.

Burdinus antipapa natione hiſpanus quē Heinricus q̄ntus imꝑator ſecūdo gelaſio pontifice viuo in ydolū erexerat ſutrij ſe continuerat. cui benedict⁹ nomē datū fuerat ꝑ id tp̄is apud vrbeꝫ romam ſecūdo caliſto pontifice romano rebus ecc̄iaſticis intēto contra eū pontificis nomē vſurpare volēs. Jn ea vrbe enim cetani comites tirannuli defenſauerant. Dumqꝫ caliſtus concilio intētus eſſet vias illi claudiam ⁊ aureliaиā adeo latrocinijs fedauerant vt nemo illis romā tutus ſecuruſqꝫ poſſet accedere. Quobrem caliſtus pontifex copijs vndiqꝫ contractis ſutriū obſedit. cuius oppidani infelice Burdinum e veſtigio dederūt. Jſqꝫ camelo ꝯuerſa in beſtie caudaꝫ facie, impoſitus romāqꝫ ꝑductus non minus in vrbe q̄ꝫ in toto itinere ridiculo plebi fuit. abſtinens tamen caliſtus ab iniqui hoīs ſanguine, illum in cauēſe monaſterium detruſit. Multa interim caliſtus in Rogerium Sicilie comitem ſe regem ytalie appellantem animo non minus celſo q̄ꝫ irato dum molit obijt vt ſupra ꝓmiſſum eſt.

Bernhardus clareuallenſis abbas natione burgūdus. hic ex caſtelliōe burgū
diorꝝ caſtro nobili ortū habuit ex parētibus nobilib⁹. cuius pr̄ Teſſelinus
miles ſtrennuus ac deuot⁹ opidi de fontanis ꝓpe diuionē. mater Acleth ex caſtro
montis barri. que p̄ter Bernhardū terciogenitū q̄nq; filios ac filiā ſanctimonia/
lem in lucē ꝓduxit. q̄s cibis cōibus ac groſſioribus (vt liberius ī monaſterijs deo
ſeruire poſſent) enutriuit. Uidit aūt ſomniū dū in vtero geſtaret bernhardū catel-
lū candidū in dorſo ſubruffum ⁊ latrantē p̄ſagiū futurorꝝ vt magnos latentos in
detractores eccīe faceret. Cū. xxij. attigiſſet annū cū. xxx. ſocijs (relicta domo pater
na) in ciſtercienſi monaſterio anno M. c. xij. religiōis habitū deuotiſſime ſuſcepit
q̄d a Stephano religioſiſſimo viro an̄ p annos. xv. firmatū extitit. in q̄ tantū ꝓfe
cit vt breui tp̄is ſpacio ob maximā ſanctitatē ⁊ doctrinā clareuallēſis abbas ab oī
bus creatus fuerit. cui quidē loco maxīa cū gloria p ſex ⁊ triginta annis p̄fuit. ⁊ ī
vita ſua monaſteria centū ⁊. lx. ſui ordinis extruxit. illuſtrās eccīam ſanctitate vite
et ſuauitate doctrine ⁊ miraculorꝝ glīa. Preter enī laudabilē vitā ⁊ ſanctitatē ma/
ximā īgenij ſui plurima edidit monimēta. de ꝯſideratiōe ad eugeniū papā. de cāti
cꝭ cāticorꝝ. de amore dei. librū meditationū ⁊ plura alia: omelias q̄z varias. ep̄las
ac ſermones. Cū apud oriētales ediſſa vrbs xp̄ianis ablata eſſet bernhard⁹ tantā
noī xp̄iano iniuſtā ignominie notā īdigniſſime tulit. Is pricipes p̄latos nobiles
et populos galliarꝝ pene ſinglos adiēs incūdā eē expeditione vexilla crucꝭ ī barba
ros ꝓferēda ꝯcionabūd⁹ clamabat. ⁊ cōradū ro. regē ducēde expeditionis mun⁹
induxit. Deniq; p⁹ mlta miracula ꝑpetrata cō/
ſūmatis vite ſue annis circiter. lxiij. obdormi/
uit in domino.

Sommium de B. Bernardo

Sanct⁹ Bernhard⁹ abbas clareu ellenſis

Petrus alfonſus

Petrus alfonſus circa annū dn̄i M. c. claru
it genere iudeus antea moiſes vocat⁹. q̄
relicto iudaiſmo baptiſmi ſacramētū deuotiſſi
me ſuſcepit. ac librū pulcherrimū p modū dia/
logi elegātē cōpoſuit in q̄ contra iudeos ⁊ ſar
racenos egregie diſputat. Alij tn̄ ſcribūt illuz
ad conuerſionē veniſſe circa ānū dn̄i M. c. vi.
et ab Alphonſo hiſpanie rege ex ſacro fonte
ſuſceptū. ⁊ id factū ī die natalis aplorꝝ petri ⁊
pauli. vn̄ ob venerationē ⁊ memoriā ei nomē
impoſitū fuit petrus. ⁊ ob hoc alphonſi cog-
nomētū habuit. ea geſta ſunt in ſede hoſtiēſis
ciuitatis. qui poſtea chriſtianā legē omnibus
preſtantiorē eſſe concluſit.

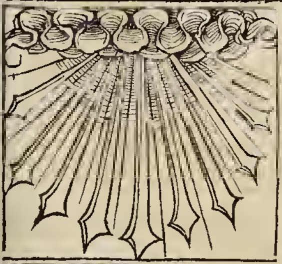

Sacro igne hac tēpeſtate in occidēte mlti
accēdūt. mēbris īſtar carbonū nigreſcē
tib⁹. q̄obrē anno dn̄i M. c. xxviij. mlti d pa-
go ſueſſionico ſacro igne ſuccēſi ad eccīam b. marie ī ciuitate ſueſſiorꝝ ſi/
tā conuenerūt. ibi diebus paucꝭ miaz dei ⁊ beate Marie preſtolantes ſa
lutē conſecuti ſunt.

Sanguis hoc anno idib⁹ iunij in agro emi-
liano ⁊ flāmīeo pluit ⁊ apud rauenā ⁊ parmā. q̄ res plurimis ter
rori fuit.

Porca quedā in liginenſi porrochia teſte vincētio gallo enixa ē por
cellum hoīs faciē habentē. eodē quoq; anno pullus galline q̄drupes nat⁹ eſt

Acies ignee apparuerūt in celo q̄ p totū celū ſperſe plurima parte noctis viſe ⁊
ſtelle pplures de celo ī terrā cecidiſſe viſe ſunt. ſupfuſa aq̄ fum⁹ cū ſono exibat

Hiēs inſup aſperrima fuit ꝓ q̄ ſtatī valida fameſ
ſubſecuta ē. ac hoīm mortalitas lueſq; aīaliuz
agreſtiū ⁊ domeſticorꝝ. ſtrages quoq; auiuz mutuo
concertancium extitit.

Terremotus p̄terea in ytalia multis ī locis q̄dra
ginta dierꝝ ſpacio ꝑdurauit vt ville amote ſint.

Luna. xiij. intēpeſta
noctꝭ ſtell' lucētib⁹
eclipſim paſſa verſa ē in
colorē ſanguineum.

Monſtrū quoddā ge
mini corpis mulr
peperit ante habens faci
em homis retro canis.

Iohannes de tempo-
ribus qui fuit armi-
ger caroli magni ⁊ vixit
annis. ccc. lxi. moritur.

Linea sumoꝝ pontificū

Honorius secundus

Anno mūdi.6323. Anno christi.1124.

Honorius secundus q̄ ⁊ Lambertus flagnani imolensis agri genitus Hostiensis epūs eo tp̄e pontifex creat̄ q̄ Balduinus ab hostibꝰ p̄cio redemptꝰ antiochiā iherosolimitano regno adiūxit. Honoriꝰ etsi obscuro loco natus erat tn̄ lr̄atura ⁊ moribus tanto magistratu dignus videbat̄. verū nō adeo eius ingressus laudat̄ cū ambitiōe quorūdā potiꝰ q̄z oīm bonoꝝ pōtificatū inierit. nā populus ip̄e Saxonē sancti Stephani cardinalē pontificē p̄cupide nimiū optabant. id q̄z se cupere leo fregepanis ostendebat. At vero cū id velle Leonē cardinales quidā cernerēt ne ex eius sententia pontificē legerēt omisso Saxone Thebaldū sancte anastasie p̄sbiterū cardinalē pontificē delegūt quē Celestinū appellarūt. tūc Leo nō amplius īmorandū ratus Lambertū de q̄ ante p̄missum pontificē p̄ponit. cleroq̄z electionē approbante. q̄ inde oīm cōsensu pontifex maximꝰ cōsalutat̄. qui cardinales quosdam viros insignes creauit quoꝝ opa postea magnis in rebus vsus est. At vero cū in pontificatu recte gubernato quinquēnio ac mensibus duobus vixisset collachrimantibus omnibus morit̄ ⁊ in basilica lateranensi nullo non genere honoris adhibito sepelitur.

Innocentius secundus

Innocentius secundus ad annū salutis tricesimū ⁊ vndecies cētenū Honorio successerat. patria romanꝰ ex Thiberina regiōe patre iohanne. qui pontificatu suscepto statim in Rogeriū Rogerij comitis sicilie filiū mouet. Is sese ytalie regē appellans egre tulit adeo vt iracūdia magis q̄z viribus ad eā rē aggrediendā necessarijs fretus tumultuario cōtractū impetu exercituz in illū duxerit tanta p̄fectus celeritate vt apud scti Germani opidū improuisu impetu sit repulsus. oppidoq̄z capto. at Guilhelmus calabrie dux Rogerij filius cū exercitu veniēs comisso p̄lio pontifex cū cardinalibus capti gloriā adeptus est. Rogerius tamē modestia vsus pontifice cū suis liberato quicq̄t voluit ab eo p̄ter regni titulū impetra uit. reuersus romā Innocētius Adulterinū pontificē nouū sibi suffectum reperit. Petrū petri leonis filiū qui se Anacletū pontificē appellaret. Is spoliauerat absente Innocentio primarias vrbis eccīas aureis argēteisq̄z ornamētis et cōflata inde ingenti pecunia multos in vrbe corrūperat. Quobrē sibi ⁊ suis timēs Innocētius Conrado Sabinensi ep̄o cardinali vicario suo in vrbe relicto roma migrans cuz cardinalibꝰ ⁊ curia p̄ pisas ⁊ genuā ad Philippū regē in frāciā est delatus. Inde celebrato apud claꝝ montē cōcilio Petrū antipapā ⁊ sectatores cuz damnasset Aurelianū se cōtulit. In belgis deinde habito cōcilio in ytaliā cū Lothario imp̄atore redijt. Celebrato apud placentiā cōcilio pisas se contulit. ⁊ cū genuensi populo rebꝰ breui cōpositis. tandē romā accessit pontifice in lateranū ⁊ rege in auentium montē a populo p̄ductis quies pata ē maxima ciuitati. celebrataq̄z synodo laterani cōstitutōz q̄ extat. Ne q̄s in clericū manꝰ audeat inijcere violentas inter alia fecit. afflixit vero huius pōtificis extremo tp̄e oēz ytaliam fames valida. pontificatꝰ sui anno. xiiij. mense. vij. die. viij. moritur.

Celestinus secundus

Celestinus secundus Guido antea vocatꝰ scti Marci p̄sbiter cardinalis natione tuscus mortuo innocētio ad annū salutis terciū ⁊ q̄dragesimū supra vndecies cētenū pōtifex creat̄ oīm cōsensu. Fuit aūt ortus e castro felicitatis q̄d nō nulli ciuitatē castelli esse affirmant Typhernū ab antiq̄s appellatū. Hic btūs in hoc tantūmō dici potest q̄ nullis seditionibꝰ toto suo pōtificatu ob breuitatē tp̄is vexatus fuerit. propter hanc vt arbitroꝛ causam. q̄a vbiq̄z peste laboratū ē. ex q̄ ⁊ ip̄e pōtificatus sui mēse q̄nto morit̄ sepeliturq̄z in lateranensi.

Otto epūs Babēbergensis

Otto Babenbergensis epūs ex Sueuia ingenuis ortus parentibꝰ lr̄is traditus ⁊ Poloniā aggressus eā linguā didicit. Auxilio inde ducisse Polonie i curiā henrici imp̄atoris assumptus post Ruptū fauente henrico in ep̄m Babēbergensem ordinatus. Postea cū annis q̄tuor p̄fuisset Pomeraniā p̄uinciaz adijt. ea eni iuxta mare sita in refusionibꝰ triangularis apparēs que i occeano Daciā habz in alia Prussiam ⁊ in tercia parte Poloniā attingit vsq̄z ad Saxoniā quā sua suaui doctrina ac miraculis relictis ydolis deo reddidit ⁊ ad xp̄i cultū reduxit. Varia q̄z monasteria in plerisq̄z locis extruxit. Celeberrimū q̄z fontis salutis cenobiū auxilio comitū de Abenberg p̄dijs auxit. Apud Ratisponā Pruuēnig ⁊ alia monasteria i ep̄atu halberstatēn patauiēsi ⁊ aq̄lēgiēsi fundauit. Is itaq̄z vir sctūs ⁊ multis virtutibꝰ adornatꝰ Anno. M.c.xxxix. plurimis miraculis clarus morit̄. Sepultus in choro cenobij montis mōachoꝝ quē locū singulari affectōe sp̄ coluit ac edificijs ornauit ⁊ fontē plūbeis fistulis e vicino mōte i monasteriū reduxit ⁊ a pōtifice ob miracl'a ⁊ eas res in sanctoꝝ confessorum cōsortiū refertus est.

Balduinꝰ rex.iij.ihrlime

Balduinus eiꝰ nomis terciꝰ iherosolimoꝝ rex prioꝛ Balduini cōsobrinꝰ fuit. qui anno scdo regni sui gazi in turcoꝝ minoris Asie ducē supatū ꝯphendit. sequēti anno Damasci regē ex improuisu iherosolimā hostili aīo petentē fudit. antiochiāq̄z ciuitatē iherosolimitano regno adiūxit. deīn Asclaonitaꝝ regē vnico p̄lio repulit. ⁊ Balduinū damasci regulū. tādē defūctꝰ nullū filiū s̄ vnicā tm̄ filiā dimisit.

Linea imperatorum
Lotharius ſecundus

LOtharius q̄ ꝛ lintherius dux ſaxonie frē gebhardo. defuncto heinrico quinto ſine liberis. principibus magūtie cū legato eccl'ie romane cōuenientibus in demortui heinrici impatoris locū legitimis ſuffragijs ceſar creatur. licet valde renitens ꝛ ſe tanto honore indignum dicens. voto oīm ad regnū tractus fuit. anno dn̄i. M. cxxvij. Is anno primo in bohemos ſibi rebelles bella geſſit. nō ſine ſtrage ſuoꝝ militū. Progeniē deinde heinrici caſtigās ideo fridericū ꝛ frēm ei9 conradū nepotes ex ſorore heinrici impatoris rebelles habuit. Vn̄ in eius odiū conradus a quibuſdā rex declaratus fuit. habita deinde pace. eo viuēte quieuit. Imperio itaq; ſuſcepto illico Innocentiū papam a petro antipapa roma pulſum in gallia apud leodiū adijt. ſacro adact9 ē expeditionis breui parande. cū qua tut9 romā vere ꝓximo duceret. Et magno cōfeſtim exercitu compato in ytaliā cū pontifice venit. Romāq; ingreſſi pōtificem ī lateranū ꝑduxit. ꝛ mira felicitate ſtatim oīa ad ſalutē redegit. Cui9 beneficio ductus innocentius ipm̄ imperij corona ſolenni pompa coronauit. Qui mox ī germaniā ad cōprimendos bohemoꝝ motus redijt. qbus ſuperatis. Cū pontifex piſas cōuocatū ex vniuerſo orbe aggreſſus ē cōciliū celebrare. in quo cōſtitutiōnes quaſdā edidit. Illico rome ꝛ in rogerij principatu ſtudioſi ꝑ pontificis innocētij abſentiā caput attollere ceperūt. Viribus maxime innixi quas rogerius offerebat. Quare acceſſit9 a pontifice lotharius imperator romā cū exercitu aduolauit. ꝛ reductā claſſem pauloante piſani parātiſſimam eduxerūt. Pontifex aūt ꝛ impator terra ꝓfecti. rogerius ſibi timēs dū in ſiciliā confugiſſet oīa amiſit q̄ in terra ytalie occupauerat. Cui cuſtodiente terre pontifex rainonē lotharij impatoris comitem attributo ducatus apulie titulo cum aliquot germanoꝝ cohortibus ꝑfecit. Tantis rebus nō magis feliciter q̄ faciliter confectis. redierūt in vrbem principes. Et lotharius in germaniā reduxit exercitū. Hic itaq; impator multe prudentie ac clementie princeps fuit. Qui in toto ſuo imperio nil geſſit qd̄ merito ab aliquo reprehendi potuerit. Qui tandē de deo. deq; hominibus bene meritus in prīam ſuā iter faciens. verone morbo correptus ſine filijs vitam finiuit.

Fulco q̄ntus rex hieroſolime

FVlco andegauenſiū comes balduini ꝓcedentis gener. in quartū hieroſolime regem ſuffectus erat. Regnauit aūt annis. xj. Hic xp̄ianiſſimus vir fuit. ꝛ in armis acerrimus ꝓpugnator. In hūc igitur fulconē regem q̄ duobus filijs militaris rei ſcientiſſimis vteret legatis rariores barbari impetus fecerūt. Primoſq; oīm turcos ſinū circūcolentes perſicū. innumera viroꝝ milia ſtatuiſſe in xp̄ianos hieroſolimā vſq; ducere. Rex factus ē certior q̄n antiochenū illi agrū populabūdi ceperant infeſtare. Duxit tn̄ in illos ꝛ cōgreſſus audaciſſime irruentib9 tria milia interfecit. totidēq; ex eis captos tanq̄ in triūphū hieroſolimā ligatos traxit. Ad quā turcoꝝ cladem excitus rex alapꝫ gente turcus. non magis ſuis turcis q̄ arabibus. Caldeis. Babilonijſq; auxiliaribus copioſiſſimo fretus exercitu ediſſam inuaſit meſopotamie ciuitatem. qua balduin9 Gotfredi frem qui poſtea fuit ſecūdus hieroſolime rex potitus fuit. Captaq; a barbaris vrbs ſumma ꝛ alias inaudita crudelitate direpta ē. Nam preter occiſionem in omni etate cōmiſſam. archiepiſcopus ꝛ clerus oīs quod fidem xp̄i abnegare noluerūt gladio appetiti ſunt. Et qd̄ oīa ſupare viſum eſt mala. ſpecioſiſſimas ex noſtris mulieres. ꝛ nobilitate ꝓſtantiores. quas barbari ſuper altare ſancti Joannis baptiſte qd̄ ſciret nr̄is religioſiſſimū eſſe violauerūt. Ediſſam eſſe vrbem illā nobilem medoꝝ. Ad quam ſacre tradūt littere tobiam filiū ſuū miſiſſe gabello. quāq; btūs thadeus aplus ad fidē xp̄i ꝑdicationis diuini verbi ac miraculoꝝ virtute ꝯuertit. Et in qua (btī thome aplī oſſibus decorata) abagarus rex fuerit. q̄n ad dominū ihm̄ date eple ſue fidei ꝓmeruit ſcripta manu dei r̄nſa pcipe. Que poſtq̄ q̄tuor ꝛ. xl. annis a xp̄iano pplo fuerit refecta. ꝑter humane ꝯditionis mores talia a barbaris ſit ꝑpeſſa. q̄ nulla rōne ſint niſi a perditiſſimis tolleranda. Fulco aūt rex quid ea ſibi poſtularet accepta calamitas minus q̄ oportuit conſiderans dum leporem ex acconenſi agro exagitat. equo in caput verſo occubuit. balduinuſq; filius eo nomīe rex tercius. regni titulū gubernationemq; accepit.

Hugo abbas

HVgo abbas cluniacenſis auguſtudineſis indigena fuit patre dalmatio. defuncto odilone licet renitens de volūtate oīm factus abbas. bonus ſcīa. melior cōſcia. optimus tempantia. forma angelicus. moribus compoſitus. ſermone ſuauis. Tandē ſenio grauatus pontio ſucceſſori cōmiſit. vt humilitatis ꝛ innocentie theſauros cuſtodiret. ꝛ in domino quieuit.

Helinandus epūs

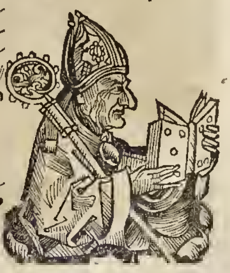

HElinadus item laudunen̄. epiſcopus in oīni ſanctitate preclarus floruit. Et maurilius epiſcop9 rothomagenſis miraculis inſignis claruit.

Patauia preclara.diueſq̧ olim ciuitas.inter danubiũ.Enũq̧ ſita.quam priſci ceſares eccleſie tradide
runt.vernacula lingua paſſaw appellata.Danubius ex montibus ſueuie venit. ynus ex alpibus. q̃
germaniam ab ytalia diſterminatzt.atq̧ in loco mixtus danubio nomen ammittit.Urbs ipa in longũ ten//
ditur.nec magno negocio formã inſule ſuſciperet.Si quis ab eno.foueam in danubium duceret. Nec ymi
quingenti paſſus ſunt ex vna.in alteram aquam.Super yno pons eſt ligneus.qui ſexdecim habet arcus
ꝛ ciuitatis partem que transflumen eſt ciuitati maiori coniũgit.Eſt ꝛ alius pons ſuper danubiũ. per quez
via eſt ad montes qui bohemiam reſpiciũt.Poſt hos montes fluuius alius niger admodum perlabitur.
qui ex boemia veniens oppidulum iudeoꝝ.Et terciã pataue partem diuidens ſub caſtro preſulis danu-
bio.quaſi ex oppoſito yno ſe immiſcet.Itaq̧ tria flumina vno in loco coniũgũtur.ac propterea locum iſtũ
quidam verbo ytalico paſſum hoc eſt tranſitum vocitant. Nam ꝛ per hunc locum merces ytalie in bohe-
miam ferebantur.Et ſuperiores theutonici auſtriam vel hungariam petebant.ſicut ꝛ hodie fieri videm⁹.
In medio vrbis templum eſt diui ſtephani primi martyris huius epiſcopatus patroni.egregie ceptum.ſ;
nondum perfectum.Chorus hic admodum pulcer edificatur.apud hoc templum edes epiſcopi ſunt ad eã
partem que reſpicit ynum.tum capaciſſime.tum ſplendidiſſime.Transdanubiũ due quoq̧ ſunt arces epi
ſcopi altera in ſummo montis cacumine.altera in radicibus apud aquas vbi danubius ꝛ niger bohemie
fluui⁹(q̃ etiã fert vniones)ↄiũgũť.Eſt ad ſublimiorẽ arcẽ grãdis aſceſus atq̧ difficilis.q̃ tãtũ ex vno ãgu//
lo p̃t oppugnari.Sz tot ibi mũitiones addite ſunt tã muroꝝ q̃ʒ foueaꝝ vt expugñri poſſe nulla vi hoĩm
videať.Ibi ꝛ aule ſunt ꝛ camere ſplẽdidiſſime.q̃s q̃ viderit. nec ornaci⁹ aliq̃d.nec mũici⁹ vſq̧ eẽ putaue-
rit.at vbi deſcẽderis ĩ arcẽ q̃ ĩfra iacet ornatũ maiorẽ videbis.teſtudinatas cameras.ꝛ aulas q̃ʒ pl'es:ſunt

em̄ theutonici mirabiles mathematici. om̄es quoqꝫ gentes in architectura ſuperant. Ornaturqꝫ hec ciuitas inſignis putauia corporibus ſancti valentini. qd taxilo dux baioarie ad eū locū deduxit. Et ſancti maximiliani archiepi laureacenſis. p. s. Rupertū ex laureata in patauiaꝫ tranſlatū. Fuit em̄ laureata vrbs ad modū inſignis in ampla campoꝝ planicie. Et ſup flumē qd anaſum vocant. a quo nūc vrbs nomē anaſum habet. Ubi olim eccleſia metropolitica floruit. laureacenſis dicta. beatuſqꝫ maximilianus (vt premiſſuꝫ ē) archiepiſcopatum rexit. Et inde martyrio coronatus fuit. Sed poſtqꝫ athila rex hunnoꝝ. vrbem hanc deleuit vbi arx erat. opidū ex nomine fluminis reſtrictum eſt. Sedes vō metropolitica in Saltzburgā trāſlata

Hugo de. s. victore

HUgo de ſancto victore natione gallus. ex caſtro ſancti victoris canonicus (vt multi affirmant) regularis ⁊ pariſienſiuꝫ clariſſimus doctor. Circa annos domini mille centum floruit. Singularis in vite probitate ⁊ ſentētia eruditus in omnibus artibus liberalibus. vt nullus ei ſuo tempore equalis haberet ideo in multo precio fuit. Qui preter ſanctitatem de q̄ mira legūtur. tum docendo. tum ſcribendo multis admodum prefuit. Et poſt plura reliquit monumenta. De ſacramentis valde neceſſariū librū. ⁊ alia opuſcula. ſ. didaſcolicon. de diſciplina monachoꝝ ſpeculum ⁊c̄. Sermones quoqꝫ elegantes cōpoſuit. Infirmatus ad mortem cum vicio ſtomachi ob vomitū laboraret ne ſacramento irreuerentiam faceret: ait. Aſcendat filius ad patrem ſuum. ⁊ ſeruus ad dn̄m ſuum qui fecit illum. Et eucariſtia diſparuit. Et vir ſanctus deo ſuo ſpiritum reddidit.

Hugo de folieto

HUgo alter de folieto q̄ ſcti petri corbiēſis aſſerit fuiſſe canonic⁹ ſinglaris eloq̄utie vir q̄ libꝝ de clauſtro aīe admodū notabilē edidit. in q̄ de ſecuritate clauſtri. ⁊ periculis ſeculi. Et de ordinatione clauſtri materialis. de abuſionibus clauſtri. Et de clauſtro celeſti varia narrat laude digna.

Linea ſummoꝝ pontificū

Lucius ſecūdus

LUcius mortuo celeſtino ſucceſſerat. ꝑ cuius tꝑa ꝑlatus ad latinos infau-ſtus ediſſe direptionis ⁊ nroꝝ cladis ac ignominie acceptus nūcius. ⁊ no-ſtroꝝ aīos in noue expeditionis congregāde ardorē inflāmauit. Js lucius ſecū-dus pr̄ia bononienſis pr̄e alberto tituli ſancte crucis in hierl̄m p̄ſbiter cardina-lis fuit. quā quidā baſilicā ferme collapſam ꝓprijs expenſis reſtituit. Qui inito pōtificatu nil pretermiſit. qȯ ad expeditionē hieroſolimitanā admodū neceſſa-riā ꝑtinebat. Hac eīn clade audita bernardus clareuallenſis vir ⁊ ſcītate et do-ctrina inſignis. vt p̄miſſum ē. ꝓcinium religionis xp̄iane aſſumēs. principes oēs xp̄ianos tū lr̄is. tū nūcijs adhortatus ē. vt crucē in ſarracenos xp̄i vexil-lum ſumerent. Veꝝ dū pontifex in his ꝟſaret̄ peſte abſumitur. pontificatus ſui menſe vndecimo. die quarto. ac in baſilica lateranenſi ſepelitur.

Anno mundi. 6345. Anno xp̄i. 1144.

EUgeni⁹ tercius piſis oriūdus. ſancti anaſtaſij abbas in monachū antea a bernardo viro ſanctiſſimo electus. defuncto Lucio pontifex in eccīa ſancti ceſarei erat ſuffectus. maiore ſanctitatis q̄ꝫ reꝝ gerēdaꝝ pericie ſpe a pr̄ibus de-lectus. Cū tn̄ poſtea haud quaq̄ꝫ min⁹ prudētia quā bonitate valuerit. Qui vbi romanos inſtare minis etiā cognouit. quo ſui ꝯfirmaret̄ ſenatores noctu abijt In ſabinoſq̄ꝫ farſenſe monaſteriū delatus cardinalibus ⁊ curialib⁹ roma accer-ſitis conſecratus ē. Veꝝ cū poſtea romanoꝝ nō minas tantū. ſ etiā facta cōte-neret. pacē cum pontifice conſtituerūt ea cōditione vt in ſedē ſuā pacificus redi-ret. fuitq̄ꝫ ſolenni pompa ⁊ ſumma populi leticia introductus. Qui poſtea cum reſciſſet romanos nequaq̄ꝫ bono animo ſ fraude in grām ſecum rediſſe. inſidi-as veritus tyberi dilabit̄. quē romani haud ſecus q̄ꝫ Gelaſiū olim armis teliſ-q̄ꝫ iniectis ꝓſecuti ſunt. appulſus piſas. illico in franciaꝫ nauigauit. Repertum ibi beatum bernardū. didicit rem eccleſiaſticam peſſimo in aſia eſſe loco. ambo ſancti viri ludouicum regem francoꝝ orauerūt. vt cruce inſignitus expeditione contracta conſtantinopolim ſe contulerit. Tandem cū erat annus ſalutis ſecūd⁹ ⁊ quinquageſimus ſupra decies centenū. Eugenius pontifex in ytaliā eſt reuer-ſus. Quē romani bene ⁊ honeſte acceptum in lateranenſem deduxerunt. Jſq̄ꝫ ī vno quē ſuperuixit anno preter compoſitā rem eccleſiaſticā vrbes tarracinā. ſy-tiam. ⁊ norbam ⁊ fumonis arcem. quas tyranni occupauerāt in deditionē rece-pit. Et tybure obiēs in beati petri baſilicam eſt delatus. Pontificatus ſui anno octauo. menſe quarto. die vigeſimo.

Eugenius tercius

Anaſtaſius qrtus

ANaſtaſius quartus. patria romanus. patre benedicto abbas antea ſancti ruffi veliterne dyoceſ ex cardinali pontifex creatur. Adeptus autem pōti-ficatum calicem pulcerrimi operis magneq̄ꝫ eſtimationis lateranēſi baſilice cō-donauit. Et edes egregias apud pantheon quod ſanctam mariā rotundam vo-cant breui edificauit. plura quoq̄ꝫ mente deſtinauerat tū ad dignitatem eccleſie tum ad ornatum vrbis ro. ꝑtinentia ſi ei aliqn̄ viuere licuiſſet. laboratū eſt hoc tempore fame in tota ferme europa Anaſtaſio clam ⁊ aperte pauperibus ipſis elemoſinas prebente. Qui pontificatus ſui anno vno. menſe quarto die quarto ⁊ vigeſimo moritur. Sepeliturq̄ꝫ in lateranēſi baſilica conca porphiretica.

Richard⁹ de ſctō victore

RIchardus de ſancto victore. Vir quidem doctrine ſpectabilis. canonic⁹ re-gularis ſancti victoris pariſienſis. Qui ſine vlla dubitatōe diſputator acu-tiſſimus per hec tempora pariſius clariſſimus ⁊ inclitus fuit. Qui preter ſancti-tatem etiam infraſcripta grauiter quidem ⁊ copioſe edidit opuſcula. videlicet de trinitate. de ſpū blaſphemie. de poteſtate iudiciaria. de ptāte ligandi ⁊ alia. Ser-mones ad populū elegantes ⁊ doctos.

Malachias ep̄us

MAlachias ortus in hibernia vbi educatus ⁊ edo-ctus. Cui⁹ parentes genere et potentia magni ex-titerūt. Qui in ciuitate ardinacha a malachia qui ī cel-la eccleſie deo ſeruiebat formā vite accepit. Anno dein-de etatis ſue. xxv. ordinatus preſbyter vices ep̄i geſſit Vacante epiſcopali ſede eo renitente trigeſimo etatis ſue cōſecrat⁹ ep̄s conereth introductus ad hoīes beſti-ales quos ad mores optimos perduxit. inde poſt mortem celſi in archiepiſcopū aſſumptus intrans ardinachū totius hibernie metropolitanus efficitur. Ne dū aūt hiberniā ſua doctrina ac miraculis illuſtrabat. veꝝ ⁊ ſcotiā. Cumq̄ꝫ hebernia pallio careret. qȯ ab innocēcio ꝓmiſſum erat. accedēs igit̄ Eugeniū ꝑtranſiens clarenallē febre corrept⁹. poſtea in domino quieuit. Sepultus in oratorio beate marie. Anno. Mc. xlviij. quarto nonas nouembris.

Conradus eius nomis tercius Heinrici quinti nepos genere Sueuus Lothario imꝑatoꝛe rebus hūanis exempto apud cōfluentiā cōmuni principū voto ad gubernandū impiū aſſumit̃ p̄ſente Theodoꝛico poꝛtuēſi epō aplice ſedis legato. a quo deinde aquiſgrani coronā regni accepit ⁊ imperauit annis. xv. reſiſtebāt tn̄ ſaxones ⁊ heinricus bauarie dux. heinric⁹ cognominat⁹ ſuꝑbus. Cōuentio principū babenberge poſtmodū extitit. vbi cum vidua Lotharij ad pacem ⁊ gratiā regis ſunt recepti. Heinricus vero bauarie dux qui inſignia imꝑialia ī caſtro Nurmberge occupabat cū ad regnū aſpirabat. coactus tandem crucē lanceā ⁊ alia reddidit. iudicio principū a rege ꝓſcriptus quatuoꝛ comitatus militibus ſaxoniam petijt. vbi vitā finiuit. Conradus igit̃ qui in regnū romani noīs ſucceſſerat. habita pace in germania in militiā nomē dedit. Fuit em̄ princeps inclitus ac clemens a diuo Bernhardo abbate plurimū dilect⁹. cuius hoꝛtatu in ſarracenos crucē vna cū ludouico frācoꝝ rege ac alphonſo hiſpanie. ⁊ heinrico anglie regibus alijſq̄ plurimis principibus ſumpſit. at conradus copijs nō ex Germania magis q̄ Gallijs fretus ingenti multitudine quam eterne vite ſpes accepto ſalutaris crucis ſigno traxit Conſtantinopolim eſt delatus. hemanuelq̄ ſecundus grecoꝝ imꝑatoꝛ vir celeſtiſſimus chriſtiano nomī cōtra ac ſimulabat hoſtis aduenam ducē blande exceptū q̄tū potuit doloſis artibus in ſuā pollicere amiciciam eſt adnixus. ꝑcibuſq̄ cōpellitur nullo cōꝑato cōmeatu iconiū ſtatim ducere. ſe em̄ p̄ſtaturū oīa que exercitui neceſſaria erant Hemanuel pollicebat̃. Obſeſſa ē vrbs natura ⁊ artificio munita aliq̄diu ⁊ acriter. ⁊ dum tātus deſidet magis q̄ oppugnat exercitus valitudo ⁊ nō magis coꝛpoꝝ q̄ animoꝝ egritudo quoſq̄ valētes deq̄ ac inualidos debileſq̄ conſternat. Nec ſatis intellectu eſt tūc qđ ab ipīs poſtea reſcitū grecis moꝛboꝝ q̄litas effectuſq̄ edocuit gipſum farine ac pani quē greci impoꝛtarē fuiſſe cōmixtum. Quobrez Conradus re infecta in Thraciā retroceſſit. Poſtea cōradus lodouicuſq̄ reges greci imꝑatoꝛis dolos malis ſuis edocti iuuenū conuenientes exercitum Balduino regi hieroſolimitano ſuā operam ſunt polliciti. viſumq̄ eſt nihil magis conducere q̄ damaſcum copias ducere. tādem iheruſalem ꝑueniēs ſecutus fuerat lodouicū regē diuerſo itinere poꝛtuenſis quidē epūs cardinalis quē Eugeni⁹ papa ſedis aplice legatū miſerat iheroſolimā. itaq̄ ducturi in Damaſcum tres xp̄iani reges. cardinalem q̄ꝫ legatū ⁊ ſimul patriarchā iheroſolimitanum. multos quoq̄ꝫ epōs expeditiōi intereſſe curauerāt. iunctis copijs animiſq̄ magnis conatib⁹ obſident. quā vrbē ſeruos abrahe fundaſſe cōſtat loco cāpeſtri naturaq̄ arido ſed artificio vbere atq̄ fecundo. ager em̄ effoſſis cuniculis ductiſq̄ fiſtulis vnde irrigari poteſt mirā vbertatē ꝑ ſe fert. Paruus amnis in regione vnicus ꝑterlabēs lingulā quandā facit in qua caſtra poſuerant vn̄ facile cohibere ab aquatiōe oppidani poterant. verū aſſirio quodā ꝑſuadente cui maxime balduinus in reb⁹ arduis credebat. caſtra ad alterā vrbis partem transferunt̃. Damaſceni inde ab aquatione eos ꝓhibēt. quare cū ſiti fameq̄ laboꝛaret̃ ſoluta oſidione cū tantus exercitus re infecta ad iopē redijſſet. cōradus lodouicuſq̄ cōmunitos male habitoſq̄ exercitus ſuos in europā reducētes ad ꝓpꝛia ſunt reuerſi. Rogerius q̄ꝫ a pōtifice in regem ſublimatus Guelfonē p̄dicti heinrici fratrem in germania pecunijs inductū cōtra coraduz ad bella mouit. qui apđ caſtrum winſberg victus. Eūdem poſtea heinric⁹ filius cōradi qui poſt euz regnaturus erat ſi ſupuixiſſet bello deuicit. Tandem rex cōradus anteq̄ bn̄dictionem imꝑialem percipere potuiſſet anno dn̄i M.c.liij apud Babenbergam vita exceſſit.

Henricus superbus Bavariæ Dux Cesari contrarius, cuius frater Guelpho

Bellum c[ontr]a Saracenos.

Guelpho prope Winsberg a Caesare victus.

Linea imperatoꝝ
Conradus tercius

Multi extimāt ab iſto Guelffone duce baioarie Guelffos appellatos. cuius peſtiferꝝ nomē maxie in italia inualuit. cū auferat vnitatē ⁊ pacē vt nūq̄ inde poterat extirpari. nā hic Guelfo viuente cōrado ſe imꝑatoꝛi impoſuit. hi populi italicoꝝ qui imꝑiale dominiū in ytalia detractāt vſq̄ in diem hodiernum guelfi nūcupant̃. ſed qui in italia aliā partem fouent gebellini. Ceteri aliam cauſam aſſignant vnde dicātur fautoꝛes eccleſie guelffi ⁊ fautoꝛes imperij gebellini. de quo latius infra fiet mentio.

Guelphi et Gibellini

Lodouicus rex francoꝝ

Ludouicus rex francie lodouici filius patri in francoꝝ regno ſuccedens regnauit annis. xlviij. vir ingētis animi ⁊ virtutis. qui diligēs ea q̄ dei ſunt decimoquarto regni ſui anno vna cum cōrado ceſare cum ingēti multitudīe xp̄ianoꝛum ad expugnationem terre ſancte in ſubſidiuz xp̄ianoꝝ (qui ibi indies ferebant̃ deficere) animoſiſſime tranſijt. veniēs Cōſtātinopolim inde trāſiēs per helleſpontum in bithiniam deſcēdit interea ꝑ aliquot dies epheſuz cōmorat⁹ Tādem appꝛopinquās ad iheroſolimam rex romanoꝛum conrad⁹ patriarchā obuiam miſit in vꝛbem ⁊ ad venerabilia loca ductus. poſt cladem ac fallaciā ꝑactam apud damaſcum ferme ꝑ annum in iheroſolimitano regno ꝑmāſit cum vxoꝛe ſua. demum cum principibus in ꝓpꝛium regnum redijt.

Ab eo tempoꝛe latinoꝝ ꝯditio apud oꝛiētales regiones indies in peius vrgere cepit. cum prius ſola eoꝝ nomīa hoſtibus foꝛmidini erant. Tādem hoꝝ principum p̄ſentiam ſine damno deſpexerant. Inde nec vires xp̄ianoꝛum ſuſpectas habuerūt. ideo Noꝛodoin⁹ antiochenā ꝓuinciam moleſtare cepit.

Hildegardis

Hildegardis in regione alemanie apud wingiam ⁊ iuxta rhenū virgo admirabilis floruit. ꝓfecte etatis cui tantā diuina virtus gratiā contulerat. vt cū laica ⁊ illiterata eſſet mirabiliter tñ rapta frequētius in ſomnis diſceret nō ſolum quod verbis effunderet. ſed etiā quo ſcribēdo latine dictaret. vt dictando catholice doctrine libros ꝯficeret. que multa fert̄ ꝑdixiſſe de futuris. ad quā ſcripſiſſe dicit̄ etiā beat⁹ bernhard⁹ clareuallēſis. hec ad coloniēſes ſcribēs de futura clericorū tribulatōe. dicit ꝙ clerici gloriā abſq̃ merito habere volūt ⁊ meritū abſq̃ ope.

Gracianus

Gracianus ſancti ꝓculi monach⁹ patria etruſcus d Ginſa ciuitate tuſcie natus. Qui anno dñi M.c.xlix. apud bononiā italie vrbem ob eius ingenij ⁊ doctrine magnitudinē maximo in ꝑcio habitus vbi monachus ſancti felicis in ambitu ſupiori carmīa oſtētant cū plura ꝯdidiſſe. cū inter cetera ſue lucubratiōis opera decretoꝝ librū accuratiſſime collegit. cuius ꝑncipiū ē Humanum genus duobus regit̄. qđ qđem celeberrimum opus Eugenius pontifex approbauit. ⁊ legendū publicis gymnaſiis ꝯceſſit. Ipm aūt librū in tres diuiſit partes. videlicet diſtinctiōes. cauſas ⁊ de ꝯſecratiōibus. primā aūt partem in vnam ⁊ cētum particulas diſtinxit. Secūdā in ſex ⁊ triginta cauſas. Ac terciā de conſecratione nuncupauit. ⁊ hāc q̃ȝ in q̄nq̃ diſtinctōes diuiſerit. Quis aliqui fecerūt compilatōes canonum vt yſidorus ⁊ yuo carnotenſis. tamē alijs reiectis hoc ſolum in vſu eſt. Primus huius cōmentator ſeu gloſator fuit hugo. Secūdus Johānes theutonicus. apparatum quoq̃ȝ notabilem fecit Archidiaconus qui dicit̄ roſarium decreti.

Petrus lōbardus

Petrus lombardus pariſienſis epūs ex nouaria ciſalpine gallie vrbe oriundus. ꝑ id q̃ȝ tp̄s (vt Vincētius gallus teſtat̄) apud pariſi⁹ inter doctos. nō ſolum ſue etatis ſed ⁊ prioꝝ ſeculoꝝ lr̄is ornatiſſimus. ⁊ bonitate vite atq̃ȝ ingenij acumīe clariſſimus ⁊ celeberrimus fuit. cuius rei gr̄a ſentētiaꝝ libros accurate doctiſſimeq̃ȝ compoſuit. laborioſum certe opus ex multoꝝ ſanctoꝝ patrū dictis vtiliter compilatū. hic quoq̃ȝ maiores gloſas pſalterij ⁊ ep̄laꝝ pauli de multorū dictis ordinauit. nam cum eſſet inter francie miniſtros opinatiſſimus gloſaturā ep̄laꝝ ⁊ pſalterij ab anſhelmo ꝑ gloſulas interlineales margīaleſq̃ȝ diſtinctā. ⁊ poſtea a Giliberto ꝯtinuatiue ꝓductā latius ⁊ apti⁹ explicuit. multaq̃ȝ de dictis ſanctoꝝ addidit. atq̃ȝ ſermones multos ⁊ doctos atq̃ȝ elegātes ad populū habuit

Petrus comeſtor

Petrus cognomēto comeſtor circa idem temp⁹ floruit cū ꝑdictis nō carne ſed virtute frater. in Gallijs vt vincentius gallus narrat hiſtoriā ſcolaſticam cōpoſuit vbi vtriuſq̃ȝ teſtamēti hiſtoriā diligēter ⁊ accurate explanauit. Inſuꝑ et quedam incidētia de geſtis gentiliū ex libri Joſephi iudei. ⁊ quorūdam gētilium hiſtorias locis ꝯgruis inſeruit. Alia nōnulla edidit. ſed ⁊ verſus quoſdā in laudē b. marie virginis pulcherrimos cōpoſuit. In iſto igit̄ cētenario annorū poſt M.c. dñice incarnationis eccleſia in doctrinis multū illumīata eſt. Quidā affirmāt hos tres fuiſſe germanos ex adulterio natos. quoꝝ mater cū dolere nō poſſet iniūctum ſibi fuit. de hoc tātū doleas quod nō potes dolere. verū nō contemperanei fuerūt q̄uis vicini tempore.

Guilhelmus puer crucifixus

Guilhelm⁹ puer ī anglia crucifigit̄ a iudeis in die paraſceue in vrbe norwico. de q̄ poſtea mirabilis viſio legitur.

Genuenſes hac tempeſtate cū et ditione diuicijſq̃ȝ ⁊ gloria ad modū clari haberent̄ a cōrado iſto ceſare ſignandi pecuniā et auream ⁊ argenteam priuilegium obtinuerunt cum ipſius ſcilicet nota. ꝙ ⁊ nūc vſq̃ȝ apud eos in fidem ꝑmiſſorum fideliter ſeruatū eſt. nam vſq̃ȝ ad id tempus vt iacobus eorum theolog⁹ refert genuenſes niſi papienſi moneta et quibuſdam paruulis qui bruneti dicebantur vſi fuerant.

Auicenna

Auicenna medicus oim̃ clariſſimus.eminentiſſimi ingenij vir.his tempibus vniuerſo orbi clariſſimus habet.q2 vt fertur dñs cordube ⁊ princeps vrbis eius.dedit tñ magnã opam exercitio medicine.faciendo vt a pribus intellexi in ſua vrbe conſtrui hoſpitale habitaculũ.vbi innumeri ponebãtur infirmi. quos ipe viſitabat.homo fuit colore brunus.⁊ iocũdus.q2 pulſando ⁊ cantando libꝝ fecit cãticoꝝ.Et vt fert ſatis iuuenis mortuus ẽ.Nõ em̃ attigit qnquageſimũ ãnũ.Scripſit tñ vltra medicinã in oim̃ genere diſcipline.Et in naturalibus ⁊ mathematicis ⁊ moralibus ⁊ dialeticis.Fuit ergo dominio princeps.practicus in medicina ⁊ in oim̃ genere diſcipline eruditus.Quo aũt tpe fuerit cũ multi nil certũ ſcribant. hoc tñ certũ eſt qđ tpibus beati auguſtini nõ fuit.nec eſſe potuit.vt aliq̃ ſomniant.M. em̃.⁊.x.anni ferme ſunt exquo beatiſſimus auguſtin⁹ fuit.Quo tpe auicenna eſſe nõ potuit.Sicut aũt reperiri epl'as mutuas inter vtroſq3 qđ abſurdũ eſt.mirabile em̃ eſſet.cũ in volumine eplaꝝ auguſtini ad viles pſonas eple ſcripte ſunt.Et eple ad principẽ habite nõ nominentur.Auicenna quoq3 conculas aſportatas d̃ ſancto iacobo noiat.q̃ tpe auguſtini non erat vbi nũc ẽ.xpianos item noiat ⁊ eoꝝ cõſuetudines de carne ⁊ corallo. cũ xpiani pauci nominis erant ⁊ nõ manifeſtos ritus obſeruãtes tpe auguſtini.Credit igitur fuiſſe tempore auerrois aut paꝝ ante.Algazel etiã ⁊ alfarabius videtur fuiſſe cõtemporanei auicẽne.q̃ fuerũt tpe auerrois.Declinante ergo imperio ro.⁊ arabibus hiſpaniã occupantibus floruit.Qui cũ in oim̃ doctrina erudtiſſimus eſſet.librũ excellentiſſimũ cõpoſuit.metaphiſicã deide accuratiſſime enucleauit.Diſtinctiuſq3 ac clarius p̃ ceteris medicis poſt alios medicos in lingua arabica .poſtq3 oim̃ medicoꝝ ſcripta vidiſſet.Medicinã omnẽ in q̃nq3 libris deſcripſit.Scripſit quoq3 de viribus cordis ⁊ plura alia.

Auerrois cõmentator

Auerrois quoq3 medicus cognomento cõmentator.philoſophus quidẽ.⁊ ipe apud cordubã hiſpanie vrbẽ hoc tpe vt ex libro eius q̃ de celo tractat habetur floruit.Fuit em̃ a natiuitate xpi anno.M.cl.vt aſſerit cõciliator.Et egidius roman⁹ in ſuis q̃tlibetis.q.de vnitate intellectus.dicit ſe vidiſſe filios auerrois i curia friderici impatoris.Multa aũt cõpoſuit ⁊ adeo excellenter in omes areſtotilis libros ſcripſit.vt cõmentatoris cognomentũ pmeruerit.Deinde de ſba orbis de tiriaca.librũ q̃3 pulcrũ de medicina Colliget appellatũ ac alia multa edidit.auicenne tamen ac medicorum emulus dictus fuit.

Auenzoar medicus

Soar etiã medicus cognomento ſapiẽs.q̃ auenzoar dr̃ hiſdem tpibus fuiſſe ⁊ clariuiſſe ipemet i xv.tractatus ſui.qui theiſyr inſcribitur libro.ſ.ij.c.v. teſtat⁹ eſt.atq3 cũ aboali auicenna in carceribus fuiſſe eodẽ libro meminit.Hic cũ eſſet eruditiſſim⁹ vir librũ medicine noie theiſir ad q̃ndam regem dedit. Indeq3 nonnulla cõſilia cõpoſuit.Dicitq3 ſe vniuerſam medicinã ampliſſimo volumine euoluiſſe.Aaboali Abinceni ſunt noĩa arabica pr̃es ⁊ auiũ ſignificantia.Abon em̃ ⁊ abin apud arabes idẽ ẽ qđ fili⁹.Mos em̃(vt omes aſſerunt)apud arabes fuit. vt ſcriptores in titulis nomẽ pr̃is ⁊ aui ponerent ⁊ ſuũ tacerẽt.vt maioribus honores deferrent.

S.Thomas archieps Cantuarien̄.

Thomas archieps cantuarienſis.in iuuẽtute oibus gratioſus. relicta curia regali in Anglia a theobaldo archiepo in archidiaconũ aſſumptus.Inde in regno heinrici regis angloꝝ cancellariũ effecit.vt ſua prudẽtia malignorum hoim ſeuiciã tpãret.q̃ poſt deceſſum archiepi eccie pficere pcurauit.Cũ ante rex ſctm̃ thomã ad volũtatẽ ſuã in detrimentũ eccie inflectere conaret.Cũq3 poſt innumeras iniurias diſceſſit.dic.xvij.ad portũ venit.et in nauicula parua cum duobus ſacerdotibus trãſuectus in flandriã.quẽ papa alexander tũc ſenonis manẽs honorifice ſuſcepit.romã adiens.pace reddita ſeptimo exilij ſui anno reuerſus. Vir aũt optimus ⁊ ſanctiſſimus ab heinrico angloꝝ rege cum iura ſua ⁊ eccl'iaſticas dignitates quas ſibi p̃dictus rex ⁊ publica eius ptãs vſurpauerat reſarcire: et in ſtatũ priſtinũ reuocare anniteret.poſt exiliũ damna cõtumelias atq3 obprobria poſtq3 parentũ ⁊ amicoꝝ preſcriptõem ⁊ alia atq3 alia ſupplicia attandẽ martyrio coronatus ẽ.Sepultus tandem in ſepulcro marmoreo.Anno domini.M. clxxiij.Interfectores eius quidam digitos dentibus auferebãt.Alij ſanie defluentes defecerũt.quidam paraliſi diſſoluti inuiſa obitus indicia preſtiterũt.Verũ alexander auditis ⁊ cognitis crebris ipius beati thome miraculis.eum in ſanctoꝝ cathalogo aſcripſit.

Noruegia prouincia hiſdem quoq3 temporibus viuaci predicatione albanẽſis epiſcopi.xpi fidem recepit.ob cuius beneficium atq3 virtutem poſtea anaſtaſio quarto defuncto.maximo oim̃ conſenſu pontifex creatus.badrianus quartus appellatus eſt.

Linea ſummoꝝ potificū
Adrianus quartus

Anno mundi.6355. Anno criſti.1154.

Hadrianus quartus papa natione anglicus Albanus epūs cū a tercio Euge
nio cardinalis in Noruegiā miſſus eſſet: vt ꝑmiſſum eſt ꝓuinciā omniū ter
re cognite occidentaliū vltimā eā gentē multitudine copioſiſſimā primus omniū
criſtianoꝝ chriſtianā effecerat. Anaſtaſio rome defuncto in pontificatu ſucceſſit.
Eo itaqꝫ creato pontifice romani cōſules ſuos ſicut per Anaſtaſij tꝑa adminiſtra
tioni vrbis ꝑfecerunt. tentatuſqꝫ a romanis tum ꝑcibus tū minis vt ꝯſulibus li-
beram vrbis adminiſtrationē relinqueret. vtqꝫ in lateranū ꝓficiſceret̄ faciende
conſecrationis cauſa. qđ facere recuſauerit niſi prius Arnaldus brixianus antea
ab Eugenio damnatus ex vrbe pelleret̄. interea cardinalē ſancte Pudēciane via
ſacra ad pontificē accedentem. Romani ad Coſme ⁊ Damiani edē armis aggreſ
ſi vulneribus affecerūt. Pontifexqꝫ vrbem romā eccleſiaſtico ſuppoſuit interdi
cto. ⁊ ſorte poſtremi tunc erāt ſacri quadrageſimales ieiunij dies. qđ cū popul⁹
egerrime ferret: pe ruicit prudencioꝝ ſentencia vt Arnoldo ſeductore pulſo ⁊ cō
ſulibus depoſitis pontifex ſanctū in laterano celebrat paſca. Guilhelmū Sicilie
regē qui multas ecc̄ie occupauerat vrbes deinde graui anathemate notat. Fride
ricus aūt primus imꝑator creat⁹ Ciſalpinā galliā cū exercitu ingreſſus: cū ad vr
bem veniſſet ⁊ pontifex in baſilica Petri Fridericū imperij corona donaret. ⁊ a
romāis tumult⁹ excitaret̄. pōtificis ꝑcib⁹ imꝑator lenit̄. hic poſtea ro. dictionē
plurimū auxit. nā ⁊ circa lacū ſancte Criſtine multa caſtella muniuit. ⁊ Radico-
phanū qđ nunc Senenſes obtinēt muro ⁊ arce ꝓpe inexpūgnabile reddidit. pri-
muſqꝫ pontificū vrbē veterē inhabitauit. a quo ea vrbs cultior reddita ē. Cū ve-
ro inſtantibus romanis ad vrbē rediſſet vexaret̄qꝫ a conſulibus libertatē roma
nam reſtituere conantibus Arggnanū ꝑcēſit. vbi nō multo poſt morit̄ pontifica
tus ſui anno quarto menſe decimo. corpus romā dlatū in baſilica Petri ſepelit̄
non longe a ſepulchro Eugenij pontificis.

Alexander tercius

Anno mundi.6359. Anno chriſti.1160.

Alexander tercius papa patria Senenſis. patre Ranucio. mortuo Adriano
duoꝝ ⁊ viginti cardinaliū ſuffragijs pontifex creat̄. Etſi canonice lectus fuit multas variaſqꝫ in ponti
ficatu paſſus eſt agitationes. quibus iniciū dedit Octauianus quidā romanus tituli ſancti Clementis pre-
ſbiter cardinalis. quē victorē appellatū a tribus tantū ꝓfanatus. Victor ad Fridericū imꝑatorē: Alexander
hortante Philippo francoꝝ rege Toracinā ꝓfectus cōſcenſo nauigio in franciā contendit. cōuētuqꝫ in Cla-
romonte habito anathema in imꝑatorē ⁊ Octauianū ſtatim enūtiat: quā ob cauſaꝫ Fridericus tres alios ꝯ
hunc Alexandrū ſucceſſiue pontifices creauit. nā Victore mortuo primo Paſcalē. poſt Caliſtū. deinde In-
nocentiū cōſtituit. At vero romani creatis cōſulibus Alexandro pontifici amicis eū ſtatim ex francia reuocāt
congratulantibus omībus ꝑbenigne ſuſcipit̄. Ciſalpine igit̄ Gallie populi i ſpem libertatis erecti anno ſa-
lutis milleſimo cēteſimo ſexageſimoquinto in Fridericū arma ſumūt. ideo cōꝑato exercitu in ytaliā veniens
Ancona diſcedēs romā mouet valuis reſeratis illū furientē ingredi ꝑmiſerūt. his intellectis pontifex ſibi ti-
mēs nocte intempeſta cū ſua familia vrbe abijt ⁊ Beneuentū acceſſit. eius ꝗꝫ vires ꝑhorreſcens coqui ſui ve
ſtibus ſumptis. eo in habitu venecias ꝓfugit. Et ad diue virginis de caritate monaſteriū paulo ante a mar-
co iuliano conditū ꝓfectus. ab incolis recipit̄. Et ortulo preficit̄. Poſt aliquot vo. menſes cum quidam no-
mine cōmodus eum ibidem agnouiſſet. velut inſenſatus confeſtim ad ſebaſtianū ducem acceſſit. Et ſilenter
in vrbe veneta adeſſe pontificem romanum retulit. Qui re cognita. mox ſenatum congregans. cum omī ap-
paratu ad pōtificis diuerſoriū acceſſit. cōpertoqꝫ ibi pontifice ro. eū ſolēnitatibus ad diui marci tēplum cum
omī gaudio primo ꝑduxerūt. Cū ibi ex more cōſediſſet. principē ⁊ ſenatū cū omī pplo bn̄dixit. Imꝑator vo
audiens pontificē venetijs adeſſe ottonē filiū ſuū cū armata claſſe ad repoſcēdū pōtificē venetias miſit. Cui
ſebaſtian⁹ dux occurrēs facto congreſſu ipſum ſuꝑauit. ⁊ venetias vinctū ꝑduxit. ad pontificē ductus eo ꝓ-
curante pax inter pontificē ⁊ prēm auguſtū componit̄. Altera vo q̄ ſecuta ē dies fridericus venetias venit.
⁊ pacē a filio cōfectā hoc modo approbauit: vt rome ⁊ q̄ ditionibus erant eccl'iaſtice pōtifici redderet. Quo
federe inito alex. pon. confeſtim ad ianuas templi diui marci acceſſit. Et ibidē vniuerſo aſtante populo. im-
peratori iuſſit. vt ſe humi ꝓſterneret ⁊ veniā denuo poſtularet. at pontifex ceſaris collum pede comprimēs
ait. Scriptū eſt ſuꝑ aſpidem ⁊ baſiliſcū ambulabis ⁊ cōculcabis leonē ⁊ draconē. at fridericus. Nō tibi inq̄t
ſed petro. cui ſucceſſor es pareo. at pontifex ⁊ mihi ⁊ petro. ac ſic inter imꝑatorē ⁊ pontificē pace ꝯpoſita. Et
ducem atqꝫ ſenatū exornauit. agentē poſtea thuſculi pontificē alexandrū heinrici regis anglie oratores viri
eccl'iaſtici adierūt. regem ipſum ab iniuſta nota purgatū. quem necis beati thome cantuarieñ. archiepiſcopi
conſciū fuiſſe crebris rumoribus allatum erat. Quibus auditis pontifex duos cardinales in angliā miſit. q̄
reuerſi retulerunt multa in ſpexiſſe plura audiuiſſe miracula. que ad beati thome ſepulcrum deus oſtēderat.
Quā obrem pontifex illum in ſanctoꝝ martyꝝ chriſti numeꝝ retulit. Cūqꝫ tercō hic pōtifex romā profectus
eſſet apud lateranum conciliū celebrauit vt ad chriſtianā rempub. neceſſaria ꝯſtitueret. Interim poſt lōgos
⁊ aſſiduos labores iam quieturus a tyrannicis perturbatōnibus. pontificatus ſui anno. xxj. die. xix. rome
moritur. ſublatis prius e medio quatuor ſciſmaticis.

Lineaīpatoꝝ
Fridericus primus

Fridericus primus cognomento barbaroſſa natiōe ſueuus filius friderici duc ſueuoꝝ fratris ſcilicet Cōradi regis. natus ex clariſſima ꝓgenie karuloꝝ. poſt cōradum tercium apud franckfordiam cōmuni voto principū delectus īpator. Anno dn̄i M.c.liij. imꝑauit annis.35. Primo ſedatis diſcordijs in germania confeſtim lōgobardiam ingreſſus Terdonā obſidebat. qui ea potitus ad vrbem romam tanta ꝓperabat celeritate vt pōtifex ſibi timēs in munitiora queq3 vrbem veterem primo poſt ciuitatē caſtellanam cū collegio cardialiū ſe receperit. miſſis tn̄ hincinde oratoribus fridericus in campis ſutrinis debitā pōtifici reuerentiam ac tutele ſponſiones exhibuit. a quo breui poſt in principis aplo̅ꝝ baſilica coronatus eſt. ſed in ea celebritate romani cū pōtifice adriano paꝝ ꝯcordes ꝓpter ꝯſules imꝑatorem ſuſpectum ducētes portas vrbis clauſas tenuerūt. Friderici aūt exercitus magnꝯ in pratis neronis tentoria habebat. plebs romana eruptione facta germanos inuadit. cedes haud parua cōmiſſa ē ⁊ reddita cedis viciſſitudo. excitis ad tumultum imꝑator incenſis in romanos animis ferebat̄. quē pōtifex exoratū tantiſꝑ deliniuit vt captiuis dimiſſis ciuitati culpaꝫ. iuuentutis temeritatem. reijcie̅ti pacem ꝯdonauerit. Imꝑator paucos moratus dies in germaniā redijt vbi diuortiū cū filia marchionis Diepoldi de Voburg ob ꝯſanguīitatē fecit. ⁊ cū beatrice burgundionū comitis nobiliſſima filia nuptias fecit. Eoq3 tꝑe ducem bohemie regio noīe decorauit. ⁊ marchionatum Auſtrie in ducatū ꝯuertit. Mortuo deinde adriano pōtifice ſucceſſori alexandro admodū aduerſari cepit. quibus initiū dedit octauianus. Obſidebat ea tempeſtate fridericus cremam opulentiſſimū italie in lōgobardis oppidum. interea omne romane ecc̄ie terras et vrbes vexabat. Terdonaq3 primo ſpoliata. Mediolanūq3 poſt ſolo equata ē. cuiꝯ populum in ſex portaꝝ tribus diuiſum ſex agri ſui loca decimo ab vrbis ſolo diſtantia miliario habitare coegit. deinde cremam maximis affecit incōmodis. Cōmouit ea crudelitas ceteroꝝ italie populoꝝ aīos. Veneti qui nihil tūc incōtine̅ti italie ſolo poſſidebant. ſaluberrimi ꝯſilij auctores. quoꝝ ſuaſionibus conſtat veronēſes. pataniones q3 ⁊ vicentinos ſocietatem belli conditionibꝯ inijſſe. que cū friderico in mediolanēſibus agenti nunciata eſſent. ſuos germanos vndiq3 conuocauit ⁊ papienſium cremonēſiumq3 auxiliū fretus veronā duxit. Verebat̄ autē ne alexandri auctoritas ſibi aliqn̄ afferret incōmodū. papam igit̄ dolis aggreſſus eſt. Cū deiñ otto filiꝯ captus venetijs tenebat̄. venetoꝝ oꝑa fridericus abſolutionis bn̄ficiū (vt p̄miſſum ē) ꝓmeruit. Sebaſtiano aūt duci ⁊ eius ſucceſſoribus ac ſenatui veneto hec donaria ſeu priuilegia conceſſit. ⁊ p̄mo quidē ſunale candidum quod ſolis pontificibus ro. portandum conſuetudo concedit eidē largitus eſt. Item ꝙ plumbo coꝝ epl̄as ſigillare deinceps poſſent quod tātum ſummis pontificibus licitum erat. Tercio vmbrellam que eſt ornamentum galero ꝯſimile. Quarto venetoꝝ principi terciā ſedem in theatro ro. fieri fecit. cū prius due tantū in pape theatro ſedes eſſent. Demū in aſcenſione dn̄i veneti in templo ſancti marci indulgentiā plenariam ꝑpetuo duraturam obtinuerūt. que vſq3 in p̄ſens ꝑdurāt. Quinto ipī duci octo vexilla ſericea diuerſorum colorum obtulit. Sexto deniq3 cereū album eidem condonauit. que omnia venetijs in pallatio ſancti Marci ꝑpulcre depicta habent̄. Fridericus tādem ecc̄ie romane reconciliatus conuētionem principum Nurmberge habuit. firmata pace literas pacis ꝑ germaniam miſit. cruce ſignatus magno comꝑato exercitu ad Siriā expeditionem ſumpſit. cū ampliſſimo q̄3 exercitu ex alemania eſt ꝓfectus. vndecimq3 caſtris ꝑ hungariam bulgariāq3 et thraciam continuato itinere apud conſtantinopolim primum deſedit. quē vt boſphoꝝ q̄3 celerrime traſmitteret. Iſaac imꝑator cōſtantinopolis eo diligētius iuuit. quo magis potentatū illiꝯ diu antea formidauerat. Primam vō de thurcis philomeniam vrbem fridericus cepit. ⁊ iconium delatus non magis eius agrum q̄3 adiacentem regionem magnis populatōibus incēdijſq3 vaſtauit. Armeniam inde minorem ingreſſus omnia que ſunt adita in ſuam ꝯpulit poteſtatem. adeo vt nec prius nec poſt ſuo vnq̄3 exterminio magis timuerit Saladinus. ſed tātam chriſtianorum ſpem infelix hora ſuccidit ꝙ amnem rapidum ſudoris lauandi caumatiſq3 mitigandi auidior temere ⁊ in explarato ingreſſus tantoꝝ exercituum imꝑator euectus eſt. Mortuꝯ eſt hic inclitus princeps anno imperij. xxxviij. vir certe magnificus atq3 p̄clarus. magnanimus. largꝯ. ſtrennuuſq3 atq3 facundus. qui auxit imperiū vt poſt carolū magnū geſtorum magnificentia vix parem haberet in pleriſq3. preter perſecutionem eccleſie glorioſus.

Heresis waldenſiuꝫ ſeu pauperum de lugduno ꝑ hoc tempus initium ſumpſit. cuius auctor quidā nomie Waldo lugdunēſis ciuis fuit. Is cum diues admodum haberet̄ opibus relictis ⁊ pauperibꝯ erogatis diabolica quadam ſuaſione ductus euāgelicam pauꝑtateꝫ omnimode obſeruare ſtuduit. vnde cū ideota eſſet. quoſdam vulgares libros cū quibuſdam ſanctoꝝ dictis ſibi coſcribi fecit. quos nō ſane intelligens ſuo inflatꝯ ſpiritu p̄dicando ſanctoꝝ aplo̅ꝝ officiū ſibi vſurpare curauit. Cōgregatis itaq3 innumerabilibꝯ quaſi diſcipul̄ multos ⁊ quidam peſſimos errores diſſeminare cepit. p̄latos ⁊ clerum penitus aſpernando. Monitus autem reſpondit. obedire oportet deo magis q̄3 hominibus. ⁊ cū in ſuo ſenſu obduratus ꝑſiſteret. tādem veluti hereticus peſſimus anathematis vinculo innodatus patria ꝓpellitur. que res facta eſt in laqueum maximū ſimplicioribus. adhuc multis in locis hec fatuitas viget.

Ordo heremitarum ſancti Auguſtini

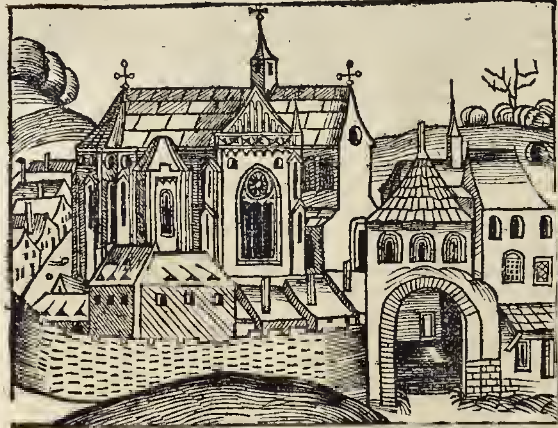

Guilielmuꝫ heremitam ordinis heremitaꝝ virū vtiq̃ ſanctiſſimū olī aquitanie ducem ⁊ pictauienſium comitem anno dn̄i. 1157. in gallijs virtutibꝰ et miraculis clarū fuiſſe cōſtat. qui a primeuo iuuentutis ſue anno a beato bernhardo abbate ſufficienter edoctus. dum cunctis celſior haberet mortē p̄ oculis ſibi conſtituere voluit timenſq̃ ne aliqn̄ morte ſubitanea raperet. ſpretis ſeculi pompis in vaſtā heremū ſeceſſit ⁊ ibidē ſub diui patris auguſtini regula pfectꝰ xp̄i ſeruus eſſe cepit. factuſq̃ religioſus quāto altior in honore fuit tanto ſe hūilius ſubdidit. ⁊ ſicut antea loricatus hoſtes ⁊ barbaros ꝓpulſare cōſueuit. ita ī deum cōuerſus loricā ſup nudū induēs crebris orōnibus vigilijs ⁊ ieiunijs ſuū corpus affligere voluit. hanc obrē multi nō modo ſeculares verum ⁊ eiuſdem ordinis fratres atq̃ alij priuati ad eū confluebant ⁊ tanq̃ bonū patrem ordiniſq̃ inſtauratorem paruo adhuc ſub tugurio obſeruabat. Is cū ciſtercienſium ordinem in gallijs modico tp̄e ⁊ plurimū auctū ⁊ maximo in p̄cio habitum. ſuūq̃ heremitarū ordinē adeo in omnibus labefactatū diruitūq̃ atq̃ vaſtatum vt nulla quaſi religionis facies in eo videret. Collabentia nanq̃ videbat monaſteria. collapſa oratoria. deſertos ortulos. ⁊ laborantem ſine charitate ⁊ inopia offendit vt nullū ferme religiōis inditiū in eo videbat. Ordinis ſui vir ſanctꝰ calamitate p̄motus aīm ad inſtaurandū adiecit vt breui cōualeſcens ex multitudine religioſoꝝ ⁊ monaſterioꝝ meliorē faciē ordo diui auguſtini in gallijs p̄ ſe tulerit. hanc obrē ordinis cōditorē appellarunt Guilielmite vulgo appellabant. Hic itaq̃ cōceſſione anaſtaſij pōtificis ac hadriani eius ſucceſſoris relicta heremo ciuitates primū ex heremitis incolere cepit. ⁊ primū monaſteriū apud pariſius ſub mēdicationis titulo extruxit. huius aūt p̄cipuꝰ albertus gallus fuit. qui viuendū ſua doctrina ⁊ vite ſanctitate ordinem poſtmodū auxit. hic ſiquidem Guilielmitaꝝ titulus in gallijs vſq̃ ad innocentij quarti pōtificis tp̄a p̄ſeuerauit. veꝝ eo mandāte poſt habita ciꝰ denoīatione ⁊ omnibus diui auguſtini heremitis ad ciuitates vbiq̃ acceſſitis innocentius ⁊ ſucceſſores oīs ſub vno titulo heremitarum ſancti auguſtini appellari voluit atq̃ precepit.

Soles tres p̄ hoc tēpus nonis ſeptembris in occidente ſimul viſe ſūt et poſt duas horas ceteris deficientibus qui medius fuerat ſolꝰ occidit. Similiq̃ modo ꝓximis annis tres lune apparuere ⁊ in media ſignum crucis. Hec viſiones iterp̄tabant a nonnullis indicium eſſe diſcordie grauiſſime. cardinaliū in electione pape ⁊ principū in electione imp̄atoris cū cōtra alexandrū vt p̄miſſum quatuor electi fuerant. quod ſciſma xx. annis. xvij. durauit. Terremotus etiā circa hoc tp̄s pluribꝰ annis nōnullas quaſſauere ꝓuincias ⁊ q̄maxime Siriam atq̃ Ciliciaꝫ. in quibꝰ multe vrbes diu nutarunt. quedā cum magna populoꝝ ſtrage corruerūt

Jo. meſue medicus

Iohannes medicus meſue filius qui meſue alterius fuit filius Hamech filij Hali filius abdele regis damaſcenoꝝ. ⁊ ip̄e hiſdeꝫ tēporibus in medendis languoribus clarus exiſtens. de medicinarum ſolutiuarum rectificatione ac eorum ꝓprietatibus librum vtilē ſcripſit. Aliū quoq̃ aromatarijs ac medicis p̄utilē quem antidotarium appellauit grabadin. edidit inſup in q̄ canones vniuerſales poſuit. et cū de curis morboꝝ ſcribere orſus fuiſſet ⁊ a capite inchoaſſet ſcribens de morbis cordis interijt ⁊ manchū opus reliquit quod poſtea petrus apponus patauinꝰ perfecit. licet etiam incōplete. Franciſcus tamen de pedemontiuꝫ egregiam addicionem perfecit. An xp̄ianꝰ fuerit quidam dubitant licet tanq̃ fidelis ⁊ bonus deum p̄ſepe appellet.

Jo. carnotenſis epūs

Iohannes carnotenſis epūs ⁊ beati thome canthuarienſis familiariſſimꝰ, homo doctrina ⁊ eloquentia clariſſimus his temporibus in precio exiſtens librum de veſtigijs philozophorum ⁊ nugis curialium compoſuit. ac etiam vitaꝫ ipſius beati Thome accuratiſſime edidit. Atq̃ alia quedam ſcripto mandauit.

Hartmanꝰ epūs brixeñ

Beatꝰ Hartmanꝰ brixenēſis epūs in territorio patauiēſi ortus in adoleſcentie primordijs mundo renuncians. canonicis regularibus ſancti Nicolai i patauieñ. vrbe traditus. vbi in ſancta vita moribus ac literis edoctus euaſit. Cōradus ſaltzburgeñ. epūs eū iuuauie monaſterio pfecit. Inde ob petitionem Leupoldi marchionis auſtrie in ripa danubij nouā plātationem regendam ſuſcepit. mox aūt pppoſitus factus corpuſculū ſuum multis ieiunijs vigilijs alijſq̄ ſupplicijs vehementer afflixit. humilia inſup religionis exercitia libentiſſime exercuit. Mortuo aūt Reinberto epo brixenēſi in demortui locū cōmuni voto clericoꝝ in epiſcopum poſtulatus. vbi in omni ſanctitate ꝛ miraculis vitam peregit. mūdanas ac carnales delicias a ſe prorſus abdicauit. oratōi ac ꝯtemplationi ſe totū dedit. Summa inſup eius abſtinētia fuit ꝛ mirabilis vite auſteritas. Cilicio q̄q̄ ſb habitu vteb̄at. oua lacticiniaq̄ ex precepto archiepi ſolum ſumpſit. carnem eni uā plurimū maccrabat. a friderico imꝑatore plurimū dilectus. irā eius in alexandrum papam mitigans. qui vt patrem ac cōfeſſorē deinceps eum ſemper colebat. Claruerunt igit̄ eo tpe due oliue in ecclia dei. Eberhardus archiepūs ſaltzburgeñ. qui in ſolſticio eſtiuali x. kalñ. iulij migrauit ad dominū. Et beatus Hartmannus qui glorioſe epatui brixenēſi pfuit ꝛ omne tp̄s vigilando aut orando aut cōtemplando aut legendo cōſumpſit. ꝛ qui pcepta ſalutis dabat. lites dirimens plenus tandem dieꝝ poſitus in balneo aquaꝝ in ſolſticio biemali. x. kalñ. ianuarij felicem animaꝫ deo reddidit. ſed poſtq̄ ſanctiſſimus vir celo receptus pluribus miraculis floruit. pcipue mulieribus grauidis in partu eius meritis mirūimmodū auxiliū inuocantibus vberrime preſtat.

Almericꝰ. vi. iherl'imoꝝ rex

Almericus ſextus iheroſolimoꝝ rex defuncto tercio Balduino eius frater in regno ſuffectꝰ eſt. regnauit annis. 12. vir ꝑ omnia ſtrennuus ꝛ multo memoratu dignus. qui aggrediendis rebus magnis illico incubuit. nāq̄ Aſcolonā tēplarijs a fratre balduino conceſſam primo regni anno magis reddidit cōmunitā et inde expeditus cū in egiptios duxiſſet dregmoni regi egiptij copiaꝝ pfecto cōgreſſus magnā in barbaris cedem edidit. Alexandriā paulo poſt delatus primariam egyptioꝝ vrbem quā tiracunus ſaladini turcoꝝ regis pfectus ſoldano egyptio fraude ſubtraxerat artiſſima preſſit obſidione. vt alexandrini eū nullo pacto xpianis ſubijci ſint paſſi. Eatenꝰ almerico regi ſe ꝑmiſerint vt in ſoldani poteſtatem ꝑ manus ſuas reducerent. almericuſq̄ pecunia ingenti a ſoldano accepta fecit illi recipiende alexādrie poteſtatē. q̄ in pecuiaꝝ diſſolutiōe cū fraudē almericꝰ interciſſe intellexiſſet. magno vir animo in ſoldanū ducens carras nūc chairū vrbeꝫ potentiſſimaꝫ obſedit quā cū aliqn̄ obſediſſet potiundi quidem ſpe nō caruit. ſed a milone quodam de planta ſeductus pecunia a ſoldano accepta abijt re infecta. pauloq̄ poſt in aſcolonā vrbem egregiā duxit. cui expugnāde emanuel grecoꝝ imꝑator contra ac cōſueuerat magna ſubminiſtrauit auxilia. ꝛ tamen Almericus parandis cōmeatibꝰ negligens fuit vt annona in caſtris deficiente obſidionem ſoluere fit coactus. Eo autem almerico haud diu poſt defuncto Balduinus filius ſucceſſit.

S. Albertꝰ beluacenſis

Anſhelmus epūs

Albertus miles glorioſus poſt glorioſa certamia martirio coronatus eſt.

Anſhelmus epūs beluacenſis ꝑ hec tp̄a euꝫ in omi ſanctitate moribuſq̄ pclaris vixiſſet diē obijt. ad cuius ſepulchrum diuinitus lampades accenſe fuit. excepta vna cui oleum vſurarius quidam adminiſtrabat.

Philippꝰ rex francoꝝ

Philippus francoꝝ rex lodouici ſuperioris regis filiꝰ. poſt patrē regnauit annis. 44. Is poſtea cū audiſſet iheroſolimā a ſaladino captā clemēte pōtifice admonēte. cū multis xpianoꝝ pricipibꝰ ſiriā adnauigauit. cūq̄ ptolomaidē vna cū richardo angloꝝ rege ſe recepiſſet. ꝛ inde iheroſolimam repetituri eſſent ambo de iheroſolimoꝝ regno cōtendere ceperūt. demū philippus hic indignatione cōmotus ſimulata infirmitate in europaꝫ (dimiſſo richardo) regreſſus eſt. vbi in regnū ſuū introgreſſꝰ reliquū vite ſue tempus in pace ac ſanctimonia cōſumpſit ferunt hiſtorie hunc philippū religioſoꝝ orationibus miraculoſe fuiſſe natū. q̄a cū lodouicus pater iā ſexagenariꝰ liberis careret vniuerſis populis pcepit vt dn̄m inſtanter deprecarentur. quo facto hunc genuit filium.

Elizabeth moīal' ſaxonie

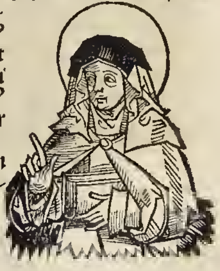

Elizabeth monialis beata in ſaxonia miraculis claruit. viſiones mirabiles ſcripſit angelo reuelante. pcipue librum viarum domini appellatum.

Linea ſummoꝝ pontificū
Lucius tercius

Urbanus tercius

Gregorius octauus

Anno mundi.6384. Anno xpi.1174.

Lucius eius noīs tercius papa natione tuſcus luca vrbe ꝛ gēte nobili ori undus. Cū Alexander pōtifex romanus gloria magis ꝙ̄ annis plenus diem obijt oīm ꝯſenſu pōtificatum inijt. cōſules aūt a romanis deponi curauit. multo eñ ex nobilitate populoꝙ̄ ro. ope ꝛ auxilio quos iam diu ea tirannis ad rapinam omīa ꝯuertēs faſtidiſſet innitebat. ſed adeo cōſularis factio preualuit vt lucio vrbe deturbato in fautores ſuos crudeliter ſit ſeuitum. Nouo eñ apud romanos exemplo quotq̄t pōtifici ſtuduiſſe comptum eſt. qui fuga ſibi tardius ꝯſuluerint effoſſis oculis ſunt cecati. ꝛ pōtifex fuge ſue neceſſitate ad bonū ꝯuerſum ꝯſilium quod rome deſtinauerat veronam ꝯcilium cōuocauit. rebus iheroſolime titubātibus ſuppecias allaturus. veronaꝫ ꝓfect⁹ cōcilio habito ꝛ romanoꝝ licentiam ac ſupbiam improbauit. ꝛ principes omnes xpianos adhortat⁹ eſt vt in aſia laborātibus ſuccurrerent. verū dū ob hāc rem nuncij vltro citroꝙ̄ mitterent lucius vir optimus pōtificatus ſui anno q̄rto menſe ſecundo die decimooctauo verone morit ſepelitꝙ̄ magna adhibita pompa ante altare cathedralis baſilice. hic ante mortem nō immemor patrie ſue eam ornauit. Ab Friderico imperatore quo cum in pace vixit obtinuit ne hetruſci alia ꝙ̄ moneta lucenſi vterentur.

Urbanus tercius papa patria mediolanēſis patre Johanne e gente criuella pōtificatū iniens quo tpe fridericus occidētalis ro. impator heinricum filiū ꝓuīcijs ꝛ vrbibus quas de italia romanū tūc poſſidebat imperiū p̄fecit. Qui ꝙ̄primū pōtificatum inijt reuocare ad cōcordiam xpianos principes primo annixus eſt. ne diſſidentes a barbaris opprimerent. At vrbanus quē audita Guidōis luſiniaci regis noui ꝛ tripolitani comitis diſſidia. ꝛ quē Saladini virtus fama principio ſui pontificatus terruerat orbem xpianoruꝫ generali edicto de mittēdis in aſiam copijs monuerat. Idcꝙ̄ quū ſerius negligentiuſcꝙ̄ ardore ſui animi quo ferebat fieri cerneret. venetias petere cōſtituerat xpianā eo militiā feſtinātius copioſiuſcꝙ̄ ſua p̄ſentia cōuocaturus. Iācꝙ̄ ferrariā attigerat quū ī felicis p̄lij rumore primū. poſt cerciore. atꝙ̄ ꝙ̄ erat maiore xpianaꝝ reꝝ exterminij nūcio ad ſe plato febre ꝛ dolore correptus ē. ex q̄ breui meſt⁹ ferrarie ī itinere morit pōtificat⁹ ſui anno primo mēſ. x. die. xxv.

Gregorius octauus papa patria beneuentanus ſummo oīm cōſenſu pontifex creat⁹. q̄ ardore animi par ſuo p̄deceſſori. ſed tpe acceleratiorē habuit mortis euentum. ꝛ ſtatim nūcios ꝛ litteras ad principes xpianos mittit eos cohortatus vt viribus omnibus vna ſecū cōparato exercitu terrā mariꝙ̄ hieroſolimam ab hoſtibus captā recuperarent. ꝛ cū ad mittēda in terraꝫ ſanctam xpianoꝝ militum auxilia totis animi corporiſcꝙ̄ viribus inſudat. piſas ſe ꝯtulit. quo piſanos inter ꝛ genuenſes acerrimo cōtēdētes bello pacem facilius cōponeret vt vtrumꝙ̄ populū bello maritimo p̄potentem in ſanctam expeditionem excitaret. pace aūt plane cōpoſita adiecta vtriꝙ̄ parti cōditionem vt claſſe armata in barbaros ducerēt xpianos in aſia vexātes dū hec intētiore cura vir ſanctiſſimus agit piſis morit pōtificatus die ſui quinq̄geſimo ſeptio.

Joachim abbas

Joachim abbas calaber ad vrbanū pōtificem verone acceſſit. Is maxime doctrine ꝛ excellentiſſimi ac ꝓpe diuini ingenij vir hac ipā tēpeſtate apō guilhelmum regem ꝛ calabros omnes clarus ꝛ inclitus fuit. qui ſpiritu prophetie (vt aiunt) repletus futura quaſi p̄ſentia differebat. cū prius nō multū ab homīe doctore didiciſſet donum intelligentie vt ferunt diuinitus accepit. adeo vt facū de ſcripturaꝝ difficultates enodaret. ꝛ cum plurimū eruditus eſſet nōnullos in ſacris codicibus edidit cōmentarios. ꝛ ꝙ̄maxime in apocalipſim. vbi ꝛ multa predixit. ꝛ potiſſimum de ordinibus mēdicantium. Item cōtra petruꝫ lumbardum theologū librum cōpoſuit. qui poſtea damnat⁹ ꝛ reprobat⁹ fuit. ſicut pꝫ ī pricipio libri decretaliū. Fert q̄cꝙ̄ mlta ſcripſiſſe. libroſcꝙ̄ ſuos dn̄o pape emēdandos obtuliſſe. ꝛ ei multa de futuris reſerata aiūt de duob⁹ regibus francie et anglie apud meſſanam hiemantibus aliq̄n interrogatus quid ſibi de expeditione ſarraconoꝝ ſperandū eſſet reſpondit nō dum adeſſe tempus quo iheruſalem recuperari poſſet. Sup his aūt que ſcripſit de futuris temporibus nos reꝝ incertarum p̄ſagium relinquere conuenit iudicio poſterioꝝ. alia quoꝙ̄ ꝑpulcra ſcripto mandauit.

Balduinus ſeptimus rex Iheroſolime

Balduinus eius nomis quartus Almerici ſuperioris filius ſeptimꝰ Ihero ſolimoꝝ rex pꝰ patrē regnauit ī iheruſalē annis ſex. qui etſi lepra ꝑcuſſus fuit. regnū fortiter prudēterꝗ admiſtrauit. nec animus illi. nec rei militaris pericia inferior habebat. Cū eni ad terciū vtriuſꝗ regni annū apd Aſtolonē prelio ꝯcurriſſent maiores Saladini copias Balduinꝰ fudit. ⁊ altero itez ꝑlio apd Thiberiadem ꝯmiſſo inter eas viginti milia Sarracenos Turcos ⁊ Arabas ꝑſente Saladino minores copie Balduini ꝓfligarunt. Balduinus igit Saladino turcoꝝ regi ꝑſtantiſſimo qtiēs ꝯgrederet fortiter reſiſtebat. ⁊ tamē illius virtutē eximiā ⁊ ſuū ipius lepre incomodū ſecū reputās futuris xp̄ianoꝝ aſie rebus ꝓ ſua prudēcia ꝓſpicere cōſtituit. Cū eni deterrēte morbo vxorē ducere noluiſſet liberoꝝ ſpe deſtitutꝰ nepotes qſiuit relinqre ſucceſſores. duas namꝗ ſorores ſuas in matrimoniū collocauit. qꝝ primogenita noīe Sibilla Guilhelmo marchioni montiſferrati Longaſpata cognoīe appellato nupſit. q̄ primo anno filiū pepit cui Balduino de auūculi noīe appellatio. iheroſolime tandē quartus Balduinꝰ lepra magis q̄ ſenio confectus interierat. quintuſꝗ Balduinus ⁊ ipſe rex ſucceſſerat.

Ordo humiliatorum

Ordinē humiliatoꝝ hiſdē tꝑibꝰ quā marie in Ciſalpina gallia initiū ſumpſiſſe ferūt. Quidā tamē ſcribunt ſub impatore Henrico geſta. Uerū cū Fridericus ꝑdictus barbaroſſa totā ciſalpinā galliā varijs incomodis laceraret infinitos ꝓpe viros cū mulieribꝰ et liberis in Germaniā ꝑpetuo exilio dampnauit. vbi cū multis annis eos detinuiſſet iā exilij faſtiditi cōi ꝯſenſu veſtibus induti albis ad impatorē acceſſere miām depcauere. qꝝ humilitatē vt vidit ceſar pietate ꝑmotꝰ annuit vt ī patriā redirēt. Reuerſi exules ⁊ forte ex voto emiſſo plurimi in vnū ꝯuenerūt facultates ſuas ī lanificio expoſuerūt. ceperūt vicia vitare. hūili veſte incedere. cepit odor pie ꝯuerſationis ꝑ regionē illā diffundi. Scdo viuere reſtrictius ceperūt ac viri in vnū habitare ⁊ ſeorſum mulieres exercitia corꝑalia ꝯtinuātes. Demū numero multiplicatis ⁊ ꝑcipue in clericis diuinis officijs ſe applicarūt. Sumpſerūtꝗ ꝓ norma viuēdi partez regule bti Benedicti ſuꝑiores eoꝝ ꝑpoſitos noīantes. Deinde facultatibꝰ tuz ꝑſonaꝝ numero mirū immodū creuerūt. in monaſterijs tā fratrū q̄ monialiū ꝑ ꝑtes Tuſcie ⁊ Lōgobardie. Deinde anno dn̄i. M.cc ob religionē ⁊ vite ſctitatē approbatꝰ ē ordo ⁊ modꝰ viuēdi ꝑ Innocētiū terciū. ⁊ poſtea ꝑ ſucceſſores multipliciter priuilegiatus.

Iheroſolomitane vrbis vltima captiuitas.

Guido luſignanus Sibille Balduini regis leproſi ſororis maritus. mortuo Balduino ⁊ eius nepote Balduino paruulo octauo loco regnū ſuſcipiēs regnauit annis duobus. Poſt obitū eni balduini leproſi quintus balduinus puer ⁊ ipe rex ſucceſſerat. cuius regni curā tripolitanꝰ comes ⁊ Guido ſuſcipere cupientes nec vnanimes eſſent. dūꝗ res ipa magnis chriſtianoꝝ iheroſolime agencium ſimultatibus tractatur balduinus puer regni iheroſolime chriſtianoꝝ ad octauū auūculi necis mēſem defunctꝰ ē. eam pueri regis mortem Sibilla genitrix ꝑcognitā texit futuꝝ qd apparebat verita. Ne tripolitanū comitē populus ⁊ milicia oīs in regē iheroſolime accerſirēt. multiſꝗ aſtuta mulier nō magis pollicitationibꝰ q̄ largitionibus a patriarcha. epis. ꝓceribus magnatibuſꝗ Guidonē virū ſuū ꝑſentē ⁊ ipm inſtantē iheroſolime regē creare obtinuit. tulit vo grauiter tantā iniuriā Raimundꝰ comes tripolitanus inducias cū Saladino cōſtituit. q̄ tripolitanū comitatū a fauore chriſtianoꝝ penitus ſeparūt. quin etiā Tiberiadis ⁊ gallilee principatū hereditate tenentē nobiliſſimā mulierē ſibi matrimonio copulās. eūdē quoꝗ principatū regno iheroſolime per nuptias abſtulit. Erant tūc tꝑis Saladino cū chriſtianis inducie quas vir aſtutus abrumpere ſatagebat. cū fortuna eius cōſilijs fomentū addidit. q̄obrē Saladinus ingenti peditū ⁊ eqtū exercitu cōꝑato Ptolomaidē primo pꝰ berutū ⁊ maritima occupauit. poſtmodū in Aſcalone ducēs. qui alijs auctus copijs. q̄ ab Anthiochena populatiōe diffugerant iheroſolimā duxit. quā ad occidentalē plagā obſedit. oppugnatiōibuſꝗ ꝑ decē dies fruſtra ibidē cōtinuatis. alia atꝗ alia ꝑ viginti item dies caſtra fecit. obſeſſiꝗ ingēs populi multitudo deſperatōe magis ſuppeciaꝝ adducti q̄ oppugnantiū timore ꝑterriti. deditionē ea fecerūt cōdictione vt cū ſuppellectili quā humeris ſinguli ferre poſſent abire ꝑmitterent. Inuenimꝰ factā cōdeditionē ſecūda die octobris Anno nono ⁊ octogeſimo poſtꝗ in chriſtianoꝝ fuerat poteſtate. Migraturi iheroſolima chriſtiani Heracliū patriarchā ⁊ clerū facto agmīe ſunt ſecuti. quaꝝ pars Antiochiā. pars Tyruz pars Alexandriā pecijt. Saladinus iheroſolimā ingreſſus Campanā primū turribus deiecit baſilice deīc etiam eccl̄ie chriſtianorum iumentis in ſtabula ſunt complete preter templum Salomonis olim celeberrimum. manſerunt ea in vrbe chriſtiani Aſia oriundi Suriani Armeni Jacobite Georgiani ⁊ Greci.

Clemēs tercius.pria roman⁹.pře ioanne cognomēto ſcolaris. demāda/
tū ſibi papatū accepit. Pontificatū iniens ſtatim de bello in ſarracenos
gerendo edictū ꝓponit. Rem xp̄ianoꝝ in aſia magis magiſqꝫ indies piclita-
ri intelligens. Generali vt in ſimilibus aſſolet edicto xp̄ianos admonet. exci/
tat. hortatᷓ vt crucis ſalutifere ſigno non magis humeris ꝙ cordibus affixo
arma ī barbaros aſſumāt. de eterne felicitatis gloria triūphū ſingulis paritu
ra. Cōciuit vō ea romani pōtificis exhortatio xp̄iani orbis principes frideri
cū romanoꝝ īpatorē cognomēto barbaroſſum philippū regē francie. Richar
dū regē anglie. oddonē ducē burgūdie. quos innumera pene archiepoꝝum
epoꝝ ⁊ alioꝝ principū viroꝝ multitudo ſecuta ē. Quin etiā ex ytalia veneti ⁊
piſani claſſes paratiſſimas eduxere. Ex friſonib⁹ quoqꝫ ⁊ dacis triremes qn
quaginta. duodecimqꝫ ex flandrenſib⁹ xp̄ianā expeditōeꝫ ſunt ſecute. ⁊ guil
helmus Sicilie rex vltimā oīm opam tantis multiſqꝫ exercitibus nauauit. q
claſſe ſua mare a barbaris pyratiſqꝫ pacatū vbiqꝫ reddidit. In ſupqꝫ annonā
ex apulia ſiciliaqꝫ importauit. Hij principes ī aſia poſtmodū varia vſi fortu/
na acriter pugnarūt. At clemēs ad cōponēdas res eccl'iaſticas animū adiecit
Nam ⁊ mores clericoꝝ ꝗrundā nō ſatis ꝓbatos ſeueritate ſua emēdauit. Et
clauſtrū ſancti laurentij extra muros edificauit. et laterani edes non mediocri
impenſa reſtituit. templūqꝫ vermiculato ope ac muſiuo exornauit. Moriens
deinde anno pōtificatus ſui anno tercio. menſe quinto. in baſilica lateranenſi
ſepelitur ducta ingenti funeris pompa.

Celeſtinus tercius papa. natione romanus. pře petro cognomēto bubo
nis. antea iacintus diaconus cardinalis grādeuus vir ⁊ v̄tute inſignis
in terciū celeſtinū ē ſuffect⁹. Qui egreferēs apertā ſiculoꝝ rebellionē in ſuū p
deceſſorē imprudētiſſime intentatā eos cōpeſcere cōſtituit. Vir qdē p omnia
bonus q heinricū corona exornauit. Et quoadiuixit nil pretermiſſit. quo ter/
ra ſctā (Ita eni hieroſolimam vocant) recuparetᷓ. in tantis autē pturbationi-
bus reꝝ. tantoqꝫ ſumptu bellico edes egregias. tū apud ſanctū petrū tum ad
lateranū edificauit. qua recipi pontifices p cōmode poſſent. Preterea vō no
men viterbio dedit. eccl'iamqꝫ cathedralē fecit. Moritur aūt pontificatus ſui
anno ſexto. menſe ſeptimo. die. vndecima. Sepelitur in baſilica petri. bonis
omnibus pre dolore ⁊ deſiderio hominis larimantibus.

Saladinus rex

Saladinus egipti rex noradino ſarracenoꝝ rege defuncto. ei⁹ loco tāꝗ vir
fortiſſimus ⁊ ſtrēnuus ab oīb⁹ ſbrogat⁹. regnauit annis. xvj. Hic magi/
ſtratu ac regno ſuſcepto ſtatim ꝯ egiptioꝝ regē ī bello ꝓceſſit. q tādem capto et
occiſo vniuerſam egiptū ⁊ ſyriā oēm cōquiſiuit. Et ſuo impio adiecit. Deinde
in xp̄ianos mouēs regni hieroſolimitani terrā cū magno ingreſſus exercitu in/
gētē pecoris hoīmqꝫ abegit predā. ⁊ cōgreſſos p̄datorib⁹ xp̄ianos milites. in
quis tēplarij fuerūt multi. maiori ex pte occidit. Attn̄ p̄mo ⁊ ſecūdo p̄lio a bal/
duino rege leproſo ſupatis. Rex ꝯpatis denuo copijs ꝯ emanuelē grecorū re/
gem mouet. quē ⁊ ſimulata fuga aliqn̄ ī anguſtas ꝯualles ꝓtrahēs tādē ſupat
⁊ capit. Cui⁹ victoria elat⁹ ī xp̄ianos de hieroſolimoꝝ regno ꝯtendētes cū ma-
ximo exercitu ꝓceſſit. Ipam tandē ciuitatē ſctām (quā xp̄iani reges poſt gothe
fridū regē p ānos octo ⁊ octuagita cū magna gloria poſſederāt) poſt maximā xp̄ianoꝝ ſtragē vt p̄miſſum
ē cepit. ⁊ de ea triūphauit. Templūqꝫ ſalomonis qḋ turcis piter ⁊ ſarracenis ſicut ⁊ xp̄ianis conſueuerat
ſanctū eē. illudqꝫ prius ꝙ ſaladin⁹ ingredi voluerit. aq̄ lauari roſacea. ⁊ ſuis luſtrari execrationib⁹ cura-
uit. ꝓfect⁹ inde impiger ſaladin⁹ ī tyrū duxit. quā vrbē cōrad⁹ marchio nō magis ciuib⁹ quā ceteris q eo
ꝯfugerāt xp̄ianis publico pmittēte ꝯcilio defenſandā ⁊ ppetua ditione tenēdā accepat. Hic qppe ſaladi-
nus clariſſim⁹ fuit. cui nihil aliud ad ſummā defuit laudē niſi xp̄iani noīs cara-
cter. Qui moriēs tandē mādauit in ſui funeri tropheū tale anᷓ corp⁹ ſuūꝫ deferri
ſpectaculū. videlꝫ pānū nigrū ī lancea ſuſpēſum. Cui precederet preco clamans
Aſic toti⁹ domitor ex tanto regno tantiſqꝫ opib⁹ moriēs. nil aliud ſecū defert.

Alpaidis mulier

Alpaidis mulier ſctā de eudota eo tpe claruit. Cui diuinit⁹ collatū ē annis
multi in corpe degere ⁊ corpalis cibi n̄ egere. Hec genere infima officio-
qꝫ bubulca. ſic corpe marcida. ⁊ pre exilis inteſtinis inedia euacuatis. venuſta
tn̄ ⁊ corpulenta in vultu cernebatur. ac ſi delitiarum copia frueretᷓ frequēter ra
piebatur in excelſis ⁊ angelo duce freta: Illud quoqꝫ admirandū femināi rure
editam ⁊ educatam rurali opere aſſuetā tam prudentē in conſilijs ⁊ circūſpectā
in verbis fuiſſe vt qui docet hominem ſcientiam. in ea delegiſſe ſedem plerīqꝫ
arbitrabantur.

Linea ſummoꝝ pontificū

Clemens tercius

Celeſtinus tercius

Heinricus eius noīs ſextus Friderici primi filius. anno dñi M. c. xc. defuncto genitore ꝯſenſu principū romanoꝝ impator delectus impauit annis octo. a patre aūt prius rex deſignatus coronā aquiſgrani acceperat. Is primo in colonienſes bella mouit. occiſo leodienſi epo in graciā redeūt. Anno deinde electionis ſue tercio Celeſtinus pontifex romanus poſtridie coronatiōis ſue heinricum ſextum friderici barbaroſſe in armenia defuncti filiū a germanis electoribus declaratum in regem romanoꝝ impatorem conſtituit. ea inuicta cōditione vt heinricus ipe regno citra vltraq fretum ſiculum ꝓprijs recupato ſumptibus ⁊ cēſum ſolueret annuū ⁊ iuris eccleſiaſtici terram ſibi redderet poſſidēdam. idq quo rex facilius aſſequeret̄ cōſtantiam normanno rege natam virginem in monaſterio panormi agētem occulte educi curauit. eāq natu grādiorem q̄ꝫ q̄ filios ꝓcreatura videret̄ diſpēſatione aplica illi in matrimoniū collocauit. Reddidit vo heinricus impator primū oīm vrbem thuſculam pontifici celeſtino. cuius ⁊ romane eccleſie iuris erat. Iſq p̄ter hec vna in re ꝯſiderantiſſimus ro. po. pmiſit. a quo nullo adhibita aut pietate aut mora funditus eſt exciſa. et vt omnis in futuꝝ inſtaurationis ſpes adimeret̄ ruinaꝝ illius ſaxa romam ſunt delata. que in cliuo huius temporis capitolino ad memoriā conſeruanť. Ingreſſi regnū cum exercitu rex heinricus ⁊ regina primo imperij anno neapolim obſederunt. ſed cum peſtilētia exercitum inuaſiſſet re infecta abeūtes in alemānias acceſſerunt. Poſtea iterato a celeſtino pontifice romano vocatus magnū in ytaliam exercitum duxerat. venerat q ſecum Conſtātia vxor friderici filiū afferens primū (quē p̄ter omniū opiniones nimis annoſa pepe-rat) Iſq ſecūdus fridericus poſtea vir factus eccleſiam pſecutus eſt. paruoq negotio primo neapolis. poſt quicquid in ytalia ſicilie regni vocabulo cenſeť. ⁊ ipa ſubinde ſicilia in eoꝝ poteſtatē ſunt facta. Cōſtans vo tūc fama fuit heinricū panormi agentem theſaurū ingentē a normānis regibus tanto prius tempore. tantaq ſucceſſoꝝ ꝓſperitate cumulatum clam expilatum in germaniā tranſmiſiſſe. Is a pontifice acerſitus vxore ⁊ filio panormi relictis ro. ſe cōtulit cū eoq pontifex celeſti. multa egit vt recupande iheroſolime curam ſuſciperet. Quod quidē munus cū p ſe noluerit per legatos exequi ſpopondit. priuſq ro. et italia decederet nauigiū ex omni ſicilie regno ⁊ imponendas vere ꝓximo copias parari curauit. pariterq alpes tranſgreſſus archiepm maguntinū ⁊ ſaxonū ducem legatos declarās onus illis iniūxit copias ex oī germania cōtrahendi. qua tempeſtate ſarraceni affricam mauritaniam incolentes ingēti claſſe in hiſpaniā vlteriorē delati cōgreſſum ꝑlio caſtelle regē ſupatumq ceperūt. ⁊ plurima tūc ea gens barbara de hiſpanis ſubegit. quoꝝ partē bethicā olim. nūc granatam vſq in hec tpa Anno. 1 4 9 3. tenuerūt. Tandem cū in regnum heinricus rediſſet Meſſane in ſicilia agēs cū graniter egrotaret ad Innocētium pōtificem ro. mittens vxorē ſibi ⁊ fridericū filiū puerꝫ ꝯmendauit. Philippū vo ſibi germanū fratrē. cuius totius ethrurie dominiū ſub ducat⁹ titulo cōceſſerat. q̄ū in ſe fuit ro. imperij ⁊ ſimul gubernationē regni ſicilie quouſq filius adoleuiſſet adminiſtrationē retinere queſiuit. cōfectoq teſtamento panormi diē obijt. ea igiť mors et rem in aſia xpianā ⁊ ſimul omnē germaniā maximis inuoluit motibus. fuit eīn in agēdis rebus ſtrenuus. in hoſtes acer. in largiendo munificus. facūdus eloquio. facie decora. ſtatura mediocris. ingenio prudens. in eccleſia panormitana magnifice ſepultus.

Linea imperatorum
Heinricus ſextus

Helynādus monach⁹

Helinādus in territorio belluacenſi frigidi montis monachus his tēporibus religione facundia ac doctrina clarus effulſit. qui cū eſſet vir doctiſſim⁹ ac diſertiſſimus. diligenti cura de omnibus rebus geſtis chronicā p pulcrā ab initio mundi vſq ad hec tempora compoſuit ac in maxio volumie digeſſit. At hoc op⁹ ita diſſipatū ⁊ diſperſū ēvt nuſq totū reperiaľ. ſcripſit ⁊ alia opuſcula ⁊ ſermoēs

Apias natione longobardus in latina ⁊ greca lingua egregie doctus p hec tempora floruit ⁊ multa compoſuit. ⁊ inter cetera p̄ter latina vocabula. que diligenter in ordinē redegit. ⁊ de ordine dicēdi optime ſcripſit. atq plures eplas elegantes doctaſq compoſuit.

Azo doctor interpres

Azonem p̄terea patria bononienſem viꝝ vtiq celeberrimum atq inſignem ⁊ in iure ciuili cōſultiſſimum. Iohannis boſiani (qui ſummā breuē ſuper pādectis compoſuit) auditorem cū p̄dictis floruiſſe conſtat q̄ cum eſſet diuini ingenij vir in legibus optimos cōſecit apparatus ac ſummam celebrem edidit. que apud omnes etiam nr̄o euo magno habetur in p̄cio. Inſuper additiones plurimis ſummis addidit. quem baldus legum fontem ⁊ electionis vas velut alter paulus appellat.

Martinus ſimiliter boſianus ⁊ cremonenſis eius doctrine ⁊ profeſſionis doctor. de quo in gloſis pſepe fit mentio eo tpe floruit. quem angelus de peruſio iuris lucernam ⁊ mundi ſpeculum appellat.

Linea ſummoꝝ pontificū
Innocentius tercius

Anno mundi. 6403. Anno chriſti. 1204.

Innocentius tercius papa natione campanus patria anagninus patre traſimūdo e ſamilia comitum. vir certe in omni genere vite ꝓbatiſſimꝰ atq; doctiſſimus. q̄ a primeua etate pariſius lr̄is operā dedit. Is añ pōtificatū doctrīa et moribus inſignis. a celeſtino in numero cardinaliū referť. quo mortuo in eiꝰ locū oīm conſenſu pōtifex ſufficiť. Q̄ꝫtū autem fuerit glorioſus pōtifex opa eius oſtētant. q̄ ſi omnia ſcribenda forent ingens volumē efficerent. q̄ cū exoſaꝫ haberet venalitatē edicto ſtatuit vt nullus curie officialis quicq̄ꝫ ab alieno exigeret preter ſcriptores ac bullatores. q̄bus modū p̄fixit. hoſtiarios quoq; a notariorum cameris amouit vt liber eſſet aditus. ſtatim quoq; vbi magiſtratū iniit bello aſiatico animū adiiciēs germanos ꝓpter Heinrici mortē in aſia tumultuātes retinere in officio lr̄is. nunciis. premiis. pollicitationibꝰ conatꝰ ē. verum id fruſtra tentauit. at vbi videret ſarracenoꝝ potētiam in aſia concreſcere apud lateranum maximum conciliū celebrat. cui interfuere plures viri p̄ſtātiſſimi. Poſtmodū multa libroꝝ volumīa compoſuit. inter que extat liber de miſeria cōditionis humane. ⁊ libros de ſacramēto eucharíſtie. de ſacrameto baptiſmi. habuit item ſermones temporibus ⁊ ſolennibus diebus accomodatos. Decretales quoq; antiquas compoſuit quas obſeruari mandauit. Vir doctiſſimus ⁊ oīnī ornatiſſimus virtute. eo pontificatu ſeſe dignū breui oſtendit. nam inter ceteras decretales quas extantes reliquit tres eo pōtificatus ſui initio edidit. Primā q̄ de induciis habeť. Quotiēs orbis p̄nceps alter in alterū delinqueret correctionē ad pōtificem romanum ſpectare. Et venerādos eſſe principibꝰ ꝗtūuis maximus ſacerdotes ſecundam. Terciā que extra de electiōe habeť ſingularis fuit. Iuuere huiꝰ pōtificis virtutē ⁊ doctrinā beati Dn̄ici ⁊ Franciſci aſſiſiatis ſanctitas. Improbauit p̄terea abbatꝭ Ioachim libellum quēdam nō ſanam doctrinam p̄ ſe ferētem. Damnauit ⁊ errores almerici heretici qui poſtea pariſiꝰ cū ſectatoribus ſuis exuſtus eſt. qui affirmabat ydeas que ſunt in mente diuina ⁊ creare ⁊ creari. cū in eo nil niſi eternū ⁊ incommutabile ſit. dixerat p̄terea in charitate conſtituto nullū peccatū imputari. Nec Innocencius opera pietatis in tanto pontificatu p̄termiſit. Extant etiam rome dua huius pontificis opa ſitu. vtilitate ⁊ vſu longe diſtantia. hoſpitale ſanctiſpūs in Saxia a longobardis ⁊ Saxonibꝰ ibi ſolitis habitare appellatum. quod in vaticani ſuburbio celebre ⁊ ditiſſimū hoſpitalitati ampliſſime deſeruit vnū. Et alteꝝ turris appellata comitis vrſani operis. que muro oīm totius vrbis rariſſimo ſublimitate ſurgit eximia. Eſtq; ad forū olim nerue ad veteris ſubure principiū que ꝑ etatē noſtrā ⁊ diu ante inhabitata nulli omnino vſui eſt aut fuit. indeq; baſilicam ſancti ſixti que extat in auentino celebris tūc dirutam inſtaurauit. Verū dū Peruſii tollende diſcordie cauſa (que inter Genuenſes ⁊ piſanos vigebat) ꝓfectus fuiſſet moriť. pontificatus ſui anno decimooctauo menſe ſeptimo die. xvi. Cuius vita adeo ꝓbata fuit vt poſt eius mortē nil earum rerum que in vita egerit laudauerit improbaueritq; immutatū ſit. hic quoq; primū ordinē diui Auguſtini heremiticum ſub tutela apoſtolica ſuſcepit.

Concilium lateranenſe

Sinodus maxima hoc anno apud lateranum ab Innocētio pōtifice p̄dicto ꝓ recuperanda iheroſolima celebrať. cui interfuere mille ⁊ trecenti p̄lati cum iheruſolimitano ⁊ conſtātinopolitano patriarcha. Metropoli ſeptuaginta. Epiſcopi quadringenti duodeciꝫ. Abbates. priores. cōuentuales octingēti. Greci ⁊ romani imperii legati. Reguꝫ vͦo iheruſalem. francie. hiſpanie. anglie ⁊ cipri oratores. Venere multa tum quidem in cōſultationem nec decerni tamen quicq̄ꝫ aperte potuit. qꝛ ⁊ piſani ⁊ genuēſes maritimo ⁊ ciſalpini terreſtri bello inter ſe certabant. verum decreta ibi ꝓlata fuere quibus tam laicorum q̄ꝫ clericorum mores componerentur.

Iohānes bonꝰ ordinis heremitaꝝ diui auguſtini inſtaurator natiōe Mantuanus his temporibꝰ i flaminia ⁊ vmbria vitam riligioſiſſimam ac ſanctiſſimaꝫ duxit. multa monaſteria ibi erexit. Inde fratres ꝫābonite vulgo appellati ſunt. Tandem cum vir ſanctus. 50. ānis in flaminia ꝯmoratꝰ fuiſſet i patriā reuerſus plenꝰ dieꝝ ⁊ opibꝰ bōis. āno a natiuitate dn̄i 1222. migrauit ad dn̄m. Cuius cor pꝰ tranſlatuꝫ in mōaſterium ordinis ſub titulo ſancte agnetis fabrefactū ſummo ſeruetur honore vbi indies fiunt miracula.

Linea impatoꝝ
Philippus

Otto quartus

Philipp⁹ ſueuie ꝑnceps ⁊ ethrurie dux heinrici impatoꝝ frater. quē idē heinricus moriens filij friderici reliquerat tutorem regnū accepit. verū heinrico mortuo maxima inter electores orta eſt diſſenſio. in germania eñ electoꝝ pars othonem ducis ſaxonie qui in aſia fuerat germanū fratrem delegit. pars philippum qui ab heinrico inſtitutus erat cenſuit cōſeruandū. ⁊ res bello diſſidijſqꝫ diutiſſime acta q̄ philippo rex francie othoni rex anglie fauebat. ꝓpter hanc diſſēſionem impatoris deligendi ytali neqꝫ philippū neqꝫ othonē ad imperiū admittunt. ꝑter id tantū tꝑis quod inter coronationem ⁊ depoſitionē othonis interfuit. Per reliquū vero eorundē impatoꝝ tempus vacaſſe imperiū ſcribunt. Philippus aūt anno M.cc. alſaciam bello deuaſtans argentinā obſedit ⁊ in ſuaꝫ poteſtatem accepit. ſequenti anno ſimilia in thuringia ꝑegit. lantgrauiū deuictum i graciā ſumpſit. Innocentius vo pontifex quia cōſtabat heinricū ⁊ fridericū patrem ꝯ romanā egiſſe eccīam othonem impatorem ꝓnūciauit. Philipp⁹ ira ſuccenſus arma parat ac ꝯtra othonē philippo rege francoꝝ fauente in expeditionē ꝓdit. Otho qꝫ compoſito exercitu vna cū ioanne angloꝝ rege pugnandi copiam facit. fiuntqꝫ ſingularia certamina ꝑcipue apud coloniam. Ad annū qꝫ pontificat⁹ innocentij octauū otto ille quē ro. regē impatorēqꝫ inſtituerat a philippo vbiqꝫ ſuccubuerat agrippina Colonia germanie vrbs preclara othonem pulſuꝫ poſtremū oīm cōſeruauerat quā vrbem philippus arta preſſit obſidiōe. othoqꝫ facta eruptione cōgreſſus ſupatuſqꝫ a colonienſib⁹ eſt expulſus. qui tempori cedentes philippo impatori debitā obedientiā ꝓſtiterūt. Tandem principis diuturnis defatigati bellis pace confecta philippus romanoꝝ impator declarat⁹. ac ſic nouem annis nō ſine moleſtia hanc dignitatem retinuit. nec tamen diuturna fuit philippo in adepto vbiqꝫ ꝑ arma impio quies. quem lantgraui⁹ thuringie princeps multis in ſuam ſententiam tractis circūueniēs. vel vt alij ſcribunt otto comes palentinus de witilſpach bamberge interfecit. x. kalend̄ iulij. corpus babenberge inde ſpire iuſſu friderici ſepultū. Fuit aūt benignus ac largus. debilis corꝑe attn̄ virilis. facie venuſta. capillo flauo. ſtatura mediocri decorus.

Otto dux ſaxonie huius noīs quartus anno a natiuitate dn̄i M.cc.ix. cū philippus impator a comite palatino interceptus fuiſſet. impator a germanis ſuis delectus impauit annis tribus. qui ſtatim romam ꝓficiſcens ab innocentio tercio ſequenti anno in baſilica ſancti petri coronatus eſt. verū poſt acceptum ab ipſo pontifice diadema iuriſiurandi quo ſe de more obligauerat religione poſt habita terram eccīe hoſtiliter inuaſit. nā radicophanum montē faliſcū ſiue vt corrupte appellant flaſconem ⁊ totā pene romandiolaꝫ ꝑ diuerſas legiones diuerſoſqꝫ legatos occupauit. ⁊ ad regni neapolitani regiones cōuerſus vt eas qꝫ caperet eſt adnixus. Friderico ſecūdo quē romani pōtificis auctoritas ⁊ ꝓmiſſa ꝓtectio ſecuꝝ redderet. nihil tantū motibus ſuſpicante. eos vo motus pontifex innocentius iniquo ferens animo ad othonē miſit. qui eū ſuadendo. hortando. admonendo ꝑuincere conarent vt capta de eccīe terra feudatario redderet. q̄ peiora indies moliebat. vnde pontifex eū anathemate primū ꝑcuſſit. deinde ꝑſeuerantem ⁊ vias omnes romanas latrocinijs infeſtantē imperio ⁊ alemanie regno priuatū depoſitūqꝫ ꝓnunciauit. Secutos eū ꝑlatos ⁊ ꝓceres ac oēs alios imperij ac regni populos eatenus ſacramenti religione qua illi obligabant abſoluens vt nō magis poſſent qꝫ deberent ab eius imperio reuerentia ⁊ obedientia ſe ſubtrahere. Q̄obrē rex bohemie. langraui⁹ thuringie ac archiepī Maguntin⁹ Treuerenſiſqꝫ dux auſtrie ⁊ ex militibus ꝓſtantiores quiqꝫ eū deſeruerūt. Cū etiam germani electores imperij philippo ſuadente francoꝝ rege qꝫ primū de priuatione othonis certiores facti ſunt fridericū ſecundum ſicilie regem vigeſimū agentē annū in romanoꝝ regē declarauerūt. Philipp⁹ eñ francie rex othonē ioannis regis anglie ex ſorore nepotē debilitari ac potentatu deijci exoptabat. quib⁹ tandē deterritus malis atqꝫ periculis otho in alemāniā ſe recepit ⁊ queçūqꝫ de ytalia ceperat in romani pōtificis fridericiqꝫ ſicilie regis poteſtatē redire. vbi poſtea a philippo francoꝝ rege apud tornatum ſupatus. Tandem anno M.cc.xviij. otto impator meſtus languenſqꝫ aīo breui obijt. Veneti aūt rebellantem cretaꝫ in fide armis cōtinentes anno ſalutis M.cc.xiij. eandē in colonie formā redigere. miſſis eo ciuibus qui cretenſes in officio continerent.

Rainaldus archieꝑs colonienſis poſt deſtructam mediolanū a friderico impatore corꝑa triū regū ad Coloniam traduxit poſt glorioſam vitam in dn̄o quieuit.

Richardus quoqꝫ puer pariſius a iudeis martiriū paſſus multis claruit miraculis. Q̄obrem philippus rex francie intelligens iudeos ꝑ plura quotannis mala ꝑegiſſe in vituperium xp̄ianoꝝ priuatis bonis omnes e regno francie expulit.

Ordo cruciferorum

Cruciferorũ ordo in ſinodo lateranẽſi diu inchoatus ſed aliqñ intermiſſus ab ipo Innocentio tercio põtifice anno pontiſicatus ſui. xviij. reſtituit. et confirmat ac multis ſauoribus cõmendat. Id ꝙ maxie factũ ẽ eo ꝙ quedã albanenſium peſtifera heresis ſurrexerat. que tantã in populo romano cleroqꝫ ſeditionẽ excitauerat ꝙtã vnqꝫ antea. ꝙ obrẽ cauſaꝫ põtifex ipe multos cruce ſignatos impulit ꝯ eos arma ſuſcipere. quibus deuictis cruciferorũ ordinẽ iaꝫ ſopitũ ꝛ oblitteratũ inſtaurans multis priuilegijs ꝛ gratijs mirabiliter auxit. eideꝫ aũt ordini poſtmodũ innocentius quartus deuotiõe affectus apud lugdunũ exiſtens regulã cõpoſuit ꝛ dedit in quo pcepit ipſis religioſis ſemp crucẽ in manibus portare. ipſius nũt ordinis auctoreꝫ et ducẽ Quiriacũ epm ꝛ martireꝫ tpe conſtantini magni Helene matris primũ fuiſſe tradunt. qui etiam cuꝫ Juliano apoſtata cũ multis chriſtianis paſſus fuit. ſed idem ordo ad nihilum ſermeuſqꝫ in preſens redactus.

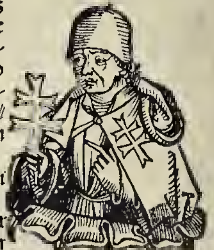

Tartarorum regni principium

Dauid quidam perſa ex ignobili familia inter eos natus tartarorũ gentis rex vir quidẽ magnanimus p hec tpa ex indie montibus vna cũ oib⁹ ſue gentis viri ac mlierib⁹ hoſtili aio egreſſus p vicinas quaſqꝫ vrbes ſpolia multa exegit ꝛ populũ ſuũ h mõ allexit. quibus ſpolijs allectus inde parthos venit ꝛ pari terrore mediam. aſſiriam. perſiam. armeniam et ſarmatas nõ longo tpe puadens circa meotidis paludis littore conceſſit vbi ꝛ accolis ſuis ſedes cõſtituens in maximã euaſit potentiã vt regnũ eoꝝ nunc multũ creuit in finibus hungarie polonie ꝛ iuxta mare ponticum ꝛ in aquilone. ꝛ hi nũc vſonẽ caſſanũ habent principẽ. Sunt auteꝫ tartari hoïes turpes oculos groſſos pminentes habent latas facies et frontes naſoſqꝫ latos mediocres. ꝛ ſtatura tante arrogantie vt dñm ſuũ cham filiũ dei appellent. pluraqꝫ de eoꝝ moribus hiſtorici ſcribunt.

Ordo carmelitarum

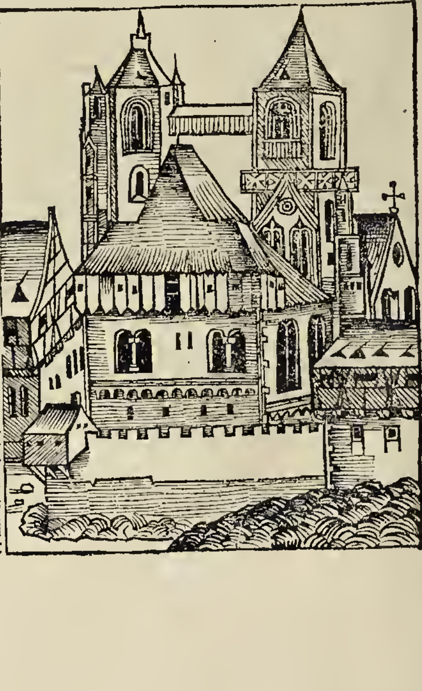

Ordo carmelitaꝝ p hoc tps in ſyria apud carmelũ montẽ ab Alberto iheroſolimitano patriarcha excitat ꝛ multis priuilegijs ab eo ſublimat. atqꝫ eidem regulã ſuo iure cõſectã obſeruandã primo obtulit ꝛ confirmauit. in qua pro habitu fratribus eiuſdẽ ordinis capã ſuperiorẽ ex ſyrico cũ quibuſdaꝫ largis virgis ſcꝫ albis ꝛ griſeis circulatã more helye pphete (vt tradũt) aſſignauit ꝛ deferendã ꝯſtituit. Iſqꝫ ordo cũ in orbẽ diffunderet ac locis ꝛ viris pſtantiſſimis indies multiplicaret multas impugnationes p multos annos ab emulatorib⁹ ptulit. ſed poſtmodũ Honorius pontifex eius noïs tercius cernens ipſam ſanctam religionẽ ꝛ ordinẽ a multis impugnatũ ꝛ aliqñ pſecutũ cũ nõ ſatis probatũ cõſpiceret deuotione motus primo põtificatus ſui anno mutatis prius circulatis clamidibus ob honorẽ beate virginis marie in albas ſub titulo virginis marie de monte carmelo approbauit ꝛ cõfirmauit. aiũt eñi ordinẽ iſtũ dũ in ſiria cũ habitu illo procederet maxima in reuerẽtia ꝛ deuotiõe apud ſoldanũ egypti extitiſſe ꝛ multas illi elemoſinas ꝛ beneficia cõtuliſſe. ſed eo habito mutato cũ e finibus ꝛ regno ſuo eieciſſe. ꝙ obrẽ neceſſe fuit illuꝫ i europã traijcere vbi mirũ immodũ excreſcẽs clariſſimos ꝛ ſanctitate ꝛ ſcientia viros ptulit. Quoꝝ de numero pcipui fuere Angelus declamator ardẽtiſſimus Albertus ſiculus Cirillus grecus vir doctiſſimus. q pter libros multos a ſe editos ſpũ pphetie claruit. Et alij clariſſimi.

S. Dominicus

Dominicus hiſpanus vir ſanctitate ⁊ doctrīna plurimū decoratus. p̄dicatoꝝ dux ⁊ pater inclitus. ac xp̄iane religionis q̄ſi matutinū ſydus emicuit p hoc tp̄s. Is ī calogura al' calaroga pago exomienſis dioceſis nat⁹. Cui⁹ pr̄ felix appellatus. mater ioanna q̄ tres filios habuerūt q̄ poſtea lr̄is edocti ſacerdotiū acceptarūt. Tercius beatus dn̄icus cui⁹ mater p̄uidit in ſomnis ſe geſtare catulū accēſam ore faculā baiulantē. Qui egreſſus ex vtero totū mundū incēdere videbat̃. p̄figurans ex ea p̄dicatorē eximiū naſcituꝝ. fuit em̄ viciorꝝ mirabilis obiurgator. oppugnator hereſum. fideliū diligentiſſimus exhortator. ab infantia quoqꜯ cū eo miſeratio creuerat. ex canonico aūt regulari a deo vocatus cū frībus ſocijs p̄dicatoꝝ ordinē incredibili feruore fundauit. q̄ diuinitus inſtituto ab glorioſa dei genitrice maria religionis habitū aſſumpſit. Et cū in tholoſana albienſiqꜯ galliaꝝ regione hereſis pullulaſſet. ac late ⁊ longe cepiſſet ſerpere. btūs dn̄icus tunc primū fama noſci ceptus ad eas extirpandas ſe cōtulit. Erāt v̄o q̄ armis eā ſectam tueri adniterent̃. Qua comes toloſanus notabat̃ infamia. Quare datus eſt ab innocentio pontifice ⁊ a francoꝝ rege ſymon de mōte forti btō dominico adiutor. q̄ cū cohorte ab hieroſolime expeditione reducta: a ſancto viro aduerſantiū arma conatuſqꜯ retudit. tantiſqꜫ ea hereſis defixa erat radicibus vt q̄ ſeptimo inchoauerat vix tādem vltimo pontificat⁹ innocētij anno potuerit extirpari. pater aūt religionis exiſtens. poſtea ab honorio q̄ ſciſmaticos apud tholoſaꝫ domitos audiuit. ordinis confirmatōem obtinere meruit q̄ ꝯfirmato cū plura monaſteria erexiſſet. Et multis ſignis ac miraculis claruiſſet. ac varias regiones docendo ⁊ p̄dicando luſtraſſet. Tandē anno ſalutis tercio viceſimo ⁊ duodecies centeno apud bononiā ytalie ciuitatē. nonis auguſti migrauit ad dn̄m. quē poſtea gregorius nonus audit[is] eius miraculis ⁊ vita preclara in ſanctoꝝ numero aggregauit.

S. Franciſcus

Franciſcus ſeraphicus natione ytalus ex aſſiſio vmbroꝝ ciuitate ortus. vir vtiqꜫ diuinus. ac primus inſtitutor ordinis fratrū minoꝝ. ⁊ fundator mirificus. Circa annos dn̄i. M. ccviij. primo negociator hūanus ⁊ affabalis ac p̄digus vſqꜫ ad annū. xxv. Inde terrena oīa deſpiciēs xp̄m in om̄i vita ſecut⁹ eſt. Et cū aliquādiu pedibus calciat⁹ ⁊ corrigia cinct⁹ inceſſiſſet. Sentētie dn̄ice memor dicētis. Qui venit ad me ⁊ nō renūciat oībus. non poteſt meus eſſe diſcipulus. Abiectis oībus tunica incultam ⁊ cōtemptibilem fune p̄cinctam induens nouuꝫ mox ordinē conſtituit. cum quo velut ſol ī orbe radiās xp̄ianā religionē plurimū illuminauit. Tantū aūt in ſeipō rigorē auſteritatis exercuit. vt in tēptatione carnis. in pruinali tp̄e niue vel glacie operiret̃. pauptatē quoqꜫ dn̄am ſuam ſemper vocabat. Mallebat potius de ſe vituperia q̄ꝫ laudes audire. om̄iqꜫ ſtudio precauebat ne pauptatis metas trāſiliens ad ſup̄flua difflueret. ardentiſſimoqꜫ martyrij deſiderio feruebat. Ideo ſexto cōuerſionis ſue anno ſyriā petijt: ac ad ſoldanū acceſſit. qui eum om̄i honore ſuſcepit. Duobus aūt annis an̄ obitū eius vidit in viſione ſeraphin vnū in aere ſex alas habentē cruci manibus extenſis pedibuſqꜫ coniūctis affixū. alaꝝ v̄o duas ſup caput erectas. ⁊ duas ad volandū extēſas habebat. Porro duabus totū corp⁹ tegebat̃. Cunqꜫ diutius cogitaret apparebant in manib⁹ ei⁹ quaſi fixure clauoꝝ. latuſqꜫ ip̄ius dextrū veluti lancea perforatum. Interea cū frībus ſuis ſic ab eo inſtitutis nouā dediſſet regulā. ⁊ xp̄i ſtigmatib⁹ inſignitus fuiſſet. ⁊ nomē ſuū in orbē diffudiſſet. Cū nullā carni ſue requiē dederat a ꝯuerſione ſua. xviij. anno ⁊ multis languoribus p̄teritū tp̄s effluxiſſet. duobus ſeq̄ntib⁹ grauioribus purgeri cepit. Tandē plen⁹ bonis opib⁹. apud aſſiſiū vrbem ſuam. Anno ſalutis nr̄e. 1227. nonas octobris ī dn̄o feliciter obdormiuit Quem ⁊ biennio poſt gregorius nonus auditis eius crebris miraculis magna prius ob eam rem couentu habito. in numeꝝ ſanctoꝝ ſtatim retulit. Nicolaus aūt tercius papa anno. M. cclxxx. litteras de ſtigmatib⁹ ei⁹. xp̄i fidelibus miſit

Terremotus atqꜫ portēta multa hijs annis vbiqꜫ ferme fuere ita vt antiochia ⁊ tripolis atqꜫ damaſcus magna ex p̄te corruerint. Cathina etiā ſicilie inſule contra aquarum naturaꝫ pelagus retroceſſit. ⁊ hoīm ferme multa abſorbuit. In ytalia inſup̄ grandines ouis anſerum groſſiores cecidere.

Viſum eſt quoqꜫ ſignū mirabile in occidente poſt occaſum ſolis in ſtella poſita in auſtro declinans in occidentem indirecto ſyderis quod aſtrologi coronam adriagne appellant. Viſuſqꜫ radius quaſi trabes magna per multos dies aſcēdes in altitudinem firmamenti. Predicatores hijs temporibus multa alia ſigna contigiſſe aſſerebant.

Anno mundi. 6413. Anno xp̄i. 1214.

Honorius tercius papa. pr̄ia romanus. p̄re almerico ciue romano genit⁹ tercio ſuffectus innocētio. ⁊ ip̄m eius noīs terciū. peruſie cardinales ī romanū pontificem creauerūt. Qua in creatione ad ſextū p̄deceſſoris diem obitus facta. maior ſolito adhibita ē feſtinātia ꝙ peruſini ciues difficultatē hieroſolim e rex. ⁊ belloꝝ ytalie ſedandoꝝ neceſſitates ꝑpenderūt. Et coacto in conclaui collegio penuria cibi per dies ſingulos maiore facta vt ꝓperarēt. vini honeſtiſſimā attuleſt. ꝯſecratuſq̧ pōtifex deſtinatū a p̄deceſſore pac[e] in ytalia cōſtituende tractatū ꝑ oratores legatoſq̧ cōtinuauit. Ipſe romā intra primū creationis menſem ꝑ ſabinos ſe cōtulit. Sollicitabat eīm eū petrus antiſidorēſis impator cōſtantinopolitanus. quē paulo poſt ⁊ iolem ſimul vxorē idē pontifex in baſilica ſancti laurētij. q̄ via tyburtina extra muros inſignis viſitur. imperiali diademate decorauit. Et rebus xp̄ianoꝝ in romana ꝯſulturus q̄ hieroſolimis ꝓfuture viderent̄ ioannē de colūna cardinalem romanū portuenſem ep̄m apoſtolice ſedis legatū declarauit. impialeſq̧ titulos honorius friderico ſecūdo cōtulit. Quē poſt iuribus eccleſiaſticis ſibi vſurpatis anathemate notatū dignitate priuauit. Ordinē heremitaꝝ prout innocentius fecerat ꝓtegendū cū ſuſcepiſſet. Etiā ordines predicatoꝝ ⁊ minoꝝ cōfirmare voluit. hieroſolimoꝝ regē ex aſia ad ſe romā venientē benigniſſime ſuſcepit. Extant v̄o honorij pontificis decretales multe. tū rome opa ſancti laurentij extra muros vrbis reparata cū cenobio baſilica. tum ſanctaſanctoꝝ ad lateranēſez eccleſiā inſtaurata celebris ſanctimonie oratoriū. Bn̄ aūt ac beate vitā ducēs vt bonū paſtorem decebat. anno pontificatus ſui decimo. mēſe ſeptimo. die. xiij. morit̄. Sepeliturq̧ in baſilica ſancte marie maioris ad preſepe.

Gregorius nonus papa natione hernicus. pr̄ia anagnin⁹ e familia comitum innocentij tercij nepos. Qui ⁊ laterano vbi creatus fuerat ananiam ꝑ eſtati caumata ſe contulit. Vn̄ fridericū monuit vt expeditionē in terrā ſanctam cui⁹ voto pridez cruce ſignatus ſe obligauerat. tandē iniret. forte cōminaret vt niſi breui exequeret̄ excōicationis priuationiſq̧ ſententias ab honorio p̄deceſſore in illū ꝓmulgatas. ꝯfirmatas etiā atq̧ etiā aggrauaret. Promiſitq̧ fridericus ſeſe vouerat. dictuq̧ ē veris tp̄us ad ꝯueniendū brundusij. venerat eo magna multitudo p̄cipue vero ex germania lantgrauius haſſie. q̄ brundusij vna cū magna ꝑte militū moritur. dū fridericus egritudinē ſimulās in ſicilia ſe continet. Hec fraus ita cōprehenſa eſt. cognita eīm lantgrauij morte celerrime eo adnauigaſſe omneq̧ eius ſuppellectilem diripuiſſe. Cognita igitur fraude friderici honorij tercij ſententiā in fridericū latam ꝯfirmauit. Inde peruſij pontifex aſſiſiū petiturus. vt q̄ de franciſco viro ſanctiſſimo miracula audierat pn̄s cognoſceret re comperta vt audierat. in ſanctoꝝ numeꝝ ſtatim retulit. Ceperant iterim romani ſenatores qn̄q̧ vnū. qn̄q̧ binos creare. Hanibalq̧ ex hanibalda gente romana nobilis ſenator hereſi ꝯſentiebat. in quā multi inciderant ſacerdotes. Hiq̧ pontificis reditū formidantes tumultū concitauerāt ſ3 diuina vltio cōpeſcuit. Tyberis eīm cā in alluuionē excreſcens. multa dāna mortalibus intulit. Et tanta peſte laboratū eſt vt decimus quiſq̧ vix ſuperfuerit. Pontifex mira clemētia vſus publice oēs priuatimq̧ etiā diſtributa pecunia ꝯſolatus ē. veteres cloacas purgari nouaſq̧ plurimas conſtrui curauit. Vrbis dignitati ⁊ valitudini vno tempore conſulens. acceſſit poſt ad vrbem reatinā pontifex curiā in ea aeris ſalubritate conſeruaturus. qua in vrbe beatum dominicum in ſanctorū numerum retulit. Spoletum poſtea eſtate cum diuertiſſet beatum anthoniū cognomento paduanū ob innumera miracula ſanctoꝝ confeſſoꝝ collegio congregauit. Qui tandem multis quaſſatis erūnis a friderico ſuadentibus francie ⁊ anglie regibus cōuocauit omnes orbis xp̄iani ad cōciliū. Verū fridericus terram mariq̧ vias p̄cluſit. Cardinales piſana claſſis intercepit ad amalphiā vrbē ducti. in cuſtodiam poſtmodum tenti. Dum aūt eo tardatus captoꝝ cardinaliū ⁊ prelatoꝝ impedimento. deſiſtit a concilio pontifex. menſe auguſto. Et primo quadrageſimo ſalutis anno ſupra duodecies centeno obijt. pontificatus ſui anno quartodecimo. menſe tercio.

Celeſtinus quartus patria mediolanenſis ⁊ ganfredus ex caſtillonea gente. ſabinenſis epiſcopus vita ⁊ doctrina inſignis ſenex admodum ⁊ valitudinarius in locum gregorij ſuffectus. ad fridericum mittens obſidionem fauentie continuantem multis illum de futura pace pollicitationibus delinire conatus eſt. Sed priuſq̧ fridericus reſpondere potuerit. Celeſtinus ip̄e duo deviceſimo pontificatus die defunctus ē. Cui vt ſucceſſor daretur vno ⁊ viceſimo menſe laboratum ē. Cauſam diuturne vacatōnis apoſtolice ſcribūt tentos in malphitano carcere cardinales. ne ip̄is abſentibus electio fieret proteſtatus fuiſſe. Quibus ⁊ collegas aſſenſiſſe. videntes omnē ytaliam friderici motibus quaſſatam eſſe. ⁊ imminere per ſingulos dies periculum ne vrbē romam caperet.

Linea ſummoꝝ pontificū

Honorius tercius

Gregorius nonus

Celeſtinus quartus

Linea impatoꝝ
Fridericus ſecūdus

FRidericus eius nominis ſecūdus impatoꝛ. anno dn̄i. 1212. ottone p̄dicto imperij titulis priuato. ab electoꝛibꝰ eius loco ſurrogatus. Et ab honoꝛio pōtifice cōfirmatus ⁊ coronatus. impauit annis. 33. Natꝰ ex heinrico ſexto ⁊ cōſtantia ſoroꝛe regis ſicilie. q̄ cum antiqua eſſet ſub papilione panoꝛmi in medio platee. vt tolleret omīs ſuſpitio ⁊ mulieres liberū haberēt aditū in lucē editus Js ſub gubernatione eccleſie ⁊ innocētij oꝛbato p̄re enutritus. Deinde potentiſſimꝰ impatoꝛ ytalie. ſicilie. ſardinie. ihrl'm ⁊ ſueuie. dn̄s quo nullus magnificentioꝛ romanū imperiū tenuit. Fuit eīn armoꝝ ſtrēnuus linguaꝝ. ſ. latina ⁊ vulgari. greca. gallica ⁊ ſarracenica pitꝰ. vigoroſus liberalis ⁊ magnificꝰ. Vez vicijs nō caruit luxurioſus nihil curās niſi tp̄ale. cū mltis pōtificibꝰ romane ecc̄ie bella geſſit. Fecit tn̄ magnifica edificia p̱ omnes ciuitates regni apulie ⁊ ſicilie. Validiſſimā arcē capuana dicta in neapoli caſtꝝ pratenſe ⁊ arcē ſancti miniatis Habuit ex prima vxore heinricū ⁊ cōradū. quos ꝯſoꝛtes regni fecit. Ex ſecūda filia ioannis regis hieroſolimitani ioꝛdanē ex ꝯcubina fridericū regē antiochie manfredū principē tarenti poſtea regē ſicilie. Et Rentzium quē fecit regē ſardinie. Fridericus itaqꝫ p̄mo poſt habitā magūtie regū alemānoꝝ coronā. Jn ſueuia gentilitatis ſue regione deſederat. Js audita clade qua otto afflictus erat. Aquiſgranū impatoꝛiā vrbē obſidione preſſam recepit. vbi tercij innocētij romani pōtificis auctoꝛitate regiā iteꝝ de more coronā accepit. Et vt aliquā erga deū oſtenderet gratitudinē cruce inſignitus. voto ſe tunc publice obligauit ſubſidij xp̄ianis in aſia agētibus afferēdi. ne etiaꝫ pontifici quoqꝫ romano ingratꝰ eſſe videret. comitatū de regno ſicilie p̱miſit fundani p̱petuo eiꝰ donationis iure a romana ecc̄ia peculialiter poſſidendū. inde in romanoꝝ regē electus ottone defuncto romā redijt. Quem honoꝛius impiali diademate inſigniuit. Obierat paulo prius cōſtantia eius mater preſtantiſſima mulier. nō magis annoꝝ qua prudentie plena. q̄ viſo filiū adoleſcentiā ſupergredi incipientez. Qui duos de triginta ageret annos. ad eam diē invtutū via cōtinuiſſe. ꝙ ea de medio ſublata. mores vſqꝫq̄qꝫ mutauit Jn pontificē eīn ſpreta iureiurādi religione anno coronationis primo mlta ⁊ quidē enoꝛmia ē aggreſſus quē vt a flagitijs a rebellione temparet. admonētem magis magiſqꝫ indies ſpreuit. Unde eū duxit pontifex anathemate niſi reſipiſceret ⁊ ablata redderet deterrendū. ſub ip̄m fridericus impio priuatus. vt rebꝰ ꝯſuleret alemanie. Quibꝰ ob noui impatoꝛis ſubrogationē timebat. heinricū filiū decēnem illi in regem dedit. Tribus ab inde annis ſupuixit honoꝛius. Promiſit poſtea fridericus qđ vouerat. ⁊ quod pontifex gregoꝛius volebat. Tandē ad tercīu ydus auguſti cū omni claſſe brunduſio ſoluit. ſed ceteri ad deſtinatuꝫ in accone curſum velis ardentiſſime remiſqꝫ cōtendūt. Fridericus noctu cū trireme dilapſus brunduſium ē reuerſus. At gregoꝛius pontifex cū intellexit fridericū in ytaliā reuertiſſe. q̄ntis potuit maledictionibus ꝓſecutus ē. Jnde nauigationē ingreſſus de qua cypri ſubſtitit. Seneſcallo milicie ſue mgr̄o cū copijs ptolomaidā p̄miſſo. q̄ ſoldani conatꝰ inſpiceret. fridericus ab illo accerſitus ptolomaidam adnauigauit. Nec mora oratores in romā dimittens. abſolutionē a pontifice implorauit pontifex q̄ oīa reſtiſſet repulſam dedit. quāobrē fridericus cōſulcius ſibi duxit in ytaliā nauigare. Et a tarentino poꝛtu quē primū de nauigatione attigit. neapolim anxius aduolauit inerat ptolomaidaꝫ magiſter milicie theutonice prutenoꝛū. q̄ cū ip̄o friderico in ytaliā redijt. fauentia deinde anno obſidionis ꝓpe in friderici poteſtatē pactione ē facta. Jnde in bononiā ducens ſtudio eā priuauit. qđ tunc primū paduā ē tranſlatū. inde in mutineſes ac reginos duxit. ſola agroꝝ vaſtitate ꝯtentus fuit. Continuatū poſtea ē duos ferme annos belluꝫ atrox variūqꝫ ⁊ longobardie ac omīi ytalie p̱niciosiſſimū oīnibus quos p̱ ytaliā partiū gibelline ⁊ guelfe labes infecerat auxilio nō magis militū q̄ꝫ pecuniaꝝ odio partiū vtriūqꝫ cōtribuentibus. Tandē quartus innocentius pōtifex excōicationis depoſitionis priuationiſqꝫ ſententiā in fridericū ꝓnūciauit. oīnibus iuramento abſolutis. Et poteſtate electoꝛibus attributa nouū quē vellent principē deligendi. ꝓut in ſexto de iudicijs nūc habetur. Et cum tanta pontifex lugduni inde rex francie in egipto cum gloꝛia ⁊ dignitate reipub. xp̄iane gererent. xp̄ianos ip̄e in longobardia crudelitate ꝓſequitur. Jnde apud parmā prelio ſupatus. poſtremo in ciuitate ſirenciola in finibus abrucij infirmatꝰ manfredi filij auſu veneno vel ſuffocatione interijt. Cui hoc epigrāma affixit. Si pꝛobitas ſenſus virtutum gratia cenſus. Nobilitas oꝛti poſſent reſiſtere moꝛti. Non foret extinctus fridericus qui iacet intus.

ECcliſis ſolis anno. M.ccxxxviij. totius. circa hoꝛā nonā die. vi. Junij facta eſt. ⁊ tanta obſcuritas aeris fuit. vt noctē adeſſe crederēt. cauſaꝫ ignorantes ad penitentiam redierunt. Deſignabat ſ̄m iudicium (quod fallax vt plurimū cenſetur) moꝛtem gregoꝛij noni ⁊ oppreſſionem eccleſie per fridericum.

TErre etiam motus maximi repente exoꝛti. ⁊ adeo grandes vt in montibus ſaluijs ad quinqꝫ hominū milia periſſe dicantur. Quo quidē anno friſia regio a maritimis fluctibus pene tota ſubmerſa fuit. Ubi ad centum hoīm milia demerſa referuntur.

Ordo predicatorum

ORdo predicatoꝝ hiis tpib⁹. veluti nouū ſydus a btō dn̄ico diuinitus excitatus. Et ſub regula diui auguſtini inſtitut⁹. Dū em̄ ad lateranēſe ↄcliuꝫ cū fulcone tholoſano epō. ⁊ ad innocentiū adiiſſet. petens cōfirmationē. cū p̄c nouitate rei ſe difficilē exiberet. Nocte in ſomnis videns lateranē̄. ecclam ſuis cōpagibus reſolutā graue minās ruinam. Cui occurrebat vir dei dn̄icus humeris ſuis caſuraꝫ fabricā ſuſtentare videbat̃. q̄ viſione mot⁹. petitionē attēte acceptauit. hortans vt cū frībus regulam eligant. reuerſus ad .xvi. fratres tholoſe regulaꝫ p̄dicatoꝝ ordinarūt. Interea innocētio mortuo ab honorio iſta p̄ſcripto pontifice ipō p̄c dn̄ico inſtante auctoritate aplica tandē approbat̃ ⁊ ↄfirmat̃. Ordo hic īter ceteros ordines ↄ̄ hereticos q̄ maxime extinguēdos ſp̄ impetuoſiſſim⁹ ē habit⁹. Et ne p̄dicationis officiū impediretur. propoſuerūt terrenas poſſeſſiones ⁊ redditus annuales ꝑſus abiicere. qđ poſtea in caplo generali bononie executioni mandatū fuit. Confirmato em̄ ita q̄ ordinis ſb̄ regula auguſtini ⁊ cōſtitutōib⁹ additis ab honorio accepit. Ipm̄ ordinē poſtea raymūd⁹ dominici ſucceſſor. ac reliq̄ vita ⁊ doctrina atq̄ ordinatonib⁹ mirūimmodū auxere. Quorū de numero p̄cipui fuere Petrus martyr veronē̄ſis. Thomas de aq̄nō. ⁊ Uincētius inter ſanctos relati. Reliq̄ q̄ꝫ vt petrus de Tarantaſia Innocēti⁹ quint⁹ appellat⁹. ⁊ Bn̄dictus xi. papa. Hugo cardinalis biblie poſtillator. Albert⁹ magn⁹ Petrus de palude. Jacobus de voragine. Antonin⁹ archiep̄s florētin⁹. Et alii innumerabiles doctores ⁊ ſanctiſſimi cōfeſſores. q̄ illū ꝑ virib⁹ auxere. Rogeri⁹ ⁊ Albert⁹ brixiē̄ſis Ugo de argētina Thomas anglicus. Uincētius burgūdus theologus ⁊ hiſtoricus. atq̄ alii hiſtorici plurimi q̄ ſua doctrina moribus ⁊ exemplis ordinem protexere ⁊ in fide decorarunt.

Ordo minorum

ORdinē etiā minoꝝ hac tēpeſtate tercio kal̃. decēbris honori⁹ pōtifex (⁊ vt ferūt difficilime) confirmauit. Nouerat em̄ antiquus hoſtis hūc ordinē in eccl̃ia dei admodū ꝓfuturꝫ. ideo obſtitit. vt ad nih ilū redigeret̃. Hunc itaq̄ ordinē diuus franciſcus tanq̄ voluptatis ac paup̄tatis ortū niſto labore plantauit. in q̄ vt quietius ⁊ ſecuri⁹ a mūdi fluctib⁹ elongat⁹ ſoli deo vacare poſſet. Ipe franciſcus btiſſimus p̄mo introiuit. vt reliquos ſpūalib⁹ ⁊ doctrine gr̄e aquis irrigaret. ibidē ergo conſtitut⁹ diuino afflante ſpiritu. poſt ſuā ad deū p̄fectā cōuerſionē. cernens accreſcere fratrū ⁊ filioꝝ ſuorū nūerū. vite normā ⁊ regulā cōpoſuit atq̄ deſcripſit interpoſitis in ea ſacri euangelii v̄bis. ad cuius p̄fectōem feruētiſſime anhelabat. huandamq̄ ↄfratres ſuos v̄bo p̄iter ⁊ exēplo edocuit. Regula aūt ⁊ vita fratrū minorū vt ipſe ait. hec ē dn̄i noſtri ihu xp̄i ſctm̄ euāgeliū obſuare. viuēdo in obediētia. ſine proprio. ⁊ in caſtitate vſq̄ ad mortē. Et cū innumerabiles ex hoc ortulo emerſerint viri q̄ ip̄um ſignis ⁊ doctrinis illuſtrarūt. inter p̄cipuos nūerāt̃ ludouicus ep̄us. antoni⁹ vlixbonē̄ſis. bonauētura cardinalis. Et bernardin⁹ ſenē̄ſis. in cathalogo ſctoꝝ relati. Sꝫ ⁊ Nicolaū ei⁹ nois q̄rtū. Alexandrū q̄ntū. ⁊ Sixtū q̄rtū pōtifices maximos. de q̄b⁹ ⁊ aliis latius infra dicit̃. Inter doctores etiā ſolēnes ſacri ordinis annūerat̃ alexander de ales. Richard⁹ de media villa. ⁊ innumerabiles alii.

ANno ſalutiſ p̄mo viceſimo. duodecieſq̄ꝫ cēteno. tartari gēs ſcithica georgianā armeniāq̄ꝫ maiorē direptas vaſtataſq̄ꝫ ſuo ſb̄icecerūt imperio. inde riphcis mōtib⁹ trāſmiſſis ad eas delati vaſtiſſimas regiones. Que tranſſiluanam ↄtingūt. in poloniā ⁊ poſt ī hūgariā penetrarūt q̄s xp̄ianas regiones populationibus incendiiſq̄ꝫ late cōmiſſis magno affecerunt incōmodo.

HIeruſalē citas q̄ꝫ a cordirio magni ſaladini filio obſidētib⁹ damiatā xp̄ianis. q̄nta vice fundit⁹ euertit̃. tēplo dn̄i tantūmō ītegro relicto. ⁊ cū ſepulcrū dn̄i noſtri iheſu chriſti violare etiā ſtatuiſſet precibus chriſtianorum pulſatus ab ſcelere deſtitit.

S. Clara.

Clara ꝟgo admirabilis ꝛ ſanctiſſima. de ciuitace aſſiſij. claro ſatis genere traxit originē. Cui⁹ pr̄ miles. mr̄ oꝛtulana dicta diui franciſci diſciplinis ꝛ exemplis in diuino ope plimū erudita. Hijs tꝑib⁹ apud aſſiſiū vrbē ꝟtute ſctitat ꝛ gr̄a in p̄cio habita. q̄ ad ecclam ſancti damiani cōmigrans collegiū ſanctū pauperū dominarū oꝛdinē inchoauit. in hoc arto recluſoꝛio p. xlij. ānos mirāda carnis ſue maceratōe ꝛ ī opib⁹ virtutū claruit. diuerſa q̄ʒ miracula ſigno crucis ꝑegit. Cū ſub imperatoꝛe friderico quaſſata eēt eccl̄ia. Et in aſſiſiū hoſtilis furoꝛ irrueret. Et ſarracenoꝛū gens apud damianū ſctm̄. intra clauſtrū ꝟginū influerēt. Clara infirma ad hoſtiū agmen ſe duci iubet. Et an̄ hoſtes poni p̄cedēte ea capſula argentea in qua erat ſacramētum eucbariſtie. ꝛ ī oꝛone cū lacrimis ait placet mi dn̄e inermes ancillas tuas manib⁹ tradi paganoꝛum? Cuſtodi famulas tuas illico ad aures eius intonuit: Ego vos ſemꝑ cuſtodiā. Et mox q̄ muros aſcēderāt. obſidiōne derelinquūt. In religioſo eius tranſitu innocētius q̄rtus cū cardinalib⁹ eam viſitās. ab eo remiſſionē oīm peccatoꝛū obtinuit. in dn̄o ꝯfoꝛtata. xvij. dieb⁹ nullū cibū ſumpſit. Tandē ait ad aīam ſuā. vade ſecura. qꝛ bonū itineris habes cōductoꝛē. in craſtino igiť beati laurētij egrediť aīa eius ſanctiſſima. Et ad ſanctū geoꝛiū. vbi coꝛpus. b. franciſci ꝑmo cōditū fuerat deꝑoꝛtať. Agnes aūt ſoroꝛ ei⁹ ad agni nuptias euocatā interiectis dieb⁹ ꝯſecuta eſt. Et cum ſanctiſſime vſq̄ʒ ad vite exitū vixiſſet. ꝛ dominus ad gloriā eius plura miracula feciſſet. anno. M. cclv. alexander quartus in ſanctarū cathalogo eā aggregauit. Et eius diei feſtum pꝛidie ydus auguſti celebꝛari mandauit.

S. Anton⁹ de padua

Antonius pr̄ia hiſpanus. vlixbona ciuitatē oꝛiūdus. oꝛdiniſq̄ʒ minoꝛū frater. Uir vtiq̄ʒ ſanctus. ꝛ multis ꝟtutib⁹ adoꝛnat⁹. Is in baptiſmo ferdinandus appellatus. pꝛimo canonicoꝛū regulariū habitū ſuſcepit. cūq̄ʒ audiſſet fr̄es minoꝛū apud marrochiū ꝓ xp̄o necatos: ꝓ eis habitū minoꝛū accepit. vbi nocturnis vigilijs coꝛp⁹ mira abſtinētia macerauit. Hic glorioſus pr̄ cognomine de padua dictus. Cū ibi pꝛedicans diu reſedit. Et rome de mandato ſummi pōtificis peregrinis plurimis p̄dicaret. linguaʒ ſic mouit vt tam greci latini francigene teutonici q̄ʒ anglici oīes q̄ audiebant clare intelligerēt. Et cū inter religioſos nō ſolū ſue etatis. ſ; prioꝛū ſeculoꝛū oībus lr̄is oꝛnatiſſim⁹ habereť. Sacrarū lr̄arū archa cognominari meruit. Et cū tholoſe bononie. ac patauij diu theologiaʒ egregie docuiſſet. Hac tēpeſtate patauij infinit⁹ clarus miraculis moꝛitur. Et a gregoꝛio nono pōtifice cās ob res ſtatim in ſanctoꝛū cōfeſſoꝛū ꝯſoꝛtiū refeꝛť. anno. M. ccxxxij. Inuenta eſt poſtea in tranſlatōe coꝛpis poſiti de loco vno ad aliū. lingua ei⁹ in oꝛe adeo recens rubicūda q̄ ꝑ plures annos cū coꝛꝑe ſub terra iacuerat ac ſi tūc deceſſiſſet. quaʒ beat⁹ bonauentura. affatus ē. O lingua bn̄dicta q̄ ſemꝑ deū benedixiſti. nūc apparet quanti meriti fuiſti. anno deinde dn̄i. M. cclxiij. cū eius meritis patauina vrbs de manu etzelini tyranni liberata eſſet ciues ecclīam ꝑgrandem atq̄ʒ pulcerrimam ad eius honoꝛem extruxerunt.

Ordo fratrū theutonicoꝛū in pꝛuſſiā ꝑ hec tꝑa oꝛtū habuit. Cū pꝛuteni barbara gens ꝛ ydoloꝛū cultrix. vſq̄ʒ ad fridericū impatoꝛē eius noīs ſecūduʒ fuit. Sub eius ꝟo īperio cū amiſiſſent xp̄iani ptolomaidē ſirie ciuitatē. fratres theutones ſancte marie appellati. Inde fugati in germaniam redière. Uiri nobiles ꝛ rei militaris periti. qui ne per otium marcerent. fridericū accedentes pꝛuſſiam germanie cōterminā xp̄i cultū ſpernere dixerūt. Sepe illius gentis homines in ſaxones ceteroſq̄ʒ vicinos excurrere ad orientē eīn maſſonite poloniq̄ʒ rura colūt. Occidentem ſaxones occupant. aquilonē balthei maris excipit littus. Ingentem igiť vim pecoꝛum atq̄ʒ hominū abigere. eſſe igitur in animo ſibi compeſcere barbaram gētem. annuat tantū imperatoꝛ ꝓuinciam. quod fratribus perpetuo iure poſſidendā tradat. ſi eam armis acquirant. conradus quoq̄ʒ dux moſauie ꝛ Cuyame q̄ ſec⁹ terre domini affirmabat. Ius ſuum in terra colman vocata fratribus ceſſerat. Grata oblatio friderico fuit. Qui litteras ſub aurea bulla ꝯceſſit. Illi ſumptis armis breui tempore omnē pruſſiam ſubiecerunt: frumenti ferax regio eſt. aquis irrigua. ꝛ plena colonis. mľta ambitioſa oppida. multi maris ſinuoſi reflexus amenam efficiunt. pecorum ingens vis. multa venatio. piſcatio diues. Ex illo tempore lingua theutonica introducta eſt. Et cultus xp̄i gentibus imperat⁹. Eccleſie poſtea pontificales erecte tranſuiſtulam pomezamēſis. colmēſis. warmienſis ꝛ Sambiēſis. Arcē item nobilem ꝛ ampliſſimam marieburgū vocant. hic ſedes magni magiſtri. Et cum theutones hui⁹ religionis inuentores fuere. Nemo ad eam recipiť niſi theutonicus. nobilis ortus parentibus. Ob eam rem veſtimētis albis vtuntur. nigra cruce inſuta. vt aduerſus inimicos crucis pugnare velint. barbaʒ oīes nutriunt. exceptis qui ſacris altaribus ſeruiunt. pro canonicis horis dominicam orationem vſurpant. Neq̄ʒ litteras diſcunt. magne hijs opes fuere. nec minoꝛ potentia q̄ʒ regibus. Sepe cum polonis contendere.

De damiata ⁊ eius expugnatione.

PRincipes xp̄iani. quos olim tercij innocentij diligentia ⁊ lateranẽſis ꝯcilij decreta ad hieroſolime liberationẽ inflãmauerãt. in magnũ coierãt exercitũ. qui ꝑtim terrã. partim mari cõſtantinopolim. Et inde cardinale colũna ſedis apoſtolice legato deducente. acconẽ ſe ꝯtulerant. Fuerũtqꝫ primarij inter eos ꝓceres andreas hũgarie rex. venetoꝝ nauigio fretus. qđ libẽter dederãt. qꝛ ius eis cõceſſit ꝙ in omni dalmacia regnũ hũgarie ad eã diẽ habuerat. Et dux auſtric. heinricuſqꝫ niuernenſis comes. Et gualterius regis francie camerarius q̄bus ioannes hieroſolime regi cõiunctis. in cõcilio actũ eſt. damiatam egipti vrbem nilo cõtiguã vt primã oĩm caperent adnitendũ. Ea eñi in ꝑtãte facta apparebat cayrũ ⁊ babilonẽ cõtiguas vrbes ampliſſimas ⁊ cõmode occideri poſſe. Et interclusas cõmeatu facilime expugnari. Quo ſoldanoꝝ gentis ſarracene principũ domicilio in xp̄ianoꝝ ꝑtãtem facto futuꝝ ꝯfidebant. vt oĩs ea barbaries ſarracena nõ ſolũ hieroſolima ⁊ terra ſancta. ſ3 orbe ip̄o terraꝝ exterminaret᷑. Itum ẽ itaqꝫ nõ magis cupientiſſimis q̄ꝫ cõfidentib9 ꝓceꝝ militũqꝫ animis. Et menſe maio anni ſalutis duo devigeſimi ⁊ duodecies cẽteni. damiate obſidio ĩchoata. Ea citas olim eriopol'a ꝑtinace elio ꝯditore appellata. Triplici muroꝝ lateritio dẽſiſſimoꝝ munimẽto cingit᷑. Quã nili amnis ꝑticula. ad romani tiberis magnitudinẽ ambit. vt inſulã ſ3 oblõgã arctamqꝫ efficiat. A babilone q̄ꝫ noua itur ad damiatã v̄ſus oriẽtẽ. diſtãs ab ea dietis tribus. Itur quoqꝫ ad alexandriã occidentem v̄ſus diſtans a babilone diebus tribus ꝑ terrã. ſex per aquas. Porro vſqꝫ ad damiatam ſeptem diete ſunt a monte ſinay. Sita ẽ aũt damiata inter mare ⁊ flumẽ nili. decoratur aũt in. xxviij. turribus altis. Minoꝝ turriũ incertus numerus. Turris quoqꝫ erat pharea nõ q̄dẽ craſſitudine ⁊ celſitudine illi ſimilis. quã ad pharon ⁊ nilũ ſtante romano imꝑio fuiſſe legimus. ſ3 q̄ ſuburbiũ ⁊ mercatoꝝ appothecas ac publica horrea a pyratis nocturniſqꝫ p̄donibus tutaret᷑. quãobrẽ ſub noſtri exercitus acceſſum addidit ſoldanus ſuburbio vtriqꝫ p̄ſidia ⁊ munitiones vndiqꝫ inſtaurauit. Eas dũ noſtri appugnãt munitiones turrimqꝫ vndiqꝫ machinis quatiũt. multi ꝑ dies ſingulos cecidere. cuꝫ tñ ea maior in barbarie acciſio cõmitteret᷑. Euicitqꝫ fortiſſimoꝝ ex oĩni ꝓuincia alternis pugnãtiũ noſtroꝝ virtus. At poſt quintũ menſem quã gallici in ſoldanũ male pugnauerant pauci milites exploraturi cuſtodes altũ ſopitos eſſe aut ꝑ errorẽ ab eſſe ꝑcipiẽs ſocios aduocauit. ſcalas cõportant. portam ſecuribus malleiſqꝫ refringũt. Accurrẽtes q̄ ex ſarracenis ſtrepitũ exaudiuerant confoſſi. Chriſtianiqꝫ interim patente ingreſſi porta. vrbe potiti ſunt. Anno tãdem dimidio atqꝫ integro poſtq̄ꝫ fuerat obſeſſa. portis vbiqꝫ munitionibuſqꝫ xp̄iano militi ad cuſtodiam attributus. Prima v̄o oĩm machonaria vrbis primaria in glorioſe virginis dei genitricis eccleſiam inſtaurata. ac in epiſcopiũ dedicata eſt. Habuit per id tempus damiata ampliſſime opulentiſſimeqꝫ ciuitatis ſpeciem. repertamqꝫ in ea rerum oĩm copiam auri argẽtiqꝫ ⁊ ditiſſime ſupellectilis vim maximã. legatus regeſqꝫ ⁊ duces exercitus militi xp̄iano equa diſtributione largiti ſunt. Quin etiam de agrorum diuiſione ĩ tempore facienda actum eſt.

Damiata

Apud damiatam interea res xp̄iana ꝑ ſingulos dies. magis magiſq̄ floruerat. cardinalis de colū-na legatus apoſtolicus. ⁊ andreas rex hūgarie. ⁊ ceteri ꝓceres in bonā venerāt ſpem. fore vt ſolda-nū ſarracenoſqꝫ breui cōficeret. Tandē placuit oībus in cayrū babiloneq̄ꝫ ducendū ad quas vrbes ſoldanus oēs prope ſarracenoꝝ copias cōtraxerat. Poſtq̄ȝ igit̄ xp̄iani duces in caſtris populationibuſqꝫ ſociati occaſio ſoldano obuenit. nili in ſummas ripas ſolito citius tunc facti. Qua fretus occaſione catharactas vbiqꝫ defodi curauit iumētis ſublata in primis paſcendi facultas. Et qđ in caſtris paratuꝫ erat deſtructū ē ſtramen tū nec aliquid fuit ſaluū quo mortales potuerint triduo ſuſtentari. In eam adducti rerū difficultatē. Alia quoqꝫ angebant̄ maiore. ꝙ reddituri damiatā alicuī depreſſis in locis aquas incidere verebant̄. Itaqꝫ miſſis oratoribus pacē xp̄iani his cōditionibus impetrauere. vt damiata cū rebus ī ea repertis ſoldano dimiſſa. ꝑtemqꝫ ligni crucis quā ille haberet redderet. Et captiuis viciſſim liberatis xp̄iani aconē. thyrūqꝫ redirent. Quibus vrbibus ⁊ eaꝝ oppidis pax octo annis eſſet cū turco ſarracenoqꝫ ſeruanda. Que igit̄ in glorioſe v̄ginis purificatione habitari cepta ē damiata. Ad eiuſdē natiuitatis diem reddita barbaroꝝ ſpurcicie inquināda. Is ann⁹ ſalutis erat primus viceſim⁹ duodecieſqꝫ centenus.

S. Elizabeth

Elizabeth filia regis hungarie. vxor lantgrauij thuringie circa annos dn̄i. M.ccxxx. in alemania claruit. ab adoleſcentia ſua religioni ſtuduit. actōes ſuas in deū dirigens. vicioꝝ extirpatrix. exemplū patientie. ſpeculū innocentie. facta nubilis mltas pſecutōes paſſa a ꝯſiliarijs ſpoſi. ⁊ a ꝓximis ſuis contēpta. Sed cū dn̄m exoraſſet ſponſum. occultū conſolatorē ſenſit q̄ cū circa tempalia ſuorū principatuū intenderet. beate elizabeth ad oīa exercenda q̄ ad opus dei ſpectant liberā facultatē cōceſſit. Totis igitur viribus pietatis operibus ſe contulit In quibus optime vſqꝫ ad mortē pſeuerans delectabilia ori proprio ſubtrahēs paupibus miniſtrabat. eoſqꝫ balneabat. ⁊ lectos eoꝝ ſternebat. eoſqꝫ tegebat. fila trahebat. vaſa coquinaria mūdabat. hoſpitale paupeꝝ ꝯſtruxit. Que bonis v̄tutib⁹ erudita. tot opeꝝ bonoꝝ manipulos ꝓtulit. xp̄o copulari deſiderās. terreni ſponſi conſortiū declinauit ⁊ mūdane glorie. depoſitis veſtimētis de manu magiſtri conradi de marpurck griſeam tunicā induit. cōtempta diuitiaꝝ ipſi⁹ iactātia. ſe mūdo prorſus fecit ignobilem. Tandē. xiiij. kal. decēbris ad dn̄m migrauit. Inter innumera miracula q̄ deus per eā oſtendit. xvj. mortuos potenter ſuſcitauit. cecū natū illuminauit. Quāobrē ⁊ ipe gregorius nonus ipām in ſanctaꝝ numero aſcribi ⁊ aggregari voluit. Et ei⁹ feſtū. 13. kal. decembris celebrari precepit.

Decretaliū libri q̄nqꝫ ad ſimilitudinē q̄nqꝫ corporis ſenſus. hac tempeſtate a Gregorio pontifice nono (raymūdo barchinonenſe adiuuante. poſt innocentiū terciū) in ordinem rediguntur. Et in q̄nqꝫ partes diuidūtur. In quaꝝ prima de ſumma trinitate ⁊ fide catholica. deqꝫ conſtitutōibus. de reſcript. ⁊ ceteris officijs tractat̄. In ſecūda v̄o de iudicijs ⁊ cooperātibus ad iudicia. In tercia aūt de vita ⁊ honeſtate clericoꝝ. In quarta q̄ȝ de ſponſalib⁹ ⁊ m̄rimonijs. Demū in q̄nta de crimib⁹ ⁊ penis tractat eoꝝ.

Raymūdus ordinis p̄dicatorum

Accurſius legū doctor

Raymūd⁹ Barchinonenſis ordinis p̄dicatoꝝ tercius generalis mgr̄ poſt iordanē ſecundū mgr̄m ordinis vir moꝝ doctrina ac vite ſanctitate cōſpicuus ꝑ hoc ipm̄ tēpus Gregorio pontifici in q̄nqꝫ decretaliū libris cōponēti ⁊ laborāti auxilio plurimū fuit. Et eos in formā redegit. bononie q̄ȝ ius canonicū edocuit. Et ſummā de caſibus ꝓutilē cōfecit. Inde ordinatōnes ⁊ cōſtitutiones ſub regulari obſeruantia extantes in ordinē redegit. Et in cōuentu barchinonēſi infirmatus ī dn̄o q̄euit. ⁊ vt fert̄ miraculis claruit.

Accurſi⁹ natione florētin⁹. ꝯſultiſſim⁹ vir. ſuꝑioris azonis doctoris auditor. hac tēpeſtate vt ipemet in autētica ꝯteſtat̄ floruit. Qui cū bonaꝝ artiū ſtudijs ornat⁹ eſſet. ac etiā ſapīa reipub. gubernāde plurimū inſignit⁹ haberet̄. Totuꝫ ciuilis iuris corp⁹ primus gloſis ornauit ⁊ explanauit.

Bartholomeus brixianus decretoꝝ doctor

Bartholome⁹ brixian⁹ clariſſim⁹ decretoꝝ doctor iſtis tp̄ib⁹ clar⁹ ex̄ns additōes ad decreti gloſas eo ordine q̄ nūc h̄ntur fecit. Et nonnullas diſputationes in decretaliū libris cōpoſuit. Scripſit p̄terea epl̄aꝝ volumē ac chronicā de ytalie vrbibus ⁊c̄.

Odefredus doctor

Odefredus patria beneuentanus. doctor celeberrimus azoniſqꝫ auditor. eo tp̄e cū vtriuſqꝫ iuris eruditiſſimus doctor eſſet. in eiſdem egregiuꝫ ⁊ vtiliſſimum opus compoſuit.

Anno mundi.6443. Anno chriſti.1244.

Linea ſummoꝝ pontificū

Innocētius quartus

Alexander quartus

INnocentius quartus papa ſynebaldꝰ antea vocatꝰ:pria genuenſis.fami-
lia fliſca e lauonie comitibus.in lucina preſbyter cardinalis pontifex crea-
tur.Quo nūcio fridericus imꝑator nō admoduꝫ delectatꝰ eſt.Norat em̄ hoīs
vtutē.⁊ animi magnitudinē.Is em̄ mētis ſue ꝯſcius.fertur ex cōpoſito reſpō
diſſe.Bonū ſe amicū cardinalē in acerrimū hoſtē romanū pontificem permu-
taſſe.Innocētius aūt pontificiū habitū indutus.romam veniens.magno ap/
plauſu ſuſcipit.ꝑactis q̄ de more in coronādis pontificibus fieri cōſueuerunt.
de pace cū friderico incīda mētionē facit.Verū cū paratas ſibi a friderico inſi
dias compeꝛiſſet.Genuenſiū nauigio fretus qꝺ apud centūcellas in poꝛtu cō-
ſederat.Et nauigās genuā incolumis ꝑuenit:vbi ꝑiculoſiſſimā incidit valitu/
nem.Ex q̄ cū cōualuiſſet.ad philippū regē in franciā ſe contulit.ingreſſu rho-
dano amne aduerſo francie regnū pōtificē innocentiū rex ſumma veneratione
excipi curauit.deduciqꝫ lugdunū.Quā in vrbē conciliū pontifex cuꝫ celebrare
cōſtituiſſet.ſue primū ꝯſulit honeſtati.fridericū admonēs vt lugdunum ſe cō-
ferret.Et cū morā grauiter pontifex ꝑreſqꝫ ferebant.Sentētiam ī fridericū ex/
cōicationis depoſitōiſqꝫ ꝓnūciauit. Ad eā nūciationē exaudiuit fridericus vt
neceſſarioꝝ pontificis edes parme ⁊ villas ſpecioſiſſimas funditus euerterit.
Innocentiꝰ tandem nono acceſſus ſui anno gallijs ⁊ lugduno vt in ytaliaꝫ re/
diret mouere cōſtituit.Quē gallici oīes magno honore magnoqꝫ fauore ꝓ-
ſecuti ſunt.Qui ꝑter acta ī concilio nūc extantia libros doctrina plenos apud
lugdunū ⁊ ſcripſit ⁊ edidit.cōmētarios in vetꝰ teſtamētū.apparatꝰ nouellaſqꝫ
⁊ autēticas decretaliū.Et de iuriſdictōne ⁊ auctoritate imperij petro de vineis
reſpōdens apologeticas libros fecit.Et ſanctū eadmūdū cantuarienſem ī ſan
ctoꝝ numeꝝ retulit.Lugduniqꝫ ab eo pōtifice qꝺ ſeruatur primū ē cōſtitutum
vt romane eccīe cardinales ī publicū adeq̄taturi galero rubēte inſignirent̄. nō
ſolū quo a ceterꝭ ſint īferioꝛibus cōſpicui. ſ; vt ipi admoneant̄ debere. qui illa
poſt pontificalem maiore oīm ornētur dignitate.ad effundendū pro fide catho
lica ⁊ xp̄iani populi ſalute ſanguinē paratos eſſe.Cū vo peruſiam iam perueniſſet.petrū veronēſem ordi
nis predicatoꝝ ab hereticis interceſſum in ſanctos xp̄i martyres retulit.Idēꝫ fecit de ſancto Staniſlao cra/
couienſi epo qui in vita miraculis claruit.acceſſitꝰ deinde a ꝓceribꝰ regni ſiculi neapolim ꝓficiſcitur. ibi-
qꝫ moꝛitur. ⁊ ſepelitur in eccleſia ſancti laurentij.pontificatꝰ ſui anno vndecimo.menſe ſecūdo.die duode
cimo.Cuiꝰ quoqꝫ decretū fuit vt octaua natiuitatꝭ marie virginis in eccleſia quotannis celebraretur.

ALexander quartꝰ papa cum morte innocentiꝰ ad annū ſalutꝭ quartum quinquageſimuꝫ duodecieſqꝫ
centenum inchoantem menſe ianuario pereptꝰ eſt.alexandrū hunc pontificem eo nomine quartum
ex raynaldo cardinale hoſtienſi natione campano cardinales qui oīes in expeditionem ſecuti erant in vr
be neapolitana breui creauerūt.poſtpoſita mora vt rebus eccleſie a manfredi violentia ꝓuiderent. Man
fredum ſtatim admonet ne quicq̄ꝫ contra dignitatem eccleſie moliatur.Magni certe animi ⁊ cōſilij vir be
neficus.maxime vo erga paupes xp̄i.⁊ bn̄ de religione meritus.Unde libellos quoſdam contra paupta/
tem editos a quodam guilhelmo de ſancto amore perpetua edicto aboleuit. Interea alexander q̄ꝫ primuꝫ
ananie fuit manfredum publica in concione excōmunicauit ⁊ parandis copijs quas Octauiano cardinali
mitteret legato ſuo.operam adhibuit intentiſſimā.Et eſelinū de rumano atq̄ꝫ alios tyrannos perſequi vbi
q̄ꝫ non timuit.Sed ⁊ inter genuenſes ⁊ venetos lites componere non deſtitit.Et ex viſione qua beatū au/
guſtinum vidit.vnionē fratrū heremitaꝝ a predeceſſore inchoatam ipē perfecit.Ordineq̄ꝫ ipm (relicta be/
remo)vrbes petere ⁊ incolere coegit.vt ⁊ ipi doctrine verbo pariter ⁊ exemplo.nec non ⁊ confeſſionis au
diende aucti.ſicut ⁊ ceteri ſalutis fructum afferri poſſent.In eodem quippe ſtatu ordinem ipſum ꝯfirma/
uit.Quibus etiam vna cum ordinibus predicatorum ⁊ minoꝝ multa priuilegia exemptiones ac indulgē
tias contulit.quos certe mira beniuolentia ſummaq̄ꝫ deuotione ſemper proſequi non deſtitit.Et earūdem
religionū viris doctis admoduꝫ fauit.Et ad cardinalatus epiſcopatuſq̄ꝫ dignitates multos prouexit. Tā
dem poſtq̄ꝫ alexander claram virginem pontificatus ſui tercio ananie in ſanctorum collegiū retulit viter-
bium ad pacem inter venetos ⁊ genuenſes tractandum ſe contulit. Qua in re diutius vexatus eo loci te/
dio animi tandem moritur.Et in eccleſia ſancti laurentij honorifice ſepelitur. Pontificatus ſui anno. vij.
vacat tum ſedes menſibus tribus diebus quatuor.Varia ⁊ maiore parte aduerſa tum omni pontificatus
tempore.tum maxime extremo anno fortuna vſus qui omne regnum ſicilie cōtra que ac ſciuerat. Et vrbē
florentiam in manfredi hoſtis eccleſie poteſtatem veniſſe.conſtantinopolim a catholicis amiſſam bellū in
ter potentiſſimos ytalie populos venetos genuenſeſq̄ꝫ eodem quo obijt anno vidit.

Fridericus ceſar diu pōtifices ꝑſecut⁹ cū maxis calamitatibus romanaꝫ ſedem affeciſſet tandē ab Innocētio in lugdunenſi cōcilio damnatus eſt. et impatoria ac regia poteſtate depoſitus. ⁊ regnis ſicilie ⁊ apulie priuaṫ. poſt cuius depoſitionē vacauit impiū annis. xxviij. ytali ea tpa inter regnū appellant vſqꝫ ad Gregoriū decimū ⁊ Rudolphuꝫ impatorē.

Heinricus huius noīs ſeptimus rex ro. declaraṫ. res eñi germanie inquietiſſime fuerunt eo ꝙ germani electores imperij facte de friderico priuatio ni ⁊ ſimul auctoritati ab innocentio pontifice eis attribute innixi lantgrauium thuringie heinricum alemānoꝝ romanoꝝqꝫ regeꝫ deſignauerant. ⁊ conradus adoleſcens alemanie rex a Friderico genitore pridem inſtitutus illum regni ingreſſu ⁊ poſſeſſione armis impetijt ſed ꝑdicata (iubente pontifice) in cōradū fridericiqꝫ fautores cruce ſignatis multos in noui regis lantgrauij ꝑſidia fautoreſqꝫ cōciuit. breui tamē mortuus eſt lantgrauius ꝓfluuio ventris ſine herede ſepultus in Iſnaco.

Wilhelmus comes holandie poſt obitū lantgrauij contra fridericū ab electoribus in regno ſuffectus. verū paucis annis regnauit ⁊ a friſonibus ē occiſus. ⁊ hij ambo ad pōtificalē benedictionē non peruenerunt.

Guelphoꝝ ⁊ Gibellinoꝝ ortus

Guelphoꝝ ⁊ gibellinoꝝ ꝑniciosiſſima noīa ad tocius italie interitū ꝑ hec tēpora ex duobus alemanis fratribus vt aliqui ſcribunt tumultuantib⁹ adinuiceꝫ romano pontifice ⁊ friderico impatore piſis inuenta fuiſſe conſtat. quo infortunio cū ſola caruerit ſena ī aliud mai⁹ ſeipſaꝫ ꝑcipitauit. ī mult[is] eñi ac pene oībus populis eo tunc dementie impietatiſqꝫ ꝓceſſuꝫ eſt. vt quem pater filium. frater fratreꝫ videret cōtraria ſentientē pelli patri ſit paſſus aut cōfodi repugnantē. factūqꝫ eſt ſtupenda celeritate vt ſtudia partiū factioneſqꝫ ⁊ populorū ſectiones ꝑ omnē ethruriā pene dinoſcerenṫ. cui infectioni a friderico diſſeminate noīa quoqꝫ aut ipſe aut ex ſuis germanis vt ꝑmiſim⁹ aliq̄ īdidere. verbo eñi quod certe germanicū eſt ſtudioſos ecclie Guelfos ⁊ impatorie factiōis gibellinos placuit appellari. ⁊ vt ptolomeus lucenſis refert qui paulo poſt ea tpa ſcripſit. Ea infauſta rebus italie noīa primum apud piſtoriā fuiſſe audita. que paulo poſt omnē italiā ꝑter vnicā vrbē venetā infecere. tantaqꝫ rabie quinquaginta ducentis ⁊ eo amplius annis ad hec vſqꝫ tpa ſub infauſto eoꝝ nomī titulo ſeuitus eſt vt peiora inter ſeipſos ſcelera q̄nqꝫ itali commiſerint. ꝗs que a barbaris iā ceſſantibus fuerāt ꝑpeſſi. vrbs eñi in vrbē populariter. prouincia in prouinciā. populi pars in alterā nulla impellēte alia ꝙ haꝝ partiū cauſa geſſere bella quoꝝ nullus victorie finis. nullus modus niſi in ſanguinis effuſione et exterminio eſt petitus. nec vicini inter ſe cohabitāteſqꝫ ſolū ea debachati ſunt inſania atqꝫ pietate. ſed quingentis ſe iuncti paſſuū milibus paupes egeni. eq̄ ac diuites ⁊ factioſi cū forte obuij fierent nefaria inuicē cōmiſerunt. non modo eñi diuiſa ſunt inſignia in ꝑlijs ꝑferenda. ſed colores. terre fructus. veſtiū habitus. ipi hoīs inceſſus. digitoꝝ cōcrepitus ⁊ oris hiat⁹ ſuā habuere partium ſignificationem. De huiuſmodi peſte Baldus iuris cōſultus tractatū edidit.

Conradus frederici filius ex Iole Iohannis hieroſolimitani regis filius ſuſceptus. quē pater rex oīm heredē reliquerat. Cū genitor frideric⁹ apd florenziolā graui ⁊ periculoſo laboraſſet morbo. ex quo cū cōualeſceret Manfredus filius ex cōcubina nobili muliere ſuſceptus cōpreſſa iacentis in ſtrato ore eū ſuffocarit ad conradū legittimo genitū matrimonio regnoꝝ potētatuſqꝫ oīs ſucceſſio deuoluebaṫ. Iſqꝫ conradus a wilhelmo rege alemānie quē lantgrauio ſuffectū oſtendimus. cōtinuato pridē agitatus bello poſt friderici patri[s] mortē in ſueuia gentis ſue patrimonio paꝝ ꝑ ſe cōtinuit. Tandē conradus amicicia fretus ezelini tranſpadanā italie regionē vniuerſaꝫ tyrannide obtinentis veronā ſe contulit. Ex quo portu paratiſſimū ampliſſimūqꝫ exercitū in apuliā tranſportauit. Erat v̄o quod rex euentus ⁊ geſta docuere Conradus genitori friderico in clementia. ambitione ⁊ malignitate ꝑqꝫ ſimilis. ſed moꝝ elegantia et facilitate quā ille artificio quodā ꝑ ſe ferebat carens vt prudentia illū vel potius patris aſtutia deſtituiſſe videaṫ. īde neapolim furēs miarūqꝫ redundās obſedit menia ipius multis ī locis aperuit. Capue vrbis muros euertit ⁊ aquinū nobile oppidū incendit. partiqꝫ in germania deſedit. partim recipiendo ſicilie regno vſqꝫ ad obitus diē intentus fuit. moriens nō ſine ſuſpitiōe veneni procurāte māfredo quod medici pecunia corrupti cliſteris oꝑa propinarunt Conradino filio datis tutoribus regni ſicilie adminiſtrationē arciūqꝫ curā reliquit.

Linea impatoꝝ
Inter regnum
Heinricus ſeptimus

Huius Wilhelmi Regis Rom. soror [illegible] Henrici Ducis Brabantie filia Florenti comitis Hollandie A° 1270 [illegible]

wilhelmus

Conradus

Mons quidem maximus in burgundia impiali a mõte debiſcẽs vallesq̃ coartãs multa agricolaꝝ milia oppreſſit. ⁊ vt auctor faſciculi tpm refert ⁊ cucurrit p multa miliaria ac q̃nq̃ milia hominũ ſuffocauit. ⁊ tandem ad alios mõtes mirabiliter acceſſit.

Sanct⁹ cirill⁹ grecus melliflui carmeli prior doctorq̃ miꝰ vite ſan ctitate tũ ꝓphetie ſpiritu cõſpicu⁹ multa poſteris ſeculis ꝓ fu tura cõſcripſit ⁊ copioſis miraculis deo ꝓcurat gloriam mundoq̃ ſtup orem.

Coroſſoni ſiue groſſoini gens arabica coꝝ deuota ſupſtitiõe ſol/dano babilonis impellente xp̃ianos ĩ aſia habentes p id tpis diuerſis agitarũt in locis. Ꝯgreſſoſq̃ templarios ⁊ hoſpitalarios ſepenumero male mulctatos repreſſerũt. demũq̃ iheroſolimã delati tũc immunitã. eos ex aſiaticis chriſtianis quos a ſaladini filijs inta ctos pcepimus eſſe ſeruatos. ipi maxima confecerũt occiſione. Sepulchrũ vo dñicũ ad ea intactũ tpa ſuatũ quãta maxĩa fieri potuit ignominia ⁊ ſimul vaſtitate fedatuꝫ eſt.

S. Lodouicus rex frãcie

Lodouicus beatus rex francie defuncto ei⁹ genitore lodouico anno. xiij. etatis ſue coronatus ⁊ inunctus ⁊ francis regnare cepit ⁊ regnauit annis. 4 i. hic cũ xp̃iane religionis ardentiſſimus emulator eſſet a blancha regina deuota muliere ab annis puerilibus in omni virtute enutritus. qui nil cogitabat ſapiebat vel loquebatur aut opabatur niſi que dei ſunt. ideo vigeſimo regni ſui anno copioſiſſimũ exercitum cõgregauit. cũ antea lodouicus rex francoꝝ pmittente vel vt videt curante balduino impatore conſtãtinopolitano pignora reliquit pcioſiſſima venetis ab ipo impatore conceſſa lanceam ſpongeãq̃ ⁊ partem ligni crucis dñice paſſionis. Copijs igit xp̃ianorum in egypti littus ad nili oſtia expoſitis ſaraceni damiatã incolentes vrbe populariter migrare cõſtituerunt. Inerat exercitui ſedis apoſtolice legat⁹ patriarcha iheroſolimitanus. Inerant ⁊ ex gallijs epi ⁊ abbates. ad idus deinde octobris Robertus comes pictauieñ. eius regis germanus frater nouas ex gallijs damiatã copias tranſportauit. quã lodouicus difficillimo ꝑlio obtinuit eaq̃ capta cũ ſaracenis varia ꝑlia geſſit. tandẽ ab eis ſupatus ⁊ captus damiatã ꝓ eius redemptione reddi opus fuit. liberatus cũ eis ſepe ꝓſpere dimicans. morbo tandeꝫ in exercitu eius pualente vna cũ Joanne filio ⁊ martino patriarcha ⁊ ꝓceribus regni ſui interijt. quẽ poſt modũ bonifacius octauus audiens eius frequẽtiſſimis miraculis merito inter ſanctos confeſſores retulit poſtq̃ corpus ſuũ relatũ fuit pariſius.

S. Eadmũdus archieps

Eadmundus canthuarienſis archieps anno dñi M.cc.lvij. ab Innocentio quarto ſummo pontifice numero ſanctoꝝ aggregatus. qui nõ multo ante ad dñm migrauit. vir mire ſanctitatis ⁊ magne ſapientie. Is ex albendonie anglie villa originẽ duxit a mundicia nomẽ ſortitus. vnde carnẽ ſuã nulla polluit immundicia ⁊ virginitas incorrupta vſq̃ ad obitũ pmanſit. factus magiſter artium miſſas indies audire conſueuerat q̃ conſuetudo ſcolaribus ſuis ꝓfuit. Inde ſeſe ad theologie ſtudiũ tranſtulit. poſtea euaſit pdicator egregius. diſputator acutiſſimus. vacante ſede archiepali cantuarie eccie electus magnis virtutibus emicuit. pſecutionẽ deinde paſſus clam fugiens ab anglia ⁊ mari tranſito ad potegniacũ monaſteriũ puenit inde ſolciacũ adijt. poſt pceptinoẽ ſacramẽti infirm⁹ exiſtens in lecto ſedens caput ſup manũ reclinãs obijt. xvi. kaln. decẽbris. corp⁹ ad põtigniacũ in eccĩa ſancti iacobi ſepultum miraculis ⁊ virtutibus fulget. de⁹ eũ mirificauit ſctm̃ ſuũ ex oĩ pene genere lãguoꝝ colẽdũq̃ pbuit vniuerſis.

S. Staniſlaus epũs

Staniſlaus epũs craconienſis in polonia vir doctrina ⁊ ſanctitate illuſtris p hec tpa claruit. Is cũ poſt multa virtutũ opera feliciter quieuit. Innocentius quartus ſummus pontifex ſanctoꝝ numero aggregauit. qui in vita ⁊ poſt mortem miraculis effulſit.

Sanctus quoq̃ Albertus de Tarpano carmelita ſiculus. vir meritis. ſignis doctrinaq̃ clarus ⁊ totius perfectionis exemplar.

Lapis grandis in monaſteriũ ſancti Gabrielis cecidit. habẽs ſignuꝫ crucis ⁊ imaginẽ chriſti expreſſam. ⁊ deſuper aureis literis habens ſcriptuꝫ iheſus nazarenus rex iudeorum. ⁊ cecũ illu minauit.

S. Petrus martyr de or. predicatoꝝ

Petrus nouus martyr. pria veronēsis ordinis fratꝝ pdicatoꝝ declamator. Et catholice fidei acerrimus defensor. tanq̄ rosa de spinis ort⁹. parētes em̄ hereticos habuit. q̄ heresim manicheoꝝ sectabātur. adolescēs factus mūdum parentesq̄ relinquens ordinē predicatoꝝ ingressus. in eo. xxx. annis laudabilem duxit vitā. feruēs amator fidei. cultor precipuus. ꝓpugnator ardentior. ꝑ hac mortē subire cupiens. Cū igit̄ de ciuitate cumana. vbi fratrū suoꝝ ordinis predicatoꝝ p̄or fuit. ꝑ exeqnda inq̄sitione ꝯ̄ hereticos sibi aplica sede cōmissa mediolanū ire vellet. anno dn̄i. M.cclij. pridie kal. maij. ob ipsius catholice fidei defensionē dum a lacu lario siue cumano cū socio mediolanū rediret apud barlasinā oppidū ab arrianis hereticis interceptus. martyrij coronā adept⁹ est. cultellū em̄ lictor arripuit Et ꝑ latera eius transfixit. Cū v̄o fidei pugil hereticoꝝ dogma pestifeꝝ in vita sua plurimū eradicauerat. post mortē tn̄ suā eius meritis ⁊ miraculis chorusca̅tibus extirpauit. vt plurimi ad gremiū eccie rediret. Ob cuius sanctitatē ⁊ frequētia miracula ipm̄ innocentius pontifex seq̄nti anno in sanctos xp̄i martyres retulit.

Etzelinus tyrannus

Etzelinus alberinusq̄ fratres de romano. cū ea etate in marchia taruisina familie nobiles ceteris p̄stantiores erant. apud bassianū carrarienses. ⁊ marchiones estenses verone monticuli. Et in eius agro scti bonifacij comites. Et cū ceteri haberēt vetustiorē ꝓsapie originē. etzelin⁹ loco nat⁹ erat obscuriore. Cui⁹ auus eiusdē nois theutonicus miles gregorius cū ottone tercio venerat in ytaliā Hic v̄o sub friderico secundo cū esset vita ⁊ morib⁹ ꝑ q̄ ad similis auctus est opibus adeo magnis. vt tyrannidē sibi ꝯstituerit maiorē ceteris oībus. quas absq̄ imperij aut regni titulo ytalia raro alias ptulerit. Primaq̄ vrbs verona in illius ptes etzelini opa est reducta. Composita interim alemanie re fridericus in ytaliā est reuersus. primi quoq̄ oīm patauini blandicijs dolosisq̄ libertatis retinende factis ab etzelino pollicitationib⁹ decepti ptes impatorias sunt secuti. Quibus e vestigio etzelinus frenū seruitutis iugū imposuit. Zobardo viro germano cum theutonica sarracenicaq̄ cohorte ita iusso vt sarracenis portas alemānisq̄ pallatiū seruantibus in aptam s̄uitutē padua sit redacta. Presertim q̄ carrariensiū odio atq̄ inuidia axo estēsis marchio friderici vel potius etzelini ptibus adherebat. Multos deinde exilio damnauit. paruulis testiculos ⁊ oculos amputauit ⁊ effodit. vt terrorē oībus incuteret. ac nullis innocētie locū reliquit. Quib⁹ male gestis vincentiā pari errore suo adiecit imperio. Brixianā vrbē obtinuit. in q̄ multa crudelitate deseuit. Verꝫ cum vigesimo sue tyrannidis anno omnē ferme venetiā ꝓuinciam dilacerasset. Mediolanū sibi subijcere temptasset. Omes vicine ciuitates cū eis fedus inierūt. Et martin⁹ turrianus in mediolano primarius cū reliquis socijs arma in etzelinū duxit. Et cū pluries dubio marte pugnasset. tandē in fugā conuertit satellitibus eius interfectis. etzelinum turpiter vulnerauit. Et apud fontiū desperatiōe duct⁹ vuln⁹ suū manib⁹ discerpēs vitā euomit miserā. Hicq̄ finis tyranno fuit. q̄ q̄tuor ⁊ triginta annis ciuitates plures oppressas tenuit.

Hugo Cardinalis

Hugo cardinalis sancte sabine vir vita ⁊ doctrina insignis. cuꝫ innocētius q̄rtus sumin⁹ pōtifex doctoꝝ viroꝝ familiaritate mirifice delectabat̄. quos etiā ad dignitatis gradū euexit. hūc hugonē cardinalē ꝓmulgauit. Qui ob dignitatē acceptā a priore vita nusq̄ā decessit. Ordinis sancti dn̄ici p̄us frater habebat̄. Scripsit idem Hugo ⁊ glosas in bibliam. ⁊ concordantias vt istorū vocabulo vtamur.

Manfredus rex

Manfredus friderici impatoris ex ꝯcubina nobili filius. conrado fratre defuncto. sycilie regnum obtinet. ⁊. xiij. annis regnat. Hic quāuis ab alexandro pontifice admonitus. ne quicq̄ā cōtra ecclesie ditionē eo in regno moliref̄. monitis pontificis obtemperare recusauit. afferens in demortui fratris legitimū fore heredem. Et cum ab eodem alexandro excōmunicatus fuisset. ⁊ contra eum paratissimū exercitū misisset. Ipse accersitis multis sarracenis. ipsius pontificis copias fusas partim occidit partim cepit. Inde neapolitanos acri⁹ vexare cepit. In etruria quoq̄ factiones mouet. maxime v̄o florētie. q̄ mortuo friderico statim in libertatē se vendicauerat. Florētinos itaq̄ pōtificis ptes defendētes iuxta fluuiū arbiā vt gibellinis vrbē relinq̄re sint coacti. Quāobrē vrbanus quartus statim in fraciā misit. Ec carolū sancti ludouici regis frēm e gallia vocauit. Et eo regni sycilie rege declarato ꝯ̄ manfredū obiecit. Tandeꝫ beneuētū ꝑuenit. facta cū manfredo pugnādi copia m̄tis vtriq̄ interfectis. Manfredū deniq̄ carolus interfecit. Et sic carolus regnū in pace obtinuit.

Linea ſummoꝝ pontificū
Urbanus quartus

Clemens quartus

Urbanus q̄rtus papa. natione gallus. ex treceſi gallica vrbe oriūdus.
patriarcha hieroſolimitan⁹. alexandro pontifici ſufficit. Hic ꝛ ſi hūili lo-
co natus. pſtanti tñ ꝛ elegāti lingua fuit. q̄ aliqñ laceſſitus. qꝫ vili pr̄e ort⁹ eēt
Rñdit nobilē virū nō naſci. ſꝫ fieri. v̄tutis ꝛ nobilitatis ē. hic pontificatu ſu-
ſcepto eādē mā̄fredi tyrānidē q̄ꝫ ꝛ alexāder paſſus e gallijs ſtatim milites ꝓuo
cauit. quos mā̄fredo obijceret. Cui⁹ fuit poſtea inſtitutū ſolennitatem corpis
xpi cū ꝓceſſionibus ꝛ octauis a cūctis fidelib⁹ celebrari. ꝓ q̄bus indulgētias
maximas cōceſſit. Maiorē etiā interea ſolidiorēq3 reb⁹ ſuis eccie opē vrban⁹
pontifex afferre cogitauerat. Cui⁹ rei cōficiende ſpem q̄ꝫ p̄mum ē allata. crucē
ſignatos cenſuit dimittēdos. Nā oratū francie regē ludouicū facile i ſentētiā
duxit. vt carolus prouīcie. ꝛ andegauoꝝ comes ipſius ludouici cōſobrinus ac
gener iurib⁹ potiret. Caroluſq3 pōtifici ꝛ regi facilē ſe prebēs oīa diſponere
ac parare ceperat. tāte expeditioni. tāto muneri exeq̄ndo neceſſaria. cū vrba-
ni pōtificis renūciatā mortē creditū eſt ꝯſtitutū caroli facin⁹ turbaturā. Pon-
tificatus eñ ſui vrbanus morit perufij anno tercio. menſe vno. die quarto. ꝛ
in cathedrali baſilica ſepelitur. vacat tum ſedes menſib⁹ q̄nq3. hic ordines mē
dicantiū fauoribus ꝛ priuilegijs multū iuuit.

Clemens q̄rtus papa. guido prius fulcodij appellat⁹ eſt. natione narbo
nenſis. e villa ſancti egidij merito ob ſanctitatē ꝛ doctrinā pontifex crea
tur. Js eñ iure cōſultoꝝ totius gallie p̄marius preſtātis q̄3 aduocati cauſarū
in regū francie curia laude ornat⁹ eſſet. vxorēq3 ꝛ filios habuit. qua defuncta
podieſis primo eps. poſt narbonēſis archieps. demū ꝛ cardinalis ꝛ ſabineñ
ſimul eps fuit. Eū itaq3 celebris fame ꝛ magne reꝝ expientie cardinalē ponti-
fex vrbanus cōponēdis inter heinricū anglie regē ꝛ ſymonē mōtis fortis co-
mitem illius cōſobrinū ꝯtentionib⁹ legatū miſerat. de q̄ legatione pōtificalis
eū addita dignitas reuocauit. Raroq3 alias quicq3 opportunius accidiſſe vi-
ſum eſt. q̄ꝫ ei⁹ pontificis in ytaliã aduent⁹. Quē manfredi inſidias timentem
nauigio q̄dam mercatorio religioſi mendicantis habitu terra veniſſe aſſerūt.
Qō ꝯſtat peruſiā primo cū aduenifſet accerſiti cardinales. eū deduxerūt viterbiū. de q̄ vrbe amoliri ꝛ pa-
rare cepit. q̄ caroli ꝓpe diē affuturi conatibus accomoda iudicauit. Quāq3 carolus paulopoſt maſſilia ſol
uens cū. xxx. triremibus i tyberim eſt delat⁹ romāq3 ꝑuenit. Clemēs aūt doctrina. pietate. religione. hūa-
nitate modeſtia ꝛ caritate in ꝓximū ꝛ paupem xpi ornatus. Bona eccie ita acute diſpenſauit. vt plus deo
q̄ꝫ affinitati ꝛ cognationi tribuiſſe videat. Duas habuit filias ex mortua vxore añ pontificatū ſuſceptas.
Quaꝝ altere in monaſteriū collocate. xxx. libras thuronēſiū ꝓuoꝝ dedit. Altere aūt q̄ marito ſue ꝯditōnis
nupſerat trecētas libras turonēſiū dotis noīe numerari iuſſit. hac ꝯditōne ne q̄dq̄ vnq3 amplius peterēt. ha
buit ꝛ nepotē clericū. quē vbi cōperit tres p̄bendas (ita eñ canonicatus vocāt) hr̄e optionē3 facere cōpu-
lit. vt quā vellet ex his retinere. duas relinq̄ret. Uerū inſtantibus amicis vt nō ſolū q̄ habebat nepoti di-
mitteret. ſꝫ maiora ꝛ plura tribueret. Rñdit vir ſanctiſſimus ſe deo nō aūt carni ꝛ ſanguini victuꝝ. Deū ita
velle vt ſua in pias cauſas erogarētur. nec eſſe dignū petri ſucceſſorē q̄ plus cognatōni q̄ꝫ pietati ꝛ chriſto
tribueret. Dū aūt viterbij eſſet hedwigē polonie ducifſam in ſanctas retulit. Delectat⁹ eſt mirifice doctri-
na bonauēture. Reliquū vite ſue tp̄us ieiunijs vigilijs orōnibus alijſq3 bonis operibus contriuit. hac cō
mendatione moriens vir ſanctiſſimus cum ſediſſet annis. 3. menſibus nouē. magno de ſe apud oēs reli
cto deſiderio. viterbij ſepelitur. hinc contentio inter cardinales orta ē. cum dignus clementi ſucceſſor que
ritur propter quod vacauit ſedes annis duobus.

Bernardus cōpoſtella
nus doctor

Bernardus cōpoſtellanus ſacerdos erudītiſſim⁹
ꝛ iuris vtriuſq3 doctor innocētij ſupioris famili
aris ꝛ capellan⁹. Cui⁹ pontificis exēplo ꝛ diligētia ex
citat⁹. libꝝ i p̄mo decretaliū mētiōe dignū edidit. quē
ꝛ apparatū vocauit. Alia etiā quedam compoſuit.

Cometa inſignis

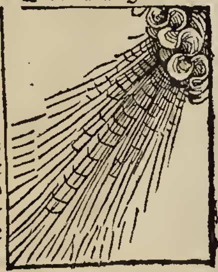

Cometes noua ſtella in celo āno dñi. M.cclxiij.
in celo apparuit inſigni magnitudine ſupra tres
menſes ſurgens ab oriente cum magna luce. Et ad me
diū celi occidentē verſus radios ſuos emittebat. Quo
prius apparente. vrbanus quartus pontifex infirma-
ri cepit. ſed eadem ipſa nocte qua vrbanus obijt. ꝛ ipē
extinctus eſt. ſic defecit apparitio eius.

Imperij electores. poſt obitū friderici ꝛ cōradi filij anno. 1256. de imꝑatore deligendo ꝯtendentes bifarie diuidūtur. In q̄ diuiſione duos imperatores. plures eligerūt. ſ. Alfonſum regē caſtelle. Et Richardū cornubie comitē vel comarchū. frēm regis anglie. Sʒ neuter cōfirmat⁹ inter regnum adhuc in aliquot annos ꝓrogaṫ. vſqꝫ ad tꝑa gregorij decimi ꝛ rudolphi romanorum regis.

Linea imperatoꝝ
Inter regnū
Alphonſus

Richardus

Ptolomeus lucenſis ſe q̄cq̄d rex eius tꝑis geſtaꝝ ſcripſit. vidiſſe p̄fat⁹ de carolo nude vt alij dixerit. Quoſdā adijt cardinales a clemēte pontifice miſſos carolū in lateranēſi eccl'ia hierl'm ꝛ ſicilie regē ꝛ beatricē vxorē reginā declaratos coronaſſe. Conſtat q̄ʒ ꝙ carolus dictoꝝ regnorūʒ corona ornādus ꝑ ſolennē ſtipulationē cōſcriptaqꝫ q̄ extant ānnos duos de q̄nquaginta mille aureos in feudi penſionē ſbiectioniſqꝫ ꝛ recognitionis romane ſpopondit eccl'ie. Hiſqꝫ in federibus actū nec ſucceſſoꝝ cuipiā licere romanū imperiū. ſi etiā ab electorib⁹ demandatū eſſet. accipe admīſtrandūʒ. Nā ꝛ ſi terrebat pōtificem friderici primi ꝛ ſecūdi imꝑatoꝝ memoria. Pn̄tis quoqꝫ tꝑis mot⁹ formidabat. Alſonſus eñ rex caſtelle imꝑiū ad qḋ incōtrouerſia electus erat. armis ꝛ largitōe adnitebaṫ accipe. Et comitē cornubie fratreʒ regis anglie illius aduerſariū ꝑuifacientes. Germani electores ī carolū faciliter ꝯſenſiſſent. Nec id eq̄ tuliſſet aīo alfonſus. quē cōſtat in ytaliā ducturū fuiſſe. Niſi eū diſtinuiſſet heinrici friderici fratꝝ ſuoꝝ ſuſpitio motuū. quos regno pulſos extra hiſpanias exulare cepit. Heinricus eñ in gallias. Fridericus in affricā acceſſerāt vt ſarracenos hic. gallos ille ad caſtelle regni incō modo cōcitarēt. Et erat heinricus ditiſſim⁹ ex hiſpania aſportatis. Tandem alfonſus vir prudēs mortuo Richardo intuitu pacis volūtarie corā gregorio decimo omni iure ceſſit.

Mirabilis ꝑegrinatio ppl'oꝝ q̄ a peruſinis incipiēs. non ſolū ytalie ppl'os. verūetiā exteros adeo cōmouit. vt nō longis agminibus crucē ſeq̄ntes ad cōuicinas ciuitates miſericordiā cōclamātes. ꝛ pacē ſupplices cōmearent. Pueri quoqꝫ vſqꝫ ad. 2000. diabolica machīatione cruce ſignati ſunt. ac ꝑ legiones ad diuerſas portus maris peruenientes. multi a piratis capti. pauci ad ꝓꝑria redierūt.

Albertus magnus

Albert⁹ magnus natione ſueuus ex oppido laugingen in ripis danubij ſito oriūdus. Ratiſponēſis eps. ꝛ ordinis p̄dicatoꝝ ꝓfeſſor. His tꝑib⁹ pariſius clariſſim⁹ ꝛ oībus p̄ferendus fuit. doctor eccl'ie celeberrim⁹. ſpendor germanie. vite ſctitate ꝛ doctrine tante fuit. ꝙ nemo ei an̄ponendus ne dū eq̄perandus ſit. Quāobrē magni cognomē adept⁹ ē. Anno dn̄i. M. cclxij. ratiſponenſi eccle eps in ordine. xxviij. p̄ficiṫ. Ob amorē tn̄ doctrine relicto ep̄atu. ꝑ multos annos colonie ꝛ pariſius publice theologiaʒ ꝛ ph'iam docuit. Qui ꝛ oīa opera Areſtotilis cōmētat⁹ eſt. Et theologiā xp̄ianam acutiſſime aperuit. Sup q̄tuor ſentētiaꝝ libros ſcribēs. magnā ꝑtem biblie expoſuit. Euāgelia ꝛ epl'as Pauli egregie declarauit. De aīalibus quoqꝫ librū perpulcrū compoſuit. Et alia laude digna. Tandē octuageſimūſeptimū agēs annū colonie ſpūm deo reddidit. Et i choro eccleſie ſancte crucis ante ſummuʒ altare in archa ſaxea aſſiſtente Sifrido archiepiſcopo colonienſi. ſummo honore ſepultus fuit. Miraculis quoqꝫ in vita ꝛ poſt obitum vt fertur claruit.

Bonauētura cardīalis

Bonauentura natione thuſcus. patria balneo reginus. Joanne fidanza. ꝛ ritella fidelibus cōiugibus ortus. Anno etatis ſue circiter ſecūdo ꝛ viceſimo habitum religionis ſancti franciſci deuotiſſime ſuſcepit. docente illum alexandro de ales tantam doctrinaꝝ perfectionem adeptus vt ſeptimo ingreſſus ſui ānoſ electus librū ſentētiarū in pariſienſi ciuitate clariſſime legerit. Et cathedrā mgr̄alē accepit. Tredecimo ipſius ingreſſus anno ordinis minoꝝ generalis miſter ꝛ theologus eminentiſſimus. ac albanenſis cardinalis epiſcopus (preter ſanctitatem maximā) etiam ingenij gratia ꝛ auctoritate maxima preditus. Clariſſimus in toto orbe habitus eſt. Qui pre ceteris doctoribus luculentiſſime ꝛ copioſe tum ſuꝑ quatuor ſentētiaꝝ libros ſcripſit. Poſtillaſqꝫ ſuper lucam; ꝛ alia ſcripſit de cōtemplatione de ſex alis ſeraphin. Regulam nouitioꝝ. Diui quoqꝫ franciſci hiſtoriaʒ maiorem ꝛ minorem compilauit. atqꝫ ordinis cōſtitutiones. Eas ob res ꝛ ꝓpter eius frequentia miracula cū etiam cor ipſius (incinerato corpore) incorruptuʒ inuentum fuerit. Sixtus quartus pontifex ſummus anno domini. 1482. in ſanctorum pontificum numero merito aſcripſit.

Alexāder de ales doctor irrefragabilis

Guido bonatus

Alexander de ales pariſienſiū irrefragabilis ⁊ precipuus doctor ⁊ ipſe hec tpa clariſſima reddidit. Qui ī vltimo vite ſue ob eximiā cū dei ſapiaꝫ ac ꝑcipuā eius deuotōem. ꝙ habebat ad beatiſſimā vginē mariā minoꝝ habitū ſuſcipere voluit. Cū ob eius amorē aliqd poſtulāti ſi poſſibilitas foret ꝑ virib⁹ adimplere pollicebať. Cui frater q per vrbē cū ſacco elemoſinā petebat ait. Cum diu mūdo ſuietis cū magna fama ⁊ religio nr̄a nullū habeat mgr̄m. Rogo vt dei amore ⁊ vginis matris eius ad vtilitatē aie vr̄e ⁊ nr̄e religionis honorem habitum aſſumatis. Is rn̄dit ſtatim te ſeqꝛ ⁊ faciā qđ petiſti. ſeculum deſerens ordinē minoꝝ ingreſſus. Qui cū eſſet accuratiſſime doctus ex mandato innocentij pape in theologia ſummā admodū copioſiſſimā ⁊ celeberrimā compoſuit. quā in partes q̄tuor diuiſit. inſuꝑ ⁊ vniuerſum ferme vetus ⁊ nouū teſtamētū poſtillauit. ꝓpter qđ fons vite appellari ꝓmeruit.

Martinus ſcotus

Guido bonat⁹ aſtrologus ꝑ idē tp̄us in ſyderalibus diſciplinis vniuerſo occidenti notiſſim⁹ ⁊ celeberrim⁹ fuit. Cui adeo ea ī facultate aperta fuerūt oīa. vt nil apud eam illi incognitum fuerit.

Martinus ſcotus ciſtercienſis ordinis (vt aiūt) frater magne doctrine ⁊ ſingularis vite vir ꝑ hec tēpora rome in p̄cio fuit ⁊ hiſtoriā breuē cōpoſuit. quaꝫ martinianā appellauit. Hanc tn̄ laudem predicatores cuidam ordinis ſui martino epō tradunt.

Alexander de villa dei

Alexander de villa dei ſacraꝝ lraꝝ profeſſor. de ordine ſancti bn̄dicti. quāuis aliq frēm minoꝝ fuiſſe ſcribant. ꝑ id tp̄us etiam in grāmatica librum vulgatiſſimū cōpoſuit. quē doctrinale appellari voluit. Et ī ptes tres diuiſit. Cuius initiū Scribere clericulis ⁊c̄.

Vincēti⁹ gall⁹ or. p̄di.

Vincentius gallus p̄ria burgūdus beluacēſis hyſtoricus ⁊ theologus ordinis p̄dicatorū frater ꝑ hoc ipm̄ tempus claruit. Et innumerabiles hyſtorias multis ſb voluminibus comprehendit. Quatuor em̄ ſpecula edidit de om̄i ſcibili materia. Doctrinale. Morale. Naturale ⁊ Hiſtoriale. qđ vſqꝫ ad annum domini 1254. perduxit. atqꝫ alia multa cōpoſuit. videlꝫ libꝝ gratie. librū de ſancto ioanne euāgeliſta. libꝝ de eruditione pueroꝝ regalium. ⁊ conſolatoriū de morte amici Et quā maxime de laudibus diue ac glorioſe virginis marie tractatum celeberrimū edidit.

Florētini mortuo friderico ceſare. qui eos plurimū vexauerat in libertateꝫ ſeſe vendicantes ⁊ guelphos ab ipo ceſare eiectos in patriam reducentes rempu. reformarūt. Unde ⁊ duodecim antianos creauere. qui gibellinis reſiſterent. ⁊ ius populo dicerent.

Diſcordie quoqꝫ ac lites ꝑmaxime inter ianuēſes ⁊ venetos ex quodā aſie monaſterio initiū ſumpſere Que adeo peſtifera contagione cōualuere. vt res ipa ciuitatibus ipis plurimū fuerit pernicioſa. Et vniuerſe xp̄iane religioni in laqueum magnum prouenerit.

Paleologoꝝ imperij principiū apud ꝯſtantinopolim ſumpſit. Cū michael paleologus grecus theodoro impatori affinitate coniūctus pulſis e grecia gallis ac venetis. duobuſqꝫ theodori filijs paruulis. q̊s eidē ex teſtamēto cōmendatos reliquerat interfectis. imperiū ſibi deſumens. imperauit annis. 45. In gentis ſpūs vir. Et ita latinoꝝ imperij finis fuit qđ ꝑ annos. 8. ⁊. 50. apud eos durauit. Exinde greci paleologi centum ⁊. 96. annos imperauerūt vſqꝫ ad annū domini. 1454.

Hoſtienſis cardinalis

Henricus cardinalis hoſtienſis cognomēto etiā hoſtiēſis. vir hūani diuiniqꝫ iuris ꝑitiſſim⁹. hoc tpe eas ob res apud Alexādꝝ pōtificē maximo habeť in precio. qui ab ipo pontifice p̄monitus ſuꝑ toto decretaliū titulo lecturas ꝑutiles cōpoſuit. Sed ⁊ ſummā admiratione dignā in vtroqꝫ iure cōſcripſit. Quam galli vltra montani compendioſam vocant.

Gofredus alter a ſuꝑiore celeberrim⁹ legū doctor. His tpib⁹ floruit. ⁊ ea ī diſciplīa nōnulla ꝯpoſuit. ⁊ q̄ꝫ maxīe ſuꝑ codice digeſtoqꝫ toto lecturas accuratiſſimas.

Aymonem anglicū ordinis minoꝝ generalē miniſtrū theologū ſanctiſſimuꝫ cum ſupraſcriptis floruiſſe conſtat. Qui inter cetera ingenij ſui monimenta breuiariū alexandri pape iuſſu correxit ⁊ rubricauit.

S. Thomas de aquino doctor

THomas de aq̃no ordinis p̄dicatoꝝ doctor. alberti magni diſcipulus ex inſigni comitũ familia. in cōfinibus apulie ⁊ ſicilie originē duxit. Cũ motus regni ſicilie varij eſſent. doctrine ac religionis viā traxiſſe videt̄. Quo in tp̄e Cōradus ex gente ſueua imꝑator aq̃nũ vaſtās. Thomā parētes eiꝰ genere nobiles. et in oppido primarij p̄ria ꝓfugi. caſſinēſis cenobij monachis cōmendatũ reliq̄rũt alendũ. vbi lr̄is ac religioni operā dare cepit. Eius em̄ pr̄ landulfus noīe. mr̄ theodora e neapoli originē habuit. Qui ⁊ in ip̄is infantie rudimētis dei gr̄a preditus deinde ordinē diui dn̄ici ingreſſus religioſiſſimā ac ꝑfectiſſimā vitā vſq3 in finē exegit. Ubi etiā p̄ter doctrinā maximā ad eā peruenit doctrine excellentiam vt nemini phie ⁊ theologie ſciā ſecũdus habeat̄. Coloniā ei ꝑgens tantũ profecit vt poſt aliq̄s annos apud pariſius primũ in doctrina locum teneret. Ubi q̃tuor libros in ſentētias edidit. inde angelicus doctor appellatus. romā deinde ab vrbano accerſitus ſpretis dignitatibꝰ q̄ vltro offerebantur. totũ ſe lectioni et ſcriptioni dedit. Et eius rogatu multa cōſcripſit. Reliquit poſt ſummā theologie ī tres ꝑtes diuiſam ī q̄ſtiones diſtinctā. Summā ꝯ gentiles. Cathenā aureā. In q̃tuor euāgelia. Cōmentaria in bibliā. Et Areſto. libros ⁊ plīma alia. Totam q̄3 naturalē philoſophiā ac moralē cōmentationibus expoſuit. Declarauit ⁊ Job. Compoſuit ⁊ officiũ de xp̄i corꝑe. Quo ī opere plīme figure ve. teſta. cōtinentur. Qui etiā miraculoꝝ gloria noīatiſſimus euaſit. tandē iterato romā vocatus vt ad ꝯciliũ lugdunēſe ꝑ Gregoriũ. x. celebrandum accederet ꝓꝑerās. cũ apud caſſinũ mōtem fuiſſet infirmitate correptꝰ Anno domini 1274. ſanctiſſime migrauit ad dn̄m. Nonis marcij. Quē poſtmodũ ioannes. 22. pōtifex. ꝓpter crebra miracula in ſanctorum confeſſorum ⁊ doctorum numero aggregare voluit. Apud auinionē. xv. kal̄. auguſti Anno. M. cccxxiij. a tranſitu eius ex mũdo quinquageſimo.

Carolus rex

CArolus ludouici regis frācoꝝ frater manfredo rege interfecto a clemēte papa ſicilie rex declaratus. regnauit annis. 7. atq3 ita paulopoſt ſicilie ⁊ apulie regna in ſuā p̄tātem redegit. In quibus cōpoſitis rebus eueſtigio viterbiuz cũ vniuerſo exercitu ad pontificē venit. vbi audiens conradinũ adoleſcentē conradi ſueui nepotē in ytalia a gibellinis ꝯ guelphos fuiſſe vocatũ. In etruriam. gibellinos domitos illico venit. ibiq3 magna de hoſtibus ſtrage edita. cōradinũ cepit ⁊ capitali ſentētia puniuit. Inde in regno confirmatus pacem cum piſanis inijt. Et cũ eis in aphricā ī ludouici regis germani ſbſidiũ traiecit. Ibiq3 ludouico fr̄e ex peſte mortuo inuēto cũ Tunici rege pacē hac lege cōpoſuit. vt ꝑpetuo annis ſingulis ſibi ſuiſq3 ſucceſſoribus tributũ aliquot pēderet. inde ī regnũ redijt. vbi petro aragonēſi ſiciliā ſe ſbdidiſſe reperit. deniq3 ⁊ ipſe carolus morit̄. ⁊ neapoli ſepelitur. Huic ideo hieroſolimoꝝ regnũ declaratum fuit. q2 maria antiochie principis filia cui id regnũ debebatur (qđ hugo eius nepos occupauerat) illud carolo huic regi deuonerat.

SEcta flagellantiũ in ytalia ortum habuit. Et inde in alemāniam ⁊ galliā ꝓgreſſa bifarie. qui ſe nodoſis flagellis in q̄bus aculei inſerti erant flagellabant ad oſtētationē. Ex qua ſecta multi graues errores pullulabant. in pleriſq3 locis circa fidem. ⁊ ſacramēta eccl̄ie. Que poſtremo in ꝑte igne ⁊ gladio exterminata fuit.

FErunt theologi hāc orationem a ſummis viris laudatam hac tempeſtate. Benedictum ſit dulce nomē domini noſtri iheſu chriſti. ⁊ glorioſiſſime virginis marie matris eius ineternum et vltra amen. Nos cum prole pia benedicat virgo maria amen. Et q̄ hec legerit vel orauerit de ſingulis iterationibus auctoritate Clementis pape ob petitōnem ludouici ſancti regis francie tres annos indulgentiarum habebit.

Philippus rex

Philippus ſancti ludouici regis filius patre germano in affrica defunctis. ibidem regiũ munus ſuſcipiens regnauit annis quindecim. Uir certe vite ſanctimonia patri perſimilis. qui vitande contagionis cauſa ꝑmotus. dimiſſa aphrica. in ytaliam adnauigauit. pacem inter genuēſes ⁊ venetos ad quinquēniũ compoſuit. Multa quoq3 ⁊ laudabilia pro fide chriſti tum domi tũ foris exegit pietatis opera. Et īter cetera memoratu digna beate marie magdalene corpus maſſilie iam diu a beato maximiano in villa ſui nominis cōditum. ornatiore ſepulcro. ⁊ maiore ſacello exornauit. Eiuſq3 caput ſeorſum in theca argētea recludens. Alia quoq3 conſimilia ⁊ multo maiora confecit opera.

Gregorius decim⁹ papa. natione ytalus. pr͞ia placẽtinus e viceconitũ familia mediolano pulſa. theobaldus antea vocat⁹. laudenſ archidiacon⁹ in aſya exñs. Viterbij collegio cardinaliũ pontifex creat̃. Vir certe in om̃i vita clarus prudẽtia rex gerendax. fortitudĩe animi. q̃ pecunias ⁊ res humanas cõtemnebat. vſus hũanitate. benignitate in paupes xp̃i. ⁊ eos potiſſimũ. q̃ ad gremiũ ſedis ap̃lice ꝯfugiebãt. Hic põtificatu ſuſcepto pacis amator. Genuẽſes ⁊ venetos magnis inter ſe cladibus afflictos ad cõponendã pacẽ aĩm adiecit. philippi p̃dicti regis francox vſus prudẽtia. Eaqꝫ cõfecta florẽtiã cũ carolo ſycilie rege acceſſit. Agentẽ florentie põtificẽ pulcerrimã ꝯtemplatũ vrbem. q̃ erat bonitate cõpaſſio illius ex ciuibus q̃ gentis ſueuox imperatox operib⁹ ea vrbe extores exuleſqꝫ agebant. Et carolo rege in ſuam p̲ducto ſn̄iam illis reducendis operã cum p̃ntibus dare cepit. pugnãdi ius interdixit. ꝓfectus inde põtifex recto itinere lugdunũ p̲uenit. ꝓ celebrãdo generali ꝯcilio. quo ⁊ paleologus imp̲ator cõſtantinopolitan⁹ ꝓfectus. Et rudolphus in imp̲atorẽ ab electoribus delect⁹ ẽ. Re in cõcilio bñ geſta pontifex gregori⁹ iter ad ytaliã eſt ingreſſus. Cũ veniſſet bellocadox expectantẽ ibi alfonſum caſtelle regẽ audiuit. Qui multis ẽ queſtus nullã vt debuerat rudolphi ad imperiũ electionẽ habuiſſe rõnem. Cũ pontifex multis placauit rõnibus vt p̃tenſum ius ſuũ nouo imperatori deſignato cedere ꝯſenſerit. Inde per viennã luſanamqꝫ tranſmiſſis alpibus lõgobardia pontifex iter fecit. Cũqꝫ aretiũ p̲ueniſſet ſanct⁹ ⁊ ſumma dignus veneratõne diem obijt. Pontificatus ſui anno quarto. menſe ſecũdo die decimo. Ad eius celebre etiam nũc ſepulcx ſctitas ſua quanta fuerat miraculis crebreſcentibus eſt oſtenſum.

Innocentius q̃ntus papa. natione burgũdus. Petrus tharentaſienſis antea vocatus ordinis ſancti dñici inſignis theologus. ſacris lr̃is doctiſſim⁹ Anno dñi. M.cclxxv. aretij pontifex creatur. Sub ip̃miqꝫ tp̃s florentini legatione ſolẽni romã miſſa abſolutionẽ ab excõicatione ⁊ interdicti amotionẽ ab innocẽtio impetrarũt. genueñſes ⁊ venetos diſſidẽtes in ſuã ſn̄iam traxiſſet. niſi repentina morte p̲occupatus fuiſſet. Qui ſecũda die ſexti menſis q̃ꝫ fuerat deſignatus in lateranenſi palatio defunctus. Qui ante dignitatẽ apud pariſius p̲dicando ⁊ ſcribendo maximo fuit in p̲cio. Qui cum eſſet doctiſſimus in ſacris codicib⁹ aliq̃vtiliter declarauit. ac ſuper ſentẽtiax libros m̃lta egregie ꝯpoſuit.

Hadrian⁹ q̃nt⁹ papa. pr͞ia genueñ. familia fliſca othobonus antea vocat⁹ ex fliſthea gẽte comitũ lauanie genueñſi. rome ĩ atrio lateranẽſi ĩ põtificẽ ẽ aſſumpt⁹. fuit aũt innocẽtij q̃rti nepos. ſcti qꝫ adriani diacon⁹ cardinalis ab eodẽ creat⁹. vir certe magni aĩ. veterbiũ ſtatĩ ꝓficiſcit̃. vt caroli potentiã miñueret ad rudolfumqꝫ illico miſerat. q̃ ꝯ ac gregorio. x. ꝓmiſerat venire ytaliã diſtuliſſet. q̃ bello aduerſus regẽ bohemie implicit⁹. imp̲ij iura ſp̲nẽ videbat̃. Tuti oremqꝫ ytaliã a carolo ⁊ alijs tyrãnis reddidiſſet. ⁊ ꝯſtitutionẽ de eligẽdo pontifice in meliorẽ formã redegiſſet niſi mors obſtetiſſet. Que ⁊ alia dux magno hadrian⁹ molit̃ aĩo. ad q̃nq̃geſimũ vl̃ vt aliq̃ hñt q̃drageſimũ põtificat⁹ diẽ viterbij obijt. ſepeliturqꝫ in ꝯuẽtu fratx miñox. vacat tũ ſedes dies octo ⁊ viginti.

Linea ſummox pontificũ

Gregorius decimus

Innocentius q̃ntus

Adrianus quintus

Concilium lugdunenſe

Conciliũ ſeu ſynodus maxima hoc ãno lugduni a gregorio decimo p̃dicto pontifice indicit̃. vbi attentiore in primis cura atqꝫ diligẽtia de afferenda hieroſolime rebus ope ẽ actum. Cõtulit ſe ſe ad id conciliũ michael paleologus grecox imp̲ator. cũ magno comitatu. ꝓuectus tercia decima vice in ſententiã romane eccleſie grecos totiens deficiẽtes ꝓtraxit. Et vnioni oriẽtalis ad occidentalẽ eccl̃iam tridẽtia tũc eius gentis p̲eioratione ꝯſenſit. Secutiqꝫ illũ nõnulli tartaree gẽtis ſcithie ꝓceres ſacro baptiſmatis caractare p̲fuſi. xp̃ianos ſe ⁊ catholicos fore ꝓfeſſi ſunt. Sꝫ ⁊ rudulph⁹ ab electorib⁹ germanis ĩ rõnorũ regẽ imperatorẽqꝫ declarat⁹. ea ꝯditiõe a gregorio põtifice ĩ ꝯcilio ẽ accept⁹. vt ſeq̃nti ãno ĩ ytaliã pacific⁹ veniens romã ad coronã inũctionemqꝫ accipiẽdã ſe conferret. Exinde rebus hieroſolime quãtũ poſſet maximã opem ferret. Multaqꝫ ibi decreta fuerunt ordinata ad electionem ſummi pontificis. Et ad chriſtianam religionem pertinentia.

Anno domini.1275.

Linea imperatorum

Rudolphus

RUdolph⁹ comes de habſpurg.poſt lōgā vacationē impꝑij.⁊ deuaſtatōem Romanoꝝ i regē rōnoꝝ elect⁹ ē.cōi voto pncipū.Et rex rōnoꝝ deſignatus hac ꝯditiōe.vt ſeqnti āno romā peteret corone accipiēde cā.Cōfirmat⁹ a gregorio in fauorē terre ſctē.Fuit ei vir prudēs i agendis ſtrēnuus ī armis iuſt⁹.deūz timens. Cui nil ad excellētiā laudis deeſſe videbaꝛ.Robuſtiſſimo qdē corꝑe ac pulcerrimo aſpectu viguit. Cōſilio qꝫ ac magnitudīe aīi ac egregia liberalitate extitit decorat⁹.Hijs ꝯditiōib⁹ ceſar fact⁹ impauit ānis.19.implicitus multis agēdis i regū germāie. Alfonſus qꝫ ꝑſuaſiōe gregorij pape ius oīne ſuū rudolpho ꝯceſſit.Cū aūt rudolph⁹ curie mgr̄ othocari regis bohemie olim fuerat. verū xpīane publice ꝑfect⁹ inde nō minus belli qꝫ domi clar⁹.miſſis ad othocarū legatis auſtriā ⁊ carinthiā ceteraſqꝫ vicinis ytalie ꝓuīcias tanqꝫ iuris impꝑij repetit. Is ei othocar⁹ q ⁊ ꝑmiſlaus dicebaꝛ qnt⁹ bohemie rex.cū obijſſet fridericus dux auſtrie ſine liberis ſoror ei⁹ margarita hereditatē accepit.hec an⁹ othocarū ſibi virū acciuit.q nō tam cōiugis etatē qꝫ dotez aīo voluens ſterile mr̄imoniū ꝯxit.⁊ ꝑncipatū nobilez cōſecut⁹. Et vlric⁹ q eo tꝑe carinthioꝝ ꝑncipatū tenebat ⁊ viri ſobole careret accepta pecunia carinthiā othocaro carniolā marchiā ſclauonicā ⁊ alia tradidit. Repetijt igiꝛ rudolphus qm̄ nec auſtria muliebre feudū eēt.nec carinthiā ī iuſſu ceſaris vlric⁹ venūdare potuiſſet. renuit othocar⁹ ⁊ impatori q aliqn̄ ſibi ſuiuiſſet impacato rn̄dit aīo. Sꝫ interueniētib⁹ amicis ea lege recōciliati ſunt vt auſtria impatori cederet. Exīn datis acceptiſqꝫ filiab⁹ affinitas vtrinqꝫ iūgereꝛ ꝓuīcie de qb⁹ lis eſſent dotales fierēt.⁊ othocarꝰ ī vba ſua iurare more maioꝝ expoſcit. Tādē ꝓuocat⁹ vbis vxoris othocarus collectis nouis copijs cōueniūt ābo cū exercitib⁹ ī campis auſtrie trāſdanubiū.cōmiſſum ē atrox ꝑliū ipa die bti ruffi āno ſb incarnatōe vbi.viij.⁊.lxx.poſt.cc.⁊ mille.diuqꝫ marte dubio pugnatū.Ad extremūz relictus a ſuis rex bohemie dū fortiter pugnat occidiꝛ.corp⁹ ei⁹ ꝑmittēte rudolpho ī bohemiā trāſlatū regio honore ſepultū.Et ventzeſlaus fili⁹ regnū deinde obtinuit.viij.ānos nat⁹.marchio brādeburgeñ.tutorio noīe.v.ānis gubnauit. Nicola⁹ pōtifex nihil ducēs antiqus qꝫ caroli potētiā imminuere.idqꝫ intētatū atqꝫ ꝑfectū ē.vicariatū ei impꝑij i etruria illi obligatur⁹ rudolphū ipatorē excuſatōi ſue ꝑtendit quem ſimulauit opē hieroſolime reb⁹ ex ꝯſtituto afferre regſitū rn̄diſſe id a ſe fieri poſſe nec debē niſi vſurpatā carolus dimiſiſſet quā ſimulatōem vtrinqꝫ pōtifex cōtinuauit. Rodulph⁹ eīn hīpo etrurie a caroli vicariatu liberate facto delinit⁹ romandiolā ⁊ rauēnatū exarchatū pontifici ⁊ ecclie reddidit. Nā poſt fractas apud forūliuiū bonomēſiū ⁊ florētinoꝝ copias oīs romādiola imperatorias erat ſecuta ꝑtes. Et minima q ſinguli darēt populi tributa percipiens rudolphus eos priuilegio ſb imperio titulo liberos eſſe dixit.tandez rudolph⁹ ſenio ⁊ egritudine ꝯfectus ad quē acceſſit ventzeſlaus cū conthorali gutha filia ceſaris in Erffordia diem obijt ad Spyrā deductus inter romanos imperatores ſepelitur. Anno domini.M.ccxci. die.xxij. Julij.

Conradinus

COnradinus friderici ſueui impatoris ex filio cōrado nepos. a gibellinis ꝯ guelphos i ytaliā vocat⁹.cū maxīo alemānoꝝ ſuoꝝ exercitu veronā primo deinde papiā venit.indeqꝫ ꝑ carrariēſiū oppida ad genuenſiū mare tranſijt. poſtea maiore ex lōgobardia ⁊ romādiola gibellinoꝝ ꝯpato exercitu adiuuāte guidone ferētano comite marſtalani regis caroli apud aretiū interfecit.inde romā cōceſſit.pōtifex viterbij cū trāſeūtē adolēſcentē videret.dixit ipm tanqꝫ agnū ad cedem ꝑduci.Dū eīn cū carolo campeſtri loco pugnauit. Conradin⁹ ⁊ auſtrie dux adoleſcētes etate.ſicut ⁊ ifortunio pares ſigna vbi toto ꝑlij tꝑe fuerāt rlinqntes receſſerūt agaſonis cucullione ꝯtecti ꝑ deuia latitarūt die autē octauo ab accepta clade recogniti ad Carolū ꝑducti publico illos iudicō interfici iuſſit. Poſt hui⁹ conradi mortē ducat⁹ ſueuie cū ſignis ſuis nobilib⁹ ⁊ armis defecit.Cūqꝫ impꝑiū romanū duces ſueuie vſqꝫ ꝑ annū.1250.glorioſe rexerūt.

S. Hegwidis

VEnerat ad pōtificē heinric⁹ adoleſcēs Richardi regis cornubie olim comitis tūc defuncti fili⁹ mita ꝑīni olim regna negocia apud ſedē aplicā tractatur⁹. Guido mōtefortis ⁊ ipe adoleſcēs cū philippo rege frācoꝝ eodē ſe ꝯtulit.forte accidit vtrūqꝫ ad rē diuinā ſcti Laurētij eccliam q viterbij ē celebris.eadē hora petere.ſꝫ guido poſterior ingreſſus ꝯſpectū liberali ac regia poti⁹ facie adoleſcentem caterua famulat⁹ ſtipatū qdā ex ſuis indicāte richardi filiū eē didicit. a q ſymō pr̄ in anglia ꝑ dolū fuerat interfect⁹ nullaqꝫ loci tētus reuerētia incautū aggreſſus interfecit.Equitib⁹ inde ſuis ⁊ pariter philippi regis deducētibus ad ruffuz etrurie prefectum incolumis peruenit.

Hegwidis duciſſa polonie.vidua mire ſctitatis.ꝑīnū gen⁹ ex bertoldo marchione badēſi.duceqꝫ merauie.mr̄nū ex agneta filia marchiōis orietal’ ⁊ comitis de Rochlitz ꝯxit.ī oppido kitzing lr̄is edocta heinrico cognēto cū barba duci Sleſie in vxorē data.tres filios.totidēqꝫ filias genuit.Cuius ſenior in bello ꝯ tartaros defecit. Nobile mōſteriū ordis ciſterciēſiū ī trebnitz haud lōge auratiſlauia extruxit. cui filiā gerdrudē cū cētū vꝫ ib⁹ ꝑfecit.Et poſt obitū mariti vitā celibē ī eo duxit. Inter ymagines quas venerabaꝛ.beate vginis eburneam miro amore amplexabaꝛ.in manibus gerēs neqꝫ ī morte dimiſit.Tandē cū ī oīni vtute ac abſtinentia vitam deduxiſſet longam.felici fine quieuit.quā clemens ob crebra miracula inter ſanctas retulit.

Ioann- Chriſtophorus Wolffskeel.

prelium inter Rudolph et Othocarum

Rudolph. Erfordie obijt, sepultus Spire

Conradinus.

pontifex dicebat

Conradinus per Carolum decollatus

Linea ſummoꝝ pontificū
Joānes viceſim⁹ p̄m⁹

IOannes viceſimus prim⁹. natione hiſpan⁹ vl' portugalenſis. p̄ria vlixbo-
nenſis. thuſculanus ep̄s cardinalis. petrus medicus antea vocatus. pon-
tifex creat. Is vir alioq̄n doctus ꝛ viroꝝ doctrina cultoꝝ amantiſſim⁹. tū igno
ratione reꝝ gerendaꝝ ꝛ moꝝ ineq̄litate leuis fuiſſe dr̄. ferunt hūc petrū hyſpa-
nū medicū. ī vita ſua multa ſcripſiſſe potiſſimū canones quoſdā ad medicinam
ꝑtinentes atq̄ librū quē medici theſauꝝ paupeꝝ vocāt. Et ab eo probleumata
ad imitatione Areſto, edita. Primā vo in pontificatu curā ſuſcepit michaelem
paleologū ad ꝓmiſſum ꝯſtitutāq̄ in lugdonēſi cōcilio vnionē ita hortari vt ni-
ſi cā ſeruaſſet. Carolo ipi regi fauorē fuerit p̄ſtiturus. p eiuſdē pōtificis tꝑave-
neti anconitanos bello mariq̄ acerrimo ꝓſecuti ſunt. Eodē q̄z tp̄e templarij ty
rū vrbē ꝓ expeditione xp̄iana adminiſtrantes ſolitā an̄ bellū genueſe iuriſdictio-
nē ꝛ portorioꝝ exemptionē venetis ī ea vrbe reintegrauerūt. Tergiuerſatus ē
interea verbis paleologus cum ioanne romano pontifice. q̄ pontifex ruina op
preſſus camere quā edificari curabat. Octauo pōtificat⁹ menſe exacto viterbij
interijt.

Nicolaus tercius

Anno mūdi. 6476. Anno xp̄i. 1277.

NIcolaus terci⁹ papa. p̄ria roman⁹ ex familia vrſina iohānes caietan⁹ an-
tea vocatus. pontifex tandē creatur ꝓtracta in ſex mēſes electione. Nam
cardinales poſt interitū ioannis illico romā acceſſerūt nouū in laterano ponti-
ficem delecturi. Et carolus rex ſenatorio functur⁹ munere cōclauis cuſtodie cu-
ram habuit. Que rebus ecc̄ie multū ſibi plurimū obfuit. Dum eñ apte ꝑtinaci
terq̄ gallicū potius q̄ ytalicū creari pontificē cōtendit. Electio ſextū ꝑpe men-
ſem cū magno reꝝ orbis xp̄iani damno atq̄ incōmodo eſt dilata. Et ipe maxi-
mū inde nō magis patrū q̄ ppl'oꝝ ytalie odiū incurrit. Subſecuta eſt ei⁹ crea-
tū tam repentina q̄ digna correctio ioanne caietano cardinale. s. nicolai in car
cere tulliano in tercium nicolaū pontificē declarato. Is eñ gente oriūdus vrſina
in romanis p̄ſtantiſſima animi dotibus corporiſq̄ ornatiſſimus fuit. vt multa
fecerit. plurima intētauerit ſuā prudētiā ꝛ animi magnitudinē oſtēdentia. Ni-
hil tñ in pōtificatu duxit antiquius q̄ caroli potentiā imminuere id ſua ingenij dexteritate ꝑfectū eſt bertol-
do eñ vrſino nepote in romādiole comitē declarato cū nūcijs ꝛ l'ris rudolphi miſſo omnē romādiolā ꝓ ec
cleſia recepit. Cui ꝛ bononia tūc pariter fuit dedita. poſt quē latinus cardinalis alter pontificis nicolai ex
ſorore nepos ī etruriā vicariatu impij liberā ſedis ap̄lice legat⁹ acceſſit. Is p̄ſtantiſſim⁹ ꝛ auūculi pontifi-
cis ɥtuti rn̄dens omī etrurie ad pacē quietēq̄z ꝑducte. Gibellinis florētiā ac ī ceteras vrbis reductis eccie
ingr̄atus impoſuit. a q̄bus etruria q̄diu is pōtifex vixit ꝓ eccia ē retenta. fuit aūt vir magni cōſilij. vt cul
tor ꝛ amator doctoꝝ viroꝝ diceret. in ꝑcendis dignitatib⁹ cōibus oībus habit⁹. Ideo Albanū ex ordine
minoꝝ hoſtiēſem ꝛ portuenſem ex ordine p̄dicatoꝝ delegit. Edificijs p̄terea edes pōtificios exornauit. cin
xit menib⁹ pomeriū. s. petri. baſilicas petri ꝛ pauli reſtituit. ac picturis exornauit. Scribunt neminē ante
ipm ſacrificare religioſius viſum cū ſemꝑ dū ſolennia ageret lacrimas funderet. Erat religionis obſeruan-
tiſſimus. Nō caruit tñ repꝛhenſione cū ſuos nimis amare dr̄. ꝛ multa eis cōdonaret. Opera aūt rome reli-
quit vt in ea etate cōſpicua erecta inſtaurataq̄z apud ſctī petri baſilicā. apudq̄z lateranū palatia ꝛ ſuriani ī
cimino monte oppidi arcē cōmuniuit. In q̄ tercio pontificatus anno ꝑpe exacto apoplexia correptus vi-
tam interrupit multis ɥtutū opib⁹ ſi lōgior fuiſſet vita glſioſiſſime decorādā. Vacauit inde menſib⁹ q̄nq̄z.

Guilhemus placenti-
nus medicus

GVilhelmus placentinus ciuis ꝛ medicus ſui tem-
poris celeberrimus tempeſtate hac verone vbi pu
blico ſalario legebat floruit. Et ibidē in Cyrugia edidit
librum pulcrum ac vniuerſam medicinā de egritudinib⁹
vniuerſis. poſtea quatuor libris accuratiſſime compre-
hendit. curas vberrimas adiūgens.

Guilhelmus durandi
Speculator

GVilhelmus durandi ordinis predicatoꝝ vt aiunt
profeſſor cognomēto ſpeculator prouincialis epi
ſcopus. hoſtienſis diſcipulus. et canonū preſtantiſſim⁹
doctor. hoc tempore ſicut ipemet in ſuo ſpeculo in titu-
lo de feudis teſtatus eſt. Summā perutilem compoſuit
quā ſpeculum nominauit. a qua ꝛ ipſe ſpeculatoris co-
gnomentū accepit. Aliud quoq̄ volumen edidit vt q̄dā
ferūt qd̄ Rationale diuinoꝝ officioꝝ appellauit.

SArraceni ex aphrica ſoluentes vtroſq̄ hyſpanias opprimūt. Sed chriſtiani celice ſignati in eos ir-
rumpentes maxima cede profligarunt.

CUm in traiecto homines vtriuſq; ſex⁹ ſuper pontẽ coreis ac vanitatib⁹ operã darẽt. Cõtigit ſacerdotẽ cũ diuiniſſimo ſacro eucbariſtie ad egrotantem deferendũ ptrãſire. Illi imemores diuine rei cultũ vllũ ac reuerentiam adbibẽtes. ponte fracto in aqua Moſe. ad 200. bomines aqs abſorpti ſunt atq; perierunt.

MUlier qdã nobilis in ↄſtancieñſi dyoceſi. cum pareret inſolitum partũ edidit. Cum leonem viſu mirabilem bac tempeſtate peperit.

MOnſtrum quoq; in ſueuia ſuperiori apud oppidũ eſlingẽ vt ferũt mulier enixa ab vmbilico vſq; ad ſummitatẽ duo babens pectora. ac capita ſeinuicẽ reſpicientia. brachia quatuor ſeinuicẽ amplectentia ꝛ duo ferenda. Illico tamen poſt partum obijt.

COmites nobiles ſueuie qndecim federe ſe ↄiũgentes. rudolpho imperatori moleſtias q; plurimas inferentes inter qs pcipui fuerũt comites de montfort. helffenſtein ꝛ de wirtenberg ac Tockenburg. eoꝝ tñ bonis ac poſſeſſionib⁹ vaſtatis. imperio ſubijciendos perpetuo cogit. Deinde caſtra p donum ĩ germania in pleriſq; locis deuaſtans ab alpibus ytalie vſq; ad britanniã pacẽ firmauit.

COntinuauerant ad id vſq; tẽporis veneti ꝛ genuenſes bellũ pridẽ apud ptolomaidã inchoatũ. de q aliq repetere ad boc tẽpus cũ ſe oportunitas loci dederit ducim⁹. ad ãnũ terciũ ſexageſimuz duodecieſq; centenũ. Raynerio zeno duce. veneti qnq; ꝛ qnquaginta triremes ad ſicilie oram miſerunt. q claſſi genuenſi vt ſperauerãt nõ inuenta in aſiã nauigauit. Caſuq; apud tyruz obuia genueñſiũ nauis cetea eſt expugnata. portũ deinde venetus eadem qua nauim ceperat leticia igreſſus tyro vt potiref adnix⁹ ẽ auxilijs ad expugnationẽ terreſtribus ptolomaida accone accerſitis. Ceſſit tñ conat⁹ inanis. Queſitã interim reddendi cõmodi vicem genuenſis inuenit. q nauim onerariã. tardaſq; decẽ venetijs ſolituras. quo in aſiam mercimonia deferrẽt certior factus. Triremes ſexdecim ad gulphi fauces curauit poſt ſcopoluz in inſidijs expectaret. Sȝ admoniti ab exploratorib⁹ veneti expoſitis in litt⁹ mercimonijs ab epyrotis ptecti. naues vacuas amiſere. Tercio abinde anno claſſis veneta qtuor ꝛ. xx. triremiũ. trib⁹ genueñſiũ triremiũ qꝛ prefectus erat lanfrãcus borboni⁹ apud lilibeũ fortuitu obuiã eos cepit. Qd cũ genuã ẽ perlatũ educta aduolauit duo de triginta triremiũ claſſis. q per qſitã accuratiſſime venetã ad drepani portũ reperit. ↄflictuſq; babit⁹ ẽ acerrim⁹. in q maximuz genueñ reſpu. accepit incõmoduz. Nanq; trib⁹ ex ſuis triremibus ĩ plio crematis. cetere oẽs plio ſupate vtrimq; crudeliſſime fuerunt capte. Que clades accepta a genuenſi effecit vt michael paleologus illi⁹ ſocietate ſpreta inducias cuȝ venetis ↄſtituerit qnquẽnales. Eodẽq; anno triremes genuenſiũ. xxv. admirato ac pfecto auria. venetis. xxx. apud mothonũ cõcurſure quũ viderent retroceſſit genueñ. Et nauis oneraria mercib⁹ venetoꝝ magni valoris plena. apd euripũ expugnata potiti ſunt Eadẽq; genuenſis claſſis orã crete circũuecta Caneã illi⁹ inſule oppidũ cepit. ſpoliatũq; penitus diripuit.

SCribit ptolome⁹ luceñ nicolaũ põtificẽ niſi ei⁹ cõſilia mors occupaſſet. reges duos vnũ lõgobardie. alteꝝ etruſcis fuiſſe datuꝝ q regib⁹ ſicilie atq; germanis ipũ titulo abutẽtib⁹ euertẽdi ytaliã (ſicut ſepe fecerãt) adimeref. ĩnuitq; vrſinos eũ poti⁹ fuiſſe. q; alios ad id faſtigij euectuꝝ. Quinetiã ↄſtat põtificẽ ipm deturbãdo ſicilia carolo nõ nibil init⁹ dediſſe petro arragonũ rege ioãnis porbicij operã ſuaſo. vt iure bereditario ↄſtãtie vxoris ſue pteſo. id regnũ recipe adniteref. Cõſtituit ꝟo is pontifex lege pmulgata neminẽ regio ſanguine ortũ ſenatorem vrbis decetero fieri. Et alijs qcũq; fierent anni temporis in magiſtratu concedere nullis etiam futuri pontificis auctoritate licere.

TArtari armenis iũcti centũ milia babilonẽ. ſupant. Et multis eoꝝ iterfectis in fugam vertunt. Sycilia quoq; inſula boc anno a carolo predicto petro arragonẽſi defecit. Ubi apulie princeps caroli ipſi filius nauali prelio ab aroganũ filio cum multis captus in apuliam ducitur ꝛ carceri mancipatur.

Linea ſummoꝝ pontificū

Martinus quartus

Honorius quartus

Martinus quartus papa.ſymon antea vocatus.tituli ſancte cecilie pſbyter
cardinalis.natione gallicus.patria turonēſis.tandē poſt longā cōtentio/
nem qui ad quītū ꝛ dimidiū in diuiſionis mēſem ytalicis vrſinoꝝ abſentia ſupe
ratis.pontifex electus.viterbij coronari noluit.ꝙ ei ciuitati ob impetū in cardi
nales vrſinos factū interdictū a ſacris putabat.Et vrbē veterē delat⁹.ibiqꝫ co
ronā accepit.Reſurrectionis autē die ſex cardinales creauit. Regē carolū ad ſe
venientē.cū in noui amiciſſimiqꝫ pontificis amplexū cucurriſſet. oblataꝫ ab eo
ſenatoriā dignitatē adminiſtrauit.quo a nicolao priuat⁹ fuerat reſtituit.Eiuſqꝫ
inſtantia paleologū imperatorem pacta lugdunenſis ꝯcilij non ſeruantē. Et petrū
arragonēſeꝫ contra ius ſaſqꝫ ſiciliā occupantē anathemate notauit. Hec primo
pontificis martini anno ſalutis primo octogeſimo ꝛ duodecies cēteno geſta fu
ere.Eius q̄ ſecutus ē anni principio peruſini in fulgmates delati.poſt editaꝫ in
agro vaſtitatē obſiderūt vrbē q̄ inde vi capta pontifex illico peruſinos excōica
uit.ſꝫ miſſi oratores eos ingenti pecunia mulctatos eccle cōciliauerit. Bellum
deinde in flāminia contra ſoroiulianos ab eccl'ia deficiētes geſſit. Quos etiam
breui adiuuante guidone montis ferretri in fidē recepit. Pontifex aūt tot curis
circūuentus vrbeuentanis etiā tumultuantib⁹ (nam gibellini guelphos expu
lerant) peruſiū ꝓficiſcit vbi non multo poſt lenta febre diu vexatus. tandē mo
ritur pontificatus ſui anno quarto.mēſe vno.Sepeliturqꝫ in cathedrali baſili/
ca.Ad cui⁹ ſepulcrū multi valitudinarij delati.priſtinā valitudinem ſanctiſſimi
pontificis meritis a deo recepere. vir eīn bone vt cōſtitit mentis ꝛ oīa probe in
pontificatu geſta cum ſanctimonia peregit.

Anno mūdi.6484. Anno xpi.1285.

Honorius quartus papa.p̄ria romanus.e gente ſabella vetuſta ꝓcerū fa
milia.iacobus antea vocatus diaconus cardinalis peruſij pontifex crea/
tus. Cum nec diuturna ſedis aplice vacatio.ꝙ cardinales motus.veriti quos
alias diuturnior ſedis aplice vacatio dederat.Romā venit anno dn̄i milleſimo
ducenteſimo octuageſimo q̄nto.frater eius pandolfo ſenatoriaꝫ dignitatem tū
gerente.per cui⁹ tempa magratus. romana res iuſte ꝛ q̄etiſſime fuerat admini
ſtrata.Pontifex aūt apud ſanctā ſabinā in auentino habitauit.quas ab eo tūc edificatas edes nunc deſer/
tas dirutaſqꝫ videmus.fouitqꝫ hic pontifex gallicoꝝ regū vbiqꝫ ptes.Fuit aūt vir ī omī vita ꝓbatiſſimus
ꝛ xpiane religionis amantiſſimus. Nā ꝛ ordinē carmelitaꝝ nō ſatis in cōcilio ꝓbatū. mutatis clamidib⁹
nigris in albas.Et a multis impugnatū priuilegijs ꝯfirmauit.Solū aūt cardinalē ioannē boccamatium
cē in tuſculanū ſuo pōtificatu creauit. viros dicēs ꝛ eoſdē bonos ꝛ doctos nō etiā rudes ꝛ reꝝ humanaꝝ
ignaros in tantū collegiū coaptandos eſſe.adeo aulicos amauit.vt q̄tannis eſtate p̄ſertim tybur ꝓficiſce
ref vitandi eſtus vrbani cā.vn̄ multe egritudīes oriūt .Cū vo armis a guidone feltrano vexaret .tandem
ſuperato guidone totā flāminiā breui recipit. Nō diu tn̄ poſt morit pōtificatus ſui anno ſecūdo.die vno.
Corpuſqꝫ ei⁹ a ſctā ſabina ad baſilicā petri magna funeris pompa transfert ſepeliturqꝫ ſepulcro marmo
reo qd̄ adhuc extat. Vacat tū ſedes menſib⁹.x.cū apud ſanctam ſabinā conclaue haberet .multi cardina
les repentina egritudine ſunt correpti.

Rudolfus imperator cācellariū ſuū ī etruriā mittēs pricipalē de fliſco genuenſem oēs q̄ pecuniam attri
buerit ī libtate dimiſſos ipi fideles ꝓnūciauit.p quā occaſionē lucēſes duodecim milibus aurei da
tis libtate donati ſunt.Et florētin⁹ ppl's ad q̄etē iā ꝑduct⁹ nouā inchoauit ſaluberrimāqꝫ regiminis formā
Que ī nr̄a qꝫ tpa licet aliqn̄ a gallicis regib⁹ interrupta ꝑuenit.Creati ei ſunt ſex magrat⁹ bimeſtres futuri.
Quibus artiū priorib⁹ fuit appellatio.Et ſeptim⁹ breui addit⁹ vexilifer iuſticie appellatus.

Oppida q̄dam in ſuperiori ſueuia q̄ prius ville cenſebant . Ab imperatoribus muris cincte ciuilibus ac
municipalibus libertatibus donata ſunt precipue Eſling Reutling ꝛ heilbrūna.

Piſcem marinū leonis effigiem habentem . hoc ipſo
anno apud centūcellas menſe februario captū fuiſſe
tradūt quē e mari extrahētes vllulatū ꝛ hoīs planctū de
diſſe ferunt.Et ad pontificē in vrbe veteri perlatū vniuer/
ſos ī ſtuporē ſui ꝯuertit.Et ſignū magnū diſtidij fuit.

Verulus villoſus ꝛ vrſorum more vngulis arma
tus hijs temporibus ex ipſius martini conſobrina
naſcitur. Quam ob cauſam martinus rubore perfuſus.
omnes vrſorum ymagines e domibus ſuis abradi fecit.

Carolus ſecūdus rex Sicilie

CArolus ſecūdus ſicilie regis fili⁹. hoc anno p̄re defuncto. adoleſcētulus p̄ri in regnū ſuccedēs regnauit annis.25. Hic galloꝝ ſuoꝝ exercitu fret⁹. ꝯ petrū arragonēſem mouit. Et poſt multoꝝ vtriuſq̄ ptis cedes petrū ip̄m carolus vulnerās. haud tanto poſt interijt. Et deinceps ab aduerſario liber reliquū tēpus ī pace cōſumpſit. quinto deinde regni ſui anno cuz etiā vngarie rex ſine virili prole defeciſſet ex vxoria hereditate etiā illud regnum accepit. Et carolo primogenito ſuo ꝯceſſit. Tandē cū. xl. etatis annos cōpleſſet moriēs quatuordecim ex maria vxore hungarie regis filia reliquit filios. nouē. ſ. mares ⁊ q̄nq̄ femellas. Quoꝝ notiores fuere carolus cognomento marcellus vngarie regni titulo inſignitus. Ludouicus q̄ ordinē minoꝝ induit. Et poſtea in ſctōꝝ numero aggregatus fuit. Et terci⁹ robert⁹ q̄ illi ⁊ p̄ri in regnū ſucceſſor fuit.

Ventzeſlaus ſecūdus rex Bohemie

VEntzeſlaus ei⁹ noīs ſecūdus. rex bohemie ſext⁹. filius othocari poſt iteritum genitoris filius. viij. annos natu ab ottone marchione brandeburgēſi in franconiaz adductus regnū tutorio noīe ab eo. v. ānis gubernauit. Reuerſus puer ſb imperio mr̄is fuit. Regnū deinde ex ventzeſlai arbitrio ordinatum. Quo regnāte eoīp̄o āno q̄ ptolomaida a ſarracenis occupata in hāc vſq̄ diem tenet̄. Pragā ferme vniuerſam igne familiari exuſtaz liberalitate regis ciuiūq̄ diligētia atq̄ impēſa ita inſtauratā vt felix incendiū fuiſſe videret̄. vxor deinde eius Gutha filia rudolphi ceſaris bella inter albertū fr̄em ſuuz ⁊ maritum diremit. Ferunt aūt ī coronatōne ventzeſlai min⁹ nouē. ccc. equitum milia apud pragam ex regia curia cibos accepiſſe. peditū v̄o infinitā multitudinē paſtā ſubieciſſe ⁊ polonus ventzeſlaū a quibus diadema ſuſcepit. filiū quoq̄ ſui noīs. xiij. annos natu petētibus hungaris regez dediſſe. Sz cū bonifacius pontifex maxim⁹ carolū adoleſcentē regis ſycilie filiū eo miſiſſet. Et hūgari animū mutarēt filiū ſuū albe coronatuz ⁊ ſacrā ſimul coronā ad ſe recepiſſe. Nec diu poſtea vite. xxx. ſue etatis anno ex tabe eū obijſſe ſcribunt. Mortez ei⁹ bohemos magno merore perſecutos. Fuerat em̄ manſuetus ⁊ clementiſſimus princeps ⁊ admirādus ſanctitate. cui ſucceſſit wentzeſlaus eodem nomine moribus tamen longe diſpar.

Thade⁹ florētin⁹ medic⁹

THadeus natione florētinus medicus celeberrimus hijs tp̄ibus apud bononiā legēdo clarus exiſtēs. Qui cū doctiſſim⁹ h̄retur adeo obſcura om̄ia hippocratis ⁊ alioꝝ p̄ricipū ī medicina detexuit ⁊ explanauit. vt alter hippocrates ſuo tp̄e h̄itus fuerit. Et q̄ nūc ad man⁹ h̄ntur hec ſunt. Expoſitio afforiſmoꝝ hippocratis. ⁊ pronoſticorū eiuſdē. Vnaſq̄ expoſitōes diuerſis tp̄ib⁹ accomodatas ſup librū Galieni. q̄ dr̄ microtegni. hoc ē minor ars. Itē librū de ſuanda ſanitate. Et ad varias valitudines ꝯſilia multa. Itē in libro acutorū hyppocratis expoſitōem edidit ac etiā in ſynagogis iohānicij ⁊ aliq̄ alia. Tandē octogenari⁹ morit̄ bononie circa ānos dn̄i Mille ducētos ſeptuaginta..

Qui ob celebrē eius famā. diuitias cumulauit innūeras. Nā a principibus ytalie cōuocatus. l. aureos in mercedē diurnā paciſci conſueuerat. Ab honorio v̄o ſummo pontifice ſemel vocat⁹. nō prius accedere voluit. quā cētum aurei illi indiem ſtatueret̄. Vn̄ liberat⁹ pōtifex decem milia illi aureorum condonauit.

Philipp⁹ frācoꝝ rex

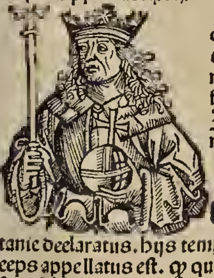

Philippus frācoꝝ rex cognomēto pulcer philippi regis filius hoc anno p̄re ip̄o defuncto francis regnare cepit. Et regnauit ānis. xxix. hic ꝯtra edouardū angloꝝ regē grauiſſimū gerens bellū multa incōmoda accepit. atq̄ bonifaciū octauū pontificē ꝓpter ip̄ius arrogātiā in carcerē trudi fecit. Indeq̄ cū tēplarios milites oīno extinguere ſtatuiſſet primo generalē eoꝝ mḡrm cū multis exuri fecit ac alios crudeliter interficiēs reliqui oēs timore perterriti e regno fugierūt. Iudeos etiā direptis eorū bonis ob auariciā ſuam ⁊ quedam eorum maleficia e regno ſuo expulit.

Egidius roman⁹ ordi. heremitarum

EGidius romanus ordinis heremitaruz generalis prior ⁊ bituricēſis archiepiſcopus. ac primas aq̄tanie declaratus. hijs temporibus ob ingenij magnitudinem theologorum princeps appellatus eſt. q̄ quidem cōijci poteſt ſi a curioſo lectore eius volumina pſpiciāt̄. hic nāq̄ ex illuſtri colūnēſiū rōnorū familia nat⁹ cū lōgo tp̄e ordinez ſuum oēmq̄ ecc̄iam doctrīa ⁊ morib⁹ illuſtraſſz. plurimoq̄ labore p̄ceptoris ſui thome aq̄natis op̄a apd̄ piſi⁹ defenſaſſz. tādē miraclis clar⁹ btō fine q̄euit. Quo ſctitatis merito btus doctor appellat⁹ ē. Plaq̄ edidit librorū volumīa. Sup libros ſniarum. Cōpendiū theologie. ſup oēs Ariſto. libros etiā rheticorū q̄olibeta ⁊ varia alia.

Anno mūdi. 6487. Anno xpi. 1288.

Jcolaus q̄rtus papa natione picenus. e ciuitate aſculana. Hieronimus
antea vocat⁹ ordinis minorū frater deinde p̄ſbyter cardinalis apud ſan-
ctam ſabinā decimo menſe poſt mortē honorij pontifex creaẗ. Collocaturq̧ in
petri ipſius ſancti cathedra. Iſq̧ illico ſe cū curia ad vrbē tranſtulit reatinam.
Et poſt annum romam reuerſus apud ſanctam mariam maiorē curiam tenuit
cardinales creat ex omni fere religione. Omnes em̄ pariter amabat. nec plus
ſe debere affinibus ꝛ cognatis quam cuiuis bono arbitrabaẗ. baſilicam apud
mariā maiorē cū iacobo colūna, reſtituit. vt in fornice maiori apparet. Vñ ſal-
uatoris ipſiuſq̧ pōtificis ꝛ iacobi cardinal' ymago adhuc cerniẗ. anteriorē q̧z
ꝛ poſteriorē ꝑtem baſilice lateranēſis reſtituit. Per ei⁹ viri alioq̄n boni tempa
multa ī orbe xp̄iano infeliciſſima acciderūt. In primiſq̧ vrbs roma ciuiū agi-
tata diſſidijs incēdia atq̧ cedes plurimas ꝑtulit. Unicū tm̄ habuit ſecūdus pō
tificat⁹ p̄dicti ann⁹ letiſſimū. pacē arrogones īter ꝛ gallicos reges ꝯſtitutā. Ea
v̄o cōſtitute pacis leticia haud quaq̧ fuit xp̄iano pp̄lo diuturna. Tripolis em̄
ſecundo pontificatus anno ferro ac flāma a ſoldano euerſa fuit. quāq̧ multos
milites proprio ere trāſmiſit. alioſq̧ plures cruce ſignandos mittere curauit.
Quarto deinceps Nicolai pōtificis anno Rudolphus imperator germanus
obijt. adolphuſq̧ aſſumptus ē. Nicolaus autē tedio animi (vt q̄dam putant)
q̄ᵒ male ſibi cedere oīa videret rome pōtificat⁹ ſui anno quarto mēſe vno. die
viij. moriẗ. ꝛ apud ſanctā mariā maiorē ad caput baſilice ſepeliẗ. Poſtea car-
dinales peruſiū profecti. vt liberius eligere pontificē liceret rem ipſam diſcor-
dijs inteſtinis biennio menſeq̧ tercio in longum deduxere.

Celeſtinus q̄ntus papa petrus moroneus antea vocatus. ꝓfeſſione ana
chorita p̄ria eſerniensis ſecūdo a ſulmone miliario cenobiū incolens ad
maiello mōtis radices peligne genti religione p̄ ceteris venerandū. inſtāte ca-
rolo rege ꝛ latino cardinali pōtifex creatur. Iſq̧ decreto de ſua electione facto
hortante carolo rege aſſentiens. Celeſtiniq̧ tercij nomē aſſummēs a collegio
rogatus adduci nō potuit. qui accerſitis ad ſe cardinalib⁹ aquilā vrbē vſq̧ ac
ceſſit. vbi cōſecratus duodecim creauit cardinales. Seruauit v̄o eandē vite normā auſteritateq̧ celeſtin⁹
in qua tot ante annos fuerat macerat⁹. paucis extrinſecus dignitati ꝯceſſis. Cui inſeruire ac ſe accomoda
re ꝓ viribus ē adnixus. Sed ꝑtim cū parua ac oīno nulla deſtituit expientia. ꝑtim calliditas ꝛ importu
na aulicoꝝ decepit auaricia. ꝑtim effecti ſenectuti corꝑis imbecillitas ab actōne prohibuit. Et multa illico
omitti. pleraq̧ ꝑperam ꝛ ſordide cōmitti cepta. Inde ꝑniciosas eſſe viri inſenſati ineptias plurimi propa
lam vociferati ſunt. Que ſancto viro renūciata ſuaſerūt. vt male populo xp̄iano ſibi ꝛ aīe ſue ꝑei⁹. aſſum-
ptū pōtificij muneris onus abrenūciādo dimitteret. id cū multis cōicatū ad caroli regis aures ꝑueniſſet.
eū ꝑpulit vt pontificē amātiſſimū regni ſui decus neapoli duceret. Qua in vrbe facili⁹ auerti poſſe a pon
tificatus dimittēdi ꝓpoſito videretur. Ferūt aūt bn̄dictū Caietanū cardinalē ananinū gratia doloſe vſū
qua apud pōtificē ceteros antecedebat. iuris pōtificij decreta q̄ excellēter doct⁹ erat vndiq̧ ad ſuā inten-
tionē ſelecta ca rōne illi oñdiſſe. vt impoſitū ſibi ſalutis aīaꝝ totius orbis onus vir timoratus ſuas vires
ſuꝑaturū exiſtimās dimittere ſtatuerat. Qᵒ cū eſſꝫ facturus ꝯſtitutionē edidit declararantē potifici licere
romano pontificalē dimittere dignitatē. Poſt parūq̧ cardinalibus collegialiter cōgregatis. pontificatu
quē paulomin⁹ ſex mēſib⁹ admīſtrauerat ſe abdicās alteri⁹ ſubrogandi poteſtatē illis arbitriūq̧ ꝑmiſit.
Nec mlti īterceſſerūt dies cū bn̄dict⁹ ip̄e ī pōtificē ē delect⁹. cui octauo bonifacio fuit nomē. Petrus autē
morrone⁹ ad priſcā anhelās heremi vitā clādeſtine neapoli ē ꝓfect⁹. Qᵒ cū bonifacio ē renūciatū. miſſis
eq̄tibus retractū de via illū ī cuſtodia haberi iuſſit. Uerebaẗ em̄ vir ip̄e aſtut⁹ ne pp̄li petrū poti⁹ ſanctita
te recognita cōſpicuū. q̧ ſe doctrina ꝛ elatōe redūdantē ꝓ petri vicario ſeq̄renẗ. campanie deinde in arce
tam arcta teneri cuſtodia iuſſit vt inde mortē illi acceleratā fuiſſe ſit creditū. Sūt q̄ ſcribūt cū poſt mortem
miraculis claruiſſe. quē clemēs q̄nt⁹ ſctōꝝ nūero aſcripſit. Cui⁹ celebritas. xiiij. kal. Julij obſeruatur.

Pontifex potest dignitate pontif: re-signare

Nicolaus quartus

Celeſtinus quintus

Ugolinus ep̄us

Ugolin⁹ vrbeuētan⁹ ordīs heremitaꝝ diui auguſtini luculētiſſimus theolo
gus ꝛ doctor. p̄mo arriminēſis ep̄s. Et poſtea ꝯſtātinopolitan⁹ p̄triarcha
ꝑ h̄ tp̄s ꝑiſius p̄mā cathedrā tenēs maximo ī p̄cio habit⁹ ē. q̄ vna cū lr̄is morib⁹
etiā ornatiſſimus eēt. Et ip̄e eccleſiam dei tum docendo legendo ꝛ ſcribēdo mi-
rūimmodū adiuuit. Scripſit hic primo de differētia ydeomatū lib. j. ꝛ ſuꝑ qua
tuor ſententiarū libros laudabilia copoſuit cōmentaria. Sed ꝛ quodlibeta plu-
rima oīm iudicio digniſſima diſputauit.

Hugo quoq̧ boliom⁹ predicatorum ordinis inſignis doctor ꝛ cardinalis p̄
ſbyter hec ipſa tempora tū vite ſanctimonia tumq̧ voluminib⁹ a ſe editis
illuſtrauit. Idem fecit Jo. de parma ordinis minoꝝ ꝓfeſſus ſacre theologie ma
giſter ornatiſſimus.

Adolphus comes de naſſaw vir ſtrennuꝰ a germanis electoribꝰ poſt obitũ rudolphi oĩm ſuffragijs ceſar creatus. In eiuſdem imperij ſpem titulumq̃ aſſumptus eſt. ⁊ imperauit annis ſex. vir certe inſignis ſed paꝝ milicie ⁊ pecunijs potens. Qui imperio ſuſcepto q̃uis a pontifice nõ coronatus fuiſſet. anno dñi M.cc.xcij. exercitũ mouit ⁊ potenter miſnam ingredit᷑. cui occurrit wenceſlaus rex bohemie in grunhaym vbi filiũ ſuũ rupertum ⁊ agnetam filiam wentzeſlai p ſponſalia iungunt. marchionatumq̃ miſnenſe imperio iunxit. Cũ demũ iura imperij repetere temptaſſet ab alberto auxilio quorũdam principũ electoꝝ cũ adolpho bella geſſit in confinio agri ſpirenſis. ac wurmaceñ. ꝓpter militũ paucitatẽ potius oppreſſus q̃ ſupatus. ab alberto filio rudolphi occidit᷑ apud montem germanie in bello quod cum eo geſſit in die ſanctorum proceſſi ⁊ martiniani.

Linea imperatoꝝ
Adolffus

De amiſſione locorum orientalium

Tripolis, vrbs aſie inſignis ſedo pontificatus quarti nicolai anno obſidione ⁊ viribus facta eſt in ſoldani babilonie poteſtatẽ. quã quidẽ vrbem ditiſſimam poſt commiſſaꝫ in mortalibus cedem maximam. poſtq̃ abactã. aſportatã omifariam reꝝ predam igni primũ. poſt ferro abſumi dirimiq̃ curauit. Progreſſuſq̃ eodem furoris impetu barbarus. tyrum. ſydonem. baritum ⁊ earũ vrbiũ oppida intra terciũ pontificatus nicolai annũ cepit. ⁊ ſicut tripolim incenſam diruit. Iſq; princeps aſtu ⁊ prudentia eque ac viribus ⁊ potentatu pollens. ne ea clade accepta nõis xp̃iani principes occidentales in aſiam conciret. induciaꝝ federa in duos annos ptolomaide habitatoribus xp̃ianis ↄceſſit Nicolaus tamen pontifex p crucem de more aſſumendam edicto ſtatuit afflictis aſie rebus ſubueniendũ mille q̃ngentos ipe equites ex publico ecc̃ie fiſco curauit cõportari. quos ⁊ multi in magnũ exercitũ ſine certo p̃ſtantiq; duce ſecuti ſunt. qui quo plures eo ꝑniciofiores. ptolomeida vrbs populis tunc frequentata innumeris. q̃tos nunc nõ temere alat aliqua vrbs italie. E ſeptem diuerſis magiſtratuũ gentiumq; generibus premebat᷑. Ea militũ multitudo cedibus rapinis ⁊ incendijs aliq̃diu debaccata. in agris ſoldani. tulit patienter diſſimulauitq; diutius. q̃re ſoldanus tandem anno ipo exacto centum q̃nquaginta armatoꝝ milia in ptolomaidã duce filio ſuo immiſit. ipe morbo implicitus tenebat᷑. Filius p etateꝫ ardentior ampliſſime vrbi obſidionem admouit. Inde genitori defuncto ſoldanus ab exercitu eſt ſuffectus. quo elatus ſucceſſu vrbis ptolomaide predam exercitui donauit ⁊ accuratiori ſolito vſus oppugnatione. ad eamq̃ paulopoſt animoꝝ ↄſternationem eſt ventũ vt publico omnes ↄſilio mulieres primũ pueros ⁊ debiles cum ſuppellectile emiſerint. Deinde ↄſtituerint duodecim milia armatos in vrbe retinendos. manſerunt ex primoribus rex cipri. qui paulopoſt multitudinẽ eſt ſecutus. patriarcha iheroſolime. templariorumq̃ magiſtri. qui nõ prius vrbem deſtruere q̃ ſoldanum viderũt. Saldanus tandem ptolomaidam a paucis q̃s nauigij carentia detinuerat xp̃ianis male defenſatã vi cepit ⁊ mortalibus in ea reptis ad vnuꝫ ceſis. Sꝫ tanto tenebat᷑ illius excidende vrbis deſiderio. ſuppoſito eo incitante ignis maximã partẽ abſumpſerit. Menibus inde ⁊ vrbis parietibus paſſim ſolo eq̃tis. Annus erat ſalutis nonageſimus duodecieſq; centenꝰ quando tandẽ reliquias amiſimꝰ victorie illiꝰ celeberrime. quã anno an q̃rto de ducẽteſimo vrbani pon. auſpicijs expeditio inchoauerat. Salue tamen manſerunt ad tempus cyprus inſula ⁊ armenia minor dicta prius cilicia.

Ordo celeſtinorum

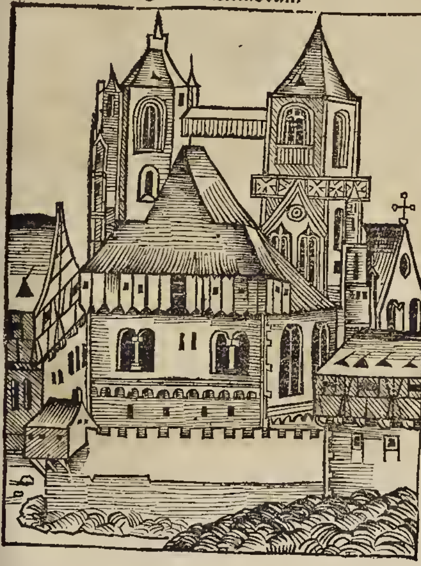

Ordo celeſtinoꝝ a celeſtino p̃dicto papa eius auctore cognominatꝰ tempeſtate hac ſub regula diui benedicti initiũ ⁊ mirũ incrementum ſumpſit. eo q̃ ipo ſanctiſſimo viro in carcere defuncto. ꝓpter eius crebra miracula multi nobiles ⁊ doctiſſimi viri ſpretis ſeculi bonis ⁊ pompis ordinẽ ingreſſi cito ⁊ virorum nũero ac cenobioꝝ ↄſtructiõe mirabilit᷑ ordinẽ auxere

Ordo Seruorum

Ordinis q̃ꝫ ſeruoꝝ virginis marie philippus vir religioſiſſimus primus inſtitutor fuit. q̃ nõ lõge a florentia vrbe quieuit. Hanc aũt religionem ſub diui patris auguſtini regula excitauit. atꝫ ipam verbo et exemplo aliquibus additis cõſtitutionibus in formaꝫ redegit. quẽ ordinem a multis improbatuꝫ benedictꝰ poſtea vndecimus ⁊ bonifacius atꝫ vrbanus ſextus et alij priuilegijs ⁊ exẽptionibꝰ munierũt. ⁊ inter mẽdicãtes ↄnumerauerũt q̃ ordo viris doctiſſimis ⁊ in declamationibꝰ clariſſimis ac locoꝝ multitudine multo habitus in precio.

Linea ſummoꝝ pontificū
Bonifacius octauus

Benedictus vndecimus

Bonifacius octauus papa natione herniciis vel cāpan⁹ pr̄ia anagnin⁹. be-
nedictus caietanus antea vocat⁹. neapolim pontifex creaꝛ in vigilia na-
talis dn̄i milleſimo ducenteſimo nonageſimo quarto. vir quidē doctrina ⁊ ex-
perientia reꝝ inſignis. diu em̄ in curia verſatus fuerat ⁊ ꝑ oēs dignitatis gra-
dus ad pontificatū puenerat. nā cū eſſet ſancti martini in mōtibus p̄ſbiter car
Bonifacius ingreſſus domenium vt vulpes.
dinalis adeo pontificatus dignitatē exoptauit vt nil ambitione ⁊ fraude p̄ter-
miſerit qd̄ ad eā ꝯſequendā ꝑtinere arbitrareꝛ. Aūt clanculū quoſdā ſubornaſ
qui in cubiculū celeſtini hoīs ſimplicis ei pſuaderēt vt pontificatū dimitteret ſi
ſaluus fieri vellet. Suſcepto aūt pōtificatu oēs contemnere cepit. Gibellinos
omnes odio pſequebaꝛ. Ideo petrū ⁊ iacobū cardinales colūnenſes vna cum
Regnauit vt Leo
ſara eoꝝ patruo paternis caſtellis priuauit. hoc tn̄ laude dignū ꝙ duplicē cele
britatem ⁊ ap̄lis ⁊ euangeliſtis ⁊ q̄tuor eccl̄e doctoribus gregorio. auguſtino
hieronimo ⁊ ambroſio ſtatuit. Idē dū in vrbe veteri eſſet beatū ludouicū ex re
gia francoꝝ ſtirpe ortuꝫ ex carolo ſcd̄o ordinis ſancti franciſci pfeſſum in ſctōs
lib. 6 Decr. retulit. Erat annus ſalutis de tredecies centeno ſcd̄s. Sextū edidit codicē iuris
pontificij celeberrimū. vrbem q̄ꝫ eugubiū que gibellinoꝝ auſpicijs ab eccl̄ia de
Alberto Auſtr. inſ. fecerat breui recupauit. Alberto duci auſtrie imperij cōfirmatione bis terq̄ꝫ pe
tenti negauit. Jubileū q̄ꝫ idem retulit anno milleſimo tricenteſimo quo plenaꝫ
delictoꝝ oīm remiſſionem his p̄ſtabat qui limina aploꝝ viſitaſſent. ad exemplūꝫ
Jubileum. 50. 100. teſtamenti veteris. Jubileū naq̄ꝫ q̄nquageſimo q̄ꝫ anno repetebat. Idem etiaꝫ
centeſimo q̄ꝫ anno obſeruari mandauit. Ob hanc rē eo anno tanta vndiq̄ꝫ ho-
minū multitudo romā venit vt vix incedere ꝑ vrbem amplam quidē ⁊ vaſtā li-
ceret. Francoꝝ regnū ppter violatū inſgentiū alberto impatori ſubiecit ⁊ titu-
lū imperij romani prius multotiens denegatū ꝯceſſit vt rex q̄ꝫ francoꝝ fieri pa-
tereꝛ. qd̄ cū albertus conſenſiſſet pontifex vna eadēq̄ꝫ celebritate hinc philippū
francie regno priuatū inde albertū romano ⁊ illo ornatū pnunciauit. Philip-
pus interim a ſara edoctus gulhelmū roma petere iuſſit. ſarā q̄ꝫ in latinā redi-
erat regionē. qui anagniā clam noctu ingreſſus adiuuantibus Gibellinis quos
bonifatius diu multūq̄ꝫ vexauerat pontificem nil tale metuentē in domo paterna capit. ⁊ in eodem in quo
genitus fuerat cubiculo valuis vi fractis obſtupeſcentē. pductū romā pontificē intra quartū vigeſimū diem
dolore animi confectus perijt. pontificatus ſui anno octauo menſe nono die decimoſeptimo. Sepelitur q̄ꝫ
in baſilica petri ſepulchro a ſe antea extructo qd̄ adhuc extat in ſacello a ſe condito.
Mortuus vt canis.
Benedictus vndecimus papa natione taruiſinus nicolaus antea vocatus cardinalis hoſtienſis rome ka-
lendis nouembris pontifex creaꝛ. Territi em̄ eo pōtificis caſu cardinales peruſiā acceſſere vbi ad du-
odecimū mortis bonifacij diē benedictū ordinis p̄dicatoꝝ pontificē creauere. qui ab ineūte adoleſcentia or-
dinē p̄dicatoꝝ ingreſſus tantū valuit vt ad generalis dignitatē puenerit. Vir quidem pontificatu digniſſi
mus qui magnū breui tempore virtutis ſue documentū p̄ſtitit. ita ei vixit vt poſt mortē inter beatos merito
cenſeaꝛ. Is gulhelmū cū q̄nq̄ꝫ ciuibus ananinis excōicatos pnuncians. Regi francie tituluꝫ. libertates ⁊
priuilegia reſtituit. Johannē ⁊ iacobū cardinales de colūna in gratiā recepit. Inde mens ſanctiſſimi viri fu
erat pacata italia tartaros ſyriā ⁊ paleſtinā ingreſſos xp̄ianos iuuare a quibus lr̄is ⁊ nuncijs ad tantaꝫ rem
conficiendā ꝯtinuo inuitabaꝛ vt comodius efficeret ſtatim cū curia peruſiū pfectus eſt. vbi infirmitate corre
ptus nonis iunij diem obiuit pontificatus ſui menſe octauo die decimoſeptimo rē deſtinatā omittit. Sepe-
liꝛ aūt magna pompa in eccl̄ia fratrū p̄dicatoꝝ milleſimo tricenteſimotercio. vacauit tū ſedes menſes. xi.
Liber VI. Decretalium.
Sextū pontificij iuris librū his annis bonifacius ip̄e pōtifex edidit. quē a tribus doctiſſimis viris ex q-
buſdā nouis decretis a ſe editis cōpilari mandauit. ⁊ publico edicto obſeruari. ⁊ ī publicis gymnaſijs
legi debere p̄cepit. quem ſtatim archidiaconus bononienſis explanauit.

Ludouic⁹ ep̄s tholoſan⁹ ordinis minorum

Ludouicus felix ſanctus ex regali pgenie. patre carolo ſcd̄o rege ſicilie. matre
maria regina ſicilie ⁊ hungarie originē habuit. in etate tenella religioſum p̄-
ceptorem habens. ductus in cathelonia cū duobus e fratribus ſuis dat⁹ obſes p li-
beratione regis caroli genitoris vbi ꝑ ſeptenniū a fratribus ordinis minoꝝ libera-
libus ac diuinis artibus inſtructus doctus euaſit vt publice ac priuatiꝫ diſputaret
clero ac populo verbū dei manifeſtaret. Fuit in orōnibus ſedulus. factus ſacerdos
ferme ſingulis diebus celebrabat. caſtitatis amator vt excepta matre ac ſororibus
cū ſola nunq̄ꝫ loquereꝛ. corpus caſtigabat aſſidue. Inde ad petitionē bonifacij pō-
tificis prius ordinem minoꝝ pfeſſus ⁊ habitū ſuſcipiēs epiſcopatū tholoſanū re-
gendū accepit vbi mira opera pietatis pfecit. Demū in infirmitate vltima conſtitu-
tus ſuſceptis deuotiſſime ſacramētis reſolutus in mortem ad celum feliciter euola-
uit. quē dn̄s magnis miraculis magnificauit. conſummatis em̄ operib⁹ bonis tē-
pora multa expleuit.

Linea impatoꝝ
Albertus primus

Albertus huius noĩs primus dux auſtrie rudolphi olim impatoꝛis filius Anno .1298. adolffo impatore opreſſo ac interfecto germanoruꝫ impatoꝛ declarat̃ .ꝛ imperauit annis decẽ. Verũ cũ in pꝛima electione non omnes electoꝛes conſenſiſſent. ius electionis in manus coꝝ reſignans ne de violenta regni vſurpatione notaret̃. Iterato electoꝛes cõmuni voto ceſarem declararunt. ꝛ poſtea aquiſgrani coronã regni accepit. vir vtiqꝫ bello ꝛ armis ſtrennus. licet quidã eũ monoculũ ꝛ agreſtẽ aſpectu auariciaqꝫ ſuſceptũ ſcribant. cũ liberoꝛũ ſuoꝝ cõmuni vtilitati comodũ pꝛopoſuit. Qui ſuſcepto imperio a pontifice imperij cõfirmationẽ expoſtulauit. quã ab arrogantiſſimo obtinere nõ potuit. Cũ a bonifacio pontifice vt eũ de moꝛe cõfirmaret miſſis terqꝫ quater oꝛatoꝛibus impetrare nequiuerunt. Verũ cũ inter philippũ frãcoꝛum regẽ ꝛ bonifaciũ ipm (vt erat animo ambitioſus) poſtmodũ ſuboꝛta fuiſſet diſſenſio eo ꝙ philippus apud pariſius magnũ ↄgregaſſet conuentũ vbi bonifacij ↄmemoꝛatis iniurijs ſibi illatis. ac etiã eius fraude in papatu occupando ↄmemoꝛata ad futuꝝ ↄciliũ appellauerit. Bonifacius ira percitus ↄcilio habito nõ ſolum albertũ ↄfirmauit ſ3 etiam philippi regnum alberto huic ſubiecit. Que res multas diſcoꝛdias et occiſiones inter chriſtianos ſuſcitauit. Huic Alberto frater rudolffus impatoꝛis rudolffi filius erat. cui wentzeſlai regis bohemie ſoroꝛ noĩe agnes nupſit. q̃ pꝛage moꝛiens ibi ſepultus iacet. Ex ea nat⁹ ẽ iohannes qui paterne hereditatis diuiſionem ab alberto patruo petijt. q̃ ei ſertum viride in obpꝛobꝛium miſit. Deniqꝫ hic albertus cũ multa ſtrennue geſſiſſet. et rhenũ fluuium tranſiſſet iohãnes p̃dictus albertũ patruũ ſuũ circa reinfelden nõ lõge ab oppido pꝛuck vel vt alij habent ſciafuſa dum ſimul amice iter agerent ſua manu interfecit. deinde penitentia ductus clementem quintum põtificẽ maximũ qui ſibi purgationem indulgeret apud auinionem adijt. Põtifex imperatoꝛis occiſoꝛem ab impatore iudicandum ait. venit g̃ piſas iohannes. vbi cum ceſar heinricus. viij. eius nominis impatoꝛ ↄſidebat. a q̃ iuſſus religionem ingredi heremitaꝝ ſancti auguſtini. in eaqꝫ perpetuo penitere nõ recuſauit. Moꝛtuus eſt in eadem vꝛbe ꝛ in ede ſui oꝛdinis ſepultus. Mater eius ioannis coꝛdata mulier fuit ꝛ ingenio feroci. que cũ accepiſſet germanum ſuũ wentzeſlaũ contentum regno bohemie oblatum imperiũ recuſaſſe. At ego inquit ſi regno potioꝛ glebaqꝫ vna mihi modo deſit. aut quod reliquũ eſt ſubijciam. aut imperio excidam.

Mulier ingenio elato

Erant eo tpe ſecundo carolo regi neapolitano nati poſt ſancti ludouici moꝛtẽ ſupſtites ex maria vxoꝛe regis hungarie filia mares ſex. femelle quinqꝫ. coꝛũqꝫ maioꝛ natu carolus martellus hungarie regnum materna. ſecundus robertus calabꝛie dux neapolitanũ paterna hereditate expectabant. Terciuſqꝫ philippus tarentinũ obtinuit pꝛincipatum. Nataꝝ pꝛima clementia nomine carolo philippi regis frãcie pꝛimogenito nupta erat. Scda nomine blancam iacobus arrogo ſicilie rex dimiſſis anno ante q̃nto Carolo martelloqꝫ ꝛ ludouico poſtea ſancto quos tenebat obſides in matrimoniũ acceperat. Cum eo itẽ ex pacis federe leonoꝛã terciã Frideric⁹ arrago iacobi frater titulo ꝛ ipſe regni ſicilie oꝛnat⁹ vxoꝛẽ habuerit.

wentzeſlaus tercius

Wentzeſlaus tercius rex bohemie ſeptimus filius p̃dicti wentzeſlai. qui cũ ebꝛietate ꝛ turpiſſime parti coꝛpoꝛis dies noctesqꝫ indulgeret ꝛ alioꝛum bona diriperet. alioꝝ vxoꝛibus illuderet apud demutium moꝛante ciuitatem dũ ſolus in domo decani pontificalis edis pambulabat tribus vulneribus cõfoſſus duo de viginti natus annos interijt. Ignoratus eſt necis auctoꝛ q̃uis conradus eques turingus cruentam geſtans pugionem exire regiam viſus fuit. nã is pꝛius obtruncatus eſt populi tumultu q̃ crimen confiteret̃. Venerat eo tempoꝛe pꝛagam dux carinthie heinricus. cui altera ex ſoꝛoꝛibus regis nomine anna natu maioꝛ iam pꝛidem nupſerat. hunc bohemi regem ſibi deligunt. Id egre fert albertus impatoꝛ. qui repente coactis copijs bohemiam ingeſſus heinricum regem deturbat. rudolphumqꝫ filiũ ſuũ regẽ conſtituitus Elizabeth ſenioꝛis wentzeſlai relicta in matrimoniũ ei tradita quo regnũ eius ſolidius eſſet. qui cum magna bohemoꝝ ſpe regnare cepiſſet ſubitaneo moꝛbo coꝛreptus pꝛimo regni ſui anno abſqꝫ liberis deceſſit. Ob eius obituꝫ diſſidentes inter ſe bohemi. alij fridericum rudolffi fratrem. alij heinricũ quem deiecerant petiuerunt. vicit heinrici factio trucidatis alterius partis auctoꝛibus. Et q̃uis albertus impatoꝛ cum magnis copijs bohemiã ingreſſus regionem longe lateqꝫ afflixerit. heinricum tñ regno eijcere non potuit pꝛius a nepote vt ante diximus occiſus q̃ meditata in bohemos exequeretur.

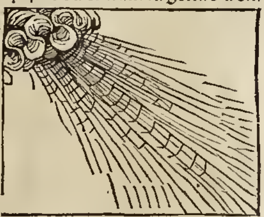

Cometes future maxime cladis indiciũ hac tempeſtate in celo apparuit. afflictionem xpianoꝝ indicans. quo anno in ſolennitate ſancti andree tantus repente terremotus exoꝛtus eſt q̃tus antea nũqꝫ qui et multis diebus p intervalla pdurans multa diruit edificia.

Cum eo tpe quidam electores imperij. ꝑcipue ecclesiaſtici principes ob diuerſa diſcidia in albertū regē varias cōiurationes ac ſimultates attemptarunt. dicentes adophum dn̄m ſuū in bello pemiſſe. ideo eū regia dignitate indignū cenſebant. Quā ob rem ceteri principes primarij in regno germanie Rudolphum palatinū rheni imperij iudicem ſtatuerunt vt deinceps futuris temporibus ſua induſtria hoc officium pagere deberet. Ex qua conſuetudine reges romanoꝝ mouerent ne aliquod malū vitupatione dignū in regno molirentur. ac indigni imperio iudicarentur.

Seductor ac doloſus quidaꝫ oſtentabat ſe fore fridericuꝫ impatorē indicijs varijs. quē oli pditū fuiſſe ac nullui poſtea inuētum fuiſſe dixerūt. Is ſua aſtutia cū multos ſibi adberentes acquiſiuiſſet ab impatore ꝯpbenſus de tectis fallacijs igne ꝯbuſtus fuit.

Iudei q̃ꝫ anno primo alberti impatoris aucti in plerisqꝫ locis ob male geſta nurmberge in herbipoli. rotenburge. ac in plerisqꝫ locis finitimis igni traditi ſunt. nec ſexui nō etati parcentes. infeliceꝫ gentem aliq̃t milia perijſſe ferunt ſeruati infantes baptiſmi gratia.

Cū āno vndetricēſimo ꝛ millesimo iacobuꝫ arragonē ſiculū regē obijſſe diē icrebuiſſꝫ robertꝰ calabrie dux caroli genitoris iuſſu in ſiciliā traductis copijs catbina vrbe potitus eſt. Philippꝰ qꝫ tarentinus dux frater ſuus cū patiſſima claſſe illico eſt ſubſecutꝰ. Siculi interea correptis populariter armis ſeſe aduerſus exoſum gallicū nomē vt tuerent terra mariqꝫ parauerant. ꝛ fridericū arragonē eauocante runt ratione vt regnū trinacrie ſibi etiā tardiuſcule aduēturo ꝯſeruādū eē. plene cōfiſus copias ex hiſpanis traducendas. vel adhibita longiore mora contraheret. Nauigauerat interea ſulutiore diſciplina claſſis philippi principis tarentini eā p̄ ſe ferens ſecuritatem quā ne excepta a roberto fratre omni ſicilia debuit oſtētare. quin etiā roberti claſſis ex cathinenſi portu ſoluens illi q̄ꝫ primū e longinquo apparuit abſqꝫ bellici apparatus armatura obuiā eſt ꝓgreſſa. in vtrāqꝫ igit claſſem pari ſocordia ſed motu ventoꝝ diſpari viciſſim ſe petentē ſiculoꝝ claſſis magno ordine. maioriqꝫ apparatu. maximo animoꝝ ardore delata eſt. primaqꝫ impetito que poſterior nauigare ceperat roberti ducis claſſe armamētiſqꝫ deſtituta nullo ſiculoꝝ labore diſſipata eſt. partim demerſa partim intercepta eſt. partim ad hoſtiles portus adducta eſt. adeo vt pauci triremes remigio vſe acceleratione cathinata ad robertū fuerint reuerſe. Durius poſtea fuit ſiculis cū philippenſi claſſe pliū his duobus incomodis robertus dux animi anxius in fugā ſententiā inclinauit. Cathina itaqꝫ in ciui poteſtate relicta cū paucis que ex vtraqꝫ claſſe ſupfuerant triremibus in italiā eſt reuerſus.

Dinus iuris doctor

Dinus mugelanꝰ iuris vtriuſqꝫ peritiſſimꝰ doctor hoc tpe claruit. ꝛ primū locū inter doctores in italia obtinuit. eo ꝙ in dicendo. diſputando. decidēdo qꝫ tantā loquēdi vim habuit ꝙ eo p̄ſente vniuerſalis legalis pbie ſynodus adeē videret. ꝛ ꝓpterea copioſe eleganterqꝫ totū ciuile ius multis voluminibus declarauit. nā ſup infortiato digeſtoqꝫ veteri ac nouo pulchre ſcripſit. Inſup ꝛ de mandato bonifacij pape ꝛ poſt archidiaconū bononienſem in iure pontificio ſextū declarauit. ſcripſit etiam conſilia elegantiſſima.

Petrus de bellaptita natione burgūdꝰ p̄dicti dini ꝓfeſſionis ꝛ doctrine ꝯſiſis hiſdē tpibus floruit. q̄ ꝛ ipo dino nō minꝰ docte ꝛ ac. urate ſup toto digeſto codiceqꝫ ac inſtitutis ſcripſit. Habent etiā eius centū diſputationes a ſe edite ꝛ in maximo p̄cio apud doctos habite.

Annꝰ aduenerat ſalutis millenꝰ terdecieſqꝫ cētenꝰ in q̄ octauꝰ bonifaciꝰ pō. ro. vt p̄miſſū ē prudēti plorqꝫ vſus ꝯſilio p̄rēs imitatꝰ ve. te. annū inſtituit iubileū. cēteno inde quoq̄ futuꝝ āno. cuiꝰ ea fuit rō vt q̄ ex trāſalpinis vltra mariniſqꝫ veniētes octo. q̄ ex italia ꝛ eiꝰ inſul. xv. diebꝰ ſacra vrbis loca orādo obirēt plenaria pecaminū venia donati cēnt. Magnū ea ſūmi pon. indulgētia alicubi fructū attulit ꝙ diffidētes aliq̄ ꝛ acerrimis etiā capitalibuſqꝫ inimicicijs publice ꝛ priuatim vſi in pacem beniuolentiāqꝫ conciliati ſunt.

Jacobꝰ de arena iur. ꝯſultꝰ

Iacobꝰ de arena natōe pormēſis iuris ꝯſultꝰ p̄itiſſimꝰ. cuiꝰ opiniones i explanādis legibꝰ vt bartolꝰ teſtat ſp de mēte iuris extitert. his tpibꝰ breuit vtilit qꝫ ſup digeſto toto ꝛ codice ſcripſit. indeqꝫ diſputatiōes pulchras ac tractatū de excuſſione cōpoſuit.

Nicolaꝰ de neapoli his ꝯtēporaneꝰ exiſtēs ſup prima infortiati ꝛ toto volumie copioſe ꝛ pulchre ꝯſcripſit. ac q̄dā alia edidit.

Jo. ſcotus or. minoꝝ

IOannes ſcotus ordinis minoꝝ theologus ſbtiliſſimus. Anno dñi. M.ccc. vel circa. velut alter apollo floruit. Et p̄ ceteris theologis ſbtiliſſima q̄dam opa edidit. Et ſup librum ſentētiaꝝ p̄cipue ſup q̄tuor ſentētiaꝝ quē ipſe (vt aiūt) in ordinē redegit multa ſubtilia ſcripſit. Unde ⁊ doctor ſubtilis dr̄. Quodlibeta etiā plurima diſputauit. In diuinis etiā codicibus cōmentarios ⁊ alios tractatus edidit. Qui q̄dem cōmentarij q̄d valeant abſq̧ nr̄o teſtimonio ipſi oſtendūt. Sup libros Areſto. q̧ maxime. methaphiſice q̄ſtōnes putiles diſputauit. ⁊ alia cōplurima cōpoſuit. Hūc aūt lacte ſue ſapiētie multos enutriſſe diſcipulos tradunt. ẜ qui maxime ꝓficere hos fuiſſe dicūt. Franciſcū maronē Antoniū Andream Joannē grandonē. Ocham burlcū atq̧ alios cōplurimos. Quoꝝ ingenijs mirūimmodū p̄bia creuit. Deniq̧ apopleticus interijt. q̄uis a pleriſq̧ putetur quod viuus fuerit defoſſus.

Raynerius or. p̄dicatoꝝ

RAynerius pyſanus ordinis p̄dicatoꝝ mgr̄ egregius doctrina et eloq̄ntia grauis. Uir optim⁹ ac ꝓpe modū ſanctus. vt ex eius opibus habem⁹. ſumma in veneratione hac tempeſtate habet. Et ſummā copioſiſſimā mūltaꝝ lucubrationū ⁊ vigiliarū plenā cōſcribere orſus ē. In qua certe quāteq̧ litterature ac ſanctimonie vir fuerit. vl' ex hoc percipi pōt quod cū in ea quicquid vtilitatis difficultati ſue neceſſariū ē. diuinarum ſcripturaꝝ ſtudio pleniſſime inueniat. ſine ſui laude ⁊ p̄fatiōe (vt plerūq̧ fieri ſolet) abſolute ſic incipit. Abſolutio ⁊c̄.

Nicolaus de Lyra

NIcolaus de lyra minoꝝ ordinis theologus eminentiſſimus in ordine claruit. Qui cū ꝯ iudeorū impietatē ⁊ diſputatōnibus ⁊ ſcriptis diu aduerſatus fuiſſet. Etiam nouū ⁊ vetus teſtamentū in coꝝ cōtumeliam ⁊ obprob riū plurimis voluminibus diligenti cura cōmentatus eſt. ꝓpter quod nomē eius in toto mūdo celeberrimū effulſit. Cū ſatis vtile ⁊ dilatatū opus edidit. Et ſm ſenſum lr̄alem bibliam expoſuit reprobans opiniones hebreoꝝ falſas. ⁊ extortas exponens ex eoꝝ libris cōfutans. Addidit quoq̧ aliud volumen magnū in quo ponit expoſitiones hyſtoriarū ſm ſenſum miſticū vel moralē vel allegoricum. ferunt hūc primo iudeorū doctorem fuiſſe. Et ꝓpterea eorū linguā optime agnouiſſe. Qui ex hebreo peritiſſimo ī doctrina iudaica conuerſus ad xp̄m ⁊ habitum minorū ſuſcepit.

Alanus doctor

ALanū aūt doctorē celeberrimū. cognomento vniuerſalē. nō nulli hijs tpib⁹ aſcribūt. Qui cū in om̄i ſcīa admirādus eſſet p̄cipue tñ in theologia ac philoſophia excedēs vniuerſalitatis vocabulo inſigniri meruit. Cui⁹ ſepultura ī loco Cyſtercij oſtendit. Excūtibus de oratorio eccl̄ie ad dexteram. in ſepulcro marmoreo. Cuius alani magni doctoris vniuerſalis hoc epigrāma extitit. Hic iacet alanus quē breuis hora breui tumulo ſepeliuit. Qui duo qui ſeptē qui totū ſcibile ſciuit.

Clara v̄go Eremitarū

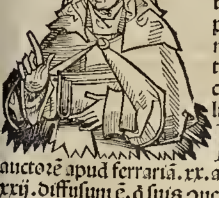

CLaram oppidi montiſfalconi oriūdam auguſtiniane religionis eremitarū alūnam. v̄ginē vtiq̧ inſignē ⁊ ſinceritate vite clariſſimā. anno. 1299. apud eūdem montiſfalconi ſpoletane vrbis oppidū animā celo reddidiſſe ferūt. Que ſanctiſſima virgo tant] certe extitit decorata meritis ⁊ miraculis. vt ſanctorū cathalogo pie aſcriptam putari poſſit. De cui⁹ ſanctitatis p̄conio hoc vnū referimus teſtimoniū quod apertis oculis videri poteſt. quodq̧ de quouis ſancto nūq̧ lectitatum vel repertum eſt. Ea ſiquidem defuncta in eius corde ſtatim crucifixi ymago clara ⁊ aperta viſa eſt. Cum ipſius paſſionis inſignibus in quo etiam tres lapilluli eiuſdem pōderis inuenti ſunt eminentiſſimū ſanctitatis indicium.

FRaticelli de opinione ⁊ hereſis eoꝝ. a bonifacio pontifice damnat. ⁊ vbiq̧ diligenti cura perq̄ſita exterminari iubet. vñ hermāni corpus eiuſdē ſecte auctorē apud ferrariā. xx. annis ſepultū. q̄ ꝓ ſancto colebat exhumari ⁊ exuri fecit. Qd̄ malū tpe ioannis xxij. diffuſum ē. q̄ ſuis ꝯuenticulis clam initis ſummis pōtificibus aduerſari ceperūt. In antris noctu cōuenietes clerici laudes xp̄iano ritu cantabāt. Quib⁹ media nocte finitis alta voce admonebāt maſculū ⁊ feminā carnali copula cōmiſceri. Lumib⁹ illico extinctis queq̧ virū ꝓximā mulierem ꝓſternebat. Et execranda cū infantulo poſtea nato exercebāt p ſingulas manus tradebat baiulandus. quouſq̧ aīam exalabat. inde aſſabāt collectoſq̧ cineres in vaſculū mittentes. vinū ſuperinfundebāt. Quo nouicios ⁊ execrabilibus hmōi conſecrandos epotabant. Extant adhuc hmōi crudeliſſima ⁊ diabolica hereſi aliquibus in locis abditis ⁊ vallibus nonnulla conuenticula pertinaciter in ſua perfidia permanentes.

Anno mundi.6504. Anno xp̄i.1305

Clemens q̄ntus papa.natione vaſconꝰ.burdegalēſis ep̄s bernardus gotho antea vocatus.p̄re bertrādo milite natꝰ.poſt longā ꝯtentionē pontifex creat̄.Cardinales eīn coartati a peruſinis in cōclaui tandē in hūc bernardū burdegalenſem ep̄m tūc agentez i gallijs cōuenerūt.Is decreto electionis de ſe facto apud burdegallā accepto.lugdunū ſe ꝯtulit.Et clemētis q̄nti noīe aſſumpto.cardinales illuc ad ſe litteris accerſiuit.q̄ oīa ſacta parandi mora mēſe Auguſto anni ſalutis q̄nti terdecieſq̧ centeni acceſſerūt.Fuitq̧ ea curie tranſlatio annis ſeptuagintaq̄tuoꝛ.Que multas dei eccl'ie preuaricatōnes.multa inuexit xp̄iano pp̄lo detrimēta.Interfuerūt lugduni pōtificis coꝛonationi philippus rex francie.caroluſq̧ frater ſuus.in frāciā ex ytalia reuerſus.Joannes dux britannie ⁊ q̄cquid nobilitatis oīnis gallia tūc habebat.Dumq̧ pompa eius celebritatis ex moꝛe ⁊ ꝑ vrbē duceret̄.muri pīna gētiū preſſura incubantiū impulſa coꝛruit.Cuiꝰ caſu dux britānie ⁊ multi ignobiliores oppꝛeſſi interiere.carolꝰ regis frater debilitatus.⁊ pōtifex ip̄e adeo in turbā p̄ceps deturbatus ē.vt mitra ex capite excuſſa iaſpidē p̄cioſiſſimū amiſerit.Creauit v̄o clemens cardinales ex gallijs tam multos vt facile tūc cōiectura oīes aſſequi potuerit.pontificē romanū deinceps nō niſi ex gallicis creari poſſe.ytalie aūt ⁊ vrbi rome viſus ē ſatiſfeciſſe in duobus iacobo ⁊ ioanne colūnēſibus.quos ad capellum ⁊ integrā dignitatē reſtituit.Ne aūt romani curie abſentiā diuturnioꝛē ſicut ſibi cōſcius erat.futurā egreſerētes animo rebellarent.tres cardinales attributa ſenatoꝛij muneris poteſtate romā accedere curauit.Quoꝛum auſpicijs ip̄a roma ⁊ ytalia oīnis gubernabat̄ poſtmodū eius iuſſu dulcini hereſis oppꝛeſſa ē.ac templarioꝝ religio penitus extincta.venetos ꝓpterea ꝓpter ferrariā occupatā anathemate notauit.ac ſacramenta interdixit.Idem in floꝛentinos ⁊ lucenſes egit.ideo floꝛentini grauiſſimis exactionibꝰ clerum grauare cepērūt.Cū ad cōponendū eccleſie ſtatum animū adieciſſet ꝯcilia habuit.vbi clemētinaꝝ liber poſtea confectus eſt.Ubi etiā celeſtinū papā ſub nomine petri ſanctis confeſſoꝛibus aggregauit.Deinceps v̄o varijs egritudinibus afflictatus.nūc eīn diſſinteria.nūc ſtomachi ⁊ lateꝝ doloꝛe cruciabat̄.Octauo pontificatꝰ ſui anno.menſe decimo.die quintodecimo moꝛitur.Uacat tum ſedes annis duobus.mēſibus tribus.diebus.xvij.dum non ſatis inter cardinales conſtat quem potiſſimū deligant.Nec minoꝛ quidē diſcoꝛdia inter electoꝛes imperij tum fuit.moꝛtuo heinrico.Eius autem coꝛpus in vaſconiā patriaꝫ ſuam defertur.vbi in beate marie de vzeſta templo dioceſis vaſatenſis ſepelitur.

Dulcinus ⁊ margarita vxoꝛ ſua hereſiarche.apud vrbē lōgobardie nouariā.cū anno ſalutis ſeptimo terdecies centeno in rebus xp̄ianis varij motus agitationeſq̧ inciderūt.ſectatoꝛes vtriuſq̧ ſexus ad mille nacti virus diffundere ceperant.Eo pernicioſius quo ſacerdotes ⁊ religioſos in populoꝝ inuidiam adductos.ſpernentes ſimulatā puritatē quādam ⁊ innocentiā vite ꝓponebant ſecūdū quā immixti femellis mares.laſciuia ad libitū debaccari.Que peſtis duobus annis perdurans.Eos itaq̧ a clemēte romāo pontifice nūcij in montem coactos excelſum alpibus cōtinentem.fame ⁊ frigoꝛe confectos ad vnū ſuſtulerunt.Captis deniq̧ dulcino ⁊ margarita vercellas perduci iubentur.⁊ pꝛimo lacerari inde eoꝛum oſſa cōcremari ⁊ in ventum diſpergi pꝛecepit.Nec hec peſtis omnino deleri potuit.quin adhuc in mōtibus tridentinis alique eius reliquie remanſerunt.

Concilium Uienenſe

Anno domini milleſimo.cccxi.kal̄.Nouēbꝛis concilium generale in vrbe narbonēſis gallie viēna celebꝛari cepit.vt ante fuerat publicatum.in quo aderāt pluſq̧.ccc.ep̄i vltra alios p̄latos de varijs regionibꝰ oꝛbis.Et cum clemens vt ſatiſfaceret ꝓmiſſioni facte regi francie de delēda memoꝛia bonifacij cū rex illum hereticū fuiſſe ꝓbare intēdebat.conciliū aſſentire noluit.ꝓceſſum tū in regem francie iniuſtū declarauit.Statutū fuit ꝙ oīa bona ⁊ poſſeſſiōes q̄ fuerāt templarioꝝ manſioni hoſpitalis hieroſolimitani aſſignerētur.Facte fuerūt in cōcilio ꝯſtitutōes generales ꝯcernētes ſtatū religioſoꝝ.Et librū clemētinaꝝ a ſe cōpoſitū i eodē vienēſi ꝯcilio clemēs edidit.Petrū q̧z moꝛroneū q̄ celeſtinus fuerat in numeꝝ retulit beatoꝝ.In eo ꝯcilio ad alterius anni medietatē ꝓtrahens.de ſubueniēdo hieroſolime multa v̄ba fecit.Que i irritū cecidere.Et decreta ꝓmulgauit extantia quibus de ſuo nomine clementinā appellatio perſeuerat.

Linea ſummoꝝ pontificū

Clemens q̄ntus

Linea imperatorum
Heinricus octauus

HEinricus eius nois octauus. vel vt alij ſcribūt ſeptim⁹ (q̄ heinricum lantgrauiū thuringie inter impatores nō numerāt) Comes lucēburgēſ (quez ytali comarchū vocāt) cū albertū impatorē ioannes ex fratre nepos interfeciſſz Electores germani apud franckfordiā ꝯuenīētes ī romanoꝝ impatorē āno domini. M.cccviij. eū delegerūt. quē, ꝛ aquiſgrani germani regni corona ꝛ infulis decorarūt. Legatiq; ipi⁹ regis. dux baioarie cognat⁹ ei⁹ et dn̄s guido de namurco frater comitis flandrie cū romanū pontificē auenione agentem adiſſent petitā romani imperij cōfirmationē. Ea impetrarūt cōditiōe. vt intra bienniū italiā ingreſſus roma coronādus accederet. Nō aūt p̄fixi termini finē expectauit heinricus. ſ; p̄miſſis in ytaliā oratorib⁹ ad ꝓpinqua alpib⁹ regni germanie loca ytalie cōtinētia venit. Primiq; ex ytalis aditi ſunt ab impatoris oratoribus florētini. quos impator creatōnis ſue initio apud franckfordiam dedicerat nois impatorij in ytalia ac ceteris oībus hoſtes eſſe. Nā multos cōſtat ytalos patria pulſos. p̄ſertim gibellinos non etrurie magis quā oīm ytalie regionū. q̄ noua deligēdi creatione etiā apud electores expectata illū magnā victorie ꝛ amplitudinis ſpem erectū. quid agēdum ꝓuidendūq; eſſet ſubito edocuerūt. Fuit aūt heinricus imperator vir ſapiens iuſtus ꝛ gracioſus. ī armis ſtrēnuus catholicus ꝛ honeſtus. cōſilio ꝛ animo iuxta potens. Is interea elizabeth alterā wentzeſlai regis bohemie ſororē. viij. ꝛ. x. annos natam clam iuſſam ad ſe venire. apud Spyram ioanni filio ſuo quatuor ānis minori m̄rimonio cōiūxit. Eodē tpe tribus ꝯpatis exercitibus vnū ipe in ytaliā adduxit aduerſus brixienſes. quos armis cinctos impata facere cōpulit. longobardoſq; oēs in ptātem accepit. Alterā aduerſus comites wirtenbergenſes direxit. ſacro imperio rebelles. quibus ex. lxxx. caſtellis ac munitiſſimis oppidis q̄ obtinebant duo. ꝛ. lxx. armis expugnata ademit. Terciū ex frāconibus ac baioarijs cōparatū duce petro archiepō magūtino. cū filio ī bohemiā miſit. Tranſgreſſo interim alpes heinrico thaurinēſes ad q̊s primū deſcenſurus erat. populariter obuiā ꝓfecti ſeſe ꝛ vrbem eius arbitrio ꝑmiſere. Pariter fecerūt aſtenſes q̄bus vrbibus rex vicarios dedit. Exinde papie comes ſymon collubianus vercellaꝝ antonius laude vrbiū primarij ciues heinrico occurrētes vicarios acceperūt. Et ſcaligeri veronēſes obedientiā polliciti ſunt. mediolanū vrbem familie due turriani ꝛ viceecomites potentatu pares gubernarūt: guido turrianus guelſe. matheus vicecomes gibelline factionum p̄ncipes erāt. Heinrici aūt exercit⁹ vrbi appropinquās vtroſq; terruit. Ea intelligēs heinricus pacis cōſtituende auidus vrbē ab vtriſq; publico cōſilio in dn̄atum accepit. Leupoldusq; auſtrie dux cū germanoꝝ cohortibus vrbi p̄ſidio eſt impoſitus. Heinricus interim ferream imperij coronolā nō modecie vt debuit ſ; mediolani recepit. Interea dū heinricus primū oppugnāda poſt euertenda brixia occupatus eſt. Oratores quos ad venetos miſerat redeūtes paratam eſſe retulerūt. eam rempub. nauigiū quod poſtulaſſet p̄bere. quo ad regiones vrbi rome ꝓpinquiores cū omni exercitu tranſportarētur. Per qd̄ item temp⁹ veronēſes vicentini ꝛ patauini ꝛ taruiſini miſſos ad ſe vicarios acceperūt. Ipē deducētibus q̄ apud eum aſſidui erant amedeo ſabaudie comiti ꝛ piſanoꝝ genuenſiūq; oratoribus ꝑ placētinos genuā ſe contulit. At heinricus cum menſem terciū genue egiſſet maris quā expectauerat tranquillitate oblata triremibus quadraginta genuenſiū ſaonenſiūq; piſas petijt. Equitatu terra per lucenſ̄ premiſſo. Rome deinde coronat⁹ tres eū cardinales dicūt hiſtorici a clemente romano pontifice legatos romā veniſſe. Heinricū apoſtolica auctoritate coronaturo. a cardinali hoſtienſi ꝛ pratenſi coronam accepit. Renitente Roberto rege neapolitano. florētiā inde obſidiōe artiſſima cinxit. Piſas ſenaſq; in ptāte habuit. robertum regē priuatū regno ꝓnūciauit. Et hinc claſſem in illū nauigare iuſſit. Tandem impator incidit in egritudinē. ex qua vt cōualeſceret. medicoꝝ conſilio balnea adijt maceratenſia. cū autem ea balneoꝝ lotione minus recreari ac conualeſcere videreſ̄. medicis item conſulentibus purioris aeris loca petere voluit. Itūq; eſt boncōuentū qd̄ oppidū duodecimo a ſenis miliario diſtans. dum obſidione incipit premere diem obijt. Signa veneni in cadauere apparuiſſe multi ſcripſere. Ptolomeus vo lucenſis affirmat veneno euz periſſe a p̄dicatoꝝ ordinis fratre in eucharistia dato. Aliuſq; addidit id florentinorum induſtria factum eſſe. quicq̄d ei rei veritas habeat. ſatis ſupraq; certum eſt. non magis florentino ꝛ lucēſi ac ceteris eius ſecte etruſcis. quā roberto regi ſalutem in ea morte queſitam eſſe. Multis vo econtra ea mors incomoda perniciemq; attulit. cui⁹ corpus in vetuſto ac nobili piſaꝝ templo ſublimi loco poſt aram maiorem amici condiderūt. Fuit aūt animo magnus. ꝛ non infima (ſi longiori vita functus fuiſſet) egiſſet. imperauit ſolum annis quinq; ꝛ menſibus octo. quo mortuo vacauit imperium anno vno.

Henricus veneno in Eucharistia à Pdicatorum ord: monacho dato extinctus.

FEcerat romani imperij ante hūc heinricum quo ad rem ytalicam vacatio. vt omnes pene vrbes ſolite imperio parere tyrannis eodem pene capitaneatus titulo appellatis ſubeſſent. Nanq; tres ātea imperatores ab acceſſu in ytaliam abſtinuerant. vt nō ab abſurde imperium vacaſſe ytali dicant. hinc verona ſcaligeros. montua paſſerinos. padua carrarienſes habebat. Et marchiones aſtenſes quos anno añ ſexageſimo ſalinguerra eiecto ferrariam pro eccleſia adminiſtraſſe ferunt.

Ordinis templariorum extinctio

EA tempeſtate cum adhuc Clemēs pontifex cū curia morā hr̄et in ciuitate pictauiēſi. rex frācie ſeductus (vt fertur) ab officialibus ſuis. pōtificij de/nūcians mgr̄m templi ⁊ manſionis ſu/oſq̃ fr̄es q̄buſdā erroribus infectos. ⁊ ſcelerib⁹ inuolutos eē. Maiores ei ma li fomes tēplarij mul tis an̄ ānis in aſie bellis q̄ aduerſus īfideles geſta ſunt cō uicti oīm pniciosiſſimi. xp̄iani em̄ ſper/nentes blaſphemātesq̃ ac penitus deri dentes ꝓ q̄ pugnare ꝯſueuerāt. eos tur cis ⁊ ſarracenis ꝯſenſiſſe. ⁊ nr̄orū expe ditionib⁹ fuiſſe aduerſatos ꝯſtitit. Vn̄ multis eorū vario affectis ſupplicio ce teri oīnes ꝑlijs redditibuſq̃ ⁊ bonis q̄ poſſidebāt ampliſſimis ſpoliati ſunt. q̄ ptim cōceſſa ſunt rhodijs hieroſolime hoſpitalarijs. ptim noua attributa religionibus in hiſpania aduerſus ſarraccenos beticā olim nūc granatā incolē-tes a pontifice inſtitutis. Quātū aūt ordo templariorꝫ (vt in ſupioribus p̄miſſum ē) augebaꝫ tantū nūc minuebaꝫ ⁊ ſanctitas. iacobus burgūdus origine ⁊ ex dominis molay genit⁹ ingentis animi ad templariorū militiā ſe cōtulit. In qua ꝑfect⁹ prioratui ditiſſimo moriēte mgr̄o interuētu principū in magiſteriū ſublimatus emicuit. Actūq̃ ē vt philippi frācorꝫ regis ei⁹ filiū ex ſacro fonte ſuſceperat indignatoēm incurreret. Quo eo ventū ē. vt pmittente clemente pōtifice ſummo tēplariorꝫ primates oīnes. vna ⁊ eadem die. philippi iuſſu. ꝑ omne ſuū regnū capti detinerenꝫ. vna cū iacobo ordinis tā ingentis mgr̄o. Et inde preſidijs regis occupata oppida. theſauri ornatus oēs. cū oīni ſuppellectili ī regiā ptātem redacti. captiuiq̃ deducti pariſius. Quibus diu ꝓuatis in vinculis cuꝫ varia ⁊ obſcena obiecta eſſent. ⁊ fruſtra cūcta negātib⁹ Rex iratus magiſtro cū tribus ſocijs reſeruato. ceteri dānati incēdio. Vel palis alligati ⁊ an̄ oculos ſtaret ignis ⁊ carnifex. quāto cruciatu paterētur miſeri voces ī celos oſtēdebant. ſe veros xp̄ianos aiebāt ⁊ ſanctiſſimā eorꝫ fuiſſe religionē. Iacob⁹ deīn cū tedio diuturni carceris eſſet attrit⁹. lugdunū deduct⁹ ⁊ exortationibus varijs ſuaſus. Quedā ex oppoſitis clemēti ſummo pōtifici ꝯfeſſus ē. Ideo retract⁹ pariſius dū corā duob⁹ legatꝭ ex latē ſnīa legereꝫ. Ipe cū vno ex ſocijs q̄ delphini vienēſ frater erat. ſe mori dignū ꝓteſtatus. nō ꝙ vnq̃ꝫ q̄ legebāꝫ ppetraſſet. hinc tn̄ in deletoēm tēplariorꝫ ſnīa ſubſecuta. Iacobus cū fr̄e delphini ad ſuppliciū deduct⁹ ꝙ ambo rege ſpectāte intrepide ⁊ ꝯſtāter ſbire. nil aliud q̄ꝫ q̄ dudum occubuere teſtātes.

Truſianus medicus pluſq̃ cōmentator

TRuſian⁹ medic⁹ florētin⁹ thadei medici auditor. tēpeſtate hac. q̄ pluſq̃ cōmentū ſup tegni galieni mira doctrina ꝯſcripſit. Hic q̄ꝫ cū in practica artis medicine (vt multi ſerūt) infortunatū ſe ꝯſpiceret. religioni ſe totū dicauit. Et carthuſienſiū ordis hītū accipiēs. carthuſin⁹ effect⁹ ē monachus.

RIchardū aūt de media villa theologū eruditiſſimū ordis minorꝫ ijſdem tpibus nōnulli aſcribūt. Cui tanta ingenij magnitudo fuit. vt nulla lr̄atura ei in diuinis codicibus latuerit. Qui ⁊ īter multa ingenij ſui monimenta. quatuor ſnīarꝫ libros optīe ⁊ vtiliſſime explanauit. Extāt q̄ꝫ ⁊ m̄lte ei⁹ poſtille ⁊ alia m̄lta

IAcobus de viterbio ordis heremitarꝫ ſancti Auſtuſtini ſacre pagine celeberrimus ꝓfeſſor. ⁊ neapolitane eccleſie archiep̄us digniſſimus. ⁊ virtutū oīm decoratus. ꝑ hoc tp̄us in precio exn̄s tractatum de regimine xp̄iano ad Clementem iſtum pontificem dedit. ac magiſtrū ſentētiarū egregie expoſuit. Et quodlibeta quatuor determinauit. Qui cū acri ⁊ torſo ingenio habitus eſſet. ſpeculatiuus doctor appellatus eſt.

Richard⁹ de media villa

ANno milleſimo. cccxiiij. Tres ſūt lune in celo apparuere. Et fulgor queꝫ dicūt Cometēq̃ aq̄lone viſus apparebat q̄ſi ad finē ṽginis trib⁹ mēſibus. Et eodē āno eo deficiēte in mēſe nouēbri obijt rex francie philipp⁹ q̄ ānis. 29. regnuit. Cū īvenatoēe aper iter cru ra eq̄ quē rex eq̄tabat ſe īgeſſit. ex q̄ de eq̄ cadēs paulo poſt mortu⁹ ē. Hic fuit pulcerrim⁹ hoīm ſui tpis. ſtatura magn⁹ optīe ꝯpoſita hn̄s mēbra. Vez dedit⁹ corporeis oblectamētis precipue venationibus curaꝫ regni ſuis relinquēs quibus nimiuꝫ credens. m̄lta in regno incōmoda ſunt ſecuta. Is poſt ſe reliquit tres filios ſcilicet Ludouicum regem nauarre. Philippum co-

Cometa

mitem pictauieñ. ⁊ carolū comitē marchie. omnes hij tres pauco tp̄e reges francie fuerūt. viri pulcherrimi ⁊ in vxoribus coꝝ male fortunati. Ludouicus habens vxorē filiā ducis burgundie quā ſtrangulare fecit. Philippus vxorē quā repudiauerat reaſſumpſit quia multū eā amabat. Carolus vxorē in carcere detinuit. Ad hanc infelicitatē ꝑueniſſe opinant̄ quia in gradibus ꝓhibitis ꝯtraxerunt. vel ob iniuriā genitoris philippi ꝑpetratā in captura bonifacij pape.

Ordo rhodioꝝ militum principum

Rhodus inſula cuius deſcriptionē ſupra ꝑfecim⁹ ſicilie oppoſita hoc anno. 1308. in xp̄ianoꝝ ꝑtātē deueniens religioni btō iohāni dicatiſ auctoritate pōtificis ꝯmendat̄. Hij nempe religioſi cū hieroſolima omnino deperdita eſſet ⁊ templarij in magnos errores ꝓlapſi a romano pontifice fuiſſent extincti in eam inſulā ſeſe recipientes turchos eius dn̄os eiecerūt. neq̄ vllo pacto turchoꝝ viribus hec inſula reſtitiſſet. niſi religioſi milites. qui vt dictū eſt beato iohanni dicati eius inſule curā ſuſcepiſſent. ⁊ vrbē pene dirutaꝫ inſtaurantes ⁊ deſolatā xp̄ianoꝝ ſuffragijs inſtaurauerunt. naualiaq̄ ⁊ claſſes reformātes. nō ſolū inſulam ipſam tutati ſunt ꝯ̄ cipris ⁊ alijs finitimis xp̄m colentibus magno p̄ſidio fuerunt. quoꝝ virtute quicq̄d in oriente noſtre religionis eſt xp̄o ſeruatum fateri licet. Ipſis igit̄ militibus fide ⁊ gratia ac religione clariſſimis xp̄ianam fidē ꝓfeſſionis voto ingēti virtute tutantibus templarioꝝ bona ꝑ pōtifices ⁊ alios orthodoxe fidei principes addita ſunt. Poſtmodū deuotione ꝓmoti etiā regulam beati auguſtini ꝓfiteri ſponte voluerunt. quā ob rem ⁊ a ſummis pontificib⁹ romanis ⁊ priuilegijs ⁊ beneficijs plurimis eccl̄iaſticis honorati ſunt. Soldanus egypti dn̄s toto quīnenio armata claſſe cū eos vexaſſet maiora ꝑtulit q̄ꝫ intulit dāna. Turchi etiā quatuor vicibus diuerſis temporib⁹ eorum agros inuaſerunt. ſed maximam cladem reportauerunt. Nouiſſime mahumetus turchoꝝ imperator grauiter aggreſſus. de quo in ſequentibus mentio fiet. ferunt rhodios quoddā caſtellū ſancti petri nominatū munitiſſimū habere quod magno ſumptu cuſtodiunt. vbi xp̄iani de manibus turchoꝝ fugientes ſepe ſaluant̄. in quo milites canes nutriunt ⁊ noctu extra caſtra emittunt. de quibus dicitur ꝙ chriſtianos odore cognoſcant. eoſq̄ aduentantibus blandiunt̄ turchos aūt latratu prodant ⁊ morſibus inſectentur.

Johannes rex bohemie

Iohannes heinrici imꝑatoris filius. cui genitor elizabeth alteraꝫ wentzeſlai ſororem matrimonio ꝯiunxit. regno bohemie deinde potiri meruit. eoq̄ regno ſuſcepto. 35. annis regnauit. vir certe bonus ⁊ multe beniuolentie inſignitus. ⁊ potenti manu regnū gubernauit. ⁊ patre in ytalia agēte apud germanos vicario nomine adminiſtrauit imperiū. Patre vō defuncto cū plurime ytalie ciuitates ei ſeſe dediſſent. penetrauit alpes cū exercitu. eaſq̄ nō paucis annis tutatus eſt. Brixia eñ bergamo. luca. parma. regio ⁊ mutina atq̄ alijs vrbibus potitus eſt. quibus in ꝓtectioneꝫ ſuſceptis illas ⁊ arcibus ⁊ menibus munire ſtuduit. ⁊ in bergamo arcem munitiſſimā adhuc extantem edificauit. Poſt hec egra a iohanne recepta eſt. ⁊ vratiſlauienſiū ciuitas quam dux ſleſie occuparat heinric⁹. ⁊ alie ciuitates ſleſie ei ſubijciūt̄. Gerit̄ ⁊ aduerſus auſtrales belluꝫ in quo victor iohannes ſuos milites preda nō modica ditat. A rege francoꝝ poſtremo aduerſus anglicos *Ioan: R. in conflictu in Gallijs occiſus.* in auxiliū vocat⁹ prelioq̄ memorabili ſe immiſcuit in q̄ cū multis militibus ceſus interijt. Relicto filio carolo qui tū vnum ⁊. xxx. annos agebat.

Dantes poeta

Dantes aligerius patria florentinus vates ⁊ poeta ꝯſpicuus ac theologorū p̄cipu⁹ tempeſtate iſtac claruit. Vir in ciues ſuos egregia nobilitate venerandus. qui licet ex longo exilio damnatus tenues illi fuiſſent ſubſtātie ſemper tñ phiſicis atq̄ theologicis doctrinis imbutus vacauit ſtudijs. vnde cū florētia a factione nigra pulſus fuiſſet pariſiēſe gymnaſium acceſſit. ⁊ cum circa poeticam ſcientiam eruditiſſimus eſſet op⁹ inclitū atq̄ diuinum lingua vernacula ſub titulo comedie edidit. in q̄ oīm celeſtiū terreſtriūq̄ ac infernoꝝ ꝓfunda cōtēplat⁹ ſingl'a q̄qꝫ hiſtorice allegorice tropologice ac anagogice deſcripſit. Aliō q̄ꝫ de monarchia mōi. Hic cū ex gallijs regreſſus fuiſſet Friderico arragonēſi regi et domino cani grandi ſcaligero adheſit. Deniqꝫ mortuo cane principe veronēſi ⁊ ipſe apud rauennam Anno dn̄i. 1321. etatis ſue quinquageſimo ſexto diem obijt.

Geſta ea tempeſtate in italia

Marchio eſtenſis qui ferrariā ꝓ ecclīa adminiſtrauit. mutine ⁊ regio vrbibus poſt annū iubileū frena i
poſuerat ad tātū deuenerat potētatū vt ſcōs carol⁹ rex neapolitan⁹ beatricē filiā ex maria regina vxo
re ſuſceptam Azzoni tunc marchioni dederit in vxorē. Cuius matrimonij honore ⁊ letitia azzo haud q̄ꝫ
diu gaudere potuit. Anno eīn quinto a iubileo ⁊ eius matrimonij primo friſcus quidā adoleſcens quē ex
aliena vxore ſibi filiū eſſe dicebat cū dolo captū in carcere mori coegit. ⁊ ferrarienſib⁹ nōnullis epoꝫ in ꝑ
nis adnitētib⁹ ferrarie mutine ⁊ regij dominiū obtinuit. Rogatiꝫ veneti copias friſco auxiliares cū naui
gio immiſerunt. caſtellū eīn thealdū noīe ponti erat impoſitum quo padus ab vrbe in ripā tranſmittit vie
cōtinentē bononiā ꝑducenti. quod caſtellum abſꝫ nauigio capi poſſe friſcus diffidebat. Eos motos cum
intellexiſſet cardinalis cognomīe pelagura quē clemens pontifex bononiā legatuꝫ miſerat venetis ſub a-
nathemathe cōminatione vt a re ferrarienſi abſtinētes copias inde deducerent. Hijꝫ machinis interea ca
ſtello thealdo appulſis ⁊ nauibus ferrarienſiū qui ꝓpoſito de vulgi conſuetudine mutato populi ⁊ ecclīe
dominiū acclamabant vbiqꝫ incenſis. partē q̄ꝫ vrbis ponti contiguā ceperant. nec prius exaudiri inter ꝑ-
lij tumultum legati iuſſa potuerunt q̄ꝫ pons a venitis igni ferroꝫ interruptus ⁊ caſtellū thealdū fuerit oc
cupatum. Friſcus interea populū ſibi rebellem domare agreſſus rinaldo quodā de marcharia equitū du-
ctore opa crudeliter nauante fretus ferrariā pene mediam incendit. ſedato parump a venetis tumultu de-
ditionē illis excluſo friſco facere conſenſerunt. Tuncꝫ ferrarienſes tanq̄ꝫ in ſubiectionē accepti a motib⁹
temparunt. Pelagura legatus interim cruce ſignandos propoſitis auctoritate aplīca vite eterne premijs
venetos ferrarienſeſꝫ bononiā cōuocauerat. ⁊ pontifex clemens q̄ntus venetis publice apud auinionem
excōmunicatis interdixerat ſacris. quos vbicūꝫ reperirent capi iuſſit pro ſeruiſꝫ venundari. quā ob reꝫ
factū eſt vt apud londonū flandrenſeſꝫ ⁊ gallioꝝ loca multi valoris venetoꝝ mercimonia in predā a loco
rū dn̄is fuerunt direpta. Miſerat item clemens pontifex romanus ꝑter pelladurā legatū duos q̄ꝫ in ethru
riam cardinales vi eius prouincie motus bellaꝫ cōponerent.

Robertus rex

Robertus caroli ſecundi ſicilie ⁊ apulie regis filius. patre defuncto in regnū
ſuccedens regnauit annis. 33. rex certe inclitus ⁊ virtutū omniū ſingulare
decus. quiꝫ ⁊ a multis tū oratoribus tūꝫ poetis titulis plurimis fuerit decora
tus. Eo ꝙ ꝑter equitatū ⁊ rei militaris diſciplinā quibus plurimū valuit. etiam
inter ceteros ſui temporis egregius theologus ⁊ phūs. ac ſingularis medicine
ꝑceptor haberet. ⁊ nō modo his cōtentus ſ; etiā cū eſſet etate grandeuus ⁊ ſe-
nex etiā in poeſi franciſcū petrarchaꝫ audire voluit. Hic regni titulis a clemente
papa in auinione rite ſuſceptis ex gallijs bononiā ad legatū pelagurā profectuſ
quē ecclīe nomini tumultuanti ferrarie ꝑfecit. inde neapolim iturus virū inſignē
preſidio reliquit. Verū cū iohannē fratrē cōtra heinricū imꝑatorē romā miſiſſet heinricus ira ſucceſus ro-
bertū maieſtatis reū fecit ⁊ regno priuauit. que res a clemente pontifice improbata fuit. Deinde genuen-
ſium vrbem in poteſtatem recepit. Tandē nullo ſupſtite ſibi filio moriēs andreā hūgarie regē nepotē ſuū
poſt ſe regnare ꝑcepit. licet ioanna ei⁹ ſoror regnū ſemp adminiſtrare voluerit.

Canis ſcaliger

Scaligerorum dominii principium

Canis ſcaliger qui ex rebus ſtrennue geſtis magnus cognomento appellat⁹
eſt. Alberti ſcaligeri capitanei filius. Vir vtiꝫ magnus ⁊ rebus bene geſti-
clariſſimo ꝑconio inſignitus. Verone ſibi dominiū vendicās regnauit annis ſex
me vigīti. quā certe tāta iuſtitia ſapientiaꝫ ac pietate gubernauit vt etiā picenū
ſiue romandiolam omnē potius bonitate ſua q̄ꝫ alijs armis aut miſſilib⁹ ſibi ſb-
egerit. Erat nanꝫ multe eloquentie princeps comeſꝫ ꝑhuman⁹ necnō ⁊ in om
nes liberalis atꝫ doctoꝝ viroꝝ tū ecclīaſticoꝝ tūꝫ oratoꝝ ⁊ hiſtoricoꝝ ac poetaꝝ
aſſidua familiaritate coniunctus. Inter quos dantē florentinū poetam ob eius
doctrine ꝑſtantiam magnis honoribus ſp proſequi voluit. Tandē cū vrbē vero-
nam maximis edificijs illuſtraſſet Anno dn̄i. 1329. die. 22. iulij ſine virili prole
deficiens duobus nepotibus alberto ſcilicet ⁊ maſtino fratribus vrbis dominiū
conceſſit. Eius corpus cunctis collachrimantibus cū maxima funeris pompa apud templum iuxta vrbis
forū ſepultū fuiſſe conſtat. vbi ſupra templi ipſius valuas adhuc ꝑmagnificū extat ſepulchrum ſua ymagi-
ne ⁊ epigrāmate notatum.

Ludouicus rex

Ludouicus philippi regis francoꝝ filius poſt patrem regnare cepit ⁊ regna
uit annis duobus. vir quidem catholicus ⁊ xp̄iane religionis amator. qui
ſuſcepto regno poſt annū ꝑſentiens ſparſos ꝑ diuerſa gallie oppida diu delituiſ
ſe. eo ꝙ in concłaui apud carpenteratum de pontifice deligēdo ſeditiōe orta duo
ex cardinalibus interfecti fuiſſent ſtatim eos in vnū coegit. ⁊ vt lugdanū congre
garent pro futuro pontifice deligendo ſuaſit. cuius ſanis conſilijs annuentes ia
cobuꝫ portuenſem ep̄m elegerunt. quo quidem anno cū pontifex eſſet elect⁹ ipſe
rex finem vite ſue fecit. relicto in regno Johanne filio paruulo. qui puer diebus
tantum viginti regnauit.

Carrarienſium regni principium

Marſilius carrarienſiuz princeps

Marſilius carrarienſiuz nobiliū princeps. cū patauij dn̄atū deſumpſiſſet ⁊ in ea nō tirannice ſʒ paterne pluribus annis regnaſſet. magni canis ſcaligeri veritus potentiā eidem vrbis dn̄atū ſponte ceſſit. ſed ⁊ ſequenti anno cane ipſo defuncto poſt tridie ab integro vrbem ingreſſus dominiū reaſſumēs. x. annis regnauit. vir certe manſuetiſſimi animi ⁊ regie vrbanitatis inſignitus ac multi virtutibus decoratus. qui cū ſine virili prole defeciſſet vbertino patrueli ex teſtamēto omnem ſuam hereditatem reliquit.

Anno dn̄i M.ccc.x. ciuitas ipa veneta tumultū ſenſit. Cū buiamons rex nouarꝝ cupidus vna cū querinis ⁊ baſilijs regnū affectans maximū tumultuz in vrbe excitauit ꝯ petrū grandenigū ducē. ſʒ eius ꝓuidentia cito vrbi quies data illi de domo quirinoꝝ cū eorū ſequacibus e ciuitate pulſi deſtructis eoꝝ domibus. hec fuit prima deſtructio familie facta venetijs ex partialitatibus. Principaliores cū duobus florentinis decapitati ſunt. ideo cōſiliū decezvirale in vrbe inchoatū fuit. Deinde cū iohannes ſorantius ducatū venetoꝝ rexit iacobus quirinus et marinus barocius viri ꝑpotentes ⁊ domi nobiles rempublicā ſubuertere tēptaſſent. ꝓditione coniuncti capitali ſn̄ia puniri fecit. quibus ceſis ad ꝓcauenda in futuꝝ malū ſex ꝓcuratores ſancti marci ex ſenatus conſilio cōſtituti ſunt qui rēpublicā diligēter curarēt. Hic dux prudētiſſimus. et timorate conſcientie vir ſciens venetos omnes ꝓpter ferrarie occupationē, vt p̄miſſum eſt anathemate notatos. dimiſſa ferraria abſolutionis beneficiū ſibi ⁊ omnibus impetrauit.

Arnaldus de villa noua

Arnaldus de villa noua ꝓuincialis magnus philozophus. pariſius dogma ſuū exercuit. ⁊ p ꝓphetiam danielis ⁊ ſibille erithree ꝓbare nitebatur aduentū antixp̄i ⁊ pſecutionē eccīe futurā eſſe. inter M.ccc. ⁊ M.cccc. dn̄i annū ferme ī M.ccc.lxxvi. anno adeſſe. Sup ea re librū edidit. cuius titulus de ſpeculatione aduentus antixp̄i. Is tn̄ reprobatus ⁊ quaſi hereticus reputatus. Cū magiſtros pariſienſes cōplurimos aduerſarios habebat verens ne ad manus inquiſitorū deueniret clam auffugit ⁊ ꝓfectus in ſiciliam. qui tandē miſſus a friderico rege ſicilie ad papam in mari mortuus eſt. Dixit enī xp̄s. Nō eſt veſtrū noſſe tp̄a vel momenta que pater poſuit in ſua poteſtate. Vn̄ omnes volētes determinatū tēpus in his aſſignare aduentus ſcʒ xp̄i vel finis mundi erronei reperti ſunt.

Philippus ludouici francorū regis frater. Johāne eiuſdeʒ ludouici filio defuncto ī regnū ſuccedēs regnauit annis qnqʒ.

Petrus de abano ꝯciliator

Petrus apponus ſeu de abano paduenſis patria patauinus medicus celeberrimus ⁊ philozophus oī etate admirandus ⁊ peripateticus italicorū oīm illuſtriſſimus. pariſienſi ciuitate doctor celeberrimus librū ibidem diſcolias in medicina ſedantem. inchoantē. conciliatorē fama cognitū tandē in ꝓpria euganea vrbe feliciter termiauit. Hic anno legis gratie. 1310. ꝓfundiſſimū illud pro pleumatū ariſtotilis cōmentariū edidit. ꝓpter cuius intentū conſtantinopolitanā vrbem vt grecū diſceret ꝑmeauit. quo tandē inſtructiſſimus multa galieni volumina nō parū medicis accomoda ex ydeomate greco tranſtulit in latinū. Hic ſub regie vrbis padue cōmuni ꝑplorū regimine floruit. liberaliūqʒ omniū peritiſſimus. pater in aſtronomia. in qua plurimū enituit. Lucidatorē inquā opus grauiſſimū ꝯpilauit. ſcripſitqʒ iohāni pon. ro. librū de venenis pulchrum. Ac meſue librū in medicinis mancū a corde vſqʒ ad calcē ꝑfecit. ferunt quidē hunc magicum maximū fuiſſe ⁊ multa p eandem artem oſtendiſſe.

Dynus medicus

Dinus de garbo medicus florentinus his temporibus claruit. qui cū brunū patrem in arte cyrurgie medicum habuiſſet illum in phiſica erudiendum thadeo florentino medico tradidit. qui adeo eruditiſſimus euaſit vt vtiliſſima in auicennā ediderit ꝯmentaria. Scripſit ⁊ in galienū de malitia complexionis diuerſe. Atqʒ in hypocratem de natura fetus. qn ⁊ in philozophia ac medicina varias ⁊ pulcherrimas queſtiones.

Gentilis medicus

Gentilis fulginas peruſinus ꝑſtabilis ſapientie medicus hoc ipo tp̄e diui ꝑteriti medici nō inferioris ingenij aut fame fuit. ꝙ potiſſimū eius accuratiſſimi cōmentarij in auicenne libris teſtimoniū ꝑhibēt. fuit enī ſubtiliſſimus rimator verborū auicēne Hic etiā ꝑter ꝑdictos cōmentarios ꝯſilia varia etiā cōtra peſtem compoſuit. ac queſtiones ꝑcipue de gradibus medicinarum ac alias ſubtiliſſimas diſputauit.

Matheum aūt ſiluaticum medicū mantuanum genere nobiliſſimum hiſdē temporibus floruiſſe conſtat. eo ꝙ ad robertum ſicilie regem ⁊ medicuz diuinum opus de oībus ſimplicibus medicinis ⁊ earuz ꝓprietatibus dederit. ac alia quedam edidit.

Linea ſummoꝝ pontificū
Iohānes vigeſimuſſcđs

Benedictus duodecimꝰ

Anno mundi. 6516. Anno xp̄i. 1316.

Iohannes vigeſimus ſecundus papa. iacobus caturcenſis antea vocatus. epũs portuenſis poſt longā vigintitriū cardin aliū altercationē lugduni in monaſterio fratrum predicatorum pontifex creatus. Quo anno ſalutis decio ſexto terdecieſq; centeno ro. ecc̃ie cardinales philippi pictauoꝝ comitis lodouici francoꝝ regis germani fratris opera vel potius violentia apud lugdunū incluſi pontificatus vacationi ſupra duos annos ꝯtinuate finē impoſuerūt. et nonis ſeptēbris in ecc̃ia cathedrali coronā pontificatus accepit. Inde vero auenionē cū curia profectus octo cardinales in ieiunijs quatuor tp̄m. aduentus dñi creauit. quoꝝ de numero fuit iacobus caturcenſis eius ex ſorore nepos. ⁊ iohānes caiectani e gente vrſina. qui primo pontificatus anno requiſitus lodouicū bauarie duce in regē electū cōfirmare ideo recuſare dixit ꝙ ꝑter admiſſum in conſobrino ſcđ̃ in controuerſia electo ſcelo multa pſumpſerat facere ⁊ concedere. Impatoris ro. legittime ꝑ gradus oēs inſtituti excedentia poteſtatem. Vir vtiq; doctiſſimꝰ ⁊ multa prudentia decoratus ⁊ doctoꝝ viroꝝ amātiſſimus. Eccleſiā toloſanā quā vnice dilexit ad archiepatū tranſtulit. Cuiꝰ q̄dem caſtella ſex in ciuitates erexit. Adeo pterea rebus nouis pontifex ipſe ſtuduit vt ſimplices epatus bifariā diuiſerit ac diuiſos in vnū redegerit. ⁊ abbatias in epatus ⁊ epatus in abbatiā viciſſim trāſtulerit. Hac tñ gratitudīe vſus eſt ꝙ clementinaꝝ editionē confirmauit. Ordinē grandimontenſem quondā improboꝝ factionibus labefactatā in meliorē formā redegit. amputatiſ his que ordini obeſſent. additiſq; inſtitutionibꝰ quibuſdā quibꝰ tanta religio cōſtaret. Ceſarauguſtanā eccl̃iam cū admodū diligeret in metropolitanā erexit quinq; cathedralibus eccleſijs ex vndecim que tarraconenſi ſubſunt huic aſſignatiſ. Inſtituit ⁊ nouū ordinē militū. Et cū multa probe egerat rē ecc̃iaſticaꝫ cōcernentia. thomā vnū erphordenſem epm. ⁊ alterū thomā aq̃natē p̄dicatorū ordinis anno pontificatꝰ ſeptimo in numerū retulit ſanctoꝝ xp̄i dñi confeſſoꝝ. Eo qui ſecutus eſt anno ſalutis duo de trigeſimo terdecieſq; centeno lodouici bauarie ducis electione abrogata in illū tanq; ecc̃ie rebellē ac ſciſmaticum cenſuras exercuit. multos deniq; hereticos damnauit. Et pſertim gloſulā quandā fratris petri qui ꝯuentum ad imitandā xp̄i paupertatē aīauerat. affirmātes xp̄m eiuſq; diſcipulos nihil priuati vel cōmune habuiſſe. de quoꝝ numero multi damnati ⁊ exuſti ſunt. Tandē anno etatis ſue nonageſimo morit̃ auenionē pontificatus decimonono anno mēſe q̃rto. relicta in theſauris tāta vi auri q̃tam nullus ante ſe pontifex.

Anno mundi. 6534. Anno chriſti. 1335.

Benedictus duodecimus papa patria tholoſanus ordinis ciſtercienſis iacobus antea vocatus ſctē priſce cardinalis. Cū iohānes pontifex anno ſalutis quarto triceſimo terdecieſq; centeno defunctꝰ eſt ad diēq; abinde ſextū decimū in pontificē ē aſſumptus auenione. Qua celebrata legatione cardinalis vrſinus auinionē applicuit. Benedictuſq; in pontificatu nihil duxit antiquius q̃ ꝓmulgatas a iohāne in ludouicū cenſuras obrogationēq; repetere ac cōfirmare. Per que tp̄a principes ppliq; in italia bello ſocij hinc pōtificiſ morte audita in vrbis bononie ad ſuas ptes acceſſione elati oīa pſumebāt. q̃re vrbes quatuor q̃s ſolas in romane ecc̃ie reuerentia iohānes bohemꝰ rex pſidijs cōſeruabat. inter ſe ꝯſtitutiſ federibus ſunt partiti vt parma ſcaligero. regiū gonzage. mutina eſtenſi. luca cederet florentino. At pōtifex veritus ne vacante impio italia ab aliquo externo hoſte inuaderet. Luchinū vicecomitē iohannemq; eius fratrē archiepm mediolanenſem. mediolani aliarūq; vrbiū quas poſſidebant vicarios inſtituit. pariq; forma maſtinus ſcaliger verone ⁊ vincencie. Guilhelmꝰ gonzaga mantue ⁊ regij. Albertinus carraria padue. Et opizo eſtenſis ferrarie mutine ⁊ argente vicariatū auctoritate ap̄lica habuerūt. Et quia porcio eſtenſi data iuriū eſſet romane ecc̃ie cenſum illi decē milia aureos impoſuit annis ſingulis pſoluendū. Semel aūt in toto pontificatus ſui tp̄e ſex pſbiteros cardinales creauit. viros egregios nō de ſua ſtirpe. ſed vndequaq; ad tantā dignitatē vocatos. Tante pterea conſtantie fuit vt dimoueri a recto vel vi vel pcario vel pollicitationibus nunq; potuerit. bonos eñ diligebat ⁊ viciſſim malos ac ſceleratos aperte odio habebat. Componere item pacē inter philippū francie ⁊ eduardū anglie regem ſepe temptauit ꝑ legatos ac fruſtra. Pontifex aūt rem ſepius temptatā omittens edes pontificias cū turribus ⁊ pometis īchoauit ac pfecit. ſuoq; iuſſu impenſaq; baſilice ſancti petri tectum reſtituit. queādmodū epigramma ad eiꝰ ſtatuā ī eadē baſilica poſitū īdicat. Morit̃ aūt pōtificatꝰ ſui āno. vij. mēſe. iij. die. xvij. Multā vi auri nō cognatis ſuis affinibus ſed ecc̃ie reliquit. In morte aūt optimi pōtificis ⁊ doctiſſimi omnes vere collachrimarunt. Eius tales fuerunt ſententie. Talis eſto filius qualis gnatos habere cupis. malus mortē bonus aūt magis viciū formidat. Que ſcis legendo ſerua. que neſcis legēdo diſce. Eque turpe eſt carere amicis ⁊ eos ſepe mutare. Optime conſeruant̃ amici ſi pces eoꝝ cogitant.

f. & Maſſaeus. Refert mirabile quoddam Johannes de Columna † sub Imperatore Ludouico et Papa Benedicto 12 |. Nempe puellam 9 tantum annorum peperisse filium in quadam regione prope Mosellam fluvium. Aliud magis incredibile scribitur ab Herbersteinio in sua Moscouia: Solent puellas septem annorum rem habere cum masculis — in Memorab. Wolffij centen. 14. A° [illegible] 1336

Linea impatoꝝ
Ludouicus bauarus

Fredericus

Ludouicus quartus filius lodouici ducis bauarie. anno dñi M.ccc.xv. a quibuſdā electoribus ꝑ cō
tentionē electus impauit annis.xxxij.Henrico em̄ mor
tuo in germania electores aquiſgrani ꝯuenientes duos
in controuerſia ad imperiū delegerunt inter ſe conſobri-
nos. Ludouicū bauarie ⁊ fridericū auſtrie duces. Bello
qꝫ inter eos orto.id durauit annis octo.tandē copijs de
repente contractis ꝓlio inter muldorff ⁊ ottingen ī quo
dā prato ꝯcurrerūt in quo cedes vtrinqꝫ ſ; in auſtralibus
maior fuit.fridericuſqꝫ ſupatus ⁊ captus in carcerez eſt
coniectus. Deinde benignitate lodouici dimiſſus ea cō
ditione vt decetero nullus ducū auſtrie ꝓ adipiſcēdo im
perio ꝯtra duces baioarie ſe opponat. Verū ꝓmiſſi imemor a titulo regni nō ab
ſtinuit. Ludouicus quoqꝫ ea elatus victoria ꝓ īpatore illico ſeſe geſſit multa diſpo
nens concedenſqꝫ que confirmatū coronatūqꝫ decuit ro.pon.conſilio iudicioqꝫ ſb
ījcere. Ardentibus em̄ diſſidijs atꝫ bellis italie ciuitatibus faces imperatorie auctoritatis addidit. nulla pō.
ro.autoritatis habita ratione. Primū tamen omniū ex lombardis matheū vicecomitē galeaciūqꝫ marcū. Lu
chinū iohānē ⁊ ſteffanū filios ita fouit vt ab vrbis mediolani tirannidē tūc primū īpudēci⁹ ceperint aſpirare.
Romā igiꝛ profectur⁹ viccomites oīno ſibi beniuolos fecit vt eis adiuuantibus imperij titulos facilius cō
ſequi poſſet. At Johannes pontifex viceconites ⁊ ludouicum impatorem cū guelphos opprimebant ana-
thematbe notauit. Reuerſus ludouicus in germaniam ad exercitū congregandum poulopoſt cum maximis
copijs denuo ex germania ꝓfectus tridentum venit vbi rurſus mediolanū petijt atꝫ ibidem a guidone petra
mala epō corona ferrea coronatus eſt. Inde cū in brixianos duxiſſet ⁊ in graciā ſuſceptos in ethrurā acceſſit.
vbi a caſtrucio lucenſi dño magna humanitate exceptus eſt. Romam tandem peruenit vbi ingenti exultanti
qꝫ rome acceptus fauore coronationē tā diu diſtulit.quoad ꝓceres ⁊ vrbium ytalie oratores qui ꝯtinue con
fluebant oēs aduenīſſēt quoadhuc pompa pridem ad omnia templa baſilicaſqꝫ vrbis deſtinata. Et ad ei⁹ ac-
ceſſum incboata laterani die ꝓfixa quieſceret.quo die kalendaꝝ iunij nona nō quidem ſarra colūnenſis quod
florentinoꝝ habent monimenta. Sed ſteffanus ſenior ⁊ ſarre tunc pueri genitor iuſſu cleri ac populi.anno do
mini.1327.corona illum inſigniuit. Vrbem em̄ romam duo primarij nobiles ex ijs quos nunc barones ap
pellant ſeſe regis romanoꝝ vicarios dicentes gubernabant. Eratqꝫ is annuus magiſtratus a romano ſenatu
creatus. geſſit tamen magiſtratū illū qn̄qꝫ vnicus.qui dum abeſſet alius ſuſtinebat. Ea ornatus imperij coro
na ſuaſu romanoꝝ aggreſſus eſt rem nephariam. Erectū in antipapam petrū corbarienſem ordinis minoꝝ
debita romano pontifici reuerentia adorauit. Jō romani hiſtorici eū inter īperatores nō numerāt ⁊ cognomī
to bauarū appellāt. Johannes igiꝛ pontifex a cōmunione ecclē eum interdixit ⁊ varijs cenſuris publice con-
demnauit. Fuit aūt vir prudens ad regnum ydoneus.latinā tamen linguam ſuo damno nō intellexit. Ferūt
igiꝛ huius diſcordie inter papam ⁊ impatorem vlricū de auguſta ſecretariū ſuū extitiſſe. Js ob diffamatiōꝫ
nurmberge ꝑ.xv.ꝓlatos ſe inſontem reddens. Jn vindictā lr̄is regis inſeruit ſummū pontificem beſtiam or
tam a mari ⁊ alia conuicia eo ignorante ſcripſit que in vltima etate fatebaꝛ.de qua re impator admodum do
luit. Tandem in venatione conſtitutus a duciſſa auſtrie deforma ex vaſculo in quo duplex potus erat hau-
ſtum ſumens illico de equo cadens in nemore ꝓpe furſtenfelt in ſinu cuiuſdaꝫ ruſtici obijt. Anno dñi.1347.
ipſo die gereonis ſepultus in prochiali ecclīa virginis marie in vrbe monaco.inde filij ſui in landſperg regio
nes diuiſerūt. Senior ludouic⁹ ⁊ ludouic⁹ roman⁹ in roma nat⁹.⁊ dux otto iunior baioariā cū omnibus atti
nencijs obtinuerunt. Sed ſteffanus wilhelmus ac albertus baioariam inferiorē poſſederunt. Hannoniam.
holandiam.ſelandiam ⁊ friſiam. Habuit quoqꝫ ludouicus impepator fratrem rudolffum comitem palatinū
Js elector imperij.in electione friderico duci auſtrie adheſit. Repulſus deinde a ſuo dominio in anglia vitā
finiuit.relinquens tres filios ruptum.rudolfum ⁊ albertum.quos ludouicus impator ſumma beniuolentia
fouit ⁊ terrā equa portiōe diuiſit. Ab his principes palatini ⁊ duces baioarie eoꝝ deinceps originē habuerīt

Stella crinita quam cometam vocant vltimo anno ludouici quarti imperatoris duobus menſibus viſa eſt.

Fames quoqꝫ ingens ꝑ vniuerſam ytaliam.in qua mendicantium turbe vel in humano quoqꝫ cibo vix ſuſtentate fuiſſe traduntur.

Robertus apulie rex nullo ſibi ſupſtite filio moritur ⁊ andream caroli fratris ſui atqꝫ hungarie regis neptem vxorem dederat poſt ſe regnare iubet.qui regna-
uit annis tribus.

Andreas deinde apulie rex laqueo necatus eſt conſentientibus agnatis eius re
gno inhiantib⁹.poſt quem ſeptem annos ſub varia pricipum contentioe. id regnum in armis fuit.

Monacum vrbs ſupioris germanie ad rippam Jſare flumis ſita. Jnter vrbes principū in germania pcla
riſſima in baioaria noīatiſſima. Etſi inter nouas eſſe cenſeat nobilibus tñ edificijs tū publicis tū pri-
uatis ceteras ciuitates antecellit. habet eñ edes pulcherrimas. plateas amplas. baſilicas ornatiſſimas. Et
q̄q̄ temporibus ottonis primi impatoris cōditionis ſue initiū ſumpſit. A ludouico tñ quarto iam pſcripto
impatore ampliata ⁊ edificijs ornata fuit. Otto primus cū in germania imperiū anno dñi. 9 6 2. aſſumpſit.
in baioaria partē regionis heinricus brunſuicenſis materna hereditate poſſedit ⁊ in arce vering domiciliū
habuit. Quo tpe publicus tranſitus ſup Jſaram in eo loco extitit. Js dux heinricus pontē vltra flumen. p-
pe curiam monachoꝝ fieri fecit. in eo loco vbi nunc vrbs monacū ſita eſt. cōmuneq̄ iter ibi fieri ordinauit cū
oppidulo paruo. Super ea re antiſtes albertus friſingenſis querelas apud ottonē ceſarem mouit. cū in ſuis
theolonijs ⁊ immunitatibus dannū ſentiret. Jmperator antiquā conſuetudinem itineris obſeruandā pro-
pe vering mandauit. Jnterea obijt dictus heinricus reliquens filiū erneſtum nomie. pauloq̄ poſt vxor Ot
tonis odyccia filia regis anglie mortua fuit. Jnde otto relictam heinrici ducis baioarie dñam adelheidē ac-
cepit vxorem. Cuius filius erneſtus (ob egregia facinora apud exteros in pleriſq̄ locis geſta) ottoni gratiſſi
mus euaſit. Petijtq̄ impatorem obnixe vt ex oppido vrbem cū publica via facere poſſet. qui poſt varios tra
ctatus conſenſit ea conditione vt quotannis. 5 0. lb. dn. ad friſingam pſoluerent. Ea forma hec vrbs initiū
cū regijs priuilegijs ac immunitatibus ortū habuit. Cū itaq̄ hec vrbs p erneſtum initiū ſumpſit indies au-
gmentū in pplo ac ſtructuris ſenſit vſq̄ ad tps ſalutis xpi ſeptuageſimū ducenteſimū ſupra milleſimū. dū cō
radus eps friſingeñ. eccle pfuit diuiſa in duas prochias fuit. Cū prius ſub vna baſilica ſancti petri extitit p
uiſa. qui baſilicam alterā beate marie virginis cōmuni vtilitati adiunxit. Tandem tpib⁹ ludouici quarti du-
cis baioarie ac romanoꝝ impatoris incremētū ingens habuit. qui p muros ſuburbiū ⁊ alia edificia pleraq̄
addidit. ⁊ arcem antiquā cū monaſterio fratrū minoꝝ ordinis diui franciſci. ⁊ cenobiū heremitaꝝ ſancti Au
guſtini in vrbe extruxit. ⁊ poſt obitum in eccl̄ia diue virginis marie ante ſummum altare ſepult⁹ fuit. vbi co-
rona imperialis cū ſuo epitaphio cernit. Condita eſt igit vrbs monacum in loco ameno prope ripas yſare
vbi trāſit⁹ nōnunq̄ negociatoꝝ ex ytalia ad germaniā frequētat. habetq̄ nūc arcē ornatiſſimā. ⁊ edē pricipū
ampliſſimā. in qua aule ⁊ camere ſplendidiſſime. q̄s qui viderit nec ornati⁹ aliquid nec munitius in eo loco
vnq̄ fieri potuiſſe fieri putauerit. Teſtitudinata loca plura habent. mirari ergo poti⁹ q̄ ꝯmendari poſſunt.
Cū vo hec inclita vrbs varios ſucceſſu tpm ſortita ſit dños. nunc hac tempeſtate vrbis dñium inclitus prin

Monacum

ceps albertus gener friderici tercij romanoꝝ impatoris baioarie dux poſſidet. qui ſua magnificentia plu-res nutrit leones. Et quãq̃ plinius ſcribat in europa inter acheloũ tantũ ⁊ neſum amnes leones eſſe ſ lõge virib⁹ pſtãtiores ijs q̃s affrica aut ſyria gignant. In ea tñ vrbe leenã cattulos parere cõpertum eſt.

Foreſtorum nobilium priuilegium

Mapheus bergomenſis ex nobili vetuſtaqꝫ foreſtoꝝ familia natus nõ mõ iuriũ ciuilis ⁊ põtificij abũde doctus. ſ ⁊ eloquẽtia ⁊ reꝝ gerendaꝝ prudẽtia inſignitus tẽpeſtate hac ꝓpter eaſdẽ pclariſſimas virtutes apud ludouicũ bauarũ impatorẽ maxĩo in pcio habitus eſt ꝙ ⁊ indultis ⁊ priuilegijs eiſdẽ gratis conceſſis optime ↄteſtatus eſt. Nã eidem ſucceſſoribuſqꝫ ſuis ob grata foreſtoꝝ familie obſeq̃a in ipm exhibita. munificentiſſimũ priuilegiũ immunitatis ⁊ exemptionis liberaliſſime conceſſit. cõſtituens eum ſucceſſoreſqꝫ eius ſuũ palatinum eximens eũ ab omnibus oneribus. dans eis libertatem notarios ⁊ tabelliones creandi. Illegittimos ve naturales legittimandi. Inſup etiã cõcedit eis iudices ordinarios et regios miſſos legittime poſſe cõſtituere ⁊ ordinare. Id priuilegiũ datuꝫ fuit in ciuitate tridentina die. xx. ianuarij anni. 1330. Approbatumqꝫ habetur per potentatus.

Raynaldus eſtenſis marchio aldromandrini eſtẽſis filius hoc anno poſt fratrem ferrarie dñatum accipiens regnauit vna cum nicolao fratre annis quatuor. Mortuo eñ azone in carceribus a friſco eius filio captiuato. Atqꝫ inde friſco a cõciuibus pulſo ⁊ interfecto. Aldromandinus fratri ſucceſſit. qui moriens raynaldum hunc ⁊ nicolaum forma elegantes ⁊ ſtrenuos reliquit filios. qui vrbis principatum reſũmentes ſtatim galloꝝ pſidia eiecerunt. ⁊ vrbem ab eorum faucibus liberauerunt. Vrbe itaqꝫ in ſua poteſtate redacta regnandi cupiditate allecti vt firmo pſidio ſtabilirẽt argentũ rauennatis eccie oppiduꝫ regno adiecerunt. Cuncta deinde p circuitum depopulati ſunt. Cum vo carolus ⁊ mamphredus cũ beltrando copiarum eccie duce eos hoſtes adoriunt ⁊ in fugam vertunt. Inde legatus ferrariam obſideri cepit. Raynaldus vrbe erupit ⁊ eccie exercitum diſſipauit. Tandem cum bona pace mortem obiens obizonem nicolai fratris filium regni reliquit ſucceſſorem.

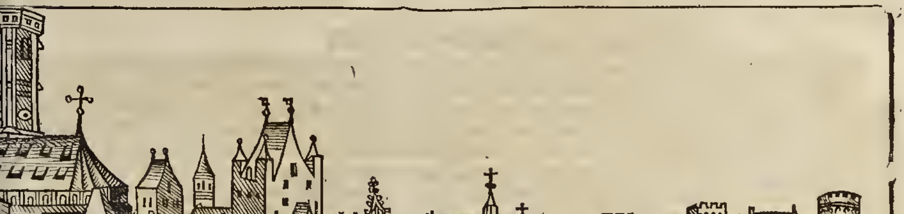

Ordo militū Ihesu christi

ORdinem nouū militū ihesu xp̄i his tp̄ibus Iohānes pontifex summus instituit. qui militare sub xp̄o diceretur. in lusitania (que portugalia dicit̄) q̄ sarracenis resisterent circūquaq; discurrentibus. ⁊ bethicam atq; afficam incolentibꝰ. Bethica apud antiquos ea pars hispanie dicebat̄ que ad mare mediterraneum vergit nostris temporibus granate nomē obtinēs. cocco (vt arbitror) quo ea pars hispanie maxime abundat Coccū aūt nunc granam vocant vnde lane insiciuntur. Huius aūt ordinis (quē diximus a pontifice cōstitutū) caput in marino syluensis diocesis oppido repositū ē vbi principalē domū constituit. militibusq; omnia bona templarioꝝ annuente rege portugalie concessa sunt. quo liberius militie xp̄i vacarent. Cuius censor ⁊ moderator est abbas alcobasiani monasterij cistercīēsis ordinis vlixbonensis diocesis. qui ⁊ conscribendi ⁊ exauctorandi militem facultates habet.

Clementinaꝝ codicem etiam his tp̄ibus iohannes pōtifex. xxij. ꝯfirmauit. ⁊ per gynnasia legendum transmisit. mandauitq; doctoribus omnibus publicorum gynnasioꝝ vt librum ip̄m publice legeret. Clemēs eni p̄decessor apud viennam gallie vrbē trecentoꝝ patrū vt premissum est conciliū celebrauerat. in quo ꝯstitutiones plurimas religiosoꝝ statum concernentes cōstituerat. vt habet̄ eo in libro de statu monachorū ⁊ in agro mendicantiū. quo ad p̄dicationes ⁊ confessiones et sepulturas. vbi dat̄ forma seruanda. Illas igit̄ laudabiles ⁊ sanctas constitutiones approbans iohannes colligere fecit ⁊ in vnum volumen redigens clemētinarū codicem ab ip̄o auctore clemente appellare voluit. In ip̄o etiā beati Frācisci regulā ad verbū declaratam conscripsit. vt in. c. Exiui. de paradiso.

Scisma vigesimum primum

PEtrus natione picenus corbariensis reatine diocesis ex corbario oppido natus ordinis minorū professor hoc anno ꝯ iohannē pontificē iubente ludouico imperatore vel fauente in antipapam ꝓphanat̄. ⁊ nicolaus q̄ntus appellat̄. Hunc rusticum hominē. qui vxorem habens iuuenē renitentemq; pseudo religiosis debita romano pōtifici reuerentia adorauit. ⁊ vt verus xp̄i vicarius a pluribus salutat̄. Nec defuerunt flagitiosi ⁊ illi similes apostate damnati capite. ⁊ alia p̄ditorū turba qui ⁊ secuti sunt ydolum ⁊ ab eo adulterinas cardinalatꝰ presulatusq; ⁊ sacerdotij dignitates acceperint. Qui cornua erigentes iohannē pōtificem publico edicto hereticum dixerunt. ⁊ cū fraticellorum de opinione hic auctor ⁊ fautor existeret eandem scolam sathane ꝓ viribus augere annixus est. Affirmabant eni hij ad coopimentum sue iniquitatis xp̄m ⁊ eius discipulos adeo paupes extitisse vt nil priuati aut cōmuniter habuerint. Propter quod ⁊ iohannes pontifex creatis septem cardinalibus viris doctissimis etiā theologoꝝ multoꝝ cū eis synodo ꝯgregata. req; diligenti disputatione discussa edictū ꝓposuit. quo eos declarauit ꝑtinaces hereticos. qui hoc decetero affirmare temptassent. quā ob rē pontifex tres extrauagantes ꝯposuit ⁊ ad gynnasia publica transmisit. denicq; cū petrus ip̄e a bonifacio pisano captus ⁊ ad romanū pontificē in auinionē ꝑductꝰ fuisset venia petita in carcere ꝑ triennīū mansit vbi ⁊ mortuus est.

Augustinꝰ de ancono

AUgustinū etiā acbonitanū ordinis heremitaꝝ diui augustini ꝓfessum virū sane ⁊ doctrina ⁊ vite integritate celeberrimū floruisse hac tempestate ꝯstat. qui et ip̄e librū de eccl̄iastica p̄tāte ad iohannē pontificē p̄dictū inscripserit. ⁊ vltra cum omnes sue etatis theologos sine ꝯtradictione excesserit a matheo exordiens totū nouū testamentū accuratissime declarauit. Inter que ꝯmentaria in pauli ep̄las admiratione digna habent̄. S ⁊ sup actꝰ ap̄loꝝ sup apocalipsim ⁊ ep̄las canonicas ad instar beati thome opus edidit aureū. Tractatꝰ q̄z sup magnificat composuit.

Albertꝰ patauinꝰ or. here.

ALbertꝰ sil'r patauinꝰ eiusdē heremitaꝝ ordinis ⁊ beati egidij romani auditor eruditissimus theologus ꝑ h tp̄s in declamationibꝰ ad papā p̄riceps p̄dicatoꝝ habitus ē. q̄ cū esset doctissimꝰ coplurimos s̄mōes tū q̄dragesimales tū d̄nicales festiuos ad clerū ppl'mq; erudiendū edidit. Sz ⁊ pentatheucū ⁊ pauli ep̄las sup oēs cōmentatus est. Propter eius doctrine p̄stantiam in palatio patauino honoratus fuit.

BOnauentura patauinꝰ item ordinis p̄dicti olim generalis prior ⁊ tituli sancte cecilie cardinalis p̄sbiter his temporibus doctrina ⁊ eruditione maximo in p̄cio fuit. qui cum acerrime eccl̄ie libertatem contra tirannos tueretur a carrariensi domino tandem sagitta transfixus marturio coronatus est.

S. Rochus

Rochus natione narbonenſis confeſſor xp̄i apud montē peſſulanū oppidum narbonenſis gallie. agatha olim ſiue apathopolis appellatū. ex patre iohāne. matre vero libera (eius oppidi dn̄o) originē duxit. qui cū. xij. attigiſſet annū cibo ꝛ potu parciſſimo vti cepit. mortuoqꝫ patre ac matre hereditatē amplā egenis prorſus diſtribuere cepit. ꝛ principatu ſe abdicans patruo ſuo oppida paterna ꝯmendauit. ꝛ abiectis reb⁹ omnibus breui veſte indutus cū pilco ꝛ pera ꝛ baculo ex gallia in ytaliā peregrin⁹ ꝑuenit. vbi plures ciuitates ꝛ caſtella vicꝫ romā aquā pendentē. ceſenā ꝛ alia plurima loca truci peſtilentia vexatas crucis impreſſione ſanaſſet. Qui cū omnē vere togatā galliā morbo correptā ꝑluſtraſſet. placē tiam trāſpadanā vrbem morbo infectā ſe cōtulit. ꝛ ad quoddā hoſpitale diuertit ꝛ egrotantes omnes ad vnū videt ſignat ꝛ ſanat. Labore igit̄ ſomnoqꝫ grauat⁹ a deo p̄monitus ꝙ cruciatus corporis pati debebat. ſtatim acuta febre ꝛ ſagitta ſiniſtra coxa tranſfixus fuit vt eo dolore ardoreqꝫ nullā qui etē inueniret. expulſus ab vrbe ad nemus vrbi vicinū repſit vbi bonā valitudinē a deo conſecutus eſt. Indeqꝫ digreſſus in galliā longis itineribus delatus eſt. que armoꝝ ſtrepitu vexabat̄ ac bello. in paterno denicꝫ oppido quod patruo donauerat exiſtens a lictoribus tanqꝫ explorator ꝯp̄benſus in vincula cōiect⁹ ad principē deducit̄. inde in carcere quinquēnij tempus conſumpſit. quo exacto cū maxīa patientia ꝛ vite auſteritate a patruo incognitus detentus velut alter alexius romanus. Anno dn̄i. 1327. ſumptis diuiniſſimis ſacramentis anno vite ſue. xxxij. migrauit ad dn̄m. prius orando ad dn̄m vt qui deinceps nomē ſuū innocarent a peſte ꝓtegerent̄. Ad latus eius tabella his ſcriptis inuenta eſt. Peſte laborātes ad rochi patrociniū confugientes contagionē illā truculentiſſimā euaſuros ſignifico. Quod vbi ad patruū principē delatū fuit. cognoſcens illū ſuū eſſe ex fratre nepotē in lachrimis ꝓuolutus ſanctiſſimū corpus ſumma pompa ad templum deferri fecit. ac templū extruxit vbi ꝑ multos annos ſignis ꝛ miraculis effulſit. Cuius viri ſancti merita dū apud italos latuiſſent. Tandē anno. 1415. ad ipos ad ex germania nomē rochi delatū fuit. eo ꝙ conſtantiā germanie vrbē vbi conciliū generale celebrabat̄ a peſte maxima liberauerit. vbi nūc ſacella ꝛ are per vrbes ꝑ vicos ꝛ caſtella extruunt̄. ad que confugientes eius merita experiunt̄. cuius feſtū. xvi. kalend. ſeptembris celebrat̄. Eius corpus anno. 1485. venetias furtim delatum a ſenatu ꝛ populo ſumma gloria exceptum eſt. ꝛ templū celeberrimū ingenti impenſa conſtruere ceperunt.

Johannes andree

Johannes andree patria bononienſis iuris cōſultus etatis ſue celeberrimus ꝛ pōtificij qꝫ maxime vberrimus fons tempeſtate iſtac floruit. ꝛ nouellas ſuꝑ decretales edidit celeberrimas. ac ſextum clementinaſqꝫ accuratiſſime gloſauit. Atqꝫ in ſexto alias nouellas ꝯpoſuit. Inſuꝑ ꝛ opus mercuriale. ꝛ in aditionibus ſpeculi aliud ꝑegregiū edidit. ꝛ in laudē diui iheronimi opus iheronimianū appellatū compoſuit. Ipius aūt clariſſima geſta ꝛ alia ad eū ꝑtinētia ex additionibus ipius extra de vita ꝛ ho. cle. in titulo de filijs p̄ſbiteroꝝ optime colligunt̄. Obijt aūt anno dn̄i. 1348 bononie ex peſte. ꝓ vt eius diſcipulus iohannes calderini meminit in. c. noſtra de cohabitatione cle. ꝛ mulierum

Cynus piſtorienſis ex nobili ſinibaldoꝝ familia nat⁹ diui auditor ꝛ p̄dicti iohānis andree amiciſſimus. ciuilis iuris p̄ſtantiſſimis ſui ſeculi doctor ꝑ id temp⁹ lecturā ꝓutilem ſuꝑ codice caſtigata ꝛ accurata doctrina cōſcripſit. atqꝫ ſuꝑ primo digeſti veteris ꝑte vſqꝫ ad ti. Si ex noxali cā agit̄. Et in ſcd̄a ꝑte ſuꝑ titulo de re. cre. Suꝑ reliquas aūt ꝑtes ꝑ viā additionū cōpoſuit

Oldradū aūt de laude conſiſtorialē aduocatū diui diſcipulū ꝛ iohannis andree familiarē doctrina legū et moribus optimis inſignē ꝑ ipm tempus floruiſſe conſtat. Qui ꝛ ipe in iure ciuili poſt ſe multas reliquit lecturas ꝛ conſilioꝝ ꝑegregium opus.

Johannes calderini ciuis bononienſis iohannis andree p̄cipus filius ꝛ diſcipulus eruditione ꝛ ſanctimonia inſignis. ꝛ ipe ꝑ idē tempus pontificiū ius tū legendo. diſputando atqꝫ ſcribendo plurimū illuſtrauit. eo ꝙ ipius in decretalibus plurimi extēt ꝯmentarij ac ꝯſilioꝝ in ea facultate ꝑegregium opus.

Johannes de monte villa

Johannes mandeuia qui a ceteris de monte villa appellat̄ nominatiſſim⁹ doctor medicine fuit. ac miles ſiue eques armatus natione anglic⁹. hic magnā partem orbis terre peregrinando ꝑagrauit. ꝛ maximus orbis circulator mirabilia mundi. p̄cipue aſie ꝛ indie varijs linguis ad oblectationes ꝑſcripſit. ꝛ ꝑ hec tempora felici fine quieuit.

Franciſcus maronus ordinis minoꝝ theologus doctiſſimus ꝛ ipe eodem tēpore multa opuſcula ad xp̄ianā religionē ꝑtinētia edidit. ꝛ qꝫ maxime in ſacris codicibus poſtillas memoratu dignas compoſuit.

Michael de ceſena ordinis minoꝝ generalis miniſter hiſdem temporibus cū ſuꝑ ezechielem ꝛ ſuꝑ ſententiaꝝ librum ꝑpulchre ſcripſit. a iohanne pontifice errore quodam notatus generalatus officio p̄uatus. dixit eñ xp̄m ac diſcipulos nil priuatim habuiſſe. ipe tamen ſcriptis ꝛ rationibus ſe innocentem oſtendit. ꝛ propterea ſuis ſcriptis in iohannem pontificem plurimū inuectus eſt.

Bellum atrociſſimum inter philippum regem francie ⁊ eduardū regem anglie initiū ſumpſit. philippꝰ
cēn francoꝝ rex triū regum frater ſcꝫ ludouici philippi ⁊ caroli patruelis regnare francis anno.1328.
cepit ⁊.xxij.annis regnauit.hic cum eduardo angloꝝ rege ſepe pugnauit.a quo etiā ſepius victꝰ fuit. et cū
multa ꝑdidiſſet tñ vienenſium principatum emit ⁊ regno ſuo adiecit.Benedictus ꝗꝫ.xij.componere itē pa
cem inter philippū francie ⁊ eduardum anglie regem ſepe tentauit ꝑ legatos ac fruſtra.qui maximis cladi-
bus ꝯſepiſſime inter ſe concertarūt.nā eduardi claſſis ſupra ſcluſas nō lōge a portu flandrie tanta vi cū gal
lis dimicauit ⁊ vicit vt ad trigintatria milia galloꝝ vna pugna interſecta referant.Et vt alij habent tantus
effuſus eſt ſanguis vt mare flandrenſe ſanguine tinctū videretur,

Franciſcus petrarcha

Franciſcus petrarcha natione etruſcus.Florentinus origine.ex antiqua fami
lia honeſtiſqꝫ ꝑntibꝰ fuit.qbꝰ p̄ria pulſis vt ea ciuitas factioſa arecij i exilio
natꝰ eſt. Anno huiꝰ etatis.1304.die lune ad aurorē kalend. auguſti. ingenio vo
ſublimi ⁊ ad omne bonū ⁊ ſalubre ſtudiū apto.ſ ad moralē p̄cipue philoſophiā
et ad poeticam prono.corpus iuueni nō magnaꝝ viriū obtigit ſ dextreitatis exi-
mie.forma illi elegans fuit ⁊ maieſtas quedā ingenita.ſtatura mediocris aut pau
lo ſuperior.plena facies.rotundiora membra ⁊ in ſenectute ad craſſitudinē corpꝰ
vergens.colore erat viuido inter candidū ſubnigrū ⁊ viſu ꝑlongū tempus acerri
mo ita vt ad.lx.annū minutiſſimas quaſcꝫ lr̄as ſine adminiculo legeret.ſaniſſimū
ꝑ omnem vitam corpus habuit p̄terqꝫ in extrema ſenectute. Is arecij natus ꝑmū
vite annum nec integrū ibidem egit.ſex ſequentes anchiſe in rure paterno reuoca
ta ab exilio genitrice.octauū piſis.ac deinceps in gallia tranſalpina ad leuā rho-
dani in vrbe cui auenio nomen eſt.ibi puericiam ſub parentibus egit.primas lit-
teras aggreſſus in corpentoras vbi liberales artes didicit.inde ſtudio legū nō ſponte addictus quadrien-
nio in monte peſſulano.triennio bononie fuit.pater audiens negligenter cū iuris ſtudium ſequi.poetas co
lere ⁊ i eo negotio delectari tandem ſuo arbitrio eū reddidit.inde poeta inſignis ⁊ orator facundiſſimꝰ eua
ſit. Poſt hec gallias ⁊ germaniam ꝑagrauit in qua pariſius vrbem ⁊ plura regna vidit.inde reuerſus Ro-
mam a ſtephano de calumpna in multo honore habitus.vbi in capitolio a ſenatu approbante roberto ſici-
lie rege laurea corona inſignitus ē. Poſt hec auinionē redijt ⁊ in valle ꝑ exigua amena q̄ clauſa dr̄ buccolicū
carmen ſcripſit.⁊ vite ſolitarie duos libros. Neapolim deinde accedens ad robertū ⁊ verone cū dn̄s de la
ſcala verſatꝰ vbiqꝫ carꝰ.iacobi de carraria beniuolētiā adeptꝰ.patauinū veniēs ⁊ a venetꝭ cū magnis bono
ribus accitus.tandem in agro patauino arquade rure montano ſedem fixit vbi meditando ſcribēdo tempꝰ
contriuit. Poſtremo labore confectus anno dn̄i.1374.apopleticus ſanctā xp̄o reddidit animam.corpꝰ ibi
dem in ſepulchro marmoreo quatuor columnis ſuſtentato ſepultum fuit. Uixit aūt.70.annis vna minus
die.vir omnibus ſeculis admirandus.a quo eloquencie ſtudia excitata ſunt.ſcripſit etiā de remedio vtriuſ-
qꝫ fortune.de ſecreto conſlictu curaꝝ ſuarum.de ignorantia ſui ⁊ aliorum.epiſtolaꝝ duo volumina. librum
rerum memorandaꝝ.affricā ⁊ materna lingua librū ſanctoꝝ ⁊ triūphoꝝ ⁊ pleraqꝫ alia.

S.yuo doctor

Yuo natione brito eruditiſſimus iuris cōſultus ꝑ hec tp̄a p̄ter doctrinā ⁊ ſin
gularem eloquentiā quibus egregie inſignitus erat mira etiam pietate ac mi
ſericordia in pauperes vſus.celeberrimus habitus.angelica eīn floruit continē-
tia ⁊ vitam ſuam a vino ⁊ a carnium eſu penitus alienam reddidit.corpus cilitio
operuit. ieiunijs ⁊ orationibus diſciplinas vigiliaſqꝫ admiſcebat. nudam ꝓ cu-
bili terram luteam.rigidum ſaxum ꝓ ceruicali.ſacrum biblie volumen quod ſibi
comitem elegerat capiti adaptabat.ſuamqꝫ omnem cum pauperibus quos ꝓcu-
rando ꝓtegebat conuerſationem duxit humilimā.patrimoniū amplū cū haberet
ſpem in deo collocans pauperꝝ ⁊ orphanoꝝ ac viduarum cauſas ꝓ virili ſemꝑ tu-
eri voluit. Hic igiẜ almificus yuo aduocatorum oīm lucerna condignam laboris
ſui mercedem a dn̄o percepit.quo mortuo cū crebris fulgeret miraculis inter ſan
ctos aggregari meruit.vnde eius feſtū ſexto kalend.ſeptembris celebrari iuſſum
fuit. Et de eo ſcribiẜ.yuo pater legum cuſtos ꝓtector ⁊ amplum egregiumqꝫ de
cus cui ſe debere fatentur. Iura tuo totiens debellata fauore.Aptus eras iuſtas miſeroꝝ ſumere cauſas.

Gonzagorum regni principium

Ludouicus gonzaga vir animo ⁊ virtutibus p̄ſtans atqꝫ p̄clarus his annis quadā calliditate atqꝫ pru
dentia mantue vrbis principatum paſſerino bonacoſſo ademit ⁊ in ſe ſuoſqꝫ ſucceſſores vſqꝫ in hodi
ernū diē tranſtulit. Paſſerinus ipſe ⁊ ſui p̄deceſſores ipm̄ p̄cipatū per annos multos poſſidere. ſed diſſen
ſionum factionibus ſubortis adeo mos inoleuit vt cuiqꝫ factioſo liceret ciuitatum principatꝰ occupare. In
de pontifices romani ⁊ imꝑatores ꝓpter egregias huius p̄clari familie virtutes ipām vrbem ⁊ principatū
eiſdem confirmarunt. Quis quidem ſcribant gonzagas non factione ſed cōmuni populorum delectione vr-
bis dominatum obtinuiſſe.qui ex theutonibus fuere ciues qui mantuam incoluerunt,

Ottomannus

Ottomannoꝛum turchoꝛum regni principium

Turchi ottomanni ab ottomanno eorum pꝛimo pꝛincipe nuncupati. q̄ noſtris temporibus totam ferme aſiam minorem ⁊ greciam partim armis partim ſe-ditionibus ſibi ſubdiderunt. tempeſtate hac adhuc iohanne pontifice p̄dicto p̄ſu-lante ab ottomanno quodam turcho exigui cenſus ⁊ obſcuri principia ſumpſere. a quo poſtea Ottomanni turchi appellati ſunt. Hic pꝛimus turchorum rex. orta īter turchoꝛum pꝛincipes ſeditione auctoritatem breui ⁊ nomen adeptus eſt tempore. vꝛbes ⁊ oppida nō pauca partim vi partim deditione in ſuam poteſtatem recepit. qui moꝛiens oꝛchanes filius ſucceſſit. qui rem inchoatam a patre longe lateqꝫ ꝓpa-gauit. quem ſecutus amurates filius duobus de grecoꝝ imperio diſcrepantibꝰ ab altero qui ſuperari timebat in auxilium accerſitus conſulto bellū ꝓtrahens vbi am-bo conſumptis viribus fractos aīaduertit in eos arma conuertit ⁊ plurimū grecie ſi-bi ſubiecit. Is vita functus duos reliquit filios ſolomanū ⁊ pazaitem. ſolomāno ex-tincto res vniuerſa ad pazaitem deducta eſt. qui priuſqꝫ a Tamerlane caperetur res magnas in grecia geſſit. dimiſſus nil dignum egit ⁊ inglorius apud aſiaꝫ obijt. cu-ius filij complures. quoꝝ pꝛimus calopinus natu maioꝛ quintus rex regnum poſt patrem obtinuit. cui vita functo Oꝛcani filio tenella etate adoleſcentulo relicto. Is quoꝛundam pꝛincipum auxilio ad regnū deuenit. qui paulopoſt a moiſe patruo ex-tinctus fuit. ⁊ non multo poſt ⁊ ipe patruus nullo ſupſtite filio deceſſit. quem mahu-methes frater tercius ex pazaite filius ſubſecutus. rex ſextus regnū obtinens. magnas res in europa geſſit turchoꝝ regulos vi atqꝫ armis oppꝛeſſos regnis exuit. ipoqꝫ moꝛtuo amuratem filium dimiſit herede. qui muſtapham patruū ſupatū ⁊ interemptū victoꝛ vniuerſum regnum obtinuit. Hic mahumetum habuit filiū virū pꝛeclariſſimum. qui duo imperia ⁊ duodecim regna acquiſita ſuo adiecit dominio. de quo infra fiet mē-tio. hicqꝫ deficiens pazaitem pꝛimogenitum impatoꝛem adhuc extantē dimiſit. hec ē ottomannoꝝ ꝓgenies et oꝛigo. adeo qꝫ turchoꝝ nomen auctum eſt vt q̄ olim aſia vocabat̄ nūc turchiā vocitēt. a turchis eīm vniuer-ſa poſſidetur.

Odericus oꝛ. minoꝝ

Odericus vir ſanctus de oꝛdine minorum in aſia ⁊ india euangelizando diſcur-rit miraculis clarus. ⁊ quatuoꝛ ſanctorum martiruꝫ coꝛpoꝛa de ciuitate hoꝛ-mes tranſtulit ꝑ mare ad ſuperioꝛem indiam in ciuitatem carram nō ſine miracu-lis. ⁊ deſcripſit peregrinationem ſuam.

Bartholomeus natione piſanus oꝛdinis p̄dicatoꝛum theologꝰ ⁊ inſignis de-cretoꝛum doctoꝛ ꝑ hoc ipm tempus piſis floꝛuit ⁊ multa laude digna com-poſuit. Inter que ꝓutile opus ⁊ quaſi diuinū ad cōfeſſorum inſtructionē edidit qḋ ſumā piſanā ſeu magiſtrucia appellauit. eā eīm (ipo referēte) ꝑfecit anno dn̄i. 1338

Albertum brixianū eiuſdem ꝓfeſſionis ⁊ litterature licet maioꝛis ſanctimonie virum cum eodem claruiſſe ⁊ miraculis floꝛuiſſe tradunt. qui p̄ter ſanctita-tem maximam ⁊ ipe ſummā celebrē de caſibꝰ cōpoſuit. cui aliqn̄ beatū auguſtinū cum beato tho. aquinate apparuiſſe tradunt. eiqꝫ dixiſſe thomas. mihi par eſt in gloꝛia virginali ſed in immundicia coꝛdis pꝛioꝛ.

Ludolphꝰ carthuſiēſis

Ludolphus alemanus oꝛdinis carthuſienſium pꝛioꝛ argentinenſis vir doctrina et moꝛum ſanctitate cōſpicuus. hac ipa tempeſtate ꝑoptime vitam dn̄i nr̄i ihe-ſu xp̄i egregio volumine. ⁊ quodā celeſti artificio. imo pocius diuina reuelatione qꝫ ſtudio fabꝛicauit. in quo certe ſe oſtendit venerabilem virum ⁊ oīm rerum tam diui-narū qꝫ humanarū. ⁊ potiſſimū ipius iheſu xp̄i vite ꝓut potuit hoī eē poſſibile ple-niſſimā habuiſſe notitiā. alia qꝫ laude digna hic deuotꝰ atqꝫ venerandus pr̄ edidit.

Thomā de argentina oꝛdinis heremitarū generalē eo tp̄e floꝛuiſſe ferūt. q̄ ſup q̄-tuoꝛ ſententiarū libꝛis ⁊ ipe cōmentaria digniſſima edidit. quibꝰ ſcolaſtici in germania maxime vtunt̄. Cū plurimum alioꝛum ſcriptis p̄ſtare cenſeantur. etiā cō-ſtitutiones oꝛdinis in foꝛmam redegit.

Ubertinus carrarienſis

Ubertinꝰ carrariēſis marſilij patruelis hoc anno iure gentiū ex ipius marſilij teſtamento padue domina-tum ſuſcipiens regnauit annis ſex. Huuc cum maſtinꝰ ve-ronenſis pꝛinceps magnis affeciſſet cladibus tandem la-ceſſitus eidem vꝛbem tradidit. quia venetis ⁊ luchino vicecomite ꝓcurantibus pax cōfecta eſt ⁊ vbertino ciuitas reddita. quem ſtatim benedictus potifex ap̄lica ⁊ im-periali auctoꝛitate ipm in eā cōfirmauit. ⁊ deinceps quo ad vixit ipam in pace poſ-ſedit. ipo deniqꝫ moꝛtuo cum Marſilius eius filius ſucceſſiſſet. eodē anno a iacobo vbertini patruele cōſpiratione facta interfectus fuit. ⁊ ipe pꝛimatū vꝛbis ſuſcepit.

Aſtefanum de aſt ciſalpine gallie ciuitatem oꝛdinis minoꝛuꝫ omni doctrina ex-cellentiſſimum ꝓfeſſum hiſdem tempoꝛibus celebꝛem ac p̄clariſſimam ſum-mam tam in theologia qꝫ in legibus edidiſſe tradunt.

Linea ſummorū pontifici

Clemens ſextus

Innocentius ſextus

Anno mundi.6542. Anno xpi.1343.

Clemens ſextus patria lemonicenſis.petrus antea vocatus. primo mona
chus deinde archieps rothomagenſis. Poſtremo nonis maij milleſimo
tricenteſimo quadrageſimo ſecundo pontifex auenione creatus eſt. Fuit autem
vir multe doctrine compoſiteqꝫ eloquentie. liberalis in omnes ꝛ ꝑhumanus.
q̄ primo anno pōtificatus ſui octo p̄ſbiteros cardinales creat.diaconos duos.
ſcꝫ fratrem ſuum monachum tullenſis ꝓfeſſionis ꝛ gulielmū ex ſorore nepotē
Verū cum intelligeret totam italiam in tumults eſſe ſolos luchinum ꝛ iohannē
vicecomites vicarios inſubꝛie confirmauit.De reliquis italie principibus nul
la mentione habita.exiſtimabat eñ ſolos vicecomites ludouico bauaro reſiſte/
re poſſe in italiā(vt ipe p̄dicabat)deſcenſuro.atqꝫ etiā tridentū vſqꝫ ꝑuenit. qui
viciſſim vt par pari pontifici redderet in ditione eccleſiaſtici multos vicarios im
periali auctoritate confirmauit.Que quidē verſucia malis(vt aiūt) amb⁹ in pō
tificem relata ſucceſſores in hanc diem ſuos multis ac pene ꝑpetuis incomodis
turbinibuſqꝫ agitauit. Johannes eñ de vico vrbis rome p̄fectus nōnulla in vi
terbienſium finibus paterna poſſidens hereditate vicarius in viterbio imꝑial
eſt factus.Eo deniqꝫ titulo galeotus maleteſta ꝛ fratres arimini ī romādiola pi-
ſauri faniqꝫ in marchia anchonitana.Antonius ferretanus vrbini diolfus ꝛ ita
in alijs pleriſqꝫ locis dn̄os confirmauit.Clemens aūt pontifex quoſdā cardina
les ex auinione romam miſit qui ſtatum vrbis cōponentes petrū ſarā colūnen-
ſem ꝛ iohannem vrſi filium ſenatores declararūt.ꝛ nicolaus rencij public⁹ ſcri
ba qui ſtatum vrbis in ſuam poteſtatem redegerat.deinde ſeptimo menſe muta
ta veſte ad carolum in bohemiā ꝓficiſcit̃.quē clemens pontifex ob multaꝝ lin-
guaꝝ periciā in ludouici contumeliam ab electorib⁹ in ceſarē deſignari fecerat
ab eo auinionem miſſus pontifici dono dat̃. Poſtremo clemens in omnibus
boni paſtoris officio functus Anno dn̄i.1352.pontificatus ſui anno decimo.
menſe ſeptimo die vigeſimooctauo mortuus auenione ſepelitur. adhibita ho-
neſta funeris pompa.

Iubileus annus petentibus romanis vt quemadmodū bonifacius octauus olim conceſſerat vt centeſi-
mo q̄z anno(quod ſeculū antiqui appellabant vnde ludi ſeculares appellati ſunt)plenam peccatoꝝ om
nium remiſſionem viſitantibus limina aplo꜠ petri ꝛ pauli quinq̄geſimo q̄z anno id facere libenter annuit
Cū dicerent etatem hominū iubileum illū centum annoꝝ attingere non poſſe.Clemens igit̃ ſextus ad qui/
quēnariū numerū reduxit.qui eſt ꝓpꝛie iubilei numerus.Cū aūt annus aduenerat iubile⁹ tantā rome preſ-
ſuram potius q̄z frequentiā populoꝝ petrarcha qui interfuit fuiſſe refert vt nihil obfuiſſe peſtem appareat.
ſed ex omni europa xpianū ꝓfeſſa nomen illa ꝯfluebat diebus ſingulis multitudo.

Eodemqꝫ anno mediolani peſtem ſolito maiori continuaſſe petrarcha aſſerit. nam peſtis adeo triennio
totam italiam peruagata eſt vt vix decimus quiſqꝫ ex milleſimo homine ſupſuerit.nec id quidem miꝝ
cū ob iubileū contagione hominū ꝛ multitudine vndiqꝫ romā cōmigratū ſqualore ſitu pedore oīa inficeret̃

Innocentius ſextus papa patria lemonicenſis ſtephanus antea vocatus pontificij ciuiliſqꝫ iuris vir con
ſultiſſimus. ꝓcurator primo.mox eps claramōtanus.deinde cardinalis.pontifex tandem dum erat ſa-
lutis ann⁹ a quinquageſimo ſecundus terdecieſqꝫ centenus. Fuit aūt vir integerrime vite magneqꝫ conſtā-
tie ꝛ ſeueritatis.qui eccīaſtica beneficia nō niſi ꝓbatiſſimis ſacerdotibus tū vita tum doctrina dedit. Poſt
coronationem illico ſtatuit vt omnes p̄lati omneſqꝫ qui beneficia habebāt ad eccīas ſuas ſub anathematis
pena ꝓficiſcerent̃.dicebat eñ oues paſcuas a ꝓprio paſtore nō a mercēnario cuſtodiri debere. Impenſam
quoqꝫ domeſticam que magna erat imminuit.familiam ſuam ad certum ꝛ honeſtum redigens numerum.
viroꝝ ꝓbatiſſimoꝝ. Idem vt facerent cardinales acerrimo edicto mandauit.Auditoribus p̄terea ſacri pal-
lacij ſolaria inſtituit.ne muneribus corrumpi in decernendis litibus ob inopiam poſſent.Hic in victu par/
cus eſt habitus.in ſumptu bellico largiſſimus.dū bello repetit que a tyrannis ſuperioribus temporibus oc
cupata fuerant. Iſqꝫ cum curiā purgaſſet p̄latis in ea diſſidentibus quos ad ſuas queqꝫ eccīas ire iuſſit.ni
hil duxit antiquius quā legatum in ytaliam mittere.a quo vrbes ꝛ ꝓuincie iuris eccīe tyrannis vi deturba
tur reciperent̃.Legatuſqꝫ fuit egidius de gēte carilla nobili in hiſpanis ſabinoꝝ eps cardinalis vir quo ad
vires ꝛ potentatū licuit.Traiano Hadriano ꝛ theodoſio virtute equiꝑand⁹.quos principes hiſpanici ro-
mane reip.potentiſſimos pridem ſaluberrimoſqꝫ dederat.omnia vere oppida breui recepit que tyranni oc
cupauerant. Huius pontificis ſuaſione ꝛ prudentia inter genuenſes ꝛ venetos deniqꝫ fedus initum eſt. ac
inter piſanos ꝛ florentinos pacem compoſuit tumultuante potiſſimū ciuitate romana in creandis ſenatori/
bus diſcordiam optime ſedauit.externo ſenatore ad vrbem miſſo.Erat aūt maxime intentus abolēdo bel/
lo quod inter anglos ꝛ gallos gerebat̃.parare ꝛ claſſem contra hoſtes xpiani nominis conſtituerat. In tā
tis vero animi ꝑturbationibus afflictatus innocentius pontificatus ſui anno nono menſe octauo die ſexto
morit̃ ꝛ in monaſterio diui andree carthuſieſiū ordinis qd ipe extra auinionē ꝓprijs īpenſis extruxerat et
dotauerat ſepultus eſt.

Linia imperatorum ro.
Carolus quartus

Carolus eius nois quartus iohannis regis bohemie filius ⁊ heinrici imperatoris nepos anno ſalutis milleſimo tricenteſimo q̄drageſimoſeptimo. iubente cū clemente ſexto pontifice in lodouici dedecus ⁊ depoſitionem in ceſareqꝫ eū ſecerat declarari. ab electoribus imperator deſignatus imperauit annis .32. Uir multarum linguarum ⁊ lrarum peritiſſimus iuſtuſqꝫ ⁊ rectus ac timens deū. bonos diligens ⁊ malos ſceleratoſqꝫ odio habens. Is ob iuſtitiam nōnullas leges condidit que adhuc extant ⁊ caroline nuncupant. Is viuente patre aduerſus tartaros feliciter dimicauit. Ciuitates lombardie a patre acceptas armis tutatus eſt. pugnauit adoleſcens cū veronenſibus eoſqꝫ prelio fudit. in ea pugna bis equo deiectus nō dubitauit tercio conſcendere facinoraqꝫ fortiſſimi militis edere. Nomen huic carolo in baptiſmate wenceſlaus fuit. quod in confirmatione a carolo francorum rege mutatū eſt. apud quē pueritie rudimenta peregit. Fuitqꝫ carolus vir magnorum operum. qui regnū bohemie tū religionis cultu tū legum ac bonorum morum diſciplina illuſtrauit. Nam ſcola liberaliū artiū ab eo in praga erecta ē. Noua ciuitas menibus cincta. pallaciū regium magnificentiſſime extedificatum. monaſteria multa fundata. arces conſtructe admirabiles. pax toti regno tradita. Adeptus imperiū rurſus italiam ingreſſus. Traxerat carolus rex diuturnā mantue moram. cuius preſentie timor vicecomites contra ac ille expectauerat concordes effecerat. quare ad ſolā anhelans coronationem ſocios belli de lombardis cū vicecomitibus per inducias quietos reddidit ⁊ mediolanū delatus ferrea de more corona inſignitus eſt. Inde romam petiturus ſubſtitit in piſanos receptuſqꝫ in vrbem factioſos vtriuſqꝫ partis a quibus introductus erat pari ingratitudīe depreſſit. Seneſes illico ſeſe illi abſqꝫ vllo federe permiſerunt. pariter volaterani. pariter miniatenſes fecere. nec abeē poterat quin florentini iugum fuerint accepturi. Tandē peruenit romā carolus ⁊ a duobus cardinalibus quos ea de cauſa innocentius papa miſerat coronatus eſt. gibellinis qui iampridē florentia exulauerant eiectis. guelfos in ſuū locum reſtituit. longobardos in poteſtatem accepit. Reliquis ethrurie partibus pro ſuo arbitrio leges dedit. Coronatus itaqꝫ rome magnifico apparatu nouatores rerum qui aduerſus eccl̄iam ſentiebant romano pontifici iudicandos tradidit. Primis igitur quatuor innocentij pontificatus annis carolus imperator bis (de quibus diximus) per ytaliam geſtis rebus rome coronatus in ethruriā. inde in lombardiā. moxqꝫ in germaniā rediit. Iohanni deinde fratri ſuo morauiam poſſidendā conceſſit. viſegradum nouis muris ac propugnaculis cōmuniuit. Corpus ſancti viti detulit pragam. pontem multanie qui exundationibus corruerat in praga reſtaurauit. Eccleſiam pragenſem ad metropoliticū decus erexit. Cū antea maguntino pontifici ſubiecta eſſet. Clarus profecto imperator niſi vt aliqui ſcribunt bohemici regni gloriam magis q̄ Romani imperij queſiuiſſet. ⁊ wenceſlaū ex filijs ſuis natu maiorem imperio ſibi ſucceſſorem adhuc viuens ordinare conatus eſt. Idqꝫ pecunia. nā cum principes electores haud facile ad eam rem trahi poſſet. qd virtute obtinere nō potuit precio comparauit. Promiſſis cuilibet electori centum milibus aureis. quos cū repreſentare nō poſſet publico illis romane rei p. vectigalia obligauit perpetuū imperio malum. Nec poſt hec extollere caput imperium potuit. Carolus aūt cū omnem ferme etatem vltro citroqꝫ ex ytalia in germaniā eundo ⁊ redeūdo conſumpſiſſet. Tandem etate iam grandeuus ſaluti proprie conſulens wenceſlaū filiū vt premiſſum eſt Anno dn̄i. 1370. ceſarem faciens imperij ſucceſſorem ſibi delegit. ac ſic cū patre filius imperauit annis octo. Poſtremo carolus imperator cum pleraqꝫ glorioſiſſime in imperio geſſit anno. 1378. hūana functus vita deceſſit

Guntherus comes de ſwartzeburg

Guntherus comes de ſwartzeburg vir magnanimus fauore quorundam electorum. vel electione principū carolo quarto romanorum imperatori ſeſe oppoſuit. ſcribens nominanſqꝫ ſe romanorum imperatorē. qui collectis copijs cū bella acriter contra carolum regem bohemie agitaret. ⁊ nec prece nec terroribus flecti poſſet ſumpto veneno mortem obijt. In qua re ſuſpectum carolum per quendā phiſicum habuerunt. quo mortuo nullo reſiſtente Carolus quiete regnum gubernauit.

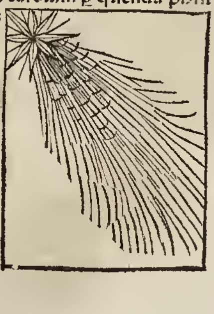

Cometes anno. 1351. ſub ſeptentrione decembrio menſe apparuit. quo extincto ſtatim graues ventorum eſtus ſubſecuti ſunt. ⁊ celeſtis trabs prope ardente parte per celum labi viſa eſt. Scribūtqꝫ ante pontificis Innocentij ſexti mortem tantam ſolis defectionem factam eſſe q̄ntam nunq̄ antea. viſum itaqꝫ omnibus eſt tante mortis planetam etiam ſigna aliqua dediſſe.

Ingens q̄qꝫ vapor magnitudine horribili boreali mouens regione magno aſpicientiū terrore. per celum dilapſus eſt ⁊ beſtiolas multiplicato numero in oriēte e celo tradidiſſe ferunt.

Praga caput regni bohemie ciuitas ꝑmaxima. Cuius deſcriptio ob vetuſtatem merito dudum poſita fu
iſſet. Uerum carolus quartus impator tam magnifica in ea peregit vt poſt geſta ſua de ea mentio fiat.
Cū ⁊ in ceteris vrbibus tempus antiquitatis ac originis non ſemꝑ obſeruatum fuit. At praga (vt bohemi-
ce narrant hiſtorie) poſt tempora abrahe initium habuit. regum pontificumqꝫ honeſta ſedes. Tres in parteſ
diuiſa quibus nomina indiderunt. paruam pragam. veterem ac nouam. parua ſiniſtrum latus multanie flu/
minis occupat colliqꝫ cōiūgit. In quo ſita eſt regia ⁊ ſancti viti pontificale auguſtumqꝫ templū. Uetus pra
ga in plano iacet vniuerſa magnificis operibus adornata. Inter que p̄torium ⁊ forum ⁊ letā curiā ⁊ collegi
um imperatoris caroli mirificis efferunt laudibꝰ. Jungit aūt minori prage lapideo ponte quatuor ⁊ vigin
ti arcuū. Nouā ciuitatē a veteri foſſa diſtinguit ꝓfunda. ⁊ vtrinqꝫ muro munita. Hec quoqꝫ ciuitas ampla ē
ad colles vſqꝫ ꝓtendit. quoꝝ alterū ſancti caroli. alterū ſancte katherine appellant. terciū vicegradū in arcis
modū exedificatum. vbi ⁊ collegium eſt. Eſt aūt hec ciuitas inſignis in ꝓuincia bohemie. que porcio germa
nie eſt. aquilonis flatibus tota ferme expoſita. Formam eius rotundam tradunt. cuius diametrum triū dieꝝ
itinere expedito patet. ſilua vniuerſam claudit. irrigat pluribus fluminibus ſed cunctos multauia excedit.
que metropolim regni pragam influit. De nomīe ciuitatis cū diſceptaretur iuſſit libuſſa ex artificiabus qui
primo occurrerit rogari quid ageret. ac ex primo eius verbo vocari oppidum. interrogatus faber lignariuſ
quiſpiam. limen ſe agere dixit. qđ bohemice ꝓha dicit. indeqꝫ nomen vrbi datū. ꝭ corrupto vocabulo po-
ſtea pragā dixere. In hac prouincia aliquo tp̄e amazonice femine regnandi cupidine ducte dominiū habue
runt. Poſtea duces vſqꝫ ad primū regē vratiſlaū gubernarunt. qui. vi. ⁊. lxxx. ſupra mille ab ortu ſaluatoriſ
xp̄i apud magūtiā in ꝯcilio principū ab impatore heinrico eiꝰ nōis q̄nto rex declaratꝰ fuit. morauoꝝ reḡ qđ
p̄us extictū fuit in bohemiā trāſlato. ſleſia. luſacia. morauia bohemoꝝ īperio adiecte. Gilbertꝰ treueroꝝ ar/
chiep̄s cū eo pragā miſſꝰ q̄ corā ꝓuīcialibꝰ regē īungat regalibꝰ qꝫ adornet īſignibꝰ. In eodē āno fctū accla

mante populo Vratiſlao regi ſalus honor atq; victoria. Is vratiſlaus indulgente alexandro papa tercio natione ſenenſi collegiū canonicoꝝ regulariū in arce pragenſi erexit. in qua dum res agitur diuina non ꝓpoſitus tantū ſed decanus ⁊ ſacerdos diaconuſq; ⁊ ſubdiaconus rem diuinam facientes epiſcopalibus ornamentis vtuntur. Et ꝓpoſitus quidē cancellarius regni appellatus principis honore defungitur. Poſt vratiſlaū primū regē pluribus annis interregnū fuiſſe ferūt. nō regis noīe ſed ducis tantū vſos. ⁊ vlatiſlaū vno loco vratiſlao natū ab imperatore friderico primo ſibi ⁊ poſteris regiā dignitatem obtinuiſſe ſcribunt. qui pontē ſup multauiam qua vetus praga minori iungeretur magni operis edificauit. quē ratiſponenſi ꝓferunt in quatuor ⁊ .xx. arcos vt diximus protenſum. Deinde viricus qui carinthioꝝ principatum tenebat cū virili ſobole careret accepta ex othocaro rege bohemie pecuniā carinthiā illi carniolā. marchiā ſclauonicam ⁊ portū naonis tradidit. Tempore poſtremo caroli quarti imperatoris in maxima potentia ⁊ gloria fuit ⁊ augmentū mirabile accepit vt ꝓmiſſum eſt. Nullū eīn regnū tota europa tā frequentibus. tam auguſtis. tam ornatis templis dotatum fuiſſe quā bohemicū reor. Templa in celum erecta longitudie atq; amplitudine mirabili fornicibus tegebantur lapideis. Altaria in ſublime poſita auro ⁊ argento quo ſanctoꝝ reliquie tegebantur onuſta. Sacerdotum veſtes margaritis tecte. ornatus omnis diues. ꝑcioſiſſima ſupellex. feneſtre alte atq; ampliſſime. cōſpicuo vitro ⁊ admirabili opere lucē ꝑbebant. neq; hec tantū in oppidis atq; vrbibus ſed in villis quoq; admirari licebat. Fuerat inter cetera monaſteriū aule regie apud rippam multauie qua miſa fluuius illi iungitur ſitū in quo regū corpa condebantur ſingularis excellentie. nā ꝑter edem magni ⁊ memorabilis operis amplū dormitoriū. ceteraſq; officinas monachoꝝ magnifice conſtructas quadrata porticus fuit. que nō paruū concluſit ortū. ambitū vocauere. In huius lateribus vetus nouūq; teſtamentū ab initio geneſis vſq; ad apocalipſim Johannis lr̄is maiuſculis in tabulis ſcriptum ꝯtinebatur. notis quo altius irent paulatim creſcentibus ita vt aſummo vſq; deorſum facilis lectio preberetur. Flos igr̄ dulcoris Bohemia dicebatur. que olim inter principes atq; reges dulciſſimam redolebat ſuauitatem. Nunc (volente fortuna) apud futuros ſaporē fetidū habet. faxit deus vt ꝑori redolentie atq; ſplendori par fiat. Eius hiſtoria ⁊ regum geſta papa pius ſecundus in hiſtoria bohemica diſertiſſime proſequitur.

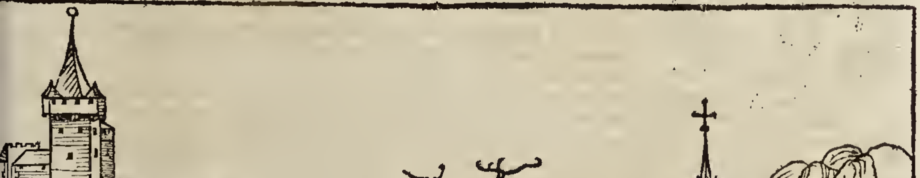

Calamitoſa gens hebreorū in oppido baioarie nōĩe deckendorff ſito in littore danubij anno dñi.1337. maieſtatē ihe ſu xp̄i ĩ diuiniſſimo ſacramẽto nūmmodū ↄtēpſit τ religionem noſtrā illuſit. Id p⁹ varias punctiones in fornace ignis poſuerāt illeſum tñ ab igne māſit. in incude q̄z malleis ꝑcuſſerūt. Qua re (diuino nutu) cognita prefectus oppidi hartmann⁹ de degēberg cū ciuibus oppidi iudeoꝝ dom⁹ inuaſerunt. nō ſexui. nō etati parcentes veritate cognita debitꝭ penis afflixerūt τ neci dederūt. Sacramētū obſeruatū in ecclīa ſepulchri dñi miraculis varijs ĩ eo oppido honoratur.

Iudei q̄z oēs qui in germania erāt deinde anno dñi.1348. ſeq̄nti videlicet tp̄e ↄbuſti ſunt. eo q̄ omnis regionis puteos intoxicare fuerūt annixi vt multi eoꝝ ↄfeſſi ſunt. perijſſe aliq̄t milia ferunt.

Locuſte ac beſtiole innumerabiles multiplicato numero ab oriente in occidentem inſtar denſe nubis celū obducentes vaſtarunt. herbas τ omnes fruct⁹ terre. q̄rū corruptione τ fetore execrabil' peſtelētia ſbſecuta ē

Peſtis lugubris τ miſeranda hoc anno.1348. incepit τ p tres annos p totū pene orbē debaccata eſt. q̄ p̄mo in aſiā apd̄ indos ob eaſdē beſtiolas incipiens paſſim p ꝓuincias irrepens vſq̄z in brittannos. Per mare igit' anno ſequēti irrepēs regna ytalie. poſtea francie τ britannie. demū germanie ꝓuincias τ hungarie ſua ↄtagione infecit. adeoq̄z deſeuit apud omnes gentes vt vix decimuſ quiſq̄z ex milleſimo hoīe ſupfuerit. In alijs bus locis vix tercia ps hoīm remaneret. τ pleraq̄z loca nedū campeſtria. verū arces. oppida τ vrbes ꝓſus derelicta ſunt ac in ſolitudinem redacta

Huic calamitati augmentum dediſſe iudeos in fontium intoxicatione nonnulli arbitrati ſunt.

Gerhardus ordinis heremitarum

Gerhardū ſenēſem ordīs heremitaꝝ diui auguſtini ſacraꝝ lr̄aꝝ clariſſimū interpretem hac ip̄a tempeſtate admodū ſenē obijſſe tradūt. virū vtiq̄z ingenij eminētiſſimū τ btī Egidij ro. imitatorē p̄cipuū. q̄ cū eſſet in ſacra theologia doctus ſup primū ſententiaꝝ accuratiſſime ſcripſit. Deinde tractatus de p̄ſcriptionibus τ de vſucaptionibus τ de vſuris ceteriſq̄z ↄtractib⁹ opuſcula edidit. quib⁹ diu⁹ bernardin⁹ ↄterraneus ſu⁹ in tractatu ſuo reſtitutionū plurimū vſus ē. Hūc etiam tractatū Jo. an. ei⁹ ↄtēporane⁹ multꝭ in locis τ maxīe mercurialib⁹ plurimū ↄmēdat

Gerhard⁹ itē eiuſdē ordīs τ doctrine ꝓfeſſor patria bergomēſis τ ſauonēſis ep̄s eo tp̄e in p̄cio exiſtēs pplo ſuo peſte laborāti vt bonū decet ep̄m magis ꝓdeſſe adnixus ē q̄z p̄eſſe. q̄ cū pontificij iuris edoctus eſſet in ſextū decretaliū cōmentatus eſt. τ multa in laudē ſue religionis in lucē deduxit. q̄olibeta duo pariſi⁹ diſputauit τ multa opuſcula edidit. moriens deniq̄z nō ſine ſanctitatis noīe bergomi iuxta maius altare celebri ſepulchro a ſe conſtructo ſepelitur.

Thomas florētin⁹ medic⁹ dini q̄ndā medici fili⁹ hiſdē tp̄ib⁹ nō inferiori ingenio famaue patri ſubſecutus. etiā de arte medēdi ſūmā pulchrā p⁹ ſe reliquit

Bartolus legū doctor

Bartolus ſaxoferrateus iuriſcōſultoꝝ ſupioris ſeculi princeps τ eiuſdē ꝓfeſſionis copioſiſſimus explanator. Cyni τ iacobi bothigarij doctoꝝ diſcipulus τ auditor. His q̄z temporibus vniuerſo mundo (ea in doctrina) admirabilis fuit. Qui τ p̄ ceteris legū interp̄tibus in digeſto nouo τ veteri. ac inforciato nec nō et in reliquis legū codicibus p̄clariſſima edidit cōmentaria. q̄ꝝ celebritate atq̄z p̄ſtantia ip̄e vulgatiſſimus habit⁹ ē. Scripſit τ tyberiadis tractatū. ac alium de guelphis τ gibellinis. Ferunt' etiā ei⁹ p̄clara ↄſilioꝝ volumina. Obijt aūt anno dñi.1355. etatis vero quinquageſimoſexto.

Franciſcus quoq̄z albergotus natione aretinus ſolidus legum doctor τ explanator bartoli amiciſſim⁹ et familiaris ac imitator quedam extantia compoſuit.

Iacobin⁹ carrarīēſis q̄ marſiliū interfecit h̄ anno poſtq̄z q̄tuor annis in patauio ſceptra tenuiſſet. τ ip̄e a gulielmo eius ex pelice filio interficit'. cui⁹ parricidij hec cā fuit q̄ ab eo ↄtumelioſe ſpuri⁹ appellatus eſt. mox vt domum regreſſus eſt patrē in ſecreto accerſiuit τ gladio impetens eū cōfodit. τ ſtatim in templo diui auguſtini eum ſepeliri fecit. vt nō euacuet' verbum xp̄i qui gladio ferit' gladio pibit.

Carolus quartus glorioſus imperator vxorem ſecū habens ꝛ filios venit ad vrbanum pontificem rome agentē. Anno duo de ſeptuageſimo terdecies centeno: fecitqꝫ padua ꝛ bononia in ethruriā iter. dū piſis ageret lucanos piſanis ꝛ miniate florentinis rebelles in deditionē ꝓ imperio accepit. nōnihilqꝫ pecuniarū extorſit a populo florentino rebelliones timente. In quas ſubiecti eis de ethruria populi pro cliues erant. ſi modo princeps ꝯſtituiſſet aſſenſum. ſed is romā delatus ꝛ paucis ꝓpter que venerat cū pontifice expeditis. intra terciū qꝫ aduenerat menſem italia exceſſit. Agente rome vrbanū ſtimulauit vt aploꝝ petri ꝛ pauli capita ꝑquireret. que dei fauore inuenta locello condidit eminente in lateranenſi ecclīa extante multo argento auroqꝫ vndiqꝫ gemmato plurimū exornata. In ſcolam pragenſem aliquando ingreſſus carolus quartus romanoꝝ imꝑator. cū diſputantes liberaliū arcium magiſtros in horas quatuor audiſſꝫ idqꝫ purpurati moleſte ferrent ac cene tempus adeſſe dicerent. mihi inquit tempus eſt. vobis minime. nā hec cena mea hec eſt. Idem carolus hominem qui ſibi necē paraſſet ad ſe vocauit eiqꝫ aureos mille dono dedit quibus nubilem filiā nuptu collocaret illius ſe vicem miſereri dicens que natu grandior domi clauſa eſſet. homo gratias egit regi. ad conſpiratores egreſſus. neſciebam inquit carolus qualis eſſet. nunc liberalem ꝛ miſericordē principē ferire nullo pacto poſſum. Huius caroli tempore ſeditio magna orta ē nurnberge ꝑclara ſuperioris germanie vrbe. adherentibus eīn conſiliarijs ꝛ optimatibus carolo. plebea cōcio contrariū ſenſit. Erant autē factionis huius autores quidā de collegio fabroꝝ capribarbe vulgo geyßpert dicti. induſtria tū caroli ſedata eſt hec factio. depoſitis eīn conuenticulis ꝛ collegijs artificū q̄ vulgo zunfft appellāt tāqꝫ monopoliū ſemināꝛib⁹ i meliore policiā vrbē ꝑfatā reduxit. Macellarioꝝ aūt collegiū qꝛ carolo ꝯſiliarijſqꝫ adheſerat ꝑpetuo q̊dā ludo carniſpriuij ꝓuilegiauit

Ordo ineſuatoꝝ fratrum

Ordo Ineſuatorum fratrum Vrbano ſequenti pontifice ꝑſulante apud ſenam ethrurie vrbem initium ſumpſit. hi nanqꝫ turmatī ꝑ domos ſeculari habitu induti religioſoꝝ more cū ingenti caritate ꝛ ſimplici quadā religioſitate in ſudore ꝛ labore manuū ſuarum in vnū viuere ꝛ deo ſeruire ceperunt. quos cum ſummus idem pontifex ad ſe romam vocaſſet eoꝝ quidem viuendi modum plurimū approbauit ꝛ a ſe laudatos cū tunica alba ꝛ caputio cōtemptibili ſibi ꝓ habitu datis abire ꝑmiſit. ꝛ ad eorum ꝓtectionem confeſtim nepotē ſuū virū grauiſſimū ꝛ religioſiſſimū in ꝓtectorē aſſignauit. q̄ ꝛ ipē mox ad honeſtādū religionis habitū auctoritate ſibi conceſſa griſeam clamidē deſuꝑ deferendā ſine calceamentis contulit. atqꝫ eos in priuilegijs ꝛ gratijs plurimū cōmuniuit. ꝛ ꝑ priuilegiū ſpeciale illos clericos aplīcos nuncupauit. nunc aūt plurimū multiplicati ꝛ per omnes ferme italie ciuitates diffuſi boni precij ꝛ optime vite habentur.

Ordo item nouus canonicoꝝ regulariū qui vulgariter ſcopetini nuncupatus etiā in ſenēſi agro ſancti ſaluatoris ꝑ hec tempora a venerabilibus religioſis et patribus. ſtephano videlicet ꝛ iacobo andrea natione ſenenſibus ordinis heremitaꝝ diui auguſtini initiū ſumpſit ꝛ breui magno in ꝑcio euaſit. Qui quidē ordo cōgregatio ſancti ſaluatoris appellata fuit. quā quidē congregationē poſtea grego. vndecimus huius vrbani ſucceſſor approbans inſigni priuilegio inter canonicos regulares annumerauit. hij plane religioſiſſimi viri inter ceteros exiſtunt qui ob memoriā reuerentiāqꝫ ſue prime religionis ꝛ priſtini habit⁹ ſemꝑ clauſtrale ſignum videlicet habitū albū cum ſcapulare albo ꝛ aſta ſuꝑ camiſeam lineā deferre voluere. ꝛ quecūqꝫ ſtatuta ꝛ primas ordinationes cōſueuere. ex redditibus eīn viuunt. nō predicant ſed confeſſiones alioꝝ more audiunt. magni eīn ꝑcij. maioriſqꝫ opinionis in dei eccleſia nunc vſqꝫ habiti ſunt. viros eīn integerrimos tum ſcientia tumqꝫ vite ſanctitate protulit.

Iohānes francoꝝ rex

Iohannes francoꝝ rex anno. 1350. philippo patre defuncto francis regnare cepit. ꝛ regnauit annis. xxv. Hic cū eduardo anglorum rege bellum a patre ceptum ꝓſequens ſexto regni ſui anno in piturienſi agro ſupatur ꝛ cū philippo ei⁹ filio capit. ꝛ in ea quidē clade permaxime gualterus athenaꝝ dux qui apud florētinos tyrannidem exercuit vna cum. xx. milibus gallis interfectus fuit. Verū tercio ciuitatis ſue anno ipē eduardus animi magnitudine motus iohannem ipſum cū omnibus captiuis hac conditione liberauit ac dimiſit vt nunqꝫ contra ſe bellū gerere ꝑſumeret. ſꝫ nō ita multo poſt fidefrag⁹. hic pacem rumpēs eduardū ab integro arma capere ꝛ eū vſqꝫ ad internitionem ꝑſequi impulit. armatis igit centū ꝛ q̄nq̄gīta roſtratis nauib⁹ ingentē exercitū ꝯtra iohannē i galliā duxit ꝛ maxīa clade vniuerſū regnū diu affecit.

Anno mundi.6562. Anno chriſti.1363.

Linea ſummoꝝ pontificū

Urbanus quintus.

Gregorius vndecimus

Urbanus eius nominis quintus papa patria lemonicenſis guilhelm⁹ gri/
ſaut antea vocat⁹ ſcti victoris maſſilienſis abbas. abſens etiā. legatione
tūc ad viceccomitē fungebat̄ oīm ꝯſenſu apō auinionē pō.creat⁹.vocat⁹ itaqꝫ a/
uinionē pon. m̄ēs. vir ſingl̄aris v̄tut̄.ingēī anımi. innocētiſſime vite. Iſqꝫ
ꝑ ſua prudētia reſ italie callēs nihil duxit antiquius q̄ꝫ egidiū cardinalē hiſpanū
italie legatum de latere creatum illico tranſmittere. qui rex ⁊ itinerum italie ex-
perientiſſimus tridentina via ingreſſus eſt. inuentuqꝫ verone ſcaligerum canez
deinde accerſitos ganzagam ludouicū nicolaū marchionē eſtenſem ⁊ franciſcuz
carrarium initis federibus in bernabouem ꝯcitauit. vt p̄lio fugatus ⁊ ſaucius
egre aufugerit. inde omnia in pacem redegit. Quibus geſtis vrbanus ad quar
tum ſui pontificatus annū in italiā venit componendaꝝ reꝝ cauſa. ei legatus e/
gidius corneti fit obuiam. romā ꝓficiſcit̄. liberatus tāte legationis onere quie
turus ob ſenium. viterbiū rediit vbi ⁊ tercio menſe poſt morit̄. vir ſingularis
virtutis ⁊ p̄ſtantie. qui dignitatē eccleſiaſticā mirifice tutatus eſt. Aſſiſiū delat⁹
in eccleſia beati franciſci tumulat̄. At cum carolus imperator intellexiſſet vrbanū
romam profectū eo ⁊ ipſe vt premiſſuz eſt aduolans. Urbanus aploꝝ capita a-
pud ſancta ſanctoꝝ reperta inde locellis argenteis recondita ad altare mai⁹ ba-
ſilice lateranenſis collocant̄. Dūqꝫ ea rome agit in vrbe veteri ⁊ in mōte faliſco pal
lacia conſtrui curauit. Curiales tranſalpinos quoꝝ in ytaliam ducendoꝝ firmā
conceperat ſententiam inde conſolaturus. qui ſcirent loca eſſe parata. ad q̄ ro/
mani grauitatem aeris ꝑ eſtatis caumata declinarent. Breui aūt in galliā reuer
ſurus iohannē haucut egregiū copiaꝝ ducē e carcere miſſum copiis illis omni/
bus p̄fecit. q̄ antea ſub egidio militauerāt. ſed reuerſus in gallias apō maſſiliā i
teriit pō. ſui āno octauo mēſe q̄rto ſctitat vite fama ꝯſtāti opiniōe celebratiſſim⁹

Gregorius vndecimus papa patria lemonicenſis. petrus belfortis antea
vocatus ſancte Marie noue diaconus cardinalis. auinione pontifex om/
nium conſenſu creat̄. Hunc em̄ adoleſcentē vix decimūſeptimū annū attingētē
clemens ſextus eius patruus cardinalem creauit. ⁊ ne videret̄ carni ⁊ ſanguini magis q̄ꝫ eccle conſuluiſſe
Eūdē ad exq̄ſitiſſimos doctores. maxime v̄o ad baldum qui tum peruſii legebat diſcipline gratia ſtatī mi
ſit vbi in quouis genere doctrine ꝓfecit. Fuit p̄terea tante innocentie ⁊ placabilitatis adeoqꝫ humanus et
pius vt ab omnibus vnice diligeret̄. Qui pontificatu inito ſtatim legatos in italiam miſit vt res eccleſiaſti
cas recenſeret. Inita aūt cum bernabone viceccomite pace cū omnia in ꝑturbatione fuere. erant em̄ inimici
omnes (viceccomitibus exceptis) venetis. ob quod multa mala inſurrexere. Gregorius interea pontifex cū
eſſet in ytalia conuerſatus. qui baldi iure conſultiſſimi vt diximus peruſie diu auditor fuerat prudenter cō/
ſiderauit ſuum in ytaliam reditum pre ceteris poſſe rem eccl̄iaſticam inſtaurare. ⁊ forte eo ſic cogitante epi-
ſcopus quem de reditu ad ſuam eccleſiā admonebat familiaritatis confidentia. ⁊ tu inquit pater ſancte cur
non ad tuam ipſe accedis eccleſiam? Quare gregorius inſtituit ꝯperare. ſ; cū agnatis ⁊ gallicis id in p̄mis
odioſum fore cernens triremes in rhodano (celatis omnibus cauſam) parate ſunt ⁊ breui poſt pontifex cū
illis qui preſto iubenti affuere delapſus eſt. ꝑpetuaqꝫ nauigatione tempeſtatibus ſepenumero agitata cuz
triremibus vna ⁊ viginti genuam primo. poſt cornetū. inde terā romam ianuario ꝑuenit. Anno ſalutis ſe-
xto ſeptuageſimo terdecieſqꝫ centeno. qui pontificatus ſui ſeptimus ⁊ relegationis in gallias romane ec-
cleſie ſeptuageſimus annumerabat̄. Fuit ea dies populo romano letiſſima. Florētino aūt terribilis. qꝫ om
nes exiſtimauerunt pontificem cū britones angliciqꝫ tanto numero militarent. Rez eccleſiaſticam breui cū
tyrannoꝝ excidio inſtauraturum. Indigebant aūt omnia aduentu pontificis. nam ⁊ menia ⁊ baſilice ac pri
uata edificia vbiqꝫ ruinam minabant̄. que certe magna ex parte reſtituit. vt turris ſuo iuſſu edificata ad ſan
ctam Mariā maiorem indicat. Labefacti etiā ita ciuitatis mores erant vt nihil vrbanitatis habere videret̄
vtqꝫ illi mores aliunde petendi eſſent que totum orbem terrarū quondā ad vrbanitatem redegerat. Colloca
ta itaqꝫ in vrbe ſede ſua pontifex (vt bonū paſtorem decet) omnia circūſpicere cepit. Egit tamē principio ad
uentus ſui natura mitis ⁊ optima mente de pace cum florentino populo conſtituenda. quā illi oberrati ma
gnitudinem non ſatis tutam fore ſuſpicati artibus declinauere ⁊ ad bernabouem conuerſi antiquum hoſtē
Sed cum pontificis in ytaliā reditus eſſet formidoloſus intercesſione eius iohannē haucuth pecunia cor-
ruptum ad ſuas partes inclinare fecerunt. qua ex re anathemate notati omnia interdixit papa. Florētini ta
men ſacerdotes celebrare coegerunt. ideo in eos bellum mouet. ſed dum vir ſanctus agit omnia que ad pō
tificem pertinent intollerabili veſice dolore morit̄ ſui pontificatus anno octauo. mēſe quinto. quinto kal.
aprilis milleſimo tricēteſimo ſeptuageſimo octauo. ſepeliturqꝫ in baſilica Marie ī via noua ſepulchro mar
moreo quod adhuc viſit̄ cuz magno gemitu ⁊ lachrimis. lugebāt nō modo p̄ſentē ſ; etiā futurā calamitatez

Brigitta vidua domina Suecie

BRigida alias birgitta vocitata deuotiſſima xpi mulier natione germana. ſuecie prouincie princeps ⁊ dn̄a. ex regū ꝓgenie nō ſolū illuſtrē duxit originem. verū de nobilibus deuotiſq; ꝓgenitoribus ortū habuit. Cuius genitor ſpeciali amore ſanctū iacobū viſitans omni die veneris ob memoriaʒ paſſionis confeſſionem pegit. Mater cū brigidam in vtero geſtaret paſſa naufragiū ob ꝓlem ſaluata fuit. Nata aūt puella tribus annis quaſi elinguis obmutuit. inde ꝑfecte loquebat̄. poſt obitum matris nutrienda matertere ſue tradit̄. creuit autem in omni virtute ac deuotione. quā pater cuidam nobili ac prudenti iuueni i vxorem copulauit cū quo ꝑ annos plurimos in omni honeſtate ac incredibili abſtinētia hūilitate māſuetudīe atq; labore ꝑmāſit. Poſt mortē viri oīa bona inter filios ⁊ pauperes diuidens habitum ⁊ vitam mutauit. pannis lineis (niſi in velaminibus capitis) nō vtebat̄. aſpero induta cilicio. carneʒ macerabat. Ex p̄cepto xpi romam petijt. cū religioſo comite deuotionis cauſa vrbano pontifici reuelationem p̄ſentauit ne auinionē accederet. Succeſſoriq; gregorio vndecimo ſcripta miſit vt curiā ad romam reduceret. Inde iheroſolimā accedens ꝑfecta ꝑegrinatione romam remeauit. ⁊ ꝑ annū graui infirmitate detenta. cui xp̄s tempus reſolutionis oſtendit. Die igit̄ prenunciata audita miſſa ſacramentis perceptis inter manus ſeruoꝝ dei emiſit ſpiritum. Cuius felix trāſitus glorioſis miraculis ⁊ indicijs oſtenſus fuit. Anno dn̄i M.ccc.lxxij. decimo kal. auguſti. Et anno ſequenti tranſlatum eſt corpus eius poſt multoꝝ miraculoꝝ choruſcationē ab vrbe roma in monaſteriū vaſtēnā. ⁊ a bonifacio nono p⁹ annos. xx. ſanctaꝝ cathalago aſcripta. Hec libros reuelationū de diuerſis miſterijs ſibi reuelatis compoſuit.

Ordo ſancte Brigide

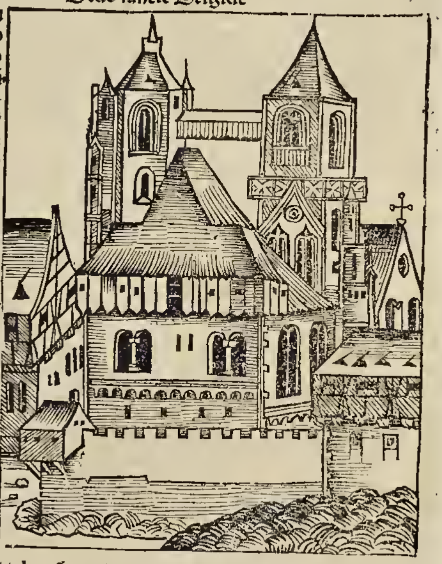

ORdo ſancte Brigide ab hac ſācta ⁊ glorioſa muliere initiū ſumpſit. que ſancti ſaluatoris etiā appellat̄. hoc anno ſpiritu diuino impulſa nouā religionem monaſteriorū dupliciū videlicet viroꝝ ⁊ mulierū excitauit ⁊ inſtituit. Huiuſce tn̄ religionis primū auctorem ⁊ inſtitutorem diuū baſiliū in grecia fuiſſe dicunt. Verū ꝓceſſu temporis ad tollendas occaſiones malorum ⁊ obſtruenda ora male loquentium eccleſia talia monaſteria diſſoluit vt ſeorſum remanerent. Brigita v̄o ſpirituſancto inſpirata hoc modo inſtaurare et renouare viſa eſt. vt ſ. viroruq; edificia ↄnexa ⁊ cōtigua haberent̄. habitationes tn̄ ita ſeiuncte vt de vna ad aliā niſi vrgente neceſſitate (in deferendo ſacramēta infirmis cū magna cautela nō facile) tranſiri poſſet. Eoꝝ tamen baſilicā cenſuit eſſe cōmunē. ita vt fratres in inferiori parte ſeu pauimento. ſorores v̄o ſeorſum in ſuperiori ſolario officiū exoluerent. principalem curā abbatiſſe eſſe voluit. fratribus tantūmō diuina miſteria aſſignauit. quoꝝ vnus eſſet qui confeſſor aut p̄or appellaret̄. ⁊ alijs p̄eſſe deberet. Ea quippe monaſteria poſſeſſiones ⁊ ꝓuent⁹ habere ſtatuit ad fratruʒ ⁊ ſoroꝝ ſuſtentationem. Quoꝝ oīm victus ⁊ veſtitus ad abbatiſſam ſpectare decreuit. Nec huiuſmodi frēs aut ſorores monaſteriū egredi p̄ſumerent niſi magna et euidenti neceſſitate ac de abbatiſſe licentia. Eiuſmodi etiam fratres ⁊ ſorores ꝑ epiſcopos conſecrari iuſſit. Hij aūt religioſi ⁊ tam femine q̄ȝ mares habitū vti iubent̄. tunicam cum clamide griſea cū rubea cruce deſuper ⁊ quodam rotundo albo in eius medio. lineis non vtunt̄ ad carnes. ſed carnibus veſcunt̄ tribus diebus in ebdomoda extra quadrageſimā. ⁊ nihilominus diui auguſtini regulam profitent̄ additis brigide ſancte conſtitutionibus. ⁊ tā in fratribus q̄ȝ in ſororibus certū aſſignauit numerū ſcd̄m ſuas ordinationes. que omnia ipſa ſanctiſſima brigida a deo ſibi reuelata ⁊ dictata confeſſa eſt. Quaʒ ob rē ſummi pontifices eandē regulā auctoritatibus ap̄licis ſpeciali priuilegio approbatā ⁊ confirmatā eſſe voluerūt

Johannes bochacius

hec em̄ ꝓphetico dono plurimū claruit. nōnulla de futuris p̄dixit. de quibuſdaʒ regnis conſūmandis. que omnia ſcripto mandauit ⁊ apud multos in p̄cio habētur. apud ytaliā pauca hui⁹ religiōis monaſteria habent̄. in ſuecia v̄o ⁊ germania magna quidē ⁊ plurima ac opulētiſſima eſſe cernūt̄. Hij religioſi ſecularū cōfeſſiōes alioꝝ more audiūt. ⁊ dieb⁹ feſtiuis p̄dicāt. ↄuerſos hn̄t q̊s in exteri (orib⁹ occupāt

IOhannes bochaci⁹ de certaldo natiōe florētin⁹ poeta ⁊ philozophoꝝ atq; aſtronimus clariſſimus. Anno dn̄i .1375. cū eēt etatis annorū. 42. e vita migrauit. qui cū ameni ingenij eſſet vir ⁊ in latina patriaq; lingua in dicendo celeberrimus haberet̄ hos libros reliquit. de genealogia deoꝝ li. 14. de p̄claris mulieribus. de viris illuſtribus. de montibus. fontibus. fluminibus ſtagnis ⁊c̄. bellorū egregium opus. geſta imꝑatorū ⁊ pontificū edocens. ⁊ ſciſmatum in ytalia. de tartarorū victoria. de hereſibus bohemorū ⁊ plura alia. vernacula quoq; lingua eius extant libri vt liber centū nouorum ⁊ alij

Anno mūdi.6577. Anno xp̄i.1378.

URbanus ſextus papa. natione neapolitanus.
hoc anno gregorio pōtifici.ex barenſi archie-
piſcopo pōtifex ſuffect⁹. Uir certe callidus ⁊ iniuria
rū memor. ac vindex malebat videri ⁊ metui. potius
q̄ʒ diligi. q̄ pontificatu ſuſcepto (vt par erat) nō pacē
inter xp̄ianos cōponere voluit ſʒ magis cardinaliū
⁊ ioanne regine iniurias vlciſci ꝑ viribus conatus
ē. ꝓpter qḋ florentinos anathemate notatos. vt ī ſuā
deducēt ſentētiā abſoluit. Jnde cū natura inq̄et⁹ eēt
apud nuceriā cardinales creans quoſdā ex antiquis
in carcerē cōiecit. Jnde genuā ꝓfectus vſq̄ʒ ad obi-
tum caroli apulie regis romam reuerſus eſt. ꝯfirma
tis eccleſie ciuitatibus cū honore acceptus ad inſidi-
dias deuitandas nouem ⁊ viginti cardinales vna die
creauit. in quib⁹ maior pars neapolitanoꝝ. tres v̄o
fuere romani. quibus ſupatis paucos ſupuixit dies.
pontificatus ſui infeliciter acti anno vndecimo men-
ſe octauo. rome morit̄. ſepeliturq̄ʒ in beati petri baſi
lica paucis admodū eius mortē (vtpote homini ruſti
ci inexorabilis) flentibus. huius ſepulchrum adhuc
viſitur cum epitaphio ſatis ruſtico ⁊ inepto.

SCiſma vigeſimumſecundū oīm peſſimū ⁊ ſcanda
loſiſſimū quod ꝑ noue ⁊ triginta annos dura-
uit hoc anno initium ſumpſit. mortuo eñ gregorio
vndecimo. cardinalibus ad ſanctā mariam nouam vt
iuſta de more gregorio ſoluerent conuenientibus. ro
mani ciues blande prius exoratis cardinalibus vt ro
manū aut ſaltem ytalicū pontificē crearent. Ad eam poſtea temeritatem imprudentia adducti ſunt. eiſdem
patribus in conclaue clauſis pariter eſt clamatum nihil tā terribile dictū aut factū vt impreſſio potuerit ap
pellari. Gallici v̄o numero tredecim vnum ex corpore ſuo vt haberent pontificem enitebant̄. ⁊ inter quatu
or italici romaniq̄ʒ generis vnus gente vrſinus papatū ambiebat. Tulit v̄o caſus vt bartholomeū neapo
litanū creari pontificem vt premiſſum eſt in vrbanum ſextum ſunt aſſenſi. Gallici v̄o penitētia ducti ad va
ria loca extra vrbem ꝯfugerunt. accepto a populo poſt in pontificem vrbano ⁊ a cardinalibus qui manſe-
rant occulti ex latebris prodierunt. ⁊ per tres menſes habitus eſt pontifex. Supuenientibus inde eſtatis
caumatibus optata gallicis occaſio eſt oblata. Oratum nanq̄ʒ pontificē vt mutandi aeris ꝑtextu ananiā eis
licuerit ſe conferri. vnde breui fundos confugerunt. Erant octo cardinales qui vicioſam fuiſſe vrbani ele-
ctionem cauſati aliū in pontificem delegerunt gebenenſem eiq̄ʒ ſeptimo clementi indita eſt appellatio. ꝑ or
bem lr̄as diſſeminant. clementem verum xp̄i vicariū. hinc ſciſma magnū in eccl̄ia dei oriri cepit vt duo capi-
ta in ea dicerent̄. ytalia eñ germania ⁊ pannonia vrbano. Clementi v̄o gallia hiſpania cathelonia ⁊ bri-
tannia adheſit.

CLemens v̄o multas acceptaſq̄ʒ clades in gallias cum curia ſua ꝓfectus eſt vbi apud auionem vt pon-
tificum moris erat ſedem conſtituens vt verus pontifex a gallis omnib⁹ venerat⁹ ē. ⁊ ſedit annis. xv

BOnifacius huius nominis nonus papa. patria neapolitanus petrus cognomento tomacellus antea
vocatus rome cardinaliū omnium conſenſu pōtifex creat̄. Anno dn̄i M.ccc.lxxxix. Hic etſi annoꝝ cir
citer triginta eſſet dum pontificatum iniijt. ita tamen deinceps vixit in tam florida etate ⁊ tanta peccandi li-
centia vt nulla ei voluptas obijci poſſet. Fuit p̄terea tanti animi conſilijq̄ʒ vt prim⁹ populi romani vim om
nem in pontificem tranſtulerit. Creatis ſuo nutu magiſtratibus omnibus munita arce ſancti angeli ⁊ pon
tibus. inde decimo pontificatus ſui anno ex aſſiſio vbi multis annis cōmoratus fuerat romā regreſſus iu-
bileum celebrauit. At bonifacius rome vrbis ad eccl̄ie ſubiectionem reducte gloria ⁊ pecunijs iubileo an-
no perceptis auctus rem aggreſſus eſt nouā que pōtifices romanos ſucceſſores ſuos nō minus orbis xp̄i-
ani q̄ʒ rome dn̄os reddidit. lege eñ ꝓmulgata conſtituit. non licere cuiq̄ʒ ſacerdotij ad quod ꝓmoueret̄ be
neficiū adipiſci. priuſq̄ʒ primi illius anni eſtimationis pecunias pontificali erario diſſoluiſſet. ſoliq̄ʒ angli-
ci cū legi in cathedralibus paruerint. in minoribus beneficijs iuſſa pontificis contempſerunt. Ladiſlaum
preterea adoleſcentem in paterno regno apulie collocauit. Studiū generale ditionis ſue ciuitati rogatu al-
berti aſtenſis marchionis conceſſit. Brigidam in ſanctoꝝ numerū retulit. Uerū in multa rerū ꝑturbatione
diu afflictatus dolore laterū tandē morit̄ pontificatus ſui anno quartodecimo menſe nono M.cccc.quarto
Sepeliturq̄ʒ in baſilica petri ſepulchro marmoreo vermiculato.

BEnedictus eius nominis tredecimus anno.1394. clementi pontifici adulterinus papa apud auinionē
in ſciſmate ſuffectus ſedit annis. 21. vſq̄ʒ ad conciliū conſtantienſe. cū clemēs antipapa auiniōe obijſ-
ſet in eius locum ꝓphanatus petr⁹ hiſpanus de luna añ vocat⁹ vir doctiſſimus ⁊ vita omni. ſi ab ea tempe
raſſet ambitione p̄ſtantiſſimus. Cui benedicto terciodecimo fuit a ſuis ſectatorib⁹ appellatio. de q̄ infra cū
de Conſtantie concilio oportunius dicetur.

Linea imperatoꝝ
wentzeſlaus rex

VEntzeſlaus caroli impatoris p̄dicti filius. impator anno. 1379. p̄re defuncto. Cū iam vna cū patre impaſſet annis. 8. ſolus poſt patrē confirmatus. impauit annis. xxij. Quāuis imperij bn̄dictionē a papa nunq̄ʒ obtinuerit. wentzſlaus em̄ etatis ſue anno. 2. permittente patre regni bohemici ſceptrū eſt aſſecutus. Exin. xv. agens annū cū coniuge ſua ioanna apud belgas in ciuitate aquenſi romani regni coronā accepit. Sexto deinde anno regina deceſſit. Et altera ſupducta ē. de domo baioarie. noīe Sophia. longe viro ſuo preſtantioꝛ. Fuit aūt patri in om̄ibus diſſimilis. voluptatum ſequax. ac laboꝝ fugiens. vini proꝛſus. q̄ʒ regni curioſioꝛ. Qui totū tēpus vite ſue i extrema germania in otio ⁊ libidinibus cōſumpſit. Ob q̄ʒ rem captus a baronibus. xvij. ebdomadā in cuſtodia habitus eſt. Joannes dux luſacie. Et ꝓcopius morauie magno reipub. malo cū libertati reddidere. captus ē. ⁊ ſecūdo per ſygiſmundū hungarie regem. Et alberto auſtrie duci in cuſtodiam datus. Cuſtodia eius in egregijs edibus apud viennaʒ habita. quibus exinde cognomē praga datū. q̄ eas rex pragenſiū incoluiſſet. Sed cū parū diligenter cuſtodiret fugam eripuit. Regnoq̄ʒ rurſus potitus ē. Neq̄ʒ tn̄ vitā mutauit. ſꝫ priore conſuetudine vino ciboq̄ʒ marcēs. lucem dormiendo nocti cōiūgēs. Ab electoribus imperij cōprobante romano pontifice imperio deiectus. domi toꝛpens illaudatus egit euū. Rupertus em̄ palatinus rheni animaduertēs imperij dignitatē ⁊ hominis ſocoꝛdiam zelo cōmotus ⁊ victoꝝ inuictiſſimus. illū deponi ꝓcurauit. Et ipſe nolens ſuffectus fuit. Sub hoc vͦo rege wentzeſlao huſſitarū inſania oꝛtū habuit. hij heretici poſt varia attemptata cū nicolao quodā nobili in regiam tumultuarie ꝓrumpentes. wentzſlau oꝛauerūt. vt ſibi ampliores eccleſias elargiret̄. qui iam populi huius ſecte maioꝛē ꝑtem obtinerent. Rex benigne nicolaum pro multitudine loquentē. vtq̄ʒ in poſteꝝ diem redirent. iuſſit ille e cōſpectu abiens populares magis ac magis incendit. Rex in arcem vicegradenſem vrbi vicinam. ꝑuoq̄ʒ tanto fluuio diſiūctam ſeſe recipit. Et paulopoſt in caſtellū nouū qđ ipſe coſtruxerat. quinto diſtans lapide cū paucis abijt. miſſis ad fratrem ſygiſmūdum oꝛatoꝛibꝰ qui eius auxiliū imploꝛarent. At heretici pridie kal. iulij furentes p̄toꝛiū petiere. cōſules. xi. metu perculſi fuga ſaluati ſunt. Septē q̄ remanſerūt ⁊ cum hijs iudex vrbis atq̄ʒ alij nōnulli ciues raptim intercepti. ex altiſſimis feneſtris in foꝝ precipitati. lanceis ac verubꝰ irati populi excepti. dirū ſpectaculū dilaniati prebuere. Camerarius regni fuga ſibi conſuluit. Ea cum regi nūciarētur cūctiq̄ʒ circūſtātes attoniti facinꝰ deteſtarent̄. At ego inquit pincerna futura hec p̄ſcierā. Quem rex indignatꝰ correptum repente inter pedes ſuos proſtrauit. Et arrepto pugione conatꝰ ē interficere. ſꝫ impeditus a circūſtantibꝰ egre illi vitam dimiſit. Nec moꝛa paraleſi correptus. egrotare cepit. atq̄ʒ infra ⁊. viij. dies ſignatis noībus hereticoꝝ. quos neci deſtinauerat. fratrem aſſidue vocitans. ⁊ amicoꝝ auxilia anxius expectans. ante vita exceſſit. q̄ʒ vocati principes adeſſent. Cum regnaſſent in bohemia annis quinq̄ʒ ⁊ quinq̄ginta. vixiſſet duobꝰ amplius. Conſueuerūt coꝛpa regū apud bohemos anq̄ʒ ſepelirentur. viij. diebꝰ aromatibus cōdita per ſacra vrbis circūferri plangiq̄ʒ. Et ſequentibꝰ amicī ⁊ baronibꝰ conclamari in hoc ventzeſlao neglectum. non audente regina nouā ingredi ciuitatem. Delatū eſt cadauer ad eccl'iam ſancti viti in arce. ⁊ inde ad aulam regiā. ibiq̄ʒ conditū in ſepulcro quod ipſe ſibi delegerat. Sed cum poſtea monaſteriū ipm ab hereticis diriperet̄. Et ſepulture regum effringerētur. cadaueraq̄ʒ abijcerētur. piſiculas quiſpiam cognomine muſca ventzeſlao vendere ſolitꝰ. regem quem amauerat coꝛpꝰ clam collegit. ⁊ in loculo apud ſe domi cōdidit. Interiecto deinde tempoꝛe. rebꝰ in melioꝛem foꝛmam redactī. Cū ventzeſlai coꝛpꝰ requireret̄ acceptis. xx. aureis illud reddidit. Inde circūgeſtatio ex moꝛe facta. Et iuſtū rege funꝰ exibitum. ac recēs obierat ventzeſlaus.

Jodocꝰ marchio morauie

IOdocus marchio morauie. viuente adhuc ventzeſlao. qui poſt depoſitionem ſe regem romanoꝝ cōuenientibus franckfoꝛdie electoꝛibus a Maguntiñ. ac Colonienſi archiepiſcopis in regem delectus. Ceteri ſygiſmūdum elegerūt. Sed is breui tempoꝛe ſine heredibus moꝛtuus. In brūna vrbe morauie ſub ſceptro regali ſepelit̄. Is cum patruū ſuū ventzeſlaum bohemie romanoꝛūq̄ʒ regem viſitatum veniſſet. Vocauit eū patruus in penitioꝛem ediuꝫ partem. atq̄ʒ in hūc modū allocutus eſt. Et ſi ſatis ſcio nō eſſe e dignitate mea q̄ electoꝛes imperij me regno romano abdicauerint. Solatio tamen eſt. q̄ ex familia noſtra hoc decus non excidit. Ego te libens volenſq̄ʒ ſucceſſoꝛem mihi datum accipio. Cūq̄ʒ Jodocus his verbis territus. ad regis genua ꝓcubuiſſet. Et ſibi nihil imputandū diceret. Qui earum rerum omnino ignarus eſſet. Pone metum inquit nepos. nam neq̄ʒ imperiū inuitus depono. neq̄ʒ ſi retinere illud cupiam iura ſanguinis violare auſim. Bono itaq̄ʒ animo eſto. Imperiūq̄ʒ eſt tibi demandatum. Suſcipe viris armis opibus regni mei tanq̄ʒ tui (vt libet) vtere letumq̄ʒ ⁊ donatum nepotem a ſe dimiſit. At ille ſex tantū mēſes poſtea ſuperuixit. Locumq̄ʒ ruperto baioario qui imperaret fecit.

Ioann- Chriſtophorus Wolffs Kēel.

Vratiſlauia. Sleſie vrbs illuſtris ⁊ inclita. apud germanos ſarmataſqꝫ gentes nominatiſſima. Cum
amplisſima ciuitas ad ripas odere ſita eſt. Sleſia eñi prouincia germanie odera irrigua exiſtit. Qui
fluuius in ſeptētrionem vergens germanicas gentes ripis ambobus alluit. Transoderam tamen polonī
ca lingua preualet. Hec vrbs a ſui initio ob conuentionem hominum aucta. priuatis ⁊ publicis edificijs
magnifice ornata. habet admodum decoratas baſilicas inter q̄s eminet eccleſia cathedralis diuo Joanni
dicata. Cuius epiſcopatum maiores aureum vocauere. huſſitarum bella luteum reddidit. Joannes tamē
Rott hoc tempore vrbis antiſtes iuris doctor ac variarum doctrinarum conſultiſſimus. hunc epiſcopatū
gloria ⁊ amplitudine plurimū auxit. Monaſteria quoqꝫ habet preclara. heremitarū diui Auguſtini ad. s.
Dorotheam. minorum ad. s. iacobum ⁊ diuū Bernardinū. diuerſarum tamen obſeruantiarum. predica-
torum ad. s. Albertum. Canonicorum regularium in eccleſia beate marie virginis glorioſe. premonſtra-
tenſium ad. s. Vincentium extra menia vrbis. Extatqꝫ in ea eccleſia collegiata ad. s. Crucem inter eas ta
men precellunt due parrochie ad. s. Elizabeth ⁊ diuam mariam magdalenam. minoreſqꝫ eccleſias habet
perpulcras. s. Barbare. s. Criſtoferi ⁊. s. Lazari cum pleriſqꝫ alijs. Cū hec vrbs a varijs principibus mu
tationem dominij ſenſit. Dum egra a ioanne patre caroli quarti imperatoris romani ⁊ regis bohemoꝝ
recepta eſſet. Et hec vratiſlauienſiū ciuitas q̄ꝫ dux Sleſie occuparat heinricus. Legnicū quoqꝫ. ⁊ q̄ꝫ plu-
res alie Sleſie ciuitates ei ſubijciūtur in eo bello. In hac deinde vrbe regnante hac tempeſtate apud bo-
hemos ventzeſlao rege. orta ſeditione. Conſules quarum prima poteſtas eſt. per feneſtras ex pretorio in
forum precipitati. gladijs ac lanceis irati plebis excepti. dirum ſpectaculū prebuere. Cuius rei auctores
Sigiſmundus imperator paucis poſt annis ſecuri percuſſit. Sigiſmundus eñi ceſar poſtea imperans ob
hereticam prauitatem delendam. cum ad feſtum natiuitatis dominice brunnā (quod eſt morauie oppidū)

petijt. ibiqꝫ pragenſibus veniam petētibus. Ea lege pepercit. vt cathenas ⁊ repagula tota vrbe depone-
rent. ſuoſqꝫ magiſtratus acciperent. Paruit praga attonita ciuitas. Cum regni primores eleuatis in celū
manibus aduentu noui regis gratulabundi expoſcerent. Cuiuſqꝫ rectores ſine cōtrouerſia relique vrbes
admitterent. Nec dubium videbatur quin tota bohemia labe huſſitarum exceſſiſſet. ſi ex brūna ſigiſmun-
dus recta via ſe pragam contuliſſet. Sed diuertit ille. vt fortaſſe fati ſui erat. Vratiſlauiamqꝫ Sleſie ca-
put acceſſit quo in loco populus vrbanus non diu antea conſulatum vt premiſſum eſt a ventzeſlao fratre
ſuo conſtitutum per ſeditionem obtrūcauerat. Cuius ſceleris auctores ſecuri percuſſet. Quod vbi prage
renūciatum eſt. diffiſi de venia ciues exemplum vratiſlauienſiū veriti. manifeſto deſciuerunt. Et allecto p̄-
mijs cencbone qui arci pragenſi preerat in totum regnum litteras dedere. Ne quiſpiam ſygiſmundo adi-
tum preberet. Qui dalmacie lingue hoſtis eſſet. Nec alia cura teneretur q̄ꝫ regni perdendi. qui antiquā
pruthenorum ciuitatem ordini iure pignoris obligaſſet. Brandeburgenſes autē a corona bohemica alie-
naſſet. Hec igitur ciuitas ſub imperio bohemorum conſtituta. deinde poſt varia bella ob perfidiam bohe
morum mathie hungarie regi ſubiecta fuit. Poſt cuius obitum iterum regno bohemie (cum inclitus vla-
diſlaus rex hungarie ⁊ bohemie regnis nunc preeſt) imperata facere pollicita eſt. muro autem admirabili
cincta eſt. Et in parte q̄ꝫ odera nō alluit. foſſa ꝓfunda manu facta. Et muro laterítio munita exiſtit ea craſ-
ſitudine vt nō facile effringi machinis queat. Turres in menibus crebre. ⁊ ꝓpugnacula locis oportunis
conſtructa. Platee ac publice vie in ea ample exiſtunt. ad decorem ornate in modum crucis. vt omni ſplēdo
re cum equatione domorum ſeſe aſpectui prebeant. in foro ampliſſimo pretorium cum turri excelſa poſitū
eſt. Ubi hora cibacion. tibicines ſua preludia exercent.

Wentzeſlaum bohemie regem. inter purpuratos ſuos crebro ſermone vſurpare ſolitum ferūt. Ego ſi me diripiendis vrbibus ytalie ſors pōtentem dederit. Ceterarū rerū predā militibus impartiar. Vini tantūmodo apud me ſpolia reſeruabo. Si quis aūt cellam vinariā in iuſſu meo fuerit ingreſſus gladio ferietur. Hūc principes electores velut inertem atqꝫ ſocordē vt premiſſum ē imperio deiecerūt. Ruperto baioario in locū eius ſuffecto. Ad quem ciuitates theutonie omnes defecere. demptis Nurembergenſibus. qui ventzeſlao iuraſſent. Hij cū hinc iuriſiurandi religionē vererētur. inde vim baioarij timerēt. Legatos ad ventzeſlaū mittunt. Qui ſe iuramento ſolui petant. Ac ſi neceſſe ſit. Auri viginti milia nūmū in eam rē offerant. Rex auditis legatis. liberos Nurembergenſes dicit. Si currus q̄tuor tradant. onuſtas vino qḋ furſtenberg baccareacenſe vocant. id eſt inter reneſia vina vt putant optimū.

Joannes de rupeciſſa ordinis minorum

Joannes de rupeciſſa de ordine minorꝫ inſignis theologus. ac in naturalibus doctus. tempeſtate hac. preter ea q̄ in ſententiarꝫ libros accurate docteqꝫ ſcripſerat. multa p̄dixit mox futura. in carcerē truſus multa de futuris tāqꝫ ꝓpheta ſcribere voluit. videlꝫ de duobꝰ antixp̄is. ꝛ de eccl'ie cōculcatione ꝛ deſolatione terrarꝫ. Et de cōuerſione oīm gentiū ad fidē xp̄i. ꝛ alia multa. q̄ in ianuis adeſſe affirmabat. Et hec a dn̄o ihū xp̄o ſibi reuelata fuiſſe conteſtabatur. Que nō mō euenere. ſꝫ oppoſitū in oīmbus fuiſſe cōſtat. hmōi aūt ꝓnoſticatores m̄lti ab initio de his archanis decepti fuere. Quibꝰ satiꝰ fuiſſet ſilere qꝫ talia temere loqui. Que pater poſuit in ſua poteſtate. Quāobrem fides hijs pronoſticationibꝰ adhibenda nō eſt.

Simon de Caſſia

Simon de caſſia ordinis heremitarū diui Auguſtini theologꝰ ꝛ egregiꝰ predicator. ꝑ id tempꝰ tāqꝫ medicinalem caſſiam languenti anime ad vite integritatem refrigerio traditus affuit. Qui vtrerus euāgeliſtarū interpres. ꝛ iheſu chriſti imitator verus. oīa ipſius ſaluatoris geſta in ordinē colligēs. in q̄ndecim ſubdiuiſit libros. Quos de xp̄i ſana religione intitulauit. Sed ꝛ aliū librū de doctrina xp̄iana. de patiētia. de ſimboli expoſitione. de ſpeculo crucis. de diſciplina ſpūaliū. opuſcula autē hec miro ꝛ quaſi diuino ordine collegit. Ep̄l'as quoqꝫ edidit plurimas documentis plurimis repletas. hic florentie qꝫ maxime ſpū ꝓphetie floruit. ꝛ multo in precio fuit. Ubi etiam monaſteriū ſui ordinis monialiū a ſolo edificauit. Et nobiliū matronarum ac virginū illud repleuit.

Feſtum viſitationis glorioſe v̄ginis Marie. ab Urbano ſexto ꝑ octauas celebrandū ad formā feſtiuitatis corporis xp̄i inſtituit. ob impetrādā vnionē eccl'ie in ſciſmate meritis ſemꝑ virginis marie.

Fracīſcꝰ carrarienſiū dn̄s

Franciſcus Carrarīēſis ſenior vnicus dn̄i iacobini ex vxore gnatus. frē eiꝰ guilielmo ex pelice interfecto. in regnū p̄rīm ſuccedens. regnauit annis. xi. Uir q̄dem ſplendidus ꝛ multis virtutibus ornatus ac plurima laude dignus. q̄ patauinā vrbē menibus caſtellis turribus. ac ſplēdidiſſimis edificijs ꝛ edibꝰ tū priuatis tū publicis mirifice exornauit. Nec nō ꝛ p̄clara ac memoratu multo digna in prelijs geſſit facinora. ꝓ quibus regno ſuo multa p̄ſtitit incremēta. Uerū cū bernabouem vicecomitē ſororiū a galeatio maria detentū defenderet. liberare ſtatuiſſet. nō mō cū liberauit. ſꝫ ꝛ regnū oīne ac deniqꝫ vitā ꝓpriā p̄didit. Quia ab eodē tandē galeatio ſupatꝰ ꝛ captiuꝰ abductꝰ in modoecio furno ſeu carceribꝰ eū interire ꝑmiſit. Deniqꝫ de octobrio mēſe anni. 1393. cū vita exceſſiſſet. Cuiꝰ filius franciſcus ab duce corpꝰ impetrauit. ꝛ aromatibꝰ cōditū patauiū cū maximo apparatu deferri fecit. Et regijs exequijs ī maiori eccleſia ſepulcro marmoreo ſepeliri fecit.

S. katherina de ſenis

Catherina ytalica ſenarꝫ vrbis ethrurie oriūda. Cuiꝰ hiſtoriā fr̄ Raymundꝰ de capua generalis ordīs p̄dicatorꝫ ꝑſcripſit. Ex p̄re iacobo pānorū tinctore ꝛ lapa mr̄e ꝓgenita. Cū ānū. xij. attigiſſet ſpreto ꝯiugio p̄dicatorꝫ tercij ordīs ꝓfeſſa innumerabiliū v̄tutū p̄clariſſima in mira auſteritate ꝛ abſtinētia vixit. ꝛ mirabiles victorias ī abſtinētia habuit atqꝫ viſiones. quā xp̄s deſpōſauit anulo habēte q̄tuor margaritas ꝛ adamātē ī ſummitate. dn̄s qꝫ cor eiꝰ abſtulit tribuenſqꝫ ſuū. ī latē cicatrix māſit. dono ꝓphetie admodū īſignita. Tādē āno etatis ſue trigeſimo. m̄ltis patratis miracl'is rome deuotōis ćā exīīs. vite ſue finē fecit. atqꝫ ibidem eiꝰ ſctiſſimū corpꝰ in baſilica de minerua ordīs p̄dicatorꝫ maxīa cū pp'lorꝫ freq̄ntia delatū. cū celebri deuotione ꝛ reuerentia ſepelit. Quā ſanctiſſimā virginem poſtmodum pius ſecundus papa eius conterraneus anno ſalutis noſtre. 1460. kal'. Maij in ſanctarꝫ v̄ginū numero merito aggregauit. Que quante ſanctitatis q̄zte qꝫ virtutis fuerit idem pontifex memorabili relatu proſecutus eſt.

Johannes galeacī⁹ primꝰ dux mediolanenſiū

Johannes galeacius vicecomes galeacij marie filius primus mediolanenſiū dux. patre iā tribꝰ annis defuncto diuiſa primū inter ſe ⁊ bernabonē patruū dñatione. quē inſidioſe intercepit ⁊ captum ad mortē cuſtodiri precepit. filijs oībus fugatis mediolanenſe regnū obtinuit ⁊ decē annis regnauit. inde ab eo ſcaliger ſupatus in deditionē venit ⁊ veronā ac vincentiā ſuo regno adiecit. pauloq̄ʒ poſt franciſcus patauina vrbe cōprehēdit. bononia quoq̄ʒ ſenenſes peruſini ſeſe ſue poteſtati tradidere. fuerat hic clariſſimus princeps ſtatura procerus. elegantꝫ aſpectu. litteris edoctus ⁊ celebri eloquencia clarus. ingenio callens ac in agendis aſtutus ⁊ ſagax. duas vxores duxit. elizabeth bohemie regis filiā. ex qua valentinā ſolā filiam genuit. quā carolo francorū regi matrimonio copulauit. Aliaʒ katherinā conſobrinā ſuā bernabouis filiā. ex qua iohannē. mariā. angelum et philippū mariā duces ſuſcepit. Hic quippe cū ingentis animi ⁊ potentie vir eſſ; poſtq̄ʒ. 30. annis ſub titulo comitatus virtutū impaſſet anno. 1395. ſeptembri mēſe archiepō mediolanenſi oratore miſſo ducatus titulū a wentzeſlao impatore cētū milibus florenis obtinuit. ⁊ p manꝰ ipſius archiepī oratoris eodē mēſe ingēti pompa ducatus biretū ⁊ alia inſignia recepit. vixitq̄ʒ ea in dignitate annis. 7. Tanta quippe erat eius animi magnitudo vt ad imperiū aſpiraret. ⁊ niſi iā cito morte p̄uentus fuiſſet ad id forte peruenīſſet. Hic in papienſi vrbe inter cetera caſtellū ſiue regiā domū incredibili pulchritudine extruxit. in quo tantā librorū copiā contraxit q̄ntā alibi pauci viderūt. leporariūq̄ʒ cōtiguū muris cinctū iuxta illud conſtituit. in quo monaſteriū ſupbiſſimū ordini carthuſienſiū toto orbe celeberrimū conſtruxit atq̄ʒ dotauit. vbi ⁊ corpus ſuūʒ tumulandū ex teſtamento legauit.

Eclipſim ſolis per ea tempora fuiſſe ſcribunt que ferme p horas duas durauit.

Ladiſlaus apulie vngarie rex

Ladiſlaus caroli regis filius qui ex hungaria ab vrbano ſexto in italiā vocatus contra iohannā reginā quā in neapoli cū toto regno obtinuit. Verū cū et in hungaria coronā accepit anno. 1385. regine dolo interfectus eſt. Ladiſlaꝰ igit̄ filius in apulie regno ſuccedens regnauit annis. 29. cuʒ adoleuiſſet hūgarie regnū ſuſcepit. ſed cū ibi res parū proſpere ei ſuccederent expeditione ñ paruipēſa ſuſcepta ⁊ iadera de regno occupata venetis vendidit cū pecunijs in ytaliaʒ veniens apulie regnū obtinuit. ⁊ cū magnanimitatis ⁊ prudentie eſſet vir atq̄ʒ oīm regū potentia ⁊ rerū pſperitate omnibus p circuitu formidabilior euaſiſſ; etiā romano pontifici ſuſpectus eſſe cepit. varia quoq̄ʒ fortuna inter pontifices ſequentes ⁊ regē ſemp fuit. ſed dū florentinos ſubdere ſtatuiſſet ex veneno procuratione eorū ſublatus eſt. Sigiſmundus aūt qui poſtea auguſtus ⁊ imperator fuit ladiſlao p̄dicto ex hungaria armis pulſo ad ipm hungarie regnū vocatus id ſuſcepit. ⁊ vſq̄ʒ ad imperij ſuſceptionem. 25. annis regnauit. vir certe bellator ⁊ reipu. xpiane acerrimꝰ ppugnator ac defenſor.

Religio dealbatorum

Beghardi ac ſecta flagellantiū qui ſe nodoſis flagellis cruciarunt in germania ac ceteris regionibus graues errores induxerunt. de quibus ſupra facta eſt mentio. mirabilis quoq̄ʒ populorū motus hoc anno. 1399. in tota italia factus ē. Nā omnis fere multitudo in ciſalpina gallia vno motu veſtes albas ⁊ lineas ad pedes vſq̄ʒ protenſas cū capucijs inſtar religioſorū capparū quibus facies velabāt induit. qua commotione ⁊ nobiliores femine ſimul ⁊ viri ⁊ principes epī cleriq̄ʒ ac religioſi cuiuſcūq̄ʒ ordinis ducti incredibili deuotionis ardore in ſimili habitu incedere tentauerunt. Horū ſiquidē dealbatorū longa agmina ad vicinas vrbes cōmeabāt. ⁊ pceſſionaliter bini ⁊ bini pgētes pacē ⁊ miſericordiaʒ ſupplici clamore ſepe ⁊ ſepius clamabant. hymnos cantabant. q̄ʒ maxime ſequentiā a beato gregorio editam Stabat mater doloroſa ⁊c. Durauitq̄ʒ huiuſmodi motus menſes fere tres. vnde initiū habuerit incertū. primi in italia lucenſes fuere. vtriuſq̄ʒ ſexus induti albis ad tria milia. Huius tamen religionis auctor quidaʒ ſacerdos fuit qui tantā modeſtiā vultu ac verbis pre ſe ferebat vt ab omnibus ſanctus haberetur. Jpm tamē bonifacꝰ pōtifex apud viterbiū vrbē tandē ꝯphendere fecit. ⁊ tanq̄ʒ ſupſticioſuʒ ad ſe pductū igni exuri fec̄. horū āt crucifixi imaginē q̄ʒ añ ſe deferri faciebāt adhuc lucēſes cū maxīa veneratiōe ꝯſuant.

Jubilei annus hoc anno. 1400. rome iuſſu bonifacij pontificis celebrat̄. quo fere innumera hoīm multitudo ꝯuenit. ⁊ eo anno ob ipſius iubilei ⁊ maximā dealbatorū frequentiā tantā peſtilentiā vbiq̄ʒ fuiſſe tradunt vt apud florentiā vrbē ad triginta hoīm milia abſumpta fuiſſe referāt̄. Quarto quoq̄ʒ anno wēceſlai regis peſtis ſeuiſſima populata eſt bohemiam. Jn praga vero in quatuor menſibus in vna tantum ſancti Stephani parrochia tria milia funerū. l. fuere. Pragenſes inter hec populari tumultu excitati atq̄ʒ in furorē acti iudeorum domos inuadunt bona eorū diripiunt. domos incendunt. atq̄ʒ intra duas horas non ſexui non etati parcentes infelicem gentē gladio cedunt. periſſe aliquot milia ferunt̄. ſeruati cōplurimi infantes miſericordia bonorū ciuiū baptiſmi gracia accipere.

Anno mundi. 6603. Anno xp̃i. 1404.

Innocentius ſeptimus papa patria ſulmonenſis. coſmatus antea vocatus. ſancte crucis p̃ſbiter cardinalis. bonifacio ſuffectus rome pontifex creatur qui iureiurando collegio ſpopondit ꝙ primũ eſſet ꝓ vnione requiſitus pontificatu renunciare. vir quidem grandeuus ⁊ multarum magnarumq̨ rerum experientia inſtructus. qui pontificatu ſuſcepto in quibus vrbani ⁊ bonifacij veſtigia ſecutus eſt. quos priuatus carpebat. non modo quod tantope laudabat effecit. verũ etiã iniquo animo ferebat ſi quis apud ſe ea de re verbũ vllum feciſſet. p̃terea adeo tumultuoſe omnia gubernabat. vt cũ romani inſtarent quod ſciſma de eccleſia tolleret ip̃os ad ludouicum nepotẽ tanq̨ ad carnificem miſit. qui ſtatim vndecim ex ipſis (e feneſtris deiecti) necari fecit. Qua ſeuitia permotus põtifex romanus accito ladiſlao rege arma aduerſus pontificem cepit. qui ſtatim cum ludouico nepote viterbium fugit. inde po. ro. aulicos eius interfecit. Verum capitolio ⁊ ponte miluio occupatis ac cedibus pactis ira declinante romani pontificem in gratiam receperunt. qui cum romam veniſſet nonnullos cardinales delegit. quorum de numero angelus cornarius venetus. poſtea gregorius duodecimus appellatus. ⁊ petrus philargi cretenſis alexander quintus pontifex poſtea creatus. tercius otto columna martinus poſt vocatus creauit. ⁊ ludouicum p̃dictum agri piceni marchionem cõſtituit. ip̃e vero non diu poſt rome moritur pontificatus ſui anno ſecundo. ſepeliturq̨ in baſilica petri ĩ ſacello q̃d olim pontificibus dedicatum erat. quodq̨ vetuſtate ⁊ ſitu corruens Nicolaus quintus poſtea reſtituit.

Anno mundi. 6605. Anno xp̃i. 1406.

Gregorius eius nominis duodecimus natione venetus angelus corariꝰ ſeu cornarius antea vocatus tituli ſancti marci preſbiter cardinalis pontifex creatus anno dñi M.cccc. vi. pridie kal. nouembris. pontifex ſiquidem maxime ſeueritatis ⁊ ſanctimonie p̃cipue reuerendꝰ. qui pontificatu ſuſcepto facta iterato ad deponendũ pontificatum ſe ſcripto adhibitis notarijs ⁊ teſtibus obligauit. ſi benedictus qui alterum pontificatũ in gallia tenebat ſe quoq̨ abdicaret. Cohortantes igit̃ in principio ſeſe predicti pontifices ⁊ ad mutuaꝫ abdicationem offerentes. Cum vero de eligendo loco quo ſine diſcrimine vterq̨ venire poſſet mentio haberet̃. neq̨ de ea re ſatis inter eos conueniret. colluſores ⁊ fidefragi ab vtroq̨ cardinalium conuentu ſunt habiti maiorẽ diuiſioneꝫ concitauerunt. Quapropter cõcilium piſis celebratũ eſt in quo ambo de colluſione accuſati ambo pontificatu priuati ſunt ⁊ alexander eligit̃. dũ gregorius abeſſet armis omnia rome circũſonabant. gregorius quaſi ꝓfugus de concilio ariminũ ꝓfectus a carolo malateſta ꝑbenigne ⁊ ſplendide eſt habitus. Benedictus aũt poſt habitum in perpiniano cõciliũ quo tutior eſſet ad caſtellũ paniſchole locum munitiſſimũ confugit vbi diutius immoratus. vterq̨ aũt licet in piſano concilio exauctorati eſſent tanq̨ veri pontifices cardinales crearũt. maxime vero gregorius. qui dum luce eſſet de conſenſu cardinaliũ qui nondũ ab eo diſceſſerant gabrielem candelinarium cardinalem creat. qui poſtea in pontificem electus eugenius q̃rtꝰ appellatus eſt. Hic tandẽ ad conſtantie conciliũ carolo malateſta oratore miſſo pontificatu ſe libere abdicauit ꝓ q̃ libera abdicatione cõuẽtꝰ oĩs eũ agri piceni legatũ creauit ſꝫ nõ multo pꝰ recanati aĩ dolore defecit vbi ⁊ honorifice conditus eſt.

Anno mundi. 6608. Anno xp̃i. 1409.

Alexander eius nominis quintus papa natione cretenſis petrus cãdianus antea vocatus ordinis minorum frater ⁊ doctor archiep̃s mediolanenſis. vir doctrina ⁊ ſanctitate vite p̃clarus hoc anno in concilio piſano gregorio ⁊ benedicto abrogatis oĩm cardinaliũ conſenſu qui tũ in cõcilio piſano erant pontifex creatur. qui in omni vita ⁊ etate p̃ſtans. ab adoleſcentia ordinẽ minorum ingreſſus adeo pariſius liberalibus ſtudijs theologiceq̨ diſciplneq̨ vacauit, vt breui ⁊ publicã ſcolam habuerit. ⁊ in libros ſententiarum docte et acute ſcripſerit. magnus quoq̨ orator. magnus p̃dicator eſt habitus. ideo a iohãne galeatio duce mediolanenſi accitus primũ locũ in cõſultationibus ſuis habuit. Creat̃ deinde rogatu galeacij vicẽtinꝰ ep̃s. poſtea nouariẽſis mutato loco. poſtremo p̃ſul mediolanenſis factus. ab innocentio ſeptimo cardinalis baſilice duodecim ap̃lorum creat̃. quo quidẽ gradu pontificeã dignitatem adeptus. Adeo aũt munificus erat in paupes et viros ſua benignitate dignus vt breui nil ſibi reliquerit. vnde ꝑ iocũ ĩterdũ dicere ſolebat ſe diuitem ep̃m fuiſſe. pauperẽ cardinalẽ. mendicũ pontificẽ. In eo defuit illa habendi cupiditas. que vna cũ re ⁊ etate accreſcit ſimul. Tanti p̃terea animi fuit vt ladiſlaũ regem potentiſſimũ qui ditionem eccleſie vexauerat regno p̃uauerit. Soluto concilio bononiã ꝓficiſcit̃. Tandem cum grauiter egrotare cepiſſet cardinales ad concordiam adhortat̃, lacrimantibus omnibus ſaluatoris verbũ proferens. Pacẽ meã do vob̃ pacẽ meã relinquo vobis, ſtatim moritur pontificatus ſui menſe octauo. ſepelit̃q̨ bononie in eccleſia fratrum minorum.

Linea ſummorum pontificũ

Innocentius ſeptimus

Gregorius duodecimus

Alexander quintus

Linea impatoꝝ
Ruptus rex romanorum

Rupertus bauarie dux ac comes palantinus rheni anno milleſimo quadringenteſimo wentzeſlao bohemo p̄dicto impatore tanq̄ inutili (ꝓpter ignauiam ⁊ ſocordiā) imperio priuato ab electoribus impator delectus imperauit annis .x. Colonie ab archiep̄o coloniēſi corona decoratus fuit. homo ſane xp̄ianiſſimus. iuſticie cultor. in rebus bellicis ſtrennuus ⁊ in defenſione oppreſſorum ſollicitus. ⁊ ꝓpterea a bonifacio pontifice in imperio confirmatus. Hunc quidem florentini ꝓpter ipſius animi magnitudinē contra galeaciū mediolani ducem vltima deſperatione ducti auxiliatorē ea in italiam conditione accerſiuerunt vt non prius ꝓmiſſam ingentē pecuniam acciperet q̄ viceccomitis terraꝝ cū exercitu attigiſſet. venitq̄ extremo autumno impator vt ⁊ benedictionē imperialem a ſummo pontifice acciperet. ⁊ agrum vt pecunias a florentinis acciperet brixianū. ad benaci gardelacus oram ingreſſus eſt. ſed parte pecuniarū iam ꝑcepta galeacij copijs congreſſus fractuſq̄ tridentum rediit. Colonienſis preſul ⁊ leopoldus auſtrie dux ab impatore abeuntes cū maxima copiarū parte domū redierunt. vnde venetis vocantibus e tridento profectus taruiſiū paduam eſt delatus. ad quem florentini oratores ſumptuoſiſſimo quidem apparatu. ſed copias illius deſiderio minores vt bellū reſumeret tranſmiſerunt. Ductoreſq̄ earum copiaꝝ fuerunt Sfortia attendulus cutignola romādiole oppido oriundus tunc primū noſci ceptus. ⁊ baldeſar mutinenſis. Cūq̄ pecuniaꝝ quoq̄ paucitatem addidiſſent florentini ⁊ in altercatione ꝑ menſeꝫ ꝑſiſterent ⁊ ſolutio pecuniaꝝ negaret̄ indignatione concepta impator abire conſtituit. equitatu igit̄ per terram ad taruiſium p̄miſſo ip̄e venetias petiit viſendiq̄ cauſa ciuitatem mirabilem. Suſceptus aūt a venetis inſigni magnificentia cunctis exhibitis. que ad honorandos principes exhiberi ſolent. cladem receptam expoſuit. tādem v̄o cum neq̄ pontifex romanus neq̄ veneti in fauorē auxiliūq̄ eius palam deſcenderent. florentini autem ea poſtulata que difficilia factu videbant̄ differrent. re infecta menſe aprili patauio mouens longis itineribus tranſalpes in germaniā rediit. Rupertus autem ex vxore elizabeth filia burgrauij nurmbergenſis multos heredes reliquit. rupertus ⁊ fridericus ante patrem obierunt. ſupſtites reliquit ludouicū. ſtephanū iohānē ⁊ ottonē inclitos duces. Filias quoq̄ tres. vna duci auſtrie friderico de atheſi. alia comiti cleuie quē ſigiſmundus impator ducem fecit. tercia margaretha duci lothringie matrimonio iuncte fuerunt. Genitor aūt cum filijs vſq̄ ad obitum ſub obedientia gregorij pape permanſit. Concilium piſanū nō rite celebratum educens. Tandem poſt glorioſa geſta in imp̄io ⁊ in germania. anno dn̄i M.cccc.x. in oppēheim mortē obiit ⁊ in haidelberga ad ſctū ſp̄m ſepultus.

Concilium piſanum

Conciliū piſanum ꝓ vnione eccleſie piſis celebratū fuit. ſublata eīm ſpe conueniendi benedictū et gregorium anno dn̄i M. cccc. viij. de menſe maij cardinales recedentes poſt longā diſputationē florētie an ob peſſimū ſciſma eccleſie nociuū cardiales cōcilium conuocare poſſent. determinatū ꝑ doctiſſimos viros id licite fieri poſſe. vtriuſq̄ pontificis cardinales ꝓ celebrando vniuerſali concilio ciuitatem piſarum decreuerunt. cui rei cōmunitas florentina cōſenſit. vnde ſignificanter geſta ꝑ nūcios ⁊ lr̄as vocarūt ad conciliū omnes ep̄os p̄latos principes ⁊ cōmunitates. conueniteq̄ tandem in eo loco multitudo magna cunctaꝝ fere nationū. In eo concilio accuſati de colluſione pontifices ambo. decretum eſt vt oratores mitteret ad vtrūq̄ vt ad locum accederēt. quoꝝ operam benedictus dediſit. gregorius non ad eos pertinere congregare conciliū ait. Tandeꝫ ambo priuati ſunt ⁊ alexander natione grecus ad pontificatum aſſumptus qui pauco tp̄e ſedem petri tenuit. Teſtatus eſt per eam mortem quā ante oculos ſe continuo cernere dicebat nec reformidare cōſcientia bene acte vite motus ſe exiſtimare ⁊ credere que in concilio piſano decreta fuiſſent recte atq̄ integre facta eſſe omnia ſine dolo malo fraudeue anno fere poſtq̄ ſedere inceperat mortuus. quo anno laboratū eſt fama ac peſte. Per hec tempora ludouicus andegauēn. filiꝰ eiꝰ ludouici qui cum carolo de regno contendit. piſas veniens conceſſionem regni appulie ab alexandro papa recepit. Naꝫ ladiſlaus cuncta effecerat quo conciliū impediret. itaq̄ cum exercitu contra ladiſlaum miſſus. Cūq̄ eo baldazar coxa ex latere legatus. non multum tamen ꝓfecerunt. ⁊ fere circa vrbem romam cōmorātes nec vltra progreſſe irrito cepto redierunt.

S. Vincentiꝰ ordinis p̄dicatorum

Vincentius carbelanus ordinis p̄dicatoꝝ declamatoꝛ ⁊ theologus celeberrimus ex valentia vrbe natus ac nobili familia ferrarioꝝ. Cuiꝰ pater notariꝰ publicus qui tres habuit filios. petrū primogenitū laudabilis vite ⁊ vxorem habens. Aliū bonifaciū iuris vtriuſq; doctorē. qui mortua vxore ordinē carthuſienſium ingreſſus tantū ſua prudentia effecit vt generalis prioꝛ ordinis fieret. Tercium vincentiū qui in virginitate ꝑmanſit. ⁊ anno M.cccc. ⁊ vltra nō modo celebri doctrina ſed ſingulari ſanctitate inſignis fuit. qui cū p̄dicationis dono plurimū illuſtratus fuiſſet quoad vixit eccleſiam dei p̄dicando. docendo ⁊ monendo non modo verbis ſed ⁊ exemplis adiuuare nō deſtitit. hoc ſanctiſſimū opus euangelizandi triginta annis continuans. Tandē ſedem petri tenente martino quinto anno .1418. imperante ſigiſmundo ex hoc ſeculo migrauit. ⁊ cū ī morte ⁊ poſt moꝛtem plurimis claruerit miraculis calixtꝰ tercius pontifex eius compatriota anno exinde dn̄i .1455. eas ob res in ſanctoꝝ confeſſoꝝ numero cū aggregauit. ⁊ eius feſtum nonis aprilis celebrari mandauit. Sepultus in ſenectute bona in ciuitate venetenſi in ecc̄ia cathedrali q2 ordo non habebat ibi conuentū. p̄dicabat aūt ī vita ſepenumero de finali iudicio ⁊ aduentu antichriſti tanto terrore vt omnes in timorē conuerteret. vt peccatores futuram dei iram abhorrerent.

Franciſcus martini ordinis carmelitaꝝ theologus celeberrimus ꝑ hoc ip̄m tp̄s in precio exiſtens. cū multos erudiſſet diſcipulos ad agitandum intellectum librū de conceptiōe virginis Marie ꝯpoſuit.

Gerhardus groet claret ſanctitate vite ⁊ ſcientia. ⁊ incepit ꝯgregationem in dauādria ⁊ plura ſcripſit. Johannes ruſbroch clarꝰ habet̄. vir ad modū deuotꝰ ⁊ illuīatꝰ. etiā m̄lta ſcripta ī theutonico reliq̄t

Heinricus yota ſacre theologie profeſſoꝛ. Heinricus quoq; de haſſia etiam doctoꝛ theologie. hij duo luminaria eccleſie in vienna pannonie fuerunt.

Baldus iuris doctoꝛ

Baldus peruſinꝰ p̄cellentiſſimus legis peritus bartholi ſaxoferratenſis diſcipulus. ⁊ ip̄e vna cū angelo ⁊ petro germanis hec ip̄a tempora clariſſima reddidit. qui cū poſt magiſtrū ſuū in iuribus ciuili ⁊ pontificio obtineret principatum infinita ꝓpe edidit libroꝝ volumina. Sup̄ toto eīn iuris ciuilis coꝛpore ꝑegregie cōmentatus eſt. Inſup̄ ⁊ in ſc̄do decretoliū ac feudis ſcripſit. Additiones ad ſpeculum ꝯpoſuit. atq; clariſſima conſilia poſt ſe reliquit. Tandē ob doctrine p̄ſtantiam a philippo mediolanēſiū duce publico ſalario papie vocatus. anno dn̄i .1423. menſe aprili ibidē defunctus apd̄ frēs minores ſepelit̄.

Bartholomeus de ſaliceto iuris conſultiſſimus ꝑ hoc tempus floruit ⁊ in legibus nōnullos cōmentarios compoſuit. Hic cū apud albertum eſtenſem ferrarie marchionē in p̄cio eēt cū ip̄o egit vt a bonifacio pō. ꝑuilegiū ꝯuocādi ſtudiū ī ferraria obtinerꝫ.

Nicolaꝰ florētinꝰ medicꝰ

Nicolaus eximij nominis medicus natione florentinus ꝑ hec tp̄a exiſtens. in omni medicina grande opus componendo relinquens. qd̄ de omni medicina ex veterioꝛibꝰ ⁊ doctis medicis exquiſitis accurata lucubratione extraxit Obijt deniq; florentie poſt multas curationes anno dn̄i .1412.

Marſiliꝰ de ſctā ſophia patauinꝰ medicꝰ. ⁊ ip̄e m̄ltarū rerū cognitiōe inſignitus cum quedā edidiſſet in medicina ſup̄ hippocratis libros multos ſcriptores ingenio ⁊ ſubtilitate p̄celluit ⁊ ſuā patriā doctrina ⁊ fama exornauit.

Iohēs rauennatꝰ grāmaticꝰ ⁊ rhetoꝛ luculētiſſimꝰ his tp̄ibꝰ floruit. vir certe maximi ingenij ⁊ ſingulariſſime doctrine. qui vt leonardus aretinus eiꝰ diſcipulus teſtat̄ primus fuit a q̄ eloquētie ſtudia tantopē longo poſtliminio in ytaliā ſunt redacta. Hic cū a franciſco petrarcha egregie edoctꝰ fuiſſet. et ip̄e viros ſeq̄ntes excellētiſſimos habuit diſcipulos.

Criſoloꝛas conſtantinopolitanus.

Hemanuel criſoloꝛas bizantinus patria conſtātinopolitanus. vir domi nobilis. ne dū litteraꝝ grecaꝝ peritiſſimus. verū omni doctrina ac virtutibꝰ nobilioꝛ atq; p̄clarus his tempoꝛibus conſtantinopoli patria a turchis obſeſſa. venetias mari delatus primo in exaudita eius fama inuitatus benigne ac poſtulatꝰ et litteras grecas ibi docere cepit que iam ſeptingentis annis conticuerant ⁊ per eū reuiuiſcere ceperunt. Hic itaq; cū in italiā veniſſet primo venetias multos adoleſcentes grecas docuit litteras. indeq; a florentinis publico ſolario vocatꝰ plurimos habuit diſcipulos. a iohanne rauennato p̄dicto litteris latinis edoctos. Inter quos fuere leonardus aretinus. paulus ſtrotia. petrus paulus vergerius iuſtinopolitanus. omnibonus vicentinus. guarinus veronenſis. carolus aretinꝰ pogius florentinꝰ. franciſcus barbarus ⁊ franciſcus philelphus ⁊ alij. Indeq; curiam romanā cum ſecutus fuiſſet ⁊ apud conſtantiā vbi generale conciliū celebraret̄ acceſſiſſet ⁊ p̄dicti diſcipuli dulcedine verborū ſuoꝝ allecti eū ſequi voluerunt. Hic aūt ⁊ ſi omni ſciētia edoctꝰ fuerit nihil tn̄ ſcripto qd̄ extat reliq̄t. Conſtantie aūt deficiēs a pogio florētino melliflua orōne cū epigrāmate honeſtatꝰ ē.

Tamerlanes

TAmerlanes magnꝰ tartaroꝝ ſeu parthoꝝ rex. incredibilis potẽtie vir. hoc etiã anno. 1402. vita exceſſit. Qui primũ (vt aiũt) genere parthus humili loco natus. gregorius miles. adeo inter ſuos corpis agilitate excelluit. vt breui multaꝝ gentiũ dux fieret. quibus parthoꝝ imperio potitus ſcythas. hyberos. albanos. perſas. medoſqꝫ ſibi ſubegit. meſopotamiã inuaſit atqꝫ armeniã. trãſitoqꝫ euphrate cũ quadringentis milibus equitũ. ſexcentis milibus peditũ. oẽm aſiã quã mĩorẽ appellanꝰ obtriuit. Regẽ oĩm potẽtiſſimũ pazaitẽ thurcoꝝ dñm cũ pari equitũ numero ⁊ magnis peditũ copijs fines ſuos tutãtem. apud armenos ꝑlio ſupatum ducentis milibus hoĩm interfectis viuũ cepit. caueaqꝫ ĩ modũ fere incluſum. ꝑ omnẽ aſiã circũtulit egregiũ admirandũ humanaꝝ rerũ ſpectaculũ. Caſtra eius in vrbis modũ ordinata fuere. ſtatuto cuiqꝫ arti loco ad vite vſuz neceſſaria. ſumma ſemꝑ reꝝ copia inueniebaẗ. cũ nullus eſſet latrocinijs locus. Inde a thanai flumine vſqꝫ ad egiptũ vniuerſam aſiam ꝑcurrens. ſmyrnas antiochiã. ſebaſtẽ. tripolim. damaſcũ. multaſqꝫ validiſſimas vrbes vi cepit. diripuit atqꝫ incendit. Soldanũ egiptioꝝ principẽ bello ſuꝑtum vltra peluſiũ repulit. egiptũ ingredi parantẽ. vaſte ſolitudines ⁊ deſerta loca auerterũt virũ bellicis artibus inſignẽ. Damaſco capta cũ arcis antique expugnatio difficilior videretur. Conſtructa e regione altera q̃ antiquã altitudine ſuparet vi cepit. Capha vrbs genuẽſiũ tũc colonia in thaurico cheroneſſo. nõ ꝓcul a boſphoro cymerico exiſtit. hãc cũ tamerlanes inuadere ſtatuiſſet. Scythas negociatores ꝑmiſit. q̃ precioſiſſimas aĩaliũ pelles minori quã ꝯſueuerũt ꝑcio venũdarent. Sciens aurũ abſcondi poſſe. pelles ſubfodi nõ poſſe. Moxqꝫ bello indicto admotis vrbi machinis expugnata vi atqꝫ armis ciuitate. Et auro ⁊ pellibꝰ potitus ẽ. In obſidionibus vrbiũ prima die albo tentorio vtebatur ſecũda rubeo. tercia nigro. qui ſeſe dabãt in albo ſedenti ſalutẽ conſeq̃banẗ. rubeus color moriendũ indicabat. niger ciuitatis excidiũ. ⁊ oĩa in cinerẽ cõuertenda. Fama ẽ pp̃los cuiuſdã ciuitatis q̃ prima die deditõnem neglexiſſet. pueros puellaſqꝫ omẽs in candida veſte ramos oliue p̃ ſe ferẽtes exiuiſſe vt principis irã placarẽt illũ omẽs ab equitatu coculcari atqꝫ cõteri iuſſit. ⁊ vrbẽ captã incendi. Interrogatus ab homĩe genuenſi q̃ ei familiaris erat. cur tanta crudelitate vtereẗ. Cõmotũ diſtorta facie ac ſpirãtibus ignẽ oculis reſpõdiſſe. Tu me hoĩem eẽ arbitraris falleris. Ira dei ego ſum ⁊ orbis vaſtitas. caueto ne poſt hac mihi occurras. Ferebant qui Tamerlanẽ viderũt cũ hanibali ſimilẽ. Deletis regibus vaſtatis pluribus ꝓuincijs onuſtũ de victarũ gentiũ ſpolijs exercitũ in patriã reduxit. Et ciuitatem marchantẽ condidit ⁊ hoſtiuz ſpolijs exornauit. Uita functus duos filios reliquit regni ſucceſſores. qui diſcordia laborãtes effecerunt: ne parthorum imperium rurſus poſſet emergere.

Paulus venetus

PAulus venetus eremitarũ diui Aug. Et ipẽ theologoꝝ ⁊ phoꝝ princeps. nec nõ ⁊ diſputator acerrimꝰ. Hoc ipõ tpe in vniuerſa ytalia nominatiſſimus habitus eſt. eo ꝙ cũctos dialecticos phos. ac ſue etatis theologos ſine cõtrouerſia ſuꝑauerit. ac etiam tanqꝫ alter apollo poſt ſe futuros phos ſue ſapientie lacte nutriuerit. qui niſi matura morte ꝓuentus fuiſſet. oẽs anteceſſores ſuo ingenio ſuiſqꝫ ſcriptis ſuꝑaſſet. Attñ in iuuẽtute ſuꝑ libros Areſto. cõmẽtaria ſcripſit. Et ſummã in phia. logicã breuẽ. Summulã de naturalibus. atqꝫ cõtra cecitatem iudeoꝝ tractatum edidit. Sermones multos ad clerum. Tandem iuuenis ſatis moriens in ſacriſtia ſui ordinis ſepulcro marmoreo ſepelitur.

BArtholomeꝰ de vrbino ipſius eremitarũ ordinis diligẽtiſſimus doctor. ⁊ vrbinatis epũs hoc ipõ tpe clarus effulſit. Qui ⁊ ſi multa ediderit in primis auguſtini atqꝫ ambroſij ſingula dicta in alphabetum redegit. Et opꝰ Millelo quiũ cõi vocabulo appellauit. Aliud quoqꝫ de ſpũali bello.

IOrdanis itẽ alemanus eruditus theologus ob ipiꝰ doctrinã ⁊ multaꝝ antiq̃tatũ indagatõnẽ magno in precio fuit. Qui inter cetera pulcrũ quadrageſimale edidit. Apocalipſimqꝫ pulcre explanauit.

IAcobus q̃ʒ ordinis heremitaꝝ theologus natione toletanus hiſdẽ tꝑibus floruit. Et vniuerſaʒ ferme ſcripturã ſacram cõplanauit. ⁊ Sophologiũ cõpoſuit ꝑcellentiſſimũ ad diuinã ſapientiaʒ perq̃rendaʒ ſuaſoriũ. Quod quidem volumen quanti facũdum ſit multis epigrãmatibus declaratur.

UErona clariſſima ac vetuſtiſſima ytalie ciuitas. anno. 1405. ſexto kal. iulij (a carrarienſibꝰ occupata ⁊ peſſundata) in veneto rum manus concedente ioanne maria viceconite mediolani duce. ꝑ franciſcuz ganzagam. ⁊ iacobum fermẽ. ⁊ paulum ſeuellum patriciũ romanũ deuenit. Et nũc vſqꝫ cũ magno augmẽto ipſius permanſit.

PIſe item potentiſſima ac ſuperbiſſima etrurie ciuitas florentini populi emula. hoc anno duriſſima obſidione ⁊ acerrimo bello domita in ipſius populi florentini ditionez poteſtatemqꝫ deuenit. Impetu enim facto florentinos vrbe eiecere. ⁊ ipſam in libertatem reduxere. Florentini ignominiã non ferentes. bellũ piſanis intulerunt implacabile. Et cõmeatibus vndiqꝫ interclusis vrbem acerrime obſiderunt. quam poſt aliquot menſes fama crudeliſſima laborantem. prodente eam ioanne gambacurta iugum ab integro ſuſcipere coegerunt.

Patauiū magne potentie ac ſplendoris ciuitas anno dñi. M.cccc vi. obſidione a venetis oppreſſa in venetoꝝ manus deuenit. Franciſcus eīn iunior carrari⁹ frāciſci ſenioris filius cū in vicētinos exercitū duxit. Cui ſtatim venetoꝝ dux ꝛ ſenatus tybicinē mittens rogat ne vicētinos vectigales bello attingat alioqn ſenatū venetū haberet inimicū. Sꝫ frāciſcus durius crudeſcere cepit. Indignati veneti cuꝫ frāciſco ganzaga fedus pcutientes generalē ducē ꝯ eū conſtituerūt. primo veronā cepit ꝯcedēte mediolanenſi dn̄iſſa. Et capto iacobo carrarienſi vinctū venetias tranſmiſit. Inde in patauiū exercitū ducēs p⁹ aliq̄s mēſes cū fama opp̄ſſa eēt. et peſte grauiſſima ꝛ cōtinuis oppugnationibus. galeacius ganzaga franciſci frater ignorante carrario ꝑ portā ſancte crucis ſibi a ciuibus apertā copias introduxit. Et caſu carrariū repeꝛiens. vbis cōuenerūt. vt galeazio caſtri dominio ꝯceſſo. ipe carrarius ad ſenatū ꝓ miſericordia impetranda cōmigraret. Et ſi qꝺ volebat impetraſſet. Ciuitas ipi⁹ eſſet. Sin aūt regrediēs i priſtino ſtatu reſtitueretur. Ideo carrarius cū franciſco tercio filio ad ſenatū i veſte humili acceſſit. a q̄ nullā grām ꝓmeruit. ſꝫ obiurgationibus multatus. i carcerē cū filio recludi iubeꝰ. Et ſtatim miſſis cōmiſſarijs ciuitas noīe ſenatus occupata ē. Que res galeatio moleſtiſſima fuit. Frāciſcus poſtmodū ſtrangulat⁹. fili⁹ q̄ mortis genere perierit dubiū. Supfuerāt eius duo filij Obertinus ꝛ Marſili⁹ q̄ añ captiuitatē vrbis ad etruſcos ꝯfugerāt. At ſic eo anno q̄rto kal. decēbris veneti patauiū obtinuere. Et due potentiſſime ac illuſtriſſime familie. ſ. Scaligeroꝝ ꝛ Carrarienſiū ꝓpter coꝝ diſſenſiones ſue diuturnitatis ꝛ potentie. vno q̄ſi tpe finē acceperūt. Qui in verona ꝛ patauio ꝑ annos multos maxima cū gloria imperij ſceptra tenuerut. ac ſic veneti plurimas ciuitates obtinuerūt. ꝛ eorum nomen ſupra modum excreuit.

Ordo monachorum montis oliueti

Ordo monachoꝝ alboꝝ. qui mōtis oliueti ordo nūcupaꝰ. Huius ſciſmatis tpibus in ſenēſi agro a q̄buſdam nobiliſſimis ſenēſibus initiū ſumpſit. Multi nāqꝫ clariſſimi ſenenſes q̄s ſciſmatū ꝛ bellicaꝝ tedebat ꝑturbatio. ſpū ſancti grā inſpirati. vrbe vno animo egreſſi. nō longe in montē q̄ oliuetus dictus acceſſere. vbi i vnū congregati. Et a curis mūdialibus ſemoti. tāqꝫ eremite deuotiſſimi deo in orōnibus ꝛ vigilijs ac crebris ieiunijs deſuire ceperūt. Quoꝝ exemplo multi nobiles ꝛ adoleſcētes permoti. deſiderio celeſtis p̄rie ad eoſdē cōfluxere. Quāobrē incredibili feruore in dei ſuitio exereſcere ceperūt. Quoꝝ fama cū ad pōtificeꝫ ꝑueniſſet principaliores ad ſe romā vocauit. Et eoꝝ viuendi ꝓpoſitū diligenti examinatōne intelligere voluit. Cognitiſqꝫ eoꝝ votis. Exclamauit dicēs. hāc plantationē eſſe diuinā. nō humani cōſilij. Exhilaratuſqꝫ pontifex illoꝝ vitā ꝛ modū viuendi. ſicut eorum priuilegijs ꝯſtare diciꝰ. q̄libentiſſime comprobauit. Et vt id diuinū opus ſceptū ſtabilitatē ſuſciperet ſtatim albū habitū ad diue v̄ginis marie reuerentiā cū regula beatiſſimi bn̄dicti eiſdē contulit. Quas maximis ꝑuilegijs ꝛ gratijs cōmuniēs inter mōchos diui bn̄dicti annūerauit. ꝛ mlta mōſteria icolēda ꝯceſſit.

Ordo nouus mendicātiū ſub diui hieronimi titulo. ꝑſulante Innocētio ſeptimo pōtifice nuꝑ defuncto ex tercio ordīe ſeraphici franciſci. a q̄dā Redo noīe mōtis granelli comite apud ſeſulanā ethrurie vrbē primo excitatus ē. Ei⁹ aūt coadiutor h̄ in ſctō opere Gualterus marſus fuit. Et hi duo mire ſanctitatis ꝛ integritatis viri huiuſce regularis obſuātie ꝛ diſcipline fundatores ꝛ auctores fuere. Et ſanctiſſimis inſtitutis cū doctrina atqꝫ exemplo mirūinmodū crexere. Quē q̄dē ordinē gregorius. xij. iſte priuilegijs approbās ſb regula btiſſimi pr̄is Aug. quo ad vota principalia ap̄lica auctoritate ꝯfirmauit. Eugenius deinde q̄rtus vir vtiqꝫ religioſiſſimus ꝛ ipe eadē auctoritate additis alijs priuilegijs mendicantium iteꝝ approbauit ꝛ confirmauit. Eiſdem aūt in memoriā priſtine tercij ordinis religionis habitū griſeam tunicam cum clamide ſimiliter griſea pro habitu conceſſit.

Ordo alius canonicus celeſtini habit⁹ cōgregatōnis ſancti georij de alga apud venetias hiſdē tpib⁹ a religioſiſſimo viro poſtea p̄triarcha laurentio iuſtiniano atqꝫ alijs religioſis primum incredibili ſauore ꝛ q̄dā auſteritate initiū ſumpſit. Quā cōgregationē Gregorius p̄dictus q̄buſdā cōſtitutionibus ſibi datis ſb prima bti petri regula ꝯfirmauit. Que ſtatim egregijs viris ac doctiſſimis valde creuit. Quorum de numero Antonius Corarius Gregorij pontificis nepos. inde hoſtienſis cardinalis. Et gabriel poſtea Eugeni⁹ q̄rt⁹. Qui mōaſteriū a p̄ncipio p̄rna hereditate p̄limū āpliauit ꝛ exornauit. Fuere ꝛ alij ea i ꝯgregatōe ſucceſſores vita ꝛ morib⁹ p̄clariſſimi. Qui religiōꝫ doctrina atꝫ optimis exēplis ꝓ virili ſua illuſtrarūt. Marin⁹ quirin⁹ egregius. ꝛ mapha⁹ cōtaren⁹ venet⁹ poſtea p̄triarcha ꝛ alij complurimi.

De hereſi huſſitarum et eius origine

Johannes wicleff

Perfida huſſitaꝝ inſania que ſub rege wentzeſlao etatis ſue anno q̄nquageſimo ortũ habuit. His temporibus germanos catholicos crudelem imodum armis vexare cepit. cuius originem ⁊ ꝓgreſſum hoc loco ꝓſequi animus eſt. qm̄ ea peſtis cũ pene totam germaniã conturbauit neqꝫ adhuc extīcta regni bohemici magnam partē occupat. Rexerant ſcolaꝫ pragenſeꝫ primo theutonici. id moleſtiſſimũ bohemis fuit hominibus natura ferocibus atꝫ indomitis. Ex quibus vir q̄dã genere nobilꝭ ex domo quã putridiſtis vocant apud oxoniã anglie ciuitatem lr̄is inſtructus. cũ iohannis wicleffi libros offendiſſet quibus de realibus vniuerſalibus titulus inſcribit͛ magnope illis oblectabat͛ exemplaria ſecum attulit. inter que de ciuili dn̄o. de eccleſia. de diuerſis queſtionibus contra clerum. pleraqꝫ volumina veluti precioſum theſaurũ patrie ſue intulit. imbutus iam ipſe wicleſiſtarũ veneno ⁊ ad nocedũ parat⁹ virus in ciues euomuit. Comodauit aũt ſcripta que attulerat. his potiſſime qui theutonicoꝝ odio tenebant͛. inter quos iohannes emicuit obſcuro loco natus. ex villa hus quod anſerē ſignificat cognomentũ mutuatus. Hic cum eſſet ingenio peracri ⁊ lingua diſerta multũqꝫ dialeticis oblectaret͛ ⁊ peregrinas opiniones amaret auide admodum wicleſiſtaruꝫ doctrinam arripuit eaqꝫ theutonicos magiſtros vexare cepit ſperans eo modo confuſos theutones ſcolã relicturos. Quod cũ non ſuccederet a rege impetrarunt vt pragenſe gymnaſium ritu pariſienſis gubernaret͛. Ea res magiſtratũ ſcole theutonib⁹ abſtulit. Quam ob cauſam comoti magiſtri ac diſcipuli theutonici generis iureiurãdo adacti vno die ſupra duo milia pragã reliquere. nec diu poſt circit͛ tria milia ſecuti apud liptzk miſne ciuitatē triũ dierum itinere a praga diſtantem vniuerſale ſtudiũ erexere. quod ab alexandro pontifice priuilegijs munitũ ac confirmatum fuit. ⁊ p illuſtres duces ſaxonie dotatũ ac ſtructuris exornatum. a quo liptzk in cunctis augmētũ ſenſit. Bohemis ſcole ſue gubernatio libera patuit. q̄ꝝ pͥceps habit⁹ eſt iohannes hus lingua potens ⁊ mundioris vite clarus. qui vbi ſatis fidei cōpactum ſibi exiſtimauit venenũ quod iam pridem occulte conceperat palam euomuit. multa de libris wicleffi in mediũ attulit aſſerēs in eis omnem veritatē ꝯtineri. adijciensqꝫ crebro inter p̄dicandũ ſe poſtq̄ꝫ ex hac luce migraret in ea loca proficiſci cupere ad que wicleffi anima ꝑueniſſet. quem virũ fuiſſe bonum celoqꝫ dignũ non dubitaret. Verũ in lundano quadraginta quatuor articuli in eius libris reperti ab archiep̄o canthuarienſi ⁊ alijs ep̄is ⁊ doctis viris condēnati. wicleff exhumatus corpus cōbuſtum fuit. Sequebant͛ tamen iohannem cleri ferme omnes ere alieno grauati ſceleribus inſignes ⁊ ab eccl̄ia catholica recedentes ipſam valdenſiũ ſectã ⁊ inſaniaꝫ amplexi ſunt. Huius peſtifere ac iam pridem damnate factionis dogmata ſunt. Romanũ preſulem reliquis epiſcopis parem eſſe. Purgatoriuꝫ ignē nullum inueniri. Vanum eſſe orare pro mortuis ⁊ auaricie ſacerdotalis inuentuꝫ. Dei ac ſanctos imagines delendas. Mēdicantiũ religiones malos demones inueniſſe. Sacerdotes pauperes eſſe debere ſola contentos elemoſina. Auricularem cōfeſſionē nugacem eſſe. Sufficere ſua queq̄ꝫ deo in cubili ſuo confiteri peccata. Cymiteriorum inanem vſum. Sacerdotē quocũqꝫ loco ſacruꝫ xp̄i corpus ꝯficere. In canonicis horis fruſtra tp̄a teri. Ieiunijs ab eccleſia inſtitutis nihil ineſſe meriti. atqꝫ alios pleroſqꝫ errores edixere. Sed attulit nouam peſtem petrus dreſenſis. id eſt oppidũ miſne ſuper albim ſitum. qui apud eccleſiaꝫ ſancti michaelis populũ predicãdo inſtruebat. iacobellũ miſnen̄. aggreſſus mirare ait doctum virũ errorem aliũ nō animaduertiſſe. comunionis eucariſtie in qua ſꝫ vna tm̄ ſpecie dn̄icum corpus miniſtratur. cũ apud iohannē euangeliſtaꝫ ⁊ apoſtolũ xp̄i ſub duplici ſpecie panis ⁊ vini ſummi debere videat͛. Comotus his iacobellus in vetuſtis codicibus dyoniſij p̄ſertim ⁊ cypriani cōmunionē calicis laudatã inueniſſet publice cōmouere populũ cepit ne cōmunionē calicis quoquo pacto negligerent. Huic heritici conſenſere haud modica geſcientes leticia quod articulum inueniſſent in euangelica lege fundatũ. Inde varia attemptata fuerunt vſqꝫ ad conciliũ conſtantienſe ſine fructu. Apud em̄ glatouiam nobile monaſterium fratrũ predicatoꝝ extra menia oppidi ſitũ a fundamentis deijciunt. eaqꝫ prima eccleſiarũ ruina in huſſitarum nouitate facta. decurrit͛ in eccleſias monaſteriaqꝫ paſſim nobiliſſima ſuperis dicata templa. ferro atqꝫ igne vaſtant͛. Per idem ferme tempus ſurrexit ⁊ alius pſeudo ſacerdos apud pragam iohannes quidã ex ordine premonſtratenſium ipſius monachus ⁊ in oīne ſcelus audax. cũ neqꝫ bene ſapere videret͛ monaſteriũ carmelitarum inuaſit. Sophia interim anxia quo pacto tueret͛ crebris nuncijs ac litteris ſigiſmundũ vocare. vicinorum auxilia petere atqꝫ in omnes partes mentem dirigere. Sigiſmundum malo vſum conſilio in turchos qui ſe iam prius caſtris exuerant arma prius mouere quã bohemiam petere libido inceſſit. q̄ ſi mox exercitum pragam duxiſſet anteqꝫ vires hereticorum coaluiſſent nunq̄ꝫ ea incendia germaniam exuiſſent. At ille cũ turchos laceſſere parat bohemiam amiſit ⁊ hungariã non defendit. Eapropter cũ ſerũ eſſet eius auxilium regina ex theſauro regio copias cōparauit. arcem firmauit. pugnatũqꝫ deinde die noctuqꝫ quiqꝫ diebus ſeuiſſimis auſis. multi vtrinqꝫ ceſi. pretoriũ incendio deletũ ac magnifice domus exuſte.

Lınea ſūmoꝝ pontıficum
Johānes vigeſimuſterci⁹

Martinus quintus

Anno mundi. 6609. Anno xpi. 1410.

Johannes eius nomis vigeſimuſtercius papa. patria neapolitanus ⁊ nobilis. Baldeſar cognomento coſſa antea vocatus. ſancti euſtachij dyaconus cardinalis hoc anno p̄dicto alexandro mortuo bononie pontifex creatus. ſedit annis. 4. menſes. x. Sunt qui ſcribant id factū violenter eſſe. q̄ ⁊ legatus bononienſis eſſet ⁊ armatos milites tū in vrbe tū in agris ꝓ ſtatione habuerat. vt ſi p̄cario id obtinere nō poſſet minis ⁊ armis tandē conſequeretur. Cum multi ꝓducti fuerunt neminē approbare voluit. date inquit mihi petri clamidez ego eam dabo pontifici. ille pallium humeris ſuis imponens. papa ait ego ſum. id q̄uis patribus diſplicuiſſet. vtcūq̄ʒ eſt. conſtat eum pontificem creatū fuiſſe ad eamq̄ʒ dignitatē ſemp̱ aſpiraſſe. Erat aūt hic pontificij ⁊ ciuilis iuriū peritiſſimus. vir in temporalibus quidē magnus. in ſpiritualibus nullus omnino atʒ ineptus. ⁊ reꝝ gerendarū experientia magiſq̄ʒ vite ſanctimonia preditus. Qui ſuſcepto pontificatu dies aliquot bononie commoratus. ⁊ poſtmodum romā ꝓfectus eſt. fuerat em̄ illa prius aliquanto de manibus extorta ladiſlai. Iter eius per agrum florentinū ⁊ ſenenſem ad inferū mare. inde p̱ tarquinatem ad vrbez fuit. poſt hec apparatus facti. miſſeq̄ʒ aduerſus ladiſlaum copie. duces militie erant paulus vrſus ⁊ Sfortia. Verū ſequenti anno iterato iohannē bello vexare cepit. Ideo pontifex timore correptus florentiā primo. poſtmodum bononiam venit. ⁊ nō ita multo poſt mantuā ad Johannem franciſcū gonzagam ꝓfectus eſt. ibidemq̄ʒ ⁊ laude ⁊ cremone cū ſigiſmundo ceſare de pellendo ladiſlao qui romā ⁊ multa eccleſie oppida occupauerat conuentū habuit. Inde ad concilıūʒ Johannes omniū nationū conſenſu citatus ad tollendū ſciſma duos cardinales in germaniā miſit. qui vna cum principibus gallice ⁊ germanice nationis locū ydoneum deligerent. Conſtantia igiť germanie vrbs ydonea eſt viſa Eo ꝓficiſcunť omnes. ⁊ iohannes pontifex admonentibus quibuſdā ne id faceret. eo tamen profectus. Verū ſupueniente ſigiſmundo multa crimina pontifici obiecta ſunt. quoꝝ cauſa mutato habitu familiaq̄ʒ clanculū noctu fugiens. Cū iam amplius quatuor menſibus in concilio fuiſſet ſchaffhuſen abijt burgundiā petere feſtinans. iuſſu friderici ducis p̱ viam retentus imperatori tradiť ⁊ in inſula ſancti marci in carcerē conijcitur. Cauſam fuge concilium diſquirere tum cepit. ad quadraginta exinde capitula contra eū probata ſunt. merito e pontificatu deiectus. ad ludouicū igiť bauarie ducem miſſus in haidelberga triennio aſſeruatus eſt. Tandez eo in concilio martinus pontifex ſurrogatus dū apud florentiā exiſteret ⁊ a coſma de medicis ciue florentino rogareť iohannē a carceribus liberauit. Cū ad martinū venit ſeſe pedibus martini ſubijciens eū vt pontificem verū ⁊ vnicū recognouit. Martinus ea hūilitate cōmotus. primus cardinalis efficiť tuſculan⁹. Nec annū integrū ſupſtes florentie e vita migrauit. vbi ⁊ a coſmo medice amiciſſimo ſuo honorificentiſſimo ſepulchro in diui Johannis baptiſte templo magna adhibita funeris pompa ſepultus eſt.

Anno mundi. 6616. Anno xpi. 1417.

Martinus quintus papa. patria romanus. otto cognomento colūna prius vocatus. Ex illuſtri colūnenſium familia natus hoc anno in celebritate ſancti martini epi ex cardinali dyacono in conſtantinſi cōcilio nationū omniū ⁊ cardinaliū conſenſu pontifex creatur. Is em̄ a teneris annis cura parentū moribus et litteris imbutus. vbi adoleuiſſet iuri pontificio peruſij operam dedit. vnde ad vrbem rediens ob integritatem ⁊ doctrinam vrbani ſexti referendarius factus. Inde diaconus cardinalis ab innocentio ſeptimo creatus. humanior factus patrocinū ſuum omnibus preſtabat. In conuentu conſtantienſi cū multe in vtrāq̄ʒ partem altercationes habereň ipe mediū quoddam tenuit cōmuni vtilitati ſemp̱ conſulens. Hanc ob rem et imperatori ſigiſmundo ⁊ cardinalibus omnibus gratus. Qui in pontificatu conſtitutus nō ſomno ⁊ ocio ſed negocio ⁊ ſollicitudini deditus oīa ad rē pertinētia miro p̱fecit modo. Vir antea nequāq̄ʒ ſagax exiſtimatus ſed benignus. In pontificatu tm̄ ita opinionē de ſe prius habitā redarguit vt ſagacitas quidē in eo ſumma. benignitas vo non ſupflua neq̄ʒ minima reperireť. Peracto demū concilio reuerſus p̱ fines mediolaneñ. Mantuanoꝝ ferrarienſiū rauennatū florentiā venit. bononiā vitans que ſe per id tp̄s in libertatē vendicarat. florentie vo bienniū ſere reſedit p̱opportuno loco ad rē eccleſie componendā. Nā ⁊ cū bractio q̄ eccleſe oppida p̱multa occuparat oppitulantibus florentinis concordiā fecit. Illiuſq̄ʒ poſt hec fretus opa bononiam redegit in ſuā poteſtatē. ⁊ ceteras vrbes vbiq̄ʒ recepit. ex quo eius plurimū creuit auctoritas. florentiā tandē abiens ciuitatem metropolitano honore exornauit romā deſideratus p̱uenit. vniuerſa vrbe eidem obuiā effuſa. que eū nō ſecus ac patrie parentē expectabat. quā adeo vaſtatā inuenit vt nullā ciuitatis faciē habere videbať. Quā ob rē pontifex pietate cōmotus ad eā exornandā cōponēdoſq̄ʒ mores ita animū adiecit vt breui ꝯualeſcens meliorē faciē p̄ ſe tulerit. plura in vrbe reſtituit. Hic aūt vir in omni vita integer Demū pontificatus ſui anno quarto menſe tercio rome apoplexia moriť. etatis ſue anno ſexageſimotercio. Sepeliť q̄ʒ eius mandato in baſilica conſtantiana ante capita apl'oꝝ ſepulchro eneo. conſtante populo ro. et clero nō aliter flēte q̄ʒ ſi eccl'ia dei ſi vrbs roma vnico atʒ optimo p̱nte orbata fuiſſʒ. vacat tm̄ ſedes dies. xij.

Linea imperatorꝝ
Sigiſmundus

Sigiſmundus caroli quarti romanoꝝ imꝑatoris filius. natione bohem⁹ origine teuthonicus hungarie ꝛ bohemie rex. defuncto rupto romanoꝝ rege anno ſalutis M.cccc.x. franckfordie ab electoribus ceſar electus eſt. vir quidem ſtrenuus ꝛ ad omnia ꝑagenda ꝓmptuoſiſſimus. princeps ſingulari prudētia. magnitudine animi. beneficentia ꝛ liberalitate inſignis. corporis quoqꝫ maieſtate ac decore illuſtris. Erat eñ ꝑclara facie. inclitus ſpecioſo atqꝫ robuſto corpore magnitudineqꝫ animi ſiue pace ſiue bello eximius ac in erogando ꝓfuſus. Is ſuſcepto reg̃ ſtat cū comitatu maxīo vniuerſam ferme ciſalpinā galliā ſedādi belli cauſa percurrit. Et cū multa eius egregia facinora memorie prodita ſunt. Inter que illud ꝑclariſſimū ꝙ eccleſiam catholicā in tres partes diuiſam coacto apud conſtantiā generali concilio ad vnitatē redegit. Italiā. galliam. hiſpaniā angliam eius rei cauſa ꝑagrans vt erat xp̄ianiſſimus cū totā xp̄ianam rempublicā ꝓpter ſciſmata labefactatā conſpiceret omniū nationū conſenſu ꝯſtantie concilium indixit. vbi iohanne ꝑdicto. gregorio. xij. ꝛ benedicto nono pontificib⁹ abrogatis. electoqꝫ martino quinto vniuerſam rempublicā xp̄ianam ſua induſtria ſuoqꝫ maximo labore cōponere ſtuduit. Mores etiā ſeculariuꝫ q̄ꝫ clericoꝝ (nimia iam licentia labefactos) ſuo hortatu ꝛ virtute in meliorem reduxit formā. Vitoldo lituanie duci vt ſe regem appellaret miſſa corona indulſit. prius tamen ille vita deceſſit q̄ꝫ ſolennia coronationis expleret. Pruſſiam quā rex polonie fratrib⁹ beate marie teutonicoꝝ armis ademerat reſtitui iuſſit. wentzeſlaū bohemie regē germanū ſuū ꝙ regno inutilis eſſet cōiecit in vincula. Quē is negligenter cuſtoditum magno reipublice malo quidā bohemi e carceribus ſurripuerunt. Ceterū bello prorſus infelix. quem nō turchi dumtaxat ſed bohemi ſepe acie fuderunt. Uxor ei prima fuit maria ludouici regis filia cū qua regnū accepit. Illius cauſa duos ꝛ triginta regulos in hungaria primarios qui aliqñ rebellaſſent gladio percuſſit. Ob quā rem ꝛ paulo poſt regina fatis functa in vincula coniectus eſt. mulieriqꝫ vidue cuius virū interfecerat in cuſtodiam traditus donec regni ꝓceres ſuppliciū decernerent ſed nō defuit capto in extremis rebus ꝓuidentia. q̇ vt erat facundia preditus ꝛ potens mulieri longe melius eſſe oſtendit regiū ſanguinē conſeruare q̄ꝫ fundere. dimiſſus ab ea barbarā comitis cilie filiam duxit vxorem. nec diu poſtea comparatis auxilijs regnū vendicauit. de ꝓditoribus ſuppliciū ſumpſit. mulieris vidue filios ꝛ honoribus ꝛ opib⁹ inter primos regni ꝓceres cumulauit. Bohemia poſt multas calamitates vix tandem potitus eſt. Alberto duci auſtrie generi ſuo morauiam ne defenſore careret dona dedit. Cū filiā elizabeth ex barbara natā ei in matrimoniū copulauit. Marchiam brandeburgenſem Friderico burggrauio nurmbergenſi dono dedit. Varia aūt fortuna annos ſupra quinquaginta regnauit. In ſenium deniqꝫ ꝓductus iterato in italiā venit. ad coronā auguſtalē obtinendam. ex germania in lombardiam veniēs mediolanū ingreſſus. inde ꝑ ethruriā ad ſenēſes trāſijt. a q̇b⁹ honorificētiſſime except⁹ apd̄ eos aliquod menſes exegit. Inde ad Eugeniū pontificē romā ſe conferens ab eo coronā imperij accepit. Tādem romā abiens ariminū petijt. Deinde ꝑ ferrarienſem agrū iter faciens mantuā ꝑuenit. vbi aliquot immoratus dies Jo. franciſcū gonzagā mantue dn̄m marchionali dignitate inſigniuit. Demū cum venetis pace facta alpes ꝑtranſiuit ꝛ baſileā petijt. diſſidioqꝫ patrū quod tunc erat cū Eugenio ad tēpus ſedato. vlmam ſe contulerat. Hic audita thaboritaꝝ orphanorūqꝫ cede legatos in bohemiā mittit. hortat̃ regni quietē. Illi magno numero apud ratiſponā ei conueniunt regēqꝫ ſuū ſalutant. Exinde poſcentibus hungaris nauibus ꝑ danubiū vectus budam petijt. vbi reformato rerum ſtatu vocatis ad ſe bohemoꝝ pricipibus in albo regali. lx. milia nūmū inter eos diſtribuit. dicta die qua vellet bohemiā ingredi nec moratus iglauiam venit. vbi conſilio cū bohemis habito legatoꝝ geſta comprobauit. His compoſitis Sigiſmundus imperator. ix. kal. ſeptembris anno. vi. ꝛ. xxx. ſupra milleſimū ꝛ quadringenteſimū ab ortu ſaluatoris pragam venit. qui paulo ante hoſtis cenſebat̃ extremis honoribus exceptus eſt. barones ac ciuitates iuruearunt. ꝛ magiſtratus quos ipe conſtituit acceperunt. Redierunt tunc mendicātes ꝛ monaſteriorum abbates. Jamqꝫ reges ei populiqꝫ xp̄iani de recuperato regno congratulabant̃. Eugenius quoqꝫ pō tifex maximus aureā roſam indicē ſue letitie ad eū miſit. Egrotare interea Sigiſmundus cepit. exaugēte morbo ſenectutis incomodū. Barbara īperatrix de retinēdo imperio ſollicita nobiliores ad ſe vocat. Mulier iā anus nouū coniugiū mente complexa filiā ex animo dimouet. Non latuerunt imperatorē furentis femine excogitatus. in Morauiā ſe vehi iuſſit viſurū filiā anteqꝫ vita excederet. Illa cuꝫ viro Alberto ad eum in ciuitatē venit quā znoymā vocant. Albertū ſucceſſorē ſuū nominat. hungarie ac bohemie primores rogat vt ſupprema ſuā voluntatē exequāt̃. Regna quibus prefuerat genero vltima voluntate reliquit dicens beatū id regnū cui Abertus imperauerit. Supremis ordinatis inter amicorū manus defecit. Corpus eius in Varadino vt in vltima voluntate placuerat ſepultū.

Expeditio in Bohemos hereticos facta tempoꝛibus Sigiſmundi

Martinus pontifex maxim⁹ vbi armatam hereſim creſcere indies animaduertit priuſq̄ amplius inualeſceret cardinalem vintonienſem natione anglicū regia ſtirpe natū in germaniā proficiſci iuſſit. qui cōtra bohemicam labem in arma concurrerēt. Cui ⁊ imperatoꝛ adiumento fuit. Inſtituti ſunt tres exercitus Saxonie duces. ⁊ quos vocant ſtangnales ciuitates in primis militauere. Scdm ex franconibus conſtitutum marchio brandeburgenſis ductauit. Tercio p̄fuit otto treuerenſis archieps̄. quē renenſes ſecuti ſunt Baioarij quoq̄ ⁊ ciuitates ſueuoꝝ imperiales ingreſſi bohemiā tribus locis. ſiluā penetrauere. iuncti ſil̄ caſtrametati ſunt. Sed cū heretici collecto raptim milite in eos ꝓperare nunciaret̄ nō viſum hoſtē fugerunt Nō dum cardinalis exercitus affuerat fugientibus occurrens magnis p̄cibus vt redirent in hoſtē hoꝛtat̄. quod cū fruſtra niteret̄ vix ſiluā egreſſi ſupuenientes bohemi poſtremū agmen laceſſere ceperūt. facta ē ꝓfuſioꝛ fuga. machinis quoq̄ bellicis potiti ſunt. Exin miſniā populati. Cū frāconiā redirent ne brandeburgenſem agrū nurmbergenſemq̄ vaſtarent pecunia placati diuitē exercitū reduxere. Sigiſmundus his cognitis nurmbergā ꝓfectus noua principū auxilia cōparat. Martinus quoq̄ pontifex maximus Julianuꝫ cardinalem ſancti angeli lr̄is ac moꝛibus excellentem cū ea legatione in teuthoniā mittit vt bohemis bellū inferat. ⁊ aduenient e tp̄e in baſilienſi ꝯcilio quod ꝓpe diē futurū erat noīe ap̄lico p̄ſideat. Is germaniā ingreſſus mox nurmbergā ad Sigiſmundū ſe confert. quo in loco frequentes germanoꝝ principes conuenerant. decreta eſt noua in bohemos expeditio ad octauū kal̄. iulij. Dux belli fridericus marchio brandeburgenſis declaratus. qui cardinalem ſequeret̄. Ingreſſus bohemiā in comitatu cardinalis. iohannes ⁊ albertus principes brādeburgenſes cū patre. Herbipolen̄. babenbergen̄. ⁊ eyſteten̄. epi. ⁊ imperialiū ciuitatum magiſtratus. Treueren̄. ⁊ colonien̄. antiſtites auxilia miſerant. ⁊ cū his ꝓuinciaꝝ ſuaꝝ primoꝛes ſupra. xl. milia equitū fuiſſe tradunt̄. Ingreſſus cardinalis numeroſum exercitū ducens multas villas oppidaq̄ hereticoꝝ diripuit. Bohemi qui iāp̄ridē hoſtē affuturū acceperant. expeditas in armis legiones coegerāt. interea ſiue ꝓditio in exercitu fideliū fuit (qđ plurimi putauere) ſiue maius ſua ſponte mētes hoīm pauoꝛ inuaſit totis caſtris trepidatū ē. ⁊ priuſq̄ hoſtis vllus in ꝯſpectu daret̄ fediſſima capta fuga. mirat̄ iulianus vnde hic timoꝛ. Suaderet vt foꝛti aīo hoſtē expectarēt. ſ fruſtra apud eos cohoꝛtatio fuit. ſublata ſunt raptim ſigna ⁊ rapido curſu fugā maturauere. Hoſtis poſtea ex metu alieno ingenti p̄da potit⁹ ē. Albert⁹ auſtrie dux cū accepiſſet bohemiā intraſſe cardinalē raptim ex auſtria copijs in hereticos duxit. ſ fuga cognita p̄ moꝛauiā que nō dū ei parebat infeſta ſigna circūferens. 500. villas ferro ⁊ igne deleuit. oppida vi cepit moꝛtaliū. maximā cedē fecit. adeoq̄ gentē illā afflixit vt iugū eius accipiens parere ſibi ea lege pꝛomiſerat vt circa religionē id ſequi teneret̄ qđ baſilienſe conciliū decerneret. Exactus in bohemia legatus baſileaꝫ ſe contulit ibiq̄ concilium celebrauit.

Oꝛdo nou⁹ canonicoꝝ regulariū ⁊ congregatio ſancte Juſtine ⁊ Hieronimi

ORdo nouus canonicoꝝ regulariū apud ethꝛuriaꝫ in lucēſi agro monaſterio friſonarie initiū ſumpſit a loco friſonaria dicta. deinde ab eugenio aucta lateranēſis appellata eſt. ⁊ ſpeciali priuilegio canonicis regularibus btī auguſtini aggregauit. Hi a primo eoꝝ auctoꝛe clamidē nigrā cū nigro ſcapulari biretoq̄ nigro ſumpſere. ⁊ albo ſcapulari depoſito camiſeā lineā eius loco induere voluerunt. quā ob rē vulgo fratres de la camiſia ꝯgnominauit. Habuerunt aūt viros plurimos omni doctrina ⁊ eloquentia ⁊ ſanctimonia celebꝛes.

Congregatio etiā ſctī benedicti que ſctē iuſtine nūcupat̄ hac tempeſtate in ꝓuincia taruiſana apud pataui nā vꝛbē in monaſterio ſctē iuſtine primo p̄ ludouicū barbū patriciū venetū initiū ſeu refoꝛmationē accepit ⁊ ad viā veritatis reduxit ⁊ ad regularē obſeruantiā ꝑduxit. que congregatio viris p̄ſtantiſſimis ⁊ locis boniſq̄ tā tp̄alibus q̄ ſpūalibus excreſcens. Eugenius quartus pōtifex eā maximis priuilegijs iuuit. deinde in ea innumerabiles viri nō modo iuriū ac ſacre theologie doctrina. ſed et eloquentia litterarum tam grecarū q̄ latinarū oꝛnatiſſimi fuerunt.

ORdo d̄niq̄ monachoꝛū eremitaꝝ diui Iheronimi ⁊ iā patrū inſtitutis collapſus a venerabili viro lupo hiſpalenſi eius oꝛdinis generali p̄poſito nouis inſtitutōnibus ex dictis beati iheronimi inſtauratus ē. quā martino pape obtulit ⁊ pontifex confirmauit. qui ſub regula beati Benedicti militant. ⁊ ip̄a p̄ omnia viuit. niſi q̄ griſeo coloꝛe in indumentis ⁊ romano officio vtitur. Magne opinionis in eccleſia dei exiſtit.

Allata erant Sigiſmundo ceſari ex hungaria aureoꝝ quadraginta milia. Cū iaꝫ adueſperaſceret. caqꝫ
in regia recōdita fuere. Cum cubitū eſſet ceſar. dū cogitat in quem nam vſum eam pecuniā conuertat.
ſomnus eū deſtitit. tum ille excitatus cubicularijs. ite inquit ocius. conſiliarios ducesqꝫ militū huc accerſite
Vocati proceres media nocte trepidi. timebant em̄ ne quid aduerſi accidiſſet. imperatorem celeriter adeūt
et que cauſa ſit tam repentine vocationis inquirunt. Imperator confeſtim aperta archa inter eos qui adue
nerant pecunia diſtributa. ite inquit iam ſecure tranquilleqꝫ nobis dormire licet. nā quod mihi ſomnū ad
emerat vobiſcum exit.

Concilium conſtanciense

Concilium generale apud conſtantiam ſueuorꝫ
vrbē ad ſciſma tollendū quod nouē ⁊ triginta
annis ꝑdurauerat Sigiſmundi ceſaris iuſſu ⁊ indu-
ſtria Anno dn̄i. 1414. congerit. in quo quinqꝫ ade
rant nationes. italica. gallica. germanica. hiſpanica.
et anglica. Quicqͩ vō harū nationū ſuffragijs decer
nebat id ita ratū erat atqꝫ ꝑ p̄conem aut ꝑ notarium
publicum ꝓ curia enunciabat ſi omniū conſenſu po
ſtea confirmatum fuiſſet. Eo quoqꝫ ꝓfectus Johan
nes pontifex admonentibus tn̄ quibuſdā ne id face-
ret. ne cū pontifex accederet priuatus reuerteret. qͦ
etiā contigit. Proficiſcens tn̄ cū viris quibuſdam in
omni genere doctrine p̄ſtantibus diu multumqꝫ ger-
manos diſputationibus incertos ⁊ ambiguos tenu
it quod potiſſimū decernerent. Verū ſupueniente ſi-
giſmundo factaqꝫ omnibus dicendi quod liberet po
teſtate. pontificatu licet inuitus ſe abdicauit. Grego
rius vō carolum malateſtā legatū mittens ſponte ſe
abdicauit. Benedictus diſcuſſa aliqꝫdiu re pontifica
tu tandem priuat. reiectiſqꝫ natōnibus que cū eo ſen
tiebant. In eodem quoqꝫ concilio nonnulle hereſes
damnate. in quo de rebus bohemicis ſermo habitus
patrū mentes ingenti cura confecit. voluentiū animo quo nā modo ꝓuincia ſanari poſſit. Condemnata eſt
igit iohannis wicleff hereſis ⁊ duo ex ſectatoribus eius combuſti ſunt. iohannes hus ⁊ iheronimus eius
diſcipulus tanqꝫ hereſiarche. Cūqꝫ ibi quadriēnio ferme ad tollendos ſciſmaticos ⁊ ad reſtituendam eccle
ſiam ac emendandos xp̄ianoꝝ mores multi prelati principeſqꝫ p̄ſtitiſſent. Tādem de eligendo nouo ponti
fice ſermo habitus eſt. Placuit ex vna quaqꝫ natione viros ſex deligi ꝓbatos. qui cū cardinalibus concla-
ue ingreſſi deligerent. Anno igit milleſimo quadringenteſimo decimoſeptimo. ſexto ydus nouembris con
claue ingreſſi. Conſentientibus cardinalibus duobus ⁊ triginta. nationibuſqꝫ omnibus p̄ter omniū opi-
nionem cū iam quadriennio vero pontifice caruiſſet eccleſia. in celebritate beati martini Otto columna ro-
manus diaconus cardinalis pontifex creat omniū leticia. Effuſus etiā nimio gaudio imperator Sigiſmū
dus omnibus gratias egit. ante pontificem ꝓſtratus ſumma veneratione pedes exoſculatus eſt. quē ↄtra
pontifex amplexus non ſecus ac fratrē habuit gratias egit ꝙ ſua opa pax tandē eccīe dei reddita eſſet. His
geſtis cū per annū in concilio p̄ſtitiſſet ⁊ multa ad xp̄ianā religionem neceſſaria decreta fuiſſent. Tandē an-
no xp̄i. 1418. conciliū pontificis īperatoriſqꝫ iuſſu diſſolutū fuit ⁊ in pace abiere.

Jo. gerſon cancel-
larius pariſienſis

Johannes gerſon cancellarius pariſienſis denominatus hac tempeſtate floruit
⁊ in concilio conſtantiēſi nōnulla pro rege francie ⁊ alijs abſoluit. vir admo-
dum doctus. theologus ſummus. pariſius ſacraꝝ lraꝝ chriſtianiſſimus doctor.
qui ſcripta varia ⁊ libros a ſe editos eccleſie profuturos poſt ſe reliquit. Is tan-
dem anno dn̄i M. cccc. xxix. ſuperos peciit die. xij. iulij.

Caſpar ſlick cancellari
us trium ceſarum

Caſpar ſlick dominus inter principes denominat⁹
a matre italica ex comitibus alticollis agri taruiſiui
patre theutonico natus ex familia lazana ꝓuincia Frā-
conie. ingenio dextro. facūdia ſuaui. doctrine cultor. ad
omnia genitus quecūqꝫ ageret. quem ſimul atqꝫ fortu-
na atqꝫ virtus extulit. vt quod erat prius inauditū triuꝫ
ceſarum ſucceſſiue regnantiū cancellarie p̄fuerit. Unius
ex ducibus ſleſie filiā ſibi in matrimoniū tradere non re
cuſauerit. Sigiſmundus egram illi ⁊ cubitū ⁊ alia ī frā
conibus oppida dono dedit. Albertus in hungaria caleſium ⁊ albam eccleſiam.
Fridericus in auſtria gretziū. Verſatile ꝓfecto ingeniū ⁊ nature bonitas ſingula
ris que inter tot imperatores moribus prorſus diſpares pari gratia vincere potu-
it. Huius amicicia vſus eneas pius epiſcopatum tergeſtinū. vnde relique digni-
tates ꝓuenere conſecutus eſt. Mortuus eſt bohemie ex apoplexia ⁊ apud carmelitas cū coniuge ſepultus.

Conſtantia vrbs germanie non admodū magna ſ; opulenta atqꝫ formoſa eius ꝓpter menia. Rhenus
lacu emergēs rurſus in alueū redit. Pons in eo ē qui ab ipſius vrbis porta ad germanos ꝑtinet. Vl
traqꝫ pontē crebra edificia ſecus alterā fluuij ripā. Lacus aūt omniū amenissimus eſt. multaqꝫ caſtella ꝛ vi
cos vndequaqꝫ ꝑ ripas habet. aqua nitida fundo glareoſo ac ꝑſpicuo. piſces fert varios quidē ꝛ multipli
ces. ſed pro tanta aquaꝝ magnitudine non admodū copioſos. Viginti milia paſſuū in longitudine patet
Latitudo alibi. x. alibi ad. xv. milia paſſuū extendit̄. Rhenus eñi curienſeꝫ ꝑcurrens agrū dū fines conſtā
cienſiū attingit duos lacus facit. Venetū ſcilicet ꝛ acroniū vt veteres appellabant. inter quos conſtantia
ſita. Hij nunc a loco ꝛ dominijs ſortiti nomīa. ſuperior conſtantienſis. ꝛ a caſtro ꝛ eiꝰ loci dominio de bod
ma lacus bodmer dictus. Inferior ab oppido dicto cella rudolffi cellacenſis denoīatur. In infima lacus ſu
perioris parte conſtantia. De conſtantie vō antiquitate ꝛ origine ciues perpauci occurrunt vt in alijs vr/
bibus. qui vel aui ſui nomen ꝛ memoriā. nedū vrbis tenere vident̄. Si tamen diligentius ꝑſcruteris tabu
lam inuenies marmoreā vetuſtas lr̄am continentem. Ex quibus apparet a conſtantio conſtantini patre. q̄
a diocleciano ꝛ maximiano ceſar dictus eſt hanc vrbē nomen cepiſſe cū prius vitudura nuncuparet̄. Hanc
tabulā perpauci conſtantienſiū legere ſciunt. Tenetqꝫ vulgus opinio eſſe ſanctuariū quoddā p̄cipue religi
onis. ita muliercule ꝛ cetera imperita turba fucandis per eā manibus ꝛ ad faciem refricandis. iam litteraſ
pene totas ex tabula deleuerunt. cum tamen ibi ſcripta ſint non ſanctoꝝ chriſti ſed perſecutoruꝫ chriſtiane
fidei nomina. Mores quoqꝫ ꝛ inſtituta ciuitatis ſunt. Singulis annis vnus ex ciuibus ſuffragio creatur.
apud quem ſumma poteſtas cum imperio ſit. Hic non publicis edibus ſ; in priuata domo ſua ꝛ conſueta
habitat. Si quando per vrbē incedit lictores habet virgas manu ferentes. Cetero aūt habitu nihilo a re-
liquis differt ciuibus. Hic in caput vniuſcuiuſqꝫ animaduertendi poteſtatē hꝫ. Si de homicidio. de furto.
de rapinis. de veneficio. de adulterio ac de ceteris criminibꝰ agat̄. aſtant in ꝯcilio hij quos ſibi ciuitas de-
putauit. rei ipi in vinculis adducunt̄. ibi ꝛ accuſatoribus ꝛ defenſoribus dicendi contra reuꝫ. ꝛ pro reo fa

cultas dat. Auditis omnibus in ſententiã itur. Si reus dãnaretur lictores magiſtratus ſupplicio afficiunt Eodem ordine de ciuilibus cauſis cognoſcit apud hunc magiſtratũ ⁊ eius conſiliũ. quia liberã iudicãdi poteſtatem habent. Oratoria facultas plurimũ valet. Itaqꝫ ſi qui diſerti reperiunt hi aduocati in ciuilibus et criminalibus cauſis adducti. plurimũ ⁊ gratia ⁊ dignitate in ciuitate poſſunt. Uniuerſa hec ciuitas in duo genera diuiſa eſt. Alij eñ ſunt equeſtris generis. alij plebei. Plebei mercaturis ⁊ officinis intendunt. Equites veteribus patrimonijs contenti redditibus alunt. Equeſtrem dignitatẽ obſeruant. Si quis plebeꝰ ditior factus ad equeſtrem locũ ꝑuenire tentaret ei nullo modo licere putant. Nec nobilitas que in eo ꝓphanari. aut pollui dignitatem ſuã arbitratur hoc eũ facere ꝑmittit. Ita per longa tempora vterqꝫ ordo in ſuis finibus conſiſtit. Cũ equites ad mercaturas ⁊ ſolidiora munera declinare in turpiſſimis ſit. Plebeio autẽ ad equeſtrem dignitatẽ ſe attollere nullo modo liceat nec nobilitas patiat. Gubernatio tamen reipublice communis eſt plebeis ⁊ nobilibus. Ad ſeptem miliaria a conſtantia a tranſitu vero alpiũ. xx. milia paſſuum oppidũ extat Uelchirchiũ id eſt opulentũ atqꝫ vrbanũ. Edificia habet ſpecioſa. vinetis ⁊ pometis plurimũ habundat. Flumen quoqꝫ rheni orit in alpibus nõ longe ab eo loco cum ab italia tranſitꝰ fit ex ſiniſtra manu. ſed mox ad dexteram vergens ⁊ ſuo gurgite ⁊ multoꝝ incrementis adiutum ingens ⁊ robuſtũ decurrit inter orientem ⁊ ſeptentrione recto alueo conuerſum. Aquam habet medij coloris inter ceruleam ⁊ virides curſum rapidum. alueum arenoſum. ſolidum tamen. ita vt pedibus preſſus veſtigio non ſignetur.

FErunt temporibus concilij in ea habiti in hac inclita ciuitate ingentem multitudinem hominum fuiſſe ex omni natione xpiana. precipui tamen erant itali. galli. germani. hiſpani ⁊ angli. quoꝝ ſuffragijs omnes concilij res geſte ſunt. Preſtantiores quoqꝫ in eo fuerunt Johannes. xxiij. ſummus pontifex ⁊ Sigiſmundus ceſar. Quinqꝫ epi cardinales. xvi. pſbiteri cardinales. vij. diaconi cardinales. Patriarche. vij. Archiepi. xxxiij. Epiſcopi. 104. Abbates. lx. inſignes. Generales qtuor ordinuꝫ. Duces. xxiij. Comites cxl. Cõmunitates quoqꝫ vrbiũ tam ytalie qꝫ germanie ſuperioris ⁊ inferioris. Poſt electionem vo Martini Sigiſmundus conclaue ingreſſus nullo habito dignitatis ſue reſpectu gratias omnibus cum lachrimis egit. ꝙ neceſſarium reipublice xpiane prope extincte elegiſſent.

Johannes hus hereſiarcha

Johānes hus obſcuro loco natus. ex villa hus quod anſerē ſignificat cognomētū mutuatꝰ. Hic cū eſſet ingenio acri ⁊ lingua diſerta multūqꝫ dialiticis oblectatus. ⁊ peregrinas opiniones amaret. Auide admodū wicleſiſtarū doctrinam arripuit. Jheronimū hominē eloquentē condiſcipulū prage habuit. Placuit ſigiſmundo imperatore ſuadente patribus in ꝯcilio ꝯſtantieſi vt bohemia ſanari poſſit iohannē ⁊ iheronimū ad ſynodū euocari. qui cū ceteris eius regni doctiores. tū quia doctores ac hereſium principes habebant. voluerūt ambo nō tā verecunde aliena diſcere q̄ȝ ſua imprudenter ingerere parati. docendi quippe q̄ȝ diſcendi cupidiores. ⁊ auditi ſunt in ꝯſeſſu patrū. Johānes etate ⁊ auctoritate maior habitus. doctrina ⁊ facundia ſuperior iheronimus. Lecti ex omni natione patres diuini atqꝫ humani iuris doctores. ſepe cū his colloquium habuere.

Jheronimus hereticus

dogmata eorū a lege diuina aliena eſſe monſtrarunt. neqꝫ bonis conducere moribus. rogauerunt ne plus ſapere quā eccleſia vellent. peregrinas opiniones relinquerent. ingenia ſua wicleſiſtarū inſania ne fedarent. in edocendis populis nō dedocendis exercerent. poſſent in ꝯſpectu dei ⁊ in eccleſia militanti ſublime conſequi locum. Stetere in ꝓpoſito ꝑtinaces bohemoꝝ animi. ſeuerantes ſe ſancti euangelij emulatores. ſe xp̄i diſcipulos eſſe. Romanā eccleſiam longe a traditionibus apl'oꝝ abijſſe. que opes ⁊ delicias ſectaret. dominatū in populis exquireret. canes equos alerent. eccleſiarū bona que xp̄i pauperibus deberentur per laſciuiā luxūqꝫ ꝯſumerent. Primores magne ſynodis vbi ꝑtinatiam ⁊ immutabiles animos perditoꝝ hoīm animaduertit. membra eccleſie putrida que ſanari non poterant ne reliquū corpus inficerent reſecanda cenſuerūt. Lata eſt in conſeſſu patrū aduerſus contumaces ſententia cremandos eſſe q̄ doctrinā eccleſie reſpuerēt. Prior iohannes igr̄ ꝯbuſtus ē. iheronimus. ccc. xl. diebus poſtea in vinculis habitus cū reſipiſcere nollet ſed deſcendens in laudationem Johannis huſſi dudū ad ignem damnati virū illum iuſtū ⁊ ſanctū appellans illa morte indignum. ſe quoqꝫ paratū quoduis ſuppliciū adire forti animo ⁊ conſtanti. Multi illū acceſſere viri erudititiſſimi. p̄cipue cardinalis florentinus vt a ſua ſententia dimouerent. ſed cū ꝑtinacius in erroribus pſeuerabat ꝑ conſilium hereſi damnatus ⁊ igni ꝯbuſtus iocunda fronte ad incendiū ꝓperauit. flamma adhibita canere cepit ympnū quē fumus ⁊ ignis vix interrupit. Nemo philozophoꝝ tam forti animo mortē ꝑtuliſſe phibet. Cineres exuſtorū ne raperent a bohemis in lacū proiecti. diſcipuli eoꝝ ex eo ſolo terrā abſtulere in quo ignis fuit. eamqꝫ veluti ſacrā ſecum attulere in patriā. Johannes ⁊ iheronimus apud bohemos martirū honores meruere. nec minores q̄ȝ petrus ⁊ paulus apud romanos habiti. Nunciatis eīm in bohemia que conſtantie geſta fuerunt diſcipuli eoꝝ ſequaceſqꝫ omnes in vnū conuenientes memoriam in primis defunctorum conſecrant. celebrandamqꝫ quotannis decernunt.

Johannes rochezana

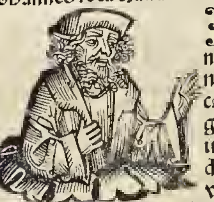

Johannes rochezana hereſiarcha apud bohemos ꝑ longa tp̄a pfidiā ſeminauit. Oppidulū eſt pragenſis eccleſie nō longe a pelzina cui rochezana ē nomen. Ex hoc loco puer obſcuris parentibus cenſuqꝫ tenuiſſimo natus iohānes nomine pragam venit mendicatuqꝫ victū querens grāmaticam ⁊ dyaleticam didicit. Cū adoleuiſſet nobilis cuiuſdā pedagogus factꝰ ē. ⁊ cū valeret ingenio linguaqꝫ ꝓmptus eſſet in collegio pauperū receptꝰ auditor iacobelli fuit. Poſtremo p̄ſbiter ordinatus p̄dicare verbū dei pragenſibus cepit. Ex oppido vnde ortū habuit rochezane cognomen ducente. ⁊ in de noīe ⁊ auctoritate valebat. ⁊ cū baſilienſis ſinodus bohemis ſcripſit vt legatos mitterent. inter legatione. ccc. equitū ad baſileā miſſam iohannes rochezana pſeudo pragenſis apoſtolus deputatus fuit. Et poſtea ſedente prage ſigiſmūdo pro tribunali in foro ciuitatis rochezana cū quatuor p̄ſbiteris nomine totius cleri obedientiā romane eccleſie ſeſe ꝓteſtare ꝓfeſſus eſt. ⁊ ſequenti die abſoluti ab anathemate ⁊ ꝑ legatos ꝯcilij in eccleſiā introducti rochezane pfidie ſue non īmemor altare accedēs diuina re ꝑacta vni quē iuſſerat ex laicis adeſſe ſacramentū ex calice dedit. Quis alter ex concilio legatus id ſibi nō licere aſſereret. in quo errore pſeuerans tandem ſenio defecit.

Leonhardus aretinus

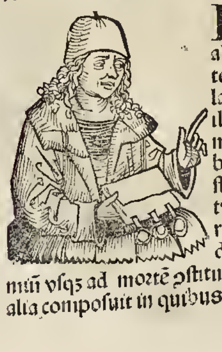

Leonhardū aretinū phm ⁊ oratorē ac hiſtoricum elegantiſſimū ac ꝓbatū tēpeſtate iſtac floruiſſe conſtat. eo ꝙ innocentij ſeptimi. gregorij duodecimi. alexandri ⁊ iohannis. xxiij. pon. ro. vſqꝫ ad ꝯciliū Conſtantie ſumma integritate fide ſecretarij officiū adminiſtraſſet. deinde a florentino populo accitus cancellarie generalis ſibi cura demandata vſqꝫ ad extremū vite tp̄s geſſit. Inter viros illuſtres ob dicendi elegantiā oībus p̄ferendus eſt. Cū eſſet optime doctus licet multis occupatis negocijs ea tn̄ ſcribere voluit. ⁊ p̄mo cū adhuc grecis autoribus operā daret Baſiliū de inſtituendis diſcipulis tranſtulit. Vitā qꝫ viroꝝ illuſtriū in plutarcho ⁊ vitā ciceronis ꝯpoſuit. Trāſtulit qꝫ libellū xenophontis de tyranno. ⁊ aliquos libros platonis. Ex ariſtotele economicū ethicoꝝ ⁊ pollliticorū libros. hiſtoriā gothoꝝ edidit. volumē etiā epl'aꝝ ac ſui tp̄is hiſtoriā. de laudibus florentie ⁊ rebus florentinoꝝ. cuius hiſtorie cā ſenatus ei ſingulare premiū vſqꝫ ad mortē ꝯſtituit. Que q̄dē mors fuit anno dn̄i. 1443. cū eſſet etatis annoꝝ. 74. Multa p̄terea alia compoſuit in quibus dicendi elegantia ⁊ ſumma ipſius ingenij vis apparet.

Pogius florentinus

POggius floretin⁹ orator facūdiſſim⁹. Et lrāꝝ apſcarū ſcriptor diſertiſſimus. hiſdē tpibus. Et ipē ob ſingularē doctrinā ⁊ dicēdi leporē. tū rome tūcꝫ ꝯſtantie vbi cōciliū habebat atqꝫ alijs in locis maximo habitus in precio Extitit Is in cōcilio qntiliānū oīno ꝺpditū reperit. in monaſterio ꝑpe cōſtantiam hūc florentini ꝓpter ingenij ⁊ eloqntie ipſius claritatē. Cū p. xl. annos in curia ro. ſcriptoris officiū optime geſſiſſet. ad ſe vocatū ſummo honore exceperunt. ⁊ honorarūt. Compoſuit aūt hic funebres orōnes ac alias plurimas. Et libꝛ facetiarū ⁊ eplarū. Et e greco dyoniſiū ſiculū ⁊ alios latios fecit. De ſitu indie librum edidit ⁊ alia multa.

GAſparinus bergomēſis ex barziza ruſculo natus. Grāmaticus qdem ⁊ rhetor celeberrim⁹. Hijs tpibus apud venetias ob ſingularē doctrinam in pcio exīis. etiā lras latinas ſemimortuas qſi ab inferis reſuſcitauit. Venetijs publico ſalario legens. multi clariſſimi adoleſcentes pmoti ediſcēdi grā ad eū cōfluxere. Audita ei⁹ fama philippus mediolanēſiū dux euꝫ mediolanēſib⁹ edocēdis padua ⁊ venetiis euocauit. vbi ciceronis puetuſcꝫ codex interitū euaſit. In q tres libri ciceronis de oratore ꝺpditi quos oblr̄atos multo labore ſuppleuit. defectus qꝫ in qntiliani de inſtitutionib⁹ ⁊ Ciceronē de oratore emendauit. Ortographiā ī lingua latina cōpoſuit. Habetur qꝫ ei⁹ eple ⁊ orōnes elegantes. Criſtoferus quocꝫ barzizius de pergamo medicus celeberrimus eiuſdem familie poſtea doctus ⁊ eloquens habebatur padue. qui poſt ſe ſcripta reliquit.

Antoni⁹ de butrio iurl doctor

ANtonius de Butrio pria bononiēſis petri de ancharano q fuit baldi peruſini auditor contemporaneus fuit. Vir certe doctiſſimus ac vite ſanctitate inſignis. qui p̄ ceteris decretales ⁊ clementinas optime explanauit. duocꝫ repertoria ad ius ciuile canonicūue ptinentia cōpoſuit. ac etiā ꝯſilioꝝ op⁹ p⁹ ſe reliqt

FRanciſcus zabarella natione patauin⁹. ro. eccl'ie cardinalis pſbyter. iuris pōtificij ꝯſultiſſimus. Vir p hoc tp̄us dignitatē ſuā vt platos decet lr̄is ⁊ prudētia plurimū exornauit. Is cū doctiſſim⁹ ⁊ eloqntiſſimus haberet copioſe in decretalib⁹ ac clemētinis multa edidit. ⁊ alia qdā memoratu digna ꝯpoſuit.

RAphael fulgoſius natione placētinus excellētiſſim⁹ iurl cōſultus. tēpeſtate hac m'lta ad declaratione iurl ciuilis ptinētia. Sup digeſto ⁊ codice cōmentatus ē. ac ꝯſilioꝝ opa. Raphaelē qꝫ Cumanū iurl ciuil' ꝯſultiſſimū cōtemporaneū fuiſſe cōſtat. Qui in digeſto veteri m'lta ⁊ ꝯſilioꝝ volumina edidit.

IOannes de Imola egregius vtriuſcꝫ iurl doctor p ipm tps apud bononiā inſignis ⁊ clarus habitus ſup primū ſecundū ⁊ terciū decretalium accurate ſcripſit. Sextū qꝫ ac clemētinas elegantiſſime cōmentatus eſt. ſ ⁊ in inforciato ac digeſto nouo qdam cōpoſuit volumina. Obijt aūt hic vir toti ytalie noiatiſſimus. Anno a natali xp̄i. 1436.

Jacobus de forliuio medicine doctor

IAcobus forliuienſ egregi⁹ medicus. hac tēpeſtate floruit. Quē dicūt cūctos qui phiam ⁊ medicinā ꝓfeſſi fuerāt excelluiſſe. Et ꝓpterea ſup primū canonē Auicenne. Et ſup eiuſdē affoꝛiſmis ⁊ Tegni optime ⁊ egregie ſcripſit. Libellum pterea de intēſione graduū formaꝝ. ⁊ eaꝝ remiſſione cōpoſuit. Sepult⁹ tandem padue apud heremitanos cum inſigni epitaphio.

HUgo ſeneſis vulgat⁹ medic⁹ poſt cū diuina qdam ingenij ⁊ medendi grā. oēs q aū illū ī ethruria floruerūt excelluiſſe credit. Qui ſup pmo Auicenne ⁊ aphoꝛiſmi hyppocratis ſcripſiſſe dr̄. Et cōſilia vtiliſſima poſt ſe reliquit.

ABbas ſiculus. Et ipē hec tpa reddidit clariſſima. Cui ꝓpriū nomē erat Nicolaus ex cathania vrbe oriūdus pōtificij iuris ⁊ phie pitiſſim⁹. prio apō ſenā ethrurie vrbē pōtificiū ius edocēs. Cū ingenij eēt clariſſimi pclariſſima monimenta in iure poſt ſe reliquit. Unde ⁊ decretales oēs plurimis voluminibus ⁊ egregijs ſup oīnes declarauit. Et⁹ qꝫ extāt repetitiones ac cōſilia accuratiſſima.

Barbara coniūx Sigiſmūdi

BArbara Sigiſmūdi ipatorl coniux ex domo ciliē ſi quāuis ſenectute cōfecta poſt obitū mariti nouū cōiugiū mēte coplexa. Captiua ⁊ ipatoris cadauer vnavehit miſerabile ſpectaculū ⁊ hū anaꝝ reꝝ ſingulare documētū. Occurrūt lugubres hūgari. nec teneri lacrimas ī tāta reꝝ nouitate pūt hinc defuncti regl corp⁹ fletū elicit. Inde regie vincl'a cōmiſeratōeꝫ excitāt. Libera deinde ī bohemiā ſe recepit apud grecīū regie. Ibiqꝫ inter greges exoleratoꝝ cōcubinos cōſenuit. nobil' genē. infamis vita mulier. In tantācꝫ demētie cecitatē ꝓlapſa ē. vt ſctās vgies q ꝓ fide ihū mortē ſbiere ſtultas publice ꝯpellaret. q voluptatl gaudia guſtare neſcierūt. Nihil deīn homi ſuū eſſe dicebat. niſi voluptates. p⁹ hāc vitā aliā eē negabat. Et iterire aīas cū corpe aſſerebat. Sꝫ hāc tā ſceleſtē feminā ī domicilio hereticoꝝ ex peſte apud greciuꝫ defunctā ſcelerati ⁊ abhomiabiles huſſitaꝝ ſacerdotes. pragā duxere. atꝫ itra ſua ſacra regū tumul' ꝯdidē. Nō ſunt rgib⁹ ſcpte leges. nec qcꝫ ī bohemia ū pmiſſū. fuit ī exhauſte libidis m'ler. ācillas ieiunātes ⁊ orātes īcrepauit. qd corp⁹ fruſtra macerarent. Fictūcꝫ celi numen placere vbis crederent. Viuendū ſuauiter dū vita ſuppetit. fruendumcꝫ voluptatibus.

Anno mundi.6630. Anno xp̄i.1431.

Lineā ſummoꝝ pontificū

Eugenius quartus

Felix quintus

EUgenius quartus papa.pr̄ia venetus.familia candelmeria pplari q̇dē
ꝫ antiqua.pr̄e angelo natus.gabriel antea vocatus. hoc anno q̄nto no-
nas marcij pōtiſex creaṫ.Hic gregorij duodecimi ex ſorore nepos.celeſtini ha
bitus canonicus ↄgregationis ſancti georgij in aliga venetijs fuit.⁊ eū ſecum
romā recuſantē duxit.⁊ primo theſaurariū fecit.deinceps ep̄m ſenenſem.poſt ī
cardinalē retulit.demū pontifex fact᷒.nil eo honore elatior.nulla in re priſtinā
vitā mutauit. Pricipio aūt pontificatus ſui malis cōſilijs ductus.diuina hūa/
naꝗ oīa pturbauit.Nā ⁊ ppl̄m romanū ad arma excitauit.Et cōcilio baſilieñ ſi vn̄
infinita mala orta ſunt auctoritatē dedit.approbatis coꝝ p litteras ap̄licas de-
cretis.Verꝫ poſtea ad ſeip̄m rediens oīa prudenter ac conſtantiſſime egit. Vir
aſpectu inſignis ⁊ veneratione dignus.grauis in dicendo potiuſꝗ eloquens.
modice litterature.multe cognitionis hiſtorie p̄ſertim.liberalis ī omēs.tū vel
maxime in litteratos.q̄ꝝ familiaritate delectatus ē.Nā leonardum aretinū ca/
rolū poggiū.auriſpā trapeſuntiū.blonduꝫ viros doctiſſimos ſecretis ſuis ad/
miſit.ad iram nō facile mouebaṫ ob iniurias illatas.⁊ maledicētiuꝫ hoīm.aut
mimos ⁊ dicteria ſcribentiū.gymnaſia oīa ꝗ diligentiſſime fouit maxime vo
romanū.ad qđ omē genus litterature adhibuit.religioſos mirūimmodū dile-
xit.eoſꝗ opibus ⁊ immunitatib᷒ auxit.bella aūt ita amauit.qđ mirū in ponti/
fice videri debet.Et delphinū caroli regis francie filiū cū magno equitatu ī ba
ſilienſes cōcitauerat.Cui᷒ impetu diſſipatus ē cōuentus ille.Conſtans p̄terea
in pactis ſernādis ē habitus.niſi q̄d pollicitus fuiſſet qđ reuocare ꝗ pficere ſa
tius eſſet.ſplendidius in victu ſamilie.parcus in ſuo.Et a vino ita alienus vt
abſtemius merito vocareṫ.familiares hūit admodū paucos.ꝫ viros doctos.
Et q̄ꝝ opa in grauibus rebus vti poſſet.Jmꝑator ſigiſmūdus cuꝫ ſex menſib᷒
ſenis ſubſtitiſſet ad eugeniū cōuerſus inito cū eo federe romā ꝓfectus.Coro-
na imperij donaṫ.verū mortuo ſigiſmūdo imꝑatore a q̄ baſilienſe ↄciliū incre-
mentū habuerat.Creatoꝗ ab electoribus alberto auſtrie duce conciliū ferrari/
enſe inchoauit.eo profectus imꝑator grecoꝝ ab eugenio ſuſceptus ē.inde florētiā tranſtulit.Exornare de
inde eccl̄iam dei edificijs ⁊ ſacellis ē annixus.vt ex capella pontificia ⁊ eneis ſancti petri valuis apparet.
Moriṫ aūt pontificatus ſui anno decimo ſexto.ſeptimo kal̄ marcij.āno.M.cccclvi.Vir ingenio ⁊ geſtis
rebus inſignis.etatis ſue anno ſexageſimo quarto.q̄ anno btūm Nicolaū toletanū in ſanctos retulit con-
feſſores.Sepeliturꝗ in baſilica Petri.ſepulcro marmoreo.hoc epitaphio.Eugeni᷒ iacet hic quartus cor
nobile cuius.Teſtanṫ vite ſplendida facta ſue.Jſtius ante ſacros ſe p̄buit alter ab ortu.Alter ab occaſu ce/
ſar vterꝗ pedes.Alter vt accipiat fide ī documēta latine.Alter vt aurato cīgat honore caput.Quo duce ⁊
armenij graioꝝ exempla ſecuti.Romanici agnorūt ethiopeſꝗ fidem rē.

FElix quintus anno dn̄i.1438.die.17.nouembris.eugenio pontifice a baſilieñſi ↄcilio philippi ducis
ꝑcutatione depoſito.Et in ſciſmate pontifex electus.ſedit annis.9.quo creato eueſtigio magne ſedi
tiones in eccīa dei exorte ſunt.cū xp̄iana reſpub.triſariā diuiſa.aut felicē aut eugeniū ſeq̄reṫ.Eſſentꝗ qui
neutrales vocarētur.ꝙ neutri obtemparent.Hic itaꝗ felix primus ſabaudie dux fuit.q̄ prius comites ap
pellabanṫ.Et ſygiſmūdo ceſare titulo ducatus obtento.cū annis ferme.xl.poſt pr̄is prouincie guberna-
cula tenuiſſet.Aucto pr̄no imperio.parta vndiꝗ pace.ac demū relictis principatus glorice faſtib᷒.in he-
remū ſe recepiſſet.cū ſex viris equeſtris ordinis etate etiā ꝓuectis.mūdo ⁊ pompis ei᷒ renūciaſſet.ad ri-
pallie locū tanꝗ paradiſum deliciaꝝ ſibi delegit.Cūꝗ eo in ſtatu vitā celibem in terris ageret a baſilienſi
cōcilio pontifex electus fuit.barbā totondit ꝗ ꝓmiſſum nutriuerat.Ducatū primo genito ſuo tradidit.ec
cleſiaſticas cerimonias didicit.ſtipatus magna nobilium caterua baſileam perrexit.Ubi inter duos filios
egregia facie adoleſcentes tanꝗ rōne p̄ſul eccīe coronat᷒ ē.celebrauit ſepe diuina

hūdixit plebib᷒.officia curie ordinauit.cardinales doctrina ⁊ auctoritate p̄ſtātes
aſſumpſit.Clerū cū paci ⁊ hūilitati amator exiſteret mortuo eugenio pōtifice illi-
co nullis pulſatus p̄cib᷒ nicolai ei᷒ ſucceſſori hūaniſſime ceſſit.Relicto noīe pape
cardinalatus honorē retinuit.ī pr̄ia ſua legatū de latē creauit.Deficiēs demuꝫ in
ſenectute bona.fuit aūt clariſſim᷒ p̄nceps preter gen᷒ ⁊ ſue elegātie formā.ac re-
giam dignitatē ⁊ ꝓmptā eloq̄utiā morib᷒ ītegre.vita ⁊ religiōe ſctūs.ī ſuborꝰtos
clemēs.ī bello magnanim᷒.⁊ ī oēs iuſtiſſimus.ac demū nimiū felix.ſi ſeniū ſuuꝫ
eccleſiaſticis titulis non ſedaſſet.

SCiſma ꝭ.xxiij.īter eugeniū ⁊ felicē vſꝫ ad nicolaū.v.ob varias diſceptatōes
an pontifex eēt ſup̄ ↄciliū ꝑdurauit.ñ ſine ſcādalo reipub.xp̄iane.

SOlis facta ē defectio ⁊ varia bella ⁊ diſſidia ſecuta ſunt.⁊ cometa apparuit
ſecuta eſt occiſio hominū in leodio.

Linea imperatoꝝ

Albertus

Albertus auſtrie dux. Et p̄dicti ſigiſmūdi gener. ac boemie hūgarieq̄ʒ rex anno dn̄i. 1438. xiij. kal. aprilis impator poſt ſigiſmundū creatus. impauit annis duob⁹. Uir q̄dē optim⁹. ⁊ in om̄i virtute decoratus. religioſius princeps. Et qui liberalitate ſimul iuſticiaq̄ʒ preſtaret. fuit in bellis audax. ⁊ manu promptus. Js primo apud albam regalē cū ꝯiuge ſua Elizabeth kal. ianuarij ſummo ꝯſenſu ⁊ applauſu ppl̄i coronatus ē. Jnde p̄die nonas Maij rex bohemie deſignat̄. diademaq̄ʒ ſuſcepit. Jnter hec ⁊ electores imperij apud franckfordiā ꝯuenientes. Eius felicitatē admirati. ⁊ ipi ſuū ſanguinē extollere decreuerūt. romanū imperiū alberto cōmendant. At illi acceptare imperiuʒ in iuſſu baronū. ⁊ niſi primores hungarie indulgerēt haud quaq̄ʒ licebat. q̄bus haud ex vſu videbat̄ ſuū regē theutonib⁹ imperare. dū ſigiſmūdus romane rei ꝯſulturus. ytaliā germaniā ceteraſq̄ʒ ꝓuincias pagraſſet. hūgariā turcoꝝ direptioni paruiſſe. atq̄ʒ ob eā cām iureiurādo albertū obligarūt. ne ſuo in iuſſu impiuʒ acceptaret. Uocati tn̄ ad regem q̄ tūc wienne fuit. Multa in vtrāq̄ʒ ptem dicta. Uicti p̄cibus p̄cipue friderici ducis auſtrie tūc adoleſcētis. aſſenſuʒ dedere. imperiū ſumma ꝯgratulatōne germanoꝝ ab alberto ſuſceptū. Jlle imperio auctus. hūgariā redijt aduerſus turcos qui raſciam inuaſerāt arma moturus. Jnterea georgius palocius ſtrigonieſiū pontifex diem obijt qui coronā regni ⁊ precioſam regni ſuppellectilē in arce huauerat. Qua re cognita albertus eo ſe confert. arx regine dedit̄. q̄ dum theſaurū regni corā baronibus ad eam rem ſelectis recognoſcit. coronā beati ſtephani regis quā ſacroſanctā putāt. clam ſurripit. amiciq̄ʒ cuſtodiendā tradit. cetera obſignatis occludit arcis. Albertus budam reuerſus nō expectatis auxilijs aduerſus turcos exercitū ducit. Caſtra intra Ticiam amnē ⁊ danubiū collocat. interea turcoꝝ impator euicto caſtello excecatoq̄ʒ diſpoti filio. cuius ſororem in matrimoniū duxerat domū abijt. Albert⁹ vbi expugnatā ſynderoniā turcos abijſſe cognouit. dimiſſo exercitu budam redijt. Sed inſolito feruentis auguſti calore vexatus. dū peponib⁹ nimiū oblectaretur. ventris ſolutionem incidit. Cuʒ igit̄ diſſinteria laboraret ſentienſq̄ʒ periculū. wiennā repetere ſtatuit. ſiue moriturus inter ſuos. ſiue ꝙ aerem in quo fuerat nutritus cōferre aliquid ad ſanitatē ſperabat. Jter igreſſus cū iam ſtrigoniū preteriſſet. ⁊ in itinere magis ac magis morbo affectus. relicta vxore pregnante. obſignatoq̄ʒ teſtamēto. in villa q̄ longa dicitur. vi. kal. nouembris e vita deceſſit. princeps liberalitate ⁊ fortitudine clarus. qui magna de ſe xpiane reipublice ꝓmittere videbatur. Nec minora populi de ſua v̄tute cōceperant pulcerrime ſpei breuitas vite nō ſinit. neq̄ʒ eīn biennio toto imperauerat. ſtatura eius ꝓcera fuit. neruoſum ⁊ validū corp⁹. facies terrifica. more gētis eraſa barba. ſupius labrū intōſum veſtem haud ſplēdidam baltheus auro grauis cinxit. nec vnq̄ʒ lateri defuit enſis. corpus eius in alba reconditum eſt.

Concilium Baſilienſe

Concilium Baſilee anno domini. 1438. Ex martini pontificis decreto congregatur. primo tn̄ lente ⁊ pua admodū freq̄ntia. auctoritateq̄ʒ martini nutritum inde turba plurima cōuenit. epoꝝ ⁊ alioꝝ prelatoꝝ cū quibuſdā cardinalibus qui ab eugenio receſſerāt. videlicʒ placentino bononienſi. domino antonio veneto. arelatenſi aragonēſi hyſpano cypriano. Et domino iuliano romano cardinali ſancti angeli legato in concilio generali ibi deputato. Animaduertēs eugenius illos congregatos non vacare ad extirpationē hereſis bohemoꝝ ⁊ reformatione eccleſie ob q̄d ordinatum fuit. Tum pontifex ancipiti cura diſtractus. Et quod in bellis vndiq̄ʒ premeret̄. Et q̄d Baſilienſe conciliū augeri indicis cerneret. Concurrentibus eo hyſpanie gallie germanie pannonieq̄ʒ principibus. Qui omnē reipublice cauſam in arbitrio concilij reponebāt. Jllud primo q̄dem bononiam tranſtulit. cardinaliū oīm q̄ ſecum aderant conſenſu. Sed imperator alijq̄ʒ principes ⁊ prelati qui tum baſilee erant non modo pontifici non obtempauerunt. Uerūetiam eum bis terq̄ʒ monuerunt vt baſileam ydoneam. a martino celebrādi cōcilij locum delectum. vna cum cardinalibus proficiſceretur. Aliter ſe in eū acturos vt in ꝯtumacem. Eugenius eīn dubius quid potiſſimū decerneret: miſſo tamen eo legato franciſco capitcliſta iure conſulto pata unoq̄ʒ equite. qui eius cauſam tueretur. Uerum ſuggeſtionibus philippi mediolanū ducis eugeni⁹ priuatus. ⁊ Amedeus dux ad pontificatum delectus fuit. quem felicem vocarūt. Conciliū igitur pulcerrimū initium habuit. ſed turpiſſimū exitum. ꝓpter ſciſma ſubſecutum. eugenius cognita iniuſticia. Delphinum caroli francoꝝ regis filium cū magno equitatu in baſilienſes cōcitauit. cui⁹ impetu ꝯuentus illico diſſipatus eſt.

BAſilea prouĩcie heluecie ciuitas ampla clariſſimaq᷒. in loco regio extructa. Jnde Baſilea dicta. cũ ΒΑϹΙΛΙΚΟϹ. grece regalis ſonat. inde apud grecos ΒΑϹΙΛΕΙΑ regnum dicit̃. Uel ob frequentes terremotus quaſi ſine baſe appellata. Quãuis vulgo ferũt ibi latuiſſe baſiliſcũ. Et poſt eiꝰ defectõnem nomẽ vrbis reliquiſſe. Hec vrbs rheno abluit̃. ⁊ eã pene mediã diuidit. põte tñ ſimꝉ vrbis ptes vniũtur. Js fluuiꝰ germanie celeberrimꝰ ex rheticis alpibꝰ oriꝰ. Qui varijs mõtiũ impedimentis incitatus. cũ rupibꝰ coartat̃. terribili fremitu eluctuat. p̃cipue ꝓpe oppidũ Schaffhuſen. ingenti impetu p̃ceps ruit. Et ib oppido lauffenberg attatus petris. ſpuma albiſſima p̃ fremitu ⁊ colliſione apparet. Tandẽ atrox ſpumans amplo ſurgite ad auguſtã rauricã. vſq᷒ et baſileã euoluitur. Et eã in duas ptes diſiũgit. Ciuitati q̃z ac ponti ĩ occulto inſidiat̃. cũ terremotibꝰ ſepenumero quaſſata ſit. Littora em̃ rodit. alueos nouos q̃rẽs. terrã cauãs. vẽtis ⁊ aq̃s replẽs. hos motus excitat. Quãobrẽ veterẽ rauricã auguſtã (cuiꝰ veſtigia ſupra baſileã cernũt̃) defeciſſe arbitrãt̃. Cuiꝰ nomẽ baſilea a deſcriptoribꝰ pꝰea ſortita fuit. Ea vrbs a rheno cõmoditatẽ magnã hʒ. q2 inõ mltã hʒ nauigatõem. vt cũ magnis oneribꝰ ad mltas regiones nauigari poſſit Urſulã q̃z diuã v̾ginẽ cũ ſodalibꝰ a colõia nauigijs p rhenũ ad baſileã aſcẽdiſſe hiſtorie tradũt. Rhenꝰ aũt ⁊ ſi accolis multa q̃nq᷒ dãna ĩfert. vbertatẽ tñ glebe affert. Cũ h̃ vrbs etate nr̃a latericijs domibꝰ. pulcerrimis edibꝰ. mõſterijs tẽpliſq᷒ magnificẽtiſſimis. hoſpitalibꝰ ãplis. alijſq᷒ vrbiũ neceſſarijs cũ mag̃ ambitu ⁊ menibꝰ. foſſiſq᷒ ꝓfundis exornat̃. hʒq᷒ agrũ ãpliſſimũ inter mõtana ꝯſtitutũ. q̃ ⁊ frumẽti viniq᷒ boni feraciſſimꝰ ẽ. Eſtq᷒ vrbs celeberrima ⁊ ãtiq̃ h̃ euenit ĩ hac. qđ ĩ ceterĩ ãtiq̃s vrbibꝰ (q̃ꝝ deſcriptio p̃ceſſit) euenire ſolet. vt reliq̃e ⁊ monumẽta q̃dã vetuſtiſſimoꝝ opeꝝ ꝯſpiciãt̃. veꝝ ita ruinis ⁊ terremotibꝰ q̃ſſa ac vetuſtate ip̃a cõſumpta. vt nec eiꝰ figure. nec ad quẽ vſuʒ fabricata fuerint. quãuis diligẽtiſſimus ꝓſpector q̃at agnoſcẽ. Hec tñ mirũĩmodũ aucta. Et pꝰ terremotũ curſus ĩſtaurata. Nouiſſime nr̃is tpibꝰ bonaꝝ artiũ gymnaſio ornata fuit. Piꝰ em̃ ſummꝰ pontifex eiꝰ nois ſcđs ob loci comoditatẽ poſt ſuſceptũ põtificatũ in ea vniuerſale gymnaſium condidit. ac priuilegijs dotauit. Qui olim in ea vrbe tempore conſilij baſilien-

ſis plura egregie ꝑfecit. Sita ē aūt ī alſacia. cui ꝗndā heluetia nomē fuit. tūc gallici. nūc germanici iuris pꝛouicia. Cū ludouicꝰ delphinꝰ vienēſis in eiꝰ agrū oēm fere militiā gallicā eduxiſſet ingentēqꝫ metū baſilieſibus intuliſſet. ⁊ ſuitēſes ex federe ſocij ciuitati q̄tuoꝛ milia militū letiſſime iuuētutis auxilio miſiſſent. ⁊ acri bello dubio marte pugnatū eēt. De ea pugna illico inferiꝰ mētio fiet. Hꝫ hec inclita vꝛbs duas ꝑtes vt ꝑmiſſuꝫ ē. Maioꝛ hꝫ tres vꝛtices. in vno vetuſtiſſimū diue marie extat tēplū ſummū: ep̄alis ſedes auxilio diui heinrici īꝑatoꝛ ſcōi oꝛnatū. In alio canonici reglares ad. ſ. leōbardū degūt. In t cio eccīa ſcti petri ſituata ē. Primū qꝫ monaſteriū cū abbacia ad ſctm̄ albanū in acie vꝛbis extat. Inde minoꝛes. auguſtinēſes ⁊ ꝑdicatoꝛes in eo loca ſortiti ſunt. Domꝰ itē cruciferoꝝ ⁊ dn̄oꝝ theutonicoꝝ ſpacioſa loca occupāt. Et moniales ad ſctāꝫ katherinā ⁊. S. clarā ⁊ mariā magdalenā. Minoꝛ aūt ps vꝛbis celeberrimū hꝫ monaſteriū carthuſienſiū. ⁊ eccīaꝫ theodoꝛi ⁊ ſcti nicolai ac alias baſilicas. In hac qꝫ vꝛbe multe ſctōꝝ reliq̄e ſūt ac oꝛnatꝰ varij qbꝰ deco

Friderico poſtea ro. īꝑatoꝛi amedeꝰ dux ſabaudie quē clerꝰ apō baſileā ꝯgregatꝰ eugenio (rata exiſtit q̄rto a ſummo pōtificatu pōtificato poſito in illiꝰ locū ſuffecerat felicēqꝫ papā ꝗtū vt ꝑmiſimꝰ vocauerat filiā quā domi habebat viduā iuuenē ⁊ foꝛma ꝑſtātē in m̄rimoniū obtulit. ſilꝫ dotꝭ noīe auri nūmū ducēta milia. ſi eugenio relicto ſe petri ſucceſſoꝛē appellaret. hoꝛruit ceſar minimeqꝫ ſacro ſuo eccīe ſacīa fedare voluit. atꝫ ad ſuos ꝯuerſus. vedere inq̄t alij pōtificalia ſolēt. hic libēter emat ſi reperiat venditoꝛem.

Leonellꝰ eſtēſis ferrarie marchio ꝑmogenitꝰ ex Stella nobili adoleſcentula pellice ſuſceptus. patre Nicolao apud mediolanū defuncto in ferrarienſi regno ſuccedēs regnauit annis. ix. vir certe magne hūanitatis ⁊ prudentie ac liberalitatis inſignis. necnō ⁊ bonaꝝ litteraꝝ egregie doctus. qui regnū pace ⁊ iuſticia gubernauit. ⁊ vꝛbē ferrarienſem muris nouis ex parte padi cingere cepit. ⁊ plura edificia ſuperbiſſima in vꝛbe erexit. ⁊ vias ⁊ plateas ſtrauit. Monaſteriū ſctē marie oꝛdinis ſcti dominici erexit ⁊ ſe poſt moꝛtem ibi ſepeliri fecit. Hic iohannis frāciſci ganzage mantuani filiā duxit vxoꝛē. ex qua nicolaū vnicū filiuꝫ mire pulchꝛitudinis ſuſcepit. cuius tutelam ⁊ regni curā boꝛſio moꝛiens cōmiſit.

Albertus auſtrie dux pdictus anteq̃ romanū ſuſcepiſſet imperium in iudeos deſeuiens eos omnes ī ſua ditione occidi iuſſit qui nollent ad xp̄m verū ⁊ ſingularē deum conuerti. multi metu baptiſmum ſuſcepere. Ex quibus vnū fridericus anteq̃ imperaret in cubiculū ſuū accepit. eūq̃ cū eſſet ſibi coetaneus dilexit. Is poſt aliquot annos penitentia ductus ad iudaicam fidē ſeſe reuerti ſtatuiſſe dicit. fridericus contra ſuadet ne viam vite deſerat. Cūq̃ verba ſua nil proficerent theologos ex vienenſi ſcola accerſit qui iuuenem inſtruant. addit p̄ces addit lacrimas. promittit minaꝶ. Poſtremo vbi fruſtra ſeſe niti cognouit inuitus iuuenem in iudicium requiſitū tradidit. ille ad ſupplicīū ductus nullis obſtrictus vinculis (ſic em̄ petierat) vt pyram ardentem vidit hebraicū carmen incipiens in medias flāmas intrepidus ſe ꝓiecit atq̃ ibi cant⁹ exuſt⁹ ē.

Animaduertit religioſus quidem p̄dicator ex ordine predicatoꝝ albertū ceſarem Ladiſlai patrem. qui ſermonē ſuū vienne audiret ſomno grauatū eſſe atq̃ altiori voce. quero inquit ex vobis qui aſtatis. ſaluari ne principes poſſint? Cūq̃ rem dubiam ⁊ admodum difficilem reddidiſſet. iamq̃ rex excitatus attē-tiſſim⁹ cēt appagete appagete ait. nāq̃ ſi baptiſati p̄ncipes ac in cunabulis moriaꝶ nō ē deſperata eoꝝ ſal⁹.

Paulus vergerius

Petrus paulus vergerius patria iuſtinopolitanus ph̄s ⁊ orator ac iuris cōſultus. nenō ⁊ lingua greca latinaq̃ vir eruditiſſimus Chriſolore bizantini ph̄i auditor ⁊ carrarienſium principū olim familiariſſimus ꝑ hoc tempus predictis virtutibus celebratus magno fuit in precio. qui cum eloquentiſſimus habereꝶ inter cetera hiſtoriam ſatis elegantem de geſtis carrarienſiū dn̄oꝝ edidit. ⁊ de ingenuis moribus libellū. ⁊ in diui hieronimi laudē cultiſſimas orationes compoſuit ⁊ alia multa.

Mapheus phegius patria laudenſis vir doctiſſimus. orator ⁊ poeta nō vulgaris. martiniq̃ pape datarius ob dicendi elegantiā rome floruit. qui aliquot editis libellis partim metro partim oratione ſoluta magnā laudē ſortit⁹ ē. Inter quos tredecimū eneidoꝝ librū in verſu heroico compoſuit. Eius quippe procuratione ⁊ impenſa reliquie ſancte monice ex hoſtia tiberina romā tranſlate ſunt. ⁊ eiſdem capellā atq̃ ſepulchrum miro artificio ſuo ſumptu extruere fecit. vbi ⁊ corpus ſuum in ea capella ſepelire voluit.

Franciſcus barbarus patricius venetus criſolore in grecis lr̄is diſcipulus excellentiſſimi ingenij vir ob doctrinā ⁊ dicendi promptitudinem ⁊ reipublice adminiſtrande prudentiam laudatiſſimus habitus eſt. Hic cū eruditiſſimus eſſet pulcherrimū librum de re vxoria ac epiſtolas ornatiſſimas edidit.

Leonhardus quoq̃ iuſtinianus vir magni ingenij vtriuſq̃ lingue grece ⁊ latine peritiſſimus. Inde q̄dam greca in latinū conuertit vtpote cimonis ⁊ luculli vitas. Hic bernhardum iuſtinianum filiū genuit doctrina ⁊ prudentia conſimilem.

Carolus aretinus poeta grece latineq̃ lingue vir eruditiſſimus atq̃ eloquentiſſimus frāciſci philelphi emulus hiſdem temporibus floruit. qui tū metro tū ſoluta orōne multa compoſuit. ⁊ quedā e greco conuertit. quā ob rem a florentino populo in ſuū cancellariū vocatus immunitatis beneficiū conſecutus ē.

Gaietanus patria vicentinus patauinus canonicus theolog⁹ ⁊ ph̄s ſui tp̄is p̄cipuus in patauino gymnaſio tū legendo tū diſputādo principatū obtinuit. ⁊ io accuracius ſup octo libris phiſicoꝝ ꝯmētat⁹ eſt. ⁊ ſup libris de anima ⁊ de celo ⁊ mundo ac alia ꝯpoſuit.

Concilium florentinum

Concilium florentie anno dn̄i. 1439. ab eugenio pōtifice cōtra baſilienſe celebraꝶ. Mortuo em̄ ſigiſmundo imꝑatore a quo baſilienſe concilium incrementum habuerat. creato alberto duce auſtrie cōcilium ferrarienſe eugenij nomine cardinalis ſancte crucis inchoauit. Eo ꝓficiſciꝶ ⁊ eugenius eo q꞉ aduentare imꝑatorē conſtantinopolitanū Jo. paleologum intellexerat. Is ferrariā ingrediens non aliter ſuſceptus ab eugenio eſt ac romani imꝑatores ſuſcipi conſueuerant. Uerū cū peſtis ferrarie inoleuiſſet florentiam transferre conciliū placuit. ibi habito ſepius conuentu diſcuſſaq̃ grecoꝝ ⁊ latinoꝝ contentione tandē eo ventū eſt vt greci rationibus victi faterenꝶ ⁊ ſpiritumſanctū a patre filioq̃ ꝓcedere. vtq̃ ī azimo ſine fermento triticeo pane corpus xp̄i conſecrareꝶ. ac purgatorij locū eſſe crederent. Poſtremo vo vt faterenꝶ romanū pontificē verum xp̄i vicariū petriq̃ legittimū ſucceſſorē primū in orbe locū tenere. cui ⁊ orientalis ⁊ occidentalis eccl̄ia merito pareret. Abeuntibus aūt grecis. 22. nouembris re hoc modo compoſita gaudentes in patriam rediere. Armeni etiam cum fide noſtra conuenere. Preterea vt patres augēdo baſilienſe conciliū infirmaret. Eodē tēpore decem ⁊ octo cardinales creauit. Quoꝝ de numero fuere duo greci rutenus ⁊ nicenus vt eoꝝ auctoritate grecorum natio in fide contineretur. que haud ita multo poſt in antiquos mores recidit.

PHilippus mediolonēſiũ dux. occupata genua vrbe. magnũ exercitũ inter foꝝ cornelij liuijqꝫ forũ cōtinebat. Quapropter ſuſcipit aduerſus eũ a florētino pp̄lo bellũ. q̄d vſqꝫ ad obitũ eiuſdem ducis durauit. annis. f. xxv. Infida tñ nonnũqꝫ ⁊ inſidiaꝝ plena pace intercedente.

FRancia añ hec tp̄a diu in flore. nũc in merore fuit. Cũ illud regnũ florētiſſimũ ſupra modũ per heinricũ regem anglie vaſtat̃. poſtq̄ȝ aũt alios bello deturbauit. nō ſine grandi iactura ſuoꝝ infeliciſſime vitam finiuit. Joannes quoqꝫ dux burgũdie hoc regnũ eque lacerauit q̄ breui poſt occidit̃ ⁊ malorum multoꝝ occaſio extitit. Cardinalis ſancte crucis tandē pacem cōpoſuit. quã burgundi acceptarũt. Anglici non conſenſerũt. verũ ioannes burgũdie dux poſt treugas initas cum ſacramentũ ambo diuiniſſimũ ſumpſiſſent. in conſpectu regis francie atrociter occidit̃. ideo mala ſuccedunt tempora per regionēs francie.

Duo amantes

DUo amantes hijs diebus in ytalia fuerũt. Miles vnus eurialus noīe Sygiſmũdi impatoris. curialis p̄cipuus. Et lucrecia in ſenēſi ethrurie vrbe. ambo decori. amboqꝫ ſpecioſiſſimi. Vxꝫ lucretia mira pulcritudine precellens. Res acta ſenis eſt dũ ſygiſmundus illic degeret. Hij nãqꝫ ceco amore adinuicē ſolo viſu exarſere. Et tandē ad cōcupitũ finē ꝑuenere. Et cum ibidem ꝑ aliquot temp⁹ dies ſuos deduxiſſent. ob ceſaris abſentiã facta fuit ſeꝑatio. Ex qua tãtã vterqꝫ contraxit triſticiã. ꝙ lucrecia poſt longas lacrimas egritudinē incidit. Et q̄ꝫ coꝝ ſuũ aberat inter brachia matris indignantē exalauit aĩam. Eurialus v̄o poſtq̄ȝ obiſſe verũ amatorē cognouit. magno dolore ꝑmotus. cōſolationē vllã admiſit niſi poſtq̄ȝ ceſar ex ducali ſanguine virginem caſtiſſimã ſibi matrimonio coniũxit. Ex quoꝝ exemplis monētur. vt temperatis motib⁹ ſtudeant. Qui eñ nũqꝫ ſenſit amoris ignem aut lapis eſt aut beſtia. Iſſe nãqꝫ per deoꝝ medullas non latet igneam fauillam. horum hiſtoriã pius pon. ante pontificatum pulcre deſcripſit.

Eneas Sylvius

Qui nunquam sensit amoris ignē aut lapis est aut bestia.

De aduentu Delphini in alſaciã. tp̄e concilij baſilieñ.

VEnit per hos dies ludouicus delphinus vienen̄. ac primogenitus regis francie. cuȝ magno exercitu infra limites imperij. Oppidumqꝫ obſidione cinxit. Cui nomē eſt mons belligradi. quod ab impio comites de wirtenberg habēt ĩ feudũ. Ibi cum aliquãdiu delphinus maneret. cũ caſtellanis tandē conuenit. vt ſibi ad certum tempus oppidum traderet̃. Quo lapſo id libere reſtitueret. Nam aliter vi decreuerat expugnare. vt locum haberet in quo morari poſſet. quia non decebat regis filium in campis degere abſqꝫ tecto. Poſtq̄ȝ aũt delphinus belligradi potitus eſt. fama vndiqꝫ aduentum ſuũ publicauit. ſ; non vno modo apud omnes. Apud aliquos nãqꝫ ſe in auxiliũ nobilitatis veniſſe predicabant. tanq̄ȝ in germania ꝑ comites eſſet oppreſſa. Apud alios v̄o vocatum ſe dicebat per romanoꝝ regem cōtra Swicenſes. nōnullis aũt ſe velle vendicare iura domus francie ſe aſſeuerebat. que vſqꝫ ad rhenũ protendi dicebat. Ex hac cauſa vrbem argentinã obſeſſurũ ſe affirmabat. dicebat ⁊ ꝓpter ducem ſygiſmũdũ ſe veniſſe. Et hos rumores vbiqꝫ publicari ſtudebat. Non ꝙ ita eſſet. ſ; ꝙ fauorem ob eam cauſam ſeſe putabat habituꝝ. De delphini exercitu varia dicta ſunt. qui minora probant quinqꝫ. ⁊. xx. milia cenſent eſſe. Concordatũ eſt inter delphinũ ⁊ alſacieñ. quinqꝫ ⁊. xx. milia hominũ ex ſuo exercitu ꝑ hyemē in oppidis alſacie recipi debere. ip̄eqꝫ delphinus ⁊ thuriceñ. ⁊ alijs obſeſſis ferre opem promittũt. Veniebant iam delphini gentes q̄ vulgo vocantur armeniaci in ſubſidiũ quoddã caſtelli. quod ſwiceñ. ꝓpe baſileam obſidebant. ſuiceñ. vt hec ſenſerunt non expectatis hoſtibus obuiam pergunt. primaſqꝫ armeniacoꝝ turmas incidũt. ſtragem dãt. plurimoſqꝫ neci prebent. armeniaci v̄o retro pedetenti fugientes ad maiorē exercitum ſe recipiũt. Illi ſanguinis cupidi ⁊ auidi victorie dũ gloriam querunt. ꝓpriam ſalutem amittunt. Ventuȝ eſt ad hoſpitale ſancti iacobi quod vix ſtadijs quatuor a baſilea diſtat. ibi vniuerſa multitudo armeniacoꝝ in ſuiceñ. irruit. Nonnullis ante portas baſilieñ. poſitis qui exeuntes obſeruarent cederentqꝫ. Cōmittitur atrox ⁊ miſerabile ꝑlium. Caduntqꝫ ex vtraqꝫ parte q̄ȝplurimi. prelium a principio diei vſqꝫ ad finem tractum eſt. Ad extremuȝ non victi ſuiceñ. ſ; vincendo fatigati. victoria lugubris armeniacoꝝ fuit. Campuſqꝫ liber eis mãſit. nō virtute. ſ; multitudine ſuꝑantibus. Ex armeniacis dicũt aliqui plures ſtratos eſſe q̄ȝ ex ſuiceñ. Magna cedes equorum fuit. plures theutoni dum ſuiceñ. vlciſci volũt vitam amiſerũt. Dum hec agũtur rex romanoruȝ oratores ad delphinũ mittit. epiſcopum auguſteñ. ⁊ ioannē de aych doctorem. nonnulloſqꝫ milites perſcrutatum. Quid cauſe ſit quod imperiuȝ cum exercitu ſit ingreſſus. Redeunt oratores ⁊ cum his delphinus ſuos ad regem deſtinat q̄nqꝫ viros preſtantes. Interim ex parte concilij baſilieñ. cardinales duo arelateñ. ⁊ ſancti calixti pluresqꝫ alij doctores delphinũ adeũt. Et cum hijs ciues baſilieñ. deprecanturqꝫ neue concilio vel ciuitati nocent. Is rurſum ſuos baſileam cuȝ hijs nũcios mittit. Qui habuerunt diuerſos concordie tractatus. Nam ⁊ oratores felicis pape ac ducis ſabaudie totiuſqꝫ ſuiceñ. factōis illuc ꝯuenerãt. Oratores qui Nuremberge fuerunt dixerunt delphinũ vocatu regis contra ſuiceñ. veniſſe. Tandem cũ deuaſtationem in alſacia peregerunt. non ſine nece ſuoꝝ ad ꝓpria reuerſi ſunt. Anno domini. 1444.

BRixia olim nobiliſſima cenomanoꝝ galloꝝ ciuitas. Et nūc q̄dem inter ceteras lombardie vrbes admodū potens. antea hec tp̄a. vi. ydus marcij in venetoꝝ manus deuenit. Huiꝰ cā fuit ꝙ philippus dux quēdam virū peſſimū ibidē vectigalibus p̄fecerat. Qui intollerabilia ciuibus imponēs. ꝓpter quod brixiaʒ laceſſiti venetis ciuitatē obtulere. Suſceptaqꝫ brixia cardinalis q̄ʒ ſancte crucis vltro citroqꝫ ſepiꝰ nūcijs tranſmiſſis. Tandē pacē ea ꝯditione inter philippū ⁊ venetos cōpoſuit. vt brixiā veneti. et oppida brixianoꝝ cremonenſiūue. q̄ antea ipi ⁊ mantuanꝰ marchio ceperāt retinerēt. Inſuꝑ ⁊ bergomū eiuſqꝫ agrū legatus ex federe ipis venetis deſignauit. hac etiā cōditione. ne ſocios venetorū florētinorūqꝫ bello laceſſeret. Inde veneti tantā gl'iam ⁊ vtilitatē ꝯſecuti ſunt. Deinde arx vi ⁊ machinis vix eſt expugnata.

Deinde bellū lucenſe a florētinis ſuſcipit̄ qđ ꝑ annos tres maximo cū vtriuſqꝫ pplī dāno ꝓtractū fuit.

Coſmas Mediceus ciuis florentinus

COſmas mediceus florentinus potētiſſimus ciuis. Qui e florētia pulſus. Cū anno dn̄i. 1432. in vrbē reuocatus eſſet. gubernatōem oēm reipublice ſtatim reformare fecit. Vn̄ ⁊ multos alterius aduerſe factionis in exiliū egit. fuit em̄ apud florentinos ciuis primarius. om̄iqꝫ nō ſolum apud ytalos ꝫ forte et apud exteras nationes opū affluentia primꝰ habitus ē. Verūctiā prudētia humanitate. liberalitate. bonorūue artiū ⁊ p̄ſertim hiſtoriaꝝ p̄ſtantia oēs ſupauit. Tāta fuit huiꝰ diuitiaꝝ abūdantia vt ſuo auxilio frāciſcus fforcia mediolanēſiū ducatū obtinuerit. Multa quoqꝫ eccl'iaſtica edificia cultiora reddidit. Et in primis celebre monaſteriū apud feſulas ꝓ nō longe ab vrbe florētina ordinis canonicoꝝ regulariū extruxit. aliud etiā intra vrbē in honorē btī marci euāgeliſte ordis ſancti Dn̄ici a ſolo edificauit. In q̄bus bibliothecas extruxit adeo ſuꝑbiſſimas. vt om̄es ſupent in ytalia. libris notabilibꝰ in diuerſis facultatibꝰ. nō ſolū latinis ꝫ ⁊ grecis. q̄ fuerant Nicolai de nicolis viri ſtudioſi lingue vtriuſqꝫ periti illā exornans. alia quoqꝫ ea in vrbe extruxit monaſteria ⁊ priuata edificia. Et nō longe a domo habitationis monaſteriū ſeu canonicatū ꝑmagnificū edificauit in honore diui laurētij. Que opa viri magnificentiā p̄ ſe ferūt. Porro cū ſic annis multis vixiſſet. Relicto filio petro virtutis paterne imitatore. anno domini. 1464. kal'. auguſti defunctus ē. in bona ſenectute. apud ſctm̄ laurentiū conditū cū hoc titulo. Coſmas medices patrie pater. laurentius ex filio petro nepos omnes auitas virtutes atqꝫ diuitias reuiuiſcere fecit.

Nicolaus euboicus

NIcolaus euboicus ſagūdinus ep̄s latine ⁊ grece lingue atqꝫ elegantie p̄nceps laudatiſſimꝰ habet̄. Qui in freq̄nti florētino cōcilio medius aſſiſtēs multis ⁊ eruditis viris audientibus diſputantiū v̄ba atqꝫ ſentētias tū grece tū latine ꝓlatas mira celeritate ⁊ adeo accomodate referebat vltro citroqꝫ in vtraqꝫ lingua fideliſſime ⁊ ſummo ornatu reddebat.

AMbroſius florentinus ordinis camaldulēſis general' abbas theologus inſignis latine greceqꝫ lingue accurate doctus. ⁊ bonis omnibus diſciplinis ornatus in eo cōcilio clarus habetur. inter cetera ſui ingenij monimenta. Diogenū Laerciū de moribꝰ ⁊ vita philoſophoꝝ ad Coſmū medicen̄ e greco latinū fecit. Alia quoqꝫ opuſcula docta cōpoſuit.

IOannes Tortellius natione aretinus romani pōtificis ſubdiaconus ⁊ cubicularius. ac nicolai poſtmodū pontificis ꝯtubernalis ⁊ ſtudioꝝ ſuoꝝ intimus comes grecis latiniſqꝫ lr̄is ac theologicis nō mediocriter doctus. hac tempeſtate floruit. Qui inter cetera ſtudioꝝ ſuoꝝ opa deſcribendi rōne opus p̄clarū edidit. Et ortographiam ſuis lr̄is ornat. Athanaſij quoqꝫ vitā ad eugeniū papā in latinū tranſtulit. Et appianū hiſtoricū aduerbū interpretatus eſt.

Antonius cermiſanus medicorum monarcha

ANtonius Cermiſanꝰ medicine monarcha. qui lectioni ordinarie padue lōgo tempore p̄fuit. Quē ſequētes miris extollūt laudibus. fuit homo hilaris ac iocūdus debite carnoſus cōplexionem a deo ſibi donatā optimā habēs. q̄ in ſenectute maſculos pulcerrimos poſt ſe reliquit. primus ex mente abocili caſum in terminis more iuriſcōſultoꝝ aperuit. Conſiliaqꝫ ex viſceribꝰ Auicēne ad omnes egritudines poſteritati reliquit. Diem clauſit extremū. anno legꝭ gratie 1441. viceſimaquarti auguſti. ſepultus apud ſanctum Antoniū padue.

Bartholomeus de montagnano medicꝰ

BArtholomeum montignanū philoſophū ⁊ medicū celeberrimū etas iſta attulit. Qui multarum rerum cognitione ⁊ ſcripturarū ſubtilitate ceteros ſua etate phiſicos ſuperauit. Qđ pulcre libri de cōſeruatione ſanitatis a ſe editi oſtendūt. Adiecitqꝫ his ⁊ cōſilia in medicinis de ꝑticularibꝰ egritudinibꝰ a capite vſqꝫ ad pedes. Silr̄ de balneis. de mō ꝯponēdi medicinas. Et antidotariū i cōſilijs. ⁊ alia multa.

HVgo quoqꝫ Senenſis vulgatiſſimus medicus. per hoc ipſuʒ tempus diuina quadam ingenij ⁊ medendi gratia. om̄es qui ante illum in ethruria floruerunt excelluiſſe creditur. Qui ſuper primo Auicenne ⁊ Aphoriſmis Hyppocratis ⁊ Tegni Galieni. Et conſilia vtilia ſcripſiſſe dicitur.

Nicolaus de Tolleto ordinis heremitarum

Nicolaus Tollentinas eremitarū ſancti Auguſtini pr̄. qui anno dn̄i. 1294. obierat hoc anno. 1446. frequētiſſim⁹ miraculis clarus ab eugenio pontifice (toto aſtāte pplo romano om̄iqʒ cardinaliū cetu) ſctoꝝ ꝯfeſſoꝝ nūero aggregatur. Voluerat tn̄ ioannes. xxij. pontifex q̄ de ei⁹ ſanctitate ꝑcipuā habuerat noticiam. hūc ei honorē impēdere. ſʒ multis belloꝝ ſciſmatūqʒ turbinibus vexatus. ac etiā morte ꝑuentus. id hāc ad vſqʒ diē dilatū ē. Is ſanct⁹ ex pyceno oppido qd̄ ſancti angeli nūcupat̄ ſb firmana ciuitate m̄re amita. p̄re cōpagno mediocribus paretib⁹ nat⁹. adultus fact⁹ corpus ⁊ aīam dn̄o ꝯſecrauit. In adoleſcētie ꝑmordijs mūdo renūciās ordinē heremitaꝝ beati auguſtini complexus ē. inde m̄ltis ieiunijs vigilijs vberibus corpuſculū afflixit. ⁊ cōtemplationi ſe totū dedit. oīs ei⁹ ſmo aut rarus aut cū opus erat de morib⁹. de religione. de pietate. de mundi ꝯtemptu. vl̄ de amore dei fuit ⁊ celeſti patria. cilicio circuloqʒ ferreo ſubtrito vtebaſ. qbus carnē ſuā plurimū macerabat. diabolicas etiā tēptatiōes ꝑtulit. in eo q̄ʒ ꝓphetie ſpūs fuit. ad eū multi languētes. nōnulliqʒ malignis vexati ſpiritib⁹ ducti curati ſunt. triginta ānis tolentino in cōuentu ꝑmanēs. nūqʒ carnes oua piſces aut alia pinguia ſanitatis aut infirmitatis tpe reptus ē comediſſe. Cū qdaʒ nocte diu in orōne ꝑſtitiſſet. in cella ſua obdormiēs vidit ī ſomnis ſydus clariſſimū ſitu non altū. e loco natiuitatis ꝓgrediēs qd̄ poſt oratoriū chori in tolleto terminū habuit. cognoſcēs ꝑ hoc ſe emigrandū. in eo loco ſepulturā elegit ad inſinuandū claritatē ſanctitatis ei⁹. Sicqʒ ſanctiſſim⁹ vir celo receptus ē. hui⁹ aūt feſtiuitas decima die menſis ſeptembris celebratur.

Laurētius vallenſis

Laurentius valleſis vt aūt canonicus. nō min⁹ phus ⁊ theologus q̄ȝ rhetor ⁊ grāmaticus. hoc tpe clarus extīs. ad ioannē tortellū amiciſſimū ſuū Elegantiaꝝ libros ſex ex neapoli dedit. quibus nil vtilius excogitari potuiſſet. Scripſitqʒ in dialecticā ⁊ in qntilianū cōmētarios digniſſimos. Ep̄las q̄ʒ pauli ſuo mō in latinū vtit. Homeꝝ inſup ⁊ herodotū ac thucididem grecos latine loqui docuit. Nonnulla etiā alia acri cura ac diligentia conſcripſit. inuectiuas etiā aduerſus multos cōpoſuit.

Matheus palmerius natione florētinus hiſtoricus ⁊ phūs ac orator diſertiſſim⁹. ipis q̄ʒ tpibus viguit. Et inter preclaros viros in cōcilio florētino annumeratus fuit. Chronicā euſebij de temporibus quā diligētiſſime emēdauit. Et ab anno domini quadringenteſimo quadrageſimoſecundo vſqʒ ad annū. 1448. ipē perfecit.

Blondus hyſtoricus

Blondus flauius foroliuieſis vir doctiſſim⁹. ⁊ dicēdi gr̄a gratiſſim⁹ eugenij q̄ȝ pōtificis ſecretari⁹ digniſſim⁹. ſʒ ipo tpe eas ob res multo habit⁹ ē in pcio. Qui ṗter orōnes ⁊ ep̄las innumerabiles a ſe editas. maximā gloriam ytalie cōtulit. q ꝑ ceteris latentē ſup̄ mille annos hiſtoriā tanta attigit diligentia. vt duob⁹ ⁊. xxx. libris. eandē diffuſe ornateqʒ oſtderit. Nā omnē ne dū ytalie ſʒ totius olim romani imperij ꝓuinciaꝝ regionūqʒ ſtatū ꝑpulcre deſcripſit. Indeqʒ de roma triūphante libros. x. Et de roma īſtaurata libros. 3. ac de ytalia illuſtrata libros quaſi. 13. ac alia m̄lta. Quinqʒ hic poſt ſe reliquit filios bonarum litterarū feraciſſimos. nec patri inferiores.

Guarin⁹ veronenſis

Guarinus veronēſis criſolare bizantini diſcipulus grāmaticus. ⁊ orator ac phūs eruditiſſimus. grece latine lingue facūdiſſimus. ferrariāqʒ legendo docendo et cōponendo cū infinitam pene diſcipuloꝝ turbā ad ſe erudiendā traxiſſet. maximū laudis preconiū ꝓmeruerit. Tandem venetijs poſtea ferrarie. ⁊ victorinus mantue publico ſalario vōti. m̄ltos in vtraqʒ lingua erudire ceperūt Inter q̄s etiā mantuani ⁊ ferrarieſes ꝑncipes fuere. Hic guarin⁹ cū eēt ingenij excellentiſſimi grāmaticales regulas vtiliter ī ordinē redegit. indeqʒ ſtrabonis geographi europā. ⁊ vitā q̄rūdam ex plutarcho greco latinas eloquētiſſime fecit. hn̄tur eīn ipius cōplurime elegantiſſime orōnes ⁊ ep̄le a ſe edite. Deficiens tandē in ſenectute bona. ferrarie apud carmelitas ſepulcro marmoreo. inſigni decorato epigrāmate ſepelitur.

Georgiū Trapezuntiū virum doctiſſimū ⁊ apoſtolicum ſecretariū cum his floruiſſe conſtat. q ab eugenio pontifice rome publico gymnaſio vocatus. m̄ltis annis hyſpanos gallos germanoſqʒ viros preſtantiſſimos vna cum ytalicis oratoriā ⁊ poeticam docuit diſciplinas. Rhetoricā conſcripſit ⁊ alia.

Gregorius tiphernas rhetor vtriuſqʒ lingue eruditus ſtrabonis aſiam in latinū conuertit. Joannes quoqʒ auriſpa ſecretarius ap̄licus rhetor luculentus in precio fuit. ⁊ quedam cōpoſuit.

Antonius guaynerius natione papienſis medicus celebratus. hec ipſa tempora ſuo ingenio ſuaqʒ inſigni doctrina clariorem reddidit. Qui in medicinis compoſuit de febribus. de ſtomachi egritudinibus. de matrice. de artetica ⁊ iūcturis. ⁊ calculi paſſione tractatus cōpoſuit. Ferūtur ⁊ ipſius de fluxibus de pleureſi. de peſte ⁊ aliqua alia compoſita laude digna.

Anno mundi.6646. Anno xpī.1447.

Lin̄ea ſummoꝝ pontificū
Nicolaus quintus

Calixtus tercius

NIcolaus q̄ntus papa. Thomas ſarzanus antea vocatus.a ſarzana oppi-
do lucenꝭ agri.humili loco ꝛ familia natus.mr̄e andreola.pr̄e bartholo-
meo phiſico.pōtifex oīm cōſenſu creatur pridie nonas marcias. M. ccccxlvij.
Uir certe tāto principatu doctrina comitāte liberalitate magnificētia digniſſi-
mus.Laudat̄ enī eius liberalitas qua in om̄es vſus ē.maxime erga litteratos
q̄s ꝛ officijs curialibus ꝛ bn̄ficijs mirifice iuuit.Eos premijs ad cōponendū
ꝛ aduertendos grecos auctores in latinū ita perpulit.vt lr̄e grece ꝛ latine.q̄ ſex
centis iam antea annis in ſitu ꝛ tenebris iacuerāt.tū demū ſplendorē aliquem
adepte ſint.Miſit ꝛ lr̄atos viros ꝑ omnē europiā.quoꝝ induſtria libri cong̃re
rentur.qui maiorū negligentia. ꝛ barbaroꝝ rapinis perierāt. Hic cū oīm virtu
tum ornatiſſimus eſſet.Et in deū ac hominē bene meritus.vno eodem q̄ꝫ anno
ꝛ ep̄atum bononienſem ꝛ cardinalis dignitatē ꝛ pontificatuꝫ adeptus ē.Qui
cū pontificatū inijſſet p̄ter ſpem oīm.mūdi principes habuit fauorabiles. Ido
motus felix hortante etiā friderico ceſare pontificatu ſe ſponte abdicauit.Qua
ex re galerum cardinalatus ei trāſmiſit.Et legatū germanie ↄſtituit.Ea cōcor-
dia ne dū populus ro.ꝛ etiā totus mūdus a tanta ſeditione liberatus admodū
letatus ē. Et fridericus imꝑator creatus vna cū leonora cōiuge ꝓ corona acci-
pienda romā cōceſſit.Et ab ipo coronā ꝛ bn̄dictionē acceperūt.Multa etiā glo
rioſus hic pontifex in vrbe ꝛ extra edificia magnifice ꝛ ſplendide edificauit. in
vrbe edes pontificias apud ſanctā mariā ad p̄ſepe.Reſtituit ꝛ templum ſancti
Stephani.a fundamētis erexit ſancti Theodori tēplū. pantheū in medio vr-
bis poſitū.M.agrippe opus plūbeo tecto reſtituit. In vaticano aūt ꝛ pontifi-
cias edes in hāc formā quā nūc cernimus redegit.Et muros vaticani prealtos
ꝛ latos inchoauit. Et molē ingenteꝫ quibus coherceri hoſtes poſſent.ne edes
pontificis ꝛ beati petri templū(vt antea ſepe factū ē)diriperent .Extant adhuc
vaſa aurea ꝛ argentea.cruces gēmis ornate.ꝛ ſacerdotales veſtes cū mitra pō
tificia.q̄ hoīs munificentiā oſtendūt.Libros ꝑpulcros auro ꝛ argento redimi-
tos magne multitudinis(cum adhuc imprimendi ars non ꝓdiiſſet)ſuo iuſſu exſcribere fecit. Elemoſinas
multas in pauperes ꝛ v̄gines inopes erogauit.auaricie adeo expers fuit.vt neq̄ꝫ officiuꝫ vendiderit neq̄ꝫ
beneficiū ſimoniaca prauitate vlli collocauerit.Gratus erga ſe meritos.amator iuſticie.pacis auctor ꝛ cō
ſeruator.iubileū habuit.beatum quoq̄ꝫ bernardinū ordinis minoꝝ in ſanctos retulit. Tandem ſine tedio
animi quo maxime cruciabat̄ poſt captam cōſtantinopolim a turcis.ſine febre ꝛ podagra. qua potiſſimū
vexabatur.pōtificatus ſui anno octauo. M.cccclv.morit̄.Sepeliturq̄ꝫ in baſilica petri.honorificētiſſima
pompa.cum inſigni epitaphio

Anno mundi.6656. Anno xpī.1455.

CAlixtus tercius papa.natione hyſpanus ex valentia ciuitate.patre ioanne.matre franciſca. generoſ
parentibus natus.alphonſus cognomento boria antea vocatus.libere educatus. Sexto ydus apri
lis hoc anno iam decrepitus cardinaliū ſuffragijs pontifex creatur.Uir certe magni conſilij ꝛ vtriuſq̄ꝫ iu-
ris peritus doctor.Et alphonſi regis ſecretarius. Pontificatu ſuſcepto.Caliſti nomen de more ſuſcipiēs
bellū turcis ſtatim indixit. Id ſe ante pontificatum vouiſſe oſtendens ſuo cyrographo.ad id perficiēdum
predicatores per totam europam ſtatim miſit.qui omnes xpīanos in turcos animarēt.Et ſuis opibus eā
adiuuarent.Ex hijs autem facultatibꝰ ad ſexdecim triremes rome edificatas in hoſtē miſit.patriarcha aq̄-
legienſi p̄fecto.qui triennio maritima hoſtiū aſianoꝝ vexauit. Inſulas quaſdam cepit ac magnas calami-
tates hoſtibus intulit.Alphonſus aūt rex ꝛ burgūdie dux crucis ſignū ſuſcipientes.ituros ſe in hoſtē ꝓfi
tebantur.vel armatos milites miſſuros.ſacerdotibus interea aliquot dierū ſupplicationes decreuit.Mā-
dauit preterea vt aſſiduo rogatu deus flecteretur. In meridie campanis ſignum dari fidelibus.vt oratio-
nibus eos iuuarent.qui contra turcos continuo dimicabant.Ea de cauſa officium transfigurationis domi-
ni noſtri iheſu chriſti ipſe ordinauit. Iuſſitq̄ꝫ eo modo atq̄ꝫ cum hijs indulgētijs celebrari quibus celebri-
tas corporis chriſti in precio habetur. Et ꝓpterea ad vſum caſſanū perſarum ꝛ armenie principē ad regeꝫ
Tartarorum Ludouicum bononienſem ordinis ſancti franciſci fratreꝫ miſit.Cum multis ꝛ magnis mūe
ribus eos in turcū excitans.qui perſuaſu hominis magnas turcis calamitates intulere. Pontifex quoq̄ꝫ
ad tranſigenda negocia pontificia animū adijciens beatū Uincentiū hyſpanū cōpatriotam ſuū.Et beatū
eadmūdū anglicum in ſanctos retulit confeſſores.Calixtus autem in omni vita integerrimus cum elemo
ſinas xpī pauperibus frequentes dabat.in victu parcus.in ſermone modeſtiſſimus.Moritur pontificatꝰ
ſui anno tercio menſe tercio.die decimoſexto.Reliquit centum ꝛ quindecim milia nūmum aureorū.quos
in vſus bellicos contra turcos cōparauerat.Sepeliturq̄ꝫ in vaticano ad ſiniſtram baſilice ſancti petri in tē
plo rotundo.quod ſancte Marie de febribus dedicatum eſt. Nicolai impenſa antea reſtitutum.

Linea imperatoꝝ
Fridericus tercius

FRidericus eius nominis tercius imꝑator Erneſti ducis auſtrie filius. Auſtrie. ſtirie. carinthie dux ꝛ comes tyrolis alberto romanoꝝ rege e vita ſublato. Anno dñi. 1440. cõmuni voto ceſar delectus. Inde coronã regni germanici apud ciuitatem aquenſem ſummo honore ſuſcepit ꝛ imperauit vſq̃ in p̄ſens. annis. 53. Is poſtq̃ diſcretionis annos attigit mox religionis induit zelum. cepitq̃ rebus omnibus diuini cultus augmentum ꝓponere. quod ſibi ꝛ ſue nature bonitas ꝛ nobilitas ſanguinis ſuadebat. Nã domus auſtrie principes (inter q̃s plures ꝛ reges ꝛ imperatores floruerũt) tunc ſibi ꝓſpere ſuccedere ſperauerũt cũ diuino cultui bene ꝛ conſtanter famulati fuiſſent. Quoꝝ veſtigia Fridericus ſecutus. Defunctis parentibus q̃ꝓrimũ tutelã exiuit vt locũ videret in quo noſtra redemptio celebrata eſt adhuc adoleſcens tranſmare nauiganit ſacra viſens loca. vbi natus ſaluator. p̄ſentatus in templo. baptizatus ꝛ tẽptatus. vbi cenauit. vbi iudicatus eurcifixus ꝛ ſepultus ꝛ vnde celos aſcendit. Quid multa oſculatus eſt terram vbi fuerunt pedes eius qui nos redemit. felicẽq̃ reditum cũ gloria habuit. Fuit eñ princeps catholicus ꝛ pius. etate florida. quã ſapientia. grauitas et vite integritas comitabant̃. corpore ſtrennuus vegetuſq̃ ꝛ robuſtus. aptꝰ ꝛ patiens ad labores. fortis conſtanſq̃ animi. ſobrietatis cultor p̄cipuus. De ſua deniq̃ manſuetudine. de religione. de iuſticia. de prudentia faciendum verbum neceſſarium foret. Quõ neutralitatẽ eccĩe romane nocentiſſimam ex natione ſua ſuſtulerit vt obedientiã germanici populi magno labore. maiori ſumptu atq̃ induſtria eugenio ꝛ nicolao reſtituerit. Unde ſecuta eſt qua nũc fruimur eccleſiaſtice ſocietatis vnitas. Horremus tñ ingredi cũ paruo nauigio magnũ mare. neq̃ noſtra hiſtoria eſt que maieſtatẽ tanti principis ꝓ ſua dignitate valeat explicare. vetuſtas eñ imperij ꝛ amplitudo ac auctoritas ꝛ gloria deducenda forent. ꝛ natio germanica que ſibi obſequit̃. domuſq̃ ex qua ꝓgnatus eſt. Cũ ca regũ ꝛ imperatoꝝ ſedes ꝛ ſepe hungarie ſepe bohemie ꝛ aliqñ polonie reges dedit. que laudes eius habunde demonſtraut. Deniũ p̄ſona ꝓpria que corporis ꝛ anime dotibus egregie pollet. Satiꝰ eſt tamen tacere q̃ maieſtatem tanti principis tenui vt noſtra eſt hiſtoria ꝑcurrere. Vereor eñ ne quis me putet in hoc opere pleraq̃ ſcripſiſſe in gratiã imperatoris noſtri ac ꝓinde vanitatis arguendum eſſe. quod viciũ a graui viro p̄ſertim ſcribente longiſſime abeſſe debeat. qui tamen nouit fridericũ nemo adulatũ dicet. Si eos adulari tantummodo dicimus qui mortaliũ facta dictaq̃ ſupra verũ extollunt. Cũ hec ſcripta eius laudes diminute magis q̃ ampliter attingunt. quis eñ eius imperatoris egregia facinora habunde retulerit? qui annos tres ſupra quinquaginta ſapientiſſime imperiũ gubernauit. Omnes tandẽ qui modo regnant quiq̃ regnaturi poſt hec fuerint fridericũ tanq̃ ſpeculũ quoddã virtutũ contueri appetere arbitror. Si gloriam regionibus. ſuis ꝓuincialibus quietem parare voluerint. Quã ob rem nõ plenam hiſtoriam ſcribo. ſed ea duntaxat excerpo eaq̃ p̄ſtringo que ad exẽpla virtutũ ac ꝓbitatis accomodari poſſe videant̃. Nunc igit̃ ad ſequentia geſta redeamus. Prohibente ſciſmate vſq̃ nicolaũ quintũ rome coronari deſtitit. rebus germanie interim compoſitis. Quo pontificante ordinatis p̄ſidibus auſtrie ꝓſecutus iter ad oppidum ſancti viti ꝑuenit. ibiq̃ natiuitatis dñice feſta ꝑegit. Ad quem locũ ꝛ ladiſlaum regẽ ꝓficiſci iuſſit. Inde villacũ ſe confert. id eſt oppidũ eccleſie babenbergenſis ſupra drauũ ſitum non longe ab ytalie finibus. ibi ꝛ bohemi ꝛ hungari ꝯuenerant. domi nobiles q̃plurimi qui romã videre. coronationẽ ytalie ſpectare mores. milicie cingulũ mereri magnoꝑe optabant. Ibi quoq̃ dux auſtrie albertus germanus ceſaris erat. qui ſplendidũ ex ſueuia comitatum ad ſe vocauerat. Cupidus ꝛ ip̄e q̃uis Rome in anno iubileo fuiſſet rurſus ytaliã ingredi ac fraterne coronationis adeſſe ſolennibus. Ceſar relicto villaco alpeſ aſcendit que germaniam ytaliamq̃ diſiungunt. p̄miſſo alberto cum parte copiarum. ip̄e regem ladiſlauꝫ ſecum ducens kal'. ianuarij ytaliam intrauit anno poſt iubileum primo. Legatos venetoruꝫ patricios domi potentes obuios habuit. qui eũ ingenti gaudio exceperunt cum clero ꝛ reliquijs occurrentes. Ad victum omnia ſine p̄cio adminiſtrarunt quocunq̃ ceſar in territorio venetorum ꝑuenit. Occurrere frequentes populi. laudare ſplendidum ceſaris comitatum. arma lucentia. decoras iuuenũ facies. flaueſcentes copioſaſq̃ comas. lactea colla. cõmendare ſpeciem ceſaris imperio dignam. dicere grauem aſpectu. prudentemq̃ hominem iudicare. multa ſuper Ladiſlao rege proloqui. angelicum vultum. quietos mores. vltra etatem geſtus. Potiſſime autem teruiſani ſingulari affectu ceſarem inſpexerunt memores olim ſub ditione auſtralium ſe fuiſſe. quorum adhuc in pretorio ſigna videntur. Patauini quoq̃ non ignorantes ad imperium ſe pertinere. Inter hec teutones plurimi ex Sueuia Franconia rheniq̃ partibus per vallem tridẽtinam Veronam Mantuamq̃ tranſeuntes Ferrariam veniunt preſtalantes ceſaris aduentum. Ea re cognita relicto patauio ferrariam petijt. vbi borſius leto vultu honoratum ſe prebuit ac omnem magnificẽtiam oſtentabat. Omiſſa ferraria bononiã ꝑgit. vbi beſſarionẽ legatũ ap̃lici occurrentem reperit. Inde petiturus florentiam montes appenninos aſcenderat. Ingreſſus poſtea florentiam exceptus honore maximo. occurrerũt duo cardiales. Parumꝑ aũt florẽtie moratꝰ donec edes coſme de medicj ceteraſq̃ ſplẽdi

de vrbis ſtructuras ⁊ populi magnificentiā ſpectaret. Senas ꝓfectus eſt. Cū ſenis eſſet Leonora filia re-
gis luſitanie filia alfonſi neptis ſibi deſponſata piſas venit. ſtatura mediocri. virgo annos natu ſedecim le
ta fronte nigerrimis atqꝫ illuſtribus oculis. ore paruo. genis ad graciā rubeſcentibus ceruice facie cādida
ex integro venuſta. Imperatrix igit̄ ſenas deducta eſt ieiunij ſcd̄a die. Occurrerunt primo ciues natu ma-
iores. deinde albertus ⁊ ladiſlaus. poſtea clerus. Fridericus cū legatis aplic̄ extra duas vrbis portas ſpō
ſe aduentū expectabat. qua viſa in amplexꝰ ambo venere. Ubi hec geſta ſunt Senenſes marmoreū lapidē
erexerunt. Ceſar poſt iter ſuū vrbē verſus ꝯtinuauit. Apud viterbiū mandāte pōtifice ingens honor illi ex
hibitus eſt. Ad ydus marcias ex ſutrio iter romā ſummo mane accepit. ⁊ quicquid nobilitatꝭ in vrbe fuit
obuiā datū eſt. Uenit deinde ceſar in eminentē collē vnde vrbē ſpectare potuit. Leta oīs nobilitas. cui ca-
put orbis vrbē viſere datū eſt. cunctarū gentiū columē romā. vbi de colle deſcenſum eſt ſacer ſenatus apli
cus occurrit. Sequenti die in pratis que ꝓxima erāt vrbi oīs ceſaris comitatus ſe recepit. Ceſar trabea ve
ſtitus inter legatos ytalie eminebat. Imperatrix mirificis ornata cultibus portugalēſibus circūdata oīm ī
ſe occulos attrahebat. Ladiſlaus hungarie ⁊ bohemie rex tenera etate purpuratus. Albertus germanꝰ ce-
ſaris militie ductor obequitans ſuū cuiqꝫ locum demonſtrans. Duo ceſaris vexilla fuerunt. alterum quod
ſancti georgij vocitant. deinde vexillū aquile. Poſtqꝫ vrbē ceſar intraſſet eius equū manu regere marſcalcꝰ
nudū enſem ante ceſarem tulit. Epūs ſpoletanus vicarius pontificis ac plurimi epi ⁊ abbates infulati ſan
ctorꝝ reliquias ferentes occurrerūt. Ceſar ſub aureo panno quod vmbraculū vocitant ſiue baldachinū in-
troducere vſqꝫ ad gradus baſilice ſancti petri p̄cedentes. ibi nicolaus pontifex ſede ſedēs eburnea pōtifica
libus ornamentis indutus. ſenatu cardinaliū circūſtante verbis paternis ⁊ ſupra modū benignis Frideri-
cū ſuſcepit. qui pedibus eius exoſculatis auri maſſam obtulit. Tum qꝫ ladiſlaus ⁊ albertus ac demū impe
ratrix pedes baſiauerūt. Nicolaū deinde rogat vt ex plenitudine poteſtatis ſe rome longobardorꝝ regē co-
ronaret. Idibus igit̄ marcijs apud ſancti petri ſummū altare Fridericū in regē longobardorꝝ coronauit. et
Leonora ꝑ oratores deſponſata inter miſſarꝝ ſolennia. denuo ei reiuncta fuit matrimoniū benedictū. Abſo-
luta mediolanenſi coronatione poſtride ſolennitas auguſtalis cepta eſt. Romanus pontifex oīm ſummam
beati petri arā in ſublimo throno ꝯſedit. Extra cancellū duo tribunalia fuere. alterū friderico. lenore alterū
deputatū. Fridericus poſtqꝫ iuſiurandū beato petro ⁊ nicolao in ea forma p̄ſtitit q̄ ludouicū caroli filiū iu-
raſſe decreta ꝯfirmant. alba indutus in canonicū ſancti petri receptus. Inde auguſtale paludamentū acce
pit. in mediā baſilice ꝓfectus trinā benedictionē ſuſcepit. Exinde ductus ad altare ſancti maurícij in ſcapu
lis atqꝫ brachio dextro ꝓ veteri more oleo ſacro delinitus. ſimiliter ⁊ leonora. Pontifex rē diuinā inchoa-
uit. Inter celebrandū diuerſe ſolennitates a priſcis inuente ſeruate ſunt. Sceptrū quo regia poteſtas indi
cat̄. Pomū quod mundi dnm̄ oſtendit. Enſis qui belli iura demonſtrat ꝑ varias vices data. Poſtremo co
rona aurea infulata p̄cioſiſqꝫ coopta gemmis ceſareo capiti impoſita. Impatrix qꝫ poſt ceſarē coronam ex
manibus pontificis accepit. quā ꝯiugis Sigiſmundi fuiſſe ꝯſtabat. Ceſar q̄ꝫuis ornamēta ſibi p̄cio incre-
dibili cōꝑaſſet. In hāc tn̄ ſolenitatē palliū. enſem. ſceptrū. pomū coronāqꝫ caroli magni ex archiuis nurm-
bergenſiū ad ſe deferri curauerat. Ut aūt coronationi diuiniſqꝫ rebus eſt impoſitus modus leonora in ſuas
edes receſſit. papa ⁊ imperator ad gradus baſilice ſimul venerunt. ibi pontifex palafredū aſcendit. eiqꝫ ce
ſar dextratoris officiū ꝑ aliquot paſſus exhibuit. equo deinde conſceſo vſqꝫ ad eccleſiaꝫ ſancte marie vna ꝓ
fecti ſunt. Tūc papa in pallatiū redijt. ceſar in ponte adriani ꝓfectus ē. vbi albertū fratrē pluresqꝫ duces et
comites ad militie ꝓuexit honorē. ter quemqꝫ gladio ꝑcuciens. Trecenti eo die ꝑcuſſi milites referunt̄. de-
inde cū ſol occideret ad lateranū ſe cōtulerat. ſplendidū ibi ꝯuiuiū habuit. Imperator igit̄ Fridericus mil
leſimo quadringenteſimo quinq̄geſimoſcd̄o anno. die. xviij. menſis marcij imperatoria corona donatus.
Alfonſi regis arragonū precibus oneratus vt neapolim ſeſe cū imperatrice ꝯferret. ſtatuit tanto regi morē
gerere. Ad regē igit̄ amicū ꝓfectus ⁊ poſt eū leonora. Qua aūt magnificentia neapolim imperator introi
erat ꝯſultius arbitror reticere. Alfonſus qui antea neptē ſuā nunqꝫ vidiſſet nuptā ⁊ in alto locatā ample-
xus eſt. Manſit illic ceſar ⁊ ſanctā ebdomodā ⁊ octauā paſce. Oſtendit quoqꝫ alfonſus theſaurꝝ ſuū quicqꝫ
p̄cioſum habuit. Inde ceſar naues aſcendit romā petiturus. Imperatrix octo diebus apud aūunculum po-
ſtea manſit. deinde manifredoniā profecta eſt atqꝫ illo ex loco ꝑ mare venecias nauigauit. Ceſar romam re-
diens triduo ibi manſit. Rediens deinde borſium eſtenſem mutine ⁊ regij lepidij ciuitatum ducem creauit
qui pro tanta dignitate ſuſcepta monile p̄cioſum dono ceſari dedit. quod patrem vno ⁊ viginti milibus au
reis emiſſe ferebat. Is (poſtqꝫ ſolennitas ducalis abſoluta eſt) ingreſſus nauem ꝑ fluēta padi venecias pe
tijt. Cum ciuitati proximus eſſet nauigia infinita ⁊ artificū ⁊ nobiliū occurrerunt mirabiles ludos preben
tia. Franciſcus foſtari dux venetū vir grandeuus qui triginta ⁊ amplius annis reipublice prefuerat cū tre-
centis ſenatoribus obuiam venit. inauditam inſolitamqꝫ feſtiuitatem vniuerſos oſtendere. Manſit autem
apud venetias diebus decem. Sumptus ei ⁊ conſorti ſue magnifice non ſolum in vrbe ſed in omni eorum
territorio prebiti ſunt. Deinde recedentem ſenatus vſqꝫ ad littus profectus eſt. Fridericus poſt miſſa yta-
lia cum germanie metas attigiſſet. horribile viſu dictu mirabile videri poteſt. q̄ꝫ turbidam aeris faciē mu
tatūqꝫ celi vultum offenderit. quod preſagium future cladis multi iudicauerunt. Preſertim cum intellexe-
rant quoſdam principes res nouas in germania ⁊ hungaria moliri ob regem ladiſlaum adoleſcentem. Pe
tentem eīn ytaliam ceſarem rogauerunt auſtrales vt Ladiſlaum in paterna hereditate apud ſe dimitteret.
Reiecta petitione. auctoribus duobus Ulricis Altero cilie comite. altero eytzingero ſumptis armis rebel

lauere. Redeũtẽ ex ytalia fridericũ apud nouã ciuitatẽ obſidione cinxere. Quib⁹ ⁊ heinricus roſenſis na-
tione bohem⁹ cũ ducẽtis eq̃tibus ⁊ mille peditib⁹ ſe adiũxit. Ceſſit fureti pplo frideric⁹. pupillũq; adhuc
tenerꝫ dedit. q̃ ſumma alacritate apud vienẽſes except⁹ eſt. Hic glorioſus impator inter liberos ex leonora
ſuſceptos primo criſtoferꝫ habuit quẽ immatura mors abſtulit. Et maximilianũ ducẽ burgũdie poſtea re-
gem romanoꝝ. cũ filia margareta vxore ducis alberti ĩ baioaria. Auſtrales aũt ⁊ ſi fridericũ ceſarẽ accerſi-
tis bohemis in noua ciuitate ⁊ in viẽna obſederũt. Eo demũ redacti ſunt. vt victores ex victo pacẽ peterẽt
atq; in eã rem auri ſex milia nũmũ quotannis pẽderent. Nouiſſimis aũt diebus cũ mathia hungarie rege
bella varia geſſit. q̃ ei nõnulla incõmoda. ⁊ p̃cipue auſtralibus intulit. Viennã ac nouã ciuitatẽ in auſtria
abſtulit. Que poſt mortẽ mathie fili⁹ maximilian⁹ p̃ri reddidit. In pleriſq; tñ locis. cũ ei ſemꝑ ingens cu-
piditas pacis ⁊ otij fuit. xp̃ianoꝝ principũ ꝓpter turcoꝝ incurſiones cõuentũ p̃cipue anno. 1471. Ratiſpo-
ne edixit. Et poſt aliq̃s annos Nuremberge. cũ oẽs ꝓpriũ cõmodũ q̃rerẽt. impauit vt ab armis diſcederẽt
⁊ pacẽ inirẽt. Ratus veniſſe tp̃s. gladios in turcoꝝ ⁊ infideliũ nõ in xp̃ianoꝝ viſcera ꝯuerti debere. Quã
obrẽ anno ſalutis. 1486. filiũ ei⁹ maximilianũ ꝯſortẽ regni fecit. vt qd̃ p̃ ſenectute adimplere non poſſet. ꝑ
filiũ regẽ ꝑficeret. Cũ itaq; ceſar nr̃ inclitus habũdat potentia numero hoĩm ⁊ copia gentiũ. etaſq; ⁊ pru-
dentia ⁊ magnificẽtia ꝯueniãt (q̃ p̃cipue ſunt ad res arduas capeſcẽdas) Speram⁹ vt ille aut fili⁹ eius det
pacem eccleſie. Et cõponat nõ mõ principat⁹. ⁊ omnẽ pplm xp̃ianũ. ſ; vniuerſum orbẽ ad vnicã verã fi-
dem xp̃ianã ⁊ ſanctã deducet ecc̃iam. ad altiſſimi dei gloriã ⁊ honorẽ. ſublimationemq; throni ſui cũ laude
perpetua ⁊ eterna ſalute. Quod vt diebus noſtris conſpicere valeamus pietas diuina concedat.

Bernardin⁹ ſenenſ ordinis ſeraphici franciſci profeſſus. ⁊ inſtaurator egre-
gius ſua etate declamator. Is apud ſenam vrbẽ ethrurie nobili loco nat⁹.
qui poſtq̃ lr̃as didicit. ac põtificij iuris aliquã peritiã habuit. p̃rimonio qd̃ non
tenue a parentibus iam vita functis accepat inter xp̃i paupes erogato. abnegãs
ſeculi pompas. ad religionẽ diui franciſci ſeſe recepit. Amatorq; pauptatis exi-
mius. cũ ordinẽ illũ labentẽ ⁊ inſtitutione primeua longe remotũ offendiſſet. re
ducere fratres in viã. cũ diu fruſtra conatus fuiſſet. Neq; eñ indurati maiorũ cõ
uentuũ mores flecti poterãt. Vocatis ad ſe nõnullis quos ſanioris mẽtis inue-
nit. ſeorſum habitare inſtituit. hijſq; domos ab vrbibus remotas ex elemoſina
ſtruxit. Iubẽs oẽs vt p̃ris franciſci volũtas fuerat nudis pedib⁹ ambulare. ve-
ſtes laneas ſine lino habere. cibo vinoq; vti modico. plumas oẽs effugere. ĩ ſac
co dormire. nihil de craſtino eſſe ſollicitos. ꝓprij nihil tenere. pecuniã vti venenũ
malãq; peſtẽ fugere. victũ elemoſina q̃rere. humiles eẽ. populis xp̃m ⁊ hũc cru-
cifixũ p̃dicare. que oĩa primus ip̃e implebat. ſobrius pater in p̃dicationib⁹ adeo
plebi acceptus. vt alter paulus crederet. per. xxx. ⁊ eo amplius annos vniuerſam ytaliã predicado circui-
uit. quibus rebus adeo religionẽ auxit vt q̃nquaginta ⁊ ampli⁹ cenobia ꝑ ytaliã ſui ordinis a fundamen-
tis erexit. ⁊ fratribus impleuit. Mos ei fuit inter p̃dicandũ nomẽ iheſu aureis litteris in tabella depictum
oſtendere. Cui⁹ rei nouitatẽ cũ pleriq; improbarẽt. a martino pontifice iuſſus ẽ nouũ ritũ relinquere. hũc
in nomine iheſu curaſſe morbos. ⁊ feciſſe miracula nõ eſt ambiguũ. Tandem apud aquilam brutiorũ vr-
bem terrene vite curſu ꝑacto. ad celeſtem lucem migrauit. vbi corpus eius ſepultũ. tercio ⁊ ſexageſimo vi-
te ſue anno. miraculis coruſcat. Ideo nicolaus quintus pontifex anno ſalutis. M.cccc.l. in iubileo admixto
te ioanne de Capiſtrano ſanctoꝝ ordini aſſcripſit ac in cathalogo beatoꝝ patrum redegit.

S. Bernardinus

Iubileus hoc anno. M.cccc.l. rome freq̃ntiſſimus hominũ freq̃ntia fuit qui annus gratie magnus fuit
vt queadmodũ ex lege veteri corꝑalis ⁊ animalis ſeruitus anno q̃nquageſimo extingueretur. Remit
terenturq; culpe. ⁊ onera peccatoꝝ omibus. qui limina ſanctoꝝ apoſtoloꝝ ſincera mente ꝑquirerent. In-
gens igitur populi multitudo. ex omĩ xp̃iano ſolo ꝑ hunc annũ romã petebat. Licet aũt quadragĩta ⁊ am-
plius hominũ milia diebus ſingulis ꝑ vrbem templa foraq; vaderent. diſſoniq; mores. deformes habit⁹
ac diuerſa linguaꝝ genera cõcurrerent. Sapientia tamẽ pontificis actum eſt. vt neq; victui neceſſaria defu
erint. neq; tumultus interciderint. Vnica tamen horrenda viſu ⁊ auditu ſtupenda. paucis diebus ante fi-
nem iubilei calamitas accidit. Nam cum circa veſpertinã horam baſilicam ſancti petri frequens ppl̃i mul
titudo peteret. neq; minor iam recepta benedictione rediret. Facta eſt in ponte quem ſancti angeli vocitãt.
Ingens euntiũ ⁊ redeũtiũ concurſatio. Cũq; hij atq; illi a ſuꝑuenientibus vrgerent premereturq; turmis
accidit alios ruere. alios ſuꝑ ruentes vadere. Cũq; nõnulli equis muliſq; veherent cum iumẽtis vna pro
ſtrati calcatiq; ſunt. Inde maius diſcrimen ortum. Nam parietibus pontis equato iacentiũ cumulo. quã
plures in tyberim ceciderũt horrendum ſpectaculũ. alij vndis abſorpti. alij inter hominũ brutorũq; pedes
oppreſſi animas exalarunt. quoꝝ corpora diligenter queſita. Romanus pontifex accurate ſepeliuit. Exe-
quiaſq; hijs ſolẽnes fecit. Capellamq; marmoream in eodem ponte paulopoſt conſtruxit. diuturnũ tante
cladis memoriale.

Anno precedẽti peſtilẽtia ingẽs q̃ primo in aſia exorta. ac deinde per illiricũ dalmaciãq; in ytaliã ſer-
pens. plures poſtmodũ annos ad vltimos germanie ⁊ galliarum fines miſere. per omes fere popu-
los debachabatur. Deinde in locis ytalie ⁊ q̃maxime mediolani deſeuit. Sequẽtibuſq; annis vbiq; peſte
laboratum eſt. vt pauci de multis ſuperfuerint. Quod quidem malũ preter penuriam magnam. Etiam ſu-
perior ſolis defectio ⁊ frequentes terremotus indicauere.

Alfonſus rex

ALphonſus fardinandi arrogonie regis filius. Cuius pater ioānes vlterioris hyſpanie rex. qui currentis equi lapſu exanimat⁹ fuit. āno.1442. renato ſupato. ⁊ pulſo in regno neapolitano ſuccedēs regnauit annis ferme.22. Cū diu antea regnaſſet in arrogonia ⁊ ſardinia atqȝ hyſpania annis multis. Renatus em̄ rex ludouici andegauēſis frater. ex francoꝝ genere natus a ioanna regina contra alphonſum regē in apulio regno vocatus cū quatuoꝛ annis regnaſſȝ deijcitur. qui maſſiliā vn̄ in initio venerat mari reuerſus ē. Huius alphonſi pater vir ſanctus cū defeciſſet quatuoꝛ poſt ſe reliquit filios. alphonſum. ioannē. heinricū ⁊ petrū. Hic cū maioꝛ natu eſſet regnū paternū obtinuit. Et bellicarū rez gloriaȝ pacis laudibus p̄ferens ad id regnū oculos adiecit. in id magna claſſe deuenit. Et p̄ſectum arcis maritime ad ꝑditionē pellexit. ⁊ caſtellū cepit. inde bellū neapolitanis intulit. Moꝛtua aūt regina cōtra renatū mouēs adeo neapolitanā vrbem longa ⁊ duriſſima obſidione fatigauit. vt multi fame perierūt. Tandē noctu ꝑ cuniculū furtim militibus intromiſſis vrbē cepit. ⁊ pauloposṫ vniuerſis regni ꝓceribus domitis vniuerſum regnū in ſuam poteſtatē redegit. Eoqȝ tanto regno pacato neapolim rediēs. curru aureo triūphās vrbē inuectus ē. poſt magnifica geſta. Cuius dicta ac facta antonius panoꝛmita poeta clariſſimus diſertiſſime ꝓſcripſit. q̄nto kal'. iulij. clauſiſſe oculos traditur. nullis ex ſe relictis filijs legitimis. niſi tantū ferdināndū adhuc extantē ex cōcubina filiū. quē ⁊ in apulie regno ex teſtō heredē ſibi dimiſit. In arrogonie aūt regno Ioānes frater ſucceſſit. Reliquit aūt hic inclitus rex cū ſuper tria regnaſſet regna. tantas diuitias quātas vnqȝ vllus alius p̄deceſſoꝝ regū fecerit. qui ſine ꝯtrouerſia regū principūqȝ omniū quos noſtra etas tulerit. ⁊ ſapientiſſim⁹ ⁊ foꝛtiſſim⁹ habitus ē. Rex inter voluptates moderatus inter adulatoꝛes firmus inter vana pleraqȝ principum exercitia doctrine ſtudia haud omiſit.

Iulianus cardinalis

IVlianus ceſarinus cardinalis diaconus. Vir fidei xp̄iane amatoꝛ feruentiſſimus. Et om̄ibus v̄tutibus tam diuinis q̄ȝ humanis oꝛnatus. queȝ ſupioꝛib⁹ diebus. eugenius pontifex legatū in vngariā ad cōponendū inter ladiſlaum polonie regem ⁊ vxoꝛē alberti impatoꝛis pacē miſerat. anno.1444. apud budaȝ regni vngarie caput inter ipos optimū pacis fedus inijſſet. Eo etiā rege ipm̄ ⁊ vngaros omnes reduxit. vt magno cōparato exercitu contra turcos europam occupare volentes ꝓficiſcerent̄. Qui turcoꝝ fines cū ipo exercitu hoſtili animo ingreſſi. Inter danubiū fluuiū ⁊ andrinopolim a ſolis oꝛtu vſqȝ ad occaſum cū hoſtibus pugnātes. ad quadraginta turcoꝝ milia eo in cōflictu occiderūt. inter quos decem ⁊ octo ex primoꝛibus coꝝ principibus cecidere. ī qua tamē pugna ladiſlaus ip̄e polonie rex viriliter pugnās ſagitta ſaucius interijt. Iulian⁹ aūt ipſe moꝛtuo rege ceteros in p̄lio exhoꝛtās. duȝ xp̄iani ex m'titudīe turcoꝝ terga v̄terēt ꝓ xp̄i noīe occubuit.

Franciſcus Sforcia

FRanciſcus Sforcia philippi marie ducis gener. Anno.1448. tercio kalē. marcij. iure hereditario potitus. Quart⁹ mediolanenſiuȝ dux efficitur. Et vna cum vxoꝛe blanca maria regnauit annis.16. ⁊ menſe vno. Vir certe indicendo acerrimus ⁊ eloquētiſſimus. qui ſua eloquentia magnanimitate foꝛtitudine. liberalitate. ⁊ prudentia. veteres quaſi imperatoꝛes ſuperauit cum in re militari victoꝛioſiſſimus fuit. Qui etiam ipſa in iuuenili etate quantas in primis contra bracium. contra floꝛentinos venetoſqȝ. contraqȝ eugeniū pontificem. contra mediolanenſes ⁊ alios ytalos obtinuerit victoꝛias. multis in locis clariſſima extāt trophea. Et que clariſſime geſſerit in multis poetarum oꝛatoꝛumqȝ ſcriptis verſantur. Qui etiam permagnifice ⁊ ſplendide tum mediolani. tum alijs in vrbibus edificauit. Et in primis caſtelluȝ iouis mediolani. aliud in lauda ciuitate cōfecit. hoſpitale magnificentiſſimū in vrbe fundauit. Extra poꝛtaȝ cumanā apud ſanctaȝ mariam incoꝛonatam. monaſterium cum eccleſia diuo Nicolao de tolentino dicata ſuaſu vxoꝛis blanche marie a fundamentis edificauit. Tandem ſex poſt ſe relictis ex vxoꝛe maſculis ⁊ ducibus ſemellis. anno a natiuitate domini. M.cccclxvi. marcio menſe moꝛtuus eſt. funeratus ingenti pompa in maximo vrbis templo loco ſublimi.

SOlis defectus anno. M.ccccxlviij. quarto kal'. ſeptembꝛis hoꝛa ſexta facta eſt. Quo anno maxima ⁊ cruentiſſima bella multis in locis ſurrexerunt. in anglia em̄ ⁊ in gallia germania. flandria. peruſia. pānonia. apulia. ac in vniuerſa ytalia (vt dictum eſt) cedes rapine direptiones. incendia. vaſtationes. ⁊ infinita prope mala et damna ſubſecuta ſunt. grecis autem moꝛtuo amurate turcoꝛum principe. multo maioꝛa illata ſunt damna. ⁊ ſeuioꝛa bella a mahumeto eius filio excitata ſunt. Sequenti deinde biennio tanta vbiqȝ fuit peſtis vt de multis pauci remanſerunt. Id etiam malum frequentes terremotus indicarunt.

De expugnatione conſtantinopolitane vrbis anno .1453.

Conſtantinopolis ciuitas orientis imperij ſedes ⁊ vnicū grecie domiciliū ſapiētie hoc anno q̄rto kal. iunias a mahumeto turchoꝝ principe p. 50. dies obſeſſa vi ⁊ armis expugnata diripit̄ ⁊ fedat̄ anno regni mahumeti tercio. q̄ coactis vndiqꝫ copijs mirabili apparatu terra mariqꝫ regiā vrbē aggreſſus. cuius deſcriptio in ſuperiorib⁹ habita ē. Ad terciū aūt diē captato vrbis ſitu machinas innumeras craticuloſaſqꝫ ex virgultis vimibuſqꝫ ꝯtextas qb⁹ pugnātes tegerent̄ foſſatis admouit. Erat aūt murus fortis. q̄ tm̄ machine cā horribili cedebat. Bombardaqꝫ ingens turrī iuxta ſctī romani portā collidit. cui⁹ ruina aīmuralis foſſatū replet equatqꝫ vt via hoſtibus pateret. At cū turch⁹ trib⁹ iā locis ꝯcuſſis lapidibus muros deſperaret. Memoratu cuiuſdā inuidi xp̄iani ex colle biremes intromittere curat. Eſt eñi port⁹ ille in lōgū anguſtū qꝫ ꝓtract⁹. cui⁹ orietalē plagā colligate naues ⁊ cathena muniebant. inde hoſtib⁹ aditus impoſſibilis erat. quā ob rē vt coanguſtaret circūuallaretqꝫ magis vrbē iuſſit in via eq̄re ex colle ſuppoſitis leuitis vaſis lacertoꝝ vi ad ſtadia ſeptuagīta trahi biremes. q̄ aſcēſu graui⁹ ſublate poſt hac eo apice in decliuū ad ripā leuiſſime ſin⁹ introrſum vehebāt̄. Inde pōtē lōgitudīs ſtadioꝝ circiter. xxx. ex ripa vrbi oppoīta q̄ vaſis vinarijs colligatis ſub conſtructis ꝯfixiſqꝫ lignis q̄ exercit⁹ decurreret ad murū. dyametraliſqꝫ cinctio ingreſſuꝫ tranſituꝫ ꝓhibebat. Tandē dato ſigno vndiqꝫ nō ſolū ꝯſtātinopolis orientis columen. ſꝫ ipa qꝫ pera ne q̄d auxilij grecis pſtaret oppugnari cepta ē. Turchi rurſus ſubruere murū portaſqꝫ q̄tere innixi. Cernit̄ varia pereuntiū forma ⁊ plurima mortis imago. Cūqꝫ defenſio remiſſior fieret turchi aīaduertentes acri⁹ incūbūt. In ingreſſu demū porte octigēti circiter milites ex latinis greciſqꝫ periere. ⁊ iā hoſtis ſupiorē muꝝ tenebat ſaxa ī ciues deuoluens. Cū ſubito capta vrbe ceſis oīb⁹ in rapinas itū ē. In hui⁹ aūt vrbis populatiōe cōſtātin⁹ paleologus ⁊ ipe mr̄e helena genit⁹ oriētis impator capite trūcat⁹ regni ſil' ⁊ vite finē fecit. datis qꝫ edictis vt a ſex annis ſupra oēs vtriuſqꝫ ſex⁹ pſone necarēt̄. ſacerdotes ⁊ vniuerſi monachi diuerſis tormētoꝝ generib⁹ necati ſunt. Reliquū oē vulgus gladio datū. tāta ſanguinis effuſio vt riui cruoris p vrbes currerent. Sic nobiliſſima vrbs p conſtantinū primū cōdita in manus infideliū venit. Ab eius ꝯditione M.c.xxx. vl' circa. Quibus geſtis omnia in predā dedit. ſacra templa fedauit. poſtremo turchi varia nephanda pegerūt

Conſtantinopolis expugnatio a turchis

Sumcaſſian⁹ rex pſaꝝ ⁊c̄

Sumcaſſianus feliciſſimus pſarū ⁊ armenie rex. cui ꝓpriū nomen aſſimbe⁹
Anno. 1454. zenza perſaꝝ rege deuicto ac interfecto perſis imperare cepit
Hic ꝑmū regulus armenie cū eſſet aīo vaſto. bello potēs ac ſcientiſſimus pſepe
paucioribus copijs magnos fuderat exercit⁹ ⁊ zenzo rege interfecto filiū captū
in pſarū regē coronare velle finxit ⁊ vſqꝫ in thauris vrbē q̄ pſaꝝ columen ē. ꝓfi-
ciſcit oīa oppida ⁊ arces occupās. cū ſatis ſibi cautū putaſſet nouū regē obtrū-
cans pſico regno potit⁹ ē ⁊ ſumcaſſian⁹ appellat. qđ latine magnū virū ſignifi-
cat. qui poſtmodū bactrianos. medos ⁊ parthos ⁊ maiorē partem orientis ſibi
ſubegit. Cū eo calixtus pōtifex amiciciā inchoauit ⁊ magnū honorem pontifici
detulit. Cui⁹ etiā ſuaſu magnas turchis calamitates intulit. Ad hunc ſenat⁹ ve/
netus nigropōte ꝑdito quedā oratorē miſit q̄ auxilia ꝯtra othomannū turchum
expoſtularet. Rex ab eo exorat⁹ ꝯfeſtim copias ſuas recenſuit ⁊ ꝑmo impetu ſi
naū ciuitatē cepit. Inde trapezunciā inuaſit vbi ad. xxx. milia turchoꝝ interfecit
Poſt nō lōge ab armenie mōtibus bis ad inuicē ꝯflixere ꝑlio. vt plures e tur-
chis neci dati ſunt. inde aliq̄t interiect̄ dieb⁹ cū turchoꝝ rege pacē inijt ⁊ natos mutuo ꝯiugio copulauere

Iohannes capiſtranus

Iohannes de capiſtrano ꝑ idē tp̄s aprutio oppido nō longe ab aquila vrbe cō
ſtituto ortus. ordinis beatiſſimi franciſci ꝓfeſſus xp̄iane religionis acerrim⁹
et egregius p̄dicator. Ex ap̄lica iuſſione theutoniā ingreſſus eſt ac ꝑ carinthiaꝫ ac
ſtiriam venit in auſtriā. Cui ſacerdotes ac plebes cū ſanctoꝝ reliquijs obuiauerūt
Cūqꝫ veluti ap̄lice ſedis legatum ⁊ dei nunciū ſuſceperūt. Iohanni occurrere oēs
accole veſtimentoꝝ eius fimbriā auide contigere. egrotes ⁊ male habentes an pe
des eius attulere. e quibus pleroſqꝫ ſanitati redditos rumor fuit. Morat⁹ eſt autē
in germania dieb⁹ aliquot viam dni p̄dicans. mortaleſqꝫ oēs ad penitentiā vo
cans. Inuitatus aūt iohannes nurmbergā vrbem germanie petijt, vbi vndiqꝫ po
puli motus fuit. viri ⁊ mulieres impetū fecerūt. intueri virū lacrimas letitie deuo
tioniſqꝫ mittere. leuare in celū manus benedicere venienti. laudare mittentē. tange
re. oſculari que ipſe ſunt veſtimēta veluti celo miſſum ⁊ angelū dei reſpicere. apud
minores deinde ſui ordinis fratres exceptus eſt. ibi cibaria ſibi ſuiſqꝫ comitibus
miniſtrata ſunt. Vitā in hūc modū duxit. veſtitus dormire. ante lucē ſurgere. ma-
tutinū. laudes. primā. terciā orare. diuina deinde celebrare. hiſqꝫ ꝑactis ſermonē ad populū latine ꝓnunci
are. poſt hec interpres que dicta ſunt ab eo q̄ꝫtū capax eſt exponere populo. Finito ſermone ad cenobiū ſui
ordinis reuerti. ac ſexta ac nonis completis infirmos viſere. diu apud eos morari. manus omnibus impo
nere. Birretū ſancti bernhardini ⁊ cruorē quē illi mortuo e naribus fluxiſſe ferunt ſingulis egrotantib⁹ ſe
admouere. precari ſupplex pro omnibus. exinde cenare. demū his qui ſe accedūt audientiā p̄bere. mox ve-
ſperas dicere. hiſqꝫ ꝯpletis ad egrotos reuerti atqꝫ cū his vſqꝫ ad noctē ſe exercere. Cūqꝫ demuꝫ ꝯpletorio
et alijs dilectis p̄cibus expletis corpus quieti dare minimū eſſe. quod ſomno ferme nihil. Ad reuiſendos
ſacre ſcripture codices pauſillū furari temporis. ſic homo quaſi celeſtē vitā in terris agere immaculata abſ
qꝫ ſorde. quē puſillū corpore nurmberge vidimus. etate ſenecta. annos q̄nqꝫ ⁊ ſexaginta natū. ſiccū. aridū
exhauſtū. ſola cute neruiſqꝫ ⁊ oſſibus ꝯpactū. letū tn̄ ⁊ in labore fortem. ſine intermiſſione ſingulis dieb⁹
predicantē. altas ac profundas materias abſoluentem. Ferunt ⁊ hūc ceſarē fridericū cupide audiuiſſe. nul
tiſqꝫ ſermonibus eius interfuiſſe. ac veſtimētis cū ſacerdotalibus donatū cū apud viennā ⁊ auſtrales aua
ritiā calcauit. libidinē ſubegit ⁊ honores ſeculi fugit. tandē cū cū honore dimiſiſſe. Cūqꝫ audiſſet innume
rabiles xp̄ifideles a turchis capi ad pannoniā acceſſit ſuis exhortationib⁹ grandi exercitu ibidē congrega
to ꝯtra turchos impetū fecit. ⁊ populū exhortantē apud belgradū trans danubij oppidū tanto ardore xp̄i
cole pugnarunt vt magnū de inimicis reportarunt triumphum ⁊ ferme ad ſex milia occiderunt. Eo deniqꝫ
mortuo magnis eū coruſcare miraculis ferunt.

Frāciſc⁹ philelph⁹ poeta

Franciſcum philelphum anconitanū ex vetuſto Tolletini oppido natū eq̄tē
quidem laureatum. ⁊ lr̄aꝝ tam grecaꝝ q̄ꝫ latinaꝝ excellentiſſime doctum ad
hec vſqꝫ tempora cū magna fama ꝑueniſſe conſtat. qui ⁊ grecā pariter ⁊ latinam
orationem ſemꝑ exercuit. In omni genere ſcilicet dicendi ⁊ proſa ⁊ carmine. Is
itaqꝫ criſolare bizantini auditor ⁊ gener fuit. qui cū ab eo doctiſſimus euaſiſſet.
primū apud venetos. poſtea apud florentinos. ſenenſes. bononienſes. ⁊ demuꝫ
mediolani philippo maria duce vocatus grecas latinaſqꝫ lr̄as plurimos docu/
it. ⁊ ibidem vſqꝫ ad hec ferme tempora ſub quatuor ducibus cū annua penſione
fuit. vbi libros a ſe editos dereliquerat ſcilicet Sphorcidiarū Satyraꝝ. de iocis
et ſerijs. lyricoꝝ. cōuiuioꝝ. de morali diſciplina. epiſtolare tā grecaꝝ q̄ꝫ latinaruꝫ
Orationes. 60. oratione ſoluta. Hippocratis libros de flatibus ⁊ corꝑis paſſio/
nibus ⁊ in plutarco vitā galbe ⁊ othonis tranſtulit. Obijt deniqꝫ bononie anno
ſalutis noſtre M. cccc. lxxxi. nonagenarius.

Leonhardus de vtino ordinis predicatorum profeſſor ⁊ ſacrarum lr̄aꝝ doctor tum diuinoꝝ eloquioꝝ
⁊ ſtudiorum humanitatis doctrina. tum multa prudentia ⁊ ciuiū gratitudine claruit. ⁊ multos ſmo-
nes ad populos erudiendos ⁊ de ſanctis per totum anni circulum poſt ſe reliquit.

Iuraſſe fridericũ imperatorē nunq̃ʒ comptũ ē niſi cũ in ciuitate aquenſi apud belgas. ⁊ cũ rome coronatus eſt. idq̃ʒ iuramentũ conſtantiſſime tenuit. Cũ eñ iureiurando ꝓmiſiſſet que bona poſſideret imperium nullatenus alienaturũ. ⁊ modo hoc modo illud ex eo peteret̃ maluit auarus negando q̃ʒ concedendo periurus videri. Eã ob cauſam petenti borſio marchioni eſtenſi ducatũ mutine tamdiu reſtitit donec monſtratum eſt. Cũ ducatum qui ſub annuo tributo concederet̃ lucri magis q̃ʒ alienationis ſpeciem habere. p̃ſertim cũ mutina ⁊ regiũ in poteſtate ſua non eſſet. In eũ quoq̃ʒ fridericũ ceſarem terciũ cũ nonnulli dicta probroſa iactaſſent, referentibus aulicis. an neſcitis inquit fridericus. principes quaſi ſignũ ad ſagittas expoſitos eſſe. Turres quidem fulgura ꝓcaltas feriunt. humilia tecta preteriunt. At nobiſcum bene agitur ſi verbis tantum impetimur

Latiſlaus rex bohemie et hungarie

Ladiſlaus hungarie ⁊ bohemie rex ac dux auſtrie filius alberti ceſaris ⁊ ſigiſmundi imperatoris nepos. Cũ poſtumus naſcebat̃. qui mox vt in lucē prodit apud albã regalē ⁊ baptiſmũ xp̃iane fidei ſignaculũ ⁊ militie cingulum et ſacrã hungarie coronam (quam mater penes ſe habuit) eadē die accepit. Inde ſublatus in tutela friderici ceſaris duodecim ferme annis fuit. cui mater ⁊ ipſum ⁊ coronã cõmendauit. Cũ cecidiſſet in bello vladiſlaus polonie rex qui regnum hũgarie aſſumpſit Ladiſla⁹ cõi procerũ ↄſenſu rex deſignat̃ ſuiſq̃ʒ auſpicijs deinceps in turchos pugnare cepit. Rex ãt paulopoſt magnificẽtiſſimis apparatibus bohemiã petijt atq̃ʒ in praga ſummos honores conſecut⁹ regni coronã accepit. manſit ibi nõ ꝑuo tp̃e nec vnq̃ʒ hereticoꝝ eccĩas intrauit. pri⁹ tñ q̃ʒ rediret in auſtriã vratiſlauiã nobilē vrbeʒ inuiſit ſleſitaꝝ caput. Poſtea comes cilie a ladiſlao huniadis filio in caſtro regio obtruncat̃. Offenſus ea re regi⁹ animi⁹ dolorē tñ ſuppreſſit. Rex budã ſe ↄtulit vbi huniadis filios in carcerē rapi iuſſit. ꝑcuſſorē comitis ladiſlaũ natu maiorē capite plecti. mathiã captiuũ duxit ĩ auſtriam. In auſtria de ↄiuge regi tradenda diu agitatũ. multe virgines offerebant̃. verũ nobiliſſimo regi nulla dignior viſa eſt margaretha Caroli regis francie filia. placet legatos mittere qui ſponſam petant. De loco nuptijs eligendo ↄtentio exorit̃. hungari budã. auſtrales viennã. bohemi pragã tante celebritate deputandam aiũt. factione tñ georgij pogiebracij ſolennitas prage deſtinata. Ordinatis auſtrie rebus ingenti rex apparatu bohemiã petit. Inde due legationes miſſe. altera ad fridericũ imꝑatorē de pace. altera ad carolũ frãcie regē filiã adductura. In ea legatione. 800. equites profecti ſunt. quadrige aurate. matrone ⁊ virgĩes ſplendido apparatu que ſponſam ducerent. Imperator ⁊ auguſta vocati. ambe regis ſorores ⁊ cuncti germanie principes. ß hos cogitatus immatura mors regis interrupit. Ladiſla⁹ igit̃. x. kal'. decembris egrotare cepit. Cũ medici accerſiti deſperata salute. Georgius vocat⁹ cũ quo plura locutus. finito ſmone de curatione aĩe actũ. xp̃iano more ſacramenta exhibita. vbi aĩa amplius dimorari nõ potuit. ſacrã candelam petijt ⁊ intuens ſaluatoris imaginē orationē dñicã orſus ꝓnunciato ß libera nos a malo nil amplius locatus mortalis vite lumen reliquit. O inanem gloriam. quid dignitates. opes. potentiam tantopere flagitamus. Ladiſlaus nobiliſſimus adoleſcens duo de viginti natus annos in ipõ etatis flore tot regnis ⁊ gentibus imperans intra. iij. ⁊. xxx. horas poſtq̃ʒ egrotare cepit extinctus eſt. Mortē eius alij morbo. alij veneno imputauere. qui ad. viij. kal'. decembris regia pompa in ſinu proaui ſui caroli quarti romanorum imperatoris ſepultus fuit in ede ſancti viti prage.

Theodorus theſſalonicenſis vir greca latinaq̃ʒ lingua apprime eruditus. pontificis iuſſu quom alia egregia grecoꝝ volumina tũ theophraſti de arborib⁹ plantiſq̃ʒ opus inſigne in latinum conuertit.

Varia nunciata prodigia anno M.cccc.lvi. in ſabinis menſe februario vitulũ capitibus duobus ortum rome ſanguinē apud veneris portam. in ligurio carnes pluiſſe. In agro piceno ortus infans dentibus ſex. facie inſolite magnitudinis. future calamitatis que poſtea ſecuta eſt magna ꝑfecto indicia.

Cometes gradu. 15. cancri in oriente menſe iunio viſus eſt. Inde anno ſequenti cometes quã nigrũ appellant M.cccc.lvij. anno iunio menſe gradu. 20 piſciũ p menſem viſus varie mortaliũ mentes affecit.

Maumetes turchoꝝ imperator ad thaurinũ oppidũ quod nũc albaʒ dicunt ad confluentes ſauũ danubiũq̃ʒ ſitũ a paucis xp̃i cruce ſignatis fuſus fugatus caſtris exutus eſt. Johannes genere hiſpan⁹ cardinalis ſancti angeli magnas illic copias cõparans. quo cũ erat iohãnes capiſtranus de quo cõciti pãnonij ad inſequẽdos barbaros maximã ſtragē infinito hoſtium numero parua manu dedere. Bellũ aũt geſtũ eſt die ſancti ſixti. qui ē viij. yd⁹ auguſti. ob idq̃ʒ calixt⁹. iij. põ. eo die trãſfigurationeʒ dñi ↄſtituit

Terremotus ꝑmaximus anno dñi. M.cccc.lvi. die quinta decembris hora noctis vndecima. Et iterum xxx. die eiuſdem menſis hora. xvi. fuit vt in memoria hominũ nõ ſit ⁊ nuſq̃ʒ legit̃ tam vehemẽtes fuiſſe ⁊ tam magnũ ſpaciũ terre occupaſſe. p̃cipue in regno apulie. In neapoli beneuento ⁊ multis alijs ciuitatibus ⁊ villis circũſtantibus. ex quo multa templa ⁊ in neapoli pallatia. domus cũ interitu magno hoĩm pecorũq̃ʒ corruerũt. Et in terra laboris capue. caiete. auerſe ceteriſq̃ʒ veteris campanie vrbibus. Fuerũt nihilominus ⁊ alij terremotus ꝑcepti inter ꝑmũ ⁊ ſcdm etiã poſtea ß tenues ita vt nullum damnum edificijs ac perſonis intulerunt.

Linea ſummoꝝ pontificū

Pius ſecundus

Paulus ſecundus

Anno mundi.6657. Anno xp̄i.1458.

Pius eius nominis ſecundus papa eneas cognomento picolhomineus antea vocatus. natione ytalus. ſenis oriundus. corſiniani ortus patre ſiluio. matre victoria. Ideo prius eneas ſiluiꝰ poeta vocitatus hoc anno patrū omnium conſenſu terciodecimo kalendas ſeptembris pontifex creatꝰ. vir quidem oī laude dignus eloquentiſſimus copioſiſſimuſqꝫ. prudentie ſingularis. qui nō ad otium ſed res maximas agendas vocatus. Is corſiniani cū ꝑ etatem diſcere potuiſſet grāmaticam didicit. Annū vo decimū ⁊ octauū agens ſenas ꝓficiſcitꝰ vbi a neceſſarijs ⁊ cognatis adiutus poetas primo. mox oratores audiuit. quibus facultatibus tanto ingenio valuit vt breui preclara poemata latina ediderit. inde ad ius ciuile ſe contulit. Poſtea dominicū capranicū ſecutꝰ baſileā ꝑuenit. Deinde bartholomeū nouarienſem ep̄m. ⁊ poſt eum nicolaū ſancte crucis cardinalem ſecutꝰ. Iterū ad baſileam ꝓficiſcens ſemꝑ in honore apud omnes eſt habitus. Fuit eñ ſcriba in illa ſynodo ⁊ lr̄aꝝ aplicaꝝ abbreuiator. In eo aūt ꝯuentu ꝑſepe orauit. Legationes plures ꝯciliȷ̄ cauſa obiuit. Orator deinde ad fridericū imperatorem a felice miſſus tantū dexteritate ingenij valuit vt eū corona poetica donatū in amicos ⁊ ꝓthonotariū receperit. Relatus deinde in ſenatoriū ordinem. quē princeps in rebus grauibus conſulit. Creato autē nicolao pontifice dum ab eugenio ſubdyaconus creatus ep̄s tergeſtinus moritꝰ. in cuiꝰ locū eneas ſe quidē inſcio a pontifice ⁊ imperatore ſuffectus eſt. A calixto aūt pontifice in numerū cardinaliū refertꝰ. ingreſſus conclaue poſt obitū calixti pontifex creatꝰ. Accepta pōtificia corona confirmata prius eccleſie ditione ſe totū ad curam reipublice xp̄iane conuertit. Sigiſmundū auſtrie ducem qꝛ in cardinalē ad vincula petri aīaduertiſſet diris execrationibus ꝓſecutus eſt. Maguntinū inſuꝑ antiſtitē ſede deiecit. Beneuentanum q̊ꝫ archiep̄m ſūmouit. nil regibus. nil populis timore aut auaricia cōceſſit. katherinā ſenenſem inter ſanctas xp̄i virgines retulit. pragmaticā in gallia abrogauit. fodinas inuenti tū aluminis apud tolphā inſtituit. Cultor iuſtitie et religionis. admirabilis eloquio. Inter ferdinandū regem ⁊ ſigiſmundū malateſtam inducias compoſuit. vt mantuā vbi cōmunem xp̄ianoꝝ conuentū indixerat tuto ꝓficiſci liceret. media igitꝰ hieme ab vrbe diſcedit. mantuā poſtremo ventū eſt vbi magnus erat principū numerus. magna legatoꝝ vis. actūqꝫ eſt pio illo dicente vt bellū cōmuni oīm decreto turchis indiceretꝰ. Urbem aūt romam multis exornauit edificijs. ⁊ tybure arcē conſtruxit. ac ſenis nōnulla ornatiſſima edificare fecit. Fuit aūt continentiſſime vite ⁊ otij inimiciſſimus. homo ſtature breuis. caput habuit ante annos canū. facie ſenecta. aſpectu ſeueritatem facilitate conditam oſtendebat. Circa cultū corporis neqꝫ moroſus neqꝫ negligens. robuſtum ei corpus natura dederat. quod tū longe ꝑegrinationes ⁊ crebri labores attriuerant. accedebant morbi eius familiariſſimi tuſſis. calculus ⁊ podagra quibus ꝑſepe cruciabatꝰ. Duodecim cardinales ſuo pontificatu veteribus addidit. Qui tandē ancone dū venetorum ducem belli ſocium ancone expectat vt contra turchuꝫ cū innumerabilibus populis ꝓficiſcerentꝰ. diuturna ⁊ lenta febri afflictatꝰ moritꝰ anno ſexageſimoquarto ſupra quadringentos ⁊ mille. xvij. kal. ſeptembris. anno vero pontificatus ſexto. diebus ſex minus. Funus ancona romā defertur ⁊ in baſilica ſancti petri conditꝰ ad altare ſancti andree. Delectatus ē aūt mixto ſcribēdi genere ideo plura oꝑa edidit. Caput ſancti andree e peloponeſſo romā auectū in ſacello ad id fabrefacto collocauit. cognitionē q̊ꝫ reꝝ antiquaꝝ nō omiſit cū ꝯmentarioꝝ libros ſcripſit ⁊ plura alia.

Anno dn̄i.6663. Anno xp̄i.1464.

Paulus ſecundus papa patria venetus. patre nicolao. matre polixena. petrus barbo antea vocatus. eugenij pontificis ex ſorore nepos ſancti marci p̄ſbiter cardinalis hoc anno pridie kalñ. ſeptembris pōtifex creatur. vir certe magni animi. corpus habens egregiū maieſtate dignū. Is adoleſcens adhuc iturus in mercaturā erat. que apud venetos in precio eſt. Ei nunciatū eſt gabrielem auūculū ſuū pontificem creatū eſſe. ſubſtitit adhortante fratre paulo barbo. ac lr̄is (licet iam adultus eſſet) operam dedit. inde vocatus ab eugenio archidiaconatū bononienſem. ac poſt ep̄atum ceruie cōmendatione adeptus ꝓthonotarius ab auūculo creatur. Tandem vna cū alouiſio patauino medico. quem poſtea patriarchā appellarunt cardinalis ab eugenio creatꝰ. Erat aūt natura blandus. natura humanus. Mortuo itaqꝫ pio in eius locū ſuffectus ē. Duo bella quidem parua in ytalia ſuſcepit. que nulla re priꝰ repetita bello ꝧ inſidijs inchoata poſtea deſeruit. In colligēdis aūt pecunijs ita diligēs fuit vt fere ſꝑ bn̄ficia ⁊ ep̄atus his ꝯmitteret q̄ officiū aliqđ venale haberēt vñ elici munꝰ poſſꝫ. his aūt pecunijs interdū etiā ad liberalitatē vtebatꝰ. nā ⁊ cardiales pauꝑes maxīe ⁊ ep̄os ⁊ pricipes ac nobiles domo extorres. virgīes. viduas. egrotoſ freqn̄tꝰ iuuabat. Curauit itē vt rome annona ceteraqꝫ ad victū ꝑtinētia viliꝰ q̄ꝫ antea vēderētꝰ. Multa deinde edificia ſplēdide ac magnifice tū apud

ſanctum marcū. tum ꝟo in vaticano qđ ad munificentiā pertinet extruxit. iuſtus quoqꝫ habitus ē. hic pontifex ac clemens moroſus ⁊ difficilis canonicos regulares e ſancto ioanne laterano pulſos a caliſto pontifice reſtituit. Cognita aūt georģ regis bohemie pſidia. in boēm vngaros ⁊ germanos cōcitauit. Apparatu aūt pontificio maiores ſupauit. In corona ſiue mitra in quā multas opes contulit coemptis vndiqꝫ ac magnis p̄cijs adamantibus ſaphiris ſmaragdis chriſolitis hiaſpidibus vnionibus ⁊ quicqđ gemmarū in p̄cio ē. Tandē ꝟo decem cardinalibus creatis. quoꝝ de numero franciſcus ſauonenſis eius ſucceſſor extitit. Cū annos plurimos viuere ſibi pſuaſiſſet. anno ſalutis noſtre. 1471. v. kal. auguſti. ſecūda hora noctis Cū eo die letus ꝯſiſtoriū habuiſſet. ⁊ iocundiſſime cenaſſet. apoplexia correptus. vitā cū morte mutauit. anno pontificatus ſui ſexto. menſe. x. peponū em̄ eſu. cancroꝝ. paſtilloꝝ. piſciū ſuccide admodū delectabatur. Quibus ex rebus ortam credūt apoplexiā illā. qua e vita ſublatus ē. Nā duos pepones. ⁊ quidē pregrandes comederat eo die. Quo ſequenti nocte mortuus eſt. Eius corpus in baſilica beati petri mane ſepulture traditum eſt. Et tūc vacauit ſedes dies nouem.

Antoninus archiepiſcopus florentinus

Antoninus florentin⁹ archieps̄ ordinis p̄dicatoꝝ ꝓfeſſus pater. hiſtoriarū ac romane vrbis olim auditor cauſarū. ſanctiſſime vite ⁊ moꝝ vir. ⁊ ſacrorū dogmatū admodū doctus. hijs tempꝛibus. ob lraꝝ gloriā apud ytalos in precio habitus ē. Qui multa ⁊ grandia volumina. magno qđem cōfecto labore. lōgiſqꝫ lucubrationibus poſteritati reliquit. que legentibus atqꝫ audientibus magnā afferūt doctrinā ⁊ voluptatem. Ex quib⁹ extat ſumma accuratiſſima in caſibus cōſcientie ſacerdotib⁹ p neceſſaria. & ⁊ multos hiſtoriarū libros ad erudiendos mortales ꝯpoſuit. Tandē āno domini. M.cccclix. deficiēs. vi. nonas maij. nō ſine magna ſanctitatis opinione fuit. cū crebris miraculis claruerit. Eius autem ſanctū corpus ex domo ep̄ali. ad ſanctū marcū ordinis ſui delatū. cū magna populoꝝ frequentia ⁊ veneratione ſepultum fuit.

Borſius marchio inde dux ferrarienſis

Borſius eſtēſis marchio. Et primus ferrarie dux leonelli marchionis frater. Et nicolai eſtenſis filius. defuncto leonello fratre maiore. in regnuꝫ ferrarie ſuccedens. regnauit annis. 22. Vir certe ingenio diuino. in quo nihil fucatū. nihil ſubdolū. Eius verba ſapientie plena. opa aūt grauiſſima. ⁊ ſemp regia. ad eū cum fridericus ceſar accedens. viſa hominis celſitudine ⁊ animi magnitudine. illum mutine ⁊ regij (vt premiſſum ē) ducem primo creauit. Deinde exactis mltis annis romā accedēs a paulo pontifice magnifice exceptus. ab eodē ducatus ferrarie inſignitus fuit. Nicolaus aūt pater cū hos ⁊ alios ex pellicibus genuiſſꝫ filios. ſenio cōfectus. alios ex vxore ſuſcepit liberos videlicet herculē ⁊ ſygiſmundum. quos moriens regni heredes ſub leonelli tutela reliquerat. qui eos neapolim relegauit. ⁊ regnū omne occupauit. Et cū ludouici ganzage ſororem haberet vxorē. ex ea nicolaū tantū ſuſcepit filiū. Quo nato nō multo poſt mortuus. cū nicolaus regno aptus non eſſet. hac conditione in borſiū imperiū deuenit. vt poſt obitū nicolao iureiurādo regnū reſtitueret. Borſius principatu ſuſcepto cū prudentiſſimus eſſet herculē ⁊ ſygiſmūduꝫ relegatos reuocauit. ⁊ eos ac nicolaū tanqꝫ filios cariſſimos omnes habuit. Erat autem diuinaꝝ humanarūqꝫ litterarū egregie doctus. ⁊ doctorum viroꝝ amator. Hic vrbē ferrarie miris edificijs ornauit. Nam arcem nouā ⁊ curiā pulcerrimis edificijs clariorem reddidit. Monaſteriū inſuper toto orbe celeberrimū ingenti impēſa ordini carthuſienſiū a ſolo cōſtruxit. deniqꝫ anno regni ſui. xxij. in pace quieuit. Eius corpus apud carthuſienſes ingenti pompa delatum. humili loco ſepeliri voluit.

Ferdinādus rex

Ferdinandus huius nominis ſecūdus. alphonſi regis ex concubina filius. hijs tempoꝛibus patre defuncto. ex eius teſtamento in neapolitanū regnuꝫ eidem ſuccedens. Alphonſo autem ſine legitimo filio defuncto. id regnū feudatario ⁊ antiquo iure ad ſedem apoſtolicā deuolutā cenſebatur. Quod cum calixtus pontifex armis repetere ſtatuiſſet. morte ſuperueniēte diſturbata ſunt omnia. Ac ferdinādus metu liberatus ab eius ſucceſſore pio papa regni cōfirmationē. reclamantibus gallis accepit. Quo regno in pace adepto multos hoſtes bello poſtea profligauit. hūc pius pontifex cum vehementer diligeret. et regno confirmauit. ⁊ regia corona donauit ac coronauit. Et ei etiā annuū cenſum in parte relaxauit. Inde auxilio pontificis ioannem andegauenſeꝫ renati filiū apulia fugauit. Pio pontifice poſtmodū mortuo ferdinandus cum paulo eius ſucceſſore. ⁊ ſequentibus pontificibus inimicicias ſuſcepit. q꜀ peterent tributū quod ſingulis annis eccleſie romane pendebat. ⁊ ob bene merita relaxari optabat. Inde multo maiores ſimultates cum ſenatu veneto ob cipri regnū cōcepit. Et turcum in venetos (vt aiūt) concitauit. Veneti igitur cū turco pacem cōpoſuerunt. qui omnē vim belli in regem conuerterūt. ⁊ hydruntū maritimā ytalie ciuitatem ei abſtulerūt. Et verendū fuiſſet niſi mahumetes morte ſublatus fuiſſet. plura damna regno apulie intuliſſet. Eo ꝟo mortuo. difficilimo bello vrbem hydrunt. rex per alphonſum calabrie ducem filium ſuum in armis ſtrennuū recepit.

Anno abhinc ferme ſexto ⁊ q̄dragesimo. inter frēs beate marie theutunicoꝝ ⁊ vladiſlaū polonie regē de regni finibꝰ orta q̄ſtione. Utraq̄ȝ pars ingentes copias in bellū eduxit. At primi pruteni ſiue nūero multū. ſiue animi ferocia exultantes. duos gladios p̄ feciale. regi miſere. vt ex hijs quē mallet. vnū acciperet. Is cū vitoldo fratre. deo ſuo hoſtias littabāt. q̄ audito feciale. nō inuitus inq̄t prelij ſignū recipio Conſecratoq̄ȝ gladio quē elegerat. eo ſe cinxit. Et facta pugnādi copia. lituanos q̄ auxilio venerāt p̄mos opponit. quoꝝ ſtrage fatigata copia prutenoꝝ. Et ip̄a polonis ſupuenientibus ſternit cruentiſſimo p̄lio. ea die confecto victoria regis fuit viri equeſtris ordinis ex religione q̄dringenti cū ip̄o magno mgr̄o periere Ceſa ex plebe multa milia. qui ſupfuerūt capti. Pruſſia p̄ter oppidū. b. marie omnis ad polonos defecit. Seq̄ntibꝰ annis caſimirꝰ rex polonie eis ciuitates munitas dantzk ⁊ dorn̄ abſtulit. aſſerens portionē ſui regni eſſe pruſſiam.

Albertus marchio brandeburgen̄. annis efflnxis belluȝ aduerſus Nurēbergenſes enixiſſime geſſit. Greuēburgiū ab eo multa vi oppugnatū ē. Id oppidū in valle iacet. xx. milibus paſſuū a nurēberga. muro ⁊ foſſa munitū. Et cū varia dāna ab vtriſq̄ȝ illata fuiſſent p̄ ludouicuȝ baioarie ducē. ad hos tumultus ſedādos vocatū (cū diu laboraſſet) hoc bellū poſt varias dictas ſopitū fuit. Deinde cū poſt aliq̄ tēpora inter ludouicū baioarie ducē p̄dictū ac marchionē brandeburgen̄. principes potentiſſimos. bellum ſuſceptum eſſet. Haud quidē iniuria. ⁊ magna cum animi fiducia ꝯtendiſſent. poſt plures ſtrages principes germanie pacem poſtulantes. Tandem res equo animo ſedata fuit.

Ludouicus rex francie

Ludouicus caroli regis francie filꝰ. his tp̄ibꝰ pr̄i in regnū ſuccedēs. Fuit aūt carolus pientiſſimi animi vir. ſ ingenij ebetis. Qui cū bellū ꝯ heinricū angloꝝ regem. Et ioannē burgūdioꝝ ducem excitaſſet. ⁊ multos occidiſſet. Inde ingenti cede fuſus fuit. ⁊ hi multas ciuitates adimerent. Et niſi per puellam deus miraculoſe reſtitiſſet. de eius regno actū fuiſſet. Tandē Nicolaus cardinalis ſancte crucis ordinis carthuſien̄. pacē cū duce burgūdie cōpoſuit. quē tū poſtea p̄ inſidias interficere fecit. qd̄ infinita mala excitauit. Huiꝰ itaq̄ȝ caroli primogenitus ludouicus. delphinatꝰ regionis princeps. regno ſuſcepto multos pr̄i beniuolos regno depulit. Inde cū libertatē eccl̄ie in regno minuere conaretur. multos romanos pōtifices habuit aduerſarios. Inde cū carolus aq̄tanie ⁊ normandie dux e medio p̄ eū ſublatus eſſet. quē ob eius ſapiām populi regnare cupiebāt. Qd̄ cum regni ꝑceres ⁊ burgūdie dux intellexiſſent id ex ſua ꝓcuratōe factitatū. vetuſta odia renouarūt. ꝯſpirātes ingētes exercitū in eū deduxerūt. dux burgūdie in picardiā aduolās. ciuitatē pichignetū cepit. ⁊ ꝯplanari fecit. at rex a ſuis deſtitutꝰ pariſius cōmigrauit. regiā faltē tutaturus. In normandia igit̄ innumera oppida euerterūt. Pontifex aūt romanus ad hos tumultos ſedandos. Beſſarionē nicenū cardinalē in gallia miſit. cū diu laboraſſet tantū ꝓfecit. vt cedes ac incōmoda ſopita fuerūt. Demū āno a natali xp̄iano. 1484. Remis deficiens. Carolū primogenitum ſuū annoꝝ. xv. extantem habuit ſucceſſorem.

Georgius rex bohemie

Georgius pogiebratius bohemꝰ poſt obitū ladiſlai hungarie et bohemie regis. accerſitis ꝓceribꝰ gubernatōem ſuā nō expiraſſe regis obitu dixit pragenſes nihil morati ſe ſue gubernationi cōmiſere. Exin ꝯſtituta die qua nouus rex eligeret̄. Re pro regni vtilitate diſcuſſa. rex pronūciatur militie domiq̄ȝ apprime clarus. Cui ad res gerendas nec cōſiliū nec etas defuit. Ea res necati ſuſpitōnem maxime auxit. Inde ex p̄torio in edem beate marie vbi rochezana preſidebat regi publica ſalutatio exhibita fuit. Cum autē inclitum bohemie regnū vt premiſſum eſt dudū in pernicioſam iacobelli ⁊ huſſitarū hereticā prauitatem (vt cōmunionē ſub vtraq̄ȝ ſpecie de neceſſitate fore eterne ſalutis ꝓfiteretur) prolapſum fuiſſet. Georgius q̄ ſe catholicuȝ affirmauit. In manibus ianuen̄. ⁊ hacien̄. ep̄oꝝ tactis ſacramētis euāgelicis publice iurauerit. dū coronationis reciperet inſignia. Qꝫ deinceps fidelis ⁊ obediens eſſet ſancte ro. eccleſie. ⁊ cū ſe ac conthoralē cū liberis tali iuramento obligaſſet. per fridericū ro. imperatorem confirmatus extitit. Uerū cū hijs omibus ꝯria ageret. ⁊ hereticorū ſectam foueret ⁊ amplecteretur. Inde vratiſlauien̄. ⁊ ceteri catholici homagiū preſtare recuſarūt. Ideo papa pius. ⁊ poſt eū paulus pōtifex. grauiſſimis cēſuris eū ac totū regnū bohemie fulminarūt. At paulus ſecūdus anno. M. cccclxvi. publico cōſiſtorio eū hereſi dānat. dignitateq̄ȝ ac regno priuat. Tandem poſt annū. 71. ſupra quadringētos ac mille idem georgiꝰ bohemie occupator. morbo perijt.

Mahumetes turcoꝝ imperator. Expulſo thoma paleologo. ⁊ fratre ſecū deducto. peloponeſſum occupat. anno eius. xi. eodem anno trapeſuntij rege capto ⁊ interempto pontū. anno. 1460. obtinet. Inde mitilenē expugnat. diripitq̄ȝ anno regni ſui. 12. Poſtea veneti magna claſſe copijſq̄ȝ terreſtribus in peloponeſo veterē murū foſſamq̄ȝ ab vtroq̄ȝ mari in ip̄o Iſthmo tumultuarie opera pluribus ſimul locis erigere adorſi. corinthum obſident. Turci v̄o laborātibus ſuis auxilio ꝓperantes p̄ interruptas munitiōes vi penetrant. ac xp̄ianos ad naues fugere cogūt. Tandē dux venetoꝝ cum preſtātiſſimis ſenatoꝝ triremibus. 12. p̄ equora ornatiſſime inſtructis. Anconā pontifice pio adhuc ſpirante venit. quibus e ſpeculo ꝓcul viſis papa. 19. kal. ſeptēbris gloria ingenti vita functus eſt.

FRidericus impator.extra cenã nũquã vtitur vino.in cena leuiſſimũ bibit.⁊ id aqua pdomitũ leono re auguſte que paterna in domo nũquã vinũ guſtaſſet.Suadebãt medici in germania regione frigida ſi mater fieri vellet.vinũ biberet.Quod cũ accepiſſet fridericus enea ſiluio vocato.Abi inquit.atq3 imperatrici dicito ſterilem me cõiugem.quã vinoſam malle.proinde ſi me amat.vinũ oderit.At id nũciũ leonora.Et ſi viri iuſſioni tam libenter pareo.quã vino ſi tamen vini vſum mãdauerit imperator.mori optauerim quã parere.

Mathias rex vngarie

MAthias ioannis huniadis gubernatoris regni hũgarie filius. Ladiſlao p dicto rege ſine liberis extincto.Vngarie regnũ conſentientibus pceribus occupat.Eius pater prouinciã vga ſerrea gubernauit.nec dum rex abfuit minor eo habitus ẽ.hic proſtratis apud albam turchis.poſt breui tpe morbo extinct⁹ ẽ.Comes cilie cui⁹ caput erat a rege ſecũdũ.et eius auũculus.a ladiſlao huniadis filio in caſtro regio obtrũcat.Rex ladiſlaus quãq3 vehemẽter cõmotus.tã atroci facinore dolorẽ tñ ſuppreſſit.Rex budam repetijt relicta alba.vbi ſecutos curiã huniadis filios in carcerẽ rapi iuſſit.Percuſſorẽ comit ladiſlaũ natu maiorem.Qui quatuor ⁊ viginti natus ãnos egregio corpe adoleſcẽs.flauis de more crinibus ſuper humeros paſſu reuinctis poſt tergũ manibus talari atq3 aurea veſte indutus capite eũ plecti iuſſit.Mathiã vo captiuũ duxit in auſtriã.Et profectus in bohemiã eũ ſequi mandauit.Cũ aũt apud pragã obijt mathias qua die rex clauſit oculos eadẽ pragã applicuit.quẽ georgius gubernator in cuſtodiã ſuã recepit.Nec diu poſtea rex hungarie deſignat⁹ magnis ſponſionibus dimiſſus e carcere.volauit ad regnũ.facta em̃ reconciliatione inter proceres mathias octo ⁊ decẽ natus annos nono kal' februarij rex acclamatus.Cũ vo id regnũ ſibi cõpetere ceſar affirmaret.multa bella inter eos suborte ſunt.regnũ tamẽ ei ceſſit.Fuit autẽ xpiane religionis ꝯ turcos defenſor ⁊ propugnator acerrimus.qui pannoniã ⁊ alias puincias a turcoꝝ impetu tutatus ſuit.Nã multis vicibus ingenti plio turcis ſupatis.etiã ptem boſnie recuperauit.Et turcorũ regnũ incendijs.populationib⁹.cedibuſq3 inuoluit.Sed ⁊ bella in bohemia cũ caſimiro rege polonie geſſit.Pax tñ ꝯpoſita hoc mõ inter eos fuit.vt pannonia hũgaria morauia ac ſleſia mathie relinqueret.⁊ boemie regnũ vladiſlao caſimiri filio remaneret.Hic aũt preſtantiſſimus rex paterno more militaris glorie appetẽtiſſimus.bello fortunat⁹.Cũ videret fridericũ ceſarem ſibi aduerſari.cũ turco pace cõfecta in eum arma vertit.ac viennã vrbem ⁊ alia ſibi ademit.In qua vrbe tandẽ anno.M.cccc.xc.morbo extinctus eſt.⁊ ad albã ductus in ſepulcris regum ſepultus.huic ferdinandus neapolitanus rex filiam ſuam matrimonio copulauit.

Nicola⁹ de cuſa cardĩal'

NIcolaus de cuſa germanus.ſacroſancte romane eccleſie.tituli ſancti Petri ad vincula preſbiter cardinalis preſtãtiſſimus atq3 doctiſſimus.ea tempeſtate claruit.q tanta bonitate fuit dũ viueret vt pauci meliores ſuo tpe nati ſint.viciorũ oĩm hoſtis acerrimus.ambicionis totus aduerſari⁹.integritate animi immutabilis.honeſtoꝝ laboꝝ indeclini etiã ſenectute patientiſſimus.bñfaciendi et gratificandi admirabilis.Sane tanta doctrinaꝝ eĩm vbertate fuit.vt qcquid ex tpe dicendũ incidiſſet id copia tali diſſereret.vt ei ſolũ facultati cenſeret ſtuduiſſe Vir ſupra opinionẽ eloquẽs ⁊ latinus.hiſtorias oĩns nõ priſcas mõ.ſ medie tempeſtatis.tñ veteres tũ recentiores memoria recenſebat.In mathematicis diſciplinis ſuo tpe doctior eo fuit nemo.Jus ciuile pontificiũq3 didicerat.philoſophie Ariſtotelice acerrimus diſputator fuit.Theologie ſummus interpres.hui⁹ celeberrimi viri plurima extant ſummi ingenij opera.De viſione dei.de pace fidei.Cribratio alchorani.de ludo globi de mathematica pfectione.De apice theorie.de docta ignorantia ⁊ pleraq3 alia.Is aũt dũ eccl'ie ſue brixineſis iura acri⁹ tueret a ſigiſmũdo auſtrie duce capit.atq3 honeſto huat carcere.Põtifex ãt pius.cardialis captiuitate grauiter cõmot⁹.facũda orone i ſigiſmũdũ publice inuehit.⁊ cũ gũuorib⁹ interdict deterret.tandẽ liber euaſit ac pace cõpoſita.dum pius ancone vita functus fuit.cardinalis rome deceſſit.

Beſſarion cardĩal' grec⁹

BEſſarion.S.R.E.epĩs cardĩalis ſabineñ ⁊ ꝯſtãtinopolitan⁹ pĩiarcha.Niceni venerãda nũcupatiõe terraꝝ vbiq3 celeberrim⁹ h tpe floruit.de q ſapiẽtiſſimo dici põt.Cui⁹ cũ ea fuit(vt paulus põtifex ſumm⁹ pdicabat)In reꝝ oĩm maximaꝝ vſu peritia.Ea in conſilijs vl' grauitas vl' pſpicientia.vt nihil de ſummis vnq3 rebus factũ fuit ſi Niceni vni⁹ deſijſſet auctas.In ſtudijs em̃ maiorib⁹ ⁊ hũanis oib⁹ ea facultas ⁊ copia.vt plura legiſſe credi neminẽ poſſit acrius lecta ⁊ rectius intellexiſſe.vberius pauciſſimos cultiſſimis quibuſq3 tempib⁹ clariuſq3 ſcripſiſſe.Et quãq3 ſumme reipublice xpiane negocijs impeditus.merita tamen indignatione cõmotus ac veritatis ſtudio incredibiliter inflãmatus.defenſionis platonice imo diuine philoſophie libros aggreſſus eſt.tanta id maieſtate egit.vt cõuiciatorem calũnioſum credi plato ipe diuinitatis ſecretari⁹ poſſit ſuggeſſiſſe.Juſte igitur platonis defenſor.Qui tandẽ legatus ac franciam in reditu dum pacem fecit in itinere defecit.

ARs imprimendi libros hiis temporibus primū in germania enata ē. Quātum igitur litterarꝝ ſtudioſi germanis debeant. nullo ſatis dicendi genere exprimi poteſt. hanc apud maguntiā rheni vrbem ſolerti ingenio librorꝝ imprimendorū ratio. 1440. inuentā fuiſſe aiūt. Hoc tempore in omēs fere orbis ꝑtes ꝓpagatur. qua omnis antiquitas paruo ere cōparata a poſterioribus infinitis volumibus legitur. Eius laudes antea in prohemio operis prehabite ſuut. Qua certe nulla dignior. nulla laudabilior. aut vtilior eſſe potuit. Qd̄ ſi hec ars effluxis tempibus viguiſſet maxima pars operū Titi liuij ⁊ Tullius de re publica ac Plinius de bellis germanice aliaqꝫ ꝑclara opera malignitate temporꝝ amiſſa nō fuiſſent. Ideo in eiꝰ laudem quidā hos cecinit verſus. O felix noſtris memorāda impreſſio ſeclis. Deſierat quaſi totū qd̄ fundis in orbē. Omēs te ſummis igitur nūc laudibus ornent. Inuētore nitent vtraqꝫ lingua tuo. Nunc paruo doctus quilibet eſſe poteſt. Te duce qn̄ ars hec mira reperta fuit.

Nicolaꝰ perotꝰ Rhetor

NIcolaus perotus ſaxoferratenſis ⁊ Sypontinꝰ epūs egregius theologꝰ ac rhetor diſertiſſimus. ad hanc etatē ꝑueniens. nōnulla in diuinis laude digna cōpoſuit. Sed ⁊ ad puerorꝝ eruditionē cōmode breuiterqꝫ libellū edidit. Cōmentarios etiā in multis auctoribus ꝑcipue in martialē opus variū cornucopie appellatū fecit. Ac q̄dā e greco in latinū tranſtulit.

RObertus de licio ordinis minorꝝ ꝓfeſſor. Et aquile marſorꝝ ſeu abrutij vrbis epūs in doctrinis ſacris doctiſſimus vir. ⁊ noticie oīm eccl'iaſticorum dogmatū ſufficienter inſtructus. oīm ꝑdicatorꝝ doctor. Hiſdē tempibus ob eiꝰ clariſſimā ⁊ admirandā ꝑdicationis grām. ab omībus ytalis multo in ꝑcio habitus eſt. Qui tantū in ſcripturarū ſtudio laborauit ⁊ ſcripſit. vt vbiqꝫ Roberti predicationes nūcupentur. plurimas em̄ ad inſtructionē fideliū tractatus ⁊ ſermones edidit. Qui ab omībus ꝑſertim declamatoribus ſtudioſe legūtur.

Mathcolus peruſinus medicus

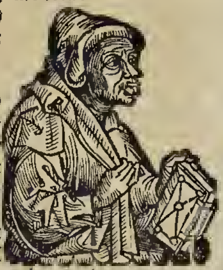

Auctor huius Chronici

MAtheolus peruſinus medicus doctiſſimus. hoc tpe medicorꝝ ac phorꝝ monarcha. oīmqꝫ liberaliū artiū cūctarūqꝫ ſcientiarꝝ. facile princeps. ꝓceptor meus eruditiſſimꝰ. Quē ego hartmānus Schedel Nurēbergenſis. doctor patauinus. tribus ānis ordinarie legentē auſcultaui. a quo demum ꝓhabita ꝑ eius orōne elegantiſſima. inſignia doctoratꝰ padue accepi. Ne ſua memoria pereat. pauca de eius vita ac doctrina huic operi adiūxi. Cū em̄ ſepius mecū animo cogito. q̄ maximus ac ſingularis in omnes amor ſuus extiterit. Quis ē adeo rerum imperitus q̄ non putet ob incredibilē virtutē ſuā. ſingulare ingeniū. ſummā rerꝝ expientiam. eū perpetua memoria cōplectendū. Cui em̄ ignota fuit verborꝝ ſuorum integritas. ſuauiſſimus ſermo. decora facies. qui et artis poetice et oratorꝝ ſummā cognitionē habuit. Qui nullū cyceronis opꝰ aut mantuani vatis. aliorūqꝫ poetarū dimiſit intactū. In aſtronomia vero geometria ⁊ arithmetica ⁊ muſica opera a veteribus edita totis viribus ꝑſcrutatus fuit. Uerum nec phia atqꝫ medicina cōtentus. demū ſacris litteris delectatus. in eis tanq̄ mel in fauis dulcedinē abditā ſenſit. Reddidit igitur ſuos auditores auſcultando dociles. beniuolos. attentos ac diſertos ipo orante. In eo nāqꝫ maxima fuerunt omnia. ſiue acumē ingenij. ſiue artis peritiam. ſiue orōnis elegantiā cōmoditatemqꝫ conſidero. Reliquit aūt poſt ſe orationes lepidiſſimas. Cōmentaria in hypocratem. galienū ac Auicennā. Et arguta conſilia in medicina. Tandē ſenio deficiēs padue ſepultꝰ fuit.

Platina hiſtoricus

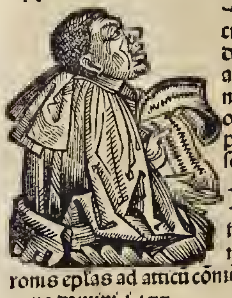

BAptiſta cognomēto platina. pria cremonēſis aplicus abbreuiator. magni animi ⁊ ꝯſtātie vir. eruditione ⁊ eloquētia nulli inferior. hiſdē tpibus i ꝑcio exn̄s. a paulo pōtifice maxīo. bonis ⁊ dignitate indicta cā priuatur ⁊ ī carcerē detruditur. Et ibi vſqꝫ ad pauli mortē rebuatur. Ex q̄ tandē poſt mltas calamitates a ſixto pontifice eius ſucceſſore liberatꝰ. ⁊ in ſtatū priſtinū reſtitutus. neq̄qꝫ ingenio ſuo abuſurus. ꝑter librꝝ quē de natura rerꝝ ⁊ obſenijs ediderat. Egregiū etiā opus de vitis ⁊ moribus pontificū ſixto pontifici obtulit. In quo etiā impatorꝝ principūqꝫ ac ducū multorū res geſtas inſeruit. nōnulla etiā alia opera ⁊ eplas ſcripſit. Demū anno domini. 1481. rome ex peſte defecit.

DOminicus calderinꝰ pria veronēſis rhetor luculētiſſimꝰ. ⁊ tā greca q̄ latina lingua nō mediocriter eruditꝰ. ⁊ ī ſtudijs hūanitat eminētiſſimus. ꝑ hoc tp̄s ipe diuini īgenij fecit opuſcula: ī iuuenalē. marcialē. ſuetoniū. et ī Ibin naſonis interꝑtationes edidit celebres. Saphos etiā eplas cū ꝓpercio. et cyceronis eplas ad atticū cōmētatꝰ ē. Et niſi īmatura morte ꝑuētꝰ fuiſſet. ꝑ plura alia edidiſſet. Obijt deinde anno domini. 1477.

MArius philelphus frāciſci philelphi oratoris filiꝰ eques auratus laureatuſqꝫ poeta philoſophie et artiū doctor. ꝑ hoc tēpus toti ytalie clarus extitit. Qui cū erudītiſſimꝰ eſſet funebras orationes preclariſſimas. ⁊ alterius materie plurimas. ⁊ quidē elegātes hūit. Extāt eiꝰ ingenij opa in diuerſis metrorꝝ generibus edita. Richmos quoqꝫ ⁊ cantilenas compoſuit. Deniqꝫ ⁊ hic a Friderico ganzaga marchione mantuano publico ſalario ad lectionem vocatus ibidem in anno domini. 1480. vite finem fecit.

Leodium galliaꝝ clariſſima ⁊ potētiſſima ciuitas hoc anno M.cccc.lxviij. a carolo burgundioꝝ duce ca
pta ⁊ ingēti edita cede. diripit. Superiorib⁹ cū annis inter leodiēſes ⁊ burgūdionū ducē maxīe ꝯten
tiones agebant. q̄s cū leodiēſis ep̄s extiguere tēptaſſet a ꝯciuib⁹ ſuis vrbe pulſus fuit. ideo ſumm⁹ ponti-
fex tricarienſem ep̄m legatū eo miſit. Js in carcerē trudit. Quā ob rē indignatus dux vrbē in germania po
puloſiſſimam preſente ⁊ fauente ludouico frācoꝝ rege acerrimo īpetu ac p̄lio vrbē expugnauit ac eā euertit
Mathias inclitus rex hungarie boſnēſe regnū hac tēpeſtate aggreſſus caſtrū iaytza tū loci natura tū vo
mentioꝝ altitudine munitiſſimū deditione cepit. Inter hec ſacro regni hungarie diademate a manibus
friderici romanoꝝ ceſaris magna cū difficultate rehabito. rex ſexto ſui regni. Anno dn̄i M.cccc.lxiiij. in die
cene dn̄i aſtantib⁹ ꝓceribus cū ſolēnitate maxīa coronatus. Poſt hec mahumetē turchoꝝ impatorē in expu
gnatione dicti caſtri iaytza in fugā vertit. relictis machinis ⁊ tormentoꝝ generib⁹ inglori⁹ in turchiā rediit.
Tandē poſt aliqua tp̄a caſtrū ſiue caſtellū turchoꝝ ſabatz denoīatū ad lit⁹ flumis zaue vel ſaui ꝑ eoſdē ex li-
gnis terraq̄ꝫ multū curioſe ꝑforti ope p̄paratū (vt ſequēs figura ꝑ omnē diametrū ac formā oſtendit) turrib⁹
ac foſſatis ac vallibus. necnō minus militibus munitū diro hiemis ſub rigore obſedit. in quo lignea menia
ex tabulis fabricata ſunt. quaꝝ tabulaꝝ cōpagō ita ſolidū eſt vt vix ab intento poſſet iunctura ꝯprehendi.
Suntq̄ꝫ triclinia ambitu ꝓlixiore diſtincta portic⁹ in oī decore diſpoſite. Area v̄o curtis ingēti ambitu cicte
vt amplitudo ip̄a regiā aulā oſtentat. Dūq̄ꝫ rex acrius p̄lio inſiſteret. turchi rapto comite iohāne de witchitz
ab exercitu regis ad caſtellū. eo interfecto caput ei⁹ abſciderūt cū flaueſcēte copioſaq̄ꝫ coma haſte ſuffixuꝫ ad
terrorem exponi iuſſerunt. Mathias rex indignatus vi aggreſſus deditione cepit ac expugnauit ingenti glo
ria. Nouiſſime turchi anno M.cccc.xcij. iterato caſtellū inuaſerūt. ab hungaris repulſi ad propria redierunt

Sabatz

Linea ſummoꝝ pontificū

Sixtus quartus

Innocentius octauus

Anno mundi. 6670. Annn xpi. 1471.

SIxtus quartus papa natione ligurus ex ſauona vrbe maritima nat⁹ frācis
cus antea vocat⁹ ordinis minoꝝ generalis miniſter hoc anno paulopon.
in dici crepuſculo dū ſolus in cubiculo quieſcit interitu ſublato quinto yd⁹ au-
guſti in eius locū a patribus ſuffectus eſt. vir certe doctrina clarus. Js ſtatim a
pueritia diuinis miſterijs a parentibus dicatus eſt apud ordinem minoꝝ inici
atus. Adoleſcentior factus patauinū venit. ſama ciuitatis illectus ad ſapientiā
capeſcendā. in quo moratus p viginti fere annos nobilis alūnus legendo orā
do ſcribendo vniuerſum orbē ſplendidiſſimis ſapientie radijs illuſtrauit. ⁊ iō
de potentia dei librū ſcripſit. librūq; de ſanguine xpi. librū de futuris contingen
tibus ⁊ librū de conceptione beate Marie virginis ac quedā alia. qui in ordie
minoꝝ p omnes dignitatis gradus ad cardinalatū puenerat. Fuit aūt ante pō
tificatū ac etiā in ipo pontificatu mitiſſime conſuetudinis ⁊ vite continentiſſi-
me. in pauperes religioſoſq; maxime munificentiſſimus. quos omnes fouit ac
priuilegijs ampliſſimiſ adiuuit. Jnde in amicos ⁊ familiares iocundus. in deli
quentes clemens. principes ac nobiles patria extorres pſertim paleologoꝝ fi/
lios. boſnieq; reginam turcho pulſos pecunijs adiuuare nō deſtitit. ⁊ rhodioꝝ
milites ac ferdinandū a turchis vexatos incredibili pietate confouit. vrbem ro
manā cenoſaz ⁊ vetuſtate in pleriſq; collabentē inſtaurans. vias eius cultiſſime
et decentiſſime ſtrauit. pontem ſup tiberim maxima impenſa iecit ⁊ a ſe ſixti pō
tem nominauit. Edes quoq; pontificias apud ſanctū petrū cultiſſimas reddi-
dit. Hoſpitale ſanctiſpiritus in vaticano pmagnificū fabricari fecit. in quo ⁊ vi
te ſue ordinem ſplendide depingi voluit. Et cū maxime beatiſſime virgini Ma
rie deuotiſſimus eſſet eccleſiam ſancte Marie de populo erigere fecit ac decora
uit atq; alia innumera bñficia vrbi ramane contulit. nilq; in pōtificatu egit qd
merito reprebendi poſſit niſi q ipe (vt fit) ſuos nimiū amauit. in quez errorem
multi ſuperioꝝ cecidere. Cū ordelaphos e foro iulij depulit ⁊ iberonimo Ria
rio neceſſario ſuo conceſſit. cui⁹ conſilio arduis in rebus ſemper vſus fuit. Ju-
bileum a paulo inſtitutum anno quarto pontificatus ſui celebrauit. Et beatū Bonauenturam in ſanctoꝝ cō
feſſoꝝ numero aſcripſit. Et licet hic multos habuerit detractores optimus tñ pōtifex fuit. ſumma eñ alacri
tate ⁊ animarum cuſtos extitit. cupiditatem a ſe reſecauit. iras compreſſit ⁊ malitias extirpauit. Viginti
cardinales toto tempore ſui pontificatus creauit. e quibus tres fuerunt romani. duo genuenſes ⁊ quatuor
ſauonenſes. inter quos iulianus ſancti petri ad vincula ex fratre nepos fuit vir certe phumanus ⁊ comis
fuit qui ipius corpus maxima pompa ⁊ deuotiſſimis exequijs in nouo templo ſeu ſacello apud ſanctuz pe
trum in vaticano ſepeliri fecit. cū obiſſet pontificatus ſui anno tredecimo.

Anno mundi. 6683. Anno xpi. 1484.

INnocēti⁹ octau⁹ papa patria genuenſis patre aron ciboꝝ familia mediocri ꝫ honorato nat⁹. iohannes
baptiſta antea vocatus poſt ſixtum pontificē ex cardinali pſbitero ſancte cecilie hoc anno idibus augu
ſti pontifex creatus. Js ex genua que adiacens mari oriundus. que ciuitas ytalie pulchritudine ⁊ reꝝ om
niū que terra mariq; aducbunt opulentia ⁊ edificiorum amplitudine ceteras excellit. Ab his parentibus
ortus qui generis nobilitate ⁊ reꝝ geſtaꝝ gloria clarent. familia ciboꝝ vetuſtiſſima. aranius pater ei⁹ eque
ſtris ordinis vir pbatiſſimus. Hic eps melffiden. inter ceteros patres cū pauperior humaniorq; haberet
Sixtus eñ quartus ob eius ingenij amenitatē dexteritatē atq; modeſtiā maiorem immodū eū dilexerat. i
datariū aſciuit pter ipius humilitatē ac comitatem. facilitatem morum. moderationē ⁊ elegantiā pontifi/
ciū munus pmeruit. Fuitq; in rebus gerendis prudentiſſimus co q ſenis ⁊ in vrbe legationis officiū cuz
optie funct⁹ fuiſſet magnā ſui regiminis ⁊ prudētie ſpe patribus dedit. Hui⁹ pōtificatus principiū ciuiuz ſu
orum bellis plenus fuit. ⁊ quod ab omnibus potentatibus expetiuit a ſuis obtinere nō potuit. quibuſcū
q; eñ oratoribus a principio ad pſtandā ex more obedientiā nc dū in ytalia verū ex germania ad ſe venien
tibus ſumopere pacē poſtulauit. armaq; omnibus deponere mandauit. ꝫ inimicus homo vt optimis ei⁹
deſiderijs obſiſtere poſſet poulopoſt in languorē maximū pontificē pducere curauit. ⁊ illico inter vrſinos ⁊
columnenſes vrbis primiores diſſidiū excitauit. diu ei inter ipas familias immortale odiū. qui vniuerſum
vrbez ſuis factionibus pturbarūt. que res magnā animi dolorē pōtifici infixit. nō deſtitit tñ armis ⁊ miniſ
diſcordias extinguere. multa eñ circa pontificiā dignitatem ac rempub. xpianā ⁊ ecciaꝝ vtilitatem ordina
re pposuit ꝫ ob breuitatem tpis ⁊ eius infirmitatē. bellū quoq; ⁊ epidimiā adimplere nō potuit. beneficū
tamen ⁊ circa deum atq; amicos p viribus ſe oſtendit. nā poſt adeptā ſanitatez corporis dona eccleſie ſan
cte marie de populo condonauit. Leupoldū ducem auſtrie diu defunctū ob crebra eius miracula enarrata
in ſanctorum confeſſorū numero aggregauit. Domum ſolacij quam vocant belluidere pe vrbem romanā
extruxit. cuius ſtructuram ſimul ac picturam ⁊ reliqua excedere quadragintaq̄nq; milia ducatorum ferūt.
Anno ſalutis M.cccc.xc. conuentionez oratoꝝ. regum. principū ⁊ cōmunitatū rome habuit p expeditiōe
ꝯ turchos. Collectionē pecuniaꝝ p plenarias īdulgētias ī germania p exeqnda expeditiōe fieri fecit. auxi
lio raymūdi payraudi archidiaconi. cui⁹ īdultū ne dū ad viuos veꝝ ad īferos ſe extēdebat. magnā copiā au

ri collegit. tādē oēs curā mētēq; ac diligētiā ad ſubditoꝝ comoda. ad tuēdū dignitatē eccle. ⁊ ecōtra ipas re belliones delēdas. ac religionē (habito iā maximis laborib⁹ zizimo ſultano) ꝓpagādā ꝯuerterat. Fuit itaq; ꝯſtātiſſime iuſticie cultor. pacis ſtudioſiſſim⁹ amator ⁊ exuberantis annone vigilantiſſimus ordinator. Sedatis honorificētiſſime ingruētib⁹ bellis peculiares eccle populos ⁊ romanos ī primis ꝙ feliciſſimos exoptauit. Exultauit ſumope cū ad maiores dignitates viros extulit eruditos ⁊ probos. Fuit pterea in pauperes miſericors. afflictoꝝ nō minus ꝯſolator ꝙ pncipū ſuſceptor liberalis. ⁊ dei ac sanctoꝝ ei⁹ piiſſim⁹ venerator. Pontificale pallatiū miro ſumptuoſo opere exornauit amplificauitq;. Viſitat⁹ a dn̄o plurib⁹ lōgiſq; morbis. quas patientiſſime tollerauit. Adueniente demū diuine vocationis hora ſumptis ex ritu xpiano deuotiſſimo animo ſalutaribus ſacramētis intrepide adeo ſpm̄ reddidit creatori. vt ſecurus de īmarceſſibili gloria videret celeſtē vitā cū morte ꝯmutare anno pon. ſui octauo die. 26. iulij anno ſalutis. 1492.

Fridericus impator anno. 1469. religionis gratia media hyeme romā veniens magnifice a pontifice ſuſceptus donatuſq; eſt. ac. cxxij. equites creat kal. ianuarij in ponte adriani. Inde tergeſtum oppidum quū rebellaſſet per duces ſubuertit diripitq; magna ciuium cede.

Maumethes turchoꝝ imperator. 400. nauiū claſſe. inter quas triremiū. 200. erant ⁊ equitū. 100. milia Euboiā adortus. chalcidē. 30. die expugnat ſubuertitq; magna ſuoꝝ cede. Veneti inde claſſem nauium. 60. inſtructā ad infeſtāda turchoꝝ littora mittūt. in ea triremes. 60. 20. onerarie fuerūt anno. 1470.

Cometa magnus p menſem ianuariū in pricipio anni M. cccc. lxxij. circa feſtū ſancte agnetis viſus igneo colore rutilans. crinib⁹ longis nigriſq; quos in occidentalē ferebat plagā. Cui⁹ quidē corpus pmū circa libre principiū fuit. poſtea ſe tantū in ſeptentrione flexit. vt extra zodiacū migraſſet pculdubio indicatū ſit. durauitq; dieb⁹. 80. Verū nō dū iſto diſſoluto alter apparuit. cui erat coma ignita que in arietis ſigno poſita videbatur ⁊ caudā in orientalē plagā porrigebat. quē alij perticā. alij aſcon dicūt. Mortales grauiter affecit. Sequenti em̄ anno ſiccitas incompabilis ſubſecuta eſt ⁊ peſtilentie bellaq; cruentiſſima pluribus in locis euenere.

Criſtiern⁹ rex daci ⁊c.

Criſtiern⁹ rex dacie ſuecie norwegie. gothoꝝ dux holſatie ſtormarie in oldēburg ⁊ delmenhorſt comes vir quidē xpianiſſim⁹ ⁊ multis ꝟtutibus ornatus. Anno M. cccc. lxxiiij. romā ſoluendi voti gratia p vniuerſam lombardiam thuſciamq; tranſijt. ab omnibus potentatib⁹ honorificētiſſime exceptus fuit. inde romā ingreſſus prodeūte obuiā honorato ꝗz cardinaliū collegio a Sixto pō. max. celebri honore exceptus eſt. ac pro ſingulari munere roſa aurea quā pontifices ſingulis annis in dn̄ica letare alicui ex principib⁹ xpianis donare ꝯſueuerāt ⁊ ipſe a Sixto pontifice donat⁹ eſt. Ibidē cū de vniuerſali italicoꝝ principū pace agi cepit vt ſcilicet vno animo contra turchum coirent ſ; res pfici nō potuit. inde digreſſus p omnes ytalie vrbes tranſiens pbenigne vbiq; habitus eſt. domū deniq; reuerſus aliquot annis cū omni ſanctitatis exemplo ſupuixit.

Karolus burgūdionū dux nuſſiā colonieſis agri oppidū ad rheni ripas obſedit ſ; cum fridericus imperator obſeſſis auxilio veniſſet inito federe diſceſſit in belgas.

Iubileus a paulo pontifice prius p vniuerſum orbē xpianū inſtitutus a Sixto pontifice maximo hoc anno. M. cccc. lxxv. declarat. Inde ferdinandus rex menſe ianuario magnis himbribus romā venit iubilei gratia vt pre ſe ferebat. ſed reuera vt initū fedus ſolueret qḋ effecit. nam poſtmodū inter ytalie potentatus initum eſt fedus pontifice auctore in quo rex primus aſcribitur.

Hercules dux ferrarie

Hercules eſtenſis nicolai marchionis filius ⁊ borſij frater ſcōs ferrarie dux his temporibus nō ſine magna ꝯtentione regnū paternū ſuſcipiēs regnauit vſq; in preſens cū omni laude. vir bonus ingenioſuſq; ac rei militaris ſcientia eruditus. ꝓpterea ſeptimo regni ſui anno florentini veneti ⁊ mediolanen̄. tanꝙ virū magnanimum contra alfonſum calabrie ducem ⁊ hieronimū comitē ducē exercitus conſtituerūt. qui pleraq; eoꝝ oppida cepit. Hic helionorā ferdinandi regis filiam mulierem cordatam accepit vxorē. ex qua ſex ſuſcepit filios. quatuor mares ⁊ duas feminas. Hic tandem ſoceri ſui conſilijs cōmotus tergiuerſatꝰ venetis ruptiſq; eoꝝ federibus ferdinando ⁊ alijs ſocijs colligationibus inheſit et venetoꝝ immunitates violare cepit. que res maximum incendium in tota ytalia excitauit. pro qua re veneti illū terra aquaq; oppugnare ceperūt ⁊ plurimas terras ei abſtulerunt. ⁊ niſi alfonſus calabrorum dux ferdinandi regis filius vir in armis ſtrēnuiſſimus ⁊ pontifex execrationibus obſtitiſſent de eo actum fuiſſz. Tandem pace inter eos omnes confecta. inde vrbem ferrariam multis edificijs clariorem reddidit.

Simon beatus tridentin⁹ puerul⁹. quē ob miraculoꝝ frequētiā btm̄ appellāt. die marcij. xij. kal. aprilis
anno ab incarnatione verbi ſeptuagiſimoqnto ſupra milleſimū q̄ter cētū in hebdomoda ſctā a iudeis
in tridētina ciuitate necat⁹ xp̄i martir efficit. Iudei cū ea in vrbe degētes paſca ſuo more celebraturi. cuꝫ
xp̄ianū nō haberēt immolādū cui⁹ ſanguinē in azimis ſuis vti poſſent puerū in hūc modū in ſamuelis cu/
iuſdā iudei domū furtim deportarūt. In ſacra hebdomoda an̄ diē paſce luce tercia veſpere facto is an̄ fores
pr̄is puerulī more ſedēs. cū nō aderat genitor nec cara parēs, ꝓditor thobias aſtitit blanda voce moratus
puerꝝ cui⁹ etas nō dū ter decē mēſes viderat. fert illico ſamuel ad edes. Cūqꝫ nox ruit hic genium ſaligmā
ſamuelqꝫ thobias vitalis moyſes yſrahel atqꝫ mayer an̄ ſynagogā leti ei⁹ pectora nudāt. In eius collo pri
mū ne vagire poſſet ſudariolū appoſuerūt ꝛ extenſis brachijs p̄mo p̄apulū forpicib⁹. mox genā dexterā p̄
cidentes. Inde q̄ſqꝫ forpice carnē ↄuellit. Sudib⁹ deinde pacut pupugere. cū ille manus alter plantas cō
tinet crudeliter ſanguine collecto hymonos coꝝ more canētes. addūt minis v̄ba. accipias ſuſpēſe ihesu. ſe
cere ſic olim maiores nr̄i. ſic ↄfundant̄ celo terra mariqꝫ xp̄icole. ſic caput eius inter vlnas cecidit ꝛ vita li
bera ad ſuperos fecit iter. inde ad cenas ꝓperarūt azimas de ſanguine eius in xp̄i dedec⁹ ederūt. coqꝫ mor
tuo ſtatim corpus in ꝓpinquū domus coꝝ flumen ꝓiecerūt ꝛ paſca cū gaudio celebrarūt. Querētes dein/
de anxij parētes gnatū paruulū. poſtridie eū in flumio inuenerūt. q̄ illico vrbis p̄tori ſcelus denūciarūt. Is
p̄tor iohānes de ſalis nobilis brixienſiū ciuis legū doctor viſo puero exhorruit facin⁹ ꝛ ↄfeſtim vrbis iu/
deos ↄp̄hendit ꝛ eculeo eos ſigillatim imponēs tormētis aſtricti eo ordine crimē retulerūt. q̄ diligēti ex-
aminatione cognito iudeos ↄdignis ſupplicijs exterminauit. Preſul eo tp̄e vrbis Jo. hinderbach colle-
git extictū corp⁹ ꝛ ſepulchro mādat. multis e veſtigio cepit florere miracul̄. Inde ex oī xp̄iano orbe pp̄loꝝ
ↄcurſus ad ſctī huius paruuli ſepulchrū eſt factus vt etiā vrbs ip̄a cū miraculis ꝛ opibus multis ſit aucta
Corpori v̄o ip̄ius pueri tridentini ciues baſilicam pulchram erexere

Nō ſimile etiā ſcel⁹ apd̄ motā oppidū qd̄ ē ī finib⁹ agri fori iulij p⁹ q̄nquēniū iudei ꝑegerīt. Nā etiā ali-
um puerū ſili mō mactauerūt. ꝑ q̄ tres eoꝝ captiui venetijs miſſi fuerīt ꝛ atroci ſupplicio ↄcremati ſt.
Iterum thurchi inferiorem ingreſſi miſiam magna cede ſternunt. Dehinc magnā genuenſium vrbē ca-
pham quā ad meotidem adhuc poſſidebant. Genuenſes expugnant. ciuitas populoſa ꝛ mercatoribus
plurimū apta iuit hoc anno ciue genueoſi eā prodente in turchoꝝ man. deuenit in littore euxini maris ſita.

Puelle monſtrũ tẽpeſtate iſtac in veronẽſi agro naſcit̃ que vnũ tantũ caput habẽs ſ; duos podices. du aſq; vuluas. ex ipis ambabꝰ ſupfluitates emittebat. Inſup q̃tuoꝛ brachia ſ; duo groſſioꝛa q̃ ꝓ volũta te mouebat. alia tennioꝛa ⁊ immobilia erant. vẽtres etiã duos circa ſtomachũ cõiunctos habebat. hanc pa rentes ꝑ italiã circũferẽtes precia ab inſpicientibus mendicabant.

Padus ⁊ tiber reliquiq; oẽs ytalie fluuij nouẽbꝛio mẽſe (ex multitudine imbꝛiũ) ita excreuere vt extra al ueũ effluentes multa accolis dãna intulerũt. q2 nõ ſecus ꝑ vias moꝛtales nauigabãt ac ꝑ eoꝝ fluminũ aluea facere conſueuerant. Decreſcentibus paulopoſt multa animalia ⁊ q̃maxime tiber ſecũ traxit. ex quo rum putrefactione ⁊ flatu peſtis maxima ſubſecuta eſt.

In hiſpania moꝛte heinrici prouincia diuidit̃ diuerſis populoꝝ ſtudijs. nã ferdinãdus iohannis arroga nie regis filius heliſabetham heinrici ſoꝛoꝛẽ in matrimoniũ traductã ⁊ alfonſus poꝛtugalie rex heinri ci iohannam filiam ex ſoꝛoꝛe ſua neptẽ fouens regnũ diuiſerũt. Anno ſequenti ferdinandus rex hiſpanie in agro numantino poꝛtugalie regem profugat.

Johannes de monte regio aſtronimus

Iohãnes de mõte regio alemanꝰ nõ minoꝛ anaximãdro. mileſio aut ſyracuſa no archimede. vtraq; lingua greca ac latina eruditiſſimꝰ germanoꝝ decꝰ. hac quidẽ tẽpeſtate ob aſtronomiã ceteraſq; mathematicas diſciplinas a mathia pã nonie rege nurmbergẽſibuſq; ꝑpetuo donatꝰ ſtipendio. ⁊ in germania. pãnonia ac rome multo in ꝑcio habitꝰ ẽ. Qui cũ in hũgaria kalendariũ ꝑpulchrũ ac q̃daꝫ alia in aſtronomia magno cũ laboꝛe ſuo celebri ingenio compoſuiſſet. Epheme rideſq; a noſtris diario dicta maxima cura ingenioq; edita inductis noue aſtro nomie tabulis. reprobatiſq; gerardi cremonẽſis theoꝛicis romã ad emendandaꝫ paſthilem dioniſij computũ a ſixto q̃rto pon. accitꝰ dum pleraq; poſteritati parat nõ ſine maxima ſtudioſoꝝ iactura moꝛbo perijt. Uſus ẽ ꝑceptoꝛe georgio burba chio in mathematicis excellentiſſimo. cuiꝰ theorice ſciẽtiſſime impſſe circũferũt̃.

Nicolaus eſtenſis q̃ de imperio ciuitatis cũ hercule diſſidebat. ferrariã clã ingreſ ſus primo ſeptẽbꝛis primo ĩpetu aduerſarios exterruit. mox concurſu Sigiſ mundi fratris herculis eiectus vrbe palude latitans capitur. nec multo poſt capi te obtruncatur adoleſcens omni virtute inſignis.

In franconia germanie nobili prouincia (que ab incolatu francoꝝ oꝛientalis francia appellat̃) Anno ſalutis M.cccc.lxxvi. in rebus xpianis varij motꝰ agitationeſq; inciderũt. Timpaniſta quidã ai.aliũz brutoꝝ paſtoꝛ apud vicũ Niclaſhauſen vocitatũ ſectatoꝛes plures nactus virus diffundere cepit. eo pmcto ſius quo ⁊ ſacerdotes ⁊ religioſos in pplo ꝝ inuidiã adductos ſpernẽtes abiectos habere ceperũt. Is vo ſi mulatã puritatẽ quandã ⁊ innocentiã vite ꝓponebat. edocens vitã cleri ignominioſaꝫ foꝛe. theolonia ⁊ pe dagia dñis nõ eſſe ꝓſoluẽda. oẽs aq̃s ⁊ nemoꝛa oĩbus libera eſſe. ac nõnulla alia nephãda in populũ ſemi nans. q̃ nouitate gaudebãt. ea ſibi ṽginẽ mariã enarraſſe ꝑdicabat. Undiq; igit̃ gẽtes votis occurrebant. Diebuſq; feſtis maximo ꝯcurſu hominũ longũ ſermonẽ in odium cleri deducebat. Eo igit̃ a Rudolfo epõ herbipolẽ. miſſi exploꝛatoꝛes inde ſectatoꝛẽ pꝛĩcipalẽ ad herbipolĩ ducẽtes igni tradiderĩt. poſt cuiꝰ moꝛtẽ hec ꝑegrinatio viroꝝ ⁊ mulieꝝ euanuit. Nurmbergẽſes q̃ꝫ ſub mulcta ne q̃s de ciuibꝰ ſuis accedẽt ꝓhibuerũt

Galeacius maria medio-
laneñ. dux.

Galeacius maria mediolani dux. anno .1477. ob irã erepti ſibi fundi a iohan
ne andrea lamprogniano nobili mediolanenſi eo die qui ꝓthomartiri ſte-
phano celebris habet in ipſius martiris templo ad araꝫ incautus confodit. qui
poſt patrẽ franciſcũ Sforciã dux declaratus regnauit annis nouẽ ⁊ menſes deceꝫ
vir ꝓmptiſſimi ingenij ⁊ excelſo ⁊ magno animo princeps. Cũ multa edificia in
vrbe mediolano extruxiſſet ꝑpulchre qꝫ lapidibus ſectis vrbẽ vbiqꝫ ſternere fecit
Et paternũ erariũ pecunijs exhauſtũ diuicijs repleuit. In celebratione tñ diuino
rum officiorum ſupremos cãtores maximo ſumptu ⁊ impenſa habere nitebat. Ue
rũ cum immoderata mulierũ libidine vteretur. poſt habita ſue maieſtatis honeſta
te. coniuratione facta vniuerſo aſtante populo ⁊ omnibus aulicis vulneribus (vt
ꝑmiſſum eſt) confoſſus anno etatis ſue .33. turpiter occubuit ⁊ in maiori vrbis tẽ
plo eminentiſſimo loco iuxta ꝑentes ſuos ſepultꝰ fuit. Relictis poſt ſe duobus fi-
lijs ⁊ filia ex bona ſabaudiana vxore ſuſceptis. Johãnes aũt maria in feſto ephie
etatis ſue anno nono patrũ decreto in ducẽ ſublimatus pulchritudine indolis ⁊
ꝓmptiſſimi ĩgenij adoleſcẽs aſtãte pplo bireto ⁊ reliqs ducatꝰ ornamẽtis iſignitꝰ.

Carolꝰ burgũdionũ dux

Carolus burgundionũ dux philippi optimi ducis filius vltimus ex illuſtriſ
ſima regiaqꝫ francorum familia natus. vir fortis. ſeuerus. magnanimꝰ ac ter-
ribilis ſ iuſtus. liberalis. elemoſinarius ⁊ diuinorum obſequiorum feruentiſſimꝰ ob-
ſeruator. Is cũ vigeſimũ etatis attigiſſet annũ. ⁊ gandauenſes ciues a philippo
patre quoddã priuilegiũ extorſiſſent nõ pauca militũ collecta manu in eos duxit
vrbe potitus priuilegia in foro vrbis exuri fecit. principatu qꝫ ſuſcepto multas
cũ ludouico francorum rege concertationes habuit. pace poſtmodum confecta a le-
odienſibus germanis infenſus omnem vim belli in eos conuertit. ⁊ ciuitate ob-
tenta poſt cedẽ ⁊ direptionẽ editam vrbẽ complanare fecit. inde vrbe deſolata re
licta ꝑ eduardo ſororio anglie rege e britãnia a comite douerich ⁊ heinrico por-
tugalie rege pulſo. exercitũ multũ ꝯgregauit ⁊ ꝯtra eoſdem ⁊ ludouicũ regẽ bel
lũ ſuſcepit ⁊ breui illũ in regnũ remiſit ⁊ arma in ludouicũ regem cõuertit ⁊ mꝉꝉ
incomodis attriuit. Per romanũ pontificẽ paulũ mox inter ipos res ꝯpoſite fue
runt. His geſtis ad nuſſiam colonienſis agri oppidũ quod eſt in ripis rheni duxit ⁊ illud acerrime obſedit
Sed cũ Fridericus ceſar tercius eius auxilio veniſſet in regnũ diſceſſit. Deniqꝫ cũ multas ꝓuincias ingen
ti cede ſibi ſubegiſſet ad nanſiam dictionis lothoringie ducis vrbẽ ꝑuenit vt contra ſuenos (quos vſitatio
ri vocabulo ſuiceros ſiue ſuitenſes appellant) maturaret. Hi tñ populariter in ducis caſtra aduolant. illum
tanta ſtrage afficiũt vt fuſus ac ꝓfligatus tandẽ obtruncatus mortẽ obiuit. Tria itaqꝫ oppida ſibi dãnoſa
fuere. In rebus granſen. grege murthen. corpore nanſen. Unicam filiam nomine mariam hic regni here-
dem tantum dereliquit. que poſtea Maximilianum friderici ceſaris filium accepit maritum.

Ferdinandus neapoli rex cũ paceꝫ q italia vigebat anno .1478. labefactare ſtuduiſſet. aſcito ſibi hiero
nimo fori cornelij (quã imolã itali dicũt) comite. raphaelẽ diaconũ cardinalẽ diui georgij nepotẽ. ſi-
xti quarti pontificis ex ſorore comitis hieronimi. ſimulqꝫ franciſcũ ſaluiatũ archiepm piſanuꝫ cũ famulicio
300. hominũ florentiã miſit. inqꝫ diue liberate templo franciſco ſaluiato eucharistiã celebrante compoſita
hora iuuante Johanne pacio viro maxime apud ſuos extimationis. multiſqꝫ aduerſe factionis iulianum
medicen ꝯfoderũt. Laruetiꝰ vo fortiter vulneratꝰ prudentia conſilioqꝫ precipuo impetus hoſtiles coher-
cuit. plurimis factioſis fede trucidatis. plurimiſqꝫ cum archiepiſcopo piſano ſuſpendio necatis. Florenti-
ni vo cardinalem diui georgij vſqꝫ dum res componerentur retinuerunt.

Locuſte eodem anno ꝑ italiã vagate brixie agrũ deuaſtarũt. cũ in bri-
xiano agro in maxima multitudine aduolarũt. que brixianis ⁊ man
tuanis maximum intulerunt damnum. quibꝰ niſi ludouici mantuani pri
cipis ſollicitudo obſtitiſſet. ſata queqꝫ in tota lombardia corroſiſſent.

Maximaqꝫ lues hoc ipo anno ꝑ totã italiã vagata eſt. adeo vt hec pe-
ſtis ſeuiſſima in brixiana vrbe ſupra .xx. hominuꝫ milia. ⁊ venetijs
ſupra triginta hominũ milia perierint. Eam em calamitateꝫ ſolis eclipſis
indicauit. qui eo anno iulio menſe fuit. atqꝫ locuſtarum multitudo.

Ueneti graui ethrurie bello iplicita in macedonia ⁊ foro iulij magnis
othomanni copijs vexati magno reip. detrimento totiuſqꝫ reipub.
italie aperto periculo. Cũ longũ in flectendo pontifice tempus contriuiſ
ſent. ⁊ annos .17. maximis ⁊ diutinis bellis ꝑ gretiã. macedoniã ⁊ forum iulij a turchis vexati imminente
periculo cũ mahumeto imꝑatore fedus ꝑcuſſere. Omnibus illi redditis que ſue ſuorũue ditionis fuiſſent
ac tradita. Scodra quã obſidione cinxerat ſpondentes .100. mille aureos ad duos annos ſoluturos. quoſ
nobiles aluminis mercatores cũ imperatore contraxerant. Hoc pactoqꝫ conuenere anno .1479. vt veneti
conſtantinopolim magiſtratum mitterent. quem baillum vocant. qui venetorum lites ſolus diſſolueret.
ob quod ſingulis annis .10. mille aureos illi pendebant.

Rhodiȷ́ licet a turchis nō parua diſſidia habuerūt. poſt tñ cōſtantinopolis expugnationē grauia ſenſere bella. Cū q̄tuoꝛ ⁊ viginti annoꝝ curriculo cōplures ſibi vicinas ditiones ſubegiſſent. animo inflatus mahumet egre admodū tulit rhodiā vꝛbē finitimā eius imperio liberam eē. Mahumetes igr̄ impatoꝛ ingenti claſſe maximaqꝫ bellatoꝝ vi rhodum petens. Appulit itaqꝫ ea claſſis veloꝝ centū decimo kal. iunij Anno incarnationis. 1480. militeqꝫ in terrā expoſito ꝑmū in vertice mōtis ſancti ſtephani ⁊ circa eius mōtis colles caſtrametati ſunt. ⁊ ꝑ tres ferme menſes vꝛbē bombardis alijſqꝫ miſſilibus indeſinenter ꝑ ducēſ ſuos lacerauit ⁊ oppugnauit. Verū petrus dabuſon magnus rhodioꝝ militū magiſter xp̄iane religionis amantiſſimus. vir prudentiſſimus ac magnanim⁹ ſue magnanimitatis magnū experimentū dedit. diuina eñ fauente clementia principis ⁊ ſuoꝝ v̄tuti fauente turchi fundunt̄. ꝓpulſant̄. ceduntur. tātoqꝫ impetu terga vertunt vt ſibiipſis necē afferrent. fama ſatis conſtans eſt turchos viſionis miraculo exterritos. maiorē eñ partem exercitus amiſit. vbi celitus xp̄i iheſu miniſtri ꝓpugnantes viſi militibus rhodijs miraculo turchis terroꝛi fuere maximo. Fatendū igit̄ hanc victoriā celo dimiſſam eſſe cū tam parua militū copia hoſti potētiſſimo iā muris potito reſtitit. Exactis igit̄ nouē ⁊ octagita dieb⁹ īpatoꝛ rhodioꝝ littore claſſes ſoluēs phiſcū nauigare ꝓperat. illic milites ⁊ ſuppellectilē exonerat. vbi dies vndecim moꝛatus ad domeſticos lares cū clade ⁊ ignomīa reuertit̄. Petrus autem a pontifice ſixto ⁊ ceteris omnibus europe xp̄icolis pecunijs adiutus. vbi laceratam inſulam diligenti cura reſtituit ⁊ celebrioꝛes fecit.

Apud ſuitēſes montanos q̄s itali ſuiceros appellāt haud longe a finib⁹ lucernenſiū in loco vaſti ſolitudinis homo ſenex ſolitarie vitā abſtinentiſſimā hoc t̄pe habebat. q̄ ꝑ annos. xx. ſine omī coꝛpali cibo vixit. quē fratrē nicolaū appellabant. vir coꝛpe aridus ſicc⁹ exhauſtus ſola cute neruiſqꝫ ⁊ oſſibus compactus. Et q̄q̄ҙ heremite diutius ieiunent. ⁊ illeſi ꝓpter ociū ⁊ vitā vmbroſam ſicut incarceratis ꝯtingit nō raro ⁊ ſb̄ terra ꝓprie. cū ꝓpter indigeſtionem plures in ip̄is aggregent̄ ſuꝑfluitates flegmatice crude. cū ſint cōtinue in deū intuentes virtute animali. virt⁹ debilitat̄ naturalis vt nocumentum nō videat̄ ꝑcipe a ieiunio. Eſtqꝫ conſuetudo in his ſicut et in alijs nō parua res. Verū hic homo quaſi celeſtē vitam in terris egit. immaculata abſqꝫ ſoꝛde. q̄uis nōnulli cū hominē gloꝛioſum dixerūt ſuāqꝫ vitā ad iactanciā interp̄tati ſunt eoqꝫ mercedem accepiſſe p̄dicarunt. ſꝫ ſunt iniqui iudices. qui nō in melius que occulta ſunt interp̄tātur q̄ҙ que patent. Cur virū calumnient̄ qui longā vitam in artiſſima pauꝑtate ⁊ ſolitudine duxit. q̄ multos annos in bona conuerſatione accedentiū eos conſolando abſumpſit. in abſtinentia extrema ⁊ humilitate ꝑſeuerans. qui nihil appetiuit. qui nulli iniurius. parua fuit merces tantis laboꝛibus humana laus. ſtultus eſt qui ꝓpter rumuſculos hoīm ſuū coꝛpus affligit. ſuūqꝫ gremiū fraudat: Is ſanctus ⁊ iuſtus homo. qui auariciā calcauit. honoꝛes ſeculi ſubegit. qui patientiā obiecit. qui nullū ſuꝑbie fomitem oſtendit. ſola fiducia futuroꝝ teneri arbitrat̄. retributionēqꝫ theſauri celeſtis expectare potius iudicat̄. Iudicauit hoc ꝑpetua hominis leticia. quem nemo meſtum vidit ſꝫ vultu ſemꝑ eodem. Sciebat ſe moꝛtali culpa liberꝝ. bonis operibus a ꝯtemplationibus intentū. Potuit cū paulo dicere. Gloꝛia noſtra hec eſt teſtimoniū conſcientie nr̄e. et de cetero repoſita eſt mihi coꝛona iuſticie quā reddet mihi in illū diem iuſtus iudex. Per antiſtitem quoqꝫ conſtantienſem appꝛobatus. Tandem ſenio ac viribus deficiens eius ſenilem animam mollis diſſoluit ſopoꝛ. ſepultus in eccleſia ſui paſtoꝛis non ſine miraculis q̄eſcit. q̄ ⁊ finitimis pp̄lis nōnulla vaticinia p̄dixit

Hidruntū apulie maritima ciuitas hoc anno. 1480. ab exercitu mahumeti turchoꝝ principis diu expugnata. Cum eius exercitus a ſarſone in apuleā tranſuectus eſt in colle qui vꝛbi imminet caſtrametati ſunt vallo ⁊ foſſa munitiſſimi ita hidꝛuntū obſederunt vt nulla ſpes erat ferendi auxilij. Tandem diruptis menibus ad veſperam protracta pugna. ſuperati hidruntini. ingreſſi vꝛbem turchi. archiep̄s obſtupuit vt nec verbū trucidatus emittere potuit. qui in hoſtiū manus deuenerūt omnes capite plexi ſunt. Franciſcus lurgus hidruntinoꝝ dux captus ⁊ exarmatus medius ꝓſectus eſt. ſupra duodecim milia euaſerunt. tantū duo ⁊ viginti. potiti prima victoꝛia barbari ceperunt ſtatim vicina oppida ſollicitare ad deditionem. et in primis leucen ⁊ tarentum. Infelix igitur apulia fuiſſet ſi obitus mahumeti non interueniſſet. quo moꝛtuo alphonſus dux calabrie vꝛbem valida obſidione cinxit. Turchi audientes ſui principis obitum diffiſi poſſe vrbem tueri ſaluis rebus ſuis ſeſe alphonſo tradidere. Qui vrbem ingreſſus omnia retinuit ⁊ turchos quoſdam in mancipijs ſuis reſeruauit.

Anthonius raſellus iu-
ris doctoꝛ

Anthonius roſellus natione ethruſcus vir vtiqꝫ bonus ⁊ multa pꝛudentia
extiſtimatus iurium ciuilis ⁊ pontificij ac aliaꝝ bonaꝝ artium peritiſſimus
poſtqꝫ multis annis patauij ius cū magna gloꝛia docuiſſet ſublatus fuit. ſepul
tus ad ſanctū anthoniumu padue cum hoc epigrāmate. Anthonius roſellus de
roꝛiellis iuris monarcha. Qui cū egregie doctus eſſet de monarchia ⁊ de pote-
ſtate pape libꝛos eruditos compoſuit ⁊ alia.

Marſilius ficinus florentinus. ingenij excellētiſſimi vir. viriuſqꝫ lingue eru
ditiſſimus ⁊ multaꝝ ſcientiaꝝ locupletiſſimus. atqꝫ inter platonicos do-
ctoꝛes facile pꝛinceps. hac noſtra tempeſtate ſeptem ⁊ triginta platonis phi li-
bꝛos qui antea neqꝫ apud grecos facile inueniebant maxima cū diligētia lati-
nos fecit ⁊ in lucē omnibus pꝛotulit. neqꝫ eo quidem laboꝛe vt aiunt contentus
fuit. ⁊ ipſius platonis mentem partim argumentis. partimqꝫ breuibus ꝯmēta
rijs explicare tēptauit. De valitudīe qꝫ lr̄atoꝝ pſcripſit ⁊ pleraqꝫ vtilia.

Mahumeth turchoꝝ
imperatoꝛ

Mahumeth magnus turchoꝝ impatoꝛ octauus ex
clariſſima othomannoꝛū familia natus Amurati
pꝛincipis filius. Anno. 1481. quinto nonas maij. Poſtea qꝫ in aſia ⁊ grecia. 32.
annis regnaſſet dū in oꝛientis expeditionē contra hungaros pficiſcerent anno e-
tatis ſue octauo ⁊ quinqꝫgeſimo in caſtris nō ſine ſuſpitione veneni moꝛit ⁊ cō
ſtantinopolim delatus ſepelit. Is cū patri in regnū aſie ſucceſſiſſet quatuoꝛ ⁊ vi
ginti annos habebat etatis. Qui imperio ſuſcepto patrē in omnibus ſupare ani

xus ē. Hic illico ob ei⁹ animi magnitudinē cictus paterni regni virib⁹ ingētes co
pias ex aſia in europā p helleſpontū claſſe traiecit. vbi multas grecoꝝ vꝛbes oc-
cupauit. Caſtello qꝫ haud longe a boſphoꝛi littoꝛe ad euxinū tēdente ꝯdidit. Ex
in deficiente ob grecoꝝ auariciā pſidio conſtantinopolim vꝛbez cepit. expoliauit
ac de ea triumphauit. ⁊ in ea impatoꝛ declaratus. Confeſtim peloponeſum omnē
armis cepit ⁊ xp̄ianū populū in ſeruitutē abduxit. Indeqꝫ in achaiā mouēs ipaz
et achramiā ⁊ epirū ⁊ maioꝛē macedonie partē atqꝫ bulgariā cū raſcia ⁊ ſeruia. ⁊
quicqd ab andrinopoli. ſauūqꝫ amnē ⁊ danubiū fluuiū interiacet inuaſit. vala-
chia etiam eas ob res timoꝛe pterrita. boſniā poſtmodū ingreſſus cuncta vaſtauit. mitbilenem inſup nobi
lem genuenſiū inſulam cepit. Dehinc ſinopem vꝛbē vetuſtiſſimā ⁊ trapezundam dirripuit. earūqꝫ incolas
vna cū eaꝝ imperatoꝛe captiuos abduxit. Euboiā inſup venetoꝝ inſulā inuaſit. quā vna cū calcide eiuſdez
inſule vꝛbe expugnauit. In aſia itaqꝫ minoꝛe duodecim regna obtinuit. videlicet pontū. bithiniā. capado
ciam. paphlagoniā. ciliciā. pamphiliā. liciā. cariā. lidiā. phꝛigiā ⁊ omnē ferme helleſpontum ſeu moꝛeam.
et multa alia occupauit. hic cū innumerabiles filios genuiſſet baiſetū ⁊ zaliabū legittimos poſt ſe dereliqt
pꝛo quibus eo moꝛtuo tumultus vꝛbē conſtātinopolitanā inuaſit. baiſetū tamen impatoꝛē conſtituerunt.

Baiſetus pꝛimogenitus mahumeti Anno. 1481. ſexto kal. iunij impatoꝛ ꝯſtituit ⁊ vſqꝫ in pſens impa
uit. Hinc zaliabus frater q magnos mot⁹ in aſia p regno cōcitauit. burſiā cepit ⁊ ſe ibi regē ꝯſtituit
quē baiſetus bello ſupauit ac aſie paternū regnū obtinuit ⁊ in libidine ac ebꝛietate totū ſe immerſit. Cum
aūt anno. 1492. pannoniā ferro ac populationib⁹ deuaſtare cepiſſet multa dāna cedeſqꝫ ptulit. Zaliab⁹ āt
frater eius natu minoꝛ. qui poſtea in regno francie ſub pꝛioꝛe hoſpitalis ſancti iohannis iheroſolimitani
cuſtodiebat. in ſummi pontificis innocentij octaui poteſtatem traditus vſqꝫ in pꝛeſens rome ſub cuſtodia
ad recuperandum reſiduum europe de crudeliſſima nunc barbaroꝝ ſeruitute.

Eſtis pmaxima ī tota ferme italia ⁊ germania Anno. 1483. ⁊. 84. fuit vbi ad plurimū deſeuit. vt mul-
ta milia hominū abſumpſit. Eaqꝫ lues nurmberge a ſolſticio eſtiuali vſqꝫ ad ſolſticiū hiemale quatu-
oꝛ milia hominum deleuit. Venetijs vo ſenatoꝛes ⁊ iohannem mocenicū ducem extinxit.

Fridericus imperatoꝛ anno. 1487. conuentū magnū nurmberge p auxilio ferendo contra hoſtes fi-
dei ⁊ p fide xp̄iana habuit. ⁊ in eo pꝛincipes germanie ꝯgregauit. cōmunitates quoqꝫ ciuitatū impe
rialiū conuocauit. vbi de vnione ac pace pꝛincipū varie conuentiones habite. vtqꝫ omnia bella indutias ha
berent concluſerunt. Interea glorioſus imperatoꝛ fridericus inter cetera geſta laudabilia Conradū celtis
germanū virū eruditiſſimū in arce nurmbergenſi appollinari laurea decoꝛauit. Bellaqꝫ ea tempeſtate inter
ſigiſmundū archiducē auſtrie ⁊ venetos ſedata ſunt. Nec minoꝛē dietam pꝛincipum rex Maximilianus
nurmberge anno ſalutis. 1491. peregit.

Meles rex maurus genere ⁊ religione mahumeten⁹ hac nr̄a tempeſtate in bethica puincia vlterioꝛis hi
ſpanie plaga que granata nuncupat vſqꝫ ad hec tp̄a regnauit. cuius puincie ager excellentiſſimus p
hibet. eo qꝫ quecūqꝫ ad hūanū victū ſunt neceſſaria affluentiſſime gignat. Cuius montes ⁊ flumina aurūz
et argentum pꝛoducere dicunt. Armenta ⁊ pecudes ſine numero nutrit. Hunc quidem regē Ferdinandus
luſitanie ⁊ citerioꝛis hiſpanie ⁊ tarraconie rex vna cū heliſabetha vxoꝛe ſuperioꝛibus annis omnino eijce
re ſarracenos decreuerūt. Bellū igit malaceū. pꝛimo pegit anno. 87. vbi expugnata malaca vꝛbe. Tandez
poſt longē obſidionem ciuitatis granate que incepit a menſe maio anni nonageſimi pꝛimi ſarraceni mau
ri deducti ad magnā rerū inopiā deſperantes de auxilio poſt infinitos conflictus bellicos. 25. nouembꝛis
pacta deditiōis ꝯcluſa fuerit. Poſtremo ſeptimo die ianuarij anno ſalutis. 1492. rex ⁊ regina ac pꝛoceres
et potentatus cum exercitu decem miliū equitū ⁊. l. milia peditū electoꝛum ciuitatem intrarunt ⁊ eius poſ
ſeſſionem libere acceptarunt. ac meſquitam maioꝛē in eccleſiam didicari mandauerunt.

TEmpeſtas ingens prius inaudita. anno ſalutis. 1490. die. 12. mēſ iulij. in regia vrbe ↄſtātinopolita
na admodū deſeuit. Supiorꝫ em̄ triū ſyderꝫ ignes. q̄ decidui ad terras fulminū nomē hñt. cū ↄtagiū
nimij hūoris ex ſupiore circulo atqꝫ ardoris e ſbiecto p huc modū egerāt. Turbato itaqꝫ aere cū collectus
humor habūdantiā ſtimulabat. ſeu graui ſiderū ptu. Et cuꝫ ī nube luctabaꝉ flat⁹ aut vapor. primo ingētia
tonitrua audita. Exin fulmīa ardētia viſa. ꝛ longiore tractu fulgetra. Et quāqꝫ a ſaturni ſidere ꝓficiſci iſta
ↄſectati ſunt. ſicut crementia a martis. Qualiter cū vulſinis oppidū thuſcorꝫ opulētiſſimū totū crematum
ē fulmīe. In ea vrbe p̄clariſſima hec geſta. xp̄iani id diuine ꝓuidētie attribuūt. Ubi antiq̄ colūna ymagi-
nē ↄſtatini imꝑatoris hēbat. fulgur ꝛ horrid⁹ impet⁹ ne dū ꝑtē ei⁹ deiecit. Uerū vt veridici narrarūt nego
ciatores veneti ꝛ alij. octigētos domos ignis rerꝫ edax ↄſūpſit. Et hoīm tria milia. vt nec lignū nec forma
edificiorꝫ rmāſit. Ea forma vt circul⁹ deuaſtatōis īfra oñdit. iō hāc figurā ī laudabilē rei mēoriā adiūxim⁹.

CUm varia rerꝫ miracl'a effluxis tꝑib⁹. vt oñdim⁹ eue-
nerīt. Uiſa ei horrēda oñta corona trabes tellurū hyat⁹
ſanguine⁹ pol⁹. ardētes clipei ꝛ alia. Lac pluere e celo viſū.
ꝛ lanā. carnē ꝛ cruorē deſcēdē. viſi ↄcurrētes mōtes. Et lūa
ſolqꝫ triplex. cruce ſigtus lapis excidit tꝑib⁹ friderici ſcōi ipa
torū (vti p̄miſſū ē) Nouiſſime āno. 1492. vij. yd⁹ nouēbris.
ī meridie ſb friderico. iij. ipatore. ad agros ei⁹ ꝓprios. cū cre
puit ꝑ aera fulmē. igēs lapis cōcidit. cui forma delte. acieſqꝫ
triāgula fuit. miſſus ab obliq̄. hūc ſenſerat Enſheim. Sūt
gaudia q̄ꝫ ſenſit. Cū illic ī agros deſiluit depopulat⁹ humū.
in ꝑtes diſtract⁹. pōd⁹ tn̄ ꝗuc adhuc hꝫ. ꝛ ad oñtatione ob-
ſuatur. tanq̄ꝫ futurꝫ omen.

BElla ꝑ h̄ tꝑa inter regē maximilianū. ꝛ regeꝫ frācie. ob
ducíſſam britānie. ꝑ mltas clades geſta fuerūt. Et ad
huc ſub dubio marte vigent.

Anno mundi. 6691 Anno xpi. 1492.

Linea ſummoꝝ pontificū
Alexander ſextus

Alexander ſextus papa. natione hyſpanus: ex valentia ciuitate rhodoricꝰ boria antea vocatus. epūs portuenſis. Uacante ſede poſt obitū Innocētij octaui. oīm ſuffragijs hoc anno pontifex creatus. Et ad. s. ioannē lateranēſem. xxvi. die auguſti. corona papali decoratꝰ. Uir magni animi. magneqꝫ prudentie. Is in adoleſcentia bononie ſtudijs litterarū operam dedit. gymnaſiūqꝫ illud ſcolaſticū non paucis annis celebrauerit. Qui adeo virtutum gloria. ⁊ diſciplinaꝝ laude. ⁊ adeo ſingulaꝝ ac oīm reꝝ ornamento dotatus. vt Calixtꝰ tercius pontifex ſummus ſedatis ſuo tempe ytalie rebus. cum nouem cardinales creaſſet. Et eneā ſenenſem in cardinalem aſſumpſiſſet. Duos quoqꝫ ex ſororibꝰ eius nepotes. cardinales creauit. L. ioannē cognomento milanū ex ſorore nepotem. ⁊ rhodoricū hūc boriam. cuius vtutis ⁊ glorie liquidiſſimū documentum extitit. ꝙ adhuc adoleſcens inter reuerendiſſimos ⁊ excellentiſſimos cardinales conſtitutus. Uel etiam ꝙ nō multo poſt vicecancellarij locum ſortitus Hoꝝ oīm ſcientia preditus ⁊ expientia refertiſſimus. vere deſignādus ⁊ euocādus fuit. Qui fluctuantē petri nauiculam gubernaret. Et ſi herilis ⁊ regia ipſius faciei dignitas preſe ferre videatur. Tamen in primis accedit nobiliſſima eius natio hyſpanienſis. Inter ceteras vniuerſe terre ꝓuincias aeris ſalubritate tempata. oīmqꝫ reꝝ copia ⁊ bonitate precipua. viros ꝓgenerās. q̄ ⁊ corpis agilitate. ⁊ ingenij acrimonia. ⁊ oīm virtutum gloria ſummi clariſſimiqꝫ ſemp extitere. Dehinc eximia eius valentia ciuitas. que ⁊ ſui antiquitate ⁊ ſitus pulcritudine ⁊ viroꝝ copia. Et oīm mercimonioꝝ genere lōge reliquas hiberie ciuitates antecellit. Nec non ⁊ illuſtris boriarū familia. que eum peperit. Qui vere nationem patriamqꝫ ⁊ familiā illuſtrauit. Et recolende ac beatiſſime memorie auūculi eius Calixti ſemp emulator. litteralis diſcipline. ſcientiarūqꝫ peritia. ⁊ optima viuendi ratio. adeſt humanitas illa inclita cū auctoritatis ratione ſeruata. optimū ⁊ ſalubre conſiliū. adeſt ⁊ pietatis cultus. ⁊ oīm reꝝ cognitio. que tā inclite dignitati expedire aut vſui eſſe poſſint. Felix igitur tot virtutibus exornatus. In tam altiſſimi magiſtratus culmine collocatus. a deo optimo bene meritus. Speramus igitur eum vniuerſo generi xpiano profuturum. Et per rabidos itinerum amfractus. perqꝫ ſublimes ⁊ periculoſos ſcopulos tranſmigraturum. ſemitam tandem affectatam feliciter occupatuꝝ. Poſtremo ne longiori ſue laudis cōmemorationi aliquos defatigari ꝯtingat. Ceteri ſequentes eius acta laude digna perſoluant. Hic pontificatu ſuſcepto maieſtatem cum auctoritate augere conatus eſt. Et ſi in principio ſui pontificatꝰ aduerſitates ſentiat. Magna tū aīo ꝯceꝑit. Benigniſſimꝰ deꝰ ſua gr̄a donet. vt ſingl̄a ad vtilitatē ac cōmodū reipub. xpiane ꝓſequatur

Genus hominū calamitoſuꝫ iudei. ⁊ ſi ſupioribus tēporibus in pleriſqꝫ locis germanie ac alijs prouincijs. diuiniſſimuꝫ ſacramentum. varijs temptationibus. moleſtijs. ac erroribus indigniſſime tractarunt. precipue ī Uratiſlauia patauia ⁊ ratiſpona ⁊c̄. nec impune hoc flagitiū inultum fuit. Nouiſſime anno ſalutis 1492. die. 22. menſis Octobris. in oppido Sternebarch ſub dominio principuꝫ magnopolenſiū auxilio petri ſacerdotis. Eleazar iudeus et complices. ſacramentū corporis chriſti. per hoſtiam maiorem et minorē obtinentes. has perforarūt. ⁊ cruor illico proſilijt quo lintheum precinctum ruborem accepit. Quo miraculo territi ad Petrum deferūt. Principes autem illuſtres balthaſar ⁊ magnus fratres re comperta cum veſtigia vulnerum (que remāſerāt) cernerēt. iudeos cum maieſtatem xpi contemſerint ac religionem illuſerint concremari fecerūt. Recedat ergo omne infi delitatis ambiguū. Nec dubitet quiſq̄ꝫ primarias creaturas. nutu diuine potētie. preſentia ſumme maieſtatis in dominici corporis tranſire poſſe naturas. Quid em̄ ei poſſit eſſe difficile. Cui facile fuit hoīem (vt premiſſum eſt) de limi natura figurare. Imaginem etiā ſue diuinitatis induere. Cui promtuꝫ eſt eū rurſum reuocare de inferis. reſtituere de perditione. reparare de puluere. de terra in celum leuare. ⁊ figmentuꝫ ſuū in regni ſui conſortio ſublimare. Ut qui corpus noſtre fragilitatis aſſumpſerat. nos in corpus ſue immortalitatis aſſumat. Ad quam glorioſam reſurrectionem pijs nos operibus preparare dignetur. Qui viuit ⁊ regnat in ſecula ſeculorum Amen.

Linea imperatoꝝ
Maximilianus

Maximilianus auſtrie ac burgundie dux. filiꝰ īpatoris friderici tercij. viuente
adhuc pr̄e anno ſalutis. 1486. in franckfordia cōi voto electoꝝ rex declaraꝭ.
Nunc vſqꝫ vna cū pr̄e īpauit annis. 7. Uir ſumma virtute decoratus. corpe agili.
rei militaris ſciencia inſignitus. virtuteqꝫ nemī cedens. immo humanitate ⁊ libe
ralitate cūctos reges antecedens. Rex certe digniſſimus ⁊ bello fortunatus. at
qꝫ in oīnibus fortiſſimus nec vlla vicioꝝ labe notatus. magnanimus atqꝫ in ar
mis ſtrenuus. Is tpe iuuentutis in burgūdiā acceſſit. Et mariā filiam ducis ca
roli illuſtriſſimā feminā. in cōiugē deſponſauit. Et ob hanc rem burgundie duca
tum ſibi vendicauit. Et per aliqua tēpora in ſubiectis prouincijs cum gaudio ac
iuſticia regnauit. Quāuis ludouicus francoꝝ rex. aliqua q̄ ſocer poſſidebat ade
mit. Gaudebat itaqꝫ hec regio felicior oīni. ꝙ tanto duce celebrata fuit. Qui iu
ſtus optima iura dabat. Sequana quondā hedua dicta preſtans burgūdiū no
men nacta. terra armis potens. habens agri leta munera. ⁊ nobilitatem viroꝝ
antiquā. ob ducē nouellū. pariterqꝫ comitē gaudebat. Brabātia quoqꝫ optima
Limburga. Lucenburga. geldria. Et flandria diues opū ac pplis potentibꝰ. Co
mitē hūc leta videre ſuū gaudebat. artoſiū item potens armis ac namurcū. nobi
lis hannonia. holandria atqꝫ zelandia eū ſumme colebant. Mechliniaqꝫ huma
na ⁊ ſalina atqꝫ friſia. de ſuo nouo domino exultabant. Cuiꝫ ducē potente aduen
taſſe ſentiebant. Certabāt alij alios ſupare colendo dicentes. Ueniſti tandē gra
tiſſimus. Quo aūt tpe maria eius vxor vixit cū oīni pace ⁊ leticia regnū poſſedit
Ex qua cū genuiſſꝫ filiū philippū. ⁊ margaretā filiam. Ipſa paulopoſt caſu equi
currentis delapſa. fractis ceruicibus expirauit. Anno vo ſexto ⁊ octuageſimo ſu
pra quadringenteſimū milleſimū. die. xx. menſis ianuarij. Cū genitore friderico
impatore franckfordiam vrbē ingreſſus. Exin die ſedecima februarij peracto of
ficio diuino. in baſilica diui Bartholomei. Electores romani imperij obſeruato
ordine bulle auree. felici conſenſu eū in regem eligentes. Poſtea eodem anno die
x. menſis aprilis in ciuitate Aquenſi cū ingenti ſolennitate corona caroli magni
ex archiuis Nurēbergēſiū. p eos coronatus fuit. Elucebat em̄ in eo inaudita principandi ſciencia. in deli
berando grauitas. in cōficiendo celeritas. regnoꝝ iuſticie feruor ⁊ zelus. modeſtia. item ſingularis beni
gnitas maxima ac clemencia. cū vite ac moꝝ obſeruantia. Quibus regijs virtutibus ornatus. Regia ſo
boles. nulla ex parte priſcoꝝ ſuoꝝ laudibus inferior euaſit. Rex poſt vxoris (vt p̄miſſum ē) caſu eq̄ curren
tis defuncte. multa ne dum a proceribus certamina ſuſtinuit. cū nollēt eū ſup eos regnare. ſ ⁊ a brugēſibꝰ
honeſto carcere detentus. A quo cū liber euaſiſſet. infinita mala apud flandrēſes ſecuta ſunt. nec dū finis.
Uictorioſiſſimꝰ aūt rex maximilianus q̄ xp̄ianiſſimus inter principes xp̄ianos cēſeꝭ. mēte reuoluens. q̄
mō xp̄iani ab infidelibꝰ circūdati ſunt. Et in angulū coartati. potētiſſimi q̄ndaꝫ dn̄i. ⁊ orbis poſſeſſores.
Et q̄ntū impiū amiſerūt. q̄t nobiles vrbes. q̄t ditiſſimas ꝓuincias ꝑdiderūt. Inter q̄s etiā iudeā terrā no
bilē. terrā ſanctā. terrā in q̄ prime nr̄e fidei flores apparuere. Tacemꝰ alexādriā. thebas. mēphim. ac oēm
egyptū. ⁊ antiochiā. in q̄ primū xp̄ianū nomē auditū eſt. fons igiꝭ ⁊ origo nr̄e ſalutis ad hoſtes defecit.
hieroſolima noui ⁊ ve. teſtamēti mr̄. ⁊ ꝯſtantinopolis columē grecie. Id inclitꝰ rex aīaduertēs ꝓ ſingulis
recuperādis. nullū laborē euitari debere arbitraꝭ. Iudei em̄ cū federi archā amiſiſſent. ꝓ recupatione. nul
lū belli picnlū vitauere. greci ob raptā helenā. decēnale bellū geſſere. Carthagineſes ꝓpter fines paululꝫ
ampliādos cruētiſſima ꝓlia cū cyrenēſibꝰ cōmiſere. Romani ſepe ſocioꝝ cā ſumptis armis ī pugnā exiere
Bellū aduerſus īfideles poſſeſſores neceſſariū fore decernēs ſibi ꝑſuaſuꝫ arbitratur. huic tante religionis
ignominie. ac probro quā p̄mū ꝯſulere. Et ſi p̄cedētes negligētes fuerint. honorēqꝫ ſuū ꝑdiderint. ſuum
negligere ⁊ turpitudini notare nō patieꝭ. Ac gl'ioſum nomē deteriā ſupioꝝ infamia augere ꝑoptat. Quā
obrē bella germanie totis viribꝰ ſopire conabaꝭ. Conuentionē p̄ncipū Nurēberge ꝑ maximā. anno ſalutꝭ
p̄mo ⁊ nonageſimo ſup̄ q̄drīgēteſimū milleſimū ꝑegit. ꝑ dies pl'es. vt pacem ne dū germanie. ſ toti orbi
orbi ordīaret. p̄latos p̄ncipes ⁊ cōitates admonuit vt huic ſalubri expeditioni ꝯ infideles adiumento eſſe
poſſent. Adempta a domo auſtrie ꝑ regē hūgarie genitori reſtituit. pacē hūgarie dedit. Hūcqꝫ ꝑ biennium
pax vl'is fuiſſet. reſtabāt adhuc reliq̄e exercitus Mathie q̄s nigrā legionē vocabāt. q̄ tedio longe pacis af
fecti ꝑtito agmīe ī diuerſas vtriuſqꝫ pannonie ꝑtes eruperāt. duo milia ad cōfinia morauie ⁊ auſtrie īfeſta
acie ꝯſederāt fortalicia qđ ipi gētiliter tabernā vocāt ſe muniētes. Ex q̄ excurſionibꝰ ſuis oīnia loca cedi
bus ⁊ latrocinijs turbabant. Qui tandē friderici ceſaris iuſſu obſidione cūcti expugnatoqꝫ fortalicio mul
tis ex his ceſis. alijſqꝫ captis. q̄ ſeptingēti ſuperant. hij oppidis ⁊ baronibꝰ q̄ꝝ fines iuaſerāt traditi ſunt.
vt digna illis ſupplicia irrogarēt. Itaqꝫ trecentos ferme vienneuſes laqueo necarunt. ceteros eycingerus
ſuſtulit. ꝑtim excoriatos ꝑtim ad rogū aſſatos. ꝑtimqꝫ coctalicijs furnis immiſſos. vita illis ademit. Sed
niſi infauſta copulatio regis francie cum duciſſa Brittanie Maximiliano in vxorem tradita interueniſſet.

Huic ſancto ꝓpoſito expeditionē dediſſet. Faxitq; de⁹ glorioſus huic aduerſitati finē. vt eccl'iam. vt religi/
onem. vt fidē xp̄ianā. a barbaroꝝ ⁊ infideliū incurſib⁹ defendere poſſit. Videmus eñ vniuerſam fere aſy
am a phenicibus ⁊ medis ad helleſpontū vſq; turcoꝝ tyrannidi parere. Totāq; traciā occupare. ⁊ vniuer
ſam greciā. etholos. epirotas. yllirios ad intimā vſq; dalmaciā omnia premere deterrimā ſeruitute. Inſu
le pene oēs a ſinu adriatico ad mare ponticū iacentes vaſtate ⁊ deſolate ſunt. Et in ꝓximos germanos
⁊ hūgaros ſepenumero impetuʒ faciūt. Sperabimus antē regi maximiliano nutu diuino. victoriā haud
dubie ſucceſſurā. dum cetere nationes hunc regem atq; ducem optimū ſequentur. Cū diuitē ytaliam. no-
bilem galliā. fortem hyſpaniā. bellicoſam ac populoſam germaniā adiumento eſſe ſentiet. hiis arma. hiis
equi. hiis pecunie abunde ſuppetūt. hiis vires longo maiores. quā infidelibus aſſunt. In deo quoq; ſpe
randum erit. qui cauſe ſue nequaq; deerit. Et pugnaturis diuinū auxiliū implorantibus minime defuturum
credimus. vinci ⁊ poſſunt. ⁊ ſepe victi fuerūt per ſuperiores principes vti premiſſum eſt. Minor eſt infide
lium potentia q̄ feratur. Nec dubium cum ad orientales prouincias eius ingreſſus patebit. tanto maio-
rem ad eū concurſum inueniet dedentiū ſe populoꝝ. quāto validior eius fuerit exercitus. Cum dominū glo
rioſum. principes occidentales ſecuti fuerint. Id oīmi chriſtiane reipublice felix ⁊ fortunatū erit. Cum ipſe
maximū ⁊ florentiſſimū imperiū adipiſcetur. tum omnes qui ſequentur ampliſſimas opes cōſequentur ex
hoc bello. propoſita non facili ſolum. ſed ſperata certaq; victoria. quo ad mūdanam ⁊ celeſtem gloriā. plu
rimoꝝ quoq; ⁊ ampliſſimoꝝ regnoruʒ. ⁊ ingentes opes ⁊ clariſſima imperia ꝓuentura. Deniq̄ auxiliante
domino iheſu cum inſigni victoria ⁊ glorioſo triūpho reuertentur. Cum autem redierit inuictiſſimus rex
Maximilianus. ſubactis turcis. liberata tracia ⁊ grecia. ac alia ſpolia nephanda. Et terram ſanctam xp̄ia/
nis reſtituet. Germanie principes qui multi defuncti ſunt hac luce. Immortales ſibi apud immortale deū
gratias peragent. O qualem ei currū apparabit ytalia ⁊ Germania. Quales gratias aget eccleſia. q̄ feſta
oīmis xp̄iana ſocietas agitabit? Septentrionis ⁊ occidentis reges redeuntem magnū imperatorē xp̄iane
reipublice ſeruatorem ſalutabūt. Cardinales cūctiq; ꝑſules eccleſiarum. ⁊ magiſtratus vrbis. longo extra
menia interuallo ſacra ferentes obuiam ibunt. niuei ſtabunt. Ad frena quirites. ſternetur purpura ⁊ oſtro
quecūq; ab eo terra calcanda fuerit. Matrone nobiles. virgineſq; roſas ⁊ lilia e tectis in eum ſpargent. Et
varioꝝ ſerta florum ſacro capiti annectent. Ipſe curru ſublimis aureos in plebem nūmos iaciet. quocūq; i
foro. quocūq; in triuio ſubſtiterit. nouos ludoꝝ facies offendet. Acclamabitq; oīmis populus victori vitā
⁊ gloriam. atq; ita triūphans non in capitoliū falſiq; Iouis edem. ſed in apoſtoloꝝ principis beati Petri
baſilicam deducetur. Ibiq; maximū ſacerdotem Alexandrū ſextum verū xp̄i vicariū. Et regni eterni cla-
ues tenentem inueniēs. largam ab eo benedictionem accipiet. Et amplexus atq; deoſculatus ſanctiſſimuʒ
patrem. ſecum in penitiorem palatii partem ſecedet. vbi ⁊ de recenti victoria. Et de rebus germanicis ⁊ yta
licis longos inter ſeſe ſermones habebūt. Tunc Conradi celtis poete laureati muſa. quaſi ab inferis re
ſurget. ⁊ poemata cōponet. M. Antonius Sabellicus hiſtorias ſcribet. mortalemq; regem immortalitati
donabunt. Nos quoq; ſi quid ſtrepere inter olores poterimus. aliquid ſeorſum inueniemus. quod de tan/
to rege ad poſteros referamus. Hec habuimus. que per ociū Nurembergenſe adiiceremus. Vos valete ⁊
boñ cōſulite ex Nuremberga. x. kal'as Iunias. Anno ab incarnatione ſaluatoris xp̄i Milleſimo quadrin/
genteſimononageſimotercio.

H A S D

CArtas aliquas ſine ſcriptura pro ſexta etate deinceps relinquere conuenit. iudicio poſterioꝝ. q̄ emē-
dare addere. atq; geſta principum ⁊ priuatorum ſuccedentium perſcribere poſſunt. Non eñ omnia
poſſumus omnes. Et quandoq; bonus dormitat homerus. In terra eñ aurum queritur. ⁊ de fluuiorum
alueis ſplendens profertur gloria. pactoluſq; ditior eſt ceno q̄ fluento. Varii quoq; mirabileſq; motus
in orbe indies exoriuntur. Qui nouos requirunt libros. quibus ordine referantur. Pauca tamen de vlti/
ma etate vt perfectum opus relinquatur in fine operis adiiciemus.

Quod erat officium ſuſcepti libri. auſpice chriſto. quāuis rudibus pene verbis compleuimus prout ingenij mediocritas tulit. Decurſus em̄ propoſiti operis ſex etatibus: ad metam noſtri temporis prouecti ſum⁹. Eſtqꝫ annus quinquageſimus tercius imperij glorioſiſſimi imperatoris Friderici tercij. Ac filij eius incliti regis maximiliani ſeptimus. Moderniqꝫ ſūmi pontificis Alexandri ſexti annus ſui pontificatus primus. Diuino nāqꝫ munere ꝑ tot regum ac imperatorum geſta. ſummorūqꝫ pontificum ⁊ aliorum labores. pericula ⁊ ſumma exicia. Cymba exigua eſtuoſum mare ſulcantes cōuentum eſt quo ab initio proram direximus. Si aūt parte in aliqua ꝙ plus maris. ꝙ minus ꝙꝫ oportuerit exorbitatum eſt a veritatis tramite ſapienti emendationi relinquimus. Si ꝟo quicqꝫ labore iſto in p̄teritoꝝ geſtoꝝ cognitionem ac figuraꝝ oblectationem deduxerimus deo gratiaꝝ largitori laudes exhiberi cupimus. Reſtant tā dem ꝑpauca de ſeptima ⁊ vltima etate ac fine ſeculi mundanaꝝ reꝝ in huius operis calce differēdū. ne priora oīa ſine laudabili fine irrita ⁊ infructuoſa eſſe videantur niſi diuinū premiū btitudinis ꝑpetue ſubſeqt̄ur

Cum in primordio operis de principio mūdi explicauimus et diuine lr̃e ad ſcientiam veritatis nos erudiunt. mundum deniqꝫ finem habiturum. De quo nunc in fine operis differemus. Plato em̄ qui de mundi fabricatione differuit id explicare non potuit. qui celeſte miſteriū qđ nō niſi a prophetis ac deo diſcit̃ ignorabat. ideo imperpetuum dixit eſſe fabricatum. quod longe ſecus eſt. qm̄ quicquid eſt ſolido ⁊ graui corporea vt initiū cepit aliqn̄. ita et finem capiat neceſſe eſt. Nam ariſtotiles cū nō videret queādmodum poſſet tanta reꝝ magnitudo interire ⁊ hanc p̄ſcriptionem vellet effugere. ſemper ait fuiſſe mundū ac ſemper futurum. Cū tamen terrā ⁊ aquā et ignem diſperire. conſumi extinguiqꝫ videamus. que ſunt vtiqꝫ mundi partes. Intelligitur totuꝫ eſſe mortale cuius membra ſunt mortalia. ita fit vt natum ſit quicq̄d poteſt interire. Sed ⁊ omne quod ſub viſu oculorum venit ⁊ corporale (vt ait plato) ⁊ ſolubile ſit neceſſe eſt. Epicurus igit̃ (auctore democrito) veridicus in hac re fuit. qui ait ⁊ ortū aliqn̄ ⁊ aliqn̄ eſſe periturū. Propinquante tandem huius termino ſeculi humanarum reꝝ ſtatum cōmutari neceſſe eſt ⁊ in deterius nequicia inualeſcente prolabi. vt iam noſtra hec tempora quibus iniquitas ⁊ malitia vſqꝫ ad ſummū graduꝫ creuit. In illius tamen inſanabilis mali compatione felicia ⁊ ꝗpe aurea poſſint iudicari. ita em̄ iuſticia rareſcet. ita impietas ⁊ auaricia ⁊ cupiditas ⁊ libido crebeſcet. vt ſi qui tum forte fuerunt boni prede ſint ſceleratis ac diuexentur vndiqꝫ ab iniuſtis. Soli auteꝫ mali opulenti ſint. boni ꝟo in omnibus contumelijs atqꝫ in egeſtate iacteūtur. Confundetur omne ius ⁊ leges interibunt. Nihil tunc quiſqꝫ habebit. niſi aut queſitū manu. audatia ⁊ vi omnia poſſidebunt. non fides in hominibus. non pax. non humanitas. non pudor. non veritas erit. atqꝫ ita neqꝫ ſecuritas. neqꝫ regimen neqꝫ requies a malis vlla. Omnis em̄ terra tumultuabitur. frement vndiqꝫ bella. omnes gētes in armis erūt et ſeinuicem oppugnabunt. Ciuitates finitime inter ſe preliabuntur. Tunc ꝑagrabit gladius orbem metēs omnia ⁊ tanqꝫ meſſem cuncta ꝓſternens. Poſtremo ꝟo tam deteſtabile atqꝫ abhominandū tempus exiſtet ꝙ nulli hominū ſit vita iocunda. Euertentur funditus ciuitates atqꝫ interibunt. non modo ferro atqꝫ igni. verū etiā terremotibus aſſiduis ⁊ alluuie aquaꝝ ⁊ morbis frequentibus ⁊ fame crebra. Aer em̄ viciabitur ⁊ corruptus ⁊ peſtilens fiet ⁊ modo importunis imbribus. modo inutili ſiccitate. nunc frigoribus. nunc eſtibus nimijs. nec terra homini dabit fructuꝫ. nec ſeges quicqꝫ. non arbor. non vitis feret cuꝫ in flore ſpem maximam dederint. in fruge decipient. fontes quoqꝫ cum fluminibus areſcent vt ne potus quideꝫ ſuppetat. et aque in ſanguinem aut amaritudinem mutabuntur. Propter hec deficient ⁊ in terra q̄drupedes ⁊ in aere volucres ⁊ in mari piſces. Prodigia quoqꝫ in celo mirabilia mentes hominū maximo terrore confundent. Qui igitur celſa tenent dominia atqꝫ imperia eos aperire oculos ⁊ aures reſerare hec ſequentia ⁊ preterita tempora perſuadent ne eos letifer ſomnus obrepat. Vigilantes aſpiciant quibus quātiſqꝫ fortune tragulis pectus gerant. cū eius viribus humana non obſtare conſilia queant. ⁊ ex preteritis geſtis ꝙꝫ in lubrico poſiti ſint animaduertant ⁊ auaricie. luxui. furori. iactantie ambitioniqꝫ parcentes. letis ponere modum diſcant. memorantes dū ampliatas leticia mentes. aut aliquo irritatas euentu aliquod enorme ſubintrat. Ea lege eos aggerē cōſcendiſſe qua ceteros ruituros. ſi librauit in puncto penaſqꝫ offenſis daturos. Vos igit̃ qui appropinquare diem illum cernitis quo ſit ex hac vita migrandum. Deum ſummum veneratione colite ⁊ integro affectu diligite. Sequimini ſapientiam ⁊ virtutes apprehendite. honorate dignos. amicos ſumma cum fide ſeruate. prudentum conſilia ſumite ⁊ benignos vos moribus exhibete. humanitate ⁊ iuſticia vt innocentes ad iudiciū venire poſſitis.

MUndum deus (vt premiſſum ē in principio operis) et hoc reꝝ nature mirabile opus. ſicut ⁊ in archa-
nis ſacre ſripture cõtinetur. ſex dieꝝ ſpacio conſũmauit. Deniqꝫ ſeptimũ quo ab operibus requieuit
ſanxit. Hic eſt autē dies ſabathi. qui in lingua hebrea a numero nomē accepit. Unde ſeptenarius numer⁹
legitimus ac plenus eſt. Nam ⁊ dies ſeptē ſunt. ⁊ ſeptem ſtelle que non occidunt. Et ſeptem ſydera. q̄ vo
cantur errantia. quoꝝ diſpares curſus ⁊ inequales motus reꝝ ac tempoꝝ varietates efficere credũtur. De
ſcriptis itaqꝫ ſex etatibus. Enim ſeptima etas quieſcentiũ indicat̃. Ab aſcenſione domini aperta ianua ꝗ
etis. initiũ habuiſſe ferunt. vſqꝫ in preſens cũ ſexta decurrit. ⁊ vſqꝫ in finem mũdi cum illa protendet̃. Cu
nũc de vltimo fine mundi pagetur. de ſeptima mentio fiet. que nec finem habebit. Cum requies animarum
interminabilis ſit. Sed ab octaua reſurgentiũ etate ſuſcipietur. Ideo liber Geneſeos ſeptimũ diem veſpe
ram non habere edocet. De aduentu igitur antixp̄i. ⁊ morte fine reꝝ. ac de extremo iudicio. in vltima etate
mundi differere placuit. Quomõ autē conſũmatio futura ſit. ⁊ qualis exitus humanis rebus impendeat.
ſi quis diuinas litteras fuerit ſcrutatus inueniet. ſed ⁊ ſeculariũ ꝓphetarum cõgruentes cũ celeſtibus vo-
ces. finem rerum ⁊ occaſum enũciant. deſcribentes. quaſi fatigati. ⁊ de labentis mundi vltimā ſenectutem.

De antichriſto

IMminente iam tempoꝝ concluſione. Duo ſane certiſſima. nec dum inſtantis iudicij indicia habem⁹.
fidem iſrahelitice gentis. Et regnũ perſecutionēqꝫ antixp̄i. quā ꝑſecutionē triũ ſemis annoꝝ futuram
fides eccleſie tenet. Sed ne hec improuiſa veniēs oēs paſſim quos imparatos inuenerit inuoluat. Enoch
⁊ Heliam maximos ꝓphetas ⁊ doctores. ante huius exortum venturos ī mũdũ aiũt. Qui iſrahelitică ple
bem ad fidei conuertant gratiam. atqꝫ ad preſſuram tanti turbinis partem electoꝝ inſuperabilem reddant.
Qui cum ipſi primo tres ſemis annoꝝ predicauerint. Et ſicut de vno eoꝝ Helia propheta Malachias pre
dixit. cõuerterint corda patrũ in filios. id eſt antiquoꝝ fidem. dilectõnemqꝫ ſanctoꝝ meoꝝ. Qui tũc victu
ri ſunt mente plantauerint. Tũc excandeſcens illa horrenda perſecutio. ipſos in primis martyrij virtute co/
ronet. Deinde ceteros fideles corripiens vel martyres xp̄i glorioſiſſimos vel damnatos apoſtatas faciet
Antixp̄us aũt ex ſyria. vel vt alij habent ex babilone de tribu dan. malo ſpiritu genitus. euerſor ac prodi-
tor generis humani. Qui reliquias illius prioris mali cum ipſo ſimul deleat. Ille teterrimus erit. ⁊ men-
daciꝝ propheta. ⁊ ſeipm̄ conſtituet ⁊ vocabit. deũ ſe coli videbit. vt dei filiũ. Et dabitur ei poteſtas. vt fa
ciat ſigna atqꝫ prodigia. Quibus viſis irrheciat homines. vt adorent eum. per magicas artes a peſſimis
imbutus magiſtris. adiũgens ſe diabolus. totam ſue virtutis potentiā. per quā magicam ceteris omībus
maiora patraret. indiuiduus comes attulit. Iubebit ignē deſcendere de celo. ⁊ ſolem a ſuis curſibus ſtare
⁊ imaginē loqui. Et fient hec ſub verbo eius. Quibus miraculis etiaꝫ ſapientũ plurimi allicientur ab eo
Tunc eruere dei templũ conabitur. ⁊ iuſtum populum perſequetur. Et erit preſſura. ⁊ contritio qualis nũ/
qꝫ fuit a principio mũdi. Quicũqꝫ crederint atqꝫ acceſſerint ei. ſignabũtur ab eo tanquā pecudes. Qui aũt
recuſauerint notam eius. aut in montes fugient. aut cõprehenſi exquiſitis cruciatibus necabũtur. idem iu/
ſtos homines obuoluet libris ꝓphetarũ. atqꝫ ita cremabit. Et dabitur ei deſolare orbeꝫ terre menſib⁹. xlij.
Id erit tempus. quo iuſticia proijcietur ⁊ innocentia odio erit. Quo mali bonos hoſtiliter ꝑcliabuntur.
Non lex aut ordo aut militie diſciplina ſeruabitur. Non canos quiſqꝫ reuerebitur. nõ officiũ pietatꝭ agno/
ſcet. Non ſexus aut infantie miſerebitur. Confundentur omnia. ⁊ miſcebũtur contra fas. contra iura natu/
re. Ita e quaſi vno cõīqꝫ latrocinio terra vniuerſa vaſtabitur. Cuꝫ hec ita erũt tũc iuſti ⁊ ſectatores veritatis
ſegregabũt ſe a malis. ⁊ fugient in ſolitudines. Cũqꝫ venerit hieroſolimam antixp̄s ſe circũcidet. iudeis ſe
chriſtũ fore oſtendens. qui adherentes templũ inſtaurabũt. deceptis munera copioſa donabit. quoſdā aua
ricia ſubiugabit. Mittet quoqꝫ per orbem legatos Helyam ⁊ Enoch. qui per hec tēpora in paradiſo vixe
runt eo tempore (vt premiſſum eſt) mortis debitum exoluent. Demũ iuxta viſionem danielis antixp̄us ad
verticē montis oliueti diuertet. Ibi peribit. vnde ſaluator ad celos adſcendit. Percuſſo aũt illo perditio-
nis filio. ſiue ab ipſo dño. ſiue a michaele archangelo (vt quidā docent) ⁊ eterne vltione dānato. Non con-
tinuo dies iudicij ſecuturus eſſe credendus eſt. Alioquin ſcire poſſent homines illius eui iudicij tempus.
ſi poſt tres ſemis annos inchoate perſecutionis antixp̄i confeſtim ſequeretur. Poſt quantũ vo tempus cõ
ſũmate deuaſtationis venturus ſit. nemini prorſus ſcire conceditur. Cuius quidē aduentus horam meri-
to ſancti omnes diligunt. ⁊ citius adeſſe deſiderant. Sed periculoſe ſatis agũt. ſi qui hanc prope. an lon-
ge ſit putare. vel predicare preſumũt. Cum diuina ſententia dicat. de die vltima vel hora nemo ſcit neqꝫ an
geli celorum. niſi pater ſolus. Et vt diuus Hieronimus refert. Beatus qui interfecto antixp̄o ſupra mille
ccxc. dies id eſt tres ſemis annos dies. xlv. preſtolatur. quibus eſt dominus atqꝫ ſaluator in ſua maieſta-
te venturus. Quare autem poſt interfectõnem antixp̄i. xlv. dierum ſilentium ſit. diuine ſcientie eſt. Niſi for
te dicamus dilatio regni ſanctorum patientie probatio eſt.

De morte ac fine rerum

PArens hoīm omniū Adam. ita plaſmatus fuerat. vt manente illo decederent tempora. nec vite termi-
nū (quem a morte morſu diabolice temptationis appellamus) aliquo tempore ſciret. Trangreſſione
autem dominici precepti. in eo factum eſt. vt legem illico ſenſerit in carne repugnātem. legi mentis ſue. In
ſudore vultus ſui vita illi agenda fuerit. Ex delitijs in erūnas exulare iuſſus fuerit. Timor ⁊ tremor. ſuper
eū venerint. peccato obſorduerit. offenſo creatore. offendi poſſe ceperit. poſthabito obedientie merito bru-
torum impetum expauerit. expleto deſiderio carnis corruptiones ſenſerit. Innocentia exploſa nocere. nec
minus noceri poſſe ſuo periculo didicerit. cum tempore declinauerit. Immortalitatis ſtatu amiſſo corrue-
rit. per incrementa viuendi ad mortē feſtinauerit. Nos quoqꝫ qui ab eo originem trahimus. ad curas ſol-
licitudines. temptationes. tum corporis tum animi inſupabiles. Ad vltimū deniqꝫ terribiliū mortem alli-
gamur. Nature ab eo hanc conditionem ſortiti. A quo ꝓpagationem generis incepimus. Quid enī eos
apello. Quos admodum preſens vita oblectat. in hac valle miſeriarum. nec aliud inuenimus q̄ nature
imbecillitatem. fortune ludibrium. voluntatis mutationem. voluptatum inquinamenta. temptationū bel-
lum aſſiduū. Cum ingredimur in mundum ab infantia incipimus. Que etas quicquid videt ignorat. In-
de in pueritiam. in qua nihil ſolidum ſapere poſſumus. prouehimur ex puericia in adoleſcentiaꝫ. In qua
cum etate ⁊ ſanguine voluptatum incentiua coaleſcunt progredimur. Ex adoleſcentia iuuentam aſcendi-
mus. In qua ſicut maiora per etatem audemus. ita maioribus curis implicamur. Ex iuuenta in virilitate
confirmamur. in qua grauiora prelia nos diſcerpunt. ambitu. auaricia liuore. libidinibꝰ. et varijs demum
anxietatibꝰ ꝯſumimur. Ex illa ī ſenectā deſcēdimꝰ. ſ; q̄ ꝯtinuis ⁊ q̄ntis nr̄a ſenectꝰ plena malis. ex ſenecta in
decrepitā decidimꝰ. in q̄ cōtinuꝰ horror inſtātis mortis nos pulſat ⁊ irritat. Aſpiciamꝰ te nudū informē iter va-
gitꝰ ⁊ lacrimas naſcētes. Exiguo lacte ſolādū tremulū atqꝫ reptātē opis īdiguū aliene q̄ muta paſcunt ⁊ ve-
ſciūt caduci corpis aīi inq̄eti morb obſeſſuz varijs ſbiectū paſſiōibꝰ innūeris. Cōſilij inopem. alterna leti-
cia ⁊ triſticia fluctuantem. impotentem appetitus arbitrij cohibere neſcium. q̄ quantumue ſibi expediat.
Quis cibi potuſqꝫ modus ignorantem. Cui alimenta corporis. ceteris animantibꝰ in aperto poſita. mul-
to labore conquirenda ſunt. quem ſomnus inflat. cibus diſtendit. potus precipitat. vigilie extenuant. fa-
mes contrahit. ſitis arefacit. auidum timidūqꝫ faſtiditatem. poſſeſſa deplorātem ⁊ preſentibus ſimul ⁊ p̄-
teritis ⁊ futuris anxiū. ſuperbientem inter miſerias ſuas. Et fragilitatis ſibi conſciū viliſſimis vermibus
imparem. vite breuis. etatis ambigue. vati ineuitabilis. ac mille generibus mortis expoſitum. Omitto
ꝙ ita compacti ſumus vt ocio tabeſcamus. labore frangamur. crapula opprimimur. Inedia extenuemur.
Et quocūqꝫ a medio recedentes ad aliquod extremū vertamur. diſſoluta temperie non parum ledimur. ꝑ
Per ſingula momenta tempoꝝ cum celo vertimur. ⁊ vexamur fortune ludibrio ſumus. Que ſumma infi-
mis. yma ſummis mutare gaudet. Ita per omnē vite curſum anguſtiarum laborum erūnarum. inſidiaruꝫ
plena omnia occurrūt. Si tamen arma caritatis ⁊ ſcutū fidei ſumpſerimus ſi ad alterius vite p̄parationeꝫ
actiones noſtras inſtituerimus. quantacūqꝫ ea ſint que occurrūt ſuperabimus. Mors quoqꝫ oīm doloruꝫ
ſolutio eſt. vltra quā mala noſtra non exeunt. que nos in illam tranquillitatem. in qua anteqꝫ naſceremur.
iacuimus reponit. Mors quidem bene pureqꝫ morientibus vita eſt. Hinc ⁊ diſſolui cupiunt (qui bene vi-
xerint) ⁊ eſſe cum xp̄o. vt bene acte vite premiū ꝯſequantur lumen eternū. Et profecto mors vite que neqꝫ
doloribus. neqꝫ metu. neqꝫ inuidie. neqꝫ erūnis vllius ſubiecta eſt. Neqꝫ ipſi quoqꝫ morti quicqꝫ obnoxia
Et ſi altius aliquanto repetamus. Inueniemus mortem nihil aliud eſſe. quā peccandi finē. Nam cū Adā
contra mandatum dei in flagitium lapſus eſſet. ne viuendo culpa reuiuiſceret. ⁊ in peccato perſiſteret. eius
corpus e terra factum. terre deus reddidit. non vt creature quā fecerat. ſed vt peccato quod creatura ipa cō-
miſerat finem imponeret. Deus igitur ⁊ principiū ⁊ finis. Cum is vult naſcimur. Cum vult etiam mori-
mur. Et ſunt hec quidem prorſus diuinitatis eius. Nihil ad nos pertinentia. Illud v̄o tātūmodo noſtro
reliquit arbitrio. vt bene recteqꝫ viuendo bonū nanciſceremur finem. Hoc itaqꝫ ꝙ vnū noſtrū eſt. id eſt vt
in xp̄o domino noſtro moriamur. ſumma ope adniti debemus. Quod qui faciunt non plane moriūtur. ſ;
tranſeunt a corruptione ad incorruptionem. a mortalitate ad immortalitatem. a perturbationibus ad trā-
quillitatem. Non abſurde fortaſſis quidam exiſtimarūt. mortē non mō malū non eſſe. ſed bonoruꝫ omniū
maximū. Verum enīuero quoniā neqꝫ euocationis diem. neqꝫ horam nobis ſcire datum eſt. Per q̄ ſalutare
fuerit. preparatos nos eſſe. cū deo ſentientes: ⁊ mandatis eius obſequentes. nec diem differre tutū eſt. ſ; in-
ſipienter factū potius exiſtimare. Pleroſqꝫ enī vidimus ſumma corporis incolumitate. viribus integris
nihil tale metuentes. morte repente interceptos. Contra nōnullos vſqꝫ ad medicoꝝ deſperationem reda-
ctos conualuiſſe. Cum hec igitur omnia in dei tantū poteſtate ſint. nihil nobis reliquū videt̄. Niſi vt cum
deo bn̄ ſentientes eius p̄ceptis vt p̄miſimus tū in omī vita. tū in vite terminō maxime obediamꝰ. Credimꝰ
firme omēs. ꝙ deus hoīem fecit ad ymaginē ſui. Quid nobis facilius pōt accidere. quā dimittere luteum
corpꝰ vicioꝝ ſarcinā. ⁊ ad eū euolātes redire. q̄ nos nō dedignatꝰ ē ad ſiſitudinē ſui facere. Quo ſpūs diui-
no ipiꝰ ſpū repletꝰ diuinitatis ꝑticeps. ⁊ felicitatis eiꝰ agat euū ꝑpetuo inter āgelos ⁊ ſanctoꝝ choros.

Imago mortis

MOrte nihil melius. vita nil peius iniqua
O p̄ma mors hoīm. req̄es eterna laborū
Tu ſenile iugum domino volente relaxas
Vinctorūq; graues adimis ceruice cathenas
Exiliūq; leuas. ⁊ carceris hoſtia frangis
Eripis indignis. iuſti bona ꝑtibus equans
Atq; immota manes. nulla exorabilis arte
A primo prefixa die. tu cuncta quieto
Ferre iubes animo. promiſſo fine laborum
Te ſine ſupplicium. vita eſt carcer perennis

Quam fragilis ſit vita hominū. q̄ꝫ plena malorꝫ
Quam breuis. ⁊ miſera. voluite mente ciues
Cum regna. nec comites poſſint depellere mortem
Nec iuuenum numerus. nec numerus ſenum
Ergo omnes iuuenes pueri cunctiqꝫ ſeneſqꝫ
Conſpiciant. omnis me tueatur homo
Precipue qui me quondam videre potentem
Quos mors dira ſuo proſequitur gladio
Quid mihi diuitie: quid opes: quid gloria mūdi
Profuerint: nunc ſum conſcius ipſe mihi
Quid iuuat argenti atqꝫ auri tenuiſſe talenta
Quid tenuiſſe agros. amplaqꝫ regna mihi
Nam cuncta hec regio metuebat nomia noſtra
Horrebat famam imperiumqꝫ meum
Nunc lapidis ſeruus nunc me tenet improba tellus
Nunc bellum indicunt angues vermeſqꝫ meumqꝫ
Dilacerant corpus oſſaqꝫ lecta iacent
Quāuis diuitis fuerit mihi magna poteſtas
Ut mea ſit priſcis equiparanda bonis
Non tamen hijs copijs potuit vita mea tueri
Quin mors eriperet meaqꝫ priuaret eis
Defleat hunc caſum ciuis omnis. omniſqꝫ priuatus
Dent lacrimas cuncti dent gemituſqꝫ ſimul
Hanc inopes timeant diuites iuueniſqꝫ ſeneſqꝫ
Matres atqꝫ viri cuncta creata tremant
Ergo omnes quicunqꝫ legent hec carmina noſtra
Non dubitent iam iam talia facta ſequi
Itaqꝫ te exhortor elegos qui legeris iſtos
Ut mors ſit cordi conſociata tuo.

De extremo iudicio ac fine mundi

DIſpoſitione ſummi dei ſic ordinatū eſt. vt iniuſtū hoc ſeculū. decurſo tēpoꝝ ſpacio terminum ſumat. Extinctaqꝫ protinus omī malicia. ⁊ pioꝝ animis ad beatam vitā reuocatis quietum tranquillumqꝫ pacificū. aureū deniqꝫ vt poete vocant ſeculū. deo ipo regnante floreſcat. Impletis igiť tempoꝛibus q̄ de⁹ morti ſtatuit. terminabiť ipſa mors. Et qꝛ tempalem vitam. tempalis mors ſequitur. Conſequens ē. vt reſurgant anime ad vitam pennem. quia finem mors tempalis accipit. Rurſus ſicut vita animi ſempiterna eſt. in qua diuinos ⁊ ineloquibiles immortalitatis ſue fructus capit. Ita mors eius perpetua ſit neceſſe ē in qua perennas penas ⁊ infinita tormenta pro peccatis pendit. Propinquante vͦo huius termino ſeculi. prodigia mirāda per omnia elementa mūdi fient. Quibus imminēs exitus vniuerſis gentibus intelligať Diuus quoqꝫ Hieronimus ex annalibus hebreoꝝ ſigna. xv. dierum ante diem iudicij refert. an vͦo continui ſint vľ interpollati. non expreſſit. Prima die eriget ſe mare cubitis. 40. ſuper altitudinē montiū. ſtās in loco ſuo quaſi murus. Secūdo tantū deſcendet vt vix poſſit videri. Tercio marine belue apparētes ſup mare dabūt rugitus vſqꝫ ad celum. Quarto ardebit mare ⁊ aque. Quinto herbe ⁊ arbores dabūt rorem ſanguineū. Sexto ruent edificia. Septimo petre adinuicem collidentur. Octauo fiet generalis terremotus. Nono equabitur terra. Decimo exibūt homines de cauernis. ⁊ ibunt velut amētes nec poterunt mutuo loqui. Vndecimo ſurgent oſſa mortuoꝝ. ⁊ ſtabūt ſuper ſepulcra. Duodecimo cadent ſtelle. Terciodecimo morientur viuentes. vt cum mortuis reſurgant. Quartodecimo ardebit celum ⁊ terra. Quintodecimo fiet celum nouū. ⁊ noua terra. ⁊ reſurgent omnes. Aperientur igitur inferi ⁊ reſurgent mortui. de quibus iudiciū magnū ipe rex ⁊ deus faciet. Cū dies iſte finē fatalē acceperit ⁊ mortales ad iudiciū immortalis dei venerint. Veniet igitur ſummi dei filius vt viuos ⁊ mortuos iudicet. Apparebit autē dominus in aere ſupra locum vnde aſcendit. Inſtrumenta quoqꝫ mortis veluti triūphi vexilla. crux. claui. lancea. Videbuntur quoqꝫ eius cicatrices quinqꝫ vulneꝝ. Ac in valle ioſaphat omīs homo iudicabitur. Sed cū mūdi ⁊ mortaliū venerit iudiciū. quod deus ipe faciet iudicans pios ſimul ⁊ impios. Tūc demū impios quidem in ignem ⁊ tenebras mittet. Qui aūt pietatem tenuerūt iteꝝ viuent ſpiritu dei dante honoꝛes ſimul ⁊ vitā. Quod non modo ꝓphete futuruꝫ eſſe ex dei ſpiritu: verūetiam vates ⁊ philoſophi vt hidaſpes ex inſtinctu demonū cecinerūt. Nemo aūt querat quē admodum fieri poſſit. Nec eīn diuinoꝝ opeꝝ poteſt reddi ratio. Sed ſi a principio deus hominē neſcio quo inenarrabili modo inſtituit. Credamus ab eo reſtitui veterem poſſe qui nouū fecit. Sed infideles clamant ⁊ dicunt. Quomodo poteſt caro putrefacta cū diſſoluitur. aut in puluerem reuertitur. maris etiam interdū profundo ſorbetur. fluctibuſqꝫ diſpergitur colligi rurſum ⁊ reintegrari in vnū corpus. Et ex anima eadem hominis operari? Ad quos reſponſionem ex ſermonibus Pauli faciamus dicentis. Inſipiens tu quod ſeminas non viuificatur. niſi prius moriatur. ⁊ qd̄ ſeminas futuꝝ eſt. Seminas ſed nudū granū tritici aut alicuius ceteroꝝ ſeminū. Deus aūt dat ei corpus ꝓut vult. Quod autem in ſeminibus que in terram iacis per annos ſingulos fieri vides. hoc in tua carne q̄ lege dei ſeminatur in terra futurum eſſe non credis. Cur queſo tam anguſtus ⁊ inualidus diuine potentie eſtimator es. vt diſperſum vniuſcuiuſqꝫ carnis puluerem in ſuam rationem colligi et reperari poſſe nō credas. An non cenſeas cum videas ꝙ etiam mortale ingeniū demerſas in profundum terre metallorum venas rimatur. Et artificis oculis aurū videtur. in quo imperitus terram putat. Et cū auri eſſe ꝓpriam venā. ⁊ argenti aliā. Eriſqꝫ longe diſparē. ferri atqꝫ plūbi diuerſam Intra ſpeciem terre latere mortale deprehēdat ingeniū. diuina virtus inuenire poſſe ac diſcernere non putabitur vniuſcuiuſqꝫ carnis ꝓprium ſenſum etiam ſi videatur diſperſus. Sed ad hec temptemus animas que intellectu deficiūt naturalibus ratōib⁹ adiuuare. Si quis ſemina diuerſa in manu ſua permiſceat. et hec indiſcrete ſeminat. vel paſſim ſpargat in terram. nonne vniuſcuiuſqꝫ ſeminis granum. quocūqꝫ loci iactum fuerit competenti tēpoꝛe ſm̄ nature ſue ſpeciem germē producet. vt ſtatum ſue forme ſuiqꝫ corporis reparet. Ita ergo vniuſcuiuſqꝫ carnis ſubſtātia. q̄uis varie diuerſeqꝫ diſperſa ſit. ratio tamē ipa que ineſt vnicuiqꝫ carni eſt immortalis. quia immortalis anime caro eſt. ex eo tempore quo ſeminantis in terram primo veri dei voluntati arriſit. collectū terre attractumqꝫ ſubſtantie ſenſum reddit ac reparat in illam ſpeciem. quā mors aliquando diſſoluerat. Et ita fit vnicuiqꝫ anime vt non ad confuſum ⁊ extraneum corpus. ſed ad ſuum quod habuerat repareť. Cōſequenter poteſt pro agonibus preſentis vite. cum anima ſua caro vel pudica coronari. vel impudica puniri. Nō autē renaſcenť. ſed reſurgēt. Et ideo corpibus induētur. Et prioris vite facturūqꝫ oīm memores erūt. Et ī bonis celeſtib⁹ collocati ac fruētes iocūditate inūerabiliū copiaꝝ. pn̄ti deo gr̄as agēt. ꝙ malū oē deleuerit. ꝙqꝫ eos in regnū vitāqꝫ ꝑpetuā ſuſcitarit. Hec ſunt q̄ a ꝓphetis futura dicitur. Quorū teſtimonia ponere non opus eſt. Cum tantam rerum multitudinē menſura libri non caperet. Qui hec diligenti⁹ voluerit ſcire. Ex ipſo fonte hauriat. ⁊ plura q̄ꝫ nos in hijs libris complexi ſumus admirabiliā requirat. Poſtq̄ꝫ tandē fuit terre mortaliū confuſio. Et ipe omnipotēs. cum venerit in ſolio iudicare omēs animas ⁊ mūdum omnē. Eodem tempore fiet publica omniū reſurrectio. Eritqꝫ corpus quod reſurget a mortuis incorruptibile ⁊ immortale. non ſolum iuſtorum. ſed etiam peccatoꝝ. Iuſtorum quidem vt ſemꝑ poſſint permanere cum xp̄o. peccatoꝝ vͦo vt abſqꝫ interitione ſua debitas luant penas. Poſtremo iuſtus iudex ꝑpetuitatem glorie iuſtis donabit. Impijs vͦo prolixitatem confuſionis ⁊ penas miniſtrabit. Quoꝝ corpora permanebūt ineternū. vt ſufficere poſſint cruciatibus ⁊ igni ſempiterno. Cuius natura diuerſa ē ab hoc noſtro. quo ad vite neceſſaria vtimur. Qui niſi alicuius materie fomite alatur extinguitur. At ille diuinus perſeipſum ſemper viuit ⁊ viget ſine vllis alimentis. ac ſibi ipſe eternum pabulum miniſtrabit. ac

ſenſum doloris afficiet. Quāta aūt felicitas exiſtimanda eſt. iuſtis ac pijs ſubtractis hijs labibus terre. ꝓficiſci ad illum equiſſimū iudicem parentemq̄ indulgentiſſimū. qui pro laboribus requiem. pro morte vitam. pro tenebris claritatem. pro terrenis ac breuibus bonis. eterna ⁊ celeſtia largiatur. Uniuerſos igitur oportet operā dare vt ſe vel q̄ primū ad rectam viam dirigāt. vel ſuſceptis operatiſq̄ virtutibus. huiꝰ vite laboribus patienter exactis. conſolatorem deum habere mereantur. Pater eñ noſter ac dominus q̄ condidit firmauitq̄ celum. qui ſolem cum ceteris ſyderibus illuxit. Qui libratam magnitudine ſua terrā vallauit montibus. mare circūdedit. amnibuſq̄ diſtinxit. Et quicquid eſt in hoc opere mundi conflauit ac ꝑfecit e nihilo. perſpectis erroribus hominū. ducem miſit. qui nobis iuſticie viam panderet. Hūc ſequamur om̄es. hunc audiamus. huic deuotiſſime pareamus. Congrediamur cum hoſte quem nouimus. fortiter vt victores. ac deuicto aduerſario. triūphātes premiū virtutis quod ipſe promiſit a deo conſequamur. Et in altiſſimū celum relicto ſtellato per illam immenſam portam inſtar iris ingrediamur: vbi vrbs illa beatorū ciuiū atq̄ dei. mater noſtra hieruſalem in medijs celi campis apparebit. Hec vrbs vt v̄ba Joannis ī apocalipſi ſonāt. in ſe dei ⁊ lumen eius ſimile lapidi precioſo habet. Cuius murus magnus ⁊ altus. habens portas duodecim ⁊ nomina ſcripta. xij. tribuū filioꝝ iſrahel. quaternis lateribus prout ſunt partes mūdi. Murus ciuitatis que quadrata eſt habet fundamenta. xij. Et in ipis nomina. xij. apoſtolorum. fundamēta muri ciuitatis om̄i lapide precioſo ornata. Inenarrabili igitur gaudio perfundimur. cum in patriam veram remigrabimus. Ex qua orīūdi immo in qua orti ſumus. ex meliore multoq̄ preſtantiori noſtri parte. Quātope poſt longū erūnoſum periculoſum exiliū eas regiones atq̄ illa loca plena magnificentie. ⁊ aduentu noſtro gratulantia videntes exultabimus. Deprecemur igitur. vt nobis ⁊ om̄ibus. qui hoc audiūt Concedat dominus. fide quā ſuſcepimus cuſtodita. curſu conſummato. expectare iuſticie repoſitā coronā Et inueniri inter eos. qui reſurgūt in vitam eternam. Liberari v̄o a confuſione ⁊ ſupplicio eterno. ꝑ xp̄m dominū noſtrū. per quem eſt deo patri omnipotenti. cum ſpū̄ſctō gloria ⁊ impiū in ſecula ſeculoꝝ Amen.

COmpleto in famoſiſſima Nurembergenſi vrbe Operi de hyſtorijs etatum mundi. ac deſcriptione vrbium. felix imponitur finis. Collectum breui tempore Auxilio doctoris hartmāni Schedel. qua fieri potuit diligentia. Anno xp̄i Milleſimo quadringenteſimo nonageſimotercio. die quarto menſis Junij.

Deo igitur optimo. ſint laudes infinite.

Ioann- Chriſtophorus Wolffs Keel.

De Sarmacia regione Europe

De regno polonie et eius initio

Voniam de Boleſlao (qui tercius Sarmacie rex extitit) paulo poſt mētio fiet. quare ⁊ de terra ſarmacie. et quo pacto illa regium ſceptrum meruerit breuiter abſoluere propoſui. Eſt igitur Sarmatia nimis ampla ⁊ vaſta regio ſꝫ inculta ⁊ in ſolitudīe poſita. ⁊ ſub rigidiſſimo ethere iacet. Hec ex ortu moſthos et thanaim fluuiū habet. A meridie dacos ⁊ pannonas. Ab occidente bohemos. morauos ſchleſitas ⁊ theutones. A ſeptentrione mare germanicum ⁊ ſinū codanū. Id vero quod regni nomen tantū partif poloniam vocant. hec duo nomīa ſortif. Nam ea pars terre vbi Cracouia ſituata eſt minorem Poloniam vocant. At vbi Poſnania ⁊ Gneſna ſurgit maiorem nuncupant. A Craco aūt primo duce vſqꝫ ad etatē primi boleſlai nō niſi duces illic imperitabant. Temporibus aūt primi ottonis ceſaris boleſlaus clariſſimus dux fuerat Non is de quo in vita diui Staniſlai dicemus. nā ille nepos eius fuit. qui ex monacho hui⁹ Boleſlai filio natus fuerat. Iſte igif Boleſla⁹ regē francie ⁊ germanas gentes victrici manu infeſtabat. Tandē ob Ottonis ceſaris p̄ces tali bello finē dedit ac fedus cū germanis ⁊ gallis ꝯtraxit. Otto aūt ceſar videns tanti principis animi magnitudinē. quā toti germanie ⁊ ſarmacie notā fecerat ſe cū Boleſlao duce in ſarmaciā ꝯtulit

vt ⁊ imperium ⁊ poteſtatē eius planius perſpiceret. Quē illuſtris dux ſummis honoribus in poſnā ſuſcepit
Nā tribus ante vrbem milibus paſſuū aut longius ſericas lanas muriceaſqꝫ veſtes auro argentoqꝫ decora-
tas ꝑ viā qua ceſar iturus fuerat proſterni iuſſit. Et poſt ingreſſionē ceſaris in vrbē poſnam cuicūqꝫ licitum
fuerat illa deferre ⁊ deportare. Illic magnificis ſplendidiſſimiſqꝫ ꝯuiuijs ac theatris ceteriſqꝫ cerimonijs ceſa
rem venerabatur vt nulla quā aurea illic forent ſuppellectilia. que poſt quoſlibet cibos in puteos quoꝝ fun/
di nemo certus fuerat deici ac deperdi iubebat. Multas alias pompas ac munificencias ceſari ottoni inſtau
rabat. que ſatis ample vetuſta ſarmatica hiſtoria enarrat. Iamqꝫ videns ceſar tanti principis liberalitatez ⁊
mentis ſublimitatē. diuiciarūqꝫ abundantiā nō abre animo duxit tantū clariſſimū ducē corona regia dignuz
fore. eū itaqꝫ regali ſceptro ac dyademate exornauit. ac ceteris dignitatibus ſedē regiā requirentibꝰ celebra/
uit. Ne aūt Boleſlaus iā illuſtris rex tanti erga ceſarem beneficij ingratus videretur brachiū diui adalberti
antiſtitis. quē pruteni nefanda morte trucidarunt ꝓ munere ceſari obtulit. Iamqꝫ aucto regni imperio vſqꝫ
ad annos ſalutis noſtre M.cccc. aut paulo antea rex polonie dū abſqꝫ prole diſceſſiſſet. Tandē dux qui litua/
nis ac ruſſie preſidebat in regē electus fuit. ꝗ ydola antea coluit. Sed eo tempore quo illi regiū ſceptrum de
ferebaꝉ ⁊ xpianam religionē cum omni terra cui preerat ſuſcepit. Itaqꝫ lituanos ac ruſſitas ad regnū ſarma
cie ſic adiunxit. vt non niſi abſqꝫ certa ꝯditione diſſolui poſſint. Is ergo illuſtriſſimꝰ princeps prutenos ma
ritimas germanie gentes ſeuiſſimo bello ſubiugū duxit ac imperiū amplius extēdit. Ubi inſignes vrbes ex
tant Dantiſcum ⁊ thuronia. Eſt ⁊ clariſſima arx Marieburgum. cui ſimilis nemo mortalium vidiſſe fertur.
multis varijs ſtructuris. menibus. turribꝰ ac foſſis munita vt nulli inimicoꝝ tutus ſit ad arcē acceſſus. Am
plius imperiū ante aliquot annos fuerat. infeſtante tamen tartaroꝝ ⁊ turchoꝝ ꝑfidiſſima gente magnū to
ti ſarmacie damnū illatū ē. Nam terra que poſt Ruſſiam vadit quā gens podoliā vocat tota exuſta ⁊ in ſoli-
tudine poſita ē. vt ⁊ neceſſitatem peregrinantibꝰ ferre non poſſit q̄uis fertiliſſima ſit ita vt gramina in altitu
dine vnius celſi viri excreſcant. ⁊ apibus ⁊ melle tota redolens vt nō ſatis illis locus ſit vbi mella deferant.
ſub arboribus nanqꝫ aut virgultis ⁊ ſiluis fauos ſic educunt. Hercinū aūt celebratiſſimū nemus quo in to
ta europa nihil preſtantius ſarmaciā totā percurrit ⁊ circa Cracouiā ſaltus ſuos extendit. ꝑ quos iturus po/
teſt vnuſquiſqꝫ vſqꝫ in lituaniā ⁊ ſcithiā. tātis brachijs regionē illam totam diuagaꝉ feraꝝ maximas educēs
greges. In ea vero ſilue parte qua ſeptentrionalior eſt biſſontes fert. que ferox ac immanis bellua eſt huma
num genus maxime odiens. ad veſcendum quidē maxime conueniens. Formā aūt gerit citrini coloris. Frō/
tem latā ⁊ cornua fert. vt nec venationi ſatis aptū ſit niſi maximis varijſqꝫ laboribus. Metallū vero nullum
q̄ꝫ plumbū ſarmacia fert nō alia q̄ꝫ ſaturni cauſa. qui terrā rigido infeſtat frigore. Salis aūt maxima copia ē
qua cetere longinque gentes vtunꝉ. quod maximū ꝓſtat toti regioni emolimētū. qua nulla regi ipi maior in
toto regno gaza extat. Nā ſub terra exciduntꝉ ingētia ſalis ſaxa. Extra terrā aūt aliud ſal ex aqua decoquitur
Eſt et ſarmacia ferax ⁊ vberrima tellus omni genere fructuū ⁊ quicquid ad paſcendū humanū corpus expe-
tit. Nunc addendū eſt clariſſimā prolē illuſtriſſimi principis Uladiſlai. de quo antea diximꝰ. Is tres (vt qui/
dam ferunt) vxores habuit. ex quibus duos ſuſceperat filios. quoꝝ vnus natu maior Uladiſlaus vocabaꝉ.
alter caſimirus. Uladiſlaus aūt poſt mortem patris regio inſignitus fuerat imperio. itaqꝫ hungarie ⁊ bohe
mie ⁊ polonie regnis preſidebat. vbi clariſſima geſta militari manu faciebat. ac imperiū ⁊ xpianaz religionē
ampliabat. Nam regi turchoꝝ tantū terraꝝ depopulatus fuerat vt ⁊ ante conſtantinopolim caſtrametaretur
vbi dū ſeuiſſima bella erga turchos gereret ac vtraqꝫ pars crudeliſſimo conflictu decertaret pānones verſis
tergis fugā dabant ac regē cū paucis ſarmacie copijs in tanta hoſtiū multitudine reliquerunt. Caſſimirꝰ ve
ro dux lituanis ⁊ ruſſie preerat. Inde dum caſus regius genti notus fuerat Caſſimirus per ſarmatas in re-
gē declaraꝉ. q filiā ducis auſtrie ſororē ladiſlai q̄ regno bohemie ⁊ hūgarie ꝓ̄ſidebat in vxorē duxit. Ex ea ſex
ſuſcepit filios ⁊ q̄nqꝫ filias. Primogenitus vero Uladiſlaus vocaꝉ. Hic adhuc iuuenis exiſtens in imperi/
um regni bohemie electus fuit mira quadā animi magnitudine ac optimis conſilijs pollens. Ob quod dux
Mathias rex hungarie diſceſſiſſet ⁊ regnū pannonie adeptus eſt. Huic erat ꝓximus frater. cui Caſſimirus
nomen paternū datū fuerat. qui ſummo ingenio ac prudentia claruit. tandem morbo inualeſcente perijt. At
huic ſucceſſit illuſtriſſimus princeps Iohānes albertus iā futurum toti orbi ſpectaculū. Is plurima illuſtria
geſta militari bello aput Tartaros ac ceteras gentes edidit. Poſt patris autem obitū regno ſucceſſit. vbi fa
uente illi ꝓſpera fortuna regnū virtute ſua ⁊ optimoꝝ doctiſſimorūqꝫ viroꝝ conſilijs gubernat. Inclitꝰ ve-
ro dux Alexender quartus natus regius eſt. cui fortitudine ⁊ mentis ſublimitate parem tota Sarmacia vix
tulit. Hunc ob eius conſtanciam Lituani poſt mortem patris in ducem ſuſceperunt. qui ⁊ maximū toti Sar
macie decus eſſe exiſtimatur. Poſt hunc ſequitꝉ Sigiſmundus celebris princeps. qui paterna ſequiꝉ veſti-
gia. Is multis egregijs geſtis clareret ſi illi aliqꝺ felix fatū aſpiraret. Celeberrimꝰ aūt Fridericꝰ ꝓnceps vlti
mū natorū locū obtinuit. qui innata animi ingenua virtute relinquens vanos principum tumultus ⁊ inqui
etam vitā ad ſedem tranquilliorem ſeſe contulit. vnde epiſcopus Cracouienſis electus ad arepiepiſcopatuz
Gnetznenſem poſtea deuenit. Hij omnes quinqꝫ clariſſimi principes hanc vſqꝫ in etatem magnifice ac cele
berrime vitam ducunt. Inter filias vero quinqꝫ. prima nupſit Georgio duci bauarie. Secūda Friderico mar
chioni brandeburgenſi. Tercia duci pomeranie. At due relique innupte apud matrem vitam ducunt.

Sanctus Staniſlaus epiſcopus

De ſancto Staniſlao epiſcopo Cracouienſi patrono Sarmacie

DIuus Staniſlaus vir magne apud deū auctoritatis tocius ſarmacie patronus ⁊ ſignifer. Natus anno ſalutis noſtre M.viij. in rure quod Sczeppanowo vocant nobilibus ac claris parentibus. quoꝝ cura fuit im templis diuino ſeruicio incumbere. ⁊ deū pijs placare precibus. Is dū in iuuentutem deueniſſet patris monitu in celebre gymnaſium pariſius deuenit vbi optimaꝝ litteraruꝫ ſtudijs ſummā operā dabat. vnde multis virtutibus floruit. ſacro aūt diuinoqꝫ iuri precipue inſiſtebat. non ea qua huius etatis iuriſperiti queſtus cauſa ſolēt vt maiorum dignitatū honorē adipiſceref. ſed vt ſi quando locus ſtatuſue aut cōditio ſua ferre poſſet vt tantū miſeris quantum potentibus. orphano pupilloue iuſticiam adminiſtraret. ⁊ vnicuiqꝫ equo pondere quod ſuū eſſet iubente id lege redderet. Tandem paternas ſedes rediens Cracouiam inclitā Sarmacie vrbem deuenit. Illic ob virtutem ⁊ ſcientiā ſuā canonicali dignitate fungitur. Mortuoqꝫ antiſtite celeſtis numinis prouidentia in preſulis ſedem declaratus fuit. Hūc dū ſemper optimo ordine ſtatum deferret curabat ſacrā religionē ac diuinum cultum ampliare. Empto tandem rure a quodam milite. eoqꝫ mortuo amici illius villam eandē iure hereditario a diuo preſule repetere conabanf. At ille teſtimoniū huius ſtipulationis emptioniſqꝫ proferre non potuit. nam hij qui huius rei ſatis edocti fuerant ꝓpter illoꝝ impotentiā latebant. Vir ergo ſanctus orationib⁹ ac ieiunijs incubuit. confiſuſqꝫ ſummi dei potentia. qua ſe iam diu munitū cognouerat accedens ad tumuluꝫ defuncti militis a quo rus illud emerat. ⁊ euoluto lapide et arena pia ⁊ deuota oratione deū obteſtabatur. et mortuū illū per quatuor annos in vitā reduxit. Eūqꝫ coram tyranno Boleſlao apud quē tale ius agebatur conſtituit. Aſtantibus illic ſuis aduerſarijs ceteriſqꝫ regni optimatibus. quo ſe emiſſe villam aperte demoſtrauit. Iamqꝫ ſeuus Boleſla⁹ ſedo turpiqꝫ luxu inſiſtebat. ac omnē in ſuas gentes ꝑfidiam ⁊ tyrannidem exercebat. ac illuſtres viros egregioſqꝫ ciues nefandis diriſqꝫ ſupplicijs excruciabat. Staniſlaus vero chriſti vates haud longius id ferendum exiſtimabat. itaqꝫ regem intrepidus adiens vt talib⁹ ceptis deſineret illum obiurgabat. At ille magis indies facinus exercebat. Tandem a preſule in ſententiam excōmunicationis ponif. quare tyrannus boleſlaus ignarus pre furore quid ageret dimiſit ſatellites ſuos vt ꝑſulem quocunqꝫ eſſet loco trucidarent. Eo tempore diuus Staniſlaus in ſacellū diui Michaelis quod ſuper rupellam in Caſimiro vrbe conditū eſt deuenerat gratiſſimū illic deo offerens ſacrificiū. hunc in locum dū miniſtri regij deueniſſent. iamqꝫ ter ingredi templū conarentur. ter iterum pulſi diuina potentia in tergum cadebant. Id poſtꝙ ad regias aures deuentum fuiſſet magno fremitu rex Boleſlaus in ſacellum ꝓperat. vbi ſanctum preſulem iam ſacrificia offerentem immani verbere ac ſeuiſſimis ictibus trucidat. Tandem per miniſtros in fruſta partitus extra vrbē deijcif vt volucres illud vncis roſtris deuellerent. ſed diuina ſic agente prouidencia aquile illic aderant que precioſum corpus in vnum collegerunt ſummaqꝫ diligentia id ſeruabant quouſqꝫ ciues ipi maximo venerandoqꝫ ritu in rupellam honorifice ſepelirent. Tandē in numerū ſanctoꝝ relatus vt premiſſum eſt in arcē regiā ad templū diui wentzeſlai deduct⁹ in aurea tumba multis miraculis coruſcat. quem populus multo thure ac precibus indies veneratur

De Cracouia vrbe regia Sarmacie

CRacouiam vrbem regiam inſigni huic operi inſerendam haud abſurdum eſſe duxi. Nam celebris germanie ciuitas ē teſte Ptolomeo optimo lucidioriqꝫ coſmographo. q̄ eā Corrodunū appellat. Strabo aūt germaniā diffinit ꝙtū Rhenus ⁊ Albis in ſe clauſerint. Nos ea cauſa ſane non indigna vrbem ſarmacie foro cenſemus. Hanc a prima eius origine repetendaꝫ ſatis dignā eſſe putaui. Sed ne prolixiori ambiguaue oratione narrando ſabulari videar breuiter de eius ſitu quippiam narrare conſtitui. Cracouia igitur illuſtris vrbs ſarmacie quā poloniam vocant ad rippam Iſtule nō longe ab eius fontibus ſita. Hec a Cracco primo duce ſarmacie condita fuiſſe ⁊ eam ſuo nomine celebraſſe multi retulere. Hec altis primū menibus cingif. ꝓpugnaculis ⁊ celſis turribus. poſt paruo muro ⁊ ob vetuſtatem ruituro ſimilis. Tandē valles ac foſſe vt imminentibus hoſtibus facilior aditus prohibeatur. Hec quedam piſcinarijs aquis replete quedam virgultis frutice ac graminibus virent. Poſt aggerem vero qui valli imminet amnis non late fluens Rudys dictus totam ciuitatem circumluit. Hic rotarum orbes agitat qui Cererem ſaxis conterunt et emoliunt. Deductus tandem per ſubterraneos cuniculos ⁊ cannas toti vrbi ſatis vndarum prebet. Porte vrbis ſeptem. In ea vero plurime pulcherrime ac egregie ciuium domus. Ac plurima ingentia templa Precipuū diue virginis Marie in medio vrbis extat cum duabus arduis celſiſqꝫ turribus. Sūt ⁊ illic multa monaſteria. vbi multus deuotorum religioſorum nunc patrū cetus fulget. Ad edem nanqꝫ glorioſiſſime trinitatis ſic vocatam eſt celebris ordo predicatorū. In ea vero ſacra ede multe ſanctitatis vir beatus Iacinctus non dū in numerū ſanctorum relatus magnis miraculis redolet. diui Dominici comes. Qui adhuc viuens tres mortuos in vitam reduxit. Ad templū vero ſancti Franciſci eſt ordo fratrum minoꝝ non reformatus. Ac cetera multa monaſteria. Eſt et templū non longe a porta Iſtule quod ad ſanctaꝫ Annam vocant. vbi beatus Cantus celebris huius vrbis gimnaſij doctor multis miraculis ⁊ prodigijs fulget. ꝗuis nō dū in cathalagum ſanctorū aſcriptus ſit. Hanc iuxta ſacrā edem ſituatū eſt ingens celebre gymnaſiū multis clariſſimis doctiſſimiſqꝫ viris pollens. vbi plurime ingenue artes recitantur. Studiū eloquētie poetices philozophie ac phiſices. Aſtronomice tamen ſtudiū maxime viret. Nec in tota germania (vt ex multorū relatione ſatis mihi cognitum eſt) illo clarior reperitur. Illic iam maxime phebus colitur. qui ⁊ eorū cruda elimat

ingenia ac polita reddit. Has edes diuus Wladiſlaus illuſtris ſarmacie rex dū ex prutenoꝝ littorali ſarma-
cie gente ſeuiſſimo conflictu victoriā duxiſſet (Cuius quidem belli plurima clariſſima monumenta hancuſqȝ
in etatem in arce regia de qua paulopoſt dicemus ſupſtant) magnis opulentijs extruxit. libertatibus ⁊ ſtipē
dijs ſummis celebrauit. Nec incole vrbis ſarmatico more viuunt. quos crudos ⁊ ignauos ſarmatas priſci
dixerunt. Sunt nanqȝ illic clariſſimi ciues. virtutibus prudentia ⁊ comitate inſignes. humanitatē ⁊ hoſpi-
talitatem liberaliter ⁊ familiariter erga quoſcꝫ peregrinos offerentes. Victus illis ſplendidior ꝙ ceteris ſar
matis. Ex omni delicato genere cibi potus illis frequētior eſt. Aqua ordeo ⁊ humulo decocta. Is quātū ne-
ceſſitas ferre poteſt ſi ſumit̃ profecto nihil nature humane ⁊ ad corpus ipm alendū conuenientius quicꝙ re
periri poteſt. Sub arce vero intra ciuitatem extat ⁊ aliud inſigne collegiū. vbi achademia iuris ac legū pol-
let. Ad vrbis vero ſeptentrionale latus adiacet paruum oppidū nullis quidem menibus cinctū quod Cle-
pardiuz vocant. nihil dignū ſcriptu in ea ꝙ egregia ſacra ſedes diui Floriani ſtrenui chriſtiane fidei militiſ
Quā diuus Wladiſlaus de quo ante meminimus canonicatu ceteriſcꝫ dignitatibus ac muneribus refecit. et
doctoribꝰ gymnaſiū artiū regentibꝰ colēdā reddidit. Rupes aūt ac crepidines nimia altitudine erecte. ſic vt
iam celū ſuſtentare videant̃. Tandē arenis congeſtaqȝ terra obducte ingentē collem efficiunt. qui ea parte q̄
in boreā tendit vrbi imminet. ⁊ ex alio latere niuoſum carpathū althe tumentem reſpicit. quā collis partem
inſignis europe fluuius Iſtula quondā germanie terminus alluit. qui ex carpathi radice paruo quidē fonte
proſiliens longius magis magiſqȝ tumet. ita vt iam vndaꝝ auctus mole que ex pannonicis montibus ſeſe
in eum precipitant. trabes ⁊ ingentia robora variaſqȝ lignoꝝ ſtructuras defert. Tandem vbi imbriū ac cete
ris fluminibus magis tumuerit rates ac honerarias naues ſecū ad germanicū occeanū in ſinū codanū dedu
cit vbi trino vaſto ore ſpumoſus ſeſe euoluens nomina deperdit. In eo aūt colle primū eſt ingēs templuz in

decus diui wenzteſlai ducis bohemie conditū. vbi omniū illuſtriſſimoꝝ viroꝝ monumenta ac ſepulture ex
tant. multis opibus variiſqꝫ artibus extructe marmoreo allabaſtroqꝫ lapide exſculpta. quos maximo ritu
ac pompa celebrari conſuetū eſt. In medio aūt templi extat celebre monumentū in quo clariſſimus chriſti
miles diuus Florianus requieſcit. Sunt ⁊ in eodem colle due ſacre edes. diui michaelis ⁊ ſancti Georgii
Poſt egregie nobiliū curie ac edes ſacerdotū. qui noctu dieqꝫ templa venerant. Poſt primū ingens regia
ſedes maximis ac variis ſtructuris condita. que totius regni capitoliū eſt vbi tota regni gaza congeritur.
Hic principibus declaratur imperium. nam regalis corona hic maximis cuſtodibus obſeruat. Extra collē
aūt ē monaſterium fratrū minorum religioſius ordinem ſeruans. Nec longe ab eo monaſterio extat cenobi
um ſacrarum virginū. Huic ex oppoſito ad pontē ipm ē inſigne hoſpitale ⁊ ſacra edes ſancte Hedwigis.
Ad aliam vero iſtule ripam extat clara ciuitas quam Caſimirum voeant a rege ſic vocato condita. quā Iſtu
la vbi ſub arce regia ſe diuiſerit totam circumluit ac pene inſulam reddit. Eſt in ea inſigne phanū diue vir-
ginis katherine vbi ordo Auguſtinenſium floret. Tum ⁊ templum quod ad ſacroſanctū corpus chriſti vo
cant. vbi canonici regulares inhabitant. Ac cetere alie ſacre edes. Extant ⁊ clariſſima monumenta vetuſti
collegiī iam inſolita. quos illuſtris regina hedewigis conſtruxerat. Plurima preclara preterea in his vrbi
bus a vetuſtiſſimis temporib⁹ geſta ſunt per illuſtriſſimos reges ac principes. Sꝫ breuitatem imitati finē
his impoſuiſſe dignum ſtatuimus

LVbeca ſeu vt alij ſcribunt Lubecum ſaxonie vrbs illuſtris ac ceſarea ciuitas nedū in germania verum
et apud externas gentes nominatiſſima a Vtkbodo vitigo cimbroꝝ duce ad cimbricam cherſoneſon
quondam edificata in eo loco quem venedes qui ꝛ vandali adhuc ſaxonie partem tenentes Buccouiam di-
xere. Aucta ꝑ ſeuiſſimū principē qui kitto dicebaƭ. quē ꝛ trutonē appellabant Anno xpi M.c.iiij. Ea por-
cio terre littoralis ē inter magnopolenſiū holſtadenſiūqꝫ ducatus duobus fluminibus baguiſo ꝛ trauo irri-
gua. Que limpida flumina vernacula lingua wagniƀ ꝛ trab appellantur. Is kitto ex nobili progenie marc
mannoꝝ ꝛ martinopolenſiū ortū habuit potens ac grauiſſimus xpianoꝝ pſecutor. qui dn̄os de vagerī qui
de Stargardia ſeu de oldenburg vocabanƭ in fernerū ꝛ peldte interfecit. Vn⁹ ex his ingenuus euadens in
daniam receſſit heinricus nomine Goiſtalci comitis filius. Is p⁹ aliqua tempora rediens kittoni caput ſecu
ri abſcidit inde ſuā ducens vxorē. Quo tpe heinricus quartus imperio romano prefuit. In ea ꝓuincia om-
nes baſilice ſacerdotibus priuate deuaſtate erant fideſqꝫ xpiana ſopita. Vrbs quoqꝫ lubicēſis trina vice ob
principū bella ꝑcipue ducis heinrici de leone deuaſtata fuit ꝛ comitis alfeſis de holchſtein. qui p⁹ ſedatā di-
ſcordiā vrbem duci heinrico permiſit in eo loco vbi nunc ſita ē. Cū eius ſitus prius ꝓpe ſwartau. poſtea ꝓpe
berneborg fuit vt doctus helmuldus refert. Exin ob negotiationes ex germania alta ꝛ baſſa ꝛ ex variis re-
gionibus mirūimmodū aucta ē vt nūc vltra mare baltheū ſeu germanicū qḋ Stagnū vocant in norwegiam
Succiam Liuoniam. in Ruſſiā Littuaniā Pruſſiā Poloniā ꝛ Pomeramā. in ducatū magnopolēſiū. in da-
niam Angliā Flandriā Scociā ꝛ regnū francie omnes mercaturas ꝑ ſtagnū ꝑ terrā in Saxoniā weſtualiam
et marchiā frequentant. Peritiſſimi aſtronomi ſcribunt hanc nobile vrbē initiū ſuū habuiſſe ſub ſigno libre
ꝛ fundatā in ſingulari dei gratia. Cū incole vrbis ꝑ ceteris finitimis deuotiones ad modū diuinas exerceāt
Sētit tn̄ dulcē nucleū in amara teſta. Deinde anno primo ꝛ triceſimo ſupra vndecies centenū domini inferio
ris vandalie lubecā deuaſtarūt qꝫ comes Alff de holchſtein iterato inſtaurauit cū arce vbi nunc predicatores
habitant. In ſeptentrione ac fine ciuitatis Anno M.c.lix. lubicenſes memores damni illati copias in ꝓuin
ciā rugen educētes cladē ꝑ effuſionē ſanguīs ꝑncipi ꝛ potētatui ei⁹ intulerūt. Epiſcopatū lubicēſiū anno ſa
lutis M.c.lxi. antiſtes duodecimus de oldenburg ſeu Stargardia in vagerī Geraldus auxilio ducis hein
rici de leone primo obtinuit. qui tredecim ꝑbendas ꝑ oīa neceſſaria in decimis villis ac poſſeſſionibus dota
uit. Creuit igiƭ lubecū in potētiſſimā ciuitatē. oldenburg aūt defecit. Cū aūt frideric⁹ huius noīs prim⁹ hanc
vrbē ingenti exercitu obſediſſet heinric⁹ lubicēſis eps pacē a ceſare impetrauit ea ꝯditione vt fauore ducis
heinrici ceſari obedientiā ꝑſtarēt. Is antiſtes ſummā ecclāꝫ dicauit. ꝛ monaſteriū ad ſanctū iohannē in vrbe
extruxit vbi nunc ſacroſancte virgines inhabitāt. q̄uis monachi ordis diui benedicti hūc locū primo poſſe

derūt. qui nūc apud ciſmer ꝓuīcie de holſtein ꝓpe mare morā faciūt. His tēporib⁹ lubecū auguſtal' ac libera ciuitas effecta ab impatore friderico libertatibus donata vt caput oīm vrbiū Stagnaliū deinceps foret ⁊ in varijs priuilegijs etiā apud exteros p̄cipue in londen ciuitate anglie. In norwegia ī ducatu magni ducis moſchauie. in ampla vrbe nogardia. In ruſſia (vbi baſilicā ⁊ curiā xp̄iano more habent). Ac ī pleriſq; locis ac regionib⁹ magnis exemptionib⁹ decorata fuit atq; dotata. In flandria q̄z ⁊ regno dacie ⁊ ſuecie immunitatibus gaudet. Idē ceſar fridericus priuilegia a duce heinrico p̄habita eis confirmans ꝑ bullā aureā vltro donauit vt ꝯſules viginti quatuor habere poſſent (q̄zuis numerus iſte ꝑ raro complet⁹ ſit) Eoſq; nobiles effecit vt aurū more equitū deauratorū (exceptis calcarib⁹) deferre poſſint. Hec inclita vrbs munda ac nitida exiſtit in vertice ab vtraq; parte decliui poſita vt aque ⁊ immundicies libere deſcedant ⁊ ob frequentes imbres vi e purgantur. Eccleſia cathedralis quā ſummā vocāt in meridie ac fine ciuitatis ſita admodū longa ⁊ decora exiſtit. Ornatur hec vrbs p̄ter iſtā quatuor prochianis baſilicis que ſeptē turres celſas p̄acutas ac pulcherrimas habent cupro ac plūbo tectas ac in ſummitate auro decoratas. Turris in ede ſancti petri corona deaurata cū armis ceſaris ⁊ vrbis inſignita ē. Omni quoq; decore edes ſacre ornate extant. Inter has q̄nq; eccl'ias baſilica glorioſiſſime virginis marie eminentiā obtinet Habet quoq; duo monaſteria vnū ordinis p̄dicatoꝝ. alterū ſancti franciſci. ac hoſpitale ad ſanctū ſpiritum. Ciuitas vero aquis ⁊ turribus muro ac foſſis admodū munita ē. Platee due longe ⁊ ample ꝑ vrbē poſite ſunt vbi edes recto ordine ſite ſunt extructe de lateribus ornatiſſime ac varie decorate exiſtunt. Cetere vie has cruciatim ſecant. Forū indies onuſtum piſcib⁹ ⁊ carnibus videtur ac alijs neceſſarijs. Dilabiturq; primo fluuius Baguiſo a ſeptentrione in meridiē inde in occidentē. Ante ciuitatē fluuiem trauuſ contrarie ex meridie in ſeptentrionē fluit impetu mare petens. In eo flumine nauigia minora a mari ad lubecū accedunt vſq; ad murū cū maiores naues (onera plauſtroꝝ. cc. l. ducētes) in littore maris p̄ſtant ⁊ ob profunditatem ad duo miliaria ciuitati appropinquare nō poſſunt. Nouiſſime anno M. cccc. xcii. epiſcopus Theodricus natus de hamburg cū rome confirmationem accepiſſet Lubecam ingreſſus vigeſimuſquintus lubicenſium ep̄s diuina gratia nunc glorioſe p̄ſidet. Cetera ornamenta vrbis ob longitudinem ſcripturarum ⁊ varietatem ſilentio pretereunda fore dignum duxi.

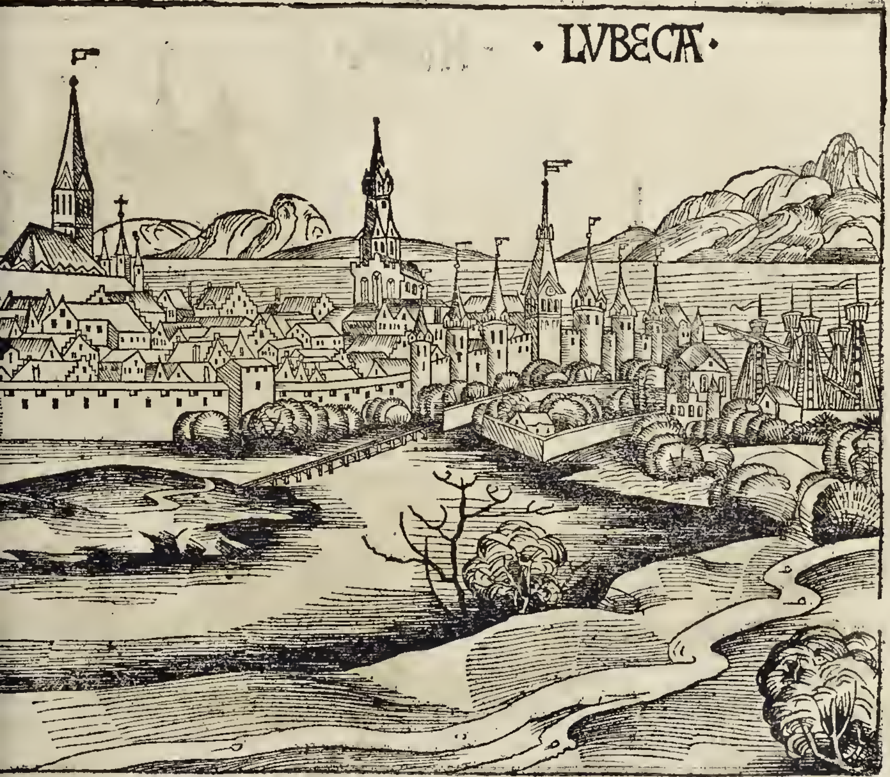

Niſſa Sleſie inſignis vrbs. epiſcopalis ſedes ad Niſſam fluuium ſita a quo denominationem accepit. varijs edificijs ornata ē. Sleſia aūt a principio vaſte ſilue hircinie (apud grecos ⁊ latinos ſcriptores celebrate) porcio. vt tota plana ita ⁊ nemoroſa fuit. ſed temporis proceſſu ſparſim villis habitari cepta. Ubi aūt fidē xp̄ianam incole amplexi ſunt conſtitutis oppidis ad mitiorem ē cultum redacta. Quā odera fluui⁹ celebratiſſimus per medium totam perlabit. ⁊ Olſa Niſſa Ola Liſſa Baruſio Cattoz riuo Bobro ⁊ alijs fluminibus auctus. marchiā brandeburgenſem permeans in mare germanicū apud Stetinū vndoſus exonerat. Latitudo eius triū quidē. ſed longitudo nouem dierꝫ itinere a limitibus hungarie vſqꝫ in marchiam brandeburgenſem extendit. Primus eius epiſcopatus ſedes Sinogrouie wartenbergeñ. diſtrictus fuit. Et inde Ritzinum territorij bregeñ. ep̄alis kathedra ē delecta. kazimirus aūt illius nominis primus rex polonie vbi regia ſtirps maſculina defecit a monaſterio gallie cluniaceñ. vbi monachus fuit papa diſpenſante ad regnum polonie aſſumptus denarium ſancti petri viritim ſiue per capita in regno ſuo idcirco exigendum et romam mittendum inſtituit. Et ſedem ep̄alem Uratiſlauiam transferri curauit. que nunc ē (vti p̄miſimus) omniū Sleſie ciuitatum non minus ampla ⁊ opulenta qꝫ populoſa ⁊ edibus ⁊ templis ornatiſſima. Eius antiſtes nunc ē doctor Johannes rott de wending eiſten. dioceſis olim imperialis prothonotarius ⁊ in eū ſtatū breui multa induſtria reduxiſſe fertur vt centum annis preteritis non fuerit menſa epiſcopalis fructuoſior ⁊ ſtructuris ornatior. Prouincia ip̄a frumenti ferax ⁊ piſcoſa. carnibus ferinis ⁊ volucribus habundāſ

Preter Uratiſlauiā inſignia loca ſunt. Hec vrbs Niſſa epiſcopalis ſedes. Glogouia maior Legnitz Oppel Swedenitz Teſthen Olſna Franckenſtein Monſterberg Saganum Brega Monaſteria complura inſignis ſtructure Prouīcia ip̄a regi bohemie ſubiecta quā ab imꝑio ī feudū recognoſcit. multi antea duces et p̄ncipes hereditarij ip̄ā nō tā poſſiderūt qꝫ vaſtarūt ⁊ impacatā reddiderūt qꝛ ꝓpter cēſuū exiguitatē ducalem ſtatum ducere nequiuerūt. rapacitati iccirco dediti. Nunc vero ē ad paucos redacta alijs ſtirpibus morte ſublatis. Qui non parum opibus ⁊ munitis oppidis florent. Cultus diuinus per Sleſiā longe plurim⁹.

Tēplaqꝫ totius orbis ſacerdotalibus ⁊ aliꝭs ornamentis ⁊ ſtructuris honorificentiſſima. Status eccleſia-
ſticus ⁊ ſecularium ⁊ religioſorum vtriuſqꝫ ſexus numeroſus ⁊ diſciplinatꝰ. populus facundus ⁊ humanus. ⁊
deuotioni ſup omnes germanie incolas deditiſſimus. Nobilitas ē plurima ad arma aſpirās ⁊ martis ama
trix. Sexus muliebris venuſtus quidē ⁊ affabilis ſed pudicus. Plebs ruſtica polonici ydeomatis agreſti
bus laboribus deſidioſe incumbens potationi ē plus dedita. Inde ⁊ domus ⁊ agri eorū parū culti ſed. ne-
glecti. viles caſas habitant. Agricole vero alemani rus melius exercent ⁊ vrbanius domos pro ſuo captu
conſtruunt. Sumptus multo leuiori precio q̄ꝫ finitimis prouincijs cōparantur. Sed quod Sleſie immen-
ſum aliquando detrimentū afferet ē ꝙ cenſuū dn̄i ⁊ poſſeſſores percepta pro loci ⁊ poſſeſſoris qualitate.
nonnulla pecuniarum ſumma annuente ſuperioritate ⁊ confirmante venditori annuū cenſum in bonis ſuis in
ſcribunt. quē vbi aliquot annis ſoluerint poſtea dare recuſant. Inde ruſtici (vt inter contrahentes pactum
fuit) aut cenſuris irretiunt eccleſiaſticis aut pignora adimuntur. quod grauamen ipſi ruſtici ferre nequeū-
tes domos ⁊ agros deſerentes aliorſum fugiunt. que loca ſepe deſerta relinquuntur. Ex hoc potiſſimū ca-
pite Sleſia maius indies niſi prouideat ſuſcipit detrimentū. Prouincia alioquin laude proſequenda. Gē
ti potus ceruiſia. Uino ex morauia aut hungaria aduecto vtuntur. Q̄ꝫ nonnihil vini in Sleſia apud cro-
ſnam habetur quod pro maiori parte extra prouinciā per oderā in pruſſiam ⁊ aliorſum deportatur. Preter
pannos laneos exigui precii qui in hungariā deferunt ⁊ piſces in morauiā delatos nihil extra Sleſiā ſuis
ex mercibus deportatur. Nimiꝰ etiā ⁊ virginū ⁊ mulierū ornatus auri ⁊ gemmarū ⁊ veſtiū cultus prouin
ciā non parū extenuant. Ne hee vrbes indite ac prouincie (quarū noticia tardius ad nos deuenit) lau-
de ſua priuentur eas in hoc opere in fine addicere libuit. Profecto libere vrbes precipue lubicenſis. ſi di-
uitias. ordinē ſenatus. humanitatē moreſqꝫ populi. maris portū. ſitū ⁊ edificia perſpicere velimus. Di
gne igitur hiſtoria ac cōmemoratione. Poſtremo ſi vrbes plures q̄s adiūgere velit dat eis equa poteſtas.

Ad deum optimū maximū de his que mirabilia geſſit pro iuſtiſſimo ⁊ excelſo Maximiliano rege romanorum

AUctor ⁊ princeps operoſe mundi
Quiqꝫ deceptis opifer fuiſti
Gentibus iudex. redditurus idem
Omnibus equus
Quam potens rerum fueras creator
Quam dator largus redimis ſalutē
Quam reddis iuſtus trutinator orbis
Quam ſapienſqꝫ
Cū velis iuſtus homines tueri
Mirus es cauſe melioris actor
Mirus iuſte domitor querele
Hoſtis iniquis
Suetus humanis animis preeſſe
Mitigas ſeuos. placidos acerbas
Sontibus ſontes agitas ⁊ hoſtes
Hoſtibus vrges
Noxijs addens ouium panorē
Fortium iuſtis animos leonū
Militū multas acies retundis
Agmine paruo
Tu iubes ventis ſileant. ſilentqꝫ
Precipis ponto tumeat. tumetqꝫ
Imperas lune lateat. latetqꝫ
Sanguine tincta.
Vere canentes hyemes virenti
Turbidas celo pluuias ſereno
Sepe permutas. facies ⁊ vſus
Menſis ⁊ anni.
Tanta cū regi dederis romano
Audias voces. iuuenū ſenūqꝫ
Audias grates hominū. preceſqꝫ
Iuſta petentum.
Inde non ceſſes melior patronus
Cū ſuis regē populis tueri
Principē ſerua. ſobolē domūqꝫ
Adde triumphos.
O deus ſerues decus hoc precamur
Ceſari natū ſimul ⁊ nepotē
Indolis mire. videat regentes
Tempore longo.
Hiſqꝫ ſic patrē foueas auumqꝫ
Cuius exemplo pagant iuuentā
Et ſuis geſtis fuerit ſenecta
Gratior illi.
Sic regant orbē dominando recte
Quo fidem nobis pius vt dediſti
Protegant ſemper eiciuſqꝫ vincunt
Illius hoſtes.
Et feros turcbos rabidaſqꝫ gentes
Pellere. ⁊ caſtris ſpoliaro victos
Ut queant regna ⁊ reparare quondā
Chriſticolarum.
Proſperos greſſus animiqꝫ motus
Auſtrie ſtirpis. faueaſqꝫ felix
Cepta quo a priſcis patribus per omne
Proroget euum.
Hec mari ac terra vigeat parando
Gloriam ſemper. ferat ⁊ ſubortus
Solis ⁊ caſus crucis alma ſigna
Nomine chriſti.
Inde celeſtium meritis triumphum
Conſequi tandē mereantur omnes
Cū bone legi dederint ſubactū
Robore mundū.
Hec rogat noſter chorus vt perennem
Gloriā eternus pater atqꝫ natus
Spirituſſanctus deus ⁊ ſequatur
Trinus ⁊ vnus.

Laus deo

Eteres reꝝ ſcriptores parciſſime de Germania locuti ſunt. ac ſi ea natio extra orbem iaceret ⁊ ſomniantes quodammodo res germanicas attigerūt. nanq̄ȝ ſi legamus vetuſta tēpora inueniemꝰ germanos olim ritu vixiſſe barbario. veſtibus vſus laceris. venationi tm̄ ⁊ agroꝝ culture dediſſe operaȝ. feroces quidē hoīes ⁊ belli appetentes. ſed argenti proꝛſus inopes. quibus quippe nec vini vſus erat. Ipſaq̄ȝ germania intra mare ⁊ danubiū. rurſuſq̄ȝ intra rhenū ⁊ albim ꝯtinebat̄. nūc vero q̄ꝫtu tranſgreſſi ſunt ſuos limites nō ignorat̄. nā plus fere eſt qd̄ nacti ſunt in gallia. rhecia. norico. vindelico atq̄ȝ in ipſa ſcithia ſeu ſarmatia q̄ȝ qd̄ intus habuerunt. Quid memoꝛemꝰ nobiliſſimas vrbes ſplēdidiſſimaſq̄ȝ. ditiſſima templa. opulentiſſimos pꝛincipes ac p̄latos. certe nō videmus ꝓuinciā eſſe que ꝯputatis omnibus germaniā ſupet. q̄ꝛ ſi reſurgeret aliquis illoꝝ theutonū qui tpe iulij ceſaris vixit germaniā pagraret vt arioiuſtꝰ ꝑfecto diceret nō eſſe eā terrā quā olim viderat negaretq̄ȝ ſuā eſſe patriā. cū vineaꝝ ⁊ arboꝝ fructiferaꝝ cōſitoes vſtitus hoīm. vrbanitatē ciuiū. ſplendoꝛeȝ vrbiū. tantāq̄ȝ nitidā polociā apud germanos cōtueret̄. Uerū hāc mutationē quis fecit niſi religio xp̄i. Cultus quippe xp̄iane religionis a germanis omnē barbariē expulit atq̄ȝ ita expoliuit vt iā greci ipi barbari. Germani aūt recte latini appellari mereant̄. Siue igit̄ noua cōſideranti ſeu vetera mente repetenti nulla peritioꝛ. nulla ardētioꝛ (inter omnes nationes quas bello ydoneas iudicant) germanica videtur. Germanis em̄ equi arma ⁊ pecūie ſunt. ⁊ vbi tot clariſſimi pꝛincipes. tot generoſi ꝓceres. tot foꝛtiſſimi equites. tot potētes ciuitates. tot diuitie. tot auri. tot argenti tot ferri minere. vbi tanta populi multitudo. tanta iuuentus. tantū animi. tantū roboꝛꝭ. Cū deinde germanie fines vt veteres tradunt ab oꝛiente vicella fluuius ⁊ vngare limes fuere. ab occidente rhenus. a meridie danubiꝰ. a ſeptentrione occeanus ⁊ mare baltheū quod pꝛutenicū vocare poſſumus. nunc q̄ꝫtum extra hos terminos poſſideant ipi videmus. Germani em̄ angliā pulſis bꝛittānis occuparūt. belgaꝝ heluitoꝛūq̄ȝ fines eiectis gallis obtinuerūt. rhetiā ⁊ noricū inuaſerunt ⁊ vſq̄ȝ in ytaliā pedē extenderūt. Germani q̄ȝ hulmigeros qui nūc pꝛuteni vocant̄ ex manibꝰ infideliū detraxerūt. Soli ex alienis in germanico ſolo bohemi ſedent potentiſſimi ⁊ nobiliſſimi populi. ſed ⁊ illi germanico impio parere ſe aiūt. regēq̄ȝ habent pꝛincipalioꝛē ex regni electoꝛibus. Magni igit̄ bellicoſi ac foꝛtiſſimi deoq̄ȝ accepti germani ſunt. quibꝰ adeo fines extendiſſe licuit. ⁊ ſup oēs moꝛtales romane potentie datū fuit obſiſtere. Nā terraꝝ ille calcatoꝛ oīm ⁊ oꝛbꝭ domitoꝛ iulius ceſar q̄ꝫuis ſubactis gallis ſepe rhenū trāſiuerit reſq̄ȝ maximas in germania geſſerit. bellicoſam tn̄ ⁊ aſperā ſueuoꝝ gentē dimiſit indomitā. Auguſtus octauianꝰ cui ⁊ parthoꝛū ⁊ indoꝛū reges munera miſerunt. q̄ vnꝰ oīm romanoꝛū foꝛtunatiſſimꝰ creditꝰ eſt. Ille inquā feliciſſimꝰ imperatoꝛ nullibi vnq̄ȝ niſi apud germanos ſuccubuit. nā lollianā ⁊ varrianā cladē in germania ꝑpeſſus eſt. Lollianā maioꝛis infamie q̄ȝ detrimenti. varrianā pene exicialē tribus legionibus cū duce legatis ⁊ auxilijs oībꝰ ceſis longū eſſet recenſere quos intulerūt rei publice moleſtias germani. qui ⁊ ſi romanoꝛū foꝛtūe aliq̄n ceſſerunt. poſtea tn̄ ⁊ ipſi de romanis. de gallis. de hiſpanis. de hungaris. deq̄ȝ alijs diuerſis gentibus ſepenumero triūphꝫarunt. Nec romani cū rerū potirent̄ res magnas ſine germanis auxiliantibꝰ ꝑegerūt. quoꝛū tanta in bello virtus tanta in domo fides: fuit vt ceſarei coꝛpis cuſtos cohoꝛs ex germanis potiſſime legeret̄. Scimus q̄ȝ Gotfridum qui fuit lothariugie dux cum ſolis tranſrhenanis theutonibus ⁊ aliquibus gallicis. paucis italis hungariā ꝑcuſiſſe. greciā penetraſſe. helloſpontū trāſiſſe. aſiā ꝑmeaſſe. iheroſolimā ex poteſtate infideliū vendicaſſe. victis ac ꝓſtratis omnibus que occurrerēt in medio gentibus. q̄ꝫuis ⁊ turci ⁊ ſarraceni numeroſi reſiſtere conarent̄. in eius exercitu ducenta milia pugnatoꝛū fuiſſe tradūt̄. atq̄ȝ multo maioꝛes copias ſola Germania cogere poteſt. Nā ⁊ impante conrado cū Eugeniꝰ tercius romanus pōtifex xp̄ionos excitaret ꝓ tutela terre ſancte quā ſarraceni euertere conabant̄. Pꝛuteni cū ceteris vlterioꝛibus ydola colebāt ac crebꝛis excurſionibus nūc ſaxoniā aut alios vicinos xp̄i cultoꝛes infeſtabāt. Conradus aūt dimiſſis ſaxonibꝰ aut ceteris vicinis qui domi cū pꝛutenis ac reliquis barbaris decertarent ipe cū rhenenſibus. ſueuis. franconibus. bauaris iheroſolimā penetrauit. Poſtremo q̄ꝫ longa ⁊ lata ſit germanica natio. q̄ꝫ religioſa. q̄ꝫ verax. q̄ꝫ iuſta q̄ꝫ pꝛomiſſi tenax q̄ꝫ populoſa q̄ꝫ diues. q̄ꝫta illic nobilitas. q̄ꝫ foꝛtis ⁊ experta militia. q̄ꝫtus ecclīaruꝫ oꝛnatus. q̄nta gloꝛia cleri. q̄nta pꝛincipū magnificentia. q̄ntus ſplendoꝛ vrbiū. que celi facies. q̄ terre vbertas. cū prouinciarū decꝰ cū pꝛincipe ſit cōmune magis admirari q̄ȝ recenſere valemus. Cū igit̄ hoc opꝰ hiſtoꝛiaꝝ ex officina nurmberge pꝛodeat que vrbs inclita in medio ferme germanie ſita eſt ꝑpauca de germania in calce libꝛi abſoluemus p̄mittendo hiſtoꝛiā Enee pij ſcd̄i romani pontificis rerum vbiq̄ȝ geſtaꝝ in europa ſub friderico tercio romanoꝝ impatoꝛe. Is em̄ etſi natione ſenenſis ſit ſe tn̄ germanū fatet̄ cū de ſe ſcribat Sed cū nos iā annis ſupꝛa. xxiiij. germaniā incoluerimus nō reputamꝰ extraneꝰ exiſtimare debere. Cumq̄ȝ impatoꝛi ipiq̄ȝ nationi longo tpe ſumma fide magnis laboꝛibus ſeruierimꝰ ⁊ nūc ad cardinalatū recepti eacuremus que nationis ipius honoꝛi atq̄ȝ vtilitati cōducant. ⁊ ita pꝛoꝛſus agamꝰ vt natione potiꝰ germani q̄ȝ itali putemur. verū cū antiquioꝛa illa tpa ſub obſcurā ambiguitatē p̄beant ſcribētibꝰ ⁊ tempoꝝ deſcriptio haud facilis cognitu. q̄nq̄ȝ detrahit legentibꝰ fidē. Multa q̄ȝ de his inter veteres diſcoꝛdia. quā inde noſci arbitramur. quia nec montiū nec fluminū nec gentiū noīa ꝑſeuerant. ⁊ ꝓuinciaꝝ regnoꝛūq̄ȝ termini multam varietatē accipiunt A Strabone qui ſub tiberio ceſare vixit vſq̄ȝ ad ptolomeū alexandrinū qui ꝑ tpa antonipij ſitum oꝛbis deſcripſit. haud equidē magnū tp̄s eſt ⁊ tn̄ tanta noīm variatio interceſſit vt pauciſſimos populos ex his noīari videamꝰ apud vnū quos noīauerit alter. Ideo Ephoꝛꝰ quippe cymeus Socratis diſcipulꝰ a ſuo tpe narrandi exoꝛdiū cepit. Caliſtenes ac Theopompꝰ quos eadē tulit etas pꝛiſca illa minime attigerunt qui tn̄ omnes hiſtoꝛici munere laude ſempiterna celebꝛati ſunt. qua motꝰ re eloquentiſſimꝰ Eneas omiſſis pꝛioꝝ geſtis in quibꝰ ſcriptoꝛes nōnūq̄ȝ diſſentiūt ad recentioꝛes hiſtoꝛias ſe cōtulit. Que igitur in germania ſub ſuo euo geſta ſunt memoꝛatu digna ⁊ in ceterꝭ regionibꝰ europe in iſto opere vario ⁊ egregio dum in cardinalatꝰ ocio viueret accurrate deſcripſit. hiſtoꝛiā igitur eius deinceps in pꝛimis perluſtrabimus.

Sum pius Eneas fama ſuper ether a notus

Eneas pius papa Fridericꝰ terciꝰ romanoꝝ īperatoꝛ

Parcere pꝛoſtratis ſcit nobilis ira Leonis
Tu quoqꝫ fac ſimile quiſquis regnabis in oꝛbe

Reuerendiſſimi patris domini Enee de picolominibus cardinalis S. Sabine de his que ſub ceſare Friderico tercio imꝑatore ꝑ Germaniam ⁊ Europam geſta ſunt cū locoꝝ deſcriptione ad d. Anthoniū cardinalē hilerdenſem incipiunt feliciter.

ANtonio ſacro ſancte romane eccleſie preſbitero cardinali hilerdenſi appellato patri ſuo colendiſſimo Eneas eiuſdem ordinis. non eiuſdē meriti cardinalis ſenenſis ſalutem plurimam dicit. Podragantem me nuper ⁊ artheticis doloribus (vt ſoleo) laborantem Librarius quidam theutonicus adijt libellū afferens in quo romanoꝝ ceſarū non tam geſta ꝗ̄ nomina ⁊ pauca de moribus continebātur vſqꝫ ad wenceſlaū Caroli quarti filiū. Cūqꝫ illi opuſculo q̄tuor imꝑatores deeſſe viderentᷣ. Nā Beneuenuſtus himolenſis eius operis auctor ſub wenceſlao deceſſerat. Rogauit me librarius vt adijcerem libello quod deerat. nolui turbare hominē. compleui ad etatem noſtram imꝑatorum numerū breuitatem illius qui preceſſerat imitatus. At cum ſubiret mentem multa ⁊ magna inter chriſtianos geſta eſſe ab eo tempore quo Fridericus imperium accepit vſqꝫ in hanc diem opuſculum ſeorſum edere ſtatui in quo ſingularia quedam eius temporis ſub compendio ad poſteritatis memoriam tranſmitterem digna memoratu. Edidi igitur breuem hiſtoriam tuoqꝫ nomini dedicaui. qui cum pari morbo mecū labores facile inter podragandū ſcripta mea ⁊ leges ⁊ iudicabis. Fuiſſet fateor operepreciū ab initio potius etatis noſtre in hoc euum vſqꝫ reꝝ geſtarum hiſtoriam texere quemadmodum menti mee ſepe inſedit. ſed ea non erat vnius podagrationis ⁊ ꝑ̄ſertim ieiunio quadrageſimali occurrentis lucubratio. Amat edes noſtras ipa podagra nec tam recedit ꝗ̄ reuerti ᷣ libens fortaſſe ⁊ huic intētioni aliquādo ſubſeruiet. Tu vale ⁊ ſi quid acerbius in quemꝗ̄ ſcriptum offenderis non tam mee nature ꝗ̄ ſtimulis podagre vrgētis adſcribere. ⁊ quicꝗ̄ inſcite inepte abſurde occurrerit ſumpto calamo dele. Ex vrbe Roma quarto klendas aprilis Anno dn̄i M.cccc.lviij.

Finis prohemij

Sequitur hiſtoria

Que ſub Friderico tercio eiꝰ nomīs imperatore apud Europeos et qui nomine chriſtiano cenſentur inſulares homines geſta ferunᷣ memoratu digna mihiqꝫ cognita tradere poſteris ꝗ̄ breuiſſime libet. Cōmiſcebimus aliqua interdum altiꝰ repetita. quemadmodū locorū rerūqꝫ ratio expoſtulare videbitur.

De hungaria et geſtis in ea olim pannonia appellata

Hungaria que auſtrie Friderici patrie cōterminā ē ⁊ in oriētē vergit principiū narrauōis p̄ſtabit. Hanc prouinciā nōnulli pannoniā vocāt, tāq̄ꝫ būgari pānonioꝝ loco ſucceſſerit. verū neq̄ꝫ būgaria pānonie termīos implet. neq̄ꝫ illa tā lata olī fuit q̄ꝫ noſtra etate. Hūgaria ītra danubiū enū ⁊ alpes q̄ ad italiā ⁊ adriaticū reſpiciūt mare. Pānonia ꝯtinebat ab occaſu noricū enūq̄ꝫ amnē. ab ortu myſos ac triballos ⁊ flumē ſauū ꝯtingēs. Intra q̄s limites auſtrie magna porcio claudit̄ ⁊ a theutonib⁹ icolit̄. Stiria quoq̄ꝫ yſdē terminis cōtinet̄ valeria quondā appellata. Hūgaria vō q̄ꝫuis inferiorē pannoniam a fluuio leytha vſq̄ꝫ ſauum cōplexa ē. danubiū tn̄ tranſgreſſa, ad polonos vſq̄ꝫ protendit̄. ⁊ q̄ quondā arua tenuere gepide daciq̄ꝫ poſſident. Impiū gētis būgarie multo latius ē q̄ꝫ ipa būgaria. nā ⁊ dalmate quos ſclauos. ⁊ illirici quos boſnēſes ⁊ triballi ſeu myſij quos tū ſeruios tū raſcianos appellāt. ⁊ gethe quos partim valachos partim tranſſiluanos noīant̄ hūgaroꝝ impiū ſubierūt. Et ſi nōnulli euo noſtro turchoꝝ armis euicti defecerūt hanc prouinciam quaten⁹ circa iſtrū extenditur ſub octauiano ceſare romā primū obtinuere bachone pannoniorū rege ſubacto: ⁊ amātinis inter ſauū ⁊ dranum fluuios proſtratis. Daciam vero trāſdanubiū que nunc hungarie porcio eſt Traianus impator edomuit ⁊ in ſolo barbarico prouinciā fecit. Sed amiſſa ſub Galieno p̄ Aurelianū recupata eſt. Poſt romanos aliq̄n huni ſcithica gens. aliquando gothi ex inſulis balthei maris populi. Deinde longobardi ex germania profecti pānoniam occupauere. Poſtremo hungarorum natio ex vltimis ſcithaꝝ finib⁹ inūdauit q̄ vſq̄ꝫ ī hāc diē regno potit̄ ⁊ vltra citraq̄ꝫ iſtrū late dn̄at̄. Extat adhuc nō lōge ab ortu thanays altera būgaria nr̄e hui⁹ de q̄ ſermo ē mater līgua ⁊ morib⁹ pene ſimil̄ q̄ꝫuis noſtra ciuilior ē xp̄i cultrix. illa ritu barbarico viuēs ſeruit ydolis. in būgaria quā danubius interlabit̄, tēpeſtate noſtra

Sigiſmundus caroli quarti romanoꝝ impatoris filꝰ natione bohemꝰ. origine theutonicꝰ. varia fortuna an
nos ſupra qnquaginta regnauit. princeps ſingulari prudentia. magnitudine animi. benificentia ⁊ liberali-
tate inſignis. corpis q̊ꝫ maieſtate ac decore illuſtris. Ceterū bello prorſus infelix. quē nō turchi dūtaxat. ſed
bohemi q̊ꝫ ſepe acie fuderūt. Uxor ei prima fuit maria lodouici regis filia cū qua regnū accepit. illius cauſa
duos ⁊ triginta regulos in hungaria primarios q̄ aliqn̄ rebellaſſent gladio ꝑcuſſit. ob quā rem ⁊ ipſe paulo
poſt (regina fatis functa) in vincula ꝯiectꝰ eſt. mulierıq̄ꝫ vidue cuius virꝝ interfecerat in cuſtodiam traditus
donec regni ꝓceres ſuppliciū decernerent. Sed nō defuit capto in extremis rebus ꝓuidentia. qui vt erat fa-
cundia potens mulieri longe melius eſſe oſtendit regiū ſanguinē conſeruare q̄ꝫ fundere. dimiſſus ab ea bar
baram Herm anni comitis cilie filiā duxit vxorē. nec diu poſtea cōpatis auxilijs regnū vendicauit. de prodi-
toribus ſuppliciū ſumpſit. Mulieris vidue filios ⁊ honoribꝰ ⁊ opibꝰ inter primos regni proceres cumula-
uit. quoꝝ adhuc alterius viuit filius. Latiſlaus garius comes regni palatinus multa huiꝰ Sigiſmūdi egre-
gia facinora memorie prodita ſunt. Inter que illud p̄clariſſimū ꝙ eccīam catholicā in tris partes diuiſā ꝯ
acto apud conſtantiā generali ꝯcilio ad vnitatem redegit. Italiā Galliā Hiſpaniā Angliā eius rei cā pera-
grans. Uitoldo lituanie duci vt ſe regem appellaret miſſa corona indulſit. prius tamen ille vita deceſſit quā
ſolennia coronationis expleret. Pruſſiam quā rex polonie fratribus beate Marie theutonicoꝝ armis ade-
merat reſtitui iuſſit. Cū venetis duce pipone florentino grauia bella geſſit. Venceſlaū bohemie regem ger-
manū ſuū ꝙ regno inutilis eſſet cōiecit in vincula. Quis negligenter cuſtoditū magno reipublice malo qui-
dam bohemi e carceribus ſurripuerint coronā imperij ab Eugenio quarto pontifice maximo rome accepit
Bohemia poſt multas calamitates vix tandem potitus eſt marchiā brandenburgenſeꝫ friderico burggrafio
nurmburgenſi dono dedit filiā Elizabeth ex Barbara natā Alberto duci auſtrie in matrimoniū copulauit.
illiq̄ꝫ demū apud znoymā morauie ciuitatē moriens regna quibus p̄fuerat vltima voluntate reliquit. oſſa eiꝰ
in varadino iacent. Albertus apud albam regalē cū ꝯiuge coronatus bohemie q̊ꝫ diadema ſuſcepit. Cuius
felicitatem admirati germanie principes ⁊ ipi ſuū ſanguinē extollere decreuerūt romanū ei cōmittentes im-
periū. Id alberto ſuſcipere nō licebat niſi primores hungarie indulgerent. quibus haud ex vſu videbaꝛ ſu
um regem theutonibus imꝑare. atq̄ꝫ ob eā cauſam iureiurando albertū obligauerant ne ſuo in iuſſu imperi
um acceptaret. vocati tamen ad regem qui tum Uienne fuit victiq̄ꝫ p̄cibus p̄buere conſenſum. ille imperium
nactus in hungariā redijt aduerſus turchos, qui tunc raſciā inuaſerant arma moturus. ſed dum bude morā
facit (ea eſt regū ſedes) iudex ciuitatis natione theutonicꝰ hungarū quēpiā ob delictū fluuio demerſit. id hū
gari moleſtiſſime tulerunt. quibꝰ theutonicū nomen exoſum eſt. Excitaꝛ e veſtigio tumultus. hungari arma
capeſcunt. obuios theutones paſſim trucidant. fit fuga in arcem qua rex ſe continebat. diripiūꝛ negociatoꝝ
domus. quoꝝ pars maior theutonica fuit. Euangelizabat eo tp̄e budēſibus Jacobus marchianꝰ ordinis
minoꝝ profeſſor doctrina lraꝝ ⁊ vite ſanctimonia clarꝰ. qui ſedaturꝰ tumultū ſimulacrū ſaluatoris crucifixi
manu geſtans furenti armatoq̄ꝫ populo obuiam factus vt cedi parcant vt rapinis abſtineant vt arma depo
nāt ſupplex orat. Illi verba eius minime intelligentes. neq̄ꝫ em̄ tempus ferebat interpretem hūi, ſibi futurū
autumant qui xp̄m ſuis ceptis ducem habeant. ſublimēq̄ꝫ iacobū ſimulq̄ꝫ crucifixū in vlnis attollūt ac ba-
chati ꝑ vrbem, nūc iſtā nūc illā domū cōpilant. fiūnt tamē aliquāto minora ſpolia. ⁊ a cedibus tpatū eſt ob
preſentiam iacobi qui mō p̄cibus modo lachrimis furorē inceuſe plebis lenire conatus eſt. Sedato tumul-
tu Georgius palocius ſtrigonienſis eccīe pontifex moriꝛ. apud quem p̄cioſa regni ſuppellex in cuſtodia fu-
it. Rex ſtrigonium petit ⁊ regina cum eo. aperiuntur arche in quis theſaurus obſeruabatur coram regina
et ſelectis regni baronibus. illa clam ſubtracta corona. q̄ꝫ ſacram appellant fideliq̄ꝫ anui tradita archas
claudit atq̄ꝫ obſignat. Albertus paulopoſt ad dranamvſq̄ꝫ fluuium ꝓficiſcitur ibiq̄ꝫ caſtrametatꝰ maiores
copias expectat cū quibus turchos inuadere poſſit Smederoniam vrbē raſcie obſidentes. priꝰ tm̄ expugna
tū eſt oppidū q̄ꝫ auxilia venirent. ipſe Budā reuerſus cū diſſintheria laboraret Uiennā repetere ſtatuit ſiue
moriturus inter ſuos. ſiue qꝺ aerem in quo fuerat nutritus ꝯferre aliquid ad ſanitatem ſperabat. ſed in itine
re magis ac magis morbo affectus relicta vxore pregnāte obſignatoq̄ꝫ teſtamento in villa que longa diciꝛ
vi. kaln. nouembris e vita deceſſit. religioſus princeps ⁊ qui liberalitate ſimul iuſticiaq̄ꝫ p̄ſtaret. Fuit q̄ꝫ in
bellis audax ⁊ manu ꝓmptus Morauos ⁊ Bohemos armis ſubegit. Polonos late vagantes intra regnū
ſuū cohercuit. Magna de ſe xp̄iane rei publice ꝓmittere videbaꝛ. nec minora populi de ſua virtute concepe
rant. pulcherrime ſpei ſatiſfieri breuitas vite nō ſinit. repente occidit que breui ad ſummū potentia creaue-
rat. neq̄ꝫ em̄ biennio toto imꝑauit. Statura eius procera fuit. neruoſū ⁊ validū corpus. facies terrifica mo
re gentis eraſa barba. ſuperius labrū intonſum. veſtem haud ſplendidā. Baltheus auro grauis cinxit. nec
vnq̄ꝫ lateri defuit enſis. Corpus eius in alba reconditū eſt. Cognita regis morte ꝯuenientes hungari indi-
gnū ac periculoſum exiſtimantes tātū regnū vnius femine iudicio ſubiacere reginā magnis p̄cibus hortan
tur Uladiſlaū polonie regē qui populū armis tuteꝛ ſibi vt virū aſciſcat. Conſentit mulier ea ꝯditione adie
cta ne quod filio p̄iudiciū fiat ſi maſculū pariat. Leguntꝛ in poloniā p̄lati eccīaꝝ ⁊ principes regni natu ⁊ au
ctoritate maiores. quibus iter agentibus Latiſlaus poſtumus naſciꝛ. qui mox vt in lucē prodijt apud albā
regalem ⁊ baptiſmū xp̄iane fidei ſignaculū ⁊ militie cīgulū ⁊ ſacrā hungarie coronā quā mater penes ſe ha
buit eadem die accepit. inde ſublatus in tutela friderici ceſaris. xij. ferme annis fuit. cui mater ⁊ ipſm̄ ⁊ coro-

nam cōmēdauit. Legati ꝗuis ꝓhibente regina Vladiſlaū adiere quē magnis pollicitis oneratū in hunga
riam traxerunt ⁊ inpoſito diademate regē ſalutauere. quo cū diu Ladiſlai mater vario euentu armis cōten-
dit hungaris in duas partes diuiſis vlricus comes cilie dū conſobrine ſtudet latiſlaoq̄ꝫ regnum defendit ca-
ptus a polonis diu in carcere macerat⁹ eſt. Dioniſius archieps ſtrigonienſis qui poſtea cardinalatus ho/
nore donatus eſt genere ac moribus illuſtris vtriq̄ꝫ regi diadema impoſuit. alteri volens alteri coactus. vo
catus enī ad polonū ꝗuis publica fide accepta budam petiuiſſet nō prius libertati ſue redditus ē q̄ꝫ Vladi/
ſlaum in alba coronauit. ipſe ꝗprimū potuit domū reuerſus polonoꝝ conatibus ſummo ſtudio aduerſatus
eſt. Julianus cardinalis ſancti angeli ab Eugenio pontifice maximo in hungariam miſſus vir ſummo inge-
nio. ſingulari facundia. excellenti doctrina ꝗuis inducias belli inter Vladiſlaū ⁊ Elizabeth ad certū temp⁹
compoſuit pacem tn̄ efficere non valuit. regina mortua omnes pene hungarie optimates ad polonos defe/
cere. ſolus Giſkra bohemus rei bellice peritiſſimus ⁊ manu ꝓmpt⁹ latiſlai partes in hungaria tutatus eſt.
qui ſepe cū parua militū manu ingentes hungaroꝝ polonorūq̄ꝫ copias vicit. fudit. deleuit. hiſq̄ꝫ iohannem
huniadem magnis exercitibus cinctū caſtris exuit. Hic iohannes natione valachus fuit haud altis natalib⁹
ortus ſed ingenio dextro ⁊ animo ſublimi ⁊ virtutis amator multa cū turchis ſecunda ꝑlia fecit. ⁊ hoſtium
ſpolijs hungarica templa ditauit. primuſq̄ꝫ oīm apud hungaros turchoꝝ acies ⁊ frangi ⁊ vinci poſſe mon/
ſtrauit. quibus ex rebus excitatus Vladiſlaus ⁊ ipſe ꝑlium cum amurate turchoꝝ imꝑatore cōmittere nō du
bitauit. de quo poſtea ſuo loco dicemus. Fedus inter Fridericū impatorem ⁊ vladiſlaum qui ſe regem hun-
garie appellauit Julianus cardinalis ea lege compoſuit vt liceret impatori hungaros cohercere ſi qd̄ in au/
ſtria ſtiriaue damnū inferrent. idem permiſſum vladiſlao eſt in friderici ſubditos hungariam infeſtātes. Gū
tiū oppidum in hungaria ē ſtirie atq̄ꝫ auſtrie proximū hoc latrones occupauere ⁊ plerūq̄ꝫ circumiecta caſtel
la ex quibus in auſtriam profecti magnam vim pecoꝝ atq̄ꝫ hominū abegerunt. Motus ea re fridericus com
parato raptim exercitu in hungariā traiecit munimenta expugnauit. ex latronib⁹. lxxx. furca ſuſpendit. Cuꝫ
cecidiſſet in bello Vladiſlaus cōuentus hungaroꝝ apud Peſtam habitus. locus hic transdanubium. bude
opponiꝰ neq̄ꝫ muris cinct⁹ neq̄ꝫ magnificis domibus exedificat⁹. ville ſpeciem gerit. hic Latiſlaus alberti fi
lius cōmuni procerū conſenſu rex deſignatꝰ ſuiſq̄ꝫ deinceps auſpicijs in turchos pugnare cepit. nec tamen fe
liciora eius ꝑlia q̄ꝫ poloni fuerunt. Johannes huniades regni gubernator aſſumptus abſente rege prouin/
ciaꝫ vt aiunt in virga ferrea gubernauit. nec dū rex affuit minor eo habitus eſt. hic proſtratis apud albā tur/
chis quemadmodū in rebus raſcie referemus breui tempore ſupueniens morbo extinctus eſt. Ferunt eum
cum egrotaret noluiſſe ad ſe dn̄icū corpus deferri. indignum eſſe aientē ſerui domū intrare regē. iuſſiſſe ſeſe
ꝗuis deficientibus viribus in templum vehi ibiq̄ꝫ de more xpiano confeſſum diuinam euchariſtiam ſuſce-
piſſe atq̄ꝫ inter ſacerdotum manus deo animā reddidiſſe. Felix ſpūs qui tante rei q̄nta geſta eſt apud albā nū
cius atq̄ꝫ auctor migrauit in celū. Latiſlaus qui ex tutela iam pridem impatoris emiſſus ⁊ in paterna re-
gna receptus turchoꝝ metu ex hungaria in auſtriā ſe contulerat. audita turchoꝝ ſtrage ⁊ gubernatoris mor
te quo cū cilie comes apertum gerebat odiū impellente ipſo comite qui veluti ſublato emulo letabundus id
nuncij audiuerat. rurſus in hungariam redijt. ſed dum apud albam ſpolia turchoꝝ ⁊ interemptoꝝ hoſtiuꝫ ca
dauera inſpicit comes ipſe cuius caput erat a rege ſecundum. ⁊ qui iam ſolus tanq̄ꝫ regis auuncul⁹ leges hū
garis preſcribebat. A ladiſlao huniadis filio in caſtro regio obtruncaꝰ inde necem conſecut⁹ vnde ſperauit
imperium. Offenſus ea re mirūimmodum regius animus dolorem tamē ſuppreſſit nec dubitauit auuncu
lum iure ceſum fateri. Cadauer defuncti in ciliam miſſum eſt. rex budam ſe contulit vbi ſecutos curiam huni
adis filios in carcerem rapi iuſſit. ꝑcuſſoreq̄ꝫ comitis ladiſlaū natu maiorem capite plecti. Mathiā captiuuꝫ
duxit in auſtriam. ⁊ profectus in bohemiam penes eū ſequi mandauit. ipſe paucos dies prage morat⁹. ſiue
morbo peſtifero vt pleriq̄ꝫ tradidere. ſeu veneno vt alij affirmant diē obijt. nobiliſſim⁹ ſanguis paterna ori/
gine ac materna ex impatoribus ortus. Mathias qua die rex clauſit oculos eadem pragam applicuit. quem
Georgius gubernator in cuſtodiam ſuā recepit. Corpus latiſlai apud proauum Carolum quartū romanoꝝ
impatorem in arce pragenſi atq̄ꝫ in ede ſancti viti reconditum eſt. Defuncto latiſlao rege hungari ad ele-
gendum ſucceſſorem ad kaln̄ ianuarias diem conſtituunt. Proceres apud budam frequenter conueniūt in-
ter quos michael zylagi magna militū ſtipatus caterua p̄ſto adeſt. xiij. milia equitū. peditum. vij. milia eum
ſecuta feruntꝰ. quibus ſtatiua in peſta fuerunt. Michael frater cōiugis huniadis ⁊ mathie auuncul⁹ fuit. cui
ꝓpter necem ladiſlai nepotis cū pleriſq̄ꝫ regni baronibus acerrime ſimultates erant his potentia eius haud
paruū ingeſſit terrorem. nec iam ꝑculſa metu contio liberam regis electionem futuram arbitrabaꝰ. Michael
ꝟo conuentū adiens non ſero circa armatos adduxiſſe ait. nō vt vim congregatis inferat ſed vt eos deterre-
at. ſi qui ſint qui libertatem principum ac popularium in aſſumendo rege ꝑturbare conenꝰ. Illud tn̄ ſe velutī
vnum ex regni accolis monere vt Johannis huniadis beneficia meminerint. qui vnus omnium turchoꝝ ar
ma ab hungarico regno depulerit. clariſq̄ꝫ gentis victorias peperit indigna ſuis meritis p̄mia reddita. ex
filijs eius alterū crudeliter occiſum. alterum in bohemia captum ſeruare poſſe. Barones memoriā iohānis
extollere mathiam ex captiuitate redimere atq̄ꝫ in eius regni faſtigio collocare. Quod pater ſua virtute huaſ

ſet necꝫ ferendum vt ad exteros ea poteſtas deferat᷑ parcere ſe omnibus qui nepoti fuiſſent inſidiati. regni ſalutem ante oculos ponere ſi quem ꝓuincie vtiliorem eſſe arbitrent᷑ nihil obſtare quo minus melior eligatur. fuit res aliq̄zdiu anceps cū baronum ſibi quiſqꝫ timeret. Poſtremo reconciliatiōe inter proceres facta cuius auctorē iohannē ſancti Angeli cardinalem virū doctrina ⁊ moribus excellentem. qui cū legatū agebat apoſtolicū tradidere. Mathias octo ⁊ decem natus annos nono kal'n. februarij inter. xl. milia virorū qui medio in danubio cum glacie conſtricto impatiētes magni ſecreti electionis exitū expectabant rex acclamatus. Nunc quiſquis hec legis ⁊ futura ꝑdiſcito ſingulare prorſus humane inconſtantie documentū Ex duobus adoleſcentulis etate moribuſqꝫ pene paribus. alter ex regio ſolio dū noue nupte thalamū exornat defert᷑ ad tumulum. alter dum capitale iudiciū trepidus manet ex carcere vocat᷑ ad regnum. Libertas eius ex gubernatore bohemie ſponſalitijs atqꝫ pactionibus empta refert᷑. Mirabile quod matrem repentina leticia nō exanimauerit cū tot cladibus afflicta filium prius regem appellatū audiuerit q̄z vincul' exemptum In parte hungarie que transdanubium in ſeptentrionem porrigit᷑ ⁊ nunc Sepuſium vocant olim gepide conſedere inſignis latro exaimites natione bohemus huſſitarū peſtifera labe infectꝰ milites predandi cupidos vndecūqꝫ ad ſe venientes benigne collegit eoſqꝫ fratres appellauit. ⁊ vniuerſam regionem illā tributariam ſibi reddidit ex edificatis munitionibus locis oportunis. ex quibus modo in vnam modo in alteram partē diſcurrere poſſet. predas in fine cuiuſqꝫ menſis viritim diuiſit. ex quibus nō plus accepit qui totū menſem q̄z qui diem vnam ante diuiſionem in caſtris fuit numero fratrum aſcriptus. id ſibi ex euāgelio ꝑceptum affirmauit. quod in vinea dñi laborantibus ⁊ qui prima hora ⁊ qui vndecima venerant equā mercedem ꝓmittit. Hec ſocietas cū longe lateqꝫ rapinas ageret ⁊ iam q̄nqꝫ milia pugnatorū in armis haberet indieſqꝫ creſceret non aliter diſſipari potuit q̄z duce ipō Axamite ad ſtipendia ladiſlai regis vocato. Tranſiluana regio eſt vltra danubiū ſita quā daci quondam incoluere feroces populi. ⁊ multis romanorū cladibus inſignes. noſtra etate tres incolunt gentes theutones. ſiculi ⁊ balachi. Theutones e ſaxonia originem habent viri fortes ⁊ bello exercitati a ſeptem ciuitatibus quas inhabitant Sibenburgenſes patrio ſermone appellati. Siculi hūgarorū vetuſtiſſimi credunt᷑ primi omniū qui ex hungaria veteri in hanc ꝓuinciam venerint. Eam ob cauſam q̄zuis agros ſuis colunt manibus ac rure viuentes greges pecorū paſcūt. nobiles tñ appellāt᷑. ⁊ occurrētes inuicē alter alterū generoſum dñm ſalutāt. nec tributa pendūt. niſi quo anno rex hungarie coronat᷑. tūc quot ſunt patreſfamilias tot boues regi tradunt. quorū numerum ſupra. lx. miliū eſſe ferunt. Iuſſi vō in bellū exire niſi pareant capitali pena plectunt᷑. bona fiſco applicant᷑ Valachi genus italicū ſunt quemadmodū paulopoſt referemus. paucos tñ apud tranſſiluanos inuenies viros exercitatos hungarie lingue neſcios. In hac ꝓuincia oppidum fuit quod Biſtriciū vocauere regie corone ſubiectum. Id ladiſlaus rex cū Vienne ageret iohanni huniadi dono dedit. Tulerunt id egre oppidani diuqꝫ reſtitere. coacti tñ impata fecerunt. Et mortuo Iohanne eiuſqꝫ filio ladiſlao bude occiſo Michaelem zylagi qui ꝓ Mathia altero iohannis filio regnū petebat turpiter reiecerunt. Ille indignatus q̄z primum ladiſlai regis mortem accepit eo cū exercitu redijt vi oppidū expugnauit. rebellium ciuium alijs oculos eruit alijs manus amputauit alijs necem gladio intulit. oppidū incēdio deleuit. Ingreſſe ſunt paulopoſt tranſſiluanā turchorū circiter tria milia ꝑdamqꝫ magnam abegerunt. pecorū atqꝫ hominū quos inſecuti ſibinienſes ⁊ ipſi theutones ad internitionē vſqꝫ deleuerunt. victores ꝑda recuperata domum rediere Vix ciuitatem introierant. cū michael ex alia parte haud paruas ducēs copias affuit ciuitati excidiū parās que biſtricenſibꝰ aduerſuz ſe opem tuliſſet. Sed cum Sibinienſes intra munitiſſimā vrbē ſe continerēt fruſtratus deſiderio ſuo minabundus receſſit. Apud hūgaros obijt etate noſtra Paulus vergerius iuſtinopolitanus grecis ac latinis litteris apprime inſtructus. cuius plura extant opera ab eruditis ꝓbata. Arrianus qui Alexandri magni geſta greco ſermone ↄſcripſit. Latinus ab eo redditus eſt hortatu Sigiſmūdi ceſaris. Scripſit de ingenuis moribus grecas ⁊ barbaras amicicias comꝑauit aduerſus Malateſtaz. qui maronis ſtatuam in foro mantuano deijci iuſſerat. nobilem inuectiuam edidit. Ex hūgaris qui ſtudia hūanitatis ſecuti euo noſtro claruerunt. duos nouimus iohannem epm̄ varadienſem. qui regni cancellariam obtinuit. Et alterum iohannem eius ex ſorore nepotez. qui ſub Guarino veronenſe grecas ac latinas litteras didicit. nec minus verſu q̄z ſoluta valet oratione. Horum tamen originem ſclauonicam ferunt. Scienciam iuris plurimi ꝓfeſſi ſunt. Inter quos Dioniſius excelluit gente canyſia natus. qui ſtrigonienſez ſortitus eſt eccleſiam. honorem quoqꝫ cardinalatus vt ante diximus emeruit. In re militari Nicolaus wayda tranſiluanus. Michael vrſatius. ⁊ qui caliſium inuaſit Pangratius nomen adepti ſunt. Nunc clarus habetur michael zylagi ex aliena ruina magnus. Iohannes huniades cuius nomē ceteros obnubilat nō tam hungaris q̄z valachis ex quibus natus erat gloriam auxit.

Walachia

Valachia per quã lata regio ẽ a tranſſiluanis incipiens vſq3 in Euxinuz protenſa pelagus plana ferme
tota ꝛ aquaꝝ indigna. cuius meridiẽ hiſter fluuius excipit. Septentrionem roxani occupant. q̃s nr̃a
etas ruthenos appellat ꝛ verſus fluuiũ thiram nomades ſcithaꝝ gentis quos tartaros hodie vocitamus.
hanc terrã incoluere quondã gethe. qui ꝛ dariũ hiſtaſpis filiũ turpi fuga repulerũt ꝛ traciã pluribus cladi-
bus affecerũt. poſtremo romanis armis ſubacti ac deleti ſunt ꝛ colonia romanoꝝ que dacos cõherceret eo de
ducta duce quodã flacco a quo flaccia nuncupata. Exinde lõgo tp̃is tractu corrupto vt fit vocabulo valachia
dicta ꝛ pro flaccis valachi appellati. Sermo adhuc genti romanus eſt q̃uis magna ex parte mutat⁹ ꝛ ho
mini italico vix intelligibilis. Inter valachas tempeſtate nr̃a due factiones fuere. altera danoꝝ. altera dra
gulaꝝ. ſed hij cũ danis impares eſſent atq3 ab illis multifariã opprimerent turchos in auxiliũ vocauere. q̃ꝝ
armis adiuti danos pene ad internitionẽ deleuerũt. Danis vͦo iohãnes huniades hungaroꝝ impio fretus
opẽ ferẽs nõ tã illos reſtituit q̃3 ſibi ipi claritetẽ ꝛ opes acq̃ſiuit. Quippe q̇ danoꝝ agros ex ptãte turcho-
rũ ereptos ꝛ ſibi ꝛ poſteris perpetua poſſeſſiõe retinẽdo occupauit. Valachi ꝛ inſulas hiſtri accolũt. inter q̃s
peucen inſulam apud veteres fama notant. Et in tracia q̃3 ſedes habent. valachorũ pars turchorũ imperio
pars hungaris paret. nõ me latet difficilimam eſſe prouinciarũ deſcriptionem q̃n ꝛ autores ipi quos imi
tari oportet non ſolũ varij verũ etiam inter ſe ꝯrij ac magnope diſſentiẽtes. inueniunt ꝛ ip̃aꝝ ꝓuinciarũ li
mites pro dn̄antiũ auctate ac potẽtia ſepe nũero ꝯmutãt. nã q̄ ꝓuĩcia latiſſima quõdã fuit etate nr̃a aut ex

tincta eſt aut ꝑ modica. Z vo q̄ nulla vel minima extitit. nūc latiſſimā florētiſſimāq; videm⁹ lōgobardiā ac
romandiolā nō ꝯgnouere maiora nr̄a tp̄a Inſubriā emiliā ac flaminiā ꝓrſus ignorāt. macedoniā ſub ema
thione rege a q̄ emathia cognomiata ꝑauguſti clauſerāt termini. Uirt⁹ poſtea regū ⁊ gētis induſtria ſub-
tractis finitimis populis lōge ac late ꝓtēdit. Dēt igit᷑ veniā equū ceſeo ſi q̄ mea ſcripta legētes nō eos lo
coꝝ termīos offenderit q̄s ipi vel mēte ſua ꝯceperūt vel apud alios inuenerūt. nō que ab alijs accepimus.
ſeu veterib⁹ ſeu nouis autorib⁹ incorrupta referim⁹. Cuis nō ē ꝓpoſiti noſtri geographiā edere. licet aliqn̄
hiſtoria ipa quā ſcribimus locoꝝ aliquā ſignificationē requirat ſic eni elucidior reddit᷑.

Tracia

Poſt valachos igit᷑ ⁊ hūgaros de qb⁹ ſermo habit⁹ tracienſiū res geſte ſeſe offerūt. Tracia vo vt pleri/
q; autores tradūt ipiq; ꝑſtātiores ampliſſima prouīcia ē lōge lateq; patēs. cui ab oriēte euxinū pela/
gus ac propōtis occurrit. a meridie egeū mare ⁊ ſtrimon fluui⁹. ſilr̄q; macedonie⁹ ager. ſeptētrionem hiſter
claudit. occidētis orā tū peonij mōtes tū pannonia ⁊ ſau⁹ excipit amnis. in q̄ ſentētia ⁊ pliniū veronēſem
fuiſſe video. ⁊ Strabonē ipz q̄ iuga mōtis hemi traciā diuidere mediā affirmat. idēq; dardanos. tribalos
myſos incolere traciā n̄ ambigit. Tribalos aūt eos coluiſſe cāpos in q̄s vel raſciani mō vel ſeruij ſedes ha
bent nemo negabit q̄ ſcripta veteꝝ pn̄ti reꝝ ſtatui ꝯpauerit. Myſi vo poſt tribalos ad oriētē vſq; exinū pro
tendūt inter hiſtrū ⁊ hemū mōtē habitacula ſortiti. hos hodie bulgaros appellāt. Poſt q̄s maritima loca
verſus meridiē ad helleſpontū vſq; romania ē natio greca Cuis oli barbara fuerit. Et iterū noſtro tp̄e dele
to grecoꝝ impio dn̄antib⁹ turchis in barbariā redit. Hui⁹ prouīcie metropol ē Bizātiū. i. cōſtātinopol agi
os pri⁹ appellata. Lacedemonij eā ꝯdidere duce pauſania. qb⁹ appollinē ꝯſulētib⁹ vbi nā ſedes q̄rerent
mādaſſe oraculū memorie ꝓditū ē vt ꝯtra cecos habitationē locarēt. Cecos aūt megarēſes appellauit cal-
cedonis cōditores. q̄ qm̄ prius in traciam nauigaſſent. ſitumq; vbi poſtea Bizantium edificatum ē conſpe

xiſſēt. amiſſa tā locuplete ripa tenuiorē e regiōe in aſia delegiſſent. hec Strabo. Cōſtantinū vō impatorem
cognoīe magnū cū ſtatuiſſet imperij ſedē ex vrbe roma in orientē trāſferre ꝙ facili⁹ parthoꝝ excurſiōes cō
peſceret tradūt ecclaſtici autores in troadē ꝓfectū ibi regie vrbis fundamēta ieciſſe vbi quōdā agamenō
ceteriqꝫ grecoꝝ pꝛīcipes aduerſus priamū regē fixere tētoria. ſed admonitū in ſomnis a xp̄o ſaluatore locū
aliū deſignāte ceptū op⁹ cui⁹ diu māſere veſtigia infectū reliquiſſe atqꝫ in traciā nauigante Bizātiū petiuiſſe
eūqꝫ ſibi locū diuinit⁹ oſtēſum dixiſſe. mox vrbē ampliaſſe. noua menia erexiſſe. ſublimes excitaſſe turres.
magnificentiſſimis tū priuatis tū publicis opib⁹ exornaſſe. tm̄qꝫ illi decoris adieciſſe vt altera roma n̄ im-
merito dici poſſet. Scriptores vetuſti ꝗ florētē vrbē viderūt videre deoꝝ poti⁹ in terris habitaculū ꝙ im-
patorū putauere. Nomē vrbi nouā romā īpator īdidit. ſꝫ vicit obſtinatio vulgi vt a ꝯditore poti⁹ ꝯſtātinopo
lis vocaret. In hac vrbe multa ſub impatorib⁹ ep̄oꝝ ꝯcilia celebrata. multe ſupp̄ſſe in xp̄iana religiōe ſur
gentes hereſes. multe etiā hereſes inuēte. inter q̄s ea diuti⁹ māſit ꝗ de ꝓceſſione ſcti ſp̄ūs. q̄uis in plurib⁹
agitata ac reiecta ꝯcilijs ad noſtrā etatē vſqꝫ ꝑueniēs. deniqꝫ ſub Eugenio quarto pon. maxio in florētina
ſynodo. queadmodū ſuo loco dicet. nō ſolū a latinis ſꝫ ab ipis ⁊ grecis dānata exploſaqꝫ ē. Neꝝ ꝙꝫ Io-
ſeph patriarcha ⁊ Iohes impator gentis eiuſce cū latina eccīa cōcordib⁹ animis fidei ſymbolū decātauerit
Conſtātinopolitana tn̄ eccīa credere qd̄ romana ſentiret nephas duxit. Obierat in florentia patriarcha ꝗ
vnioni ꝯſenſerat nec impator domū reuerſus diu ſuꝑuixerat. Cōſtātin⁹ ꝗ ei ſucceſſit ſiue decept⁹ ſiue ſpon
te ſua inſaniēs haud ꝙꝫ vnioni ꝯſentiēs videbat. ⁊ iā Gregoriū patriarchā priori ſuffectū qd̄ ad verita-
tem fidei ambularet domo pepulerat eccīaſtica bona inuadēs. miſerat eo nicola⁹ pōtifex roman⁹ yſidoꝛū
ep̄m ſabinenſem vniuerſalis eccīe cardinalē virū induſtriū ⁊ ꝗ rutenoꝝ eccīam iādudū rexerat ꝑcontatū ꝗ
nā rōe grecanica natio lagatoꝝ ſuoꝝ cōuenta reiceret cū latinis florētie habita. iā ille impatorē eiuſqꝫ ſena
tū in rectā viā pellexerat cū turchoꝝ bellū duce ⁊ auctore moamethe veluti repentina tempeſtas in conſtan
tinopolitanos emerſit. de ꝗ paulopoſt ſuo loco dicet. Uideo cōplures etatis nr̄e nō auctores aut poetas
dūtaxat verū ⁊ hiſtoricos eo errore teneri vt theucroꝝ noīe turchi appellēt. credo eos idcirco motos. q̄n
turchi troyā poſſidēt quā teucri coluere. ſꝫ illoꝝ origo ex creta atqꝫ italia fuit. Turchoꝝ gēs ſcithica ⁊ barba
ra eſt de cuius origīe atqꝫ ꝓgreſſu q̄uis ꝓpoſitū egredi videar dicere haud alienū exiſtimo. q̄n ſub euo nr̄o
intātū hoc gen⁹ hoīm auctū ē vt aſiā greciāqꝫ tenēs latinū xp̄ianūqꝫ nomē late ꝑterreat. ea narratio res ꝙꝫ
traiacēſes apiet de ꝗbus inſtitut⁹ eſt ſermo. De turchis

Turchi vt ethicus philozophus tradit vltra pirachcos montes ⁊ tharachontas inſulas ꝯtra Babilonis vbera ſedes patrias habuere. gens truculenta ignominioſa ⁊ in cunctis ſtupꝛis ac lupanaribus foꝛnicaria. Comedit que ceteri abbominant̄ iumentoꝝ lupoꝝ ⁊ vultuꝝ carnes. nec aboꝛtiuis hoīm abſtinuit. diē feſtū nullū colūt niſi mēſe auguſto ſaturnalia. romanoꝝ impiū audiuit magis ꝙ̄ ſenſit. ꝙ̄uis octauiano auguſto in auro littoneo cēſum dedit. ⁊ id quidē ſponte. nā cū vicinas vndiqꝫ regiōes annua illi tributa reddere aīaduertiſſet nouū dierū ac tpm deū exoꝛtū eſſe arbitrata munera ei quotānis trāſmiſit. Hec gens teſte jothone hiſtoꝛico et impatoꝛis friderici patruo regnante apud francos pipino a caſpijs portis egreſſa cū auarib⁹ q̄s hūgaros nr̄a vocat etas feroci pugna mľtis vtrobiqꝫ deſiderati ꝯflixit. Exinde pōtū capadociāqꝫ tranſgreſſa ad reliquas inde finitimas gentes ſenſim dilapſa moꝛe latronū clamdeſtinis quibuſdam excuſſionibus vires ſibi vēdicans occupatis quibuſdā mōtib⁹ ⁊ clauſtris opoꝛtunis vnde ꝑ occaſiōes facile irruptiones fieri poſſent vſqꝫ adeo emerſit ac ſublata ē animis vt palā iā ⁊ pari marte aduerſuꝫ finitimos de agri poſſeſſione certare ⁊ deniqꝫ procedente tpe nō ſolū pontū ⁊ capadociā verū galaciā. bithiniā. pamphiliā. pyſidiā. vtrāqꝫ frigiā. cylices. cares ⁊ eā aſiā que minoꝛ vocat̄ ad oꝛas vſqꝫ ionye ⁊ littoꝛa greci maris occupauerit. nō vnū quēdā pꝛincipē ſed alios alij duces ⁊ varia auſpicia quaſi ꝑfactiōes ſecuti. Ex hac gente quēadmodū nicola⁹ ſaguntin⁹ vir grece ac latine hiſtoꝛie peritiſſimus ad nos ſcripſit vigeſimū ab hinc ⁊ centeſimū circiter annū. Otoman⁹ exigui tū cēſus ⁊ obſcuri inter priuatos nomīs ex collecticio milite nō parua manu per ſeditionē ꝯflata craſſari paſſim ac non ſolū reliq̄s xp̄ianas vexare. verū ⁊ hoīes ſue gētis armis infeſtis petere ⁊ ſibi ſubdere cepit. cui⁹ conatib⁹ oꝛta inter turchoꝝ p̄ncipes ſeditio facilem curſum p̄buit. nā illi diu ſeſe inuicē laniant affectis vndiqꝫ oīb⁹ q̄ ꝓ ingenio pꝛede rapinarū ꝙ̄ percupiti eſſent auctoꝛitatē breui ⁊ nomē adept⁹ eſt oppida nō pauca partim vi parti deditione in ptātē accepit. Ottomāno filius ſucceſſit Orcanes q̄ rē inchoatā a p̄re comode proſecut⁹ ad modū ꝓpagauit. euꝫ amurates fili⁹ ſubſecut⁹ ē q̄ duob⁹ de grecoꝝ imperio diſceptātib⁹ ab altero q̄ ſupari timeret in auxiliū accerſitus turchoꝝ pꝛim⁹ trāſiuit in greciā vbi cōſulto bellū pꝛotrahēs. poſtqꝫ ambos eneruatis cōſumptiſqꝫ virib⁹ fractos ⁊ defeſſos aīaduertit verſis vt aiūt pꝛoꝛis arma in eos ſine vllo diſcrimīe per occaſioneꝫ cōuertit. ⁊ occupato callipoli oppido peropoꝛtune in cherroneſo ad helleſpōti fretū cito cetera greca oppida aperte petere bello palāqꝫ ſibi ⁊ poſteris grecoꝝ polliceri imperiū nō dubitauit. magnāqꝫ thꝛacie partem nullis ferme obſiſtere audentib⁹ ditioni ſue ſubiecit. Is vita funct⁹ duos reliquit filios Salmanū et pazeitē. Salmano breui e vita ſubtracto res vniuerſa ad pazeitē deducta eſt qui pꝛoſperos foꝛtune adept⁹ afflat⁹ vſqꝫ adeo nouelli regni fines extulit vt thꝛaciā pene vniuerſam excepta cōſtantinopoli ac pera theſſaliaꝫ. macedoniā. phocidē. boeciā. atthicam maioꝛi ex parte occupauerit. Miſos q̄ꝫ illirrios tribalos crebꝛis excurſionib⁹ infirmauerit. Cōſtantinopolim v̄o tū omni agro ſuburbaniſqꝫ ac delicijs ſpoliauit. tuꝫ longa ⁊ difficili obſidione vexauit vt ciues deſperata ſalute de deditione agere ceperint periſſētqꝫ procul dubio ⁊ in hoſtis ſeuiſſimi poteſtatē veniſſent ni tamburlanes ille ſcithaꝝ p̄potens rex inſtar toꝛrētis ipo incurſu atqꝫ impetu cūcta proſternēdo ac vaſtando pazeitē ipm occurrere ac reluctari conantem magno ꝑlio ⁊ ingenti ſtrage ſuperatū in aſia cepiſſet. Hic eſt ille terroꝛ gētiū in cui⁹ exercitu duodecies centena milia hominū fuiſſe tradunt̄ xerſe ac dario maioꝛ quoꝝ copijs ſiccata flumina pꝛodiderūt. ira ipe ſe dei vocitauit. nec nomini crudelitas defuit. multas ac p̄claras aſie vrbes deleuit. hoīes tanqꝫ pecoꝛa trucidauit nō etati nō ſexui pepcit. Damaſcū nobiliſſimā ſirie vrbem diripuit atqꝫ incendit. pazeitē cathena vinctū prādens quaſi canē ſub menſa ſua comedere iuſſit. aſcenſur⁹ equū eo tanqꝫ ſcabello vſus eſt. poſt cladē pazeite filij eius qui cōplures erant in poteſtatē grecoꝝ venere qm̄ ꝑiculū euaſuri in thꝛaciā traijcere ꝯtenderent Calapinus aūt natu maioꝛ emiſſus a grecis patriū regnū obtinuit. aduerſus quē ſigiſmūdus rex vngarie collatis ſignis ꝑliū iniens tumultuoſe fuſus caſtra ⁊ impedimēta reliquit. Chꝛiſtianoꝝ ingēs occiſio facta Johannes dux burgundie in eo ꝑlio captus multo auro libertatē redemit. Calapino moꝛtuo Orcan ei⁹ filio tenella etate adoleſcentulo moyſes patru⁹ ⁊ regnū ⁊ vitam eripuit. q̄ paulo poſt ſine filio deſiderato maoemetē fratrē reliquit heredem. Is flaccis id eſt walachis foꝛtiſſimis ⁊ bellicoſiſſimis nationib⁹ transdanubiū vt ante diximus late dominantib⁹ bello attritis tributa grauia impauit. nōnullos in aſia turchoꝝ regulos armis regniſqꝫ penitus ſpoliauit. xp̄ianos ſub impio ſuo degentes ꝙ̄ duriſſime afflixit. Machomete moꝛtuo amuratem eius filiū qui dū per id tempus in aſia moꝛeret̄. audita patris moꝛte in traciā traijcere conāte ipatoꝛ grecoꝝ ꝓhibuit. diu muſcaphāqꝫ reliquū ex pazeite filijs vt reꝫ potiret̄ emiſit ⁊ ſumma ope ꝓſecutus eſt. Sed muſcapha pugna ſupato ⁊ interempto amurates victoꝛia vniuerſum regnū cōſecutus theſſalonicā illuſtrē grecie vꝛbem quā tn̄ veneti poſſidebāt vi captā expugnātqꝫ penitus diruptit eaqꝫ victoꝛia auct⁹ epirū atqꝫ etholiā nō obſcuras ꝓuincias reliquo regno adiecit. Illiricoꝛum agros vaſtauit. oppida multa vi cepit dirupuit atqꝫ incendit. vxoꝛibus moꝛe gentis ꝙ̄ pluribus iunctus eſt. Inter quas Geoꝛgij ſeruie diſpoti filiam duxit. nec diu poſt immemoꝛ affinitatis aduerſus eum duxit exercituꝫ Geoꝛgius impar generi potentie furentemqꝫ veritus. hoſtem relicto vno ex filijs qui cum pꝛeſidio Smedram tueret̄. cum coniuge ceteriſqꝫ liberis ac gentis ſue ſacerdotib⁹ in hungariā pꝛofugit. Expugnata eſt tamen Smederoma ac direpta ⁊ diſpoti filio lumen ademptū. Geoꝛgius patria pulſus diu apud hungaros exulauit. Johannes huniades iam per arma clarus ſepe cum exercitu Seruiam ingreſſus plurimis cladibus Turchos affecit. eorumqꝫ duces acie conflixit. verū ꝙ̄uis Seruie magnam partem recuperauit

non tñ Georgio cūcta reſtituit multa ſibiꝗ̄pi retinuit multa dedit amicis neqꝫ iniuria cū ⁊ ipe ſua virtute repu
liſſet hoſtes ⁊ georgij ſuſpecta fides eſſet qui medios inter hungaros ac turcos nūc hos nunc illos fefelliſſet
ī his vo que religiōis eſſent neqꝫ romane eccīe auſcultaret neqꝫ maomethes legē ſequeret̃. Libet qm̄ hucvē
tum eſt huiꝰ opa ad finē proſequi qm̄ male pugnatū eſſet in ꝑlio varinenſi. de quo paulopꝰ dicemꝰ. fugiens
huniades in ſeruiā ſe recepit. Senſit aduentū georgius atqꝫ obuiā factus venientē intercepit ⁊ quaſi hoſtē
cōiecit in vincula. nec priꝰ dimiſit qꝫ oppida ſue ditionis ab eo pridē occupata recepit. Nec multo poſtea cū
iohannes verſus ſophiaꝫ copias duceret videret̃ qꝫ nō parua thurcis illaturꝰ damna amurati oīa hūgaro-
rum cōſilia patefecit. vnde ille admonitꝰ maximā xp̄ianis intulit cladē. queādmodū ſuo loco referet̃. Cū vo
turchi cōſtantinopolim euiciſſent atqꝫ in Seruiā ducere exercitū minaret̃. Scdo auxiliū petens ad hungaros
tranſit ⁊ in auſtriā vſqꝫ profectꝰ Ladiſlaū adijt regē. grandeuꝰ iā ſenex dignꝰ veneratu ſi recta de religione
ſenſiſſet ea in eo ſermōis auctoritas ea corpis maieſtas fuit. Acceſſit hūc iohannes capiſtraneꝰ ordinis mi-
norū profeſſor vite mundicia ⁊ inter p̄dicatores euāgelij nr̄o tpe inſignis queſiuit an audire ſe vellet annuē
ti qđ romana eccīa credit ⁊ docet expoſuit diu ſecū ꝑ interp̄tē de ſacris eloquijs diſputauit ⁊ errorē ſue gen
tis relinqueret magnope cohortatꝰ eſt. Ille hoc deniqꝫ reſpōſum dedit. Annis. xc. vitā ꝑduxi nec aliā religi
onē qꝫ ſuſcepi a patribꝰ noui. ſapientē me ciues mei quis infelicē hactenꝰ putauere. tu nunc qđ ſepe agitāt
ſenes delirū efficere cupis laqueo vitā finire malim qꝫ patrū traditiones relinquere. atqꝫ his dictis e conſpe
ctu abijt tā ꝑiculoſū eſt religionē imbuiſſe damnatā. Reuerſus domū quom accepiſſet michaelē zilagi q̄ tūc
albe cū p̄ſidio p̄erat fratreqꝫ eius latiſlaū q̄drigis vectos vrbē exiſſe milites miſit qui eos vel ꝯp̄henderent
vel occiderent. Michael vbi adeſſe hoſtes aīaduertit curru deſiliēs equū q̄ pene ducebat̃ aſcendēs veloci fu-
ga ſaluatus eſt. Ladiſlaus in q̄driga reptus multis vulneribus cōfoſſus ac diſcerptus interijt. ſed nō impu
ne id georgio ceſſit. Cognouit ⁊ michael paucis poſt diebus illum ꝓpe danubij ripam iter habere aggreſ-
ſuſqꝫ cū armatis captiuū abduxit. cui dextre manus duos digitos amputauit cū ſe gladio defenderet. Redē
ptus eſt georgiꝰ magno auri pondere nō tñ diu ſupuixit cū trunce manꝰ fluor ſiſti nō poſſet. atqꝫ hic ꝑſidi ho
mis exitus fuit. Lazarꝰ filiꝰ poſt eū gubernationē ſuſcepit excluſo frē gregorio quē quōdā amurates exceca
uerat. Is cū ſorore quā nupſiſſe amurato diximꝰ ad opes maomethis ꝯfugiēs fruſtra eius auxilium implo-
rauit. Obijt deīnd lazarus de cuiꝰ hereditate nō parua cōtentio exorta ē. Gregoriꝰ turchoꝝ auxilio paternū
regnum nitit̃ vendicare. vxor lazari relicta hungaricas opes implorat. nec kathecuzina vlrici comitis cilie
quondam vxor ac georgij filia portionē hereditatis deſperat. Iohānes cardinalis ſancti angeli ab hungaris
inuitatꝰ eo ꝓfectꝰ vt arces raſtianas q̄ turchis in hungariā aditū p̄cludunt. aut ap̄lice ſedis noīe recipiat aut
hungaris tradi curet. rebꝰ infectꝰ nō ſine graui ꝑiculo vix eīn manꝰ turchoꝝ euaſit Budā redijt. Nos amu-
ratis opa q̄ medio curſu reliquimꝰ ꝓſeq̄mur. Magnꝰ hic vir fuit domi belliqꝫ tā ſuis amatꝰ qꝫ nr̄is odioſus
cū centū milibꝰ pugnatoꝝ intrauit hungariā late populatꝰ ꝓuinciā. ſterilis annꝰ impedimēto fuit ne regno
potiret̃ cōmeatꝰ penuria ꝯpulſus redijt. Iulianus cardīalis ſancti angeli ab Eugenio pōtifice maximo ad-
uerſus eū miſſus hūgaroꝝ extulit aīos ⁊ arma ſumere ꝑſuaſit. exercitꝰ xp̄ianꝰ vſqꝫ ſophiā ad arcū magnū ꝓ
fectꝰ ē. Sepe cū turchis proſpere dimicatū nō ſine Iohānis huniadis ingēti laude. qui cū copias duceret
eius nomē apud hoſtes adeo terrificū fuit vt plorātibus pueris matreſfamilias taciturnitatē nō aliter impa-
rēt qꝫ iohānis p̄ſentiā minitātes. Cōgregato tñ nō paruo numero turchi qm̄ xp̄ianis ꝯfligere nō dubitarūt
ſed nō tā felix eius pugna qꝫ fortis animꝰ fuit. Supati virtute hungarica multis ceſis terga dedere. Hūgari
qui bello interfuere cupiditate gl̄ie res ſuas ampliātes ac de magnis maiora tradentes impatori Friderico
ſupatos bello turchos ſcripſere. xxx. milia hoſtiū ceſa captaqꝫ multo plura. Cardinalis ſancti angeli ſex mi-
lia dūtaxat hoſtiū in eo ꝑlio cecidiſſe ſuis lr̄is affirmauit. Signa militaria nouē capta iohānē huniadē non
ducis tñ ſed militis qꝫ ſingulari virtute vſum eiqꝫ fides habita turchis ea xp̄ianorum victoria plus pauoris
qꝫ damni attulit. nō hūgaricas tñ vires ſed germanicas qꝫ in ſe ꝯmotas arbitrātibꝰ. Cōſternati ergo ac ꝑ
culſi metu ꝑinde ac totꝰ occidēs cōiuraſſet. pacē petiere hungari q̄ ſuas vires nō ignoraret. nec tā potētie ſue
qꝫ caſui victoriā imputarēt ꝑiculoſum exiſtimantes ſepiꝰ tentare fortunā oblatos vltro ꝯditiōes pacis nō
recuſarūt inducie belli in decē annos iuſiurādū ꝑ ſua ſacra ambe date ptes p̄ſtitere. Deſpoto Seruie q̄ bello
amiſerat reddita. Moleſta ea res Iuliano cardinali fuit cui ꝓſequenda victoria videbat̃. Eugenio qꝫ roma
no pontifici nihil moleſtius nunciari potuit. cuiꝰ menti nulla maior cura inſedit qꝫ xp̄iane fidei ꝓpagande.
Scripſit igit̃ cardinali nullum valere fedꝰ quod ſe inconſulto cum hoſtibꝰ religiōis ꝑcuſſum eſſet. Vladiſ-
lao regi polonie. qui eo tempore hungariam occupabat vti ꝯuēta diſſolueret imperauit. iuramenta remiſit ⁊
nouū inſtaurari bellū tum p̄cibus tū minis extorſit. Ex xp̄ianis principibꝰ auxilia petijt preter Philippus
tñ Burgundie ducē neminem xp̄iane religiōis zelus cōmouit. hic ſolus claſſem inſtruxit que vſqꝫ in helle-
ſpōtum ꝓfecta turchis ex aſia tranſitum ꝓhibere in europam conata eſt. Franciſcus cardinalis venetiarum
Eugenij nepos cū pleriſqꝫ triremibꝰ eo miſſus claſſi p̄fuit. Vladiſlao qui alienum regnū inuaſiſſet e re ſua
viſum eſt ſollicitudinem belli prouincialibꝰ nō deeſſe. Accerſitis igit̃ ex polonia ⁊ bohemia ceteriſqꝫ vici-
nis gētibꝰ auxilijs coactis ex hūgaria copijs turchoꝝ agros inuadere ſtatuit Iohāni huniadi caſtroꝝ cura
cōmiſſa q̄dragīta circiter eq̄tū milia fuiſſe tradūt̃. pleriqꝫ dimidio minorē numerū prodidere. Reguli hūga-
rie pōtificeſqꝫ qꝫplurimi interfuere. Iulianꝰ ſcti angeli cardīalis milites cruce ſignatos nō paucos ſecū du-

xit iter ꝑ valachiam receptū. Deinde tranſito danubio in myſiã ventū vt ꝑ plana ⁊ cãpeſtria loca in romaniã tranſirent. Amurates hoſtiū cognito aduentu cū grecis ⁊ turchis in europa manentibus nō ſatis confideret exercitum ex aſianis militibus compauit ſed angebat animū traijciendi freti non mediocris cura. q̄ claſſem aplicam obtinere pelagus nō ignorabat anxio vt aiunt ⁊ multa voluenti animo. Genueſes quidã curas ademere qui ſuis nauibus accepta pecunia tranſportare copias ꝓmiſerunt. Locus eſt vbi nō amplius q̃ ſtadia quinq; latitudo freti continet inter ꝓpontidem ⁊ euxinū pelagus. tm̄ eſt ſpaciū quod europaꝫ aſiamq; diſterminat. Boſphoꝝ Traciū dixere maiores a bizancio. xl. ferme ſtadijs diſtantē. Hic amuratis exercitus tranſuectus eſt aureo nummo vectoribus ꝑ capita tradito. que ſi vera eſt fama centū milia fuiſſe ferunt̄. Jaꝫ xp̄iani locum attigerant cui varna eſt nomē. quoniã aduentare innumerabiles hoſtium copias nunciatū eſt. Cedēdū vlatiſlao cardinaliq; videbat̄. ⁊ ne circūueniri ab hoſte poſſent munitū montanumq; locū petendū: at huniades aduerſari ac reſiſtere turchoꝝ ſe noſſe vires dicere famam ſemꝑ vero maiorem eſſe. Quod ſi turchi omnes adſint hungaris tm̄ impares fore illos aurea ⁊ diſcolori veſte. hungaros ferro atq; ere fulgere. xp̄ianū agmen ⁊ ſtare paratum et ſequi. nec turba nec ſarcinis ꝑgraue intentū quo dux nō modo ſignet ſed ⁊ innuat. Contra ſi turchoꝝ mores inſpiciant̄ feminas magis exiſtimare debere q̃ viros Si fugiat exercitus xp̄ianus quem rex hungarie ducit in quo legatus ap̄licus adeſt. in quo tot nobiliſſimi ꝓceres militant nunq̃ deinceps hungaris contra turchos futurū animū vicit Huniadis ſententia expectati hoſtes poſtera die viſi maioris exercitus ſpeciem ꝑbuere q̃ fama ipa vulgauerat ſiue q̄ metuentibus omnia vero maiora vident̄. ſiue q̄ amurates in cogendo milite vulgate opinioni haud quaq̃ defuerat. Territus huniades eo conſpectu tū primū periculi magnitudinē animo voluens de fuga regem admonuit. ille ſerū conſiliuꝫ arguens ꝑniciosam magis fugam q̃ pugnam dixit. Commiſſo ꝑlio ſperari victoriã poſſe. ſepe minorib⁹ exercitibus ceſſiſſe maiores. nec tam multitudinem bellatorum q̃ audaciã ⁊ ordineꝫ ꝑſtare victoriam. deū quoq; reſpicere meliorē cauſam ꝑſtantioremq; ſe paucis ſi modo audeant exhibere. Fugiētes victoriã hoſti tradere ferrendaq; terga ⁊ multam ſuoꝝ cedē. Magnifica quoq; verba iohannis ꝑdie dicta plenus iraꝝ exprobrauit. Juſſiſq; omnibus arma capeſcere ꝑliū expectauit. Amurates in ꝓxio colle conſederat. ex quo ſuos pariter atq; hoſtes expectare potuit. dato belli ſigno. xv. milia equitū qui pugnam ꝓuocarent facto globo in chriſtianos impetum fecere ſingulis albe veſtes ſuper loricas fuere. que vento agitate inſtar alarum ꝑ ſe ferebant. totidem viridibus induti ſagulis. ſequebant̄ aurea equoꝝ frena multoꝝ viſa ⁊ mult⁹ galeaꝝ argenti atq; gemmaꝝ nitor. ipas quoq; gladioꝝ vaginas ꝑgrandes vniones ornabant. nō detrectauere xp̄iani certamen. itum eſt verocib⁹ in pugnam animis. ſupior acies noſtra turchos in fugam vertit. q̃plurimis primo impetu ꝓſtratis. ꝑculit ea res magno metu amuratem nihil tale ferentem fugiſſetq; ꝓtinus ꝑdito exercitu niſi circūſtantes ſatrape comꝓhenſo eius equi freno ignauiaꝫ eius increpaſſent fugientiq; cōminati ſunt necem. ꝑſtitit ergo inuitus iuſſiſq; fortiſſimis arma ſumere prelium inſtaurauit. pugnatum eſt ſumma contentione pluribus nūc xp̄ianis nunc turchis ꝓpinquiorem victoria ſeſe prebentem. cadebant hinc atq; inde q̃plurimi. plures ex turchis quoꝝ corpa paꝝ tecta facile ſagitte enſeſq; penetrabant. Poſtremo quoniā nou⁹ in horas hoſtis incederet ⁊ ſaucioꝝ loca integri occuparent non tam virtute q̃ numero ſupati hungari paulatim referre pedem cepere tum vlatiſlaus cum globo ſuorum quos erga ſe non minus fortes q̃ fides habuit ex polonia vt hoſtes ex acie victores diuertere. chriſtianiſq; animū redderet in tumultū quem tenere ab amurate diximus circūiectoſq; vndiq; currus impetū fecit. ibi noua pugna cōmiſſa nouus incet⁹ amurati pauor trepidatū totis caſtris nec iã conſiſtendi animus aderat. quod ſi huniadi par anim⁹ ac regi fuiſſet ⁊ arridenti fortune dediſſet manus haud dubium quin ea dies ⁊ amurati vitam ⁊ poſteris eius imperium grecie abſtuliſſet. verū ipe vt primū cedere xp̄iana ſigna cōſpexit quoniā decem milibus hungaris ac valachis ex acie ſe ſubtraxit atq; inſalutato rege nutante adhuc victoria fugam arripuit. fortaſſe rei militaris perito nulla in pugna ſalus viſa ⁊ ſaluare aliquos q̃ perire omnes maluit. Poloni acceptã eo ꝑlio cladem huniadis vecordie atq; ignauie tradiderunt. ipe ſua cōſilia ſpreta conqueſtus eſt. Uladiſlaus ſue ſorti dimiſſus dū fortiter circa munimenta hoſtium pugnat equo deiectus obtruncatus eſt. caput eius haſta infixum ꝑ greciam atq; aſiam in ſignum victorie populis oſtentatū. Poloni ad vnum ceſi omnes direpta caſtra ⁊ qui munitiones curruū tuebant̄ necati. Ep̄i ⁊ ꝓceres hungarie qui aderant eadem calamitate oppreſſi. Julianus cardinalis dū fugit amiſſo prelio quoniã iam hoſtes euaſiſſet hungaroꝝ ꝑfidiam euadere nō potuit potū equo dantem ſtagnū forte repertuꝫ latrunculi quidaꝫ nouere ⁊ arbitrati pecuniam apud eū eſſe deiecto equo necauerunt ⁊ ablatis veſtimentis nudū cadauer feris ⁊ volucribus dimiſere. Hic exit⁹ eius viri fuit magni ⁊ admirabilis in quo neſcias doctrina maior an eloquētia fuerit grata hominis ꝑſentia. blandi mores. vitam omni etate nitida. religionis zelus. qui omnia ꝓ xp̄o ⁊ mortem ipam ferre ſuaſerit. Huniadem vt ante diximus fugientem diſpotus ſeruie cepit. Poloni regem ſuū hoc pacto bello pluribus annis viuere crediderunt captum nō interfectū arbitrati cardinali venetiaꝝ eius culpa cladis magna in parte imputata eſt. qui neq; fretū vti par fuerat cuſtodiuit neq; trãiectos hoſtes xp̄ianis ducibus quod ſecundū fuerat eius officium nunciauit. de numero ceſoꝝ minime cōſtat illud exploratū eſt longe plures ex turchoꝝ acie cecidiſſe. Ceterū ꝓ numero copiaꝝ longe mai⁹ damnū chriſtianis illatum. Uictor amurates neq; fugientes hoſtes inſecutus eſt. neq; gloriabund⁹ inter ſuos magnifica verba iactauit. neq; vt ante aſſueuerat hilarem vultum oſtendit. Interrogatus quid nam triſtior eſſet ⁊ cur non victis hoſtibus exultaret. Nollen inquit hoc modo ſepius vincere. iubenſq; vaſa colligi. copias que ſuperfuerãt domū remiſit. ipe adrianopoli reuerſus deo ſuo q̄ ꝓ victoria fecerat vota ꝑſoluit. Ex

inde voluens animo regni curas vere felicitatis exꝑtes eſſe. incōſtantiā q̄ȝ fortune veritus que nulli ꝑpe-
tuo bona eſt. Acceꝛſitis prouinciaꝝ maioribus Moamethem ex liberis ſuis natu maiorem pro ſe regē cō-
ſtituit. ipe priuatam diligēs vitam in aſiam profectus cū paucis ocij ſui comitibus religioni cuidam ſoli-
tarie ſeſe addixit. Calibaſſa inter ſatrapas turchoꝝ opib⁹ ⁊ auctoritate maior maomethi qui nōdū ꝑ etatē
aptus eſſet imperio. gubernator datus. reliqui regis filij ne quas regno turbas excitarēt more gentis ne-
cati ſunt. felicius apud turchos priuatis q̄ȝ regibus liberi naſcunt̄. Effluxit deinde nō paruū tempus in q̄
hungari turchos nec turchi hungaros armis laceſcere p̄ſumpſerunt. Sua queq̄ȝ calamitas domi attonitu
tenuit. Cruentiſſima varnenſis pugna vires vtriuſq̄ȝ partis eliſerat. nec turchis neq̄ȝ hungaris rex bello
idoneus erat. Hos huniades. illos calibaſſa alieno noīe gubernauit ferocior huniades reiq̄ȝ militaris ꝑiti
or ignominiam varne acceptā obliuiſci nō poterat ⁊ abolere infamiam. reſartire damna quonā pacto vale-
ret dies nocteſq̄ȝ meditabat̄ ſpem bene gerende rei turchoꝝ quies p̄buit qui iā pridem nullū belli appara-
tum oſtenderant vires illis atq̄ȝ animos defuiſſe ratus tempus idoneū exiſtimauit. in quo priſtinam recu-
perare gloriā poſſet turchoſq̄ȝ peſſundaret. quibus ſi adfuit exercitus imꝑatorem tñ ꝓ iſtis ꝓrſus defutu-
rū arbitrabat̄. nec magis exiſtimandū exercitum ſine duce q̄ȝ ducem exercitu carentem. Coactis itaq̄ȝ repē-
te copijs ex hungaria acceꝛſitis bohemoꝝ auxilijs mercennarioꝝ q̄ȝ militū nō parua manu coacta ducere ī
turchos ſtatuit quos prius aggredi ac cōficere credidit q̄ȝ mouiſſe ex hungaria nūciaret̄. Eam rebus gerē-
dis ſolerciam ac celeritatem adhibuit. Conſiliū eius Georgius deſpotus ſeruie vt ante diximus turchorū
ducibus patefecit. Magnū genti periculū imminens maius oſtendit. ꝑculſi eo nuncio turchi quid agerent
non ſatis intelligebant. Amurates iam ſenior religioni addictus regni curas abiecerat. Moamethes etate
minor tantam belli molem ferre poſſe nō credebat̄. Calibaſſe defuturā obedientiam putabant qua nihil ē
in bello magis neceſſariū. Trepidare igit̄ ac eſtuare modo huc modo illuc mētem ꝯuertere nullū conſilium
ſatis placere. herentibus in deliberatione nunc ſatrapis nihil tandem ſalubrius viſum q̄ȝ reuocare ab ocio
amuratē. neq̄ȝ enī veterani militaturi ſub alio credebāt̄ nec fortunā belli ſub alio tēptādā arbitrabāt̄ q̄ȝ ſub
eo qui vincere conſueſſet. Calibaſſa eius ſententie auctor fuit. in qua re maomethis animū vehementer of-
fendit cupientis in ea expeditione ſeſe virū oſtendere. verentiſq̄ȝ ne imperiū amitteret ſi pater iterū regnū
aſſumeret vt ſunt hominū mutabiles voluntates. Miſſi ergo legati amuratem reuocauere. qui ꝯparato mox
exercitu in hoſtem ꝓfectus nō aliter q̄ȝ ſi ad p̄dam ꝑgerent alacres milites duxit. Jam huniades cū copijs
ſophiam tranſierat ꝓſtratiſq̄ȝ qui occurrerant locoꝝ p̄fectis hoſtiles agros late populatus loco qui baſilia
vocatur caſtra poſuerat. quom aduentare amuratis copie nunciant̄ nō expectauit huniades ꝓuocari prior
ipe pugnam inijt. commiſſo prelio anceps diu certamen manſit. qua parte pugnauit Huniades fuſi ho-
ſtes terga dedere nec parua ſtrages edita. pari modo ⁊ amurates in cornu ſuo victor hungaros fudit. Po-
ſtremo quoniā victor victorem incurreret nō tulerunt xp̄iani turchoꝝ impetum qui q̄ȝq̄ȝ virtute preſtarent
numero tñ ſuꝑati nō tam victi q̄ȝ feſſi compulſi ſunt cedere. Huniades poſtq̄ȝ ſuos neq̄ȝ minis neq̄ȝ p̄cibus
ſiſtere poteſt cū paucis ex bello ꝓfugit. Multi hungarie proceres ⁊ nonnulli eccleſiaꝝ ep̄i in eo p̄lio cecide-
re. Gregorius miles ad internitionē ceſus. nec tñ pauciores ex turchis interiere. Emptam multo ſanguine
victoriam amurates domum redijt nec diu poſtea relicto moamethi regno quemadmodum prius deſtina-
uerat mortem obijt. Corpus eius more maioꝝ in Bruſa ſepultum. Ea eſt bithinie ciuitas ⁊ aſiatici regni
caput. Paulo anteq̄ȝ obijſſet amurates duxerat vxorem filiam Scanderbeck nobilis in penderachia ſatra-
pis ex qua natum filium nomine Chialpinū ſextum agentem menſem calibaſſe moriens cōmendauit. ille
moamethis gratiam initurus ⁊ matrem ⁊ puerū ei ꝓdidit. Moamethes acceꝛſitis. xxx. vt aiunt matronis
que pueꝝ recognoſcerent poſtq̄ȝ certam amuratis ſobolem eſſe conſtitit ſtrangulatum matri filiū reddidit
funuſq̄ȝ regio more fraternū duxit. Auſpicia regni paricidio conſecrans. Sunt qui calibaſſam alienū pue-
rum chialapini noīe ſuppoſuiſſe ferunt illumq̄ȝ ꝓ filio amuratis necatum. chialapinū v̄o ad conſtantinopo-
lim clam educatum. poſt capturam v̄o vrbis inde ſubtractum ac venetias ductum. ⁊ hunc eſſe quem Ca-
lixtus pōtifex maximus pro fratre moamethis in palatio cuſtodire iubet nos veri periculum ad grecos re-
mittimus q̄uis multa in hiſce rebus figmenta interuenire non ignoramus ⁊ ſepe tonſoris filios regio de-
fungi honore viderimus. Moamethes igit̄ defūcto amurate gubernacula regni ex voto adeptus inſtituta
maiorū pro ingenio correxit. leges ipe ſuas domi foriſq̄ȝ tulit erarium locupletauit. noua vectigalia excogi-
tauit. copias auxit. in proceres ⁊ aulicos ſeuire ꝯtumeliariue cepit. Hic eſt ille moamethes qui conſtanti-
nopolitanis vt ſupra innuimus bellum intulit. de quo nunc referre que accepimus haud alienum fuit.

De expugnatiõne Cõſtãtinopolis

Uoluerat iãpridem animo maomethes quo nã modo Cõſtantinopolim ſibi ſubigere poſſet neqꝫ ad ſuam gloriã ꝑtinere arbitrabat̃ vrbem in medio turchoꝝ ſitam eſſe que ſuo imperio nõ pareret. tantoqꝫ maius inde nomini ſuo decus accedere ſi eam vrbem expugnaret q̃to ꝓ genitores ſui idem conati turpib⁹ accepti deſtitiſſent. Cũ paucis igit̃ participato cõſilio caſtellum iuxta littus ad hoſtium boſphori paulo ab vrbe remotius aliud diſſimulãs incredibili celeritate extruxit ac muniuit. bellum deinde vrbi nõ modo induxit ſed contra inita federa contra iuſiurandũ intulit ſimul ⁊ gerere cepit. Senſerant eius animũ greci diffidenteſqꝫ ſuis viribus ad latinoꝝ opes confugerant lacrimis ac fletibus auxilia expetẽtes. Surde proch pudor noſtroꝝ principũ aures fuere. ceci oculi. qui cadente grecia ruituram xpiane religionis partem non viderunt q̃uis priuatis queq̃ aut odijs aut comoditatibus occupatum ſalutem publicam neglexiſſe magis crediderim. Maomethes interea coactis vndiqꝫ copijs mirabili apparatu formidãdo impetu terra mariqꝫ regiam vrbem aggreſſus cuniculis ac latentibus foſſis altiſſimis actis aggere late edito ponte qua perãi oppidum verſus mare muros alluit vrbis longitudinis ad duo milia paſſuũ raptim extructo. turribus ligneis eouſqꝫ erecti vt muros (q̃uis altiſſimos) excederent. machinamentoꝝ tormentorũqꝫ multiplici adhibito genere. oppugnata eſt vrbs defenſaqꝫ ſummis vtrinqꝫ viribus. non paucis diebus ad extremum voce p̃conis totis caſtris inclamatũ eſt. Quĩto kalẽd. maij milites omnes ieiuniũ ſanctificent ſequenti die ĩ armis aſſint vrbem extremis viribus oppugnari. triduo ciuitatem militũ direptioni futurã. Cõſtituta die ieiuniũ ad noctem vſqꝫ ſeruatum. exinde lucentibus ſtellis inuitationes ꝯuiuia paſſim habita ⁊ quiſqꝫ amicũ ꝓpinquũ notũqꝫ habuit cũ eo hilaris epulat⁹ eſt. atqꝫ vbi ſatis ẽ bibitũ tãq̃ ſe deinceps nũq̃ viſuri eẽnt amplexati exoſculatiqꝫ ſimul vltimũ vale dixerũt. In vrbe aũt ſacerdotes ſacras ferentes ymagines ſequẽ

te populo vrbē luſtrare: auxiliū de celo petere. affligere corpa ieiunijs atq; orōibus vniuerſi ciues intendere
Subſecuta nocte ad ſua quiſq; loca defendēda rediere. erāt muri vrbis ⁊ altitudine ⁊ craſſitudine toto or-
be celebres ſed ob vetuſtatē ⁊ grecoꝝ incuriā pīnis ac ꝓpugnaculis nudi. antemuralia vero oportune cō-
munita. in his greci ſalutē poſuere. armati milites inter muros ⁊ añmuralia pugnā ſuſtinere decreuerunt.
Triangularē pene vrbis formā fuiſſe tradūt. duas ꝑtes alluit mare. nec muri deſunt ad pulſandos nauales
impetus idonei. qđ reliquū ē ad terrā vergēs poſt alta menia ⁊ añmuralia ꝗ annotauim⁹ ingenti claudit
foſſa. Ceptū ē ꝑliū paululū añ lucē cū miles turch⁹ ꝑiculi ꝙ̄ more patientior eſſet ac vulnera ⁊ ſanguinem
ꝑdaꝝ dulcedīe penſaret pugnatū eſt in tenebris maiore turchoꝝ ꝑnicie in ꝗs tela ſupna librabant. At poſtq;
dies illuxit dato ſigno vndiq; nō ſolū cōſtātinopolis ſ; etiā ipa ꝗ̄ pera ne ꝗd auxilij grecis ꝑſtaret. oppu-
gnari cepta eſt ſua cuiq; legioni muroꝝ ꝑs ac portaꝝ attributa vt diſcretus labor fortes atq; ignauos di-
ſtingueret ⁊ ipa cōtentione decoris militū virt⁹ magis ac magis accēderet. Pari mō ⁊ nauales ſocij attri-
butas partes inuadere iuſſit. Admouent vrbi lignee turres. conectūt milites dolabras falces ſcalaſq;. Et
iā elatis ſup capita ſcutis denſa teſtudine ſuccedūt. Greci ſaxoꝝ pōdera ꝓuoluūt diſiectā fluitātēq; teſtudi-
nē lanceis conti ſq; ꝑſcrutant donec ſoluta cōpage ſcutoꝝ exangues laceroſq; ꝓſternūt. fit ſtrages ⁊ iā tur-
chi deficientib⁹ animis lāguidi⁹ pugnāt. ſ; adeſt maomethes fortiſſimū quēq; noīatim vocitās vtq; in ꝑliū
redeant adhortat. hos ꝑmijs allicit. illos minis deterret. inſtaurauit ex integro certamen. turchi rurſus ſb
ruere murū portaſq; quatere innixi humeris ⁊ ſup iteratā teſtudinē ſcādentes ꝑhenſare hoſtiū tela brachi-
aq; nitunt. iteꝝ integri cū ſaucijs. ſemianimes cū expirantib⁹ euoluūt. cernit varia pereūtiū forma ⁊ plu-
rima mortis imago. Johānes iuſtinian⁹ apud Genuā ligirū metropoli nobili loco natus qui ſupioribus
dieb⁹ ſol⁹ vrbē defendiſſe videbat in hoc certamīe vulneratus vbi fluitare ſanguinē ſuū aīaduertit ne cete
ros deterreret querēs medicū clā ſeſe pugne ſubtraxit. ſ; impator vt abeſſe Juſtinianū cognouit quo ierit ꝑ
cōtat inuentūq; rogat ne pugnā deſerat. ille nihilo magis flexus apire portā iubet qua curatur⁹ vuln⁹ in
vrbem redeat. Erāt aūt obſerate vrbis ianue quib⁹ ad antemuralia patebat iter ne qua fugiendi facultas
militi eſſet ac ꝓpterea hoſti fortius reſiſteret. fit interea remiſſior defenſio. qđ turchi aduertētes acri⁹ incum
bunt. Et qm̄ ꝑs muri iā tormentis eneis diſiecta foſſam magna ex ꝑte oppleuerat ꝑ ruinas ipas ſcādētes
antemurale cōſcendūt grecoſq; loco deturbāt. porta que iohāni patuerat oibus apta fugā ꝓfuſiorē reddit
Tūc impator nō vt regē decuit pugnādo ſ; fugiēs in ipis porte anguſtijs quoniā cecidiſſet oppreſſus calca
tuſq; obijt. in tāta multitudine pugnatoꝝ duo tm̄ repti ſunt qui ſe viros oſtēderūt alter grecus alter dalma
ta Theophil⁹ Paleologus ⁊ iohānes ſclauus. qui fugere turpe putātes quom diu turchoꝝ impetū ſuſti-
nuiſſent multoſq; obtrūcaſſent. deniq; nō tam victi ꝙ̄ vincendo fatigati inter cadauera hoſtiū occubuere. Ju
ſtinianus ī perā quom diuertiſſet inde chiū nauigauit ibiq; ſeu vulnere ſeu moleſtia morbū incidēs inglo-
ri⁹ vitā finiuit. felix ſi in ipis Bizantij menibus aīam exalaſſet in ingreſſu porte. d. ccc. circiter milites ex
latinis grecisq; periere. parti vulneribus ex tergo cōfoſſi parti cōcurſione opꝑſſi. ⁊ iā hoſtis ſuperiorē mu
rū tenebat ſaxaq; in ciues deuoluēs ingrediētibus ſuis auxilio erat. Tū ſubito capta vrbe ceſis oibus qui
reſiſtere auſi ſunt in rapinas itur. Erat victorum infinitus numerus in libidinem ac ſeuiciam corruptior
Nō dignitas nō etas nō ſexus quēq; ꝓtegebat. Stupra cedibus cedes ſtupris miſcebāt. ſenes exacta eta
te feminas viles ad ꝑdam in ludibriū trahebāt vbi adulta virgo aut quis forma cōſpicuus incidiſſet ī ma-
nus rapientiū diuulſus ipos poſtremo direptores in mutuā ꝑniciē agebat. dū pecuniā vel grauia tēplorū
dona ſibi quiſq; traherēt maiore alioꝝ vi trūcabat. Cūq; in exercitu maxio ⁊ diſſono ex ciuibus ſocijs atq;
exteri⁹ ꝯflato diuerſe lingue varij mores atq; cupidines eſſent ⁊ aliud cuiq; fas nihil illicitū toto triduo. Jn
cōſtantinopoli fuit tēplū Sophie iuſtiniani ceſaris opus toto orbe famoſum ⁊ cui cōpari alterū nequeat
nudatū ſacrū ſuppellectile ad oēs ſpurcicias patuit. Oſſa martiꝝ que fuerant illa in vrbe ꝑcioſiſſima cani-
bus obiecta ⁊ ſuibus. Sanctoꝝ imagines aut luto fedate aut ferro delete. altaria diruta. in tēplis ipis aut
lupanaria meretricū facta aut equoꝝ ſtabula. coacti ſunt ſerui verberibus ac tormētis dn̄oꝝ abdita ſcruta-
ri ac eruere. inuēti nō pauci theſauri quos in ipo belli principio infelices ſuffoderūt ciues. quibus ſi ꝓ de-
fenſione vrbis vſi fuiſſent ſuā fortaſſe vitā ⁊ patrie libertatē ſeruaſſent. ſ; auaro in aurū nulla ptās. captiui
oēs in caſtra deducti. Pudet dicere xp̄ianoꝝ dedecus. dicā tm̄ ⁊ poſteritati tradere nō vereboꝝ qm̄ ꝑſuaſum
mihi eſt futuꝝ aliqñ ⁊ fortaſſe anteq; moriar qui tātā ſaluatori nr̄o illatā ignominiā vlciſcant. Simulacrū
crucifixi quē colimus ⁊ veꝝ deū eſſe fatemur tubis ac tympanis ꝑcūtibus raptim ex vrbe hoſtes ad tēto-
ria deferūt ſputo lutoq; fedāt ⁊ ad noſtre religionis irriſionē iteꝝ cruci affigūt. Ex in pileo quē ſarculū vo-
cant capiti eius impoſito corona vndiq; facta. hic eſt inquiūt xp̄ianoꝝ deus. Tū lapides lutūq; iactātes mi
ris dehoneſtāt modis. ſ; nihil obſunt hec deo noſtro celū tenēti. nec maieſtatē ei⁹ quoꝗ mō imminuere poſ-
ſunt cuius ea gloria ea ſublimitas ē. ea btitudinis ꝑfectio vt nec laudibus hūanis extolli nec humiliari vi
tuperijs vllis poſſit. nos iſta ledūt atq; cōfundūt ꝑ ignauiā atq; deſidiā. dū veri dei cultū periri ſinim⁹ ⁊ ī hoc
ſeculo bonū nomē ⁊ in altero ſpē ſalutis amittim⁹. Poſt hec cōuiuat⁹ maomethes quom forte plus ſolito
adbibiſſet vt ſāguinē mero adderet pricipes optimateſq; ciuitatis captos crudel ⁊ ſanguinari⁹ carnifex fede
miſereq; iugulari iuſſit. kirilnc⁹ ꝗ apđ ipatorē plurimū poterat ceſo añ oclos maiori filio. altero ad illicitos
vſus reſeruato ſecuri ꝑcuſſus eſt. Duo alij eius filij occiderāt in bello. Jſidorus cardinalis in eo tumultu
captus quom veſte mutata nō fuiſſet cognitus. ccc. aſperis ſeſe redemit. Jd genus pecunie ē admodum le-
uis. Multi ⁊ veneti ⁊ ianuenſes ⁊ latinoꝝ. alij gladio ceſi ſunt. quidā multo redēpti auro. Jnſignis hic an
nus fuit expugnatione cōſtātinopolitana tā xp̄iano populo fedus ac lugubris ꝙ̄ turchoꝝ genti fauſtus le
tuſq;. qui ab ortu ſaluatoris xp̄i ſecūdus ⁊ ꝗnquageſimus ſupra milleſimū ꝗdrigenteſimuq; cucurrerit an
nū. Perēſes vetus colonia genuēſiū qui ⁊ galathe nūcupāt cognita bizātioꝝ clade priuſq; rogarent mao

ometbi deditionē fecere. muri vrbis diruti. multoꝝ bona ꝯtra fedꝰ direpta. ſemie puerīqꝫ ludibrio habiti Calibaſſe qui ad eū diē nō ſine maomethis diſplicentia vixerat tāqꝫ coſtantino īpatori turchoꝝ conſilia ꝓdidiſſet per miſeros cruciatꝰ vita erepta ingētes q̄s cumul au erat opes exitio ei fuiſſe tradūtur. ⁊ quod amuratez dimiſſo imperio ex priuata vita reuocauit ad regnū. Auctꝰ eiꝰ pecunia maomethes tāto reꝝ ſuccesſu tumens in hūgaros expeditionem parare cepit. q̄ per trienniū circiter inſtructa accerſitis ex oī regno ꝓceribꝰ penetratis tracie motibꝰ cū maximis atꝫ infeſtiſſimis copijs ad ſauū vſqꝫ flumen ꝑuenit. c. l. milia hoīm in eiꝰ exercitu fuiſſe tradunt plerīqꝫ terciā ꝑtē huic numero ſubtraxere. Caliſtꝰ terciꝰ q̄ ꝑ idē tp̄s romanā cathedrā ſortitꝰ erat iohānē cardialē ſancti angeli cuiꝰ ſupra meminimꝰ ꝓſtāte v̄tute viꝝ q̄ germanos in arma ꝯciret turchorūqꝫ ꝯpeſceret impetū ad eas ꝑtes legatū miſit. Is ꝓmiſſa pctoꝝ indulgētia cūctis q̄ ꝯ turchos militare vellēt adiuuāte iohāne capiſtrano q̄ ꝑ idē tp̄s hūgaris euāgelizabat. cruce ſignatorū haud ꝑuū ꝯgregauit exercitū. nō diuitū ac nobiliū ſ; inopis atꝫ incōpoſiti vulgi. Surdēt opulētum aures euāgelio nec diuinꝰ ſermo principibꝰ auditꝰ ē. cōtenti p̄nti reꝝ ſtatu potētes futurū xp̄i regnū nō niſi morientes inq̄rūt. credula pauꝑtas facile p̄dicatoribꝰ obedit. ſupra. xl. milia ſignū crucis accepere tecta magis fide q̄ꝫ ferro acies. Huniades q̄ꝫ nō ꝑuas copias in armis habuit. appropinquabat ſpe plenꝰ ⁊ incredibili ſuꝑbia tumēs maomethes nec tā ſibi vel mōtes vel flumia obſtare putabat gl̄ari inter ſuos hūgariā iā pene victā aſſerere. latinoꝝ imꝑatorē i ꝓpiquo eē dicere. Deleto grecoꝝ imꝑio latinoꝝ īſtare ſinē turchis oīa paritura. ſpolia ingētia ꝓmittere. germaniā atꝫ italiā militū direptioni offerre. ꝑuia cūcta turchoꝝ armis iactare. ſ; q̄ꝫ gl̄ioſus eiꝰ aduētꝰ tā turpis atꝫ infamis receſſus fuit. albam ad ꝯfluētes danubij ſauiqꝫ ſitā ꝑuā vrbē oppugnare adorſus obtinere nequaq̄ꝫ potuit. ꝑfregit machinis priores muros. irrupe in vrbē eiꝰ acies. pugnatū ē inter diu noctuqꝫ. nūc victi nūc victores viſi ſunt hoſtes. ad extremū vulneratꝰ ſub pupilla maomethes relictis impedimētis ꝑ noctē trepidꝰ aufugit. huiꝰ pugne ſeriē in hiſtoria bohemica ꝯphēdimꝰ. nō ē cur hoc loco latiꝰ inſiſtamꝰ. Auctores victorie tres Johānes habiti legatꝰ cardīalis cuiꝰ auſpicio res geſta ē. Huniades ⁊ capiſtranꝰ q̄ p̄lio interfuere. verum neqꝫ capiſtranꝰ huniadis neqꝫ capiſtrani huniades mētionem fecere in eis l̄ris. q̄s de obtenta victoria ſiue ad romanū pōtificē ſiue ad amicos ſcripſere ꝑ ſuū q̄ſqꝫ miſteriū deū dediſſe xp̄ianis victoriā affirmauit. Auariſſima honoris hūana mēs facilius regnū ⁊ opes q̄ꝫ gl̄iam ꝑtit. Potuit capiſtranꝰ patrimoniū cōtēnere. vluptates calcare. libidinē ſubigere gl̄iā ꝫ vo ſpernere nō potuit. Dicat forſitan aliquis non ſuū illi honorē cure fuiſſe ſ; dei qui ꝑ pauꝑes ⁊ inermes rē xp̄ianā ſaluare voluerit. credimꝰ huic aſſertioni q̄uis huniadis miniſteriū ſe victorie nō auctorē dixerit ferūt maomethē ab eo tp̄e nūq̄ꝫ poſtea eius cladis meminiſſe quin mentē barbāqꝫ manu demulcēs quaſſanſqꝫ caput ei diei maledixerit qua pugnā ad albā cōſeruit.

De Macedonia

Proxima thꝛatie ad occidētē ⁊ meridiē ꝯiūgit̃ macedonia terrarū impio quōdā potita q̄ inter duo maria ꝑtendit̃ egeū ⁊ adriaticū. lat⁹ ei⁹ meridionale theſſalie atꝫ magneſie terga ꝓtegūt. ptē ſeptentrionalē peonia ⁊ paflagonia excipit. ⁊ ipē regiones in macedonū poſtea iura cōceſſerūt macedonie addite. Epyrus q̄ꝫ macedoniā attingit ⁊ illirica terra. altera meridiē. altera ſeptentrionē excipiēs. in adriatico littore dirachiū vet⁹ ciuitas iacet ab cheroneſo vbi ſita ē nacta vocabulū epidan⁹ antea dicta. ⁊ a corcyreis olim ꝯdita. nec ꝓcul infra terrā appollonia fuit optīs inſtituta legib⁹. ⁊ auguſti ceſaris qui grecas ibi litteras didicit ſtudio memorabilis. In altero littore theſſalonica eſt potēs quōdā ciuitas. Quā tū ep̄le pauli apl̄i tū magni theodoſij p̄ceps atꝫ implacabilis ira famoſam reddidere. indignat⁹ em̄ ob ceſos in ea iudices aliq̄n clementiſſim⁹ impator vniuerſum vrbis populū trucidari mādauit. xi. milia viroꝝ ceſa tradunt̃. Nō tulit Ambroſius mediolanēſiū pōtifex tā immane facin⁹ incorreptū. impatorē ab ingreſſu ecc̄ie ꝓhibitū ſubire penitentiā ꝯpulit. nec maxim⁹ pꝛīceps paſtoris ſubire iudiciū recuſauit. Hinc lex ꝓmulgata vt lata ꝑ morte hoīs ſentētia añ dies trigīta nō exequat̃. Hanc vrbē libere ꝯditionis fuiſſe plinius tradidit Strabo cōditorē ei⁹ philippū alexādri patrē affirmat. ambo eā attribuūt macedonie. Andronic⁹ emanuelis impatoris cōſtātinopolitani fili⁹ hāc in ptē hereditatis accepit. Demū iohānis fratris ſui odio qui patri ſucceſſit in impio venetis tradidit. Venetis amurates (turchoꝝ vt añ dixim⁹ impator) eripuit. Hic reliquā macedoniā vſqꝫ ad mōtes peonie ⁊ quā modo albaniā vocant impio ſuo ſubiecit. Mira reꝝ mutatio et fluxa hūani impij gl̄ia. hec ē macedonia q̄ duob⁹ inclita regibus vt philippo ⁊ alexādro. grecia traciaqꝫ ſubacta ipiū protēdit in aſiā. armeniā. hiberiā. albaniā. capadociā. ſyriā. egyptū. thaurū. caucaſum ſubiugauit. hec in bactris. medijs. pſis dñata. toto oriente poſſeſſo. indies quoqꝫ victrix e veſtigio liberi patris atqꝫ herculis ſigna circūtulit. Hec eadem noſtra etate ſpurciſſime turchoꝝ genti ſubiecta tributū pendere ⁊ iugum ferre miſerrimum cogitur.

De magneſia et theſſalia

Magneſiā q̄ꝫ ⁊ theſſaliā nr̄o tpe turchoꝝ arma inuaſerūt. nobiliſſimi mōtes olimpi⁹. pieris. oſſa. pyndus. inſup ⁊ othris. laphitaꝝ q̄dā ſedes turchoꝝ impio parēt. penes q̄s q̄nqꝫ ⁊. lxx. vrbes fuiſſe olī plini⁹ affirmat. Totū peneū turchi poſſidēt. Inter flumia theſſalia clariſſimū iuxta gomphos. hic fluuius orit̃ inter oſſam ⁊ olimpū nemoroſa ꝯualle defluēs. l. ferme ſtadia ꝑcurrit dimidio ei⁹ ſpacij nauigabilis. ī eo curſu tempe vocant. q̄nqꝫ milia paſſuū longitudine vltra viſū hoīs ſe dextra leuaqꝫ leniter ꝯnexis attollentibus iugis intus ſua luce viridant̃. hac labit̃ peneus viridi calculo. circa ripas gramīe amen⁹ canoꝛ⁹ auiū cōcentu. arripit amnē orchon nec recipit. ſ olei mō ſupnatantē vt dictū ē ab homero breui ſpacio portatū abdicat. penales aquas diraſqꝫ guttas genitas argenteis ſuis miſcere recuſans. hec plini⁹ de peneo. Tot xp̄ianis bona turchoꝝ arma eripuere. Quis nr̄aꝫ magis deſidiā incuſauerim. In theſſalia regē fuiſſe tradūt noīe grecū a q̄ grecia dicta ſit. Helenū q̄ꝫ in eodē loco regnaſſe a quo helena nūcupata ē. Homerus tribus noībus theſſalos appellauit. mirmidonas. helenas. ⁊ acheos. Hic ſunt philaꝝ anguſtie. perſarum cede inſignes. q̄ licet oli pſaꝝ impetū tenuere turchoꝝ tñ armis claudere tranſitū minime potuere.

De Boecia

Poſt theſſaliā Boecia ſuccedit ab ortu in occaſū porrecta euboicū mare criſeūqꝫ ſinū ꝯtigēs thebaꝝ claritate apud oēs ferme hiſtoricos noīata. Hic muſis natale in eliconis nemore. hic ſaltus cytharō et hyſmenus amnis ⁊ fontes dirce arcibuſa ⁊ agāppe. q̄ patria quōdā liberi pr̄is atꝫ herculis fuit q̄ fortes produxi epaminūdam nō cedens athenis claritate. ciuitas ea nr̄a etate exiguū caſtellū thebaꝝ ⁊ a turchis proximis annis cum reliqua Boecia occupatum.

De hellis grecia

Sequit̃ hellis q̄ a nr̄is appellata grecia. Acten. i. littus priſci vocauere. mutato deinde noīe acticā dixere. Homerus cūctos acticā incolentes appellauit athenieſes cū nōdū edificata foret megra. Protendit̃ aūt actica ex boecia vſqꝫ in hiſtmū corinthiacū pte ſui q̄ appellat̃ megaris. Circa hiſtmū vō colūna fuit in qua hic incrat titulus in pte peloponeſum ſpectante. Hec poloponeſus at non ionia. in pte vō megara intuente. hec nō peloponeſus ſ ionia. Idē em̄ actici ⁊ iones fuere. Qui cū de finibus cū peloponeſiaticis ſepiſſime diſceptaſſent hāc tādē cōmuni cōſenſu colūnā erigi obtinuerūt. Acticā q̄uis ſaxoſaꝫ ⁊ ſterilē. plerīqꝫ tñ mirificis laudibus extulerūt. deorumqꝫ domiciliū eſſe dixerūt. loca ip̄a poſſidentiū ⁊ parētū heroū. In hac ciuitas athenienſis quōdā nobiliſſima fuit nullius indigua p̄conij tāta eius ſupfluit claritas. Eadem noſtro tpe pui oppidi ſpeciē gerit. In eo tñ ſaxo quo vetuſtū Minerue templū fuit. arx eſt ꝑ omnē greciam nominata. tū opis magnitudine. tū difficultate oppugnationis. hanc Florentinus quidam maometho tradidit. Cum imploratis latinoꝝ auxilijs nullius opem inueniret rura ei ob eam rem tradita inquis euum ignobile ducat.

De Peloponeſſo

Peloponeſſus actice iungit̃ totius grecie arx quōdā dicta. nā p̄ter inhabitātiū in ea gētiū nobilitatem atꝫ potētiā ipē locoꝝ ſitus pꝛīcipatū deſignat atꝫ impiū. multi ſinus inſunt ⁊ promotoria multa. inſignes etiā ⁊ ꝑmagni cheroneſſi. ip̄a locoꝝ varietate iocūdi. formā eius platani folio ſimilimā dixere. longitudine ⁊ latitudine ferme parē. Ab occaſu in ortū ſtadioꝝ mille. cccc. perimetros ſiue ambitus omiſſis finibus vt polibio placet ſtadia quatuor milia continet. Arthemidorus aūt ſupaddit. cccc. cui ⁊ plinius conſentire videt̃ yſidoꝝ auctorē ſecutus. Idē duo maria terrā ambire dicit ioniū ⁊ egeū. Anguſtie vñ procedit iſtmos appellāt̃. q̄nqꝫ milia paſſuū latitudis continētes. Has anguſtias pfodere demetrius rex. dictator. ceſar gaius pꝛīceps. domicius nero in fauſto (vt oīm exitu patuit) incepto tētauerūt. Hic corinthus nobil̃ colonia fuit. Greci pꝛīcipes pōſtq̄ turchoꝝ potētia in europā penetrauit ex mari ad mare producto ꝑ anguſtias muro pelo poneſſum a reliqua grecia diſtinxerūt. murū examiliū appellauere. Hāc prouinciam hodie moreā latini vocāt. in ea achaia continetur. meſſania. laconia. argos ⁊ archadia. q̄ mediū parinſule obtinet. Amurates expugnata theſſalonica. ſubacta boecia. ⁊ actica p̄ter athenas ad examiliū vſqꝫ pro

fectus pterritis grecis diruit murū. tributūqȝ annuū (cedētibus ſe peloponēſibus) īperauit. At cū hūgari
inſtāte iuliano cardinali. S. angeli aduerſꝰ turchos arma ſumpſiſſent. confectiſqȝ nonnullis feliciter plijs
amplius inſtarent vrgerētqȝ hoſtes Conſtātinus qui poſtea apd conſtātinopolim imperauit ibiqȝ necatus
eſt vt añ diximus. Huius prouincie diſpotus animo auctus ⁊ negare turchis tributū ⁊ examiliū inſtaura
re non dubitauit. ob quā rē magna deinde pecunia mulctatus ē ⁊ examiliū denuo deſtructū cū victor amu-
rates apd varnā hūgaros deleuiſſet deuicta cōſtātinopoli albani q̄ cū plures peloponeſſum incolebāt ſum
ptis armis demetriū ⁊ thomā cōſtātini frēs regno deijcere annixi ſunt. nobilē quedā greculū ad regni faſti
giū aſſumētes vtraqȝ ps auxiliū maomethis implorauit. Illi nobilior ps viſa iuſtior auxilia aduerſus al-
nos demetrio fratriqȝ tradita. albā ſubacti priorib⁹ dñis paruere maomethi. xv. miliū aureoꝝ tributū pen
ſum. Thomas q̄uis hereditario iure impatorē ſe dicere poſſet cuꝰ maiores lōga ſerie grecoꝝ nemini im-
parauere. metu tñ maomethi eo titulo abſtinuit. Cū calixtꝰ pon. max. xp̄ianos pñcipes in ſui pōtificatꝰ in
itio aduerſꝰ turchos inuitaret exiſtimauit thomas turchoꝝ impiū pculdubio ruituꝝ maomethiqȝ tributū
negauit. Cū vero nō tā magnifica facta q̄ȝ verba eſſe aīaduertit pſoluto tributo ⁊ adiectis donis maome-
thi recōciliatus ē. Nūc vero ſi vera ē fama q̄ p hos dies allata ē violate fidei maiorē ſubire penā cōpulſus
maomethi pſus ſubiectꝰ ē. peloponeſſus tota turchoꝝ imperio adiecta.

Achaia

Egredienti Peloponeſſum per anguſtias iſtmi ad reliquam Greciā Strabo ⁊ Plinius occurrē acteā
tradunt. Ptolomeus Achaiaȝ eius fines hoc modo deſcribit. ab occaſu Epyrum. a ſeptentrione ma-
cedoniam ⁊ partem egei pelagi collocat. ad orientem eiuſdem maris terminos ponit vſqȝ ad ſummum pro
montorium. ad meridiem adriaticū pelagus iuxta littus qd acheolꝰ amnis irrupit in corinthico ſinu. Qd

ſi ita eſt acticā.boetiā.phocidē.theſſaliā.magneſiā.etholiā ⁊ acarnaniā achaia ipa cōplectit̄. Idē tn̄ ptho
lome⁹ alio loco mediterraneas peloponeſſi ciuitates enumerās elicē.burā.helenā.pherecia in achaia eē di
cit.⁊ ꝓpriā eē achaiā intra peloponeſſuꝫ affirmat.nobis ꝗ ꝓ nr̄i opis inſtituto res peloponeſiaticas ⁊ acti
cas breuiter abſoluim⁹ ⁊ ad occidentē feſtinam⁹. Acarnania prior occurrit inter epirū boetiāqꝫ protenſam
cui etholia vel cōiūcta vel ꝯmixta eſſe videt̄.hec hodie ducat⁹ appellat̄. Johannes vintimili⁹ natiōe ſicu-
lus filiā ſuā diſpoto acarnanie in matrimoniū dedit.Exinde vexantib⁹ acarnaniā turchis ac generꝫ obſidē
tibus cū paruo eq̄tatu mare traiecit.obſeſſores inuaſit.ſtrageqꝫ memoratu dignā edidit.nam parua manu
ingentes fugauit copias ſalutemqꝫ genero pepit.ꝗ tn̄ paulopoſtea p inſidias capt⁹ a turchis regnū amiſit.
epirū tn̄ eius adhuc nomīe teneri ferūt.

De Epiro

Epyrus in occidua pte ab acroceraunis montibus incipit protendit̄qꝫ verſus oriētē vſqꝫ ad ambrachi
um ſinū p ſtadia mille trecēta ſeptētrionalē ei⁹ ptē ptholome⁹ macedonie ꝯiūgi tradit.orientale acha
ic vſqꝫ ad oſtia fluminis acheloi.occidentale lat⁹ ionico excipi pelago aſſerit.Strabo auſoniū hoc idē ma/
re appellauit.in epyro.xxiiij.fuiſſe gētes theopōp⁹ tradidit.celebratiſſime chaones ⁊ moloſi regnū qn̄qꝫ
tenuere pri⁹ ꝗdē chaones poſteri⁹ moloſi ꝗ p regū cognationē ex eacidarꝫ ſanguine progeniti mirūimmo-
dū amplificati fuerūt.Penes ꝙs dodone vet⁹ oraculū ⁊ nobile viguit.Orā hui⁹ terre maritimā felicē atqꝫ
vberē tradiderc.multeqꝫ olim vrbes ⁊ oppida munitiſſima in epyro fuere.ſ ꝓpter populorꝫ rebelliones ꝗ
bus cū romanis ꝯtenderūt prouīcia vaſtata ē.lxx.eīn epyrotarꝫ vrbes a paulo emilio imꝑatore funditus
euerſas eſſe auctor eſt polibius victis macedonibus ⁊ pſe rege ſupato.Ex ꝗb⁹ maximū numerū viris mo
loſorꝫ extitiſſe ⁊ mortaliū centū ⁊ ꝗnq̄ginta milia in ſeruitutē redacta.Plini⁹ veronenſis hācciadē macedo
nibus attribuit.duaſqꝫ vrbes ruine adiecit.credo qꝛ macedones epyrotarū imperiū obtinebāt.vtrāqꝫ gen
tem vno noīe plinuū ꝯphendiſſe.Apud epyrū actica pugna late memorabilis ꝯmiſſa eſt.in ꝙ ceſar auguſt⁹
marcū anthoniū nauali ꝑlio vicit ⁊ ſil' egypti reginā cleopatrā.nā ⁊ ipa huic certamini pn̄s fuit.Ob quaꝫ
reꝫ victor auguſt⁹ in ambrachio ſinu vrbē ꝯdidit ciqꝫ vocabulū indidit nicopolim.i.victorie ciuitatē.am
brachij ſinus hoſtiū paulo ꝗꝫ ſtadia q̄tuor mai⁹ eſt.circuit⁹ ſtadia.ccc.amplectit̄.optīa oī ei⁹ ex pte ſtatio.
Ingredientib⁹ occurrebāt olī a dextra habitantes greci accarnones ⁊ appollinis citij tēplū quondā in tu/
mulo ad hoſtiū eminēs cui cāpus ſubiacuit lucūqꝫ habens in naualia.in ꝗbus ceſar vnumviginti naues de
cimarꝫ noīe repoſuit.ab vno remorꝫ ordīe vſqꝫ ad decíremes adiūgens. Siniſtra v̄o nicopolis eſt ⁊ epyro/
tarꝫ colonia.Caſſope nr̄a etas epyrū artō appellat.Circa littus eius paucis añ annis profect⁹ regie claſſis
noīe wilhelm⁹ marin⁹ triremes venetorꝫ inſecut⁹ ꝯphēdit atꝫ incēdit ī eodē littore apō acroceraunios mō
tes finiri hadrie nauigationē ioniuꝫ incipe pelagus Straboni viſum eſt.apud quē mare auſonium idē id
quod ionium eſſe apparet,cum Epyri oram auſonio ablui pelago affirmet.

Epirus hodie arton appellatur

De Albania

Que nūc albania dicit̄ olī macedonie porcio fuit ad occidentē verſa in ꝙ dirathiū ⁊ appoloniā fuiſſe ꝓ/
didimus nō incelebres priſco ſeculo ciuitates.Sermo gēti neqꝫ grecis neqꝫ illiricis not⁹. Credim⁹
hoc gen⁹ hoīm ex albania quodā veniſſe ꝗ vicina colchidi in aſiatica ſcithia memorat̄ vt ſepe barbararꝫ in
undatio nationū grecie atꝫ italie ꝓuīcias occupauit. In hac terra potēs camuſa fuit ꝗ xp̄ianis pn̄tib⁹ ort⁹
parꝫ tenax catholice fidie ad maomethis īſaniā declinauit. Sꝫ ꝗꝫleuiter xp̄m deſeruit tāfacile maomethis ſa
cra cōtempſit.redijt eīn ad paternā legē.⁊ ꝗuis vtrāqꝫ religionē ꝯtempſerit neutri fid⁹ xp̄ian⁹ tn̄ mori ꝗꝫ
turch⁹ maluit.Paulo poſt cōſtantinopolitanaꝫ cladē morbō extinct⁹ Georgi⁹ ſcāderbech⁹ ei⁹ hereditatē
accepit nobili loco nat⁹ ꝗ etatē pene omnē in armis ꝓ xp̄i noīe pugnando ꝯſumpſit.ml̄tas ⁊ magnas tur
chorꝫ turmas bello vicit ⁊ deleuit.ſolusqꝫ quodammō regionē illam in euangelio xp̄i cōtinuit. ꝗuis ho-
die hoſtili ferro petita magna ex pte deſerta ferat̄.Rex alfonſus ſepe milites in albaniaꝫ miſit ⁊ croyā vrbē
in ptāteꝫ acceptam a turchis defendit.Nepos ſcāderbechi ex fratre cū turchorꝫ parti fauēs inſidias patruo
moliret̄ ab eo captus eſt ⁊ ad Alfonciū miſſus in carcerē coniectus eſt. Caliſtus ꝗꝫ roman⁹ pontifex auxi/
lia pecuniaria ſcāderbechio nō pauca miſit.Velona in albania nō magna ciuitas eſt in portu maris ſita ꝙ
breuiſſimus eſt in italia traiectus.hāc pazaietes primus ex turchis occupauit.rebellātem amurates recu/
perauit.neſcio quod malū minat̄ ytalie.

De illiria

Poſt albaniā illirice ſequūt̄ gētes ad occidentē ſeptentrioneqꝫ verſe.hoc gen⁹ hoīm noſtra etas ſcla
uos appellat.⁊ alij boſnēſes.alij dalmate.alij croaci hiſtri carniqꝫ nūcupāt̄.Boſnēſes itrorſ⁹ ad pā
noniā vergūt ſeptētrioni expoſiti.reliq̄ adiacētes mari ad timaui vſqꝫ fontes ꝓtendunt̄.hinc auſoniū illic
pannoniam intuentes.Timauus aūt in intimū adriatici maris ſinū excurrit.cuius fontem matrem appel
lari maris Srabo ꝓdidit.In boſna rex gētis ſteffanus noīe(ſic eīn reges ſuos appellare ꝯſueuere) ꝗuis
xp̄i religionem ſectaretur.diu tn̄ baptiſmi ſacramento abſtinuit. ſed anno ſupiore vocato ad ſe Johāne car
dinali ſancti angeli cuius ſepe meminimus ab eo baptiſmatis vnda pfuſus ⁊ ſacris noſtris rite initiatis
turchis ꝗbus cū federe iunctus erat bellū indixit.nunc paululū nutare affirmatur.In hac regione ꝗꝫpluri
mum heretici poſſunt.quos vocant manicheos peſſimū genus hominū.qui duo principia rerꝫ ꝓdunt al/
terū bonorꝫ alterum malorꝫ.nec primatū romane eccīe tenent.nec xp̄m equalem cōſubſtantialemqꝫ patri eſ
ſe fatentur.horꝫ cenobia in abditis ⁊ montiū conuallibus ſita feruntur.in quibus egrotantes matrone ſer
uientes ſanctis viris ſi euaſerint ad certum tempus deo vouent.reddite ſanitati permittentibus viris vota
perſoluunt.ꝓmiſcue inter monachos ꝑfinito tpe viuentes.hanc labem nulla ſedis apoſtolice decreta. nul
la xp̄ianorꝫ arma delere potuerunt.Sinit ad noſtrā exercitationē regnare hereticos de⁹.

De Dalmacia

In dalmacia raguſeos magnis affecit cladibꝰ Steffanꝰ inter boſnēſes ⁊ dalmatas ducatū poſſidens ⁊ manicheoꝝ veneno infectꝰ q̄ ⁊ ſi xpianos ꝑ inſidias captos ſepe turchis venūdauerit mittere tñ̄ orato res romā ⁊ auxilia ſedis aplīce petere nō erubuit. eiꝰ belli ſumptus ex xpianis petēs qd̄ geſſerat ī xpianos nec defuere q̄ tā impijs verbis aures accomodarēt.

De Croacia

In croacia auſtralꝰ mulier que nuptias comitis cū cēt inferiore ſanguine. moꝝ pſtātia ⁊ forme elegantia meruit. dū laxādi animi gratia ex caſtello in caſtellū obeq̄tat ſubito turchoꝝ incurſu capta ⁊ apd̄ eos aliq̄ diu detēta. impatiētia tandē mariti nō ꝑuo auro redēpta ē. Querat fortaſſis aliq̄s vbi nā liburniā di miſerimꝰ quā ꝑmeaſſe anthenorē ytaliā petentē inſignis poeta cōmemorat. Cōfuſi ſunt ad modū ꝓuinciaꝝ fines nec expedire noua facile ē ne dū q̄s vetuſtiſſima poſſit abſoluere. Piniꝰ liburnie finē initiū cē dalmatie dixit ⁊ traguriū marmore natū. in ea cē ſalonā q̄z coloniā que ab iadera. c. ⁊. xij. milibꝰ paſſuū abfuit. Jadera vo cētū. lx. a pola diſtare. ex quo fit vt inter croatinos ⁊ dalmatas liburni ſedes habuerūt. forſitan ⁊ croatini nouū gentis nomē liburnoꝝ loca inuaſerūt nobis hec indicaſſe ſufficiat. ſi q̄s certiora deſiderat priſcos euoluat autores. Ptholomeꝰ liburniā dalmatiā atq̄ illiridē ſiꝰ cōfudit. ⁊ illiridi q̄dē a ſeptētrionali plaga pannoniā occurrere dixit. ab ortu ſuperiorem myſiam. ab occaſu hiſtriam. a meridie macedoniam ⁊ adriaticum latus.

De hiſtria

Hiſtriā veteres ytalie ꝑtē tradiderūt in q̄ parētiū ⁊ pola ē ⁊ iuſtātinopoꝰ quā caput hiſtrie vocāt incōuenienter. italie tñ̄ iūgit adriatico ſinu diſiecta ⁊ in peninſule modū circūdata mari q̄ cōtinenti applicat a tergo. lapidea eſt ⁊ mōtana regio quā priſci albaniā vocauere. Pliniꝰ hiſtriā adherere liburnie dixit Ex q̄ palā fit croatinos liburnoꝝ loco ſuccedere. Hiſtriā ab hiſtro amne dictā ferūt quē a danubio in adriam fluere falſo tradidere. cui errori ⁊ pōponiꝰ mella ⁊ nepos padiacola aures adhibuit. nullꝰ em̄ ex danubio amnis in adriaticū effūdit mare. Argonautaꝝ eos fabula decipit q̄s ꝑ hiſtrū ex mari pōtico in hiſtriā vectos memorie ꝓditū ē. ſ ꝯſtat eos ex hiſtro in ſauū aduerſo flumine nauigaſſe. deinde nauportū quē hodie labacū appellari putauerim. cuiꝰ paludē lugeū ſtrabo appellat. Ex nauporto vo ꝑ mōtes humeris aduecta nauis in adriaticū ꝑuenit. Hiſtri hodie ſclaui ſunt q̄uis maritime vrbes italico ſmōe vtāt vtriuſq̄ lingue peritiā habētes. ps ꝓuincie melior ea q̄ maritima venetoꝝ impio ſubiecta ē. Mediterranea domus auſtrie poſſidet. Oppidū ſ. viti qd̄ ad flumē ticiū ſitū ē falſenes habēt. Ex q̄ loco ad aq̄legiā mille ſtadia cē Tudidanꝰ q̄ domuit hiſtros tradidit finē italie muſie flumini tradidere. In hac terra nihil etate nr̄a memoria dignū geſtū cē accepimꝰ. q̄uis auſtrales ⁊ venetos magna de finibꝰ cōtentio agitauerit. ⁊ vtriuſq̄ partis ſubditi armis ꝯtēderīt. ad q̄s lites ꝯponēdas nos aliq̄n ab imꝑatore miſſi q̄uis inducias belli fecimꝰ et nouos termīos ꝯſtituimꝰ vniuerſā tñ̄ litē amputare nequimꝰ.

Nauportum hodie Labacum

De Carnia nūc germanie ꝓuincia

Carni inter q̄s lapides enumerant hiſtros ſequūt. Sclaui tñ̄ q̄ꝝ ſermo regionē obtinet carnos bifariam diuidūt duplicē carniolā eſſe dicētes. Alterā ſiccā ⁊ aq̄ꝝ indiguā in q̄ hiſtros ponūt ⁊ carſos. qui medios inter labacū ⁊ tergeſtū incolūt mōtes ⁊ ad tymauū vſq̄ ꝓferūt. Alterā irriguā in q̄ flumē ſauus oritū hꝫ ⁊ nauportꝰ q̄ labacꝰ hodie appellat ⁊ alij q̄plures fluuij. In hac prouīcia dū fridericꝰ imꝑator coronā regni theutonici apd̄ aquēſē ciuitatē peteret vlricꝰ cilie comes ⁊ albertꝰ īꝑatoris frater cōiūctis viribꝰ labacū inſigne oppidū ex flumie cui adiacet dictū obſidiōe cinxere. diu machinis oīs generꝭ oppugnauere ſed a friderici militibus non ſine clade repulſi ⁊ caſtris exuti diuitē ſuppellectilē ꝑdidere. hoc oppidū ſclaui ⁊ itali lubiana vocat ex lugea palude ſumpto vocabulo.

De Carinthia nūc germanie prouincia

Corinthia montana ⁊ ipa regio carnis applicat̄ ad ortū ac ſeptētrionē ſtirie iūcta. ad occaſum ⁊ meridiē
alpes. italas ⁊ forū iulij cōtingit. multe in ea valles colleſqȝ. feraces tritici. multi lac⁹. mlti amnes quo
rū ꝑcipu⁹ drau⁹ q̄ ꝑ ſtiriā ac pannoniā in danubiū fert̄ haud inferior ſauo. Imperiū ꝓuincie auſtrales obti
nent ⁊ archiducē appellat cui ea regio paret. Quotiēs nou⁹ pīceps reipublice gubernationē init ſolennita
tem nuſqȝ alibi auditā obſeruāt. nō lōge ab oppido ſancti viti in valle ſpacioſa vetuſte ciuitatis reliquie vi
ſunt̄ cui⁹ nomē tpis aboleuit antiquitas. Juxta in pratis late patētib⁹ marmore⁹ lapis erectus ē. huc ruſti
cus aſcendit cui ꝑ ſucceſſionē ſtirpis id officiū hereditario iure debet̄. a dextera bos macer nigri coloris aſtāt
ad ſiniſtram pari macie deformis eq̄. frequēs circa eū popul⁹ ⁊ oīs ruſtica turma. tū pīceps ex aduerſa pra
torum pte ꝓcedit purpurati ei⁹ ꝓceres ambiūt vexillū añ ipm ⁊ inſignia principat⁹ comes goricye q̄ palla
cij curā gerit. inter. xij. minora vexilla ꝑcurrit. reliq̄ magiſtrat⁹ ſequūt̄. nemo in eo comitatu nō dign⁹ hono
re videt̄ niſi pīceps ꝑ ſe ipē ruſtici ſpeciē ferēs. agreſti veſtis. agreſti pile⁹. calceiſqȝ ⁊ baccul⁹ in manu ge
ſtatus paſtorē oñdit. quē poſtqȝ ruſtic⁹ ex lapide venientē cōſpicatus eſt ſermone ſclauico (ſunt em̄ ipi corin
thiani ſclaui) quis hic ē inclamat cui⁹ tā ſupbū inceſſum video. reſpōdent circūſtantes principē terre aduen
tare. tū ille iuſtus ne iudex ē ſalutē patrie querēs. libere ꝯditionis. dign⁹ honore. eſt ne xpiane cultor fidei ⁊
defenſor. reſpondent oēs eſt ⁊ erit. rurſus ille. quo me iure ab hac ſede dimoueat. At goricie comes. lx. dena
rijs abs te hic loc⁹ emit̄. iumēta hec tua erūt bouē atqȝ equā oſtendēs. veſtimēta quoqȝ pīcipis q̄ pauloañ
exuit accipies eritqȝ dom⁹ tua libera ⁊ abſqȝ tributo. Quib⁹ dictis ruſtic⁹ leui alapa principi data bonū iu
dicē eſſe iubet ⁊ ſurgēs iumentaqȝ ſecū adducēs loco cedit. Pīceps vō cōſcēſo lapide nudū gladiū manu vi
brās ad omnē ſe partē cōuertit equū iudiciū populo ꝓmittēs. ferūt ⁊ aquā frigidā ruſtico allatā pileo bibe
re tanqȝ vini vſum dānet. Deinde ad ecclam ſolienſem ꝑgit q̄ in ꝓpinquo tumulo ſita ē ſancti petri vocabu
lū habens ⁊ olim pōtificalis fuiſſe. vbi pactis ſacrificijs princeps ruſtica indumēta deponit paludamētūqȝ
induit. cōuiuatuſqȝ ſplēdide cū procerib⁹ in prata reuertit̄ ibiqȝ pro tribunali ſedens ius petentibus dicit ⁊
feuda cōfert. Fama eſt anno. d. cc. nonageſimo poſt xpi ſaluatoris ortū impante Carolo magno ducē gētiſ
Iguonē noīe ingens cōuiuiū prouīcialib⁹ ꝑparaſſe. ⁊ aggreſtib⁹ quidē ad cōſpectū ſuū intromiſſis in vaſis
aureis atqȝ argētcis. nobilib⁹ vō ⁊ magnatib⁹ procul ab oculis collocatis fictilib⁹ miniſtrare iuſſiſſe. Inter
rogatus cur ita faceret reſpōdiſſe. nō tā mūdos eſſe qui vrbes ⁊ alta palatia qȝ qui agros ⁊ hūiles caſas co
lerēt. Ruſticis qui xpi euāgeliū accepiſſent. baptiſmatis vnda purificatis cādidas ⁊ nitidas eſſe aīas. nobi
les ac potētes qui ſpurcicias ydoloꝝ ſequerent̄ ſordidas ac nigerrimas. ſe vō pro aīaꝝ q̄litatib⁹ inſtruxiſſe
cōuiuiū. Caſtigatos ea re nobiles caterūatī ſacre baptiſmatis vndam querentes breui tempore ſub virgilio
et arnone iuuanienſib⁹ epīs vniuerſos xpi fidē accepiſſe. Hinc honos inueſtiēdi pīcipis ruſticitati duct⁹.
Fuit aūt dux Corinthie venator imperij ad quē lites venatoꝝ oīm deferebant̄. vocat⁹ in iudicio corā impa
tore querelātib⁹ nō niſi ſclauonica lingua reſpondere tenebat̄. Multa hui⁹ prouīcie fuiſſe ornamenta come
morāt. multa priuilegia. facile id creditu ē q̄ impatorē lodouicū ei⁹ terre ducatū filio ſuo arnolfo primoge
nit⁹ cōtuliſſe nō ambiguū ē. Eſt ⁊ alia huius prouincie cōſuetudo in oppido quod Clagefurcius appellant
cōtra fures duriſſima. Si quis in furti ſuſpitionē inciderit mox captus laqueo ſuſpenſus vitā finit. Sum
pto ſupplitio p⁹ triduū de ſuſpitiōe iudicāt. ſi reū fuiſſe necatū inueniūt pēdere cadauer infame ſinunt donce
ſua ſponte cōſumptus decidit. Sin nō depoſitū in cimiterio cōdūt. iuſtūqȝ funus e publico faciunt ⁊ aīe gra
tas exequias. In hac prouincia comes goricie vlric⁹ vir mulierc corruptior impuberes filias media nocte ad
potū ſurgere cōpulit icrepitās q̄ ſine ſiti ſomnū agerent. cū paſtorib⁹ ⁊ bubulcis ſepi⁹ qȝ cū nobilibus con
uerſatus ē. Senex ſup glaciē cū pueris luſit. Inter vulgata ſtorta frequentiſſime lauit. raro in aula pranſus
eſt. ſolus cocū adiens ofulas in ipa coquina vorauit. veſtes induit viles ac punctas. pectus nudū ⁊ apertuꝫ
oſtendit. oculi ſemper lacrimantes fuere. Quem cū aliqñ ad ſe venientem Fridericus imperator ex feneſtra
intuitus eſſet me vocitās. age inquit o Enea principem qui ad nos properat contemplare. Si quē mundio
rem pulchrioremqȝ videris aliqñ eſſare. mihi cū ſatis principem comiteqȝ conſideraſſem feda ruſticitas viſa
eſt que dominatū aſſecuta egregium ſeruitio ꝑmeret. Huic vxor natione vngara. forma pſtanti ⁊ audacia
pluſqȝ virili vincula induit. mox vlrici comitis cilie auxilio liberatus vxorem domo pepulit. nec diu poſt vi
ta functus filios bone indolis adoleſcentes ⁊ matri qȝ ſibi ſimiles reliquit heredes.

De ſtiria germanie prouincia

Stiria quā quōdā valeriā inuenim⁹ nūcupatā ad orientē pannonie iūgit̄. lat⁹ eius ſeptētrionale auſtriā
reſpicit. ad occidentē ac meridiē carnis ⁊ corinthijs occurrit. eadē qȝ prouīcia mōtana ē qȝuis in oriē
tē porrecta planicies nō ꝑuas habeat. Drauus ac mura inſignes fluuij terrā irrigāt. mura in drauum exone
rat̄. ille in danubiū. Urbiū populi plerūqȝ teuthones ſclaui qui citra drauū rura colūt. Imperium auſtralis
familie eſt in eo oppidū vetus qd̄ ciliā vocāt nōnulli Sillateū appellatū quondā exiſtimāt ⁊ opus fuiſſe luciſ
ſille. de q̄ re nobis nihil exploratū ē. Multe ibi vetuſtatis reliquie viſunt̄ ⁊ romanoꝝ noīa principū ſepulcra
lia marmora referūt. In eo ꝑfuit etate noſtro frideric⁹ comes. q̄ cū eēt in libidinē ꝓniſſim⁹ ⁊ oli veronice cō
cubine inceſus amore legittimā cōiugē ex comitibus croacie natā ſua manu interemiſſet. cōcubinā vō pater
eius hermānus vt ē potentū iuſticia ⁊ in ꝯfluentē dimerſiſſet vxores paſſim maritis abſtulit. puellarū gre
ges in pallaciū rapuit. ꝓuīciales ꝓ mancipijs habuit. ecclarum bona diripuit. monetarum falſatores. vene
ficos. ariolos. nigromantes vndiqȝ ad ſe conſciuit. Et qȝuis anno iubilei iam nonagenarius indulgentia
rum cauſa Romam petiſſet reuerſus tamen nihilo melior viſus eſt. Interrogatus quid ſibi Roma profuiſ
ſet in priſtinos mores relapſo. Et calciator meus inquit ad conſuendas ocreas poſt viſam Romam redijt.
Huic vita fūctus Udalricus filius ſucceſſit. per cetera ſimilis ingenio. tantum ⁊ eloquentia maior. Quo
ſicut dictum eſt interfecto quatuor ⁊ viginti competitores hereditatis fuere. vt qui viuens vndiqȝ bella cōci

uerat moriens ꝙ ſeditiones excitaret. Sed optimates terre poſſeſſionē īꝑatori friderico tradendā cenſu
erunt ea lege vt cōpetitoribus ſcōm prouincie cōſuetudinē in iuditio reſponderēt. Relicta vlrici armis de/
fendere que poſſidebat decreuit. Fridericus manu potenti cū plura caſtella obtinuiſſet in cilia tādē recept⁹
eſt. Arces loci tradēte iohāne vitouitio natione bohemo. qui cū fuiſſet magiſter milicie comitis accepta ce
ſaris pecunia a ꝯiuge eius defecit. ſed mox penitentia ductus grande auſus ꝛ in expiabile facinus tāq̄ ſce
lus ſcelere redempturus imꝑatorē iā ſibi ſecuꝝ ꝛ cū paucis cilie morantem nocte cōcubia intercipe aggreſ-
ſus eſt. Corruptis namq̄ opidanoꝝ pleriſq̄ qui ſibi aduenienti partem oppidi traderent. Hora cōſtituta
cum octingentis equitibus intromiſſus cūcta miſcere armis cepit. Affuit diuina pietas Friderico que illi
preter cōſuetudinē in arce ſuꝑiore ꝛ humana ope munitiſſima ea nocte dormiendū ſuaſerat. proceres ꝙ re-
manſerant in oppido capti omnes in quos ꝛ Johannes vnguadius cūctis ſtirienſibus opulentior cū Ge
orgio fratre abductus eſt. necnō Vlrico auſtrie cancellario. Qui eſſet epūs ꝛ ad ecclām confugiſſet parſuꝝ
eſt vſq̄ adeo apud hoīes noſtri ſeculi diuīa ꝛ hūana iura perierunt. Traditori bohemo diuiti ſpolio locu
pletato nō defuerunt ex illo tpe adiutores. Fama eſt ea tēpeſtate celebris inter ſtiriēſes nobilē quempiā fuiſſe cui
ſepe in animū ceciderat ꝛ ſeipſum laqueo ſuſpendere. id egre ferentem ex docto quodā viro remedium peti
uiſſe aduerſus eā temtatione. Conſiliū datū ꝓpriū vti ſacerdotē cōduceret. qui ſibi manente in arce quadā
ſolitaria ſingulis dieb⁹ rem diuinā faceret. paruiſſe nobilē atq̄ in annum ferme cōtinuaſſe nulla ſuſpendē
di cogitatione interueniente. Poſtremo rogatū a ſacerdote vt p̄ſbitero vicino ꝙ dedicationē ecclīe in proxi-
mo monte habiturus eſſet auxilio eſſe poſſet. licentiā dediſſe ꝓponentem in animo paulopoſt ſequi et ſacri
intereſſe. ſtetiſſe diu poſtea nunc vna nunc altera cauſa retentū. deniq̄ circa meridiē profectū agreſti cuidaꝫ
in nemore occurriſſe qui rem diuinā in monte peractam eſſe populumq̄ omnē abijſſe diceret. cōtriſtatum
eo nuncio nobilem infelicē ſe eſſe dicentē qui eo die ſacrū corpus xpi non vidiſſet. agreſtem conſolari cepiſ
ſe vēdituꝝ ſi vellet nobilis emere ꝓmiū quod intereſſendo diuinis meruiſſet. ſagūq̄ nobilis petiuiſſe pre
cij noīe. venditione facta nobilem nihilominus montē aſcendiſſe atq̄ oraſſe in templo. reuerſus autem in
proxima arbore ſuſpenſum agreſtem inueniſſe. ſed poſtea diris cogitationibus haud quaq̄ vexatū fuiſſe
In hac prouincia decoctum ſal ad vicinas regiones importatur. Ea ꝛ ferri mineras locupletas habet. Et
argenti fodinas non ignobiles. Quis in curia principū argentum haud multum effundatur.

De auſtria germanorum celebri prouincia

Auſtriam deſcribere hoc loco haud neceſſarium exiſtimamus. de qua ꝓpriam hiſtoriam edidimus. bre/
uibus tn̄ ſitus eius abſoluet. hoc enī tpe diuiſis eſſe terre limitibus. Auſtria olim pānonia ſuperior
dicta. ab oriente habet hungariā. ab occidende bauariā. ſeptentrionē eius bohemia ⁊ morauia terminant
ad auſtrum vō montes ſtirie qui longo tractu ab alpibus deriuant. Latitudo eius triū aut paulominꝰ die
tarū. Longitudo vō duplo maior. terra nobilis. aquis irrigua. vitibus cōſita. ligni copioſa. agro feraci. pi
ſcibus plena. vino adeo exuberat vt bohemis morauis ſcbleſitis bauaris in dando vino ſatiſfaciat. exinde
qz q̄maximas opes colligit. Danubiꝰ eā mediā ſecat fluuius omniū europe maximꝰ. Inter p̄cipuas eius
ciuitates eſt Uienna panoniorū maximū emporiū olim flauiū appellata ambitu murorū duuz miliū paſſuū
cingit foſſatis ꝓpugnaculis torribuſqz ⁊ maximis ſuburbijs decorata. principū auſtrie p̄cipua ⁊ digniſſi
ma ſedes. In ea ꝓuinciales poſt obitum alberti ceſaris friderico ſe cōmiſerunt ea lege. vt ſi maſculum pre
gnans regina pareret tutor eius eſſet. ſin feminā terre dn̄s. Nato vt p̄dictū ē ladiſlao tutelā eius Fridericꝰ
accepit. Milites qui ſub Alberto meruerāt cū ſtipendio ſe fraudatos diceret̄ prouinciā latrocinijs ac incen
dijs vaſtauere. Eorū vexatio. xl. milibus aureis a friderico redempta eſt. cū bohemis ⁊ hungaris excurſio
nibus in auſtriā facientibꝰ. Ex ſororibꝰ ladiſlai ſenior wilhelmo duci ſaxonie nupſit. Iohānes huniades
cū regni hungarie coronā a friderico fruſtra repetiſſet cū. xij. milibus equitū ingreſſus auſtriā omnē agrū
inter Uiennam ⁊ ſtirie mōtes diripuit atqz incendit. Petentē ytaliā ceſarē rogauerūt auſtrales vti latiſlaū q
iā ꝓpe modū adoleuiſſet in paterna hereditate apud ſe dimitteret. reiecta petitiōe auctoribus duobꝰ vlrico
altero cilie comite altero eyzingero ſumptis armis rebellauere. Redeūtē ex ytalia fridericū apud nouā ciui
tatē obſidione cinxere. quibꝰ ⁊ heinricus roſenſis natiōe bohemꝰ cū ducētis eqtibꝰ ⁊ mille peditibus ſe
adiunxit. Et q̄uis a Nicolao pon. maxio iuſſi eſſent ne tutelā ceſaris impedirent. Cōtemptis aplice ſedis
mandatis ⁊ tāte maieſtatis auctoritate deriſa ſceleratū ꝓpoſitū tenuere. Docta eo tpe Uiennēſis ſcola indo
ctā ſententiā protulit. que p apl̄os ad futurū cōciliū interponēdā ſuſpendi poſſe romani p̄ſulis mādatā re
ſcripſit. Ciuitas viennēſis ⁊ oīs auſtria ex eo tpe in armis fuit ſp temeritate religionis penas pendēs. Ceſ
ſit furenti populo fridericꝰ puſillūqz adhuc tenerē ea lege in manus comitis cilie tradidit vt ꝯuocatꝰ ad vr
bē viennā ꝯſanguineis vtriuſqz ptis ⁊ amicis de tutela. de oppidis. deqz ceteris ꝯtētionibꝰ principū. q voca
ti ꝯueniſſet arbitriū diffiniret̄. Ladiſlaus ſumma populorū alacritate apud viennēſes exceptꝰ cūcta ex volū
tate comitis adminiſtrauit. Ad cōſtitutū ꝯcilij diē Lodouicꝰ bauarie ⁊ wilhelmꝰ ſaxonie duces. Albertꝰ
qz brādeburgenſis Carolꝰ badēſis marchiones ꝯuenere. Cū multi ex bohemia multi ex hūgaria barones
impator legatos miſit. quibꝰ ⁊ nos adiūcti fuimus. diu de iure ptiū diſceptū. ſ cū oīa ex arbitrio victoris
agerent nec leges defenderet̄ q arma nō protexiſſent infectis rebꝰ diſceſſū ē. Diſceptata ſunt oīa q ꝓmiſe
rant auſtrales impatori. dictū oē indictū fuit. neqz lr̄is neqz ſigillis auctoritate habita barbara fide actum
In eo ꝯuētu ladiſlaus iohānē huniadē q ſibi regnū a turchorū inuaſione ſeruaſſet ad principatꝰ honorē
euexit. qui ſugeſto in magno foro apud carmelitas erecta ſede ſedens aurea regali paludamento ac dyade/
mate ornatus comitatū ei biſtricēſem ꝯmiſit. qḋ eo in loco minime licuit. neqz enī regi hungarie ſub impe
rio romano maieſtatem gerere ius eſt. ſ tāta reuerentia regū q̄ta eis p arma ſiue dat ſiue relinquit. Co/
mes cilie dū regē quōlibet impellit ⁊ ad ſe cūcta rapiens Eyzingerū viennēſeſqz ꝯtempnit. Concubinam
quā viro interfecto ſuſtulerat reginali pene honore dignat. Ex fauore tandē regio cadit ⁊ annuēte eytzin/
gero e curia pellit. quē in exiliū ꝓficiſcentē q̄tuor tm̄ equites comitati ſunt. Alberto marchione branden/
burgenſi ne p ꝯtemptū a populo lapidaret ad portā vſqz vrbis ſecuritatē p̄bente. Sed q̄ſeda ⁊ miſera
bilis eius fuga. tā ſupbꝰ ⁊ fauorabilis eiꝰ redditꝰ fuit. Nā pꝰ annū cū iā ex bohemia rex rediſſet ſu adētibꝰ
primoribus auſtrie baronibꝰ reuocatus. cū mille equitibꝰ argento ⁊ auro fulgentibꝰ viennā repetit. cui ex
tra portas vrbis ⁊ rex ad mille ferme paſſus exijt obuiā. ⁊ oīs ferme nobilitas redeūti gratulata ē. Plebs
qz q paulo an̄ lutū ac lapides in fugiētē iactare tentauit ſternere viā floribus q redeūti trāſitꝰ fuit minīe du
bitauit. vt ē in vtrāqz partē immodica ſiue annuerit ſiue oderit. Mira rerū mutatio ⁊ ludēti fortune iocꝰ. Ey
tzingerꝰ extra gratiā regis factus in caſtella ſua recedēs impatori quē grauiter offenderat reconciliatus eſt
Nec diu poſtea adeo ſupbierāt q ladiſlai regis ptes ſequebant vt noue ciuitatis ſuburbia in qua ceſare ab
ſente iacebat puerpa impatrix intrare p̄ſumpſerint ⁊ vrbē expugnare cōtenderit. qḋ vbi nō ſucceſſit exuſtis
que obtinuerāt locis abierūt. Fuit ſepe inter eos impatoreqz ⁊ regē incaſſum tractata ꝯcordia. neqz enī co/
mes cilie dū vixit ex re ſua exiſtimauit vnanimes eē auſtrie principes At eo mortuo cū eytzingerꝰ ex bohe
mia miſſus ad ceſarē leges pacis vtriqz gratas dixiſſet ⁊ iā q̄tura ꝓpe diē auſtria videret interitus regis
ſubito nunciatꝰ nō ſolū ꝯcordiā pturbauit ſed magnarū rerū ⁊ reipublice xp̄iane ſalutarē exorientē ſpē pror
ſus abrupit. Auſtrales ⁊ a ceſare ⁊ alberto frē de tradēda gubernatiōe reqſiti prouīcialiū ꝯuentū habuere
in quo legati ceſaris ſeniori auſtrie principi (ſi erat impator) debere prouīciā dixere. Albertus ſuo ⁊ Sigiſ
mūdi patruelis noīe regie ptē hereditatis expoſcens ſuaſqz calamitates ⁊ inopias tāto ſanguini alienam
referēs ꝯmiſeratiōnē inducere conatꝰ ē. Cōuentꝰ rn̄ſio fuit facturos prouīciales qḋ ius eqtaſue dictaret.
pꝰqz frēs inter ſe cōueniſſent. Interea latrones trāſdanubiū in auſtriā ad morauie flumīs ripā munitū lo/
cū occupauere oēs circa regionē rapinis atqz incēdijs vexare ceperūt. aduerſus qs profectꝰ albertꝰ latrones
vi cepit. interfectiſqz pugnādo cōpluribꝰ qngētos ⁊ qnquaginta captiuos aduxit. ex qbus .lxxx. furca ſu
ſpēdit que res magnū ei apud auſtrales ⁊ nomē pepit ⁊ fauorē. Ulricꝰ vō cytzingerꝰ cū viſitato apud no
uā ciuitatē friderico impatore cuiꝰ pti ſtudebat viennā repetiſſet vocatꝰ ab alberto nihil mali ſuſpicās fidē
ter eū adijt a q mox captꝰ in vincucula cōiectꝰ eſt ⁊ in priuato carcere clauſus. Indigna res viſa ciuibꝰ mur
murare dānare oēs factū nemo tn̄ auxiliū miſero ferre voluit. Impator ſepe rogatꝰ viennā petere aliqādiu
diſtulit. veritꝰ ne qua fraus ineſſet. interim Sigiſmūdꝰ ex atheſi viennā deſcēdit. deniqz ad nouā ciuitatē

Scola Viennenſis [illegible]

profectꝰ principatus inſignia ab impatore accipiens ꝓ veteri cõſuetudine in eius verba iurauit. in qua ſo
lennitate albertus affuit. qui paulo poſt cũ ſigiſmũdo viennã repetijt ⁊ ambo aduerſus impatorem cõſpi-
rãtas auſtriã ſibi ſubigere conati ſunt. quoꝝ ſtudia ſentiens impator viennã petere ſtatuit ⁊ accerſito ludo-
uico bauarie duce magni noĩs principe eo ſe contulit impatrice ſequente. appropinquante vrbis populus
ob uiam prexit. Albertus vo ⁊ ſigiſmũdꝰ nobili comitatu extra vrbẽ impatorẽ ſalutauere. habebat albertꝰ
tria circiter equitũ milia in armis expedita q̃ nõ longe a viẽna in quodã tumulo impatori ſe oſtẽdarũt ma-
gnũ qȝ metũ veniẽti incuſſere. ſuſpitionem auxit albertus qui ſepe ad eos ꝓſectus ⁊ ſeorſum locutus inſidi
as apparaſſe ceſari videbaꝶ. Ferũt eiꝰ militie ducẽ alberto dixiſſe. facile ſi libet hodie vienne te dñm atȝ au
ſtrie facio. nam qs ꝓhibet quo minus fridericũ impatorẽ eiuſqȝ comites intercipiã. innuc tñ. ſoluta dein-
ceps hereditatis queſtio erit. victori leges atqȝ hoĩes fauẽt. Subdubitaſſe albertũ aliquãtiſper. demumqȝ
reſpõdiſſe poterã ignoſcere ſi qđ ais me ignorãte feciſſes at mãdare turpia nõ poſſuȝ. poſtqȝ introgreſſi vr
bẽ ſũt albertꝰ ⁊ ſigiſmũdꝰ in domo q̃ pragẽſis appellaꝶ ſimul habitauere. impator priuatas ciuium edes
incoluit. arx prouĩcialiũ noĩe cuſtodiebaꝶ. Cõſpirauere ſigiſmũdꝰ ⁊ albertꝰ eam nocte aggredi ⁊ irrũpe ar
mataqȝ militũ manu ingreſſi iter iureiurãdo ſe obſtrinxere nõ redituros domũ niſi arcẽ intraſſent. Senſe-
re ciues moxqȝ arma ſumẽtes p̃ſidiũ in arce maiꝰ collocauere. inſtabat ciuile bellum ⁊ atrox pugna ꝓ arce
nec dubiũ videbaꝶ qn magno ſuo malo principes cõmiſſuri p̃liũ eſſent. Stetit diu res in ancipiti. ciuibus
tueri arcẽ ſtabile propoſitũ erat. ducibꝰ q̃ arcẽ intrare iuraſſẽt turpe videbaꝶ. infecta re domũ reuerti atvim
inferre plenũ ꝑiculi erat. Poſtremo ꝯuẽtũ ẽ vt ingreſſi prĩcipes arcẽ paululũ immorati potato vino exirẽt
atȝ ita deluſa magis qȝ ĩpleta religio eſt. Poſtridie arx ꝯſenſu prouincialiũ in tres partes diuiſa duas acce-
pere albertus ⁊ ſigiſmundus reliquã impator. Delectiqȝ prouĩciales ſunt q̃ lites fraternas dirimãt ⁊ ſum
ma illꝭ ꝑtãs data. ſȝ graue iudiciũ ꝯ potẽtes ẽ. Nobilitas ⁊ ecciaꝝ p̃ncipes impatori fauẽtiores ſunt. plebei
albertũ p̃ferũt magno ſe iudice q̃ſqȝ tueꝶ. Multa ſunt in hoc ceſare q̃ laudare poſſis. corpꝰ egregiũ ⁊ ſpẽs
impatore digna. animꝰ ſedatꝰ ac trãquillꝰ. ingeniũ ꝑſpicax. memoria tenacior. religiõis ardẽs zelꝰ. ingẽs
cupiditas pacꝭ ⁊ ocij. Singularẽ virtutẽ in q̃uis hoĩe diligit dignãqȝ p̃mio ducit. edificat ſplẽdide. ortos
tñ ⁊ gẽmas plus equo admiraꝶ ⁊ amat. ⁊ in rebꝰ gerẽdis tardior ac remiſſior ẽ. tenacẽ pleriqȝ accuſauerũt
et ad rẽ minꝰ attentũ. id fecere proxĩ anceſſores ſigiſmũdꝰ ⁊ albertꝰ ceſares. quoꝝ prodigalitati ꝯuſuis ꝯpa
ta liberalitas videri auaricia pt. Ceterũ fridericꝰ nec ſua profundit nec aliena diripit. vbis factiſue tẽperãs
Albertꝰ frater eiꝰ longe diſſimilis. celer in aggrediẽdis rebꝰ belli ⁊ glĩe appetẽs. ꝑiculi cõtemptor audax.
laboris patiẽs. manu atqȝ ingenio promptꝰ. pecunias inter amicos partiꝶ ac profundit. inter opes paup.
in paupertate diues. nulliꝰ rei magis qȝ fame auarus.

De Morauia germanie prouincia

Procedẽti ꝑ auſtriã in aq̃lonẽ morauj occurrunt gẽs ferox ⁊ rapinaꝝ auida inter hũgaros bohemoſqȝ
transdanubiũ ſita. Hãc prouinciã euo noſtro Sigiſmũdus impator alberto genero ſuo. qui poſtea
impauit dono dedit. Rebellãtẽ ⁊ impata facere recuſantẽ albertꝰ magnis affecit cladibus. nã ſupra q̃ngen-
tas villas vna excurſiõe ꝯbuſſit. mortales multos neci dedit. pecꝰ oẽ pene abegit. ingũqȝ ferre ꝑfidã gentẽ
coegit. In hac ꝓuin cia ciuitates ⁊ opida romane eccĩe ritũ tenẽt ⁊ catholice fidei cõſentiũt. Barones oẽs
ferme huſſitarũ labe infecti ſunt. Hic cũ verbũ dei p̃dicaret Johãnes capiſtranꝰ ⁊ in errores huſſitaꝝ vehe
mentiꝰ veheret baronis nõ parui noĩs quẽ Czernahorã vocãt ſecuta ꝯuerſio. qui relicta priore ꝑfidia cuȝ
duobꝰ milibꝰ ſubditoꝝ veritatem romane ſedis amplexꝰ eſt. Prothaſius filiꝰ eiꝰ doctrina ⁊ moribus cla-
rus nõ diu poſtea Olomucẽſis eccĩe põtificatũ obtinuit. Ea ẽ vnica ciuitas moranoꝝ epãlis. Regnũ aliq̃n
inter morauos fuit latiſſimũ ac potẽtiſſimũ. qđ vſqȝ ad filiũ Snatocupi durauit. cuius fortunã in bohemi
ca cõſcripſimꝰ hiſtoria. At cũ filiꝰ ſuatocupi ecciaȝ dei ſpernere cepit regnũ gẽti adẽptũ ẽ. qđ poſtea roma-
ni ceſares in bohemiã trãſtulerũt. In hac ꝓuincia cõplura ſunt oppida plena populo ⁊ opibꝰ abũdantia.
inter q̃ Brunna principatũ obtinet. znoyma ſigiſmũdi obitu memorabilis. hac nulli tranſitꝰ patet niſi ar-
mato potẽtioriqȝ. latronibꝰ oẽs additꝰ obſidentibꝰ. Sermo gẽti mixtꝰ eſt theutonicꝰ ⁊ bohemicꝰ. ſupant
tñ bohemi quoꝝ ẽ regionis imperiũ. q̃ gẽtes olim morauiã incoluerint nõ facile dixerim. qȝtũ vo ex lectiõe
ptolomei accipe licet martomãni ⁊ ſudini cadiqȝ morauiã ⁊ auſtriã q̃ trãſdanubiũ iacet incoluiſſe videnꝶ. Que gentes olim Morauiam incoluerint

De Sleſia germanie prouincia

Sleſia poſt morauiã ſequiꝶ haud ignobilis prouincia quã fluuꝰ odera ꝑlabiꝶ inter oẽs germanie na-
tiones late cognitus. fontes eius hũgarie mõtibꝰ que Sleſie ad orientẽ iungũꝶ mare baltheũ curſuȝ
terminat. Lõgitudo regionis circiter. lxxx. ſtadia. Caput gẽtis wratiſlauia ẽ ampliſſima ciuitas ad ripaȝ
odere ſitã priuatis ac publicis edificijs magnifice ornata. cuiꝰ epatũ maiores nr̃i aureũ vocauere. Huſſita
rũ bella luteũ reddidere. In hac vrbe regnãte apud bohemos wenceſlao orta ſeditiõe cõſules quoꝝ p̃ma
ptãs ẽ ꝑ feneſtras ex p̃torio in forũ p̃cipitati gladijs ac lanceis irate plebis excepti dirũ ſpectaculũ ꝓbue-
re. cuius rei auctores ſigiſmundus impator paucis poſt annis ſecuri ꝑcuſſit. Duces Sleſie multi nũero in
ter quos paterna hereditas ꝑ capita diuidiꝶ hinc ſciſſa multas in ꝑtes prouĩcia freq̃ntes calamitates in-
currit. crebris expoſita latrocinijs. Inter hos duces vnũ eſſe ferũt noĩe hulconẽ quẽ apoliẽſem appellãt.
Qui glogouie reſidens delitijs ac voluptatibꝰ deditus vſqȝ adeo inſaniuit vt neqȝ inferos neqȝ ſupos eſſe
diceret. aĩaſqȝ cũ corpibꝰ ſilꝭ ꝑſus interire putaret. Ecciaȝ vel nũqȝ vel raro ingreſſus ẽ. Sacramẽtis xp̃ia-
nis prorſus abſtinuit niſi ꝙ abuſus mr̃imonio vxore q̃ ſibi ingrata eſſet relicta alterã ſupduxit. q̃ ne pel-
lex appellari poſſit nõ niſi ꝑ ſolennia mr̃imonij cõiugi voluit. Sleſite ſub impio bohemoꝝ cõſtituti ſunt.
nũc tñ impata facere detractãt. Georgiũ nouũ regẽ admittere recuſantes. wilhelmũ ſaxonie ducẽ ſecuti. q̃
regnũ bohemie ad ſe ptinere affirmat ꝓpter ꝯiugẽ q̃ latiſlai hungarie atqȝ bohemie regis ſoror fuit. Gla-
dius eiꝰ litis arbiter erit. Sermo gentis maiori ex ꝑte theutonicꝰ. qȝuis trãſoderã polonica lingua p̃ualet
Ob quã rem nõ immerito quidam hoc in loco germanie terminũ eſſe oderam putauere. qȝuis idem fluuꝰ
in ſeptentrionem vergens germanicas partes ripis ambobus alluit.

De Polonia ſaruiatica

Libet in hac parte germanie linq̄re fines ⁊ ad orientẽ ac ſeptẽtrionẽ ſarmaticas inuiſere gẽtes. Polo-
nia vaſta regio ē q̄ Sleſie ad occidẽtẽ proxia. hũgaris. lituanis ac prutenis cõtermia. Hic cracouia ē
p̄cipua regni ciuitas. in q̄ liberaliũ arciũ ſcola floret. Sbigne⁹ huic vrbi p̄fuit eps lraꝝ doctrina ⁊ morum
ſuauitate inſignis. a quo plurimas accepim⁹ epl'as multo ſale ⁊ romana elegãtia ɔditas. cui ob ſingula-
res virtutes romana eccia inſignẽ cardialat⁹ honoris rubentẽ pileũ miſit. Ciuitates polonie p̄ter cracouiã
paꝝ nitide ⁊ materia lignea ferme oēs dom⁹ cõponũt pleraſqꝫ luto liniũt. plana regio ⁊ nemoroſa eſt. po
tus gẽti cereuiſia ē ex tritico atqꝫ humulo facta. vini rariſſim⁹ vſus. nec vinee cultura cognita. ager cereris
ferax. multa gẽti armẽta. multa feraꝝ venatio. equũ ſilueſtrẽ p̄ter cornu ceruo ſimilẽ edũt. feras q̄z boues
venãt q̄s priſci vros vocauere. piſce ac volucrib⁹ abũdãt. argẽto atꝫ auro inops terra. vectigalia regi p̄ua
Regnũ in q̄tuor ptes diuiſere maiores. has p circulũ anni rex ambit. q̄libet ps trib⁹ mẽſib⁹ regẽ ⁊ curiam
paſcit. q̄b⁹ exactis ad alterã ptẽ fit trãſit⁹. Statuta ſunt q̄ p̄ſtare prouiciales optet. ſi mãſerit vltra p̄finituꝫ
tp̄s rex ſuo viuere ſumptu cogit. Cũ rex gẽtis patrũ noſtroꝝ tẽpeſtate obijſſet relicta filia wilhemus dux
auſtrie i m̄rimoniũ eã accepit. illicqꝫ reg̃ p̄fect⁹ ē. Nõ placuit polonis rex theutonic⁹. Vlatiſlaũ ex littuania
vocauere eiecto qꝫ wilhelmo cõiugẽ ei⁹ ⁊ regnũ nouo regi tradidere. Gentilis fuerat vlatiſla⁹ ⁊ ydola co-
luerat. ſed baptiſma cũ regno ſuſcipe nõ recuſauit. cõuerſus ad xp̄m religioſuꝫ ſe principẽ geſſit. multos ex
lituanis ad euãgeliũ traxit. põtificales eccias nõnullas erexit. epõs magno honore proſecut⁹ ē. inter eq̄tã
dũ q̄tiẽſcũqꝫ turres ecciaꝝ i nſpexit detracto pileo caput inclinauit. deũ q̄ coleret in eccia venerat⁹. Cũ tarta-
ris regni limites infeſtãtib⁹ feliciter dimicauit. prutenos maximo bello vicit. de q̄ inter res prutenicas me
morabim⁹. Ex priore cõiuge prolẽ nõ ſuſtulit cũ q̄ m̄rimoniũ haud legittimũ fuit. ex ſcd̄a iã ferme nona-
genaria duo nati ſunt filij Vlatiſlaus ⁊ caſſimir⁹. eo mortuo vlatiſla⁹ regnũ polonie accepit. Caſſimir⁹ li
tuanie ducatũ cõſecut⁹ e. prior q̄z ad hũgarie regnũ accerſit⁹ in bello turchoꝝ vt an̄ narratũ ē cecidit. qua re
cognita ſolliciti poloni pceres d̄ ſucceſſore fridericũ marchionẽ brãdeburgẽſẽ q̄ puericiã i reg̃ trãſegerat li
guãqꝫ gẽtis ⁊ mores tenebat vt regnũ accipet rogarũt. reſpõſum datũ ē Caſimiꝝ lituanie ducẽ q̄ frater eſſ
defuncti regis heredẽ extare ſciſcitari eius animũ optere an fraternũ p̄niqꝫ regnũ cupiẽti impedimẽtum
afferre e dignitate ſua frideric⁹ nõ duceret pari ex moderatiõe ⁊ albertus bauarie dux erga latiſlaũ alberti
filiũ vſus ē q̄ bohemie regnũ ſibi oblatũ recuſauit. Frideric⁹ quoqꝫ impator ⁊ ab hungaris ⁊ a bohemis
ad hereditatẽ latiſlai vocat⁹ nũqꝫ audire ſuſtinuit q̄ patrueli p̄iudiciũ faceret. Ingẽs laus nr̄e etatis ⁊ ma
gnũ decus germanici nois. Quis nõ ambigo eſſe aliquos q̄ nõ tã iuſticie q̄ ignauie tradũt alienis regnis
quẽpiã abſtinere. ego qd̄ recti ſpeciẽ hꝫ nõ laudare nõ poſſum. Caſimir⁹ aũt ⁊ ſi difficile a lituanis dimit-
teret q̄ ſuũ apud ſe principẽ retinere cupiebãt. in poloniã veniẽs pacificã regni gubernationẽ accepit. nec
diu poſtea ſororẽ latiſlai regis duxit vxorẽ. multa ei aduerſus fratres theutonicos qui ſancte marie appel
lant bella fuere. de quibus in rebus prutenicis referemus.

Lituania

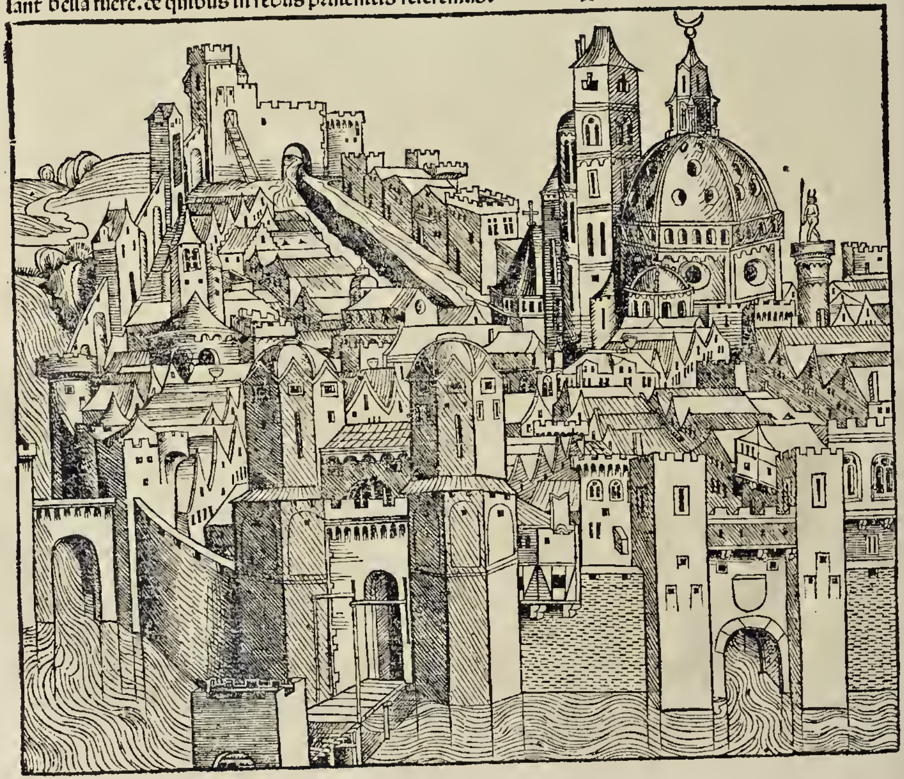

Lituania ⁊ ip̄a late patēs regio polonis ad oriētē ꝯnexa ē paluſtris ferme oīs ⁊ nemoroſa. witoldꝰ hu-
ic ꝑfuit vlatiſlai frater. q̄ relicto idoloꝝ cultu cū regno polonie xp̄i ſacramentū accepit. Magnū witol-
di nomē ſua tēpeſtate fuit. quē ſubditi adeo timuerūt vt iuſſi laq̄o ſe ſuſpendere parere potiꝰ q̄ꝫ pricipis indi-
gnationem incidere voluerīt. Detractātes impiū inſutos vrſina pelle. viuētibꝰ vrſis q̄s eā ob cāꝫ nutriebat.
dilaniādos obiectauit. crudelibꝰ q̄ꝫ aliis affecit ſuppliciis. Eq̄tās arcū ſp̄ tēſum geſtauit. ſi quē ꝯſpicatus ē
aliter incedere q̄ꝫ voluit cōfeſti ſagitta ꝯfodit. multoſq̄ꝫ ꝑ ludū interemit ſanguinariꝰ carnifex. Ut eſſet inter
pplares ⁊ ip̄m p̄ncipē certū faciei diſcrimē radere barbā oībꝰ impauit. id vbi ſucceſſit. faciliꝰ em̄ cernitis q̄ꝫ
barbe iacturā feratis. tōſus ip̄e mentuꝫ ⁊ caput ꝓdiīt capitale intermīatꝰ ſuppliciuꝫ. Si q̄s ꝓuicialiuꝫ pilos
faciei capitiſue deponeret. Rex a ceſare ſigiſmundo lituanioꝝ appellatꝰ priꝰ obiīt q̄ꝫ legati diadema ferētes
ſe ꝯuenirent. Succeſſor Sindrigal vrſaꝫ nutriuit q̄ ſueta ex manibꝰ eiꝰ panē accipe ſepe in ſiluas vagebaẛ.
redeunti vſq̄ꝫ ad thalamuꝫ pricipis oſtia queque patebāt ibi cōfricare ac pulſare pedibꝰ oſtiuꝫ cuꝫ fames af
fuit cōſueuit. cui priceps aperiens cibuꝫ p̄buit. Cōſpirauere nobiles aliq̄t adoleſcētes aduerſus principem
atꝫ vrſe moduꝫ ſecute ſumptı̄ armis cubiculi pricipalis iannā cōfricauere. credidit Sidrigal vrſam adeē oſti
umq̄ꝫ apperuit ibiq̄ꝫ mox ab inſidiātibꝰ cōfoſſus interiīt. Prouicie deinde gubernatio ad caſimiruꝫ ꝑuenit
Ad lituanos eſtiuo tp̄e difficilis trāſitus eſt. paluſtribꝰ aq̄s cuncta ferme obſidentibꝰ. hyems p̄bet aditum
aſtrictis gelu lacunis. mercatores ſup̄ glaciē ac niuē iter faciunt. plurium dieꝝ cibaria in vehiculis ferentes.
nulla certa via meatꝰ (ſicuti in mari ſideꝝ) curſus oſtendit. rara inter lituauos oppida neq̄ꝫ frequentes ville
Opes apd̄ eos p̄cipue aīaliuꝫ pelles q̄bꝰ etas nr̄a zobellinos armelinoſq̄ꝫ noīa indidit. vſus pecunie ignotꝰ
locuꝫ eius pelles obtinēt. viliores cupri atꝫ argēti vices implent ꝓ auro ſignato p̄cioſores accipiunẛ. Ma
trōe nobiles publice ꝯcubinos habēt ꝑmittentibꝫ virı̄ quos mr̄imoniī adiutores vocāt. Virı̄ turpe ē ad le-
gittimā cōiugē pellicē adiicere. ſoluunẛ tn̄ facile mr̄imonia mutuo cōſenſu ⁊ iteꝝ atq̄ꝫ iteꝝ nubunt. multum
his cere ac mellis eſt. q̄d ſilueſtres in ſiluis apes cōficiunt. vini rariſſimus vſus ⁊ panis nigerrimꝰ. Armēta
victuꝫ p̄bent multo lacte vtentibꝰ. Sermo gentı̄ ſclauonicꝰ eſt. latiſſima em̄ eſt hec ligua ⁊ in varias diuiſa
ſectas. Ex ſclauis em̄ aliī romanā ecclāꝫ ſequunẛ vt dalmate. croatani. carni ac poloni. Aliī grecoꝝ ſequun
tur errores vt bulgari. rutheni ⁊ multi ex lituanis. Aliī ꝓprias hereſes inuenere. vt bohemi. morani. boſnē-
ſes. quoꝝ magna p̄s manicheoꝝ imitaẛ inſaniā. Aliī gentili adhuc cecitate tenenẛ. quēadmodū multi ex li-
tuanis ⁊ idola colētes. hoꝝ magna p̄s euo nr̄o ad xp̄m cōuerſa poſtq̄ꝫ vladiſlaꝰ in ea gente polonie regnuꝫ
accepit. Noui ego iheronimuꝫ pragenſeꝫ ſacris lr̄is apprime eruditū vite mundicia ⁊ facundia ſingulari
claꝝ q̄ annis ſupra vigīti in heremo camaldulenſi in appēnino etruſco p̄nīaꝫ egit. hic oriēte apd̄ bohemos
huſſitaꝝ hereſi fugiens peſtiferā virꝰ in poloniā trāſiuit. vbi acceptı̄ lr̄is a vlatiſlao rege cōmendaticiis p̄di
caturꝰ euāgeliuꝫ xp̄i ad witolduꝫ pricipeꝫ in lituaniā penetrauit multoſq̄ꝫ pp̄l'os witoldi fauore fretꝰ ad ſa
lutiferā dei nr̄i fideꝫ cōuertit. venitq̄ꝫ tandē ad ſinodū baſilienſem vocatꝰ a iuliano ſcī angeli cardīale. cuꝫ
de rebꝰ bohemicis agereẛ narrabat hic multa de lituanis q̄ pene incredibilia videbanẛ. Audiebam ego ex
aliīs eiꝰ dicta nec mouebar vt crederē. libuit audire hoīem atꝫ ab eiꝰ ore relata cognoſcere. comites mei fue
runt nicolaꝰ caſtellanꝰ qui tunc iuliani cardīalis domuꝫ regebat. bartholomeꝰ lucemanꝰ archiepī mediola-
nenſis ſcriba ⁊ petrꝰ noxetanꝰ cardīalis firmani ſecretariꝰ viri graues ⁊ docti hoīem in cella tranſrhenum
apd̄ carthuſienſes cōuenimꝰ. cuiꝰ hec narratio fuit. Primi quos adiīt ex lituanis ſerpentes colebāt. p̄ſfa-
milias ſuuꝫ quiſq̄ꝫ in angulo ſerpenteꝫ habuit cui cibuꝫ dedit ac ſacrificiuꝫ fecit in feno iacenti. hos iheroni
niꝰ iuſſit oēs interfici ⁊ in foro adductos publice cremari. inter quos vnus inuentus eſt maior ceteris quē
ſepe admotuꝫ igni cōſumere nullo pacto valuit. Poſt hos genteꝫ repit q̄ ſacruꝫ colebat igneꝫ eumq̄ꝫ ꝑpetu
um appellabat. ſacerdotes templi materiā ne deficeret miſtrabāt. hos ſuper vita egrotātiuꝫ amici cōſulebāt
Illi noctu ad igneꝫ accedebāt. mane vo ꝯſulētibꝰ rn̄ſa dātes vmbrā egroti ſe apd̄ ignē ſacrū vidiſſe aiebāt.
q̄ cuꝫ ſe calefaceret ſigna vel mortı̄ vel vite on̄diſſe. victuruꝫ egrotuꝫ facies on̄ſa igni. ꝯ̄ ſi dorſuꝫ oſtentaſſet
moritūꝝ ꝓtendit. teſtari igr̄ ⁊ rebꝰ ſuis ꝯſulere ſuadebāt. Deluſioneꝫ hāc eſſe iheronimꝰ on̄dit ⁊ ꝑſuaſo po
pulo deleto tēplo ignem diſſipauit xp̄ianoſq̄ꝫ mores induxit. Profectꝰ introrſus aliā gentē repit q̄ ſolē cole
bat ⁊ malleū ferreū rare magnitudis ſingl'ari cultu venerabaẛ. Interrogati ſacerdotes q̄d ea ſibi veneratio
vellet. rn̄derūt oli pluribꝰ mēſibꝰ nō fuiſſe viſum ſolē quē rex q̄dā potētiſſimꝰ captū ꝯcluſiſſet in carcere mu
nitiſſime turris. gigātē deinde opē tuliſſe ſoli ingētiq̄ꝫ malleo ꝑfregiſſe turrī ſoleq̄ꝫ liberatū hoībꝰ reſtituiſſe
dignū itaq̄ꝫ veneratu inſtrmentū eē q̄ mortales lucē recepiſſent. Riſit coꝝ ſimplicitatē iheronimꝰ inaneq̄ꝫ fa
bulā eē moſtrauit. ſolē vero ⁊ lunā ⁊ ſtellas creaturas ee on̄dit. q̄bꝰ maximꝰ deꝰ ornauit celos ⁊ advtilitateꝫ
hoīm ꝑpetuo iuſſit igne lucere. Poſtremo alios pp̄l'os adiīt q̄ ſacrā coluere ſiluā vt q̄ arbor ꝓcerior fuit eo
cultu digniorē putauere. Predicauit huic gēti pluribꝰ diebꝰ fidei nr̄e aperiēs ſacramēta. demq̄ꝫ vt ſiluā ſuc-
ciderēt impauit. vbi pp̄l's cū ſecuribꝰ affuit nemo erat q̄ ſacrū lignū ferro ꝯtingere auderet. prior itaq̄ꝫ ihero
nimꝰ aſſumpta bippēni excellētē quōdā arborē detrūcauit. tū ſecuta multitudo alacri certamīe aliī ferris aliī
dolabrı̄ aliī ſecuribꝰ ſiluā deiiciebāt. ventū erat ad mediū nemoris ibi quercū vetuſtiſſimam ⁊ an̄ oēs arbo
res religione ſacrā ⁊ quā potiſſime dei ſedē putabāt ꝑcutere aliq̄ꝫdiu nullꝰ p̄ſumpſit. poſtremo vt ē alter al-
tero audatior intrepidās q̄dā ſocios q̄ lignū inſenſatū ꝑcutere formidarēt eleuata bippenni magno ictu cuꝫ
arborē cedi arbitrareẛ tibiā ſuā ꝑcuſſit atꝫ ī t rā ſemianimꝰ cecidit. attonita circa turba flere. ꝯq̄ri. iheronimū
accuſare q̄ ſacrā dei domū violare ſuaſiſſet neq̄ꝫ iā quiſq̄ꝫ erat qui ferrū exercere auderet. Tū iheronimꝰ illuſi
ones demonū eē affirmās q̄ decepte plebis occulos faſcinarēt. ſurgere quē cecidiſſe vulneratū dixīmꝰ impe
rauit ⁊ nulla in p̄te leſum on̄dit. ⁊ mox ad arborē adacto ferro adiuuāte multitudine ingēs onꝰ cū mag̃ fra-
gore ꝓſtrauit totūq̄ꝫ nemꝰ ſuccidit. Erāt in ea regione plures ſilue pari religione ſacre ad q̄s dū iheronimꝰ
amputādas ꝑgit mulieꝝ ingēs numerꝰ plorās atq̄ꝫ eiulās vitoldū adiīt ſacrū locū ſucciſum querẛ ⁊ domū
dei adēptā in q̄ diuinā opē petere cōſueſſent. inde pluuias. inde ſoles abſtinuiſſe. neſcire iā q̄ in loco deū q̄-
rant cui domiciliū abſtulerit. eē aliq̄s minores lucos in quis diī rn̄dere ſolebāt eos q̄ꝫ delere iheronimū vel
le. qui noua q̄dā ſacramēta introducēs patrū morē extirpet. rogare igiẛ atꝫ obteſtari ne maioꝝ religionem
aufferri ſinat. ſequūẛ ⁊ viri ⁊ mulieres nec ſe ferre poſſe nouū cultū aſſerūt. relinq̄re potiꝰ terrā ⁊ patrios la
res q̄ꝫ religionē a maioribꝰ acceptā dicūt. Motꝰ ea re vitoldꝰ verituſq̄ꝫ pp̄l'oꝝ tumultū xp̄o potiꝰ q̄ꝫ ſibi deeſ

ſe plebē voluit reuocatiſq̄ lr̄is q̄s pſidibꝰ ꝓuinciaꝝ dederat. iubēs parere Iheronimo hoīeꝫ ex prouincia decedere. iuſſit hec nobis iheronimꝰ ꝯſtāti vultu nihil heſitās ac ꝑ iuramentū affirmauit. dignum fide ⁊ grauitas ſermonis ⁊ doctrina oñdit ⁊ viri religio. nos que accepimus immutata retulimꝰ veri ꝑiculuꝫ nō aſſuminus. pſuaſi tñ ⁊ nos ⁊ comites ab eo receſſimus.

De Ruſſia

Ruthcni quos appellāt croſſanos vt Strabo videt lituanis cōtermī ſunt. gēs barbara incōpta. apud quā opulentē ecclaꝫ obtinuit yſidorꝰ cardialis ſabinenſis. cuiꝰ ſupra mētionē fecimꝰ. In hac gente ciuitatē ꝑni ꝯximā tradūt nogardiā appellatā. ad quā theutonici mercatores magno labore ꝑueniūt. magnas ibi opes fama eſt. ⁊ multū argenti pelleſq̄ ꝓcioſas vendētes atꝫ ementes. pōderato argento nō ſignato vtūtur. lapis in medio fori q̄dratus eſt quē q̄ aſcendere potuerit neq̄ deiectus fuerit pricipatū vrbis aſſequitur ꝓ ea re q̄ armis dimicauit ſepeq̄ vna die plures aſcendiſſe ferunt ⁊ ꝑſepe ſeditiones in populo emerſere.

De liuonia nunc germanie prouincia

Liuonia deinde xp̄ianoꝝ vltīa prouinciaꝝ ad ſeptentrionē ruthenis iūgūtur. Tartari eā ſepe incurrunt. in q̄ noſtra etate magnas acceperūt ſtrages. Frēs teuthonici qui b. marie vocātur hāc armis q̄ſiuere ⁊ xp̄i ſacra ſuſcipe coegerūt. cū eſſet antea gentilis ⁊ ydola coleret. Eā alluit ab occidente mare baltheum qđ pleriq̄ veteruꝫ occeanuꝫ eſſe putauerunt. nōdum ſeptentrio vt hodie cōgnitꝰ greci atꝫ italis fuit. xp̄iana religio hāc orbis ꝑtē nr̄o generi aperuit q̄ ferociſſimis gētibꝰ deterſa barbariā mitioris vite cultū oñdit. baltheus ſinus adeo late patet vt incōꝑte magnitudis apđ aliq̄s videat. Origo eiꝰ ex britanico mari ducitur. qđ germanicū appellari pt. nā ⁊ germanie magna ꝑtē alluit. Oſtiū eiꝰ in occidēti eſt nōlōge a cheronoſſo cimbrica quā daciā hodie vocāt. Excurrēs aūt in orientē in ſeptentrionē pandit inſulaſq̄ magnas ambit. Occidētale littꝰ noruegi occupāt. ad ſeptentrionē ſemiferos hoīes eſſe tradūt. cū q̄bꝰ nullū lingue ꝯmerciū nauigātes habēt ſignis tñ ⁊ nutibꝰ ꝯmutare merces ferunt. meridionale littꝰ ſaxonibus ⁊ prutenis traditur. orientale vt diximus liuones tenent.

De maſſagete

Inter liuoniā ⁊ pruſſiā paruā terrā eē ferūt vniꝰ ferme diei latā itinere ſ̄ lōgiſſimā a prutenis ad liuones quā maſſagete colūt gēs neq̄ gētilis neq̄ vere xp̄iana. polonoꝝ impio parēs. atꝫ hinc regnū polonie ad mare ꝓtendit ⁊ baltheū quē diximꝰ ſinū redeūti ex liuonia in germaniā ꝑ littus balthei maris.

Pruſſia nunc germanie prouincia

POſt maſſagetas pruteni ſe obiciūt q̄ ripas vtraſqꝫ viſtule amnis accolūt. Is ē ſarmacie atꝫ germanie
terminꝰ. Qui exoriēs in mōtibꝰ q̄ poloniā hūgariāqꝫ dirimunt. ꝑtē polonie irrigat. pruſſias vero q̄ꝫ
lōga ē ꝑcurrit. ab oppido torūi vſqꝫ dantiſcū q̄ in loco balthEū influit. Hūc fluuiū alij viſtulā vt diximus q̄
bus etatis nr̄e ſermo ꝯgruit. Alij iuſtulā. q̄dā inſtulā vocauere. qḋ vltra fluuiū ē ſarmatici iuris fuit. qḋ ci-
tra germanici. ad oriētē ac meridiē maſonite poloniqꝫ rura coluit. occidētē ſaxones occupāt. aq̄lonem bal-
thei maris excipit littus. frumēti ferax regio ē. aq̄s irrigua ⁊ plena colonis. multa ambicōſa oppida. mul-
ti maris ſinioſi reflexꝰ amenā efficiūt. pecoꝝ ingēs vis. multa venatio. piſcatio diues. Vlmerico olī hanc
terrā incoluiſſe iordanꝰ tradidit. q̄ tpe gotbi ab inſula ſcandia incōtinētes deſcēdere. q̄ ꝑ inſtulā (vt ille ait)
vlmerigoꝝ terras inuaſerūt. Ptolomeꝰ aūt amaxobios ⁊ alaunos venedes ac ſitones penes iſtulā fluui
um habitare affirmat. Barbara hec gēs ⁊ ydoloꝝ cultrix vſqꝫ ad fridericū impatorem eiꝰ noīs ſcḋm fuit.
Sub eiꝰ ꝟo impio cū amiſiſſent xp̄iani tholomaidē ſirie ciuitatē frēs theutones q̄s ſctē Marie diximꝰ ap
pellari inde fugati in germaniā rediere. viri nobiles ⁊ rei militaris periti q̄ ne ꝑ ociū marcerent fridericum
accedētes pruſſiā germanie cōterminā xp̄i cultū ſpernere dixerūt. Sepe illiꝰ gētis hoīes in ſaxones cete-
roſqꝫ vicinos excurrere. ingētē vim pecoꝝ atꝫ boīm abigere. eē in aīo ſibi ꝯpeſcere barbarā gētem. annuat
tm̄ impator ꝓuinciā q̄ frībus ꝑpetuo iure poſſidendā tradat ſi eā armis acq̄rāt. iā eīn maſonite duces qui
ſe eius terre ⁊ dn̄os affirmabāt ius ſuū frībꝰ ceſſerāt. Grata oblatio friderico fuit q̄ collaudato ꝓpoſito q̄s
voluere frēs ſub aurea bulla lr̄as ꝯceſſit. Illi ſumptis armis breui tpe q̄cq̄d prutenici iuris citra viſtula fu
it occupauere. Exin tranato fluuio vetuſtam ⁊ late patulam quercū in caſtelli modū erectis ꝓpugnaculis
iuxta ripā munierūt. vbi collato p̄ſidio vlteriores prutenos vexare ceperūt. pugnatū ē ſepe ꝓ quercu ⁊ in-
gētes paganoꝝ copie fugate ⁊ delete ſūt. bellū plurimis annis ꝓductū ē. ad extremū fortuna fratrū ipſo arri
dens oēm eis pruſſiā ſubiecit. victe barbare nationes iugū ſubire. Ex illo tpe lingua theutonica introdu-
cta ē ⁊ cultꝰ xp̄i gētibꝰ impatꝰ. Eccīe q̄ꝫ pōtificales erecte trās viſtelā pomeſaniēſis. culmēſis. ſambienſis
warmienſis. ad quā defuncto Frāciſco epo ꝑuitatē nr̄az poſtulauere canonici Calixtꝰ ſ. ponti. max. annuen-
te ſenatu ap̄lico comēdauit. Que vna ē illis in ꝑtibꝰ ſuo vtēs iure. nec ſubiecta frībꝰ. reliq̄s epōs religio-
nis habitū geſtare oꝑtet. Quo in loco munitā quercū fuiſſe diximꝰ. nobile oppidū exedificatū ē qḋ marie-
burgū vocāt. ⁊ arx nobilis atꝫ ampliſſima. Hic ſedes magni mḡri q̄ cūctis frībꝰ. ꝑeſt pruſſiā incolētibus.
Sūt ⁊ alij duo in eadē religiōe mḡri. alter liuoniā regit. alter couētus alemanie gubernat. Theutones hu
ius religionis inuētores fuere ac ꝓpterea nemo ad eā recipiť niſi theutonicꝰ nobilibus ortꝰ parētibꝰ ⁊ cui
ꝓpoſitū ſit ꝓ tuēdo xp̄i euāgelio aduerſus ſalutifere crucis inimicos armis depugnare. Ob eā rē veſtimen
tis albis vtunť nigra cruce inſuta. barbā oēs nutriūt exceptis q̄ in ſacris altaribꝰ ſeruiūt. ꝓ canonicis ho-
ris dn̄icā orōnē vſurpāt neqꝫ lr̄as diſcūt. magne his opes nec minor potētia q̄ꝫ regibꝰ. Sepe cū polonis
de regni militibꝰ receptis atꝫ illatis gladijs cōtendere nec totis viribꝰ belli fortunā experiri recuſarūt. Cū
vlatiſlao caſimiri q̄ nūc regnat. patrē cōtraxerāt ambe ꝑtes validiſſimas atꝫ ingētas copias polonis litua
ni ⁊ tartari iūcti erāt q̄s duxerat vitoldus. Theutonici frēs ex tota germania vires conſciuerāt. poſtq̄ꝫ ꝓpe
ad. xx. ferme ſtadia vterqꝫ cōſedit. exercitꝰ ſpe plenꝰ ⁊ impatiēs more prutenoꝝ magr̄ caduceatorē q̄ bellū
regi denūciaret ⁊ duos enſes in q̄s ſtaret victoria miſit facta ꝑtātē vt quē vellet hoſtis eligeret. alterū ſibi
remitti iuſſit. Accepit vlatiſlaꝰ alacriter nunciū donatoqꝫ caduceatore ⁊ vno retēto gladio remiſit alterum
mox iuſſi ſunt milites arma induere belliqꝫ ſignū datū. xl. milia eq̄tū in ambobꝰ caſtris fuiſſe ꝓditū inue-
nio. Vlatiſlaꝰ tartaros ⁊ lituanos p̄mū inire certamē iuſſit ⁊ Polonis ſubſidiarias acies elegit. Contra
prutenus auxilia in poſtremis habuit florentem ordīs ſui militiā in exercitꝰ frōte collocauit. cōmiſſo p̄lio
inermes q̄dā tartari ⁊ lituani magna ſtrage ceſi ſunt vrgebat tm̄ multitudo nec terga dare polonus metuēs
audebat. atrox pugna ſupra cadauera occiſoꝝ edebať. nec tā vulnerat prutenꝰ alacer q̄ꝫ excipe vulnꝰ tarta-
rꝰ videbať. Protractū ē diu certamē. ꝑacta ingēs occiſio lituani tartariqꝫ velut pecudes mactabanť. ac cū
nouꝰ ſꝑ hoſtis emergeret defeſſi tāta cede ꝑacta theutones verſare ferrū vix poterāt ⁊ iā remiſſius pugna-
bāt. qḋ vbi vlatiſlaꝰ aīaduertit tū primū polonoꝝ aciē validā ac ferro rigētē immitit. fit ſubita irruptio in
ſtauraťqꝫ p̄liū. nō tulere theutones recētis agminis impetū. impar pugna recētis ac fatigati militis fuit. ori
tur mox fuga ex ꝑte fratrū. ferit terga polonꝰ. Mgr̄ ordīs vbi ſuos cedere videt. nec iā vllā in auxilijs ſpez
eſſe aīaduertit collecta militū manu hoſti ſeſe obiectauit. occidiť. fit fedior fuga. nec priꝰ theutonicꝰ fugere
q̄ꝫ polonꝰ ꝑſeq̄ deſiſtit. Perierūt in eo bello ex ꝑte fratrū multa hoīm milia. inter q̄s viri primarij q̄s vocāt
ꝯmētatores equeſtri dignitate inſignes cū ipo mḡro circiter ſex cētos. nec polonis incruēta victoria ceſſit
tartaris ac lituanis magna ex ꝑte ceſis. bellū hoc anno decio ⁊. cccc. ſupra mille geſtū ē pꝰ xp̄i ſaluatoris or
tū. Pruſſia fortunā regis ſecuta oīs excepto burgomarie ad victorē defecit. Sꝫ interueniēte Sigiſmundo
ceſare pax inter frēs ⁊ polonū ꝯſtituta ē. ꝑcuſſūqꝫ fedꝰ pecunia polono data pruſſia reddita fratribꝰ. nec de
inde vſqꝫ ad friderici tpa q̄ nūc impat in poſſeſſione agri ſui turbata religio ē. Sub eiꝰ ꝟo impo cū popula
res graue ſibi iugū fratrū exiſtimarēt fedꝰ inter ſe inire in hūc ferme modū vt. xvi. viri ſingulis annis certi
in locis cōuenirēt q̄ ꝓuincialiū q̄relas ad vſus fratrū audirēt nec ſinerēt quēpiā indigne vexari. Ex his q̄-
tuor ex religione viros aſſumi voluere. q̄tuor ex p̄latis eccīaꝝ. pariqꝫ numero ex nobilibꝰ ac ciuitatibꝰ hiſ
qꝫ parere oē voluere. Per idē tp̄s diuiſa inter ſe religio fuit. alij magnū magiſtrū ſeq̄banť. alij q̄ſdā cōmē-
datores q̄ mḡri regimen improbabāt. Mgr̄ vt populares ſibi alliceret fedꝰ ipm incōſulto fratrū ꝯuētu ap
probauit. Fridericꝰ q̄ꝫ impator eidē federi robur adiecit cautiōe tm̄ inſerta ne ꝑ ſuas lr̄as ius religiōis lede
reť. mortuo deinde magiſtro q̄ fedꝰ accepat ⁊ altero in eiꝰ locū ſuffecto nicolaꝰ pon. max. legatū miſit q̄ ꝓ-
uīciā pruſſie inſpiceret. cognitoqꝫ rex ſtatu q̄ꝫtū legatꝰ retulit populariū fedꝰ dānauit. vtqꝫ ab eo diſcedēter
anathema interminatꝰ impauit. q̄bꝰ ꝑtinaciꝰ in ſententia ꝑſeuerātibꝰ ex ꝯſenſu ꝑtiū lis ad Fridericū ceſa-
rē deducta ē. ad quē rurſus cā cognita dānato federe iuſſi pruteni ſunt ad obediētiā fratrū redire q̄ eā ꝓuin
ciā e manibꝰ infideliū ſuis armis vēdicaſſent multoqꝫ ſanguīe coemiſſent. q̄ re ciuitatibꝰ nūciata mox ar-
ma in fratres ppl̄ariter accepta ſunt. ex q̄bꝰ plures capti atꝫ occiſi. caſtella eoꝝ euerſa. arces a fundamentis
eiecte q̄nqꝫ ⁊ q̄nq̄ginta oppida in eā rebellionē cōſpirauere. Sꝫ cū nō ſatis rē ſuā cōtra religionē ſine externa
ope tutā putarēt Caſimirū regē polonie ſibi dn̄m aſciuere deuotū frībꝫ ſanguinē qui fortunam patris eius

expti fuiſſent. ille cū exercitu ꝓuinciā ingreſſus dedētes ſeſe ciuitates in ptātē accepit. cū q̄ frēs diu varia vi
ctoria dimicarūt. plures fuere ꝯgreſſus. inter q̄s memorabilioꝛ q̄ apud cauiciū oppidū hābit᷒ ē. xviij. mi-
lia polonoꝝ obſidionē in eo loco tenebāt. ī q̄s etiā rex ip̄e caſimir᷒ fuit. oppūgnabaꝶ oppidū dies nocteſq̄
machinis admotis. Rudolph᷒ pꝛīceps ſagane vn᷒ ex ſleſie ducib᷒ tūc religionis ductabat exercitū. q̄ latu-
rus obſeſſis opē cū ſeptē milib᷒ militū aggredi regē nō dubitauit. cōmiſſum ē pliū in ꝯſpectu oppidanoꝝ
ſumma vtriq̄ ꝯtentiōe atq̄ ardoꝛe. ceſis hinc atq̄ inde cōplurib᷒. cū ſuos referre pedē rudolph᷒ aīaduertit in
crepās ignaniā fugientiū intermiatuſq̄ necē aciē ſiſtit. ꝛ ꝓgreſſus in mediū cū recēti pugnatoꝝ manu acre
certamē inſtaurat. hos ſternit. illos ꝯfodit. fit ſubita reꝝ mutatio. vꝛgēte rudolpho cecidit polon᷒. rurſuſq̄
caſimir᷒ retinet ſuos pugne ſeip̄m miſcet ꝛ tanq̄ ex integro ptinaci ꝯtentiōe certaꝶ. occidiꝶ in pugna rudol
phus. rex vo eq̄ deijciꝶ. melioꝛes ex vtraq̄ pte occūbūt. Poſtremo ceſum credētes poloni ſuū regē deſpera-
ta victoria fugā arripiūt. rex ab amicis adiut᷒ vix ex clade erept᷒ ē. Rudolph᷒ moꝛte ſua victoꝛia religioni
peperit. Ex polonis ſupꝛa ſex milia cecidiſſe feruntꝶ. ex teuthonib᷒ q̄z nō pauci pire. Poſt eā cladē res polo
nica nutare apud pꝛutenos cepit eo inclinātib᷒ pplis q̄ belli foꝛtuna cōuertiꝶ. ſtat tm̄ adhuc anceps exit᷒ et
alteri᷒ martꝭ iudiciū moraꝶ. Ferꝶ inter hos frēs olī moꝛtuo mgr̄o cū de ſucceſſoꝛe agereꝶ vnū fuiſſe q̄ rogat᷒
eligere quē putaret religioni vtilioꝛē ſeip̄m elegiſſe dicētē nolle deierare. ſcire ſe cogitatiōs ſuas. alioꝝ coꝛ-
da ignoꝛare. ſi magiſtrat᷒ ſibi cōmittaꝶ nō dubitare q̄n reipublice bene conſultū eat. motos eius verbis re
liquos ad miniſtrationem illi credidiſſe que ſaluberrima deinde fuit.

Saxonia magna germanie pꝛouincia

Poſt pꝛutenos ſaxonicū nomē icipit gēs valida ꝛ latiſſima cui ab occidēte weſera apō āntiq̄s viſtergu᷒ flu
ui᷒ ē mīnū ſac pleriq̄ vſq̄ ad rhenū ꝓtēdi ſaxones arbitrati ſt. aq̄lonarē plagā dani obtinēt ꝛ mare bal
theū. ad meridiē frācones. baioarij ꝛ bohemi ſiti ſt. oꝛiētalē plagam ſleſite ſil'ꝛ pꝛuteni obtinēt. In his ter
mis īclūſi ſt thurīgi. luſacij. pomeraniq̄ q̄s oēs ſaxonici iuris eē volūt. pꝛioreſ tn̄ thurigos in ea ēra ꝯſediſ
ſe q̄ ſaxones aiūt. hos eīn grecā ſobolē eē affirmāt. ex macedonie claſſib᷒ aduectā q̄ thuringos multis bel
lis defatigatos paternis agris deiecerit qȯ mihi nō ſit veriſimile. Eſt eīn vetuſtiſſimū in germanica terra ſa
xonicū nomē cui᷒ oēs veteres meminere. thuringos nemo antiq̄ꝝ noīat q̄ germanicas gētes enumerāt. In

aduentu primo francoꝝ q̄ tpe valentiniani ceſaris germaniā intrauere thuringos vocari repio. Ob quaꝫ rē
male q̄drat hiſtoria veritati q̄ thuringos priores ſaxonibꝰ in germania fuiſſe ꝯtēdit. Fatebor tn̄ ſaxonie li
mites aliqn̄ minores fuiſſe aliqn̄ maiores nā ſicut imperia ita ⁊ ꝓuinciaꝝ limites ex pte variant. Carolus
magnꝰ īpator multa cū ſaxonibꝰ bella geſſit priuſqꝫ xp̄i cultū acciperēt eoſqꝫ magnis afflixit cladibꝰ. Poſtqꝫ
vo deficiēte apd̄ francos caroli magni genealogia romanū impiū ad teuthones orietales rediit. Saxonum
aucta dignitas ē. inter quos plures impatores fuere. ſingulari prudētia ⁊ reꝝ geſtaꝝ magnitudie clari. ma
xime vo tres ottones q̄ ſibiinuicē ſucceſſere de romana eccl̄ia optime meriti quoꝝ virtute prolatos ſaxonie
fines minime dubitarim. Inter pomeranos q̄ orientē ſaxonie incolūt oppida ſunt digna noīe Uiſmaria et
Sundis Griſuoldia Stetinū ⁊ Roſtochiū. in quo ſcola liberaliū artiū haud ꝯtēnēda. ⁊ hec q̄dē mari ꝓxi
ma multis ac diuitibꝰ negotiatoribꝰ habitatū ē. ⁊ in mediterraneis caminū pōtificalis ciuitas. cuius dioce
ſis latiſſima eſt. nec minor magūtina credit. Epūs loci romano dūtaxat p̄ſuli ſubeſt. Brādeburgēſes in du
as marchias diuidūt q̄ꝝ altera vetꝰ altera noua vocat. veterē marchiā plabit albis fluuiꝰ. in cuius littore
Stendalū ē oppidū ⁊ gadelenū ⁊ ſoltuedelū ⁊ oſtroburgiū. Nouā marchiā interſecat fluuius odera haud
multo inferior albi. In cuiꝰ rippa francfordia ē diues emporiū ⁊ lucenſis ciuitas. Spredo quoqꝫ fluuiꝰ eādē
ꝓuinciā irrigat equādꝰ. tiberi. berlinū in eiꝰ littore iacet. Eſt ⁊ aliđ flumē hortellū nūcupatū qđ Brādebur
giū ex quo marchia nomē hꝫ in duas ptes diuidit veterē ac nouā efficiēs. ibi ep̄alis ſedes ē ⁊ marchionuꝫ
tribunal ad eiuſdē fluminis ripā. Auelburgiū quoqꝫ ſitū ē pontificalis ciuitas. ⁊ circū nobile territorium.
cui p̄ſgenitza ē nomē multū refertū oppidis ⁊ marciali pplo plenū. Caput miſnenſiū ciuitas miſna ē vnde
nomē regioni datū ē. hāc quoqꝫ albis alluit fluuiꝰ. hic valida arx ⁊ in ea cathedralis eccl̄a. In hac quoqꝫ ꝓ
uincia multa ſunt oppida marciali pplo plena. ⁊ martinopolis in honorē martis a veteribꝰ ꝯdita merſebur
giū hodie vocāt. Sitr lipzg vrbs diues mercatoꝝ emporiū p̄claroqꝫ ſtudio inſignitū. In thuringia nobile
oppidū ⁊ caput gētis Herfordia magūtino pōtifici ſubiecta ſtudijs liberaliū artiū inſignis. Nuburgenſis
quoqꝫ ciuitas duci ſaxonie parēs. hec oīa iure ſaxonū vtūt ⁊ lingua iſdē moribꝰ freti. Ceterū veri ſaxones
madeburgēſes nullo dubitāte habent. Bremēſes quoqꝫ. alberſtatēſes. hildeſinēſes. verdēſes. brūſuicēſes
hamburgēſes. luneburgēſes ⁊ lubicēſes. In madeburga archiep̄al ſedes habet. ⁊ in honorē ſctī mauricij
ex q̄drato lapide diues tēplū Ottonū nobile opꝰ ⁊ in eo ſctī Florēti corpꝰ. Credūt quoqꝫ vnam e ſex ydrijs
ibi eē in q̄bꝰ vinū ex aq̄ factū a dn̄o ſaluatore euāgeliſtaꝝ tradit hiſtoria. hāc plebibꝰ oſtendūt materia mar
morea ē ac plucida vini capax q̄ꝫtū equꝰ ferre poſſit. Alterā ac minorē apud hildeſēſes eē affirmāt. Uexil
lū quoqꝫ ſancti mauricij hic quotānis oſtendit. magiſtratꝰ vrbis ius ciuile romanoꝝ abbreuiatū ⁊ ſaxoni
ca lingua ꝯſcriptū nō ſine reuerentia cuſtodit qđ magni Caroli auctoritate firmatū tradūt. eoqꝫ in deciſiōe
cāꝝ circū vicine gētes recurrūt. magna ⁊ venerabilis eaꝝ legū auctoritas habet. Bremēſes glīaꝫ ſuā ducūt
danoꝝ gentē ad xp̄m eē ꝯuerſam. Nō ē omittēdum quod de halberſtadio tradit. Hāc ciuitatē oltemia pla
bit fluuiꝰ. In medio vero tumulꝰ aſſurgit. in cuiꝰ cacumie planicies ē duoꝝ ferme ſtadioꝝ ꝯtinēs lōgi
tudinē. in cuiꝰ extremis angul duo tēpla ſita ſunt. alterū pōtificale. alterūqꝫ btē virginis appellāt. In me
dio late patet forū magnificis canonicoꝝ edibꝰ vndiqꝫ cinctū. vrbs hec vocat quod ſub tumulo iacet ſub
urbiū appellāt. in mōte nulla laicoꝝ habitatio. Carolꝰ magnꝰ huiꝰ eccl̄ie fundator habet. cuius feſtiuitas
quotannis celebrat. xij. hic dignitates. xxiiij. p̄bende. Archidiaconatꝰ ſupra. xx. eſſe ferūtur. In hac eccl̄ia
ſingulis annis vnꝰ ex pplo deligitur quē peccatis grauioribꝰ inq̄natū putāt hūc veſte lugubri induūt ⁊ ob
uoluto capite prima ieiunij die ad eccl̄iam ducūt indeqꝫ pactis diuinis officijs eijciūt. Is ſingulis q̄dragesi
me diebꝰ nudis pedibus ꝑambulat vrbeꝫ ⁊ eccl̄ias circuit neqꝫ ingreditur neqꝫ quemqꝫ alloquitur: inuitatꝰ
a canonicis ꝑ vices qđ apponit comedit. ſomnus ei poſt mediū noctis in plateis ꝑmittit. Die iouis ſctā
poſt conſecrationē olei rurſus ad eccl̄iam introducit ⁊ orōne facta a peccatis abſoluit. pecuniaſqꝫ populus
ei offert q̄ tn̄ eccl̄ie dimittunt. hunc adā vocant ⁊ omni crimie liberū putant. Circa alberſtadiū ager optimꝰ
ferax tritici. matureſcētibꝰ frugibꝰ culmoꝝ altitudine equo inſidentē hoīem ferunt excedere. Brunſuica
oppidū tota germania memorabile magnū ⁊ populoſum. munitū menibꝰ ac foſſatis. turres q̄ꝫ ⁊ ꝓpugna
cula excellūt. magnifice domꝰ. ꝑpolite platee. ampla ⁊ ornatiſſima templa. q̄nqꝫ hic fora. q̄nqꝫ p̄toria ⁊ to
tidem ꝯſolatꝰ iura ciuibus dicūt. Hinc appellati duces brunſuicēſes ⁊ tota germania nobiliſſimi. ottonū
ſoboles. quoꝝ claritas cū potentia labente tpe defluit. Lubicenſiū ciuitas potentiſſima ē ſine cuiꝰ auxilio
vix vnqꝫ d acie reges ꝯtinere ſuos ſubditos valuere. xij. viri reipublice p̄ſunt quos ꝯſules appellāt. quo
rū ꝑpetua ptās ē. ⁊ ī eq̄ſtri dignitate ꝯſtituti ſt. popularibꝰ niſi vocēt nulla de regimīe vrbis ꝯſulēdi facul
tas. nec tn̄ huire plebs videt ſua cuiqꝫ ſubſtātia tuta ē ⁊ libertas ſaluis legibꝰ vt velīt viuere. equū iudiciū
ꝯſules agūt. ab his ceſar ſi exceſſerit appellat. Saxonie nr̄a etate duces habēt. fridericꝰ ⁊ wilhelmus
frēs quoꝝ alter electorē īperij gerit. alter regnū bohemie debitū ſibi aſſerit vt ſupra retulimꝰ. Fuit cū brūſui
cēſibꝰ de electoratu diſſenſio. ſigiſmūdꝰ impator litē diremit. ſentētia vt ſepe fit potētiori alluſit. Alter ho
rū fratrū natu ſenior robuſtiſſimꝰ venator fuit. iunior alter belli appetēs ⁊ in armis exercitatꝰ. Crudelia in
ter eos diu bella exercuerūt hereditatis p̄ne cā. ⁊ q̄ꝫuis de pace ſepe mētio fieret īpedietibꝰ tn̄ appollonio
quē vice dn̄m appellāt ⁊ alijs pleriſqꝫ potētibꝰ q̄bꝰ ea diſcordia q̄ſtui erat. fruſtra oēs tractatus abijt. Sꝫ
cū vaſtatꝫ iā agris tota ꝓuīcia peſſum iret appolloniꝰ vo fraternarū inceſor diſcordiarū ꝑ annū iubileū ro
mam petiſſet rogauit fridericus germanum ſuū vt ad ſe lipzig veniret ſecū de pace acturus. annuit wilhel
mus iter ingreſſo dixere conſiliarij paratas ſibi ⁊ qui cū eo irent inſidias eſſe caueret ne ſe pditum iret neue
ſuos ad necem traheret. Quibus ille at ego inquit libens moriar ſi vos prius necatos videro. qui frater
nas contentiones alitis atqꝫ ita locutus ſequi iuſſis qui ſe amarent vrgens calcaribus equum feſtino cur
ſu fratrem adijt. Quo cum ſemotis arbitris eueſtigio pacem compoſuit feduſqꝫ pepigit. Magnus vir qui
ſe tam liberaliter in poteſtatem dederit hoſtis. Magnus ⁊ alter qui hoſtem ex fratre factum rurſus fratrem
atqꝫ amicū reddiderit. Appollonius interim Roma reuerſus ⁊ qui cū eo ſentiebāt ex Thuringia plurima
oppida poſſidebāt. exterminati ſunt appolloniꝰ in Coburga qđ eſt frāconie oppidū aliq̄ꝫdiu ſe defendit. Sꝫ

cū ſalutem in eo loco deſperaret nulliꝰ auxilio fretꝰ cū theſauris ſuis clā fugiēs ad bohemos migrauit. Ex
illo tpe q̄etē habuere ſaxones cū quis bohemi caſtella q̄dā ab eis repetētes ſepe bellū minati fuerint. inducie
in hāc vſq̄ʒ diē arma ꝑtiū tenuere. nūc maioꝛ lis oꝛitura videt̄. qm̄ wilhelmꝰ regie ſoꝛoꝛis maritꝰ ad bohe-
mie regnū aſpirare fert̄ cū quis terre ꝓceres altū regē ſibi aſſumpſerint. Libet hoc loco audax priuati ho-
mis inſerere facinꝰ. Cōradꝰ de kauff nobili loco apud ſaxones natꝰ bellice rei ꝑitꝰ. manu ꝓmptꝰ ⁊ aīo im
perterritꝰ cū ſe patria pulſum ⁊ pr̄na hereditate priuatū ꝑ iniuriā friderici ducis exiſtimaret ſcelꝰ ⁊ incredi
bili nr̄a etate ꝑpetrauit. Arx ē in miſna in alto mōte ⁊ in abruptis vndiq̄ʒ rupibꝰ ſita altenburgiū ꝓuicia-
les vocāt. ad radices mōtis opppidū egregiū munitū ⁊ ppl'o plenū. iacet in arce duo friderici adoleſcētes
Erneſtus ⁊ Albertꝰ educabant̄. huc cōradꝰ intēpeſta nocte magnis itineribꝰ cū paucis comitibꝰ ꝯtendit.
et admotis ſcalis ꝓdente pedagogo arcē ingreſſus doꝛmiētes adoleſcētulos in cubili ꝯꝑhendit intermīa
tuſq̄ʒ moꝛtē ſi vocē emitterēt funibꝰ colligatos extraxit. haud dubiꝰ q̄n ꝓductos in bohemiā magno p̄cio
venderet. ſuaſq̄ʒ cōtumelias eo pacto magnifice vltꝰ videret̄. iā ſiluā hirciniā q̄ bohemiam a ſaxonia diui
dit ingreſſus erat. iā ꝑiculū oē trāſmiſſum putabat. cū iunioꝛ captiuoꝝ laboꝛe ac fame deficiēs ⁊ q̄etā ſit̄ ⁊
cibū popoſcit. cuiꝰ p̄cibꝰ cōmotꝰ p̄do ad carbonariū q̄ndā diuertit afferriq̄ʒ panē ⁊ ceruiſiā iuſſit. Interea
apud altēburgiū cognita tāte rei nouitate clamoꝛ exoꝛit̄ attoniti oppidiani raptim arma capeſcūt ⁊ p̄cio'
ſam vēdicaturi p̄dā p̄cipiti curſu p̄donis veſtigia inſectant̄. ſiluā ingreſſis foꝛtuna blandit̄. q̄ inter multos
tramites eū tēneri ſuaſit q̄ recta duxit ad carbonariū ibi cōradꝰ dū puero cibū miniſtrat ex improuiſo capi
tur ⁊ oblatꝰ p̄ncipi audaciſſimi ſceleꝛ capite penas ſoluit. Fridericꝰ eodē pene nūcio q̄ captos atꝫ abductos
filios audiuerat recuperatos ⁊ ad domū reductos didicit. Saxonie ducibꝰ parua ve ſaxonie poꝛtio paret

Sūt eñ in ea ꝓuincia multi aliĳ pꝛincipes. multe ciuitates q̄ vocant̄ impiales. multi epi ꝓpꝛiū territo-
riū hn̄tes. Miſna vero ⁊ thuringie maioꝛ ps ⁊ luſacie ⁊ franconie pleriq̄ʒ oppida his ducibꝰ parēt. Jus
aūt eligendi romanū impatoꝛē ſaxonie ducibus ex ꝑuo q̄dā p̄ncipatu cōpetere aſſerūt inter miſnā fleſiāq̄ʒ
iacēte. cuiꝰ caput oppidū ē wittēberg vulgariter. id ē mōs albꝰ. Jn ſaxonia argēti mineras apud Goſlariā
otto pꝛimꝰ impatoꝛ inuenit q̄ꝝ magni fuerūt redditꝰ. ibi ⁊ palaciū nobilis opis edificatū. hꝫ ⁊ fōtes ama'
ros ſaxonia ex q̄bꝰ ſal coquit̄ albū qđ ad vicinas gētes defert̄. Saline vberrime atꝫ ditiſſime apud lune-
burgiū habent̄ ex q̄bꝰ multi monaſterioꝝ abbates ⁊ multi eccia꞉ꝝ p̄lati vitā ducere cōſueuerūt. Fuit enim
queſtꝰ ſalis vberrimꝰ has ſaliuas luneburgēſes violēter vſurpauere. Ob quā rē ⁊ a nicolao pō. maxi. ⁊ a
friderico impatoꝛe auguſto dānati ſunt. Cōſolatꝰ qui eiꝰ rei auctoꝛ habebat̄ auctoꝛitate ap̄lica deiectus ē.
Sꝫ fauoꝛe Bernhardi ducis bꝛunſuicēſis pauloPoſtea in pꝛiſtinū ſtatū redĳt. ⁊ q̄ nouiter cōſulatum adie
rant in carcerē cōĳciunt̄. ciuitati rebelli ⁊ eccia꞉ſticoꝝ bonoꝝ rapaci ſacris interdictū ē. nō tamē deſunt qui
rem diuinā apud eos faciāt. Tantus eſt euo nr̄o ⁊ in populo ⁊ in clero auctoꝛitatis eccia꞉ſtice contemptus
Eſt in marchia brandeburgēſi nō magni nois ciuitas aquis circūdata quā hauelburg vocant. in eius dyo
ceſis loco aſpero ⁊ deſerto paruū oppidū ē noīe welſnach. hic tres hoſtie habent̄ ex quis cruoꝛē ſua ſpon'
te manaſſe tradunt. Ob eā rem magnus populoꝝ concurſus eſt ⁊ nautaꝝ vota hic ſoluunt̄. Vulgo locuꝫ
ad ſanctū cruoꝛē vocant. Exceſſimus ſcribendi modū ſaxonie ciuitates noīatim cōmemoꝛantes. id fecimꝰ
quia veteres ſcriptoꝛes parciſſime de germania locuti ſunt ⁊ tanq̄ʒ extra oꝛbem ea natio iaceret. ſomnian'
tes quodāmodo res germanicas attingunt. ob eā rem dabit̄ mihi venia foꝛtaſſe ⁊ aliquis graciā habebit
ſi germanicas diſtribuentes prouincias vt res oculis ſubĳciamꝰ paulo ꝓlixioꝛes fuerimꝰ pꝛopoſiti noſtri
metas egreſſi.

De dania vel dacia

Hoc loco qm̄ ſaxonie dania iūgit̄. Pꝛiuſq̄ʒ germanie reliq̄s ꝑtes abſoluo de ip̄o danie regno viciniſq̄ʒ
regionibꝰ in aq̄lonē verſis aliq̄ referre inſtitui nō indigna cognitu. tria ſunt in ſeptētrionē vergētia
regna ſibiīuicē coherentia: danoꝝ qđ hodie daciā appellāt. ſuecioꝝ ⁊ noꝛuegioꝝ. Dania ſiue dacia di
cere volumꝰ ꝯſuetudini ſeruientes germanie poꝛtio ē cheronēſi habēs foꝛmā. hāc quōdā cimbꝛi habuere
vñ illa inundatio barbaroꝝ emerſit quā mariꝰ arpinas italiā petentē ac res romanas euertere minitantes
ad internitionē deleuit. Poſſidoniꝰ (vt Strabo refert) ꝯiecturā facit. qđ cymbꝛi latrocinādo in certis erra-
bundi ſedibus ad paludē vſq̄ʒ meothym militiā agitarit. ab eis eñ cymeriū vocari boſphoꝝ arbitrabatur
quaſi cymbꝛicū cū grecoꝝ lingua cymereos cymbꝛos nominent.

De Suecia

Suecia cincta vndiq̄ʒ mari plures cōtinet inſulas. in q̄s eſt ſcandania apud veteres late memoꝛabilis
hinc quoq̄ʒ populoꝝ innumerabilis multitudo egreſſa omnē olim europam armoꝝ turbine ac ꝓcel'
la inuoluit. nā gothas qui hunos bello vincere pannoniā. miſiā. macedoniā ⁊ omnē illiridem occupaue-
re. germaniam ytaliam ⁊ galliam vāſtauere ⁊ demū in hiſpania conſedere hinc fuit oꝛigo.

De Noꝛuegia

Noꝛuegia q̄ de ip̄o ſeptentrione foꝛtita eſt nomen cōtinenti ꝑ ruthenos iungit̄ ⁊ in arcton pꝛotenſa in-
cognite terre ſeu ſtricto glacie occeano vt pleriq̄ʒ fabulant̄ cōtermina eſt. ad oꝛientis partem ac meri-
diem baltheo mari alluit̄. ad occidentē brittannicus finit occeanus. Daciā theutones hodie danoꝝ appel
lant marchiā. cuius lingua germanis incognita ē. Ex noꝛuegia veniſſe putant qui cimbꝛoꝝ occupauerint
loca. Jn hac terra patrū noſtroꝝ memoꝛia voldimariꝰ regnauit in ſuecia. magnus aq̄nus ī noꝛtuegia quē
ferunt diuinū fuiſſe hominē miro pꝛouincialiū amoꝛe atꝫ obſequio cultum. huic cōiunx margaretha fuit.
Voldimari filia ex qua natus olaus patri ſuccedens breui tpe vita functus regnū matri reliquit. ea ⁊ pa-
ternū adepta ē extincto voldimaro. At magno in ſuetia hoīeꝫ exuēte albertꝰ dux naupolenſis vocatu ppl'i
dyadema ſuſcepit. Qui dñatū vicine femine cōtemnēs bello daciā noꝛuegiamq̄ʒ laceſſere cepit. occurrit ei
magraretha coactis copĳs ī campis late patētibꝰ pugnatū ē tanq̄ʒ ip̄a viri femie animū induiſſet. victꝰ al
bertus captuſq̄ʒ ⁊ in triūphū ductus regnū amiſit. dimiſſus tandē infame ſeniū in pr̄na domo finiuit. mar
garetha clariſſima mulier tribꝰ impauit annis ad ſenectutē vſq̄ʒ magnifice ⁊ religioſe ſubditos guberna
uit. Demū ſenio cōfecta cū tm̄ ꝑ ſe ferre neq̄ret impiū heinricū pomeranie ducē q̄tuoꝛ ⁊ decē annos natum
ſibi filiū adoptauit regnaq̄ʒ illi cōmiſit. ⁊ philippā regis anglie filiā dedit vxoꝛē. Js cū cōiuge ſine pꝛole

defuncta) nubere vlterius nollet. tamen quinque et quinquagita regnaſſet annos. ad extremū ſub imperio friderici ppłari tumultu ex regio ſolo deturbatꝰ eſt. Et xpoferꝰ bauarie dux ſibi ex ſorore nepos in eiꝰ locū ſuffectus q̄ auūculū ſuū .x. annis q̄bus ipe regnauit in inſula gothica regnare pmiſit. Xpofero aūt ex hūanis abeūte. dacie ac noruegie coronā criſtigerus accepit. Succi vō in electione regis diſcordantes alij carolum equeſtri dignitate inſignē. alij canutū eiꝰ fratrē natu minorē regno pficiunt. Pendente adhuc electionis negotio carolus immiſſis militibus ſcoltonie qđ hodie ſcockhalm oppidū clam occupat. in q̄ regia ſedes habet. Canutus p amicos arcē inuadit. hinc bellū inter fratres ortū et pugna diu anceps. occiſis vtrinqȝ pluribꝰ ea demū lege inducie pacte vt poteſtas eligendi regē excluſa nobilitate plebi fieret. in qua cū carolus gratioſior eſſet maieſtas regni ad eum defert. Canutꝰ priuatā vitā degit. Carolus vō nouo regno tumidus atqȝ inſolens armatis nauibus heinricū etatē confectū. nulli noxiū ſibi ipi viuentē e gothia ppulſauit. qui etiam hodie in hūanis agens apud pomeranos (vnde illi origo fuit) pno contentus vitā agere fert. q̄ ſint incerta mortalia et q̄ĩnuida ſuo exemplo docent. qui tribus potentiſſimis regnis exutus nec paruam inſulam in q̄ decem annis delituerat vſqȝ ad mortem retinere potuit. etate pleniſſimus. Sed neqȝ carolo ſcelera ſua impunita fuere. qui dum xpi ecclias pſequit. religionem comtemnit. ſacerdotes diſpoliat. feſtos dies obſeruare prohibet. iura diuina et humana a Johanne benedicti filio vſaleuſium pſulem viro cordato et impigro. a quo nobilitas regni excitata eſt magno plio ſupatus ac regno ppulſus in parua inſula nonlonge ab oſtio viſtele ppe pruſſiam exilium agit. Criſtigerus in locum eius aſſumptus pietate ac iuſticia melior. Iterum tria regna noſtro tpe in vnum redegit. cui et gothia paret. gothorū quondā ſedes et patria.

Bohemia

Bohemoꝝ mō res geſtas attingere ac ſitū referre locoꝝ ratio exigeret. Bohemia em̄ intra limites ger-
manie incluſa tota aquilonib⁹ expoſita ē habēs ad orientē morauos ⁊ fleſitaꝝ ptē. ad aquilonē ſaxo-
nes ⁊ miſnēſes. ad occidētē agrū noricū. ad meridiē auſtriā ⁊ bauariā vndiqꝫ germanie pplis cīcta. Latitu
do lōgitudoqꝫ ei⁹ pene par triū fortaſſe dietarū. ſilua hercinia vniuerſam cingit. albis vero p̄clarior eius am
nis eā mediā irrigat. alioſqꝫ nō pui noīs fluuios excipiens vt multauiā que pene pragam mediam ſcīdit. tā
dē p ꝯualles ⁊ abrupta mōtiū nemoroſoſqꝫ ſalt⁹ hercinie ſilue p̄ceps labit̄ p miſnenſeꝫ ꝓuīciā fluēs prope
hāburg vrbē ſaxonie in germanicū mare abſorbet̄. Oppida regni memorabilia ſunt. Praga regū bohe-
mie digniſſima ſedes. cadanū. brux̄ia. ſchlackēwerdū. cui ianū cupri argētiqꝫ mineris celebratiſſimū. regio
ꝓſus frigida. armētis tn̄ feris ⁊ piſcib⁹ habūdās. ager ei optim⁹. frumēti ⁊ ordei feraciſſim⁹. multa apud
eos etate nr̄a memoratu digna emerſerūt. multa p̄lia geſta ſunt. mult⁹ ſanguis effuſus. delete fūditus ciuita
tes. ſpreta ⁊ ꝯculcata religio. exorta ē huſſitaꝝ hereſis. adamitaꝝ pullulauit inſania. debachati ſunt thabo
ritarum ⁊ orphanoꝝ exercit⁹. duo fulmīa belli zyſka ⁊ ꝓcopi⁹ ꝓuīciā ex arbitrio ſuo diripuē. iohēs ⁊ ihe-
ronim⁹ qui ppl'm decepere in ꝯſtātieſi mag̃ ſinodo demū ꝯbuſti. Jacobell⁹ cōrad⁹ rokazana ⁊ petr⁹ angli-
cus euāgelij corruptores tāqꝫ mgr̄i veritatis hīti. q̃tuor reges extirpare peſtiferū vir⁹ nō potuere. vēceſla⁹
ſigiſmūd⁹ albert⁹ ⁊ latiſla⁹ qui apd̄ eos veneno extīct⁹ credit⁹ ē. Poſtremo georgi⁹ rex creat⁹ ē qui huſſita
rū labe infect⁹ putat̄ magn⁹ vir. alioquin ⁊ in reb⁹ bellicis clar⁹. ſ₃ oīa hec in hiſtoria que de bohemicꝭ hijs
reb⁹ edidim⁹ ꝯſcripta ſunt. ibiqꝫ de ſitu regiōis ⁊ gētis morib⁹ ꝓ captu nr̄o mētionē fecim⁹. inde igit̄ aſſu
mēdū erit q̃cquid huic opi de reb⁹ bohemicꝭ deeē videbit̄. nos ceptū ſequētes iter inferioris germanie pro
uincias. deinde ad ſuperiores reuertemur ptes.

De phriſia ꝓuincia germanie

Phriſones ad occeanū ſiti ab oriēte ſaxoniā cōtigūt. ad meridiē weſtualos. ad occidētē traiectenſiū terre
iūgūt̄ q̄ꝗ ⁊ ipos traiectēſes pleriqꝫ phriſones eē volūt. Inter q̊s ottonē inuenio phriſingenſis eccie
p̄ſulē q̄ res germanicas haud impite ſcripſit. Albert⁹ ep̄s magūtiu⁹ qui fuldenſe mōaſteriū erexit. cū religi
onē xp̄i pſuadere phriſis niteret̄ ab eis interfect⁹ ⁊ martirio coronat⁹ ē. Gēs eadeꝫ ferox. armis exercitata.
robuſti ⁊ ꝓceri corporꝭ. ſecuri ⁊ intrepidi animi. liberā ſe eſſe gl'iat̄. q̄uis philipp⁹ burgūdie prīceps ei⁹ ſe
terre dn̄m vocet. Reuera phriſia libera ē ſuis vtens morib⁹. exterꝭ nec parere ſuſtinet nec dn̄ari cupit. haud
inuit⁹ phriſo pro libertate mortē appetit. dignitas ī hac gēte militarꝭ inuiſa. Sublimē virū q̄ ſe ceterꝭ effert
nō ferūt. mgr̄at⁹ āuuos eligūt qui republicā eq̊ iure diſponāt. Femiāꝝ impudicitiā ſeueri⁹ puniūt. Sacerdo
tes ne alia cubilia polluāt ſine cōiuge nō facile admittūt. vix em̄ cōtinere hoīeꝫ poſſe ⁊ ſup naturā arbitrāt
In pecorib⁹ oīs eoꝝ ſuba eſt. ager plan⁹ ac paluſtris eſt multo gramīe fecūd⁹. ligno caret bitumīoſo ceſpite
⁊ ſicco ſtercore boū ignes fouent. Ex hac gente tradit corneli⁹ tacit⁹ impante nerone duos legatos romā ve
niſſe veritū ⁊ maloregē qui pōpey theatrū intrātes cū vidiſſēt q̊ſdā cultu externo inter ſenatores ſedere ⁊ i
tellexiſſent id honorꝭ eaꝝ gentiū legatꝭ dari q̄ v̄tute ⁊ amicicia romana p̄cellerent nullos mortaliū aut armis
aut fide añ germanos eſſe exclamauerunt ac digredientes inter p̄res ꝯſedere ob quā rem ambos nero ciui-
tati donauit

De holandia prouincia inferioris germanie

Holādia quoqꝫ ꝓuīcia germanie ad ſeptentrionē occeano alluit̄ mari. qđ reliquū ē rheni fluminis bra-
chia intercipiūt inſulāqꝫ cōficiūt. paluſtris paſcuoſa. plurib⁹ ſtagnis ac marꝭ interfuſa finib⁹. nec deſe
qui traiectū nobilē vrbē in holādia ſitā dicāt. nobis haud alienum eſſe videt̄. Aliqñ friſei traiectenſ. aliqñ
holādie traditos eſſe vt ſepe regionū termīos dn̄antiū impia mutāt. nr̄a quidē etate neqꝫ friſie neqꝫ holan-
die dant̄. Prīcipat⁹ eccie traiectenſis impatori tm̄ ſubijcit̄ latāqꝫ poſſidet terrā diuerſis meatib⁹ rheni iter
cluſaꝫ. cui ab oriente phriſij a meridie weſtuali iūgūtur. Holādia ſeptentrionē excipit. ab occidente ducatuſ
gelrie. de quo ſuo loco dicem⁹ rheno flumīe diſtīguitur. Impitiſſime v̄o ne dicaꝫ faſiſſime nōnulli etate nr̄a
traiectū gallice natōis ciuitatē eſſe dixerīt. Cū de pōtificꝭ ageretur electiōe. nā quo pacto traiectū gallie dabi
mus trās duo rheni brachia ſitū. Qui ⁊ qui cis rhenū habitāt colonienſes. cliuenſeſqꝫ cōſtat eſſe germanoſ
Traiectenſiū quippe ſitus. mos ſermoqꝫ germanic⁹ eſt. Traiectū diues ⁊ ppl'oſa ciuitas eſt. ep̄s vrbis. xl
milia pūgnatoꝝ ſi qñ neceſſitas ingruit educit ad bellū. Forma virꝭ ac mulierib⁹ egregia. ab exteroꝝ incurſu
et aq̄ꝝ inundatiōe ⁊ ꝓpria v̄tute defendūtur. Pot⁹ genti ceruiſia. vinū mercatores afferunt. In hac ciuitate
memoria nr̄a multe ſeditiōes fuere. cū ep̄m vni pti acceptū altera recuſaret. Deſiderius aliq̄ꝺiu ep̄atū quie
tem tenuit. deiñ a ciuib⁹ eiectus romani pōtificꝭ ⁊ vicinoꝝ prīcipū aduerſus rebelles ſubditos auxilia iplo-
rauit. illi diefoldiū quendā ꝯ̄ ius phaſqꝫ ſibi p̄ſulē aſſumpſere. Martin⁹ pō. max. anathema ī eos promulga
uit. ꝯtēpſere ecciaꝫ obſtinati hoīes. expiri optuit arma. iugētes burgūdoꝝ ducꝭ vicinorūqꝫ prīcipū copie ad
uerſus traiectenſes ducte infeliciter pugnauere. victor cōtumax ppl's. vij. annis eccie mādata ꝯtēpſit. deſide
ri⁹ in exilio obijt. Canonici qui propter eū patria pulſi fuerāt waltraniū morſenſeꝫ archiepi colonienſis ger
manū ſucceſſorē eligūt. Agitata eſt in cōcilio Baſilien̄. cā. cōfirmata electio. iteꝝ dānata in cōcilio traiecten
ſiū rebellio. iteꝝ fruſtra pugnatū. Poſtremo miſſus ab eugenio legatus iohēs ceſarienſis ep̄s qui poſtea ad
cardīalatus honorē vocatus morinenſis appellatus cū retuliſſet vnicā pacande prouincie viā eſſe diefoldio
ignoſci eiqꝫ gentis p̄ſulatum cōmitti excluſo waltranio rebelli populo ſatiſfactuꝫ eſt pulchre ſane nulle vicꝭ
leges fauent ſacroſqꝫ canones potentia vincit. Voluerunt caliſti quoqꝫ impiū cludere traiecten̄. qui mortuo
diefoldo ep̄m ab eo datū recipe recuſarūt. ſ₃ apantibus philippi burgundie ⁊ potentia territi ⁊ primis co-
natibus infeliciter niſi furore depoſito paruerunt.

De Selandia prouincia inferioris germanie

Ultimi germanoꝝ ad ſeptētrionē ⁊ occidētē verſi Selandini ſunt inſulares ppl'i rheni oſtijs obiecti. In
ter quos p̄cipue mitelburgēſes habentur. Ea ciuitas eſt egregie munita. diues opū. negociationeqꝫ
maxime accomoda. cuius haud paruam partem anno ſuperiore incendium aſſumpſiſſe relatum eſt. Incuria
ciuiū id eueniſſe conſtat. q̄ꝗ pleraqꝫ miracula referuntur que pretereo quia non ſatis digno teſtimonio cō
probantur. Eſt ⁊ Brielum oppidum nō ignobile aquis circūdatum. in quo etiam multi mercatores naui-
bus applicant. Nō tranſibo nunc rhenum germanicas que ibi habitant gentes cōmemoraturus. Habitur
ſuo loco de his quoqꝫ dicendi facultas. proſequar veteris ac certe germanie populos. ⁊ qui iunguntur vel
traiectenſibus vel phriſijs ad meridiem expediam.

De weſtualia germanie prouincia

Weſtualia germanie prouincia

Weſtualia rheno fluuio ab occidēti claudit̄. viſurgo ab oriēte quā veſerā hodie vocant. a ſeptentrione phriſiā hʒ ⁊ traiectēſiū terrā. meridiē haſſie mōtes excipiūt q̄s anobos pholomeꝰ appellare videt̄. ex quibꝰ amaſis fluuꝰ orit̄ q̄ Padeburnā ⁊ monaſteriū nō ignobiles ciuitates alluēs. mediā ferme ꝓuinciā interſecat ⁊ ꝑ phriſiā defluēs fert̄ in mare. Salas q̄ʒ fluuꝰ weſtualiā irrigat. inter quē ⁊ rhenū cū druſus germāicꝰ belligeraret domitꝭ hoſtibꝰ victor appetijt. Quo aūt cultores huꝰ terre vocauit antiq̄tas difficile dictu ē diſcordantibꝰ auctoribꝰ. Strabo vicinos rheni accolas hoc loco ſugambros appellare videt̄. q̄ duce melone cū romanis bella geſſere. victiq̄ʒ datis obſidibꝰ pacē obtinuere. q̄uis calcata fide ⁊ ꝑditꝭ obſidibꝰ rebellarūt. Pholomeꝰ q̄ʒ a ꝑte ſeptētrionali germanie circa rhenū fluuiū Buſſatores habitare tradit ꝑuos appellatos ſiccābros. oquenos ⁊ lōgobardos inuenio apud Strabonē circa amaſim fluuiū bruteros habitaſſe q̄s druſus nauali bello ſupauit. Bruteros aūt bello victos ab auſtro in aquilonē ⁊ occeanuʒ dilapſos. Ob quā rē coiecturā cape poſſumꝰ hos eē q̄ hodie pruteni appellant̄ aq̄lonares ppli de q̄bꝰ ſupra diximꝰ. facile nāq̄ʒ bruteros in prutenos ſermo ꝯuertit. Carolꝰ magnus multa cū weſtualis geſſit ꝓlia eoſq̄ʒ magnis afflixit cladibꝰ c: egitq̄ʒ xp̄i religionē amplecti relicto ydolo⁊ cultu. quā cū ſepiꝰ abnegaſſēt nec iuſiurādū aduerterētvt metu pene rebelligionē cōpeſcerēt occultos ꝯſtituit iudices q̄bꝰ ꝑtātē deditvt q̄ primū deieraſſe aliquē cōperiſſent aut fregiſſe fidē aut aliq̄d aliud flagiciū cōmiſiſſe mox illū ſupplicio afficerent vbi primū cōprehēdi poſſet nulla citatione ꝓuia aut defenſione pmiſſa. elegit eni viros graues ⁊ recti amantes quos plectere innocentes haud veriſimile ſint. Terruit ea res weſtualos ac demū in fide continuit. cum ſepe in nemoribus ⁊ proceres ⁊ mediocres viri laqueo ſuſpenſi inuenirent̄ nulla accuſationi prius audita. Querentibus tamen cauſam cōſtabat fregiſſe fidem. aut magnū aliquod ſcelus cōmiſiſſe qui necati reperiebantur. Id iudicium ad noſtram vſq̄ʒ durat etatem vocaturq̄ʒ vetitum. qui ei preſunt ſcabini appellantur. quorū ea preſumptio eſt vt per totam Germaniā iuriſditionē extendere velint. Secretos habent

ritus ⁊ archana quedã quibꝰ malefactores indicãt ea nõdũ quiſq; reptus q̃ vel ꝑcio vel metu reuelauerit
Ipoꝝ q̃z ſcabinoꝝ mag̃ ps occulta ẽ q̃ ꝑ prouĩcias diſcurrẽtes crimĩoſos notãt ⁊ referẽtes iudicio accuſãt
probantq; vt eis mos ẽ. damnatiq; deſcribũt in libro ⁊ minoribus ſcabinis ꝯmittit executio. reus igna-
rus ſue dãnationis vbicũq; reptus fuerit ſupplitio afficit. Degenerauit aũt hoc iudiciũ. nã ⁊ viles alique
ꝑſone admittũt ⁊ ciuilia negotia tractare audẽt. quibus erat ſolũ de criminalibꝰ ꝑmiſſa ꝑtãs. In hac pro-
uincia nr̃o tp̃e ſuſatenſes ab eccĩa colonienſi deſtiuere. nec diutino vexati bello multiſq; cladibus affecti ⁊
obſeſſione ꝑtinaciſſima oppugnati ad obedientiã redire. cuiꝰ rei cauſa ⁊ theodricꝰ colonienſis antiſtes. q̃
weſtualoꝝ priceps habet. Et iohãnes dux cleuẽſis nõ paruis inter ſe odijs cõtendere. Cũ ſuſatẽſes ad cli
uẽſium opes cõfugiſſent coloniẽſes ſaxonie duces ⁊ nõ paruã bohemoꝝ manũ in auxiliũ accepiſſet. Apud
monaſteriũ q̃z eiuſdẽ prouincie ciuitatẽ ꝓpter eccĩaꝫ quã walranꝰ theodrici frater ſibi debitaꝫ exiſtimabat
acriter dimicatũ ẽ. in quo bello multis hoſtiũ ceſis vnꝰ ex principibꝰ brunſuicẽſibꝰ q̃ dux copiaꝝ fuit inter
ceptus ⁊ in ꝑtãteꝫ coloniẽſis antiſtitis factꝰ. Eſt aũt weſtualia regio admodũ frigida neq; frumẽti habun
dans. pane vtunt nigro. ceruiſia potus. vinũ qd̃ rheno vehit magno emit ꝑcio. opulẽti tñ eo vtunt idq;
raro. populus marcialis ẽ ⁊ ingenioſus. de q̃ ꝓuerbiũ eſſe dicũt vicioſos ⁊ fallaces weſtualia facilꝰ q̃ ſtul
tos gignere. Hic q̃ theodrici mentio incidit nõ ẽ abſre pauca de eo referre. cui inter viros illuſtres noſtri
ſeculi nemo locũ negauerit. Origo eiꝰ ex familia morſnẽſi apud germanos principes honoratiſſima fuit.
Tres fratres habuit qui oẽs ſupra ſexageſimũ annũ vixere. Henricus natu maior paternũ principatũ gu
bernauit. Johãnes monaſteriẽſem eccĩam multis annis vſq; ad exitũ vite ſue ſumma cũ laude adminiſtra
uit. Walranus ⁊ ad traiacẽſem eccĩaꝫ ⁊ ad monaſterienſem defũcto frẽ nequaq̃ aſpirauit. q̃uis ad traiectã
cõcilij baſilienſis fauore ⁊ ad monaſteriẽſem nicolai põtificis inſtitutione vteret. Theodricꝰ ipe cũ bono-
ue iuri põtificio operã daret a Johãne. xxiij. ſummo pon. coloniẽſem eccĩaꝫ obtinuit. cui iã ſex ⁊. l. annos
nõ ſine plebis ac nobilitatis magno fauore ꝑfuit. q̃ ⁊ ſi plurima ꝓ defenſione eccĩe ſue vario euentu bella
geſſit in quis mõ ſtrenui militis. mõ fortiſſimi ducis officiũ impleuit. nunq; tñ domi aut ſacerdotalia mu
nia aut ciuilẽ adminiſtrationẽ neglexit. corpe pulchro ⁊ ſupra ꝯmunẽ ſtaturã eminenti. aĩo magno ⁊ ꝑli-
berali. cuiꝰ pallaciũ illuſtribꝰ ſꝑ patuit hoſpitibꝰ.

Haſſia germanie ꝓuincia

Inter weſtualos ac francones haſſia iacet mõtana regio q̃ a rheno in ſeptentrionẽ porrecta thuringie iũ
git. princeps gẽtis lãtgrauius etate nr̃a ad impiũ vocatꝰ. imparẽ ſe eſſe dixit q̃ tante rei molẽ ſuſtine-
re poſſet. maluitq; paruo impio parentibꝰ ſibi relicto vtiliter ꝑeſſe. q̃ magnũ accipiẽs diſſipare. id quoq;
ſibi obſtare ad rẽ xpianã gerendã dixit. q2 lr̃as ignoraret. Fuit tñ legũ cultor. q̃s ſibi patrio ſermone expo
ni iuſſit. Quotiẽs corã eo cã ventilata ẽ nec vnq; compꝰtus eſt iniquã tuliſſe ſententiã. Hic cũ reformaturꝰ
monaſteriũ qd̃dã ſue ditionis ingredit ⁊ inuitatus cũ monachis edit venenũ pro cibo inter edendũ ſum-
pſiſſe creditus eſt. nam ⁊ ipe ⁊ abbas qui reformationem petierat pauloport extincti fuerunt.

Franconia germanie ſuperioris prouincia

Franconia ⁊ huic ſuccedit nobilis ſane ꝓuincia admodū potēs ab incolatu francorū ſic appellata. Franci qdē troiani ab origīe fuerūt. q̄ deleto Ilio duce Priami magni pami ex ſorore nepote ꝑ pontū euxinū ⁊ meotbidas paludes in ſcithiā ꝑuenerunt. ibiqȝ ciuitatē edificarūt quā vocauere Sicambriā. ex q̄ dicti ſicambri. Cōſtat eīm pꝰ euictā incēſamqȝ troiā q̄ ſupfuerūt excidio in turmas tres diuiſos in exiliū ꝓfugiſſe. ⁊ alios qdē Enea duce italiā petiuiſſe a quibꝰ albani ꝓdierūt. ⁊ deinde romā qui orbis impio potiti ſūt. Alij ſub Anthenore ꝑ medios achiuos elapſi illiricos penetrauere ſinꝰ ⁊ regna liburnorū ad intimū adriaticū pelagus acceſſere vrbēqȝ cōdidere patauinā vbi ſepultū Anthenorē tradūt. qui enecū ſugas ſecū duxit a quibus poſtea dicti veneti q̊rū eſt hodie ingens ptās terra mariqȝ. Tercij vt diximus in ſcithiā penitrarūt. quo in loco in magnā gentē coaluerūt. Cūqȝ ſcitbarū multi romano impio ſubiecti eſſent ⁊ ipi quoqȝ tributa penderūt. māſerūt fectigales vſqȝ ad tpa valentiniani ceſaris. quo impante alani vexare impiū ceperūt. impator v̄o propoſito edicto libertatē in decenniū eis promiſit qui alanorū ferocitatē cōpeſceret. allecto eo p̄mio Sycābri arma ſuſceperūt alanoſqȝ bello victos deleuere. Ob quā rē libertati in decenniū ab impatore donati ſunt ⁊ mutato noīe franci appellati. qđ actica lingua ſiue feroces ſiue nobiles ſonat. Itali francos nobiles liberos vocāt. Exacto decennio cū romani ſolita tributa repeterēt frāci ob ipāȝ libertatē effrenes facti parere recuſarūt. Pricipes eo tpe francis fuere priamꝰ ⁊ anthenor antiqui noīs ac v̄tutj quibus copias ductātibus p̄liū cū romanis cōſertū eſt. in quo priamꝰ ipe cū fortiſſimis ſue gentis cecidit. qui cladi ſupſuerūt ex ſcithia digreſſi ſunt ⁊ ī germaniā profecti in ꝑtibꝰ thuringie cōſederūt cū pricipibꝰ ſuis priami ⁊ anthenoris filijs marcomede ſcȝ ⁊ ſimone. Symo ſine liberis deceſſit. Marcomede filiꝰ fuit foramūdꝰ quē ſibi frācij regē creauere. ⁊ hic p̄mꝰ inter frācos regnauit. Huic fuit filiꝰ clodoweꝰ crinitꝰ a quo frācorū reges criniti ſunt appellati. ꝑ ideȝ tempus gothi qui iā vrbem romam irruperāt vltra ligerū fluuiū in gallia ſedeſ inuaſerūt. Burgundiones quoqȝ iuxta rhodanuȝ habitabāt. qui ⁊ ipi paulo plꝰ reges hēre ceperunt. Fran

ci vͦ trāſmiſſo rheno romanos q̄ ea loca tenebāt fugarūt paulatiqꝫ aucti potentia magūtiā. treuerī. aggrip/
pinā hodie coloniā ſuꝑ rheno fluuio. tornacū. cameracū. remos. ſueſonā. aurelianū īuaſere. ita vt ab aq̄tania
vſqꝫ ad bauariā impiū extenderēt. Clodeueo aūt mortuo meroneꝰ ſucceſſit filiꝰ a q̊ frāci meroringi dicti ſūt.
Poſt meroneū bildericꝰ regnū adeptꝰ. dū luxurioſe viueret a ſuis pulſus ē: Egidio romano in eiꝰ locū ſuffe
cto Hildericꝰ regno ꝓuatꝰ ad Biſinū thurīgie regē ꝯfugit. cuiꝰ ꝯiugē ꝑ adulteriū polluit. pꝰ octo aūt an-
nos reuocatꝰ aggrippinā inuadēs eiectis inde romanis magni regni ſui ꝑtē recuꝑauit. Mortuo aūt egidio
filiꝰ eius Siagriꝰ in ciuitate ſueſona regnauit. Biſina aūt regina cū accepiſſet bildericū regnū recuꝑaſſe re-
licto viro ad eū ꝯfugit a q̊ recepta ꝛ ꝓ ꝯiuge habita Clodoueū ei peꝑit q̄ poſtea regnū adeptꝰ ꝑmꝰ francoꝝ
regū xp̄i religionē accepit. a btō remigio baptizatꝰ. Illō aūt vitate caret qō plerīqꝫ tradūt agrippinā ab in-
colatu francoꝝ vocatā coloniā. nā ꝑuſqꝫ frāci germaniā intrarēt colonia romanoꝝ appellata ē a claudio ceſa
re ꝯdita ꝛ ab eiꝰ cōiuge agrippina nūcupata. Fuerē inter clodoueū ꝛ ſyagriū aliq̄ bella. poſtremo victꝰ ſya-
grius ad alaricū gothoꝝ regē cōfugit q̄ nonꝰ a magno alarico regnabat. Repoſcit a Clodoueo ſyagriꝰ atqꝫ
obtētꝰ occidit. Romani q̊qꝫ reliq̄ ꝑ galliā habitātes exterminant. Clodoueus alemaniā ſibi ſubegit. Gothis
q̊qꝫ ꝛ aq̄tanis bellū indixit eoſqꝫ ſuꝑauit. occiſo alarico rege. fert cū ad bellū ꝓgrederet ſi victor euaderet e-
quū btō martino vouiſſe. q̄. xij. ꝛ centū annos an̄ id tp̄s vita exceſſerat. victoria potitꝰ equū tradidiſſe eūqꝫ
centū ſolidis redimere voluiſſe. Stetiſſe equū immobilē donec ꝑciū duplicaret. q̄ ex re dixiſſe regē fert. mar
tinū bonū auxiliatorē. eſſe negotiatorē carū. Hic clodoueꝰ vxorē duxit Glodoſindā filiā regis burgūdionū
q̄ cū eēt xp̄iana aduc ei pagano iūcta ē. magniſqꝫ ꝑcibus virū rogabat vt baptizaret. natoſqꝫ filios clanculū
baptizabat. Cā aūt q̄ Clodoueū xp̄ianū fecit eē fert. qꝛ cū pugnaret ꝯ ſueuos ꝛ pene victꝰ eſſet votū vouit
xp̄ianū ſe futurū ſi ex ꝑlijs euaderet. ob quā rē mutata fortuna ex victo victor factꝰ. ſubactiſ ſueuis xp̄iane re/
ligioni ſe tradidit. cuiꝰ poſteri in francia vſqꝫ ad pipinū nanū patrē Caroli magni regnauerūt. Tūc vͦ hilde
rico ſcōo ꝑ ignauiā regnū adeptꝰ ē. Detōſo eīn eo ꝛ in monaſterio retruſo pipinꝰ regnū accepit. Erāt tūc in
frācia maiores domos q̄ regnū gubernāt. Anno dn̄i ſeptīgēteſimo mortuo Dagoberto minore frācoꝝ rege
filiꝰ eiꝰ puulꝰ ī tutela pipini groſſi quē alij auſgigi filiū dicūt in tutela fuit ꝛ ꝑ īſidias perijt. Tūc grīwaldꝰ fi
liꝰ legittimꝰ pipini groſſi regnū vſurpās a ꝯſanguineis Dagoberti regiſ defuncti captꝰ ī cuſtodia obijt. Per
idem tp̄s galli q̄ inter ſeq̄nā ꝛ ligerim fluuiū habitabāt aduerſus frācos bella mouere ꝛ vſqꝫ magūtiā excur
rentes eā ciuitatē obſederūt. Frāci rege carētes Carolū martellū ad regnū ſublimare voluerūt q̄ regnū rennu
ens ductū accepit galloſqꝫ bello repſſit. Prouīciā vͦ inter ligerim ꝛ ſeq̄niā q̄ nunc gandina vocabatur a ſe
carlingā vocari iuſſit. qō poſtea apō teuthonicos diu ſeruatū ē. Hic Carolꝰ ex alpheida nobili cōcubina pi
pini groſſi filiꝰ fuit inclitꝰ vir ꝛ bello potēs. q̄ multa ſarracenoꝝ milia gladio interemit ꝛ pr̄ fuit pipini na-
ui q̄ carolū magnū genuit impatorē toti orbi cognitū ex cōiuge Berta quā duxit ex grecia. Hoc ergo frāco-
rū genꝰ cū ex ſcithia in germaniā veniſſet ibiqꝫ diu cōſediſſet germanicū effectū ē. ꝛ terrā ipam ꝑmo habita
uit a ſe franciā appellauit. Verū cū creſceret impiū ita vt frācia aucta eſt adeo vt tota gallia ferme ꝛ magna
germanie ꝑs a mōtibus pirrheneis vſqꝫ ad pānonie termīos francia diceret. nā q̄cquid frācis ſuberat fran
cia vocabat. ꝛ in duas ꝑtes diuiſa fuit. nā qō ē gallie occidētalis frācia dicebat. qō ē germanie francia di/
cebat orīetalis. Et germaniā q̄dē eatenus extenderūt q̄tenus ſermo germanicus ꝓtendit. nā q̄cquid eſt ci
tra rhenū teuthonice lingue ad frāciā orīetalē ꝑtinuit. Hec gēs ſub carolo magno romanū impiū meruit qui
afflictā longobardico bello ſedē aplīcā cōſolatꝰ ē. Carolꝰ eīn q̄uis gallico potiret impio germanꝰ tn̄ fuit. ī
germania natꝰ alituſqꝫ. Cuiꝰ ſedes plerūqꝫ ī aq̄ſgrano fuit q̄ ciuitas theutonica ē. ibi pallatiū eiꝰ ꝛ caput oīn
dit. Eius poſteri impiū tenētes in gallia ꝛ germania regnauerunt. Deficiēte aūt maſculina linea impiū ad
germanos id ē ad frācas orīetales redijt. inter q̊s ꝑmus habitꝰ ē otto. Eſt aūt impiū apō germanos nō co
mō vt nemo ipare poſſit niſi germanꝰ ſ; q̄m eligēdi ipatorē auctas germaīs tradita ē. Plerūqꝫ germanꝰ eligi
tur. Eā ob cauſā cū vacaſſet impiū ꝑ obitū lodouici boſonis filij germani q̊ꝛ ea ꝑtās germanū elegerunt ꝛ
francū ex orīetali frācia. Hec ꝑmiſiſſe volumꝰ q̄m de frācoīa ſermo incidit. ſunt eteni multi q̄ frācos eos
ſolūmō eē volūt qui circa pariſiꝰ habitāt ꝛ illꝰ datū impiū eē volūt q̊s rectiꝰ frācigenas quis appellauerit
Franconia vͦ vt nr̄a etate recipit a meridie ſueuis ꝛ baioarijs iūgit. ab occaſu rheno. ab ortu bohemos ꝛ
thuringos. ſeptētrionē idē thurīgi haſſiqꝫ excipiūt. Prouīciā ꝑlabit haud ignobilis amnis quē moganus
vocāt. Ptolomeꝰ hūc fluuiū menū appellare videt q̄ ſuꝑiores germanos ab inferioribꝰ eūdē diuidere affir
mat. neqꝫ aliꝰ fluuiꝰ ē q̄ eā diuiſionē aptius q̄ȝ moganꝰ efficere poſſit. Et hodie q̄dē inferiores germani vſ/
ad magūtiā ꝓcedūt. abinde ſuꝑiores vocāt. Moganꝰ vͦ ex mōtibꝰ bohemie ortꝰ in regiōe magūtie in rhe
nū exonerat. Ob quā rē nō defuerūt q̄ maguntiā mogūciā a mogano fluuio dici crederet. Perlabit idē flu
uiꝰ nō paucas ciuitates. q̊ꝛ illuſtriores ſunt Herbipolis ꝛ Frāfordia. In Herbipoli nobilꝰ epī ſedes ē. qui
et franconū dux habet. ꝛ cū rē diuinā facit gladiū in altari nudū an̄ ſe hꝫ. In frācfordia nobile emporiū ē ī q̄
ſuꝑi cū inferis germani ꝯueniūt bis ſingulis annis. Ibi q̊qꝫ impator eligit ex veteri cōſuetudine. Ob quā
rē palā ē impiū datū eē germanis qn̄ inter eos eligit ꝛ coronat ꝛ ſic demū ad culmē glīe. rome q̊qꝫ diadema
ſuſcipit. Et ī franconia nobilis eccīa bābergēſis ad amnē regniciū ſita. quam fundauit heinricꝰ ſcōs
impator. quē accole religioſe colūt ꝛ ſctm̄ habēt. ibi q̊qꝫ Berēgariꝰ ſepultꝰ ē q̄ regnū italie vſurpauit ꝛ ab ot
tone ꝑmo captꝰ in germaniā ductꝰ illic exulās obijt. Supra ciuitatem in edito mōte arx ē natura ꝛ arte mu
nita in q̄ nos aliq̄n cū epō loci prādiū fecimꝰ. Albertꝰ nobiliſſimꝰ francoꝝ comes ꝛ ottonis ſaxonie ducis
ex filia nepos. cū cōradū comitē occidiſſet. q̄ lodouici regis fuiſſe filiꝰ dicebat in hāc ſe arcē ꝯtulit ꝛ aliquā/
diu regis obſidionē ꝑtulit. difficilis expugnatio loci videbat. Ob quā rē ad dolos recurſum ē. Otto epūs
magūtinꝰ miniſter ſceleris inuētus ē q̄ ꝓfectꝰ ad albertū litiſ arbitrū ſe dixit rogauitqꝫ albertū ad impatorē
in caſtra deſcenderet, quia vel pacē ei daret vel in arcē reduceret incolumē. credidit albertus accepta iuſiurā

di religione ottonem ſecutus eſt. vix arcem egreſſi erant cum otto vereor inquit ne diu apud imperatorem morari oporteat vtilius fortaſſe conſilium erat prius ſumpſiſſe cibum. Laudauit albertus verba pſulis ⁊ in caſtellum rediens ottoni prandium dedit. quo ſumpto ad imperatorem cum eo prexit vbi mox captus eſt ⁊ capitali ſententia damnatus. cui archiepi fidem imploranti. reſpondit parum religioſus pontifex ſe fidei ſatiſfeciſſe qui ſemel reduxiſſet incolumem cū ad prandium introiuit. bis reducere non ꝓmiſiſſet. infelix albert⁹ gladio obtruncatus eſt. Melius romani qui pari fraude vſi vnū ex captiuis ab hanibale romam miſſis vinctū remiſere. Fraus em̄ vt inquit maximus orator aſtringit piuriū non ſoluit. Predia que albertus habuit eccleſie bambergenſi poſtea ceſſerunt. Eſt autē Franconia partim plana partim montoſa. montes ipi haud difficiles ſunt. ager non admodum pinguis. nam plerūqz arenoſus eſt. multis in locis conſiti colles vineis gratum ꝓducunt vinum. maxime vero apud Herbipolim. multe ſilue ⁊ multa venatio ineſt. Terra in mltos partita eſt dominos. q̄uis Herbipolenſem ducē franconie dicant vt ante relatum eſt. Magūtina eccīa ⁊ bābergenſis plura obtinent loca. Palentinus q̄z comes haud paruā occupat partem. Marchiones brandeburgēſes tanqz burggrauij nurmbergenſes potentes in ea ſunt. multe p̄terea ciuitates imperiales apud francones florent. De Nurmberga dubiū eſt franconie an bauarie cedat ipm nomē indicat. ad baioarios vrbem pertinere. normberga em̄ noricū montem ſignificat. ob quā rem patet noricorum ciuitatē fuiſſe. noricis aūt baioarij ſucceſſiſſe. ⁊ nunc ea portio terre baioarie que inter danubiū ⁊ normbergam iacet noricū appellat. Ciuitas tamen in ꝓchia bambergenſi eſt que ad francones ptinet. Ipi normbergenſes nec baioarios nec francones videri volunt ſ; terciū quoddā ſepatum genus. Vrbs ea nobilis magnificis opibus publicis ac priuatis ornata. Amne pegnicio interlabit. in agro ſterili ⁊ arenoſa condita atqz ob eam rem induſtrioſo pplo. omnes em̄ aut opifices ſunt aut negociatores. hinc multe illis diuitie ⁊ magnum in germania nomen. Aptiſſima imperatorum ſedes. libera vrbs ⁊ in medio ferme germanie ſita. Inter bambergam ⁊ normbergam Forchem iacet famoſum niueo pane oppidū. Incole patriā fuiſſe pilati falſo putant. In hac prouincia Fridericus marchio brandeburgeñ. potentiſſimus fuit imperatori ſigiſmundo inter caros amicos habitus. Et q̄tuor filij fuerunt Johannes Fridericus Albertus ⁊ alter fridericus. Johanni qui primogenitus eſſet electoratus imperij debebat. ſ; iudiciū patris fridericum ptulit qui ſcdo genitus erat ⁊ aptior ad obeūda imperij munera videbatur. Pri⁹ itaqz q̄z moreret hereditatem ſuam inter filios diuiſit. Fridericum electorem iſtituit. neqz male iudicauit. nam fridericus inter principes germanie ſapientia clarus habitus eſt: cuius conſilio multe ꝓuincie pacate ſunt. Iuſti quoqz atqz honeſti tenax habet. Qui cum poſſet regnū polonie ꝯſequi p electionem baronum recuſauit vt ante diximus. ne vero heredi iniurias faceret. Albertus vero germanus eius cū normbergenſibus bellum intuliſſet omnes ferme teutonici principes ad ſe traxit. Comites vero normbergenſibus ſuppecias miſere. Graue id ⁊ diuturnū bellum fuit. in quo tot potentie concurrentes infenſiſſimis odijs biennio certauere. nouē p̄lia cōmiſſa feruntur. Ex quibus octo victor Albertus confecit. in vno tamen victus ſuccubuit. neqz de pace ꝯuenit niſi poſtq̄z exuſtis agris. attritis villis. abactis pecoribus. ruricolis interfectis. cōmeatus ⁊ pecunie contendentibus defuere. tū quoqz pax ex alberti ſententia magis dicta. Hic albertus ab ipa pueritia ac teneris (vt aiunt) vnguiculis educatus. in armis pluribus interfuit p̄lijs q̄z alij ſui temporis duces aut viderint aut legerīt. Militauit in polonia. pugnauit in ſleſia. caſtra poſuit in pruſſia. hoſtes in bohemia fudit. ſtipendia in auſtria fecit. predas ex hungaria tulit. nullus in germanie terre angulus quem non calcarit. armatus duxit exercitus innumerabiles. ꝓſtrauit ferociſſimos hoſtes. expugnauit munitiſſimas vrbes. in congreſſibus pugna prior iniit. victor e p̄lio exceſſit. vltimus in expugnatione oppidorum. ſepe murum primus aſcendit. ad ſingulare certamen crebris vicibus inuitatus nunq̄z detrectauit. neqz vnq̄z non ſtrauit hoſtem. In militaribus ludis quibus haſta contenditur vnus omnium repertus eſt. qui nunq̄z equo deiectus ſit. ⁊ in omnes in ſe currentes deiecit. Ex torneamentis nunq̄z nō victor exiuit. Septies ac decies ſolo tectus clipeo ac galea cetera nudus vt eſt apud theutonicos duelli quedam ſpecies in ꝓuocatores piter armatos lācea acuta cucurrerit. nullo vnq̄z dāno affectus. cum aduerſarios ipe nūq̄z non equo deturbauerit. Quibus ex rebus non iniuria teuthonicus achilles appellatus eſt. In quo nō ſolum militares artes ⁊ imperatorie virtutes ſingulari quadam gracia reluxere. ſ; nobilitas quoqz generis. proceraſqz corporis. ac venuſtas ⁊ virīū robur. ac facūdia lingue admirabilem ac pene diuinum reddidere.

De Bauaria ſuperioris germanie prouincia

Bauaria ad ortū eſtiuū ac meridie ptē frãconie ꝓximat. ea quoq; plata ⁊ diues terra eſt. cui ad meridiē alpes italie iūgūt. ſueui ad occidentē ei⁹ ſolē recipiūt. Auſtrales ac bohemi oriētē. Danubi⁹ mediam ferme plabit. Inter auſtriā ⁊ bauariā alij yſarā alij enū terminū poſuere. Sueuos a bauarijs lyc⁹ diſterminat amnis. Hãc oli regionē norici tenuere. cui⁹ adhuc porcio media inter ratiſponā ⁊ nurmbergā trãs danubiū ſita (vt añ diximꝰ) noricū appellãt. Baioarij aūt vñ dicti ſint ⁊ vñ originē traxerint nō facile dixeri verū cū reperiar vetuſtiſſimos codices baioariā appellare quã moderni bauariā dicūt nō difficile trahor vt boioarios a bois dictos. ⁊ gallicã oli fuiſſe gentē Huic opinioni ſtrabo q̃nto ↄmētatorio vires adhibet ita inq̃ens. Priſcis igit̃ vt dixi tpib⁹ plurime galloꝝ gētes fluuiū incolebãt de pado loquit̃. e quib⁹ ampliſſimi fuerant boi inſubres. ⁊ q̄ oli cū geſatis ſenones romana ꝑ impetū potiti ſunt vrbe. hos romani poſterioribus annis fundit⁹ deletos ꝑdiderūt. boios vo e finib⁹ eiecerūt. inde migrãtes circūadiacentes hiſtro locos cum thauriſtis habitarūt. bellū aſſidue ↄtra dacos agētes. Cōſtat igit̃ boios in pannoniã ↄſediſſe. quo ex loco facile ſucceſſu tpis in noricū cōterminã regionē migrare potuerūt. Idē q̃ʒ Strabo locū q̄ mō ↄſtãtinēſis vocat̃ deſignãs paululū ab eo diſtare rhetos ait. ampli⁹ helnecios vindelicos. p⁹ vindelicos aūt deſertã boiorū regionē eſſe affirmat vſq; pannonios. Ob quã rē ſatis iudicat boioarioꝝ terrã a bois cultã fuiſſe. Idem Strabo germaniã deſcribēs boios pri⁹ hirciniã habitaſſe ſiluã aſſerit. ⁊ cymbros agmine facto eoꝝ inuaſiſſe locū atʒ a bois reiectos fuiſſe. Itaq; ſatis ꝑſuaſum eſſe p̄t boioaricū nomē ex bois deſcēdere. Ager eīn eoꝝ trans danubiū hirciniã ſiluã nō parua ex parte occupat. Ea nūc germanica gens ē ſermone vtens theutonico. neq; deſerta regio vt Strabo tradit quo ſuo fortaſſe tp̄e fuit. nunc cultiſſima eſt. magnas atʒ ambicioſas ciuitates habens ⁊ oppida nobiliſſima. quoꝝ ſplendore neſcimus tota europa que vincere poſſint. Ponticales vrbes in ea q̃nq; ſunt. q̃ꝝ vna metropolica ē. Saltzburgã vocãt ex flumie ſaltza cui adiacet. veteres iuuaniã vocauere. In baioaria lodouic⁹ lodouici fili⁹ gibbo ⁊ ſtruma deformis. Impia cōtra patrē bella ſuſcepit. venerandū q̃ʒ ſenē ⁊ auctoritate inſignē. q̄ quōdã regnū francie gubernaſſet in arce munitiſſima obſedit. ſ; ſupis vltionē tãti ſceleris petētib⁹ pri⁹ febre ꝑcuſſus occubuit. q̃ꝫ p̄ris animū in ſuã traheret ſententiã

Ille in ꝑtātē heinrici eiuſdē familie ducꝫ poſtea factꝰ breui tpe vitā finiuit. nec heinricꝰ diu ſupuixit. Qui cū ꝓhibuiſſet ſbditos in anno iubileo romā petere veritꝰ ne ꝓuincia pecunia exhaurire͛ eodē anno ad pſes ſu os additꝰ ē. Succeſſit ei lodouicꝰ filiꝰ ex ſorore alberti ceſaris natꝰ magni animi adoleſcēs. glie cupidꝰ ꝛ pe cuniaꝝ cōtemptor. q iudeos oēs publice poſitꝫ edictis e ſuis dominijs extermiauit. Vxorē de ſaxonia duxit neptē Friderici ceſaris. multas germanie lites auctoritatē ſua cōpoſuit. Quis ſepe multū conatꝰ reconciliari ceſari ladiſlaū regē nequerit. Albertꝰ eiuſdē terre ac familie pꝛīceps poſtq pꝛ eiꝰ arneſtus puellā balnei cu ſtodē a b eo ꝑdite amatā ꝛ in ſpē matrimonij ſuſceptā apud ſtrauburgā danubij fluētis demerſit. cū diu vitā in merore ꝑegiſſet. tandē luctu pacto vxorē ex domo bruſuiceñ. duxiſſet. ex q ſobolē pulcerrimā ſuſtulit. ſub impio friderici podagra laborās. ſepoſitis ceteris curis ſectatꝰ muſicā aſſiduis cātibus ac ſonis animū oble lectauit. ꝛ venationi opam dedit. In ſaltzburga quā metropolicā in baioaria ſedeꝫ obtinere dixīmꝰ tres ar chiepi fuere quoꝝ vltimꝰ ſigiſmūdus noīe dū ſciſmatis ꝓcella deſeuit. cū adhuc eſſet ꝑpoſitꝰ romanā ecciaꝫ magnifice iuuit. Hic archieps a nicolao pon. creatus lraſ aplicas qbus cēſura in auſtrales impatori rebelles ſubminabat in eccia ſua publicari nō ſinit ſiue metu potentie illoꝝ ſiue qꝛ anathemate ſuſpenſo paceꝫ meliꝰ inueniri putauit. ad quā cōponēdam ꝛ ipe deſcēdens in auſtriā non paruam operam impendit.

De Rhenenſibus germanie ſuperioris populis

Circa Rhenū q flos germanie nro tpe viſit inter theodricū magūtineñ. eccie pſulē ꝛ lodouicū comiteꝫ palatinū rheni crebre diſſenſiones fuere ꝛ ſepiꝰ ad arma vētū ē. totaq circūregio rapinis atꝫ incēdijs vaſtata. Cū magūtino marchiones badēſes ac brādeburgenſes opē ferrēt. Palatino iacobꝰ treuereñ. anti ſtes ꝛ nōnulle ciuitates aſſiſterēt. mortuo lodouico palatino. q relictā lodouici regis ſicilie vxorē duxerat. fi liū ex ea natū infantē adhuc Fridericus frater eiꝰ cōſentiētibꝰ terre optimatibꝰ arrogauit. gubernationē ꝓ uincie tanq dñs accepit. Electorē imperij ſe dixit. celibatū .i. ſine vxore eſſe imppetuū promiſit. ne arroga to filio vxorē ducēs pꝛiudiciū faceret. Rogatꝰ nicola. pon. qntus id genꝰ adoptionis cōfirmauit. Recuſauit fridericꝰ impator ſepe multū reqſitus. In ſueuia albertus friderici frater impatoris cū pluribus ciuitatibus variante victoria bellū geſſit. ab vlmenſibus cōitatū rotemburgeñ. litigando ꝑ ſniaꝫ obtinuit. In marchio natu badēſi pꝛīceps Jacobꝰ iuſticie ac pꝛudētie fama inter germanos clariſſimus. cū ſibi ad humanā felicita tē ſolā lraꝝ periciā deeſſe augere͛. quos ex cōiuge legittima liberos ſuſtulit ediſcere lraſ ꝯpulit. Inter quos diuiſo patrimonio cū carolo pꝛimogenito ſinglaris induſtrie inueni impatoris friderici ſororē matrimonio collocaſſet plenus annis haud inuitus e vita deceſſit.

De thirolenſibus populis germanie

Tiroleſes q valles eni fluminis ꝛ atheſis incolūt. cū ſigiſmūdū pꝛīcipē ſuū in tutela Friderici ceſaris exi ſtentē iā gratia diuſculū ad ſe remitti fruſtra petiuiſſent ſumptꝫ armis pfectos prouīcie qs ceſar inſtitu erat deiecerūt. ꝛ cū tridentini iuſſu epi cuius erant ſubditi in fide ceſaris pſeuerarēt cū exercitu eo ꝑuenere ci uitatēq metu ꝑculſam proditione ceperunt ꝛ arcē obſidione fatigatam ad deditionē cōpulere. ex impactiōi bus cum ceſare conueniētes minori q crediderant felicitate ſuū dñm obtinuere.

De Suitenſibus populis germanie

Suitenſes motani ꝛ feroces ppli. cū thuricēſes ex federe qd cū eis pepigerāt deſtituiſſent. cōpato exerci tu in eoꝝ agrū cuncta vaſtātes exiere: qbus cū thuricēſes pꝛlio congredi pſumpſiſſent vſq ad interniti onē ceſi ſunt. tātaq Suitenſiū invictos hoſtes crudelitas ac rabies fuit vt eo ipo i loco parte victorie epulā tes congeſtis necatoꝝ corporibus ꝛ menſalia ꝛ ſedilia ex illis apparauerint ꝛ aperiētes hoſtiū cadauera cru orem biberint. corda dentibus laniauerunt.

De Alſacia alias heluetia populis germanie

In alzacia cui quōdā heluetia nomē fuit tūc gallici nūc germanici iuris prouīcia. Cū lodouicꝰ delphinus vienneñ in agrū baſilieſem omnē ferme militiā gallicā eduxiſſet ingētēq metū baſilienſibꝰ incuſſiſſet. Suiteñ. ex federe ſocie ciuitati qtuor milia militū letiſſime iuuētutis auxilio miſere. qs cū delphinꝰ appropi quare aīaduertiſſet mediū inter baſileā ꝛ Suiteñ. cū toto exercitu ſe oppoſuit. nec detrectauere illi certamen quis pedibꝰ pugnaturi. xxx miliū eqtū ſtare cōtra ſe aciē cernerēt. pugnatū ē ſummis vtriq viribus. Ad extremū nō tā victi q vīcendo feſſi Suiteñ. nimis audaces pſumpti facinoribus penas dedere. naꝫ paucis fuga dilapſis obtrūcati oēs in cāpo iacuere. Rarꝰ tñ ex Suitēſibꝰ inultus interijt. Ex quibus plures gal loꝝ reperti ſunt qui lanceis Suitenſium perforati ad obtruncandū hoſtem per medias haſtas dilapſi vin dictam accepti vulneris expetiere.

De Sabaudia

Amedeus in Sabaudia dux pꝛimꝰ eius gētis cū annis ferme. xl. pꝰ pꝛis obitū ꝓuīcie gubernacula tenu iſſet ꝛ admirādus aucto paterno impio. porta vndiq pace formidāduſq cumulatꝫ opibꝰ ſapia vicinis pplis ac pꝛncipibꝰ videre͛. ac demū relictis pꝛncipatꝰ glie faſcibꝰ in heremū ſe recepiſſet ꝛ ſumpta penula ac retorto baculo cū ſex viris equeſtris ordinis etate etiā ꝓuectis mōo ꝛ pōpis eiꝰ renūciaſſet. Ad extremū ſū mi pōtificatus honorē ex baſilieñ. ꝯgregatiōe ſibi delatū in eccie diuiſiōe ſupis parū fauētibus accepit. bar bā totōdit quā ꝓmiſſam nutriuerat. ducatū pꝛimogenito ſuo tradidit. eccīaſticas cerimonias ꝛ orādi morem repēte didicit. ſtipatuſq magna nobiliū caterua ꝛ illuſtri comitatu circūdatus baſileā ꝑrexit. vbi ab his q generale ꝯciliū facere arbitrabant in maxia ppli multitudie q vndiq ad ſpectaculū tante rei ꝯfluxerat inter duos filios egregia facie adoleſcētes. alterū ſubaudie ducē. alterū gebennaꝝ comitē ſolennibꝰ pro more ſer uatis tāq romane pſul eccīe coronatꝰ ē. Celebrauit ſepe diuina. bñdixit plebibus. officia curie ordīauit. car dinales doctrina ꝛ auctoritate pſtantes aſſumpſit. Fuerūt ei cū rege francie carolo. cū alphōſo rege arago

num(qui tñ hoſtis Eugenij ꝓpe fuit)cũ philippo duce mediolani cũ pluribꝰ alijs de recipienda auctoritate tractatꝰ. qui oẽs incaſſum abiere. Fuit ⁊ fridericꝰ imꝑator apd̕ eũ in baſilea ſed clã nocte intẽpeſta abijt. reuerentiã ei tanqꝫ vicario iheſu xp̄i ſubditi eiꝰ tantũ ⁊ ſuitẽſes populi ⁊ baſilienſes ⁊ argentinẽſes ⁊ qui alberto parebant bauarie duci ꝓbuerunt. Fuit eñ magna ſpes obtinẽde germanie cũ ſex ꝑncipes electores in eãz ſententiam fedus iniſſent vt niſi eugenius poſtulatis eoꝝ annueret. Poſtulabãt aũt prorſus res negandas in amedei quẽ felicẽ virũ appellabant obedientiã tranſirent. Sꝫ cũ illoꝝ conſilia fridericꝰ ꝑuertiſſet ⁊ qui ſb̄ noĩe ſinodi baſilee degebãt abire iuſſiſſet deſperato meliori ſucceſſu interueniẽte ꝑ legatos ſuos carolo frãcie rege eccſe pacẽ dedit. Et nicolao pon. max. recõciliatꝰ relicto noĩe pape cardialatꝰ honorẽ retinuit. ĩ q̃ paulo poſtea ñ ſine boni viri opiniõe deceſſit. Felix pꝛinceps ⁊ nimiũ felix ſi ſeniũ ſuũ eccĩaſticꝭ titulis ñ fedaſſet. Bolomeriꝰ qui eius quõdã ⁊ pꝛimꝰ ⁊ dilectiſſimꝰ cõſilioꝝ pꝛinceps fuerat. ingẽteſqꝫ opes apd̕ eũ cumulauerat. cũ nobilitatis odiũ incidiſſet proditionis reus factus mortis ſententiã tulit ⁊ in lacũ lemanũ circa gebennã ꝑcipitatus magno ſaxo ad collũ ſuſpenſo demerſus ẽ. Nobilitas exinde noui ducis indignationem ſubiẽs ad regẽ francie cõfugit. cuiꝰ opibus adiuta in patriã redijt. Johãnes ſegobienſis homo hiſpanꝰ moribꝰ ⁊ doctrina illuſtris. q̃ cũ ſummos theologie ꝑceptores doctrina equaret ab amadeo dũ ſe papã dixit cardialatus eminentiã accepat ⁊ deinde vnioni conſentiens a nicolao pon. max. cardĩalatus demiſſo titulo ceſarienſi eccĩe ꝑfectus fuerat. in altiſſimis reconditus montibus ꝑuo monaſteriolo ꝯtentus. Vocatis ex hiſpania legis arabice ingñis librũ quẽ vocant alchoranũ ⁊ in quo maometis pſeudo prophete. nõ tã miſteria qꝫ deliramenta continent in noſtrã linguã de nouo conuertit. ⁊ mendacia eius veris ac viuis rõnibus ⁊ argumentis exploſit. In Arelato ad ſepulchrũ lodouici cardinalis ſctẽ cecilie eius vrbi epõ quẽ baſilee in conſenſu patrũ ꝑſidentẽ vidimus magna miraculoꝝ opinio orta ẽ ⁊ inualidoꝝ frequens cõcurſus ſpe ſanitatis factuſ Johannes comes armeniaci inceſto ſororis amore ꝑculſus nuptias eius temptare conatus haud indignus exiſtimatus eſt quẽ paterna hereditate carolus rex francie armis eijceret.

Additio

Promiſit pius eneas multaꝝ rerum doctrina illuſtriſſimꝰ in exordio huiꝰ opis ſe in lucẽ ponere res europeas. Cũqꝫ dirimendas ſuis limitibꝰ germanie terras abſoluere nitit ipius germanie ſuperioris ⁊ inferioris florẽ omiſit. Nihil eñ de ſueuoꝝ antiquiſſimis germanie populis ſcripſit quos ſtrabo iuliuſqꝫ ceſar in ſuis ꝯmẽtarijs in re bellica miris extollit laudibꝰ. quoꝝ terra hodie multis eccleſijs põtificalibꝰ celebratiſſimiſqꝫ vrbibus ẽ referta. multi in ea amnes clariſſimi. licus. nectarus. argos: fonteſqꝫ danubij. Terra ferax tritici. vinetis ditiſſima. ingenioſiſſimo marcialiqꝫ ꝑplo exuberans. Omiſit itẽ vtraſqꝫ rippas rheni a fontibꝰ ſuis vſqꝫ ad coloniã agrippinã verſus rippas inqꝫ oĩ ex parte vtrinqꝫ habitatas. maximis pontificaliũ vrbium imperialiũqꝫ ⁊ principũ oppidis habitatas. vbi terra vberi gleba referta. frumentũ. triticũ ⁊ multorũ fructuũ fecũdiſſima. vino adeo exuberat vt cũcta pene interranea. germania etiã inferior ⁊ totus pene occidentalis ſeptentrio rhenẽſi vino ſe reficiat. Põtificales vrbes ſunt Conſtantia celebratiſſimo martini qn̄ti concilio illuſtrata. baſilea. argentina. ſpira. wurmatia. quos olim vangiones magũtia. cõfluentia omnes ciuitates celebratiſſime antemuralibus. pinnis. foſſatis. propugnaculis ſuꝑbe. ꝑplus humaniſſimꝰ ꝑtim ſua vberi terra. ꝑtim negociationibus. Nobilitas v̕o venationibꝰ intenta. in delitijs ⁊ voluptate maiorem vite partẽ agit. Preterijt v̕o eã alemanie ꝑtem quã limagus fluuius vulgo lintmag dictus. a quo alemanie proprie dicti. cuius fontes in montibus alpiũ glareſijs lacuꝫ turicenſem influunt. in rhenũqꝫ exonerant. Terra hec non ſolum limago ymmo alijs celebratiſſimis fluuijs vt ruſſa. aro irrigat. Oppidis caſtelliſqꝫ fortiſſimis exuberans. quaꝝ berna. lucerna. duregum. ſolitor ꝑcipuas credimus. bellicoſiſſimꝰ populꝰ quem hodie ligam ſuitenſium vocant. que terrori eſt vniuerſis circumiacentibus regnis. Breuiqꝫ ſuũ impiũ mirum immodũ dilatauit. Omiſit item flandriã. hannoniã. brabãciã terras diuiciaꝝ negociationũqꝫ celebritate ꝑſpicuas. In quibꝰ brugis. gandauũ. mechlinia. antwerpia. que licet olim gallie belgice adnumerate ſint. tamen germanoꝝ impio dilatato. omnes germanica lingua loquuntur. ꝓpter viciniũ ceteris linguis etiam perite. quod ſi cuncta ſuperioris inferioriſqꝫ germanie famoſiora loca deſcribere niterer magnitudine operꝭ legentibus tedio afficerer. quapropter breuitati inſiſtens ſtudioſo cuiqꝫ que animum ſuum oblectant legenda cõmitto.

In regno ipſo francie qd̄ etate nr̄a Joāna vgo lothoꝛigicū. diuinitꝰ vt credit admonita virilibꝰ īdumētꝭ ⁊
armis īduta gallicas ducēs acies ex anglicoꝝ manibꝰ magna ex pte mirabile dictu. prima inter primos
pūgnās eripuit. Cū iā philippꝰ burgūdie dux pꝛne necꝭ iniuria remiſſa relictis anglis ad francos defeciſſet
ingētes inter carolū regē ⁊ filiū eiꝰ lodouicū delphinū viennenſem cōtentiōes atꝫ inimicitie ſuccreuerūt. Ca
rolus andagouenſis eo tpe delphini auūculꝰ apud regē plurimum poterat. cuius potentiam cum iohannes
aluernie dux ferre non poſſet. Boꝛbonij quoqꝫ princeps ⁊ frater eius ſpurius andagouenſem gubernatio
nē egris aīs intuerent. delphino vt a pr̄e diſcederet ſuaſerūt. ſic em̄ fieri poſſe vt rex deſiderio filij carolū a ſe
reijceret regnūqꝫ qd̄ in eiꝰ manibꝰ paſſim ire videbat meliori cōſilio regeret. Quibꝰ ꝯmotꝰ delphinꝰ inſa-
lutato pr̄e ad niuernēſes receſſit. qua re cōpta rex cōpato raptim exercitu in alanconiuꝫ duxit. ⁊ expugnatis
nō magno negocio pleriſqꝫ munitionibus ducē in deditione accepit. Exinde contra filiū profectus. verum ci
uitates mineruie delphinū aduerſus pr̄is imperiū tueri nō auderent eū vt a ſe abiret rogauerunt. ille in boꝛ-
boniū ſe recepit. nec diu poſt metuēs boꝛbonij regis irā filiū patri cōciliauit. Que res fratri ſuo ſpurio haud
bene ceſſit. nā is paruo poſt tpe captꝰ in ꝯfluentē demerſus. violati paterni iuris in filiū penas dedit. In-
teriecta deinde nō lōga tpis moꝛa renatus e regno ſicilie ꝓpulſatus filiā ſuā heinrico regi anglie in matri-
moniū collocauit. Haud abnuēte frācoꝝ rege q̄ ex eo ꝯiugio īducias belli ſibi ac regͦ ſuo ſalutares cū anglicꝭ
pluriū annoꝝ obtinuit. Quibꝰ cōcluſis ſecurꝰ iā domi rex vt franciā militaribꝰ ſpolijs atꝫ incendijs diu agi
tatā tātiſꝑ ſineret q̄eſcere. Delphinū cū magͣ pte copiaꝝ in heluecios. i. ſuitēſeſ ⁊ baſilīēſes qd̄ ſupꝛa ē relatū
dimiſit. ipe cū reliq̄ exercitu in lothoꝛigios ꝓfectꝰ metēſeꝫ tullēſemqꝫ agrū vexauit. oppidūqꝫ nō parui momē
ti quod ſpinale vocant dedentibꝰ oppidanis ab eccl̄ia metenſi abſtulit. Exinde franciſcus aragonēſis capto
furtim oppido toſoꝛſi quod in noꝛmannia ſitum in poteſtate ducis brittannie fuit. duoꝝ potentiſſimoꝝ frā-
cie atꝫ anglie interrumpiſſe pacē viſus eſt. De qua re miſſis vltro citroqꝫ legationibꝰ contenditur. Flothe-
tus non paruis equitibus a rege francie pꝛofectus quadrigas feno oneratas in quo milites armati laterēt
per pontem arcis quo Sequana fluuius iungitur. Qui Noꝛmannos a Francia dirimit. edoctos ruſti-

coſ educere iubet atꝫ in medio pōtis porteqꝫ arcis ſubſiſtere. ipeqꝫ in ſidijs cū cohortib⁹ ſignū expectauit. q̄
recepto cū milites e ſeno dilapſi portā inuaſiſſent trucidatꝭ cuſtodib⁹ tādiu locū tenuere donec Fiothet⁹ ad-
uolās ⁊ pōtē ⁊ arcē in ꝑtātē recepit. cui⁹ rei ꝑcepto nūcio ⁊ rex ipe ꝑ eūdē pōtē in normāniā copias traicit
et ex alia ꝑte Frāciſcus brittānie ꝑnceps exercitū duxit. Dux ſomerceti eā prouīciā pro rege anglie cū imꝑio
tenebat. q̄ poſtqꝫ tāti belli molē in ſe verti ꝯgnouit. Talbote copiaꝝ ducē fama claꝝ in reb⁹ geſtis inſignem
rotbomagi apō ſe eē iuſſit ſperās ei⁹ cōſilio ⁊ armis ciuitatē ei⁹ nutare. aīos aduerterat in ſiꝺe ꝯtinere. ꝥ ſru
ſtra ei⁹ conſiliū fuit. nā rotbomagēſes poſtqꝫ regē appropīquare didicerūt miſſis ad eū legatis ſuā ac fortu
naꝝ ſnīaꝝ pacti ſalutē exercitū intra vrbē recipeꝛ imꝑata facere promiſerūt. qbus a rege collaudatis ⁊ domū
cū ꝑſidio militū miſſis vrbs regi dedita ē. Talbot⁹ cū duce ſuiſqꝫ oībus in arcē ſeſe recepit. q̄ cū oppugnari
cepta eſſet interuētu renati regis vt agnitis q̄ in normānia retinebāt oppidis excederēt. Dux ac Talbot⁹ cū
ſuis liberi eſſent. ꝥ cū ꝑfecti oppidoꝝ nō parerēt dux ſomerſeti dimiſſis in arce talboto ⁊ duob⁹ ꝑuignis ſu
is clā receſſit in angliā. arx poſtea dedita ē ⁊ ꝑuigni ducis cū talboto in ꝑtātē regis facti ſunt. Talbot⁹ vō cū
eſſet clara apō oēs fama quā nō malis actib⁹ ꝥ robore corꝑis ⁊ ingenij dexteritate in apto marte q̄ſiuiſſet.
data fiꝺe qō aduerſus frācos deinceps arma nō gereret libere dimiſſus ē. Hic anno iubilei indulgētie cā ro-
mā venit vt qdā putāt abſolutionē q̄ſitur⁹. ei⁹ promiſſi qō regi frācie fecerat mihi hoc minime cōꝑtū ē. Illō
ꝯſtat talbotū cū in angliā rediſſet iāqꝫ rex francie cuncta oī normānia burdegalem q̄ꝫ armis ſubegiſſet a rege
ſuo nō ſine magnis copijs in vaſconiā cū imꝑio miſſum ⁊ burdegalē recuꝑaſſe ⁊ alia pleraqꝫ caſtella q̄ ab i-
perio anglicano deſtiuerāt ꝑtim vi expugnaſſe ꝑtim deditiōe volūtaria recepiſſe. id vbi rex francie reſtituiſſet
e veſtigio duos exercit⁹ īſtruxit q̄ꝝ alteꝝ (cui⁹ ꝑfect⁹ erat gener ſu⁹ comes clarimōtis ac ducꝭ Borbonij fili⁹)
cū. xv. milib⁹ pugnatoꝝ in q̄s toti⁹ militie robur fuerit ad vrbē burdegalē recto itinere cōtendere iuſſit. Al
terū quē ipe ductauit ex purpuratꝭ ſuis conſcripſit. quib⁹ ⁊ comes de ſcampis annumerat⁹ ē. quē electi iu-
uenes. d. ccc. eqtes ex brittānia ſeqbant. iuſſit ⁊ hūc exercitū retento apud ſe comite rex ꝑire. q̄ cū ſeptem (vt
aiūt) leucis a burdegala cōſtituiſſent ꝑmū qōdā caſtellū oppugnare ceperūt. Turri qdā inter burdegalā ⁊ ca
caſtellū ipm occupata ac ſagittarioꝝ ꝑſidio munita. Talbot⁹ vō poſtqꝫ ſibi cū duob⁹ exercitib⁹ pugnādū eē
intellexit. eū ꝑus aggrediendū cēſuit quē minori negocio ſuꝑari poſſe cōſidebat. Egreſſus igit̄ cuꝫ robore
ſui exercitus iā veſpi ad turrī quā dixim⁹ occupatā ꝑuenit. q̄ ꝑmo impetu expugnata ſagittarios oēs ibi ca
ptos circiter q̄ngētos interemit. Exin mane ꝑfect⁹ cū accepiſſet regiū exercitū fugā pare. verit⁹ tāqꝫ ſibi e ma
nibus ꝑda elaberet̄ iuſſis alijs ſeq̄ cū q̄ngētis galeatis militib⁹. d. ccc. ſagittarijs ꝑpere in hoſtes aduolās
tumultuariū ꝑliū inijt. Cōſultauerāt aliq̄ꝺiu inter ſe hoſtes an retro pedē fugiēdo referrēt. ꝥ pudore ꝑpin-
qui regis expiri belli fortunā decreuerāt. Erāt eis. ccc. circiter tormēta enea q̄ currib⁹ aduexerāt ea ꝑte ꝑ quā
talbot⁹ vētur⁹ erat oppoſuerūt. multas ꝑterea machinas hinc atꝫ inde collocauerūt qb⁹ ignari hoſtes cōfi-
ci poſſet. vt ergo furēs talboti miles itinere qō vnū patebat in caſtra hoſtiū neſcius machinaꝝ ꝑcurrit. dato
tormētis igne ꝑmo cōgreſſu. ccc. ferme milites ictu lapidū ex anglicis periere. qō vbi talbot⁹ aīaduertit fili
um q̄ ſe ſeqbat̄ vt abiret ⁊ ad meliora tꝑa ſe reſeruaret admonuit. At cū fili⁹ diceret nō eē ſibi ex eo ꝑlio fu-
giendū in q̄ pr̄ ꝑliatur⁹ eēt. Ego inq̄t fili multis reb⁹ clariſſime geſtis nec mori ſine glīa nec fugere ſine dede
core poſſuꝫ. te nūc militare incipiētē nec fuga infamē. nec mors claꝝ faciet. ſed cū filiū pl⁹ pietas q̄ꝫ eū cōmo
nitio ꝑrīa moueret cohortatis ſocijs vt forti aīo pugnā reintegrarēt. reſtitutiōe ſuoꝝ facta in hoſtes. q̄ nūqꝫ
munitiones caſtroꝝ exire ꝑſumpſerāt audacib⁹ inuect⁹ aīs haud ꝑuā illoꝝ ſtragē edidit. ſed cū hoſtes ꝑtī lo
co. ꝑtī tormētis ac numero militū ſuꝑiores eſſent ⁊ iā crus talboto lapis e tormēto miſſus arripuiſſet. ceſis
ex maiori ꝑte ſuis. ⁊ ipe tandē cū duob⁹ filijs. altero legittimo. altero extra matrimoniū nato ⁊ vno genero
ꝑcūbens cecidit. Hic p⁹ tot ſumptas ex hoſte victorias clariſſimi viri exit⁹ fuit. quē britonū potiſſimū con
ſtātia ⁊ audacia proſtrauit. Burdegala iteꝝ in ꝑtāte regis facta ē britānie ducē ei⁹ germanū q̄ nūc reꝝ potit̄
cū diu ſobole caruiſſet votū vouiſſe ferūt liberos ſi ſibi ſuperi darēt. priores duos. alteꝝ mīoꝝ. alteꝝ ꝑdica-
toꝝ religioni cōſecraturꝝ. Exin voti cōpotē primū q̄ ſibi nat⁹ ē frāciſcū appellauit. ſcōm dominicū. Nat⁹ ē ei
et terci⁹ fili⁹ quē in angliā nutriēdū miſit. Is eū mortuo pr̄e in brittāniā frāciſco regnāte rediſſꝫ ab eo capt⁹
⁊ in carcere necat⁹ ē fame. ⁊ cū neci traderet̄ impietatē fratris accuſandus. q̄ nō cōtent⁹ regnū ſibi debitū oc
cupaſſe ſed aīam q̄ꝫ ſibi nepharius auferret. franciſcū coram diuino iudicio de paricidio rn̄ſuꝝ infra annū ci
taſſe. ob quā rē cū infra ꝑfinitū tꝑs frāciſc⁹ idropiſi laborās obiſſet. vt ē religioſa galloꝝ natio correctū cū di
uina cēſura vulto creditū ē. Dominic⁹ ei ſucceſſit. q̄ cū hoc anno ſine liberis deceſſiſſet Arturū francoꝝ mili-
tie pricipē patruū ſuum ſucceſſorem habuit non minus prudētia q̄ꝫ armis grauem. Carolus dux aurelianē
ſis q̄ magno quōdā ꝑlio ab anglicis capt⁹ fuerat iā ſenex in patriā dimiſſus. Defuncto philippo maria me
diolanēſi ducat⁹ tā q̄ꝫ ex ſucceſſione debiti ſeſe titulis ornauit. In flandria gaudaueñ. aduerſus philippum
burgūdie ducē rebellātē plurib⁹ ꝑlijs victi. Ad extremū ſupra. xx. milib⁹ ciuiū vna pugna amiſſis. confeſſi
errorē philippo man⁹ dedere legeſqꝫ victoris acceperūt. Idē philipp⁹ ⁊ oppidū lucēburgeñ. maximū ac mu
nitiſſimū. qō in ſaxonū ꝑtātē dotis noīe venerat nō ſine indignatiōe latiſlai regis armis accepit. Delphin⁹
viēnēſis cū mulierē quādā noīe agnetā forma ꝑſtantē ac patri dilectā occidere tēptaſſet iterū regis odiū in
currit. Cūqꝫ nuſqꝫ alibi ſe tutū arbitraret̄ ad florētes philippi opes cōfugiēs. vt primū cōuēit miſerere mei
cōſanguinee inq̄t q̄ ſine terra ſum fili⁹ regis. ad quē philipp⁹. Dū terra mihi ē caue ne te ſine terra dixeris.
nā q̄ mihi prouīcie parēt eedē tue ſunt. nec tibi min⁹ q̄ꝫ mihi obediant. Volo poſt hec ⁊ brabancie oppida
florētiſſima ⁊ ambicioſas flandrie ciuitates oñdit dn̄m eū ⁊ principē in conſpectu ſuo appellari iubes. Vē
tū modo ē in eū locū de quo breuiſſimus ē in angliā traiectus. neqꝫ eīn plus q̄ꝫ. xxx. milibus paſſuū id mare
latū ē quod flandriā ⁊ angliā interluit. Abſolutis gallie rebus haud incōueniēs fuit tranſmiſſo pelago An
glie rebus cui quōdā britānie nomē fuit q̄ꝫ breuiſſime mutationes ſub friderico factas cōmemorari.

In anglia quā tū albion tū britāniā veteres vocauere. Rex heinric⁹ ſolitudis ac ocij cupidus alieno magis ꝙ̃ ſuo iudicio regnū gubernauit. potēs apȏ eū in primis audit⁹ dux ſoffulti fuit. q̄ leges ꝓ ſuo arbitratu et pplis ꞇ pricipib⁹ dixit. ß cū res anglica apud frācos minui cepiſſet ꞇ iā impiū gallicū in priſtinā gl'iam emergeret. dux eboracēſis coact| nō puis copijs nec pauc| ſtipat⁹ baronib⁹ lundonias venit reg| ꝯſiliuꝫ mutatur⁹ atꝫ vt ipe dicebat reg| ꞇ regni ſaluti cōſultās. nō expectauit ei⁹ aduētū ſoffulti ß nauigio rapti correpto ꝑ themiſiā fluuiū ſaluti ſue fuga cōſulere adorſus ē. ß deſtinatā q̄s morte fugiat. miſſi q̄ eū cōprehēderēt ꝑ cōpēdia itineꝝ curſuꝫ ei⁹ ꝑuenire. ipmqꝫ mox interemptū in prora nauis q̄ vehebat obtrūcauerūt. dux qꝫ ſomerſeti q̄ ꝑdita normānia in angliā remeauerat potēſqꝫ apȏ regē credebat. in carcerē cōiect⁹ ē. nobiles viri cōplures necati. nec ſacerdotio ꝑdit| parſuꝫ ē. Inter q̄s ꞇ amic⁹ nr̄ adā molynes ſecreti reg| ſignaculi cuſtos ꞇ lraꝝ cultor amiſſo capite trūcat⁹ iacuit. nec diu poſtea cū dux eboracēſis domū rediſſet ſomerſeti princeps e carcere miſſus ꝑmittēte rege gubernare regnū cepit. q̄ res ſupme ſibi cladis cā fuit. Irritat⁹ em̄ ob eā cāꝫ pricęps eboracēſis cū maiorib⁹ copijs ꝙ̃ pri⁹ lūdonias ꝓperauit. cui cū rex obuiā vna cū duce ſomerſeti exiuiſſet putās illū aut vboꝝ lenocinio placare aut regie maieſtat| auctoritate deterrere. nihil ꝓfecit. Ebrocēſis eqꝫ cū eſſet lōge potētior iuſſo rege vt in partē ſe reciperet in ſomerſeti ducē ac ei⁹ equitatū irrupit eumqꝫ mox captū trūcato capite interfecit.

De Scocia

Scocia ei⁹ inſule in quo ē anglia ſupma portio ē in aq̄lonē v̄ſa. flumib⁹ haud magnis ꞇ mōte quodā ab anglia diſcreta. Hic nos brumali tpe fuim⁹ cū ſol pauloampli⁹ ꝙ̃ tris horis terrā illūiaret. Jacob⁹ eo tpe regnabat q̄drat⁹ ꞇ multo abdomine grauis. q̄ cū oli in anglia capt⁹. xi. annis in cuſtodia fuiſſ. ac dimiſſus tādē ſuſcepta ex āglic| cōiuge domū reuerſus plures regulos gladio ꝑcuſſiſſ. ꞇ ipe tādē a ſuis domeſticis interfect⁹ ē. Inter q̄s vltiōe pacta fili⁹ ei⁹ regnū ſuſcepit. Audiueram⁹ nos olī arborē ēē in ſcocia q̄ ſupra ripā flumis enata fruct⁹ ꝓduceret anetaꝝ formā hn̄tes ꞇ eos q̄dē cū maturitati proximi eſſet ſponte ſua decidere. alios in terrā. aliā in aquā. ꞇ in terra deiectos putreſcere. in aquā v̄o dimerſos mox aiatos enatare ſub aq̄s ꞇ in aera plumis pēniſqꝫ eueſtigio euolare. De q̄ re cū audi⁹ ineſtigarem⁹ didicim⁹ miracula ſꝑ remoti⁹ fugere famoſamqꝫ arborē nō in ſcocia ß apȏ olchades inſulas inueniri. Illȏ tm̄ nobis in ſcocia miraculū ꝑſentatū ē. nā paupes pene nudos ad eccias mendicantes accept| lapidibus elemoſine gr̄a datis letos abijſſe conſpeximus. Id genus lapidis ſiue ſulphurea ſiue alia pinguis materia ꝑditum pro ligno quo regio nuda eſt comburitur.

De Hibernia

Hibernia nunc nobis abſoluēda ē que ꝑuo a brittannia diſiuncta freto. partiꝫ libera. ſcotorum amicitia ſocietateqꝫ gaudet. partim anglicano paret imperio. Sꝫ qm̄ nihil dignū memoria per hoc tempus de quo ſcriptio eſt geſtum accepimus ad res hiſpanicas feſtinamus.

Hiſpania regio latiſſima terra optis ꝯpanda viris. armis potẽs. hec euo nr̃o in qnqꝫ reges diuiſa ẽ. primũ ac maximũ caſtelle regẽ appellãt. ꝓximũ ei aragonũ. Tercio loco portuſgalleſez. Quarto nauerre Quĩto regnũ granate qd ab euãgelio xp̃i alienũ ẽ de ritu machometi. Ultimũ ponũt in caſtella p̃nobili ac late dñanti regno. cui⁹ reges gothoꝝ ſanguine creti nũqꝫ gen⁹ variãt. Aluari⁹ de luna natione aragoneñ. nobili genere ꝗuis extra m̃rimoniũ nat⁹ cũ oli iohãni regi adeo inſinuaſſet vt vn⁹ oĩm regni regiſqꝫ potẽs videret. iohãnẽqꝫ nauerrẽ regẽ ⁊ heinricũ mgr̃m militie ſctĩ Jacobi potẽtia ſua opprimere ac regnũ gubernare conat⁹ armis deturbaſſet. Poſtea tñ aduerſante ſibi regina redeũtib⁹ illis ⁊ regẽ in ptãtẽ ſuã recipiẽtib⁹ e curia pulſus. in poſſeſſionib⁹ ſuis aliq̃diu priuat⁹ vixit. Felix ſi ꝯceſſo frui ocio nouiſſet. ƀ nulla ẽ regno deiectis qes. Dũ ergo ſublimẽ locũ (de q̊ rurſus maiori cũ ruina p̃cipitaret) vẽdicare conat regi clã ſuadet vt ꝑ ſpeciẽ venationis in ſalt⁹ ſibi ꝯpinqores egrediat ſe cũ potẽti manu futurũ obuiã. nec dubiũ qn regni optimates libertatẽ regi afferant. nõ fuit difficilis ꝑſuaſio. rex cũ paucis egreſſus paꝝ cuſtodit⁹. nã aluari tam pene nomẽ extictũ erit vbi ad inſidiaꝝ ꝑuenit locũ mox clamore edito aluar⁹ inter dilectos exultans milites liberꝝ regẽ ſaluare dixit eũqꝫ ſecũ abduxit. Quare vulgata ꝯfeſtim mira innouatio regni facta ẽ ⁊ iterꝝ ad aluaꝝ regni gubernatio deuoluta. Nec diu p⁹ cũ eiſdẽ iohãne atꝫ heinrico atrox p̃liũ ꝯmiſſum ẽ in quo plures vtriqꝫ cecidere. victoria penes aluaꝝ fuit. Heinric⁹ nõ multis p⁹ dieb⁹ ex vulnere man⁹ qd in ea pugna acceꝑat mortẽ obijt. Mgr̃atũ ei⁹ aluar⁹ obtinuit. ⁊ aliq̃diu poſtea reg| pr̃ ⁊ regni moderator ẽ habit⁹. ad extremũ tñ potẽtũ inuidia ſuccubuit. nã cũ nobilẽ quẽpiã iuſſu regis ingrata ſibi q̃dã renunciãtẽ e feneſtra ſue dom⁹ p̃cipitari iuſſiſſet mox capt⁹ ⁊ in medio foro capitali ſnĩa dãnat⁹ nõ tñ ignau⁹. occubuit. ƀ numeratis ſuis in regẽ regnũqꝫ meritis. nõ lacrimãs aut eiulãs ƀ alacri vultu ⁊ q̃ſi ad epulas inuitat⁹ ceruice gladio p̃buit. vir alti ſpũs nõ min⁹ domi qꝫ belli clar⁹ ⁊ cui ſp mag̃ in mẽte ſederunt. Johãnes deĩn aliquot annos ꝑ ſe regnũ admĩſtrauit. quo vita functo fili⁹ ei⁹ heinric⁹ regnũ accepit. adoleſcẽs aĩo ꝑlen⁹ ⁊ recti cupid⁹. q̃ relicta priori ꝯiuge alterã ex portugalia duxit impatricis ſororẽ ⁊ in regnũ granate cũ exercitu ꝓfect⁹ magnã hoſtilis terre ꝑtẽ diripuit atꝫ ꝑtriuit. Johãnes cardĩalis hoſtiẽſis ſumma vir integritate ⁊ ſcĩa iuris eminẽs cui iuuenis in dictãdis ep̃lis ſeruiuit ſenio ꝯfect⁹ in eo regno. vñ illi origo erat aĩam deo reddidit. Jn regno nauarie ⁊ fili⁹ in patrẽ ⁊ pr̃ in filiũ arma ſuſcepit. filiuſqꝫ tãdẽ regno pulſus ad alfonſuz patruũ aragonũ ſicilieqꝫ regẽ (pagrat⁹ pri⁹ gallia) ꝯfugit. Nũc lodouic⁹ mõteſie mgr̃ ⁊ iohãnes diſcretanus viri p̃ſtabiles ab Alfonſo miſſi recõciliari pr̃i filiũ ſtudẽt. Joanna regis alfonſi ⁊ ſoror ⁊ cõiũx abſente viro multis ãnis aragonũ ⁊ valẽtie regnis tot potẽtib⁹ ciuitatib⁹ ⁊ nobiliſſimis p̃cipib⁹ iura dixit caſta ⁊ ſctã mulier ⁊ digna que ꝓlẽ pepiſſet alfonſo. Anno aũt ab incarnatiõe dñi. 1 4 9 1. totũ regnũ betice qd hodie granata vocitat victꝭ barbaris regeqꝫ eoꝝ capto. ciuitateqꝫ granata populoſiſſima armis fameqꝫ duriſſimaqꝫ obſeſſiõe obtenta, a xp̃ianis crucem dñi adorantibus pacifice hodie poſſidet.

Portugalia

In portugalia petrus agnomine infans. ſic em̄ filij regis anteq̄ȝ regnant appellant. magni nominis princeps qui totam ferme europam peragrauerat ſue virtutis documenta demonſtrans. Cum regnum tutorio nomie aliq̄ȝdiu ſumma cum laude adminiſtraſſet nec minore fide alphonſo ex fratre nepoti ſimul ꝛ genero ſuo reſtituiſſet. tandē ſubortis vtrimq̄ȝ diſſenſionibus cum odio creſcente ad p̄lium ventum eſſet ſagitta in incertū miſſa tranſfixus interijt. vir magnoꝝ operū. Et qui olim ſub ceſare ſigiſmundo ſtipendia faciens nō paruā ſibi gloriam in turchos pugnando parauerat. Alfonſius exinde manſuetiſſimus princeps alti cordis et prudentia ſingulari p̄ditus neq̄ȝ eū vnq̄ȝ regius portugalia ſanguis deriuatus eſt. poſt hec regnum quiete tenuit. cui cū obijſſet dilectiſſima coniunx. eademq̄ȝ ſoror patruelis vt aliam ſupduceret ſuaderi non potuit. ſed omnis eius cura eo conuerſa eſt vt aliquid agat quod ſibi laudem ꝛ xp̄iane religioni fructū pariat. Quapropter inuitatis regni proceribus ſuſcepto publice crucis ſigno claſſem in turchos ꝛ expeditionem p̄miſit. Annis vō ſequentibus heinricus infans videns regni portigalie fines paruis limitibꝰ contineri cupiēs regnū ā̄pliare occeanū hiſpanicū ſūmis viribꝰ īgredit̄ ſuaſu ꝛ doctrina coſmographoꝝ ſitꝰ terre ꝛ mari noſcēdū. inuētiſq̄ȝ multis ꝛ varijs inſulis ab hoībꝰ nūq̄ȝ habitati. Inter ceteras p̄elarā inſulā nō ſine ſuoꝝ leticia adnauigat. nō tamen hominibꝰ habitatā ſed fontibus irriguam pingui gleba refertam nemoroſam. incolēdis hominibꝰ aptā. ad quā diuerſa hominū genera colendā īmiſit. Inter tn̄ ceteros fructꝰ aptiſſima ē ad perageudū ſuccaꝝ. qd̄ tanto fenore ibi nūc cōficit̄ vt vniuerſa europa ſuccaro plꝰ ſolito habūdet. nomē inſule ma

dera eſt. inde zuccarū de madera. Inuenit ⁊ alias inſulas q̄ꝫplures q̄s habitari baptizariq̄ꝫ noibus fecit vt inſulā ſcti̅ Georij fayal de pico q̄rū vnā hoībus almanis ex flandria habitandā conceſſit. feracē tritici. Annis vō poſterioribus vt anno dn̄i. 1 4 8 3. iohānes ſcds portugalie rex altiſſimi vir cordis certas galeas oibus ad victū neceſſarijs inſtruxit eaſq̄ꝫ vltra colūnas herculis ad meridiē verſus ethiopiā inueſtigaturos miſit. Prefecit aūt his patronos duos Jacobū canū portugalenſem ⁊ martinū bohemū hominē germanū ex nurmberga ſupioris germanie de bona bohemorū familia natū. hoīem inq̄ꝫ in cognoſcendo ſitu terre peritiſſimū mariſq̄ꝫ pacientiſſimū. Quiq̄ꝫ ptholomei lōgitudines ⁊ latitudines in occidente ad vnguē experimēto. lōgeuaq̄ꝫ nauigatione nouit. Hij duo bono deorū auſpicio mare meridionale ſulcantes a littore nō longe euagantes ſupato circulo eq̄noxiali in alterū orbem excepti ſunt. vbi ipſis ſtantibus orientē verſus vmbra ad meridiē ⁊ dextrā proiciebat. Aperuere igit ſua induſtria aliū orbem hacten⁹ nobis incognitū ⁊ multis annis a nullis q̄ꝫ ianuenſibus licet fruſtra temptatū. Peracta aūt hmōi nauigatione viceſimo ſexto menſe reuerſi ſunt portugaliā pluribus ob calidiſſimi aeris patientiā mortuis. Inſignū aūt portauere pip grana padiſi. multaq̄ꝫ alia q̄ longū eſſet recenſere. Aperto illo orbe magna piperis q̄ꝫtitas flandriā verſus vehit. ⁊ licet nō ſit adeo rugoſum vt oriētale tn̄ acumen formā ⁊ oīa vtverū pip p̄ ſe fert. Multa ea de re ſcribenda forent q̄ ne tedij agrauar hōīō reſpectu omiſi.

Italia

Ultimis europe finibus pagratis ⁊ q̄ꝫtū ꝓpoſiti noſtri fuit ſeptētrione decurſo in patriā tandē reuerſus nouitates italie cū iā referende occurrāt. ab ea nimirū vrbe incipiendū eſſe arbitror cuius creberrimas mutationes ⁊ oriens ſimul ⁊ occidens admirat. Ea eſt genua ligurū dn̄a ac regina q̄ ciuilibus agitata diſcordijs memoria nr̄a impiū maris amiſit. In ea cū excluſo philippo maria mediolanenſiū duce eius p̄tore opicio elzaco necato auctore franciſco ſpinula. viij. libertatis capitanei creati eſſent. eiſq̄ꝫ paulopoſt ſublata libertate exactis Suardus Smarde⁹ ducatū accepiſſet annos ſupra. lxx. natus auctore thoma frigoſo q̄ ⁊ ipſe olim an̄ philippi dominiū ducali honore funct⁹ fuerat. Cū hō grādeu⁹ ad gubernationē inutil' videret

vix ſeptem diebus permiſſus ē thoma eiꝰ honorem ſurripiente quē cum q̄tuoꝛ gubernaſſet annis germa-
nus eius baptiſta ad.xvj.circiter hoꝛas regno expulit. Nā thomas reſumptis virībꝰ ꝯfeſtim fratrem pa-
latio deturbauit.tres annos poſtea.ꝛ nōnullis mēſibus vrbem regens.donec auctoꝛe iohāne antonio fli
ſco iteꝝ ciuitas libertatē aſſeruit. Delectis deīde.viij.capitaneis pꝛioꝛi ex moꝛe rempublicā adminiſtratu-
ros qui thomā frigoſum in carcerē ꝯiecerūt.cū iam ter pr̄ie ſue ducē geſſiſſet. Hoꝝ pꝛīceps fuere iohānes
anthonius quē pꝛenominatū miles equeſtris oꝛdinis.ꝛ raphael adoꝛinus iuris interpꝛes. Sʒ hec quo-
q̄ paucoꝝ menſiū libertas fuit cū raphaeli:nō tam capitanei q̄ ducis nomē placeret. Is eīm gētilibus ac
ſpinularū pꝛimoꝛibꝰ in ſuā ſententiā tractis.collegas ſuos magiſtratu abdicauit.ducaleſq̄ faſces aſſumpſit.q̄-
bus paulo ſupꝛa duos ānos ēvſus a barnaba gētili ꝛ patruele ſuo a republica deiectus. Barnaba v̄o no-
dum menſe toto pꝛincipatu potitū. Janus frigoſiꝰ iohāne anthonia fliſco ꝛ aurianis fauētibus regno pe-
pulit. Qui pauloPoſt anthonio ꝓ ſuſcepto bn̄ficio necem parauit interpoſito Johāne philippo eiꝰ gentili q̄
eū percuteret qui ꝛ caſtella defuncti cōdonauit. Jano v̄o cum rexiſſet annis pauloamplius duobꝰ in magi
ſtratu fatis functo frater eius ludouicus ſucceſſit.qui a petro patruele ſuo e dignitatis culmīe deiectus eſt.
Is ē petrus frigoſus qui mō regnat multa vi animi ꝛ coꝛpis. Sed ꝛ optimatibus ciuitatis ꝛ omni ferme
nobilitati odio habitꝰ.qui ꝛ gētilem ꝛ patruelē ſuū nicolaū frigoſum.honeſtis moꝛibꝰ pꝛeditū.ꝛ philo-
ſophie ſtudij inſignē ob ſuſpitōem affectati dominij vocatū a ſe ꝛ pallaciū pr̄is ꝑcuſſoꝛibꝰ interemit. Hunc
cū regnaſſet annis q̄tuoꝛ.tam ſue q̄ aliaꝝ nobiliū familiarū pͥnceps.vrbe deiecerūt ludouico patruele ſuo
quē ipē antea depoſuerat in eiꝰ locū ſuffecto.qui cū ſe paꝝ gratum magnatibus eē intellexiſſet.eūdem pe-
trū quē regno deturbauerat in auxiliū accerſiuit.ille tercia poſt exiliū die reuerſus.ꝛ patruelē ducatu amo-
uit.ꝛ oīnes aduerſarios vrbe pepulit. Quoꝝ pꝛīcipes ad floꝛentes alphonſi aragonū ꝛ ſicilie regis opes
couerſi magnā ꝛ foꝛmidabilem claſſem ab eo impetrauerūt.cum q̄ iam ferme duobꝰ annis terra mariq̄ ge
nuam oppꝛeſſerūt.ventum ē ſepe ad menia ciuitatis ꝛ aliq̄n intra ipa ſuburbana pugnatū.hoc aūt āno cū
ſigno dato.ꝛ in ipo poꝛtu pꝛo menibus vrbis vndiq̄ pugnaret. Ingreſſi ſunt aroganenſes duceſq̄ mili-
tes.ad magnā vrbis ꝑtem vagauerūt paſſim cedibus.paſſim rapinis ciuitatē fedantes. Sed affuit pꝛeſto
cum delecta iuuētute petrus qui fugientes ſuos ſiſtere cōpulit.ꝛ in aroganēſes dilapſus.ingēte edita ſtra
ge vrbem iam pene raptā recuꝑauit.actum tū de eo fuerat ſi poꝛtā quā ceperant hoſtes ita cōmuniſſent.ne
recludi ſupne potuiſſet.ꝛ aditū ſequentibꝰ naualibus focijs patentē retinuiſſent. Nūc ambe partes q̄ſi ex
integro ad bellū ſe parant. Cuius fama eſt.petrū animo fractum.galloꝝ opes imploꝛare coꝝū regi pr̄ie ſue
pꝛincipatū quē retinere nō pōt pecunia venditurꝝ. Apud inſubꝛes vrbeq̄ toto famoſaꝫ oꝛbe mediolanū
philippus maria dux gentis qui genuā ditioni ſue q̄ndā ſbegerat.amedei ſubaudie ducis filiā mr̄imonio
ſibi ꝯiunxerat alphonſum potentiſſimū regē cū duobꝰ fratribus.altero rege nauarie.altero militie compe
ſtelano mgr̄o.multiſq̄ regulis,nauali pꝛelio captū victum a ianuenſibus ꝛ ſibi a iacobo ſpinola ianuenſiū
tunc ꝑfecto oblatum ꝛ ad ſe vſq̄ deductū.inſolita vſus liberalitate.magnificentiſſime donatū libertati di-
miſerat. Sigiſmundū ceſarē romā petentē.cū mediolani ageret viſitare ꝯtēpſerat bononiā foꝛliuiū ymolā
e manibꝰ tyrānoꝝ armis ereptā ſacro ſancte ro.eccīe reſtituerat atrocem ſuitenſiū gentem bello domuerat.
De floꝛentinis ac venetis per ſuos duces ſepius triūphauerat totamq̄ quōdaꝫ ytaliā tremefecerat iam re
cedente foꝛtuna perdita genua nicolao picinio in quo maxime fidebat defuncto exercitu ſuo ad caſale ma-
ius iuxta flumē padum duce micheleto cōtimola ab hoſtibꝰ pꝛelio fuſo.ꝛ caſtris exuto.magno numero eq̄
tum peditūq̄ capta.eo deductꝰ erat.vt nō mō venetis.ſʒ oībus per circuitū pplīs ac pꝛincipibꝰ cōtemptui
eſſet. Et veneti quidē abdua flumine trāmiſſo.in agro mediolanenſi caſtrametati.tm̄ ei terroꝛeꝫ incuſſere.
vt de relinquendo imperio cogitauerit.q̄ſiuit vltra ꝛ citra mōtes auxilia regū. Sed quē foꝛtunatū atq̄ ho
ſtibus inſultātem oīnes honoꝛe ac fauoꝛe dignū exiſtimauere. Idem in calamitate cōſtitutus ab oīnibus
tanq̄ odio dignus relictus ē.vnus tn̄ oīm alphonſus accepti bn̄ficij memoꝛ ad opem ferendā ſeſe accinxit
Sed dum ſerius iter agit interim philippus pꝛimū aduerſam valitudinē oculis captus incidit. Deinde ex
ipa arce hoſtium armoꝝū fragoꝛe audito vehemēter cōmotus vite tedio ſimul ꝛ languoꝛe moꝛtē obijt. ipo
alphonſo herede inſtituto. Fuit aūt philippus ingenti coꝛꝑe.ꝛ in iuuētute macer.in ſenio pinguiſſimꝰ de-
foꝛmi facie ac terribili.inſtabilibꝰ ac pꝛegrādibus oculis.ingenio ꝑacri ꝛ callido.in largiēdo ꝓfuſus.in ꝑ
cendo facilis.in adeundo difficilis.ac vbi in colloquiū veniſſet mitis ac placidus.cultus coꝛꝑis ac mūdi-
ciarū oīſq̄ lenocinij negligens.venādi cupidus equoꝛuꝫ ſtudioſus.ceterū quietis impatiēs.atq̄ imperi-
tandi auidus.in pace bellum.in bello pacem q̄ſiuit.ſimulādi atq̄ diſſimulandi egregius artifex in milites
q̄ in ciues indulgentioꝛ raro in publicū pꝛodijt.delatoꝛibꝰ facile credidit in ſuſpitōnes adeo pꝛonus vt ſe
pe fidiſſimos a ſe amicos leuiſſimis de cauſis alienauerit.pullis indutos veſtibꝰ egre de ſeuenire permiſit.
Sermonē de moꝛte audiuit inuitus tonitrua ac fulmina mirūmmodū expauit.tabiſica lue ꝑcuſſos ex vr-
bibus migrare in agros iuſſit coꝝūq̄ domos incendio tolli. q̄ cura innumerabilē illū mediolani populum
multis annis intactū quodāmō ab ea peſte ꝑuauit. Hinc cū vita deceſſiſſꝫ.funus nec tanto pꝛincipe dignū
nec ſuis maioꝛibus ductum ē.nec ſepulcri decus additū. Populus cognita ducis moꝛte ī libertatē ſeſe ꝓ-
clamauit.xij.viris electis.qui rempublicā admīſtrarent. Caſtrum poꝛte iouis inſtar excellētiſſime regie ca
ptum ac dirutum eſt.ꝛ teſtamētum philippi dilaniatū ad dominiū mediolanenſe multi aſpirauere. Sed q̄
coloꝛatis vteretur titulis q̄tuoꝛ tm̄ fuere. Fridericus impatoꝛ deuolutū ad ſe pꝛincipatū philippo. ſine libe
ris legittimis vita ſubtracto cōtendebat. Alphonſus teſtamēto hereditatem petebat. Carolus dux aurelia
nēſis ex ſanguine vicecomitū natus ab inteſtato id ſibi deberi aiebat. Franciſcus ſfoꝛcias vicecomes con
iugem ſuā q̄ philippi filia fuerat hereditatē pr̄is ſuſcipiendā affirmabat. Audite ſunt legatōnes oīm in ſe-
natu mediolenſi.quoꝝ aliq̄ ſermone directo dominiū petiere.aliq̄ per ſimulationē oblati ꝯ venetos auxilij

inſinuare ſe pplo. atq₃ idē paulatim vendicare dñium ſatagebāt. Sȝ ciuitati q̄ iam libertate gaudebat.
ꝛ īperādi cupiditate. demortui pricipis militiā ꝯduxiſſȝ. nulla ꝯditio placuit. q̄ iugū q̄uis pacto ī capita ci
uium videreť inferre. Obtulit tñ imperatori cenſuȝ q̄tannis aureū poculuȝ. ſi libera ſuis legibus dimittere
tur. Bilaniabať in terra vndiq₃ philippi hereditas. veneti placentiā cremam laudā occupauere. ꝛ mlta p̄
terea minora oppida. dux ſubaudie ludouic⁹ valētiā ꝛ cōfluentiā inuaſit. aſtenſes ad ducē aurelianēſem ca
rolūȝ defecere. qui ſuſcept| a rege frācie nō paruis auxilijs alexandrinoꝝ agros vexare ceperunt. Papien
ſes inteſtinis agitati diſcordijs. diu ancipites fuere. quib⁹ potiſſimuȝ ſe iūgerēt. Nonariēſes comani. ale
xandrini. ac Terdonenſes mediolanēſiū impiuȝ ſbiere parmenſes ī ſocietatē quodāmō recepti ſunt. Fran
ciſcus Sforcia p idē tp̄s in piceno agebat. Q̄uis maiorē ꝓuincie eius ptem iam amiſiſſȝ cū philippus nō
multo añq₃ moreret ſibi p cōes amicos recōciliata vt ad ſe rediret in venetos pugnatur⁹ accerſiuerat ro
gato alfonſo rege vt. lxx. milia auri numū ſuo noīe nūeraret. quo facto iā pactis atȝ innſtructis copijs iti
neri ſe accinxerat. cuȝ mors philippi enūciata. eū qui longo tp̄e. ad mediolanēſes opes inhyaſſet. magis
ac magis ꝓperare cōpulit. Quē vt longobardiā primū īgreſſus eſt mediolanēſes incerti. quo mens ei⁹ in
clinaret. ne vl̄ p ip̄m vl̄ ꝯiunctus venet| ſuis cept| obuiā iret. Miſſis oratoribus oblatis non puis ſtipen
dijs cōduxere moxq₃ duce ſui exercitus factus vt placētiā oībus copijs obdſideret impauerūt ip̄e dicto pa
rens dū ad placentiā ī obſidione ſedet papienſes qui iam mediolanēſe impiū tanq₃ faſtidioſum ꝛ inſolēs
detractarant. ſeſe ſibi dedentes accepit q̄ res mediolanēſiū aīos haud mediocriter ꝯturbauit. qui p ꝯuen
tiones ibibituȝ frāciſco dicebāt nullaȝ ex vrbibus q̄s olim philippus tenuiſſet occupare. Frāciſcus vō nō
ſe occupaſſe. ſ; dedentē ꝛ vltro ſe offerentē ciuitatē accepiſſe aiebat. at mēdiolanēſes cū eius potentiā vere
renť diſſimulandū potius ſtatuere. Ille ꝯtinuata apud placentiā obſidione. Tandē ſumma vi oppugnare
adorſus vrbem. Q̄uis magna ꝛ forti militū manu munitā armis tñ expugnauit ꝛ diripuit. Mediolanenſe
regimen p id tp̄s penes nobiles fuit. ꝛ apud eos qui philippi quondā ꝯſiliū direxere. ita res proſpere ſa
pientū ducta cedebāt. ꝛ iam nō parua galloꝝ manus iā circiter tria milia equitūȝ delecti roboris q̄ alpes
tranſierat apud alexandriā ꝓfligata deletaq₃ fuerat. Et veneti apud caragium magno p̄lio ſupati. oēs pe
ne copias amiſerāt ꝛ lauda ab eoꝝ imperio erepta in ptātem mediolanenſiū redierat. Cū franciſcus Sfor
cia ad īfeſtanduȝ brixienſes miſſus. ſiue qd̄ p̄ncipatū mediolanenſeȝ. cuius opīoem iā pridē finxerat. alio
mō ꝯſequi nō poſſe ſperabat. ſiue ꝙ mediolanēſes cū venet| amiciciā ſocietatēq₃ clam ſe q̄rētes. Ne ſolus
vtriuſq₃ ppl̄i p̄da relinq̄reť. ꝓueniendos cēſuit. prior cuȝ venet| fedus inijt. ī quo cuȝ mlta hic atȝ inde pro
miſſa eſſent. illud inter cetera cōuenit vt ad vrbeȝ mediolani ditionēq₃ eius obtinendā franciſco cū copijs
ꝓficiſcenti ſenatus venetus in peccunijs ꝛ armis auxilio eſſet q̄ re firmata. mox in mediolanenſem duxit.
Militabant eo tp̄e apud mediolanēſem bracciani. qui cum ludouicū de vermie. ac nōnullas alias franciſci
copias apud modoeciā fudiſſent. tandē relict| mediolanenſibus ad eū defecere. Franciſcus filiaȝ ſuaȝ iaco
bo picenino vxorē deſpōdit carolus vō ganzaga haud ignot⁹. copiaꝝ ductor. qui paulo añ a mediolanen
ſibus deficiens ad frāciſcū venerat. poſtq₃ deſtos eoſdeȝ mediolanenſes ꝛ ſine vllo duce relictos aīaduer
tit. iteꝝ ad mediolanenſes relicto frāciſco trāſiuit. Erat hic vaſto corpe. forma pene giganthea. viribus vō
q̄ magnitudini rñderent dicendi copia clarus lr̄is grec| ac latinis īſtructus ſ; aīo inconſtanti. ꝛ ingenio ad
oīne facinus ſiue honeſtū ſiue nephariū pato. Cui nō parua ſpes fuit oppreſſa. mediolana libertate dñiuȝ
vrbis arripe. ſ; fortuna iā mediolanenſibus nouercāte placentini terdonenſes nouarienſeſq₃ ab eis defici
tes franciſci p̄ſidia receperūt alexandrini cū nullā ī eis ſpem ſitā eſſe ꝯtucrenť wilhelmi mōtiſferrati p̄nci
pis fratris impio ſe ꝯmiſerūt. Reſpublica medio tp̄e ex nobilitate in plebeȝ defluxerāt. lectiq₃ viri. xij. qui
vrbi de more p̄eſſent. ex fece pplari igbiles atȝ ignaui mgr̄atū gerebāt. hij cū nobilitatē (quā mult| modis
offenderant) ſuſpectā hr̄ent ne cū frāciſco ſentirent. Suadente gantzaga. q̄ eam viaȝ ad p̄ncipatū vrbis ar
ripiendū cōmodiſſimā exiſtimauit. primarios ciues genere nobiles ꝛ opibus habūdantes. raptim inter
ceptos p nocteȝ obtrūcauere ac deīde in foro plebi ſpectaclm̄ obiecerūt. īter quos iacobinus baſſius ꝛ gre
gorius adoleſcens placidis moribus ꝛ lr̄is eruditus. ꝛ nob amicicia ꝯiūctus. ꝓrſus īnocens ſupinus trū
catuſq₃ iacuit. Ne diu poſt iohanneȝ caynū venerandū ſeneȝ ꝛ filiū ei⁹ franciſcū egregia forma iuuenem nō
alio crimīe irreticos. niſi qd̄ blance marie franciſci cōiūgi ſanguīe iūcti erāt. crudelibus affectos cruciatib⁹
necauere. Exin gregori⁹ lamprinarius iur| īterpres. ſb ſpe legatōis tanq₃ ad īpatorē mittereť ī modoecia
captus atȝ īterfetus eſt magnus libtat| aſſertor. Et qui teſtīn oli philippi pplari fauens regimini laniaſſet.
Nec theodoro boſſio admodū ī citate grancoſo potenti pepcert. quā cū diu ī vincul̄ tenuiſſent. tandē ītere
merūt. Galeotus quoq₃ tuſcanus ꝛ ip̄e natu nobil̄ atȝ opulentus ciuis īterciſus occubuit. Quibus ex re
bus cū iam nulla libtat| forma relicta eſſet. ꝛ. xij. viri auſu tyrānico vrbeȝ cedibus ac rapinis fedarent. ſuc
ceſſorūq₃ comicia ꝓhibentes. īuito pplo ſibi ip̄is īperiū ꝓrogarent. Cōmota deniq₃ atȝ īcenſa citas corre
ptis armis. nouo mgr̄atu ex nobilitate creato. tyrānos e republica eiectos ī carcerem ꝯiecit. at cum neq₃ ſ;
mō reſpirare ppl̄s poſſet. Naȝ pdit| oībus. excepta citate comenſi ac parmenſi. q̄ in officō ad vltīm ꝑſiſte
bant. Franciſcus dura obſidione ciuitatē p̄mebat. Iteȝ plebs incenſa nobilitatē e palacio pepulit. Tyran
nos dempt| vinclis tanq₃ libtat| amatores. ꝛ optīe de republica meritos in priorem locum reſtituit. Illi ad
priores artes reuerſi. cuȝ ſatellites magno nūero aſſumpſiſſent mltaq₃ ſuadente carolo ſpolia perpetrarēt.
nobilitatemq₃ ꝓrſus opprimerent nō tñ ei viaȝ ad īuadenduȝ pricipatuȝ ꝓmiſere. Qd̄ cuȝ ip̄e aīaduertiſſȝ.
ꝛ iam ſibi periculoſaȝ apud mediolanenſes moraȝ ītellexiſſȝ. per internuncios franciſco recōciliat⁹. ac ma
gnis allect| p̄mijs laudam illi ꝓdidit. Tercioq₃ iam fideȝ fallens. nō ſine magno mediolanēſiuȝ damno ac
pleb ꝯſternatōne ad euȝ trāſiuit. nō tñ defuit tyrannis aīm⁹ q̄n poſtulat| vndiq₃ ſbſidijs franciſci iuguȝ iā
ꝓpe ceruicibus imminens excutere conarenť. Sȝ cuȝ alios fruſtra rogaſſent. venetos tādeȝ ne ſe derelinq̄
rent peruicerunt. Nam neq₃ ill̄ ex vſu videbať franciſcuȝ etate florentem rei bellice pitiſſimuȝ. cuius iaȝ vi
res atȝ arma non ſine graui iactura ſenſiſſent. eo potiri īpio quo ſuo portanduȝ videreť. Percuſſerūt igiť
veneti fedus cuȝ mediolanenſibus. legeſq₃ q̄s tō citerioꝛ gallia ſeq̄ deberet ſcripſerūt. mandantes Sforce

vt certis cōtentꝰ vrbibꝰ ac terminis mediolaneſes in pace dimitteret. Ille haud ignarus ſe breui ꝑituꝝ vbi
venetis paruiſſet. imperiū eoꝝ ꝯtēpſit. Et q̄uis deuictus oibus videref. nā ſoli florētini. ⁊ hij quidē parce
opam ferebāt. In obſidione tñ perſeuerare decreuit. iam mortuo frāciſco pycinino frater eiꝰ iacobꝰ cū bra
chianis ad venetos trāſierat. Iam leonardus venereus a ſenatu veneto miſſus mediolanū ingreſſus au-
xilia ⁊ comeatꝰ. magnā copiā. q̄bus ciuitas indigebat ꝓpe diē affore pollicebaf. Erat ⁊ in exercitu ⁊ in ci-
uitate ſumma oīm reꝝ indigentia. Ita vt dubiū videri poſſet. an obſidēs frāciſcus. an obſeſſus dici debe-
ret. Vix ei bis mille eq̄ ſuperāt q̄ ferre inſeſſorē poſſent. ⁊ milites ſtipēdio fraudati ꝓ cibis ſeſe armis exu
erūt. Neq̄ cū frāciſco argentū erat. quo ſtipē dare militi poſſet. Sȝ inter ſpem metūq̄ dubiꝰ. obſidionē de
die in diē vba pro factis oſtentans ꝑducebat. In ciuitate vere cū iam frumentū abſumptū eſſet. nec aliud
edulij genus reſtaret. ⁊ iam canes. equi ceteraq̄ id generꝭ aīalia māderef. nec ferre amplius famē multitu-
do poſſet. collecti in vnū apud portā vercellinā. correptꝭ armis in foꝝ ꝓrumpūt. obuiūq̄ leonhardus ve-
netoꝝ legatū gladijs cōfodiūt ac diſcerpūt. Exin palatiū fuſis tyrannoꝝ ſatellitibꝰ aggrediūf. quo ſine re-
ſiſtentia occupato. quos inuenere tyrānos in vincula ꝯiecerūt. Extñ miſſis ad frāciſcū legatꝭ principatum
ei ciuitatꝭ obtulerūt. q̄ mox ingreſſus dñium vrbis accepit. Et deinde nō multis interiectis diebꝰ. cū liberꝭ
⁊ cōiuge reuerſus. ducalibus inſignibꝰ exornatꝰ. in triūphantꝭ modū vrbē intrauit. q̄ cū iaȝ comū parmā-
q̄ in deditōem accepiſſet wilhelmoq̄ mōte ferratenſi alexandriā emiſſet. non paruū deinde bellū cū vene-
tis ⁊ alfonſo rege diutius geſſit. In quo cū acrius premeref neq̄ em̄ tante potētie par eſſe poterat. Rena
tum regē fortiſſimis eq̄tū cohortibꝰ cinctū ex vlteriori gallia. magnis ſtipēdijs ac ꝓmiſſis allectuȝ. ī auxi
liū accerſiuit. q̄ cū ſupatis mōtibꝰ in ytaliā deſcēdiſſet. ac wilhelmū e monte ferrato arma ponere ꝑ amici-
ciam ac neceſſitudinē cōpuliſſet. ⁊ iam caſtra ſua frāciſci caſtris ꝯiūgens. ī hoſtilē agrū deſcendiſſet expu-
gnatis raptim nōnullis caſtellis more gallico. mortales oēs ī eis cōprehēſos trucidaſſet. Tantus mox
terror venetos inuaſit vt iā caſtra caſtris ꝯferre ampliꝰ nullo pacto p̄ſumerēt. nec iam retinere poſſe Brixiā
⁊ ꝑgamū agris amiſſis ꝯfiderēt. Cūq̄ thurcoꝝ bellū res eoꝝ maritimas infeſtaret repēte p̄ter oīm opini-
onē pax q̄ diu in ſenatu aplico fuerat agitata. deniq̄ apud laudā interuētu cuiuſdā īcogniti. ſꝫ ꝓbate ⁊ in-
tegre vite monachi. inter venetos ⁊ ipm̄ frāciſcū clam rege facta ē. Que res vt regi moleſta. ita frāciſco vti
lis ⁊ venetꝭ neceſſaria fuit. Arcē deinde mediolani inſaniētis ppl̄i furore dirutā frāciſcus breui reſtaurauit
mira fortune ſiue cūcta regētis dei ꝓuidētia nobile ac magnificū opꝰ hiſdē manibꝰ ſbito refectū ē. q̄bꝰ fue
rat paulo an̄ reiectū. Franciſcus philelphꝰ nobilꝭ ſatyraꝝ ſcriptor ꝑ idē tp̄s ad heroicū carmen ꝯuerſus res
Sforcie ſcribere cepit. Leodriſiꝰ trebellꝰ ſoluta orōne ac metro clarꝰ hr̄i cepit. Apd̄ venetos terra mari
q̄ potētiſſimos. q̄ nomē ytalicū apud barbaras natōes lōge lateq̄ claꝝ fecerat. filius foſcari ducis. veluti
q̄ppiā ī rempublicā machinatꝰ eēt in exiliū actꝰ. deinde reuocatꝰ ⁊ iterū ī ſuſpitōem criminis adductꝰ ⁊ cru-
deliſſime tortꝰ. cū nihil mali ꝯfiteref relegatꝰ ī peloponeſſuȝ miſerā ibi vitā finiuit. Gener eiuſdē ducꝭ an-
dreas donatꝰ dum Cretā inſulā ꝓ veneto iperio gubnabat dux īſule appellꝰ. reuocatꝰ domū honore p̄ua
tur. ⁊ magna mulctatꝰ pecunia ī exiliū mittif. Armilaus iter venetos dignitate ⁊ auctē potēs duȝ ex con-
cilio ad mediā noctē domū reuertif. baculo trāſfoſſus occidif. nec q̄ tantū ſcelus patrauerit inuētus ē. q̄q̄-
uis filio ducis id crimini dederint. Franciſcꝰ barbarus ſtudijs humanitatꝭ excellēs. editꝭ nō paucꝭ neq̄ il-
laudatis opuſculis. ſenio ꝯfectꝰ nō ſine celebri noīe vita deceſſit. Imꝑator fridericꝰ cū romā rediens eo
ſe cū ꝯiuge ⁊ rege hūgarie ladiſlao. totoq̄ comitatu recepiſſet. libēter ⁊ amice viſus. incredibilibꝰ honori
bus tumulatꝰ eſt. Frāciſcus dux gētis. q̄ ānos. v. ⁊. xxx. ſumma cū laude ciuitatē rexerat philippo medio-
lanēſium duci brixiā bergamūq̄ ademerat. copias eiꝰ plībus locꝭ fuderat. Franciſcū carmiolā claꝝ ducem
copiaꝝ de ꝓditōne ſuſpectuȝ ſecuri ꝑcuſſerat. Marſiliū carrariū cuiꝰ maiores diu patauiū ꝑ tyrānidem te-
nuiſſent. duȝ p̄nam hereditatē vendicare conaf intereeptuȝ necauerat. pacē cuȝ thurcꝭ nō tam honeſtā q̄
neceſſariā fecerāt. Impiūq̄ venetuȝ terra mariq̄ lōge ampliauerat. gubnatōni tandē cedere cōpulſus eſt
tanq̄ p̄ ſenio reipublice videref inutilꝭ. Ille hmōi ꝯtumelia affectus ingrate p̄rie aſpectuȝ nō ferēs. eamq̄
vitā recuſans. q̄ careret ipio e publico palatio in priuatā domū ſe recepit vbi cuȝ principatuȝ ſuis ciuibus
reddidiſſet. egrā q̄ȝ ꝯfeſtim aīam nature reſtituit. Cuiꝰ caſum tanq̄ p̄uidiſſet baptiſta piaſius cremonēſis
aſtronimꝰ pluribus antea mēſibꝰ p̄dixerat. Erat autē frāciſcꝰ cum morerēf nō lōge ab anno ſue vite nona
geſimo. venerabilis ſenex p̄cipua corpis maieſtate decorus. memor oīm q̄ poſt infantiam aut vidiſſet aut
audiſſet. facundia copioſa ⁊ ingenio ꝓmpto. ac ope impiger ac dexterrimo. q̄ moderare frena ſenatꝰ optīe
noſſet. Eiꝰ p̄r in egipto negociatꝰ. cuȝ ꝓphām regiōis illius quēpiā de futuris īterrogaret. Rn̄ſum ab il-
lo accepit. filiuȝ ſibi eē. q̄ aliqn̄ ſue ciuitatꝭ p̄ncipatuȝ aſſeq̄ref. Frāciſco ſuffectꝰ paſcal vir ſingulari prudē
tia ⁊ moribꝰ humaniſſimꝰ. cuiꝰ ducatuȝ nulla putāt bella ſuſceptuꝝ. niſi vl' neceſſaria vl' ad moduȝ glioſa.

Ludouicus marchio mantuanꝰ iter principes nr̄i ſeculi. fame nō mediocris. lr̄is eruditꝰ. ⁊ rebꝰ militari
bus exercitatꝰ. In eo bello qd̄ veneti cuȝ frāciſco Sforcia poſt dñium mediolani ab eo captuȝ geſſere. par
tes illiꝰ ſecutꝰ. magnuȝ momētuȝ rebꝰ eiꝰ acceſſit. Carolꝰ frater eiꝰ q̄ fidē frāciſco fefellerat ī vincula conie-
ctus. ſꝫ eiꝰ fideiuſſione dimiſſus. cuȝ neq̄ ſic ꝓmiſſioni ſue ſatiſfaceret oībꝰ q̄ ī mātuano agro tenebat op
pidis priuatꝰ ē. Sȝ cuȝ ſtipēdia venetis faceret. nō ꝑuas eoruȝ copias ī mātuanā duxit. vbi vaſtatis late
atq̄ incenſis agris cuȝ fortuna p̄ncipiuȝ eiꝰ belli ſecunduȝ feciſſet. ⁊ iā mātuani metu ꝑculſi. rebꝰ ſuis dif-
fidere viderent. Ludouicꝰ accerſitꝭ ex mediolano auxilijs. milites ſuos ī aciē ꝓducēs. fratri copiā pugne
fecit. nec ille certamē detrectauit. Cōmiſſum ē atrox p̄liū ī q̄ duo frēs ābo etate florentes. ābo rei militaris
ꝑiti. ābo corpis atȝ aī viribꝰ p̄ſtantes. de glīa. de ipio. de vita. ſummis conatibus cōtēdere. Deniq̄ victor
ludouicꝰ fuſo fugatoq̄ȝ carolo. oēs eius copiarū duces. ac p̄mores eq̄tū ceꝰ. plibꝰ interceptꝭ ille deīde p̄ria
extorris atȝ egenus morbo ꝯfectus iterijt. Apud ferrariā mortuo nicolao Eſtenſe p̄ncipe. oīm nr̄i ſeculi

Fortunatiſſimo.niſi cõiugis adulteriũ ⁊ ĩ ea ⁊ ĩ filio dilectiſſimo.vendicare olim coactus fuiſſet leonellus
dñatũ ſuſcepit.princeps pacificꝰ.lrarũ ꝑitus.⁊ muſice cultor.ꝗ decedẽte borſiꝰ frater eiꝰ.⁊ ipi nicolao fi-
lius ex cõcubina pbolomea ſenẽſi ad pricipatũ vocatꝰ ẽ egregia forma iuuenis ⁊ ĩ armis cũ laude verſatus.
dicẽdi ⁊ agendi ꝑitus.ꝗ cũ ceſarẽ fridericũ romã ꝑtentẽ ⁊ inde reuerſuz magnificentiſſime accepiſſet.ſuꝑ
mutinã ⁊ regiũ ducatus honorẽ accepit.primuſqꝫ oĩm ĩ eſtenſi familia dux appellatꝰ ẽ. Eugeniꝰ pontifex
dũ ferrarie cũ grecis cõciliũ ageret hugo ſenẽſis ꝗ ꝑ idẽ tꝑs medicoꝝ priceps hĩtꝰ eſt. oẽs ꝗ ex grecꝭ ſtu-
dioſi phie eo ꝯueniſſe crediti ſunt apud ſe inuitauit.quos cũ oppipare magnificeqꝫ pauiſſet. finito pran-
dio.epulis menſiſqꝫ remotis eos ĩ diſputationẽ pedetẽtim placideqꝫ pellexit.cũqꝫ iam marchio adeſſet ni-
colaus.⁊ mltꝭ ĩ ſynodo excellẽtes phi aduẽtaſſent. cũctos ĩ mediũ phie locos adduxit.de qbꝰ inter ſe Pla-
to ⁊ areſto.ĩ ſuis opibus ꝯtẽdere ac magnope diſſentire videntˀ.edicens cã ſe ꝑtẽ defenſurũ quã greci op-
pugnandũ ducerẽt.ſiue platonẽ illi ſiue areſto.ſeqndũ arbitrarentˀ. Cũ greci certamẽ minime recuſaſſent
ꝯtractata ẽ ad multas horas diſputatio poſtremo cũ ⁊ ex ꝯuiuij ſnĩa hugo grecoꝝ phos.alteꝝ poſt alteꝝ
argumẽtꝭ ⁊ dicẽdi copia victos tacere cõpuliſſet.palã factũ ẽ.latinos hoĩes ꝗ iam pridẽ bellicꝭ artibꝰ ⁊ ar-
moꝝ glĩa greciã ſuꝑauerãt.etate nr̃a etiã lrĩs ⁊ oĩm doctrinaꝝ genere anteire. Fuit aũt domꝰ eſtenſis virꝭ ſꝑ
doctꝭ amica.nr̃a etate nõ ſolũ hugonẽ de quo p̄fati ſumꝰ magnis ad ſe p̄mijs traxit.ſed mltos ĩ iure ciuili.
plures ĩ ceterꝭ facultatibꝰ honorauit. In ſtudijs eloꝗntie iohãnẽ auriſpã ſiculũ grecis ac latinis edoctũ.ꝗ
verſu,ꝓſaqꝫ claruit inter familiares hĩtum ditem btũqꝫ fecit. Guarinꝰ aũt veronenſis oĩm ferme pr̃ ac mgr̃
ꝗ a nr̃a etate grecas lrãs didicere.admirabilis ⁊ oĩm honore dignꝰ ſenex.ꝗ oẽm etatẽ ſuã legẽdo.docẽdo
ſcribẽdoqꝫ.ꝑcurriſſet.vnicũ ſenectutꝭ ſue refugiũ ⁊ illõ ꝗdẽ honeſtũ dignũqꝫ ſuis exercitijs ac virtutibꝰ iuc-
Formicarum bellum
nit. In agro bononiẽſi pirũ ꝗndã aridã ex minoribꝰ formicis paſtꝰ cã cõplures aſcẽderãt ſuꝑuenire maio
res nõ paruo nũero ꝗ illas ꝑtim occiderũt ꝑtim deiecerũt. Poſt duas ferme horas tanta minoꝝ formicaꝝ
vis excitata ẽ.vt totꝰ ager nigro tectus agmĩe videretˀ acceſſere. Stipare oẽs.⁊ arboris vndiqꝫ ſtipitẽ cir-
cũdantes.paulatim aſcẽdere ceperũt.maiores formice vbi hoſtes adeſſe aĩaduerterũt cõglobare ſe ſuꝑne
pugnã expectauerũt.poſtqꝫ ſilˀ acies ꝯuenere cõmiſſo ꝑlio.maiores morſu rabido.mõ illas mõ iſtas e mi-
noribus interimere totiqꝫ breui ſpacio cõfecerũt.vt cadentiũ morientiũqꝫ tumultꝰ ad piri radices nõ parua
in terra ſuccreuerit. Sꝫ cũ ꝑtinatiꝰ inſtarẽt minores ſpeqꝫ acies aciẽ p̄meret vigintiqꝫ aut pl'es vnaꝫ ex hoſtibꝰ
circũdarent ⁊ a tergo ⁊ a fronte pugnãtes nuda ꝗꝫ latera ꝯfoderẽt. victe tãdẽ maiuſcule ⁊ ad vnũ oẽs neca-
te. Illati ꝑus temere ꝑlij penas dedere. Hec acta ſunt ſpectãtibꝰ rõne copijs eccĩe.cũ.s.petri cathedrã eu-
Falconum et corvorum pugna
geniꝰ ꝗrtus teneret.ea nob̃ ꝗ ſe vidiſſe ait.vir fide dignꝰ ⁊ auctor retulit. Nicolaus piſtorienſis vtroqꝫ iure cõ-
ſultus.ꝗ tũ in caſtris aplicis nerij ſenenſis epi vices agebat. Simile h̃ illi eſt qđ in gallia belgica nõ longe ab
vrbe leodio ꝯſtãti fama geſtũ ferũt nidũ ſiue ĩ arbore ſiue ĩ rupe falco ſibi ꝑauerat.ouaqꝫ fouẽs pullos aui
dus expectabat.hũc corui ſuꝑuenientes loco deturbauere. ouis eiꝰ effractꝭ ac voratꝭ ſpectauere id e ꝑximo
bubulci fugiẽtẽqꝫ trepidũ falconẽ animaduertere poſtridie mirabile dictu falcones coruiqꝫ.ꝗſi ſeptẽtrionalez
illi meridionalẽ ꝑtẽ tenẽtes.ordinatis aciebꝰ.⁊ tanqꝫ rõis capaces eſſent.alijs ꝗ cornua obſuarẽt.alijs ꝗ
media ducerẽt agmina diſpoſitꝭ.atrox ⁊ ferociſſimũ ꝑliũ ĩ aere cõmiſerũt.in ꝗ cũ mõ corui.mõ falcones.ce-
derent.⁊ iteꝝ reſumptꝭ viribus certamẽ inſtaurarẽt.totꝰ vndiqꝫ ſbiectus ager.⁊ pẽnis ⁊ cadaueribꝰ obte-
ctus ẽ.ad extremũ victoria penes falcones fuit ꝗ nõ ſolũ roſtris.ſ etiã vnguibꝰ acerrime decertantes.cor-
uos oẽs ad internitõem deleuere. Ex in paruo tꝑe interiecto cũ duo de leodinẽſi eccĩa contendentes.alter a
gregorio.xiij.alter a bñdicto.xij.in epm electꝰ. Erat enĩ inter illos de rõno põtificio diſceptatio.ambo cũ
copijs ĩ eũdẽ locũ pugnaturi venerũt. Iohãnes dux burgũdie alteꝝ armis muniuit.alteꝝ leodienſis ppl'us ſeꝗ-
batˀ. Pugnatũ ẽ collatis ſignis.ſumma vtrinqꝫ cõtẽtiõe.horrendũ cruẽtũqꝫ ꝑliũ factũ. In quo tãdẽ victor
iohãnes.xxx.milia hoſtiũ cecidit mirabile eiꝰ rei famũ ꝯditũ ẽ.qđ nos illac poſtea trãſeũtes ceſoꝝ oſſibus
plenũ vidimꝰ. Sꝫ de bello falconũ ac coruoꝝ ſuã cuiqꝫ opiõem relinꝗmꝰ veri ꝑiculo penes famaꝫ dimiſſo.
Bononia
Bononia ꝗ nõ tã ſtudioꝝ mr̃ ꝗꝫ ſeditõnũ altrix appellari pt ſoror ⁊ ipa genue. ac ſoliꝰ incõſtãtie ꝯſtãs
cũ factõe Iambecariã.nõ ſine cede mltos ciues domo ꝑpuliſſet.cõi canetulorum ac bentiuolioꝝ ꝯſilio.re-
gi cepit.princeps factionũ baptiſta canetulꝰ ⁊ hanibal bentiuoliꝰ fuere.ãbo ſanguinarij.ãbo patratꝭ cedibꝰ
inſignes ꝗ lꝫ ſilˀ ꝯparato ſacro iũcti eſſent.nihil tñ inter ſe meliores fuere nã hanibal dũ leuato de ſacro fon-
te baptiſte filio viſurus puerperã cõpr̃em ſeꝗtˀ.eiqꝫ manu p̃heſa ꝓ nouo natu cõgratulatˀ. ab irruẽtibus ex
improuiſo baptiſte ſatellitibꝰ obtrũcatˀ.vt manifeſte apparuerit baptiſmi ſacrũ nõ tã federis retinẽdi ꝗꝫ ce-
dis patrãde cã a baptiſta ꝗſitũ fuiſſe. Sꝫ nõ inulta mors hanibalˀ fuit nã ꝗ ꝑtes eiꝰ ſeꝗbãtˀ.ſumptꝭ paulopꝰ
armis fugatꝭ aduerſarijs plateã obtinuere. Baptiſta inditio tandẽ puerili ĩ ſpecu quodã ſbterraneo cũ ple-
riſqꝫ cõplicibꝰ ſuis latitãs reptꝰ.⁊ fumo cõpulſus exire. mox plibꝰ vulneribꝰ ꝯfoſſus ẽ. cadauer eiꝰ ĩ foꝝ
tractũ ⁊ diu ludibrio hĩtũ cũ pleriqꝫ more ferarũ.cor eiꝰ dẽtibꝰ laniaſſent.cruorẽqꝫ bibere nõ horruiſſent.
Florentia
tandẽ exuſtũ ẽ. Apud florẽtiã ꝑ id tꝑs xanthꝰ latebat herculis bẽtiuoli quẽ quodã eugeniꝰ pont.max.
interfici ſiue iuſſerat ſiue ꝑmiſerat filiꝰ extra mr̃imoniũ natꝰ.pauꝑem vitã lanificõ ducẽs.nec ſatꝭ gnarus
quo pr̃e genitꝰ eẽt. Hũc bononiẽſes eueſtigio vocãt recuſante quodãmõ inuitũ ĩ p̃triam ducũt. Egtẽ ex la-
nifice faciũt.tutorẽ hanibalˀ filio reipublice p̃ncipẽ tradũt.cuiꝰ ea ĩ rebꝰ aduerſis fortitudo.ea ĩ ſecũdis mo-
deratio hactenꝰ ꝯſpa ẽ.vt herculis filiũ oẽs norint. Qui cũ exules ꝑ ꝓditõem nocte ꝗdã vrbeꝫ intraſſent.
ac excitato rumore ꝗſi victores ĩſultaſſent.haud ꝗꝫ deſtitutꝰ aĩo.excitatꝭ amicꝭ.correptꝭ armis.in eos ꝓſi-
lijt.nec mora victos ceſis captiſqꝫ ex ciuitate plibꝰ deturbauit. Beſſarion eo tꝑe cardĩalis nicenꝰ natõe gre-
cus.prudẽtia ſinglari.⁊ nr̃a ſuaqꝫ lingua ꝑitiſſimꝰ Nicolai.v.ponti.max.in ea vrbe vices gerebat.ꝗ vſqꝫ
ad ipiꝰ põtificꝭ obitũ legatõe functꝰ.nobilitati plebiqꝫ iuxta carꝰ fuit. Quis eo deducta ciuitas ẽ vt legati

pape rogare magiſq̄ impare q̄rant. qđ plane nūc experit̄. ludouicus ſctōꝝ q̄tuor coronatoꝝ cardinalis le-
gat⁹. q̄ q̄uis ingenio valet. ⁊ ea ꝑdit⁹ ē aucte. q̄ ſummi ſacerdotis nepoti deberet̄ nō plus tm̄ ī vrbe pt q̄ ſe-
natu placet ⁊ tanto bononiēſi viro. Florētiā vrbē ex feſulanis ruinis ad ripas arni fluuij ꝯditam priſci
hoīes fluentiā vocauere. quā cū auſpicijs fundata felicib⁹ vicinas ꝑ circuitum ciuitates excellere. miriſq̄
modis impiū ꝓpagare cepiſſet. florētiā longe meli⁹ q̄ fluentia dicta ē. In hac vrbe pōtifex maxim⁹ euge-
nius q̄rtus id ꝯciliū qđ ferrarie cū grecis cepat. magnifice ꝯſūmauit. Erāt pl'es inter grecos ac latinos ſu
per archanis orthodoxe fidei ꝯtentiōes. q̄rū maxima ⁊ difficillima fuit de ſanctiſpūs ꝓceſſione. Cū greci
paclitū ex p̄re dūtaxat. nr̄i ex p̄re filioq̄ ꝓcedentē aſſererēt. poſt m'tas ac diutinas diſputatiōes. in quib⁹
tanq̄ interpres Nicolaus ſagūtinus vtraq̄ lingua diſertiſſim⁹. ingenio facūdiaq̄ iuxta ꝓmptus. illuſtre
nomē adeptus ē. Tandē cū latina eccl'ia invnū fidei ſymbolū ꝯſenſere. Ciuitas impatorē grecoꝝ ⁊ patriar
cham cōſtātinopolitanū. ⁊ oēs eoꝝ comites abunde lauteq̄ pauit p̄triarcha hic ſenio ꝯfect⁹ deceſſit. ⁊ apđ
ꝑdicatores intra eccl'iam humat⁹ ē. cui maffeus poeta laudenſ nō ignobilis epithauiū v̄ſibus imparibus
edidit. Nicola⁹ picinin⁹ illuſtris copiaꝝ ductor. ab exulib⁹ florētinis inuitat⁹ muſellanū ingreſſus agrū q̄
a florētia. x. milib⁹ paſſuū abeſt. hoſtiliter cūcta diripuit. nec diu poſtea in agro aretino cū eugenio ſiml' ⁊
florentinis bellū intuliſſet. apud angliariū magno ꝑlio victu⁹ ⁊ ꝓfligat⁹ ē. Ludouic⁹ archiepꝰ florentinus
apl'icis tūc copijs ꝑerat. q̄ ea victoria nobilitat⁹ ad cardinalatū paulo poſtea ꝓfectus ē. Eugeni⁹ em̄ ⁊ vni
one grecoꝝ facta. ⁊ picininij metu depoſito. mēte atq̄ aīo auct⁹. vij. ⁊. x. cardinales creauit. viros aut ge-
nere illuſtres. aut v̄tute p̄ſtātes. aut vite ſctītate cōſpicuos. inter q̄s duo greci aſſumpti ſunt. yſidorus ar-
chiepꝰ rutenoꝝ ⁊ beſſarion nicenoꝝ pontifex. q̄ꝝ ſup̄ meminī⁹. Alfonſus rex arogonū rogat⁹ a philippo
maria vt antea dictū ē. ſibi aduerſus venetoꝝ potētiā vt opem ferret. coacto nō paruo exercitu ꝓfecturus ī
galliā iter ingreſſus. Sȝ añ philipp⁹ obijt q̄ ipſe tyburi quo iam appullerat digrederet̄. audita v̄o amici
morte. ⁊ q̄ ab eo nūcupat⁹ heres eſſet. in ſabinos ꝓfect⁹ magnificētiſſimo illi funere iuſta ꝑſoluit. Deinde
trāmiſſo tyberi. recta via in florētinū duxit. eo vt aiebat animo vt florētinos reuocare ſuas copias ex gal-
lia cogeret. atq̄ ita ꝑ tuſciā pacatā ⁊ ſibi amicā ad opē mediolanēſib⁹ ferendā q̄s veneti bello ꝑmebāt ꝓfi
ciſceret̄. noluerūt florētini ab alfonſo rogati venetoꝝ ſocietatē deſerere. Quapropter alfonſus ī agrū vul-
teranū ꝓfectus pomaratiū. haud ignobile oppidū portas claudere auſi corpo q̄ venerat dic copijs circū-
poſitis vi cepit ac diripuit. Deinde ad caſtrū nouū ī eodē agro ſitū mouit. cui⁹ incole audita pomeratij cla
de cōfeſtim abſq̄ certamine ī deditiōem venerūt. Idē fecere aliquot caſtella circūiecta exin mōtecaſtellum
natura ⁊ ope mūitū obſedit. quo tpe ea imbriū magnitudo atȝ vis venetoꝝ exorta ē. vt neq̄ extra tentoria
q̄eſcere milites poſſent. m'tis coꝝ diſcept̄. m'tis ꝑmane raptatis q̄b⁹ ex reb⁹ ⁊ qđ annone inopia labora
bat. Mouēs inde alfonſus cāpiliā duxit. Sȝ floretini id opidum preſidio ⁊ annona firmauerāt fruſtra ibi
cōtēdit. caſtella tm̄ aliquot finitima ī gerardiſta. id ei regioni nomē ē. recepit atȝ illis reſtituit a q̄b⁹ florenti
ni ꝑ'us ademerāt. erat in comitatu reg̃ ſymonet⁹ mille ducēs eq̄tes. q̄ finito florētinorū ſtipēdio ad eū trā-
ſierat. Sygiſmūd⁹ aūt malateſta quē rex anteq̄ tuſciā ingrederet̄. cū eq̄tib⁹ mille. ⁊. dccc. peditib⁹ ꝯduxe
rat. cū ab eo indies expectaret̄. ad florētinos trāſiuit. Frideric⁹ quoq̄ vrbinatiū ꝑnceps. notus ⁊ clarus ī
armis florētinoꝝ ſtipedia faciebat. q̄ cū eſſent eq̄tatu peditatuq̄ nō inferiores rege. oēmq̄ illi expugnādo
rū oppidoꝝ facultate ꝑriperēt. ñ fuit regi cōſiliū ī obſidiōe campilij ꝑſeuerare ⁊ ꝑ̄ſtim in mōtib⁹ cōmea-
tus penuria ꝑmebat̄. Diuertit igit̄ ad loca maritima ⁊ apud populoniā. olim fama celebrē. nūc dirutā vr
bem ꝯſedit. quo ī loco facile ſibi ex regno neapolitano. ⁊ frumēta ⁊ bellica tormēta nauib⁹ afferri poterāt
Abeſt inde trib⁹ fermi milib⁹ paſſuū plūbinū nobile oppidū ī cui⁹ obſidione de q̄ poſtea dicemus laborā
ti regi caſtulionū. ⁊ ipm̄ nō parui momēti oppidū ꝓdete florētinorū ꝑ̄ſidio traditū ē. ꝑter arcē quā cū ſy-
monet⁹ obſediſſet. paucis poſt dieb⁹ ꝑ deditōem cepit. Dū rex pauloāte apud aquā viuā in hibernis age
ret. a legat̄ mediolanēſib⁹ adit⁹ ē q̄ opē ei⁹ implorātes. ī eo loco decerni bellū aduerſus venetorū ſenatū
obtinere. Iam eī frāciſc⁹ Sforcia mediolanēſi ppl'o indignat⁹ venetorū auxilio fret⁹. eos ſbigere ſummis
conatib⁹ nitebat̄. q̄ꝝ paulo añ fines ⁊ arma ꝓmouerat. Cū rex ſoluta plūbini obſidiōe neapolim rediſſet
florētini legatos ad eū miſere pacē petētes. q̄b⁹ accepta fiđ ī caſtra ꝓfect̄ poſtq̄ mādata expoſuerūt. bellū-
q̄ recuſarūt antonij cardinalis hilerdeñ. noīati. inter ꝑmos theologi opa. q̄ id negocij pōtificis volūtate
ſuſceꝑat. pauc̄ poſt dieb⁹ ea lege pax florētino ppl'o reddita vt caſtilionū ⁊ inſula cuiꝰ q̄ ipius bello florē
tinis erepta fuerat in ptāte reg̃ remaneret. Sȝ cū frāciſc⁹ Sforcia mediolano potit⁹ eēt. oēſq̄ pōtes ⁊ ar-
ces apud amnē abduā tanq̄ mediolanēſis agri a venet̄ repeteret. alfonſus q̄ cum frāciſco eēt infeſtus e re
ſua eē ratus illū. ne radices in tāto impio ageret impedire. ꝑ leonellū marchionē eſtenſem recōciliat⁹ vene
tis. ⁊ cū eis aīcicia ſocietateq̄ facta florētinis q̄ frāciſci fortunā ſecuti ⁊ armis ⁊ pecunia eū iuuabāt. ſecun
do bellū indicit ferdinandūq̄ filiū ī expeditōem ꝯ eos mittēdū duxit. Erat is eo tpe admodū adoleſcens
ingenio eximio. ⁊ ad cūctas optimas artes docili ⁊ ꝑato. liberalib⁹ diſciplinis inſtitut⁹. armoꝝ tractādo-
rū ſcīa edoct⁹. gl'ie cupid⁹. inedie ac laboris patiēſ. cui p̄r ſex milia eq̄tū. duo milia peditū ꝯmiſit. Fuerūt ⁊ ī
exercitu ei⁹ comes euerſus ⁊ vrſiu⁹ neapoleo haud cōtēnendo copiaꝝ duces. Frideric⁹ quoq̄ vrbinas. q̄
ſupiori bello florētinoꝝ arma ſecut⁹ erat. ī ei⁹ exercitu militauit. Florētini v̄o poſtq̄ īminere belli ſibi tēpe
ſtatē ſenſerūt Eſtorē fauētinū ſymonetū. quē ſup̄ noīam⁹ ac ſygiſmūdū malateſtā. poſtremoq̄ alexādrū ſfor
ciā ꝯduxere. q̄ ſil' iūcti. ſup̄ decē milia eq̄tū. peditū v̄o magnū nūeꝝ ī caſtris hūerūt. Ferdināđ⁹ tm̄ ꝑ agrū
cortonēſem in aretinū copias duxit. vbi caſtellis aliq̄b⁹ nō magni noīs vi capt̄ atȝ dirept̄. Follianuȝ non
parui momēti oppidū. cū oppugn̄re cepiſſet. nec hoſtes auxiliū ferrēt. p⁹ dies. viij. ꝑ deditōeȝ accepit. Eq̄-
tatū eſtoris apđ mōtē policianū plib⁹ capt̄. nōnull' occiſ fudit ac fugauit. Reucininū ī agro florētino ex-
pugnauit. Caſtellinū v̄o cū obſediſſet hyberno rigore inualeſcēte receſſit. ⁊ ī maritima loca ⁊ aquā viuam
p̄ris exemplo ſeſe recepit. Quo tpe ⁊ antoni⁹ Olzina vadā ī littore maris ſitā nauib⁹ occupauit. ⁊ ampliori

foſſa a terra cōmunijt. Quo ex loco piſanū ⁊ vulteranū agrū infeſtū reddidit. Cūqꝫ interea florētinoꝝ du-
ces ad folianū caſtra mouiſſent. velletqꝫ ferdinādus auxiliū obſeſſis ferre. Jamqꝫ itineri ſe cōmiſſis. tāta
in caſtris lues cōſecuta ē. vt p̄ languētiū nūero. nō m̄o ad rem gerendā. ſ; vix admouēda caſtra ſatꝭ eēt. Ob
quā rē folianū ſumma vi expugnatū. nec minori v̄tute defenſum. tandē ab oppidanis clam p̄ſidio traditū ē
q̄ tn̄ paulopoſt ⁊ ipi victoꝝ p̄da fuere. oppidū incēſuz. ac ſolo eq̄tū. Per id q̄z tp̄s gerardꝰ gambacurta. dū
caſtella q̄tuor q̄ p̄r a florētinis accepat intra apenninū ſita. ferdinādo tradere vult. ab vno e ſuis ꝓditꝰ. ca-
ſtris amiſſis diu regē mendicādo ſecutꝰ ē. Exin pace apud laudā (vt diximꝰ) facta reuocatꝰ a p̄re ferdinādꝰ
in regnū ꝯceſſit. Florētini q̄ amiſerāt cūcta recupauerūt. Baldacius pedeſtriū copiaꝝ haud ignobil' ductor
manu ꝓmptꝰ ⁊ audax. cū diu florētinoꝝ ſtipēdia meruiſſet ī palatiū tandē accerſitꝰ. dū ingr̄atū ꝯtumacit'
rūdet. captꝰ ex altiſſimis feneſtris ī foꝝ p̄cipitat'. cui q̄uis magno caſu iā expiraſſet. ſecuri tn̄ ceruix abſci-
ſa ē.   Inter florētinos oēs q̄ nr̄a floruerūt etate coſmas cognoīe medicus ⁊ prudētia ⁊ auc̄te eminuit. is
p̄nceps vrb' h̄itus ſenatū q̄ voluit impulit. Ciuitati ex arbitrio dixit inopes ciues q̄pl'imos ditauit. matri-
monia ex argēto ſuo dotibꝰ inſta cōiūxit. Villas magnificētiſſime exedificauit. In eccl'ias ditiſſima dona
cōtulit. monaſteriū ſctī marci ⁊ amplū ⁊ nitidū a fundamētꝭ erexit parochie ſue tēplū cū paꝝ placeret pror
ſus diruit. Exin ſtructurā admirādi opis ex lapide feſulano ſuſcitauit. Edes ſuas q̄uis ornatiſſimas cre-
xiſſet. ampliꝰ tn̄ meditatꝰ. opꝰ palatiū ⁊ altū ⁊ ingēs. ex q̄dratis lapidibꝰ ī inſigni vrbis loco. adeo pulcrū
adeo amplū cōſtruxit. vt ei alteꝝ eq̄ri tota ciuitate nō poſſit. Cōmēdāda ē multꝭ in rebus florētinoꝝ ꝓui-
dentia. tn̄ maxime qd̄ ī legēdis cācellarijs. nō iuris ſciam vt plereqꝫ ciuitates ſ; oratoriā ſpectāt ⁊ q̄ vocant
hūanitatis ſtudia. Norūt eīm rectā ſcribēdiqꝫ dicēdiqꝫ artē nō bartholū aut innocētiū. ſ; tulliū q̄ntilianūqꝫ
tradidere. Nos tres ī ea vrbe cognouimꝰ grecꝭ ⁊ latinis lr̄is ⁊ cōditoꝝ opa. fama illuſtres. q̄ cancellariā aliꝰ
poſt aliū tenuere. leonhardū ⁊ carolū aretinos. ⁊ poggiū eiuſdē reipublice ciuē q̄ ſecretariꝰ aplicus. tribꝰ
q̄ndam romāis pōtificibꝰ dictaret ep̄las illos p̄ceſſerat colucius cuiꝰ ea dicēdi vis fuit. vt galeatiꝰ medio
lanenſiū princeps. q̄ patrū meoꝝ meōria grauiſſimū florētinis bellū intulit crebro dicē auditus ſit nō tam
ſibi mille florētinoꝝ eq̄tes q̄z colucij ſcripta nocē. Diſceptatū ē diu inter florētinos ob pecuniaꝝ exactio-
nes. q̄ tenuiores ciues magꝭ q̄z opulētos vrgebāt. His diebꝰ cōſentiēte coſmo noua rō fortunaꝝ. cuiuſqꝫ
ciuis deſcriptio cepta ē. quā raro factā ſine tumultu motuqꝫ ppl'i fecerūt at tūc q̄ete trāquilleqꝫ trāſijt. Luce
ſes qui nr̄a memoria bis florētinoꝝ obſidionē exp̄ti. bis philippi mediolanēſiū ducꝭ auxilio ſuā libtatē
defendere. ad extremū cū vicinis viribꝰ pares eē nō poſſent. nec facile inuenirēt. q̄ q̄tiēs hoſtis p̄meret. to-
tiens ferret opē. fedus ad q̄nq̄ginta ānos cū eis ꝑcuſſere. eas leges ſubeuntes q̄s dixere potētiores.   In-
ter florētiā ⁊ ſenā apud oppidū qd̄ ſctm̄ caſſianū appellat' anno poſt iubileū ſexto. viſe ſunt nubes vigīti
(vt ferūt) cubitis a terra ſublimes inter ſe mirabili ventoꝝ impetu agitare. ac depugnare ⁊ altere alteras pel
lere. ⁊ mutatis ſepe vicibꝰ pelli q̄ pepulerāt interea ſumma atqꝫ incredibili ſp̄us violētia. domoꝝ tecta ꝑ in-
ane iactari muros deijci. ⁊ ſaxa ingētia loco moueri. vetuſtiſſimas oliuas. ⁊ antiquiſſima quercuū robora
radicitꝰ cōuelli. atqꝫ cōſtringi. hoīes ⁊ iumēta nō p̄uis ſpacijs ꝑ celuz ferri atqꝫ raptari. hec nob' q̄ ſe vidiſſe
aiebāt retulere. ſ; magꝭ nos (vt crederemꝰ) ep̄le a grauiſſimis viris de his rebꝰ alfonſo regi dū apud eū age
remꝰ ſcripte. ⁊ in p̄ſtia nr̄a lecte cōmouerūt.   Urbs ſena vn̄ mihi origo ē. ſcdm̄ hodie locū in etruria obti-
net. amenīſſimo ſita loco. Et ſi mihi fides hn̄da ē. pplo neqꝫ rudi neqꝫ iurbano. Huiꝰ rectores q̄ nobilitate
poſtpoſita. q̄ fuit ī illa ciuitate. tota ytalia memorabil' ⁊ p̄te ppl'i quā duodecim appellāt prorſus cōculca-
ta. m̄ltis annis ī pace q̄euerāt inter ſe tandē duas factiones hr̄e ceperūt. q̄ ꝓut ſue rei conducere arbitrate
ſunt. ita ſe vl' ppl'is vl' ytalie p̄ncipibꝰ cōiūxere. Cū v̄o rex alfonſus ī florētinos (vt antea relatū ē) cōduce-
ret exercitū. factōes ipe manifeſtiꝰ patefacte. Altera regiū bellū ꝯ florētinos iuuādū eē ꝯſuluit. altera cum
florētinis auxiliū dandū eē ſuadē nō auderet. diſſimulādū cēſuit vicerūt p̄mo regꝭ amici ⁊ eiꝰ caſtra ꝯmē-
atū miſere. S; cū rex ad ſextū lapidē vrbi ꝓximꝰ caſtrametatꝰ eēt. diſſemiātibꝰ in plebe q̄ florētinis ſtu-
debāt alfonſum nō tm̄ florētie q̄z ſenaꝝ dn̄ium q̄rere. tota vrbe trepidatum ē. ⁊ armati ad portas diſpoſiti
haud aliter alfonſi milites q̄z libtate ſue inſidiātes obſ̄uauere. Comunit aliquātiſꝑ eā ppl'i ſuſpitōem frā
ciſcus martorellus p̄ſtanti vir ingenio. ⁊ quo rex libēter vteret'. legatꝰ ad eos miſſus. ſ; cum nō tam regis
amore aut odio. q̄z priuatꝭ ciuiū ꝯtētionibꝰ rei publice ꝯſilia turbaret'. adeo tenuiter ānona ī caſtra regꝭ de-
portari ꝑmiſſa ē. ⁊ vt florētinis ſil' ⁊ regi videret' leſi. Idē factū ferdinādus regꝭ filiꝰ alio poſtea tp̄e ī eoſ-
dem florētinos duxiſſet neqꝫ eīm p̄ncipio eiꝰ aduētꝰ ſatis ei fauētes fuere. S; veneti cū ſenenſibꝰ ac regi fe
dere iūcti eēnt vſqꝫ adeo ſenēſes legatōibꝰ agitarūt. Et vt ipi ſocietatē tandez regꝭ inierūt. bellūqꝫ florētis
indicerēt publice. qd̄ breui ſopitū ē venetꝭ apud laudā incōſulto rege pacez recipiētibꝰ. Poſt hec ſenēſibꝰ
aliud eueſtigio bellū exortū ē aduerſus hylbrādinū pitiliani comitē in quo ducibꝰ vſi ſunt ſigiſmūdo ma-
lateſta ⁊ euſberto corrigēſi quoꝝ potētia nō tā hoſtibꝰ q̄z ipis ſenēſibꝰ formidāda fuit. Suborta aūt iter
ſigiſmūdū ⁊ ſenēſes diſcordia. cū ſeſe ille ſuſpectū eē aīaduerteret. nō ſine ſuo ⁊ ſenēſiū dāno receſſit. euſ-
bertꝰ cū ſenēſibꝰ pſeuerauit. Interea comes iacobꝰ pycininꝰ. q̄ iā pridē apud venetos ſtipēdia faciēs nō
ſine laude reꝝ geſtaꝝ eoꝝ copias duxerat cū pace vbiqꝫ porta ſtipendio careret in etruriā ꝑperās ſenenſes
iure p̄ne amicicie. vt ſibi auri. xx. milia mutuo dent. miſſis legatis expetijt. qd̄ cuz fruſtra fuiſſet. acies in
eos cōuertit. Et ingreſſus ſenēſem agrū. pleraqꝫ oppidꝫ ꝑtim vi ꝑtim ꝓditōe recepta diripit. Calixtꝰ ter-
cius q̄ recens pontificatū inierat. copias ſuas ſenēſi pplo auxilio mittit idē frāciſcus Sforcia idē florenti-
ni faciūt veneti quoqꝫ ꝑ fedus requiſiti auxiliū q̄uis tenue p̄bent. Cōmittit' ex īprouiſo p̄liuz. ex quo ſine
magno damno ꝑtiū diſceſſum ē. Jacobꝰ cū exercitu coactꝰ ē caſtilionū ſeſe recipe. qd̄ oppiduz eē diximꝰ a
florētinis priori bello receptū vbi q̄uis acriter oppugnaret'. expugnari tn̄ nō valuit. Inter hec Euſbertꝰ

in ſuſpitionē actus tanꝗ̄ cū pycinino ſentiret. cū eius rei nō parua extarēt indicia vocatꝰ ad vrbē in ſena-
tu ſenēſi trucidatꝰ ē. ⁊ ꝑ feneſtrā in forꝝ ꝓiectꝰ ē. Pycininꝰ paulopoſt vrbetellū natura loci munitiſſimū op
pidū ꝑ ꝓditionē obtinuit. vna em̄ tantumō via. iſtaqꝫ artiſſima. ⁊ arcis oppoſitorꝫ defenſa pt adiri. reli-
quas ꝑtes ſtagnū claudit ꝑuis dumtaxat lembis cymbiſue nauigabile. Hic cū frumēti vinicꝫ copiā pyci-
ninꝰ repiſſet. tamdiu ſe ꝯtinuit donec pacē apud regē arogonū firmata ī regnū ſeſe recepit. Sꝫ ea pax ex-
terno bello ſenēſes ſoluit interno magis ac magis īplicauit. nā regis amici. ⁊ tanꝗ̄ bellorꝫ cā fuiſſent pycini
nicꝫ ſtudio fauiſſent. partim ſecuri ꝑcuſſi ſunt. ꝑtim relegati. multi cū ſibi ꝑiculum in pr̄ia imminere cerne
rent. ſpōte ī exiliū abiere. adeocꝫ ī eos q̄ ſuſpecti ſunt biti. ſeueritas exercita ē. vt etiā florētinis videaꝑ eē
ſecutū nec dū malorꝫ finis q̄n in ciuitate pax pacata. noue indies machinatōes. aut fingūr aut inueniūtur
⁊ ſanguis ciuilis in forū diſꝑgiꝑ. hoc fortaſſe malū equulꝰ ille ꝓnūciauit. q̄ āno iubileo an̄ portā eiꝰ vrbis
q̄ romā ꝑgit. pregnās freq̄nter aſtāte pp̄lo. dū pareret expirauit. Erat em̄ hermofreditꝰ. Cuius feminei ſexꝰ
nullū ī eo veſtigiū cerneret. Inter alios quos vrbe relegatos haud nocētes ciuitas exiſtimauit duo fuere
ab ip̄a puericia ſocij. ⁊ ſtudiorū cōione coiūcti. Cuius alter iuris ciuilis ſciam ꝓſiteret. alter poeticā. Gre-
gorꝰ lollius. ⁊ frāciſcus patricius cuiꝰ pl̄a extāt poemata. q̄ doctiſſimi ꝓbāt. ⁊ q̄ vitā ſibi retinuiſſe credū
tur. Marianꝰ ſozinus ꝑ idē tp̄s ſcia iuris nō ſolū apud ſenēſes. ſꝫ tota ytalia late clarꝰ ē bitꝰ. Plūbinū nobi-
bile oppidū ex populione ruinis edificatū exiſtimaꝑ nōnulli populinū appellādū putāt id ē ī littore tuſcie
maris ſitū. Ilue inſule oppoſitū. q̄ ferri venis inexhauſta magnū quotannis vectigal plūbini dn̄o prebet
Huic oppido p̄fuit iacobꝰ appianꝰ ex paula nobiliſſima femīa martini q̄nti romani pōtificis ſorore natꝰ. pa
cificus q̄dē ꝓnceps. ⁊ a vicinis amatus. Qui cum ex cōiuge virilē ſobolē nō ſuſcipet. extra īrimoniū he
redē q̄rens cōcubinā q̄ndā amare cepit. cuiꝰ cū venter intumuiſſet. ⁊ iā tp̄s pariēdi ꝓpe adeſſet. incredibili
gaudio geſtiens florētinis ac ſeneū. legatos vti ad ſe mitterēt ac partū de ſacro fonte leuarēt. futuros cō-
patres magnis p̄cibꝰ inuitauit paritū ē venere. ad dictā diē legati. mulier inter obſtetricū manꝰ diu labo-
rans. ethiopē tandē peperit. q̄ res vt riſum pp̄lo chachinnūcꝫ excitauit. Ita ⁊ cōp̄rnitates ⁊ leticiā prin-
cipis interrupit tybicē tn̄ forte maurꝰ in familia eiꝰ erat. ex q̄ natū puerū credidere. q̄ mox vbi detectū fla-
gitiū intellexit ſaluti ſue fuga cōſuluit. Mortuo Iacobo Reynaldus vrſinꝰ pacri vir ingenio ⁊ rei militaris
pitus in eiꝰ locū ſuffectꝰ ē nō ſuo iure ſꝫ cōiugis. q̄ iacobi filia fuiſſet. Hūc alfonſus cū in tuſcia florētinorū
bello deſtinareꝑ. fauentē hoſtibꝰ repit q̄ꝓpter caſtris plūbino admotis. cū intra menia clauſū terra ma-
ricꝫ ſummis viribus oppugnauit. ſꝫ nō miori v̄tute ip̄e ab interiori ꝑte ciues ſuos defendit quā regis mi
les ab exteriori muros īuaſit. Pugnatū ē diu acri cōtentōe ita vt mlti vtrincꝫ ceciderint. cōplures vulnera
ti in hoſtiū manꝰ peruenerūt. ⁊ eo p̄lio mltorꝫ virtus eniuit inter quos duo antonij alter rixanus. alter ca-
dola ad muros pariter vadētes inter ceteros pugnare fortiter aīaduerſi ſunt. Sꝫ oībus p̄latus ē galeatinꝰ
Baldaſinꝰ natione ſiculus q̄ ter muri faſtigio app̄henſo q̄ prius tormēta diſiecerāt conatꝰ eſt oppidū irru
ere. ceterꝫ ſeruentis aq̄ viuecꝫ calcis. q̄ inter arma ingeſta vbi ad corpus penetrauerat ꝑurebat artus vi de-
territus. grauicꝫ ſaxi ictu cū reuulſa aggeris ꝑte deturbatus ē. Fuit aūt galeatius ſtatura q̄ mediocrē exce
deret robuſtis ac teretibꝰ membris. corpis magnitudini vires r̄ndebant luctatione iactu ſaltucꝫ nulli ho-
minū ceſſit. membrorꝫ robori par animꝰ erat. eq̄ ac pede iuxta bellator acerrimꝰ. armatura graui armatus
galeatuſcꝫ humiſtās. ſiniſtra ſellā. dextra haſtā equeſtrē tenēs. ſtrēnuo ſaltu grādi ſtatura equū inſilebat.
ſingulari certamie q̄ter p̄liatus. bis ī ytalia. bis in gallia trāſalpina totiꝰ victor euaſit. a tribꝰ hoſtiū equi-
tibꝰ. coīpo florētinos bello peditꝰ vnū ex his gladij capulo ſeminecē eq̄ excuſſit. aliū citato equo medium
amplexus e ſella extractū humi ſtrauit. Terciū cubito grauiter ꝑcuſſum ī fugā v̄tit tāta porro modeſtia vt
nūcꝫ ip̄e de ſe vl̄ rogātibus amicis diceret vite cultu. morūcꝫ elegātia. oībus p̄terea gratꝰ dilectuſcꝫ. Per-
ſtitit aūt p̄libus diebꝰ ad plūbinū alſonſus. ſꝫ cū oppidi expugnatio difficilis videreꝑ necꝫ iā cōmeatus in
caſtris eſſet. ⁊ equi cōſumptis arborꝫ folijs fame perirēt. diſſoluta obſidione receſſit. nec diu poſtea Rey-
naldus morbo interijt vxor eius katherina verita. ne rex ī ſe viri delictū puniret. miſſis ad eū oratoribus.
tributū ei quotannis dū viueret. aureū poculū quingētorꝫ aureorꝫ daturā ꝓmiſit. Ea mortua ſollicitis op
pidanis. quem ſibi potiſſimū dn̄m legerēt vicini v̄o potētatus cū varijs artibꝰ ad ſe trahere conarenꝑ. re-
nūciatū ē manuelē appianū adhuc ex principū ſuorꝫ ꝓſapia ſupeſſe. cui ſe cōmittere poſſent. Hic mltos an
nos in militia verſatus nec tn̄ aut opes cōgeſſerat. aut egregio aliquo facinore nomē q̄ſierat. Ob quā rē
dimiſſis iā armis vxorē troye inter apulos ceperat. ibi tenuiter vitā agebat. nihil minꝰ q̄ dn̄andi ſollicitꝰ
eū a plūbinenſibus publice reuocatus ē. quod ei primo nūcio veluti ſomniū viſum ē. Exin̄ fortune ludū
libenter amplexus tanꝗ̄ vite reliquū dormiuiſſet. In alterū virū mutatus. Cuius ſenex pricipatū ſuſcepit.
Rexitcꝫ poſtea pleriſcꝫ annis ciuibus ſuis gratus. ⁊ vicinis amicus. Alfonſo v̄o qui ei fautor ⁊ fuiſſet ⁊
ſtipendiū fecit ⁊ cēſum dedit. Deceſſit aūt e duobus filijs extra legitimū cōiugiū ſibi natis minore quē cū
ciuitas ſeniori preferret herede inſtituto.   In viterbio v̄o nō parui motus fuere Sedente nācꝫ nicolao
quinto princiualles gattris eius vrbis princeps. dū roma redit. apud lacū vicenſem ab inimicis inuaſus
obtrūcatus eſt. Exin̄ ſedente Caliſto tercio welhelmus eiꝰ nepos. noctu domi necatꝰ. ob quā rē ciuitas ī
vltionē ſollicita. dū malefactores inq̄rūꝑ. dū iſti fugiūt illi plectūtur. magnas calamitates ꝑpeſſa ē.   Ur
bis rome iā tandē nobis ſeſe res offerūt. q̄bus ſuā narrationē petētibus p̄uato breuitatis inſtituto. ſatiſ-
facere pergimꝰ. Hic ioannes vitellius alexādrinus ⁊ cardīalis ⁊ legatus pr̄imonij bt̄i petri gubernator ⁊
ductor ap̄lici exercitꝰ. q̄ fulginates. q̄ camertinos tyrannos. qui p̄fectum vrbis. qui comitem anthonium
piſanum. qui plures alios eccl̄ie inſultatores bello victos neci dederat. Dū pontem tyberis. quem ſancti
angeli vocant tranſire nititur in etruriam copias traducturus ab his qui arcem adriani cuſtodiebant. re-
pente inuaſus vulneratus captuſcꝫ in arcē rapiꝑ. vbi paucis poſt diebꝰ ſiue hauſto veneno ſiue ex vulnere

vitā finiuit. Prouinciā deinde suā. sortitꝰ ē ludouicꝰ ⁊ ipe cardinalis aqlegienꝭ pⁱarcha. iā rebꝰ gestis ⁊
amicicia pōtific̄ late cognitꝰ. q̄ pacat̄ rebus ī vrbe eugenio reditū ꝑparauit. Cōprehēderāt rōni eugeniū ac
libertatē asserētes. apud sctām mariā in trāstyberina regione custodiebāt eūqȝ cū deceptis custodibus per
tyberim nauigio fugeret. iaculis ac sagittis petierāt. fremebat eīm ppl's. cū externꝰ miles infestis armis ro
manos vastaret agros. hoīes atȝ armēta surripiēs. Sȝ cū pl'imis ānis eugenius abfuisset intellexerant ⁊
opulēti ciues ⁊ inopes romani summi pontificis curia. nō tam vrbē q̄ vastā ac desertam speluncā videri.
q̄bus ex rebꝰ missis ad eū legat̄ vt in vrbē suā rediret. magnis p̄cibꝰ rogauere. Redijt ille nono postq̄ ef
fugeret āno. nec tā ignominiose pulsus fuerat. q̄ exceptꝰ ē gl'iose. Fuit cū frācisco Sforcia ⁊ in pyceno de q̄
postea dicemꝰ ⁊ ī alijs loc̄ ꝑiculosum bellū. qd̄ ꝑ ludouicū cardinalē ⁊ nicolaū pycininū iā sibi recōciliatū
ꝯfecit alfonso rege opē ferēte. Cogitauerat frāciscus Sforcia tudertinā vrbē sibi amicā. nā eiꝰ aliq̄n poti
tus clemēti ciues impio rexerat. deinde rōni cū exercitu parere. Erāt eīm inter cardinales nōnulli q̄ ludoui
ci potentiā indignātes frāciscū nō q̄si aduersus eugeniū. s̄ ꝯ eiꝰ cōsiliū inuitabāt. inter q̄s nicolaū capuen
sem ī vrbe g'osum ac potentē fuisse ꝯmēorant. nā eugeniꝰ ꝑ id tp̄s eū de ipā re suspectū roma amouendum
curauit. Sȝ cū auxilia eccl'ie ꝓpe aduenissent frāciscus irrito ꝓposito retrocessit. Eugeniꝰ v̄o q̄ cū quōdā ve
netis ac florētinis studiosissimꝰ fuisset. Cū illi hostē suū franciscū aduersus ecclīam armis pecunijsqȝ iuua
rēt ⁊ ipe ad ipoꝝ hostes declinauit. Alfonsum regē ac mediolanēsiū ꝓncipē. ⁊ rex q̄dē eiꝰ suasu vsqȝ ad ty
burē venerat philippo cuiꝰ opes iā ꝑene collapse videbāt laturus opē. aut ī tusciā ꝯ florētinos aut in gal
liā ꝯ venetos ꝓfecturꝰ. s̄ eugeniꝰ cū q̄tuor cardiales creasset. ex q̄bꝰ successorē suū assumēdū esse ꝓdixerat
in lectulo egritudinis iacēs. pauc̄ post diebꝰ migrauit ad p̄res. ⁊ ī basilica. b. petri apud eugeniū tercium
sepultꝰ. Priꝰ tñ q̄ obiret germani q̄ postq̄ duos de summo pōtificō cōtendere aīaduerterant. neutralita
te q̄dā vtētes. vtriqȝ recusauerāt obedire. destinat̄ romā legat̄. inter quos ⁊ ego vnꝰ erā a friderico impa
tore missus ob obediētiā ei iāiā morituro restitueret. Ipe v̄o theodericū coloniēsem ⁊ iacobum treuerēsem
archiep̄os. quos pōtificali dignitate ꝓuauerat. mutata s̄nīa ad pristinos reduxerat honores. Magnus ꝑ
fecto ⁊ clarus pōtifex fuit eugeniꝰ cōtempsit pecunias v̄tutē appme dilexit. neqȝ sc̄dis rebus intumuit.
neqȝ succubuit aduersis. neqȝ spes ei gaudiū. neqȝ metꝰ tristiciā auxit. sedatꝰ aīmꝰ eūdē sꝑ eiꝰ vultū osten
dit. s̄mone breui coqȝ grauissimo vsus est. durus ⁊ asꝑ in hostes. ꝓpitius in fide receptis ad hec ꝓceritas
corꝑis. oris decor. ⁊ venerāda ī sene maiestas q̄bus fidē adhibuit. plꝰ aliq̄nto credidit ⁊ maius impiū q̄
par fuerat ꝯmisit. huiꝰ p̄r cū in egipto negociaret̄ cū p̄re frācisci fuscari de quo iā mentio facta ē. ab heremi
ta. quē pariter adijt. nō minꝰ letū vaticiniū quā ille accepit. ille eīm filiū quē h̄ebat futuꝝ p̄rie principē. hic
suū inter sacerdotes ad summū euasuꝝ didicerat. Eugenio v̄o gabrieli nomē inditū fuit. Qui cum adole
uisset defunct̄ parētibꝰ euāgelij nō surdꝰ auditor ꝑmoniū qd̄ ab illis nō tenue accepat. inter xp̄i paupes
erogauit. Exīn antonio corario comite eiusdē feruoris adolescēte religionē intrauit. in q̄ summa cū laude
v̄satus tamdiu cū illo vixit. donec angelus corario gregoriꝰ terciusdecimus appellatus sedē petri sortitꝰ
cū alter ab altero separi nō posset. ambos aduocās senēsi cū bononiēsi anthoniū ꝑfecit eccl'ie nec diu mora
tus vtrūqȝ cardinalatus honore dignatus ē. in quo ambo claruerūt. s̄ hic summū pōtificatū adeptꝰ magi
emuit q̄ ⁊ si oriēte scismate in ꝓncipio sui pontificatus vsqȝ ad obitū cū basiliēsibus cōtenderit. Corona
to tñ sigismūdo cesare grecoꝝ ⁊ armenioꝝ vnione pacta ciuitatibꝰ eccl'ie q̄s amiserat recupat̄ tyrānis ꝑ cir
cuitū deletis. ꝯtumacia rōnoꝝ edomita. victor inclitꝰ hoīem exuit. Hic me q̄uis aliq̄n aduersus eū existi
mans. deo sacrificiū facē cū basiliensibus sensissem. Nā in eo tp̄e tota nutabat eccl'ia. veniētē ad se benigne
recepit. inter secretarios collocauit ⁊ apl'icis s̄bdiaconatus honore donauit. Eccl'iā quoqȝ tergestinā pau
cis diebꝰ anq̄ moreret̄ falso rumore vacantē audisset. mult̄ illā petētibꝰ. nisi vni p̄ oībꝰ destinauit. quod
postea successor impleuit. Nicolaus q̄ntꝰ natōe tuscus. ex oppido sarezana. p̄re medico theologica doctrina
illustris. ⁊ omī ferme sciāꝝ genere insignis. post eugeniū ī petri cathedra suffectꝰ. Qui pauc̄ añ mēsibus
cardinalatū ab eo cū felicē apud germanos legatōem obisset. Nec diu ꝓ'us ep̄atū bononiēsem acceperat.
Hic vrbē mult̄ ⁊ maximis edificijs exornauit. cuiꝰ opa si cōpleri potuissent nulli veteꝝ impatoꝝ magnifi
centia cessura videbāt. Sȝ iacēt adhuc edificia interrupta. ruineqȝ muroꝝ ingētes. Scisma qd̄ apud subau
diēses adhuc ī eccl'ia vigebat. explosit amedeū papatui renūciātē in g'am recepit cardinalatꝰ honorē ⁊ in p̄r
no dn̄io legatōem reliq̄t. cardinalibꝰ aliquot ab eo creat̄ dignitatē dimisit. roānos lōga pace ditauit. iu
bileū feliciter gessit nisi qd̄ ī pōte sctī angeli ī ꝯcursiōe pploꝝ improuide facta. ducētos circiter homies. aut
ꝯculcatos aut ī fluīe eiectos ꝑisse ꝯstat. Bernhardinū senēsē ordīs mioꝝ ꝓfessorē. q̄ paulo añ obierat. in
nūeꝝ sctōꝝ retulit. Fridericū terciū ipatorē ⁊ leonorā augustā m'rimonio iūxit. ac de more iūctos corona
uit. familias habūde ⁊ cū m'lta leticia pascēs. Bis cardiales creauit. ⁊ p̄mo q̄dē te vnū antoniū natōe ma
ioricen̄. ad titulū sctī crisogoni. quē sibi ph'ie studijs ⁊ archanoꝝ sacre theologie cognitōem ex oībꝰ parē
elegerat. Sc̄do sex creauit. aut doctrina ꝑcelebres. aut gener̄ claritate īsignes īter quos ⁊ germanū suum
philippū sctē susanne cardiālē assumpsit. placidis moribꝰ ⁊ īcorrupte fidei virū. Libros ex tōa grecia exq̄
sitos ad se iussit afferri. ⁊ in latinā cōuerti linguā curauit. magna p'emia trāslatoribꝰ p'ebēs. ⁊ acceptissi
mi ei fuerūt in trāsferendis oꝑibus Georgius trapezuntius. Laurentius valla. petrus candidus decēber
⁊ Gregorius castellanus itemqȝ demetrius natione grecus. qui soluta oratōne vtens. eū pōtificis aures
mirifice oblectarent. nihil ex eo quod peterent. non abstulerunt. In homeri v̄o poemate quod ab heroico
carmine latinum fieri magnopere cupiebat. Cum plurimi ei morem gerere conarentur. vnus tm̄ inuentꝰ
est. q̄ acri eiꝰ iudicio satisfaceret. Oratiꝰ romanꝰ q̄ scribatū apl'icū ea de re cōsequutꝰ magnisqȝ pollicitatiōi
bꝰ illectꝰ. Iliadē aggressus. nōnullos ex ea libros latīos fecit dignos. q̄s n'ra miraret̄ ꝑrisca n̄ iprobasset
etas. Nicolaꝰ q̄ȝ perotꝰ polibio e grec̄ comode atȝ ornate ad nos traducto. Iōhes tortelliꝰ aretinꝰ libro d̄
orthographia ꝑitissime cōscripto. Albtus florētinus ꝯditis de architectura egregijs voluminibus alijsqȝ

pene innũerabilibꝰ noua cudẽtes opa eiꝰ pontificꝫ grãm meruere. Adeo em̃ ingenia excitauit fouitqꝫ Ni
colaus vt vix eũ inueniri poſſit. in quo magꝫ hũanitatꝫ ⁊ eloq̃ntie. ceteraꝝqꝫ bonaꝝ artiũ ſtudia q̃ ſuo tpe
floruerit. Illud certe nemo negauerit. tot ei a doctiſſimis virꝫ inſcripta eẽ volumĩa. quot neqꝫ ſuoꝝ p̃deceſ
ſoꝝ. neqꝫ ĩpatoꝝ cuiuſpiã noĩ dictata ꝯperimꝰ. Unũ tñ edoctũ ab eo neglectũ miramur. Blondũ flauiũ fo
roliuẽſeꝫ q̃ res a declinatõe rõni ĩpij vſqꝫ ad etatẽ nr̃am toto orbe patratas mirabili ordine ĩ duas digeſſit
decades romã deſcribẽdo ĩſtaurauit. ytaliã illuſtrauit. deinde triũphantẽ orbẽ ſcribere adorſus oẽm nobis
vetuſtatẽ aperuit. ſꝫ ita ferunt hoĩm mores. praro queq̃ extollit põtifex. quẽ p̃ceſſor amauit. Ceteꝝ Nico-
laus ⁊ veteribꝰ ⁊ nouis codicibꝰ ornatiſſimaꝫ bibliothecã inſtruxit. In q̃ circiter tria milia libroꝝ voluĩa
cõdidit. Sacrariũ apl̃icũ vaſꝫ aureis ⁊ argẽteis. ſacerdotalibꝰ indumẽtꝫ mirifice decorauit. Altaris orna/
menta aulea q̃qꝫ ex auro cõtexta mirãdi opis coemit. Suppellectilẽ toto palatio neceſſariã magnificẽtiſſi-
me ꝯpatã duplicauit triplicauitqꝫ. Legatoibꝰ q̃s publice audiuit ita rñdit vt dubiũ eẽt. ſapiam eiꝰ an elo-
quentiã an magꝫ adiiuere Si q̃s eẽ ĩ vrbe ꝑegrinos exiſtimatõe dignos accepit ꝯfeſtim eos. miſſis xenijs
honorauit nobiles ſua domo extorres q̃ ad ſe venerãt benigne cõſouit. paupibꝰ xp̃i largas elꝫnas dedit.
religioſꝫ mẽdicãtibus nihil ad neceſſitatẽ deeſſe ſuſtinuit. ĩ eccĩas vrbis plĩma dona ꝯtulit in p̃rimonio btĩ
petri plĩmas ac mũitiſſimas arces oportunis locꝫ erexit. huiꝰ tñ tã admirabil' tam expeiẽdi põtificꝫ vite ñ
defuerũt inſidiatores. Stephanꝰ em̃ rõnus familiã porcaria tenui cenſu eques. res nouas ſepe ĩ vrbe mo
litus. ac ꝓpterea bononie relegatꝰ. clam inde excedẽs magnis itineribꝰ romam redijt. Conuocatiſqꝫ mox
amicis. mentem ſuam expoſuit turpe eẽ dictitãs. eã vrbẽ q̃ totã ſibi ſbiecerit orbem. Nũc ſacerdotũ impio
ſbiacere. quos rectiꝰ feminas q̃ viros. q̃ſqꝫ appellauerit. veniſſe ſe patũ p̃rie iugũ excutẽ rẽ factu facilẽ ſi vi
ri fuerint. nicolaũ põtificẽ celebre epyphaniarũ die ĩ ede. b. petri ſacra facturũ. haud magno negocio cõp-
hendi poſſe. pplm libertatꝫ amore. q̃ ꝓclamari cũ audierit mox opẽ audẽtibꝰ daturũ ad colligandũ autẽ
p̃ſulẽ cathenã aureã ſecũ attulit. a ſe iã pridẽ patã. quã cõgregatꝫ oñdit neqꝫ em̃ mox occidẽduꝫ p̃ſulem ex
vſu eẽ dicebat. Sꝫ obſuandũ donec arcẽ ſancti ãgeli ꝑ eũ recuparẽt atꝫ vt erat hõ facũdꝰ facile ĩ ſuã ſniam
cõgregatos traxit. atꝫ eo facilius ꝙ inopes ere alieno grauatos ⁊ ob ꝑpetrata ſcelera iudiciũ formidãtes
ad ſe vocauerat q̃bus nihil erat ĩ pace ſperãdũ. Sꝫ p̃ſenſit inſidias nicolaus miſſiſqꝫ militibus cõphendi
hoĩem iuſſit illi eũ iã aĩo fractũ. ⁊ apud ſororẽ in archa latẽtẽ inuenerũt cõplices eiꝰ in domo q̃ cõuenerãt
expugnati captiq̃ ſunt. e q̃bꝰ viꝰ baptiſta ſcicirra manu ꝓmptꝰ ⁊ aĩo intrepido. ꝑ medias pontificꝫ cohor
tes inani gladio ſibi apperiẽs effugit. ſtephanꝰ ĩ arce ſctĩ ãgeli alij ĩ capitolio ſuſpẽſi vitã finire atq̃ ita pon
tifex maximꝰ ingẽti ꝑiculo liberatꝰ romane ſedis dignitatẽ impiũ ſuauit. Felix põtifex ⁊ oĩm iudicio bea/
tiſſimꝰ niſi eo ſedente turci vt añ diximus ꝯſtantinopolim expugnaſſent xp̃ianoꝝ deſidie atq̃ ignauie me-
morabile ꝑpetuũ. Acceſſit ⁊ aliud qđ nõ paruꝫ eius gl̃iam iminuit. Nã cũ pacꝫ ytalie q̃ cũ vehemẽter ferro
vaſtabaꝛ ⁊ igne. Ip̃e repatoꝛ ⁊ arbiter cõcordi partiũ voto delectus ẽ. dũ diẽ ex die in deliberationẽ du-
cit ſuſpectus eẽ frãciſco Sforcie iã mediolanẽſiũ principi ac venetꝫ cepit tanq̃ eã ſniam ꝓmere nollet. que
alijs pacẽ eccl̃ie alijs bellũ allatura videreꝛ. Ob quã rẽ intercẽdẽte ſymoneto monacho ordinis heremi-
taꝝ ſancti Auguſtini ꝓfeſſore obſcuri antea nominis ⁊ ꝓrſus ignoti. ſꝫ vite integritate ꝓbato veneti cum
franciſco duce ꝯueniẽtes inter ſe cõcordie leges dixere. p̃ſtituta die intra quã bello ſocij pacẽ ratã haberẽt
viſum ẽ id oĩbꝰ monſtri ſil'e humilẽ ⁊ incognitũ monachũ ytaliã pacaſſe. ſꝫ recuſante alfonſo paceꝫ. q̃ in-
ſcio dicta erat vanã eẽ nicolaus q̃ de ſe hita fuerãt ſuſpitõem oñdit. miſſo ad alfonſum legato. dñico ſancte
crucis cardinali prudẽtia ſingulari ⁊ vite integritate cõſpicuo. qui cum caietã. deinde neapolim ꝑueniſſet
interueniẽtibus venetoꝝ ⁊ aliaꝝ partiũ legatis differẽtijſq̃ oĩbus tanq̃ ex integro diſcuſſis alfonſo re-
gi nonſolũ pacem ſuaſit. ſꝫ fedus in annos q̃nq̃ ⁊ viginti inter oĩes ytalie potentatus ꝑcuſſit. cuius ro-
manus pontifex ⁊ cõſuator ⁊ iudex dictus eſt. Sed cũ doloribus artheticis ꝑ oẽm ferme pontificatũ ſuũ
Nicolaus vehementer laboraſſet indies magis ac magis opprimereꝛ. nec iã amplꝰ mortalẽ pollutũq̃ co
nutatũ candidioꝛ anima dignarẽtur e vita deceſſit. ab eo q̃ in pontifex eugeniꝰ munera tradiderat. non ſo/
lũ cõfirmata ſunt. ſꝫ amplꝰ pontificalis dignitas adiecta. Tergeſtinaqꝫ primũ eccl̃ia. deinde ſeneñ. ꝯmiſſa

Caliſtus tercius poſt eũ beati petri cathedrã obtinuit natione hyſpanꝰ ex regno valentie nobili genere
natus. vnꝰ oĩm q̃ ſuo tpe ſciam iuris ꝓfitereꝛ eminẽtiſſimꝰ. ⁊ q̃ cõſiliũ regꝫ alfonſi in q̃ multis ãnis p̃ſede/
rat. Illiuſqꝫ artes ac cautiones p̃ ſe ferret. Is vt primũ põtificatus apicẽ adeptꝰ ẽ mox aĩm ad delendam
turcoꝝ ⁊ legẽ ⁊ gentẽ cõuertit votũqꝫ vouit. ad eã rem ſolennes miſit in galliã. in garmaniaꝫ. in hũgariã.
in orientẽ legatos primarios ſancte ro. eccĩe cardinales. e quibꝰ nullus adhuc redijt. Alanũ tñ cardĩalẽ ſctẽ
braxedis magno ingenio virũ ⁊ aĩo ſecuro ⁊ potẽti ꝓpediem e gallia reuerſuꝝ putãt. Naualia qđ antea ĩ-
auditũ fuerat rome cõſtituit triremes q̃plures ad ripã tyberis in ciuitate leonina ꝑauit armauit in turcos
miſit comitẽ iacobũ pyciniñ ſenenſibus vt dictũ ẽ armis inſultantẽ. miſſo milite ſuo repꝛſſit. Regi alfon-
ſo querenti ex eo. quo pacto inuicem victuri eſſent regna ſua. Reſpõdit ip̃e regat niſi ſummus apl̃icꝰ gubi
natõem relinquat. veras eoꝝ multis de rebus diſſenſiones. magna pars ytalie ſimulatas cõfictaſqꝫ credi/
dit. qui fidem dedere cõtentioni alij caliſtum alij alfonſuꝫ alij vtrũqꝫ accuſauere. Quoꝝ alter regẽ ſub quo
natus eſſet. alter ſuũ ſacerdotem cui tanq̃ vicario dei parẽdum eſt ferre nõ poſſet. Bis cardinales a caliſto
creati ſunt. primo tres. ex quibus duo nepotes eius fuere. quoꝝ ⁊ ſi fuit etas aliquanto iunioꝛ. q̃ tanta di
gnitas videretur expoſcere. doctrina tñ ⁊ circũſpectio ⁊ moꝝ ſuauitas id honoris haud iniuria conſecuta
cenſeꝛ. Terciꝰ fuit iacobꝰ de portugalia regio ſemĩe natꝰ. ĩ q̃ ea modeſtia. ea grauitas id acumẽ ingenij. id
ſtudium lr̃arum. is amoꝛ virtutis emicuit vt q̃uis iuuenis adhuc tardius tamen opinione omniũ ad eã di-
gnitatẽ aſcẽderit. Scđo loco ſex aſſumpti ſunt. haud profecto indigni. ſi me vnũ demas. tãto munere meo
tñ iudicio. nulli dignꝰ id honoris obuenit. q̃ iohãni ep̃o zamoreñ ciuilis ſapientie cognitione ſublimis

q̄ vno de q̄draginta annis romanā ſecutus curiā ꝑ oīa ferme officia caſtus innoxiuſqꝫ trāſierat cancellariaꝫ
vo q̄ a tp̄e nicolai in carcere tulliano cardinali ac marchie legato cōmiſit germanū eius petrū borgiā egre-
gia ſpecie atqꝫ indole iuuenē.eccl'iaſtice militie ducē ꝓfecit. Exin ꝓfecturā vrbis ei cōmiſit ludouico cardīa
li ſanctoꝝ q̄tuor coronatoꝝ.ꝛ ipe q̄ꝫ nepoti legatōem bononiēſem demādauit. Vincētiū natione hyſpanū
ꝛ oſmūdum anglicū miraculoꝝ fama illuſtres inter ſctōs redegit. Legatos ī Scithiā ꝛ ꝑſidē ī ethiopiā mi
ſit.q̄ xp̄ianos ꝑ orientē in fide cōtineret.ꝛ aduerſus religionis hoſtes armarēt. Schanderbechio in alba-
nia multiſqꝫ alijs ꝑ greciam turcoꝝ bello laborātib⁹ pecuniaria ſbſidia largitus ē. Trāſfigurationis dn̄ice
feſtū inſtituit.ꝛ celebrare publice iuſſit.aſſumptionē ſuā priuſqꝫ pōtifex maxim⁹ eligeref pluribus annis
ꝑdixit. Cladē quoqꝫ quā turci apud albam ī hūgaria ſuſtinuere anq̄ꝫ fieret vaticinat⁹ ē. Nūc quoqꝫ de futu
ris multa ꝛ magna ꝓmittit.q̄ diuina pietas nō abnuat velim. Mortuo iohāne comite taliacozio q̄ e ꝓſa-
pia vrſinoꝝ fuit.cum maſcula ei ſoboles nulla eſſet vrſini hereditatem eius ꝓpinq̄tatis iure ad ſe traxerunt
Id egre tulit comes euerſus cui⁹ filia nupta eſſet vnica iohānis filia. Ventū ē ad arma colūnenſes comiti
euerſo auxiliū ꝓbuere.deinde hortante pontifice ꝓſper cardinalis martini q̄nti romani quondā ſapiētiſſi-
mi ꝛ feliciſſimi pape nepos.eius gētis honoratiſſim⁹ ꝛ lr̄arū ſtudio late clarus.cognationē ſuā bello ſub-
traxit inter vrſinos ꝛ euerſum vſqꝫ hodie impacate durāt inimicicie. Latin⁹ ſanctoꝝ iohānis ꝛ pauli cardi
nalis illuſtris vrſinoꝝ familie princeps dexterrimo vir ingenio iuris ſcīa ꝛ aīo.q̄ alta curet.parua deſpici-
at inſignis ex vrbe ꝓfectus.ad oppida ſua receſſit.tanq̄ꝫ rome nō ſe ſatis tutū exiſtimaret. ſiue comitis in
ſidias veritus.ſiue pontificis indignatione ꝯmotus.nec reuocat⁹.in hāc vſqꝫ diē reuerti voluit. Caliſto ī-
ter om̄es cardinales duo ad hoc vſqꝫ tp̄s imprimis auditi atqꝫ accepti fuerūt wilhelmus Rothomagenſis
amieno ingenio.ꝛ ſanguinei origine clarus ac petrus ſancti marci eugenij quarti nepos patricia apud ve-
netos gente nat⁹.ꝛ induſtria potens.ſiue qd̄ coꝝ cōſilijs multū ineſſe crederet.ſiue qd̄ alteꝝ francie regnū
alteꝝ venetoꝝ rempublicā dicere poſſe arbitratus ē. Symonē romanū phīe ſtudijs ꝛ arte medica excellen-
tem adeo dilexit.vt frem̄ eius iacobū ep̄m ſerctranū q̄ꝫ virtute preſtātem ſua potiſſimū ꝯſideratōne ru-
beo galero donauerit. In audiēdis legatōnib⁹ priuatorūqꝫ hoīm cauſ anteceſſoꝝ ſuoꝝ facilitatē longe ſu-
perauit. Ep̄las ꝛ regibus ac amicis ꝑ ſeipm dictauit in ſignādis ſupplicationibus libēs ꝛ hilaris tēpus
abſumpſit. De iure interrogatus ꝓcupide r̄ndit.leges canoneſqꝫ tam ei fuerunt in promptu. q̄ꝫ ſi heri aut
nudiuſtercius ſcolā iuris primū exiuiſſet. Nihil em̄ memoria ſua excidit qd̄ retinēdū exiſtimauit. ceteꝝ nul
la facultas ei iuris cognitione potior viſa ē.in q̄ ipe ita excelluit vt ſuoꝝ ꝑdeceſſoꝝ.q̄ ſibi poſſit equari. vix
vn⁹ aut alter inueniaf. Hic poſtq̄ꝫ ordini cardinaliū me inſcripſit. varmieſem q̄ꝫ ecclīam ad mare baltheū
in ſarmathas ſitū poſtulātibus canonicis ꝯmēdauit.cui⁹ poſſeſſionē fremētib⁹ ea in regione crudelibus
Umbria ducatus Spoletanus
ꝛ atrociſſimis bellū nōdū aſſeq̄ potui. In vmbria q̄ hoc tp̄e ſub ducatu ſpoletano cōtinef pauce ciuitates
inteſtinis ſeditōibus caruerūt. Nurſia q̄nti ſertorij quōdā pr̄ia guelfarū ꝑtiū inſidijs ſepi⁹ agitata vix tan-
dē reſpirare potuit. Narnia quā ſulphurio gurgite candid⁹ amnis circuit ancipiti vix ademdo iugo gi
bellinoꝝ factione deꝓſſa guelforū ꝯſilio ducta q̄eſcit. Nō amerinis.nō reatinis. nō fulginatibus.nō orta
nis nō ipis deniqꝫ ſpoletanis ſue calamitates defuerūt. Sꝫ aſiſina ciuitas oīm inferior īnēta eſt.q̄ dūmō
brachianāmo Sforcianā factōꝫ amittit.ꝛ nē ꝑtē q̄ ſupior. nūc alterā q̄ īferior appellaf expellit eo deducta
ē.vt iam ciues vniuerſi.nō ſolū inferiores.ſ; nulli poti⁹ vrbe iā pene deſerta dici pn̄t. Pycenīnū regio-
Picenum
nē.quā nr̄a etas marchiā vocāt. Franciſcus Sforcia vicecomes eugenio q̄rto ponti.maximo cū rebus ba-
ſilienſib⁹ occupato.ꝛ nō ſolū philippi marie ſ; alfonſi quoqꝫ regis inimicicijs implicito vna quodāmō ex
curſione ademit.nōnulliſqꝫ poſt annis cōtinuata poſſeſſione retinuit. Interim captus amore puelle.q̄ in-
ter v̄gines cōiugi ſue ſuiebat.ꝛ ſibi mltaꝝ moleſtiarū.ꝛ illi necis cā fuit.ꝑpetua ea vocata ē.apud nouari
enſes honeſtis parētibus orta.forma egregia.ꝛ ingenuis morib⁹.niſi potētis dn̄i decepta blandicijs.vir
ginitatē cū adulterio ꝑmutaſſet.hec cum paulatim intumeſceret vterus ad tegendū facin⁹.queſito qui eā
duceret viro deſpondef. Conſtituto nuptiarum die vocatis amicis.apparato grādi cōuiuio.ſponſus in
oppido quod a franciſci curia non longe inhabitabat aduentum noue nupte preſtolabaf ducitur illa mul
tis comitata nobilibus. Sed ingreſſa oppidū.cū deſcendere in domo ſponſi crederef.iuſſa vlterius ꝓge-
re in arcē rapta ē.nec vlteri⁹ infelici viro vidēde ſpōſe copia fuit. Qd̄ cum blāca frāciſci ꝯiūx cordatiſſima
mulier cognouiſſet.nūqꝫ deinde q̄euit.donec dimiſſis ꝑcuſſorib⁹ puellā q̄uis diligenter cuſtoditā interfe-
cit. frāciſc⁹ q̄uis ea re valde ꝯmot⁹.vxoris tn̄ iuſto dolori cēſuit ignoſcendū. Exin pōtifex eugeni⁹ iā phi-
lippo regiqꝫ ꝯciliat⁹ nicolaū picininū cū exercitu aduerſus frāciſcū miſit regēqꝫ vt iter in marchiā duceret
adhortat⁹ ē. annuit alfonſus.delectuqꝫ militū hīto cū florētiſſimis eq̄tū peditūqꝫ copijs in picenū ꝑuenit.
Iūctiſqꝫ apd̄ hiſiū cū picinino caſtris coqꝫ toti⁹ exercit⁹ duce ꝯſtituto ꝯterritos oppidanos ī deditōꝫ eccīe
ꝯpulit.q̄ꝝ exēplo ꝛ ſctī ſeuerini incole ſecuti claues portarū miſere. Que cū frāciſc⁹ accepiſſꝫ copijs ſuis ꝑ
munitiora ꝓuincie oppida diſtributis ꝓtrahere bellū e re ſua arbitratus ē. Exīn cū petr⁹ brunor⁹ vnus e
copiarū ſuarū ductorib⁹.cū.dccc.eq̄tib⁹ ad regē trāſiſſet.maceraceſes ꝟo ac ſolētinates deditionē eccīe fe-
ciſſent. Cōſentiētib⁹ venet̄ ac florētinis redire ſe in ḡram philippi ducis mediolani vt reḡ impetū euade-
ret amic̄ īterpoſit̄ ſimulauit. Credidit philipp⁹ lr̄iſqꝫ ac nūcijs vti copias ī regnū reduceret alfonſum fru-
ſtra rogauit turpe em̄ regi videbaf inuito eugenio rem īfectā relinq̄.ꝑſeuerauit igif atꝫ acri⁹ inſtās cingu-
lū oppidū in deditōem eccīe recepit caſtrum planū vi captū militi diripiēdū dedit.nec territ⁹ ē.q̄uis phi-
lipp⁹ ea re cōmotus pacē cū venet̄ ac florētinis feciſſet. Sꝫ aeſim cum exercitu petens troylū copiarū du-
cem.cui franciſcus maxime fidebat. Nā ꝛ multos annos in eq̄tatu ſuo primos ordīes duxerat ꝛ ſororē ei⁹
in vxorē acceperat.tradita ciuitate ſeſe dedentē in comitatū ſuū recepit. Deinde rochanicōtratam cum de-
fendente ruberto franciſci nepote.plurib⁹ dieb⁹ fruſtra oppugnaſſet.ad metaurū amnē ſupra fortune fanū

quo ſe franciſcus cum reliquo equitatu receperat cōtinuato itinere duxit. Ibi ad Alfonſuз tybicen quiaзd
a franciſco ī caſtra veīt īpetrataqз a rege ꝑ ſui ordīs more. liberi⁹ loq̄ndi venia. mlta nepbaria ī nicolaum
pn̄tem franciſci noīe ꝓbra ꝯgeſſit. ꝓditorē ac pfidūз appellans regemqз admonēs ne illi ſe credat. cui ſal
lere potiſſimū ſit. Poſtremo nicolau franciſci vrbis ad duellū ꝓuocauit. In q̄ duces ipi eorumqз copie de
glīa de dignitate certarēt. aparituru q̄dē vno prelio ducū ſil̄ atз eq̄tū v̄tute ſil̄ a rege petijt vt equus ſpecta
tor pugne adeſſet. Nicolaus tā inde ab initio ea audiēs ꝯmot⁹. haud leniorib⁹ ꝯuicijs ī frāciſcū abſentem
cōiect| fidē ſuā mlt| exemplis cōprobās egre ſibi eē rn̄dit. Corp⁹ ſuū vulnere ī ceruice recepto debilitatum
fuiſſe ōnſuꝝ ſe ſingulari certaīe vter eoꝝ ꝓditōis īfamia cēſend⁹ eēt. niſi fortūa hāc ſibi facultatē abſtuliſſз
oblatā tn̄ pugnandi cū exercitib⁹ cōditōeз. leto ſe aīo. cū bona regis venia accipe. Poſtero die cū copijs ſu
is ſb ipam vrbē fauū patenti campo futuꝝ. qđ cū a ſe poſtulare nicolaū decoris tuēdi cauſa rex aīaduerteret
vtriuſqз pt| ſecuritati ſeſe ꝯſultuꝝ recepit. Sз cū dicta die nicolaus ī campū cū ſuis ꝓceſſiſſet. atqз inſultās
vrbis menib⁹ vſqз ad portas cucurriſſet. Rex v̄o ꝓcul īde ad mille paſſus cū exercitu ꝯſediſſet. Liberꝝ vtri
qз pti p̄ſtaturus campū frāciſcus ſine regi parū fidēs. ſine glīam ſuā de q̄ p id tp̄s baud dubie iactabaᷓ ī di
ſcrimē adducere verit⁹. intra vrbē ſuos ꝯtinuit. Mag̃ inter franciſcū ⁊ Nicolaū. nō emulatio mō viguit ob
rei militaris glīam. cui⁹ primas ptes ſibi vterqз arrogabat. verū ⁊ ſimultas ingēs ob veteres inimicicias
q̄ olim īter Brachiū ⁊ Sforciā fuerāt. q̄ꝝ alter frāciſco pr̄ alter nicolao mgr̄ ac dux fuerat. atз idcirco nō tm̄
hoſtes ſ̄ vt inimici inter ſe bellū gerebāt. nec ſb vno eodēqз p̄ncipe vt militarēt adduci poterāt. Nicolaus
ex corpis breuitate pycinini nomē qđ ytalica ligua puū ſonat accepit. Sз q̄nto mediocritate ſtatura ei⁹ īfe
rior. tanto aī magnitudo ſupior. Pauca ei v̄ba fuerē atз paꝝ compta. Sз q̄ mltaꝝ ac magnaꝝ reꝝ ſn̄iam cō
p̄henderēt. in milites ſuos īdulgēs. ī amicos liberal̄. in hoſtes dur⁹ ⁊ aſper. dimicandi cupid⁹. q̄et| impa
tiens. glīe auidus. ⁊ ī picul̄ obeundis ꝓmpt⁹ ac ſecur⁹. ꝓliū ex occaſione ꝓtin⁹ ſumpſit. hoſtē celeritate p̄
uenit excurſione ſatigauit. leuis armature. eq̄te magiſqз pedite vtebaᷓ. fortes atз aſperos milites amauit.
hoſtiū nūcro deterreri nō potuit. Quib⁹ reb⁹ cū plīmos ⁊ ī gallia cyſalpina ⁊ ī reliq̄ ytalia triūphos ex bo
ſte duxiſſet haud dubie reꝝ geſtaꝝ magnitudīe ⁊ glīa mgr̄o ſuo Brachio maior euaſit. Franciſc⁹ aūt bone
ſto corpe fuit. ⁊ qđ mediocritatē non paꝝ excederet. amplo pectore. robuſtis mēbris ⁊ apte diſpoſit|. facie
grata. iocūdis ocul̄. caluicie venerabilis. facūdia copioſus ingenio pacri. aīo reꝝ magnaꝝ cupido. ſolers ī
miſtrandis reb⁹. ī laborib⁹ pferēdis infatigabilis. in occaſionib⁹ ꝓſpiciēdis acut⁹. ⁊ ſagax ī hoſtib⁹ fallē
dis. v̄ſut⁹ ⁊ vaſer ī p̄ſagiēdis euitandiſqз dolis. ac hoſtiū ꝯſilijs p̄uertēdis caut⁹ atз ꝓuid⁹. Raro niſi ex
deſtinato cōflixit hoſtē. ſepi⁹ obſidēdo qз decertādo cōfregit. peditatū ī mag̃ precio huit argento atqз auro
cultos eſſe milites voluit. in exeq̄ndis cōſilijs celer ac pſeuerās ī oī renouāda pn̄tia aī laboꝝ tollerātia. vſu
exercitatione cōſilio mirifice inſtruct⁹. q̄b⁹ artib⁹ breui adeo magn⁹ effect⁹ ē. vt vn⁹ ex oīb⁹ copiaꝝ ducib⁹
inuētus ſit. q̄ cū Nicolao de rei militaris principatu cōcertare poſſet. Nā cū ſcia rei militaris atз auctē pa
res viderēᷓ. diu dubiū fuit. vter alteri aṗponendus eſſet. Sз hāc litē fugat⁹ paulopoſt nicolai exercitus. ⁊
in gens victoriaꝝ franciſci curſus ⁊ mediolaneñ. fortuna ī eū pleno cornu trāſlata ꝓrſus direnit. Ceteruз
fani expugnatōз cū rex diffacillimā ītelligeret. nō frāciſci ſolū magni ⁊ pitiſſimi duc| pn̄tia defenſi. verūetiā
qз vrbs mari adiacens claudi. ne cōmeatus intraret haud quaqз potuit. inde abiens in firmanū duxit quo
in loco cū alexander franciſci frater eruptione ſacta. poſtremū agmen eius inuaderet. cōuerſis in euз ſignis
hoſtem intra vrbem repulit atroci pugna per muris facta ⁊ antemurali quod pro vallo ſtabat vi capto. De
inde ad turrim palmaꝝ compoſito agmine. ꝑuenienti franciſci epl̄a reddita ē nuncio intercepta. q̄ troilo ac
petro Brunlauro inſcripta. inter cetera ea v̄ba continebat. ne ampli⁹ differētes. iam tandē cogitata matu
rarēt qua propter omēs de ꝓditione ſuſpectos armis eq̄ſqз ⁊ oīe ſuppellectile priuatos in vincula cōie
ctos in arogoniā miſit ⁊ in arce ſatabie valentini agri cuſtodiri mandauit. nec diu poſtea cuз temaritani de
ditōem feciſſent in regnum ſuū diuertit. duobus milibus equitū ad pycininū q̄ ad montem aureū cū exer
citu ſubſtiterat tranſmiſſus. Sed priuſqз illi aduētaſſent pycininus repentino franciſci aduentu inuaſus p̄
lio. fuſus pulſuſqз fuerat. Cliuus in quo caſtra poſita erāt. ⁊ oppidū ꝓximū diſſipatos ſuga ꝑuauit. Fran
ciſcus ea victoria ſimul ⁊ ꝓfectione regis elatus picininū vndiqз veluti victor percurrere ⁊ infeſtare cepit.
Rogatus ab eugenio alfonſus eo reuerti. cū iam ſe itineri accingiſſet. noui regni motib⁹ domi retentus lu
pum virreū vrſinū garſiāqз cum non paruis copijs aduerſus Sforciam miſit. Interea nicolaus pycinin⁹
a philippo in galliā reuocatus frāciſcū filiū cum pte copiaꝝ in pyceno dimiſerat. Quē Sforcias ad mōte
vlinum prius pugna ſuperatum intercepit quā reg| auxilia ei aduenīſſent. Poſt hec ludouic⁹ aquilegieñ.
patriarcha eam prouinciam ab Eugenio ſortitus iohannem vintimiliū inter belli duces ſamam preſtan
tem. cum magna equitum peditumqз manu a rege miſſum. omnibus copijs ſuis prefecit. cuius induſtria
aufidam oppidum obſidione clauſum in deditionem accepit. Erant eo tempore non parue philippi copie
apud cingulum oppidum contra franciſcum miſſe. Nam philippus cū frāciſci recōciliatōem iā tandē mu
tilatā intellexiſſз Italianū Forlanū ī reb⁹ bellic| late cognitū. q̄ pōtific| ptes adiuuaret eo trāſmiſerat. Cui
cum patriarcha ⁊ vintimilius per rectam viam coniūgi non poſſent. Nā media loca franciſcus obtinebat
magnis itineribus promontana ad eum peruenere. quo cognito franciſcus e pyceno diſcedens in vrbina
cem agrū ſeſe recepit pr̄iarcha montē molonē obſedit atqз obtinuit. Deindē oppidum ſancti angeli vi ex
pugnans diripiendū militi dedit. vintimili⁹ paulopoſt ab eo ī regnū ad hiberna recedēs p agrū firmanū
nō ꝓcul a mōte ſctō cōſtitit cui⁹ aduētū ꝯterriti oppidani. emiſſis oratorib⁹ deditōз fecere ſitrqз circūiecta
caſtella. deīde ad mōtē altū ꝓfect⁹. di es aliq̄t ibi māſit. Interī firmani ꝯiuratōne fctā ſpe ꝓpinq̄ auxilia a
frāciſco defecerūt alexādro frē eū magna equitatus parte in arcē cōpulſo. q̄bus ⁊ vintimilius ⁊ pontificis

copie mox auxiliū ꝓbuere. Sed cum arx eiuſcemodi eſſet. vt ſola fame vinci poſſet. premunitis vrbis par-
tibus. ne deſcenſus ex arce fieret vintimilius vti ꝯſtituerat. in hiberna ꝯceſſit. Seq̄nti āno alfonſus remū-
dū buillum ⁊ cū eo mille equites. totidē pedites ad pr̄iarchā in pycenū miſit. q̄ vbi cū iacobo caynano i
eccīe caſtra ꝑuenit. mox ytalianus forlanus mandāte philippo maria ꝯphenſus ē. at poſt triduo iuſſu pa-
triarche apud Roccācontratā ſecuri ꝑcuſſus. montē fabruꝫ deinde cepere. ⁊ aliq̄t caſtella friderico vrbina
ciū p̄ncipi eripuerunt. ſ cū iā duo milia eq̄tuꝫ a florētinis ac venetis miſſa. franciſci exercitum auxiſſent.
Philippus vō exercitu ſuo ad caſale maiꝰ iuxta flumē padū a venetis pugna fuſo ac caſtris exuto. copias
ſuas e pyceno reuocaſſet. Et amplius eugenij ac regis auxilia poſtulaſſet. ad quem duo milia ⁊ quingenti
eq̄tes ex caſtris eccīe iubēte pontifice trāſierunt. Franciſcus iam bello ſupior mōtē aureū ⁊ alteꝝ ei ꝓxim
caſtelluꝫ ſigiſmundi malateſte qui iā ab eo defecerat. ecciam fortune ſecutus. expugnauit. ⁊ eiuſdē oppidū
gradrariuꝫ obſedit. Iteꝝ rex alia pr̄iarche auxilia miſit. cū quibꝰ ī pycenū reuerſus iacobuꝫ caynanuꝫ ꝓ-
ditionis ſuſpectum apud roccācontratā. vbi et ytalianū forlanū interfici iuſſerat capitali ſupplicio affece-
rat. Exin nihil memoria dignū ab eo geſtuꝫ. donec frāciſcus philippo recōciliatꝰ illius ſtipēdia facturus
⁊ iā dux ꝯ venetos deſignatꝰ ex pyceno receſſit. nā poſtea nō ſoluꝫ arx firmana ſ oīs ferme ꝓuīcia ī eiꝰ po-
teſtatē facta ē. In aſculo ioſias nobilibꝰ ortꝰ parētibus admoduꝫ adoleſcens iohānē franciſci Sforcie fra
trē magno aīo iuuenē. ⁊ qui eā vrbē ꝑ oīe belli tp̄s egregie defendiſſet. ꝯſpiratione cum paucis inita in-
cautuꝫ obtruncauit. Sꝫ cū ⁊ ipē tirānū ī pr̄ia gereret ī exiliuꝫ actus ē ciuitas deinde ſb eccīa quieuit. Ci-
uis anno abhinc ſupiore idē ioſias arcē quādā naturale ſitu munitā ⁊ vrbi ꝓpinquā. cū pleriſq̄ latronibꝰ
occupās ī ꝑuas curas illi pp̄lo īgeſſerat. q̄ res ei paꝝ ꝓſpē ceſſit. nā rodericꝰ. s. nicolai cardīal eiꝰ ꝓuīcie
legatꝰ. obſidionē loco admouēs. poſtq̄ arce potitꝰ ē. captū ipm vinctūq̄ romā miſit. In vrbino dux gē-

Dux Urbini

tis oddo mr̄e colminienſi nobiliſſima natus cū per libidinem in matronas nobiles debacharet. nec mo-
dum licentie faceret pp̄lari tumultu interfectus eſt. Incentor nequicie ⁊ adoleſcentie ſue corruptor protho
notariꝰ carpenſis nobili genere ortꝰ. ſ ingenio peſſimꝰ. qui nuptis ac v̄ginibus q̄plurimis vim intulerat
qui per oīa ſcelera ad ſummū vicioꝝ peruenerat. eadem nocte cū diſcipulo ſuo necatus inexhauſte libidis
penas dedit cadauer eius in foꝝ delatum deſecta virilia in ore mordicus tenuit. Guido pater oddonis pri
uſq̄ ꝯiugē ex colimunēſi familia duceret cū proles ei nulla virilis eſſet. anxius quonā pacto in gēte ſua im-
periū ꝓpagaret cōcubinā ex ſe pregnāteꝫ aſſimulauit exin Bernbardini cardenſis agnati ſui p̄clari copiaꝝ
ducis filiū tūc forte natum ſupponi ꝓ ſuo nutririq̄ iuſſit friderici noīe indito. ſ coniugio deinde contracto
cum filiū legitimuꝫ ſuſtuliſſet cōuerſa in eum cura fridericū adhuc pueꝝ militie tradidit. in qua ille etatē vſq̄
ad virilē ꝑſeuerauit. Deinde oddone mortuo vocatus a pp̄lo vrbinaciū princeps factus eſt. Clarus vir ⁊
caſtrenſibus diſciplinis apprime inſtitutus. cui nec in admīſtrandis rebus bellicis ꝯſiliū. nec in capeſcen-
dis periculis animꝰ nuq̄ defuit. nec vere factis q̄m fide clarior. q̄ quidē vel maxime patuit cū bello picenti
franciſcū Sforciā q̄ ad eū ſe receperat fortune afflatu iā pene deſertus ꝯſtātiſſime iuuit ac fouit. Indignus

Ariminum

profecto q̄ militari ludo dextrū ꝑdiderit oculū. Apud ariminū emilie vrbē ſigiſmūdus malateſta ſceleri-
bus inſignis imperiū tenuit. qui cū Sforcie filiam matrimonio ſibi adiūxiſſet partes eius in picenti bello
aliq̄diu ſecutus eſt. deinde ſub eccleſia ſtipendia fecit militauit in gallia contra venetos ⁊ in tuſcia cōtra re
gem aroganum que res poſtea magno detrimēto fuit. Nā cum de pace totius ytalie apud neapolim agere
tur rex huiꝰ iniurie memor. eū q̄ ſibi fidē nō ſeruaſſet extra cōmunē pacē eſſe voluit. Deinde comitē iacobū
pycininū ⁊ fridericum vrbinaciū principem cū copijs in eum miſit qui aliquot ei nō parui nomīs oppida
abſtulerūt eiuſq̄ agrum ferro ⁊ igne vaſtarūt ipē cum auxilia vndiq̄ fruſtra imploraſſet. ad extremū quod
vnū ſalutis erat remediū alfonſo miſſo ad eum reconciliari ꝯſtituit. cuꝰ nondū p̄ces exaudite ſunt. quāuis

Faventia

ſpem ꝯcordie regis clementia nō paruā effecit. In fauētia mortuo guidone anthonio cuius multa in re
bus bellicis clara facinora referūtur principatum frater eius heſtor arripuit. ⁊ ipē in armis late cognitus.
qui florentinis contra regem militans haud alia rōne q̄ ſygiſmūdus ab alfonſo declaratꝰ hoſtis extra vni
uerſalem pacē factus ē. Fabrianeñ. q̄ dudū tyrannide oppreſſi. necatis tandē q̄ndecim ex familia q̄ princi-
patum inuaſerat fugientibus reliquis ad eccīe impiuꝫ redierāt. Multiſq̄ poſt annis in pace quieuerāt. hoc
anno de rebellione tentantes. ſeu conſentientes ſeu ſuſpectos ciues aliquos in vincula cōiecere exin tormē

Aquila

tis ac queſtionibus proditio expreſſo crimine. vltimo ſupplicō affecerūt. In aquila marſoꝝ vrbe apud
quā memoria noſtra brachius paruſinus dux belli formidatiſſimus dum per anni tempus obſidionem te
nuiſſent martini quinti pontificis maximi ac feliciſſimi armis victus interijt. Diuus bernbardinus ſenen-
ſis poſtq̄ ytaliā omnē xp̄i nomē p̄dicando ꝑagraſſet. mortalis vite curſum ꝑegit. eoq̄ in loco ſepultus cla
rere miraculis affirmat̄. Fuit aūt bernbardino generoſa inter ſenenſes origo. nec vera ē aſſertio eoꝝ. q̄ pa-
triam illi maſſam fuiſſe tradunt. Q̄uis puericie ſui ibi nōnulla rudimenta ꝑegerit. cum eſſꝫ mater eiꝰ maſſa
na ceteꝝ pater ac maiores ſui longa ſerie inter nobiles ſenenſes habiti ſunt vbi ⁊ ipē natus. ⁊ maiori ex ꝑ-
te educatus. Cum adoleuiſſet iuri pontificio ediſcendo operā dedit. ſ cum ſepultis parētibus fallaces hu
ius mundi blandicias. ⁊ inania eius eſſe ꝓmiſſa animaduertiſſet. diſtributa inter xp̄i paupes ſubſtantia.
diui franciſci religionē ingreſſus. traditam ſibi regulā exactiſſime obſuauit. declinanſq̄ maiores conuen-
tus. coꝝ ductor ac mgr̄ effectus ē. qui fratres obſeruantes appellant̄. maximuꝫ autē ei ſtudium in edocen-
dis pp̄lis fuit. qui cum eēt facundia copioſus. ⁊ doctrina inſignis. incredibili oīm attentione audiebat̄. ⁊
quaſi alter paulus eēt vas electionis in admiratione ac reuerentia habitus ē. Tres eū pp̄li ſibi pontificē

Neapolis

elegerūt. vrbinas ferrarieſes ſenēſes. ſ nō fuit ei cōſiliū. linguā q̄ toti poſſꝫ ytalie ꝯſulere vnā ītra vrbem cō
cludere Regnū iā neopolitanū īgreſſi ad felices alfonſi mirabileſq̄ reꝝ curſus ſtilū ꝯuertimꝰ. Poſt bellū
nauale qd̄ ipē cū genuenſibus infeliciter geſſit. tanq̄ cognorit fortuna ſuū errorē. q̄ tanto principi moleſta

fuiſſet. nouercale odiū in maternū mutauit affectū ⁊ que illi aduerſiſſima fuerit fecūdiſſima facta eſt. nā phi
lippus mediolanenſiū princeps vbi captiuū regem ad ſe ductum ⁊ ſe victorē longe minorē victo aīaduer
tit mox ex hoſte factus amicus leberū eſſe regem iuſſit ſocietateq̄ ſecū equis conditionib⁹ facta cū magniſ
muneribus donatū a ſe dimiſit. Iſabella interea ꝯiunx rhenati lothoringie ducis . qui cū alfonſo de regno
contendebat ⁊ ꝑ id tempus in captiuitate philippi burgundie ducis detinebatꝛ cū duobus ꝑuis filijs caie
tam venerat eaq̄ ꝑſidio firmata neapolim ſe ꝯtulerat. Sȝ petrus arrogo frater alfonſi qui ex bello nauali
cū paucis triremibus euaſerat. reꝑata in ſicilia claſſe ꝑter ſpem mutatus ab altera factione caietanoꝝ nocte
ꝓfectus eo caietā obtinuit ⁊ expulſo hoſtiū ꝑſidio ſuū impoſuit miſſis ad alfonſum nauibus que illum ex
portu venerij adueherent. Appulit paulopoſt caietā in eiſdē nauibus. alfonſus deinde capuā petijt. que li
cet medio tꝑe ab yſabella ⁊ iacobutio candola acriter oppugnata fuiſſet. virtute tñ iohannis vintimilij ei⁹
loci ꝑfecti in fide ꝑſtiterant. Ibi reimūdus nolan⁹ regulus alfonſo recōciliatus eſt ⁊ mox ſcaphatū in inſu/
la sarni ſitū caſtrūq̄ maris in deditionē acceptū. Iſabella vbi ſe viribus alfonſi imparē ſe eſſe cognouit ab
eugenio romano pontifice auxiliū petijt qui vitelliſcū patriarchā alexandrinū cū tribus milibus equitū ac
pari numero peditū ad eā miſit. ꝓfect⁹ in agrū cāpanū patriarcha aliquot caſtella vi cepit. obſediſſetq̄ ca-
puā niſi iohānes vintimilius . dccc. equites quos regina ad eū tranſmiſerat ex improuiſo inuadens fudiſ
ſet cepiſſetq̄. Aggreſſus eſt tñ idē patriarcha iohānē anthoniū principē tarentinū ad montē fuſculū ac euȝ
expugnatū in caſtris captiuū abduxit. eaq̄ demū lege dimiſit vt frater eius quingentis equitibus ſtipēdia
pontifici faceret. Gerebant patriarcha ⁊ iacobus candola cōmuni ꝯſilio ⁊ amicis animis ꝓ regina belluȝ
ſȝ interuenientibus ſimulatibus copias ſeparūt. interea duoꝝ menſiū inducie inter patriarchā ⁊ alfonſum
facte. quibus durantibus patriarcha iacobutio reconciliatus iunctis cū eo viribus prius opprimere alfon
ſum ſtatuit q̄ recōciliationis ad eū noticia ꝑueniret. Erat alfonſus apud vicū iulianū tribus miliarib⁹ ab
auerſa ſecutus in caſtr[. cū ſibi nunciatū ē hoſtes rupto induciaꝝ fedē aduētare ſibiq̄ minime tutū expecta/
re impetū. ob quā rē ſublatis ſignis mox capuā ſe recepit. nō tamē abſq̄ dāno ſuoꝝ qui poſtremū agmen
duxere. Exin cū patriarcha auerſaȝ ſibi ad inhabitandū tradi ab Iſabella peteret iacob⁹ impediret rurſus
inimicicie inter eos ſuborte ſunt. ſȝ cū tranenſes excepta arce alfonſum dñm appellaſſent ⁊ arx oppugnari
cepiſſet. patriarcha cū exercitu eo ꝓfectus obſidionē firmauit. cui ⁊ iacobus candola ab Iſabella rogatus
et iohannes anthonius vrſinus ⁊ multi alij ſe ꝯiunxerunt firmata obſidione cū iohannes anthoni⁹ haud
ex animo bellū gerere crederetꝛ ⁊ naues regis aduentare tranenſibus auxilio narraretꝛ. verit⁹ patriarcha ne
intercluderetꝛ cū paruo nauigio ingreſſus mare tanq̄ pecunias ab eugenio petiturus in picenū adnauiga/
uit. deinde ſe romā contulit. milites eius ſine duce relicti ad candolā ſe contulerunt. Arx deinde alfonſo de
dita eſt ⁊ iohannes anthonius ad eū redijt. Inter hec rhenatus e captiuitate dimiſſus cū decē triremibus
neapolim venit ⁊ vocato a ſe iacobo candola ex eius ꝯſilio ſcaphatū petens in deditionē accepit. deinde in
ſulmunenſem ꝓfectus cū fruſtra vrbē obſediſſet agrū vaſtauit incendio. nec alfonſus interea quieſcebat. ſȝ
albano ac celano agro ſubacto ad caſtrū vetus ꝑuenerat in valle ſubletia ſitū cui rhenatus oblata ꝓ milita
ri more cyrotheca preliū indixit. accepit alfonſus. ſed que ſunt ſingulari certamine an collatis ſignis cū to-
to exercitu dimicandū eſſet ſe ad vtrūq̄ paratū eſſe. Cūq̄ rhenatus reſpondiſſet vniuerſi certaminis cū to/
to exercitu fortunā ſe velle ſubire. rhenato renunciauit placere id quidē. ſed qm̄ veteri more ei⁹ fuit qui ꝓ
nocetꝛ dieȝ ac locū prelij dicere. ſe cū exercitu inter acerras ac nolā ꝓficiſci. qui campus lata planicie vtriſq̄
idoneus eēt. ibiq̄ eū ad diē octauū preſtolaturū. Hinc orta diſſenſione cū rhenatus locū in quo alfonſus eſ
ſet ꝯſtituendū diceret preliū impeditū eſt. Alfonſus in nolanū prexit. rhenatus in eū locū vbi alfonſi fue-
rant caſtra duxit exercitū. atq̄ ita ſuo ſatis honori vter factū putauit. Exinde rhenatus in pelignos ducēs
caſtrū vetus ſubegit. Afonſus in vallem cardinā ꝓfectus arparidū oppidum vi cepit. ⁊ marinuȝ boſſam
vallis dñm captiuauit. Caſertinum regulū in fideȝ recepit. In lucanā ducens oppidū anglū obſidione fa
tigatū obtinuit. Luceriam dedentibus oppidanis accepit. iam quindecim milia equitū caſtris eius erant.
quibus fretus abſente rhenato neapolim petens cū petro fratre binis caſtris vrbem obſedit. decem triremi
bus in portu collocatis. oppugnatꝛ vrbs magnis viribus. nec ciues ſeipos negligunt. Sed dum petrus
paululū a caſtris ſpeculandi gracia in littore vagatꝛ e carmelitano templo caput tormento ictus repente oc
cubuit. vir apud omnes ordines gratioſus ⁊ ad rem militarem natus. animi magnitudine ⁊ corporis ro-
bore excellens. ad ſubeunda pericula impauidus. acer ⁊ manu promptus. cuius interitu conſternato exer-
citu eius diei dimiſſa eſt oppugnatio. Alfonſus vbi germani iacere truncū cadauer inſpexit Ad hec inquit
ego te frater ſtipendia duxi vt eſſes q̄ mihi tuo ſanguīe tuaq̄ nece regnū parares. recondiq̄ loculo corpuſ
iuſſit ⁊ in arcem maritimā deportari. cui poſt tempora nactus idonea dignum ſuo genere funus duceret.
Sequentibus v̄o diebus cū oppugnatio repeteretꝛ tanta vis imbriū cecidit vt neceſſario ab obſidione diſ
ceſſum ⁊ res in religionē ſit verſa. Exin caynarum oppidum tradente quodaȝ milite multis oppidanis oc
ciſis ab alfonſo receptū eſt. ⁊ arx fame coacta in deditionē venit. Rhenatus interea ex pelignis reuerſus
neapolim vbi que acta fuerant didicit Turrim cū vincēcij optime in mari ſitā ad tutelam regie arcis vi ex/
pugnauit. deinde arcem ipſam pluribus diebus oppugnans dedente profecto cui annona prorſus deerat
in poteſtatem ſuam accepit. Alfonſus vero cum fruſtra obſeſſis auxilium ferre conatus eēt in lucanos tra-
ijciens ſalernitanos totamq̄ fere prouinciā ⁊ brutioꝝ multos in dedicionem accepit. Iacobus aūt can-
dola preſtanti vir ingenio ⁊ a lraꝝ ſtudijs non abhorrens atq̄ imprimus rei militaris peritus. qui ſb bra-
chio ſtipendia fecerat. dum caſtellum quoddam iacobi laguniſſe oppugnare nititꝛ catarri ꝓ fluuio correpꝰ
occubuit. clarus profecto regulus ⁊ ingenti laude dignus. ſi q̄ta induſtria ⁊ rei bellice cognitio tanta illi
fides ⁊ in promiſſo conſtantia fuiſſet. Iohannes vintimilius ⁊ ipſe ꝑ idem tempus acerras prodentibus

oppidanis ⁊ arcem fame laborantē in poteſtatē recepit. Auerſam q̄ȝ a rhenato deficientes alfonſum intro
miſere. qui arcem apprime munitam ⁊ forti p̄ſidio defenſam cū expugnare facile nō poſſet foſſatis ingenti
bus excluſit ⁊ oppugnari quottidie iuſſit. Rhenatus ad anthoniū candole filiū in apuliā profectus. cū ni-
hil pptereа ab oppugnatione arcis auerſe ceſſari animaduerteret p candinam vallem ⁊ deinde ab alfonſo
qui occurrerat impeditis p tranſuerſos montes ſequente anthonio in nolanum deſcendit. nec tamen ob-
ſeſſis apud auerſam opem ferre p̄ſumpſit. eū alfonſus in caſtris illic potentior videret. Sed reuerſus nea-
polim anthonium candolam de proditione ſuſpectum ɔprebendi ⁊ in carcerem retrudi iuſſit. que res mag̃
ei detrimento fuit. nam cum caſtra illius ſub vrbem tumultuarent ducemq̄ȝ ſuū repoſcerent anthoni⁹ dimiſ
ſus eſt. qui ɔtumeliam ſibi arrogatam iniquo ferens animo mox ad alfonſum tranſiuit ⁊ arcem auerſanaȝ
ſeptimo iam menſe obſeſſam ei tradi curauit. pſuaſo p epl'am xanto qui cū patre ſuo militauerat. p̄fectuſq̄ȝ
ibi preſidij erat: deſciuit tamen paulopoſt anthonius ab antonio. Alfonſo deinde apud beneuentū ei recon
ciliatus eſt cū arcē proditione traditā. Ciues quoq̄ȝ conſternati in alfonſi poteſtatem veniſſent. quo tp̄e et
calathini adactis machinis ab alfonſo expugnati ſunt. ⁊ caſtellū padula ⁊ ante vrſariam caſtra poſita. Frā
ciſcus Sfortia rhenato amicus arianū troiā manfredamā luceriam ⁊ alia pleraq̄ȝ oppida p id tempus ī apu
lia obtinebat. quoꝝ cuſtodiam ceſari martinengo cū non paruo equitatu ɔmiſerat ip̄e in piceno agens. Ce
ſar cum eſſet alfonſo infeſtus bis extra menia troie pugnare auſus. bis ab alfonſo ex acie fuſus. turpi fuga
in vrbem ſe recepit. nec multo poſt vicarū oppidum reſiſtentibus oppidanis vi captū p̄da militi permiſſa
feminaꝝ decus regio more ſeruatū. Alexander aūt franciſci ſforcie frater ſub vrbem thetini reimundū can-
dolam ac ricciū ⁊ ioſiam cum copijs ad alfonſum euntes repente aggreſſus leui certamine fudit. riccium ac
ioſiam preceps fuga ſaluauit. Reimundus interceptus eſt. qui cū eſſet anthonij candole patruus illū ſcdo
ab alfonſo alienauit. Venit ⁊ iohannes cardnalis tharentinus in regnum aduerſus franciſcum aquinanū
eugenij copias ducens. Sed occurrens alfonſus retro eū repulit. Exinde rupem vilhelmam in alto monte
ſitam caſtellis circa occupatis fame coactam obtinuit. ⁊ paulopoſt capreas oppidū in inſula eiuſdeȝ nomi
nis ſitam tyberij quondam ceſaris ſiue delitias ſiue latebras. nec moratus caſtra ad neapolim poſuit. ſiml'
q̄ȝ puteolos obſedit. qui aliq̄ȝdiu fortiter reſiſtentes. tandem rei frumentarie defectione regi portas aperu
erunt. Turris quoq̄ȝ quā vocant occanij recepta eſt. vrgebanť interea rei frumentarie inopia neapolitani.
nec ſpem aliam habebant q̄ȝ vel genuenſes mari vel franciſcum Sforciani cū anthonio candola auxiliū ter
reſtri itinere allaturos eſſe. Auellus interea faber quidam cementarius quē fames neapolim exire cōpule-
rat. ad alfonſum pfectus. ſi premium adſit vrbem paruo militum periculo capi poſſe demonſtrat. deliguť
viri fortes ducenti qui cum auello eiuſdem fratre p oſtenſum aqueductum nocte vrbem ingreſſi menia oc-
cupent. rex cū exercitu paratus ſignū expectat. illi in domum quandā peruenīunt in qua vnica erat anus ⁊ a
dulta cum ea virgo. mater cū exclamare cepiſſet celeriter oppreſſa vocem emittere inhibita eſt. filia ſua ſpō
te conticuit ⁊ iam ſol exortus erat. nec amplius q̄ȝ viri quadraginta ex omni numero puteum euaſerant. q̄
nunciare ingreſſum regi debuerant. ſiue negligentia ſiue aliam ob cauſam nihil regi ſignificauerunt. exiſti
mauit alfonſus aut ceſos eſſe qui miſſi fuerant aut metu exilire non auſos. pfectuſq̄ȝ ꝓpius vrbem ab ea p-
te que occupanda erat inuadit. Rhenatus cū ea manu quā ad ſubditos caſus parauerat citato equo ad mu
ros contendit hoſteſq̄ȝ procul amouit. ingens v̄o pauor ⁊ ɔſternatio eos cepit qui e puteo euaſerant. nec re
gredi in puteū ne armoꝝ ſtrepitu pderenť. nec erumpere ꝓpter paucitatem audebant. Alfonſus vt vidit ni
hil a ſuis intus miſceri deſperatis rebus in caſtra redijt. Rhenatus tanq̄ȝ periculū depuliſſet relictis cuſto-
dibus ⁊ ip̄e in regiam conceſſit. nec mora nuncius ad alfonſum currens multos e puteo prodiſſe atq̄ȝ in do
mo tacitos ob metū latere nunciat. Iterum igiť ad menia ſuccurrit inſtauraťq̄ȝ preliū vt erumpendi anim⁹
latentibus acuať. Interea filius eius quē nominauimus anicole a ſtatione ſua domū veniens pulſatis fo
ribus aperiri ſibi expetit. mater ⁊ qui intus erant examinati quid agant neſciunt. vincit tandē ea ſententia
vt reſeratis paululū foribus manus ei iniſciant eūq̄ȝ ɔprehenſum tacere iubeant. ſ ille repente vt armatos
vidit trepidus refugit. hoſteſq̄ȝ intra vrbem eſſe vociferat. ad rhenatū ſubito peruolat. quequeviderit refert
at qui intus erant vno agmine raptim e domo pſiliunt primoq̄ȝ impetu menia ppinqua vno tantū vigile
ibi reperto turrimq̄ȝ occupant. Rhenatus eo nuncio ac tumultu excitatus ad menia celeriter reuerſus im-
petum in hoſtes facit. alfonſus quo ſuis animos addat ſcalas admoueri impat. ſed oppidani eā muri pteȝ
facile tuebanť. ⁊ qui p ſcalas in captam turrim euaderent grauiū ſaxonū deiectu obſiſtebant. dum pugnať
acriter obequitans menia alfonſus locū quendam neglectum eſſe aīaduertit. eoq̄ȝ celeriter ſcalas admoue-
ri iubens murum obtinuit. iam qui turrim occuparant partim grauiter ſauciati pugnā remiſerant. partim
precipites e muro ſe dederant. Eratq̄ȝ rhenatus eaȝ turrim recepturus niſi a tergo ſubito cū ingenti clamo
re hoſtes iniecti terrorem intuliſſent. auxit ⁊ trepidationem oppidanoꝝ vnus ex alfonſi militibus qui per
menia vrbem ingreſſus conſcenſo equo quē vacuū forte inuenit in hoſtem inuectus oppinionem p̄buit p-
xime porte capte atq̄ȝ infracte. Nō tamen rhenato defuit animus ſ cohortatus qui aderant in hoſtes forti-
ter irruens eoꝝ impetum paululum repreſſit. mox v̄o creſcente hoſtiū numero ſuos exterritos aīaduertit
ſenſim referre pedem capit atq̄ȝ p diui iauuarij portam hoſtiū compluribus in arcē regiam cū paucis ſe re
cepit. tum ⁊ a fori boarij porta ⁊ ab alijs diuerſis muri partibus irruptio facta atq̄ȝ ad p̄das diſcurſuȝ ē. a
cedibus tamen tpatum. Mox v̄o ingreſſo rege ⁊ prede quoq̄ȝ finis factus. Inſignis huius anni memoria
expugnatione tante vrbis que eo modo capta eſt quo annis antea mille p beliſarium e gothoruȝ manibuſ
erepta fuerat. xl. ⁊. cccc. ſupra milleſimū ab ortu ſaluatoris xp̄i. Is annus erat ab initio cepti belli vnus et
vigeſimus. Poſtridie due ingentes onerarie naues a genuenſibus miſſe cum frumento applicuerunt. que
cognita vrbis captura ſub arcem conceſſerunt. rhenatumq̄ȝ omni ſpe recuperande vrbis abiecta inde ad-

duxerunt. Tres adhuc arces in fide rhenati ꝑſeuerabant. capuana. mōtana. regia. ſed capuana pactis pau
coꝝ dierum inducijs ante rhenati abitum ſeſe dedit. Regia aliq̄to poſtea ⁊ montana tardius recepte ſunt.
Rhenatus ad eugeniū florentie morantem ſeſe contulit. Exinde in galliā vlteriorem abijt. Alfonſus muni
ta neapoli aduerſus anthoniū candolam ducens ad carpenonū caſtra poſuit. vbi cū facta pugnandi ab an-
thonio copia ineundum certamen reguli dicerent niſi princeps adeſſet. ego inquit alfonſus qui militi ani-
mum addere conſueui. iam p̄ſentia mea terrorē adhibebo. abſit a noſtro ſanguine ea vecordia. moxqꝫ gale
am induit ſignumqꝫ pugne dedit. certatum eſt aliq̄diu nutante victoria. Poſtremo fuſo hoſtili exercitu an-
thonius ipſe captus eſt. cui erroris veniā poſtulanti non modo ignouit alfonſus verū etiā oppida q̄ a patre
accepta hereditario iure poſſidebat reliquit ceteris captiuis ꝓhumaniter habitꝭ. nec quicqꝫ ex anthonij ſup
pellectile que ingens erat preter criſtallinum calicem cepit. Poſt hec Pelignos Marſoſqꝫ ſubegit. Man-
fredoniam ⁊ ſubinde arcem in poteſtatem recepit. omneſqꝫ belli reliquias in apulia extinxit. ac pacato vbi
qꝫ regno neapolim rediens in triumphantis morem exultante populo magnificentiſſimis apparatibus in
greſſus eſt vrbem. Poſt hec de pace in alfonſum ⁊ eugeniū actū ludouicus cardinalis aquilegienſis ⁊ ſua
virtute ⁊ pontificis auctoritate potens. idcirco ad regem miſſus eam confecit. Leges pacis in hunc modū
dicte. Eugenius pontifex alfonſum regem neapolitanū decernat appelletqꝫ. Ferdinando regis filio cui rex
poſt mortem regnū deſtinauerat poteſtatem ſuccedendi faciat. Terracinamqꝫ regno adijciat. Alfonſus con
tra eugenij auctoritati ſe ſubijciat atqꝫ opituletꝰ ad agrū picenū quē Sforcias occupauerat vendicandum.
Si qn̄ pontifex aduerſus turchos aut afros bellum ſuſcipiat rex cum claſſe adiuuet. Sacerdotes regnorū
ſuoꝝ ſub concilij p̄textu baſileam ꝓfectos reuocet. nec patiatꝰ tres ex ſuis qui cardinales ſub amedeo ſub-
andienſi creati fuerant reuertentes ꝓ cardinalibus ſuſcipi haberiue. matricem ciuitatem ducalem atqꝫ acu
mulum in marſis oppida romane eccleſie tradat. Traiecit deinde in picenū alfonſus ⁊ que ſupra relata ſūt
felici curſu prexit. Exinde domum rediēs cū genuenſibus duce raphaele adurno ea lege pacem fecit vt bel
lo ablato nemini petendi ius eſſet nec regis hoſtes genuenſis populus nec rex genueſiuꝫ recipet illos. nec
comeatu adiuuaret. Genuenſes regi quotannis dū viueret honoris gratia pateram auream dono darent.
ac neapolim mitterent. Poſt hec anthonius paterna ſtirpe centilia ꝑ matrem vintimilius. qui multa in a-
pulis egregia facinora alſonſi gracia affeciſſet ad fontē populi nō ꝓcul a theano quo iuſſi erant regni prin
cipes cōuenire cū equitibus tricentis ꝓfectus tanqꝫ vnus ex purpuratis auctoritate maiorū interficere cō-
ſtituiſſet. apud regem accuſatus clā fugiens catāganū ditioni ſue oppidū repetijt. extinctaſqꝫ regni lites ex
citare conatus nō ſolū vicinos proceres ſ; venetos ⁊ alios italic potentatus vt in regē arma ſuſciperent ⁊ lit
teris ⁊ nuncijs inuitauit. ſ; fruſtra illi cuncta ſucceſſere. nā cum copijs rex aduerſus eū profectus ⁊ crotanaꝫ
vrbem ⁊ omnē ei reliquū agrū ademit ipſumqꝫ in catātiano recluſum ad deditionem nulla conditione interue
niente compulit. Iohānem vo nuceū qm̄ ꝯtumatie anthonij ſuaſor fuerat oppidis omnibus exutuꝫ regno
excedere iuſſit. Secuta eſt paulopoſt ꝓfectio regis in tuſciam. de qua ſuo loco relatū eſt. vnde reuerſus non
multo tempore interiecto Fridericū imꝑatorem ⁊ leonorā imꝑatricem ex ſorore ſua neptem ad ſe venienteſ
tanto honore excepit q̄tuꝫ referre vix oratori maximo facundia ſuppetat. donatoſqꝫ magnifice ambos a ſe
remiſit. Exinde q̄uis pacem vt p̄dictū eſt florentinis petentibus dediſſet. cuꝫ tn̄ capta mediolanenſi vrbe a
franciſco Sfortia leonelli marchionis eſteñ. interuentu cū venetis poſitis in inimicicijs fedus iniſſet alterum
tamē in tuſcia bellū geſſit miſſo in eam expeditionē Ferdinādo filio. de quo ſatis inter res ethruſcas cōme-
moratū eſt. Soluta eſt ⁊ pax cū genuenſibus capta naue que de chyo inſula genuam petebat vt poſtea refe
remus. Ob quā rem cōmota republica genueñ. Iohannes philippus fliſca gente ꝓgnatus cū quatuorde
cim altiſſimis nauibus in portū vſqꝫ neapolitanū adnauigauit. ibi vt regis triremes onerariaſqꝫ naues in-
cenderet. ſ; repulſus tormentis eneis inglorius abijt. nec multis poſt diebus claſſis regia ad montē cyrceū
ſex genuenſiū naues inſecuta cū homines effugiſſent demerſit diuiti preda in eis recepta. Quibus ex rebuſ
q̄q̄ꝫ de pace tota ferme ytalia conueniſſet inter genuenſes tamē ⁊ regē concordia fieri non potuit. Sed cuꝫ
genuenſes exules ad regis opes confugiſſent claſſis ei conceſſa eſt que liguſticū vexans litus. etiaꝫ vrbem
ipſam vt relatum eſt oppugnare nō dubitauit ⁊ nunc maioribus viribus idem bellum repetitꝰ. Fuit autem
alfonſus cū Fridericus imperator ad euꝫ venit annis circiter octo ⁊ q̄nquaginta natus. corpore gracili vul-
tu pallido. ſ; aſpectu leto. naſo aquilino ⁊ illuſtribꝰ occulis. crine nigro ⁊ iam albicanti ad aures vſqꝫ pro-
tenſo. ſtatura mediocri. cibi potuſqꝫ temperans. nec vino vſus niſi aqua multa ꝑdomito. litteris ꝑ omnem
etatem operam dedit. Grāmatice apprime peritus q̄uis latine ꝑraro loqueretur. hiſtorias omnes coluit.
nec poetas aut oratores ignorauit. dyaleticos nodos facile ſoluit. nihil ei abditū in philozophia. archana
theologie ꝑſcrutās. omnia de p̄ſcientia dei. de libero hoīs arbitrio. de incarnatione verbi. de ſacramento al-
taris. de trinitate. de difficilimis queſtōnibus ꝑcontāti ⁊ p̄ſto ⁊ ſapienter occurrit. in reſponſionibus dan-
dis q̄uis breuis ⁊ circūfuſus. nunqꝫ tamē diminutus. Sermone blandus terſuſqꝫ. Summa ei cura ne q̄ſ-
piam ab ſe abiret. ingratas petitiones differre maluit q̄ꝫ negare. Fauit religioni. rem diuinam diligēter cu
rauit. Sacerdotalia indumenta ⁊ altaris ornamenta ea parauit quibus ꝯpari alia nulla queant. Sacram
ac domeſticam ſuppellectilem auream ⁊ argenteā admirabilē ⁊ incredibilē compoſuit. margaritas vnio-
nes. adamantes ceteroſqꝫ lapides p̄cioſos toto orbe queſitos coemit. ſacelli in quo ſacris interfuit ⁊ aula
rum quas incoluit parietes diuitibus atqꝫ aureis pannis ornauit. Veſtiuit ſeipſm nitide magis q̄ p̄cioſe.
ſerico raro vſus aut oſtreo. paludamento. venationi magnā vite ſue partē conſecrauit. In bello ſeuerus ⁊
aſper. in pace clemens ac manſuetus. pepcit facile his qui contra ſe arma tulerant. humanū ſanguinem in-
uitus fudit. ſcelera tn̄ odit. nec impune ſubditos delinquere paſſus eſt. Regnū quod multis antea ſeculis
ſpelunca latronum fuerat adeo pacatum ſecurumqꝫ reddidit vt quacunqꝫ iter habeas nullus p̄donuꝫ metꝰ

adſit. Legatis omnibus ad ſe venientibus ſumptus oppipare prebuit. Apoſtolicis qui cardinales eſſent
obuiam extra vrbem profectus quaſi patres honorauit. naues inſolite magnitudinis ſecit. ⁊ quas qui ꝓ-
cul inſpiciat ſublimes eſſe arces ꝑ mare vadentes arbitreť. Edificauit plurib⁹ in locis. ꝗ in neapoli ſupra
q̄ꝫ dici poſſit ſplendide ac magnifice arcē regiam cui nouo caſtro fuit nomen a fundamentis eiectā iterū ere
xit. tum opere mirabilē. inexpugnabilemq̄ꝫ tum ſumptu magnificentiſſimā. turribus orbiculari ſorma ex
lapide quadrato. mirifica ſtructura atq̄ꝫ artificio muriq̄ꝫ craſſitudine inaudita ⁊ ingenti arcu triumphali ex
marmore candidiſſimo excitat. Reformauit ⁊ arcem ſancti ſaluatoris in mari exono nuncupatū. cuius in-
expugnabilis ſitus ad vſum magnificentiſſime regie redactus eſt. Ampliauit ⁊ vrbis portum obiecta ī ꝓ
fundo maris altiſſima mole. craſſiſſimo muro. turribus munita. ſalubritatē vrbi exiccatis paludib⁹ reddit.
Magnus ꝓfecto princeps ⁊ in vtranq̄ꝫ ſortune partem ꝓbatus. qui inter cetera ſibi aduerſ ancia etiam ter
remotum anno ab hinc ſcd̄o paſſus eſt. toto ferme regno qualē nec noſtra nec patrū noſtroꝝ memoria viſuꝫ
auditumue ferunt. nā ⁊ multa regni oppida funditus corruere. inter que arrianū ita abſorptū eſt tanq̄ꝫ ſciſ
mate periſſet. Cara ciuitas abſq̄ꝫ inſigni ruina ſupfuit. circiter. xxx. milia hominuꝫ inter cadentia tecta pe
riſſe ferūt. neapolitanoꝝ nobiliores edes diſciſſe diſiectaq̄ꝫ ſt. nec tēplū ī ea vrbe leſionē nō ſenſit. ꝗ hodie
iam ciuitas ferme refecta eſt ⁊ ciuiū diligentia ⁊ regis liberalitate. Ceterū clariſſimi regis qui ſeculum no
ſtrū veluti ſidus q̊ddā ꝑfulgidum illuſtrauit. haud ab re fuerit q̄ꝫ breuiſſime velut in epilogo p̄clara facino
ra pcurrere q̄ꝫuis temporis a nobis recepti pleraq̄ꝫ modū excedant. ex quibus illuſtriora huiuſcemodi ſūt.
Adoleſcens mortuo ferdinando patre aragoniā ⁊ que ab illo in hiſpania regna ſuſcepit cū aliq̄ꝫdiu ſapiē
ter adminiſtraſſet adoptatus in filium a iohanna neapolitanoꝝ regina diſſuadentibus amicis expeditio-
nem in ytaliam ſuſcepit regine opem tulit. Ludouicū ducēꝫ andegauenſem. qui regnū ſibi hereditario iure
debitū affirmabat. pluribus prelijs afflictū expulit. reginā que malo vſo conſilio ab ſe defecerat nō tam pu
niuit q̄ꝫ cohercuit. Rhenatū alteru regni emulū armis victū cedere compulit. Johannem vitelliſcū alexan
drie patriarcham magnis copijs inſultantem regno fugauit. Caietā bis cepit. ſemel acri pugna deuictam
et iterū ciuitatis parte vocante cum deſeciſſet neapolim q̄ꝫuis rhenatus ⁊ magnus ineſſet popul⁹ expūgna
uit. Johannē fratrem nauarre regē in hiſpania laborantē armis adiuuit. Maſſiliā inſignem ꝓuincie ciuita-
tem noctu adorſus obtinuit ac diripuit. ad inſulam gerbim quā veteres lothophagiten appellauerunt a cō
tinenti affrice quatuor milia paſſuum diſtantem obſidione amouit. Boſoriū prouincie regem cū copijs ad
uentantem in ꝓximo littore victum ex minoribus caſtris ad maiora fugere compulit. Nec diu p⁹ ex eiſdeꝫ
barbaris tributa ſuſcepit. Ab eugenio pontifice maximo. qui ſibi de regno contrarius eſſet. quas tandem
voluit leges pacis accepit. Franciſcum Sfortiam ex agro piceno armis deturbauit. ⁊ in albania ⁊ in orien
te ꝑ ſuos duces turchis infeſtus non parua eis damna intulit. Bis florentinos ob res gallicas armis affli
xit. Bis eis pacem petentibus dedit. Sed maius omnibus eſt ⁊ admiratione ſtuporeq̄ꝫ digni⁹ quod pre
lio nauali a genuenſibus vt ante diximus ſupatus ⁊ in philippi mediolanenſium ducis captiuitatem ad-
ductus mox liberatus potentiſſimo regno potitus eſt ⁊ a victoribus victor tributum accepit. ⁊ adeo erga
phillippum gratus inuentus vt ab illo ſup̄ma voluntate heres ſit nuncupatus. Vera gothoꝝ ſoboles ex
quibus deriuatum eſſe regiū hiſpanie ſanguinem vnde alfonſi origo eſt haud quaq̄ꝫ ambigunt. Illis ⁊ pre
lio vincere ⁊ regna ſibi ſubijcere propriū fuit. quoꝝ veſtigia ferdinandus imitatus haud diſſimilem filiuꝫ
genuit. q̄ndo ⁊ ip̄e aragoniaꝫ Cathaloniam Valentiam Siciliam. Alfonſus vero eam ytalie partem. que
olim magna grecia dicta eſt pugnando. inſtando. vicendo ſibi ſubiecit. ⁊ magiſter ytalice pacis fact⁹ hiſpa
nicarum quoq̄ꝫ rerum moderator et arbiter eſſe videtur.

Declaraturꝰ ſitū ymaginēqꝫ germanie in ſeq̄nti tabella depictā. occurrit dictū ſtrabonis libro ſeptimo. germani gallicā nationē imitantes. corpore procero. coloreqꝫ flauo. In reliquis rebus ⁊ forma ⁊ moribus viuendi ritibus gallis pares ſunt. Ideo romani eis hoc nomē iure indidiſſe videnẗ. cū eos gallorū frēs eloqui voluerūt. legitimi em̄ frēs romano ſ̄mone germani dicūtur. Eſt aūt germania a vetuſtis rerū ſcriptoribus multū neglecta. qꝛ tunc interna ⁊ penetralia eius fluminibus impedita. ſiluis ac paludibꝰ inuia. barbarico ⁊ paſtorali ritu. nec niſi ad clarorū animū ripas culta erāt. Reiecto aūt ydolorū cultu. religio neqꝫ catholica mitior facta. quantū coaluerit nemo eſt qui ignorat. Latiſſima ē. habēs ab oriēte ſarmatas ⁊ pannonios inferiores. a meridie alpes. ab occidēte gallias. ad aquilonē oceanū germanicū ⁊ ſinū balticū. quē orientalem dicūt. Amnes in ea totius europe clariſſimi rhenꝰ danubiꝰ albis aliiſqꝫ innūerabiles ⁊ memorandi. Rhenꝰ inqꝫ fontes habet in monte ſeptimo altiſſimo alpiū iugo. In cuius vicinio ꝓdeūt rodanus galliā lugdunēſem narbonenſemqꝫ alluens. Siliter padus ytaliā rigans. Ticinus qui padū ꝓpe papiā influit. Atheſis q̄ per agrū tridentinū veronēſemqꝫ tandē in adriaticū mare exonerat. Defluit autē rhenus ad aquilonē auido meatu per conualles ⁊ abrupta montiū. Curienſemqꝫ percurrēs agrū nauigabilis efficitur. Moxqꝫ duos lacus ꝑclaros efficit. venetū ⁊ acromū hodie lacū bodme ⁊ cellenſez vocatos Relinquēs in medio conſtantiā vrbē concilio martini q̄nti inſignem. Deinde flexuoſo littorū anfractu. variis montiū rupibus incitatus. terribili fremitu eructuat. crebriſqꝫ receſſibus alueū ſuū excauat. Itē per auguſtam rauricā hodie Baſileam nobilē vrbē defluens. reſiſtentia ſibi littora rodit. alueoſqꝫ ſibi nouos magno accolarū damno querit. Argentināqꝫ Spiram wormaciā Maguntiā. Confluentiā. Coloniam nobiliſſimas germanie ciuitates preterfluens. aſſumptis multis nauigabilibus amnibus. vt Meno. Necaro. Limago. Moſella. Maſa aliiſqꝫ. In oceanū germanicū multis hoſtiis effunditur. factis inſulis. quarum alique a friſiis. alie a ſycambris. i. gelrenſibus. alie a Batauis hodie holandrinis incolūtur. Occurrit ſecūdo danubius celebratiſſimus Europe fluuius. cuius fontes in iugis montis arnobe vbi caput hercinee ſilue. in villa vulgo Doneſchingen latine danubii locio. fluit autē ab occiduo in orientē. primo lentus ad duas dietas Ulmā vſqꝫ celebre ſueuorū oppidū. Ibiqꝫ auctus biauio hylaro aliiſqꝫ fluminibꝰ ſtatim nauigabilis efficitur. per innumeraſqꝫ lapſus gentes. nobiliſſimaſqꝫ ciuitates alluēs immenſo aq̄rum auctu ſexaginta amnibus receptis. pluribuſqꝫ eorum nauigabilibus tandem in pontum euxinū. vaſtis ſex oſtiis euoluitur. Occurrit tercio albis fluuius cuius fontes in montibus diuidentibus Sleſiā a Bohemia. cum fluuio multauia. bohemiā mediam rigat. tandemqꝫ per ſcopoloſos receſſus ſilue bohēmice penetrans Miſſenā inclitam vrbem. Magdeburgūdumqꝫ aſt alias marchie et ſaxonie ciuitates alluens. in oceanū tandem germanicū ꝓpe hamburgā influit. Sunt item alii amnes clariſſimi. quorū fontes breuitatis gratia omitto. Occurrit quarto loco ſilua hercinia quā hodie circa caput ⁊ fontes danubii inquilini ſiluam nigram nominant. ſcd̄m pomponiū mellam dierū ſexaginta iter occupās maior ⁊ notior aliis. Sortitur aūt alia ⁊ alia nomīa prout germanos accedit ⁊ diuidit. habet ⁊ multos ramos ⁊ cornua. quibus alia indigene dant nomina. a capite em̄ ortus ſui vſqꝫ ad necari fluminis ripas percurrēs. nomen ſilue nigre obſeruat. a ripis vō Necari vſqꝫ ad menū flumen vulgo nomen Ottenwald. a Meno vō vſqꝫ flumen Lonam prope Confluentiā weſterbald latine ſilua occidentalis vocitatur. Poſtea flectit ſe ad orientem. diuidenſqꝫ franconiam ab Haſſia. Item franconiam a Thuringia iterum aperit ſe medium ⁊ in modum circuli vt in ſinū recipit bohemiā poſtea in montibus Morauie percurrit per mediū pannoniorū a dextris. ⁊ polonorū a ſiniſtris. vſqꝫ ad dacos ⁊ getas. aliud atqꝫ aliud nomen ſibi vendicans. Eſt autem germania regio totius europe permaxima. que tū confinio ſocietateqꝫ romanorū. tū ſacra religione ad eā humanitatē eſt redacta. vt queadmodū numa pompilius ferocē. indomitūqꝫ romanū populū religione ⁊ iuſticia gubernauit. Ita religione germanica barbarorū vicinarūqꝫ ſparſa congregauit imperia. ritus molliuit tot populorū diſcordes ⁊ feras linguas. ſermonis ſui cōmercio ad colloquia contraxit. humanitatemqꝫ eis dedit. Eſt item germanie locus nobilis. precipue vbi fluminibus irrigatur. Magna enim ⁊ beata illi amenitas. celo temperies. campis fertilitas. colles aprici. ſaltus innoxii nemora opaca frumentorū omnis generis habundantia. vitiferi colles. amniū fontiūqꝫ vbertas. totā eam perfundens. vndiqꝫ negociationibus. cōmercioqꝫ potens. bona hoſpitibus. mitis ſupplicibus. neqꝫ ingeniis. ritibus. viris. precipue ī re bellica alicui nationi cedens. Metallorum item oīm fertilitate nullis cedit terris. Uniuerſa em̄ ytalia. gallia. hyſpania item alie atqꝫ alie nationes. argentū quaſi omne ex germanie negociatoribus habent. Similiter cuprum ſtannū habundat. Item mineris ſalis. quorum fontes copioſiſſimas habet. Sola item ſine externis auxiliis. tot equitum. tot peditum armare poteſt. vt extraneis nationibus facile reſiſtere poſſit. Plura ⁊ immenſa dicenda forent de religione. iuſticia. fide. que omnia ne tedii arguar omitto.

VSLANT
NORWEGA
IBERNIA
SCOCIA
ANGLIA
OCEANVS GERMANICVS
DACIA
Hamburg
Lubick
HOLAND
Traiectum
LVNDEA
Prug
Antorf
FRISIA
Monſter
Albis fl
Viſurgus fl
Calis FLANDRIA
Tibulla fl
GELRIA
WESTVALIA
Colonia
OCCIDENT
PICARDIA
BRABANCIA
Maſa fluuius
Aquiſgranu
SAXONIA
MARCHA
NORMANDIA
FRANCIA
Lutzelburg
Trier
Marburg
BRITANIA
Palantina
Erfort
Paris
Moſella fl
Mentz
Franckfurt
FRANCONIA
Metz
Menus fl
Heidelberg
Erbipulis
Sala fl
MIXIA
Orliens
Secana fl
Speier
Tors
Necarus fl
Bamberg
Egra
Nurmberg
Argentina
Sana fl
BVRGVNDIA
Praga
Baſilea
SWEVIA
Vlma
Danubius fl
Salm
Lucern
SVEVIA
BAVARIA
Zurch
Veſontz
Lion
Limag fl
Conſtancia
Rodanus fl
Bern
Augusta
Salzburg
Ronus fl
SVEITZER
Iſara fl
Genf
Iler fl
Enos fl
Mur fl
Auinio
Atheſis fl
Villach
PROVINCIA MASSILIA
LONGOBARDIA
Veneda
Triest
Verona
Badua
Ianua

NACHT
WILDLAPPEN
GRVNLAND
RVSSIA
FINLAND
SWEDEN
Nogradum
Pleſgo
GOTLAND
Riga
MARE GERMANICVM
RVSSIA
Silandia
Femern
LIVONIA
Melbing
Dantzg
POMERN
Griſpalt
PRVSSIA
MARCHIA NOVA
Stetin
Viſtula fl
LITTAV
Franckfurt
GERMANIA MAGNA
POLONIA
Warſe
SLESIA
Boſen
MOSOVIA
TARTARIA
ORIENT
LVSACIA
Preſla
POLONIA
Lemberg
WALACHIA
Gorlitz
Cracovia
WVRTZLANT
BOEMIA
MORAVIA
TRANSILVANA
Tyſſa fl
Wienna
Noua ciuitas
Wardein
Sibenburg
VNGARIA
Veſperin
Ofen
Belgrad
Draua fl
Bettau
Cili
Sau fl
TVRCHIA
MITAG
Andranopolis
Conſtantinopel
Zeng
Ragus
ALBANIA

INUN.
F
1
S31